• **ACADEMIA ROMÂNĂ**
COMISIA DE TERMINOLOGIE PENTRU ŞTIINŢELE EXACTE

în colaborare cu

• **COMITETUL ELECTROTEHNIC ROMÂN - CER**
• **TERMROM**
• **ASOCIAŢIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA - AGIR**

Lucrările editate în seria *ELECTROTEHNICĂ* au la bază „Tezaurul standardizat de electrotehnică" conceput şi realizat sub coordonarea acad. **Alexandru TIMOTIN**

• COORDONATORI DOMENIU ELECTROTEHNIC:
Prof. dr. ing. **Florin Teodor TĂNĂSESCU** – Universitatea „Politehnica" Bucureşti
Prof. dr. ing. **Aureliu PANAITESCU** – Universitatea „Politehnica" Bucureşti

• ELABORARE:
Acad. **Alexandru TIMOTIN**
Mat. **Paraschiva ONICA,** Ing. **Dorina ROGOBETE**, ing. **Alexandru Călin TÂRNOVEANU**, Mat. **Ana Maria VIZANTI**

• REVIZIE ŞTIINŢIFICĂ:
Conf. dr. ing. **Eugen VASILE** - Universitatea „Politehnica" Bucureşti

---

Editat cu sprijinul
AGENŢIEI NAŢIONALE PENTRU CERCETARE ŞTIINŢIFICĂ

ACADEMIA ROMÂNĂ
COMISIA DE TERMINOLOGIE
PENTRU ŞTIINŢELE EXACTE

D-lui acad. Marius Sala,
cu prietenie.
13.05.08.

DICŢIONAR EXPLICATIV
pentru
ŞTIINŢĂ şi TEHNOLOGIE

Român/Englez/Francez

ELECTROTEHNICĂ

BIBLIOTECA INSTITUTULUI DE LINGVISTICĂ
INVENTAR CĂRŢI Nr. 31.578

Coordonare generală:
Acad. **Gleb DRĂGAN**

BIBLIOTECA Institutul de Lingvistică
DONAŢIA Marius Sala

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE **EDITURA AGIR**

Bucureşti, 2007

Copyright © 2007, Editura Academiei Române, Editura AGIR
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurilor.

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
RO-50711, Bucureşti, România
Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5
Tel.: 40-21-318 81 46, 40-21-318 81 06
Fax: 40-21-318 24 44
E-mail: edacad@ear.ro
Adresa: www.ear.ro

EDITURA AGIR
RO-70179, Bucureşti, România
Calea Victoriei 118, sector 1
Tel.: 40-21-316 89 92, 40-21-316 89 93
Fax: 40-21-318 24 44
E-mail: editura@agir.ro
Adresa: www.agir.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DRĂGAN GLEB
Dicționar explicativ pentru știință și tehnologie :
ELECTROTEHNICĂ / G. Drăgan, Fl. Tănăsescu – Academia Română. Comisia de Terminologie pentru Științele Exacte. – Bucureşti: Editura Academiei Române, Editura AGIR 2007
ISBN 978-973-27-1642-7; ISBN 978-973-720-172-0

81'374.2:621.3=135.1

Îngrijire redacțională și tehnoredacțională:
Mat. Paraschiva ONICA, Dr. ing. Ioan GANEA (AGIR)
Ing. Mihaela MARIAN, ing. Irina FILIP (Editura Academiei Române)
Coperta: Ing. Ion MARIN

Bun de tipar: 15.XI.2007; Format:16/70 × 100; Coli tipar:
ISBN 978-973-27-1642-7 (Editura Academiei Române)
ISBN 978-973-720-172-0 (Editura AGIR)

Imprimat în România

CUPRINS

Prefață VII
Introducere IX
Indicații de utilizare XI
Termeni de specialitate 1
Surse bibliografice 1603

PREFAȚĂ

Cunoașterea evoluează în mod continuu, progresul este adeseori rapid, informația științifică și tehnică circulă fără încetare pe glob, aceasta ducând la apariția unor termeni noi în știință și tehnologie, mai întâi în limbile de circulație internațională, creând și cerința de adaptare în toate limbile și punând probleme – uneori dificile – nevoii de exprimare. Evoluția continuă a cunoașterii impune permanent necesitatea de definire a unor termeni noi.

Se constată că terminologia în domeniile științei și tehnologiei este adeseori adaptată necontrolat. Uneori termeni comuni sunt adaptați pentru a descrie sensuri noi în știință, ceea ce poate genera confuzii grave pentru lingvistul familiarizat cu limbajul comun, dar nu și cu noua terminologie științifică. În limba română se observă introducerea unor termeni noi, sub influența unor limbi de largă circulație (în primul rând engleza, dar și limbile germană și franceză). Uneori comoditatea specialiștilor din domeniile științifice și tehnice, alteori graba sau lipsa timpului de gândire sau de consultare cu lingviștii, poate uneori ignoranța, fac ca limbajul de specialitate să sufere o dezvoltare necorespunzătoare, prin introducerea unor termeni care sunt în dezacord cu specificul limbii române, alteori prin evitarea nejustificată a termenilor existenți în limba română și care ar putea fi folosiți fără nevoia de a adopta termeni străini.

Cerințele de adaptare la reglementările comunitare, în vederea integrării în Uniunea Europeană, impun folosirea unei terminologii corecte în știință și tehnologie, pentru a asigura traducerea (transcrierea) documentelor europene în limba română. Această cerință se referă de fapt la nevoia mai largă de adaptare a terminologiei la toată literatura științifică și tehnică publicată în limba română. De aceea este necesară definirea clară a termenilor utilizați, care trebuie să exprime esența, dar și generalul obiectului sau fenomenului descris.

Limbajul formal, caracteristic unui domeniu științific sau tehnic, se construiește în analogie cu limbajul obișnuit; în același timp, fiecare domeniu își lasă amprenta asupra limbajului curent, în măsura în care pătrunde în conștiința publică. Este rolul definițiilor, prin poziția lor de conexiune între concepte și termeni, între cunoaștere și limbaj, să stabilească relațiile de legătură. Definițiile referitoare la concepte, și nu la cuvinte, sunt acelea care prin natura lor cuprind cunoașterea. Terminologia științifică și tehnică influențează evoluția și îmbogățirea limbajului odată cu dezvoltarea cunoașterii.

Academia Română, asumându-și rolul tradițional de a cultiva știința și cultura, dar și acela de a urmări evoluția și de a promova cultivarea limbii române, consideră de datoria sa ca elaborarea unei terminologii corecte în domeniul științelor exacte să fie o preocupare de bază, concretizată într-un program prioritar. Acest rol și l-a asumat

Comisia de Terminologie pentru Ştiinţele Exacte (C.T.S.E.). Activitatea *Comisiei* s-a axat pe domeniul ştiinţelor tehnice şi tehnologiei, domenii în care evoluţia cunoaşterii este cea mai rapidă. Până astăzi au apărut 40 dicţionare explicative, de volum redus, cuprinzând termenul descriptor, însoţit atunci când este cazul de sinonimele lui. Descriptorul este urmat de traducerea echivalentă în mai multe limbi de circulaţie internaţională, precum şi de definiţia sa în limba română. La sfârşitul fiecărui volum există un index de corespondenţă între denumirile termenilor în limbile străine şi denumirea în limba română.

Menţionăm că, limba fiind comună, experţii Academiei Române din *Comisia de Terminologie pentru Ştiinţele Exacte* colaborează cu colegii din cadrul Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova, elaborarea terminologiei fiind efectuată de specialişti recunoscuţi (academicieni, cadre universitare) din fiecare domeniu al ştiinţei şi tehnicii.

Considerăm că prin publicarea dicţionarelor de terminologie ştiinţifică şi tehnică, Academia Română pune la dispoziţia specialiştilor un intrument extrem de util şi necesar, sperând că acestea vor fi recunoscute ca atare de comunitatea utilizatorilor.

Acad. **Ionel HAIDUC**
Preşedintele Academiei Române

INTRODUCERE

Comisia de Terminologie pentru Ştiinţele Exacte şi-a propus ca unul din principalele sale obiective să fie editarea de dicţionare explicative multilingve, care să contribuie la stabilirea unei terminologii corecte în domeniul ştiinţelor exacte.

Având în vedere mărimea unei astfel de lucrări s-a decis la realizarea ei în etape pe diferite domenii, începându-se cu domeniul ştiinţelor tehnice.

Pentru ca aceste dicţionare să-şi poată atinge scopul propus s-au avut în vedere câteva principii de bază:

- fiind vorba de dicţionare explicative, s-a dat o deosebită importanţă definiţiilor conceptelor, astfel încât acestea să fie clare şi exacte; să exprime corect conţinutul conceptului. iar delimitarea de alte concepte să fie bine precizată, eliminându-se ambiguităţile;

- relaţiile dintre concepte să fie făcute conform unei ierarhizări, având la bază tezaurizarea terminologiei din domeniul respectiv;

- atât la elaborarea definiţiilor, cât şi la stabilirea termenilor echivalenţi în limbile străine s-au consultat cele mai reprezentative şi mai recente documentaţii elaborate de foruri sau organizaţii internaţionale competente în respectivele domenii; de asemenea, atât ca fond, cât şi ca formă s-au respectat standardele internaţionale (îndeosebi publicaţiile ISO şi CEI) precum şi cele româneşti (SR-EN).

În situaţiile în care, prin evoluţia tehnologiei, vor interveni schimbări în conţinutul unor concepte sau vor apărea concepte şi termeni noi, se vor întocmi noi ediţii cu completările sau schimbările necesare.

Eventualele sugestii sau recomandări privind ediţiile viitoare sunt bine-venite.

Electrotehnica reprezintă un domeniu vast care a avut o abordare ştiinţifică, de mulţi ani, în special din partea Comisiei Electrotehnice Internaţionale (CEI) şi a Comitetului Naţional Român al CEI.

În anul 1910, CEI a înfiinţat Comitetul de Terminologie, care a publicat în 1938 prima ediţie a unui Dicţionar de Electrotehnică, denumit Vocabularul Electrotehnic Internaţional (VEI), completat ulterior în decursul anilor.

La iniţiativa acad. Remus Răduleţ, care a fost preşedinte al CEI (1964-1967) şi apoi preşedinte al Comitetului de Terminologie (1969-1981) s-a început în cadrul Comitetului Electrotehnic Român, elaborarea lucrării „Thesaurus Rationnel de l'Electricité" care a apărut în prima ediţie, în anul 1986, la Geneva. În anul 1996, a apărut Dicţionarul Terminologiei

Electrotehnice Standardizate, în ediție bilingvă (român-englez şi englez-român), coordonat de acad. prof. dr. docent Alexandru Timotin şi prof. dr. ing. Florin Teodor Tănăsescu. Aceste lucrări reprezintă punctul de plecare pentru orice dicționar din domeniul Electrotehnicii.

Dicționarul de față se referă la terminologia specifică domeniului de „**Electrotehnică**" din cadrul **Tezaurului terminologiei electrotehnice**, realizat pe baza fondului terminologic standardizat pe plan mondial de Comisia Electrotehnică Internațională (CEI) şi elaborat sub forma unei bănci de date terminologice multilingve sub coordonarea directă a D-lui Profesor Alexandru TIMOTIN.

Conceptele care fac parte din domeniul „**Electrotehnică**" au fost sistematizate, în funcție de apartenența lor semantică şi logică, acoperind următoarele capitole: electrotehnică generală (Mărimi şi unități, Electromagnetism, Circuite şi dispozitive electrice şi magnetice), componente şi dispozitive electronice, măsurări în electrice, detectarea şi măsurarea radiațiilor ionizante, materiale electrotehnice, maşini electrice şi transformatoare, electrice, reactoare nucleare, comandă şi reglare - automatizări industriale, tehnologia informației, transportul şi distribuția energiei electrice, tracțiune electrică şi aplicații electromecanice, încercări generale şi fiabilitate, tehnica iluminatului, telecomunicații, electrobiologie şi echipament medical.

Fondul conceptual al domeniului Electrotehnică conține 21 380 de concepte, iar fondul terminologic 23 765 termeni.

Academician **Gleb DRĂGAN**

Prof. dr. ing. **Florin Teodor TĂNĂSESCU**
Prof. dr. ing. **Aureliu PANAITESCU**

INDICAȚII DE UTILIZARE

Pentru facilitarea consultării dicționarului privind domeniul „**Electrotehnică**" supunem atenției cititorilor următoarele precizări.

Dicționarul cuprinde 23 765 de termeni, fiind structurat pe două secțiuni:

- prima secțiune prezintă o serie de termeni importanți utilizați în domeniile Electrotehnică;
- a doua secțiune cuprinde indexul englez-român şi cel francez-român al termenilor definiți în prima secțiune.

Prima secțiune a dicționarul explicativ conține în principal lista alfabetică a termenilor din domeniul menționat redați cu caractere aldine, şi anume:

termenii de bază (*descriptorii*) în limba română urmați eventual de simbolurile literale sau abrevierile acestora dispuse între paranteze unghiulare < > şi însoțiți de termenii corespunzători în limbile engleză şi franceză (redați cu caractere *cursive*) şi de definițiile conceptelor. Daca există vecinătate lexicală, atunci descriptorul (în limba română) este însoțit de sinonimele corespunzătoare precedate de simbolurile: "⇐, =!, =. ", după cum sinonimele sunt recomandate, nerecomandate, respectiv unele abrevieri sau simboluri literale.

Componentele acestei înregistrări sunt separate prin semnul grafic " / " .

non-descriptorii prezenți de asemenea în lista alfabetică (sinonimele româneşti recomandate sau sinonimele prescurtate sau sinonimele nerecomandate, respectiv unele abrevieri sau simboluri literale) sunt urmați de semnele de trimitere la termenul de bază corespunzător (⇒, →, != respectiv .=, inversele celor de la paragraful anterior), unde se află şi definiția acestuia.

Definițiile conceptelor sunt fie preluate (şi uneori prelucrate) direct din sursele bibliografice româneşti, fie preluate şi traduse (eventual prelucrate) din publicațiile CEI.

Formele termenilor (denumirile complete ale conceptelor, adeseori de forma unor sintagme complexe), în contexte date şi evitând ambiguitățile, pot fi doar parțial utilizate, în forme contrase, cu părțile facultative dispuse între paranteze rotunde. Pentru eliminarea ***omonimelor***, toți termenii sunt formal distincți, deosebirile fiind realizate prin completări aduse formelor uzuale ale termenilor. Dacă omonimele au semnificații apropiate, denumirea este completată cu fragmente puse între *paranteze rotunde*, ca părți facultative ale denumirii complete. Alteori adaosul, un scurt comentariu pus între *paranteze drepte*, (precedate sau nu de un număr de ordine), serveşte numai departajării, neaparținând denumirii complete.

Nu sunt incluse în dicționar *conceptele nedefinite explicit* (menționate sau sumar prezentate în documentele sursă).

A .= amper

Å .= ångström [învechit]

abajur / *shade* / *abat-jour* / Ecran protector din material opac sau difuzant, destinat să mascheze lampa de vederea directă.

(a) abandona / *(to) abort* / *abandonner* / Terminarea forţată a unui proces (activităţi) datorită unei condiţii de eroare sau deciziei utilizatorului (sau a administratorului). Notă: Abandonarea poate fi făcută în mod asincron faţă de execuţia procesului.

abatere =! ecart / *deviation [undesired]* / *écart* / Diferenţa, la un moment specificat, dintre valoarea reală şi valoarea prescrisă a unei mărimi variabile.

abatere a frecvenţei ⇒ derivă a frecvenţei

abatere a frecvenţei semnalului purtător [în modulaţia de amplitudine şi de frecvenţă] ⇒ decalaj al frecvenţei purtătoare

abatere a frecvenţei semnalului purtător pe durata impulsurilor / *frequency shift of the carrier during pulses* / *glissement de la fréquence de l'onde porteuse pendant les impulsions* / Într-un regim modulat în impulsuri, diferenţa dintre valoarea maximă şi cea minimă a frecvenţei semnalului de ieşire, pe durata unui impuls. Note: 1. Abaterea frecvenţei este, de cele mai multe ori, exprimată în procente din frecvenţa purtătoarei nemodulate. 2. Se poate produce, de asemenea, o abatere egală cu diferenţa dintre frecvenţa purtătoarei modulate în impulsuri şi frecvenţa purtătoarei nemodulate.

abatere a sistemului ⇐ abatere de reglare ⇐ eroare de reglare / *system deviation* / *écart de régulation* / Pentru un sistem de reglare automată, diferenţa la un moment dat, între valoarea mărimii de referinţă şi valoarea instantanee a mărimii reglate.

abatere a tensiunii / *voltage deviation* / *écart de tension* / Diferenţă, exprimată, în general, în procente, între tensiunea la un moment dat într-un punct al sistemului electroenergetic şi o tensiune de referinţă, cum ar fi: tensiunea nominală, tensiunea medie de funcţionare sau tensiunea contractuală de alimentare.

abatere controlată a alimentării / *monitored supply deviation* / *écart contrôlé de l'alimentation* / Variaţie a caracteristicilor alimentării, reglată astfel încât să transmită echipamentului de conexiune de transfer automat ordinul de acţionare atunci când se produce o deviaţie în raport cu limitele specifice, de exemplu variaţii anormale ale tensiunii sau frecvenţei de alimentare.

abatere datorată mişcării (pentru sisteme de măsurare urmărind nivelul în mod continuu) / *deviation due to movement (for continuously-following type measuring systems)* / *écart dû au mouvement (pour systèmes de mesure, suivant le niveau de façon continue)* / Eroare cauzată de deplasarea capului de măsurare de-a lungul materialului de măsurat.

abatere de aranjare / *ordering bias* / *écart d'ordre* / Abatere între repartiţia elementelor unei mulţimi aranjate şi o repartiţie aleatorie.

abatere de frecvenţă (într-un sistem electroenergetic) / *frequency deviation (of a power system)* / *écart de fréquence (d'un réseau d'énergie électrique)* / Diferenţă între valoarea la un moment dat a frecvenţei sistemului electroenergetic şi valoarea sa nominală.

abatere de reglare ⇒ abatere a sistemului

abatere de statism ⇒ abatere staţionară

abatere diafonică ⇐ denivelare diafonică =! ecart diafonic ⇐ raport semnal util-diafonie / *signal-to-crosstalk ratio* / *écart diaphonique* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea aparentă fără diafonie pe un canal perturbat şi puterea aparentă creată prin diafonie pe acelaşi canal, măsurate în acelaşi punct, când canalul perturbat şi canalul perturbator transmit semnale de aceeaşi putere aparentă într-un punct de nivel relativ zero.

abatere medie pătratică ⇒ eroare medie pătratică

abatere relativă între frecvenţe / *relative frequency spacing* / *écart relatif entre fréquences* / Raportul dintre diferenţa frecvenţelor de rezonanţă paralelă şi în serie (f_p-f_s), într-un mod de vibraţie specificat, şi frecvenţa de rezonanţă în serie: $B=(f_p-f_s)/f_s$

abatere sistematică / *bias [systematic deviation]* / *biais [écart systématique]* / Abatere nealeatoare a unei valori de la o valoare de referinţă.

abatere staţionară ⇐ abatere de statism ⇐ eroare de reglare (de la valoarea prescrisă) ⇐ eroare staţionară ⇐ eroare de statism / *steady-state deviation* / *écart de statisme* / Valoare a erorii de reglare, în regim permanent, în timp ce toate mărimile de intrare sunt menţinute constante.

abatere staţionară de ordin *n* ⇐ eroare staţionară de ordin *n* / *steady-state deviation of the n-th order* / *écart permanent du n-ième ordre* / Valoare a erorii de reglare, în regim permanent, atunci când derivata de ordinul *n* a unei mărimi de intrare este menţinută constantă, toate celelalte mărimi de intrare fiind menţinute constante.

abatere temporală / *time interval error* / *dérive temporelle* / Abaterea cumulată, într-un interval de timp specificat, dintre momentele semnificative ale unui semnal numeric şi poziţiile lor ideale în timp.

abatere tranzitorie / *transient deviation* / *écart transitoire* / În regim tranzitoriu, diferenţa dintre valoarea instantanee şi ultima valoare în regim staţionar a unei variabile.

aberaţie cromatică / *chromatic aberration* / *aberration chromatique* / Defect de focalizare în care electroni de viteze diferite se concentrează la distanţe axiale diferite.

aberaţie de sfericitate / *spherical aberration* / *aberration sphérique* / Defect de focalizare în care nişte electroni situaţi la diferite distanţe radiale faţă de axă se concentrează la distanţe axiale diferite.

abonat (al furnizorului de energie) / ... / *abonné (à la fourniture d'énergie)* / Consumator, titular al unuia sau mai multor contracte.

abonat (al unui serviciu de telecomunicaţii) ⇒ utilizator (al unui serviciu de telecomunicaţii)

abonat apelant ⇐ abonat chemător / *calling subscriber* / *abonné demandeur* / Abonat care efectuează un apel telefonic.

abonat apelat ⇐ abonat chemat / *called subscriber* / *abonné demandé* / Abonat cu care abonatul apelant doreşte să stabilească o conversaţie telefonică.

abonat apelat prioritar / *priority for called subscriber* / *abonné prioritaire en demandé* / Abonat beneficiar al priorităţii relative sau absolute pentru toate comunicaţiile cerute destinate postului său, sau numai pentru o parte dintre acestea. Această posibilitate poate fi activată prin transmisiunea unui semnal adecvat spre postul chemător. Notă: Pot exista mai multe niveluri de prioritate, fiecare putând conferi prioritatea relativă sau absolută în raport cu nivelurile inferioare.

abonat chemat ⇒ abonat apelat

abonat chemător ⇒ abonat apelant

abonat (telefonic) / *(telephone) subscriber* / *abonné (au téléphone)* / Persoană sau instituţie care beneficiază de servicii telefonice prin intermediul unui post telefonic sau unei instalaţii telefonice interioare puse la dispoziţia sa în mod permanent şi conectate la reţeaua telefonică publică.

absorbant / *absorber* / *absorbeur* / Material care absoarbe energia unei radiaţii de un anumit tip.

absorbant de neutroni, 1[material] / *neutron absorber, 1[material]* / *absorbeur de neutrons [matériau]* / Material cu care neutronii interacţionează puternic, prin reacţii în urma cărora ei dispar ca particule libere.

absorbant de neutroni, 2[obiect] / *neutron absorber, 2[object]* / *absorbant de neutrons [objet]* / Obiect cu care neutronii interacţionează puternic sau predominant, prin reacţii în urma cărora ei dispar ca particule libere, fără producerea altor neutroni.

absorbanţă ⇒ factor de absorbţie

absorbtivitate (a unui mediu absorbant) / *absorptivity (of an absorbing material)* / *absorptivité (d'un milieu absorbant)* / Factor de absorbţie internă a unui strat al mediului în care parcursul radiaţiei are o lungime de referinţă specificată (de exemplu, unitate), iar condiţiile nu sunt influenţate de frontierele mediului.

absorbtivitate spectrală (a unui mediu absobant) / *spectral absorptivity (of an absorbing material)* / *absorptivité spectrale (d'un milieu absorbant)* / Absorbtivitate (a unui mediu absorbant) în cazul unei radiaţii monocromatice cu lungime de undă specificată.

absorbţie (a umidităţii) ⇒ higroscopicitate

absorbţie (a unei radiaţii) / *absorption (of radiation)* / *absorption (d'un rayonnement)* / Transformarea energiei radiante într-o altă formă de energie prin interacţiune cu materia.

absorbţie (a unei unde electromagnetice) / *absorption (of an electromagnetic wave)* / *absorption (d'une onde électromagnétique)* / Transformare totală sau parţială a energiei unei unde electromagnetice într-o altă formă de energie prin interacţiune cu materia.

absorbţie (de energie) / *(energy) absorption* / *absorption (d'énergie)* / Fenomen în cursul căruia o radiaţie incidentă traversând o substanţă transferă acesteia parţial sau total energia sa. Notă: Transferul de energie către substanţă care însoţeşte împrăştierea ca, de exemplu, în cazul efectului Compton sau al încetinirii neutronilor, este considerat absorbţie de energie.

absorbţie (de particule) / *(particle) absorption* / *absorption (de particules)* / Interacţiunea atomică sau nucleară în care o particulă incidentă dispare ca particulă liberă, chiar dacă ulterior sunt emise una sau mai multe particule, diferite sau de aceeaşi specie.

absorbţie (ionosferică) anormală / *abnormal (ionospheric) absorption* / *absorption (ionosphérique) anormale* / Absorbţie ionosferică net superioară celei normale şi care depinde în mică măsură de distanţa zenitală a soarelui.

absorbţie (ionosferică) normală / *normal (ionospheric) absorption* / *absorption (ionosphérique) normale* / Absorbţie ionosferică dependentă în mod esenţial de distanţa zenitală a soarelui.

absorbţie cu deviere / *deviative absorption* / *absorption avec déviation* / Absorbţie ionosferică însoţită de o modificare notabilă a direcţiei de propagare şi care se manifestă când indicele de refracţie este sensibil inferior unităţii pentru frecvenţa radioelectrică considerată.

absorbţie de cifre / *digit absorption* / *absorption de chiffres* / Interpretarea şi respingerea cifrelor unei adrese recepţionate, care nu sunt necesare pentru acţionarea punctelor de conexiune prin comandă comună.

absorbţie de lichid / *liquid absorption* / *absorption de liquide* / Cantitate de lichid absorbită de o epruvetă în contact cu un lichid, în condiţii specificate.

absorbţie de neutroni / *neutron absorption* / *absorption de neutrons* / Interacţiune nucleară în care neutronul incident dispare ca particulă liberă, chiar dacă unul sau mai mulţi neutroni sunt ulterior emişi împreună cu alte particule ca, de exemplu,

în procesul de fisiune. Notă: Împrăştierea nu este considerată ca aparţinând procesului de absorbţie.

absorbţie exponenţială / *exponential absorption / absorption exponentielle* / Diminuarea intensităţii unui fascicul de particule sau de fotoni în cursul traversării materiei, conform relaţiei: $I = I_0 \cdot e^{-\mu x}$, unde I este intensitatea fasciculului, x este grosimea de material traversat, I_0 este intensitatea iniţială iar μ este coeficientul de absorbţie adecvat.

absorbţie fără deviere / *non-deviative absorption / absorption sans déviation* / Absorbţie ionosferică neînsoţită de o modificare notabilă a direcţiei de propagare şi care se manifestă când indicele de refracţie rămâne apropiat de unitate pentru frecvenţa undei radioelectrice considerate.

absorbţie fotoelectrică ⇒ efect fotoelectric

absorbţie ionosferică / *ionospheric absorption / absorption ionosphérique* / Absorbţia undelor radioelectrice care rezultă din coliziunile dintre electronii liberi şi atomii neutri cu ionii din ionosferă.

absorbţie în calota polară =. PCA / *polar cap absorption / absorption dans la calotte polaire* / Absorbţie intensă a undelor radioelectrice provocată într-o calotă polară de sosirea protonilor solari de înaltă energie concentraţi în această regiune de liniile de forţă ale câmpului magnetic terestru.

absorbţie în sol / *ground absorption / absorption par le sol* / Absorbţia unei unde electromagnetice datorată rezistivităţii solului.

abstractizare a datelor / *data abstraction / abstractisation des données* / Principiu folosit pentru a ascunde utilizatorului detaliile legate de modul de memorare fizică a datelor şi care se realizează în principal printr-un model al datelor pus la dispoziţia utilizatorului de către sistemul de gestiune a bazei de date; acest model trebuie să fie suficient de puternic pentru a permite reprezentarea tuturor conceptelor şi suficient de simplu pentru a permite gestiunea uşoară a întregii aplicaţii.

abundenţă izotopică ⇐ conţinut izotopic / *isotopic abundance / teneur isotopique* / Raportul dintre numărul de atomi ai unui anumit izotop, dintr-un amestec de izotopi ai unui element dat, şi numărul total de atomi ai acestui element.

abundenţă izotopică relativă ⇐ conţinut izotopic relativ / *abundance ratio / rapport des teneurs isotopiques* / Raportul dintre două abundenţe izotopice într-un element dat.

abuz telefonic / *misuse of the telephone / abus du téléphone* / Infracţiune contra demnităţii şi contra domeniului secret sau a celui privat, care constă în utilizarea abuzivă, din rea-voinţă sau pentru amuzament, a unei instalaţii telefonice supuse regulamentelor telefonice, în scopul deranjării sau hărţuirii unei persoane.

ac aerian încrucişat (pentru tramvai sau troleibuz) / *cross-over junction (for tramway or trolleybus) / aiguillage croisé (pour tramway ou trolleybus)* / Ac aerian la care firele de contact se încrucişează la acelaşi nivel.

ac aerian (pentru tramvai sau troleibuz) / *frog (for tramway or trolleybus) / aiguillage aérien (pour tramway ou trolleybus)* / Porţiune a liniilor de contact aflată deasupra aparatelor de cale, care asigură captarea continuă a curentului la schimbarea direcţiei de circulaţie.

ac aerian tangenţial (pentru tramvai sau troleibuz) / *tangential junction (for tramway or trolleybus) / aiguillage tangentiel (pour tramway ou trolleybus)* / Ac aerian la care firele de contact de pe direcţii diferite nu se încrucişează în planul de captare.

ac (al unei forme de undă de impuls) ⇐ pic (al unei forme de undă de impuls) / *spike (of a pulse waveform) / pic, 1[d'une forme d'onde d'impulsion]* / Distorsiune care se prezintă ca o formă de undă de impuls de durată relativ scurtă, suprapusă

peste o altă formă de undă de impuls regulată sau dorită.

ac indicator (al unui aparat) / *pointer (of an instrument)* / *aiguille (d'un appareil)* / Index ataşat părţii mobile a unui aparat care permite vizualizarea deviaţiilor acestuia faţă de o poziţie de referinţă.

ac (radioactiv) / *needle* / *aiguille (radioactive)* / Implant radioactiv de forma unui cilindru metalic subţire.

accelerare a cristalizării metalului lichid în câmp electromagnetic / *enhancing crystallization of liquid metal in electromagnetic fields* / *accéleration de la cristalisation de métal liquide en champ électromagnétique* / Procedeu de formare şi de structurare a cristalelor metalice într-un câmp electromagnetic.

accelerare (a unei maşini electrice) / *accelerating (of an electrical machine)* / *accélération (d'une machine électrique)* / Trecerea unei maşini electrice rotative de la pornirea propriu-zisă la viteza de regim.

accelerare reziduală / *residual acceleration* / *accélération résiduelle* / Accelerare care, la o viteză dată, rezultă prin diferenţa dintre efortul de tracţiune disponibil şi efortul necesar menţinerii acestei viteze.

accelerator [substanţă] / *accelerator [substance]* / *accélérateur [substance]* / Substanţă care, utilizată în proporţie mică, creşte viteza de reacţie într-un sistem chimic. Notă: Reactivii şi alţi aditivi sunt acceleratori.

accelerator circular / *circular accelerator* / *accélérateur circulaire* / Accelerator de particule în care particulele încărcate sunt ghidate de un câmp magnetic urmând un parcurs circular de diametru constant sau crescător.

accelerator de electroni medical / *medical electron accelerator* / *accélérateur médical d'électrons* / Accelerator de electroni utilizat în radioterapie, fasciculul util al radiaţiei fiind reprezentat de fasciculul de electroni accelerati sau produs de acesta.

accelerator (de particule) / *charged particle accelerator* / *accélérateur de particules (chargées)* / Instalaţie în care particulelor încărcate li se transferă energie cinetică. În general, energia transferată este mai mare decât 0,1 MeV.

accelerator electrostatic / *electrostatic accelerator* / *accélérateur électrostatique* / Dispozitiv destinat producerii unei tensiuni înalte de accelerare pentru particulele încărcate, realizată prin inducţie electrostatică şi transportul fizic al sarcinilor electrice.

accelerator liniar / *linear accelerator* / *accélérateur linéaire* / Accelerator în care particulele încărcate sunt accelerate după o traiectorie rectilinie, fie cu ajutorul unui câmp electromagnetic creat de unde progresive, fie printr-o serie de mici intervale între electrozi legaţi la o sursă de tensiune alternativă cu o frevenţă asigurând permanenta antrenare de către câmp a particulelor ajunse la fiecare din intervalele succesive. Note: 1. Numeroase acceleratoare de electroni utilizează undele progresive. 2. Acceleratoarele de particule grele sunt, în general, de al doilea tip.

accelerator liniar cu mai multe etaje / *multistage linear accelerator* / *accélérateur linéaire à plusieurs étages* / Accelerator liniar care conţine mai multe rezonatoare excitate de un generator de înaltă frecvenţă astfel încât particulele să ajungă totdeauna la intervale succesive când câmpul dintre electrozi are aceeaşi direcţie şi este apropiat de valoarea sa maximă.

accelerator liniar cu unde staţionare / *standing wave linear accelerator* / *accélérateur linéaire à ondes stationnaires* / Accelerator liniar în care o energie de înaltă frecvenţă este reflectată la cele două extremităţi ale unui tub, astfel încât particulele să fie accelerate într-un câmp electromagnetic cu unde staţionare.

accelerator liniar de electroni / *linear electron accelerator* / *accélérateur linéaire d'électrons* / Dispozitiv electronic

constituit dintr-un tub metalic cu vid în care electronii sunt accelerați într-o serie de mici intervale (în general, de forma unor cavități rezonante în gama frecvențelor înalte) dispuse și spațiate astfel încât, pentru o frecvență de excitație caracteristică, fasciculul de electroni să câștige, prin traversarea intervalelor succesive, o energie adițională datorată câmpului electric al fiecărui interval.

accelerație gravitațională ⇐ accelerație în cădere liberă / *acceleration of free fall* / *accélération en chute libre* / Accelerație de mișcare a corpurilor într-un câmp gravitațional, în vid, depinzând de poziția punctului față de centrul de atracție. Reprezintă intensitatea câmpului gravitațional în punctul respectiv, fiind egală cu forța cu care este atrasă unitatea de masă, $g = F/m$. Notă: Accelerația gravitațională terestră, măsurată la 45° latitudine (geografică) și la nivelul mării se numește *accelerație gravitațională normală* (g_n), $g_n = 9{,}80665\ m/s^2$.

accelerație în cădere liberă ⇒ accelerație gravitațională

accelerație vibratorie / *vibration acceleration* / *accélération vibratoire* / Accelerația în cazul unei vibrații (mecanice).

acceptor / *acceptor* / *accepteur* / Imperfecțiune într-o rețea cristalină, care poate provoca o conducție electrică prin goluri mobile.

acces (al unei rețele) ⇐ poartă (a unei rețele) / *port (of a network)* / *accès d'un réseau* / Loc de acces într-un dispozitiv sau rețea prin care se poate alimenta sau extrage energia, sau în care se pot măsura mărimile caracteristice dispozitivului sau rețelei. Notă: În cazul unei linii de transmisiune sau ghid de undă, o poartă de acces este definită de un plan de referință normal la axa ghidului și de un mod, fiecărui mod considerat independent fiindu-i asigurat o poartă de acces.

acces (al unei rețele de date) / *(terminal) port (of a data network)* / *accès (d'un réseau de données)* / Punct prin care semnalele pot intra sau ieși în sau dintr-o rețea.

acces aleator ⇒ acces direct

acces aleator(iu) ⇒ acces direct

acces bancar prin telefon / *telebanking* / *banque par téléphone* / Tip de acces bancar de la domiciliu la o bancă fără agenție deschisă publicului, în care apelului telefonic al unui consumator îi răspunde un operator.

acces comun / *joint access* / *accès commun* / Acces la un circuit asigurat de un comutator manual, pornind de la niveluri de selecție.

acces direct ⇐ acces selectiv ⇐ acces aleator(iu) ⇐ acces aleator / *direct access* / *accès direct* / Extragerea sau introducerea de date într-o memorie, în condiții care depind numai de locația care i-a fost afectată și nu de locațiile afectate datelor extrase sau introduse anterior.

acces direct în memorie / *direct memory access (DMA)* / *accès direct en mémoire* / Tehnică în care se permite deplasarea directă a datelor între memoria principală și echipamentele periferice, fără a fi prelucrate de unitatea centrală.

acces (la debitul) de bază / *basic (rate) access* / *accès (au débit) de base* / Structură de interfață utilizator-rețea normalizată a unei rețele digitale de servicii integrate care conține două canale B și un canal D.

acces (la debitul) primar / *primary rate access* / *accès (au débit) primaire* / Structură de interfață utilizator-rețea a unei rețele digitale de servicii integrate care utilizează capacitatea primului nivel al ierarhiei numerice, respectiv un debit numeric de 1544 kbit/s sau 2048 kbit/s. Notă: Debitul numeric al unui canal D în această structură de interfață este de 64 kbit/s.

acces (la informație) / *access* / *accès [processus]* / Localizare de informații în memoria unor echipamente și transferarea lor independentă de unitatea centrală și invers.

acces la rețeaua telegrafică publică / *access to public telegram network* / *accès au réseau télégraphique public* / Posibilitate, pentru un post telex, de a depune sau de a prelua o telegramă în cadrul serviciului telegrafic public.

acces multiplu / *multipoint access* / *accès multipoint* / Acces utilizator-rețea în care mai multe terminale partajează aceeași terminație de rețea.

acces multiplu [în telecomunicații] / *multiple acces* / *accès multiple* / Procedeu tehnic care permite unui anumit număr de terminale de telecomunicații de a partaja capacitatea unei legături de telecomunicații într-un mod predeterminat sau conform necesităților traficului.

acces multiplu cu detectarea purtătoarei și detecția coliziunilor / *carrier sense multiple access with collision detection (CSMA/CD)* / *accès multiple avec la détection de la porteuse et les collisions* / Protocol de comunicație într-o rețea de calculatoare, bazat pe detecția coliziunilor. Notă: Dacă două calculatoare încearcă să transmită simultan, atunci se detectează o coliziune și ambele calculatoare opresc transmisia; reluarea transmisiei se face după ce se așteaptă un interval de timp aleator. Protocolul este larg răspândit în rețelele Ethernet, care folosesc un cablu coaxial ca mediu fizic pentru transmisia datelor.

(cu) acces repetat / *re-entrant* / *rentrant* / Calificativ referitor la un program pentru calculator, la o rutină sau la un subprogram în care se poate intra în mod repetat, eventual înaintea terminării execuțiilor precedente, fără ca instrucțiunile sau parametrii externi să suporte modificări în cursul execuției.

acces secvențial ⇐ acces serial / *sequential access* / *accès séquentiel* / Extragerea sau introducerea unei date într-o memorie, în condiții care depind de locația ce i-a fost afectată și de locațiile afectate datelor extrase sau introduse anterior.

acces selectiv ⇒ acces direct

acces serial ⇒ acces secvențial

acces utilizator-rețea / *user-network access* / *accès usager-réseau* / Ansamblul mijloacelor prin care un utilizator este legat la o rețea de telecomunicații în scopul utilizării serviciilor acestei rețele.

(a) accesa / *(to) access* / *accesser* / Operație prin care se permite admiterea utilizatorului într-un sistem de calcul, utilizând fie facilitățile oferite de o rețea de calculatoare pentru lucrul la distanță, fie conectarea locală la un sistem de calcul. Note: 1. Sistemele cu multiacces permit lucrul simultan de la mai multe terminale (fizice sau emulate, locale sau aflate la distanță) a mai multor utilizatori. 2. Alte accepțiuni: Accesul unui proces la o resursă ce i-a fost alocată de către sistemul de operare; accesul la un bloc de informații memorate pe un suport extern (disc, bandă, casetă, tambur magnetic). În sens mai larg, informațiile organizate ca înregistrări în fișiere sunt și ele resurse gestionate de către sistem.

accesibilitate (a unui selector) / *availability (of a selector)* / *champ d'accessibilité* / Numărul de joncțiuni la care are acces un dispozitiv de selecție.

accesibilitate a unui serviciu / *service accessibility* / *accessibilité (d'un service)* / Capacitatea unui serviciu de a fi obținut, cu toleranțe specifice și în condiții date, la cererea unui utilizator.

accesibilitate parțială / *limited availability* / *accessibilité partielle* / Accesibilitate conform căreia un selector nu are acces decât la un număr limitat de joncțiuni pe un canal dat.

accesibilitate totală / *full availability* / *accessibilité totale* / Accesibilitate conform căreia un apel oferit unei rețele de conexiune date poate fi servit de orice joncțiune a acestei rețele.

accesoriu ⇐ dispozitiv auxiliar / *accessory (hardware)* / *accessoire* / Dispozitiv component facultativ necesar și/sau convenabil pentru a fi utilizat împreună cu un aparat pentru a permite, a facilita sau a

ameliora utilizarea prescrisă a aparatului sau pentru a integra funcţii suplimentare adecvate.

accesoriu (al unui generator de semnal) / *generator accessory / accessoire (d'un générateur électronique)* / Dispozitiv sau aparat care poate face parte dintr-un generator sau poate fi asociat unui generator sau unui alt accesoriu al generatorului, destinat modificării uneia sau mai multor caracteristici ale generatorului.

accesoriu cu interschimbabilitate limitată / *accessory of limited interchangeability / accessoire à interchangeabilité limitée* / Accesoriu cu caracteristici şi precizie proprii care poate fi conectat numai cu aparate de măsurare având specificate caracteristicile între anumite limite.

accesoriu interschimbabil / *interchangeable accessory / accessoire interchangeable* / Accesoriu având caracteristici şi precizie proprii, independente de cele ale aparatelor cărora le poate fi asociat.

accesoriu interschimbabil al unui generator / *interchangeable generator accessory / accessoire interchangeable (d'un générateur)* / Accesoriu nepermanent al unui generator având caracteristici proprii, independente de cele ale oricărui generator asociabil.

accesoriu neinterschimbabil / *non-interchangeable accessory / Accessoire non interchangeable* / Accesoriu adaptat caracteristicilor unui anumit aparat.

accesoriu neinterschimbabil al unui generator / *non-interchangeable generator accessory / accessoire non interchangeable (d'un générateur)* / Accesoriu asociat unui generator particular, având reglaje şi caracteristici comune, reciproc interactive.

accesoriu nepermanent al unui generator / *non-permanent generator accessory / accessoire non permanent d'un générateur* / Accesoriu al unui generator asociat ocazional acestuia, nefiind indispensabil funcţionării sale.

accesoriu parţial interschimbabil al unui generator / *partially-interchangeable generator accessory / accessoire à interchangeabilité limitée d'un générateur* / Accesoriu interschimbabil al unui generator, asociabil unor categorii specificate de generatoare sau de accesorii pentru generatoare.

accesoriu (pentru un aparat de măsurare) / *accessory (for à measuring instrument) / accessoire (pour un appareil mesureur)* / Element, grup de elemente sau dispozitive asociat unui aparat de măsurare, constituind, împreună cu acesta, un nou aparat de măsurare cu caracteristici diferite, specificate.

accesoriu permanent al unui generator / *permanent generator accessory / accessoire permanent d'un générateur* / Acesoriu al unui generator asociat permanent acestuia, fiind indispensabil funcţionării sale.

acomodare / *accommodation / accommodation* / Adaptare a convergenţei cristalinului ce permite focalizarea pe retină a imaginii unui obiect situat la o distanţă dată.

acoperire în pat fluidizat / *fluidized bed coating / revêtement en bain fluidisé* / Procedeu de acoperire în care: 1. Suportul ce urmează a fi acoperit este preîncălzit şi introdus într-un pat de pulbere menţinut în stare fluidizată cu ajutorul unui curent de aer ascendent, urmat de o încălzire pentru a obţine un strat protector continuu. 2. Suportul ce urmează a fi acoperit, în oarecare măsură conductor electric, legat la pământ, este introdus fără preîncălzire într-un pat fluidizat de pulbere, încărcat electrostatic şi care aderă la acest suport, după care este adus la o temperatură suficient de mare pentru a topi particulele şi a realiza un strat protector continuu.

acoperire metalică / *plating / placage métallique* / Procedeu constând din realizarea pe cale chimică sau electrochimică a unei depuneri de metal pe imprimarea

conductoare sau pe o parte din aceasta, pe suportul izolant şi/sau pe pereţii găurilor.

acoperire metalică selectivă / *pattern plating* / *placage métallique sélectif* / Depunere metalică efectuată numai pe o imprimare conductoare.

acoperire metalică totală / *panel plating* / *placage métallique total* / Depunere metalică efectuată pe întreaga suprafaţă a unei plăci.

acord (al unui circuit) / *(circuit) tuning* / *accord (d'un circuit)* / Acţiunea de reglare a unui circuit în vederea obţinerii maximului sau minimului unei mărimi specificate (curent, tensiune, impedanţă, reactanţă) asociate cu oscilaţii forţate, când frecvenţa de excitaţie exterioară corespunde aproximativ unei frecvenţe proprii a sistemului. Exemple: acordul capacitiv – acordul obţinut prin variaţia unei capacităţi; acordul inductiv – acordul obţinut prin variaţia unei inductanţe.

acord fin / *trimming* / *ajustage d'appoint* / Acţiune de reglare fină a unei capacităţi, a unei inductanţe sau a unei capacităţi.

acord prin variaţia permeabilităţii / *permeability tuning* / *accord par réluctance* / Acord inductiv obţinut prin variaţia reluctanţei circuitului magnetic al bobinei.

acordare (a unui dispozitiv) / *tuning (of a device)* / *accord (d'un dispositif)* / Acţiune de ajustare a uneia dintre frecvenţele de rezonanţă ale unui dispozitiv variind valoarea unuia sau a mai multor parametri.

acromatic, 1[sursă] / *achromatic* / *achromatique* / Calificativ, în sens colorimetric, pentru culoarea unei surse de lumină primară; o culoare este acromatică dacă are un spectru de egală energie ($x = y = z = 1/3$).

acromatic, 2[iluminant] / *achromatic [surface colour]* / *achromatique [illuminant]* / Calificativ, în sens colorimetric, pentru culorile de suprafaţă, în care culoarea sursei care serveşte ca iluminant este considerată acromatică. Notă: Pe această bază, o suprafaţă albă ideală este totdeauna acromatică, prin definiţie, oricare ar fi culoarea luminii.

acromatopsie ⇒ vedere monocromatică

acroşare (a unui motor asincron) ⇒ agăţare la viteză fracţionară (a unui motor asincron).

actinic / *actinic* / *actinique* / 1. Calificativ aplicat unei radiaţii ce prezintă actinism. 2. Calificativ aplicat altor concepte sau dispozitive raportate la actinism.

actinism / *actinism* / *actinisme* / Proprietate a radiaţiilor optice care le permite să producă schimbări chimice asupra anumitor materiale (vii sau inerte).

activ / *active* / *actif* / Calificativ al unei reţele electrice sau al unui dispozitiv a căror funcţionare necesită o sursă de energie diferită de aceea a semnalelor de intrare.

activ [calificativ al unui terminal] / *active [qualifier of a terminal]* / *actif [qualificatif d'un terminal]* / Calificativ al unui terminal de telecomunicaţii care este în curs de utilizare pentru o comunicare sau care primeşte un semnal de sonerie.

activ local / *locally active* / *actif localement* / Calificativ al unui post terminal care este în curs de utilizare pentru o funcţie pur locală, dar care poate recepta un semnal de sonerie.

activare / *activation* / *activation* / Procesul de inducere a radioactivităţii prin iradiere.

activare a unui catod termoelectronic / *activation (of a cathode)* / *activation d'une cathode thermo-électronique* / Tratament aplicat unui catod în vederea creării sau măririi emisiei electronice.

activator / *activator* / *activateur* / Impuritate sau atom deplasat care are ca efect creşterea randamentului luminescent al unei substanţe utilizate ca material scintilant.

activimetru ⇐ aparat pentru măsurarea (radio)activităţii / *(radio)activity meter* / *(radio)activimètre* / Aparat destinat măsurării radioactivităţii unei surse de radiaţii.

activimetru cu schimbător (de probe) automat / *activity meter with automatic changer / activimètre à passeur automatique/* Activimetru care conţine un schimbător automat de probe în faţa detectorului, prezentarea şi măsurarea fiind efectuate conform unui program determinat.

activimetru cu scintilator lichid / *liquid scintillator activity meter / activimètre à scintillateur liquide* / Activimetru destinat măsurării activităţii soluţiei unui emiţător de radiaţii, încorporând soluţia considerată unui scintilator lichid şi măsurând scintilaţiile produse.

activimetru de apă / *water (radio) activity meter / (radio)activimètre de l'eau* / Activimetru destinat măsurării continue a activităţii apei, prin măsurarea activităţii aerosolului obţinut prin pulverizarea acesteia.

activimetru de eşantioane de lichid evaporat / *evaporated sample liquid activity meter / activimètre d'échantillons de liquide évaporé* / Ansamblu destinat măsurării emisiunii radioactive volumice într-un lichid, într-un interval de timp dat, care utilizează în acest scop reziduuri de eşantioane evaporate.

activimetru de gaz radioactiv / *gas radioactivity meter / activimètre de gaz radioactif* / Activimetru destinat măsurării continue într-un gaz a emisiunii radioactive, într-un interval de timp dat.

activimetru de ţesut / *tissue activity meter / activimètre médical* / Ansamblu destinat localizarii, prin intermediul unor sonde corespunzătoare, a radionuclizilor fixaţi în ţesuturi.

activimetru de unitate de extracţie / *container load activity meter / activimètre pour unité d'extraction* / Activimetru care conţine detectoare asociate unui subansamblu electronic, destinat măsurării şi eventual înregistrării activităţii unei unităţi de extracţie ca, de exemplu, conţinutul unui vagonet, al unui camion sau al unui vehicul minier.

activitate ⇒ activitate nucleară <*A*>

activitate convenţional adevărată / *conventionally-true activity / activité conventionnellement vraie* / Cea mai bine estimată valoare a activităţii adevărate a surselor radioactive, uitilizată pentru etalonarea echipamentelor. Această valoare şi incertitudinea sa sunt determinate pe baza unui etalon secundar sau primar ori cu ajutorul unui aparat de referinţă etalonat pe baza unui etalon secundar sau primar.

activitate de suprafaţă / *surface activity / activité surfacique* / Activitate pe unitatea de suprafaţă. Notă: Definiţia implică emisiuni de la suprafaţă, excluzând emisiunile din substrat.

activitate de suprafaţă minimă detectabilă / *minimum detectable activity per unit area / activité surfacique minimale détectable* / Activitate pe unitatea de suprafaţă oferind o indicaţie corespunzând dublului deviaţiei standard a indicaţiei date pentru un zgomot de fond specificat, pentru o durată a măsurării date sau pentru o constantă de timp a ictometrului dată. Această activitate de suprafaţă este exprimată în Bq/cm^2 sau $\mu Ci/cm^2$.

activitate indicată / *indicated activity / activité indiquée* / Activitatea care este indicată de ansamblul de măsurare pe durata încercărilor.

activitate ionică / *ion activity / activité ionique* / Concentraţia ionică corectată pentru a ţine seama de diferenţa dintre soluţia reală şi cea ideală.

activitate minimă detectabilă <AMD> / *minimum detectable activity <MDA> / activité minimale détectable <AMD>* / Activitate furnizând o indicaţie corespunzătoare triplului abaterii tip a indicaţiei date pentru o mişcare proprie determinată.

activitate nucleară <*A*> ⇐ activitate ⇐ viteză de dezintegrare / *activity [nuclear] <A> / activité <A>* / Raportul dintre dN şi dt, unde dN este speranţa matematică a numărului de tranziţii nucleare spontane

pornind de la un nivel energetic dat, în intervalul de timp dt: $A = \frac{dN}{dt}$.

activitate nucleară masică ⇐ activitate specifică / *specific activity* / *activité massique* / Activitatea unui material dat raportată la masa sa.

activitate solară / *solar activity* / *activité solaire* / Ansamblul emisiunilor electromagnetice şi corpusculare ale soarelui, constituite din componente lent variabile şi componente tranzitorii datorate unor fenomene de tipul erupţiilor cromosferice.

activitate specifică ⇒ activitate nucleară masică

activitate volumică ⇒ densitate de activitate

actualizare de fişier / *file updating* / *mise à jour de fichier* / Activitate de adăugare, ştergere sau modificare a datelor într-un fişier, fără a altera structura acestuia.

(a) acţiona (un releu tot sau nimic) / *(to) operate, 2[for all-or-nothing relays]* / *mise au travail* / În cazul releelor tot sau nimic, trecerea de la poziţia de repaus la poziţia de lucru.

acţionare a frânei ⇒ comandă a frânei

acţionare (a unui releu) ⇐ funcţionare a unui releu / *operation of a relay* / *fonctionnement d'un relais* / 1. În cazul general - trecerea din starea de repaus (starea iniţială) în starea de lucru (starea finală). 2. În cazul anumitor relee de măsură sau relee cu temporizare specificată - trecerea dintr-o stare iniţială într-o stare finală.

acţionare (a unui releu cu radioelement) / *pick-up (of a R.A.R.)* / *action (d'un R.A.R.)* / Trecerea unui releu cu radioelement de la starea de repaus la starea de lucru.

acţionare (mecanică) / *drive [mechanical]* / *entraînement* / Metodă prin care se asigură legătura dintre un motor electric şi maşina antrenată de acesta sau dintre un generator şi motorul pe care îl antrenează.

acţionare cu acumulare de energie (a unui aparat de comutare mecanică) / *stored-energy operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre à accumulation d'énergie (d'un appareil mécanique de connexion)* / Manevră efectuată prin intermediul energiei stocate în mecanismul însuşi înaintea executării manevrei şi suficientă pentru a o îndeplini în condiţii predeterminate.

acţionare dependentă de o sursă de energie exterioară (a unui aparat de comutare mecanică) / *dependent power operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre dépendante à source d'énergie extérieure (d'un appareil mécanique de connexion)* / Manevră efectuată prin intermediul unei energii altfel decât manuală şi a cărei îndeplinire depinde de continuitatea alimentării cu energie (a bobinelor, motoarelor electrice sau pneumatice etc.).

acţionare dependentă manuală (a unui aparat de comutare mecanică) / *dependent manual operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre dépendante manuelle (d'un appareil mécanique de connexion)* / Manevră efectuată exclusiv prin intermediul unei energii manuale direct aplicată, astfel încât viteza şi forţa manevrei depind de acţiunea operatorului.

acţionare directă ⇐ antrenare directă / *gearless drive* / *entraînement direct* / Sistem în care indusul motorului este fixat direct pe osie.

acţionare independentă manuală (a unui aparat de comutare mecanică) / *independent manual operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre indépendante manuelle (d'un appareil mécanique de connexion)* / Manevră cu acumulare de energie în care energia provine din energia manuală acumulată şi eliberată într-o singură manevră continuă, astfel încât viteza şi forţa manevrei sunt independente de acţiunea operatorului.

acţionare voită / *positively-driven operation* / *manoeuvre effectuée positivement* / Manevră care, în conformitate cu prescripţiile specificate, este destinată să asigure pentru contactele auxiliare ale unui aparat de comutare mecanică poziţii corespunzând poziţiilor deschis şi închis ale contactelor principale.

acţiune / *action* / *action* / Efect asupra unei variabile produs de una sau mai multe variabile.

acţiune [sens general] / *control action* / *action de commande* / Operaţie care poate iniţia o comandă, dar care, considerată singură, nu poate verifica îndeplinirea corectă a comenzii astfel transmise.

acţiune automată / *automatic action* / *action automatique* / Acţiune a unui dispozitiv de comandă automată prin care transmisia şi funcţionarea rezultă dintr-o punere în funcţiune efectuată prin comandă automată.

acţiune automată cu deschidere şi/sau închidere lentă / *slow-make slow-break automatic action* / *action automatique à ouverture et/ ou fermeture lente* / Mod de funcţionare în care viteza de deschidere şi/sau de închidere a unui contact este direct proporţională cu viteza de variaţie a mărimii de acţionare sau cu viteza mişcării unui motor primar.

acţiune bipoziţională ⇐ acţiune cu două trepte / *two-step action* / *action à deux échelons* / Mod de acţiune în trepte care impune mărimii de ieşire una sau alta dintre două valori determinate.

acţiune compusă / *composite action* / *action composée* / Suprapunere de mai multe moduri de acţiune continuă (ex.: acţiuni PI, PD, PID, PIDD2 etc.)

acţiune continuă / *continuous action* / *action progressive* / Mod de acţiune în care este posibilă variaţia continuă a mărimii de ieşire, între două limite. Note: 1. Este numită uneori impropriu *acţiune modulatoare*, în special, atunci când se doreşte accentuarea faptului că acţiunea nu este discontinuă. 2. Când variaţia între cele două limite se face într-un număr suficient de mare de paşi (trepte) foarte mici care, din considerente practice, se pot neglija, atunci acţiunea poate fi, de asemenea, considerată o acţiune continuă.

acţiune cu două trepte ⇒ acţiune bipoziţională

acţiune cu eşantionare / *sampling action* / *action par échantillonnage* / Mod de acţiune intermitentă în care semnalul de ieşire reprezintă o serie de eşantioane ale mărimii de intrare. Notă: Modularea amplitudinii sau a duratei unui tren de impulsuri sunt moduri de comandă cu eşantionare.

acţiune cu eşantionare şi menţinere / *holding action [sampling action]* / *action par échantillonnage et maintien* / Mod de acţiune cu eşantionare în care mărimea de ieşire este menţinută constantă pe intervale de timp între eşantioane (menţinerea de ordin zero) sau variază pe aceste intervale conform unei legi determinate în funcţie de valoarea mărimii de intrare a valorii eşantioanelor precedente (menţinere de ordin superior).

acţiune cu trei niveluri ⇐ acţiune cu trei trepte / *three-level action* / *action à trois niveaux* / Mod de acţiune cu trepte multiple, în care se impun semnalului de ieşire trei valori determinate.

acţiune cu trei poziţii şi zonă de insensibilitate ⇒ acţiune tripoziţională

acţiune cu trei trepte ⇒ acţiune cu trei niveluri

acţiune cu trepte multiple ⇒ acţiune multipoziţională

acţiune D → acţiune derivativă

acţiune D2 → acţiune prin derivata a doua

acţiune de comandă în paşi ⇐ acţiune în trepte / *step action* / *action par échelons* / Mod de acţiune în care mărimea de ieşire nu poate lua decât un număr finit de valori.

acţiune de corecţie / *corrective action* / *action correctrice* / Variaţie a mărimii de reglare, produsă de echipamentul de

reglare, cu scopul de a reduce devierea rezultată în urma variaţiei unuia sau mai multor parametri de influenţă.

acţiune de integrare ⇒ acţiune integrală

acţiune de întrerupere a circuitului / *cut-out action* / *action de coupe-circuit* / Acţiune automată de deschidere a unui circuit, necesitând fie o acţiune manuală, fie înlocuirea unui element pentru a restabili circuitul. Rezultatul unei asemenea acţiuni poate fi o întrerupere totală sau o microîntrerupere a circuitului comandat.

acţiune de protecţie / *protective action* / *action de protection* / Acţiune a unui sistem de protecţie care declanşează funcţionarea unui dispozitiv de siguranţă particular.

acţiune de siguranţă (a unui reactor nuclear) / *safety action (for a nuclear reactor)* / *action de sûreté (pour un réacteur nucléaire)* / Acţiune unică luată de sistemul de acţiune de siguranţă ca, de exemplu, introducerea barelor de control, închiderea vanelor de izolare sau punerea în serviciu a pompelor de injecţie de siguranţă.

acţiune de tip 1 (a unui dispozitiv de comandă) / *type 1 action (of a control device)* / *action de type 1 (d'un dispositif de commande)* / Acţiune automată care nu face obiectul încercărilor nici din punct de vedere al toleranţelor de fabricaţie, nici din punct de vedere al derivei valorilor, timpilor şi secvenţelor sale de funcţionare.

acţiune de tip 2 (a unui dispozitiv de comandă) / *type 2 action (of a control device)* / *action de type 2 (d'un dispositif de commande)* / Acţiune automată care face obiectul încercărilor din punct de vedere al toleranţelor de fabricaţie şi al derivei valorilor, timpilor şi secvenţelor sale de funcţionare.

acţiune derivativă ⇐ acţiune prin derivare / *derivation action* / *action par dérivation* / Mod de acţiune continuă în care valoarea mărimii de ieşire este proporţională cu viteza de variaţie (prima derivată în raport cu timpul) a mărimii de intrare (în cazul unui regulator, a abaterii de reglare).

acţiune directă (a unui regulator) / *direct acting (of a controller)* / *action directe (d'un régulateur)* / Mod de acţiune în care mărimea de ieşire creşte odată cu creşterea mărimii de intrare.

acţiune (discontinuă) intermitentă / *intermittent action* / *action intermittente* / Mod de acţiune în care semnalul de ieşire este intermitent.

acţiune flotantă / *floating action* / *action flottante* / Mod de acţiune continuă în care viteza de variaţie a mărimii de ieşire este o funcţie determinată a mărimii de intrare (cum ar fi, în cazul unui regulator, a abaterii de reglare).

acţiune flotantă continuă / *continuous floating action* / *action flottante progressive* / Acţiune flotantă în care viteza de variaţie a mărimii de ieşire poate avea orice valoare cuprinsă între două valori limită date.

acţiune flotantă cu viteză unică / *single-speed floating action* / *action flottante à vitesse unique* / Acţiune flotantă în care viteza de variaţie a mărimii de ieşire are o singură valoare absolută.

acţiune flotantă cu viteze multiple / *multiple-speed floating action* / *action flottante à plusieurs vitesses* / Acţiune flotantă în care viteza de variaţie a mărimii de ieşire poate avea mai multe valori absolute.

acţiune I → acţiune integrală

(cu) acţiune instantanee [calificativ] / *instananeously-operating [qualifier]* / *à action instantanée [qualificatif]* / Aparat la care acţiunea are loc fără întârziere atunci când o anumită valoare (curent, tensiune) atinge o valoare predeterminată.

acţiune integrală ⇐ acţiune de integrare / *integral action* / *action par intégration* / Mod de acţiune continuă (acţiune flotantă) prin care viteza de variaţie a mărimii de ieşire este proporţională cu valoarea concomitentă a mărimii de

intrare (de exemplu, în cazul unui regulator, a abaterii de reglare).

acţiune inversă / *reverse acting* / *action inverse* / Mod de acţiune în care mărimea de ieşire descreşte odată cu creşterea mărimii de intrare.

acţiune în două puncte ⇒ acţiune tot-sau-nimic

acţiune în trepte ⇒ acţiune de comandă în paşi

acţiune închis-deschis ⇒ acţiune tot-sau-nimic

acţiune manuală / *manual action* / *action manuelle* / Acţiune a unui dispozitiv de comandă automată sau manuală în care transmisia şi funcţionarea rezultă dintr-o punere în funcţiune efectuată prin comandă manuală.

acţiune modulatoare / *modulating action* / *action par modulation* / Mod de acţiune în care mărimea de ieşire rezultă din modulaţia purtătoarei de către mărimea de intrare.

acţiune multipoziţională ⇐ acţiune cu trepte multiple / *multi-step action* / *action à échelons multiples* / Mod de acţiune în trepte atunci când există mai mult de două trepte.

acţiune P → acţiune proporţională

acţiune PD → acţiune proporţională şi derivativă

acţiune permanentă / *permanent action* / *action permanente* / Mod de acţiune în care semnalul de ieşire este permanent.

acţiune PI → acţiune proporţională şi integrală

acţiune PID → acţiune proporţională, integrală şi derivativă

acţiune plus-sau-minus / *positive-negative action* / *action par plus ou moins* / Mod de acţiune în două trepte în care cele două trepte au semne contrare.

acţiune prin derivare ⇒ acţiune derivativă

acţiune prin derivata a doua / *second derivative action* / *action par double dérivation* / Mod de acţiune continuă în care valoarea mărimii de ieşire este în orice moment proporţională cu derivata a doua în raport cu timpul a mărimii de intrare (în cazul unui regulator, a abaterii de reglare).

acţiune prin impuls iniţial / *starting-pulse action* / *action par impulsion initiale* / Mod de acţiune în care un semnal iniţial, de scurtă durată, iniţiază o operaţie care poate avea o durată mai lungă.

acţiune proporţională / *proportional action* / *action proportionnelle* / Mod de acţiune continuă în care variaţiile mărimii de ieşire sunt proporţionale cu variaţiile concomitente ale mărimii de intrare.

acţiune proporţională şi derivativă / *proportional plus derivative action* / *action proportionnelle et par dérivation* / Mod de acţiune în care mărimea de ieşire este proporţională cu o combinaţie liniară dintre mărimea de intrare şi viteza sa de variaţie.

acţiune proporţională şi integrală / *proportional plus integral action* / *action proportionnelle et par intégration* / Mod de acţiune în care mărimea de ieşire este proporţională cu o combinaţie liniară dintre mărimea de intrare şi integrala în funcţie de timp a acestei mărimi.

acţiune proporţională, integrală şi derivativă / *proportional plus integral plus derivative action* / *action proportionnelle, intégrale et dérivée* / Tip de acţiune la care ieşirea este proporţională cu o combinaţie liniară a intrării, integralei sale în funcţie de timp şi a vitezei sale de variaţie.

acţiune tot-sau-nimic ⇐ acţiune închis-deschis ⇐ acţiune în două puncte ⇐ reglare tot-sau-nimic ⇐ reglare închis-deschis / *on-off action* / *action par tout ou rien* / Mod de acţiune în două trepte în care una din cele două trepte are valoarea zero.

acţiune tot-sau-puţin / *high-low action* / *action par tout ou peu* / Mod de acţiune în două trepte în care cele două trepte au acelaşi semn.

acţiune tripoziţională ⇐ acţiune cu trei poziţii şi zonă de insensibilitate / *positive-*

negative three-step action / *action par plus ou moins avec encadrement* / Mod de acţiune cu trei trepte, în care una corespunde valorii zero şi celelalte două sunt de semne contrare.

acţiune tunel (într-o joncţiune PN) / *tunnel action (in a PN junction)* / *action tunnel (dans une jonction PN)* / Proces prin care conducţia provocată prin efectul tunel se produce prin bariera de potenţial şi în care electronii circulă în fiecare direcţie între banda de conducţie din regiunea N şi banda de valenţă din regiunea P.

acuitate vizuală / *visual acuity* / *acuité visuelle* / 1. În sens calitativ: Capacitate de percepţie distinctă a detaliilor fine ce au o separare unghiulară foarte mică. 2. În sens cantitativ: Una dintre măsurile de distingere spaţială, cum ar fi inversa valorii separării unghiulare (în minute de arc) dintre două obiecte alăturate: puncte, linii sau alţi stimuli specifici, pe care observatorul poate să le perceapă separat.

acumulare (a debitului dozei absorbite) / *build-up (of the absorbed dose rate)* / *accumulation (du débit de dose absorbée)* / Creşterea debitului dozei absorbite cu profunzimea, rezultând în urma eliberării de electroni şi a radiaţiei difuzate în materie dincolo de suprafaţa de intrare.

acumulare de purtători de sarcină (într-un semiconductor) / *charge carrier storage (in a semiconductor)* / *accumulation de porteurs de charge (dans un semiconducteur)* / Creştere locală a concentraţiei purtătorilor de sarcină faţă de cea existentă în stare de echilibru la o polarizare nulă.

acumulator [registru de memorie] ⇐ (registru de) acumulator / *accumulator [storage register]* / *accumulateur [registre de mémoire]* / Registru al unui microprocesor în care se formează rezultatul unei operaţii.

acumulator de căldură / *heat accumulator* / *accumulator de chaleur* / Cuvă cu apă, adesea sub presiune, conectată la un cazan cu rezistenţă sau cu electrozi, destinată menţinerii căldurii în apă.

acuplare de vehicule termoelectrice / *paired running (of thermo-eletric vehicles)* / *jumelage (de véhicules thermo-électriques)* / Mers în care două sau mai multe vehicule termoelectrice acuplate sunt conduse fiecare de către un conductor.

acurateţe a măsurării ⇒ exactitate a măsurării

adâncime a călirii / *depth of hardening* / *profondeur de trempe* / Distanţa dintre suprafaţa încărcăturii şi locul unde conţinutul de martensită al materialelor încărcăturii se diminuează până la valoarea prescrisă a durităţii.

adâncime a joncţiunii (unui detector cu semiconductor PN) / *junction depth (of a PN semiconductor radiation detector)* / *profondeur de jonction (d'un semiconducteur PN)* / Adâncimea, de la suprafaţa cristalului, la care se modifică tipul de conductivitate.

adâncime de absorbţie a puterii / *power absorption depth* / *profondeur d'absorbtion de puisssance* / Adâncime sub suprafaţa unei încărcături, deasupra căreia a fost absorbită fracţiunea (1–1/e) din puterea superficială totală absorbită la o frecvenţă dată. Notă: Adâncimea de absorbţie a puterii pentru o încărcătură mare plană cu incidenţă perpendiculară este egală cu adâncimea de pătrundere a puterii şi este aplicabilă modurilor şi suprafeţelor curbe.

adâncime de înjumătăţire (în ţesut) ⇐ distanţă de înjumătăţire (în ţesut) ⇐ grosime de înjumătăţire (în ţesut) / *half-value depth (of a tissue)* / *couche de demi-atténuation (d'un tissu)* / Profunzime într-un ţesut pentru care doza absorbită este egală cu 50 % din doza la suprafaţa pielii, în condiţii specificate privind calitatea radiaţiei, distanţa focar-suprafaţă şi calitatea suprafeţei iradiate.

adâncime de pătrundere / *skin depth* / *profondeur de pénétration* / Într-un mediu

omogen şi izotrop de grosime practic infinită limitat de o suprafaţă plană, adâncime la care câmpul electric al unei unde plane uniforme sinusoidale care pătrunde în mediu, propagându-se normal la această suprafaţă, este atenuat în raportul 1/*e*. Notă: Adâncimea de pătrundere exprimată în metri este egală cu inversul constantei de atenuare, exprimată în neper/m, în mediul în care penetrează unda.

adâncime de pătrundere (a câmpului electromagnetic) / *depth of penetration* / *profondeur de pénétration* / Grosime a unui strat superficial fictiv al unui conductor care transportă un curent alternativ – presupus a fi traversat de un curent continuu de aceeaşi valoare cu valoarea efectivă a curentului real – constituit din acelaşi material ca şi conductorul şi disipând prin efect Joule aceeaşi cantitate de căldură pe unitatea de suprafaţă exterioară. Notă: Densitatea curentului indus în stratul superficial descreşte până la atingerea a 1/e din valoarea sa la suprafaţă.

adâncime de pătrundere (a purtătorilor minoritari) ⇒ lungime de difuzie (a purtătorilor minoritari)

adâncime de pătrundere a puterii / *power penetration depth* / *profondeur de pénétration de la puissance* / Profunzimea pentru care, sub o suprafaţă mare plană a unei încărcături, densitatea de putere a unei unde plane incidente perpendiculare pentru o frecvenţă dată diminuează până la atingerea a 1/e din valoarea acestei densităţi de putere la suprafaţa încărcăturii.

adâncime de pătrundere a unui fascicul de electroni / *electron penetration depth* / *profondeur de pénétration d'un faisceau électronique* / Grosimea stratului superficial al încărcăturii în care se efectuează practic în totalitate conversia energiei cinetice a electronilor absorbiţi.

adâncitură [circuite imprimate] / *indentation* / *enfoncement* / Depresiune în stratul conductor, pe care însă nu îl străbate în totalitate.

(a) adapta / *(to) adapt* / *adapter* / Operaţie prin care nivelul semnalelor electrice este transformat astfel încât să fie înţeles de un alt echipament (partener de comunicaţie).

adaptare [personalizare] / *customization* / *personnalisation [adaptation sur mesure]* / Adaptarea unui pachet de programe sau a unei configuraţii hardware la cerinţele specifice utilizatorului. Notă: În momentul instalării, sau ulterior, prin activitatea de administrare se modifică anumiţi parametri ai produsului, astfel încât el să răspundă cât mai bine scopului pentru care a fost achiziţionat, tipului de aplicaţii pentru care este utilizat sau unor caracteristici ale echipamentelor.

adaptare (a ochiului) / *adaptation (of the visual organ)* / *adaptation (de l'organe de la vision)* / Proces de modificare a stării unui sistem vizual care a fost sau este supus la stimuli luminoşi de diferite luminanţe, distribuţii spectrale şi extinderi unghiulare. Notă: Se mai utilizează termenii: adaptare la lumină, adaptare la întuneric.

adaptare cromatică / *chromatic adaptation* / *adaptation chomatique* / Adaptare produsă sub acţiunea stimulilor datorită efectului produs de diferenţele de distribuţii spectrale relative.

adaptare de polarizare / *polarization match* / *adaptation de polarisation* / Condiţia existentă când polarizarea la recepţie a unei antene într-o direcţie specificată este aceeaşi cu polarizarea undei receptate din aceeaşi direcţie. Notă: Dacă direcţia nu se specifică, se consideră că este cea care corespunde puterii maxime receptate.

adaptare (între o sursă şi o sarcină) / *matching (between a source and a load)* / *adaptation (entre une source et une charge)* / 1. Pentru o sarcină direct conectată la o sursă dată, situaţie teoretică în care se obţine fie puterea disponibilă a

sursei, fie tensiunea maximă la bornele sarcinii, fie curentul maxim în sarcină, fie un factor de reflexie nul. 2. Pentru o sursă şi o sarcină date, acţiune destinată obţinerii unei puteri maxime, a unei tensiuni maxime sau a unui curent maxim în sarcină ori a unei puteri minime reflectate spre sursă, prin inserarea între sursă şi sarcină a unui diport cu caracteristici adecvate, sau prin modificarea caracteristicilor sarcinii sau sursei. Exemple: adaptarea în curent, adaptarea în putere, adaptarea în reflexie, adaptarea în tensiune.

adaptor / *adaptor* / *adapteur* / Majoritatea liniilor electrice utilizate pentru interconectarea calculatoarelor în reţea se termină cu un adaptor de impedanţă, un dispozitiv care atenuează reflexiile semnalelor electrice pe linia de comunicaţie.

adaptor [în terapia cu ultrasunete] / *adaptor [in ultrasonic therapy]* / *adaptateur [en ultrasonothérapie]* / Accesoriu destinat a fi ataşat unui traductor în scopul modificării intensităţii efective şi/sau a suprafeţei efective de emisiune.

adaptor (al unui ghid de unde) ⇒ secţiune de adaptare

adaptor celular / *cellular adapter* / *adaptateur de téléphone mobile* / Dispozitiv destinat conectării unui modem standard la un telefon celular sau, în cazul telefoanelor mobile numerice, a unui port serial la un telefon celular.

adaptor de canal / *channel adaptor* / *adaptateur de canal* / Dispozitiv de modificare a ecartamentului purtătoarelor într-un canal de televiziune şi, eventual, a poziţiei lor în spectrul frecvenţelor.

adaptor de comunicaţii asincrone / *asynchronous communications interface adapter/ adapteur de communications asynchrones* / Placă de interfaţă (o placă de circuit imprimant cu circuite integrate) care se conectează la un calculator, permiţându-i acestuia să iniţieze comunicaţii asincrone de date.

adaptor de linie / *line adapter* / *adapteur de ligne* / Echipament care serveşte la conectarea unui calculator la o linie, convertind semnalele dintr-o formă în alta. Notă: Un adaptor de linie poate fi un modem sau un echipament similar.

adaptor (de linii de transmisiune) / *(transmission line) adapter* / *adaptateur (de lignes de transmission)* / Dispozitiv destinat interconectării a două linii de transmisiune de secţiuni transversale identice sau diferite, terminate prin conectoare de tipuri sau dimensiuni diferite. Notă: Un adaptor de ghiduri de unde poate conţine un tronson scurt de ghid dotat cu flanşele necesare. Dacă ghidurile de unde care trebuie conectate sunt de secţiuni diferite, adaptorul poate conţine un tronson de asigurare a tranziţiei de la o secţiune la alta. Dacă modurile de propagare sunt diferite, adaptorul se poate comporta ca un convertor de mod.

adaptor de terminal / *terminal adapter* / *adaptateur de terminal* / Echipament destinat adaptării unui terminal non-RNIS la o terminaţie de reţea a unei reţele digitale de servicii integrate.

adăpost telefonic ⇒ capotă fonoabsorbantă

(a) adăuga, 1[baze de date] / *(to) append, 1[data base]* / *ajouter, 1[bases de données]* / Operaţie prin care, la datele stocate într-o bază de date, se adaugă o nouă înregistrare cu informaţii. Notă: Adăugarea înregistrării nu se face neapărat la sfârşit, ci eventual în locul unei înregistrări şterse sau în prima poziţie disponibilă, iar la efectuarea unei interogări, datele nu sunt obţinute neapărat în ordinea în care au fost adăugate (ordinea poate depinde şi de folosirea unui index).

(a) adăuga, 2[fişiere] / *(to) append, 2[files]* / *ajouter, 2[fichiers]* / Operaţie de lucru cu un fişier, care constă în adăugarea de informaţii la sfârşitul fişierului, după ultima înregistrare a acestuia. La deschiderea fişierului trebuie specificat modul "*append*" pentru ca sistemul să asigure extinderea fişierului prin alocarea spaţiului suplimentar.

BIBLIOTECA INSTITUTULUI DE LINGVISTICĂ
INVENTAR CĂRŢI Nr. 31.518

aderenţă (a unei locomotive) / *adhesion (of a locomotive)* / *adhérence (d'une locomotive)* / Raport, în absenţa completă a patinării, între forţa la obadă a roţilor motoare ale unei locomotive şi greutatea sa aderentă.

aderenţă reală [a unei roţi sau a unei perechi de roţi] / *true adhesion [of a wheel or a pair of wheels]* / *adhérence réelle [d'une roue ou d'une paire de roues]* / Raport în absenţa totală a patinării, între forţa tangenţială aplicată unei roţi sau perechi de roţi şi sarcina statică reală a roţii asupra căii, ţinând cont de descărcarea statică.

adevărat [calificativ] / *true [qualifier]* / *vrai [qualificatif]* / Califică valoarea ideală ce caracterizează o mărime perfect definită în condiţiile existente, în momentul când mărimea respectivă este observată sau face obiectul unei determinări. Notă: Această valoare ar putea fi atinsă doar dacă ar fi eliminate toate cauzele unor erori de măsurare şi dacă populaţia ar fi infinită. Dacă populaţia este finită, ea trebuie luată în considerare în întregime.

adeziv ⇐ clei / *adhesive* / *adhésif* / Termen general pentru toate materialele nemetalice care servesc la asamblarea unor corpuri prin legăturile create la interfaţa corp-adeziv (adeziune) şi în interiorul peliculei de adeziv (coeziune).

aditiv (al unui izolant lichid) / *additive (of a liquid insulation)* / *additif (d'un isolant liquide)* / Substanţă corespunzătoare care este intenţionat adăugată în doză mică la un izolant lichid pentru a îmbunătăţi unele caracteristici.

administrare a configuraţiei unui sistem / *configuration management* / *gestion de la configuration d'un système* / Procesul de identificare, definire, înregistrare şi raportare a resurselor componente ale configuraţiei unui sistem de calcul, precum şi prelucrarea cererilor de modificare a acestora.

administrator / *administrator* / *administrateur* / Persoană abilitată să efectueze modificări în configuraţia unui sistem de calcul şi/sau a unei reţele de calculatoare. În general, administratorul are privilegii sporite în utilizarea sistemului de calcul (de cele mai multe ori fiind chiar utlilizatorul cel mai privilegiat, sau "*superuser*"). Notă: Un sistem de operare pune la dispoziţia administratorului următoarele categorii de servicii specializate: identificarea utilizatorilor şi asigurarea securităţii accesului în sistem; asigurarea comunicării între utilizatori; măsurarea performanţelor sistemului; gestiunea dispozitivelor (discuri, benzi) din sistem; administrarea sistemului de fişiere şi a imprimantelor din sistem. Administratorul poate stabili valorile unor parametri specifici care influenţează caracteristicile de exploatare a sistemului. El realizează şi reconfigurarea sistemului în cazul efectuării unor modificări asupra elementelor hardware/software care compun sistemul de calcul.

administrator al bazei de date / *database administrator (DBA)* / *administrateur d'une base de données* / Funcţia de administrator al bazei de date poate fi îndeplinită de o persoană sau grup de persoane responsabile pentru crearea şi întreţinerea unei baze de date. Notă: Uzual, administratorul bazei de date proiectează schemele conceptuală şi fizică a bazei de date, stabileşte drepturile de acces a diferiţilor utilizatori la informaţiile din baza de date, stabileşte constrângerile de integritate ce se aplică bazei de date şi monitorizează accesul la aceasta în scopul îmbunătăţirii performanţelor.

admitanţă, 1[modul] ⇐ modulul admitanţei / *(modulus of) admittance* / *(module de l') admittance* / Mărime reală egală cu câtul dintre valoarea efectivă a curentului ce parcurge un bipol şi valoarea efectivă a tensiunii de la bornele sale.

admitanţă, 2[generalizată] / *admittance [generalized] / admittance [généralisée]* / Inversa unei impedanţe de o natură specificată.

admitanţă, 3[complexă] ⇒ admitanţă (complexă)

admitanţă (complexă) ⇐ admitanţă, 3[complexă] / *(complex) admittance / admittance (complexe)* / Mărime complexă al cărei modul este egal cu modulul admitanţei şi al cărei argument este egal cu diferenţa fazelor iniţiale ale curentului şi tensiunii.

admitanţă a sursei / *source admittance / admittance de source* / Valoarea admitanţei echivalente complexe, în schema paralel a unei surse de impedanţă mare sau a unei surse de impedanţă specificată.

admitanţă ciclică (a unei înfăşurări polifazate simetrice) / *cyclic admittance (of a symmetrical polyphase winding) / admittance cyclique (d'un enroulement polyphasé symétrique)* / Mărime inversă a impedanţei ciclice.

admitanţă de ieşire (a unui generator de impulsuri) / *output admittance (of a pulse generator) / admittance de sortie (d'un générateur d'impulsion)* / Admitanţă măsurată la bornele de ieşire, atunci când circuitul intern este, mai curând, o sarcină decât o sursă de energie electrică. Notă: În majoritatea cazurilor, această impedanţă este identică cu impedanţa sursei.

admitanţă de ieşire (a unui tub electronic) / *output admittance (of an electronic tube) / admittance de sortie (d'un tube électronique)* / Admitanţă la electrodul de ieşire.

admitanţă (de intrare) a unei antene / *antenna (input) admittance / admittance (d'entrée) d'antenne* / Admitanţă complexă de intrare a unei antene, la bornele sale de alimentare. Notă: Admitanţa de intrare a unei antene poate fi caracterizată şi prin valoarea factorului de reflexie complex dintre linia de alimentare şi antenă.

admitanţă de intrare (a unei reţele pasive) / *driving-point admittance (of an n-port network) / admittance d'entrée (d'un réseau passif)* / Inversa impedanţei de intrare.

admitanţă de intrare (a unui tub electronic) / *input admittance (of an electronic tube) / admittance d'entrée (d'un tube électronique)* / Admitanţă la electrodul de intrare.

admitanţă de intrare (a unui voltmetru) / *input admittance (of a voltmeter) / admittance d'entrée (d'un voltmeter)* / Admitanţă măsurată între bornele de intrare ale unui voltmetru, în condiţii normale de funcţionare. Notă: Circuitul de intrare corespunzător poate fi reprezentat în mod normal printr-un circuit paralel rezistor-condensator.

admitanţă (de intrare) (cu circuitul de ieşire) în gol / *open-circuit admittance / admittance en circuit ouvert* / Inversa impedanţei de intrare a unui cuadripol cu circuitul de ieşire în gol.

admitanţă (de intrare) (cu circuitul de ieşire) în scurtcircuit / *short-circuit admittance / admittance en court-circuit d'un quadriple* / Inversa impedanţei de intrare a unui cuadripol cu circuitul de ieşire în scurtcircuit.

admitanţă de intrare echivalentă a unui voltmetru / *equivalent input admittance of voltmeter / admittance d'entrée équivalente d'un voltmètre* / Curentul care traversează circuitul de intrare al unui voltmetru este o funcţie neliniară de valoarea instantanee a tensiunii de intrare. Admitanţa de intrare echivalentă, în condiţii determinate de frecvenţă şi tensiune şi condiţii normale de funcţionare, este definită ca admitanţa unui circuit format prin punerea în paralel a unei rezistenţe şi a unei capacităţi, circuitul absorbind aceeaşi putere ca şi circuitul de intrare care ar fi traversat de un curent reactiv egal cu componenta de frecvenţă fundamentală a curentului care circulă în

circuitul de intrare neliniar al voltmetrului.

admitanţă de transfer / *transfer admittance / admittance de transfert* / Funcţie de transfer în care mărimea de ieşire este un curent, iar mărimea de intrare este o tensiune.

admitanţă efectivă de ieşire (a unui tub electronic) / *effective output admittance (of an electronic tube) / admittance effective de sortie (d'un tube électronique)* / Raportul dintre componenta sinusoidală a curentului anodic şi componenta sinusoidală a tensiunii anodice, în funcţie de admitanţa de ieşire şi de capacităţile interelectrozi. Notă: Se poate exprima şi ca inversa impedanţei efective de ieşire.

admitanţă efectivă de intrare (a unui tub electronic) / *effective input admittance (of an electronic tube) / admittance effective d'entrée (d'un tube électronique)* / Raportul dintre componenta sinusoidală a curentului de grilă de comandă şi componenta sinusoidală a tensiunii de comandă, în funcţie de acţiunea tensiunii anodice asupra curentului de grilă, care depinde de admitanţa circuitului de ieşire şi de capacităţile între electrozi. Notă: Se poate exprima şi ca inversa impedanţei efective de intrare.

admitanţă normalizată / *normalized admittance / admittance normée* / Inversa impedanţei normalizate a unei linii de transmisiune date.

admitanţă (proprie) de electrod / *electrode admittance / admittance d'électrode* / Pentru un punct static de funcţionare şi o frecvenţă date, un electrod dat, cu o variaţie sinusoidală a tensiunii de electrod, potenţialele tuturor celorlalţi electrozi fiind constante, admitanţa complexă exprimată ca raportul dintre: amplitudinea complexă pe frecvenţa fundamentală a curentului de electrod şi amplitudinea complexă a potenţialului de electrod. Note: 1. În cazul în care curentul de electrod intră (iese), admitanţa de electrod este de intrare (de ieşire). 2. În regim de semnal mic, admitanţa de electrod este un element al diagonalei principale a matricei admitanţă [Y] care este egală cu inversul matricei impedanţă [Z]. 3. Admitanţa de electrod este un număr complex $y = g+jb$ unde: g reprezintă constanta de electrod în curent alternativ, b reprezintă susceptanţa de electrod.

admitanţă sincronă / *synchronous admittance / admittance synchrone* / Admitanţă a unui circuit pentru un sistem simetric direct de curenţi.

admitanţă transversală (în derivaţie) / *shunt admittance / admittance en dérivation* / Admitanţă dintre un nod de fază determinat şi borna de referinţă în biportul echivalent unui element de reţea dat.

(a) adresa / *(to) address / adresser* / A face apel la o dată sau un dispozitiv prin adresa sa. Notă: Tipuri de adresare: adresare absolută, simbolică, relativă, autorelativă, imediată, directă, indirectă, implicită, repetitivă.

adresabil / *addressable / adressable* / Sistem de calcul care poate fi contactat ca nod component al unei reţele de calculatoare. Nodul are o adresă unică în cadrul reţelei, care îl diferenţiază de celelalte noduri din cadrul aceleiaşi reţele de calculatoare.

adresare / *addressing / adressage* / Proces de localizare a unei zone din memoria internă sau de pe un suport extern de informaţie pe baza adresei acesteia, în funcţie de tipul adresei considerate, de modul de prelucrare a acesteia şi de particularităţile suportului de informaţie adresat.

adresare [în telecomunicaţii] / *addressing [in telecommunication] / adressage [en télécommunication]* / Procesul prin care un utilizator chemător indică, la fiecare tentativă de apel, identitatea utilizatorului apelat.

adresare absolută / *absolute addressing / adressage absolu* / Metodă de adresare în

care partea de adresă a instrucţiunii conţine o adresă absolută.

adresare autorelativă / *self-relative addressing* / *adressage auto-relatif* / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucţiunii conţine o adresă autorelativă.

adresare calculată / *hashing* / *adressage calculé* / Metodă utilizată pentru transformarea unei chei de căutare într-o adresă, în vederea menţinerii sau regăsirii datelor. Notă: Această metodă este desemnată să minimizeze durata de căutare.

adresare cu progresie automată / *one-ahead addressing* / *adressage à progression automatique* / Metodă de adresare implicită, în care partea tipului de operaţie a unei instrucţiuni adresează în mod implicit operanzii situaţi imediat după operanzii ultimei instrucţiuni executate.

adresare directă / *direct addressing* / *adressage direct* / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucţiunii conţine o adresă directă.

adresare imediată / *immediate addressing* / *adressage immédiat* / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucţiunii conţine o adresă imediată.

adresare implicită / *implied addressing* / *adressage implicite* / Metodă de adresare în care partea tipului de operaţie a unei instrucţiuni adresează în mod implicit operanzii.

adresare indirectă / *indirect addressing* / *adressage indirect* / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucţiunii conţine o adresă indirectă.

adresare indirectă pe mai multe niveluri / *deferred addressing* / *adressage différé* / Metodă de adresare în care o adresă indirectă trimite la o altă adresă indirectă, acest proces repetându-se fie de un număr predeterminat de ori, fie până când un indicator întrerupe acest proces.

adresare relativă / *relative addressing* / *adressage relatif* / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucţiunii conţine o adresă relativă.

adresare repetitivă / *repetitive addressing* / *adressage répétitif* / Metodă de adresare implicită care se aplică numai la instrucţiunile fără adresă, în care partea tipului de operaţie adresează în mod implicit operanzii ultimei instrucţiuni executate.

adresare simbolică / *symbolic addressing* / *adressage symbolique* / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucţiunii conţine o adresă simbolică

adresă, 1[în tehnica numerică] / *address, 1[in digital technology]* / *adresse, 1[en techniques numériques]* / Caracter sau grup de caractere care identifică o locaţie. Exemple şi tipuri de adrese: numărul unui registru, adresa unei părţi a memoriei, adresa unei surse sau destinaţii de date, adresa unui dispozitiv, adresa unei reţele sau a unui sistem de calcul în cadrul unei reţele, adresă a instrucţiunii, adresă efectivă, absolută, simbolică, de bază, relativă, autorelativă, relocabilă, imediată, directă, indirectă, calculată, logică.

adresă, 2[în comutaţia unui circuit] / *address, 2[in circuit switching]* / *adresse, 2[en commutation de circuit]* / Parte a secvenţei de selecţie care indică destinaţia unui apel.

adresă, 3[în telecomunicaţii] / *address (information)* / *adresse, 3[en télécommunication]* / Ansamblu de cifre şi eventual de alte caractere care, într-un punct al unei reţele de telecomunicaţii, determină partea chemată, sau sunt necesare pentru dirijare. Notă: Cifrele constitutive ale adresei emise de partea chemătoare pot fi modificate prin translaţia şi/sau absorbţia cifrelor pe măsura stabilirii progresive a lanţului de conexiune de-a lungul reţelei, dar cifrele noi şi/sau restante din fiecare punct constituie adresa acelui punct.

adresă a explorării / *scan address* / *adresse d'excursion* / Număr care reprezintă, fiecare increment de informaţie al poziţiei orizontale pe un tub de imagine cu fascicul dirijat, o adresă din memorie fiind asociată fiecărei adrese a explorării.

adresă a instrucţiunii / *instruction address* / *adresse d'instruction* / Adresa unui cuvânt care reprezintă o instrucţiune.

adresă absolută / *absolute address* / *adresse absolue* / Adresă directă care identifică o locaţie fără referire la adresa de bază.

adresă autorelativă / *self-relative address* / *adresse auto-relative* / Adresă relativă care utilizează ca adresă de bază adresa instrucţiunii în care apare.

adresă calculată / *generated address* / *adresse calculée* / Rezultat obţinut în timpul execuţiei unui program pentru calculator, care este utilizat ca o adresă.

adresă de bază =! adresă de referinţă / *base address* / *adresse (de) base* / Adresă utilizată ca origine în calculul adreselor.

adresă de pistă / *home address* / *adresse (de) piste* / Informaţie scrisă pe fiecare pistă a unui disc magnetic, indicând numărul pistei pe faţa considerată a discului.

adresă de redirecţionare / *redirection address* / *adresse de réacheminement* / Informaţie transmisă înapoi care conţine o serie de semnale de adresă indicând adresa completă spre care comunicaţia a fost sau trebuie să fie redirecţionată.

adresă de referinţă != adresă de bază

adresă directă / *direct address* / *adresse directe* / Adresă care identifică o locaţie fără referire la locaţia de memorie în care se află altă adresă.

adresă efectivă / *effective address* / *adresse effective* / Conţinutul părţii de adresă a unei instrucţiuni efective.

adresă indirectă / *indirect address* / *adresse indirecte* / Adresa unei locaţii de memorie care conţine o adresă ce identifică locaţia finală. Notă: Locaţia de memorie poate să fie primul câmp de adresă al unei liste înlănţuite de câmpuri de adrese, ultimul d capotă fonoabsorbantă intre acestea identifică locaţia finală.

adresă IP ⇐ număr IP / *IP address* / *adresse IP* / Număr de identificare al unui calculator particular conectat la reţeaua Internet. Notă: În mod normal, adresa este situată pe 4 octeţi, separaţi printr-un punct, fiecare număr fiind cuprins în intervalul $0 \div 255$. În funcţie de de clasa A, B sau C a adresei, 1, 2 sau 3 octeţi desemnează reţeaua, iar 3, 2 sau 1 octeţi, nodul reţelei.

adresă logică / *logical address* / *adresse logique* / Adresă de identificare a unei staţii, reprezentată printr-un nume, etichetă sau un număr.

adresă reală / *real address* / *adresse réelle* / Adresă a unei locaţii de memorie în memoria reală.

adresă realocabilă ⇒ adresă relocabilă

adresă relativă / *relative address* / *adresse relative* / Adresă directă care identifică o locaţie prin intermediul poziţiei sale faţă de o adresă de bază.

adresă relocabilă ⇐ adresă relocatabilă ⇐ adresă realocabilă / *relocatable address* / *adresse translatable* / Adresă care trebuie modificată când programul pentru calculator care o conţine sau datele la care se referă vor fi realocate.

adresă relocatabilă ⇒ adresă relocabilă

adresă simbolică / *symbolic address* / *adresse symbolique* / Identificator care reprezintă o adresă.

adresă virtuală / *virtual address* / *adresse virtuelle* / Adresă a unei locaţii de memorie în memoria virtuală.

adsorbţie / *adsorption* / *adsorption* / Excesul de concentraţie de particule la suprafaţa unui solid sau unui lichid prin interacţiuni fizice sau chimice. Exemplu: Fixarea de substanţe gazoase sau lichide la suprafaţa corpurilor solide.

aducere la nivel / *clamping (of a pulse)* / *mise à niveau* / Procedeu prin care un nivel instantaneu al unui impuls este fixat la un nivel specificat după care, în principiu, toate nivelurile instantanee ale impulsului sunt decalate, forma acestuia rămânând nemodificată.

adunare paralelă / *parallel addition* / *addition parallèle* / Adunare în care cifrele tuturor rangurilor operanzilor sunt prelucrate simultan.

adunare serie / *serial addition* / *addition série* / Adunare în care cifrele corespunzătoare rangurilor operanzilor sunt prelucrate unele după altele.

aerator / *breather* / *aérateur* / Aparat care face legătura dintre stratul de aer aflat în partea superioară a cuvei unui transformator cu fluid de răcire şi aerul ambiant, volumul acestui strat de aer variind o dată cu temperatura fluidului de răcire.

aerosol / *aerosol* / *aérosol* / Într-un mediu gazos, suspensie de particule solide sau lichide de dimensiuni cuprinse, în general, între 0,0 1μm şi 10 μm.

aerosol radioactiv / *radioactive aerosol* / *aérosol radioactif* / Particule de material radioactiv în suspensie într-un gaz, în general în aer, cu un diametru variind de la o fracţiune de micrometru până la cca. 100 microni.

afinare / *refining* / *affinage* / Procedeu de îndepărtare a impurităţilor din încărcăturile lichide cum sunt metalele, aliajele sau semiconductoarele.

afinare termoelectrolitică / *thermoelectrolytic refining* / *affinage thermoélectrolytique* / Extracţia impurităţilor metalice din metalul topit printr-un procedeu de termoelectroliză a unui electrolit cu unul sau mai multe straturi.

afinitate diferenţială / *differential absorption ratio* / *affinité différentielle* / Raportul dintre concentraţia unui nuclid într-un organ sau ţesut dat şi concentraţia care ar fi obţinută dacă aceeaşi cantitate de nuclid ar fi repartizată uniform în întreg organismul.

(a) afişa / *(to) display* / *afficher* / A prezenta datele sub formă vizuală.

afişaj ⇒ afişare

afişaj cu cristale lichide / *liquid crystal display* / *affichage à cristaux liquides* / Dispozitiv de afişare ce utilizează anumite cristale lichide al căror factor de reflexie sau de transmisie poate fi modificat prin aplicarea unui câmp electric.

afişaj digital ⇒ afişaj numeric

afişaj numeric ⇐ afişaj digital / *digital readout* / *affichage numérique* / Prezentarea vizuală a valorii unei mărimi măsurate, valoare reprezentată printr-un număr.

afişaj semidigital ⇒ afişaj seminumeric

afişaj seminumeric ⇐ afişaj semidigital / *semidigital readout* / *affichage seminumérique* / Prezentare a valorilor mărimii măsurate prin intermediul afişajului numeric continuat cu afişaj cu scală şi index.

afişare ⇐ afişaj / *display [visual presentation]* / *affichage* / Prezentare vizuală a datelor.

afişare intermitentă / *blinking (in computer graphics)* / *clignotement (en infographie)* / Modificare intenţionată şi periodică a intensităţii unuia sau mai multor elemente grafice sau segmente.

afişare în mod pagină / *page display* / *affichage page par page* / Stare a unui (video) terminal, în care informaţiile sunt afişate câte o pagină odată, iar informaţia ce se transmite spre terminal este afişată până la umplerea ecranului, după care este aşteptat un caracter de control ce provoacă ştergerea paginii, şi ciclul se reia. Notă: Spre deosebire de modul defilare, în care umplerea ecranului produce o defilare în sus, în modul pagină afişarea se reia de la începutul paginii (colţul din stânga sus al ecranului).

afişare la distanţă ⇒ teleafişaj

agăţare la viteză anormală (a unei maşini de curent alternativ) / *crawling* / *rampage (d'un moteur à courant alternatif)* / Funcţionare stabilă dar anormală a unei maşini asincrone sau sincrone la o viteză apropiată de un submultiplu al vitezei de sincronism.

agăţare la viteză fracţionară (a unui motor asincron) ⇐ acroşare (a unui motor asincron) ⇐ intrare în sincronizare (a

unui motor asincron) / *crawling (of an asynchronous machine) / rampage (d'une machine asynchrone)* / Funcţionare anormală a unui motor asincron la o viteză aproximativ egală unui submultiplu al vitezei sincrone.

agent anestezic inflamabil / *flammable anaesthetic agent / agent anesthésique inflammable* / Agent anestezic inflamabil conform testului de inflamabilitate cu halotan, specificat în norme.

agent anestezic neinflamabil / *non-flammable anaesthetic agent / agent anesthésique non inflammable* / Agent anestezic neinflamabil conform testului de inflamabilitate cu halotan, specificat în norme.

agent antistatic / *antistatic (agent) / agent antistatique* / Substanţă încorporată sau aplicată pe suprafaţa obiectelor din materiale plastice, în scopul reducerii încărcării electrice de suprafaţă.

agent de mediu ⇐ parametru de mediu / *environmental parameter / agent d'environnement* / Una sau mai multe proprietăţi fizice, chimice sau biologice care caracterizează un factor de mediu (de exemplu temperatură, umiditate relativă sau absolută, presiune atmosferică, viteză, ploaie, zăpadă, grindină, radiaţie solară, acceleraţie etc.)

agent de presiune / *pressure medium / agent de pression* / Agent utilizat pentru a transmite presiunea la elementul sensibil la presiune. Notă: În general, agenţii de presiune utilizaţi sunt gaze sau lichide.

agent de umplere ⇒ material de umplere (într-un material plastic)

agitare a băii metalice / *bath stirring / brassage de bain* / Mişcare a băii metalice în creuzetul unui cuptor cu inducţie sau în rezervorul unui cuptor de inducţie cu canal, determinată de forţele electrodinamice şi de gradientul de temperatură din baia metalică.

agitare electromagnetică a metalelor lichide / *electromagnetic stirring of liquid metals / brassage électromagnétique de métaux liquides* / Procedeu de realizare a unei mişcări de agitare în metalele lichide prin utilizarea unui câmp electromagnetic rotitor sau mobil în general.

agitator de microunde / *microwave stirrer / dispositiv de brassage micro-ondes* / Dispozitiv mobil care modifică relaţia hiperfrecvenţă dintre încărcătura dintr-o cavitate şi generator prin mijloace mecanice, electrice sau magnetice.

agitator electromagnetic / *induction stirrer / brasseur à induction* / Echipament electromagnetic situat sub vatra unui cuptor cu arc sau pe părţile laterale, utilizat pentru amestecarea metalului topit în cuptor.

ajustare [a unui aparat sau a unei mărimi] / *adjustment / réglage [d'un appareil ou d'une grandeur]* / Procedeu prin care unui parametru de funcţionare (presiune, temperatură, curent, viteză, putere etc.) i se atribuie o valoare predeterminată.

ajustare [în transmisiunea numerică] ⇒ justificare [în transmisiunea numerică]

ajustare (a unui aparat de măsurare) / *adjustement (of a measuring instrument) / ajustage (d'un instrument de mesure)* / Operaţie destinată aducerii unui aparat de măsurare într-o stare de funcţionare conformă utilizării sale. Notă: Ajustarea poate fi automată, semiautomată sau manuală.

ajustare (a unui osciloscop) / *adjustment (of an oscilloscope) / réglage (d'un oscilloscope)* / Manevră, efectuată conform indicaţiilor constructorului, prin care se ajustează anumite elemente de reglare pentru a asigura funcţionarea osciloscopului cu precizia specificată. Notă: Operaţiunea se numeşte "calibrare preliminară" dacă este efectuată înaintea încercărilor şi "recalibrare", dacă se efectuează în cursul acestora. În cazul osciloscoapelor cu dispozitive de etalonare încorporate, etalonarea poate fi inclusă în calibrarea preliminară.

ajustare pe zero ⇒ reglare a punctului de zero

ajustare preliminară / *preliminary adjustment* / *ajustage préliminaire* / Reglaje, specificate de producător, care trebuie efectuate înaintea utilizării unui aparat de măsură în vederea funcţionării cu precizia specificată.

ajutaj / *flow nozzle* / *tuyère pour mesure de débit* / Dispozitiv de debit care produce o diferenţă de presiune prin utilizarea unui dispozitiv convergent introdus într-un fluid care curge printr-o conductă închisă. Acest dispozitiv are un profil curb fără discontinuităţi care se poate termina cu un gât cilindric.

ajutaj cu debit critic / *critical flow nozzle* / *tuyère pour mesure de débit critique* / Ajutaj a cărui configuraţie geometrică este astfel încât debitul masic rămâne constant indiferent de condiţiile de curgere a fluidului prin conductă.

al doilea canal adiacent / *second adjacent channel* / *canal deuxième adjacent* / Într-un ansamblu de canale de radiofrecvenţă ordonate în funcţie de frecvenţele lor crescătoare, canal de rang imediat superior celui al canalului adiacent superior, sau de rang imediat inferior celui al canalului adiacent inferior unui canal dat.

alarmă / *alarm* / *alarme* / Avertisment al prezenţei unui pericol pentru viaţa persoanelor, pentru prezervarea bunurilor sau pentru mediu.

alarmă de autoprotecţie / *tamper alarm* / *alarme "autoprotection"* / Alarmă provocată de funcţionarea dispozitivului de autoprotecţie.

alarmă falsă / *false alarm* / *fausse alarme* / Semnal de alarmă produs din eroare datorită: manevrării accidentale a unui buton de alarmă manual; răspunsului unui dispozitiv automat la alte condiţii decât cele pentru care a fost conceput; unei funcţionări defectuoase sau defectării unui element sau unei greşeli a operatorului.

alarmă (în camera de comandă) / *alarm (in control room)* / *alarme (dans la salle de conduite)* / 1. Dispozitiv ce furnizează semnale sonore sau vizibile în scopul atragerii atenţiei asupra evenimentelor. 2. Semnal sonor sau vizibil dat pe tabloul avertizor şi alte dispozitive avertizoare, furnizând informaţia necesară situării personalului în raport cu echipamentele şi evenimentele.

alb de imagine [în fototelegrafie] / *picture white [in facsimile]* / *blanc de l'image[en télécopie]* / Valoare caracteristică, de exemplu nivelul sau frecvenţa, a semnalului corespunzător părţii celei mai luminoase a documentului de transmis prin fototelegrafie.

alb de imagine (al unui tub analizor de televiziune) / *picture white (of a television camera tube)* / *blanc d'image (d'un tube analyseur de télévision)* / Zonă în care curentul de semnal este maxim.

alb nominal / *nominal white* / *blanc nominal* / Valoare caracteristică, de exemplu nivelul sau frecvenţa, a semnalului corespunzător albului celui mai deschis care poate fi transmis de un emiţător fototelegrafic.

albedo [de neutroni] / *(neutron) albedo* / *albédo (neutron)* / Probabilitatea, în condiţii determinate, ca un neutron, pătrunzând într-o regiune printr-o suprafaţă, să traverseze această suprafaţă în sens invers.

alcool medicinal (de 90°) ⇐ spirt medicinal (de 90°) / *surgical spirit* / *alcool à 90°* / Amestec lichid inflamabil utilizat ca dezinfectant pentru uz extern, care conţine alcool cu tărie 90° şi substanţe pentru denaturare în proporţie de 3 % (benzină, white-spirt, ulei de terebentină, salicilat de metil, salicilat de etil), colorat cu albastru de metilen.

aleator(iu) / *random* / *aléatoire* / Califică o entitate care poate lua oricare din valorile dintr-o mulţime definită, fiecare valoare realizată fiind imprevizibilă şi determinată în mod întâmplător.

aleator(iu) staţionar / *stationary random* / *aléatoire stationnaire* / Califică o entitate aleatoare delimitată în spaţiu / timp având

proprietăţile statistice invariante la translaţie temporală / spaţială.

alfabet / *alphabet / alphabet [sens général]* / Set de caractere care respectă o regulă convenită. Notă: Această definiţie se aplică alfabetelor limbilor naturale, alcătuite din litere cu sau fără semne diacritice.

alfabet al unui cod cu *n* momente / *n-unit code alphabet / alphabet d'un code à n moments* / Alfabet telegrafic sau cod de date care asigură corespondenţa dintre un ansamblu de caractere şi un ansamblu de combinaţii de cod ale unui cod cu *n* momente.

alfabet Morse ⇒ cod Morse

alfabet telegrafic / *(telegraph) alphabet / alphabet (télégraphique)* / Corespondenţă convenţională stabilită printr-un cod telegrafic între un set de caractere şi un ansamblu de grupuri de elemente care le reprezintă.

alfabet telegrafic internaţional nr. 1 / *International Telegraph Alphabet No. 1 / alphabet télégraphique international No. 1* / Alfabet telegrafic care utilizează un cod cu două stări şi cinci momente, folosit în telegrafia sincronă Baudot. Notă: Acest alfabet a fost specificat prin art. 16 din vechiul Regulament telegrafic, Geneva, 1958.

alfabet telegrafic internaţional nr. 2 / *International Telegraph Alphabet No. 2 / alphabet télégraphique international No. 2* / Alfabet telegrafic care utilizează un cod cu două stări şi cinci momente, folosit în telegrafia aritmică, în general, pentru teleimprimatoare. Notă: Acest alfabet este specificat în recomandarea S.1 a CCITT.

alfabet telegrafic internaţional nr. 3 / *International Telegraph Alphabet No. 3 / alphabet télégraphique international No. 3* / Alfabet telegrafic care utilizează un cod cu două stări şi şapte momente cu raport constant. Notă: Acest alfabet este specificat în recomandarea 342 a CCIR sau S.13 a CCITT.

alfabet telegrafic internaţional nr. 4 / *International Telegraph Alphabet No. 4 / alphabet télégraphique international No. 4* / Alfabet telegrafic care utilizează un cod cu două stări şi şase momente pentru telegrafia sincronă în multiplexaj temporal cu două combinaţii de cod corespunzătoare stărilor permanente A şi Z, canalul multiplex putând fi exploatat într-o reţea cu comutaţie. Notă: Alfabetul este specificat în recomandarea R.44 a CCITT.

alfabet telegrafic internaţional nr. 5 / *International Alphabet No. 5 / alphabet international No. 5* / Alfabet telegrafic care utilizează un cod cu două stări şi opt momente dintre care şapte elemente de informaţie primară şi un element de control de paritate, conţinând în particular majuscule şi minuscule, semne diacritice şi comenzi de funcţii. Notă: Regulile de codare a caracterelor cu ajutorul celor şapte elemente primare sunt specificate în recomandarea T.50 a CCITT sau în norma internaţională ISO 646.

alfanumeric / *alphanumeric / alphanumérique* / Calificativ al unui tip de date ce poate conţine atât litere, cât şi cifre. Notă: Folosirea datelor alfanumerice în baze de date simplifică operaţiile în care apar date mixte (litere şi cifre), cum ar fi, de exemplu, indexarea după o cheie multiplă ce conţine atât câmpuri numerice, cât şi şiruri de caractere.

algebră relaţională / *relational algebra / algèbre relationnelle* / Formalism ce permite descrierea manipulării tabelelor unei baze de date, bazându-se pe o serie de operatori de selecţie, proiecţie, reuniune, intersecţie şi filtrare pentru a crea noi relaţii pe baza celor existente.

algoritm / *algorithm / algorithme* / Ansamblu finit de reguli determinate, destinat rezolvării unei probleme printr-un număr finit de operaţii, executate într-o ordine bine stabilită.

algoritm criptografic / *cryptographic algorithm / algorithme cryptographique* /

Algoritm care arată cum se poate obţine o informaţie criptată dintr-un bloc de date şi o cheie de criptare. Notă: Un astfel de algoritm de criptare este folosit pentru criptarea parolelor utilizatorilor în sistemul de operare UNIX.

algoritm de comandă / *control algorithm* / *algorithme de commande* / Reprezentare matematică a acţiunii de comandă care trebuie executată.

algoritm de compresie / *compression algorithm* / *algorithme de compression* / Algoritm care are ca intrare un bloc de date şi care produce un alt bloc de date, de cele mai multe ori acesta fiind de dimensiune mai mică decât blocul de date iniţiale.

algoritm de înlocuire de pagină ⇐ algoritm de paginare / *page replacement algorithm* / *algorithme de remplacement de page* / În cazul administrării memoriei cu paginare la cerere, metodă utilizată de sistemul de operare pentru alegerea paginilor ce se vor scoate din memorie pentru a crea loc altor pagini ce trebuie încărcate în memorie. Teoretic, orice pagină se poate încărca în orice bloc (cu excepţia celor rezervate pentru sistemul de operare). Dacă pagina ce trebuie înlocuită a fost modificată, în timpul scurs de la ultima sa încărcare în memorie, ea va trebui rescrisă pe disc pentru a face actualizarea conţinutului. Dacă pagina nu a fost modificată, atunci nu mai trebuie rescrisă pe disc, deoarece copia sa se găseşte deja acolo. Exemple: Printre cei mai utilizaţi algoritmi se numără: FIFO (First In, First Out), LRU (Least Recently Used), MRU (Most Recently Used), precum şi algoritmi obţinuţi prin simplificarea celor de mai sus în scopul scăderii complexităţii, cum ar fi algoritmul ceasului, NUR (Not Used Recently), metoda dubleţilor etc.

algoritm de paginare ⇒ algoritm de înlocuire de pagină

alimentare, 1[furnizare de energie] / *supply [process]* / *alimentation [fourniture d'énergie]* / Furnizare de energie electrică unui echipament.

alimentare, 2[dispozitiv] → (sursă de) alimentare

alimentare (a unei antene reţea) / *feed (of an array)* / *(dispositif d') alimentation (d'une antenne en réseau)* / Ansamblul liniilor de transmisiune şi al componentelor asociate care leagă elementele radiante ale unei antene reţea la accesul antenei.

alimentare a unui releu / *relay energizing* / *alimentation d'un relais* / Aplicare asupra unui releu a uneia sau a mai multor mărimi din mărimile sale de alimentare. Notă: Aplicarea unei mărimi de alimentare oarecare poate sau nu poate fi suficientă pentru ca releul să-şi îndeplinească funcţia. În consecinţă, este necesar să se precizeze toate condiţiile de alimentare (modul de aplicare, amplitudinea, dejazajul etc.)

alimentare (a unui sistem de alarmă) / *power supply (of an alarm system)* / *alimentation (d'un système d'alarme)* / Parte a unui sistem de alarmă care furnizează puterea pentru funcţionarea sistemului sau a oricărui element constitutiv al acestuia.

alimentare auxiliară / *auxiliary (power) supply (of an auxiliary circuit)* / *alimentation auxiliaire* / Sursă care furnizează energia necesară circuitului auxiliar.

alimentare auxiliară a unui traductor / *auxiliary supply of transducer* / *alimentation auxiliaire d'un transducteur* / Alimentare în curent alternativ sau continuu a unui traductor pentru măsurări electrice, necesară asigurării funcţionării corecte a traductorului.

alimentare axială (prin linie sau ghid) / *vertex feed* / *alimentation axiale (par ligne ou guide)* / Alimentare printr-o linie sau printr-un ghid de unde axial.

alimentare cu baterie centrală [în telefonie] / *central battery feeding (telephony)* / *(téléphonie à) batterie centrale limitée à l'alimentation* / Sistem telefonic în care

aparatele telefonice instalate primesc de la centrala lor curentul de alimentare, dar nu şi curentul de semnalizare. Notă: Pentru semnalizare sunt necesare generatoarele de curent de apel.

alimentare cu hârtie / *paper feed* / *alimentation en papier* / Mecanism ce permite unei imprimante să primească o nouă foaie de hârtie, la terminarea imprimării unei pagini. Notă: Mecanismul de alimentare cu hârtie poate, în unele cazuri, să permită folosirea mai multor tipuri de hârtie: coli A4 şi/sau A3, hârtie cu perforaţii pe margine etc.

alimentare Cutler / *Cutler feed [to a mirror]* / *alimentation par fentes* / Alimentare axială printr-un ghid de unde a cărui cavitate terminală este prevăzută cu două fante care radiază spre reflector.

alimentare de rezervă / *stand-by supply* / *alimentation de réserve* / Alimentare care poate fi folosită atunci când alimentarea normală devine indisponibilă sau inadecvată.

alimentare diferenţială / *differential connection* / *alimentation différentielle* / Montaj în care mărimea de influenţă a unui releu este suma algebrică a doi sau mai mulţi curenţi, direcţiile de referinţă fiind alese astfel încât această sumă să fie nulă în condiţii normale. Notă: Această definiţie nu priveşte montajele destinate să furnizeze componentele inverse sau homopolare.

alimentare dublă / *duplicate supply* / *alimentation double* / Alimentare cu energie electrică a unei sarcini prin două circuite, considerate ca fiind independente din punct de vedere al siguranţei în funcţionare.

alimentare prin circuit normal deschis / *circuit-closing connection* / *alimentation par circuit normalement ouvert* / Montaj în care funcţionarea este obţinută prin aplicarea curentului.

alimentare prin circuit normal închis ⇐ conexiune prin circuit normal închis / *circuit-opening connection* / *alimentation par circuit normalement fermé* / Montaj în care funcţionarea este obţinută prin tăierea curentului.

alimentare prin faţă (prin linie sau ghid) / *front feed* / *alimentation latérale (par ligne ou guide)* / Alimentarea unei antene cu reflector printr-o linie sau un ghid de unde care nu traversează reflectorul.

alimentare prin spate (prin linie sau ghid) / *rear feed* / *alimentation traversière (par ligne ou guide)* / Alimentarea unei antene cu reflector printr-o linie sau un ghid de unde care traversează reflectorul.

alimentare simplă / *single supply* / *alimentation simple* / Alimentare cu energie electrică a unei sarcini printr-un singur circuit sau prin două circuite care nu pot fi considerate independente din punct de vedere al siguranţei în funcţionare.

alimentare stabilizată / *stabilized supply* / *alimentation stabilisée* / Aparat care preia energie electrică de la o sursă şi o restituie sub formă stabilizată printr-una sau mai multe perechi de borne de ieşire.

alimentat pentru menţinere [calificativ] / *energized for holding [qualifier]* / *alimenté pour maintien [qualificatif]* / Un releu este alimentat pentru menţinere dacă valoarea mărimii de influenţă este suficientă pentru a menţine releul în poziţia de lucru, dar insuficientă pentru a porni lucrul.

alimentator / *power supply device* / *dispositif d'alimentation* / Unitate separată care poate converti, redresa sau modifica în altă formă, energia furnizată de reţeaua de alimentare, într-un mod corespunzător utilizării de către un sistem sau element al unui sistem de măsurare şi comandă.

alimentator de abonat îndepărtat / *voltage booster* / *suralimentateur* / Echipament de linie de abonat îndepărtat destinată creşterii tensiunii furnizate de bateria centrală.

(a) alinia ⇒ (a) cadra

(a) alinia la dreapta / *(to) right-justify, 1[a page]* / *justifier à droite* / A asigura

poziţia de imprimare a caracterelor pe o pagină astfel încât marginea din dreapta să fie aliniată

(a) alinia la stânga / *(to) left-justify, 1[a page]* / *justifier à gauche* / A asigura poziţia de imprimare a caracterelor pe o pagină astfel încât marginea din stânga să fie aliniată.

aliniament de zi / *leading marks* / *alignement de jour* / Ansamblu de două sau mai multe marcaje de zi asociate şi plasate pe o traiectorie rectilinie sau pe o linie de poziţie în lungul cărora, aceste marcaje par aliniate pe aceeaşi verticală.

aliniator / *aligner* / *aligneur* / Dispozitiv utilizat pentru alinierea elementelor unei structuri de date pe elementele particulare ale unei alte structuri şi, în anumite cazuri, pentru trecerea de la o structură la alta.

aliniere a cadrului / *frame alignement* / *verrouillage de trame* / Stare în care cadrele produse de către un echipament de recepţie au o relaţie de fază constantă dorită cu cele ale semnalului receptat, astfel încât diferitele poziţii temporale ale fiecărui cadru să poată fi identificate fără ambiguitate.

aliniere a fasciculului / *beam alignment* / *alignement du faisceau* / Proces constând în ajustarea a unghiului de incidenţă al fasciculului de explorare pe ţintă prin aplicarea câmpurilor de deflexie aproape de tunul electronic.

aliniere de multicadru / *multiframe alignment* / *verrouillage de multitrame* / Stare în care multicadrele produse de un echipament de recepţie au o relaţie de fază constantă dorită cu cele ale semnalului recepţionat, astfel încât diferitele cadre ale fiecărui multicadru să poată fi identificate fără ambiguitate.

(a) aloca / *(to) allocate* / *attribuer* / Acţiunea de a asocia o resursă a unui sistem de calcul unei anumite activităţi din sistem, pentru a permite continuarea desfăşurării acelei activităţi. Notă: Alocarea resurselor reprezintă una din funcţiile fundamentale ale unui sistem de operare. Ea se poate referi la spaţiul de memorie (internă sau externă), timpul de procesor, canale de comunicaţie, informaţii memorate în fişiere, echipamente periferice etc. Exemple: Alocarea poate fi statică (dacă resursele sunt puse la dispoziţia procesului indiferent dacă acesta le utilizează sau nu) sau dinamică (se face în funcţie de necesităţile de la un anumit moment).

alocare a memoriei / *storage allocation* / *attribution de mémoire* / Proces prin care se atribuie zone specificate de memorie pentru date determinate.

alocare a traseului / *path allocation* / *recherche d'itinéraire* / Operaţia de rezervare a unui traseu de transmisiune pentru o conexiune specificată, în conformitate cu un set de reguli.

alocare (a unei frecvenţe sau a unui canal de radiofrecvenţă) / *allotment (of a radio frequency or radio-frequency channel)* / *allotissement (d'une fréquence ou d'un canal radioélectrique)* / Atribuirea, planificată de o autoritate internaţională sau naţională, a unei benzi de frecvenţe către unul sau mai multe servicii de radiocomunicaţii sau către radioastronomie, în condiţii specificate.

alocare adaptabilă a canalelor / *adaptative channel allocation* / *affectation dynamique adaptable des voies* / Metodă de multiplexare conform căreia capacităţile de transfer ale canalelor nu sunt predeterminate, ci determinate în funcţie de cerere.

alocare cu prelevare forţată / *preemptive allocation* / *attribution devancée* / Politică de alocare a resureselor dintr-un sistem care permite ca un proces să nu deţină o resursă pe toată perioada execuţiei sale. Notă: Deoarece în sistem numărul de resurse fizice este limitat, se pune problema alocării de resurse astfel încât acestea să fie efectiv partajate de către procesele care le solicită. Această politică presupune că o resursă poate fi recuperată în orice moment de la procesul

care o utilizează. Există resurse pentru care se poate face prelevare forţată (procesor, memoria internă etc.) şi altele pentru care acest lucru nu este permis (bandă magnetică, imprimantă).

alocare de mentenabilitate / *maintainability allocation* / *allocation de maintenabilité* / Procedură aplicată în cursul conceperii unei entităţi în vederea repartizării exigenţelor impuse caracteristicilor de mentenabilitate relative la această entitate între subentităţile sale conform unor criterii date.

alocare de resurse ⇐ atribuire de resurse / *resource allocation* / *attribution de ressources* / Acţiunea de atribuire a mijloacelor necesare dintr-un calculator cu program memorat pentru realizarea unor lucrări. Exemple: Alocarea de memorie principală, de unităţi de intrare-ieşire, de fişiere.

alocare dinamică a memoriei / *dynamic storage allocation* / *attribution dynamique de mémoire* / Tehnică de alocare a memoriei prin care zonele de memorie atribuite programului pentru calculator şi datelor sunt stabilite în funcţie de criterii considerate în momentul apariţiei cererii.

alocare dinamică (a resurselor) / *dynamic (resource) allocation* / *attribution dynamique (des ressources)* / Tehnică prin care resursele afectate execuţiei programelor pentru calculator sunt determinate de necesităţile evaluate în momentul prezentării cererii respective.

alocare dinamică de memorie tampon / *dynamic buffering* / *rangement dynamique en mémoire tampon* / Tehnica de alocare dinamică a memoriei tampon.

alocare parţială ("păstrează şi aşteaptă") / *hold and wait* / *attribution partielle* / Tehnică de alocare a resurselor prin care o lucrare (job) primeşte resursele pe rând, pe măsură ce le solicită în timpul execuţiei; dacă resursele nu sunt disponibile la un moment dat, se aşteaptă eliberarea lor de către lucrarea care le deţine (fără a elibera resursele deja acaparate). Notă: Este una dintre condiţiile necesare pentru producerea blocajului reciproc într-un sistem. O alternativă este "alocarea totală", în care programul nu este lansat în execuţie până când nu sunt disponibile toate resursele pe care le solicită.

alocare procesor / *processor allocation* / *attribution processeur* / Algoritm utilizat pentru a decide care proces va fi rulat şi pe ce procesor în cazul unui sistem distribuit (constituit ca o mulţime de procesoare ce pot fi organizate ca o colecţie de staţii de lucru, ansamblu de procesoare sau organizare hibridă). Pentru modelul organizării sub formă de staţii de lucru, alocarea stabileşte când un proces rulează local sau când poate rula pe o altă staţie neutilizată; pentru modelul ansamblului de procesoare, alocarea va decide pentru fiecare nou proces pe ce procesor se va rula.

alocare statică de memorie tampon / *simple buffering* / *rangement simple en mémoire tampon* / Tehnică de alocare a memoriei tampon, pe toată durata execuţiei unui program pentru calculator.

alterat / *corrupted* / *altéré* / Stare a bazei de date în care informaţiile stocate în aceasta sunt inutilizabile şi care poate apărea, în general, datorită defecţiunilor hardware, dar şi datorită unor defecţiuni ascunse în sistemul de gestiune a bazei de date sau chiar a sistemului de operare. Notă: Refacerea unei baze de date alterate se poate realiza folosind programe speciale, furnizate de producătorul sistemului de gestiune, şi nu garantează refacerea în totalitate a informaţiilor stocate (uneori se pot recupera numai anumite tabele ale bazei de date).

alternanţă / *alternation* / *alternance* / Mulţimea valorilor instantanee de acelaşi semn ale unei mărimi alternative pe parcursul unui interval de timp având durata egală cu perioada. Notă : Uzual o alternanţă se realizează pe parcursul unei semiperioade.

alternanţă directă / *forward swing* / *alternance directe* / Variaţie a mărimii pulsatorii având aceeaşi polaritate cu cea a impulsului principal şi care se produce imediat după alternanţa inversă.

alternanţă inversă / *back swing* / *alternance inverse* / Variaţie a mărimii pulsatorii având polaritate opusă celei a impulsului principal şi care apare imediat după alternanţa directă.

alternanţă negativă / *negative half-wave* / *alternance négative* / Alternanţă corespunzătoare valorilor instantanee negative ale unei mărimi alternative..

alternanţă pozitivă / *positive half-wave* / *alternance positive* / Alternanţă corespunzătoare valorilor instantanee pozitive ale unei mărimi alternative..

alternativ / *alternating* / *alternatif* / Caracterizează o mărime a cărei variaţie este reprezentată de o funcţie periodică de valoare medie nulă.

alternator / *alternating current generator* / *alternateur* / Generator care produce tensiuni şi curenţi alternativi.

alternator principal / *main alternator* / *alternateur principal* / Generator de curent alternativ antrenat de un motor cu ardere internă şi care asigură alimentarea motoarelor de tracţiune.

alternator sincron cu dublă înfăşurare / *double wound synchronous generator* / *alternateur synchrone à double enroulement* / Generator sincron care are două înfăşurări similare ale indusului, montate pe aceeaşi structură magnetică şi capabile să alimenteze două circuite distincte.

alunecare [în transmisiunea numerică] / *slip [in digital transmission]* / *glissement [en transmission numérique]* / Pierderea sau câştigul unei poziţii temporale elementare sau a unui ansamblu de poziţii temporale elementare consecutive într-un semnal numeric, în mod iremediabil.

alunecare a dispozitivului de acord / *tuner creep* / *glissement du dispositif d'accord* / Variaţie a curbei de etalonare a dispozitivului de acord, rezultată în urma manevrelor repetate ale acestuia.

alunecare a frecvenţei (unui oscilator) ⇐ variaţie a frecvenţei (unui oscilator) / *frequency drift* / *dérive de fréquence* / Variaţie lentă şi continuă a frecvenţei de oscilaţie, adeseori datorată efectelor termice.

alunecare a frecvenţei (unui sistem electroenergetic) / *frequency drift (of a power system)* / *dérive de la fréquence (d'un réseau d'énergie électrique)* / Abatere mică de frecvenţă care se menţine de-a lungul unei perioade de timp relativ lungă în pofida intervenţiei dispozitivelor de reglare.

alunecare a pieselor de contact / *contact wipe* / *glissement des pièces de contact* / Mişcarea relativă de fricţiune a pieselor de contact, imediat după ce s-au atins.

alunecare a polilor ⇒ alunecare de un pas polar a rotorului (unei maşini sincrone)

alunecare (a rotorului unei maşini electrice) / *slip* / *glissement* / Diferenţa dintre viteza sincronă şi viteza reală a rotorului, raportată la viteza sincronă, exprimată în unităţi relative sau în procente.

alunecare (a unui motor de tracţiune liniar asincron) / *slip (of a linear traction asynchronous motor)* / *glissement (d'un moteur de traction linéaire asynchrone)* / Diferenţa dintre viteza de sincronism şi viteza reală, exprimată sub formă de raport sau printr-un anumit procent din viteza de sincronism.

alunecare controlată [în transmisiunea numerică] / *controlled slip [in digital transmission]* / *glissement commandé [en transmission numérique]* / Pierderea sau câştigul unui ansamblu de poziţii temporale elementare consecutive într-un semnal numeric, în mod iremediabil, efectuate printr-o comandă de asigurare a acomodării semnalului cu un debit numeric diferit de debitul său iniţial propriu. Notă: Lungimea unei alunecări controlate poate fi precizată ca, de exemplu, alune-

carea de octet controlată, alunecarea de cadru controlată.

alunecare de cadru [în transmisiunea numerică] / *frame slip [in digital transmission]* / *glissement de trame [en transmission numérique]* / Pierderea sau câştigul unui cadru complet al unei poziţii temporale elementare într-un semnal numeric, în mod iremediabil.

alunecare de frecvenţă (a unui magnetron) / *frequency change (of a magnetron)* / *glissement de fréquence (d'un magnétron)* / Deviaţie de frecvenţă provocată fie prin variaţia impedanţei de sarcină (derivă în aval sau împingerea frecvenţei), fie prin variaţia curentului anodic (derivă în amonte sau tragerea frecvenţei).

alunecare de octet [în transmisiunea numerică] / *octet slip [in digital transmission]* / *glissement d'octet [en transmission numérique]* / Pierderea sau câştigul a opt poziţii temporale elementare consecutive ocupate de un octet într-un semnal numeric, în mod iremediabil.

alunecare de un pas polar a rotorului (unei maşini sincrone) ⇐ alunecare a polilor / *pole slipping* / *glissement de pôle* / Alunecare a inductorului unei maşini sincrone de la valoarea unui pas polar, în raport cu fluxul magnetic al indusului.

alunecare necontrolată [în transmisiunea numerică] / *uncontrolled slip [in digital transmission]* / *glissement non commandé [en transmission numérique]* / Pierderea sau câştigul unei poziţii temporale elementare sau a unei serii de poziţii temporale elementare consecutive într-un semnal numeric, în mod accidental şi iremediabil, rezultate eventual dintr-o alterare a proceselor temporale asociate transmisiunii sau comutaţiei semnalului.

alungire maximă / *maximum extension* / *allongement maximal* / Alungirea maximă tolerată din poziţia de relaxare la care se poate supune un element de ghid de unde flexibil fără a produce nici un defect mecanic sau vreo depăşire de către caracteristicile sale radioelectrice a valorilor specificate.

alungitor de impulsuri ⇒ formator de impulsuri

alychnă / *alychne* / *alychne* / Suprafaţă ce reprezintă, în spaţiul componentelor tricromatice, locul stimulilor de culoare de luminanţă nulă. Notă: Această suprafaţă trece prin originea acestui spaţiu; ea intersectează orice diagramă de cromaticitate după o dreaptă numită, de asemenea, alychnă, această dreaptă fiind situată în întregime în exteriorul domeniului de cromaticitate limitat de locul spectral şi de locul culorilor purpurii.

ambalare / *runaway* / *emballement* / Depăşirea vitezei nominale a organelor mobile ale unui subsistem tehnic (maşină) sau a întregului sistem tehnic (vehicul) datorită depăşirii cuplului rezistent de către cuplul motor.

ambalare (a unui magnetron) / *runaway (of a magnetron)* / *emballement (d'un magnétron)* / Creştere necontrolată a curentului la o tensiune de anod stabilă sau descrescătoare, care are drept consecinţă o diminuare a randamentului din cauza unor efecte termice inerente, în starea de auto-încălzire într-un magnetron care funcţionează în condiţii determinate.

ambianţă electromagnetică / *electromagnetic environment* / *environnement électromagnétique* / Ansamblul fenomenelor electromagnetice care se manifestă într-un anumit loc.

ambianţă luminoasă / *luminous environment* / *ambiance lumineuse* / Iluminat considerat sub aspectul efectelor sale fiziologice şi psihologice.

ambianţă radio ⇒ nivel de activitate radio

ambreiaj electromagnetic / *electromagnetic clutch* / *embrayage électromagnétique* / Dispozitiv care utilizează un electromagnet pentru a realiza conectarea sau deconectarea, după caz, a transmisiei mecanice dintre doi arbori ai maşinii.

ambreiaj magnetic cu fricţiune ⇐ cuplaj magnetic cu fricţiune / *magnetic friction clutch / embrayage magnétique à friction /* Ambreiaj cu fricţiune care utilizează dispozitive magnetice pentru stabilirea sau suprimarea contactului între suprafeţele de frecare.

ameliorare a fiabilităţii / *reliability improvement / amélioration de la fiabilité /* Acţiune destinată ameliorării fiabilităţii prin eliminarea cauzelor defectărilor sistematice şi prin reducerea probabilităţii de apariţie a altor defectări.

amestec [în comutaţie] ⇐ mixaj [în comutaţie] / *mixing [in switching] / brassage [en commutation]* / Amestecul traficului asigurat între etajele de concentrare şi de expansiune, în mod obişnuit printr-un selector de grup.

amestec aditiv al stimulilor de culoare / *additive mixture of colour stimuli / mélange additif de stimuli de couleur /* Stimulare care cumulează la nivelul retinei acţiunile diferiţilor stimuli de culoare astfel încât aceştia nu pot fi percepuţi individual.

amestec anestezic inflamabil cu aer / *flammable anaesthetic mixture with air / mélange anesthésique inflammable avec de l'air* / Amestec de gaze anestezice inflamabile şi aer într-o anumită concentraţie putând deveni inflamabil în condiţii specifice; un amestec de vapori inflamabili degajaţi de un agent dezinfectant sau pentru curăţenie poate fi considerat ca un astfel de amestec, sub rezerva reglementărilor naţionale sau locale.

amestec anestezic inflamabil cu oxigen sau protoxid de azot / *flammable anaesthetic mixture with oxygen or nitrous oxide / mélange anestésique inflammable avec oxygène ou protoxyde d'azote* / Amestec de gaze anestezice inflamabile şi oxigen sau protoxid de azot, care poate deveni inflamabil în conditii specifice.

amestec de policlorură de propan / *polychloroprene compound <PCP> / mélange de polychloroprène <PCP> /* Amestec de cauciuc vulcanizat în care elastomerul este policlorură de propan sau alt echivalent de elastomer sintetic, care formează un amestec cu caracteristici similare cu cele ale policlorurii de propan.

amestec de săruri de încălzire / *heating salt mixture / mélange de sels de chauffage* / Ansamblu de săruri luate în proporţii corespunzătoare pentru obţinerea temperaturilor de topire şi de funcţionare stabilite, a viscozităţii şi interacţiunii cu încărcătura încălzită.

amestec pentru anod / *anode mix / mélange pour anode* / Amestec pentru electrod constituit din antracit, grafit şi smoală utilizat pentru alcătuirea electrodului de autocoacere.

AMI .= cod bipolar (alternant)

amorsare a unei autooscilaţii / *singing / amorçage (non désiré)* / Producerea, printr-o reacţie excesivă, a unei oscilaţii autoîntreţinute nedorite.

amorsare (a unui arc electric) ⇒ descărcare disruptivă (într-un gaz) [nedorită]

amorsare a unui arzător cu plasmă / *ignition of a plasma torch / amorçage d'une torche plasma* / Începutul modificării stării gazului plasmogen, de la starea neionizată la starea de plasmă provocată de un dispozitiv de demarare.

amorsare a unui generator autoexcitat / *build-up of a self-excited generator / amorçage d'une génératrice auto-excitatrice* / Ansamblul fenomenelor tranzitorii care preced stabilirea valorilor permanente ale tensiunii electromotoare şi ale curentului de excitaţie ale unui generator autoexcitat la ponirea acestuia.

amorsare inversă / *back flashover / amorçage en retour* / Conturnare a unei izolaţii între fază şi pământ ca rezultat al unui trăsnet care afectează o parte a reţelei care în mod normal este la potenţialul pământului.

amorsare în tensiune / *voltage build-up / amorçage en tension* / Stabilirea spontană

a excitației și a tensiunii electromotoare induse ale unui generator.

amorsare (într-un gaz) [descărcare provocată] / *ignition (in a gas) [incited discharge]* / *amorçage (dans un gaz) [décharge incitée]* / Trecere bruscă a rezistenței unui spațiu între electrozi, de la o valoare practic infinită la o valoare relativ slabă, ca urmare a unei descărcări dorite.

amorsare (pentru tuburi TR și preTR) / *primer ignition (for TR and pre-TR tubes)* / *amorçage (de tubes TR et pré TR)* / Proces de creare a unei ionizări locale cu ajutorul unei tensiuni continue sau în impulsuri, cu scopul măririi densității electronilor în spațiul de amorsare al tubului pentru a facilita ionizarea tubului atunci când intervine un semnal de mare putere în radiofrecvență.

amorsă de început de bandă magnetică / *(magnetic tape) leader* / *amorce de début (de bande magnétique)* / Parte a unei benzi magnetice înaintea reperului de început de bandă și care servește la montarea benzii.

amorsă de sfârșit de bandă magnetică ⇒ capăt (de bandă magnetică)

amortizare, 1[fenomen] / *damping [phenomenon]* / *amortissement, 1[phénomène]* / Diminuare progresivă în timp a anumitor mărimi caracteristice ale unui fenomen.

amortizare, 2[mărime] / *damping (constant)* / *amortissement, 2[grandeur]* / Expresie numerică ce caracterizează eficacitatea amortizării (raportul de amortizare, decrementul logaritmic etc.)

amortizare (a unei oscilații) / *damping (of an oscillation)* / *amortissement (d'une oscillation)* / Reducerea progresivă în timp a amplitudinii unei oscilații.

amortizare vâscoasă / *viscous damping* / *amortissement visqueux* / Amortizare care se produce atunci când o particulă a unui sistem oscilant este supusă unei forțe rezistente având o valoare proporțională cu modulul vitezei particulei și opusă acesteia.

amortizor / *damper* / *amortisseur* / Dispozitiv disipator de energie care amortizează oscilațiile neconvenabile ale unui sistem oscilant.

amortizor al pantografului / *pantograph damper* / *amortisseur de pantographe* / Amortizor care acționează asupra sistemului articulat al pantografului.

amortizor de scântei / *spark-quench* / *pare-étincelles [circuit]* / Montaj electric, în general, constituit dintr-o capacitate și o rezistență montate în serie între două elemente ale unui dispozitiv de contact, pentru diminuarea scânteilor apărute între aceste elemenete.

amortizor de vibrații / *vibration damper* / *amortisseur de vibration* / Dispozitiv fixat pe conductoarele unei linii electrice aeriene și destinat reducerii sau suprimării vibrațiilor produse de vânt.

amper := A / *ampere* / *ampère* / Unitate fundamentală SI de măsură a curentului electric de conducție, definită ca intensitatea unui curent electric constant care, circulând în două conductoare paralele, rectilinii, de lungime infinită, de secțiune circulară neglijabilă și plasate în vid la o distanță de 1 metru unul de celălalt, produce între acestea o forță egală cu $2 \cdot 10^{-7}$ N/m.

amper-conductoare (ale unei înfășurări repartizate) ⇐ solenație (a unei înfășurări repartizate) / *current linkage (of a distributed winding)* / *courant totalisé (d'un enroulement réparti)* / Produsul dintre numărul total de conductori periferici ai unei înfășurări și intensitatea curentului care îi parcurge, exprimat în amperi.

ampermetru / *ammeter* / *ampèremètre* / Aparat pentru măsurarea intensității unui curent.

ampermetru digital / *digital ammeter* / *ampèremètre numérique* / Aparat electronic care, prin intermediul unei conversii analog-numerice, măsoară intensitatea unui curent și furnizează rezultatul în formă numerică.

amper-oră / *ampere-hour* / *ampèreheure* / Unitate practică uzuală reprezentând sarcina electrică transmisă prin trecerea unui curent de 1 A în timp de o oră. Notă: Este un multiplu al unității SI de sarcină electrică: $1A \times 1h = 3600C$

amper-oră-metru ⇒ contor de amperi-oră

amper-spiră / *ampere-turn* / *ampère-tour* / Unitate practică reprezentând tensiunea magnetomotoare corespunzătoare trecerii unui curent de 1 A printr-o spiră a unui conductor.

amplasare adăpostită (Grupa C) / *sheltered location (Class C)* / *emplacement abrité (classe C)* / Amplasare în care nici temperatura şi nici umiditatea aerului nu sunt reglate automat. Aparatura este protejată contra radiaţiei solare, a ploii sau a altor precipitaţii precum şi contra acţiunii directe a vântului.

amplasare climatizată (Grupa A) / *air-conditioned location (Class A)* / *emplacement climatisé (classe A)* / Amplasare în care atât temperatura cât şi umiditatea aerului sunt reglate automat între limite specificate.

amplasare expusă (Grupa D) / *outdoor location (Class D)* / *emplacement exposé (classe D)* / Amplasare în care nici temperatura şi nici umiditatea aerului nu sunt reglate automat. Aparatura este expusă la acţiunea condiţiilor atmosferice cum ar fi: radiaţia solară directă, ploaia, zăpada, gheaţa, vântul şi acţiunea nisipului.

amplasare încălzită sau răcită (Grupa B) / *heated and/ or cooled enclosed location (Class B)* / *emplacement chauffé ou refroidi (classe B)* / Amplasare în care numai temperatura aerului este reglată automat îmtre limite specificate.

amplificare a etajului de conversie ⇒ câştig de conversie

amplificare (a unui sistem liniar) / *gain (of a linear system)* / *gain [d'un système linéaire]* / Pentru un sistem liniar în regim sinusoidal permament, raportul dintre amplitudinea unui semnal de ieşire şi amplitudinea semnalului de intrare sinusoidal corespunzător. Note: 1. Amplificarea este valoarea absolută a răspunsului în frecvenţă. 2. În practică, amplificarea altor frecvenţe decât frecvenţa zero se numeşte *amplificare dinamică*, spre deosebire de *amplificarea statică* la frecvenţa zero. 3. Se mai utilizează, de asemenea, termenul *câştig* cu simbolul G.

amplificare de inserţie (a unui diport) ⇒ câştig de inserţie (a unui diport)

amplificare de putere disponibilă (a unui diport) ⇒ câştig de putere disponibilă (a unui diport)

amplificare de transfer (a unui diport) ⇐ câştig de transfer (a unui diport) ⇐ câştig al dispozitivului de adaptare / *transducer gain (of a two-port network)* / *gain transductique (d'un biporte)* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea activă furnizată unei sarcini cu o impedanţă specificată, după inserţia unui diport dat între o sursă şi sarcină, şi puterea disponibilă a sursei. Notă: Dacă raportul care determină câştigul de transfer este inferior unităţii, valoarea sa în dB este negativă şi se poate utiliza inversa acesteia sau valoarea sa în dB cu semn schimbat, numită *atenuare de transfer*.

amplificare (de transmisiune) / *(transmission) gain* / *gain (de transmission)* / Creşterea puterii între două puncte 1 şi 2 în care puterile sunt P1 respectiv P2, exprimată prin raportul P2/P1 în unităţi de transmisiune.

amplificare în buclă deschisă / *open-loop gain* / *gain en boucle ouverte* / Raportul dintre valoarea absolută a variaţiei semnalului de reacţie şi variaţia semnalului de eroare corespunzător acestuia, la o frecvenţă specificată.

amplificare în buclă închisă / *closed-loop gain* / *gain en boucle fermée* / Amplificare a unui sistem de reglare, exprimată ca raportul dintre variaţia mărimii reglate direct, considerată ca mărime de ieşire şi variaţia mărimii de referinţă, considerată

ca mărime de intrare, la o frecvenţă specificată.

amplificare logaritmică / *logarithmic gain* / *gain logarithmique* / Valoarea 20 log G, exprimată în dB, unde G este amplificarea unui sistem liniar.

amplificare totală (a unui diport) ⇒ câştig compus (al unui diport)

amplificator, 1[sens general] / *amplifier, 1[general meaning]* / *amplificateur, 1[sens général]*/ Aparat sau dispozitiv destinat măririi nivelului unui semnal, preluând energia necesară de la o sursă exterioară. Notă: După natura semnalului amplificat se disting: amplificatoare de tensiune, de curent, de putere etc.

amplificator, 2[în telecomunicaţii] / *amplifier, 2[in telecommunication]* / *amplificateur, 2[en télécommunication]* / Biport activ care furnizează la ieşire un semnal de putere mai mare decât cea a semnalului de la intrare. Notă: Un amplificator poate îndeplini totodată şi o altă funcţie, de exemplu filtrare, limitare etc. Un amplificator care împiedică influenţa variaţiei caracteristicilor circuitelor conectate la ieşirea sa asupra semnalului de intrare se numeşte (amplificator) separator.

amplificator, 3[în instrumentaţia nucleară] / *amplifier, 3[for nuclear instrumentation]* / *amplificateur, 3[en instrumentation nucléaire]* / Dispozitiv destinat creşterii valorii unei mărimi electrice de intrare cu ajutorul energiei provenind de la o sursă electrică adiţională. Note: 1. Exemple: preamplificator, amplificator de impulsuri, de curent continuu, de tensiune, de sarcină, liniar, logaritmic, de prag diferenţial. 2. În instrumentarul nuclear, mărimea de ieşire a amplificatorului poate fi diferită de mărimea de intrare, depinzând de aceasta de o manieră determinată.

amplificator al unui voltmetru electronic / *amplifier of an electronic voltmeter* / *amplificateur d'un voltmètre électronique* / Amplificatorul destinat furnizării puterii necesare funcţionării dispozitivului de afişare al unui voltmetru electronic.

amplificator bootstrap / *bootstrap amplifier* / *montage autoélévateur cathodique* / Amplificator cu un etaj cu tub electronic în care tensiunea de intrare este aplicată între grilă şi catod, iar tensiunea de ieşire este culeasă între catod respectiv polul negativ şi masa alimentării anodice.

amplificator cascodă / *cascode amplifier* / *amplificateur cascode* / Amplificator cu două tuburi electronice, dintre care primul, excitat prin grilă, are catodul legat la masă şi alimentează prin anodul său catodul celui de-al doilea tub care are grila legată la masă şi ieşirea prin anod.

amplificator cu contrareacţie / *negative feedback amplifier* / *amplificateur à contre-réaction* / Amplificator care utilizează reacţia negativă.

amplificator cu intrări diferenţiale cu prag / *biased linear amplifier* / *amplificateur linéaire à seuil* / Amplificator de impulsuri care, în limitele caracteristicilor sale normale de funcţionare, prezintă un câştig constant pentru porţiunea impulsului de intrare superioară pragului şi care nu furnizează semnal de ieşire pentru impulsurile de intrare a căror amplitudine este inferioară pragului.

amplificator cu izolare (galvanică) ⇐ amplificator izolat / *isolated amplifier* / *amplificateur isolé* / Amplificator fără conexiune galvanică între circuitul de intrare şi circuitul de ieşire, nici între cele două circuite şi pământ (masă).

amplificator cu prag / *biased amplifier* / *amplificateur à seuil* / Amplificator cu semnal de ieşire practic nul pentru toate impulsurile de intrare inferioare unui anumit prag şi posedând, până la o amplitudine maximă dată a semnalului de intrare, un câştig incremental constant pentru toate impulsurile de intrare superioare acestui prag.

amplificator cu zgomot scăzut / *low-noise amplifier* / *amplificateur à faible bruit* / Amplificator, plasat de regulă la intrarea

unui lanţ de amplificare, special conceput pentru a nu introduce decât cel mai slab zgomot intern pentru un câştig dat şi a obţine astfel cel mai mare posibil raport semnal-zgomot la ieşire.

amplificator de antenă / *antenna amplifier* / *amplificateur d'antenne* / Amplificator, adeseori cu zgomot redus, asociat unei antene de recepţie.

amplificator de bandă largă (de antenă colectivă sau comună) / *wide-band amplifier (for collective or community antennas)* / *amplificateur toutes bandes (d'antenne collective ou communautaire)* / Amplificator conceput pentru a funcţiona în toate benzile de frecvenţă susceptibile de a fi utilizate de antenele colective sau comune.

amplificator de curent continuu / *direct current amplifier* / *amplificateur pour courant continu* / Amplificator electronic destinat furnizării, în limitele caracteristicilor sale funcţionale, a unei mărimi de ieşire reprezentând evoluţia curentului (tensiunii) de intrare, chiar dacă frecvenţa acestui curent (acestei tensiuni) tinde spre zero.

amplificator de curent continuu cu condensator vibrant / *vibrating capacitor amplifier* / *amplificateur à condensateur vibrant* / Amplificator de curent continuu cu convertor care utilizează un condensator vibrant pentru transformarea semnalului înaintea amplificării sale.

amplificator de curent continuu cu convertor / *chopper amplifier* / *amplificateur à hacheur* / Amplificator de curent continuu în care curentul (tensiunea) de intrare este transformat(ă) în semnal de frecvenţă predeterminată, amplificat de un amplificator de curent alternativ şi retransformat(ă) în semnal de curent continuu.

amplificator de curent continuu cu prag / *biased direct current amplifier* / *amplificateur à seuil pour courant continu* / Amplificator de curent continuu destinat furnizării unui impuls de ieşire amplificat numai pentru acele componente ale semnalului de intrare care depăşesc un prag predeterminat.

amplificator de grup de canale (de antene colective sau comune) / *multichannel amplifier (for collective or community antennas)* / *amplificateur de groupe de canaux (d'antennes collectives ou communautaires)* / Amplificator conceput pentru funcţionarea mai multor canale de radiodifuziune sonoră sau vizuală, în general, situate în aceeaşi bandă de radiodifuziune.

amplificator de imagine / *image intensifier* / *intensificateur d'image* / Dispozitiv electronic pentru creşterea luminozităţii imaginii radioscopice sau a altei imagini optice.

amplificator de impulsuri / *pulse amplifier* / *amplificateur d'impulsions* / Amplificator electronic destinat furnizării, între limitele caracteristicilor sale normale de funcţionare, a unui singur impuls de ieşire pentru fiecare impuls de intrare.

amplificator de impulsuri cu prag / *biased pulse amplifier* / *amplificateur (d'impulsions) à seuil* / Amplificator de impulsuri destinat a furniza un impuls de ieşire amplificat numai pentru acele componente ale semnalului de intrare care depăşesc un prag predeterminat.

amplificator de impulsuri (de telemăsurare) / *telemetering impulse amplifier* / *amplificateur d'impulsions (de télécomptage)* / Aparat utilizat pentru variaţia parametrilor (tensiune sau curent) ai unui semnal în formă de impuls produs de dispozitivul emiţător de impulsuri.

amplificator de impulsuri liniar / *linear pulse amplifier* / *amplificateur linéaire d'impulsions* / Amplificator de impulsuri cu amplitudinea impulsurilor de ieşire proporţională cu amplitudinea impulsurilor de intrare.

amplificator de impulsuri logaritmic / *logarithmic pulse amplifier* / *amplificateur logarithmique (d'impulsions)* /

Amplificator de impulsuri pentru care amplitudinea impulsurilor de ieşire este o funcţie logaritmică de amplitudinea impulsurilor de intrare.

amplificator de linie / *line driver* / *amplificateur de ligne* / Dispozitiv electronic ce amplifică semnalele transmise pe o linie, în scopul măririi distanţei la care poate ajunge semnalul.

amplificator de putere / *power amplifier* / *amplificateur de puissance* / Dispozitiv al cărui semnal de ieşire este de aceeaşi natură ca semnalul de intrare dar a cărui energie este furnizată de o sursă externă de energie. Exemple: Amplificatoare de putere electronice, magnetice, pneumatice, hidraulice şi mecanice.

amplificator de sarcină / *charge amplifier* / *amplificateur de charges* / Amplificator electronic destinat a furniza un semnal de ieşire a cărui amplitudine este proporţională cu cantitatea de electricitate corespunzătoare semnalului de intrare.

amplificator diferenţial / *differential amplifier* / *amplificateur différentiel* / Amplificator dotat cu două circuite de intrare similare conectate astfel încât mărimea de ieşire să fie proporţională cu diferenţa mărimilor de intrare (tensiuni sau curenţi).

amplificator distribuit / *distributed amplifier* / *amplificateur à répartition* / Amplificator în care electrozii de intrare ai mai multor tuburi electronice identice sunt conectaţi la secţiunile succesive ale unei linii artificiale, electrozii de ieşire fiind conectaţi la secţiunile unei linii analoge.

amplificator distribuitor (al unei antene de recepţie) / *multicoupler (of an antenna)* / *multicoupleur (d'antenne)* / Distribuitor care conţine, în general, un amplificator de bandă largă pentru conectarea mai multor receptoare la aceeaşi antenă, fără producerea unor interacţiuni nedorite între receptoare sau a unor degradări excesive ale raportului semnal-zgomot.

amplificator electronic / *electronic amplifier* / *amplificateur électronique* / Aparat electronic având funcţia de amplificator. În cazul mai general, o componentă a semnalului de ieşire depinde, în condiţii determinate, de o componentă (care poate fi diferită) a semnalului de intrare şi transferă o putere mai mare.

amplificator ideal / *ideal amplifier* / *amplificateur idéal* / Amplificator de tip biport activ pentru care puterea la ieşire este superioară puterii de la intrare, câtul dintre tensiunea sau curentul de la ieşire şi, respectiv, tensiunea sau curentul de la intrare fiind constant.

amplificator izolat ⇒ amplificator cu izolare (galvanică).

amplificator liniar de curent continuu / *linear direct current amplifier* / *amplificateur linéaire pour courant continu* / Amplificator de curent continuu a cărui mărime de ieşire este o funcţie liniară de mărimea de intrare.

amplificator logaritmic de curent continuu / *logarithmic direct current amplifier* / *amplificateur logarithmique pour courant continu* / Amplificator de curent continuu a cărui mărime de ieşire este o funcţie logaritmică de mărimea de intrare.

amplificator magnetic / *magnetic amplifier* / *amplificateur magnétique* / Amplificator în care amplificarea unei mărimi electrice este produsă de un traductor magnetic.

amplificator magnetic (în) paralel / *parallel transductor* / *transducteur à couplage parallèle* / Traductor magnetic în care înfăşurările de putere corespondente ale diferitelor elemente, aparţinând aceleiaşi faze sunt conectate în paralel.

amplificator magnetic (în) serie / *series transductor* / *transducteur à couplage série* / Traductor magnetic în care înfăşurările de putere corespondente ale diferitelor elemente, aparţinând aceleiaşi faze, sunt conectate în serie.

amplificator monocanal (al unei antene colective sau comune) / *single channel amplifier (for collective or community antennas)* / *amplificateur monocanal (d'antenne collective ou communautaire)* / Amplificator a cărui bandă este limitată la un singur canal de televiziune specificat.

amplificator (multibandă) cu *n* intrări (al unei antene colective sau comune) / *multiband amplifier with n inputs (for collective or comunity antennas)* / *amplificateur (multibandes) à n entrées (d'antenne collective ou communautaire)* / Amplificator cu *n* intrări care corespund fiecare unei benzi de radiodifuziune specificate.

amplificator (multibandă) cu o intrare (al unei antene colective sau comune) / *single-input multiband amplifier* / *amplificateur (multibandes) à une entrée (d'antenne collective ou communautaire)* / Amplificator cu o singură intrare conceput pentru a funcționa în mai multe benzi de radiodifuziune specificate.

amplificator operațional / *operational amplifier* / *amplificateur opérationnel* / Amplificator diferențial cu amplificare ridicată, impedanță de intrare ridicată și impedanță de ieșire scăzută. Notă: Prin adăugarea la un amplificator operațional de elemente adiționale exterioare, se pot realiza circuite sumatoare, integratoare, în general, orice circuit definit de o funcție de transfer liniară sau nu.

amplificator pentru teleconferință / *conference amplifier* / *dispositif amplificateur pour conférence* / Dispozitiv pentru conectarea în derivație cu o linie telefonică de abonat a mai multor linii telefonice suplimentare, fără diminuarea calității transmisiunii.

amplificator reflex / *reflex amplifier* / *amplificateur réflectif* / Amplificator în care două etaje care funcționează cu frecvențe foarte diferite, de exemplu înainte și după demodularea unui semnal, sunt combinate într-un montaj unic cu un singur tub electronic.

amplificator rotativ ⇐ mașină amplificatoare / *rotary amplifier* / *amplificateur rotatif* / Mașină utilizată pentru a produce o putere de ieșire prin amplificarea unui semnal de intrare.

amplificator separator / *buffer amplifier* / *amplificateur séparateur* / Amplificator destinat prevenirii afectării semnalului de intrare de către variațiile caracteristicilor circuitelor electrice conectate la ieșirea sa.

amplificator telegrafic / *telegraph magnifier* / *amplificateur télégraphique* / Dispozitiv sensibil, în general, utilizat pe cablurile submarine, pentru amplificarea semnalelor slabe recepționate înaintea transmisiunii acestora spre relee și regeneratoare.

amplifotografie / ... / *ampliphotographie* / Radiografie indirectă în care înregistrarea este efectuată prin fotografierea ecranului fluorescent.

amplitudine / *amplitude* / *amplitude* / Valoare de vârf a unei mărimi sinusoidale. Notă: Pentru mărimea $A_m\cos(\omega t + \vartheta_0)$, amplitudinea este A_m.

amplitudine a erorilor ⇒ interval al unei erori

amplitudine a fluctuației fluxului luminos (a unei surse alimentate în curent alternativ) / *amplitude of fluctuation of the luminous flux (of a source run on alternating current)* / *amplitude de fluctuation du flux lumineux (d'une source alimentée en courant alternatif)* / Amplitudine relativă a fluctuației periodice a fluxului luminos, măsurată prin raportul dintre diferența valorilor maximă și minimă ale fluxului luminos și valoarea maximă a acestuia: $\frac{\Phi_{max} - \Phi_{min}}{\Phi_{max}}$.

Notă: Factorul de ondulație a fluctuației periodice a fluxului luminos este măsurat prin raportul dintre diferența dintre valoarea maximă și cea minimă a fluxului luminos și suma celor două valori: $\frac{\Phi_{max} - \Phi_{min}}{\Phi_{max} - \Phi_{min}}$. Pentru $\Phi_{min} = 0$, acesta

coincide cu amplitudinea fluctuaţiei fluxului luminos. Aceste rapoarte sunt exprimate, în general, în procente.

amplitudine a fluctuaţiei intensităţii luminoase (a unei surse alimentate în curent alternativ) / *amplitude of fluctuation of the luminous intensity (for an a.c.-running source)* / *amplitude de fluctuation de l'intensité lumineuse (d'une source alimentée par un courant alternatif)* / Amplitudine relativă a fluctuaţiei periodice a intensităţii luminoase, măsurată prin raportul dintre diferenţa valorilor maximă şi minimă ale intensităţii luminoase şi valoarea maximă a acesteia: $\frac{I_{max}-I_{min}}{I_{max}}$.

amplitudine a fluctuaţiei semnalului de ieşire a unui periodmetru / *amplitude of output signal fluctuation of a periodmeter* / *amplitude des fluctuations du signal de sortie d'un périodemètre* / Amplitudinea fluctuaţiilor semnalului de ieşire ale unui periodmetru datorate unor cauze pur electronice, exprimată în procente, este definită pentru curent de intrare, tensiune de reţea şi temperatură ambiantă constante prin expresia: $F_p = 100\frac{\delta V_3}{V_{3M}}$, unde: δV_3 - abaterea maximă între valorile vârf la vârf ale semnalului măsurat la ieşire; V_{3M} - valoarea maximă a semnalului de ieşire corespunzător limitei T_M a domeniului de măsurare al periodmetrului.

amplitudine a fluctuaţiei semnalului de ieşire datorată unor cauze electronice / *amplitude of output signal fluctuation due to purely electronic causes* / *amplitude des fluctuations du signal de sortie dues à des causes purement électroniques* / Amplitudinea fluctuaţiilor semnalului de ieşire datorate unor cauze pur electronice, exprimată în procente, este definită prin expresia: $F_a = 100\frac{\delta V_2}{A}$, unde: δV_2 - abaterea maximă a valorilor vârf la vârf ale semnalului de ieşire când un curent I_1 este injectat la intrare de un generator de curent continuu şi care se determină după un timp de observaţie rezonabil; A - constantă exprimată în volţi prin puteri de 10 ale curentului de intrare.

amplitudine a impulsului, 1[a unei curbe netede echivalente] / *pulse amplitude, 1[of an equivalent smooth curve]* / *amplitude de l'impulsion, 1[d'une courbe lissée équivalente]* / Valoarea maximă pe o curbă netedă trasată conform mediei variaţiilor la vârf ale impulsului, neglijând orice supracreştere de pe flancul frontal al impulsului cu durata mai mică decât un procent fixat din durata acestuia. Notă: În cazul impulsului de tensiune de grilă cu polarizare, amplitudinea trebuie măsurată pornind de la nivelul de polarizare.

amplitudine a impulsului, 2[diferenţa vârf-bază] / *pulse amplitude, 2[top-base difference]* / *amplitude de l'impulsion, 2[différence sommet-base]* / Diferenţa absolută dintre nivelul vârfului şi nivelul bazei unui impuls. Notă: Pentru un impuls de undă purtătoare (modulată prin impulsuri „tot-sau-nimic"), aceste niveluri se referă la anvelopa impulsului.

amplitudine a impulsului, 3[valoare convenţională] != mărime (convenţională) a impulsului

amplitudine a impulsului (curentului anodic) / *anode current pulse amplitude* / *amplitude d'impulsion du courant anodique* / Amplitudine a curentului anodic, în regim de impuls.

amplitudine a impulsului (nominal dreptunghiular) / *pulse amplitude (of a nominally-rectangular pulse)* / *amplitude d'impulsion (d'une impulsion nominalement rectangulaire)* / Nivel mediu al zonei de vârf a impulsului determinat de înălţimea punctului central al liniei netede x-y, trasate prin zona de vârf a impulsului.

amplitudine a impulsului scurt / *spike amplitude / amplitude de pointe* / Variaţie maximă a supracreşterii impulsului scurt peste amplitudinea acestuia.

amplitudine (a unui semnal) ⇐ anvelopă (a unui semnal) / *amplitude (of a signal) / amplitude (d'un signal)* / Modulul A(t) al unui semnal analitic corespunzător unui semnal real f(t), pus sub forma: $f(t) + jg(t) = A(t)e^{j\varphi(t)}$, unde: g(t) este transformata Hilbert a lui f(t). Notă: Pentru un semnal modulat reprezentat prin $E(t)\cos[2\pi ft + \theta(\tau)]$, unde f este suficient de mare în raport cu frecvenţa cea mai mare a componentelor spectrale semnificative ale semnalului modulant, anvelopa este reprezentată aproximativ prin curba $y = \pm E(t)$.

amplitudine complexă normată / *normalized complex wave amplitude / amplitude complexe normalisée* / Într-un punct dat al unei linii de transmisiune sau al unui ghid de unde, raportul complex al valorilor unei componente specificate a unui vector de câmp pentru o undă electromagnetică într-un mod dat şi pentru o undă de referinţă în acelaşi mod. Note: 1. Pentru un mod de propagare, unda de referinţă sau unda de amplitudine unitate este cea care transportă puterea unitate, având o componentă specificată a câmpului cu faza zero într-un punct specificat al secţiunii drepte de referinţă. În general, se alege componenta transversală a vectorului câmp electric în centrul secţiunii transversale de referinţă. 2. Pentru un mod evanescent, puterea transportată de undă este nulă. Se poate egala cu unitatea imaginară fluxul, printr-o secţiune transversală de referinţă, al vectorului Poynting complex longitudinal, sau se poate defini o altă metodă de normalizare. 3. Se preferă considerarea în mod separat a modurilor de propagare şi a celor evanescente, noţiunea de amplitudine complexă normată aplicându-se, în special, primelor. 4. Pentru cazurile mai rare în care matricea de difuziune se extinde la modurile evanescente, se preferă alegerea şi definirea liberă a undelor de referinţă.

amplitudine vârf la vârf (a unei oscilaţii) / *peak-to-peak value (of a periodic waveform) / amplitude totale d'oscillation* / Diferenţa dintre valoarea maximă şi cea minimă a unei mărimi periodice pe durata sa totală de oscilaţie.

analiză, 1[sens general] / *analysis [general meaning] / analyse [sens général]* / Acţiune de cunoaştere care, cu metode specifice (logice, matematice, fizice etc) pentru un sistem (abstract sau concret) dat, pornind de la premize teoretice şi/sau experimentale, stabileşte natura şi proprietăţile părţilor sistemului (până la un nivel de partiţionare considerat elementar) precum şi modul de interconectare sau interacţiune între acestea conducând la concluzii privind performanţele specifice ale sistemului şi posibilitatea utilizării sale pentru o aplicaţie particulară.

analiză, 2[explorare] ⇒ explorare, 1[sens general]

analiză a cerinţelor / *requirement analysis / analyse des besoins* / Studiu sistematic al cerinţelor unui utilizator vizând definirea unui sistem.

analiză a datelor / *data analysis / analyse des données* / Studiu sistematic al datelor şi al fluxului lor, în cadrul unui sistem existent sau proiectat.

analiză a datelor [baze de date] / *data analysis [data base] / analyse des données [base de données]* / Fază iniţială a proiectării unei aplicaţii de baze de date, în care se urmăreşte izolarea entităţilor reprezentative ale aplicaţiei, a relaţiilor dintre acestea şi a caracteristicilor semantice (cum ar fi constrângerile la care sunt supuse datele). Notă: În urma analizei datelor, rezultă de obicei un set de specificaţii de proiectare constând în: diagrame (de exemplu, diagrama entitate-

legătură), aserțiuni asupra datelor, un dicționar de date etc.

analiză a defectării / *failure analysis* / *analyse de défaillance* / Examen logic și sistematic al unei entități în urma unei defectări, în vederea identificării și analizei mecanismului defectării, a cauzei și a consecințelor acesteia.

analiză a defecțiunilor / *fault analysis* / *analyse des pannes* / Examen logic și sistematic al unei entități în vederea identificării și analizei probabilităților, cauzelor și consecințelor defecțiunilor posibile.

analiză a informației / *information analysis* / *analyse de l'information* / Studiu sistematic al informațiilor și al fluxului lor, în cadrul unui sistem existent sau proiectat.

analiză a solicitărilor / *stress analysis* / *analyse des contraintes* / Determinarea solicitărilor fizice, chimice sau de altă natură la care o entitate este supusă în condiții date.

analiză a tipului de carbon / *carbon-type analysis* / *analyse de type de carbone* / Determinarea compoziției unui ulei mineral izolant exprimată în funcție de raportul dintre atomii de carbon și moleculele de ulei din structurile lui aromatice, naftenice și parafinice.

analiză a tipurilor de defecțiune, a efectelor și a gravității lor / *fault modes, effects and criticality analysis* / *analyse des modes de panne, de leurs effets et de leur criticité* / Metodă cantitativă de analiză a fiabilității unei entități, ce cuprinde o analiză a tipurilor de defecțiune și a efectelor lor completată de o analiză a probabilității de apariție și a gradului de gravitate al defecțiunii.

analiză a tipurilor de defecțiune și a efectelor lor / *fault modes and effects analysis* / *analyse des modes de panne et de leurs effets* / Metodă calitativă de analiză a fiabilității unei entități care constă în studiul tipurilor de defecțiune pentru fiecare subentitate și în determinarea efectelor lor asupra altor subentități și asupra cerințelor funcționale ale entității.

analiză binomială a costurilor / *two-part costing* / *analyse binôme des coûts* / Clasificare a costurilor în două grupuri, unul corespunzător costurilor fixe sau funcție de putere, altul costurilor variabile sau funcție de energia consumată.

analiză de categorie / *category analysis* / *analyse de catégorie* / Prelucrarea informației definitorii pentru tipul de terminal de abonat și constrângerile posibile de asigurare și de utilizare a traficului.

analiză de formă de undă / *waveform analysis* / *analyse de forme d'onde* / Măsurarea unuia sau mai multor parametri ai formei de undă a unei mărimi caracteristice unei mașini electrice.

analiză de rețea / *network analysis* / *analyse de réseau* / Determinarea stării unei rețele (tensiuni, curenți, puteri). Notă: Analiza de rețea se poate face prin diverse metode: metoda nodurilor, metoda ochiurilor, metoda secțiunilor etc.

analiză de semnătură / *signature analysis* / *analyse de signature* / Mijloc de izolare a defectelor de logică numerică la nivel de componente. Tehnica cuprinde, în principiu, trasarea semnalelor și conversia trenurilor lungi de biți în *semnături* hexazecimale de 4 cifre, prin împărțirea cu un polinom generator. Utilizând diagrame logice și scheme de principiu care indică semnăturile corecte la fiecare nod de date și având un ghid de depanare, operatorul urmărește schema până când găsește un segment de circuit care are o semnătură de intrare corectă și o semnătură de ieșire incorectă.

analiză de sistem / *system analysis* / *analyse de système* / Studiu sistematic al unui sistem existent sau proiectat, pentru a determina cerințele și procesele de informație ale sistemului, interdependența și relațiile cu alte sisteme.

analiză funcțională / *functional analysis* / *analyse fonctionnelle* / Studiu sistematic

al funcţiilor în cadrul unui sistem existent sau proiectat.

analiză în planul de fază / *phase plane analysis* / *analyse dans le plan de phase* / Analiză cu ajutorul curbelor reprezentând derivata în raport cu timpul a stării unui sistem în funcţie de starea respectivă pentru diferite valori ale condiţiilor iniţiale, timpul fiind considerat ca parametru.

analiză pe bază de arbore de defecţiune / *fault tree analysis* / *analyse par arbre de panne* / Metodă de analiză a fiabilităţii unei entităţi care determină ce tipuri de defecţiune ale unei subentităţi, ce evenimente exterioare sau ce combinaţii între acestea ar putea conduce la un tip de defecţiune dat al entităţii, şi al căror rezultat se prezintă sub forma unui arbore de defecţiune.

analiză prin activare / *activation analysis* / *analyse par activation* / Metodă de analiză chimică bazată pe identificarea şi măsurarea radiaţiilor caracteristice ale nuclizilor formaţi prin iradiere neutronică.

analiză trinomială a costurilor / *three-part costing* / *analyse trinôme des coûts* / Clasificare a costurilor în trei grupe în funcţie de putere, de energie şi de tipul consumatorilor.

analizor / *analyzer* / *analyseur* / Echipament special utilizat în telecomunicaţii pentru a monitoriza şi depana un canal de comunicaţie. Notă: Un analizor obişnuit permite detectarea întreruperilor sau neadaptărilor de impedanţă pe parcursul unui cablu de reţea, funcţionând pe principiul trimiterii unui semnal şi recepţionării şi comparării ecoului rezultat.

analizor [în radiologie] ⇒ dispozitiv de baleiere

analizor (al unui grup de semnale) / *analyzer (for signals)* / *analyseur (d'une série de signaux)* / Subansamblu destinat determinării funcţiei de distribuţie a unei serii de semnale în funcţie de una sau mai multe din caracteristicile lor (amplitudine, durată etc).

analizor biologic / *radio-bioassay meter* / *analyseur biologique* / Ansamblu destinat măsurării cantităţii de substanţe radioactive inhalate sau ingerate de organismul uman, măsurând emisiunea radioactivă a exhalaţiei, sângelui, urinei şi excrementelor, într-un interval de timp dat.

analizor catalitic / *catalytic analyzer* / *analyseur catalytique* / Analizor de gaz care utilizează arderea catalitică de gaz în aer sau oxigen.

analizor continuu de gaz / *continuous gas analyzer* / *analyseur de gaz en continu* / Aparat care măsoară compoziţia unui gaz în mod continuu. Notă: Semnalul de ieşire reprezintă concentraţia unei singure componente sau o funcţie de mai multe componente, de exemplu $CO+CO_2$.

analizor de amplitudine a impulsurilor / *pulse height analyzer* / *analyseur d'amplitude (d'impulsion)* / Analizor destinat determinării funcţiei de distribuţie a unei serii de semnale în funcţie de amplitudinea lor.

analizor de amplitudine multicanal cu memorie / *multichannel amplitude analyzer with storage function* / *analyseur d'amplitude multicanal à mémoire* / Analizor de amplitudine a impulsurilor care conţine un dispozitiv cu memorie permiţând înregistrarea numărului de impulsuri primite de canal.

analizor de formă de undă / *wave analyzer* / *analyseur d'onde* / Voltmetru selectiv utilizat pentru măsurarea amplitudinii unui semnal într-o bandă de frecvenţe restrânsă, care poate fi deplasată în interiorul unei game de frecvenţe specificate.

analizor de gaz / *gas analyser* / *analyseur de gaz* / Dispozitiv care analizează compoziţia unui amestec gazos cu unul sau mai multe componente sau numai a unei componente a respectivului amestec.

analizor de gaz cu conductivitate termică / *thermal conductivity gas analyzer* / *analyseur de gaz à conductivité thermique* / Analizor de gaz care utilizează modi-

ficările de rezistență a unui filament încălzit amplasat în gaz, pentru a măsura concentrația unuia sau mai multor componente.

analizor de gaz în infraroşu dispersiv / *dispersive infra-red gas analyzer / analyseur de gaz par infrarouges dispersif* / Analizor de gaz în care absorbția unei radiații în infraroşu de lungime de undă specificată este măsurată prin dispersia radiației infraroşii emise de o sursă printr-o prismă, rețea de difracție sau filtru înainte de a fi trecută prin gaz şi detectând această radiație cu ajutorul unui senzor de bandă largă.

analizor de gaz în infraroşu nedispersiv / *non-dispersive infra-red gas analyzer / analyseur de gaz par infrarouges non dispersif* / Analizor de gaz în care absorbția unei radiații în infraroşu de lungime de undă specificată este măsurată făcând să treacă prin gaz o radiație în infraroşu de bandă largă şi selectând lungimea de undă specificată cu ajutorul unui senzor selectiv față de lungimea de undă.

analizor de intervale de timp / *time interval analyzer / analyseur d'intervalles de temps* / Analizor destinat determinării funcției de distribuție a intervalelor de timp care separă evenimentele.

analizor de oxigen cu electrolit solid / *solid electrolyte oxygen analyzer / analyseur d'oxygène à électrolyte solide* / Analizor care măsoară oxigenul conținut în fluide, observând comportamentul electrochimic al unui solid, de exemplu, zirconiu la temperatură înaltă.

analizor (de radiații) / *(radiation) analyzer / analyseur (de rayonnement)* / Ansamblu de măsurare a radiațiilor ce analizează semnalele de ieşire provenind dintr-unul sau mai multe detectoare de radiații în funcție de un parametru sau de o mărime dată (energie, timp etc.). Exemple: analizor de amplitudine de impulsuri, analizor de timp de zbor, analizor multiparametric.

analizor de spectru / *spectrum analyzer / analyseur de spectre* / Aparat de măsură utilizat pentru a reprezenta, în funcție de frecvență, distribuția de amplitudine sau de putere a unui semnal de intrare.

analizor de supraîncărcare / *analysis meters / analyseur de débordement* / Grup de contoare convenabil asociate liniilor unei multiplări parțiale în scopul analizării supraîncărcării.

analizor de timp de zbor / *time-of-flight analyzer / analyseur de temps de vol* / Analizor destinat determinării funcției de distribuție a timpului de zbor a particulelor unui fascicul pentru obținerea distribuției în energie a acestor particule.

analizor electrochimic / *electrochemical analyzer / analyseur électrochimique* / Instrument analitic care conține un detector electrochimic şi un aparat de măsură electronic adecvat, denumite „detector" şi „unitate electronică".

analizor în infraroşu nedispersiv / *non-dispersive infrared analyzer / analyseur infrarouge non dispersif* / Aparat spectrofotometric electrooptic fără dispersie spectrală, care conține o sursă simplă sau dublă de radiație infraroşie şi unul sau mai multe detectoare de radiații infraroşii, cele două ansambluri fiind separate prin una sau mai multe celule optice parcurse de eşantion, destinat măsurării absorbției spectrale specifice a componentului de determinat. Note: 1. Analizorul este reglat de constructor pentru benzile spectrale specifice ale componentului de determinat, lungimea celulei parcursă de eşantion corespunzând domeniului nominal al concentrației. 2. Sensibilitatea spectrală specifică este obținută printr-un component selectiv ca, de exemplu, o sursă selectivă, un detector selectiv, un filtru sau orice combinație a acestor componente.

analizor monocanal / *single-channel analyzer / analyseur simple canal* / Ansamblu sau subansamblu care furnizează un impuls de ieşire logic numai dacă maximul amplitudinii semnalului de

intrare se situează între două niveluri prereglate.

analizor multicanal / *multichannel analyzer* / *analyseur multicanal* / Analizor care conţine un număr suficient de canale pentru a permite determinarea unei funcţii de distribuţie a unui grup de semnale, repartizând impulsurile în diferite canale în funcţie de una din caracteristicile lor (amplitudine, durată etc.).

analizor multiparametric ⇒ ansamblu de analiză multiparametrică (a radiaţiei)

analizor paramagnetic de oxigen / *paramagnetic oxigen analyser* / *analyseur d'oxygène paramagnétique* / Analizor de gaz care utilizează proprietăţile paramagnetice ale oxigenului pentru a măsura concentraţia sa. Notă: Oxigenul este paramagnetic, ceea ce înseamnă că, într-un câmp magnetic, momentele magnetice ale atomilor se aliniază parţial.

analogic / *analog(ue)* / *analogique* / 1. Califică reprezentarea informaţiilor cu ajutorul unei mărimi fizice care, în orice moment al unui interval de timp continuu, poate lua orice valoare dintr-un interval continuu de valori. Notă: Mărimea considerată poate, de exemplu, urma în mod continuu valorile unei alte mărimi fizice reprezentând informaţii. 2. Se referă la date constând din mărimi fizice care variază în mod continuu.

anclanşare (a unui întreruptor) / *closing (of a circuit-breaker)* / *enclenchement (d'un disjoncteur)* / Închidere a contactelor principale ale unui întreruptor de putere prin comanda manuală sau automată a dispozitivelor de acţionare. Notă: Prin extensie, anclanşarea unui element de reţea (linie, transformator) înseamnă, de fapt, anclanşarea întreruptoarelor de putere asociate.

ancoraj [dispozitiv] / *anchor* / *ancrage* / Dispozitiv, în general înfipt în sol, care asigură un punct de fixare care să reziste unui efort de smulgere.

ancorare / ... / *ancrage [mode de fixation]* / Metodă de fixare a unui conductor al unei linii electrice aeriene pe un suport în care forţele exercitate de către fiecare dintre cele două deschideri adiacente între stâlpi sunt transmise independent punctului de prindere.

ancorare compensată / *flexible support* / *fixation flexible* / Fixare a unui capăt al firului de contact sau al cablului purtător pe stâlpul de ancorare, prin intermediul unui compensator.

ancorare rigidă / *rigid support* / *fixation rigide* / Fixare rigidă a capătului firului de contact sau a cablului purtător pe elementul de ancorare.

ancoră a şinei de contact / *conductor rail anchor* / *ancre de rail conducteur* / Dispozitiv de ancorare a unei şine de contact, în vederea evitării oricărei mişcări longitudinale.

anduranţă / *endurance* / *endurance* / Capacitatea unei entităţi de a rezista la acţiunea factorilor de îmbătrânire. Notă: Anduranţa poate fi caracterizată de rezultatele încercărilor la îmbătrânire accelerată.

anduranţă (a unui material electroizolant) / *endurance (of an insulating material)* / *endurance (d'un matériau isolant)* / Calitatea unui material electroizolant de a rezista la acţiunea factorilor de îmbătrânire un timp comparabil cu durata de viaţă a produsului din care face parte. Notă: Anduranţa poate fi caracterizată prin rezultatele încercărilor de îmbătrânire accelerată.

anduranţă termică ⇐ *stabilitate termică* / *thermal endurance* / *endurance thermique* / Capacitatea unui material electroizolant de a rezista la acţiunea unei temperaturi ridicate. Notă: Anduranţa termică poate fi caracterizată prin rezultatele încercărilor de îmbătrânire accelerată.

anelectrotonus / *anelectrotonus* / *anélectrotonus* / Stare de excitabilitate diminuată sau modificare a distribuţiei potenţialelor de membrană, produse în regiunea anodului la trecerea unui curent electric printr-un muşchi sau nerv.

anemometru cu ionizare / *ionized-gas anemometer* / *anémomètre à ionisation* / Ansamblu de măsurare a vitezei unui gaz, care conţine o sursă de radiaţii ionizante într-o cameră de ionizare traversată de acest gaz, valoarea vitezei fiind determinată în funcţie de curentul electric ce traversează camera.

anestezic / *anaesthetic* / *anesthésique* / Substanţă chemoterapeutică, având proprietatea de a inhiba unele funcţiuni ale sistemului nervos, producând o insensibilitate progresivă şi reversibilă a organismului, necesară intervenţiilor chirurgicale.

angajare / *seizure* / *prise (d'une ressource)* / Obţinerea serviciului unei resurse.

angajare înainte / *forward busying* / *prise en avant* / Modificarea stării dispozitivelor şi a legăturilor de la starea de repaus la starea de ocupare pe măsura angajării acestora în cursul unei stabiliri înainte.

angiografie / *angiography* / *angiographie* / Tehnică de obţinere a radiogramelor pentru traseele vaselor sangvine sau limfatice din interiorul organismului pe baza contrastului obţinut prin injectarea unui lichid în aceste vase. Exemple: venografia, splenografia, aortografia.

angrenaj bilateral / *bilateral gearing* / *engrenage bilatéral* / Angrenaj ale cărui elemente sunt dispuse la ambele capete ale arborilor motori.

angrenaj cu demultiplicare dublă / *double reduction gearing* / *engrenage à double réduction* / Angrenaj care stabileşte raportul dintre viteza indusului şi cea a osiei, în două trepte de reducere.

angrenaj cu demultiplicare simplă ⇒ angrenaj cu simplă reducere

angrenaj cu punte / *right-angled drive* / *engrenage à pont* / Angrenaj care se realizează printr-un cuplaj conic sau printr-o transmisie cu şurub fără sfârşit şi la care axele conducătoare şi cele conduse se găsesc în două plane perpendiculare.

angrenaj cu roată (dinţată) intermediară / *intermediate wheel gear* / *engrenage à roue intermédiaire* / Angrenaj cu simplă reducere, având o roată dinţată intermediară.

angrenaj cu simplă reducere ⇐ angrenaj cu demultiplicare simplă / *single reduction gear* / *engrenage à simple réduction* / Angrenaj care stabileşte raportul dintre viteza indusului şi cea a osiei într-o singură treaptă de reducere.

angrenaj cu şurub fără sfârşit / *worm gear* / *engrenage à vis sans fin* / Tren de angrenaje care are un şurub fără sfârşit montat pe arborele motor.

angrenaj elastic / *resilient gearing* / *engrenage élastique* / Angrenaj la care una dintre roţile componente are elasticitate tangenţială.

angrenaj rigid / *solid gearing* / *engrenage rigide* / Angrenaj care nu conţine componente elastice.

angrenaj unilateral / *unilateral gear* / *engrenage unilatéral* / Angrenaj ale cărui elemente sunt dispuse la un singur capăt al arborelui motor.

ångström [învechit] =· Å / *ångström [deprecated]* / *ångström [déconseillé]* / Unitate de lungime egală cu 0,1 nm. Notă: Este frecvent utilizată pentru măsurarea lungimii de undă a radiaţiilor X şi gama; ångström va continua să fie utilizat în sistemul SI pe o durată limitată.

anihilare (a particulelor) / *annihilation* / *annihilation* / Interacţiunea dintre o particulă şi antiparticula sa, antrenând dispariţia acestora însoţită de emisia unor particule diferite.

anion / *anion* / *anion* / Ion încărcat negativ.

anizocron / *anisochronous* / *anisochrone* / Calificativ al unui fenomen variabil în timp, al unei scări a timpului sau a unui semnal ale căror momente semnificative consecutive sunt separate de intervale de timp care nu sunt toate constrânse să aibă aceeaşi durată nominală sau durate nominale egale unuia dintre multiplii unei

durate unitare. Notă: Termenul "asincron" este utilizat în tehnica maşinilor electrice rotative într-un sens diferit.

anizocronism / *anisochronism* / *anisochronisme* / Stare de a fi anizocron a unui fenomen variabil în timp, a unei scări a timpului sau a unui semnal.

anizotrop / *anisotropic* / *anisotrope* / Califică un mediu material fizic în care proprietăţile relevante sunt dependente de direcţie.

anizotrop [pentru unde electromagnetice] / *anisotropic [for electromagnetic waves]* / *anisotrope [pour les ondes électromagnétiques]* / Calificativ al unui mediu de propagare ale cărui proprietăţi electromagnetice în fiecare punct depind de direcţia de propagare şi de polarizarea unei unde care se propagă în acest mediu.

anizotropie cristalină ⇐ directibilitate cristalină / *channelling* / *anisotropie cristaline* / Fenomenul prin care puterea de oprire a unui solid cristalin pentru particule încărcate depinde de direcţia unei axe a cristalului.

anizotropie magnetică / *magnetic anisotropy* / *anisotropie megnétique* / Fenomen conform căruia anumite caracteristici magnetice ale unei substanţe sunt diferite în diferite direcţii, într-un sistem de referinţă legat de substanţă.

anizotropie magnetică indusă / *induced magnetic anisotropy* / *anisotropie magnétique induite* / Anizotropie magnetică permanentă sau temporară produsă de cauze externe.

anod (al unui arzător cu plasmă cu arc netransferat sau transferat) / *anode (of a non-transferred or transferred arc plasma torch)* / *anode (d'une torche à plasma d'arc non transféré ou transféré)* / Electrodul pozitiv al unui arzător cu plasmă cu arc în curent continuu. Note: 1. În mod obişnuit, anodul este constituit dintr-un material cu înaltă conductivitate electrică şi termică, de exemplu cupru, răcit cu apă. 2. Într-un arzător cu plasmă cu arc transferat, electrodul de întoarcere a curentului serveşte frecvent de anod. 3. Într-un arzător cu plasmă cu arc netransferat, anodul este frecvent duza acestuia.

anod (al unui dispozitiv) / *anode* / *anode* / Electrod capabil să emită purtători de sarcină pozitivă către un mediu de conductivitate mai mică sau să colecteze purtători de sarcină negativă proveniţi de la mediul respectiv.

anod (al unui tub de radiaţii X) / *anode (of an X-ray tube)* / *anode (d'un tube radiogène)* / Electrod asupra căruia sunt dirijaţi electroni de înaltă energie în scopul producerii radiaţiilor X.

anod (al unui tub electronic) / *anode (of an electronic tube)* / *anode (d'un tube électronique)* / Electrod de accelerare a electronilor, care în general, serveşte atât drept electrod de ieşire, cât şi drept colector principal de electroni.

anod auxiliar / *relieving anode [reducing the current]* / *anode de soulagement* / Anod permiţând o descărcare auxiliară destinată să reducă curentul spre un alt electrod.

anod de excitaţie / *excitation anode* / *anode d'entretien* / Anod utilizat la menţinerea unei pete catodice pe un catod lichid în absenţa debitului din anodul principal.

anod independent (al unui tun electronic) / *separate anode (of an electron gun)* / *anode indépendente (d'un canon à électrons)* / Încărcătură care operează ca un anod, permiţând accelerarea unuia sau mai multor fascicule electronice în tunurile electronice fără anod, în acelaşi mod ca un element structural separat.

anod principal / *main anode* / *anode principale* / Într-un tub polianodic cu gaz, anodul care colectează curentul de sarcină. Notă: Termenul permite distincţia faţă de anozii auxiliari sau de excitaţie.

anod structural (al unui tun electronic) / *structural anode (of an electron gun)* / *anode de structure (d'un canon à électrons)* / Anod care constituie un

component al structurii tunului electronic, permiţând accelerarea unuia sau mai multor fascicule electronice în interiorul acestui tun.

anomalie ⇒ defecţiune

ansamblu [în instrumentaţia nucleară] / *assembly (of nuclear instrumentation)* / *ensemble [en instrumentation nucléaire]* / Grup de instrumente interconectate utilizate pentru executarea unei funcţii complete specifice. Notă: Un ansamblu poate fi compus din părţi amovibile, subansamble sau instrumente separate care efectuează funcţii parţiale.

ansamblu al conexiunii cablului / *cable connection assembly* / *assemblage de raccordement de câble* / Combinaţie formată dintr-o bornă a unui cablu, o anvelopă a conexiunii cablului şi o bornă de capăt a circuitului principal care conectează mecanic şi electric cablul cu aparatajul de comutare în carcasă metalică cu izolaţie gazoasă.

ansamblu al traductorului / *transducer assembly* / *ensemble de transducteur* / Părţi ale aparatului de diagnostic cu energie ultrasonoră care conţin traductorul ultrasonic şi/sau grupul de elemente traductoare ultrasonice cu toate componentele integrate ca, de exemplu, o lentilă acustică, o coloană integrată etc. Ansamblul traductorului poate fi, în general, separat de pupitrul aparatului cu ultrasunete.

ansamblu (basculant) / *(tilting) cradle* / *berceau (de basculement)* / Instalaţie mecanică necesară pentru bascularea unui cuptor cu arc.

ansamblu bornă-contact / *terminal-contact assembly* / *ensemble borne/contact* / Piesă sau ansamblu de piese care asigură conexiunea între extremitatea conductorului de alimentare şi suprafeţele de contact ale soclului lămpii corespunzătoare.

ansamblu capete-discuri / *head/disk assembly (HDA)* / *ensemble têtes-disques* / Într-o unitate de discuri, ansamblu ce cuprinde discurile magnetice, capetele mag netice şi un mecanism de acces, toate acestea fiind închise într-o cutie.

ansamblu de analiză a amplitudinii / *amplitude analyzing assembly* / *ensemble d'analyse d'amplitude* / Ansamblu de măsură destinat analizării semnalelor furnizate de detectorul său în funcţie de energia radiaţiei.

ansamblu de analiză a amplitudinii cu memorie / *amplitude analyzing assembly with storage function* / *ensemble d'analyse d'amplitude à mémoire* / Ansamblu de analiză a amplitudinii care conţine un analizor de amplitudine multicanal cu memorie.

ansamblu de analiză a timpului de zbor / *time-of-flight analyzing assembly* / *ensemble d'analyse de temps de vol* / Ansamblu de măsurare destinat semnalelor furnizate de detectorul sau detectoarele sale de radiaţii în funcţie de distribuţia în timp a acestora.

ansamblu de analiză multiparametrică (a radiaţiei) ⇐ analizor multiparametric / *(radiation) multi-parameter analyzing assembly* / *analyseur multiparamétrique* / Ansamblu de măsurare destinat înregistrării simultane a informaţiilor furnizate de detectoarele sale de radiaţii, analizându-le în funcţie de mai mulţi parametri, în vederea stabilirii de corelaţii. Aceste ansambluri sunt frecvent asociate cu echipamente pentru prelucrarea informaţiilor ca, de exemplu, convertoarele numerice, înregistratoarele cu bandă, imprimantele, calculatoarele etc.

ansamblu de avertizare a contaminării pentru mâini şi/sau picioare / *hand or foot contamination warning assembly* / *ensemble d'avertissement de la contamination mains-pieds* / Ansamblu care furnizează semnale de avertizare când randamentul emisiunii radioactive a mâinilor şi/sau picioarelor depăşeşte o valoare predeterminată.

ansamblu de avertizare (al unui reactor nuclear) ⇒ avertizor (de radiaţii)

ansamblu de avertizare de debit al dozei / *dose rate warning assembly* / *ensemble d'alarme de débit de dose* / Ansamblu destinat producerii unei alarme vizuale şi/sau sonore dacă debitul dozei datorat radiaţiilor X sau gama depăşeşte o valoare predeterminată, sau dacă valoarea măsurată nu se află între limite predeterminate.

ansamblu de bază (de 15 grupuri secundare) ⇒ hipergrup de bază (de 15 grupuri secundare)

ansamblu de borne / *terminal assembly* / *ensemble de bornes* / Două sau mai multe borne fixate la o aceeaşi parte conductoare.

ansamblu de cameră / *chamber assembly* / *ensemble de chambre* / Ansamblu format din camera cu ionizare şi toate celelalte părţi la care aceasta este racordată în permanenţă, cu excepţia ansamblului de măsurare. Pentru o cameră prevăzută cu cablu, ansamblul cameră include racordul electric şi orice cablu sau preamplificator permanent fixate, pentru camera cu fereastră îngustă, orice bloc de material în care camera cu ionizare este permanent inserată, iar pentru camera-condensator, buşonul de protecţie sau orice alt dispozitiv de protecţie utilizat normal în timpul măsurării.

ansamblu de carotaj radioactiv / *radiation bore-hole logging meter* / *radiamètre de radiosondage souterrain* / Radiometru de prospectiune, destinat măsurării radiaţiei la diferite adâncimi de forare, care conţine o sondă detectoare asociată unui ansamblu de măsurare şi unor necesare dispozitive mecanice.

ansamblu de comandă / *control assembly* / *ensemble de commande* / Combinaţie de dispozitive necesare preselecţiei, comenzii, măsurării, reglării şi indicării factorilor funcţionali adecvaţi ai unui echipament.

ansamblu de comandă (al unui corp de iluminat) / *control unit (of a luminaire)* / *bloc de commande (d'un luminaire)* / Ansamblu care cuprinde un sistem de comutare a alimentării, un dispozitiv de încărcare a bateriei şi, eventual, un mijloc de verificare. Notă: În cazul corpurilor de iluminat cu lămpi fluorescente tubulare, convertorul şi balastul pentru lampă pot fi, de asemenea, plasate în ansamblul de comandă.

ansamblu de contact / *contact (assembly)* / *(ensemble de) contact* / Ansamblul elementelor de contact ale unui releu împreună cu izolaţia lor care, prin mişcarea lor relativă, asigură închiderea sau deschiderea circuitului lor de contact.

ansamblu de control al tratamentului uraniului iradiat / *irradiated uranium reprocessing control assembly* / *ensemble de contrôle du traitement de l'uranium irradié* / Ansamblu destinat urmăririi continue a variaţiilor conţinuturilor de produse de fisiune în soluţiile rezultate din tratamentul chimic al uraniului iradiat, detectarea fiind asigurată de o cameră cu ionizare în curent care permite măsurarea debitului expunerii rezultând din emisiunea gama.

ansamblu de detectare a radiaţiilor / *radiation detection assembly* / *ensemble de détection de rayonnement* / Ansamblu sau combinaţie de subansamble care conţin toate mijloacele tehnice necesare de funcţionare conform condiţiilor de măsurare.

ansamblu de electrozi pH / *pH electrode assembly* / *montage d'électrodes pH* / Senzor, constituit dintr-un electrod de măsură şi un electrod de referinţă, care produce un semnal dependent de activitatea ionilor de H^+ prezenţi într-o soluţie apoasă.

ansamblu de electrozi redox / *redox electrode assembly* / *montage d'électrodes Redox* / Senzor, constituit dintr-un electrod de măsură şi un electrod de referinţă, care produce un semnal electric dependent de raportul (re)activităţilor sau concentraţiilor ionilor oxidanţi şi reducători prezenţi într-o soluţie.

ansamblu de elemente combustibile / *fuel assembly* / *assemblage combustible* / Grupare de elemente combustibile ce rămân solidare în cursul încărcării sau descărcării din zona activă a reactorului.

ansamblu de explorare a densităţii fluxului de neutroni (pentru un reactor nuclear) / *in-core neutron fluence rate mapping system* / *ensemble d'exploration du débit de fluence de neutrons dans le coeur* / Ansamblu destinată stabilirii hărţii densităţii fluxului de neutroni în zona activă a unui reactor nuclear. Notă: Sistemele particulare utilizează camere cu fisiune miniaturale, cu fire sau benzi adecvate instalate în zona activă, determinând distribuţia activităţii induse asupra camerelor, firelor sau benzilor.

ansamblu de 15 grupuri secundare ⇒ hipergrup (de 15 grupuri secundare)

ansamblu de localizare a defectelor elementelor combustibile / *assembly for failed fuel element localization* / *ensemble de localisation de défaut d'éléments combustibles* / Ansamblu care permite localizarea elementelor combustibile prezentând defecte, prin explorarea diferitelor regiuni ale unui reactor nuclear.

ansamblu de măsurare a activităţii gama globale a corpului / *measuring assembly for determination of whole-body gamma activity* / *ensemble de mesure de l'activité gamma globale du corps* / Ansamblu destinat măsurării globale a radiaţiei gama (inclusiv a radiaţiei de frânare) emise de organism, detectarea fiind realizată de unul sau mai multe scintilatoare puternic protejate contra radiaţiei naturale ambiante.

ansamblu de măsurare a coincidenţelor gama-gama / *gamma-gamma coincidence pulse counting assembly* / *ensemble de mesure à coïncidences gamma-gamma* / Ansamblu de măsurare a coincidenţelor utilizat, în particular, pentru măsurarea directă a activităţii anumitor radionuclizi; în general, conţine detectoare cu scintilaţie.

ansamblu de măsurare a conţinutului (cu radiaţii ionizante) / *content meter (by ionizing radiation)* / *teneurmètre (par rayonnement ionisant)* / Ansamblu de măsurare care conţine o sursă de radiaţii ionizante pentru determinarea cantităţii dintr-un element sau dintr-o materie prezente într-o substanţă.

ansamblu de măsurare a conţinutului de apă grea (pentru un reactor nuclear) / *heavy water content meter (for a nuclear reactor)* / *teneurmètre d'eau lourde (pour un réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare a conţinutului destinat determinării, de o manieră contină sau discontinuă, a conţinutului de apă grea/apă uşoară al unui reactor nuclear.

ansamblu de măsurare a conţinutului de cenuşă carbonică (cu radiaţii ionizante) / *coal ash content meter* / *teneurmètre en cendres de charbon (par rayonnement ionisant)* / Ansamblu de măsurare a conţinutului de cenuşă carbonică prin măsurarea radiaţiei retroîmprăştiate de carbon sau a radiaţiei transmise după absorbţia acesteia.

ansamblu de măsurare a conţinutului de plutoniu cu film lichid / *liquid film plutonium content meter* / *teneurmètre en plutonium à film liquide* / Ansamblu de măsurare a conţinutului destinat determinării conţinutului de plutoniu în soluţiile de tratare a uraniului iradiat prin măsurarea activităţii specifice alfa. Acesta conţine un cilindru rotativ parţial scufundat în soluţie care, rotindu-se, prezintă în faţa detectorului un film lichid subţire format pe suprafaţa sa.

ansamblu de măsurare a conţinutului de sulf din hidrocarburi (cu radiaţii ionizante) / *sulphur content meter for hydrocarbons (by ionizing radiation)* / *sulfoteneurmètre d'hydrocarbures (par rayonnement ionisant)* / Ansamblu de măsurare a conţinutului destinat determinării conţinutului de sulf al hidrocarburilor prin măsurarea radiaţiei reziduale după absorbţia în hidrocarburi.

ansamblu de măsurare a conținutului prin fluorescența radiației ultraviolete / *content meter by UV fluorescence / teneurmètre à fluorescence UV* / Ansamblu de măsurare utilizat în mod curent pentru dozarea uraniului conținut într-o soluție, prin măsurarea intensității luminii fluorescente a sărurilor de uranil excitate de radiația ultravioletă.

ansamblu de măsurare a conținutului prin fluorescența radiației X / *X-ray fluorescence content meter / teneurmètre à fluorescence X* / Ansamblu de măsurare destinat determinării, într-un eșantion lichid sau solid, a conținutului unuia sau mai multor elemente, prin măsurarea fluorescenței X excitate de radiația X.

ansamblu de măsurare a curentului mediu / *mean current measuring assembly / ensemble de mesure à courant* / Ansamblu de măsurare a cărui funcționare se bazează pe utilizarea curentului furnizat de detectorul sau detectoarele sale de radiații.

ansamblu de măsurare a curentului mediu pentru neutroni / *mean current measuring assembly for neutrons / ensemble de mesure à courant pour neutrons* / Ansamblu de măsurare destinat determinării densității unui flux de neutroni prin măsurarea curentului furnizat de un detector de neutroni.

ansamblu de măsurare a curentului mediu pentru particule alfa / *mean current measuring assembly for alpha particles / ensemble de mesure à courant pour particules alpha* / Ansamblu de măsurare destinat determinării activității emițătoarelor de radiații alfa prin măsurarea curentului.

ansamblu de măsurare a curentului mediu pentru particule beta / *mean current measuring assembly for beta particles / ensemble de mesure à courant pour particules bêta* / Ansamblu de măsurare destinat determinării activității emițătorilor de radiații beta, prin măsurarea unui curent. Notă: Anumite ansambluri pot permite, în condiții particulare, determinarea activității emițătorilor de radiații beta și/sau gama.

ansamblu de măsurare a curentului mediu pentru particule gama / *mean current measuring assembly for gamma rays / ensemble de mesure à courant pour particules gamma* / Ansamblu de măsurare destinat determinării activității emițătorilor de radiații gama prin măsurarea unui curent. Notă: Anumite ansambluri pot permite, în condiții particulare, determinarea activității emițătorilor de radiații beta și/sau gama.

ansamblu de măsurare a densității fluxului de neutroni cu curent gazos (pentru un reactor nuclear) / *gas-flow neutron fluence rate measuring assembly / ensemble de mesure du débit de fluence de neutrons à courant gazeux* / Ansamblu destinat măsurării densității fluxului de neutroni într-un reactor nuclear constituit dintr-o țintă din material fisionabil și un detector, produsele de fisiune create în aceasta fiind antrenate de un curent gazos inert până la detectorul situat în afara reactorului.

ansamblu de măsurare a pierderilor de fluid de răcire (al unui reactor nuclear) / *coolant leakage measuring assembly (of a nuclear reactor) / ensemble de mesure de fuites du fluide de refroidissement (d'un réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare destinat determinării pierderilor de fluid de răcire într-un reactor nuclear.

ansamblu de măsurare a poziției cu potențiometru (pentru un reactor nuclear) / *potentiometric position measuring assembly (for a nuclear reactor) / ensemble de mesure de position à potentiomètre (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare a poziției, în care semnalul este transmis sub forma unei diferențe de potențial electric dependentă de poziția cursorului unui potențiometru legat de cel al elementului combustibil.

ansamblu de măsurare a poziției cu transmițătoare sincrone (pentru un reactor

nuclear) / *synchronous transmitter position measuring assembly (for a nuclear reactor)* / *ensemble de mesure de position à transmetteurs synchrones (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare a poziţiei unui element controlat în care semnalul transmis de tensiunile induse în bobinajele statorice (sau rotorice) ale unui transmiţător sincron al cărui rotor (sau stator) are o poziţie unghiulară legată de cea a elementului controlat. Receptorul este, în general, identic cu transmiţătorul.

ansamblu de măsurare a poziţiei (unui element de comandă a unui reactor nuclear) / *position measuring assembly (for a control element in a nuclear reactor)* / *ensemble de mesure de position (d'un élément de commande d'un réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare destinat indicării poziţiei instantanee a elementelor de comandă ale unui reactor nuclear.

ansamblu de măsurare a puterii pe baza densităţii fluxului de neutroni / *power measuring assembly based on neutron flux density* / *ensemble de mesure de puissance au moyen de la densité de flux neutronique/* Anbsamblu de măsurare destinat deter-minării puterii termice a unui reactor nuclear prin măsurarea densităţii fluxului neutronic într-unul sau mai multe puncte specificate.

ansamblu de măsurare a puterii pe baza radiaţiilor gama / *power measuring assembly based on gamma radiation* / *ensemble de mesure de puissance au moyen du rayonnement gamma* / Ansamblu de măsurare destinat determinării puterii termice a unui reactor nuclear, prin măsurarea densităţii fluxului radiaţiei gama într-unul sau mai multe puncte specificate.

ansamblu de măsurare a puterii prin activare / *power measuring assembly based on activation* / *ensemble de mesure de puissance par activation* / Ansamblu de măsurare destinat determinării puterii termice a unui reactor nuclear prin intermediul măsurării gradului de activare a unei substanţe adecvate.

ansamblu de măsurare a puterii termice (pentru un reactor nuclear) / *thermal power measuring assembly (for a nuclear reactor)* / *ensemble de mesure de la puissance thermique (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu care conţine subansambluri de măsurare a temperaturii şi a debitelor fluidelor de proces, asociat unui calculator şi destinat determinării puterii termice a unui reactor nuclear.

ansamblu de măsurare a radioactivităţii dintr-un organism / *assembly for the measurement of radioactivity in an organism* / *ensemble de mesure de la radioactivité présentée dans un organisme* / Ansamblu destinat detectării prezenţei radionuclizilor într-un organism, măsurării activităţii lor şi, eventual, determinării naturii acestora.

ansamblu de măsurare a raportului carbon-hidrogen din hidrocarburi / *carbon to hydrogen ratio meter* / *ensemble de mesure du rapport carbone-hydrogène* / Ansamblu de măsurare care conţine o sursă de radiaţii beta şi destinat determinării raportului carbon-hidrogen în eşantioanele de hidrocarburi de densitate cunoscută, prin măsurarea radiaţiei transmise după absorbţia de către eşantion.

ansamblu de măsurare a ratei de numărare a impulsurilor / *pulse counting ratemeter assembly* / *ensemble de mesure de taux de comptage* / Ansamblu de măsurare care conţine un detector cu impulsuri asociat unui integrator, în general, liniar sau logaritmic.

ansamblu de măsurare (al unui dozimetru) / *measuring assembly (of a dosemeter)* / *ensemble de mesurage (d'un dosimetre)* / Ansamblu destinat măsurării curentului furnizat de o cameră cu ionizare şi convertirii acestuia într-un semnal convenabil pentru afişare, control sau stocare, putând conţine alimentarea electrică pentru tensiunea de polarizare a camerei cu ionizare, un amplificator, un

dispozitiv de afişare numerică şi/sau analogică şi, în anumite cazuri, circuite funcţionale de ieşire (de exemplu pentru comanda unui echipament cu radiaţii X sau pentru transmisiune de date). În afara unei specificaţii contrare, acesta poate include separat preamplificatorul.

ansamblu de măsurare cu fond propriu mic / *low background pulse counting assembly* / *ensemble de mesure à faible mouvement propre* / Ansamblu destinat măsurării activităţilor foarte slabe şi conceput pentru diminuarea mişcării proprii a ansamblului prin utilizarea blindajelor, printr-un montaj cu anticoincidenţe eliminând influenţa radiaţiilor cosmice şi/sau orice alt mijloc adecvat.

ansamblu de măsurare cu radiaţii ionizante / *measuring assembly utilizing ionizing radiation* / *ensemble de mesure par rayonnement ionisant* / Ansamblu care conţine unul sau mai multe detectoare de radiaţii şi subansambluri sau elemente funcţionale asociate, destinat măsurării mărimilor fizice cu ajutorul radiaţiilor ionizante. Acest ansamblu implică totdeauna o sursă de radiaţii, conţinută sau nu în ansamblul de măsurare. Exemplu: ansamblul de măsurare a conţinutului (cu radiaţii ionizante).

ansamblu de măsurare cu scintilator lichid / *liquid scintillator pulse-counting assembly* / *ensemble de mesure à scintillateur liquide* / Ansamblu de măsurare cu fond propriu mic destinat măsurării activităţii soluţiei unui emiţător de radiaţii beta de energie redusă (de exemplu radiocarbon sau tritiu) sau a unei soluţii cu activitate specifică redusă, încorporată într-un scintilator lichid.

ansamblu de măsurare diferenţial / *difference measuring assembly* / *ensemble de mesure à différence* / Ansamblu de măsurare în care semnalul de ieşire este funcţie de diferenţa dintre semnalele de intrare.

ansamblu de măsurare în domeniul radiaţiilor ionizante / *radiation gauge* / *jauge à rayonnement* / Ansamblu de măsurare care conţine o sursă de radiaţii ionizante, un radiometru şi dispozitivele mecanice necesare, destinat măsurării industriale nedistructive a unei mărimi neelectrice.

ansamblu de măsurare liniar / *linear measuring assembly* / *ensemble de mesure linéaire* / Ansamblu de măsurare în care amplitudinea semnalului de ieşire este o funcţie liniară de semnalul de intrare.

ansamblu de măsurare logaritmic / *logarithmic measuring assembly* / *ensemble de mesure logarithmique* / Ansamblu de măsurare în care amplitudinea semnalului de ieşire este o funcţie logaritmică de semnalul de intrare.

ansamblu de măsurare şi comandă / *control and measurement assembly* / *ensemble de mesure et de commande* / Ansamblu care conţine subansamble şi elemente funcţionale concepute pentru măsurarea mărimilor legate de activitate, echipat cu elemente funcţionale ce declanşează o alarmă la depăşirea unei valori predeterminate de către mărimea măsurată.

ansamblu de (măsurare şi) supraveghere (de siguranţă) / *safety monitor* / *ensemble de surveillance de sûreté* / Ansamblu destinat urmăririi evoluţiei unei caracteristici a reactorului, care conţine un subansamblu de prelucrare a informaţiilor ce furnizează unul sau mai multe semnale logice de ieşire.

ansamblu de memorare / *storage assembly* / *ensemble de mémoire* / Ansamblu de electrozi (inclusiv electrodul plasă) care cuprinde ţinta de memorie, electrozii utilizaţi la controlul memoriei, cei care primesc semnalul de ieşire precum şi celelalte părţi ce reprezintă suportul structurii respective.

ansamblu de numărare (a impulsurilor) / *counting assembly* / *ensemble de comptage (des impulsions)* / Ansamblu destinat numărării impulsurilor electrice.

ansamblu de numărare a impulsurilor 2π / *2π pulse-counting assembly / ensemble de mesure à impulsions 2π* / Ansamblu de măsurare care conţine un detector de radiaţii 2π.

ansamblu de numărare a impulsurilor 4π / *4π pulse-counting assembly / ensemble de mesure à impulsions 4π* / Ansamblu de măsurare care conţine un detector de radiaţii 4π.

ansamblu de numărare a impulsurilor de coincidenţă şi anticoincidenţă / *coincidence and anticoincidence pulse counting assembly / ensemble de mesure à coïncidences et anticoïncidences* / Ansamblu de măsurare care conţine mai multe căi de coincidenţă şi anticoincidenţă ale căror circuite pot fi conectate în vederea realizării diferitelor combinaţii de coincidenţă, cu sau fără anticoincidenţă.

ansamblu de numărare a impulsurilor pentru particule alfa / *alpha pulse counting assembly / ensemble de mesure à impulsions pour particules alpha* / Ansamblu de măsurare care conţine un detector de radiaţii alfa cu impulsuri, asociat unui subansamblu de numărare (numărător) şi/sau de măsurare a vitezei de numărare (integrator).

ansamblu de numărare a impulsurilor pentru particule beta / *beta pulse counting assembly / ensemble de mesure à impulsions pour particules bêta* / Ansamblu de măsurare care conţine un detector de radiaţii beta cu impulsuri asociat unui subansamblu de numărare (numărător) şi/sau de măsurare a vitezei de numărare (integrator).

ansamblu de numărare a impulsurilor pentru particule gama / *gamma pulse counting assembly / ensemble de mesure à impulsions pour particules gamma* / Ansamblu de măsurare care conţine un detector de radiaţii gama cu impulsuri asociat unui subansamblu de numărare (numărător) şi/sau de măsurare a vitezei de numărare (integrator).

ansamblu de numărare a scintilaţiilor ⇐ numărător de scintilaţii ⇐ contor de scintilaţii ⇐ contor cu scintilator / *scintillation counter / ensemble de comptage à scintillation* / Ansamblu care conţine, în general, un material scintilator (scintilatorul), un ghid de lumină, un fotomultiplicator şi un circuit de numărare.

ansamblu de numărare şi/sau de măsurare a vitezei de numărare a impulsurilor / *pulse-counting and/or counting rate assembly / ensemble de mesure à impulsions* / Ansamblu de măsurare destinat determinării numărului (ansamblu de numărare) şi/sau a vitezei de numărare (ansamblu de măsurare a vitezei de numărare) a impulsurilor electrice furnizate de detectorul sau detectoarele sale de radiaţii.

ansamblu de prelevare şi de detectare / *(sampling and) detection assembly / ensemble (de prélèvement et) de détection* / Ansamblu care conţine unul sau mai multe detectoare de radiaţii şi subansamblurile sau elementele lor funcţionale de bază.

ansamblu de prospecţiune radiometrică / *radio-prospecting assembly / ensemble de radioprospection* / Ansamblu de măsurare destinat efectuării unei prospecţiuni radiometrice bazate pe detectarea radiaţiei ionizante naturale sau provocate.

ansamblu de reducere / *programmed action safety assembly / ensemble de réduction* / Dispozitiv de siguranţă care comandă într-o manieră programată o descreştere limitată a puterii.

ansamblu de reglare automată (al unui reactor nuclear) / *automatic control assembly (for a nuclear reactor) / ensemble de réglage automatique (d'un réacteur nucléaire)* / Ansamblu pentru asigurarea reglării automate a unei mărimi caracteristice a puterii unui reactor (debitul de frecvenţă al neutronilor sau orice altă mărime a cărei reglare este dorită) şi, în anumite condiţii, a schimbării automate a valorii acestei mărimi.

ansamblu (de resurse) / *pool* / *ensemble de ressources* / Colecţie de resurse echivalente (de exemplu zone tampon de intrare-ieşire), din care se face alocarea la cerere, urmând ca resursele eliberate să fie reintroduse în mulţime în vederea unei alocări ulterioare.

ansamblu de securitate de oprire de avarie / *emergency shut-down (safety) system* / *ensemble de sûreté d'arrêt d'urgence* / Ansamblu de siguranţă comandând oprirea rapidă a reactorului printr-o acţiune, în general, ireversibilă.

ansamblu de securitate de oprire normală / *normal shut-down safety assembly (of a nuclear reactor)* / *ensemble de sûreté d'arrêt normal* / Ansamblu de siguranţă comandând oprirea unui reactor nuclear prin reducerea fluxului de neutroni în zona activă a reactorului.

ansamblu de securitate programată (al unui reactor nuclear) / *automatic power cutback system* / *système automatique de réduction de puissance* / Sistem comandând o descreştere a reactivităţii cu o viteză determinată de o mişcare automată a barelor de comandă, puterea reactorului descrescând, conform unui program, până la o valoare neobligatoriu nulă.

ansamblu de traversare electrică (al unui reactor nuclear) / *electric penetration assembly (of a nuclear reactor)* / *ensemble de traversée électrique (d'un réacteur nucléaire)* / Ansamblu de conductoare electrice izolate, de conexiuni ale acestora şi de conexiuni de traversare a unei deschideri unice prin structura anvelopei reactorului, asigurând o barieră de presiune între exteriorul şi interiorul acestei structuri.

ansamblu detector / *detector assembly* / *assemblage détecteur* / Ansamblu constând dintr-unul sau mai multe detectoare şi eventual circuite electronice asociate, şi putând fi situat în acelaşi bloc mecanic cu asamblajul sursă, în special, în cazul măsurării pe bază de retroîmprăştiere.

ansamblu detector de radiaţii (pentru radiodiagnostic) / *radiation detector assembly (for radiodiagnosis)* / *ensemble détecteur de rayonnement (pour radiodiagnostic)* / Într-un dispozitiv de formare a imaginii cu radionuclizi, ansamblul unuia sau mai multor detectoare de radiaţii ale căror semnale electrice de ieşire servesc formării imaginii radiologice.

ansamblu electromagnetic de măsurare a poziţiei (pentru un reactor nuclear) / *electromagnetic position measuring assembly (for a nuclear reactor)* / *ensemble électromagnétique de mesure de position (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare a poziţiei, care utilizează variaţia reluctanţei unui circuit magnetic, din care o parte este conectată cu elementul controlat.

ansamblu electronic / *electronic assembly* / *ensemble électronique* / Grup de componente, din care cel puţin unul este un dispozitiv electronic, dar în care părţile individuale pot fi înlocuite fără a distruge ansamblul. Un exemplu este constituit de un grup de componente montate pe o placă cu circuite imprimate.

ansamblu emiţător de radiaţii / *radiation emitting assembly* / *ensemble émetteur de rayonnement* / Ansamblu care conţine sursa, portsursa şi învelişul sursei, determinând condiţiile de emisie a radiaţiei şi de utilizare a sa pentru măsurare.

ansamblu exponenţial / *exponential assembly* / *assemblage exponentiel* / Ansamblu subcritic utilizat pentru efectuarea unui experiment exponenţial.

ansamblu logic de siguranţă / *safety logic assembly* / *ensemble logique de sécurité* / Ansamblu conectat cu unul sau mai multe ansambluri de măsurare şi supraveghere de siguranţă, destinat elaborării unei funcţii logice şi furnizării unui semnal de comandă pentru unul sau mai multe mecanisme de siguranţă.

ansamblu radiogen / *radiation source assembly* / *ensemble radiogène* / Ansamblu de componente care conţine

sursa de radiaţii, mijloacele de asigurare a protecţiei contra radiaţiilor ionizante şi a şocurilor electrice, sistemul de limitare a fasciculului.

ansamblu radiogen cu radiaţii X / *X-ray tube assembly* / *ensemble radiogène (à rayonnement X)* / Ansamblu constituit dintr-un tub de radiaţii X împreună cu cupola sa radioprotectoare.

ansamblu siguranţă fuzibilă-întreruptor / *fuse-switch* / *fusible-interrupteur* / Întreruptor la care contactul mobil este reprezentat de un element de înlocuire sau de un portfuzibil cu elementul său de înlocuire.

ansamblu siguranţă fuzibilă-separator / *fuse-disconnector* / *fusible-sectionneur* / Separator la care contactul mobil este reprezentat de un element de înlocuire sau de un portfuzibil cu elementul său de înlocuire.

ansamblu siguranţă fuzibilă-separator de sarcină / *fuse-switch-disconnector* / *fusible-interrupteur-sectionneur* / Separator de sarcină la care contactul mobil este reprezentat de un element de înlocuire sau de un portfuzibil cu elementul său de înlocuire.

ansamblu sursă / *source assembly* / *assemblage source* / Ansamblu ce constă dintr-o sursă radioactivă închisă, un suport de sursă, carcasa respectivă şi, în mod curent, un obturator.

ansamblu terminal (al unui reactor nuclear) / *final assembly (of a nuclear reactor)* / *ensemble terminal (d'un réacteur nucléaire)* / Ansamblu ce primeşte semnale de comandă de la unul sau mai multe ansamble logice de securitate, comandând şi controlând direct o acţiune de siguranţă. Exemple: ansamblu terminal de oprire, ansamblu terminal de delestare, ansamblu terminal de răcire de urgenţă.

ansamblu transformator de înaltă tensiune / *high-voltage transformer assembly* / *ensemble transformateur haute tension* / Într-un generator radiologic, ansamblul care conţine transformatorul de înaltă tensiune şi alte componente ale circuitului de înaltă tensiune.

antecreuzet / *fore hearth* / *avant-creuset* / Arie de încărcare la intrarea camerei de încălzire principale şi a vetrei cuptorului. În cazul menţinerii la temperatură a unui metal lichid, antecreuzetul serveşte de antecuptor, funcţionând în legătură cu cuptorul de topire primară.

antenă / *antenna* / *antenne* / Parte a unei instalaţii de emisiune sau de recepţie a undelor radioelectrice destinată asigurării cuplării dintre un emiţător sau un receptor şi mediul de propagare a undelor radioelectrice. Note: 1. În fiecare caz particular, trebuie specificat punctul considerat drept accesul antenei sau joncţiunea cu emiţătorul sau cu receptorul. 2. Dacă emiţătorul sau receptorul este legat de antenă printr-o linie de alimentare, antena poate fi considerată ca un dispozitiv care permite trecerea de la un regim de unde ghidate la un regim de unde libere şi invers.

antenă activă / *active antenna* / *antenne active* / Antenă de recepţie care conţine dispozitive de amplificare şi eventual de conversie de frecvenţă a semnalului recepţionat.

antenă Adcock / *Adcock (array) antenna* / *antenne Adcock* / Antenă de recepţie cu direcţie de anulare a radiaţiei, concepută a fi insensibilă la componentele orizontale ale câmpului electric, constituită dintr-una sau mai multe perechi de elemente radiante verticale repartizate regulat pe un cerc orizontal, cu cele diametral opuse conectate în montaj diferenţial la un singur circuit de ieşire, toate perechile fiind cuplate la un acces comun prin intermediul bobinelor fixe ale unui radiogoniometru în vederea obţinerii unei direcţii orientabile de anulare a radiaţiei.

antenă antibruiaj ⇐ reţea (de antene) cu discriminare azimutală / *anti-jamming array* / *antenne antibrouillage* / Antenă utilizată la recepţie, a cărei diagramă de radiaţie poate fi ajustată pentru reducerea

sau eliminarea efectelor radiaţilor perturbatoare în banda de frecvenţe receptate.

antenă antifading / *anti-fading aerial* / *antenne à rayonnement zénithal réduit* / Antenă verticală de medie frecvenţă cu o radiaţie slabă la unghiurile de elevaţie mari destinată minimizării fadingului, care în particular permite reducerea amplitudinii undei ionosferice în raport cu cea a undei de sol.

antenă antiparazit / *anti-interference aerial system* / *antenne antiparasite* / Antenă de recepţie concepută şi utilizată în vederea reducerii acţiunii perturbaţiilor electromagnetice de origine apropiată.

antenă aperiodică ⇒ antenă de bandă largă

antenă artificială ⇐ antenă fictivă / *dummy load (for an antena)* / *antenne fictive* / Terminaţie disipativă neradiantă, de impedanţă egală cu impedanţa de intrare au nei antene într-o bandă de frecvenţe specificată, utilizată ca sarcină în cursul anumitor încercări ale emiţătoarelor radioelectrice.

antenă Beverage / *Beverage antenna* / *antenne Beverage* / Antenă de recepţie cu undă progresivă, compusă dintr-un conductor orizontal relativ apropiat de un sol de slabă conductibilitate, orientat spre emiţător, conectat la receptor printr-una din extremităţi şi legată la pământ la cealaltă extremitate prin intermediul unei impedanţe adecvate.

antenă biconică / *biconical antenna* / *antenne biconique* / Antenă simetrică constituită din două conuri conductoare cu aceeaşi axă şi opuse la vârf, constituind bornele de alimentare.

antenă brad ⇐ antenă os de peşte / *fishbone antenna* / *antenne en arête de poisson* / Antenă cu radiaţie longitudinală constituită dintr-o reţea rectilinie de dipoli identici paraleli coplanari foarte apropiaţi, alimentaţi de o linie simetrică rectilinie.

(antenă) cadru / *loop antenna* / *(antenne) cadre* / Antenă în formă de buclă închisă constituită din una sau mai multe spire paralele apropiate.

(antenă) cadru blindat / *shielded-loop antenna* / *cadre blindé* / Antenă constituită dintr-un ecran electrostatic tubular în formă de buclă comportând o mică fantă, care conţine una sau mai multe spire cuplate la circuitul exterior.

antenă canal de undă ⇒ antenă Yagi

antenă Cassegrain / *Cassegrain reflector antenna* / *antenne Cassegrain* / Antenă parabolică prevăzută cu un reflector secundar hiperbolic convex situat între vârful şi focarul paraboloidului. Notă: Pentru ameliorarea randamentului aperturii antenei, se poate uneori modifica forma reflectorului principal şi a celui secundar în raport cu formele parabolice şi hiperbolice riguroase.

antenă cilindrică cu fantă / *slotted cylinder (antenna)* / *cylindre à fente(s)* / Antenă constituită dintr-una sau mai multe fante de radiaţie practicate într-o suprafaţă conductoare cilindrică.

antenă coaxială ⇐ dipol coaxial (în sfert de lungime de undă) / *coaxial antenna* / *antenne coaxiale* / Antenă dipol constituită dintr-o prelungire a conductorului central al unui cablu coaxial şi din conductorul exterior răsfrânt, ambele pe o lungime apropiată de un sfert de lungime de undă.

antenă colectivă (de radiodifuziune) / *master (broadcasting) antenna* / *antenne colective (de radiodiffusion)* / Antenă de recepţie asociată unei reţele de cabluri, destinată alimentării receptoarelor de radiodifuziune sonoră sau de televiziune aparţinând diverşilor utilizatori ai aceluiaşi imobil sau ai unui mic grup de imobile.

antenă comună (de radiodifuziune) / *CATV [communal broadcasting antenna]* / *antenne communautaire (de radiodiffusion)* / Antenă de recepţie asociată unei reţele de cabluri destinată alimentării receptoarelor de radiodifuziune sonoră sau de televiziune aparţinând utilizato-

rilor dintr-un grup de locuinţe sau o aglomerare urbană. Notă: Utilizarea diferenţiată a termenilor "antenă colectivă" sau "antenă comună" depinde de condiţiile locale.

antenă conformă / *conformal antenna / antenne conformée* / Antenă care se adaptează unei suprafeţe de formă determinată în principal de condiţii neelectromagnetice, de exemplu aerodinamice sau hidrodinamice.

antenă cu alimentare la mijloc / *intermediate feed antenna / antenne à alimentation intermédiaire* / Antenă verticală cu o extremitate situată în apropierea solului, alimentată într-un punct a cărui poziţie în raport cu baza este aleasă pentru a conferi antenei anumite caracteristici.

antenă cu amprentă modelată / *contoured-beam antenna / antenne à empreinte modélée* / Antenă cu lob principal modelat astfel concepută încât, în intersecţia fasciculului său cu o suprafaţă dată, liniile de egală putere superficială să aibă forme specificate. Notă Pentru o antenă de satelit, zona delimitată pe suprafaţa Pământului de linia de-a lungul căreia puterea superficială are o valoare specificată se numeşte "amprentă a fasciculului".

antenă cu cadre încrucişate / *Bellini-Tosi antenna / antenne Bellini-Tosi* / Antenă de recepţie directivă constituită din două cadre verticale fixe independente dispuse în plane perpendiculare, cu ax de simetrie comun, şi cuplate la o ieşire comună prin bobinele fixe ale unui radiogoniometru.

antenă cu câmp învârtitor ⇒ antenă cu vârf rotitor

antenă cu câmp rotitor ⇒ antenă cu vârf rotitor

antenă cu capacitate terminală ⇐ antenă încărcată în vârf (capacitiv) / *top-loaded antenna / antenne à capacité terminale* / Antenă unipol, în general, verticală şi scurtă în raport cu lungimea de undă, care comportă la vârf o capacitate terminală.

antenă cu capacitate terminală plană ⇐ antenă cu suprafeţe radiante / *flat-top antenna / antenne en nappe* / Antenă cu capacitate terminală verticală a cărei capacitate terminală este constituită din fire conductoare situate într-un plan orizontal.

antenă cu contragreutate / *ground-plane antenna / antenne à plan de sol* / Antenă unipol pentru care suprafaţa conductoare este constituită dintr-o placă sau dintr-un ansamblu de conductoare dispuse radial într-un plan.

antenă cu cornet ⇐ antenă roată de caşcaval / *cheese antenna / antenne fromage* / Antenă cu reflector care conţine un reflector cilindric limitat de două plăci conductoare paralele între ele, perpendiculare pe generatoarea cilindrului şi distanţate cu mai mult de o lungime de undă.

antenă cu directivitate pronunţată ⇒ antenă cu fascicul filiform

antenă cu direcţia principală deplasată / *slewing (array) antenna / antenne à tir dévié* / Antenă reţea plană care poate fi reglată astfel încât axa lobului principal să facă un unghi, în general, mic, cu un plan de simetrie al reţelei.

antenă cu dublă polarizare / *dual-polarized antenna / antenne à double polarisation* / Antenă destinată radiaţiei sau captării simultane a două unde radioelectrice independente având polarizări ortogonale.

antenă cu extincţie orientabilă / *null-steering antenna / antenne à zéro orientable* / Antenă radiogoniometrică la care se pot varia, în general, prin mijloace electrice, direcţiile de anulare a radiaţiei.

antenă (cu) fantă / *slot antenna / antenne à fente(s)* / Antenă constituită dintr-una sau mai multe fante de radiaţie.

antenă cu fantă inelară / *annular slot antenna / antenne à fente annulaire* / Antenă cu fantă a cărei fantă de radiaţie are forma unui inel.

antenă cu fascicul filiform ⇐ antenă cu directivitate pronunţată / *pencil-beam antenna / antenne à faisceau-crayon* / Antenă cu fascicul îngust, de secţiune transversală aproximativ circulară.

antenă cu încărcare serie / *series-loaded antenna / antenne à charge série* / Antenă ale cărei elemente radiante conţin una sau mai multe reactanţe înseriate în vederea modificării repartiţiei curentului de-a lungul antenei.

(antenă cu) lentilă / *lens antenna / antenne à lentille radioélectrique* / Antenă în care o lentilă dielectrică este plasată în faţa dipolului sau a radiatorului pentru a concentra energia radiantă într-un focar apropiat sau a focaliza energia recepţionată în dipolul de recepţie.

(antenă cu) lentilă Fresnel / *Fresnel lens antenna / antenne à lentille de Fresnel* / Antenă constituită dintr-un excitator şi o lentilă radioelectrică, în general plană, care transmite radiaţia de la sursă prin zona Fresnel centrală şi prin zonele Fresnel succesive de acceaşi paritate.

(antenă cu) lentilă metalică cu plăci paralele în planul E / *E-plane lens / lentille à plaques parallèles E* / Lentilă cu plăci paralele ale cărei plăci sunt paralele cu câmpul electric. Notă: Distanţa dintre două plăci adiacente trebuie să fie superioară unei semilungimi de undă, în mod curent fiind inferioară unei lungimi de undă.

(antenă cu) lentilă metalică cu plăci paralele în planul H / *H-plane lens / lentille à plaques parallèles H* / Lentilă cu plăci paralele ale cărei plăci sunt paralele cu câmpul magnetic.

(antenă) cu lentilă cu întârziere de fază / *delay lens / lentille à retard de phase* / Lentilă radioelectrică constituită dintr-un dielectric, în general artificial, cu indice de refracţie supraunitar.

(antenă) cu lentilă cu propagare constrânsă / *constrained lens / lentille à propagation contrainte* / Lentilă cu plăci paralele în care undele sunt ghidate de plăci iar direcţia de propagare în interiorul lentilei nu depinde de unghiul de incidenţă.

antenă cu lob principal în cosecantă pătrată ⇐ antenă cu o diagramă de directivitate în formă de cosecantă la pătrat / *cosecant-square beam antenna / antenne à faisceau en cosécante carrée* / Antenă cu lob principal modelat la care, pentru o parte din funcţia sa caracteristică de radiaţie într-un plan, intensitatea de radiaţie este invers proporţională cu pătratul sinusului unghiului direcţiei considerate cu o direcţie specificată din plan. Notă: Dacă o astfel de antenă este utilizată ca o antenă de radar, planul considerat este vertical şi unghiul este determinat prin raport cu orizontala, rezultă că intensitatea ecourilor provenite de la obiective echivalente situate la aceeaşi altitudine este independentă de distanţă.

antenă cu lob principal modelat / *shaped-beam antenna / antenne à faisceau modélé* / Antenă astfel concepută încât funcţia sa caracteristică de radiaţie să aibă o formă prescrisă, net diferită de cea care ar fi obţinută cu o iluminare uniformă a aperturii în amplitudine şi în fază.

antenă cu lob principal orientabil / *steerable-beam antenna / antenne à faisceau orientable* / Antenă la care se poate varia direcţia lobului principal acţionând asupra alimentării diferitelor elemente radiante sau prin mijloace mecanice altele decât rotaţia ansamblului antenei.

antenă cu lob principal plat / *fan-beam antenna / antenne à faisceau plat* / Antenă cu secţiunea transversală a fasciculului de formă foarte aplatisată.

antenă cu lob principal plat orizontal / *beaver-tail beam antenna / antenne à faisceau plat horizontal* / Antenă cu lob principal plat cu lărgimea fasciculului net superioară în plan orizontal comparativ cu planul vertical.

antenă cu miez magnetic / *magnetic core antenna / antenne à noyau magnétique* / Antenă constituită dintr-un anumit număr

de spire înfăşurate în jurul unui miez magnetic, care funcţionează ca o antenă cadru.

antenă cu o diagramă de directivitate în formă de cosecantă la pătrat ⇒ antenă cu lob principal în cosecantă pătrată

antenă cu o singură polarizare / *single-polarized antenna / antenne à simple polarisation* / Antenă destinată radiaţiei sau captării undelor radioelectrice având o singură polarizare specificată.

antenă cu prelucrare a semnalului / *signal-processing antenna / antenne à traitement de signal* / Antenă activă ale cărei dispozitive asociate elementelor radiante asigură anumite funcţii ca, de exemplu, multiplicarea, memorarea, corelaţia sau modulaţia semnalelor receptate.

antenă cu reflector / *reflector antenna / antenne à réflecteur* / Antenă care conţine cel puţin un reflector. Notă: Termenul "antenă cu reflector" este, în general, limitat la cazul în care cea mai mare parte a energiei radiate provine de la un reflector convenabil iluminat.

antenă cu reflector cilindru parabolic / *parabolic cylinder antenna / antenne cylindro-parabolique* / Antenă cu reflector constituită dintr-o porţiune de cilindru parabolic şi din unul sau mai mulţi excitatori dispuşi pe axul focal sau în vecinătatea acestuia.

antenă cu reflector sferic / *spherical reflector antenna / antenne à réflecteur sphérique* / Antenă cu reflector constituită dintr-un reflector sferic şi un excitator şi care comportă, în general, o corecţie a erorilor de fază în apertură.

antenă cu reflector umbrelă / *umbrella reflector antenna / antenne (à réflecteur) parapluie* / Antenă de formă asemănătoare cu a unei umbrele, care poate fi montată pe un vehicul spaţial şi desfăcută în spaţiu pentru constituirea unei antene cu reflector de mari dimensiuni. Notă: Antena cu reflector umbrelă nu trebuie confundată cu antena umbrelă.

antenă cu reflector unghiular ⇒ antenă diedru

antenă cu suprafeţe radiante ⇒ antenă cu capacitate terminală plană

antenă cu temperatură de zgomot coborâtă / *low noise antenna / antenne à faible (température de) bruit* / Antenă de recepţie cu pierderi mici, în general, foarte directivă, ai cărei lobi laterali sunt reduşi pentru diminuarea temperaturii de zgomot, atunci când antena este instalată la suprafaţa Pământului iar lobul său principal este dirijat deasupra orizontului.

antenă cu undă de fugă / *leaky-wave antenna / antenne à onde de fuite* / Antenă a cărei radiaţie este produsă de o fugă continuă sau cvasicontinuă de la un ghid de unde care conduce o undă rapidă.

antenă cu undă de suprafaţă / *surface-wave antenna / antenne à onde de surface* / Antenă cu radiaţie longitudinală a cărei radiaţie poate fi considerată ca fiind produsă de o undă lentă propagată de-a lungul unei suprafeţe a antenei sau a unei suprafeţe virtuale asociate antenei.

antenă cu undă progresivă / *travelling wave antenna / antenne à onde progressive* / Antenă pentru care curenţii sau câmpurile care produc radiaţia sunt reprezentate de o undă electromagnetică progresivă sau de o undă de curent progresivă care se propagă de-a lungul antenei.

antenă cu unde staţionare / *standing wave antenna / antenne à onde stationnaire* / Antenă pentru care curenţii sau câmpurile care produc radiaţia sunt reprezentate de una sau mai multe unde staţionare de curent în lungul antenei.

antenă cu vârf rotitor ⇐ antenă cu câmp învârtitor ⇐ antenă cu câmp rotitor / *rotating-field antenna / antenne à champ tournant* / Antenă omnidirecţională într-un plan specificat, în general orizontal, cu valoarea funcţiei de fază pentru orice direcţie din acest plan practic egală cu unghiul dintre acea direcţie cu o direcţie de referinţă din plan.

antenă cutie / *pill-box antenna* / *antenne pill-box* / Antenă cu reflector care conţine un reflector cilindric limitat de două plăci conductoare paralele între ele, perpendiculare pe generatoarea cilindrului şi distanţate cu cel puţin o lungime de undă.

antenă de bandă largă ⇐ antenă aperiodică / *broadband antenna* / *antenne à large bande* / Antenă cu anumite caracteristici cuprinse în limite considerate aceptabile într-o bandă largă de frecvenţe.

antenă de ferită / *ferrite rod antenna* / *(antenne à) ferrite* / Antenă constituită dintr-un anumit număr de spire înfăşurate în jurul unui miez de ferită, care funcţionează ca o antenă cadru.

antenă de recepţie / *receiving antenna* / *antenne de réception* / Parte a unui sistem de recepţie radioelectrică destinat interceptării undelor electromagnetice şi aplicării lor unui ghid de unde sau, sub formă de curenţi de radiofrecvenţă, unei linii de transmisiune asociate. Notă: Sistemul include toate dispozitivele adaptoare de impedanţă, simetrizoarele, elementele active care fac parte integrantă din antenă şi, de asemenea, anumite părţi ale liniei de transmisiune, ale suportului şi ale altor elemente care, în virtutea proximităţii lor, influenţează caracteristicile antenei, când sunt parte a ansamblului sau sunt necesare montajului.

antenă (de recepţie) activă / *active receiving aerial* / *antenne de réception active* / Antenă care încorporează un element activ indispensabil funcţionării sale corecte.

antenă dedublată ⇐antenă despicată / *split antenna* / *antenne dédoublable* / Antenă ale cărei elemente radiante sunt repartizate în două grupuri cu proprietăţi radiante identice, care pot fi alimentate în paralel sau separat. Notă: O astfel de antenă permite, în cazul defectării unuia din grupurile de elemente, continuarea emisiei cu celălalt grup.

antenă despicată ⇒ antenă dedublată

antenă diedru ⇐ antenă cu reflector unghiular / *corner reflector antenna* / *(antenne en) dièdre* / Antenă cu reflector constituită dintr-un reflector diedru şi un excitator, în general, situat în planul bisector al diedrului.

antenă dielectrică / *dielectric rod antenna* / *antenne (à tige) diélectrique* / Antenă cu radiaţie longitudinală, a cărei parte radiantă este constituită în principal dintr-o tijă dielectrică de formă adecvată.

(antenă) dipol ⇒ dipol, 3[antenă]

(antenă) dipol închis ⇐ dipol în buclă / *folded dipole (antenna)* / *doublet replié* / Antenă dipol constituită din doi sau mai mulţi conductori rectilinii paraleli şi apropiaţi, în general, conectaţi între ei la extremităţi şi dintre care unul este alimentat în centru. Notă: Termenul "dipol închis" fără indicarea numărului de conductori se aplică frecvent cazului în care fiecare din grupurile de conductoare nu conţine decât un singur element.

antenă directivă ⇐ antenă direcţională ⇐ antenă cu fascicul dirijat / *directional antenna* / *antenne directive* / Antenă destinată producerii unor intensităţi de radiaţie mult mai ridicate sau mai scăzute, în anumite direcţii specificate faţă de alte direcţii.

antenă direcţională ⇒ antenă directivă

antenă discon / *discone* / *(antenne) discône* / Antenă, în general cu simetrie axială, constituită dintr-un braţ conductor conic şi unul constituit dintr-un disc, vârful conului fiind apropiat centrului discului iar alimentarea făcându-se prin cele două puncte. Notă: Antena discon este de bandă largă şi omnidirecţională în planul discului.

antenă elice / *helix antenna* / *(antenne en) hélice* / Antenă constituită dintr-un conductor în formă de elice, destinat a radia fie longitudinal în direcţia axei elice, fie transversal. Notă: În general, un plan reflector este dispus perpendicular pe axa elicei în vecinătatea unei extremităţi a acesteia, alimentarea efectuându-se între planul reflector şi această extremitate.

antenă etalon / *gain-reference antenna* / *antenne étalon* / Antenă de referinţă cu structură reproductibilă cu suficientă precizie, pentru care câştigul şi directivitatea – calculabile şi, dacă este necesar, măsurabile – sunt superioare celor ale unui dipol în semiundă, antena devenind astfel utilizabilă pentru măsurările prin substituţie ale câştigului.

antenă exploratoare / *scanning antenna* / *antenne à balayage* / Antenă care comportă un fascicul de explorare regulată a unui anumit sector al spaţiului.

antenă fictivă ⇒ antenă artificială

antenă filară / *long-wire antenna* / *antenne à long fils* / Antenă constituită dintr-un conductor cu unul sau mai multe fire de lungimi mari, comparabile sau mai mari decât lungimea de undă, alimentate la o extremitate.

antenă fluture / *bat-wing antenna* / *antenne papillon* / Antenă constituită dintr-o fantă de radiaţie practicată într-o suprafaţă conductoare plană limitată de un contur de forma aripilor unui fluture. Notă: Suprafaţa conductoare poate fi constituită dintr-un cadru cu bare perpendiculare pe fantă.

antenă Franklin / *Franklin antenna* / *antenne Franklin* / Antenă perdea cu radiaţie transversală constituită din elemente radiante verticale alimentate la o extremitate, fiecare element fiind un conductor cu porţiuni răsfrânte la intervale regulate, astfel încât radiaţia tuturor părţilor să fie în fază.

antenă ghid cu fante / *slotted waveguide (antenna)* / *guide à fente(s)* / Antenă constituită dintr-una sau mai multe fante de radiaţie practicate în peretele unui ghid de unde.

(antenă) horn ⇐ antenă (în formă de) cornet ⇐ antenă (în formă de) pâlnie / *horn (antenna)* / *cornet* / Antenă constituită dintr-o porţiune de ghid de unde a cărui secţiune creşte progresiv de la extremitatea dinspre fider spre extremitatea care constituie apertura antenei.

(antenă) horn circular compus / *compound circular horn (antenna)* / *cornet circulaire composite* / Antenă horn de secţiune transversală circulară, la care unghiul de conicitate sau diametrul prezintă discontinuităţi.

(antenă) horn circular multimod / *Potter horn* / *cornet de Potter* / Antenă horn circular compus multimodală care conţine una sau mai multe modificări bruşte ale diametrului care produc moduri de ghid de unde suplimentare în vederea obţinerii unei iluminări determinate de apertura antenei.

(antenă) horn conic / *conical horn (antenna)* / *cornet conique* / Antenă horn în formă de trunchi de con.

(antenă) horn corugată / *corrugated horn* / *cornet annelé* / Antenă horn cu mod hibrid ale cărei feţe interioare ale pereţilor sunt traversate de crestături transversale.

(antenă) horn cu corecţie de fază / *phase-corrected horn* / *cornet à correction de phase* / Antenă horn corectată, de exemplu prin intermediul unei lentile radioelectrice, astfel încât să radieze unde electromagnetice plane paralele cu planul aperturii.

(antenă) horn cu lentilă / *lens-corrected horn (antenna)* / *cornet à lentille* / Antenă horn care conţine o lentilă radioelectrică în vederea obţinerii unei iluminări determinate de apertura antenei.

(antenă) horn cu mod hibrid / *hybrid mode horn* / *cornet à mode hybride* / Antenă horn în care sunt create două sau mai multe moduri hibride în vederea obţinerii unei iluminări determinate de apertura antenei.

(antenă) horn cu reflector / *horn reflector (antenna)* / *cornet à réflecteur* / Antenă cu reflector constituită dintr-un reflector parabolic disimetric intersectat de o antenă horn care iluminează acest reflector, o parte din peretele hornului fiind înlăturată pentru formarea aperturii antenei. Notă: În mod curent, antena horn este

piramidală sau conică cu axa perpendiculară pe cea a paraboloidului.

(antenă) horn dreptunghiular compus / *compound rectangular horn (antenna)* / *cornet rectangulaire composite* / Antenă horn de secţiune transversală rectangulară la care unghiul de divergenţă al cel puţin uneia din perechile de feţe opuse, sau distanţa dintre acestea, prezintă discontinuităţi.

(antenă) horn multimod / *multimode horn* / *cornet multimode* / Antenă horn în care sunt create două sau mai multe moduri de ghid de unde, în vederea obţinerii unei iluminări determinate de apertura antenei.

(antenă) horn piramidal / *pyramidal horn (antenna)* / *cornet pyramidal* / Antenă horn de forma unui trunchi de piramidă, în general, de secţiune transversală rectangulară.

(antenă) horn sectorial / *sectoral horn (antenna)* / *cornet sectoral* / Antenă horn de secţiune transversală rectangulară cu două feţe paralele şi cu celelalte două divergente.

(antenă) horn sectorial cu reflector parabolic ⇐ horn parabolic / *hoghorn (antenna)* / *cornet sectoral à réflecteur* / Antenă cu reflector constituită dintr-un reflector în formă de cilindru parabolic, intersectat de o antenă horn sectorial care iluminează reflectorul, una din feţele divergente ale hornului fiind înlăturată pentru formarea aperturii antenei.

(antenă) horn sectorial în planul E / *E-plane sectoral horn (antenna)* / *cornet sectoral E* / Antenă horn sectorial ale cărei feţe paralele sunt paralele cu câmpul electric al modului transvers electric utilizat.

(antenă) horn sectorial în planul H / *H-plane sectoral horn (antenna)* / *cornet sectoral H* / Antenă horn sectorial cu cele două feţe paralele perpendiculare pe câmpul electric al modului transvers electric utilizat.

(antenă) horn striat(ă) / *ridged horn (antenna)* / *cornet à moulure* / Antenă horn constituită dintr-o porţiune de ghid de unde striat.

antenă imagine ⇐ imagine (a unei antene) / *image antenna* / *image (d'une antenne)* / Antenă ipotetică, simetrică a unei antene reale în raport cu un plan, parcursă de curenţi cu aceleaşi valori instantanee ca cei ai antenei reale în puncte simetrice, în acelaşi sens pentru componentele perpendiculare pe plan şi în sens opus pentru componentele paralele. Notă: Ansamblul antenei reale şi al acestei antene ipotetice produce deasupra planului aceeaşi suprafaţă caracteristică de radiaţie ca ansamblul antenei reale şi al planului presupus perfect conductor şi de dimensiuni nelimitate.

antenă independentă de frecvenţă / *frequency independent antenna* / *antenne indépendente de la fréquence* / Antenă cu proprietatea că impedanţa de intrare şi funcţia caracteristică de radiaţie rămân sensibil constante într-o bandă de frecvenţe cu limitele inferioară şi superioară determinate respectiv de maximul mărimii fizice a antenei şi de dimensiunile celor mai mici părţi radiante, în general, învecinate punctului de alimentare. Exemple: antena spirală logaritmică, antena log periodică.

antenă izotropă ⇒ antenă izotropică sferică

antenă izotropică sferică ⇐ antenă izotropă / *isotropic radiator* / *antenne isotrope* / Antena ipotetică, fără pierderi, care are aceeaşi intensitate de radiaţie în toate direcţiile, utilizată ca antenă de referinţă convenţională pentru exprimarea proprietăţilor directive ale antenelor reale.

antenă (în formă de) cornet ⇒ (antenă) horn

antenă în (formă de) H / *H antenna* / *antenne en H* / Antenă constituită din doi dipoli paraleli cu mijloacele reunite printr-un suport comun, alcătuind împreună forma literei H.

antenă în (formă de) L / *L aerial* / *antenne en L* / Antenă constituită dintr-unul sau

mai multe conductoare orizontale paralele, cu o extremitate izolată şi cu cealaltă legată de o coborâre a antenei.

antenă (în formă de) pâlnie ⇒ (antenă) horn

antenă în (formă de) T / *T antenna / antenne en T* / Antenă constituită dintr-un conductor perpendicular pe suprafaţa conductoare, legat, prin extremitatea sa nealimentată, la mijlocul unui conductor paralel cu suprafaţa, fiecare conductor putând conţine mai multe fire.

antenă (în formă de) umbrelă / *umbrella antenna / antenne parapluie* / Antenă cu capacitate terminală a cărei capacitate terminală este constituită din fire conductoare înclinate spre sol, dar nelegate la sol. Notă: Antena umbrelă nu trebuie confundată cu antena cu reflector umbrelă.

antenă în (formă de) V / *V aerial / antenne en V* / Antenă constituită din două conductoare rectilinii în formă de V, legate prin vârful acestuia la o coborâre a antenei.

antenă în evantai / *fan aerial / antenne en éventail* / Antenă ale cărei elemente constau dintr-un ansamblu de fire dispuse în formă de evantai.

antenă în L răsturnat / *inverted-L antenna / antenne en L renversé* / Antenă unipol constituită dintr-un conductor perpendicular pe suprafaţaconductoare, legat, prin extremitatea sa nealimentată, la extremitatea unuiconductor paralel cu suprafaţa, fiecare conductor putând conţine mai multe fire.

antenă în treflă / *clover-leaf antenna / antenne en trèfle* / Antenă care conţine unul sau mai multe elemente radiante dispuse de-alungul unei axe comune, constituit fiecare din trei sau patru antene cadru identice dispuse într-un plan în jurul axei, forma generală a ansamblului fiind cea a unei trefle.

antenă în unghi drept / *quadrant antenna / antenne quadrant* / Antenă simetrică sensibil omnidirecţională în plan orizontal, constituită din două conductoare orizontale dispuse în unghi drept, de aceeaşi lungime, alimentate la vârful unghiului.

antenă în V înclinat / *inclined-V antenna / antenne en V incliné* / Antenă simetrică cu undă progresivă constituită din două conductoare care formează un V într-un plan înclinat pe orizontală, alimentat la vârful acestuia care este şi punctul cel mai înalt al antenei, ambele extremităţi ale ramurilor V-ului fiind legate la pământ prin intermediul unor impedanţe adecvate.

antenă în V răsturnat / *inverted-V antenna / antenne en V renversé* / Antenă cu undă progresivă constituită dintr-un conductor în formă de V răsturnat în plan vertical, cu o extremitate alimentată şi cu cealaltă legată la pământ prin intermediul unei impedanţe adecvate.

antenă încastrată ⇐ antenă îngropată / *flush-mounted antenna / antenne encastrée* / Antenă încorporată la suprafaţa unei structuri mecanice, de exemplu un vehicul, fără modificarea formei acestei suprafeţe.

antenă încărcată în vârf (capacitiv) ⇒ antenă cu capacitate terminală

antenă îngropată ⇒ antenă încastrată

antenă log periodică / *log-periodic antenna / antenne log-périodique* / Antenă independentă de frecvenţă, constituită din elemente radiante similare, coplanare, omotetice faţă de un vârf, cu distanţele între ele şi frecvenţele de rezonanţă în progresie geometrică.

antenă lumânare / *dielectric rod-radiator / antenne (en) cierge* / Antenă dielectrică cu radiaţie longitudinală de forma unei lumânări pline sau crestate.

antenă Luneburg / *Luneburg lens antenna / antenne de Luneburg* / Antenă constituită dintr-o lentilă radioelectrică cu simetrie sferică al cărei indice de refracţie depinde exclusiv de distanţa la centrul sferei şi dintr-un excitator situat în vecinătatea suprafeţei acesteia. Note: 1. Anumite antene Luneburg modificate conţin o lentilă

cilindrică cu simetrie axială. 2. Lentila radioelectrică poate fi considerată un dielectric artificial.

antenă microstrip / *microstrip antenna* / *antenne microruban* / Antenă constituită dintr-un conductor metalic subţire dispus pe o placă dielectrică acoperită pe cealaltă faţă cu un strat conductor constituind un plan de potenţial nul.

antenă multibandă ⇐ antenă universală ⇐ antenă pentru toate undele / *multiple band antenna* / *antenne multibande* / Antenă concepută pentru a funcţiona fără modificări în mai multe benzi de frecvenţă distincte predeterminate.

antenă multidirectivă / *multi-beam antenna* / *antenne multidiagramme* / Antenă cu mai multe accese independente care are simultan mai multe diagrame de radiaţie diferite, corespunzătoare fiecare câte unui acces.

antenă multimod / *multimode antenna* / *antenne multimode* / Antenă, în general de tip horn, a cărei iluminare energetică a aperturii este obţinută prin intermediul a două sau mai multe moduri de propagare de ghid de undă. Notă: Acest tip de antenă este frecvent utilizat dacă se doreşte obţinerea de diagrame de radiaţie sensibil identice în planul E şi în planul H.

antenă MUSA / *multiple-unit steerable array* / *antenne MUSA* / Antenă reţea rectilinie constituită din antene rombice identice, alimentate cu faze relative reglabile, în vederea variaţiei direcţiei axei lobului principal în planul vertical de simetrie.

antenă omnidirecţională / *omnidirectional antenna (in a given plane)* / *antenne équidirective (dans un plan spécifié)* / Antenă cu aceeaşi intensitate de radiaţie în toate direcţiile unui plan specificat, în general orizontal, pentru o polarizare specificată. Notă: Prin extensie, este numită omnidirecţională şi o antenă al cărei câştig în plan orizontal variază cu azimutul în limite strânse, de exemplu 3 dB, şi are mai multe maxime şi minime. O antenă reală care nu este omnidirecţională se numeşte *directivă*.

antenă os de peşte ⇒ antenă brad

antenă parabolică / *paraboloidal reflector antenna* / *antenne parabolique* / Antenă cu reflector constituită dintr-un reflector parabolic şi un excitator situat în vecinătatea focarului său. Notă: Reflectorul poate fi simetric faţă de axul paraboloidului sau excentric faţă de ax (antenă scoică). Excitatorul poate fi un dipol, un horn etc. şi poate conţine şi un subreflector. Exemplu: antena Cassegrain.

antenă parabolică cu excitator lateral / *off-set paraboloidal reflector antenna* / *antenne parabolique à source décalée* / Antenă parabolică prevăzută cu o porţiune de paraboloid disimetric în raport cu axa paraboloidului care nu conţine vârful, astfel încât efectul de mască produs de excitator să fie redus sau suprimat.

antenă (parabolică) cu reflector gregorian / *gregorian reflector antenna* / *antenne à réflecteur grégorien* / Antenă parabolică prevăzută cu un reflector secundar eliptic concav situat la o anumită distanţă de focar în raport cu vârful reflectorului principal. Notă: Pentru ameliorarea randamentului aperturii antenei, se pot uneori modifica formele reflectorului principal şi ale celui secundar în raport cu formele parabolice şi eliptice riguroase.

antenă pătrată / *Alford loop (antenna)* / *antenne en carré* / Antenă sensibil omnidirectivă în planul orizontal, constituită din patru conductoare izolate, de lungime sensibil egală cu o semiundă, dispuse în formă de pătrat într-un plan orizontal şi alimentate de două linii simetrice în două vârfuri opuse ale pătratului.

antenă pentru toate undele ⇒ antenă multibandă

(antenă) perdea / *curtain antenna* / *antenne rideau* / Antenă cu radiaţie transversală în reţea plană cu elementele radiante, constituite în general, din fire dispuse într-un plan vertical. Notă: Antenele perdea

uzuale sunt compuse din două perdele paralele dintre care una nealimentată cu rol de reflector, reversibile prin inversarea rolurilor celor două perdele. Elementele antenei perdea pot fi alimentate cu puteri sau faze inegale.

antenă perdea Chireix-Mesny / *Chireix-Mesny antenna / antenne Chireix-Mesny* / Antenă perdea constituită dintr-un ansamblu de conductori dispuși în dinți de fierăstrău simetrici și dreptunghici, cu părțile rectilinii egale cu o semilungime de undă.

(antenă) perdea de dipoli / *pinetree array / rideau multiple de doublets* / Rețea de antene care conțin perdele de dipoli.

antenă perdea Dolph-Chebyshev / *Chebyshev array / réseau de Dolph Chebyshev* / Antenă rețea constituită din elemente radiante uniform distanțate și astfel alimentate încât funcția caracteristică a rețelei să fi reprezentată printr-un polinom Cebîșev de ordin egal cu numărul de elemente minus 1. Notă: Funcția caracteristică a rețelei corespunde situației în care toți lobii laterali au același nivel.

antenă periscopică / *periscope antenna / antenne périscope* / Antenă constituită dintr-un element radiant foarte directiv situat în apropierea solului și astfel orientat încât fasciculul său să ilumineze un reflector derivator situat la o anumită înălțime care transferă în planul orizontal fasciculul vertical incident sau invers.

antenă retrodirectivă / *back-fire antenna / antenne rétrodirective* / Antenă care conține o sursă primară formată dintr-unul sau mai multe elemente radiante și dintr-un element reflector care ilumineză un reflector foarte apropiat, antena funcționând ca o cavitate rezonantă deschisă care radiază de la extremitatea deschisă în direcția opusă celei a radiației sursei primare.

antenă (radio)goniometrică / *directional-null antenna / antenne à zéro de rayonnement* / Antenă directivă astfel concepută încât să prezinte anumite direcții specificate de anulare a radiației.

(antenă) rețea / *array (antenna) / (antenne) (en) réseau* / Antenă constituită dintr-un ansamblu de elemente radiante, în general, identice, poziționate, orientate și alimentate pentru obținerea unor caracteristici de radiație determinate. Notă: În majoritatea cazurilor, elementele radiante sunt identice și congruente prin translație sau rotație în jurul unei axe, fiind, în general, spațiate în mod regulat. Elementele constitutive pot fi dispuse în lungul unei drepte, pe un cerc sau într-un plan.

(antenă) rețea conică ⇐ rețea conică (de antene) / *conical array / groupement conique (d'antennes)* / Antenă constituită dintr-un grup de elemente radiante identice în care fiecare ansamblu de puncte omoloage se găsesc pe o suprafață conică.

(antenă) rețea cu fază comutabilă / *phased array antenna / (antenne en) réseau à commande de phase* / Antenă rețea la care se poate varia orientarea fasciculului sau a formei diagramei de radiație acționând asupra fazelor relative de alimentare a diveselor elemente radiante ale rețelei.

(antenă) rețea cu radiație longitudinală / *end-fire array / antenne (en réseau) à rayonnement longitudinal* / Antenă rețea liniară sau antenă de formă alungită a cărei direcție de radiație maximă este cea a aliniamentului rețelei sau a celei mai mari dimensiuni a antenei.

(antenă) rețea cu radiație transversală / *broadside array / antenne (en réseau) à rayonnement transversal* / Antenă rețea liniară sau plană, sau antenă constituită pentru o apertură de mari dimensiuni cu direcția de radiație maximă perpendiculară sau aproape perpendiculară pe direcția celei mai mari dimensiuni a rețelei sau pe planul aperturii.

(antenă) rețea cu reflector / *reflective array antenna / antenne catadioptrique* / Antenă constituită dintr-o sursă primară și

un reflector compus din elemente dispuse pe o suprafață, astfel reglate încât unda reflectată de fiecare dintre acestea să aibă faza dorită pentru ca ansamblul să posede diagrama de radiație dorită. Notă: Elementele reflectorului sunt, în general, tronsoane de ghid de unde care conțin defazoare electrice, terminate prin scurtcircuite.

(antenă) rețea liniară / *linear array (antenna)* / *(antenne en) réseau rectiligne* / Antenă rețea ale cărei elemente radiante se deduc unul dintr-altul prin translații paralele cu o aceeași dreaptă.

(antenă) rețea plană / *planar array (antenna)* / *(antenne en) réseau plan* / Antenă rețea ale cărei elemente radiante de deduc unul dintr-altul prin translații paralele cu un același plan.

antenă reversibilă / *reversible antenna* / *antenne réversible* / Antenă directivă astfel concepută încât direcția lobului principal poate fi inversată printr-o modificare a alimentării.

antenă roată de caşcaval ⇒ antenă cu cornet

antenă rombică / *rhombic antenna* / *(antenne) losange* / Antenă simetrică directivă cu undă progresivă, constituită din conductori dispuși în formă de romb în general orizontal, alimentat la un vârf și închis la vârful opus pe o impedanță corespunzătoare. Notă: O antenă rombică poate fi simplă sau dublă, formată din două romburi întrepătrunse, egale și paralele, alimentate în paralel.

antenă simetrică / *symmetrical antenna* / *antenne symétrique* / Antenă constituită din două părți geometric simetrice în raport cu un plan considerat plan de potențial nul, concepută pentru a fi alimentată direct de la o linie simetrică.

antenă simetrizată / *balanced antenna* / *antenne (à alimentation) autosymétrisée* / Antenă constituită din două părți geometric simetrice în raport cu un plan considerat plan de potențial nul, concepută pentru a fi alimentată direct de la o linie asimetrică fără interpunerea unui simetrizor distinct. Notă: O asemenea antenă poate fi considerată ca încorporând un simetrizor.

antenă spirală logaritmică / *equiangular spiral antenna* / *antenne spirale équiangulaire* / Antenă independentă de frecvență constituită dintr-una sau mai multe perechi de suprafețe conductoare plane sau conice, limitată fiecare de două spirale echiunghiulare, spirale deducându-se una din alta prin rotația în jurul centrului spiralei sau al axei conului. Note: 1. Antena spirală logaritmică este, în general, constituită dintr-o pereche de brațe alimentate simetric, putând comporta de asemenea două perechi de brațe orientate la 90° în raport cu axa lor comună și alimentate încvadratură. 2. Brațele spiralelor pot fi aplicate pe o suprafață plană sau conică, antenele fiind denumite "antenă spirală logaritmică plană", respectiv "antenă spirală logaritmică conică". 3. În mod obișnuit, acestă antenă este astfel concepută încât părțile neconductoare ale suprafeței pe care este aplicată antena să aibă aceleași forme și dimensiuni cu cele ale brațului spiralei, concepție numită autocomplementară.

(antenă) superturnichet / *super-turnstile antenna* / *(antenne) super-tourniquet* / Antenă analogă unei antene turnichet, constituită dintr-unul sau mai multe etaje de elemente radiante dispuse în jurul unui suport vertical, fiecare constând dintr-o pereche de antene fluture cu fantele verticale intersectate în unghi drept și alimentate în cvadratură.

antenă turnantă ⇒ (antenă) turnichet

(antenă) turnichet ⇐ antenă turnantă / *turnstile antenna* / *(antenne) tourniquet* / Antenă care conține unul sau mai multe elemente radiante constituite fiecare din doi dipoli, perpendiculari între ei în centrele lor, alimentați în cvadratură de fază și dispuși în jurul unei axe perpendiculare pe planul perechilor de dipoli.

antenă ţigară / *cigar antenna* / *(antenne) cigare* / Antenă cu undă de suprafaţă constituită din discuri conductoare coaxiale dispuse perpendicular pe un suport metalic servind de axă comună şi comportând la o extremitate un element alimentat.

(antenă) unipol / *monopole (antenna)* / *antenne unipolaire* / Antenă constituită dintr-unul sau mai multe elemente conductoare, în general, rectilinii, plasate perpendicular pe o suprafaţă plană conductoare şi alimentate între aceasta şi extremitatea lor apropiată de suprafaţă. Exemple: antenele filare şi pilonii autoradianţi pentru unde kilometrice şi hectometrice, antenele cu contragreutate pentru unde metrice.

antenă unipol cu manşon / *sleeve monopole (antenna)* / *antenne unipolaire à manchon* / Antenă costituită dintr-o jumătate de dipol cu manşon proiectată de pe o suprafaţă conductoare plană.

antenă unipol închis / *folded monopole antenna* / *antenne unipolaire repliée* / Antenă unipol constituită dintr-o jumătate de dipol închis cu conductoarele nealimentate direct legate la suprafaţa conductoare.

antenă unipol verticală / *vertical monopole antenna* / *antenne verticale au sol* / Antenă unipol verticală pentru care suprafaţa conductoare este reprezentată de sol, a cărui conductivitate în vecinătatea antenei este ameliorată printr-un sistem de priză de pământ sau o contragreutate.

antenă universală ⇒ antenă multibandă

antenă vergea / *whip antenna* / *(antenne) fouet* / Antenă unipol constituită dintr-o tijă conductoare flexibilă, utilizată de exemplu pe autovehicule şi pe echipamente portabile.

antenă Yagi ⇐ antenă canal de undă / *Yagi-Uda antenna* / *(antenne) Yagi* / Antenă simetrică constituită din elemente radiante paralele şi coplanare, unul alimentat şi celelalte nealimentate dintre care unul este reflector şi celelalte sunt directori. Antena mai poate cuprinde reflectori exteriori planului elementelor de mai sus.

antet / *header* / *en-tête* /1. Bloc de control care precede blocul de date, şi care conţine informaţii referitoare la blocul de date care urmează: adresa destinatarului şi a emiţătorului, lungimea blocului de date etc. Notă: Antetul poate fi transmis separat de datele utile (ca un bloc individual), sau le poate prefixa pe acestea (antetul şi datele formând un singur bloc). 2. Parte iniţială a unui mesaj sau a unui pachet care conţine informaţiile de serviciu.

antet al mesajului / *message heading* / *en-tête du message* / Porţiune dintr-un mesaj, utilizată exclusiv pentru transmiterea informaţiilor de control al traficului.

antet de bandă / *tape header*/ *en-tête de bande* / Zonă de date aflată la începutul unei benzi (de hârtie sau magnetice), şi care conţine infomaţii generale despre banda respectivă (de exemplu, denumirea acesteia). Notă: Antetul de bandă mai conţine şi marcaje speciale, utilizate pentru detectarea începutului benzii.

antet de bloc / *block header* / *en-tête de bloc* / Desemnează informaţiile care apar la începutul unui bloc de date, cu scopul de a semnala începutul blocului, sau a furniza informaţii despre lungimea şi tipul blocului.

antibruiaj / *anti-jamming <AJ>* / *antibrouillage [intentionnel]* / Reducerea efectelor unui bruiaj intenţionat obţinută prin metode sau cu dispozitive adecvate.

anticoincidenţă / *anticoincidence* / *anticoïncidence* / Producerea unui eveniment sau a unui impuls pentru împiedicarea unui circuit sau a unui instrument de a furniza într-un interval de timp specificat un semnal de ieşire corespunzător unuia sau mai multor semnale primite la una sau mai multe intrări specificate.

antiferomagnetism / *antiferromagnetism* / *antiferromagnétisme* / Fenomen magnetic conform căruia, în absenţa unui câmp

magnetic aplicat din exterior, momentele magnetice ale atomilor sau ale ionilor identici învecinaţi sunt menţinute, prin interacţiunile acestora, într-o asemenea dispoziţie încât, prin compunere, să rezulte un moment magnetic nul; alinierea momentelor magnetice creşte odată cu câmpul magnetic aplicat.

antioxidant / *antioxidant* / *antioxydant* / Aditiv încorporat într-un izolant solid sau lichid pentru a reduce sau întârzia degradarea prin oxidare.

antiparticulă / *antiparticle* / *antiparticule* / Particulă cu aceeaşi masă şi acelaşi spin cu cele ale unei particule date, cu un număr cuantic opus şi, dacă este încărcată, cu o sarcină electrică de semn contrar. Notă: Fiecare particulă are antiparticula sa.

antrenare a frecvenţei, 1[efect al impedanţei de sarcină] / *frequency pulling, 1[effect of the load impedance]* / *effet d'entraînement de fréquence [dû à la charge]* / Variaţie a frecvenţei de oscilaţie rezultând dintr-o variaţie a impedanţei de sarcină.

antrenare a frecvenţei, 2[efect al unei oscilaţii exterioare] / *frequency pulling, 2[effect of an applied oscillation]* / *entraînement de fréquence [par une oscillation exterieure]* / Variaţia frecvenţei unui oscilator provocată de acţiunea unei oscilaţii exterioare periodice, având ca efect apropierea frecvenţei oscilatorului de o frecvenţă fundamentală, armonică sau subarmonică a oscilaţiei exterioare.

antrenare a imaginii / *dragging* / *entraînement d'image* / Deplasarea unuia sau mai multor segmente pe o suprafaţă de afişare prin translatarea de-a lungul parcursului unui locator.

antrenare directă ⇒ acţionare directă

(a) anula acţiunea în curs / *(to) cancel* / *annuler* / A suprima cererile de servicii adresate modulelor sistemului de operare sau de comunicaţii, fie când acestea se află în aşteptare pentru a fi servite, fie când sunt în curs de desfăşurare. Un exemplu tipic este distrugerea unui proces scăpat de sub control sau cu comportament incorect. Cererile lui de intrare-ieşire trebuie anulate pentru că ele nu se mai pot desfăşura după dispariţia procesului (şi nici nu trebuie să mai fie servite).

anunţător (de apel) ⇒ indicator (telefonic)

anvelopă a câştigului / *gain box* / *enveloppe du gain* / Frontiera domeniului caracteristicii câştigului în funcţie de frecvenţă, în interiorul căreia se estimează să rămână toate variaţiile câştigului.

anvelopă a conexiunii cablului / *cable connection enclosure* / *enveloppe du raccordement de câble* / Parte a aparatajului de comutare în carcasă metalică cu izolaţie gazoasă care conţine borna cablului şi borna de capăt a circuitului principal.

anvelopă a semnalului modulat în amplitudine / *envelope of an amplitude modulated signal* / *enveloppe d'un signal modulé en amplitude* / Ansamblu de două curbe constituind limitele superioare şi inferioare ale zonei baleiate de unda purtătoare, trasate în funcţie de timp, atunci când faza undei modulatoare variază în mod continuu cu 360°.

anvelopă (a unui echipament electric de comutare) / *enclosure (of an assembly)* / *enveloppe (d'un ensemble)* / Parte a unui echipament electric de comutare asigurând un grad de protecţie specificat al echipamentului împotriva influenţelor externe şi un grad de protecţie specificat la apropierea sau contactul cu părţi active şi cu părţi în mişcare.

anvelopă (a unui reactor nuclear) ⇐ confinare ⇐ înveliş de securitate (al reactorului) / *containment* / *confinement* / Incintă de siguranţă împotriva dispersiei unor cantităţi inacceptabile de substanţe radioactive în afara unei zone controlate, chiar în cazul unui accident al reactorului. Notă: Termen utilizat, de obicei, şi pentru sistemul de anvelopare.

anvelopă (a unui semnal) ⇒ amplitudine (a unui semnal)

anvelopă (a unui tub electronic) / *envelope, 1[of an electronic tube]* / *enveloppe,*

1[d'un tube électronique] / Parte a unui tub electronic sub forma unei incinte etanşe la gaz, în care se află electrozii.

anvelopă izolantă [izolator] / *hollow insulator [open from end to end]* / *enveloppe isolante [isolateur]* / Izolator cu gol interior prevăzut sau nu cu renuri la exterior. Notă: În general, elementul izolant nu este prevăzut cu armături metalice. El poate fi format din unul sau mai multe elemente izolatoare, asamblate permanent (nedemontabil).

anvelopă primară / *primary envelope* / *enveloppe primaire* / Anvelopă de securitate de înaltă rezistenţă care conţine combustibilul şi fluidul de răcire primar.

aparat / *apparatus* / *appareil* / Dispozitiv sau grupare de dispozitive asamblate care poate fi utilizat ca unitate independentă pentru a îndeplini funcţii particulare. Notă: În limba engleză, termenul "*apparatus*" implică uneori o utilizare de către persoane calificate într-un scop profesional.

aparat [în instrumentaţia nucleară] / *apparatus [in nuclear instrumentation]* / *appareil [en instrumentation nucléaire]* / Termen general utilizat pentru desemnarea instrumentelor, detectoarelor, ansamblurilor, subamsamblurilor şi componentelor utilizate în instrumentaţia nucleară.

aparat analogic de măsurare / *analogue (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) analogique* / Aparat de măsurare a cărui indicaţie este o funcţie continuă de mărimea măsurată. Notă: Acest termen se referă la forma de prezentare a semnalelor de ieşire şi nu la principiul de funcţionare al aparatului.

aparat antiexploziv / *flameproof (apparatus)* / *(appareil) antidéflagrant* / Aparat proiectat să funcţioneze într-o atmosferă explozivă şi construit astfel încât să împiedice propagarea în exterior a eventualelor explozii interioare.

aparat aperiodic / *aperiodic instrument* / *appareil apériodique* / Aparat de măsurare indicator al cărui echipaj mobil atinge poziţia sa de echilibru fără a efectua oscilaţii în jurul acestei poziţii.

aparat auxiliar (al unui aparat de măsurare) / *auxiliary apparatus* / *appareil auxiliaire (d'un appareil de mesure)* / Aparat utilizat pentru măsurare, fără a fi un aparat de măsurare propriu-zis. Exemple: amplificatorul de măsurare, divizorul de frecvenţă.

aparat bimetalic / *bimetallic instrument* / *appareil bimétallique* / Aparat termic în care deformarea unui element bimetalic, încălzit direct sau indirect de către curent, furnizează indicaţia.

aparat cu ac indicator / *pointer instrument* / *appareil à aiguille (mobile)* / Aparat indicator al cărui index este constituit dintr-un ac indicator mobil în raport cu o scală fixă.

aparat cu acţionare automată / *automatically-operated apparatus* / *appareil à fonctionnement automatique* / Aparat care conţine elemente sensibile la variaţiile unei mărimi fizice care provoacă funcţionarea sa în condiţii predeterminate.

aparat cu acţiune directă / *direct acting instrument* / *appareil à action directe* / Aparat în care dispozitivul indicator sau cel de inscripţionare este cuplat mecanic cu echipajul mobil şi acţionat de acesta.

aparat cu acţiune indirectă / *indirect acting instrument* / *appareil à action indirecte* / Aparat în care dispozitivul indicator sau cel de inscriptionare este acţionat de un motor sau alt dispozitiv controlat de mărimea măsurată, folosind mijloace electromagnetice, electrice sau electronice. Notă: Aparatele cu acţiune indirectă pot utiliza orice metodă de comparaţie, în general, electrică sau mecanică.

aparat (cu acţiune indirectă) cu echilibrare electrică / *(indirect acting) electrical balance instrument* / *appareil (à action indirecte) à comparaison électrique* / Aparat cu acţiune indirectă în care mişcarea sau poziţia dispozitivului indicator sau înregistrator sunt comandate

de diferenţa dintre două mărimi electrice, obţinută prin mijloace electrice.

aparat (cu acţiune indirectă) cu echilibrare mecanică / *(indirect acting) mechanical balance instrument / appareil (à action indirecte) à comparaison mécanique* / Aparat cu acţiune indirectă în care mişcarea sau poziţia dispozitivului indicator sau înregistrator sunt comandate de diferenţa dintre două mărimi mecanice, obţinută prin metode mecanice sau electromecanice.

aparat cu baie de ulei / *oil-immersed apparatus / appareil à bain d'huile* / Aparat la care elementele principale sau o parte dintre aceste elemente sunt imersate în ulei.

aparat cu blocarea dispozitivului mobil / *instrument with locking device / appareil à blocage d'équipage* / Aparat de măsurare al cărui echipaj mobil este imobilizat în poziţia corespunzătoare producerii unui anumit eveniment, sau la sfârşitul unui interval de timp determinat după stabilizarea curentului.

aparat cu câmp învârtitor / *rotating field instrument / appareil à champ tournant* / Aparat cu inducţie în care organul mobil este supus acţiunii mai multor câmpuri alternative prezentând între ele diferenţe de fază, astfel încât câmpul magnetic rezultant să fie unul învârtitor.

aparat cu canale multiple / *multiple channel instrument / appareil à voies multiples* / Aparat cu circuit(e) intern(e) de măsurare conectat(e) succesiv la circuite externe de măsură diferite.

aparat cu citire directă / *direct-reading instrument / appareil à lecture directe* / Aparat de măsurare indicator care furnizează la simpla citire o valoare egală sau proporţională cu mărimea de măsurat.

aparat cu coloană de umbră / *shadow column instrument / appareil à colonne d'ombre* / Aparat indicator în care indicaţiile sunt date de o coloană de umbră pe o scală luminoasă aparţinând aparatului sau separată de acesta.

aparat cu contacte / *instrument with contacts / appareil à contacts* / Aparat de măsurare indicator al cărui echipaj mobil închide sau deschide contacte pentru anumite poziţii predeterminate.

aparat cu coordonate curbilinii / *instrument with curvilinear ordinates / appareil à ordonnées curvilignes* / Aparat înregistrator în care deplasarea dispozitivului de inscripţionare se efectuează după o linie curbă, atunci când mărimea măsurată variază iar dispozitivul de antrenare a suportului diagramei este oprit.

aparat cu coordonate rectilinii / *instrument with rectilinear ordinates / appareil à ordonnées rectilignes* / Aparat înregistrator în care deplasarea dispozitivului de inscripţionare se efectuează după o linie practic dreaptă, atunci când mărimea de măsurat variază iar dispozitivul de antrenare a suportului diagramei este oprit.

aparat cu decalare a originii / *instrument with zero displacement / appareil à décalage d'origine* / Aparat de măsurare indicator care utilizează un dispozitiv adiţional pentru modificarea poziţiei reperului de zero electric.

aparat cu deplasarea electrică a zeroului / *instrument with electrically-suppressed zero / appareil à butée électrique de zéro* / Aparat în care reperul de zero este deplasat în afara scalei prin mijloace electrice.

aparat cu dispozitiv de imprimare / *printing instrument / appareil à dispositif d'impression* / Aparat înregistrator în care urma este obţinută cu ajutorul unui dispozitiv de imprimare.

aparat cu ecran electric ⇐ aparat cu ecran electrostatic / *instrument with electric screen / appareil à écran électrique* / Aparat de măsurare prevăzut cu ecrane, în scopul protejării contra influenţei câmpurilor electrice exterioare.

aparat cu ecran electromagnetic / *instrument with electromagnetic screening / appareil à écran électromagnétique* / Aparat de măsurare prevazut cu ecrane conductoare, în scopul protejării contra

influenţei câmpurilor electromagnetice exterioare.

aparat cu ecran electrostatic ⇒ aparat cu ecran electric

aparat cu ecran magnetic / *instrument with magnetic screening / appareil à protection magnétique* / Aparat de măsurare al cărui element de măsurare este înconjurat de circuite magnetice (ecrane) pentru reducerea puternică a influenţei câmpurilor magnetice exetrioare.

aparat cu index luminos / *instrument with optical index / appareil à index lumineux* / Aparat de măsurare indicator, în care indicaţiile sunt date prin deplasarea unui index luminos pe o scală aparţinând aparatului sau separată de acesta.

aparat cu izolaţie adiţională / *instrument with additional insulation / appareil à isolation additionnelle* / Aparat de măsurare prevăzut cu izolaţie dublă şi/sau o izolaţie întărită pentru ansamblul aparatului, fără dispozitiv de punere la pământ de protecţie, şi cu o anvelopă izolantă, continuă şi suficient de robustă acoperind toate părţile metalice, cu excepţia micilor piese de tipul plăcilor de identificare, a şuruburilor sau a niturilor, separate de părţile sub tensiune printr-o izolaţie cel puţin echivalentă izolaţiei întărite, bornele nefiind luate în consideraţie. Notă: Construcţia aparatelor cu carcasă metalică cu izolaţie adiţională nu este recomandată.

aparat cu lamele vibrante / *vibrating reed instrument / appareil à lames vibrantes* / Aparat indicator pentru măsurarea frecvenţei unui semnal, care conţine un ansamblu de lamele vibrante ajustate în frecvenţă, dintre care una sau mai multe intră în rezonanţă sub acţiunea unui curent alternativ de frecvenţă corespunzătoare, parcurgând una sau mai multe bobine fixe.

aparat cu magnet fix şi fier mobil / *permanent-magnet moving-iron instrument / appareil à fer mobile et à aimant* / Aparat de măsurare care conţine o piesă feromagnetică mobilă supusă acţiunii unui magnet fix şi unei bobine fixe parcursă de un curent.

aparat cu membrană / *diaphragm gauge / capteur de pression à diaphragme* / Aparat în care presiunea este măsurată prin deplasarea unei membrane pe faţa căreia se aplică presiunea care trebuie măsurată.

aparat cu montaj fix / *fixed instrument / appareil à montage fixe* / Aparat de măsurare destinat instalării permanente pe un suport şi, în consecinţă, racordat la unul sau mai multe circuite exterioare cu ajutorul unor conductoare permanent instalate.

aparat cu o singură cale / *single-channel instrument / appareil à voie unique* / Aparat cu circuit(e) intern(e) de măsurare destinat(e) unui singur circuit extern de măsurare.

aparat cu părţi conductoare accesibile / *instrument with accessible conductive parts / appareil avec parties conductrices accessibles* / Aparat de măsurare, ale cărui părţi conductoare sunt accesibile în poziţie normală de utilizare. Piesele de mici dimensiuni ca, de exemplu, plăcile de identificare, şuruburile sau niturile, care sunt izolate de circuitele de măsurare şi/sau auxiliare, precum şi bornele, nu sunt luate în considerare.

aparat cu punte (de măsurare) / *bridge instrument / appareil à pont* / Aparat cu acţiune indirectă în care mărimea de intrare (rezistenţă sau impedanţă) este plasată în cel puţin un braţ al unei punţi de măsurare şi comparată cu o rezistenţă (impedanţă) de referinţă, punte echilibrată cu ajutorul unui servomecanism. Poziţia dispozitivului indicator sau înregistrator corespunde reglajului de echilibru.

aparat cu reacţie electromecanică / *electromechanical feedback instrument / appareil à réaction électromécanique* / Aparat cu acţiune indirectă în care mărimea de intrare produce într-un mecanism dublu-simetric două forţe sau

cupluri care sunt comparate între ele, una sau ambele forţe, respectiv unul sau ambele cupluri depinzând de poziţia dispozitivului indicator şi/sau înregistrator. Exemple: Frecvenţmetrul, în care tensiunea, a cărei frecvenţă trebuie măsurată, este aplicată la două circuite producând două forţe (sau cupluri) în opoziţie, într-unul din cele două circuite forţa depinzând de frecvenţă, în celălalt aceasta fiind independentă sau dependentă după o lege diferită. O modificare a frecvenţei conduce la o variaţie a forţei (sau a cuplului) în primul circuit şi provoacă (prin intermediul servomecanismului) deplasarea dispozitivului indicator şi/sau înregistrator şi restabilirea, cu ajutorul unei rezistenţe variabile adecvate inserate în cel de-al doilea circuit, a forţei sau cuplului de echilibru. Logometrul, fazmetrul etc. pot funcţiona pe acelaşi principiu.

aparat cu reacţie mecanică / *mechanical feedback instrument* / *appareil à réaction mécanique* / Aparat cu acţiune indirectă, în care mărimea de intrare produce un cuplu sau o forţă, care sunt comparate cu un cuplu sau o forţă legate de poziţia dispozitivului indicator şi/sau înregistrator. produse de unul sau mai multe resorturi antagoniste.

aparat cu redresor / *rectifier instrument* / *appareil à redresseur* / Aparat pentru măsurarea mărimilor alternative, în general de tip magnetoelectric, asociat cu un dispozitiv redresor.

aparat cu scală extinsă / *expanded-scale instrument* / *appareil à échelle dilatée* / Aparat de măsurare pentru care o mică parte din domeniul de măsurare ocupă prin dilatare cea mai mare parte din lungimea scalei.

aparat cu scală mobilă / *moving-scale instrument* / *appareil à échelle mobile* / Aparat indicator a cărui scală este mobilă în raport cu un index fix. Notă: Aparatul cu scală proiectată este un tip particular de aparat cu scală mobilă.

aparat cu scală proiectată / *projected-scale instrument* / *appareil à échelle projetée* / Aparat indicator a cărui scală, solidară cu echipajul mobil, este proiectată pe un ecran dotat cu un index fix.

aparat cu spot luminos / *mirror instrument* / *appareil à miroir* / Aparat de măsurare indicator, în care indicaţiile sunt furnizate prin deplasarea unui fascicul luminos reflectat de o oglindă fixată pe echipajul mobil.

aparat cu sursă electrică internă / *internally powered equipment* / *appareil à source électrique interne* / Aparat care poate funcţiona cu o sursă electrică internă.

aparat cu şunt / *shunted instrument* / *appareil à shunt* / Ansamblu format dintr-un aparat de măsurare şi un şunt separat.

aparat cu termocuplu / *thermocouple instrument* / *appareil à thermocouple* / Aparat în care curentul produce încălzirea unuia sau mai multor termocupluri, cărora le sunt măsurate forţele electromotoare.

aparat cu termorezistenţă / *bolometric instrument* / *appareil thermique à résistance* / Aparat de măsurare, în care se utilizează variaţia rezistenţei unui conductor produsă de curentul de măsurat.

aparat cu un singur domeniu de măsură / *single-range (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) à calibre unique* / Aparat de măsurare, care are numai un singur domeniu de măsurare.

aparat cu zero decalat / *instrument with suppressed zero* / *appareil à suppression de zéro* / Aparat de măsurare indicator care nu furnizează informaţie utilă când mărimea de măsurat este inferioară unei anumite valori. Notă: Nivelul de zero decalat poate fi reprezentat atât de nivelul de zero mecanic cât şi de cel electric.

aparat de anestezie / *anaesthesia equipment* / *appareil d'anesthésie* / Aparat destinat furnizării gazelor şi vaporilor anestezici într-un sistem respirator spre un pacient.

aparat de bruiaj ⇒ emiţător de bruiaj

aparat de categoria G protejat contra anestezicelor <APG> / *anaesthetic-proof category G equipment <APG>* / *appareil de catégorie G protegé contre les anesthésiques <APG>* / Aparat sau parte a unui aparat conformându-se prescripţiilor specificate în privinţa construcţiei, a marcării şi a documentaţiei, în scopul evitării apariţiei surselor de inflamare într-un amestec uşor inflamabil de gaz anestezic, oxigen şi/sau protoxid de azot.

aparat de clasă A / *class A equipment* / *appareil de classe A* / Aparat prevăzut pentru a fi utilizat în orice clădire diferită de cele cu destinaţie casnică şi de cele conectate direct la o reţea de distribuţie electrică de joasă tensiune alimentând clădiri de utilitate casnică. Note: 1. Utilizarea aparatelor neconforme limitelor clasei A, dar care nu provoacă degradarea inacceptabilă a serviciilor de radiocomunicaţii, poate fi autorizată cu titlu individual de autoritatea naţională competentă. 2. Deşi limitele clasei A au fost stabilite pentru clădiri industriale şi comerciale, administraţiile pot autoriza, cu măsurile complementare necesare, instalarea şi utilizarea aparatelor ISM de clasă A într-o clădire de utilitate casnic sau într-un amplasament conectat direct la reţeaua de distribuţie electrică de uz casnic.

aparat de clasă B / *class B equipment* / *appareil de classe B* / Aparat prevăzut pentru a fi utilizat în clădiri cu destinaţie casnică şi în clădiri racordate direct la o reţea de distribuţie electrică de joasă tensiune alimentând clădiri de utilitate casnică.

aparat de clasă de referinţă / *reference-class instrument* / *instrument de classe de référence* / Aparat de măsurare ale cărui performanţe şi stabilitate sunt suficiente pentru a-i permite utilizarea ca aparat de referinţă.

aparat de clasă de rutină / *field-class instrument* / *instrument de classe de routine* / Aparat de măsurare ale cărui performanţe şi stabilitate sunt suficiente pentru a-i permite utilizarea ca aparat de rutină.

aparat de comutare ⇐ aparat de comutaţie / *switching device* / *appareil de connexion* / Aparat destinat să stabilească sau să întrerupă curentul într-unul sau mai multe circuite electrice.

aparat de comutare bipolar / *two-pole switching device* / *appareil bipolaire de connexion* / Aparat de comutare care are doi poli astfel cuplaţi încât să funcţioneze împreună.

aparat de comutare cu semiconductoare / *semiconductor switching device* / *appareil de connexion à semiconducteur* / Aparat de comutare conceput pentru a stabili curentul într-un circuit electric prin intermediul controlului conductivităţii unui semiconductor.

aparat de comutare de transfer / *transfer switching device* / *appareil de connexion de transfert* / Aparat electric destinat să transfere unul sau mai multe circuite de sarcină de la o sursă de alimentare la alta.

aparat de comutare mecanică / *mechanical switching device* / *appareil mécanique de connexion* / Aparat de conexiune destinat să închidă şi să deschidă unul sau mai multe circuite electrice prin intermediul contactelor separabile. Notă: Orice aparat de comutare mecanică poate fi clasificat în funcţie de mediul în care deplasează contactele sale (de exemplu: aer, SF_6, ulei, vid).

aparat de comutare mecanică cu declanşare condiţionată / *fixed trip mechanical switching device* / *appareil mécanique de connexion à déclenchement conditionné* / Aparat de comutare mecanică la care declanşarea este posibilă numai atunci când contactele principale sunt închise.

aparat de comutare mecanică, cu declanşare liberă / *trip-free mechanical switching device* / *appareil mécanique de connexion à déclenchement libre* / Aparat de comutare mecanică ale cărui contacte mobile revin în poziţia deschis şi rămân în această poziţie, când manevra de

declanşare este comandată după debutul manevrei de anclanşare, chiar dacă comanda de anclanşare este menţinută. Notă: În scopul asigurării unei întreruperi corecte a curentului care s-ar fi putut stabili, ar putea fi necesar ca, imediat, contactele să ajungă în poziţia închis.

aparat de comutare monopolar / *single-pole switching device* / *appareil unipolaire de connexion* / Aparat de comutare care are un singur pol.

aparat de comutare multipolar / *multi-pole switching device* / *appareil multipolaire de connexion* / Aparat de comutare care are mai mulţi poli astfel cuplaţi încât să funcţioneze împreună.

aparat de comutare tripolar / *three-pole switching device* / *appareil tripolaire de connexion* / Aparat de comutare care are trei poli astfel cuplaţi încât să funcţioneze împreună.

aparat de comutaţie ⇒ aparat de comutare

aparat de control / *precision instrument* / *appareil de contrôle* / Denumire atribuită frecvent aparatelor de precizie medie, în general, transportabile.

aparat de diagnostic cu energie ultrasonoră / *medical diagnostic ultrasonic equipment* / *appareil de diagnostic médical à ultrasons* / Combinaţie dintre pupitrul unui aparat cu ultrasunete şi ansamblul traductoarelor ultrasonice, constituind un sistem de diagnostic complet.

aparat de diferenţă / *difference apparatus* / *appareil à différence* / Aparat în care semnalul de ieşire este funcţie de diferenţa dintre două semnale de intrare. Exemplu: integratorul liniar diferenţial. Notă: Termenul „diferenţial" este rezervat aparatelor destinate măsurării variaţiilor elementare ale unei mărimi.

aparat de (electro)chirurgie cu curenţi de înaltă frecvenţă / *high-frequency surgical equipment* / *appareil d'électrochirurgie à courant haute fréquence* / Aparat electromedical cu acccesoriile sale, destinat efectuării de operaţii chirurgicale ca, de exemplu, tăierea sau coagularea ţesuturilor biologice, cu ajutorul curenţilor de înaltă frecvenţă. Notă: Utilizarea frecvenţelor mai mari de 0,3 MHz evită stimularea indezirabilă nervoasă şi musculară, care ar rezulta din folosirea curenţilor de joasă frecvenţă. În mod normal, nu se utilizează frecvenţe mai mari de 5 MHz, pentru minimizarea problemelor legate de curenţii de scurgere de înaltă frecvenţă, dar se pot folosi frecvenţe ridicate în tehnicile care utilizează electrozi bipolari.

aparat de endoscopie / *endoscopic equipment* / *appareil d'endoscopie* / Aparat electromedical compus dintr-un endoscop, accesoriile sale şi blocul său de alimentare. Notă: Elementele de încălzire electrice ale sondelor crioscopice sunt considerate aparate de endoscopie.

aparat de examinare verticală / *vertical examination stand* / *(appareil à) dossier vertical* / Aparat de examinare radiologică prevăzut cu un suport vertical, pentru pacienţii aşezaţi sau stând în picioare.

aparat de exterior / *outdoor (apparatus)* / *(appareil) d'extérieur* / Aparat electric proiectat pentru a fi utilizat în exteriorul clădirilor.

aparat de grad de luciu / *glossmeter* / *luisancemètre* / Aparat destinat măsurării diverselor proprietăţi fotometrice ale unei suprafeţe cu aspect lucios.

aparat de iluminat ⇒ corp de iluminat

aparat de inducţie / *induction instrument* / *appareil à induction* / Aparat de măsurare a cărui funcţionare este bazată pe interacţiunea câmpurilor magnetice alternative ale unor electromagneţi ficşi cu câmpurile magnetice produse de curenţii induşi în piese conductoare mobile.

aparat de interior / *indoor apparatus* / *appareil d'intérieur* / Aparat electric proiectat pentru a fi folosit în exclusivitate în spaţii interioare.

aparat de încălzit / *heater* / *corps de chauffe* / Ansamblu care încorporează unul sau mai multe elemente încălzitoare.

aparat de încălzit cu electrozi / *electrode heater* / *corps de chauffe à électrodes* /

Echipament electrotermic fără cameră, în care o încărcătură este încălzită printr-un procedeu de încălzire cu electrozi.

aparat de încălzit cu electrozi, continuu / *continuous electrode water heater / corps de chauffe à électrodes continu* / Aparat de încălzit cu electrozi în care apa în circulaţie este încălzită.

aparat de încălzit cu inducţie / *induction heater / corps de chauffe à induction* / Dispozitiv de încălzire electrică fără cameră de încălzire închisă, în care încărcătura este încălzită prin inducţie la o temperatură apropiată de cea a punctului de topire.

aparat de încălzit cu plasmă / *plasma heater / poste de chauffage par plasma* / Element de încălzire electrică prin care un material este încălzit cu arzătoare cu plasmă.

aparat de încălzit de suprafaţă cu inducţie / *surface induction heater / corps de chauffe de surface à induction* / Dispozitiv de încălzire fără cameră, în care suprafaţa încărcăturii este încălzită prin inducţie.

aparat de încălzit dielectric / *dielectric heater / poste de chauffage diélectrique* / Echipament de încălzire dielectrică fără cameră, cu doi sau mai mulţi electrozi de lucru conectaţi la un generator pentru încălzire dielectrică.

aparat de încălzit din ceramică cu infraroşii / *infrared ceramic heater / corps de chauffe en céramique à infrarouge* / Emiţător de radiaţii infraroşii a cărei componentă structurală este o sursă de radiaţii constituită din material ceramic sau acoperită cu material ceramic.

aparat de încălzit integral cu inducţie / *through induction heater / corps de chauffe à coeur à induction* / Dispozitiv de încălzire fără cameră, în care încărcătura este încălzită în totalitate prin inducţie.

aparat de încălzit prin rezistenţă / *resistance heater / poste de chauffage électrique par résistance* / Echipament electrotermic, fără cameră, utilizat pentru încălzirea prin rezistenţă.

aparat de înregistrare a caracteristicilor descărcărilor electrice ⇒ clidonograf

aparat de înregistrare grafică (cu radiaţii X) ⇒ kimograf (cu radiaţii X)

aparat de măsurare, 1[sens larg] ⇐ aparat de măsurat / *measuring instrument, 1[broad sense] / instrument de mesurage* / Dispozitiv pentru detectarea sau măsurarea unei mărimi sau pentru furnizarea unei mărimi în vederea măsurării.

aparat de măsurare, 2[sens restrâns] / *measuring instrument, 2[narrow sense] / appareil mesureur* / Instrument de măsurare care transformă mărimea măsurată sau una din mărimile asociate acesteia într-o indicaţie sau o altă informaţie echivalentă.

aparat de măsurare a capacităţii electrice ⇐ capacimetru / *capacitance meter / capacimètre* / Aparat destinat măsurării capacităţii electrice, în farazi şi submultiplii acestuia.

aparat de măsurare a raportului a două mărimi / *quotient-meter / quotientmètre* / Aparat destinat măsurării raportului valorilor a două mărimi de natură diferită.

aparat de măsurare (al unui nivelmetru cu radiaţii ionizante) / *processing unit (of a level meter by ionizing radiation) / appareil de mesure (d'un limnimètre à rayonnement ionisant)* / Dispozitiv electronic ce furnizează alimentarea necesară, tratează semnalele provenite de la detector şi eliberează semnalele de ieşire.

aparat (de măsurare) astatic / *astatic (measuring) instrument / appareil astatique* / Aparat de măsurare al cărui element de măsurare este, prin construcţie, insensibil la inducţii magnetice uniforme de origine externă.

aparat (de măsurare) cu domenii multiple / *multi-range (measuring) instrument / appareil (mesureur) à calibres multiples* / Aparat de măsurare care are mai multe domenii de măsurare.

aparat de măsurare cu funcție de comandă / *measuring instrument with circuit control devices* / *appareil mesureur à fonction de commande* / Aparat de măsurare care produce semnale electrice de comandă pentru valori predeterminate ale mărimii măsurate.

aparat (de măsurare) cu funcție unică / *single-function (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) à fonction unique* / Aparat de măsurare conceput pentru măsurarea unui singur tip de mărime.

aparat (de măsurare) cu funcții multiple / *multi-function (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) à fonctions multiples* / Aparat de măsurare cu un singur dispozitiv indicator, pentru măsurarea mai multor tipuri de mărimi (exemplu: multimetru).

aparat (de măsurare) cu scale multiple / *multi-scale (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) à échelles multiples* / Aparat de măsurare care are mai multe scale.

aparat de măsurare de ieșire ⇐ indicator la ieșire ⇐ outputmetru / *output meter* / *appareil de mesure de sortie* / Indicator etalonat încorporat unei surse de semnal, indicând amplitudinea semnalului de ieșire specificat.

aparat de măsurare diferențial / *differential measuring instrument* / *appareil mesureur de différence* / Aparat pentru măsurarea diferenței între valorile a două mărimi de aceeași natură existente în același moment în două circuite diferite.

aparat de măsurare electronic ⇐ echipament de măsurare electronic / *electronic measuring instrument* / *appareil mesureur électronique* / Aparat pentru măsurarea unei mărimi (electrice sau neelectrice), prin mijloace electronice.

aparat (de măsurare) fix / *fixed (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) fixe* / Aparat de măsurare conceput pentru a fi montat pe un suport și conectat la unul sau mai multe circuite exterioare prin intermediul unor conductoare permanente.

aparat (de măsurare) indicator / *displaying (measuring) instrument* / *appareil (de mesure) afficheur* / Aparat de măsurare care afișează, în fiecare moment, valoarea mărimii de măsurat. Exemple: voltmetrul cu indicație analogică, frecvențmetrul numeric, micrometrul cu șurub. Note: 1. O indicație poate fi analogică (continuă sau discontinuă) sau numerică. 2. Valorile mai multor mărimi pot fi indicate simultan. 3. Un aparat de măsurare indicator poate furniza, în plus, o înregistrare.

aparat (de măsurare) înregistrator / *recording (measuring) instrument [recorder]* / *appareil (mesureur) enregistreur* / Aparat de măsurare care înregistrează pe un suport de înregistrare informații corespunzătoare valorilor mărimii măsurate. Exemple: barograful, dozimetrul termoluminiscent, spectrometrul înregistrator. Note: 1. Înregistrarea poate fi analogică (linie continuă sau discontinuă) sau numerică. 2. Anumite aparate înregistratoare conțin un dispozitiv indicator. 3. Anumite aparate înregistratoare pot înregistra informații privind mai multe mărimi.

aparat (de măsurare) integrator ⇐ contor, 1[sens general] ⇐ contor integrator / *integrating (measuring) instrument* / *appareil (de mesure) intégrateur* / Aparat de măsurare care furnizează integrala unei mărimi de intrare în funcție de altă mărime, în general, timpul. Exemplu: contorul de energie electrică.

aparat (de măsurare) numeric / *digital (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) numérique* / Aparat de măsurare în care mărimea măsurată este receptată sub formă de semnale discrete sau convertită în astfel de semnale, furnizând informația de ieșire sub formă numerică. Notă: Acest termen se referă la forma de prezentare a semnalelor de ieșire și nu la principiul de funcționare al aparatului.

aparat de măsurare obiectivă a echivalentului de referință / *objective reference equivalent meter* / *appareil de*

mesure objective de l'équivalent de référence / Aparat destinat măsurării obiective a mărimilor raportate la echivalentul de referinţă, care nu sunt în mod necesar egale cu acest echivalent. Notă: Relaţia dintre echivalentul de referinţă şi rezultatele obţinute prin intermediul unui aparat de măsurare obiectivă a echivalentului de referinţă depinde de caracteristicile telefonului.

aparat de măsurare polifazat / *polyphase instrument* / *appareil de mesure polyphasé* / Aparat destinat măsurării puterii active sau reactive sau a factorului de putere într-un sistem polifazat, echilibrat sau nu. Aparatul de măsurare polifazat poate măsura şi alte mărimi într-un sistem polifazat.

aparat (de măsurare) portabil / *portable (measuring) instrument* / *appareil (mesureur) portatif* / Aparat de măsurare conceput special pentru a fi transportat în mână şi conectat sau deconectat în circuitul de măsurare de către utilizator.

aparat (de măsurare) programabil / *programmable measuring apparatus* / *instrument de mesurage programmable* / Aparat de măsurare care efectuează operaţiuni specificate la comanda sistemului, putând transmite acestuia rezultatele măsurării.

aparat de măsurat ⇒ aparat de măsurare, 1 [sens larg]

aparat de precizie / *substandard instrument* / *appareil de précision* / Aparat de măsurare ale cărui precizie şi condiţii de utilizare sunt intermediare între cele ale aparatului etalon şi cele ale aparatului de control.

aparat de radiaţii X ⇒ echipament cu radiaţii X

aparat de referinţă / *reference instrument* / *instrument de référence* / Aparat de măsurare destinat etalonării altor instrumente.

aparat de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru calitatea transmisiunii =. ARAEN / *reference apparatus for the determination of transmission performance ratings* / *appareil de référence pour la détermination des affaiblissements équivalents pour la netteté* / Ansamblul echipamentelor păstrate în laboratorul CCITT compus dintr-un sistem de transmisiune telefonică subdivizat în sistemul emiţător, linia şi sistemul receptor, un aparataj comun destinat furnizării zgomotului ambiant şi dispozitive de intercomunicaţie, un echipament de etalonare astfel dispus încât să faciliteze mentenanţa corectă a ansamblului. Notă: ARAEN este utilizat în constituirea noului sistem fundamental pentru determinarea echivalenţilor de referinţă (NOSFER) şi a sistemului de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru articulaţie (SRAEN).

aparat de rutină / *field instrument* / *instrument de routine* / Aparat de măsurare destinat măsurărilor uzuale de rutină.

aparat de sudare dielectrică a materialelor plastice / *dielectric plastic welder* / *soudeur diélectrique des plastiques* / Aparat de încălzit dielectric echipat cu o presă şi cu cel puţin un electrod de sudură, destinat sudării materialelor plastice.

aparat (de tablou) fără ramă continuă / *instrument without continuous flange* / *appareil sans collerette continue* / Aparat electric de măsurare prevăzut cu ramă numai pe două părţi opuse, servind exclusiv fixării.

aparat de telefon ⇒ telefon

aparat de telescriere ⇐ teleautograf / *telewriter (in facsimile)* / *appareil de téléécriture* / Echipament pentru telescriere în care mişcarea unui stilou efectuată manual pe o suprafaţă plană comandă electric, la extremitatea receptoare, executarea unui traseu asemănător.

aparat de terapie cu energie ultrasonică / *ultrasonic therapy equipment* / *appareil à ultrasons pour thérapie* / Aparat conceput pentru producerea de ultrasunete aplicabile unui pacient în scopuri terapeutice, care conţine în esenţă un generator de energie electrică de înaltă frecvenţă şi un

traductor pentru conversia acestei energii în ultrasunete.

aparat de terapie cu microunde / *microwave therapy equipment / appareil de thérapie à micro-ondes* / Aparat destinat tratării unui pacient cu un câmp de radiații electromagnetice în domeniul frecvențelor cuprinse între 300 MHz și 30 GHz.

aparat de terapie cu unde scurte / *shortwave therapy equipment / appareil de thérapie à ondes courtes* / Aparat pentru tratamentul unui pacient prin expunerea acestuia la câmpuri electrice sau magnetice produse de aparat, cu frecvențe cuprinse între 3 MHz și 300 MHz.

aparat de ventilație pulmonară ⇐ ventilator pulmonar / *lung ventilator / ventilateur pulmonaire* / Dispozitiv automat conectat la căile respiratorii ale pacientului, destinat amplificării sau furnizării ventilației pulmonare a pacientului.

aparat detector / *detecting instrument / appareil détecteur* / Aparat de măsurare pentru decelarea unei mărimi fără considerarea valorii sale, indicând, în anumite cazuri, o valoare aproximativă a mărimii și/sau semnul acesteia. *Note*: 1. O indicație se poate obține numai dacă valoarea mărimii atinge un prag dat, numit „variație minimă detectabilă" al detectorului. 2. În anumite domenii, termenul „detector" este utilizat pentru conceptul de „captor".

aparat electric de măsurare / *electrical measuring instrument / appareil mesureur électrique* / Aparat pentru măsurarea unei mărimi electrice sau a uneia neelectrice, prin mijloace electrice.

aparat electric de măsurare (a unei mărimi electrice) / *electrical measuring instrument (for electrical quantity) / appareil de mesure électrique* / Aparat electric care măsoară o mărime electrică.

aparat electric de măsurare indicator / *electrically-operated measuring indicating instrument / appareil électrique de mesure indicateur* / Aparat electric de măsurare utilizat ca organ indicator al unui dispozitiv electric de măsurare.

aparat electric de măsurare înregistrator / *recording electrically-measuring instrument / appareil électrique de mesure enregistreur* / Aparat electric de măsurare utilizat ca dispozitiv de inscripționare al unui dispozitiv electric de măsurare.

aparat electrodinamic / *electrodynamic instrument / appareil électrodynamique* / Aparat de măsurare a cărui funcționare este bazată pe interacțiunea unui curent dintr-o bobină mobilă cu un curent dintr-una sau mai multe bobine fixe.

aparat electromagnetic / *electromagnetic instrument / appareil électromagnétique* / Aparat de măsurare funcționând sub influența forțelor electromagnetice. Notă: Termenul este pe cale de dispariție.

aparat electronic / *electronic instrument / appareil électronique* / Aparat în care măsurarea se efectuează prin intermediul unui dispozitiv electronic.

aparat electrostatic / *electrostatic instrument / appareil électrostatique* / Aparat de măsurare pentru determinarea unei diferențe de potențial cu ajutorul forțelor electrostatice existente între electrozii încărcați, ficși sau mobili.

aparat etalon / *standard instrument / appareil étalon* / Denumire frecvent utilizată pentru aparatele de măsurare de mare precizie servind, în particular, pentru etalonarea altor aparate de măsurare.

aparat etanș față de agenții exteriori / *tight apparatus / appareil étanche à un agent extérieur* / Aparat astfel construit încât un agent exterior specificat nu poate pătrunde în interiorul anvelopei sale în condiții date.

aparat fără părți conductoare accesibile / *instrument without accessible conductive parts / appareil sans parties conductrices accessibles* / Aparat de măsurare ale cărui părți diferite de bornele accesibile în poziție de utilizare sunt în totalitate din materiale izolante, cu excepția plăcii de identificare, a șuruburilor sau a niturilor,

care sunt izolate de circuitele de măsurare şi/sau de cele auxiliare.

aparat ferodinamic / *ferrodynamic instrument* / *appareil ferrodynamique* / Aparat de măsurare a cărui funcţionare este bazată pe interacţiunea unui curent dintr-o bobină mobilă cu un curent dintr-una sau mai multe bobine fixe, conţinând un material magnetic moale în circuitul magnetic.

aparat feromagnetic / *moving-iron instrument* / *appareil ferromagnétique* / Aparat de măsurare care conţine o piesă mobilă din material magnetic moale supusă fie acţiunii unui curent dintr-o bobină fixă, fie a uneia sau mai multor piese magnetice fixe, magnetizate de un curent din bobina fixă.

aparat indicator cu acţiune directă / *direct acting indicating instrument* / *appareil indicateur à action directe* / Aparat de măsurare în care dispozitivul indicator este cuplat mecanic cu echipajul mobil şi acţionat de acesta.

aparat industrial / *industrial instrument* / *appareil industriel* / Denumire atribuită frecvent aparatelor de măsurare de utilizare curentă care trebuie să aibă o construcţie robustă şi o citire facilă de la o anumită distanţă.

aparat integrator → aparat (de măsurare) integrator

aparat ISM / *ISM apparatus* / *appareil industriel, scientifique ou médical* / Aparat destinat producerii energiei sub forma oscilaţiilor de frecvenţă radioelectrică pentru aplicaţii industriale, ştiinţifice sau medicale, cu excepţia radiocomunicaţiilor.

aparat ISM din grupul 1 / *group 1 ISM equipment* / *appareil ISM du groupe 1* / Aparat ISM în care energia de radiofrecvenţă cuplată prin conducţie este produsă sau utilizată intenţionat, fiind necesară funcţionării interne a aparatului.

aparat izocentric / *isocentric equipment* / *appareil isocentrique* / Aparat de radioterapie conceput şi construit astfel încât să posede un izocentru.

aparat în carcasă metalică / *metal-enclosed apparatus* / *appareil à enveloppe métallique* / Aparat protejat sau închis a cărui anvelopă este metalică şi, în general, legată la pământ.

aparat închis / *totally-enclosed apparatus* / *appareil fermé* / Aparat complet închis astfel încât să facă imposibilă atingerea accidentală sau contactul intenţionat între corpuri străine şi o parte a sa aflată sub tensiune, atât timp cât anvelopa este la locul ei.

aparat înregistrator cu acţiune directă / *direct recording instrument* / *appareil enregistreur à action directe* / Aparat înregistrator al cărui dispozitiv de inscripţionare este cuplat mecanic cu echipajul mobil şi acţionat de acesta.

aparat înregistrator cu acţiune indirectă / *indirect recording instrument* / *appareil enregistreur à action indirecte* / Aparat înregistrator al cărui dispozitiv de inscripţionare este acţionat de un motor sau de un alt dispozitiv controlat prin mijloace electromecanice sau electronice de mărimea de măsurat.

aparat înregistrator cu disc (pentru valorile măsurate) ⇒ înregistrator cu disc

aparat înregistrator cu dispozitiv de inscripţionare fără contact direct cu suportul diagramei / *recording instrument with marking device not in direct contact with the chart* / *appareil enregistreur dont le dispositif d'inscription n'a pas de contact matériel avec le support de diagramme* / Aparat înregistrator al cărui dispozitiv de înregistrare nu se află în contact material cu suportul diagramei ca, de exemplu, o rază luminoasă.

aparat înregistrator cu dispozitiv de inscripţionare în contact cu suportul diagramei / *recording instrument with marking device in direct contact with the chart* / *appareil enregistreur dont le dispositif d'inscription est en contact avec le support de diagramme* / Aparat

înregistrator în care înregistrarea se efectuează prin intermediul unui dispozitiv aflat în contact material cu suportul diagramei.

aparat înregistrator cu peniță ⇒ înregistrator cu peniță

aparat înregistrator integrator / *integrating recording instrument* / *appareil enregistreur intégrateur* / Aparat de măsurare care înregistrează integrala unei anumite mărimi într-un interval de timp determinat.

aparat magnetoelectric cu bobină mobilă / *permanent-magnet moving-coil instrument* / *appareil magnétoélectrique* / Aparat de măsurare a cărui funcționare este bazată pe interacțiunea unui curent dintr-o bobină mobilă cu câmpul unui magnet permanent fix.

aparat magnetoelectric cu magnet mobil / *moving-magnet instrument* / *appareil à aimant mobile* / Aparat de măsurare a cărui funcționare este bazată pe interacțiunea câmpului unui magnet permanent mobil cu curentul dintr-o bobină fixă. Notă: Un astfel de aparat poate conține mai multe bobine.

aparat multiplu / *multiple instrument* / *appareil multiple* / Aparat de măsurare care conține mai multe servomecanisme, susceptibil de a măsura simultan valorile corespunzătoare mai multor circuite externe de măsurare.

aparat neprotejat contra atingerii accidentale / *open-type apparatus* / *appareil ouvert* / Aparat în care părțile sub tensiune sunt accesibile atingerii.

aparat pentru măsurare absolută / *instrument for absolute measurement* / *appareil absolu* / Aparat de măsurare ale cărui constante pot fi determinate prin măsurări depinzând numai de mărimile fundamentale.

aparat pentru măsurarea (radio)activității ⇒ activimetru

aparat pentru măsurarea permeabilității ⇒ permeametru

aparat pentru măsurarea rezistenței de izolație / *insulation resistance meter/appareil mesureur de résistance d'isolement* / Aparat electric de măsurat rezistența de izolație.

aparat pentru măsurarea rezistenței prizei de pământ / *earth resistance meter* / *tellurohmmètre* / Aparat pentru măsurarea rezistenței unei prize de pământ.

aparat pentru radiații Röntgen ⇒ generator de radiații X

aparat pentru radioscopie ⇒ roentgenoscop

aparat pentru tratament prin electroșoc / *electroconvulsive therapy equipment* / *appareil de thérapie par électroconvulsion* / Aparat, inclusiv accesoriile, destinat aplicării energiei electrice unui pacient prin intermediul electrozilor în contact direct cu capul acestuia, pentru tratamentul anumitor tulburări psihiatrice.

aparat periferic ⇒ (echipament) periferic

aparat periodic amortizat / *damped periodic instrument* / *appareil périodique amorti* / Aparat de măsurare indicator al cărui echipaj mobil atinge poziția sa de echilibru după câteva oscilații în jurul acesteia.

aparat polifazat pentru sarcini echilibrate / *balanced load polyphase instrument* / *appareil polyphasé pour charges équilibrées* / Aparat destinat măsurări puterii active sau reactive sau a factorului de putere într-un sistem polifazat echilibrat și al cărui element de măsurare comportă mai mult decât un circuit de tensiune sau de curent, alimentat de tensiuni sau parcurs de curenți de faze diferite.

aparat portabil de măsurare a grosimii cu retroîmprăștiere gama / *portable gamma back-scatter thickness meter* / *épaisseurmètre portatif à rétrodiffusion gamma* / Ansamblu portabil, caz particular al unui sistem de măsurare a grosimii prin retroîmprăștiere gama, frecvent utilizat pentru măsurarea grosimii țevilor.

aparat potențiometric / *potentiometric instrument* / *appareil à potentiomètre* /

Aparat cu acţiune indirectă în care o tensiune de intrare se opune unei tensiuni de comparaţie, valoarea acesteia din urmă fiind ajustată astfel încât diferenţa să tindă către zero. Acest efect este obţinut cu ajutorul unui potenţiometru reglabil, a cărui poziţie corespunde celei a dispozitivului indicator sau înregistrator.

aparat protejat contra anestezicelor <AP> / *anaesthetic-proof equipment* <*AP*> / *appareil protégé contre les anesthésiques* <*AP*> / Aparat sau parte a unui aparat conformă prescripţiilor specificate în privinţa contrucţiei, a marcării şi a documentaţiei, în scopul evitării apariţiei unor surse de inflamare într-un amstec uşor inflamabil de gaz anestezic şi aer.

aparat protejat contra atingerilor accidentale / *screened apparatus* / *appareil protégé contre les contacts accidentels* / Aparat în care părţile sub tensiune sunt protejate contra atingerilor accidentale de către persoanalul de exploatare.

aparat protejat contra unui agent exterior / *proof apparatus* / *appareil protégé contre un agent extérieur* / Aparat astfel proiectat încât funcţionarea lui nu este împiedicată de un anumit agent exterior în condiţii determinate.

aparat radiologic ⇒ echipament cu radiaţii X

aparat Roentgen ⇒ generator de radiaţii X

aparat simplu / *single-instrument* / *appareil simple* / Aparat de măsurare care conţine un singur servomecanism.

aparat sumator / *totalizing (measuring) instrument* / *appareil (de mesure) totalisateur* / Aparat de măsurare pentru determinarea sumei valorilor mărimilor de aceeaşi natură măsurate simultan în circuite diferite. Exemplu: aparatul sumator de măsurare a puterii electrice.

aparat telefonic ⇒ telefon

aparat termic / *thermal instrument* / *appareil thermique* / Aparat de măsurare a cărui funcţionare este bazată pe încălzirea produsă de trecerea curenţilor printr-unul sau mai multe conductoare.

aparat termic cu fir cald / *hot-wire instrument* / *appareil thermique à fil chaud* / Aparat termic în care dilataţia firului datorată încălzirii directe sau indirecte de către curent este transmisă echipajului mobil.

aparat terminal pe reţea / *network termination unit* / *appareil terminal sur le réseau* / Terminaţie particulară a unui circuit de date, utilizată când circuitul de date aparţine unei reţele specializate.

aparataj [de comutare, protecţie şi comandă] / *switchgear and controlgear* / *appareillage* / Termen general aplicabil aparatelor de comutare şi combinaţiilor acestora cu aparate de comandă, de măsurare, de protecţie şi de reglaj care le sunt asociate, precum şi ansamblurilor de astfel de aparate cu conexiunile, accesoriile, anvelopele şi suporturile aferente.

aparataj blindat / *metalclad switchgear and controlgear* / *appareillage blindé (compartimenté)* / Aparataj în anvelopă metalică în care anumite componente (de exemplu fiecare întreruptor de putere) sunt dispuse în compartimente separate prin pereţi despărţitori metalici prevăzuţi a fi legaţi la pământ.

aparataj de comandă / *controlgear* / *appareillage de commande* / Aparataj de comutare, protecţie şi comandă destinat în principal a comanda aparate consumatoare de energie electrică.

aparataj de comutare / *switchgear* / *appareillage de connexion* / Aparataj de control al continuităţii circuitelor electrice (întrerupere şi restabilire a acestora) folosit în domeniul producerii, transportului şi distribuţiei energiei electrice.

aparataj de comutare în anvelopă metalică cu izolaţie gazoasă / *gas-insulated metal-enclosed switchgear* / *appareillage sous enveloppe métallique à isolation gazeuse* / Aparataj de comutare în carcasă metalică, la care izolaţia este reprezentată, cel puţin parţial, de un gaz izolant diferit de aerul la presiune atmosferică. Notă: Acest termen se aplică, în general,

aparatajului de comutare de înaltă tensiune.

aparataj de exterior / *outdoor switchgear and controlgear / appareillage pour l'extérieur* / Aparataj de comutare, protecţie şi comandă adecvat instalării în aer liber, capabil să suporte acţiunea factorilor atmosferici (vânt, ploaie, zăpadă, poluare, condens, gheaţă şi chiciură).

aparataj de interior / *indoor switchgear and controlgear / appareillage pour l'intérieur* / Aparataj de comutare, protecţie şi comandă conceput pentru a fi instalat exclusiv în spaţii interioare care îi asigură protecţia contra acţiunii factorilor atmosferici (vânt, ploaie, zăpadă, poluare, condens, gheaţă şi chiciură).

aparataj în anvelopă izolantă / *insulation-enclosed switchgear and controlgear / appareillage sous enveloppe isolante* / Aparataj de comutare care, cu excepţia conexiunilor exterioare, prezintă o anvelopă izolantă. Notă: Acest termen se aplică, în general, aparatajului de comutare de înaltă tensiune.

aparataj în anvelopă metalică / *metal-enclosed switchgear and controlgear / appareillage sous enveloppe métallique* / Aparataj electric, care cu excepţia conexiunilor exterioare, prezintă o anvelopă metalică destinată a fi legată la pământ. Notă: Acest termen se aplică, în general, aparatajului de comutare de înaltă tensiune.

aparatură de etalonare / *calibrator / étalonneur* / Dispozitiv sau echipament specializat sau cu utilizare multiplă, fix sau portabil, care permite producerea sau citirea precisă de semnale necesare etalonării unui aparat.

aparatură de încercare / test apparatus / appareillage d'essai / Ansamblul aparatelor necesare efectuării unei încercări asupra unei probe.

aparatură de măsurare ⇒ echipament de măsurare

aparatură de supraveghere / *monitoring hardware / équipement de surveillance* / Echipamente care permit observarea funcţionării unui sistem. Notă: Sistemele fac obiectul unei supravegheri în scopul asigurării unei funcţionări corecte şi/sau detectării unei funcţionări incorecte.

aparatură electrică cu siguranţă mărită / *increased-safety electrical apparatus / appareil électrique à sécurité augmentée* / Aparat electric care, în condiţii normale de funcţionare, nu produce arcuri, scântei sau o încălzire capabile să aprindă atmosfera explozivă pentru care este prevăzut şi a cărui construcţie este în măsură să evite apariţia acestor fenomene, în condiţii normale de funcţionare sau condiţii de supraîncărcare admise.

apărătoare / *anti-climbing guard / défenses/* Dispozitiv, instalat sau fixat pe stâlpii liniilor electrice aeriene, care impiedică accesul spre elementele aflate sub tensiune al persoanelor neautorizate.

apărătoare de bobinaj ⇐ apărătoare de capete de bobină / *end-winding cover / couvre-enroulement* / Capotă pentru protejarea capetelor de bobină contra defectelor mecanice şi/sau pentru împiedicarea unui contact accidental cu capetele de bobină.

apărătoare de capete de bobină ⇒ apărătoare de bobinaj

(a) apăsa (o tastă sau un buton) / *(to) press / appuyer sur une taste ou un boutton* / Operaţie care constă în apăsarea unei anumite taste (a cărei semnificaţie este afişată de obicei pe ecran).

apel ⇒ apelare

apel automat / *automatic calling / appel automatique* / Serie de operaţii cerute de procedura reţelei pentru stabilirea unei comunicaţii fără intervenţie manuală la postul chemător.

apel cadenţat / *interrupted ringing / appel cadencé* / Apel în curent alternativ întrerupt periodic în mod automat.

apel de la operator / *dialling-out / appel au cadran d'un centre manuel distant* / Formarea de către un abonat sau de un operator a uneia sau mai multor cifre ale

unui cod de acces la un operator interurban dintr-o centrală îndepărtată. Notă: Comunicaţia poate fi realizată prin intermediul uneia sau mai multor centrale automate.

apel difuzat ⇒ comunicaţie difuzată

apel fals / *parked* / *en faux-appel* / Calificativ referitor la un post terminal care nu poate fi utilizat pentru o comunicaţie până când nu este readus la starea pasivă, în general, printr-o operaţie de întoarcere la starea normală din partea utilizatorului.

apel fără formare a numărului / *call without selection signals* / *appel sans numérotation* / Stabilirea unei conexiuni cu un corespondent sau cu un grup de corespondenţi desemnaţi în prealabil de către utilizator, fără utilizarea unei secvenţe de selecţie. Notă: Reţeaua interpretează semnalul de apel ca pe un ordin de stabilire a unei conexiuni.

apel fără ridicarea microreceptorului / *on-hook call* / *appel sans décrochage* / Declanşarea unei tentative de apel a unui utilizator fără deplasarea microreceptorului din poziţia sa de repaus.

apel imediat / *immediate ringing* / *appel immédiat* / Impuls de curent de apel trimis abonatului chemat, dacă este liber, după ce periile conectorului ating contactele corespunzătoare abonatului, impuls independent de apelul cadenţat aplicat ulterior.

apel în curent alternativ / *power ringing* / *appel par courant alternatif* / Apel început şi oprit prin manevrarea unei chei care trimite un curent alternativ furnizat de reţea sau de un generator.

apel la oră fixă / *booked call* / *appel à heure fixe* / Posibilitate a unui abonat de a determina apelarea terminalului său de către reţea la momente fixate de el, cu sau fără semnal sonor.

apel manual / *manual ringing* / *appel manuel* / Apel început şi oprit prin operarea manuală a unui generator.

apel manual [în comunicarea de date] / *manual calling [in data communication]* / *appel manuel [en communication]* / Posibilitatea trimiterii de semnale de selecţie de la terminalul abonatului chemător cu un debit de caractere nedefinit, caractere care pot fi formate în terminalul de date sau în terminaţia circuitului de date.

apel nereuşit / *unsuccessfull call* / *appel infructueux* / Tentativă de apel care nu conduce la stabilirea unei conexiuni complete.

apel prin ridicarea microreceptorului / *off-hook call* / *appel par décrochage* / Tentativă de apel a unui utilizator spre o centrală urbană cu baterie centrală sau cu baterie centrală limitată exclusiv la semnalizare, declanşată prin ridicarea de pe furcă a microreceptorului.

apel recepţionat / *incomming call* / *réception d'appel* / Sistem de calcul care oferă servicii utilizatorilor domestici şi care detectează o cerere de conectare prin monitorizarea liniei telefonice.

apel reuşit ⇐ procent de apeluri reuşite / *successful call attempt* / *appel acheminé* / Tentativă de apel a unui utilizator care conduce la stabilirea unei conexiuni la linia de abonat a părţii chemate sau la recepţionarea unui ton de ocupat ori a unui alt semnal de abonat ocupat, dacă linia respectivă este ocupată. Notă: Un apel care nu ajunge la destinaţie, din cauza indisponibilităţii postului chemat sau a unui organ de transmisiune ori de comutaţie intermediar, se numeşte *apel pierdut.*

apel selectiv [în telefonie] / *selective ringing [in telephony]* / *appel sélectif [en téléphonie]* / Apel pe o linie cuplată sau pe o linie cu abonaţi cuplaţi care activează numai receptorul de apel al postului telefonic chemat.

apel sistem / *system call* / *appel système* / În majoritatea sistemelor de operare, operaţie care are ca funcţie executarea unor comenzi, prin care se dă controlul

nucleului utilizând întreruperi produse sincron prin execuţia unor instrucţiuni special prevăzute (trap-uri, derutări, SVC etc.). Vezi *întrerupere.* Exemple: exec, fork, exit.

apel (telefonic) ⇒ sunare [în telefonie]

apel trecut în aşteptare / *delayed call* / *appel différé* / Apel oferit unui grup de joncţiuni pe perioada unei supraîncărcări, ulterior pus în aşteptare până la eliberarea unei joncţiuni.

(a) apela / *(to) call* / *appeler* / A efectua un apel în programarea calculatorului.

apelant [parte apelantă] / *caller* / *appelant* / Echipament de calcul care iniţiază procedura necesară pentru a stabili o comunicaţie de date cu un alt echipament de calcul. Notă: Înainte de a începe apelul, apelantul trebuie să dispună de un minim de informaţii despre echipamentul apelat, cum ar fi: adresa de reţea, numărul de telefon la care răspunde, protocolul de comunicaţie etc.

apelare ⇐ apel / *call [in software]* / *appel [en logiciel]* / Operaţie care declanşează execuţia unui program pentru calculator, a unui subprogram sau a unei rutine şi care constă, în general, în precizarea condiţiilor de intrare şi efectuarea unui salt la punctul de intrare.

apelat [partea apelată] / *called party* / *appelé* / Echipament de calcul către care a fost îndreptat un apel din partea unui alt echipament de calcul.

aperiodic / *aperiodic* / *apériodique* / Califică o trecere neoscilantă de la un regim permanent la altul.

aperiodic [calificativ al unei forme de undă] / *aperiodic [qualifier of a waveform]* / *apériodique [qualificatif d'une forme d'onde]* / Calificativ referitor la o serie de forme de undă sau de elemente particulare specifice care se repetă sau se produc neregulat în timp.

apertură (a unei antene) / *aperture (of an antenna)* / *ouverture (rayonnante)* / Pentru o antenă cu fascicul unic, porţiune a unei suprafeţe plane foarte apropiate şi perpendiculare pe axa fasciculului, prin care trece cea mai mare parte din puterea radiată. Notă: Pentru anumite tipuri de antene ca, de exemplu, antena horn sau antena cu reflector, apertura poate fi practic considerată ca o proiecţie ortogonală a părţii radiante a antenei.

apertură (a unui emiţător fototelegrafic) / *aperture (of a facsimile transmitter)* / *ouverture (d'un émetteur de télécopie)* / Deschiderea traversată de lumina care comandă efectiv dimensiunea spotului explorator la o transmisiune fototelegrafică.

apertură (a unui receptor de fototelegrafie) / *aperture (of a facsimile receiver)* / *ouverture (d'un récepteur de télécopie)* / Apertura finală traversată de lumina modulată de semnalul de imagine fototelegrafică recepţionat, o imagine a acestuia fiind formată pe un suport de înregistrare fotosensibil.

apertură numerică <AN> ⇒ deschidere numerică

apertură unghiulară (a unui reflector sau refractor) / *angular aperture* / *ouverture angulaire (d'un réflecteur ou réfracteur à foyer)* / Unghiul solid sub care se vede apertura dinspre focarul unui reflector sau refractor.

(a) aplica (o mulţime *A* într-o mulţime *B*) / *(to) map (over)* / *appliquer* / A defini o corespondenţă între elementele mulţimii *A* şi elementele mulţimii *B*. Exemplu: A evalua o funcţie matematică, adică a determina valorile variabilei dependente ce corespunde anumitor valori dorite ale variabilei (sau variabilelor) independente.

aplicare a unei expuneri / *loading (of an X-ray tube)* / *application d'une charge* / Într-un generator de radiaţii X, acţiunea de a furniza energie electrică anodului tubului de radiaţii X.

aplicare directă pe cord / *direct cardiac application* / *application cardiaque directe* / Utilizarea unui echipament care poate asigura o conexiune conductoare directă cu inima pacientului.

aplicarea unei tensiuni electrice asupra [unui material izolant] / *electrification [application of a voltage]* / *électrisation [application d'une tension]* / Stabilirea unei tensiuni electrice de-a lungul unei curbe (care poate fi trasată între doi electrozi, poate fi închisă etc.)

aplicator, 1[combinaţie de surse radioactive] / *applicator, 1[arrangement of radioactive sources]* / *applicateur, 1[combinaison de sources radioactives]* / Combinaţie de surse radioactive fixate pe un suport mecanic, plasabilă pe o suprafaţă sau în proximitatea acesteia, pentru iradierea unui strat superficial de ţesut.

aplicator, 2[ansamblu colimator] / *applicator, 2[collimating structure]* / *applicateur, 2[ensemble collimateur]* / Ansamblu care colimează un fascicul de radiaţii, putând avea extremităţile deschise sau închise.

aplicator, 3[indicator al extinderii câmpului de radiaţie] ⇐ aplicator de fascicul / *applicator, 3[device indicating the extend of the radiation field]* / *applicateur, 3[indicateur de l'étendue du champ de rayonnement]* / În radiologia medicală, dispozitiv în mod obişnuit solidar cu ansamblul radiogen, îndeplinind cel puţin una din funcţiile următoare: indică axa fasciculului, câmpul de radiaţii, asigură o distanţă minimă între sursa de radiaţii şi suprafaţa de intrare, serveşte ca dispozitiv de compresiune. Note: 1. Un aplicator de fascicul poate conţine o barieră de protecţie radiologică şi servi ca dispozitiv de limitare a fasciculului. 2. Exemple: aplicatorul de ţintire, aplicatorul cu extremitate deschisă, aplicatorul de fascicul dentar, aplicatorul de fascicul terapeutic.

aplicator (al unui aparat de terapie cu microunde) / *applicator (of a microwave therapy equipment)* / *applicateur (d'un appareil de thérapie à micro-ondes)* / Emiţător ca, de exemplu, o antenă directivă, un dipol cu reflector, o reţea de dipoli, un ghid de unde deschis sau o antenă dielectrică, pentru aplicaţii locale ale unei energii de radiaţii din domeniul microundelor.

aplicator (al unui aparat de terapie cu unde scurte) / *applicator (of an short-wave therapy equipment)* / *applicateur (d'un appareil de thérapie à ondes courtes)* / Accesoriu sau parte a aparatului destinat(ă) transmiterii puterii de înaltă frecvenţă către pacient, excluzând cablele de conexiune asociate.

aplicator de fascicul ⇒ aplicator, 3[indicator al extinderii câmpului de radiaţie]

aplicator de microunde / *microwave applicator* / *applicateur d'hyperfréquences* / Dispozitiv care permite aplicarea energiei microundelor către încărcătură.

aplicator de radiu / *radium pack* / *applicateur de radium* / Aplicator pentru menţinerea surselor de radiu în exteriorul corpului.

aplicator dentar cu fascicul / *dental beam applicator* / *applicateur de faisceau dentaire* / Dispozitiv utilizat în radiologia dentară pentru asigurarea distanţei focar-piele în conformitate cu prescripţiile şi pentru recunoaşterea direcţiei axei fasciculului util, putând conţine un dispozitiv de limitare a fasciculului şi o barieră de protecţie radiologică.

aplicator zero / *zero applicator* / *applicateur zéro* / Într-un sistem care conţine un dispozitiv de blocare contra iradierii fără aplicator de fascicul, mijloc de suprimare a blocării.

aplicaţie (a unei mulţimi *A* într-o mulţime *B*) / *map [mathematics]* / *application* / Corespondenţă între elementele mulţimii *A* şi elementele mulţimii *B*.

aplică / *wall fitting* / *applique* / Corp de iluminat fixat pe perete.

apostilb <asb> / *apostilb <asb>* / *apostilb <asb>* / În sistem metric, unitate de măsură a luminanţei luminoase. $1\,\mathrm{asb} = \frac{1}{\pi}\,cd/m^2$

aprindere (a unui tub de comutaţie) / *firing (of a blocking tube)* / *allumage*

(d'un tube de commutation) / Ionizare a unui tub de comutaţie provocată în radiofrecvenţă de puterea incidentă.

aprindere (într-un convertor electronic) / *firing (in an electronic converter)* / *allumage (dans un convertisseur électronique)* / Stabilire a curentului, în sensul de conducţie, într-o valvă sau într-un braţ comandat printr-o acţiune de comandă.

aprindere (într-un mediu gazos) / *ignition (in a gaseous medium) [incited electron avalanche]* / *allumage [dans un milieu gazeux]* / Avalanşă produsă intenţionat în scopul iniţierii unei descărcări în gaze.

apropiat [calificativ al unei forme de undă] / *proximal [qualifier of a waveform]* / *proximale [qualificatif d'une forme d'onde]* / Calificativ referitor la o regiune situată aproape de o primă stare sau de o regiune iniţială.

apropiere (a unei linii de telecomunicaţii faţă de o linie electrică de transport) / *exposure (of a telecommunication line to a power line)* / *rapprochement (entre ligne de télécommunication et ligne électrique)* / Poziţie relativă a unei linii electrice aeriene faţă de o linie de telecomunicaţii astfel încât efectele electromagnetice exercitate de prima linie asupra celei de a doua sunt suficient de mari ca să poată apărea posibilitatea unui pericol sau a interferenţei electromagnetice.

apropiere oblică (a unei linii de telecomunicaţii faţă de o linie electrică de transport) / *oblique exposure* / *rapprochement oblique* / Porţiune din traseul unor linii electrice aeriene în care proximitatea este astfel încât distanţa între linii variază aproape liniar de-a lungul acestora.

aproximare Cebîşev ⇒ aproximare în sensul convergenţei uniforme

aproximare în sensul convergenţei uniforme ⇐ aproximare Cebîşev / *Chebyshev approximation* / *approximation au sens de la convergence uniforme* / O reţea realizează o aproximare, în sensul convergenţei uniforme, a unei anumite caracteristici impuse într-o bandă determinată de frecvenţe, când cea mai mare valoare a abaterilor existente în acea bandă, între caracteristica reţelei şi cea impusă, este cea mai mică posibilă, datorită alegerii adecvate a datelor constructive.

aproximare uniformă → aproximare în sensul convergenţei uniforme

ARAEN .= aparat de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru calitatea transmisiunii

aranjament ⇐ aranjare / *order [arrangement of data]* / *rangement* / Aranjare a elementelor conform unor reguli specificate.

(a) aranja / *(to) order* / *ranger* / A aşeza elementele conform unor reguli specificate.

(a) aranja prin fuzionare / *(to) order by merging* / *ranger par fusion* / A aranja elementele efectuând o serie repetată de separări şi fuzionări.

aranjare ⇒ aranjament

arbore (al unei maşini electrice) / *shaft* / *arbre* / Parte a rotorului care susţine alte organe rotitoare ale maşinii, susţinută la rândul ei de lagărele în care se poate roti.

arbore (al unei reţele) / *tree [of a network]* / *arbre (d'un réseau)* / Mulţime conexă de laturi care unesc toate nodurile unei reţele fără formarea vreunei bucle.

arbore al vanei / *valve shaft* / *arbre de vanne* / Element ce traversează pălăria vanei, conectează organul de acţionare la cel de închidere şi îl poziţionează pe acesta din urmă.

arbore de defecţiune / *fault tree* / *arbre de panne* / Diagramă logică ce arată ce tipuri de defecţiune ale subentităţilor unei entităţi complexe, ce evenimente exterioare sau ce combinaţii ale acestora conduc la un tip de defecţiune dat al entităţii.

arbore de mentenanţă / *maintenance tree* / *arbre de maintenance* / Diagramă logică ce indică diferitele succesiuni pertinente de operaţii elementare de mentenanţă susceptibile a fi efectuate asupra unei entităţi precum şi condiţiile alegerii lor.

arbore de torsiune / *torque shaft* / *arbre de torsion* / Arbore intermediar de diametru redus destinat preluării eforturilor de torsiune între doi arbori cuplați.

arbore de torsiune găurit / *quill shaft* /*arbre de torsion creux* / Arbore găurit care conține un arbore de torsiune și este cuplat cu acesta la una din extremități, ansamblul fiind destinat preluării eforturilor de torsiune între doi arbori cuplați.

arbore de transmisie / *dumb-bell shaft [UK]* / *arbre de transmission* / Arbore separat care cuplează mecanic arborii a două mașini.

arbore fals / *stub shaft* / *faux arbre* / Arbore separat fără lagăre proprii, cuplat rigid cu arborele unei mașini.

arbore intermediar / *jack shaft* / *arbre intermédiaire* / Arbore separat, susținut de lagărele sale proprii și cuplat rigid cu arborele unei mașini.

arbori B / *B-trees* / *arbres B* / Metodă de organizare a datelor, folosită în majoritatea sistemelor de gestiune a bazelor de date, și care constă în gruparea cheilor sub forma unui arbore multicăi de căutare, în care fiecare nod trebuie să conțină minim jumătate din numărul maxim permis de chei.

arc de plasmă / *plasma arc* / *arc de plasma* / Descărcare în arc produsă într-un spațiu limitat de formă adecvată cu un flux de gaz de compoziție chimică determinată.

arc (electric) / *(electric) arc* / *arc (électrique)* / Conducție în gaze, autonomă, în care curentul este asigurat, în cea mai mare parte, de electroni proveniți din emisiunea electronică primară a electrozilor.

arc (în sens) invers / *arc-back* / *arc en retour* / Descărcare disruptivă în sens invers.

arc pilot (al unei lămpi cu plasmă) / *pilot arc (of a plasma torch)* / *arc pilote (d'une torche à plasma)* / Arc auxiliar de slabă intensitate între electrozi, utilizat pentru declanșarea amorsării arcului principal.

arc polar / *pole arc* / *arc polaire* / Arcul care cuprinde o deschidere polară.

arcadă (a unei vane) / *yoke (of a valve)* / *arcade* / Structură care fixează rigid blocul de putere la vana de comandă. Notă: Arcada poate fi o parte integrantă a blocului de putere la unele servomotoare.

arcadă (a unui organ de comandă) / *yoke (of un actuator)* / *arcade (de l'actionneur)* / Structură care asamblează rigid blocul de putere de organul de acționare al vanei.

ardere a ecranului / *screen burn* / *brûlure d'écran* / Zonă de luminanță redusă cauzată de deteriorarea materialului activ al ecranului prin acțiunea prelungită a impactului electronilor sau ionilor.

ardere a elementului combustibil / *fuel burn-out* / *brûlage (du combustible)* / Deteriorare locală gravă a elementului combustibil, datorată faptului că agentul termic nu poate evacua cantitatea de căldură produsă din element.

ardere a rastrului / *raster burn* / *brûlure de mire* / Alterare permanentă a caracteristicilor zonei explorate a țintei, producând un semnal incorect corespunzător acestei zone atunci când este explorată o mire mai mare sau orientată diferit.

ardere a țintei de memorare / *target burn* / *brûlure de la cible mémoire* / Distrugere locală permanentă a învelișului țintei de memorie datorată unei funcționări neîntrerupte a fasciculului de inscripționare.

ardere (a unui colector) / *burning (of a commutator)* / *brûlures (du collecteur)* / Proces prin care cuprul lamelelor este deteriorat, prezentând urme vizibile de uzură fie pe muchii, fie pe suprafața activă a lamelelor. Spre deosebire de înnegrire, urmele arderii nu pot fi îndepărtate prin utilizarea unui solvent.

ardere ionică / *ion burning* / *brûlure ionique* / Distrugere a substanței active a ecranului luminescent sub acțiunea bombardamentului suprafeței sale de către ionii negativi ce se formează în tub.

ardere specifică ⇐ nivel de iradiere (a combustibilului) / *specific burn-up* / *combustion massique* / Energia totală eliberată de un combustibil nuclear, raportată

la unitatea de masă. Se exprimă, de obicei, în MWzi/tonă.

argument, 1[variabilă independentă] / *argument, 1[independent variable]* / *argument, 1[variable indépendante]* / Variabilă independentă.

argument, 2[valoare] / *argument, 2[value]* / *argument, 2[valeur]* / Valoare oarecare a unei variabile independente. Exemplu: O cheie de căutare, un număr ce identifică amplasarea unui element într-un tabel.

argument (al unei mărimi complexe) ⇒ argument (al unui număr complex)

argument (al unui număr complex) ⇐ argument (al unei mărimi complexe) / *argument (of a complex quantity)* / *argument (d'une grandeur complexe)* / Număr real φ, cuprins în (-π;π], a cărui tangentă este raportul dintre partea imaginară și partea reală ale unui număr complex dat nenul și al cărui semn este cel al părții imaginare. Note: 1. Argumentul argc=φ al numărului complex $c=a+jb=|c|e^{j\varphi}$ este egal cu:

arctan (b/a)	dacă a>0
π+arctan(b/a)	dacă a<0, b≥0
-π+arctan(b/a)	dacă a<0, b<0
π/2	dacă a=0, b>0
-π/2	dacă a=0, b<0

unde, $-\pi/2 < \arctan x < \pi/2$, conform ISO 31-11. 2. Noțiunea de argument se poate aplica unei mărimi scalare complexe.

arhitectura rețelei / *network architecture* / *architecture du réseau* / Ansamblul de specificații privind structura hardware și software a unei rețele de calculatoare. Notă: Datorită complexității unei rețele și a unei strânse interdependențe între hardware și software, arhitectura unei rețele este specificată folosind mai multe niveluri, fiecare dintre acestea fiind răspunzător de anumite aspecte ale comunicației de date. Una dintre arhitecturile de rețea cele mai răspândite este modelul ISO-OSI cu șapte niveluri.

arhitectura unui calculator / *computer architecture* / *architecture d'ordinateur* / Structura organizatorică și interrelațională dintre diferitele componente ale unui calculator.

arhitectură a unei rețele de telecomunicații / *architecture of a telecommunication network* / *architecture d'un réseau de télécommunication* / Ansamblul structurilor fizice sau funcționale identificabile într-o rețea de telecomunicații dată, din punctul de vedere considerat.

arhitectură client-server / *Client/Server Architecture* / *architecture client/serveur* / Mod de proiectare și implementare a aplicațiilor (dar și a unor programe de bază). Un număr de programe "*server*" (la limită unul singur) sunt specializate în oferirea eficientă a unor servicii de prelucrare de date către un număr de programe "*client*" cu care comunică în mod disciplinat, potrivit unor protocoale. Programele se pot afla pe sisteme diferite sau pe același sistem.

arhivare a mesajelor / *storage of call content* / *archivage des messages* / Înregistrare totală sau parțială de către rețea la cererea unui abonat pe o durată specifică a tuturor mesajelor emise sau recepționate.

arhivă / *archive* / *archive* / Sistem de calcul (nod) într-o rețea de calculatoare, care oferă servicii de stocare și/sau regăsire a informațiilor. Exemple: În Internet sunt foarte răspândite arhivele de programe, care pot fi accesate prin serviciul de ftp, și care oferă utilizatorilor o varietate de programe, documentații, imagini etc.

arie ⇐ suprafață [mărime] / *area* / *aire* / 1. Mărime reală asociată unui domeniu cu două dimensiuni, ca măsură a lui. 2. Mărime reală asociată unei curbe plane orientate.

arie a coerenței / *coherent area* / *aire de cohérence* / Aria unui plan perpendicular pe direcția de propagare în care o radiație

optică poate fi considerată puternic coerentă.

arie de difuzie / *diffusion area / aire de diffusion* / Șesimea mediei pătratelor deplasărilor particulelor de un tip dat și de o clasă dată, din momentul apariției până în momentul dispariției lor (fără să-și schimbe tipul sau clasa), într-un mediu omogen infinit.

arie de încetinire / *slowing-down area / aire de ralentissement* / Șesimea mediei pătratelor deplasărilor neutronilor într-un mediu infinit omogen, de la poziția lor de origine până la punctul în care s-au încetinit până la o energie dată.

arie de migrație / *migration area / aire de migration* / Suma dintre aria de încetinire de la energia de fisiune până la energia termică și aria de difuzie, pentru neutronii termici.

arie echivalentă (a unei antene, pentru o polarizare și o direcție anumită) / *partial effective area (of an antenna for a given polarization and direction) / aire équivalente (partielle) (d'une antenne pour une polarisation et une direction données)* / Raportul dintre puterea disponibilă la bornele unei antene de recepție și densitatea fluxului de putere al unei unde plane incidente cu direcție de propagare și polarizare date. Note: 1. Dacă nu se specifică o direcție anume, se consideră cea care corespunde maximului puterii disponibile. 2. În spațiul liber, pentru o polarizare și o direcție de propagare date, aria echivalentă parțială A_{ep} a unei antene utilizate la recepție este legată de câștigul izotrop parțial G_p al aceleiași antene utilizată la emisie prin relația: $G_p = 4\pi\frac{A_{ep}}{\lambda^2}$, unde λ este lungimea de undă.

arie (echivalentă) de retrodifuziune (a unei antene) / *back scattering cross-section (of an antenna) / aire de rétrodiffusion (d'une antenne)* / Secțiune efectivă de dispersie a unei antene de recepție pentru direcția opusă direcției de propagare a undei incidente.

arie efectivă totală (a unei antene, pe o direcție anumită) / *(total) effective area (of an antenna for a given direction) / aire équivalente (totale) (d'une antenne pour une direction donnée)* / Raportul dintre puterea disponibilă la bornele unei antene de recepție și densitatea fluxului de putere a unei unde plane incidente cu direcție de propagare dată și polarizare adaptată antenei. Note: 1. Dacă nu se specifică o direcție anume, se consideră cea care corespunde maximului puterii disponibile. 2. Aria echivalentă totală este suma ariilor echivalente parțiale pentru două polarizări ortogonale oarecare în care se poate descompune polarizarea antenei. 3. În spațiul liber, pentru o direcție dată, aria echivalentă A_e a unei antene utilizate la recepție este legată de câștigul izotrop G_i al aceleiași antene utilizate la emisie prin relația: $G_i = 4\pi\frac{A_e}{\lambda^2}$, unde λ este lungimea de undă. 4. În absența pierderilor, aria echivalentă totală a unei aperturi, a cărei iluminare este uniformă și echifază, este egală cu aria sa geometrică, direcția considerată fiind perpendiculară pe deschidere.

armătură (a unei mașini electrice) ⇒ indus (al unei mașini electrice)

armătură a unui electromagnet / *armature of an electromagnet / armature d'un électro-aimant* / Piesă magnetică astfel dispusă încât să se poată deplasa sub acțiunea unui electromagnet.

armătură (a unui izolator) / *fittings (of an insulator) / armature (d'un isolateur)* / Piesă metalică solidară cu partea izolantă a unui izolator și care este destinată asigurării conexiunilor mecanice.

armătură de distanțare / *dropper / V de suspension* / Piesă care permite coborârea punctului superior de fixare a unui lanț de izolatoare de susținere.

armătură de protecție / *insulator protective fitting / pièce de garde* / Accesoriu metalic dispus fie la extremitatea dinspre linie, fie la cea dinspre masă sau la ambele capete ale unui lanț de izolatoare și destinat sa asigure controlul solicitărilor electrice ale acestuia.

armătură pentru suspendarea lanțului de izolatoare / *U-bolt / étrier* / Piesă în formă de U fixată pe un stâlp al unei linii electrice aeriene.

armonică ⇒ (componentă) armonică

armonici de ondulație a unui redresor / *ripple harmonics of a rectifier / harmoniques d'ondulation d'un redresseur* / Componente sinusoidale ale ondulației pe partea de linie a curentului continuu, ale cărei frecvențe sunt multipli ai frecvenței nominale a rețelei (multiplii pari în cazul unui redresor simetric).

arsură electrică / *electric burn / brûlure électrique* / Arsură a pielii sau a unui organ provocată de trecerea superficială sau în profunzime a unui curent electric.

articol / *item, 2[in computer programming] / article [en informatique]* / Element al unei mulțimi de date. Notă: Un fișier poate fi compus dintr-un anumit număr de articole cum ar fi înregistrările, care pot fi ele însele compuse din alte articole.

articulație ⇐ claritate fonetică / *articulation / netteté phonétique* / Raportul, în general, exprimat procentual, dintre numărul de elemente fonetice corect receptate și numărul total de elemente fonetice nelegate între ele și de natură specificată transmise, pentru o conexiune completă cu caracteristici precizate. Note: 1. O încercare de articulație se efectuează într-un sens de transmisiune determinat. 2. Într-o încercare de articulație, elementele fonetice pe care auditorul declară că le-a receptat sunt comparate cu elementele fonetice pronunțate de vorbitor.

articulație a cuvintelor / *word articulation / netteté pour les mots* / Articulație pentru care elementele fonetice sunt cuvinte, în general, extrase dintr-o listă-tip.

articulație a frazelor / *sentence articulation / netteté pour les phrases* / Articulație pentru care elementele fonetice sunt fraze, în general, extrase dintr-o listă-tip.

articulație a logatomilor / *logatom articulation / netteté pour les logatomes* / Articulație pentru care elementele fonetice sunt logatomi.

articulație a silabelor / *syllable articulation / netteté pour les syllabes* / Articulație pentru care elementele fonetice sunt silabe.

articulație a sunetelor / *sound articulation / netteté pour les sons* / Articulație pentru care elementele fonetice sunt sunetele vocalice și consonantice, sau consonanțele care intervin în logatomii transmiși.

arzător cu oxigen / *oxy-fuel burner / brûleur oxy-combustible* / Arzător situat pe pereții corpului unui cuptor cu arc, care utilizează un amestec de combustibil și de oxigen pentru accelerarea topirii încărcăturii.

arzător cu plasmă ⇐ generator de plasmă / *plasma torch / torche à plasma* / Echipament de încălzire electrică în care un jet de gaz de admisie este convertit cu energia electrică furnizată unui jet de plasmă, apoi ejectat.

arzător cu plasmă (în regim) turbulent / *turbulent jet plasma torch / torche à plasma à écoulement turbulent* / Arzător cu plasmă cu jet turbulent de plasmă.

arzător cu plasmă cu arc convertibil / *convertible arc plasma torch / torche à plasma à arc convertible* / Ansamblu constituit dintr-un arzător cu plasmă cu arc netransferat și un arzător cu plasmă cu arc transferat, care permite cele două moduri de funcționare.

arzător cu plasmă cu arc netransferat / *non-transferred arc plasma torch / torche à plasma d'arc non transféré* / Arzător cu plasmă cu arc în care arcul principal este stabilit între doi sau mai mulți electrozi constitutivi ai arzătorului.

arzător cu plasmă cu arc transferat / *transfered arc plasma torch* / *torche à plasma d'arc transféré* / Arzător cu plasmă cu arc în care arcul principal este stabilit între un electrod constitutiv al arzătorului şi un mediu lichid sau solid (sau un material solid de prelucrat), conductor de electricitate, constituind sau fiind echipat cu un electrod exterior de întoarcere a curentului.

arzător cu plasmă de arc / *arc plasma torch* / *torche à plasma d'arc* / Echipament electrotermic în care un flux gazos de intrare este convertit într-un flux de plasmă de energia electrică provenită dintr-o descărcare în arc înaintea ejectării sale. Notă: Arzătoarele cu plasmă de arc pot fi alimentate cu curent electric alternativ sau continuu

arzător cu plasmă fără electrod / *non-electrode plasma torch* / *torche à plasma sans électrode* / Arzător cu plasmă care nu este prevăzut cu arzător, alimentat de o sursă alternativă de înaltă frecvenţă de tip inductiv sau capacitiv.

arzător cu plasmă hiperfrecvenţă / *microwave plasma torch* / *torche à plasma hyperfréquences* / Arzător cu plasmă fără electrod care funcţionează în gama de frecvenţe a microundelor.

arzător cu plasmă inductiv / *induction plasma torch* / *torche à plasma d'induction* / Arzător cu plasmă în care jetul de plasmă este generat într-un mod fără electrod cu ajutorul unui câmp electric rotitor, indus în fluxul gazos de intrare de un câmp magnetic alternativ produs la înaltă frecvenţă într-o bobină de inductanţă.

arzător cu plasmă (în regim) laminar / *laminar jet plasma torch* / *torche à plasma à écoulement laminaire* / Arzător cu plasmă cu jet laminar de plasmă.

(a) asambla / *(to) assemble* / *assembler* / A translata în limbaj maşină un program exprimat în limbaj de asamblare şi, eventual, a lega subprogramele. Notă: Asamblarea este efectuată de obicei prin înlocuirea codurilor operaţiilor din limbajul de asamblare cu cele din limbajul maşină şi prin înlocuirea adreselor simbolice cu adrese absolute, adrese imediate, adrese relocabile sau cu adrese virtuale.

asamblare a pachetelor / *packet assembly* / *assemblage de paquets* / Serviciu oferit de o reţea de date de a permite terminalelor care nu funcţionează în mod pachet să emită date, în vederea transferului acestora prin comutaţie de pachete.

asamblor ⇐ program de asamblare / *assembler* / *assembleur* / Translator destinat asamblării.

asamblor-dezasamblor de pachete / *packet assembler-disassembler (PAD)* / *assembleur-désassembleur de paquets* / Modul al sistemului de programe ce controlează traficul informaţiei în reţea, care se ocupă cu împărţirea informaţiei de transmis în pachete (pentru a fi transmise într-o reţea cu comutare de pachete), precum şi cu reasamblarea pachetelor sosite din reţea, pentru a reface informaţia originală.

ascendent / *bottom-up* / *ascendant [qualificatif]* / Califică o metodă sau procedură ce se desfăşoară de la cel mai scăzut nivel de abstracţie spre cel mai înalt.

ascultare / *listening-in* / *écoute* / Ascultarea unei convorbiri în curs de o terţă persoană neparticipantă la conversaţie.

aserţiune / *assertion* / *assertion* / Indicaţie a faptului că o condiţie determinată este în vigoare într-un punct precis al programului. Notă: Aserţiunile pot fi utilizate pentru depanare, verificare sau sub formă de comentarii.

aservit / *slave* / *asservi* / Calificativ dat unui calculator conectat la o reţea, care îndeplineşte unele servicii sub controlul şi comanda unui calculator principal (sau "*master*"). Notă: Un calculator poate fi aservit pe o durată de timp nelimitată sau doar pe durata unei legături de date, el putând în acest caz să devină calculator

principal în raport cu alte calculatoare cu care se conectează în alte sesiuni.

asignare / *allotting* / *réservation* / Preselecţia unui circuit de telecomunicaţii în repaus pentru a fi următorul utilizat.

asignare la cerere / *demand assignment* / *assignation à la demande* / Asignarea de mijloace de direcţionare a traficului conform necesităţilor, fie în urma unei cereri de trafic, fie în urma unei tentative de apel individual.

asigurare a calităţii / *quality assurance* / *assurance de qualité* / Totalitatea acţiunilor prevăzute şi sistematice necesare pentru a garanta satisfacerea de către o entitate (produs, proces, instalaţie etc.) a exigenţelor de calitate.

asigurare a calităţii (unui sistem) / *quality assurance (of a system) <QA>* / *assurance de qualité (d'un système)* / Ansamblul operaţiilor sistematice având drept scop garantarea faptului că un sistem sau o unitate funcţională corespunde exigenţelor tehnice.

asigurarea fiabilităţii şi mentenabilităţii / *reliability and maintainability assurance* / *assurance de la fiabilité et de la maintenabilité* / Punerea în practică a unui ansamblu potrivit de acţiuni prestabilite şi sistematice destinate să dea încredere în satisfacerea cerinţelor de fiabilitate şi mentenabilitate ale unei entităţi.

asimetrie / *asymmetry* / *asymétrie* / Raportul dintre valorea efectivă a componentei homopolare şi cea a componentei directe ale unui sistem trifazat de mărimi.

asimetrie a vârfului / *peak asymmetry* / *asymétrie du pic* / Raportul dintre porţiunile lărgimii la o zecime din înălţime situate deasupra şi dedesubtul localizării vârfului unui semnal y(x). Notă: Acesta se exprimă cantitativ prin: $y(x)=\frac{X_H - X}{X - X_L}$, unde: X - abscisa vârfului; X_H - abscisa punctului de pe partea de înaltă energie a lui X la o zecime de amplitudine; X_L - abscisa punctului de pe partea de joasă energie a lui X, de asemenea la o zecime din amplitudine. Contribuţia zgomotului de fond, dacă nu este neglijabilă, trebuie să fie în prealabil extrasă.

asincron, 1[calificativ] / *asynchronous, 1[qualifier]* / *asynchrone, 1[qualificatif]* / Calificativ referitor la două fenomene sau procese variabile în timp oarecare, două scări de timp oarecare sau două semnale oarecare, ale căror momente semnificative omoloage nu sunt toate simultane sau separate prin intervale de timp de aceeaşi durată.

asincron, 2[forme de undă periodice] / *asynchronous, 2[periodic waveforms]* / *asynchrone, 2[formes d'onde périodiques]* / Calificativ referitor la două sau mai multe forme de undă repetitive, ale căror elemente particulare secvenţiale constitutive nu sunt corelate în timp.

asincron, 3[în comunicaţii] / *asynchronous, 3[in communications]* / *asynchrone, 3[en communications]* / Mod de desfăşurare a unei comunicaţii de date între două echipamente, în care nu există nici un mecanism de temporizare şi care se derulează independent de vreun mecanism de temporizare aflat în alte părţi ale sistemului din care face parte.

asistat de calculator / *computer-aided* / *assisté par ordinateur* / Califică o tehnică în care o parte a lucrului se face cu ajutorul unui calculator. Exemple: CAO (*Concepţie asistată de calculator*), în care se utilizează programe şi staţii de lucru în concepţia de modele de inginerie, arhitectură şi alte domenii ştiinţifice. FAO (*Fabricaţie asistată de calculator*), în care calculatoarele sunt folosite la automatizarea fabricaţiei, asamblării şi controlului producţiei.

askarel / *askarel* / *askarel* / Izolant lichid sintetic ignifug, care, în timp ce este descompus prin arc electric, degajă predominant amestecuri gazoase necombustibile. Notă: Ascarelii utilizaţi în prezent

sunt compuşi din policlorobifenili cu sau fără adaos de policlorobenzene.

aspect (al unui lichid izolant) / *appearance (of an insulating liquid)* / *aspect (d'un isolant liquide)* / Caracteristicile vizuale ale unui eşantion reprezentativ dintr-un izolant lichid examinate într-un strat cu o grosime corespunzătoare.

aspirator de praf / *vacuum cleaner* / *aspirateur (de poussières)* / Aparat care permite îndepărtarea prafului prin aspirare, energia necesară fiind furnizată de un motor electric.

astatism / *absence of offset* / *astatisme* / Proprietate a unui sistem de reglare a cărui caracteristică de reglare este o dreaptă orizontală, având abaterea de statism nulă.

astigmatism / *astigmatism* / *astigmatisme* / Defect de focalizare în care electronii situaţi în diferite plane axiale se concentrează la distanţe axiale diferite.

aşteptare ⇐ (în) aşteptare / *stand-by state* / *attente* / Stare a unei entităţi care se află simultan în stare de disponibilitate şi de nefuncţionare în timpul unei perioade solicitate.

(în) aşteptare ⇒ aşteptare

aşteptare după formare (a numărului) / *post-dialling delay* / *attente après numérotation* / Intervalul de timp dintre sfârşitul formării numărului de către partea chemătoare şi abandonarea tentativei de apel, sau recepţionarea de către partea chemătoare a unei indicaţii referitoare la succesul sau la eşecul acesteia.

aşteptare pe ocupat / *camp-on* / *attente sur occupation* / Conservare în aşteptare de către reţea a unei tentative de apel nereuşite din cauza ocupării postului chemat sau a posturilor chemate ori a supraîncărcării reţelei, cu stabilirea automată a canalului de conexiune imediat ce devine posibil.

aşteptare pe ocupat cu rapel / *camp-on with recall* / *attente sur occupation avec rappel* / Aşteptare pe ocupare cu eliberarea postului chemător şi rapel imediat ce devine posibil.

atac direct pe tubul cinescop / *direct connection to tube* / *attaque directe du tube* / Mod de conexiune din exteriorul osciloscopului cu plăcile de deviaţie verticală sau orizontală sau cu electrodul de modulaţie a intensităţii spotului.

(a) ataşa / *(to) attach* / *attacher* / Operaţie prin care o staţie (un calculator aservit) intră în dialog şi comunică cu un server de fişiere, prin crearea unui canal de transfer de informaţii. Notă: Într-o reţea Novell, desemnează operaţia prin care staţiile stabilesc o legătură cu unul sau mai multe servere de fişiere; ataşarea unei staţii la unul sau mai multe servere este o condiţie preliminară efectuării oricărui transfer de date.

atenuare, 1[proces] / *attenuation, 1[process]* / *affaiblissement, 1[processus]* / Diminuarea, între două puncte, a unei puteri electrice, electromagnetice sau acustice.

atenuare, 2[mărime] / *attenuation, 2[quantitative expression]* / *affaiblissement, 2[grandeur]* / 1. Raportul dintre valorile mărimilor de aceeaşi natură de la ieşirea şi intrarea unui dispzitiv sau sistem, atunci când acest raport este subunitar. 2. Exprimarea cantitativă a diminuării unei puteri prin raportul valorilor în două puncte ale puterii respective sau ale unei mărimi legate de putere printr-o relaţie dată. Notă: Prin extensie, termenul poate reprezenta raportul puterilor dintr-o situaţie dată şi în condiţii de referinţă.

atenuare, 3[fenomen] / *attenuation, 3[phenomenon]* / *atténuation* / Fenomen care se manifestă asupra unui semnal electric, optic etc. transmis printr-un canal de comunicaţie. Astfel, un semnal electric transmis pe un cablu de reţea este atenuat pe măsură ce se îndepărtează de punctul de origine. Pentru eliminarea atenuărilor prezentate de cablurile de reţea, se inserează repetoare, dispozitive care

amplifică semnalul înainte de a-l trimite în continuare pe linie.

atenuare, 4[la recepţia undelor radioelectrice] ⇐ fading [la recepţia undelor radioelectrice] ⇐ reducere [la recepţia undelor radioelectrice] ⇐ dispariţie [la recepţia undelor radioelectrice] / *fading [in radio waves reception]* / *évanouissement [ondes radioélectriques]* / Diminuare a intensităţii câmpului electromagnetic sau a puterii recepţionate, datorată variaţiei în timp a condiţiilor de propagare. Notă: Dacă se utilizează o valoare de referinţă ca, de exemplu, valoarea în spaţiul liber, utilizarea termenului poate fi limitată la cazul unei diminuări temporare relativ importante a câmpului electromagnetic sau a puterii semnalului în raport cu această valoare de referinţă.

atenuare a cuplorului / *coupler loss* / *affaiblissement de coupleur* / Atenuare de inserţie a unui cuplor optoelectronic între un acces de intrare specificat şi un acces de ieşire specificat, celelalte borne de acces fiind conectate terminal într-un mod adecvat.

atenuare a undei reflectate ⇒ factor de adaptare [în reflexie]

atenuare (a unei radiaţii) ⇒ atenuare (fizică)

atenuare (a unei unde electromagnetice) / *attenuation (of an electromagnetic wave)* / *affaiblissement (d'une onde électromagnétique)* / Diminuarea energiei unei unde electromagnetice pe parcursul propagării sale, reprezentată cantitativ prin raportul densităţilor fluxului de putere în două puncte specificate. Notă: Atenuarea se exprimă, în general, în dB.

atenuare (a unui generator de semnale) / *attenuation (of a signal generator)* / *affaiblissement (d'un générateur de signaux)* / Raportul (exprimat fie în dB fie sub forma unui raport de tensiuni sau puteri) dintre valoarea amplitudinii de ieşire şi valoarea amplitudinii de ieşire de referinţă indicată de constructor.

atenuare (a unui sistem liniar) / *attenuation (of a linear system)* / *affaiblissement (d'un système linéaire)* / Reducere a amplitudinii unui semnal datorată unui circuit sau transmisiei la distanţă. Note: Atenuarea poate fi exprimată sub forma unui raport adimensional, a unui raport scalar sau în dB. 2. Atenuarea se consideră între două puncte sau între două frecvenţe.

atenuare compusă (a unui diport) / *composite loss (of a two-port network)* / *affaiblissement composite (d'un biporte)* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea aparentă furnizată de o sursă unei sarcini astfel încât factorul de reflexie la interfaţă să fie nul, şi puterea aparentă furnizată unei sarcini specificate după inserarea unui diport dat între sursă şi sarcină. Notă: Dacă raportul care determină atenuarea compusă este inferior unităţii, valoarea sa în dB este negativă şi se poate utiliza inversa acesteia sau valoarea sa în dB cu semn schimbat, numită câştig compus.

atenuare compusă (a unui dispozitiv de cuplaj) / *composite loss (of a coupling device)* / *affaiblissement composite (d'un groupe de couplage)* / Atenuarea compusă adusă de cuadripolul compus din dispozitivul de cuplare pentru telecomunicaţii pe linii de înaltă tensiune şi condensatorul/condensatoarele asociate, prezentând capacitatea specifică şi presupus(e) fără pierderi, închis respectiv pe impedanţele nominale spre linie şi spre echipament.

atenuare de absorbţie (a unei unde electromagnetice) / *absorption loss (of an electromagnetic wave)* / *affaiblissement d'absorption (d'une onde électromagnétique)* / Parte a atenuării unei unde electromagnetice datorată exclusiv fenomenului de absorbţie.

atenuare de adaptare (a unui dispozitiv de cuplare) / *return loss (of a coupling device)* / *affaiblissement d'adaptation (d'un groupe de couplage)* / Atenuare de

adaptare a cuadripolului compus din dispozitivul de cuplare pentru telecomunicaţii pe liniile de înaltă tensiune şi condensatorul/condensatoarele de cuplare asociate, prezentând capacitatea specificată şi presupus(e) fără pierderi, închis pe impedanţele nominale spre linie, respectiv spre echipament.

atenuare de conversie de mod (în ghid de unde) / *mode conversion loss / perte de conversion (de mode)* / Pierdere de putere datorată unei conversii de mod în ghiduri de unde. Notă: În general, atenuarea de conversie de mod se exprimă în dB.

atenuare (de cuplare) de polarizare (datorată propagării) / *polarization coupling loss (due to propagation effects) / affaiblissement (de cuplage) de polarisation (dû à la propagation)* / Parte a atenuării de propagare datorată unui defect de dezadaptare între polarizaţia undei emise şi mediul de propagare sau între polarizaţia undei incidente şi cea a antenei de recepţie.

atenuare de defocalizare ⇒ atenuare de divergenţă

atenuare de derivaţie / *tapping loss [in telecommunication] / perte en puissance apparente due à une dérivation* / Expresia, în dB sau în Np, a raportului dintre puterea aparentă disponibilă în mod normal într-un punct dat al unui sistem de transmisiune şi puterea disponibilă când între sursă şi punctul considerat se conectează un echipament în derivaţie într-un amplasament anumit.

atenuare de diafonie ⇐ atenuare diafonică / *crosstalk attenuation / affaiblissement diaphonique* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea aparentă a semnalului dintr-un anumit punct al canalului perturbator şi puterea aparentă creată prin diafonie într-un anumit punct al canalului perturbat în condiţii specificate de terminaţiile celor două canale. Notă: Dacă punctele de măsură sunt la aceeaşi extremitate a traseului comun celor două circuite, atenuarea măsurată se numeşte "atenuare de paradiafonie", iar dacă sunt la extremităţile opuse ale traseului, se numeşte "atenuare de telediafonie".

atenuare de difracţie pe sfera terestră ⇒ factor de umbrire

atenuare de divergenţă ⇐ atenuare de defocalizare / *divergence loss / affaiblissement de divergence* / Factorul de divergenţă exprimat în dB.

atenuare de echilibrare / *balance return-loss / affaiblissement d'équilibrage* / Valoare a atenuării de adaptare la ieşirea unui transformator diferenţial sau a unui terminator, determinată prin modul în care impedanţa reţelei de echilibrare simulează impedanţa liniei sau a echipamentului. Dacă Z_a este impedanţa liniei adaptate sau a echipamentului iar Z_b este cea a reţelei de echilibrare, atenuarea de echilibrare are ca valoare în dB: $20 lg \frac{Z_b + Z_a}{Z_b - Z_a}$, sau în Np: $ln \frac{Z_b + Z_a}{Z_b - Z_a}$.

atenuare de ecou / *return attenuation / affaiblissement d'adaptation* / Inversul, exprimat în general în dB, al modulului factorului de reflexie.

atenuare de fascicul îngust / *narrow-beam attenuation / atténuation en faisceau étroit* / Atenuarea unei radiaţii de către o substanţă, măsurată astfel încât radiaţia împrăştiată să fie neglijabilă.

atenuare de inserţie (a unei componente optice) / *insertion loss (of an optical component) / affaiblissement d'insertion (d'une composante optique)* / Creştere a atenuării între două puncte, exprimată în unităţi logaritmice, rezultată din intercalarea unui element optic dat pe traseul transmisiunii optice între cele două puncte.

atenuare de inserţie (a unui diport), 1[raport de puteri] / *insertion loss (of a two-port network) [power ratio] / affaiblissement d'insertion (d'un biporte), 1[rapport de puissances]* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea

aparentă într-un punct al unui canal de transmisiune şi puterea în acelaşi punct după inserţia unui diport dat imediat în amonte faţă de acel punct. Notă: Dacă raportul care determină atenuarea de inserţie este inferior unităţii, valoarea sa în dB este negativă, putându-se utiliza inversa acesteia sau valoarea sa în dB cu semn schimbat, numită "câştig de inserţie".

atenuare de inserţie (a unui diport), 2[raport de tensiuni sau curenţi] / *insertion attenuation [voltage or current ratio]* / *affaiblissement d'insertion (d'un biporte), 2[rapport de tensions ou decourants]* / Partea reală a logaritmului coeficientului de inserţie.

atenuare de inserţie (a unui filtru) / *insertion attenuation (of a filter)* / *affaiblissement d'insertion (d'un filtre)* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea transmisă impedanţei de sarcină înainte de inserţia filtrului şi puterea transmisă impedanţei de sarcină după inserţia filtrului.

atenuare de matisare / *splice loss* / *affaiblissement d'épissure* / Atenuare de inserţie a unei matisări optice.

atenuare de propagare (pe o legătură radioelectrică) / *basic transmission loss (of a radio link)* / *affaiblissement de propagation (d'une liaison radioélectrique)* / Raportul care ar exista, pe o legătură radioelectrică, între puterea aplicată la intrarea antenei de emisiune şi puterea obţinută la ieşirea antenei de recepţie dacă cele două antene ar fi izotrope, fără pierderi şi cu aceeaşi polarizare ca antenele reale, iar propagarea nu ar fi influenţată de obiecte din vecinătatea lor. Notă: Atenuarea totală pe o legătură radioelectrică este compusă din atenuarea de propagare şi atenuările în circuitele pasive şi fiderii de la ambele capete ale traseului în măsura în care au fost incluse în definiţia atenuării totale, din care se scad câştigurile sistemelor radiante de la emisiune şi recepţie.

atenuare de reflexie ⇒ factor de adaptare [în reflexie]

atenuare de reflexie [raportul puterilor aparente] / *reflection loss* / *affaiblissement de réflexion, 1[rapport des puissances apparentes]* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea aparentă pe care o sursă dată o poate furniza unei sarcini astfel încât factorul de reflexie la interfaţă să fie nul şi puterea aparentă furnizată de aceeaşi sursă unei sarcini date conectate direct. Notă: Dacă sarcina este conectată prin intermediul unui diport, raportul puterilor aparente este atenuarea compozită.

atenuare de regularitate / *regularity return-loss* / *affaiblissement de régularité* / Măsura regularităţii unei linii de transmisiune omogene cu neregularităţi constructive terminată pe o impedanţă care reproduce condiţiile liniei infinite. Această măsură are ca valoare raportul $\frac{Z_b + Z_a}{Z_b - Z_a}$ exprimat în dB sau în Np, unde: Z_a este valoarea măsurată a impedanţei liniei; Z_b este valoarea impedanţei relevată pe curba cea mai regulată care se poate trasa, fără sinuozităţi, prin caracteristica impedanţă-frecvenţă a liniei.

atenuare de sistem / *system loss* / *affaiblissement entre bornes d'antennes* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea furnizată la un acces de intrare al antenei de emisiune în cadrul unei legături radioelectrice şi puterea disponibilă la accesul de ieşire al antenei de recepţie. Note: 1. Puterea disponibilă a unei surse este puterea activă maximă pe care o poate furniza, adică puterea furnizată unei sarcini cu impedanţă conjugată cu cea a sursei. 2. Atenuarea de sistem nu conţine pierderile în liniile de alimentare ale antenelor, dar cuprinde toate pierderile în circuitele de radiofrecvenţă care fac parte integrantă din antene ca, de exemplu, pierderile în elementele radiante conductoare sau dielectrice, pierderile în

reactanţele de sarcină şi în reactanţele terminale, pierderile în sol în apropierea antenei.

atenuare de transfer (a unui biport) / *transducer loss (of a two-port network)* / *affaiblissement transductique (d'un biporte)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea disponibilă a unei surse şi puterea activă furnizată unei sarcini de impedanţă specificată după inserarea unui biport dat între sursă şi sarcină. Notă: Dacă raportul care determină atenuarea de transfer este inferior unităţii, valoarea sa în dB este negativă şi poate fi utilizată inversa acesteia sau valoarea sa în dB cu semn schimbat, numită câştig de transfer.

atenuare de transmisiune / *transmission loss* / *affaiblissement de transmission* / Atenuarea unui semnal între două extremităţi ale unei legături de telecomunicaţii.

atenuare de transmisiune (a unui filtru) / *transducer attenuation (of a filter)* / *affaiblissement de transmission (d'un filtre)* / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea disponibilă a unei surse date şi puterea pe care filtrul conectat la această sursă o furnizează în condiţii specificate unei impedanţe de sarcină.

atenuare de transmisiune (a unei legături radio) / *transmission loss (of a radio link)* <*A*> <*L*> / *affaiblissement de transmission (d'une liaison radioélectrique)* <*A*> <*L*> / Raportul, în general, exprimat în dB, dintre puterea radiată de o antenă de emisiune în cadrul unei legături radioelectrice şi puterea care ar fi disponibilă la ieşirea antenei de recepţie în lipsa oricăror pierderi în circuitele de radiofrecvenţă ale antenelor, caracteristicile de directivitate ale acestora fiind presupuse conservate. Notă: Atenuarea de transmisiune este egală cu atenuarea de sistem minus atenuarea datorată pierderilor în circuitele de radiofrecvenţă ale antenelor.

atenuare de transmisiune (a unui traseu optic) / *transmission loss (of an optical path)* / *affaiblissement de transmission (d'un trajet optique)* / Atenuare într-un traseu de transmisiune optică între două dispozitive optoelectronice consecutive, pentru o lungime de undă dată.

atenuare de transmisiune pentru un traseu radioelectric / *ray path transmission loss* <A_t> <L_t> / *affaiblissement de transmission pour un trajet (radioélectrique)* <A_t> <L_t> / Atenuare de transmisiune pentru un traseu radioelectric particular, egală cu diferenţa dintre atenuarea de propagare şi câştigurile antenei de emisiune şi ale antenei de recepţie în direcţia acestui traseu.

atenuare de vârf / *peak attenuation* / *attenuation de crête* / Atenuare maximă obţinută într-un dispozitiv cu gaz pentru microunde funcţionând în impulsuri, atunci când i se aplică un impuls de excitaţie specificat.

atenuare diafonică ⇒ atenuare de diafonie

atenuare echivalentă pentru acurateţe fonetică / *articulation reference equivalent* / *affaiblissement équivalent pour la netteté* / Diferenţa finală, exprimată în dB, a atenuărilor care reduc la 80 % valorile articulaţiei sunetelor în sistemul de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru articulaţie, şi într-un sistem telefonic dat, în cursul încercărilor de articulaţie alternative efectuate într-un sens determinat în cele două sisteme, crescând progresiv atenuările în linie.

atenuare echivalentă pentru calitatea transmisiunii / *transmission performance rating* / *affaiblissement équivalent pour la qualité de transmission* / Atenuarea, exprimată în dB, constantă în raport cu frecvenţele transmise, care trebuie inserată într-un sistem de referinţă dat sau trebuie suprimată din acest sistem, pentru a obţine aceeaşi calitate a transmisiunii într-un sens de transmisiune precizat, când sistemul de referinţă este înlocuit total sau parţial cu sistemul telefonic de evaluat. Notă: Atenuarea echivalentă pentru calitatea transmisiunii este pozitivă sau

negativă după cum trebuie inserată sau suprimată atenuarea respectivă.

atenuare (fizică) ⇐ atenuare (a unei radiații) / *attenuation [physical attenuation of a radiation] / atténuation (physique)* / Reducerea unei mărimi de radiație ca, de exemplu: energia, fluxul etc, la trecerea acestei radiații printr-o substanță, reducere ce rezultă din toate tipurile de interacțiuni cu acea substanță.

atenuare geometrică / *geometric attenuation / atténuation géométrique* / Reducerea intensității unei radiații datorată efectului distanței dintre punctul considerat și sursă, de exemplu legea inverselor pătratelor distanței pentru o sursă punctuală, excluzând efectele datorate oricăror substanțe prezente.

atenuare geometrică (a unei unde electromagnetice) / *spreading loss (of an electromagentic wave) / affaiblissement géométrique (d'une onde électromagnétique)* / Atenuare a unei unde electromagnetice datorată exclusiv repartizării energiei sale pe o suprafață mai mare, concomitent cu creșterea distanței. Notă: Într-un mediu omogen și izotrop, atenuarea geometrică se caracterizează printr-o descreștere a densității fluxului de putere cu inversul pătratului distanței la sursă.

atenuare inversă (într-un circulator sau un izolator) / *reverse loss (in a circulator or an isolator) / affaiblissement inverse (dans un circulateur ou un isolateur)* / Pierderea de inserție în sens invers a unui izolator sau a unui circulator.

atenuare în raport cu spațiul liber (a unei legături radioelectrice) / *loss relative to free space* $<A_m>$ $<L_m>$ / *affaiblissement par rapport à l'espace libre (d'une liaison radioélectrique)* $<A_m>$ $<L_m>$ / Diferența dintre atenuarea de propagare și atenuarea în spațiul liber, exprimată în dB. Notă: Atenuarea în raport cu spațiul liber se poate descompune în mai multe tipuri de atenuare: atenuarea de absorbție, de exemplu de ionosferă, de gazele atmosferice, de hidrometeori; atenuarea de difracție, de exemplu în cazul undelor de sol; atenuarea de reflexie sau de difuzie, ca în cazul ionosferei, inclusiv efectele de focalizare sau defocalizare ionosferică; atenuarea de cuplare de polarizare, provocată de orice defect de adaptare de polarizare între antene pentru traseul particular considerat; micșorarea câștigului antenei, de exemplu în propagarea prin difuziune troposferică; atenuarea datorată interferențelor între raza directă și razele reflectate de sol, de diverse obstacole sau de straturile atmosferice.

atenuare în sens direct (într-un circulator sau izolator) / *forward loss (in a circulator or isolator) / affaiblissement direct (dans un circulateur ou un isolateur)* / Pierdere de inserție în sens direct a unui izolator sau a unui circulator.

atenuare în spațiul liber / *free-space basic transmission loss / affaiblissement d'espace libre* / Atenuarea de transmisiune, în general, exprimată în dB, obținută dacă antenele ar fi înlocuite cu antene izotrope plasate într-un mediu perfect dielectric, omogen, izotrop și nelimitat, distanța dintre antene fiind conservată. Notă: Dacă distanța dintre antene este mult superioară lungimii de undă λ, atenuarea în spațiul liber exprimată în dB este dată de relația: $A_0 = 20 log 4\pi \frac{d}{\lambda}$.

atenuare lentă ⇐ fading lent ⇐ fading cu perioadă lungă / *slow fading / évanouissement lent* / Atenuare a cărei cadență se caracterizează printr-o perioadă relativ lungă.

atenuare modală diferențială / *differential mode attenuation / affaiblissement modal différentiel* / Diferența dintre atenuările corespunzătoare a două moduri legate date.

atenuare paradiafonică / *near-end crosstalk attenuation / affaiblissement paradiaphonique* / Atenuare diafonică între

două canale de transmisiune cu o rută comună, măsurată pe canalul perturbator la intrarea rutei comune şi pe canalul perturbat, la aceaşi extremitate a rutei comune.

atenuare pe imagini / *image attenuation coefficient* / *affaiblissement sur images* / Partea reală a exponentului de transfer pe imagini.

atenuare (pe o linie de transmisiune) / *attenuation (in a transmission line)* / *affaiblissement (dans une ligne de transmission)* / Diminuarea, de-a lungul unei linii de transmisiune, a energiei electromagnetice a unui mod, exprimată cantitativ prin raportul sau prin logaritmul raportului dintre o putere într-un punct iniţial şi puterea corespunzătoare într-un punct final. Notă: În general, atenuarea se exprimă în dB.

atenuare prin interferenţă ⇐ fading prin interferenţă / *interference fading* / *évanouissement d'interférence* / Atenuare datorată interferenţei undelor electromagnetice ale căror faze relative variază.

atenuare prin microcurburi / *microbend loss* / *affaiblissement par microcourbures* / Atenuare datorată microcurburilor unei fibre optice.

atenuare rapidă ⇐ fading rapid ⇐ fading cu perioadă scurtă / *fast fading* / *évanouissement rapide* / Atenuare a cărei cadenţă se caracterizează printr-o perioadă relativ scurtă.

atenuare relativă / *relative attenuation* / *affaiblissement relatif* / Diferenţa dintre atenuarea la o frecvenţă dată şi atenuarea minimă în banda de trecere. Notă: Definiţia este valabilă numai în cazul exprimării atenuărilor în dB.

atenuare reziduală / *residual attenuation* / *affaiblissement résiduel* / Atenuare produsă când un atenuator variabil este reglat la atenuarea sa minimă.

atenuare selectivă ⇐ fading selectiv / *frequency selective fadding* / *évanouissement sélectif* / Atenuare care afectează inegal sau nesimultan diversele componente spectrale ale unei unde radioelectrice modulate. Notă: Atenuarea selectivă se datorează, în general, interferenţei unor raze distincte provenite din aceeaşi sursă, dar cu timpi de propagare diferiţi.

atenuare telediafonică / *far-end crosstalk attenuation* / *affaiblissement télédiaphonique* / Atenuarea de diafonie dintre două canale de transmisiune cu rută comună, măsurată pe canalul perturbator la intrarea rutei comune şi pe canalul perturbat la cealaltă extremitate a acesteia.

atenuare totală (într-o legătură radio) / *total loss (of a radio link)* / *affaiblissement (global) (d'une liason radioélectrique)* / Raportul, exprimat în dB, dintre puterea furnizată de un emiţător şi puterea intrată într-un receptor, pe o legătură radio, în condiţii reale de instalare, propagare şi exploatare. Este necesar să se precizeze, pentru emisiune şi pentru recepţie, dacă puterea este măsurată înainte sau după parcurgerea circuitelor pasive exterioare emiţătorului şi receptorului şi a fiderilor de la emisiune şi recepţie. Atenuarea totală definită între intrarea în sistemul radiant de emisiune şi ieşirea pe sarcină adaptată din cel de recepţie se numeşte atenuare de sistem.

atenuator / *attenuator* / *affaiblisseur* / Biport pasiv liniar care furnizează la ieşire un semnal cu putere inferioară celei a semnalului de intrare, fără alte modificări ale caracteristicilor semnalului. Notă: Atenuarea produsă de atenuator poate să fie fixă sau reglabilă.

atenuator (al unui ghid de unde) ⇐ atenuator pentru linie de transmisiune / *attenuator (of a waveguide)* / *affaiblisseur (de guide d'ondes)* / Dispozitiv cu două porţi de acces destinat furnizării la poarta de ieşire a unei puteri inferioare puterii incidente aplicate la poarta de intrare.

atenuator circular / *rotary attenuator* / *affaiblisseur rotatif* / Atenuator rezistiv cu absorbţie variabilă constituit din elemente succesive de ghid circular care

comportă fiecare o placă circulară absorbantă fixată într-un plan diametral al ghidului.

atenuator cu întreruptor / *cut-off attenuator* / *affaiblisseur à coupure* / Atenuator reactiv constituit dintr-un tronson de ghid de unde cu lungime fixă sau variabilă utilizat sub frecvența de tăiere a ghidului.

atenuator cu lamelă / *flap attenuator* / *affaiblisseur à lame* / Atenuator rezistiv variabil constituit dintr-un tronson de ghid de unde cu o fantă longitudinală prin care o lamă de substanță absorbantă poate fi introdusă progresiv prin rotație în jurul unui pivot situat lângă extremitatea fantei.

atenuator cu lamă rotativă / *rotary vane attenuator* / *affaiblisseur à lame rotative* / Atenuator rezistiv variabil constituit printr-un tronson de ghid de unde circular funcționând în modul TE_{11}, cu un element absorbant compus dintr-o lamă în planul axei ghidului de unde și care se poate roti în jurul acesteia. Notă: Dacă este utilizată cu un ghid de unde rectangular, atenuatorul cu lamă rotativă este prevăzut cu tronsoane care asigură tranziția de la o secțiune la cealaltă.

atenuator cu perete longitudinal / *vane attenuator* / *affaiblisseur à cloison longitudinale* / Atenuator rezistiv variabil constituit dintr-o lamă de substanță absorbantă, paralelă cu fața mică a unui ghid de unde rectangular, deplasabilă perpendicular pe planul său.

atenuator cu piston / *piston attenuator* / *affaiblisseur à piston* / Atenuator cu întreruptor variabil în care dispozitivul de cuplare este purtat de un piston.

atenuator cu reactanțe ⇒ atenuator reactiv

atenuator (de măsurare) / *attenuator (for measurement)* / *affaiblisseur (de mesure)* / Dispozitiv care reduce valoarea unei mărimi electrice într-un raport determinat.

atenuator disc / *disc attenuator* / *affaiblisseur à disque* / Atenuator rezistiv variabil constituit dintr-un tronson variabil de ghid de unde dotat cu o fantă prin care un disc de substanță absorbantă poate fi introdus progresiv datorită montajului discului pe o axă descentrată.

atenuator fix / *pad attenuator* / *affaiblisseur fixe* / Atenuator rezistiv inserat între două dispozitive ale unui sistem de transmisiune cu scopul reducerii interacțiunii între ele.

atenuator ideal / *ideal attenuator* / *atténuateur idéal* / Atenuator pentru care puterea la ieșire este inferioară puterii de la intrare, câtul dintre tensiunea sau curentul de la ieșire și, respectiv, tensiunea sau curentul de la intrare fiind constant.

atenuator în (formă de) ghilotină / *guillotine attenuator* / *affaiblisseur à guillotine* / Atenuator rezistiv variabil constituit dintr-un tronson de ghid de unde dotat cu o fantă longitudinală prin care o lamă de substanță absorbantă poate fi introdus progresiv prin translație perpendiculară pe axa ghidului de unde.

atenuator pentru linie de transmisiune ⇒ atenuator (al unui ghid de unde)

atenuator reactiv ⇐ atenuator cu reactanțe / *reactive attenuator* / *affaiblisseur réactif* / Atenuator neabsorbant care funcționează prin reflexia unei porțiuni din puterea incidentă.

atenuator rezistiv / *resistive attenuator* / *affaiblisseur à absorption* / Atenuator care utilizează un material disipativ (absorbant).

atestare / *objective evidence* / *attestation* / Expunere de fapt, informație sau releveu de natură cantitativă sau calitativă, referitoare la calitatea unui articol sau a unui serviciu, bazate pe observații, măsurări sau încercări care pot fi verificate.

atingere indirectă / *indirect contact* / *contact indirect* / Atingere a unui obiect conductor al unei instalații electrice, intrat accidental sub tensiune datorită unui defect în instalația electrică.

atlas de culori / *colour atlas* / *atlas des couleurs* / Colecţie de eşantioane colorate dispuse şi identificate potrivit unor reguli specificate.

atmosferă a generatorului / *generator atmosphere* / *atmosphère du générateur* / Mediu gazos obţinut într-un generator de gaz din combustibilul gazos, din amoniac gazos sau din azot industrial.

atmosferă azotată / *nitrogen-based atmosphere* / *atmosphère azotée* / Atmosferă controlată care are azotul drept component principal.

atmosferă azot-hidrogen / *nitrogen-hydrogen atmosphere* / *atmosphère azote-hydrogène* / Mediu gazos care conţine azot şi hidrogen, obţinute într-un generator de gaz printr-un procedeu de disociere.

atmosferă controlată / *controlled atmosphere* / *atmosphère contrţlée* / Mediu gazos de compoziţie controlată care interacţionează cu şarja unui cuptor.

atmosferă de lucru / *processing atmosphere* / *atmosphère de travail* / Mediu gazos al camerei de încălzire necesar efectuării procesului tehnologic dat.

atmosferă de referinţă / *reference atmosphere* / *atmosphère (normale) de référence* / Atmosferă la care sunt conectate prin calcul, valorile obţinute prin măsurare în orice condiţii.

atmosferă de referinţă (pentru refracţie) / *reference atmosphere for refraction* / *atmosphère de référence (pour la réfraction)* / Atmosferă al cărei coindice de refracţie N este determinat prin relaţia: $N(h) = 315e^{-0.136h}$, unde h este altitudinea în km deasupra nivelului mării. Notă: Până la altitudinea de 1 km, atmosfera de referinţă pentru refracţie se confundă practic cu atmosfera radio normală.

atmosferă endotermică / *endothermic atmosphere* / *atmosphère endothermique* / Mediu gazos obţinut într-un generator prin reacţia unor componenţi de carbon şi hidrogen cu un oxidant gazos, cu aport de căldură din exterior.

atmosferă exotermică / *exothermic atmosphere* / *atmosphère exothermique* / Mediu gazos obţinut într-un generator prin arderea unui combustibil gazos, fără aport de căldură din exterior.

atmosferă inertă / *inert atmosphere* / *atmosphère inerte* / Mediu gazos protector care, la o temperatură dată, nu schimbă componenţi cu încărcătura unui cuptor.

atmosferă naturală a cuptorului / *natural atmosphere of a furnace* / *atmosphère naturelle* / Mediu gazos care există în mod natural în camera de încălzire, fără vreun control al compoziţiei atmosferei.

atmosferă oxidantă / *oxidizing atmosphere* / *atmosphère oxydante* / Mediu gazos care conţine cantitatea de componenţi oxidanţi necesară efectuării proceselor de oxidare.

atmosferă radioelectrică normală / *standard radio atmosphere* / *atmosphère (radioélectrique) normale* / Atmosferă care are gradientul vertical al coindicelui egal cu gradientul normal al acestuia. Notă: Refracţia într-o atmosferă radioelectrică normală se numeşte refracţie normală. Dacă gradientul vertical al coindicelui este mai mic (mai negativ) decât cel normal, se produce superrefracţia, iar dacă este mai mare (mai puţin negativ sau pozitiv), are loc subrefracţia.

atmosferă reducătoare / *reducing atmosphere* / *atmosphère réductrice* / Mediu gazos care conţine cantitatea de componenţi reducători necesară pentru efectuarea proceselor de reducere.

atmosferă sintetică / *synthetic atmosphere* / *atmosphère synthétique* / Mediu gazos obţinut în camera de încălzire din componenţi lichizi organici, de exemplu metanol sau isopropanol, datorat descompunerii sau transformării acestora în aer.

atmosferă terestră / *Earth's atmosphere* / *atmosphère terrestre* / Strat gazos cu

grosimea de aproximativ 60 km care înconjoară globul terestru.

atom / *atom* / *atome* / Cea mai mică particulă în care un element chimic poate fi divizat, conservând totodată modul său caracteristic de intrare în reacţiile chimice. Notă: Un atom este compus dintr-un nucleu unic, înconjurat de un număr de electroni egal cu numărul de protoni ai nucleului.

atomic ⇐ indivizibil / *atomic* / *atomique* / Calificativ al unei tranzacţii efectuate într-o bază de date în cazul în care se garantează că aceasta odată începută, ea nu va mai fi întreruptă de o altă tranzacţie. Notă: Atomicitatea este o proprietate esenţială în asigurarea consistenţei unei baze de date exploatate de mai mulţi utilizatori. în cazul bazelor de date orientate spre obiecte, datorită apariţiei unor tranzacţii foarte lungi, atomicitatea poate conduce la blocaje pe durate mari de timp, de aceea se folosesc modele tranzacţionale bazate pe tranzacţii imbricate.

atribuire de resurse ⇒ alocare de resurse

atribut / *attribute* / *attribut* / Proprietate a unei entităţi, care are o anumită valoare la un moment dat. Exemple: Atributele (memorate într-o bază de date) pot fi atomice (au o structură simplă, predefinită: întregi, şiruri de caractere etc.) sau compuse (sunt alcătuite la rândul lor din alte atribute). Note: Atributele sunt folosite în cazul bazelor de date orientate spre obiecte pentru a specifica diverse proprietăţi ale obiectelor memorate (inclusiv faptul că obiectul este format din alte obiecte). De asemenea, în modelul entitate-legătură, atributele sunt asociate entităţilor pentru a descrie structura acestora şi a permite extragerea schemei de relaţie necesare construirii bazei de date.

atribut de serviciu (de telecomunicaţii) / *(telecommunication) service attribute* / *attribut de service (de télécommunication)* / Caracteristică specificată a unui serviciu de telecomunicaţii a cărui valoare poate servi la diferenţierea acestuia de alte servicii de telecomunicaţii.

atribut prim / *prime attribute* / *attribut premier* / Atribut care face parte din orice cheie oarecare a unei scheme de relaţie (sau relaţie).

atribute ale fişierului / *file attributes* / *attributs du fichier* / Informaţii asociate unui fişier în unele sisteme de operare pentru a indica modul de acces la fişier (fişierul poate fi citit, scris, executat, utilizat în comun de mai mulţi utilizatori etc.) sau caracteristici speciale ale acestuia (fişier sistem, fişier invizibil etc.).

audio / *audio* / *audio* / Prefix asociat termenilor care denumesc instalaţiile şi circuitele utilizate la transmisiunea sunetelor.

audioconferinţă / *audioconference* / *audioconférence* / Teleconferinţă în care participanţii sunt legaţi prin circuite telefonice; în afara transmiterii vocilor, într-o audioconferinţă se mai poate eventual asigura transmiterea altor semnale ca, de exemplu, cele de facsimil sau de telescriere.

audiofrecvenţă <AF> / *audio-frequency* / *audiofréquence* / Frecvenţă care aparţine benzii de frecvenţe a undelor acustice sinusoidale audibile pentru urechea umană. Notă: Se consideră că audiofrecvenţa este cuprinsă între 16 Hz şi 16 KHz. Similar, se numeşte videofrecvenţă o frecvenţă care aparţine benzii de frecvenţe ocupate de componentele spectrale ale unui semnal de imagine de televiziune, în sistemele europene de televiziune, videofrecvenţa fiind cuprinsă între 0 şi 6,5 MHz.

audiometrie prin răspuns evocat / *evoked-response audiometry* / *audiométrie par réponse-évoqué* / Tehnică de evaluare a funcţiilor auditive, bazată pe înregistrarea şi interpretarea potenţialelor evocate auditive.

audiovideografie / *audiovideography* / *audiovidéographie* / Sistem audiovizual

care combină o prezentare alfanumerică, alfageometrică sau alfafotografică cu sunetele asociate.

audit / *audit / vérification [audit]* / Analiză independentă efectuată pentru a determina aplicabilitatea procedurilor stabilite, instrucţiunilor, specificaţiilor, standardelor şi cerinţelor contractuale precum şi eficienţa aplicării acestora.

audit al fiabilităţii şi mentenabilităţii / *reliability and maintainability audit / audit de la fiabilité et de la maintenabilité* / Examinare metodică, efectuată de persoane independente, destinată să determine dacă activităţile şi rezultatele sunt conforme cu dispoziţiile prestabilite şi dacă aceste dispoziţii sunt aplicate cu eficacitate şi adecvate obiectivelor legate de fiabilitate şi mentenabilitate.

(a) autentifica / *(to) authenticate / authentifier* / Operaţie prin care se stabileşte faptul că un utilizator (sau aplicaţie) care solicită un serviciu informatic într-o reţea, este chiar utilizatorul care se prezintă, şi nu un impostor.

autentificare / *authentication / authentification* / Procesul care are drept scop stabilirea faptului că un utilizator al unei reţele de calculatoare nu este un impostor, ci chiar utilizatorul care se declară a fi.

autoabsorbţie / *self absorption / auto-absorption* / Absorbţia radiaţiei unui radionuclid, conţinut într-o sursă radioactivă, în materialul acelei surse.

autoabsorbţie la anod ⇒ efect de talon

autobuz acţionat cu acumulatoare ⇒ electrobuz

autocomutator de bandă largă ⇐ comutator de bandă largă / *broadband switch / autocommutateur large bande* / Sistem automat de comutaţie a canalelor al căror debit de date după digitizare este cuprins între 1,544 sau 2,048 Mbps şi o limită superioară de cca 140 Mbps. Notă: Autocomutatorul de bandă largă este necesar pentru videotelefonie, videoconferinţă, radiodifuziunea de înaltă fidelitate, televiziune, fototelegrafia de mare viteză şi înaltă fidelitate şi transmisiunea de date cu debit mare. Limita inferioară corespunde primului nivel al ierarhiei de multiplexare digitală din America de Nord şi Europa, respectiv lărgimii de bandă utilizate în videofonie. Limita superioară de 140 Mbps corespunde lărgimii de bandă utilizate în televiziunea de înaltă definiţie.

autocondensare [învechit] / *autocondensation [deprecated] / autocondensation [deconseillé]* / Metodă de aplicare a curenţilor alternativi cu frecvenţe depăşind 100 kHz în regiuni limitate apropiate de suprafaţa corpului, prin intermediul unui electrod foarte mare şi al altuia foarte mic, pacientul fiind parte a condensatorului. Notă: Termenul este învechit, iar tehnica depăşită.

autoconducţie [învechit] / *autoconduction [deprecated] / autoconduction [deconseillé]* / Metodă de aplicare a curenţilor alternativi de frecvenţe depăşind 100 kHz, în scopuri terapeutice, prin inducţie electromagnetică, pacientul fiind plasat în interiorul unui mare solenoid. Notă: Termenul este învechit, iar tehnica depăşită.

autoecranare ⇒ autoprotecţie

autoexcitaţie / *self-excitation / auto-excitation* / Excitaţie care se obţine ca urmare a fluxului magnetic remanent al motorului de tracţiune, atunci când motorul funcţionează ca generator serie, în timpul frânării electrice.

autoexcitaţie (a unei maşini electrice) / *self-excitation (of an electrical machine) / auto-excitation (d'une machine électrique)* / Proprietate a maşinilor sau sistemelor autoexcitatoare şi acţiunea corespunzătoare.

autoexcitaţie (a unui traductor magnetic) / *self-excitation [of a transducer] / auto-excitation (d'un transducteur)* / Procedeu prin care valoarea unei mărimi de ieşire influenţează excitaţia unui traductor magnetic.

autoexcitaţie critică / *critical self-excitation* / *auto-excitation critique* / Autoexcitaţie care conferă o pantă infinită unei părţi a caracteristicii de reglare a unui traductor magnetic.

autoexcitaţie ideală / *ideal self-excitation* / *auto-excitation complète* / Grad de autoexcitaţie care conferă o autoexcitaţie critică unui traductor magnetic dacă permeabilitatea miezului este infinită în domeniul de nesaturare, iar redresorul de autoexcitaţie are o funcţionare ideală.

autoexcitaţie indirectă / *separate self-excitation* / *auto-excitation indirecte* / Procedeu prin care autoexcitaţia unui traductor magnetic este obţinută prin intermediul unei înfăşurări speciale.

autoinducţie ⇐ inducţie proprie / *self-induction* / *auto-induction* / Într-un circuit electric, inducţie electromagnetică datorată variaţiei curentului care parcurge acel circuit.

automat / *automatic* / *automatique* / Calificativ referitor la un proces sau dispozitiv care, în condiţii determinate, funcţionează fără intervenţia unui operator uman.

automat orar ⇒ mecanism de ceasornic ciclic

automat programabil / *programmable logic controller <PLC>* / *automate programmable* / Calculator special destinat pentru comanda secvenţială, în care logica se poate modifica cu ajutorul unui limbaj de programare, în general, în logică booleană, prin schemă cu relee în scară, prin intermediul consolei proprii de programare sau cu ajutorul unui calculator gazdă.

(a) automatiza / *(to) automate* / *automatiser* / A transforma un proces sau o instalaţie în vederea funcţionării automate.

automatizare / *automation* / *automatisation* / Implementarea mijloacelor automate pentru realizarea unui proces.

automatizare (a unei instalaţii) / *automation (of an installation)* / *automatisation (d'une installation)* / Transformare a unei instalaţii în vederea utilizării comenzilor automate.

automotor / *rail-car* / *autorail* / Vehicul motor de cale ferată prevăzut să transporte călători.

automotor pentru mărfuri ⇒ vagon motor pentru colete

autonom ⇒ off line [din engleză]

autoprotecţie ⇐ autoecranare / *self-shielding* / *autoprotection* / Protecţie a părţii interne a unui corp, datorată absorbţiei radiaţiilor în pereţii sau părţile exterioare.

autoradiografie, 1[tehnică] / *autoradiography* / *autoradiographie* / Producerea unei înregistrări fotografice a radiaţiei emise de un material radioactiv încorporat într-un obiect, realizată prin plasarea obiectului în vecinătatea imediată a unei emulsii fotografice.

autoradiografie, 2[imagine] ⇒ autoradiogramă

autoradiogramă ⇐ autoradiografie, 2[imagine] / *autoradiograph* / *autoradiogramme* / Imagine obţinută prin tehnica autoradiografiei.

autoreacţie ⇒ reacţie internă

autoreglare (a unui reactor nuclear) / *self-regulation (of a nuclear reactor)* / *autorégulation (d'un réacteur nucléaire)* / Tendinţă inerentă, în anumite condiţii, a unui reactor de a funcţiona la un nivel constant de putere, ca urmare a efectului unei variaţii de putere asupra reactivităţii.

autoreglare (a unui sistem) / *inherent regulation* / *autorégulation* / Proprietatea proprie a unui sistem de a atinge un regim permanent după o perturbaţie, fără intervenţia unui echipament de reglare.

autoritate răspunzătoare / *response authority* / *autorité répondante* / Autoritate desemnată, care are responsabilitatea de a se deplasa la locurile supravegheate ca urmare a unei alarme şi de a lua măsurile cele mai potrivite.

(a) autoriza / *(to) authorize* / *autoriser* / Acţiunea prin care un utilizator al unui

sistem de calcul aflat într-o reţea, primeşte dreptul de acces la resursele sistemului.

autorizaţie / *authorization* / *autorisation* / Dreptul pe care un calculator conectat într-o reţea îl acordă unui utilizator de a folosi sistemul şi informaţiile (în totalitate sau în parte) stocate în acesta. Notă: Autorizaţia este dată unui utilizator al reţelei de către administratorul de reţea sau de sistem, şi este acordată sau rejectată de către sistemul de calcul, în urma verificării coincidenţei numelui şi parolei transmise de către utilizator cu datele din baza de date internă sistemului.

autorizaţie [baze de date] / *authorization [data base]* / *autorisation [base de données]* / Permisiune acordată unui utilizator de a accesa anumite informaţii dintr-o bază de date. Notă: Un sistem de gestiune a bazelor de date poate permite sau interzice unui utilizator să citească sau să modifice informaţii dintr-o anumită tabelă a bazei de date, cu scopul de a preveni şi împiedica folosirea neautorizată a datelor.

autosaturare / *auto self-excitation* / *autosaturation* / Procedeu prin care autoexcitaţia este obţinută prin intermediul înfăşurărilor de putere, în funcţie de curentul de ieşire.

autosincronizare / *self-synchronization* / *autosynchronisation* / Proces de sincronizare a unei maşini sincrone care funcţionează în gol neexcitată, a cărei excitaţie nu este conectată decât fie în momentul cuplării la sistem, fie imediat după.

autosupraveghere de autoprotecţie / *tamper protection* / *autosurveillance d'autoprotection* / Aplicarea mijloacelor electrice sau mecanice destinate să împiedice interferenţa deliberată cu un sistem de alarmă sau un element constitutiv al acestuia.

autotelefon / *car telephone* / *autotéléphone* / Sistem de radiocomunicaţii pentru autovehicule, dotat cu emiţătoare de mică putere şi destinat realizării de servicii telefonice bilaterale. Notă: Autotelefonul poate fi de tip celular.

autotransfer / *autotransfer* / *transfert (des communications réseau)* / Într-o centrală telefonică automată de abonat, retransmiterea automată a unui apel provenit din reţeaua publică şi ajuns la un post spre un alt post, cu sau fără consultarea acestuia din urmă.

autotransformator / *auto-transformer* / *autotransformateur* / Transformator în care cel puţin două înfăşurări au o parte comună.

autotransformator de comutaţie / *commutation autotransformer* / *autotransformateur de commutation* / Autotransformator utilizat pentru încărcare la capacitatea de comutaţie pe durata amorsării tiristorului principal.

autotransformator de măsurare / *instrument autotransformer* / *autotransformateur de mesure* / Transformator de măsurare în care înfăşurările primare şi secundare au o parte comună.

autoventilaţie / *self-ventilation* / *autoventilation* / Ventilaţie la care rotorul maşinii produce el însuşi mişcarea aerului.

auxiliar de comandă (pentru un detector termic) / *control unit (for a thermal detector)* / *auxiliaire de commande (pour un détecteur thermique)* / Dispozitiv care transformă într-o funcţie de comutaţie variaţia caracteristicii unui detector termic cu variaţie de caracteristică. Un auxiliar de comandă poate fi de tip electromecanic, de tip static sau o combinaţie a celor două tipuri.

avalanşă / *avalanche* / *avalanche* / Generare cumulativă de purtători de sarcină prin ionizări succesive, amorsată de un purtător liber. Notă: După natura purtătorilor se disting *avalanşa electronică* şi *avalanşa ionică*.

avalanşă (electronică) / *electron avalanche* / *avalanche électronique* / Proces de multiplicare în lanţ prin care, pornind de la un purtător de sarcină, se produce rapid

prin ciocniri un mare număr de purtători de sarcină.

avalanşă ionică / *ion avalanche* / *avalanche ionique* / Proces de ionizare cumulativă prin care se produce un ansamblu de ioni pornind de la un unic electron primar.

avalanşă (într-un gaz) / *avalanche (in a gas)* / *avalanche (dans un gaz)* / Proces cumulativ prin care, pornind de la o particulă încărcată, se dă naştere, prin ciocniri cu moleculele unui gaz, unui mare număr de particule încărcate.

avalanşă Townsend / *Townsend avalanche* / *avalanche de Townsend* / Proces în lanţ de multiplicare în gaz prin care o particulă încărcată produce rapid, prin coliziuni succesive în câmp electric, un mare număr de particule încărcate.

avans al echipamentului (unui arbore cu came) / *progression of equipment (of a camshaft)* / *progression de l'équipement* / Sens de funcţionare ce corespunde avansului manipulatorului.

avans al semnalului de ieşire de declanşare / *trigger output advance* / *avance du signal de sortie de déclenchement* / Avans, în raport cu un impuls de ieşire al generatorului, al semnalului de ieşire de declanşare corespunzător.

avans al unui impuls / *pulse advance* / *avance d'une impulsion* / Decalajul temporal dintre o formă de undă de impuls şi o alta, situată înaintea acesteia.

avans de fază / *negative phase difference* / *avance de phase (d'une onde électromagnétique)* / Diferenţa negativă dintre timpul de propagare a fazei unei unde electromagnetice sinusoidale şi un timp de propagare a fazei considerat ca referinţă.

avans de fază [în matematică]/ *(phase) lead* / *avance de phase* / Diferenţă de fază pozitivă.

avans de linie / *line feed* / *changement de ligne* / Mişcare a poziţiei de tipărire sau de afişare spre poziţia corespunzătoare liniei următoare.

avarie != defecţiune

avertizare de apel interior / *enquiry call* / *mise en garde pour appel intérieur* / Într-o centrală telefonică de abonat, posibilitatea suspendării provizorii a unei convorbiri în curs pe linia principală pentru stabilirea în acest timp, pornind de la acelaşi post interior, a unei comunicaţii interioare cu un alt post suplimentar, după întreruperea căreia linia principală poate fi reluată pentru continuarea conversaţiei întrerupte.

avertizor ⇒ unitate de alarmare

avertizor acustic electric / *electric hooter* / *avertisseur acoustique* / Dispozitiv de semnalizare acustică al cărui sunet este produs de vibraţiile electromagnetice ale unei diafragme.

avertizor automat de incendiu / *automatic fire alarm* / *avertisseur automatique d'incendie* / Aparat destinat să acţioneze automat un dispozitiv de alarmă în momentul în care se produc fenomenele caracteristice apariţiei unui incendiu.

avertizor de deviaţie / *deviation alarm sensor* / *avertisseur d'écart* / Dispozitiv care determină o mărime care a depăşit un domeniu de valori limită (inferioare sau superioare).

avertizor de incendiu / *fire alarm [warning assembly]* / *avertisseur d'incendie* / Dispozitiv care permite chemarea pompierilor.

avertizor de limită / *limit alarm sensor* / *avertisseur absolu* / Dispozitiv care sesizează dacă o mărime a depăşit un ansamblu de condiţii limită (superioare sau inferioare) prescrise.

avertizor (de radiaţii) ⇐ ansamblu de avertizare (al unui reactor nuclear) / *(radiation) warning apparatus* / *avertisseur (de rayonnement)* / Aparat a cărui ieşire furnizează unul sau mai multe semnale de avertisment atunci când o mărime legată de radiaţiile ionizante depăşeşte o valoare predeterminată sau este cuprinsă între două limite predeterminate.

avertizor sonor / *howler* / *hurleur* / Dispozitiv al unei centrale locale care produce o indicaţie sonoră pentru un abonat, avertizând când un telefon a rămas deschis din neatenţie.

ax (al unei cleme de susţinere oscilantă) / *trunnion (of a pivot-type suspension clamp)* / *tourillon (d'une pince de suspension oscillante)* / Proeminenţă cilindrică a corpului clemei, care se comportă ca o axă de rotaţie în urechea de prindere şi care permite oscilaţia clemei.

axare (a unui semnal) / *clamping [of a recurrent signal]* / *calage (d'un signal)* / Menţinerea la o valoare de referinţă, fixă sau prereglabilă, a unei mărimi caracteristice a unui semnal repetat.

axă a colimatorului / *collimator axis* / *axe du collimateur* / Dreaptă trecând prin centrul geometric al câmpului de ieşire şi al câmpului de intrare ale colimatorului.

axă a fibrei / *fibre axis* / *axe de la fibre* / Locul geometric centrelor miezului de-a lungul unei fibre optice.

axă a radiaţiei ⇒ axă a unui fascicul de radiaţii

axă a unei grile antidifuzante / *central line* / *ligne médiane* / Linie marcată la exteriorul feţei incidente a unei grile antidifuzante indicând: pentru o grilă liniară, direcţia lamelor absorbante şi centrul suprafeţei eficace; pentru o grilă focalizată, direcţia lamelor absorbante al căror plan este perpendicular pe faţa incidentă; pentru o grilă în cruce, aceleaşi indicaţii, corespunzătoare celor două direcţii ale lamelor absorbante.

axă a unui fascicul de radiaţii ⇐ axă a radiaţiei / *beam axis (of a radiation source)* / *rayon axial (d'un faisceau de rayonnement)* / Dreaptă unind centrul sursei de radiaţii cu centrul ultimului dispozitiv de limitare a fasciculului de radiaţii.

axă a unui fascicul electromagnetic / *beam axis (of a lobe)* / *axe d'un faisceau électromagnétique* / Direcţie în care câmpul radiant este maxim, în interiorul unui fascicul electromagnetic, în mod uzual.

axă cromatică / *colour axis* / *axe chromatique* / Linie ce indică, într-o reprezentare tridimensională a sistemului de culori, direcţia unuia dintre stimulii de referinţă.

axă de aliniere a fasciculului / *beam-alignement axis* / *axe d'alignement du faisceau* / Utilizată exclusiv pentru aliniere, axa reprezintă dreapta unind două puncte ale presiunii acustice de vârf temporal şi spaţial pe două interfeţe emisferice cu centrele situate în centrul geometric aproximativ al unui traductor ultrasonic sau al unui grup de elemente traductoare ultrasonice. O emisferă are raza de curbură de aproximativ $A_g / \pi \cdot \lambda$, A_g fiind suprafaţa geometrică a traductorului sau a grupului de elemente traductoare, iar λ lungimea de undă a ultrasunetului corespunzător frecvenţei nominale. A doua emisferă are raza de curbură de $2A_g / \pi \cdot \lambda$ sau $A_g / 3\pi \cdot \lambda$, mai adecvată. Pentru aliniere, această linie poate fi proiectată pe faţa traductorului ultrasonic sau a grupului de elemente traductoare ultrasonice. Pentru majoritatea aplicaţiilor practice, se utilizează două suprafeţe plane perpendiculare pe direcţia de propagare a ultrasunetului. În cazul în care vârful unic nu este situat pe o suprafaţă emisferică, se alege o alta, cu raza de curbură diferită, producând un vârf unic.

axă de lucru standard (a unui spectrometru de energie cu radiaţii X cu detector cu semiconductor) / *standard working axis (of a semiconductor X-ray energy spectrometer)* / *axe de travail normal (d'un spectromètre d'énergie X à semicteur)* / Dreapta dintre centrul ferestrei de intrare a detectorului şi amplasamentul sursei de radiaţii X.

axă de măsurare / *test axis* / *axe de mesure* / Dreapta ce uneşte punctul de măsură şi centrul sursei sonore.

axă de referinţă (a unui dispozitiv catadioptric) / *reference axis (of a device)* /

axe de référence (d'un dispositif catadioptrique) / Axă caracteristică a unui dispozitiv catadioptric, definită de fabricant pentru a servi ca direcţie de referinţă pentru unghiurile de iluminare în cadrul măsurărilor fotometrice şi utilizărilor practice. Această axă trece prin centrul de gravitaţie al plajei luminoase şi coincide, în general, cu axa de simetrie normală la plaja luminoasă, atunci când aceasta există.

axă de referinţă (a unui fascicul) / *reference axis (of a beam)* / *axe de référence (d'un faisceau)* / Pentru o sursă de radiaţii, dreapta paralelă la direcţia de referinţă trecând prin centrul sursei de radiaţii.

axă de referinţă (al unei antene) / *reference boresight (of an antenna)* / *axe de référence (d'une antenne)* / Axă a unei antene considerate ca referinţă pentru orientarea axei sale electrice.

axă de rotaţie a manechinului / *axis of rotation of the manikin* / *axe de rotation du mannequin* / Dreapta în jurul căreia se poate roti manechinul, trecând prin punctul său de referinţă şi situată în planul de simetrie al acestuia, cu direcţie verticală când manechinul este montat în poziţia corespunzătoare unei persoane stând în picioare.

axă electrică (al unei antene) / *electrical boresight (of an antenna)* / *axe radioélectrique (d'une antenne)* / Axă a unei antene determinate de o caracteristică de radiaţie ca, de exemplu, direcţia minimului pentru o antenă cu explorare conică sau pentru o antenă de radiogoniometrie instantanee, sau direcţia axei fasciculului pentru o antenă foarte direcţională.

axă magnetică / *magnetic axis* / *axe magnétique* / Axă a momentului magnetic al unui magnet.

axă optică / *optical axis* / *axe optique* / Linie în jurul căreia este centrată diagrama principală de energie radiantă sau de sensibilitate.

axă optică (a unui mediu) / *optic axis (of as medium)* / *axe optique (d'un milieu)* / Într-un mediu anizotopic, direcţie de propagare în care două unde cu polarizări ortogonale au aceeaşi viteză şi fază.

axiomele lui Armstrong / *Armstrong's axioms* / *axiomes d'Armstrong* / Set de axiome care precizează modul în care, pornind de la o mulţime de dependenţe funcţionale date, se pot obţine noi dependenţe funcţionale.

axon / *axon* / *axone* / Prelungire a neuronului asigurând propagarea potenţialului de acţiune.

b ⇒ barn

B .= bel

baie de golire / *tapping bay* / *baie de coulée* / Instalaţie destinată descărcării metalului topit prin gaura dintr-un perete al cuptorului cu arc.

baie de metal / *metal bath* / *bain de métal* / Baie de încălzire constituită din metal topit.

baie de săruri / *salt bath* / *bain de sel* / Baie de încălzire constituită din sare sau dintr-un amestec de săruri topite.

bait ⇒ byte

balansare a conductoarelor ⇒ dans al conductoarelor

balanţă electrodinamică / *electrodynamic balance* / *balance électrodynamique* / Aparat electrodinamic în care acţiunile electrodinamice sunt echilibrate de greutăţi.

balanţă magnetică / *magnetic balance* / *balance magnétique* / Magnetometru al cărui echipaj mobil se roteşte în jurul unui ax orizontal.

balast / *ballast* / *ballast* / Dispozitiv inserat între sursa de alimentare şi una sau mai multe lămpi cu descărcare, care cu ajutorul inductanţelor şi al capacităţilor, utilizate separat sau în combinaţie, serveşte la limitarea curentului lămpii (lămpilor) la valoarea prescrisă. Note: 1. Balastul poate include transformatoare de adaptare la tensiunea de alimentare, precum şi dispozitive care să contribuie la furnizarea tensiunii de amorsare şi a curentului de preîncălzire a lămpii, să evite amorsarea la rece, să reducă fluctuaţia fluxului luminos, să corecteze factorul de putere şi/sau să diminueze perturbaţiile radioelectrice. 2. Tipuri de balast: rezistiv, inductiv, capacitiv sau combinaţii ale acestora.

balast cu distorsiune redusă / *low-distortion type ballast* / *ballast à faible distorsion* / Balast la care armonicele curentului de alimentare corespund celor mai severe condiţii specificate.

balast cu factor de putere ridicat / *high-power factor ballast* / *ballast à haut facteur de puissance* / Balast la care factorul de putere global este de cel puţin 0,85 (inductiv sau capacitiv). Notă: Valoarea 0,85 ţine seama de efectul deformării undei de curent.

balast cu impedanţă ridicată la frecvenţe audio / *high audio-frequency impedance ballast* / *ballast à haute impédance aux fréquences musicales* / Balastul a cărui impedanţă la frecvenţe cuprinse între 250 Hz şi 2000 Hz depăşeşte valorile prescrise. Notă: Pentru tensiune cu frecvenţă cuprinsă între 400 Hz şi 2000 Hz şi de valoare egală cu 3,5 % din tensiunea nominală, impedanţa balastului trebuie să fie inductivă şi cel puţin egală în modul cu rezistenţa care ar absorbi aceeaşi putere activă ca şi ansamblul lampă/balast alimentat la tensiunea şi frecvenţa nominale; pentru frecvenţe cuprinse între 250 ÷ 400 Hz, valoarea impedanţei trebuie să fie cel puţin egală cu jumătate din valoarea minimă admisă pentru frecvenţele cuprinse între 400 Hz şi 2000 Hz.

balast cu semiconductoare ⇐ balast electronic / *semiconductor ballast* / *ballast à semiconducteurs* / Ansamblu compus din dispozitive cu semiconductoare şi elemente stabilizatoare, pentru funcţionarea uneia sau mai multor lămpi cu descărcare în curent alternativ, alimentat în curent continuu sau alternativ.

balast de referinţă / *reference ballast* / *ballast de référence* / Balast special, de

element de comparaţie în încercările balasturilor şi să fie utilizat pentru selecţia lămpilor de referinţă. Notă: Balastul de referinţă este caracterizat, în principal, printr-un raport tensiune/curent stabil, care este puţin stabil la variaţiile de curent, de temperatură şi la influenţele magnetice exterioare.

balast electronic ⇒ balast cu semiconductoare

balast incorporat / *built-in ballast* / *ballast à incorporer* / Balast conceput, în general, pentru a fi integrat într-un corp de iluminat şi care nu este destinat montării în exteriorul corpului fără măsuri speciale de protecţie.

balast independent / *independent ballast* / *ballast indépendant* / Balast compus dintr-unul sau mai multe elemente separate, construite astfel încât să poată fi montate separat în exteriorul unui corp de iluminat, cu o protecţie corespunzătoare conform marcării balastului şi fără carcasă suplimentară.

balast inductiv / *inductive ballast* / *ballast inductif* / Balast proiectat pentru una sau mai multe lămpi cu descărcări, montat în circuitul de alimentare şi servind la limitarea şi stabilizarea curentului la valoarea cerută.

balast protejat contra picăturilor de apă / *drip-proof ballast* / *ballast protégé contre les goutes d'eau* / Balast construit pentru a rezista la acţiunea picăturilor de apă căzând pe verticală, atunci când balastul este plasat în poziţie normală de funcţionare (de exemplu, când se utilizează sub o suprafaţă de pe care se poate scurge apă de condens).

baleiaj, 1[deplasare a unui spot] ⇐ baleiere, 1[deplasare a unui spot] / *sweep* / *balayage, 2[déplacement d'un spot]* / Deplasare a spotului produsă de baza de timp.

baleiaj, 2[explorare] ⇒ explorare, 1[sens general]

baleiaj continuu (în rastru) / *raster scan* / *balayage continu (en trame)* / Explorare a unei ţinte cu un fascicul de electroni de a cărui deflexie la viteză constantă depinde trasarea unui rastru standard dreptunghiular compus din linii uniform spaţiate.

baleiaj cu interliniere ⇒ explorare intercalată

baleiaj declanşat / *triggered sweep* / *balayage déclenché* / Funcţionarea unei baze de timp declanşate, în care începutul fiecărui baleiaj coincide cu un punct predeterminat al mărimii reprezentate, producând astfel o imagine stabilă, atunci când această mărime este periodică. Notă: În cazul baleiajului declanşat, semnalul de declanşare internă poate fi produs pentru orice valoare predeterminată a mărimii reprezentate, cu valori fie exclusiv crescătoare, fie exclusiv descrescătoare.

baleiaj întârziat / *delayed sweep* / *balayage retardé* / Baleiaj care începe cu un anumit timp de întârziere determinat după impulsul de declanşare.

baleiaj întârzietor / *delaying sweep* / *balayage retardant* / Baleiaj produs de o bază de timp a oscilografului atunci când este utilizat pentru întârzierea declanşării unui alt baleiaj (întârziat) produs de o a doua bază de timp.

baleiaj sincronizat / *synchronized sweep* / *balayage (relaxé) synchronisé* / Funcţionare a unei baze de timp relaxate, în care baleiajul periodic este sincronizat astfel încât să menţină perioada de baleiaj egală cu perioada mărimii reprezentate sau cu un multiplu al acestei perioade, producând astfel o imagine stabilă. Notă: Sincronizarea este asigurată pentru variaţii mici ale perioadei mărimii observate.

baleiere, 1[deplasare a unui spot] ⇒ baleiaj, 1[deplasare a unui spot]

baleiere, 2[explorare] ⇒ explorare, 1[sens general]

baliză de zi (a unui conductor activ şi conductor de protecţie) / *aircraft warning marker (for conductor and earth wire)* / *balise diurne (pour conducteur et*

câble de garde) / Dispozitiv de avertizare vizibil in timpul zilei, instalat pe un conductor activ sau pe un conductor de protecţie al unei linii electrice aeriene.

balizã (luminoasã) / *beacon* / *balise (lumineuse)* / 1. Marcã artificialã fixã de navigaţie, care poate purta un semnal luminos. 2. Semnal luminos utilizat pentru indicarea unei poziţii geografice determinate. Notã: Termenul „balizã" mai poate desemna un obiect artificial utilizat la ghidarea circulaţiei vehiculelor sau a pietonilor.

balizã (luminoasã) de pistã / *runway light* / *feu de piste* / Ansamblu de lumini aeronautice de suprafaţã instalate pe o pistã de aerodrom sau în apropierea sa imediatã şi care indicã partea din pistã utilizatã pentru aterizarea sau decolarea unei aeronave.

balizã nocturnã luminoasã (a unui conductor) / *night warning light (for conductor)* / *balise nocturne lumineuse (pour conducteur)* / Dispozitiv luminos alimentat, în general, prin efectul capacitiv al conductorului sub tensiune pe care este fixat.

balon / *bulb* / *ampoule* / Carcasã transparentã sau translucidã, etanşã la gaz, în care este închis corpul luminos.

balon clar / *clear bulb* / *ampoule claire* / Balon transparent la radiaţia vizibilã.

balon colorat / *coloured bulb* / *ampoule colorée* / Balon din sticlã colorată în masa sa, sau din sticlã clarã acoperitã în interior sau exterior cu un strat colorat care poate fi transparent sau difuzant.

balon din sticlã durã / *hard glass bulb* / *ampoule en verre dur* / Balon construit din sticlã cu temperaturã de înmuiere foarte ridicatã şi rezistent la şocuri termice.

balon emailat / *enamelled bulb* / *ampoule émaillée* / Balon acoperit cu un strat de email translucid.

balon mat / *frosted bulb* / *ampoule dépolie* / Balon devenit difuzant prin rugozitatea peretelui intern sau extern.

balon opal / *opal bulb* / *ampoule opale* / Balon al cãrui material difuzează lumina prin toatã sau o parte din grosimea sa.

balon opalizat / *coated bulb* / *ampoule opalisée* / Balon acoperit în interior sau exterior cu un strat subţire difuzant.

balon reflectorizant / *reflectorized bulb* / *ampoule réfléchissante* / Balon parţial acoperit la interior sau exterior cu un strat reflectant, astfel încât emisia luminii sã fie dirijatã spre direcţii particulare. Notã: Asemenea straturi pot rãmâne transparente la anumite radiaţii, în particular la cele infraroşii.

banc de ionizare ⇐ inflexiune a ionizării (în ionosferã) / *ledge* / *banc d'ionisation* / Strat ionosferic în care gradientul densitãţii de ionizare descreşte iniţial, apoi creşte în funcţie de înãlţime, fãrã a deveni negativ.

banc fotometric / *photometer bench* / *banc photométrique* / Suport prevãzut cu şine sau glisiere rectilinii, în lungul cãrora sursele de lumină şi capul fotometric pot fi deplasate pe distanţe mãsurabile.

bancã de date / *data bank* / *banque de données* / Fişier de date memorat de regulă pe un dispozitiv cu acces direct şi la care pot avea acces un numãr mare de utilizatori. Notã: În mod frecvent o bancã de date este conectatã într-un sistem de prelucrare a datelor în timp real.

bandaj / *binding band* / *frette* / Fir sau bandã dintr-un material cu rezistenţã mare la tracţiune care înfãşoarã rotorul, în general peste capetele de bobinã, pentru asigurarea înfãşurării contra deplasării radiale.

bandaj de capãt la un rotor ⇐ bandaj rotoric de strângere a capetelor înfãşurării rotorice (a unei maşini de mare vitezã) / *rotor end-winding retaining ring* / *capot d'extrémité (du rotor)* / Construcţie mecanicã, de exemplu un cilindru din oţel care înconjoarã capetele de bobinã la un rotor cu turaţie mare, pentru reducerea deplasării radiale.

bandaj inelar ⇐ bandaj în inel / *retaining ring / anneau de retenue* / Piesă mecanică instalată în jurul unei părţi a unui rotor pentru împiedicarea mişcării radiale datorate forţei centrifuge.

bandaj în inel ⇒ bandaj inelar

bandaj rotoric de strângere a capetelor înfăşurării rotorice (a unei maşini de mare viteză) ⇒ bandaj de capăt la un rotor

bandă / *tape / bande* / Suport de memorare a datelor, confecţionat fie din hârtie, fie dintr-un material plastic ce înglobează substanţe feromagnetice.

bandă a nivelurilor adiţionale determinate de impurităţi ⇐ bandă de impurităţi / *impurity band / bande d'impureté* / Bandă de energie constituită din ansamblul nivelurilor de impurităţi de un tip dat şi situate în totalitate sau în parte, într-o bandă interzisă.

bandă adezivă / *adhesive tape / ruban adhésif* / Bandă care aderă pe ea însăşi sau pe alte materiale, cu sau fără a suferi un anumit tratament înainte de aplicare.

bandă adezivă sensibilă la presiune / *pressure sensitive adhesive tape / ruban adhésif par pression* / Bandă adezivă care nu necesită un tratament prealabil şi care aderă prin presare după aplicare.

bandă atenuată / *stop-band / bande atténuée* / Bandă de frecvenţă în care atenuarea rămâne superioară unei valori specificate.

bandă (complet) ocupată / *filled band / bande pleine* / Bandă permisă în care, la temperatura de 0 K, toate nivelurile de energie sunt ocupate de electroni.

bandă de absorbţie (a unui scintilator) / *absorption band (of a scintillator) / bande d'absorption (d'un scintillateur)* / Parte a spectrului de absorbţie corespunzătoare energiilor sau lungimilor de undă pentru care probabilitatea de absorbţie a fotonilor este cea mai mare.

bandă (de aliaj magnetic) / *strip (of magnetic alloy) / bande (d'alliage magnétique)* / Produs plat laminat de secţiune uniformă, livrat în bobine.

bandă de amorsare / *starting strip [UK] / bande d'amorçage* / Bandă conductoare îngustă, plasată longitudinal pe peretele intern sau extern al unei lămpi tubulare cu descărcare şi destinată să favorizeze amorsarea. Notă: Această bandă poate fi conectată la una din carcasele soclurilor sau, eventual, la unul din electrozi.

bandă de bază / *baseband / bande de base* / Bandă de frecvenţe ocupată de un semnal sau de un ansamblu de semnale multiplexate în puncte specificate la intrarea şi la ieşirea unui sistem de transmisiune. Notă: În radiocomunicaţii, banda de bază este banda frecvenţelor modulatoare. În cazul modulaţiei multiple, banda de bază se referă numai la prima modulaţie.

bandă de conducţie / *conduction band / bande de conduction* / Bandă permisă parţial ocupată de electroni, care sunt astfel liberi să se deplaseze fără influenţa unui câmp electric exterior.

bandă de emisiune (a unui scintilator) / *emission band (of a scintillator) / bande d'émission (d'un scintillateur)* / Parte a spectrului de emisiune corespunzătoare energiilor sau lungimilor de undă pentru care probabilitatea de emisiune a fotonilor este cea mai mare.

bandă de energie / *energy band / bande d'énergie* / Ansamblu de niveluri de energie, a căror energie ocupă un interval în mod practic continuu.

bandă (de energie) de valenţă / *valence band / bande de valence* / Bandă permisă complet ocupată de electronii de valenţă la temperatura termodinamică de 0 K.

bandă (de energie) interzisă / *forbidden band / bande interdite* / Bandă de energie care nu poate fi ocupată de niciun electron. Notă: În cazul semiconductoarelor, banda interzisă este situată între nivelul de energie cel mai de jos al benzii de conducţie şi nivelul de energie cel mai de sus al benzii de valenţă.

bandă (de energie) permisă / *permitted band* / *bande permise* / Bandă de energie în care fiecare nivel poate fi ocupat de electroni.

bandă de frecvenţe, 1[sens general] / *frequency band, 1[general meaning]* / *bande de fréquences* / Mulţime continuă de frecvenţe cuprinse între două frecvenţe limită specificate. Notă: O bandă de frecvenţe se caracterizează prin două valori care determină poziţia sa în spectrul de frecvenţe, de exemplu, frecvenţele sale limită inferioară şi limită superioară.

bandă de frecvenţe, 2[cu proprietăţi comparabile] ⇐ domeniu de frecvenţe [cu proprietăţi comparabile] / *frequency band, 2[with comparable properties]* / *gamme de fréquences [ayant des propriétés comparables]* / Ansamblul continuu de frevenţe pentru care oscilaţiile sau undele au proprietăţi comparabile.

bandă de frecvenţe (a unui analizor de spectru) / *frequency band (of a spectrum analyzer)* / *bande de fréquences (d'un analyseur de spectre)* / Parte a domeniului efectiv de frecvenţe în interiorul căreia frecvenţa se poate ajusta.

bandă de frecvenţe (a unui aparat) ⇒ gamă de frecvenţe (a unui echipament)

bandă de frecvenţe atribuită / *allocated frequency band* / *bande de fréquence attribuée* / Bandă de frecvenţe afectată unui serviciu de radiocomunicaţii sau radioastronomiei printr-o procedură de atribuire.

bandă de frecvenţe de absorbţie / *absorption (frequency) band* / *bande d'absorption* / Bandă de frecvenţe pentru care un mediu este considerat mediu absorbant pentru o direcţie dată.

bandă de frecvenţe ISM / *ISM (frequency) band* / *bande de fréquences ISM* / Bandă de frecvenţe atribuită în vederea utilizării sale în echipamentele ISM.

bandă de frecvenţe (pentru echipamente de telecomunicaţii) ⇐ domeniu de frecvenţe (al unui echipament) / *frequency range (for telecommunication hardware)* / *gamme de fréquences (pour matériel de télécommunication)* / Ansamblul frecvenţelor pentru care poate fi asigurată funcţionarea unui echipament prin intermediul unui reglaj. Notă: Banda de frecvenţe a unui echipament poate fi divizată în subgame comutabile care nu sunt obligatoriu contigue.

bandă (de frecvenţe) publică / *citizens band* / *bande (de fréquences) publique* / Bandă de radiofrecvenţe pusă la dispoziţia publicului pentru exploatarea cu emiţători de putere mică, diverse comunicaţii personale. Notă: O asemenea bandă nu trebuie confundată cu cele utilizate de radioamatori.

bandă de gardă / *guard band* / *bande de garde* / Bandă de frecvenţe menţinută între limitele adiacente specificate pentru două canale de transmisiune contigue, într-o transmisiune multiplex cu curenţi purtători, a cărei lărgime este reglată în vederea reducerii bruiajului între cele două canale.

bandă de hârtie / *paper tape* / *bande de papier* / Suport de memorare a datelor, constituit dintr-o bandă de hârtie, şi folosit pe scară largă în perioada de început a tehnicii de calcul. Note: Banda are perforaţii transversale (în număr de 5 până la 8), fiecare linie de perforaţii fiind citită optic şi interpretată ca un cod. Pe lângă perforaţiile utile, banda are din fabricaţie şi un şir de perforaţii de diametru mai mic, folosite pentru localizarea fiecărui caracter pe banda de hârtie. Banda perforată are câteva dezavantaje importante: poate fi înscrisă o singură dată, fiabilitatea este redusă, erorile de citire sunt frecvente, densitatea de împachetare a datelor este foarte mică etc.

bandă de impurităţi ⇒ bandă a nivelurilor adiţionale determinate de impurităţi

bandă de insensibilitate (a unui dispozitiv indicator) / *dead band (of an indicating device)* / *plage d'insensibilité* / Interval în interiorul căruia poate varia mărimea măsurată fără provocarea deplasării

dispozitivului indicator şi/sau de inscripţionare.

bandă de insensibilitate (a unui sistem de reglare) ⇒ zonă de insensibilitate

bandă de legare la pământ / *earth strip* / *ruban de terre* / Priză de pământ care constă dintr-o bandă metalică îngropată în sol.

bandă de oprire (a unui filtru piezoelectric) / *stop band (of a piezoelectric filter)* / *bande attenuée (d'un filtre piézoélectrique)* / Bandă de frecvenţe în care atenuarea relativă a unui filtru piezoelectric este mai mare sau egală decât o valoare specificată.

bandă de perforat / *(punch) tape* / *bande à perforer* / Bandă pe care pot fi executate configuraţii de perforaţii.

bandă de proporţionalitate (a unui regulator) ⇐ domeniu proporţional al unui regulator / *proportional band of a controller* / *étendue proportionnelle d'un régulateur* / Pentru un regulator cu acţiune proporţională, variaţia mărimii de intrare necesară pentru a produce variaţia pe întregul domeniu a mărimii de ieşire, datorată acţiunii proporţionale.

bandă de reglaj (a unui grup generator) / *control range (of a generating set)* / *bande de réglage (d'un groupe générateur)* / Domeniu specificat de valori ale puterii active în care un grup generator cu puterea reglată trebuie să fie capabil să funcţioneze.

bandă de suprafaţă / *surface band* / *bande de surface* / Bandă de energie permisă constituită din nivelurile de suprafaţă ale unui cristal.

bandă de tranziţie (a unui filtru) / *transition band (of a filter)* / *bande de transition (d'un filtre)* / Bandă de frecvenţe situată între frecvenţa de tăiere şi punctul cel mai apropiat al benzii adiacente de atenuare.

bandă de trecere / *pass-band* / *bande passante* / Bandă de frecvenţe în care atenuarea rămâne inferioară unei valori specificate.

bandă de trecere (a unui filtru piezoelectric) / *pass-band (of a piezoelectric filter)* / *bande passante (d'un filtre piézoélectrique)* / Bandă de frecvenţe pentru care atenuarea relativă a unui filtru piezoelectric este egală sau mai mică decât o valoare specificată.

bandă de trecere la 15 % / *15 % bandwidth (of a waveguide)* / *bande passante à 15 %* / Bandă de frecvenţe corespunzătoare la 15 % din banda de trecere totală. Notă: Frecvenţa centrală a acestei benzi trebuie definită între părţile contractante, 7,5 % din banda de trecere totală trebuind adăugate sau scăzute din această valoare pentru a defini limitele benzii de 15 %.

bandă de trecere la -3 dB (a unui osciloscop) / *-3 dB bandwidth (of an oscilloscope)* / *bande passante à -3 dB (d'un oscilloscope)* / Domeniu de frecvenţe în interiorul caruia valoarea inversei coeficientului de deviaţie nu diferă cu mai mult de -3 dB de valoarea sa la frecvenţa de referinţă. Notă: Această definiţie nu ţine cont de creşterile amplitudinii sau de alte eventuale neregularităţi referitoare la răspunsul în impuls.

bandă de trecere totală / *full bandwidth* / *bande passante totale* / Bandă de frecvenţe de funcţionare a unui ghid de unde rigid normat corespunzător, funcţionând în mod dominant.

bandă (izolatoare) / *(insulating) tape* / *bande (isolante)* / Foaie sau folie de lăţime maximă arbitrar aleasă, cu o lungime mare, continuă, în general livrată sub formă de suluri. Notă: În general, lăţimea maximă este de 100 mm. Pentru lăţimi mai mari de 100 mm se utilizează termenul de foaie sau folie continuă.

bandă laterală / *sideband* / *bande latérale* / 1. Ansamblul componentelor spectrale rezultate din modulaţia unei purtătoare sinusoidale cu frecvenţe fie superioare, fie inferioare frecvenţei purtătoarei. 2. Bandă de frecvenţe situată deasupra sau sub frecvenţa unei purtătoare sinusoidale şi

care conţine componentele spectrale semnificative produse printr-o modulaţie.

bandă laterală datorată brumului pe alimentare / *hum sidebands* / *bande latérale due au ronflement de l'alimentation* / Reprezentare nedorită creată de analizorul de spectru şi separată de reprezentarea dorită printr-o valoare egală cu frecvenţa de alimentare sau cea a armonicelor sale.

bandă laterală datorată zgomotului / *noise sideband* / *bande latérale due au bruit* / Reprezentare nedorită produsă de zgomotul intern al analizorului de spectru, apărând în jurul reprezentării dorite.

bandă laterală de zgomot ionic / *sideband ion noise* / *bande latérale de bruit ionique* / Bandă de zgomot ionic care apare la o diferenţă de frecvenţă determinată faţă de purtătoare, dar fără o corelaţie obligatorie cu o bandă (laterală) simetrică faţă de purtătoare.

bandă laterală inferioară / *lower sideband* / *bande latérale inférieure* / Bandă laterală care conţine componentele spectrale de frecvenţe inferioare frecvenţei purtătoarei.

bandă laterală reziduală / *vestigial sideband* / *bande latérale résiduelle* / Bandă laterală în care nu se conservă decât componentele spectrale corespunzătoare frecvenţelor joase ale semnalului modulator, celelate componente fiind foarte atenuate.

bandă laterală superioară / *upper sideband* / *bande latérale supérieure* / Bandă laterală care conţine componentele spectrale de frecvenţe superioare frecvenţei purtătoarei.

bandă luminoasă / *cornice lighting* / *bandeau lumineux* / Dispozitiv de iluminat cuprinzând lămpi mascate printr-o bandă opacă paralelă la perete şi fixat la plafon şi distribuind lumină pe perete.

bandă magnetică (pentru stocarea datelor) / *(magnetic) tape (for data storage)* / *bande magnétique (pour stockage de données)* / 1. Bandă acoperită cu un strat magnetic, pe care pot fi stocate date prin înregistrare magnetică (magnetizare selectivă a unor porţiuni de suprafaţă). 2. Folie subţire dintr-un material plastic special, ce înglobează particule micronice de material feromagnetic (oxizi de fier şi/sau crom), pe care pot fi stocate date prin înregistrare magnetică. Notă: Prin deplasarea benzii magnetice în apropierea unui cap de citire-scriere, pe aceasta se pot înscrie informaţii codificate sub forma unor variaţii ale câmpului magnetic (operaţia de scriere), iar la citire, variaţiile fluxului magnetic induc în capul de citire-scriere un curent electric, care este apoi interpretat ca şiruri de biţi 0 sau 1.

bandă magnetică sistem / *master tape* / *bande magnétique de système* / Bandă magnetică utilizată ca referinţă pentru instalarea de programe sau stocare de date. Notă: O bandă de referinţă (ce conţine, de exemplu, un set de programe – un kit de instalare) trebuie protejată de posibile deteriorări accidentale.

bandă neocupată / *empty band (in the energy-level diagram of a semiconductor)* / *bande vide* / Bandă permisă în care, la temperatura de 0 K, nici un nivel de energie nu este ocupat de electroni.

bandă ocupată (de o emisiune) / *occupied band (of an emission)* / *bande occupée (par une mission)* / Bandă de frecvenţe pentru care, sub frecvenţa limită inferioară şi deasupra frecvenţei limită superioară, puterile medii emise sunt egale fiecare cu un procent dat β/2 din puterea medie totală a unei emisiuni. Notă: În absenţa specificaţiilor pentru clasa de emisiune considerată, valoarea β/2 este considerat 0,5.

bandă optimă de analiză / *optimum dynamic resolution bandwidth* / *résolution dynamique optimale de la bande passante* / Valoarea minimă posibilă a rezoluţiei dinamice datorată benzii de trecere pentru fiecare combinaţie a excursiei de frecvenţă şi a duratei baleiajului. Notă: Teoretic, aceasta este legată de rezoluţia

statică optimă a benzii de trecere prin relaţia: $B_{od} = \sqrt{2B_{os}}$, cu: $B_{os} = K_2 \cdot \sqrt{\frac{S}{\Delta t}}$, unde: B_{od} - rezoluţia dinamică optimă (minimă) a benzii de trecere; B_{os} - reglajul rezoluţiei statice optime a benzii de trecere pentru obţinerea B_{od}; S - excursia de frecvenţă; Δt - durata baleiajului; K_2 - factor constant (0,665 pentru filtre de tip gaussian). În mod aproximativ: $B_{od} \approx \sqrt{\frac{S}{\Delta t}}$.

bandă partajată / *shared band* / *bande partagée* / Bandă de frecvenţe atribuite mai multor servicii de radiocomunicaţii într-o zonă geografică dată şi utilizabilă simultan de aceste servicii în anumite condiţii.

bandă perforată / *(punched) tape* / *bande perforée* / Bandă de hârtie sau celuloid, pe care erau executate, în perioada de început a tehnicii de calcul, configuraţii de perforaţii conform unei codificări.

bandă semiperforată / *chadless tape* / *bande semi-perforée* / Bandă perforată la care perforarea s-a executat în aşa fel încât nu s-au detaşat confeti.

bară / *bar* / *barre* / Produs masiv de secţiune dreaptă uniformă, care poate fi rotundă, pătrată, dreptunghiulară sau sub forma unui poligon regulat.

bară [semibobină] ⇒ semibobină

bară colectoare / *busbar* / *barre omnibus* / Conductor de impedanţă mică la care pot fi conectate mai multe circuite electrice separate.

bară de combustibil nuclear / *fuel rod* / *barre de combustible* / Ansamblu de barete de combustibil nuclear stivuite sau de barete de mari dimensiuni conţinute, în general, într-o teacă liberă de combustibil.

bară de lumini laterale / *wing-bar* / *barre de flanc* / Baretă situată pe latura unei piste de aerodrom, la exteriorul rândurilor de lumini marginale ale pistei. Barele de lumini laterale pot fi instalate sub formă de perechi simetrice faţă de axa pistei.

bară de metalizare / *plating bar* / *barre de métallisation* / Conductor ce conectează temporar suprafeţele unei plăci imprimate înainte de a fi tratate prin galvanoplastie.

bară de oprire de avarie / *emergency shutdown rod* / *barre d'arrêt d'urgence* / Element de siguranţă în formă de bară, utilizat pentru operaţia de oprire imediată a reactorului.

bară de pământ / *earth bar* / *collecteur de terre* / Conductor care formează o joncţiune comună pentru un anumit număr de conductoare de legare la pământ.

bară de reglare / *control rod* / *barre de commande (d'un réacteur)* / Element de reglare în formă de bară.

bară de tipărire / *type bar* / *barre d'impression* / Bară pe care sunt fixate caracterele de tipărire, într-o imprimantă cu impact.

bară inscriptoare / *writing bar* / *lame d'inscription* / Piesă componentă a anumitor receptoare de fascimil cu funcţionare continuă, utilizată în opoziţie cu o elice incriptoare şi dotată cu o muchie rectilinie care determină, la un moment dat, poziţia liniei de explorare pe suportul de înregistrare.

bară predimensionată / *pre-dimensioned bar* / *barreau prédimensionné* / Orice bară ale cărei dimensiuni brute au fost modificate prin tăiere cu fierăstrăul, polizare, îndoire etc., în vederea satisfacerii cerinţele dimensionale.

baretă / *barrette* / *barrette* / Aliniere a luminilor aeronautice de suprafaţă, aşezate mai des astfel ca, de la o anumită distanţă, acestea să apară sub forma unei scurte bare luminoase situată perpendicular pe axa unei piste de aerodrom.

baretă de combustibil / *slug* / *barreau de combustible* / Element de combustibil de formă cilindrică şi de mici dimensiuni.

baretă de lumini de apropiere / *cross bar (of lights)* / *barre transversale (de feux)* / Parte a unui dispozitiv luminos de apro-

piere constituită dintr-o linie de lumini simetrice față de axa acestui dispozitiv și perpendiculară pe acesta.

barie / *barye* / *barye* / Unitate de presiune în sistemul CGS egală cu 1 dină/cm^2, adoptată la Congresul internațional de fizică din 1900 și ieșită din uz după adoptarea sistemului SI.

barieră antiarc ⇒ ecran antiarc

barieră cu siguranță intrinsecă / *intrinsic safety barrier* / *barrière à sécurité intrinsèque* / Dispozitiv care poate limita scurgerea energiei electrice de la o zonă sigură la alta cu pericol de explozie, astfel încât circuitul în zona cu pericol de explozie devine circuit cu siguranță intrinsecă.

barieră de energie potențială [mărime] / *potential barrier [quantity]* / *barrière de potentiel [grandeur]* / Diferență de potențial electric dintre două substanțe în contact sau dintre două regiuni omogene cu proprietăți electrice diferite, datorată difuziei purtătorilor de sarcină, care provin din fiecare parte și creării unei regiuni de sarcină electrică spațială.

barieră de potențial / *potential barrier* / *barrière de potentiel* / Distribuție neuniformă a energiei potențiale pe domeniul a două regiuni adiacente. În prima regiune, energia cinetică este pozitivă și corespunde unei mișcări posibile în sensul mecanicii clasice, iar în cea de-a doua regiune, energia cinetică ar fi negativă, corespunzând astfel unei mișcări imposibile în sensul mecanicii clasice, dar posibilă în sensul mecanicii cuantice.

barieră de potențial (a unei joncțiuni PN) ⇐ domeniu de sarcină (al unei joncțiuni PN) / *potential barrier (of a PN junction)* / *barrière de potentiel (d'une jonction PN)* / Barieră de potențial care există între două puncte situate respectiv în regiunea neutră de tip P și în regiunea neutră de tip N.

barieră de protecție contra fasciculului / *primary protective shielding* / *barière de protection contre le faisceau* / Barieră de protecție radiologică destinată atenuării radiației reziduale.

barieră de protecție radiologică / *protective (radiation) shielding* / *barière de protection radiologique* / În radiologie, material limitând extensiunea fasciculului de radiații sau atenuând radiațiile parazite. Notă: Bariera de protecție radiologică poate conține materiale destinate acestui tip de protecție, sau dispozitive ori materiale cu alte destinații, dar contribuind la atenuarea radiațiilor ionizante.

barieră structurală de protecție radiologică / *structural shielding* / *barière structurale de protection radiologique* / Barieră de protecție radiologică făcând parte din construcția unei instalații radiologice.

barn / *barn* / *barn* / Unitate specială pentru secțiunea eficace: *1 barn* = 10^{-24} *cm*^{2}.

bastonașe / *rods* / *bâtonnets* / Fotoreceptori ai retinei care conțin un pigment sensibil la lumină și care sunt la originea vederii nocturne.

baterie [de dispozitive de același tip] ⇐ grup (de dispozitive de același tip) / *bank [of same kind devices]* / *batterie [de dispositifs de même type]* / Ansamblu de dispozitive de același tip, cuplate astfel încât să funcționeze simultan.

baterie centrală [în telefonie] / *central battery [in telephony]* / *batterie centrale (intégrale) [en téléphonie]* / Sursă de curent de alimentare și de curent de semnalizare situată într-o centrală locală, destinată posturilor telefonice instalate atașate.

baterie centrală exclusiv pentru semnalizare =. BCS / *central battery signalling (telephony)* / *(téléphonie à) batterie centrale limitée à la signalisation* / Sistem telefonic în care posturile telefonice instalate primesc de la centrala lor curentul de semnalizare, dar nu și curentul de alimentare. Notă: Pentru alimentare sunt necesare baterii locale.

baterie de acumulatoare (electrice) / *(secondary) battery [bank of batteries]* /

batterie (d' accumulateurs) / Două sau mai multe elemente de acumulator a căror conectare este de natură electrică, în scopul utilizării lor ca sursă de energie.

baterie de acumulatoare (pentru vehicule) / *battery assembly (for vehicles)* / *batterie d'accumulateurs (pour vehicules)* / Două sau mai multe elemente de acumulator conectate între ele şi utilizate ca sursă de alimentare cu energie a vehiculelor.

baterie de contactoare / *contactor group* / *batterie de contacteurs* / Cadru sau cutie în care sunt montate un anumit număr de contactoare.

baterie de încălzire cu rezistoare / *heating resistor battery* / *batterie de chauffage par résistance* / Ansamblu de rezistoare de încălzire pe suporturi izolatoare reunite, în general, pe un şasiu metalic.

baud <Bd> / *baud <Bd>* / *baud <Bd>* / Unitate de debit de transfer de date; unitate de debit binar în comunicaţiile de date şi în transmisiunea numerică; viteza de modulaţie a unui semnal exprimată cu această unitate este egală cu inversa duratei în secunde a celui mai scurt element de semnal, sau al intervalului unitar într-un semnal numeric compus din elemente de semnal de durată constantă. Notă: Într-un sistem cu teleprelucrare, unitate de măsură pentru viteza de transmisie a datelor, egală cu numărul de schimbări a stării liniei într-o secundă. Multiplii sunt: 1 kilobaud (1 KBd) = 1 024 Bd, 1 megabaud (1 MBd) = 1 024 KBd. Denumirea a fost aleasă în cinstea inventatorului codului Baudot, inginerul francez Jean Maurice Emile Baudot.

bază a complementului / *complement base* / *base du complément* / Număr fixat de cifre, din care se scad cifrele corespondente ale unui număr dat, pentru a obţine complementul acestuia.

bază a sistemului de numeraţie ⇒ bază de numeraţie

bază (a unui impuls) / *base (of a pulse)* / *base (d'une impulsion)* / Cele două porţiuni ale unei forme de undă de impuls care reprezintă prima stare nominală de unde porneşte impulsul şi la care revine în final.

bază (a unui tranzistor) / *base (of a transistor)* / *base (d'un transistor)* / Regiune a unui tranzistor bipolar cu semiconductoare, situată între joncţiunile emitorului şi colectorului.

bază (a unui tub electronic) / *base (of an electronic tube)* / *embase (d'un tube électronique)* / Parte a anvelopei unui tub electronic ce cuprinde majoritatea terminalelor şi contactelor utilizate la legarea electrozilor la circuitul exterior.

bază de cunoştinţe / *knowledge base* / *base de connaissances* / Bază de date care conţine fapte şi reguli relative la aceste fapte, derivate din experienţa sau cunoştinţele umane, într-un domeniu de aplicaţie determinat.

bază de date / *data base* / *base de données* / Fişier de date structurat astfel încât să permită exprimarea tuturor relaţiilor logice dintre înregistrări şi care este independent de anumite aplicaţii particulare a datelor. Note: 1. În această definiţie noţiunea de fişier este utilizată în accepţiunea de fişier logic. 2. În mod frecvent se utilizează noţiunea de bază de date a unui sistem de prelucrare a datelor, noţiune care poate fi definită ca o colecţie centralizată şi memorată de date operaţionale, utilizate în comun cu mulţimea aplicaţiilor acelui sistem de prelucrare a datelor. Operaţiile cele mai frecvente ce se execută asupra datelor sunt: căutarea informaţiilor, inserarea de noi informaţii şi ştergerea de informaţii existente în baza de date, modificarea unor informaţii din baza de date, recombinarea datelor după anumite reguli (de exemplu, sortarea informaţiilor sau combinarea datelor memorate în mai multe tabele).

bază de date activă / *active database/ base de données active* / Un sistem de gestiune a bazelor de date care, pe lângă facilităţile obişnuite (asigurarea persistenţei datelor,

limbaje de interogare şi definire a datelor, gestiune tranzacţională a datelor etc.), permite specificarea şi declanşarea unor operaţii atunci când se îndeplinesc anumite condiţii. Note: 1. Condiţiile pot fi: inserare, ştergere sau modificarea unei înregistrări într-o tabelă a bazei de date. 2. Operaţiile care se pot efectua sunt programate de către utilizator şi sunt folosite, în general, pentru testarea şi asigurarea îndeplinirii unor constrângeri de către datele stocate.

bază de date coerentă / *consistent database* / *base de données cohérente* / Bază de date pentru care mulţimea restricţiilor de integritate este respectată de către datele conţinute în bază.

bază de date ierarhică / *hierarchical database* / *base de données hiérarchique* / Bază de date în care relaţiile între înregistrări sunt organizate sub forma unei structuri arborescente. Notă: Bazele de date ierarhice sunt descrise formal de modelul ierarhic. Exemplu de sistem de gestiune a bazelor de date ierarhice: sistemul IMS (Information Management System), realizat de IBM.

bază de date interactivă / *on-line database* / *base de données interactive* / Bază de date capabilă în orice moment să răspundă cererilor utilizatorului. Notă: O astfel de bază de date trebuie să fie localizată pe un server ce funcţionează în permanenţă şi eventual conectat într-o reţea de calculatoare (majoritatea bazelor de date interactive sunt accesate de pe alte calculatoare conectate în reţea).

bază de date orientată spre obiecte / *object-oriented database* / *base de données adaptée à l'objet* / Bază de date destinată stocării obiectelor, şi care poate prelucra eficient obiecte complexe. Notă: O astfel de bază de date trebuie să permită stocarea unor date mari (de exemplu, imagini, sunete etc.), fără ca programele de aplicaţie să sufere penalităţi de viteză.

bază de date publice / *public data base* / *base de données publique* / Bază de date la care orice utilizator al unei reţele de date publice poate avea acces. Notă: În general, crearea şi menţinerea unei baze de date mari este o operaţie costisitoare, de aceea accesul la bazele de date publice se face pe baza unei taxe de abonament; există însă şi baze de date publice la care accesul este gratuit. Exemplu: în Marea Britanie, orice utilizator al reţelei academice JANET are acces la o bază de date a societăţii de telecomunicaţii British Telecom, bază de date ce conţine toţi abonaţii telefonici din Marea Britanie.

bază de date relaţională / *relational data base* / *base de données relationnelle* / Bază de date construită şi exploatată conform modelului relaţional. Notă: În prezent, cele mai răspândite baze de date sunt cele relaţionale.

bază de dezvoltare / *developmental baseline/ base de développement* / Ansamblul specificaţiilor în vigoare la un moment precis, privind un sistem în curs de dezvoltare.

bază de măsură a unui densimetru cu radioizotopi / *measurement base of radioisotope density meter* / *base de mesure d'un densimètre à radioisotope* / Cantitate egală cu grosimea unui strat translucid din mediul măsurat în direcţia propagării fluxului de radiaţii.

bază de numeraţie ⇐ bază a sistemului de numeraţie ⇐ radix / *radix* / *base (de numération)* / Într-un sistem de numeraţie cu bază, număr întreg pozitiv cu care trebuie înmulţită ponderea rangului cifrei pentru a obţine ponderea rangului imediat superior unui rang dat. Exemple: 1) În sistemul de numeraţie zecimal, baza de numeraţie pentru fiecare rang este 10. 2) În codul bicvinar, fiecare din rangurile cifrelor cu pondere cinci, are baza de numeraţie 2.

bază de putere / *base, 1[representation of a number]* / *base (des puissances)* / Într-un sistem de numeraţie, numărul care este

ridicat la puterea indicată de exponent şi apoi înmulţit cu mantisa, pentru a determina numărul reprezentat. Exemplu: Numărul 5 din expresia: $2{,}8\times5^2=70$.

bază de referinţă [circuite imprimate] / *datum reference / donnée de référence [circuits imprimés]* / Un anumit punct, linie sau plan definit, utilizat pentru localizarea imprimărilor, găurilor sau straturilor în procesul de fabricaţie şi/sau pentru control.

bază de timp, 1[oscilaţie] / *time base, 1[reference oscillation] / base de temps, 1[oscillation étalon]* / Oscilaţie de referinţă care permite determinarea intervalelor de timp pornind de la apariţia anumitor porţiuni ale ciclurilor de oscilaţie. Notă: Termenul „bază de timp" poate desemna, de asemenea, dispozitivul sau aparatul care produce această oscilaţie de referinţă.

bază de timp, 2[dreaptă] / *time base, 2[predetermined deflection] / base de temps, 2[déflection prédéterminée]* / Componentă a deflexiei spotului unui osciloscop catodic care depinde într-un mod determinat de timp, fiind în mod curent independentă de componenta deflexiei datorată subiectului afişării.

bază de timp (a unui osciloscop) / *time base (of an oscilloscope) / base de temps (d'un oscilloscope)* / Componentă a deflexiei spotului unui osciloscop catodic care depinde într-un mod determinat de timp, fiind în mod obişnuit independentă de componenta deflexiei datorată subiectului afişării.

bază de timp declanşată / *triggered time base / base de temps déclenchée* / Bază de timp pentru care, la fiecare baleiaj, funcţionarea este provocată de un semnal de declanşare şi care posedă în consecinţă o poziţie de repaus. Cadenţa repetiţiilor nu este în mod necesar periodică. Notă: Durata baleiajului nu depinde de perioada mărimii observate.

bază de timp relaxată / *free-running time base / base de temps relaxée* / Bază de timp asigurând un baleiaj periodic, chiar în absenţa semnalului. Notă: O bază de timp relaxată poate fi sincronizată sau nu, iar sincronizarea poate fi interioară sau exterioară.

bază în virgulă mobilă / *floating-point base / base de séparation flottante* / Într-un sistem de reprezentare cu virgulă mobilă, numărul întreg pozitiv mai mare decât unitatea, constituind baza de putere implicită fixă, care este ridicat la o putere, explicit exprimată prin exponent, sau reprezentată printr-o caracteristică, şi care se înmulţeşte cu mantisa pentru a determina numărul real reprezentat.

bazin de topire al unui cuptor pentru sticlă cu electrozi / *melting end of an electrode glass furnace / bassin de fusion d'un four à verre à électrodes* / Rezervor al unui cuptor cu electrozi pentru topirea sticlei, utilizat pentru topirea şi limpezirea materiilor prime utilizate în procedeul de elaborare a sticlei.

bătaie / *beat / battement* / Variaţie periodică a amplitudinii unei oscilaţii obţinută din suprapunerea a două oscilaţii periodice de frecvenţe puţin diferite.

bătaie (a unui ac indicator) / *swinging (of an indicating pointer) / battement (d'une aiguille indicatrice)* / Oscilaţie a acului unui aparat de măsurare indicator care se poate produce în cursul măsurării unei tensiuni cu frecvenţă foarte apropiată de frecvenţa sursei de alimentare sau a uneia din armonicele sale.

bătaie geografică (a unui obiect sau a unei surse luminoase) / *geographical range (of an object or a light source) / portée géographique (d'un objet ou d'une source lumineuse)* / Cea mai mare distanţă la care un obiect sau o sursă luminoasă ar putea fi văzute în condiţii de vizibilitate perfectă, limitate doar de curbura Pământului, de refracţia atmosferică şi de înălţimile observatorului, obiectului sau sursei luminoase.

bătaie luminoasă / *luminous range / portée lumineuse* / Cea mai mare distanţă la care

un dispozitiv de lumină poate fi recunoscut în condiţii de observaţie determinate, limitate doar de transmisivitatea atmosferică şi de pragul de sensibilitate la iluminare al ochiului observatorului.

bătaie (luminoasă) nominală / *nominal range (of a signal light)* / *portée nominale* / Bătaie luminoasă a unui dispozitiv de semnalizare luminoasă maritimă într-o atmosferă omogenă în care bătaia optică meteorologică este de 10 mile marine.

bătaie optică meteorologică / *meteorological optical range* / *portée optique météorologique* / Lungime a unei traiectorii în atmosferă, pe care fluxul luminos al unui fascicul cvasiparalel de radiaţie, emis de o sursă luminoasă având temperatura de culoare de 2700 K, este atenuat cu 95 %. Notă: Valoarea atenuării a fost aleasă astfel încât termenul să conducă la măsura aproximativă a noţiunii curente de „*vizibilitate meteorologică*", care reprezintă cea mai mare distanţă la care se poate recunoaşte un obiect negru de dimensiuni convenabile ziua, pe cer, la nivelul orizontului.

BCS .= baterie centrală exclusiv pentru semnalizare

becquerel / *becquerel* / *becquerel* / Unitate SI de activitate nucleară: 1 Bq = 1/s .

bel =. B / *bel* / *bel* / Unitate de măsură de transmisiune utilizată pentru exprimarea raportului a două puteri prin logaritmul zecimal al acestuia. Note: 1. Unitatea bel permite, de asemenea, exprimarea raportului a două mărimi de câmp. Pentru obţinerea aceleiaşi valori numerice cu ceea rezultată din raportul puterilor corespunzătoare, logaritmul raportului mărimilor de câmp se înmulţeşte cu factorul 2, impedanţele fiind presupuse egale. 2. Această unitate este utilizată mai rar, în practică fiind înlocuită cu decibel (dB).

beriliumetru de conţinut (pe probe) / *beryllium content meter* / *teneurmètre en beryllium* / Minereumetru de conţinut care conţine o sursă de radiaţii gama, destinat determinării conţinutului în beriliu al unui eşantion de minereu, utilizând reacţia nucleară (γ, n) a beriliului.

beriliumetru de prospecţiune / *beryllium prospecting meter* / *radiamètre de prospection de béryllium* / Radiometru de prospecţiune pentru minerale de beriliu care utilizează în mod uzual reacţia gama-neutroni de beriliu, obţinută cu ajutorul unei surse de radiaţii gama şi în care neutronii produşi sunt număraţi după moderare.

betatron / *betatron* / *bêtatron* / Accelerator de electroni în care câmpurile magnetice ortogonale pe orbita circulară a electronilor şi în interiorul acestei orbite cresc în timp, primul câmp menţinând o orbită stabilă în timp ce al doilea produce un câmp electric care accelerează electronii pe orbită.

bevatron / *bevatron* / *bévatron* / Sincrotron conceput pentru accelerarea particulelor încărcate pozitiv la energii cinetice de 10^9 eV (1 BeV) sau mai mari.

bibliotecă (de date) / *library (of data)* / *bibliothèque (de données)* / Colecţie organizată de fişiere înrudite, de programe sau componente de programe, utilizată pentru rezolvarea unor probleme, cu sau fără modificări de adaptare la cerinţe particulare.

bibliotecă (de programe) / *(program) library* / *bibliothèque (de programmes)* / Ansamblu organizat de programe sau părţi de programe pentru calculator şi eventual informaţile referitoare la utilizarea acestora.

bidirecţional / *bi-directional* / *bidirectionnel* / Califică un proces ce se desfăşoară în ambele direcţii. Notă: Ca denumire echivalentă se mai foloseşte şi "full-duplex". O transmisie de date bidirecţională necesită două canale, unul pentru emisie, celălalt pentru recepţie.

bilanţ (energetic) de legătură / *link (power) budget* / *bilan (énergétique) de liaison* / Repartizarea atenuării totale maxime acceptate a unei legături radio-

electrice între atenuări, câştiguri şi limite de funcţionare.

bilanţ termic / *heat balance* / *bilan thermique* / Bilanţul energiei termice dintr-o entitate, care ţine seama de căldura primită, de căldura generată în interior, de căldura acumulată în entitate, de căldura disipată în mediul ambiant şi de căldura latentă.

bilateral / *bidirectional* / *bilatéral* / Calificativ referitor la o legătură prin care transferul informaţiilor utilizatorilor se poate efectua în cele două sensuri simultan între două puncte. Note: 1. Capacitatea sau debitul canalelor de transmisiune nu sunt în mod necesar aceleaşi în cele două sensuri. 2. Acest termen nu trebuie utilizat la desemnarea sensurilor de stabilire a comunicaţiilor.

bilă de urmărire / *trackball* / *boule de poursuite* / Dispozitiv de intrare-ieşire, format dintr-o bilă ce se poate roti şi din două butoane selectoare. Notă: Principiul de funcţionare este acelaşi ca şi la mouse (rotaţiile bilei în două plane perpendiculare sunt convertite în semnale electrice şi transmise sub formă binară, apoi convertite în mişcări ale unui cursor pe ecran), cu deosebirea că întreg mecanismul rămâne pe loc, faţă de mouse, la care acesta se deplasează.

bilă rulantă / *control ball* / *boule roulante* / Bilă mobilă în jurul centrului său şi servind drept unitate de intrare, cel mai adesea ca locator.

bimetal / *bimetallic element* / *bilame* / Senzor de temperatură care utilizează diferenţa de dilatare termică a două lame din metale diferite rigidizate împreună.

binar, 1[valoare sau stare] / *binary, 1[value or state]* / *binaire, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiţie sau o acţiune ce poate prezenta una din două valori sau stări distincte.

binar, 2[calificativ al unui sistem de numeraţie] / *binary, 2[qualifier of a numeration system]* / *binaire, 2[qualificatif d'un système de numération]* / Se referă la un sistem de numeraţie a cărui bază este 2.

biofizică / *biophysics* / *biophysique* / Ştiinţă care studiază fenomenele şi procesele fizice din organismele vii.

bioluminescenţă / *bioluminescence* / *bioluminescence* / Chimiluminescenţă produsă în organismele vii. Notă: Fenomenul este întâlnit la unele specii de peşti, moluşte, cefalopode, viermi precum şi la licurici

bipol, 1[dispozitiv] ⇐ dipol, 1[dispozitiv cu două borne] / *two-terminal [device]* / *bipôle, 1[dispositif]* / Monoport al cărui acces este constituit dintr-o pereche de borne.

bipol, 2[circuit] / *2-terminal circuit* / *bipôle, 2[circuit]* / Circuit electric cu două borne de acces.

bipol, 3[reţea] / *two-terminal network* / *bipôle, 3[réseau]* / Reţea cu două borne. Notă: Un multipol poate fi considerat bipol atunci când se ia în considerare comportamentul unei singure perechi de borne.

bipol elementar / *2-terminal circuit element* / *bipôle élémentaire* / Element de circuit având numai două borne.

bipol elementar liniar / *linear two-terminal circuit element* / *bipôle élémentaire linéaire* / Bipol elementar la care tensiunea la borne este legată de curent printr-un operator liniar.

bipolar [calificativ al unei forme de undă] / *bipolar [qualifier of a waveform]* / *bipolaire [qualificatif d'une forme d'onde]* / Având două polarităţi sau raportându-se la acestea.

biport, 1[sens general] / *two-port, 1[general meaning]* / *biporte, 1[sens général]* / Reţea electrică sau dispozitiv cu două accese distincte, prin care semnalele pot intra sau ieşi. Exemple: un tronson de ghid de undă, un cuadripol biport.

biport, 2[cuadripol] ⇐ diport [cuadripol] / *two-port network* / *biporte, 2[à quatre*

bornes] / Rețea cu patru borne grupate în două porți.

biport, 3[calificativ] ⇐ diport / *two-port, 2[qualifier]* / *biporte, 3[qualificatif]* / Se referă la o rețea electrică sau un dispozitiv cu două accese distincte pentru semnalele de intrare sau de ieșire. Exemple: secțiunea de ghid de unde, cuadripolul.

biport asimetric / *asymmetrical two-port network* / *biporte asymétrique* / Biport în care schimbarea bornelor de intrare cu cele de ieșire afectează funcționarea circuitelor exterioare.

biport echilibrat ⇐ diport echilibrat / *balanced two-port network* / *biporte équilibré* / Biport în care permutarea simultană a bornelor de intrare între ele și a bornelor de ieșire între ele nu afectează funcționarea circuitelor exterioare.

biport în dublu T / *twin-T network* / *biporte en double T* / Biport obținut prin conectarea în paralel a bornelor de intrare analoage, precum și a bornelor de ieșire analoage a doi biporți în T.

biport în Γ / *Γ-network* / *biporte en Γ* / Biport care conține două impedanțe conectate în serie, a cărui schemă este litera elenă Γ.

biport în L ⇐ diport în L / *L-network* / *biporte en L* / Rețea constituită din două impedanțe conectate în serie, cu extremitățile libere legate la o pereche de borne, borna comună și una din extremitățile libere fiind legate la o a doua pereche de borne.

biport în Π ⇐ diport în Π / *Π-network* / *biporte en Π* / Rețea constituită din trei impedanțe montate în triunghi, cele trei puncte de joncțiune fiind reunite respectiv la o bornă de intrare, o bornă de ieșire și o bornă comună intrării și ieșirii.

biport în punte ⇐ diport în punte / *lattice network* / *biporte en treillis* / Rețea constituită din patru impedanțe astfel conectate, încât să constituie un circuit închis, două puncte de joncțiune neadiacente fiind legate la bornele de intrare, iar celelalte la bornele de ieșire.

biport în scară / *ladder network* / *biporte en échelle* / Biport constând din biporți în L conectați în cascadă.

biport în T ⇐ diport în T / *T-network* / *biporte en T* / Rețea constituită din trei impedanțe conectate în formă de T, extremitățile libere fiind legate respectiv la o bornă de intrare, la una de ieșire și la o bornă comună intrării și ieșirii.

biport în T șuntat ⇐ diport în T șuntat / *bridget-T network* / *biporte en T-ponté* / Rețea în T completată cu o a patra impedanță montată în paralel cu ansamblul celor două impedanțe longitudinale.

biport reciproc / *reciprocal two-port network* / *biporte réciproque* / Biport pentru care câtul tensiunii de la una din porți prin curentul de scurtcircuit de la cealaltă poartă este egal cu câtul tensiunii de la cea de a doua poartă prin curentul de scurtcircuit de la prima poartă.

biport simetric ⇐ diport simetric / *symmetrical two-port network* / *biporte symétrique* / Biport în care schimbarea bornelor de intrare cu cele de ieșire nu afectează funcționarea circuitelor exterioare.

birefringență / *birefringence* / *biréfringence* / Proprietate a unui mediu anizotrop caracterizat în fiecare direcție de doi indici de refracție corespunzători diferitelor polarizări încrucișate.

birofax / *bureaufax* / *bureaufax* / Serviciu public de transmisiune fototelegrafică a documentelor între terminale publice, care utilizează rețeaua telefonică cu comutație.

birotică / *office automation* / *bureautique* / Tehnici și mijloace care servesc la automatizarea activităților de birou. Notă: Acest termen se aplică în principal la prelucrarea și la comunicarea unui text, a imaginii și a vocii.

bisector / *bisector* / *bisecteur* / Echipament sincron de multiplexare cu repartiție în

timp pentru transmiterea de semnale de caracter corespunzătoare a două transmisiuni aritmice cu aceeaşi viteză de modulaţie standardizată pe un canal de transmisiune prevăzut pentru aceeaşi rapiditate de modulaţie şi a cărui cadenţă brută de transfer a caracterelor este astfel dublată.

bisturiu electric / *electrical bistoury* / *bistouri électrique* / Aparat electromedical care utilizează căldura degajată prin trecerea unui curent de înaltă frecvenţă de ordinul megahertzilor între un electrod punctiform activ şi un electrod de mare suprafaţă plasat în contact strâns cu pielea. Note: 1. Căldura este generată la nivelul electrodului activ în locul în care densitatea curentului este mai mare. 2. Electrodul activ poate fi utilizat pentru secţionare sau coagulare.

bit, 1[caracter] ⇐ caracter binar =! semn binar / *bit* / *bit* / 1. Abreviere pentru cifră binară. 2. Unul sau altul din caracterele unui set de caractere binare. Exemple: în limba engleză: T (true) sau F (false), Y (yes) sau N (non); în limba franceză: V (vrai) sau F (faux), O (oui) sau N (non); în limba română: A (adevărat) sau F (fals) etc. 3. Unul din impulsurile unui tren de impulsuri. 4. Unitate de măsură a informaţiei într-un dispozitiv cu memorie (Un bit este informaţia obţinută la apariţia unui simbol din două simboluri echiprobabile).

bit, 2[cifră] ⇒ cifră binară

bit de control / *check bit* / *élément de contrôle* / Bit asociat unui semnal de caracter sau unui semnal de bloc în vederea controlului absenţei erorii în cadrul caracterului sau blocului.

bit de informaţie / *information bit* / *bit d'information* / Element binar care aparţine reprezentării unui caracter al unui bloc conform unui cod specific.

bit de paritate / *parity bit* / *bit de parité* / Bit suplimentar inserat automat la transmisie şi verificat la recepţie, şi folosit pentru controlul erorilor de transmisie a datelor. Notă: În cazul parităţii pare, bitul de paritate este astfel calculat încât numărul total de biţi egali cu 1 să fie par. Pentru paritate impară, bitul de paritate trebuie calculat astfel încât numărul total de biţi egali cu 1 să fie impar. Exemplu: pentru octetul 01010001, bitul de paritate este egal cu 1 pentru paritate pară, şi cu 0 pentru paritate impară.

bit de semn / *sign bit* / *bit de signe* / Bit care ocupă poziţia semnului şi indică semnul algebric atribuit unui număr reprezentat de numeralul căruia îi este asociat.

bit de sincronizare / *synchronization bit* / *élément de synchronisation* / Bit utilizat pentru sincronizarea caracterelor sau a blocurilor.

bit eronat ⇐ element binar eronat / *erroneous binary digit* / *élément binaire eroné* / Bit modificat în urma unei perturbaţii.

bitul cel mai puţin semnificativ / *least significant bit* / *bit le moins significatif* / Într-un sistem de reprezentare poziţională, rangul unui bit având ponderea cea mai scăzută.

bitul cel mai semnificativ / *most significant bit* / *bit le plus significatif* / Într-un sistem de reprezentare poziţională, rangul unui bit având ponderea cea mai ridicată.

biţi pe inch <bpi> / *bits per inch* / *bits par pouce* / Indicator de măsurare a densităţii de memorare de informaţii pe discuri şi benzi magnetice numeric egal cu numărul de biţi memoraţi pe o lungime de un inch (25.4 mm) a pistei. Notă: Serveşte la clasificarea echipamentelor (de exemplu: simplă densitate, dublă densitate, densitate mare etc.). Din dorinţa de a creşte capacitatea de stocare de informaţii, densitatea creşte mereu datorită progreselor tehnologiei.

biţi pe secundă <bps> / *bits per second* / *bits par seconde* / Indicator de măsurare a vitezei de transmisie a datelor, numeric egal cu numărul de biţi transmişi /

recepţionaţi într-o secundă de către un anumit dispozitiv hardware sau un modem. Notă: Numărul de biţi pe secundă transferaţi este neapărat egal cu rata de transfer, datorită utilizării unor tehnici de codificare a informaţiei transmise.

biţi transmişi paralel / *bit parallel [set of bits]* / *bits paralleles* / Set de date binare simultan prezente pe un acelaşi număr de linii de semnal, utilizate pentru vehicularea informaţiei, tratabile fie simultan ca octeţi, fie independent, ca biţi de date individuali.

bivalent / *two conditions* / *bivalent* / Calificativ care indică utilizarea unei valenţe de doi.

blanc, 1[caracter] / *blank (character)* / *blanc* / Caracter ce reprezintă o poziţie liberă într-un lanţ de caractere grafice. Exemplu: blanc utilizat în anumite limbaje de programare. Notă: Blancul diferă de caracterul spaţiu.

blanc, 2[loc liber] ⇒ caracter spaţiu

blindaj, 1[de protecţie mecanică] / *shield [mechanical protection]* / *blindage [protection mécanique]* / Carcasă sau perete despărţitor, instalat în vederea unei protecţii mecanice.

blindaj, 2[de ecranare] != ecran, 1[contra pătrunderii unui câmp]

blindaj al unui detector / *detector shield* / *blindage du détecteur* / Component destinat atenuării radiaţiilor ionizante din afara câmpului de intrare a colimatorului.

bloc, 1[de elemente sau caractere]/ *block, 1[of elements or characters]* / *bloc, 1[d'éléments ou de caractères]* / Şir de elemente numerice sau de caractere constituit din motive tehnice sau logice în vederea prelucrării sale ca o entitate.

bloc, 2[în semnalizarea prin canal semafor] / *block, 2[in common channel signalling]* / *bloc, 2[en signalisation sémaphore]* / Într-un sistem de semnalizare sincronă, grup care conţine un număr fix de unităţi de semnalizare destinate a fi emise şi recepţionate ca un tot.

bloc de comandă (al unui echipament medical) / *control panel (of a medical equipment)* / *bloc de commande (d'un équipement médical)* / Parte a unui echipament care conţine unul sau mai multe dispozitive de comandă manuală a tuturor funcţiilor echipamentului sau a unei părţi din acestea. Blocul de comandă poate include dispozitive indicând sau vizualizând parametrii de funcţionare.

bloc de control al fişierului (FCB) / *file control block (FCB)* / *bloc de contrôle du fichier* / Structură de date în care sistemul de fişiere din cadrul sistemului de operare memorează o serie de informaţii despre fişier, permiţându-se astfel controlul asupra fişierelor deschise. Notă: Prezenţa în memorie a acestei structuri de date creşte viteza de acces prin eliminarea unor adresări costisitoare la disc în vederea obţinerii de informaţii referitoare la fişier şi poziţia lui pe suport extern. Exemple: În unele sisteme (de exemplu UNIX) există o tabelă alocată static, iar intrările în tabelă se asignează la deschiderea unui nou fişier şi se eliberează la închiderea sa, numărul de fişiere deschise simultan de un program fiind limitat de dimensiunile acestei tabele. În alte sisteme, spaţiul pentru FCB se alocă dinamic la deschiderea fişierului şi se include într-o listă înlănţuită a FCB-urilor fişierelor deschise pe un anumit volum.

bloc de control al procesului / *process control block (PCB)* / *bloc de contrôle du processus* / Structură de date utilizată de către sistemul de operare pentru a gestiona procesele existente în sistem. O astfel de structură conţine informaţii cum ar fi: identificatorul procesului, starea curentă, prioritatea asociată, stiva, pointer la lista de procese care se află în aceeaşi stare. Notă: În unele sisteme de operare există o tabelă de procese alocată static, fiecare intrare în tabelă fiind un PCB. În alte sisteme, structura de date se alocă

dinamic la crearea procesului şi se eliberează la terminarea sau distrugerea sa.

bloc (de cuvinte sau octeţi) / *block (of words or octets)* / *bloc (de mots ou d'octets)* / Bloc de elemente înregistrate sau transmise într-o memorie sau un fişier. Notă: Unele dispozitive de memorie auxiliară au structură de bloc, la o citire sau scriere transferând un bloc în întregime (dacă sunt necesari numai 2 octeţi, se transferă întregul bloc în memorie şi se copiază din zona tampon numai informaţia utilă). Acestea sunt *blocuri fizice*, spre deosebire de cele *logice*, pe care le organizează utilizatorul, fişierele fiind colecţii de astfel de informaţii structurate.

bloc (de date) / *block (of data)* / *bloc (de données)* / Unitate de organizare fizică a transferului de informaţii între un fişier şi memoria principală. Notă: Modelul fizic de organizare a unei baze de date permite unui bloc de date să conţină mai multe înregistrări, accesul la o înregistrare făcându-se numai prin citirea întregului bloc în memorie; din motive de eficienţă a accesului la informaţii, este important ca informaţiile prelucrate împreună să fie stocate în acelaşi bloc de date, citirea unui bloc însemnând că majoritatea înregistrărilor stocate în acesta trebuie să fie prelucrate.

bloc de deflexie / *yoke assembly* / *bloc de bobinage* / Dispozitiv extern care produce câmpurile magnetice necesare la focalizarea, alinierea şi deflexia fasciculului electronic.

bloc de putere (al unui organ de comandă) / *actuator power unit* / *bloc de puissance* / Parte a organului de comandă care converteşte energia fluidă, electrică, termică, mecanică, într-o deplasare a tijei organului de comandă pentru a dezvolta o forţă sau un cuplu.

bloc de putere (al unui servomotor) / *actuating power unit* / *bloc de puissance (d'un servomoteur)* / Partea servomotorului care converteşte energia hidraulică, electrică, termică sau mecanică într-o mişcare a tijei pentru a dezvolta o forţă sau un cuplu.

bloc de rezistenţe ⇐ bloc de rezistoare / *resistor block* / *bloc de résistance* / Ansamblu de rezistoare montate pe un suport comun.

bloc de rezistoare ⇒ bloc de rezistenţe

bloc eronat / *erroneous block* / *bloc erroné* / Bloc care prezintă unul sau mai multe elemente numerice eronate.

bloc funcţional / *functional block* / *bloc fonctionnel* / Parte delimitată a unui sistem care conţine cel puţin o funcţie, caracterizată printr-un număr minim de semnale de intrare şi de ieşire bine definite.

bloc (într-o reţea de teledistribuţie) / *block (in a cabled distribution system)* / *îlot (dans un réseau de télédistribution)* / Grup de locuinţe care utilizează o reţea de teledistribuţie.

bloc numeric / *digital block* / *bloc numérique* / Ansamblu format dintr-o legătură numerică şi din echipamentele de multiplexare numerică asociate la extremităţile sale. Notă: Un bloc numeric poate fi calificat prin debitul numeric sau ordinul de multiplexare al legăturii numerice.

bloc radiologic / *self-contained X-ray generator* / *bloc radiogène* / Generator de radiaţii X care conţine în acelaşi înveliş generatorul radiogen de înaltă tensiune şi tubul de radiaţii X.

bloc sanitar / *sanitary block* / *bloc sanitaire* / Camere destinate schimbării îmbrăcăminţii, tratamentului sanitar al personalului şi supravegherii dozimetrice.

bloc scintilator integrat / *scinteblock* / *scintibloc* / Subansamblu de detecţie a radiaţiilor destinat convertirii energiei radiaţiei ionizante de măsurat în semnale electrice, constituit dintr-un detector de radiaţii cuplat optic solidar cu un fotomultiplicator şi, în anumite cazuri, cu un divizor de tensiune, plasate în aceeaşi carcasă.

(a) (se) bloca [a rămâne agăţat] / *(to) hang* / *(se) figer* / 1. A aştepta producerea unui eveniment care nu apare niciodată (de exemplu sistemul aşteaptă terminarea unei citiri de pe discul sistem, dar acesta a căzut în pană). 2. A aştepta un anumit eveniment până când se întâmplă ceva. De exemplu, în cazul afişării unui meniu pe ecran se aşteaptă apăsarea unei taste.

blocaj / *starvation* / *étranglement* / Situaţie în care activarea unei proceduri asincrone nu se poate executa datorită activărilor concurente care mobilizează, pentru o durată imprevizibilă, resursele necesare.

blocaj (al unei reţele) / *jam* / *bloquage (d'un réseau)* / Stare a unei reţele de calculatoare în care transferul de informaţie între calculatoare este împiedicat din diferite cauze (întreruperea unui cablu, defectarea unei interfeţe de reţea, funcţionarea defectuoasă a unei punţi etc.).

blocare (a unui canal de transmisiune) / *blanking (of a channel)* / *blocage [d'une voie de transmission]* / Proces de închidere a unui canal de transmisiune pentru un interval de timp determinat.

blocare externă / *external blocking* / *blocage externe* / Starea unei reţele de comutaţie multietajate în care nu se poate stabili un lanţ de conexiune între o intrare dată şi ansamblul ieşirilor dorite, care sunt toate ocupate.

blocare internă / *internal blocking* / *blocage interne* / Starea unei reţele de comutaţie cu mai multe etaje în care nu se poate stabili un lanţ de conexiune între o intrare dată şi una sau mai multe ieşiri libere ale ansamblului de ieşiri dorite.

blocare (la suprimarea ecoului) / *disabling [in echo control]* / *neutralisation [en protection contre les échos]* / Operaţie destinată opririi funcţionării unui dispozitiv de protecţie contra ecourilor.

blocare mecanică ⇒ zăvorâre mecanică

blocare (pentru împiedicarea funcţionării) / *interlock [for operation prevention]* / *verrouillage (pour empêcher le fonctionnement)* / Acţiune care se face prin intermediul unui dispozitiv mecanic, electric sau de altă natură, destinată să împiedice funcţionarea unui aparat, în anumite condiţii.

blocare totală ⇒ interblocare

blocat cu ocupat / *busied out* / *bloqué* / Calificativ al unei resurse care a devenit deliberat indisponibilă pentru tratarea unei cereri de serviciu.

BLU .= cu bandă laterală unică

boala radiaţiilor ⇒ boală de radiaţii

boală de radiaţii ⇐ boala radiaţiilor ⇐ radiotoxemie ⇐ rău de radiaţii / *radiation sickness* / *mal des rayons* / Îmbolnăvire rezultată în urma unei iradieri excesive totale sau parţiale a organismului.

bobinare / *winding operation* / *bobinage [opération]* / Ansamblul operaţiilor necesare efectuării unei înfăşurări.

bobinator de funie / *ropewinder* / *enrouleur de corde* / Dispozitiv pentru preluarea întinderii funiei troleului.

bobină, 1[dispozitiv electric] / *[electrical] coil* / *bobine, 1[dispositif électrique]* / Ansamblu de spire, în general, coaxiale conectate în serie.

bobină, 2[parte a unei înfăşurări] / *coil, 2[part of a winding]* / *bobine, 2[partie d'un enroulement]* / Ansamblu format din una sau mai multe secţii de bobină, în general înconjurate de o izolaţie comună.

bobină a unei înfăşurări legată la colector / *coil of a winding connected to a commutator* / *bobine d'un enroulement relié à un collecteur* / Grup de spire care formează o unitate înainte de a fi montată pe maşină. Notă: O bobină este compusă din una sau mai multe secţiuni acoperite, în general, de materiale izolante.

bobină a unei înfăşurări repartizate fără colector / *coil group of a distributed winding without commutator* / *bobine d'un enroulement réparti sans collecteur* / Grup de bobine elementare adiacente care aparţin aceleiaşi faze.

bobină antiarc ⇒ ecran antiarc

bobină cu întrefier variabil / *inductor with adjustable air-gap* / *inductance à entrefer variable* / Bobină de reglaj care produce variaţia reluctanţei circuitului său magnetic prin intermediul unui întrefier variabil.

bobină cu mai multe secţii ⇐ bobină cu secţii multiple / *multi-section coil* / *bobine à plusieurs sections* / Bobină constituită din două sau mai multe secţii sau grupe de spire, fiecare secţie sau grupă fiind izolată individual.

bobină cu miez de aer / *air-cored reactor* / *inductance dans l'air* / Bobină la care circuitul magnetic se închide prin aer.

bobină cu prize variabile / *tapped variable inductor* / *inductance à prises variables* / Bobină de reglaj care poate fi reglată cu ajutorul prizelor dispuse de-a lungul înfăşurării.

bobină cu secţii multiple ⇒ bobină cu mai multe secţii

bobină de câmp ⇒ bobină polară

bobină de decuplare / *decoupling inductor* / *inductance de découplage* / Inductanţă utilizată într-un decuplor.

bobină de deflexie / *deflector coil* / *bobine de déviation* / Bobină care serveşte la producerea câmpului magnetic de deflexie a fasciculului electronic.

bobină de egalizare / *static balancer* / *bobine égalisatrice* / Bobină sau autotransformator cu înfăşurările conectate prin inele la punctele echidistante ale unui indus de curent continuu şi la firul neutru al unei distribuţii cu două punţi alimentate de această maşină în scopul egalizării tensiunilor celor două punţi.

bobină de excitaţie ⇒ bobină polară

bobină de explorare ⇐ bobină sondă / *search coil* / *bobine d'exploration* / Bobină cu una sau mai multe spire utilizată pentru detectarea sau măsurarea unui câmp magnetic.

bobină de focalizare (a fasciculului electronic) / *focusing coil* / *bobine de concentration* / Bobină servind la producerea unui câmp magnetic destinat să focalizeze un fascicul electronic.

bobină de frânare / *braking reactor* / *inductance de freinage* / Bobină care face parte din circuitul de frânare.

bobină de inductanţă blindată [nerecomandat] / *shell-type reactor [deprecated]* /*bobine d'inductance cuirassée [déconseillé]* / Bobină de inductanţă în care pachetul de tole al miezului şi jugurile înconjoară înfăşurările, închizându-le aproape integral. Notă: Deoarece există tipuri de bobine de inductanţă neîncadrabile de o manieră bine definită în această categorie, utilizarea termenului este nerecomandată, putând fi evitată prin indicarea prezenţei/absenţei în/din circuitul magnetic a unor juguri de întoarcere nebobinate.

bobină de inductanţă cu coloane [nerecomandat] / *core-type reactor [deprecated]* / *bobine d'inductance à colonnes [déconseillé]* / Bobină de inductanţă cu circuitul magnetic în formă de coloane. Notă: Deoarece există tipuri de bobine de inductanţă neîncadrabile de o manieră bine definită în această categorie, utilizarea termenului este nerecomandată, putând fi evitată prin indicarea prezenţei/absenţei în/din circuitul magnetic a unor juguri de întoarcere nebobinate.

bobină de inductanţă de acord ⇐ bobină de inductanţă de filtraj / *tuning reactor* / *bobine d'inductance d'accord* / Bobină de inductanţă destinată a fi conectată în serie sau în paralel cu condensatoare în scopul reducerii, blocării sau filtrării armonicelor sau frecvenţelor de telecomunicaţii.

bobină de inductanţă de amortizare / *damping reactor* / *bobine d'inductance d'amortissement* / Bobină de inductanţă destinată conectării în serie cu condensatoare pentru limitarea curentului de anclanşare.

bobină de inductanţă de filtraj ⇒ bobină de inductanţă de acord

bobină de inductanţă de tip uscat / *dry-type reactor* / *bobine d'inductance de type*

sec / Bobină de inductanţă la care circuitul magnetic şi înfăşurările nu sunt imersate într-un dielectric lichid.

bobină de inductanţă de tip uscat cu înfăşurări încapsulate / *encapsulated-winding dry-type reactor / bobine d'inductance de type sec à enroulement encapsulé* / Bobină de inductanţă de tip uscat a cărei înfăşurare este încapsulată într-o izolaţie solidă.

bobină de inductanţă de tip uscat cu înfăşurări neîncapsulate / *non-encapsulated-winding dry-type reactor / bobine d'inductance de type sec à enroulement non encapsulé* / Bobină de inductanţă de tip uscat a cărei înfăşurare nu este încapsulată într-o izolaţie solidă.

bobină de inductanţă etanşă / *sealed reactor / bobine d'inductance hermétique* / Bobină de inductanţă care nu respiră, fiind astfel închisă încât să prevină un schimb semnificativ între componentele sale interne şi atmosfera externă. Notă: 1. În cazul bobinelor de inductanţă scufundate în ulei, aparatul poate fi sau nu dotat cu o pernă de aer (sau alt gaz). 2. Bobinele de inductanţă etanşe sunt de două categorii: a) bobine în care volumul total de ulei, de aer (sau alt gaz) sau orice combinaţie rămâne constant în tot intervalul de temperatură. b) bobine în care volumul total de ulei, de aer (sau alt gaz) sau orice combinaţie variază în tot intervalul de temperatură, variaţie absorbită de un rezervor flexibil etanş sau o membrană suplă.

bobină de inductanţă în ulei / *oil-immersed type reactor / bobine d'inductance immergée dans l'huile* / Bobină de inductanţă cu circuitul magnetic şi înfăşurarea imersate în ulei.

bobină de inducţie / *induction coil / bobine d'induction* / Transformator electric cu circuit magnetic deschis şi a cărui înfăşurare primară este parcursă de curent continuu întrerupt periodic sau numai modulat. Exemple: bobina de aprindere, bobina de inducţie din aparatul telefonic, bobina Ruhmkorff.

bobină de inducţie [cu circuit feromagnetic deschis] ⇐ bobină Ruhmkorff / *induction coil [with open ferromagnetic circuit] / bobine d'induction [à circuit magnétique ouvert]* / Bobină de inducţie cu circuit feromagnetic deschis, a cărui înfăşurare primară este parcursă de un curent întrerupt periodic.

bobină de inducţie (a unui post telefonic) / *induction coil (of a telephone set) / bobine d'induction (d'un poste téléphonique)* / Cuplor diferenţial constituit în esenţă dintr-un transformator.

bobină de legare la pământ / *discharge coil / bobine d'écoulement* / Bobină conectată între conductoarele unei reţele electrice şi pământ, destinată să permită scurgerea sarcinilor electrice de origine statică.

bobină de netezire / *smoothing reactor / inductance de lissage* / Bobină folosită la reducerea componentei alternative a unui curent pulsatoriu.

bobină de protecţie contra supracurenţilor / *current-limiting reactor / inductance de protection contre les surintensités* / Bobină destinată să limiteze valoarea curentului care ar putea să se producă accidental în circuitul în care este inserată.

bobină de protecţie contra supratensiunilor / *line choking coil / inductance de protection contre les surtensions* / Bobină inserată într-un sistem electroenergetic pentru a proteja maşinile, aparatajul sau liniile electrice contra supratensiunilor.

bobină de punere la pământ / *earthing reactor / inductance de mise à la terre* / Bobină montată în circuitul de punere la pământ înainte de a fi legată la masa vehiculului, obligând curentul să treacă în acest fel prin periile de întoarcere, cu scopul de a împiedica punerea sub tensiune a vehiculului în cazul întreruperii circuitului de întoarcere.

bobină (de reactanţă) serie ⇐ reactor serie / *series reactor / inductance série [bobine de réactance]* / Bobină de

inductanţă conectată în serie într-o reţea, fie pentru a limita curentul în caz de defect în reţea, fie pentru a repartiza sarcina în cazul circuitelor în paralel.

bobină (de reactanţă) şunt ⇐ reactor şunt / *shunt reactor* / *(bobine d')inductance shunt* / Bobină de reactanţă destinată conectării în derivaţie într-o reţea pentru compensarea curentului capacitiv.

bobină (de releu) / *coil (of a relay)* / *bobine (de relais)* / Pentru un releu, ansamblu format dintr-una sau mai multe înfăşurări.

bobină de reglaj / *regulating inductor* / *inductance de réglage* / Dispozitiv destinat să regleze între anumite limite fie un curent, fie o cădere de tensiune în circuitul la care este conectat.

bobină de sarcină (la încălzirea prin inducţie) ⇒ inductor de încălzire

bobină de stingere a arcului / *arc-suppression coil* / *bobine d'extinction d'arc* / Bobină de inductanţă monofazată de legare la pământ a neutrului, destinată compensării curentului capacitiv datorat unui defect în reţea între o fază şi pământ.

bobină de suflaj / *blow-out coil* / *bobine de soufflage* / Bobină destinată să producă un câmp magnetic necesar deplasării unui arc electric, de exemplu într-o cameră de stingere.

bobină de trecere / *transition reactor* / *inductance de passage* / Bobină cu aceeaşi funcţiune ca şi rezistorul de trecere, în special, în cazul particular al reglajului pe partea de joasă tensiune a transformatorului.

bobină deschisă / *open-ended coil* / *bobine ouverte* / Bobină parţial preformată ale cărei spire sunt lăsate libere la o extremitate pentru a uşura montarea lor în maşină.

bobină ideală / *ideal inductor* / *inductance idéale* / Element de circuit bipolar ideal, la care valoarea instantanee a tensiunii este proporţională cu derivata curentului în raport cu timpul.

bobină în ac de păr ⇒ bobină în U

bobină în U ⇐ bobină în ac de păr / *hairpin coil* / *bobine en U* / Bobină deschisă de formă specială care permite introducerea conductorilor în crestături închise sau semiînchise.

bobină mixtă / *cranked coil* / *bobine mixte* / Bobină cu capetele de bobină de o formă specială care permite fiecărui conductor din părţile frontale să treacă dintr-un plan în altul.

bobină monofazată de legare la pământ a nulului / *single-phase neutral earthing reactor* / *inductance monophasée de mise à la terre du neutre* / Bobină de inductanţă monofazată destinată conectării la pământ a nulului unui transformator pentru limitarea curentului de defect dintre linie şi pământ.

bobină oarbă / *dummy coil* / *section morte (d'un enroulement)* / Bobină care nu este prevăzută pentru asigurarea unei funcţii electrice într-o înfăşurare, dar este instalată din considerente mecanice şi lăsată neconectată. Notă: Trebuie specificată posibilitatea, dacă există, de a conecta ulterior o astfel de bobină ca, de exemplu, în cazul celei de-a treia faze a unei maşini conectate iniţial ca o maşină monofazată.

bobină (pentru înregistrarea datelor) / *reel (for data recording)* / *bobine (pour l'enregistrement des données)* / Cilindru prevăzut cu flanşe pe care se poate înfăşura o bandă.

bobină polară ⇐ bobină de câmp ⇐ bobină de excitaţie / *field coil* / *bobine de champ* / 1. Pentru maşini de curent continuu sau de curent alternativ cu poli aparenţi, înfăşurare izolată în mod convenabil destinată montării pe un pol de excitaţie pentru magnetizarea acestuia. 2. Pentru maşini sincrone cu poli înecaţi, grup de spire ale unei înfăşurări polare care ocupă o pereche de crestături.

bobină Ruhmkorff ⇒ bobină de inducţie [cu circuit feromagnetic deschis]

bobină sondă ⇒ bobină de explorare

bobină termică / *heat coil* / *bobine thermique* / Dispozitiv termic destinat

protecţiei instalaţiei telefonice contra defectelor provocate de curenţii exteriori periculoşi pentru instalaţie, dar insuficienţi pentru a determina funcţionarea siguranţelor fuzibile sau a paratrăsnetelor.

bobină trifazată de punere la pământ / *three-phase neutral reactor* / *(bobine d') inductance triphasée de mise à la terre* / Bobină de inductanţă trifazată destinată conectării într-o reţea fără neutru, pentru constituirea unui neutru artificial.

bolometru, 1[element absorbant] / *bolometer, 1[power element]* / *bolomètre, 1[élément absorbant]* / 1. Receptor termic de radiaţie optică în care încălzirea părţii care absoarbe radiaţia provoacă o variaţie a rezisenţei sale electrice. 2. Aparat ce utilizează efectele termice pentru a măsura intensitatea radiaţiei termice într-o bandă largă de lungimi de undă.

bolometru, 2[dispozitiv de măsurare] / *bolometer, 2[measuring device]* / *bolomètre, 2[dispositif de mesure]* / Dispozitiv de măsurare a puterii care conţine un element absorbant de energie a cărui modificare de rezistenţă, determinată de coeficientul său de temperatură, este utilizată ca metodă de măsurare a puterii. Note: 1.Elementul absorbant poate fi un varistor, cu coeficient de temperatură pozitiv, un termistor, cu coeficient de temperatură negativ, sau un element analog. 2. Prin extensie, bolometrul este un aparat destinat măsurării unei variaţii de temperatură prin variaţia unei rezistenţe metalice constituind unul din braţele unei punţi Wheatstone.

boltă / *vault* / *voûte* / Tavanul camerei de încălzire a unui cuptor electric.

boltă a cuptorului cu arc / *arc furnace roof* / *voûte de four à arc* / Capac al corpului unui cuptor cu arc.

boltă cu răcire prin picături de apă / *spray cooled roof* / *voûte à refroidissement par brouillard* / Boltă a unui cuptor cu arc, răcită printr-un sistem de pulverizare a picăturilor de apă.

boltă răcită cu apă / *water cooled roof* / *voûte refroidie à l'eau* / Boltă a unui cuptor cu arc răcită printr-o scurgere forţată de apă.

bolus / *bolus* / *bolus* / Substanţă având, în general, densitatea şi numărul atomic echivalent ale ţesutului, utilizată în radioterapie pentru umplerea spaţiilor goale, dând astfel volumului iradiat o formă geometrică simplă, sau plasată pe suprafaţa de penetrare a subiectului, aducând pe aceasta punctul de maxim al dozei.

bonetă radioscopică / *kryptoscope* / *bonnette radioscopique* / Dispozitiv portabil care conţine un mic ecran radioscopic plasat în fundul unei bonete etanşe la lumină, destinat utilizării într-o sală luminată. Nu se recomandă folosirea acestuia, date fiind pericolele de iradiere a utilizatorului.

booster [amplificator repetor] / *booster [power amplifier]* / *booster* / Amplificator de putere al cărui factor de amplificare a semnalului este unitar.

bornă, 1[punct de conexiune] / *terminal, 1[connection point]* / *borne, 1[point de connexion]* / 1. Punct de conexiune al unui element de circuit electric, al unui circuit electric sau al unei reţele cu alte elemente de circuit electrice, circuite electrice sau reţele. 2. Punct al unui circuit electric la care se poate stabili o conexiune.

bornă, 2[component] / *terminal, 2[component]* / *borne, 2[composant]* / Component destinat racordării unui dispozitiv la conductoare exterioare.

bornă (a unei maşini) ⇐ pol (electric) al unei maşini / *(machine) terminal* / *borne (d'une machine)* / Piesă destinată racordării unui conductor interior al unei maşini electrice la orice alt conductor interior sau exterior.

bornă a unei reţele / *terminal of a network* / *borne d'un réseau* / Nod al unei reţele, permiţând o conexiune cu alte circuite.

bornă (de circulaţie) / *(traffic) bollard* / *borne (de circulation)* / Bornă ce indică

un obstacol sau dirijează circulaţia. Poate fi iluminată prin transparenţă sau să afişeze indicaţii regulamentare (prin elemente reflectorizante).

(bornă de) ieşire negativă a unui generator / *negative generator output* / *sortie négative d'un générateur* / Bornă de ieşire a unui generator care furnizează impulsurile de ieşire negative.

(bornă de) ieşire pozitivă a unui generator / *positive generator output* / *sortie positive d'un générateur* / Bornă de ieşire a unui generator care furnizează impulsurile de ieşire pozitive.

bornă de (legare la) pământ / *earth terminal* / *borne de (mise à la) terre* / Bornă racordată la părţile metalice accesibile ale unei maşini, destinată conectării la conductorul de legare la pământ sau de protecţie.

bornă de anod ⇐ terminal de anod / *anode terminal* / *borne d'anode* / Terminal spre care curentul direct circulă pornind dinspre circuitul exterior.

bornă de antenă / *terminal device (of an antenna)* / *borne d'antenne* / Dispozitiv care asigură racordul dintre o antenă şi linia de alimentare.

bornă de capăt a circuitului principal / *main circuit end terminal* / *borne d'extremité du circuit principal* / Parte a circuitului principal al aparatajului de comutare în anvelopă metalică cu izolaţie gazoasă făcând parte din suprafaţa limită a conexiunii.

bornă de catod ⇐ terminal de catod / *cathode terminal* / *borne de cathode* / Terminal dinspre care curentul direct circulă spre circuitul exterior.

bornă de fază (a unei maşini sau a unui aparat polifazat) ⇐ bornă de linie (a unei maşini sau a unui aparat polifazat) / *line terminal (of a polyphase machine or apparatus)* / *borne de ligne (d'une machine ou d'un appareil polyphasé)* / Bornă destinată conectării la un conductor de fază al unei reţele.

bornă de ieşire la pământ de măsură / *earthed output* / *circuit de sortie à la terre de mesure* / Circuit de ieşire cu una din bornele de ieşire conectată direct la pământul de măsură. Frecvent, acesta este punctul comun.

bornă de intrare a unui voltmetru ⇒ terminal de intrare al unui voltmetru

bornă de intrare la pământ de măsură / *earthed input* / *circuit d'entrée à la terre de mesure* / Circuit de intrare la care una din bornele de intrare este conectată direct la pământul de măsură. Frecvent, acesta este punctul comun.

bornă de înaltă tensiune (a unui transformator capacitiv de tensiune) ⇐ bornă de linie / *high-voltage terminal (of a capacitor voltage transformer)* / *borne à haute tension (d'un transformateur condensateur de tension)* / Bornă destinată conectării la circuitul tensiunii primare.

bornă de joasă tensiune (a unui transformator de tensiune capacitiv) / *low-voltage terminal (of a capacitor voltage transformer)* / *borne basse tension (d'un transformateur condensateur de tension)* / Bornă destinată conectării la pământ, fie direct, fie prin intermediul unui circuit de cuplaj pentru curent purtător.

bornă de legare la pământ de protecţie ⇐ priză de pământ de protecţie / *safety earth terminal* / *borne de terre de protection* / Bornă legată la părţile conductoare ale unui echipament de clasa a I-a de protecţie în vederea securizării acestuia. Această bornă este destinată a fi conectată printr-un conductor de protecţie la un sistem exterior de legare la pământ de protecţie.

bornă de linie ⇒ bornă de înaltă tensiune (a unui transformator capacitiv de tensiune)

bornă de linie (a unei maşini sau a unui aparat polifazat) ⇒ bornă de fază (a unei maşini sau a unui aparat polifazat)

bornă de nul (a unei maşini sau a unui transformator) / *neutral terminal (of a*

machine or transformer) / borne neutre (d'une machine ou d'un transformateur) / 1. Pentru transformatoarele sau bobinele de inductanţă polifazate şi pentru grupurile polifazate constituite din transformatoare sau din bobine de inductanţă monofazate: borna sau bornele legate la punctul comun (punctul neutru) al unei înfăşurări conectată în stea sau în zigzag. 2. Pentru transformatoarele sau bobinele de inductanţă monofazate: bornele destinate conectării la un punct neutru al reţelei.

bornă de pământ de protecţie adiţională / *additional protective earth terminal / borne supplémentaire de terre de protection* / Bornă de legare la pământ de protecţie adăugată bornei de legare la pământ de protecţie normale, în vederea asigurării unei protecţii contra şocurilor electrice în cazul condiţiei de prim defect survenind pentru conductorul de protecţie normal.

bornă de pământ funcţională / *functional earth terminal / borne de masse fonctionnelle* / Bornă direct conectată într-un punct al unui circuit de alimentare de măsură, al unui circuit de comandă sau al unui ecran şi destinată a fi legată la pământ într-un scop funcţional.

bornă de pământ pentru măsurare / *measuring earth terminal / borne de terre de mesure* / Bornă conectată direct la un punct al circuitului de măsurare sau de comandă ori la un ecran, destinată a fi legată la pământ în scopul măsurărilor.

bornă intermediară (a unui transformator de tensiune capacitiv) / *intermediate-voltage terminal (of a capacitor voltage transformer) / borne intermédiaire (d'un transformateur condensateur de tension)* / Bornă destinată conectării la elementul electromagnetic al unui transformator de tensiune capacitiv.

bornă luminoasă / *illuminated bollard / borne lumineuse* / Dispozitiv luminos montat pe un soclu sau la o mică înălţime faţă de sol, situat pe şosea şi destinat separării sau delimitării sensurilor de mers în circulaţia rutieră.

bornă negativă a unei maşini de curent continuu / *negative terminal of a direct current machine / pôle négatif d'une machine à courant continu* / Bornă a unei maşini electrice aflată la cel mai scăzut potenţial.

bornă plată / *strip terminal / borne plate* / Bornă constituită dintr-o platbandă conductoare.

bornă pozitivă a unei maşini de curent continuu / *positive terminal of a direct current machine / pôle positif d'une machine à courant continu* / Bornă a unei maşini electrice aflată la cel mai ridicat potenţial.

bornă primară / *primary terminal / borne primaire* / Bornă a dipozitivului de cuplare pentru telecomunicaţii pe linii de înaltă tensiune, destinată a fi legată local direct de reţeaua de împământare a staţiei.

bornă rutieră / *marker post / balise routière* / Bornă implantată la marginea unei şosele pentru a semnala un pericol sau a marca marginea şoselei. Poate avea incorporat un retroreflector.

bornă secundară / *secondary terminal / borne secondaire* / Bornă a dispozitivului de cuplare pentru telecomunicaţii pe linii de înaltă tensiune, destinată a fi legată de circuitul de racordare.

bornă-tijă / *stud terminal (of a rotating machine) / borne à tige* / Bornă în formă de tijă conductoare.

borne (ale unui generator) Hall / *Hall terminals (of a Hall generator) / bornes Hall (d'un générateur de Hall)* / Borne ale unui generator Hall între care apare tensiunea Hall.

borne ale înfăşurării polare / *field winding terminals / bornes d'enroulement de champ* / Borne ale unui circuit al înfăşurării polare între care este definită puterea absorbită primită de înfăşurarea polară.

borne de ieşire ale sistemului de excitaţie / *excitation system output terminals* / *bornes de sortie du système d'excitation* / Părţi ale echipamentului de excitaţie la care este definită puterea furnizată de sistemul de excitaţie.

borne de ieşire (ale unei reţele) / *output terminals of a network* / *bornes de sortie d'un réseau* / Bornele unei reţele legate la un circuit sau la un dispozitiv exterior, capabil să primească energie electrică sau un semnal electric.

borne de ieşire ale unui contor de energie electrică / *output terminals of an MTE* / *bornes de sortie d'un EEC* / Borne de la care puterea corespunzătoare alimentării separate în tensiune şi în curent este furnizată bornelor unuia sau mai multor contoare în încercare.

borne de ieşire ale unui cuadripol / *output of a four-terminal network* / *sorties d'un quadripôle* / Borne de ieşire ale unui cuadripol prin care acesta furnizează, în mod normal, energie sau semnale unui circuit de utilizare.

borne de ieşire (ale unui generator de impulsuri) / *output terminal (of a pulse generator)* / *bornes de sortie (d'un générateur d'impulsions)* / Dispozitiv de conectare a mai multor conductoare prin care un generator de impulsuri poate furniza un semnal de ieşire specific.

borne de intrare (ale unei reţele) / *input terminals of a network* / *bornes d'entrée d'un réseau* / Bornele unei reţele legate la un circuit sau la un dispozitiv exterior, capabil de a furniza energie electrică sau un semnal electric.

borne de intrare (ale unui generator de impulsuri) / *input terminals (of a pulse generator)* / *bornes d'entrée (d'un générateur d'impulsions)* / Dispozitiv de conectare a mai multor conductoare prin care un generator de impulsuri poate primi, de la un aparat exterior, un semnal de intrare utilizabil pentru un mod de funcţionare specificat, sau orice alt semnal electric.

borne de măsurare / *measuring terminals* / *bornes de mesure* / Borne la care trebuie conectat circuitul a cărui tensiune trebuie măsurată.

borne omoloage (ale unui transformator) / *corresponding terminals (of a transformer)* / *bornes homologues (d'un transformateur)* / Borne ale diferitelor înfăşurări ale unui transformator marcate cu aceleaşi litere sau cu simboluri corespondente.

boson / *boson* / *boson* / Orice particulă supusă statisticii Bose-Einstein şi având, deci, spinul întreg. Exemple: mezonul, fotonul etc.

boxă cu mănuşi ⇐ dispozitiv de manevrare a substanţelor radioactive / *glove box* / *boîte à gants* / Incintă etanşă la aer, echipată cu mănuşi pentru manipularea sub control vizual a materialelor toxice sau radioactive.

Bq ⇒ becquerel

brahiterapie / *brachytherapy* / *brachythérapie* / Radioterapie care utilizează una sau mai multe surse închise pentru furnizarea de radiaţii gama sau beta la o distanţă de până la câţiva centimetri, prin aplicare superficială, intracavitară sau interstiţială.

branşament de alimentare / *supply service* / *branchement (de consommateur)* / Derivaţie de la reţeaua electrică de distribuţie pentru alimentarea unei instalaţii a consumatorului.

braţ al unui bloc de redresare / *rectifier stack arm* / *bras d'un bloc de redressement* / Parte a unui bloc de redresare limitată de două borne de circuit, având proprietatea de a conduce curentul cu precădere într-un singur sens. Notă: Un braţ al unui bloc de redresare poate fi format din una sau mai multe diode de redresare conectate în serie, în paralel, sau în grup serie-paralel pentru a funcţiona ca o unitate. Aceasta înseamnă că un braţ al blocului de redresare poate constitui o parte sau un ansamblu al unui bloc de redresare.

braţ de acces / *access arm* / *bras d'accès* / Într-o unitate de discuri magnetice, braţ pe care sunt montate capete magnetice.

braţ de suspendare / *suspension bracket* / *bras de suspension* / Termen care se foloseşte la denumirea consolelor de susţinere ale palierelor motorului, dacă acestea sunt separate prin flanşe, fie pentru desemnarea elementelor mecanice ce leagă statorul de reazemele de fixare pe osie, pe boghiu sau carcasă.

bronzare (a pielii) / *suntan* / *bronzage* / Înnegrire a pielii sub acţiunea radiaţiilor optice.

bruiaj arbitrar / *jamming* / *brouillage intentionnel* / Bruiaj produs în mod deliberat pentru ca un semnal să devină total sau parţial ininteligibil, sau pentru falsificarea informaţiilor reprezentate de acesta.

bruiaj electromagnetic ⇐ perturbare electromagnetică ⇐ bruiere electromagnetică / *electromagnetic interference* / *brouillage électromagnétique* / Degradare a performanţei unui echipament, a unui canal de transmisiune saua unui sistem, determinată de o perturbaţie electromagnetică.

bruiere electromagnetică ⇒ bruiaj electromagnetic

brum ⇐ zgomot de reţea ⇐ vâjâit ⇐ zgomot de alimentare / *hum* / *ronflement* / Variaţii nedorite de joasă frecvenţă ale valorii măsurate sau furnizate, de forme şi frecvenţe grosier sinusoidale în raport cu frecvenţa reţelei de alimentare, brumul fiind determinat în condiţii specificate. Notă: Brumul aparţine fenomenului variaţiilor periodice şi/sau aleatoare.

bucla susţinătorului filamentului / *pigtail (of a support)* / *queue de cochon (d'un support)* / Extremitate în formă de buclă, a unui suport de susţinere a filamentului.

buclare (a unei reţele) / *ring closing (of a meshed network)* / *bouclage (d'un réseau maillé)* / Stabilirea unei conexiuni într-o reţea buclată.

buclă, 1[în topologia reţelelor electrice] / *loop, 1[network topology]* / *boucle, 1[topologie des réseaux]* / Mulţime de laturi formând un drum închis, care nu trece decât o singură dată prin acelaşi nod.

buclă, 2[component] / *loop, 3[component]* / *boucle, 4[composant]* / Parte a capătului de bobină dintr-o înfăşurare, prin care se realizează trecerea conductoarelor dintr-un strat în altul.

buclă de cuplaj / *coupling loop* / *boucle de couplage* / Inductanţă în buclă de diametru mic cuplată la o linie de transmisiune ori introdusă într-o cavitate sau într-un ghid de unde pentru asigurarea unui transfer de energie spre sau dinspre un circuit exterior.

buclă de curent / *current loop* / *boucle de courant* / Circuit filiform închis de dimensiuni mici - faţă de distanţele în care câmpul magnetic (în care se găseşte) variază semnificativ, sau faţă de distanţa la punctul de observaţie - parcurs de un curent I_b şi având vectorul-arie nA (de versor n asociat, după regula burghiului drept, sensului curentului). Bucla este caracterizabilă, din punct de vedere magnetic, prin mărimea $m_b = nA \cdot I_b$, numită *moment magnetic (amperian)*.

buclă de încercare / *loopback* / *boucle d'essais* / Dispozitiv încorporat într-un echipament terminal sau într-un punct al reţelei pentru trimiterea în sens invers a fluxului de informaţii de pe canalul de recepţie pe canalul corespunzător de emisiune în acest punct, în vederea efectuării de încercări pornind dintr-un centru de comandă.

buclă (de program) ⇒ ciclu (într-un program)

buclă de reglare ⇐ buclă închisă / *control loop* / *boucle de régulation* / Ansamblu de elemente care conţine un comparator, calea directă corespunzătoare şi calea de reacţie corespunzătoare.

buclă deschisă / *open loop* / *boucle ouverte* / Cale de semnal fără reacţie.

buclă închisă ⇒ buclă de reglare

buclă (într-o reţea), 1[cu sursă unică] / *ring feeder* / *boucle, 3[dans un réseau d'énergie électrique]* / Ansamblu de linii electrice care formează un circuit închis, alimentat de o sursă unică.

buclă (într-o reţea), 2[cu surse diferite] / *mesh (of a system)* / *maille (dans un réseau)* / Ansamblu de linii electrice care formează un circuit închis alimentat de mai multe surse.

bucşă (pentru un fascicul de fibre) / *ferrule (for a fibre bundle)* / *ferrule (pour un faisceau de fibres)* / Acesoriu mecanic, de obicei un tub rigid, destinat menţinerii exremităţii dezgolite a unui fascicul de fibre sau a unei fibre optice.

busolă / *compass [magnetic]* / *boussole* / Aparat al cărui echipaj mobil este format dintr-un magnet mobil în jurul unei axe, supus acţiunii unui câmp magnetic independent de aparat.

busolă de înclinare / *dip needle* / *boussole d'inclinaison* / Busolă în care mişcarea magnetului nu este posibilă decât în plan vertical, servind la măsurarea înclinaţiei magnetice.

busolă de sinusuri / *sine galvanometer* / *boussole des sinus* / Galvanometru cu magnet mobil dispus astfel încât sinusul unghiului de deviaţie să fie proporţional cu curentul de măsurat.

busolă de tangente / *tangent galvanometer* / *boussole des tangentes* / Galvanometru cu magnet mobil dispus astfel încât tangenta unghiului de deviaţie să fie proporţională cu curentul de măsurat.

buton de acordare cu clichet ⇒ şurub de acordare cu clichet

buton de acţionare / *push-button* / *bouton-poussoir* / Contact de comandă prevăzut cu un organ de comandă destinat să fie acţionat de forţa exercitată de operator, în general cu degetul sau cu palma, şi având acumulată o energie de revenire.

buton de contact / *butt contact* / *contact à pression directe* / Contact al unui aparat de comutare mecanică la care piesele de contact se deplasează practic într-un plan perpendicular pe suprafaţa de contact.

butuc rotoric cu braţe ⇒ steaua rotorului

buzer (al unui telefon) / *buzzer (in a telephone set)* / *ronfleur (de poste téléphonique)* / Receptor de apel care produce un brum prin intermediul unei armături vibrante.

buzunar (de cartele) / *pocket* / *case* / Magazie de primire a cartelelor într-un sortator. Notă: Echipament asociat suporturilor de date din perioada primelor generaţii de calculatoare.

byte ⇐ octet ⇐ bait =! multiplet / *byte* / *multiplet* / 1. Grup de cifre binare consecutive, considerate ca o unitate. 2. Şir de opt cifre binare (biţi) prelucrat ca un tot şi care, fiind o subdiviziune a unui cod-maşină, constituie cea mai mică unitate de memorie adresabilă. Multiplii: *kB* (1 kilo-bait = 1 024 baiţi), *MB* (1 mega-bait = 1 024 kB), *GB* (1 giga-bait 1 024 MB). Notă: Uzual, unitate de măsură a capacităţii memoriei unui calculator (RAM) şi a capacităţii de memorare (hard disk). Astfel, capacitatea memoriei sau de memorare se măsoară în kilo-baiţi (1 024 b), mega-baiţi (1 048 576 b) sau giga-baiţi (1 073 741 824 b). Vezi *octet [vector binar]*.

C .= coulomb

cabină de acordare a antenei ⇐ casă a fiderului / *antenna tuning housing / cabine d'antenne* / Cabină sau cutie instalată în apropierea punctului de alimentare al unei antene, care conţine dispozitivele radioelectrice asociate ca, de exemplu, elementele de adaptare, filtrele sau preamplificatoarele.

cabină de conducere / *driver's cab / cabine de conduite* / Post de conducere ce dispune de un compartiment separat.

cabină telefonică / *telephone booth / cabine téléphonique* / Construcţie uşoară sau încăpere de mici dimensiuni dotată cu un post telefonic şi în care trebuie să intre utilizatorul pentru a beneficia într-o anumită măsură de izolare acustică şi de secretul convorbirilor telefonice.

cabină telefonică deschisă / *telephone stall / cabine téléphonique ouverte* / Cabină telefonică fără uşă.

cablaj de trecere / *through wiring / câblage traversant le luminaire* / Cablaj cu conductoare care traversează corpul de iluminat fără să aibă conexiuni electrice cu acesta.

cablaj extern / *external wiring / câblage externe* / Cablaj cu conductoare plasate, în general, în exteriorul corpului de iluminat, dar livrate odată cu acesta.

cablaj fix / *fixed wiring / câblage fixe* / Orice conductor extern fixat permanent în structura unei clădiri astfel încât, la utilizare normală, să existe puţine şanse ca să fie aplicată o tensiune oarecare conductorului, în punctul său de fixare la aparat sau la dispozitivul de comandă.

cablaj imprimat / *printed wiring / câblage imprimé* / Cablaj obţinut prin tehnica de cablare prin imprimare în care conexiunile dintre componentele unui dispozitiv electric, electronic sau ale unei părţi ale acestuia, inclusiv elementele de protecţie, constau din benzi conductoare subţiri situate în interior sau legate de suprafaţa unui material de bază şi în care toate componentele funcţionale sunt separate de materialul de bază.

cablaj intern / *internal wiring / câblage interne* / Cablaj cu conductoare plasate, în general, în interiorul corpului de iluminat şi livrate odată cu acesta şi care asigură racordarea dintre bornele pentru cablajul extern sau de alimentare şi bornele duliilor, întreruptoarelor sau a altor componente similare.

cablu / *cable / câble* / Set de fire metalice, îmbrăcate într-un tub protector de plastic, folosit pentru a face legătura între două calculatoare sau între un calculator şi un echipament periferic. Notă: Cablurile pot avea un număr de fire variind între două şi mai multe sute, iar capetele unui cablu sunt terminate printr-un conector, care facilitează conectarea şi deconectarea cablului.

cablu [dispozitiv] / *wire / câble [dispositif]* / Dispozitiv construit dintr-un mediu bun conducător electric sau optic, înfăşurat într-un strat protector, şi care este folosit pentru a face legătura între două sau mai multe echipamente de telecomunicaţii.

cablu aerian cu autosusţinere / *self-supporting aerial cable / câble auto-porteur* / Cablu aerian cu rezistenţă mecanică suficientă pentru a permite să fie susţinut sau suspendat în puncte relativ îndepărtate.

cablu asamblat / *optical cable assembly / câble assemblé* / Cablu optic prevăzut cu conectoare optice la extremităţi.

cablu bifilar / *paired cable / câble bifilaire* / Cablu format din două conductoare de

cupru, izolate între ele şi învelite împreună într-un manşon protector de plastic. Notă: Un cablu bifilar se poate folosi atât pentru transmisii de date, cât şi pentru alimentarea cu tensiune a echipamentelor de calcul (caz în care conductoarele de cupru au o secţiune mai mare).

cablu coaxial / *coaxial cable* / *câble coaxial* / Cablu constituit în principal dintr-una sau mai multe perechi coaxiale.

cablu coaxial semirigid / *semi-rigid coaxial line* / *coaxial semi-rigide* / Linie de transmisiune coaxială construită pentru a permite curbări şi torsionări foarte limitate fără schimbarea apreciabilă a caracteristicilor sale electromagnetice.

cablu compus / *composite cable* / *câble composite* / Cablu care prezintă în secţiunea transversală conductoare de secţiuni sau de tipuri diferite.

cablu cu caneluri / *grooved cable* / *câble à jonc rainuré* / Cablu cu structură laxă în care fibrele optice sunt situate în caneluri practicate pe un tub cilindric. Notă: Se pot obţine cabluri groase prin asamblarea mai multor tuburi sub o anvelopă comună.

cablu cu cuarte în stea / *star-quad cable* / *câble à quartes en étoile* / Cablu constituit dintr-un anumit număr de cuarte în stea.

cablu cu cuarte multiple / *multiple-twin (quad) cable* / *câble à quartes DM* / Cablu constituit dintr-un anumit număr de cuarte multiple.

cablu cu fibre optice ⇒ cablu optic

cablu cu perechi cablate în stea / *quad-pair cable* / *câble à paires câblées en étoile* / Cablu constituit dintr-un anumit număr de elemente, formate fiecare din patru perechi, fiecare torsadată, al căror ansamblu este torsadat în jurul unei axe comune.

cablu cu perechi torsadate [în telecomunicaţii] / *twin cable [in telecommunication]* / *câble à paires* / Cablu constituit dintr-un anumit număr de perechi torsadate care nu sunt asociate pentru formarea de cuarte.

cablu cu structură laxă / *loose cable structure* / *câble à structure lâche* / Cablu optic în care fiecare fibră optică de sub învelişul secundar este situată într-un tub sau o alveolă cu o anumită libertate de mişcare.

cablu cu structură strânsă / *tight jacketed cable* / *câble à structure serrée* / Cablu optic ale cărui fibre optice situate sub învelişul secundar nu se pot mişca liber, fiind menţinute în poziţie.

cablu (cu structură tip) bandă / *ribbon cable* / *câble à ruban* / Cablu optic în care fibrele optice sunt dispuse în paralel formând o bandă. Note: 1. Se pot obţine cabluri groase prin asamblarea mai multor benzi sub o anvelopă comună. 2. Un cablu tip bandă poate avea o structură strânsă sau laxă.

cablu cu tensiune reglată / *auto-tensioned conductor* / *fil à tension réglée* / Fir de contact sau cablu purtător, a cărui tensiune mecanică este reglată printr-un compensator automat.

cablu cu tuburi / *loose tube cable* / *câble à tubes* / Cablu cu structură laxă în care fibrele optice sunt situate într-unul sau mai multe tuburi.

cablu de acuplare (între două vehicule) ⇐ cablu de joncţiune (între două vehicule) ⇐ cablu de legătură electrică (între două vehicule) / *jumper cable (between vehicles)* / *câblot d'accouplement* / Element component al unei cuple electrice care conţine un cablu extern izolat corespunzător, fixat sau detaşabil, care asigură continuitatea electrică între două vehicule.

cablu de alimentare (fix) / *supply cable* / *câble d'alimentation (fixe)* / Cablu care face parte din instalaţia fixă la care este racordat corpul de iluminat. Notă: Conductoarele de alimentare pot fi introduse în corpul de iluminat şi racordate la borne, inclusiv la bornele duliilor, întreruptoarelor şi accesoriilor similare.

cablu de alimentare ocolitor / *by-pass feeder / ligne de pontage* / Conductor care asigură continuitatea electrică între liniile de contact ale secţiunilor de cale situate de o parte şi de alta a unei gări, când însăşi linia de contact a gării este izolată.

cablu de comandă / *control (train) line / ligne de commande* / Conductă continuă de-a lungul trenului utilizată pentru interconectarea manipulatoarelor sau a circuitelor de comandă.

cablu de compensare / *compensating cable / câble de compensation* / Cablu fabricat din fire de compoziţie diferită de cea a firelor termocuplelor corespondente. Se notează cu litera C, scrisă după codul termocuplului, de exemplu, KC. Pentru acelaşi tip de termocuplu se pot utiliza diferite aliaje. Ele se notează cu litere suplimentare, de exemplu, KCA şi KCB.

cablu de conducere / *cab cable / fil de conduite* / Conductor al circuitului de comandă care provine de la echipamentul de conducere.

cablu de conexiune / *(track) jumper cable / câble de pontage* / Cablu izolat folosit pentru asigurarea continuităţii electrice a unei şine de contact în dreptul unei secţionări.

cablu de control ⇒ cablu pilot

cablu de distribuţie / *distribution cable / câble de distribution* / Cablu care conectează un subrepartitor de un punct de concentrare sau de un alt subrepartitor.

cablu de extensie / *extension cable / câble d'extension* / Cablu fabricat din fire cu aceiaşi compoziţie cu cea a firelor cuplurilor corespunzătoare, desemnat prin litera *X* aşezată după codul cuplului termoelectric, de exemplu *JX*.

cablu de încălzire ⇐ cablu încălzitor / *heating cable / câble chauffant* / Cablu electric flexibil, izolat, care conţine unul sau mai multe conductoare de încălzire.

cablu de întârziere / *delay cable / câble retardeur* / Tronson de cablu sau sistem echivalent utilizat pentru întârzierea semnalului ce descrie un fenomen tranzitoriu la un aparat de măsurare (în general, un oscilograf).

cablu de joncţiune (între două vehicule) ⇒ cablu de acuplare (între două vehicule)

cablu de legare la pământ / *earth wire [in electric traction] / câble de terre* / Cablu sau fir metalic care leagă suporturile la pământ sau la şină pentru a se asigura protecţia persoanelor şi a instalaţiilor, în cazul apariţiei unei defecţiuni a izolaţiei, şi care poate servi, de asemenea, drept cablu de întoarcere.

cablu de legătură electrică (între două vehicule) ⇒ cablu de acuplare (între două vehicule)

cablu de legătură (între subrepartitoare) / *link cable / câble de rocade* / Cablu care conectează două subrepartitoare, destinat asigurării întrajutorării.

(cablu de) modem nul / *null modem / câble de modem nul* / Cablu care permite conectarea a două calculatoare fără a utiliza modemuri. Notă: Cablul de modem nul conectează firele de emisie ale unui calculator la semnalele de recepţie ale celuilalt şi invers, fiecare calculator detectând astfel, nu starea modemului, ci starea celuilalt calculator.

cablu de susţinere auxiliar ⇒ cablu purtător auxiliar

cablu de susţinere longitudinal ⇒ cablu purtător longitudinal

cablu de susţinere principal ⇒ cablu purtător principal

cablu de trecere [cu acuplări] ⇒ conductă continuă de-a lungul unui tren (electric)

cablu ecranat / *shielded cable / câble protégé* / Cablu conductor prevăzut cu o cămaşă protectoare din folie metalică, al cărei rol este de a atenua influenţa câmpurilor electromagnetice exterioare asupra firului sau firelor din care este compus cablul.

cablu electric / *electric cable / câble électrique* / Ansamblu de unul sau mai multe conductoare sau fibre optice, având un înveliş protector şi, eventual, un

material de acoperire, izolaţie şi de protecţie.

cablu flexibil (al unui cuptor cu arc) / *flexible cable (of an arc furnace)* / *câble souple (d'un four à arc)* / Cablu răcit cu apă sau cu aer, parcurs de curentul de arc şi care leagă transformatorul unui cuptor cu arc la portelectrod.

cablu (izolat) / *insulated cable* / *câble (isolé)* / Ansamblu constituit din unul sau mai multe conductoare izolate, învelişul individual (dacă există), protecţia ansamblului (dacă există) şi învelişul protector (dacă există). Notă: În cablu se pot include unul sau mai multe conductoare suplimentare neizolate.

cablu în Y / *stitch wire* / *câble à Y* / Cablu auxiliar destinat a fi utilizat la realizarea unei suspensii în Y.

cablu încălzitor ⇒ cablu de încălzire

cablu multifibră / *multifibre cable* / *câble multifibre* / Cablu optic care conţine cel puţin două fibre optice transmiţând fiecare semnale independente.

cablu optic ⇐ cablu cu fibre optice / *optical cable* / *câble optique* / Ansamblu care conţine una sau mai multe fibre optice, sau unul sau mai multe fascicule de fibre sub un înveliş comun în vederea protejării contra solicitărilor mecanice şi a agenţilor exteriori, menţinând calitatea de transmisie a fibrelor. Notă: Un cablu optic poate conţine, de asemenea, conductoare metalice.

cablu paratrăsnet (în tracţiunea electrică) / *lightning protection cable (in electric traction)* / *câble de garde (en traction électrique)* / Cablu sau fir metalic legat la pământ, montat deasupra liniei aeriene de contact, pentru a o proteja contra supratensiunilor atmosferice.

cablu pentru telecomunicaţii / *cable for telecommunication* / *câble pour télécommunications* / Ansamblu format din conductoare izolate între ele, închise într-o anvelopă sau un înveliş comun, dotat cu o anumită flexibilitate şi utilizat în telecomunicaţii.

cablu pilot ⇐ cablu de control / *control cable* / *câble pilote* / Cablu auxiliar utilizat la transmiterea semnalelor de comandă, măsurare şi semnalizare în instalaţiile electrice.

cablu principal de transport ⇐ linie principală (a unei reţele telefonice) / *main cable* / *câble de transport* / Cablu, în general de mare capacitate, care conectează o centrală urbană la un subrepartitor.

cablu purtător auxiliar ⇐ cablu de susţinere auxiliar / *auxiliary catenary* / *câble porteur auxiliaire* / Cablu longitudinal suspendat de consolă care susţine direct şi cu ajutorul pendulelor, firul de contact la linia de contact simplă.

cablu purtător cu tensiune nereglată / *fixed termination conductor* / *câble porteur (à tension) non réglé(e)* / Cablu purtător a cărui tensiune mecanică nu este reglată printr-un compensator automat.

cablu purtător longitudinal ⇐ cablu de susţinere longitudinal / *catenary [longitudinal carrier cable]* / *câble porteur longitudinal* / Cablu longitudinal care susţine direct sau indirect firul sau firele de contact.

cablu purtător principal ⇐ cablu de susţinere principal / *main catenary* / *câble porteur principal* / Cablu purtător longitudinal care susţine cablul purtător auxiliar prin intermediul mai multor pendule.

cablu purtător transversal / *cross-span* / *transversal [en traction électrique]* / Fir sau cablu în mod normal izolat electric, dispus transversal în raport cu căile şi destinat fie să suporte una sau mai multe linii aeriene de contact constituind cablul transversal purtător, fie folosit cu scopul de a echilibra forţele radiale constituind cablul transversal de reglare.

cabrare ⇒ descărcare a osiei

cadenţă a atenuării / *fading rate* / *cadence d'évanouissement* / Ritmul succesiunii intervalelor de timp pe durata cărora este depăşită profunzimea unei atenuări. Notă:

Cadenţa atenuării se caracterizează printr-o perioadă medie în condiţii de măsurare specificate.

cadenţă a impulsurilor ⇒ frecvenţă de repetiţie a impulsurilor

(a) cadra ⇐ (a) alinia / *(to) justify [a register]* / *cadrer* / A decala conţinutul unui registru astfel încât caracterul situat la o extremitate determinată a datelor să ocupe o anumită poziţie în acel registru.

(a) cadra la dreapta / *(to) right-justify, 2[a register]* / *cadrer à droite* / A cadra conţinutul unui registru la dreapta.

(a) cadra la stânga / *(to) left-justify, 2[a register]* / *cadrer à gauche* / A cadra conţinutul unui registru la stînga.

cadran / *dial (of an indicating device)* / *cadran* / Parte fixă sau mobilă a unui dispozitiv indicator pe care se situează scala (sau scalele) şi orice alte inscripţii caracteristice aparatului de măsurare. Notă: Pentru anumite dispozitive indicatoare, cadranul are forma unor cilindri sau a unor discuri gradate deplasabile în raport cu un index fix sau cu o fereastră.

cadran de măsurare / *measuring dial* / *cadran de mesure* / Cadran care permite obţinerea valorii mărimii măsurate, ţinând cont de factorul de calibrare.

cadre blocate în permanenţă / *permanently locked envelopes* / *enveloppes verrouillées en permanence* / Cadre de multiplet permanent separate una de alta de un număr de biţi corespunzător unui număr întreg de cadre.

cadru / *frame* / *cadre* / În comunicaţii de date, desemnează o colecţie de date prelucrate (din punctul de vedere al transmisiei şi recepţiei), ca un întreg.

cadru [în comutaţie] / *frame [in commutation]* / *trame [en commutation]* / Ciclu complet de explorare sau de interogare în cursul căruia sunt inspectate toate elementele unui grup.

cadru al bobinei de câmp ⇒ cadru al bobinei polare

cadru al bobinei polare ⇐ cadru al bobinei de câmp / *field coil flange* / *cadre de bobine de champ* / Izolaţie între bobina polară şi talpa polului sau între bobina polară şi partea maşinii care susţine miezul polului.

cadru (al unui pantograf) / *frame (of a pantograph)* / *cadre (d'un pantograph)* / Subansamblu articulat al pantografului, care permite deplasarea saniei pe o traiectorie verticală sau apropiată de verticală, în raport cu planul de fixare al pantografului.

cadru (al unui pilon) / *plan bracing* / *cadre (d'un pylône)* / Ansamblu de bare ale unui stâlp care se află în acelaşi plan orizontal.

cadru (al unui releu) / *frame (of a relay)* / *bâti (d'un relais)* / Partea de asamblare şi susţinere a releului.

cadru cu rezistenţe / *resistor case* / *cadre de résistance* / Ansamblu al elementelor de rezistenţă montate pe un suport comun.

cadru (de multiplet) / *envelope, 2[of a byte]* / *enveloppe, 2[d'un multiplet]* / Grup de biţi constituit dintr-un multiplet şi dintr-un anumit număr de elemente suplimentare necesare funcţionării reţelei de date.

cadru de pagină / *page frame* / *cadre de page* / În memoria reală, locaţie de memorie de dimensiunea unei pagini.

cadru de supraimprimare / *form overlay* / *cadre de surimpression* / Desen reprezentând de exemplu un formular, o grilă, un plan sau o hartă utilizat ca fond de imagine.

cadru Epstein / *Epstein square* / *cadre d'Epstein* / Parte a unui aparat utilizat pentru măsurarea caracteristicilor magnetice ale eşantioanelor de tole magnetice, în care un eşantion constituit din stive de benzi uniforme plate şi rectangulare aşezate în formă de pătrat, realizând un circuit magnetic închis, fiecare latură a pătratului fiind prevăzută cu o înfăşurare de încercare.

cadru multiplu / *multiframe* / *multitrame* / Ansamblu repetitiv de cadre consecutive care constituie un ciclu complet în care poziţia fiecărui cadru poate fi identificată.

cadru NIM / *bin* / *châssis NIM* / Cadru utilizat în principal în sistemul NIM.

caiet de sarcini ⇐ specificare a unui proiect / *project specification* / *cahier des charges* / Ansamblul specificaţiilor, obiectivelor, cerinţelor, proporţiilor unui proiect şi al relaţiilor cu alte proiecte.

calare de fază / *phase lock* / *verrouillage de phase* / Controlul frecvenţei obţinut prin stabilirea coerenţei de fază dintre un semnal de referinţă şi semnalul de ieşire al unui generator.

calcul al fluxului de putere / *load flow calculation* / *calcul de flux de puissance* / Calcul al regimului permanent al unui sistem electroenergetic în care variabilele de stare cunoscute sunt puterile de intrare şi cele de ieşire şi, eventual, tensiunile în nodurile date.

calcul al unui sistem electroenergetic / *network calculation* / *calcul de réseau* / Determinare a variabilelor de stare ale unei reţele electrice folosind parametrii reţelei şi alte variabile de stare cunoscute.

calcul aritmetic cu cifre semnificative / *significant digit arithmetic* / *calcul en chiffres significatifs* / Metodă de calcul ce utilizează o formă modificată a sistemului de numeraţie cu virgulă mobilă, în care se indică numărul de cifre semnificative al fiecărui operand şi în care numărul de cifre semnificative ale rezultatului se determină în baza numărului de cifre semnificative al operanzilor, a operaţiei care se efectuează şi a preciziei dorite.

calcul de scurtcircuit / *short-circuit calculation* / *calcul de court-circuit* / Determinare prin calcul a curenţilor şi tensiunilor care apar într-un sistem electroenergetic în caz de scurtcircuit.

calcul relaţional / *relational calculus* / *calcul relationnel* / Metodă neprocedurală pentru manipularea relaţiilor într-o bază de date. Notă: Există două variante, calculul relaţional pe tupluri şi calculul relaţional pe domenii, echivalente între ele şi ambele echivalente cu algebra relaţională.

calculator [în tehnica numerică] / *computer, 2[in digital technology]* / *calculateur [en techniques numériques]* / Unitate funcţională programabilă, în cadrul unui sistem de comandă sau de reglare, care poate efectua calcule complexe care includ numeroase operaţii aritmetice sau logice.

calculator analogic / *analog computer* / *calculateur analogique* / Calculator care prelucrează date analogice. Exemplu: simulator de proces.

calculator compatibil IBM-PC / *IBM PC compatible computer* / *ordinateur compatible IBM-PC* / Calculator personal ce respectă standardul specific IBM, chiar dacă este produs de altă firmă. Notă: Se mai numeşte: "calculator compatibil PC", "compatibil PC", sau simplu "PC". Compatibilitatea este atât la nivelul arhitecturii cât şi la nivelul programelor.

calculator (cu program memorat) ⇐ computer / *computer, 1[programmable digital computer]* / *ordinateur* / Unitate funcţională programabilă compusă din una sau mai multe unităţi centrale asociate şi din echipamente periferice, comandată de programe încărcate în memoria internă şi care poate efectua calcule substanţiale ce includ numeroase operaţii aritmetice sau logice fără intervenţia umană în cursul execuţiei. Notă: Există cinci tipuri de calculatoare, în funcţie de viteză, mărime, cost şi capacităţile din reţea: supercalculatoare, macrocalculatoare, minicalculatoare, staţii de lucru şi microcalculatoare.

calculator de buzunar != maşină de calculat

calculator de destinaţie / *target computer* / *calculateur cible* / Calculator ale cărui programe provin de la un calculator gazdă.

calculator de proces / *process computer* / *calculateur de processus* / Calculator

numeric, analogic sau hibrid utilizat într-un sistem de reglare sau de comandă automat. Note: 1. Un asemenea calculator poate îndeplini una sau mai multe din funcţiile următoare: achiziţia, centralizarea şi prelucrarea datelor, controlul şi luarea deciziilor logice, fixarea valorilor de referinţă, reluarea funcţiilor sau înlocuirea unuia sau mai multor regulatoare (acest mod de funcţionare se numeşte *reglare numerică directă* în cazul unui calculator numeric); 2. Operatorul uman comunică cu acest calculator prin intermediul unor unităţi funcţionale, cum ar fi: consolă sau pupitru, tastatură, dispozitive de afişare, imprimantă, cititoare de diverse suporturi de date etc. 3. Schimburile de informaţii între alte părţi ale sistemului şi calculator se efectuează prin intermediul unităţilor de intrare şi de ieşire care pot cuprinde un sistem de explorare, convertor analogic-numeric, convertor numeric-analogic etc.

calculator de proces centralizat / *centralized process control computer* / *calculateur de processus centralisé* / Calculator de proces care comandă direct toate elementele procesului, inclusiv unităţile de intrare/ieşire şi echipamentul periferic.

calculator digital ⇒ calculator numeric

calculator domestic / *home computer* / *ordinateur domestique* / Calculator personal, cu performanţe rezonabile şi preţ acceptabil. Notă: În prezent, asistăm la o explozie a serviciilor informatice oferite unui utilizator, acestea necesitând doar un calculator domestic echipat cu modem şi accesul la o linie telefonică.

calculator gazdă / *host computer* / *calculateur hôte* / 1. Calculator care asigură compilarea, asimilarea sau iniţializarea unor sisteme pentru un alt calculator. 2. Calculator principal într-o reţea de calculatoare legate între ele prin canale de comunicaţie.

calculator hibrid / *hybrid computer* / *calculateur hybride* / Calculator care prelucrează atât date analogice cât şi date numerice.

calculator numeric ⇐ calculator digital / *digital computer* / *calculateur numérique* / 1. Calculator în care se folosesc în principal reprezentări discrete ale datelor. 2. Calculator care funcţionează cu date discrete la efectuarea operaţiilor aritmetice şi logice. Opus calculatorului analogic.

calculator paralel / *parallel computer* / *calculateur parallèle* / 1. Calculator la care unele caracteristici specificate permit prelucrarea simultană, în paralel, a simbolurilor (biţilor) de informaţie. De exemplu, transferul de date în care informaţia este transmisă simultan în grupuri de biţi pe mai multe conductoare, fiecare fiind dedicat unui bit. 2. Calculator care dispune de mai multe unităţi aritmetice şi logice care funcţionează simultan pentru prelucrări în paralel. Opus calculatorului serial.

calculator pentru temperatura tecii (unui reactor nuclear) / *clad temperature computer (for a nuclear reactor)* / *calculateur de température de gaine (pour réacteur nucléaire)* / Calculator determinând, în funcţie de puterea reactorului şi de temperaturile măsurate în anumite puncte, temperatura atinsă de partea cea mai caldă a tecii în interiorul unui reactor nuclear.

calculator personal (PC) / *personal computer (PC)* / *ordinateur individuel* / Microcalculator de folosire individuală, utilizat într-un cadru profesional sau particular. Notă: Un PC, conform standardelor puse la punct de IBM, utilizează un microprocesor din familia Intel 8086 sau compatibil.

calculator serial / *serial computer* / *calculateur série* / 1. Calculator echipat cu o singură unitate aritmetică şi logică, care trebuie să reprezinte etapă cu etapă întregul program. 2. Calculator în care unele caracteristici specificate sunt în serie, cum ar fi tipul de transmisie, prin care se trimit informaţiile bit cu bit pe o singură linie.

cale, 1[în sisteme de operare] / *path* / *chemin (d'accès)* / 1. În UNIX şi alte sisteme de operare, prefix al unui nume de fişier care realizează specificarea completă relativ la catalogul rădăcină, indicând numele tuturor cataloagelor prin care se trece în ierarhia de fişiere până la catalogul care conţine fişierul; în acest caz se vorbeşte despre "cale absolută", spre deosebire de "calea relativă" care face specificarea relativ la catalogul curent. 2. În UNIX şi MS-DOS există o "cale de căutare", o variabilă de mediu numită PATH, care specifică directoarele în care interpretorul de comenzi (shell - UNIX sau command.com - MS-DOS) vor căuta comenzile. 3. Adresa Internet de rutare explicită: o specificare "nod-cu-nod" a legăturii dintre două echipamente.

cale, 2[în comutaţie] ⇒ rută [în comutaţie]

cale alternativă ⇒ rută alternativă

cale auxiliară ⇒ rută alternativă

cale comutabilă / *dual system track* / *voie commutable* / Cale a cărei linie de contact poate fi alimentată de către una sau alta dintre reţelele de alimentare.

cale de acces spre lumina zilei / *daylight opening* / *prise de jour* / Suprafaţă, din sticlă sau nu, care permite pătrunderea luminii zilei în interiorul unei încăperi.

cale de acţiune / *action path* / *chemin de l'action* / Într-un sistem, drum orientat prin care acţiunile sunt transmise.

cale de înfăşurare / *path (of an armature winding)* / *voie d'enroulement* / Conductoarele unui indus cu colector aflată, într-un anumit moment, în serie între două perii consecutive de semne opuse.

cale de propagare troposferică a undelor radio ⇒ ghid troposferic

cale de reacţie ⇐ lanţ de reacţie / *feedback path* / *chaîne de réaction* / Canal funcţional care leagă ieşirea sistemului reglat de una din intrările elementului de comparaţie corespunzător.

cale directă ⇐ lanţ de acţiune / *forward path* / *chaîne d'action* / Canal funcţional care leagă ieşirea elementului de comparaţie cu ieşirea sistemului reglat.

cale (într-o reţea de date) ⇐ traseu (într-o reţea de date) / *path (of a data network)* / *chemin (d'un réseau de données)* / Parcurs cuprins între două noduri ale unei reţele de date.

cale (într-o reţea de telecomunicaţii) / *path (in a telecommunication network)* / *chemin (dans un réseau de télécomunication)* / Într-o reţea de telecomunicaţii, succesiune de ramuri de legătură între două noduri sau dintre un nod şi un punct terminal, prin intermediul altor noduri dacă este necesar.

cale ocolită ⇒ rută alternativă

cale principală de reacţie / *main feedback path* / *chaîne de réaction principale* / Lanţ de reacţie care leagă ieşirea sistemului reglat de una din intrările elementului de comparaţie cel mai apropiat de intrarea sistemului de reglare.

cale telegrafică ⇒ canal telegrafic

calibrare (a unui aparat de măsurare) / *gauging (of a measuring instrument)* / *calibrage (d'un instrument de mesure)* / Poziţionare materială a fiecărei gradaţii (eventual numai a anumitor gradaţii principale) a unui aparat de măsurare în funcţie de valoarea corespunzătoare a mărimii de măsurat. Notă: A nu se confunda calibrarea cu etalonarea.

calibrare (a unui măsurător de grosime) / *standardization (of a thickness meter)* / *tarage (d'un épaisseurmetre)* / Normalizare printr-un dispozitiv automat sau semiautomat a semnalului de măsură în anumite condiţii de măsurare ca, de exemplu: cu un singur întrefier, cu atenuatori încorporaţi sau cu un obturator închis. Scopul calibrării este ajustarea periodică a sistemului de măsurare în vederea minimizării efectelor dezintegrării sursei, ale prafului, ale derivei electronice etc. Inserarea manuală a eşantioanelor de verificat şi modificarea consecutivă a parametrilor de tratament sunt considerate recalibrare şi nu calibrare.

calibrare a unui potenţiometru / *standardization of a potentiometer / calibrage d'un potentiomètre* / Reglare necesară pentru punerea potenţiometrului în stare de funcţionare corectă.

calibru ⇒ limită superioară a gamei de măsurare

calificare a echipamentului / *equipment qualification / qualification du matériel* / Elaborarea şi menţinerea la zi a datelor garantând funcţionarea la comandă a echipamentului, satisfăcând prescripţiile de performanţă şi siguranţă ale sistemului.

calitate / *quality / qualité* / Ansamblu de proprietăţi şi caracteristici ale unui produs sau serviciu care îi conferă acestuia aptitudinea de a satisface cerinţele exprimate sau implicite ale utilizatorilor.

calitate a alimentării (cu energie electrică) / *quality of supply / qualité du service (d'une fourniture d'énergie électrique)* / Evaluare a măsurii în care criteriile tehnice ale unei alimentări cu energie electrică sau ale ansamblului alimentărilor cu energie asigurate de un sistem electroenergetic sunt menţinute într-un domeniu definit explicit sau implicit. Notă: Calitatea alimentării este asigurată de stabilitatea frecvenţei, de stabilitatea tensiunii şi de continuitatea alimentării.

calitate a asigurării traficului / *grade of service / qualité d'écoulement du trafic* / Valoare a unei mărimi utilizate în ingineria traficului pentru măsurarea aptitudinii unui ansamblu de resurse de a asigura traficul în condiţii determinate. Notă: Această mărime poate fi, de exemplu, proporţia depăşirii temporizării, probabilitatea de supraîncărcare a apelului, întârzierea tonului.

calitate a funcţionării (unui aparat de măsurare) / *performance, 2[of a measuring instrument] / qualité de fonctionnement (d'un instrument de mesurage)* / Caracteristică definind aptitudinea unui aparat de a-şi îndeplini funcţiile dorite.

calitate a funcţionării (unui generator de impulsuri) / *performance (of a pulse generator) / qualité de fonctionnement (d'un générateur d'impulsions)* / Termen definind aptitudinea de a funcţiona a unui generator de impulsuri.

calitate a funcţionării (unui releu) / *performance factor (of a relay) / qualité de fonctionnement (d'un relais)* / Raportul dintre numărul de funcţionări corecte şi acest număr adunat cu numărul de funcţionări incorecte.

calitate a imprimării / *print quality / qualité d'impression* / Calitatea şi claritatea caracterelor şi graficelor tipărite de o imprimantă. Notă: Diferitele clase de imprimante au diferite calităţi ale imprimării: astfel, imprimantele laser produc imprimate de o calitate superioară celor produse de imprimantele matriceale.

calitate a redării culorilor / *colour rendering properties / qualités de rendu des couleurs* / Efect al unei surse luminoase asupra aspectului cromatic al obiectelor, în comparaţie cu aspectul cromatic al aceloraşi obiecte iluminate de un iluminant de referinţă, în condiţii specificate.

calitate a serviciului / *quality of service / qualité de service* / Efect global produs de caracteristicile unui serviciu care determină gradul de satisfacţie al utilizatorului. Notă: Calitatea serviciului este caracterizată prin efectul conjugat al logisticii de serviciu, al facilităţii de utilizare, al serveabilităţii, al integrităţii de serviciu şi al altor factori proprii fiecărui serviciu.

calitate a serviciului [în telecomunicaţii] / *quality of service [in telecommunications] / qualité de service [en télécommunications]* / Efectul global al caracteristicilor unui serviciu furnizat unui utilizator care determină gradul de satisfacţie obţinut de acest utilizator de la serviciul respectiv. Exemple: calitatea transmisiunii, întârzierea tonului, frecvenţa şi durata deranjamentelor.

calitate a transmisiunii / *transmission performance* / *qualité de transmission* / Aptitudinea unui sistem de telecomunicaţii sau a unui canal de transmisiune de a reproduce un semnal în condiţii specificate.

calitate a transmisiunii [în telefonie] / *transmission performance [in telephony]* / *qualité de transmission [en téléphonie]* / Gradul de aptitudine al unei conexiuni telefonice de a transmite sau de a reproduce o convorbire în condiţii reale de utilizare. Notă: În general, evaluarea calităţii transmisiunii necesită studiul mai multor caracteristici ale acesteia sau utilizarea mai multor metode de încercare.

calitate a unui fascicul de radiaţii / *radiation quality* / *qualité (d'un rayonnement)* / Caracteristică a radiaţiei ionizante determinată de distribuţia spectrală, ţinând cont de energia şi lungimea de undă. În mod curent se exprimă prin lungimea de undă echivalentă, energia efectivă, grosimea de înjumătăţire sau tensiunea de accelerare a unui tub de raze X, forma de undă sau filtrarea.

calitate de rulare / *riding quality* / *qualité de roulement* / Evaluare calitativă şi cantitativă a mişcărilor caroseriei şi ale boghiului unui vehicul care circulă pe şine. Notă: Caroseria şi boghiurile unui vehicul în mers pot fi afectate de mişcări perturbatoare de translaţie şi de rotaţie, care pot fi puse în evidenţă cu ajutorul unui sistem de trei axe de coordonate: prima axă pentru direcţia longitudinală (paralelă cu şinele), a doua axă pentru direcţia transversală (perpendiculară pe şine) şi a treia axă pentru direcţia verticală (perpendiculară pe suprafaţa de rulare).

calotă (a unei lămpi) ⇒ cupă (a unei lămpi)

calotă polară / *polar cap* / *calotte polaire* / Regiune polară limitată de o zonă aurorală.

cameră cu bule / *bubble chamber* / *chambre à bulles* / Cameră cu urmă bazată pe principiul conform căruia, într-un lichid supraîncălzit, bulele datorate fierberii acestuia se formează de-a lungul traiectoriilor particulelor ionizante.

cameră cu detentă ⇒ cameră cu ionizare cu ceaţă

cameră cu difuzie ⇐ cameră de difuziune cu ceaţă / *diffusion chamber* / *chambre à diffusion* / Cameră cu ionizare cu ceaţă în care suprasaturaţia vaporilor este obţinută prin difuzia continuă a vaporilor saturaţi, datorată unei diferenţe de temperatură între pereţii camerei.

cameră cu ionizare ⇐ cameră de ionizare / *ionization chamber* / *chambre d'ionisation* / Detector cu ionizare constituit dintr-o cameră umplută cu un gaz adecvat sau cu un amestec gazos, în care un câmp electric, insuficient pentru a provoca multiplicarea în gaz, asigură colectarea prin electrozi a sarcinilor asociate ionilor şi electronilor produşi în volumul sensibil al detectorului de către radiaţia ionizantă. Exemple: camera cu ionizare cu impulsuri, camera cu ionizare cu integrare, camera cu ionizare în curent.

cameră cu ionizare 2π / *2π ionization chamber* / *chambre d'ionisation 2π* / Cameră cu ionizare care permite detectarea sub un unghi solid de 2π steradiani a radiaţiei emise de o sursă radioactivă.

cameră cu ionizare 4π / *4π ionization chamber* / *chambre d'ionisation 4π* / Cameră cu ionizare care permite detectarea într-un unghi solid de 4π steradiani a radiaţiei emise de o sursă radioactivă.

cameră cu ionizare compensată ⇐ cameră de ionizare compensată / *compensated ionization chamber* / *chambre d'ionisation compensée* / Cameră cu ionizare cu diferenţă concepută astfel încât să elimine practic influenţa unei alte radiaţii suprapuse peste radiaţia de măsurat.

cameră (cu ionizare) condensator ⇐ cameră cu ionizare tip condensator / *capacitor ionization chamber* / *chambre d'ionisation condensateur* / Cameră cu ionizare în care descărcarea capacitivă

datorată radiației provoacă o variație a diferenței de potențial, reprezentând mărimea măsurată, între electrozii ce formează condensatorul.

cameră cu ionizare cu aer liber ⇐ cameră cu ionizare etalon / *free-air ionization chamber / chambre d'ionisation à air libre* / Cameră cu ionizare deschisă aerului și utilizată în principal ca etalon primar pentru măsurarea absolută a expunerii. Notă: Camera cu ionizare cu aer liber este concepută astfel încât volumul de aer care servește ca bază de calcul al expunerii să fie bine definit iar electrozii să nu fie loviți nici de fasciculul de electroni, nici de un număr semnificativ de electroni secundari.

cameră cu ionizare cu bor / *boron chamber / chambre d'ionisation à bore* / Cameră cu ionizare care conține bor sau compuși ai acestuia, utilizată pentru detectarea neutronilor și, în special, a neutronilor lenți.

cameră cu ionizare cu cavitate → cameră cu ionizare cu cavitate Bragg-Gray.

cameră cu ionizare cu cavitate Bragg-Gray / *Bragg-Gray cavity ionization chamber / chambre d'ionisation à cavité de Bragg-Gray* / Cameră cu ionizare destinată determinării expunerii sau dozei absorbite provenind de la radiațiile X, gama sau neutronice într-un mediu dat. Notă: Caracteristicile acestei camere, adică volumul sensibil, presiunea gazului, natura și grosimea pereților, sunt date astfel încât condițiile definitorii ale cavității Bragg-Gray să fie satisfăcute: volumul trebuie să fie mic în raport cu traiectoria particulelor ionizante ce îl traversează.

cameră cu ionizare cu ceață ⇐ cameră de ceață ⇐ cameră cu detentă / *cloud chamber / chambre à nuage* / Cameră cu urmă care conține vapori suprasaturați în care ionii produși de-a lungul traiectoriilor particulelor ionizante constituie centre de condensare pentru vapori.

cameră cu ionizare cu circulație de gaz / *gas-flow ionization chamber / chambre d'ionisation à circulation* / Cameră cu ionizare în care se menține o atmosferă adecvată prin intermediul unui debit lent de gaz adecvat.

cameră cu ionizare cu colectare de electroni / *electron collection pulse chamber / chambre d'ionisation à impulsions à collecte électronique* / Cameră cu ionizare cu impulsuri în care semnalul de ieșire se datorează în principal colectării de electroni, ținând cont de mobilitatea acestora mult superioară celei a ionilor.

cameră cu ionizare cu colectare de ioni / *ion collection pulse chamber / chambre d'ionisation à impulsions à collecte ionique* / Cameră cu ionizare în care semnalul de ieșire se datorează în principal colectării totalității ionilor și electronilor.

cameră cu ionizare cu depunere de bor / *boron-lined ionization chamber / chambre d'ionisation à dépôt de bore* / Cameră cu ionizare care utilizează un depozit sensibil de bor pe pereți sau pe electrozi de forme adecvate pentru detectarea neutronilor termici. Notă: Ionizarea inițială se datorează particulelor alfa și nucleelor de litiu produse prin reacția nucleară a neutronilor cu borul în depozitul sensibil.

cameră cu ionizare cu electret / *electret ionization chamber / chambre d'ionisation à électret* / Cameră cu ionizare în care electrodul de înaltă tensiune este înlocuit cu un electret având un potențial de suprafață permanent, descreșterea acestuia, produsă de ionizarea gazului de umplere, fiind utilizată ca măsură a dozei de radiații de detectat.

cameră cu ionizare cu extrapolare / *extrapolation ionization chamber / chambre d'ionisation à extrapolation* / Cameră cu ionizare în care una dintre caracteristici, cel mai frecvent distanța dintre electrozi, poate fi variată, pentru a permite extrapolarea răspunsului său la o masă sensibilă nulă.

cameră cu ionizare cu fisiune ⇐ cameră de fisiune / *fission ionization chamber / chambre d'ionisation à fission* / Cameră cu ionizare care utilizează un depozit sensibil din material fisionabil pentru detectarea neutronilor termici şi a celor rapizi. Notă: Ionizarea iniţială se datorează în principal fragmentelor de fisiune produse prin reacţia nucleară a neutronilor cu materialul fisionabil.

cameră cu ionizare cu grilă / *grid ionization chamber / chambre d'ionisation à grille* / Cameră cu ionizare cu impulsuri utilizată, în general, pentru măsurarea energiei particulelor alfa sau a particulelor de fisiune, conţinând electrozi plani şi un electrod suplimentar (grila Frisch), menţinut la un potenţial intermediar în vederea reducerii influenţei ionilor grei.

cameră cu ionizare cu impulsuri ⇐ cameră de ionizare cu impulsuri ⇐ cameră de ionizare în impulsuri / *pulse ionization chamber / chambre d'ionisation à impulsions* / Cameră cu ionizare care funcţionează ca un detector cu impulsuri, furnizând un impuls util pentru fiecare particulă ionizantă detectată.

cameră cu ionizare cu integrare ⇐ cameră de ionizare cu integrare ⇐ cameră de ionizare integratoare / *integrating ionization chamber / chambre d'ionisation à intégration* / Cameră cu ionizare destinată măsurării sarcinii acumulate datorită evenimentelor ionizante produse într-un interval de timp determinat.

cameră cu ionizare cu nuclee de recul / *recoil nuclei ionization chamber / chambre d'ionisation à noyaux de recul* / Cameră cu ionizare destinată detectării neutronilor rapizi cu ajutorul ionizărilor produse de nucleele de recul rezultate din coliziunile neutronilor rapizi cu nucleele cu număr atomic mic.

cameră cu ionizare cu perete lichid / *liquid-wall ionization chamber / chambre d'ionisation à paroi liquide* / Cameră cu ionizare destinată măsurării activităţii alfa sau beta a unui lichid, situat astfel încât suprafaţa sa să constituie peretele camerei.

cameră cu ionizare cu protoni de recul / *recoil proton ionization chamber / chambre d'ionisation à protons de recul* / Cameră cu ionizare care conţine hidrogen sau o substanţă hidrogenată, în care ionizarea este produsă de către protonii de recul rezultaţi din ciocnirile neutronilor rapizi cu nucleele de hidrogen.

cameră cu ionizare cu puţ / *well-type ionization chamber / chambre d'ionisation à puits* / Cameră cu ionizare destinată măsurării activităţii emiţătorilor beta, X sau gama, de volum apreciabil, sub un unghi solid de cca 4π steradiani pentru detectarea radiaţiei, conţinând un puţ cilindric central în care sunt plasate sursele de măsurat.

cameră cu ionizare cu sursă gazoasă internă / *ionization chamber with internal gaz source / chambre d'ionisation à gaz interne* / Cameră cu ionizare în care gazul de umplere este constituit în totalitate sau în parte din gazul radioactiv a cărui activitate trebuie măsurată.

cameră cu ionizare cu trifluorură de bor / *boron trifluoride ionization chamber / chambre d'ionisation à trifluorure de bore* / Cameră cu ionizare care utilizează trifluorură de bor, destinată detectării neutronilor termici. Notă: Ionizarea iniţială se datorează particulelor alfa şi nucleelor de litiu produse prin reacţia nucleară a neutronilor cu borul.

cameră cu ionizare de buzunar ⇐ dozimetru de buzunar ⇐ dozimetru de buzunar cu cameră de ionizare / *pocket ionization chamber / chambre d'ionisation de poche* / Cameră cu ionizare care permite detectarea într-un unghi solid de 2π steradiani a radiaţiei emise de o sursă radioactivă.

cameră cu ionizare „degetar" / *thimble ionization chamber / chambre d'ionisation dé* / Cameră cu ionizare în care

electrodul exterior are forma și dimensiunile analoge cu cele ale unui degetar.

cameră cu ionizare diferențială / *difference ionization chamber / chambre d'ionisation à différence* / Cameră cu ionizare compusă din două părți dispuse astfel încât curentul de ieșire rezultant să fie egal cu diferența dintre curenții de ionizare ai ambelor părți.

cameră cu ionizare echivalentă cu aerul ⇐ cameră cu ionizare echivalentă în aer ⇐ cameră de ionizare cu perete de aer ⇐ cameră de ionizare echivalentă cu aerul / *air-equivalent ionization chamber / chambre d'ionisation équivalent-air* / Cameră cu ionizare în care substanțele pereților, electrozilor și gazului de umplere au același număr atomic echivalent cu aerul, permițând o mică distanțare de condițiile definitorii ale cavității Bragg-Gray, astfel încât dimensiunile cavității să poată fi mari în raport cu parcursul particulelor secundare. Notă: Această cameră poate fi utilizată pentru determinarea dozei absorbite în aer sau expunerea după etalonare prin intermediul unei camere cu ionizare cu aer liber. Ionizarea produsă în interiorul camerei este în esență aceeași cu cea care ar putea fi produsă în aer în acel punct în absența camerei.

cameră cu ionizare echivalentă cu țesutul ⇐ cameră cu ionizare echivalentă în țesut / *tissue equivalent ionization chamber / chambre d'ionisation équivalent-tissu* / Cameră cu ionizare destinată determinării dozei absorbite într-un țesut biologic și ai cărei pereți, electrozi și gaz de umplere sunt constituite din substanțe cu același număr atomic echivalent cu al țesutului moale. Notă: Această condiție permite o mică distanțare de condițiile definitorii ale cavității Bragg-Gray, astfel încât dimensiunile cavității să poată fi mari în raport cu parcursul particulelor secundare.

cameră cu ionizare echivalentă în aer ⇒ cameră cu ionizare echivalentă cu aerul

cameră cu ionizare echivalentă în țesut ⇒ cameră cu ionizare echivalentă cu țesutul

cameră cu ionizare etalon ⇒ cameră cu ionizare cu aer liber

cameră cu ionizare fără perete / *wall-less ionization chamber / chambre d'ionisation sans paroi* / Cameră cu ionizare în care volumul sensibil nu este delimitat de pereți, ci atât de liniile de forță ale câmpului electric determinat de forma și dispunerea electrozilor, cât și de diferența de potențial dintre electrozi.

cameră cu ionizare în curent ⇐ cameră de înregistrare a curentului de ionizare / *current ionization chamber / chambre d'ionisation à courant* / Cameră cu ionizare care furnizează un curent de ionizare produs de o radiație ionizantă.

cameră (cu ionizare) monitor / *monitor ionization chamber / chambre d'ionisation-moniteur* / 1. Cameră cu ionizare plasată într-un fascicul de radiații X și legată la un aparat de măsură cu lectură continuă, pentru controlul debitului dozei de expunere al acestei radiații. 2. Cameră cu ionizare utilizată în radioprotecție pentru detectarea prezenței radiațiilor parazite.

cameră cu ionizare tip condensator ⇒ cameră (cu ionizare) condensator

cameră cu scântei / *spark chamber / chambre à étincelles* / Cameră cu urmă în care traiectoriile particulelor ionizante devin vizibile printr-o succesiune de scântei produse între electrozi succesivi aduși la potențiale diferite.

cameră cu scintilație ⇒ cameră de scintilații

cameră cu traiectorii de particule ⇒ cameră cu urmă

cameră cu urmă ⇐ cameră cu traiectorii de particule / *track chamber / chambre à traces* / Cameră cu ionizare care permite redarea vizibilă a traiectoriilor particulelor ionizante care o traversează sau care se formează în ea.

cameră cu vid / *toroid [enclosure]* / *chambre à vide* / Cameră vidată cu înveliş de formă toroidală în care electronii sunt acceleraţi.

cameră de ardere / *burn-off chamber* / *chambre de brûlage* / Zonă încălzită prin care trece încărcătura înaintea intrării în zonele principale de încălzire şi în care sunt arse elementele susceptibile de a contamina încărcătura.

cameră de ceaţă ⇒ cameră cu ionizare cu ceaţă

cameră de comandă a unei staţii electrice / *substation control room* / *salle de commande d'un poste* / Sală a unei staţii electrice în care sunt amplasate dispozitivele necesare conducerii şi supravegherii echipamentului din staţie.

cameră de comparaţie / *comparison chamber* / *chambre de comparaison* / Cameră cu ionizare utilizată ca referinţă.

cameră de difuziune cu ceaţă ⇒ cameră cu difuzie

cameră de fisiune ⇒ cameră cu ionizare cu fisiune

cameră de ionizare ⇒ cameră cu ionizare

cameră de ionizare compensată ⇒ cameră cu ionizare compensată

cameră de ionizare cu impulsuri ⇒ cameră cu ionizare cu impulsuri

cameră de ionizare cu integrare ⇒ cameră cu ionizare cu integrare

cameră de ionizare cu perete de aer ⇒ cameră cu ionizare echivalentă cu aerul

cameră de ionizare echivalentă cu aerul ⇒ cameră cu ionizare echivalentă cu aerul

cameră de ionizare integratoare ⇒ cameră cu ionizare cu integratoare

cameră de ionizare în impulsuri ⇒ cameră cu ionizare cu impulsuri

cameră de încălzire / *heating chamber* / *chambre de chauffé* / Într-un cuptor electric, spaţiul limitat de pereţi în care este pusă încărcătura de încălzit.

cameră de încercare / *(testing) chamber* / *chambre (d'essai)* / Incintă sau spaţiu în care se pot obţine condiţiile prescrise în vederea unei încercări.

cameră de încercare la umiditate relativă constantă funcţionând fără injecţie de vapori / *test enclosure of a non-injection type for constant relative humidity* / *enceinte d'épreuve à humidité relative constante fonctionnant sans injection de vapeur* / Cameră de încercare cu circulaţie forţată de aer, funcţionând la temperatură nominală constantă ce poate avea valori de la temperatura mediului ambiant de laborator până la temperatura de 60^0C şi la umiditate relativă constantă, care se foloseşte pentru efectuarea încercărilor la umiditate.

cameră de înregistrare a curentului de ionizare ⇒ cameră cu ionizare în curent

cameră de răcire / *cooling chamber* / *chambre de refroidissement* / Parte a unui cuptor electric ce urmează după zona de încălzire, prin care încărcătura trece pentru a fi răcită sau supusă tratamentului termic următor.

cameră de scintilaţii ⇐ cameră cu scintilaţie / *scintillation chamber* / *chambre à scintillation* / Detector cu scintilaţie în formă de cameră cu ionizare, ai cărei pereţi interiori sunt acoperiţi cu un strat subţire de material scintilator.

cameră de separare ⇒ ecluză

cameră de stingere (a arcului electric) / *arc control device* / *chambre d'extinction* / Dispozitiv înconjurând contactele de arc ale unui aparat mecanic de conexiune şi destinat să controleze dezvoltarea arcului şi să faciliteze stingerea sa.

cameră de suflaj a arcului electric / *arc chute* / *boîte de soufflage* / Incintă în care este transferat arcul electric pentru a se facilita stingerea sa.

cameră de teleconducere a unei staţii electrice / *substation telecontrol room* / *salle de téléconduite d'un poste* / Sală a unei staţii electrice în care este amplasat echipamentul necesar transmiterii şi recepţiei informaţiilor referitoare la teleconducere.

cameră de transmisiune / *transmission chamber / chambre de transmission* / Detector de radiaţii care conţine unul sau mai multe volume utile, apt a transmite fasciculul de radiaţii cu perturbaţii neglijabile.

cameră ecranată electromagnetic ⇒ cuşcă Faraday

cameră fără ecou ⇐ cameră surdă / *anechoic chamber / chambre anéchoïque* / Încăpere cu pereţi absorbanţi pentru reducerea la minim a reflexelor şi a reverberaţiei, folosită pentru determinări acustice.

cameră (fotografică) cu fantă / *slit camera / caméra à fente* / Ansamblu utilizat pentru obţinerea unei radiograme cu fantă pe un film radiografic.

cameră (fotografică) cu miră în stea / *star-pattern camera / caméra à mire étoile* / Ansamblu utilizat pentru obtinerea unei radiograme cu miră în stea pe un film radiografic.

cameră (fotografică) cu orificiu / *pinhole camera / caméra à sténopé* / Ansamblu utilizat pentru obţinerea unei radiograme cu orificiu pe un film radiografic.

cameră gama / *gamma camera / gamma caméra* / Echipament pentru scintigrafie, în care imaginea este produsă prin detectarea simultană a radiaţiilor emise de obiect.

cameră reverberantă / *reverberation chamber / salle réverbérante* / Sală caracterizată printr-un timp de reverberaţie suficient de lung şi astfel echipată special, încât câmpul acustic corespunzător să fie suficient de difuz. Notă: Camerele reverberante sunt utilizate în particular pentru măsurarea coeficienţilor de absorbţie a materialelor şi a puterii acustice a surselor sonore.

cameră Sievert / *Sievert chamber / microchambre* / Tip de cameră cu ionizare cu condensator de foarte mici dimensiuni.

cameră surdă ⇒ cameră fără ecou

cameră Wilson / *Wilson cloud chamber / chambre à nuage de Wilson* / Cameră cu ionizare cu ceaţă în care suprasaturaţia vaporilor este obţinută pentru un timp scurt printr-o expansiune rapidă.

câmp, 1[domeniu spaţial] / *field, 1[domain of space] / champ, 1[domaine de l'espace]* / Domeniu a cărui stare este determinată de o mărime sau de o mulţime de mărimi legate între ele şi definite în fiecare punct.

câmp, 2[mărime locală] / *field, 2[local quantity] / champ, 2[grandeur locale]* / Mărime fizică definită în toate punctele domeniului. Notă: În engleză, termenul "field quantity", în franceză "grandeur de champ", în română "*mărime de câmp*" este utilizat pentru desemnarea unei mărimi, de exemplu, tensiune, curent, presiune acustică, câmp electric, al cărei pătrat este proporţional cu o putere în sistemele liniare.

câmp, 3[fenomen] / *field, 3[phenomenon] / champ, 3[phénomène]* / Fenomen fizic - cu sau fără structură bine definită de "sistem"- repartizat în spaţiu (în corpuri sau în vid), caracterizat prin mărimi definite local, ca funcţii de punct şi, eventual, de timp. Exemple: câmp de presiune acustică, câmp gravitaţional, câmpul magnetic terestru, câmp electromagnetic.

câmp, 4[funcţie de punct] / *field, 4[point function] / champ, 4[fonction du point]* / Funcţie definită în fiecare punct al unui domeniu determinat. Note: 1. După natura valorilor funcţiei câmpurile sunt fie scalare, fie vectoriale fie tensoriale. 2. Un câmp poate fi funcţie de timp.

câmp, 5[pe un suport de date] / *field, 5[on a data medium] / zone [sur un support]* / Zonă specificată pe un suport de date sau în memorie, destinată unei categorii particulare de date.

câmp al detectorului (unei camere gama) / *detector field of view (of a gamma camera) / champ du détecteur (d'une gamma caméra)* / Zonă egală cu câmpul de ieşire al colimatorului.

câmp (al unei înregistrări) / *field (of a record) / zone (d'un enregistrement)* /

Zonă determinată dintr-o înregistrare, rezervată unei categorii particulare de date.

câmp autodemagnetizant / *self-demagnetization field strength* / *champ d'autodésaimantation* / Câmpul magnetic propriu din interiorul unui corp magnetizat, determinat de neomogenităţile şi discontinuităţile magnetizaţiei corpului. Notă: Este dirijat, în medie volumică, în sens opus magnetizaţiei.

câmp biomagnetic / *biomagnetic field* / *champ biomagnétique* / Câmp magnetic produs de un organism viu.

câmp cheie / *key field* / *zone clé* / Câmp folosit drept cheie a unei înregistrări. Notă: Modificarea acestui câmp va duce automat şi la schimbarea cheii, şi deci şi a poziţiei relative a înregistrării în indexul cheii respective.

câmp critic (al unui contor) / *critical field (of a counter tube)* / *champ critique (d'un tube-compteur)* / Valoare minimă a câmpului electric pentru care începe multiplicarea în gaz.

câmp de adresă / *address field* / *zone d'adresse* / Porţiune a antetului unui mesaj, în care se află o adresă. În cazul pachetelor protocolului TCP/IP (utilizat de Internet), există două astfel de câmpuri de adresă: adresa calculatorului sursă şi adresa calculatorului destinaţie.

câmp de contacte (al unui selector) ⇐ câmp de terminale (al unui selector) / *bank (of a selector)* / *banc (de broches) (d'un sélecteur)* / Ansamblu fix de ştifturi de contact care constituie intrările şi ieşirile unui selector electromecanic, menţinute în contact prin frecare cu contactele mobile.

câmp de contacte aliniate / *straight banks* / *banc de broches alignés* / Câmp de contacte multiplicate împreună astfel încât contactele de acelaşi rang ale diferitelor câmpuri să fie conectate la o aceeaşi joncţiune.

câmp de contacte decalate / *slipped bank* / *banc de broches décalés* / Câmp de contacte multiplicate împreună astfel încât contactul n al primului câmp să fie conectat la contactul $n+1$ al celui de-al doilea câmp, la contactul $n+2$ al celui de-al treilea etc.

câmp de date / *data field* / *champ de données* / Câmp al unui formular de introducere a datelor în care utilizatorul poate introduce o informaţie. Notă: Valoarea din câmpul de date poate să corespundă unui câmp dintr-o tabelă a bazei de date (caz în care va fi stocată ca atare), sau poate servi la calcularea valorilor care se vor memora în alte câmpuri din baza de date.

câmp de explorare [în scintigrafie] / *scanning field [in scintigraphy]* / *champ de balayage* / Parte a unui plan specificat, paralel cu planul mişcării, pentru care se formează imaginea.

câmp de ieşire (al unui colimator) / *exit field (of a collimator)* / *champ de sortie (du collimateur)* / Suprafaţa limitată de cea mai scurtă linie tangenţială la marginile externe ale deschiderilor periferice ale colimatorului pe faţa anterioară a acestuia.

câmp de inducţie / *induction field* / *champ d'induction* / Câmp electric şi/sau magnetic, predominant existent la o distanţă $d < \lambda/2\pi$, unde λ este lungimea de undă.

câmp de inducţie (al unei antene) / *induction field (of an antenna)* / *champ d'induction [d'une antenne]* / Parte a câmpului unei antene, neglijabil în afara vecinătăţii acesteia, care corespunde unui schimb de energie fără propagare, de la antenă la mediu şi invers.

câmp de intrare (al unui colimator) / *entrance field (of a collimator)* / *champ d'entrée (du collimateur)* / Pentru un colimator, suprafaţa feţei incidente limitată de cel mai scurt perimetru tangent la marginile exterioare ale ferestrelor periferice ale acestei feţe.

câmp de iradiere / *irradiation field* / *champ d'irradiation* / Suprafaţă dreaptă izodoză a unui fascicul de radiaţii.

câmp de iradiere (ionizantă) ⇒ câmp de radiații ionizante

câmp de radiație / *radiation field* / *champ de rayonnement* / Regiune prin care se propagă o radiație. Notă: În cazul unui fascicul, secțiune plană a fasciculului util perpendiculară pe axa fasciculului.

câmp de radiație (al unei antene) / *radiation field (of an antenna)* / *champ de rayonnement (d'une antenne)* / Ansamblul componentelor câmpului unei antene care corespund unei propagări de energie.

câmp de radiații ionizante ⇐ câmp de iradiere (ionizantă) / *radiation field [ionizing radiation]* / *champ de rayonnement (ionisant)* / Regiune prin care se propagă o radiație ionizantă. 2. Suprafață (de exemplu pielea) sau volum (de exemplu o porțiune a corpului unui pacient) iradiate de fasciculul util.

câmp de temperatură / *temperature field* / *champ de température* / Domeniu din spațiu în care o temperatură specificată poate fi atașată fiecărui punct.

câmp de terminale (al unui selector) ⇒ câmp de contacte (al unui selector)

câmp de tratament / *treatment field* / *champ de traitement* / În radioterapie, zona suprafeței pacientului ce trebuie iradiată.

câmp de țintă / *aiming symbol* / *champ de visée* / Domeniu circular sau alt motiv luminos folosit pe o suprafață de afișare pentru indicarea zonei în care prezența unui indicator optic poate fi detectată.

câmp demagnetizant / *demagnetizing field* / *champ démagnétisant* / Câmpul magnetic propriu interior al unui magnet permanent, de direcție opusă, în medie, celei a inducției magnetice proprii în interiorul magnetului.

câmp dominant / *dominant area* / *champ dominant* / Într-un generator de radiații X, suprafața unui volum util al unui dispozitiv de comandă automată a unuia sau mai multor parametri de expunere.

câmp electric, 1[aspect relativ al câmpului electromagnetic] / *electric field, 1[relative aspect of the electromagnetic field]* / *champ électrique, 1[aspect relatif du champ électromagnétique]* / Câmpul electromagnetic considerat numai sub aspectul proprietăților caracterizate de perechea de mărimi vectoriale de stare: intensitatea câmpului electric $\boldsymbol{E}$ și inducția electrică $\boldsymbol{D}$.

câmp electric, 2[regiune din spațiu] / *electric field, 2[space region]* / *champ électrique, 2[région de l'espace]* / Regiune din spațiu în care există un câmp electric (în accepțiunea 1), care se manifestă prin exercitarea de acțiuni ponderomotoare asupra corpurilor încărcate cu sarcină sau polarizate electric.

câmp electric, 3[mărime] != intensitate a câmpului electric <$\boldsymbol{E}$>

câmp electric interior / *internal electric field* / *champ électrique interne* / Câmp electric calculat în punctul în care se găsește o particulă componentă a unui corp, calculul efectuându-se în lipsa câmpului particulei.

câmp electromagnetic / *electromagnetic field* / *champ électromagnétique* / Câmp fizic care asigură interacțiunea dintre corpurile electrizate sau magnetizate, numită *interacțiune electromagnetică*. Câmpul electromagnetic este caracterizabil macroscopic local prin următoarele patru mărimi vectoriale: $\boldsymbol{E}$ - intensitatea câmpului electric, $\boldsymbol{D}$ - inducția electrică, $\boldsymbol{H}$ - intensitatea câmpului magnetic, $\boldsymbol{B}$ - inducția magnetică. Notă: Aceste mărimi vectoriale sunt funcții de coordonatele spațiale și de timp, care verifică ecuațiile lui Maxwell. În regim variabil, soluțiile acestor ecuații sunt unde care se propagă cu viteză finită având valoarea maximă (în vid) egală cu $c = 299792458$ m/s (valoare exactă prin convenția de definire a unității de lungime *metru*). La nivel microscopic, câmpul electromagnetic corespunde particulelor elementare, numite fotoni, fără masă de repaus, având viteza c și energia $W = h \cdot \nu$, la frecvența ν, unde h este constanta lui Planck.

câmp electrostatic / *electrostatic field* / *champ électrostatique* / Câmpul electric în regim electrostatic, în care stările sunt invariabile în timp, iar în conductoare nu există curent electric.

câmp electrostatic [mărime] != intensitate a câmpului electric <*E*>

câmp eliptic / *elliptical field* / *champ elliptique* / Câmp al cărui vector reprezentativ se roteşte parcurgând suprafaţa unei elipse.

câmp evanescent <= mod amortizat aperiodic <= mod evanescent / *evanescent field* / *champ évanescent* / Câmp electromanetic caracterizat, cel puţin într-o direcţie, prin faptul că fiecare componentă a unuia dintre vectorii săi are aceeaşi fază în acelaşi moment în orice punct şi o amplitudine rapid descrescătoare până la a deveni neglijabilă la câteva lungimi de undă, descreştere nedatorată absorbţiei. Notă: Un câmp evanescent nu transferă energie, nefiind, deci, undă.

câmp indus (al unui generator Hall) / *self field (of a Hall generator)* / *champ induit (d'un générateur de Hall)* / Câmp magnetic produs prin circulaţia curentului de comandă în bucla formată de conductorii de curent de comandă şi prin traseul conductor aferent ce traversează un dispozitiv cu efect Hall.

câmp irotaţional / *irrotational field* / *champ irrotationnel* / Câmp vectorial de rotor identic nul.

câmp învârtitor <= câmp rotitor <= câmp turnant / *rotating field* / *champ tournant* / Câmp invariabil în raport cu un sistem de referinţă rotitor specificat.

câmp luminos / *light field* / *champ lumineux* / Într-un echipament emiţător de radiaţii ionizante, zonă unde luminozitatea depăşeşte un nivel specific sau specificat, marcând astfel câmpul de radiaţie.

câmp magnetic, 1[aspect relativ al câmpului electromagnetic] / *magnetic field, 1[relative aspect of the electromagnetic field]* / *champ magnétique, 1[aspect relatif du champ électromagnétique]* / Câmpul electromagnetic considerat numai sub aspectul proprietăţilor caracterizate de perechea de mărimi vectoriale de stare: intensitatea câmpului magnetic H şi inducţia magnetică B.

câmp magnetic, 2[regiune din spaţiu] / *magnetic field, 2[space region]* / *champ magnétique, 2[région de l'espace]* / Regiune din spaţiu în care un câmp magnetic (în accepţiunea 1), se manifestă prin exercitarea de acţiuni ponderomotoare asupra corpurilor magnetizate sau parcurse de curent electric.

câmp magnetic, 3[mărime] != intensitate a câmpului magnetic <*H*>

câmp magnetic axial / *axial magnetic field* / *force axiale du champ magnétique* / Valoare a componentei unui câmp magnetic paralel cu axa, într-un punct de măsurare.

câmp (magnetic) coercitiv <= intensitate a câmpului magnetic coercitiv / *coercitive (magnetic) field strength* / *champ (magnétique) coercitif* / Într-o substanţă magnetică, valoarea absolută a intensităţii câmpului magnetic necesară pentru a obţine anularea inducţiei magnetice. Notă: Valoarea obţinută pornind de la starea de saturaţie se mai numeşte *coercitivitate*.

câmp magnetic radial / *radial magnetic field* / *force radiale du champ magnétique* / Valoare a componentei unui câmp magnetic perpendicular pe axă, într-un punct de măsurare.

câmp magnetizant / *magnetizing field* / *champ magnétisant* / Câmp magnetic utilizat pentru producerea unei magnetizări.

câmp magnetostatic / *magnetostatic field* / *champ magnétostatique* / Câmpul magnetic în regim magnetostatic, în care stările sunt invariabile în timp, iar în conductoare nu există curent electric.

câmp maxim / *maximum field* / *champ maximal* / Câmp corespunzător fluxului maxim produs de curentul maxim de excitaţie.

câmp minim / *minimum field* / *champ minimal* / Câmp corespunzător fluxului minim produs de curentul minim de excitaţie.

câmp neabsorbit / *standard unabsorbed field strength* / *champ non absorbé de référence* / Câmpul electromagnetic care ar fi produs în apropierea unui sol fictiv plan şi perfect conductor de o antenă unipol verticală scurtă plasată la suprafaţa solului şi radiind o putere specificată, în general 1 kW.

câmp obiect util / *useful object field size* / *champ objet utile* / În radiodiagnostic, dimensiunile secţiunii drepte specifice sau specificate ale unui fascicul divergent de radiaţii ionizante proiectabil pe suprafaţa receptoare a imaginii.

câmp periferic (al unei suprafeţe de comparaţie) / *surround of a comparison field* / *champ périphérique (d'un champ de comparaison)* / Zonă ce înconjoară şi limitează câmpul de comparaţie, dar a cărei luminozitate nu intră în rezultatul comparaţiei fotometrice sau colorimetrice efectuate vizual decât dacă afectează organul vederii.

câmp plin / *full field* / *plein champ* / Câmp corespunzător excitaţiei maxime a motorului de tracţiune.

câmp ranforsat / *forced field* / *champ renforcé* / Dispunere prin care se măreşte curentul de excitaţie a unui motor serie, cu ajutorul unei surse independente, până la o valoare superioară curentului indus, în general pentru reducerea perioadei de pornire.

câmp redus / *weak field* / *champ réduit* / Câmp mai mic decât câmpul plin, realizat fie prin secţionarea înfăşurării de excitaţie, fie prin şuntarea înfăşurării de excitaţie cu un rezistor, fie prin alte metode.

câmp rotitor ⇒ câmp învârtitor

câmp solenoidal / *zero divergence field* / *champ (à flux) conservatif* / Câmp vectorial de divergenţă identic nulă.

câmp turnant ⇒ câmp învârtitor

câmp util / *useful field* / *champ utile* / Secţiunea dreaptă a fasciculului util, perpendiculară pe direcţia specificată a acestuia şi la o distanţă specificată a focarului sau în planul de măsură specific.

câmp vizual (al ochiului sau ochilor) / *visual field (of the eye or eyes)* / *champ visuel (de l'oeil ou des yeux)* / Extensie unghiulară a direcţiilor din spaţiu în care un obiect poate fi perceput atunci când capul şi ochiul (sau ochii) sunt imobili. Acest câmp poate fi monocular sau binocular.

canal / *channel* / *voie* / Mediu de comunicaţii prin care se pot transmite semnale de o anumită natură (electrice, electromagnetice, optice) între două sisteme de calcul. Notă: Canalul poate fi reprezentat de un cablu sau de o transmisie electromagnetică în spectrul radio, de microunde sau optic.

canal [în teoria comunicaţiilor] / *channel [in communication theory]* / *voie [en théorie des communications]* / Parte a unui ansamblu de comunicaţii care leagă sursa de mesaje de colectorul de mesaje. Note: Codificatorul poate fi situat între sursa de mesaje şi intrarea canalului, iar decodificatorul, între ieşirea canalului şi colector, cele două unităţi nefiind în general considerate ca aparţinând canalului. În anumite cazuri, acestea pot fi considerate ca făcând parte din sursă, respectiv din colector. 2. În teoria informaţiei după Shannon, canalul poate fi caracterizat prin ansamblul probabilităţilor condiţionate de apariţie a tuturor mesajelor primite de colectorul de mesaje când un anumit mesaj determinat este emis de sursă.

canal adiacent / *adjacent channel* / *canal adjacent* / Într-un ansamblu de canale radioelectrice ordonate după frecvenţa lor centrală crescătoare, canal cu rang imediat superior sau inferior celui al canalului considerat. Note: 1. Canalul adiacent de rang superior canalului dat se numeşte

canal adiacent superior, iar cel de rang inferior, canal adiacent inferior. 2. Două canale adiacente pot avea o parte comună, fiind numite canale parţial suprapuse.

canal adiacent superior / *upper adjacent channel / canal adjacent supérieur* / Într-un ansamblu de canale radioelectrice ordonate în funcţie de frecvenţele lor centrale crescătoare, canal cu rang imediat superior celui al canalului dat. Note: 1. Canalul adiacent de rang superior canalului dat se numeşte "canal adiacent superior", iar cel de rang inferior, "canal adiacent inferior". 2. Două canale adiacente pot avea o parte comună, în cazul întrepătrunderii de frecvenţe sau al canalelor parţial suprapuse.

canal (al unui aparat de radioterapie) / *channel (of a beam therapy equipment) / canal (d'un equipement de radiothérapie)* / Într-un aparat cu proiecţie a sursei telecomandate, tub în care se deplasează o sursă radioactivă ecranată particulară sau un ansamblu de astfel de surse.

canal (al unui tranzistor cu efect de câmp) / *channel (of a field-effect transistor) / canal (d'un transistor à effet de champ)* / Strat subţire în materialul semiconductor, situat între regiunea sursei şi cea a drenei, a cărui conductanţă este comandată de potenţialul porţii.

canal analogic / *analog channel / voie analogique* / Canal de comunicaţie prin care se transmit semnale analogice. Pentru a transmite informaţii digitale pe astfel de canale, este necesară o operaţie de conversie, numită modulare (la emiţător) şi demodulare (la receptor). Canale analogice sunt în general liniile telefonice, spre deosebire de cablurile unei reţele locale, care sunt canale digitale.

canal B / *B-channel / canal B* / Canal de acces de 64 kbit/s destinat transferului informaţiilor utilizatorului prin intermediul semnalelor numerice normalizate cu un debitde 64 kbit/s.

canal D / *D-channel / canal D* / Canal de acces destinat în principal semnalizării utilizator-reţea. Note: 1. Canalele D pot servi la semnalizarea de la utilizator la utilizator şi la transmisiunea de date în mod pachet. 2. Sunt definite canale D cu debite numerice de 16 kbit/s şi 64 kbit/s.

canal de acces / *access channel / canal d'accès* / Parte determinată cu caracteristici specificate a capacităţii de transfer a informaţiilor la interfaţa utilizator-reţea.

canal de aer / *air duct [UK] / canalisation d'air en caniveau* / Pasaj prevăzut sub o maşină în scopul ghidării aerului de răcire care intră sau iese din maşină.

canal (de combustibil) / *(fuel) channel / canal (de combustible)* / Canal prin moderator conceput pentru a primi unul sau mai multe ansamble de elemente combustibile şi în care circulă fluidul de proces.

canal de conţinut maxim / *modal channel / canal de contenu maximal* / Canal conţinând, în distribuţie, cel mai mare număr de impulsuri.

canal de convorbire / *speech path / voie de conversation* / Parte a unui circuit ca re transmite o conversaţie.

canal de date / *data channel / voie de données* / Ansamblul mijloacelor necesare asigurării transmisiunii semnalelor de date într-un singur sens între două puncte.

canal de ducere / *forward channel / voie d'aller* / Canal de transmisiune al cărui sens coincide cu sensul transferului informaţiilor utilizatorului.

canal de emisiune / *go channel / voie d'émission* / Unul dintre cele două canale de transmisiune ale unui circuit de telecomunicaţii care transferă semnalele ce părăsesc un punct dat. Notă: Calificativele „de emisiune" şi „de recepţie" au în general un caracter localizat: un canal considerat canal de emisiune într-un punct poate fi considerat canal de recepţie într-altul.

canal (de frecvenţe) / *(frequency) channel / canal (de fréquences)* / Parte a spectrului de frecvenţe destinată a fi utilizată pentru

o transmisiune de semnale şi care poate fi determinată de două limite specificate, prin frecvenţa centrală şi lărgimea de bandă asociată sau prin oricare indicaţie echivalentă. Notă: Un canal de frecvenţe poate fi partajat în timp pentru asigurarea unei comunicaţii în două sensuri prin exploatare în simplex.

canal de golire ⇐ jgheab de golire / *tapping spout* / *bec de coulée* / Canal prevăzut cu material refractar situat pe gaura de scurgere a unui cuptor cu arc.

canal de iradiere / *irradiation channel* / *canal expérimental [pour irradiation]* / Canal prin protecţia biologică a reactorului orientat către interiorul acestuia şi în care se efectuează iradieri.

canal de întoarcere / *backward channel* / *voie de retour* / Canal de transmisiune asociat canalului de ducere într-un circuit, permiţând dirijarea semnalelor de confirmare şi a altor semnale de comandă de funcţie în sens invers sensului canalului de ducere. Notă: În cazul transferurilor simultane de informaţii în ambele sensuri, canalul de întoarcere este cel care în fiecare moment funcţionează în sens invers sensului transferului informaţiilor utilizatorului.

canal de radiocomunicaţie / *radio link [circuit]* / *voie de radiocommunication* / Sistem de radiocomunicaţii care aparţine unui circuit de telecomunicaţii.

canal de radiofrecvenţă ⇐ canal radioelectric / *(radio-frequency) channel* / *canal (radioélectrique)* / Parte continuă a spectrului de radiofrecvenţă destinată utilizării pentru o emisiune sau o transmisiune determinată. Note: 1. Un canal de radiofrecvenţă poate fi definit prin două limite specificate, prin frecvenţa sa centrală şi lărgimea sa de bandă sau prin orice indicaţie echivalentă, fiind adeseori desemnat printr-un număr de ordine pentru anumite aplicaţii. 2. Un canal de radiofrecvenţă poate fi partajat în timp pentru asigurarea unei radiocomunicaţii în ambele sensuri prin exploatarea alternativă. 3. Termenul "canal" este uneori utilizat pentru desemnarea ansamblului a două canale de radiofrecvenţă asociate, utilizate fiecare pentru unul din cele două sensuri de transmisiune, constituind în fapt un circuit de comunicaţii.

canal de răspuns / *reverse channel* / *voie de réponse* / În cazul legăturilor de date duplex, este un canal folosit pentru transferul de informaţii în sens invers sensului datelor. Notă: Ca şi canalul pricipal de date, este de tip simplex, numai că de obicei are o rată de transfer mult mai mică.

canal de recepţie / *receive channel* / *voie de réception* / Unul dintre cele două canale de transmisiune ale unui circuit de telecomunicaţii care transferă semnalele ce ajung într-un punct dat. Notă: Calificativele „de emisiune" şi „de recepţie" au în general un caracter localizat: un canal poate fi considerat drept canal de recepţie într-un punct şi canal de emisiune întraltul.

canal de stare / *status channel* / *voie d'état* / Canal de transmisiune care indică dacă un grup de biţi este destinat vehiculării de date sau este utilizat pentru comenzi.

canal de străpungere ⇒ perforare (a unui izolant) [fenomen]

canal de tip telefonic / *telephone-type channel* / *voie de type téléphonique* / Canal de transmisiune cu caracteristicile dorite pentru transmisiunea vorbirii, dar care este utilizată pentru transmisiunea altor semnale.

canal de transmisiune / *(transmission) channel* / *voie (de transmission)* / Ansamblul mijloacelor necesare asigurării transmisiunei de semnale într-un singur sens între două puncte.

canal de transmisiune [sistem de protecţie al unui reactor nuclear] / *channel (of the protection system)* / *chaîne (du système de protection)* / Ansamblu de componente interconectate în sistemul de protecţie care elaborează un semnal de ieşire unic ca, de exemplu, canalul de măsurare sau canalul elementului de

acţionare de siguranţă. Un canal îşi pierde identitatea când semnalele de ieşire unice sunt combinate cu cele ale altor canale.

canal de transmisiune cu curenţi purtători / *carrier channel* / *voie de transmission à courant porteur* / Canal de transmisiune al unui sistem cu curent purtător pe perechi simetrice sau coaxiale sau ghiduri de unde, sau al unei extensii oarecare a unui astfel de sistem cu ajutorul undelor hertziene, canal ocupând o bandă de frecvenţe definite, utilizabil pentru transmisiune a unei unde purtătoare modulate.

canal (de transmisiune) de bandă largă / *wideband channel* / *voie (de transmission) à large bande* / Canal de transmisiune cu o lungime de bandă superioară celei a unui canal telefonic.

canal de ventilaţie / *air duct [USA]* / ... / Orice trecere destinată ghidării aerului de răcire.

canal de ventilaţie axială / *axial core duct* / *canalisation de ventilation axiale* / Trecere axială practicată prin tolele miezului, destinată să permită circulaţia axială a fluidului de răcire.

canal de ventilaţie (în pachetul de tole) / *core duct* / *canaux de ventilation* / Spaţiu practicat între sau în tolele circuitului magnetic, destinat să permită circulaţia radială sau axială a fluidului de răcire.

canal de ventilaţie radială / *radial core duct* / *canalisation de ventilation radiale* / Spaţiu practicat între tolele unui miez, destinat să permită circulaţia radială a fluidului de răcire.

canal derivat / *derived channel* / *voie dérivée* / Unul din canalele de transmisiune distincte asamblate prin multiplexare. Exemple de canale derivate, caracterizate prin tipul multiplexării: canalul derivat în frecvenţă, canalul derivat în lungime de undă, canalul derivat în timp, canalul derivat în cod.

canal derivat în timp / *time-derived channel* / *voie dérivée en temps* / Unul din canalele de transmisiune obţinute prin multiplexarea cu repartiţie în timp a unui canal de transmisiune.

canal experimental pentru fascicul de radiaţii / *beam hole* / *canal expérimental* / Canal prin protecţia biologică, orientat către interiorul reactorului, permiţând trecerea unui fascicul de radiaţii pentru experienţe în interiorul reactorului.

canal funcţional / *functional chain* / *chaîne fonctionnelle* / Subansambluri de simboluri funcţionale ce se pot extrage din schema funcţională prin tăierea a numai două legături.

canal H / *H-channel* / *canal H* / Canal de acces destinat transferului informaţiilor utilizatorului prin intermediul semnalelor numerice normalizate cu debit numeric specificat mai mare de 64 kbit/s. Note: 1. Un canal H se caracterizează în general prin doi indici; primul indică debitul numeric, canalul H_0 având astfel debitul de 384 kb/s, iar al doilea, dacă există, desemnează ierarhia numerică, un canal H_{11} având un debit numeric de 1920 kb/s. 2. Un canal dat se poate subdiviza în canale cu debit numeric inferior, de tip canal H, canal B sau canal D.

canal invers / *backward channel* / *voie inverse* / Canal de comunicaţie asociat unui canal primar, şi care este utilizat de către staţia destinaţie pentru transmiterea către staţia sursă a confirmărilor de recepţie, a stării etc. Notă: De obicei, cerinţele de viteză şi performanţe pentru canalul invers sunt mai mici decât pentru canalul direct.

canal luminos încastrat / *troffer* / *chemin lumineux encastré* / Corp de iluminat lung, încastrat a cărui deschidere este sensibil mai aproape de nivelul plafonului.

canal multiplex cu diviziune de timp în rapoarte simple / *simple ratio channel* / *voie multiplex à partage du temps dans des rapports simples* / Canal de transmisiune multiplex cu repartiţie în timp, în care intervalele de timp inegale, dar în rapoarte simple, sunt atribuite succesiv diverselor semnale independente.

canal (pentru cabluri) ⇐ conductă (pentru cabluri) / *troughing / caniveau* / Canal acoperit, în care cablurile sunt pozate pentru a fi protejate contra acţiunilor mecanice exterioare.

canal perturbat / *disturbed channel / voie perturbée [en diaphonie]* / Canal de transmisiune în care apare prin diafonie o energie nedorită, provenită dintr-unul sau mai multe canale perturbatoare.

canal perturbator / *disturbing channel / voie perturbatrice* / Canal de transmisiune care conduce un semnal producător de diafonie.

canal principal / *main channel / voie principale* / În comunicaţii de date, canalul pe care se transmit informaţiile propriu-zise.

canal radio / *radio (transmission) channel / voie radioélectrique* / Canal de transmisiune realizat prin intermediul unui emiţător şi a unui receptor radioelectric.

canal radioelectric ⇒ canal de radiofrecvenţă

canal radiofonic / *sound programme channel / voie radiophonique* / Canal de transmisiune a cărui bandă de frecvenţe permite transmisiunea semnalelor sonore de înaltă calitate ca, de exemplu, cele ale programelor radiofonice. Notă: În stereofonie sunt asociate două canale radiofonice.

canal secundar / *secondary channel/ voie secondaire* / În comunicaţii de date, un canal folosit pentru testarea şi diagnosticarea legăturii intre două calculatoare.

canal semafor / *signalling channel / voie sémaphore* / Rută de transmisiune unilaterală pentru semnale de semnalizare, care conţine un canal de date dotat cu terminale de semnalizare la fiecare extremitate.

canal simetric binar / *symmetric binary channel / voie binaire symétrique* / Canal de comunicaţie destinat transmisiunii de mesaje compuse din simboluri binare cu astfel de proprietăţi, încât probabilităţile condiţionate ale schimbării unui caracter oarecare în altul să fie egale.

canal telefonic / *voice-frequency channel / voie téléphonique (audiofréquence)* / Canal de transmisiune a cărui bandă de frecvenţe permite transmisiunea unui semnal telefonic de calitate normală în banda sa originală de audiofrecvenţe. Note: 1. Un canal telefonic de audiofrecvenţă ocupă în mod normal banda de frecvenţe standardizate 300 ÷ 3400 Hz. 2. Un semnal diferit de semnalul vocal audiofrecvenţă, cu caracteristici specificate, poate ocupa total sau parţial un canal telefonic audiofrecvenţă.

canal telefonic de curenţi purtători / *(FDM telephone) channel / voie (téléphonique) à courants porteurs* / Canal de transmisiune cu lărgime de bandă normalizată, care permite transmisiunea unui semnal telefonic de calitate curentă în transmisiuni multiplex cu curenţi purtători şi care ocupă una dintre poziţiile specificate în spectrul de frecvenţe. Note: 1. Canalul telefonic normal are o bandă de 4 kHz, în care se poate transmite un semnal ocupând banda de bază 300 ÷ 3400 Hz şi semnalizarea asociată. În unele condiţii se folosesc şi canale telefonice cu bandă de 3 kHz. 2. Un semnal diferit de un semnal vocal audiofrecvenţă, dar cu caracteristici specificate, poate ocupa total sau parţial un canal telefonic cu curenţi purtători.

canal telefonic MIC / *(PCM) (telephone) channel / voie téléphonique MIC* / Canal de transmisiune cu un debit numeric standardizat, care permite transmisiunea unui semnal telefonic de calitate curentă în transmisiunea multiplex MIC şi care ocupă una dintre poziţiile temporale de canal în cadru. Note: 1. În majoritatea transmisiunilor multiplex MIC care utilizează modulaţia cu impulsuri şi codare uzuală, debitul numeric standardizat este de 64 kbit/s. 2. Un semnal diferit de un semnal vocal audiofrecvenţă, dar cu caracteristici specificate, poate ocupa total sau parţial un canal telefonic MIC.

canal telegrafic ⇐ cale telegrafică / *telegraph channel / voie (de transmission)*

télégraphique / Ansamblul mijloacelor de asigurare a transmisiunii semnalelor telegrafice într-un singur sens între două puncte. Note: 1. Un canal telegrafic poate fi definit de numărul de stări semnificative şi prin rapiditatea de modulaţie admisibilă ca, de exemplu, canalul telegrafic bivalent de 50 Bd. 2. Mai multe canale telegrafice pot partaja un suport comun ca, de exemplu, o bandă de frecvenţă sau un interval de timp particular periodic repetat, rezervate fiecărui canal.

canal telegrafic complet / *complete telegraph channel* / *voie télégraphique complète* / Canal telegrafic care leagă două posturi terminale. Notă: Un post de retransmisiune cu înregistrarea semnalelor este asimilat unui post terminal şi constituie extremitatea unui canal telegrafic complet.

canale de ungere / *oil grooves* / *rainures de graissage* / Canale practicate la suprafaţa căptuşelii cuzinetului sau uneori pe fus, pentru repartizarea uleiului pe suprafaţa portantă.

canale ortogonale / *orthogonal channels* / *canaux orthogonaux* / Ansamblu de două canale de radiofrecvenţă în care emisiunile au polarizări ortogonale. Notă: Două polarizări ortogonale corespund pentru polarizări rectilinii unor vectori electrici ortogonali, iar pentru polarizări circulare unor sensuri de rotaţie inverse.

candelă =· cd / *candela* / *candela* / Unitate fundamentală SI a intensităţii luminoase, egală cu intensitatea luminoasă într-o direcţie dată, a unei surse care emite o radiaţie monocromatică de frecvenţă $540 \cdot 10^{12}$ Hz şi a cărei intensitate energetică în această direcţie este 1/683 W/sr. (Adoptată la a 16-a Conferinţă generală de măsuri şi greutăţi, 1979).

candelă pe metru pătrat / *candela per square metre* / *candela par mètre carré* / Unitate SI de luminanţă (luminoasă) în cazul particular al intensităţii (luminoase) pe unitatea de arie proiectată.

canelare cu jet de plasmă / *plasma jet gouging* / *gougeage au jet de plasma* / Procedeu de realizare a canelurilor cu un arzător cu plasmă.

(cantitate de) căldură <Q> ⇐ căldură, 2[primită] <Q> / *(quantity of) heat* <Q> / *(quantité de) chaleur* <Q> / Diferenţa dintre creşterea energiei totale a unui sistem fizic şi lucrul mecanic furnizat sistemului, când frontiera lui nu este străbătută nici de materie (substanţă), nici de radiaţie electromagnetică. Nota 1. Căldura depinde de modul cum a fost obţinută schimbarea de la o stare la alta şi este numai în parte transformabilă în lucru mecanic. Nota 2. Un aport de căldură poate să corespundă unei creşteri a energiei asociate agitaţiei particulelor sau altor efecte cum ar fi transformările de fază.

cantitate de decizie / *decision content* / *quantité de décision* / Numărul de decizii elementare distincte care trebuie luate pentru alegerea unui eveniment dat dintr-un număr finit de evenimente care se exclud mutual, egal cu logaritmul numărului de evenimente, baza logaritmului fiind numărul de alegeri la fiecare decizie.

cantitate de electricitate / *quantity of electricity* / *quantité d'électricité* / Integrala de timp a intensităţii curentului electric de conducţie i_S, care străbate o anumită suprafaţă S ataşată punctelor materiale ale unui mediu conductor (în particular, secţiunea transversală a unui conductor electric), referitoare la un anumit interval de timp $[t_1, t_2]$: $Q_S = \int_{t_1}^{t_2} i_S dt = \int_{t_1}^{t_2} \left[\iint_S J dA \right]$, unde J este densitatea curentului electric de conducţie.

cantitate de informaţie / *information content* / *quantité d'information* / Măsură a informaţiei adusă de realizarea unui eveniment de probabilitate definită. Matematic, această măsură $I(x_i)$ este exprimată

prin logaritmul inversei probabilității $p(x_i)$ de realizare a evenimentului x_i:

$$I(x_i) = \log \frac{1}{p(x_i)} = -\log p(x_i).$$

(cantitate de) informație condiționată / *conditional information content / quantité d'information conditionnelle* / Măsură a informației aduse de realizarea unui eveniment cu o probabilitate condiționată determinată, când se realizează un alt eveniment; matematic, măsura $I(x_i|y_j)$ pentru un eveniment din ansamblul $x_1, x_2..., x_n$ a cărui realizare depinde de cea a unui alt eveniment din ansamblul $y_1, y_2..., y_m$ este exprimată prin logaritmul inversei probabilității condiționate $p(x_i|y_j)$ de realizare a evenimentului xi când se realizează evenimentul y_j:

$$I(x_i \mid y_j) = \log \frac{1}{p(x_i \mid y_j)}.$$

cantitate de informație conjugată / *joint information content / quantité d'information conjointe* / Măsură a informației aduse de realizarea unui cuplu de evenimente cu o probabilitate de realizare simultană determinată; matematic, această măsură $I(x_i, y_j)$ pentru două evenimente particulare x_i și y_i din ansamblul $x_1, x_2..., x_n$ este exprimată prin logaritmul inversei probabilității $p(x_i,y_j)$ de realizare simultană a celor două evenimente:

$$I(x_i, y_j) = \log \frac{1}{p(x_i, y_j)}.$$

cantitate de lumină ⇒ energie luminoasă

cantitate de radiații ⇒ mărime de radiație

cantitate de substanță / *amount of substance / quantité de matière* / Mărime proporțională cu numărul de entități elementare de natură specificată conținute într-un eșantion dat de materie. Note: 1. Entitățile elementare pot fi atomi, molecule, ioni, electroni, alte particule sau grupuri de asemenea particule. 2. Unitatea SI a cantității de materie este molul.

cantitate detectabilă minimă (a unui radiometru) / *minimum detectable quantity (of a radiation measuring assembly) / quantité détectable minimale (d'un ensemble de mesure de rayonnements)* / Cantitate (de activitate, de exemplu) ce ar furniza o indicație medie care, în prezenta unui zgomot de fond specific, ar avea 95 % probabilitate să nu fie produsă numai de acesta.

cap al culegătorului de troleu / *trolley-head / tête de trolley* / Ansamblu de piese care conține fie suportul rolei și rola de troleu, fie patina și suportul său, permițând deplasările necesare ale patinei sau ale rolei.

cap al detectorului / *detector head / tête du détecteur* / Ansamblu constituit din ansamblul detector de radiații, din colimator și din blindajul detectorului.

cap de bobinaj ⇒ cap de bobină

cap de bobină ⇐ cap de bobinaj ⇐ capăt de bobină / *winding overhang / tête de bobine* / Fiecare din cele două părți ale înfășurării care se află în afara pachetului de fier.

cap de citire [magnetic] / *read head / tête de lecture [magnétique]* / Cap magnetic care servește numai la citire.

cap de citire (de bandă perforată) / *tape reading head / lecteur de bande* / Dispozitiv de explorare a unei benzi de înregistrare și de comandă a emisiunii semnalelor corespunzătoare datelor înregistrate.

cap de citire-scriere / *read/write head / tête de lecture-écriture* / Cap magnetic care poate să execute citirea și scrierea. Exemplu: În cazul unui disc care se rotește iar capul rămâne fix, informațiile de pe pistă trec prin fața capului și pot fi citite sau modificate. Toate capetele sunt legate solidar cu un braț mobil și se pot muta de pe o pistă pe alta.

cap de comandă (al unui dispozitiv de comandă) / *switch head [of a control device] / tête de commande* / Ansamblul complet al unui dispozitiv de comandă, exceptând orice element sensibil.

cap de măsurare (al unui nivelmetru cu radiaţii ionizante) / *measuring head (of a level meter by ionizing radiation)* / *tête de mesure (d'un limnimètre à rayonnement ionisant)* / Combinaţia între ansamblul sursă şi ansamblul detector.

cap de măsurare / *measuring head* / *tête de mesure* / Subansamblu ce conţine sursele de radiaţii constituind blocul emiţător, detectoarele alcătuind blocul receptor precum şi dispozitivele asociate.

cap de oprire a acului ⇒ opritor

cap de precitire / *pre-read head* / *tête de pré-lecture* / Cap de citire care asigură o primă citire a datelor înainte ca acestea să fie citite de către un cap de citire alăturat.

cap de redare / *playback head* / *tête de lecture* / Cap magnetic folosit în unităţile de bandă magnetică pentru citirea informaţiilor de pe bandă.

cap de scriere / *write head* / *tête d'écriture* / Cap magnetic care serveşte numai la scriere.

cap de tipărire / *print head* / *tête d'impression* / Parte componentă a unei imprimante care controlează din punct de vedere mecanic transferul informaţiei pe suportul de imprimare. Exemple: În cazul unei imprimante matriceale, capul de tipărire este format din mai multe poansoane subţiri, acţionate de electromagneţi, şi care presează panglica tuşată pe suportul de imprimare; în cazul unei imprimante cu jet de cerneală, capul de imprimare dirijează jeturi fine de cerneală colorată spre suportul de imprimare, controlând electrostatic fixarea acestora.

cap (de) trasator / *plotting head* / *tête traçante* / Parte a unui trasator care produce semne pe suprafaţa de afişare.

cap flotant / *floating head* / *tête flottante* / Cap magnetic separat de suprafaţa de înregistrare printr-un strat de aer.

cap fotometric / *photometer head* / *tête photométrique* / Parte a unui fotometru unde se efectuează comparaţia fotometrică sau parte a unui fotometru fizic care conţine receptorul.

cap magnetic (de înregistrare şi citire de date) / *(magnetic) head (for data recording and reading)* / *tête magnétique (pour enregistrement et lecture des données)* / Dispozitiv compus dintr-un miez feromagnetic în jurul căruia a fost înfăşurată o bobină, care poate realiza funcţiile de citire, scriere sau ştergere a datelor de pe un suport de date magnetic. Exemple: cap de citire, de citire-scriere, de precitire, de scriere.

cap magnetic de ştergere (a datelor) / *erase head (for data)* / *tête (magnétique) d'effacement* / Cap magnetic ce permite numai ştergerea datelor de pe un suport de date.

cap radiogen / *radiation head* / *tête radiogène* / Structura din care provine fasciculul de radiaţii.

capabilitate / *capability* / *capabilité* / Totalitatea drepturilor de acces pe care le are un proces sau utilizator asupra unei colecţii de obiecte protejate din sistem.

capac (al unei dulii) / *dome (of a lampholder)* / *fond (d'une douille)* / Parte a unei dulii cu suspendare pe cordon sau a unei dulii cu racord filetat, care acoperă bornele de legătură.

capac (al unui releu) / *cover (of a relay)* / *couvercle (d'un relais)* / Parte amovibilă a carcasei care protejează un releu sau un ansamblu de relee contra prafului şi a efectelor manipulării sau serveşte drept ecran magnetic.

capac (al unui tub electronic) / *cap (of an electronic tube)* / *coiffe* / Terminal având forma unei cochilii metalice, montate la vârful sau pe marginea unei anvelope.

capac al contorului / *meter cover* / *couvercle d'un compteur* / Anvelopă situată în partea anterioară a contorului, care conţine porţiuni transparente care permit observarea mişcării discului şi citirea elementului indicator.

capac de acces / *access cover* / *capot d'accès* / Parte a unei carcase sau a unei protecţii oferind posibilitatea accesului la

părţile echipamentului în vederea reglării, inspecţiei, înlocuirii sau reparării.

capac protector / *protective cover* / *couvercle de protection* / Parte a unei carcase sau a unei apărătoare prevăzută în scopul împiedicării accesului accidental la părţile a căror atingere ar putea fi periculoasă.

capac translucid / *translucent cover* / *vasque translucide* / Parte a corpului de iluminat care transmite lumina şi poate asigura protecţia lămpilor şi a altor elemente componente. Notă: Acest termen desemnează dispersoarele, panourile optice şi elementele similare de control al luminii emise.

capacimetru ⇒ aparat de măsurare a capacităţii electrice

capacitate → capacitate (electrică)

capacitate [aptitudine] / *capability* / *capacité [d'une entité]* / Aptitudine a unei entităţi în condiţii interne date de a răspunde unei cereri de serviciu având caracteristici cantitative date.

capacitate a canalului / *channel capacity [in communication theory]* / *capacité d'une voie* / 1.Măsură a aptitudinii unui canal supus unor constrângeri specifice de a transmite mesajele unei surse de mesaje dată, exprimată fie prin valoarea maximă a transinformaţiei medii pe caracter, fie prin valoarea maximă a debitului mediu al transinformaţiei, care poate fi atinsă cu o probabilitate de eroare arbitrar mică datorită utilizării unui cod adecvat. 2. Măsură a vitezei de transfer a informaţiilor pe un canal; se măsoară în biţi pe secundă (bps) sau Bd.

capacitate a detectorului / *detector capacity* / *capacité du détecteur* / Capacitatea electrică a unui detector cu semiconductor, măsurată între electrodul colector şi ceilalţi electrozi pentru anumite tensiuni şi frecvenţe.

capacitate a unui acumulator / *battery capacity* / *capacité d'un accumulateur* / Cantitatea de electricitate sau sarcina electrică pe care un acumulator complet încărcat o poate debita în condiţiile specificate de furnizor. Notă: În SI, unitatea de sarcină electrică este coulombul (1 C = 1 A·s), dar în practica uzuală capacitatea unui acumulator este, în general, exprimată în amperi-ore (A·h).

capacitate (a unui condensator) [mărime] / *capacitance of a capacitor [quantity]* / *capacité d'un condensateur [grandeur]* / Raportul dintre sarcina electrică a uneia dintre armăturile unui condensator şi diferenţa de potenţial existentă faţă de cealaltă armătură în regim electrostatic, dacă se neglijează influenţa altor conductoare.

capacitate (a unui condensator ideal) / *capacitance (of an ideal capacitor)* / *capacité (d'une capacité idéale)* / Câtul dintre curent şi derivata tensiunii în raport cu timpul.

capacitate (a unui detector cu semiconductor) / *capacitance (of a semiconductor radiation detector)* / *capacité (d'un semicteur)* / Capacitatea dintre bornele detectorului cu semiconductor măsurată cu semnale slabe în condiţii de polarizare şi de frecvenţă specificate.

capacitate (a unui generator electrochimic) / *capacity (of a galvanic cell)* / *capacité (d'un générateur électrochimique)* / Sarcină electrică furnizabilă de un generator electrochimic în condiţii specificate. Notă: Capacitatea generatorului se exprimă în general în amperi-ore, unde 1 A·h = 3600 C.

capacitate de adresare (în infografie) / *addressability* / *capacité d'adressage (en infographie)* / Număr de poziţii adresabile dintr-un spaţiu (al unui aparat).

capacitate de aprindere / *ignitability* / *aptitude à l'allumage* / Măsură a predispoziţiei pe care o are o probă de a lua foc sub influenţa unei surse exterioare de căldură.

capacitate de conectare (a unui aparat de comutare) / *making capacity (of a switching device)* / *pouvoir de fermeture (d'un appareil de connexion)* / Valoare a curentului prezumat stabilit pe care un

aparat de comutare este capabil să îl stabilească la o tensiune dată şi în condiţii prescrise de folosire şi de comportament.

capacitate de conectare în scurtcircuit / *short-circuit making capacity* / *pouvoir de fermeture en court-circuit* / Capacitate de conectare pentru care condiţiile prescrise includ un scurtcircuit la bornele aparatului de comutare.

capacitate de descărcare / *discharge capacity* / *pouvoir de décharge* / Valoarea maximă a curentului de descărcare pe care descărcătorul îl poate suporta în condiţii determinate.

capacitate de desfăşurare a traficului / *trafficability performance* / *traficabilité* / Aptitudinea unei entităţi aflată într-o stare internă dată de a răspunde la o cerere de trafic având caracteristici cantitative sau de altă natură date. Notă: O stare internă a unei entităţi corespunde de exemplu unei combinaţii date de părţi ale unei entităţi care prezintă sau nu defecţiuni.

capacitate de electrod / *total electrode capacitance* / *capacité d'électrode* / Capacitate a unui electrod considerat în raport cu toţi ceilalţi electrozi conectaţi împreună.

capacitate de funcţionare (a unui sistem de izolaţie) ⇒ serveabilitate (a unui sistem de izolaţie)

capacitate de ieşire (a unui tub electronic) / *output capacitance (of an electronic tube)* / *capacité de sortie (d'un tube électronique)* / Suma capacităţilor interelectrod între electrodul de ieşire (în general, anodul) pe de o parte şi catodul cu toţi ceilalţi electrozi conectaţi la acesta, pe de altă parte.

capacitate de interfaţă de catod / *cathode-interface capacitance* / *capacité d'interface de cathode* / Capacitate care, în paralel cu o rezistenţă convenabilă, constituie o impedanţă aproximativ echivalentă cu impedanţa de interfaţă de catod.

capacitate de intrare (a unui tranzistor cu efect de câmp) / *input capacitance (of a field effect transistor)* / *capacité d'entrée (d'un transistor à effet de champ)* / Capacitate între terminalele de poartă şi de sursă, drena fiind scurtcircuitată la sursă faţă de semnalele dinamice, în condiţii de polarizare şi de frecvenţă specificate.

capacitate de intrare (a unui tub electronic) / *input capacitance (of an electronic tube)* / *capacité d'entrée (d'un tube électronique)* / Suma capacităţilor interelectrod între grila de comandă şi catodul cu toţi ceilalţi electrozi conectaţi la acesta.

capacitate de încărcare (a unui cuantificator) =! punct de suprasarcină / *load capacity (of a quantizer)* / *capacité de charge [en modulation par impulsions et codage]* / În modulaţia cu impulsuri şi codare uzuală, nivelul unui semnal sinusoidal ale cărui maxime pozitive şi minime negative coincid cu valorile virtuale de decizie.

capacitate de încărcare (a unui echipament electrotermic) / *charge capacity (of an electroheat equipment)* / *capacité de charge (d'un équipement électrothermique)* / Volumul spaţiului de lucru în care încărcătura poate fi plasată.

capacitate de întrerupere a bateriilor de condensatoare în serie / *back-to-back capacitor bank breaking capacity* / *pouvoir de coupure de batteries de condensateurs à gradins* / Capacitate de întrerupere a circuitului unei baterii de condensatoare alimentat de o sursă şi care cuprinde una sau mai multe baterii de condensatoare adiacente bateriei de izolat.

capacitate de întrerupere a bobinei de inductanţă şunt / *shunt reactor breaking capacity* / *pouvoir de coupure de bobine d'inductance shunt* / Capacitate de întrerupere la închiderea circuitului unei bobine şunt, în cazul în care bobina este alimentată din secundarul sau terţiarul unui transformator intermediar.

capacitate de întrerupere a unei linii/cablu în gol în caz de punere la pământ / *line/cable charging breaking capacity*

under earth fault conditions / pouvoir de coupure de lignes/câbles à vide en cas de défaut à la terre / Capacitatea de întrerupere a fazelor sănătoase ale unei reţele cu neutrul izolat sau compensată printr-o bobină de stingere în cazul deconectării unei linii aeriene sau unui cablu în gol, o punere la pământ având loc în amonte faţă de întreruptor.

capacitate de întrerupere (a unui aparat de comutare) / *breaking capacity (of a switching device) / pouvoir de coupure (d'un appareil de connexion)* / Valoare a curentului prezumat pe care un aparat de comutare este capabil să îl întrerupă la o tensiune fixată, în condiţii prescrise de folosire şi de comportament. Notă: Capacitatea de întrerupere poate fi denumită în funcţie de tipul curentului cuprins în condiţiile prescrise, de exemplu: capacitate de întrerupere a liniilor în gol, a cablurilor în gol, a unei baterii unice de condensatoare etc.

capacitate de întrerupere de serviciu în scurtcircuit / *service short-circuit breaking capacity / pouvoir de coupure de service en court-circuit* / Capacitate de întrerupere pentru care condiţiile prescrise conform unei secvenţe specifice de încercări includ aptitudinea întreruptorului de putere de a fi parcurs în permanenţă de curentul său nominal.

capacitate de întrerupere în caz de punere la pământ / *earth fault breaking capacity / pouvoir de coupure en cas de défaut à la terre* / Capacitate de întrerupere a fazei defecte a unei reţele cu neutrul izolat sau compensată prin bobină de stingere în caz de eliminare a unui defect de punere la pământ pe o linie electrică aeriană sau pe un cablu în gol produs în aval faţă de întreruptor.

capacitate de întrerupere în gol a barelor colectoare / *busbar charging breaking capacity / pouvoir de coupure de barres omnibus à vide* / Capacitate de întrerupere la deschiderea unui circuit de bare colectoare funcţionând în gol.

capacitate de întrerupere la scurtcircuit / *short-circuit breaking capacity / pouvoir de coupure en court-circuit* / Capacitate de întrerupere pentru care condiţiile prescrise includ un scurtcircuit la bornele aparatului de comutare.

capacitate de întrerupere limită în scurtcircuit / *ultimate short-circuit breaking capacity / pouvoir de coupure ultime en court-circuit* / Capacitatea de întrerupere pentru care condiţiile prescrise conform unei secvenţe specifice de încercări nu includ aptitudinea întreruptorului de putere de a fi parcurs în permanenţă de curentul său nominal.

capacitate de justificare ⇒ debit maxim de justificare

capacitate (de memorare) / *(storage) capacity / capacité (de mémoire)* / Cantitate de date ce pot fi conţinute într-o memorie şi pot fi exprimate în biţi, baiţi, caractere, cuvinte sau orice alte unităţi.

capacitate de polarizare / *polarization capacitance / capacitance de polarisation* / Inversul produsului dintre reactanţa capacitivă a electrodului şi frecvenţa multiplicată cu 2π: $C_p = \frac{1}{2\pi \cdot f \cdot X_p}$.

capacitate de sarcină (a unei antene) ⇒ capacitate terminală (a unei antene)

capacitate de sarcină (a unui rezonator piezoelectric) / *load capacitance (of a piezoelectric resonator) / capacité de charge (d'un résonateur piézoélectrique)* / Capacitate exterioară efectivă care determină, în combinaţie cu rezonatorul piezoelectric, frecvenţa de funcţionare.

capacitate de suprasarcină a unui circuit / *overload capacity of a circuit / capacité de surcharge d'un circuit* / Raportul dintre curentul maxim pe care îl poate suporta în mod continuu un circuit fără defectare şi curentul său nominal.

capacitate de suprasarcină termică (a unui contor) / *thermal overload capacity (of a meter) / capacité de surcharge thermique (d'un compteur)* / Raportul

dintre curentul de încălzire al unui contor şi curentul său nominal.

capacitate de trafic / *traffic capacity* / *capacité de trafic* / Intensitatea traficului care poate fi oferit unui grup dat de circuite pentru o calitate prescrisă a asigurării traficului.

capacitate de transport a unei linii ⇐ putere de transport a unei linii / *transmission capacity of a link* / *capacité de transport d'une liaison* / Sarcina maximă admisibilă a unei legături electrice ţinând seama de caracteristicile sale fizice şi electrice intrinsece în condiţii specificate.

capacitate de umezire / *wettability* / *mouillabilité* / Capacitatea suprafeţei unui material solid de a adsorbi un lichid care nu este neapărat apa. Notă: Umezirea se poate măsura prin unghiul de contact dintre suprafaţa solidului şi suprafaţa lichidă a unei picături de lichid de pe solid.

capacitate dinamică (a unui rezonator piezoelectric) / *motional capacitance (of a piezoelectric resonator)* / *capacité dynamique (d'un résonateur piézoélectrique)* / Capacitate a braţului serie al circuitului echivalent.

capacitate efectivă de ieşire (a unui tub electronic) / *effective output capacitance (of an electronic tube)* / *capacité effective de sortie (d'un tube électronique)* / Coeficientul părţii imaginare din expresia complexă a admitanţei efective de ieşire.

capacitate efectivă de intrare (a unui tub electronic) / *effective input capacitance (of an electronic tube)* / *capacité effective d'entrée (d'un tube électronique)* / Coeficientul părţii imaginare din expresia complexă a admitanţei efective de intrare.

capacitate efectivă de încercare ⇒ capacitate efectivă de testare

capacitate efectivă de reacţie / *effective feed-back capacitance* / *capacité effective de contre-réaction* / Capacitate combinată a condensatorului de contrareacţie şi a capacităţilor parazite, determinând câştigul de conversie al unui preamplificator sensibil la sarcină.

capacitate efectivă de testare ⇐ capacitate efectivă de încercare / *effective test capacitance* / *capacité effective d'essai* / Capacitate combinată a condensatorului de încercare şi a capacităţilor parazite determinând sensibilitatea încercării de intrare a preamplificatorului sensibil la sarcină.

capacitate (electrică) / *(electric) capacitance* / *capacité (électrique) [sens général]* / Mărime care măsoară aptitudinea unui mediu conductor de a acumula sarcină electrică, în condiţii specificate. Generalizează noţiunea de capacitate a unui condensator.

capacitate (electrică) a unui condensator / *(electric) capacitance* / *capacité (électrique)* / Mărime C definită de raportul dintre sarcina electrică adevărată q_1 a unei armături de condensator şi tensiunea electrică u_{12} corespunzătoare faţă de cealaltă armătură: $C = q_1/u_{12}$. Câtul este independent de armătura la care se referă, deoarece la un condensator $q_1 + q_2 = 0$, dar depinde, în anumite cazuri, de regimul de lucru al condensatorului.

capacitate electrică de cuplaj intrare-ieşire / *input-to-output capacitance* / *capacité entrée-sortie* / Capacitate internă între toate bornele de intrare reunite şi toate bornele de ieşire reunite.

capacitate intrinsecă (a unui rezonator piezoelectric cu ceramică) / *free capacitance (of a piezoelectric ceramic resonator)* / *capacité libre (d'un résonator piézoélectrique en céramique)* / Capacitate a unui rezonator piezoelectric în ceramică, măsurată la o frecvenţă mult inferioară celei mai joase rezonanţe.

capacitate între electrozi / *interelectrode capacitance* / *capacité entre électrodes* / Capacitate între electrozi sau între grupuri de electrozi, în condiţii date.

capacitate paralelă / *shunt capacitance* / *capacité parallèle* / Capacitate a braţului paralel al circuitului echivalent.

capacitate termică / *heat capacity* / *capacité thermique* / Cantitatea de căldură care poate fi absorbită de un corp.

capacitate termică a anodului / *anode thermal capacity* / *capacité d'accumulation thermique de l'anode* / Energia măsurată în J furnizată anodului în 20 s, în condiţii definite de constructor (de exemplu focar, viteza de rotaţie a anodului etc.). Notă: Capacitatea termică a anodului unui tub de radiaţii X este valoarea obţinută pentru focarul cel mai mare, viteza de rotaţie a anodului cea mai ridicată şi un factor $f = 1$.

capacitate terminală (a unei antene) ⇐ capacitate de sarcină (a unei antene) / *end capacitor* / *capacité terminale* / Element conductor sau ansamblu de elemente conductoare conectate la extremitatea nealimentată a unui element radiant al unei antene pentru a modifica repartiţia curenţilor de-a lungul antenei.

capacitate termică (a unui dispozitiv cu semiconductoare) / *thermal capacitance* / *capacité thermique (d'un dispositif à semiconducteurs)* / Capacitate termică exprimată prin raportul dintre energia acumulată sub formă de căldură în dispozitiv şi diferenţa dintre temperatura virtuală a dispozitivului şi temperatura unui punct de referinţă.

capacitate termică (echivalentă) / *(equivalent) thermal (network) capacitance* / *capacité thérmique (d'un réseau thérmique équivalent)* / Într-un circuit termic echivalent, valoarea atribuită unui element ce reprezintă acumularea de căldură.

capacitiv / *capacitive* / *capacitif* / Califică un dispozitiv sau un circuit, a cărui caracteristică predominantă, în condiţii date, este capacitatea electrică.

capacitor serie ⇒ condensator adiţional

capăt de arbore / *shaft extension* / *bout d'arbre* / Partea arborelui care depăşeşte un lagăr de capăt. Notă: Lagărul poate face parte din maşina propriu-zisă sau poate face parte dintr-un ansamblu care conţine maşina şi lagărul sau lagărele adiţionale.

capăt de arbore de antrenare / *shaft end* / *bout d'arbre d'entraînement* / Partea din arbore utilizată pentru transmiterea cuplului de la sau către maşină. Notă: Un capăt de arbore de antrenare poate fi situat între lagărele maşinii sau între maşină şi un lagăr adiţional sau poate avea forma unui capăt de arbore.

capăt (de bandă magnetică) ⇐ amorsă de sfârşit de bandă magnetică / *(magnetic tape) trailer* / *queue (de bande magnétique)* / Parte a unei benzi magnetice care urmăreşte reperul de sfârşit de bandă.

capăt de bobină ⇒ cap de bobină

capcană de ioni / *ion trap* / *piège à ions* / Dispozitiv care împiedică ionii să atingă ecranul.

capcană (de unde) / *choke [waveguides]* / *piège (d'un guide d'ondes)* / Dispozitiv transformator de impedanţă destinat împiedicării trecerii undelor electromagnetice, într-o anumită bandă de frecvenţe.

capcană (într-o reţea cristalină) / *trap [imperfection of a crystal lattice]* / *piège (dans un réseau cristallin)* / Imperfecţiune sau impuritate într-o reţea cristalină al cărei nivel de energie este situat în banda interzisă a semiconductorului şi care acţionează ca un centru pentru captarea şi recombinarea electronilor şi golurilor.

capotă a ventilatorului / *fan housing* / *enveloppe de ventilateur* / Anvelopă care înglobează ventilatorul, constituind limita exterioară a fluxului de gaz de răcire care îl traversează.

capotă fonoabsorbantă ⇐ adăpost telefonic / *acoustic hood* / *abri téléphonique* / Construcţie de mici dimensiuni realizată la înălţimea capului, acoperită cu un material fonoabsorbant, destinată facilitării utilizării unui post telefonic prin reducerea nivelului zgomotului ambiant.

capsulare / *enclosure (of electrical apparatus)* / *enveloppe (d'un matériel électrique)* / Ansamblul pereţilor care înconjoară

părţile sub tensiune ale echipamentului electric, inclusiv uşile, capacele, intrările de cablu, tijele, axele şi arborii, asigurând protecţia echipamentului electric.

capsulare antideflagrantă (d) / *flameproof enclosure (d)* / *enveloppe antidéflagrante (d)* / Tip de protecţie în care părţile capabile să aprindă o atmosferă explozivă sunt închise. Carcasa poate suporta presiunea dezvoltată în cursul unei explozii interne a unui amestec exploziv şi împiedică transmisia exploziei către atmosfera explozivă din jurul carcasei.

capsulare cu respiraţie limitată / *restricted breathing enclosure* / *enveloppe à respiration limitée* / Mod de protecţie în care atmosfera externă are doar un acces limitat în carcasa unui dispozitiv electric. Această limitare este exprimată prin timpul necesar atmosferei explozive să pătrundă în carcasă, prin difuzie şi prin variaţiile presiunii atmosferice, până când în interiorul carcasei este atinsă limita inferioară de explozie.

capsulare ermetică (h) / *hermetically sealed enclosure (h)* / *enveloppe hermétique (h)* / Mod de protecţie în care prin carcasa unui dispozitiv electric, umplută de obicei cu gaz inert sau aer, nu poate pătrunde din exterior nici un gaz, vapori sau lichid.

capsulare presurizată (p) / *pressurized enclosure (p)* / *enveloppe à surpression interne (p)* / Mod de protecţie în care un gaz de protecţie, existent şi în aer, este menţinut la o presiune superioară celei a atmosferei explozive înconjurătoare, astfel încât să împiedice pătrunderea acesteia în carcasă.

capsulare prin imersiune în ulei (o) / *oil-filled enclosure (o)* / *enveloppe à immertion dans l'huile (o)* / Mod de protecţie în care carcasa unui dispozitiv electric este umplută cu ulei astfel încât componentele electrice să fie suficient scufundate în ulei, iar atmosfera explozivă din afara uleiului sau din jurul carcasei să nu se poată aprinde în condiţii de funcţionare normale şi anormale specificate.

capsulare prin înglobare în nisip (q) / *powder-filled enclosure (q)* / *enveloppe à remplissage pulvérulent (q)* / Mod de protecţie în care carcasa unui dispozitiv electric este umplută cu un material pulverulent necombustibil, cum ar fi nisipul, astfel încât, în condiţii de funcţionare prevăzute, nu se produce aprinderea atmosferei explozive înconjurătoare nici sub efectul arcului sau scânteii, nici prin transmiterea flăcării sau a punctelor calde la suprafaţa materialului sau a carcasei.

capsulă (a unei surse radioactive) / *capsule (of a radioactive source)* / *capsule (d'une source radioactive)* / Pentru o sursă radioactivă ecranată, recipient în care materialul radioactiv este închis ermetic în vederea utilizării prescrise.

capsulă (a unui vibrator piezoelectric) / *enclosure (of a piezoelectric vibrator)* / *boîtier (d'un vibrateur piézoélectrique)* / Carcasă ce asigură protecţia unuia sau mai multor vibratoare piezoelectrice şi a sistemelor lor de fixare.

capsulă telefonică / *(telephone) earphone* / *écouteur (téléphonique)* / Receptor telefonic destinat unei cuplări strânse cu urechea.

captator de curent / *current collector [equipment]* / *appareil de prise de courant* / Aparat cu care este echipat vehiculul, destinat să capteze curentul de la firul sau de la şina de contact.

captor ⇒ senzor

captor (al unui detector) ⇒ senzor (al unui detector)

captor (electric) ⇒ senzor (electric)

captură (a particulelor) / *capture (of a particle)* / *capture* / Proces în cursul căruia un sistem atomic sau nuclear obţine o particulă suplimentară.

captură a unui electron orbital / *electron capture* / *capture électronique* / Proces prin care un proton al unui nucleu este transformat într-un neutron prin captura unui electron orbital cu emisia unui neutrino, electronul capturat fiind înlocuit

cu un electron de pe un alt strat, producând o emisiune de radiaţii caracteristică.

captură nucleară ⇒ captură radiativă

captură radiativă ⇐ captură nucleară / *radiative capture / capture radioactive* / Captura unei particule de către un nucleu, urmată imediat de emisiunea unei radiaţii gama.

car al liniei cu fantă / *slotted-line carriage / chariot de ligne de mesure (fendue)* / Element mobil, ghidat de-a lungul fantei unei linii cu fantă, care poate accepta o sondă de cuplare în vederea preluării energiei în linie, pentru măsurarea undelor staţionare.

caracter / *character / caractère* / Element al unei mulţimi utilizate convenţional pentru organizarea, controlul sau reprezentarea datelor. Notă: Caracterele pot fi litere, cifre, semne de punctuaţie sau alte simboluri, reprezentate adesea într-o formă continuă sau separate prin spaţii sau sub forma unor stări fizice, pe suport de date.

caracter binar ⇒ bit, 1[caracter]

caracter codificat / *character code / code de caractères* / Combinaţie particulară de elemente utilizată pentru reprezentarea caracterelor într-un sistem oarecare.

caracter de anulare / *cancel character / caractère d'annulation* / Caracter de comandă care indică, conform unor convenţii particulare, faptul că datele, cărora i se asociază, conţin erori sau nu trebuie să fie luate în considerare.

caracter de anulare a blocului / *block cancel character / caractère d'annulation de bloc* / Caracter de anulare care indică faptul că porţiunea de bloc, care separă acest caracter de ultima marcă a blocului precedent, nu trebuie să fie luată în considerare.

caracter de apel ⇐ caracter sonerie / *bell character / caractère sonnerie* / Caracter de comandă destinat a fi întrebuinţat atunci când este necesar să se atragă atenţia personalului şi care poate să comande dispozitive de avertisment sonore sau vizuale.

caracter de avans de rând ⇒ caracter de salt (interlinii)

caracter de buraj / *stuffing character / caractère de bourrage* / Caracter utilizat în cazul legăturilor de transmisiune izocrone pentru considerarea diferenţelor dintre frecvenţele generatoarelor de ritm.

caracter de comandă ⇐ caracter de control / *control character / caractère de commande* / Caracter care poate fi inserat printre alte caractere, în scopul provocării, modificării sau opririi execuţiei unei funcţii de comandă. Note: 1. Un caracter de comandă poate fi înregistrat în vederea declanşării unei acţiuni ulterioare. 2. Un caracter de comandă nu este un caracter grafic, dar poate fi reprezentat în unele cazuri, printr-un simbol grafic. 3. Caracterele de control din setul ASCII au codurile cuprinse între 0 şi 31, şi au diverse semnificaţii: început transmisie de date, sfârşit transmisie de date, avansul la o linie nouă, întoarcerea carului la început de rând etc. De menţionat că se pot folosi şi combinaţii de caractere de control, pentru a mări numărul de funcţii oferite de un echipament periferic.

caracter de comandă a dispozitivului ⇐ caracter de comandă a echipamentului ⇐ caracter de service / *device control (character) / caractère de commande d'appareil* / Caracter de comandă destinat să comande unele dispozitive periferice asociate unui sistem de prelucrare a datelor sau unui sistem de transmisie a datelor, de exemplu, pentru a porni sau pentru a opri aceste dispozitive.

caracter de comandă a echipamentului ⇒ caracter de comandă a dispozitivului

caracter de comandă a transmisiei ⇒ caracter de comandă în transmisia de date

caracter de comandă al formatului ⇒ comandă de paginare

caracter de comandă în transmisia de date ⇐ caracter de comandă a transmisiei /

transmission control character / (caractère de) commande de transmission / Orice caracter de comandă utilizat pentru a comanda sau înlesni transmisia de date între echipamente terminale.

caracter de confirmare a recepţiei [pozitiv] ⇐ caracter de confirmare pozitivă / *(positive) acknowledge character / (caractère) accusé de réception (positif) /* Caracter de comandă în transmisia de date, emis de o staţie pentru a da un răspuns afirmativ staţiei cu care este stabilită comunicaţia, putându-se continua astfel transmisia altor informaţii..

caracter de confirmare negativă a recepţiei / *negative acknowledge character / (caractère) accusé de réception négatif /* Caracter de comandă în transmisia de date emis de o staţie pentru a da un răspuns negativ staţiei cu care este stabilită comunicaţia.

caracter de confirmare pozitivă ⇒ caracter de confirmare a recepţiei [pozitiv]

caracter de control ⇒ caracter de comandă

caracter de control al comunicaţiei ⇒ caracter de comandă în transmisia de date

caracter de control al tipăririi / *print control character / caractère de contrôle de l'impression /* Caractere speciale care îndeplinesc anumite funcţii atunci când sunt trimise la imprimantă.

caracter de extindere a codului ⇒ caracter de schimbare a codului

caracter de ieşire ⇐ caracter de scăpare / *escape character / caractère d'échappement /* Caracter de schimbare a codului care indică, dacă este necesar, prin unul sau mai multe caractere succesive, că acele combinaţii de cod care urmează după acest caracter sau acest grup, trebuie să fie interpretate conform unui cod diferit sau unui set de caractere codificate diferit, în conformitate cu o convenţie generală sau particulară.

caracter de ieşire din cod / *shift-out character / caractère hors code /* Caracter de schimbare a codului care substituie caracterele grafice ale setului de caractere standard, cu un alt set de caractere convenit sau care a fost ales pentru a extinde setul de caractere utilizat.

caracter de interogare / *polling character / caractère d'interrogation* / Caracter special, utilizat de către unitatea centrală pentru a interoga un dispozitiv periferic în legătură cu starea acestuia.

caracter de intrare în cod / *shift-in character / caractère en code /* Caracter de schimbare a codului care încheie seria de caractere introduse în set printr-un caracter de ieşire din cod şi reintroduce caracterele grafice ale setului de caractere standard.

caracter de început al antetului / *start of heading character / caractère début d'entête /* Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat ca prim caracter al antetului unui mesaj.

caracter de început al textului / *start of text character / caractère début de texte /* Caracter de comandă în transmisia de date utilizat pentru a preceda textul unui mesaj şi care poate fi utilizat ca ultim caracter al antetului de mesaj.

caracter de înlocuire / *substitute character / caractère de substitution* / Caracter de comandă destinat a fi întrebuinţat în locul unui caracter recunoscut ca nefiind valabil sau eronat sau care nu poate fi reprezentat pe un dispozitiv particular.

caracter de întoarcere a carului / *carriage return character / caractère retour de chariot /* Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziţiei de imprimare sau de afişare, până la prima poziţie a aceleiaşi linii.

caracter de modificare a semnificaţiei codului / *data link escape (character) / caractère d'échappement de transmission /* Caracter de comandă în transmisia de date care schimbă semnificaţia unui număr limitat de caractere sau de combinaţii de cod, imediat următoare lui şi care este utilizat pentru a furniza caractere de comandă în transmisia de date suplimentare.

caracter de salt (interlinii) ⇐ caracter de avans de rând / *line feed character* / *caractère interligne* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare, până la poziția corespunzătoare liniei următoare.

caracter de salt de pagină ⇐ caracter de trecere la pagina următoare / *form feed character* / *caractère de présentation de feuille* / Caracter de comandă al formatului utilizat pentru a aduce poziția de imprimare sau de afișare pe prima linie predeterminată a foii sau a paginii următoare sau a echivalentului acestora.

caracter de salt înapoi / *backspace (character)* / *caractère espace arrière* / Caracter de comandă al formatului care realizează deplasarea poziției de imprimare cu un pas înapoi în lungul liniei de imprimare, fără a cauza imprimarea sau apariția unui simbol grafic.

caracter de salt la linie nouă / *new line character* / *retour à la ligne* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare pe prima poziție a liniei.

caracter de scăpare ⇒ caracter de ieșire

caracter de schimbare a codului ⇐ caracter de extindere a codului / *code extension character* / *caractère de changement de code* / Caracter de comandă destinat să indice că una sau mai multe combinații de cod care îi urmează trebuie să fie interpretate conform unui cod diferit sau conform unui set de caractere codificate diferit.

caracter de schimbare a setului / *font change character* / *caractère de changement de jeu* / Caracter de comandă destinat să determine și să efectueze schimbarea formei sau a dimensiunii, sau a formei și a dimensiunii simbolurilor grafice care reprezintă caracterele unui set de caractere, fără a schimba acest set.

caracter de semn / *sign character* / *caractère de signe* / Caracter care ocupă poziția semnului și indică semnul algebric al numărului reprezentat prin numeralul cu care acesta este asociat.

caracter de service ⇒ caracter de comandă a dispozitivului

caracter de sfârșit al blocului de transmisiune / *end of transmission block character* / *caractère fin de bloc de transmission* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat pentru a indica sfârșitul unui bloc, în cazul când datele sunt divizate în blocuri în vederea transmiterii lor.

caracter de sfârșit al suportului / *end of medium character* / *caractère fin de support* / Caracter de comandă care poate fi întrebuințat pentru a indica sfârșitul fizic al suportului de date sau sfârșitul părții utilizate sau solicitate a datelor înregistrate pe suport.

caracter de sfârșit al textului / *end of text character* / *caractère fin de texte* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat ca ultim caracter al textului unui mesaj.

caracter de sfârșit al transmisiei / *end of transmission character* / *(caractère) fin de transmission* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat pentru a indica sfârșitul unei transmisii și care poate include unul sau mai multe texte și orice mesaj-antet asociat.

caracter de sincronizare / *synchronous idle* / *caractère de synchronisation* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat în transmisia sincronă de date pentru a produce un semnal, care poate asigura sincronismul sau corecția sincronismului între echipamente terminale.

caracter de ștergere / *delete character* / *caractère d'oblitération* / Caracter de comandă întrebuințat în principal pentru a anula orice caracter eronat sau nedorit.

caracter de tabulare orizontală / *horizontal tabulation character* / *caractère de tabulation horizontale* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare înainte, peste o serie de poziții

predeterminate de-a lungul aceleeaşi linii de imprimare.

caracter de tabulare verticală / *vertical tabulation character* / *caractère de tabulation verticale* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziţiei de imprimare sau de afişare până la linia următoare unei serii de linii de imprimare predeterminate.

caracter de trecere la pagina următoare ⇒ caracter de salt de pagină

caracter de umplere / *gap character* / *caractère de remplissage* / Caracter inclus într-un cuvânt-maşină, din considerente tehnice, dar care nu reprezintă nici o informaţie.

caracter de umplere [în transmisia de date] / *fill character* / *caractère de remplissage [en transmission de données]* / Caracter special, folosit în transmisii de date pentru a crea şiruri de date de lungime fixă.

caracter de umplere (a pachetelor) / *pad character* / *caractère de remplissage (des paquets)* / Caracter care se inserează pentru a umple un câmp de dimensiune fixă. Notă: În transmisii de date, caracterul de umplere se foloseşte pentru a completa un pachet de lungime fixă, în cazul în care datele utile nu sunt suficiente.

caracter eronat / *erroneous character* / *caractère erroné* / Caracter care prezintă unul sau mai multe elemente numerice eronate.

caracter grafic / *graphic character* / *caractère graphique* / Caracter definit de un caracter de comandă şi reprezentat în mod normal printr-un simbol grafic.

caracter magnetic / *magnetic ink character* / *caractère magnétique* / Caracter a cărui formă specială permite o identificare automată, atunci când este imprimat cu cerneală magnetică şi după magnetizare.

caracter nul / *null (character)* / *caractère nul* / Caracter de comandă destinat umplerii unei porţiuni a suportului sau a unui interval de timp şi care poate fi inserat într-un şir de caractere sau poate fi retras fără să-i modifice semnificaţia; totuşi prezenţa acestui caracter poate afecta forma de prezentare a datelor sau comanda echipamentului.

caracter optic / *optical character* / *caractère optique* / Caracter grafic imprimat sau scris de mână conform unor reguli speciale care facilitează o identificare automată prin mijloace optice.

caracter separator / *information separator* / *caractère séparateur (d'informations)* / Caracter de comandă destinat să delimiteze ansamblurile de date asemănătoare, plasate într-o ordine ierarhică.

caracter sonerie ⇒ caracter de apel

caracter spaţiu ⇐ blanc, 2[loc liber] / *space (character)* / *caractère espace* / Caracter reprezentat în mod obişnuit printr-un loc liber într-o serie de simboluri grafice. Notă: Deşi caracterul spaţiu nu este un caracter, el are o funcţie echivalentă cu cea a unui caracter de comandă a formatului, deoarece el provoacă o mişcare progresivă de un pas înainte faţă de poziţia de imprimare sau de afişare, fără a produce imprimarea sau apariţia unui simbol grafic. Deasemenea are o funcţie echivalentă cu aceea a caracterului separator.

caracter special / *special character* / *caractère spécial* / Caracter grafic altul decât o literă, cifră, blanc, diferit în general de o ideogramă. Exemplu: un semn de punctuaţie, un semn de procent, un simbol matematic.

caractere pe inch (cpi) / *characters per inch (cpi)* / *caractères par pouce* / Indicator de măsurare a dimensiunii caracterelor unui dispozitiv de afişare (imprimantă) ce exprimă numărul de caractere afişabile pe orizontală pe un inch. Exemple de valori tipice: 10 cpi, 12 cpi, 17 cpi. Diferitele programe care solicită serviciii de imprimare, trebuie să specifice în apelurile sistem şi aceste valori de care va fi responsabil driver-ul.

caractere pe secundă (cps) / *characters per second (cps)* / *caractères par seconde (cps)* / Indicator de performanţă a unui dispozitiv de imprimare numeric egal cu numărul de caractere afişate de către acesta într-o secundă. Valori tipice pot fi de ordinul zecilor, sutelor sau chiar miilor de cps. Acelaşi indicator poate fi folosit şi pentru specificarea vitezei de transfer a informaţiei între două dispozitive hardware.

caracteristică, 1[a unui dispozitiv] / *characteristic* / *caractéristique* / Reprezentare analitică, grafică sau sub formă de tabel a relaţiei între două sau mai multe mărimi variabile, care descriu funcţionarea unui dispozitiv în condiţii specificate.

caracteristică, 2[a unui logaritm] / *characteristic, 1[of a logarithm]* / *caractéristique, 1[d'un logarithme]* / Partea întreagă, pozitivă sau negativă, din reprezentarea unui logaritm.

caracteristică, 3[în reprezentarea cu virgulă mobilă] / *characteristic, 2[in a floating-point representation]* / *caractéristique, 2[en numération à séparation flottante]* / Numeral care reprezintă exponentul, în reprezentarea cu virgulă mobilă.

caracteristică a curentului de întrerupere anticipată (în cazul unui aparat de comutare) / *cut-off (current) characteristic (of a switching device)* / *caractéristique de courant coupé limité (d'un appareil de connexion)* / Curbă care dă curentul limitat întrerupt anticipat în funcţie de curentul prezumat, în condiţii determinate de funcţionare.

caracteristică a ratei de numărare / *count rate characteristic* / *caractéristique du taux de comptage* / Funcţie care stabileşte relaţia dintre rata de numărare observată şi rata de numărare reală.

caracteristică a unghiului interior (al unei maşini sincrone) / *load angle characteristic* / *caractéristique d'angle de charge* / Caracteristică a unei maşini sincrone reprezentând relaţia dintre unghiul de deplasare al rotorului şi sarcina activă, pentru valori constante ale tensiunii înfăşurării indusului şi ale curentului de excitaţie.

caracteristică (a unui semnal luminos) / *character (of a light signal)* / *caractère (d'un signal lumineux)* / Ritm sau/şi culoare (culori) distinctive prin care este identificat mesajul unui semnal luminos.

caracteristică (a unui tub electronic) / *characteristic (of an electronic tube)* / *caractéristique (d'un tube électronique)* / Caracteristică ce exprimă dependenţa dintre două mărimi specifice unui tub electronic, în condiţii de funcţionare date.

caracteristică amplitudine-amplitudine / *amplitude-amplitude characteristic* / *caractéristique amplitude-amplitude* / Caracteristică reprezentând amplitudinea componentei fundamentale asemnalului de ieşire al unui diport care corespunde unui semnal de intrare sinusoidal de frecvenţă specificată, în funcţie de amplitudinea acestui semnal de intrare. Notă: Frecvenţa componentei fundamentale a semnalului de ieşire poate diferi de frecvenţa semnalului de intrare.

caracteristică amplitudine-frecvenţă / *amplitude-frequency characteristic* / *caractéristique amplitude- fréquence* / Amplitudinea componentei fundamentale a semnalului de ieşire al unui diport pentru un semnal de intrare de amplitudine constantă specificată, ca funcţie de frecvenţă. Notă: În cazul biportului liniar, caracteristica amplitudine-frecvenţă este modulul funcţiei de transfer. În mod similar se defineşte caracteristica fază-frecvenţă, respectiv defazarea dintre semnalele de intrare şi ieşire ca funcţie de frecvenţă, în cazul biportului liniar, caracteristica fază-frecvenţă fiind argumentul funcţiei de transfer izocrone.

caracteristică amplitudine-frecvenţă (a unui sistem) ⇒ curbă de răspuns în frecvenţă

caracteristică (curent-tensiune) anod-catod (a unui tiristor) / *anode-to-cathode (voltage-current) characteristic* / *caracté-*

ristique (courant-tension) d'anode-cathode (d'un thyristor) / Caracteristică ce exprimă dependența dintre curentul principal și tensiunea anodică, având drept parametru, când e cazul, curentul de poartă.

caracteristică cu rotor blocat (a unei mașini asincrone) ⇐ caracteristică de scurtcircuit (a unei mașini asincrone) / *locked-rotor impedance characteristic (of an asynchronous machine)* / *caractéristique à rotor bloqué (d'une machine asynchrone)* / Caracteristică reprezentând relația dintre curentul în înfășurarea primară și tensiunea la bornele acestei înfășurări, rotorul fiind blocat și înfășurarea rotorică conectată în scurtcircuit.

caracteristică de aprindere / *control characteristic (of an electronic tube)* / *caractéristique de commande (d'un tube électronique)* / Caracteristică ce exprimă relația dintre tensiunea critică de grilă și tensiunea anodică, toate celelalte condiții de funcționare fiind menținute constante.

caracteristică (de calitate) / *(quality) characteristic* / *caractere [caractéristique de qualité]* / Proprietate (de exemplu: rigiditatea dielectrică, pornirea, precizia pentru un punct de încercare) a unui contor, contribuind la calitatea sa și la diferențierea contoarelor dintr-un lot dat, diferențiere fie cantitativă (prin măsurări), fie calitativă (prin atribute). Dacă respectiva caracteristică este măsurabilă, valoarea sa, pentru un contor determinat i, se desemnează prin x_i.

caracteristică de compundaj / *compounding characteristic* / *caractéristique de compoundage* / Relația dintre tensiunea, viteza sau factorul de putere și curentul de sarcină al unei mașini cu excitație compusă.

caracteristică de debit de "egal procentaj" / *ideal inherent equal percentage flow characteristic* / *caractéristique intrinsèque idéale de débit "égal pourcentage"* / Relație în care creșterile egale ale cursei relative produc creșteri de procentaj egal ale coeficientului de debit relativ.

caracteristică de debit liniară / *(ideal inherent) linear flow characteristic* / *caractéristique intrinsèque idéale de débit linéaire* / Relație în care creșterile egale ale cursei relative produc creșteri egale ale coeficientului de debit relativ.

caracteristică de declanșare / *tripping characteristic* / *caractéristique de déclenchement* / Caracteristică timp-curent deasupra căreia întreruptorul de putere trebuie să declanșeze.

caracteristică de defazare minimă (în funcție de frecvență) / *minimum-phase frequency characteristic* / *caractéristique à déphasage minimal* / Printre caracteristicile defazare/frecvență care se pot asocia unei caracteristici amplitudine-frecvență date într-o rețea realizabilă, caracteristica de defazare minimă este acea care, pentru oricare frecvență, are cea mai mică valoare posibilă, defazările fiind întotdeauna considerate pozitive.

caracteristică de demagnetizare ⇒ curbă de demagnetizare

caracteristică de directivitate contrapolară (a unei antene) / *cross-polar pattern (of an antenna)* / *diagramme contrapolaire (d'une antenne)* / Diagramă de radiație sau de directivitate a unei antene pentru polarizarea ortogonală celei care determină caracteristica de directivitate copolară.

caracteristică de directivitate copolară (a unei antene) / *co-polar pattern (of an antenna)* / *diagramme copolaire (d'une antenne)* / Diagramă de radiație sau de directivitate a unei antene pentru polarizarea pentru care a fost concepută antena.

caracteristică de electrod / *electrode characteristic* / *caractéristique d'électrode* / Caracteristică ce exprimă relația dintre curentul și tensiunea, în general, continue ale unui electrod, toate celelalte condiții de funcționare fiind menținute constante.

caracteristică de emisie secundară (a unui ecran luminescent) / *secondary-emission characteristic (of a luminescent screen)* / *caractéristique d'émission secondaire (d'un écran luminescent)* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre rata de emisie secundară a ecranului şi tensiunea sa.

caracteristică de emisie termoelectronică / *emission characteristic* / *caractéristique d'émission thermoélectronique* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre curentul de emisie sau densitatea de curent de emisie a unui catod şi unul din factorii de care depind emisia (de exemplu, temperatura, tensiunea sau curentul de încălzire etc.).

caracteristică de emisiune catodică / *cathode emission characteristic* / *caractéristique d'émission de la cathode* / Relaţia dintre curentul anodic al tubului de radiaţii X şi diferiţi parametri ca, de exemplu, curentul de filament şi tensiunea de accelerare a tubului de radiaţii X.

caracteristică de excitabilitate (normată) / *excitability curve* / *courbe d'excitabilité* / Grafic al raportului dintre amplitudinea unui prestimul şi pragul stimulului electric de încercare în funcţie de intervalul de timp dintre cei doi stimuli.

caracteristică de factor de putere nul ⇒ caracteristică de sarcină în curent reactiv

caracteristică de fază (a unei antene) / *phase pattern (of an antenna)* / *caractéristique de phase (d'une antenne)* / Diferenţa dintre faza tensiunii cimomotoare pe o direcţie din spaţiu şi faza ei pe o direcţie de referinţă (de regulă axul lobului principal al antenei), ca o funcţie de coordonatele direcţiei din spaţiu, fazele considerându-se pe o sferă cu centru precizat în raport cu antena.

caracteristică de fază (a unei antene) [funcţie] / *phase pattern, 2[function]* / *fonction de phase (d'une antenne)* / Expresia matematică a caracteristicii de fază a unei antene în funcţie de coordonatele spaţiale.

caracteristică de frânare / *braking characteristic* / *caractéristique de freinage* / Relaţie existentă între forţa de frânare şi viteză.

caracteristică de frecvenţă (a unui sistem) ⇒ curbă de răspuns în frecvenţă

caracteristică de funcţionare în gol / *open-circuit characteristic* / *caractéristique à circuit ouvert* / Caracteristică reprezentând relaţia dintre tensiunea la borne şi curentul de excitaţie al unei maşini cu înfăşurarea indusului deschisă, la o viteză sau o frecvenţă specificate.

caracteristică de influenţă / *influencing characteristic* / *caractéristique d'influence* / Caracteristică funcţională care, fiind alterată ca valoare sau stare, produce o modificare a valorii sau stării uneia sau mai multor caracteristici funcţionale (caracteristici influenţate).

caracteristică de magnetizare ⇐ curbă de magnetizare / *magnetizing curve* / *courbe d'aimantation* / Curbă care reprezintă inducţia magnetică $\boldsymbol{B}$, polarizaţia magnetică $\boldsymbol{J}$, sau magnetizaţia $\boldsymbol{M}$ a unei substanţe în funcţie de câmpul magnetic $\boldsymbol{H}$.

caracteristică de magnetizare (a unei maşini electrice) / *magnetization characteristic* / *caractéristique de magnétisme* / Caracteristică reprezentând relaţia dintre fluxul magnetic principal şi solenaţia de magnetizare.

caracteristică de ne-declanşare / *non-tripping characteristic* / *caractéristique de non-déclenchement* / Caracteristică timp-curent sub care întreruptorul de putere nu trebuie să declanşeze.

caracteristică de persistenţă (a ecranului) / *persistence characteristic* / *caractéristique de persistance (d'écran)* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre luminanţă şi timpul scurs după încetarea excitaţiei.

caracteristică de polarizare ⇐ curbă de polarizare / *(electric) polarization curve* / *courbe de polarisation* / Curbă care reprezintă inducţia electrică $\boldsymbol{D}$ sau

polarizația P a unei substanțe în funcție de intensitatea câmpului electric E.

caracteristică de propagare [în telecomunicații] / *propagation performance [in telecommunications]* / *caractéristique de propagation [en télécommunication]* / În telecomunicații, capacitatea unui mediu de propagare în care o undă se propagă fără ghid artificial, de a transmite un semnal cu toleranțe date. Notă: Toleranțele date se pot aplica unor variații ale nivelului semnalului, ale zgomotului, ale nivelurilor bruiajului.

caracteristică de radiație (a unei antene) [funcție] / *radiation pattern, 1[function]* / *fonction (caractéristique) de rayonnement (d'une antenne)* / Expresia matematică a repartiției spațiale a unei mărimi caracteristice a câmpului electromagnetic produs de o antenă.

caracteristică de răcire (a unui emițător de radiații X) / *cooling characteristic (of an X-ray tube assembly)* / *caractéristique de refroidissement (d'un émetteur radiogène)* / Variația în funcție de timp a enegiei termice acumulate rămase, când energia la momentul zero reprezintă capacitatea termică a ansmblului radiogeń cu radiații X.

caracteristică de răspuns armonic / *frequency-response characteristic* / *caractéristique de réponse harmonique* / Reprezentare (formulă, grafic etc.) care precizează condițiile de răspuns armonic și anume: 1) Pentru un sistem liniar, variațiile de amplitudine și de fază ale semnalului de ieșire în funcție de frecvența semnalului de intrare; 2) Pentru un sistem neliniar, variațiile de amplitudine și de fază ale componentei sinusoidale fundamentale a semnalului de ieșire în funcție de amplitudinea și frecvența semnalului de intrare.

caracteristică de răspuns în frecvență (a unei mașini de curent alternativ) / *frequency response characteristic (of an a.c. machine)* / *caractéristique de réponse en fréquence (d'une machine à courant alternatif)* / Caracteristică reprezentând relația dintre admitanța complexă sau inversa acesteia, impedanța complexă, sau dintre componentele uneia sau ale celeilalte, și frecvența curentului rotoric, în general exprimată sub forma unei alunecări.

caracteristică de răspuns în frecvență (a unui tub fotosensibil) / *frequency-response characteristic (of a photosensitive tube)* / *caractéristique de réponse en fréquence (d'un tube photosensible)* / Caracteristică ce exprimă relația dintre sensibilitatea luminoasă dinamică și frecvența de modulație a radiației incidente.

caracteristică de răspuns la semnal dreptunghiular / *square-wave response characteristic* / *caractéristique de réponse en signaux carrés* / Caracteristică ce exprimă relația dintre răspunsul la semnal dreptunghiular și raportul dintre dimensiunea dată a mirei și lărgimea unei bare a mirei de încercare la semnale dreptunghiulare.

caracteristică de reglare a unui sistem reglat / *control characteristic of a controlled system* / *caractéristique de régulation d'un système réglé* / Pentru un sistem de reglare cu valoare fixă de referință, curbă caracteristică redând relația ce leagă în regim permanent mărimea reglată cu mărimea de intrare.

caracteristică de reglare (a unui traductor) / *static characteristic (of a transductor)* / *caractéristique de réglage (d'un transducteur)* / Reprezentare grafică a relației dintre o mărime de ieșire și o mărime de comandă în regim permanent.

caracteristică de reglare a vitezei (unui motor) / *speed regulation characteristic* / *caractéristique de vitesse* / Caracteristică reprezentând relația dintre viteza și sarcina unui motor în condiții specificate.

caracteristică de sarcină (a unei mașini electrice) ⇒ caracteristică externă (a unei mașini electrice)

caracteristică de sarcină (a unei surse) / *load characteristic (of a source)* /

caractéristique de charge (d'une source) / Relaţie liniară sau neliniară între valoarea tensiunii de ieşire şi cea a curentului de ieşire, pentru o sarcină dată şi pentru o poziţie fixă a reglajelor. Note: 1. Sarcina poate fi complexă şi/sau liniară. 2. Această caracteristică poate include efectele suprasarcinii.

caracteristică de sarcină (a unui detector de radiaţii) / *load characteristic (of a radiation detector)* / *caractéristique de charge (d'un détecteur de rayonnement)* / Dependenţa semnalului de ieşire al unui detector de radiaţii în funcţie de fluxul de particule sau de debitul dozei de radiaţii, semnalul de ieşire putând fi rata de numărare sau curentul.

caracteristică de sarcină în curent reactiv ⇐ caracteristică de factor de putere nul ⇐ caracteristică în sarcină reactivă / *zero power-factor characteristic* / *caractéristique à facteur de puissance nul* / Caracteristică de sarcină a unei maşini care furnizează un curent constant cu un factor de putere în vecinătatea lui zero.

caracteristică de sarcină stabilizată / *stabilized load characteristic* / *caractéristique de charge stabilisée* / Caracteristică de sarcină menţinută între limite specificate.

caracteristică de scurtcircuit (a unei maşini asincrone) ⇒ caracteristică cu rotor blocat (a unei maşini asincrone)

caracteristică de scurtcircuit (a unei maşini electrice) / *short-circuit characteristic (of an electrical machine)* / *caractéristique en court-circuit (d'une machine électrique)* / Caracteristică a unei maşini electrice care reprezintă relaţia dintre curentul în înfăşurarea indusului conectată în scurtcircuit şi curentul de excitaţie la o viteză specificată.

caracteristică de scurtcircuit (a unei maşini sincrone) / *short-circuit characteristic (of a synchronous machine)* / *caractéristique en court-circuit (d'une machine synchrone)* / Caracteristică a unei maşini electrice care reprezintă curentul în indusul scurtcircuitat în funcţie de curentul de excitaţie.

caracteristică de selectivitate / *selectivity characteristic* / *caractéristique de sélection* / Diagramă sau tabel ce indică timpii de funcţionare şi valorile corespunzătoare ale mărimii de influenţă sau poziţiile de defectare pentru protecţiile selective ale unei reţele.

caracteristică (de sensibilitate) spectrală (a unui tub analizor (de televiziune)) / *spectral-sensitivity characteristic (of a camera tube)* / *caractéristique spectrale (d'un tube analyseur (de télévision))* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre sensibilitatea spectrală şi lungimea de undă a radiaţiei incidente.

caracteristică (de sensibilitate) spectrală (a unui tub fotosensibil) / *spectral-sensitivity characteristic (of a photosensitive tube)* / *caractéristique de sensibilité spectrale (d'un tube photosensible)* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre lungimea de undă şi sensibilitatea radiantă spectrală (absolută sau relativă) a unui tub fotosensibil.

caracteristică (de sensibilitate) spectrală absolută / *absolute-spectral-sensitivity characteristic* / *caractéristique de sensibilité spectrale absolue* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre lungimea de undă şi sensibilitatea radiantă spectrală absolută

caracteristică (de sensibilitate) spectrală relativă / *relative-spectral-sensitivity characteristic* / *caractéristique de sensibilité spectrale relative* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre lungimea de undă şi sensibilitatea radiantă spectrală relativă.

caracteristică de timp de propagare de grup / *group delay characteristic* / *caractéristique de temps de propagation de groupe* / Legea de variaţie a expresiei $\frac{d\beta}{d\varpi}$ pentru un canal de transmisiune în toată gama respectivă de frecvenţe, unde: β este defazajul lineic exprimat în radiani

la o frecvență dată; ω este viteza unghiulară exprimată în rad/sec. Dacă expresia $\frac{d\beta}{d\omega}$ rămâne constantă pentru toată banda de frecvențe care produce o anumită formă de undă, transmisiunea anvelopei formei de undă se efectuează fără distorsiuni, timpul de propagare al unui anumit punct, de exemplu al vârfului anvelopei, fiind egal cu timpul de propagare de grup.

caracteristică de transfer / *transfer characteristic / caractéristique de transfert* / Relația dintre un semnal de intrare și răspunsul corespunzător, în condiții definite. Exemplu: tensiunea electromotoare a unui termocuplu în funcție de temperatură. Note: 1. Relația se poate exprima sub forma unei ecuații matematice, a unui tabel numeric sau a unui graf. 2. Când semnalul de intrare variază în funcție de timp, funcția de transfer (raportul dintre transformata Laplace a semnalului de ieșire și cea a semnalului de intrare) este o formă a caracteristicii de transfer.

caracteristică de transfer [între doi electrozi] / *transfer characteristic [relating two electrodes] / caractéristique de transfert [entre deux électrodes]* / Caracteristică ce exprimă relația dintre curentul sau tensiunea unui electrod și curentul sau tensiunea altui electrod, tensiunile și/sau curenții celorlalți electrozi fiind constante.

caracteristică de transfer lumină-semnal / *light-signal transfer characteristic / caractéristique de transfert lumière-signal* / Caracteristică ce exprimă relația dintre iluminarea fotocatodului și curentul de semnal.

caracteristică dinamică a unui aparat de măsurare / *dynamic characteristic of a measuring instrument / caractéristique dynamique d'un appareil de mesure* / Mărime caracterizând comportamentul dinamic al unui aparat de măsurare.

caracteristică dinamică (a unui tub electronic) / *dynamic characteristic (of an electronic tube) / caractéristique dynamique (d'un tube électronique)* / Caracteristică pentru care mărimile considerate variază în funcție de timp.

caracteristică estimată / *estimated performance / performance estimée* / Viața unui sistem de izolație în serviciu, estimată potrivit procedurilor de evaluare stabilite, pe baza experienței în serviciu și/sau a rezultatelor încercărilor funcționale.

caracteristică externă (a unei mașini electrice) ⇐ caracteristică de sarcină (a unei mașini electrice) / *load characteristic (of an electrical machine) / caractéristique en charge (d'une machine électrique)* / Caracteristică a unei mașini electrice care reprezintă relația dintre tensiunea la borne și curentul de sarcină al unei mașini care funcționează la valori specificate ale excitației, factorului de putere și vitezei sau frecvenței.

caracteristică externă (a unui generator) / *voltage regulation characteristic / caractéristique externe (d'une génératrice)* / Caracteristică a unui generator care reprezintă relația dintre tensiunea la bornele înfășurării indusului și curentul de sarcină al unui generator în condiții specificate.

caracteristică fază-frecvență / *phase-frequency characteristic / caractéristique phase-fréquence* / Caracteristică reprezentând, în funcție de frecvență, defazajul componentei fundamentale a semnalului de ieșire al unui diport în raport cu un semnal de intrare sinusoidal de amplitudine specificată independentă de frecvență. Notă: În cazul unui diport liniar invariabil în timp, caracteristica fază-frecvență este reprezentată prin argumentul funcției de transfer izocrone.

caracteristică funcțională / *performance [qualitative meaning] / aptitude à la fonction* / Cea mai mică modificare a mărimii măsurate sau furnizate căreia i se poate atribui fără interpolare o valoare numerică.

caracteristică funcțională (a unui aparat de măsurare electronic) / *performance*

characteristic (of an electronic measuring equipment) / caractéristique fonctionnelle (d'un équipement de mesure électronique) / Una din mărimile atribuite unui echipament în vederea definirii calităților sale funcționale prin valori, toleranțe, domenii etc.

caracteristică funcțională (a unui generator de semnale) / *performance characteristic (of a signal generator) / caractéristique fonctionnelle (d'un générateur de signaux)* / Una din mărimile atribuite unui generator de semnale în vederea definirii prin valori, toleranțe, domenii etc. a calităților de funcționare a acestui generator. Notă: Termenul nu se aplică mărimilor de influență.

caracteristică instabilă / *unstable characteristic / caractéristique instable* / Caracteristică a unui sistem de frânare electrică în care pentru o poziție dată a elementelor de comandă, forța de frânare variază invers proporțional cu viteza trenului.

caracteristică intenționată / *intended performance / performance attendue* / Viață reprezentativă a unui sistem de izolație supus condițiilor de serviciu specificate în cod. Notă: Caracteristica intenționată nu constituie o garanție comercială.

caracteristică în sarcină (a unui emițător de radiații X) / *load characteristic (of an X-ray tube assembly) / caractéristique de charge (d'un émetteur radiogène)* / Sarcină maximă permisă de constructor în funcție de timp și de frecvența de repetiție.

caracteristică în sarcină reactivă ⇒ caracteristică de sarcină în curent reactiv

caracteristică în V (a unei mașini sincrone) / *V-curve characteristic / caractéristique en V* / Caracteristică a unei mașini sincrone care reprezintă relația dintre curentul din înfășurarea indusului și curentul de excitație, pentru valori constante ale tensiunii înfășurării indusului și ale sarcinii active.

caracteristică naturală a unui sistem / *inherent characteristic of a system / caractéristique naturelle d'un système* / Grafic sau formulă reprezentând relația ce leagă în regim permanent o mărime de ieșire (în practică, mărimea reglată) de o mărime de intrare a sistemului, în absența reglării, celelalte mărimi de intrare fiind menținute egale cu valori constante determinte.

caracteristică naturală de debit / *inherent flow characteristic / caractéristique intrinsèque de débit* / Relație între coeficientul de debit relativ și cursa relativă corespunzătoare. Această relație este independentă de mijloacele de manevră.

(caracteristică particulară) inferioară ⇒ minor [calificativ al unui element particular]

caracteristică principală (tensiune-curent) / *principal (voltage-current) characteristic / caractéristique (tension-courant) principale* / Caracteristică ce exprimă relația dntre tensiunea principală și curentul principal, având drept parametru curentul sau potențialul de poartă.

caracteristică probabilă a tensiunii de încercare / *prospective characteristic of a test voltage / caractéristique présumée d'une tension d'essai* / Caracteristică ce s-ar obține dacă nu s-ar produce nici o descărcare disruptivă.

caracteristică probabilistică / *measure [in the probabilistic treatment of dependability] / caractéristique, 4[probabiliste]* / Funcție sau mărime utilizată pentru descrierea unei variabile aleatoare sau a unui proces aleator. Notă: Caracteristici pentru o variabilă aleatoare sunt funcția de repartiție și speranța matematică.

caracteristică programabilă (a unui generator) / *programmable characteristic / caractéristique programmable* / Caracteristică a unui generator, precum frecvența, amplitudinea de ieșire, modulația etc., putând fi programată prin intermediul circuitelor logice compatibile.

caracteristică spectrală (a unui ecran luminescent) / *spectral characteristic (of a luminescent screen) / caractéristique*

spectrale (d'un écran luminescent) / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre fluxul radiant spectral al ecranului şi lungimea de undă.

caracteristică spectrală (a unui tub catodic) / *spectral characteristic (of a cathode-ray tube)* / *caractéristique spectrale (d'un tube à rayons cathodique)* / Caracteristică ce exprimă relaţia dintre fluxul radiant spectral emis de tub şi lungimea de undă.

caracteristică stabilă / *stable characteristic* / *caractéristique stable* / Caracteristică a unui sistem de frânare electrică în care forţa de frânare creşte sau este sensibil constantă cu creşterea vitezei, fără a se recurge la o reglare manuală sau cu ajutorul unui dispozitiv automat.

caracteristică statică a unei sarcini / *steady-state load characteristic* / *caractéristique statique d'une charge* / Relaţie de dependenţă între puterea absorbită de o sarcină şi tensiunea sau frecvenţa la bornele sarcinii în condiţii de regim permanent.

caracteristică statică (a unui dispozitiv electronic) / *static characteristic (of an electronic device)* / *caractéristique statique (d'un dispositif électronique)* / Caracteristică în care mărimile considerate variază cvasistatic.

caracteristică tensiune-curent de excitaţie / *saturation characteristic (of an electrical machine)* /... / Caracteristică a unei maşini electrice care reprezintă relaţia dintre tensiunea la bornele înfăşurării indusului şi curentul de excitatie în condiţii specificate de sarcină, de viteză etc.

caracteristică timp de propagare-frecvenţă / *delay* / *frequency characteristic* / *caractéristique temps de propagation* / *fréquence* / Caracteristică reprezentând, în funcţie de frecvenţă, timpul de propagare de grup între intrarea şi ieşirea unui diport liniar invariabil în timp a unui semnal în condiţii specificate.

caracteristică timp-curent (a unui aparat de comutare) / *time-current characteristic (of a switching device)* / *caractéristique temps-courant (d'un appareil de connexion)* / Curbă care dă durata – de exemplu, durata de pre-arc sau durata de funcţionare – în funcţie de curentul prezumat în condiţii determinate de funcţionare.

caracteristică tip diodă (a unui tub multielectrod) / *diode characteristic (of a multi-electrode tube)* / *caractéristique en diode* / Caracteristică ce exprimă dependenţa funcţională a curentului catodic de tensiunea faţă de catod a grupului tuturor celorlalţi electrozi scurtcircuitaţi între ei.

caracteristică tranzitorie a unei sarcini / *transient load characteristic* / *caractéristique transitoire d'une charge* / Relaţie de dependenţă între puterea absorbită de o sarcină şi tensiune sau frecvenţă în condiţii de regim tranzitoriu.

caracteristici ale limitelor maximă şi minimă ale timpului de funcţionare / *curves of maximum and minimum limits of the operating time* / *courbes limites maximale et minimale du temps de fonctionnement* / Curbe ale erorilor limită situate de o parte şi alta a curbei teoretice temporizare-mărime caracteristică şi care identifică valorile maxime şi minime ale timpului de funcţionare a releului, corespunzătoare fiecărei valori a mărimii caracteristice.

caracteristici ale unui motor / *motor characteristic* / *caractéristiques d'un moteur* / Stare a vitezei, a curentului, a cuplului sau a efortului de tracţiune, precum şi a puterii furnizate de către un motor care funcţionează în diferite condiţii specificate.

caracteristici de funcţionare / *performance characteristics* / *caractéristiques de fonctionnement* / Tabel cantitativ al parametrilor specifici care definesc funcţiile şi capacităţile unui dispozitiv (aparat) în condiţii statice sau dinamice specificate, sau ca rezultat al unei încercări specifice.

caracteristici de funcţionare de referinţă / *reference performance characteristics* / *caractéristiques de fonctionnement de référence* / Caracteristici de funcţionare realizate în condiţii de funcţionare de referinţă.

caracteristici nominale (ale unei lămpi) / *rating (of a lamp)* / *caractéristiques assignées (d'une lampe)* / Ansamblul valorilor nominale şi a condiţiilor de funcţionare ale unei lămpi, utilizate pentru a o caracteriza şi a o proiecta.

caracteristici nominale (ale unei maşini electrice rotative) / *rating (of an electrical rotating machine)* / *caractéristiques assignées (d'une machine électrique tournante)* / Ansamblul valorilor numerice ale mărimilor electrice şi mecanice, asociate duratelor şi ordinea lor de succesiune în timp, atribuite maşinii electrice rotative de către constructor şi indicate pe placa identificatoare, maşina fiind conformă condiţiilor specificate.

caracteristici nominale ale unui vehicul electric / *rating of an electric vehicle* / *caractéristiques assignées d'un véhicule électrique* / Caracteristicile nominale sau, dacă e cazul, suma caracteristicilor nominale ale maşinilor sau ale altor aparate care limitează performanţele vehiculului în condiţii de funcţionare specificate.

carcasă / *casing* / *carcasse* / Cadrul şi mantalele metalice exterioare care suportă şi conţin materialele refractare şi izolaţia termică.

carcasă a bobinei polare ⇒ suport al bobinei polare

carcasă a cutiei de viteze / *gear case* / *carter d'engrenage* / Cutie de protecţie mecanică servind drept rezervor de ulei de gresare pentru angrenaje.

carcasă a lămpii ⇐ locaş de lampă / *lamp housing* / *logement de lampe* / Parte a structurii care comportă dispozitivul de contact cu soclul unei lămpi infraroşii.

carcasă (a unei maşini electrice rotative) / *frame (of an electrical rotating machine)* / *carcasse (d'une machine électrique tournante)* / Piesă sau ansamblu de piese de susţinere a înfăşurărilor statice şi a altor părţi statice ale unei maşini electrice rotative.

carcasă (a unui dispozitiv de comandă) / *cover (plate) (of a control)* / *couvercle (d'un dispositif de commande)* / Parte accesibilă atunci când dispozitivul de comandă este montat pentru utilizare normală şi care poate fi îndepărtată numai cu o unealtă, dar nu neapărat de tip special.

carcasă culisantă / *end-shift frame* / *carcasse coulissante* / Carcasă astfel construită încât să poată fi deplasată în lungul axei arborelui maşinii în scop de control.

carcasă de bobină / *field pole (of a coil)* / *carcasse de bobine* / Structură metalică sau din alt material destinată susţinerii spirelor unei bobine.

carcasă (de releu de protecţie) / *case (of a relay)* / *boîtier (d'un relais)* / Soclul şi capacul unui releu sau ale unui ansamblu de relee.

carcasă deschisă / *skeleton frame* / *carcasse ajourée* / Carcasă stator destinată fixării pachetului, fără a-l închide.

carcasă închisă / *box frame* / *carcasse fermée* / Carcasă stator de forma unei cutii închise la extremităţi şi pe laturi şi care închide pachetul stator.

carcasă lamelară / *laminated frame* / *carcasse feuilletée* / Carcasă stator formată din tole asamblate cu scoabe, buloane sau nituri, cu sau fără plăci adiţionale de consolidare.

carcasă masivă / *solid frame* / *carcasse massive* / Carcasă monobloc turnată, forjată sau sudată din elemente care trebuie să asigure continuitatea electrică şi magnetică a carcasei.

carcasă orientabilă / *rotatable frame* / *carcasse orientable* / Carcasă stator care poate fi rotită cu un unghi limitat în jurul axei arborelui maşinii.

carcasă stator / *stator frame* / *carcasse stator* / Ansamblu care susţine pachetul stator.

card magnetic ⇒ cartelă magnetică

cârlig al susținătorului filamentului / *support hook* / *crochet* / Extremitate a unui suport în formă de cârlig.

cârlig pentru fixarea troleului / *pole hook* / *repos de perche* / Cârlig care menține prăjina troleului în poziția cea mai joasă, atunci când nu este în exploatare.

cârlig pentru suspendarea lanțului de izolatoare ⇒ armătură pentru suspendarea lanțului de izolatoare

carotaj electric ⇐ foraj electric / *electrical bore-hole prospecting* / *carottage électrique* / Metodă de identificare a straturilor de teren penetrate în timpul forajului, prin metode electrice, în particular prin măsurări ale rezistivității.

carotaj radioactiv / *radioactive well logging* / *radiocarottage* / Măsurare prin sondaj în profunzime într-un puț a radioactivității naturale sau induse emisă de diverse straturi de roci traversate de sondă.

carte individuală (a aparatului) / *logbook* / *livret individuel* / Document tehnic destinat înregistrării diferitelor date referitoare la istoria unui aparat de măsurare (punerea în funcțiune, verificarea exactității, întreținerea, stocarea, datele privind reparațiile și modificările etc.). De asemenea, acest document poate conține datele esențiale referitoare la aparatul propriu-zis (instalarea, specificațiile principale, caracteristicile fundamentale individuale etc.).

cartelă / *card* / *carte* / Dispozitiv periferic folosit pentru a conecta diverse echipamente (discuri magnetice, monitoare, rețele de calculatoare etc.) la un sistem de calcul. Notă: Cartelele sunt ușor de montat într-un calculator, datorită standardizării conectorilor electrici și a modului de prindere mecanică.

cartelă cu crestături / *edge-notched card* / *carte à aiguilles* / Tip desuet de cartelă pe care datele sunt reprezentate prin crestături făcute pe margini.

cartelă cu microfilm / *aperture card* / *carte à fenêtre* / Cartelă prevăzută cu una sau mai multe deschideri destinate a recepționa micro-imagini.

cartelă cu perforații marginale / *edge-punched card [along the edges]* / *carte à perforations marginales* / Tip desuet de cartelă care are configurații de perforații plasate pe piste în lungul marginilor.

cartelă de perforat / *(punch) card* / *carte (à perforer)* / Tip desuet de cartelă pe care pot fi executate configurații de perforații.

cartelă magnetică ⇐ card magnetic / *magnetic card* / *carte magnétique* / Suport de memorare a informațiilor, confecționat de cele mai multe ori din plastic sau carton, în care s-a inserat din fabricație o bandă magnetică pe care s-au stocat informațiile respective prin înregistrare magnetică. Exemple: Băncile oferă utilizatorilor lor astfel de cartele pentru a le permite să extragă sume de bani de la puncte de acces speciale (numite ATM - Automatic Teller Machine, aparat bancar automat). Cartelele magnetice mai sunt folosite pentru controlul accesului personalului în unele instituții sau în mijloacele de transport.

cartelă perforată / *(punched) card* / *carte perforée* / Suport de introducere a datelor, folosit în perioada de început a erei informatice, confecționat din carton subțire pe care erau executate configurații de perforații, care permiteau stocarea codificată a până la 80 de caractere, reprezentate prin două sau trei perforații, realizate pe câte una din cele 12 linii orizontale ale cartelei.

cartelă telefonică / *phonecard* / *télécarte* / Cartelă prevăzută cu un dispozitiv electronic, concepută pentru a permite plata serviciilor de telecomunicații.

carton electroizolant ⇐ presspan ⇐ preșpan / *pressboard* / *pressboard* / Carton fabricat în mod obișnuit pe o mașină cu tambur pentru cartoane, din pastă de origine vegetală de mare puritate

chimică, caracterizat prin densitate aparent relativ mare, grosime uniformă, suprafaţă netedă, rezistenţă mecanică ridicată, flexibilitate şi proprietăţi electroizolante. Pentru unele utilizări, suprafaţa sa poate fi tratată.

carton electroizolant dur (precomprimat) ⇐ carton electroizolant pentru transformatoare / *precompressed pressboard / pressboard précomprimé* / Carton electroizolant care în timpul presării a fost încălzit pentru îndepărtarea excesului de apă şi pentru consolidarea legăturilor între straturile elementare.

carton electroizolant pentru transformatoare ⇒ carton electroizolant dur (precomprimat)

carton electroizolant stratificat / *laminated pressboard / carton comprimé et contrecollé* / Carton electroizolant fabricat din straturi suprapuse de material legate între ele cu un adeziv.

carton (electrotehnic) / *board (for electrical purposes) / carton (à usages électriques)* / Termen generic ce se aplică unor tipuri de hârtie adesea caracterizate printr-o rigiditate mecanică relativ mai ridicată. Notă: Pentru unele utilizări, materialele care au gramajul sub 225 grame pe metru pătrat sunt considerate hârtii, iar cele cu gramaj egal sau superior acestei valori sunt considerate cartoane.

cartuş / *screw shell / chemise filetée* / Piesă cilindrică cu filet interior, de tip Edison, având rolul de a reţine lampa prin înfiletare. Notă: În unele cazuri, prin construcţie, cartuşul este fixat permanent sau integrat în manşonul duliei.

cartuş de discuri / *disk cartridge / cartouche de disques* / Disc magnetic sau pachet de discuri magnetice care pot fi retrase în bloc dintr-o unitate de discuri, împreună cu carcasa lor inseparabilă.

casă a fiderului ⇒ cabină de acordare a antenei

cascadă Kraemer ⇒ sistem Kraemer

cascadă Kraemer modificată / *modified Kraemer system / commande Kraemer modifiée* / Mod de comandă care permite varierea turaţiei unui motor de inducţie cu inele sub valoarea de sincronism, puterea de alunecare fiind recuperată prin intermediul unui dispozitiv convertizor conectat electric la secundarul motorului de inducţie şi la un motor auxiliar de curent cotinuu. Motorul auxiliar poate fi cuplat direct la arborele motorului de inducţie sau poate aparţine unui grup converizor permiţând restituirea către reţea a puterii de alunecare.

cascadă Kraemer statică ⇒ sistem de reglare Kraemer static

cascadă Ward-Léonard ⇒ sistem de reglare Ward-Léonard

cască ⇒ receptor aural

cască (de ascultare) / *headphone / casque (d'écoute)* / Ansamblu format dintr-un singur receptor sau din două receptoare aurale şi un dispozitiv de susţinere a acestui ansamblu pe capul ascultătorului, destinat menţinerii contactului dintre receptor şi urechea ascultătorului. Exemple: casca monofonică, casca stereofonică.

cască telefonică / *(telephone) earcap / pavillion d'un écouteur (téléphonique)* / Parte a microreceptorului aplicată de utilizator la ureche.

cască telefonică [indicator de echilibru] / *earphone [balance indicator] / écouteur [indicateur d'équilibre]* / Receptor telefonic simplu (cască) care permite perceperea trecerii unui curent slab de frecvenţă audibilă, utilizat în principal ca indicator de echilibru în metodele de măsurare de zero.

caseta lagărului cu cuzinet / *plug-in type bearing / boîte-palier à coussinet* / Ansamblu complet format dintr-un cuzinet cu alunecare, din baia lagărului şi dintr-un reazem, destinat montării într-un scut al maşinii.

caseta lagărului cu rulmenţi / *cartridge type bearing / boîte-palier à roulement* / Ansamblu complet format dintr-un rulment cu bile sau cu role şi dintr-o casetă

de rulment, destinat montării într-un scut al maşinii.

casetă (de bandă magnetică) / *(magnetic tape) cassette / cassette (de bande magnétique)* / Carcasă (cutie) care conţine o bandă magnetică prelucrabilă fără a fi extrasă din carcasă.

casetă de plumb / *cask / château de plomb* / Recipient blindat utilizat pentru stocarea sau transportul materialelor radioactive.

casetă de semnalizare / *annunciator / annonciateur* / Dispozitiv indicator care afişează o legendă luminată din interior la recepţia unui semnal de iniţiere.

casetă magnetică / *magnetic cartridge / cassette magnétique* / Dispozitiv de stocare a datelor. Notă: O casetă magnetică este compusă dintr-o casetă de plastic, două role şi un angrenaj de antrenare a benzii, banda aferentă şi un dispozitiv de reflexie utilizat pentru detectarea capetelor benzii. Datorită fiabilităţii şi capacităţilor mari de stocare a datelor, casetele magnetice sunt utilizate în principal pentru salvarea informaţiilor de pe harddiscuri (aşa-numita operaţie de backup – salvare).

casetă portperie / *brush box / gaine de porte-balais* / Parte a portperiei care conţine peria.

casetă radiografică / *radiographic cassette / cassette radiographique* / Recipient pentru filmele radiografice cu înveliş opac pentru lumina obişnuită şi transparent pentru radiaţiile X. Notă: Casetele pot conţine ecrane de întărire sau pot fi prevăzute pentru utilizarea filmelor fără ecran.

câştig, 1[proces] / *gain, 1[process] / gain, 1[processus]* / Creşterea, între două puncte, a unei puteri electrice, electromagnetice sau acustice.

câştig, 2[mărime] / *gain, 2[quantity] / gain, 2[grandeur]* / Expresia cantitativă a creşterii unei puteri în raport cu valorile în două puncte ale unei puteri sau ale unei mărimi legate de putere printr-o relaţie bine definită. Note: 1. Prin extensie, termenul poate reprezenta raportul puterilor într-o situaţie dată şi în condiţi de referinţă. 2. În general, câştigul se exprimă în unităţi logaritmice printr-o valoare pozitivă sau negativă. Dacă valoarea câştigului în unităţi logaritmice este negativă, acesta poate fi înlocuit cu atenuarea.

câştig al antenelor pentru un traseu / *path antenna gain / gain des antennes pour un trajet* / Suma câştigurilor, exprimate în dB, ale antenelor utilizate pentru o legătură radioelectrică, diminuată eventual cu scăderea câştigului antenei.

câştig al dispozitivului de adaptare ⇒ amplificare de transfer (a unui diport)

câştig (al unei antene) / *gain function / fonction de gain (d'une antenne)* / Funcţie care reprezintă câştigul izotrop al unei antene în diferite direcţii ale spaţiului.

câştig (al unei antene de recepţie) / *aerial gain / gain d'une antenne (de réception)* / Raportul, exprimat în dB, dintre puterea furnizată sarcinii rezistive specificate atunci când antena este optim dispusă în câmpul uniform al unei unde electromagnetice plane de polarizare rectilinie şi puterea disponibilă la bornele unui dipol în semiundă corect încărcat şi optim dispus în acelaşi câmp. Notă: Câştigul unei antene poate fi exprimat în raport cu antena izotropă, câştigul unui dipol în semiundă raportat la antena izoptropă fiind teoretic egal cu 2,15 dB.

câştig (al unui amplificator)/ *gain / gain* / Măsură a gradului de amplificare oferit de un amplificator. Notă: Câştigul se exprimă în dB sau ca un factor scalar ce exprimă raportul dintre mărirea semnalului la ieşire şi mărimea semnalului la intrarea dispozitivului.

câştig (al unui aparat de măsurare) / *gain (of a measuring instrument) / gain (d'un instrument de mesurage)* / Raportul dintre valorile mărimilor de aceeaşi natură de la ieşirea şi intrarea unui dispozitiv sau sistem, atunci când acest raport este egal sau superior unităţii.

câştig (al unui cuadripol) / *gain (of a four-terminal network)* / *gain (d'un quadripôle)* / Raportul dintre două mărimi reale sau complexe de aceeaşi natură măsurate la ieşirea, respectiv la intrarea unui cuadripol, pentru impedanţe de intrare şi de ieşire specificate. Exemple: câştig de putere, câştig de tensiune, câştig de curent.

câştig (al unui multiplicator de electroni într-un tub fotomultiplicator) / *gain (of an electron multiplier in a photomultiplier tube)* / *gain (d'un multiplicateur d'électrons dans un tube photomultiplicateur)* / Numărul de electroni colectaţi, în condiţii de utilizare determinate, de electrodul de ieşire al tubului fotomultiplicator pentru fiecare electron primit de prima dinodă.

câştig (al unui tub fotomultiplicator) / *gain (of a photomultiplier tube)* / *gain (d'un tube photomultiplicateur)* / Raportul dintre curentul anodic de ieşire şi curentul emis de fotocatod pentru

câştig compus (al unui biport) ⇐ amplificare totală (a unui biport) / *composite gain (of a two port network)* / *gain composite (d'un biporte)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea aparentă furnizată de o sursă unei sarcini specificate, după inserţia unui diport dat între o sursă şi sarcină, şi puterea aparentă furnizată de aceeaşi sursă unei sarcini astfel încât factorul de reflexie la interfaţă să fie nul. Notă: Dacă raportul care determină câştigul compus este inferior unităţii, valoarea sa în dB este negativă şi se poate utiliza inversa acesteia sau valoarea sa în dB cu semn schimbat, numită "atenuare compusă".

câştig de convergenţă ⇐ câştig de focalizare / *convergence gain* / *gain de convergence* / Factorul de convergenţă exprimat în dB.

câştig de conversie ⇐ amplificare a etajului de conversie / *mode conversion gain* / *gain de conversion (de mode)* / Câştig de putere datorat unei conversii de mod în ghidurile de unde. Notă: În general, câştigul de conversie de mod se exprimă în dB.

câştig de conversie [regenerare] / *breeding gain* / *gain de surgénération* / Diferenţa dintre raportul de conversie şi unitate.

câştig de conversie al unui preamplificator / *preamplifier conversion gain* / *gain de conversion du préamplificateur* / Raportul dintre tensiunea exprimată în volţi a semnalului de ieşire şi sarcina exprimată în coulombi a semnalului de intrare. Semnalul de intrare poate fi exprimat în keV pentru un material detector dat.

câştig de conversie (liniar) / *(linear) conversion gain* / *gain de conversion* / Pentru un preamplificator sau un amplificator, raportul dintre mărimea fizică de ieşire şi mărimea fizică de intrare.

câştig de focalizare ⇒ câştig de convergenţă

câştig de inserţie (a unui biport) ⇐ amplificare de inserţie (a unui biport) / *insertion gain (of a two-port network)* / *gain d'insertion (d'un biporte)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea aparentă într-un punct al unui canal de transmisiune după inserarea unui diport dat imediat în amonte de acest punct şi puterea în acelaşi punct înainte de inserţia biportului. Notă: Dacă raportul care determină câştigul de inserţie este inferior unităţii, valoarea sa în dB este negativă şi se poate utiliza inversul acestuia sau valoarea sa în dB cu semn schimbat numită "atenuare de inserţie".

câştig de înălţime / *height gain* / *gain de hauteur* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre câmpul electromagnetic într-un punct dat şi câmpul în alt punct situat pe verticala precedentului, la o înălţime de referinţă. Note: 1. Câştigul de înălţime exprimat în dB poate fi negativ. 2. În cazul difracţiei sferice de către Pământ, înălţimea de referinţă curent utilizată depinde de lungimea de undă şi de factorul de multiplicare al razei aparente terestre.

câştig de obstacol / *obstacle gain* / *gain d'obstacle* / Raportul, exprimat în general în dB, dintre câmpul electromagnetic datorat propagării prin difracţie de către un obstacol izolat şi câmpul care ar rezulta numai din propagarea prin difracţie sferică, în absenţa obstacolului.

câştig de putere (al unei antene într-o direcţie) / *power gain of an antenna (in a given direction)* / *gain en puissance d'une antenne (dans une direction donnée)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea necesară la intrarea unei antene de referinţă şi puterea furnizată la intrarea unei antene date, astfel încât cele două antene să producă într-o direcţie dată acelaşi câmp la aceeaşi distanţă. În absenţa specificării direcţiei, câştigul indicat corespunde direcţiei în care tensiunea cimomotoare este maximă, specificându-se în fiecare caz antena de referinţă utilizată şi direcţia aleasă pentru aceasta ca, de exemplu, dipolul în semiundă cu direcţia specificată în planul mediator sau antena izotropă izolată în spaţiu şi fără pierderi.

câştig de putere (al unui tub amplificator) / *power gain (of an amplifier tube)* / *gain en puissance (d'un tube amplificateur)* / Raportul dintre puterea de ieşire a unui tub amplificator funcţionând în condiţii date şi puterea absorbită la un electrod de comandă.

câştig de putere disponibilă (a unui biport) ⇐ amplificare de putere disponibilă (a unui biport) / *available-power gain (of a two-port network)* / *gain en puissance disponible (d'un biporte)* / Raportul dintre puterea disponibilă a ansamblului constituit dintr-o sursă asociată în cascadă cu un diport dat şi puterea disponibilă a sursei singure.

câştig de putere disponibilă (al unui tub amplificator) / *available power gain (of an amplifier tube)* / *gain de puissance disponible (d'un tube amplificateur)* / Raportul dintre puterea de ieşire a tubului amplificator funcţionând în condiţii date şi puterea disponibilă de excitaţie. Notă: Acest raport este exprimat, în general, în dB.

câştig de reflexie / *reflection gain* / *gain dû aux réflexions* / Raportul, exprimat în dB, dintre puterea aparentă transmisă unui receptor de impedanţă diferită de cea a sursei şi puterea aparentă care ar fi transmisă dacă impedanţa receptorului ar fi egală în modul şi argument cu cea a sursei.

câştig de transfer (al unui diport) ⇒ amplificare de transfer (a unui diport)

câştig diferenţial (al unui tub pentru microunde) / *differential gain (of a microwave tube)* / *gain différentiel (d'un tube pour hiperfrequences)* / Raportul dintre valoarea minimă şi valoarea maximă a câştigului pentru o mică modulaţie de amplitudine la o frecvenţă dată, între două niveluri date ale purtătoarei la intrare sau la ieşire.

câştig diferenţial de putere / *incremental power gain* / *gain différentiel en puissance* / Raportul dintre variaţia unei puteri de ieşire şi o creştere infinitezimală a puterii absorbite la un electrod de comandă.

câştig diferenţial în tensiune / *incremental voltage gain* / *gain différentiel de tension* / Raportul dintre variaţia tensiunii de ieşire şi o mică variaţie a tensiunii aplicate la intrare (tensiune de excitaţie) care o determină.

câştig izotrop (al unei antene, într-o direcţie dată) / *(absolute) gain (of an antenna, in a given direction)* / *gain isotrope (d'une antenne, dans une direction)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre intensitatea de radiaţie a unei antene într-o direcţie dată şi intensitatea de radiaţie care ar fi obţinută dacă totalitatea puterii furnizate de antenă ar radia în mod egal în toate direcţiile spaţiului. Note: 1. Dacă nu se specifică o direcţie anume, se consideră aceea în care intensitatea de radiaţie a antenei este maximă. 2. Pentru o antenă fără pierderi,

câştigul izotrop este egal cu directivitatea în aceeaşi direcţie.

câştig izotrop (parţial) (al unei antene, pentru o polarizare specificată) / *partial gain (of an antenna, for a given polarization)* / *gain isotrope (partiel) (d'une antenne, pour une polarisation spécifiée)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre partea din intensitatea de radiaţie a unei antene într-o direcţie dată corespunzătoare unei polarizări date şi intensitatea de radiaţie care ar fi obţinută dacă totalitatea puterii furnizate de antenă ar radia în nod egal în toate direcţiile spaţiului. Note: 1. Dacă nu se specifică o direcţie anume, se consideră aceea în care intensitatea de radiaţie a antenei este maximă. 2. Câştigul izotrop al unei antene este suma câştigurilor izotrope parţiale, exprimate ca raporturi de puteri, pentru două polarizări ortogonale.

câştig în conversie al unui preamplificator / *preamplifier conversion gain* / *gain de conversion du préamplificateur* / Raportul dintre tensiunea exprimată în volţi a semnalului de ieşire şi sarcina exprimată în coulombi a semnalului de intrare. Semnalul de intrare poate fi exprimat în keV pentru un material detector dat.

câştig în putere transferată (a unui biport) / *exchangeable power gain (of a two-port device)* / *gain en puissance échangeable (d'un biporte)* / Raportul dintre puterea transferată a ansamblului constituit dintr-o sursă asociată în cascadă cu un diport dat şi puterea transferată a sursei singure.

câştig în regim de saturaţie / *saturation gain* / *gain en régime de saturation* / Câştig de putere disponibil pentru puterea de saturaţie.

câştig la semnale mici / *small-signal gain* / *gain en petits signaux* / Câştig al puterii de excitaţie în regim de semnal mic.

câştig optim / *optimum gain* / *gain optimal* / Cea mai mare valoare a câştigului care poate fi obţinută prin reglare atunci când tubul funcţionează în condiţii date.

câştig relativ (al unei antene, raportat la o antenă de referinţă) / *relative gain (of an antenna with respect to that of a reference antenna)* / *gain relatif (d'une antenne, par rapport à une antenne de référence)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre câştigul izotrop parţial al unei antene într-o direcţie specificată şi câştigul izotrop maxim al unei antene de referinţă având polarizarea pentru care câştigul izotrop parţial al antenei este considerat. Note: 1. Dacă antena de referinţă are în direcţia considerată aceeaşi polarizare cu antena, câştigul relativ este raportul câştigurilor izotrope. 2. Dacă nu se specifică o direcţie anume, se consideră cea în care intensitatea de radiaţie a antenei este maximă. 3. Se consideră frecvent ca antenă de referinţă dipolul în semiundă fără pierderi, dipolul electric elementar sau o antenă verticală la sol fără pierderi, foarte scurtă.

câştig relativ de putere raportat la un dipol în semiundă / *power gain referred to a half-wave dipole* / *gain relatif (d'une antenne, par rapport à un doublet en demi-onde)* / Câştig în putere al unei antene într-o direcţie dată când antena de referinţă este un dipol în semiundă fără pierderi, izolat în spaţiu şi al cărui plan ecuatorial conţine direcţia dată. Notă: Diferenţa în dB dintre câştigul izotrop al unei antene şi câştigul său relativ în raport cu dipolul în semiundă este de 2,15 dB.

câştig sincron / *synchronous gain* / *gain synchrone* / Câştig în regim de semnal mic al unui amplificator realizat atunci când toate circuitele rezonante sunt acordate pentru obţinerea semnalui de ieşire maxim. Notă: Această valoare a câştigului este mai mare decât cea a câştigului în regim de semnal mic, obţinută atunci când tubul este acordat pentru a furniza ieşirea maximă în regim de semnal mare.

cât =! raport [rezultat al unei împărţiri] / *quotient [result of a division]* / *quotient*

[résultat d'une division] / Număr sau mărime ce reprezintă rezultatul operaţiei de împărţire. Note: 1. Termenul "cât" este utilizat în domeniul mărimilor fizice pentru a compara mărimi de aceeaşi natură sau de naturi diferite. 2. Câtul a/b se exprimă "câtul dintre a şi b".

cataforeză [fenomen] / *cataphoresis [phenomenon]* / *cataphorèse [phénomène]* / Migrarea particulelor încărcate printr-un fluid sau plasmă sub influenţa unui câmp electric.

catalog, 1[sens general] / *catalog(ue), 1[general meaning]* / *catalogue, 1[sens général]* / Tabelă directoare de fişiere şi biblioteci, care conţine referiri asupra amplasării lor şi alte informaţii caracteristice. Notă.: Un catalog poate conţine şi alte informaţii cum ar fi: tipurile de periferice în care se află fişierele, parolele, factorii de blocare.

catalog, 2[baze de date] / *catalogue, 2[data base]* / *catalogue, 2[base de données]* / Colecţie de informaţii referitoare la o aplicaţie de baze de date: fişierele de date necesare, programele şi formularele ce alcătuiesc aplicaţiile. Exemplu: Un catalog dBASE conţine numele tuturor fişierelor bazei de date, împreună cu o scurtă descriere a fiecărui fişier, programele dBASE ce exploatează aceste fişiere, formularele ecran folosite pentru vizualizarea şi introducerea datelor, formularele de tipărire la imprimantă etc. Cataloagele permit gruparea aplicaţiilor pe categorii de prelucrări (poate exista astfel un catalog pentru aplicaţia de salarizare a personalului, un altul pentru aplicaţia de gestiune a stocurilor, un altul pentru evidenţa personalului unei întreprinderi etc.).

catalog, 3[în gestiunea fişierelor] / *catalogue, 3[in file management]* / *répertoire [en gestion des fichiers]* / Mecanism folosit în sistemul de gestiune a fişierelor pentru a structura mulţimea fişierelor din sistem şi pentru a adresa simbolic fişierele (prin asocierea de nume complete). Notă: De obicei un catalog este tot un fişier ce conţine componente numite "intrări în catalog" asociate unor fişiere sau / şi cataloage. Fiecare intrare ar putea conţine numele fişierului şi identificatorul său unic în sistem (dar în unele sisteme mai sunt memorate şi alte informaţii). Cataloagele alcătuiesc o structură ierarhică (arborescentă).

catalog (de fişiere) / *file directory* / *répertoire (de fichiers)* / Fişier special ce realizează corespondenţa între numele simbolice ale fişierelor şi identificatorul lor unic în sistem. Prin utilizarea cataloagelor, fişierele se pot grupa după proprietarul lor, aplicaţia la care aparţin, timpul de viaţă în sistem, importanţa lor etc. Prin realizarea unei ierarhii de cataloage este posibil ca mai multe fişiere distincte să poarte acelaşi nume şi un fişier să fie utilizat cu mai multe nume simbolice. Securitatea fişierelor se realizează şi prin împiedicarea accesării cataloagelor de către utilizatori neautorizaţi. Vezi *catalog, 3[în gestiunea fişierelor]*.

(a) cataloga / *(to) catalog* / *cataloguer* / A introduce într-un catalog informaţii referitoare la un fişier sau o bibliotecă.

cataractă / *cataracts* / *cataracte* / Opacitate a cristalinului împiedicând parţial sau total transmisiunea luminii, ca rezultat al diverselor cauze, inclusiv al iradierii.

categorie 0 [de contacte] / *category 0 contact* / *catégorie 0 [de contacts]* / Categorie de utilizare a contactelor având următoarele caracteristici: tensiunea de contact maximă de 30 mV şi curentul de contact maxim de 10 mA.

categorie 1 [de contacte] / *category 1 contact* / *catégorie 1 [de contacts]* / Categorie de utilizare a contactelor având următoarele caracteristici: tensiunea de contact cuprinsă între 30 mV şi 60 V, iar curentul de contact între 10 mA şi 0,1 A.

categorie 2 [de contacte] / *category 2 contact* / *catégorie 2 [de contacts]* / Categorie de utilizare a contactelor având următoarele caracteristici: tensiunea de

contact cuprinsă între 5 V şi 250 V şi curentul de contact între 0,1 A şi 1 A.

categorie 3 [de contacte] / *category 3 contact* / *catégorie 3 [de contacts]* / Categorie de utilizare a contactelor având următoarele caracteristici: tensiunea de contact cuprinsă între 5 V şi 600 V şi curentul de contact între 0,1 A şi 100 A.

categorie de protecţie termică / *category of thermal protection* / *catégorie de protection thermique* / Indicare a nivelului temperaturii admisibile pe care o poate atinge o maşină electrică rotativă când este supusă unei suprasarcini termice.

categorie de utilizare (pentru un aparat de comutare) / *utilization category (for a switching device)* / *catégorie d'emploi (pour un appareil de connexion)* / Ansamblu de recomandări specificate referitoare la condiţiile în care aparatul de comutare sau siguranţa fuzibilă îşi îndeplinesc rolul, recomandări alese pentru a reprezenta un grup caracteristic de aplicaţii practice.

categorie de utilizator / *user class of service* / *catégorie d'usager* / Categorie care defineşte caracteristicile comunicaţiilor oferite utilizatorului unui serviciu public de telecomunicaţii. Exemple de caracteristici: debitul binar, modul de stabilire a comunicaţiilor, modul de exploatare a terminalului, structura codului, restricţiile de serviciu.

catelectrotonus / *catelectrotonus* / *catélectrotonus* / Electrotonus produs în regiunea catodului.

catenară / *catenary aerial cable* / *câble caténaire* / Cablu aerian suspendat de un cablu portant în puncte succesive.

catenară [linie de contact] ⇒ linie de contact catenară

catenară înclinată / *inclined catenary* / *caténaire inclinée* / Linie catenară în care firul sau firele de contact sunt suspendate de cablul purtător prin intermediul pendulelor înclinate, aşa încât firul sau firele de contact păstrează totuşi un traseu aproximativ corespunzător cu cel al axei căii ferate.

catenară poligonală / *polygonal equipment* / *caténaire polygonale* / Linie catenară la care toate conductoarele, chiar şi cele situate în curbă sunt dispuse în acelaşi plan vertical, format între fiecare dintre stâlpii de susţinere care alcătuiesc vârfurile unui poligon.

cation / *cation* / *cation* / Ion încărcat pozitiv.

catod (al unui arzător cu plasmă cu arc netransferat sau transferat) / *cathode (of a non-transferred or transferred arc plasma torch)* / *cathode (d'une torche à plasma d'arc non transféré ou transféré)* / Electrodul negativ al unui arzător cu plasmă cu arc în curent continuu. Note: 1. Catodul poate fi constituit dintr-un material de mare conductivitate electrică şi termică, de exemplu din cupru, şi dintr-un metal refractar sau răcit cu apă, de exemplu din tungsten, răcit cu apă dacă este necesar. 2. Într-un arzător cu plasmă cu arc transferat, electrodul de întoarcere a curentului serveşte uneori de catod.

catod (al unui dispozitiv) / *cathode (of a device)* / *cathode (d'un dispositif)* / Electrod capabil să emită purtători de sarcină negativă către un mediu de conductivitate mai mică sau să colecteze purtători de sarcină pozitivă proveniţi de la mediul respectiv.

catod (al unui tub de radiaţii X) / *cathode (of an X-ray tube)* / *cathode (d'un tube radiogène)* / Electrod constituit, în general, dintr-un filament de tungsten incandescent emiţând electroni într-un tub de radiaţii X.

catod (al unui tub electronic) / *cathode (of an electronic tube)* / *cathode (d'un tube électronique)* / Electrod care constituie sursa emisiei electronice dorite.

catod cald / *hot cathode* / *cathode chaude* / Catod ce trebuie încălzit pentru a produce emisia termoelectronică dorită.

catod cu arc (electric) / *arc cathode* / *cathode à arc* / Catod a cărui emisie de

electroni se automenţine cu o cădere mică de tensiune aproximativ egală cu potenţialul de ionizare al gazului.

catod cu baie de mercur / *mercury-pool cathode* / *cathode à (bain de) mercure* / Catod lichid din mercur.

catod cu încălzire directă / *directly-heated cathode* / *cathode à chauffage direct* / Catod cald, în general în formă de fir sau panglică, încălzit direct prin trecerea unui curent.

catod cu încălzire indirectă / *indirectly-heated cathode* / *cathode à chauffage indirect* / Catod cald care nu este parcurs de curentul de încălzire.

catod cu încălzire ionică / *ionic-heated cathode* / *cathode à chauffage ionique* / Catod cald a cărui încălzire se datorează în principal bombardării suprafeţei emisive de către ioni.

catod din tungsten cu adaos de thoriu [tungsten thoriat] / *thoriated-tungsten cathode* / *cathode en tungstène thorié* / Catod cu încălzire directă ce constă dintr-un filament de tungsten a cărui emisie creşte prin adăugare de thoriu.

catod dispersat / *dispenser cathode* / *cathode dispensatrice* / Catod al cărui material emisiv este inclus în porii unei suprafeţe metalice.

catod fotoelectronic ⇒ fotocatod

catod lichid [cu arc] / *pool cathode* / *cathode liquide [à arc]* / Lichid, în general mercur, utilizat drept catod într-un tub cu descărcare în arc.

catod rece / *cold cathode* / *cathode froide* / Catod care produce emisia dorită fără a fi încălzit.

catod secundar ⇒ dinodă (a unui multiplicator de electroni)

catod (termoelectronic) cu strat de oxizi / *oxide-coated cathode* / *cathode à couche d'oxydes* / Catod ce constă dintr-un suport metalic acoperit cu oxizi de pământuri alcaline care servesc ca material emisiv.

catod tubular / *hollow cathode* / *cathode creuse* / Catod al unui arzător cu plasmă cu arc transferat în formă de tub, de lungime net superioară diametrului său interior, pentru a permite fluxului gazos de intrare să stabilizeze descărcarea în arc dezvoltată într-o cameră de presiune mai joasă. Notă: În mod obişnuit, un catod tubular este constituit din tantal, tungsten sau grafit.

catod virtual / *virtual cathode [potential-minimum surface]* / *cathode virtuelle* / Regiune a sarcinii spaţiale unde se găseşte un minim de potenţial şi care, datorită densităţii mari a sarcinii spaţiale, se comportă ca o sursă de electroni.

catodoluminescenţă ⇒ luminescenţă catodică

cauciuc cu plumb / *lead rubber* / *caoutchouc au plomb* / Cauciuc care conţine în proporţie ridicată compuşi ai plumbului, utilizat ca ecran protector suplu.

cauter cu incandescenţă / *glowcautery device* / *cautère à incandescence* / Tijă sau buclă direct încălzită electric pentru cauterizare.

cauterizare / *cauterization* / *cautérisation* / Acţiunea de provocare a coagulării ţesuturilor organismului prin intermediul unui cauter cu incandescenţă sau al unui termocauter.

cauză a defectării / *failure cause* / *cause de défaillance* / Situaţie legată de concepţie, fabricaţie sau folosire care a condus la o defectare.

cavitate Bragg-Gray / *Bragg-Gray cavity* / *cavité de Bragg-Gray* / Într-un mediu solid, cavitate ideală care conţine un gaz, suficient de mică pentru a nu perturba repartiţia atât a radiaţiei primare, cât şi a radiaţiei secundare în mediu.

cavitate cu microunde / *microwave cavity* / *cavité à hyperfréquences* / Spaţiu închis prin pereţi interiori metalici şi o uşă sau o deschidere de acces, în care este plasată încărcătura unui echipament electrotermic.

cavitate de ghid de unde / *waveguide cavity* / *cavité de guide d'ondes* / Cavitate rezonantă constituită dintr-un tronson de ghid de unde uniform.

cavitate multimodală / *multimode cavity* / *cavité multimodale* / Cavitate cu cel puțin două moduri de propagare, determinate spațial, ale undei electromagnetice la aceeași frecvență.

cavitate optică rezonantă / *optical cavity* / *cavité optique* / Regiune limitată de două sau mai multe suprafețe reflectante între care se pot produce reflexii multiple și în care poate fi întreținută o undă staționară pentru anumite lungimi de undă.

cavitate (rezonantă) ⇐ rezonator cu cavitate / *cavity (resonator)* / *cavité (résonante)* / Incintă limitată de pereți conductori în care se poate întreține o oscilație electromagnetică la cel puțin un mod de rezonanță. Notă: Nefiind un domeniu orientat de-a lungul unei axe, nu există o direcție preferențială a cavității rezonante.

cavitate rezonantă cu capacitate adițională / *cavity resonator with additional capacitance* / *cavité résonante à capacité additionnelle* / Cavitate rezonantă dotată, în plus față de o inductanță și o capacitate fixe, cu o capacitate suplimentară în vederea diminuării dimensiunilor cavității și/sau a valorii frecvenței de rezonanță.

cavitate unimodală / *single mode cavity* / *cavité mono-mode* / Cavitate cu un singur mod de propagare determinat spațial, al undei electromagnetice.

cazan cu duș și cu electrozi / *electrode shower boiler* / *chaudière à douche et à électrodes* / Cazan cu electrozi la care apa este evacuată prin duzele electrodului în direcția electrodului receptor, astfel încât căldura să fie generată în jetul de apă.

cazan cu electrozi / *electrode boiler* / *chaudière à électrodes* / Cazan electric utilizat pentru încălzirea apei prin circulația unui curent electric alternativ în apă între electrozi.

cazan cu încălzire prin rezistență / *resistance heated boiler* / *chaudière à chauffage par résistance* / Instalație utilizată pentru a încălzi un fluid sau pentru a produce vapori, prevăzută cu un rezervor termoizolant umplut cu un fluid și dotat cu elemente încălzitoare imersate în fluid.

(a) cădea (în pană) / *(to) crash* / *tomber en panne* / Defecțiune neașteptată, bruscă a sistemului. În cazul unui sistem de operare oprirea poate fi voluntară. Unele dintre cauzele care pot provoca o astfel de oprire sunt defectarea discului de pe care se încarcă componentele sistemului, sau detectarea unor inconsistențe în structurile de date interne ale sistemului. Chiar în cazurile în care erorile ar putea fi ignorate, se preferă oprirea sistemului pentru a se limita întinderea unor eventuale distrugeri ale informațiilor. Uneori se salvează o imagine a memoriei ("dump") care permite o analiză ulterioară a circumstanțelor în care s-a produs căderea.

cădere != defectare

cădere a alimentării normale [pentru iluminare] / *normal supply failure* / *panne d'alimentation normale* / Situație în care alimentarea pentru iluminatul normal nu mai poate asigura un nivel minim necesar de iluminare în scopul evacuării de urgență, fiind necesară punerea în funcțiune a alimentării pentru iluminatul de siguranță.

cădere absolută de viteză / *absolute speed drop* / *chute absolue de vitesse* / Valoarea numerică a variației absolute de viteză între două regimuri în condiții specificate, când viteza primului regim este superioară vitezei celui de-al doilea regim.

cădere bruscă != defectare bruscă (și totală)

cădere catodică anormală / *abnormal cathode fall* / *chute cathodique anormale* / Cădere (de tensiune) catodică dependentă de curentul de descărcare, acesta distribuindu-se pe toată suprafața activă a catodului.

cădere catodică normală / *normal cathode fall* / *chute cathodique normale* / Cădere (de tensiune) catodică independentă de curentul de descărcare, densitatea acestui curent pe suprafața activă a catodului rămânând constantă.

cădere de tensiune / *voltage drop* / *chute de tension* / 1. Tensiune electrică între bornele fiecăruia dintre elementele de circuit pasive legate în serie într-un circuit electric, considerată pozitivă în sensul pozitiv al curentului între cele două borne. În curent continuu, căderea de tensiune ΔU e dată de legea lui Ohm şi e egală cu diferenţa de potenţial dintre cele două borne 1 şi 2: $\Delta U = RI = V_1 - V_2$, unde I e intensitatea curentului, R e rezistenţa elementului de circuit, iar V_1 şi V_2 sunt potenţialele bornelor acestuia. În curent alternativ sinusoidal, căderea de tensiune se exprimă prin valoarea efectivă a tensiunii la bornele elementului pasiv considerat. 2. Diferenţa dintre o tensiune de referinţă (de alimentare, electromotoare, de mers în gol, primară etc.) şi o tensiune utilă (de mers în sarcină, secundară etc.) atunci când, în condiţii ideale de funcţionare, cele două tensiuni ar fi egale.

cădere de tensiune de amorsare / *primer voltage drop* / *chute de tension d'amorçage* / Cădere de tensiune între corpul tubului şi electrodul de amorsare, curentul fiind reglat la o valoare determinată.

cădere (de tensiune) catodică / *cathode (potential) fall [UK]* / *chute (de tension) cathodique* / Diferenţă de potenţial datorată prezenţei unei sarcini spaţiale în vecinătatea catodului.

cădere (de tensiune) în arc / *arc-drop (voltage)* / *chute (de tension) dans l'arc* / Cădere de tensiune pe tub în cazul unui tub cu descărcare în arc.

cădere de tensiune nominală / *rated voltage drop* / *chute de tension nominale* / Diferenţa de potenţial care apare la bornele de tensiune ale şuntului, atunci când curentul nominal parcurge şuntul şi aparatul conectat în derivaţie.

cădere de tensiune pe linie / *line voltage drop* / *chute de tension en ligne* / Diferenţa la un moment dat între tensiunile măsurate în două puncte date ale unei linii.

cădere de tensiune pe tub / *tube voltage drop* / *chute de tension du tube* / Tensiunea anod-catod a unui tub în stare de conducţie.

cădere internă de tensiune / *impedance drop* / *chute de tension interne* / Produsul dintre curent şi impedanţa internă, egal cu diferenţa dintre tensiunea indusă internă şi tensiunea la bornele unei maşini electrice.

cădere relativă de viteză / *relative speed drop* / *chute relative de vitesse* / Raportul dintre căderea absolută de viteză între două regimuri şi viteza primului regim. Notă: Termenul „cădere de viteză" neasociat unui alt calificativ se referă la „cădere relativă de viteză".

căderi radioactive ⇐ depuneri radioactive ⇐ precipitaţii radioactive ⇐ pulberi radioactive / *radioactive fallout* / *retombée radioactive* / Substanţă radioactivă sub formă de pulbere sau gaze depuse la suprafaţa pământului după producerea lor în urma unei explozii nucleare, a evenimentelor consecutive acesteia sau a unei eliberări accidentale de radioactivitate.

căldură, 1[acumulată] =! energie termică / *heat, 1[thermal energy]* / *chaleur [énergie thermique]* / Energie cinetică internă a unui corp, asociată mişcării de agitaţie termică a particulelor constitutive.

căldură, 2[primită] <Q> ⇒ (cantitate de) căldură <Q>

căldură (molară) de reacţie / *molar reaction heat* / *chaleur (molaire) de réaction* / Cantitatea de căldură degajată sau absorbită pe mol în cursul unei reacţii chimice.

căldură (molară) de reducere / *molar reduction heat* / *chaleur (molaire) de réduction* / Cantitatea de căldură furnizată pe mol în cursul unei reacţii chimice.

căldură acumulată / *stored heat* / *chaleur accumulée* / Diferenţa dintre energiile termice conţinute într-o entitate la sfârşitul şi la începutul unui interval de timp.

căldură acumulată în anod / *anode heat content* / *chaleur accumulée dans l'anode* / Valoarea instantanee a cantităţii de căldură acumulată în anodul unui tub de radiaţii X pe durata aplicării unei expuneri sau reţinută în acesta după această aplicare.

căldură furnizată (unei entităţi) / *heat input* / *chaleur fournie* / Energia introdusă într-o entitate sub formă de căldură sau convertită în energie termică în interiorul acestei entităţi.

căldură latentă / *latent heat* / *chaleur latente* / Căldura necesară pentru a modifica starea sau structura materiei unei entităţi, la temperatură şi presiune constante.

căldură maximă acumulată în anod / *maximum anode heat content* / *chaleur maximale accumulée dans l'anode* / Cantitatea maximă admisibilă de căldură acumulată în anod. Notă: În practica medicală, se poate întâlni expresia "capacitate calorifică a anodului" pentru desemnarea căldurii maxime acumulate în anod.

căldură maximă reţinută în ansamblul radiogen / *maximum X-ray tube assembly heat content* / *chaleur maximale retenue dans la gaine équipée* / Cantitatea maximă admisibilă de căldură reţinută în ansablul radiogen cu radiaţii X în condiţii ambiante specifice. Notă: În practica medicală se poate întâlni expresia "capacitate calorifică a ansamblului radiogen cu radiaţii X" pentru desemnarea căldurii maxime reţinute în ansamblul radiogen respectiv.

căldură produsă (de o entitate) / *heat output (from an entity)* / *chaleur produite (d'une entité)* / Energia extrasă dintr-o entitate sub formă de căldură sau energia termică convertită în alte forme de energie în interiorul acestei entităţi.

căldură recuperabilă / *recuperative heat* / *chaleur récupérable* / Partea din pierderile termice care poate fi recuperată pentru scopuri utile.

căldură reţinută în ansamblul radiogen / *X-ray tube assembly heat content* / *chaleur retenue dans la gaine équipée* / Valoarea instantanee a cantităţii de căldură din ansamblul radiogen cu radiaţii X.

căldură reziduală / *after-heat* / *chaleur résiduelle* / 1. Pentru un reactor oprit, căldura degajată datorită radioactivităţii şi fisiunilor reziduale. 2. Pentru combustibili sau alţi componenţi extraşi din reactor, căldura degajată datorată radioactivităţii reziduale.

căldură specifică (masică) / *specific heat capacity* / *chaleur massique* / Căldura necesară pentru a ridica sau reduce temperatura unităţii de masă a unei substanţe cu 1 K.

căldură utilă / *useful heat* / *chaleur utile* / Căldură necesară efectuării unui procedeu termic dorit. Notă: Procedeul poate să constea de exemplu din creşterea temperaturii şi obţinerea unor modificări fizice şi chimice ale încărcăturii.

călire (a metalelor) / *hardening* / *trempe* / Tratare termică compusă din încălzirea şarjei la temperatura de austenizare, din menţinerea la temperatură şi răcirea rapidă, în vederea obţinerii unei structuri martensitice sau bainitice.

călire de suprafaţă / *surface hardening* / *trempe superficielle* / Durificarea stratului de suprafaţă al unei şarje.

călire în volum / *through hardening* / *trempe à coeur* / Călirea întregului volum al şarjei.

călire periferică / *contour hardening* / *trempe périphérique* / Călire rezultată din efectul de proximitate sau din călirea prin inducţie a unor elemente, de exemplu a cremalierelor sau a roţilor de angrenare, în vederea asigurării călirii unei zone care urmăreşte conturul elementului.

călire prin inducţie / *induction hardening* / *trempe par induction* / Călire rezultată dintr-o încălzire prin inducţie.

cămaşa cuzinetului ⇐ garnitură de cuzinet / *bearing lining* / *garniture de coussinet* /

Partea din lagărul de alunecare în care se roteşte fusul.

căptuşeală a cuptorului cu arc / *arc furnace lining / garnissage de four à arc* / Combinaţie între izolaţia refractară şi cea termică, dispusă pe pereţii unui cuptor cu arc.

căptuşeală de izolaţie termică / *heat insulating lining / revêtement d'isolation thermique* / Căptuşeală făcută dintr-un material cu conductivitate termică joasă.

căptuşeală refractară / *refractory lining / revêtement réfractaire* / Căptuşeală internă a spaţiului de încălzire a unui cuptor, făcută din materiale extrem de rezistente la căldură, cu cea mai înaltă rezistenţă mecanică posibilă şi cu cea mai joasă conductivitate termică posibilă

cărbune cu miez / *cored carbon / charbon à mèche* / Electrod de cărbune străbătut de un canal axial ce conţine un amestec de cărbune şi de material special destinat stabilizării arcului şi/sau măririi intensităţii sale luminoase.

cărbune mineralizat / *impregnated carbon / charbon minéralisé* / Electrod de cărbune impregnat cu săruri metalice sau prevăzut cu un miez ce conţine săruri metalice, şi având ca efect mărirea eficacităţii luminoase.

cărbune omogen / *homogeneous carbon / charbon homogène* / Electrod de cărbune de compoziţie omogenă.

cărucior de urgenţă / *emergency trolley / chariot d'urgence* / Cărucior prevăzut cu roţi destinat susţinerii şi transportului aparatelor de susţinere a funcţiilor vitale şi reanimare pentru urgenţe cardio-respiratorii.

(a) căuta / *(to) search / rechercher* / A examina o mulţime de date în vederea determinării acelora care prezintă o caracteristică particulară.

căutare / *search / recherche* / Examinare a unei mulţimi de date pentru determinarea acelora care au caracteristici particulare.

căutare a unei linii chemătoare / *finding [in telephony] / recherche d'une ligne appelante* / Operaţie realizată de un selector sau un dispozitiv analog, în vederea stabilirii unei conexiuni cu o linie apelantă.

căutare a unei linii libere / *hunting [in telephony] / recherche d'une ligne libre* / Operaţie realizată de un selector sau de un dispozitiv analog, în vederea stabilirii unei conexiuni cu o linie liberă a unui grup determinat.

căutare activă / *hunting [in switching] / recherche active* / Interogare secvenţială declanşată de un dispozitiv de interogare, destinată localizării unui element căutat în cadrul unui grup de elemente.

căutare aleatoare / *random hunting / recherche aléatoire* / Căutare a unei ieşiri libere astfel comandate, încât probabilitatea de alegere a unei ieşiri date nu diferă de probabilitatea de alegere a unei ieşiri oarecare.

căutare arborescentă / *tree search / recherche arborescente* / Căutare într-o structură de date arborescentă, în care este respinsă la fiecare etapă, partea de arbore care nu conţine datele căutate.

(cu) căutare automată a benzii / *auto-band scanning / balayage automatique de la bande* / Dispozitiv care este capabil să detecteze banda de frecvenţe în care se face transmisia.

căutare binară / *binary search / recherche binaire* / Căutare dihotomică efectuată pe mulţimi de date ce conţin un număr egal de elemente, sau în cazul în care numărul iniţial de elemente este impar, permite ca una din mulţimi să conţină un element în plus.

căutare dihotomică / *dichotomizing search / recherche dichotomique* / Căutare prin care o mulţime ordonată de date se împarte în două părţi care se exclud mutual; o parte este respinsă şi operaţia se repetă asupra părţii reţinute până la terminarea căutării.

căutare Fibonacci / *Fibonacci search / recherche de Fibonacci* / Căutare dihotomică efectuată subdivizând, pas cu pas,

mulţimea de date în două submulţimi ale căror numere cardinale sunt egale cu cele două numere Fibonacci care preced numărul de elemente ale mulţimii; dacă acesta din urmă nu este egal cu un număr Fibonacci se presupune că este egal cu numărul Fibonacci imediat următor.

căutare în lanţ / *chaining search* / *recherche en chaîne* / Căutare ce utilizează o listă înlănţuită.

căutare într-un grup de linii / *PBX hunting* / *recherche dans un groupement de lignes* / Procesul prin care o centrală urbană se conectează automat la o linie liberă a unui grup de linii.

căutare liniară ⇐ căutare secvenţială / *linear search* / *recherche linéaire* / Căutare în care mulţimea de date face obiectul unui baleiaj secvenţial.

căutare pasivă / *finding* / *recherche passive* / Interogare secvenţială declanşată de o cerere de serviciu, destinată localizării originii acestei cereri în cadrul unui grup de elemente.

căutare prin calcul de adresă / *hash table search* / *recherche par calcul d'adresse* / Căutare în care locaţia în memorie a unei date este determinată pornind de la un tabel de adrese calculate, o procedură particulară intervenind în caz de suprapunere a adreselor.

căutare secvenţială ⇒ căutare liniară

căutare secvenţială [în comutaţie] / *sequential hunting* / *recherche séquentielle [en commutation]* / Căutare a unei ieşiri libere efectuată într-o ordine determinată printre ieşirile disponibile.

căutător (de linie chemătoare) / *finder* / *chercheur de ligne appelante* / Selector asociat unei linii determinate pe care o conectează, după căutare, la o linie chemătoare dintr-un anumit grup de linii.

căutător de linie liberă / *hunter* / *chercheur de ligne libre* / Selector asociat unei linii determinate pe care o conectează, după căutare, la o linie liberă dintr-un anumit grup de linii.

cd := candelă

CDA → convertor numeric-analogic

cea mai bună potrivire / *best fit* / *meilleure allocation* / Algoritm utilizat în alocarea de spaţiu în memoria internă sau auxiliară în cazul unor tehnici de partiţionare dinamică. Notă: Dintre zonele libere suficient de mari pentru a satisface cererea se alocă aceea care produce cel mai mic spaţiu neutilizat (cea mai mică dintre ele).

ceară parafinică / *paraffin wax* / *cire paraffinique* / Substanţă solidă, compusă în principal din hidrocarburi saturate, care se separă spontan în timpul răcirii unui ulei mineral izolant.

ceară X / *X-wax* / *cire X* / Substanţă solidă care se separă dintr-un ulei mineral izolant ca urmare a descărcărilor electrice şi care se compune din fragmente polimerizate ale moleculelor lichidului de la care se pleacă. Notă: Produse similare pot fi obţinute în condiţii asemănătoare pornind de la alte lichide.

ceas [semnal] ⇒ tact

ceas comutator pentru contor / *meter change-over clock* / *horloge de commutation pour compteur* / Ceasornic destinat modificării în momente determinate a legăturii dintre echipajul mobil al unui contor şi părţile corespunzătoare ale elementului său indicator, de exemplu, la tarife diferite.

ceas condus ⇒ ceas secundar

ceas cu cristal de cuarţ ⇒ ceas cu cuarţ

ceas cu cuarţ ⇐ ceas cu cristal de cuarţ / *crystal-controlled clock* / *horloge à quartz* / Ceas reglat cu ajutorul unui cristal de cuarţ, ale cărui oscilaţii sunt întreţinute prin mijloace electronice şi a căror frecvenţă este reglată prin dispozitive corespunzătoare.

ceas cu diapazon / *tuning fork clock* / *horloge à diapason* / Ceas reglat printr-un diapazon ale cărui vibraţii sunt întreţinute printr-un procedeu de natură electrică.

ceas cu remontare electrică / *electrically-wound clock* / *horloge à remontage élec-*

trique / Ceas la care remontarea este asigurată printr-un procedeu electric.

ceas de gardă / *watchdog timer* / *temporisation de garde* / Temporizare lansată de un program pentru a preveni situaţia în care sistemul ar rula în buclă infinită sau ar rămâne inactiv ca urmare a unei erori de program sau a unor defecte din echipament.

ceas de referinţă / *reference clock* / *horloge de référence* / Generator de tact cu stabilitate, exactitate şi fiabilitate foarte ridicate, utilizat ca etalon de frecvenţă unică pentru generatoarele de tact ale unei reţele sincronizate.

ceas de timp real / *real-time clock* / *horloge en temps réel* / Ceas care emite cifre care pot fi citite sau semnale periodice pentru a permite calculatorului să determine timpul scurs între două evenimente şi pentru a iniţializa execuţia unei prelucrări declanşate de timp.

ceas electric / *electric clock* / *horloge électrique* / Ceas a cărui funcţionare este produsă, întreţinută şi reglată prin curent electric.

ceas electric cu dispozitiv mecanic de rezervă / *electric clock with reserve power* / *horloge électrique à reserve de marche* / Ceas electric ce conţine un resort auxiliar care asigură funcţionarea ceasului un anumit timp, în cazul întreruperii curentului electric.

ceas (electric) sincron / *synchronous (electric) clock* / *horloge (électrique) synchrone* / Ceas comandat printr-un motor sincron alimentat de la o reţea electrică cu frecvenţă medie constantă.

ceas extern / *external clock* / *horloge externe* / Semnal electronic utilizat în transmisiile de date pentru a sincroniza procesele de emisie şi respectiv recepţie ale celor două sisteme de calcul participante la legătura de date.

ceas mamă ⇒ ceas primar

ceas primar ⇐ ceas mamă ⇐ generator de ritm / *master clock* / *horloge maîtresse* / Ceas destinat producerii impulsurilor de curent necesare întreţinerii şi reglării tuturor ceasurilor aceluiaşi sistem de distribuţie a orei.

ceas secundar ⇐ ceas condus / *secondary clock* / *horloge secondaire* / Ceas care face parte dintr-un sistem de distribuţie a orei, întreţinut şi reglat de la distanţă de către ceasul primar, ale cărui semnale electrice sunt doar repetate de către ceasul secundar.

ceasornic comutator ⇒ comutator temporizat

cebist / *CB user* / *cébiste* / Utilizator de echipamente radio într-o bandă de frecvenţe publice. Notă: Cebistul nu trebuie confundat cu radioamatorul.

celular ⇒ telefon celular

celulă (a unei staţii electrice) / *bay (of a substation)* / *cellule (d'un poste)* / Parte componentă a unei staţii electrice care conţine echipamentul aferent unui anumit circuit. Notă: În funcţie de natura circuitului respectiv, o staţie electrică poate conţine: celule de linie, celule de transformator, celule de cuplă, celule de măsurare, celule mixte etc.

celulă (a unui reactor) / *cell (of a reactor)* / *cellule (d'un réacteur)* / Unitate a unui ansamblu de regiuni dintr-un reactor eterogen, fiecare din ele având aceleaşi materiale, compoziţie şi formă geometrică.

celulă binară (de memorie) / *binary cell* / *cellule binaire (de mémoire)* / Celulă de memorie care poate să conţină un singur caracter binar.

celulă de memorie / *storage cell [data medium]* / *cellule de mémoire* / Unul sau mai multe elemente de memorie considerate ca o unitate, din punct de vedere constructiv.

celulă de memorie (a unui suport de date) ⇒ element de memorie

celulă electrolitică / *electrolytic cell* / *électrolyseur [cellule électrolytique]* / Element electrochimic destinat a produce reacţii chimice.

celulă fotoconductivă / *photoconductive cell* / *cellule photoconductrice* / Dis-

pozitiv fotoelectric ce utilizează efectul fotoconductiv. Notă: În celulele fotoconductive cu semiconductoare este utilizat efectul fotoelectric intern, iar în cele cu tub fotosensibil este utilizat efectul fotoelectric extern. Termenul desemnează generic „fotodiodele cu vid", „fotodiodele cu semiconductoare" şi „fotorezistoarele".

celulă fotoconductivă [dispozitiv cu semiconductoare] ⇐ fotorezistor / *photoresistor / photorésistance* / 1. Dispozitiv fotoelectric ce utilizează variaţia conductivităţii electrice produsă prin absorbţia unei radiaţii optice. 2. Fotodiodă care utilizează efectul fotoconductiv.

celulă fotoelectrică ⇒ receptor fotoelectric

celulă fotoemisivă ⇒ tub fotoelectronic [receptor]

celulă fotovoltaică ⇐ fotopilă / *photovoltaic cell, photoelement / cellule photovoltaïque, photopile* / Receptor fotoelectric ce utilizează efectul fotovoltaic.

centrală automată rurală / *community dial service / central automatique rural* / Centrală telefonică de mici dimensiuni a unui sistem semiautomat concepută pentru a fi utilizată în micile comunităţi rurale.

centrală automată secundară de abonat ⇒ centrală telefonică de abonat automată

centrală de abonat ⇒ centrală telefonică particulară

centrală de bloc ⇒ centrală telefonică particulară

centrală de instituţie cu trafic exclusiv interior ⇒ centrală telefonică automată particulară

centrală de întreprindere [manuală] ⇐ centrală (telefonică) manuală interioară cu trunchiuri de ieşire / *private manual branch exchange / commutateur (téléphonique) manuel privé* / Centrală telefonică de întreprindere constituită dintr-o centrală telefonică manuală.

centrală de recuplare / *serving connection exchange / commutateur de rattachement* / Centrală publică la care sunt recuplaţi abonaţii telegrafici din aceeaşi zonă geografică şi care stabileşte conexiuni între aceşti abonaţi, sau între ei şi alte centrale.

centrală de telecomunicaţii / *exchange [in telecommunication] / commutateur, 1[de télécommunications]* / Ansamblul echipamentelor de comutaţie şi a celor auxiliare situate într-un nod al reţelei de telecomunicaţii, datorită căruia conexiunile pot fi stabilite în funcţie de necesităţile utilizatorilor.

centrală de telefonie mobilă / *mobile serving central office / central de téléphonie mobile* / Oficiul central al unei companii telefonice asociat cu serviciul zonal de telefonie mobilă.

centrală de tranzit / *transit exchange / commutateur de transit* / Centrală utilizată în principal ca un punct de comutaţie al traficului provenit de la anumite centrale spre alte centrale. Notă: Centrala de tranzit poate juca rolul de centrală de recuplare.

centrală rurală satelit / *country satellite exchange / central satellite rural* / Centrală telefonică mică destinată unei aglomerări rurale, ale cărei comunicaţii sunt stabilite de o operatoare locală.

centrală tandem / *tandem exchange / centre nodal (automatique)* / Centrală telefonică utilizată în special drept centru de comutaţie pentru traficul dintre alte centrale telefonice.

centrală telefonică / *switching entity [in telephony] / commutateur (téléphonique)* / Ansamblul echipamentelor de comutaţie telefonică şi a celor auzxiliare, situat într-un nod al unei reţele telefonice, prin care pot fi realizate conexiuni conforme necesităţilor utilizatorilor.

centrală (telefonică) automată =. CTA / *automatic (telephone) exchange / commutateur (téléphonique) automatique* / Centrală telefonică destinată exploatării automate. Notă: O centrală telefonică automată poate oferi, pentru anumite

comunicații telefonice, asistența unei operatoare.

centrală telefonică automată de instituție ⇒ centrală telefonică automată particulară

centrală telefonică automată particulară ⇐ centrală de instituție cu trafic exclusiv interior ⇐ centrală telefonică automată de instituție / *private automatic exchange / commutateur (téléphonique) automatique strictement privé* / Centrală telefonică strict particulară constituită dintr-o centrală telefonică automată.

centrală telefonică de abonat ⇒ post telefonic principal

centrală telefonică de abonat automată ⇐ centrală (telefonică) de interior cu selecție automată și trunchiuri de ieșire ⇐ centrală automată secundară de abonat / *private automatic branch exchange / commutateur (téléphonique) automatique privé* / Centrală telefonică de întreprindere constituită dintr-o centrală telefonică automată.

centrală (telefonică) de interior cu selecție automată și trunchiuri de ieșire ⇒ centrală telefonică de abonat automată

centrală telefonică de întreprindere ⇒ centrală telefonică particulară

centrală (telefonică) interurbană / *trunk exchange / central interurbain* / Centrală telefonică destinată în principal stabilirii de comunicații interurbane.

centrală (telefonică) locală primară / *minor exchange / centre local primaire* / Centrală telefonică direct legată la centrul de grupare.

centrală (telefonică) locală secundară / *dependent exchange / centre local secondaire* / Centrală telefonică cu acces la centrul său de grupare prin intermediul altui centru.

centrală (telefonică) manuală / *manual (telephone) exchange / commutateur (téléphonique) manuel* / Centrală care permite numai exploatarea telefonică manuală.

centrală (telefonică) manuală cu cordoane ⇒ comutator manual cu cordoane

centrală (telefonică) manuală cu dicorzi ⇒ comutator manual cu dicorzi

centrală telefonică manuală cu (supraveghere prin) al treilea fir ⇒ comutator manual cu (supraveghere prin) al treilea fir

centrală telefonică manuală cu (supraveghere prin) punte de transmisiune ⇒ comutator manual cu (supraveghere prin) punte de transmisiune

centrală (telefonică) manuală interioară cu trunchiuri de ieșire ⇒ centrală de întreprindere [manuală]

centrală (telefonică) manuală particulară / *private manual exchange / commutateur (téléphonique) manuel strictement privé* / Centrală telefonică particulară constituită dintr-o centrală telefonică manuală.

centrală telefonică particulară ⇐ centrală de abonat ⇐ centrală telefonică de întreprindere ⇐ centrală de bloc ⇐ centrală telefonică satelit ⇐ centrală telefonică secundară de abonat / *private branch exchange / commutateur (téléphonique) privé* / Centrală care aparține unei instalații telefonice interioare cu acces la rețeaua publică cu comutație.

centrală (telefonică) principală / *main exchange / central principal* / Centrală telefonică automată de care depind alte centrale pentru majoritatea traficului de plecare al acestora.

centrală (telefonică) privată cu acces în rețeaua publică / *house exchange system / installation privée avec accès au réseau public* / Instalație analogă unei instalații private de interconexiune, prevăzută cu mijloace care permit o conexiune directă la centrala rețelei publice.

centrală telefonică satelit ⇒ centrală telefonică particulară

centrală telefonică secundară de abonat ⇒ centrală telefonică particulară

centrală (telefonică) semiautomată / *semiautomatic exchange / central semiautomatique* / Centrală care funcționează în exploatarea telefonică semiautomată.

centrală telefonică stict particulară / *private (telephone) exchange / commutateur (téléphonique) strictement privé* / Centrală care aparţine unei instalaţii telefonice interioare, fără acces la reţeaua telefonică publică cu comutaţie.

centrală (telefonică) terminală / *terminal exchange / centre terminal* / Centrală telefonică pentru care traficul de sosire este destinat exclusiv propriilor abonaţi.

centrală urbană / *local switching entity / commutateur local* / Centrală din reţeaua telefonică publică la care sunt conectaţi abonaţii.

centrare (a unui osciloscop) / *centring (of an oscilloscope) / centrage (d'un oscilloscope)* / Operaţie prin care spotul (sau linia de bază trasată de acesta) este plasat(ă) în centrul ecranului.

centrator / *front pointer / centreur* / Dispozitiv destinat indicării localizării axei fasciculului de radiaţii.

centru al învelişului / *cladding centre / centre de la gaine* / Într-o secţiune transversală a unei fibre optice, centrul cercului care încadrează optim limita exterioară a învelişului. Note: Într-o aceeaşi secţiune transversală, centrul învelişului poate fi diferit de cel al miezului şi de cel al suprafeţei de referinţă. 2. Metoda de ajustare optimă a cercului trebuie să fie specificată.

centru al miezului / *core centre / centre du coeur* / Într-o secţiune transversală a unei fibre optice, centrul cercului care încadrează optim limita exterioară a zonei miezului. Note: 1. Într-o aceeaşi secţiune transversală, centrul miezului poate fi diferit de centrul învelişului sau de cel al suprafeţei de referinţă. 2. Metoda de ajustare optimă a cercului trebuie să fie specificată.

centru al suprafeţei de referinţă / *reference surface centre / centre de la surface de référence* / Într-o secţiune transversală a unei fibre optice, centrul cercului care încadrează optim suprafaţa de referinţă. Note: Într-o aceeaşi secţiune transversală, centrul suprafeţei de referinţă poate fi diferit de cel a miezului şi de cel al învelişului. 2. Metoda de ajustare optimă a cercului trebuie să fie specificată.

centru de activitate solară / *solar activity center / centre d'activité (solaire)* / Regiune solară în care sunt localizate sursele emisiunilor electromagnetice şi corpusculare variabile ca, de exemplu, plajele faculare (strălucitoare), petele solare, protuberanţele, jeturile coronare şi, uneori, erupţiile cromosferice.

centru de comutaţie (telefonică) / *switching centre [in telephony] / centre de commutation (téléphonique)* / Nod al unei reţele telefonice care comportă una sau mai multe centrale telefonice.

centru de comutaţie / *switching centre / centre de commutation* / Nod al unei reţele de comutaţie care comportă unul sau mai multe comutatoare. Notă: Comutoarele auxiliare sunt excluse.

centru de comutaţie de date / *data switching exchange / centre de commutation de données* / Ansamblu de mijloace instalate în acelaşi loc pentru asigurarea comutaţiei traficului de date. Notă: Un centru de comutaţie poate asigura numai comutaţia circuitelor, numai a pachetelor sau a ambelor.

centru de comutaţie local / *local switching centre / centre (de commutation) local* / Centru de comutaţie care conţine unul sau mai multe centrale telefonice locale.

centru de comutaţie telegrafică / *telegraph switching exchange / centre de commutation télégraphique* / Ansamblu de mijloace instalate în acelaşi loc pentru asigurarea comutaţiei traficului telegrafic.

centru de gestiune [în telecomunicaţii] / *service computer / centre de gestion [en télécommunication]* / Calculator interconectat cu procesoarele centrale ale unuia sau ale mai multor centre de comutaţie prin canale de date, prelucrând informaţia recepţionată de la aceste centre în scopul exploatării şi administrării.

centru de greutate al sarcinii / *load centre / centre de gravité de la charge* / Punct dintr-o zonă geografică, determinat astfel încât suma produselor între sarcinile din zonă şi distanţa dintre ele şi acest punct să fie minimă.

centru de radiaţie (al unei antene) / *phase centre (of an antenna) / centre de phase (d'une antenne)* / Punct caracteristic al unei antene, dacă există, astfel încât funcţia de fază definită pe o sferă cu centrul în acest punct să fie constantă sau puţin variabilă cel puţin în unghiul solid în care radiaţia este importantă.

centru de recepţie a alarmelor / *alarm receiving centre / centrale de réception d'alarme* / Centru care în mod constant este ocupat de către persoane cărora le sunt trimise înregistrările privind starea unuia sau mai multor sisteme de alarmă.

centru de referinţă / *reference centre / centre de référence* / Intersecţia dintre axa de referinţă şi planul perpendicular pe această axă, cel mai apropiat de observator şi atingând suprafaţa retroreflectorizantă efectivă.

centru de supraveghere / *monitoring centre (of an alarm system) / centre de surveillance* / Centru ocupat de către persoane, unde este supravegheată starea unui sistem de transmisie a alarmei.

centru de tranzit / *subzone centre / centre de transit* / Centru care funcţionează drept centrul de maximă importanţă al unui anumit număr de centre de grupare ale unei părţi determinate a unei zone de tranzit, un centru de tranzit nefiind în mod necesar legat direct de toate celelalte zone sau centre de tranzit regionale.

centru de zonă / *zone centre / centre de transit régional* / Centru care funcţionează ca un centru principal de comutaţie pentru centrele de grupare ale unei zone determinate, fiecare centru de tranzit având acces, direct sau indirect, la toate celelalte centre de tranzit. Circuitele dintre centrele de tranzit, directe sau nu, sunt în mod normal circuite cu pierderi mici de transmisiune.

centru director / *system control station / centre directeur* / Centru care are responsabilitatea întreţinerii şi a eliminării deranjamentelor dintr-un sistem de transmisiune.

centru luminos (al unei surse) / *light centre (of a source) / centre lumineux (d'une source)* / Punct considerat ca origine (referinţă) pentru măsurările fotometrice şi alte calcule.

centru Wilson / *Wilson centre / centre de Wilson* / În electrocardiografie, punct de referinţă electrică constituit prin conectarea de rezistoare cu rezistenţe egale, între un punct comun şi electrozii de referinţă plasaţi pe cele trei membre: braţul drept, braţul stâng şi piciorul stâng.

cer acoperit normalizat CIE / *CIE standard overcast sky / ciel couvert normalisé CIE* / Cer total acoperit de nori pentru care legătura dintre luminanţa sa L_γ într-o direcţie, făcând un unghi γ faţă de orizont şi luminanţa L_z la zenit este dată de relaţia: $L_\gamma = L_z \frac{1+2\sin\gamma}{3}$

cer senin standardizat CIE / *CIE standard clear sky / ciel serein normalisé CIE* / Cer fără nori. Notă: Distribuţia sa relativă de luminanţă este descrisă în Publicaţia CIE nr. 22 (1973).

ceramică (electroizolantă) ⇒ material izolant ceramic

cerere [invitaţie] / *prompt / invite* / Mesaj vizual sau sonor trimis de un program care solicită răspunsul sau acţiunea operatorului.

cerere de asistenţă / *assistance traffic / demande (d'intervention d'une opératrice) d'assistance* / Apel efectuat de un abonat sau de o operatoare către o altă operatoare în vederea asigurării asistenţei la stabilirea unei comunicaţii.

cerere de identificare (a unei staţii de date) / *interrogation / demande d'identification (d'une station de données)* / Procesul prin care o staţie de date solicită unui terminal de date sau unei staţii de date să-şi comunice identitatea sau starea.

Notă: În comunicația de date, stația principală solicită stației aservite să se identifice.

cerere de identificare (a unui terminal telegrafic) / *identification request / demande d'identification (d'un terminal télégraphique)* / Comandă de transmisiune utilizată ca solicitare de răspuns de la un terminal, răspuns care include identificarea terminalului sau a stării.

cerere (de informații) / *enquiry character / demande (de renseignements)* / Caracter de comandă în transmisia de date, destinat să provoace un răspuns, de la o stație cu care s-a stabilit comunicația, cuprinzând identificarea stației și eventual, indicarea tipului de echipament în funcțiune și starea stației.

cerere relațională / *relational query / interrogation relationnelle* / Interogare a unei baze de date relaționale, făcută într-un limbaj relațional.

cerință (a unui sistem) / *requirement / besoin* / Condiție esențială ce trebuie satisfăcută de către un sistem.

cerință funcțională / required function / fonction requise / Funcție sau ansamblu de funcții ale unei entități, a căror îndeplinire este considerată necesară pentru realizarea unui serviciu.

cerințe de serviciu / *service requirements / exigences du service* / Cerințe, exprimate de factorii de influență, caracteristica intenționată și modul de funcționare corespunzând condițiilor de serviciu, pe care trebuie să le satisfacă un echipament electric.

cerneală magnetică / *magnetic ink / encre magnétique* / Cerneală specială care conține particule de material magnetic, corespunzător înregistrării de date.

certificat de calitate / *certificate of control / certificat de contrôle* / Document de certificare a calității, prin care se confirmă îndeplinirea condițiilor prevăzute în documentația specificată, recunoscută oficial, a unui produs.

certificat de conformitate / *certificate of conformity / certificat de conformité* / Document prin care se confirmă că specificațiile aplicabile unui dispozitiv sau sistem sunt conforme cu condițiile specifice prevăzute într-un document tehnic oficial recunoscut.

certificat de garanție / *guarantee certificate / certificat de garantie* / Document în care sunt detaliate obligațiile constructorului unui aparat de măsurare și condițiile de aplicabilitate ale acestora.

CET .= conținut electronic total

CGP .= conector general de precizie

cheie / *key / clé* / 1. Identificator intern al unui set de elemente de date. 2. Identificator folosit pentru a se referi la o înregistrare a unei tabele dintr-o bază de date. Notă: De cele mai multe ori, o cheie este formată din conținutul unui singur câmp, dar există și chei compuse, formate dintr-o expresie ce conține mai multe câmpuri (rezultatul fiind de obicei convertit la un șir de caractere, în cazul câmpurilor de tipuri diferite). Cheile sunt folosite nu numai pentru identificarea înregistrărilor, ci și pentru construirea index-urilor (utili pentru mărirea vitezei de căutare).

cheie de căutare / *search key / clé de recherche* / Cheie utilizată pentru regăsirea de date.

cheie de cifrare / *cipher key / clé de chiffre* / Șir de caractere pe baza căruia se realizează criptarea unui bloc de date. Notă: Cheia de cifrare nu este neapărat aceeași și la criptarea și la decriptarea mesajului.

cheie (de comutație) / *key [in switching] / clé (de commutation)* / Dispozitiv de comutație constituit în mod normal din contacte cu resort inaccesibile comandate manual prin intermediul unei manete sau a unui buton accesibil, în vederea închiderii și deschiderii uneia sau mai multor căi electrice.

cheie (de poziționare) / *key (of a spigot) / clé [guide de positionnement]* / Parte

rigidă în lungul inelului unui tub, servind la amplasarea corectă a bazei în soclu.

cheie primară / *primary key* / *clé primaire* / Una dintre cheile existente pentru o relație, aleasă ca bază pentru identificarea și extragerea tuplurilor relației. Notă: Pentru o cheie primară, în relația asociată trebuie să avem întotdeauna valori cunoscute, sau definite ("nenule").

cheie-candidat / *candidate key* / *clé candidat* / Chei ale unei relații, care nu sunt selectate drept cheie primară. Notă: Pentru cheile-candidat, în relațiile asociate pot exista valori necunoscute, sau "valori nule".

chemiluminescență ⇒ chimiluminescență

cheson luminos încastrat ⇒ plafonieră încastrată

chimiluminescență ⇐ chemiluminescență / *chemiluminescence* / *chimiluminescence* / Luminescență a cărei energie luminoasă este eliberată în urma unor reacții chimice (cum ar fi cele de oxidare lentă a unor substanțe organice).

chimografie ⇒ kimografie

Ci .= curie [învechit]

cibernetică / *cybernetics* / *cybernétique* / Ramură a științei combinând teoria și studiile asupra comunicării și comenzii în organismele vii și mașini.

ciclotron / *cyclotron* / *cyclotron* / Accelerator de particule pozitive în care acestea circulă pe orbite semicirculare cu raze crescătoare sub acțiunea unui câmp magnetic constant și sunt accelerate la începutul fiecărei orbite prin traversarea unui câmp electric produs de un generator de înaltă frecvență.

ciclotron cu modulație de frecvență / *frequency-modulated cyclotron* / *cyclotron à modulation de fréquence* / Ciclotron la care câmpul electric alternativ este modulat în frecvență.

ciclu / *cycle* / *cycle* / Mulțimea stărilor sau valorilor prin care trece un fenomen sau o mărime, într-un ordine determinată și repetabilă.

ciclu *B(H)* / *B(H) loop* / *cycle B(H)* / Curbă închisă care reprezintă inducția magnetică în funcție de intensitatea câmpului magnetic când aceasta din urmă este ciclică.

ciclu *B(H)* de saturație / *saturation B(H) loop* / *cycle B(H) à saturation* / Ciclu *B(H)* normal pentru care valoarea maximă a câmpului magnetic aduce substanța la saturație magnetică.

ciclu *B(H)* incremental / *incremental B(H) loop* / *cycle B(H) mineur* / Ciclu *B(H)* nesimetric obținut în prezența unui câmp magnetic static care este coliniar cu câmpul variabil în timp.

ciclu *B(H)* normal / *normal B(H) loop* / *cycle B(H) normal* / Ciclu B(H) simetric față de originea axelor de coordonate.

ciclu BQ / *BQ cycle* / *cycle BQ* / Ciclu de repetiție emis de un emițător cu corectare a erorilor prin detecție și repetiție la un semnal de repetiție.

ciclu cu confirmare ⇐ stabilire a unei legături / *handshake (cycle)* / *cycle de dialogue* / Proces în care semnale numerice determină transferul fiecărui octet prin interfață cu ajutorul unei serii independente de semnale de stare și de comandă, o astfel de serie reprezentând o secvență definită de evenimente dintre care unul trebuie să se producă înainte ca următorul să se poată produce.

ciclu de acționări (al unui aparat de comutare mecanică) / *operating cycle (of a mechanical switching device)* / *cycle de manoeuvres (d'un appareil mécanique de connexion)* / Succesiune de acționări dintr-o poziție în alta și înapoi la prima poziție trecând prin toate celelalte poziții, în caz că acestea există.

ciclu de baleiaj / *sweep-cycle* / *cycle de balayage* / Traversare a domeniului de frecvență specificat o dată în fiecare sens, de exemplu: de la 10 Hz la 150 Hz și de la 150 Hz la 10 Hz.

ciclu de caracter / *character cycle* / *cycle de caractère* / În multiplexarea cu repartiție în timp, perioadă în cursul căreia fiecare canal derivat a efectuat

transmisiunea completă a unui semnal de cracter pe canalul comun.

ciclu de căutare / *search cycle* / *cycle de recherche* / Parte a unei căutări care se repetă pentru fiecare dată.

ciclu de etalonare / *calibration cycle* / *cycle d'étalonnage* / Combinație a două curbe de etalonare, una obținută prin valorile ascendente ale mărimilor măsurate, cealaltă prin valorile descendente ale acestora, în limitele domeniului de etalonare al dispozitivului.

ciclu de funcționare ⇐ ciclu de serviciu ⇐ ciclu în serviciu / *cycle of operation* / *cycle (de fonctionnement)* / Succesiune de manevre susceptibile de a fi repetate în mod intenționat sau automat.

ciclu de funcționare (al unei mașini) / *duty cycle (of a machine)* / *cycle de service* / Variația regimului în funcție de timp, repetabiă sau nu, cu o durată insuficientă pentru a atinge echilibrul termic.

ciclu de funcționare (al unui comutator de prize în sarcină) / *cycle of operation (of an on-load tap-changer)* / *cycle de fonctionnement (d'un changeur de prises en charge)* / Succesiune a operațiilor unui comutator de prize în sarcină, de la o extremitate a domeniului său de reglare la alta și înapoi la poziția sa inițială.

ciclu de funcționare (al unui echipament) / *duty cycle (of the control)* / *cycle de fonctionnement (d'un equipement)* / Orice acțiune automată sau manuală implicată într-o funcționare de la început la sfârșit a unui echipament comandat.

ciclu de funcționare prin contact / *cycle of contact operation* / *cycle de fonctionnement par contact* / Orice acțiune de punere în contact urmată de o scoatere din contact, sau de o scoatere din contact urmată de o punere în contact.

ciclu de histerezis / *hysteresis loop* / *cycle d'hystérésis* / Curbă închisă care reprezintă variația ireversibilă a unei mărimi caracteristice pentru starea unui material (în funcție de altă mărime aleasă ca variabilă independentă), la o transformare oricât de lentă, cu revenire la starea inițială, în decursul căreia toate celelalte variabile independente au fost menținute constante. Exemple, în funcție de natura proprietăților de material considerate: ciclu de histerezis magnetic, ciclu de histerezis electric, ciclu de histerezis de deformație etc. În condițiile în care curba închisă este simetrică față de originea coordonatelor, se numește *ciclu de histerezis normal.*

ciclu (de histerezis) de saturație / *saturation hysteresis loop* / *cycle d'hystérésis à saturation* / Ciclu de histerezis normal pentru care valoarea maximă a intensității câmpului magnetic aduce substanța la saturație magnetică.

ciclu de histerezis electric / *electric hysteresis loop* / *cycle d'hystérésis électrique* / Curbă închisă de polarizare electrică obținută la o variație ciclică a intensității câmpului electric. Este caracteristică fenomenului de histerzis și prezintă importanță în regim periodic.

ciclu de histerezis incremental / *incremental hysteresis loop* / *cycle d'hystérésis mineur* / Ciclu de histerezis nesimetric obținut în prezența unui câmp magnetic coliniar cu câmpul variabil în timp.

ciclu de histerezis (magnetic) / *(magnetic) hysteresis loop* / *cycle d'hystérésis magnétique* / Curbă de magnetizare închisă obținută la o variație ciclică a intensității câmpului magnetic. Notă: Este caracteristică fenomenului de histerezis și prezintă importanță în regimul periodic.

ciclu de histerezis normal / *normal hysteresis loop* / *cycle d'hystérésis normal* / Ciclu de histerezis simetric față de originea axelor de coordonate.

ciclu de încercări / *testing cycle* / *cycle d'essai* / Un ciclu de încercări conține o unică flexiune sau torsiune a unui element de ghid de unde flexibil din poziția de relaxare într-un plan în poziția extremă de de flexiune sau de torsiune în

acest plan, cu întoarcerea în poziţia de relaxare.

ciclu (de memorie) / *cycle (of storage)* / *cycle (de mémoire)* / Succesiune a operaţiilor necesare pentru efectuarea unei citiri sau scrieri.

ciclu de repetiţie / *repetition cycle* / *cycle de répétition* / Serie de caractere al căror număr minim este determinat de timpul de propagare dus-întors al unei legături cu corectarea erorilor prin detecţie şi repetiţie, întârzierea fiind impusă de repetiţia automată a caracterelor.

ciclu de repetiţie controlat / *testing repetition cycle* / *cycle de répétition contrôlé* / Ciclu fără impimare pe durata căruia se asigură prezenţă unui semnal de repetiţie şi controlul raportului dintre numărul de momente A şi Z ale tuturor semnalelor de caracter primite.

ciclu de restabilire [electrică] / *recovery cycle [electrical]* / *cycle de rétablissement [électrique]* / Secvenţă de stări de excitabilitate variabilă consecutive unui prestimul, putând include perioade de stare absolut refractară, relativ refractară, supranormală şi subnormală.

ciclu de serviciu ⇒ ciclu de funcţionare

ciclu de utilizare (a unui acumulator) / *operating cycle (of a cell or battery)* / *cycle d'utilisation (d'un accumulateur)* / Ansamblul constituit dintr-o descărcare şi o încărcare ulterioară a acumulatorului în scopul restabilirii stării sale iniţiale.

ciclu de viaţă a unui sistem / *system life cycle* / *cycle de vie d'un système* / Succesiune de modificări prin care trece un sistem de la conceperea sa până la ieşirea sa din funcţiune.

ciclu dinamic *B*(*H*) / *dynamic B*(*H*) *loop* / *cycle dynamique B*(*H*) / Ciclu *B*(*H*) obţinut atunci când viteza de variaţie a câmpului magnetic este destul de ridicată pentru a influenţa forma ciclului.

ciclu dinamic *J*(*H*) / *dynamic J*(*H*) *loop* / *cycle dynamique J*(*H*) / Ciclu *J*(*H*) obţinut atunci când viteza de variaţie a câmpului magnetic este destul de ridicată pentru a influenţa forma ciclului.

ciclu dinamic *M*(*H*) / *dynamic M*(*H*) *loop* / *cycle dynamique M*(*H*) / Ciclu *M*(*H*) obţinut atunci când viteza de variaţie a câmpului magnetic este destul de ridicată pentru a influenţa forma ciclului.

ciclu fără imprimare / *non-print cycle* / *cycle sans impression* / Perioadă de funcţionare a unui receptor cu corectare a erorilor prin detecţie şi repetiţie la detecţia unei mutilări sau a unui semnal de repetiţie cu aceeaşi durată cu cea a unui ciclu de repetiţie, pe durata căruia nici unul din semnalele primite nu poate comanda o imprimare.

ciclu infinit ⇒ ciclu închis

ciclu în serviciu ⇒ ciclu de funcţionare

ciclu închis ⇐ ciclu infinit / *closed loop* / *boucle fermée* / Ciclu a cărui execuţie nu poate fi întreruptă decât printr-o intervenţie exterioară programului pentru calculator în care acest ciclu este inclus.

ciclu (într-un program) ⇐ buclă (de program) / *loop, 2[in a computer program]* / *boucle, 2[dans un programme]* / Secvenţă de instrucţiuni a cărui execuţie se poate repeta în mod iterativ până când anumite condiţii sunt îndeplinite. Notă: În anumite cazuri, aceste condiţii nu se verifică decât după o execuţie a buclei.

ciclu *J*(*H*) / *J*(*H*) *loop* / *cycle J*(*H*) / Curbă închisă care reprezintă polarizarea magnetică în funcţie de intensitatea câmpului magnetic când intensitatea câmpului magnetic este ciclică.

ciclu *J*(*H*) de saturaţie / *saturation J*(*H*) *loop* / *cycle J*(*H*) *à saturation* / Ciclu *J*(*H*) normal pentru care valoarea maximă a câmpului magnetic aduce substanţa la saturaţie magnetică.

ciclu J(H) incremental / *incremental J*(*H*) *loop* / *cycle J*(*H*) *mineur* / Ciclu *J*(*H*) nesimetric obţinut în prezenţa unui câmp magnetic static care este coliniar cu câmpul variabil în timp.

ciclu J(H) normal / *normal J(H) loop / cycle J(H) normal* / Ciclu J(H) simetric față de originea axelor de coordonate.

ciclu *M(H)* / *M(H) loop / cycle M(H)* / Curbă închisă care reprezintă magnetizarea în funcție de intensitatea câmpului magnetic când aceasta din urmă este ciclică.

ciclu *M(H)* de saturație / *saturation M(H) loop / cycle M(H) à saturation* / Ciclu *M(H)* normal pentru care valoarea maximă a câmpului magnetic aduce substanța la saturație magnetică.

ciclu *M(H)* incremental / *incremental M(H) loop / cycle M(H) mineur* / Ciclu *M(H)* nesimetric obținut în prezența unui câmp magnetic static care este coliniar cu câmpul variabil în timp.

ciclu *M(H)* normal / *normal M(H) loop / cycle M(H) normal* / Ciclu M(H) simetric față de originea axelor de coordonate.

ciclu neutronic / *neutron cycle / cycle des neutrons* / Succesiune de evenimente de interacțiune și de migrare a neutronilor într-un reactor, începând din momentul fisiunii până în momentul dispariților prin absorbție sau scurgere în afara reactorului.

ciclu RQ / *RQ cycle / cycle RQ* / Ciclu de repetiție cerut într-o instalație cu corectarea erorilor prin detecție și repetiție pe durata detecției unei mutilări.

ciclu solar / *solar cycle / cycle d'activité solaire* / Perioadă de aproximativ 11 ani care caracterizează componentele lent variabile ale activității solare.

ciclu static *B(H)* / *static B(H) loop / cycle statique B(H)* / Ciclu *B(H)* obținut atunci când viteza de variație a câmpului magnetic este destul de slabă pentru a influența curba.

ciclu static *J(H)* / *static J(H) loop / cycle statique J(H)* / Ciclu *J(H)* obținut atunci când viteza de variație a câmpului magnetic este destul de slabă pentru a influența curba.

ciclu static *M(H)* / *static M(H) loop / cycle statique M(H)* / Ciclu *M(H)* obținut atunci când viteza de variație a câmpului magnetic este destul de slabă pentru a influența curba.

(a) cifra ⇐ (a) cripta / *(to) encipher / chiffrer [coder]* / Procesul prin care datele originale sunt substituite cu date cifrate, în scopul de a le proteja de citirea și folosirea lor neautorizată. Notă: Cifrarea se bazează pe o cheie de cifrare (fără de care informația nu poate fi decodificată), precum și pe un algoritm complex de cifrare.

(a) cifra (în formă digitală) ⇒ (a) digitiza

cifra cea mai puțin semnificativă / *least significant digit / chiffre le moins significatif* / Într-un sistem de reprezentare pozițională, rangul unei cifre având ponderea cea mai scazută.

cifra cea mai semnificativă / *most significant digit / chiffre le plus significatif* / Într-un sistem de reprezentare pozițională, rangul unei cifre având ponderea cea mai ridicată.

cifră, 1[sens general]/ *digit, 1[general meaning] / chiffre, 1[sens général]* / Caracter grafic care reprezintă un număr întreg pozitiv sau nul. Exemplu: Fiecare din caracterele de la 0 la 9 în numerația zecimală sau de la 0 la F în numerația hexazecimală.

cifră, 2[în semnalizare] / *digit, 2[in telecomunication signalling] / chiffre, 2[en signalisation de télécommunication]* / Element al unei adrese sau alt element de informație reprezentabil printr-un număr inferior bazei sistemului de numerație utilizat. Notă: În anumite sisteme de semnalizare, elementele ansamblului de cifre pot fi reprezentate prin simboluri normal asociate unor caractere alfabetice.

cifră, 3[în telefonia automată] / *digit, 3[in automatic telephony] / chiffre, 3[en téléphonie automatique]* / Cifră a unui sistem de de numerație, în general în baza 10, utilizată în telefonia automată.

cifră binară ⇐ element de informație binară ⇐ bit, 2[cifră] / *binary digit /*

chiffre binaire / Una din cifrele 0 şi 1, atunci când este întrebuinţată în sistemul de numeraţie binară.

cifră binară de semn / *sign binary digit* / *élément de signe* / Cifră binară care ocupă o poziţie de semn şi indică semnul algebric care se atribuie numărului reprezentat prin numeralul cu care acesta este asociat.

cifră de control / *check digit* / *chiffre de contrôle* / Element numeric asociat conform unei legi determinate unor grupuri de elemente definite de un cod neredundant în vederea transformării acestuia într-un cod de protecţie contra erorilor.

cifră de împrumut / *borrow digit* / *retenue négative* / Cifră ce ia naştere când în rangul unei cifre, diferenţa este negativă şi care este transferată pentru a fi prelucrată în altă parte. Notă: În reprezentarea poziţională, cifra de transport se transferă pentru a fi prelucrată la rangul cu ponderea imediat superioară.

cifră de semn / *sign digit* / *chiffre de signe* / Cifră care ocupă poziţia semnului şi indică semnul algebric al numărului reprezentat prin numeralul cu care acesta este asociat.

cifră de supracurent a unui transformator de curent / ... / *facteur de surcharge d'un transformateur de courant* / Cel mai mare multiplu al curentului primar nominal pentru care eroarea de raport şi eroarea de fază nu depăşesc anumite limite determinate, secundarul fiind închis pe o impedanţă specifică.

cifră de taxare / *fee digit* / *chiffre de taxation* / Cifră sau grup de cifre care determină taxa sau unitatea de taxare aplicabilă unei comunicaţii şi care pot reprezenta de asemenea cifre de dirijare.

cifră de transport / *carry digit* / *retenue* / Cifră ce ia naştere atunci când în rangul unei cifre, suma sau produsul depăşesc cel mai mare număr ce poate fi reprezentat în acest rang, şi care este transferată pentru a fi prelucrată în altă parte. Notă: În reprezentarea poziţională, cifra de transport se transferă pentru a fi prelucrată în rangul cu pondere imediat superioară.

cifră *n*-ară / *n-ary digit* / *élément n-aire* / Element selectat într-un ansamblu de *n* elemente.

cifră semnificativă / *significant digit* / *chiffre significatif* / Într-un numeral, cifra necesară pentru asigurarea exactităţii sau preciziei date.

cifră zecimală / *decimal digit* / *chiffre décimal* / Una din cifrele arabe 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 şi 9, atunci când este întrebuinţată într-un sistem de numeraţie zecimală.

cifre de dirijare ⇐ cifre de îndrumare / *routing digit* / *chiffre d'acheminement* / Cifre care determină selectarea direcţionării spre centrala sau serviciul dorit.

cifre de îndrumare ⇒ cifre de dirijare

cifru / *cipher* / *chiffre, 4[code]* / Combinaţie de caractere utilizată pentru criptarea datelor transmise.

cilindru (al unui disc magnetic) / *cylinder [of a magnetic disk]* / *cylindre (d'un disque magnétique)* / Ansamblul tuturor pistelor (dintr-un pachet de discuri) situate la aceeaşi distanţă nominală faţă de axa de rotaţie. Notă: În sistemele de gestiune a fişierelor din trecut, alocarea spaţiului la crearea unui fişier se realiza specificând un număr de cilindri.

cilindru cu aer comprimat / *air engine* / *cylindre à air* / Dispozitiv pneumatic destinat să acţioneze un element component mecanic.

cilindru izolant / *(insulation) cylinder* / *cylindre (isolant)* / Tub cu diametru mare, dar nu neapărat de o lungime atât de mare în raport cu diametrul său ca un tub. Notă: Cilindrii izolanţi sunt în general rigizi, în timp ce tuburile pot fi rigide sau flexibile.

ciment / *cement [noun]* / *ciment* / Orice substanţă utilizată în stare fluidă sau de pastă, care se întăreşte ulterior, pentru a lega împreună şi/sau a consolida materiale solide.

(a) cimenta / *(to) cement* / *cimenter* / Lipirea a două suprafeţe prin aplicarea unui ciment.

"cine sunteţi?" [semnal] / *who are you ?* / *qui est là?* / Caracter de comandă în transmisia de date, destinat să declanşeze emiterea automată a indicativului staţiei cu care este stabilită comunicaţia, sau să provoace un răspuns cuprinzând identificarea staţiei şi, în unele aplicaţii, indicarea tipului de echipament în funcţiune şi starea staţiei.

ciocnire (de particule) ⇐ coliziune (de particule) / *collision (of particles)* / *collision (de particules)* / Interacţiune dintre două particule, modificând condiţiile existente privind cantitatea de mişcare sau de energie.

ciocnire de specia a doua / *collision of the second kind* / *choc de deuxième espèce* / Ciocnire în care cuanta sau cuantele de energie furnizate de un atom contribuie la creşterea energiei particulei incidente.

ciocnire de specia întâi / *collision of the first kind* / *choc de première espèce* / Ciocnire în care cuanta de energie furnizată unui atom provine de la particula incidentă.

ciocnire elastică ⇐ coliziune elastică / *elastic collision* / *collision élastique* / Ciocnire în care componentele fizice ale fiecăruia dintre sistemele intrate în coliziune şi energia cinetică totală nu se modifică, deşi direcţiile deplasării lor relative se pot probabil schimba.

ciocnire neelastică ⇐ coliziune neelastică / *inelastic collision* / *collision inélastique* / Ciocnire în care cel puţin unul dintre sisteme dobândeşte o anumită energie de excitaţie internă pe seama energiei cinetice totale.

cip ⇐ plăcuţă [cu circuite integrate] / *chip* / *puce* / Bucată mică de material semiconductor suportând partea activă a unui circuit integrat.

circuit [electric] → circuit electric

circuit acordat / *tuned circuit* / *circuit accordé* / Circuit oscilant reglat în acord pentru o oscilaţie periodică sinusoidală dată.

circuit al indusului / *armature circuit* / *circuit d'induit* / Circuit al unei maşini sincrone, al unei maşini de curent continuu sau al unei maşini monofazate cu colector care, în funcţionare, primeşte sau furnizează putere activă de la sau către o reţea electrică externă. Notă: Definiţia se aplică şi compensatoarelor sincrone dacă termenul „putere activă" este înlocuit cu „putere reactivă".

circuit al serviciilor auxiliare / *auxiliary circuit [group of circuits]* / *circuit des auxiliaires [ensemble de circuits]* / Ansamblu al circuitelor parcurse de curentul serviciilor auxiliare (compresoare, ventilatoare, încălzirea trenului etc.)

circuit (al unei linii electrice aeriene) / *circuit (of an overhead line)* / *circuit (d'une ligne aérienne)* / Conductor sau sistem de conductoare prin care circulă un curent electric.

circuit anodic standard / *standard anode circuit* / *circuit anodique normalisé* / Cavitate coaxială sau radială având dimensiuni definite cu precizie, conectată între suprafeţele de contact ale anodului cu grila şi care constituie împreună cu tubul un circuit rezonant.

circuit antirezonant / *antiresonant circuit* / *circuit antirésonnant* / Ansamblu format dintr-o inductanţă şi o capacitate în paralel astfel dispuse în circuit, încât să prezinte o impedanţă mare pentru frecvenţa de acord şi o impedanţă relativ mică pentru toate celelalte frecvenţe.

circuit aperiodic / *aperiodic circuit* / *circuit apériodique* / Circuit în care nu se pot produce oscilaţii libere.

circuit asimilat unui circuit bifilar / *two-wire type circuit* / *circuit assimilé à un circuit à deux fils* / Circuit care funcţionează asemănător unui circuit bifilar, dar care nu este limitat la două conductoare sau grupuri de conductoare.

circuit asimilat unui circuit cu patru fire / *four-wire type circuit* / *circuit assimilé à un circuit à quatre fils* / Circuit care funcţionează ca un circuit cu patru fire. Exemplu: un circuit cu două conductoare care utilizează o bandă de frecvenţe distinctă pentru fiecare sens de transmisiune.

circuit auxiliar (al unui aparat de comutare) / *auxiliary circuit (of a switching device)* / *circuit auxiliaire (d'un appareil de connexion)* / Ansamblu de piese conductoare ale unui aparat de conexiune destinate a fi inserate într-un circuit, altul decât circuitul principal şi circuitele de comandă ale aparatului. Notă: Unele circuite auxiliare îndeplinesc funcţii suplimentare cum ar fi semnalizarea, blocarea etc. şi – ca atare – ele pot face parte din circuitul de comandă al altui aparat de conexiune.

circuit auxiliar (al unui aparat de măsurare) / *auxiliary circuit (of a measuring instrument)* / *circuit auxiliaire (d'un appareil mesureur)* / Circuit necesar funcţionării aparatului de măsurare, diferit de circuitul interior de măsurare.

circuit auxiliar (al unui contor de energie) / *auxiliary circuit (of an energy meter)* / *circuit auxiliaire (d'un compteur d'énergie)* / Element (înfăşurare, lampă, contact etc.) legat de un dispozitiv auxiliar interior unui contor, destinat a fi conectat la un dispozitiv exterior ca, de exemplu, ceas, releu, numărător de impulsuri.

circuit auxiliar (al unui echipament electric de comutare) / *auxiliary circuit (of an assembly)* / *circuit auxiliaire (d'un ensemble)* / Toate părţile conductoare ale unui echipament electric de comutare incluse într-un circuit, altul decât cel principal, destinate să comande, să măsoare, să semnalizeze şi să regleze.

circuit auxiliar (al unui releu) / *auxiliary circuit (of a relay)* / *circuit auxiliaire (d'un relais)* / Ansamblul părţilor electrice ale unui releu, cuprinzând, în situaţia în care există, părţile intenţionat cuplate între ele pe cale inductivă sau capacitivă, legate la bornele la care este aplicată mărimea de alimentare auxiliară considerată.

circuit basculant ⇐ dispozitiv de declanşare / *trigger circuit* / *dispositif à déclenchements* / Circuit care poate avea mai multe stări, stabile sau instabile, dintre care cel puţin una este stabilă şi care este astfel conceput încât trecerea dintr-o stare într-alta să fie declanşată prin aplicarea unui impuls corespunzător. Exemple: circuitul basculant cu două stări stabile se numeşte circuit bistabil, iar circuitul basculant cu o stare stabilă şi una instabilă, circuit monostabil.

circuit (basculant) bistabil / *bistable (trigger) circuit* / *bascule bistable* / Circuit basculant care are două stări stabile.

circuit basculant bistabil cu două intrări / *dual-control bistable trigger circuit* / *bascule (bistable) à deux entrées* / Circuit basculant bistabil cu cele două stări controlate de excitaţii aplicate la două intrări diferite.

circuit basculant bistabil cu o intrare / *single-control bistable trigger circuit* / *bascule (bistable) à une entrée* / Circuit basculant bistabil cu cele două stări succesive comandate de excitaţii, fie de acelaşi sens, fie de sensuri opuse, aplicate la o aceeaşi unică intrare.

circuit (basculant) monostabil / *monostable (trigger) circuit* / *bascule monostable* / Circuit basculant care are o stare stabilă şi o stare instabilă.

circuit bifilar ⇐ linie bifilară ⇐ circuit cu două fire / *two-wire circuit* / *circuit à deux fils* / Circuit de telecomunicaţii care asigură transmisiunea pe două fire. Exemplu: circuitul format dintr-o pereche de conductoare metalice. Notă: Un circuit bifilar diferit de circuitul format dintr-o pereche de conductoare metalice mai este uneori denumit „circuit asimilat circuitului bifilar".

circuit bilateral ⇐ circuit cu două direcţii / *both-way circuit / circuit à double sens* / Legătură prin care transferul informaţiei utilizatorilor se face în ambele sensuri între două puncte.

circuit bistabil / *binary divider / bascule dédoubleuse* / Divizor de frecvenţă utilizat în general pentru a furniza un impuls de ieşire pentru fiecare pereche succesivă de impulsuri de intrare.

circuit catodic standardizat / *standard cathode circuit / circuit cathodique normalisé* / Cavitate coaxială sau radială de dimensiuni definite cu precizie, conectată între suprafeţele de contact ale catodului şi grilei şi care constituie împreună cu tubul un circuit rezonant.

circuit compus / *composited circuit / système von Rysselberg* / Montaj prin care se obţine simultan fie un circuit telefonic şi un circuit telegrafic cu un singur conductor şi întoarcere prin pământ, fie două circuite telegrafice cu întoarcere prin pământ şi un circuit telefonic cu două conductoare, separarea fiind efectuată prin intermediul filtrelor. Circuitele telegrafice pot fi utilizate pentru semnalizare în legătură cu circuitele fantomă sau alte circuite.

circuit cu acorduri decalate / *stagger-tuned circuit / réseau à accords décalés* / Reţea care conţine o succesiune de circuite oscilante acordate pe frecvenţe diferite, în vederea lărgirii benzii de trecere a reţelei.

circuit cu două direcţii ⇒ circuit bilateral

circuit cu două fire ⇒ circuit bifilar

circuit cu întoarcere prin pământ ⇐ linie cu întoarcere prin pământ ⇐ circuit cu retur prin pământ / *earth-return circuit / circuit à retour par terre* / Circuit format, între două puncte, dintr-un conductor metalic sau mai multe conductoare metalice în paralel, cu întoarcere prin pământ sau prin mare între aceste două puncte.

circuit (cu o funcţiune specificată) / *circuit (with a specified function) / circuit (de fonction déterminée)* / Ansamblu de elemente reunite în vederea asigurării trecerii unui curent. Dacă acestea constituie un parcurs închis prin care poate circula un curent, ansamblul este denumit circuit închis, în caz contrar fiind denumit circuit deschis. Note: 1. Un circuit cu o funcţie determinată poate fi specificat pe baza acesteia ca, de exemplu: circuitul de apel, circuitul de conversaţie, circuitul de alimentare etc. 2. În mod curent, termen se utilizează de asemenea pentru desemnarea unui ansamblu de parcurs sau a unei părţi determinate dintr-un parcurs complet.

circuit cu parametri concentraţi / *lumped circuit / circuit à constantes localisées* / Circuit care poate fi reprezentat printr-o asociaţie a unui număr finit de elemente ideale.

circuit cu parametri repartizaţi / *distributed circuit / circuit à constantes réparties* / Circuit care poate fi reprezentat printr-o asociaţie a unui număr infinit de elemente ideale.

circuit cu patru fire ⇐ linie cu patru fire / *four-wire circuit / circuit à quatre fils* / Circuit de telecomunicaţii care asigură transmisiunea pe patru fire. Exemplu: circuitul format din două perechi de conductoare metalice pentru fiecare sens de transmisiune. Notă: Un circuit cu patru fire diferit de cel de mai sus mai este denumit uneori „circuit asimilat circuitului cu patru fire", ca în cazul trasmisiunii pe o aceeaşi pereche cu separarea în frecvenţă a canalelor de emisiune şi de recepţie.

circuit cu retur prin pământ ⇒ circuit cu întoarcere prin pământ

circuit cu siguranţă intrinsecă / *intrinsically-safe circuit / circuit de sécurité intrinsèque* / Circuit în care nici o scânteie sau efect termic, produse în condiţii normale de funcţionare sau condiţii de defect specificate, nu pot provoca aprinderea unei atmosfere explozive specificate.

circuit de adaptare a unei antene / *aerial matching transformer* / *adaptateur d'impédance (d'antenne)* / Dispozitiv destinat transformării impedanței unei antene într-o impedanță cât mai apropiată posibil de impedanța caracteristică a liniei sale de alimentare.

circuit de alimentare / *supply circuit* / *circuit d'alimentation* / Circuit de la care echipamentul primește energia necesară funcționării sale.

circuit de alimentare a trenului / *train power supply circuit* / *circuit d'alimentation du train* / Circuit care furnizează puterea necesară instalațiilor de încălzire, de climatizare și alte servicii auxiliare, pentru fiecare vagon al trenului.

circuit de blocare / *interlock circuit* / *circuit d'asservissement* / Circuit care leagă dispozitivele mecanice, electrice sau de altă natură ale unui aparat prin intermediul contactelor auxiliare, cu scopul de a face ca funcționarea unei piese a aparatului să fie dependentă de poziția unuia sau a mai multor dispozitive ale sale.

circuit de blocare [pentru echipamente cu curenți purtători] / *line trap [for carrier terminals]* / *circuit-bouchon [pour équipements à courants porteurs]* / Aparat destinat a fi plasat în serie într-o linie de înaltă tensiune, cu o impedanță neglijabilă la frecvența rețelei pentru a nu perturba transportul energiei, dar relativ mare în toată banda de frecvențe utilizabile pentru transmisiunile cu curenți purtători. Un circuit de blocare comportă o bobină principală, un dispozitiv de protecție și, în general, un dispozitiv de acord.

circuit de blocare (a bazei de timp) / *trigger hold off* / *blocage du déclenchement* / Circuit încorporat în baza de timp, împiedicând declanșarea baleiajului înaintea revenirii spotului la poziția sa de repaus și a completei relaxări a elementelor de circuit.

circuit de canale sau de conducte (al unui sistem de răcire) / *piped or ducted circuit (of a cooling system)* / *circuit à canalisation ou conduits (d'un système de canalisation)* / Circuit în care fluidul de răcire este ghidat fie prin canale sau conducte de aspirație sau de refulare, fie prin ambele, acestea servind la separarea fluidului de răcire de mediul ambiant.

circuit de coincidență ⇒ circuit electronic de selectare a coincidențelor

circuit de comandă / *control circuit* / *circuit de commande* / Circuit folosit la transmiterea semnalelor de comandă necesare manevrării aparatelor sau mașinilor.

circuit de comandă a descărcării / *discharge control circuit* / *circuit de commande de décharge* / Circuit care conține comenzile manuale de descărcare și toate părțile conectate electric cu acestea.

circuit de comandă (a unei mașini electrice rotative) / *control circuit (of an electrical rotating machine)* / *circuit de commande (d'une machine électrique tournante)* / Circuitul dispozitivului de comutație care întrerupe alimentarea unei mașini electrice rotative.

circuit de comandă (a unui echipament de putere) / *control circuit (of a power equipment)* / *circuit de commande (d'un équipement de puissance)* / Ansamblu al circuitelor servind la acționarea organelor de comandă a echipamentului inclus în circuitele de forță și circuitele serviciilor auxiliare.

circuit de comandă (a unui aparat de comutare) / *control circuit (of a switching device)* / *circuit de commande (d'un appareil de connexion)* / Ansamblu de piese conductoare ale unui aparat de conexiune, altele decât cele ale circuitului principal, inserate într-un circuit folosit pentru comanda manevrei de închidere sau a manevrei de deschidere, sau a ambelor manevre ale aparatului.

circuit de comandă interurbană ⇒ trunchi de comandă

circuit de contact / *contact circuit* / *circuit de contact* / Circuit de ieșire realizat cu ajutorul unui ansamblu de contact.

circuit de convorbire / *speech circuit (in a telephone set)* / *organe de conversation (d'un poste téléphonique)* / Ansamblul elementelor de circuit dintr-un telefon, parcurse de curenții de convorbire.

circuit de curent (al unui aparat de măsurare) / *current circuit (of a measuring instrument)* / *circuit de courant (d'un appareil mesureur)* / Circuit al unui aparat de măsurare parcurs de curentul circuitului la care acesta este racordat. Notă: Acest curent poate fi ori cel implicat direct în măsurare, ori un curent proporțional furnizat de un transformator de curent extern sau preluat de pe un șunt extern.

circuit de curent (al unui circuit de încercare sintetică) / *current circuit (of a synthetic test circuit)* / *circuit de courant (d'un circuit d'essais synthétiques)* / Parte a circuitului de încercare sintetică furnizând cea mai mare parte din curentul la frecvență industrială sau tot curentul.

circuit de date / *data circuit* / *circuit de données* / Ansamblu de două canale de transmisiune de date asociate pentru asigurarea, între două puncte, a unei transmisiuni în ambele sensuri.

circuit de decizie (pentru un semnal numeric) / *decision circuit (for a digital signal)* / *circuit de décision [en transmission numérique]* / Dispozitiv care decide valoarea probabilă a unui element de semnal al unui semnal numeric recepționat.

circuit de decupare / *slicer [of signals]* / *éminceur* / Limitator destinat efectuării nivelării unui semnal.

circuit de defectare a alimentării / *power-fail circuit* / *circuit de défaillance d'alimentation* / Circuit logic care protejează un program în lucru în caz de defectare a alimentării principale. În principiu, acest circuit informează calculatorul că defectarea este iminentă ceea ce declanșează o rutină de salvare a datelor aflate în memoria volatilă. După restabilirea alimentării, circuitul declanșează o rutină care restabilește datele și repornește funcționarea calculatorului.

circuit de descărcare (al unui defibrilator) / *discharge circuit* / *circuit de décharge* / Circuit în interiorul defibrilatorului, conectând dispozitivul de înmagazinare a energiei la electrozii de defibrilare și conținând toate întreruptoarele situate între acest dispozitiv și electrozii de defibrilare.

circuit de descărcare internă (al unui defibrilator) / *internal discharge circuit* / *circuit de décharge interne* / Circuit în interiorul defibrilatorului destinat descărcării dispozitivului de înmagazinare a energiei, electrozii de defibrilare rămânând scoși de sub tensiune.

circuit de detectare a alimentării / *supply detection circuit* / *circuit de palpage* / Circuit al dispozitivului de detectare a alimentării care, la vehiculele multisistem, detectează natura curentului furnizat de linia de contact.

circuit de divizare (a numărului de impulsuri) ⇐ circuit de scalare / *scaling circuit* / *circuit d'échelle* / Circuit electronic care furnizează un impuls de ieșire pentru un număr determinat de impulsuri primit la intrare.

circuit de echivalență ⇒ poartă de echivalență

circuit de excludere ⇒ poartă de excludere

circuit de frânare / *braking circuit* / *circuit de freinage* / Circuit parcurs de curentul electric de frânare, incluzând toate mașinile care servesc la producerea sa.

circuit de gardă / *guard circuit* / *circuit de garde* / Parte a unui receptor de semnale destinat inhibării răspunsului acestuia la frecvențe diferite de frecvențele de semnalizare.

circuit de grilă-ecran standardizat / *standard screen grid circuit* / *circuit normalisé de grille-écran* / Cavitate de dimensiuni definite cu precizie, conectată între suprafețele de contact ale grilei-ecran și ale grilei de comandă și care

constituie împreună cu tubul un circuit rezonant.

circuit de identitate ⇒ poartă de identitate

circuit de ieşire (al unei centrale)/ *outgoing circuit* / *circuit sortant* / Pentru o centrală dată, circuit de trafic care nu este utilizabil decât pentru traficul de ieşire.

circuit de ieşire / *output circuit* / *circuit de sortie* / Circuit electric destinat furnizării energiei electrice prin intermediul bornelor de ieşire corespunzătoare unei impedanţe, sau un aparat exterior generatorului.

circuit de ieşire (al unui aparat de terapie cu unde scurte) / *output circuit (of a short-wave therapy equipment)* / *circuit de sortie (d'un appareil de thérapie à ondes courtes)* / Ansamblul părţilor conductoare utilizate pentru a transmite aplicatorilor puterea de înaltă frecvenţă furnizată de generator, inclusiv părţile conductoare inaccesibile ale aplicatorilor şi cablurilor de conexiune.

circuit de ieşire (al unui releu) / *output circuit (of a relay)* / *circuit de sortie (d'un relais)* / Ansamblul elementelor conductoare interioare ale unui releu, legate la bornele între care apare modificarea predeterminată.

circuit de ieşire (al unui tub electronic) / *output circuit (of an electronic tube)* / *circuit de sortie (d'un tube électronique)* / Circuit exterior conectat la electrodul de ieşire şi în care se află impedanţa de sarcină.

circuit de ieşire clasa a III-a / *output part (of a class III medical electrical equipment)* / *sortie de puissance (d'un appareil électromédical de la classe III)* / Ansamblul tuturor părţilor unui echipament electromedical de clasa a III-a de protecţie destinate a fi legate cu exteriorul, exclusiv intrarea de alimentare şi partea aplicată.

circuit de ieşire de lucru / *output make circuit* / *circuit de sortie de travail* / Circuit de ieşire al cărui contact este închis (stare de conducţie) atunci când releul este în stare de lucru şi al cărui contact este deschis (stare de blocare) atunci când releul este în stare de repaus.

circuit de ieşire de repaus / *output break circuit* / *(circuit de) sortie de repos* / Circuit de ieşire al cărui contact este deschis (stare de blocare) atunci când releul este în stare de lucru şi al cărui contact este închis (stare de conducţie) atunci când releul este în stare de repaus.

circuit de ieşire flotant / *floating output* / *circuit de sortie flottant* / Circuit de ieşire izolat de masă, de sursa de alimentare şi de toate bornele de circuit accesibile din exterior.

circuit de iluminat / *lighting circuit* / *circuit d'éclairage* / Circuit parcurs de curentul folosit la iluminatul interior şi exterior al vehiculelor motoare şi vagoanelor remorcate.

circuit de includere ⇒ poartă de implicaţie

circuit de informare / *information circuit* / *circuit d'information* / Circuit destinat transmiterii semnalelor de măsurare sau informare.

circuit de intrare / *incoming circuit* / *circuit entrant* / Pentru o centrală dată, circuit de trafic care nu este utilizabil decât pentru traficul de intrare.

circuit de intrare (al unui releu) / *input circuit (of a relay)* / *circuit d'entrée (d'un relais)* / Ansamblul părţilor electrice ale unui releu, cuprinzând, în situaţia în care există, părţile intenţionat cuplate între ele pe cale inductivă sau capacitivă, legate la bornele la care este aplicată mărimea de alimentare de intrare considerată.

circuit de intrare (al unui tub electronic) / *input circuit (of an electronic tube)* / *circuit d'entrée (d'un tube électronique)* / Circuit exterior conectat la electrodul de intrare şi în care se găseşte sursa de tensiune de comandă.

circuit de intrare diferenţial / *differential input* / *circuit d'entrée différentiel* / Circuit de intrare cu două seturi de borne de intrare, destinat măsurării diferenţei valo-

rilor mărimilor electrice de aceeaşi natură care le sunt aplicate.

circuit de intrare flotant / *floating input* / *circuit d'entrée flottant* / Circuit de intrare izolat de masă, de sursa de alimentare şi de toate bornele de circuit accesibile din exterior.

circuit de intrare şi circuit de ieşire cu (punct) comun izolat / *input and output with isolated common point* / *circuit d'entrée et circuit de sortie à point commun isolé* / Circuit de intrare şi circuit de ieşire astfel dispuse încât una din bornele de intrare şi una din bornele de ieşire sunt conectate şi izolate de masă şi de sursa de alimentare.

circuit de înaltă tensiune / *high voltage circuit* / *circuit haute tension* / Circuit parcurs de curent, la tensiunea de alimentare a liniei de contact.

circuit de încălzire / *heating circuit* / *circuit de chauffage* / Circuit parcurs de curentul folosit la încălzirea vehiculului motor sau a vehiculelor remorcate.

circuit de încărcare (al unui defibrilator) / *charging circuit (of a defibrillator)* / *circuit de charge (d'un défibrillateur)* / Circuit în interiorul defibrilatorului destinat încărcării dispozitivului de înmagazinare a energiei, care conţine toate părţile conectate electric cu dispozitivul de înmagazinare a energiei în cursul perioadei de încărcare.

circuit de încercare (pentru descărcări parţiale) / *test circuit (for partial discharge)* / *circuit d'essai (de décharge partielle)* / Circuit utilizat pentru măsurarea descărcărilor parţiale, compus în principal din: unul sau două obiecte supuse încercării, un condensator de cuplaj, un circuit de măsurare compus din una sau două impedanţe de măsură, cablu de legătură şi aparat de măsurare şi uneori o impedanţă sau un filtru pentru a împiedica scurtcircuitarea impulsurilor datorate descărcărilor de către sursa la înaltă tensiune sau a reduce perturbările provenite de la sursă.

circuit de întârziere / *delay element* / *circuit de retard* / Dispozitiv care, după un interval de timp, produce un semnal de ieşire asemănător cu semnalul de intrare introdus.

circuit de întoarcere ⇒ circuit de retur

circuit de joasă tensiune / *low voltage circuit* / *circuit basse tension* / Circuit parcurs de curent la o tensiune sensibil inferioară tensiunii de linie şi care provine de la o baterie de acumulatoare, de la un convertor sau un transformator.

circuit de lansare / *starting circuit* / *circuit de lancement* / Circuit specific, stabilit în vederea pornirii unui motor cu ardere internă, prin intermediul generatorului funcţionând ca motor sau cu ajutorul unui motor electric de antrenare separat.

circuit de legare la pământ / *earthed circuit* / *circuit de terre* / Ansamblu de conductoare cu unul sau mai multe puncte legate în permanenţă la pământ.

circuit de măsurare [în cabina de conducere] / *instrument circuit [in a driver's cab]* / *circuit de mesure [dans une cabine de conduite]* / Circuit care ajunge la instrumentele electrice de măsură sau la aparatele de înregistrare instalate, în principal, în cabina de conducere.

circuit de măsurare (al unui aparat) / *measuring circuit (of an instrument)* / *circuit de mesurage (d'un appareil)* / Circuit electric complet încorporat într-un aparat de măsurare şi în accesoriile sale, alimentat de o tensiune sau de un curent, reprezentând fiecare separat sau împreună factorii principali de determinare a indicaţiei valorii mărimii măsurate (una din aceste mărimi poate fi chiar mărimea măsurată).

circuit de măsurare (al unui aparat înregistrator cu acţiune directă) / *measuring circuit (of a direct recording instrument)* / *circuit de mesure (d'un appareil enregistreur à action directe)* / Circuit electric care, atunci când este parcurs de un curent (circuit de curent) sau este supus unei tensiuni (circuit de

tensiune) produce, fie singur, fie asociat unui alt circuit, deviaţia echipajului mobil al aparatului de măsurare.

circuit de măsurare exterior ⇐ circuit exterior de măsurare / *external measuring circuit* / *circuit de mesurage extérieur* / Circuitul extern complet al unui aparat de măsurare care furnizează mărimea de măsurat.

circuit de pacient / *patient circuit* / *circuit patient* / Circuit electric în care pacientul constituie o parte componentă.

circuit de prag ⇒ poartă de prag

circuit de protecţie / *protective circuit* / *circuit de protection* / Circuit special (sau o parte a circuitului de comandă) folosit în scop de protecţie.

circuit de protecţie (al unui generator de impulsuri) / *fault protection circuit (of a pulse generator)* / *circuit de protection (d'un générateur d'impulsions)* / Circuit asociat circuitului de ieşire al unui generator, care intervine automat pentru protejarea circuitelor generatorului atunci când acesta nu mai funcţionează la parametri nominali. Un circuit de protecţie poate fi asociat unui indicator de defect.

circuit de protecţie contra curenţilor de scurgere ⇒ ecran de protecţie contra curenţilor de fugă

circuit de protecţie în caz de circuit deschis / *open-circuit protection circuit* / *circuit de protection en cas de circuit ouvert* / Circuit de protecţie care intervine automat atunci când admitanţa sarcinii conectate la ieşirea generatorului este inferioară admitanţei nominale de sarcină.

circuit de protecţie la depăşirea factorului de umplere / *duty factor limit protection circuit* / *circuit de protection en cas de taux de travail trop élevé* / Circuit de protecţie care intervine automat, atunci când factorul de umplere al semnalului de ieşire al generatorului este superior factorului de umplere nominal.

circuit de protecţie la scurtcircuit / *short-circuit protection circuit* / *circuit de protection en cas de court-circuit* / Circuit de protecţie care intervine automat atunci când impedanţa sarcinii conectate la ieşirea generatorului este inferioară impedanţei de sarcină nominale.

circuit de protecţie la suprasarcini / *overload protection circuit* / *circuit de protection contre les surcharges* / Circuit de protecţie care intervine automat atunci când puterea unui semnal de ieşire al unui generator depăşeşte valoarea sa nominală.

circuit de putere / *power circuit* / *circuit de puissance* / Ansamblu de circuite care transmit cea mai mare parte a energiei cerute de funcţionarea comenzii automate.

circuit de putere (al unui vehicul) / *power circuit (of a vehicle)* / *circuit de puissance (d'un véhicule)* / Ansamblu al circuitelor parcurse de curentul de tracţiune (prin generatoare principale, motoare de tracţiune, convertoare statice, transformatoare etc).

circuit de răcire deschis / *open cooling circuit* / *circuit de refroidissement ouvert* / Circuit în care fluidul de răcire este preluat direct din mediul înconjurător sau dintr-un mediu îndepărtat, circulă în jurul maşinii electrice, prin aceasta sau printr-un schimbător de căldură, şi apoi se întoarce direct în mediul înconjurător sau este evacuat într-un mediu îndepărtat.

circuit de răcire închis ⇒ circuit închis (al unui sistem de răcire)

circuit de retur ⇐ circuit de întoarcere / *return circuit* / *circuit de retour* / Ansamblu al circuitului electric constituit din şinele de rulare sau şina de întoarcere a curentului, conexiunile lor electrice şi cablurile de întoarcere până la racordarea lor la substaţia de alimentare.

circuit de reţinere (al unui osciloscop cu eşantionare) ⇒ circuit de memorie (al unui osciloscop cu eşantionare)

circuit de rezervă [pentru telegrafia armonică] / *nominated reserved circuit* / *circuit de secours [pour la télégraphie harmonique]* / Circuit de telecomunicaţii disponibil în mod normal pentru traficul

telefonic, afectat unui fascicul de telegrafie armonică în caz de deranjament al circuitului purtător în mod normal al acestui fascicul.

circuit de scalare ⇒ circuit de divizare (a numărului de impulsuri)

circuit de semnalizare / *signalling circuit* / *circuit de signalisation* / Circuit utilizat pentru comanda funcțională a dispozitivelor de semnalizare, cum ar fi indicatoarele de poziție sau avertizoarele sonore.

circuit de semnalizare (al unui receptor de semnale în banda vocală) / *signal circuit (of an a.c. signalling receiver)* / *circuit de signalisation (d'un récepteur de signaux à fréquences vocales)* / Parte a receptorului de semnale care răspunde frecvențelor de semnalizare.

circuit de semnalizare (al unui telefon) / *signalling circuit (in a telephone set)* / *organe de signalisation (d'un poste téléphonique)* / Ansamblul elementelor de circuit ale unui telefon prin intermediul cărora se efectuează schimbul de semnalizări necesar stabilirii și deconectării legăturii telefonice.

circuit de semnalizare și de supraveghere / *indicating circuit* / *circuit de signalisation et de surveillance* / Circuit care transmite un semnal ce indică sau înregistrează dacă anumite condiții de funcționare sunt îndeplinite sau nu, de exemplu un semnal care indică o defecțiune a echipamentului electric.

circuit de serviciu / *engineering speaker circuit* / *circuit de service* / Circuit specializat pentru comunicații referitoare la executarea unui serviciu de telecomunicații.

circuit de simetrizare ⇒ simetrizor

circuit de stingere / *quenching circuit* / *circuit coupeur* / Circuit care asigură stingerea reducând, suprimând sau inversând tensiunea aplicată unui detector Geiger-Müller.

circuit de stingere al liniei de bază / *baseline clipper* / *éliminateur de la ligne de base* / Mijloc care permite modificarea luminozității relative dintre porțiunea imaginii corespunzătoare semnalului și cea a liniei de bază.

circuit de telecomunicație / *(telecommunication) circuit* / *circuit (de télécommunication)* / Ansamblu de două canale de transmisiune asociate care asigură, între două puncte, transmisiunea în ambele sensuri. Notă: Este contraindicată utilizarea termenului "circuit" în cazul telecomunicațiilor unidirecționale ca, de exemplu, radioficarea sau telesemnalizările automate. Circuitele pot fi clasificate după natura semnalelor transmise ca, de exemplu: circuitul telefonic, circuitul telegrafic sau circuitul analogic, circuitul numeric.

circuit de tensiune (al unui aparat de măsurare) / *voltage circuit (of a measuring instrument)* / *circuit de tension (d'un appareil mesureur)* / Circuit al unui aparat de măsurare căruia i se aplică tensiunea circuitului la care acesta este racordat. Notă: Această tensiune poate fi ori cea direct implicată în măsurare, ori o tensiune proporțională furnizată de un transformator de tensiune sau divizor de tensiune extern, ori obținută prin intermediul unei impedanțe sau rezistențe serie opționale.

circuit de tensiune (al unui circuit de încercare sintetică) / *voltage circuit (of a synthetic test circuit)* / *circuit de tension (d'un circuit d'essais synthétiques)* / Parte a circuitului de încercare sintetică furnizând cea mai mare parte din tensiunea de încercare sau toată tensiunea.

circuit de tip telefonic / *telephone-type circuit* / *circuit de type téléphonique* / Ansamblu de două căi de tip telefonic asociate pentru a asigura, între două puncte, o transmisiune în dublu sens.

circuit de trafic / *traffic circuit* / *circuit de trafic* / Circuit de telecomunicații utilizabil într-o conexiune.

circuit deschis [electric] / *open circuit [electric]* / *circuit ouvert [électrique]* / Circuit electric a cărui continuitate a fost

întreruptă astfel încât nu mai poate fi parcurs de curent.

circuit detector ⇒ montaj detector

circuit (digital) combinațional / *combinational circuit* / *circuit combinatoire* / Dispozitiv logic ale cărui valori de ieşire, în orice moment, depind numai de valorile de intrare din acel moment. Notă: Un circuit combinațional este un caz special de circuit secvențial a cărui stare internă nu este luată în considerare.

circuit (digital) secvențial / *sequential (digital) circuit* / *circuit séquentiel* / Dispozitiv logic ale cărui valori de ieşire, la un moment dat, depind de valorile de intrare şi de starea lui internă din acel moment, stare internă care depinde de valorile de intrare anterioare şi de starea internă anterioară. Notă: Un circuit secvențial poate să preia un număr finit de stări interne şi poate fi considerat, din punct de vedere abstract, ca un automat finit.

circuit duplex / *duplex (circuit)* / *ligne duplexée* / Linie de transmisiune echipată cu dispozitive de echilibrare care permit transmisiunea simultană şi în ambele sensuri de semnale obținute prin modulația în curent continuu.

circuit echilibrat / *balanced circuit* / *circuit équilibré* / Circuit de comunicație între două noduri în care fluxul de date este aproximativ egal în ambele sensuri.

circuit echivalent al unui redresor (cu contact) / *equivalent circuit of a contact rectifier* / *circuit équivalent d'un redresseur (à contact)* / Circuitul electronic echivalent al unui redresor (cu contact) cuprinzând capacitatea barierei de potențial a semiconductorului în paralel cu rezistența directă sau inversă a acestuia, ansamblul fiind în serie cu rezistența de masă a semiconductorului.

circuit echivalent (al unui rezonator piezoelectric) / *equivalent circuit (of a piezoelectric resonator)* / *circuit équivalent (d'un résonateur piézoélectrique)* / Circuit electric având aceeaşi impedanță ca un rezonator piezoelectric din imediata vecinătate a unei rezonanțe.

circuit electric / *(electric) circuit* / *circuit (électrique)* / Ansamblu de dispozitive sau medii prin care pot circula curenți electrici.

circuit electric al frânei pneumatice / *electro-pneumatic brake circuit* / *circuit électrique du frein pneumatique* / Circuit folosit la comanda frânei pneumatice, prin intermediul supapelor electropneumatice şi a altor elemente acționate electric.

circuit (electric) echivalent / *equivalent electric circuit* / *circuit (électrique) équivalent* / Model servind la descrierea comportării unui circuit printr-o rețea de elemente ideale.

circuit (electric) pasiv / *passive (electric) circuit* / *circuit (électrique) passif* / Circuit electric care conține numai elemente pasive de circuit.

circuit electroacustic / *audio-communication circuit* / *circuit électroacoustique* / Circuit care serveşte la transmisia sunetelor, în special prin intermediul microfoanelor şi al difuzoarelor.

circuit electronic de selectare a coincidențelor ⇐ circuit de coincidență / *coincidence circuit* / *circuit de coincidence* / Subansamblu care furnizează un semnal de ieşire dacă şi numai dacă semnalele ajung la intrări determinate, într-o combinație predeterminată, într-un interval de timp cu durată specificată.

circuit exterior de măsurare ⇒ circuit de măsurare exterior

circuit fantomă / *phantom circuit* / *circuit fantôme* / Circuit suplimentar constituit prin utilizarea în paralel a celor două conductoare a două circuite metalice. Exemplu: circuitul telegrafic suprapus a două circuite telefonice.

circuit fantomă cu (retur prin) pământ / *earth-return phantom circuit* / *circuit approprié* / Circuit suprapus constituit prin utilizarea în paralel a celor două conductoare ale unui circuit metalic, cu

întoarcere prin pământ sau prin mare între extremitățile circuitului metalic.

circuit fantomă cvadruplu / *quadruple phantom circuit* / *circuit fantôme quadruple* / Circuit suprapus format din două circuite fantomă duble adecvat dispuse, cele opt conductoare ale fiecărui circuit fantomă fiind exploatate în paralel.

circuit fantomă dublu cu (întoarcere prin) pământ / *earth-return double phantom circuit* / *circuit approprié de fantôme* / Circuit suplimentar obținut cu două perechi de conductoare metalice exploatate în paralel cu întoarcere prin pământ.

circuit fantomă octuplu / *octuple-phantom circuit* / *circuit fantôme octuple* / Circuit suprapus format din două circuite fantomă cvadruple adecvat dispuse, cele 16 conductoare ale fiecărui circuit fantomă fiind exploatate în paralel.

circuit fizic ⇐ circuit real / *side circuit* / *circuit combinant* / Unul din circuitele metalice utilizate pentru constituirea unui circuit suprapus.

circuit formator de impulsuri / *pulse-shaping circuit* / *conformateur d'impulsions* / Circuit stabilit pentru a face forma de undă a unui impuls mai mult sau mai puțin apropiată de forma dorită.

circuit imprimat / *printed circuit* / *circuit imprimé* / Termen generic utilizat pentru descrierea unui circuit realizat printr-o anumită tehnică de cablaj imprimat.

circuit imprimat (cu componente convenționale) / *printed circuit (with conventional components)* / *circuit imprimé (à composants conventionnels)* / Circuit imprimat cuprinzând componente convenționale dispuse conform unui desen prestabilit sau atașate pe suprafața unui suport comun.

circuit imprimat (cu componente imprimate) / *printed circuit (with printed components)* / *circuit imprimé (à composants imprimés)* / Circuit imprimat cuprinzând componente imprimate, un cablaj imprimat sau o combinație din cele două, conform unui desen prestabilit, raportat la suprafața sau suprafețele unui suport comun.

circuit inductiv / *inductive circuit* / *circuit inductif* / Circuit electric a cărui inductivitate nu este neglijabilă pentru aplicația considerată.

circuit integrat / *integrated circuit* / *circuit intégré* / Circuit în care un număr de elemente de circuit, asociate inseparabil și interconectate electric, este considerat indivizibil pentru scopuri de specificare, testare, aplicații, întreținere. Notă: Pentru această definiție, un element de circuit nu are capsulă sau conexiuni exterioare și nu este specificat sau vândut ca unitate separată distinctă.

circuit integrat cu semiconductoare ⇐ circuit integrat semiconductor / *semiconductor integrated circuit* / *circuit intégré (à semiconducteurs)* / Microcircuit integrat ale cărui elemente și interconexiuni sunt realizate în și pe un substrat semiconductor.

circuit integrat cu straturi / *film integrated circuit* / *circuit intégré à couches* / Microcircuit integrat ale cărui elemente și interconexiuni sunt pelicule depuse pe suprafața unui substrat izolant.

circuit integrat cu straturi groase / *thick-film integrated circuit* / *circuit intégré à couches épaisses* / Circuit integrat cu straturi, ale cărui pelicule sunt depuse prin impresionare, serigrafie sau alte procedee analoage.

circuit integrat cu straturi subțiri / *thin-film integrated circuit* / *circuit intégré à couches minces* / Circuit integrat cu straturi, în care peliculele sunt depuse în vid, putând fi completate cu alte tehnici de depunere.

circuit integrat optic / *integrated optical circuit* / *circuit intégré optique* / Circuit integrat, monolitic sau hibrid, compus din elemente electrice, optice sau optoelectronice, active sau pasive, destinat asigurării funcțiilor de prelucrare a semnalului.

circuit integrat semiconductor ⇒ circuit integrat cu semiconductoare

circuit intercontinental / *intercontinental circuit* / *circuit intercontinental* / Circuit care leagă două centrale de telecomunicaţii situate în două ţări diferite, aparţinând unor continente diferite.

circuit interior de măsurare / *internal measuring circuit* / *circuit intérieur de mesure* / Circuit electric intern al unui aparat de măsurare care, atunci când este supus unei tensiuni sau unui curent funcţie de mărimea de măsurat, reprezintă factorul principal care determină mărimea diferenţială (electrică sau mecanică) de care depind poziţia şi mişcarea dispozitivelor indicatoare sau înregistratoare.

circuit internaţional / *international circuit* / *circuit international* / Circuit care leagă direct două centrale de telecomunicaţii situate în ţări diferite.

circuit în derivaţie ⇐ circuit şunt / *parallel circuit* / *circuit en parallèle* / Circuit electric sau magnetic având toate elementele conectate în paralel.

circuit închiriat [în telegrafie, fototelegrafie şi transmisiune de date] / *dedicated circuit [in telegraphy, facsimile and data transmission]* / *liaison spécialisée [en télégraphie, télécopie et transmission de données]* / Legătură telegrafică sau de date permanentă, fără utilizarea de echipamente de comutaţie, pentru uzul exclusiv al unui anumit număr de terminale.

circuit închis [electric] / *closed circuit [electric]* / *circuit fermé [électrique]* / Circuit electric neîntrerupt ce poate fi parcurs de curent.

circuit închis (al unui sistem de răcire) ⇐ circuit de răcire închis / *closed circuit (of a cooling system)* / *circuit fermé (d'un système de refroidissement)* / Circuit în care un fluid de răcire circulă în buclă(e) închisă(e) prin maşină şi eventual printr-un schimbător de căldură, căldura fiind cedată de către fluidul primar fluidului următor, secundar sau final, prin suprafaţa maşinii sau prin intermediul schimbătorului de căldură.

circuit logic / *logic circuit* / *circuit logique* / Circuit ale cărui semnale de intrare şi de ieşire reprezintă variabile logice, respectiv mărimi care pot lua una din valorile unui ansamblu finit de valori discrete. Notă: Un circuit logic poate fi constituit din porţi logice şi din circuite secvenţiale elementare ca, de exemplu, circuite de întârziere şi elemente de memorie.

circuit magnetic / *magnetic circuit* / *circuit magnétique* / Ansamblu de medii care canalizează fluxul magnetic într-o regiune dată.

circuit magnetic (al unui transformator) / *magnetic circuit (of a transformer)* / *circuit magnétique (d'un transformateur* / Ansamblu compus din juguri, miezuri sau poli, de obicei având o structură constituită din tole, parcurse de fluxul magnetic al unui transformator.

circuit majoritar ⇒ poartă majoritară

circuit metalic / *metallic circuit* / *circuit métallique* / Circuit format din două conductoare metalice care leagă două puncte, fără întoarcere prin pământ.

circuit monocomandat / *ganged circuit* / *circuit à commande unique* / Ansamblu de circuite care pot fi reglate simultan prin intermediul unei comenzi unice comune, în general mecanice.

circuit monofazat / *single-phase circuit* / *circuit monophasé* / Ansamblu de dispozitive monofazate interconectate.

circuit neinductiv / *non-inductive circuit* / *circuit non inductif* / Circuit electric a cărui inductivitate este neglijabilă în cazul aplicaţiei considerate.

circuit nesimetric / *unbalanced metallic circuit* / *circuit dissymétrique* / Circuit metalic ale cărui conductoare prevăzute cu terminaţiile respective prezintă impedanţe inegale în raport cu pământul sau cu alte circuite.

circuit NU ⇒ poartă NU

circuit NU-SAU ⇒ poartă NU-SAU

circuit NU-ŞI ⇒ poartă NU-ŞI

circuit oscilant / *oscillatory circuit* / *circuit oscillant* / Rețea care conține inductanță, capacitate și rezistență, în care efectul elementelor reactive predomină asupra celui al rezistenței, circuitul oscilant putând fi un circuit oscilant serie respectiv paralel conform cu conectarea în serie, respectiv în paralel, a capacității și a inductanței.

circuit particular / *private circuit* / *liaison privée* / Circuit de telecomunicații care nu aparține rețelei telefonice publice.

circuit poartă / *gate (circuit)* / *portillon (électronique)* / Dispozitiv electronic care blochează sau deblochează un canal de transmisiune sub acțiunea uneia sau mai multor comenzi.

circuit (poartă) de coincidență ⇐ poartă ȘI / *coincidence gate* / *(portillon) intersecteur* / Circuit poartă cu două sau mai multe intrări care furnizează un semnal de ieșire numai sub acțiunea excitațiilor aplicate simultan la toate intrările.

circuit polifazat, 1[sens general] / *polyphase circuit, 1[general meaning]* / *circuit polyphasé, 1[sens général]* / Ansamblu de dispozitive polifazate interconectate.

circuit polifazat, 2[cu simetrie la permutări circulare] / *polyphase circuit, 2[with a symmetry of cyclic permutation]* / *circuit polyphasé, 2[avec symétrie de permutation circulaire]* / Circuit al cărui graf prezintă simetrie la o permutare circulară iterată de *m* ori.

circuit polifazat echilibrat ⇐ circuit polifazat simetric / *symmetrical polyphase circuit* / *circuit polyphasé symétrique* / Circuit în care imitanțele proprii și mutuale ale diferitelor elemente sunt identice în diversele lui faze.

circuit polifazat simetric ⇒ circuit polifazat echilibrat

circuit primar (al unei mașini de inducție) / *primary circuit (of an induction machine)* / *circuit primaire (d'une machine à induction)* / Circuit al unei mașini electrice de inducție care, în serviciu, primește sau furnizează putere activă de la sau către o rețea electrică externă.

circuit primar de răcire / *primary coolant circuit* / *circuit primaire de refroidissement* / Sistem destinat circulației agentului de răcire primar.

circuit principal (al unei mașini electrice) / *primary series circuit* / *circuit principal (d'une machine électrique)* / Circuit parcurs de curentul de sarcină și care cuprinde cel puțin o înfășurare a mașinii.

circuit principal (al unui aparat de comutare) / *main circuit (of a switching device)* / *circuit principal (d'un appareil de connexion)* / Ansamblu de piese conductoare ale unui aparat de conexiune inserate în circuitul care este destinat să închidă sau să deschidă.

circuit principal (al unui echipament electric de comutare) / *main circuit (of an assembly)* / *circuit principal (d'un ensemble)* / Toate părțile conductoare ale unui echipament electric de comutare care fac parte dintr-un circuit destinat să transporte energia electrică.

circuit punct la punct / *point-to-point circuit* / *circuit de poste à poste* / Circuit permanent stabilit între două posturi telegrafice.

circuit real ⇒ circuit fizic

circuit rezonant / *resonant circuit* / *circuit résonant* / 1. Circuit electric care funcționează în vecinătatea rezonanței. 2. Ansamblu format dintr-o inductanță și o capcitate în serie astfel dispuse în circuit, încât să prezinte o impedanță mică pentru frecvența de acord și o impedanță relativ mare pentru toate celelalte frecvențe.

circuit rezonant în derivație ⇒ circuit rezonant în paralel

circuit rezonant în paralel ⇐ circuit rezonant în derivație / *parallel-resonant circuit* / *circuit résonant parallèle* / Circuit rezonant, realizat prin legarea unei bobine în paralel cu un condensator.

circuit rezonant în serie / *series-resonant circuit* / *circuit résonant série* / Circuit

rezonant, realizat prin legarea unei bobine în serie cu un condensator.

circuit SAU (INCLUSIV) ⇒ poartă SAU (INCLUSIV)

circuit SAU-EXCLUSIV ⇒ poartă SAU-EXCLUSIV

circuit secundar (al unei maşini de inducţie) / *secondary circuit (of an induction machine)* / *circuit secondaire (d'une machine à induction)* / Circuit al unei maşini electrice de inducţie care, în funcţionare, nu este conectat la o reţea electrică externă.

circuit secundar (al unui transformator de curent) / *secondary circuit (of a current transformer)* / *circuit secondaire (d'un transformateur de courant)* / Circuit exterior alimentat de înfăşurarea secundară a unui transformator.

circuit secundar (al unui transformator de măsurare) / *secondary circuit (of an instrument transformer)* / *circuit secondaire (d'un transformateur de mesure)* / Circuit exterior care recepţionează semnalele de informare furnizate de înfăşurarea secundară a unui transformator de măsurare.

circuit secundar de răcire / *secondary coolant circuit* / *circuit secondaire de refroidissement* / Circuit destinat circulaţiei agentului de răcire secundar.

circuit secundar limitat izolat / *isolated limited secondary circuit* / *circuit secondaire limité isolé* / Circuit stabilit prin înfăşurarea secundară izolată a unui transformator având o capacitate maximă de 100 VA şi o tensiune secundară în circuit deschis a cărei valoare nominală nu depăşeşte 1000 V.

circuit simetric ⇐ linie (de transmisiune) simetrizată / *balanced metallic circuit* / *circuit symétrique* / Circuit metalic ale cărui conductoare prevăzute cu terminaţiile respective prezintă în mod ideal în fiecare punct impedanţe egale în raport cu pământul şi cu alte circuite.

circuit stabilizator de curent / *current stabilizing circuit* / *circuit stabilisateur de courant* / Circuit care menţine un curent sensibil constant în circuitul de ieşire în condiţiile variaţiilor tensiunii de alimentare şi ale sarcinii.

circuit stabilizator de tensiune / *voltage-stabilizing circuit* / *circuit stabilisateur de tension* / Circuit care menţine o tensiune sensibil constantă între bornele sale de ieşire în condiţiile variaţiilor tensiunii de alimentare şi ale sarcinii.

(circuit) sumator complet / *full adder* / *additionneur complet* / Circuit combinaţional care are: trei intrări, care sunt o mărime de adunat D, o mărime adunată E şi o cifră de transport care provine de la un alt rang de cifră V, şi două ieşiri, una fiind o sumă fără cifră de transport T, iar cealaltă o nouă cifră de transport R; ieşirile sunt în funcţie de intrări.

circuit superfantomă / *double phantom circuit* / *circuit superfantôme* / Circuit suprapus constituit prin utilizarea în paralel a celor patru conductoare a două circuite fantomă.

circuit suprapus / *superposed circuit* / *circuit superposé* / Circuit suplimentar constituit dintr-unul sau mai multe conductoare aparţinând altor circuite, toate circuitele putând funcţiona simultan. Exemplu: circuitul fantomă, circuitul superfantomă.

circuit ŞI ⇒ poartă ŞI [logică]

circuit şunt ⇒ circuit în derivaţie

circuit (telefonic) / *(telephone) circuit* / *circuit (téléphonique)* / Ansamblul a două canale de transmisiune asociate pentru asigurarea, între două puncte, a unei transmisiuni telefonice în ambele sensuri. Notă: Termenul „circuit telefonic" desemnează, în general de o manieră restrictivă, un circuit care leagă direct două centre de comutaţie.

circuit (telefonic) închiriat / *private wire (telephone) circuit* / *liaison spécialisée (téléphonique)* / Circuit de telecomunicaţii al reţelei telefonice publice afectat sau rezervat folosinţei exclusive a unui utilizator specificat pe o durată convenită.

circuit telefonic închiriat parţial / *part-time private wire (telephone) circuit / circuit (téléphonique) loué à temps partiel* / Circuit telefonic plasat prin contract la dispoziţia exclusivă a unui utilizator pe perioade prestabilite.

circuit telegrafic / *telegraph circuit / circuit télégraphique* / Ansamblu de două canale telegrafice asociate pentru asigurarea unei transmisiuni între două puncte în ambele sensuri. Notă: În lipsa altor precizări, circuitul conectează două centre de comutaţie.

circuit telegrafic de joncţiune / *telegraph trunk circuit / circuit télégraphique de jonction* / Circuit telegrafic permanent între două comutatoare telegrafice care permite stabilirea intercomunicaţiilor.

circuit termic echivalent / *equivalent thermal network / réseau thermique équivalent* / Reţea cuprinzând rezistenţe termice, capacităţi termice şi surse de curent care oferă o reprezentare a condiţiilor termice şi de comportament în temperatură ale unui dispozitiv cu semiconductoare (sau ale unui circuit integrat) în condiţii de încărcare electrică. Poate fi utilizată pentru calcule de temperatură cu ajutorul unei reţele electrice analoage.

circuit trifazat dezechilibrat / *unbalanced three-phase system / circuit triphasé dissymétrique* / Circuit trifazat în care valoarea efectivă a tensiunii (sau a curentului) la cel puţin una din faze sau tensiunea dintre faze este diferită de celelalte. Notă: Într-un circuit trifazat dezechilibrat, există componente inverse sau homopolare.

circuit unifilar / *single-wire circuit / circuit unifilaire* / Circuit constituit dintr-un singur fir, închis prin pământ sau masă.

circuit virtual / *virtual circuit / circuit virtuel* / Într-o reţea de date exploatată în comutaţie de pachete, mijloace furnizate de reţea pentru transferul datelor între două staţii de date, care simulează mijloacele furnizate de o legătură comutată.

circuit virtual permanent / *permanent virtual circuit / circuit virtuel permanent* / Relaţie permanentă stabilită între două terminale de date într-o reţea exploatată în comutaţie de pachete.

circuite în serie / *series circuits / circuits en série* / Circuite având toate elementele conectate în serie astfel încât să fie traversate de acelaşi curent.

circulator / *circulator / circulateur* / Dispozitiv pasiv multiport la care puterea de la intrarea unui port se transmite la următorul port potrivit unei secvenţe date. Notă: Prin inversarea câmpului magnetic de polarizare a mediului magnetic din interiorul circulatorului se inversează ordinea în secvenţă. Această proprietate poate fi utilizată pentru a comuta energia electromagnetică.

circulator cu defazaj / *phase-shift circulator / circulateur à déphasage* / Circulator care conţine cel puţin un defazor nereciproc.

circulator cu elemente localizate / *lumped-element circulator / circulateur à éléments localisés* / Circulator în care porţile sunt conectate interior printr-o reţea constituită din impedanţe localizate.

circulator cu joncţiune / *junction circulator / circulateur jonction* / Circulator în care structura multiport constă într-o joncţiune între liniile de transmisiune. Notă: Circulatoarele cu joncţiune pot fi realizate în diferite moduri caracterizate prin simetria joncţiunii. Pentru a desemna aceste tipuri de circulatoare cuvântul "joncţiune" este în mod uzual omis şi un sufix calificativ este utilizat în loc. Astfel sunt termenii "circulator în Y" şi "circulator în T" unde majusculele sunt utilizate pentru a descrie tipul de joncţiune utilizată. În cazul circulatoarelor cu joncţiune pe ghid o precizare suplimentară poate fi necesară, ca în termenul "circulator Y plan H". Astfel de sufixe de calificare vor fi conforme cu terminologia normală a ghidurilor de undă.

circulator cu rotaţie (de polarizare) / *(wave) rotation circulator / circulateur à*

rotation (de polarisation) / Circulator care conţine cel puţin un dispozitiv nereciproc de rotire a planului de polarizare.

circulator T / *T circulator* / *circulateur T* / Circulator cu joncţiune de forma unei joncţiuni în T.

circulator T în plan E / *E-plane T circulator* / *circulateur T plan E* / Circulator cu joncţiune de forma unei joncţiuni în T în planul E.

circulator T în plan H / *H-plane T circulator* / *circulateur T plan H* / Circulator cu joncţiune de forma unei joncţiuni în T în planul H.

circulator Y / *Y circulator* / *circulateur Y* / Circulator cu joncţiune de forma unei joncţiuni în Y.

circulator Y în plan H / *H-plane Y circulator* / *circulateur Y plan H* / Circulator cu joncţiune de forma unei joncţiuni în Y în planul H.

circulator Y în planul E / *E-plane Y circulator* / *circulateur Y plan E* / Circulator cu joncţiune de forma unei joncţiuni în Y în planul E.

circulaţie (a unei mărimi vectoriale) ⇐ integrală de linie (a unui vector) / *scalar line integral (of a vector quantity)* / *circulation (d'une grandeur vectorielle)* / Mărime scalară egală cu integrala de linie al cărei element diferenţial este produsul scalar al mărimii vectoriale cu elementul vectorial de arc.

circulaţie forţată a uleiului / *forced circulation* / *circulation d'huile forcée* / Circulaţie a uleiului în cuva unui transformator sau în sistemul de răcire a unui transformator, care se face cu ajutorul unei pompe.

circulaţie naturală a uleiului / *natural circulation* / *circulation d'huile naturelle* / Circulaţie a uleiului în cuva unui transformator sau în sistemul de răcire a transformatorului, care se face numai prin convecţie, fără utilizarea unei pompe.

(a) citi / *(to) read* / *lire* / A obţine datele dintr-o memorie, de pe un suport de date sau dintr-o altă sursă.

citire / *reading* / *lecture* / Acţiunea de obţinere a datelor dintr-o memorie, de pe un suport de date sau dintr-o altă sursă.

citire a marcajelor / *mark sensing* / *lecture de marques* / Detectarea electrică a marcajelor conducătoare de electricitate, înregistrate de obicei manual, pe un suport de date care nu e bun conducător de electricitate.

citire (a unei memorii) / *reading (for a storage tube)* / *lecture (d'une mémoire)* / 1. Acţiunea de a genera o informaţie de ieşire corespunzătoare unei informaţii memorate. 2. Acţiunea de a obţine datele dintr-o memorie, de pe un suport de date sau dintr-o altă sursă.

citire cu automenţinere (fără pierderea informaţiei memorate) ⇒ citire nedistructivă

citire de paraziţi ⇒ informaţie parazită

citire de referinţă / *reference scale reading* / *lecture de référence* / Valoare citită corespunzătoare valorii indicate de referinţă.

citire destructivă / *destructive reading* / *lecture destructive* / Citire care provoacă ştergerea parţială sau totală a informaţiilor memorate.

citire magnetică / *magnetic reproduction* / *lecture magnétique* / Operaţie de restituire a semnalelor înregistrate pe un suport magnetic.

citire nedistructivă ⇐ citire cu automenţinere (fără pierderea informaţiei memorate) / *nondestructive read* / *lecture non destructive* / Citire care nu provoacă ştergerea datelor iniţiale.

citire optică a marcajelor / *mark scanning* / *lecture optique de marques* / Detectarea optică automată a marcajelor, realizate de obicei manual, pe un suport de date.

cititor [în prelucrarea datelor] / *reader [in data processing]* / *lecteur [en traitement des données]* / Dispozitiv care citeşte sau explorează un suport de date. Notă: Primele generaţii de calculatoare erau echipate cu o gamă de dispozitive de intrare-ieşire destul de limitată; de exemplu, pentru introducerea datelor şi a

instrucţiunilor se folosea, în principal, un cititor de cartele perforate, procesul fiind însă anevoios, lent şi lipsit de flexibilitate. Nici introducerea instrucţiunilor pe bandă perforată nu era mai eficientă, deoarece viteza de citire a benzii era scăzută, fiind necesare şi operaţii manuale.

cititor de bandă / *tape printer* / *lecteur imprimeur* / Aparat de citire a înregistrării unor semnale, de exemplu a unei benzi perforate, care imprimă pe o bandă sau pe o foaie de hârtie caracterele corespunzătoare semnalelor înregistrate, fără emisiune.

cititor de bandă magnetică / *magnetic tape reader* / *lecteur de bande magnétique* / Dispozitiv de intrare-ieşire care efectuează operaţii de citire a informaţiilor de pe banda magnetică şi care este compus în principal dintr-un mecanism ce antrenează, ghidează şi derulează banda magnetică, precum şi dintr-un modul electronic care prelucrează informaţia citită de pe banda magnetică, transformând-o în şiruri de biţi sau octeţi, ce sunt transmişi mai departe unităţii centrale pentru a fi prelucrate.

cititor de bandă perforată / *punched tape reader* / *lecteur de bande perforée* / Dispozitiv care citeşte sau explorează o bandă perforată şi transformă datele reprezentate prin configuraţiile de perforaţii în semnale electrice.

cititor de caractere / *character reader* / *lecteur de caractères* / Unitate de intrare care realizează recunoaşterea caracterelor.

cititor de caractere optice / *optical character reader* / *lecteur de caractères optiques* / Unitate de intrare care citeşte caracterele prin recunoaşterea optică a caracterelor.

cititor de caractere scrise cu cerneală magnetică / *magnetic ink character reader* / *lecteur de caractères à encre magnétique* / Unitate de intrare care citeşte caracterele prin recunoaşterea caracterelor magnetice.

cititor de cartele / *card reader* / *lecteur de cartes* / Dispozitiv care citeşte sau explorează perforaţiile de pe o cartelă perforată şi transformă în semnale electrice datele reprezentate prin configuraţiile de perforaţii.

cititor de cartele magnetice / *magnetic card reader* / *lecteur de cartes magnétiques* / Dispozitiv special care permite citirea informaţiilor stocate pe o cartelă magnetică.

cititor de curbe / *curve follower* / *lecteur de courbes* / Unitate de intrare care citeşte datele reprezentate sub formă de curbe.

cititor de curbe [în infografie] / *stroke device* / *lecteur de courbes [en infographie]* / Unitate de intrare furnizând coordonatele unui ansamblu de puncte care retrasează parcursul urmat. Exemplu: Un locator utilizat pentru eşantionarea unei frecvenţe date.

cititor de documente / *document reader* / *lecteur de documents* / Cititor de caractere asigurând intrarea textului din zone definite ale unui formular de tip determinat.

cititor de dozimetru / *dosemeter reader* / *lecteur de dosimètre* / Instrument destinat citirii unui dozimetru.

cititor de dozimetru cu fotoluminescenţă / *reader for photoluminescent dosemeter* / *lecteur de dosimètre photoluminescent* / Aparat destinat citirii unui dozimetru cu fotoluminescenţă, măsurând lumina emisă de dozimetru până la receptarea unei radiaţii de o anumită lungime de undă.

cititor de dozimetru cu termoluminescenţă / *reader for thermoluminescent dosemeter* / *lecteur de dosimètre thermoluminescent* / Aparat destinat citirii unui dozimetru cu termoluminescenţă, măsurând lumina emisă de detectoarele termoluminescente ale dozimetrului pe durata încălzirii acestora într-un interval de temperatură predeterminată.

cititor de pagini / *page reader* / *lecteur de pages* / Cititor de caractere asigurând intrarea textului imprimat.

cititor de radioexponometru cu fotoluminescenţă / *reader for photoluminescent exposure meter* / *lecteur d'exposimètre à*

photoluminescence / Aparat destinat efectuării citirii unui radioexponometru cu luminescență, pe baza măsurării radiației luminoase emise de acesta sub efectul unei radiații cu lungime de undă determinată.

cititor de radioexponometru cu termoluminescență / *reader of thermoluminescent exposure meter* / *lecteur d'exposimètre à thermoluminescence* / Aparat destinat efectuării citirii unui radioexponometru cu termoluminescență pe baza măsurării radiației luminoase emise de acesta sub efectul unei stimulări termice într-un interval de temperatură determinat.

clar / *light, 3[qualifier]* / *clair* / Calificativ utilizat pentru descrierea nivelurilor ridicate de claritate.

claritate / *lightness (of a related colour)* / *clarté (d'une couleur non isolée)* / Luminozitate a unei suprafețe, considerată în raport cu luminozitatea unei suprafețe iluminate similar și care pare albă sau având un factor de transmisie ridicat. Notă: Numai culorile neizolate au claritate.

claritate fonetică ⇒ articulație

clasă de centrală / *class of an exchange* / *catégorie d'un commutateur* / Rang atribuit unei centrale pentru asigurarea direcției de trafic. Exemple: centrala de recuplare, centrala de tranzit.

clasă de defazaj (a unui contor de energie reactivă) / *degree of phase displacement* / *classe de déphasage (d'un varheuremètre)* / Defazajul nominal, exprimat în grade, dintre fluxurile de inducție produse în întrefierul principal de tensiunea și curentul care alimentează elementul mobil al unui varmetru, atunci când aceste mărimi sunt în fază.

clasă de exactitate ⇒ clasă de precizie

clasă de exactitate (a unui aparat) ⇒ clasă de precizie (a unui aparat)

clasă de exactitate (a unui contor de energie reactivă) ⇒ clasă de precizie (a unui contor de energie reactivă)

clasă de exactitate (a unui transformator de măsurare) ⇒ clasă de precizie (a unui transformator de măsurare)

clasă de exactitate relativă la mărimea măsurată ⇒ clasă de precizie relativă la mărimea măsurată

clasă de exactitate relativă la timpul înregistrat ⇒ clasă de precizie relativă la timpul înregistrat

clasă de izolație / *class of insulation* / *classe d'isolation* / Treaptă constitutivă a unei clasificări standardizate aplicate unui material de izolație utilizat la mașini sau aparate electrice, specificând natura materialelor și limita de temperatură recomandată. Notă: Izolanții de clase inferioare pot fi utilizați pentru componente care nu sunt supuse la temperaturi prea ridicate, fără ca scăderea clasei sistemului de izolație să afecteze întregul aparat.

clasă de precizie ⇐ clasă de exactitate / *accuracy class* / *classe de précision* / Clasă de aparate de măsurare care trebuie să satisfacă un ansamblu semnificativ de specificații referitoare la precizie, destinate menținerii erorilor între limite specificate. Note: 1. O clasă de precizie este în mod curent indicată printr-un număr sau un simbol adoptat prin convenție, denumit indice de clasă. 2. În noua concepție din standardizare este preferat termenul "clasă de exactitate".

clasă de precizie (a unui aparat) ⇐ clasă de exactitate (a unui aparat) / *degree of accuracy (of an instrument)* / *degré de précision (d'un appareil)* / Număr caracterizând eroarea maximă a unui aparat de măsurare.

clasă de precizie (a unui contor de energie reactivă) ⇐ clasă de exactitate (a unui contor de energie reactivă) / *class of accuracy (of a var-hour meter)* / *classe de précision (d'un varheuremetre)* / Număr reprezentând limita procentuală de eroare pentru curentul de bază și $\sin \phi = 1$, în condiții specificate pentru limitele de eroare.

clasă de precizie (a unui transformator de măsurare) ⇐ clasă de exactitate (a unui transformator de măsurare) / *accuracy class (of an instrument transformer)* /

classe de précision (d'un transformateur de mesure) / Notare convenţională atribuită unui transformator de măsurare ale cărui erori de curent (tensiune) şi defazaj rămân între limitele specificate, pentru condiţiile de funcţionare prescrise.

clasă de precizie relativă la mărimea măsurată ⇐ clasă de exactitate relativă la mărimea măsurată / *accuracy class related to the measured quantity* / *classe de précision relative à la grandeur mesurée* / Ansamblul aparatelor de măsurare a căror precizie relativă la mărimea măsurată este caracterizată prin acelaşi număr, aparatele satisfăcând toate prescripţiile fixând limitele de variaţie şi de eroare în funcţie de indicele de clasă.

clasă de precizie relativă la timpul înregistrat ⇐ clasă de exactitate relativă la timpul înregistrat / *accuracy class related to time-keeping* / *classe de précision relative au temps enregistré* / Ansamblul aparatelor înregistratoare a căror precizie relativă la dispozitivul de antrenare a suportului diagramei este caracterizată de acelaşi număr, situat la limita superioară a erorii intrinseci a înregistrării timpului, aparatele fiind utilizate în condiţii de referinţă.

clasă de supracurent a unui transformator de curent / *overcurrent class of a current transformer* / *classe de surintensité d'un transformateur de courant* / Ansamblu de transformatoare de curent având aceeaşi valoare a raportului dintre curentul de scurtcircuit nominal şi curentul nominal primar.

clasificare a costurilor / *cost classification* / *classification des coûts* / Identificare, clasificare şi grupare a costurilor elementare în scopul separării costului total în costuri parţiale clasificate fie după natura preţurilor, fie după funcţie (producere, transport, distribuţie etc.), fie după faptul dacă sunt costuri fixe sau costuri variabile.

clauză de ajustare a costului combustibilului / *fuel cost adjustment clause* / *clause combustible* / Clauză de ajustare a costurilor în care nu intervine decât preţul combustibilului.

clauză de ajustare a preţului / *price adjustment clause* / *clause de variation des prix* / Clauză prin care unele sau toate preţurile care figurează în tarife sunt revizuibile fie în funcţie de variaţia altor preţuri (combustibil, mână de lucru etc.), fie în funcţie de variaţia unor anumiţi indici de preţ sau a unui index particular de energie electrică.

clauză de consum minim / *minimum payment clause* / *clause de minimum de consommation* / Obligaţie de a plăti furnizorului pentru o perioadă determinată cel puţin preţul unei anumite cantităţi de energie electrică, chiar dacă nu a fost consumată integral, sau o redevenţă minimă determinată.

clauză de factor de putere / *power factor clause* / *clause de facteur de puissance* / Clauză de ajustare a preţului care stabileşte condiţiile de facturare aplicabile conform nivelului factorului de putere sau a importanţei consumului de energie reactivă.

clauză de revizuire / *revision clause* / *clause de révision* / Clauză care permite revizuirea condiţiilor de alimentare în cazul schimbărilor de natură economică sau tehnică antrenând modificări în partea economică a contractului.

claviatură ⇒ tastatură

claviatură cu emisiune decadică / *decadic key pad* / *clavier à émission décimale* / Claviatură de formare a numărului care formează aceleaşi semnale cu cele ale discului telefonic.

claviatură (de formare a numărului) / *key pad* / *clavier (de numérotation)* / Dispozitiv manual de formare a numărului cu taste care permit formarea semnalelor de numerotare.

claviatură multifrecvenţă / *multi-frequency key pad* / *clavier multi-fréquence* / Claviatură de formare a numărului care formează semnale de frecvenţe specificate.

clei ⇒ adeziv

clemă cu alunecare / ... / *pince à glissement* / Dispozitiv de fixare prin strângere care permite alunecarea conductorului.

clemă de alimentare / *feeder clamp* / *griffe d'alimentation* / Piesă conductoare care asigură conexiunea electrică între conductoarele unei linii de contact şi cablul de alimentare.

clemă de ancorare / *anchor clamp* / *pince d'ancrage* / Dispozitiv cu strângere care serveşte ataşării unui conductor la un lanţ de izolatoare de întindere sau la un stâlp şi care poate prelua tensiunea mecanică a conductorului.

clemă de capăt / *jumper terminal* / *cosse de dérivation* / Parte terminală a unui conductor care asigură continuitatea electrică cu placa de contact.

clemă de înnădire / *contact wire splice* / *griffe* / Piesă de joncţiune utilizată pentru stabilirea atât a legăturii electrice, cât şi mecanice între două tronsoane ale firului de contact.

clemă (de joncţiune) / *connector [mechanical]* / *pièce de jonction* / Piesă care asigură numai legătura mecanică dintre două conductoare electrice.

clemă de suspendare / *suspension clamp* / *griffe de suspension* / Piesă care asigură conectarea mecanică între firul de contact şi elementele de susţinere.

clemă de susţinere / *suspension clamp [overhead lines]* / *pince de suspension* / Dispozitiv folosit pentru legarea unui conductor de un lanţ de izolatoare de susţinere.

clemă de susţinere oscilantă / *pivot-type suspension clamp* / *pince de suspension oscillante* / Clemă de susţinere al cărei corp poate oscila în jurul unei axe orizontale perpendiculară pe axa conductorului.

clemă oscilantă / ... / *pince oscillante* / Dispozitiv de fixare prin strângere, care permite rotirea conductorului atunci când se produce deplasarea unghiulară a lanţului de izolatoare, în special în cazul ruperii unui conductor.

clemă terminală / *termination fitting* / *pièce d'extrémité* / Piesă care se ataşează la capătul unui cablu sau al unui fir pentru a se putea efectua ancorarea.

clic ⇒ pocnitură

clichet [element de fixare] / *shield latch* / *picot* / Proeminenţă a gulerului unui soclu ce asigură închiderea sistemului de blocare al tubului.

clidonograf ⇐ aparat de înregistrare a caracteristicilor descărcărilor electrice / *klydonograph* / *klydonographe* / Aparat înregistrator în care descărcările de tip corona înregistrate fotografic permit decelarea supratensiunilor şi obţinerea de informaţii privind natura, direcţia şi ordinul de mărime al acestora.

client / *client* / *client* / Program utilizat pentru a contacta un alt program numit "*server*" în vederea obţinerii unui serviciu de la acesta. Notă: Serviciul constă dintr-o prelucrare de informaţii sau din regăsirea unor informaţii, iar cele două programe se pot afla pe acelaşi sistem de calcul sau pe sisteme diferite, care comunică între ele.

climatizare / *air conditioning* / *climatisation* / Tratare a aerului ambiant în scopul de a-l aduce la o temperatură şi un grad de umiditate egale cu o valoare prestabilită.

clistron / *klystron* / *klystron* / Tub electronic cu fascicul liniar cuprinzând cel puţin un spaţiu de tranzit şi în care undele de sarcină spaţială interacţionează cu câmpurile de radiofrecvenţă, care sunt limitate la unul sau mai multe spaţii de interacţiune.

clistron cu interacţiune distribuită / *extended-interaction klystron* / *klystron à intéraction étendue* / Tub cu fascicul liniar care utilizează principiile unui clistron la intrare şi cele ale unui tub amplificator cu undă directă la ieşire.

clistron cu tub de tranzit flotant / *floating-drift-tube klystron* / *klystron à tube de glissement flottant* / Clistron în care

spațiul de tranzit este o regiune blindată în interiorul unei cavități.

clistron de mare putere / *high-power klystron / klystron de grande puissance* / Tub electronic a cărui viteză a fasciculului este modulată și demodulată cu ajutorul unor spații de alunecare de interceptare scăzută.

clistron multicavitate / *multi-cavity klystron / klystron multicavité* / Clistron având mai mult de două spații de interacțiune.

clistron reflex / *reflex klystron / klystron réflex* / Clistron cu o singură cavitate rezonantă în care sensul fasciculului este inversat în interiorul spațiului de tranzit astfel încât fasciculul traversează de două ori spațiul de interacțiune.

clișeu de producție cu imagine multiplă (pozitiv sau negativ) / *multiple image production master (positive or negative) / cliché de production à image multiple (positif ou négatif)* / Clișeu de producție pe care se află cel puțin două imprimări la scara 1:1.

clișeu de producție original (pozitiv sau negativ) / *original production master [positive or negative] / cliché de production original (positif ou négatif)* / Imprimare la scara 1:1 utilizată pentru realizarea unui clișeu de producție.

clișeu de producție (pozitiv sau negativ) / *production master (positive or negative) / cliché de production (positif ou négatif)* / Clișeu la scara 1:1 utilizat la fabricarea plăcilor imprimate.

clocitoare electrică / *electric incubator / couveuse électrique* / Aparat destinat să înlocuiască incubația naturală, constituit dintr-un sistem combinat de încălzire, de asigurare a umidității, de ventilație și uneori de întoarcere a ouălor.

clor hidrolizabil [în ascareli] / *hydrolyzable chlorine [in askarels] / chlore hydrolysable [dans les askarels]* / Cantitatea totală de compuși clorați hidrolizabili formați în ascareli după un tratament alcalin specificat.

cluster [rețea având drept scop principal partajarea resurselor] / *cluster system / grappe (de machines) [cluster]* / Mulțime de calculatoare interconectate între ele, care partajează între ele o parte dintre resursele de calcul, cum ar fi imprimante, discuri și chiar unități centrale de prelucrare. Notă: Un cluster se prezintă utilizatorului ca un sistem unitar, deseori utilizatorul neștiind exact pe ce procesor se execută aplicația sa, sau pe ce disc fizic se află fișierele sale.

CMA .= concentrație maximă admisibilă

coacere ⇒ întărire (a unui material electroizolant)

coadă [listă]/ *queue [pushup liste] / file d'attente [liste]* / Structură de date sub formă de tablou static sau listă înlănțuită în care disciplina folosită pentru adăugarea și eliminarea informației asociate fiecărui element din coadă este strict astfel încât primul element de dată de prelucrat să fie primul înregistrat, ordine ce se poate caracteriza prin expresia: "primul sosit-primul ieșit" (FIFO "first-in, first-out").

coadă de așteptare / *queue / file d'attente* / Într-o exploatare cu așteptare a apelurilor, ansamblul unui număr de poziții în care apelurile pot fi stocate în ordinea sosirii, așteptând stabilirea unei legături cu o operatoare.

coadă de caracteristică / *tail [on an electrode characteristic] / queue de caractéristique* / Zonă de curent slab a caracteristicii curentului anodic în funcție de tensiunea de grilă a unui tub cu vid.

coadă de lucrări / *job queue / file d'attente des travaux [file de tâches]* / Mecanismul prin care lucrările sosite într-un sistem de tip "prelucrare pe loturi" (*batch processing*) așteptau să fie luate în considerare de către planificatorul de lucrări. Deoarece sistemul nu dispunea de resurse nelimitate, o lucrare trebuia uneori să aștepte eliberarea unei partiții de dimensiune corespunzătoare, a unei benzi magnetice alocate unei alte lucrări etc. Servirea nu

se făcea neapărat în ordinea sosirii (FIFO), pentru că într-o partiție liberă de 64 Kb nu poate fi încărcată o lucrare care solicită 1 Mb, chiar dacă ea este prima din coadă. În unele cazuri se organiza o coadă unică, în altele se mențineau mai multe cozi (câte una pentru fiecare partiție).

coadă variabilă / *variable queue* / *file variable* / Într-o exploatare cu așteptare a apelurilor, coadă în care se poate varia numărul pozițiilor utilizabile pentru memorarea apelurilor.

coagulare [prin curenți de înaltă frecvență] / *coagulation [by high frequency currents]* / *coagulation [par courants à haute fréquence]* / Obturarea micilor vase sangvine sau a țesuturilor biologice datorată trecerii unui curent de înaltă frecvență prin electrodul activ.

coarbore / *co-tree* / *co-arbre* / Mulțimea laturilor unei rețele neincluse într-un arbore ales.

coardă / *link, 1[network topology]* / *maillon* / Latură a unui coarbore.

coarne polare / *pole tips (of a pole shoe)* / *cornes polaires* / Extremitățile tălpii polare în lungul circumferinței.

coborâre (a unei antene de recepție) / *down-lead (of an antenna)* / *descente d'antenne* / Linie de alimentare a unei antene care conectează la un receptor radioelectric o antenă situată la oarecare înălțime deasupra acestui receptor. Notă: Utilizarea acestui termen în sensul de porțiune verticală a unei antene este nerecomandabilă.

coborâtor al punctului de curgere / *pour point depressant* / *améliorant du point d'écoulement* / Aditiv încorporat într-un ulei mineral izolant pentru a coborî temperatura de curgere.

cochilie a cuzinetului / *bearing shell* / *coquille de coussinet* / Partea din lagărul de alunecare care suportă cămașa cuzinetului.

cod / *code* / *code* / Ansamblu de reguli definind o corespondență biunivocă între informații și reprezentarea lor cu ajutorul caracterelor, a simbolurilor sau a elementelor de semnal, în care datele pot fi reprezentate într-o formă discretă. Exemple: cod alfabetic, cod alfanumeric, cod al operației, cod al instrucțiunii etc.

cod "2 din 5" ⇒ cod doi din cinci

cod al instrucțiunii ⇒ cod mașină

cod al unui sistem de izolație / *insulation system code* / *code d'un système d'isolation* / Șir de simboluri sau abrevieri care reprezintă exigențele specificate ale serviciului pentru un sistem de izolație al unui tip particular de echipament electric și care implică o demonstrație de conformitate.

cod alfabetic / *alphabetic code* / *code alphabétique* / Cod din a cărui aplicare rezultă seturi de caractere alfabetice.

cod alfanumeric / *alphanumeric code* / *code alphanumérique* / Cod din a cărui aplicare rezultă seturi de caractere alfanumerice.

cod AMI modificat ⇒ cod bipolar modificat

cod Baudot / *Baudot code* / *code Baudot* / Cod folosit în transmisiile TELEX pentru comunicarea de mesaje. Notă: Codul (alfabetul) Baudot este format din 64 caractere, fiecare caracter având un număr de 5 biți. Codul este împărțit în două secțiuni, secțiunea literelor (care cuprinde literele mari, spațiul, sfârșitul de linie și trecerea la linie nouă), și secțiunea cifrelor (care conține cifrele și o parte din semnele speciale, semne de punctuație etc.).

cod bicvinar / *biquinary code* / *code biquinaire* / Notație în care fiecare număr de la 0 la 9 este reprezentat printr-o pereche de numerale a și b, a fiind 0 sau 1, b fiind 0, 1, 2, 3 sau 4, iar $5a + b$ fiind egal cu acel număr.

cod binar / *binary code* / *code binaire* / Cod din a cărui aplicare rezultă seturi de caractere binare.

cod binar MIC / *PCM binary code* / *code binaire MIC* / Cod cu modulație de impulsuri în care valorile cuantificate

sunt reprezentate, de la cea mai negativă la cea mai pozitivă, prin numere binare luate în ordine naturală.

cod binar simetric / *symmetrical binary code* / *code binaire symétrique* / Cod cu modulație de impulsuri în care semnul pozitiv sau negativ al unei valori cuantificate este reprezentat printr-o cifră binară, iar valoarea absolută este reprezentată prin alte cifre binare ale cuvântului de cod. Notă: Este necesară specificarea în fiecare caz a ordinii elementelor binare și semnificația simbolurilor 0 și 1 în diversele poziții ale acestor elemente.

cod bipolar (alternant) ⇐ cod bipolar (strict) =. AMI / *alternate mark inversion code* / *code bipolaire (alternant)* / Cod cu disparitate compensată care utilizează un semnal numeric ternar pentru transmiterea elementelor binare, în care stările binare 1 sunt reprezentate prin elemente de semnal care au în mod normal polarități pozitive și negative alternante cu valori absolute identice, stările lor binare 0 fiind reprezentate prin elemente de semnal de valoare zero. Notă: În telegrafie și transmisiunea de date, stările binare 1 și 0 sunt numite starea Z, respectiv starea A.

cod bipolar (strict) ⇒ cod bipolar (alternant)

cod bipolar modificat ⇐ cod AMI modificat / *modified alternate mark inversion code* / *code bipolaire modifié* / Cod în linie, bazat pe codul bipolar alternant, dar care prevede violări de bipolaritate conforme unui ansamblu de reguli determinate. Exemple: codul HDB3, codul B6ZS.

cod cartelă ⇐ perforație funcțională / *designation hole* / *code carte* / Perforație efectuată pe o cartelă perforată ce arată natura datelor reprezentate pe această cartelă sau operațiile pe care trebuie să le realizeze o mașină [desuet].

cod ciclic / *cyclic code* / *code cyclique* / Cod în care fiecare decalaj ciclic al unui cuvânt de cod produce un cuvânt de cod.

cod corector de erori / *error correcting code* / *code correcteur d'erreurs* / Cod detector de erori care permite corectarea automată a anumitor erori detectate fără utilizarea unui canal de întoarcere.

cod corector de erori [în programare]/ *error correcting code [programming]* / *code correcteur d'erreurs [en programmation]* / Modul de program care stabilește dacă datele recepționate sunt corecte, și dacă nu, încearcă refacerea datelor.

cod cu cinci momente ⇐ cod cu cinci unități / *five-unit code* / *code à cinq moments* / Cod cu lungimi egale în care modulația este bivalentă iar semnalele alfabetice sunt compuse din cinci elemente unitare de aceeași durată.

cod cu cinci unități ⇒ cod cu cinci momente

cod cu disparitate compensată / *paired-disparity code* / *code à disparité compensée* / Cod în linie în care seria elementelor numerice ale semnalului original este decupată în grupuri succesive de elemente, combinațiile elementelor dintr-un grup fiind total sau parțial reprezentate fiecare printr-una din cele două combinații ale elementelor de semnal cu disparități opuse, cu succesiune astfel determinată încât să apropie de zero suma numerică în măsura posibilului, celelalte eventuale combinații de elemente dintr-un grup ale semnalului fiind reprezentate de combinații ale elementelor de semnal cu disparitate nulă.

cod cu lungimi egale / *equal length code* / *code à moments* / Cod telegrafic ale cărui semnale de caracter sunt compuse din același număr de elemente unitare de aceeași durată.

cod cu modulație de impulsuri / *pulse code* / *code (de modulation) d'impulsions* / Ansamblu de reguli de fixare a echivalențelor dintre fiecare valoare cuantificată și combinația particulară de elemente numerice utilizate pentru reprezentarea acesteia.

cod cu n momente / *n-unit code* / *code à n moments* / Cod cu lungimi egale în care semnalele de caracter sunt compuse din n elemente unitare.

cod cu raport constant / *constant ratio code* / *code à rapport constant* / Cod detector de erori caracterizat prin folosirea în fiecare semnal de caracter sau de funcţie a unui număr constant de elemente din fiecare tip. Notă: Se desemnează un cod cu raport constant bivalent la *n* momente care conţin *p* momente A printre n elemente prin expresia "cod p prin n".

cod cu sumă limitată / *balanced code* / *code à somme bornée* / Cod în linie care produce un semnal numeric echivalent uniform pentru care variaţia sumei numerice este finită iar spectrul său de putere nu are componentă discretă la frecvenţa zero.

cod de acces / *access code* / *code d'accès* / Combinaţie de caractere care permite identificarea în mod unic a unui utilizator atunci când acesta doreşte accesul într-un sistem de calcul sau o reţea. Notă: Codurile de acces uzuale sunt fie o pereche: nume utilizator - parolă de acces, fie un număr însoţit de o parolă. Exemplu: în Internet, un cod de acces pentru majoritatea utilizatorilor unei arhive este numele "anonymous".

cod de autorizare / *authorization code* / *code d'autorisation* / Combinaţie de caractere pe care un utilizator trebuie să o transmită unui sistem de calcul atunci când îi solicită accesul la distanţă.

cod de bare / *bar code* / *code à barres* / Cod ce reprezintă caracterele prin ansambluri de bare paralele de grosime şi la distanţe variabile, citite optic prin baleiere transversală.

cod de blocare / *interlock code* / *code de verrouillage* / Informaţie transmisă înainte, în anumite cazuri returnată, care indică grupul închis de utilizatori implicat în comunicaţie.

cod de cartelă / *card code* / *code de carte/* Cod numeric înscris în memoria permanentă a unei cartele, şi care este utilizat pentru a identifica: tipul cartelei, versiunea acesteia, producătorul cartelei etc. Notă: În cazul cartelelor folosite pentru conectarea la reţea, codul conţinut în acestea este folosit ca adresă fizică "de placă", deci ca o adresă ce indică în mod unic un sistem de calcul din reţea.

cod de date / *data code* / *code (de données)* / Ansamblu de reguli şi convenţii după care trebuie formate şi traduse semnalele de date care reprezintă un mesaj transmisibil.

cod de destinaţie telex / *destination code* / *code de destination télex* / Serie de cifre care caracterizează ţara căreia îi aparţine abonatul chemat sau o reţea particulară din acea ţară. Notă: Codurile de destinaţie telex sunt fixate prin recomandarea F.69 a CCITT.

cod de flux (al unui corp de iluminat) / *flux code (of a luminaire)* / *code de flux (d'un luminaire)* / Ansamblul valorilor tripletului de flux, ale factorului de flux emisferic inferior şi ale randamentului luminos, reprezentativ pentru distribuţia relativă a fluxului luminos al corpului de iluminat, utilizat în calculele factorilor de utilizare sau al utilanţelor.

cod (de) operaţie ⇐ cod operaţional (al unui cuvânt de instrucţiune) / *operation code* / *code (d')opération* / Cod pentru reprezentarea părţilor de operaţie din instrucţiunile maşină ale unui calculator.

cod de paritate / *parity code* / *code à parité* / Cod de protecţie contra erorilor în care fiecare semnal de caracter sau de bloc conţine un număr întotdeauna par, sau întotdeauna impar, de elemente de acelaşi tip.

cod de protecţie contra erorilor / *error protection code* / *code de protection contre les erreurs* / Cod conceput în vederea detecţiei erorilor cu sau fără corectarea acestora.

cod de semnalizare / *signal code [in a.c. signalling]* / *code de signalisation* / Într-un sistem de semnalizare cu frecvenţe vocale, plan de reprezentare a fiecărei informaţii utile care ar putea fi transmisă printr-un semnal determinat.

cod de serviciu ⇐ indicativ de acces la un serviciu determinat / *service code / indicatif d'accès [à un service déterminé]* / Indicativ utilizat pentru a avea acces în punctul în care este tratat traficul relativ la un serviciu particular.

cod detector de erori / *error detecting code / code détecteur d'erreurs* / Cod redundant ale cărui reguli de compunere permit detectarea automată a anumitor erori produse în cursul înregistrării, prelucrării sau transmisiunii de informaţii, când aceste erori antrenează o deviere în raport cu aceste reguli.

cod detector de erori [în programare]/ *error detecting code [programming] / code détecteur d'erreurs [en programmation]* / Modul de program care se ocupă de validarea corectitudinii datelor recepţionate şi detecţia datelor eronate.

cod doi din cinci ⇐ cod "2 din 5"/ *two-out-of-five code / code deux sur cinq* / Notaţie zecimală codificată binar, în care fiecare cifră zecimală este reprezentată printr-un numeral binar format din cinci biţi, dintre care doi sunt de un fel, convenţional unu, şi trei de celălalt fel, convenţional zero.

cod Gray / *Gray code / code Gray* / Codificare a numerelor în care fiecare cifră diferă de cea precedentă printr-un singur bit.

cod Hamming / *Hamming code / code Hamming* / Cod bazat pe transformări liniare, utilizat în transmisii de date, incluse ca subvectori în vectori de cod, pentru a verifica şi corecta erorile de transmisie pe baza unui vector corector (sindrom). Exemplu: Codul Hamming C(7,4): Pentru fiecare 4 biţi de date, emiţătorul inserează încă trei biţi de control, fiecare fiind calculat pe baza valorilor a trei dintre biţii de date. Receptorul recalculează aceşti trei biţi, pe baza celor patru biţi de date recepţionaţi, şi îi compară cu biţii de control recepţionaţi. În cazul că aceştia diferă, se pot reconstrui biţii de date pe baza valorilor biţilor de control.

cod în linie / *line code / code en ligne* / Cod adaptat caracteristicilor unui canal de transmisiune care fixează echivalenţa dintre un grup de elemente numerice reprezentate de elementele semnalului de transmis şi succesiunea elementelor de semnal în semnalul în linie corespunzător.

cod în linie redundant / *redundant line code / code en ligne redondant* / Cod în linie în care se utilizează un număr mai mare de elemente de semnal decât cel strict necesar reprezentării grupurilor de elemente numerice de transmis.

cod maşină ⇐ cod al instrucţiunii / *(computer) instruction code / code des instructions (d'un ordinateur)* / Cod pentru reprezentarea instrucţiunilor maşină ale unui calculator.

cod Morse ⇐ alfabet Morse / *Morse code / code Morse* / Cod telegrafic bivalent în care caracterele sunt reprezentate prin grupuri de puncte şi linii, iar grupurile sunt separate prin spaţii.

cod numeric / *numeric code / code numérique* / Cod din a cărui aplicare rezultă seturi de caractere numerice.

cod operaţional (al unui cuvânt de instrucţiune) ⇒ cod (de) operaţie

cod pentru cablu / *cable code / code pour câble* / Variantă a codului Morse, utilizată în mod obişnuit pe cablurile submarine, conform căreia punctele, liniile şi spaţiile dintre caracterele codului telegrafic au toate durate egale.

cod preferenţial al unui sistem de izolaţie / *preferred insulation system code / code préférentiel de système d'isolation* / Mic număr de coduri ale unui sistem de izolaţie alese dintre cele care sunt posibile pentru un tip de echipament dat pentru a se permite reducerea numărului de proceduri de încercare specificate.

cod prin exces de trei / *excess three code / code plus trois* / Notaţie zecimală codificată binar, în care o cifră zecimală *n* este reprezentată prin numeralul binar care, în sistemul de numeraţie binar, reprezintă numărul (*n*+3).

cod redundant / *redundant code* / *code redondant* / Cod în care se foloseşte un număr de simboluri sau de elemente de semnal superior celui strict necesar reprezentării informaţiei.

cod telegrafic / *telegraph code* / *code télégraphique* / Ansamblu de reguli şi convenţii după care trebuie formate şi traduse semnalele telegrafice care reprezintă un mesaj de transmis.

cod telegrafic bivalent / *two-condition telegraph code* / *code télégraphique bivalent* / Cod telegrafic care utilizează două stări semnificative distincte.

cod telegrafic bivalent pentru cablu / *two-condition cable code* / *code bivalent pour câble* / Cod telegrafic pentru cablu în care punctele, liniile şi spaţiile dintre caractere au lungimi egale şi sunt formate prin combinaţii de două momente, corespunzătoare la două condiţii ca, de exemplu, curent pozitiv sau curent negativ.

cod telegrafic corector de erori / *error-correcting telegraph code* / *code (télégraphique) correcteur d'ereurs* / Cod telegrafic în care fiecare semnal telegrafic sau de date se conformează unor reguli precise de compunere, orice abatere de la acestea fiind automat detectată la extremitatea receptoare, iar erorile detectate fiind automat corectate parţial sau total. Codul necesită un număr de elemente de semnal superior celui necesar transmiterii informaţiilor.

cod telegrafic detector de erori / *error-detecting telegraph code* / *code (télégraphique) détecteur d'erreurs* / Cod telegrafic în care fiecare semnal telegrafic sau de date se conformează unor reguli precise de compunere, orice abatere de la acestea a semnalelor recepţionate fiind automat detectată. Codul necesită un număr de elemente de semnal superior celui necesar transmiterii informaţiilor.

cod telegrafic trivalent / *three-condition telegraph code* / *code télégraphique trivalent* / Cod telegrafic care utilizează trei stări semnificative distincte.

cod telegrafic trivalent pentru cablu / *three-condition cable code* / *code trivalent pour câble* / Cod telegrafic pentru cablu în care punctele, liniile şi spaţiile dintre caractere sunt reprezentate prin elemente unitare de trei condiţii diferite ca, de exemplu, curent pozitiv, curent negativ, curent nul.

cod Van Duuren / *Van Duuren code* / *code Van Duuren* / Cod cu raport constant, cu 7 momente, bivalent, utilizat în radiotelegrafia sincronă şi caracterizat prin utilizarea în fiecare semnal de caracter a patru elemente de stare A. Notă: Acest cod este definit de recomandarea 342 a CCIR, alfabetul corespunzător fiind cel telegrafic internaţional nr. 3.

cod zecimal (codificat) binar <BCD> ⇒ notaţie zecimală codificată binar

(a) coda / *(to) encode* / *coder* / Operaţie prin care datele iniţiale sunt transformate conform unui cod în scopul facilitării transmisiei, stocării sau prelucrării acestora. Notă: Operaţia de codare nu este neapărat folosită în scopul asigurării securităţii datelor (ca operaţia de cifrare), ci deseori doar pentru a schimba formatul datelor.

codare, 1[în conversia de cod] / *encoding* / *codage, 1[en conversion de code]* / Acţiunea de reprezentare a informaţiilor prin aplicarea unui cod.

codare, 2[în modulaţie prin impulsuri şi codare] / *encoding [in pulse code modulation]* / *codage, 2 [en modulation par impulsions et codage]* / Acţiunea de reprezentare a fiecărei valori cuantificate printr-o combinaţie de elemente numerice în conformitate cu un ansamblu determinat de reguli.

codare compatibilă / *compatible coding* / *codage compatible* / Utilizarea metodelor de codare numerică de imagine strâns înrudite în vederea facilitării conversiunii între semnalele corespunzătoare. Notă: Codarea compatibilă poate permite utilizarea echipamentelor comune.

codare de canal / *channel coding* / *codage de voie* / Codare numerică destinată convertirii unui semnal numeric într-un semnal adaptat caracteristicilor canalului de transmisiune.

codare de lungime variabilă / *variable-length coding* / *codage à longueur variable* / Codare entropică în care cuvintele de cod scurte sunt asignate valorilor de semnal care au o mare probabilitate de realizare, iar cuvintele de cod lungi, valorilor cu o mică probabilitate de realizare.

codare de sursă / *source coding* / *codage de source* / Codare numerică a imaginilor originale (sau a altor surse de informație), în general în vederea reducerii debitului numeric necesar transmisiunii sau înregistrării acestora. Notă: Codarea de sursă utilizează reducerea de redundanță, reducerea de nonpertinență, codarea entropică sau o combinație a acestor metode pentru realizarea unei compresiuni de debit.

codare diferențială / *differential coding* / *codage différentiel* / Metodă de codare de sursă care utilizează diferența dintre un eșantion de semnal și valoarea sa predictivă. Notă: Pentru eșantioane succesive ale semnalului puternic corelate, codarea diferențială reduce debitul binar, fiind necesare mai puține intervale de cuantificare pentru cuantificarea diferențelor decât pentru cuantificarea valorilor reale, cu aceeași precizie.

codare entropică ⇐ codare statistică / *entropy coding* / *codage entropique* / Metodă de codare numerică bazată pe proprietățile statistice ale semnalului numeric în vederea reducerii debitului numeric necesar transmisiunii.

codare generică / *generic coding* / *codage générique* / Metodă de codare numerică de imagine bazată pe un algoritm particular care permite utilizarea unui anumit număr de aplicații diferite. Notă: Codarea generică permite utilizarea aceloraşi circuite integrate sau a altor componente în echipamentele destinate diverselor aplicații ca, de exemplu, difuziunea de televiziune, infografia, suporturile de înregistrare numerică, video comunicațiile.

codare ierarhică / *hierarchical coding* / *codage hiérarchique* / Metodă de codare de sursă bazată pe o structură particulară a fluxului de date care permite reconstituirea imaginii originale cu mai multe niveluri de calitate. Notă: În teledifuziune, codarea ierarhică permite recepția imaginilor de televiziune de mare definiție cu ajutorul antenelor fixe şi a imaginilor de calitate medie prin intermediul receptoarelor portabile dotate cu antene proprii.

codare intercadre / *interfield coding* / *codage intertrame* / Codare predictivă a imaginii în care predicția se bazează pe eşantioane ale cadrului precedent, ale celui curent şi ale cadrului următor.

codare interimagini / *interframe coding* / *codage interimage* / Codare predictivă a imaginii în care predicția se bazează pe eşantioane ale imaginii precedente, ale celei curente şi ale imaginii următoare.

codare intracadru / *intrafield coding* / *codage intratrame* / Codare predictivă de imagine în care predicția se bazează pe eşantioane ale cadrului curent.

codare în linie / *line encoding* / *codage en ligne* / Acțiunea de aplicare a regulilor unui cod în linie particular unui ansamblu dat de elemente numerice pentru formarea seriei de elemente ale unui semnal în linie.

codare (numerică) compozită / *composite (digital) coding* / *codage (numérique) composite* / Metodă de conversie analog-numerică a unui semnal de imagine color în care conversia este efectuată pe semnalul de imagine color compozit.

codare (numerică) (de imagine) / *(digital) (picture) coding* / *codage (numérique) (d'image)* / Operație de reprezentare a fiecărei informații elementare de imagine, de exemplu o valoare cuantificată, printr-o serie de elemente numerice în conformitate cu un ansamblu determinat de reguli.

codare predictivă / *predictive coding* / *codage prédictif* / Metodă de codare de sursă care utilizează predicția.

codare prin transformare / *transform coding* / *codage par transformation* / Metodă de codare de sursă în care fiecare imagine este divizată în porțiuni, o transformare liniară este aplicată fiecăreia din acestea iar semnalul obținut este convertit într-un semnal numeric. Notă: Metodele curente utilizează o transformare în cosinus discret, conducând la o serie de coeficienți care sunt cuantificați în coduri pentru reducerea debitului numeric al semnalului.

codare statistică ⇒ codare entropică

codec / *codec* / *codec* / 1. În transmisiunea unilaterală, ansamblu format dintr-un codificator și din decodificatorul complementar, situate la intrarea și respectiv la ieșirea unui canal de transmisiune de televiziune. 2. În transmisiunea bilaterală, ansamblu format dintr-un codificator și un decodificator care funcționează în sensuri de transmisiune opuse, reunite în același echipament.

codec MIC ⇒ dispozitiv codificator-decodificator MIC

codec PCM ⇒ dispozitiv codificator-decodificator MIC

(a) codifica ⇐ (a) cifra / *(to) encode* / *coder* / A reprezenta date sau un program sub o formă simbolică.

(a) codifica [în conversie de cod] / *(to) encode* / *coder [en conversion de code]* / A converti date cu ajutorul unui cod sau set de caractere codificate, astfel încât să fie posibilă transformarea inversă, exact în forma originală.

codificare a fazei / *PE (Phase Encoded)* / *codage de phase* / Tehnică de codificare a informației care constă în utilizarea unei unde purtătoare și schimbarea fazei acesteia în funcție de șirul de biți 0 și 1 din informația ce se codifică.

codificare bipolară / *bipolar coding* / *codage bipolaire* / Metodă de codificare a informației, în care semnalul purtător are două stări, asociate cu 1 și 0 logic, respectiv adevărat și fals.

codificare liniară ⇒ programare fără bucle

codificare prin modulație în frecvență / *frequency modulation encoding* / *codage par modulation de fréquence* / Metodă de codificare a informației stocate pe suport magnetic, în care fiecare bit de date este precedat de un bit de sincronizare.

codificator, 1[convertor de date] ⇐ codor, 1[convertor de date] / *encoder, 1[data convertor]* / *codeur, 1[convertisseur de données]* / Dispozitiv care codifică date.

codificator, 2[convertor de cod] ⇐ codor, 2[convertor de cod] / *encoder, 2[code convertor]* / *codeur, 2[convertisseur de code]* / Convertor de cod în care semnalul de ieșire intră într-un calculator.

codificator de poziție ⇐ traductor de poziție / *position encoder* / *codeur de position* / Traductor care transformă în semnal numeric o poziție liniară sau unghiulară. Notă: Codificatoarele de poziție includ tipuri de contact, utilizând dispozitive optice sau cu inducție electromagnetică și dau valori absolute sau ncrementale.

codor, 1[convertor de date] ⇒ codificator, 1[convertor de date]

codor, 2[convertor de cod] ⇒ codificator, 2[convertor de cod]

codor (de semnale) / *coder* / *envoyeur* / Dispozitiv care recepționează trenuri de impulsuri, transmițând grupuri corespunzătoare de impulsuri de cod spre o centrală telefonică distanțată.

codor MIC ⇐ codor PCM / *PCM encoder* / *codeur MIC* / Dispozitiv destinat efectuării unei codări în modulația cu impulsuri și codare.

codor PCM ⇒ codor MIC

coeficient / *coefficient* / *coefficient* / Mărime ce caracterizează anumite proprietăți ale unui sistem sau proces și intervine multiplicativ în relațiile caracteristice respective.

coeficient al acţiunii derivative / *derivative-action coefficient* / *coefficient d'action par dérivation* / Pentru un element cu acţiune diferenţială ideală, raportul dintre valoarea mărimii de ieşire şi viteza de variaţie a mărimii de intrare.

coeficient al acţiunii integrale / *integral-action coefficient* / *coefficient d'action par intégration* / Pentru un element cu acţiune integrală ideală, raportul dintre viteza de variaţie a mărimii de ieşire şi valoarea concomitentă a mărimii de intrare.

coeficient al acţiunii proporţionale ⇐ coeficient de amplificare / *proportional-action coefficient* / *coefficient d'action proportionnelle* / Pentru un element cu acţiune proporţională, raportul dintre variaţia mărimii de ieşire şi variaţia corespunzătoare a mărimii de intrare.

coeficient al maselor pieselor în mişcare de rotaţie ⇒ coeficient de majorare a masei trenului

coeficient al randamentului luminos (al unui detector cu scintilaţii) / *light yield coefficient (of a scintillation detector)* / *coefficient de rendement de lumiere (d'un détecteur à scintillation)* / Raportul dintre amplitudinea impulsului unui detector cu scintilaţii excitat de particule monoenergetice sau fotoni şi un parametru similar al referinţei unui etalon al randamentului luminos iradiat de către o radiaţie gama a ^{137}Cs, determinat cu un spectrometru normalizat, tipul şi energia radiaţiei fiind cunoscute.

coeficient de abatere ⇐ grad de statism / *offset coefficient* / *coefficient de statisme* / Valoare absolută a pantei tangentei la caracteristica de reglare într-un punct dat. Notă: Gradul de statism şi abaterea de statism sunt exprimate prin acelaşi număr atunci când, în cele două cazuri, se adoptă aceleaşi unităţi pentru mărimea de intrare şi mărimea reglată.

coeficient de absorbţie $<\mu_{abs}>$ / *absorption coefficient* $<\mu_{abs}>$ / *coefficient d'absorption* $<\mu_{abs}>$ / Pentru o substanţă şi un fascicul paralel al unei radiaţii date, mărimea μ_{abs} din expresia $\mu_{abs} \cdot dx$ a părţii de energie absorbită în cursul traversării unui strat subţire de grosime dx din substanţa dată. Notă: Coeficientul de absorbţie este funcţie de energia radiaţiei. În funcţie de exprimarea grosimii dx printr-o lungime, o masă, o cantitate de materie sau un număr de atomi pe unitatea de suprafaţă, acesta este numit *coeficient de absorbţie lineic*, respectiv *masic*, *molar* sau *atomic*.

coeficient de absorbţie lineică spectral / *spectral linear absorption coefficient (at a point in an absorbing medium, for a collimated beam of radiation)* / *coefficient d'absorption linéique spectral (en un point d'un milieu absorbant pour un faisceau quasi parallèle de rayonnement)* / Într-un punct al unui mediu absorbant, pentru un fascicul cvasiparalel de radiaţie, raportul dintre diminuarea relativă, produsă prin absorbţie, a densităţii spectrale $\Phi_{e,\lambda}$ a fluxului energetic de-a lungul unui traseu elementar la punctul considerat şi lungimea dl acestui traseu.

$$\alpha(\lambda) = -\frac{1}{\Phi_{e,\lambda}} \cdot \frac{d\Phi_{e,\lambda}}{dl}$$

coeficient de absorbţie spectral neperian / *Napierian spectral absorption coefficient (of a homogeneous non-diffusing layer)* / *coefficient d'absorption spectral népérien (d'un milieu homogène non diffusant)* / Într-un mediu omogen nedifuzant, raportul dintre logaritmul natural al inversului factorului de transmisie internă spectral $\tau_i(\lambda)$ al stratului unui mediu şi lungimea l a traiectoriei unui fascicul de radiaţii ce traversează acest strat. $a_n(\lambda) = -\frac{\ln \tau_i(\lambda)}{l}$

coeficient de aderenţă / *factor of adhesion* / *facteur d'adhérence* / Raport în absenţa completă a patinării, între forţa tangenţială şi cea normală în punctul de contact dintre roată şi şină.

coeficient de amortizare / *damping coefficient* / *coefficient d'amortissement* /

Mărimea δ din expresia: $A_0e^{-\delta t}f(t)$ a unei oscilații amortizate exponențial, unde f(t) este o funcție periodică.

coeficient de amplificare ⇒ coeficient al acțiunii proporționale

coeficient de atenuare (a radiațiilor) <μ> / *attenuation coefficient, 2[radiation]* <μ> / *coefficient d'atténuation* <μ> / Pentru o substanță și un fascicul paralel al unei radiații date, mărimea μ din expresia $\mu \cdot dx$ a fracțiunii intensității radiației suprimate prin atenuare în cursul traversării unui strat subțire de grosime dx din substanța dată. Notă: Coeficientul de atenuare este funcție de energia radiației. În funcție de exprimarea grosimii dx printr-o lungime, o masă, o cantitate de substanță sau un număr de atomi pe unitatea de suprafață, acesta se numește *coeficient de atenuare lineic*, *masic*, respectiv *molar* sau *atomic*.

coeficient de atenuare (datorat efectului fotoelectric) / *(mass) attenuation coefficient, 3[photoelectric] / coefficient d'atténuation massique photoélectrique* / Parte a coeficientului de atenuare total masic care este atribuit efectului fotoelectric.

coeficient de atenuare (datorat formării de perechi) / *(mass) attenuation coefficient, 2[pair production] / coefficient d'atténuation massique de formation de paires* / Parte a coeficientului de atenuare total masic care este atribuit producerii de perechi.

coeficient de atenuare liniară <α> ⇐ constantă de atenuare liniară / *attenuation coefficient, 1[signal transmission]* <α> / *affaiblissement linéique (de propagation)* <α> / Partea reală a coeficientului de propagare lineic. Note: 1. Pentru o linie de transmisiune, constanta de atenuare liniară este limita câtului dintre variația relativă a unei mărimi de câmp între două puncte pe axă și distanța dintre puncte, atunci când această distanță tinde către zero. 2. Coeficientul de atenuare liniară astfel definit se exprimă în neper pe unitatea de lungime, unde 1 Np = 8,686 dB.

coeficient de atenuare (liniară) masică spectral / *spectral mass attenuation coefficient / coefficient d'atténuation massique spectral* / Raportul dintre coeficientul de atenuare liniară spectral μ(λ) și densitatea masică ρ a mediului.

coeficient de atenuare liniară spectral / *spectral linear attenuation coefficient (at a point in an absorbing and diffusing medium, for a collimated beam of radiation) / coefficient d'atténuation linéique spectral (en un point d'un milieu absorbant et diffusant, pour un faisceau quasi parallèle)* / Într-un punct al unui mediu absorbant și difuzant, pentru un fascicul cvasiparalel de radiație, raportul dintre diminuarea relativă, produsă simultan prin absorbție și difuzie, a densității spectrale $\Phi_{e,\lambda}$ a fluxului energetic de-a lungul unui traseu elementar la punctul considerat și lungimea *dl* a acestui traseu.

$$\mu(\lambda) = -\frac{1}{\Phi_{e,\lambda}} \cdot \frac{d\Phi_{e,\lambda}}{dl}$$

coeficient de atenuare liniară totală <μ> / *total linear attenuation coefficient* <μ> / *coefficient d'atténuation total linéique* <μ> / Raportul dintre fracțiunea numărului de particule ionizante neîncărcate interacționând la traversarea unui material și numărul total de particule, d*N*/*N*, și distanța d*l* traversată: $\mu = \frac{1}{N} \cdot \frac{dN}{dl}$.

coeficient de atenuare masică (al unui material pentru particule indirect ionizante) / *mass attenuation coefficient (of a material for indirectly-ionizing particles) / coefficient d'atténuation (massique) (d'un matériau pour des particules indirectement ionisantes)* / Pentru un material și pentru particule ionizante neîncărcate, raportul dintre coeficientul de atenuare total lineic μ și masa volumică ρ: $\frac{\mu}{\rho} = \frac{1}{\rho} \cdot \frac{dN}{dl}$.

coeficient de atenuare masică de difuzie / *(mass) attenuation coefficient, 1[scatte-*

ring] / coefficient d'atténuation massique de diffusion / Suma părţilor din coeficientul de atenuare total masic atribuite împrăştierii coerente (σ_{coh}/ρ) şi împrăştierii Compton (σ_c/ρ).

coeficient de atenuare masică prin efect fotoelectric ⇒ coeficient de atenuare (datorat efectului fotoelectric)

coeficient de autoreglaj / *inherent rangeability / coefficient intrinsèque de réglage* / Raportul dintre coeficientul de debit maxim şi coeficientul de debit minim, în cadrul unor abateri specificate.

coeficient de autoreglare a unei sarcini (a reţelei) / *power-regulation coefficient of load / coefficient d'autorégulation d'une charge* / Prima derivată în raport cu tensiunea a caracteristicii statice putere-tensiune a sarcinii sistemului electroenergetic.

coeficient de autoschimb (al unei suprafeţe) (la luminanţă energetică izotropă) / *self-exchange coefficient (of a surface) (at uniform radiance for all directions) / coefficient d'auto-échange (d'une surface) (à luminance énergétique constante dans toutes les directions)* / Raportul dintre partea fluxului energetic al suprafeţei care cade pe acea suprafaţă şi emitanţa energetică a suprafeţei respective.

coeficient de autoschimb (al unei suprafeţe) (la luminanţă luminoasă izotropă) / *self-exchange coefficient (of a surface) (at uniform luminance for all directions) / coefficient d'auto-échange (d'une surface) (à luminance lumineuse constante dans toutes les directions)* / Raportul dintre partea fluxului luminos al suprafeţei care cade pe aceasta şi emitanţa luminoasă a suprafeţei respective.

coeficient de baleiaj / *time coefficient / coefficient de balayage* / Raportul dintre intervalul de timp şi distanţa pe care este deplasat spotul de către baza de timp în acest interval de timp.

coeficient de cerere / *demand factor / facteur de demande* / Raport, exprimat în valoare relativă sau în procente, între puterea maximă absorbită de către o instalaţie sau un ansamblu de instalaţii în cursul unei perioade determinate şi puterea instalată a acelei instalaţii sau a acelui ansamblu de instalaţii.

coeficient de cerere la vârf / *effective demand factor / facteur de responsabilité de pointe* / Raport, exprimat în valoare relativă sau în procente, între puterea absorbită la vârful de sarcină de către un consumator, un grup de consumatori sau un grup de instalaţii şi puterea instalată corespunzătoare.

coeficient de comutaţie / *commutation coefficient / coefficient de commutation* / Produsul dintre viteza de descreştere a curentului de electrod chiar înainte de încetarea conducţiei şi viteza de creştere a tensiunii inverse de vârf imediat după încetarea conducţiei.

coeficient de convecţie $<\alpha>$ / *convection coefficient / coefficient de convection* / Cantitatea de căldură schimbată prin unitatea de suprafaţă între un corp solid şi un fluid în contact cu el, în unitatea de timp, pentru o diferenţă de temperatură de 1 K.

coeficient de conversie (al unui intensificator electro-optic) / *conversion factor [of an electro-optical intensifier] / facteur de conversion [d'un intensificateur électro-optique]* / Într-un intensificator electrooptic al imaginii radiologice, raportul dintre valoarea medie a luminanţei imaginii de ieşire şi valoarea medie corespunzătoare mărimii de radiaţie specificate, valorile fiind măsurate în planul de intrare în condiţii specificate.

coeficient de creştere a permeabilităţii $<\delta_H>$ / *permeability rise factor* $<\delta_H>$ / *coefficient d'augmentation de perméabilité* $<\delta_H>$ / Raportul dintre abaterea relativă a permeabilităţii de amplitudine pentru două valori de vârf specifice ale câmpului magnetic sinusoidal aplicat şi diferenţa valorilor de vârf ale câmpului:

$$\delta_H = \frac{\mu_{a2} - \mu_{a1}}{\mu_{a1}\left(\hat{H}_2 - \hat{H}_1\right)}.$$

coeficient de debit / *flow coefficient* / *coefficient de débit* / Coeficient de bază utilizat pentru a exprima capacitatea de debit a unei vane de comandă în condiţii specificate. Coeficienţii de debit utilizaţi în mod curent sunt A, K şi C şi depind de sistemul de unităţi ales.

coeficient de debit nominal / *rated flow coefficient* / *coefficient de débit nominal* / Valoare a coeficientului de debit corespunzător cursei nominale.

coeficient de debit relativ / *relative flow coefficient* / *coefficient de débit relatif* / Raportul dintre coeficientul de debit corespunzător unei curse relative date şi coeficientul de debit nominal.

coeficient de defazaj lineic <β> ⇐ constantă de fază lineică ⇐ constantă de defazare ⇐ defazare lineică / *phase coefficient* <β> / *déphasage linéique* <β> / Partea imaginară a coeficientului de propagare lineic. Notă: 1. Pentru o linie de transmisiune, coeficientul de defazaj lineic este limita câtului dintre variaţia de fază a unei mărimi de câmp între două puncte pe axă şi distanţa dintre puncte, atunci când această distanţă tinde către zero. 2. Coeficientul de defazaj lineic astfel definit se exprimă în radiani pe unitatea de lungime.

coeficient de deflexie / *deflection coefficient (of a cathode-ray tube)* / *coefficient de déviation (d'un tube cathodique)* / Inversul sensibilităţii de deflexie electrică sau magnetică.

coeficient de deviaţie (electrică) (a unui osciloscop) / *deflection coefficient (of an oscilloscope)* / *coefficient de déviation (d'un oscilloscope)* / Raportul dintre tensiune şi mărimea deviaţiei produse de această tensiune.

coeficient de deviaţie orizontală / *horizontal deflection coefficient* / *coefficient de déviation horizontale* / Coeficientul cu care trebuie multiplicată lungimea deviaţiei orizontale pentru obţinerea tensiunii care a produs această deviaţie. Notă: Coeficienţii de deviaţie se exprimă în valori de tensiune sau curent pe unitatea de lungime.

coeficient de deviaţie verticală / *vertical deflection coefficient* / *coefficient de déviation verticale* / Coeficient cu care trebuie multiplicată lungimea deviaţiei verticale pentru obţinerea tensiunii care produce această deviaţie. Notă: Coeficienţii de deviaţie se exprimă în valori de tensiune sau de curent pe unitatea de lungime.

coeficient de dezacomodare (a permeabilităţii) / *disaccommodation coefficient (of permeability)* < *d* > / *coefficient de désaccommodation (de la perméabilité)* <*d*> / Raportul dintre dezacomodarea permeabilităţii după o condiţionare magnetică şi logaritmul zecimal al raportului intervalelor de timp dintre sfârşitul acestei condiţionări şi respectiv a doua şi prima măsurătoare: $d = \frac{D}{\lg(t_2 / t_1)}$, unde D este dezacomodarea măsurată între momentele t_1 şi t_2, după condiţionarea magnetică.

coeficient de dezechilibru / *unbalance coefficient* / *coefficient de déséquilibre* / Coeficient numeric care reprezintă nivelul de dezechilibru al unei instalaţii cu arc.

coeficient de difuzie lineică spectral / *spectral linear scattering coefficient (at a point in a diffusing medium, for a collimated beam of radiation)* / *coefficient de diffusion linéique spectral (en un point d'un milieu diffusant, pour un faisceau quasi parallèle de rayonnement)* / Într-un punct al unui mediu difuzant, pentru un fascicul cvasiparalel de radiaţie, raportul dintre diminuarea relativă, produsă prin difuzie, a densităţii spectrale $\Phi_{e,\lambda}$ a fluxului energetic de-a lungul unui traseu elementar la punctul considerat şi lungimea dl a acestui traseu. $s(\lambda) = -\frac{1}{\Phi_{e,\lambda}} \cdot \frac{d\Phi_{e,\lambda}}{dl}$

coeficient de difuzie pentru densitatea fluxului de neutroni / *diffusion coefficient (for neutron fluence rate)* / *coefficient de*

diffusion (pour le débit de fluence de neutrons) / Raportul dintre densitatea de curent a neutronilor pentru o energie determinată şi gradientul negativ al densităţii fluxului de neutroni pentru aceeaşi energie, în direcţia acestui curent.

coeficient de difuziune / *scatter factor* / *facteur de diffusion* / Raportul dintre expunerea sau doza absorbită într-un punct dat al unui corp sau al unei fantome şi partea acelei expuneri sau doze absorbite datorate fotonilor primari.

coeficient de dispersie (a înfăşurărilor) / *dispersion coefficient* / *coefficient de dispersion* / Diferenţa faţă de unitate a inversului produsului coeficienţilor Hopkinson relativi la două înfăşurări.

coeficient de dispersie de material <M> / *material dispersion parameter <M>* / *coefficient de dispersion du matériau <M>* / Mărime care caracterizează dispersia de material într-o fibră optică, fiind dată de expresia: $M(\lambda) = -\frac{dN}{cd\lambda} = \frac{\lambda d^2 n}{cd\lambda^2}$, unde: N este indicele de grup; n este indicele de refracţie; c este viteza luminii în vid. Note: 1. Fibrele optice sunt în general constituite din materiale pentru care coeficientul de dispersie de material este nul la o lungime de undă λ_0 de cca. 1300 nm. Prin convenţie, mărimea M este pozitivă pentru lungimi de undă mai mici decât λ_0 şi negativă pentru lungimi de undă mai mari. 2. Expansiunea unui impuls datorată dispersiei de material pe o lungime-unitate de fibră optică este dată de produsul dintre M şi lărgimea spectrală a radiaţiei, în afara vecinătăţii lui λ_0, unde termenii de gradul 2 în raport cu această lărgime spectrală devin importanţi.

coeficient de distorsiune ⇒ factor de distorsiune

coeficient de diversitate / *diversity factor* / *facteur de diversité* / Invers al coeficientului de simultaneitate.

coeficient de echivalenţă al lui Potier / *Potier's coefficient of equivalence* / *coefficient d'équivalence de Potier* / Coeficient calculat prin metoda Potier pe baza caracteristicilor în gol şi în sarcină reactivă, cu care trebuie multiplicată componenta directă a curenţilor indusului pentru obţinerea curentului de excitaţie care compensează tensiunea electromotoare de reacţie a indusului pentru acest curent.

coeficient de ecranare / *screening factor* / *facteur réducteur* / Raport între forţa electromotoare care apare în linia perturbată, calculată ţinându-se cont de efectul de ecranare al circuitelor sau maselor conductoare vecine, şi forţa electromotoare care ar apărea în absenţa acestor circuite şi mase.

coeficient de eroare / *error ratio* / *taux d'erreurs* / Raportul dintre numărul de elemente eronate dintr-un mesaj recepţionat şi numărul de elemente emise într-un interval de timp determinat.

coeficient de eroare [în transmisiune numerică] / *error ratio [in digital transmission]* / *taux d'erreur [en transmission numérique]* / Raportul dintre numărul de erori numerice şi numărul total de elemente numerice în semnalul recepţionat, într-un interval de timp determinat. Notă: Coeficientul de eroare este în mod frecvent exprimat sub forma $n10^{-p}$, unde p este un întreg pozitiv.

coeficient de eroare binară / *bit error ratio* / *taux d'erreur binaire* / Coeficient de eroare în cazul unui semnal numeric binar.

coeficient de formare de perechi de ioni [învechit] / *ion-yield (of radiation) [deprecated]* / *rendement en paires d'ions [déconseillé]* / Numărul de perechi de ioni formaţi per particulă sau foton incident, ori raportul dintre acest număr şi energia comunicată de radiaţie materiei în care se formează perechile de ioni.

coeficient de frânare / *braking coefficient* / *coefficient de freinage* / Raportul dintre suma forţelor teoretice aplicate de către saboţi pe janta roţilor şi greutatea vehi-

culului motor, admiţând un randament convenţional pentru timoneria frânei. Notă: coeficientul de frânare se aplică numai pentru partea mecanică a frânării.

coeficient de frecare ⇒ factor de frecare

coeficient de histerezis electric / *electric hysteresis coefficient* / *coefficient d'hystérésis électrique* / Raportul dintre pragul de declanşare electrică şi pragul de răspuns electric.

coeficient de influenţă / *influence coefficient* / *coefficient d'influence* / Raportul dintre variaţia erorii datorate unei mărimi de influenţă şi variaţia mărimii de influenţă care a provocat-o. Notă: Coeficientul de influenţă nu este utilizat decât în cazul în care există, în tot domeniul de funcţionare, o relaţie practic liniară între eroarea de influenţă şi modificarea mărimii de influenţă.

coeficient de intensitate luminoasă / *coefficient of (reflex) luminous intensity* / *coefficient d'intensité lumineuse (rétroréfléchie)* / Raportul dintre intensitatea luminoasă a retroreflectorului în direcţia de observare şi iluminarea unui plan trecând prin retroreflector şi perpendicular pe direcţia luminii incidente. $R = I/E_{\perp}$

coeficient de ionizare specifică ⇒ ionizare liniară

coeficient de luminanţă (al unui element de suprafaţă al unui mediu, într-o direcţie dată şi în condiţii de iluminare date) / *luminance coefficient (at a surface element, in a given direction, under specified conditions of illumination)* / *coefficient de luminance (lumineuse) (en un élément de surface d'un milieu, dans une direction donnée et dans des conditions d'éclairage données)* / Raportul dintre luminanţa luminoasă a elementului de suprafaţă în direcţia dată şi iluminarea luminoasă a mediului.

coeficient de luminanţă energetică (al unui element de suprafaţă al unui mediu, într-o direcţie dată şi în condiţii de iradiere date) / *radiance coefficient (at a surface element of a medium, in a given direction, under specified conditions of irradiation)* / *coefficient de luminance énergétique (en un élément de surface d'un milieu, dans une direction donnée et dans des conditions d'irradiation données)* / Raportul dintre luminanţa energetică a elementului de suprafaţă în direcţia dată şi iluminarea energetică a mediului.

coeficient de luminanţă retroreflectată (a unei suprafeţe plane retroreflectante) / *coefficient of retroreflected luminance (of a plane retroreflective surface)* / *coefficient de luminance rétroréfléchie (d'une surface plane rétroréfléchissante)* / Raportul dintre luminanţa suprafeţei retroreflectante în direcţia de observare şi iluminarea (luminoasă) a unui plan trecând prin retroreflector şi perpendicular pe direcţia luminii incidente. $R_L = L/E_{\perp}$

coeficient de majorare a masei trenului / *coefficient of increase the mass of a train* / *coefficient de majoration de la masse du train* / Coeficient supraunitar, aplicat masei unui tren sau vehicul, pentru a se ţine cont de inerţia maselor rotitoare care participă la mişcarea trenului (osii, rotoare etc.).

coeficient de masă al absorbţiei energiei (al unui material pentru particule indirect ionizante) ⇒ coeficient masic al absorbţiei de energie (al unui material pentru particule indirect ionizante

coeficient de participare la vârful sistemului / *peak responsibility factor* / *facteur de participation à la pointe* / Raport, exprimat în valoare relativă sau în procente, între puterea medie absorbită de consumator la vârful sistemului şi puterea maximă absorbită de consumator, într-o anumită perioadă. Notă: Este necesar să se menţioneze la ce perioadă se referă coeficientul.

coeficient de pierderi dielectrice ⇐ factor de pierderi dielectrice ⇐ tangentă a unghiului de pierderi (dielectrice) ⇐ tg δ / *dielectric dissipation factor* / *facteur de dissipation diélectrique* / Valoarea nume-

rică a raportului dintre partea imaginară şi partea reală a permitivităţii complexe.

coeficient de pierderi (magnetice) / *(magnetic) loss index / facteur de pertes (magnétiques)* / Raportul dintre tangenta unghiului de pierderi magnetice şi partea reală a permeabilităţii relative: $\frac{\tan\delta_m}{\mu_r}=\frac{\mu''}{(\mu')^2}$, unde: μ' şi μ'' sunt, respectiv, partea reală şi partea imaginară a permeabilităţii complexe.

coeficient de plenitudine relativ la inducţie <γ>/ *fullness factor (related to the flux density)* <γ> / *facteur de plénitude (relatif à l'induction)* <γ> / Raportul dintre produsul *BH* maxim al unui magnet permanent şi produsul dintre inducţia remanentă B_r şi coercitivitatea relativă a inducţiei H_{cB}: $\gamma=\frac{(BH)_{max}}{B_rH_{cB}}$.

coeficient de plenitudine relativ la polarizaţie <γ'> / *fullness factor related to the polarization* <γ'> / *facteur de plénitude relatif à la polarisation* <γ'> / Raportul dintre valoarea maximă a produsului polarizaţiei magnetice şi intensitatea câmpului magnetic $(JH)_{max}$ la inducţia remanentă B_r şi coercitivitatea relativă a polarizaţiei H_{cJ}: $\gamma'=\frac{(JH)_{max}}{B_rH_{cJ}}$.

coeficient de priză (corespunzător unei prize date) / *tapping factor (corresponding to a given tapping) / facteur de prise (correspondant à une prise donnée)* / Raportul U_d/U_N (coeficient de priză) sau $100U_d/U_N$ (coeficient de priză procentual) unde: U_N este tensiunea nominală a înfăşurării; U_d este tensiunea care ar fi dezvoltată la bornele înfăşurării, conectată pe priza respectivă, la funcţionare în gol, aplicând la o înfăşurare fără prize tensiunea sa nominală. Notă: Coeficientul de priză exprimă valoarea relativă a „numărului efectiv de spire" al înfăşurării cu prize pentru priza considerată, baza 1 fiind numărul efectiv de spire al acestei înfăşurări pentru priza principală.

coeficient de propagare lineic <γ> ⇐ constantă de propagare lineică / *propagation coefficient* <γ> / *exposant (linéique) de propagation* <γ> / Mărimea complexă γ din expresia: $A_0e^{-\gamma x+j\omega t+j\vartheta_0}$, atunci când partea reală a aceastei expresii reprezintă, de-a lungul unei drepte paralele cu axa Ox, o mărime caracteristică a unei unde ghidate sau a unei unde plane sinusoidale de pulsaţie ω şi de fază iniţială ϑ_0. Note: 1. Noţiunea de coeficient de propagare lineic nu are sens decât atunci când A_0 şi γ sunt, în principiu, independenţi de x. 2. Coeficientul de propagare lineic este, în general, funcţie de frecvenţă şi are dimensiunile inversei unei lungimi.

coeficient de propagare lineic longitudinal / *axial propagation coeficient / exposant linéique de propagation longitudinal* / Coeficient de propagare lineic determinat de-a lungul axei unei fibre optice în sensul propagării.

coeficient de putere sincronizantă / *synchronizing power coefficient / coefficient de puissance synchronisante* / Raportul dintre variaţia puterii electrice şi variaţia deplasării unghiulare a rotorului.

coeficient de recombinare / *recombination coefficient / coefficient de recombinaison* / Raportul dintre viteza volumică de recombinare şi produsul concentraţiilor purtătorilor de sarcină care se recombină.

coeficient de reflectivitate radar (al unui hidrometeor) / *radar reflectivity factor (of hydrometeors) / coefficient de réflectivité radar (d'un hydrométéore)* / Pentru o undă incidentă cu direcţie dată, mărime care caracterizează puterea retroîmprăştiată de un hidrometeor existent în atmosferă. Notă: Pentru o precipitaţie pluvială omogenă, coeficientul de reflectivitate radar este dat de expresia: $Z=\Sigma\frac{N_iD_i^6}{V}$, unde: N_i este numărul de particule de diametre D_i în volumul V. În general, coeficientul Z este exprimat în mm^6/m^3.

coeficient de reflexie (al unei antene) / *reflection coefficient (of an antenna)* /

coefficient de réflexion (d'une antenne) / Coeficientul de reflexie r al unei antene este dat de relaţia: $r = \frac{Z_a - Z_0}{Z_a + Z_0} = |r| e^{j\varphi}$, unde: Z_0 este impedanţa caracteristică a liniei de alimentare a antenei, cu valoare egală cu cea a sarcinii rezistive; Z_a este impedanţa antenei.

coeficient de reflexie complex != factor de reflexie complex

coeficient de reflexie în funcţionare / *operating reflection coefficient* / *coefficient de réflexion en fonctionnement* / Coeficient de reflexie la intrarea sau la ieşirea unui tub amplificator cu microunde, monitorizat în condiţii de funcţionare (sau la cald).

coeficient de reflexie la rece / *cold reflection coefficient* / *coefficient de réflexion à froid* / Coeficient de reflexie la intrarea sau ieşirea unui tub amplificator cu microunde, monitorizat în condiţii de măsurare la rece.

coeficient de reflexie (pe o linie de transmisiune) / *(amplitude) reflection factor (in a transmission line)* / *facteur de réflexion complexe (dans une ligne de transmission)* / Raportul dintre amplitudinea complexă normalizată a undei reflectate şi cea a undei incidente la un acces sau secţiune transversală a unei linii de transmisiune.

coeficient de repartizare (al unei înfăşurări) ⇒ factor de repartizare

coeficient de retroreflexie (a unei suprafeţe plane retroreflectante) / *coefficient of retroreflection (of a plane retroreflecting surface)* / *coefficient de rétroréflexion (d'une surface plane rétroréfléchissante)* / Raportul dintre coeficientul de intensitate luminoasă a unei suprafeţe plane retroreflectante şi aria sa. $R' = R/A$

coeficient de schimb (mutual) (între două suprafeţe) / *(mutual) exchange coefficient (between two surfaces)* / *coefficient d'échange (mutuel) (entre deux surfaces)* / Raportul dintre fluxul energetic sau luminos pe care suprafaţa S_1 (sau S_2) îl trimite pe suprafeţa S_2 (sau S_1) şi emitanţa energetică sau luminoasă a suprafeţei S_1 (sau S_2). $g = \frac{\Phi_2}{M_1} = \frac{\Phi_1}{M_2}$

coeficient de scurgere / *leak rate* / *taux de fuite* / Cantitate de gaz uscat aflat la o temperatură dată, care trece printr-o fisură în unitatea de timp şi la o valoare cunoscută a diferenţei de presiune prin fisură.

coeficient de scurgere măsurat <R> / *measured leak rate <R>* / *taux de fuite mesuré <R>* / Coeficient de scurgere al unui produs dat, măsurat în condiţiile specificate, cu utilizarea unui gaz de încercare specificat.

coeficient de scurgere standardizat / *standard leak rate* / *taux de fuite normalisé* / Coeficient de scurgere în condiţii de temperatură şi presiune diferenţială.

coeficient de scurgere standardizat echivalent <L> / *equivalent standard leak rate <L>* / *taux de fuite normalisé équivalent <L>* / Coeficient de scurgere standardizat al unui dispozitiv dat pentru care gazul de încercare este aerul.

coeficient de siguranţă statică (contra rupturii) / *static safety factor (against breakdown)* / *coefficient de sécurité statique (contre la rupture)* / Raportul dintre sarcina de ruptură de securitate şi sarcina statică maximă.

coeficient de simultaneitate / *coincidence factor* / *facteur de simultanéité* / Raport, exprimat în valoare relativă sau în procente, între puterea maximă absorbită de un grup de consumatori sau de receptoare electrice în cursul unei perioade determinate şi suma puterilor maxime individuale absorbite în decursul aceleiaşi perioade.

coeficient de sincronizare / *synchronizing coefficient* / *coefficient de synchronisation* / Raportul dintre puterea la arbore şi deplasarea unghiulară a rotorului. Notă: Coeficientul de sincronizare este exprimat în kW/radian electric. În afara

unei indicații contrare, valoarea indicată se raportează la valorile nominale ale tensiunii, ale sarcinii, ale factorului de putere și ale frecvenței.

coeficient de slăbire a câmpului / *(field) weakening ratio* / *(taux d') affaiblissement de champ* / Raportul dintre reducerea numărului de amper-spire ai polilor principali și numărul maxim de amper-spire pentru același curent în indus, la motoarele serie.

coeficient de suplețe / *flexibility ratio* / *taux de souplesse* / Raport între viteza la câmp minim și viteza la câmp maxim pentru curentul nominal la câmp plin.

coeficient de temperatură a pragului Geiger-Müller / *temperature coefficient of the Geiger-Müller threshold* / *coefficient de température du seuil de Geiger-Müller* / Coeficient reprezentând variația pragului Geiger-Müller în funcție de temperatură, între limite de temperatură specificate. El se exprimă în volți pe grad Celsius sau în procente dintr-un prag de referință pe grad Celsius.

coeficient de temperatură al căderii de tensiune pe tub / *temperature coefficient of tube voltage drop* / *coefficient de température de la chute de tension* / Raportul dintre variația căderii de tensiune a unui tub cu descărcare luminescentă (excluzând orice salt de tensiune) și variația temperaturii anvelopei tubului, în condiții de circuit constante.

coeficient de temperatură al inductivității $<\alpha_L>$ / *temperature coefficient of inductance* $<\alpha_L>$; *coefficient de température de l'inductance* $<\alpha_L>$ / Raportul dintre variația relativă a inductivității datorată unei variații de temperatură și această variație de temperatură: $\alpha_L = \frac{L_\theta - L_{ref}}{L_{ref}(\theta - \theta_{ref})}$, unde L_θ și L_{ref} sunt respectiv inductivitățile la temperaturile θ și θ_{ref}.

coeficient de temperatură al permeabilității $<\alpha_\mu>$ / *temperature coefficient of permeability* $<\alpha_\mu>$ / *coefficient de température de la perméabilité* $<\alpha_\mu>$ / Raportul dintre variația relativă a permeabilității datorată unei variații de temperatură și această variație de temperatură: $\alpha_\mu = \frac{\mu_\theta - \mu_{ref}}{\mu_{ref}(\theta - \theta_{ref})}$, unde μ_θ și μ_{ref} sunt respectiv permeabilitățile la temperaturile θ și θ_{ref}.

coeficient de temperatură al permeabilității efective $<\alpha_{\mu e}>$ / *temperature coefficient of effective permeability* $<\alpha_{\mu e}>$ / *coefficient de température de la perméabilité effective* $<\alpha_{\mu e}>$ / Raportul dintre variația relativă a permeabilității efective datorată unei variații de temperatură și această variație de temperatură: $\alpha_{\mu_e} = \frac{(\mu_e)_\theta - (\mu_e)_{ref}}{\mu_{e,ref}(\theta - \theta_{ref})}$, unde $(\mu_e)_\theta$, $(\mu_e)_{ref}$ sunt, respectiv, permeabilitățile efective la temperaturile θ și θ_{ref}.

coeficient de temperatură al pragului Geiger-Müller / *temperature coefficient of the Geiger-Müller threshold* / *coefficient de température du seuil de Geiger-Müller* / Coeficient reprezentând variația pragului Geiger-Müller în funcție de temperatură, între limite de temperatură specificate, exprimat în volți pe grad Celsius sau în procente dintr-un prag de referință pe grade Celsius.

coeficient de temperatură al reactivității / *reactivity temperature coefficient* / *coefficient de température de réactivité* / Derivata parțială a reactivității în raport cu temperatura. Notă: Temperatura poate fi specificată într-un punct sau pentru un constituant oarecare.

coeficient de timp al colectorului / *collector time coefficient* / *temps unité de croissance* / Raportul dintre sarcina purtătorilor majoritari introduși prin electrodul de bază al unui tranzistor și creșterea curentului de colector rezultat, tensiunea

colector-emitor fiind menţinută constantă, iar tensiunea emitor-bază fiind iniţial nulă.

coeficient de transfer / *transfer coefficient* / *coefficient de transfert* / Elementul t_{ij} al unei matrice de transfer.

coeficient (de transfer) de inserţie / *insertion transfer function* / *coefficient d'insertion* / Pentru un cuadripol inserat între o sursă şi un receptor dat, raportul complex dintre tensiune/curent în receptor când acesta este conectat direct la sursă şi tensiune/curent în receptor când este conectat la sursă prin intermediul cuadripolului.

coeficient de transmisiune complex (pe o linie de transmisiune) / *(amplitude) transmission factor (in a transmission line)* / *facteur de transmission complexe (dans une ligne de transmission)* / Raportul dintre amplitudinea complexă normalizată a undei transmise la un acces sau printr-o secţiune transversală şi cea a undei incidente la un alt acces sau prin altă secţiune transversală a unei linii de transmisiune.

coeficient de transmisiune de putere (pe o linie de transmisiune) / *transmittance* / *facteur de transmission* / Raportul dintre puterea undei transmise la un acces sau printr-o secţiune transversală şi cea a undei incidente la un alt acces sau secţiune transversală a unei linii de transmisiune.

coeficient de utilizare / *operation coefficient* / *coefficient d'utilisation* / Produsul dintre tensiunea anodică directă de vârf, curentul anodic de vârf şi frecvenţa de repetiţie a impulsurilor.

coeficient de utilizare a sarcinii (unei reţele) / *load factor (in tariff for electricity)* / *facteur d'utilisation (d'un réseau)* / Raport, exprimat în valoare relativă sau în procente, între consumul unei perioade determinate (an, lună, zi etc.) şi consumul care ar fi rezultat din utilizarea permanentă a puterii maxime sau a oricărei valori particulare a puterii înregistrată în aceeaşi perioadă. Note: *1.* Acest termen nu poate fi utilizat fără a se preciza puterea de la numitor şi perioada de referinţă. *2.* Coeficientul de utilizare pentru o putere dată se calculează ca raport între durata de utilizare şi durata perioadei considerate.

coeficient de utilizare a sarcinii (unui consumator) / *load factor (of a consumer)* / *facteur d'utilisation d'une charge* / Raport între sarcina medie dintr-o perioadă dată şi sarcina de vârf care apare în acea perioadă.

coeficient de variaţie / *coefficient of variation* / *coefficient de variation* / Raportul dintre deviaţia standard s şi media aritmetică x a unei serii de n măsurări x_i, conform expresiei următoare:

$$V = \frac{s}{\bar{x}} = \frac{1}{\bar{x}} \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^{n} (x_i - \bar{x})^2} \ .$$

coeficient de variaţie a vitezei / *speed ratio* / *taux de variation de vitesse* / Raport între viteza maximă în funcţionare şi viteza în regim nominal, la câmp maxim, pentru cuplarea motoarelor care realizează cea mai mare viteză.

coeficient de vid / *gas-content coefficient* / *coefficient de vide* / Raportul dintre curentul ionic şi curentul electronic care îl produce.

coeficient frecvenţă-sarcină / *frequency-load coefficient* / *coefficient fréquence-charge* / Variaţia relativă a frecvenţei de ieşire care rezultă din creşterea elementară a impedanţei de sarcină, ceilalţi parametri rămânând neschimbaţi.

coeficient frecvenţă-tensiune / *frequency-voltage coefficient* / *coefficient fréquence-tension* / Variaţia relativă a frecvenţei de ieşire, care rezultă din creşterea elementară a tensiunii de alimentare, ceilalţi parametri rămânând neschimbaţi.

coeficient giromagnetic (al unui electron) / *gyromagnetic coefficient (of an electron)* / *coefficient gyromagnétique (d'un électron)* / Pentru un electron al unei substanţe giromagnetice, coeficientul mo-

mentului magnetic momentul unghiular de spin. Note: **1.** Pulsația de datorită spinului raportat la precesie ω a unui electron este legată la câmpul magnetic aplicat H prin expresia: $\omega = \gamma\mu_0 H$, unde μ_o este constanta universală magnetică și γ este coeficientul giromagnetic. **2.** Pentru un electron liber, coeficientul giromagnetic este aproximativ egal cu: 176×10^9 C kg^{-1}.

coeficient global de transfer de căldură / *heat transmission coefficient <k>* / *coefficient global de transmission thermique <k>* / Cantitatea de căldură care trece prin unitatea de arie și în unitatea de timp printr-un perete de grosime constantă, de la un fluid la altul aflate la o diferență de temperatură de 1 K.

coeficient Hall / *Hall coefficient* / *coefficient de Hall* / Coeficientul de proporționalitate R_H din expresia cantitativă a efectului Hall: $E_H = R_H(J \times B)$, unde E_H este câmpul electric transversal rezultant; J este densitatea de curent, B este inducția magnetică. Notă: Tipul purtătorilor majoritari poate fi, în general, dedus din semnul coeficientului Hall.

coeficient Hopkinson / *(Hopkinson's) linkage coefficient* / *coefficient d'Hopkinson* / Raportul dintre fluxul mediu pe spiră al unei înfășurări inductoare și fluxul mediu pe spiră al înfășurării indusului.

coeficient magnetorezistiv (al unui magnetorezistor) / *magnetoresistive coefficient (of a magnetoresistor)* / *coefficient de magnétorésistance (d'une magnétorésistance)* / Pentru o inducție magnetică specificată, câtul dintre coeficientul de variație al rezistenței unui magnetorezistor cu inducție magnetică și rezistență.

coeficient masic al absorbției de energie (al unui material pentru particule indirect ionizante) ⇐ coeficient de masă al absorbției energiei (al unui material pentru particule indirect ionizante) / *mass energy absorption coefficient (of a material for indirectly-ionizing particles)* / *coefficient d'absorption d'énergie massique (d'un matériau pour des particules indirectement ionisantes)* / Pentru o substanță dată, în cazul unui fascicul paralel de particule indirect ionizante pătrunzând sub incidență normală pe un strat subțire din această substanță, energia transferată substanței din acest strat, raportată la grosimea stratului exprimată prin masa unității de arie și la suma energiilor cinetice ale particulelor incidente.

coeficient masic al transferului de energie (al unui material pentru particule indirect ionizante) / *mass energy transfer coefficient (of a material for indirectly-ionizing particles)* / *coefficient de transfert d'énergie massique (d'un matériau pour des particules indirectement ionisantes)* / Produsul dintre raportul dE_{tr}/E_N și raportul ρdl, unde E_N este energia fiecărei particule (exclusiv energia de repaus), N este numărul de particule, dE_{tr}/E_N este fracțiunea energiilor particulelor incidente transferată energiei cinetice a particulelor încărcate prin interacțiuni în traversarea distanței dl în materialul de densitate ρ: $\frac{\mu_{tr}}{\rho} = \frac{1}{\rho \cdot E_N} \cdot \frac{\mu_{tr}}{dl}$. Notă: Pentru o radiație monoenergetică, relația dintre kerma (K) și fluența energetică (Ψ) se poate exprima astfel: $K = \Psi \cdot \frac{\mu_{tr}}{\rho}$.

coeficient masic de formare a perechilor ⇒ coeficient de atenuare (datorat formării de perechi)

coeficient mediu de temperatură (al unui contor) / *mean temperature coefficient (of a meter)* / *coefficient moyen de température (d'un compteur)* / Raportul dintre variația erorii procentuale și modificarea temperaturii care produce această variație.

coeficient total de siguranță (contra rupturii) / *total safety factor (against breakdown)* / *coefficient total de sécurité*

(contre la rupture) / Raportul dintre sarcina de ruptură de securitate și sarcina maximă, inclusiv forțele de accelerație și decelerație, în utilizare normală.

coeficient vârf-Compton / *peak-to-Compton ratio* / *rapport pic-Compton* / Într-un spectru de amplitudine a impulsurilor monoenergetice de radiații gama, raportul dintre numărul de impulsuri pe canal al vârfului fotoelectric și cel corespunzător platoului Compton.

coeficient vârf-total / *peak-to-total ratio* / *coefficient pic-total* / Într-un spectru monoenergetic al amplitudinilor impulsurilor radiației gama, raportul dintre numărul de impulsuri conținut în vârful de absorbție energetică totală și numărul de impulsuri conținut în întreg spectrul.

coeficient variație frecvență/variație curent / *pushing figure* / *coefficient de poussée* / Raportul dintre lărgimea benzii frecvențelor de oscilație și variația curentului de electrod care determină această bandă, neluând în considerare efectele termice. Notă: Numeric, acest coeficient se exprimă în MHz/A.

coercitivitate / *coercivity* / *coercitivité* / Valoare a câmpului coercitiv într-o substanță magnetizată la care inducția magnetică, polarizarea magnetică sau magnetizarea părăsesc saturația sub acțiunea câmpului magnetic care variază în mod monoton. Notă: Parametrii variabili și simbolurile potrivite sunt: H_{cB} pentru coercitivitatea referitoare la inducție, H_{cJ} pentru coercitivitatea referitoare la polarizare și, respectiv, H_{cM} pentru coercitivitatea referitoare la magnetizație. Primele două simboluri înlocuiesc simbolurile anterioare ${}_BH_c$ și ${}_JH_c$.

coercitivitate ciclică / *cyclic coercivity* / *coercitivité cyclique* / Valoare a câmpului coercitiv într-o substanță magnetizată atunci când inducția magnetică, sau polarizația magnetică, sau magnetizația este o funcție alternativă cu o amplitudine corespunzătoare saturației ciclului de histerezis. Notă: Trebuie precizată mărimea considerată prin simbolul corespunzător: H'_{cB} pentru coercitivitatea ciclică relativă la inducție, H'_{cJ} pentru aceea relativă la polarizație, respectiv, H'_{cM} pentru aceea relativă la magnetizație.

coerent [calificativ al formelor de undă] / *coherent [waveform qualifier]* / *cohérent [qualificatif de forme d'onde]* / Calificativ referitor la două sau mai multe forme de undă repetitive, ale căror elemente particulare constitutive sunt corelate în timp.

coerență / *coherence* / *cohérence* / Fenomen legat de existența unei relații definite între fazele componentelor omoloage a două unde sau între valorile fazelor aceleiași componente a unei unde în două momente (în timp) sau în două puncte (în spațiu).

coerență a unui fascicul laser / *coherence of laser beam* / *cohérence d'un faisceau laser* / Fenomen legat de existența unei relații definite între fazele componentelor omoloage a două unde sau între valorile fazei aceleiași componente a unei unde în două momente sau în două puncte din spațiu, care permite constituirea unui fascicul laser.

coerență parțială / *partial coherence* / *cohérence partielle* / Coerența unei radiații ale cărei câmpuri electromagnetice în două puncte sau între două momente au o corelație statistică relativ slabă.

coerență temporală / *time coherence* / *cohérence temporelle* / Coerență referitoare la corelarea câmpurilor electromagnetice într-un anumit interval de timp.

cofret ⇒ cutie de conexiuni

cofret de comandă (al unui teleimprimator) / *(teleprinter) control unit* / *coffret de commande (d'un téléimprimeur)* / Cofret asociat unui teleimprimator care conține dispozitivele suplimentare necesare exploatării acestuia pe rețeaua comutată.

coincidență a impulsurilor ⇐ coincidență (de impulsuri) (a unui detector) / *(pulse) coincidence* / *coincidence (d'impulsions)* / Prezența impulsurilor într-un interval de

timp predeterminat pe două sau mai mult de două canale de detectare la intrarea unui circuit de coincidență.

coincidență accidentală ⇐ coincidență întâmplătoare / *random coincidence* / *coïncidence fortuite* / Coincidența falsă datorată impulsurilor provocate de evenimente necorelate sau de impulsuri ajunse accidental la intrarea selectorului de coincidență, pe durata timpului de rezoluție de coincidență.

coincidență (de impulsuri) (a unui detector) ⇒ coincidență a impulsurilor

coincidență falsă / *false coincidence* / *fausse coïncidence* / Orice coincidență care nu este coincidență adevărată.

coincidență întâmplătoare ⇒ coincidență accidentală

coincidență reală / *true coincidence* / *coïncidence vraie* / Coincidență datorată impulsurilor provocate de un eveniment unic.

coindice de refracție (atmosferică) <N> ⇐ exponent de refracție ⇐ putere de refracție / *refractivity* <N> / *coïndice (de réfraction)* <N> / Diferența N dintre indicele de refracție n al atmosferei și unitate, exprimată în milionimi: $N = 10^{-6}(n-1)$. Notă: Coindicele de refracție atmosferică scade cu altitudinea. Valoarea de referință a gradientului lui de - 40 unități N pe kilometru se numește gradient normal al coindicelui și corespunde aproximativ gradientului median în primul kilometru deasupra solului în regiuni temperate.

cojire (a unei perii) / *chipping* / *écaillages (du balais)* / Smulgeri importante de material considerate a fi datorate unor cauze mecanice și care afectează în general muchia de ieșire.

colaps de tensiune / *voltage collapse* / *effondrement de la tension* / Diminuare bruscă și de mare amplitudine a tensiunii sistemului.

colaționare automată / *loop checking* / *collationnement automatique* / Protecție contra erorilor care constă în retransmisiunea dinspre receptor spre emițător a datelor reținute și compararea lor cu datele originale conservate în memoria emițătorului.

colectare a spațiului disponibil / *garbage collection* / *gestion automatique de la mémoire* / Termen care desemnează o clasă de strategii pentru realocarea dinamică, transparentă a memoriei (fără a cere ca dealocarea și alocarea să se facă explicit de către programe de nivel înalt). Conceptul și terminologia provin din implementările limbajului LISP, dar și alte limbaje care oferă alocare dinamică folosesc colectarea spațiului disponibil. În sisteme de operare se utilizează pentru a desemna procedurile prin care se realizează defragmentarea memoriei. De exemplu se poate face compactarea memoriei prin mutarea zonelor alocate spre adrese mici ale memoriei, ceea ce conduce la deplasarea zonelor libere spre adrese mari și formarea unei zone libere de dimensiuni importante. Există și alți algoritmi mai eficienți. Se aplică atât memoriei interne cât și memoriilor auxiliare.

colectare de date / *data collection* / *collecte de données* / Serviciu complementar care permite reunirea unor volume restrânse de date de la un grup determinat de utilizatori și gruparea acestora în rețea într-un singur mesaj destinat unei alte adrese determinate.

colectare de date [în prelucrarea datelor] ⇒ culegere de date [în prelucrarea datelor]

colector (al unei mașini rotative) / *commutator* / *collecteur (d'une machine tournante)* / Ansamblu de piese conductoare izolate între ele și față de suportul lor, pe care sunt menținute periile care permit trecerea curentului printr-un contact alunecător de la o înfășurare rotativă la o parte a circuitului, în general fixă, asigurând și comutația între diferitele bobine ale acestei înfășurări.

colector (al unui tranzistor) / *collector (of a transistor)* / *collecteur (d'un transistor)* /

Regiune situată între joncţiunea colectorului şi electrodul colectorului.

colector (al unui tub electronic) ⇒ electrod colector (al unei camere cu ionizare)

colector de date / *data sink* / *collecteur de données* / Dispozitiv care recepţionează datele provenite dintr-o legătură de date.

colector de mesaje / *message sink* / *collecteur de messages* / Parte a unui ansamblu de comunicaţii unde se consideră că sunt receptate mesajele.

colecţie [baze de date] / *aggregate* / *collection* / Grupare a mai multor entităţi, în general de acelaşi tip, într-o singură entitate (de tip colecţie). Colecţiile sunt folosite în sistemele de gestiune a bazelor de date ce pot stoca date complexe sau obiecte; în aceste sisteme, colecţiile sunt de obicei constructori de bază, ce permit realizarea de noi tipuri definite de utilizator (de obicei ca o colecţie de tipuri simple şi/sau alte tipuri complexe definite de utilizator). Modul de implementare fizică a unei colecţii este lăsat la latitudinea programatorului sau a mediului de dezvoltare a aplicaţiei.

colier portperii / *brush-holder rocker* / *collier porte-balais* / Suport portperii astfel conceput încât să permită deplasarea ansamblului pe circumferinţă. Notă: Suportul permite reglarea zonei neutre şi accesul la perii, dacă este necesar.

colimare / *collimation* / *collimation* / 1. Procesul de a forma şi menţine paralele razele unui fascicul (electronic) într-o secţiune dată, pe o lungime dată. 2. Modificare a traiectoriilor electronilor unui fascicul larg (de inundare) sau a razelor unui fascicul de explorare, astfel încât acestea să devină paralele în apropierea ansamblului de memorare.

colimator [pentru un dispozitiv de formare a imaginilor cu radionuclizi] / *collimator [for a radionuclide scanning device]* / *collimateur [pour un dispositif d'imagerie par radionucléides]* / Într-un dispozitiv de formare a imaginii cu radionuclizi, bloc de materiale care atenuează radiaţiile, conţinând una sau mai multe ferestre definind câmpul şi limitând împrăştierea unghiulară a radiaţiei care ar putea atinge ansamblul detector de radiaţii.

colimator convergent / *converging collimator* / *collimateur convergent* / Colimator focalizat cu planul focal geometric situat înaintea feţei sale incidente.

colimator cu fantă / *slit collimator* / *collimateur à fente* / Colimator cu o deschidere în forma de fantă, utilizat pentru scintigrame de profil.

colimator cu fante paralele / *parallel hole collimator* / *collimateur à trous parallèles* / Colimator cu un anumit număr de deschideri cu axe paralele, utilizat în camere.

colimator cu orificiu / *pinhole collimator* / *collimateur sténopé* / Colimator cu o mică deschidere în planul frontal al ansamblului detector de radiaţii.

colimator divergent / *diverging collimator* / *collimateur divergent* / Colimator focalizat cu planul focal geometric situat în spatele feţei sale geometrice.

colimator focalizat / *focused collimator* / *collimateur focalisé* / Colimator cu o configuraţie, în mod obişnuit regulată, de ferestre cu axele convergente spre un punct sau o dreaptă la distanţa focală geometrică.

colimator focalizat cu fantă / *focused slit collimator* / *collimateur focalisé à fente* / Colimator cu un anumit număr de deschideri în formă de fantă, cu planele mediane convergente spre o linie dreaptă (sau un ansamblu de linii drepte) în faţa ansamblului detector de radiaţii. Fantele pot fi divizate prin diafragme paralele. Acest sistem este utilizat pentru scintigrafie.

coliziune [în tehnica de calcul]/ *collision* / *collision* / Fenomen ce se petrece atunci când două sau mai multe calculatoare încearcă să emită date simultan pe un acelaşi canal de comunicaţie (cablu coaxial, torsadat sau unde radio). Notă: Datele emise de către calculatoare intră în coliziune şi sunt distorsionate.

coliziune (de particule) ⇒ ciocnire (de particule)

coloană (a unei cartele perforate) / *card column* / *colonne (de carte)* / Linie a perforațiilor, paralelă cu latura mică a unei cartele perforate [desuet].

coloană (electrică) / *section (of an assembly)* / *colonne* / Coloană care susține sau conține dispozitive electrice și de comandă.

coloană cu vid / *vacuum column* / *puits à dépression* / Într-un derulor de bandă magnetică, cavitate în care este menținută o depresiune de aer pentru a atrage o buclă de bandă între bobină și dispozitivul de antrenare.

colofoniu / *colophony* / *colophane* / Rășină naturală obținută ca reziduu din uleiurile rășinoase de pin, după distilarea terebentinei; colofoniul este constituit în principal din acid abietic, acizi asociați și esteri de acizi terpenici.

coloid radioactiv ⇐ radiocoloid / *radiocolloid* / *radiocolloïde* / Coloid care conține atomi radioactivi.

colorare (a unui colector) [mașini rotative] / *coloration (of a commutator)* / *coloration (du collecteur)* / Schimbare a culorii cuprului mai mult sau mai puțin pronunțată cauzată de oxidare, fără o ardere sau o înnegrire considerabilă.

colorat / *coloured* / *coloré* / Calificativ semnificând, în general, o culoare cromatică.

colorimetrie / *colorimetry* / *colorimétrie* / Ansamblu de tehnici și metode de determinare a culorilor. Notă: Se pot include și unele convenții.

colorimetrie fizică / *physical colorimetry* / *colorimétrie physique* / Colorimetrie în care receptoare fizice sunt utilizate pentru măsurări.

colorimetrie vizuală / *visual colorimetry* / *colorimétrie visuelle* / Colorimetrie în care ochiul este utilizat pentru a face comparații cantitative între stimuli de culoare.

colorimetru / *colorimeter* / *colorimètre* / Aparat destinat măsurării mărimilor colorimetrice, cum ar fi valorile componentelor tricromatice ale unui stimul de culoare.

colorimetru fizic / *physical colorimeter* / *colorimètre physique* / Colorimetru ce utilizează un receptor fizic de radiație.

colorimetru fotoelectric / *photoelectric colorimeter* / *colorimètre photo-électrique* / Tip particular de colorimetru fizic ce utilizează un receptor fotoelectric.

colorimetru vizual / *visual colorimeter* / *colorimètre visuel* / Colorimetru în care egalitatea dintre o radiație aflată în studiu și o radiație de comparație este constatată vizual.

(a) comanda un spațiu înapoi / *(to) backspace* / *commander un espace arrière* / A deplasa înapoi un suport de date, pe o distanță determinată.

comandă, 1[sens general] =! control [sens impropriu] / *control, 1[general meaning]* / *commande, 1[sens général]* / Acțiune intenționată asupra unui sistem sau într-un sistem în vederea îndeplinirii unor obiective specificate. Notă: Comanda poate include, pe lângă comanda propriu-zisă, supravegherea, reglarea și protecția.

comandă, 2[operație] / *control, 2[operation]* / *commande, 2[opération]* / Operația care asigură funcționarea de la distanță a unui aparat. Prin extensie, ansamblul dispozitivului care asigură această funcționare.

comandă, 3[semnal] / *command [signal]* / *commande, 3[signal]* / 1. Impuls, semnal sau ansamblu de semnale electronice care declanșează, oprește sau continuă o operație. 2. Mesaj destinat schimbării de stare a unui echipament operațional.

comandă a colierului portperii / *(brush-holder) rocker gear* / *commande de collier porte-balais* / Șurub fără sfârșit și roată dințată sau alt dispozitiv de comandă care permite ajustarea poziției colierului portperiilor.

comandă a aparatului (auxiliar) / *device control* / *commande d'appareil (auxiliaire)* / Comandă de funcție destinată

comenzii anumitor echipamente asociate unui terminal, în particular pentru pornirea şi oprirea acestora.

comandă a fluxului / *flow control* / *commande de flux* / Procedură de comandă a ratei de transfer a pachetelor între două puncte desemnate ale reţelei de date, de exemplu între un terminal de date şi un centru de comutaţie de date.

comandă a fluxului de emisiune / *transmit flow control* / *commande de flux d'émission* / Comandă a fluxului care asigură ca rapiditatea emisiunii datelor de către un terminal de date să fie cel puţin egală cu rapiditatea recepţiei datelor de către terminalul aflat la distanţă. Note: 1. Această procedură se poate aplica între un terminal de date şi centrul de comutaţie a datelor adiacent sau între două terminale de date. În acest ultim caz, rata transferului poate fi comandată în funcţie de exigenţele reţelei sau ale terminalului de date aflat la distanţă. 2. Această procedură poate să opereze independent în cele două sensuri de transmisiune a datelor, permiţând astfel rate diferite de transfer a datelor în cele două sensuri.

comandă a frânei ⇐ acţionare a frânei / *brake control* / *commande de frein* / Mijloc pus în funcţiune de către conductorul trenului sau printr-un dispozitiv automat pentru reglarea funcţionării sistemului de frânare.

comandă a iradierii / *irradiation switch* / *commande d'irradiation* / Într-un echipament radiologic, comandă declanşând sau oprind iradierea.

comandă a reactorului / *reactor control* / *conduite d'un réactor* / Modificarea intenţionată a vitezei de reacţie în reactor sau reglarea reactivităţii, pentru asigurarea unei anumite stări, dorite, a reactorului.

comandă a tensiunii ⇒ reglare a tensiunii

comandă a unui traductor / *excitation of a transductor* / *excitation d'un transducteur* / Acţiunea unei înfăşurări (înfăşurarea de excitaţie) sau a unei forţe magnetomotoare auxiliare de a modifica condiţiile magnetice ale unui element de traductor.

comandă absolută / *absolute command* / *commande absolue* / Comandă de afişare ce utilizează coordonate absolute.

comandă automată [proces] / *automatic control [process]* / *commande automatique [proces]* / Comandă la care omul nu intervine, direct sau indirect, asupra elementului de execuţie.

comandă automată (a unei acţionări) / *automatic control (of an operation)* / *commande automatique (d'une manoeuvre)* / Comandă a unei manevre efectuată fără intervenţie umană atunci când apar condiţii predeterminate.

comandă automată a debitului de expunere / *automatic exposure rate control* / *commande automatique du débit d'exposition* / Într-un generator de radiaţii X, mod de expunere cu reglarea automată a debitului de radiaţii emise printr-unul sau mai mulţi parametri de expunere, pentru obţinerea într-un loc şi pentru o durată a expunerii predeterminate a cantităţii dorite de radiaţii.

comandă automată a expunerii / *automatic exposure control 1[mode of operation]* / *commande automatique d'exposition* / Într-un generator de radiaţii X, mod de funcţionare cu reglarea automată a unuia sau a mai multor parametri de expunere pentru obţinerea într-un loc predeterminat a cantităţii dorite de radiaţii.

comandă automată a intensităţii / *automatic intensity control* / *commande automatique d'intensité* / Într-un generator de radiaţii X, mod de funcţionare cu reglarea automată a unuia sau a mai multor parametri de expunere pentru obţinerea într-un loc predeterminat a debitului dorit al unei mărimi de radiaţie.

comandă auxiliară manuală / *standby hand control* / *commande auxiliaire à main* / Dispozitiv de siguranţă comandat manual care serveşte la acţionarea unui combinator pus în mod normal în funcţiune de către motor.

comandă binară / *binary control* / *commande binaire* / Comandă în care semnalele binare sunt transmise, prelucrate şi memorate.

comandă centralizată / *centralized control* / *commande centralisée* / Comandă comună care comportă un singur ansamblu de unităţi funcţionale.

comandă centralizată (a unei nave) / *centralized control (of a ship)* / *conduite centralisée* / Comandă a tuturor operaţiilor unui sistem de la o staţie centrală.

comandă comună / *common control* / *commande commune* / Comandă indirectă în care unităţile funcţinale de comandă sunt partajate, respectiv asociate unei tentative de apel date numai pe durata necesară stabilirii conexiunii corespunzătoare.

comandă cu divizarea domeniului de semnal / *signal amplitude sequencing control* / *commande séquentielle de l'amplitude des signaux* / Mod de acţiune în care un singur semnal de intrare generează mai multe semnale de ieşire cu funcţii diferite. Notă: Există un tip particular de astfel de comandă în care semnalele de ieşire răspund succesiv, cu sau fără suprapunere, valorii semnalului de intrare.

comandă cu program / *programmed control* / *commande à programme* / Comandă realizată conform unui program.

comandă cu supervizare / *supervisory control* / *commande de contrôle* / Comandă în care buclele de reglare operează independent, sub rezerva unei acţiuni corectoare intermitente. Notă: Acţiunea corectoare poate consta, de exemplu, în modificări ale semnalelor de consemn efectuate de un operator sau de alt agent exterior.

comandă de afişare / *display command* / *commande d'affichage* / Comandă care modifică starea sau controlează activitatea unui dispozitiv de afişare.

comandă de anulare / *cancellation control* / *commande d'annulation* / Comandă de funcţie care indică, conform anumitor convenţii, prezenţa în datele care o preced a unor erori care nu trebuie luate în considerare.

comandă de apel / *call control character* / *commande d'appel* / Caracter al unui alfabet sau fragment de caracter utilizat pentru efectuarea unui apel şi care poate fi folosit în combinaţie cu condiţii de semnalizare definite pe alte circuite de joncţiune.

(comandă de) cod normal / *code reversion* / *en code* / Comandă de funcţie care întrerupe utilizarea setului de caractere iniţiat de comanda de deplasare şi asigură revenirea la caracterele grafice ale setului uzual.

(comandă de) deplasare / *code shift* / *hors code* / Comandă de funcţie care substituie caracterelor grafice ale setului normal de caractere un alt set de caractere convenit sau o extensie a celui normal.

comandă de funcţie [în transmisiune telegrafică şi de date] / *function control [in telegraph and data transmission]* / *commande de fonction [en transmission télégraphique et de données]* / Comanda unei operaţii elementare executabile de un dispozitiv, diferită de înregistrarea sau de imprimarea unei litere, a unei cifre, a unui semn de punctuaţie sau a altui simbol grafic, conţinute într-un mesaj sau într-o dată.

comandă de paginare ⇐ caracter de comandă al formatului / *format effector [control character]* / *caractère de mise en page* / Caracter de comandă utilizat pentru poziţionarea datelor imprimate, afişate sau înregistrate.

comandă de proces ⇒ reglare de proces

comandă de punere în pagină / *format effector* / *commande de mise en page* / Comandă de funcţie utilizată pentru asigurarea dispunerii finale a caracterelor în cursul imprimării sau a afişării acestora.

(comandă de) schimbare / *escape* / *échappement* / Comandă de funcţie care modifică semnificaţia unui număr limitat de combinaţii de cod care îi succed în

scopul furnizării de comenzi de funcţie suplimentare.

comandă de sincronism / *synchronisation control / commande de synchronisation* / Comandă de funcţie utilizată în transmisiunea sincronă pentru producerea unui semnal pe baza căruia se poate asigura sincronismul sau corecţia sincronismului între terminale, în particular în perioadele când nu se mai transmite alt semnal.

comandă de transmisiune / *transmission control (function) / commande de transmission* / Comandă de funcţie care permite transmisiunea pe reţelele de telecomunicaţii.

comandă directă ⇐ reglaj local / *local control / commande locale* / Metodă prin care un aparat este programabil prin intermediul comenzilor sale locale, în vederea efectuării de sarcini diferite.

comandă directă [în comutaţie] ⇐ reglare (cu acţiune) directă / *direct control / commande directe* / Comanda unei instalaţii de comutaţie automată în care comutatoarele sunt acţionate direct prin semnale provenite de la dispozitive de formare a numărului.

comandă electrică a frânei / *electrically controlled brake / commande électrique du frein* / Sistem de frânare în care o frână mecanică este comandată printr-un mijloc pur electric, de exemplu un motor calat ce comprimă mai mult sau mai puţin un resort în funcţie de curentul primit de la motor.

comandă electropneumatică a frânei / *electro-pneumatic brake control / commande électropneumatique du frein* / Sistem de comandă a frânei în care valvele comandate electric de la cabina de conducere reglează, pe fiecare vehicul, admisia şi evacuarea aerului comprimat către sau de la cilindrii de frână.

comandă indirectă / *indirect control / commande indirecte* / Comandă în care unităţile funcţionale ale unei instalaţii de comutaţie automată prelucrează semnalele provenite de la dispozitivele de formare a numărului şi acţionează comutatoarele în funcţie de conexiunea dorită.

comandă în buclă deschisă / *open-loop control / commande en chaîne (ouverte)* / Comandă care nu utilizează măsurarea mărimii comandate.

comandă (într-un program) ⇒ instrucţiune (într-un program)

comandă la distanţă ⇐ telecomandă / *remote control / commande à distance* / Comandă a unei operaţii efectuate pornind de la un punct aflat la distanţă faţă de aparatul de conexiune comandat.

comandă la distanţă (a unui aparat de măsurare programabil) / *remote control (of a programmable measuring apparatus) / commande à distance (d'un instrument de mesurage programmable)* / Metoda prin care un aparat de măsurare este programabil prin conexiunile sale electrice la interfaţă, permiţându-i astfel efectuarea de sarcini diferite.

comandă locală (a unui aparat de comutare) / *local control (of a switching device) / commande directe (d'un appareil de connexion)* / Comandă a unei manevre, efectuată plecând de la un punct situat pe aparatul de conexiune comandat sau în vecinătatea sa imediată.

comandă logică / *logic control / commande logique* / Comandă în care semnalele binare de ieşire sunt generate pornind de la semnale binare de intrare prin operaţii booleene.

comandă manuală / *manual control / commande manuelle* / Comandă la care omul intervine, direct sau indirect, asupra elementului de execuţie. Notă: În cadrul proceselor industriale, această acţiune se efectuează, în general, cu ajutorul unui semnal normalizat.

comandă manuală (a unui centru de alarmă) / *manual control (of the alarm control unit) / commande manuelle (de la centrale d'alarme)* / Întreruptoare manuale, butoane sau chei de comandă care au o influenţă asupra funcţionării unui centru de alarmă.

comandă manuală a mecanismului de acționare cu motor / *manual operation of motor-drive mechanism* / *commande manuelle du mécanisme d'entraînement à moteur* / Manevră manuală a unui comutator de pize în sarcină cu ajutorul unui dispozitiv mecanic care totodată blochează manevrarea cu motorul electric.

comandă numerică / *numerical control* / *commande numérique* / Comandă automată a unui proces realizată de un dispozitiv ce interpretează date numerice introduse, de regulă, succesiv în cursul desfășurării procesului.

comandă pas cu pas / *step-by-step control* / *commande pas à pas* / Mod de comandă care asigură deplasarea unui echipaj mobil prin pași succesivi.

comandă prin absorbție ⇒ reglare prin absorbție

comandă prin combustibil ⇒ reglare prin intermediul combustibilului

comandă prin configurație ⇒ reglare prin schimbarea configurației

comandă prin deplasarea spectrului ⇒ reglare prin deplasare spectrală

comandă prin distribuirea funcției / *function divided control* / *(commande par) partage de fonction* / Comandă comună asigurată de unități funcționale de comandă distincte afectate fiecare unor sarcini specifice.

comandă prin distribuirea timpului / *time divided control* / *(commande par) partage de temps* / Comandă centralizată în care unitatea de comandă este utilizată pentru prelucrarea întreșesută a mai multor tentative de apel simultane.

comandă prin distribuirea traficului / *traffic load divided control* / *(commande par) partage de trafic* / Comandă repartizată în care numărul de unități funcționale de comandă în serviciu este proporțional cu traficul estimat al orei de trafic forte.

comandă prin fluid otrăvit ⇒ reglare prin otravă lichidă

comandă prin moderator ⇒ reglare prin intermediul moderatorului

comandă prin program cablat / *wired program control* / *commande par programme câblé* / Comanda unei instalații de comutație automată în care prelucrarea apelului este determinată de un program materializat într-o configurație fixă de interconexiuni între dispozitivele aceluiași grup.

comandă prin program înregistrat ⇐ comadă prin program memorat / *stored program control* / *commande par programme enregistré* / Comanda unei instalații de comutație automată în care prelucrarea apelului este determinată printr-un program conținut într-o memorie modificabilă.

comandă prin program memorat ⇒ comandă prin program înregistrat

comandă prin reflector ⇒ reglare prin intermediul reflectorului

comandă prin servomotor / *power operation* / *commande par servomoteur* / Acționare a unui aparat cu ajutorul energiei electrice, mecanice, pneumatice sau hidraulice.

comandă programată în funcție de obiect / *object programmed control* / *commande programmée selon l'objet* / Într-un generator de radiații X, mod de funcționare în care una sau mai multe combinații ale parametrilor de expunere prereglate semipermanent sunt preselecționate în funcție de obiectul de iradiat, în mod obișnuit pentru diagnostic.

comandă relativă / *relative command* / *commande relative* / Comandă de afișare ce utilizează coordonate relative.

comandă repartizată / *distributed control* / *commande répartie* / Comandă comună în care grupurile de unități funcționale de comandă sunt utilizate fiecare pentru o parte din tentativele de apel.

comandă secvențială ⇐ reglare secvențială / *sequential control* / *commande séquentielle* / Comandă care se realizează după un program secvențial. Notă: Acesta din urmă fixează acțiunile ce trebuie exercitate asupra sistemului într-o ordine

predeterminată, anumite acţiuni depinzând de execuţia acţiunilor precedente sau de realizarea anumitor condiţii.

comandă secvenţială în funcţie de proces / *process-oriented sequential control* / *commande séquentielle en fonction du processus* / Mod de comandă secvenţială în care majoritatea acţiunilor programului secvenţial sunt declanşate de semnalele emise de proces.

comandă secvenţială în funcţie de timp / *time-oriented sequential control* / *commande séquentielle en fonction du temps* / Mod de comandă secvenţială în care majoritatea acţiunilor programului secvenţial sunt declanşate în funcţie de timp.

comandă şi supraveghere ⇐ supervizare / *supervision (of a system)* / *conduite* / Ansamblul operaţiilor de comandă şi control ale unui sistem şi, eventual, al operaţiilor care privesc fiabilitatea, siguranţa în funcţionare sau securitatea şi protecţia echipamentelor şi a persoanelor.

comă electrică / ... / *électrocoma* / Comă provocată de un curent electric.

(a) combina / *(to) coalesce* / *fondre* / A uni mai multe mulţimi de articole într-o singură mulţime.

combinator / *switchgroup* / *combinateur* / Aparat care serveşte la realizarea unor conexiuni diverse.

combinator auxiliar de blocare / *interlocking switchgroup* / *combinateur d'asservissement* / Controler de comandă conectat mecanic cu un controler de putere pentru realizarea serviciilor auxiliare de blocare.

combinator de tranziţie / *transition switchgroup* / *combinateur de transition* / Combinator de putere utilizat pentru cuplarea motoarelor, de exemplu pentru trecerea de la conectarea serie la conectarea în paralel.

combinator manual ⇐ controler (acţionat) manual / *manual switchgroup* / *combinateur manuel* / Combinator acţionat fie cu mâna, fie cu piciorul, în mod direct sau prin intermediul unei transmisii.

combinator optic / *optical combiner* / *combinateur optique* / Cuplor optic directiv care combină energia radiantă a mai multor accese de intrare spre un număr mai mic de accese de ieşire.

combinator tracţiune-frânare / *power brake changeover switch* / *commutateur traction-freinage* / Combinator destinat să modifice conexiunile circuitului de putere pentru asigurarea trecerii de la regimul de tracţiune la cel de frânare electrică şi invers.

combinaţie de cod ⇐ reprezentare codificată ⇐ element codificat / *coded representation* / *combinaison de code* / Reprezentarea unei date conform unui cod sau reprezentarea unui caracter într-un set de caractere codificate.

combinaţie de cod [în transmisiune] / *code combination* / *combinaison de code [en transmission]* / Combinaţie de elemente unitare formată prin aplicarea unui cod cu n momente care atribuie o stare semnificativă determinată fiecărui element unitar.

combinaţie de regulatoare de timp de tip primar/secundar / *primary/secondary (timer) combination* / *combinaison (minuterie) primaire/secondaire* / Combinaţie a două regulatoare de timp, unul destinat funcţionării ca regulator de timp primar, celălalt ca regulator de timp secundar.

combinaţie de regulatoare de timp redundantă / *redundant (timer) combination* / *combinaison (minuterie) redondante* / Combinaţie de două regulatoare de timp putând fiecare termina iradierea în conformitate cu un timp preselecţionat.

combinaţie redundantă de sisteme de supraveghere a dozei / *redundant dose monitoring combination* / *combinaison redondante de systèmes de surveillance de dose* / Combinarea a două sisteme de supraveghere a dozei în care acestea sunt aranjate pentru a termina iradierea în funcţie de numărul preselecţionat de unităţi ale sistemului de supraveghere a dozei.

combinor / *sequence switch* / *combineur* / Comutator destinat stabilirii sau suprimării unui anumit număr de legături electrice într-o ordine predeterminată.

combustibil nuclear / *nuclear fuel* / *combustible nucléaire* / Material care conține nuclizi fisionabili și care, plasat într-un reactor, permite realizarea unei reacții în lanț.

combustie nucleară / *burn-up* / *combustion nucléaire* / Transformare nucleară a atomilor provocată de funcționarea unui reactor. Obs: Termenul poate fi aplicat combustibilului sau altor materiale.

comentariu (al unui program) / *comment* / *commentaire* / Nota descriptivă, explicativă sau de referință, adăugată sau intercalată între instrucțiunile limbajului sursă și care nu are nici un efect în limbajul obiect, rezultat după translatare.

comitet de control al configurației / *configuration control board* / *comité de révision* / Grup de persoane calificate având sarcina de a autoriza sau dezaproba orice modificare sugerată bazei de dezvoltare a sistemului.

compactare / *compaction* / *fusion* / Tehnică utilizată în subsistemul de administrare a memoriei într-un sistem de operare care constă în fuzionarea tuturor porțiunilor de spațiu liber, prin mutarea (relocarea) zonelor alocate proceselor către adrese mici. Notă: Aceeași tehnică se utilizează și pentru disc, pentru a elimina fragmentarea fișierelor și a spațiilor libere, obținându-se astfel, pentru regăsirea informațiilor, un spor însemnat de viteză, micșorând timpii de deplasare și informațiile memorate.

compandare ⇒ comprimare-expandare

compandare silabică / *syllabic companding* / *compression-expansion syllabique* / Comprimare-expandare a unui semnal vocal pentru care mediile nivelurilor la comprimare și la expandare sunt luate pe un interval de timp cu o durată de ordinul celei de elocuție a unei silabe.

compandor (de dinamică) ⇒ compresor-expandor de dinamică

companie de alarmă / *alarm company* / *société d'alarme* / Organizație al cărei rol este să furnizeze și/sau să instaleze și/sau să asigure întreținerea sistemelor de alarmă.

(a) compara / *(to) compare* / *comparer* / A examina două articole în scopul de a stabili mărimea lor relativă, poziția lor relativă într-o ordine sau într-o succesiune, sau dacă ele sunt identice în ceea ce privește anumite caracteristici date.

comparator, 1[dispozitiv de măsurare] / *comparator, 1[measuring device]* / *comparateur, 1[dispositif de mesure]* / Dispozitiv care, prin comparare, furnizează informații asupra diferenței dintre valorile a două mărimi.

comparator, 2[în infografie] / *valuator* / *comparateur, 2[en infographie]* / Unitate de intrare care furnizează o valoare scalară. Exemplu: O moletă, un potențiometru.

comparator, 3[în calcul analogic] / *comparator, 2[in analog computing]* / *comparateur, 3[en calcul analogique]* / Unitate funcțională care compară două variabile analogice și indică rezultatul acestei comparații.

comparator al activității unui canal / *channel activity comparator* / *comparateur d'activité de canal* / Ansamblu de măsurare care compară automat concentrația produselor de fisiune în fiecare canal, sau într-un grup de canale, cu o concentrație precedentă măsurată pentru același canal sau același grup de canale, luată ca referință.

comparație logică / *logical comparison* / *comparaison logique* / Examinarea a două șiruri în scopul de a stabili dacă sunt identice.

compartiment al balastului / *ballast compartment* / *compartiment du ballast* / Parte a corpului de iluminat destinată amplasării balastului.

compartiment (al unui echipament electric de comutare) / *compartment (of an*

assembly) / compartiment (d'un ensemble d'appareillage) / Parte a unui echipament electric de comutare, închisă – cu excepţia orificiilor necesare pentru conexiuni, comandă sau ventilare.

compartiment de borne / *terminal enclosure / caisson de bornes* / Înveliş de protecţie, în general montat pe maşina electrică, în care bornele sunt racordate la conductoarele exterioare, asigurând un acces convenabil şi respectând prescripţiile referitoare la distanţele de izolaţie în aer şi la liniile de fugă.

compartiment de borne separat / *separate terminal enclosure / caisson de bornes [séparé]* / Compartiment de borne care nu este montat direct pe maşină. Notă: O parte a învelişului poate fi constituită din fundaţiile sau suporturile maşinii.

compatibile la nivel conector / *plug compatible / compatibles au niveau du connecteur* / Atribut al echipamentelor hardware care atestă compatibilitatea interconectării acestora la nivel mecanic, electric şi funcţional. Exemplu: Majoritatea modemurilor externe se conectează la calculator printr-un conector DB-25 şi două astfel de modemuri sunt compatibile la nivel de conector (adică acestea se pot schimba între ele fără să fie nevoie să se schimbe şi cablul de conectare la calculator).

compatibilitate (a materialelor electroizolante) / *compatibility (of insulating materials) / compatibilité (de matériaux isolants)* / Aptitudinea a două sau mai multe materiale electroizolante de a fi folosite împreună fără modificarea negativă a vreuneia din ele.

compatibilitate (a unor aparate interconectate) / *compatibility (of interconnected devices) / compatibilité (des appareils interconnectés)* / Măsura în care aparatele de măsurare concepute conform dispoziţiilor normate pot fi interconectate şi utilizate fără modificări. Exemple: compatibilitatea mecanică, electrică, funcţională.

compatibilitate electromagnetică / *electromagnetic compatibility / compatibilité électromagnétique* / Capacitatea unui aparat, echipament sau sistem de a funcţiona satisfăcător în mediul său electromagnetic, fără a provoca perturbaţii electromagnetice intolerabile altor aparate, echipamente, sisteme sau materiale situate în aceast mediu.

compatibilitate (într-un material plastic) / *compatibility (in plastic) / compatibilité (dans un plastique)* / Calitatea unei substanţe de a forma un amestec omogen cu un material plastic şi de a nu prezenta tendinţa de separare după aceea.

compensare / *compensation / compensation* / Acţiune a unei construcţii speciale, a unui dispozitiv suplimentar, a unui circuit sau materiale speciale, prevăzută pentru neutralizarea surselor de eroare provenite din variaţiile condiţiilor de funcţionare specificate.

compensare a derivei [în semnalizarea prin canal semafor] / *drift compensation [in common channel signalling] / compensation de dérive [en signalisation sémaphore]* / Procedură destinată ajustării decalajelor temporale dintre unităţile de semnalizare înainte şi semnalele de confirmare înapoi, dacă aceste decalaje sunt cauzate de o derivă.

compensare a ecoului / *echo cancellation / annulation d'écho* / Metodă de protecţie contra ecourilor realizată prin inserţia unui semnal egal, egal întârziat şi de semn contrar cu o estimaţie a ecoului.

compensare a energiei reactive / *reactive power compensation / compensation de l'énergie réactive* / Acţiune al cărei scop este de a optimiza global transportul de energie reactivă în sistemul electroenergetic.

compensare a luminanţelor / *luminance compensation / compensation des luminances* / În fototelegrafie, modificarea semnalelor receptate, în funcţie de caracteristicile suportului de înregistrare

utilizat la recepție, în vederea obținerii unei reproduceri exacte a luminanțelor.

compensare (a reactivității) / *shimming / compensation (de la réactivité)* / Reglare grosieră destinată corectării variațiilor de mare amplitudine ale reactivității extinse pe perioade lungi.

compensare cu litiu / *lithium drifting / compensation au lithium* / Tehnică de compensare a materialului de tip P, provocând o derivă a ionilor de litiu sub acțiunea combinată a căldurii și a unui câmp electric în măsură să compenseze sarcina impurităților acceptoare fixe.

compensare longitudinală / *series compensation / compensation en série* / Reducere a impedanței serie a unei linii prin introducerea de condensatoare în serie.

compensare multifază / *multiphase compensation / compensation polyphasée* / Pentru o antenă compusă din n părți, procedeu de adaptare a impedanței prin alimentarea celor n părți cu astfel de faze încât undele reflectate pe liniile de alimentare să se anuleze reciproc în punctul de joncțiune cu linia de alimentare sau în repartitorul de putere.

compensare pol-zero (a unui amplificator pentru semictoare) / *pole-zero cancellation (of an amplifier for semiconductor detectors) / compensation pôle-zéro (d'un amplificateur pour sémicteurs)* / Tehnică a circuitelor electronice utilizate pentru împiedicarea depășirii sau scăderii semnalului la ieșirea unui circuit RC de formare a impulsurilor unipolare.

compensare pol-zero / *pole-zero cancellation / compensation de pôle* / Tehnică a circuitelor electronice utilizată pentru împiedicarea producerii unei supracreșteri sau a unei scăderi a semnalului la ieșirea din rețeaua de formare a impulsurilor unipolare.

compensare prin (alimentare în) cuadratură / *biphase compensation / compensation diphasée* / Pentru o antenă compusă din două părți, procedeu de adaptare a impedanței prin alimentarea celor două părți cu astfel de faze încât undele reflectate pe liniile de alimentare să se anuleze reciproc în punctul de joncțiune cu linia de alimentare a antenei sau în repartitorul de putere.

compensare prin corecție de spire / *turns correction / compensation par correction de spires* / Caracteristică de construcție a unui transformator de curent la care raportul numărului de spire diferă de raportul de transformare nominal.

compensare prin impurități / *impurity compensation / compensation au moyen d'impuretés* / Adăugare de impurități de tip donor la un semiconductor de tip *p*, sau de impurități de tip acceptor la un semiconductor de tip *n*, care va conduce la o compensare parțială, echilibrată sau excedentară.

compensare transversală / *shunt compensation / compensation shunt* / Injecție sau absorbție de putere reactivă într-un punct al sistemului electroenergetic prin intermediul reactanțelor, condensatoarelor sau compensatoarelor sincrone conectate în paralel cu sistemul.

compensator ⇐ dispozitiv de reglare automată a întinderii / *automatic tensioner / tendeur automatique* / Dispozitiv utilizat pentru menținerea constantă, în mod automat, în anumite limite de temperatură, a tensiunii mecanice a conductoarelor unei linii de contact.

compensator al scăderii unei mărimi ⇒ egaliz(at)or de atenuare

compensator (al unui sistem de reglare) / *equalizer (of a control system) / correcteur (d'un système de régulation)* / Element plasat într-un lanț de acțiune sau într-un lanț de reacție auxiliară al unui sistem de reglare și a cărui transmitanță e capabilă să amelioreze performanțele sistemului de reglare, neutralizând sursele de eroare. Notă: Compensatoarele pot fi de tipul avans de fază, de devans de fază, de avans-devans etc.

compensator asincron / *asynchronous condenser / compensateur asynchrone* /

Maşină asincronă care funcţionează fără sarcină activă, destinată furnizării sau absorbţiei puterii reactive.

compensator cu contragreutăţi / *balance weight tensioner / tendeur à contrepoids* / Dispozitiv de reglare automată a întinderii, fixat pe un stâlp, cu scopul de a asigura o tensiune mecanică constantă a cablurilor sau a firelor de contact prin intermediul unor contragreutăţi.

compensator cu fir calibrat / *slide-wire potentiometer / potentiomètre à fil* / Potenţiometru constituit din rezistenţe etalonate şi dintr-un fir calibrat.

compensator cu tambur / ... / *potentiomètre à tambour* / Potenţiometru constituit din rezistente etalonate şi dintr-un fir calibrat înfăşurat pe un tambur.

compensator de atenuare reziduală / *line residual equalizer / compensateur d'affaiblissement résiduel* / Reţea concepută pentru a reduce distorsiunea de atenuare rămasă într-un canal de transmisiune după reglarea altor egalizatori.

compensator de debit / *mass flow computer / calculateur de débit massique de gaz* / Element de calcul pentru determinarea debitului masic al unui gaz prin măsurarea presiunii diferenţiale statice, temperaturii şi/sau densităţii.

compensator de deviaţie / *deflection potentiometer / potentiomètre à déviation* / Potenţiometru în care aparatul de zero este înlocuit printr-un aparat de măsurare gradat, pe care se pot citi ultimele cifre ale valorii diferenţei de potenţial măsurate.

compensator de ecou / *echo canceller / annuleur d'écho* / Dispozitiv plasat într-un circuit de telecomunicaţii pentru efectuarea unei compensări a ecoului.

compensator de fază / *phase advancer / compensateur de phase* / Maşină destinată furnizării puterii reactive în secundarul unui motor asincron cu inele, pentru îmbunătăţirea factorului de putere al acestuia.

compensator (de măsurare) =! potenţiometru (de măsurare) / *(measuring) potentiometer / potentiomètre de mesurage* / Aparat de măsurat tensiunea, în care mărimea de măsurat este opusă unei tensiuni cunoscute cu aceeaşi formă de undă, frecvenţă şi valoare.

compensator de presiune / *pressure compensator / compensateur de pression* / Mecanism care elimină automat din măsurare erorile datorate variaţiilor de presiune.

compensator de temperatură pe linie / *line temperature-compensating equalizer / compensateur de température en ligne* / Reţea destinată reducerii distorsiunii de atenuare restantă într-un canal de transmisiune după reglarea altor egalizatoare.

compensator sincron / *synchronous compensator / compensateur synchrone* / Maşină sincronă care funcţionează fără sarcină mecanică, destinată furnizării sau absorbţiei puterii reactive.

(a) compila / *(to) compile / compiler* / A translata un program pentru calculator sau o parte a unui program scris într-un limbaj de nivel înalt, într-un program pentru calculator exprimat într-un limbaj intermediar, în limbaj de asamblare sau în limbaj maşină.

compilare dependentă / *dependent compilation / compilation dépendante* / Compilare a unui modul sursă care utilizează toate informaţiile necesare de interfaţă şi de context furnizate de module sursă asociate. Notă: Informaţiile de interfaţă şi de context sunt utilizate de compilator pentru a verifica validitatea şi pentru a rezolva referinţele.

compilare independentă / *independent compilation / compilation indépendante* / Compilare a unui modul sursă care nu utilizează informaţiile de interfaţă şi de context furnizate de module sursă asociate.

compilare/asamblare încrucişată / *cross compiling/ assembling / compilation/ assemblage croisé* / Compilare sau asam-

blare pe un sistem, pentru executarea pe un alt sistem.

compilator ⇐ program de traducere pentru limbajele simbolice / *compiler* / *compilateur* / Dispozitiv sau program pentru calculator destinat compilării (traducerii unui program din limbaj sursă în limbaj maşină).

complement / *complement* / *complément* / Număr care se poate deduce dintr-un număr dat, prin scăderea din acesta a unui număr specificat.

complement al bazei (de numeraţie) / *radix complement* / *complément à la base* / Într-un sistem de numeraţie cu bază fixă, complementul care se poate deduce dintr-un număr dat, prin scăderea acestuia dintr-o putere dată a bazei de numeraţie. Exemplu: 830 este complementul bazei de numeraţie a lui 170, în sistemul de numeraţie zecimal cu trei cifre, puterea bazei de numeraţie fiind 1 000.

complement bază minus unu ⇒ complement restrâns al bazei

complement faţă de nouă ⇒ complement la nouă

complement faţă de unu ⇒ complement la unu

complement faţă de zece ⇒ complement la zece

complement la doi / *twos complement* / *complément à deux* / Complementul bazei de numeraţie, în sistemul de numeraţie binar.

complement la nouă / *nines complement* / *complément à neuf* / Complementul restrâns al bazei, în sistemul de numeraţie zecimal.

complement la unu / *ones complement* / *complément à un* / Complementul restrâns al bazei, în sistemul de numeraţie binar.

complement la zece / *tens complement* / *complément à dix* / Complementul bazei de numeraţie, în sistemul de numeraţie zecimal.

complement restrâns al bazei / *diminished radix complement* / *complément restreint* / Într-un sistem de numeraţie cu bază fixă, complementul care se poate deduce dintr-un număr dat, prin scăderea acestuia dintr-un număr mai mic cu unu decât o putere specificată a bazei de numeraţie. Nume: Complementul restrâns al bazei se poate obţine scăzând fiecare cifră a unui număr dat, din cifra mai mică cu o unitate decât baza de numeraţie.

complementator / *complementer* / *complémenteur* / Dispozitiv ale cărui date de ieşire reprezintă complementul numărului reprezentat prin datele de intrare.

complet alimentat / *fully energized* / *suffisamment alimenté* / Condiţie satisfăcută de un releu în cazul în care valoarea mărimii de influenţă este suficientă pentru punerea în funcţione.

complexor / *complexor* / *complexeur* / Mărime complexă egală cu câtul dintre doi fazori reprezentând două mărimi sinusoidale de aceeaşi frecvenţă.

complianţă ⇒ elasticitate

component al unui set de conectoare de referinţă / *reference connector set component* / *composant d'un jeu de connecteurs de référence* / Component fabricat sau selectat cu precizie în scopul măsurării ca, de exemplu fişa, adaptorul etc. Un asemenea component se poate prezenta sub forma unui calibru de precizie încorporat în echipamentul de testare.

componentă a crominanţei / *chrominance component* / *composante de (la) chrominance* / Componentă a vectorului crominanţă într-un plan de luminanţă constantă.

componentă (a unei mărimi vectoriale) / *component of a vector quantity* / *composante d'une grandeur vectorielle* / Fiecare din cele n mărimi scalare ce caracterizează mărimea vectorială.

componentă (a unui echipament de comutare în anvelopă metalică, cu izolaţie gazoasă) / *component (of a gas-insulated metal-enclosed switchgear)* / *matériel (d'un appareillage sous enveloppe métallique à isolation gazeuse)* / Parte esenţială a circuitului principal sau a circuitului de

legare la pământ al echipamentului de comutare, prevăzut cu carcasă metalică şi cu izolaţie gazoasă, care îndeplineşte o funcţie specifică (de exemplu întreruptor de putere, separator, întreruptor, siguranţă fuzibilă, transformator de măsurare, izolator de trecere etc.).

componentă (a unui sistem polifazat de mărimi) / *component of a polyphase system* / *composante d'un système polyphasé* / Una dintre mărimile constitutive ale unui sistem polifazat.

componentă (a unui vector) / *component vector (of a vector)* / *composante (d'un vecteur)* / Fiecare din elementele unei mulţimi de mărimi vectoriale liniar independente a căror sumă este egală cu o mărime vectorială dată. Notă: Exemplu: oricare din produsele unei coordonate a unei mărimi vectoriale cu vectorul de bază corespunzător.

componentă alternativă (a unei mărimi pulsatorii) ⇐ ondulaţie [componentă alternativă] / *alternating component (of a pulsating quantity)* / *composante alternative (d'une grandeur pulsatoire)* / Mărime obţinută prin suprimarea dintr-o mărime pulsatorie a componentei sale continue.

componentă aperiodică iniţială a unui curent de scurtcircuit / *initial aperiodic component of short-circuit current* / *composante apériodique initiale d'un courant de court-circuit* / Componenta curentului din înfăşurarea indusului, imediat după scurtcircuitarea bruscă a acesteia, toate componentele de frecvenţă fundamentală şi de frecvenţe superioare fiind excluse.

(componentă) armonică ⇐ armonică [componentă] / *harmonic (component)* / *harmonique* / Componentă de rang mai mare ca 1 a dezvoltării în serie Fourier a unei mărimi periodice.

componentă continuă (a unei mărimi pulsatorii) ⇐ termen constant / *direct component (of a pulsating quantity)* / *composante continue (d'une grandeur pulsatoire)* / Valoarea medie, pe o perioadă, a unei mărimi pulsatorii.

componentă de cer a factorului de lumină de zi / *sky component of daylight factor* / *composante de ciel du facteur de lumière du jour* / Raportul dintre partea de iluminare luminoasă într-un punct al unui plan dat care este primită direct (sau printr-un geam clar) de la un cer a cărui distribuţie a luminanţelor este presupusă sau cunoscută şi iluminarea pe un plan orizontal provenind fără obstrucţie de la emisfera acestui cer. Notă: Contribuţia luminii solare directe este exclusă.

componentă directă (a unui sistem polifazat de mărimi) / *positive component (of a polyphase system of quantities)* / *composante directe (d'un système polyphasé de grandeurs)* / Componenta $\underline{X}_1$ a lui $\underline{X}_F$ care aduce în diferiţii termeni ai lui $\underline{X}_m$ o contribuţie polifazată echilibrată formând un şir simetric de secvenţă orară: $\underline{X}_{1,1} = \underline{X}_1, \underline{X}_{2,1} = b\underline{X}_1, \ldots, \underline{X}_{m,1} = b^{m-1}\underline{X}_1$, unde $b = e^{-j\frac{2\pi}{m}}$ sau, în componente normate: $\underline{X}_{1,1} = \frac{1}{\sqrt{m}}\underline{X}_1$, $\underline{X}_{2,1} = \frac{1}{\sqrt{m}} b\underline{X}_1, \ldots,$ $\underline{X}_{m,1} = \frac{1}{\sqrt{m}} b^{m-1}\underline{X}_1$.

componentă directă (a unui sistem trifazat de mărimi) / *positive sequence component of a system of three-phase quantities* / *composante directe d'un système triphasé de grandeurs* / Componenta directă în cazul unui sistem trifazat (m=3).

componentă electronică / *electronic component* / *composant électronique* / Parte componentă în care conducţia este asigurată în principal de electronii care se deplasează într-un mediu sub vid, gazos sau semiconductor. Notă: Indicatorii cu neon nu sunt consideraţi ca fiind componente electronice.

(componentă) fundamentală / *fundamental (component)* / *composante fondamentale* / Componentă de rangul 1 a dezvoltării în serie Fourier a unei mărimi periodice.

componentă homopolară (a unui sistem polifazat de mărimi) / *homopolar com-*

ponent (of a polyphase system of quantities) / composante homopolaire (d'un système polyphasé de grandeurs) / Componenta identică din fiecare termen din X_m sau $\underline{X}_m$; în particular, componenta homopolară din $\underline{X}_F$ este $\underline{X}_{1,0}=\underline{X}_{2,0}=...=\underline{X}_{m,0}=\underline{X}_0$ sau în componente normate: $\underline{X}_{1,0}=\underline{X}_{2,0}=...=\underline{X}_{m,0}=\frac{1}{\sqrt{m}}\underline{X}_0$.

componentă imprimată / *printed component / composant imprimé* / Componentă (de exemplu, inductanță, rezistor, condensator, linie de transmisie) imprimată, făcând parte din circuitul imprimat.

componentă inversă (a unui sistem polifazat de mărimi) / *negative component (of a polyphase system of quantities) / composante inverse (d'un système polyphasé de grandeurs)* / Componenta $\underline{X}_{m-1}$ din $\underline{X}_F$ care aduce în diferiții termeni ai lui $\underline{X}_m$ o contribuție polifazată echilibrată, formând un șir simetric a cărui secvență este inversa celei din componenta directă: $\underline{X}_{1,m-1}=\underline{X}_{m-1}$, $\underline{X}_{2,m-1}=b^{m-1}\underline{X}_{m-1}$, ... , $\underline{X}_{m,m-1}=b\underline{X}_{m-1}$, sau în componente normate: $\underline{X}_{1,m-1}=\frac{1}{\sqrt{m}}\underline{X}_{m-1}$, $\underline{X}_{2,m-1}=\frac{1}{\sqrt{m}}b^{m-1}\underline{X}_{m-1,...}$, $\underline{X}_{m,m-1}=\frac{1}{\sqrt{m}}b\underline{X}_{m-1}$.

componentă inversă (a unui sistem trifazat de mărimi) / *negative sequence component of a system of three-phase quantities / composante inverse d'un système triphasé de grandeurs* / Componenta inversă în cazul unui sistem trifazat (m = 3).

componentă longitudinală a curentului indusului / *direct-axis component of current / composante longitudinale du courant d'induit* / Componenta curentului care produce componenta longitudinală a tensiunii magnetomotoare de reacție a indusului.

componentă longitudinală a tensiunii electromotoare (sincrone) / *direct-axis component of synchronous generated voltage / composante longitudinale de la force électromotrice (synchrone)* / Componenta tensiunii electromotoare sincrone indusă de fluxul datorat componentei transversale a tensiunii magnetomotoare a unei mașini sincrone.

componentă longitudinală a tensiunii (la borne) / *direct-axis component of (the terminal) voltage / composante longitudinale de la tension (aux bornes)* / Tensiunea rezultată din adunarea vectorială a componentei longitudinale a tensiunii electromotoare sincrone și a căderii de tensiune după axa longitudinală.

componentă longitudinală a tensiunii magnetomotoare / *direct-axis component of magnetomotive force / composante longitudinale de la force magnétomotrice* / Componenta tensiunii magnetomotoare direcționată în lungul axei polilor inductori.

componentă longitudinală (a unui vector al câmpului electromagnetic) / *longitudinal component (of a vector of an electromagnetic field) / composante longitudinale (d'un vecteur du champ électromagnétique)* / Proiecția unui vector al câmpului electromagnetic pe direcția de propagare.

componentă magneto-ionică / *magneto-ionic component / composante magnéto-ionique* / Una din undele electromagnetice distincte în care se descompune o undă radioelectrică propagată în ionosferă, sub acțiunea câmpului magnetic terestru.

(componentă) purtătoare / *carrier (component) / (composante) porteuse* / Într-un semnal modulat, componentă spectrală de frecvență egală cu cea a purtătoarei periodice înaintea modulației.

componentă radială (a unui vector al câmpului electromagnetic) / *radial component (of a vector of an electromagnetic field) / composante radiale (d'un vecteur du champ électromagnétique)* / 1. Proiecția unuia dintre vectorii câmpului electromagnetic pe raza vectoare provenită de la sursa câmpului considerată punctuală. 2. Proiecția unuia dintre

vectorii câmpului electromagnetic într-un punct al secţiunii drepte a unei linii de transmisiune cilindrică circulară ca, de exemplu, un fir sau un ghid de unde, pe raza secţiunii drepte în acest punct.

componentă reflectată externă a factorului de lumină de zi / *externally reflected component of daylight factor* / *composante réfléchie externe du facteur de lumière du jour* / Raportul dintre partea de iluminare luminoasă, într-un punct al unui plan dat în interior, primită direct prin reflexia unor suprafeţe exterioare iluminate direct sau indirect de un cer a cărui distribuţie a luminanţelor este presupusă sau cunoscută şi iluminarea pe un plan orizontal provenind fără obstrucţie de la emisfera acestui cer. Notă: Contribuţia luminii solare directe este exclusă.

componentă reflectată internă a factorului de lumină de zi / *internally reflected component of daylight factor* / *composante réfléchie interne du facteur de lumière du jour* / Raportul dintre partea de iluminare luminoasă, într-un punct al unui plan dat într-un interior, primită direct prin reflexia unor suprafeţe interioare iluminate direct sau indirect de un cer a cărui repartiţie a luminanţelor este presupusă sau cunoscută şi iluminarea pe un plan orizontal provenind fără obstrucţie de la emisfera acestui cer. Notă: Contribuţia luminii solare directe este exclusă.

componentă simetrică de ordin *k* / *symmetrical component of order k* / *composante symétrique d'ordre k* / Componenta $\underline{X}_k$ din $\underline{X}_F$, unde $k \in [2, m-2]$. Notă: Sistemele trifazate au o componentă directă, una inversă şi una homopolară.

componentă spectrală / *spectral component* / *composante spectrale* / Fiecare din oscilaţiile sinusoidale care constituie spectrul unui semnal sau al unui zgomot.

componentă transversală a curentului indusului / *quadrature-axis component of current* / *composante transversale du courant d'induit* / Componenta curentului care produce componenta transversală a tensiunii magnetomotoare de reacţie a indusului.

componentă transversală a tensiunii electromotoare (sincrone) / *quadrature-axis component of synchronous generated voltage* / *composante transversale de la force électromotrice (synchrone)* / Componenta tensiunii electromotoare sincrone indusă de fluxul datorat componentei longitudinale a tensiunii magnetomotoare a unei maşini sincrone.

componentă transversală a tensiunii (la borne) / *quadrature-axis component of (the terminal) voltage* / *composante transversale de la tension (aux bornes)* / Tensiunea rezultată din adunarea vectorială a componentei transversale a tensiunii electromotoare sincrone şi a căderii de tensiune după axa transversală.

componentă transversală a tensiunii magnetomotoare / *quadrature-axis component of magnetomotive force* / *composante transversale de la force magnétomotrice* / Componenta tensiunii magnetomotoare direcţionată după o axă perpendiculară pe axa polilor inductori.

componentă transversală (a unui vector al câmpului electromagnetic) / *transverse component (of a vector of an electromagnetic field)* / *composante transversale (d'un vecteur du champ électromagnétique)* / Proiecţia unuia dintre vectorii câmpului electromagnetic pe un plan perpendicular pe direcţia de propagare.

componentă Z / *Z component* / *composante Z* / Componentă magneto-ionică reflectată, în incidenţă verticală, la latitudinea la care densitatea electronică şi câmpul magnetic terestru sunt astfel încât: $f_p^2 = f^2 + ff_B$, unde: f_p este frecvenţa plasmei; f este frecvenţa undei; f_B este frecvenţa giratorie electronică. Note: 1. Această componentă se poate manifesta când direcţia de propagare a undei este

apropiată de cea a câmpului magnetic terestru, sau dacă frecvenţa undei este inferioară frecvenţei giratorii electronice, ca şi în cursul sondajelor ionosferice descendente. 2. Polarizarea acestei componente este fie cea a undei ordinare, fie cea a undei extraordinare, după valoarea frecvenţei sale în raport cu valorile frecvenţei plasmei şi a frecvenţei giratorii electronice pe traseul undei înainte de reflexie.

componente coerente / *coherent components / composantes cohérentes* / Sisteme de componente în care matricele de transformare A şi B relative la tensiuni, respectiv, curenţi nu sunt întotdeauna identice, dar satisfac relaţia $B^{T}A = k\mathbf{1}$, dacă A şi B sunt reale, sau relaţia $\underline{B}^{T*}\underline{A} = k\mathbf{1}$, dacă $\underline{A}$ şi $\underline{B}$ sunt complexe, unde $\mathbf{1}$ este matricea unitate şi k un număr real pozitiv.

componente normate / *normalized components / composantes normées* / Sisteme de componente coerente în care matricea de transformare A este aceeaşi pentru curenţi şi tensiuni şi conservă: puterile instantanee, dacă A este reală, sau puterile complexe, dacă A este complexă. Notă: Modulul determinantului matricei A este atunci egal cu unitatea.

componente pe bandă / *taped components / composants sur bande* / Componente fixate pe benzi continue.

componente simetrice / *symmetrical components / composantes symétriques [Fortesque]* / Ansamblu de bază de fazori, componente ale vectorului $\underline{X}_F = (\underline{X}_0\ \underline{X}_1 \ldots \underline{X}_{m-1})^T$, utilizabil în regim sinusoidal sau izomorf, astfel încât $\underline{\mathbf{A}}$ să fie:

$$\underline{A} = \underline{F} = \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 & 1 & \ldots & 1 \\ 1 & b & b^2 & b^3 & \ldots & b^{m-1} \\ 1 & b^2 & b^4 & b^6 & & b^{2(m-1)} \\ \vdots & & & & & \\ 1 & b^{m-1} & b^{2(m-1)} & b^{3(m-1)} & \ldots & b^{(m-1)(m-1)} \end{bmatrix},$$

unde $b = exp\left(-j\frac{2\pi}{m}\right)$. Notă: Adesea, elementele acestei matrice se exprimă în funcţie de $a = b^* = exp\left(j\frac{2\pi}{m}\right)$

componente simetrice normate / *symmetrical normalized components / composantes symétriques normées* / Ansamblu de bază de fazori $\underline{X}_{Fn}$, astfel încât matricea $\underline{A}$ să fie $\underline{A} = \underline{F}_n = \frac{1}{\sqrt{m}}\underline{F}$.

componente tricromatice (ale unui stimul de culoare) / *tristimulus values (of a colour stimulus) / composantes trichromatiques (d'un stimulus de couleur)* / Cantităţi din cei trei stimuli de culoare de referinţă care, într-un sistem tricromatic dat, sunt necesare egalizării culorii unui stimul considerat. Notă: În sistemele de referinţă colorimetrice CIE (1931 sau 1964) componentele tricromatice sunt reprezentate prin simbolurile X, Y, Z sau X_{10}, Y_{10}, Z_{10}.

componente tricromatice spectrale / *spectral tristimulus values / composantes trichromatiques spectrales* / Componente tricromatice, într-un sistem colorimetric oarecare, ale elementelor monocromatice ale unui spectru de egală energie. Ansamblul componentelor tricromatice spectrale defineşte funcţiile colorimetrice sau curbele colorimetrice.

comportare proporţională ⇐ statism / *offset behaviour / statisme* / Proprietate a unui sistem de autoreglare sau de reglare, a cărui caracteristică de reglare nu porneşte paralel cu axa ce reprezintă mărimea de influenţă. Notă: Statismul poate fi natural sau artificial, permanent sau tranzitoriu.

compoziţie la ieşirea din calculator pe microfilme / *computer output microfilming (COM) / composition en sortie d'ordinateur sur microformes (COM)* / Tehnică permiţând conversia şi înregistrarea datelor produse de un calculator direct pe microfilme.

compresie / *compression / compression* / Tehnică utilizată pentru reducerea nu-

mărului de biţi ai informaţiei originare. Exemplu: una din cele mai uzuale este metoda Lempel-Ziv-Welch.

compresie-expandare (a unui semnal de sunet) / *companding (of a sound signal)* / *compression-expansion (d'un signal son)* / Ansamblu format dintr-o compresie şi dintr-o expandare efectuate succesiv asupra aceluiaşi semnal de sunet în două puncte ale unui canal de transmisiune.

compresiune a câştigului / *gain compression* / *compression de gain* / Nivelul de intrare maxim, pentru care eroarea de liniaritate rămâne inferioară celei specificate.

compresiune a luminanţei / *compression (of the luminance range)* / *compression des luminances* / Modificarea intenţionată sau accidentală a semnalelor de fototelegrafie prin care luminanţele imaginii recepţionate ocupă o gamă mai îngustă decât cele ale originalului.

compresiune (a unui semnal) / *compression (of a signal)* / *compression (d'un signal)* / Reducere automată, după o lege specificată, a nivelului mediu al unui semnal, medierea fiind făcută pe un interval de timp specificat. Notă: Procesul invers, de creştere automată a nivelului mediu, în general pentru restabilirea formei originale a semnalului comprimat, se numeşte expandare. Comprimarea anterioară unei transmisiuni şi expandarea la destinaţie sunt denumite împreună compandare.

compresiune cuplată cu expansiune / *linked companding* / *compression et expansion couplées* / Compandare silabică în care semnalul de comandă a compresiunii este trimis pe un canal separat pentru comanda expansiunii, legând astfel expandorul de compresor.

compresiune de dinamică imediată ⇐ compresiune de dinamică instantanee / *instantaneous companding* / *compression-extension instantanée* / Comprimare-expandare pentru care variaţiile de amplificare corespund valorilor instantanee ale amplitudinii semnalului.

compresiune de dinamică instantanee ⇒ compresiune de dinamică imediată

compresor / *compressor* / *compresseur* / Maşină folosită pentru furnizarea aerului comprimat necesar funcţionării frânelor şi dispozitivelor pneumatice.

compresor auxiliar / *auxiliary compressor* / *compresseur auxiliaire* / Compresor destinat să producă aerul comprimat înainte de punerea în funcţiune a compresorului principal.

compresor cu pistoane / *reprocating compressor* / *compresseur à pistons* / Compresor cu unul sau mai mulţi cilindri, în care aerul este comprimat prin pistoane.

compresor cuplat cu expandor / *linked compressor and expander* / *compresseur-expanseur couplés* / Compresor-expandor de dinamică pentru compandarea silabică a unui semnal vocal în care semnalul de comandă a compresorului este transmis pe un canal separat pentru comanda expansorului, legându-l astfel de compresor.

compresor (de dinamică) / *compressor (for signal)* / *compresseur (de signal)* / Dispozitiv neliniar destinat efectuării compresiunii unui semnal.

compresor rotativ / *rotary compressor* / *compresseur rotatif* / Compresor la care prin rotirea unuia sau a mai multor elemente ce sunt asamblate între ele, într-un mod special, se produce comprimarea aerului în interiorul carcasei.

compresor-expandor de dinamică ⇐ compandor (de dinamică) / *compandor* / *compresseur-expanseur* / Ansamblu constituit dintr-un compresor situat într-un punct al unui canal de transmisiune urmat de un expandor situat într-un alt punct al aceluiaşi canal.

(a) comprima / *(to) compress* / *comprimer* / A reduce spaţiul ocupat pe un suport de date codificând sau suprimând caracterele repetitive.

(a) comprima (un semnal) / *(to) compress (a signal)* / *comprimer (un signal)* / Acțiunea de a supune un semnal de telecomunicație la compresiune.

comprimare a undei purtătoare / *carrier compression* / *variation de la porteuse* / Modificare nedorită a amplitudinii purtătoarei pilot a unui emițător cu bandă laterală unică sau cu benzi laterale independente în funcție de nivelul benzii sau al benzilor laterale.

comprimare-expandare ⇐ compandare / *companding* / *compression-expansion* / Ansamblu format dintr-o compresiune și o expansiune efectuate succesiv asupra aceluiași semnal în două puncte al unui canal de transmisiune.

compuși asfaltici / *sludge* / *boues* / Produși de degradare insolubili care se formează într-un izolant lichid ca urmare a îmbătrânirii.

computer ⇒ calculator (cu program memorat)

comunicare binară sincronă / *binary synchronous communication (BSC)* / *communication binaire synchrone* / Standard de comunicare dezvoltat de IBM, codificarea făcându-se fie în codul ASCII, fie în codul EBCDIC. Notă: Mesajele sunt transmise în unități denumite "*frames*", încadrate de un antet de mesaj și de caractere de control pentru sincronizarea celor doi parteneri.

comunicare de date ⇐ transmisiune de date [în prelucrarea datelor] / *data communication* / *communication de données* / Transfer de informații între unități funcționale efectuat conform unui protocol prin transmisiunea de date.

comunicare fictivă de referință [pentru telefonie] / *hypothetical reference connection [for telephony]* / *communication fictive de référence [pour la téléphonie]* / Conexiune completă telefonică, specificată de CCITT, utilizată pentru studierea degradării calității transmisiunii datorate circuitelor și centralelor telefonice.

comunicare (în loturi) fără confirmare / *batched communication* / *communication (par lots) sans confirmation* / Mod de comunicare în care partenerii nu au confirmarea transmiterii fiecărei componente, ci doar controlul terminării transmisiei lotului. Notă: Un transfer de fișiere în modul "*batch*" constă în transmiterea mai multor fișiere ca rezultat al unei singure comenzi (de pornire a prelucrării lotului).

comunicație / *communication* / *communication* / Disciplina care se ocupă de mecanismele, metodele și suportul necesar pentru transferul de informații. Notă: Comunicația între două sisteme de calcul implică două aspecte fundamentale: suportul fizic de comunicație (electric, unde radio, optic etc.) și protocolul de comunicație (variind de la forme simple, de tip Kermit, și până la rețele naționale și mondiale – internet).

comunicație [în telecomunicații] / *call [in telecommunication]* / *communication, 2[en télécommunications]* / Utilizarea unei legături complete între un partener chemător și partenerul sau serviciul chemat, ca urmare a unui apel reușit. Notă: O comunicație bilaterală vocală este o convorbire.

comunicație asincronă / *asynchronous communication* / *communication asynchrone* / Mod de comunicație care se bazează pe transmisia asincronă a datelor.

comunicație bilaterală telex / *telex conversation mode* / *conversation telex* / Dialogul, realizat printr-o comunicație telex, dintre două persoane prezente la terminale.

comunicație cu adrese multiple / *multi-address call* / *communication à destinations multiples* / Comunicație, stabilită prin intermediul rețelei, în care sunt implicate mai multe posturi chemate.

comunicație de grup [în serviciul mobil maritim] / *group call [in a maritime mobile service]* / *communication de groupe [dans le service mobile maritime]* /

Comunicație difuzată care permite transmisiunea simultană dinspre o stație de coastă spre toate stațiile de pe nave fără confirmarea recepției.

comunicație difuzată ⇐ apel difuzat / *broadcast call* / *communication de diffusion* / Comunicație cu adrese multiple în care semnalele sunt transmise simultan de către terminalul chemător spre toate terminalele chemate.

comunicație fictivă de referință [în telegrafie] / *hypothetical reference connection [in telegraphy]* / *communication fictive de référence [en téléghraphie]* / Legătură ipotetică constituită pentru legarea a două terminale prin intermediul rețelei mondiale telex sau al altei rețele telegrafice, corespunzătoare în principiu cazului celui mai dificil, în vederea studierii caracteristicilor de transmisiune și comutație necesare asigurării unei funcționări satisfăcătoare.

comunicație între două puncte fixe / *point-to-point communication* / *communication point à point* / Comunicație asigurată printr-o legătură între două puncte fixe determinate.

comunicație între mai multe puncte fixe / *point-to-multipoint communication* / *communication point à multipoint* / Comunicație asigurată între un punct fix determinat și un anumit număr de puncte fixe determinate.

comunicație între procese / *interprocess communication (IPC)* / *communication entre processus* / Mijloace prin care procesele schimbă informații între ele și se sincronizează. Se constată tendința realizării de aplicații modulare, structurate în mai multe procese care comunică între ele, fiecare îndeplinind o funcție simplă. În felul acesta se favorizează paralelismul, și se disciplinează ingineria programelor. Procesele pot comunica în două moduri fundamentale, depinzând de arhitectura sistemului: schimb de mesaje și acces la zone comune de memorie. Exemple: Sistemul UNIX oferă mai multe mecanisme de comunicație între procese, dintre care: cozile de mesaje, semafoarele și zonele de memorie partajată au fost introduse de către versiunea UNIX System V și sunt cunoscute sub numele de *IPC System V.*

comunicație între un punct fix și o zonă / *point-to-area communication* / *communication point à zone* / Comunicație asigurată prin legăturile dintre un punct fix determinat și un număr oarecare de puncte situate oriunde sau într-o zonă dată. Notă: Dacă o comunicație între un punct fix și o zonă este asigurată prin legături unilaterale între un punct fix unic și puncte muiltiple, aceasta se numește teledifuziune.

comunicație radiotelex / *radiotelex call* / *communication radiotélex* / Comunicație telex provenită de la o stație mobilă, sau destinată unei stații mobile ori unei stații terestre mobile, transmisă total sau parțial pe canalele de radiocomunicații ale serviciului mobil sau ale serviciului mobil prin satelit.

comunicație semiduplex / *half duplex* / *communication semi-duplex* / Comunicație care ar permite o exploatare în duplex, dar care nu poate fi exploatată simultan în ambele sensuri, cu numai într-un singur sens, datorită naturii echipamentelor terminale.

comunicație teleconferință ⇒ conferință telefonică

comunicație telex / *(telex) call* / *communication (télex)* / Utilizarea unei conexiuni complete stabilite între terminale telex.

comunicație virtuală / *virtual call* / *communication virtuelle* / Comunicare stabilită prin intermediul unui circuit virtual.

(a) comuta [pentru un releu electric] / *(to) switch [for an electrical relay]* / *commuter [pour un relais électrique]* / A îndeplini funcția prevăzută într-un circuit de ieșire dat.

comutare, 1[transfer de conexiuni] ⇐ comutație / *change-over switching* /

commutation, 1[transfer de connexions] / Transfer al conexiunilor de la un ansamblu de conductoare la un altul.

comutare, 2[periodică] / *commutation [periodic]* / *commutation (périodique)* / Comutare care se efectuează, de obicei, periodic şi automat.

comutare a canalului / *channel switching* / *commutation de la voie* / Operaţie prin care se schimbă canalul curent de comunicaţie. Exemplu: În cazul telefoniei celulare, se face o comutare automată a canalului la ieşirea din zona de acţiune a unui releu (al cărui semnal este slab), canalul pe care se face comutarea aparţinând unui releu mai apropiat, al cărui semnal este mai puternic.

comutare a contextului / *context switch* / *commutation du contexte* / Ansamblu de acţiuni (salvare/restaurare de registre, actualizare a conţinutului unor structuri de date sistem) desfăşurate în momentul schimbării procesului activ curent (cel care deţine controlul procesorului).

comutare (a unei descărcări în gaz) / *commutation (of a gas discharge)* / *commutation (d'une décharge dans un gaz)* / Transfer de curent de la un spaţiu principal la un altul, într-o ordine predeterminată.

comutare de capete / *head switching* / *commutation de têtes* / Trecerea de la un cap magnetic la altul în timpul exploatării unui suport de date.

comutare de pachete / *packet switching* / *commutation de paquets* / Metodă de transmisie a mesajelor între două calculatoare (care nu sunt neapărat interconectate direct), în care pachetele sunt transmise din calculator în calculator, pe un traseu optimizat după un anumit criteriu (distanţă, cost al canalului de comunicaţie etc.).

comutator, 1[în sens general] / *change-over switch* / *commutateur, 1[au sens général]* / Dispozitiv destinat modificării conexiunilor unuia sau ale mai multor circuite electrice.

comutator, 2[în prelucrarea datelor] / *switchpoint* / *aiguillage [en traitement de données]* / Alegerea controlată de un indicator de condiţie, a unui salt dintre mai multe salturi posibile.

comutator, 3[într-o reţea de comutaţie] / *switch [in a switching network]* / *commutateur, 2[dans un réseau de connexion]* / Ansamblu de puncte de conexiune care comportă mai multe intrări şi mai multe ieşiri prin care pot fi stabilite un anumit număr de rute independente.

comutator al gamelor de măsură / *range-changing device* / *commutateur d'étendue de mesure* / Dispozitiv cu ajutorul căruia domeniul efectiv de măsurare al unui aparat de măsurare poate fi multiplicat cu un factor (de exemplui 0,1) denumit factor de calibru.

comutator auxiliar / *auxiliary switching unit* / *commutateur auxiliaire* / Dispozitiv de comutaţie la care sunt racordate liniile de conexiune ale unui ansamblu dat, în vederea utilizării unui număr mai redus de circuite de trafic între acest echipament şi centrala de recuplare. Notă: Un comutator auxiliar poate fi o centrală particulară, un concentrator de linii, un dispozitiv de partajare a liniilor.

comutator crossbar ⇐ selector multiplu cu coordonate / *crossbar switch* / *commutateur crossbar* / Comutator constituit dintr-o matrice de puncte de conexiune mecanice acţionate fiecare de două dispozitive electromecanice comune punctelor de conexiune din fiecare linie şi coloană.

comutator cu inel / *ring-switch* / *commutateur à anneau* / Comutator de ghid de unde care conţine unul sau mai multe inele metalice rezonante.

comutator cu releu / *relay switch* / *commutateur tout-à-relais* / Comutator constituit dintr-o matrice de puncte de conexiune mecanice activate electric fiecare printr-un dispozitiv electromecanic propriu.

comutator de antene / *antenna switching matrix / grille d'antenne* / Ansamblu de comutatoare, în general dispuse sub forma unei matrice ortogonale, cu un dispozitiv de comandă asociat, permiţând conectarea unuia sau a mai multor emiţătoare sau receptoare ale unei staţii radioelectrice la o antenă oarecare dintr-un grup de antene al acestei staţii, prin comandă manuală, telecomandă sau comandă programată. Exemple: comutatorul rotativ, comutatorul cu bare încrucişate.

comutator de bandă largă ⇒ autocomutator de bandă largă

comutator de circuite / *circuit switching unit / commutateur de circuits* / Ansamblu de dispozitive de comutaţie asociate unui ansamblu de circuite, destinat interconectării temporare la cerere pentru constituirea de conexiuni.

comutator de ghid de unde / *waveguide switch / commutateur (de guide d'ondes)* / Dispozitiv care permite oprirea sau dirijarea undelor electromagnetice într-un ansamblu de ghiduri de unde.

comutator de mesaje / *message switching exchange / commutateur de message* / Ansamblu de dispozitive asociate unui ansamblu de circuite destinat receptării, memorării şi retransmisiunii mesajelor fără a constitui conexiuni între aceste circuite.

comutator de prize în sarcină (al unui transformator) / *on-load tap-changer (of a transformer) / changeur de prises en charge (d'un transformateur)* / Dispozitiv destinat modificării conexiunilor prizelor unei înfăşurări, manevrabil cu transformatorul sub tensiune sau în sarcină.

comutator de regim / *system changeover switch / commutateur de régime* / Comutator destinat să modifice atât conexiunile circuitelor de forţă, cât şi pe cele ale serviciilor auxiliare, atunci când se schimbă modul de alimentare cu curent al unui vehicul motor.

comutator emisiune-recepţie automat / *T-R switch / duplexeur automatique* / Dispozitiv care conţine unul sau mai multe dispozitive de blocare a emiţătorului sau a receptorului destinate conectării automate a unei antene comune la emiţător pe perioada emisiunii şi la receptor pe perioada recepţiei, indiferent de impedanţa emiţătorului, receptorul fiind protejat contra puterii înalte a emiţătorului.

comutator emisiune-recepţie (pe o linie de transmisiune) / *duplexer [transmission line device] / duplexeur émission-réception (à ligne de transmission)* / Dispozitiv pentru o linie de transmisiune care permite utilizarea aceleiaşi antene atât la emisiune, cât şi la recepţie.

comutator în trepte [în gol sau în sarcină] / *diverter switch / commutateur (d'un changeur de prises en charge)* / Aparat de comutaţie utilizat împreună cu un selector de prize pentru a conduce, stabili şi rupe curenţii în circuitele anterior selectate.

comutator manual cu (supraveghere prin) al treilea fir ⇐ centrală telefonică manuală cu (supraveghere prin) al treilea fir / *sleeve-control switchboard / commutateur manuel à (supervision par le) troisième fil* / Comutator manual în care semnalele de supraveghere sunt transmise de echipamentul de linie prin cel de al treilea fir (de dulie) al cordonului de conexiune, fără punte de transmisiune.

comutator manual cu (supraveghere prin) punte de transmisiune ⇐ centrală telefonică manuală cu (supraveghere prin) punte de transmisiune / *bridge control switchboard / commutateur manuel à (supervision par) pont de transmission* / Comutator manual în care fiecare cordon de conexiune este dotat cu o punte de transmisiune care comandă semnalele de supraveghere.

comutator manual cu cordoane ⇐ centrală (telefonică) manuală cu cordoane / *single-cord switchboard / commutateur*

manuel à monocordes / Comutator manual în care liniile de intrare se termină cu cordoane dotate cu fişe.

comutator manual cu dicorzi ⇐ centrală (telefonică) manuală cu dicorzi / *double-cord switchboard* / *commutateur manuel à dicordes* / Comutator manual în care liniile de intrare şi de ieşire se termină prin fişe, interconexiunea circuitelor fiind realizată prin dicorzi dotaţi fiecare cu o fişă de răspuns la o extremitate şi cu o fişă de apel la cealaltă.

comutator manual detaşat / *detached manual board* / *commutateur manuel détaché* / Comutator manual situat într-un amplasament diferit de cel al echipamentelor sale de conexiune şi comandă.

comutator manual fără cordoane / *cordless switchboard* / *meuble manuel sans cordon* / Comutator manual la care interconexiunea circuitelor se efectuează prin chei manevrate manual şi nu prin intermediul cordoanelor, al fişelor telefonice sau al jacurilor.

comutator manual telegrafic / *telegraph switchboard* / *commutateur manuel télégraphique* / Într-un centru de comutaţie, dispozitiv de poziţionare manuală care permite interconectarea circuitelor telegrafice.

comutator nodal telegrafic / *telegraph transit exchange* / *commutateur nodal télégraphique* / Comutator telegrafic care permite stabilirea de conexiuni între alte comutatoare telegrafice.

comutator pas cu pas ⇒ selector pas cu pas

comutator rotativ ⇐ selector rotativ / *uniselector* / *sélecteur rotatif* / Selector electromecanic ale cărui perii au numai o mişcare de rotaţie.

comutator rotativ (de comandă) / *rotary (control) switch* / *commutateur rotatif (de commande)* / Contactor de comandă prevăzut cu un organ de manevrare, destinat a fi acţionat printr-o rotaţie.

comutator selector al circuitului mărimii măsurate / *measured quantity circuit selector switch* / *commutateur sélecteur du circuit de la grandeur mesurée* / Comutator care permite selectarea bornelor de măsurare pentru conectarea la circuitul de măsurare.

comutator temporizat ⇐ ceasornic comutator / *timer switch* / *minuterie d'enregistrement* / Dispozitiv de măsurare a timpul scurs şi de terminare a unei operaţii a unui echipament la sfârşitul intervalului de timp preselecţionat, sau de furnizare a unui semnal pentru terminarea unei operaţii.

comutatrice ⇐ convertor rotativ / *rotary convertor* / *commutatrice* / Maşină cu o singură înfăşurare a indusului conectată la un colector şi la inele, destinată convertirii curentului alternativ în curent continuu sau invers.

comutaţie ⇒ comutare, 1[transfer de conexiuni]

comutaţie [în telecomunicaţii] / *switching [in telecommunication]* / *commutation, 2[en télécommunications]* / Procesul asocierii temporare a unităţilor funcţionale, a canalelor de transmisiune şi a circuitelor de telecomunicaţii în vederea asigurării unei telecomunicaţii dorite.

comutaţie a caracterelor / *character switching* / *commutation de caractères* / Conectarea temporară a două sau mai multe terminale efectuată pe cerere, utilizând o metodă de înregistrare şi transfer caracter cu caracter de pe o linie pe alta.

comutaţie (a unei maşini cu colector) / *commutation in a commutator machine* / *commutation dans une machine à collecteur* / Modificare a curentului în secţiunile scurcircuitate de perii, pe durata scurtcircuitului.

comutaţie analogică / *analogue switching* / *commutation analogique* / Comutaţie aplicată semnalelor analogice.

comutaţie automată / *automatic switching* / *commutation automatique* / Mod de operare în care stabilirea unei conexiuni se efectuează fără intervenţia unui

operator. Notă: În comutaţia automată, direcţia tentativelor de apel, recepţia adresei, direcţia de trafic şi operaţiile de comutaţie necesare stabilirii, supervizării şi deconectării conexiunilor sunt realizate automat.

comutaţie automată cu retransmisiune prin bandă perforată / *automatic reperforator switching* / *commutation automatique avec retransmission par bande perforée* / Comutaţie cu retransmisiune prin bandă perforată în care emiţătorul automat este comutat automat pe un canal de ieşire sub controlul unui sistem de selecţie comandat de semnale de trafic transcrise codat pe bandă.

comutaţie cu patru fire / *four-wire switching* / *commutation à quatre fils* / Comutaţie care utilizează rute de transmisiune, benzi de frecvenţe sau intervale de timp distincte pentru fiecare sens de transmisiune.

comutaţie cu retransmisiune prin bandă perforată / *reperforator switching* / *commutation avec retransmission par bande perforée* / Metodă de exploatare telegrafică în care o bandă perforată de ieşire a unui receptor-perforator alimentează direct un emiţător automat permanent asociat acestuia, care poate fi comutat pe un canal de ieşire predeterminat. Notă: Această comutaţie poate fi manuală, automată sau semiautomată.

comutaţie de circuite / *circuit switching* / *commutation de circuits* / Interconectarea temporară la cerere a două sau mai multe terminale, canale de transmisiune sau circuite de telecomunicaţii în vederea constituirii unei conexiuni complete pentru utilizare exclusivă pe durata unei comunicaţii sau a unui serviciu până la deconectare.

comutaţie de mesage / *message switching* / *commutation de messages* / Procesul de dirijare a mesajelor într-o reţea de telecomunicaţii cu recepţia, eventuala memorare şi retransmisiunea completă a acestora, în anumite noduri ale reţelei.

comutaţie de pachete / *packet switching* / *commutation de paquets* / Procesul de dirijare a mesajelor într-o reţea de telecomunicaţii în cadrul căruia mesajele sunt în prealabil decupate în pachete prevăzute cu câte o adresă; în nodurile reţelei, aceste pachete sunt receptate, memorate şi retransmise pe canalul sau pe canalele corespunzătoare; la sosire, mesajul este reconstituit pe baza pachetelor receptate. Notă: Un pachet nu ocupă un canal decât pe durata sa de transmisiune, canalul devenind ulterior disponibil pentru transmisiunea fie a aceluiaşi mesaj, fie a altor mesaje.

comutaţie fără scântei / *black commutation* / *commutation noire* / Comutaţie care are loc în cazul maşinilor cu colector, între perii şi colector, fără a se produce scântei vizibile.

comutaţie în frecvenţă / *frequency division switching* / *commutation en fréquence* / Comutaţie care operează asupra unor semnale multiplexate în frecvenţă prin transferul informaţiilor dintr-o bandă de frecvenţe într-alta.

comutaţie (într-un convertizor) / *commutation (in a convertor)* / *commutation (dans un convertisseur)* / Transfer al curentului de la un braţ la altul.

comutaţie manuală / *manual switching* / *commutation manuelle* / Mod de operare în care stabilirea unei conexiuni se efectuează prin intervenţia unuia sau a mai multor operatori. Notă: Operatorii detectează şi recepţionează tentativele de apel şi efectuează operaţiile de comutaţie necesare stabilirii, supervizării şi deconectării conexiunilor.

comutaţie mixtă / *compound switching* / *commutation mixte* / Comutaţie care combină mai multe tehnici de comutaţie spaţială, temporală sau în frecvenţă.

comutaţie numerică / *digital switching* / *commutation numérique* / Comutaţie de semnale numerice în care conexiunile sunt stabilite prin operaţii efectuate

asupra acestor semnale, fără convertirea lor în semnale analogice.

comutaţie pe două fire / *two-wire switching* / *commutation à deux fils* / Comutaţie care utilizează aceeaşi rută de transmisiune, aceeaşi bandă de frecvenţe şi acelaşi interval de timp pentru cele două sensuri de transmisiune.

comutaţie semiautomată / *semi-automatic switching* / *commutation semi-automatique* / Mod de operare în care stabilirea unei conexiuni complete necesită intervenţia cel puţin a unui operator, o parte din conexiune fiind stabilită prin comutaţie automată.

comutaţie semiautomată cu retransmisiune prin bandă perforată / *semi-automatic reperforator switching* / *commutation semi-automatique avec retransmission par bande perforée* / Comutaţie cu retransmisiune prin bandă perforată în care selecţia canalului de ieşire este comandată de un operator.

comutaţie spaţială / *space division switching* / *commutation spatiale* / Comutaţie efectuată prin utilizarea de suporturi materiale distincte.

comutaţie temporală / *time division switching* / *commutation temporelle* / Comutaţie care operează asupra unor semnale multiplexate în timp şi care comportă cel puţin un schimb de poziţii temporale.

con de compresie / *compression cone* / *cône de compression* / Dispozitiv destinat exercitării unei presiuni pe suprafaţa corpului de iradiat, pentru imobilizarea acestei suprafeţe şi/sau comprimarea ţesuturilor subiacente.

con (de tub catodic) / *cone (of a cathode-ray tube)* / *cône (d'un tube cathodique)* / Partea divergentă, în general, tronconică a anvelopei unui tub catodic, situată între gât şi ecranul de sticlă.

con izolant (de colector) / *commutator V-ring insulation* / *cône isolant* / Izolaţia dintre conul şi lamelele unui colector.

con pirometric ⇒ con termic

con Seger ⇒ con termic

con termic ⇐ con pirometric ⇐ con Seger / *thermal cone* / *montre fusible* / Element al unui set de dispozitive termometrice de formă conică, constituite dintr-un material deformabil în funcţie de temperatură. Sunt constituite dintr-un amestec de argilă, sare şi alte materiale în proporţii care determină înmuierea progresivă a conurilor în cadrul seriei în funcţie de temperatură.

concentrare [în comutaţie] / *concentration [in switching]* / *concentration [en commutation]* / Operaţie realizată de un etaj sau de un ansamblu de etaje de comutaţie în care numărul de intrări este superior numărului de ieşiri.

concentrator, 1[în comutaţie] / *concentrator, 2[in switching]* / *concentrateur, 1[en commutation]* / Dispozitiv de comutaţie care permite conexiuni simultane diferite între accese pe de o parte şi un număr mai mic de circuite de trafic pe de altă parte. Notă: Concentratorul realizează o concentrare a traficului într-un sens şi o expansiune în celălalt sens.

concentrator, 2[încălzire prin inducţie] / *concentrator, 2[induction heating]* / *concentrateur, 2[chauffage par induction]* / Element al unui inductor care permite concentrarea curenţilor turbionari într-un loc determinat al încărcăturii.

concentrator, 3[în prelucrarea datelor] / *concentrator, 3[in data processing]* / *concentrateur, 3[ec traitement des données]* / Echipament de calcul al cărui rol funcţional principal este de a colecta date de la diferite dispozitive sau echipamente şi de a le transmite mai departe pentru prelucrare unui alt sistem de calcul.

concentrator de circuite / *trunk concentrator* / *concentrateur de circuits* / Concentrator la care sunt racordate numai circuitele de trafic.

concentrator de date / *data concentrator* / *concentrateur (de données)* / Ansamblu de două echipamente situate la extremităţile unei artere comune, permiţând

servirea unui număr de terminale superior numărului de canale de transmisiune furnizate de această arteră.

concentrator de energie / *energy concentrator / concentrateur d'énergie* / Component al unui transmiţător cu ultrasunete destinat creşterii intensităţii sunetului.

concentrator de linii / *line concentrator (in a local line network) / concentrateur de lignes* / Echipament de comutaţie al unei reţele locale de linii situat la distanţă de centrala de recuplare, destinat asigurării traficului între aceasta şi un anumit număr de abonaţi prin intermediul unui număr mai mic de linii. Notă: Un echipament compatibil trebuie în mod normal să fie instalat în centrala de recuplare.

concentrator distant / *remote concentrator / concentrateur distant* / Concentrator instalat la o anumită distanţă de centrul cu autonomie de dirijare care îl utilizează.

concentrator telegrafic / *concentrator, 1[telegraphic] / concentrateur (télégraphique)* / Echipament de comutaţie pentru stabilirea sau întreruperea comunicaţiilor între extremităţile liniilor şi aparatele telegrafice, numărul acestora fiind totdeauna depăşit de cel al extremităţilor liniilor.

concentrator-difuzor / *speed converter concentrator / concentrateur-diffuseur* / Dispozitiv care permite înregistrarea temporară a datelor provenite din canalele lente şi retransmisiunea acestora pe canale rapide şi invers.

concentraţie (a unei substanţe) / *concentration (of a substance) / concentration, 1[d'une substance]* / Termen adăugat denumirii unei mărimi, în particular în cazul unei substanţe într-un amestec, pentru a exprima câtul dintre această mărime şi volumul total. Exemple: concentraţie (în cantitatea de substanţă) a unui constituent B, concentraţie moleculară a unui constituent B, concentraţie ionică, concentraţie masică.

concentraţie derivată în aer / *derived air concentration / concentration dérivée de l'air* / Limita anuală încorporată de un radionuclid împărţită la volumul de aer inhalat de o persoană medie pe durata unui an de muncă.

concentraţie electronică ⇐ densitate electronică / *electron density / densité électronique* / Raportul dintre numărul de electroni liberi dintr-un element de spaţiu dat al unui mediu ionizat sau al plasmei şi volumul acestui element.

concentraţie ionică ⇒ densitate ionică

concentraţie ionică [molară] / *ion concentration, 1[molar] / concentration ionique, 1[molaire]* / Câtul dintre cantitatea de substanţă ionică de un tip determinat conţinut într-un volum dat de soluţie şi acest volum.

concentraţie maximă admisibilă =. CMA / *maximum permissible concentration / concentration maximale admissible* / Pentru un radionuclid dat, activitatea specifică, de exemplu în aer sau în apă care, pentru o inhalare sau ingestie, unică şi continuă, produce echivalentul dozei maxim admisibile în organul critic, când este atins echilibrul sau după 50 de ani, în cazul radionuclizilor cu perioadă efectivă (durată de viaţă) lungă.

concentraţie minimă detectabilă / *minimum detectable concentration / concentration minimale détectable* / Concentraţie corespunzătoare dublului nivelului fluctuaţiei semnalului de ieşire, atunci când concentraţia componentului de determinat este egală cu zero.

concepţie de sistem ⇒ proiectare a sistemului

concepţie funcţională ⇐ proiectare funcţională / *functional design / étude fonctionnelle* / Specificarea funcţiilor componentelor unui sistem şi a relaţiilor lor funcţionale.

concepţie logică ⇐ proiectare logică / *logic design / étude logique* / Concepţie funcţională care utilizează metode formale de descriere cum ar fi, de exemplu, logica simbolică.

concordanţă [circuite imprimate] / *registration / concordance* / Gradul de con-

formitate a poziţiei unei imprimări sau a unei porţiuni dintr-o imprimare, cu poziţia teoretică, sau poziţia tuturor celorlalte imprimări aflate pe placă.

concurent / *concurrent* / *concurrent* / Calificativ referitor la procesele care au loc în acelaşi interval de timp, pe parcursul căruia ele pot să utilizeze alternativ aceleaşi resurse. Exemplu: mai multe programe, executate în multiprogramare pe un calculator cu o singură unitate de comandă sunt concurente.

concurenţă / *concurrency* / *concurrence* / Termen generic pentru suprapunerea în timp a unor activităţi ce pot fi independente sau pot implica accesul la resurse comune.

concurenţă [baze de date] / *concurrency [database]* / *concurrence [bases de données]* / Modalitate de procesare a interogărilor într-o bază de date, care asigură execuţia cvasi-simultană a acestora, în care cererile sunt descompuse în unităţi atomice de prelucrare, numite tranzacţii, care se execută întreţesut, astfel încât rezultatele se pot obţine în paralel. Notă: Execuţia concurentă a cererilor (îndeosebi a actualizărilor) pune probleme deosebite de asigurare a consistenţei bazei de date, fiind necesară o serializare a tranzacţiilor (adică execuţia lor într-o anumită ordine, care să garanteze efectuarea corectă a modificărilor).

(a) condensa ⇒ (a) împacheta

condensator, 1[pereche de conductoare izolate] / *capacitor, 1[pair of isolated conductors]* / *condensateur, 1[paire de conducteurs isolés]* / Sistem de două conductoare separate printr-un mediu izolant (care poate fi şi vidul), de configuraţie geometrică adecvată condiţiei potrivit căreia practic toate liniile de câmp care pleacă de pe unul din conductoare se termină pe celălalt, atunci când între ele se stabileşte o diferenţă constantă de potenţial electric, iar mediul izolant nu e încărcat electric.

condensator, 2[dispozitiv] / *capacitor, 2[device]* / *condensateur, 2[dispositif]* / Dispositiv electronic pasiv, caracterizat în principal prin capacitatea sa electrică.

condensator adiţional ⇐ capacitor serie / *series capacitor* / *condensateur additionnel* / Condensator conectat în serie cu circuitul de tensiune al unui aparat de măsurare pentru extinderea domeniului său de măsurare.

condensator cu acumulare de energie ⇒ condensator cu stocare de energie

condensator cu stocare de energie ⇐ condensator cu acumulare de energie / *energy storage capacitor* / *condensateur de stockage d'énergie* / Condensator de putere destinat să înmagazineze energie şi să o restituie într-un timp foarte scurt.

condensator de blocare / *blocking capacitor* / *condensateur de blocage* / Condensator destinat în principal să împiedice trecerea componentei continue a unui curent pulsatoriu.

condensator de comutaţie / *commutation capacitor* / *condensateur d'extinction* / Condensator destinat să faciliteze întreruperea curentului normal sau de scurtcircuit al unui braţ al convertizorului.

condensator de corecţie a factorului de putere / *power factor correction capacitor* / *condensateur d'amélioration de facteur de puissance* / Condensator de putere destinat a fi conectat în paralel cu un circuit pentru a ameliora factorul de putere.

condensator de decuplare / *decoupling capacitor* / *condensateur de découplage* / Condensator utilizat într-un decuplor.

condensator de demaraj (al motorului) / *(motor) starting capacitor* / *condensateur de démarrage (de moteur)* / Condensator destinat pornirii unui motor de curent alternativ prin furnizarea unui curent defazat către o înfăşurare auxiliară. Condensatorul de demaraj nu este conectat permanent la înfăşurarea motorului, fiind scos din circuit, în general automat, o dată pornirea efectuată.

condensator de înaltă tensiune (al unui transformator de tensiune capacitiv) / *high-voltage capacitor (of a capacitor voltage transformer)* / *condensateur à haute tension (d'un transformateur condensateur de tension)* / Condensator conectat între borna de înaltă tensiune şi borna intermediară ale unui transformator de tensiune capacitiv.

condensator de încălzire (al unui post de încălzire dielectric) / *heating capacitor (of a dielectric heater)* / *condensateur de chauffage (d'un poste de chauffage diélectrique)* / Condensator constituit din electrozii de lucru şi din materialul de încălzit, plasat între aceştia.

condensator de încălzire cu interval / *air gap heating capacitor* / *condensateur de chauffage à intervale* / Condensator de încălzire prevăzut cu un interval între un electrod şi materialul de încălzit.

condensator de netezire / *smoothing capacitor* / *condensateur de lissage* / Condensator destinat să reducă componenta alternativă a curentului ondulat.

condensator de pornire / *starting capacitor* / *condensateur de démarrage* / Condensator conectat în serie cu înfăşurarea auxiliară a unui motor monofazat, având ca scop defazarea curentului în această înfăşurare în raport cu curentul principal, aşa încât să permită pornirea motorului.

condensator de protecţie / *protective capacitor* / *condensateur de protection* / Disipator de energie a undelor constituit dintr-un condensator.

condensator de tensiune intermediară (al unui transformator de tensiune capacitiv) / *intermediate voltage capacitor (of a capacitor voltage transformer)* / *condensateur à tension intermédiaire (d'un transformateur condensateur de tension)* / Condensator conectat între borna intermediară şi borna de joasă tensiune a unui transformator de tensiune capacitiv.

condensator electrolitic al unui motor / *motor electrolytic capacitor* / *condensateur électrolytique de moteur* / Condensator electrolitic special conceput pentru funcţionarea în curent alternativ, utilizat în mod curent pentru pornirea unui motor.

condensator ideal / *ideal capacitor* / *capacité idéale* / Element de circuit bipolar ideal, la care valoarea instantanee a curentului este proporţională cu derivata tensiunii în raport cu timpul.

condensator pentru regimul intermitent şi continuu / *capacitor for continuous and intermittent operation* / *condensateur pour service intermittent et continu* / Condensator al unui motor de curent alternativ conceput pentru a funcţiona la o tensiune dată în serviciu continuu şi la o tensiune diferită, în mod normal superioară, în serviciu intermitent.

condensator permanent al motorului / *motor running capacitor* / *condensateur (permanent) de moteur* / Condensator care, utilizat în legătură cu o înfăşurare auxiliară a unui motor de curent alternativ, creşte cuplul maxim pe care acesta îl poate atinge în cursul funcţionării. Notă: Acest tip de condensator este în mod uzual conectat permanent la înfăşurarea motorului şi rămâne în circuit pe durata funcţionării. La pornire, dacă este în paralel cu condensatorul de demaraj, facilitează pornirea motorului. Condensatoarele permanente nu sunt, în general, de tip electrolitic.

condensator serie (de linie) / *line series capacitor* / *condensateur-série (de ligne)* / Condensator de putere destinat a fi conectat în serie cu o linie electrică, pentru a compensa în totalitate sau numai o parte din reactanţa acestei linii.

condiţie de comutare / *step enabling condition* / *condition de commutation* / Condiţie generată prin operaţie booleană, permiţând comutarea la treapta următoare într-o comandă secvenţială.

condiţie de cursă / *race condition* / *condition de course* / Situaţie în care două sau mai multe procese utilizează date comune, rezultatul final depinzând de ordinea în care rulează fiecare proces şi

de momentele în care sunt modificate și citite valorile variabilelor comune. Notă: Variabilele comune pot reprezenta structuri de date asociate unor resurse fizice utilizate în comun.

condiție de fascicul îngust / *narrow-beam condition / condition de faisceau étroit* / Dispoziție adoptată pentru măsurarea unei mărimi de radiație într-un fascicul îngust de radiație ionizantă.

condiție de fascicul larg / *broad beam condition / condition de faisceau large* / Dispoziție adoptată pentru măsurarea unei mărimi de radiație într-un fascicul larg de radiații ionizante.

condiție de intrare / *entry conditions / conditions d'entrée* / Condiție care trebuie precizată înainte de a declanșa execuția unui program pentru calculator, subprogram sau rutine. Exemplu: Adresele acelor locații de unde programul își va lua operanzii și ale locațiilor la care își va lega punctele de intrare și instrucțiunile de ieșire.

condiție de încercare standardizată / *standard test condition / condition d'essai normalisée* / Condiții de încercare în care toate mărimile de influență și toți parametrii aparatului de măsurare sunt la valorile de încercare standardizate.

condiție de prim defect / *single-fault condition / condition de premier défaut* / Condiție realizată în cazul nerespectării unei singure măsuri de protecție contra pericolelor sau în cazul apariției unei singure condiții anormale prezentând un risc.

condiție de reluare / *restart condition / condition de reprise* / În execuția unui program pentru calculator, condiție care trebuie îndeplinită pentru a efectua o reluare a acelui program.

condiție de semnalizare pe canalul de date / *data channel signalling condition / état de signalisation sur la voie de données* / Stare a canalului de date între comutatoare destinată stabilirii și deconectării comunicațiilor ca, de exemplu, circuitul interurban liber, circuitul interurban ocupat, post gata pentru date, cerere de liberare.

condiție de temperatură stabilizată (a unui incubator) / *steady temperature condition (of an incubator) / condition de température stabilisée (d'un incubateur)* / Condiția realizată când temperatura incubatorului nu variază cu mai mult de 1°C într-o oră.

condiție de temperatură stabilizată (a unui incubator de transport) / *steady temperature condition (of a transport incubator) / condition de température stabilisée (d'un incubateur de transport)* / Condiție realizată când temperatura incubatorului de transport nu variază cu mai mult de 2°C într-o perioadă de o oră.

condiție normală / *normal condition / condition normale* / Condiție realizată când toate măsurile prevăzute de protecție contra pericolelor sunt intacte.

condiție staționară / *stationary condition / condition stationnaire* / Condiții care se mențin mai mult decât o perioadă de timp sopecificată.

condiții ambiante, 1[în sens larg] / *environmental conditions [in a broad sense] / conditions d'environnement [au sens large]* / Valori ale parametrilor (caracteristici) ai mediului ambiant, necesari protecției sau funcționării corecte a unei unități funcționale. Note: 1. Exemple de parametri de mediu ambiant: temperatura ambiantă, presiunea, radiațiile, umiditatea, șocurile, vibrațiile, praful, aspersiunea produselor chimice, zone cu pericol de explozie etc., prevăzute drept condiții normale de utilizare sau rezultând din evenimente inițiatoare ipotetice. 2. O condiție ambiantă este specificată printr-o valoare nominală și un domeniu de toleranță. 3. Pentru anumite dispozitive, pot exista mai multe ansamluri de condiții, de exemplu, pentru transport, depozitare și pentru funcționare.

condiții ambiante, 2[condiții de mediu] ⇒ condiții de mediu

condiţii ambiante de răcire / *ambient cooling conditions / conditions ambiantes de refroidissement* / Condiţii de mediu care determină modul în care căldura este evacuată din dispozitiv. Notă: Aceste condiţii privesc fluidul de răcire, montajul dispozitivului şi sunt, în general specificate.

condiţii de aşteptare / *stand-by conditions / conditions de veille* / Condiţii în care tubului îi este aplicată numai tensiunea de încălzire.

condiţii de depozitare şi de transport / *storage and transport conditions / conditions de stockage et de transport* / Ansamblul condiţiilor de temperatură, umiditate, presiune atmosferică, vibraţii, şocuri etc. la care poate fi supus echipamentul când nu este în funcţiune, neimplicând deteriorarea sau degradarea calităţilor sale funcţionale la reintrarea în funcţiune, în condiţii nominale de funcţionare. Notă: În timpul transportului sau depozitării, dispozitivul (echipamentul) este blocat, protejat şi ambalat pentru a satisface astfel limitele condiţiilor specificate şi a nu afecta performanţele sale.

condiţii de discordanţă de fază / *out-of-phase conditions / conditions de la discordance de phases* / Condiţii de circuit anormale de pierdere sau lipsă a sincronismului între două elemente ale sistemului electroenergetic situate de fiecare parte a unui întreruptor de putere la bornele căruia, în momentul funcţionării întreruptorului, unghiul de defazaj dintre fazorii tensiunilor de pe o parte şi de pe cealaltă a aparatului, depăşeşte valoarea normală şi poate atinge 180° (opoziţie de fază).

condiţii de funcţionare / *operating conditions / conditions de fonctionnement [au sens large]* / 1. Descrierea funcţionării unei maşini sau al unui aparat care conţine secvenţa de funcţionare şi regimul. 2. Condiţiile la care este supus un dispozitiv, excluzând mărimile pe care le acesta le foloseşte. Exemple de condiţii de funcţionare: presiune şi temperatură ambiante, câmp electromagnetic, forţă gravitaţională, pantă, variaţii în alimentare (tensiune, frecvenţă, armonice), radiaţii, şocuri şi vibraţii. Trebuie luate în seamă atât variaţiile statice cât şi cele dinamice ale acestor condiţii.

condiţii de funcţionare de referinţă / *reference operating conditions / conditions de fonctionnement de référence* / Domeniul condiţiilor de funcţionare ale unui dispozitiv în care influenţele mediului ambiant sunt neglijate.

condiţii de funcţionare (pentru măsurare) / *operating conditions (for measurement) / service [régime]* / Condiţii de măsurare în care tensiunile de alimentare sau semnalele în radiofrecvenţă, sau amândouă, sunt aplicate filamentului de încălzire şi tuturor electrozilor tubului.

condiţii de funcţionare (pentru un tub electronic) / *operating conditions (of an electronic tube) / conditions en fonctionnement (d'un tube électronique)* / Condiţii în care toate tensiunile de alimentare şi, dacă este necesar, toate semnalele sunt aplicate tubului.

condiţii de încercare / test conditions / conditions d'essais / Temperatura şi umiditatea atmosferei în vecinătatea probei sau temperatura şi natura lichidului (în cazul imersiunii într-un lichid) în momentul în care efectuează încercările. Notă: Este aproape imposibil de a reproduce condiţiile reale de mediu a căror natură sau dimensiune nu pot fi determinate cu exactitate, de aceea încercările sunt accelerate în majoritatea cazurilor, prin creşterea solicitărilor reale pentru a cunoaşte mai rapid rezultatele.

condiţii de măsurare la rece / *cold conditions [for measurement] / conditions de mesure à froid* / Condiţii de măsurare în care tubului nu i se aplică nici o tensiune de alimentare.

condiţii de mediu ⇐ condiţii ambiante, 2[condiţii de mediu] / *environmental conditions, 2[ambient conditions]* / *condi-*

tions d'environnement, 2[ambiantes] / Condiţie fizică, chimică sau biologică exterioară produsului, la care el este supus la un moment dat.

condiţii de referinţă / *reference conditions / conditions de référence* / Ansamblu adecvat de valori şi domenii de valori specifice ale mărimilor de influenţă pentru care sunt specificate cele mai mici erori admisibile ale unui instrument de măsurare.

condiţii de referinţă (ale mărimilor şi factorilor de influenţă) / *reference conditions (of influencing quantities and factors) / conditions de référence des grandeurs et des facteurs d'influence* / Ansamblul valorilor tuturor mărimilor şi factorilor de influenţă.

condiţii de serviciu / *service conditions / conditions de service* / Condiţii descrise de factorii de influenţă şi de modul de funcţionare la care este supus un echipament electric în timpul funcţionării sale reale, sau când este conectat, dar nu funcţionează.

condiţii de serviciu (ale unei maşini electrice rotative) / *service conditions (of an electrical rotating machine) / conditions de fonctionnement (d'une machine électrique tournante)* / Factori exteriori ca, de exemplu, amplitudinea, temperatura aerului, variaţiile tensiunii etc., care pot influenţa funcţionarea unei maşini electrice rotative.

condiţii de utilizare (ale unui echipament) / *operational conditions (of an equipment) / conditions d'utilisation (d'un matériel)* / Mărimi de influenţă rezultând din condiţiile de funcţionare normală, din valorile extreme expectate pentru condiţiile de funcţionare normală şi din condiţiile legate de apariţia evenimentelor iniţiatoare ipotetice ale centralei.

condiţii la rece / *cold conditions / conditions à froid* / Condiţie realizată când echipamentul a fost scos de sub tensiune un timp suficient de lung pentru a permite revenirea acestuia la temperatura ambiantă.

condiţii limită de funcţionare / *limit conditions of operation / conditions limites de fonctionnement* / Ansamblul domeniilor de măsurare şi al intervalelor nominale de funcţionare pentru care sunt specificate calităţile de funcţionare.

condiţii nominale de funcţionare / *rated operating conditions / conditions assignées de fonctionnement* / Ansamblul domeniilor de măsurare specificate pentru caracteristicile funcţionale şi domeniile de funcţionare specificate pentru mărimile de influenţă, în interiorul cărora variaţiile sau erorile de funcţionare ale unui aparat sunt exprimate şi determinate.

condiţii normale de funcţionare / *normal operating conditions / conditions normales de fonctionnement* / Domeniul condiţiilor de funcţionare stabilite pentru un dispozitiv în care acesta trebuie să funcţioneze în limite de precizie specificate.

condiţionare [fază a unei încercări] / *conditioning [part of a test] / épreuve* / Expunerea unei probe condiţiilor de mediu în scopul stabilizării proprităţilor probei înainte de măsurări.

condiţionare (a unei epruvete) / *conditioning (of a specimen) / conditionnement (d'une éprouvette)* / Expunerea unei epruvete într-un mediu caracterizat prin anumite condiţii (temperatură, umiditate relativă etc.) pe o durată dată.

condiţionare (a unei probe pentru măsurări) / *conditioning (of a specimen for measurement) / conditionnement (d'un spécimen pour les mesures)* / Expunerea unei probe la o atmosferă care are o umiditate relativă specificată sau imersia completă în apă sau într-un alt lichid la o temperatură specificată şi pentru o durată determinată.

conducere a proiectului / *project management / gestion de projet* / Ansamblul activităţilor privind planificarea şi controlul unui proiect.

conducere (a unui tren sau a unui vehicul) / *driving (of a train or of a vehicle)* / *conduite (d'un train ou d'un vehicle)* / Ansamblu de manevre ce se execută asupra dispozitivelor de comandă ale echipamentelor de tracţiune şi de frânare ale unui tren sau ale unui vehicul, pentru a se asigura pornirea, reglarea vitezei şi frânarea.

conducere automată / *automatic train operation* / *conduite automatique* / Mod de conducere în care mişcarea trenului este comandată automat, fără intervenţia unui conductor, care dacă este prezent nu exercită decât funcţii de supraveghere.

conducere de către un singur agent / *single-manning* / *conduite à un seul agent* / Mod de conducere în care un singur conductor ocupă cabina de conducere a trenului, prevăzută în acest scop.

conducere manuală / *manual operation* / *conduite manuelle* / Mod de conducere în care conducerea trenului sau a vehiculului necesită prezenţa unui conductor la bord.

conducere multiplă / *assisted operation* / *conduite multiple* / Mers în care trenul este remorcat sau împins de către mai multe vehicule motoare, conduse fiecare de personal propriu.

conducere pe bază de prognoză a unui sistem electroenergetic / *management forecast of a system* / *gestion prévisionnelle d'un réseau* / Stabilire şi verificare ale programelor de producere, stocare şi furnizare a energiei electrice, precum şi analiză a diagramei sistemului cu scopul de a asigura alimentarea sarcinilor prevăzute, cu costuri minime şi cu siguranţa necesară într-o perioadă determinată de timp, într-un sistem dat, ţinând cont de condiţiile exterioare existente sau previzibile.

conducerea unui sistem energetic / *power system management* / *conduite du réseau* / Ansamblu al operaţiilor de coordonare a unităţilor de producere, transport şi distribuţie în vederea asigurării furnizării energiei electrice şi termice în condiţii de siguranţă şi de cost minim date.

conductanţă → conductanţă (electrică)

conductanţă (a unui rezistor ideal) / *conductance (of an ideal resistor)* / *conductance (d'une résistance idéale)* / Inversa rezistenţei unui rezistor ideal.

conductanţă (echivalentă) / *(equivalent) conductance* / *conductance (équivalente)* / Partea reală a unei admitanţe complexe.

conductanţă (electrică) / *(electric) conductance* / *conductance (électrique)* / Inversa rezistenţei electrice.

conductanţă inversă / *back conductance* / *conductance inverse* / Inversa rezistenţei inverse.

conductanţă în sens direct / *forward conductance* / *conductance directe* / Inversa rezistenţei directe.

conductanţă mutuală / *mutual conductance* / *pente (d'un tube électronique)* / Transconductanţă între electrodul de ieşire şi electrodul de comandă.

conductanţă (proprie) de electrod / *electrode conductance* / *conductance d'électrode* / Componenta reală a admitanţei de electrod.

conductă [relaţie] / *pipe* / *conduit* / Mecanism de comunicare între procese ce implementează o relaţie de tip "producător-consumator", utilizând fişiere FIFO.

conductă continuă de-a lungul unui tren (electric) ⇐ cablu de trecere [cu acuplări] / *train line* / *ligne de train* / Conductor care se întinde de-a lungul întregii lungimi a fiecărui vagon al trenului, prevăzut cu cuple electrice pentru menţinerea continuităţii electrice între toate vagoanele.

conductă de aer / *air pipe* / *canalisation d'air* / Structură separată destinată ataşării de o maşină, în scopul ghidării aerului de răcire care intră sau iese din maşină.

conductă de încălzire / *heating train line* / *conduite de chauffage* / Conductor electric dispus de-a lungul unui tren, pentru alimentarea instalaţiilor de încălzire şi a

altor servicii auxiliare, pentru fiecare vagon.

conductă (pentru cabluri) ⇒ canal (pentru cabluri)

conductibilitate (electrică) [proprietate] / *conductivity [qualitative meaning]* / *conductibilité (électrique) [propriété]* / Proprietatea unui mediu sau a unui material de a permite – într-o măsură mai mare sau mai mică – trecerea unui curent electric de conducţie sub acţiunea unui câmp electric. Notă: Se exprimă cantitativ prin mărimea numită *conductivitate*.

conductivimetru (pentru un reactor nuclear) / *conductivity meter (for a nuclear reactor)* / *conductivimètre (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu măsurând con-ductivitatea unui lichid, în general a apei, caracteristică pentru calitatea lichidului asociat funcţionării unui reactor nuclear.

conductivitate (a unui conductor izotrop) / *conductivity (of an isotrope conductor)* / *conductivité (d'un conducteur isotrope)* / Conductivitate electrică independentă de direcţia liniilor de curent, fiind o mărime scalară, egală cu raportul dintre valorile absolute ale densităţii de curent şi intensităţii câmpului electric. $\sigma = |J| / |E|$).

conductivitate (electrică) / *(electric) conductivity* / *conductivité (électrique)* / Mărime de material scalară (în cazul mediilor izotrope) sau tensorială (în cazul mediilor anizotrope) al cărui produs prin câmpul electric este egal cu componenta densităţii curentului de conducţie care se anulează odată cu câmpul.

conductivitate de tip *n* / *n-type conductivity* / *conductivité de type n* / Conductivitate electrică a unui semiconductor datorată mişcării electronilor produşi de donori.

conductivitate de tip *p* / *p-type conductivity* / *conductivité de type p* / Conductivitate electrică a unui semiconductor datorată mişcării golurilor produse de acceptori.

conductivitate indusă prin bombardament / *bombardment-induced conductivity* / *conductibilité induite par bombardement* / Creşterea numărului de purtători de sarcină în materiale semiconductoare sau izolatoare, obţinuţi prin bombardament electronic.

conductivitate relativă [în procente] / *conductivity per cent* / *conductivité relative [en pour-cent]* / Conductivitatea este inversa rezistivităţii, exprimată în acest caz sub formă de raport procentual.

conductivitate termică / *thermal conductivity* / *conductivité thermique* / În regim staţionar, cantitatea de căldură transmisă prin conducţie într-un corp, prin unitatea de suprafaţă, în unitatea de timp, pe o grosime unitate, la o diferenţă de temperatură de 1 K.

conductor, 1[substanţă sau mediu; pl: conductori] ⇐ conductor electric / *conductor, 1[substance or medium]* / *conducteur, 1[substance ou milieu]* / Substanţă sau mediu în care – sub acţiunea unui câmp electric – poate apărea un curent electric de conducţie semnificativ pentru aplicaţiile considerate. Notă: În conductori există purtători de sarcină liberi.

conductor, 2[component; pl: conductoare] / *conductor, 2[component]* / *conducteur, 2[composant]* / Component – fabricat din materiale conductoare – care permite trecerea curentului electric de conducţie, asigurând astfel o legătură electrică, necesară funcţionării unei instalaţii sau unui echipament electric. Notă: Un conductor poate fi asociat cu o izolaţie corespunzătoare.

conductor (al unei linii electrice) / *conductor (of a line)* / *conducteur (d'une ligne)* / Parte a unei linii electrice care are funcţia specifică de a transporta curentul.

conductor (al unei linii electrice aeriene) / *conductor (of an overhead line)* / *conducteur (d'une ligne aérienne)* / Conductor sau ansamblu de conductoare neizolate unele faţă de celelalte, destinate transportului de curent electric.

conductor (al unei plăci imprimate) / *conductor (of a printed board)* / *con-*

ducteur (d'une carte imprimée) / Pistă conductoare individuală a unei imprimări conductoare.

conductor (al unui circuit imprimat) / *conductor (of a printed circuit)* / *conducteur (d'un circuit imprimé)* / Orice traseu conductor singular al unei imprimări conductoare a circuitului.

conductor bimetalic ⇒ conductor mixt

conductor de egalizare de potenţial (al unui echipament medical) / *potential equalization conductor (of a medical equipment)* / *conducteur d'égalisation des potentiels (d'un équipement médical)* / Conductor destinat conectării între părţi conductoare atât exterioare echipamentului, cât şi aparţinând acestuia, pe de o parte, şi o bară de egalizare de potenţial, pe de altă parte.

conductor de legare la pământ / *earth (ing) conductor* / *(conducteur de) terre* / Conductor de impedanţă slabă, care asigură o conexiune electrică între un anumit punct al echipamentului, instalaţiei sau sistemului electroenergetic şi o priză de legare la pământ.

conductor de lumină ⇒ ghid de lumină

conductor de ocolire (al unei linii electrice aeriene) / *jumper, 1[overhead lines]* / *bretelle* / Porţiune scurtă de conductor, care nu se află sub tensiune mecanică, destinat să asigure legătura electrică între două panouri adiacente ale unei linii electrice aeriene.

conductor de ocolire (al unui repartitor) ⇒ fir de ocolire

conductor de pământ funcţional / *functional earth conductor* / *conducteur de terre fonctionnelle* / Conductor legat sau destinat a fi legat la o bornă de legare la pământ funcţională.

conductor de protecţie / *protective conductor <PE>* / *conducteur de protection <PE>* / Conductor utilizat ca mijloc de protecţie împotriva atingerilor accidentale în caz de defect, prin conectarea electrică a oricăreia din următoarele părţi: mase, elemente conductoare, borna principală de legare la pământ, priza de pământ, punctul sursei de alimentare legat la pământ sau la un punct neutru artificial.

conductor de protecţie [linii electrice aeriene] / *earth wire, 1[overhead lines]* / *câble de garde* / Conductor legat la pământ la câţiva sau la toţi stâlpii, în general (dar nu neapărat) suspendat deasupra conductoarelor de fază în scopul de a asigura o anumită protejare contra loviturilor de trăsnet.

conductor de protecţie adiţional / *additional protective earth conductor* / *conducteur supplémentaire de protection* / Conductor conectat între borna de pământ de protecţie adiţională şi un sistem de protecţie exterior.

conductor de traversare / *seal wire [UK]* / *traversée de courant* / Fir sau panglică metalică, făcând parte dintr-un electrod de intrare (al lămpii), fixate în lopăţică, având o dilatare cât mai apropiată de cea sticlei lopăţicii sau a balonului.

conductor din aliaj de aluminiu / *all aluminium alloy conductor* / *conducteur en alliage d'aluminium* / Conductor torsadat ale cărui fire sunt din aliaj de aluminiu.

conductor din aluminiu / *all aluminium conductor* / *conducteur en aluminium* / Conductor torsadat ale cărui fire sunt din aluminiu.

conductor din aluminiu întărit cu aliaj de aluminiu / *alloy reinforced aluminium conductor* / *conducteur aluminium-alliage d'aluminium* / Conductor întărit având fire din aluminiu cu unul sau mai multe fire din aliaj de aluminiu dispuse simetric în cadrul configuraţiei de fire torsadate.

conductor din aluminiu întărit cu oţel / *steel reinforced aluminium conductor* / *conducteur aluminium-acier* / Conductor întărit având unul sau mai multe straturi de fire din aluminiu, torsadate în jurul unui miez din fire din oţel galvanizat (AlOL).

conductor din aluminiu întărit cu oţel acoperit cu aluminiu / *aluminium clad steel reinforced aluminium conductor* / *conducteur aluminium-acier gaine d'aluminium* / Conductor întărit având fire din aluminiu, cu unul sau mai multe fire din oţel acoperit cu aluminiu dispuse simetric în cadrul configuraţiei de fire torsadate.

conductor dublu ⇒ fascicul dublu (de conductoare)

conductor electric ⇒ conductor, 1[substanţă sau mediu; pl: conductori]

conductor (electric) [calificativ] / *conductive [qualifier]* / *conducteur, 3[qualificatif]* / Caracterizează un mediu care poate fi parcurs de un curent de conducţie semnificativ, sub acţiunea unui câmp electric.

conductor electronic / *(electronic) conductor* / *conducteur (électronique)* / Conductor în care conducţia electrică este datorată preponderent deplasării electronilor liberi.

conductor elementar / *conductor element* / *conducteur élémentaire* / Parte a unui conductor; ansamblul unor astfel de părţi cuprinde conductoare elementare conectate în paralel.

conductor expandat / *expanded conductor* / *conducteur expansé* / Conductor în care câteva fire interne au fost omise sau înlocuite de fire nemetalice mai uşoare, pentru a se obţine o mărire a diametrului.

conductor extern / *external conductor* / *conducteur externe* / Cablu flexibil, cordon, miez conductor sau conductor având una din părţi exterioară dispozitivului de comandă sau aparatului în sau pe care dispozitivul de comandă este montat.

conductor fasciculat ⇒ fascicul de conductoare

conductor flotant / *flying lead [pigtail]* / *conducteur flottant [queue de cochon]* / Conductor prevăzut pentru conectarea dispozitivului, o extremitate fiind conectată în mod permanent de către fabricant.

conductor funie cu fire profilate / *segmental conductor* / *conducteur à âme segmentée* / Conductor a cărui suprafaţă relativ netedă este obţinută prin folosirea, pentru stratul exterior, a firelor a căror secţiune are forma unui segment de coroană circulară.

conductor integrat / *integrated conductor* / *conducteur intégré* / Conductor aflat în interiorul unui dispozitiv de comandă sau care se utilizează la racordarea permanentă a bornelor sau a conexiunilor unui dispozitiv de comandă.

conductor intern / *internal conductor* / *conducteur interne* / Cablu flexibil, miez conductor sau conductor care nu este nici extern nici integrat.

conductor întărit ⇒ conductor mixt

conductor la nivel / *flush conductor* / *conducteur affleurant* / Conductor a cărui suprafaţă exterioară se află în acelaşi plan cu suprafaţa suportului izolant.

conductor masiv (al unei linii aeriene) / *solid conductor (of a line)* / *conducteur massif (d'une ligne)* / Conductor constituit dintr-o singură sârmă.

conductor mixt ⇐ conductor bimetalic ⇐ conductor întărit / *reinforced conductor* / *conducteur mixte* / Conductor torsadat care conţine fire din două materiale diferite, în scopul îmbunătăţirii caracteristicilor sale mecanice.

conductor multifilar [funie sau liţat] ⇒ fascicul de conductoare

conductor multifilar torsadat (al unei linii electrice aeriene) / *stranded conductor, 1[of a line]* / *conducteur câblé* / Conductor constituit din mai multe sârme neizolate între ele, înfăşurate în elice în straturi concentrice alternative.

conductor principal / *main conductor* / *conducteur principal* / Conductor unic sau un ansamblu de mai multe conductoare parcurs de curentul total al uneia din faze.

conductor profilat (al unei linii aeriene) / *shaped conductor (of an overhead line)* /

conducteur profilé / Conductor a cărui secţiune nu este circulară.

conductor triplu ⇒ fascicul triplu (de conductoare)

conductor tubular (al unei linii) / *hollow conductor (of a line)* / *conducteur creux* / Conductor tubular constituit din sârme sau segmente înfăşurate în elice, uneori în jurul sârmelor de rigidizare.

conductor unic [de fază] / *single conductor* / *conducteur unique* / Conductor care constituie el însuşi o fază a liniei.

conducţie (electrică) / *(electric) conduction* / *conduction (électrique)* / Procesul fizic al transmisiei sarcinii electrice prin corpuri (numite conductoare electrice), care devin astfel sediul unui curent electric de conducţie. Notă: Din punct de vedere microscopic, procesul de conducţie corespunde componentei ordonate a mişcării purtătorilor de sarcină liberi la scară atomică (electroni, găuri, ioni), faţă de mediul conductor, constituit din particule legate în atomi şi molecule, care au deplasări mutuale limitate şi pot avea, de asemenea, o mişcare macroscopică de antrenare (de ansamblu).

conducţie autoîntreţinută în gaze ⇐ conducţie autonomă în gaze / *self-maintained gas conduction* / *conduction gazeuze autonome* / Conducţie electrică în gaze pentru care purtătorii de sarcină necesari sunt generaţi fără ajutorul unui agent ionizant extern. Notă: Această generare poate avea loc în mediu sau la frontiera lui.

conducţie autonomă în gaze ⇒ conducţie autoîntreţinută în gaze

conducţie electronică / *electron conduction* / *conduction par électrons* / Conducţie într-un semiconductor, datorată deplasării electronilor reţelei cristaline sub acţiunea unui câmp electric.

conducţie ionică / *ionic conduction* / *conduction ionique* / Conducţie într-un mediu conductor, datorită deplasării continue de ioni provocată de un aport permanent de energie din exterior.

conducţie în gaze =! descărcare electrică (într-un gaz) [conducţie] / *gas conduction* / *conduction gazeuse* / Conducţie electrică într-un mediu gazos ionizat. Notă: Din punct de vedere microscopic conducţia e asigurată de deplasarea ordonată a electronilor şi ionilor liberi, relativă la restul mediului.

conducţie în salturi / *saltatory conduction* / *conduction saltatoire* / Conducţie de-a lungul fibrelor mielinizate de la un nod Ranvier la altul, realizată în salturi şi având ca efect creşterea vitezei de conducţie. Notă: Conducţia între noduri vecine se face prin intermediul unei unde electromagnetice, exterioară fibrelor.

conducţie neautoîntreţinută în gaze ⇐ conducţie neautonomă în gaze / *non-self-maintained gas conduction* / *conduction gazeuse non autonome* / Conducţie electrică în gaze, pentru care purtătorii de sarcină sunt generaţi şi cu ajutorul unui agent ionizant extern.

conducţie neautonomă în gaze ⇒ conducţie neautoîntreţinută în gaze

conducţie prin goluri / *hole conduction* / *conduction par trous* / Conducţie într-un semiconductor datorată deplasării golurilor reţelei cristaline sub acţiunea unui câmp electric.

conducţie termică / *heat conduction* / *conduction thermique* / Transfer de căldură rezultat din interacţiunea dintre moleculele adiacente, în interiorul unei entităţi constituite din solide sau fluide.

condus de evenimente / *event-driven* / *déterminé par événement* / Caracteristică a sistemelor de operare în timp real în care momentul planificării pentru execuţie a proceselor este determinat de producerea unui eveniment.

(a) conecta, 1[conductori] / *(to) connect* / *connecter* / A lega conductori în vederea realizării unui contact electric între ei.

(a) conecta, 2[calculatoare]/ *(to) connect* / *connecter* / Operaţie prin care două calculatoare intră în contact, stabilesc o

legătură de date şi transferă informaţii între ele.

(a) conecta (echipamente) / *(to) plug in* / *brancher [rajouter]* / Operaţie prin care două echipamente de tehnică de calcul intră în contact mecanic, electric şi funcţional. Notă: Operaţia de conectare se face conform unui scenariu bine stabilit (redactat sub forma unor instrucţiuni de conectare sau instalare) şi poate să necesite folosirea unor cabluri şi conectori auxiliari.

(a) (se) conecta (la un sistem de calcul) / *(to) login* / *entrer (dans un système) [authentification]* / Operaţie ce constă în identificarea apelantului care cere nişte servicii de la un sistem de calcul. Notă: Apelantul foloseşte o linie de comunicaţie pentru a cere conectarea la sistemul gazdă, el trebuind să furnizeze numele şi parola sa. Acest mecanism permite controlul accesului neautorizat în sistem, evidenţa timpului de utilizare de către diferiţi utilizatori şi controlul permisiunii de acces a acestora la diferite resurse ale sistemului de calcul (în special la anumite fişiere la care trebuie restricţionat accesul).

conectare (a motoarelor) ⇒ cuplare (a motoarelor)

(cu) conectare automată / *auto-login* / *connexion automatique [authentification]* / Tehnică de acces la un calculator aflat într-o reţea, care permite ca un utilizator să se conecteze la acesta fără a mai furniza codul de autorizare.

conectare în paralel ⇐ conexiune în paralel / *parallel connection* / *couplage (en) parallèle* / Conectarea mai multor dispozitive astfel încât toate să fie puse sub aceeaşi tensiune.

conectare în serie ⇐ conexiune în serie / *series connection* / *couplage (en) série* / Conectarea mai multor dispozitive astfel încât toate să fie parcurse de acelaşi curent.

conectat ⇒ on-line [engleză]

conectivitate (a sistemelor) / *connectivity* / *connectivité des systèmes* / Capacitatea unui sistem de calcul de a intra în legătură cu alte sisteme de calcul. Notă: În prezent, toate sistemele de calcul oferite pe piaţă se pot conecta în reţea; cu un deceniu în urmă, conectivitatea unui calculator era un atu în plus în lupta comercială pentru impunerea unui sistem pe piaţă.

conectoare de sarcină / *charging connectors* / *connecteurs de charge* / Conectoare utilizate la legarea unei baterii de acumulatoare la un încărcător, putând fi conectate şi deconectate manual.

conector, 1[component indivizibil] / *connector, 1[undivisible component]* / *connecteur, 1[composant indivisible]* / Component situat la extremitatea conductoarelor cu scopul de a permite conectarea sau deconectarea lor (realizarea unor legături electrice şi desfacerea acestora) cu un alt component pereche.

conector, 2[pereche de conectoare cuplate] / *appliance coupler* / *connecteur, 2[paire de connecteurs accouplés]*/ Dispozitiv care permite efectuarea conectării unui cablu suplu cu un echipament, conţinând o priză de reţea şi un soclu al conectorului.

conector, 3[simbol într-o organigramă] / *connector, 2[flowchart symbol]* / *renvoi d'organigramme* / Simbol pentru scheme de prelucrare care marchează întreruperea şi respectiv reluarea unei linii de flux.

conector (al unei maşini electrice) ⇐ mufă de cablu (a unei maşini electrice) / *cable coupler (of an electrical machine)* / *connecteur (d'une machine électrique)* / Tip de conexiune de ieşire în care conductoarele exterioare şi interioare ale maşinii sunt conectate prin intermediul unui dispozitiv constituit dintr-o fişă şi o priză.

conector (al unui echipament de calcul) / *connector [plug]* / *connecteur* / Dispozitiv care permite conectarea a două cabluri între ele, sau a unui cablu cu un

echipament de calcul. Notă: O conexiune se realizează utilizând doi conectori ce se pot cupla unul cu celălalt (de obicei, unul se numeşte conector "mamă", iar celălalt conector "tată").

conector BNC / *BNC connector / connecteur BNC* / Tip de conector, de formă cilindrică, utilizat în special pentru conectarea cablurilor coaxiale.

conector cu fişă plată / *flat push-on connector / connecteur à languette* / Asamblarea unei fişe plate şi a unei mufe permiţând legarea, după dorinţă, a unui miez conductor sau a unui conductor la un dispozitiv de comandă, la alt miez sau alt conductor.

conector de lampă / *(lamp) connector / connecteur (de lampe)* / Dispozitiv compus din contacte electrice convenabil izolate şi montate la conductori supli, care asigură legătura lămpii la circuitul electric de alimentare dar nu şi fixarea sa mecanică.

conector de precizie de laborator =. CPL / *laboratory precision connector / connecteur de précision de laboratoire* / Conector de precizie fără suport izolant destinat utilizării în asociere cu liniile de transmisiune etalon având ca dielectric aerul.

conector general de precizie =. CGP / *general precision connector / connecteur général de précision* / Conector de precizie care comportă un suport izolant integrat şi toate elementele constitutive necesare de uz general, capabil de a suporta conductorul interior al unei linii coaxiale fără suportul conectorului de precizie de laborator.

conector mamă / *female connector / connecteur femelle* / Tip de conector folosit pentru conectarea cablurilor pe care se fac transmisii de date. Notă: În general, echipamentele "slave" sunt prevăzute cu conectoare mamă (de exemplu, modemurile), iar calculatorul este prevăzut cu conectoare tată.

conector (optic) / *optical fibre connector / connecteur (optique)* / Dispozitiv destinat asigurării continuităţii transmisiei dintre fibrele optice, în mod normal fixat pe un aparat sau la extremitatea unui cablu optic, permiţând conectarea şi deconectarea unui cablu optic.

conector tată ⇒ mufă tată

conexiune, 1[legătură între conductoare] / *connection, 1[junction between conductors] / connexion, 1[raccordement entre conducteurs]* / Legătură între conductoare realizată prin conectare.

conexiune, 2[mod de conectare] ⇐ conexiune a circuitelor ⇐ cuplaj, 4[mod de conectare] / *connection, 2[mode of connecting] / connexion, 2[mode de raccordement]* / Mod de conectare între conductoare sau dispozitive. Exemple: în serie, în paralel, în triunghi, în stea.

conexiune, 3[component sau circuit] ⇐ legătură electrică / *connection, 3[component or circuit] / connexion, 3[composant ou circuit]* / Conductor sau circuit destinat conexiunii bornelor sau altor conductoare.

conexiune, 4[asociere temporară a canalelor de transmisiune] ⇐ lanţ de conexiune / *connection, 4[temporary association of transmission channels]/ chaîne de connexion* / Asociere de canale de transmisiune sau de circuite de telecomunicaţii, de organe de selecţie şi de alte unităţi funcţionale, stabilită pentru realizarea unui transfer de semnale în reţea, între două sau mai multe puncte, în serviciul unei singure comunicaţii.

conexiune a circuitelor ⇒ conexiune, 2[mod de conectare]

conexiune automată secvenţială / *automatic sequential connection / connexion automatique séquentielle* / Serviciu complementar furnizat într-un serviciu public de date pentru conectarea automată, într-o succesiune predeterminată, a terminalelor de date ale fiecărei adrese ale unui ansamblu specificat la un terminal unic şi o adresă specificată.

conexiune completă ⇐ lanţ de conexiune completă / *complete connection / chaîne de connexion complète* / Conexiune care leagă terminalele utilizatorilor.

conexiune conductoare / *conductive connection / liaison conductrice* / Conexiune prin care poate trece un curent depăşind curentul de scurgere admis.

conexiune cu broşe ⇐ conexiune cu ştifturi / *pin type bond / connexion goupillée* / Conexiune electrică ale cărei două extremităţi sunt fixate prin presiune în găurile prevăzute în capetele şinelor la joantă.

conexiune cu ştifturi ⇒ conexiune cu broşe

conexiune de comutator / *exchange connection / connexion de commutateur* / Conexiune care traversează un comutator între două sau mai multe accese ale acestuia.

conexiune de date / *data connection / connexion de données* / Legătură stabilă între două calculatoare (noduri adiacente), care poate asigura transmiterea de informaţii fără erori între acestea; presupune împărţirea fluxului de date în cadre (la emiţător) şi recompunerea cadrelor (la receptor), precum şi controlul sincronizării între emiţător şi receptor.

conexiune de electrod (a unui tub electronic) / *lead-in wire (of an electronic tube) / connexion d'électrode (d'un tube électronique)* / Conductor care conectează un electrod la un circuit extern.

conexiune de ieşire / *termination (of a winding) / connexion de sortie* / Dispozitiv de racordare a conductoarelor interne care ies dintr-o maşină la conductoarele exterioare.

conexiune echipotenţială ⇐ legătură echipotenţială (a unei înfăşurări) / *equalizer [equipotential connection] / connexion équipotentielle* / Conexiune realizată între două puncte ale unei înfăşurări pentru reducerea la minimum a oricărei diferenţe de potenţial nedorite între aceste puncte.

conexiune electrică a şinelor / *rail joint bond / connexion électrique de rails* / Conductor care are scopul de a asigura continuitatea electrică a şinelor în dreptul unei joante.

conexiune fizică / *hardwired connection / connexion physique* / Conexiune între două echipamente de calcul care presupune existenţa unui cablu fizic între acestea; de exemplu, se spune despre un calculator că este conectat fizic la o reţea dacă acel calculator are ataşat un cablu conectat electric la reţeaua respectivă.

conexiune inversă ⇒ reacţie

conexiune în furcă / *fork connection / couplage en fourche* / Mod de conexiune hexafazat a înfăşurării unui transformator de convertor pe partea diodelor, comportând o stea interioară cu trei ramuri prevăzute fiecare cu câte două prelungiri de lungimi egale cu cele ale ramurilor, bornele celor şase prelungiri fiind situate în vârfurile unui hexagon regulat.

conexiune în paralel ⇒ conectare în paralel

conexiune în poligon / *polygon connection / connexion en polygone* / 1. Conexiune a unor aparate polifazate în care fazorii constituie un poligon închis cu *m* laturi, ordinea laturilor fiind ordinea de secvenţă a fazelor. 2. Conexiune a înfăşurărilor care constă în legarea la un punct comun a câte unei extremităţi a fiecărei înfăşurări, conductoare sau aparate corespunzătoare fiecărei faze, cealaltă extremitate fiind destinată conectării la conductorul corespunzător al reţelei.

conexiune în serie ⇒ conectare în serie

conexiune în stea / *star connection / connexion (en étoile)* / 1. Conexiune a unor aparate polifazate în care toate fazele prezintă un nod comun. 2. Conexiune a înfăşurărilor în care o extremitate a fiecărei înfăşurări de fază a unui transformator sau a unei bobine de inductanţă polifazată, sau fiecare înfăşurare de aceeaşi tensiune nominală pentru transformatoarele sau bobinele de inductanţă monofazate, constituind un grup polifazat, este conectată la un punct comun,

punctul neutru, cealaltă extremitate fiind legată la borna de linie corespondentă.

conexiune în stea echivalentă conexiunii în triunghi / *star connection equivalent to a delta connection / montage en étoile équivalent au montage en triangle* / Conexiune în stea care, pentru o aceeaşi excitaţie şi cu aceeaşi tensiune, produce acelaşi curent într-un circuit extern ca şi conexiunea în triunghi.

conexiune în triunghi / *delta connection / connexion (en) triangle* / Conexiune în serie a înfăşurărilor de fază ale unui transformator sau ale unei bobine de inductanţă trifazată, sau a înfăşurărilor cu aceeaşi tensiune nominală a transformatoarelor sau a bobinelor de inductanţă monofazate, constituind un grup trifazat, astfel efectuată încât să realizeze un circuit închis.

conexiune în triunghi deschis / *open-delta connection / connexion en triangle ouvert* / Conexiune în serie de înfăşurări, în care înfăşurările de fază ale unui transformator trifazat sau înfăşurările de aceeaşi tensiune nominală ale transformatoarelor monofazate, constitund un grup trifazat, sunt conectate în triunghi fără închiderea acestuia la unul din vârfuri.

conexiune în zig-zag / *zig-zag connection / connexion en zig-zag* / Conexiune a înfăşurărilor în care o extremitate a fiecărei înfăşurări de fază a unui transformator sau a unei bobine de inductanţă polifazată este legată la un punct comun, punctul neutru, fiecare înfăşurare de fază comportând două părţi în care sunt induse tensiuni defazate. Notă: Cele două părţi au în mod normal acelaşi număr de spire.

conexiune între straturi / *interlayer connection / connexion entre couches* / Conexiune electrică între imprimările conductoare ale diferitelor straturi ale unei plăci imprimate multistrat.

conexiune Leblanc ⇐ sistem Leblanc / *Leblanc connection / montage Leblanc* / Mod de conexiune a înfăşurărilor unui transformator trifazat care permite transformarea unui sistem de tensiuni trifazate într-un sistem bifazat sau invers.

conexiune numerică / *digital connection / connexion numérique* / Conexiune care permite transferul semnalelor numerice.

conexiune pentru serviciul de noapte / *night service connection / renvoi des lignes (du réseau public) pour le service de nuit* / Într-o instalaţie de abonat cu posturi suplimentare, dispoziţie prevăzută pentru dirijarea apelurilor sosite pe linile reţelei publice după orele de serviciu spre unul sau mai multe posturi de noapte.

conexiune permanentă / *permanent connection / liaison permanente* / Conexiune care poate fi realizată sau întreruptă numai cu ajutorul unei scule.

conexiune prin circuit normal închis ⇒ alimentare prin circuit normal închis

conexiune rece ⇒ legătură rece

conexiune RNIS / *ISDN connection / connexion RNIS* / Conexiune care traversează o reţea numerică cu integrare de servicii (RNIS) între două sau mai multe interfeţe specificate ale reţelei.

conexiune RNIS punct cu punct / *point-to-point ISDN connection / connexion RNIS point à point* / Conexiune RNIS stabilită între două interfeţe specificate.

conexiune RNIS punct-cu-multipunct / *point-to-multipoint ISDN connection / connexion RNIS point à multipoint* / Conexiune RNIS stabilită între o interfaţă specificată şi mai multe alte interfeţe specificate.

conexiune Scott ⇐ sistem Scott / *Scott connection / montage Scott* / Mod de interconectare a înfăşurărilor a două transformatoare monofazate care permite transformarea unui sistem de tensiuni trifazate într-un sistem bifazat sau invers.

conexiune sudată [în tracţiunea electrică] / *welded bond / connexion soudée [en traction électrique]* / Conexiune electrică ale cărei extremităţi sunt sudate pe capetele şinelor la o joantă.

conexiune transversală / *through connection / connexion transversale* / Co-

nexiune electrică între imprimările conductoare ale celor două fețe opuse ale unei plăci imprimate.

conexiune transversală cu fir / *wire through connection* / *connexion transversale à fil* / Conexiune transversală realizată folosind un fir conductor trecut printr-o gaură a unei plăci imprimate.

conferință telefonică ⇐ comunicație teleconferință / *conference call* / *communication de conférence* / Comunicație cu adrese multiple în care semnalele emise de un terminal oarecare sunt recepționate simultan de toate celelalte terminale. Note: Ordinea în care terminalele sunt autorizate să transmită trebuie să facă obiectul unui acord mutual.

confeti / *chad* / *confetti* / Bucăți dintr-un suport de date, detașate în urma executării perforațiilor.

configurație / *configuration* / *configuration* / Componența unei rețele de calculatoare sau a unui sistem de calcul precizată prin natura, numărul, interconexiunile și caracteristicile esențiale ale unităților sale funcționale.

configurație a conductoarelor / *conductor configuration* / *armement* / Dispunere geometrică a conductoarelor de fază în raport cu suportul.

configurație a diagonalelor simple / *bracing system* / *triangulation* / Mod de dispunere a barelor în construcția unui stâlp cu diagonale simple.

configurație a diagonalelor simple în romb / *double warren redundant support* / *triangulation en losange* / Configurație a diagonalelor simple sub forma unor romburi cu întăriturl exterioare acestora.

configurație (a echipamentelor) / *hardware configuration* / *configuration des matériels* / Totalitatea resurselor fizice (permanente) ale unui sistem și modul în care acestea sunt conectate între ele. Notă: Aceste resurse pot fi: procesoare (este important cum sunt interconectate, la ce memorii au acces, cum schimbă informații), memorii (interesează câte module există, ce capacitate are fiecare, ce mecanisme de gestiune sunt oferite prin hardware), echipamente periferice (discuri, benzi magnetice, cum sunt conectate la cuploare, cum fac acces la memorie, ce adrese au și cum produc întreruperi), interfețe de rețea etc. Sistemul de operare trebuie să gestioneze aceste resurse, deci configurația la un moment dat trebuie să fie corect reflectată în structurile de date ale sistemului. Unele sisteme de operare nu permit modificarea configurației în timpul executării lor, astfel încât, la aceste sisteme, adăugarea unui nou disc presupune oprirea sistemului, reconfigurarea nucleului și repornirea sistemului care gestionează o nouă configurație. Anumite aplicații au de suferit dacă se oprește sistemul. Tehnicile moderne "plug and play" tind să soluționeze această problemă.

configurație a perforațiilor / *hole pattern (in punch-card operations)* / *configuration de trous* / Ansamblu de perforații care reprezintă date.

configurație a unei rețele / *system configuration* / *configuration d'un réseau* / Grupare permanentă sau temporară a structurilor elementare similare sau diferite ale unei rețele electrice.

configurație (a unui sistem de calcul) / *(system) configuration* / *configuration (d'un système)* / Totalitatea resurselor de care dispune la un moment dat un sistem de calcul și modul în care acestea sunt organizate. Exemple de resurse sunt: procesoare, echipamente periferice, memorie internă, memorie intermediară, memorii auxiliare, suport pentru comunicații cu alte sisteme de calcul. Notă: Mai multe echipamente periferice pot fi cuplate pe același controler sau pe cuploare diferite. Un echipament se poate conecta pe o interfață serială sau pe multiplexor (iar în anumite situații pe o interfață paralelă), modul de control fiind diferit. Din configurație pot face parte diferite ierarhii de memorii. Comunicațiile cu alte sisteme

de calcul se pot baza pe tehnologii diverse, interfețele de rețea fiind componente importante ale configurațiilor actuale. În anumite cazuri se poate identifica o *configurație minimală* (minimul de resurse necesar pentru a face funcționarea posibilă) și o *configurație maximală* (cantitatea maximă de resurse ce pot fi controlate de sistem). Unele sisteme de operare permit modificarea dinamică a configurației sistemului de calcul, în timp ce altele necesită reconfigurarea nucleului sau activități de administrare cu ocazia modificărilor configurației.

configurație de găurire / *hole pattern (in a printed board)* / *configuration de perçage* / Dispunere a tuturor găurilor pe o placă imprimată.

configurație de referință / *reference configuration* / *configuration de référence* / Combinație de grupuri funcționale și de puncte de referință care definesc un aranjament posibil al unei rețele de telecomunicații. Notă: O configurație de referință poate servi, de exemplu, alocării caracteristicilor funcționale.

configurație dublă a diagonalelor simple / *double warren* / *triangulation double* / Configurație a diagonalelor simple pe două rânduri încrucișate.

configurație fișă-racord-fișă / *plug-adaptor-plug configuration* / *configuration fiche-racord-fiche* / Set de conectoare care conține două fișe cuplate prin intermediul unui racord, cuplajul mecanic efectuându-se între fișe și racord.

configurație fișă-soclu / *plug-socket configuration* / *configuration fiche-embase* / Set de conectoare care conține o fișă și un soclu, mecanismul de cuplare și cel de aliniere optică fiind autonome în fiecare jumătate a conectorului.

configurație în delta / *delta configuration* / *armement en delta* / Configurație în care conductoarele de fază ale unui circuit sunt situate în vârfurile unui triunghi isoscel a cărui bază nu este neapărat orizontală.

configurație în K a diagonalelor simple / *K bracing* / *triangulation en K* / Configurație a diagonalelor simple sub forma literei K rotită cu 90 de grade.

configurație în plan orizontal / *horizontal configuration* / *armement en nappe horizontale* / Dispunere pe stâlp a conductoarelor de fază astfel încât să fie situate în același plan orizontal.

configurație în plan vertical / *vertical configuration* / *armement en drapeau* / Configurație în care conductoarele de fază ale unui circuit sunt situate aproximativ în același plan vertical.

configurație în plan vertical dublu circuit / *double circuit vertical configuration* / *armement en double drapeau* / Configurație în care fiecare dintre cele două circuite, ambele în configurație verticală, sunt dispuse de o parte și de alta a stâlpului.

configurație punct la punct / *point to point configuration* / *configuration point par point* / Topologie de interconectare a calculatoarelor în care fiecare calculator este conectat în mod direct (și nu prin alte calculatoare) cu fiecare calculator al rețelei. Notă: Configurațiile punct la punc au avantajul unei viteze sporite de transfer (nefiind necesară operația de rutare a datelor), dar necesită un consum de cabluri de conectare mult sporit.

configurație semiorizontală / *semi-horizontal configuration* / *armement en nappe voûte* / Variantă a configurației în plan orizontal în care faza centrală este situată puțin mai sus sau mai jos față de cele două faze laterale.

configurație semiverticală / *semi-vertical configuration* / *armement semi-vertical* / Variantă a configurației în plan vertical în care faza centrală este deplasată lateral.

configurație semiverticală dublu circuit / *double circuit semi-vertical configuration* / *armement en tonneau* / Varianta a configurației în plan vertical dublu circuit

în care fazele centrale sunt deplasate lateral.

configurație simplă a diagonalelor simple / *single warren* / *triangulation simple* / Configurație a diagonalelor simple pe un singur rând.

configurație triplă a diagonalelor simple / *triple warren* / *triangulation triple* / Configurație a diagonalelor simple pe trei rânduri încrucișate.

configurație triunghiulară / *triangular configuration* / *armement en triangle* / Configurație în care conductoarele de fază ale unui circuit sunt situate în vârfurile unui triunghi a cărui bază nu este neapărat orizontală.

confinare ⇒ anvelopă (a unui reactor nuclear)

(a) **confirma** / *(to) acknowledge* / *accuser réception* / Operația prin care o stație receptoare informează o stație emițătoare că se poate începe o transmisie, sau că ultima transmisie s-a încheiat fără erori.

confirmare / *handshake* / *rendez-vous* / Acordul corespondenților privind modul de utilizare a legăturii de date în cursul negocierii căreia, două calculatoare sau echipamente de comunicație (cum ar fi modemurile), schimbă între ele diferite informații legate de caracteristicile legăturii ce urmează a fi stabilită: viteza de transmisie, protocolul utilizat, modul de corecție a erorilor etc. Notă: Confirmarea poate fi hardware (prin semnale electrice transmise între corespondenți), sau software (prin transmiterea anumitor informații de control ce indică stabilirea conexiunii de date).

confirmare de remitere / *delivery confirmation* / *confirmation de remise* / Serviciu complementar oferit utilizatorilor care informează terminalul de date asupra emiterii unui pachet anume la adresa indicată.

confirmare negativă / *negative acknowledgment (NAK)* / *accusé de réception négative* / Cod de control al modului în care un echipament receptor a primit datele de la emițător. Notă: Codul NAK, având valoarea zecimală 21 în codul ASCII, odată trimis de către receptor spre emițător, semnalează acestuia că recepția s-a făcut cu erori.

confirmare pozitivă / *(positive) acknowledgment (ACK)* / *accusé de réception (positive)* / Cod de control care permite unui receptor să notifice stației emițătoare fie că receptorul este liber să primească date, fie că datele primite au fost recepționate fără erori. Notă: Caracterul ACK are codul 6 în tabela ASCII, și este invizibil pentru utilizator, fiind gestionat de programul de comunicație.

conflict / *contention* / *conflit* / Situatie existentă când două sau mai multe stații tind să emită simultan pe același canal de transmisiune partajat sau când două stații care corespondează în mod normal între ele în simplex încearcă să emită în același timp.

conflict de acces / *access contention* / *conflit d'accès* / Situația în care nu se pot satisface simultan mai multe cereri adresate unei terminații de rețea la un acces multiplu.

conform / *compliant* / *conformément* / Conformitatea cu anumite standarde este o cerință economică majoră pe care trebuie să o respecte pachetele de programe de bază și de aplicații, ca și echipamentele, pentru a se asigura portarea ușoară a aplicațiilor sau a programelor utilitare.

conformitate (a unei curbe) / *conformity (of a curve)* / *conformité (d'une courbe)* / Pentru o curbă, gradul de apropiere față de o curbă caracteristică specificată (de exemplu: liniară, logaritmică, parabolică, cubică, rădăcină pătrată etc.) Note: 1. Se măsoară, în general, în termeni de *neconformitate* și se exprimă în termeni de *conformitate*; de exemplu, abaterea maximă între o curbă medie și o curbă specificată. Curba medie este determinată după două sau mai multe parcurgeri complete ale domeniului de măsurare în fiecare direcție. Fără specificație contrară,

valoarea de conformitate se referă la intervalul de măsurare de ieşire. 2. Ca specificaţie caracteristică de funcţionare, conformitatea trebuie însoţită de un calificativ. În absenţa acestuia, se subînţelege *conformitate independentă*. 3. Liniaritatea constituie un caz particular, dar frecvent, al conformităţii, atunci când curba specificată este o linie dreaptă.

conformitate independentă / *independent conformity / conformité indépendante* / Abatere maximă a caracteristicii efective (media valorilor citite la creştere şi la descreştere) faţă de o curbă specificată, în aşa fel poziţionată încât să reducă la minim abaterea maximă.

conformitate la extremităţi / *terminal-based conformity / conformité basée sur les extrémités* / Abatere maximă a caracteristicii efective (media valorilor citite la creştere şi la descreştere) faţă de o curbă specificată, care coincide pentru cele două valori extreme ale domeniului de măsurare cu caracteristica respectivă.

conformitate la zero / *zero-based conformity / conformité basée sur le zéro* / Abatere maximă a caracteristicii efective (media valorilor citite la creştere şi la descreştere) faţă de o curbă specificată, poziţionată astfel încât, pe de-o parte, cele două curbe să coincidă pentru valoarea minimă a domeniului de măsurare, pe de altă parte, să reducă la minim abaterea maximă.

congestie ⇒ supraîncărcare

congestionare [în telegrafie] ⇐ supraîncărcare [în telegrafie] / *overflow [in telegraphy] / débordement [en télégraphie]* / Redirecţionare a unor apeluri şi mesaje de către reţea către o poziţie desemnată în vederea unei retransmisiuni ulterioare când conexiunea spre postul chemat nu poate fi stabilită.

congestionare a unui semnal / *signal spill-over / débordement de signal* / În semnalizarea în curent alternativ, parte a unui semnal care, într-o conexiune cu mai multe secţiuni, trece de la o secţiune la alta înainte de întreruperea la recepţie.

conjugare (a modurilor de frânare) / *blended braking / conjugaison (de modes de freinage)* / Operaţie care are ca efect cumularea forţelor de frânare caracteristice mai multor moduri de frânare, aşa încât forţa totală obţinută să fie egală cu cea necesară la momentul respectiv.

conjugat (complex) / *(complex) conjugate / conjugué (complexe)* / Numărul complex $c^* = a\text{-}jb$, asociat numărului complex $c = a+jb$. Note: 1. Conjugatul numărului complex $c = |c|e^{j\varphi}$ este $c^* = |c|e^{-j\varphi}$. 2. Noţiunea de "*conjugat*" se poate aplica unei mărimi scalare, vectoriale sau tensoriale complexe şi unei matrice de elemente complexe.

conjuncţie / *conjunction / intersection* / Operaţie booleeană al cărei rezultat are valoarea booleeană 1 dacă şi numai dacă fiecare operand are valoarea booleeană 1.

consecutiv / *consecutive / consécutif* / Într-un proces, caracterizează două evenimente care urmează unul după altul fără ca între ele să se producă un alt eveniment.

conservare a luminanţei / *conservation of radiance / conservation de la luminance* / Proprietate a unui sistem optic pasiv conform căreia raportul L/n^2 dintre luminanţa energetică L şi pătratul indicelui de refracţie n nu poate creşte de-a lungul traiectului unui fascicul optic. Notă: Mărimea L/n^2 ar fi un invariant, dacă pierderile prin absorbţie, reflexie şi difuzie ar fi nule.

conservare a unui etalon / *conservation of a measurement standard / conservation d'un étalon* / Ansamblul operaţiilor necesare menţinerii caracteristicilor metrologice ale unui etalon între limite convenabile. Notă: Operaţiile cuprind în mod curent o etalonare periodică, o stocare în condiţii adecvate şi anumite precauţii pe durata utilizării.

conservator de ulei / *oil conservator / conservateur d'huile* / Dispozitiv care,

permițând libera dilatare a uleiului unui transformator, evită contactul uleiului cald din cuvă cu aerul exterior, în scopul întârzierii alterării acestuia și al reducerii la minim a efectelor nefavorabile ale condensării.

consistență / *consistency* / *consistence* / Proprietate a unei baze de date care se referă la faptul că datele conținute nu sunt contradictorii. Notă: Consistența unei baze de date este asigurată prin constrângerile de integritate (aserțiuni care se aplică informațiilor din baza de date, și care trebuie să fie întotdeauna adevărate).

consolă, 1[sens general]⇒ pupitru

consolă, 2[în sisteme informatice] / *console [visual display unit]* / *console de visualisation* / Stație de lucru destinată comunicației directe a operatorului cu sistemele de calcul de talie mare ("mainframes") în trecut. Oferea privilegii deosebite persoanei care avea acces la tastatura sa. Notă: În UNIX și în alte sisteme de operare moderne, operatorul (*superuser*) își realizează privilegiile la orice terminal prin furnizarea parolei corecte, consola fiind terminalul de la care s-a lansat sistemul. În UNIX consolei i se asociază fișierul special /dev/console. Din motive de securitate a sistemului, activitatea de administrare se poate limita la un terminal plasat într-un loc sigur. În cazul microcalculatoarelor și al calculatoarelor personale, ecranul și tastatura primesc numele de *consolă* și în unele sisteme de operare li se asociază un nume de *pseudo-echipament*.

consolă, 3[în telecomunicații] ⇒ pupitru (de comandă)

consolă, 4[în tracțiune electrică] / *cantilever [in electric traction]* / *console [en traction électrique]* / Suport constituit din unul sau mai multe brațe transversale, fixate pe un stâlp.

consolă (a unei linii aeriene) / *bracket (of an overhead line)* / *potelet* / Suport fixat de exteriorul unei clădiri sau de orice altă construcție.

consolă articulată / *hinged cantilever* / *console articulée* / Consolă fixată pe suportul său, așa încât să permită deplasarea longitudinală și o anumită deplasare verticală a firului de contact.

consolă operator ⇒ pupitru de comandă (al unui sistem)

consolă terminală / *end bracket [UK]* / *console terminale* / Braț sau reazem atașat de carcasa unei mașini, destinat susținerii unui lagăr.

consonanță / *consonant combination* / *consonance* / Grup de două sau trei consoane care pot fi pronunțate în cadrul unei singure emisii vocale, când este precedat sau urmat de o vocală.

constanta <k> (a unui releu) / *constant <k> (of a relay)* / *constante <k> (d'un relais)* / Constanta prin care trebuie multiplicat curentul de bază pentru a obține valoarea curentului la care se rapotrează precizia curentului minim de funcționare.

constanta lui Boltzmann / *Boltzmann constant* / *constante de Boltzmann* / Constanta gazelor perfecte raportată la o moleculă, exprimată prin raportul dintre constanta gazelor perfecte R și numărul lui Avogadro: $k = 1{,}380658 \cdot 10^{-23}$ J/K (valoare admisă în 1986). Notă: Este o constantă fizică universală care exprimă, conform cu mecanica statistică, legătura logaritmică dintre entropia S a unui sistem aflat într-o stare macroscopică de energie totală dată și numărul Ω al stărilor microscopice distincte disponibile sub forma: $S = k \cdot \ln\Omega$.

constanta lui Faraday <F> / *Faraday constant<F>* / *constante de Faraday <F>* / Constantă universală definită de sarcina electrică necesară pentru a descompune prin electroliză un echivalent-gram de electrolit. $F = 96485{,}309$ C/mol (valoare admisă în 1986).

constanta lui Planck <h> / *Planck('s) constant <h>* / *constante de Planck <h>* / Constantă care intervine în formula $E = h$

ν, unde E este energia unui foton, iar ν frecvenţa undei asociate. Notă: Adesea se operează cu constanta $\hbar = h/2\pi$. $h = 6{,}6260755 \cdot 10^{-34}$ J·s (valoare admisă în 1986).

constanta lui Rydberg / *Rydberg constant* / *constante de Rydberg* / Constantă prin care se exprimă frecvenţa liniilor unei serii spectrale.

constantă a unui contor / *constant of a meter* / *constante d'un compteur* / Energie sau cantitate de electricitate corespunzătoare unei rotaţii complete a discului unui contor, definită de asemenea prin numărul de rotaţii ale discului pe unitatea de energie sau de cantitate de electricitate.

constantă a unui contor de energie reactivă / *constant of a var-hour meter* / *constante d'un varheuremètre* / Coeficient exprimând relaţia dintre energia reactivă măsurată de un contor şi deplasarea unghiulară corespunzătoare a discului acestuia, în mod uzual măsurat în varh/rotaţii sau rotaţii/kvarh.

constantă a unui indicator de maxim <K> / *constant K of a maximum demand indicator* / *constante d'un indicateur de maximum <K>* / Coeficient cu care trebuie multiplicată citirea în diviziuni arbitrare pentru obţinerea valorii puterii corespunzătoare (active sau reactive).

constantă (a unui instrument de măsurare) / *constant (of a measuring instrument)* / *constante (d'un instrument de mesurage)* / Factor sau coeficient cu care trebuie multiplicată indicaţia directă a unui aparat de măsurare pentru obţinerea valorii indicate a mărimii măsurate sau a unei mărimi utilizabile în calculul valorii mărimii măsurate. Note: 1. Aparatele de măsurare cu calibre multiple şi care nu comportă decât un singur afişaj au mai multe constante corespunzând, de exemplu, diferitelor poziţii ale unui mecanism selector. 2. Constanta de valoare unitară nu mai este, în general, indicată pe aparat.

constantă de accelerare a unei maşini (sau a unui grup de maşini) / *acceleration constant of a machine (or group of machines)* / *constante d'accélération d'une machine (ou d'un groupe de machines)* / Timpul fictiv necesar aducerii unei maşini sau unui grup de maşini electrice din repaus la viteza nominală sub cuplul constant corespunzător regimului nominal, egal cu raportul dintre dublul energiei cinetice şi puterea activă nominală. În cazul unui compensator sincron, se înlocuieşte puterea activă nominală cu puterea aparentă nominală.

constantă de acumulare a energiei cinetice / *stored-energy constant* / *constante d'énergie cinétique* / Raportul dintre energia cinetică acumulată în rotorul care se roteşte la viteza nominală şi puterea aparentă nominală sau produsul dintre valorile nominale ale curentului şi ale tensiunii, în cazul maşinilor de curent continuu.

constantă de atenuare / *attenuation equivalent* / *équivalent d'atténuation* / Mărime indicând atenuarea produsă de un strat constituit dintr-o substanţă de referinţă, care ar realiza aceeaşi atenuare cu stratul considerat, dacă ar fi plasată într-un fascicul de calitate de radiaţie specifică şi în condiţii geometrice specificate. Notă: Echivalentul de atenuare este exprimat în termeni de grosime a substanţei de referinţă, în general în milimetri.

constantă de atenuare lineică ⇒ coeficient de atenuare lineică <α>

constantă de debit al expunerii $<\Gamma_\delta>$ [învechit] / *exposure rate constant $<\Gamma_\delta>$ [deprecated]* / *constante de débit d'exposition $<\Gamma_\delta>$ [déconseillé]* / Pentru un nuclid emiţător de radiţii X sau gama, raportul dintre produsul debitului expunerii $\left(\frac{dx}{dt}\right)_\delta$ datorat fotonilor de energie superioară lui δ la o distanţă dată l de această sursă cu pătratul acestei distanţe şi activitatea A a unei surse punctuale din

acest nuclid: $\Gamma_\delta = \frac{l^2}{A} \cdot \left(\frac{dx}{dt}\right)_\delta$. Constanta debitului expunerii se exprimă în $R \cdot m^2 h^{-1} \cdot Ci^{-1}$ sau un alt multiplu adecvat al acestei unități. Notă: Se admite că atenuarea în sursă și în lungul distanței l este neglijabilă. În cazul radiului, se determină Γ pentru o grosime a filtrului de 0,5 mm de platină. Γ nu se raportează la activitatea nucleară, ci la masa izotopului ^{226}Ra, exprimându-se în $R \cdot m^2 h^{-1} \cdot g^{-1}$ sau alt multiplu adecvat al acestei unități.

constantă de defazare ⇒ coeficient de defazaj lineic <β>

constantă de dezintegrare ⇐ constantă radioactivă / *decay constant / constante de désintégration* / Pentru un radionuclid, probabilitatea, în unitatea de timp, ca unul din nucleele sale să se dezintegreze spontan. Aceasta se exprimă prin formula: $\lambda = \frac{1}{N} \cdot \frac{dN}{dt}$, în care N este numărul de nuclee existente la momentul t.

constantă de difuzie (a purtătorilor de sarcină) / *diffusion constant (of charge carriers) / constante de diffusion (des porteurs de charge)* / Raportul dintre densitatea curentului de difuzie și gradientul concentrației de purtători de sarcină.

constantă de energie cinetică a unui grup de mașini / *stored-energy constant of a set / constante d'énergie cinétique d'un groupe* / Raportul dintre energia cinetică acumulată în rotoarele tuturor mașinilor componente ale unui grup și puterea aparentă nominală a unei mașini specificate din acest grup.

constantă de fază lineică ⇒ coeficient de defazaj lineic <β>

constantă de formare / *shaping time constant / constante de mise en forme* / Constantă de timp relativă la lărgimea de bandă definind diferențiatoarele CR și integratoarele RC utilizate în amplificatoarele de impulsuri.

constantă de histerezis a miezului / *hysteresis core constant / constante hystérétique d'un noyau* / Într-un miez magnetic care funcționează în domeniul Rayleigh raportul dintre tangenta unghiului de pierderi magnetice prin histerezis și produsul valorii de vârf a curentului în bobina asociată miezului și rădăcina pătrată a inductivității bobinei: $\eta_i = \frac{tg\delta_h}{\hat{i}\sqrt{L}}$. Notă: - Relația dintre constanta histeretică a materialului η_B și constanta de histerezis a unui miez este: $\eta_i = \eta_B \sqrt{\frac{\mu_0 \mu_e^3}{V_e}}$, unde: V_e este volumul echivalent și μ_e permeabilitatea efectivă.

constantă de histerezis a unui material <η_B> / *hysteresis material constant* <η_B> / *constante hystérétique d'un matériau* <η_B> / Într-un material magnetic care funcționează în domeniul lui Rayleigh, raportul dintre factorul de pierderi magnetice prin histerezis și valoarea de vârf a inducției magnetice: $\eta_B = \frac{tg\delta_h}{\mu_r \hat{B}}$

constantă de histerezis radiometric / *radiometrical hysteresis coefficient / coefficient d'hystéresis radiométrique* / Raportul dintre pragul de revenire și pragul de acționare.

constantă de multiplicare ⇒ factor de multiplicare

constantă de multiplicare efectivă ⇒ factor de multiplicare efectiv <k_{eff}>

constantă de multiplicare infinită ⇒ factor de multiplicare infinit <k_∞>

constantă de propagare lineică ⇒ coeficient de propagare lineic <γ>

constantă de timp / *time constant / constante de temps* / Timpul necesar pentru a atinge $1 - 1/e = 0{,}632\ldots$ din valoarea totală a creșterii sau descreșterii semnalului de ieșire al unui sistem liniar de ordinul întâi, rezultată prin aplicarea la intrare a unui semnal treaptă sau a unui impuls. Note: 1. Un răspuns în timp de acest tip este definit de $A(1\text{-}e^{-t/T})$ sau $Ae^{-t/T}$

(după caz), unde T este constanta de timp. 2. În sisteme de ordin superior, există o constantă de timp pentru fiecare din componentele de ordinul întâi ale sistemului. În diagrama Bode, frecvențele de frângere apar la $\omega=1/T$.

constantă de timp a acțiunii PD / *rate time / temps de dosage de dérivation* / Pentru un element cu acțiune compusă, proporțională și derivativă (acțiune PD) a cărui mărime de intrare este supusă unei variații cu viteză constantă, constanta de timp de derivare este timpul necesar pentru ca mărimea de ieșire să poată atinge o valoare dublă a variației pe care a suportat-o imediat după aplicarea semnalului de intrare.

constantă de timp a curentului de scurtcircuit ⇐ constantă de timp a indusului în scurtcircuit / *short-circuit time constant of primary windings / constante de temps du courant de court-circuit* / Timpul necesar componentei aperiodice, prezentă în curentul de scurtcircuit, pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa inițială, consecutiv unei variații bruște a condițiilor de funcționare, mașina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp a indusului în scurtcircuit ⇒ constantă de timp a curentului de scurtcircuit

constantă de timp a reactorului ⇐ perioadă a reactorului / *reactor time constant / constante de temps d'un réacteur* / Timpul necesar pentru ca densitatea fluxului de neutroni în reactor să varieze cu un factor *e*, crescând sau scăzând exponențial.

constantă de timp (a scurgerii) / *time constant (of leakage) / constante de temps (d'une fuite)* / Timpul necesar pentru egalizarea presiunilor diferențiale parțiale printr-o fisură, dacă viteza inițială de variație a acestei diferențe ar fi menținută la o valoare constantă.

constantă de timp aperiodică / *aperiodic time constant / constante de temps apériodique* / Constanta de timp a unei componente aperiodice, dacă aceasta este practic exponențială sau a exponențialei care o înfășoară, dacă prezintă o perioadicitate apreciabilă.

constantă de timp de derivare / *derivative-action time constant / constante de temps de dérivation* / Pentru un element cu acțiune diferențială (ideală) constanta de timp de acțiune derivativă este egală cu coeficientul acțiunii derivative, dacă mărimile de intrare și de ieșire au aceleași dimensiuni.

constantă de timp de descreştere / *decay time constant / constante de temps de décroissance* / Timpul necesar pentru ca amplitudinea adevărată a unei unde exponențiale unice să descrească până la *1/e* din valoarea sa.

constantă de timp de integrare / *integral-action time constant / constante de temps d'intégration* / Pentru un element cu acțiune integrală, inversa coeficientului de acțiune integrală, dacă mărimile de intrare și ieșire au aceleași dimensiuni. Notă: Se mai poate defini ca timpul necesar mărimii de ieșire să atingă aceeași valoare cu cea a unei variații în treaptă a mărimii de intrare.

constantă de timp de integrare (într-o acțiune compusă PI) / *reset time [in PI-action] / temps de dosage d'intégration* / Pentru un element cu acțiune compusă, proporțională și integrală (o acțiune PI) a cărui mărime de intrare este supusă unei variații bruște și menținute, constanta de timp de integrare este timpul necesar pentru ca mărimea de ieșire să poată atinge o valoare dublă a variației pe care a suportat-o imediat după aplicarea treptei de intrare.

constantă de timp de intrare / *input time constant / constante de temps d'entrée* / Diferența dintre constanta de timp totală și constanta de timp internă de ieșire.

constantă de timp globală ⇒ constantă de timp totală

constantă de timp longitudinală în circuit deschis a circuitului amortizor echivalent / *direct-axis open-circuit equivalent damper circuit time constant / constante de temps longitudinale à circuit ouvert du circuit amortisseur équivalent* / Timpul necesar descreşterii componentei curentului indus în circuitul amortizor echivalent până la $1/\varepsilon = 0{,}368$ din valoarea sa iniţială, ca urmare a unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, înfăşurarea indusului fiind în circuit deschis, admiţând că înfăşurarea de excitaţie este de asemenea deschisă, iar maşina se roteşte cu viteza sa nominală.

constantă de timp longitudinală în circuit deschis a înfăşurării de excitaţie / *direct-axis open-circuit excitation winding time constant / constante de temps longitudinale à circuit ouvert de l'enroulement d'excitation* / Timpul necesar descreşterii componentei curentului indus în înfăşurarea de excitaţie până la $1/\varepsilon = 0{,}368$ din valoarea sa iniţială, ca urmare a unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, înfăşurarea indusului fiind în circuit deschis, admiţând că toate celelalte circuite ale rotorului sunt de asemenea deschise, iar maşina se roteşte cu viteza sa nominală.

constantă de timp longitudinală în scurtcircuit a circuitului amortizor echivalent / *direct-axis short-circuit equivalent damper winding time constant / constante de temps longitudinale en court-circuit du circuit amortisseur équivalent* / Timpul necesar descreşterii componentei curentului indus în circuitul amortizor echivalent până la $1/\varepsilon = 0{,}368$ din valoarea sa iniţială, ca urmare a unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, indusul fiind în scurtcircuit, admiţând că înfăşurarea de excitaţie este deschisă, iar maşina se roteşte cu viteza sa nominală.

constantă de timp longitudinală în scurtcircuit a înfăşurării de excitaţie / *direct-axis short-circuit excitation winding time constant / constante de temps longitudinale en court-circuit de l'enroulement d'excitation* / Timpul necesar descreşterii componentei curentului indus în înfăşurarea de excitaţie până la $1/\varepsilon = 0{,}368$ din valoarea sa iniţială, ca urmare a unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, indusul fiind în scurtcircuit, admiţând că toate celelalte circuite ale rotorului sunt deschise, iar maşina se roteşte cu viteza sa nominală.

constantă de timp proprie de ieşire / *residual time constant / constante de temps interne de sortie* / Constanta de timp a răspunsului mărimii de ieşire a unui traductor la o variaţie bruscă a curentului de comandă în condiţii de funcţionare specificate.

constantă de timp subtranzitorie în scurtcircuit bifazat pe o impedanţă dată sau în circuit deschis / *subtransient time-constant on two-phase short-circuit on a given impedance or on open-circuit / constante de temps subtransitoire sur court-circuit biphasé sur une impédance donée ou à circuit ouvert* / Cea mai mică dintre constatele de timp care se manifestă în scurtcircuit bifazat pe durata regimului tranzitoriu al curentului sau tensiunii unei maşini sincrone, componenta aperiodică fiind eliminată.

constantă de timp subtranzitorie în scurtcircuit monofazat pe o impedanţă dată sau în circuit deschis / *sub-transient time-constant on single-phase short-circuit on a given impedance or on open-circuit / constante de temps subtransitoire sur court-circuit monophasé sur une impédance donnée ou à circuit ouvert* / Cea mai mică dintre constantele de timp care se manifestă în scurtcircuit monofazat pe durata regimului tranzitoriu al curentului sau tensiunii unei maşini sincrone, componenta aperiodică fiind eliminată.

constantă de timp subtranzitorie în scurtcircuit trifazat pe o impedanţă dată sau în circuit deschis ⇐ constantă de timp subtranzitorie pe o impedanţă dată sau în

circuit deschis / *sub-transient time-constant on three-phase short-circuit on a given impedance or on open-circuit / constante de temps subtransitoire sur court-circuit triphasé sur une impédance donnée ou à circuit ouvert* / Cea mai mică dintre constantele de timp care se manifestă în scurtcircuit trifazat pe durata regimului tranzitoriu al curentului sau tensiunii unei maşini sincrone, componenta aperiodică fiind eliminată.

constantă de timp subtranzitorie longitudinală în circuit deschis / *direct-axis sub-transient open-circuit time constant / constante de temps subtransitoire longitudinale à circuit ouvert* / Timpul necesar compomentei cu amortizare rapidă a tensiunii indusului în circuit deschis, produsă de fluxul longitudinal, prezentă în primele perioade consecutive unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp subtranzitorie longitudinală în scurtcircuit / *direct-axis sub-transient short-circuit time constant / constante de temps subtransitoire longitudinale en court-circuit* / Timpul necesar componentei cu amortizare rapidă a curentului longitudinal al indusului în scurtcircuit, prezentă în primele perioade consecutive unei variaţii a condiţiilor de funcţionare, pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp subtranzitorie pe o impedanţă dată sau în circuit deschis ⇒ constantă de timp subtranzitorie în scurcircuit trifazat pe o impedanţă dată sau în circut deschis.

constantă de timp subtranzitorie transversală în circuit deschis / *quadrature-axis sub-transient open-circuit time constant / constante de temps subtransitoire transversale à circuit ouvert* / Timpul necesar componentei cu amortizare rapidă a tensiunii indusului în circuit deschis, produsă de fluxul transversal, prezentă în primele perioade consecutive unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp subtranzitorie transversală în scurtcircuit / *quadrature-axis sub-transient short-circuit time constant / constante de temps subtransitoire transversale en court-circuit* / Timpul necesar componentei cu amortizare rapidă a curentului transversal al indusului în scurtcircuit, prezentă în primele perioade consecutive unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp termică (a unui detector termic) / *thermal time constant (of a thermal detector) / constante de temps thermique (d'un détecteur thermique)* / Timpul necesar pentru ca temperatura unui detector termic să varieze cu 63,2 % din diferenţa totală dintre temperatura sa iniţială şi cea finală, atunci când este supus la o treaptă de temperatură în condiţii de disipare a puterii şi măsurat în condiţii de încercare specificate.

constantă de timp termică echivalentă / *thermal equivalent time constant / constante de temps thermique équivalente* / Constanta de timp care, înlocuind mai multe constante de timp individuale, determină aproximativ evoluţia temperaturii într-o înfăşurare, după o variaţie a curentului de tip treaptă.

constantă de timp totală ⇐ constantă de timp globală / *total time constant / constante de temps globale* / Constanta de timp a răspunsului mărimii de ieşire a unui traductor la o variaţie bruscă a tensiunii de comandă în condiţii de funcţionare specificate.

constantă de timp tranzitorie în scurtcircuit / *transient time-constant on short-*

circuit / *constante de temps transitoire sur court-circuit* / Cea mai mare dintre constantele de timp care se manifestă pe durata regimului tranzitoriu al curentului sau tensiunii unei maşini sincrone în scurtcircuit monofazat, bifazat sau trifazat, componenta periodică fiind eliminată.

constantă de timp tranzitorie longitudinală în circuit deschis / *direct-axis transient open-circuit time constant* / *constante de temps transitoire longitudinale à circuit ouvert* / Timpul necesar componentei cu amortizare lentă a tensiunii indusului cu circuit deschis, produsă de fluxul longitudinal, pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, consecutiv unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp tranzitorie longitudinală în scurtcircuit / *direct-axis transient short-circuit time constant* / *constante de temps transitoire longitudinale en court-circuit* / Timpul necesar componentei cu amortizare lentă a curentului longitudinal al indusului în scurtcircuit pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, consecutiv unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp tranzitorie pe o impedanţă dată / *transient time-constant on a given impedance* / *constante de temps transitoire sur une impédance donnée* / Cea mai mare dintre constantele de timp care se manifestă pe durata regimului tranzitoriu al curentului sau tensiunii unei maşini sincrone pe o impedanţă dată, componenta aperiodică fiind eliminată.

constantă de timp tranzitorie pe un circuit deschis / *transient time-constant on an open-circuit* / *constante de temps transitoire à circuit ouvert* / Cea mai mare dintre constantele de timp care se manifestă pe durata regimului tranzitoriu al curentului sau tensiunii unei maşini sincrone pe un circuit deschis, componenta aperiodică fiind eliminată.

constantă de timp tranzitorie transversală în circuit deschis / *quadrature-axis transient open-circuit time constant* / *constante de temps transitoire transversale à circuit ouvert* / Timpul necesar componentei cu amortizare lentă a tensiunii indusului cu circuit deschis, produsă de fluxul transversal, pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, consecutiv unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

constantă de timp tranzitorie transversală în scurtcircuit / *quadrature-axis transient short-circuit time constant* / *constante de temps transitoire transversale en court-circuit* / Timpul necesar componentei cu amortizare lentă a curentului transversal al indusului în scurtcircuit pentru a descreşte până la 1/e, respectiv 0,368 din valoarea sa iniţială, consecutiv unei variaţii bruşte a condiţiilor de funcţionare, maşina rotindu-se la viteza sa iniţială.

constantă de viteză a kermei în aer $<\Gamma_\delta>$ / *air kerma-rate constant* $<\Gamma_\delta>$ / *constante de débit de kerma dans l'air* $<\Gamma_\delta>$ / Pentru un radionuclid emiţător de fotoni, raportul dintre $l^2 \cdot \Gamma_\delta$ şi A, unde Γ_δ este viteza kermei în aer datorată fotonilor cu energii superioarelui δ la distanţa l de o sursă punctuală din acest nuclid de activitate A: $\Gamma_\delta = l^2 \cdot \frac{\Gamma_\delta}{A}$. Notă: Unitatea SI a constantei de viteză a kermei în aer este $m^2 \cdot J/kg$. Când se utilizează gray (Gy) şi becquerel (Bq), unitatea devine $m^2 \cdot Gy/Bq \cdot s$. Curie şi rad pot fi utilizate temporar, unitatea de măsură este: $1\ rad \cdot m^2/Ci \cdot s = \frac{10^{-12}}{3,7} \cdot m^2 \cdot J/kg$.

constantă dielectrică ⇒ permitivitate relativă

constantă electrică $<\varepsilon_0>$ ⇐ permitivitate (absolută) a vidului / *electric constant* /

constante électrique / Constanta scalară ε_0 care caracterizează forţele electrostatice exercitate între corpuri încărcate electric, astfel încât, în vid, pentru două sarcini electrice punctiforme Q_1 şi Q_2, situate la distanţa r, forţa electrostatică are valoarea: $F = \frac{1}{4\pi\varepsilon_0} \cdot \frac{|Q_1 \cdot Q_2|}{r^2}$, bazată pe legea lui Coulomb. Note: 1. În vid, produsul dintre constanta electrică şi câmpul electric $\boldsymbol{E}$ este egal cu inducţia electrică $\boldsymbol{D}$ astfel că: $\boldsymbol{D} = \varepsilon_0 \cdot \boldsymbol{E}$. 2. Constanta electrică este legată de constanta magnetică μ_0 şi de viteza undelor electromagnetice în vid c prin relaţia lui Maxwell: $\varepsilon_0\mu_0c^2 = 1$. 3. În Sistemul internaţional de unităţi (SI), ε_0 are valoarea exactă $8{,}854187817 \cdot 10^{-12}$ F/m.

constantă figurativă / *figurative constant* / *constante figurative* / Nume de dată rezervat pentru o anumită constantă într-un limbaj de programare dat.

constantă fizică / *physical constant* / *constante physique* / Mărime a cărei valoare rămâne neschimbată, cât timp nu se schimbă unitatea de măsură.

constantă gravitaţională / *gravitational constant* / *constante de gravitation* / Constantă fizică fundamentală, caracterizând câmpul gravitaţional şi având valoarea $G = 6{,}670... \cdot 10^{-11}$ N·m^2/kg^2.

constantă magnetică < μ_0 > ⇐ permeabilitate (absolută) a vidului / *magnetic constant* / *constante magnétique* / Constanta scalară μ_0 care caracterizează forţele electrodinamice exercitate între conductoare parcurse de curent, astfel încât, în vid, forţa lineică exercitată între două conductoare filiforme, paralele, rectilinii, de lungime infinită, situate la distanţa d şi parcurse de curenţii I_1 şi I_2 are valoarea: $\frac{F}{l} = \frac{\mu_0}{2\pi} \cdot \frac{|I_1 \cdot I_2|}{d}$. Note: 1. În vid, produsul dintre constanta magnetică şi câmpul magnetic $\boldsymbol{H}$ este egal cu inducţia magnetică $\boldsymbol{B}$, astfel că: $\boldsymbol{B} = \mu_0 \cdot \boldsymbol{H}$. 2. Constanta magnetică este legată de constanta electrică ε_0 şi de viteza undelor electromagnetice în vid c prin relaţia lui Maxwell: $\varepsilon_0\mu_0c^2 = 1$. 3. În Sistemul internaţional de unităţi (SI), constanta magnetică are valoarea exactă: $\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7}$ H/m.

constantă radioactivă ⇒ constantă de dezintegrare

constantă solară / *solar constant* / *constante solaire* / Iluminare energetică produsă de radiaţia solară extraterestră pe o suprafaţă perpendiculară pe razele solare la distanţa medie Pământ-Soare.

constantă specifică de radiaţie gama <Γ> / *specific gamma-radiation constant* <Γ> / *constante de rayonnement gamma spécifique* <Γ> / Pentru un nuclid care emite radiaţie gama, produsul dintre debitul de iradiere la o distanţă dată de la o sursă punctiformă care conţine acest nuclid şi pătratul acestei distanţe, raportat la activitatea sursei, atenuarea fiind neglijată.

constelaţie [în modulaţia numerică] / *signal constellation [in digital modulation]* / *constellation [en modulation numérique]* / Configuraţie de puncte care reprezintă grafic într-o diagramă amplitudine-fază un semnal modulat în modulaţia prin deplasare de amplitudine şi de fază cu n stări.

constrângere / *constraint* / *contrainte* / Predicat logic care este adevărat pentru toate informaţiile din baza de date. Exemple de constrângeri: simpla specificare a tipurilor datelor sau a subdomeniilor de valori, unicitatea valorilor dintr-un anumit câmp al înregistrărilor, "legarea" unei valori dintr-o înregistrare de o valoare dintr-o altă înregistrare (de obicei o cheie) etc.

consultare a arhivării / *retrieval of stored call account* / *consultation d'archivage* / Transmisiune a textului unui mesaj anterior la cererea unui abonat care a solicitat anterior o arhivare a mesajelor.

consum de putere (al unui releu) / *power consumption (of a relay)* / *consommation*

propre (d'un relais) / Putere absorbită de circuitele releului, exprimată în volt-amperi, în curent alternativ şi în waţi, în curent continuu pentru valorile nominale ale curentului sau ale tensiunii.

consum specific al unui vehicul motor termoelectric / *specific fuel consumption of a thermo-electric vehicle / consommation spécifique d'un véhicule thermoélectrique* / Raport între consumul de combustibil şi unitatea de prestaţie.

consum specific de electrod / *specific electrode consumption / consommation spécifique d'électrode* / Raportul dintre masa electrodului consumat şi masa de metal topit.

consum specific de energie / *specific energy consumption / consommation d'énergie massique* / Raportul dintre energia electrică utilizată în procesul tehnologic şi masa încărcăturii.

consum specific (de energie) al unui vehicul motor electric / *specific (energy) consumption of an electric vehicle / consommation spécifique (d'énergie) d'un véhicule électrique* / Raport între consumul de energie electrică şi unitatea de prestaţie. Consumul specific, pentru a fi complet, trebuie să includă în afară de unităţile de măsură pentru energie şi prestaţie şi indicarea punctului în care s-a măsurat energia.

consumator, 1[într-un sistem electroenergetic] / *consumer, 1[of a power system]* / *client* / Parte contractantă care primeşte energia electrică de la furnizor sau distribuitor.

consumator, 2[utilizator direct de energie electrică] / *(ultimate) consumer / usager, 1[d'énergie électrique]* / Parte contractantă care utilizează energia electrică cumpărată pentru propriile sale necesităţi.

consumator, 3[procedură în informatică] / *consumer, 2[procedure] / consommateur [procédure]* /1. Procedură asincronă care utilizează datele furnizate de alte proceduri asincrone. 2. Proces care consumă resurse temporare produse de un alt proces numit *producător*. Notă: De cele mai multe ori resursele consumate sunt date organizate sub formă de mesaje.

consumator la înaltă tensiune / *high-voltage consumer / client haute tension* / Consumator alimentat la înaltă tensiune.

consumator la joasă tensiune / *low-voltage consumer / client basse tension* / Consumator alimentat la joasă tensiune.

consumator la medie tensiune / *medium-voltage consumer / client moyenne tension* / Consumator alimentat la tensiune medie.

cont */account /compte* / Dreptul acordat unui utilizator de a beneficia de anumite resurse hardware şi software ale unei reţele, cu respectarea implicită a securităţii propriilor informaţii.

cont privilegiat / *privileged account / compte privilégié* / Cont corespunzător unui utilizator cu privilegii deosebite în sistem. Notă: Unele sisteme de operare acceptă o clasă largă de astfel de utilizatori (de exemplu RSX-11M), în timp ce în UNIX se presupune de regulă existenţa unui singur utilizator privilegiat (superuser) având numele *root*. Acesta este contul din care se administrează sistemul. Lucrând în acest cont superuserul are toate drepturile în sistem, putând schimba permisiunile de acces la diferite resurse ale utilizatorilor obişnuiţi, crea sau şterge utilizatori, permite sau interzice accesul în reţea etc.

contact, 1[sens general] / *contact, 1[general meaning] / contact, 1[au sens général]* / Atingere directă între două sau mai multe corpuri.

contact, 2[component] / *contact, 2[component] / contact, 2[composant]* / Element conductor al unui conector care se cuplează cu un element corespunzător pentru a asigura trecerea curentului electric.

contact (al unui aparat de comutare mecanică) / *contact (of a mechanical switching device) / contact (d'un appareil mécanique de connexion)* / Părţi conductoare destinate să stabilească continui-

tatea unui circuit atunci când se ating şi care, datorită mişcării lor relative în timpul manevrării, deschid şi închid un circuit sau – în cazul contactelor de rostogolire sau glisante – menţin continuitatea circuitului.

contact (al unui releu telefonic) / *contact (of a telephonic relay)* / *(élément de) contact (d'un relais téléphonique)* / Partea conductoare a unei lame cu contacte destinată stabilirii unui contact electric cu un element identic al unei alte lame cu contacte.

contact (al unui soclu de tub electronic) / *contact (of a electronic tube socket)* / *ressort de contact* / Element conductor ce asigură legătura electrică între terminalul tubului şi conexiunile exterioare.

contact auxiliar (al unui aparat de comutare) / *auxiliary contact (of a switching device)* / *contact auxiliaire (d'un appareil de connexion)* / Contact inclus într-un circuit auxiliar şi manevrat mecanic de aparatul de conexiune.

contact comandat secvenţial / *sequence-controlled contact* / *contact à séquence imposée* / Contacte dispuse astfel încât să opereze într-o ordine determinată.

contact cu automenţinere / *self-holding contact* / *contact de maintien* / Contact al unui releu prin care este alimentat pentru menţinere.

contact cu barieră de suprafaţă / *surface-barrier contact* / *contact à barrière de surface* / Contact metal-izolant-semiconductor, al cărui caracter redresor este dominat sau puternic influenţat de sarcina captată la suprafaţă şi în izolant.

contact cu barieră Schottky / *Schottky barrier contact* / *contact à barrière de Schottky* / Contact metal-semiconductor al cărui caracter redresor este puternic influenţat de diferenţa dintre lucrul de ieşire al celor două materiale, putând comporta un component metal-semiconductor de interfaţă.

contact cu două direcţii != contact de comutare

contact cu lame flexibile / *reed contact* / *contact à lames souples* / Ansamblu de contacte ale cărui elemente de contact sunt lame flexibile, parţial sau total din materiale magnetice, şi a căror mişcare relativă este provocată de către forţa magnetică acţionând direct asupra acestor lame.

contact cu poziţie neutră / *mid-position contact* / *contact de position neutre* / Într-un releu comutator, contact care operează în acelaşi mod, atunci când releul părăseşte poziţia neutră, îndreptându-se spre una din poziţiile extreme.

contact cu rupere bruscă / *snap-action contact* / *contact à déclic* / Contact care operează cu un salt al curentului de ieşire.

contact cu trei borne / *three-terminal contact* / *contact à trois bornes* / Combinaţie de trei elemente de contact care, într-o poziţie extremă se ating, iar în cealaltă sunt izolate.

contact de arc (electric) / *arcing contact* / *contact d'arc* / Contact prevăzut a prelua arcul electric în cazul comutărilor. Notă: Un contact de arc electric poate fi parte a unui contact principal, astfel concepută încât să se deschidă după şi să se închidă înaintea altui contact, denumit contact de lucru, cu scopul protejării acestuia din urmă faţă de acţiunea termică a arcului electric.

contact de blocare / *locking contact* / *(contact de) verrouillage* / Contact electric destinat să împiedice acţionarea unui aparat sau dispozitiv, în anumite condiţii.

contact de comandă / *control contact* / *contact de commande* / Contact inclus într-un circuit de comandă al unui aparat de comutare mecanică şi acţionat mecanic de acest aparat.

contact de comutare =! contact cu două direcţii / *change-over contact* / *contact à deux directions* / Combinare a două circuite de contact care conţin trei elemente de contact, unul din ele fiind comun celor două circuite de contact. Când unul din circuite este deschis, celălalt este închis şi invers.

contact de comutare cu poziţie neutră / *change-over (contact) with neutral position / contact à deux directions avec position neutre* / Contact de comutare prezentând o stare stabilă atunci când cele două circuite de contact sunt fie deschise, fie închise.

contact de comutare deschide-închide / *change-over break-before-make contact / contact à deux directions sans chevauchement* / Contact de comutare cu un circuit de contact care se deschide înaintea închiderii celuilalt.

contact de comutare în avans != contact de comutare închide-deschide

contact de comutare închide-deschide =! contact de comutare în avans / *change-over make-before-break contact / contact à deux directions avec chevauchement* / Contact de comutare cu un circuit de contact care se închide înaintea deschiderii celuilalt.

contact de deschidere (al unui aparat de comutare mecanică) ⇒ contact normal închis (al unui aparat de comutare mecanică)

contact de deschidere (al unui aparat mecanic de comutaţie) / *break contact (of a switching device) / contact à ouverture (d'un appareil de connexion)* / Contact de comandă sau auxiliar care este deschis când contactele principale ale aparatului mecanic de comutaţie sunt închise şi care este închis când aceste contacte sunt deschise.

contact de deschidere (al unui releu) ⇐ contact de repaus (al unui releu) ⇐ contact normal închis (al unui releu) / *break contact (of a relay) / contact de repos* / Contact deschis atunci când releul este în stare de lucru şi închis, atunci când releul este în stare de repaus.

contact de închidere (al unui aparat de comutare mecanică) ⇒ contact normal deschis (al unui aparat de comutare mecanică)

contact de închidere (al unui aparat mecanic de comutaţie) ⇐ contact normal deschis (al unui aparat mecanic de comutaţie) / *make contact (of a switching device) / contact à fermeture (d'un appareil mécanique de connexion)* / Contact de comandă sau auxiliar care este închis când contactele principale ale aparatului mecanic de comutaţie sunt închise şi care este deschis când aceste contacte sunt deschise

contact de închidere (al unui releu) ⇐ contact de lucru (al unui releu) ⇐ contact normal deschis (al unui releu) / *make contact (of a relay) / contact de travail* / Contact închis atunci când releul este în stare de lucru şi deschis, atunci când releul este în stare de repaus.

contact de legare la pământ / *earthing contact / contact de mise à la terre* / Contact special al unui aparat destinat să asigure legarea la pământ a unui circuit.

contact de lucru (al unui aparat) [nerecomandat] / *operating contact [deprecated] / contact de travail (d'un appareil) [désuet]* / Contact auxiliar al unui aparat care nu are decât o poziţie de repaus. Notă: Acest contact este deschis când aparatul este în poziţie de repaus (cu contactele principale deschise).

contact de lucru (al unui releu) ⇒ contact de închidere (al unui releu)

contact de repaus (al unui releu) ⇒ contact de deschidere (al unui releu)

contact de rostogolire / *rolling contact / contact roulant* / Contact al unui aparat de comutare mecanică, la care una din piesele de contact se rostogoleşte pe cealaltă.

contact de trecere (al unui releu) / *passing contact (of a relay) / contact de passage (d'un relais)* / Ansamblu de contacte, destinat să deschidă sau să închidă pentru scurt timp circuitul de contact corespunzător, atunci când releul îşi schimbă starea. Trecerea se poate produce numai la funcţionare sau numai la revenire sau la funcţionare şi revenire.

contact (electric) [fenomen] / *(electric) contact [phenomenon] / contact (élec-*

trique) [phénomène] / Contact accidental sau intenționat a două sau mai multe părți conductoare care stabilesc astfel o cale conductoare.

contact fără injecție (al unui detector cu semiconductor) / *non-injecting contact (of a semiconductor radiation detector)* / *contact sans injection (d'un semicteur)* / Contact pentru care densitatea purtătorilor de sarcină în materialul semiconductor adiacent nu se modifică în raport cu valoarea sa de echilibru.

contact glisant (contact alunecător) / *sliding contact* / *contact glissant* / Contact al unui aparat de comutare mecanică la care piesele se deplasează practic paralel cu suprafața de contact.

contact implantat / *ion-implanted contact* / *contact implanté* / Contact al detectorului constituit dintr-o joncțiune realizată prin implantare ionică.

contact imprimat / *printed contact* / *contact imprimé* / Porțiune de imprimare conductoare utilizată ca o parte a unui sistem de conectare.

contact în punte / *bridge-contact* / *contact à pont* / Contact care constă din două elemente fixe și o punte mobilă.

contact normal deschis (al unui aparat de comutare mecanică) / *"a" contact* / *contact à fermeture (d'un appareil mécanique de connexion)* / Contact de comandă sau auxiliar care este deschis când contactele principale ale apartului de comutare mecanică sunt deschise.

contact normal deschis (al unui aparat mecanic de comutație) ⇒ contact de închidere (al unui aparat mecanic de comutație)

contact normal deschis (al unui releu) ⇒ contact de închidere (al unui releu)

contact normal închis (al unui aparat de comutare mecanică) / *"b" contact* / *contact à ouverture (d'un appareil de connexion)* / Contact de comandă sau auxiliar care este închis când contactele principale ale aparatului de comutare mecanică sunt deschise.

contact normal închis (al unui aparat mecanic de comutație) ⇒ contact de deschidere (al unui aparat mecanic de comutație)

contact normal închis (al unui releu) ⇒ contact de deschidere (al unui releu)

contact ohmic (al unui detector cu semiconductor) / *ohmic contact (of a semiconductor radiation detector)* / *contact ohmique (d'un semicteur)* / Contact pur rezistiv care are o caracteristică tensiune-curent liniară pentru tot domeniul său de funcționare.

contact pasager / *impulse contact* / *contact d'impulsion* / Contact stabilit pentru a produce un impuls la fiecare funcționare a releului.

contact principal (al unui aparat de comutare mecanică) / *main contact (of a mechanical switching device)* / *contact principal (d'un appareil mécanique de connexion)* / Contact inclus în circuitul principal al unui aparat de comutare mecanică, prevăzut să suporte – în poziția închis – curentul din circuitul principal.

contact singular / *single contact* / *contact simple* / Contact în care elementele de contact se ating într-un singur punct.

contact umed / *wetted contact* / *contact mouillé* / Contact electric prin care circulă un curent continuu suficient pentru reducerea rezistenței de contact.

contacte de trecere / *transition contacts* / *contacts de passage* / Pereche de contacte pentru care există o impedanță de trecere în serie cu înfășurarea transformatorului și contacte.

contacte duble / *twin contact elements* / *contacts doublés* / Ansamblu format din două elemente de contact ale unui releu, montate pe aceeași lamă.

contacte la extremitatea plăcii imprimate / *edge board contacts* / *contacts d'extrémité de carte* / Serii de contacte imprimate pe marginile unei plăci imprimate ce sunt destinate racordării cu un conector lateral.

contacte principale (ale unui comutator de prize în sarcină) / *main contacts (of an on-load tap-changer)* / *contacts principaux (d'un changeur de prises en charge)* / Pereche de contacte care conduc curentul de traversare, fără impedanţă de trecere între înfăşurarea transformatorului şi contacte, şi care nu comută nici un curent.

contacte principale de rupere / *main switching contacts* / *contacts principaux de coupure* / Pereche de contacte, fără impedanţă de trecere între înfăşurarea transformatorului şi contacte, şi care întrerup curentul.

contactor [întreruptor mecanic] ⇒ întreruptor (mecanic)

contactor auxiliar / *contactor relay* / *contacteur auxiliaire* / Contactor folosit drept element de comandă.

contactor auxiliar cu acţionare instantanee / *instantaneous contactor relay* / *contacteur auxiliaire instantané* / Contactor auxiliar care funcţionează fără temporizare intenţionată.

contactor auxiliar cu acţionare temporizată / *time-delay contactor relay* / *contacteur auxiliaire temporisé* / Contactor auxiliar care are caracteristici de temporizare specificate.

contactor cu came / *camshaft contactor* / *contacteur à came* / Contactor ale cărui contacte principale sunt acţionate printr-un arbore cu came.

contactor cu deschidere automată / *automatic tripping contactor* / *contacteur à ouverture automatique* / Contactor electromagnetic prevăzut cu un releu pentru declanşarea contactorului în condiţii predeterminate.

contactor de comandă apt pentru separare / *control switch suitable for isolation* / *auxiliaire de commande apte au sectionnement* / Contactor de comandă, care – în poziţia declanşat – satisface cerinţele specificate pentru funcţia de separare. Notă: Astfel de contactoare de comandă sunt destinate să asigure un grad sporit de siguranţă pentru personalul care lucrează cu un echipamenent astfel comandat.

contactor de comandă (pentru circuite auxiliare de comandă) / *control switch (for control and auxiliary circuits)* / *auxiliaire de commande (pour circuits auxiliaires de commande)* / Aparat mecanic de conexiune a cărui funcţie este de a comanda manevrarea aparatajului de comutare, inclusiv semnalizarea, blocarea electrică etc. Notă: Un contactor de comandă constă dintr-unul sau mai multe elemente de contact cu un mecanism de acţionare comun.

contactor de frânare / *braking contactor* / *contacteur de freinage* / Contactor destinat să stabilească conexiunile unui circuit de frânare.

contactor de încălzire / *heating contactor* / *contacteur de chauffage* / Contactor care pune sub tensiune circuitele instalaţiei de încălzire şi/sau ale serviciilor auxiliare ale unuia sau mai multor vehicule.

contactor de priză / *tapping contactor* / *contacteur de prise* / Contactor conectat la o priză de reglare.

contactor de punere la pământ / *earthing contactor* / *contacteur de mise à la terre* / Contactor utilizat pentru punerea la pământ a unui circuit.

contactor de sfârşit de cursă / ... / *contacteur de fin de course* / Contactor de poziţie care intră în acţiune atunci când o parte mobilă atinge sfârşitul cursei normale.

contactor de trecere / *transition contactor* / *contacteur de passage* / Contactor care conduce curentul în timpul trecerii de la o priză a unui transformator la următoarea priză.

contactor de zăvorâre / *latched contactor* / *contacteur à accrochage* / Contactor prevăzut cu un dispozitiv de zăvorâre, care împiedică elementele sale mobile să revină la poziţia de repaus când dispozitivele de comandă îşi încetează acţiunea.

contactor electromagnetic / *electro-magnetic contactor* / *contacteur électromagnétique* / Contactor ale cărui contacte principale sunt acţionate printr-un electromagnet.

contactor electropneumatic / *electro-pneumatic contactor* / *contacteur électropneumatique* / Contactor ale cărui contacte principale sunt acţionate printr-un piston pneumatic comandat de o electrovalvă.

contactor (mecanic) / *(mechanical) contactor* / *contacteur (mécanique)* / Aparat de conectare mecanică având o singură poziţie de repaus, comandat altfel decât manual, capabil să stabilească, să suporte şi să întrerupă curenţi în condiţii normale ale circuitului, dar şi în condiţii de suprasarcină.

contactor (normal deschis) / *contactor, 1[normally open]* / *contacteur [normalement ouvert]* / Dispozitiv comandat altfel decât manual, având o singură poziţie de repaus care corespunde contactelor sale principale aflate în poziţia dechis, şi care este destinat în general manevrelor frecvente în sarcină.

contactor (normal închis) ⇒ ruptor

contactor (tripolar) [cu comandă independentă pe pol] / ... / *interrupteur à commande indépendante pôle par pôle* / Comutator sau întreruptor de putere la care funcţionarea fiecărui pol poate fi independentă faţă de funcţionarea celorlalţi poli.

contaminant / *contaminant* / *contaminant* / Substanţă străină prezentă într-un izolant lichid sau gazos care, de obicei, are un efect dăunător asupra uneia sau mai multor proprietăţi ale izolatorului.

contaminare ⇒ poluare

contaminare radioactivă / *(radioactive) contamination* / *contamination (radioactive)* / Prezenţă indezirabilă a unei substanţe radioactive într-o regiune, de exemplu în sau pe corpul unei persoane (contaminare internă sau externă), pe haine sau părţi ale unui laborator.

contaminat / *contaminated* / *contaminé* / Devenit radioactiv prin adăugarea de cantităţi nedorite (uneori) minime de substanţe radioactive.

contaminometru alfa de suprafaţă / *alpha surface contamination meter* / *contaminamètre alpha de surface* / Ansamblu care conţine unul sau mai multe detectoare de radiaţii cu subansamblele şi elementele funcţionale asociate, destinat măsurării activităţii alfa de suprafaţă asociate contaminării suprafeţei examinate.

contaminometru alfa-beta de suprafaţă / *alpha-beta surface contamination meter* / *contaminamètre alpha-bêta de surface* / Ansamblu care conţine unul sau mai multe detectoare de radiaţii cu subansamblele şi elementele funcţionale asociate, destinat măsurării activităţii alfa-beta de suprafaţă asociate contaminării suprafeţei examinate.

contaminometru beta de suprafaţă / *beta surface contamination meter* / *contaminamètre bêta de surface* / Ansamblu care conţine unul sau mai multe detectoare de radiaţii cu subansamblele şi elementele funcţionale asociate, destinat măsurării activităţii beta de suprafaţă asociate contaminării suprafeţei examinate.

contaminometru de aer / *radioactive air contamination meter* / *contaminamètre atmosphérique* / Radiometru destinat măsurării emisiunii radioactive volumice, într-un interval de timp dat, a pulberilor, aerosolilor, vaporilor sau gazelor în aer.

contaminometru de aerosoli radioactivi / *radioactive aerosol contamination meter* / *contaminamètre d'aérosols radioactifs* / Contaminometru de aer utilizat pentru măsurarea continuă a emisiunii radioactive a aerosolilor în aerul ambiant.

contaminometru de suprafaţă / *radioactive surface contamination meter* / *contaminamètre (de radioactivité)* / Radiometru destinat măsurării contaminării radioactive a unui obiect prin măsurarea ratei de emisiune radioactivă a suprafeţei sale.

contaminometru pentru mâini şi/sau picioare / *hand and/or foot contamination meter / contaminamètre des mains et/ou des pieds* / Radiometru destinat măsurării contaminării mâinilor şi/sau picioarelor, care conţine unul sau mai multe detectoare de radiaţii cu subansamblele sau elementele funcţionale asociate.

ontinuitate a alimentării / *continuity of supply / continuité du service* / Calitate a alimentării cu energie electrică, apreciată prin măsura în care funcţionarea unui sistem electroenergetic se apropie de situaţia ideală caracterizată prin absenţa oricărei întreruperi în alimentare într-o perioadă de timp dată.

continuare (a iradierii) / *continuation (of irradiation) / continuation (de l'irradiation)* / În radioterapie, redemararea iradierii după o întrerupere fără reselectarea condiţiilor de funcţionare.

continuitate a unei conexiuni [în telecomunicaţii] / *connection retainability [in telecommunication] / continuabilité (d'une chaîne de connexion) [en télécommunications]* / Probabilitatea ca o conexiune, odată restabilită, să continue să fie utilizabilă pentru o comunicaţie, în condiţii şi pe o perioadă date.

continuitate a unui lanţ de conexiuni [în telecomunicaţii] / *connection retainability [in telecommunication] / continuabilité (d'une chaîne de connexion) [en télécommunications]* / Probabilitatea ca o conexiune, odată restabilită, să continue a fi utilizabilă pentru o comunicaţie, în condiţii şi pe o perioadă date.

continuitate a unui serviciu / *service retainability performance / continuabilité (d'un service)* / Capacitatea unui serviciu, odată obţinut, de a continua să fie furnizat în condiţii date pe o durată de timp dorită.

continuitate a unui serviciu [mărime] / *service retainability / continuabilité (d'un service) [grandeur]* / Probabilitatea ca un serviciu, odată obţinut, să fie furnizat în condiţii date şi pe o perioadă dată.

contor, 1[sens general] ⇒ aparat (de măsurare) integrator

contor, 2[în detectarea şi măsurarea radiaţiilor] ⇒ detector cu descărcare în gaz

contor cu indicator de maxim / *meter with maximum demand indicator / compteur à indicateur de maximum* / Contor de energie care conţine un mijloc indicator al celei mai mari valori medii a puterii în intervale de timp succesive.

contor cu înregistrator de maxim / *meter with maximum demand recorder / compteur à enregistreur de maximum* / Contor combinat cu un dispozitiv înregistrator al valorilor succesive ale puterii medii (sau ale curentului mediu) utilizate în intervale de timp egale.

contor cu mercur / *mercury motor meter / compteur à mercure* / Contor de energie sau coulombmetru care conţine un disc scufundat în mercur, rotindu-se în câmpul unui electromagnet sau al unui magnet permanent.

contor cu motor / *motor-meter / compteur moteur* / Contor a cărui parte activă este un motor electric.

contor cu plată anticipată / *prepayment meter / compteur à prépaiement* / Combinaţie dintre un contor de energie şi un mecanism care, sub acţiunea unei monezi corespunzătoare, permite alimentarea cu energie electrică şi întreruperea acesteia, după consumul unei cantităţi predeterminate de energie sau după un interval de timp prestabilit.

contor cu scintilator ⇒ ansamblu de numărare a scintilaţiilor

contor cu sursă lichidă ⇒ detector cu mostră de lichid

contor cu tarife multiple / *multi-rate meter / compteur à tarifs multiples* / Contor de energie cu mai multe dispozitive indicatoare puse în mişcare la intervale de timp specifice, corespunzătoare unor tarife diferite.

contor de abonat ⇐ contor de convorbiri / *subscriber's meter / compteur d'abonné* / Contor instalat într-o centrală locală

pentru înregistrarea numărului de unităţi de taxare imputabile unui abonat.

contor de amperi-oră ⇐ contor de sarcină electrică ⇐ amper-oră-metru / *ampere-hour meter* / *ampèreheuremètre* / Aparat pentru măsurarea cantităţii de electricitate prin integrarea curentului în timp.

contor de convorbiri ⇒ contor de abonat

contor de depăşire / *excess energy meter* / *compteur de dépassement* / Contor pentru măsurarea energiei excedentare la depăşirea unei anumite valori a puterii.

contor de depăşire totalizator / *excess and total meter* / *compteur à dépassement totalisateur* / Contor care înregistrează în acelaşi timp energia corespunzătoare depăşirii unei anumite valori şi energia totală consumată într-un circuit.

contor de energie activă / *watt-hour meter* / *compteur d'énergie (active)* / Aparat pentru măsurarea energiei active prin integrarea puterii active în funcţie de timp.

contor de energie aparentă / *volt-ampere-hour meter* / *compteur d'énergie apparente* / Aparat pentru măsurarea energiei aparente prin integrarea puterii aparente în funcţie de timp.

contor de energie reactivă / *var-hour meter* / *compteur d'énergie réactive* / Aparat pentru măsurarea energiei reactive, prin integrarea puterii reactive în funcţie de timp.

contor de fotoni / *photon counter* / *compteur de photons* / Aparat compus dintr-un receptor fotoelectric şi un dispozitiv electronic, cu ajutorul căruia pot fi număraţi electronii emişi de fotocatod.

contor de inducţie / *induction meter* / *compteur à induction* / Contor de energie a cărui funcţionare se bazează pe rotaţia discului unui element de măsură cu indicaţie.

contor de înregistrări / *record counter* / *compteur d'enregistrements* / Valoare asociată unei tabele dintr-o bază de date, care arată câte înregistrări sunt memorate efectiv în tabela respectivă. Notă: Contorul de înregistrări este gestionat automat de către sistemul de gestiune a bazi de date, fiind actualizat la fiecare inserare sau ştergere de înregistrări din baza de date.

contor de manevre / *operation counter* / *compteur de manoeuvres* / Dispozitiv care indică numărul de comutări de prize efectuat.

contor de pierderi / *loss meter* / *compteur de pertes* / Contor instalat pe partea de joasă tensiune a unui circuit de abonat alimentat de un transformator individual şi destinat măsurării energiei corespunzătoare pierderilor în fier sau în cupru ale acestui transformator.

contor de poziţie / *position meter* / *compteur de position* / Contor destinat înregistrării numărului total de apeluri prelucrate de o poziţie de operator, cu acţionare manuală sau automată.

contor de revărsare ⇒ contor de supraîncărcare

contor de rotaţii / *revolution counter* / *compte-tours* / Aparat destinat măsurării numărului de revoluţii efectuate de un corp în mişcare de rotaţie.

contor de sarcină electrică ⇒ contor de amperi-oră

contor de scintilaţii ⇒ ansamblu de numărare a scintilaţiilor

contor de supraîncărcare ⇐ contor de revărsare / *overflow meter* / *compteur de débordement* / Contor de trafic asociat unui grup de linii pentru înregistrarea numărului de tentative de apel rămase fără ieşiri libere. Notă: În anumite sisteme de comutaţie, fiecare din aceste apeluri declanşează o înregistrare individuală, iar în alte sisteme, două sau mai multe chemări simultane de ieşire nerezolvate sunt înregistrate ca un singur caz de depăşire.

contor de timp / *hour meter* / *compteur horaire* / Aparat destinat măsurării timpului de utilizare a energiei electrice.

contor de timp [în prelucrarea datelor] / *timer [register]* / *registre d'horloge* / Registru al cărui conţinut se modifică la

intervale de timp regulate, permiţând măsurarea timpului.

contor de timp taxabil / *chargeable time clock* / *compteur de durée taxable* / Dispozitiv electromecanic montat pe circuitele de interconexiune determinate ale unui comutator manual pentru indicarea duratei taxabile a unei comunicaţii.

contor de trafic / *traffic meter* / *compteur de trafic* / Aparat de măsurare care înregistrează date specificate relative la traficul din telecomunicaţii.

contor defect / *defective meter* / *compteur défectueux* / Contor prezentând unul sau mai multe defecte.

contor electrodinamic / *electrodynamic meter* / *compteur électrodynamique* / Contor de energie a cărui funcţionare este bazată pe rotaţia bobinelor mobile ale unui element de măsură electrodinamic.

contor electrodinamic cu colector / *Thomson meter* / *compteur électrodynamique à collecteur (Thomson)* / Contor al cărui cuplu motor este obţinut prin acţiunea unei înfăşurări în serie asupra unui echipaj mobil cu colector montat într-un circuit derivat.

contor electrolitic / *electrolytic meter* / *compteur électrolytique* / Contor al cantităţii de electricitate care utilizează fenomenele electrolitice.

contor electromagnetic cu colector / ... / *compteur électromagnétique à collecteur* / Contor în care un magnet acţionează un echipaj mobil cu colector.

contor emiţător de impulsuri / *impulse meter [energy meter]* / *compteur émetteur d'impulsions* / Combinaţie între un contor integrator şi un dispozitiv emiţător de impulsuri.

contor Geiger-Müller ⇒ detector Geiger-Müller

contor integrator ⇒ aparat (de măsurare) integrator

contor în carcasă izolantă de clasă de protecţie II / *insulating encased meter of protective-class II* / *compteur à boîtier isolant de classe de protection II* / Contor cu carcasă din material izolant în care protecţia împotriva şocurilor electrice nu se bazează numai pe izolaţia principală, fiind asigurate măsuri suplimentare ca, de exemplu, izolaţia dublă sau cea întărită. Aceste măsuri nu implică legarea la pământ şi nu depind de condiţiile de instalare.

contor oscilant / *oscillating meter* / *compteur oscillant* / Contor care înregistrează oscilaţiile unei bobine mobile supuse acţiunii unei bobine fixe.

contor pendular / *pendulum meter* / *compteur pendulaire* / Contor oscilant în care bobinele sau magneţii mobili sunt ataşate de un pendul.

contor suport (al unui emiţător de impulsuri) / *supporting meter (of an impulse device)* / *compteur support (d'un émetteur d'impulsions)* / Contor integrator, de exemplu un contor de energie activă monofazat sau polifazat, destinat asocierii cu un dispozitiv emiţător de impulsuri.

contor teletax / *subscriber's check meter* / *compteur de taxes à domicile* / Contor instalat la domiciliul abonatului pentru a îi permite acestuia cunoaşterea costului comunicaţiilor telefonice iniţiate de el.

contor totalizator / *summation meter* / *compteur totalisateur* / Contor înregistrând suma energiilor utilizate în mai multe circuite.

contor tri-monofazic / ... / *compteur tri-mono* / Contor destinat înregistrării energiei consumate într-un circuit trifazat, format din trei contoare monofazate montate în aceeaşi carcasă.

contorizare după distanţă şi durată / *time and distance metering* / *comptage à la distance et à la durée* / Succesiune de operaţii ale unui contor de abonat corespunzătoare distanţei şi duratei apelului.

contorizare simplă / *single-fee metering* / *comptage simple* / Operaţie de contorizare a unei comunicaţii, care nu produce decât o singură deplasare a contorului abonatului, antrenând astfel taxarea unei singure unităţi.

contract de furnizare a energiei electrice / *supply agreement* / *abonnement* / Convenţie încheiată între furnizor şi consumator care impune caracteristicile energiei electrice de livrat, condiţiile de livrare şi tariful ce se va aplica. Notă: Contractul poate consta într-o cerere tip de furnitură.

contracţie a epocii unei forme de undă / *waveform epoch contraction* / *contraction de l'époque d'une forme d'onde* / Tehnică de determinare a caracteristicilor formelor de undă de impuls particulare (sau a elementelor unei forme de undă de impuls), în care epoca unei forme de undă (sau a unei forme de undă de impuls) este contractată pe axa timpului pentru obţinerea unei epoci de formă de undă de impuls (sau de formă de undă de tranziţie) în scopul determinării caracteristicilor de timp şi/sau de nivel.

contraelectrod / *counter electrode* / *contre-électrode* / Electrod în general pus la pământ, care poate fi atât un element al circuitului electric de alimentare, cât şi un element de structură al echipamentului, cum ar fi un cazan cu electrozi.

contrafişă ⇒ jac

contragreutate (a unei antene) / *counterpoise (of an antenna)* / *contrepoids (d'une antenne)* / Reţea de conductori, izolaţi de sol şi cuplaţi capacitiv cu acesta, cu rol de priză de pământ pentru o antenă unipolară verticală.

contragreutate (a unui lanţ de izolatoare de susţinere) / *suspension set weight* / *contrepoids (de chaîne)* / Greutate ataşată unei cleme de susţinere, care măreşte forţa verticală care îi este aplicată, în scopul limitării oscilaţiilor unui izolator (sau lanţ de izolatoare) de susţinere datorate vântului, sau ale unui stâlp elastic de colţ, sau pentru evitarea perturbaţiilor radioelectrice în cazul contactului electric imperfect între piese metalice altfel insuficient tensionate mecanic.

contrainel / *shade ring* / *contre-bague* / Piesă cilindrică prevăzută cu filet interior sau cu alte mijloace de fixare pe piesa corespunzătoare a corpului duliei şi care este destinată pentru montarea unui abajur.

contrareacţie ⇒ reacţie negativă

contrast, 1[în sens perceptiv] / *contrast, 1[perceptual sense]* / *contraste, 1[au sens perceptif]* / Evaluarea diferenţei de aspect dintre două sau mai multe părţi ale câmpului observat, suprapuse în spaţiu sau în timp (rezultând astfel contrast de luminozitate, contrast de claritate, contrast de culoare, contrast simultan, contrast succesiv etc.).

contrast, 2[în sens fizic] / *contrast, 2[physical sense]* / *contraste, 2[au sens physique]* / Mărime asociată contrastului de luminozitate perceput, definit, în general, printr-o formulă în care intervin luminanţele stimulilor consideraţi, de exemplu: $\Delta L/L$ în vecinătatea pragului de luminanţă, sau L_1/L_2 pentru luminanţe mult mai ridicate.

contrast accentuat / *accentuated contrast* / *contraste accentué* / Rezultat al unui procedeu care constă în transmiterea ca negru nominal sau alb nominal a tuturor elementelor de imagine ale documentului original, ale căror luminanţe sunt mai slabe sau respectiv mai puternice decât o anumită luminanţă intermediară specificată.

contrast (al unei radiograme) / *sharpness (of a radiograph)* / *netteté (d'un radiogramme)* / Neclaritatea aparentă a limitei dintre două zone vecine ale unei radiograme cu densităţi optice diferite poate fi atribuită următoarelor două aspecte ale contrastului: 1. Măsura cantitativă a vitezei de variaţie a densităţii optice cu distanţa, perpendiculară la limită. 2. Aprecierea subiectivă a contrastului.

contrast de indice de refracţie / *refractive index contrast* / *contraste d'indice (de réfraction)* / Mărime care caracterizează diferenţa relativă dintre indicii de refracţie ai miezului şi ai învelişului unei fibre optice, prin expresia: $\Delta = \frac{n_1^2 - n_2^2}{2n_1^2}$, unde: n_1 este indicele de refracţie maxim

în miez; n_2 este indicele de refracţie al învelişului omogen cel mai interior.

contrast echivalent / *equivalent contrast (of a task)* / *contraste équivalent (d'une tâche)* / Contrast de luminanţă al unei sarcini de referinţă având vizibilitatea egală la acelaşi nivel de luminanţă cu cea a sarcinii considerate.

contrast maxim (al unui obiect sau al unei imagini) / *maximum contrast* / *contraste maximal (d'un objet ou d'une image)* / Raportul dintre luminanţa porţiunii celei mai deschise şi cea a porţiunii celei mai închise a unui obiect sau unei imagini. Notă: În general, valoarea acestei mărimi este exprimată prin logaritmul său zecimal egal cu diferenţa densităţilor optice corespunzătoare.

contrast (pentru nivelmetre cu radiaţii ionizante) / *contrast (for level meters by ionizing radiation)* / *contraste (pour limnimètres à rayonnement ionisant)* / Raportul I_a / I_b, pentru sistemele cu transmisiune, respectiv I_b / I_a, pentru cele cu retroîmprăştiere; valoarea contrastului este necesară pentru definirea comutaţiei corecte a instrumentelor de măsurare cu acţiune tot sau nimic.

contrast radiografic / *radiographic contrast* / *contraste radiographique* / Diferenţa de densitate optică $(D_1 - D_2)$ dintre două zone ale unei radiograme de densitate D_1 şi D_2.

contravântuire / *redundant bracings* / *treillis de contreflambage* / Bară a unui stâlp care uneşte un montant sau un cadru cu o diagonală.

contribuţie la cheltuielile de branşament / *capital contribution to connection costs* / *contribution aux frais de branchement* / Sumă care trebuie plătită furnizorului de energie electrică fie pentru instalarea, fie pentru amplificarea racordului care leagă instalaţia consumatorului la reţeaua de alimentare a furnizorului.

contribuţie la cheltuielile de reţea / *capital contribution to network costs* / *contribution aux frais de réseau* / Sumă care trebuie plătită furnizorului de energie electrică în funcţie de fracţiunea din capacitatea reţelei rezervată nevoilor consumatorului sau pentru amplificarea şi extinderea reţelei de distribuţie necesare pentru asigurarea acestor nevoi.

control ⇒ supraveghere

control [sens impropriu] != comandă, 1[sens general]

control 100 % / *100 % inspection* / *contrôle à 100 %* / Control efectuat asupra tuturor contoarelor dintr-un lot de încercare.

control al calităţii / *quality control* / *contrôle de qualité* / Ansamblul acţiunilor de asigurare a calităţii care furnizează mijloacele de control şi măsurare a conformităţii caracteristicilor unui produs, proces sau instalaţie, faţă de prescripţiile stabilite.

control al continuităţii / *continuity check* / *contrôle de continuité* / Verificarea unei conexiuni pentru constatarea existenţei unei rute de transmisiune.

control al continuităţii în centrală / *cross-office check* / *contrôle de continuité dans le commutateur* / Verificarea unui circuit printr-o centrală de telecomunicaţii pentru constatarea existenţei unei rute de transmisiune.

control al datelor / *data control* / *contrôle de données* / Verificarea faptului că datele care intră şi ies în/dintr-un sistem informatic sunt în formatul corect.

control al legăturii de date / *data link control* / *contrôle des liens de données* / Protocol de comunicaţie care permite stabilirea unei legături fără erori pe o legătură de date susceptibilă de a introduce erori. Notă: Datele sunt împărţite în cadre, care sunt transmise împreună cu o sumă de control; cadrele sunt retransmise de atâtea ori de câte ori este nevoie pentru a asigura ajungerea la destinaţie a informaţiilor.

control al liniei / *line control* / *contrôle de ligne* / Totalitatea metodelor şi procedeelor folosite pentru a stabili fluxul de

informaţie care circulă pe o linie de date. Notă: Controlul liniei presupune: stabilirea ordinii în care sunt transmise datele (când transmite apelantul şi când transmite apelatul), detecţia purtătoarei de date, detecţia erorilor de transmisie etc.

control al omologării / *maintenance of qualification approval* / *contrôle d'homologation* / Procedură prin care se demonstrează că componentele produse de fabricant continuă să satisfacă exigenţele specificaţiilor fixate.

control al produselor / *inspection (of product units)* / *contrôle, 1[de produits]* / Ansamblul de procedee de măsurare, verificare, încercare etc. având ca scop „compararea" unui produs cu specificaţiile sale.

control al proiectului / *project control* / *suivi de projet* / Ansamblul activităţilor privind supravegherea evoluţiei, gestiunii, utilizării resurselor şi a calităţii unui proiect conform planurilor stabilite.

control (al unui sistem) ⇒ supraveghere (a unui sistem)

control cu redundanţă ciclică <CRC> / *cyclic redundancy check (CRC)* / *contrôle de rédondance cyclique* / 1. Mecanism care foloseşte un calcul complex pentru a genera, pe baza datelor transmise, o valoare numerică, numit codul CRC. Notă: La recepţie, codul CRC generat local este comparat cu cel transmis, în acest fel validându-se datele recepţionate. 2. Împărţire polinomială a unui tren de biţi printr-un polinom generator de cod ciclic. Polinomul împărţitor este pus iniţial la zero, iar valorile de 1 şi 0 ale trenului de biţi devin coeficienţii acestui polinom. Împărţirea utilizează scăderea modulo 2 (fără transport), iar restul acestei împărţiri este transmis ca fiind câmpul de verificare a erorii. Staţia receptoare compară restul transmis cu restul calculat de ea însăşi; egalitatea arată că nu a fost detectată nici o eroare.

control de imparitate / *odd parity check* / *contrôle d'imparité* / Mod de protecţie contra erorilor care verifică dacă, într-un grup de elemente binare care reprezintă un caracter sau un bloc, numărul elementelor de acelaşi tip este impar.

control de paritate / *(event) parity check* / *contrôle de parité* / Mod de protecţie contra erorilor care verifică dacă, într-un grup de elemente binare care reprezintă un caracter sau un bloc, numărul elementelor de acelaşi tip este par sau impar.

control de verosimilitate / *reasonableness check* / *contrôle de vraisemblance* / Procedură destinată verificării verosimilităţii informaţiei de semnalizare a unui mesaj de semnalizare în raport cu ordinea succesiunii logice a mesajelor de semnalizare anterior recepţionate pentru circuitul considerat.

control local / *local record* / *contrôle local* / Reproducerea mesajului emis, relizată de un dispozitiv receptor asociat unui echipament emiţător.

control pe bloc, 1[privind structura blocurilor] / *block check, 1[concerning the structure of data blocks]* / *contrôle par bloc, 1[concernant la structure des blocs]* / Protecţie contra erorilor în cadrul căreia se verifică dacă blocurile de date sunt structurate conform regulilor determinate.

control pe bloc, 2[privind codul de protecţie contra erorilor] / *block check, 2[concerning the error protection code]* / *contrôle par bloc, 2[concernant le code de protection contre les erreurs]* / Mod de protecţie contra erorilor care verifică alcătuirea fiecărui semnal de bloc conform regulilor codului de protecţie contra erorilor utilizat.

control pe caracter / *character check* / *contrôle par caractère* / Mod de protecţie contra erorilor care verifică alcătuirea fiecărui semnal de caracter conform regulilor codului de protecţie contra erorilor utilizat.

control prin atribute / *inspection by attributes* / *contrôle par attributs* / Control în care fiecare produs este clasificat „defectuos sau nedefectuos", sau în care

se stabileşte numărul de defecte pe unitate de produs, conform unei specificaţii determinate sau unui ansamblu de specificaţii.

control prin eşantionare / *sampling inspection* / *contrôle par échantillonnage* / Controlul unui număr limitat de contoare preluate în mod aleator dintr-un lot de încercare conform unui plan de eşantionare determinat.

control prin măsurare / *inspection by variables* / *contrôle par mesures* / Control în care anumite caracteristici de calitate ale contoarelor din eşantion (de exemplu eroarea contorului pentru un anumit curent) sunt măsurate în raport cu o scală continuă (de exemplu în procente) şi în care valoarea lor medie, deviaţia standard sau domeniul mediu sunt calculate şi utilizate pentru a servi ca bază pentru evaluarea lotului de încercare.

control RQ / *tested RQ* / *contrôle de RQ* / Tip de verificare a caracterelor primite într-un ciclu fără imprimare cu prezenţa unui semnal de repetiţie şi cu controlul raportului dintre numărul de momente A şi momente Z ale tuturor caracterelor primite după semnalul de repetiţie până la sfârşitul ciclului fără imprimare.

controlabilitate / *controllability* / *commandabilité* / Proprietate a unui sistem de a-şi modifica variabilele de stare - cu ajutorul variabilelor de intrare - de la o stare iniţială dată la o stare finală dată, într-un yimp finit. Notă: Sistemul poate fi pe deplin comandat ("comandabil") dacă această modificare este posibilă, oricare ar fi stările iniţiale şi finale.

controler [combinator manual de putere] / *power controller [manually operated power switchgroup]* / *contrôleur [combinateur manuel de puissance]* / Combinator manual de putere utilizat pentru conducerea vehiculelor de mică putere.

controler acţionat cu motor ⇐ controler cu servomotor / *motor-driven switchgroup* / *combinateur à moteur* / Controler acţionat printr-un motor pneumatic, electropneumatic, hidraulic, electromagnetic sau electric.

controler (acţionat) manual ⇒ combinator manual

controler auxiliar / *auxiliary controller* / *combinateur auxiliaire* / Controler ale cărui contacte fac parte din circuitul auxiliar al unui echipament.

controler cu came / *cam group* / *combinateur à cames* / Controler format din contactoare sau ruptoare acţionate prin came.

controler cu cilindru ⇐ controler cu tambur ⇐ controler tobă / *drum controller* / *combinateur à tambour* / Controler ale cărui contacte mobile sunt dispuse pe suprafaţa unui cilindru electroizolat, care poate fi rotit în jurul axei sale. La rotirea cilindrului se stabileşte contactul electric între periile fixe aşezate lateral şi contactele mobile.

controler cu servomotor ⇒ controler acţionat cu motor

controler cu tambur ⇒ controler cu cilindru

controler de cadru [CAMAC] / *CAMAC crate-controller* / *contrôleur de châssis CAMAC* / Element funcţional plasat în staţia controlerului de cadru sau într-una sau mai multe staţii normale ale unui cadru CAMAC, controlând funcţionarea interconexiunii. Note: 1. Staţia normală este una din poziţiile prevăzute pentru sertarele cadrului CAMAC, permiţând accesul la interconexiune. 2. Staţia controlerului de cadru este singura poziţie prevăzută în cadrul CAMAC rezervată acestuia, permiţând accesul la toate liniile de număr de staţie ca şi la liniile LAM (de lansare a apelului).

controler de comandă / *control switchgroup* / *combinateur de commande* / Controler care realizează conexiuni diverse în circuitul de comandă.

controler de putere / *power switchgroup* / *combinateur de puissance* / Controler care realizează conexiuni diverse în circuitul de putere.

controler manual de comandă / *master controller* / *manipulateur* / Controler manual de comandă a echipamentelor de tracţiune ale unui vehicul sau ale mai multor vehicule cu vagoane automotoare cuplate.

controler pilot [cu acţionare indirectă] / *motor-driven controller* / *combinateur pilote* / Controler de comandă acţionat printr-un motor.

controler tobă ⇒ controler cu cilindru

controlor al etalonajului (unui radiometru de produs expunere-suprafaţă) / *stability check device (of an area exposure product meter)* / *contrôleur d'étalonnage* / Dispozitiv, integrat sau nu unui radiametru, asigurând stabilitatea răspunsului radiametrului de controlat. Controlorul etalonajului poate fi pur electric sau poate conţine o sursă de radiaţii.

controlor al stabilităţii (unui dozimetru) / *stability check device (of a dosemeter)* / *contrôleur de constance (d'un dosimetre)* / Dispozitiv destinat controlului performanţei unui element constitutiv al unui dozimetru sau al întregului instrument. Controlorul de stabilitate numai pentru ansamblul de măsurare furnizează la intrare un semnal electric reproductibil, iar cel pentru verificarea performanţei globale a unui dozimetru supune camera cu ionizare unui câmp de radiaţii ionizante în condiţii reproductibile.

controlor de disc flexibil / *floppy disk controller (FDC)* / *contrôleur de disque souple* / Dispozitiv de intrare-ieşire responsabil cu efectuarea operaţiilor de citire, scriere, ştergere şi formatare a discurilor flexibile. Notă: Un astfel de controlor trebuie să asigure un transfer de date la o viteză rezonabilă, de aceea el foloseşte tehnica de transfer prin DMA (Direct Memory Access – acces direct la memorie, fără intervenţia microprocesorului).

controlor de reţea / *network controller* / *contrôleur de réseau* / Echipament periferic, realizat de obicei sub forma unei cartele de extensie, care permite unui calculator să se conecteze la o reţea. Notă: Un controlor de reţea este uneori echipat şi cu o memorie tampon locală, pentru stocarea datelor ce urmează a fi prelucrate de către calculator.

contur prescris / *prescribed contour* / *contour prescrit* / Linie orizontală, situată la o distanţă specificată de suprafaţa principală de radiaţie, de-a lungul căreia sunt repartizate punctele de măsurare.

conturnare / *flashover [short-circuit]* / *coup de feu au collecteur* / Scurtcircuit provocat de amorsarea arcului între perii şi port-perii, pe suprafaţa colectorului unei maşini electrice sau între unul dintre aceste elemente şi carcasă.

conturnare (a unui izolator) / *flashover (of an insulator)* / *contournement (d'un isolateur)* / Descărcare disruptivă, exterioară izolatorului care se produce între părţile ce sunt în mod obişnuit sub tensiune.

conturnare (electrică) / *flashover* / *contournement (électrique)* / Descărcare în arc localizată pe suprafaţa exterioară a unui corp izolant.

conţinut binar echivalent / *equivalent binary content* / *contenu binaire équivalent* / Numărul minim de elemente binare strict necesare reprezentării aceloraşi informaţii ca şi o succesiune definită de elemente de semnal consecutive într-un semnal numeric dat.

conţinut de gaze (al unui lichid izolant) / *gas content (of an insulating liquid)* / *teneur en gaz (d'un isolant liquide)* / Volumul de gaz dizolvat în unitatea de volum a unui lichid izolant, în general exprimat în procente.

conţinut electronic total =. CET / *total electron content* / *contenu électronique total* / Raportul dintre numărul de electroni liberi dintr-un tub care traversează ionosfera, în general vertical, de la sol până la o altitudine specificată, şi aria secţiunii drepte a tubului.

conţinut izotopic ⇒ abundenţă izotopică

conținut izotopic relativ ⇒ abundență izotopică relativă

conținut în armonici al unei tensiuni de alimentare în curent alternativ / *harmonic content of an a.c. power supply / teneur en harmoniques d'une alimentation en courant alternatif* / Raportul, exprimat procentual, dintre rădăcina pătrată a sumei pătratelor armonicelor de tensiune și valoarea efectivă a tensiunii frecvenței fundamentale de alimentare.

conținut în carbon aromatic / *aromatic carbon content / teneur en carbone aromatique* / Raportul dintre numărul de atomi de carbon inclus în nucleele aromatice și numărul total de atomi de carbon.

conținut în hidrocarburi aromatice / *aromatic hydrocarbon content / teneur en hydrocarbures aromatiques* / Procent în masa de molecule având cel puțin un nucleu aromatic într-un ulei mineral izolant.

conținut relativ de armonici (al unui semnal purtător) / *relative harmonic content (of a carrier wave) / résidu harmonique relatif (d'une onde porteuse)* / Raportul dintre valoarea efectivă a unei armonici definite de semnalul de ieșire sau a unui grup definit de armonici și valoarea efectivă a componentei fundamentale a undei purtătoare. El poate fi exprimat în procente sau în dB sub nivelul undei purtătoare. Notă: Conținutul relativ de armonici exprimat procentual în funcție de valorile efective este dat de $\frac{\sqrt{F_2^2 + F_3^2 + F_4^2 + \ldots}}{F_1} 100$, unde: F_n este tensiunea armonicii de rang n. Conținutul relativ armonic exprimat în dB este egal cu $10 log \frac{P_2 + P_3 + \ldots}{P_1}$, unde: P_n este puterea armonicii de rang n.

conținut relativ de componente alternative != factor de ondulație efectiv

conținut relativ de nearmonice (al unui semnal purtător) / *relative non-harmonic content (of a carrier wave) / résidu non harmonique relatif (d'une onde porteuse)* / Raportul, exprimat în dB sub nivelul undei purtătoare, dintre puterea unui semnal de ieșire nearmonic definit și puterea componentei fundamentale a undei purtătoare. Notă: Această definiție nu se aplică semnalelor nearmonice datorate unei modulații parazite în regim intenționat nemodulat sau distorsiunii modulației.

conținut relativ de subarmonice (al unui semnal purtător) / *relative sub-harmonic content (of a carrier wave) / résidu sous-harmonique relatif (d'une onde porteuse)* / Raportul, exprimat în dB sub nivelul undei purtătoare, dintre puterea unui semnal de ieșire subarmonic definit și puterea componentei fundamentale a undei purtătoare.

conul colectorului ⇐ manșonul colectorului / *commutator V-ring / manchon de collecteur* / Manșon cu alezaj conic utilizat pentru menținerea lamelelor de colector într-un ansamblu rigid.

conuri / *cones / cônes* / Fotoreceptori ai retinei care conțin pigmenți sensibili la lumină și care sunt la originea vederii diurne.

convecție (termică) / *thermal convection / convection (thermique)* / Transfer de căldură rezultat din mișcarea materiei, în interiorul unei entități constituite dintr-un fluid.

convecție (termică) forțată / *thermal forced convection / convection (thermique) forcée* / Mod de convecție termică în care mișcarea unui fluid este datorată sau menținută, peste efectul diferențelor de densitate din interior, de dispozitive mecanice externe. Notă: Aceste dispozitive mecanice externe pot fi niște ventilatoare.

convecție (termică) naturală / *thermal natural convection / convection (thermique) naturelle* / Mod de convecție termică în care mișcarea unui fluid este datorată diferențelor de densitate rezultate

din diferenţele de temperatură din acel fluid.

convergenţă [în reflexia şi refracţia undelor electromagnetice] ⇐ focalizare [în reflexia şi refracţia undelor electromagnetice] / *convergence [in reflection and refraction of electromagnetic waves]* / *convergence [en reflexion et refraction des ondes électromagnétiques]* / Creşterea amplitudinii într-un punct a unei unde electromagnetice date, provocată de curbura suprafeţelor reflectante sau prin variaţia spaţială a indicelui de refracţie de-a lungul traseului de propagare a acestei unde.

convergenţă dinamică / *dynamic convergence* / *convergence dynamique* / Convergenţă a fasciculului electronic pe o suprafaţă specificată în timpul explorării.

conversaţie electronică / *chat mode* / *mode conversationnel [conversation électronique]* / Mod de lucru al unor programe, care permite ca doi utilizatori să dialogheze unul cu altul în timp real, prin intermediul unui sistem de calcul. Notă: Modul "chat", denumit uneori şi "sistem de mesagerie instantanee", presupune un transfer rapid de date, astfel încât cei doi utilizatori să aibă senzaţia că partenerul răspunde imediat, exact ca într-o convorbire reală, faţă în faţă.

conversie (nucleară) / *conversion [of fertile substances]* / *conversion [de substances fertiles]* / Transformare nucleară a unui material fertil într-unul fisionabil.

conversie a semnalelor ⇐ transformare a semnalelor / *signal conversion* / *conversion des signaux* / Operaţie destinată convertirii semnalelor de naturi diferite, dar care reprezintă aceleaşi informaţii.

conversie analogic-digitală ⇒ conversie analogic-numerică

conversie analogic-numerică ⇐ conversie analogic-digitală / *analogue-to-digital conversion* / *conversion analogique-numérique* / Operaţie destinată convertirii unui semnal analogic într-un semnal numeric care reprezintă în mod esenţial aceleaşi informaţii. Notă: Există întotdeauna o anumită pierdere de informaţie, de mică importanţă, într-o conversie analog-numerică.

conversie de date / *(data) conversion* / *conversion (de données)* / Transformare a formei de reprezentare a datelor. Notă: În cele mai multe cazuri, conversia de date presupune schimbarea codului datelor, dar poate implica şi schimbarea structurii acestora.

conversie de energie electrică / *conversion of electricity* / *conversion d'énergie électrique* / Proces de obţinere a energiei electrice din energie electrică având alte caracteristici (formă de undă, frecvenţă, tensiune, curent etc.).

conversie de mod [în ghiduri de unde] ⇐ transformare de mod [în ghiduri de unde] / *mode conversion [in waveguides]* / *conversion de mode [dans les guides d'ondes]* / Transformarea unei unde electromagnetice cu un mod de propagare într-o undă cu unul sau mai multe moduri de propagare diferite.

conversie de modulaţie amplitudine-fază / *AM-PM conversion* / *conversion modulation d'amplitude/modulation de phase* / Modulaţie de fază nedorită a unei purtătoare rezultată din modulaţia de amplitudine a aceleiaşi prutătoare.

conversie de viteză / *speed conversion* / *conversion de rapidité* / Transformarea unui semnal recepţionat cu o rapiditate de modulaţie dată într-un semnal cu o rapiditate de modulaţie diferită, adaptată instalaţiilor subsecvente.

conversie digital-analogică ⇒ conversie numeric-analogică

conversie internă [emisiune de electroni] / *internal conversion [electron emission]* / *conversion interne [émission d'électrons]* / Emisiunea unui electron dintr-un atom în urma eliberării de energie din nucleul său excitat.

conversie liniară / *linear conversion* / *conversion linéaire* / Conversie pentru care raportul dintre fiecare variaţie a

valorii de ieşire şi variaţia corespunzătoare a valorii de intrare este constant.

conversie neliniară / *non-linear conversion / conversion non linéaire* / Conversie pentru care raportul dintre fiecare variaţie a valorii de ieşire şi variaţia corespunzătoare a valorii de intrare nu este constant. Notă: Conversia logaritmică reprezintă un caz tipic de conversie neliniară.

conversie numeric-analogică ⇐ conversie digital-analogică / *digital-to-analogue conversion / conversion numérique-analogique* / Operaţie destinată convertirii unui semnal numeric într-un semnal analogic reprezentând în mod esenţial aceleaşi informaţii. Notă: În mod normal nu există pierderi sensibile de informaţii în conversia numeric-analogică, valoarea analogică a mărimii măsurate fiind proporţională cu valoarea sa din reprezentarea numerică..

(a) converti (date) / *(to) convert / convertir (des données)* / A schimba forma de reprezentare a datelor, fără a modifica informaţiile pe care le conţin. Exemple: Conversia bazei de numeraţie, conversia de cod, conversia date analogice în date discrete, conversia de suport.

convertizor / *convertor / convertisseur* / Ansamblu static sau rotativ care asigură conversia curentului electric într-un curent de natură, tensiune şi frecvenţă diferite.

convertizor [maşină electrică] / *convertor [electric machine] / convertisseur [machine électrique]* / Maşină destinată transformării unui curent sau a unui sistem de curenţi de o anumită formă într-un curent sau un sistem de curenţi de o altă formă.

convertizor auxiliar / *auxiliary convertor / convertisseur auxiliaire* / Convertizor care furnizează puterea necesară circuitelor serviciilor auxiliare, de exemplu: circuite de iluminat, de încărcare a bateriei, de climatizare, de comandă etc.

convertizor cu ultrasunete / *ultrasonic converter / convertisseur à ultrasons* / Convertizor care transformă energia electrică sau magnetică în energie a oscilaţiilor din gama frecvenţelor ultrasonore.

convertizor de curent continuu / *d.c. convertor / convertisseur de courant continu* / Convertizor pentru conversia unui curent continuu în curent continuu de tensiune diferită.

convertizor de energie electrică / *electric energy transducer / convertisseur d'énergie électrique* / Dispozitiv care asigură o conversie sau un transfer de energie şi în care, cel puţin una din formele de energie este de natură electrică.

convertizor de fază (rotativ) / *(rotating) phase convertor / convertisseur de phase (tournant)* / Maşină destinată convertirii unui curent alternativ cu un număr dat de faze, într-un curent alternativ cu un număr diferit de faze, dar de aceeaşi frecvenţă.

convertizor de frecvenţă / *frequency convertor / convertisseur de fréquence* / Convertizor de energie electrică destinat transferului unei energii electrice, cu modificarea frecvenţei.

convertizor de frecvenţă (rotativ) / *(rotating) frequency convertor / convertisseur de fréquence (tournant)* / Maşină destinată convertirii unui curent alternativ de o anumită frecvenţă într-un curent alternativ de altă frecvenţă.

convertizor de frecvenţă cu fier rotitor ⇒ convertizor de frecvenţă cu reluctanţă variabilă

convertizor de frecvenţă cu inducţie / *induction frequency convertor / convertisseur de fréquence à induction* / Maşină de inducţie cu rotor bobinat în care conversia frecvenţei se obţine prin inducţie între o înfăşurare primară şi una secundară în rotaţie una în raport cu cealaltă, înfăşurarea secundară furnizând un curent cu frecvenţă proporţională cu viteza relativă dintre câmpul magnetic primar şi partea care conţine înfăşurarea secundară.

convertizor de frecvenţă cu reluctanţă variabilă ⇐ convertizor de frecvenţă cu

fier rotitor / *inductor frequency convertor / convertisseur de fréquence à réluctance variable* / Maşină care are o înfăşurare de excitaţie alimentată în curent alternativ şi o înfăşurare a indusului cu un număr de poli diferit, în care tensiunea electromotoare este indusă prin variaţia reluctanţei datorită unui anumit număr de proeminenţe ale rotorului.

convertizor de frecvenţe cu tiristori / *thyristor frequency converter / convertisseur de fréquence à thyristors* / Alternator de frecvenţe joase şi medii al cărui ondulor principal este construit pe bază de tiristoare de putere.

convertizor de frecvenţe cu tranzistori / *transistor frequency converter / convertisseur de fréquences à transistors* / Alternator de frecvenţe medii şi înalte al cărui ondulor principal este construit pe bază de tranzistoare de putere.

convertizor de frecvenţe fixe / *fixed frequency convertor / convertisseur à fréquences fixes* / Convertizor de frecvenţă la care raportul între frecvenţele de intrare şi cele de ieşire este fix.

convertizor de frecvenţe variabile / *variable frequency convertor / convertisseur à fréquences variables* / Convertizor de frecvenţă având un raport variabil între frecvenţele de intrare şi cele de ieşire, una dintre frecvenţe putând rămâne fixă.

convertizor de neutroni / *neutron converter / convertisseur de neutrons* / Dispozitiv plasat într-un flux de neutroni lenţi, în scopul producerii neutronilor de fisiune şi creşterii astfel a proporţiilor neutronilor rapizi.

convertizor din curent alternativ în curent continuu ⇒ redresor

convertizor în cascadă / *motor convertor / convertisseur en cascade [groupe de machines]* / Combinaţie dintre un motor de inducţie şi o comutatrice cu arborii cuplaţi, curentul înfăşurării rotorice a motorului alimentând direct înfăşurarea indusului comutatricei.

convertizor magnetorestrictiv / *magnetorestrictive converter / convertisseur magnétorestrictif* / Convertizor cu ultrasunete în care materialele feromagnetice şi antiferomagnetice sunt activate de câmpuri magnetice alternative pentru producerea de oscilaţii mecanice.

convertizor (pentru detectoarele de neutroni) / *converter (for neutron detectors) / convertisseur (pour les détecteurs de neutrons)* / Substanţă care conţine atomi de hidrogen sau atomi uşori, acoperind interiorul pereţilor detectorului de neutroni sau inclusă în volumul sensibil al acestuia pentru creşterea randamentului detectării prin transferul energiei neutronilor către protoni sau către nucleele atomilor uşori în cursul interacţiunii nucleare.

convertizor principal / *main convertor / convertisseur principal* / Convertizor care furnizează puterea de tracţiune.

convertizor rotativ / *rotating convertor / convertisseur tournant* / Convertizor care include numai maşini electrice rotative.

convertizor rotativ [grup convertizor] / *rotary converter [motor generator set] / convertisseur tournant [groupe convertisseur]* / Grup compus dintr-unul sau mai multe motoare electrice cuplate mecanic cu unul sau mai multe alternatoare de frecvenţă medie.

convertor amplitudine-timp / *amplitude-to-time converter / convertisseur amplitude-temps* / Ansamblu sau subansamblu destinat furnizării unui semnal de ieşire cu amplitudine proporţională fie cu intervalul de timp dintre două semnale de intrare, fie cu durata semnalului de intrare.

convertor analog-numeric ⇒ convertor (electronic) analogic-digital <CAD>

convertor de cod ⇐ translator de cod / *code converter / convertisseur de code* / Dispozitiv sau procedură care transformă un semnal numeric de intrare exprimat într-un anume cod într-un semnal numeric de ieşire codificat în alt mod.

convertor (de date) / *(data) converter / convertisseur (de données)* / Dispozitiv destinat să convertească date.

convertor (de frecvență) ⇐ schimbător de frecvență ⇐ translator de frecvență / *frequency changer / changeur de fréquence* / Convertizor de semnal care conține un oscilator și un mixer de frecvențe, urmat în general de un filtru trece-bandă, destinat efectuării transpoziției de frecvență a unui semnal.

convertor de frecvență a impulsurilor / *impulse frequency changer / changeur de fréquence d'impulsions* / Dispozitiv care modifică frecvența impulsurilor într-un raport determinat.

convertor de frecvență cu colector / *commutator type frequency convertor / convertisseur de fréquence à collecteur* / Mașină polifazată al cărei rotor are una sau două înfășurări conectate la un sistem de inele și la un colector astfel echipat cu un sistem de perii încât, prin alimentarea unuia dintre aceste sisteme de perii cu o tensiune de o anumită frecvență, la celălalt sistem să se obțină o tensiune de frecvență diferită.

convertor de lungime de undă / *wavelength shifter / convertisseur de longueur d'onde* / Compus fluorescent utilizat cu un material scintilant pentru absorbția fotonilor și emisiunea de fotoni de lungime de undă superioară, permițând o utilizare mai eficientă a acestora de către un tub fotomultiplicator sau o celulă fotoelectrică.

convertor de mod / *mode converter / convertisseur de mode* / Dispozitiv destinat transformării unei unde electromagnetice dintr-un mod de propagare într-altul.

convertor de modulație / *modulation converter / translation convertisseuse de modulation* / Translație telegrafică în care semnalele telegrafice de intrare și de ieșire sunt formate după același cod dar utilizează tipuri diferite de modulație.

convertor de semnale =! traductor de semnale / *signal converter / convertisseur de signal* / Transmiter specializat care transformă un semnal standardizat în alt semnal standardizat, natura mărimii de ieșire fiind aceeași cu a mărimii de intrare. Exemple: P/I, I/P, V/I, I/V, V/P, P/V, I/I, unde P = presiunea, I = curentul, V = tensiunea. Notă: Semnalele standardizate sunt: 4 mA ÷ 20 mA, 20 kPa ÷ 100 kPa, 0 V ÷ 10 V.

convertor de semnale radiotelegrafice / *radiotelegraph converter / convertisseur de signaux radiotélégraphiques* / Dispozitiv care transformă semnalele telegrafice de audiofrecvență sau de frecvență intermediară în elemente de semnal susceptibile de a comanda un receptor telegrafic.

convertor de semnale telegrafice / *telegraph radioconverter / convertisseur de signaux télégraphique* / Dispozitiv care transformă semnalele telegrafice de audiofrecvență sau de frecvență intermediară în elemente de semnal susceptibile de a comanda un receptor telegrafic.

convertor digital-analogic ⇒ convertor numeric-analogic

convertor (electronic) analogic-digital ⇐ convertor analog-numeric / *analogue-to-digital converter / convertisseur analogique-numérique* / Convertor destinat furnizării unui semnal de ieșire care este o reprezentare numerică a semnalului analogic de intrare.

convertor ideal de impedanță / *ideal impedance convertor / convertisseur idéal d'impédance* / Biport, reciproc sau nereciproc, a cărui impedanță de intrare este un multiplu fixat al impedanței de sarcină.

convertor numeric de timp / *time-to-digital converter / convertisseur numérique de temps* / Ansamblu sau subansamblu destinat furnizării unui semnal de ieșire care este o reprezentare numerică a intervalului de timp între două impulsuri de intrare, de pornire sau de oprire, sau a duratei semnalului de intrare.

convertor numeric-analogic ⇐ convertor digital-analogic / *digital-to-analogue converter / convertisseur numérique-analogique* / Convertor destinat furnizării unui semnal de ieşire care este o reprezentare analogică a semnalului numeric de intrare.

convertor paralel-serie / *parallel-to-serial converter / convertisseur parallèle-série* / Dispozitiv care converteşte o distribuţie spaţială de stări simultane, reprezentând date, într-o succesiune corespunzătoare de stări care se succed în timp.

convertor paralel-serie [în transmisiunea numerică] / *parallel-to-serial converter [in digital transmission] / convertisseur parallèle-série [en transmission numérique]* / Dispozitiv destinat convertirii unui grup de elemente de semnal, prezentetoate simultan, într-o succesiune de elemente de semnal consecutive care reprezintă aceleaşi informaţii.

convertor rotativ ⇒ comutatrice

convertor rotativ curent continuu-curent continuu / *dynamotor / dynamoteur* / Maşină de curent continuu dotată cu un singur inductor şi cu două înfăşurări induse separate care pot funcţiona simultan, una ca înfăşurare de motor şi cealaltă ca înfăşurare de generator.

convertor serie-paralel / *staticizer / convertisseur série-parallèle* / Dispozitiv care converteşte o succesiune de stări care se succed în timp, reprezentând date, într-o distribuţie spaţială corespunzătoare de stări simultane.

convertor serie-paralel [în transmisiunea numerică] / *serial-to-parallel converter / convertisseur série-parallèle [en transmission numérique]* / Dispozitiv destinat convertirii unei serii de elemente de semnal consecutive într-un grup de elemente de semnal prezente toate simultan, reprezentând aceleaşi informaţii.

convertor static / *electronic convertor / convertisseur électronique* / Convertizor ce nu are nici o parte componentă în mişcare şi utilizează, în special, circuite cu semiconductoare.

convertor timp-amplitudine / *time-to-amplitude converter / convertisseur temps-amplitude* / Subansamblu destinat furnizării, conform tipului aparatului: a) fie unui semnal de ieşire de amplitudine proporţională cu intervalul de timp dintre două semnale de intrare; b) fie unui semnal de ieşire de amplitudine proporţională cu durata semnalului de intrare.

convorbire [în telecomunicaţii] / *conversation [in telecommunication] / conversation [en télécommunication]* / Schimb de informaţii între terminale de telecomunicaţii.

convorbire efectivă / *effective call / communication efficace* / Apel reuşit care a permis obţinerea legăturii cu corespondentul sau efectuarea serviciului cerut. Exemple: comunicaţia telefonică cu conversaţie, apelul netaxat, apelul taxat.

convorbire netaxată după durată / *untimed call / communication non taxée à la durée* / Comunicaţie telefonică cu taxare independentă de durata comunicaţiei.

convorbire taxată după durată / *timed call / communication taxée à la durée* / Comunicaţie telefonică cu taxare dependentă de durata comunicaţiei.

coordonare a izolaţiei / *insulation coordination / coordination de l'isolement* / Alegerea rigidităţii dielectrice a echipamentului în funcţie de tensiunile care pot apărea în reţeaua electrică de transport şi distribuţie pentru care este destinat echipamentul şi ţinând cont de caracteristicile dispozitivelor de protecţie disponibile.

coordonată a aparatului / *device coordinate / coordonnée d'appareil* / Coordonată definită într-un sistem de coordonate propriu aparatului.

coordonată (a unui vector) / *component (of a vector) / coordonnée (d'un vecteur)* / Fiecare din cele n mărimi a_1, a_2,... a_n ce caracterizează mărimea vectorială

$V = a_1A_1 + a_2A_2 + ... + a_nA_n$, unde A_1, A_2, ... A_n sunt vectorii de bază.

coordonată a utilizatorului / *user coordinate* / *coordonnée d'utilisateur* / Coordonată definită de un utilizator şi exprimată într-un sistem de coordonate independent de aparat.

coordonată absolută / *absolute coordinate* / *coordonnée absolue* / Una din coordonatele care determină o poziţie adresabilă în raport cu originea unui sistem de coordonate definit.

coordonată normată a aparatului / *normalized device coordinate* / *coordonnée d'appareil normée* / Coordonată a aparatului definită într-un sistem de coordonate intermediar şi care utilizează o gamă de valori normalizată, în general cuprinsă între 0 şi 1. Notă: O imagine ale cărei poziţii sunt exprimate în coordonate normate ale aparatului se prezintă în acelaşi amplasament relativ, oricare ar fi spaţiul aparatului.

coordonată prin adăugare / *incremental coordinate* / *coordonnée par accroissement* / Coordonată relativă care utilizează poziţia adresată anterior.

coordonată relativă / *relative coordinate* / *coordonnée relative* / Una din coordonatele care determină o poziţie adresabilă în raport cu altă poziţie adresabilă.

coordonată universală / *world coordinate* / *coordonnée universelle* / Coordonate carteziene independente de aparat, utilizate pentru specificarea intrărilor şi ieşirilor grafice.

coordonate tricromatice / *chromaticity coordinates* / *coordonnées trichromatiques* / Raportul dintre fiecare din cele trei componente tricromatice şi suma lor. Note: 1. Suma celor trei componente tricromatice fiind egală cu 1, două componente sunt suficiente pentru a defini o cromaticitate. 2. În sistemele de referinţă colorimetrice CIE, coordonatele tricromatice sunt reprezentate prin simbolurile x, y, z sau x_{10}, y_{10}, z_{10}.

coordonate tricromatice spectrale / *spectral chromaticity coordinates* / *coordonnées trichromatiques spectrales* / Coordonate tricromatice de stimuli monocromatici.

(a) copia / *(to) copy* / *copier* / A citi datele înregistrate pe un suport de date sursă fără a modifica înregistrarea originală şi a scrie aceste date într-un alt loc, pe un suport ce poate fi diferit de cel original. Exemplu: A copia un fişier de pe o bandă magnetică pe un disc magnetic.

(a) copia (o zonă de memorie) / *(to) dump* / *vider (une zone de mémoire)* / Copie a unei zone de memorie internă sau auxiliară realizată pe un echipament periferic; de cele mai multe ori are scopul de a permite analiza conţinutului acestei zone după terminarea cu eroare a programului. Notă: Existenţa depanatoarelor simbolice moderne, ca şi posibilităţile proprii de depanare ale limbajelor de nivel înalt fac să scadă importanţa acestei tehnici de depanare. Uneori copia se face şi în intenţia de salvare a unor informaţii. Vezi *(a) vida.*

copiator / *photocopier* / *photocopieur* / Sistem ce permite reproducerea cu fidelitate a unei foi de hârtie, pe una sau mai multe foi albe. Note: Copierea se face prin impresionarea unui cilindru de seleniu cu imaginea ce se doreşte a se copia, apoi cilindrul de seleniu (care prin impresionare a fost încărcat electrostatic) atrage particule fine de carbon (denumit toner) şi imaginea este transferată pe o coală de hârtie albă, iar în final, hârtia este încălzită pentru a fixa definitiv tonerul. Această tehnologie a fost dezvoltată de firma Rank Xerox, de aceea se foloseşte uneori, în mod eronat, denumirea de "xerox" în loc de termenul corect copiator.

copie de arhivă / *archived copy* / *copie d'archive* / Copie a unei baze de date, efectuată periodic, în scopul de a permite refacerea datelor valabile la un anumit moment de timp (în scopul de a extrage

acele informaţii care au dispărut ulterior din baza de date). Notă: O copie de arhivă se poate utiliza şi pentru refacerea (măcar parţială) a bazei de date în cazul unei erori irecuperabile (datorate în general mediului de stocare a datelor – discul magnetic). Copia de arhivă se poate efectua pe o bandă, pe un alt disc magnetic de rezervă, pe un disc optic etc.

copie imprimantă / *hard copy* / *copie papier* / Document lizibil fără a fi necesară mărirea sau alte operaţii ajutătoare.

cordon de acţionare prin tracţiune / *pull-cord* / *cordon de traction* / Organ de acţionare flexibil asupra căruia se exercită tracţiunea pentru a determina funcţionarea dispozitivului.

cordon de alimentare al unui aparat / *flexible [cord]* / *cordon d'alimentation d'appareil* / Cablu suplu destinat alimentării unui aparat, fixat sau montat pe transformator într-un mod specificat; exemple: fixările de tip X, M, Y, Z.

cordon de conexiune / *cord circuit* / *cordon de connexion* / Circuit de conexiune utilizat pe poziţiile de operator ale unui pupitru de comutaţie pentru stabilirea conexiunilor.

cordon de conexiune cu al treilea fir / *sleeve-control cord circuit* / *cordon de connexion avec troisième fil* / Cordon de conexiune dotat cu al treilea fir (de dulie) utilizat pentru comanda semnalelor de supraveghere de către echipamentele terminale asociate liniei.

cordon de conexiune cu punte / *bridge-control cord circuit* / *cordon de connexion avec pont* / Cordon de conexiune în care semnalele de supraveghere sunt comandate de echipamentele asociate firelor de conversaţie ale cordonului.

cordon de măsurare / *instrument lead* / *cordon de mesure* / Cordon care conţine unul sau mai multe conductoare, special conceput pentru interconectarea aparatelor de măsurare şi a accesoriilor acestora.

cordon de măsurare etalonat / *calibrated instrument lead* / *cordon (de mesurage) étalonné* / Cordon special conceput pentru racordarea unui aparat de măsurare la accesoriile sale, a cărui rezistenţă este ajustată la o valoare specificată. Coordoanele etalonate sunt considerate ca accesorii interschimbabile ale aparatelor de măsurare.

cordon demontabil / *rewirable non-detachable cord* / *câble démontable fixé à demeure* / Cordon de alimentare flexibil fixat la echipament într-un mod care să permită înlocuirea sa numai cu ajutorul unei scule.

cordon flexibil de alimentare detaşabil / *detachable (power supply) cord* / *câble (souple) d'alimentation non fixé à demeure* / Cablu flexibil destinat conectării la un echipament prin intermediul unui conector adecvat.

cordon nedemontabil / *non-rewirable non-detachable cord* / *câble non démontable fixé à demeure* / Cordon de alimentare flexibil ataşat permanent la un element al echipamentului şi care nu este prevăzut a fi înlocuit.

(a) corecta ⇒ (a) rearanja

corectare a defecţiunii / *fault correction* / *correction de panne* / Ansamblu al operaţiilor efectuate după localizarea unei defecţiuni pentru a restabili capacitatea entităţii de a îndeplini o cerinţă funcţională.

corectare a erorilor ⇐ corecţie a erorilor / *error correction* / *correction d'erreurs* / Metodă de protecţie contra erorilor care, în scopul corectării anumitor elemente recunoscute ca eronate într-un mesaj recepţionat, utilizează fie un cod corector de erori, fie un cod detector de erori, fie o colaţionare automată, în ultimele două cazuri efectuându-se o repetare automată a semnalelor recunoscute ca fiind eronate.

corectare a erorilor prin detectare şi repetiţie / *error detecting and feedback system* / *correction d'erreurs par détection et répétition* / Corectare a erorilor care utilizează un detector de erori, în care orice mutilare decelată la

recepţie provoacă trimiterea către emiţător, pe un canal de întoarcere, a unui semnal de funcţie care comandă repetarea unei secvenţe fixe a ultimelor semnale emise.

corectare a erorilor prin retur şi repetiţie / *error correction by information feedback and repetition* / *correction d'erreurs par retour et répétition* / Corectare a erorilor care utilizează colaţionarea automată urmată de o repetare automată a semnalelor care reprezintă caracterele sau blocurile recunoscute ca eronate.

corector / *corrector* / *correcteur* / Dispozitiv destinat reducerii distorsiunii unui semnal sau ameliorării caracteristicilor unui echipament, ale unei instalaţii sau ale unui canal de transmisiune. Exemplu: corectorul de distorsiune neliniară.

corector Bode / *Bode equalizer* / *correcteur de Bode* / Egalizor de atenuare prevăzut cu o comandă unică pentru variaţia gradului de corecţie în acelaşi raport pentru toate frecvenţele gamei sale.

corector de debit / *flow corrector* / *correcteur por mesure de débit* / Element de corecţie care schimbă un semnal reprezentând un debit volumetric în anumite condiţii de funcţionare, într-un semnal reprezentând debitul volumetric în condiţii nominale de funcţionare.

corector (de distorsiune liniară) ⇒ egalizor

corector de formă de undă / *waveform corrector* / *correcteur de forme d'onde* / Traductor destinat reducerii sau eliminării distorsiunii formei de undă.

corector de impuls / *pulse corrector* / *correcteur d'impulsion* / Unitate funcţională destinată restabilirii caracteristicilor impulsurilorde intrare între limite predeterminate.

corector diferenţial / *derivative equalizer* / *correcteur différentiel* / Egalizor care introduce într-un semnal un semnal corector constituit ca o funcţie liniară de derivatele semnalului iniţial.

corecţie / *correction* / *correction* / Valoare care trebuie adăugată algebric rezultatului măsurării pentru obţinerea valorii adevărate a mărimii de măsurat.

corecţie a erorii de formare a numărului / *selection error correction* / *correction d'erreur de numérotation* / Posibilitatea unui operator de a corecta o eroare comisă de el în compunerea seriei de cifre, fără a o recompune în totalitate.

corecţie a erorilor ⇒ corectare a erorilor

corecţie automată a erorilor / *automatic error correction* / *correction automatique des erreurs* / Operaţia prin care, la recepţia cu erori a unor date, sau la apariţia unor erori de prelucrare a datelor recepţionate, se execută o rutină specializată care încearcă să corecteze erorile sau cere retransmiterea datelor.

corecţie automată a erorilor [în transmisiune telegrafică] / *automatic error correction [in telegraph transmission]* / *correction automatique d'erreurs [en transmission télégraphique]* / Metodă de transmisiune destinată detectării şi corectării automate a unei mutilări a semnalului transmis.

corecţie automată a încărcării / *automatic load compensation* / *correction automatique de charge* / Dispozitiv care permite reglarea eforturilor de frânare obţinute prin diferitele trepte de frânare, astfel încât acestea să fie proporţionale cu masa vehiculului, incluzând şi încărcătura pe care acesta o transportă.

corecţie de nonliniaritate / *non-linearity correction* / *correction de non-linéarité* / Acţiune destinată reducerii distorsiunii neliniare produse de un diport saude un canal de transmisiune.

corecţie de sincronism / *synchronous correction* / *correction de synchronisme* / Metodă prin care un receptor de transmisiune sincronă este menţinut în corespondenţă de fază cu echipamentul emiţător.

corecţie de timp de rezoluţie / *resolving time correction* / *correction de temps de résolution* / Corecţie ce trebuie aplicată unui număr de impulsuri observate pentru

a lua în considerare numărul de impulsuri pierdute datorate timpului de rezoluție.

corecție de timp mort (a unui detector Geiger-Müller) / *dead time correction (of a Geiger-Müller counter tube)* / *correction de temps mort (d'un tube compteur de Geiger-Müller)* / Corecție aplicată ratei de numărare observate, bazată pe probabilitatea apariției evenimentelor ionizante pe parcursul timpului mort al unui detector de radiații.

corecție electrică a orei ceasurilor / *resetting a clock electrically* / *correction électrique de l'heure des horloges* / Operație ce constă în emiterea unor semnale electrice la intervale regulate, în scopul repunerii periodice a orei corecte a unui grup de ceasuri.

corecție fără semnale speciale / *correction from signals* / *correction sans signaux spéciaux* / Corecție de sincronism asigurată, fără semnal de corecție de sincronism, de poziția momentelor caracteristice ale restituirii semnalelor care reprezintă mesajul.

corespondență între filtrele trece-jos și trece-bandă / *band pass / low pass analogy* / *correspondance entre filtres passe-bas et filtres passe-bandes* / Relații utilizate într-un procedeu specific de sinteză care permite constituirea unui filtru trece-bandă pe baza datelor constructive ale unui filtru trece-jos, prin intermediul unei transformări adecvate de frecvență.

corespondență între filtrele trece-sus și filtrele oprește-bandă / *band-stop / high-pass analogy* / *correspondance entre filtres passe-haut et filtres à élimination de bandes* / Relații utilizate într-un procedeu specific de sinteză care permite constituirea unui filtru oprește-bandă pe baza datelor constructive ale unui filtru trece-sus, prin intermediul unei transformări adecvate de frecvență.

corn de protecție / *arcing horn* / *corne de garde* / Armatură metalică de protecție, în formă de corn.

cornișă luminoasă / *cove lighting* / *éclairage en corniche* / Dispozitiv de iluminat compus din surse luminoase disimulate într-o cornișă sau nișă care distribuie lumina pe plafon sau deasupra pereților.

coroană portperii / *(brush-holder) rocker yoke* / *couronne porte-balais [pour collier]* / Piesă pe care este montat colierul portperiilor, dacă acesta nu este fixat pe carcasa mașinii sau pe postamentul acesteia.

corodare la bază / *etch back* / *gravure en retrait* / Îndepărtare controlată printr-un procedeu chimic a materialului de bază de pe pereții găurilor.

coronament / *top hamper* / *tête de pylône* / Partea superioară a unui stâlp.

coroziune / *corrosion* / *corrosion* / Fenomen prin care organisme vii, materie organică, solide anorganice, lichide sau gaze, acționând direct sau prin catalizatori, pot provoca sau iniția reacții chimice care pot duce la distrugerea progresivă a unui material.

corp (al unei cleme de susținere) / *body (of a suspension clamp)* / *corps de pince* / Parte a unei cleme de susținere care suportă conductorul unei linii electrice aeriene.

corp al cuptorului cu arc / *arc furnace body* / *corps du four à arc* / Unitatea principală a unui cuptor cu arc în care este topită încărcătura.

corp al soclului / *socket body* / *corps (de support)* / Parte izolantă a suportului.

corp al stâlpului / *tower body* / *fût (d'un pylône)* / Partea verticală a unui stâlp.

corp cenușiu / *grey body* / *corps gris* / Radiator termic neselectiv a cărui emisivitate este mai mică decât 1.

corp colorat / *coloured body* / *corps coloré* / Corp al cărui factor spectral de transmisie sau de reflexie variază cu lungimea de undă în domeniul radiației vizibile.

corp de iluminat ⇐ aparat de iluminat / *luminaire* / *luminaire* / Aparat de iluminat care distribuie, filtrează sau transformă lumina emisă de una sau mai multe lămpi

şi care include toate dispozitivele necesare pentru susţinerea, fixarea şi protecţia lămpilor şi, dacă este necesar, circuitele auxiliare împreună cu mijloacele lor de conectare la reţeaua de alimentare, dar nu include lămpile.

corp de iluminat alimentat de la o sursă centrală / *centrally-supplied luminaire* / *luminaire alimenté par source centrale* / Corp de iluminat pentru funcţionarea permanentă sau temporară care este alimentat de la o sursă centrală de siguranţă care nu este încorporată în corpul de iluminat.

corp de iluminat antideflagrant / *flameproof luminaire* / *luminaire antidéflagrant* / Corp de iluminat realizat conform prescripţiilor reglementare aplicate unui echipament cu înveliş antiexploziv, pentru a fi utilizat într-un mediu prezentând un pericol de explozie.

corp de iluminat antigrizu [etanş la gaze] / *permissible luminaire* / *luminaire antigrisouteux* / Corp de iluminat de mină conceput şi testat pentru iluminarea zonelor unde se poate găsi o atmosferă explozivă cu gaz grizu sau praf de cărbune.

corp de iluminat compus / *combination luminaire* / *luminaire composé* / Corp de iluminat care constă dintr-un corp de iluminat de bază combinat cu una sau mai multe părţi ce pot fi înlocuite sau utilizate într-o combinaţie diferită cu alte părţi şi care pot fi înlocuite fie manual, fie cu ajutorul sculelor.

corp de iluminat cu alimentare prin inducţie / *induction luminaire* / *luminaire à alimentation par induction* / Corp de iluminat, conectat la o reţea electrică cu ajutorul unui circuit magnetic deschis al unui transformator ce face parte integrantă din corpul de iluminat.

corp de iluminat cu circulaţie de aer / *air-handling luminaire* / *luminaire à circulation d'air* / Corp de iluminat proiectat special pentru funcţionarea împreună cu un sistem de condiţionare a aerului. Notă: Aerul poate trece fie prin incinta în care se montează lampa, fie prin treceri independente.

corp de iluminat cu distribuţie asimetrică / *asymmetrical luminaire* / *luminaire asymétrique* / Corp de iluminat cu distribuţie asimetrică a intensităţii luminoase. Notă: Simetria se poate raporta la o axă sau un plan.

corp de iluminat cu distribuţie concentrată / *narrow-angle lighting fitting* / *luminaire intensif* / Corp de iluminat în jurul axei căruia lumina este concentrată într-un fascicul îngust.

corp de iluminat cu distribuţie largă / *wide angle luminaire* / *luminaire extensif* / Corp de iluminat ce distribuie lumina într-un fascicul larg. Notă: Prin opoziţie cu corpurile de iluminat cu distribuţie largă, am putea numi corpurile de iluminat cu distribuţie îngustă, dar acestea se identifică cu proiectoarele.

corp de iluminat cu distribuţie oblică / *angle lighting fitting* / *luminaire à répartition oblique* / Corp de iluminat ce distribuie lumina într-un mod asimetric faţă de direcţia principală.

corp de iluminat cu distribuţie simetrică / *symmetrical luminaire* / *luminaire symétrique* / Corp de iluminat cu distribuţie simetrică a intensităţii luminoase. Notă: Simetria se poate raporta la o axă sau un plan.

corp de iluminat cu securitate intrinsecă / *intrinsically safe luminaire* / *luminaire à sécurité intrinsèque* / Corp de iluminat de mină a cărui securitate rezultă din folosirea circuitelor electrice de securitate intrinsecă.

corp de iluminat cu suspensie reglabilă ⇐ lustră cu suspensie reglabilă / *rise and fall pendant* / *luminaire à suspension réglable* / Corp de iluminat suspendat, la o înălţime reglabilă prin intermediul unui scripete, contragreutate etc.

corp de iluminat de abataj frontal / *face luminaire* / *luminaire de front* / Corp de

iluminat de mină, portabil sau nu, destinat iluminării abatajelor frontale.

corp de iluminat de bază / *basic luminaire / luminaire de base* / Ansamblu cu cel mai mic număr de componente care, asociate, realizează un corp de iluminat.

corp de iluminat de clasa 0 / *class 0 luminaire / luminaire de la classe 0* / În cazul corpurilor de iluminat obişnuite, corp de iluminat la care protecţia împotriva electrocutării se realizează prin izolaţia de bază. Aceasta înseamnă că nu există mijloace pentru racordarea părţilor conductoare accesibile, dacă acestea există, la conductorul de protecţie din cablajul fix al instalaţiei, iar în cazul defectării izolaţiei de bază protecţia se bazează pe mediul înconjurător.

corp de iluminat de clasa I / *class I luminaire / luminaire de la classe I* / Corp de iluminat la care protecţia împotriva electrocutării nu se realizează numai prin izolaţia de bază, ci are prevăzută o măsură de securitate suplimentară sub forma unor mijloace de racordare a părţilor conductoare accesibile, la un conductor de protecţie (legat la pământ) care face parte din cablajul fix al instalaţiei, astfel încât părţile conductoare accesibile să nu poată deveni active în cazul defectării izolaţiei de bază.

corp de iluminat de clasa II / *class II luminaire / luminaire de la classe II* / Corp de iluminat la care protecţia împotriva electrocutării nu este asigurată numai prin izolaţia principală, ci comportă măsuri suplimentare de securitate, în speţă o izolaţie dublă sau o izolaţie întărită. Notă: Aceste corpuri de iluminat nu necesită mijloace de protecţie prin legare la pământ sau prin modul de instalare.

corp de iluminat de clasa III / *class III luminaire / luminaire de la classe III* / Corp de iluminat la care protecţia împotriva electrocutării se bazează pe alimentarea la o tensiune foarte joasă de protecţie şi în care nu sunt generate tensiuni superioare faţă de tensiunea joasă de protecţie. Notă: Un astfel de corp de iluminat nu trebuie să aibă borne de legare la pământ.

corp de iluminat de galerie / *haulageway luminaire / luminaire de galerie* / Corp de iluminat de mină destinat iluminării galeriilor subterane din mine şi alimentat de la reţea.

corp de iluminat de podea ⇒ (lampă tip) hublou

corp de iluminat de siguranţă combinat / *combined emergency luminaire / luminaire pour éclairage de secours combiné* / Corp pentru iluminatul de siguranţă care conţine două sau mai multe lămpi din care cel puţin una este alimentată din sistemul de iluminat de siguranţă, iar celelalte sunt alimentate din reţeaua normală. Un asemenea corp de iluminat poate asigura un iluminat permanent sau temporar.

corp de iluminat de siguranţă cu bloc autonom / *self-contained emergency luminaire / luminaire pour éclairage de secours à bloc autonome* / Corp de iluminat care asigură un iluminat de siguranţă de tip permanent sau temporar, în care toate elementele cum ar fi: bateria de acumulatoare, lampă, ansamblu de comandă şi dispozitive de verificare şi control, dacă există, sunt conţinute în corpul de iluminat sau plasate în apropiere (la cel mult 1m).

corp de iluminat de siguranţă de tip nepermanent / *non-maintained emergency luminaire / luminaire pour éclairage de secours du type non permanent* / Corp de iluminat în care lămpile pentru iluminatul de siguranţă sunt puse în funcţiune numai când alimentarea iluminatului normal se defectează (la căderea alimentării pentru iluminarea normală).

corp de iluminat de siguranţă de tip permanent / *maintained emergency luminaire / luminaire pour éclairage de secours du type permanent* / Corp de iluminat în care lămpile ce asigură

iluminatul de siguranţă sunt alimentate tot timpul, indiferent de iluminatul dorit (normal sau de siguranţă).

corp de iluminat de uz general / *general-purpose luminaire / luminaire pour usage général* / Corp de iluminat care nu este construit pentru o destinaţie specială. Exemple de corpuri de iluminat pentru uz general: corpuri de iluminat suspendate, spoturi şi corpuri de iluminat fixe montate pe o suprafaţă sau încastrate. Exemple de corpuri de iluminat pentru utilizări speciale sunt corpurile de iluminat pentru condiţii severe de utilizare, pentru aplicaţii foto, film sau pentru piscine.

corp de iluminat fix / *fixed luminaire / luminaire fixe* / Corp de iluminat care nu poate fi deplasat uşor dintr-un loc într-altul fie pentru că este astfel fixat încât nu poate fi demontat decât cu ajutorul unor scule, fie pentru că este montat în locuri greu accesibile. Notă: În general, corpurile de iluminat fixe sunt concepute pentru o racordare permanentă la reţeaua de alimentare, dar racordarea poate fi, de asemenea, făcută şi cu ajutorul unui cordon cu fişă de priză de curent sau a unui dispozitiv similar.

corp de iluminat intensiv / *downlight / plafonnier intensif* / Corp de iluminat de mici dimensiuni care concentrează lumina (într-un spot luminos), fiind încastrat, în general, în plafon.

corp de iluminat în mină / *mine luminaire / luminaire de mine* / Corp de iluminat compus dintr-o parte protectoare şi, eventual, un acumulator, destinat iluminării oricărui loc dintr-o mină subterană.

corp de iluminat în mină portabil / *portable mine luminaire / luminaire de mine portatif* / Corp de iluminat de mină alimentat de o sursă de energie incorporată sau de o reţea şi putând furniza lumina în timpul deplasării.

corp de iluminat încastrat / *recessed luminaire / luminaire (pour montage) encastré* / Corp de iluminat construit de producător pentru a fi total sau parţial încastrat în suprafaţa de montare.

corp de iluminat mobil ⇒ corp de iluminat portabil

corp de iluminat obişnuit / *ordinary luminaire / luminaire ordinaire* / Corp de iluminat care asigură protecţia împotriva atingerii accidentale a părţilor active, dar fără protecţie specială împotriva prafului, a corpurilor solide sau a umidităţii.

corp de iluminat portabil ⇐ corp de iluminat mobil / *portable luminaire / luminaire portatif* / Corp de iluminat care poate fi uşor deplasat, rămânând conectat la reţeaua electrică de alimentare. Notă: Aplicele echipate cu un cablu sau cordon flexibil nedemontabil pentru racordarea la o fişă de priză de curent şi corpurile de iluminat fixat.

corp de iluminat protejat / *protected luminaire / luminaire protégé* / Corp de iluminat construit pentru a rezista la un anumit grad de pătrundere a prafului, umidităţii sau a apei. Exemple: Există mai multe tipuri de corpuri de iluminat protejate, cum ar fi: corp de iluminat etanş la imersie, corp de iluminat etanş la praf, corp de iluminat etanş la vapori, corp de iluminat protejat contra ploii, corp de iluminat protejat contra stropilor de apă, corp de iluminat protejat contra jeturilor de apă, corp de iluminat protejat contra prafului.

corp de iluminat reglabil / *adjustable luminaire / luminaire réglable* / Corp de iluminat a cărui parte principală poate fi orientată sau deplasată cu ajutorul mecanismelor potrivite. Notă: Un corp de iluminat reglabil poate fi fix sau mobil.

corp de iluminat suspendat ⇐ lustră / *pendant luminaire / luminaire suspendu* / Corp de iluminat prevăzut cu un codron, lanţ, tub etc., ce permit suspendarea lui de plafon sau de un suport mural.

corp de vană / *valve body / corps de vanne* / Parte a vanei care este limita principală ce conţine fluidul sub presiune. Corpul vanei

conține secțiunile de trecere a fluidului și extremitățile de racordare la tubulatură.

corp izolant / *core of an insulator* / *fût d'un isolateur* / Element din material solid care reprezintă izolația principală a unui element izolant.

corp luminos / *luminous element* / *corps lumineux* / Parte (a unei lămpi) care emite lumină.

corp magnetic / *magnetic body* / *corps magnétique* / Corp care interacționează semnificativ cu câmpul magnetic, fiind magnetizabil temporar sau magnetizat permanent pentru anumite aplicații și contribuind la câmpul magnetic rezultant din spațiul înconjurător. Notă: Pentru aplicațiile tehnice uzuale nu sunt considerate corpuri magnetice acele corpuri constituite numai din substanțe paramagnetice sau diamagnetice, a căror stare de magnetizare e mult prea slabă.

corp negru ⇒ radiator integral

corp opac / *opaque body* / *corps opaque* / Corp ce nu transmite lumina.

corp radiant ⇒ sursă de radiație (ionizantă)

corp translucid / *translucent body* / *corps translucide* / Corp ce transmite lumina integral, sau aproape integral, prin transmisie difuză. Printr-un asemenea corp, obiectele nu sunt văzute în mod distinct.

corp transparent / *transparent body* / *corps transparent* / Corp ce transmite lumina, în special prin transmisie regulată, având un factor de transmisie destul de ridicat. Printr-un asemenea corp, având o formă geometrică adecvată, obiectele sunt vizibile în mod distinct.

corpuscul / *corpuscle* / *corpuscule* / Particulă cu masă de repaus nenulă.

corutină / *coroutine* / *coroutine* / Subrutină care atunci când este chemată după o execuție, reia procesul din punctul de începere a precedentei execuții.

cosă de conexiune / *soldering tag* / *cosse de connexion* / Parte a resortului de contact pe care sunt sudate conexiunile externe.

cosfimetru / *power factor meter* / *appareil mesureur de facteur de puissance* / Aparat pentru măsurarea raportului dintre puterea activă și cea aparentă într-un circuit electric.

cost al fondurilor fixe / *capacity cost* / *charge d'investissement* / Parte a costului global legată de costul echipamentelor: centrale electrice, rețele electrice de transport, rețele electrice de distribuție etc.

cost al unității de energie nelivrate / *cost of kWh not supplied* / *coût du kilowatt-heure coupé* / Estimarea economică a tuturor consecințelor întreruperii alimentării cu energie electrică într-un sistem electroenergetic dat, raportată la energia nelivrată exprimată în kilowați-oră.

cost evitabil / *avoidable costs* / *coûts évitables* / Cost care ar putea fi evitat în cursul unei perioade date, daca s-ar lua anumite măsuri.

cost fix / *fixed cost* / *coûts fixes* / Ansamblu de elemente constitutive ale costului global care sunt independente de consum.

cost funcție de consumatori / *consumer-related cost* / *coûts fonction de la clientèle* / Parte a costului fix, care este independentă de putere și este în special funcție de numărul consumatorilor alimentați.

cost funcție de putere / *demand-related cost* / *coûts fonction de la puissance* / Parte a costului fix, care este funcție de puterea maximă în fiecare zonă sau nivel (de tensiune) ale sistemului și care este independentă de numărul de consumatori alimentați.

cost marginal / *marginal cost* / *coût marginal* / Majorare (reducere) a costului total în cursul unei anumite perioade (de exemplu perioadă de vârf, zile de iarnă, zile de vară, perioadă de noapte) care rezultă din adăugarea (scăderea) unei unități (kW sau kWh) la (din) cantitatea furnizată în aceeași perioadă.

cost marginal pe termen lung / *long-run marginal cost* / *coût marginal à long terme* / Cost marginal în cazul în care

puterea instalată a echipamentului considerat trebuie modificată.

cost marginal pe termen scurt / *short-run marginal cost* / *coût marginal à court terme* / Cost marginal, în cazul în care nu se prevede modificarea echipamentului considerat.

cost variabil / *energy cost* / *coûts variables* / Parte a costului global, care este funcție de cantitatea de energie electrică furnizată consumatorilor alimentați.

costuri actualizate ale pierderilor / *present value of cost losses* / *coûts actualisés des pertes* / Sumă a costurilor anuale actualizate ale pierderilor de putere în rețea.

costuri de întrerupere a alimentării / *supply-interruption costs* / *coûts d'interruption de fourniture* / Costuri convenționale introduse în studiile economice în scopul evaluării consecințelor asupra comunității a unei întreruperi în alimentarea cu energie electrică.

costuri fixe de producție / *other fixed work costs* / *autres charges fixes de production* / Costuri fixe (cu excepția celor cu fonduri fixe) care nu depind de cantitatea de energie electrică produsă. Notă: Ele includ în special costurile de întreținere și costurile cu personalul.

coș de încărcare / *charging basket* / *panier de chargement* / Recipient utilizat pentru umplerea oalei de încărcare sau a camerei de încălzire a cuptorului cu șarja acestuia.

cot [punct de referință] / *knee point* / *coude, 1[point caractéristique]* / Punct de referință pe caracteristica de transfer lumină-semnal, pentru care parametrul gamma are o valoare indicată.

cot al impulsului / *pulse corner* / *coude de l'impulsion* / Element continuu al unei forme de undă de impuls, de extindere cunoscută, care conține o zonă de curbură maximă sau un punct de discontinuitate al pantei formei de undă. Limitele coturilor unei forme de undă de impuls rectangulare sau trapezoidale, în lipsa unei indicații contrare, sunt următoarele: - primul cot: primul punct al bazei - punctul apropiat al primei tranziții; - al 2-lea cot: punctul depărtat al primei tranziții - punctul central al vârfului; - al 3-lea cot: punctul central al vârfului - punctul depărtat al ultimei tranziții; - al 4-lea cot: punctul apropiat al ultimei tranziții - ultimul punct al bazei.

cot (al unei curbe caracteristice) / *knee (of a characteristic curve)* / *coude, 2[partie d'une courbe caractéristique]* / Zona de curent tare și tensiune joasă a caracteristicii curentului anodic în funcție de tensiunea anodică a unei tetrode cu vid, în care se produce variația maximă a pantei.

cot binomial / *binomial corner* / *coude binomial* / Cot brusc de ghid de unde constituit dintr-o succesiune de mai mult de două coturi bruște distanțate cu aproximativ un sfert de undă, fiecare producând succesiv un factor de reflexie complex cu modulul proporțional cu un coeficient dintr-o dezoltare în serie binomială. Notă: Exponentul binomului este $n-1$, n fiind numărul de coturi.

cot brusc (de ghid de unde) / *waveguide corner* / *coude brusque (de guide d'ondes)* / Tronson de ghid de unde a cărui axă longitudinală își modifică brusc direcția.

cot brusc (în planul) E / *E(-plane) corner* / *coude brusque E* / Cot brusc a cărui axă longitudinală rămâne într-un plan paralel cu planul care conține vectorii câmp electric de-a lungul cotului.

cot brusc (în planul) H / *H(-plane) corner* / *coude brusque H* / Cot brusc a cărui axă logitudinală rămâne într-n plan paralel cu planul care conține vectorii câmp magnetic de-a lungul cotului.

cot de aspirație a gazelor arse / *fume elbow* / *coude d'aspiration des fumées* / Instalație destinată îndepărtării gazelor arse dintr-un cuptor cu arc.

cot de debit / *flow elbow* / *tube coudé* / Senzor de debit care produce o diferență de presiune prin utilizarea unui cot, într-o conductă închisă, care schimbă direcția

unui curent de fluid, creându-se o forță centrifugă. Acest cot are prize de presiune amplasate pe suprafețele exterioare și interioare ale unui plan care trece prin axa longitudinală a cotului.

cot progresiv (de ghid de unde) / *waveguide bend* / *coude progressif (de guide d'ondes)* / Tronson de ghid de unde a cărei axă longitudinală își modifică progresiv direcția.

cot progresiv (în planul) E / *E(-plane) bend* / *coude progressif E* / Cot progresiv a cărui axă longitudinală rămâne într-un plan paralel cu planul care conține vectorii câmp electric de-a lungul cotului.

cot progresiv (în planul) H / *H(-plane) bend* / *coude progressif H* / Cot progresiv a cărui axă longitudinală rămâne într-un plan paralel cu planul care conține vectorii câmp magnetic de-a lungul cotului.

coulomb =· C / *coulomb* / *coulomb* / Unitate SI a sarcinii electrice, definită drept sarcina transportată în timp de 1 s de un curent electric de 1 A: 1 C = 1 A·s.

coulombmetru ⇐ coulometru ⇐ voltametru / *coulometer* / *coulombmètre* / Aparat pentru măsurarea cantității de electricitate.

coulombmetru de masă / *weight voltameter* / *voltameètre à poids* / Coulombmetru în care măsurarea cantității de electricitate este determinată de greutatea metalului depozitat.

coulombmetru de volum / *volume voltameter* / *voltamètre à volume* / Coulombmetru în care măsurarea cantității de electricitate se efectuează prin determinarea volumului de gaz degajat.

coulometru ⇒ coulombmetru

covor izolant / *insulating stool* / *tapis isolant* / Covor folosit pentru izolarea față de pământ a unui operator.

CPL .= conector de precizie de laborator

cracker [din engleză] / *cracker* / *cracker* / Utilizator rău intenționat care își petrece timpul încercând să depășească barierele de securitate specifice unui sistem de operare sau formă de vandalism în utilizarea facilităților oferite de un sistem de calcul. Notă: În mod normal, acest tip de utilizator nedorit nu produce pagube, dar uneori poate să aducă prejudicii importante sistemului (ștergere de fișiere, modificarea lor sau chiar distrugerea întregului sistem). De obicei cunoștințele teoretice ale unui "cracker" au un nivel coborât, el imitând (preluând) unele rețete citite în cărți, pe Internet sau văzute la alți utilizatori.

craniograf / *head unit* / *craniographe* / Aparat specializat pentru radiografia craniului în multiple direcții precis determinabile.

crater / *crater* / *cratère* / Într-o lampă cu arc în curent continuu, cavitate care se produce la extremitatea cărbunelui pozitiv.

(creare a unui) defect (într-o rețea cristalină) ⇐ dezordine / *disordering* / *création de défaut* / Orice proces prin care atomii își modifică pozițiile în rețeaua cristalină, de exemplu, sub efectul unei radiații ionizante.

crearea de caractere cu mijloace optice / *phototypesetting* / *création de caractères par moyens optiques* / Procedeu folosit în imprimantele cu laser pentru a crea documente de înaltă rezoluție. Notă: Procedeul constă în "gravarea" cu o rază laser, pe un cilindru de seleniu, a caracterelor dorite, după care cilindrul de seleniu (care s-a încărcat electrostatic în urma trecerii razei laser) este scufundat într-o baie de toner (particule fine de carbon) și apoi trecut peste o foaie de hârtie albă, iar în final, foaia este încălzită puternic pentru a fixa tonerul pe aceasta.

creion fotosensibil ⇒ creion luminos

creion luminos ⇐ creion fotosensibil ⇐ indicator optic =! fotostilou / *light-pen* / *photostyle* / Dispozitiv indicator fotosensibil care se utilizează prin dirijare spre suprafața de afișare.

crenel temporal de canal ⇒ poziție temporală de canal

crenel temporal de semnalizare ⇒ poziție temporală de semnalizare

crenel temporal elementar ⇒ poziție temporală elementară

creponare / *creping* / *crêpage* / Operație care constă în încrețirea hârtiei în vederea creșterii extensibilității și supleței ei.

crestătură / *slot* / *encoche* / Gol practicat în miez în care pot fi așezate conductoarele unei înfășurării.

crestătură de ghidaj / *polarizing slot* / *détrompeur* / Decupare dispusă la marginea unei plăci imprimate, utilizată pentru obținerea unei inserări și unei poziționări corecte într-un conector mamă (teacă).

crestătură înclinată / *skewed slot* / *encoche inclinée* / Crestătură rotorică sau statorică plasată sub un unghi față de axa arborelui, astfel încât poziția unghiulară a crestăturii la un capăt al miezului este deplasată față de cea de la celălalt capăt.

creștere a fiabilității / *reliability growth* / *croissance de la fiabilité* / Ameliorare progresivă în timp a unei caracteristici de fiabilitate a unei entități.

creștere a performanțelor unui sistem electroenergetic / *reinforcement of a system* / *renforcement d'un réseau* / Adăugare sau înlocuire a unor elemente într-un sistem energetic (transformatoare, linii electrice, grupuri generatoare etc.) astfel încât acesta să fie capabil să facă față unei sarcini mai mari sau să asigure o calitate sporită a alimentării.

creștere (a unui monocristal) prin topire zonală / *single crystal growing by zone melting* / *croissance (d'un monocristal) par fusion de zone* / Producerea unui monocristal cu ajutorul unui germene monocristalin.

creștere absolută de viteză / *absolute speed rise* / *élévation absolue de vitesse* / Valoarea numerică a variației absolute de viteză între două regimuri în condiții specificate, când viteza primului regim este inferioară vitezei celui de-al doilea regim.

creștere de tensiune / *sustained overvoltage* / *surélévation de tension* / Supratensiune de aceeași natură ca tensiunea sursei care alimentează circuitul în care apare: alternativă și de aceeași frecvență ca tensiunea sursei dacă aceasta este alternativă, continuă dacă tensiunea sursei este continuă. Exemple: supratensiuni cauzate de a) supraexcitarea generatoarelor; b) supraturarea generatoarelor; c) creșterea tensiunii la extremitatea unei linii în gol.

creștere prin tragere (a unui monocristal) / *growing by pulling (of a single crystal)* / *croissance par tirage (d'un monocristal)* / Producerea unui monocristal prin tragerea progresivă din baia de fuziune a cristalului în curs de formare.

creștere relativă de viteză / *relative speed rise* / *élévation relative de vitesse* / Raportul dintre creșterea absolută de viteză între două regimuri și viteza primului regim. Notă: Termenul „creștere de viteză" neasociat unui alt calificativ semnifică „creștere relativă de viteză".

creuzet / *crucible* / *creuset* / Recipient care conține încărcătura supusă topirii, constituit din materiale refractare sau conductoare electrice, de exemplu oțelul, cuprul sau grafitul.

creuzet ceramic / *ceramic crucible* / *creuset céramique* / Creuzet al unui cuptor de inducție cu creuzet constituit din materiale refractare, în care este plasată încărcătura în stare lichidă sau solidă, în vederea topirii sau a încălzirii.

creuzet neconductor / *non-conducting crucible* / *creuset non conducteur* / Creuzet al unui cuptor de inducție constituit din materiale neconductoare de electricitate, de exemplu din ceramică, în care este plasată încărcătura în stare lichidă sau solidă.

(a) cripta ⇒ (a) cifra

criptanaliză / *cryptanalysis* / *cryptanalyse* / Domeniu al criptografiei care se ocupă cu descifrarea de către persoane, în general neautorizate, a mesajelor criptate. Notă: În principiu, este posibil ca un criptanalist să poată descifra conținutul informațiilor criptate care circulă într-o rețea de calculatoare

criptografie / *cryptography* / *cryptographie* / Ştiinţa care se ocupă cu studiul şi implementarea metodelor de criptare şi decriptare, în scopul de a interzice accesul neautorizat la informaţii.

criptologie / *cryptology* / *cryptologie* / Ştiinţa care se ocupă de studiul criptografiei şi al criptanalizei.

cristal de cuarţ sintetic / *synthetic quartz crystal* / *cristal de quartz synthétique* / Monocristal de cuarţ alfa obţinut prin metoda hidrotermală. Notă: Monocristalul poate fi de polaritate dreaptă sau stângă şi neprelucrat după creştere.

cristal ideal / *ideal crystal* / *cristal idéal* / Cristal cu structură perfect periodică, care nu conţine nici impurităţi nici alte imperfecţiuni.

cristal schimbător de frecvenţă / *frequency-changer crystal* / *cristal changeur de fréquence* / Redresor cu cristal de cuarţ utilizat într-un schimbător de frecvenţă.

cristalizor / *crystallizer* / *cristallisoir* / Rezervor metalic răcit cu apă, fără fund, în care metalul lichid intră în mod continuu şi din care metalul solidificat este extras în permanenţă.

criterii de apreciere a scânteilor la colector la comutaţia unei maşini / *criteria for assessment of sparking of commutator for an electrical machine* / *critères d'appréciation des étincelles du collecteur à la commutation d'une machine* / Aceste criterii se aplică în mod unic numai scânteilor observate în timpul funcţionării în condiţii prestabilite. Se exclud constatările observate în timpul regimului tranzitoriu, notarea acestor constatări făcându-se într-un limbaj clar. Conform acestor criterii, scânteile vor fi observate vizual.

criterii de apreciere a stării colectorului la comutaţia unei maşini / *criteria for assessment of commutator condition for an electrical machine* / *critères d'appréciation de l'état du collecteur à la commutation d'une machine* / Criteriile de bază utilizate la examinarea stării colectorului sunt: colorarea, înnegrirea, şi arderea cu sau fără striaţii pe circumferinţa colectorului, ţinându-se cont şi de mărimea zonei afectate de acestea.

criterii de apreciere a stării periilor colectorului la comutaţia unei maşini / *criteria for assessment of condition of the brushes for an electrical machine* / *critères d'appréciation de l'état des balais du collecteur à la commutation d'une machine* / Se examinează separat suprafaţa de contact şi muchia de ieşire. Criteriile utilizate pentru aprecierea suprafeţei de contact sunt: aspectul uniform şi neted, existenţa striaţiilor periferice, existenţa zonelor uzate şi existenţa zonelor arse, cu lipsă de material. Criteriile de apreciere a muchiei de ieşire se referă la: marginea practic intactă, existenţa cojirii, existenţa urmelor lăsate de scântei, existenţa uzurii cauzată de arderi, existenţa urmelor lăsate de punctele luminoase în vecinătatea muchiei.

criteriu de acceptare / *acceptance number* / *critère d'acceptation* / Numărul maxim admisibil de defecte dintr-un eşantion, într-un control prin atribute.

criteriu de continuitate (a alimentării) / *(supply) continuity criterion* / *critère de continuité (du service)* / Mărime a cărei valoare este obţinută prin contabilizarea unei caracteristici adecvate fiecărei întreruperi în alimentare, cum ar fi numărul, durata, energia nelivrată şi care exprimă abaterea faţă de starea ideală de continuitate absolută a alimentării furnizată consumatorilor unui sistem electroenergetic în decursul unei perioade de timp date.

criteriu de defectare unică / *single failure criterion* / *critère de défaillance unique* / Criteriu aplicat unui sistem pentru a fi capabil de a-şi îndeplini propria sarcină de siguranţă în prezenţa unei singure defectări.

criteriu de încetare a vieţii / *end-point criterion* / *critère de fin de vie* / Valoare aleasă a unei caracteristici a eşantionului de încercare ce indică dispariţia capa-

cităţii de funcţionare, sau aleasă în mod arbitrar pentru a permite compararea sistemelor de izolaţie.

criteriul lui Rayleigh / *Rayleigh criterion* / *critère de Rayleigh* / Criteriu care caracterizează gradul de rugozitate al unei suprafeţe, pentru o undă electromagnetică sinusoidală cu unghi de înclinare dat, prin valoarea mărimii: $h\sin\frac{\theta}{\lambda}$, unde: h este înălţimea medie a neregularităţilor suprafeţei; θ este unghiul de înclinare în raport cu suprafaţa medie; λ este lungimea de undă. Notă: Practic, rugozitatea este neglijabilă şi suprafaţa este considerată netedă dacă: $h\sin\frac{\theta}{\lambda} < \frac{1}{100}$.

critic [calificativ pentru o reacţie nucleară] / *critical [qualifier of a nuclear reaction]* / *critique [qualificatif pour réaction nucléaire]* / Calificativ referitor la condiţiile impuse unui mediu de desfăşurare a unei reacţii nucleare în lanţ pentru a avea un factor de multiplicare efectiv egal cu unitatea.

critic întârziat / *(delayed) critical* / *critique (différé)* / Calificativ folosit pentru a accentua faptul că neutronii întârziaţi sunt necesari pentru a atinge starea critică.

critic prompt / *prompt critical* / *critique instantané* / Calificativ referitor la un sistem care îndeplineşte condiţiile necesare pentru ca mediul în care are loc reacţia nucleară în lanţ să devină critic, numai datorită neutronilor prompţi.

cromatică (a unui stimul) ⇒ cromaticitate

cromaticitate ⇐ cromatică (a unui stimul) / *chromaticity* / *chromaticité* / Proprietate a unui stimul de culoare definit prin coordonatele sale tricromatice, sau prin ansamblul dintre lungimea sa de undă dominantă sau complementară şi puritatea sa.

cromatograf de gaz / *gas chromatograph* / *chromatographe en phase gazeuse* / Analizor de gaz la care componentele unui eşantion sunt separate într-o coloană de absorbţie analitică şi apoi sunt detectate consecutiv.

cromatograf de gaz în flux (on-line) / *on-line process gas chromatograph* / *chromatographe en phase gazeuse en ligne* / Cromatograf de gaz care măsoară concentraţia unuia sau mai multor componente în probe prelevate periodic din amestecul din proces şi transmite informaţiile obţinute, pentru comandă.

cromă / *chroma* / *chroma* / Cromie a unei suprafeţe, evaluată în funcţie de luminozitatea unei suprafeţe iluminate similar şi care pare albă sau are un factor de transmisie ridicat. Notă: În condiţii date de observaţie şi pentru niveluri de luminanţă ce corespund vederii diurne, un stimul de culoare perceput ca o culoare neizolată, de cromaticitate dată şi provenind de la o suprafaţă având un factor de luminanţă dat, prezintă o cromă aproximativ constantă pentru toate nivelurile de iluminare, exceptând cazul în care luminozitatea este foarte ridicată. În aceleaşi condiţii şi pentru un nivel de iluminare dat, creşterea factorului de luminanţă determină de obicei creşterea cromei.

cromie ⇐ nivel cromatic / *chromaticness* / *chromie* / Proprietate prin care o suprafaţă pare a prezenta o culoare percepută mai mult sau mai puţin cromatică, la producerea unei senzaţii vizuale. Note: 1. Pentru un stimul de culoare de cromaticitate dată, şi în cazul culorilor neizolate având un factor de luminanţă dat, cromia se măreşte de obicei atunci când luminanţa este crescută, exceptând cazul în care luminozitatea este foarte ridicată. 2. Odinioară, „cromie" desemna percepţia combinată de tonalitate şi saturaţie, fiind corespondentul psihosenzorial al cromaticităţii.

crominanţă (a unui stimul de culoare) / *chrominance (of a colour stimulus)* / *chrominance (d'un stimulus de couleur)* / Diferenţă colorimetrică între un stimul de culoare şi un stimul de referinţă de

cromaticitate dată şi de aceeaşi luminanţă, exprimat prin produsul dintre diferenţa de cromaticitate şi luminanţă. Notă: Acest termen este utilizat în tehnica televiziunii în culori. Stimulul de referinţă este, în general, acromatic. În spaţiul cromatic, crominanţa este un vector situat într-un plan de luminanţă constantă; componentele acestui vector se numesc componente ale crominanţei. Crominanţa faţă de un stimul acromatic este corespondentul colorimetric al conceptului psihosenzorial „croma".

cromoxidare a unui element încălzitor / *heating conductor green rot / carie verte d'un élément chauffant* / Efect asupra anumitor elemente metalice, datorat unei diminuări a stratului de oxid protector ca urmare a oxidării selective a cromului şi, probabil, al carburării, elementele devenind casante.

cron / *cron / cron* / Proces de tip daemon asociat ceasului în sistemul de operare UNIX, având ca funcţie executarea unor comenzi la anumite momente.

cronaxie / *chronaxie / chronaxie* / Durata minimă a unui curent de intensitate egală cu dublul reobazei, necesar stimulării unui nerv.

cronometru electric / *synchronous timer / chronomètre synchrone* / Numărator de secunde antrenat de un motor sincron.

CTA .= centrală (telefonică) automată

cu bandă laterală reziduală / *vestigial sideband / à bande latérale résiduelle* / Calificativ al unei transmisiuni sau al unei emisiuni unde sunt utilizate banda laterală completă şi banda laterală reziduală complementară.

cu bandă laterală unică =. BLU / *single sideband / à bande latérale unique* / Calificativ al unei transmisiuni sau al unei emisiuni în care este conservată fie numai banda laterală inferioară, fie numai banda laterală superioară rezultate dintr-o modulaţie de amplitudine.

cu benzi laterale independente =. BLI / *independent sideband / à bandes latérales indépendantes* / Calificativ al unei transmisiuni sau al unei emisiuni în care banda laterală inferioară şi banda laterală superioară rezultate dintr-o modulaţie de amplitudine corespund fiecare unor semnale modulatoare distincte.

cu polarizare alternantă / *alternated polarisation / à polarisation alternée* / Într-un ansamblu de canale de radiofrecvenţă ordonate în funcţie de frecvenţele lor centrale crescătoare, calificativ referitor la o dispunere a canalelor în care emisiunile în două canale adiacente au polarizări ortogonale. Notă: Două canale adiacente cu polarizare alternantă se numesc uneori canale alternante.

cuadripol / *four-terminal network / tétrapôle* / Reţea dotată cu patru borne accesibile.

cuadripol electric [sistem de sarcini punctuale] / *(electric) quadripole [pair of electric dipoles] / quadripôle (électrique) [paire de dipôles électriques]* / Sistem de patru puncte materiale încărcate electric cu sarcina electrică totală nulă, momentul electric dipolar nul şi momentul electric cuadripolar diferit de zero.

cuantă / *quantum / quantum* / Cea mai redusă valoare a unei mărimi fizice care poate fi asociată cu un fenomen dat, atunci când mărimea observabilă se prezintă sub forma unui ansamblu de valori discrete.

cuantă [tranşă de timp] / *quantum [time interval] / quantum [intervalle de temps]* / Interval de timp asignat în unele sisteme de operare unui proces căruia algoritmul de planificare i-a alocat procesorul. Este timpul maxim în care procesul poate utiliza procesorul până la o nouă planificare. Dacă procesul se blochează sau se termină înaintea expirării intervaluilui, se va face o planificare şi procesorul va rula alt proces. Dacă procesul mai rulează la sfârşitul cuantei de timp, procesorul este prelevat forţat şi alocat altui proces conform politicii de planificare.

cuantă de energie / *energy quantum / quantum d'énergie* / Energie elementară

de radiaţie de frecvenţă ν. Este egală cu $h\nu$, unde h este constanta lui Planck

(a) cuantifica / *(to) quantize / quantifier* / A divide domeniul de variaţie al unei variabile într-un număr finit de intervale ce nu se suprapun, dar care nu sunt neapărat de mărime egală şi a desemna fiecare interval printr-o valoare aleasă din cuprinsul său. Exemplu: A reprezenta vârsta printr-un număr întreg de ani.

cuantificare ⇐ cuantizare / *quantization (of a quantity) / quantification (d'une variable)* / Procesul prin care domeniul continuu al valorilor pe care le poate lua o mărime este divizat într-un număr finit de intervale adiacente predeterminate, toate valorile care se găsesc într-un interval dat fiind reprezentate printr-o valoare unică predeterminată din acest interval, numită "valoare cuantificată" sau "valoare de cuantizare" .

cuantificare adaptativă / *adaptive quantizing / quantification adaptative* / Cuantificare în care unul sau mai mulţi parametri ai procesului sunt reglaţi automat în funcţie de anumite caracteristici ale semnalului sau ale canalului de transmisiune.

cuantificare neuniformă / *non-uniform quantizing / quantification non uniforme* / Cuantificare în care intervalele de cuantificare situate între cele două valori virtuale de decizie nu sunt toate egale.

cuantificare uniformă / *uniform quantizing / quantification uniforme* / Cuantificare în care intervalele de cuantificare situate între cele două valori virtuale de decizie sunt toate egale.

cuantificator / *quantizer / quantificateur* / Dispozitiv destinat cuantificării unei mărimi.

cuantilă de ordin p (a unei legi de probabilitate) ⇐ p-fractilă / *p-fractile (of a probability distribution) / fractile d'ordre p (d'une loi de probabilité)* / 1. Pentru un număr p, cuprins între 0 şi 1, valoarea unei variabile aleatoare pentru care funcţia de repartiţie ia valoarea p sau sare de la o valoare mai mică sau egală cu p la o valoare mai mare ca p. 2. Califică o valoare obţinută prin cuantila de ordin p a unei variabile aleatoare.

cuantilă de ordin p a duratei de reparare ⇐ p-fractilă a duratei de reparare / *p-fractile repair time / fractile d'ordre p de la durée de réparation* / Cuantila de ordin p a duratei timpului de reparare.

cuantilă de ordin p a duratei de restabilire (a unei comunicaţii) ⇐ p-fractilă a duratei de restabilire (a unei comunicaţii) / *p-fractile access delay (of a communication) / fractile d'ordre p de la durée d'établissement (d'une communication)* / Cuantilă de ordin p a duratei dintre prima tentativă de apel efectuată de un utilizator al unei reţele de telecomunicaţii pentru a obţine un alt utilizator sau un serviciu şi momentul obţinerii acestora, cu toleranţe specificate şi în condiţii de exploatare date.

cuantilă de ordin p a întârzierii administrative ⇐ p-fractilă a întârzierii administrative / *p-fractile administrative delay / fractile d'ordre p du délai administratif* / Cuantilă de ordin p a duratei de întârziere administrativă.

cuantilă de ordin p a întârzierii logistice ⇐ p-fractilă a întârzierii logistice / *p-fractile logistic delay / fractile d'ordre p du délai logistique* / Cuantila de ordin p a duratei de întârziere logistică.

cuantizare ⇒cuantificare

cuartă / *quad / quarte* / Ansamblu format din patru fire izolate. Note: 1. O cuartă poate fi ori o cuartă multiplă, în care două perechi torsadate sunt torsadate împreună, ori o cuartă în stea, în care patru conductoare sunt cablate în jurul unei axe comune. 2. Într-un cablu cu cuartă în stea, perechile sunt în mod normal constituite prin asocierea a două conductoare neadiacente.

cuartă D.M. / *multiple-twin quad / quarte D.M.* / Ansamblu de patru fire izolate, în care două perechi torsadate sunt torsadate împreună.

cuartă în stea / *star quad* / *quarte en étoile* / Ansamblu de patru fire izolate, în care patru conductoare sunt cablate înjurul unei axe comune. Notă: Într-un cablu în cuartă în stea, perechile sunt normal costituite prin asocierea a două conductoare adiacente.

cuarț topit / *fused quartz* / *quartz fondu* / Substanță sticloasă obținută prin topirea cristalelor de cuarț natural. Notă: Cuarțul topit este adesea mai puțin pur decât silicea topită.

culegere de date [în prelucrarea datelor] / *data collection [for data processing]* / *collecte des données [pour traitement de données]* / Proces de preluare a datelor de diferite proveniențe în vederea unei prelucrări informatice, prin utilizarea unui calculator. Exemplu: Culegerea tranzacțiilor efectuate în sucursalele unei rețele de date în vederea prelucrării lor de un calculator central.

culoare (a unui lichid izolant) / *colour (of an insulating liquid)* / *couleur (d'un isolant liquide)* / Valoarea numerică obținută prin compararea unui eșantion lichid cu o serie de etaloane de culori numerotate, în lumină emergentă și în condiții standardizate.

culoare (percepută) / *(perceived) colour* / *couleur (perçue)* / Proprietate a percepției vizuale care se compune dintr-o combinație oarecare de element cromatic și element acromatic. Această proprietate poate fi descrisă de denumiri de culori cromatice cum ar fi: galben, portocaliu, brun sau cafeniu, roșu, roz, verde, albastru, purpuriu etc., sau acromatice cum ar fi: alb, gri, negru etc., și modificate prin calificative precum: luminos, obscur, clar, sumbru etc., sau printr-o combinație a acestora.

culoare (percepută) a unei deschideri / *aperture colour* / *couleur-ouverture (perçue)* / Culoare percepută ce nu poate fi localizată în profunzime în spațiu, cum ar fi cea percepută într-o deschidere practicată într-un ecran.

culoare (percepută) a unei lumini / *luminous (perceived) colour* / *couleur-lumière (perçue)* / Culoare percepută ca aparținând unei suprafețe ce pare a emite lumina ca o sursă primară de lumină, sau ce pare a reflecta prin oglindă o asemenea lumină.

culoare (percepută) a unui obiect neluminos / *non-luminous (perceived) colour* / *couleur (perçue) d'un objet non lumineux* / Culoare percepută ca aparținând unei suprafețe ce pare a transmite sau a reflecta lumina într-o manieră difuză, cum o face o sursă secundară de lumină.

culoare (percepută) acromatică / *achromatic (perceived) colour* / *couleur (perçue) achromatique* / Culoare percepută lipsită de tonalitate. În mod curent, sunt utilizate denumirile alb, gri și negru, iar în cazul obiectelor transparente sau translucide, incolor sau neutru.

culoare (percepută) cromatică / *chromatic (perceived) colour* / *couleur (perçue) chromatique* / Culoare percepută având o tonalitate. În limbajul curent, cuvântul culoare este adesea utilizat în acest sens, în opoziție cu alb, gri sau negru. Calificativul colorat se referă, în general, la o culoare cromatică.

culoare (percepută) izolată / *unrelated (perceived) colour* / *couleur (perçue) isolée* / Culoare percepută ca aparținând unei suprafețe, văzută în mod izolat în raport cu celelalte culori.

culoare (percepută) neizolată / *related (perceived) colour* / *couleur (perçue) non-isolée* / Culoare percepută ca aparținând unei suprafețe, văzută în relație cu alte culori.

culoare (psihofizică) / *(psychophysical) colour* / *couleur (psychophysique)* / Specificație a unui stimul de culoare prin valori definite experimental cum ar fi cele trei componente tricromatice. Notă: Dacă în context semnificația este evidentă, termenul "culoare" poate fi folosit singur.

culoare (psihofizică) acromatică / *(psychophysical) achromatic colour* / *couleur*

achromatique (psychophysique) / Culoare psihofizică de puritate nulă.

culoare (psihofizică) cromatică / *(psychophysical) chromatic colour / couleur chromatique (psychophysique)* / Culoare psihofizică a cărei puritate este mai mare ca zero, și, în consecință, având o lungime de undă dominantă sau complementară.

culoare de suprafață / *surface colour / couleur de surface* / Culoare percepută ca aparținând unei suprafețe de unde lumina apare ca fiind reflectată sau emisă într-un mod difuz.

culoare nominală / *rated colour / couleur nominale* / Culoare a luminii emise de lampă, marcată pe lampă cu un simbol conform următorului tabel, exprimată în coordonate tricromatice:

Culoare nominală	Temperatură de culoare	Simbol
Alb lumina zilei	6500 K	1
Alb	4300 K	2
Alb cald	2900 K	3

culoare-obiect (percepută) / *object (perceived) colour / couleur-objet (perçue)* / Culoare percepută ca aparținând unui obiect.

cupă (a unei lămpi) ⇐ calotă (a unei lămpi) / *bowl / vasque* / Difuzor, refractor sau reflector de formă concavă, destinat a fi plasat sub lampă.

cupelă alfa / *alpha-cup / coupelle alpha* / Detector sensibil la particulele alfa așezat într-o cupelă permeabilă pantru gaz, plasată în sol, pentru detectarea activității radonului și a descendenților acestuia.

cupelă radon-carbon / *charcoal radon cup / coupelle radon-charbon* / Cupelă permeabilă la gaz, conținând carbon și plasată în sol pentru colectarea radonului și a descendenților acestuia.

cuplaj, 1[procedeu] ⇐ cuplare / *coupling, 1[means] / couplage, 1[procédé]* / Procedeu destinat asigurării unui transfer de energie între sisteme distincte.

cuplaj, 2[dispozitiv] / *coupling, 2[device] / couplage, 2[dispositif]* / Dispozitiv destinat asigurării unui transfer de energie între sisteme distincte.

cuplaj, 3[electromagnetic] / *coupling [electromagnetic] / couplage [électromagnétique]* / Legătură între două circuite sau părți de circuit, de altfel separate, care permite transferul de energie de la unul la celălalt.

cuplaj, 4[mod de conectare] ⇒ conexiune, 2[mod de conectare]

cuplaj acustic (la o linie telefonică) / *acoustic coupling (to a telephone line) / couplage acoustique (à une ligne téléphonique)* / Metodă de cuplaj a unui aparat netelefonic la o linie telefonică prin intermediul unor traductoare care emit unde sonore spre un microfon telefonic sau recepționează undele provenite de la receptorul telefonic.

cuplaj conductiv / *direct coupling / couplage conductif* / Formă de cuplaj în care există o cale de trecere directă a curentului între două ochiuri ale unei rețele.

cuplaj cu curenți Foucault / *eddy current coupling / accouplement à courants de Foucault* / Cuplaj de inducție în care curenții secundari sunt induși sub formă de curenți Foucault în secundar.

cuplaj cu histerezis / *hysteresis coupling / accouplement à hystérésis* / Cuplaj electric în care cuplul este transmis prin forțele rezultate din rezistența la reorientarea câmpului magnetic stabilit într-un material feromagnetic.

cuplaj cu particule magnetice ⇐ cuplaj cu pulbere magnetică / *magnetic particle coupling / accouplement à particules magnétiques* / Cuplaj electric care transmite cuplul prin intermediul particulelor unui material magnetic ce se aglomerează în câmpul magnetic dintre organele de cuplare.

cuplaj cu pulbere magnetică ⇒ cuplaj cu particule magnetice

cuplaj de alunecare ⇒ cuplaj magnetic

cuplaj de inducție / *induction coupling / accouplement à induction* / Cuplaj elec-

tric în care cuplul este transmis prin acţiunea reciprocă a câmpului magnetic produs de polii magnetici amplasaţi pe una din părţile în rotaţie şi curenţii induşi în cealaltă parte în rotaţie.

cuplaj de moduri / *mode coupling* / *couplage des modes* / Schimb de energie între moduri într-o fibră optică.

cuplaj direct / *direct coupling [mechanical]* / *accouplement direct* / Joncţiune mecanică, elastică sau rigidă, fără arbore de transmisie intermediar, între arborii aliniaţi a două maşini electrice rotative.

cuplaj electric / *electric(al) coupling* / *accouplement électrique [machine]* / Maşină care transmite un cuplu de la un arbore la altul prin mijloace magnetice sau electromagnetice. Notă: Turaţia relativă a celor doi arbori poate fi controlată.

cuplaj fază-fază / *phase-to-phase coupling* / *couplage phase-phase* / Cuplaj la o linie electrică de energie efectuat între conductorul/conductoarele unei faze şi conductorul/conductoarele unei alte faze ale aceleiaşi linii. Cele două faze pot aparţine aceluiaşi circuit sau la două circuite diferite ale liniei electrice de energie (cuplaj între circuite).

cuplaj fază-pământ / *phase-to-earth coupling* / *couplage phase-terre* / Cuplaj la o linie electrică de energie efectuat între conductoarele unei faze a liniei şi pământ.

cuplaj inductiv ⇐ cuplaj prin inductanţă mutuală / *inductive coupling* / *couplage inductif* / Cuplaj între două ochiuri ale unei reţele sau a două reţele diferite datorat inductivităţii mutuale a celor două ochiuri.

cuplaj (între echipamente electromedicale) / *coupling (between medical electrical equipments)* / *couplage (entre appareils électromédicaux)* / Orice conexiune funcţională între diferite echipamente electromedicale.

cuplaj între etaje / *interstage coupling* / *couplage entre étages* / Cuplaj prin care ieşirea unui etaj este legată la intrarea etajului următor, într-un amplificator sau în altă reţea activă.

cuplaj magnetic ⇐ cuplaj de alunecare / *magnetic coupling* / *accouplement magnétique* / Cuplaj de inducţie în care curenţii secundari sunt induşi în înfăşurări în colivie sau bobinate.

cuplaj magnetic cu fricţiune ⇒ ambreiaj magnetic cu fricţiune

cuplaj mutual (într-un circulator) / *cross coupling (of a circulator)* / *couplage mutuel (dans un circulateur)* / Pentru un circulator cu cel puţin patru căi, atenuarea undelor între calea de intrare şi o altă cale, neadiacentă căii de intrare în ordine secvenţială. Notă: Cuplajul transversal nu trebuie confundat cu atenuarea inversă ce intervine între căi adiacente.

cuplaj optic cu contact / *butting optical coupling* / *couplage optique en butée* / Cuplaj optic în care feţele optice sunt în contact.

cuplaj optic cu fascicul lărgit / *expanded beam optical coupling* / *couplage optique à faisceau élargi* / Cuplaj optic în care feţele optice utilizează lentile.

cuplaj optic fără contact / *non-butting optical coupling* / *couplage optique non en butée* / Cuplaj optic în care feţele optice nu sunt în contact.

cuplaj prin impedanţă comună / *common-impedance coupling* / *couplage par impédance commune* / Cuplajul dintre două ochiuri ale unei reţele realizat printr-unul sau mai multe elemente comune, cuplaj care poate fi inductiv, capacitiv sau rezistiv.

cuplaj prin inductanţă mutuală ⇒ cuplaj inductiv

cuplaj prin inductanţă şi capacitate / *inductance-capacitance coupling* / *couplage par inductance-capacité* / Cuplaj între etaje în care electrodul de ieşire al unui etaj este legat pe de o parte de o sarcină inductivă, iar pe de altă parte de electrodul de intrare al etajului următor, prin intermediul unui condensator.

cuplaj prin rezistenţă şi capacitate / *resistance-capacitance coupling / couplage par résistance-capacité* / Cuplaj între etaje în care electrodul de ieşire al unui etaj este legat pe de o parte de o sarcină rezistivă, iar pe de altă parte de electrodul de intrare al etajului următor, prin intermediul unui condensator.

cuplaj prin transformator / *transformer coupling / couplage par transformateur* / Cuplaj între etaje realizat prin intermediul unui transformator cu înfăşurările primară şi secundară inserate respectiv în circuitul de ieşire al unui etaj şi în cel al etajului următor.

cuplaj sincron / *synchronous coupling / accouplement synchrone* / Cuplaj electric în care cuplul este transmis prin atracţia dintre polii magnetici, atât de pe partea care antrenează, cât şi de pe partea antrenată, ambele rotindu-se cu aceeaşi turaţie.

cuplare ⇒ cuplaj, 1[procedeu]

cuplare (a motoarelor) ⇐ conectare (a motoarelor) / *(motor) combination / couplage (des moteurs)* / Metodă de reglare a vitezei realizată prin conectarea motoarelor singure sau pe grupuri bine stabilite, în serie, în serie-paralel sau în paralel.

cuplare (a vehiculelor termoelectrice) / *coupled running (of thermo-electric vehicles) / couplage (de véhicules thermoélectriques)* / Mers în care două sau mai multe vehicule termoelectrice sunt conduse în unităţi multiple de către un singur agent.

cuplare cu conductor de legătură (a cavităţilor unui magnetron cu cavităţi multiple) / *strapping (of a multiple-cavity magnetron) / jumelage (d'un magnétron à cavités)* / Cuplare suplimentară între cavităţi, asigurată de conductori ce leagă între ei polii de aceeaşi polaritate.

cuplare (la reţea) / *synchronize and close / couplage (au réseau)* / Operaţie prin care se sincronizează şi se conectează în paralel două maşini sau elemente de reţea care nu erau deja interconectate.

cuplă electrică / *electrical coupler / coupleur électrique* / Dispozitiv folosit pentru conectarea circuitelor electrice a două vehicule.

cuplă pentru instalaţia de încălzire / *heating jumper / accouplement de chauffage* / Conexiune electrică uşor de deconectat, având o priză şi o fişă pentru joncţiunea conductei de încălzire între vagoane.

cuplor acustic, 1[în telefonometrie] / *acoustic coupler, 1[in telephonometry] / coupleur acoustique, 1[en téléphonometrie]* / Traductor electroacustic care permite cuplarea unui terminal de date la o linie telefonică cu ajutorul unui microreceptor.

cuplor acustic, 2[pentru transmisiunea de date] / *acoustic coupler [for data transmission] / coupleur acoustique [pour la transmission de données]* / Traductor electroacustic care permite cuplarea unui terminal de date la o linie telefonică cu ajutorul unui microreceptor.

cuplor al unităţilor periferice ⇒ cuplor de intrare-ieşire

cuplor Bethe / *Bethe hole coupler / coupleur de Bethe* / Cuplor directiv constituit din două ghiduri de unde intersectate sub un unghi ascuţit, cu cuplajul asigurat printr-un orificiu circular practicat în partea comună a celor doi pereţi mari alăturaţi.

cuplor cu fantă scurtă / *short slot coupler / coupleur à fente courte* / Cuplor la trei dB de bandă largă constituit din două ghiduri de unde cu cuplajul asigurat printr-o fantă scurtă practicată în porţiunea comună acelor doi pereţi mici alăturaţi.

cuplor de intrare-ieşire ⇐ cuplor al unităţilor periferice / *(input-output) controller / contrôleur (d'entrée-sortie)* / Unitate funcţională într-un sistem de prelucrare a datelor, care comandă funcţionarea uneia sau mai multor unităţi periferice.

cuplor de polarizare / *orthomode transducer / coupleur de polarisation* / Dispozitiv care permite alimentarea unei antene cu dublă polarizare simultan de la

două linii de alimentare corespunzătoare celor două polarizări ortogonale.

cuplor diferențial ⇐ joncțiune hibridă / *differential coupler / coupleur différentiel* / Dispozitiv cu patru accese destinat repartizării energiei incidente la un acces oarecare, în mod egal spre două dintre celelalte accese, transferând o energie minimă, în mod ideal nulă, spre cel de-al patrulea acces. Note: 1. Repartiția ideală a energiilor nu se realizează, în general, decât dacă fiecare acces este închis pe o impedanță convenabilă, în acest caz cuplorul diferențial fiind "echilibrat". 2. Un cuplor diferențial poate fi utilizat pentru combinarea a două semnale incidente la două accese, pentru alimentarea astfel a unui acces unic de ieșire.

cuplor diferențial (al unui telefon) / *differential coupler (of a telephone set) / coupleur différentiel (d'un poste téléphonique)* / Dispozitiv al unui telefon destinat adaptării microfonului și receptorului telefonic la linie și reducerea la un nivel acceptabil a efectului local. Notă: Dispozitivul antilocal tipic este constituit dintr-un transformator diferențial.

cuplor directiv / *directional coupler / coupleur directif* / Dispozitiv cu patru accese compus din două linii de transmisiune astfel cuplate încât o undă progresivă propagată într-una din linii induce o altă undă în cealaltă linie, cu direcție de propagare dependentă de direcția de propagare a primei unde.

cuplor în stea / *star coupler / coupleur en étoile* / Cuplor optic care repartizează energia radiantă a unuia sau mai multor accese de intrare spre un număr mai mare de accese de ieșire sau care combină energia mai multor accese de intrare spre un număr mai mic de accese de ieșire.

cuplor în T / *tee coupler / coupleur en té* / Cuplor optic dotat cu trei accese.

cuplor în Y / *Y-coupler / coupleur en Y* / Cuplor optic directiv dotat cu trei accese dintre care unul de intrare și celelalte două de ieșire.

cuplor la 3 dB / *three dB coupler / coupleur à 3 dB* / Cuplor directiv în care jumătate din energia unei unde incidente la unul dintre accesele unei linii de transmisiune este retrimisă la unul din accesele celeilalte linii de transmisiune.

cuplor mecanic / *mechanical coupler / coupleur mécanique* / Dispozitiv conceput pentru a prezenta o impedanță mecanică specificată unui vibrator cu conducție osoasă aplicat cu o forță statică specificată și conținând un transductor mecano-electric pentru determinarea nivelului forței alternative la suprafața de contact dintre vibrator și cuplorul mecanic.

cuplor optic / *optical fibre coupler / coupleur optique* / Dispozitiv pasiv destinat transferului energiei radiante între două sau mai multe accese într-un mod predetermiant. Notă: Accesele unui cuplor optic pot fi conectate la ghiduri de unde optice, la surse optice, la fotodetectoare etc.

cuplor optic directiv / *directional coupler [optical] / coupleur (optique) directif* / Cuplor optic destinat transferului energiei radiante aplicate la anumite accese de intrare spre unul sau mai multe accese de ieșire determinate.

cuplor optoelectronic / *photocoupler / photocoupleur* / Dispozitiv optoelectronic cu semiconductoare, conceput pentru transferul de semnale electrice prin utilizarea energiei radiante pentru a realiza cuplarea și izolarea electrică între intrare și ieșire.

cuplu [momentul rezultant față de centrul de masă] / *moment of a couple / moment d'un couple* / Suma momentelor forțelor unui cuplu de două forțe într-un punct oarecare.

cuplu activ ⇒ cuplu motor

cuplu activ (al unui echipaj mobil) / *deflecting torque / couple moteur (d'un équipage mobile)* / Cuplu provenind din acțiuni electrostatice, electromagnetice sau de altă natură, exercitate asupra echipajului mobil.

cuplu antagonist / *restoring torque* / *couple antagoniste* / Cuplu care tinde să reducă echipajul mobil la reperul de zero mecanic al aparatului de măsurare.

cuplu de accelerație ⇐ cuplu dinamic / *accelerating torque* / *couple d'accélération* / Diferența dintre cuplul de pornire și cuplul de sarcină la pornire, disponibilă pentru accelerarea motorului și a sarcinii mecanice.

cuplu de acroșare (al unui motor sincron) ⇐ cuplu de intrare în sincronism (al unui motor sincron) ⇐ cuplu de prindere în sincronism (al unui motor sincron) / *pull-in torque (of a synchronous motor)* / *couple d'accrochage (d'un moteur synchrone)* / Cuplul rezistent constant maxim pe arbore care permite unui motor sincron să aducă la viteza sincronă sarcina antrenată, când este alimentat la tensiunea și frecvența nominală și i se aplică excitația, dacă aceasta există. Notă: Cuplul de acroșare depinde de inerția totală a părților rotitoare.

cuplu de acroșare nominal (al unei mașini sincrone) ⇐ cuplu nominal convențional de prindere în sincronism / *nominal pull-in torque* / *couple nominal d'accrochage* / Cuplul dezvoltat de un motor sincron funcționând ca motor asincron la 95 % din viteza sincronă, când este alimentat la tensiunea și frecvența nominală, bornele înfășurării de excitație nealimentate fiind conectate între ele fie direct, fie prin intermediul unei rezistențe adecvate.

cuplu de amortizare / *damping torque* / *couple d'amortissement* / Cuplu care tinde să reducă oscilațiile indezirabile al echipajului mobil.

cuplu de antrenare al dispozitivului de acord / *tuner running torque* / *couple d'entraînement du dispositif d'accord* / Valoare a cuplului, necesară pentru antrenarea dispozitivului de acord pe toată gama de acord, la o temperatură dată.

cuplu de aprindere (al unui motor cu ardere internă) / *firing torque (of an internal combustion engine)* / *couple d'allumage (d'un moteur à combustion interne)* / Cuplu de valoare medie necesar pentru a menține un motor cu ardere internă la viteza sa minimă de aprindere.

cuplu de bază / *basic torque* / *couple de base* / Cuplu exercitat asupra echipajului mobil al unui aparat integrator în repaus, pentru tensiunea de referință, curentul de bază și factorul de putere unitar.

cuplu de demaraj al dispozitivului de acord / *tuner breakaway torque* / *couple de démarrage du dispositif d'accord* / Valoare a cuplului, necesară punerii în mișcare a dispozitivului de acord.

cuplu de desprindere (al unui motor cu ardere internă) / *breakaway torque (of an internal combustion engine)* / *couple de décollage (d'un moteur à combustion interne)* / Cuplul minim ce este necesar a fi aplicat asupra unui motor cu ardere internă pentru a-l face să treacă lent de prima compresie, în condițiile de temperatură cele mai dezavantajoase ce pot apărea în timpul funcționării.

cuplu (de forțe) / *couple (of forces)* / *couple (de forces)* / Ansamblu de două forțe paralele necoliniare, având normele egale dar sensuri diferite. Notă: În limba franceză, termenul "couple" desemnează, de asemenea, orice ansamblu de forțe a căror sumă este nulă.

cuplu de frânare (al unei mașini electrice) / *braking torque (of an electrical machine)* / *couple de freinage (d'une machine électrique)* / Cuplul dezvoltat de un motor în orice moment, în vederea reducerii vitezei.

cuplu de frânare (al unui aparat integrator) / *braking torque (of an integrating instrument)* / *couple de freinage (d'un appareil intégrateur)* / Cuplu provenind din interacțiunea câmpului unui magnet permanent fix cu curenții pe care îi induce în rotorul unui aparat integrator și care se opun rotației acestuia.

cuplu de frânare (al unui contor) / *braking torque (of a meter)* / *couple de freinage*

(d'un compteur) / Cuplu dependent de viteza echipajului mobil, opus mişcării acestuia.

cuplu de frânare (al unui motor de tracțiune) / *braking torque (of a traction motor) / couple de freinage (d'un moteur de traction)* / Cuplul exercitat pe arborele său de către un motor de tracțiune care funcționează în regim de frânare electrodinamică.

cuplu de frânare electrică / *electrical braking torque / couple de freinage électrique* / Cuplul de frânare dezvoltat de un motor la capătul arborelui de antrenare pe durata perioadei de decelerare de la viteza de funcționare la viteza zero, datorat curenților injectați în unele din înfăşurările sale în acest scop.

cuplu de frânare intrinsec / *inherent braking torque / couple de freinage intrinsèque* / Cuplul la care este supus un motor pe durata decelerării de la viteza de funcționare la viteza zero, după deconectarea de rețeaua de alimentare, când nu comportă sarcină, roată de transmisie sau dispozitiv de cuplare.

cuplu de frânare mecanică / *mechanical braking torque / couple de freinage mécanique* / Cuplul de frânare exercitat de un dispozitiv de frânare mecanică adăugat motorului asupra capătului arborelui de antrenare.

cuplu de intrare în sincronism (al unui motor sincron) ⇒ cuplu de acroşare (al unui motor sincron)

cuplu de lansare (al unui motor cu ardere internă) ⇒ cuplu de desprindere (a unui motor cu ardere internă)

cuplu de pornire / *starting torque / couple de démarrage* / Cuplu electromagnetic dezvoltat de motor în timpul perioadei de pornire. Notă: Acest cuplu nu reprezintă o valoare unică, pentru exprimarea sa fiind necesară curba integrală a cuplului în funcție de viteză.

cuplu de pornire (al unui motor de tracțiune) / *starting torque (of a traction motor) / couple de démarrage (d'un moteur de traction)* / Cuplu corespunzător curentului mediu în timpul perioadei de pornire.

cuplu de pornire în sarcină specificată / *break loose torque / couple de décollage (de la charge)* / Cuplul solicitat de sarcină la capătul arborelui de antrenare al unui motor în momentul pornirii maşinii antrenate din starea de repaus.

cuplu de prindere în sincronism (al unui motor sincron) ⇒ cuplu de acroşare (al unui motor sincron)

cuplu de răsturnare (al unui motor de curent alternativ) ⇐ cuplu maxim (al unui motor de curent alternativ) / *pull-out torque (of an a.c. motor) [UK] / couple de décrochage (d'un moteur à courant alternatif)* / Cuplul maxim dezvoltat de un motor care funcționează la tensiunea şi la frecvența nominală.

cuplu de sarcină / *load torque / couple de charge* / Cuplul solicitat de sarcină la arborele unui motor electric, în orice moment, când acesta este: în repaus, pornit, în mers sau frânat.

cuplu de sarcină la pornire / *load starting torque / couple de charge au démarrage* / Cuplul solicitat de sarcină la arborele unui motor, pe durata pornirii din repaus până la viteza de funcționare.

cuplu de torsiune / *torsion torque / couple de torsion* / Cuplu produs de torsiunea unui fir sau a unui resort.

cuplu de vârf / *peak torque / couple de pointe* / Cuplul motor care corespunde curentului de vârf în timpul perioadei de pornire.

cuplu dinamic ⇒ cuplu de accelerație

cuplu director / *controlling torque / couple directeur* / Cuplu egal cu rezultanta cuplurilor activ şi antagonist.

cuplu inițial de pornire (al unui motor) / *locked-rotor torque (of a motor) / couple initial de démarrage (d'un moteur)* / Cuplul dezvoltat pe arborele motor în momentul inițial al pornirii.

cuplu inițial de pornire (al unui motor de curent alternativ) / *breakaway torque of*

an a.c. motor / couple initial de démarrage (d'un moteur à courant alternatif) / Cuplul minim dezvoltat de un motor în repaus când este alimentat la tensiunea şi la frecvenţa nominală. Notă: Acest cuplu este o caracteristică constructivă a maşinii, ignorând fenomenele tranzitorii.

cuplu la rotor blocat / *locked-rotor torque / couple à rotor bloqué* / Cuplul minim pe care îl dezvoltă motorul alimentat la tensiunea şi frecvenţa nominală, când rotorul său este menţinut blocat.

cuplu la sarcină plină / *load full torque / couple à pleine charge* / Cuplul solicitat de sarcină la capătul arborelui de antrenare al unui motor când cuplul maşinii antrenate este maxim.

cuplu maxim al dispozitivului de acord / *maximum tuner stop torque / couple maximal de butée d'accord* / Cuplu maxim, incluzând forţele de inerţie, pe care părţile mecanismului de acord îl pot suporta la capătul domeniului de reglaj ale dispozitivului de acord.

cuplu maxim (al unui motor de curent alternativ) ⇒ cuplu de răsturnare (al unui motor de curent alternativ)

cuplu minim în timpul pornirii (unui motor de curent alternativ) / *pull-up torque (of an a.c. motor) / couple minimal pendant le démarrage (d'un moteur à courant alternatif)* / Cel mai mic cuplu dezvoltat de motor între viteza zero şi viteza corespunzătoare cuplului maxim, când motorul este alimentat la tensiunea şi frecvenţa nominală. Notă: Această definiţie nu se aplică motoarelor al căror cuplu descreşte continuu cu creşterea vitezei.

cuplu motor ⇐ cuplu activ / *motoring torque / couple moteur* / Cuplul exercitat la arbore său, de către un motor de tracţiune care funcţionează în regim de tracţiune.

cuplu nominal / *rated torque / couple assigné* / Cuplul dezvoltat de un motor la capătul arborelui de antrenare la puterea şi viteza nominală.

cuplu nominal convenţional de prindere în sincronism ⇒ cuplu de acroşare nominal (al unei maşini sincrone)

cuplu sincron maxim / *synchronous pull-out torque [UK] / couple de décrochage synchrone* / Cuplul maxim dezvoltat de o maşină sincronă fără a ieşi din sincronism, când funcţionează la tensiunea, la frecvenţa şi la excitaţia nominală.

cuplu specific (al unui contor) / *torque-weight ratio (of a meter) / couple spécifique (d'un compteur)* / Raportul dintre cuplul motor pentru puterea nominală şi greutatea echipajului mobil.

cuplu termoelectric ⇒ termocuplu

cupolă de protecţie (a unui tub de radiaţii X) ⇐ cupolă radioscopică / *X-ray tube housing / gaine (radiogène)* / Înveliş în care este montat un tub de radiaţii X pentru utilizare normală, asigurând protecţia contra şocurilor electrice şi a radiaţiilor diferite de fasciculul util.

cupolă de protecţie antişoc a unui tub / *shockproof tube housing / gaine de tube antichoc* / Cupolă de protecţie pentru tuburi de radiaţii X care conţine o suprafaţă externă metalică legată la pământ, utilizată pentru eliminarea pericolului de şoc electric pentru personal, ecranele protectoare fiind încorporate.

cupolă de protecţie totală a unui tub / *fully-protective tube housing / gaine de tube à protection totale* / Cupola de protecţie pentru care radiaţia de scurgere este redusă la suprafaţa acesteia la o valoare estimată ca fiind nepericuloasă, fixată la 100 mr, tubul funcţionând în serviciu continuu, cu fereastra închisă, la curent nominal şi pentru tensiune nominală maximă.

cupolă radioscopică ⇒ cupolă de protecţie (a unui tub de radiaţii X)

cupolă radiotransparentă de protecţie ⇒ radom

cuptor adânc / *pit furnace / four-puits* / Cuptor discontinuu cu cameră şi cu rezistenţă, care formează o gaură adâncă

în care încărcătura este introdusă de la înălțime.

cuptor basculant / *tilting furnace* / *four basculant* / Cuptor cu rezistență care se rotește în jurul unui ax orizontal, permițând bascularea în scopul facilitării încărcării, al curățirii, al turnării sau al descărcării cuptorului.

cuptor clopot / *bell furnace* / *four à cloche* / Cuptor discontinuu cu cameră și cu rezistență la care vatra este fixă și acoperită cu un clopot mobil.

cuptor continuu / *continuous furnace* / *four continu* / Cuptor electric prin care se trece încărcătura încălzită.

cuptor cu arc (electric) direct / *direct arc furnace* / *four à arc direct* / Cuptor cu arc la care arcul este menținut între încărcătură și unul sau mai mulți electrozi.

cuptor cu arc (electric) indirect / *indirect arc furnace* / *four à arc indirect* / Cuptor cu arc la care curentul de arc nu circulă prin încărcătură.

cuptor cu arc / *arc furnace* / *four à arc* / Cuptor electric dotat cu o cameră de încălzire în care încărcătura este încălzită în principal printr-un arc electric.

cuptor cu arc cu un singur electrod / *single electrode arc furnace* / *four à arc à une électrode* / Cuptor cu arc la care arcul electric este menținut între un electrod și încărcătură.

cuptor cu arc de curent alternativ / *alternating current arc furnace* / *four à arc à courant alternatif* / Cuptor cu arc alimentat cu curent alternativ.

cuptor cu arc de curent continuu / *direct current arc furnace* / *four à arc à courant continu* / Cuptor cu arc alimentat cu curent continuu.

cuptor cu arc de retopire sub vid / *vacuum remelting arc furnace* / *four à arc d'affinage sous vide* / Cuptor cu arc direct în care rafinarea este realizată într-o cameră sub vid.

cuptor cu arc imersat ⇐ cuptor cu arc submersat / *submerged arc-resistance furnace* / *four à arc-résistance submergé* / Cuptor la care topirea încărcăturii se produce prin combinația dintre încălzirea prin arc și încălzirea prin rezistență.

cuptor cu arc submersat ⇒ cuptor cu arc imersat

cuptor cu baie / *bath furnace* / *four à bain* / Cuptor în general discontinuu, la care încălzirea încărcăturii este asigurată printr-un mediu lichid adus la temperatura de lucru, încărcătura fiind imersată; de exemplu cuptor cu baie de săruri, cuptor cu baie de metale topite și cuptor cu baie de ulei.

cuptor cu baie de săruri cu electrozi / *electrode salt-bath furnace* / *four à bain de sel à électrodes* / Cuptor cu electrozi în care căldura este degajată într-o baie de săruri și transferată încărcăturii scufundate în baie.

cuptor cu baie de săruri cu electrozi cu spațiu de încălzire izolat / *electrode salt-bath furnace with isolated heating space* / *four à bain de sel à électrodes avec espace de chauffage isolé* / Cuptor cu electrozi în care curentul electric circulă în principal între electrozii de lucru apropiați unul de altul în spațiul de încălzire a cuptorului, baia încălzită scurgându-se în mod liber în spațiul de lucru unde încărcătura a fost dispusă.

cuptor cu baie de săruri cu electrozi cu spațiu de încălzire neizolat / *electrode salt-bath furnace with unisolated heating space* / *four à bain de sel à électrodes avec espace de chauffage non isolé* / Cuptor cu electrozi la care electrozii de lucru sunt dispuși simetric în spațiul de lucru, curentul electric circulând prin întregul volum al băii încălzitoare.

cuptor cu bombardament electronic / *electron beam furnace* / *four à bombardement d'électrons* / Echipament de încălzire cu bombardament electronic prevăzut cu o cameră în care o încărcătură este încălzită sub vid de unul sau mai multe fascicule electronice.

cuptor cu cameră de preluare / *bale out furnace* / *four à puisage* / Cuptor cu

rezistenţă la care metalul lichid poate fi scos cu o oală de mână sau un dispozitiv automat de turnare.

cuptor cu camere / *multi-chamber furnace* / *four à chambres* / Cuptor electric care are mai mult decât o cameră de încălzire.

cuptor cu convecţie forţată / *forced convection furnace* / *four à convection forcée* / Cuptor electric în care mişcarea aerului în camera de încălzire este forţată, cu scopul de a se asigura în interiorul acesteia o distribuţie uniformă de temperatură sau o încălzire a încărcăturii, în mod uniform.

cuptor cu conveior / *chain conveyor furnace* / *four à chaîne* / Cuptor continuu cu rezistenţă la care încărcătura este deplasată prin intermediul unui transportor cu lanţ.

cuptor cu creuzet separat / *pot-type furnace* / *four à pot* / Cuptor discontinuu cu cameră şi cu rezistenţă în care se introduce un creuzet încărcat separat în momentul începerii tratamentului.

cuptor cu cuvă / *box-type furnace* / *four à boîte* / Cuptor discontinuu cu cameră şi cu rezistenţă, care conţine o cameră de încălzire orizontală în formă de cuvă, prevăzută cu o uşă pentru încărcare.

cuptor cu descărcare luminescentă / *glow discharge furnace* / *four à décharge luminescente* / Echipament de încălzire electrică echipat cu o cameră sub vid în care o încărcătură este încălzită printr-o descărcare luminescentă.

cuptor cu electro-arzător / *plasma-fuel furnace* / *four à électro-brûleur* / Echipament de încălzire electrică în care o parte semnificativă a căldurii generate provine din arderea unor combustibili lichizi sau solizi, cealaltă parte fiind generată de arzătoare cu plasmă.

cuptor cu electrozi / *electrode furnace* / *four à électrodes* / Instalaţie electrotermică prevăzută cu o cameră de încălzire în care o încărcătură este încălzită printr-o încălzire cu electrozi.

cuptor cu elevator / *elevator furnace* / *four à élévateur* / Cuptor discontinuu cu cameră şi cu rezistenţă, la care partea superioară a camerei de încălzire ce formează clopotul este fixă, vatra fiind ridicată pentru încălzire şi coborâtă pentru răcirea cuptorului sau a încărcăturii.

cuptor cu încălzire directă prin rezistenţă / *direct resistance furnace* / *four à chauffage direct par résistance* / Cuptor cu rezistenţă în care curentul electric traversează materialul de încălzit.

cuptor cu încălzire indirectă prin rezistenţă / *indirect resistance oven* / *four à chauffage indirect par résistance* / Cuptor cu încălzire în care căldura este generată de elementele încălzitoare şi transferată materialului de încălzit prin conducţie, convecţie şi radiaţie.

cuptor cu lonjeroane mobile / *walking beam furnace* / *four à longerons mobiles* / Cuptor continuu cu rezistenţă în care încărcătura este ridicată, transportată şi depusă într-un punct mai îndepărtat al vetrei cuptorului printr-un sistem mecanic.

cuptor cu mai multe zone / *multi-zone furnace* / *four multizone* / Cuptor cu rezistenţă cu două sau mai multe zone de încălzire controlate automat şi în mod independent, pentru obţinerea nivelurilor de temperatură cerute de procedeul termic.

cuptor cu microunde / *microwave oven* / *four à chauffage hyperfréquence* / Echipament de încălzire prin microunde dotat cu o cameră de încălzire.

cuptor cu muflă / *muffle furnace* / *four à moufle* / Cuptor cu cameră şi cu rezistenţă prevăzut cu o muflă.

cuptor cu oală / *ladle (heating) furnace* / *four poche* / Cuptor cu arc folosit la tratarea secundară a metalelor.

cuptor cu pat fluidizat / *fluidized bed furnace* / *four à lit fluidisé* / Cuptor discontinuu cu cameră şi cu rezistenţă, care conţine un pat de produse pulverulente prin care circulă eventual un gaz reactiv încălzit sau răcit.

cuptor cu plasmă / *plasma furnace* / *four à plasma* / Echipament de încălzire electrică prevăzut cu o cameră acoperită cu un material refractar în care încărcătura este încălzită de unul sau mai multe arzătoare cu plasmă, în general utilizat pentru topirea sau reducerea de materiale la temperaturi înalte.

cuptor cu radiaţii infraroşii / *infrared oven* / *four à (rayonnement) infrarouge* / Aparat de încălzire cu radiaţii infraroşii dotat cu o cameră de încălzire şi emiţătoare.

cuptor cu rezistenţă / *resistance furnace* / *four à résistance* / Echipament electrotermic prevăzut cu o cameră, în care se face încălzirea prin rezistenţă.

cuptor cu role / *roller hearth furnace* / *four à rouleaux* / Cuptor continuu cu rezistenţă prin care încărcătura este transportată şi deplasată pe role, din care câteva pot fi comandate.

cuptor cu şurub Arhimede / *screw conveyor furnace* / *four à vis d'Archimède* / Cuptor continuu cu rezistenţă la care deplasarea încărcăturii este asigurată de rotirea unui şurub Arhimede, montat în tambur.

cuptor cu tambur rotativ / *rotary drum furnace* / *four à tambour rotatif* / Cuptor continuu orizontal cu rezistenţă al cărui tambur se poate roti.

cuptor cu trecere continuă (prin propulsie) / *pusher furnace* / *four poussant* / Cuptor continuu cu rezistenţă prin care încărcătura este împinsă în mod intermitent de către piesa următoare, de-a lungul vetrei.

cuptor cu vagonete / *bogie furnace* / *four à wagonnets* / Cuptor continuu cu rezistenţă la care încărcătura este transportată de-a lungul camerei de încălzire, pe vagonete.

cuptor cu vatră cu încărcătură ghidată / *grooved-hearth furnace* / *four à sole à rainures de guidage* / Cuptor discontinuu cu cameră la care vatra prezintă caneluri şi fante destinate ghidării căruciorului care susţine încărcătura.

cuptor cu vatră glisantă / *skid hearth furnace* / *four à sole glissante* / Cuptor continuu cu rezistenţă a cărui vatră este orizontală, plană sau profilată şi prin care încărcătura este împinsă pentru a permite transferul sau descărcarea, în mod continuu.

cuptor cu vatră mobilă / *bogie hearth furnace* / *four à sole mobile* / Cuptor discontinuu cu cameră şi cu rezistenţă în care vatra este construită ca o platformă de vagonet pe care încărcătura este depusă şi poate fi introdusă şi scoasă din cuptor, dar menţinută pe loc în timpul încălzirii.

cuptor cu vatră oscilantă / *shaker hearth furnace* / *four à sole à secousses* / Cuptor continuu cu rezistenţă în care încărcătura este transportată prin alunecarea progresivă de-a lungul vetrei ce este supusă unei mişcări de du-te-vino, cu întoarcere rapidă.

cuptor cu vatră rotitoare / *rotary hearth furnace* / *four à sole tournante* / Cuptor continuu orizontal cu rezistenţă, prevăzut cu o vatră circulară sau inelară, care se roteşte în jurul unui ax vertical şi este prevăzut cu fante de intrare şi de ieşire, uneori însă doar cu o singură fantă.

cuptor cu vid / *vacuum furnace* / *four sous vide* / Cuptor electric care conţine o cameră de încălzire în care se realizează tratarea încărcăturii sub un vid mai mult sau mai puţin înaintat.

cuptor cu vid cu pereţi calzi / *hot wall vacuum furnace* / *four sous vide à parois chaudes* / Cuptor cu vid la care încărcătura şi incinta ermetică sub vid sunt încălzite din exterior.

cuptor cu vid cu pereţi reci / *cold wall vacuum furnace* / *four sous vide à parois froides* / Cuptor cu vid prevăzut cu elemente încălzitoare interne şi la care pereţii incintei ermetice sub vid sunt răciţi.

cuptor cu vid cu radiaţie infraroşie / *infrared vacuum furnace* / *four sous vide à rayonnement infrarouge* / Cuptor cu radiaţie infraroşie, cu cameră de încălzire,

destinat funcţionării la o presiune inferioară presiunii atmosferice.

cuptor de inducţie / *induction furnace* / *four à induction* / Echipament de încălzire electrică dotat cu o cameră în care încărcătura în stare lichidă sau solidă este încălzită prin inducţie.

cuptor de inducţie cu canal / *induction channel furnace* / *four à induction à canal* / Cuptor de topire sau de menţinere prin inducţie dotat cu un rezervor în care este plasată încărcătura de topit, la care sunt ataşate una sau mai multe unităţi de inducţie.

cuptor de inducţie cu canal cu două incinte / *two-chamber induction channel furnace* / *four à induction à deux enceintes* / Cuptor de inducţie cu canal în care rezervorul este divizat în două incinte interconectate, în prima fiind introdusă încărcătura pentru topire, iar în cealaltă metalul topit este extras pentru turnare. Notă: Incintele pot dispune de o unitate de inducţie comună sau de unităţi de inducţie individuale.

cuptor de inducţie cu creuzet ⇐ cuptor de inducţie fără miez / *induction crucible furnace* / *four à induction à creuset* / Cuptor de topire sau de menţinere prin inducţie, în care căldura este generată direct în încărcătură sau în creuzetul care o conţine, prin intermediul uneia sau mai multor bobine de inducţie dispuse în jurul creuzetului.

cuptor de inducţie cu creuzet cu două frecvenţe / *two-frequency induction crucible furnace* / *four à creuset à deux fréquences* / Cuptor de inducţie cu creuzet care funcţionează prin aplicarea succesivă sau simultană a unor curenţi de frecvenţe diferite, de exemplu 50 Hz şi 1000 Hz, în vederea ameliorării eficienţei electrice şi a întăririi efectului de agitare.

cuptor de inducţie cu creuzet interschimbabil / *push-out induction crucible furnace* / *four à induction à creuset interchangeable* / Cuptor de inducţie cu creuzet în care fie bobina de inducţie din jurul creuzetului este ridicată vertical, fie creuzetul pot fi coborâte vertical, în vederea autorizării înlocuirii acestuia cu un alt creuzet cu o nouă încărcătură.

cuptor de inducţie cu creuzet mobil / *lift off coil induction crucible melting furnace* / *four à induction à creuset amovible* / Cuptor de inducţie cu creuzet în care creuzetul poate fi ridicat vertical în afara bobinei de inducţie care îl înconjoară pe durata ciclului de topire.

cuptor de inducţie cu creuzet rece / *induction furnace with cold crucible* / *four à induction à creuset froid* / Cuptor de inducţie dotat cu un creuzet metalic răcit cu apă, în care metalul lichid are un contact limitat exclusiv cu pereţii laterali ai creuzetului, datorat forţelor electromagnetice.

cuptor de inducţie cu vid / *vacuum induction furnace* / *four à induction sous vide* / Cuptor de inducţie în care presiunea din camera de încălzire este inferioară presiunii atmosferice.

cuptor de inducţie fără miez ⇒ cuptor de inducţie cu creuzet

cuptor de joasă capacitate termică / *low thermal capacity furnace* / *four à faible capacité thermique* / Cuptor electric construit cu materiale izolante de capacitate termică redusă, astfel încât temperatura camerei de încălzire să fie atinsă într-un timp scurt.

cuptor de menţinere cu inducţie / *induction holding furnace* / *four de maintien à induction* / Cuptor de topire sau cuptor cu canal special conceput pentru menţinerea metalului lichid la temperatura prescrisă.

cuptor de topire cu inducţie / *induction melting furnace* / *four de fusion à induction* / Cuptor de inducţie utilizat pentru topirea unei încărcături solide.

cuptor de trecere / *drawing furnace* / *four tirant* / Cuptor continuu orizontal cu rezistenţă, utilizat în principal pentru încălzirea firelor sau a foilor metalice care sunt trecute prin camera de încălzire.

cuptor de trecere cu vatră înclinată / *sloping hearth furnace / four à passage à sole inclinée* / Cuptor cu trecere continuă, cu rezistenţă, la care deplasarea încărcăturii se face prin gravitaţie.

cuptor de turnare cu inducţie / *induction pouring furnace / four de coulée à induction* / Cuptor de inducţie echipat cu dispozitive mecanice, pneumatice sau electromagnetice destinate turnării continue sau periodice a unor cantităţi predeterminate de metal lichid în forme de turnare, în maşini sub presiune sau în cristalizatoare.

cuptor discontinuu / *discontinuous furnace / four discontinu* / Cuptor electric la care încărcarea şi descărcarea se realizează în mod discontinuu.

cuptor discontinuu, cu cameră / *batch furnace / four discontinu à chambre* / Cuptor cu trecere discontinuă, orizontal, de formă dreptunghiulară sau cilindrică în care se tratează încărcăturile individuale şi care poate fi încălzit sau răcit cu încărcătura sau menţinut la o temperatură specificată.

cuptor electric / *electric furnace / four électrique* / Echipament electrotermic dotat cu cameră de încălzire.

cuptor electrolitic / *electrolytic furnace / four électrolytique* / Echipament electrotermic utilizat la obţinerea, printr-un procedeu de electroliză cu săruri topite, a metalelor care nu pot fi separate din soluţiile apoase.

cuptor orizontal / *horizontal furnace / four horizontal* / Cuptor cu rezistenţă dotat cu o cameră de încălzire orizontală.

cuptor oscilant / *rocking furnace / four oscillant* / Cuptor cu rezistenţă încălzit prin radiaţia de la nişte bare rezistoare, corpul cuptorului fiind supus la o mişcare oscilantă în jurul unui ax, pentru a obţine deplasarea încărcăturii în scopul ameliorării transferului de căldură.

cuptor pentru sticlă cu electrozi / *electrode glass furnace / four à verre à électrodes* / Cuptor cu electrozi destinat topirii şi limpezirii materialelor din încărcătură în procedeul de elaborare a sticlei.

cuptor tubular / *tubular furnace / four à tube* / Cuptor cu rezistenţă discontinuu care conţine o cameră de încălzire orizontală sau verticală în formă de tub.

cuptor tunel / *tunnel furnace / four tunnel* / Cuptor continuu orizontal cu rezistenţă, de formă alungită.

cuptor vertical / *vertical furnace / four vertical* / Cuptor cu rezistenţă dotat cu o cameră de încălzire verticală.

curba lui Arrhenius ⇒ curbă de anduranţă termică

curbă (spectrală) a unui stimul de culoare $<\varphi_\lambda(\lambda)>$ / *colour stimulus function / courbe spectrale d'un stimulus de couleur* / Descriere a unui stimul de culoare cu ajutorul densităţii spectrale a unei mărimi energetice, cum ar fi luminanţa energetică sau fluxul energetic, în funcţie de lungimea de undă.

curbă anhisteretică / *anhysteretic curve / courbe anhystérétique* / Curbă de magnetizare ale cărei puncte reprezintă stări anhisteretice.

curbă *B*(*H*) / *B*(*H*) *curve / courbe B*(*H*) / Curbă de magnetizare care reprezintă inducţia magnetică în funcţie de intensitatea câmpul magnetic.

(curbă) caracteristică / *characteristic (curve) / (courbe) caractéristique* / Curbă care reprezintă relaţiile dintre anumite mărimi utilizate în studiul dispozitivelor şi componentelor electronice.

(curbă) caracteristică (a unei maşini electrice) / *characteristic (curve) (of an electrical machine) / caractéristique (d'une machine électrique)* / Curbă reprezentativă a relaţiilor dintre anumite mărimi specifice utilizate în studiul maşinilor electrice.

curbă caracteristică (a unui detector Geiger-Müller) / *characteristic curve (of a Geiger-Müller counter tube) / courbe caractéristique (d'un tube compteur de Geiger-Müller)* / Curbă reprezentând

variaţia ratei de numărare în funcţie de tensiunea aplicată unui detector Geiger-Müller, ceilalţi parametri fiind constanţi.

curbă caracteristică (a unui film radiografic) / *characteristic curve (of a radiographic film)* / *courbe caractéristique (d'un radiogramme)* / Reprezentare grafică a densităţii optice a unui film în funcţie de logaritmul zecimal al unei mărimi de radiaţie specifice (expunerea, kerma în aer).

curbă caracteristică a unui magnetorezistor / *magnetoresistive characteristic curve* / *courbe caractéristique d'une magnétorésistance* / Curbă reprezentând variaţiile rezistenţei unui magnetorezistor, în funcţie de inducţia magnetică.

(curbă) caracteristică (a unui sistem) / *characteristic curve (of a system)* / *courbe caractéristique (d'un système)* / Curbă care reprezintă, în regim permanent, valorile unei mărimi de ieşire ale unui sistem sau dispozitiv în funcţie de cele ale unei mărimi de intrare, celelalte mărimi de intrare fiind menţinute constante. Notă: Atunci când acestea din urmă sunt considerate parametri, se obţine un fascicul sau o reţea de curbe caracteristice.

curbă colorimetrică / *colour-matching curve* / *courbe colorimétrique* / Reprezentare a unei funcţii colorimetrice (a unui sistem tricromatic).

curbă de absorbţie ⇒ curbă de atenuare

curbă de acţionare / *pick-up curve* / *courbe d'action* / Curbă exprimând relaţia dintre timpul de acţionare şi semnalul de acţionare ale unui releu cu radioelement.

curbă de anduranţă termică ⇐ grafic de anduranţă termică ⇐ curba lui Arrhenius / *thermal endurance graph* / *graphique d'endurance thermique* / Grafic în care logaritmul temperaturii necesare pentru a atinge un criteriu de degradare specificat, într-o încercare de anduranţă termică, este reprezentat în funcţie de inversul temperaturii termodinamice (absolute) de încercare.

curbă de atenuare ⇐ curbă de absorbţie / *attenuation curve* / *courbe d'atténuation* / Curbă reprezentând valoarea unei mărimi de radiaţie în funcţie de grosimea substanţei traversate de radiaţie. Notă: Când se utilizează acest termen, trebuie precizate următoarele: a) ce mărime de radiaţie constituie variabila dependentă; b) dacă această funcţie este logaritmul mărimii de radiaţie; c) dacă fasciculul incident este îngust şi colimat iar dispozitivul de măsurare din spatele absorbantului este relativ mic şi depărtat de acesta (cazul măsurărilor în fascicul îngust) sau dacă fasciculul incident este larg şi necolimatat iar dispozitivul de măsurare din spatele absorbantului relativ apropiat de acesta (cazul măsurătorilor în fascicul larg).

curbă de atenuare de referinţă ⇐ curbă de atenuare standard / *standard attenuation curve* / *courbe d'atténuation de référence* / Ansamblu de curbe reprezentând densitatea fluxului de energie sau, mai frecvent, debitul de expunere al unui fascicul de radiaţii monoenergetice sau eterogene în cazul atenuării în fascicul îngust, în funcţie de grosimea substanţelor ca, de exemplu: aluminiul, cuprul sau plumbul, în general la tensiuni ale tuburilor de radiaţii X specificate şi constante şi cu o filtrare iniţială cât mai slabă posibil.

curbă de atenuare standard ⇒ curbă de atenuare de referinţă

curbă de cădere ⇒ curbă de dezintegrare

curbă de comutaţie / *commutation curve* / *courbe de commutation* / Locul geometric al vârfurilor ciclurilor de histerezis normale, atunci când se modifică valoarea de vârf a câmpului magnetic ciclic.

curbă de demagnetizare ⇐ caracteristică de demagnetizare / *demagnetization curve* / *courbe de désaimantation* / Porţiune a ciclului de histerezis în care inducţia magnetică trece de la valoarea de remanenţă la zero, prin variaţia monotonă a intensităţii câmpului magnetic.

curbă de dezintegrare ⇐ curbă de cădere / *decay curve / courbe de décroissance /* Curbă reprezentând activitatea unui eşantion sau al unui constituent al acestuia, în funcţie de timp.

curbă de directivitate a intensităţii luminoase (a unei lămpi sau a unui corp de iluminat) / *(luminous) intensity distribution curve (for a lamp or lighting fitting) / courbe de répartition angulaire de l'intensité (lumineuse) (d'une lampe ou d'un luminaire)* / Curbă, în general, polară, ce reprezintă distribuţia unghiulară a intensităţii luminoase într-un plan ce trece prin sursă, în funcţie de unghiul format de vectorul intensitate cu o direcţie dată. Note: 1. Acest plan este cel mai adesea un plan meridian, în special atunci când sursa are o distribuţie simetrică a intensităţii luminoase. 2. Atunci când direcţia de referinţă este verticală, originea unghiurilor se află în partea de jos. 3. Această curbă se mai numeşte, de asemenea, caracteristică de directivitate sau diagramă de directivitate. În general distribuţia unghiulară a intensităţii I (luminoase sau energetice) urmează o lege de forma $I(\theta) = I_n \cdot f(\theta,m)$, unde $f(\theta,m)$ reprezintă *factorul de formă* al caracteristicii de directivitate. Uzual acesta este aproximat prin una din funcţiile $f(\theta,m) = cos(m \cdot \theta)$ (ca în figura de mai jos) sau $g(\theta,n) = [cos(\theta)]^n$, unde m (respectiv n) este un indice (al factorului) de formă; m=n=1 corespunde cazului *lambertian* (A se vedea *legea lui Lambert*).

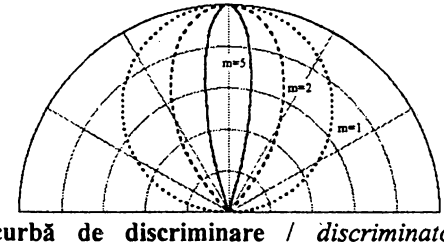

curbă de discriminare / *discriminator curve / courbe de discrimination* / Curbă redând rata de numărare în funcţie de pragul de discriminare.

curbă de eficacitate / *operating characteristic curve / courbe d'efficacité* / Curbă care furnizează, pentru un plan de eşantionare dat, probabilitatea de acceptare a unui lot de încercare în funcţie de calitatea sa reală pentru o anumită caracteristică.

curbă de egală iluminare / *isoilluminance curve / courbe isoéclairement* / Locul geometric al punctelor unei suprafeţe în care iluminarea are aceeaşi valoare.

curbă de egală intensitate luminoasă / *iso-intensity curve / courbe isointensité* / Curbă trasată pe o sferă cu centrul în centrul luminos al sursei şi unind toate punctele corespunzătoare direcţiilor în care intensitatea luminoasă este aceeaşi, sau proiecţia plană a acestei curbe.

curbă de egală luminanţă / *isoluminance curve / courbe isoluminance* / Locul geometric al punctelor unei suprafeţe unde luminanţa are aceeaşi valoare, pentru o poziţie determinată a surselor şi a observatorului faţă de suprafaţă.

curbă de emisiune fotonică (a unui scintilator) / *photon emission curve (of a scintillator) / courbe d'émission de photons (d'un scintillateur)* / Curbă reprezentând variaţia în timp a ratei de emisiune a fotonilor corespunzătoare unei excitaţii izolate a scintilatorului.

curbă de energie potenţială / *potential (energy) curve / courbe d'énergie potentielle* / Curbă care reprezintă variaţia energiei potenţiale.

curbă de etalonare / *calibration curve / courbe d'étalonnage* / Reprezentare grafică a relaţiei dintre valorile mărimii măsurate şi valorile corespunzătoare furnizate efectiv de dispozitiv, în condiţii determinate.

curbă de evoluţie / *swing curve / courbe d'évolution* / Curbă de variaţie în timp a unei variabile de stare a sistemului electroenergetic, ca urmare a unei perturbaţii apărute în sistem.

curbă de funcţionare la cald / *hot curve / courbe à chaud* / Pentru un releu electric termic cu funcţie de memorare totală, curba caracteristică reprezentând relaţia dintre timpul de funcţionare specificat şi curent, în funcţie de efectul termic al al unui curent de sarcină specificat în regim permanent, înainte de producerea suprasarcinii.

curbă de funcţionare la rece / *cold curve / courbe à froid* / Pentru un releu electric termic, curba caracteristică reprezentând relaţia dintre timpul de funcţionare specificat şi curent, în condiţii de referinţă şi regim permanent de curent nul, înainte de producerea suprasarcinii.

curbă de izoexpunere ⇐ curbă echidoză de ionizare standard / *isoexposure curve / courbe isoexposition* / Curbă ale cărei puncte primesc în totalitate aceeaşi expunere.

curbă de încălzire a anodului / *anode heating curve / courbe d'échauffement de l'anode* / Curbă reprezentând căldura acumulată în anod în funcţie de durata expunerii, pentru o putere anodică specificată.

curbă de încălzire a ansamblului radiogen / *X-ray tube assembly heating curve / courbe d'échauffement de la gaine équipée* / Curbă reprezentând căldura reţinută în ansamblul radiogen în funcţie de durata expunerii, în condiţii de expunere specificate.

curbă de magnetizare ⇒ caracteristică de magnetizare

curbă de magnetizare dinamică / *dynamic magnetization curve / courbe d'aimantation dynamique* / Curbă de magnetizare obţinută cu o viteză de variaţie a câmpului magnetic exterior suficient de mare pentru a-i influenţa forma. Notă: În cazul particular când curba se închide, ciclul obţinut se numeşte *ciclu de histerezis dinamic.*

curbă de magnetizare statică / *static magnetization curve / courbe d'aimantation statique* / Curbă de magnetizare obţinută variind suficient de lent intensitatea câmpului magnetic exterior, astfel încât rezultatul obţinut să nu fie influenţat de viteza de variaţie a câmpului. Notă: În cazul particular când curba se închide, ciclul obţinut se numeşte *ciclu de histerezis static.*

curbă de polarizare ⇒ caracteristică de polarizare

curbă de primă magnetizare / *initial magnetization curve / courbe d'aimantation initiale* / Curbă de magnetizare obţinută atunci când materialul magnetic, adus în prealabil în starea de magnetizaţie nulă, e supus unui câmp magnetic a cărui intensitate creşte monoton pornind de la zero. Notă: Starea magnetică neutră poate fi obţinută dinamic sau termic. Trebuie precizată metoda întrebuinţată.

curbă de răcire a anodului / *anode cooling curve / courbe de refroidissement de l'anode* / Curbă reprezentând căldura acumulată în anod în funcţie de timpul considerat de la sfârşitul aplicării unei sarcini, astfel încât căldura acumulată în anod să fie egală cu căldura acumulată maximă respectivă.

curbă de răcire a ansamblului radiogen / *X-ray tube assembly cooling curve / courbe de refroidissement de la gaine équipée* / Curbă reprezentând căldura reţinută în ansamblul radiogen cu radiaţii X în funcţie de timpul considerat de la sfârşitul aplicării unei expuneri, astfel încât căldura reţinută în ansamblul radiogen cu radiaţii X să fie egală cu căldura maximă reţinută respectivă.

curbă de răspuns în frecvenţă ⇐ caracteristică amplitudine-frecvenţă (a unui sistem) ⇐ caracteristică de frecvenţă (a unui sistem) ⇐ diagrama Bode / *Bode diagram / courbes de réponse harmonique* / Reprezentarea grafică a amplificării logaritmice şi a defazării în funcţie de frecvenţă, reprezentată în mod curent pe o scară logaritmică.

curbă de răspuns la o treaptă ⇒ funcţie de recepţie telegrafică

curbă de răspuns spectral (al unui fotocatod) / *spectral response curve (of a photocathode)* / *courbe de réponse spectrale (d'une photocathode)* / Curbă reprezentând variaţia randamentului cuantic de conversie în funcţie de lungimea de undă a radiaţiei incidente.

curbă de recul ⇒ linie de recul

curbă de reglare la putere plină a unui generator principal / *full-power regulation curve of main generator* / *courbe de régulation à pleine puissance de la génératrice principale* / Puterea furnizată de către generatorul principal fiind în general menţinută aproape constantă prin variaţia excitaţiei, caracteristica externă a generatorului (tensiunea la borne în funcţie de curentul debitat) va prezenta o alură hiperbolică pe o porţiune din întinderea sa. Această porţiune a caracteristicii externe se numeşte curbă de reglare la putere plină a generatorului.

curbă de revenire / *drop-out curve* / *courbe de relâchement* / Curbă exprimând relaţia dintre timpul de revenire şi semnalul de revenire ale unui releu cu radioelement.

curbă de sarcină / *load curve* / *courbe de charge* / Reprezentare grafică a evoluţiei în timp, înregistrată sau prognozată, a sarcinii produse, transportate sau absorbite de (prin) elemente ale unui sistem electroenergetic.

curbă de sarcină clasată / *load duration curve* / *diagramme des charges classées* / Curbă de sarcină care are proprietatea că fiecare punct al ei evidenţiază timpii – pentru o perioadă dată – intervalele de timp pentru care puterea este mai mare decât sau egală cu o valoare specificată.

curbă de saturaţie (a unei camere cu ionizare în curent) / *saturation curve (of a current ionization chamber)* / *courbe de saturation (d'une chambre d'ionisation à courant)* / Pentru o iradiere data, curbă reprezentând variaţia curentului debitat de cameră în funcţie de tensiunea aplicată şi permiţând determinarea tensiunii şi a curentului de saturaţie.

curbă de supravieţuire / *survival curve* / *courbe de survie* / Curbă reprezentând fie proporţia de elemente biologice supravieţuitoare în funcţie de doza absorbită, fie această proporţie în funcţie de timp, consecutiv unei doze absorbite date.

curbă de transmisiune (ionosferică) / *(ionospheric) transmission curve* / *courbe de transmission (ionosphérique)* / Curbă care reprezintă, în funcţie de înălţimea virtuală de reflexie, raportul frecvenţelor undelor radioelectrice care, în ipoteza modelului simplificat al ionosferei, ar fi reflectate la o aceeaşi înălţime virtuală, parţial sub incidenţă verticală, parţial sub incidenţă oblică, între două puncte ale Pământului separate printr-o distanţă dată, în general 3000 km.

curbă de variaţie a modulului de refracţie atmosferică cu altitudine / *M curve* / *courbe de M* / Curbă care reprezintă relaţia dintre modulul de refracţie şi înălţimea dela nivelul solului.

curbă echidoză de ionizare standard ⇒ curbă de izoexpunere

curbă izodoză / *isodose curve* / *courbe isodose* / Curbă ale cărei puncte primesc în totalitate aceeaşi doză absorbită.

curbă *J*(*H*) / *J*(*H*) *curve* / *courbe J*(*H*) / Curbă de magnetizare care reprezintă polarizarea magnetică în funcţie de intensitatea câmpului magnetic.

curbă *M*(*H*) / *M*(*H*) *curve* / *courbe M*(*H*) / Curbă de magnetizare care reprezintă magnetizarea în funcţie de intensitatea câmpului magnetic.

curbă (spectrală) relativă a unui stimul de culoare $<\varphi(\lambda)>$ / *relative colour stimulus function* / *courbe (spectrale) relative d'un stimulus de couleur* / Distribuţie spectrală relativă de energie a curbei spectrale a unui stimul de culoare.

curbă teoretică temporizare-mărime caracteristică / *theoretical curve of time/ characteristic quantity* / *courbe théorique temporisation/ grandeur caractéristique* /

Reprezentare grafică teoretică a relației care leagă temporizarea cu mărimea caracteristică.

curbă timp-intensitate / *time-intensity curve / courbe temps-intensité* / Graficul intensității unui stimul electric necesar provocării de răspunsuri într-un țesut excitabil, în funcție de durata stimulului. Notă: Curba poate fi trasată în mod echivalent ca un grafic al duratei necesare provocării reacțiilor, în funcție de intensitate.

curbură [defect de planeitate] / *bow [deviation from flatness] / courbure [défaut de planéité]* / Defect de planeitate al unei plăci, caracterizat printr-o deformare aproximativ cilindrică sau sferică astfel încât, dacă placa este dreptunghiulară, cele patru colțuri vor fi în același plan.

curbură (a unei linii coaxiale rigide de precizie) / *curvature (of a rigid precision coaxial ligne) / courbure (d'une ligne coaxiale rigide de précision)* / Devierea maximă a axei reale a unei linii coaxiale rigide de precizie în raport cu o dreaptă teoretică, de lungime specificată, care unește două puncte ale acestei axe.

curbură reziduală (a unei benzi derulate) / *residual curvature (of an unwound strip) / courbure résiduelle (d'une bande déroulée)* / Curbură permanentă în sensul de laminare a unei benzi derulate.

curent → curent (electric) [mărime]

curent absorbit ⇒ curent de electrizare

curent absorbit nominal / *rated input current / courant absorbé assigné* / Curentul absorbit nominal sau curentul de linie este definit ca valoarea eficace a curentului corespunzător tensiunii de alimentare nominale, tensiunii de ieșire nominale și curentului de ieșire nominal.

curent admisibil de scurtă durată / *short-time withstand current / courant de courte durée admissible* / Curent pe care un circuit sau un aparat de comutare în poziția anclanșat îl poate suporta pentru un scurt interval de timp specificat și în condiții prescrise de utilizare și de comportament.

curent al unui fascicul (ionic) / *beam current (of an ion beam) / intensité d'un faisceau ionique* / Curent electric transportat de ionii fasciculului printr-o secțiune transversală în raport cu axa, în vecinătatea unui punct specificat.

curent alternativ → curent (electric) alternativ <c.a.>

curent anodic ⇐ curent de anod / *anode current / courant anodique* / Curent de electrod corespunzător anodului.

curent anodic al unui tub de radiații X / *X-ray tube current / courant dans un tube radiogène* / Curentul electric dintre anodul și catodul unui tub de radiații X, exprimat în general prin valoarea sa medie (în mA).

curent anodic de vârf / *peak anode current / courant anodique de crête* / Valoare maximă instantanee a curentului anodic, neglijând supracreșterile.

curent anodic maxim în funcționare / *maximum operating anode current / courant anodique maximal (en fonctionnement)* / Curent anodic maxim permis în timpul funcționării, fără a provoca deteriorarea rapidă a stabilității caracteristicilor tubului.

curent anodic mediu / *average anode current / courant anodique moyen* / Valoare medie a curentului anodic.

curent anodic minim (în funcționare) / *minimum operating anode current / courant anodique minimal (en fonctionnement)* / Curent anodic minim necesar catozilor adiacenți pentru a fi pregătiți pentru o funcționare sigură.

curent anormal de electrod ⇒ curent de avarie al unui electrod

curent auxiliar de pacient / *patient auxiliary current / courant auxiliaire patient* / Curent care traversează pacientul în timpul utilizării normale între elemente ale părții aplicate pe pacient, nedestinat producerii unui efect fiziologic, de exemplu curenții de polarizare ai

amplificatoarelor, curenţii utilizaţi în pletismografie etc.

curent care parcurge defectul / *through (fault) current / courant de défaut traversant* / Curent datorat unui defect în sistemul electroenergetic exterior părţii de circuit protejată de sistemul de protecţie considerat, şi care circulă în partea protejată.

curent catodic ⇐ curent de catod / *cathode current / courant cathodique* / Curent de electrod corespunzător catodului.

curent catodic anormal de vârf / *peak cathode fault current / courant de crête cathodique anormal* / Valoarea instantanee maximă a unui impuls de curent catodic neperiodic apărut în timpul unei funcţionări defectuoase.

curent catodic de vârf în regim periodic / *peak cathode current, 1[steady-state] / courant de crête cathodique en régime périodique* / Valoarea instantanee maximă a unui curent catodic periodic.

curent catodic de vârf în regim tranzitoriu / *peak cathode current, 2[transient] / crête d'amplitude de courant cathodique* / Valoarea instantanee maximă a unui impuls de curent catodic.

curent catodic efectiv / *r.m.s. cathode current / courant cathodique efficace* / Pentru impulsuri dreptunghiulare, curent de impuls multiplicat prin rădăcina pătrată a factorului de utilizare.

curent catodic maxim de funcţionare / *maximum operating cathode current / courant cathodique maximal en fonctionnement* / Curent maxim care poate circula în regim permanent spre catod, fără depăşirea limitei maxime de putere specificate pentru a limita pulverizarea catodică la un nivel rezonabil sau fără provocarea unor luminescenţe parazite.

curent catodic minim (al unui tub indicator de caractere) / *minimum cathode current (for a character indicator tube) / courant cathodique minimal (d'un tube indicateur de caractères)* / Valoare minimă a curentului catodic, pentru care catodul este complet luminescent.

curent comutat [comutator de prize în sarcină] / *switched current [on load tap-changers] / courant commuté [changeur de prises en charge]* / Curent destinat ruperii, pe durata unei comutări, prin fiecare sistem al contactelor principale de rupere sau al contactelor de trecere ale comutatorului, sau ale selectorului în sarcină.

curent continuu, 1[constant] <c.c.>/ *direct current, 1[constant]* <*DC*> / *courant continu, 1[constant]* <*DC*> / Curent electric independent de timp. Notă: Notaţia "DC", din limbile franceză şi engleză, califică mărimi electrice independente de timp, cum ar fi tensiunea şi curentul, precum şi dispozitive funcţionând în curent continuu sau tensiune continuă, sau mărimi asociate acestor dispozitive.

curent continuu, 2[cu componentă continuă predominantă] =! curent galvanic (continuu) / *direct current, 2[with an important direct component] / courant continu, 2[à forte composante continue]* / Curent periodic având o componentă continuă de importanţă primordială.

curent continuu de intrare în mod serie / *d.c. series mode input current / courant d'entrée continu en mode série* / Valoarea curentului continuu care intră prin bornele de intrare ale unui divizor de tensiune inductiv.

curent continuu de vid [învechit] / *direct vacuum tube current [deprecated] / courant continu d'électrodes à vide [déconseillé]* / Curent obţinut prin aplicarea pe porţiunea de tratat a unui electrod de sticlă vidat, legat la o bornă a unui generator de curent de înaltă frecvenţă (100÷10 000 kHz), cealaltă fiind legată la pământ.

curent continuu permanent în starea de conducţie / *continuous (direct) on-state current / courant continu permanent à l'état passant* / Valoare a curentului constant în starea de conducţie.

curent convenţional de declanşare (al unui declanşator de curent maximal) / *conventional tripping current (of an overcurrent release)* / *courant conventionnel de déclenchement (d'un déclencheur à maximum de courant)* / Valoare specificată a curentului care provoacă funcţionarea declanşatorului pe o durată specificată (durată convenţională).

curent crescător / *upward current* / *courant montant* / Curent continuu traversând corpul uman pentru care picioarele reprezintă polul pozitiv.

curent critic de grilă / *critical grid current* / *courant critique de grille* / Curent de grilă care corespunde tensiunii critice de grilă exact înaintea amorsării anodice.

curent d'Arsonval [învechit] / *d'Arsonval current [obsolete]* / *courant de d'Arsonval [désuet]* / Curent de trenuri intermitente şi izolate de oscilaţii puternic amortizate, de înaltă frecvenţă, înaltă tensiune şi intensitate relativ redusă.

curent de alimentare (a unei lămpi) / *supply current (of a lamp)* / *courant d'alimentation (d'une lampe)* / Curent absorbit de circuitul complet al lămpii (lămpilor) incluzând şi balastul (dacă există).

curent de alimentare (al unui telefon) / *feeding current (of a telephone set)* / *courant d'alimentation (d'un poste téléphonique)* / Curent continuu destinat, în principal, alimentării electrice a circuitelor de convorbire ale unui telefon. Notă: Sursa de curent de alimentare poate fi ataşată telefonului (bateria locală) sau situată în centrala telefonică (bateria centrală).

curent de alimentare maxim admis / *maximum rated supply current* / *courant maximal d'alimentation assigné* / Curent specificat de constructor pentru un generator de radiaţii X, un aparat auxiliar sau un accesoriu, pentru care trebuie dimensionate întreruptoarele.

curent de amorsare / *striking current* / *courant d'amorçage* / Curent care trece prin electrodul de amorsare pentru a provoca amorsarea curentului principal pentru o tensiune anodică determinată.

curent de anod ⇒ curent anodic

curent de antenă / *antenna current* / *courant d'antenne* / Pentru o antenă sau un element radiant asimilabil unui conductor filiform, valoarea eficace a intensităţii curentului total măsurat într-un punct specificat, în general în punctul de alimentare al antenei sau punctul de curent maxim.

curent de arc / *arc current* / *courant d'arc* / Curent care circulă printr-un arc electric.

curent de avarie al unui electrod ⇐ curent anormal de electrod / *fault current of an electrode* / *courant de défaut d'une électrode* / Curent de suprasarcină al unui electrod în condiţii de defect, (ex. arc invers sau scurtcircuit exterior).

curent de bază (al unui contor) / *basic current (of a meter)* / *courant de base (d'un compteur)* / Valoare a curentului în funcţie de care sunt fixate valorile anumitor caracteristici ale unui contor.

curent de bază (al unui releu) / *basic current (of a relay)* / *courant de base (d'un relais)* / Valoarea limită specificată a curentului pentru care releul nu funcţionează.

curent de blocare pe nerv / *electrical nerve-block* / *barrière électrique du nerf* / Aplicarea unui curent către un nerv în scopul prevenirii trecerii unui potenţial propagat.

curent de calibrare (al unui balast de referinţă) / *calibration current of a reference ballast* / *courant de calibrage (d'un ballast de référence)* / Valoarea curentului pe care se bazează calibrarea şi controlul balastului de referinţă.

curent de catod ⇒ curent catodic

curent de circulaţie / *circulating current* / *courant de circulation* / Parte a curentului care circulă prin impedanţa de trecere pe durata scurtcircuitării a două prize în cursul unei schimbări de prize, provocată de diferenţa de tensiune dintre prize.

curent de coagulare [învechit] ⇒ curent Tesla [învechit]

curent de coardă / *mesh current* / *courant de maille* / Curentul prin latura coardă care defineşte ochiul.

curent de colector la iradiere / *collector current under irradiation* / *courant collecteur sous irradiation* / Curent de colector într-un fototranzistor, atunci când acesta este expus unei energii radiante.

curent de comandă (al unui generator Hall) / *control current (of a Hall generator)* / *courant de commande (d'un générateur de Hall)* / Curent care, traversând o placă Hall, dă naştere sub acţiunea unui câmp magnetic, tensiunii Hall.

curent de comandă (al unui releu) / *operate current (of a relay)* / *courant de commande (d'un relais)* / Pentru un releu sau un alt dispozitiv similar, curentul care parcurge dispozitivul când circuitul căruia îi aparţine se găseşte în condiţii normale, având o intensitate superioară celei a curentului minim de comandă.

curent de comandă (al unui traductor) / *control current* / *courant de commande (d'un transducteur)* / Curent care circulă într-o înfăşurare de comandă a unui traductor.

curent de conducţie (într-un material electroizolant) / *conduction current (through an insulating material)* / *courant de conduction (dans un isolant)* / Componentă a curentului de electrizare stabilit prin covecţia purtătorilor de sarcină adevarată în izolator.

curent de conducţie (printr-o suprafaţă) $< I >$ / *current (through a surface)* $< I >$ / *courant (à travers une surface)* $< I >$ / Mărime scalară egală cu fluxul densităţii curentului de conducţie printr-o suprafaţă orientabilă (cu două feţe) dată. Notă: Sensul ales al versorului normalei la suprafaţă se numeşte *sens de referinţă* al curentului de conducţie, faţă de care curentul poate să rezulte pozitiv sau negativ.

curent de contact / *contact current* / *courant de contact* / Curent ce traversează un contact al releului, înaintea deschiderii sale sau după închidere.

curent de contracţie / *freezing current* / *courant de contraction* / Valoare începând de la care curentul ce parcurge corpul unei victime a unui şoc electric provoacă acesteia contracţia muşchilor parcurşi de curent, împiedicând separarea voluntară faţă de sursa de curent.

curent de convorbire / *speech current* / *courant vocal* / Curentul produs de microfonul unui telefon când este acţionat de un semnal acustic.

curent de defect / *fault current* / *courant de défaut* / Curent care traversează un punct dat al unui sistem electroenergetic şi care rezultă dintr-un defect într-un alt punct al acelui sistem.

curent de defibrilare / *static induced current [obsolete]* / *courant induit statique [désuet]* / Curent de încărcare şi de descărcare a unei perechi de butelii de Leyda sau a altor condensatoare, traversând corpul pacientului.

curent de deflexie / *deflection current* / *courant de déviation* / Curent ce parcurge bobina de deflexie.

curent de deplasare / *displacement current* / *courant de déplacement* / Curent a cărui intensitate printr-o suprafaţă dată este derivata în raport cu timpul a fluxului electric prin acea suprafaţă.

curent de depolarizare / *depolarization current* / *courant de dépolarisation* / Curentul care trece printr-un conductor de scurtcircuitare a doi electrozi în contact cu o epruvetă, după electrizarea sa prealabilă sub acţiunea unei tensiuni continue aplicate o anumită perioadă de timp. Notă: Curentul de depolarizare este măsurat de obicei după electrizarea epruvetei, pe o perioadă de timp astfel aleasă încât curentul de polarizare să devină neglijabil.

curent de descărcare a unui condensator / *discharging current of a capacitor* /

courant de décharge d'un condensateur / Curentul ce trece în timpul descărcării unui condensator.

curent de descărcare (a unui descărcător cu rezistență variabilă) / *discharge current (of an arrester)* / *courant de décharge (d'un parafoudre)* / Curent de impuls al unei unde de supratensiune care parcurge un descărcător electric.

curent de dezechilibru (al unei rețele trifazate) / *residual current (of a three-phase system)* / *courant résiduel (d'un réseau triphasé)* / Suma valorilor instantanee ale curenților de fază ai unei rețele electrice trifazate.

curent de dezelectrizare / *de-electrification current* / *courant de désélectrisation* / Curentul care trece printr-un conductor de scurtcircuitare a doi electrozi, imediat după ce ei au fost aplicați pe o epruvetă sau după ce aceasta a fost menținută câtva timp cu electrozii deconectați de la sursa de tensiune și deconectați unul de celălalt. Notă: Curentul de dezelectrizare se poate datora, de exemplu, polarizării reziduale a mediului izolant, sau sarcinii electrice statice.

curent de echilibru la iluminare / *equilibrium illumination current* / *courant à l'équilibre sous éclairement* / Curent sub iluminare cu variații sub 1 % pe o perioadă de 5 minute.

curent de ecou ⇒ curent reflectat

curent de electrizare ⇐ curent absorbit / *electrification current* / *courant d'électrisation* / Curent care se stabilește între doi electrozi în contact cu un mediu izolant atunci când între electrozi este aplicată o tensiune continuă.

curent de electrod / *electrode current* / *courant d'électrode* / Valoarea rezultantă a curentului care intră într-un (sau iese dintr-un) electrod prin spațiul interelectrod. Note: 1. Fără o precizare contrară, se măsoară la terminalele de electrod accesibile. 2. Exemple: curentul de grilă, curentul anodic, curentul catodic etc.

curent de electrod de amorsare / *primer current* / *courant d'électrode d'amorçage* / Curent care circulă atunci când tensiunea este aplicată electrodului de amorsare.

curent de eliberare / *release current* / *courant de relâchement* / Valoarea sub care intensitatea curentului care parcurge un releu trebuie să scadă pentru ca acesta să revină în poziția de repaus.

curent de emisie (electronică) primară / *primary emission current* / *courant d'émission primaire* / Curent de emisie electronică rezultând direct datorită temperaturii unei suprafețe, acțiunii unei radiații pe suprafață sau aplicării unui câmp electric asupra acesteia.

curent de emisie (electronică) secundară / *secondary(-electron) emission current* / *courant d'émission électronique secondaire* / Curent (electric) ce rezultă ca urmare a emisiei electronice secundare și reflexiei electronilor primari incidenți.

curent de emisie termoelectronică / *thermionic emission current* / *courant d'émission thermoélectronique* / Curent de emisie electronică, cauzat numai de temperatura unei suprafețe emisive.

curent de excitație (al unui transformator de curent) / *exciting current (of a current transformer)* / *courant d'excitation (d'un transformateur de courant)* / Valoarea efectivă a curentului care circulă prin înfășurarea secundară a unui transformator de curent, atunci când la bornele secundare se aplică o tensiune sinusoidală cu frecvența nominală, înfășurarea primară și toate celelalte înfășurări fiind în circuit deschis.

curent de excitație corespunzător curentului nominal al indusului în scurtcircuit / *excitation current corresponding to the rated armature (primary) short-circuit current* / *courant d'excitation correspondant au courant d'induit nominal en court-circuit* / Curentul în înfășurarea de excitație când mașina funcționează la viteza sa nominală și la curentul nominal stabilit al indusului, înfășurarea acestuia

fiind scurtcircuitată. Acest curent poate fi stabilit pe baza încercării la supraexcitaţie pentru factor de putere nul şi tensiune a indusului variabilă.

curent de excitaţie nominal / *rated field current* / *courant de champ assigné* / Curent continuu în înfăşurarea de excitaţie a unei maşini care funcţionează la tensiunea, curentul şi viteza nominală, ca şi la factorul de putere nominal, pentru maşinile sincrone.

curent de fascicul (al unui tub catodic) / *beam current (of a cathode-ray tube)* / *courant de faisceau (d'un tube à rayons cathodiques)* / Curent ce traversează o secţiune specificată a unui fascicul electronic.

curent de fascicul (electronic) / *beam current (of an electron beam)* / *courant de faisceau (électronique)* / Curent printr-o secţiune transversală (ortogonală liniilor de câmp) a unui fascicul electronic.

curent de fibrilaţie / *fibrillating current* / *courant de fibrillation* / Curent care provoacă contracţii dezordonate ale inimii (fibrilaţii).

curent de filament ⇐ curent de încălzire (a filamentului) / *filament (heating) current* / *courant de chauffage du filament* / Pentru un tub de radiaţii X, curentul electric aplicat filamentului pentru comanda emisiunii termoelectronice a catodului.

curent de fugă ⇐ curent de scurgere / *leakage current* / *courant de fuite* / Curent de conducţie nefuncţional care traversează sau conturnează o izolaţie.

curent de fugă (al unui detector cu semiconductor) / *leakage current (of a semiconductor radiation detector)* / *courant de fuite (d'un détecteur à semiconducteur)* / Curentul total care se scurge la tensiunea de utilizare, în absenţa radiaţiei.

curent de fugă (al unui detector de radiaţii) / *leakage current (of a radiation detector)* / *courant de fuite (d'un détecteur de rayonnement)* / Curentul debitat de detector pentru tensiunea de polarizare în absenţa radiaţiei.

curent de fugă (al unui limitator de supratensiuni tranzitorii cu seleniu) / *leakage current (of a selenium transient overvoltage suppressor)* / *courant de fuite (d'un limiteur de surtensions transitoires au sélénium)* / Curent în limitatorul de supratensiuni tranzitorii cu seleniu, atunci când i se aplică tensiunea de serviciu.

curent de fugă (într-o instalaţie) ⇐ curent de scurgere (într-o instalaţie) / *leakage current (in an installation)* / *courant de fuite (dans une installation)* / Curentul care se scurge la pământ sau la elemente conductoare externe, într-un circuit electric fără defect. Notă: Acest curent poate avea o componentă capacitivă, anume cea rezultată din folosirea condensatoarelor.

curent de fugă al ansamblului de cameră / *chamber assembly leakage current* / *courant de fuite de l'ensemble de chambre* / Orice curent apărut în ansamblul de cameră nedatorat ionizării în volumul util. El este diferit de deriva şi de modificarea zeroului, fenomene produse în ansamblul respectiv.

curent de fugă de poartă (al unui tranzistor cu efect de câmp cu poartă izolată) / *gate leakage current (of an insulated gate field-effect transistor)* / *courant de fuite de grille (d'un transistor à effet de champ à grille isolée)* / Curent de fugă circulând în terminalul de poartă al unui tranzistor cu efect de câmp cu poartă izolată.

curent de funcţionare (al unui declanşator de curent maxim) / *operating current (of an over-current release)* / *courant de fonctionnement (d'un déclencheur à maximum de courant)* / Valoare a curentului începând de declanşatorul poate funcţiona.

curent de funcţionare fără declanşare (al unui declanşator de curent maxim) / *conventional non-tripping current (of an over-current release)* / *courant conventionnel de non-déclenchement (d'un*

déclencheur à maximum de courant) / Valoare specificată a curentului pe care o poate suporta un declanşator pe o durată specificată (durată convenţională) fără a funcţiona.

curent de gaz / *gas current / courant de gaz* / Curent ionic nedorit, rezultat al ciocnirilor dintre electroni şi moleculele de gaz rezidual dintr-un tub cu vid.

curent de gol / *no-load current / courant à vide* / Curentul care apare la o bornă de linie a unei înfăşurări când se aplică o tensiune dată la frecvenţa nominală acestei înfăşurări, cealaltă sau celelalte înfăşurări fiind în circuit deschis. Note: 1. În mod normal, tensiunea aplicată este tensiunea nominală, iar înfăşurarea de excitaţie, dacă este prevăzută cu prize, este conectată la priza sa principală. 2. Curentul de gol al unei înfăşurări este frecvent exprimat în procente din curentul nominal al acestei înfăşurări.

curent de grilă / *grid current / courant de grille* / Curent de electrod corespunzător grilei unui tub electronic.

curent de ieşire / *output current / courant de sortie* / Curent circulând prin conexiunea electrodului de semnal de ieşire.

curent de ieşire (al unui traductor) / *output current (of a transducer) / courant de sortie (d'un transducteur)* / Curentul, produs de un traductor, corespunzător valorii mărimii măsurate.

curent de ieşire (al unui tub analizor) / *output current / courant de sortie (d'un tube analyseur)* / Curent prin conexiunea electrodului de semnal.

curent de ieşire nominal (al unui încărcător) / *rated (d.c.) output current (of a charger) / courant de sortie assigné (d'un chargeur)* / Este valoarea curentului care poate fi debitată de către încărcător pentru tensiunea de alimentare nominală, în condiţiile de utilizare pentru care a fost prevăzut încărcătorul. Notă: această valoare este aleasă de preferinţă din seria următoare: 10 A, 16 A, 25 A, 40 A, 60 A, 100 A.

curent de ieşire reversibil / *reversible output current / courant de sortie reversible* / Curent de ieşire care îşi modifică polaritatea la schimbarea semnului sau sensului mărimii măsurate.

curent de impuls / *pulse current / courant d'impulsion* / 1. Pentru un impuls de curent perfect dreptunghiular, valoare a curentului în zona de vârf a impulsului. 2. Pentru un impuls nominal dreptunghiular, nivelul mediu al amplitudinii impulsului.

curent (iniţial) de întuneric / *initial dark current / courant initial d'obscurité* / Pentru un ansamblu determinat de condiţii, curent de întuneric considerat după un anumit timp, imediat urmând o precondiţionare dată.

curent (instantaneu) de grilă / *instantaneous grid current / courant (instantané) de grille* / Curent de grilă la un moment dat.

curent de intersectare / *take-over current / courant d'intersection* / Valoare a curentului corespunzătoare intersecţiei caracteristicilor timp-curent a două dispozitive de protecţie de curent maxim.

curent de intrare / *incident current / courant incident* / Curent care se propagă spre o discontinuitate sau spre un acces într-o linie de transmisiune.

curent de ionizare / *ionization current / courant d'ionisation* / Curentul electric rezultat din mişcarea, sub acţiunea unui câmp electric, şi colectarea ionilor şi electronilor produşi într-un mediu ionizat.

curent de izolaţie între filament şi catod / *heater-cathode (insulation) current / courant (d'isolement) entre filament et cathode* / Curent care circulă între filamentul încălzitor şi catod, în cazul în care acestea se află la potenţiale diferite. Notă: Curentul filament-catod include curenţi de fugă şi componente ale curenţilor de emisie (termo-)electronică ale filamentului şi respectiv catodului.

curent de încălzire (a filamentului) ⇒ curent de filament

curent de încălzire (a unui catod cu încălzire directă) / *filament current / courant de chauffage (d'une cathode à chauffage direct)* / Curent prin corpul catodului care, în condiţii date, asigură încălzirea directă a acestuia.

curent de încălzire (a unui catod cu încălzire indirectă) / *heater current / courant de chauffage (d'une cathode à chauffage indirect)* / Curent prin filamentul încălzitor care, în condiţii date, asigură încălzirea indirectă a catodului.

curent de încălzire la pornire / *filament starting (surge) current / courant de chauffage au démarrage* / Valoare de vârf a curentului de încălzire (a unui catod), ce rezultă în urma aplicării tensiunii de încălzire în condiţii date.

curent de însoţire (al unui descărcător cu rezistenţă variabilă) / *follow-on current (of an arrester) / courant de suite (d'un parafoudre)* / Curent furnizat de sistemul electroenergetic care continuă să parcurgă un descărcător electric după trecerea curentului de descărcare.

curent de întoarcere (al unui tiristor) / *breakover current / courant de retournement (d'un thyristor)* / Curent principal în punctul de întoarcere.

curent de întuneric (al unui tub fotomultiplicator) / *dark current (of a photomultiplier tube) / courant d'obscurité (d'un tube photomultiplicateur)* / Curent debitat în circuitul anodic al unui tub fotomultiplicator în absenţa radiaţiei luminoase.

curent de întuneric $<I_D>$ / *dark current / courant d'obscurité* / Curent de ieşire al unui receptor fotoelectric sau al catodului său, în absenţa radiaţiei incidente.

curent de întuneric la echilibru / *equilibrium dark current / courant d'obscurité à l'équilibre* / Curent de întuneric cu rata variaţiei mai mică decât 2 % pe o perioadă de 5 minute.

curent de magnetizare ⇒ curent magnetizant

curent de magnetizare (al unei maşini) ⇒ curent magnetizant (al unei maşini)

curent de menţinere / *holding current / courant hypostatique* / Curent principal minim necesar pentru a menţine un tiristor în stare de conducţie.

curent de menţinere [de blocare] / *latching current / courant d'accrochage* / Curent principal minim necesar pentru a menţine un tiristor în stare de conducţie, imediat după comutarea din starea de blocare în starea de conducţie şi după terminarea semnalului de declanşare.

curent de menţinere minim (al unui releu) / *hold current (of a relay) / courant (minimal) de maintien (d'un relais)* / Pentru un releu sau un alt dispozitiv similar, valoarea minimă a intensităţii curentului necesară menţinerii dispozitivului într-o anumită poziţie funcţională.

curent de poartă de amorsare / *gate trigger current / courant d'amorçage par la gâchette* / Cel mai mic curent de poartă necesar comutării tiristorului de la starea de blocare la starea de conducţie.

curent de poartă de dezamorsare / *gate turn-off current / courant de gâchette de désamorçage* / Curentul de poartă cel mai slab necesar comutării unui tiristor de la starea de conducţie la starea de blocare.

curent de poartă de neamorsare / *gate non-trigger current / courant de non-amorçage par la gâchette* / Curent de poartă corespunzător tensiunii de neamorsare de poartă.

curent de polarizare [parte a curentului de deplasare] / *polarization current / courant de polarisation* / Componenta tranzitorie a curentului de electrizare. Notă: Curentul de polarizare se măsoară de obicei după ce electrozii au fost scurtcircuitaţi un timp astfel încât curentul de depolarizare să devină neglijabil.

curent de pornire / *starting current / courant de démarrage* / Valoarea efectivă a curentului motorului pe durata perioadei de pornire. Notă: Acest curent nu reprezintă o valoare unică, pentru exprimarea

sa fiind necesară curba integrală a curentului în funcție de viteza motorului.

curent de pornire (a unui motor de tracțiune) / *starting current (of a traction of a motor) / courant de démarrage (d'un moteur de traction)* / Valoare medie a curentului absorbit de către motor în timpul perioadei de pornire.

curent de prag (al unui laser cu semiconductoare) / *threshold current (of a laser diode) / courant du seuil (d'un laser semiconducteur)* / Curent de excitație al unui laser cu semiconductoare care corespunde pragului de efect laser.

curent de priză al unei înfășurări / *tapping current of a winding / courant de prise d'un enroulement* / Curentul obținut la o priză a înfășurării.

curent de regim al unui contact / *current carrying capacity (of a contact) / courant de régime d'un contact* / Valoarea maximă a curentului pe care un contact este capabil să-l lase să treacă în mod continuu sau pe perioade specificate.

curent de reglare (al unui declanșator de curent maxim) / *current setting (of an over-current release) / courant de réglage (d'un déclencheur à maximum de courant)* / Valoare a curentului de funcționare pentru care este reglat declanșatorul și în raport cu care sunt definite condițiile de funcționare.

curent de reglare al unui releu de suprasarcină / *current setting of an overload relay / courant de réglage d'un relais de surcharge* / Valoarea curentului pentru care este reglat releul de suprasarcină și în raport cu care sunt definite condițiile sale de funcționare.

curent de repaus / *quiescent current / courant de repos* / Curent de electrod corespunzător tensiunii de repaus a electrodului respectiv.

curent de repaus (al unui releu) / *non-operate current / courant inactif* / Pentru un releu sau un alt dispozitiv similar, curentul care parcurge dispozitivul când circuitul căruia acesta îi aparține este în condiții normale, având o intensitate de valoare inferioară celei a curentului maxim de repaus.

curent de rotor blocat / *locked-rotor current / courant à rotor bloqué* / Valoarea efectivă cea mai ridicată măsurată în regim permanent a curentului unui motor cu rotorul menținut blocat indiferent de poziția sa unghiulară, când este alimentat la tensiunea și frecvența nominală.

curent de rotor blocat al ansamblului motor-demaror / *locked-rotor current of a motor and starter / courant à rotor bloqué de l'ensemble moteur-démarreur* / Valoarea efectivă a curentului în regim permanent cu rotorul blocat, preluată de la sursa de alimentare la tensiunea și la frecvența nominală, demarorul fiind în poziția inițială de pornire.

curent de sarcină / *load current / courant de charge* / Curent de ieșire, utilizat într-un circuit exterior de sarcină.

curent de saturație / *saturation current / courant de saturation* / Curent circulând într-un dispozitiv atunci când o nouă creștere a tensiunii aplicate nu produce practic o creștere a curentului. Exemple: 1. Într-o cameră cu ionizare: curentul electric obținut când tensiunea aplicată este suficientă pentru colectarea tuturor ionilor. 2. Într-un tub de radiații X: curentul electric care traversează tubul când toți electronii emiși ating anodul.

curent de saturație (al unei camere cu ionizare) / *saturation current (of an ionization chamber) / courant de saturation (d'une chambre d'ionisation)* / Pentru o iradiere dată, curent de ionizare obținut când tensiunea aplicată este suficient de ridicată pentru a colecta practic toți ionii, fără a atinge faza multiplicării în gaz.

curent de saturație (al unui tub electronic) / *saturation current (of an electronic tube) / courant de saturation (d'un tube électronique)* / Valoare a curentului în regim de saturație.

curent de saturaţie la iradiere / *irradiation-saturation current / courant de saturation par irradiation* / Valoare a curentului de ieşire care nu se mai modifică semnificativ la creşterea iradianţei, condiţiile de funcţionare rămânând constante.

curent de saturaţie la tensiune / *voltage-saturation current / courant de saturation par tension* / Valoare a curentului de ieşire care nu este modificată semnificativ la creşterea tensiunii, iradianţa rămânând constantă.

curent de scurgere ⇒ curent de fugă

curent de scurgere (într-o instalaţie) ⇒ curent de fugă (într-o instalaţie)

curent de scurgere la pământ / *earth leakage current (through the protective conductor) / courant de fuite à la terre* / Curent scurs de la partea legată la reţea la conductorul de legare la pământ de protecţie, prin materialul electroizolant sau de-a lungul suprafeţei sale.

curent de scurgere prin carcasă / *enclosure leakage current / courant de fuite à travers l'enveloppe* / Curent nefuncţional scurs între carcasă sau părţile accesibile în utilizare normală – exclusiv părţile aplicate – şi operator sau pacient, printr-o conexiune conductoare exterioară diferită de conductorul de protecţie legat la pământ sau la o altă parte a carcasei.

curent de scurgere prin pacient / *patient leakage current / courant de fuite patient* / Curent scurs de la partea aplicată la pământ prin pacient sau de la pacient la pământ printr-o parte aplicată de tip F, datorat prezenţei indezirabile pe pacient a unei tensiuni de provenienţă externă.

curent de scurtă durată nominal / *rated short-time current / courant de courte durée assigné* / 1. Pentru o bobină de inductanţă serie sau o bobină de inductanţă monofazată de punere la pământ: curentul pe care bobina de inductanţă trebuie să-l poată suporta în caz de defect pe o durată specificată. 2. Pentru o bobină de inductanţă trifazată de punere la pământ sau un transformator de punere la pământ: curentul în neutru pe care aparatul trebuie să-l poată suporta pe o durată specificată.

curent de scurtă durată nominal al unei bobine monofazate de punere la pământ / *rated short-time current of a single-phase neutral-earthing reactor / courant de courte durée nominal d'une inductance monophasée de mise à la terre* / Curentul pe care trebuie să îl poată suporta aparatul în caz de defect pe o durată specificată. Mai mulţi curenţi de scurtă durată nominali pot fi specificaţi după duratele lor.

curent de scurtă durată nominal în firul de nul / *rated short-time current in the neutral / courant de courte durée nominal dans le neutre* / Curentul pe care o bobină de inductanţă trifazată trebuie să îl poată suporta pe o durată specificată. Curentul nominal de scurtă durată este cel stabilit în cursul unui defect între linie şi pământ, aparatul fiind alimentat la tensiunea nominală. Mai mulţi curenţi nominali de scurtă durată trebuie specificaţi conform duratelor lor.

curent de scurtcircuit / *short-circuit current / courant de court-circuit* / Supracurent rezultat dintr-un defect într-un circuit electric.

curent de scurtcircuit bifazat permanent / *sustained two-phase short-circuit current / courant de court-circuit biphasé permanent* / Curentul din înfăşurarea indusului scurtcircuitată între două faze, măsurat în regim permanent.

curent de scurtcircuit (într-o reţea electrică) / *short-circuit current (in a power system) / courant de court-circuit (d'un réseau d'énergie)* / Supracurent care rezultă dintr-un scurtcircuit datorat unui defect sau unei conectări incorecte într-un circuit electric.

curent de scurtcircuit (într-un alt punct al reţelei) / *short-circuit current (at another point of the network) / courant de court-*

circuit (en un autre point d'un réseau) / Curent într-un punct dat al rețelei care rezultă dintr-un scurtcircuit într-un alt punct al rețelei.

curent de scurtcircuit maxim admisibil / *short-circuit current capability* / *courant de court-circuit maximal admissible* / Valoare a curentului de scurtcircuit pe care o poate suporta un element de rețea dat pentru o anumită durată de timp.

curent de scurtcircuit monofazat permanent / *sustained single-phase short-circuit current* / *courant de court-circuit monophasé permanent* / Curentul din înfășurarea indusului scurtcircuitată între o fază și neutru, măsurat în regim permanent.

curent de scurtcircuit permanent (al unei mașini electrice) / *steady short-circuit current* / *courant de court-circuit permanent (d'une machine électrique)* / Curentul din înfășurarea indusului conectată în scurtcircuit, în regim permanent.

curent de scurtcircuit permanent (într-o rețea electrică) / *steady-state short-circuit current* / *courant de court-circuit permanent (d'un réseau d'énergie)* / Valoare efectivă a curentului de scurtcircuit care se menține după stingerea regimului tranzitoriu.

curent de scurtcircuit simetric / *symmetrical short-circuit current* / *courant de court-circuit symétrique* / Valoare efectivă a componentei simetrice alternative a unui curent de scurtcircuit prezumat, componenta aperiodică a curentului – dacă aceasta există – fiind neglijată.

curent de scurtcircuit simetric de rupere / *symmetrical short-circuit breaking current* / *courant de court-circuit symétrique coupé* / Valoare efectivă a unui ciclu complet al componentei alternative simetrice a curentului de scurtcircuit prezumat în momentul separării contactelor primului pol al aparatului de comutare.

curent de scurtcircuit simetric inițial / *initial symmetrical short-circuit current* / *courant de court-circuit symétrique initial* / Valoarea efectivă a componentei simetrice alternative a unui curent de scurtcircuit prezumat în momentul apariției scurtcircuitului, dacă impedanța își păstrează valoarea sa inițială.

curent de scurtcircuit specificat (al unui circuit sau al unui aparat de comutare) / *conditional short-circuit current (of a circuit or a switching device)* / *courant de court-circuit conditionnel (d'un circuit ou d'un appareil de connexion)* / Curent prezumat pe care un circuit sau un aparat de comutare, protejat de un dispozitiv limitator de curent specificat, îl poate suporta pe durata de funcționare a acestui aparat limitator de curent în condiții specificate de utilizare și de comportament.

curent de scurtcircuit termic echivalent / *thermal equivalent short-circuit current* / *courant de court-circuit thermique équivalent* / Curent cu valoare efectivă constantă având același efect termic și aceeași durată ca și curentul de scurtcircuit real, care poate include o componentă aperiodică.

curent de scurtcircuit trifazat permanent / *sustained three-phase short-circuit current* / *courant de court-circuit triphasé permanent* / Curentul din înfășurarea indusului scurtcircuitată între cele trei faze, măsurat în regim permanent.

curent de semnal (al unui receptor fotoelectric) / *signal current* / *courant de signal* / Diferența dintre curentul de ieșire în prezența radiației optice și curentul de întuneric.

curent de semnalizare [în telefonie] / *signalling current [in telephony]* / *courant de signalisation [en téléphonie]* / Curent continuu furnizat aparatului telefonic de către centrala telefonică pentru a permite acestuia transmisiunea semnalelor de supraveghere și de formare a numărului.

curent de sincronizare / *synchronizing current* / *courant synchronisant* / Curent de circulație între două generatoare de curent alternativ cuplate în paralel, care

tinde să menţină cele două maşini în sicronism şi în fază.

curent de sondă / *probe current / courant de sonde* / Curent care circulă într-un electrod care nu face parte din spaţiul principal de descărcare.

curent de stingere / *extinction current / courant d'extinction* / Valoare minimă a curentului pentru care o descărcare poate fi menţinută între doi electrozi daţi.

curent de suprasarcină accidentală (în stare de conducţie) / *surge on-state current / courant de surcharge accidentelle (à l'état passant)* / Curent a cărui aplicare provoacă o depăşire a valorii limită maxime a temperaturii virtuale, dar care se presupune a nu apărea decât rar, într-un număr limitat de ori în timpul vieţii utile a unui dispozitiv, ca o consecinţă a unor condiţii neobişnuite din circuit.

curent de suprasarcină (al unui electrod) / *surge current of an electrode / courant de surcharge d'une électrode* / Valoare de vârf a curentului de electrod în condiţii excepţionale, cum ar fi conectarea sau avaria.

curent de suprasarcină previzibilă în stare de conducţie / *overload on-state current / courant de surcharge prévisible à l'etat passant* / Curent a cărui aplicare permanentă ar cauza o depăşire a valorii limită maxime a temperaturii virtuale, dar este limitată în timp astfel încât această temperatură să nu fie depăşită.

curent de sursă / *source current / courant de source* / Curent furnizat de o sursă ideală de curent.

curent de şoc maxim de scurtcircuit ⇒ curent maxim aperiodic de scurtcircuit

curent de trafic ⇐ flux de trafic / *traffic parcel / courant de trafic* / Traficul dintre o origine şi o destinaţie date.

curent de transfer / *transfer current / courant de transfert* / Curent care circulă într-un spaţiu şi care permite amorsarea descărcării într-un alt spaţiu, în condiţii date.

curent de transfer al electrodului de amorsare / *starter transfer current / courant de transfert de l'électrode d'amorçage* / Curent care circulă într-un spaţiu de amorsare şi care permite amorsarea descărcării într-un spaţiu principal pentru o tensiune anodică dată.

curent de vârf (al unui motor de tracţiune) / *peak current (of a traction motor) / courant de pointe (d'un moteur de traction)* / Valoare maximă instantanee a curentului absorbit de către un motor de tracţiune în timpul perioadei de pornire.

curent de vârf (al unui pantograf) cu vehicul oprit / *peak-current (of a pantograph) [vehicle at rest] / courant de pointe (d'un pantographe) [véhicule à l'arrêt]* / Valoare maximă a curentului, garantată de producător, pe care pantograful o poate suporta, cu vehiculul oprit, pentru un anumit tip şi un număr dat de patine.

curent de vârf la conectare / *peak-switching current / courant d'enclenchement de crête* / Valoarea de vârf maximă a curentului tranzitoriu atinsă în urma conectării la reţea a unei maşini.

curent de vârf repetitiv în stare de conducţie / *repetitive peak on-state current / courant de pointe répétitif à l'état passant* / Valoare de vârf a curentului în starea de conducţie, incluzând toţi curenţii tranzitorii repetitivi.

curent de zgomot echivalent la intrare (al unui biport) / *equivalent input noise current (of a two-port network) / courant de bruit équivalent d'entrée (d'un biporte)* / Curent furnizat de un generator ideal de curent aplicat la bornele de intrare ale biportului idealizat (fără zgomot) pentru a produce la ieşire zgomotul biportului real.

curent descrescător / *downward current / courant descendant* / Curent continuu traversând corpul uman pentru care picioarele reprezintă polul negativ.

curent diferenţial / *differential current / courant différentiel* / Curent obţinut prin alimentare diferenţială.

curent dinamic nominal (al unui transformator de curent) ⇐ curent limită dinamic (al unui transformator de curent) / *rated dynamic current (of a current transformer)* / *courant dynamique assigné (d'un transformateur de courant)* / Valoarea de vârf maximă a curentului primar pe care un transformator de curent o poate suporta cu înfăşurarea secundară în scurt-circuit, fără să sufere deteriorări electrice sau mecanice ca urmare a eforturilor electromagnetice rezultante.

curent direct / *forward current* / *courant direct* / Curent rezultând din tensiunea directă.

curent direct (al unei diode) / *forward current (of a diode)* / *courant direct (d'une diode)* / Curent ce parcurge dioda în sensul corespunzător celei mai mici rezistenţe.

curent direct (al unei joncţiuni) / *forward current (of a junction)* / *courant direct (d'une jonction)* / Curent circulând în sens direct.

curent direct de poartă / *forward gate current* / *courant direct de gâchette* / Curent de poartă corespunzător tensiunii directe de poartă.

curent direct de suprasarcină [previzibilă] / *overload forward current* / *courant direct de surcharge prévisible* / Curent a cărui aplicare permanentă ar putea cauza depăşirea valorii limită maxime a temperaturii virtuale, dar care este limitat în timp astfel încât această temperatură să nu fie depăşită.

curent direct de suprasarcină accidentală / *surge forward current* / *courant direct de surcharge accidentelle* / Curent a cărui aplicare provoacă depăşirea valorii limită maxime a temperaturii virtuale, dar care nu se produce decât într-un număr limitat de ori în timpul vieţii utile a unui dispozitiv, ca urmare a condiţiilor neobişnuite din circuit (de exemplu, condiţii de defectare).

curent direct mediu (al unei diode redresoare) / *mean forward current (of a rectifier diode)* / *courant direct moyen (d'une diode de redressement)* / Valoare medie a curentului direct calculată pe o perioadă completă.

curent efectiv [estimare aproximativă] / *r.m.s. current [approximate estimation]* / *courant efficace [estimation approximative]* / Media geometrică a curentului de vârf şi a curentului mediu.

curent efectiv în stare de conducţie / *r.m.s. on-state current* / *courant efficace à l'état passant* / Valoare efectivă a curentului în starea de conducţie, calculată pe o perioadă completă.

curent electric, 1[fenomen] / *electric current, 1[phenomenon]* / *courant électrique, 1[phénomène]* / Fenomenul de transport al sarcinii electrice, ca urmare a mişcării ordonate - microscopice sau macroscopice - a corpurilor încărcate electric, faţă de un anumit reper. Notă: Curentul asociat componentei ordonate a mişcării microscopice, faţă de mediul macroscopic, a unor purtători de sarcină, este numit „curent de conducţie". Curentul asociat mişcării macroscopice a unui mediu încărcat, faţă de un reper dat, este numit „curent de convecţie", relativ la acel reper.

curent (electric), 2[mărime] / *(electric) current, 2[quantity]* / *courant (électrique), 2[grandeur]* / Mărime scalară relativă la o suprafaţă orientată, fixă într-un reper dat, şi străbătută de corpuri în mişcare sau de un flux de particule încărcate, definită de viteza de transport a sarcinii prin acea suprafaţă: $i = \lim_{\Delta t \to 0} \frac{\Delta Q}{\Delta t}$. Notă: Dacă suprafaţa este ataşată mediului (macroscopic) şi se consideră numai componenta ordonată a mişcării purtătorilor microscopici de sarcină, se obţine *curentul de conducţie*; dacă se consideră numai mişcarea de antrenare a mediului încărcat faţă de reperul în care suprafaţa e fixă, se obţine *curentul (macroscopic) de convecţie.*

curent (electric) alternativ <c.a.> / *alternating current <AC>* / *courant alternatif <AC>* / Curent electric periodic având componenta continuă nulă sau, prin extensie, componentă continuă neglijabilă. Notă: Notaţia "AC", din limbile franceză şi engleză, califică mărimi electrice electrice alternative, cum ar fi tensiunea sau curentul, precum şi dispozitive funcţionând cu acestea, sau mărimi asociate acestor dispozitive.

curent (electric) de conducţie, 1[mişcare relativă a micro-purtătorilor] / *conduction (electric) current, 1[relative movement of carriers]* / *courant (électrique) de conduction, 1[mouvement relatif de porteurs de chartge]* / Curentul electric determinat de mişcarea ordonată a purtătorilor de sarcină microscopici liberi, faţă de un mediu imobil, cu efecte macroscopice specifice unui proces de transport, numit *conducţie electrică*. Mediul este alcătuit din particule legate (în atomi şi ioni) care pot avea numai mişcări de amplitudini limitate.

curent (electric) de conducţie, 2[mărime] ⇐ intensitate a curentului (electric) de conducţie / *conduction (electric) current, 2[quantity]* / *courant (électrique) de conduction, 2[grandeur]* / Mărime ce caracterizează transportul sarcinii electrice în cazul mişcării purtătorilor microscopici de sarcină liberi faţă de mediul conductor (Vezi fenomenul *curent (electric) de conducţie*).

curent (electric) de convecţie, 1[mişcare a unui mediu încărcat] / *convection (electric) current, 1[movement of charged medium]* / *courant (électrique) de convection, 1[déplacement d'un milieu chargé]* / Curentul electric determinat de mişcarea unui mediu încărcat electric, faţă de un anumit reper inerţial, considerat imobil. La scară macroscopică se consideră mişcarea medie a centrelor de masă ale elementelor de volum infinitezimale ale mediului încărcat.

curent (electric) de convecţie, 2[mărime] ⇐ intensitate a curentului (electric) de convecţie / *convection (electric) current, 2[quantity]* / *courant (électrique) de convention, 2[grandeur]* / Mărime ce caracterizează transportul sarcinii electrice printr-o suprafaţă fixă, ca urmare a mişcării corpurilor încărcate prin acea suprafaţă (Vezi fenomenul *curent (electric) de convecţie, 1*).

curent (electric) pulsatoriu / *pulsating current* / *courant pulsatoire* / Curent periodic având valoarea medie nenulă.

curent (electric) turbionar ⇐ curent Foucault / *eddy current* / *courant de Foucault* / Curent electric de conducţie care se produce prin inducţie electromagnetică în masa unui conductor supus unui câmp magnetic variabil în timp.

curent extins nominal ⇐ curent limită extins / *extended rating current* / *courant étendu assigné* / Valoarea cea mai ridicată a curentului primar, exprimată în procente din curentul primar nominal, la care un transformator de curent cu gamă extinsă satisface cerinţele referitoare la încălzire şi precizie.

curent extrem de declanşare (al unui dispozitiv de protecţie termică) / *ultimate trip current (of a thermal protector)* / *courant extrême de déclenchement (d'un protecteur thermique)* / Curentul maxim de regim care poate traversa un protector termic la o temperatură ambiantă particulară, fără a provoca deschiderea circuitului său.

curent fotoelectric / *photocurrent* / *courant photoélectrique* / Parte a curentului de ieşire a unui receptor fotoelectric care este produs prin radiaţia incidentă. Notă: În fotomultiplicatori, este necesară distincţia dintre curentul fotoelectric al catodului şi curentul fotoelectric al anodului.

curent Foucault ⇒ curent (electric) turbionar

curent funcţional de pacient / *patient functional current* / *courant fonctionnel patient* / Curent scurs prin pacient în utilizare normală între elemente ale părţii aplicate, destinat producerii unui efect

fiziologic, de exemplu curenţii utilizaţi în stimularea nervoasă sau musculară, stimularea cardiacă, defibrilare, operaţii chirurgicale cu curenţi de înaltă frecvenţă.

curent galvanic (continuu) != curent continuu, 2[cu componentă continuă predominantă]

curent indus / *induced current* / *courant induit* / Curent electric rezultat din deplasarea purtătorilor de sarcină sub efectul unei tensiuni induse.

curent iniţial de pornire (al unui motor de curent alternativ) / *breakaway starting current (of an a.c. motor)* / *courant initial de démarrage (d'un moteur à courant alternatif)* / Valoarea efectivă maximă a curentului unui motor în repaus când este alimentat la tensiunea şi la frecvenţa nominală. Notă: Acest curent este o caracteristică constructivă a maşinii, ignorând fenomenele tranzitorii.

curent iniţial la conectarea bateriilor de condensatoare / *capacitor bank inrush making current* / *courant d'appel de batteries de condensateurs* / Curent de amplitudine mare şi frecvenţă înaltă, care apare la punerea sub tensiune a unei baterii de condensatoare.

curent iniţial la iluminare / *initial illumination current* / *courant initial sous éclairement* / Pentru un ansamblu determinat de condiţii, prima valoare practic constantă a curentului sub iluminare, după o perioadă de stocare sau de funcţionare.

curent iniţial periodic de scurtcircuit ⇐ curent iniţial simetric de scurtcircuit [valoare efectivă] / *initial periodic short-circuit current* / *courant initial périodique de court-circuit* / Valoarea efectivă a curentului din înfăşurarea indusului, imediat după scurtcircuitarea bruscă a acesteia, componenta aperiodică a curentului, dacă există, fiind exclusă.

curent iniţial simetric de scurtcircuit [valoare efectivă] ⇒ curent iniţial periodic de scurtcircuit

curent iniţial simetric de scurtcircuit bifazat [valoare efectivă] ⇐ curent subtranzitoriu de scurtcircuit bifazat / *initial symmetrical two-phase short-circuit current* / *courant initial symétrique de court-circuit biphasé* / Valoarea efectivă a curentului din înfăşurarea indusului, apărut imediat după scurtcircuitarea bruscă a acesteia între două faze, componenta aperiodică a curentului, dacă există, fiind eliminată.

curent iniţial simetric de scurtcircuit monofazat / *initial symmetrical single-phase short-circuit current* / *courant initial symétrique de court-circuit monophasé* / Valoarea efectivă a curentului din înfăşurarea indusului, apărut imediat după scurtcircuitarea bruscă a acesteia între o fază şi neutru, componenta aperiodică a curentului, dacă există, fiind eliminată.

curent iniţial simetric de scurtcircuit trifazat / *initial symmetrical three-phase short-circuit current* / *courant initial symétrique de court-circuit triphasé* / Valoarea efectivă a curentului din înfăşurarea indusului, apărut imediat după scurcircuitarea sa bruscă între cele trei faze, componenta aperiodică a curentului, dacă există, fiind eliminată.

curent injectat / *injected current* / *courant injecté* / Curentul furnizat de circuitul de tensiune al unui circuit cu injecţie de curent în momentul în care această sursă este conectată la întreruptorul de putere încercat.

curent invers (al unei diode sau al unui tiristor) / *reverse current (of a diode or a thyristor)* / *courant inverse (d'une diode ou d'un thyristor)* / Curent conductor total ce parcurge dioda, atunci când tensiunea inversă specificată este aplicată.

curent invers (al unei joncţiuni) / *reverse current (of a junction)* / *courant inverse (d'une jonction)* / Curent circulând în sens invers.

curent invers / *inverse current* / *courant inverse* / Curent rezultând din tensiunea inversă.

curent invers de electrod / *reverse electrode current* / *courant inverse d'électrode* / Curent circulând printr-un electrod în sensul invers celui corespunzător funcționării normale a tubului.

curent invers de poartă / *reverse gate current* / *courant inverse de gâchette* / Curent de poartă corespunzător tensiunii inverse de poartă.

curent invers de recuperare / *reverse recovery current* / *courant de recouvrement inverse* / Parte a curentului invers circulând în timpul de recuperare în (sens) invers.

curent invers în stare de blocare (a unei diode sau a unui tiristor) / *reverse blocking current* / *courant inverse à l'état bloqué* / Curent invers circulând într-un tiristor aflat în stare de blocare.

curent invers la iradiere / *reverse current under irradiation* / *courant inverse sous irradiation* / Curent invers total într-o fotodiodă, atunci când aceasta este expusă unui flux radiant.

curent invers rezistiv / *resistive reverse current* / *courant inverse résistif* / Parte a curentului invers în regim permanent, anul decât curentul de revenire.

curent ionic / *ionic current* / *courant ionique* / Curent datorat ionilor pozitivi produși de moleculele de gaz rezidual și colectați de un electrod.

curent ionic de convecție ⇐ vânt electric / *convective discharge* / *effluvation* / Deplasarea unui curent vizibil sau invizibil de particule transportând sarcini de pe un corp încărcat la un potențial suficient de înalt.

curent iterativ ⇒ tren de impulsuri (de curent)

curent în stare de blocare / *off-state current* / *courant à l'état bloqué* / Curentul principal în cazul în care tiristorul este în starea de blocare.

curent în stare de conducție / *on-state current* / *courant à l'état passant* / Curent principal pentru tiristorul în stare de conducție.

curent la iluminare / *illumination current* / *courant sous éclairement* / Curent care circulă atunci când unui dispozitiv i se aplică o tensiune și o iluminare.

curent la pământ [de fugă și capacitiv] / *earth current* / *courant à la terre* / Ansamblul curenților de fugă și capacitivi dintre un conductor și pământ.

curent Leduc [învechit] / *Leduc current [obsolete]* / *courant de Leduc [désuet]* / Curent continuu pulsatoriu, în general cu un ciclu activ de 1:10.

curent limitat tăiat (al unui aparat de comutare) / *cut-off current (of a switching device)* / *courant coupé limité (d'un appareil de connexion)* / Valoarea instantanee maximă a curentului atinsă în cursul întreruperii efectuate cu ajutorul unui aparat de comutare sau al unei siguranțe fuzibile.

curent limită de precizie nominal (al unui transformator de curent pentru protecție) ⇐ curent primar limită de precizie (al unui transformator de curent pentru protecție) / *rated accuracy limit primary current (of a protective current transformer)* / *courant limite de précision assigné (d'un transformateur de courant pour protection)* / Valoarea maximă a curentului primar, pentru care un transformator de curent trebuie să satisfacă prescripțiile privitoare la eroarea compusă.

curent limită de scurtă durată admisibil într-un circuit de contact / *limiting short-time current of a contact circuit* / *courant limite de courte durée admissible dans un circuit de contact* / Valoarea cea mai ridicată a curentului la care un circuit de contact, în prealabil închis, poate rezista în condiții și pe parcursul unei scurte durate specificate.

curent limită de scurtă durată al unui circuit de ieșire / *limiting short-time current of an output circuit* / *courant limite de courte durée d'un circuit de sortie* / Valoarea cea mai ridicată a curentului la care un circuit de ieșire, în

prealabil închis (stare de conducţie), este capabil să reziste în condiţii specificate pentru o scurtă durată specificată.

curent limită de stingere naturală / *self-extinguishing current limit* / *courant limite d'auto-extinction* / Valoare maximă a unui curent de defect pentru care stingerea spontană a unui arc electric se poate produce într-o stare dată a sistemului.

curent limită dinamic (al unui transformator de curent) ⇒ curent dinamic nominal (al unui transformator de curent)

curent limită extins ⇒ curent extins nominal

curent limită în serviciu continuu al circuitului de contact (al unui releu) / *limiting continuous current of a contact circuit* / *courant limite de service ininterrompu d'un circuit de contact* / Valoarea cea mai ridicată a curentului (valoare eficace în curent alternativ) la care un circuit de contact, în prealabil închis, poate rezista în permanenţă în condiţii specificate.

curent limită în serviciu continuu al unui circuit de ieşire / *limiting continuous current of an output circuit* / *courant limite de service continu d'un circuit de sortie* / Valoarea cea mai ridicată a curentului (valoare efectivă în curent alternativ), la care un circuit de ieşire, aflat în prealabil în stare de conducţie sau închis, este capabil să reziste în permanenţă în condiţii specificate.

curent limită primar nominal (pentru aparate de măsurare) <IPL> / *rated instrument limit primary current <IPL>* / *courant limite primaire assigné (pour les appareils de mesure) <IPL>* / Valoare a curentului primar minim pentru care eroarea compusă a unui transformator de curent pentru măsură este egală sau mai mare de 10 %, sarcina secundară fiind egală cu sarcina nominală.

curent longitudinal / *longitudinal current* / *courant longitudinal* / Curent trecând longitudinal prin trunchiul corpului uman, de exemplu între mâini şi picioare.

curent magnetizant ⇐ curent de magnetizare / *magnetizing current* / *courant magnétisant* / Curent care are ca scop principal generarea unui câmp magnetizant.

curent magnetizant (al unei maşini) ⇐ curent de magnetizare (al unei maşini) / *magnetizing current (of a machine)* / *courant magnétisant (d'une machine)* / Curentul necesar producerii fluxului magnetic într-o maşină electrică sau într-un aparat electric.

curent maxim / *maximum current* / *courant maximal* / Curent pe care fiecare contact al comutatorului îl poate suporta în permanenţă fără a fi întrerupt.

curent maxim (al unui motor) / *maximum current (of a motor)* / *courant maximal (d'un moteur)* / Curent ce nu poate fi depăşit în timpul exploatării. Pentru motoarele de tracţiune şi pentru generatoarele principale, acest curent va fi indicat în mod clar pe curbele caracteristice.

curent maxim aperiodic de scurtcircuit ⇐ curent de şoc maxim de scurtcircuit ⇐ curent maxim nesimetric de scurtcircuit / *maximum aperiodic short-circuit current* / *courant maximal apériodique de court-circuit* / Valoarea de vârf atinsă în cursul primei semiperioade de curentul indusului scurtcircuitat brusc, în astfel de condiţii încât valoarea iniţială a componentei aperiodice a curentului de scurtcircuit, dacă există, să fie maximă.

curent maxim de exactitate al unui contor / *limit of effective current range, 1[upper limit]* / *courant maximum de précision d'un compteur* / Valoarea curentului corespunzătoare limitei superioare a domeniului de exactitate.

curent maxim de liniaritate (al unui tub fotomultiplicator) / *peak maximum linear current (of a photomultiplier tube)* / *courant maximal de linéarité (d'un tube photomultiplicateur)* / Curent al tubului fotomultiplicator, măsurat în condiţii specificate, pentru care raportul dintre

curent şi intensitatea luminoasă la intrare descreşte cu 10 % în raport cu o valoare constantă de intensitate redusă la creşterea intensităţii luminoase. Notă: Definiţia se aplică atât dispozitivelor de măsură care utilizează amplitudinea tensiunii vârfului ce traversează o rezistenţă (de preferinţă de 50 Ω), cât şi dispozitivelor de colectare de sarcini integrând curentul.

curent maxim de repaus / *maximum non-non-operate current / courant (maximal) de non-fonctionnement* / Pentru un releu sau un alt dispozitiv similar, valoarea maximă a intensităţii curentului care poate traversa dispozitivul fără a determina vreun răspuns al acestuia.

curent maxim nesimetric de scurtcircuit ⇒ curent maxim aperiodic de scurtcircuit

curent maxim nesimetric de scurtcircuit bifazat / *maximum asymmetric two-phase short-circuit current / courant maximum asymétrique de court-circuit biphasé* / Valoarea de vârf atinsă în cursul primei semiperioade de curentul unei faze a înfăşurării indusului scurcircuitată brusc între două faze, în astfel de condiţii încât valoarea iniţială a componentei aperiodice a curentului de scurtcircuit să fie maximă.

curent maxim nesimetric de scurtcircuit monofazat / *maximum asymmetric single-phase short - circuit current / courant maximum asymétrique de court-circuit monophasé* / Valoarea de vârf atinsă în cursul primei semiperioade de curentul unei faze a înfăşurării indusului scurtcircuitată brusc între o fază şi neutru, în astfel de condiţii încât valoarea iniţială a componentei aperiodice a curentului de scurtcircuit să fie maximă.

curent maxim nesimetric de scurtcircuit trifazat / *maximum asymmetric three-phase short-circuit current / courant maximum asymétrique de court-circuit triphasé* / Valoarea de vârf atinsă în cursul primei semiperioade de curentul unei faze a înfăşurării indusului scurtcircuitată brusc între cele trei faze, în astfel de condiţii încât valoarea iniţială a componentei aperiodice a curentului de scurtcircuit să fie maximă.

curent maxim nominal de traversare / *maximum rated through-current / courant traversant assigné maximal* / Curent de traversare nominal care corespunde atât condiţiilor de încălzire a contactelor, cât şi încercării de anduranţă.

curent mediu în stare de conducţie / *mean on-state current / courant moyen à l'état passant* / Valoarea medie a curentului în starea de conducţie, calculată pe o perioadă completă.

curent minim de comandă (al unui releu) / *minimum operate current (of a relay) / courant minimal de commande (d'un relais)* / Pentru un releu sau un alt dispozitiv simuilar, valoarea minimă a intensităţii curentului de comandă pentru care dispozitivul îşi îndeplineşte integral funcţia.

curent minim de exactitate al unui contor / *limit of effective current range, 2[lower limit] / courant minimum de précision d'un compteur* / Valoarea curentului corespunzătoare limitei inferioare a domeniului de exactitate.

curent Morton [învechit] / *Morton wave current [deprecated] / courant d'onde de Morton [déconseillé]* / Curent întrerupt produs de o maşină statică prin aplicarea pe porţiunea de tratat a unui electrod metalic flexibil legat la borna pozitivă a maşinii, cea negativă fiind legată la pământ, un eclator adecvat fiind utilizat între electrozi.

curent negativ de grilă / *negative grid current / courant négatif de grille* / Curent de grilă în care fluxul de electroni se dirijează dinspre circuitul exterior spre ieşirea grilei.

curent negativ maxim de sondă catodică / *maximum negative cathode probe current / courant négatif maximal de sonde cathodique* / Curent maxim care poate circula spre un catod fără să provoace formarea unei lumini perceptibile pe acest catod.

curent nominal al sistemului de excitaţie / *excitation system rated current* / *courant asigné du système d'excitation* / Curent continuu la bornele de ieşire ale sistemului de excitaţie pe care acesta îl poate furniza în condiţii definite de funcţionare.

curent nominal al unei bobine de stingere a arcului / *rated current of an arc suppression coil* / *courant assigné d'une bobine d'extinction d'arc* / Curentul pe care aparatul trebuie să-l poată suporta pe o durată specificată, când este alimentat la tensiunea şi frecvenţa nominală, fiind conectat pe priza corespunzătoare curentului maxim.

curent nominal al unei capacităţi adiţionale / *rated current of series capacitors* / *courant nominal d'une capacité additionnelle* / Valoare a curentului indicată de constructor, pentru care şi sub care capacitatea satisface prescripţiile recomandate de norme.

curent nominal al unei impedanţe adiţionale / *rated current of series impedances* / *courant nominal d'une impédance additionnelle* / Curentul indicat de constructor pentru care impedanţa satisface prescripţiile recomandate de norme.

curent nominal al unei inductanţe adiţionale / *rated current of series inductors* / *courant nominal d'une inductance additionnelle* / Valoare a curentului indicată de constructor, pentru care şi sub care inductanţa satisface prescripţiile recomandate de norme.

curent nominal (al unei înfăşurări de transformator sau al unei bobine de inductanţă şunt) / *rated current (of a winding of a transformer or shunt reactor)* / *courant assigné (d'un enroulement de transformateur ou d'une bobine d'inductance shunt)* / Valoarea eficace a curentului care poate fi suportat continuu fără ca încălzirea să depăşească limita fixată pentru clasa de izolaţie a materialului utilizat pentru această înfăşurare.

curent nominal (al unei maşini sau al unui aparat) / *rated current (of a machine or an apparatus)* / *courant assigné (d'une machine ou d'un appareil)* / Valoare a curentului care figurează în specificaţia unei maşini sau a unui aparat şi în funcţie de care sunt determinate condiţiile de funcţionare sau de încălzire ale acestora.

curent nominal al unei rezistenţe adiţionale / *rated current of series resistors* / *courant nominal d'une résistance additionnelle* / Curentul indicat de constructor pentru care rezistenţa satisface prescripţiile recomandate de norme.

curent nominal (al unui pantograf) cu vehicul oprit / *rated current (of a pantograph) vehicle at rest* / *courant nominal (d'un pantographe), véhicule à l'arrêt* / Valoare nominală a curentului, garantată de producător, pe care pantograful o poate suporta, cu vehiculul oprit, pentru un anumit tip şi un număr dat de patine.

curent nominal (al unui pantograf) în timpul mersului / *rated current during running (of a pantograph)* / *courant nominal (d'un pantographe) pendant la marche* / Valoare a curentului, garantată de producător, pe care pantograful o poate capta în bune condiţii pentru un anumit tip şi un număr dat de patine, la viteza nominală, pe o linie de contact cu caracteristici specificate.

curent nominal (al unui şunt) / *rated current (of a shunt)* / *courant nominal (d'un shunt)* / Valoarea nominală a curentului care parcurge ansamblul constituit din şunt şi aparatul de măsurare conectat în derivaţie.

curent nominal de declanşare (al unui protector termic) / *rated trip current (of a thermal protector)* / *courant assigné de déclenchement (d'un protecteur thermique)* / Curentul aplicat într-un timp nominal unui protector termic care provoacă declanşarea acestuia, la o temperatură ambiantă de 25°C.

curent nominal de încălzire al unui aparat / *rated temperature-rise current of an instrument* / *courant d'échauffement d'un*

appareil / Curent pentru care aparatul de măsurare trebuie să satisfacă condiţiile de încălzire.

curent nominal de traversare / *rated through-current* / *courant traversant assigné* / Curent care traversează un comutator de prize în sarcină spre circuitul exterior, pe care aparatul este capabil să-l transfere de la o priză la alta, la tensiunea nominală de treaptă corespunzătoare şi pe care îl poate suporta în serviciu continuu.

curent nominal maxim (al unui contor) / *rated maximum current (of a meter)* / *courant maximal (d'un compteur)* / Cea mai mare valoare a curentului pentru care un contor satisface prescripţiile normate de precizie.

curent nominal secundar (al unui transformator) / *rated output current (of a transformer)* / *courant secondaire assigné (d'un transformateur)* / Curentul secundar corespunzător tensiunii primare nominale şi frecvenţei nominale, atribuit unui transformator de către constructor pentru condiţiile sale de funcţionare specifice.

curent nominal termic de scurtă durată / *rated short-time thermal current* / *courant assigné thermique de courte durée* / Valoare maximă a curentului primar pe care transformatorul o poate suporta pe o durată scurtă specificată, cu înfăşurarea secundară legată în scurtcircuit, fără să sufere deteriorări.

curent nominal termic permanent / *rated continuous thermal current* / *courant assigné thermique permanent* / Valoarea curentului care poate circula permanent în înfăşurarea primară, înfăşurarea secundară fiind conectată la sarcina nominală, încălzirea nedepăşind valorile specificate.

curent Oudin [învechit] / *Oudin current [deprecated]* / *courant de Oudin [déconseillé]* / Descărcare corona prezentând o cădere de 2 ÷ 10 kV în aer provenită de la un electrod unipolar, generată într-un aranjament special de transformatoare, eclatoare şi condensatoare, suficient de densă pentru evaporarea apei din ţesuturi fără carbonizarea acestora.

curent pentru contracţie tetanică / *tetanisation threshold* / *seuil de tétanization* / Pentru o frecvenţă şi o formă de undă determinate, valoarea minimă a curentului pentru care se obţine o contracţie musculară susţinută invincibilă şi independentă de voinţă.

curent periodic de descărcare / *static wave current [obsolete]* / *courant d'onde statique [désuet]* / Curent rezultând din descărcarea bruscă periodică a unui pacient, adus la un potenţial ridicat cu ajutorul unui generator electrostatic.

curent permanent nominal (al unei bobine de inductanţă) / *continuous rated current (of an inductor)* / *courant permanent assigné (d'une bobine d'inductance)* / 1. Pentru o bobină de inductanţă serie: curentul permanent pentru care este proiectată bobina. 2. Pentru o bobină de inductanţă trifazată de punere la pământ sau un transformator trifazat de punere la pământ: curentul permanent în neutru pentru care este proiectat aparatul când este alimentat la tensiunea şi frecvenţa nominală.

curent plafon al sistemului de excitaţie / *excitation system ceiling current* / *courant plafond du système d'excitation* / Curent continuu maxim pe care sistemul de excitaţie îl poate furniza pe la bornele sale pe o durată specificată.

curent pozitiv de grilă / *positive grid current* / *courant positif de grille* / Curent de grilă în care sensul de referinţă este orientat de la electrodul de grilă spre circuitul exterior.

curent pozitiv maxim de sondă catodică / *maximum positive cathode probe current* / *courant positif maximal de sonde cathodique* / Curent pozitiv maxim care poate circula spre un catod fără să provoace efecte perturbatoare la reprezentarea vizuală şi fără să depăşească valoarea limită maximă.

curent prezumat (al unui circuit) / *prospective current (of a circuit)* /

courant présumé (d'un circuit) / Curentul care ar circula într-un circuit dacă fiecare pol al dispozitivului destinat să îl întrerupă ar fi înlocuit cu o conexiune de impedanţă neglijabilă, fără altă schimbare în circuit sau a condiţiilor de alimentare.

curent prezumat (al unui circuit) (relativ la un aparat de comutare) / *prospective current (of a circuit) (with respect to a switching device)* / *courant présumé (d'un circuit) (relatif à un appareil de connexion)* / Curent care ar parcurge un circuit dacă fiecare pol al aparatului de comutare sau al siguranţei fuzibile ar fi înlocuit printr-un conductor de impedanţă neglijabilă.

curent prezumat stabilit (pentru un pol al unui aparat de comutare) / *prospective making current (for a pole of a switching device)* / *courant établi présumé (pour un pţle d'un appareil de connexion)* / Curent prezumat stabilit în condiţii specificate. Notă: Condiţiile specificate se pot referi la metoda stabilirii curentului sau la momentul stabilirii şi ele sunt menţionate în anumite publicaţii.

curent prezumat tăiat (pentru un pol al unui aparat de comutare) / *prospective breaking current (for a pole of a switching device)* / *courant coupé présumé (pour un pôle d'un appareil de connexion)* / Curent prezumat evaluat în momentul debutului fenomenului de întrerupere.

curent primar (al unui transformator de curent) / *primary current (of a current transformer)* / *courant primaire (d'un transformateur de courant)* / Curentul care circulă prin înfăşurarea primară a unui transformator de curent.

curent primar limită de precizie (al unui transformator de curent pentru protecţie) ⇒ curent limită de precizie nominal (al unui transformator de curent pentru protecţie)

curent primar nominal (al unui transformator de curent) / *rated primary current (of a current transformer)* / *courant primaire assigné (d'un transformateur de courant)* / Valoare a curentului prin care este caracterizat un transformator de curent şi la care sunt raportate caracteristicile sale de funcţionare.

curent prin punctul de defect / *current in the fault* / *courant dans le défaut* / Curent care apare în circuitul derivat creat de defect.

curent prin punctul de scurtcircuit / *current in the short circuit* / *courant dans le court-circuit* / Curent care apare în circuitul derivat creat de scurtcircuit.

curent principal (al unui tiristor) / *principal current (of a thyristor)* / *courant principal (d'un thyristor)* / Curent care circulă prin dispozitiv, exceptând curentul de poartă.

curent real / *actual current* / *courant réel* / Curent care circulă prin întreruptorul de putere testat (curent prezumat modificat de tensiunile de arc ale întreruptoarelor testate şi auxiliare).

curent reflectat ⇐ curent de ecou / *reflected current* / *courant réfléchi* / Curent datorat efectului unei discontinuităţi a unei linii de transmisiune asupra unui curent incident şi care se propagă în sens invers acestuia din urmă.

curent rezidual / *residual current* / *courant résiduel* / Valoare a curentului în regim rezidual.

curent rezidual (al unui detector de radiaţii) / *residual current (of a detector)* / *courant résiduel (d'un détecteur)* / Curentul pe care detectorul continuă să-l debiteze când nu este expus unei radiaţii exterioare, datorat activării materialelor constitutive ale detectorului, contaminării lor şi slabei calităţi a izolaţiei sale.

curent rezidual de poartă (al unui tranzistor cu efect de câmp cu joncţiune de poartă) / *gate cut-off current (of a junction-gate field-effect transistor)* / *courant résiduel de grille (d'un transistor à effet de champ à jonction de grille)* / Curent circulând într-un terminal de poartă al unui tranzistor cu efect de câmp

cu joncțiune, atunci când joncțiunea de poartă este polarizată în invers.

curent secundar (al unui transformator de curent) / *secondary current (of a current transformer)* / *courant secondaire (d'un transformateur de courant)* / Curent care circulă prin înfășurarea secundară a unui transformator de curent, la trecerea unui curent prin înfășurarea primară.

curent secundar limită termic ⇒ limită termică a curentului secundar de sarcină

curent secundar nominal (al unui transformator de curent) / *rated secondary current (of a current transformer)* / *courant secondaire assigné (d'un transformateur de courant)* / Valoare a curentului secundar prin care este caracterizat un transformator de curent și la care sunt raportate caracteristicile sale de funcționare.

curent simetric cu rotor blocat / *symmetrical locked-rotor current* / *courant symétrique a rotor bloqué* / Valoarea efectivă maximă a curentului simetric al unui motor asincron cu rotorul blocat, alimentat la tensiunea și frecvența nominală.

curent simetric prezumat (al unui circuit de curent alternativ) / *prospective symmetrical current (of an a.c. circuit)* / *courant symétrique présumé (d'un circuit à courant alternatif)* / Curent prezumat stabilit într-un astfel de moment încât se evită fenomenele tranzitorii. Notă: Curentul simetric prezumat este precizat prin valoarea sa efectivă.

curent stabil maxim / *maximum stable current* / *courant stable maximal* / Cel mai tare curent ce traversează stabilizatorul cu descărcare corona și pentru care se obține o descărcare stabilă.

curent stabil minim / *minimum stable current* / *courant stable minimal* / Cel mai slab curent ce traversează stabilizatorul cu descărcare corona și provoacă o descărcare continuă.

curent subtranzitoriu (al unei mașini electrice) / *sub-transient current (of an electrical machine)* / *courant subtransitoire (d'une machine électrique)* / Curentul care circulă, la tensiunea nominală, prin înfășurarea indusului, când reactanța acesteia este egală cu reactanța subtranzitorie a mașinii.

curent subtranzitoriu de scurtcircuit bifazat ⇒ curent inițial simetric de scurtcircuit bifazat [valoare efectivă]

curent tăiat (al unui aparat de comutare) / *breaking current (of a switching device)* / *courant coupé (d'un appareil de connexion)* / Curent într-un pol al unui aparat de comutare sau într-o siguranță fuzibilă evaluat în momentul apariției arcului electric în cazul unei întreruperi.

curent Tesla [învechit] ⇐ curent de coagulare [învechit] / *Tesla current [deprecated]* / *courant de Tesla [déconseillé]* / Descărcare în arc prezentând o cădere de 5 ÷ 10 kV în aer, provenind de la electrozi unipolari sau bipolari, produsă printr-un aranjament special de transformatoare, eclatoare și codensatoare, dirijată pe suprafața unui țesut și suficient de densă pentru precipitarea și oxidarea (carbonizarea) proteinelor țesutului. Notă: Termenul "curent Tesla" este adecvat dacă se insistă asupra metodei de producere, iar cel de "curent de coagulare", dacă se insistă asupra efectelor fiziologice.

curent total / *total current* / *courant total* / Mărime scalară egală cu fluxul densității curentului total, printr-o suprafață orientată dată. Notă: Curentul total este suma curenților de conducție, de convecție și de deplasare, prin suprafața respectivă și este nul prin orice suprafață închisă.

curent total de reflector / *total reflector current* / *courant total de réflecteur* / Curent care circulă într-un circuit al reflectorului și care include curentul de scurgere, curentul de gaz, precum și curentul cauzat de bombardamentul electronic al electrodului reflector.

curent transversal / *transverse current* / *courant transversal* / Curent trecând în

sens transversal prin trunchiul corpului uman, de exemplu între cele două mâini.

curent tranzitoriu (al unei maşini electrice) / *transient current (of an electrical machine)* / *courant transitoire (d'une machine électrique)* / Curentul care circulă, la tensiunea nominală, prin înfăşurarea indusului, când reactanţa acesteia este egală cu reactanţa tranzitorie a maşinii.

curent (tranzitoriu) de descreştere / *transient-decay current* / *courant de traînage* / Curent descrescător circulând într-un dispozitiv după încetarea bruscă a iradierii.

curent tranzitoriu de scurtcircuit bifazat / *transient two-phase short-circuit current* / *courant transitoire de court-circuit biphasé* / Valoarea efectivă a curentului dintr-o fază a înfăşurării indusului apărută imediat după scurtcircuitarea bruscă între două faze, componenta aperiodică cu amortizare foarte rapidă din primele perioade fiind eliminată.

curent tranzitoriu de scurtcircuit monofazat / *transient single-phase short-circuit current* / *courant transitoire de court-circuit monophasé* / Valoarea efectivă a curentului dintr-o fază a înfăşurării indusului apărut imediat după scurtcircuitarea bruscă între o fază şi neutru, componenta aperiodică cu amortizare foarte rapidă din primele perioade fiind eliminată.

curent tranzitoriu de scurtcircuit trifazat / *transient three-phase short-circuit current* / *courant transitoire de court-circuit triphasé* / Valoarea efectivă a curentului din faza înfăşurării indusului apărut imediat după scurtcircuitarea bruscă între cele trei faze, componenta aperiodică cu amorizare foarte rapidă din primele perioade fiind eliminată.

curenţi de fugă [în tracţiunea electrică] ⇒ curenţi vagabonzi [de tracţiune]

curenţi vagabonzi [de tracţiune] ⇐ curenţi de fugă [în tracţiunea electrică] / *stray currents [electric traction]* / *courants vagabonds [de traction]* / Părţi componente ale curentului de retur care, cel puţin pe o porţiune a parcursului, urmează alte trasee decât cele ale circuitului de retur (exemple: conductele de canalizare cu apă sau cablurile telefonice).

curgere de blocaj / *choked flow* / *écoulement engorgé* / Condiţie limită sau maximă de debit pe care fluidele incompresibile sau compresibile o pot atinge traversând o vană de comandă. Oricare ar fi tipul de fluid şi cu o presiune de intrare (în amont) fixată, curgerea de blocaj este pusă în evidenţă prin imposibilitatea de a creşte debitul prin creşterea presiunii diferenţiale.

curie [învechit] =.Ci / *curie [deprecated]* / *curie [déconseillé]* / Unitate de activitate (nucleară) egală cu $3{,}7 \cdot 10^{10}$ Bq.

curier electronic ⇒ poştă electronică

cursă, 1[a unui aparat de comutare mecanică sau a unei părţi a acestuia] / *travel, 1[of a mechanical switching device or a part thereof]* / *course, 1[pour un appareil mécanique de connexion ou une partie de celui-ci]* / Deplasare, prin translaţie sau rotaţie, a unui punct al unui element mobil.

cursă, 2[a unui organ de închidere al unei vane] / *travel [of the closure member of a valve]* / *course [de l'organe de fermeture d'une vanne]* / Deplasare a organului de închidere pornind de la poziţia de închidere.

cursă a contactelor (unui aparat de comutare) / *contact travel (of a pole of a switching device)* / *longueur de course des contacts (d'un pôle d'appareil d'interruption)* / Intervalul care separă poziţiile extreme deschis şi închis ale contactului mobil al unui pol aparţinând unui aparat de comutare.

cursă în contact ⇐ însoţire a unui contact / *contact follow* / *accompagnement d'un contact* / Deplasare precizată a pieselor de contact care prelungeşte, în acelaşi sens, deplasarea prin care s-a realizat prima lor atingere, atunci când s-a stabilit contactul.

cursă nominală / *rated travel* / *course nominale* / Deplasare a organului de

închidere pornind de la poziția de închidere până la poziția de deschidere completă.

cursă relativă / *relative travel <h>* / *course relative <h>* / Raportul dintre cursa la o deschidere dată și cursa nominală.

cursă totală a contactelor ⇒ distanță de izolare între contacte deschise

cursor / *cursor* / *curseur* / Caracter special, utilizat pentru localizarea elementelor unei imagini pe ecranul de afișare.

cu sens unic ⇐ unidirecțional / *one-way* / *à sens unique* / Calificativ referitor la un mod de exploatare în care stabilirea comunicațiilor se efectuează totdeauna în același sens. Notă: Termenul nu poate fi utilizat pentru caracterizarea sensului transferului informațiilor utilizatorilor.

cușcă Faraday ⇐ cameră ecranată electromagnetic / *shielded enclosure* / *cage de Faraday* / Incintă închisă cu pereți metalici sau conductori, construită sub forma unei colivii cu pereți de plasă de sârmă, legată la pământ, folosită pentru ecranarea electrostatică și electromagnetică a dispozitivelor electrice aflate în interior. Notă: Atenuarea undei electromagnetice este cu atât mai bună cu cât pereții sunt mai groși și mai buni conductori și cu cât ochiurile plasei sunt mai mici față de lungimea de undă.

cutie a contorului / *meter case* / *boîtier d'un compteur* / Ansamblul format din soclul și capacul unui contor.

cutie a mecanismului de acționare cu motor / *motor-drive cubicle* / *armoire du mécanisme d'entraînement à moteur* / Incintă destinată adăpostirii mecanismului de antrenare al unui motor electric.

cutie cu ecou / *echo box* / *boîte à écho* / Cavitate rezonantă etalonată care acumulează o parte din energia impulsului emis de un radar și ulterior o restituie progresiv receptorului după terminarea emisiei impulsului.

cutie de borne a unui contor / *meter terminal cover* / *cache-fils* / Parte a capacului unui contor, sau capac auxiliar, acoperind bornele și extremitățile firelor sau cablurilor instalației conectate la bornele contorului.

cutie de borne (a unei mașini electrice rotative) / *terminal box (of an electrical rotating machine)* / *boîte à bornes (d'une machine électrique tournante)* / Compartiment de borne sub formă de cutie rigidă.

cutie de borne (a unui instrument de măsurare) / *terminal box (of a measuring instrument)* / *boîte à bornes (d'un appareil de mesure)* / Suport din material izolant grupând toate bornele unui aparat de măsurare sau ale unei părți a acestuia.

cutie de borne (a unui motor) / *motor connection box* / *boîte à bornes d'un moteur* / Cutie, în general deschisă, montată direct pe mașină sau separat, care conține terminalele ce fac legătura între mașină și cablurile de alimentare.

cutie de borne antideflagrantă / *flameproof terminal box* / *boîte de connexions antidéflagrante* / Cutie de borne astfel concepută încât să poată fi inclusă într-o carcasă antideflagrantă.

cutie de borne cu faze compartimentate / *phase segregated terminal box* / *boîte de connexions à phases compartimentées* / Cutie de borne astfel concepută încât izolarea fazelor să fie asigurată prin ecrane metalice legate la masă formând compartimente individuale pentru fiecare fază, în scopul reducerii oricărui defect electric la un defect de punere la masă. Notă: Termenul calificativ „cu faze compartimentate" poate fi aplicat altor compartimente de borne decât cutiile de borne.

cutie de borne cu izolarea fazelor / *phase insulated terminal box* / *boîte à bornes à isolation de phases* / Cutie de borne astfel concepută încât protecția conductoarelor de fază contra defectelor electrice în interiorul cutiei să fie asigurată în principal printr-o izolație solidă. Notă: Termenul calificativ „cu izolarea fazelor" poate fi aplicat altor compartimente de borne altele decât cutiile de borne.

cutie de borne cu izolaţie prin aer / *air insulated terminal box* / *boîte à bornes dans l'air* / Cutie de borne astfel concepută încât protecţia conductoarelor de fază contra defectelor electrice din interiorul cutiei să fie asigurată printr-o distanţă suficientă între conductoarele neizolate conectate la suporţi izolanţi convenabili. Notă: Termenul calificativ „cu izolaţie prin aer" poate fi aplicat compartimentelor de borne altele decât cutiile de borne.

cutie de borne cu membrană (de decomprimare) / *pressure relief terminal box* / *boîte à bornes à membrane* / Cutie de borne astfel construită încât produsele unei descărcări electrice în interiorul cutiei să fie evacuate printr-o membrană de decompresiune. Notă: Termenul calificativ „cu membrană" poate fi aplicat altor compartimente de borne altele decât cutiile de borne.

cutie de borne cu separarea fazelor / *phase separated terminal box* / *boîte à bornes à séparation de phases* / Cutie de borne astfel concepută încât separarea fazelor să fie asigurată prin ecrane metalice legate la masă în interiorul compartimentului unic, în scopul reducerii oricărui defect electric la un defect de punere la masă. Notă: Termenul calificativ „cu separarea fazelor" poate fi aplicat altor compartimente de borne decât cutiile de borne.

cutie de borne deschisă / *open terminal box* / *boîte de connexions ouverte* / Cutie de borne care este în mod normal deschisă numai spre interiorul maşinii.

cutie de borne pentru încercări / *test terminal box* / *boîte à bornes d'essai* / Cutie de borne speciale plasată în proximitatea unui contor care permite etalonarea acestuia fără a perturba funcţionarea instalaţiei în care se găseşte şi facilitând montarea aparatelor de verificare.

cutie de borne rezistentă la presiune / *pressure containing terminal box* / *boîte à bornes à l'épreuve de la pression* / Cutie de borne astfel concepută încât produsele unei descărcări electrice în interiorul cutiei să rămână integral în cutie.

cutie de capacităţi / *capacitance box* / *boîte de capacités* / Ansamblu de capacităţi calibrate montate într-o cutie.

cutie de capacităţi cu comutator cu ploturi / *switch capacitance box* / *boîte de capacités à commutateur* / Cutie care conţine capacităţi conectate sau deconectate prin intermediul unui comutator, în general cu ploturi.

cutie de capacităţi cu fişe / *capacitance box with plugs* / *boîte de capacités à fiches* / Cutie care conţine capacităţi conectate sau deconectate prin intermediul unor fişe cu părţile metalice plasate în socluri adecvate.

cutie de capacităţi decadice / *decade capacitance box* / *boîte de capacités à décades* / Cutie în care capacităţile sunt divizate în grupe numite decade, în fiecare dintre ele valorile capacităţilor fiind multipli sau submultipli de 10 ai valorilor corespunzătoare decadelor alăturate. Variaţia valorii mărimii este obţinută prin intermediul unor perii sau fişe care permit reglarea, în fiecare decadă, a grupării componentelor în circuit.

cutie de conductanţe decadice / *decade conductance box* / *boîte de conductances à décades* / Cutie în care conductanţele sunt divizate în grupe numite decade, în fiecare dintre ele valorile conductanţelor fiind multipli sau submultipli de 10 ai valorilor corespunzătoare decadelor alăturate.

cutie de conexiuni / *box [USA]* / *coffret* / Carcasă în formă de cutie care conţine echipament electric de comutare.

cutie de inductanţe / *inductance box* / *boîte d'inductances* / Ansamblu de inductanţe montate într-o cutie.

cutie de inductanţe cu comutator / *switch inductance box* / *boîte d'inductances à commutateur* / Cutie care conţine inductanţe conectate sau deconectate prin

intermediul unui comutator, în general cu ploturi.

cutie de inductanţe cu fişe / *inductance box with plugs* / *boîte d'inductances à fiches* / Cutie care conţine inductanţe conectate sau deconectate prin intermediul unor fişe cu părţile metalice plasate în socluri adecvate.

cutie de inductanţe decadice / *decade inductance box* / *boîte d'inductances à décades* / Cutie în care inductanţele sunt divizate în grupe numite decade, în fiecare dintre ele valorile inductanţelor fiind multipli sau submultipli de 10 ai valorilor corespunzătoare decadelor alăturate. Variaţia valorii mărimii este obţinută prin intermediul unor perii sau fişe care permit reglarea, în fiecare decadă, a grupării componentelor în circuit.

cutie de punte / *post office box* / *boîte à pont* / Ansamblu de rezistenţe etalonate montate într-o cutie, alcătuind trei braţe ale unei punţi Wheatstone.

cutie de rezistenţe / *resistance box* / *boîte de résistances* / Ansamblu de rezistenţe electrice calibrate, montate într-o cutie.

cutie de rezistenţe cu comutator / *switch resistance box* / *boîte de résistances à commutateur* / Cutie care conţine rezistenţe conectate sau deconectate prin intermediul unui comutator, în general cu ploturi.

cutie de rezistenţe cu fişe / *resistance box with plugs* / *boîte de résistances à fiches* / Cutie care conţine rezistenţe conectate sau deconectate (prin intermediul fişelor) cu părţile metalice plasate în socluri adecvate.

cutie de rezistenţe decadice / *decade resistance box* / *boîte de résistances à décades* / Cutie în care rezistenţele sunt divizate în grupe numite decade, în fiecare dintre ele valorile rezistenţelor fiind multipli sau submultipli de 10 ai valorilor corespunzătoare decadelor alăturate. Variaţia valorii mărimii este realizată prin intermediul periilor sau fişelor care permit reglarea, în fiecare decadă, a grupării componentelor în circuit.

cutie de rezistenţe duble / *double resistance box* / *boîte de résistances doubles* / Cutie care conţine două grupuri de rezistenţe identice, dispuse astfel încât să se poată introduce simultan, în acelaşi circuit sau în două circuite identice, două rezistenţe egale.

cutie de rezistenţe jumelate / ... / *boîte de résistances jumelées* / Cutie care conţine două grupuri de rezistenţe identice dispuse astfel încât suma rezistenţelor acestor grupuri introduse în circuite adecvate să rămână constantă.

cutie de rezistoare (ale unui circuit de putere) / *resistor box (of a power circuit)* / *boîte de résistance (d'un circuit de puissance)* / Ansamblu de elemente de rezistenţă electrică, montate pe un suport comun, din circuitul de putere.

cutie poştală / *mailbox* / *boîte à lettres (pour messagerie électronique)*<BÀL> / Locul unde se memorează mesajele sosite prin sistemul de poştă (electronică). Notă: Fiecare utilizator conectat la Internet are la dispoziţie o astfel de cutie poştală (care este memorată sub forma unui fişier), accesibilă numai lui.

cuvânt / *word* / *mot* / Şir de caractere care ocupă o locaţie în memorie şi este considerat ca o entitate în anumite situaţii.

cuvânt alfabetic / *alphabetic word* / *mot alphabétique* / Cuvânt care conţine numai litere din acelaşi alfabet.

cuvânt cheie ⇒ cuvânt rezervat

cuvânt de cod / *code word [in a redundant code]* / *codet [mot]* / Combinaţie de cod admisă ca valabilă pentru un cod redundant.

cuvânt de cod [în modulaţia de impulsuri codificate] / *code word [in pulse code modulation]* / *mot de code [en modulation par impulsions et codage]* / Combinaţie de elemente numerice care reprezintă o valoare cuantificată în modulaţia cu impulsuri şi codare uzuală sau în modulaţia cu impulsuri şi codare diferenţială. Notă: O combinaţie de elemente de semnal care reprezintă un cuvânt de cod

este uneori denumită „semnal de caracter" prin analogie cu telegrafia și comunicația de date, utilizare nerecomandabilă.

cuvânt (de) instrucțiune / *instruction word* / *mot instruction* / Cuvânt care reprezintă o instrucțiune.

cuvânt index / *index word* / *mot d'index* / Modificator de instrucțiuni aplicat părții de adresă a unei instrucțiuni.

cuvânt mașină / *computer word* / *mot-machine* / Cuvânt așezat într-o locație de memorie a unui calculator și care poate fi prelucrat ca un tot.

cuvânt numeric / *numeric word* / *mot numérique* / Cuvânt care cuprinde cifre și eventual caractere spațiu și caractere speciale. Exemplu: În clasificarea zecimală universală, cuvântul numeric 61(03)-20 desemnează orice enciclopedie medicală în limba engleză.

cuvânt parametru / *parameter word* / *mot-paramètre* / Cuvânt care furnizează sau desemnează, direct sau indirect, unul sau mai mulți parametri.

cuvânt rezervat ⇐ cuvânt cheie / *reserved word* / *mot réservé* / Cuvânt dintr-un limbaj sursă a cărui semnificație și, eventual, condiții de utilizare sunt fixate prin regulile care definesc acel limbaj; aceste cuvinte nu pot fi utilizate în interiorul programelor scrise în acel limbaj cu o altă semnificație sau în condiții diferite de cele fixate.

cuvânt telegrafic (convențional) / *telegraph word* / *mot télégraphique (conventionnel)* / Cuvânt compus din cinci litere și un spațiu, utilizat pentru calcularea capacității de desfășurare a traficului în cuvinte pe minut.

cuvă / *tank* / *cuve* / Recipient care conține circuitul magnetic și înfășurările unui transformator sau ale unei inductanțe.

cuvă a cuptorului cu arc / *arc furnace shell* / *cuve de four à arc* / Partea exterioară, din oțel, a corpului unui cuptor cu arc.

cuvă electrolitică [pentru diagramă de potențial] / *electrolytic tank* / *cuve rhéographique* / Vas ce conține un lichid slab conductor, în care sunt cufundate conductoare electrice în configurație de model la scară al unui sistem de electrozi și care permite obținerea unei diagrame de potențial.

cuvinte pe minut / *words per minute* / *mots par minute* / Unitate de măsură legată de viteza de modulație, utilizată pentru exprimarea capacității de desfășurare a traficului. Pentru sistemele telegrafice cu o viteză de semnalizare de 50 Bd, numărul maxim de cuvinte telegrafice pe minut este de 66 2/3 cuvinte pe minut pentru un sistem aritmic cu 5 momente și semnal de oprire de 0,5 elemente unitare, respectiv de 100 cuvinte pe minut pentru sisteme sincrone.

cuzinet (al unei fundații) / *chimney (of a foundation)* / *cheminée (d'une fondation)* / Parte, în general mai îngustă, a fundației care asigură legătura cu soclul stâlpului.

cuzinetul lagărului / *bearing liner* / *coussinet de palier* / Ansamblu format din cochila și cămașa cuzinetului.

cvadrant / *quadrant* / *quadrant* / Sector metalic, în general în formă de sfert de cerc, intrând în componența anumitor aparate de măsurare.

cvartet (de elemente binare) / *quartet (byte)* / *quartet (d'éléments binaires)* / Byte compus din patru cifre binare.

cvasiindependența secvenței de biți / *quasi bit sequence independence* / *quasi-indépendance de la suite des bits* / Proprietate a unui canal de transmisiune numerică, a unui circuit de telecomunicații binare sau a unei conexiuni binare, care permite transmiterea aproape a tuturor seriilor de elemente binare la debitul său binar specificat, seriile exceptate fiind complet specificate cu condițiile lor de excludere sau de admitere.

cvintet (de elemente binare) / *quintet (byte)* / *quintet (d'éléments binaires)* / Byte compus din cinci cifre binare.

dans al conductoarelor ⇐ balansare a conductoarelor / *conductor galloping / galop des conducteurs* / Mişcare periodică a unui conductor sau fascicul de conductoare care se produce, în special, într-un plan vertical, cu frecvenţă joasă de ordinul unei fracţiuni de Hz şi cu amplitudine mare a cărei valoare maximă poate fi de ordinul săgeţii iniţiale.

d'Arsonvalizare [învechit] / *d'Arsonvalization [deprecated] / d'Arsonvalisation [déconseillé]* / Utilizare terapeutică de trenuri intermitente şi izolate de oscilaţii puternic amortizate de înaltă frecvenţă, înaltă tensiune şi relativ redusă intensitate. Notă: Termenul este învechit, fiind iniţial definit necorespunzător, iar această tehnică nu mai prezintă interes în prezent.

datafax / *datafax / datafax* / Serviciu public de transmisiune fototelegrafică a documentelor între terminalele abonaţilor, care utilizează reţeaua publică de date.

datagramă în exploatare / *datagram / datagramme* / Pachet de date care conţine toate informaţiile necesare pentru a fi transmis de la sursă la destinaţie. Notă: Datagramele nu sunt recepţionate la destinaţie neapărat în ordinea în care au fost transmise; unele datagrame se pot pierde sau distorsiona pe traseu, iar în unele reţele există posibilitatea ca o datagramă să ajungă de două ori la destinaţie.

dată / *data / donnée* / 1. Reprezentare reinterpretabilă a unei informaţii sub o formă convenţională potrivită pentru comunicare, interpretare sau prelucrare. 2. Fapt, noţiune sau instrucţiune, reprezentate sub o formă convenţională adecvată comunicării, interpretării sau prelucrării manuale sau cu mijloace automate.

dată alfanumerică / *alphanumeric data / donnée alphanumérique* / Dată reprezentată prin litere şi cifre, eventual însoţite de caractere speciale şi de caracterul spaţiu.

dată analogică / *analog data / donnée analogique* / Dată reprezentată printr-o mărime fizică considerată ca variind în mod continuu şi a cărei valoare este direct proporţională cu data, sau cu o funcţie corespunzătoare asociată acesteia.

dată de exploatare / *field data / donnée d'exploitation* / Ansamblu de valori observate în timpul exploatării unei entităţi.

dată de ieşire / *output data / donnée de sortie* / Dată produsă sau care urmează să fie produsă de un calculator sau de o componentă a sa.

dată de intrare / *input data / donnée d'entrée* / Dată care se introduce sau care urmează să fie introdusă într-un calculator sau într-o componentă a sa.

dată de încercare / *test data / donnée d'essai* / Ansamblu de valori observate în timpul încercărilor.

dată digitală / *digital data / donnée numérale* / Dată reprezentată prin cifre, eventual însoţite de caractere speciale şi de caracterul spaţiu.

dată discretă / *discrete data / donnée discrète* / Dată reprezentată cu ajutorul caracterelor.

dată elementară ⇒ element de dată

dată numerică / *numeric data / donnée numérique* / Dată reprezentată cu ajutorul numeralelor.

dată verificabilă / *auditable data / donnée se prêtant à la vérification* / Informaţie

tehnică documentată şi organizată pentru a fi uşor înţeleasă şi regăsită, permiţând o verificare independentă a deducţiilor sau concluziilor fondate pe această informaţie.

date incrementale / *incremental data* / *données incrémentielles* / Date care sunt construite prin adăugarea de noi date (calculate) la cele existente. Notă: Datele incrementale sunt utilizate pentru calculul vederilor materializate (materialised views) şi în diferite sisteme de gestiune a bazelor de date care pot calcula închiderea unei relaţii.

dB .= decibel

de curent maxim [calificativ] / *overcurrent, 2[qualifier]* / *à maximum de courant* / Aparat care funcţionează automat atunci când curentul care îl parcurge depăşeşte o valoare predeterminată.

de curent minim [calificativ] / *undercurrent [qualifier]* / *à minimum de courant* / Aparat care funcţionează automat atunci când curentul care îl parcurge coboară sub o valoare predeterminată.

de ieşire / *output* / *de sortie* / 1. Calificativ aplicat unor mărimi (tensiune, curent, impedanţă etc.) sau unor componente (borne, conductoare etc.) în cazul furnizării în exterior a unei puteri sau a unui semnal. 2. Calificativ referitor la un dispozitiv, un proces sau un canal în legătură cu o ieşire, cu date sau stări asociate.

de ieşire [în comutaţie] / *outgoing* / *sortant [en commutation]* / Calificativ al traficului la un acces al unui echipament sau al unei reţele pentru a indica stabilirea comunicaţiilor dinspre acest acces spre un altpunct.

de inducţie ⇒ inductiv

de intrare / *input* / *d'entrée* / 1. Calificativ aplicat unor mărimi (tensiune, curent, impedanţă) sau unor componente (borne, conductoare) asociate primirii unei puteri, sau unui semnal. 2. Calificativ referitor la un dispozitiv, un proces sau un canal în legătură cu o intrare, cu date sau stări asociate.

de intrare [în comutaţie] / *incoming* / *entrant [en commutation]* / Calificativ aplicat traficului la un acces al unui echipament sau al unei reţele pentru a indica stabilirea comunicaţiilor spre acest acces dinspre un alt punct.

de intrare-ieşire [calificativ] / *input-output [qualifier]* / *d'entrée et de sortie [qualificatif]* / Se referă la un dispozitiv, un proces sau un canal în procesul de intrare şi de ieşire, concurente sau nu, sau la date sau stări asociate lor..

de linie [în tracţiunea electrică] / *line [in electric traction]* / *de ligne [en traction électrique]* / Calificativ referitor la un disjunctor sau la un contactor, utilizate pentru deconectarea circuitului motoarelor de tracţiune de la linie, în cazul unei supraîncărcări.

de mână ⇒ manual [calificativ]

de plecare / *originating* / *de départ* / Într-o reţea de telecomunicaţii, calificativ referitor la un trafic cu surse situate în interiorul reţelei.

de referinţă / *reference* / *de référence* / Calificativ referitor la timp, nivel, formă de undă, element particular etc., utilizat pentru comparare sau evaluare pentru alţi timpi, alte niveluri, forme de undă, elemente particulare etc. O entitate de referinţă poate fi sau nu o entitate ideală.

de salvare / *backup* / *de secours* / Califică o procedură, o tehnică sau un echipament utilizate pentru a ajuta la recuperarea datelor pierdute sau distruse, sau a menţine un sistem în funcţionare.

de sosire / *terminating* / *d'arrivée* / Într-o reţea de telecomunicaţii, calificativ referitor la un trafic cu destinatari situaţi în interiorul reţelei.

de suprafaţă / *areic* / *surfacique* / Calificativ ataşat denumirii unei mărimi pentru a desemna câtul dintre această mărime şi o arie. Exemple: masă de suprafaţă, flux termic de suprafaţă.

de şuntare ⇐ şunt / *by-pass* / *de shuntage* / Calificativ pentru un element de derivaţie al unui circuit.

de tensiune maximă [calificativ] / *overvoltage [qualifier]* / *à maximum de tension* / Aparat care funcţionează automat atunci când tensiunea care îi este aplicată depăşeşte o valoare predeterminată.

de tranzit / *transit* / *de transit* / 1. Într-o reţea, calificativ referitor la un trafic cu sursele şi destinatarii situaţi în exteriorul reţelei. 2. Calificativ referitor la o centrală sau la un centru de comutaţie utilizat în principal pentru comutaţia traficului între alte centrale.

debit [de fluid] / *flow rate* / *débit [d'un fluide]* / Masa sau volumul de fluid care curge sau este furnizat pe unitatea de timp.

debit al dozei absorbite $<\dot{D}>$ ⇐ doză debit / *absorbed dose rate* $<\dot{D}>$ / *débit de dose absorbée* $<\dot{D}>$ / Variaţia dozei absorbite dD într-un interval de timp dt suficient de mic, raportată la acel interval de timp: $\dot{D}=\frac{dD}{dt}$. Notă: Unitatea SI de măsură a debitului dozei absorbite este J/kg·s, numit gray/s. Vechea unitate, încă utilizată temporar, este rad/s: 1 Gy/s = 100 rad/s = 1 J/kg·s.

debit al dozei ambiante ⇐ debit al dozei mediului ambiant ⇐ doză debit a mediului ambiant / *ambient dose rate* / *débit de dose ambiant* / Debit al echivalentului dozei sau al dozei absorbite de către un ţesut moale, măsurat cu un debitmetru al dozei ambiante, într-un punct al unei zone ocupate.

debit al dozei convenţional adevărat / *conventionally-true dose rate* / *débit de dose conventionnellement vrai* / Cea mai bine estimată valoare a debitului dozei adevărat, utilizată pentru etalonarea aparatajului. Această valoare şi incertitudinea ataşată trebuie determinate cu ajutorul unui etalon primar, secundar sau al unui aparat de referinţă etalonat cu ajutorul unui etalon primar sau secundar.

debit al dozei de 50 ani ⇒ echivalent de doză angajată $<H_{50}>$

debit al dozei de ionizare ⇐ doză debit de ionizare / *ion-dose rate* / *débit de dose ionique* / Variaţia dozei de ionizare într-un interval de timp suficient de mic, raportată la acel interval de timp.

debit al dozei indicat / *indicated dose rate* / *débit de dose indiquée* / Debit al dozei indicat de ansamblul de măsurare încercat.

debit al dozei local / *local dose rate* / *débit de dose local* / Debitul local al dozei este debitul dozei la locul de amplasare a detectorului, măsurat după mărimea dozei de radiaţii aprobate de reglementările naţionale şi afişate pe aparate în unităţile corespunzătoare.

debit al dozei mediului ambiant ⇒ debit al dozei ambiante

debit al echivalentului de doză $<\dot{H}>$ / *dose equivalent rate* $<\dot{H}>$ / *débit d'équivalent de dose* $<\dot{H}>$ / Raportul dintre dH şi dt, în care dH este creşterea echivalentului dozei în intervalul de timp dt: $\dot{H}=\frac{dH}{dt}$. Unitatea SI a debitului echivalentului de doză fiind J/kg·s sau Sv/s, în practică se pot utiliza submultipli ca, de exemplu, μSv/h: 1 Sv/s = 100 rem/s = = 1 J/kg·s.

debit al expunerii $<\dot{X}>$ =! doză debit de ionizare standard / *exposure rate* $<\dot{X}>$ / *débit d'exposition* $<\dot{X}>$ / Variaţia expunerii într-un interval de timp suficient de mic, raportată la acel interval de timp: $\dot{X}=\frac{dX}{dt}$. Notă: Unitatea SI a debitului expunerii este egală cu 1 A/kg. Se mai utilizează şi alte unităţi ca, de exemplu: R/s, R/min, R/h etc.

debit al expunerii convenţional adevărat / *conventionally-true exposure rate* / *débit d'exposition conventionnellement vrai* / Evaluarea cea mai apropiată posibil de

valoarea adevărată a debitului expunerii în punctul de măsurare.

debit al expunerii indicat / *indicated exposure rate* / *débit d'exposition indiqué* / Valoarea debitului expunerii indicat de ansamblul de măsurare aflat în încercare.

debit al fluxului energetic ⇒ densitate a fluxului de energie

debit al kermei ⇒ viteză a kermei

debit al produsului expunere-suprafață / *area exposure product rate* / *débit de produit exposition-surface* / Raportul dintre creşterea produsului expunere-suprafață şi creşterea timpului corespunzător.

debit (al unui calculator) ⇒ productivitate (a unui calculator)

debit binar / *binary (digit) rate* / *débit binaire* / Rata globală de transmisiune a elementelor de semnal pe o legătură, exprimată în elemente binare pe secundă (bit/s). Notă: Debitul binar este exprimat prin relația $\sum_{i=1}^{m} \frac{1}{T_i} log_2 n_i$, unde: m este numărul de canale de transmisiune în paralel; T_i este cea mai scurtă durată teoretică a unui element de semnal pentru canalul i, exprimată în s; n_i este valența canalului i.

debit binar cumulat al unui multiplex / *multiplex aggregate bit rate* / *débit binaire cumulé d'un multiplex* / În multiplexarea cu repartiție în timp, debitul binar egal cu suma debitelor binare disponibile pentru utilizator pe canalele derivate şi a debitelor biților adiționali necesari fiecărui cadru al multiplexului.

debit de apeluri / *calling rate* / *taux d'appel* / Numărul mediu de apeluri emise pe o linie într-o perioadă dată.

debit de biți ⇒ număr de biți pe secundă

debit de doză / *dose rate* / *débit de dose* / Termen utilizat în fotochimie, fototerapie şi fotobiologie pentru a desemna ca mărime iluminarea energetică.

debit de fluență convențional / *conventional fluence rate* / *débit de fluence conventionnel* / Debit de fluență fictiv, egal cu produsul dintre numărul total de neutroni pe centimetru cub şi o viteză a neutronilor de 2 200 m/s.

debit de fluență de neutroni neperturbat / *unperturbed neutron fluence rate* / *débit de fluence neutronique non perturbé* / Debit mediu de fluență de neutroni în zona unde se găseşte un detector, care ar exista şi în lipsa acestuia.

debit de fluență de particule $<\dot{\varphi}>$ ⇐ densitate a fluxului de particule =! flux / *(particle) fluence rate* $<\dot{\varphi}>$ / *débit de fluence (de particules)* $<\dot{\varphi}>$ / Raportul dintre creşterea fluenței particulelor $d\varphi$ în intervalul de timp dt şi acest interval de timp: $\dot{\varphi} = \frac{d\varphi}{dt}$.

debit de justificare / *justification rate* / *débit de justification* / Numărul de momente pe secundă în care fie un element numeric de justificare este inserat, fie un element numeric al semnalului este extras pentru a fi transmis prin alte mijloace.

debit de transfer de date / *data transfer rate* / *débit de transfert de données* / În comunicația de date, numărul mediu de biți transferați pe secundă de la o sursă la un receptor de date.

debit efectiv de transfer / *effective transfer rate* / *débit réel de transfert* / Număr real de caractere de date ale utilizatorului, transferate pe unitatea de timp.

debit indicat al echivalentului dozei ambiante / *indicated ambient dose equivalent rate* / *débit d'équivalent de dose ambiant indiqué* / Valoarea $H_i(d)$ a debitului ambiant al echivalentului dozei indicat de ansamblul de măsură pe durata încercării.

debit maxim de justificare ⇐ capacitate de justificare / *justification capacity* / *débit maximal de justification* / Debitul de justificare maxim compatibil cu un procedeu de justificare dat. Notă: Practic, toleranțele admise pentru debitele

numerice ale semnalului numeric original şi pentru succesiunea de poziţii temporale elementare destinate transmisiunii sale trebuie să fie astfel încât debitul de justificare să fie permanent inferior debitului maxim de justificare.

debit (mediu) al informaţiei ⇐ debit (mediu) entropic / *(average) information rate* / *débit (moyen) d'entropie* / Entropia medie pe caracter considerată pe unitatea de timp; matematic, debitul mediu al informaţiei H^* este exprimat prin raportul dintre entropia medie pe caracter H' şi speranţa matematică τ a duratei τ_i a unui caracter x_i al ansamblului $x_1, x_2, ..., x_n$: $H^* = \frac{H'}{\tau}$, unde: $\tau = \sum_{i=1}^{n} \tau_i p(x_i)$.

debit (mediu) al transinformaţiei / *(average) transinformation rate* / *débit (moyen) de transinformation* / Transinformaţia medie pe caracter considerată pe unitatea de timp; matematic, această medie T^* este exprimată prin raportul dintre transinformaţia medie pe caracter T' şi speranţa matematică τ a duratei medii τ_{ij} a oricărui eveniment compus (x_i,y_j). Aşadar, $T^* = T' / \tau$, unde: $\tau = \sum_{i=1}^{n} \sum_{j=1}^{m} \tau_{ij} p(x_i, y_j)$. Notă: Valoarea debitului mediu al transinformaţiei poate fi exprimată şi în Sh/sec.

debit (mediu) entropic ⇒ debit (mediu) al informaţiei

debit nominal de justificare / *nominal justification rate* / *débit nominal de justification* / Debit de justificare teoretic care ar fi obţinut dacă semnalul numeric original şi succesiunea de poziţii temporale elementare destinate transmisiunii sale ar avea debitele numerice nominale.

debit nominal de transfer / *nominal transfer rate* / *débit nominal de transfert* / Număr desemnat sau teoretic de biţi transferaţi pe unitatea de timp.

debit numeric / *digit rate* / *débit numérique* / Raportul dintre numărul de elemente numerice transmise într-un interval de timp şi durata acestui interval. Notă: Termenul "debit numeric" poate fi particularizat, de exemplu: debitul binar, debitul ternar, debitul *n*-ar, când valenţa este respectiv 2, 3 etc.

debit numeric (al unei poziţii temporale) / *effective digit rate (of a time-slot)* / *débit numérique (d'un créneau temporel)* / Numărul de elemente numerice pe care o poziţie temporale le poate transmite pe secundă, egal cu produsul dintre numărul de poziţii temporale elementare în poziţia temporală considerată şi frecvenţa sa de repetiţie. Notă: termenul poate fi particularizat ca, de exemplu, debitul numeric al unei poziţii temporale.

debit numeric echivalent / *equivalent bit rate* / *débit binaire équivalent* / Valoarea minimă a debitului binar strict necesar transmiterii în acelaşi timp a aceloraşi informaţii ca şi un semnal numeric dat cu debit numeric dat.

debit (numeric) *n*-ar / *n-ary digit rate* / *débit n-aire* / Numărul de elemente numerice transmise pe secundă.

debit (numeric) ternar / *ternary digit rate* / *débit ternaire* / Numărul de elemente ternare transmise pe secundă.

debitmetru / *flowmeter* / *débitmètre* / Dispozitiv de măsurare a debitului care indică debitul măsurat şi/sau cantitatea totală de fluid scurs pe parcursul unei perioade determinate.

debitmetru analogic / *analogue ratemeter* / *ictomètre analogique* / Integrator de impulsuri care furnizează la ieşire un semnal analogic.

debitmetru cu disc oscilant / *nutating disc flowmeter* / *débitmètre à nutation du disque* / Dispozitiv care măsoară debitul volumetric de lichid care trece printr-o cameră, prin contorizarea numărului de oscilaţii ale unui disc montat în cameră. Lichidul care trece prin cameră imprimă discului o mişcare de oscilaţie şi fiecărui ciclu de oscilaţie a discului îi corespunde un volum fix de lichid.

debitmetru cu roţi ovale / *oval wheel flowmeter* / *débitmètre à roues ovales* / Sispozitiv care măsoară debitul volumetric al unui lichid sau gaz dintr-o cameră cilindrică, prin contorizarea numărului de rotaţii a două roţi ovale montate în cameră. Lichidul (sau gazul) este introdus în camere de măsură formate de peretii cilindrici şi o suprafaţă a fiecărei roţi. În cazul lichidelor, volumul unei camere este descărcat de patru ori la fiecare rotaţie completă a roţilor ovale.

debitmetru de doză → debitmetru de doză absorbită

debitmetru de doză absorbită =! măsurător de doză debit / *(absorbed) dose ratemeter* / *débitmètre de dose (absorbée)* / Radiometru destinat măsurării mărimii debitului dozei absorbite, datorate radiaţiilor X sau gama şi comportând unul sau mai multe detectoare de radiaţii cu subansamblele sau unităţile funcţionale de bază asociate.

debitmetru de echivalent al dozei / *dose equivalent ratemeter* / *débitmètre d'équivalent de dose* / Radiometru destinat evaluării mărimii debitului echivalentului dozei.

debitmetru de expunere =! măsurător de doză debit de ionizare / *(radiation) exposure ratemeter* / *débitmètre d'exposition (de rayonnement)* / Radiometru destinat măsurării debitului expunerii datorat radiaţiilor X sau gama şi comportând unul sau mai multe detectoare de radiaţii cu subansamblele sau elementele funcţionale de bază asociate.

debitmetru de expunere (cu cameră cu ionizare) / *(ionization chamber) exposure ratemeter* / *débitmètre d'exposition (à chambre d'ionisation)* / Ansamblu de măsurare a debitului expunerii, în care detectorul este o cameră cu ionizare, încorporată sau nu.

debitmetru de expunere (cu detector Geiger-Müller) / *(G.M. counter tube) exposure ratemeter* / *débitmètre d'exposition (à tube compteur de Geiger-Müller)* / Ansamblu de măsurare a debitului de expunere în care detectorul este de tip Geiger-Müller, încorporat sau nu.

debitmetru de expunere portabil / *portable exposure ratemeter* / *débitmètre d'exposition portatif* / Ansamblu portativ destinat măsurării debitului expunerii datorat radiaţiilor X sau gama, care conţine unul sau mai multe detectoare de radiaţii şi subansamblele sau elementele fucţionale asociate.

debitmetru de fluenţă de particule / *particle fluence ratemeter* / *débitmètre de fluence de particules* / Radiometru destinat măsurării debitului fluenţei particulelor.

debitmetru de fluid (pentru un reactor nuclear) / *fluid flowmeter (for a nuclear reactor)* / *débitmètre de fluide (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu măsurând debitul unui fluid în circuitele de răcire sau de moderare ale unui reactor nuclear.

debitmetru portabil de echivalent al dozei ambiante neutronice / *portable neutron ambient dose equivalent ratemeter* / *débitmètre portable d'équivalent de dose ambiant neutronique* / Ansamblu portabil destinat a indica debitul echivalentului dozei ambiante datorate radiaţiei neutronice, conţinând unul sau mai multe detectoare de radiaţii, subansamble asociate sau elemente funcţionale de bază.

debitmetru volumic / *positive displacement flowmeter* / *débitmètre à déplacement de fluide* / Dispozitiv introdus într-o conductă închisă, compus din carcase de volum cunoscut şi un mecanism antrenat de presiunea fluidului în mişcare într-un mod în care carcasele sunt umplute şi golite alternativ cu fluid. Notă: Prin contorizarea numărului de volume discrete care trec prin dispozitiv poate fi stabilit debitul de fluid.

decalaj al frecvenţei purtătoare ⇐ abatere a frecvenţei semnalului purtător [în modulaţie de amplitudine şi de frecvenţă] / *carrier frequency shift* / *décalage de la fréquence de l'onde porteuse* /

Modificarea frecvenţei medii a undei purtătoare datorată prezenţei modulaţiei.

decalaj de frecvenţă / *frequency offset* / *décalage de fréquence* / Diferenţă pozitivă sau negativă ce trebuie adăugată la frecvenţa nominală specificată a oscilatorului, atunci când este ajustată frecvenţa acestui oscilator într-un caz particular de condiţii de funcţionare, pentru a minimiza deviaţiile faţă de frecvenţa nominală într-un domeniu specificat al condiţiilor de funcţionare.

decalaj de tensiune la intrare / *input offset voltage (of an electrochemical analyzer)* / *tension de déséquilibre* / Tensiune ce trebuie aplicată între bornele de intrare ale unui analizor electrochimic, pentru obţinerea unei tensiuni de ieşire nule.

decalaj de zero / *zero shift* / *décalage du zéro* / Modificarea valorii de ieşire, datorită unor influenţe, atunci când variabila de intrare este egală cu valoarea minimă a domeniului.

decalaj (între secţiile unei înfăşurări) / *unit interval (in a winding)* / *intervalle (dans un enroulement)* / Distanţa, pe schema unei înfăşurări desfăşurate, dintre două părţi corespunzătoare secţiilor consecutive.

decalaj unghiular ⇒ deplasare unghiulară

decalare (a periilor unei maşini cu colector) / *brush shift (in a commutator machine)* / *décaler (dans une machine à collecteur)* / Operaţia de modificare a unghiului de fixare a periilor.

decalat / *offset* / *décalé* / Într-un ansamblu de canale de radiofrecvenţă ordonate în funcţie de frecvenţele lor centrale crescătoare, calificativ referitor la un canal a cărui poziţie şi frecvenţă este modificată în raport cu poziţia normală prevăzută cu o valoare specificată, în general mică comparativ cu intervalul dintre canale. Notă: Un canal poate fi decalat pentru evitarea sau reducerea bruiajului.

decelerație efectivă [funcţie de distanţă] / *effective deceleration [as a function of distance]* / *décélération effective [en fonction de l'espace]* / Raportul notat cu γ_e dintre diferenţa pătratelor vitezei iniţiale şi vitezei finale şi dublul distanţei de încetinire parcurse: $\gamma_e = \frac{V_i^2 - V_f^2}{2l}$, unde: l este distanţa care separă poziţia trenului sau a vehiculului în momentul acţionării comenzii de frânare şi poziţia vehiculului în momentul în care a fost atinsă viteza finală; V_i este viteza iniţială măsurată în momentul în care elementul de comandă a frânării a fost acţionat; V_f este viteza finală atinsă la sfârşitul frânării.

decelerație instantanee de frânare / *braking instantaneous deceleration* / *décélération instantanée de freinage* / Mărime simbolizată prin γ şi definită prin relaţia: $\gamma = -\frac{dv}{dt}$ [m/s^2].

decelerație medie [în funcţie de timp] / *mean deceleration [as a function of time]* / *décélération moyenne [en fonction du temps]* / Mărime simbolizată prin γ_m şi definită prin relaţia: $\gamma_m = \frac{V_i - V_f}{t}$ [m/s^2], unde: V_i = viteza iniţială; V_f = viteza finală; t = timpul de încetinire, în secunde.

decibel =. dB / *decibel* / *décibel* / Unitate de măsură utilizată pentru exprimarea raportului a două puteri prin logaritmul zecimal multiplicat cu 10 al acestui raport. Notă: Decibelul permite, de asemenea, exprimarea raportului a două mărimi de câmp. Pentru obţinerea aceleiaşi valori numerice ca şi cea rezultată din raportul puterilor corespunzătoare, logaritmul raportului mărimilor de câmp se multiplică cu factorul 20, impedanţele fiind presupuse egale. Dacă P_1 şi P_2 sunt două puteri, raportul lor exprimat în dB este $10 lg \frac{P_1}{P_2}$, relaţia dintre un raport de mărimi de câmp şi raportul puterilor corespunzătoare depinzând de impedanţe. Dacă P_1 şi P_2 reprezintă puterile disipate de curenţii I_1 şi I_2 în rezistenţele R_1 şi R_2,

raportul acestora în dB este: $10\log\frac{P_1}{P_2}=10\lg\frac{I_1^2R_1}{I_2^2R_2}=20\lg\frac{I_1}{I_2}+10\lg\frac{R_1}{R_2}$.

decibelmetru / *decibel-meter* / *hypsomètre* / Aparat destinat măsurării nivelurilor de transmisiune.

decisecundă cu eroare [în transmisiunea numerică] / *errored (deci)second [in digital transmission]* / *déciseconde avec erreur [en transmission numérique]* / Intervalul de timp cu durata unei zecimi de secundă în care un semnal numeric nu comportă nici o eroare numerică.

(a) declanşa / *(to) trigger* / *déclencher* / A provoca execuţia imediată a unui program pentru calculator, în general, printr-o intervenţie din mediul extern, de exemplu prin comandarea manuală a unui salt la punctul de intrare.

declanşare a frânării / *braking response* / *réponse du freinage* / Diagrama variaţiei forţei de frânare în funcţie de timp, din momentul în care a fost acţionat elementul de comandă a frânei şi până în momentul în care forţa de frânare atinge efectiv valoarea specificată.

declanşare a unui ansamblu de măsurare şi supraveghere de siguranţă / *safety monitoring assembly trip* / *déclenchement d'un ensemble de mesure et surveillance de sécurité* / Comutare spre starea complementară a unuia sau mai multor semnale de ieşire ale unor elemente bistabile ca, de exemplu, semnalizarea, delestarea, oprirea de urgenţă, componente ale unui sistem de măsurare şi supraveghere de siguranţă.

declanşare a unui ansamblu logic de siguranţă / *safety logic assembly trip* / *déclenchement d'un ensemble logique de sécurité* / Comutare spre starea complementară a semnalului sau semnalelor de ieşire ale unui ansamblu logic de siguranţă.

declanşare (a unui element bistabil) / *trip (of a bistable device)* / *déclenchement (d'un dispositif bistable)* / Comutare a semnalului de ieşire a unui element cu două stări definite de la o stare la cealaltă.

declanşare (a unui întreruptor) / *opening (of a circuit-breaker)* / *déclenchement (d'un disjoncteur)* / Deschidere a contactelor principale ale unui întreruptor prin comandă manuală sau comandă automată de la dispozitivele de protecţie sau schemele de automatizare. Notă: Prin extensie, declanşarea unui element de reţea (linie, transformator) înseamnă, de fapt, declanşarea întreruptoarelor asociate.

declanşare (cu un impuls) / *triggering* / *déclenchement [action]* / Procedeu prin care un impuls declanşează un eveniment sau un răspuns predeterminat.

declanşare definitivă / *final tripping* / *déclenchement définitif* / Scoatere de sub tensiune a unui echipament defect sau a unei părţi defecte dintr-o reţea, după un număr predeterminat de reanclanşări nereuşite.

declanşare exterioară / *external triggering* / *déclenchement extérieur* / Declanşare obţinută când semnalul care controlează baza de timp este aplicat din exterior.

declanşare interioară / *internal triggering* / *déclenchement intérieur* / Declanşare obţinută când semnalul care controlează baza de timp este produs de un circuit interior asupra căruia acţionează mărimea observată.

declanşare (în condiţii normale) (a unui aparat de comutare mecanică) / *positive opening operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre positive d'ouverture (d'un appareil mécanique de connexion)* / Manevră de întrerupere a continuităţii unui circuit care, în conformitate cu prescripţiile specificate, asigură că toate contactele principale sunt în poziţie deschisă când organul de comandă este în poziţia corespunzătoare poziţiei „declanşat" a aparatului de comutare mecanică.

declanşare manuală (a unui generator de impulsuri) / *manual trigger* / *déclenchement manuel (d'un générateur d'impul-*

sions) / Declanşare acţionată cu mâna în modul de funcţionare manual.

declanşare periodică / *strobing* / *stroboscopie* / Procedeu prin care un prim impuls de durată relativ scurtă interferează cu un al doilea impuls sau cu un alt eveniment de durată relativ mai lungă, pentru formarea unui semnal ce furnizează o indicaţie directă sau proporţională a nivelului celui de-al doilea impuls, pe durata primului impuls.

declanşare prin bobină de tensiune / *shunt tripping* / *déclenchement par bobine en dérivation* / Metodă prin care se aplică o tensiune convenabilă bobinei de declanşare a întreruptorului de putere prin dispozitivul de protecţie. Notă: Această bobină poate fi alimentată fie de la reţeaua protejată, fie de la o sursă independentă.

declanşare prin bobină serie / *series tripping* / *déclenchement par bobine en série* / Metodă prin care dispozitivul de protecţie alimentează bobina de declanşare a întreruptorului printr-un curent care depinde de curentul din zona protejată.

declanşare prin defect provocat / *fault throwing* / *déclenchement par défaut provoqué* / Metodă prin care dispozitivul de protecţie al unei instalaţii, fără întreruptor la una din extremităţi, produce un defect intenţionat pe linia de alimentare pentru a determina dispozitivul de protecţie de la cealaltă extremitate să deconecteze linia.

declanşare prin lipsa tensiunii / *undervoltage tripping* / *déclenchement par manque de tension* / Metodă prin care tensiunea aplicată la bobina de declanşare la minim de tensiune a întreruptorului este deconectată de dispozitivul de protecţie.

declanşare prin reţeaua de alimentare / *line trigger* / *déclenchement par le réseau d'alimentation* / Semnal electric de declanşare cu frecvenţă egală cu cea a reţelei de alimentare, în mod normal de origine internă, utilizabil în modul de funcţionare cu declanşare.

declanşator, 1[dispozitiv] / *release, 1[device]* / *déclencheur, 1[dispositif]* / Dispozitiv conectat mecanic la un aparat mecanic de conexiune căruia îi eliberează organele de blocare şi care permite deschiderea sau închiderea aparatului. Exemple de declanşatoare: declanşator instantaneu, maxim, de curent cu sau fără acţionare temporizată independent, cu temporizare inversă, de suprasarcină termic sau magnetic, de tensiune, minim de tensiune, de curent invers.

declanşator, 2[proces] / *trigger* / *déclencheur, 2[processus]* / Proces care monitorizează îndeplinirea unei anumite condiţii de către informaţiile dintr-o bază de date. Notă: Condiţia este specificată ca un predicat logic, iar acţiunea ce trebuie executată la îndeplinirea condiţiei este specificată în limbajul de manipulare a datelor. Această noţiune a apărut odată cu dezvoltarea bazelor de date active, care permit datelor să capete "inteligenţă", adică să reacţioneze la anumite evenimente.

declanşator de curent invers [numai în curent continuu] / *reverse current release [d.c. only]* / *déclencheur à retour de courant [en courant continu seulement]* / Declanşator care permite declanşarea, cu sau fără întârziere, a unui aparat de comutare mecanică atunci când curentul îşi schimbă sensul şi depăşeşte o valoare predeterminată.

declanşator de curent maxim / *overcurrent release* / *déclencheur à maximum de courant* / Declanşator care deschide un întreruptor de putere cu sau fără temporizare, când curentul în acesta depăşeşte o valoare predeterminată.

declanşator de curent maxim cu acţionare temporizată independentă / *definite time-delay over-current release* / *déclencheur à maximum de courant à retard indépendant* / Declanşator de curent maxim care funcţionează cu o întârziere definită, reglabilă, dar independentă de valoarea supracurentului.

declanşator de curent maxim cu temporizare inversă / *inverse time-delay over-current release* / *déclencheur à maximum de courant à temps inverse* / Declanşator de curent maxim care funcţionează după un interval de timp care variază invers proporţional cu valoarea supracurentului.

declanşator de scurtcircuit / *short-circuit release* / *déclencheur de court-circuit* / Declanşator la supracurent destinat protecţiei contra scurtcircuitelor.

declanşator de scurtcircuit cu întârziere de scurtă durată / *short-time delay short-circuit release* / *déclencheur de court-circuit à retard de courte durée* / Declanşator de scurtcircuit destinat să funcţioneze la sfârşitul întârzierii de scurtă durată.

declanşator de suprasarcină / *overload release* / *déclencheur de surcharge* / Declanşator de curent maxim destinat protecţiei împotriva suprasarcinilor.

declanşator de tensiune / *shunt release* / *déclencheur shunt* / Declanşator alimentat de o sursă de tensiune. Notă: Sursa de tensiune poate fi independentă de tensiunea circuitului principal.

declanşator de tensiune minimă / *under-voltage release* / *déclencheur à minimum de tension* / Declanşator de tensiune care permite declanşarea sau anclanşarea, cu sau fără temporizare, a unui aparat de comutare mecanică, atunci când tensiunea la bornele declanşatorului scade sub o valoare prestabilită.

declanşator direct de curent maxim / *direct over-current release* / *déclencheur direct à maximum de courant* / Declanşator de curent maxim alimentat direct cu curentul din circuitul principal al unui aparat de comutare mecanică.

declanşator indirect de curent maxim / *indirect over-current release* / *déclencheur indirect à maximum de courant* / Declanşator de curent maxim alimentat de curentul din circuitul principal al unui aparat de comutare mecanică prin intermediul unui transformator de curent sau al unui şunt.

declanşator instantaneu / *instantaneous release* / *déclencheur instantané* / Declanşator care funcţionează fără întârziere intenţionată.

declanşator la supratensiune / *over-voltage release* / *déclencheur à surtension* / Declanşator care provoacă declanşarea unui întreruptor de putere pentru echipamente, cu sau fără temporizare, când tensiunea la bornele declanşatorului depăşeşte o valoare prestabilită.

declanşator magnetic de suprasarcină / *magnetic overload release* / *déclencheur magnétique de surcharge* / Declanşator de suprasarcină a cărui funcţionare depinde de forţa produsă de un curent care circulă în circuitul principal şi alimentează bobina unui electromagnet.

declanşator termic ⇒ dispozitiv termosensibil

declanşator termic de suprasarcină / *thermal overload release* / *déclencheur thermique de surcharge* / Declanşator de suprasarcină cu temporizare inversă a cărui funcţionare, inclusiv temporizarea, depind de acţiunea termică a curentului care parcurge declanşatorul.

declaraţie ⇒ enunţ declarativ

declinaţie magnetică / *magnetic declination* / *déclinaison magnétique* / Unghiul format de planul meridianului magnetic, cu planul meridianului geografic.

declinometru / *declinometer* / *boussole de déclinaison* / Busolă în care mişcarea magnetului nu este posibilă decât în plan orizontal, servind la măsurarea declinaţiei magnetice.

decodare / *decoding* / *décodage* / Acţiunea de reconstituire a unor informaţii în forma lor originală pe baza reprezentării lor codificate.

decodare [în modulaţia prin impulsuri şi codare] / *decoding [in pulse code modulation]* / *décodage [en modulation par impulsions et codage]* / În modulaţia cu impusuri şi codare, operaţie aplicată

unei serii de cuvinte de cod în vederea reconstituirii semnalului original.

decodare (numerică) / *(digital) decoding / décodage (numérique)* / Operație aplicată unei serii de elemente numerice în vederea reconstituirii semnalului original.

(a) decodifica / *(to) decode / décoder* / A converti date prin aplicarea în sens invers a unui cod utilizat anterior.

decodificare a unui mesaj ⇒ traducere, 2[în telegrafie, fototelegrafie și transmisiune de date]

decodificator, 1[convertor de date] ⇒ decodor, 1[convertor de date]

decodificator, 2[convertor de cod] ⇒ decodor, 2[convertor de cod]

decodor, 1[convertor de date] ⇐ decodificator, 1[convertor de date] / *decoder, 1[data convertor] / décodeur, 1[convertisseur de données]* / Dispozitiv care decodifică date.

decodor, 2[convertor de cod] ⇐ decodificator, 2[convertor de cod] / *decoder, 2[code convertor] / décodeur, 2[convertisseur de code]* / Convertor de cod în care semnalul de intrare provine de la un calculator.

decodor MIC / *PCM decoder / décodeur MIC* / Dispozitiv destinat efectuării unei decodări în modulația cu impulsuri și codare.

(a) deconecta / *(to) disconnect / débrancher* / Operația prin care se întrerupe funcționarea unui canal de comunicație între două sisteme.

(a) (se) deconecta (de la un sistem de calcul) / *(to) logout / déconnecter* / Operație prin care un utilizator încheie legătura cu un sistem de calcul la care s-a conectat anterior. Notă: Deconectarea are rolul de a semnala calculatorului gazdă încheierea legăturii de date, acesta pregătindu-se să accepte o nouă conexiune pe același canal de date.

deconectare [în comutație] / *release, 3[operation in switching] / libération [en commutation]* / Trecerea unei resurse de la starea ocupat la starea de repaus.

deconectare (a alimentării) / *supply disconnection / coupure (de la fourniture)* / Întreruperea alimentării de-a lungul unei perioade de timp, lungă sau mai puțin lungă, ca urmare a declanșării unui aparat de comutare.

deconectare (a unei conexiuni) / *clearing / relâchement (d'une chaîne de connexion)* / Procesul de deconectare a unei conexiuni prin care diferitele elemente ale acesteia revin corect la starea liberă.

deconectare a unei legături prin abonatul chemat ⇐ eliberare a unei legături prin abonatul chemat / *called party release / libération par le côté demandé* / Metodă de exploatare în care deconectarea unei conexiuni începe când partea chemată își pune în repaus postul terminal.

deconectare a unei legături prin abonatul chemător ⇐ eliberare a unei legături prin abonatul chemător / *calling party release / libération par le côté demandeur* / Metodă de exploatare în care deconectarea unei conexiuni începe după ce partea chemătoare își pune în repaus postul terminal.

(cu) deconectare automată / *auto-logon / déconnexion automatique* / Tehnică de lucru cu un calculator la distanță, într-o rețea, care permite ca în anumite condiții să se efectueze și deconectarea de la calculatorul țintă.

deconectare de la prima extremitate / *first-party release / libération par la première des extrémités* / Metodă de exploatare în care deconectarea unei conexiuni începe când fie partea chemată, fie cea chemătoare își pune prima în repaus postul terminal.

deconectare de la ultima extremitate / *last-party release / libération par la dernière des extrémités* / Metodă de exploatare în care deconectarea unei conexiuni începe când atât partea chemătoare cât și cea chemată își pun amândouă în repaus posturile terminale.

deconectare forţată / *forced release* / *libération forcée* / Deconectare declanşată pe baza unor surse diferite de terminalele părţii chemătoare sau ale celei chemate.

deconectare înainte / *forward clearing* / *libération en avant* / Deconectarea progresivă a unui circuit începând de la extremitatea apropiată, relativ la sensul de stabilire a comunicaţiilor.

deconectare înapoi / *backward clearing* / *libération en arrière* / Deconectarea progresivă a unui circuit începând de la extremitatea depărtată, relativ la sensul de stabilire a comunicaţiilor.

deconector pentru rezistoare ⇒ disjunctor (pentru rezistoare)

decont al taxei de comunicaţie / *statement of call account* / *décompte de taxes de communication* / Transmisiune de către reţea la cererea unui abonat, a unei administraţii, a unui grup închis de utilizatori sau a unei reţele private, a unui decont detaliat al taxelor de comunicaţie, fie după ultima transmisiune, fie pentru o perioadă determinată.

decont pentru post partajat / *accounts for shared terminal* / *décompte pour poste partagé* / Furnizare de deconturi separate către utilizatorii unui post partajat.

decontaminare (radioactivă) / *decontamination* / *décontamination (radioactive)* / Eliminarea sau reducerea contaminării radioactive a unui obiect, a unui corp sau a unei substanţe.

decrement logaritmic / *logarithmic decrement* / *décrément logarithmique* / Logaritmul natural al raportului dintre două amplitudini de acelaşi semn, în descreşterea unei oscilaţii cu frecvenţă unică.

decrement logaritmic mediu al energiei ⇐ parametru de încetinire / *average logarithmic energy decrement* / *décrément logarithmique moyen de l'énergie* / Pentru ciocniri elastice de neutroni cu nuclee, a căror energie electrică este neglijabilă în comparaţie cu cea a neutronilor, valoarea medie a reducerii logaritmului energiei neutronilor, la o ciocnire.

decremetru / *decremeter* / *décrémètre* / Aparat destinat determinării decrementului logaritmic.

decupare (a unui impuls) / *slivering (of a pulse)* / *découpage (d'une impulsion)* / Procedeu prin care un impuls (în principiu nedorit) de durată relativ scurtă este produs printr-o operaţie logică, în general ca rezultat al unei coincidenţe de impulsuri parţiale.

decupare în panou / *panel cut-out* / *perçage du panneau* / Deschidere decupată într-un panou, consolă sau rastel (şasiu) în vederea montării unui conector, aparat sau şir de aparate.

decuplare / *decoupling* / *découplage* / Reducerea cuplajelor nedorite între etaje datorate, de exemplu, prezenţei unei impedanţe comune în circuitele de alimentare.

decuplor ⇐ dispozitiv de decuplare / *decoupling network* / *réseau de découplage* / Reţea simplă destinată realizării decuplării.

dedicat / *dedicated* / *dédié* / Califică o resursă alocată unui proces o perioadă nedefinită de timp sau un sistem de operare destinat unei aplicaţii particulare.

defazaj, 1[al unui bipol în regim sinusoidal] / *phase displacement [of a two-terminal circuit]* / *déphasage, 1[d'un bipôle]* / În cazul circuitelor electrice de curent alternativ sinusoidal, defazaj al curentului absorbit faţă de tensiunea aplicată la borne, egal cu argumentul impedanţei complexe echivalente a circuitului.

defazaj, 2[al unui sistem liniar] / *phase angle [of a liniar system]* / *déphasage, 2[d'un système linéaire]* / Pentru un sistem liniar în regim sinusoidal permanent, diferenţa de fază între semnalul de ieşire şi semnalul de intrare corespunzător. Notă: Defazajul este argumentul răspunsului în frecvenţă.

defazaj al timpului sincron / *deviation of synchronous time* / *écart de temps synchrone* / Defazaj între timpul sincron şi ora legală.

defazaj (al unui transformator de măsurare) / *phase displacement (of an instrument transformer)* / *déphasage (d'un transformateur de mesure)* / Diferenţa de fază dintre curenţii (sau tensiunile) primari(e) şi secundari (e), sensul pozitiv al curenţilor (sau al tensiunilor) fiind astfel ales încât această diferenţă să fie nulă pentru un transformator ideal. Notă: Eroarea de unghi este considerată pozitivă atunci când curentul (sau tensiunea) secundar(ă) este în avans faţă de curentul (sau tensiunea) primar(ă).

defazaj (al unui transformator de putere) / *phase displacement (of a power transformer)* / *déphasage (d'un transformateur de puissance)* / Deviaţia unghiulară dintre fazorii reprezentând tensiunile între punctul neutru (real sau fictiv) şi bornele omoloage a două înfăşurări la aplicarea unui sistem direct de tensiuni la bornele înfăşurării de înaltă tensiune, în ordinea succesiunii alfabetice a bornelor notate prin litere sau în ordine numerică, dacă sunt notate prin cifre. Se presupune că fazorii se rotesc în sens invers acelor de ceasornic.

defazaj de conversie de modulaţie amplitudine-fază ⇒ factor de conversiune **de modulaţie amplitudine-fază**

defazaj de inserţie / *insertion phase change* / *déphasage d'insertion* / Partea imaginară a logaritmului natural al coeficientului de inserţie.

defazaj de transmisie (a unui filtru) / *transducer phase (of a filter)* / *déphasage de transmission (d'un filtre)* / Diferenţă de fază între ieşirea unui filtru dat, cu o impedanţă de sarcină specificată şi sursa conectată la intrarea sa.

defazaj între deviaţiile axiale verticale şi orizontale [în cazul funcţionării pe x-y] / *phase difference between vertical and horizontal axes when used in the x-y mode* / *déphasage entre les déviations axiales verticales et horizontales (dans le cas de fonctionnement x-y)* / Defect provenind din defazajele relative dintre circuitul de deviaţie orizontală şi circuitul de deviaţie verticală ale unui osciloscop, constând într-o imagine diferită de un segment de dreaptă, atunci când aceeaşi undă sinusoidală este aplicată simultan circuitelor.

defazaj între două tensiuni electromotoare / *angle of deviation between two e.m.f.'s* / *écart angulaire entre deux f.e.m.* / Defazaj între tensiunea electromotoare a unui alternator – considerată ca referinţă – şi aceea a altui alternator sau a unui nod de putere infinită.

defazaj între semnalele afişate pe ecranul unui osilograf multicanal / *phase difference between displays of a multitrace oscilloscope* / *déphasage entre les images d'un oscillographe multitrace* / Defazajul nedorit dintre două imagini ale unui osilograf multicanal, atunci când acelaşi semnal este aplicat la intrarea celor două canale. Note: 1. Această diferenţă se poate datora defazajului amplificatoarelor, erorilor de liniaritate diferite ale bazelor de timp sau structurilor geometrice diferite ale plăcilor de deviaţie. 2. Pentru facilitarea încercărilor, se poate măsura defazajul în termeni de timp, aplicând acelaşi impuls la cele două intrări.

defazaj nominal (al unui transformator de măsurare) / *rated phase angle (of an instrument transformer)* / *déphasage nominal (d'un transformateur de mesure)* / Valoarea maximă admisibilă a defazajului pentru curentul (tensiunea) primar(ă) nominal(ă) şi sarcina nominală a unui transformator de măsurare.

defazare diferenţială (a unui defazor nereciproc) / *differential phase-shift (of a non-reciprocal phase-shifter)* / *déphasage différentiel (d'un déphaseur non réciproque)* / Diferenţa de fază dintre cele două sensuri de propagare într-un defazor nereciproc.

defazare lineică ⇒ coeficient de defazaj lineic <β>

defazare pe imagini / *image phase-change coefficient* / *déphasage sur images* / Partea imaginară a coeficientului de transfer pe imagini.

defazor / *phase shifter* / *déphaseur* / Convertizor de energie sau traductor electric care produce un defazaj între mărimile de intrare şi cele de ieşire.

defazor [biport] / *phase shifter [two-port]* / *déphaseur [biporte]* / Defazor de tip biport liniar, destinat furnizării la ieşire, pentru fiecare frecvenţă dintr-o anumită bandă de frecvenţe, a unor semnale sinusoidale cu o diferenţă de fază specificată în raport cu semnalele sinusoidale de intrare, fără afectarea celorlalte caracteristici ale semnalului, în special a caracteristicilor amplitudine-frecvenţă.

defazor analogic / *analogue phase shifter* / *déphaseur analogique* / Defazor nereciproc care produce un defazaj reglabil continuu.

defazor cu două tuburi / *long-tailed pair* / *déphaseur à deux tubes* / Montaj cu două tuburi electronice similare, cu o rezistenţă comună catodică mare, care produce tensiuni anodice în opoziţie.

defazor directiv / *directional phase changer* / *déphaseur directif (de guide d'ondes)* / Dispozitiv cu două accese în care un mediu de propagare produce un defazajal undelor diferit în fiecare din cele două direcţii de propagare opuse dela un acces la celălalt.

defazor magnetic (pentru un dispozitiv declanşator) / *magnetic phase shifter (for trigger equipment)* / *déphaseur magnétique (pour dispositif de commande de gâchette)* / Traductor magnetic utilizat ca defazor pentru un dispozitiv declanşator.

defazor nereciproc / *non-reciprocal phase-shifter* / *déphaseur non réciproque* / Dispozitiv de tip biport sau dipol al cărui mediu de propagare prezintă defazaje diferite pentru cele două sensuri de propagare. Notă: În funcţie de modul de variaţie al defazajului se disting următoarele tipuri: defazor analogic (cu variaţie continuă), defazor numeric (cu variaţie în trepte).

defazor numeric / *digital phase shifter* / *déphaseur numérique* / Defazor nereciproc care produce un defazaj reglabil în trepte.

defazor (pe o linie de transmisiune) / *phase changer (in a transmission line)* / *déphaseur (dans une ligne de transmission)* / Dispozitiv practic fără pierderi, destinat reglării defazajului unei unde progresive între accesul său de ieşire şi cel de intrare.

defazor rotativ / *rotary phase changer* / *déphaseur tournant* / Defazor care produce un defazaj al undei transmise proporţional cu unghiul de rotaţie al unui element mobil în general constituit dintr-o placă semiundă rotativă plasată într-un ghid de unde între două plăci în sfert de lungime de undă fixe.

defect / *defect [departure from requirements]* / *défaut, 1[non-conformité aux préscriptions]* / Abaterea dintre o caracteristică a unei entităţi şi caracteristica dorită. Notă: Definiţia se referă la abaterea sau la absenţa unei sau mai multor caracteristici de calitate faţă de condiţiile de utilizare prevăzute. Tipuri de defecte: critice sau necritice, majore sau minore (imperfecţiuni), defecte de concepţie, defecte de fabricaţie etc.

defect [într-un sistem electroenergetic] / *fault, 3[in a power system]* / *défaut, 3[dans un réseau électrique]* / Eveniment neprevăzut sau degradare a unui element care poate conduce la una sau mai multe defecţiuni în elementul considerat sau în alte elemente asociate.

defect (al unei reţele cristaline) / *imperfection (of a crystal lattice)* / *imperfection (d'un réseau cristallin)* / Abatere a structurii unei reţele cristaline de la aceea a unui cristal ideal.

defect (al unui contor) / *defect (of a meter)* / *défaut (d'un compteur)* / Neconformitate

a unui contor cu prescripţiile impuse pentru o caracteristică de calitate.

defect (al unui tub cu memorie) / *blemish (of a storage assembly)* / *défectuosité (d'un tube à mémoire)* / Imperfecţiune localizată a ansamblului de memorare, care produce o informaţie de ieşire nedorită.

defect bifazat fără pământ / *phase-to-phase fault [clear of earth]* / *défaut biphasé sans terre* / Defect de izolaţie care afectează numai izolaţia între două conductoare de fază.

defect bifazat la pământ / *two-phase-to-earth fault* / *défaut biphasé à la terre* / Defect de izolaţie care afectează într-un punct al unui circuit izolaţiile între două conductoare de fază şi pământ.

defect critic / *critical defect* / *défaut critique* / Defect capabil să provoace răniri unor persoane, pagube materiale importante sau alte consecinţe inacceptabile.

defect cu autoeliminare / *self-extinguishing fault* / *défaut auto-extincteur* / Defect de izolaţie în care arcul electric se stinge de la sine fără a fi necesară declanşarea echipamentului din sistem pentru restabilirea proprietăţilor dielectrice.

defect de concepţie / *design defect* / *défaut de conception* / Defectul unei entităţi datorat unei concepţii inadecvate.

defect de deschidere a unui contact de repaus / *failure-to-break* / *défaut d'ouverture d'un contact de repos* / Stare defectuoasă a unui contact în care rezistenţa circuitului de contact este inferioară unei valori specificate, pentru o valoare specificată a mărimii de alimentare, pe o durată specificată.

defect de durată ⇐defect rezistiv / *resistive fault* / *défaut résistant* / Defect de izolaţie a cărui rezistenţă de defect este suficient de ridicată pentru a menţine la locul defectului o tensiune semnificativă între faza defectă şi pământ sau între faze.

defect de fabricaţie / *manufacturing defect* / *défaut de fabrication* / Defectul unei entităţi datorat unei fabricări neconforme cu concepţia sau cu procedeele de fabricaţie specificate.

defect (de funcţionare) / *fault, 1[event]* / *défaut, 2[de fonctionnement]* / Modificare accidentală ce afectează funcţionarea normală.

defect de funcţionare (a unui dispozitiv de protecţie) / *failure to operate (of a protection equipment)* / *défaut de fonctionnement (d'un dispositif de protection)* / Condiţie a unui dispozitiv de protecţie care ar fi trebuit să funcţioneze, dar care nu a funcţionat din cauza unei defecţiuni tehnice sau a unei deficienţe de concepţie.

defect de imagine / *picture blemish* / *défectuosité d'image* / Imperfecţiune localizată într-un tub, producând o informaţie nedorită la ieşire.

defect de izolaţie / *insulation fault* / *défaut d'isolement* / Degradare a izolaţiei unui echipament care poate provoca fie un curent anormal prin această izolaţie, fie o descărcare disruptivă.

defect de închidere a unui contact de lucru / *failure-to-make* / *défaut de fermeture d'un contact de travail* / Stare defectuoasă a unui contact în care rezistenţa circuitului de contact depăşeşte o valoare specificată, pentru o valoare specificată a mărimii de alimentare, pe o durată specificată.

defect de liniaritate (al coeficientului de deviaţie) / *non-linearity (of the deflection coefficient)* / *défaut de linéarité (du coefficient de déviation)* / Diferenţa dintre coeficienţii de deviaţie reali, măsuraţi în oricare punct al scalei sau al ecranului şi valorile nominale în aceste zone, diferenţă exprimată în general sub forma unei erori relative definite ca raportul dintre această diferenţă şi valoarea nominală a coeficientului de deviaţie, neconţinând nici efectele ondulaţiei reziduale, nici ale limitării caracteristicii de transfer a aparatului.

defect de paralelism al unui osciloscop multitraseu / *parallelism error of multi-*

trace oscilloscopes / *défaut de parallélisme des oscillographes multitraces* / Pentru tuburile catodice cu cel puţin două sisteme de deviaţie complet independente, unghiul dintre două urme orizontale şi două urme verticale, măsurat în centrul suprafeţei de măsurare.

defect de soft / *bug* / *bogue* / Defect într-un produs "soft", care poate provoca anomalii de funcţionare.

defect distructiv / *damage fault* / *défaut avec dommage* / Defect care a provocat deteriorări care necesită o reparare sau o înlocuire la locul defectului.

defect dublu / *double faults* / *défaut double* / Defect de izolaţie la pământ, care se produce simultan în două locuri diferite ale unuia sau mai multor circuite alimentate dintr-o sursă comună.

defect evolutiv / *developing fault* / *défaut évolutif* / Defect de izolaţie care debutează ca un defect între fază şi pământ sau ca un defect bifazat şi devine defect bifazat sau trifazat.

defect intermitent [într-un sistem electroenergetic] / *intermittent fault, 2[in a power system]* / *défaut intermittent [dans un réseau]* / Defect trecător repetitiv, în acelaşi loc şi datorat unei aceleiaşi cauze.

defect între fază şi pământ / *phase-to-earth fault* / *défaut monophasé à la terre* / Defect de izolaţie între un singur conductor de fază şi pământ.

defect între înfăşurări / *interwinding fault* / *défaut entre bobinages* / Defect de izolaţie între conductoarele unor înfăşurări diferite ale unui echipament bobinat.

defect între spire / *turn-to-turn fault* / *défaut entre spires* / Defect de izolaţie între spirele vecine ale aceleiaşi înfăşurări.

defect major / *major defect* / *défaut majeur* / Defect capabil să provoace o defecţiune sau să reducă drastic posibilitatea de utilizare a entităţii. Notă: Un defect major poate fi un defect critic sau un defect necritic.

defect minor / *minor defect* / *défaut mineur* / Orice defect care nu corespunde definiţiei defectului major. Notă: Un defect minor poate fi defect critic sau defect necritic.

defect multiplu / *multiple faults* / *défaut multiple* / Defect de izolaţie la pământ care se produce simultan în mai mult de două locuri diferite ale unuia sau mai multor circuite, provenit dintr-o sursă comună.

defect necritic / *non-critical defect* / *défaut non critique* / Orice defect care nu corespunde definiţiei defectului critic.

defect nedistructiv / *non-damage fault* / *défaut sans dommage* / Defect care nu necesită nici reparare, nici înlocuire la locul defectului.

defect net / *dead short* / *défaut franc* / Defect de izolaţie a cărui impedanţă poate fi considerată nulă.

defect pe bare colectoare / *busbar fault* / *défaut de barres* / Defect localizat pe un sistem de barele colectoare al unei staţii electrice. Notă: Din motive de protecţie, limitele sistemului de bare colectoare sunt determinate de amplasarea transformatoarelor de curent.

defect pe linie / *line fault* / *défaut en ligne* / Defect care apare într-un punct mai bine sau mai puţin bine localizat al unei linii electrice. Notă: Din motive de protecţie, limitele liniei electrice sunt date în general de amplasarea transformatoarelor de curent.

defect permanent (al unui element de reţea) / *permanent fault (of a network component)* / *défaut permanent (d'un élément du réseau)* / Defect care afectează un echipament şi împiedică repunerea lui în funcţiune până când nu are loc o intervenţie la locul de apariţie.

defect rezistiv ⇒ defect de durată

defect trecător / *transient fault* / *défaut fugitif* / Defect de izolaţie afectând doar temporar un echipament care îşi restabileşte proprietăţile dielectrice după un scurt timp.

defect trifazat / *three-phase fault* / *défaut triphasé* / Defect de izolaţie la pământ care se produce într-un punct al unui

circuit afectând izolaţia dintre cele trei conductoare de fază şi în general izolaţia dintre ele şi pământ.

defectare =! cădere / *failure* / *défaillance* / Proces în urma căruia înceteză capacitatea unei entităţi de a îndeplini o cerinţă funcţională. Note: 1. După defectare, entitatea are o defecţiune; 2. Defectarea este trecerea de la o stare la alta, în timp ce defecţiunea este o stare (rezultatul defectării). 3. Tipuri de defectări: critice, necritice, datorate utilizării sau manevrării incorecte, din concepţie sau fabricaţie, prin îmbătrânire, din cauza uzurii etc.

defectare bruscă (şi totală) =! cădere bruscă / *cataleptic failure* / *défaillance catalectique* / Defectare neprevăzută care antrenează o incapacitate totală de a îndeplini toate cerinţele funcţionale a unei entităţi.

defectare completă / *complete failure* / *défaillance complète* / Defectare care antrenează incapacitatea totală a unei entităţi de a îndeplini toate cerinţele funcţionale.

defectare critică / *critical failure* / *défaillance critique* / Defectare capabilă să provoace răniri unor persoane, pagube materiale importante sau alte consecinţe inacceptabile.

defectare datorată fragilităţii / *weakness failure* / *défaillance par fragilité* / Defectare datorată fragilităţii entităţii înseşi, atunci când aceasta este supusă unor solicitări în cadrul unor limite fixate.

defectare datorată fragilităţii inerente / *inherent weakness failure* / *défaillance dueàune faiblesse inhérente* / Defectare datorată unei fragilităţi inerente a entităţii atunci când solicitările nu depăşesc posibilităţile date ale entităţii.

defectare datorată manevrării incorecte ⇐ defectare prin manevră falsă / *mishandling failure* / *défaillance par fausse manoeuvre* / Defectare a unei entităţi cauzată de o manipulare incorectă sau de o lipsă de precauţie.

defectare datorată utilizării greşite / *misuse failure* / *défaillance par un mauvais emploi* / Defectare a unei entităţi datorată unei utilizări ce antrenează anumite solicitări ce depăşesc posibilităţile fixate.

defectare din cauză comună / *common cause failure* / *défaillance de cause commune* / Defectarea unui număr de dispozitive sau componente ce nu-şi mai îndeplinesc funcţiile ca urmare a unui eveniment sau a unei cauze specifice unice. Notă: Evenimentul sau cauza pot fi interne sau externe sistemului de protecţie ca, de exemplu, un defect de concepţie sau de fabricaţie, erori de exploatare sau de întreţinere, un fenomen natural, un eveniment provocat de o acţiune umană, saturaţia semnalelor sau un efect de cascadă involuntară rezultând dintr-altă operaţie, dintr-un defect în centrală sau dintr-o modificare a condiţiilor ambiante.

defectare din concepţie / *design failure* / *défaillance due à la conception* / Defectare a unei entităţi datorată unei concepţii inadecvate.

defectare din fabricaţie / *manufacturing failure* / *défaillance due à la fabrication* / Defectare a unei entităţi datorată unei fabricări neconforme cu concepţia sau cu procedeele de fabricaţie specificate.

defectare intermitentă / *intermittent failure* / *défaillance intermittente* / Defectare a unei entităţi apărută pe o durată limitată de timp, în urma căreia entitatea îşi regăseşte capacitatea de a-şi îndeplini cerinţa funcţională, fără să fi fost supusă vreunei acţiuni corective externe. Notă: O asemenea defectare este adesea repetitivă.

defectare majoră / *major failure* / *défaillance majeure* / Defectare, diferită de cea critică, care riscă să diminueze capacitatea unei entităţi mai complexe de a-şi îndeplini cerinţa funcţională.

defectare minoră / *minor failure* / *défaillance mineure* / Defectare, diferită de cea critică, care nu diminuează

capacitatea unei entități mai complexe de a-și îndeplini cerința funcțională.

defectare neașteptată ⇒ defectare neprevăzută

defectare necritică / *non-critical failure* / *défaillance non critique* / Defectare care nu poate provoca răniri unor persoane, pagube materiale importante și nici să conducă la consecințe inacceptabile.

defectare nepericuloasă / *safe failure* / *défaillance non dangereuse* / Defectare a sistemului de siguranță ce mărește probabilitatea de declanșare a unei acțiuni de siguranță adecvate, dacă o anomalie de funcționare a reactorului este pe punctul de a se produce.

defectare neprevăzută ⇐ defectare neașteptată / *sudden failure* / *défaillance soudaine* / Defectare care n-ar fi putut fi anticipată prin examinări sau controale anterioare.

defectare nerelevantă ⇐ defectare nesemnificativă / *non-relevant failure* / *défaillance non pertinente* / Defectare ce nu trebuie luată în considerare în interpretarea rezultatelor încercării sau exploatării și nici în calculul caracteristicii de fiabilitate.

defectare nesemnificativă ⇒ defectare nerelevantă

defectare parțială / *partial failure* / *défaillance partielle* / Defectare care antrenează incapacitatea de a îndeplini anumite cerințe funcționale.

defectare periculoasă / *unsafe failure* / *défaillance dangereuse* / Defectare ce reduce probabilitatea de declanșare a unei acțiuni de siguranță adecvate de sistemul de protecție, dacă o anomalie de funcționare a reactorului este pe punctul de a se produce.

defectare primară / *primary failure* / *défaillance primaire* / Defectare a unei entități care nu este cauzată direct și nici indirect de defectarea sau defecțiunea unei alte entități.

defectare prin degradare / *degradation failure* / *défaillance par dégradation* / Defectare care este defectare progresivă și totodată defectare parțială.

defectare prin derivă ⇒ defectare progresivă

defectare prin îmbătrânire ⇐ defectare prin uzură / *ageing failure* / *défaillance par vieillissement* / Defectare a cărei probabilitate de apariție crește cu timpul ca urmare a unor procese interne inerente.

defectare prin manevră falsă ⇒ defectare datorată manevrării incorecte

defectare prin uzură ⇒ defectare prin îmbătrânire

defectare progresivă ⇐ defectare prin derivă / *gradual failure* / *défaillance progressive* / Defectare datorată evoluției în timp a caracteristicilor unei entități. Notă: În general, defectarea progresivă poate fi prevăzută prin examinare sau control și uneori poate fi evitată prin mentenanță preventivă.

defectare relevantă ⇐ defectare semnificativă / *relevant failure* / *défaillance pertinente* / Defectare de luat în considerare în interpretarea rezultatelor încercării sau exploatării sau în calculul unei caracteristici de fiabilitate.

defectare reproductibilă ⇒ defectare sistematică

defectare secundară / *secondary failure* / *défaillance secondaire* / Defectare a unei entități care este cauzată direct sau indirect de defectarea sau defecțiunea unei alte entități.

defectare semnificativă ⇒ defectare relevantă

defectare sistematică ⇐ defectare reproductibilă / *systematic failure* / *défaillance systématique* / Defectare legată în mod sigur de o cauză ce nu poate fi eliminată decât printr-o modificare a concepției, a procedeului de fabricație, a modului de folosire, a documentației sau a altor factori relevanți.

defecţiune =! avarie ⇐ deranjament ⇐ pană ⇐ deficienţă ⇐ anomalie / *fault, 1[state]* / *panne* / Stare a unei entităţi caracterizată prin incapacitatea acesteia de a îndeplini o cerinţă funcţională, excluzând incapacitatea datorată întreţinerii preventive, lipsei unor resurse exterioare sau acţiuni prevăzute. Note: 1) O defecţiune este adesea consecinţa unei defectări, dar poate exista şi fără defectare prealabilă. 2) Termenul "deranjament" este des utilizat în telecomunicaţii. 3) Exemple: defecţiuni critice sau necritice, majore sau minore, datorate folosirii sau manevrării incorecte, prin uzură sau îmbătrânire, parţiale sau permanente etc.

defecţiune ascunsă / *fault masking* / *masquage de panne* / Situaţie în care o defecţiune a unei subentităţi aparţinând unei entităţi nu poate fi determinată din cauza structurii entităţii sau ca urmare a prezenţei altei defecţiuni a acestei subentităţi sau a altei subentităţi.

defecţiune completă / *complete fault* / *panne complète* / Defecţiune caracterizată prin incapacitatea totală a entităţii de a îndeplini toate cerinţele funcţionale.

defecţiune critică / *critical fault* / *panne critique* / Defecţiune capabilă să provoace răniri unor persoane, pagube materiale importante sau alte consecinţe inacceptabile.

defecţiune cu urmări multiple / *common-mode failure* / *défaillance à événements multiples* / Apariţie a mai multor defecţiuni primare care au o cauză comună.

defecţiune datorată concepţiei / *design fault* / *panne due à la conception* / Defecţiune datorată unei concepţii inadecvate a entităţii.

defecţiune datorată fabricaţiei / *manufacturing fault* / *panne due à la fabrication* / Defecţiune datorată unei fabricaţii, neconformă cu concepţia entităţii sau cu procedeele de fabricaţie specificate.

defecţiune datorată fragilităţii / *weakness fault* / *panne par fragilité* / Defecţiune datorată fragilităţii entităţii înseşi, atunci când este supusă unor solicitări în cadrul unor limite fixate.

defecţiune datorată manevrării incorecte ⇐ defecţiune prin manevră falsă / *mishandling fault* / *panne par fausse manoeuvre* / Defecţiune provocată de o manipulare incorectă sau lipsă de precauţie.

defecţiune datorată utilizării greşite / *misuse fault* / *panne par mauvais emploi* / Defecţiune datorată unei utilizări care solicită entitatea peste posibilităţile fixate.

defecţiune datorată uzurii ⇒ defecţiune prin îmbătrânire

defecţiune determinată / *determinate fault* / *panne franche* / Pentru o entitate care produce un răspuns la o acţiune, defecţiune de asemenea natură încât răspunsul este acelaşi pentru orice acţiune.

defecţiune intermitentă / *intermittent fault [transient]* / *panne intermittente* / Defecţiune a unei entităţi care persistă pe o durată limitată de timp după care entitatea redevine aptă să îndeplinească o cerinţă funcţională, fără a fi supusă unei operaţii de mentenanţă corectivă.

defecţiune latentă / *latent fault* / *panne latente* / Defecţiune care există dar nu a fost încă detectată.

defecţiune majoră / *major fault* / *panne majeure* / Defecţiunea unei entităţi afectând o funcţie de importanţă majoră.

defecţiune minoră / *minor fault* / *panne mineure* / Defecţiunea unei entităţi care nu afectează o funcţie de importanţă majoră.

defecţiune necritică / *non-critical fault* / *panne non critique* / Defecţiune care nu poate provoca răniri unor persoane, pagube materiale importante sau să conducă la consecinţe inacceptabile.

defecţiune nedeterminată / *indeterminate fault* / *panne indéterminée* / Pentru o entitate care produce un răspuns la o acţiune, defecţiune de asemenea natură

încât eroarea care afectează răspunsul depinde de acţiunea aplicată.

defecţiune parţială / *partial fault* / *panne partielle* / Defecţiune caracterizată prin incapacitatea unei entităţi de a îndeplini anumite cerinţe funcţionale dar nu toate.

defecţiune permanentă / *persistent fault* / *panne permanente* / Defecţiune a unei entităţi care persistă atât timp cât nu se efectuează operaţii de mentenanţă corectivă.

defecţiune prin îmbătrânire ⇐ defecţiune datorată uzurii ⇐ defecţiune prin uzură / *ageing fault* / *panne par vieillissement* / Defecţiune provenind dintr-o defectare a cărei posibilitate de apariţie creşte cu timpul ca urmare a unor procese interne inerente.

defecţiune prin manevră falsă ⇒ defecţiune datorată manevrării incorecte

defecţiune prin uzură ⇒ defecţiune prin îmbătrânire

defecţiune pusă în evidenţă prin prelucrarea datelor / *data-sensitive fault* / *panne mise en évidence par les données* / Defecţiune detectată în urma prelucrării unei configuraţii particulare a datelor.

defecţiune pusă în evidenţă prin program / *programme-sensitive fault* / *panne mise en évidence par le programme* / Defecţiune detectată în urma execuţiei unei secvenţe particulare de instrucţiuni dintr-un program de calculator.

defecţiune sistematică / *systematic fault* / *panne systématique* / Defecţiune rezultând în urma unei defectări sistematice.

defibrilare / *defibrillation* / *défibrillation* / Suprimarea unei fibrilaţii auriculare sau ventriculare prin intermediul unui şoc electric furnizat de către defibrilator. Notă: Acest termen nu este utilizat pentru desemnarea întreruperii medicamentoase a unei fibrilaţii auriculare.

defibrilator (cardiac) / *defibrillator* / *défibrillateur (cardiaque)* / Aparat pentru stoparea unei fibrilaţii auriculare sau ventriculare ori pentru tratarea anumitor tulburări de ritm, cu ajutorul unui şoc electric aplicat prin intermediul unor electrozi plasaţi fie direct în contact cu inima, fie indirect, pe pielea toracelui.

deficienţă ⇒ defecţiune

deficit balistic / *ballistic deficit* / *déficit balistique* / Pierderea de amplitudine a semnalului care se produce când timpul de colectare al detectorului reprezintă o fracţiune semnificativă a constantei de timp de diferenţiere a amplificatorului.

deficit de energie în sistemul electroenergetic / *energy shortfall* / *défaillance en énergie* / Lipsă de energie disponibilă în raport cu energia solicitată în sistem pe o durată de timp dată.

deficit de putere în sistemul electroenergetic / *power shortfall* / *défaillance en puissance* / Lipsă de putere disponibilă în raport cu puterea solicitată în sistem la un moment dat.

defilare (a unei ferestre) / *scrolling (of a window)* / *défilement (d'une fenêtre)* / Deplasare verticală sau orizontală a unei ferestre, astfel încât noile date să apară în zona activă (a ferestrei) în timp ce vechile date dispar.

defilare verticală (a unei ferestre) / *rolling* / *défilement vertical (d'une fenêtre)* / Defilare a ferestrei exclusiv în sus sau în jos.

definirea problemei ⇒ dosar de aplicaţie

definiţie longitudinală (a unui emiţător fototelegrafic) / *longitudinal resolution (of a facsimile transmitter)* / *définition longitudinale (d'un émetteur de télécopie)* / Dimensiune în lungul unei linii de explorare a celui mai mic detaliu de imagine perceptibil produs de semnalul cel mai scurt al unui emiţător fototelegrafic în condiţii specificate. Note: 1. În fototelecopie, definiţia la emisiune depinde de dimensiunile şi luminanţa efectivă a detaliului elementar. 2. În fototelegrafia cu contrast, semnalul emis trebuie să corespundă negrului nominal sau albului nominal, cu condiţia ca detaliul elementar să aibă un contrast suficient.

definiție longitudinală (a unui receptor fototelegrafic) / *longitudinal resolution (of a facsimile receiver)* / *définition longitudinale (d'un récepteur de télécopie)* / Dimensiune în lungul unei linii de explorare a celui mai mic detaliu de imagine perceptibil produs de semnalul cel mai scurt susceptibil de a acționa un receptor fototelegrafic în condiții specificate. Note: 1. În fototelecopie, dimensiunea longitudinală și cea transversală ale detaliului elementar corespund celor ale elementului de imagine. 2. În fototelegrafia cu contrast, definiția longitudinală este determinată de lungimea liniei produsă de semnalul de negru nominal sau alb nominal cel mai scurt susceptibil de a acționa receptorul.

definiție transversală (a unui emițător fototelegrafic) / *transverse resolution (of a facsimile transmitter)* / *définition transversale (d'un émeteur de télécopie)* / Dimensiune perpendiculară pe o linie de explorare a celui mai mic detaliu de imagine perceptibil produs de semnalul cel mai scurt al unui emițător fototelegrafic în condiții specificate. Notă: 1. În fototelecopie, definiția la emisiune depinde de dimensiunile și luminanța efectivă a detaliului elementar. 2. În fototelegrafia cu contrast, semnalul emis corespunde negrului nominal sau albului nominal, cu condiția ca contrastul detaliului elementar să fie suficient.

definiție transversală (a unui receptor fototelegrafic) / *transverse resolution (of a facsimile receiver)* / *définition transversale (d'un récepteur de télécopie)* / Dimensiune perpendiculară pe o linie de explorare a celui mai mic detaliu de imagine perceptibil produs de semnalul cel mai scurt susceptibil de a acționa un receptor fototelegrafic în condiții specificate. Notă: 1. În fototelecopie, dimensiunea longitudinală și cea transversală ale detaliului elementar corespund celor ale elementului de imagine. 2. În fototelegrafia cu contrast, definiția transversală este egală cu pasul de explorare.

deflector / *deflector* / *déflecteur* / Dispozitiv mai mic, în mod normal, decât lungimea de undă a microundelor, care modifică relația hiperfrecvență în vecinătatea sa prin difracție și/sau prin rezonanță.

deflector (al unei lămpi cu incandescență)/ *deflector (of a gas-filled lamp)* / *déflecteur (d'une lampe à incandescence)* / Disc metalic sau de mică montat în interiorul unei lămpi cu incandescență cu atmosferă gazoasă, perpendicular pe axa sa, pentru a evita circulația gazelor calde în vecinătatea lopățicii și a soclului, protejându-le astfel împotriva încălzirii excesive.

deflector de ulei / *oil thrower* / *déflecteur d'huile* / Inel sau umăr pe arbore adiacent fusului, destinat opririi scurgerii uleiului de-a lungul arborelui.

deflexie (a unui fascicul) / *deflection [of a beam]* / *déviation (d'un faisceau)* / Modificare a direcției unui fascicul sau a unui spot pe ecran sub acțiunea unui câmp electric sau magnetic.

deflexie electrică / *electrostatic deflection* / *déviation électrique* / Deflexie sub acțiunea unui câmp electric.

deflexie magnetică / *magnetic deflection* / *déviation magnétique* / Deflexie sub acțiunea unui câmp magnetic.

deflexie simetrică / *symmetrical deflection* / *déviation symétrique* / Deflexie caracterizată prin aplicarea unei tensiuni de deflexie în așa fel încât valoarea medie a potențialelor celor doi electrozi de deflexie să fie constantă.

defocalizare [în reflexia și refracția undelor electromagnetice] ⇒ divergență, 3[în reflexia și refracția undelor electromagnetice]

defocalizare a unei grile focalizate / *defocusing of a focused grid* / *défocalisation d'une grille focalisée* / Diferența între, pe de o parte, distanța dintre focarul tubului de radiații X și fața incidentă a unei grile focalizate și, pe de altă parte, distanța de focalizare a acestei grile.

defocalizare de deflexie / *deflection defocusing* / *déconcentration de déviation* / Lărgime, în general, neuniformă a spotului, provocată de variațiile de focalizare ale fasciculului, atunci când este deviat.

defocalizare ionosferică / *ionospheric defocusing* / *défocalisation ionosphérique* / Diminuarea câmpului electromagnetic receptat într-un punct dat după reflexia ionosferică, în raport cu câmpul electromagnetic care ar fi fost receptat în acest în condițiile unei curburi neglijabile a ionosferei.

deformare / *strain* / *déformation* / Modificare a dimensiunilor unui corp sub acțiunea unei solicitări.

deformare a unui semnal sinusoidal / *departures from a sine-wave* / *altération d'une onde sinusoïdale* / Deformarea unei unde sinusoidale se definește prin diferența dintre valoarea de vârf și valoarea efectivă multiplicată cu $\sqrt{2}$ și/sau prin limitele specificate prin valoarea β din relația: $y=a(1\pm\beta)\sin\omega t$.

(a) degaja contactele [pentru un releu electric] / *(to) disengage [for an electrical relay]* / *dégager [pour un relais électrique]* / A pune capăt funcției predeterminate îndeplinite într-un circuit de ieșire considerat.

degajare [circuite imprimate] / *clearance hole* / *dégagement [circuits imprimés]* / Zonă lipsită de strat conductor a unei imprimări conductoare, în jurul unei găuri metalizate a unei plăci imprimate multistrat, evitând orice contact sau conexiune electrică cu gaura metalizată.

degajare de gaz (a unui izolant solid) / *gas release* / *dégagement de gaz* / Eliberarea gazelor dizolvate într-un lichid datorită schimbărilor în condițiile de solubilitate.

degazare (a unui tub electronic) / *degassing (of an electronic tube)* / *dégazage (d'un tube électronique)* / Proces de extragere a incluziunilor gazoase din piesele interne constitutive ale unui tub.

degradare (a calității) / *degradation (of performance)* / *dégradation (de qualité)* / 1. Modificare nedorită a performanțelor operaționale ale unui eșantion, ceea ce nu presupune neapărat o proastă funcționare sau o defectare gravă. Notă: Specificația privind verificarea la perturbații electromagnetice impune ca o cerință generală stabilirea criteriilor de degradare a performanțelor. 2. Abatere nedorită a caracteristicilor de funcționare ale unui dispozitiv, ale unui echipament sau ale unui sistem în raport cu caracteristicile dorite. Notă: O degradare poate fi un defect funcțional temporar sau permanent.

degradare (a calității unui semnal) / *impairment (of a signal quality)* / *dégradation (de la qualité d'un signal)* / Transformarea nedorită a unui semnal telefonic care reduce calitatea transmisiunii. Notă: Degradarea se poate datora zgomotului, distorsiunii sau altor fenomene.

degradare a factorului de zgomot / *noise factor degradation* / *dégradation du facteur de bruit* / Variație a factorului de zgomot cauzată de înlocuirea tubului sau de modificarea condițiilor de funcționare a tubului.

degradare (a unei informații memorate) / *decay (of stored information)* / *déclin (d'une information stockée)* / Degradare a informației păstrate în memorie, care nu este provocată de ștergere sau de scriere.

degradare anormală / *abnormal decay* / *déclin anormal* / Degradare dinamică a semnalelor rescrise de mai multe ori (integrate), a căror amplitudine de ieșire totală se modifică cu o viteză total diferită de cea a unui semnal de aceeași amplitudine scris o singură dată.

degradare datorată scurgerilor de curent electric de suprafață (a unui izolant solid) ⇐ degradare prin curenți de scurgere ⇐ drumuire (a unui material izolant solid) / *tracking (of a solid insulating material)* / *cheminement (d'un*

isolant solide) / Deteriorare locală progresivă a suprafeţei unui material izolant datorită descărcărilor locale, formând căi conductoare sau parţial conductoare (căi de scurgere). Note: 1. Degradarea suprafeţei este cauzată de obicei de o contaminare a suprafeţei materialului. 2. Termenul de cale de scurgere nu trebuie confundat cu termenul de linie de fugă.

degradare dinamică (a unei informaţii memorate) / *dynamic decay (of stored information)* / *déclin dynamique (d'une information stockée)* / Degradare provocată de acţiunea unui fascicul de citire, a unui fascicul de întreţinere, prin emisie electronică sau prin curenţi ionici.

degradare prin curenţi de scurgere ⇒ degradare datorată scurgerilor de curent electric de suprafaţă (a unui izolant solid)

degradare statică (a unei informaţii memorate) / *static decay (of stored information)* / *déclin statique (d'une information stockée)* / Degradare ce depinde doar de proprietăţile ţintei, cum ar fi pierderile laterale şi transversale.

deionizare ⇐ de(z)ionizare / *de-ionization* / *désionisation* / Recombinarea ionilor într-un fluid ionizat.

deiteraţie / *de-iteration* / *déitération* / Operaţie aplicată unui semnal numeric reiterat pentru reconstituirea semnalului original.

delaminare (a unei plăci imprimate) / *delamination (of a printed board)* / *décollement interlaminaire* / Separare totală sau parţială a straturilor elementare din componenţa suportului izolant sau din cel al plăcilor imprimate multistrat.

delaminare (a unui material electroizolant) / *delamination (of an insulating material)* / *déstratification (d'un matériau isolant)* / Separarea straturilor unui material electroizolant.

delict informatic / *computer crime* / *délit informatique* / Eroare perpetuată pe parcursul utilizării unui produs "soft" sau a unor date.

delimitator / *delimiter* / *délimiteur* / Unul sau mai multe caractere utilizate pentru marcarea începutului sau sfârşitului unui şir de caractere sau de a încadra o unitate de date (sau o altă structură de împachetare a datelor).

delineator / *delineator [USA]* / *délinéator* / Bornă rutieră făcând parte din aliniamentul ce indică marginea şoselei, sau indicator cu folie retroreflectorizantă pentru obstacole plasat pe insule.

(a) demagnetiza / *(to) demagnetize* / *désaimanter* / A reduce valoarea absolută a inducţiei magnetice în lungul unei curbe de demagnetizare.

demagnetizare completă ⇐ neutralizare [magnetică] / *magnetic conditioning* / *conditionnement magnétique* / Prelucrare a unui material sau miez magnetic destinată să şteargă trecutul său magnetic şi să-l aducă într-o stare magnetică reproductibilă.

(a) demara [pentru un releu electric] / *(to) start [for an electrical relay]* / *démarrer [pour un relais électrique]* / A părăsi starea iniţială sau starea de repaus.

demaraj (al unui vehicul) / *starting (of a vehicle)* / *démarrage (d'un véhicule)* / Regim tranzitoriu de funcţionare la trecerea unui vehicul sau unui tren din starea de repaus în stare de mişcare.

demaraj asincron ⇒ pornire asincronă

demaraj cu fază auxiliară ⇒ pornire cu fază auxiliară

demaraj reostatic ⇒ pornire reostatică

demarare asincronă ⇒ pornire asincronă

demarare reostatică ⇒ pornire reostatică

demaror, 1[al unui motor electric] / *starter, 1[of an electrical motor]* / *démarreur (d'un moteur électrique)* / Combinaţia tuturor mijloacelor de punere sub tensiune şi scoatere de sub tensiune necesare pentru a porni şi opri un motor, asigurând în acelaşi timp protecţia corespunzătoare împotriva sarcinilor. Notă: demaroarele pot fi clasificate după modul în care este furnizată forţa

necesară închiderii contactelor principale: demaror cu acționare manuală, direct, în trepte cu reostat, rotoric cu rezistoare, stea-triunghi, cu autotransformator etc.

demaror, 2[al unui automobil] ⇐ dispozitiv de pornire / *starter, 2[of a car]* / *démarreur d'automobile* / Dispozitiv destinat să servească la demarajul unui motor cu ardere internă, constituit în general dintr-un motor electric alimentat de la bateria de acumulatoare a vehiculului.

demaror acționat prin motor / *motor-operated starter* / *démarreur actionné par moteur* / Demaror pentru care efortul necesar închiderii contactelor principale este furnizat de un motor electric.

demaror automat ⇐ dispozitiv de pornire automată / *automatic starter* / *démarreur automatique* / Dispozitiv astfel proiectat încât, după o manevră inițială efectuată de alt dispozitiv sau operator, ciclul complet de operații necesare demarării se desfășoară automat.

demaror cu acționare manuală / *manual starter* / *démarreur à main* / Demaror la care efortul necesar închiderii contactelor principale este furnizat în exclusivitate de energia manuală.

demaror cu autotransformator / *auto-transformer starter* / *démarreur par auto-transformateur* / Demaror pentru un motor cu inducție, care folosește pentru demarare una sau mai multe tensiuni reduse provenite de la un auto-transformator.

demaror cu deconectare liberă / *trip-free starter* / *démarreur à déclenchement libre* / Demaror ale cărui contacte mobile revin în poziția de deschidere când este comandată manevra de deschidere după începerea manevrei de închidere, chiar dacă comanda de închidere este menținută. Notă: Pentru asigurarea unei întreruperi corecte a curentului care ar fi putut fi stabilit, poate fi necesară atingerea momentană de către contacte a poziției de închidere.

demaror cu oprire automată / *starter with automatic cut-out* / *démarreur avec mise à l'arrêt automatique* / Demaror care asigură oprirea automată a unei mașini în condiții predeterminate.

demaror cu schimbarea numărului de poli / *pole-changing starter* / *démarreur par changement de nombre des pôles* / Demaror pentru un motor cu inducție cu înfășurări statorice care pot fi combinate diferit, în funcție de numărul de poli dorit, și care alimentează aceste înfășurări, corespunzător unei secvențe convenabile pentru demararea motorului.

demaror direct / *direct-on-line starter* / *démarreur direct* / Demaror care aplică tensiunea de alimentare la bornele motorului printr-o manevră unică.

demaror electromagnetic / *electromagnetic starter* / *démarreur électromagnétique* / Demaror pentru care efortul necesar închiderii contactelor principale este furnizat de un electromagnet; exemplu: demarorul cu contactor.

demaror electropneumatic / *electro-pneumatic starter* / *démarreur électropneumatique* / Demaror pentru care efortul necesar închiderii contactelor principale este furnizat de un dispozitiv cu aer comprimat, comanda efectuându-se prin mijloace electrice.

demaror în *n* trepte / *n-step starter* / *démarreur à n étapes* / Demaror prevăzut cu (n–1) poziții de accelerare intermediare între poziția „Oprit" și poziția „Pornit".

demaror într-o singură treaptă / *single-step starter* / *démarreur à une étape* / Demaror fără poziții intermediare de accelerare între poziția „Oprit" și poziția „Pornit". Notă: Acest tip de demaror este un demaror direct.

demaror (pentru motoare de curent alternativ) [cu transformator sau autotransformator] / *controller (of the power delivered to an apparatus)* / *contrôleur (de la puissance fournie à un appareil)* / Aparat sau grup de aparate care servește

reglării într-un mod predeterminat a puterii furnizate unui motor de curent alternativ sau altui aparat la care este conectat.

demaror pneumatic / *pneumatic starter* / *démarreur pneumatique* / Demaror pentru care efortul necesar închiderii contactelor principale este furnizat de un dispozitiv cu aer comprimat fără utilizare de mijloace electrice.

demaror prin transformator / *transformer starter* / *démarreur par transformateur* / Demaror statoric pentru motor de curent alternativ care foloseşte pentru demarare una sau mai multe tensiuni reduse prelevate de la un transformator.

demaror reostatic / *rheostatic starter* / *démarreur à résistances* / Demaror care utilizează una sau mai multe rezistenţe pentru a obţine, pe durata pornirii, caracteristici de cuplu de pornire determinate şi pentru a limita curentul.

demaror rotoric cu reostat / *rheostatic rotor starter* / *démarreur rotorique à résistances* / Demaror reostatic, pentru motor asincron cu rotor bobinat, care, în timpul perioadei de pornire, elimină succesiv una sau mai multe rezistenţe inserate în prealabil în circuitului rotorului.

demaror semiautomat / *semi-automatic starter* / *démarreur semi-automatique* / Demaror a cărui funcţionare automată poate fi limitată la o parte mai mare sau mai mică a operaţiilor de demarare, conform dorinţei operatorului.

demaror serie-paralel / *series-parallel starter* / *démarreur série-parallèle* / Demaror astfel conceput încât motoarele, sau grupurile de motoare, sau înfăşurările unui motor pot fi conectate iniţial în serie şi în final în paralel.

demaror statoric / *reduced-voltage starter* / *démarreur statorique* / Demaror a cărui funcţionare se bazează pe reducerea tensiunii aplicate pe înfăşurarea statorică.

demaror statoric cu bobină / *stator-inductance starter* / *démarreur statorique à inductances* / Demaror pentru un motor de curent alternativ care inserează imediat o bobină sau mai multe bobine în serie cu înfăşurarea statorică şi pe care apoi le elimină succesiv.

demaror statoric cu reostat / *stator-resistance starter* / *démarreur statorique à résistances* / Demaror pentru motor de curent alternativ care inserează imediat o rezistenţă (un rezistor) sau chiar mai multe rezistoare în serie cu înfăşurarea statorică, pe care apoi le elimină succesiv.

demaror stea-triunghi / *star-delta starter* / *démarreur étoile-triangle* / Demaror pentru motoare trifazate cu inducţie, la care înfăşurările statorului sunt conectate în stea în poziţia de demarare şi în triunghi în poziţia de funcţionare.

demaror-inversor / *reversing starter* / *démarreur-inverseur* / Demaror destinat provocării inversiunii sensului de rotaţie al unui motor, prin permutarea conexiunilor de alimentare ale acestuia pe durata funcţionării.

demodulare ⇒ demodulaţie

demodulator / *demodulator* / *démodulateur* / Dispozitiv destinat restituirii semnalului modulator original pe baza oscilaţiei sau a undei rezultate dintr-o modulaţie. Exemple: demodulatorul de amplitudine, demodulatorul de fază, demodulatorul de impuls, demodulatorul coerent sau demodulatorul sincron.

demodulator (de modulaţii de frecvenţă) ⇒ discriminator (de modulaţie de frecvenţă)

demodulator telegrafic / *telegraph demodulator* / *démodulateur télégraphique* / Demodulator controlat de semnale telegrafice.

demodulaţie ⇐ demodulare / *demodulation* / *démodulation* / Acţiunea de recuperare a semnalului modulator original pe baza semnalului modulat.

demodulaţie coerentă / *coherent demodulation* / *démodulation cohérente* / Demodulaţie de amplitudine obţinută prin combinarea semnalului modulat cu o oscilaţie sinusoidală cu aceeaşi frecvenţă

şi aceeaşi fază cu cele ale componentei purtătoare.

demodulaţie de amplitudine / *amplitude demodulation / démodulation d'amplitude* / Demodulaţie aplicabilă asupra unui semnal modulat produs prin modulaţie de amplitudine.

demodulaţie de fază / *phase demodulation / démodulation de phase* / Demodulaţie aplicabilă asupra unui semnal modulat produs prin modulaţie defază.

demodulaţie de frecvenţă / *frequency demodulation / démodulation de fréquence* / Demodulaţie aplicabilă asupra unui semnal modulat produs prin modulaţie de frecvenţă.

demodulaţie de înfăşurătoare / *linear demodulation / démodulation d'enveloppe* / Demodulaţie de amplitudine care furnizează un semnal de ieşire proporţional cu valorile instantanee ale înfăşurătoarei semnalului modulat.

demodulaţie de polarizare (a unei unde radioelectrice) / *cross polarisation discrimination (of a radio wave) / discrimination de polarisation (d'une onde radioélectrique)* / Pentru o undă radioelectrică emisă cu o polarizare determinată, raportul în punctul de recepţie dintre puterea receptată în polarizarea prevăzută şi puterea receptată în polarizarea ortogonală. Notă: Demodulaţia de polarizare depinde atât de caracteristicile antenelor, cât şi de cele ale mediului de propagare.

demon / *daemon / processus serveur [démon]* / Proces care rulează în fundal (*background*) pentru a aştepta cereri şi a îndeplini sarcinile legate de servirea acestora. De obicei, daemonii sunt porniţi la iniţializarea sistemului de operare (*boot*) şi sunt opriţi odată cu acesta (*shut-down*), dar pot fi şi excepţii de la această regulă (la dezactivarea unui serviciu se opreşte daemonul corespunzător). Exemple: În sistemul de operare UNIX, există numeroşi daemoni (cron, rshd, telnetd, ftpd, nfsd) care îndeplinesc diferite servicii cum ar fi execuţia la un anumit moment a unei comenzi, execuţia la distanţă a unei comenzi, conectarea la distanţă, transferul de fişiere. Pentru tratarea de cereri venite de la alte noduri ale reţelei se preferă în prezent ca daemonii să nu ruleze permanent, ci să fie lansaţi de către un daemon unic (inetd). Notă: Numele daemon este un acronim de la "**D**isk **A**nd **E**xecution **MON**itor".

demonstraţie [raţionament] / *demonstration [reasoning] / démonstration [raisonnement]* / Raţionament arătând că un anumit rezultat este o consecinţă a premizelor considerate drept ipoteze, explicaţie sau ilustraţie cu ajutorul exemplelor, ca în procesul de învăţământ.

demultiplexare / *demultiplexing / démultiplexage* / Operaţie aplicată unui semnal complex obţinut prin multiplexare, în vederea restituirii semnalelor originale independente sau a unor grupuri de astfel de semnale. Notă: Demultiplexarea poate fi parţială, de exemplu pentru extragerea unui grup primar dintr-un grup secundar de canale telefonice.

demultiplexor / *demultiplexer / démultiplexeur* / Echipament destinat efectuării unei demultiplexări.

demultiplexor numeric / *digital demultiplexer / démultiplexeur numérique* / Echipament destinat separării semnalelor numerice componente ale unui semnal numeric complex obţinut prin multiplexare cu divizare în timp. Notă: Un demultiplexor numeric poate fi calificat prin debitul numeric sau prin ordinul de multiplexare al semnalului complex.

dendrită / *dendrite / dendrite* / Formaţiune cristalină aciformă sau arborescentă creată în timpul unei depuneri electrochimice.

deneutralizare / *enabling [in echo control] / déneutralisation* / Operaţie destinată a permite reluarea funcţionării unui dispozitiv de protecţie contra ecourilor după o blocare.

denivelare / *difference in levels* / *dénivellation* / Distanţa pe verticală dintre planele orizontale care trec prin punctele de suspendare ale conductorului de la capetele unei deschideri denivelate, în cazul unei linii electrice aeriene.

denivelare diafonică ⇒ abatere diafonică

densimetru ⇒ densitometru

densimetru (cu radiaţii ionizante) / *density meter (by ionizing radiation)* / *densimètre (par rayonnement ionisant)* / Ansamblu de măsurare care conţine o sursă de radiaţii ionizante şi un radiometru, destinat măsurării densităţii unui material sau a densităţii medii a unui amestec eterogen, utilizând variaţia absorbţiei sau difuziei radiaţiei, într-o geometrie definită.

densimetru cu retroîmprăştiere (cu radiaţii ionizante) / *(ionizing radiation) back-scatter density meter* / *densimètre à rétrodiffusion (de rayonnement ionisant)* / Densimetru care utilizează radiaţia retroîmpraştiată de materialul de măsurat.

densimetru cu transmisiune (cu radiaţii ionizante) / *transmission density meter* / *densimètre à transmission (de rayonnement ionisant)* / Densimetru pentru măsurarea radiaţiei transmise după absorbţia în material. Notă: Ansamblul este de asemenea utilizat pentru verificarea omogenităţii unui material.

densimetru de sol cu retroîmprăştiere (cu radiaţii ionizante) / *back-scatter soil density meter* / *densimètre de sol à rétrodiffusion (de rayonnement ionisant)* / Densimetru portabil destinat determinării densităţii solului prin măsurarea radiaţiei retroîmprăştiate de sol.

densimetru de sol cu transmisiune (cu radiaţii ionizante) / *transmission soil density meter* / *densimètre de sol à transmission (de rayonnement ionisant)* / Densimetru portativ destinat determinării densităţii solului prin măsurarea radiaţiei transmise după absorbţia în sol.

densitate [de masă] → densitate (de volum) (a masei)

densitate a curentului de deplasare / *displacement current density* / *densité de courant de déplacement* / Mărime vectorială definită de derivata în raport cu timpul a inducţiei electrice, într-un punct fix al unui reper. Notă: Valoarea densităţii curentului de deplasare este relativă la reperul ales.

densitate a curentului de neutroni / *neutron current density* / *densité de courant de neutrons* / Vector, a cărui valoare a componentei normale la o suprafaţă într-un punct dat este egală cu numărul net de particule ce traversează această suprafaţă în direcţie pozitivă, raportată la unitatea de arie şi la unitatea de timp.

densitate a curentului de particule / *particle current density* / *densité de courant de particules* / Vector a cărei componentă normală la o suprafaţă are o valoare egală cu numărul net de particule traversând această suprafaţă în sens pozitiv, pe unitatea de suprafaţă şi în unitatea de timp.

densitate a curentului total / *total current density* / *densité de courant total* / Mărime vectorială egală cu suma dintre densitatea de curent [de conducţie şi de convecţie] şi densitatea curentului de deplasare. Notă: Valoarea mărimii este relativă la reperul inerţial ales.

densitate a fluxului convenţional ⇒ densitate a fluxului de neutroni la 2 200 m/s.

densitate a fluxului de energie $\langle\psi\rangle$ ⇐ debit al fluxului energetic / *energy fluence rate* $\langle\psi\rangle$ / *débit de fluence énergétique* $\langle\psi\rangle$ / Într-un punct dat din spaţiu, raportul dintre numărul particulelor sau fotonilor incidenţi în unitatea de timp pe o mică sferă centrată în acel punct şi aria secţiunii maxime a acestei sfere. Acesta este egal cu produsul dintre numărul volumic de particule şi viteza medie. Notă: Acest termen este curent denumit "flux".

densitate a fluxului de neutroni la 2 200 m/s ⇐ densitate a fluxului convenţional /

2 200 m/s flux density / densité de flux de 2 200 m/s / Densitatea fictivă a fluxului de neutroni, egală cu produsul dintre numărul total de neutroni pe metru cub şi o viteză a neutronilor de 2 200 m/s.

densitate a fluxului de neutroni perturbat / *perturbed neutron fluence rate / débit de fluence neutronique perturbé* / Densitate medie a fluxului de neutroni în zona în care se află un detector, valoare egală cu semnalul de ieşire al detectorului divizat cu sensibilitatea sa şi practic egală cu densitatea fluxului neutronic mediu care traversează suprafaţa detectorului.

densitate a fluxului de particule $<\varphi> \Rightarrow$ debit de fluenţă de particule $<\varphi>$

densitate a fluxului de putere (electromagnetică) ⇐ densitate de radiaţie / *power flux density [electromagnetic] / puissance surfacique (d'une onde électromagnétique)* / Raportul dintre puterea transmisă de o undă electromagnetică printr-un element de suprafaţă perpendicular pe direcţia de propagare a energiei acestei unde şi aria elementului de suprafaţă.

densitate a fluxului radiant / *radiant flux density / densité de flux rayonnant* / Cantitatea de putere radiantă pe unitatea de suprafaţă care traversează (iese dintr-)o suprafaţă.

densitate a unui fascicul electronic / *density of an electron beam / densité d'un faisceau électronique* / Densitate într-un punct dat, a curentului electric transportat de electronii unui fascicul.

densitate a unui fascicul ionic / *density of an ion beam / densité d'un faisceau ionique* / Densitate într-un punct dat, a curentului electric transportat de ionii unui fascicul.

densitate de activitate ⇐ activitate volumică / *volume activity / activité volumique* / Activitatea unui material dat, raportată la volumul acestuia.

densitate de baleiaj ⇐ fineţe a rastrului [în fototelegrafie] ⇐ densitate de explorare / *scanning density / finesse d'exploration* / Numărul de linii de explorare pe unitatea de lungime. Notă: Densitatea de explorare este inversa pasului de explorare.

densitate de biţi / *bit density / densité de bits* / Măsură a numărului de biţi înregistraţi pe unitatea de lungime sau de suprafaţă pe un suport determinat.

densitate de curent $< J >$ / *current density* $< J >$ / *densité de courant* $< J >$ / Mărime vectorială polară J (în general, funcţie de punctul din spaţiu şi de timp), caracterizând o repartiţie volumică de curent, a cărei componentă scalară J_n - după o orientare de versor $\boldsymbol{n}$, perpendiculară pe un element de arie ΔA - este limita câtului $\Delta I / \Delta A$, unde ΔI reprezintă curentul ce trece prin elementul de arie ΔA, când $\Delta A \rightarrow 0$ şi limita există. Componenta J_n se numeşte *densitatea scalară de curent, după orientarea* $\boldsymbol{n}$.

densitate de curent de conducţie $< J >$ / *(conduction) current density / densité de courant (de conduction)* $< J >$ / Vectorul densitate de curent definit pentru o repartiţie volumică de curent electric de conducţie, într-un mediu conductor sau slab conductor. Notă: Fluxul acestui vector printr-o suprafaţă ataşată mediului este curentul (electric) de conducţie prin acea suprafaţă.

densitate de curent de convecţie $<J_v>$ / *convection current density / densité de courent de convection* / Vectorul densitate de curent definit pentru o repartiţie volumică de curent electric de convecţie, corespunzător mişcării macroscopice a mediului, faţă de un reper inerţial. Densitatea de curent de convecţie este dată de expresia: $J_v = \nu \cdot \rho_v$, unde ν este viteza, iar ρ_v este densitatea volumică de sarcină. Notă: Fluxul vectorului printr-o suprafaţă fixă este intensitatea curentului (electric) de convecţie prin acea suprafaţă, faţă de reperul ales.

densitate de curent de scurtcircuit termic echivalent / *thermal equivalent short-*

circuit current density / densité de courant de court-circuit thermique équivalent / Raportul dintre curentul termic echivalent de scurtă durată și aria secțiunii conductorului.

densitate de explorare ⇒ densitate de baleiaj

densitate de împachetare / *packing density / densité de tassement* / Numărul de unități de informație stocate pe unitatea de lungime sau de suprafață, în cazul unui dispozitiv de memorare a informației. Notă: O măsură curentă a densității de împachetare este numărul de biți pe inch (bpi).

densitate de înfășurare / *closeness of winding / densité d'enroulement* / Raportul dintre numărul de spire ale unui solenoid și lungimea acestuia, exprimat în spire pe centimetru.

densitate de înregistrare / *data density / densité de données* / Număr de celule de memorie pe o unitate de lungime, de suprafață sau volum.

densitate de linie a sarcinii electrice ⇐ densitate lineică a sarcinii electrice ⇐ sarcină lineică / *linear (electric) charge density / charge (électrique) linéique* / Mărime scalară egală cu limita câtului dintre sarcină și elementul de lungime care o conține, atunci când toate dimensiunile acestui element tind către zero și limita există

densitate de masă a pierderilor totale / *total loss mass density / pertes totales massiques* / Într-un material uniform magnetizat, raportul dintre puterea totală absorbită de material cu o masă dată și această masă.

densitate de masă a puterii aparente / *apparent power mass density / puissance apparente massique* / Într-un material uniform magnetizat, raportul puterii aparente transmise materialului cu o masă dată și această masă.

densitate de masă a rezistivității / *mass resistivity / densirésistivité* / Densitatea de masă a rezistivității este rezistența unui conductor de lungime și masă egale cu unitatea.

densitate de neutroni / *neutron density / nombre volumique de neutrons* / Numărul neutronilor liberi, raportat la unitatea de volum. Pentru nutronii care se caracterizează prin parametri ca energie și direcție, se pot defini densități parțiale.

densitate de pistă / *track density / densité de pistes* / Numărul de piste pe unitatea de lungime, într-o direcție perpendiculară pe piste. Notă: Densitatea de pistă este invers proporțională cu pasul transversal.

densitate de probabilitate / *probability density / densité de probabilité* / Derivata funcției de repartiție.

densitate de putere (a unei unde radio) / *power surface density / densité surfacique de puissance (d'une onde électromagnétique plane)* / Puterea transmisă pe unitatea de arie a unei suprafețe perpendiculare pe direcția de propagare a unei unde electromagnetice plane, exprimată în W/m^2, în funcție de câmpul electric E exprimat în V/m, conform relației: $S = E^2/(120\pi)$.

densitate de putere (a unui reactor nuclear) / *power density (of a nuclear reactor) / densité de puissance (d'un réacteur nucléaire)* / Puterea generată în zona activă a reactorului, raportată la unitatea de volum.

densitate de radiație ⇒ densitate a fluxului de putere (electromagnetică)

densitate de sarcină / *load density / densité de charge* / Raport între sarcina și aria unei zone geografice alimentate de o rețea de distribuție.

densitate de sarcină spațială / *space charge density / densité de charge d'espace* / Sarcina spațială pe unitatea de volum.

densitate de suprafață a fluxului instalației (pentru iluminat interior) [valoare medie] / *installation flux density (for an interior lighting) / flux surfacique de l'installation (pour un éclairage intérieur)* / Raportul dintre suma fluxurilor totale individuale ale corpurilor de ilumi-

nat ale unei instalații și aria suprafeței de referință (podea, plan de lucru etc.).

densitate de suprafață a fluxului lămpilor (pentru iluminat interior) [valoare medie] / *installed lamp flux density (for an interior lighting)* / *flux surfacique des lampes installées (por un éclairage intérieur)* / Raportul dintre suma fluxurilor nominale individuale ale lămpilor unei instalații și aria suprafeței de referință (podea, plan de lucru etc.).

densitate de suprafață a fluxului luminos / *luminous flux (surface) density (at a point of a surface)* / *flux lumineux surfacique (en un point d'une surface)* / Într-un punct al unei suprafețe, raportul dintre fluxul luminos pe un element de suprafață ce conține punctul și aria acestui element. Notă: Termen învechit pentru *iluminare (luminoasă)* $<E_v>$.

densitate de suprafață a sarcinii (electrice) ⇐ densitate superficială a sarcinii electrice ⇐ sarcină superficială / *surface (electric) charge density* / *charge (électrique) surfacique* / Mărime scalară egală cu limita câtului dintre sarcină și elementul de suprafață care o conține, atunci când toate dimensiunile acestui element tind către zero. Notă: Atunci când se consideră efectele sarcinilor punctuale, dimensiunile elementului trebuie să rămână suficient de mari ca să conțină un mare număr de sarcini electrice elementare; în aceste cazuri, conceptul matematic de limită nu se aplică.

densitate de volum a energiei electromagnetice / *(volume) density of electromagnetic energy* / *énergie (électromagnétique) volumique* / Raportul dintre energia electromagnetică conținută într-un element de spațiu și volumul acestui element, atunci când volumul tinde către zero și limita există.

densitate (de volum) (a masei) ⇐ masă volumică / *(mass) density* / *masse volumique* / Câtul dintre masa unui corp și volumul său.

densitate de volum a pierderilor totale / *total loss volume density* / *pertes totales volumiques* / Într-un material uniform magnetizat, raportul dintre puterea totală absorbită de material într-un volum dat și volumul respectiv.

densitate de volum a puterii aparente / *apparent power volume density* / *puissance apparente volumique* / Într-un material uniform magnetizat, raportul dintre puterea aparentă transmisă materialului sub un volum dat și volumul respectiv.

densitate de volum a sarcinii (electrice) ⇐ densitate volumică a sarcinii electrice ⇐ sarcină volumică / *volumic (electric) charge* / *charge (électrique) volumique* / Mărime scalară egală cu limita câtului dintre sarcină și elementul de volum care o conține, atunci când toate dimensiunile acestui element tind către zero și limita există.

densitate electronică ⇒ concentrație electronică

densitate fizică a înregistrării / *physical recording density* / *densité physique d'enregistrement* / Numărul de tranziții de flux înregistrate pe o pistă pe unitatea de lungime sau de unghi. Notă: În general, unitățile de măsură utilizate sunt numărul de tranziții de flux pe milimetru (ftpmm) pentru lungimi și numărul de tranziții de flux pe radian (ftpr) pentru unghiuri.

densitate ionică ⇐ concentrație ionică / *ion density* / *densité d'ionisation* / Raportul dintre numărul de ioni pozitivi și numărul de ioni negativi într-un volum elementar și acel volum.

densitate lineică a sarcinii electrice ⇒ densitate de linie a sarcinii electrice

densitate liniară de curent / *electric loading* / *densité linéique (électrique)* / Raportul dintre numărul mediu de amperconductoare al înfășurării indusului sau al unei înfășurări repartizate și unitatea de lungime a periferiei întrefierului.

densitate liniară de curent a unei înfășurări repartizate / *electric loading of a*

distributed winding / *densité linéique (électrique) d'un enroulement réparti* / Numărul mediu de amper-conductoare al înfăşurării pe unitatea de lungime a periferiei întrefierului.

densitate liniară de curent a unei maşini / *electric loading of a machine* / *densité linéique (électrique) d'une machine* / Numărul mediu de amper-conductoare al înfăşurării indusului pe unitatea de lungime a periferiei întrefierului.

densitate (optică) a factorului de reflexie / *reflectance factor (optical) density* / ... / Logaritmul zecimal al inversului factorului de reflexie: $D_R = - \lg R$

densitate optică (a unui film) / *(optical) density (of a film)* / *densité optique (d'un film)* / Logaritmul zecimal al opacităţii unui film expus şi tratat.

densitate optică (prin transmisie) / *transmittance density* / *densité optique par transmission* / Logaritmul zecimal al inversului factorului de transmisie. $D_\tau = - \lg \tau$

densitate optică internă / *internal transmission density* / *densité optique interne* / Logaritm zecimal al inversei factorului de transmisiune internă: $D_i = -\lg r_i = \lg \frac{1}{r_i}$.

densitate optică internă spectrală neperiană prin transmisie / *Napierian spectral internal transmittance density* / *densité optique interne spectrale népérienne par transmission* / Logaritmul natural al inversului factorului de transmisie internă spectral: $A_n(\lambda) = B(\lambda) = - \ln \tau_i(\lambda)$.

densitate optică internă spectrală prin transmisie / *spectral internal transmittance density* / *densité optique interne spectrale par transmission* / Logaritmul zecimal al inversului factorului de transmisie internă spectral. $A_i(\lambda) = - \lg \tau_i(\lambda)$

densitate optică prin reflexie / *reflectance (optical) density* / *densité optique par réflexion* / Logaritmul zecimal al inversului factorului de reflexie $D_\rho = - \lg \rho$

densitate radiantă / *radiant density* / *densité rayonnante* / Cantitate instantanee de energie radiantă conţinută într-o unitate de volum a mediului de propagare.

densitate spectrală (a unei mărimi energetice, luminoase sau fotonice) ⇐ distribuţie spectrală (a unei mărimi energetice, luminoase sau fotonice) / *spectral concentration (of a radiant, luminous or photon quantity)* / *densité spectrale (d'une grandeur énergétique, lumineuse ou photonique)* / Raportul dintre mărimea energetică, luminoasă sau fotonică $dX(\lambda)$ conţinută într-un interval elementar (infinitezimal) de lungime de undă $d\lambda$ în jurul lungimii de undă λ, şi mărimea acestui interval: $X_\lambda = \frac{dX(\lambda)}{d\lambda}$.

densitate spectrală (a unei mărimi fotometrice) / *spectral concentration (of a photometric quantity)* / *densité spectrale (d'une grandeur photométrique)* / În cazul luminii, densitatea spectrală exprimată prin raportul dintre mărimea fotometrică $dX_v(\lambda)$, luată într-un interval elementar (infinitezimal) în jurul lungimii de undă λ dată şi mărimea acestui interval: $X_{v,\lambda} = \frac{dX_v(\lambda)}{d\lambda}$.

densitate spectrală de energie / *energy spectral density* / *densité spectrale d'énergie* / Repartiţia în funcţie de frecvenţă a energiei unui semnal sau a unui zgomot având spectru continuu şi energie totală finită. Note: 1. Energia totală a unui semnal sau a unui zgomot este prin convenţie integrala în funcţie de timp a pătratului valorii sale instantanee, integrală proporţională cu o energie fizică dacă mărimea caracteristică este o mărime de câmp. 2. Densitatea spectrală de energie a unui anumit semnal există dacă funcţia de timp care o reprezintă este un pătrat integrabil. Aceasta este egală cu pătratul modulului transformatei Fourier a semnalului şi, de asemenea, a transformatei Fourier a funcţiei de autocorelaţie a semnalului.

densitate spectrală de putere ⇐ funcţie spectrală de putere / *power spectral density / densité spectrale de puissance* / Pentru o mărime cu spectru continuu şi de putere medie finită, limita, la orice frecvenţă, a câtului dintre puterea într-o bandă de frecvenţe care conţine această frecvenţă şi lărgimea de bandă, atunci când această lărgime tinde către zero. Note: 1. Puterea instantanee a unei mărimi este, prin convenţie, egală cu pătratul valorii sale instantanee. Acest pătrat este proporţional cu o putere fizică, dacă mărimea considerată este o mărime de câmp. 2. Densitatea spectrală a puterii este egală cu transformata Fourier a funcţiei de autocorelaţie.

densitate superficială ⇒ masă pe unitatea de suprafaţă

densitate superficială a sarcinii electrice ⇒ densitate de suprafaţă a sarcinii (electrice)

densitate telefonică / *(telephone) line density / densité de lignes (téléphoniques) principales* / Numărul de posturi telefonice principale sau de linii telefonice principale raportate la un element caracteristic ca, de exemplu, numărul de de locuitori, de locuinţe, de întreprinderi, suprafaţa, ansamblul de locuitori cu un anumit nivel de venituri etc., în general utilizat în scopul planificării.

densitate volumică a sarcinii electrice ⇒ densitate de volum a sarcinii (electrice)

densitate volumică de ionizare ⇒ număr volumic de perechi de ioni

densitometru ⇐ densimetru / *densitometer / densitomètre* / Fotometru destinat măsurării densităţii optice prin reflexie sau prin transmisie.

(a) depana (un program) / *(to) debug [in programming] / mettre au point [en programmation]* / A detecta, a localiza şi a elimina erorile unui program pentru calculator.

depărtat ⇐ distal / *distal / rémotale* / Calificativ referitor la o regiune situată departe de o primă stare sau de o regiune iniţială.

depăşire ⇒ supraoscilaţie

depăşire [aparate numerice] / *overflow [digital instruments] / dépassement [appareils numériques]* / Caz de funcţionare pentru care valoarea numerică a informaţiei de ieşire depăşeşte posibilitatea maximă de afişare sau de reprezentare a aparatului.

depăşire a comunicaţiilor ⇐ revărsare a comunicaţiilor / *call spill-over / empiètement de communications* / Efect apărut într-un circuit de trafic când un mesaj de semnalizare anormal întârziat, corespunzător unei comunicaţii anterioare, este recepţionat de un centru de comutaţie în cursul stabilirii unei noi comunicaţii.

depăşire a dispozitivului de acord / *tuner over-run / lancée du dispositif d'accord* / Continuare a variaţiei unei mărimi determinate cum ar fi, de exemplu, frecvenţa sau puterea, după oprirea mişcării dispozitivului de acord.

depăşire a unui semnal ⇐ revărsare / *spill-over / partie débordante d'un signal* / Într-un sistem de semnalizare cu frecvenţe vocale pe legături cu mai multe secţiuni, parte a semnalului care trece dintr-o secţiune într-alta înaintea tăierii conexiunii dintre secţiuni.

depăşire aritmetică / *(arithmetic) overflow / dépassement (de capacité), 1[d'un mot numérique]* / Diferenţa, atunci când este pozitivă, dintre lungimea rezultatului unei operaţii aritmetice şi lungimea prevăzută pentru reprezentarea sa numerică.

depăşire de capacitate / *overflow [of a storage device] / dépassement (de capacité), 2[d'un dispositif de mémoire]* / Porţiunea din lungimea unui cuvânt, care exprimă rezultatul unei operaţii, ce nu poate fi cuprinsă în capacitatea de memorare a dispozitivului de memorie utilizat.

depăşire de viteză de sincronism / *rising out of synchronism / dépassement de vitesse synchrone* / Ruptură de sincronism

care constă în trecerea de la viteza sincronă la o viteză asincronă superioară.

depăşire inferioară / *(arithmetic) underflow / soupassement (de capacité)* / Rezultat a cărui valoare absolută este prea mică într-o operaţie aritmetică, pentru a putea fi reprezentat în cuprinsul domeniului de variaţie a sistemului de numeraţie utilizat. Exemple: 1. Obţinerea unui rezultat mai mic decât cantitatea cea mai mică diferită de zero ce poate fi reprezentată, în cazul utilizării sistemului de numeraţie cu virgulă mobilă. 2. Obţinerea unui exponent negativ a cărui valoare este în afara domeniului de variaţie admisibil.

depăşire (pentru un răspuns la treaptă unitate) (a unui aparat de măsurare) / *overshoot (for a step change) (of a measuring apparatus) / dépassement (pour une réponse à un échelon) (d'un instrument de mesurage)* / Diferenţa dintre valoarea indicată tranzitorie şi valoarea indicată în regim permanent ca răspuns la o treaptă unitară din mărimea măsurată.

dependenţă / *dependency / dépendance* / O relaţie logică între atributele unei tabele dintr-o bază de date. Noţiunea de dependenţă funcţională este utilizată ca o modalitate de asigurare a consistenţei informaţiilor stocate într-o bază de date, iar interpretarea dependenţelor funcţionale asociate unei baze de date reprezintă tocmai semantica informaţiilor stocate în aceasta. Notă: Pe baza dependenţelor au fost propuse mai multe "forme normale" ale unei baze de date, care sunt folosite în procesul de "normalizare" a unei baze de date, adică aducerea acesteia într-o formă care respectă una din formele normale şi, în plus, permite refacerea informaţiilor iniţiale cu păstrarea dependenţelor şi a altor proprietăţi (cum ar fi, de exemplu, filtrarea fără pierderi).

dependenţă de energia radiaţiei (a răspunsului unui sistem) / *energy dependence / dépendance de l'énergie (du rayonnement)* / Variaţie a răspunsului unui sistem fizic sau biologic în funcţie de variaţia energiei radiaţiei.

dependenţă funcţională / *functional dependency / dépendance fonctionnelle* / O clasă de dependenţe care se referă la relaţiile existente între atributele unei tabele din baza de date, relaţii privite prin prisma semanticii informaţiilor memorate în acea tabelă. Dependenţele funcţionale sunt specifice schemei de relaţie a bazei de date şi nu unei baze de date particulare, ceea ce implică faptul că orice bază de date ce se încadrează în schema respectivă va respecta acele dependenţe funcţionale. Formal, dacă X şi Y sunt submulţimi ale mulţimii de atribute care constituie schema de relaţie R, dependenţa funcţională "Y depinde de X" sau "X determină Y" se reprezintă prin "$X \rightarrow Y$".

dependenţă joncţională / *join dependency / dépendance jonctionnelle* / Fie R o schemă de relaţie şi $(R_1, R_2, ..., R_n)$ o descompunere cu joncţiune conservativă pentru R, astfel încât: $R = \bigcup_{i=1}^{n} R_i$. Formal, o relaţie r cu schema R, satisface dependenţa joncţională $*(R_1, R_2, ..., R_n)$ dacă joncţiunea naturală a proiecţiilor relaţiei r pe sub-schemele R_i este r, deci: $|\times|(\prod R_i(r)) = r$. Notă: O dependenţă joncţională este trivială dacă una din sub-schemele R_i este chiar R.

dependenţă plurivalentă / *multivalued dependency / dépendance polyvalente* / Fie X şi Y două submulţimi ale mulţimii de atribute care constituie schema de relaţie R. Atunci, Y depinde plurivalent de X (sau X determină plurivalent Y), dependenţă notată X ->-> Y, dacă fiind date valori ale atributelor din X, există – asociate cu acestea – o mulţime de valori ale atributelor din Y, iar această mulţime este independentă de alte atribute din mulţimea $Z = R - X - Y$.

depistare a erorilor ⇒ detecţie a erorilor

(a) deplasa capul (pe disc) / *(to) seek / positionner (la tête de lecture)* / Operaţie care urmăreşte regăsirea unor informaţii stocate pe un disc magnetic. Notă: Informaţiile căutate sunt identificate prin: numărul cilindrului (zona concentrică descrisă de toate capetele magnetice pe parcursul unei rotaţii complete a discului), numărul capului de citire-scriere şi numărul sectorului (arcul de cerc special marcat, care poate fi citit sau scris de un anumit cap magnetic).

deplasare, 1[a caracterelor sau a unui cuvânt] / *shift [of characters or of a word] / décalage (de caractères ou d'un mot)* / Schimbarea unora sau a tuturor caracterelor unui cuvânt, cu acelaşi număr de poziţii şi într-o direcţie dată.

deplasare, 2[prin acţiunea unui impuls] / *shifting / déplacement [transfert logique des états]* / Procedeu prin care stările logice conforme unei secvenţe specificate sunt transferate, fără modificarea secvenţei, dintr-un element de memorie într-altul, sub acţiunea unui impuls.

deplasare a momentului de trecere (al unui impuls) / *crossover walk (of a pulse) / déplacement de l'instant de passage (d'une impulsion)* / Variaţie a momentului de trecere la un nivel determinat în funcţie de o variabilă dată ca, de exemplu, amplitudinea.

deplasare a momentului de trecere prin zero (al unui impuls) / *zero crossover walk (of a pulse) / déplacement de l'instant de passage à zéro (d'une impulsion)* / Variaţie a momentului de trecere prin zero în funcţie de o variabilă dată ca, de exemplu, amplitudinea.

deplasare a zeroului electric / *displacement of the electrical zero / déplacement du zéro électrique* / Decalajul dintre două poziţii de echilibru ale zeroului electric când o mărime de influenţă ia succesiv două valori specificate.

deplasare a zeroului (unui ansamblu de măsurare) / *zero shift (of a measuring assembly) / modification du zéro* / Modificare bruscă a valorii citite a unui ansamblu de măsurare la trecerea selecţiei de la poziţia "reglare a zeroului" la poziţia "măsură" cu intrarea fie deconectată de camera cu ionizare şi blindată, fie conectată la o cameră cu ionizare cu curent de fugă neglijabil (de exemplu cu o tensiune de polarizare nulă), neexpusă la o radiaţie ionizantă.

deplasare a zeroului (unui osciloscop de măsurare) / *zero shift (of a measuring oscilloscope) / déplacement du zéro (d'un oscilloscope de mesurage)* / Deplasarea spotului sau a urmei în absenţa semnalului, rezultată dintr-o modificare a unei mărimi de influenţă în condiţii specificate. Notă: Deplasarea zeroului nu este, în general, instantanee, valoarea maximă a acesteia determinându-se pentru un interval de timp specificat.

deplasare aritmetică / *arithmetic shift / décalage arithmétique* / Deplasare aplicată reprezentării unui număr în sistemul de numeraţie cu bază fixă, în care sunt deplasate numai caracterele care reprezintă mantisa numărului. Note: 1. Deplasarea aritmetică este în general echivalentă cu înmulţirea numărului cu o putere întreagă, pozitivă sau negativă, a bazei de numeraţie, cu excepţia situaţiilor în care intervin eventuale rotunjiri. 2. A se compara deplasarea logică cu deplasarea aritmetică, mai ales în cazul reprezentării cu virgulă mobilă.

deplasare ciclică ⇒ deplasare în circuit închis

deplasare Compton / *Compton shift / déplacement Compton* / Creşterea lungimii de undă, corespunzătoare diminuării de energie între fotonul incident şi cel difuzat, în cadrul efectului Compton.

deplasare de câmp / *field displacement / déplacement de champ* / Producerea, prin efect giromagnetic într-un ghid de unde uniform, a două unde de moduri integral diferite propagate în direcţii opuse ca, de exemplu, într-un ghid de unde rectangular

parțial și asimetric umplut de o placă de ferită longitudinală.

deplasare de fază / *phase shift* / *déplacement de phase* / În modulația de fază printr-un semnal discret în timp, diferența dintre fazele celor două elemente de semnal ale semnalului modulat, în regim presupus permanent.

deplasare de frecvență / *frequency-shift keying (FSK)* / *déplacement de fréquence* / O metodă simplă de codificare a informației, folosită de modemurile de viteză mică (< 300 bps), și în care valorile binare 0 și 1 sunt reprezentate prin două frecvențe diferite.

deplasare de frecvență [în modulație] ⇐ deviație de frecvență / *frequency shift [in keying]* / *déplacement de fréquence [en modulation]* / În modulația de fază printr-un semnal discret, diferența dintre frecvențele corespunzătoare a două elemente de semnal ale semnalului modulat, în regim presupus permanent.

deplasare (electrică) ⇒ inducție electrică

deplasare electrică a unui spot / *electrical spot displacement* / *déplacement électrique du spot* / Deplasare a spotului provocată de o autopolarizare rezultată din trecerea unui curent de fugă sau de fascicul, printr-o rezistență în serie, într-un circuit al unui electrod de deflexie.

deplasare în circuit închis ⇐ deplasare ciclică / *end-around shift* / *décalage circulaire* / Deplasare logică în care caracterele ce se deplasează de la unul din capetele cuvântului-mașină sau registrului sunt reintroduse la celălalt capăt.

deplasare logică / *logic(al) shift* / *décalage logique* / Deplasare care afectează în mod egal toate caracterele unui cuvânt-mașină.

deplasare per atom / *displacement per atom* / *déplacement par atome* / Numărul de atomi deplasați prin ținta atomică, într-un solid, produși de bombardamentul unei radiații ionizante.

deplasare unghiulară ⇐ decalaj unghiular ⇐ deviație unghiulară ⇐ interval unghiular / *angular displacement* / *écart angulaire* / Unghiul format de părțile omoloage a două sisteme care se rotesc în sincronism.

deplasare vibratorie / *vibration displacement* / *déplacement vibratoire* / Modificare liniară sau unghiulară, de tip vibratoriu, a poziției unui corp sau a unui punct al acestuia, față de un sistem de referință specificat. Notă: În cazul în care nu se specifică sistemul de referință, se subînțelege un sistem seismic.

depolarizare (a unei membrane) / *depolarization (of a membrane)* / *dépolarisation (d'une membrane)* / Reducerea diferenței de potențial electric printr-o membrană.

depozit definitiv de deșeuri radioactive / *radioactive cemetery* / *centre de stockage (radioactif)* / Amplasament amenajat pentru depozitarea deșeurilor radioactive. Ca ecran contra radiațiilor se folosește un strat de pământ.

depozit pentru combustibil ars ⇒ instalație de răcire a combustibilului

depozit precipitabil / *precipitable sludge* / *dépôt précipitable* / Produs de deteriorare al uleiului și/sau poluanților, care devine insolubil prin diluare în ulei cu *n*-heptan, dar este solubil în amestec de solvenți.

depunere axială în fază de vapori / *vapour phase axial deposition technique* / *dépôt axial en phase vapeur* / Procedeu de fabricare a unei preforme pentru fibre optice prin depunere chimică în fază de vapori, în care depozitele sunt produse la extremitatea preformei.

depunere chimică în fază de vapori / *chemical vapour deposition technique* / *dépôt chimique en phase vapeur* / Procedeu de fabricație al unei preforme pentru fibre optice în care gazul și vaporii reacționează chimic în vederea producerii de depuneri la suprafața unui substrat.

depunere fizică în fază de vapori / *physical vapour deposition process* / *dépôt physique en phase vapeur* / Procedeu de producere de straturi subțiri,

în principal prin utilizarea evaporării fizice urmată de depunere.

depunere (radio)activă / *active deposit* / *dépôt actif* / Radioelement depus pe o suprafață.

depunere sensibilă (a unui detector de neutroni) / *sensitive lining (of a neutron detector)* / *dépôt sensible (d'un détecteur de neutrons)* / Material sensibil utilizat sub formă de depozit.

depuneri radioactive ⇒ căderi radioactive

deranjament ⇒ defecțiune

deranjament (al unui sistem de alarmă) / *fault condition (of an alarm system)* / *dérangement (du système d'alarme)* / Stare a sistemului de alarmă care face imposibilă funcționarea acestuia în condițiile prevăzute de standardele corespunzătoare.

derapaj [în transmisiunea numerică] / *wander [in digital transmission]* / *dérapage [en transmission numérique]* / Variații lente necumulative ale momentelor semnificative ale unui semnal numeric în raport cu pozițiile lor ideale în timp.

derivație / *branch line* / *(ligne en) dérivation* / Linie electrică de importanță secundară, racordată cu un singur capăt la o linie principală.

derivație [în electrobiologie] / *lead configuration [in electrobiology]* / *dérivation [en électrobiologie]* / Circuit electric determinat de poziția pe corpul uman a electrozilor unui aparat de electrodiagnostic.

derivă / *drift* / *dérive* / Variația unei erori de stabilitate a unui aparat de măsurare, în general lentă, continuă și nu în mod necesar în același sens.

derivă [în semnalizarea prin canal semafor] / *drift [in common channel signalling]* / *dérive [en signalisation sémaphore]* / Efect datorat absenței sincronismului între cele două canale semafor de sens opus ale aceleiași legături semafor, manifestat prin absența corespondenței biunivoce între unitățile de semnalizare emise și cele recepționate într-o perioadă lungă, iar dacă unitățile de semnalizare sunt asamblate în bloc, nu există corespondență între blocul emis și cel recepționat.

derivă a amplitudinii / *pulse amplitude shift* / *dérive de l'amplitude* / Variația localizării vârfului datorată unei variații date a unei mărimi de influență ca, de exemplu: temperatura, câmpul magnetic, viteza de numărare etc.

derivă a dezintegrării sursei / *source decay drift* / *dérive de la décroissance de la source* / Eroare datorată dezintegrării sursei și circuitelor de compensare asociate.

derivă a dispozitivului de acord / *tuner drift* / *dérive du dispositif d'accord* / Variație lentă continuă a caracteristicii frecvenței sau a puterii de ieșire, în funcție de reglajul dispozitivului de acord, cauzată de variațiile nedorite din comanda dispozitivului.

derivă a domeniului de măsurare / *span drift* / *dérive de l'étendue de mesure* / Deplasare a limitelor domeniului de măsurare după o perioadă de timp indicată.

derivă a frecvenței ⇐ abatere a frecvenței / *frequency departure* / *écart de fréquence [non intentionnel]* / Diferența neintenționată dintre o frecvență și valoarea ei prescrisă. Notă: Abaterea de frecvență care crește lent și continuu în timp se numește derivă de frecvență. Abaterea de frecvență mică, variabilă ca sens și aleatorie sau apărută ca efect nedorit al unui alt fenomen se numește scintilație.

derivă a mărimilor (unui dispozitiv de comandă) / *drift (of a control)* / *dérive (d'un dispositif de commande)* / 1. Variație maximă a mărimilor caracteristice (valoare, timp sau secvență de funcționare) a unui eșantion oarecare, posibilă în cursul unor încercări specifice dispozitivelor de comandă. 2. Modificare progresivă nedorită a relației dintre intrarea și ieșirea unui dispozitiv în cursul unei anumite perioade de timp, modificarea fiind provocată de cauze interne dispozitivului.

derivă a timpului de întârziere (a amorsării) de anod / *anode delay time drift* / *dérive du retard d'amorçage d'anode* / Variaţie a timpului de întârziere a amorsării de anod pe o perioadă de timp specificată, rezultând din funcţionarea continuă a tiratronului în condiţiile specificate.

derivă (a unui densimetru cu radiaţii ionizante) / *drift (of a radiation density meter)* / *dérive (d'un densimètre de rayonnement)* / Instabilitate provocată de alte cauze decât natura statistică a radiaţiei incidente. Acestea pot fi determinate pentru perioade de la câteva minute până la câţiva ani.

derivă (a vitezei suportului de înregistrare) / *drift (of the speed of the recording medium)* / *dérive (de la vitesse du support d'enregistrement)* / Variaţie lentă parazită a vitezei suportului de înregistrare în timpul înregistrării sau lecturii.

derivă a zeroului electric / *drift of the electrical zero* / *dérive du zéro électrique* / Deviaţie în timp, în general lentă şi unidirecţională, a zeroului electric.

derivă de frecvenţă la funcţionarea în impulsuri / *frequency drift under pulse operation* / *dérive de fréquence en fonctionnement en impulsion* / Schimbare a frecvenţei datorată unui impuls de tensiune aplicat electrodului unui sistem electronic de acord, consecutivă acestui impuls.

derivă de frecvenţă la pornire / *warm-up frequency drift* / *dérive de fréquence au démarrage* / Derivă de frecvenţă care se produce în cursul: a) intervalului de timp total de pornire a încălzirii sau b) într-o fracţiune dată din acest interval dat de timp.

derivă de lungă durată (a spotului) / *long-term drift* / *dérive de longue durée* / Deplasarea maximă a spotului înregistrată pe durata unei ore.

derivă de lungă durată (a unui densimetru de radiaţie) / *long-term drift (of a density meter)* / *dérive à long terme (d'un densimètre de rayonnement)* / Derivă observată pentru perioade de la o zi la un an, cu excluderea efectelor dezintegrării sursei.

derivă de scurtă durată (a spotului) / *short-term drift* / *dérive de courte durée* / Deplasarea maximă a spotului înregistrată pe durata minutului celui mai defavorabil al unei perioade de o oră.

derivă de scurtă durată (a unui densimetru de radiaţie) / *short-term drift (of a density meter utilizing ionizing radiation)* / *dérive à court terme (d'un densimètre de rayonnement)* / Derivă diferită de cele provenind din cauze externe ca, de exemplu, coroziunea sau uzura recipientului ori a tuburilor şi depozitarea materialului pe pereţii tuburilor sau a recipientului. Aceste derive se referă al perioade inferioare unei zile.

derivă de zero (a unui analizor de infraroşii) / *zero drift (of an infra-red analyzer)* / *dérive du zéro (d'un analyseur infrarouge)* / Deplasare în citirea reperului de zero cu gazul etalon, după o perioadă de timp indicată.

derivă de zero (a unui ansamblu de măsurare) / *zero drift (of a measuring assembly)* / *dérive du zéro (d'un ensemble de mesurage)* / Modificare continuă în citirea scalei unui ansamblu de măsurare cu: a) selecţia în poziţia "reglare a zeroului", sau b) selecţia în poziţia "măsură" şi intrarea deconectată de o cameră cu ionizare şi blindată, sau c) selecţia în poziţia "măsură" cu intrarea conectată la o cameră cu ionizare al cărei curent de scurgere este neglijabil (de exemplu, cu o tensiune de polarizare nulă) şi neexpusă unei radiaţii ionizante.

derivă în punct ⇐ derivă punctuală / *point drift* / *dérive ponctuelle* / Variaţie a mărimii de ieşire în cursul unei perioade de timp specificate, pentru o mărime de intrare constantă, în condiţii de funcţionare de referinţă specificate. Notă: Se determină frecvent pentru mai multe

valori ale mărimii de intrare, de exemplu, la 0 %, 50 % şi 100 % din domeniu. Astfel, se poate calcula orice derivă a zeroului sau a intervalului.

derivă punctuală ⇒ derivă în punct

derivă termică a frecvenţei / *temperature coefficient of frequency* / *dérive thermique de la fréquence* / Raportul dintre variaţia frecvenţei de oscilaţie şi variaţia temperaturii care a produs-o. Notă: Temperatura se măsoară într-un punct precizat de pe corpul tubului.

dermatită provocată de radiaţii X ⇐ radiodermatită ⇐ roentgenodermatită / *radiodermatitis* / *radiodermite* / Inflamaţie a pielii, produsă de o expunere la radiaţiile X sau la alte radiaţii ionizante.

(a) derula / *(to) unwind* / *dérouler* / A stabili în mod explicit şi complet, fără a utiliza modificatori de instrucţiuni, toate instrucţiunile implicate în execuţia unei bucle.

derulor de bandă magnetică ⇒ mecanism de antrenare a benzii magnetice.

derulor în continuu / *streaming tape drive [streamer]* / *dévideur* / Unitate de bandă magnetică concepută în special pentru efectuarea unei vidări sau a unei încărcări continue de discuri magnetice fără a se opri asupra spaţiilor interblocuri.

derutare ⇐ deviere (a execuţiei unui program) / *operation code trap* / *déroutement* / Valoare determinată care înlocuieşte partea de operaţie normală a unei instrucţiuni maşină într-o anumită locaţie, pentru a provoca o întrerupere atunci când această instrucţiune maşină este executată.

desaturator / *integral action limiter* / *limiteur d'action par intégration* / Dispozitiv care împiedică acţiunea de integrare să depăşească o limită prestabilită (de saturaţie).

(a) descărca / *(to) discharge* / *décharger* / Extragerea unei părţi sau a întregii energii înmagazinate într-un dispozitiv.

descărcare / *unloading* / *déchargement* / Acţiune de retragere a combustibilului dintr-un reactor nuclear.

descărcare a osiei ⇐ cabrare / *weight transfer* / *cabrage* / Diminuare a sarcinii statice a unei osii, datorită aplicării forţei de tracţiune sau de frânare. Notă: Descărcarea unei osii se poate exprima în valoare absolută sau în valoare relativă.

descărcare a unui condensator / *discharging of a capacitor* / *décharge d'un condensateur* / Extragerea parţială sau totală a unei părţi sau a întregii sarcini electrice înmagazinate într-un condensator.

descărcare corona ⇐ efect corona / *corona (conduction)* / *effet de couronne* / Descărcare electrică cu luminescenţă slabă care se produce în jurul unui conductor, fără o încălzire importantă a acestuia şi limitată la o regiune din jurul conductorului în care câmpul electric depăşeşte o anumită valoare. Notă: Fenomenul produce de obicei lumină şi zgomot.

descărcare disruptivă / *disruptive discharge* / *décharge disruptive* / Descărcare electrică datorată unei defecţiuni a izolaţiei dintre electrozi, supuse unei solicitări electrice, în cursul căreia se scurtcircuitează complet această izolaţie, reducând tensiunea aplicată între electrozi la o valoare practic nulă.

descărcare disruptivă (într-un gaz) [nedorită] ⇐ amorsare (a unui arc electric)] / *breakdown (in a gas) [unwanted]* / *décharge disruptive (dans un gaz) [non désirée]* / Variaţie bruscă a rezistenţei unui spaţiu între electrozi de la o valoare practic infinită la o valoare relativ mică, ca urmare a unei descărcări nedorite.

descărcare electrică / *electrical discharge* / *décharge électrique* / Ansamblu de fenomene contribuind la apariţia temporară sau permanentă a curentului electric de conducţie într-un mediu iniţial izolant, localizate atât în acest mediu cât şi la frontiera lui.

descărcare electrică (într-un gaz) / *electric discharge (in a gas)* / *décharge électrique*

(dans un gaz) / Descărcare electrică într-un mediu gazos, incluzând fenomenele de conducţie în gaze, cele de la electrozi (de exemplu, emisiunea electronică), cele de pe frontierele izolante şi procesele iniţiale.

descărcare electrică (într-un gaz) [conducţie] != conducţie în gaze

descărcare electrostatică / *electrostatic discharge / décharge électrostatique* / Transfer de sarcini electrostatice între corpuri care au potenţiale electrostatice diferite.

descărcare internă / *internal discharge / décharge interne* / Descărcare parţială într-o cavitate situată într-un mediu izolant, care în unele cazuri poate fi adiacentă conductorului.

descărcare în arc (într-un gaz) / *arc discharge (in a gas) / décharge en arc (dans un gaz)* / Descărcare electrică într-un gaz caracterizată printr-o cădere de potenţial (în vecinătatea catodului) mică în raport cu aceea care se produce într-o descărcare luminescentă. Notă: Eliberarea electronilor de către catod se efectuează, în principal, prin emisie termoelectronică şi emisie prin efect de câmp (ce se produc simultan sau separat). Emisia electronilor prin bombardament ionic nu joacă decât un rol secundar.

descărcare luminescentă / *glow-discharge / décharge luminescente* / 1.Conducţie gazoasă autonomă în care majoritatea purtătorilor de sarcină sunt electroni, produşi prin emisie electronică secundară. Notă: Conducţia gazoasă este autonomă când purtătorii de sarcină necesari sunt produşi fără intermedierea unui agent ionizant extern. 2. Descărcare (electrică) într-un gaz, într-un tub electronic cu catod rece, în care electronii sunt eliberaţi în principal printr-un bombardament cu ioni pozitivi sau fotoni, şi care produce o licărire caracteristică gazului.

descărcare parţială / *partial discharge / décharge partielle* / Descărcare electrică limitată la o parte a izolaţiei dintre conductoare şi eventual necontiguă lor, cu caracter intermitent şi aleatoriu. Notă: Produce pierderi şi degradarea treptată a izolaţiei.

descărcare pe suprafaţă ⇐ descărcare superficială / *surface discharge / décharge superficielle* / Descărcare parţială pe/sau de-a lungul suprafeţei unei izolaţii.

descărcare principală / *main discharge / décharge principale* / Descărcare autoîntreţiunută între anod şi un electrod principal.

descărcare superficială ⇒ descărcare pe suprafaţă

descărcător / *lightning arrester / parafoudre* / Aparat destinat să protejeze aparatele electrice contra supratensiunilor tranzitorii ridicate şi să limiteze durata şi, de cele mai multe ori, amplitudinea curentului de scurgere.

descărcător [absorbant de unde] / *surge absorber / absorbeur d'ondes* / Dispozitiv de protecţie la supratensiuni proiectat pentru a modifica undele progresive şi oscilaţiile prin acumularea energiei supratensiunilor sub formă inductivă sau capacitivă.

descărcător cu expulsie ⇒ descărcător tubular

descărcător cu rezistenţă cu varistoare / *non-linear resistor type arrester / parafoudre à résistance variable* / Descărcător care este compus din rezistoare cu caracteristică neliniară (varistoare), eventual înseriate cu eclatoare.

descărcător tubular ⇐ descărcător cu expulsie / *expulsion type arrester / parafoudre à expulsion* / Descărcător prevăzut cu o cameră de stingere în care arcul electric este întrerupt printr-o degajare puternică de gaze generate de acţiunea termică a arcului electric asupra pereţilor.

descendent / *top-down / descendant [qualificatif]* / Califică o metodă sau procedură ce se desfăşoară de la cel mai înalt nivel de abstractizare spre cel mai scăzut.

descentrare a unei grile focalizate / *decentring of a focused grid* / *décentrage d'une grille focalisée* / Distanța dintre focarul tubului de radiații X și planul perpendicular la fața incidentă a grilei focalizate trecând prin linia sa mediană.

(a) deschide (un circuit) / *(to) open a circuit* / *ouvrir un circuit* / A suprima legăturile conductoare ce permit trecerea curentului.

deschidere [linie aeriană] / *span* / *portée* / Linie aeriană de contact situată între două suporturi sau puncte de suspensie succesive.

deschidere a buclei (într-o rețea buclată) / *ring opening (of a meshed network)* / *débouclage (d'un réseau maillé)* / Întreruperea unei conexiuni într-o rețea buclată.

deschidere a buclei (într-o rețea radială) / *ring opening (of a radial network)* / *débouclage (d'un réseau radial)* / Trecerea de la funcționarea în buclă la cea radială.

deschidere a detectorului / *detector aperture* / *ouverture du détecteur* / Suprafață efectivă a volumului sensibil la radiații al detectorului.

deschidere a măștii / *aperture [string of characters]* / *ouverture [suite de caractères]* / Unul sau mai multe caractere, alăturate dintr-o mască și care determină păstrarea caracterelor corespunzătoare.

deschidere (a unei linii electrice aeriene) / *span (of an overhead line)* / *portée (d'une ligne aérienne)* / Parte a unei linii electrice aeriene cuprinsă între două puncte de suspendare consecutive ale unui conductor.

deschidere a unui fascicul (sau a unui lob de radiații) ⇒ lărgime a unui fascicul (sau a unui lob de radiații)

deschidere de acces / *access opening* / *ouverture d'accès* / Deschidere liberă într-o incintă pentru microunde, sau absența mijloacelor mecanice de interzicere a acesteia.

deschidere denivelată / *sloping span* / *portée denivelée* / Deschidere ale cărei puncte de suspendare a conductoarelor pe doi stâlpi consecutivi nu sunt în același plan orizontal.

deschidere echivalentă / *equivalent span* / *portée équivalente* / Deschidere fictivă pentru care variațiile tensiunii mecanice, datorate încărcării sau temperaturii, sunt aproximativ aceleași cu cele reale ale unui panou al unei linii electrice aeriene.

deschidere în pantă ⇒ lungime a deschiderii denivelate

deschidere la același nivel / *level span* / *portée de niveau* / Deschidere ale cărei puncte de suspendare ale conductoarelor pe doi stâlpi consecutivi se află aproximativ în același plan orizontal.

deschidere limitată de presiunea vântului pe conductoare / *wind span* / *portée vent* / Deschidere orizontală între punctele de mijloc ale deschiderii de o parte și de alta a unui stâlp.

deschidere limitată de sarcini verticale / *weight span* / *portée poids* / Distanța orizontală între cele mai joase puncte ale unui conductor, de o parte și de alta a unui stâlp. Notă: Pe teren foarte accidentat, cele mai joase puncte ale curbelor lănțișor ale celor două deschideri adiacente se pot afla de aceeași parte a stâlpului.

deschidere numerică ⇐ apertură numerică *<AN>* / *numerical aperture <NA>* / *ouverture numérique <ON>* / Produsul dintre sinusul semiunghiului la vârful celui mai mare con de raze meridiane care poate penetra într-un dispozitiv optic sau ieși din acesta și indicele de refracție al mediului în care se găsește vârful conului.

deschidere numerică de injecție / *launch numerical aperture* / *ouverture numérique d'injection* / Deschidere numerică a dispozitivului optic destinat injectării fluxului energetic într-o fibră optică.

deschidere numerică teoretică maximă / *maximum theoretical numerical aperture* / *ouverture numérique théorique maximale* / Valoarea teoretică a deschiderii numerice

a unei fibre optice, egală cu $\sqrt{n_1^2 - n_2^2}$, unde: n_1 este indicele de refracție maxim în miez; n_2 este indicele de refracție al învelișului omogen cel mai interior.

descifrare a unui mesaj ⇒ traducere, 2[în telegrafie, fototelegrafie și transmisiune de date]

descompunere [baze de date] / *decomposition* / *décomposition* / Înlocuirea unei relații cu schema R, cu o colecție de relații cu sub-schemele R_1, R_2, ..., R_n, astfel încât reuniunea acestor sub-scheme are ca rezultat R.

descompunere care conservă dependențele / *dependencies preserving decomposition* / *décomposition conservant les dépendances* / Descompunerea (R_1, R_2, ..., R_n) a unei scheme de relație R, astfel încât închiderea tranzitivă a dependențelor funcționale valabile pe R este aceeași cu rezultatul reuniunii dependențelor funcționale valabile pe sub-schemele descompunerii.

descompunere conservativă (fără pierderi) / *lossless join decomposition* / *décomposition conservatrice* / Descompunerea (R_1, R_2, ..., R_n) a unei scheme de relație R, în care orice relație r cu schema R, se poate reconstitui prin joncțiunea naturală a relațiilor r_i cu schemele R_i ($i = 1, 2, ..., n$).

descreștere cu pătratul distanței (a intensității câmpului) ⇒ legea inverselor pătratelor distanței

descriere a sistemului / *system description* / *description du système* / Documentare ce rezultă din concepția sistemului, definind structura, caracteristicile esențiale și cerințele referitoare la echipamentul informatic (hardware) și produsele "soft".

descriptor de proces / *process descriptor* / *descripteur de processus* / Structură de date asociată unui proces. Notă: În unele sisteme de operare este sinonim cu bloc de control al procesului.

desen al soclului (unui tub electronic) / *base drawing (of an electronic tube base)* / *dessin d'un culot (d'un tube électronique)* / Desen care include caracteristicile dimensionale ale soclului, impuse de compatibilitatea cu suportul și de interschimbabilitatea tubului din care acesta face parte.

desen de contur / *device outline drawing* / *dessin d'encombrement* / Desen ce include caracteristicile dimensionale ale unui tub, impuse de proprietatea de interschimbare, altele decât cele incluse în desenul soclului.

desen de fabricație / *manufacturing drawing* / *plan de fabrication* / Desen ce definește anumite caracteristici ale plăcii imprimate, cum ar fi caracteristicile găurilor, fantelor, conturului, imprimărilor cu localizările, finisările lor etc.

desen funcțional al elementelor mobile / *functional drawing of moving parts* / *dessin fonctionnel des organes mobiles* / Desen care indentifică și, eventual, explică funcționarea elementelor mobile și a mecanismelor unui aparat, prin intermediul imaginilor în perspectivă și/sau convenționale, a simbolurilor, a semnelor și a inscripțiilor.

desen model / *artwork master* / *dessin modèle* / Configurație de precizie la o anumită scară, utilizată pentru realizarea clișeului de producție original; scara este astfel aleasă, încât să se realizeze precizia necesară.

desfășurată [evolventă] ⇒ parte frontală

(a) despacheta ⇐ (a) dilata / *(to) unpack* / *décondenser* / A reconstitui în forma originală datele care au fost împachetate.

desprindere din sincronism [prin scăderea vitezei] ⇐ ieșire din sincronism [prin scăderea vitezei] / *pulling out of synchronism* / *décrochage (d'une machine sunchrone)* / Pierderea sincronismului prin trecerea de la viteza sincronă la o viteză asincronă.

destinație / *destination* / *destination* / Termen ce desemnează destinatarul, receptorul unor date (calculatorul destinație este calculatorul care recepționează datele).

Notă: Destinația este precizată în transmisiile de date prin precizarea unei "adrese destinație", care identifică în mod unic calculatorul/echipamentul care va recepționa datele.

destinație (a unei tentative de apel) / *destination (of a call attempt)* / *destination (d'une tentative d'appel)* / Amplasamentul punctului terminal chemat în rețea. Notă: Destinația poate fi definită cu precizia adecvată problemei considerate în acord cu partea relevantă a informației de adresă.

deșeuri radioactive / *radioactive waste* / *déchet radioactif* / Resturi de materiale radioactive rezultate cu ocazia prelucrării sau manipulării materialelor radioactive.

detectare [a semnalelor] ⇐ detecție [a semnalelor] / *detection [of signals]* / *détection [des signaux]* / Determinarea existenței sau variației în timp a unor oscilații, unde sau semnale, de regulă în vederea obținerii de informații. Notă: Termenul "detectare" nu trebuie folosit în locul termenului "demodulație".

detectare a defecțiunii / *fault recognition* / *détection de panne* / Constatarea defecțiunii unei entități.

detectare a poziției unghiulare / *rotational position sensing* / *détection de position angulaire* / Tehnică pentru asigurarea urmăririi continue a unei poziții pe un disc pentru a indica poziția disponibilă pentru citire sau scriere. Notă: Această căutare se efectuează prin comparația permanentă a poziției capului de citire-scriere cu reperele de sincronizare.

detectare a purtătoarei / *carrier detect/ sense* / *détection de la porteuse* / Operație efectuată de către un echipament de comunicație, în urma căreia acesta stabilește dacă semnalul utilizat ca purtătoare de mesaje este prezent sau nu pe linia de comunicație.

detectare liniară / *linear detection* / *détection linéaire* / Detectare a semnalelor în care semnalul de ieșire este proporțional cu semnalul de intrare în gama utilizabilă a echipamentului.

detectare pătratică / *square law detection* / *détection quadratique* / Operație neliniară efectuată de un dispozitiv având drept caracteristică un semnal de ieșire sensibil proporțional cu pătratul valorilor instantanee ale înfășurătoarei oscilației aplicate la intrare.

detectivitate <D> / *detectivity* / *détectivité* / Inversa puterii echivalente de zgomot a unui fotodetector.

detectivitate (a unui receptor) <D> ⇐ detecție (a unui detector) / *detectivity (of a detector)* / *détectivité (d'un récepteur)* / Inversul fluxului (energetic) echivalent la zgomot. $D = 1/\Phi_m$.

detectivitate specifică <D*> / *normalized detectivity (of a detector)* / *détectivité spécifique* / Detectivitate normalizată în raport cu aria sensibilă A a receptorului și lărgimea benzii de frecvență de măsură Δf: $D^* = D \cdot \sqrt{A \cdot \Delta f} = \frac{\sqrt{A \cdot \Delta f}}{\Phi_m}$.

Note: 1. Această formulă este valabilă doar dacă sensibilitatea și zgomotul de ieșire ale receptorului sunt independente de frecvența din domeniul de frecvență considerat, precum și dacă semnalul de intrare echivalent la zgomot variază cu rădăcina pătrată a ariei receptorului, ceea ce nu este totdeauna cazul. În general, într-un punct M al unei suprafețe de arie A, la o frecvență f în banda de frecvențe Δf, avem: $D^*(M,f) = \lim_{\substack{M \in A \to 0 \\ \& \\ f \in \Delta f \to 0}} \left(D \sqrt{A \cdot \Delta f} \right)$

$$D = \left\{ \int_{f \in B} df \int_{M \in A} dA \left[D^*(M,f) \right]^{-2} \right\}^{-1/2}$$

. 2. Se consideră, de asemenea, într-un punct M al unei suprafețe de arie A, la o frecvență f în banda de frecvențe Δf, *detectivitate specifică într-o direcție $\vec{u}$ dată*: $D^{**}(M,f,\vec{u}) = \lim_{\vec{u} \in \Omega \to 0} \left(D^*(M,f,\Omega) \sqrt{\Omega} \right)$,

unde Ω este unghiul solid al conului elementar care conține această direcție. Astfel,

$$D^{*}(M,f)=\left[\int_{\bar{u}\in\Omega}D^{**}(M,f,\bar{u})\,d\vartheta\right]^{-1/2},$$ iar

în cazul unei detectiviăți specifice isotrope, $D^{**}(M,f,\bar{u})=D^{**}(M,f)$, avem: $D^{*}(M,f,\Omega)=\frac{D^{**}(M,f)}{\sqrt{\Omega}}$; dacă în plus, aceasta este şi constantă pe suprafața activă şi în banda de frecvențe, $D^{**}(M,f,\bar{u})=D^{**}$, atunci: $D=\frac{D^{**}}{\sqrt{A\cdot B\cdot\Omega}}$.

detector ⇒ senzor

detector analogic / *analogue detector* / *détecteur analogique* / Detector de radiații care furnizează informația sub formă analogică.

detector (al unui sistem de alarmă) / *detector (of an alarm system)* / *détecteur (d'un système d'alarme)* / Dispozitiv destinat să provoace starea de alarmă ca urmare a sesizării unei situații anormale care indică prezența unui pericol.

detector calorimetric / *calorimetric detector* / *détecteur calorimétrique* / Detector de radiații care funcționează prin utilizarea energiei termice produse prin absorbția radiației ionizante în substanța ce constituie volumul sensibil al detectorului.

detector Cerenkov / *Cerenkov detector* / *détecteur Cerenkov* / Detector de radiații destinat detectării particulelor relativiste, care utilizează un mediu în care se produce efectul Cerenkov. Notă: Mediul este cuplat optic la un dispozitiv fotosensibil, direct sau prin intermediul unui ghid de lumină.

detector chimic / *chemical detector* / *détecteur chimique* / Detector de radiații care funcționează prin utilizarea rezultatului unei reacții chimice induse de radiațiile ionizante în substanța ce constituie volumul sensibil al detectorului.

detector coaxial / *coaxial detector* / *détecteur coaxial* / Detector de radiații în care cei doi electrozi sunt în întregime sau parțial coaxiali, în general cu o extremitate a fiecărui contact cilindric închisă (detector coaxial închis) sau cu ambele extremitati deschise (detector coaxial adevărat).

detector coaxial convențional / *conventional-electrode coaxial detector* / *détecteur coaxial conventionnel* / Detector coaxial al cărui contact exterior este un strat de tip *N*.

detector coaxial de tip puț / *well-type coaxial detector* / *détecteur coaxial puits* / Detector coaxial montat şi încapsulat astfel încât eşantioanele radioactive să poată fi introduse în interiorul electrodului cilindric interior şi înconjurate practic în întregime de zona activă a detectorului.

detector coaxial inversat / *reverse-electrode coaxial detector* / *détecteur coaxial inversé* / Detector coaxial al cărui contact exterior este un strat de tip *P*.

detector cu alte particule de recul / *other recoil particles counter tube* / *tube compteur à autres particules de recul* / Detector cu descărcare în gaz în care ionizarea gazului de umplere este produsă de particulele de recul rezultate din coliziunea neutronilor rapizi cu nuclee de atomi uşori.

detector cu autoextincție ⇒ detector cu autostingere

detector cu autostingere ⇐ detector cu autoextincție / *self-quenched counter (tube)* / *tube compteur autocoupeur* / Detector Geiger-Müller în care gazul de umplere permite obținerea stingerii în absența oricărui alt dispozitiv.

detector cu barieră Schottky / *Schottky barrier radiation detector* / *détecteur à barrière de Schottky* / Detector de radiații al cărui contact blocant este o barieră Schottky.

detector cu bor / *boron counter tube* / *tube compteur à bore* / Detector cu descărcare în gaz care conţine bor sau compuşi ai acestuia, utilizat pentru detectarea neutronilor şi, în principal, a neutronilor lenţi.

detector cu catod cald / *hot-cathode stepping tube* / *tube compteur à cathode chaude* / Tub cu fascicul electronic, în care fasciculul are cel puţin două poziţii stabile pe care le poate ocupa succesiv, atunci când un semnal de formă adecvată este aplicat unui electrod de intrare sau unui grup de electrozi de intrare.

detector cu catod extern / *external cathode counter tube* / *tube compteur à cathode externe* / Detector cu descărcare în gaz al cărui perete este în general de sticlă şi al cărui catod este constituit dintr-un depozit de carbon sau de metal pe suprafaţa externă a acestui perete.

detector cu catod rece / *cold-cathode counting tube* / *tube compteur à cathode froide* / Tub cu descărcare luminescentă având mai multe spaţii principale, cu sau fără spaţii secundare asociate şi în care descărcarea principală are mai multe poziţii stabile pe care le poate ocupa succesiv atunci când un semnal de formă adecvată este aplicat unui electrod de intrare sau unui grup de electrozi de intrare.

detector cu circulaţie de gaz / *gas-flow detector* / *détecteur à courant gazeux* / Detector de radiaţii în care se menţine un mediu gazos adecvat cu ajutorul unui curent cu debit lent al unui gaz convenabil. Exemple: cameră cu ionizare cu circulaţie de gaz, tub contor cu circulaţie de gaz.

detector cu circulaţie de lichid / *liquid-flow counter* / *compteur à circulation de liquide* / Dispozitiv de numărare construit special pentru măsurarea radioactivităţii unui lichid circulant.

detector cu cristal ⇐ dozimetru exoelectron / *exoelectron dosemeter* / *dosimètre exoélectron* / Detector de radiaţii în care electronii sunt eliberaţi de pe suprafaţa detectorului (de exemplu oxidul de beriliu sau fluorura de litiu) sub efectul unei excitaţii termice, fiind utilizaţi pentru măsurarea dozei absorbite produse de o radiaţie ionizantă.

detector cu depunere de bor / *boron-lined counter tube* / *tube compteur à dépôt de bore* / Detector cu descărcare în gaz care conţine un depozit sensibil de bor pe pereţi sau pe electrozi de formă adecvată şi destinat detectării neutronilor termici. Notă: Ionizarea iniţială este datorată particulelor alfa şi nucleelor de litiu produse prin reacţia nucleară a neutronilor cu borul în depozitul sensibil.

detector cu descărcare corona =! detector cu efect corona / *corona counter tube* / *tube compteur à effet de couronne* / Detector cu descărcare în gaz în care este menţinută o descărcare prin efect corona şi în care trecerea unei particule ionizante provoacă o rapidă schimbare a valorii curentului.

detector cu descărcare în gaz ⇐ tub numărător ⇐ tub contor ⇐ contor, 2[în detectarea şi măsurarea radiaţiilor] / *radiation-counter tube* / *tube-compteur de rayonnement* / 1. Tub cu descărcare în gaz al cărui factor de multiplicare în gaz este supraunitar şi în care evenimentele ionizante individuale produc impulsuri electrice discrete la ieşire. 2. Detector în impulsuri cu ionizare funcţionând în mod proporţional sau în mod Geiger-Müller.

detector cu descărcare în gaz cu imersiune / *dip counter tube* / *tube compteur à immersion* / Detector cu descărcare în gaz destinat a fi plonjat sau scufundat în lichidul a cărui activitate trebuie măsurată.

detector cu descărcare în gaz cu nuclee de recul / *recoil nuclei counter tube* / *tube compteur à noyaux de recul* / Detector cu descărcare în gaz destinat detectării neutronilor rapizi prin intermediul ionizării produse de nucleele de recul rezultate din coliziunile neutronilor rapizi cu nucleele cu număr atomic mic.

detector cu efect corona != detector cu descărcare corona

detector cu emisiune de sarcină / *charge emission detector* / *détecteur à émission de charge* / Detector de radiaţii format dintr-un condensator electric între armăturile căruia diferenţa de potenţial se modifică prin transferul de pe o armătură pe cealaltă a particulelor încărcate produse sub influenţa radiaţiilor.

detector cu emisiune secundară / *secondary emission detector* / *détecteur à émission secondaire* / Detector de radiaţii constituit dintr-o incintă vidată, în care curentul este produs de particulele încărcate extrase din pereţi şi colectate prin aplicarea unei tensiuni adecvate.

detector cu fereastră / *window counter tube* / *tube compteur à fenêtre* / Detector cu descărcare în gaz în care o porţiune a peretelui, denumită fereastră, este suficient de puţin absorbantă pentru a permite detectarea radiaţiilor cu putere de penetraţie redusă. Exemple: detector cu fereastră laterală, detector cu fereastră de capăt.

detector cu fereastră de capăt / *end window counter tube* / *tube compteur à fenêtre en bout* / Detector cu descărcare în gaz, având în general o fereastră îngustă, conceput pentru penetrarea radiaţiei printr-o extremitate.

detector cu fisiune / *fission counter tube* / *tube compteur à fission* / Detector cu descărcare în gaz care conţine un depozit sensibil de material fisionabil, destinat detectării neutronilor rapizi şi termici. Notă: Ionizarea iniţială este datorată în principal fragmentelor de fisiune produse prin reacţia nucleară a neutronilor cu materialul fisionabil.

detector cu fotoluminescenţă U.V. / *(U.V.) photoluminescent detector* / *détecteur photoluminescent* / Detector de radiaţii care utilizează un mediu fotoluminescent (sticlă sau fosfat de argint) care, sub efectul unei radiaţii de lungime de undă determinată (ultraviolet, pentru fosfatul de argint), emite o radiaţie luminoasă de lungime de undă diferită, în general în spectrul vizibil, a cărei intensitate este în funcţie de energia înmagazinată în detector pe durata iradierii sale.

detector cu halogen / *halogen-quenched counter tube* / *tube compteur à halogène* / Detector cu autostingere în care stingerea este obţinută cu ajutorul unui gaz halogen, în general bromul sau clorul.

detector cu heliu / *helium counter tube* / *tube compteur à helium* / Detector proporţional care conţine heliu 3, destinat detectării neutronilor. Notă: Ionizarea iniţială este datorată protonilor şi nucleelor de tritiu produse prin reacţia nucleară a neutronilor cu heliul 3.

detector cu imersiune / *dip detector* / *détecteur à imersion* / Detector de radiaţii destinat a fi plonjat sau scufundat în lichidul a cărui activitate trebuie măsurată.

detector cu ionizare / *ionization detector* / *détecteur à ionisation* / Detector de radiaţii al cărui semnal este datorat ionizării în volumul sensibil al acestuia.

detector cu întrerupere de fascicule infraroşii / *infrared-beam interruption detector* / *détecteur à interruption de faisceaux infrarouges* / Dispozitiv de detecţie destinat să declanşeze o stare de alarmă atunci când un fascicul de radiaţii infraroşii este întrerupt între un emiţător şi un receptor.

detector cu mostră de lichid ⇐ contor cu sursă lichidă / *liquid counter tube* / *compteur à source liquide* / Detector cu descărcare în gaz destinat măsurării radioactivităţii unui eşantion static de lichid, constituit dintr-un cilindru înconjurat de o cupă cilindrică coaxială, fixă sau amovibilă.

detector cu perete subţire / *thin-wall counter tube* / *tube compteur à paroi mince* / Detector cu descărcare în gaz al cărui perete este suficient de puţin absorbant pentru a permite detectarea radiaţiilor cu putere de penetraţie redusă.

detector cu protoni de recul / *recoil proton counter tube* / *tube compteur à protons de recul* / Detector cu descărcare în gaz care

conţine hidrogen sau altă substanţă hidrogenată în care ionizarea iniţială este produsă de protonii de recul rezultaţi din coliziunea neutronilor rapizi cu nucleele de hidrogen.

detector cu puţ / *well-type detector* / *détecteur à puits* / Detector de radiaţii care conţine un puţ în volumul sensibil în care se plasează emiţătorii de măsurat, cu un unghi solid de aproape 4π steradiani, pentru detectarea de mare randament a emiţătorilor beta, gama sau X.

detector cu radiodefecte / *radio-defect detector* / *détecteur à défauts* / Detector de radiaţii ce funcţionează prin utilizarea defectelor produse de radiaţia ionizantă în substanţa ce constituie volumul sensibil al detectorului.

detector cu scânteie / *spark detector* / *détecteur à étincelles* / Detector de radiaţii în care trecerea unei particule puternic ionizante produce o scânteie între electrozi. Exemple: cameră cu scântei, detector Rosenblum.

detector cu scintilaţie ⇐ detector de scintilaţii / *scintillation detector* / *détecteur à scintillation* / Detector de radiaţii constituit dintr-un scintilator în general cuplat optic cu un dispozitiv fotosensibil fie direct, fie prin intermediul unor ghiduri de lumină. Note: 1. Dispozitivul fotosensibil poate fi constituit dintr-unul sau mai multe fotomultiplicatoare. 2. Scintilatorul este constituit dintr-un material scintilator în care particula ionizantă provoacă de-a lungul traiectoriei sale o radiaţie luminoasă.

detector cu scintilaţie echivalent cu aerul / *air-equivalent scintillation detector* / *détecteur à scintillation équivalent-air* / Detector de radiaţii cu scinţilatie constituit dintr-o substanţă al cărei număr atomic efectiv este egal sau apropiat de cel al aerului.

detector cu scintilaţie echivalent ţesutului biologic / *tissue-equivalent scintillation detector* / *détecteur à scintillation équivalent-tissu* / Detector de radiaţii cu scintilaţie constituit dintr-o substanţă al cărei număr atomic efectiv este aproapiat de cel al ţesutului moale.

detector cu semiconductor ⇐ semictor / *semiconductor detector* / *semicteur* / Dispozitiv cu semiconductoare care utilizează producerea şi deplasarea purtătorilor liberi de sarcină în exces în semiconductor, pentru detectarea şi măsurarea radiaţiei incidente.

detector cu semiconductor coaxial / *coaxial semiconductor detector* / *semicteur coaxial* / Detector cu semiconductor cu volumul sensibil dispus în jurul axului său central.

detector cu semiconductor compensat ⇐ detector cu semiconductor PIN / *compensated semiconductor detector* / *semicteur compensé* / Detector cu semiconductor care conţine o regiune constituită dintr-un semiconductor compensat, comprimat între o regiune de tip *P* şi una de tip *N*.

detector cu semiconductor compensat cu litiu / *lithium drifted semiconductor detector* / *semicteur compensé au lithium* / Detector cu semiconductor compensat obţinut provocând, prin aplicarea unui câmp electric, migrarea ionilor de litiu într-un cristal de tip *P*, pentru compensarea sarcinii impurităţilor legate de acesta.

detector cu semiconductor compensat cu radiaţii / *radiation compensated semiconductor detector* / *semicteur compensé par rayonnement* / Detector cu semiconductor compensat a cărui structură este obţinută prin doparea datorată defectelor create prin iradierea preliminară a materialului semiconductor.

detector cu semiconductor cristal / *crystal conduction detector* / *détecteur à cristal* / Detector cu ionizare constituit dintr-un semiconductor cu structură cristalină omogenă.

detector cu semiconductor cu amplificare internă / *amplifying semiconductor detector* / *semicteur à amplification*

interne / Detector cu semiconductor în care o multiplicare a sarcinilor este produsă de un fenomen secundar ca, de exemplu, o avalanşă.

detector cu semiconductor cu barieră de suprafaţă / *surface barrier detector* / *semicteur à barrière de surface* / Detector cu semiconductor cu potenţialul barierei datorat joncţiunii rezultat dintr-un strat de inversiune în suprafaţă.

detector cu semiconductor cu depunere de bor / *boron coated semiconductor detector* / *semicteur à dépôt de bore* / Detector cu semiconductor care conţine bor 10 sub formă de depozit în suprafaţă şi destinat detectării neutronilor termici. Notă: Ionizarea este datorată particulelor încărcate produse prin reacţia nucleară a neutronilor în depozit.

detector cu semiconductor cu fisiune / *fission semiconductor detector* / *semicteur à fission* / Detector cu semiconductor care conţine un depozit de material fisionabil şi destinat detectării neutronilor termici. Notă: Ionizarea este datorată în principal fragmentelor de fisiune produse prin reacţia nucleară a neutronilor în materialul fisionabil.

detector cu semiconductor cu inel de gardă / *guard-ring semiconductor detector* / *semicteur à anneau de garde* / Detector cu semiconductor având o joncţiune PN auxiliară încercuind suprafaţa sensibilă a detectorului şi destinată a diminua zgomotul şi curentul electric de suprafaţă.

detector cu semiconductor cu joncţiune difuzată / *diffused junction detector* / *semicteur à jonction diffusée* / Detector cu semiconductor în care joncţiunea este realizată prin difuziune de impurităţi de tip donor (N) sau acceptor (P).

detector cu semiconductor cu joncţiune implantată / *implanted junction detector* / *semicteur à jonction implantée* / Detector cu semiconductor în care joncţiunea este realizată prin implantare de impurităţi de tip donor (N) sau acceptor (P).

detector cu semiconductor cu litiu / *lithium coated semiconductor detector* / *semicteur à dépôt de lithium* / Detector cu semiconductor care conţine litiu 6 sub formă de depozit în suprafaţă şi destinat detectării neutronilor termici. Notă: Ionizarea este datorată particulelor încărcate produse prin reacţia nucleară a neutronilor în depozit.

detector cu semiconductor cu transmisiune / *transmission semiconductor detector* / *semicteur à transmission* / Detector cu semiconductor cu o grosime, inclusiv cea a ferestrelor de intrare şi ieşire, suficient de mică pentru a permite traversarea sa integrală de către particule.

detector cu semiconductor de înaltă puritate / *high purity semiconductor detector* / *semicteur à haute pureté* / Detector cu semiconductor în care înalta puritate a substanţei folosite permite evitarea compensării.

detector cu semiconductor de poziţie / *position-sensitive semiconductor detector* / *semicteur de position* / Detector cu semiconductor în care centrul zonei impactului radiaţiei ionizante cu suprafaţa detectorului poate fi măsurată în una sau două dimensiuni.

detector cu semiconductor diferenţial dE/dx / *differential* dE/dx *semiconductor detector* / *semicteur différentiel* dE/dx / Detector cu semiconductor a cărui grosime este foarte redusă comparativ cu parcursul particulelor incidente şi ale cărui straturi moarte de intrare şi de ieşire sunt mici comparativ cu grosimea detectorului.

detector cu semiconductor mozaic / *mosaic semiconductor detector* / *semicteur mosaïque* / Detector cu semiconductor constituit din mai multe detectoare individuale conectate în paralel într-o structura de tip mozaic în scopul creşterii suprafeşei sensibile.

detector cu semiconductor multijoncţiune / *multijunction radiation semiconductor detector* / *semicteur multijonction* /

Detector cu semiconductor în care se utilizează o combinație de joncțiuni PN.

detector cu semiconductor PIN ⇒ detector cu semiconductor compensat

detector cu semiconductor plan / *planar semiconductor detector / semicteur plan* / Detector cu semiconductor cu volumul sensibil de forma unui strat plan.

detector cu semiconductor total sensibilizat / *totally depleted semiconductor detector / semicteur à zone de déplétion totale* / Detector cu semiconductor în care grosimea zonei sensibile este practic egală cu grosimea materialului semiconductor.

detector cu sursă gazoasă (internă) / *gas-sample counter tube / détecteur à source interne gazeuse* / Detector cu descărcare în gaz în care gazul de umplere este, parțial sau total, gazul radioactiv a cărui activitate trebuie măsurată.

detector cu tăiere exterioară / *externally-quenched counter tube / tube compteur à coupage externe* / Detector cu descărcare în gaz necesitând utilizarea unui circuit de tăiere externă pentru împiedicarea reamorsării prin reducerea momentană a diferenței de potențial aplicată.

detector cu termoluminescență / *thermoluminescent detector / détecteur thermoluminescent* / Detector de radiații care utilizează un material termoluminescent care, prin stimulare termică, emite o radiație luminoasă cu intensitatea funcție de energia acumulată în detector pe durata iradierii acestuia.

detector cu transmisiune / *transmission detector / détecteur à transmission* / Detector de radiații prin care se transmite fasciculul util.

detector cu trifluorură de bor / *boron trifluoride counter tube / tube compteur à trifluorure de bore* / Detector cu descărcare în gaz destinat detectării neutronilor și care conține în acest scop trifluorură de bor. Ionizarea inițială este datorată particulelor alfa și nucleelor de litiu produse prin reacția nucleară a neutronilor cu borul.

detector cu ultrasunete cu efect Doppler-Fizeau / *ultrasonic Doppler detector / détecteur à ultrasons à effet Doppler-Fizeau* / Detector care produce o stare de alarmă la detectarea deplasării unui obiect aflat în mișcare, pe baza variației frecvenței undei ultrasonore reflectată de obiect (efect Doppler-Fizeau).

detector cu unghi solid 4π ⇒ detector de radiații 4π

detector cu vapori organici / *organic-quenched counter tube / tube compteur à vapeur organique* / Detector cu autostingere în care gazul de umplere conține o cantitate redusă de vapori organici (de exemplu metanol).

detector cu vârf ascuțit / *needle counter tube / tube compteur à aiguille* / Detector cu descărcare în gaz în care volumul util este de diametru mic, de exemplu, 2 sau 3 mm.

detector de activitate a gazelor / *internal gas detector / détecteur à gaz interne* / Detector cu ionizare destinat măsurării activității unui gaz utilizat, parțial sau total, ca gaz de umplere. Exemplu: camera cu ionizare cu sursă gazoasă internă.

detector de autosupraveghere / *tamper detection / détecteur d'autosurveillance* / Detector cu unul sau mai multe dispozitive de autoprotecție destinate a detecta neutralizarea unui sistem de alarmă sau a unui element constitutiv al acestuia.

detector de curent de scurgere la pământ / *earth leakage detector / détecteur de courant de fuite à la terre* / Aparat pentru decelarea unui curent de scurgere la pământ.

detector de defect de izolație / *insulation fault detecting instrument / détecteur de défaut d'isolement* / Aparat care decelează un defect de izolație.

detector de fascicul întreg / *full beam detector / détecteur de faisceau entier* / Detector de radiații al cărui volum util

este iradiat de totalitatea fasciculului de radiaţii.

detector de înaltă frecvenţă cu efect Doppler-Fizeau / *microwave Doppler detector* / *détecteur hyperfréquence à effect Doppler-Fizeau* / Detector care produce o stare de alarmă la detectarea deplasării unui obiect aflat în mişcare, pe baza variaţiei frecvenţei unei radiaţii de înaltă frecvenţă (microunde) reflectată de obiect (efect Doppler-Fizeau).

detector de minciuni / *lie detector* / *détecteur de mensonge* / Aparat permiţând înregistrarea semnalelor electrice şi a altor mărimi provenite din organismul uman, în scopul detectării modificărilor fiziologice tipice, legate de stress-ul datorat răspunsurilor false. Notă: Principalul parametru măsurat de către detectorul de minciuni este răspunsul galvanic al pielii.

detector de neutroni autoalimentat / *self-powered detector* / *collectron* / Detector de neutroni sau de radiaţii gama în care un curent electric este produs fără aplicarea unei surse electrice exterioare, prin crearea unui radionuclid urmată de emisiune de particule beta întârziate sau de electroni provocaţi de captura radiaţiilor gama prompte.

detector de neutroni cu măsurare directă / *on-line neutron detector* / *détecteur de neutrons à mesure directe* / Detector care, în pozitia de măsurare, produce un semnal electric reprezentativ al debitului de fluenţă neutronică.

detector de neutroni cu măsurare indirectă / *off-line neutron detector* / *détecteur de neutrons à mesure différée* / Detector de neutroni al cărui semnal de ieşire nu este accesibil decât după retragerea acestuia din poziţia de măsurare. Partea expusă neutronilor se poate prezenta sub forma unui gaz sau a unui lichid de volum definit sau sub formă solidă ca, de exemplu, un fir, un set de bile etc. După expunerea la radiaţii, măsurările radioactivităţii induse de neutroni sunt efectuate într-un loc diferit, prin metode adecvate.

detector de neutroni în zona activă a reactorului / *in-core neutron detector* / *détecteur de neutrons dans le coeur* / Detector fix sau mobil conceput pentru măsurarea debitului de fluenţă de neutroni sau a fluenţei neutronice într-un punct definit sau într-o regiune a zonei active a unui reactor sau a unei anvelope primare.

detector de pierderi / *leak detector* / *détecteur de fuites* / Ansamblu destinat decelării, localizării şi, eventual, a evaluării pierderilor dintr-o incintă concepută a fi etanşă.

detector de radiaţii / *radiation detector* / *détecteur de rayonnement* / Element al unui echipament sau substanţă care, în prezenţa unei radiaţii, furnizează direct sau indirect un semnal sau orice altă indicaţie permiţând măsurarea uneia sau mai multor mărimi legate de radiaţia incidentă.

detector de radiaţii 2π / *2π radiation detector* / *détecteur de rayonnement 2π* / Detector de radiaţii destinat detectării radiaţiei provenite de la o sursă radioactivă, sub un unghi solid de 2π steradiani.

detector de radiaţii 4π $\Leftarrow$ detector cu unghi solid 4π / *4π radiation detector* / *détecteur de rayonnement 4π* / Detector de radiaţii destinat detectării radiaţiilor provenind de la o sursă radioactivă, sub un unghi solid de 4π steradiani.

detector (de radiaţii optice) $\Rightarrow$ receptor fizic de radiaţie optică

detector de raport (de undă staţionară) / *standing wave meter* / *ROS-mètre* / Aparat de măsurare a raportului de undă staţionară într-o linie de transmisiune.

detector (de semnale) / *detector [of signals]* / *détecteur (de signaux)* / Dispozitiv care permite decelarea existenţei sau a variaţiilor undelor sau a semnalelor, în mod obişnuit în vederea extragerii informaţiilor reprezentate. Exemple: detectorul liniar, detectorul cvadratic.

detector de scintilaţii ⇒ detector cu scintilaţie

detector de tensiune / *live voltage detector* / *détecteur de tension* / Aparat care decelează dacă un element conductor este sub tensiune.

detector de traiectorii de particule ⇒ detector de urme de particule

detector de undă staţionară / *standing wave detector* / *détecteur d'ondes stationnaires* / Element detector montat pe un car al liniei cu fantă pentru măsurarea undelor staţionare.

detector de urme de particule ⇐ detector de traiectorii de particule / *etched track detector* / *détecteur à traces révélées* / Detector de radiaţii care conţine un puţ în volumul sensibil în care sunt plasaţi emiţătorii de măsurat, formând astfel un mare unghi solid de aproape 4π steradiani, pentru o detectare cu randament ridicat a emiţătorilor beta, gama sau X.

detector diferenţial dE/dx / *differential dE/dx detector* / *détecteur différentiel dE/dx* / Detector cu transmisiune a cărui grosime este mică în comparaţie cu parcursul particulei incidente şi ale cărui zone moarte de intrare şi ieşire sunt înguste comparativ cu grosimea detectorului.

detector electrochimic / *sensor unit [electrochemical]* / *détecteur (électrochimique)* / Traductor alcătuit dintr-unul sau mai multe componente, furnizând un semnal de ieşire electric variabil în funcţie de proprietatea eşantionului de măsurat. Exemple: electrozii de măsurare a PH-ului, electrozii cu ioni selectivi şi celule de măsurare a potenţialului redox, detectoarele de oxigen dizolvat, celulele cu conductanţă etc.

detector Geiger-Müller ⇐ tub numărător Geiger-Müller ⇐ contor Geiger-Müller / *Geiger-Müller (counter) tube* / *tube compteur de Geiger-Müller* / Detector cu descărcare în gaz folosit în detectarea şi măsurarea radiaţiilor constând, în general, dintr-un catod cilindric scobit cu un anod filiform de-a lungul axei sale, funcţionând în regiunea Geiger-Müller.

detector intern de temperatură ⇐ senzor intern de temperatură / *embedded temperature detector* / *détecteur interne de température* / Rezistenţă variabilă sau termocuplu încorporat într-o maşină electrică pentru indicarea temperaturii într-un punct inaccesibil.

detector în impulsuri / *pulse detector* / *détecteur à impulsions* / Detector de radiaţii care furnizează informaţii sub formă de impulsuri.

detector în impulsuri cu ionizare / *pulse ionization detector* / *détecteur impulsionnel à ionisation* / Detector de radiaţii constituit dintr-un volum umplut cu un gaz sau un amestec gazos corespunzător, în care un câmp electric asigură colectarea pe electrozi a sarcinilor asociate ionilor şi electronilor produşi în volumul sensibil al detectorului de către evenimentele ionizante individuale.

detector în infraroşu pasiv / *passive infrared detector* / *détecteur infrarouge passif* / Detector care declanşează o stare de alarmă ca răspuns la o schimbare a nivelului de radiaţii infraroşii primite, cauzată de deplasarea unor persoane în zona de acoperire a detecţiei.

detector liniar, 1[de radiaţii] / *linear detector, 1[of radiation]* / *détecteur linéaire, 1[de rayonnement]* / Detector de radiaţii în care semnalul de ieşire utilizat este direct proporţional cu o mărime de radiaţie, în general energia pierdută în volumul util al detectorului de către radiaţia incidentă.

detector liniar, 2[demodulator] / *linear detector, 2[demodulator]* / *détecteur linéaire, 2[au sens de démodulateur]* / Demodulator de amplitudine care reproduce cu o distorsiune neglijabilă anvelopa unei tensiuni de înaltă frecvenţă modulată în amplitudine.

detector magnetic de curent de trăsnet / *magnetic detector for lightning currents* /

détecteur magnétique de courant de foudre / Aparat pentru decelarea trăsnetului care permite o estimare a valorii curentului rezultat prin constatarea modificărilor caracteristicilor magnetice ale elementelor supuse acelui curent.

detector neliniar / *non-linear detector* / *détecteur non linéaire* / Detector de radiaţii în care semnalul de ieşire utilizat nu este direct proporţional cu o mărime de radiaţie.

detector plan multifilar / *flat counter tube* / *tube compteur plan* / Detector proporţional format din două folii plane metalizate între care sunt întinse mai multe fire paralele cu acestea şi între ele.

detector proporţional ⇐ tub numărător proporţional / *proportional counter tube* / *tube compteur proportionnel* / Detector cu descărcare în gaz funcţionând în regiunea de proporţionalitate.

detector proporţional cu trifluorură de bor / *boron trifluoride proportional counter tube* / *tube compteur proportionnel à trifluorure de bore* / Detector proporţional care conţine trifluorură de bor şi destinat detectării neutronilor termici. Notă: Ionizarea iniţială este datorată particulelor alfa şi nucleelor de litiu produse prin reacţia nucleară a neutronilor cu borul.

detector radioluminescent / *radioluminescent detector* / *détecteur radioluminescent* / Detector de radiaţii care funcţionează prin utilizarea luminescenţei substanţei ce constituie volumul sensibil al detectorului.

detector Rosenblum / *Rosenblum detector* / *détecteur Rosenblum* / Tip particular de detector cu scânteie.

detector termic ⇐ senzor termic / *thermal detector* / *détecteur thermique* / Aparat izolat electric, sensibil exclusiv la temperatură, care iniţiază o funcţie de comutaţie într-un dispozitiv de comandă când temperatura sa atinge o valoare anterior fixată prin construcţie. Când temperatura sa scade la valoarea de iniţializare, aparatul este capabil de a fi reiniţializat, manual sau automat.

detector termic cu caracteristică cu evoluţie abruptă / *abrupt characteristic change thermal detector* / *détecteur thermique à caractéristique à évolution brutale* / Detector termic care posedă o caracteristică a cărei evoluţie abruptă, pentru o temperatură fixată în avans în cursul fabricaţiei, este susceptibilă de a provoca o comutaţie în dispozitivul de comandă; exemplu: detectorul cu termistor cu coeficient de temperatură pozitiv.

detector termic cu comutaţie / *switching-type thermal detector* / *détecteur thermique à commutation* / Detector termic care comută direct circuitul de comandă (de exemplu, un detector bimetalic). Detectoarele termice cu comutaţie pot fi de două tipuri: B – detectoare cu element de contact de deschidere (normal închise); M – detectoare cu element de contact de închidere (normal deschise).

detector termic cu variaţie de caracteristică / *characteristic variation thermal detector* / *détecteur thermique à variation de caractéristique* / Detector termic care posedă o caracteristică a cărei variaţie, legată de temperatură, este susceptibilă de a provoca o funcţie de comutaţie în dispozitivul de comandă pentru o temperatură fixată în avans în cursul fabricaţiei sau prin reglarea iniţială a auxiliarului de comandă; exemple: detectorul cu rezistenţă, detectorul cu termocuplu, detectorul cu termistor cu coeficient de temperatură negativ, detectorul cu termistor cu coeficient de temperatură pozitiv.

detecţie [a semnalelor] ⇒ detectare [a semnalelor]

detecţie a calităţii (unui semnal) / *signal quality detection* / *détection de qualité (d'un signal)* / Determinarea faptului că un semnal recepţionat se prezintă sub o formă inacceptabilă pe baza unor criterii ca, de exemplu, amplitudinea semnalului, raportul semnal/zgomot sau distorsiunea

de timp, fără verificarea semnificației sau a valorii semnalului numeric restituit.

detecție a coliziunilor / *collision detection / détection des collisions* / Capacitatea unui nod dintr-o rețea de calculatoare de a monitoriza canalul de comunicație și a detecta distorsionarea datelor datorată unei coliziuni cu emisia altui nod.

detecție a erorilor ⇐ depistare a erorilor / *error detection / détection d'erreurs* / Metodă de protecție contra erorilor care utilizează un cod permițând constatarea prezenței elementelor eronate într-un mesaj recepționat. Notă: Sistemele detectoare de erori semnalează caracterul eronat, dar nu asigură corectarea lui.

detecție a erorilor fără repetiție / *error detection without repetition / détection d'erreurs sans répétition* / Detecție a erorilor în cadrul căreia toate caracterele sau blocurile recunoscute la recepție ca fiind eronate sunt fie suprimate dintre datele reținute, cu eventuala indicare a suprimării, fie reținute cu indicarea existenței unei erori.

detecție (a unui detector) ⇒ detectivitate (a unui receptor)

detecție automată a erorilor / *automatic error detection / détection automatique des erreurs* / Facilitate prin care un sistem de comunicație asigură detectarea fără intervenția utilizatorului a erorilor de transmisie a datelor.

detecție liniară / *linear detection / détection linéaire* / Redresare prin care curentul redresat variază proporțional cu tensiunea sinusoidală aplicată.

detecție pătratică / *square-law detection / détection quadratique* / Redresare prin care curentul redresat variază proporțional cu pătratul tensiunii sinusoidale aplicate.

detecție prin indicator optic / *light-pen detection / détection par photostyle* / Detectare printr-un indicator optic a luminii produsă de un element grafic pe o suprafață de afișare.

determinare a secvenței ⇒ ordonare [în comandă comună]

determinare a sensului de rotație / *rotation test / essai de sens de rotation* / Încercare având ca obiect verificarea respectării sensului specificat de rotație al rotorului unei mașini electrice și a corectitudinii marcării bornelor.

determinare a succesiunii ⇒ ordonare [în comandă comună]

determinare a succesiunii fazelor / *phase-sequence test / essai d'ordre des phases* / Încercarea care are ca obiect verificarea corectitudinii ordinii de succesiune a fazelor unei înfășurări polifazate.

determinarea cuplului maxim ⇒ încercare de răsturnare

deuteron / *deuteron / deutéron* / Nucleu al izotopului cu număr de masă 2 al hidrogenului, numit deuteriu.

deviație a axei de rotație a unei antene directive / *squint / strabisme (d'une antenne)* / Proprietate a unei antene pentru care direcția principală de radiație sau direcția de anulare a radiației diferă ușor de o direcție specificată ca, de exemplu, direcția normală la apertură, direcția principală de radiație dorită sau direcția de anulare a radiației. Notă: Deviația axei de rotație este frecvent rezultatul unei imperfecțiuni a antenei, dar uneori este produs intenționat.

deviație a frecvenței de alimentare / *frequency supply deviation / écart de la fréquence d'alimentation* / Deviație a frecvenței în raport cu frecvența normală de funcționare a sursei de alimentare normale.

deviație a tensiunii de alimentare / *voltage supply deviation / écart de la tension d'alimentation* / Variația sau dispariția tensiunii de alimentare normale.

deviație (a unui dispozitiv mobil) / *deflection (of a moving element) / déviation (d'un équipage mobile)* / Deplasare a echipajului mobil în raport cu o poziție determinată. Dacă nu este indicată nici o poziție de referință, deviația este raportată

la reperul de zero al aparatului de măsurat.

deviaţie de comandă / *control deviation / écart de commande* / Diferenţa dintre valoarea efectivă a mărimii de ieşire şi mărimea de comandă, raportată la coeficientul de comandă. Notă: Deviaţia de comandă include eroarea de liniaritate, eroarea de pantă şi efectele decalajului.

deviaţie de frecvenţă ⇒ deplasare de frecvenţă [în modulaţie]

deviaţie de frecvenţă (datorată curentului de electrod) / *frequency pushing / effet de poussée de fréquence* / Variaţie a frecvenţei de oscilaţie datorată unei variaţii a curentului de electrod.

deviaţie de frecvenţă (pentru o modulaţie sinusoidală) / *frequency deviation (for sinusoidal modulation) / déviation de fréquence (pour une modulation sinusoidale)* / Jumătate din excursia totală (vârf la vârf) a frecvenţei purtătoarei pe durata perioadei unei modulaţii pur sinusoidale.

deviaţie de frecvenţă efectivă [la modulaţie de frecvenţă] / *effective frequency deviation / déviation de fréquence effective* / În modulaţia de frecvenţă pur sinusoidală, deviaţie cu o componentă fundamentală, la frecvenţa de modulaţie, egală cu cea obţinută în cazul modulaţiei cu distorsiune, la ieşirea unui discriminator liniar căruia i se aplică semnalul de ieşire al generatorului în modulaţie de frecvenţă printr-un semnal sinusoidal.

deviaţie de frecvenţă vârf-vârf / *peak-to-peak (frequency) deviation / déviation (de fréquence) (de) crête à crête* / În modulaţia de fază, în condiţii specificate, diferenţa dintre valoarea maximă şi minimă a frecvenţei instantanee a semnalului modulat pentru un semnal modulator specificat.

deviaţie de restabilire / *cross-over walk / excursion de recouvrement* / Variaţia timpului de restabilire a impulsurilor bipolare datorată variaţiei amplitudinii acestora.

deviaţie de temperatură / *temperature deviation / écart de température* / Diferenţa care există în orice moment între temperatura camerei de încercare şi temperatura în orice punct al spaţiului de lucru.

deviaţie efectivă de frecvenţă / *(power spectral density of fractional) frequency deviations / densité (spectrale) énergétique des écarts relatifs de la fréquence* / Valoarea efectivă a fluctuaţiilor aleatoare ale frecvenţei. Notă: Această mărime este măsura preferată a stabilităţii de frecvenţă pe termen scurt.

deviaţie (instantanee) de fază / *(instantaneous) phase deviation / déviation (instantanée) de phase* / În modulaţia de fază, la un anumit moment şi în condiţii specificate, diferenţa dintre faza semnalului modulat şi faza purtătoarei înaintea modulaţiei. Notă: Valoarea deviaţiei de fază când semnalul trece printr-un maxim se numeşte deviaţie de fază de vârf. Limita superioară, prescrisă, a deviaţiei de fază instantanee permise într-un sistem se numeşte deviaţie de fază maximă.

deviaţie (instantanee) de frecvenţă / *(instantaneous) frequency deviation / déviation (instantanée) de fréquence* / În modulaţia de fază, la un anumit moment şi în condiţii specificate, diferenţa dintre frecvenţa instantanee a semnalului modulat şi frecvenţa purtătoarei înaintea modulaţiei. Notă: Valoarea deviaţiei de frecvenţă când semnalul trece printr-un maxim se numeşte frecvenţă de vârf. Limita superioară, prescrisă, a deviaţiei de frecvenţă instantanee permise într-un sistem se numeşte deviaţie de frecvenţă maximă.

deviaţie în raport cu linia de forfecare datorată tensiunilor interne (ale unei tole) / *deviation from the shearing line due to internal stresses (of a sheet) / déviation par rapport à la ligne de cisaillage due aux tensions internes (d'une tôle)* / Devierea cea mai mare între

două margini ale tolei, tăiate după axa longitudinală.

deviație maximă / *maximum deflection / élongation* / Valoarea maximă a deviației instantanee a unui echipaj mobil.

deviație maximă de fază / *(peak) phase deviation / déviation (de phase) de crête* / În modulația de fază, valoarea maximă a deviației instantanee de fază pentru un semnal modulator specificat.

deviație maximă de frecvență [valoare de vârf] / *(peak) frequency deviation / déviation (de fréquence) de crête* / În modulația de fază, valoarea maximă a deviației instantanee de frecvență pentru un semnal modulat specificat.

deviație medie de amplitudine / *mean pulse amplitude deviation / déviation moyenne de l'amplitude* / Pentru condiții de măsurare fixate, media valorilor absolute ale variațiilor localizărilor unui vârf de absorbție totală, pe o durată dată.

deviație nominală / *rated deflection / déviation assignée* / Valoarea maximă a deviației cuprinsă între limitele suprafeței de măsurare.

deviație nominală de frecvență / *rated frequency deviation / déviation nominale de fréquence* / Valoarea nominală a deviației de frecvență impusă prin specificațiile unui sistem cu modulație de unghi.

deviație orizontală / *horizontal deflection / déviation horizontale* / Deviație a spotului la aplicarea unui semnal la intrarea orizontală, dispozitivul de deflecție verticală nefiind în funcțiune.

deviație orizontală nominală / *rated horizontal deflection / déviation nominale horizontale* / Distanța măsurată pe orizontală între limitele suprafeței de măsurare.

deviație remanentă / *zero variation / déviation résiduelle* / Parte a deviației unui aparat cu cuplu antagonist persistând după dispariția cauzei care a produs-o.

deviație standard / *standard deviation / écart type* / Rădăcina pătrată pozitivă a variației.

deviație standard experimentală / *experimental standard deviation / écart-type expérimental* / Pentru o serie de n măsurări ale aceleași mărimi măsurate, mărimea s caracterizând dispersia rezultatelor, dată de expresia: $s = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{n}(x_i - \bar{x})^2}{n-1}}$, unde: x_i este rezultatul celei de-a i-a măsurări; $\bar{x}$ este media aritmetică a celor n rezultate considerate. Note: 1. Considerând seria celor n valori ca eșantion al unei distribuții, $\bar{x}$ este un estimator fără excedent al mediei μ, iar s^2 este un estimator fără excedent al variației σ^2 al acestei distribuții. 2. Expresia $\frac{s}{\sqrt{n}}$ este o estimare a deviației standard a distribuției lui $\bar{x}$, fiind denumită „deviație standard experimentală a mediei". 3. Deviația standard experimentală a mediei este uneori denumită, în mod eronat, „eroare a mediei".

deviație unghiulară ⇒ deplasare unghiulară

deviație verticală / *vertical deflection / déviation verticale* / Deviație a spotului la aplicarea unui semnal la intrarea verticală, dispozitivul de deflecție orizontală nefiind în funcțiune.

deviație verticală nominală / *rated vertical deflection / déviation nominale verticale* / Distanța măsurată pe verticală între limitele suprafeței de măsurare.

deviații periodice și/sau aleatoare =. DPA / *periodic and/or random deviations / variations périodiques et/ou erratiques* / Variații nedorite, de natură periodică sau aleatoare, ale valorii unei caracteristici de funcționare a unui aparat, survenind în interiorul unei benzi de frecvențe specificate, toate condițiile de funcționare rămânând constante. Note: 1. Aceste variații, provenite din diverse cauze, pot apărea în prezența sau absența unui semnal de ieșire sau de intrare. 2. Brumul

şi ondulaţia sunt deviaţii periodice, iar zgomotul şi fluctuaţile sunt deviaţii aleatoare.

deviere (a execuţiei unui program) ⇒ derutare

deviere a arcului / *arc deviation* / *déviation d'arc* / Deplasare a unui arc într-un cuptor cu arc de curent continuu, cauzată de câmpul magnetic care ia naştere în circuitul de alimentare de curent continuu.

deviere a traficului ⇐ redirijare a traficului / *re-routing* / *réacheminement* / Selectarea unei rute semafor alternative când un mesaj de semnalizare întâlneşte o situaţie de tipul supraîncărcării sau al deranjamentului.

devoltor / *(negative) booster* / *dévolteur* / Maşină astfel conectată într-un circuit, încât să suprime sau să diminueze tensiunea furnizată de o altă sursă.

dezaccentuare / *de-emphasis* / *désaccentuation* / Diminuare intenţionată a amplitudinilor anumitor componente spectrale ale unui semnal în raport cu amplitudinile altor componente, de exemplu în vederea restabilirii amplitudinilor componentelor crescute prin preaccentuare.

dezacomodare a permeabilităţii / *disaccommodation (of permeability)* < *D* > / *désaccommodation (de la perméabilité)* <*D*> / Descreştere relativă a permeabilităţii unui material magnetic, măsurată la temperatură constantă, la începutul şi sfârşitul unui interval de timp determinat: $D = \frac{\mu_1 - \mu_2}{\mu_1}$, unde μ_1 şi μ_2 sunt, respectiv, valorile permeabilităţii la începutul şi sfârşitul intervalului de timp.

(a) dezactiva întreruperi / *(to) disable interrupts* / *désactiver des interruptions* / Tehnică prin care sistemul de operare poate realiza o secţiune critică într-un sistem cu un singur procesor (de preferinţă la nivelul nucleului), reprezentând astfel prima soluţie de realizare prin hardware a excluderii mutuale. Notă: Prin dezactivarea întreruperilor sistemul nu mai poate lua cunoştinţă de producerea unor evenimente externe (inclusiv sfârşitul unei cuante de timp) şi nu poate pierde controlul în timp ce tratează o secţiune critică.

dezaliniere mecanică a spotului / *mechanical spot misalignment* / *excentrage mécanique du spot* / Deplasare a spotului faţă de un punct de referinţă dat, atunci când toţi electrozii de deflexie sunt legaţi direct la electrodul accelerator, fără aplicarea vreunui alt câmp de deflexie.

dezasamblare a pachetelor / *packet disassembly* / *désassemblage de paquets* / Serviciu oferit de către o reţea de date prin care pachetele destinate remiterii către un terminal care nu funcţionează în mod pachet sunt remise în forma adecvată.

dezaxare (a firului de contact) / *stagger (of contact wire)* / *désaxement (du fil de contact)* / Montare a firului de contact în poziţie variabilă în plan orizontal, în scopul evitării frecării şi uzurii în acelaşi loc a elementului de priză de curent. Notă: în aliniament dezaxarea se realizează alternativ (în zig-zag) la fiecare stâlp.

dezechilibru al unei instalaţii de cuptor cu arc / *arc furnace installation unbalance* / *déséquilibre d'une installation de four à arc* / Asimetrie cauzată de inegalitatea care caracterizează mărimile caracteristice ale fazelor echipamentului care produce arcul.

dezechilibru de tensiune / *voltage unbalance* / *déséquilibre des tensions (d'un réseau)* / Într-o reţea de energie electrică polifazată, stare în care valorile efective ale tensiunii între conductoare sau diferenţele de fază dintre conductoare nu sunt toate egale.

dezechilibru de trafic / *traffic load imbalance* / *déséquilibre de trafic* / Inegalitate în repartizarea traficului asigurat între resurse similare.

dezechilibru operațional al unei instalații de cuptor cu arc / *arc furnace installation operating unbalance* / *déséquilibre opérationnel d'une installation de four à arc* / Asimetrie cauzată de impedanțele de fază diferite, din motive funcționale, ale instalației cuptorului cu arc.

dezechilibru structural al unei instalații de cuptor cu arc / *arc furnace installation structural unbalance* / *déséquilibre structurel d'une installation de four à arc* / Asimetrie cauzată de impedanțele de fază diferite, din motive structurale, ale instalației cuptorului cu arc.

dezintegrare beta / *beta disintegration* / *désintégration bêta* / Transformare radioactivă a unui nuclid sau a unui neutron, în care numărul atomic variază între n_1 și n_2 iar numărul de masă rămâne nemodificat.

dezintegrare (nucleară) / *nuclear disintegration* / *désintégration (nucléaire)* / Transformare a unui nucleu, eventual a unui nucleu compus, comportând divizarea sa în mai multe nuclee sau emisiunea de particule.

dezintegrare radioactivă, 1[fenomen] / *radioactive disintegration* / *désintégration radioactive [phénomène]* / Transformare nucleară spontană în cursul căreia fie sunt emise particule sau radiații gama, fie este emisă o radiație X consecutivă unei capturi electronice, fie se produce o fisiune spontană a nucleului.

dezintegrare radioactivă, 2[descreșterea activității] / *radioactive decay [decrease of activity]* / *décroissance radioactive* / Diminuare în timp, prin transformare nucleară spontană, a activității unei substanțe radioactive sau al unui amestec de astfel de substanțe.

de(z)ionizare ⇒ deionizare

dezordine ⇒ (creare a unui) defect (într-o rețea cristalină)

dezumectare / *dewetting* / *retrait de mouillage* / Retragerea stratului de aliaj de lipire de pe o suprafață solidă, inițial acoperită. Notă: În unele cazuri, o peliculă extrem de subțire poate rămâne. Când aliajul se retrage, unghiul de contact crește.

dezvoltare de sistem / *system development* / *développement de système* / Proces care cuprinde analiza cerințelor, proiectarea sistemului, implementarea, documentația și asigurarea calității.

diafonie / *crosstalk* / *diaphonie* / Apariția într-un canal de transmisiune a unui semnal nedorit provenit din alt canal ca urmare a cuplajului electromagnetic, a conexiunilor galvanice sau a neliniarităților. Notă: Diafonia care provoacă semnale telefonice inteligibile se numește inteligibilă, iar cea care provoacă semnale neinteligibile sau cu aspect de zgomot se numește neinteligibilă.

diafonie inteligibilă / *intelligible crosstalk* / *diaphonie intelligible* / Diafonie care produce semnale inteligibile.

diafonie neinteligibilă / *unintelligible crosstalk* / *diaphonie inintelligible* / Diafonie care nu produce semnale inteligibile.

diafonometru / *crosstalk meter* / *diaphonomètre* / Echipament pentru măsurarea atenuării diafonice.

diafragmă / *orifice plate* / *diaphragme* / Dispozitiv de debit care produce o diferență de presiune prin utilizarea unei plăci având un orificiu cu caracteristici speciale, așezată perpendicular pe direcția de curgere a fluidului printr-o conductă.

diafragmă a tonurilor / *tone control aperture* / *diaphragme des teintes* / Diafragmă al cărei contur este proiectat pentru a permite o variație a expunerii suportului de înregistrare fotosensibil în funcție de semnalul recepționat prin fototelegrafie și de caracteristicile suportului.

diafragmă (de colimare) / *(collimating) diaphragm* / *diaphragme (de collimation)* / Dispozitiv, cu deschidere fixă sau reglabilă, pentru limitarea secțiunii unui fascicul de radiații.

diafragmă de deschidere / *diaphragm aperture* / *diaphragme d'ouverture* / Deschidere într-un ecran instalat pe parcursul unui fascicul electronic care

limitează diametrul fasciculului electronic, permițând conservarea unghiului de deschidere optim.

diafragmă (într-un ghid de unde) / *iris (in a waveguide)* / *iris (de guide d'ondes)* / Obstrucție parțială a unei secțiuni drept a unui ghid de unde, ralizată cu ajutorul uneia sau mai multor plăci metalic sau dielectrice subțiri, utilizate ca transformator de impedanță.

diafragmă rezonantă / *resonant iris* / *iris résonnant* / Diafragmă a unui ghid de unde conceput pentru a permite trecerea fără atenuare a undelor incidente cu o anumită frecvență în ghidul de unde.

diagnosticare a defecțiunii / *fault diagnosis* / *diagnostic de panne* / Ansamblu al operațiilor efectuate pentru detectarea unei defecțiuni, localizarea și identificarea cauzei acesteia.

diagonală (a unui stâlp) / *main bracing* / *diagonale (d'un pylône)* / Bară dispusă oblic și care leagă doi montanți ai stâlpului.

diagrama Bode ⇒ curbă de răspuns în frecvență

diagrama (circulară a lui) Smith / *Smith chart* / *abaque de Smith* / Reprezentare grafică în coordonate polare a factorului de reflexie complex $\underline{r}$ pentru o linie de transmisiune uniformă fără pierderi, de impedanță caracteristică Z_0: $\underline{r}=\frac{\underline{Z}-Z_0}{\underline{Z}+Z_0}=\frac{\frac{\underline{Z}}{Z_0}-1}{\frac{\underline{Z}}{Z_0}+1}$, în funcție de impedanța complexă $\underline{Z}$, cu ajutorul a două familii de cercuri ortogonale, pe fiecare din ele fie rezistența R, fie reactanța X având o valoare constantă, $\underline{Z}=R+jX$ fiind impedanța complexă în direcția de propagare a undei incidente în punctul de determinare a factorului de reflexie complex. Note: 1. Diagrama Smith poate fi utilizată cu impedanțe $\underline{Z}$, admitanțe $\underline{Y}=\frac{1}{\underline{Z}}$, impedanțe normate $\frac{\underline{Z}}{Z_0}$ sau admitanțe normate $\frac{\underline{Y}}{Y_0}=\frac{Z_0}{\underline{Z}}$. 2. Diagrama este în mod obișnuit limitată la valori pozitive ale lui R, întreaga diagramă fiind în acest caz cuprinsă în interiorul unui cerc în care modulul factorului de reflexie este unitar. 3. Diagrama permite, prin citire directă, conversia factorului de reflexie complex în partea reală și imaginară a impedanței sau a admitanței și invers, simplificând de asemenea transformarea impedanțelor sau a admitanțelor dintr-un punct într-altul al unei linii radioelectrice.

diagrama Jordan / *Jordan diagram* / *diagramme de Jordan* / Diagramă care reprezintă tangenta unghiului de pierderi magnetice, sau o mărime legată de ea, ca o funcție de câmpul magnetic în domeniul lui Rayleigh, cu frecvența ca parametru.

diagrama Nyquist / *Nyquist plot* / *diagramme de Nyquist* / În planul complex, locul geometric al punctelor ce reprezintă răspunsurile în frecvență ale buclei deschise.

diagrama Rieke / *Rieke diagram* / *diagramme de Rieke* / Grafic în coordonate polare prin care se reprezintă comportamentul oscilatoarelor, în special, al magnetroanelor, în funcție de impedanța de sarcină. Notă: Se pot include de exemplu, familiile de curbe de frecvență constantă, putere constantă sau randament constant.

diagrama Rousseau / *Rousseau diagram* / *diagramme de Rousseau* / Reprezentare grafică cu ajutorul căreia se poate calcula fluxul luminos și intensitatea sferică medie a unei surse (punctiforme) cu simetrie axială, cunoscând intensitatea luminoasă într-un anumit număr de direcții ale unui plan meridian. Coordonatele sunt proporționale într-o direcție cu intensitățile luminoase și în cealaltă direcție cu unghiurile solide.

diagramă / *record* / *diagramme* / Ansamblul înregistrărilor și gradațiilor suportului diagramei.

diagramă a cercului / *circle diagram* / *diagramme du cercle* / Diagramă a unei maşini sincrone sau asincrone, care reprezintă relaţia dintre componentele activă şi reactivă ale curentului în înfăşurarea statorului, în condiţii specificate.

diagramă cromatică ⇒ diagramă de cromaticitate

diagramă de comunicaţii / *communication chart* / *diagramme de communication* / Schemă care conţine detaliile circuitelor tuturor canalelor şi aparatelor utilizate pentru stabilirea de comunicaţii, cu reprezentarea conexiunilor dintre echipamente.

diagramă de cromaticitate ⇐ diagramă cromatică / *chromaticity diagram* / *diagramme de chromaticité* / Diagramă plană în care punctele definite prin coordonatele lor tricromatice reprezintă cromaticităţile stimulilor de culoare. Notă: În sistemele de referinţă colorimetrice CIE, se utilizeaază de obicei y ca ordonată şi x ca abscisă pentru obţinerea unei diagrame de cromaticitate x,y.

diagramă de cromaticitate uniformă / *uniform-chromaticity-scale diagram* / *diagramme de chromaticité uniforme* / Diagramă bidimensională în care coordonatele sunt definite astfel încât distanţe egale reprezintă cât mai precis în toată diagrama, trepte egale de diferenţiere de culoare pentru stimuli de culoare de aceeaşi luminanţă.

diagramă de cromaticitate uniformă CIE 1960 / *CIE 1960 UCS diagram* / *diagramme de chromaticité uniforme CIE 1960* / Diagramă de cromaticitate uniformă obţinută cu ajutorul coordonatelor ortogonale ale mărimilor u şi v, date de ecuaţiile:

$$u = \frac{4x}{-2x+12y+3} = \frac{4X}{X+15Y+3Z}$$

$$v = \frac{6y}{-2x+12y+3} = \frac{6Y}{X+15Y+3Z},$$ unde X, Y, Z sunt componentele tricromatice în sistemele de referinţă colorimetrice CIE 1931 sau 1964, iar x, y sunt coordonatele tricromatice corespunzătoare ale stimulului de culoare considerat.

diagramă de cromaticitate uniformă CIE 1976 / *CIE 1976 uniform-chromaticity-scale diagram* / *diagramme de chromaticité uniforme CIE 1976* / Diagramă de cromaticitate uniformă obţinută prin trasarea în coordonate ortogonale mărimile u' şi v', definite de ecuaţiile:

$$u' = \frac{4X}{X+15Y+3Z} = \frac{4x}{-2x+12y+3}$$

$$v' = \frac{9Y}{X+15Y+3Z} = \frac{9y}{-2x+12y+3},$$ care înlocuieşte prin modificare diagrama de cromaticitate uniformă CIE 1960, în care coordonatele erau u şi v. Relaţiile între aceste coordonate şi cele actuale sunt: $u' = u$; $v' = 1{,}5v$.

diagramă de difracţie în câmp proxim / *near-field diffraction pattern* / *diagramme de diffraction en champ proche* / Repartiţie a puterii difractate observate în regiunea de câmp proxim.

diagramă de difracţie în câmp îndepărtat / *far-field diffraction pattern* / *diagramme de diffraction en champ lointain* / Repartiţia puterii difractate observată în regiunea de câmp îndepărtat.

diagramă de directivitate / *directivity pattern* / *diagramme de directivité* / Reprezentare grafică a coeficientului de directivitate. (A se vedea *directivitate.*)

diagramă de fază (a unei antene) / *phase pattern, 1[graphical representation]* / *diagramme de phase (d'une antenne)* / Reprezentare grafică a caracteristicii de fază a unei antene.

diagramă de fiabilitate / *reliability block diagram* / *diagramme de fiabilité* / Diagramă funcţională în care fiecare subentitate a unei entităţi complexe este reprezentată printr-un bloc sau o combinaţie de blocuri şi care arată cum defecţiunile unei subentităţi conduc la o defecţiune a entităţii, pentru unul sau mai multe moduri de funcţionare ale acesteia.

diagramă de fluenţă / *signal flow diagram* / *diagramme de fluence* / Tip particular de schemă funcţională care indică, în principal, căile de transmitere a semnalelor şi relaţiile dintre acestea.

diagramă de iluminare (a unei aperturi) / *illumination pattern* / *diagramme d'illumination (d'une ouverture)* / Reprezentarea grafică a repartiţiei câmpului electromagnetic pe apertura unei antene.

diagramă de interferenţă ⇒ moar, 3[în fototelegrafie]

diagramă de înzăvorâri ⇒ tablou de înzăvorâri

diagramă de joncţiuni / *trunking diagram* / *diagramme de jonction* / Diagramă care descrie total sau parţial racordurile dintre componentele unei centrale telefonice automate.

diagramă de planificare ⇒ grafic reţea

diagramă de radiaţie (a unei antene) / *radiation pattern, 2[graphical representation]* / *diagramme de rayonnement (d'une antenne)* / Reprezentarea grafică a secţiunii unei caracteristici de radiaţie printr-un plan dus prin origine sau printr-un con cu centrul în origine. Notă: Diagramele de radiaţie curent folosite sunt diagrama în plan orizontal şi diagrama în planul vertical al direcţiei principale de radiaţie.

diagramă de radiaţie (a unei fibre optice) / *radiation pattern (of an optical fibre)* / *diagramme de rayonnement (d'une fibre optique)* / Repartiţia relativă a fluxului energetic prin extremitatea unei fibre optice în funcţie de poziţie sau de direcţie.

diagramă de radiaţie (a unui dispozitiv optoelectronic) / *radiation diagram (of an optoelectronic device)* / *diagramme de rayonnement (d'un dispositif optoélectronique)* / Diagramă ce caracterizează distribuţia în spaţiu a radiaţiei emise de un dispozitiv optoelectronic.

diagramă de radiaţie în câmp îndepărtat / *far-field radiation pattern* / *diagramme de rayonnement en champ lointain* / Diagramă de radiaţie care reprezintă repartiţia relativă a densităţii fluxului de putere în funcţie de direcţie în regiunea de câmp îndepărtat.

diagramă de radiaţie în câmp proxim / *near-field radiation pattern* / *diagramme de rayonnement en champ proche* / Diagramă de radiaţie care descrie repartiţia relativă a emitanţei energetice în funcţie de poziţie în faţa plană de ieşire a unei fibre optice.

diagramă de radiaţie la echilibru / *equilibrium radiation pattern* / *diagramme de rayonnement à l'équilibre* / Diagramă de radiaţie la ieşirea unei fibre optice când este realizat echilibrul modurilor.

diagramă de radiaţie polară (a unei antene) / *radiation pattern, 3[in a broad sense]* / *caractéristique de rayonnement (d'une antenne)* / Repartizarea în spaţiu a valorilor unei mărimi caracteristice a câmpului electromagnetic produs de o antenă. Note: 1. Cel mai frecvent se consideră caracteristica de radiaţie în regiunea de câmp îndepărtat. 2. Mărimea caracteristică a câmpului pate fi, de exemplu, amplitudinea unei componente specifice a câmpului electromagnetic sau a tensiunii cimomotoare, a intensităţii de radiaţie, a directivităţii, a câştigului izotrop sau a câştigului relativ.

diagramă de sarcină pentru putere descrescătoare / *decreasing input power rating* / *abaque de charge pour puissance décroissante* / Expresia expunerii maxime admisibile a tubului de radiaţii X în funcţie de durata expunerii pentru aplicări izolate ale unei expuneri, în cursul cărora puterea anodică descreşte continuu sau discontinuu.

diagramă de sarcină repetată / *serial load rating* / *abaque de charge répétée* / Expresia expunerii maxime admisibile a tubului de radiaţii X, sub forma unei relaţii între puterea anodică şi durata expunerii, pentru o serie de expuneri individuale ale tubului respectiv, cu parametrii expunerii specificaţi.

diagramă de sarcină unică / *single-load rating* / *abaque de charge unique* / Expresia expunerii maxime admisibile a tubului de radiaţii X, sub forma unei relaţii între puterea anodică constantă şi durata expunerii pentru o singură aplicare a expunerii, în condiţii specificate.

diagramă de sensibilitate / *sensitivity diagram* / *diagramme de sensibilité* / Diagramă prin care se exprimă grafic, în coordonate polare sau carteziene, sensibilitatea în funcţie de unghi, în raport cu o axă mecanică.

diagramă de tensiune / *voltage map* / *plan de tension* / Ansamblu coerent al tensiunilor nodale ale unei reţele electrice în condiţii de exploatare precizate.

diagramă de timp / *timing diagram* / *diagramme temporel* / Reprezentare a variaţiei în funcţie de timp a unuia sau mai multor semnale electrice.

diagramă de tranziţie / *state-transition diagram* / *diagramme de transition* / Diagramă ce arată ansamblul stărilor posibile ale unei entităţi şi tranziţiile directe posibile dintre acestea.

diagramă energetică / *energy-level diagram* / *diagramme énergétique* / Diagramă care reprezintă nivelurile de energie ale particulelor unui sistem cuantificat reprezentate prin drepte orizontale (abscise), iar ordonatele indicând energia acestor particule.

diagramă (funcţională) / *chart* / *diagramme [fonctionnel]* / Reprezentare grafică, schematică sau simbolică, destinată înregistrării pe un suport.

diagramă izocandelă / *iso-intensity diagram* / *digramme isointensité* / Reţea de curbe de egală intensitate luminoasă.

diagramă Karnaugh / *Karnaugh map* / *table de Karnaugh* / Reprezentare simbolică a valorilor pe care le ia o funcţie logică, cu ajutorul unui tabel dreptunghiular împărţit în dreptunghiuri ce se intersectează în aşa fel încât fiecare intersecţie de dreptunghiuri să reprezinte o combinaţie unică de variabile logice şi fiecărei combinaţii să-i corespundă o intersecţie.

diagramă polară (a răspunsurilor în frecvenţă) ⇐ locul răspunsurilor în frecvenţă / *frequency response locus [polar plot]* / *lieu des réponses harmoniques [diagramme polaire]* / Reprezentare grafică a răspunsului în frecvenţă în planul complex, luând ca parametru frecvenţa cu valori cuprinse între zero şi infinit şi în care raza vectoare este modulul răspunsului în frecvenţă, iar unghiul polar corespunzător este defazajul răspunsului în frecvenţă.

diagramă radiografică / *radiographic rating* / *abaque radiographique* / Pentru funcţionarea unui tub de radiaţii X, combinaţie specifică de condiţii şi de parametri de expunere pentru care tubul respectiv atinge limitele sale specificate de încărcare termică.

diagramă Veitch / *Veitch diagram* / *diagramme de Veitch* / Reprezentare simbolică a valorilor pe care le ia o funcţie booleană, cu ajutorul unui tabel dreptunghiular împărţit în pătrate, al căror număr este egal cu numărul de stări posibile (adică două) ridicat la o putere egală cu numărul variabilelor.

diagramă Venn-Euler / *Venn diagram* / *diagramme d'Euler* / Diagramă în care mulţimile sunt reprezentate prin regiuni desenate pe o suprafaţă.

diagramă Z-Theta / *Z-Theta chart* / *abaque Z-Théta* / Reprezentare grafică în coordonate polare a factorului de reflexie complex $\bar{r}$ pentru o linie de transmisiune uniformă fără pierderi, de impedanţă caracteristică Z_0: $\bar{r}=\frac{\bar{Z}-Z_0}{\bar{Z}+Z_0}=\frac{\frac{\bar{Z}}{Z_0}-1}{\frac{\bar{Z}}{Z_0}+1}$, în funcţie de impedanţa complexă $\bar{Z}$, cu ajutorul a două familii de cercuri ortogonale, pe fiecare din acestea fie modulul Z, fie argumentul θ având o

valoare constantă, iar $\overline{Z}=\frac{Z}{\theta}$ fiind impedanţa complexă în direcţia de propagare a undei incidente în punctul de determinare a factorului de reflexie complex. Note: 1. Diagrama Z-Theta poate fi utilizată cu impedanţe $\overline{Z}$, admitanţe $\overline{Y}=\frac{1}{\overline{Z}}$, impedanţe normate $\frac{\overline{Z}}{Z_0}$ sau admitanţe normate $\frac{\overline{Y}}{Y_0}=\frac{Z_0}{\overline{Z}}$. 2. Diagrama este în mod curent limitată la valori ale lui θ cuprinse între -π/2 şi +π/2, corespunzătoare valorilor pozitive ale părţii reale a lui $\overline{Z}$, orice diagramă fiind atunci cuprinsă în interiorul unui cerc în care modulul factorului de reflexie este unitar. 3. Diagrama are aceleaşi proprietăţi şi aplicaţii ca şi diagrama Smith, în care impedanţa complexă $\overline{Z}$ este reprezentată tot cu ajutorul a două familii de cercuri, însă pe fiecare din ele fie partea reală R, fie cea imaginară X a impedanţei $\overline{Z}$ având o valoare constantă.

diamagnetism / *diamagnetism* / *diamagnétisme* / Fenomen magnetic conform căruia unele substanţe, supuse acţiunii unui câmp magnetic exterior, capătă un moment magnetic opus intensităţii acestui câmp.

diametru al balonului / *bulb diameter* / *diamètre de l'ampoule* / Cel mai important sau mai mare diametru al anvelopei balonului, a cărui valoare maximă trebuie să cuprindă o toleranţă de ovalizare.

diametru al câmpului de mod / *mode field diameter* / *diamètre du champ de mode* / Distanţa dintre cele două puncte ale unui diametru al unei fibre optice unimodale pentru care densitatea de radiaţie este redusă la fracţiunea $\frac{1}{e^2}$ din valoarea sa pe axa fibrei, presupunând că puterea superficială de-a lungul unui diametru este repartizată conform unei legi gaussiene.

diametru al cercului (de dispunere a) electrozilor unui cuptor cu arc trifazat / *arc furnace electrode pitch circle diameter <PCD>* / *diamètre du cercle d'électrodes de four à arc triphasé* / Diametrul cercului definit de centrele electrozilor unui cuptor cu arc trifazat.

diametru al cupolei / *dome diameter* / *diamètre du dôme* / Diametru al părţii cilindrice a balonului, aflată în apropierea regiunii superioare sau a extremităţii închise.

diametru al învelişului / *cladding diameter* / *diamètre de la gaine* / Diametrul cercului care defineşte centrul învelişului unei fibre optice.

diametru al miezului / *core diameter* / *diamètre du coeur* / Diametrul cercului care defineşte centrul miezului unei fbre optice.

diametru al soclului / *base diameter* / *diamètre du culot* / Diametrul principal sau diametrul maxim al soclului.

diametru al spotului / *spot diameter* / *diamètre du spot* / 1. Diametru aparent al spotului văzut la un microscop definit în condiţii de funcţionare specificate. Acest diametru corespunde, prin estimare vizuală, cu diametrul zonei limitate la 20 % din luminanţa maximă. 2. Diametru aparent al spotului măsurat cu ajutorul unei fante deplasate pe spot. Acest diametru corespunde cu lungimea unei linii limitate la 20 % din luminanţa maximă.

diametru al suprafeţei de referinţă / *reference surface diameter* / *diamètre de la surface de référence* / Diametrul cercului care defineşte centrul suprafeţei de referinţă.

diametru (al unui fascicul) / *beam diameter* / *diamètre (d'un faisceau)* / Distanţa dintre două puncte ale unei drepte normale la axa unui fascicul electromagnetic, unde densitatea fluxului de putere este redusă la o fracţiune din valoarea sa maximă pe axă. Notă: Noţiunea de diametru al unui fascicul este în special utilizată în cazul fasciculului de

secţiune transversală circulară sau aproape circulară.

diametru mediu al învelişului / *average cladding diameter / diamètre moyen de la gaine* / Valoarea medie a diametrului învelişului de-a lungul fibrei optice.

diametru mediu al miezului / *average core diameter / diamètre moyen du coeur* / Valoarea medie a diametrului miezului de-a lungul fibrei optice.

diametru mediu al suprafeţei de referinţă / *average reference surface diameter / diamètre moyen de la surface de référence* / Valoarea medie a diametrului suprafeţei de referinţă de-a lungul fibrei optice.

diametru standard al unei surse / *standard source diameter / diamètre normal d'une source* / Diametrul unei surse emiţătoare de radiaţii X, utilizată pentru măsurarea caracteristicilor de răspuns ale unui spectrometru. În lipsa altor specificări, aceasta se presupune a fi o sursă punctuală.

diatermie / *diathermy / diathermie* / 1. Aplicarea unui curent de ordinul 1 A şi de frecvenţă de ordinul 1 MHz circulând între doi electrozi cutanaţi, pentru obţinerea unei încălziri controlate a ţesuturilor 2. Sinonim al diatermocoagulării.

dicromatism ⇒ vedere dicromatică

dicţionar de date / *data dictionary / dictionnaire des données* / Catalog al mulţimii de date corespunzând unui domeniu de aplicaţie determinat şi cuprinzând informaţii privind structura, semnificaţia şi utilizarea acestor date. Domeniul de aplicaţie poate fi o bază de date particulară sau o companie.

dielectric, 1[substanţă polarizabilă] / *dielectric, 1[polarizable substance] / diélectrique, 1[substance polarisable]* / Material a cărui proprietate electrică fundamentală este aceea de a se polariza electric. Notă: În practică materialele electroizolante sunt denumite adesea dielectrici dacă permitivitatea se consideră a fi proprietatea esenţială în utilizarea lor.

dielectric, 2[material izolant] ⇒ izolant, 2[material]

dielectric artificial / *artificial dielectric / diélectrique artificiel* / Mediu neomogen constituit dintr-un aranjament regulat de elemente difuzante, în general metalice, înglobate într-un dielectric de slabă permitivitate, care reacţionează faţă de undele radioelectrice dintr-o anumită gamă de frecvenţe ca un dielectric omogen cu permitivitate diferită de cea a dielectricului de slabă permitivitate.

diferenţă de comutaţie [sisteme de măsurare cu ieşire cu acţiune tot-sau-nimic] / *switching difference [measuring systems with switching output] / différence de commutation [systemes de mesure avec sortie à action tout-ou-rien]* / Variaţia minimă a mărimii de intrare corespunzătoare unei comutaţii slabe (a nivelului măsurabil, care nu este o valoare constantă pentru toate sistemele de măsură), depinzând de parametrii aplicaţiei specifice.

diferenţă de culoare $L^*a^*b^*$ CIE 1976 / *CIE 1976 $L^*a^*b^*$ colour difference / différence de couleur $L^*a^*b^*$ CIE 1976* / Diferenţa dintre doi stimuli de culoare, definită prin distanţa euclidiană dintre punctele lor reprezentative în spaţiul $L^*a^*b^*$ şi calculată prin ecuaţia: $\Delta E_{ab}^* = [(\Delta L^*)^2 + (\Delta a^*)^2 + (\Delta b^*)^2]^{1/2}$. Notă: Diferenţa de tonalitate *a,b* CIE 1976 poate fi calculată după cum urmează: $\Delta H_{ab}^* = [(\Delta E_{ab}^*)^2 - (\Delta L^*)^2 - (\Delta C_{ab}^*)^2]^{1/2}$.

diferenţă de culoare $L^*u^*v^*$ CIE 1976 / *CIE 1976 $L^*u^*v^*$ colour difference / différence de couleur $L^*u^*v^*$ CIE 1976* / Diferenţa dintre doi stimuli de culoare, definită prin distanţa euclidiană dintre punctele lor reprezentative în spaţiul $L^*u^*v^*$ şi calculată prin ecuaţia: $\Delta E_{uv}^* = [(\Delta L^*)^2 + (\Delta u^*)^2 + (\Delta v^*)^2]^{1/2}$. Notă: Diferenţa de tonalitate *u, v* CIE 1976 poate fi calculată după cum urmează: $\Delta H_{uv}^* = [(\Delta E_{uv}^*)^2 - (\Delta L^*)^2 - (\Delta C_{uv}^*)^2]^{1/2}$.

diferenţă de fază / *phase difference* <φ> / *différence de phase* <φ> / Pentru două mărimi sinusoidale de aceeaşi perioadă, diferenţa dintre două faze iniţiale, cu adăugarea eventuală a unui multiplu de 2π, astfel încât această diferenţă să fie mai mare decât $-\pi$ şi mai mică sau egală cu π. Notă: Pentru mărimile $A_m'\cos(\omega t + \vartheta_0')$ şi $A_m''\cos(\omega t + \vartheta_0'')$ diferenţa de fază este $\varphi = \vartheta_0'' - \vartheta_0' + 2\pi n$, unde n este un întreg, ales astfel încât $-\pi < \varphi \leq \pi$.

diferenţă de fază (a unei mărimi sinusoidale în raport cu alta de aceeaşi perioadă) / *phase difference (of one sinusoidal quantity with respect to another of the same period)* / *différence de phase (d'une grandeur sinusoïdale par rapport à une autre de même période)* / Pentru două mărimi sinusoidale de aceeaşi perioadă, diferenţa dintre două faze iniţiale cu adăugarea eventuală a unui multiplu de 2π, astfel încât această diferenţă să fie mai mare decât $-\pi$ şi mai mică sau egală cu π.

diferenţă de fază (între două niveluri ale unei purtătoare) / *differential phase (between two levels of a carrier)* / *différence de phase (entre deux niveaux d'une porteuse)* / Diferenţa de fază maximă a anvelopei unei purtătoare modulate în amplitudine la ieşirea unui dispozitiv, între două niveluri specificate ale purtătoarei la intrare sau la ieşire.

diferenţă de fază spaţială / *space phase difference* / *différence de phase spatiale* / Parte a defazajului într-un punct dintre două unde progresive sinusoidale de acceaşi frecvenţă provenite din surse diferite, datorată diferenţei dintre timpii de propagare a fazei dintre surse şi punctul considerat.

diferenţă de lungime a traseelor / *path length difference* / *différence de marche (entre deux trajets radioélectriques)* / Diferenţa dintre lungimile a două trasee radioelectrice distincte între două puncte, în general exprimate în lungimi de undă de-a lungul traseelor considerate.

diferenţă de potenţial de contact ⇐ salt de potenţial / *boundary potential* / *potentiel de limite* / Diferenţă de potenţial între două materiale, care puse în contact realizează o discontinuitate de natură fizică sau chimică, cu barieră de potenţial.

diferenţă de potenţial (electric) / *(electric) potential difference* / *différence de potentiel (électrique)* / Diferenţa dintre valorile pe care le ia potenţialul unui câmp electric irotaţional, în două puncte date ale unui domeniu simplu conex, în care a fost definit acest potenţial.

diferenţă de potenţial magnetic / *magnetic potential difference* / *différence de potentiel magnétique* / Mărime magnetică scalară, definită de diferenţa valorilor pe care le ia potenţialul (scalar) al unui câmp magnetic irotaţional, în două puncte ale unui domeniu simplu conex, în care a fost definit acest potenţial.

diferenţă de potenţial maximă limitată / *limited maximum potential difference* / *haute tension (nominale) limitée* / Într-o instalaţie radiologică, tensiunea de accelerare a tubului de radiaţii X, limitată într-o configuraţie particulară.

diferenţă de potenţial transepitelială / *transepithelial potential difference* / *différence de potentiel transépithéliale* / Diferenţă de potenţial electric printr-un epiteliu constituit din unul sau mai multe straturi celulare ca, de exemplu, bariera intestinală, epiteliul vezical sau epiteliul tubular renal.

diferenţă de timp de parcurs al unui fotocatod / *photocathode transit time difference* / *différence de temps de transit d'une photocathode* / Diferenţa de timp de tranzit dintre electronii care părăsesc fotocatodul în centrul acestuia şi electronii care părăsesc fotocatodul într-un alt punct specificat pe un diametru dat.

diferenţial ⇒ zonă de comutare [histerezis]

diferenţial [calificativ] / *differential [qualifier]* / *différentiel [qualificatif]*/

Calitate a unui sistem tehnic (aparat, maşină, mecanism etc.) sau a unui organ al unui sistem tehnic complex de a utiliza o acţiune rezultată din suprapunerea a două acţiuni antagoniste. Exemple: mecanismul diferenţial, înfăşurare diferenţială, condensatorul diferenţial, instrumentul de măsură diferenţial, releul diferenţial, sistemul diferenţial, transformatorul diferenţial, puntea diferenţială etc.

diferenţiator / *differentiator* / *différentiateur* / Dispozitiv destinat furnizării unei mărimi de ieşire a cărei valoare este proporţională cu derivata în raport cu timpul a valorii mărimii de intrare.

diferenţiere (a impulsului) / *differentiation (of a pulse)* / *différenciation (d'implusion)* / Procedeu de formare prin care un impuls este transformat într-o undă al cărei contur reprezintă sau aproximează derivata impulsului în raport cu timpul.

difracţie / *diffraction* / *diffraction* / Deviaţie a direcţiei de propagare a unei radiaţii, determinată prin natura ondulatorie a acesteia, şi care se produce atunci când undele sunt limitate de către obstacole.

difracţie (a unei unde radioelectrice) / *diffraction (of a radio wave)* / *diffraction (d'une onde radioélectrique)* / Modificare a distribuţiei în spaţiu a energiei şi fazei unei unde electromagnetice ca efect al obstacolelor întâlnite. Notă: Obstacole în sensul de mai sus sunt medii distincte, mărginite în spaţiu.

difracţie de către un obstacol / *edge diffraction* / *diffraction par une arête* / Propagare troposferică datorată difracţiei cauzate de un obstacol transversal ca, de exemplu, o colină sau un munte, cu un profil relativ ascuţit, situat între punctele de emisiune şi de recepţie. Notă: Acest tip de difracţie poate permite o propagare transorizont.

difracţie de către un obstacol ascuţit / *knife-edge diffraction* / *diffraction par une arête vive* / Propagare prin difracţie de către un obstacol a cărui rază de curbură la vârf este mică în raport cu lungimea de undă.

difracţie sferică / *spherical diffraction* / *diffraction sphérique* / Propagare troposferică datorată difracţiei pe suprafaţa Pământului presupusă sferică sau, în general, pe un obstacol de formă rotundă şi de dimensiuni mari în raport cu lungimea de undă. Notă: Difracţia sferică poate permite o propagare transorizont.

difuzare / *broadcast* / *diffusion* / Operaţie care are drept scop difuzarea unei informaţii la mai mulţi utilizatori. Notă: Într-o reţea de calculatoare, se foloseşte pentru a informa toţi utilizatorii asupra unor evenimente ca: starea de funcţionare a reţelei sau a unor noduri, disponibilitatea de noi echipamente, instrucţiuni de utilizare specifice reţelei respective etc.

difuzare de informaţii telegrafice / *broadcast system* / *diffusion d'informations télégraphiques* / Sistem în care un post particular sau central poate transmite simultan unui număr de alte posturi.

difuzie, 1[sens general] / *diffusion [in a broad sense]* / *diffusion [au sens large]* / Deplasare a particulelor sub efectul unui gradient de concentraţie.

difuzie, 2[a unei unde fără schimbarea frecvenţei] / *diffusion [of a wave without change of frequency]* / *diffusion [d'une onde sans changement de fréquence]* / Schimbarea repartiţiei spaţiale a unui fascicul de radiaţii atunci când acesta este deviat în direcţii multiple de o suprafaţă sau de un mediu, fără modificarea frecvenţelor componentelor monocromatice. Note: 1. Se pot distinge două tipuri de difuzie: difuzie selectivă şi difuzie neselectivă, după cum proprietăţile depind sau nu de lungimea de undă a radiaţiei incidente. 2. Vezi nota 2. de la *reflexie*.

difuzie (a apei) / *diffusion (of water)* / *diffusion (de l'eau)* / Transport al moleculelor de apă printr-un material, provocat de o diferenţă a presiunilor parţiale.

difuzie a materialului / *material scattering* / *diffusion du matériau* / Parte a difuziei într-o fibră optică datorată proprietăţilor substanţelor componente ale fibrei.

difuzie atmosferică (a luminii) / *loom (of a light)* / *lueur (d'un feu)* / Difuzie a luminii produsă la trecerea unui fascicul luminos prin atmosferă.

difuzie (chimică sau electrochimică) / *(chemical or electrochemical) diffusion* / *diffusion (chimique ou électrochimique)* / Deplasarea particulelor datorită efectului unui gradient de concentraţie.

difuzie coerentă ⇒ împrăştiere coerentă

difuzie de fibraj / *fibre scattering* / *diffusion de fibrage* / Parte a difuziei într-o fibră optică datorată iregularităţilor caracteristicilor geometrice şi profilului indicelui fibrei.

difuzie de neutroni / *neutron diffusion* / *diffusion des neutrons* / Fenomen în cursul căruia neutronii dintr-un mediu, datorită unui proces de ciocniri succesive de împrăştiere, tind să migreze din regiuni cu concentraţie ridicată în regiuni cu concentraţie slabă.

difuzie (de particule) ⇒ împrăştiere (de particule)

difuzie elastică ⇒ împrăştiere elastică

difuzie incoerentă ⇒ împrăştiere incoerentă

difuzie inelastică ⇒ împrăştiere inelastică

difuzie (într-un semiconductor) / *diffusion (in a semiconductor)* / *diffusion (dans un semiconducteur)* / Mişcare a particulelor dintr-un semiconductor datorată numai unui gradient de concentraţie.

difuzie neliniară / *nonlinear scattering* / *diffusion non linéaire* / Difuzie acompaniată de o modificare a radiaţiei optice de la o lungime de undă a spre una sau mai multe lungimi de undă. Exemple: difuzia Raman, difuzia Brillouin.

difuzie uniformă / *uniform diffusion* / *diffusion orthotrope* / Difuzie ideală în care distribuţia spaţială a radiaţiei difuzate este astfel încât luminanţa energetică sau luminoasă să fie aceeaşi în toate direcţiile.

difuziune (a unei unde radioelectrice) / *scattering (of a radio wave)* / *diffusion (d'une onde radioéléctrique)* / Difracţie neregulată suferită de o undă radioelectrică la întâlnirea cu o mulţime continuă sau discontinuă de obstacole arbitrar dispuse, care sunt medii distincte, mărginite în spaţiu, în general de dimensiuni comparabile cu lungimea de undă ca, de exemplu, rugozitatea suprafeţei solului, clădirile, vegetaţia, valurile, formaţiile meteorice în troposferă, turbulenţele troposferice.

difuziune de pachete / *packet radio* / *diffusion de paquets* / Metodă de transmisie a informaţiei, în care mai multe calculatoare sunt legate între ele prin intermediul unor modemuri şi staţii de emisie-recepţie radio.

difuziune înainte / *forward scattering* / *prodiffusion* / Difuziunea unui fascicul electromagnetic în care direcţiile de propagare ale undelor difuzate considerate formează unghiuri ascuţite mici cu direcţia de propagare medie a fasciculului iniţial.

difuziune termică <a> / *thermal diffusivity <a>* / *diffusion thermique <a>* / Raportul dintre conductibilitatea termică a unui corp şi produsul dintre căldura specifică şi densitatea acelui corp.

difuziune troposferică ⇒ (propagare prin) difuziune troposferică

difuzor [corp de iluminat] / *softlight* / *diffuseur, 1[appareil d'éclairage]* / Corp de iluminat de dimensiuni suficiente pentru a produce un iluminat difuz cu linii de umbră imprecise.

difuzor al fasciculului / *beam scattering filter* / *diffuseur du faisceau* / Filtru utilizat pentru difuziunea unui fascicul de electroni.

difuzor (al unui aparat de încălzit de suprafaţă cu inducţie) / *quench (of a surface induction meter)* / *diffuseur (d'un corps de chauffe de surface à induction)* /

Element al unui aparat de încălzit de suprafaţă cu inducţie utilizat pentru răcirea suprafeţei încărcăturii în cursul procedurii de călire prin inducţie.

difuzor de probă / *line selector speaker* / *haut-parleur d'épreuve* / Difuzor care reproduce semnalele dintr-un circuit sonor specificat.

difuzor neselectiv / *non-selective diffuser* / *diffuseur non sélectif* / Difuzor în care proprietăţile difuzante nu depind de lungimea de undă a radiaţiei incidente.

difuzor (optic) / *diffuser* / *diffuseur, 2[dispositif diffusant]* / Dispozitiv ce serveşte la modificarea distribuţiei spaţiale a fluxului unei surse utilizând în mod esenţial fenomenul de difuzie. Notă: În cazul în care întreaga radiaţie reflectată sau transmisă prin difuzor este difuzată fără nici o reflexie sau transmisie regulată, difuzorul se numeşte complet difuzant, independent de calitatea reflexiei sau a transmisiei de a fi izotropă sau nu.

difuzor perfect prin reflexie / *perfect reflecting diffuser* / *diffuseur parfait par réflexion* / Difuzor izotrop ideal al cărui factor de reflexie este egal cu 1.

difuzor perfect prin transmisie / *perfect transmitting diffuser* / *diffuseur parfait par transmission* / Difuzor izotrop ideal al cărui factor de transmisie este egal cu 1.

difuzor selectiv / *selective diffuser* / *diffuseur sélectif* / Difuzor în care proprietăţile difuzante depind de lungimea de undă a radiaţiei incidente.

difuzor (telefonic) / *(telephone) loudspeaker* / *haut-parleur (téléphonique)* / Receptor telefonic conceput pentru a radia putere acustică în mediul ambiant.

difuzor uniform / *uniform diffuser* / *diffuseur orthotrope* / Difuzor ce produce o difuzie uniformă.

digital ⇒ numeric, 2[dată compusă din cifre]

(a) digitiza ⇐ (a) cifra (în formă digitală) / *(to) digitize* / *chiffrer* / A exprima sau a reprezenta în formă numerică, date care nu sunt discrete. Exemplu: a obţine o reprezentare numerică a valorii unei mărimi fizice, plecând de la o reprezentare analogică (continuă) a acestei valori.

(a) dilata ⇒ (a) despacheta

dilatare [în comutaţie] ⇒ expansiune [în comutaţie]

dimensiune a câmpului / *field size* / *dimension du champ* / În radioterapie, dimensiunile secţiunii într-un plan perpendicular pe axa fasciculului la o adâncime specificată în fantomă, definite prin curbele izodoză specificate.

dimensiune a câmpului de intrare / *entrance field size* / *dimension du champ d'entrée* / Pentru un intensificator electro-optic al imaginii radiologice, diametru al câmpului în planul de intrare utilizabil pentru transmisiunea unei imagini radiologice potenţiale în condiţii specificate.

dimensiune a câmpului de iradiere / *irradiation field size* / *dimension du champ d'irradiation* / În radioterapie, dimensiune a unei zone situate într-un plan perpendicular pe axa fasciculului de radiaţii, la o distanţă specificată de sursa de radiaţii sau la o adâncime specificată în obiectul iradiat, definită prin linii izodoză specifice.

dimensiune a câmpului geometric / *geometrical field size* / *dimension du champ géométrique* / Proiecţia geometrică pornind de la centrul suprafeţei frontale a sursei de radiaţii pe un plan perpendicular pe axa fasciculului în aval de sistemul de limitare a fasciculului. Dimensiunile câmpului geometric pot fi definite la orice distanţă de sursa virtuală.

dimensiune a fasciculului de ieşire / *output beam area* / *dimension du faisceau de sortie* / Dimensiune a fasciculului ultrasonic (lărgimea fasciculului de impulsuri 6 dB) într-un sens specificat perpendicular pe axa de aliniere a fasciculului şi pe faţa de ieşire a traductorului, exprimată în mm.

dimensiune a ramei / *flange dimensions* / *dimensions de collerette* / Lărgimea şi

înălțimea totale ale ramei unui aparat de măsurare.

dimensiune a reducerii fotografice / *photographic reduction dimension / référence de la réduction photographique* / Dimensiune precizată pe desenul model (pe o linie sau între două puncte specificate) pentru a indica scara la care trebuie redus fotografic desenul model. Valoarea dimensiunii se referă la scara 1:1 și trebuie să fie specificată.

dimensiune a tubului catodic / *cathode-ray tube size / dimension du tube cathodique* / Dimensiunile globale ale feței tubului catodic, respectiv diametrul exterior al tubului cu față circulară, înălțimea și lățimea tubului cu față dreptunghiulară.

dimensiune a unei mărimi / *dimension of a quantity / dimension d'une grandeur* / Expresie care reprezintă o mărime dintr-un sistem de mărimi ca produs al puterilor factorilor reprezentând mărimile de bază din acest sistem. Note: 1. Exemple: Într-un sistem având ca mărimi de bază lungimea, masa și timpul, ale căror dimensiuni sunt desemnate respectiv prin L, M și T, dimensiunea forței este LMT^{-2}; în același sistem de mărimi, ML^{-3} este dimensiunea concentrației în masă sau cea a masei volumice. 2. Factorul care reprezintă o mărime de bază se numește "dimensiunea" acestei mărimi de bază. 3. Pentru studiul în detaliu al algebrei dimensiunilor, a se vedea standardul ISO 31-0.

dimensiune a unui fascicul / *group size / taille d'un faisceau* / Numărul de circuite ale unui trunchi de circuite sau numărul de linii ale unui fascicul de linii.

dimensiune a zonei tampon / *buffer size / dimension de la zone tampon* / Numărul de octeți din care este formată zona tampon.

dimensiune critică / *critical size / taille critique* / Dimensiunile fizice minime ale zonei active a reactorului sau ale unui ansamblu ce poate să atingă criticitatea pentru o anumită geometrie și compoziție a materialului.

dimensiune (liniară) / *(linear) size / dimension (linéaire)* / Lungime de segment de dreaptă care determină, singură sau împreună cu altele, mărimea unei figuri geometrice sau a unui corp.

dimensiune nominală a câmpului de intrare / *nominal entrance field size / dimension nominale du champ d'entrée* / Pentru un intensificator electrooptic al imaginii radiologice, dimensiunea câmpului de intrare definit pentru un fascicul paralel de radiații ionizante.

dimensiune utilă a ecranului / *useful screen dimension / dimension utile de l'écran* / Dimensiune a părții luminescente a ecranului vizibil în direcția axei tubului.

dimensiuni ale feței de cuplare / *mating face dimensions / dimensions des faces d'accouplement* / Dimensiuni ale elementelor care determină ajustarea cuplării între componentele unui set de conectoare optice.

(a se) diminua [despre semnale] / *fade (to) / manquer [diminuer]* / Fenomen prezent la transmiterea unui semnal electromagnetic, și caracterizat prin faptul că intensitatea semnalului scade sub un anumit nivel.

dinam ⇒ generator de curent continuu

dinamică (a unui semnal) / *dynamic range (of a signal) / dynamique (d'un signal)* / Diferența dintre nivelul maxim și cel minim ale unui semnal într-un anumit interval de timp, exprimată în dB.

dinamică (a unui semnal) de modulație / *dynamic range (of a sound signal) / dynamique (d'un signal son)* / Diferența, exprimată în dB, între nivelul maxim și cel minim, în același punct, ale unui semnal de modulație în cursul unei perioade de timp specificate.

dinamică de reprezentare / *display dynamic range / dynamique de représentation* / Diferența maximă dintre nivelurile a două semnale sinusoidale neaflate

în relaţie armonică, fiecare putând fi afişat în totalitate pe ecran şi măsurat simultan cu o exactitate specificată.

dinamometru ⇐ generator frână / *electrical dynamometer / couplemètre électrique* / Maşină electrică echipată cu un dispozitiv de indicare a cuplului şi, suplimentar, cu un dispozitiv de indicare a turaţiei, dacă este utilizată pentru determinarea puterii.

dină / *dyne / dyne* / Unitate de forţă a sistemului CGS: forţa care produce asupra unei mase de 1 g o acceleraţie de 1 cm/s^2; 1 dyn = 10^{-5}N.

dinodă (a unui multiplicator de electroni) ⇐ catod secundar / *dynode (of an electron multiplier) / dynode (d'un multiplicateur d'électrons)* / Electrod cu emisiune secundară ale cărui loc şi condiţii de funcţionare în raport cu alţi electrozi determină depăşirea de către numărul de electroni secundari care părăsesc suprafaţa a numărului de electroni primari incidenţi.

dinte / *tooth / dent* / Parte din miezul magnetic cuprinsă între două crestături consecutive.

diodă [tub electronic] / *diode [electronic tube] / diode [tube électronique]* / Tub electronic care conţine un anod şi un catod.

diodă cu capacitate variabilă / *variable capacitance diode / diode à capacité variable* / Diodă cu semiconductoare la bornele căreia capacitatea variază într-o manieră determinată în funcţie de tensiune.

diodă cu capacitate variabilă [generatoare de armonici] / *harmonic generation variable-capacitance diode / diode à capacité variable génératrice d'harmoniques* / Diodă cu capacitate variabilă destinată a fi utilizată ca multiplicator de frecvenţă, ca urmare a neliniarităţii caracteristicii capacitate-tensiune. Evoluţia tensiunii se poate extinde până la atingerea caracteristicii directe.

diodă cu capacitate variabilă [în convertoare de frecvenţă] / *frequency upconvertor variable-capacitance diode / diode à capacité variable utilisée en transposeur de fréquence* / Diodă cu capacitate variabilă a cărei capacitate în funcţie de tensiune nu este liniară atunci când este „pompată" de un semnal local. Are rolul de convertor de frecvenţă.

diodă cu capacitate variabilă pentru acord de frecvenţă / *tuning variable-capacitance diode / diode à capacité variable pour accord de fréquence* / Diodă cu capacitate variabilă, a cărei relaţie între capacitate şi tensiune convine în special acordului circuitelor rezonante şi care este caracterizată de o frecvenţă de rezonanţă serie şi o frecvenţă de tăiere mult mai mare decât frecvenţa de utilizare.

diodă cu capacitate variabilă pentru amplificare parametrică / *parametric amplifier variable-capacitance diode / diode à capacité variable pour amplification paramétrique* / Diodă cu capacitate variabilă având o rezistenţă negativă generată de „pompajul" diodei de către un semnal local şi destinată amplificării semnalelor de amplitudine mică în amplificatoare parametrice de zgomot slab.

diodă cu emisie în infraroşu <IRED> / *infrared-emitting diode <IRED> / diode émettrice en infrarouge* / Diodă cu semiconductoare care emite o radiaţie în regiunea infraroşie a spectrului, ca urmare a recombinării electronilor cu golurile.

diodă cu revenire rapidă / *snap-off diode / diode à retour rapide* / Diodă cu semiconductoare care înmagazinează o sarcină în condiţii de polarizare directă, pe care o restituie brusc în cazul conducţiei care urmează stabilirii polarizării inverse, provocând astfel o variaţie bruscă a impedanţei.

diodă (cu) semiconductoare / *semiconductor diode / diode à semiconducteurs* / Dispozitiv cu semiconductoare cu doi electrozi având o caracteristică tensiune-

curent asimetrică. Notă: În lipsa unor specificaţii contrare, acest termen se aplică, în mod normal, unui dispozitiv a cărui caracteristică tensiune-curent este tipică unei joncţiuni PN.

diodă cu semiconductoare pentru multiplicare de frecvenţă / *semiconductor frequency multiplication diode* / *diode à semiconducteurs pour multiplication de fréquence* / Diodă cu semiconductoare destinată multiplicării frecvenţei unui semnal.

diodă cu timp de tranzit cu avalanşă / *avalanche transit-time diode* / *diode à avalanche à temps de transit* / Diodă cu semiconductoare care prezintă o rezistenţă negativă în domeniul frecvenţelor de microunde, ca urmare a efectelor combinate ale multiplicării în avalanşă şi ale timpului de tranzit.

diodă (cu timp de tranzit cu avalanşă funcţionând în mod) IMPATT / *IMPATT diode* / *diode IMPATT* / Diodă cu timp de tranzit cu avalanşă în care o rezistenţa negativă este determinată de timpul de tranzit al purtătorilor de sarcină având o viteză de saturaţie, limitată în regiunea de sărăcire. Notă: IMPATT este acronimul denumirii în limba engleză: **Impact Avalanche and Tranzit Time.**

diodă (cu timp de tranzit cu avalanşă funcţionând în mod) TRAPATT / *TRAPATT diode* / *diode TRAPATT* / Diodă cu timp de tranzit cu avalanşă în care rezistenţa negativă, la frecvenţe inferioare frecvenţelor corespunzătoare timpului de tranzit; este cauzată de generarea şi dispariţia plasmei constituite din electroni şi goluri rezultate din interacţiunea strânsă dintre diodă şi o cavitate multirezonantă cu frecvenţede microunde. Notă: Cuvântul TRAPATT este acronimul expresiei din limba engleză: **Trapped Plasma Avalanche and Tranzit Time.**

diodă de comutaţie / *switching diode* / *diode de commutation* / Diodă cu semiconductoare prezentând o tranziţie rapidă dintr-o stare cu impedanţă mare într-o stare cu impedanţă mică şi reciproc, în funcţie de polaritatea tensiunii aplicate.

diodă de comutaţie pentru microunde / *microwave switching diode* / *diode de commutation hyperfréquences* / Diodă cu semiconductoare care prezintă o tranziţie bruscă de la starea de impedanţă mare, la cea de impedanţă redusă şi viceversa, în funcţie de tensiunea de polarizare continuă sau de curentul aplicat, şi care, după cum prezintă la frecvenţe de microunde o impedanţă mare, respectiv mică, permite trecerea sau întreruperea semnalelor.

diodă de limitare pentru microunde / *microwave limiting diode* / *diode de limitation hyperfréquences* / Diodă cu semiconductoare care prezintă o tranziţie bruscă de la starea cu impedanţă mare la cea cu rezistenţă redusă şi viceversa, în funcţie de nivelul de putere aplicată diodei în radiofrecvenţe, şi care, după cum prezintă la frecvenţe de microunde o impedanţă mare, respectiv mică, permite limitarea sau suprimarea unei energii nedorite.

diodă de mixare / *mixer diode* / *diode mélangeuse* / Diodă cu semiconductoare destinată conversiei semnalelor în frecvenţă, cu ajutorul unei oscilaţii locale.

diodă de refacere a componentei continue / *d.c. restorer diode* / *diode de calage* / Diodă utilizată pentru a adăuga unui semnal o componentă continuă, pentru înlocuirea celei dispărute într-o operaţie anterioară.

diodă de semnal / *signal diode* / *diode de signal* / Diodă cu semiconductoare utilizată pentru detectarea sau prelucrarea unui semnal electric.

diodă de tensiune de referinţă / *voltage-reference diode* / *diode de tension de référence* / Diodă cu semiconductoare care prezintă între bornele sale o tensiune de referinţă de precizie specificată, când este polarizată pentru a funcţiona într-o gamă de curent specificată.

diodă echivalentă unei triode, unei valve multielectrod sau unui tub / *equivalent diode of a triode or of a multi-electrode valve or tube* / *diode équivalente d'un tube triode ou polyode* / Diodă fictivă, echivalentă unui tub cu mai mulţi electrozi, având un catod identic cu al tubului şi un anod la care este aplicată o tensiune astfel încât curentul catodic în diodă este acelaşi cu cel din tub.

diodă electroluminescentă <LED> ⇐ diodă emiţătoare de lumină / *light emitting diode <LED>* / *diode électroluminescente <DEL>* / Diodă cu semiconductoare care emite radiaţii luminoase ca urmare a recombinării electronilor cu golurile.

diodă electroluminescentă cu emisiune frontală / *surface emitting light emitting diode* / *diode électroluminescente à émission frontale* / Diodă electroluminescentă care emite o radiaţie perpendiculară pe planul joncţiunii.

diodă electroluminescentă cu emisiune longitudinală / *edge-emitting light emitting diode* / *diode électroluminescente à émission longitudinale* / Diodă electroluminescentă care emite o radiaţie paralelă cu planul joncţiunii.

diodă emiţătoare de lumină ⇒ diodă electroluminescentă <LED>

diodă generatoare de zgomot / *noise-generator diode* / *diode génératrice de bruit* / Diodă în care puterea dorită a zgomotului este generată prin efectul de alice, fiind o funcţie definită de curentul catodic.

diodă ideală / *ideal diode* / *diode idéale* / Bipol elementar ideal definit printr-o rezistenţă nulă pentru un sens de trecere a curentului şi o rezistenţă infinită pentru sensul invers.

diodă ideală de zgomot (de alice) / *ideal noise diode* / *diode idéale de bruit* / Diodă care are o impedanţă internă infinită şi în care curentul corespunde perfect fluctuaţiilor datorate efectului de alice.

diodă laser ⇒ laser cu semiconductoare

diodă redresoare cu avalanşă / *avalanche rectifier diode* / *diode de redressement à avalanche* / Diodă redresoare având caracteristici date ale tensiunii de străpungere minimă şi destinată disipării puterii în suprasarcină accidentală în regiunea de străpungere a caracteristicii sale inverse.

diodă redresoare cu avalanşă controlată / *controlled-avalanche rectifier diode* / *diode de redressement à avalanche contrôlée* / Diodă redresoare având caracteristici date ale valorilor maxime şi minime ale tensiunii de străpungere şi care este destinată funcţionării în regim permanent în regiunea de străpungere a caracteristicii sale inverse.

diodă regulatoare de curent / *current-regulator diode* / *diode régulatrice de courant* / Diodă care limitează curentul la o valoare constantă, într-o gamă de tensiuni specificată.

diodă semiconductoare → diodă (cu) semiconductoare

diodă semiconductoare redresoare / *semiconductor rectifier diode* / *diode de redressement à semiconducteurs* / Diodă cu semiconductoare destinată redresării.

diodă stabilizatoare de tensiune / *voltage-regulator diode* / *diode régulatrice de tension* / Diodă cu semiconductoare care prezintă între bornele sale o tensiune esenţial constantă într-o gamă de curent specificată.

diodă superluminescentă / *superluminescent LED* / *diode superluminescente* / Dispozitiv semiconductor cu joncţiune care emite o radiaţie optică prin efectul de superluminescenţă.

diodă tunel / *tunnel diode* / *diode tunnel* / Diodă cu semiconductoare având o joncţiune PN, în care se produce efectul tunel, care dă naştere unei conductanţe diferenţiale negative într-o anumită zonă a caracteristicii directe curent-tensiune.

diodă unitunel / *unitunnel diode* / *diode unitunnel* / Diodă tunel în care curenţii de vârf şi de vale sunt aproximativ egali.

diplex / *diplex* / *diplex* / Calificativ referitor la transmisiunea simultană şi în acelaşi sens a două semnale independente pe un acelaşi canal de transmisiune. Notă: În măsura în care semnalele poartă informaţii, a se vedea termenul *"duplex"*.

diplexor / *diplexer (for an antenna)* / *diplexeur (d'antenne)* / Multiplexor al unei antene pentru două emiţătoare sau grupuri de emiţătoare, respectiv pentru două receptoare sau grupuri de receptoare.

diplexor [separator] ⇐ separator de căi de antenă / *diplexer* / *diplexeur [séparateur]* / Dispozitiv care permite punerea în paralel a două emiţătoare în paralel pe o aceeaşi antenă cu evitarea oricăror interacţiuni.

diplexor în punte / *bridge diplexer (of an aerial)* / *diplexeur en pont* / Diplexor care asigură independenţa emiţătorilor prin intermediul uni montaj în punte.

dipol, 1[dispozitiv cu două borne] ⇒ bipol, 1[dispozitiv]

dipol, 2[reţea] ⇒ monoport

dipol, 3[antenă] ⇐ (antenă) dipol / *dipole (antenna)* / *(antenne) doublet* / Antenă simetrică constituită din doi conductori în general rectilinii şi simetric alimentaţi faţă de un plan. Notă: După lungime se disting dipoli scurţi, dipoli în jumătate de lungime de undă, în lungime de undă, iar după forma braţelor se disting dipoli subţiri, dipoli în V, dipoli groşi, plaţi, închişi etc.

dipol coaxial (în sfert de lungime de undă) ⇒ antenă coaxială

dipol cu manşon / *sleeve-dipole (antenna)* / *doublet à manchon* / Antenă dipol a cărei parte centrală este înconjurată de un manşon coaxial conductor.

dipol electric / *electric dipole* / *dipôle électrique* / Pereche de puncte materiale încărcate cu sarcini egale şi de semn opus ($+Q_d$, $-Q_d$), separate prin distanţa l, foarte mică faţă de distanţa la punctul de calcul al câmpului electric propriu sau în lungul căreia câmpul exterior (în care se găseşte) prezintă variaţii semnificative. Orientarea dipolului e definită de vectorul $\boldsymbol{l}$, dirijat dinspre punctul cu sarcina $-Q_d$ spre cel cu sarcina $+Q_d$. Notă: Se numeşte *dipol (electric) ideal* cazul teoretic obţinut la limita $l \to 0$, atunci când există limita, $p_d = \lim_{l \to 0} lQ_d$, numită *moment(electric) al dipolului ideal*. Dipolul electric a fost introdus de Ch. A. Coulomb şi oferă un model bazat pe sarcini, pentru un mic corp polarizat electric, model confirmat de structura microscopică a corpurilor polarizate.

dipol electric elementar / *hertzian (electric) dipole* / *doublet (électrique) élémentaire [élément rayonnant fictif]* / Element radiant ipotetic al unei antene constituit dintr-un conductor rectiliniu de lungime infinit mică, parcurs de un curent variabil având în acelaşi moment aceeaşi valoare în toate punctele. Notă: Relaţiile de continuitate care leagă curentul şi sarcinile implică faptul că extremităţile conductorului elementar poartă sarcini electrice egale şi de sens contrar, variabile în timp. Câmpul dipolului elementar poate fi calculat pe baza fie a curentului, fie a sarcinilor.

dipol în buclă ⇒ (antenă) dipol închis

dipol în lungime de undă / *full-wave dipole* / *doublet (en) onde entière* / Antenă dipol rectilinie a cărei lungime electrică totală este apropiată de o lungime de undă.

dipol în semiundă / *half-wave dipole* / *doublet (en) demi-onde* / Antenă dipol rectilinie a cărei lungime de undă electrică totală este apropiată de o semilungime de undă.

dipol închis cu sarcină inserată / *loaded folded dipole* / *doublet replié chargé* / Antenă dipol închis al cărei conductor nealimentat comportă în mijloc o impedanţă, în general disipativă destinată diminuării variaţiilor impedanţei de intrare în funcţie de frecvenţă.

dipol închis multiplu / *multiple folded dipole* / *doublet replié multiple* / Dipol în

semiundă cu extremitățile conectate la mai multe conductoare de aceeași lungime cu dipolul, plasate paralel cu acesta în imediata sa apropiere.

dipol închis simplu / *folded dipole / antenne trombone* / Dipol în semiundă cu extremitățile conectate la un conductor de aceeași lungime cu dipolul, plasat paralel cu acesta în imediata sa apropiere.

dipol magnetic, 1[sens general] / *magnetic dipole, 1[general meaning] / dipôle magnétique, 1[sens général]* / Entitate fizică al cărei câmp magnetic propriu în vid, la distanță suficient de mare, tinde a fi identic cu acela al unei bucle de curent ideale. Un dipol magnetic poate fi o buclă de curent, o particulă elementară cu moment de spin, o particulă încărcată în mișcare orbitală sau rotindu-se în jurul unei axe proprii, un mic corp magnetizat, o bobină electrică.

dipol magnetic, 2[coulombian] / *magnetic dipole, 2[coulombian] / dipôle magnétique, 2[coulombien]* / Model teoretic pentru un mic corp magnetizat, analog dipolului electric, dar compus din două "*sarcini magnetice*" punctuale ($+Q_m$, $-Q_m$), situate la o distanță foarte mică l, orientată (ca vector) dinspre punctul cu $-Q_m$ spre cel cu $+Q_m$, în ipoteza că, în vid, într-un câmp magnetic $\boldsymbol{H}=\boldsymbol{B}/\mu_0$, un punct material cu "*sarcina magnetică*" Q_m - numit și "*monopol magnetic*" - ar fi supus unei forțe $\boldsymbol{F}=Q_m\boldsymbol{H}$. Ca urmare, un dipol magnetic coulombian ar fi supus unui cuplu și ar fi echivalent unei bucle de curent de moment (amperian) $\boldsymbol{m} = Q_m \cdot \boldsymbol{l}/\mu_0$. Teoria elaborată cu modelul coulombian este perfect consistentă, dar experiența nu a pus încă în evidență monopoli magnetici. De aceea, se preferă, în studiul magnetizării macroscopice, modelul amperian al buclei de curent, pentru un mic corp magnetizat.

dipol magnetic elementar / *hertzian magnetic dipole / doublet magnétique [élément rayonnant fictif]* / Element radiant ipotetic al unei antene constituit dintr-o buclă de dimensiuni infinit mici, parcursă de un curent variabil având în fiecare moment aceeași valoare în toate punctele. Notă: Câmpul dipolului magnetic elementar este echivalent celui al unui element de curent magnetic fictiv variabil perpendicular pe planul buclei.

dipol simetrizat prin cablu coaxial cu fantă / *slot-fed dipole / doublet symétrisé par coaxial fendu* / Dipol alimentat prin intermediul unui simetrizor constituit din extremitatea unei linii coaxiale a cărui armătură exterioară comportă două fante diametral opuse de lungime apropiată de un sfert de lungime de undă, conductorul central fiind conectat la armătura exterioară într-un punct situat între cele două extremități ale fantelor.

diport ⇒ biport, 3[calificativ]

diport [cuadripol] ⇒ biport, 2[cuadripol]

diport echilibrat ⇒ biport echilibrat

diport în L ⇒ biport în L

diport în π ⇒ biport în Π

diport în punte ⇒ biport în punte

diport în T ⇒ biport în T

diport în T șuntat ⇐ biport în T șuntat / *bridget-T network / biporte en T-ponté* / Rețea în T completată cu o a patra impedanță montată în paralel cu ansamblul celor două impedanțe longitudinale.

diport simetric ⇒ biport simetric

directibilitate cristalină ⇒ anizotropie cristalină

directivă / *directive / directive* / Nume dat apelurilor sistem în anumite sisteme de operare (de exemplu RSX-11M). Prin directive date nucleului, programul utilizator obține servicii din partea sistemului de operare.

directivă de asamblare / *assembler directive / directive d'assemblage* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru asamblarea unui program.

directivă de compilare / *compiler directive / directive de compilation* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru compilarea unui program.

directivă de interpretare / *interpreter directive* / *directive d'interpretation* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru interpretarea unui program.

directivă de translatare / *translator directive* / *directive de traduction* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru translatarea unui program.

directivitate / *directivity* / *directivité* / Proprietate a unei surse sau a unui receptor de radiație (radioelectrică, optică, sonoră, corpusculară etc.) de a emite, respectiv de a recepta, radiația, preferențial după anumite direcții. Notă: Directivitatea este caracterizată de coeficientul de directivitate (sau factorul de directivitate) care este proporțional cu intensitatea radiației (emise, respectiv recepționate). Reprezentarea grafică a coeficientului de directivitate (după direcție, de obicei în coordonate polare) este o suprafață (în spațiu) sau o curbă (într-un plan vertical, orizontal etc.), numită *caracteristică de directivitate* sau *diagramă de directivitate* (în particular, *diagramă polară*, sau *polară*).

directivitate (a unei antene, într-o direcție dată) / *directivity (of an antenna, in a given direction)* / *directivité (d'une antenne, dans une direction)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre intensitatea de radiație a unei antene într-o direcție dată și valoarea medie a intensităților de radiație în toate direcțiile spațiului. Note: 1. Dacă nu este specificată o anumită direcție, se consideră aceea în care intensitatea de radiație a antenei este maximă. 2. Directivitatea este independentă de pierderile antenei, fiind egală cu câștigul izotrop în aceași direcție, dacă antena nu are pierderi.

directivitate (a unui cuplor directiv) / *directivity (of a directional coupler)* / *facteur de découplage (d'un coupleur directif)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea de ieșire măsurată la accesul adecvat al uneia dintre liniile de transmisiune ale unui cuplor directiv, cu cealaltă linie alimentată în direcția dorită, și puterea de ieșire măsurată în același loc când aceeași linie este alimentată cu aceeași putere în direcția opusă, sarcinile adaptate fiind conectate la toate accesele.

direcție de anulare a radiației / *directional null* / *zéro de rayonnement* / Minim foarte pronunțat într-o direcție specificată, în suprafața caracteristică de radiație sau în diagrama de radiație a unei antene.

direcție de explorare / *scan direction* / *direction de l'exploration* / Pentru sisteme cu moduri de explorare, direcție în planul de explorare perpendiculară pe o linie de explorare ultrasonică specificată.

direcție de polarizare / *direction of polarization* / *direction de polarisation* / 1. Direcția vectorului câmp electric, dacă aceasta este invariabilă în secțiunea dreaptă a unui ghid de unde. 2. Direcția vectorului câmp electrical unui mod la intersecția sau în apropierea intersecției a două axe în cazul în care acestea sunt singurele axe de simetrie în unghi drept ale modului în orice secțiune transversală a unui ghid de unde.

direcție de propagare a energiei (într-o linie de transmisiune) / *direction of propagation of energy (in a transmission line)* / *direction de propagation de l'énergie (dans une ligne de transmission)* / Direcția mediei temporale a vectorului lui Poynting într-un punct fix. Note: 1. Direcția de propagare a energiei într-o linie de transmisiune uniformă este frecvent considerată ca fiind aceea a axei longitudinale. 2. Direcția de propagare a energiei în oricare punct al unei secțiuni transversale a unui ghid de unde uniform fără pierderi este paralelă cu axa longitudinală.

direcție de propagare a energiei (unei unde electromagnetice) / *direction of propagation (of energy) (of an electromagnetic wave)* / *direction de propagation de l'énergie (d'une onde électromagnétique)* / Direcția medie în timp a transmisiei energiei unei unde electro-

magnetice. Note: 1. Cu anumite rezerve, direcţia de propagare a energiei este aceea a mediei temporale a vectorului lui Poynting. 2. Direcţia de propagare a energiei unei unde electromagnetice poate fi diferită de direcţia de propagare a acestei unde. În practică, dacă mediul nu este foarte absorbant, nici foarte anizotrop, nici foarte dispersiv, direcţia de propagare a energiei este identică cu direcţia vectorului viteză de grup.

direcţie de propagare (a unei unde) / *direction of propagation (of a wave)* / *direction de propagation (d'une onde)* / Direcţia normalei la frontul de undă de suprafaţă într-un punct dat, orientată în sensul crescător al fazei. Note: 1. Direcţia de propagare într-un punct este aceea a părţii reale a vectorului de undă. 2. Direcţia de propagare a unei unde electromagnetice poate fi diferită de direcţia de propagare a energiei acestei unde.

direcţie de referinţă / *reference direction* / *direction de référence* / Pentru sisteme cu moduri de explorare, direcţia perpendiculară pe axa de aliniere a fasciculului, pentru o linie de explorare ultrasonică şi în planul de explorare. Pentru sisteme exclusiv cu moduri neexploratoare, direcţia perpendiculară pe axa de alimentare a fasciculului şi paralelă cu direcţia lărgimii fasciculului de impulsuri de maximum 6 dB.

direcţie de referinţă (a unei surse de radiaţii) / *reference direction (of a radiation source)* / *direction de référence (d'une source de rayonnement)* / Pentru o sursă de radiaţii, direcţia specifică la care se raportează caracteristici ca, de exemplu, panta ţintei, câmpul de radiaţii şi toate specificaţiile referitoare la calitatea imaginii sursei de radiaţii.

direcţie de trafic, 1[în comutaţie] ⇐ îndrumare ⇐ dirijare / *routing, 1[in switching]* / *acheminement, 1[en commutation]* / Atribuirea, conform anumitor reguli, a fasciculului de circuite adecvat stabilirii unei conexiuni de la o centrală dată, în scopul satisfacerii unei încercări de apel. Notă: Îndrumarea pe fasciculul de primă prioritate (pe drumul cel mai simplu), când acesta are un circuit liber, se numeşte îndrumare normală. Când fasciculul de primă prioritate nu conţine nici un circuit liber, are loc îndrumarea pe rută ocolitoare.

direcţie de trafic, 2[în comunicarea de date prin pachete] / *routing, 2[in packet switched data communication]* / *acheminement, 2[en communication de données par paquets]* / Alegerea unei rute pentru a fi împrumutată în reţea de către un pachet de date.

direcţie de trafic adaptativă / *adaptative routing* / *acheminement adaptatif* / Procedeu care constă în modificarea direcţiei de trafic a pachetelor de date corespunzătoare aceluiaşi mesaj în funcţie de starea reţelei.

direcţie principală de radiaţie (a unei antene) / *beam axis (of an antenna)* / *axe d'un faisceau (d'une antenne)* / Direcţia unui maxim al tensiunii cimomotoare a unei antene, care aparţine zonei de destinaţie a emisiunii. Notă: O antenă poate avea una sau un număr mic de direcţii principale de radiaţie, în care caz tensiunile cimomotoare pe aceste direcţii diferă cel mult cu câţiva dB.

dirijare ⇒ direcţie de trafic, 1[în comutaţie]

dirijare [în reţea] / *routing* / *mise en route [routage]* / Operaţia de stabilire a traseului ce va fi urmat de către un pachet într-o reţea cu comutare de pachete. Exemple: Dirijarea poate fi fixă (stabilită la pornirea sistemului sau a sesiunii), sau dinamică (recalculată periodic). Se poate face în mod centralizat sau distribuit (lăsată în seama nodurilor intermediare).

dirijare a datelor / *data routing* / *mise en route des données* / Metodă care permite stabilirea căii pe care trebuie să o urmeze datele pentru a ajunge la destinaţie.

dirijare a mesajului / *message routing* / *mise en route du message* / Tehnică de transmisie a unui mesaj între două

calculatoare între care nu există legătură directă, şi care presupune calcularea drumului de cost minim între cele două calculatoare, drum care trece prin alte noduri intermediare ale reţelei.

dirijare semafor / *signalling routing* / *acheminement sémaphore* / Procedură pentru selectarea şi atribuirea rutelor de semnalizare.

disc / *disk* / *disque* / Dispozitiv de memorie externă de formă circulară care păstrează nucleul sistemului de operare, componentele sistemului şi alte fişiere de date sau care conţine programe în diferite limbaje şi formate (sursă, obiect, executabile). Exemple: Există variante de discuri flexibile sau dure, fixe sau amovibile, cu capete mobile sau fixe (rare în prezent), cu diferite capacităţi şi densităţi de stocare a informaţiilor. A se vedea *disc magnetic, disc optic.*

disc [al unei lămpi] / *stem tube* / *évasement* / Piesă tubulară de sticlă a picioruşului de lampă, evazată în formă de farfurie la una din extremităţi, permiţând astfel sudarea sa de balon.

disc Corbino / *Corbino disc* / *disque de Corbino* / Magnetorezistor în formă de disc, având cei doi electrozi dispuşi astfel: unul este o regiune conductoare în centrul discului, iar celălalt o bandă conductoare concentrică la periferia discului.

disc cu caractere ⇒ roată de tipărire

disc cu sectorizare logică / *soft sectored disk/ disque à sectorisation logique* / Disc magnetic pe care începutul sectoarelor este marcat prin combinaţii speciale de biţi (prin "soft"), şi nu prin găuri mecanice în suportul magnetic, ca la sectorizarea "hard". Notă: În prezent, toate discurile magnetice (dischete şi hard-discuri) au o sectorizare logică.

disc dur ⇒ disc fix

disc fix ⇐ disc dur / *(fixed) hard disk* / *disque dur [rigide]* / Dispozitiv de memorare magnetică a informaţiei, pe care se află de obicei sistemul de operare şi programele de bază pentru funcţionarea unui calculator. Notă: Performanţele principale ale unui disc fix sunt: capacitatea discului, în Mb (în prezent, peste 850 Mb) şi timpul mediu de acces (de ordinul a 8-9 milisecunde pentru un disc fix de fabricaţie relativ recentă).

disc flexibil ⇐ dischetă / *flexible disk* / *disque souple* / Dispozitiv de memorare magnetică a informaţiei, compus dintr-o folie magnetizabilă de plastic, acoperit de un înveliş protector. Notă: Discurile flexibile, pot avea mai multe dimensiuni: 8 inch(″) (şi care nu se mai folosesc în prezent), 5 1/4 inch, 3.5 inch sau 2.5 inch.

disc întreruptor / *chopper disk* / *disque interrupteur* / Disc dinţat sau alt dispozitiv echivalent care, prin rotire, provoacă întreruperea la o frecvenţă dorită a semnalului destinat celulei fotoelectrice.

disc magnetic [suport de date] / *magnetic disk [data medium]* / *disque magnétique [support de données]* / Disc plat acoperit cu o substanţă magnetică pe care pot fi stocate date prin înregistrare magnetică, compus dintr-unul sau mai multe suprafeţe magnetice (asamblate sub forma unei "pile"), care se rotesc cu o viteză constantă. Notă: Pe fiecare dintre aceste suprafeţe magnetice se poate deplasa controlat un cap magnetic, care realizează operaţii de citire sau scriere. Exemple: În funcţie de modul în care pot fi înlocuite, discurile magnetice se împart în discuri *amovibile* şi *fixe.* Discurile fixe (hard-discuri) rămân instalate în calculator perioade lungi de timp, înlocuirea lor realizându-se numai în cazul unei defecţiuni sau îmbunătăţiri a sistemului ("upgrade"); discurile amovibile pot fi schimbate mult mai uşor, fiind utilizate pentru transferul de date de la un calculator la altul sau pentru arhivarea informaţiilor.

disc optic / *optical disk* / *disque optique* / Disc nemagnetic pe care sunt înregistrate, sub formă numerică, date (text, sunet, imagine) ce pot fi citite printr-un procedeu optic (laser, oglinzi). Exemple:

1. Compact-discuri: CD (**Compact Disk**), CD-DA (CD Digital Audio, pentru memorare a 650-700 MB sunet stereofonic), CD-E (CD Erasable, care permite ştergerea şi reinscripţionarea altor informaţii), CD-I (CD Interactive, pentru memorare de text, imagini, sunet, animaţie, video), CD-R (CD Recordable, care poate fi înregistrat), CD-ROM (CD Read Only Memory, ce poate memora 650-700 MB de informaţie numai pentru citire), CD-ROM/XA (CR-ROM Extended Architecture, format extins al CD-ROM), CD-RW (CD Re-Writable, reinscriptibil), CD-V (CD Video). 2. Începând din 1996, au apărut unităţile şi discurile DVD (**Digital Versatile Disk**). Aceste **DVD-ROM** (cu variantele: DVD-RAM: Digital Versatile Disk - Random Access Memory; DVD-R: DVD-Recordable; DVD-RW: Digital Versatile Disk-Rewritable) au fost proiectate iniţial pentru stocări video, putând stoca în prezent de 7 ori mai mult decât un CD-ROM, adică până la 4,7 GB.

disc (optic) compact (CD-ROM) / *CD-ROM – compact disk (read only memory) / disque optique compact (CD-ROM) [cédérom]* / Disc compact de mare capacitate de memorie ce poate stoca texte, imagini şi sunete, date ce pot fi citite prin lectură laser. Notă: Discul optic CD-ROM conţine o folie metalică pe care au fost realizate opacizări, acestea fiind citite cu ajutorul unei raze laser şi convertite în şiruri de biţi.

disc simplă faţă / *single-sided disk / disque simple-face* / Disc magnetic din care se foloseşte doar o singură faţă pentru memorarea informaţiilor. Notă: În categoria discurilor simplă faţă s-au încadrat primele discuri flexibile (cu diametrul de 8"), şi primele dischete de 5 1/4". În prezent, discurile simplă faţă au dispărut aproape complet.

disc stroboscopic al unui contor / *stroboscopic meter disk / disque stroboscopique d'un compteur* / Disc cu repere echidistante marcate la periferie care permite observarea stroboscopică a mişcării sale.

disc telefonic / *(rotary) dial / cadran (de numérotation)* / Dispozitiv manual de formare a numărului care comportă un disc a cărui rotire permite formarea semnalelor de numerotare.

dischetă ⇒ disc flexibil

disciplină asociată cozii / *queue discipline / discipline associée à la file d'attente* / Politică utilizată într-o structură de tip coadă pentru gestionarea informaţiei adăugate sau extrase din ea.

discret / *discrete / discret* / Se referă la date compuse din elemente distincte cum ar fi caractere sau mărimi fizice care au valori distincte unele faţă de celelalte.

discriminare de polarizare (a unei antene) / *polarization (decoupling) ratio (of an antenna) / rapport de (découplage de) polarisation (d'une antenne)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea radiată de o antenă cu polarizarea pentru care a fost concepută şi puterea radiată cu polarizarea ortogonală, în aceeaşi direcţie.

discriminare de polarizare (a unei unde electromagnetice) / *polarization discrimination (of an electromagnetic wave) / découplage de polarisation (d'une onde électromagnétique)* / Raportul dintre puterile recepţionate în polarizarea dorită şi în cea ortogonală acesteia, la recepţia unei unde radioelectrice emise cu o polarizare definită.

discriminator / *discriminator / discriminateur* / Subansamblu care furnizează un impuls de ieşire logic numai dacă semnalul de intrare depăşeşte un prag prereglat.

discriminator cu fracţiune constantă / *constant-fraction discriminator / discriminateur à fraction constante* / Discriminator de amplitudine pentru care pragul de acceptare a unui impuls este o fracţiune constantă din amplitudinea impulsului. Notă: Scopul său este de a furniza un impuls de sursă întârziat în raport cu impulsul de intrare, cu un

interval de timp absolut independent de amplitudinea impulsului de intrare.

discriminator de amplitudine / *amplitude discriminator* / *discriminateur d'amplitude* / Dispozitiv care furnizează la ieşire un semnal numai dacă semnalul de intrare are valoarea instantanee cuprinsă între două valori de prag specificate.

discriminator de amplitudine de curent continuu / *direct current amplitude discriminator* / *discriminateur d'amplitude pour courant continu* / Discriminator de amplitudine destinat furnizării unui semnal de ieşire când curentul (tensiunea) de intrare depăşeşte un prag predeterminat, chiar dacă frecvenţa acestui curent (acestei tensiuni) tinde spre zero.

discriminator de durată / *pulse-duration discriminator* / *discriminateur de durée* / Discriminator destinat a furniza un semnal de ieşire pentru fiecare impuls de intrare a cărui durată este fie superioară, fie inferioară unei valori predeterminate.

discriminator de fază / *phase detector* / *comparateur de phases* / Dispozitiv care furnizează un semnal de ieşire în funcţie de diferenţa de fază dintre un semnal sinusoidal de intrare şi o oscilaţie de referinţă.

discriminator de impulsuri ⇒ selector (de impulsuri)

discriminator (de modulaţie de frecvenţă) ⇐ demodulator (de modulaţii de frecvenţă) / *frequency discriminator* / *discriminateur de fréquence* / Demodulator de frecvenţă care utilizează circuite electrice a căror caracteristică amplitudine-frecvenţă în banda de frecvenţe utile este o dreaptă înclinată.

discriminator de sarcină / *charge discriminator* / *discriminateur de charge* / Discriminator destinat furnizării unui semnal de ieşire când cantitatea de electricitate acumulată într-un interval de timp dat este fie superioară, fie inferioară unui prag predeterminat.

discriminator de timp / *time discriminator* / *discriminateur de temps* / Discriminator destinat a furniza un semnal de ieşire pentru fiecare semnal de intrare apărând fie înainte, fie după un moment de referinţă determinat.

discriminator de timp de cădere / *pulse fall time discriminator* / *discriminateur de temps de descente* / Discriminator destinat furnizării unui semnal de ieşire pentru fiecare impuls de intrare al cărui timp de cădere este fie superior, fie inferior unei valori date.

discriminator de timp de creştere / *pulse rise time discriminator* / *discriminateur de temps de montée* / Discriminator destinat a furniza un semnal de ieşire pentru fiecare impuls de intrare al cărui timp de creştere este fie superior, fie inferior unei valori date.

discriminator telegrafic / *telegraph discriminator* / *discriminateur télégraphique* / Discriminator destinat transformării semnalelor unei telegrafii cu deplasare de frecvenţă în semnale ale unei transmisiuni în curent continuu.

disimetrie ⇐ factor de disimetrie ⇐ grad de dezechilibru al unui sistem trifazat / *dissimetry* / *dissymétrie* / Raportul dintre valoarea efectivă a componentei inverse şi cea a componentei directe ale unui sistem trifazat de mărimi.

disipaţie termică continuă / *continuous heat dissipation* / *dissipation thermique continue* / Valoarea maximă a puterii totale absorbite într-un ansamblu radiogen cu radiaţii X, continuu aplicabilă ansamblului în condiţii specificate, nedepăşind căldura maximă reţinută în ansamblul radiogen respectiv.

disipaţie totală de putere / *total power dissipation* / *dissipation totale de puissance* / Suma disipaţiilor datorate curenţilor în sens direct şi sens invers în condiţii specificate.

disjunctor ⇒ întreruptor (de putere)

disjunctor (pentru rezistoare) ⇐ deconector pentru rezistoare / *resistance switch-group* / *éliminateur* / Combinator de întrerupere a rezistoarelor de pornire.

disjuncţie ⇐ reuniune / *disjunction / union* / Operaţie booleeană al cărei rezultat are valoarea booleeană 0, dacă şi numai dacă fiecare operand are valoarea booleeană 0.

dislocaţie / *dislocation / dislocation* / Defect geometric localizat în aranjamentul periodic al atomilor din interiorul unui mediu cristalin.

disparitate / *disparity / disparité* / Sumă numerică a unei sucesiuni de elemente de semnal consecutive care formează o combinaţie determinată într-un semnal numeric multivalent uniform.

dispariţie [la recepţia undelor radioelectrice] ⇒ atenuare, 4[la recepţia undelor radioelectrice]

dispecer ⇐ distribuitor, 3[program] / *dispatcher [program] / répartiteur [programme d'ordinateur]* / Program al sistemului de operare sau al unei unităţi funcţionale, care are funcţia de a dispeceriza.

(a) dispeceriza ⇐ (a) distribui / *(to) dispatch / répartir* / A aloca din timpul de lucru al procesorului pentru lucrările sau sarcinile care sunt gata să fie executate.

dispersie, 1[dependenţă de frecvenţă a vitezei de fază] / *dispersion, 1[frequency dependence of phase velocity] / dispersion, 1[dépendence de la vitesse de phase par rapport à la fréquence]* / Fenomen ce constă în variaţia vitezei de propagare a radiaţiei monocromatice într-un mediu în funcţie de frecvenţa acestei radiaţii.

dispersie, 2[proprietate a unui mediu] / *dispersion, 2[property of a medium] / dispersion, 2[propriété d'un milieu]* / Proprietate a unui mediu care dă naştere fenomenului respectiv sau proprietate a unui sistem optic ce produce separarea componentelor monocromatice ale unei radiaţii cu ajutorul unor prisme sau reţele optice.

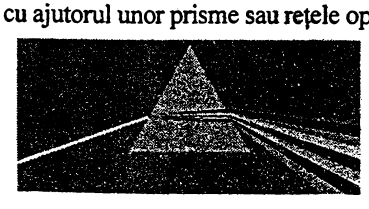

dispersie a materialului / *material dispersion / dispersion du matériau* / Dispersie datorată variaţiei indicelui de refracţie al substanţelor componente ale unei fibre optice în funcţie de lungimea de undă.

dispersie (a rezultatelor măsurărilor) / *dispersion (of measurement results) / dispersion (de résultats des mesures)* / Gradul de neconcordanţă mutuală dintre rezultatele măsurărilor independente ale unei caracteristici, proprietăţi sau calităţi, ca urmare a aplicărilor repetate ale unui procedeu de măsurare.

dispersie a timpilor de contact / *contact time difference / dispersion des temps de contact* / Pentru un releu cu mai multe contacte de acelaşi tip (de lucru sau de repaus), diferenţa dintre valoarea maximă a timpului de funcţionare sau de revenire a contactului cel mai lent şi valoarea minimă a timpului de funcţionare sau de revenire a contactului cel mai rapid.

dispersie a timpului de tranzit / *transit-time spread / étalement du temps de transit* / Variaţie în timp a momentului de atingere a unui punct definit al impulsurilor de curent de ieşire, atunci când sunt aplicate impulsuri luminoase unitate pe fereastra de intrare a dispozitivului fotoelectric.

dispersie (a unei unde electromagnetice) / *dispersion (of an electromagnetic wave) / dispersion (d'ondes électromagnétiques)* / Variaţie relativ importantă în funcţie de frecvenţă, într-o bandă de frecvenţe determinate, a anumitor caracteristici ca, de exemplu, viteza de fază, ale unei unde electromagnetice propagate într-un mediu dispersiv.

dispersie cromatică / *dispersion [chromatic] / dispersion [chromatique]* / Variaţia caracteristicilor de propagare ale unei fire optice în funcţie de lungimea de undă. Note: 1. Dispersia antrenează o distorsiune a semnalului transmis. 2. Într-o fibră optică unimodală, dispersia poate fi un rezultat al dispersiei materialului, al ghidajului, al profilului etc.

dispersie de fază / *phase spread [UK]* / ... / Arc ocupat sub un pol de o fază a înfăşurării, exprimat fie în unităţi de unghi electric, fie în număr de crestături.

dispersie de ghidaj / *waveguide dispersion* / *dispersion de guidage* / Dispersie datorată variaţiei vitezei de grup şi de de fază în funcţie de lungimea de undă, care este legată de proprietăţile geometrice ale unui ghid de unde. Notă: Într-o fibră optică, dispersia de ghidaj depinde de raportul dintre raza miezului şi lungimea de undă.

dispersie de profil / *profile dispersion* / *dispersion de profil* / Dispersie datorată variaţiei profilului de indice al unei fibre optice în funcţie de lungimea de undă. Notă: Variaţia profilului de indice cuprinde în esenţă variaţia contrastului de indice şi, pentru un profil cu lege de tip putere, variaţia parametrului de profil.

dispersie în frecvenţă / *frequency spread* / *dispersion en fréquence* / Dispersie a frecvenţei unei componente spectrale.

dispersie prin sarcină (electrică) spaţială / *space charge debunching* / *dispersion par charge d'espace* / Dispersie a electronilor unui grup, datorată interacţiunilor între electronii fasciculului.

dispersiv / *dispersive* / *dispersif* / Calificativ referitor la un mediu în care viteza de fază variază în funcţie de frecvenţă.

disponibil / *ready* / *prêt* / Stare a joncţiunii dintre un terminal de date şi o terminaţie a circuitului de date indicând că acesta este pregătit să accepte un semnal de cerere de apel sau că terminalul de date este gata să recepţioneze semnale.

disponibilitate / *availability [performance]* / *disponibilité [capacité]* / Capacitatea unei entităţi de a fi în stare să îndeplinească o cerinţă funcţională în condiţii date, la un moment dat, într-un interval de timp dat, presupunând că mijloacele exterioare necesare sunt asigurate.

disponibilitate (a unui sistem de calcul) / *availability* / *disponibilité* / Stare a unui sistem de calcul, nod într-o reţea de calculatoare, concretizată în funcţionarea la parametri normali ai nodului. Un nod indisponibil în reţea poate conduce sau nu la căderea întregii reţele, în funcţie de topologia reţelei, tipul acesteia şi rolul jucat de nodul indisponibil în reţea.

disponibilitate asimptotică / *asymptotic availability <A>* / *disponibilité asymptotique <A>* / Limită, dacă există, a disponibilităţii instantanee reprezentată printr-un model matematic, când timpul tinde către infinit. Notă: În anumite condiţii, de exemplu o rată de defectare constantă şi o rată de reparare constantă, disponibilitatea asimptotică poate fi exprimată prin raportul dintre timpul mediu de disponibilitate şi suma timpilor medii de disponibilitate şi indisponibilitate.

disponibilitate instantanee / *instantaneous availability <A(t)>* / *disponibilité (instantanée) <A(t)>* / Probabilitatea ca o entitate să fie în stare să îndeplinească o cerinţă funcţională în condiţii date la un moment dat, presupunând că furnizarea mijloacelor exterioare necesare este asigurată. Notă: Această probabilitate caracterizează aptitudinea cu aceeaşi denumire.

disponibilitate în regim permanent / *(steady state) availability* / *disponibilité en régime établi* / Medie, în regim permanent, a disponibilităţii instantanee pe un interval de timp dat. Notă: În anumite condiţii, de exemplu o rată de defectare constantă şi o rată de reparare constantă, disponibilitatea în regim permanent poate fi exprimată prin raportul dintre timpul mediu de disponibilitate şi suma timpilor medii de disponibilitate şi indisponibilitate.

disponibilitate medie / *mean availability* / *disponibilité moyenne* / Raportul dintre timpul cumulat în care un sistem şi-a îndeplinit funcţia specificată şi timpul total de funcţionare prevăzut. Se poate exprima ca media disponibilităţii instantanee pe un interval de timp dat (t_1, t_2). Notă: Disponibilitatea medie se deduce

din disponibilitatea instantanee A(t) prin formula: $A(t_1,t_2)=\frac{1}{t_2-t_1}\int_{t_1}^{t_2} A(t)dt$.

disponibilitate medie asimptotică / *asymptotic mean availability <A>* / *disponibilité moyenne asymptotique <A>* / Limită, dacă există, a disponibilității medii pe un interval de timp (t_1, t_2), reprezentată printr-un model matematic, când t_2 tinde către infinit. Note: 1) Disponibilitatea medie asimptotică A(t_1, t_2) se deduce din disponibilitatea medie prin formula: $A=\lim_{t_2\to\infty} A(t_1,t_2)$. 2) Dacă limita există, aceasta nu depinde de t_2.

dispozitiv / *device* / *dispositif* / Element material sau grupare de elemente materiale asamblate destinat să îndeplinească o funcție determinată. Notă: Un dispozitiv poate face parte dintr-un dispozitiv mai mare.

dispozitiv anticeață / *demister* / *antibuée* / Dispozitiv destinat să împiedice formarea umidității pe geamurile cabinei de conducere.

dispozitiv antilocal / *anti-sidetone device* / *dispositif anti-local* / Într-un post de abonat, dispozitiv destinat reducerii efectului local.

dispozitiv aperiodic / *aperiodic element* / *équipage apériodique* / Echipaj mobil care atinge poziția de echilibru fără oscilații.

dispozitiv astatic / *astatic element* / *équipage astatique* / Echipaj mobil astfel constituit încât să fie insensibil la acțiunea câmpurilor electromagnetice uniforme.

dispozitiv automat contra ieșirii din sincronism / *automatic loss-of-synchronism control equipment* / *dispositif automatique contre les ruptures de synchronisme* / Dispozitiv automat pentru oprirea unei pierderi a sincronismului începând de la apariția regimului care conduce la o astfel de tendință și pentru evitarea extinderii acesteia.

dispozitiv automat de comutare / *automatic switching control equipment* / *dispositif automatique de manoeuvre* / Dispozitiv automat pentru comanda manevrării întreruptoarelor și/sau separatoarelor într-o stație, conform unui scenariu prestabilit.

dispozitiv auxiliar ⇒ accesoriu

dispozitiv auxiliar al sistemelor de siguranță / *safety system support features* / *dispositif auxiliaire des systemes de sûreté* / Echipament care asigură servicii de tipul răcirii, ungerii și alimentării cu energia necesară sistemului de protecție și sistemului de acționare de siguranță.

dispozitiv catadioptric ⇐ retroreflector / *retroreflector* / *rétroréflecteur* / Suprafață sau dispozitiv de la care cea mai mare parte a radiației reflectate este retroreflectată.

dispozitiv codificator-decodificator MIC ⇐ codec MIC ⇐ codec PCM / *PCM codec* / *codec MIC* / Ansamblu format dintr-un codor MIC și un decodor MIC care funcționează în sensuri de transmisiune opuse, reunite în același echipament. Notă: Sensul termenului CODEC este frecvent interpretat ca desemnând un ansamblu de dispozitive destinate cuantificării eșantioanelor de semnal, codării valorilor cuantificate prin cuvinte de cod care formează un semnal numeric și efectuării operațiilor inverse în sensul de transmisiune opus.

dispozitiv (conectat) în poligon / *mesh-connected device* / *dispositif (connecté) en polygone* / Dispozitiv *m*-fazat ale cărui *m* laturi formează o singură buclă.

dispozitiv (conectat) în stea / *star-connected device* / *dispositif (connecté) en étoile* / Dispozitiv m-fazat ale cărui *m* laturi au un nod comun.

dispozitiv (conectat) în triunghi / *delta-connected device* / *dispositif (connecté) en triangle* / Dispozitiv trifazat conectat în poligon.

dispozitiv contra balansării / *registration arm* / *antibalançant* / Ansamblu rigid

izolat electric, destinat să menţină într-o poziţie stabilită conductoarele liniei de contact.

dispozitiv contra efectului corona ⇒ ecran contra descărcării corona

dispozitiv contra oscilaţiilor pendulare (al unei protecţii) / *surge guard (for protection)* / *dispositif antipompage (d'une protection)* / Dispozitiv de închidere a unei protecţii, care împiedică funcţionarea intempestivă în cazul ieşirilor din sincronism.

dispozitiv contra patinării (la frânare) / *wheel slide protection device* / *dispositif d'antienrayage (en freinage)* / Dispozitiv destinat să remedieze alunecarea sau blocarea roţilor, atunci când acestea exercită un efort de frânare.

dispozitiv contra patinării (la tracţiune) / *anti-slip device* / *dispositif d'antipatinage (en traction)* / Dispozitiv destinat să amelioreze patinarea roţilor motoare, pe durata exercitării de către acestea a forţei de tracţiune.

dispozitiv cu bandă încălzitoare / *heating tape unit* / *dispositif à ruban chauffant* / Bandă de încălzire cu lungimea astfel fixată încât să genereze o anumită putere termică la tensiune şi temperatură date, cu sau fără conexiuni reci.

dispozitiv cu cablu încălzitor / *heating cable unit* / *dispositif à câble chauffant* / Cablu de încălzire cu lungimea fixată pentru a genera o anumită putere termică la tensiune şi temperatură date, cu sau fără conexiuni reci.

dispozitiv cu declanşare automată la căderea tensiunii / *automatic loss-of-voltage tripping equipment* / *dispositif automatique à manque de tension* / Dispozitiv automat pentru declanşarea unui întreruptor în cazul dispariţiei tensiunii în reţea, în scopul controlării restabilirii funcţionării sistemului.

dispozitiv (cu efect) Hall / *Hall-effect device* / *dispositif à effet Hall* / Dispozitiv cu semiconductoare în care se utilizează efectul Hall.

dispozitiv cu reglare succesivă / *coarse-fine system* / *dispositif "approche précision"* / Dispozitiv care utilizează în mod succesiv un prim sistem de reglare pentru a apropia valoarea mărimii reglate de valoarea prescrisă, apoi un al doilea sistem de reglare pentru a reduce la minim eroarea de reglare.

dispozitiv cu semiconductoare / *semiconductor device* / *dispositif à semiconducteurs* / Dispozitiv ale cărui caracteristici esenţiale au la bază deplasarea purtătorilor de sarcină într-un mediu semiconductor.

dispozitiv cu temperatura carcasei specificată / *case-rated device* / *dispositif à température de boîtier spécifiée* / Dispozitiv cu semiconductoare, pentru care valorile limită sunt indicate în funcţie de temperatura unui punct de referinţă de pe dispozitiv.

dispozitiv cu temperatură ambiantă specificată / *ambient-rated device* / *dispositif à température ambiante spécifiée* / Dispozitiv cu semiconductoare, pentru care valorile limită sunt indicate în funcţie de condiţiile ambiante de răcire.

dispozitiv de acţionare / *actuation device* / *dispositif actionneur* / Dispozitiv ce comandă direct elementul executoriu al echipamentului acţionat, ca de exemplu întreruptoarele de putere şi releele ce comandă distribuţia şi utilizarea puterii electrice precum şi vanele pilot ce comandă circuitele hidraulice şi pneumatice.

dispozitiv de adaptare / *presentation device* / *dispositif d'adaptation* / Dispozitiv care primeşte semnalul unui dispozitiv de măsurare şi converteşte informaţia conţinută în semnal într-o formă care permite introducerea sa într-un alt dispozitiv.

dispozitiv de afişare (al unui contor) ⇒ element indicator al unui contor

dispozitiv de afişare (al unui radiometru de produs expunere-suprafaţă) / *display device (of an area exposure*

product meter) / dispositif d'affichage (d'un radiamètre de produit exposition-surface) / Dispozitiv care primeşte un semnal de ieşire de la un dispozitiv de măsurare, convertind informaţia conţinută în semnal într-o formă adecvată observaţiei vizuale.

dispozitiv de afişare cu caractere ⇒ ecran cu caractere

dispozitiv de afişare cu plasmă / *plasma display / visuel à plasma* / Dispozitiv utilizat pentru afişarea informaţiei şi care funcţionează după principiul tuburilor cu neon, fiind compus din două reţele de electrozi orizontali şi verticali, care pot fi electrizaţi individual precum şi dintr-un strat de neon a cărui descărcare provocată de electrozi formează pixeli individuali de dimensiune mică; controlând descărcarea neonului şi deci aprinderea pixelilor, se pot forma imagini pe ecran.

dispozitiv de afişare cu rază direcţionată / *calligraphic display device / visuel à balayage cavalier* / Dispozitiv de afişare în care elementele de imagine pot fi generate într-o ordine oarecare, comandată prin program.

dispozitiv de afişare grafic / *graphic display / visuel graphique* / Echipament periferic pe care se pot reprezenta datele în mod grafic. Exemplu: monitorul unui calculator personal.

dispozitiv de afişare în rastru / *raster display device / visuel à quadrillage* / Dispozitiv de afişare în care imaginile sunt generate prin infografie prin rastru.

dispozitiv de ajustare ⇐ dispozitiv de reglare [ajustare] / *adjuster / ajusteur* / Dispozitiv care permite modificarea intenţionată a valorii semnalului de intrare.

dispozitiv de ajustare (a unui aparat de măsurare) / *adjustment device / dispositif d'ajustage (d'un appareil mesureur)* / Dispozitiv pentru modificarea funcţionării unui aparat de măsurare în vederea obţinerii caracteristicilor dorite.

dispozitiv de ajustare a zeroului electric / *electrical zero adjuster / dispositif d'ajustage du zéro électrique* / Dispozitiv prin intermediul căruia reperul de zero electric poate fi plasat în poziţia cerută.

dispozitiv de ajustare a zeroului mecanic / *mechanical zero adjuster / dispositif d'ajustage du zéro mécanique* / Dispozitiv prin intermediul căruia reperul de zero mecanic poate fi plasat în poziţia cerută.

dispozitiv de alarmă [în telefonie] / *alarm set [in telephony] / appareil d'alerte [en téléphonie]* / Formator de numere declanşat de producerea unui eveniment specificat.

dispozitiv de alarmă cu circuit deschis / *open-circuit alarm device / dispositif d'alarme à circuit ouvert* / Dispozitiv ce dă alarma prin închiderea unui circuit de comandă, care rămâne deschis atunci când se găseşte în stare de repaus.

dispozitiv de alarmă cu circuit închis / *closed-circuit alarm device / dispositif d'alarme à circuit fermé* / Dispozitiv ce dă alarma prin deschiderea unui circuit de comandă care rămâne închis atunci când se găseşte în stare de repaus.

dispozitiv de alimentare (pentru un sistem de alarmă) / *power unit (for an alarm system) / dispositif d'alimentation (pour un système d'alarme)* / Dispozitiv care modifică, reţine sau separă curentul electric pentru un sistem de alarmă, fie ca dispozitiv separat, fie ca parte integrantă a echipamentului de comandă şi de vizualizare şi care furnizează curentul pentru o alarmă şi pentru sistem în condiţii normale de alarmă şi de deranjament.

dispozitiv de amorsare (a unei lămpi cu descărcare) / *starting device (of a discharge lamp) / dispositif d'amorçage (d'une lampe à décharge)* / Aparat care, singur sau în combinaţie cu alte elemente ale circuitului, creează condiţiile electrice necesare amorsării descărcării.

dispozitiv de amorsare în înaltă frecvenţă (a unui arzător cu plasmă) / *high-frequency ignition device (of a plasma torch) / dispositif d'amorçage haute fréquence (d'une torche à plasma)* /

Dispozitiv utilizat într-un arzător cu plasmă pentru amorsarea arcului prin intermediul unei descărcări electrice de înaltă frecvenţă între electrozi.

dispozitiv de amorsare în scurtcircuit (al unui arzător cu plasmă) / *short-circuit ignition device (of a plasma torch)* / *dispositif d'amorçage en court-circit (d'une torche à plasma)* / Dispozitiv utilizat într-un arzător cu plasmă cu arc pentru amorsarea arcului prin intermediul unui scurtcircuit între electrozi.

dispozitiv de antipompaj / *anti-pumping device* / *dispositif d'antipompage* / Dispozitiv care împiedică o reanclanşare după o manevră de anclanşare–declanşare atât timp cât dispozitivul care a produs anclanşarea menţine comanda de anclanşare.

dispozitiv de antrenare a suportului de înregistrare / *chart driving mechanism* / *dispositif d'entraînement du support d'enregistrement* / Ansamblu de componente care permite antrenarea suportului de înregistrare în funcţie de o mărime variabilă, în general timpul.

dispozitiv de aşteptare / *musical hold device* / *dispositif d'attente* / Dispozitiv destinat transmiterii de fragmente muzicale sau de informaţii verbale către partea chemătoare pentru a indica acesteia că tentativa sa de apel a fost recepţionată, invitându-l să aştepte conexiunea la utilizator sau la serviciul cerut.

dispozitiv de autoprotecţie / *tamper device* / *dispositif d'autoprotection* / Dispozitiv conceput pentru a detecta neutralizarea unui element constitutiv sau a unei părţi a sistemului de alarmă.

dispozitiv de axare / *clamp [electronic device]* / *caleur* / Dispozitiv neliniar destinat efectuării axării unui semnal.

dispozitiv de baleiere ⇐ analizor [în radiologie] / *scintiscanner* / *scanner* / Aparat destinat analizării sau măsurării radiaţiilor provenind succesiv de la o substanţă radioactivă în volumele elementare ale unei părţi a organismului, precum şi dispozitiv destinat indicării sau înregistrării unei diagrame bidimensionale a repartiţiei substanţei.

dispozitiv de blocare [pentru subordonarea funcţionării] / *interlocking device [for condition-dependent operation]* / *dispositif de verrouillage, 1[pour soubordonner le fonctionnement]* / Dispozitiv care face ca acţionarea unui aparat de comutaţie să fie dependentă de poziţia sau funcţionarea unuia sau a mai multor elemente ale echipamentului.

dispozitiv de blocare a emiţătorului / *T-B cell* / *verrou d'émetteur* / Dispozitiv cu descărcare în gaz care se comportă ca un scurtcircuit într-o linie de transmisiune când gazul este ionizat şi ca un circuit deschis în absenţa ionizării.

dispozitiv de blocare a receptorului / *T-R cell* / *verrou de récepteur* / Dispozitiv cu descărcare în gaz care se comportă ca un scurtcircuit într-o linie de transmisiune când gazul este ionizat, dar este transparent pentru semnalele radioelectrice de mică putere când gazul nu este ionizat.

dispozitiv de blocare (al unui aparat electromedical) / *interlock (of a medical electrical equipment)* / *verrouillage (d'un appareil électromédical)* / Dispozitiv permiţând începerea sau continuarea funcţionării unui echipament numai cu respectarea anumitor condiţii predeterminate.

dispozitiv de blocare la supracurent / *overcurrent blocking device* / *dispositif de blocage par surintensité (du courant)* / Dispozitiv electric care împiedică sau întrerupe manevra mecanismului de antrenare cu motor a unui comutator de prize în sarcină, pe durata circulaţiei în înfăşurarea transformatorului a unui curent ce depăşeşte o valoare fixată.

dispozitiv de circulaţie dependent / *dependent circulating circuit component* / *dispositif de circulation dépendant* / Dispozitiv distinct al maşinii destinat antrenării fluidului de răcire şi a cărei funcţionare depinde de cea a maşinii principale.

dispozitiv de circulaţie independent / *independent circulating circuit component* / *dispositif de circulation indépendant* / Dispozitiv distinct al maşinii destinat antrenării fluidului de răcire în maşină şi a cărui funcţionare nu depinde de cea a maşinii principale.

dispozitiv de circulaţie încorporat / *integral circulating circuit component* / *dispositif de circulation incorporé* / Dispozitiv de circulaţie a fluidului de răcire care face parte integrantă din maşină, neputând fi înlocuit decât prin demontarea parţială a maşinii.

dispozitiv de circulaţie montat pe maşină / *machine-mounted circulating circuit component* / *dispositif de circulation monté sur la machine* / Dispozitiv de circulaţie a fluidului de răcire, montat pe maşină şi făcând parte din aceasta, dar care poate fi înlocuit fără a demonta maşina propriu-zisă.

dispozitiv de circulaţie montat separat / *separately-mounted circulating circuit component/dispositif de circulation monté séparément* / Dispozitiv de circulaţie a fluidului de răcire asociat unei maşini, dar care nu este parte integrantă din aceasta, nefiind montat pe ea.

dispozitiv de coborâre automată a pantografului / *pantograph dropping device* / *dispositif d'abaissement automatique du pantograph* / Dispozitiv destinat să coboare pantograful în mod automat, atunci când există riscul apariţiei unei defecţiuni.

dispozitiv de comandă a funcţionării în paralel / *parallel control devices/dispositif de commande de marche en parallèle* / Dispozitiv de comandă electric destinat manevrării tututror comutatoarelor de prize în sarcină spre poziţia dorită, evitând orice discordanţă a mecanismelor de antrenare cu motor, în cazul funcţionării în paralel a mai multor transformatoare cu prize.

dispozitiv de comandă (a unui circuit de comandă) / *control switch (of a control circuit)* / *dispositif de commande (d'un circuit de commande)* / Dispozitiv integrat într-un echipament (aparat) sau destinat a fi montat în sau pe acesta, intercalat în cabluri flexibile sau în blocuri de reglaj etc. Poate fi acţionat în mod mecanic, electromecanic, electric sau electronic în funcţie de mărimi fizice, precum temperatura, presiunea, timpul, umiditatea, lumina, efectul electrostatic, debitul sau nivelul de lichid etc. şi are drept scop modificarea efectului produs la ieşirea echipamentului.

dispozitiv de comandă (al protecţiei termice) / *control system (of a thermal protection)* / *dispositif de commande (de la protection thermique)* / Dispozitiv care transformă un punct particular, al uneia dintre caracteristicile unui detector termic, într-o funcţie de comutaţie acţionând asupra alimentării maşinii electrice rotative.

dispozitiv de comandă automată / *automatic control [switch]* / *dispositif de commande automatique* / Dispozitiv de comandă la care cel puţin una din fazele de operare nu este efectuată manual.

dispozitiv de comandă automată la distanţă / *remote and automatic control [device]* / *dispositif de commande à distance et automatique* / Dispozitiv de comandă destinat acţionării de la distanţă şi la care cel puţin una din fazele de operare se produce fără intervenţie manuală.

dispozitiv de comandă cu bază de timp / *time-based control* / *dispositif de commande à base de temps* / Dispozitiv de comandă automată la care faza de transmisie se efectuează cu ajutorul unui motor primar sincron sau cu un circuit electric ca bază de timp.

dispozitiv de comandă cu funcţionare electrică / *electrically-operated control* / *dispositif de commande à fonctionnement électrique* / Dispozitiv de comandă automată la care transmisia se efectuează cu ajutorul unui motor primar electric a cărui funcţionare comandă un circuit

electric, fără întârzieri intenţionate semnificative.

dispozitiv de comandă de clasă 0 / *class 0 control* / *dispositif de commande de la classe 0* / Dispozitiv intercalat într-un cablu flexibil în care protecţia contra şocurilor electrice se află pe izolaţia principală. Aceasta implică faptul că nici o dispunere nu e prevăzută pentru racordarea părţilor accesibile, dacă există, la un conductor de protecţie ce face parte din cablajul fix al instalaţiei, protecţia în caz de defectare a izolaţiei principale fiind plasată în mediul înconjurător.

dispozitiv de comandă de clasă 0I / *class 0I control* / *dispositif de commande de la classe 0I* / Dispozitiv intercalat într-un cablu flexibil având cel puţin o izolaţie principală în toate părţile sale şi prevăzut cu o bornă de legare la pământ, dar cu un cablu flexibil fixat definitiv fără conductor de pământ şi o fişă de priză de curent fixă fără contact de legare la pământ care nu poate fi introdusă într-un soclu sau într-o priză mobilă cu contact de legare la pământ.

dispozitiv de comandă de clasă I / *class I control* / *dispositif de commande de la classe I* / Dispozitiv intercalat într-un cablu flexibil în care protecţia contra şocurilor electrice nu este plasată numai pe izolaţia principală, ci include o măsură de securitate suplimentară, sub forma unor mijloace de racordare a părţilor conductoare accesibile la un conductor de protecţie aparţinând cablajului fix al instalaţiei astfel încât părţile conductoare accesibile nu pot deveni periculoase în cazul defectării izolaţiei principale.

dispozitiv de comandă de clasă II / *class II control* / *dispositif de commande de la classe II* / Dispozitiv intercalat într-un cablu flexibil în care protecţia contra şocurilor electrice nu se plasează numai pe izolaţia principală, ci include măsuri suplimentare de securitate cum ar fi: izolaţia dublă sau izolaţia întărită. Există trei tipuri: a) dispozitiv de comandă de clasă II cu carcasă izolantă; b) dispozitiv de comandă de clasă II cu carcasă metalică; c) dispozitiv de comandă de clasă II combinat: cu carcasă izolantă şi carcasă metalică.

dispozitiv de comandă de clasă III / *class III control* / *dispositif de commande de la classe III* / Dispozitiv de comandă intercalat într-un cablu flexibil în care protecţia contra şocurilor electrice este plasată pe alimentare sub tensiune de securitate foarte joasă şi în care nu sunt generate tensiuni mai mari decât aceasta.

dispozitiv de comandă electric / *electrical control [switch]* / *dispositif de commande électrique* / Dispozitiv utilizat în, pe sau asociat cu un aparat cu scopul de a varia sau modifica efectul produs la ieşirea aparatului printr-un proces având trei faze: punerea în funcţiune, transmisia şi funcţionarea, cel puţin una din ele fiind de natură electrică sau electronică.

dispozitiv de comandă electronic / *electronic control* / *dispositif de commande électronique* / Dispozitiv de comandă care conţine cel puţin un dispozitiv electronic.

dispozitiv de comandă independent / *free-standing control* / *dispositif de commande séparé* / Dispozitiv intercalat într-un cablu flexibil aşezat pe masă sau pe sol şi care poate fi acţionat cu mâna, piciorul sau prin orice altă intervenţie umană.

dispozitiv de comandă integrat / *integrated control* / *dispositif de commande intégré* / Dispozitiv a cărui bună funcţionare depinde de montarea şi fixarea sa corectă în aparat. Notă: Acest dispozitiv poate fi supus încercării numai în asociere cu părţile relevante ale aparatului.

dispozitiv de comandă intercalat într-un cablu flexibil / *in-line cord control* / *dispositif de commande intercalé dans un câble souple* / Dispozitiv aflat într-o carcasă separată, legat la aparat şi la alimentarea sa prin intermediul unui cablu flexibil, fişe sau socluri de racord şi destinat a fi acţionat manual.

dispozitiv de comandă încorporat / *incorporated control* / *dispositif de commande incorporé* / Dispozitiv destinat a fi încorporat în sau montat pe un aparat, dar care poate fi încercat independent de acesta.

dispozitiv de comandă la distanţă ⇐ (dispozitiv de) telecomandă / *remote control device* / *dispositif de commande à distance* / Dispozitiv destinat acţionării de la distanţă a unui echipament.

dispozitiv de comandă la presiune / *pressure operating control* / *dispositif de commande à la pression* / Dispozitiv comandat de presiune, reglat la o valoare înaltă sau joasă a presiunii ori la două valori, stabilind limitele între care echipamentul este conceput să funcţioneze în mod normal.

dispozitiv de comandă manual / *manual control [device]* / *dispositif de commande manuelle* / Dispozitiv de comandă a cărui punere în funcţiune rezultă în urma unei acţiuni mecanice şi ale cărui faze de transmisie şi funcţionare sunt realizate direct şi fără întârzieri intenţionate.

dispozitiv de comandă prin tracţiune / *pull-cord-actuated control* / *dispositif de commande à traction* / Dispozitiv montat pe sau într-un aparat şi acţionat prin tracţiunea exercitată pe un cordon.

dispozitiv de comandă prin transmisie termică / *thermally-operated control* / *dispositif de commande à transmission thermique* / Dispozitiv de comandă automată la care faza de transmisie este efectuată de un motor primar termic.

dispozitiv de comandă sensibil la o mărime fizică / *sensing control* / *dispositif de commande sensible à une grandeur physique* / Dispozitiv de comandă automată a cărui punere în funcţiune este comandată de un element sensibil la o mărime fizică particulară, cum ar fi: temperatura, curentul, umiditatea, lumina, nivelul unui lichid, poziţia, presiunea, viteza etc.

dispozitiv de comutare (al unui aparat de măsură) / *external measuring circuit selector* / *dispositif de commutation (d'un appareil de mesure)* / Ansamblul mijloacelor care permit unui aparat cu canale multiple să realizeze succesiv legături între circuitul (circuitele) interne şi externe de măsurare.

dispozitiv de comutare (al unui echipament de încercare) / *switching device (of a test equipment)* / *dispositif de commutation [d'un equipement d'essai]* / În structura echipamentului de încercare de anduranţă a contactelor, aparat destinat să efectueze diverse acţiuni de comutare impuse în timpul ciclului de încercare, incluzând conexiunile la releul supus încercării, dispozitivele de cuplare (de exemplu, diodele) şi indicatorii de curent plasaţi în circuitele bobinelor releului şi având posibilitatea schimbării polarităţii conexiunilor la releele bistabile.

dispozitiv de conducere şi ghidare a aerului de răcire ⇒ manşon (de ventilaţie)

dispozitiv de conectare automată / *automatic connecting equipment* / *dispositif de connexion automatique* / Dispozitiv de conectare comandat de la distanţă de către conductor şi/sau prin poziţia vehiculului, ale cărui elemente de conectare electrică nu pot fi acţionate manual.

dispozitiv de conexiune al unui radiator de infraroşii / *infrared emitter end-connection* / *dispositif de raccordement de l'émetteur* / Dispozitiv de contact pentru furnizarea curentului electric pentru un radiator de infraroşii.

dispozitiv de conexiune exterioară (al unui aparat de măsurare) / *terminal device (of a measuring apparatus)* / *dispositif de connexion extérieure (d'un appareil mesureur)* / Parte a unui aparat de măsurare destinată asigurării conexiunii cu conductoare exterioare sau cu alte aparate, putând comporta mai multe contacte.

dispozitiv de contact / *contact unit* / *dispositif de contact* / Ansamblu compus

din două sau mai multe lame cu contacte care formează un dispozitiv destinat închiderii, deschiderii sau permutării conexiunilor unui circuit electric.

dispositiv de contact de rupere / *break contact unit* / *dispositif de contact de rupture* / Combinaţie formată din două lame cu contacte care întrerup o conexiune când un releu telefonic este în funcţiune.

dispozitiv de control (al contactelor releelor electrice) / *control device (of a test equipment)* / *dispositif de conduite (des contacts des relais électriques)* / Dispozitiv destinat să genereze comenzi pentru efectuarea unei secvenţe specificate a încercării de anduranţă a contactelor releelor electrice şi, de asemenea, să controleze sincronizarea şi transmisia comenzilor respective (de exemplu, punerea în funcţiune, măsurările, oprirea).

dispozitiv de cuplare asimetric / *asymmetric branching device* / *dispositif de couplage asymétrique* / Dispozitiv a cărui matrice de transfer este asimetrică în raport cu diagonala, unde există cel puţin o valoare a lui i şi o valoare a lui j pentru care coeficienţii t_{ij} şi t_{ji} sunt nominal inegali.

dispozitiv de cuplare pentru curentul purtător (al unui transformator capacitiv de tensiune) / *carrier-frequency coupling device (of a capacitor voltage transformer)* / *dispositif de couplage pour courant porteur (d'un transformateur condensateur de tension)* / Dispozitiv care permite injectarea unui curent purtător, intercalat în conexiunea de pământ a unui divizor capacitiv, a cărei impedanţă echivalentă este neglijabilă la frecvenţa industrială, dar apreciabilă la frecvenţa sistemului cu curent purtător.

dispozitiv de cuplare pentru fibre optice / *passive fibre optic branching device* / *dispositif de couplage passif pour fibres optiques* / Dispozitiv dotat cu trei sau mai multe porţi optice care repartizează puterea optică într-un mod predeterminat între diferitele porţi fără amplificare, comutaţie sau altă modulare activă a puterii optice.

dispozitiv de cuplare (pentru telecomunicaţii pe linii de înaltă tensiune) / *coupling device (for telecommunication on high-voltage lines)* / *groupe de couplage (pour les télécommunications sur lignes à haute tension)* / Ansamblul elementelor care, prin intermediul unuia sau al mai multor condensatoare de cuplare asociate, contribuie la asigurarea transmisiunii în condiţii prescrise a semnalelor la frecvenţe purtătoare între unul sau mai multe conductoare ale liniei electrice de energie şi circuitul de racordare. Notă: Aceste elemente concură la realizarea totală sau parţială a următoarelor funcţii: acordul, destinat compensării componentei reactive a impedanţei condensatoarelor de cuplare în vederea eficientizării transmisiunii semnalelor la frecvenţele purtătoare, cu ajutorul unui dispozitiv de acord; adaptarea impedanţei dintre linia de energie şi circuitul de racordare, cu ajutorul unui transformator de adaptare; izolarea galvanică dintre bornele primare şi secundare ale dispozitivului de cuplare, cu ajutorul aceluiaşi transformator; scurgerea la pământ a curentului cu frecvenţa reţelei derivat de condensatoarele de cuplare, cu ajutorul unei bobine de drenare sau al înfăşurării primare a transformatorului de adaptare; limitarea supratensiunilor tranzitorii provenite de la linia electrică de energie, la bornele dispozitivului de cuplare, cu ajutorul unor paratrăsnete adecvat dispuse în dispozitivul de cuplare; punerea la pământ directă şi efectivă, dacă este necesară, a bornelor primare ale dispozitivului de cuplare, cu ajutorul unui separator de punere la pământ.

dispozitiv de cuplare simetric / *symmetric branching device* / *dispositif de couplage symétrique* / Dispozitiv de cuplare optic a cărui matrice de transfer este simetrică în raport cu diagonala, unde pentru toate

valorile i şi j, coeficienţii t_{ij} şi t_{ji} sunt nominal egali.

dispozitiv de declanşare ⇒ circuit basculant

dispozitiv de declanşare de urgenţă / *emergency tripping device / dispositif de déclenchement d'urgence* / Dispozitiv electric, mecanic sau electromecanic destinat opririi, în orice moment, a mecanismul de antrenare cu motor a unui comutator de prize în sarcină, astfel încât orice acţiune specială trebuie să intervină înaintea începerii următoarei schimbări de priză.

dispozitiv de decuplare ⇒ decuplor

dispozitiv de deflexie al unui fascicul electronic / *electron beam deflection system / dispositif de déflexion du faisceau électronique* / Sistem de bobine electromagnetice sau de electrozi de deflexie destinat producerii unei deplasări spaţiale a fasciculului de electroni generat în tunul electronic.

dispozitiv de dejivrare / *defroster / dégivreur* / Dispozitiv destinat să împiedice formarea gheţii pe geamurile cabinei de conducere.

dispozitiv de derandomizare [în transmisiunea numerică] / *descrambler [in digital transmission] / désembrouilleur [en transmission numérique]* / Dispozitiv destinat reconstituirii semnalului original pe baza semnalului produs de un dispozitiv de randomizare.

dispozitiv de descărcare automată a sarcinii <DAS> / *automatic load-shedding control equipment / dispositif automatique de délestage* / Dispozitiv automat pentru deconectarea sarcinii unei reţele în cazul unei situaţii anormale ca, de exemplu, o scădere a frecvenţei.

dispozitiv de desemnare / *pick device / dispositif de désignation* / Unitate de intrare utilizată pentru desemnarea unui element grafic sau a unui segment particular.

dispozitiv de diagnostic / *diagnostic feature / dispositif de diagnostic* / Dispozitiv al sistemului de măsurare care permite operatorului să determine capacitatea sistemului de a funcţiona normal. Acest dispozitiv conţine de obicei algoritmi de analiză cu valori limită, care operează pe ieşiri şi intrări intermediare în interiorul sistemului, precum şi mijloace de indicare a condiţiilor.

dispozitiv de eşantionare / *sampler [signal converter] / échantillonneur* / Convertizor de semnale care transformă un semnal continuu într-o serie de impulsuri.

dispozitiv de explorare [în telemetrie] / *scanning device / dispositif d'exploration* / Dispozitiv care permite, prin explorare periodică, determinarea apariţiei modificărilor de stare, fie ale emiţătorului de impulsuri, fie ale înmagazinărilor succesive, privitoare la un anumit număr de contoare emiţătoare de impulsuri. Aceste explorări se efectuează cu o periodicitate specificată, fiecare modificare de stare corespunzând unei valori specifice a consumului.

dispozitiv de explorare al unui fascicul electronic ⇐ dispozitiv de explorare (cu fascicul electronic) / *electron beam scanning system / dispositif de balayage d'un faisceau électronique* / Dispozitiv electromagnetic sau electrostatic destinat comenzii mişcării unui fascicul electronic pe suprafaţa de încălzire a încărcăturii.

dispozitiv de explorare (cu fascicul electronic) ⇒ dispozitiv de explorare al unui fascicul electronic

dispozitiv de explorare optică ⇒ explorator optic

dispozitiv de explorare termică / *thermoscanner / dispositif d'exploration thermique* / Dispozitiv sensibil la temperatură destinat menţinerii temperaturii unui echipament, sau a unei părţi a acestuia, între limite prereglate.

dispozitiv de explorare transversală / *traversing mechanism / dispositif de balayage transversal* / Ansamblu care permite deplasarea capului de măsurare pe toată lărgimea materialului a cărui grosime se măsoară.

dispozitiv de extremitate al legăturii optice ⇐ terminal de legătură optică / *fibre optic terminal device / dispositif d'extrémité de liaison optique* / Ansamblu care conţine unul sau mai multe dispozitive optoelectronice care convertesc un semnal electric în semnal optic sau invers, şi care este conectat la una sau mai multe fibre optice. Notă: Un terminal de fibră optică posedă unul sau mai multe conectoare sau fibre optice amorse.

dispozitiv de fixare a portperiei / *brush-holder fixing device / dispositif de fixation de porte-balais* / Dispozitiv prin care portperia este fixată în suportul său.

dispozitiv de fixare (al unui izolator) / *fixing device / dispositif de fixation [isolateur]* / Piese metalice care intră în componenţa izolatoarelor şi servesc la fixarea sau asamblarea lor. Notă: Atunci când dispozitivul de fixare este metalic se foloseşte în mod obişnuit denumirea de „armătură metalică".

dispozitiv de fixare prin strângere / *clamp, 1[mechanical component] / pince* / Orice dispozitiv care poate fi fixat pe un conductor.

dispozitiv de focalizare / *focusing system / dispositif de focalisation* / Bobină electromagnetică sau sistem de bobine ori de condensatoare cu plăci destinate focalizării unui fascicul electronic pe suprafaţa de încălzire a încărcăturii.

dispozitiv de formare a impulsurilor (al unui aparat de telemăsură) / *impulse shaper (of a telemetering apparatus) / dispositif de mise en forme des impulsions (d'un appareil de télécomptage)* / Aparat destinat modificării formei, duratei, nivelului, fazei sau polarităţii impulsurilor de tensiune sau de curent furnizate de un dispozitiv emiţător sau de un amplificator de impulsuri.

dispozitiv de formare a numărului telefonic / *dial (of an automatic telephone set) / dispositif manuel de numérotation* / Dispozitiv de formare a numărului pentru un telefon automat, în care formarea fiecărei cifre a numărului de apel este comandată manual.

dispozitiv de frânare a contorului ⇐ dispozitiv pentru producerea cuplului rezistent la contor / *meter breaking element / élément de freinage d'un compteur* / Parte a unui contor, destinată producerii unui cuplu de frânare prin acţiunea sa asupra echipajului mobil, compusă dintr-unul sau mai mulţi magneţi şi din dispozitivele lor de reglare.

dispozitiv de funcţionare pas-cu-pas (al unui comutator de prize în sarcină) / *step-by-step control (of an on-load tapchanger) / dispositif de marche cran par cran* / Dispozitiv electric şi mecanic care opreşte mecanismul de antrenare cu motor al unui comutator de prize în sarcină după executarea unei modificări de prize independent de acţiunea dispozitivului de comandă.

dispozitiv de inscripţionare / *marking device / dispositif d'inscription* / Parte a unui aparat înregistrator care asigură inscripţionarea valorii mărimii măsurate pe suportul diagramei. Exemple, diferenţiate după natura urmei şi procedeul inscripţionării: peniţa asociată unei călimări, stiloul asociat unei surse de alimentare, dispozitivul de imprimare asociat uneia sau mai multor benzi etc.

dispozitiv de intercomunicaţie / *talk-through facility / dispositif d'intercommunication* / Dispozitiv cu ajutorul căruia, în exploatarea pe două frecvenţe, două staţii mobile pot comunica între ele prin intermediul unei staţii terestre sau a unei a treia staţii.

dispozitiv de interconexiune / *interconnection terminal device / dispositif d'interconnexion* / Dispozitiv de racordare prin intermediul căruia se realizează conexiuni interne într-un echipament sau între părţi ale acestuia.

dispozitiv de încălzit cu bombardament electronic / *electron beam heater / dispositif de chauffage à bombardement électronique* / Echipament de încălzire cu

bombardament electronic fără cameră, în care încărcătura este încălzită de unul sau mai multe fascicule electronice dirijate în afara unei zone sub vid.

dispozitiv de încălzit cu laser / *laser heater / dispositif de chauffage à laser* / Echipament laser aplicat procedeelor de tratare termică a suprafețelor.

dispozitiv de încercare (a unui echipament radiologic) / *test device (of a radiological device) / dispositif d'essai (d'un équipement radiologique)* / Pentru încercările necesitând o imagine radiologică potențială, obiect specific compus din unul sau mai multe materiale adecvate, destinat a fi plasat într-un fascicul de radiații pentru producerea acestei imagini.

dispozitiv de înregistrare / *recording device / dispositif d'enregistrement* / Ansamblul componentelor unui aparat de măsurare înregistrator care efectuează înregistrarea valorii măsurate pe suportul de înregistrare.

dispozitiv de limitare a fasciculului de radiații / *beam limiting device / dispositif de limitation du faisceau* / Dispozitiv destinat limitării câmpului de radiații.

dispozitiv de limitare a trecerii libere a aerului / *vent limiting means / dispositif de limitation de la mise à l'air libre* / Dispozitiv care limitează circulația aerului care intră sau iese prin partea legată la atmosferă a unei camere cu diafragmă.

dispozitiv de localizare / *locating device / dispositif de marquage de crans* / Dispozitiv care tinde să mențină elementul mobil al unui aparat în poziții determinate.

dispozitiv de manevrare a substanțelor radioactive ⇒ boxă cu mănuși

dispozitiv de marcare / *marker [in switching] / marqueur [en commutation]* / Dispozitiv de comandă utilizat pentru marcare într-o rețea de conexiune.

dispozitiv de măsurare ⇒ echipament de măsurare

dispozitiv de măsurare a debitelor / *flow measuring device / dispositif débitmétrique* / Dispozitiv care măsoară masa sau volumul de fluid care trece în unitatea de timp printr-o conductă închisă sau deschisă.

dispozitiv de măsurare (al unui aparat de măsurare cu funcționare electromecanică) / *measuring element (of an electromechanical measuring instrument) / élément de mesure (d'un appareil mesureur à fonctionnement électromécanique)* / Ansamblu de părți fixe și mobile ale unui aparat de măsurare a căror interacțiune determină mișcarea echipajului mobil.

dispozitiv de măsurare (al unui radiometru de produs expunere-suprafață) / *measuring device (of an area exposure product meter) / dispositif de mesure (d'un radiamètre de produit exposition-surface)* / Dispozitiv care primește un semnal de ieșire al unui traductor pentru a-l transforma astfel încât să poată fi introdus într-un dispozitiv de afișare sau de adaptare a informației.

dispozitiv de măsurare nivel cu flotor / *float level measuring device / limnimètre à flotteur* / Dispozitiv care măsoară nivelul de lichid prin sesizarea poziției unui flotor. Notă: Poziția flotorului poate fi sesizată prin mijloace mecanice, optice, ultrasonice, prin radiații sau prin alte metode.

dispozitiv de măsurare nivel cu flotor și cablu / *float and cable level measuring device / liminimètre à flotteur et à cable* / Dispozitiv care măsoară nivelul unui material (lichid sau solid) direct prin poziția unui flotor - aceasta fiind transmisă prin intermediul unui cablu și a unui scripete sau angrenaj la un indicator și/sau transmiter.

dispozitiv de măsurare nivel cu raze gama / *gamma-ray level measuring device / limnimètre à rayons gamma* / Dispozitiv care măsoară nivelul unui material (lichid sau solid) prin absorbția

de radiaţii gama de către acest material interpus între sursă şi detector.

dispozitiv de măsurare nivel prin presiune / *pressure level measuring device / limnimètre à pression* / Dispozitiv care măsoară nivelul unui lichid prin sesizarea diferenţei de presiune între două puncte - unul deasupra şi altul sub suprafaţa unui lichid.

dispozitiv de memorare rapidă / *fast access storage / mémoire à accès rapide* / Dispozitiv de memorie auxiliară cu timp de acces relativ mic. Notă: Se poate stabili dacă dispozitivul de memorare este rapid sau nu în raport cu vitezele relative ale altor dispozitive de memorare din sistem.

dispozitiv de pornire ⇒ demaror, 2[al unui automobil]

dispozitiv de pornire automată ⇒ demaror automat

dispozitiv de predicţie a otrăvirii cu produse de fisiune (pentru un reactor nuclear) / *fission products poisoning predictor (for a nuclear reactor) / prédicteur d'empoisonnement par produits de fission (pour réacteur nucléaire)* / Echipament destinat determinării evoluţiei, datorate otrăvirii cu produse de fisiune, a reactivităţii unui reactor nuclear. Exemplu: dispozitivul de predicţie a otrăvirii cu xenon.

dispozitiv de predicţie a otrăvirii cu xenon (pentru un reactor nuclear) / *xenon poisoning predictor (for a nuclear reactor) / prédicteur d'empoisonnement par xénon (pour réacteur nucléaire)* / Echipament destinat determinării evoluţiei reactivităţii unui reactor nuclear, provocată de otrăvirea cu xenon.

dispozitiv de presare a periei ⇐ resort al portperiei / *brush pressure device / dispositif de pression de balai* / Dispozitiv mecanic care exercită o apăsare pe perie pentru menţinerea ei în contact cu colectorul sau inelul colector şi care în general este parte a portperiei.

dispozitiv de protecţie a unui motor / *motor protector / dispositif de protection de moteur* / Dispozitiv de comandă automată a cărui punere în funcţiune depinde de detectarea unei temperaturi şi a unui curent, şi care este special conceput pentru protejarea unui motor electric contra încălzirilor excesive.

dispozitiv de protecţie (al unui aparat electromedical) / *protective device (of a medical electrical equipment) / dispositif de protection (d'un appareil électromédical)* / Dispozitiv automat sensibil la unul sau mai mulţi parametri specificaţi, proiectat special pentru a proteja pacientul, utilizatorul, echipamentul sau mediul ambiant împotriva pericolelor care pot apare la ieşirea parametrului respespectiv în afara limitelor asigurând o funcţionare nepericuloasă.

dispozitiv de protecţie al unui suport de date / *data medium protection device / dispositif de protection de support de données* / Dispozitiv mobil care permite utilizarea unui suport de date numai la lectură.

dispozitiv de protecţie (al unui transformator de tensiune capacitiv) / *protective device (of a capacitor voltage transformer) / dispositif de protection (d'un transformateur condensateur de tension)* / Dispozitiv încorporat într-un transformator de tensiune capacitiv destinat limitării supratensiunilor care se pot produce într-unul sau mai multe din elementele sale, în special datorită fenomenelor de ferorezonanţă.

dispozitiv de protecţie (de reţea) / *protection (equipment) / dispositif de protection (de réseau)* / Ansamblu care conţine mai multe relee de protecţie şi/sau elemente logice pentru asigurarea unei funcţii specifice de protecţie. Exemple: dispozitivul de protecţie de distanţă, dispozitivul de protecţie cu comparaţie de fază (dispozitiv instalat la extremitatea unei linii).

dispozitiv de protecţie ampermetric direcţional / *directional current protection* / *dispositif de protection ampèremétrique directionnel* / Dispozitiv de protecţie la curent depinzând de sensul curentului.

dispozitiv de protecţie ampermetric nedirecţional / *non-directional current protection* / *dispositif de protection ampèremétrique non directionnel* / Dispozitiv de protecţie la curent funcţionând independent de sensul curentului.

dispozitiv de protecţie contra defectelor de punere la pământ / *earth fault protection* / *dispositif de protection contre les défauts à la terre* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) funcţionând în cazul defectelor de punere la pământ.

dispozitiv de protecţie contra ecourilor / *echo control device* / *dispositif de protection contre les échos* / Dispozitiv acţionat vocal plasat în porţiunea cu patru fire a unui circuit, utilizat pentru reducerea efectelor ecoului. Notă: Practic, această reducere este realizată fie prin diminuarea ecoului circuitului cu un anumit procent estimat (anularea ecoului), fie prin introducerea unei atenuări pe ruta de transmisiune (suprimarea ecoului).

dispozitiv de protecţie contra ieşirilor din sincronism / *out-of-step protection* / *dispositif de protection contre les ruptures de synchronisme* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) care separă părţile unei reţele în cazul ieşirilor din sincronism.

dispozitiv de protecţie contra întreruperilor de fază / *open-phase protection* / *dispositif de protection contre les coupures de phase* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) funcţionând în cazul întreruperii unuia sau mai multor conductoare din circuit.

dispozitiv de protecţie contra scurtcircuitelor / *short-circuit protection* / *dispositif de protection contre les courts-circuits* / Dispozitiv de protecţie funcţionând în cazul scurtcircuitelor între conductori sau între două sau trei faze şi pământ, sau între o fază şi pământ în cazul sistemelor cu nulul legat direct la pământ.

dispozitiv de protecţie contra scurtcircuitelor între spire / *protection for interturn short-circuits* / *dispositif de protection contre les courts-circuits entre spires* / Dispozitiv de protecţie contra scurtcircuitelor apărute între spirele aceleiaşi faze ale maşinii sau aparatului.

dispozitiv de protecţie contra suprasarcinilor / *overload protection [device]* / *dispositif de protection contre les surcharges* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) funcţionând atunci când circuitul protejat este supraîncărcat.

dispozitiv de protecţie cu impedanţă / *impedance protection* / *dispositif de protection à impédance* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) funcţionând conform principiului măsurării impedanţei.

dispozitiv de protecţie cu reactanţă / *reactance protection* / *dispositif de protection à réactance* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) funcţionând conform principiului măsurării reactanţei.

dispozitiv de protecţie de distanţă cu caracteristică continuă / *continuous curve distance-time protection* / *dispositif de protection de distance à caractéristique continue* / Dispozitiv de protecţie de distanţă a cărui temporizare este funcţie continuă de distanţa măsurată.

dispozitiv de protecţie de distanţă cu caracteristică discontinuă / *stepped-curve distance-time protection* / *dispositif de protection de distance à caractéristique discontinue* / Dispozitiv de protecţie de distanţă a cărui temporizare este funcţie discontinuă de distanţa măsurată, aceasta fiind subdivizată în mai multe zone.

dispozitiv de protecţie de frecvenţă / *frequency protection* / *dispositif de protection fréquencemétrique* / Dispozitiv de protecţie a cărei mărime de influenţă este frecvenţa electrică a circuitului protejat în punctul de conectare.

dispozitiv de protecţie de putere / *power protection* / *dispositif de protection de puissance* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) a cărui mărime de influenţă este puterea activă (sau reactivă), transmisă circuitului protejat în punctul de conectare.

dispozitiv de protecţie direcţional de putere / *directional power protection* / *dispositif de protection directionnel wattmétrique* / Dispozitiv de protecţie de putere depinzând de sensul transmiterii puterii.

dispozitiv de protecţie la circulaţia inversă a puterii / *reverse power protection* / *dispositif de protection à retour de puissance* / Dispozitiv de protecţie direcţional de putere funcţionând atunci când sensul transmiterii puterii este invers faţă de cel normal.

dispozitiv de protecţie la curent / *current protection* / *dispositif de protection ampèremétrique* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) a cărui mărime de influenţă este curentul ce traversează circuitul protejat în punctul de conectare.

dispozitiv de protecţie la curent maxim / *over-current protection [device]* / *dispositif de protection à maximum de courant* / Dispozitiv de protecţie la curent funcţionând atunci când curentul depăşeşte o valoare predeterminată.

dispozitiv de protecţie la curent minim / *under-current protection* / *dispositif de protection à minimum de courant* / Dispozitiv de protecţie la curent funcţionând atunci când curentul se reduce sub o valoare predeterminată,

dispozitiv de protecţie la maxim de frecvenţă / *over-frequency protection* / *dispositif de protection à maximum de fréquence* / Dispozitiv de protecţie de frecvenţă funcţionând atunci când frecvenţa depăşeşte o valoare predeterminată.

dispozitiv de protecţie la maxim de putere / *over-power protection* / *dispositif de protection à maximum de puissance* / Dispozitiv de protecţie de putere funcţionând atunci când puterea transmisă într-un anumit sens depăşeşte o valoare predeterminată.

dispozitiv de protecţie la minim de frecvenţă / *under-frequency protection* / *dispositif de protection à minimum de fréquence* / Dispozitiv de protecţie de frecvenţă funcţionând atunci când frecvenţa se reduce sub o valoare predeterminată.

dispozitiv de protecţie la minim de putere / *under-power protection* / *dispositif de protection à minimum de puissance* / Dispozitiv de protecţie funcţionând atunci când puterea transmisă într-un anumit sens este mai mică decât o valoare predeterminată.

dispozitiv de protecţie la tensiune maximă / *over-voltage protection [device]* / *dispositif de protection à maximum de tension* / Dispozitiv de protecţie voltmetric funcţionând atunci când tensiunea depăşeşte o valoare predeterminată.

dispozitiv de protecţie la tensiune minimă / *under-voltage protection [device]* / *dispositif de protection à minimum de tension* / Dispozitiv de protecţie voltmetric funcţionând atunci când tensiunea scade sub o valoare predeterminată.

dispozitiv de protecţie pentru înfăşurări cu conductoare divizate / *divided-conductor protection* / *dispositif de protection pour enroulements à conducteurs divisés* / Dispozitiv de protecţie contra întreruperilor de conductoare din înfăşurările maşinilor cu conductoare divizate.

dispozitiv de protecţie (radiologică) / *(radiological) protective device* / *dispositif de protection radiologique* / În radiologie, dispozitiv prevăzut pentru protecţia radiologică.

dispozitiv de protecţie radiologică a ovarelor / *ovary shield* / *cache-ovaire* / Dispozitiv de protecţie radiologică destinat protejării gonadelor unui pacient de sex feminin.

dispozitiv de protecţie radiologică a scrotului / *scrotum shield* / *cache-scrotum* /

Dispozitiv de protecţie radiologică destinat protejării prin înfăşurare a gonadelor unui pacient de sex masculin.

dispozitiv de protecţie termică / *thermal protector / protecteur thermique [relais]* / Aparat izolat electric, sensibil la temperatura şi curentul unei maşini electrice rotative, parcurs de curentul acesteia, care întrerupe alimentarea maşinii când temperatura sa proprie atinge o valoare anterior fixată. Când temperatura sa scade la valoarea de iniţializare, aparatul este capabil de a fi reiniţializat, manual sau automat.

dispozitiv de protecţie termică cu reanclanşare automată / *automatic reset thermal protector / protecteur thermique à réenclenchement automatique* / Aparat care, consecutiv funcţionării pentru întreruperea alimentării unei maşini electrice ca răspuns la o temperatură excesivă a înfăşurării maşinii şi/sau a unei suprasarcini, se repune în poziţia închis fără o manevră exterioară pentru restabilirea alimentării, dacă este răcit până la temperatura de reanclanşare.

dispozitiv de protecţie termică fără reanclanşare automată ⇒ siguranţă termică cu reanclanşare neautomată

dispozitiv de protecţie voltmetric / *voltage protection / dispositif de protection voltmétrique* / Dispozitiv de protecţie (de reţea) a cărui mărime de influenţă este tensiunea circuitului protejat în punctul de conectare.

dispozitiv de racordare (a unui echipament electric pentru scopuri medicale) / *terminal device (of an equipment for medical use) / dispositif de raccordement (d'un appareil à usage médical)* / Parte a echipamentului prin care este realizată conexiunea electrică, care conţine mai multe contacte individuale.

dispozitiv de racordare externă / *external terminal device / dispositif de raccordement extérieur* / Dispozitiv de racordare asigurând conexiunea electrică cu alte echipamente.

dispozitiv de racordare la reţea / *mains terminal device / dispositif de raccordement au réseau* / Dispozitiv de racordare asigurând conexiunea electrică cu reţeaua de alimentare.

dispozitiv de randomizare [în transmisiunea numerică] / *scrambler [in digital transmission] / embrouilleur [en transmission numérique]* / Dispozitiv destinat transformării unui semnal numeric într-un semnal numeric randomizat cu aceeaşi semnificaţie, în general prin combinare cu o secvenţă pseudoaleatoare, în scopul facilitării transmisiunii.

dispozitiv de rapel ⇐ dispozitiv de refacere a contactului / *pull-off [device]* / *rappel [dispositif]* / Dispozitiv utilizat în curbe sau deasupra schimbătoarelor de cale, pentru menţinerea conductoarelor în poziţie corespunzătoare.

dispozitiv de răcire de siguranţă / *standby or emergency cooling system / dispositif de refroidissement de secours* / Dispozitiv de răcire prevăzut suplimentar faţă de sistemul normal de răcire, utilizat în caz de defectare a sistemului normal.

dispozitiv de răspuns înregistrator / *telephone answering and recording set / répondeur-enregistreur* / Dispozitiv de răspuns asociat unui dispozitiv de înregistrare a mesajelor. Notă: Unele dispozitive de răspuns automat pot transfera unui alt post telefonic, la primirea unei comenzi codate, mesajele înregistrate.

dispozitiv de reanclanşare (automată) / *automatic reclosing control equipment / dispositif automatique de réenclenchement* / Dispozitiv automat pentru comanda reanclanşării unui întreruptor de linie, declanşat în prealabil sub acţiunea unui sistem de protecţie.

dispozitiv de reanclanşare automată monopolară =· RARM / *single-pole automatic reclosing control equipment / réenclencheur unipolaire* / Dispozitiv automat de reanclanşare pentru anclanşarea unui pol al unui întreruptor

declanşat în urma unui defect monofazat pe linia electrică respectivă.

dispozitiv de reanclanşare automată tripolară =· RART / *three-pole automatic reclosing control equipment / réenclencheur tripolaire* / Dispozitiv automat de reanclanşare pentru anclanşarea celor trei poli ai unui întreruptor declanşat în urma unui defect polifazat pe linia electrică respectivă.

dispozitiv de rearmare / *resetting device / (dispositif de) réarmement* / Dispozitiv care permite repunerea unui aparat declanşat în poziţia sa iniţială.

dispozitiv de rearmare (al unui aparat de comutaţie) / *re-setting device (of a switching device) / dispositif de réarmement d'accrochage d'un appareil* / Dispozitiv prin care un mecanism de reţinere este readus la poziţia lui iniţială de la care aparatul poate fi din nou declanşat.

dispozitiv de reconstituire a semnalelor numerice [în transmisiunea numerică] / *descrambler [in digital transmission] / désembrouilleur [en transmission numérique]* / Dispozitiv destinat reconstituirii semnalului original pe baza semnalului produs de un dispozitiv de randomizare.

dispozitiv de reducere a cabrării / *weight transfer compensation device / dispositif d'anticabrage* / Dispozitiv destinat să compenseze efectul de cabrare, fie prin transferarea greutăţii de pe o osie pe alta, fie prin modificarea efortului de tracţiune pe anumite osii.

dispozitiv de refacere a contactului ⇒ dispozitiv de rapel

dispozitiv de reglaj al unui contor / *meter-adjusting device / dispositif de réglage d'un compteur* / Dispozitiv care permite obţinerea funcţionării corecte a unui contor în anumite condiţii.

dispozitiv de reglaj în curent defazat al unui contor de curent alternativ / *power-factor adjustment for an alternating current meter / dispositif de réglage en courant déphasé d'un compteur à courant alternatif* / Dispozitiv care permite reglajul vitezei echipajului mobil pentru valorile nominale ale tensiunii, ale curentului şi ale frecvenţei şi pentru un defazaj diferit de zero între curent şi tensiune.

dispozitiv de reglaj la curenţi mici / *low-load adjustment / dispositif de réglage aux petits débits* / Dispozitiv care permite variaţia cuplului adiţional destinat ameliorării formei curbei de erori a unui contor pentru curenţi slabi.

dispozitiv de reglaj la suprasarcini al unui contor / *full load meter adjustment / dispositif de réglage aux grands débits d'un compteur* / Dispozitiv care permite reglajul vitezei echipajului mobil pentru tensiunea nominală, curentul nominal şi, în curent alternativ, pentru frecvenţa nominală şi un factor de putere unitar.

dispozitiv de reglare [ajustare] ⇒ dispozitiv de ajustare

dispozitiv de reglare a poziţiei relative a dispozitivului de indicare şi a dispozitivului de inscripţionare / *indicating device to recording device adjuster / dispositif de réglage de la position relative du dispositif d'indication et du dispositif d'inscription* / Pentru un aparat indicator-înregistrator, dispozitiv prin intermediul căruia este posibilă reglarea poziţiei dispozitivului indicator în raport cu aceea a dispozitivului înregistrator.

dispozitiv de reglare a temporizării suportului diagramei / *device for time setting of the chart / dispositif de remise à l'heure du support de diagramme* / Dispozitiv pentru deplasarea diagramei astfel încât, atunci când este necesar, poziţia dispozitivului de inscripţionare să corespundă unei linii specificate a gradaţiei temporale.

dispozitiv de reglare automată a întinderii ⇒ compensator

dispozitiv de repornire / *restarting device / dispositif de redémarrage* / Dispozitiv mecanic şi/sau electric pentru repornirea mecanismului de acţionare cu motor al unui comutator de prize în sarcină după o

întrerupere a tensiunii de alimentare, permiţând astfel terminarea operaţiei de comutare a prizelor deja amorsată.

dispozitiv de scalare ⇒ numărător, 1[în detectarea radiaţiilor]

dispozitiv de scurtcircuitare / *short-circuiting device / court-circuiteur [appareil]* / Dispozitiv care serveşte la stabilirea unui scurtcircuit la bornele unui circuit sau ale unui element de circuit, pentru protejarea acestuia în cazul unei anomalii de funcţionare.

dispozitiv de securitate (al reactorului) / *reactor safety fuse / fusible de sûreté d'un réacteur* / Dispozitiv autonom destinat intervenţiei în cazul unei creşteri excesive a temperaturii sau a densităţii fluxului de neutroni din reactor, astfel încât să se reducă viteza de reacţie la un nivel sigur. Dispozitivul poate sau nu să aibă energie înmagazinată care să-i uşureze funcţionarea.

dispozitiv de semnalizare luminoasă ⇒ lumină, 3[dispozitiv]

dispozitiv de separare / *separation device / dispositiv de séparation* / Component sau configuraţie de componente cu o intrare şi o ieşire de semnal împiedicând, din motive de securitate, un transfer indezirabil de tensiune sau de curent între părţile unui sistem electromedical.

dispozitiv de sesizare / *system-sensitive device / dispositif de palpage* / Dispozitiv utilizat la vehiculele ce pot funcţiona având două alimentări de natură diferită, pentru efectuarea în mod automat a conectărilor corespunzătoare în cazul trecerii de la o alimentare la alta.

dispozitiv de siguranţă / *safety device / dispositif de sécurité* / Dispozitiv de protecţie a pacientului şi/sau a operatorului contra unei forţe periculoase datorate unei deplasări excesive sau căderii unei mase suspendate, în cazul defectării unui mijloc de suspendare.

dispozitiv de siguranţă "om-mort" ⇒ dispozitiv "om-mort"

dispozitiv de slăbire a câmpului / *field-weakening swithgroup / shunteur* / Combinator de putere utilizat pentru a reduce excitaţia motoarelor de tracţiune.

(dispozitiv de) telecomandă ⇒ dispozitiv de comandă la distanţă

dispozitiv de telemăsurare / *device for telemetering / dispositif de télémesure* / Dispozitiv electric de măsurare care permite efectuarea de la distanţă a măsurării mărimilor electrice sau neelectrice.

dispozitiv de urmărire / *tracking / (dispositif d') accord décalé* / Dispozitiv care premite variaţia frecvenţelor de acord ale diverselor circuite din acelaşi ansamblu cu comandă unică, menţinând permanent întreacestea aceleaşi diferenţe.

dispozitiv de zăvorâre mecanic / *locking device (of a socket) / dispositif de verrouillage [d'un suport de tube]* / Dispozitiv plasat pe anumite tipuri de suporturi, destinat să asigure sistemul de blocare al tubului.

dispozitiv debitmetric de etalonare / *flow measurement calibration device / dispositif débitmétrique d'étalonnage* / Dispozitiv care permite determinarea debitului printr-un debitmetru de etalonat, prin măsurarea în condiţii specificate a volumului sau a masei de fluid care trece prin debitmetru într-un anumit interval de timp.

dispozitiv debitmetric de etalonare cu bilă sau piston / *prover (ball or piston) / dispositif débitmétrique d'étalonnage à bille ou piston* / Dispozitiv debitmetric de etalonare care măsoară volumul unui lichid prin deplasarea unui element mecanic etanş, de-a lungul unei conducte etalonate, între două detectoare de poziţie.

dispozitiv electric / *electrical device / dispositif électrique* / Ansamblu de componente care utilizează energia electromagnetică pentru a îndeplini o funcţie determinată. Notă: Un dispozitiv poate fi privit şi ca un component al unui ansamblu mai important.

dispozitiv electric automat de cuplare / *electric automatic coupler* / *coupleur électrique automatique* / Cuplaj electric ale cărui conexiuni electrice sunt prevăzute cu contacte încorporate în cuplajele mecanice automate existente între vehicule.

dispozitiv electric de blocare / *electrical interlock* / *asservissement électrique* / Contact auxiliar acţionat prin comanda unor aparate, care poate să intervină în circuitul de comandă pentru a asigura funcţionarea corectă a echipamentului, în modul şi în ordinea stabilite.

dispozitiv electric de măsurare (a unei mărimi neelectrice) / *electrically-measuring instrument (for a non-electrical quantity)* / *dispositif électrique de mesure (d'une grandeur non-électrique)* / Dispozitiv care utilizează mijloace electrice pentru măsurarea unei mărimi neelectrice.

dispozitiv electric de recepţie / *electric receiving device* / *dispositif électrique de réception* / Dispozitiv care receptează şi înmagazinează impulsurile prin mijloace electronice sau magnetice, fără utilizarea releelor magnetice.

dispozitiv electric de siguranţă (al unui aparat electromedical) / *electrical safety device* / *dispositif de sécurite électrique (d'un appareil électromédical)* / Orice dispozitiv capabil să scoată de sub tensiune părţile sub tensiune accesibile prin deschiderea carcasei. Exemple: întreruptorul de siguranţă, separatorul de punere la pământ, separatorul de sarcină.

dispozitiv (electro)capacitiv de măsurare nivel / *electrical capacitance level measuring device* / *limnimètre à capacité* / Dispozitiv care măsoară nivelul unui material (lichid sau solid) prin sesizarea capacităţii (electrice) între doi electrozi între care este interpus materialul.

dispozitiv (electro)conductor de măsurare nivel / *electrical conductance level measuring device* / *limnimètre à conduction électrique* / Dispozitiv care măsoară nivelul unui lichid conductor prin sesizarea rezistenţei electrice între doi electrozi separaţi de lichid.

dispozitiv electronic / *electronic device* / *dispositif électronique* / Element sau ansamblu de elemente care utilizează conducţia electrică prin deplasarea electronilor sau a golurilor în semiconductoare, gaze sau vid. Exemple: Orice tub electronic, tranzistor sau alt dispozitiv cu semiconductoare.

dispozitiv electronic [în sens restrâns] / *electronic device [in a narrow sense]* / *dispositif électronique [au sens restreint]* / Element sau ansamblu de elemente care utilizează conducţia prin deplasarea electronilor sau a golurilor în semiconductoare, gaze sau vid.

dispozitiv electronic mediu / *bogey electronic device* / *dispositif électronique moyen* / Dispozitiv ale cărui caracteristici au valori nominale specificate pentru tipul considerat.

dispozitiv emiţător de impulsuri / *impulse device (of a meter)* / *dispositif émetteur d'impulsions* / Dispozitiv care produce, pentru fiecare tură a echipajului mobil al unui contor, un număr determinat, întreg sau fracţionar, de impulsuri electrice.

dispozitiv emiţător de impulsuri cu servomecanism / *servo-mechanical impulse device* / *dispositif émetteur d'impulsions à servomécanisme* / Dispozitiv principial identic unui dispozitiv mecanic emiţător de impulsuri, cu funcţionare asigurată sau asistată de un servomecanism care permite o reducere a sarcinii mecanice. Dispozitivul conţine relee sau motoare împreună cu elementele lor de comandă.

dispozitiv fotoelectric / *photoelectric device* / *dispositif photo-électrique* / Dispozitiv ale cărui caracteristici esenţiale au la bază emisia electronică produsă prin absorbţia de fotoni.

dispozitiv fotosensibil cu semiconductoare / *semiconductor photosensitive device* / *dispositif photosensible à semiconducteurs* / Dispozitiv cu semiconductoare sensibil la o radiaţie electromagnetică în

regiunile vizibilă, infraroşie şi/sau ultravioletă ale spectrului.

dispozitiv giromagnetic / *gyromagnetic device* / *dispositif gyromagnétique* / Dispozitiv care utilizează o substanţă sau un mediu giromagnetic.

dispozitiv hidrostatic de măsurare nivel / *buoyancy level measuring device* / *limnimètre hydrostatique* / Dispozitiv care măsoară nivelul unui lichid prin intermediul presiunii hidrostatice exercitate asupra unui element mobil vertical, a cărui secţiune rămâne constantă pe întreg domeniul de măsurare.

dispozitiv indicator (al unui aparat integrator) / *register (of an integrating instrument)* / *dispositif indicateur (d'un appareil intégrateur)* / Parte a unui aparat integrator care permite cunoaşterea valorii mărimii măsurate.

dispozitiv indicator (al unui instrument de măsurare) / *displaying device (of a measuring instrument)* / *dispositif d'affichage (d'un instrument de mesurage)* / Ansamblul componentelor unui aparat de măsurare pentru indicarea valorii mărimii măsurate. Note: 1. Prin extensie, dispozitiv de afişare a reglajului unui aparat de măsurare ca, de exemplu, măsura materializată sau generatorul de semnale. 2. Un dispozitiv indicator analogic sau numeric furnizează un afişaj analogic, respectiv numeric. 3. O formă de prezentare a afişajului prin intermediul fie al unui afişaj numeric în care cifra cea mai puţin semnificativă se deplasează continuu, permiţând astfel interpolarea, fie al unui afişaj numeric completat printr-o scală şi un index, se numeşte afişaj seminumeric.

dispozitiv indicator şi de măsurare / *measuring and indicating device* / *dispositif indicateur et de mesure* / Dispozitiv care indică şi detectează defectările, efectuează măsurările şi, eventual, înregistrează rezultatele unei încercări de anduranţă a contactelor releelor electrice.

dispozitiv în scurtcircuit / *short-circuited device* / *dispositif en court-circuit* / Dispozitiv cu semiconductoare, în care cel puţin o joncţiune nu mai poate îndeplini funcţia prevăzută şi a cărei caracteristică este cvasirezistivă şi de impedanţă mică.

dispozitiv logic / *logic device* / *dispositif logique* / Dispozitiv care execută operaţii logice.

dispozitiv luminos de apropiere / *approach lighting system* / *dispositif lumineux d'approche* / Ansamblu de lumini aeronautice de suprafaţă dispuse în faţa pragului unei piste de aerodrom şi destinate ghidării unei aeronave în abordarea aterizării pe această pistă.

dispozitiv mecanic de recepţie / *mechanical receiving device* / *dispositif mécanique de réception* / Dispozitiv care transformă mecanic într-o mărime analogică sau numerică impulsurile receptate.

dispozitiv mecanic de siguranţă (al unui aparat electromedical) / *mechanical safety device* / *dispositif mécanique de sécurité (d'un appareil électromédical)* / Orice dispozitiv destinat să asigure protecţia împotriva pericolelor mecanice, printr-o acţiune mecanică directă.

dispozitiv mecanic emiţător de impulsuri / *mechanical impulse device* / *dispositif mécanique émetteur d'impulsions* / Dispozitiv în care impulsul electric este produs prin închiderea sau deschiderea unor contacte metalice. Această categorie cuprinde dispozitive utilizând, în general, contacte de toate tipurile manevrate direct sau prin intermediul unui magnet permanent, jocuri de angrenaje interschimbabile permiţând variaţia numărului de impulsuri pe tură al echipajului mobil al contorului, elemente permiţând repartizarea eforturilor mecanice cu ajutorul greutăţilor sau al resorturilor. Această categorie este caracterizată prin faptul că sarcina mecanică exersată de aceste dispozitive asupra contorului nu este neglijabilă, în schimb ele nu necesită, în general, amplificare electrică.

dispozitiv mobil (al unui aparat de măsurare) / *moving element (of a measuring*

instrument) / *équipage mobile (d'un appareil mesureur)* / Parte mobilă a unui dispozitiv de măsurare.

dispozitiv mobil al unui contor / *meter rotor* / *équipage mobile d'un compteur* / Parte mobilă a unui contor acţionată de fluxurile magnetice produse de înfăşurările fixe şi elementele de frânare şi care antrenează elementul indicator.

dispozitiv monofazat / *single-phase device* / *dispositif monophasé* / Sursă monofazată sau dispozitiv alimentat cu o astfel de sursă.

dispozitiv nemecanic emiţător de impulsuri / *non-mechanical impulse device* / *dispositif non mécanique émetteur d'impulsions* / Dispozitiv în care efortul exercitat asupra contorului-suport este redus la cel necesar penru acţionarea anumitor elemente, inclusiv a eventualelor lor angrenaje. Această categorie conţine dispozitive utilizând, în general, o celulă sau o diodă fotoelectrică comandată de variaţia intensităţii iluminării, un circuit oscilant comandat de variaţia unei inductanţe sau a unei capacităţi, semiconductoare comandate de variaţia unui câmp magnetic. Acest dispozitiv necesită, de regulă, o amplificare electrică.

dispozitiv "om-mort" ⇐ dispozitiv de siguranţă "om-mort" / *driver's safety device* / *(dispositif d') homme-mort* / Dispozitiv automat de siguranţă având ca scop eliminarea consecinţelor care pot apare când mecanicul îşi pierde capacitatea de a conduce vehiculul motor.

dispozitiv optoelectronic / *optoelectronic device* / *dispositif optoélectronique* / 1. Dispozitiv electronic care emite, modifică sau este sensibil la radiaţia electromagnetică coerentă sau necoerentă, în regiunile vizibilă, infraroşie şi/sau ultravioletă a spectrului. 2. Dispozitiv care utilizează o asemenea radiaţie electromagnetică pentru propria sa funcţionare.

dispozitiv optoelectronic emiţător (cu semiconductoare) / *semiconductor photoemitter* / *photoémetteur à semiconducteurs* / Dispozitiv optoelectronic cu semiconductoare, care converteşte direct energia electrică în energie radiantă.

dispozitiv pentru circuite secundare / *control circuit device* / *appareil pour circuits de commande* / Dispozitiv electric destinat comandării, semnalizării, blocării etc. aparatajului de comutare. Notă: Dispozitivele pentru circuite secundare pot include dispozitive asociate care fac obiectul altor standarde, cum ar fi aparatele electrice, potenţiometrele, releele, cât timp ele sunt folosite în scopurile specificate mai sus.

dispozitiv pentru producerea cuplului rezistent la contor ⇒ dispozitiv de frânare a contorului

dispozitiv periodic amortizat / *damped periodic element* / *équipage périodique amorti* / Echipaj mobil care atinge poziţia de echilibru după câteva oscilaţii în jurul acesteia.

dispozitiv polifazat / *polyphase device* / *dispositif polyphasé* / Sursă polifazată sau dispozitiv alimentat cu o astfel de sursă.

dispozitiv radiografic interscopic / *spot-film device* / *sériographe* / Aparat destinat efectuării unei succesiuni de radiograme ale aceluiaşi organ pe arii diferite ale aceluiaşi film sau pe filme diferite, asociate radioscopiei.

dispozitiv sensibil la sarcini electrostatice / *electrostatic sensitive device* / *dispositif sensible aux charges électrostatiques* / Dispozitiv discret sau circuit integrat, care poate fi deteriorat în mod ireversibil de către potenţiale electrostatice apărute în cursul operaţiilor curente de manipulare, încercare şi de expediţie.

dispozitiv termic de protecţie a motorului / *thermal motor protector* / *dispositif thermique de protection de moteur* / Dispozitiv de comandă automată încorporat în (sau montat pe un) motor, conceput special pentru protecţia motorului împotiva încălzirilor excesive, datorate unei funcţionări în suprasarcină sau unei defectări la pornire. Curentul motorului circulă în

dispozitivul sensibil la temperatura şi la curentul motorului. Notă: Dispozitivul de comandă poate fi rearmat, mecanic sau automat, în timp ce temperatura scade la valoarea de rearmare.

dispozitiv termosensibil ⇐ declanşator termic / *thermally-operated device* / *dispositif à fonctionnement thermique* / Dispozitiv ce funcţionează sub efectul termic al curentului care îl traversează.

dispozitiv ultrasonic de măsurare nivel / *ultrasonic level measuring device* / *limnimètre à ultrasons* / Dispozitiv care determină nivelul unui material (lichid sau solid) prin măsurarea timpului necesar unui fascicul de energie ultrasonoră să fie transmis şi reflectat de suprafaţa materialului.

dispunere de formare a imaginii cu radiaţii X / *X-ray imaging arrangement* / *disposition de formation de l'image par rayonnement X* / În echipamentele cu radiaţii X, dispunere a sursei de radiaţii şi a receptorului de imagine radiologică pentru o tehnică radiologică specificată.

distal ⇒ depărtat

distanţa dintre traductor şi faţa de ieşire a traductorului $<l_{tt}>$ / *transducer to transducer-output face distance* $<l_{tt}>$ / *distance du transducteur à la face de sortie du transducteur* $<l_{tt}>$ / Distanţa în lungul axei de aliniere a fasciculului între suprafaţa care conţine faţa activă a traductorului ultrasonic sau a grupului de elemente traductoare ultrasonice şi faţa de ieşire a traductorului, exprimată în mm.

distanţă de amortizare / *attenuation distance* / *distance d'amortissment* / Distanţa dintre un plan de referinţă şi un plan sau un punct în care densitatea de putere a unui mod de undă de suprafaţă sau evanescentă la o frecvenţă dată a fost redusă la $1/e$ din densitatea superficială de putere.

distanţă de contact / *contact gap* / *intervalle de contact* / Intervalul care separă piesele de contact în anumite condiţii precizate, atunci când circuitul de contact este deschis.

distanţă de focalizare / *focusing distance* / *distance de focalisation* / Pentru o grilă focalizată, perpendiculara de la linia de convergenţă a planurilor lamelor absorbante la faţa incidentă a grilei.

distanţă de frânare ⇐ distanţă de oprire / *stopping distance* / *distance d'arrêt* / Distanţa parcursă de către un tren sau un vehicul, între momentul în care a fost acţionat elementul de comandă a frânei şi acela în care trenul se opreşte.

distanţa Hamming / *Hamming distance* / *distance de Hamming* / Numărul de poziţii ale elementelor numerice în care elementele numerice corespunzătoare a doi multipleţi de aceeaşi lungime sunt diferite.

distanţă de izolare / *clearance* / *distance d'isolement* / Distanţa între două părţi conductoare de-a lungul unui fir întins pe distanţa cea mai scurtă între aceste două părţi conductoare.

distanţă de izolare (a liniei de contact) / *electrical clearance (of contact line)* / *distance d'isolement (de la ligne de contact)* / Distanţă minimă permisă între instalaţiile fixe şi părţile aflate sub tensiune ale liniei de contact.

distanţă de izolare a traductorului $<l_{ts}>$ / *transducer stand-off distance* $<l_{ts}>$ / *distance d'isolement du transducteur* $<l_{ts}>$ / Distanţa cea mai scurtă dintre faţa de ieşire a traductorului ultrasonic şi planul de intrare al pacientului, exprimată în mm. În context, termenul "contact" denumeşte contactul direct dintre faţa de ieşire a traductorului şi pacient, cu distanţa de izolare a traductorului egală cu zero.

distanţă de izolare faţă de pământ / *clearance to earth* / *distance d'isolement à la terre* / Distanţă de izolare între oricare parte conductoare şi oricare parte legată la pământ sau prevăzută a fi legată la pământ.

distanţă de izolare între contacte deschise ⇐ cursă totală a contactelor / *clearance between open contacts / distance d'isolement entre contacts ouverts* / Distanţa de izolare totală între contactele, sau oricare părţi conductoare conectate lor, unui pol al unui aparat de comutare mecanică în poziţia declanşat.

distanţă de izolare între poli / *clearance between poles / distance d'isolement entre pôles* / Distanţa de funcţionare între oricare dintre părţile conductoare ale polilor adiacenţi.

distanţă de încercare (pentru măsurări fotometrice) / *test distance (for photometric measurements) / distance d'essai (pour les mesures photométriques)* / Distanţă de la centrul luminos al sursei la suprafaţa receptorului.

distanţă de înjumătăţire (în ţesut) ⇒ adâncime de înjumătăţire (în ţesut)

distanţă de lucru (a unui spectrometru de radiaţie X) / *working distance / distance de travail (d'un spectromètre à rayons X)* / Distanţa măsurată în lungul axei de lucru între sursa de radiaţii X şi fereastra detectorului.

distanţă de oprire ⇒ distanţă de frânare

distanţă de salt ⇐ distanţă sărită / *skip distance / distance de saut* / Distanţa minimă, considerată dintr-un punct de emisiune într-o direcţie dată pe suprafaţa Pământului la care poate fi receptată, după o reflexie ionosferică, o undă radioelectrică de frecvenţă dată.

distanţă de separare (la polul unui aparat mecanic de comutaţie) / *isolating distance (of a pole of a mechanical switching device) / distance de sectionnement d'un pôle (d'un appareil mécanique de connexion)* / Distanţa de izolare între contacte deschise care satisface prescripţiile de siguranţă referitoare la separatoare.

distanţă de străpungere (în aer) / *(air) clearance / distance dans l'air* / Distanţa limită minimă în aer dintre două părţi conductoare, peste care este asigurată evitarea străpungerii dielectrice

distanţă de suspendare (a unui corp de iluminat) / *suspension length (of a luminaire in an interior) / distance au plafond (d'un luminaire dans un intérieur)* / Distanţă între plafon şi centrul luminos al unui corp de iluminat.

distanţă de vizibilitate / *visual range / portée visuelle* / Distanţa maximă la care un obiect dat poate fi recunoscut în condiţii determinate, limitate doar de transmisivitatea atmosferică şi de pragul de contrast. Note: 1. În semnalizarea aeronautică, acest termen poate fi utilizat pentru bătaia luminoasă a unui dispozitiv de lumină. 2. În semnalizarea aeronautică, bătaia vizuală de pistă a unui aerodrom este distanţa maximă la care marcajele de suprafaţă ale pistei sau luminile de axă ale pistei sau luminile de margine ale pistei pot fi observate de la o înălţime dată deasupra axei pistei.

distanţă disruptivă exterioară a izolatorului / *arcing distance / distance d'arc* / Distanţa cea mai mică între părţile metalice sub tensiune pe o cale care nu trece prin materialul izolatorului.

distanţă faţă de margine / *edge distance / distance de bord* / Distanţa între o margine a unei plăci imprimate şi o imprimare şi/sau componente.

distanţă focală efectivă (a unui colimator) / *effective focal distance (of a collimator) / distance focale effective (du collimateur)* / Pentru un colimator focalizat, distanţa măsurată de-a lungul axei sale între faţa de intrare şi punctul de pe această axă corespunzător lărgimii intrinseci la semiînălţime minimă.

distanţă focală geometrică (a unui colimator) / *geometrical focal distance (of a collimator) / distance focale géométrique (du collimateur)* / Pentru un colimator focalizat, distanţa măsurată de-a lungul axei sale între faţa de intrare şi punctul sau linia de convergenţă a axelor

sau a planurilor mediane ale ferestrelor colimatorului.

distanţă focar-piele / *focal-spot-to-skin distance* / *distance foyer-peau* / În radiodiagnostic, distanţa cuprinsă între planul de referinţă al unui focar optic şi un plan normal la direcţia de referinţă care conţine punctul de pe suprafaţa pacientului cel mai apropiat de sursa de radiaţii. În radioterapie, distanţa cuprinsă între planul de referinţă al unui fascicul optic şi punctul de intersecţie al axei de referinţă cu suprafaţa de intrare.

distanţă focar-receptor de imagine / *focal-spot-to-image receptor distance* / *distance foyer-récepteur d'image* / Distanţa cuprinsă între planul de referinţă al unui focar optic şi punctul de intersecţie al axei de referinţă cu planul receptorului imaginii.

distanţă între arbori / *gear centre distance* / *entraxe* / Distanţa dintre doi arbori paraleli pe care sunt fixate angrenajele (în general între axul arborelui motor de tracţiune şi cel al osiei pe care acesta o antrenează).

distanţă între canale ⇒ interval între canale

distanţă între conductoare (pe o faţă a plăcii imprimate) / *conductor spacing* / *distance entre conducteurs* / Distanţa dintre extremităţile adiacente şi nu dintre axele conductoarelor pe aceeaşi faţă a plăcii imprimate.

distanţă între linii / *line spacing* / *espacement des lignes* / Deplasarea laterală a axei colimatorului între două linii succesive de explorare.

distanţă între liniile de analiză ⇒pas de explorare

distanţă între sursa de radiaţii şi piele / *radiation source to skin distance* / *distance source de rayonnement-peau* / În radioterapie, distanţa cuprinsă între suprafaţa sursei de radiaţii şi suprafaţa de intrare.

distanţă la obstacole / *clearance to obstacles* / *distance aux obstacles* / Distanţa minimă, în condiţii specificate, între oricare conductor sau element metalic al liniei aflat sub tensiune şi oricare obstacol fix sau mobil aflat la potenţialul solului.

distanţă la orizontul radioelectric / *radio horizon distance* / *distance à l'horizon radioélectrique* / Distanţa dintre o sursă radioelectrică şi orizontul său radioelectric într-o direcţie dată.

distanţă la sol ⇐ gardă la sol/ *ground clearance* / *distance au sol* / Distanţa minimă, în condiţii specificate, între oricare conductor sau element al liniei sub tensiune şi pământ.

distanţă limită de detecţie (a unui detector) / *detection range (of a detector)* / *portées de détection (d'un détecteur)* / Distanţa radială a detectorului până la limita domeniului de detecţie.

distanţă limită de detecţie (a unui detector în infraroşu) / *detection range (of a passive infra-red detector)* / *portée de détection (d'un détecteur infrarouge passif)* / Distanţa radială până la graniţa zonei de acoperire a detecţiei.

distanţă maximă de vizualizare / *maximum viewing distance* / *distance maximale de vision* / Distanţa maximă la care un observator mediu poate, cu un grad de încredere specificat, citi caracterul afişat de un tub ce funcţionează în condiţii de iluminare ambiantă specificate.

distanţă normală de tratament / *normal treatment distance* / *distance normale de traitement* / Pentru iradierea cu electroni, distanţa specifică măsurată de-a lungul axei fasciculului între sursa virtuală a electronilor şi suprafaţa de intrare. Pentru iradierea X, distanţa specifică măsurată de-a lungul axei fasciculului între sursa virtuală de radiaţii X şi izocentru sau un plan specificat, pentru un aparat fără izocentru.

distanţă sărită ⇒ distanţă de salt

distanţier, 1[pentru sub-conductoare] / *spacer, 1[for the sub-conductors]* / *entretoise* / Dispozitiv care menţine sub-

conductoarele unui fascicul într-o configuraţie geometrică dată.

distanţier, 2[între electrozi] / *spacer, 2[electrochemical]* / *écarteur* / Dispozitiv din material izolant folosit pentru a menţine o anumită distanţă între electrozi.

distanţier amortizor / *spacer damper* / *entretoise amortisseuse* / Distanţier ce include un element flexibil sau semi-rigid, care disipă energia vibraţiilor eoliene reducând astfel amplitudinea oscilaţiilor conductoarelor sau sub-conductoarelor.

distanţier (pe o linie coaxială) / *bead (in a coaxial line)* / *rondelle diélectrique* / Element dielectric scurt care suportă conductorul central al unei linii de transmisiune coaxiale.

distanţier pentru canal (radial) de ventilaţie / *duct spacer* / *entretoise de ventilation* / Piesă plasată între două pachete de tole alăturate, pentru realizarea unui canal radial de ventilaţie.

distanţor la capul de bobină ⇒ izolaţie de cap de bobină

distorsiune / *distortion* / *distorsion* / Modificare nedorită a formei unui semnal specificat.

distorsiune a duratei unui semnal / *signal distortion [time duration difference]* / *distorsion de la durée d'un signal* / Diferenţa dintre duratele semnalului la ieşirea unui receptor de semnale şi a semnalului la intrarea care a produs acest semnal la ieşire.

distorsiune a formei de undă a impulsului / *pulse waveform distortion* / *distorsion de forme d'onde d'impulsion* / Diferenţa algebrică de nivel dintre toate punctele corespondente în timp ale unei forme de undă a unui impuls şi cele ale unei forme de undă de impuls de referinţă, exprimată, în general, ca distorsiune de vârf-la-vârf. Notă: Când distorsiunea unui impuls al undei purtătoare modulate este exprimată, forma de undă a impulsului de referinţă este forma de undă a impulsului de modulaţie.

distorsiune a formei de undă a impulsului exprimată în procente / *percent pulse waveform distortion* / *distorsion de forme d'onde d'impulsion exprimée en pourcentage* / Distorsiune a formei de undă a impulsului exprimată, în lipsa unei indicaţii contrare, în procente din amplitudinea impulsului formei de undă de impuls de referinţă.

distorsiune a spotului în formă de cometă / *coma* / *coma* / Distorsiune a spotului apărută concomitent cu aberaţia de sfericitate şi care conferă spotului imobil un aspect de cometă.

distorsiune a unui element particular al formei de undă de impuls / *pulse waveform feature distortion* / *distorsion d'un élément particulier de la forme d'onde d'impulsion* / Diferenţa algebrică de niveluri dintre toate punctele corespunzătoare în timp ale unei forme de undă de impuls şi ale unui element particular al unei forme de undă de impuls de referinţă, în general distorsiunea vârf-la-vârf a unui element particular al formei de undă de impuls, în lipsa specificării unui alt atribut matematic.

distorsiune a unui element particular al formei de undă (de impuls) exprimată în procente / *percent pulse waveform feature distortion* / *distorsion d'un élément particulier d'une forme d'onde d'impulsion exprimée en pourcentage* / Distorsiune a unui element particular al unei forme de undă de impuls exprimată, în lipsa unei indicaţii contrare, în procente din amplitudinea impulsului formei de undă de impuls de referinţă.

distorsiune (a unui semnal) / *distortion (of a signal)* / *distorsion (d'un signal)* / Modificare neintenţionată şi, în general, nedorită a formei unui semnal la traversarea unui diport sau unui mediu de transmisiune. Notă: Într-o fibră optică, distorsiunea este produsă de diverse mecanisme de atenuare şi dispersie.

distorsiune amplitudine-amplitudine / *amplitude* / *amplitude distortion* / *distor-*

sion amplitude-amplitude / Distorsiune de neliniaritate caracterizată printr-o variaţie nedorită a raportului dintre amplitudinea componentei fundamentale a oscilaţiei de ieşire şi amplitudinea oscilaţiei sinusoidale de intrare corespunzătoare, în funcţie de această amplitudine de intrare.

distorsiune amplitudine-frecvenţă / *amplitude-frequency distortion* / *distorsion amplitude-fréquence* / Distorsiune liniară care apare când caracteristica amplitudine-frecvenţă a unui canal de transmisiune sau al unui diport nu are forma ideală în banda de frecvenţe utile. Notă: Forma ideală a caracteristicii amplitudine-frecvenţă este o dreaptă de ordonată constantă.

distorsiune aritmică / *start-stop distortion* / *distorsion arythmique* / Deplasarea momentelor semnificative ale unei modulaţii sau redări aritmice faţă de poziţiile lor corecte relativ la momentul semnificativ al semnalului de pornire care le precede imediat. Note: 1. Se poate exprima gradul de distorsiune prin relaţia $\frac{A}{B}100$ %, unde: A — valoarea absolută a diferenţei maxime dintre intervalele adevărate şi teoretice de separare dintre oricare moment semnificativ şi momentul semnificativ al elementului de pornire imediat precedent; B — durata elementului de lucru. 2. Rezultatul măsurării trebuie însoţit de indicarea intervalului de timp al observaţiei, în general limitat. În cazul unei modulaţii sau redări pelungite, este indicată considerarea probabilităţii de depăşire a unei valori nominale a gradului de distorsiune.

distorsiune armonică / *harmonic distortion* / *distorsion harmonique* / Distorsiune neliniară caracterizată prin apariţia, în semnalul de ieşire corespunzător unui semnal sinusoidal de intrare, a unor componente sinusoidale ale căroror frecvenţe sunt multipli ai frecvenţei de intrare.

distorsiune asimetrică / *bias distortion* / *distorsion biais(é)e* / Distorsiune de timp care afectează un semnal bivalent pentru care gradele de distorsiune individuală ale momentelor semnificative sunt în medie diferite, când aceste momente corespund unor modificări de sensuri opuse.

distorsiune caracteristică / *characteristic distortion* / *distorsion caractéristique* / Distorsiune de timp a unui semnal datorată fenomenelor tranzitorii produse prin transmisiunea semnalului pe un canal de transmisiune cu caracteristici specificate.

distorsiune ciclică / *cyclic distortion* / *distorsion cyclique* / Distorsiune de timp datorată fenomenelor perturbatoare periodice, gradele de distorsiune individuală prezentând ele însele o periodicitate în succesiunea momentelor semnificative.

distorsiune colorimetrică (datorată iluminantului) / *illuminant colorimetric shift* / *distorsion colorimétrique pour un illuminant* / Schimbare a cromaticităţii şi a factorului de luminanţă ale unui stimul de culoare-obiect, cauzată de schimbarea iluminantului.

distorsiune colorimetrică pentru adaptare / *adaptive colorimetric shift* / *distorsion colorimétrique pour l'adaptation* / Ajustare matematică pentru a corecta schimbarea de adaptare cromatică.

distorsiune colorimetrică totală / *resultant colorimetric shift* / *distorsion colorimétrique totale* / Rezultantă vectorială a distorsiunii colorimetrice pentru iluminant şi a distorsiunii colorimetrice pentru adaptare.

distorsiune de amplitudine diferenţială / *differential amplitude distortion* / *distorsion d'amplitude différentielle* / Pentru un semnal de intrare constituit dintr-o oscilaţie sinusoidală de mică amplitudine suprapusă pe o componentă continuă, distorsiune neliniară caracterizată printr-o variaţie nedorită a raportului dintre amplitudinea componentei fundamentale a oscilaţiei de ieşire şi amplitudinea oscilaţiei de intrare, în funcţie de valoarea componentei continue de intrare.

distorsiune de apertură [în fototelegrafie] / *aperture distortion [in facsimile]* / *distorsion d'ouverture [en télécopie]* / Efect datorat dimensiunilor finite ale spotului de explorare la emisiunea şi la recepţia fototelegrafică, care constă într-o estompare a contururilor şi o suprimare a detaliilor mai mici decât spotul de explorare.

distorsiune de cuantificare ⇐ zgomot de cuantificare / *quantizing distortion* / *distorsion de quantification* / Distorsiune a unui semnal rezultat în urma cuantificării unui semnal original, atunci când valorile de cuantificat sunt în domeniul de funcţionare al cuantificatorului. Notă: Termenul "zgomot de cuantificare" poate fi utilizat dacă semnalul cuantificat apare ca o suprapunere dintre semnalul purtător de informaţii şi un zgomot aleator.

distorsiune de culoare pentru adaptare cromatică / *adaptive (perceived) colour shift* / *distorsion de couleur (perçue) pour l'adaptation* / Schimbare a culorii percepute a unui obiect numai sub influenţa schimbării de adaptare cromatică.

distorsiune de culoare (percepută) pentru iluminant / *illuminant (perceived) colour shift* / *distorsion de couleur (perçue) pour l'illuminant* / Schimbare a culorii percepute a unui obiect datorată în mod unic schimbării iluminantului în absenţa oricărei schimbări a stării de adaptare cromatice a observatorului.

distorsiune de depăşire a pantei [în modulaţia de impulsuri codificate diferenţială] / *slope overload distortion [in DPCM]* / *distorsion de dépassement de pente [in MICD]* / Distorsiune a unui semnal care rezultă din limitarea amplitudinii de către cuantificator într-o modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială. Notă: Distorsiunea de depăşire a pantei se datorează incapacităţii cuantificatorului de a urmări corect marile diferenţe dintre eşantioanele succesive aplicate la intrare.

distorsiune de eşantionare ⇒ distorsiune de repliere

distorsiune de fază (în raport cu frecvenţa) ⇒ distorsiune fază-frecvenţă

distorsiune de fază (într-o reţea electrică) / *phase-frequency distortion* / *distorsion phase-fréquence* / Variaţie nedorită de fază în funcţie de frecvenţă într-o reţea electrică.

distorsiune de fază diferenţială / *differential phase distortion* / *distorsion de phase différentielle* / Pentru un semnal constituit dintr-o oscilaţie sinusoidală de mică amplitudine suprapusă pe o componentă continuă, distorsiune neliniară caracterizată printr-o variaţie nedorită a defazajului dintre componenta fundamentală a oscilaţiei de ieşire şi oscilaţia de intrare corespunzătoare, în funcţie de valoarea componentei continue de intrare.

distorsiune de geometrie (a imaginii unui osciloscop) / *geometry distortion (of an oscilloscope image)* / *défaut de géométrie (de l'image d'un oscilloscope)* / Defect caracterizat prin deformarea perimetrului imaginii în raport cu limitele suprafeţei de măsurare. Această distorsiune trebuie să rămână inclusă între perimetrul suprafeţei de măsurare şi un dreptunghi concentric cu dimensiuni indicate de constructor.

distorsiune de imagine / *image distortion* / *distorsion d'image* / Caracteristică a unui intensificator de imagine radiologică reprezentând variaţia măririi imaginii unui dispozitiv de încercări orientat radial, exprimată în raport cu o mărire de referinţă şi în funcţie fie de poziţia, fie de mărimea dispozitivului de încercare.

distorsiune de intermodulaţie / *intermodulation distortion* / *distorsion d'intermodulation* / Distorsiune neliniară caracterizată prin apariţia de produse de intermodulaţie în semnalul de ieşire al unui dispozitiv sau al unui mediu de transmisiune liniar. Notă: Distorsiunea de intermodulaţie se poate exprima cantitativ prin raportul dintre amplitudinile produselor de inter-

modulaţie de diverse ordine şi amplitudinea a două sau mai multe oscilaţii sinusoidale de intrare cu amplitudini şi frecvenţe diferite.

distorsiune de limitare a amplitudinii [în modulaţia de impulsuri codificate] / *overload distortion (in basic pulse code modulation)* / *distorsion d'écrétage* / Distorsiune a unui semnal care rezultă din limitarea amplitudinii sale în cursul cuantificării acestui semnal.

distorsiune de modulaţie de amplitudine / *amplitude modulation distortion* / *distorsion de modulation d'amplitude* / Deformare a anvelopei semnalului modulat în amplitudine comparată cu forma de undă a semnalului modulator.

distorsiune de modulaţie de frecvenţă / *frequency modulation distortion* / *distorsion de modulation de fréquence* / Deformarea formei de undă a semnalului provenit din diferenţa dintre frecvenţa instantanee şi frecvenţa medie, comparată cu forma de undă a semnalului deformant.

distorsiune de modulaţie (la modulaţia sinusoidală în amplitudine) / *amplitude modulation distortion (for sinusoidal amplitude modulating signal)* / *distorsion de modulation (en modulation d'amplitude par un signal sinusoïdal)* / Distorsiune a formei de undă a semnalului obţinut la ieşirea unui detector liniar căruia i se aplică semnalul de ieşire al generatorului, atunci când semnalul aplicat generatorului pentru obţinerea unui semnal modulat în amplitudine este sinusoidal. *Note*: 1. Distorsiunea de modulaţie este uneori denumită „distorsiune de anvelopă". 2. Distorsiunea este cea mai mare dintre valorile găsite la inversarea polarităţii detectorului.

distorsiune de modulaţie (la modulaţia sinusoidală în frecvenţă) / *frequency modulation distortion (for sinusoidal frequency modulating signal)* / *distorsion de modulation (pour un signal en modulation de fréquence sinusoidale)* / Distorsiune a formei de undă a semnalului obţinut la ieşirea unui discriminator liniar căruia i se aplică semnalul de ieşire al generatorului, când semnalul aplicat generatorului pentru obţinerea unui semnal modulat în frecvenţă este sinusoidal.

distorsiune de ortogonalitate / *orthogonality error* / *défaut d'orthogonalité* / Complementul unghiului dintre o deplasare verticală şi una orizontală a spotului, măsurat în centrul suprafeţei de măsurare.

distorsiune de repliere ⇐ distorsiune de eşantionare / *aliasing* / *distorsion de repliement* / Distorsiune a unui semnal care se produce în cursul eşantionării sale la o frecvenţă de eşantionare inadecvată datorată suprapunerii benzilor laterale care, în spectrul semnalului eşantionat, înconjoară armonicele frecvenţei de eşantionare.

distorsiune de spot / *spot distortion* / *distorsion de spot* / Asimetrie nedorită sau defect în forma spotului nedeviat, putând proveni din astigmatism, din aberaţia de sfericitate, din distorsiunea sub formă de cometă sau din alte efecte perturbatoare.

distorsiune de timp / *time distortion* / *distorsion temporelle* / Defect al unui semnal discret în timp, ale cărui momente semnificative nu coincid cu momentele ideale corespunzătoare.

distorsiune de timp (de propagare) de grup / *group delay-frequency distortion* / *distorsion de temps (de propagation) de groupe* / Distorsiune liniară care apare când timpul de propagare de grup la traversarea unui canal de transmisiune sau a unui diport variază în banda de frecvenţe utile. Notă: Distorsiunea de timp de propagare de grup este o distorsiune fază-frecvenţă, caracteristica fază-frecvenţă nefiind reprezentată printr-o dreaptă pentru frecvenţele componentelor spectrale semnificative ale semnalului.

distorsiune de timp de propagare de grup (într-o reţea electrică) / *group delay-*

frequency distortion / distorsion de temps (de propagation) de groupe / Variaţie nedorită în funcţie de frecvenţă a timpului de propagare de grup al unui semnal într-o reţea electrică.

distorsiune de tip butoiaş / *barrel distortion / distorsion en barillet* / Distorsiune geometrică în care laturile unui cadru dreptunghiular devin convexe.

distorsiune de tip pernă / *pin-cushion distortion / distorsion en coussin* / Distorsiune geometrică în care laturile unui cadru dreptunghiular devin concave.

distorsiune diferenţială a imaginii $<V_d>$ / *differential image distortion* $<V_d>$ / *distorsion différentielle d'image* $<V_d>$ / Distorsiune a imaginii unui dipozitiv de încercare de lungime fixă plasat într-o poziţie oarecare într-un plan situat imediat în faţa planului de intrare al unui intensificator de imagine radiologică.

distorsiune fază-amplitudine / *phase / amplitude distortion / distorsion phase-amplitude* / Distorsiune neliniară caracterizată printr-o variaţie nedorită a defazajului dintre componenta fundamentală a oscilaţiei de ieşire şi oscilaţia sinusoidală de intrare corespunzătoare, în funcţie de amplitudinea acestei oscilaţii de ieşire.

distorsiune fază-frecvenţă ⇐ distorsiune de fază (în raport cu frecvenţa) / *phase-frequency distortion / distorsion phase-fréquence* / Distorsiune liniară care apare când caracteristica fază-frecvenţă a unui canal de transmisiune sau a unui diport nu are forma ideală în banda defrecvenţe utile. Note: 1. Forma ideală a caracteristicii fază-frecvenţă este o dreaptă a cărei ordonată pe axa fazelor pentru frecvenţa zero este nulă sau un multiplu de π radiani. 2. Distorsiunea fază-frecvenţă diferă de distorsiunea de timp de propagare de grup prin adăugarea unui unghi de fază constant la toate componentele spectrale semnificative ale semnalului. Dacă ordonata pentru frecvenţa zero este un multiplu de π, această adăugare nu modifică semnalul sau schimbă numai semnul.

distorsiune geometrică / *geometric(al) distortion / distorsion géométrique* / Defecţiune a explorării, constând din abateri de la paralelismul, egalitatea, densitatea uniformă, orizontalitatea, forma rectilinie sau dispunerea regulată pe verticală a liniilor şi având ca efect alterarea formei obiectelor din imagine.

distorsiune integrală de imagine $<V_i>$ / *integral image distortion* $<V_i>$ / *distorsion integrale d'image* $<V_i>$ / Distorsiune a imaginii mai multor dispozitive de încercare de diferite lungimi plasate simetric în raport cu axa de simetrie într-un plan situat imediat în faţa planului de intrare al unui intensificator de imagine radiologică, exprimată în funcţie de lungimea dispozitivului de încercare.

distorsiune intramodală / *intramodal distortion / distorsion intramodale* / Distorsiune datorată dispersiei pentru un mod electromagnetic dat.

distorsiune ionosferică / *ionospheric distortion / distorsion ionosphérique* / Deformaţie nedorită a unui semnal radioelectric produsă în cursul unei propagări ionosferice ca urmare fie a unei transmisiuni inegale a diferitelor componente spectrale ale semnalului, fie a efectelor neliniare.

distorsiune în „S" / *„S" distortion / distorsion en „S"* / Distorsiune geometrică prin care o linie dreaptă ia forma literei „S".

distorsiune în trapez / *trapezium distortion / distorsion en trapèze* / Distorsiune geometrică prin care un cadru dreptunghiular capătă o formă de trapez.

distorsiune întâmplătoare / *fortuitous distortion / distorsion fortuite* / Distorsiune de timp datorată fenomenelor aleatoare care afectează canalul de transmisiune sau echipamentele astfel încât gradul de distorsiune individuală al fiecărui moment semnificativ este imprevizibil.

distorsiune la emisiune / *transmitter distorsion / distorsion à l'émission* / Distorsiune de timp la ieşirea unui emiţător, măsurată în condiţii standardizate.

distorsiune liniară / *linear distortion / distorsion linéaire* / Distorsiune produsă de un diport liniar (sau un mediu de transmisiune liniar) asupra unui semnal care-l parcurge. Exemple: distorsiunea de atenuare – abaterea caracteristicii amplitudine-frecvenţă de la o valoare constantă; distorsiunea de fază – abaterea caracteristicii fază-frecvenţă de la proporţionalitate; distorsiunea de timp de întârziere de grup – abaterea caracteristicii timp de întârziere de grup-frecvenţă de la o constantă.

distorsiune modală / *modal distortion / distorsion modale* / Într-o fibră optică multimodală, distorsiune datorată unei propagări prin superpoziţia mai multor moduri cu proprietăţi diferite. Notă: Distorsiunea modală provine din distorsiunea modală diferenţială şi din durata depropagare de grup modal diferenţial în condiţii de injecţie date.

distorsiune neliniară / *non-linearity distortion / distorsion de non-linéarité* / Distorsiune produsă de un diport neliniar sau de un mediu de transmisiune neliniar asupra unui semnal care îl traversează. Notă: Distorsiunile neliniare comportă variaţia raportului între mărimea unui parametru la ieşire şi la intrare, în funcţie de acelaşi sau de alt parametru al semnalului. Exemple: distorsiunea amplitudine-amplitudine, distorsiunea fază-amplitudine, distorsiunea de fază diferenţială, distorsiunea de amplitudine diferenţială.

distorsiune proprie (a unui canal de transmisiune) / *inherent distortion (of a transmission channel) / distorsion propre (d'une voie de transmission)* / Distorsiunea de timp pe care o prezintă un semnal la ieşirea unui canal de transmisiune când la intrarea acestui canal semnalul corespunzător este un semnal discret perfect. Note: 1. Distorsiunea proprie include toate distorsiunile produse în canal ca, de exemplu, distorsiunea asimetrică, distorsiunea caracteristică, distorsiunea întâmplătoare. 2. Noţiunea de distorsiune proprie poate fi extinsă la elemente constitutive ca, de exemplu, releul telegrafic, translaţia telegrafică sau comutatorul.

distorsiune totală de culoare / *resultant (perceived) colour shift / distorsion totale de couleur (perçue)* / Combinaţie a distorsiunii de culoare percepută pentru iluminant şi a distorsiunii de culoare percepută pentru adaptare cromatică.

(a) distribui ⇒ (a) dispeceriza

distribuire a sarcinii [în semnalizarea prin canal semafor] / *load sharing [in common channel signalling] / partage de la charge [en signalisation sémaphore]* / Repartizarea traficului de semnalizare între legăturile semafor ale unui modul semafor pentru ca fiecare să transporte o parte din acesta.

distribuitor, 1[de energie electrică] / *distribution undertaking / distributeur (d'électricité)* / Furnizor care livrează energie electrică printr-o reţea de distribuţie.

distribuitor, 2[în telegrafia multiplă] / *distributor [in multiplex system] / distributeur [en télégraphie multiple]* / În sistemele de telegrafie multiplă cu multiplexare cu repartiţie în timp, dispozitiv mecanic sau electronic care asigură conectarea intermitentă a echipamentelor terminale la o secţiune de canal comună.

distribuitor, 3[program] ⇒ dispecer

distribuitor (de căutători) ⇒ distribuitor de trafic

distribuitor (de încărcătură) / *charging tundish / répartiteur (de chargement)* / Recipient care primeşte metalul lichid şi permite curgerea lui continuă printr-un orificiu situat la fund, spre cristalizor, în procedeul de turnare continuă.

distribuitor de apeluri ⇒ distribuitor de trafic

distribuitor de aprindere / *distributor (of an ignition)* / *distributeur d'allumage* / Dispozitiv care distribuie tensiunea de aprindere la bujii.

distribuitor de trafic ⇐ distribuitor de apeluri ⇐ distribuitor (de căutători) / *allotter* / *distributeur (de chercheurs)* / Dispozitiv utilizat în legătură cu un grup de căutători pentru determinarea ordinii în care aceştia trebuie să opereze.

distribuitor telefonic de grup secundar ⇒ repartitor de grupuri secundare

distribuţie [funcţie generalizată] / *distribution [generalized function]* / *distribution [fonction généralisée]* / Funcţională liniară continuă care asociază un număr real sau complex oricărei funcţii de variabilă reală sau complexă aparţinând clasei de funcţii indefinit derivabile, nule în afara unui interval sau domeniu mărginit. Note: 1. Definiţia provine din lucrarea originală a lui Laurent Schwartz. A se vedea "*funcţională*" 2. O funcţie $D(x)$ poate fi considerată ca o distribuţie care asociază unei funcţii $f(x)$ valoarea: $D(f)=\int_{-\infty}^{\infty} D(x)f(x)dx$, dacă această integrală există.

distribuţie a câmpului în apertură cu scădere spre margini / *tapered distribution (of a field over an aperture)* / *répartition en cloche (du champ sur une ouverture)* / Repartiţie a câmpului electromagnetic pe apertura unei antene, astfel încât modulul funcţiei de iluminare să descrească de la centru spre marginile aperturii.

distribuţie a câmpului magnetic / *magnetic field distribution* / *répartition du champ magnétique* / Distribuţie a intensităţii câmpului magnetic, considerat în lungul unui şir de puncte axiale, câmp determinat de curenţii din bobinele unui electromagnet cu bobine multiple.

distribuţie a duratelor de ocupare / *holding time distribution* / *fonction de répartition des durées d'occupation* / Funcţie de distribuţie, în sensul calculului probabilităţilor, a timpilor de ocupare.

distribuţie a energiei electrice / *distribution of electricity* / *distribution d'énergie électrique* / Transmiterea de energie electrică la diferite instalaţii consumatoare.

distribuţie a intervalelor de timp dintre apeluri / *call interarrival distribution* / *fonction de répartition des durées entre appels* / Funcţie de distribuţie, în sensul calculului probabilităţilor, a intervalelor de timp dintre apelurile succesive.

distribuţie a luminanţei / *luminance distribution* / *distribution de luminance* / Într-un intensificator electrooptic al imaginii radiologice, variaţia spaţială a luminanţei pe suprafaţa imaginii de ieşire în condiţii specificate.

distribuţie a timpului ⇐ repartiţie temporală / *time sharing* / *partage de temps* / Mod de funcţionare a unui calculator cu program memorat, care asigură întreţeserea în timp a două sau mai multe procese, în cadrul aceluiaşi procesor.

distribuţie a traficului asigurat / *distribution of traffic carried* / *fonction de répartition du trafic écoulé* / Funcţie de distribuţie probabilistică a numărului de conversaţii curente la un moment dat.

distribuţie asimetrică a intensităţii luminoase / *asymmetrical (luminous) intensity distribution* / *répartition asymétrique de l'intensité (lumineuse)* / Distribuţie a intensităţii luminoase care nu prezintă simetrie faţă de o axă sau un plan.

distribuţie cu simetrie de revoluţie a intensităţii luminoase (a unei surse) / *rotationally symmetrical luminous intensity distribution (of a source)* / *répartition de révolution de l'intensité lumineuse (d'une source)* / Distribuţie simetrică a intensităţii luminoase care poate fi reprezentată prin rotirea în jurul unei axe a curbei polare a distribuţiei intensităţii luminoase într-un plan ce conţine această axă.

distribuţie cumulativă ⇒ funcţie de distribuţie (statistică)

distribuţie de semnale / *signal distribution / distribution de signaux* / Repartizarea semnalelor de semnalizare de la o comandă comună spre diferite unităţi funcţionale.

distribuţie electrică a orei exacte / *electrical time-distribution system / distribution électrique de l'heure* / Ansamblu de dispozitive utilizate pentru transmiterea şi reglarea orei exacte, prin procedee electrice, de la un ceas principal la un anumit număr de ceasuri secundare.

distribuţie simetrică a intensităţii luminoase / *symmetrical luminous intensity distribution (of a source) / répartition symétrique de l'intensité lumineuse (d'une source)* / Distribuţie a intensităţii luminoase având o axă de simetrie sau cel puţin un plan de simetrie.

distribuţie sinusoidală (a curentului pe o antenă) / *sinusoidal distribution (of a current in an antenna) / répartition sinusoïdale (du courant sur une antenne)* / Pentru o antenă la care fiecare element radiant este asimilabil unui conductor filiform, repartizare ipotetică a curentului în care amplitudinea curentului pe un element conductor este o funcţie sinusoidală de abscisă.

distribuţie spaţială a intensităţii luminoase / *(spatial) distribution of luminous intensity (of a source) / répartition (spatiale) de l'intensité lumineuse (d'une source)* / Reprezentare, cu ajutorul curbelor sau tabelelor, a valorilor intensităţii luminoase a sursei în diverse direcţii din spaţiu.

distribuţie spectrală (a unei mărimi energetice, luminoase sau fotonice) ⇒ densitate spectrală (a unei mărimi energetice, luminoase sau fotonice)

distribuţie spectrală (a unei mărimi fotometrice) / *spectral distribution (of a photometric quantity) / répartition spectrale (d'une grandeur photométrique) /* Densitate spectrală a unei mărimi fotometrice în funcţie de lungimea de undă.

distribuţie spectrală relativă, 1[a unei mărimi energetice] / *relative spectral distribution, 1[of a radiometric quantity] / répartition spectrale relative, 1[d'une grandeur énergétique]* / Densitatea spectrală a mărimii energetice măsurate în raport cu o valoare arbitrară a acestei mărimi.

distribuţie spectrală relativă, 2[a unei mărimi fotometrice] / *relative spectral distribution, 2[of a photometric quantity] / répartition spectrale relative, 2[d'une grandeur photométrique]* / Densitate spectrală a mărimii fotometrice măsurate în raport cu o valoare arbitrară a acestei mărimi.

distribuţie spectrală relativă de energie (a unei mărimi energetice, luminoase sau fotonice) / *relative spectral (energy) distribution (of a radiant, luminous or photon quantity) / répartition spectrale relative (d'énergie) (d'une grandeur énergetique, lumineuse ou photonique)* / Reprezentare spectrală $x(\lambda) := \frac{X_\lambda(\lambda)}{X_{\lambda,ref}}$ în care distribuţia spectrală $X_\lambda(\lambda)$ este normată la o valoare de referinţă X_{ref} dată şi care poate fi o valoare medie, o valoare maximă sau o valoare arbitrar aleasă a distribuţiei spectrale $X_\lambda(\lambda)$

(a) distruge (un proces) / *(to) kill / mettre fin à un processus [tuer un processus]* / Metodă de terminare forţată a unui proces prin distrugerea acestuia, indiferent de starea în care se află. Se poate aplica şi altor module executabile gestionate de către sistem, de exemplu fire de execuţie ("threads"). Notă: Este necesară pentru a-i da utilizatorului posibilitatea de control asupra proceselor sale. Procesele pot bucla la nesfârşit, pot să evolueze în discordanţă cu cerinţele, se pot bloca în aşteptarea unor condiţii care nu se vor îndeplini niciodată sau pur şi simplu

trebuie oprită execuţia unei aplicaţii care are mai multe procese.

distrugere radioactivă / *radiation damage / dégâts par rayonnements* / Deteriorarea proprietăţilor fizice sau chimice ale unei substanţe ca rezultat al iradierii acesteia.

div .= divergenţă, 1[a unui câmp vectorial]

divergenţă, 1[a unui câmp vectorial] =. div / *divergence, 1[of a vector field] / divergence, 1[d'un champ vectoriel]* / Mărime scalară div *f* asociată în fiecare punct unui câmp vectorial *f*, egală cu limita raportului dintre fluxul mărimii vectoriale ieşind dintr-o suprafaţă închisă şi volumul limitat de această suprafaţă atunci când toate dimensiunile sale geometrice tind către zero: $divf = \lim_{V->0} \frac{1}{V} \int f \cdot e_n \cdot dA$, unde $e_n dA$ este elementul vectorial de suprafaţă iar V este volumul. Note: 1. În coordonate carteziene ortonormate, divergenţa este: $\mathrm{div} f = \partial f_x/\partial x + \partial f_y/\partial y + \partial f_z/\partial z$ 2. Divergenţa câmpului *f* este reprezentată prin div *f* sau prin $\nabla \cdot f$.

divergenţă, 2[a reacţiilor nucleare în lanţ] / *divergence, 2[of nuclear chain reactions] / divergence, 2[des réactions nucléaires en chaines]* / Creşterea în timp a vitezei de reacţie.

Divergenţă, 3[în reflexia şi refracţia undelor electromagnetice] ⇐ defocalizare [în reflexia şi refracţia undelor electromagnetice] / *divergence, 3[in reflection and refraction of electromagnetic waves] / divergence, 3[en reflexion et refraction des ondes électromagnétiques]* / Diminuarea amplitudinii unei unde electromagnetice specificate într-un punct dat, provocată de curbura suprafeţelor reflectante sau prin variaţia spaţială a indicelui de refracţie, în lungul traseului radioelectric al acestei unde.

divergenţă (a unui fascicul) / *beam divergence / divergence (d'un faisceau)* / 1. Creşterea secţiunii drepte a unui fascicul electromagnetic în funcţie de distanţa la sursă. 2. Expresia cantitativă a creşterii secţiunii drepte a unui fascicul electromagnetic, în regiunea de câmp îndepărtat, prin unghiul format de extremităţile diametrelor fasciculului într-un plan fix trecând prin axa acestuia. Notă: În general, nu se specifică decât divergenţele maximă şi minimă, corespunzătoare respectiv diametrelor maxim şi, respectiv, minim ale secţiunii drepte.

divergenţă a unui fascicul laser / *divergence of laser beam / divergence d'un faisceau laser* / Creşterea ariei secţiunii drepte a unui fascicul laser cu creşterea distanţei la sursă.

diversitate a modulului semafor / *diversity of a signalling module / diversité de module sémaphore* / Proceduri adecvate de atribuire a mesajelor de semnal legăturilor şi modulelor semafor în toate condiţiile, în particular în cursul unor deranjamente sau întârzieri de aşteptare excesive.

diviziune (a scalei) / *(scale) division / division (d'une échelle)* / Parte a unei scale cuprinsă între două repere succesive.

diviziune a suportului / *chart division / division du support* / Interval care separă două linii consecutive ale unei gradaţii.

diviziune în cod / *code division / répartition en code* / Procedeu prin care se utilizează semnale ortogonale pentru constituirea de canale de transmisiune separate, de exemplu pentru multiplexare, comutaţie sau acces multiplu, semnale care pot fi deosebite între ele chiar dacă ocupă aceeaşi bandă de frecvenţe şi aceleaşi intervale de timp.

diviziune în frecvenţă / *frequency division / répartition en fréquence* / Procedeu prin care se utilizează benzi de frecvenţe distincte pentru constituirea de canale de transmisiune separate ca, de exemplu, pentru multiplexare, comutaţie sau acces multiplu.

diviziune în timp ⇐ repartiţie în timp / *time division / répartition temporelle* / Procedeu prin care se utilizează

succesiuni distincte de intervale de timp recursive pentru constituirea de canale de transmisiune separate ca, de exemplu, pentru multiplexare, comutaţie sau acces multiplu.

divizor analogic / *analog divider / diviseur analogique* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este proporţională cu câtul a două variabile analogice de intrare.

divizor de frecvenţă / *frequency divider / diviseur de fréquence* / Dispozitiv neliniar destinat furnizării la ieşire de oscilaţii ale căror frecvenţe reprezintă submultipli ai frecvenţei oscilaţiei aplicate la intrare.

divizor de tensiune / *voltage divider / diviseur de tension* / Dispozitiv constituit din rezistenţe, inductanţe, condensatoare, transforma-toare, sau o combinaţie de astfel de elemente, permiţând obţinerea între două puncte ale dispozitivului a unei fracţiuni dorite din tensiunea aplicată ansamblului.

divizor de tensiune capacitiv / *capacitor (voltage) divider / diviseur (de tension) capacitif* / Divizor de tensiune constituit numai din condensatoare.

divizor de tensiune inductiv / *inductive voltage divider / diviseur de tension inductif* / Dispozitiv constituit dintr-unul sau mai multe transformatoare conectate între ele care, prin intermediul comutatoarelor sau al altor mijloace, pot fi dispuse astfel încât să furnizeze tensiuni de ieşire egale cu o fracţiune selectată din tensiunea de intrare. Exemple: autotransformatorul de precizie, transformatorul divizor cu decade, divizorul inductiv, transformatorul de raport. Notă: Anumite divizoare de tensiune inductive (numite divizoare de tensiune inductive cu dublu circuit) au o înfăşurare auxiliară separată (înfăşurare magnetizantă) care asigură magnetizarea şi compensează pierderile miezului magnetic. Utilizarea acesteia amplifică impedanţa de intrare a înfăşurării de măsurare, reducând erorile.

divizor de tensiune rezistiv în curent continuu cu rapoarte fixe / *d.c. resistive volt ratio box / diviseur de tension à résistance en courant continu à rapports fixes* / Divizor de tensiune constituit dintr-o reţea de rezistenţe cu rapoarte fixe care furnizează între două borne de ieşire o tensiune egală cu o fracţiune determinată din tensiunea aplicată între două borne de intrare. Divizorul de tensiune poate avea unul sau mai multe rapoarte fixe, în care caz poate comporta intrări sau ieşiri multiple. Notă: Divizorul de tensiune este frecvent destinat multiplicării domeniului de măsurare al potenţiometrelor de curent continuu.

DL50 .= doză letală medie

DMA .= doză maximă admisibilă <DMA>

doctrină de mentenanţă / *maintenance philosophy / doctrine de maintenance* / Ansamblul principiilor care dirijează organizarea şi efectuarea mentenanţei.

document / *document / document* / Ansamblu format dintr-un suport de date şi date înregistrate pe acest suport sub o formă în general permanentă, care pot fi citite de om sau eventual de maşină.

document însoţitor / *accompanying document / document d'accompagnement* / Document ce însoţeşte un aparat sau un accesoriu, care conţine toate informaţiile importante pentru utilizator, instalator sau montator, în particular referitoare la securitate.

documentare / *documentation, 1[management of documents] / documentation, 1[gestion de documents]* / Activitate care cuprinde în general operaţiile de identificare, achiziţionare, prelucrare sau elaborare şi difuzare a documentelor.

documentaţie / *documentation, 2[collection of documents] / documentation, 2[ensemble de documents]* / Ansamblu de documente referitoare la un subiect dat.

documentaţie a unui sistem / *system documentation / documentation d'un système* / Ansamblu de documente care descriu cerinţele, posibilităţile, limitele, concep-

ţia, funcţionarea şi întreţinerea unui sistem de prelucrare a informaţiilor.

domeniu [baze de date] / *domain / domaine* / O mulţime de valori pe care le poate lua un câmp al unei tabele a bazei de date. Notă: Stabilirea corectă a domeniilor este importantă atât pentru definirea schemei bazei de date, cât şi pentru exprimarea cererilor (în cazul utilizării unui limbaj de tipul calculului orientat pe domenii).

domeniu admisibil al unei mărimi de alimentare auxiliare a unui releu / *operative range of an auxiliary energizing quantity of a relay / domaine admissible d'une grandeur d'alimentation auxiliare d'un relais* / Domeniu al valorilor unei mărimi de alimentare auxiliare pentru care releul, în condiţii specificate relative la mărimea de alimentare de intrare, satisface următoarele condiţii: - limita superioară a domeniului admisibil trebuie să permită releului să respecte regulile privind temperatura de încălzire corespunzătoare clasei sale de serviciu (neîntrerupt, intermitent sau temporar), să funcţioneze şi/sau să revină; -limita inferioară a domeniului admisibil trebuie să permită releului să funcţioneze şi/sau să revină.

domeniu al abaterilor / *time constant range / domaine de divergence* / Domeniu al nivelului de putere în care constanta de timp a reactorului este primordială în raport cu puterea, pentru controlul reactorului.

domeniu al curentului de reglare al unui declanşator de suprasarcină / *current setting range of an overload release / domaine du courant de réglage d'un déclancheur de surcharge* / Domeniu limitat de valorile minime şi maxime între care se poate regla curentul de reglare al unui declanşator de suprasarcină.

domeniu al curentului de reglare al unui releu de suprasarcină / *current setting range of an overload relay / domaine du courant de réglage d'un relais de surcharge* / Domeniu limitat de valorile minime şi maxime între care se poate ajusta curentul de reglaj al unui releu de suprasarcină.

domeniu al frecvenţelor de declanşare / *triggering frequency range / domaine des fréquences de déclenchement* / Domeniul frecvenţelor, pentru care circuitele de declanşare interioară sau exterioară permit obţinerea stabilizării imaginii.

domeniu al frecvenţelor de sincronizare / *synchronization frequency range / domaine des fréquences de synchronisation* / Domeniu al frecvenţelor pentru care circuitele de sincronizare interioară sau exterioară permit obţinerea stabilizării imaginii.

domeniu al frecvenţelor purtătoare de lucru / *carrier-frequency working range / gamme des fréquences porteuses d'utilisation* / Domeniul frecvenţelor purtătoare în interiorul căruia poate fi fixată lărgimea de bandă disponibilă a unui dispozitiv de cuplare pentru telecomunicaţii pe liniile de înaltă tensiune.

domeniu al lungimilor de undă de funcţionare / *operating wavelength range / plage de longueur d'onde de fonctionnement* / Domeniul lungimilor de undă specificate de la λ_{imin} la λ_{imax} din jurul unei lungimi de undă de funcţionare nominale λ_i, în interiorul căruia un dispozitiv de cuplare conceput pentru a funcţiona ţinând cont de pierderea de inserţie şi de diafonia specificată. Notă: Pentru un dispozitiv de cuplare cu două sau mai multe lungimi de undă de funcţionare, domeniile corespunzătoare ale acestora nu sunt în mod necesar egale.

domeniu al semnalului analogic pneumatic / *range of the analogue pneumatic signal / étendue du signal analogique pneumatique* / Domeniu determinat prin indicarea limitei inferioare şi a limitei superioare a semnalului de presiune.

domeniu al surselor / *source range / domaine des sources* / Domeniu de funcţionare al unui reactor în care este

necesară adăugarea unei surse de neutroni suplimentare pentru facilitarea măsurării debitului de fluență a neutronilor.

domeniu al unei erori / *error range* / *gamme d'une erreur* / Mulțimea valorilor pe care poate să le ia o eroare.

domeniu (al unui dispozitiv de protecție) / *reach* / *portée (d'un dispositif de protection)* / Pentru un dispozitiv de protecție de distanță cu caracteristică discontinuă, distanța corespunzătoare extremității celei mai îndepărtate a fiecărui pas sau zonă.

domeniu al unui semnal analogic în curent continuu / *range of an analogue direct-current signal* / *étendue d'un signal analogique à courant continu* / Domeniul tuturor valorilor unui semnal analogic în curent continuu care se găsesc între limite definite.

domeniu al unui semnal analogic în tensiune continuă / *range of an analogue direct-voltage signal* / *étendue d'un signal analogique en tension continue* / Domeniul tuturor valorilor cuprinse între limita inferioară și cea superioară a tensiunii de semnal.

domeniu cu limita inferioară decalată negativ față de zero / *elevated-zero range* / *étendue à élévation de zero* / Domeniu de măsurare în care valoarea zero a variabilei măsurate este mai mare decât limita inferioară efectivă a domeniului de măsurare.

domeniu cu limita inferioară decalată pozitiv față de zero ⇒ domeniu de măsurare cu suprimarea zeroului

domeniu de acord al dispozitivului mecanic / *mechanical tuning range* / *plage d'accord du dispositif mécanique* / Domeniu de frecvențe pentru care puterea de ieșire depășește o valoare dată, atunci când variază numai dispozitivul de acord mecanic.

domeniu de acord electronic / *electronic tuning range* / *plage de l'accord électronique* / Domeniu de frecvențe în care puterea de ieșire depășește o valoare dată, atunci când variază numai dispozitivul de acord electronic.

domeniu de acord în frecvență (al unui amplificator) / *frequency tuning range (of an amplifier)* / *plage de fréquences d'accord (d'un amplificateur)* / Domeniu de frecvențe pentru care un tub amplificator poate fi reglat atunci când funcționează în condiții date pentru a obține fie un câștig în putere mai mare decât o valoare dată, fie o putere de ieșire mai mare decât o valoare dată.

domeniu de acord în frecvență (al unui oscilator) / *frequency tuning range (of an oscillator)* / *plage de fréquences d'accord (d'un oscillateur)* / Domeniu de frecvențe pentru care un tub oscilator poate fi acordat, atunci când funcționează în condiții date și furnizează o putere de ieșire mai mare decât o valoare dată.

domeniu de acțiune / *full operating range* / *étendue d'action* / Intervalul cuprins între cele două limite ale mărimii de reglare ce corespund, în privința mărimii reglate finale, limitelor domeniului de reglare.

domeniu de acțiune al unei mărimi de alimentare de intrare a unui releu tot sau nimic / *operative range of an input energizing quantity of an all-or-nothing relay* / *domaine d'action d'une grandeur d'alimentation d'entrée d'un relais de tout ou rien* / Domeniu de funcționare al unei mărimi de alimentare de intrare.

domeniu de ajustare a frecvenței (al unui oscilator stabilizat cu cristal de cuarț) / *frequency adjustment range (of quartz-crystal-controlled oscillator)* / *gamme d'ajustage de la fréquence* / Domeniu în care frecvența oscilatorului poate fi ajustată cu ajutorul unui element variabil cu scopul de a fixa frecvența la o valoare particulară sau a corecta frecvența oscilatorului pentru a atinge o valoare prescrisă după o deviere cauzată fie de îmbătrânire, fie de modificarea altor condiții.

domeniu de baleiaj / *scanning range* / *étendue de scannage* / Lărgime reciproc fixată sau ajustată a unui aparat cu baleiaj

pentru traductorul de grosime cu radioizotop.

domeniu de comandă ⇐ domeniu de corecţie / *correcting range* / *étendue réglante* / Intervalul definit de cele două valori extreme ale mărimii de comandă.

domeniu de compensare pol-zero / *pole-zero cancellation range* / *domaine de compensation pôle-zéro* / Domeniu al constantelor de timp ale frontului posterior al impulsului, care pot fi eliminate de circuitul de compensare pol-zero.

domeniu de contorizare / *counter range* / *domaine de comptage* / Domeniu al nivelului de putere al unui reactor în care este necesar un numărător de particule pentru măsurarea adecvată a debitului de fluenţă a neutronilor.

domeniu de corecţie ⇒ domeniu de comandă

domeniu de curent de reglaj (al unui declanşator de curent maxim) / *current setting range (of an over-current release)* / *domaine de courant de réglage (d'un déclencheur à maximum de courant)* / Domeniu limitat de valorile minime şi maxime între care se poate alege valoarea curentului de reglare a declanşatorului.

domeniu de deplasare a unui convertor de măsurare primară / *displacement range of primary measuring converter* / *étendue de déplacement d'un convertisseur de mesure primaire* / Traiectorie liniară sau unghiulară a convertizorului de măsurare primară al unui traductor de nivel cu radioizotop de la o limită de deplasare la alta.

domeniu de difracţie ⇒ regiune de difracţie

domeniu de exactitate pentru curenţii unui contor / *effective current range of a meter* / *domaine de précision des courants d'un compteur* / Domeniul de valori ale curentului, pentru care un contor păstrează exactitatea maximă impusă de reglementări.

domeniu de frecvenţe [cu proprietăţi comparabile] ⇒ bandă de frecvenţe, 2[cu proprietăţi comparabile]

domeniu de frecvenţe (al unui echipament) ⇒ bandă de frecvenţe (pentru echipamente de telecomunicaţii)

domeniu de funcţionare (a unui aparat) / *dynamic operating range (of an equipment)* / *plage de fonctionnement (d'un appareil)* / Ansamblul valorilor unei mărimi date a unui semnal de intrare pentru care un echipament este conceput să funcţioneze cu o calitate specificată.

domeniu de funcţionare al unei mărimi de alimentare / *operative range of an energizing quantity* / *domaine de fonctionnement d'une grandeur d'alimentation* / Domeniul valorilor unei mărimi de alimentare considerate, în cadrul căruia, în condiţii date, releul se comportă conform prescripţiilor specificate.

domeniu de funcţionare (al unui aparat de măsurare) / *limiting values for operation* / *domaine de fonctionnement (d'un instrument de mesurage)* / Domeniul definit prin valorile externe pe care o mărime de influenţă le poate lua în timpul funcţionării fără să dăuneze aparatului de măsurare astfel încât acesta să nu mai poată satisface prescripţiile fixate. Notă: Valorile limită pot depinde de durata aplicării lor.

domeniu de funcţionare (al unui cuantificator) / *working range (of a quantizer)* / *plage de fonctionnement (d'un quantificateur)* / Ansamblul valorilor semnalului de intrare al unui cuantificator situate între două valori virtuale de decizie. Notă: Distorsiunea datorată cuantificării este considerată prin convenţie ca o distorsiune de limitare a amplitudinii când valorile mărimii de cuantificat sunt în afara domeniului de funcţionare.

domeniu de funcţionare (al unui reactor nuclear) / *operating range (of a nuclear reactor)* / *domaine de fonctionnement (d'un réacteur nucléaire)* / Domeniu al nivelului de putere în care un reactor este

proiectat să funcționeze în condiții corespunzătoare unei stări staționare.

domeniu de funcționare (al unui releu) / *region of operation (of a relay)* / *domaine de fonctionnement (d'un relais)* / Domeniu cuprinzând valorile mărimii de influență pentru care releul funcționează.

domeniu de funcționare specificat / *specified operating range* / *domaine de valeurs specifié* / Domeniu de valori ale unei singure mărimi de influență făcând parte din condițiile de funcționare nominale.

domeniu de măsurare / *measuring span* / ... / Diferența dintre valoarea limită superioară și valoarea limită inferioară.

domeniu de măsurare a mărimii caracteristice / *effective range of the characteristic quantity* / *domaine de mesure de la grandeur caractéristique* / Domeniu al valorilor mărimii caracteristice pentru care releul funcționează și temporizarea este asigurată cu precizia dorită.

domeniu de măsurare al unui amplificator logaritmic / *measurement range of a d.c. log amplifier* / *étendue de mesure d'un amplificateur logarithmique pour courant continu* / Domeniul de măsurare al unui amplificator logaritmic este definit prin valorile limită ale curentului de intrare între care aparatul satisface specificațiile, domeniu exprimat prin valorile limită I_{1m} (curentul de intrare minim) și I_{1M} (curentul de intrare maxim), corespunzătoare tensiunilor de ieșire V_{2m} și V_{2M}.

domeniu de măsurare cu suprimarea zeroului ⇐ domeniu cu limita inferioară decalată pozitiv față de zero / *suppressed-zero range* / *étendue de mesure avec suppression du zéro* / Domeniu de măsurare în care valoarea zero a variabilei măsurate este mai mică decât limita inferioară efectivă a domeniului de măsurare.

domeniu de măsurare (efectiv) (al unui voltmetru numeric) / *effective range (of a digital electronic voltmeter)* / *étendue de mesure (d'un voltmètre numérique)* / Parte a scalei de măsurare în care măsurările sunt efectuate cu precizia dorită.

domeniu de măsurare total (al unei punți de curent continuu pentru măsurări de rezistențe) / *overall effective range (of a d.c. bridge for measuring resistance)* / *étendue de mesure totale (d'un pont à courant continu pour mesure de résistance)* / Domeniul valorilor rezistenței care pot fi măsurate cu precizia specificată, cu ansamblul tuturor calibrelor.

domeniu de memorare / *limiting values for storage* / *domaine de stockage* / Domeniul definit prin valorile externe pe care le poate lua o mărime de influență în timpul memorării, fără a dăuna aparatului de măsurat, astfel încât să nu mai poată satisface prescripțiile fixate. Notă: Valorile limită pot depinde de durata aplicării lor.

domeniu de nefuncționare (al unui releu) / *region of non-operation (of a relay)* / *domaine de non-fonctionnement (d'un relais)* / Domeniu care conține valorile mărimii de influență pentru care releul nu funcționează.

domeniu de prize / *tapping range* / *étendue de prises* / Domeniu de variație al coeficientului de priză exprimat procentual, raportat la valoarea 100. Notă: Dacă acest factor variază de la $100 + a$ la $100 - b$, domeniul prizelor se exprimă prin $+ a$ %, $- b$ % sau $\pm a$ %, dacă $a = b$.

domeniu de proporționalitate ⇒ regiune de proporționalitate (a unui detector cu descărcare în gaz)

domeniu de putere / *power range* / *domaine de puissance* / Domeniu al nivelului de putere în care comanda unui reactor se bazează pe măsurarea temperaturii sau a densității fluxului de neutroni și nu pe măsurarea constantei de timp (perioadei) a reactorului.

domeniu de răspuns în frecvență / *frequency response range* / *domaine de réponse en fréquence* / Domeniu de frec-

venţă al fluctuaţiilor sinusoidale ale unei mărimi măsurate, în interiorul căruia aparatul de măsurare furnizează o indicaţie sau o înregistrare cuprinse între limite specificate în privinţa amplitudinii şi/sau a fazei.

domeniu de referinţă / *reference range / domaine de référence* / Unul dintre domeniile valorilor specificate ale condiţiilor de referinţă.

domeniu de referinţă al frecvenţei (unui transformator capacitiv de tensiune) / *reference range of frequency (of a capacitor voltage transformer) / domaine de référence de la fréquence (d'un transformateur condensateur de tension)* / Ansamblul continuu al valorilor frecvenţei pentru care transformatorul capacitiv de tensiune satisface prescripţiile privind precizia.

domeniu de referinţă al temperaturii (unui transformator capacitiv de tensiune) / *reference range of temperature (of a capacitor voltage transformer) / domaine de référence de la température (d'un transformateur condensateur de tension)* / Ansamblul continuu al valorilor temperaturii ambiante pentru care transformatorul capacitiv de tensiune capacitiv satisface prescripţiile privind precizia.

domeniu de reglare / *control range (of a controlled variable) / étendue de régulation* / Domeniu de variaţie a mărimii reglate în regim permanent pentru care se asigură condiţii de funcţionare determinate.

domeniu de reglare (a unui tub stabilizator de tensiune) / *regulation (of a voltage stabilizing tube) / régulation (d'un tube stabilisateur)* / Diferenţă între valorile maximă şi minină ale căderii de tensiune pe un tub stabilizator de tensiune, într-un domeniu dat de curenţi anodici.

domeniu de reglare al mărimii caracteristice (sau al parametrilor săi) / *setting range of the characteristic quantity (or its parameters) / domaine d'ajustement de la grandeur caractéristique (ou de ses paramètres)* / Domeniul tuturor valorilor de reglare ale mărimii caracteristice sau al parametrilor săi de reglare (cum ar fi tensiunea sau curentul pentru un releu de putere).

domeniu de reglare al temporizării / *setting range of a specified time / domaine d'ajustement d'une temporisation* / Domeniul valorilor de reglare ale unei temporizări.

domeniu de sarcină (al unei joncţiuni PN) ⇒ barieră de potenţial (a unei joncţiuni PN)

domeniu de sarcină spaţială ⇐ regiune de sarcină spaţială / *space-charge region / région de charge d'espace* / Domeniu din spaţiu în care densitatea volumică de sarcină electrică rezultantă este diferită de zero.

domeniu de sarcină spaţială (a unei joncţiuni PN) ⇐ strat de blocare (al unei joncţiuni PN) / *space-charge region (of a PN junction) / région de charge spatiale (d'une jonction PN)* / Domeniu de sarcină spaţială cuprins între două domenii neutre, respectiv de tip P şi de tip N.

domeniu de sarcină spaţială (a unui detector cu semiconductor) / *space-charge region (of a semiconductor radiation detector) / zone de charge d'espace (d'un semicteur)* / Zonă în care densitatea de sarcină netă este foarte diferită de zero.

domeniu de stabilitate / *stability zone / domaine de stabilité* / Domeniu al valorilor parametrilor regimului de funcţionare a sistemului electroenergetic în care se asigură stabilitatea acestuia la perturbaţii determinate.

domeniu de toleranţă a suprafeţei de referinţă / *reference surface tolerance field / domaine de tolérance de la surface de référence* / Într-o secţiune transversală a unei fibre optice, regiune cuprinsă între cercul cu centrul în centrul suprafeţei de referinţă şi circumscris acesteia, şi cel mai mare cerc inscriptibil în suprafaţa de referinţă, concentric cu primul.

domeniu de toleranţă al învelişului / *cladding tolerance field* / *domaine de tolérance de la gaine* / Într-o secţiune transversală a unei fibre optice, regiune cuprinsă între cercul cu centrul în centrul învelişului şi circumscris acestuia, şi cel mai mare cerc inscriptibil în înveliş, concentric cu primul.

domeniu de toleranţă al miezului / *core tolerance field* / *domaine de tolérance du coeur* / Într-o secţiune transversală a unei fibre optice, regiune cuprinsă între cercul cu centrul în centrul miezului circumscris zonei miezului şi cel mai mare cerc inscriptibil în zona miezului, concentric cu primul.

domeniu de transport / *limiting values for transport* / *domaine de transport* / Domeniu definit prin valorile extreme pe care o mărime de influenţă le poate lua pe durata transportului, fără o deteriorare a aparatului de măsurat, astfel încât acesta să nu poată satisface prescripţiile fixate. Notă: Valorile limită pot depinde de durata aplicaţiei.

domeniu de tranziţie / *transition region* / *région de transition* / Regiune cuprinsă între două regiuni semiconductoare omogene, în care proprietăţile electrice se schimbă. Notă: cele două regiuni omogene nu aparţin, în mod obligatoriu aceluiaşi material semiconductor.

domeniu dinamic / *dynamic range* / *domaine dynamique* / Raportul dintre valoarea semnalului pentru indicaţia măsurabilă maximă a unei mărimi şi valoarea semnalului corespunzătoare indicaţiei detectabile minime a acestei mărimii. Notă: În anumite cazuri, domeniul dinamic poate fi exprimat ca intervalul dintre valorile corespunzătoare menţionate mai sus.

domeniu dinamic (al unui analizor de spectru) / *dynamic range (of a spectrum analyzer)* / *dynamique (d'un analyseur de spectre)* / Diferenţa maximă dintre nivelurile a două semnale prezente simultan la intrare care pot fi măsurate cu o exactitate specificată.

domeniu efectiv de frecvenţă (al unui analizor de spectru) / *effective frequency range (of a spectrum analyzer)* / *domaine de fréquences effectif (d'un analyseur de spectre)* / Domeniul frecvenţelor pentru care sunt specificate caracteristicile funcţionale ale unui aparat, cu limitele inferioară şi superioară exprimate în Hz.

domeniu (efectiv) de măsurare ⇐ gamă de măsurare ⇐ interval de măsurare / *measuring range* / *étendue de mesure* / 1. Interval definit prin două valori ale mărimii de măsurat sau de furnizat, în care sunt specificate limitele de eroare ale aparatului de măsurare. Notă: Un aparat de măsurare poate avea mai multe domenii de măsurare. 2. Interval de valori definit prin două valori extreme între care o variabilă poate fi măsurată cu o precizie specificată.

domeniu efectiv de măsurare (al unui aparat de măsurare) ⇐ gamă de măsurare ⇐ interval de măsurare / *effective range of measurement* / *étendue de mesure (d'un instrument de mesure)* / Interval definit prin două valori ale mărimii de măsurat sau de furnizat, în care sunt specificate limitele de eroare ale aparatului de măsurat. Notă: Un aparat de măsurare poate avea mai multe domenii de măsurare.

domeniu efectiv de măsurare (al unui transmiter de măsură) / *effective range (of a measuring transmitter)* / *étendue de mesure (d'un transmetteur de mesure)* / Pentru un transmiter de măsură, intervalul cuprins între cele două valori extreme ale mărimii măsurate pentru care semnalul interpretează măsurarea cu precizia dorită.

domeniu extrem al unei mărimi de influenţă / *extreme range of an influencing quantity* / *domaine extrême d'une grandeur d'influence* / Domeniul valorilor unei mărimi de influenţă, în cadrul căruia releul nu prezintă decât dereglări reversibile în mod spontan, atât timp cât nu trebuie să satisfacă altă prescripţie.

domeniu extrem al unui factor de influenţă / *extreme range of an influencing factor* / *domaine extrême d'un facteur d'influence* / Domeniul valorilor unui factor de influenţă, în cadrul căruia releul nu prezintă decât dereglări reversibile în mod spontan, atât timp cât nu trebuie să satisfacă altă prescripţie.

domeniu Geiger-Müller ⇒ regiune Geiger-Müller

domeniu maxim (al unui detector cu întrerupere de fascicule infraroşii) / *maximum range (of infrared-beam interruption detector)* / *portée maximale (d'un détecteur à interruption de faisceaux infrarouges)* / Distanţa maximă care separă emiţătorul de receptor, în conformitate cu prescripţiile specifice încercărilor relative la detectoarele cu fascicule infraroşii.

domeniu mediu de variaţie / *average range* / *étendue moyenne* / Media aritmetică $\overline{w}$ a r valori ale domeniului de variaţie w_j pentru r subgrupe din eşantion:

$$\overline{w} = \frac{1}{r} \sum_{j=1}^{r} w_j .$$

domeniu neutru / *neutral region* / *région neutre* / Regiune care practic este neutră din punct de vedere electric. Sarcinile negative ale electronilor şi atomilor acceptori ionizaţi echilibrează sarcinile pozitive ale găurilor şi ale atomilor donori ionizaţi.

domeniu nominal al unei mărimi de influenţă / *nominal range of an influencing quantity* / *domaine nominal d'une grandeur d'influence* / Domeniu al valorilor unei mărimi de influenţă în cadrul căruia releul, în condiţii specificate, răspunde prescripţiilor specificate: funcţionare, revenire, erori şi variaţii etc.

domeniu nominal al unui factor de influenţă / *nominal range of an influencing factor* / *domaine nominal d'un facteur d'influence* / Domeniu al valorilor unui factor de influenţă în cadrul căruia releul, în condiţii precizate, răspunde prescripţiilor specificate: funcţionare, revenire, erori şi variaţii etc.

domeniu nominal de tensiune primară (al unui transformator) / *rated supply voltage range (of a transformer)* / *plage de tension primaire assignée* / Domeniul tensiunilor primare atribuite unui transformator de către constructor, definit prin limitele sale inferioară şi superioară.

domeniu nominal de utilizare (al unui aparat de măsurare) / *nominal range of use* / *domaine nominal d'utilisation (d'un appareil de mesure)* / Domeniul valorilor specifice pe care le poate lua o mărime de influenţă fără ca variaţia sa să depăşească o anumită limită.

domeniu optim de acord mecanic ⇐ gamă optimă de acord mecanic / *optimum mechanical tuning range* / *plage optimale d'accord du dispositif mécanique* / Domeniu de frecvenţe în care puterea optimă de ieşire depăşeşte o valoare dată, pentru variaţia totală a dispozitivului de acord mecanic.

domeniu proporţional al unui regulator ⇒ bandă de proporţionalitate (a unui regulator)

domeniu public / *public domain (PD)* / *domaine publique [en transmission d'informations]* / Termen ce desemnează acele programe care sunt distribuite gratuit tuturor persoanelor interesate. Notă: Programele din domeniul public pot fi copiate şi distribuite gratuit, fără a fi supuse vreunei licenţe de exploatare. Exemplu: Multe arhive din Internet pun la dispoziţia utilizatorilor programe din domeniul public.

domeniu relativ de reglare / *relative control range* / *étendue relative de régulation* / Raportul dintre domeniul de reglare şi o valoare aleasă convenţional.

domeniu specificat de conformitate / *specified range of compliance* / *domaine specifié de conformité* / Pentru echipamentele radiologice pentru care o informaţie privind comportamentul parametrilor funcţionali este prescrisă într-o normă,

domeniu sau serie de domenii pentru care reproductibilitatea, liniaritatea, stabilitatea sau precizia unor astfel de parametri sunt cuprinse între limite prescrise în norma respectivă.

domeniu util al valorilor indicate / *effective range of indicated values* / *domaine utile des valeurs indiquées* / Domeniul valorilor indicate în interiorul căruia un aparat de măsurare este în conformitate cu o performanţă nominală, valoarea indicată utilă maximă (minimă) fiind valoarea cea mai mare (mică) indicată în aceast domeniu. Conceptul de domeniu util poate fi de asemenea aplicat mărimilor neindicate direct de aparat ca, de exemplu, curentul de intrare.

domeniu Weiss / *(Weiss) domain* / *domaine (de Weiss)* / Regiune în interiorul unei substanţe magnetice în care există o magnetizaţie spontană (chiar fără un câmp exterior) şi practic uniformă. Notă: Domeniile sunt separate prin *pereţi Bloch.*

domeniul Rayleigh / *Rayleigh region* / *domaine de Rayleigh* / Regiune învecinată originii în care se reprezintă grafic inducţia magnetică $\boldsymbol{B}$ ca funcţie de intensitatea $\boldsymbol{H}$ a câmpului, în care această funcţie e bine redată de o expresie practică: $\frac{B}{\mu_0} = \left(\mu_i + \nu\hat{H}\right)H \pm \frac{\nu}{2}\left(\hat{H}^2 - H^2\right)$,

unde: $\boldsymbol{B}$ este inducţia magnetică, μ_o este constanta magnetică, μ_i este permeabilitatea iniţială, $\boldsymbol{H}$ este intensitatea câmpului magnetic, $\hat{H}$ este valoarea de vârf a lui $\boldsymbol{H}$ şi ν este coeficientul de histerezis al lui Rayleigh.

donor / *donor* / *donneur* / Imperfecţiune a unei reţele cristaline care, dacă este dominantă, are drept consecinţă conducţia prin electroni, ca urmare a eliberării de electroni.

dop, 1[protecţie] / *plug (of a shield) [in radiation physics]* / *bouchon (d'un bouclier) [en physique des rayonnements]* / Piesă utilizată pentru obturarea unui orificiu al protecţiei unui reactor nuclear şi diminuarea astfel a scăpărilor de radiaţii.

dop, 2[în tehnologia combustibilului] / *plug (of a can) [in radiation physics]* / *bouchon (d'une gaine) [en physique des rayonnements]* / Piesă sudată de teacă asigurând etanşeitatea acesteia.

dopant / *dopant* / *dopant* / Aditiv utilizat în procesul de creştere, care ar putea schimba compoziţia chimică, proprietăţile fizice sau electrice ale unui material, (de exemplu, un lot de cuarţ sintetic sau un semiconductor).

dopare (a unui semiconductor) / *doping (of a semiconductor)* / *dopage (d'un semiconducteur)* / Adăugare de impurităţi la un semiconductor pentru a obţine conductivitatea dorită de tip *n* sau de tip *p*.

dosar de aplicaţie ⇐ definirea problemei / *problem definition* / *dossier d'application* / Expunere a unei probleme care poate include o descriere a datelor, metodelor, procedurilor şi algoritmilor necesari rezolvării ei.

dosar de programare ⇐ specificaţie a programului / *program specification* / *dossier de programmation* / Document ce descrie detaliat funcţiile specificate într-un program pentru a permite programarea şi a facilita întreţinerea sa.

(cu) două benzi laterale / *double sideband* / *à double bande latérale* / Calificativ al unei transmisiuni sau al unei emisiuni în care sunt conservate integral cele două benzi laterale rezultate dintr-o modulaţie de amplitudine.

doză, 1[de radiaţii] / *dose, 1[of radiation]* / *dose, 1[de rayonnement]* / Termen general ce defineşte energia absorbită, datorită iradierii sau ionizărilor produse. Pentru cazuri particulare, caracterizarea trebuie făcută într-o formă corespunzătoare. Notă: Termenul doză a fost folosit în diferite alte sensuri ca: expunere, fluenţă, asemenea utilizări nefiind recomandate.

doză, 2[a unei radiaţii optice de distribuţie spectrală specificată] / *dose, 2[of*

optical radiation of specified spectral distribution] / dose, 2[d'un rayonnement optique de répartition spectrale spécifiée] / Termen utilizat în fotochimie şi fotobiologie pentru a desemna expunerea energetică cu sensul de mărime.

doză a mediului ambiant ⇒ doză ambiantă

doză absorbită *<D>* ⇐ doză energetică absorbită *<D>* ⇐ energie masică cedată / *absorbed dose / dose absorbée /* Raportul dintre energia medie $d\bar{\varepsilon}$ comunicată de o radiaţie ionizantă unei substanţe şi masa dm a acesteia: $D = \frac{d\bar{\varepsilon}}{dm}$. Notă: Unitatea SI a dozei absorbite este J/kg, numită gray (Gy). O unitate mai veche a dozei absorbite, încă utilizată temporar, este rad-ul: $1Gy = 1J/kg = 100rad$.

doză absorbită integral != energie medie comunicată substanţei (într-un volum)

doză absorbită maximă / *maximum absorbed dose / dose absorbée maximale /* Valoarea maximă a dozei absorbite de-a lungul axei fasciculului de radiaţii.

doză absorbită unică echivalentă / ... / *dose absorbée unique équivalente /* Doză absorbită unică producând acelaşi efect biologic cu o serie particulară de iradieri fracţionate.

doză accidentală ⇐ doză involuntară / *accident dose / dose exceptionnelle non concertée /* Echivalent al dozei, depăşind în general echivalentul dozei maxime admisibile, la care este expusă involuntar o persoană.

doză actinică / *actinic dose / dose actinique /* Mărime obţinută prin ponderarea spectrală a dozei potrivit valorii spectrului de acţiune actinică la lungimea de undă corespunzătoare.

doză acumulată / *cumulative absorbed dose / dose cumulée [absorbée] /* Suma dozelor absorbite în aceeaşi regiune pe durata unei serii de iradieri.

doză ambiantă ⇐ doză a mediului ambiant / *ambient dose / dose ambiante /* Echivalentul dozei sau doza absorbită de către ţesutul moale, măsurate de un dozimetru de doză ambiantă într-un punct al unei zone ocupate.

doză anuală semnificativă genetic / *genetically-significant dose / dose annuelle génétiquement significative /* Doză absorbită care, dacă ar fi primită de toţi membrii unei populaţii, ar fi susceptibilă de a-i produce acesteia aceeaşi deteriorare genetică totală ca şi dozele realmente absorbite de indivizii constituenţi.

doză (biologică) echivalentă unică / *(biologically) equivalent single dose / dose unique (biologiquement) équivalente /* Doză absorbită o singură dată într-un interval de timp mai scurt decât reînoirea celulară (aproximativ 2 ÷ 3 ore), producând acelaşi efect biologic cu cel al unei serii determinate de iradieri fracţionate.

doză corporală / *whole-body dose / dose corporelle /* Echivalent al dozei primit de organismul unui individ când este uniform iradiat.

doză corporală parţială / *partial body dose / dose corporelle partielle /* Echivalent al dozei primit de părţi specificate ale organismului unui individ.

doză cumulativă ⇒ doză totală

doză de epilare / *epilation dose / dose d'épilation /* Doză la suprafaţa pielii producând o epilare temporară după o perioadă latentă.

doză de eritem ⇐ doză eritem / *erythema dose / dose (d')érythème /* Pentru o iradiere acută specificată, doză absorbită la suprafaţa pielii producând, după o perioadă latentă de cca. 30 de zile, o roşeaţă caracteristică a pielii care se transformă în pigmentare.

doză de eritem minimă / *minimum erythema dose / dose érythémale minimale /* Doză actinică ce produce pe o piele „albă" normală şi neexpusă un eritem abia vizibil. Notă: Această mărime corespunde unei expuneri energetice de ordinul a 100 J/m^2 la radiaţie monocromatică de eficacitate spectrală maximă (λ = 295 nm).

doză de expunere / *exposure dose* / *dose d'exposition* / Doza de expunere la raze X sau gama este o măsură a radiației bazate pe ionizarea pe care este capabilă să o producă în material în punctul considerat. Unitatea de măsură a dozei de expunere este roentgen-ul.

doză de ionizare / *ion dose* / *dose ionique* / Pentru orice radiație ionizantă, raportul dintre suma dQ a sarcinilor electrice ale tuturor ionilor de același semn produși într-un element de volum de aer și masa dm a acestuia: $J = \frac{dQ}{dm}$. Unitatea SI de doză de ionizare este coulomb/kilogram (C/kg). Vechea unitate specială încă utilizată temporar este roentgen-ul: 1 R = $2{,}58 \cdot 10^{-4}$ C/kg.

doză de ionizare standard != expunere [mărime] <X>

doză de ionizare standard în aer liber ⇒ expunere în aer liber

doză (de măsură) [celulă] / *load cell* / *cellule de mesure* / Dispozitiv care produce un semnal în relație definită cu forța care îi este aplicată. Notă: Există numeroase tipuri de doze de măsură care utilizează o mare varietate de fenomene fizice, cum ar fi: presiunea hidraulică sau pneumatică, piezoelectricitatea, elasticitatea, inducția electromagnetică etc.

doză de primă ciocnire [învechit] / *first collision dose [deprecated]* / *dose de première collision [déconseillé]* / Mărime utilizată fie în sens de kerma, fie într-un sens puțin diferit.

doză de suprafață / *surface dose* / *dose à la surface* / Doză absorbită, inclusiv cea datorată retroîmprăștierii, într-un punct al suprafeței de intrare a obiectului iradiat, în mod curent pe axa fasciculului de radiații.

doză debit ⇒ debit al dozei absorbite

doză debit a mediului ambiant ⇒ debit al dozei ambiante

doză debit de ionizare ⇒ debit al dozei de ionizare

doză debit de ionizare standard != debit al expunerii < $\dot{X}$ >

doză EBR / *RBE dose* / *dose EBR* / Doză absorbită egală cu produsul dintre doza absorbită în rad și eficacitatea bilogică relativă (EBR).

doză efectivă / *effective dose* / *dose effective* / Parte a dozei ce produce efectiv efectul actinic considerat.

doză energetică absorbită <D> ⇒ doză absorbită <D>

doză eritem ⇒ doză de eritem

doză excepțională / *emergency dose* / *dose exceptionnelle concertée* / Doză absorbită depășind limita echivalentului de doză, primită în cunoștință de cauză în cazuri excepționale ca, de exemplu, asistarea unor persoane aflate în pericol, luarea de măsuri preventive de evitare a unui echivalent de doză important, protecția unor instalații valoroase.

doză individuală / *personal dose* / *dose individuelle* / Echivalent al dozei măsurat cu un dozimetru individual.

doză integrală / *integral dose* / *dose intégrale* / Energie totală absorbită de un pacient sau un obiect oarecare pe durata expunerii la radiații.

doză involuntară ⇒ doză accidentală

doză în adâncime ⇒ doză în profunzime

doză în aer / *air dose* / *dose dans l'air* / Doză de expunere (sau absorbită) în aer liber fără radiație retroîmprăștiată.

doză în profunzime ⇐ doză în adâncime / *depth dose* / *dose en profondeur* / Doză absorbită la o adâncime determinată în interiorul unui organism.

doză în profunzime [procentaj] ⇐ doză relativă în adâncime / *percentage depth dose* / *rendement en profondeur* / Raportul, exprimat în procente, dintre doza absorbită în interiorul organismului și doza absorbită într-un punct de referință situat pe axa centrală a fasciculului de radiații. Pentru radiația X sau gama, localizarea punctului de referință depinde de energia radiației incidente; el este

situat la suprafaţă, pentru energii joase, sau în poziţia de doză maximă absorbită, pentru energii înalte.

doză la ieşire / *exit dose* / *dose de sortie* / Doză absorbită la suprafaţa prin care un fascicul de radiaţii părăseşte corpul traversat.

doză la suprafaţa pielii / *surface dose (on the skin)* / *dose à la peau* / Doză absorbită într-un punct al pielii. Notă: În general prezintă interes doza absorbită la nivelul stratului profund al epidermei.

doză letală medie ⇐doză mortală medie ⇐ doză pentru 50 % supravieţuire =. DL50 / *median lethal dose <MLD>* / *dose létale moyenne <DLM>* / Doză absorbită uniform care, pentru o radiaţie dată, este fatală, într-un timp determinat, pentru 50 % din indivizii unui grup important de animale sau alte organisme vii.

doză maximă admisibilă <DMA> ⇐ doză tolerată =. DMA / *maximum permissible dose <MPD>* / *dose maximale admissible <DMA>* / Doză de radiaţii ionizante care, în stadiul actual al cunoştinţelor, nu este considerată susceptibilă de a provoca leziuni corporale unui individ în nici un moment pe durata vieţii acestuia.

doză mortală medie ⇒ doză letală medie

doză pentru 50 % supravieţuire ⇒ doză letală medie

doză prag / *threshold dose* / *dose seuil* / Valoarea minimă a dozei absorbite producând un efect observabil specific.

doză prag de eritem / *threshold erythema dose* / *dose seuil d'érythème* / Pentru o radiaţie specificată, doza absorbită la suprafaţa pielii producând o înroşire observabilă a pielii.

doză relativă în adâncime ⇒ doză în profunzime [procentaj]

doză relativă în suprafaţă / *relative surface dose* / *dose relative en surface* / Raportul dintre doza absorbită pe axa fasciculului de radiaţii la adâncimea de 0,5 mm şi doza maximă absorbită pe aceeaşi axă, ambele doze fiind măsurate într-o fantomă cu suprafaţa situată la o distanţă specifică.

doză săptămânală admisibilă / *permissible weekly dose* / *dose hebdomadaire admissible* / Doză de radiaţii ionizante acumulată într-o săptămână, de o asemenea mărime încât, în stadiul actual al cunoştinţelor, expunerea la acest debit hebdomadar într-un interval de timp nedefinit nu este considerată susceptibilă de a produce leziuni corporale unui individ în nici un moment pe durata vieţii acestuia.

doză tolerată ⇒ doză maximă admisibilă <DMA>

doză totală ⇐ doză totală de iradiere ⇐ doză cumulativă / *cumulative dose* / *dose cumulée* / Suma tuturor echivalenţilor de doză primiţi de un organ sau de organismul unui individ, până la o dată specificată.

doză totală de iradiere ⇒ doză totală

doză volum / *volume dose* / *dose volume* / Produsul dintre doză şi volum. Notă: Termen utilizat frecvent incorect ca sinonim pentru "doză integrală".

dozimetrie / *dosimetry* / *dosimétrie* / Ansamblu de metode de determinare prin măsurători directe sau indirecte şi de evaluare a dozelor absorbite, a debitelor dozei absorbite, a expunerilor, a debitelor de expunere etc. şi, prin extensie, ştiinţă asociată acestor metode.

dozimetru / *dosemeter* / *dosimètre* / Radiometru destinat măsurării mărimii dozei absorbite sau a echivalentului dozei. Note: 1. Într-un sens mai larg, acest termen este folosit pentru aparatele destinate măsurării altor mărimi legate de radiaţii: expunere, fluenţă etc., utilizare nerecomandată. 2. Acest aparat poate necesita utilizarea unui lector separat pentru citirea dozei absorbite sau a echivalentului dozei.

dozimetru calorimetric / *calorimetric dosemeter* / *dosimètre calorimétrique* / Ansamblu destinat măsurării căldurii produse într-un absorbant situat într-un calorimetru, permiţând utilizarea acestuia

pentru măsurarea fluenței energetice, a dozei absorbite de radiație sau a energiei totale emise de o sursă radioactivă.

dozimetru chimic / *chemical dosemeter* / *dosimètre chimique* / Dozimetru care utilizează efectele radiochimice produse într-o substanță de referință dată.

dozimetru (cu cameră) cu ionizare ⇐ indicator (de radiație) [dozimetru] / *ionization (chamber) dosemeter* / *dosimètre à chambre d'ionisation* / Dozimetru bazat pe ionizarea unui gaz.

dozimetru cu condensator / *condenser dosemeter* / *dosimètre à condensateur* / Dozimetru care conține un electrometru și o cameră cu ionizare condensator.

dozimetru cu reflexie neutronică / *albedo neutron dosemeter* / *dosimètre à réflexion neutronique* / Dozimetru pentru neutroni capabil a măsura fracțiunea reflectată de un corp uman din fluența energetică incidentă pe același corp. Notă: Această fracțiune, albedo-ul, poate fi utilizată pentru estimarea echivalentului dozei purtătorului.

dozimetru de buzunar ⇒ cameră cu ionizare de buzunar

dozimetru de buzunar cu cameră de ionizare ⇒ cameră cu ionizare de buzunar

dozimetru de echivalent al dozei / *dose equivalent meter* / *dosimètre d'équivalent de dose* / Radiometru destinat evaluării mărimii echivalentului dozei.

dozimetru exoelectron ⇒ detector cu cristal

dozimetru fotografic → dozimetru fotografic individual

dozimetru fotografic individual / *film dosemeter* / *film dosimètre* / Dozimetru al cărui detector de radiații este un film fotografic, al cărui grad de înegrire după iradiere și developare oferă o indicație asupra cantității de doză absorbită.

dozimetru Fricke / *Fricke dosemeter* / *dosimètre de Fricke* / Dozimetru chimic care utilizează oxidarea de radiație a ionilor feroși în acid sulfuric diluat.

dozimetru individual ⇒ dozimetru personal

dozimetru individual cu fotoluminescență ⇒ dozimetru personal cu fotoluminescență

dozimetru individual cu termoluminescență ⇒ dozimetru personal cu termoluminescență

dozimetru integrator / *integrating dosemeter* / *dosimètre intégrateur* / Dozimetru indicând sau înregistrând doza absorbită prin integrarea debitului dozei absorbite în funcție de timp.

dozimetru personal ⇐ dozimetru individual / *personal dosemeter* / *dosimètre individuel* / Dozimetru de mici dimensiuni destinat a fi purtat de o persoană pe suprafața corpului într-o anumită poziție, pentru determinarea dozei absorbite sau echivalentului de doză primite de acea persoană. Exemple: dozimetrul fotografic individual, stiloul dozimetru, dozimetrul termoluminescent. Notă: Dozimetrele individuale pot fi citite direct sau indirect.

dozimetru personal cu fotoluminescență ⇐ dozimetru individual cu fotoluminescență / *photoluminescence dosemeter* / *dosimètre photoluminescent* / Dozimetru care conține un detector fotoluminescent, un cititor separat fiind necesar pentru citirea dozei.

dozimetru personal cu termoluminescență ⇐ dozimetru individual cu termoluminescență / *thermoluminescent dosemeter* / *dosimètre thermoluminescent* / Dozimetru care conține unul sau mai multe detectoare termoluminescente care pot fi montate într-un suport adecvat, destinat a fi purtat pe corpul unei persoane sau plasat într-un mediu dat, în scopul estimării echivalentului dozei potrivite, în poziția de instalare sau în apropiere.

DPA .= deviații periodice și/sau aleatoare

dreaptă a bazei / *base line* / *droite de base* / Dreaptă de referință a nivelului bazei unei forme de undă de impuls.

dreaptă apropiată / *proximal line* / *droite proximale* / Dreaptă de referință a nivelului, la un nivel specificat din regiunea apropiată a unei forme de undă de

impuls, respectiv la 10 % din nivelul de referinţă, în lipsa unei indicaţii contrare.

dreaptă centrală a bazei / *base centre line / droite centrale de base* / Dreaptă de referinţă a timpului, trecând prin timpul definit ca media dintre momentul de sfârşit al unei prime forme de undă de impuls şi momentul de început al formei de undă de impuls imediat următoare într-un tren de impulsuri.

dreaptă centrală a vârfului / *top centre line / droite centrale du sommet* / Dreaptă de referinţă a timpului corespunzătoare mediei momentelor de început şi de sfârşit ale unui impuls.

dreaptă de început a impulsului / *pulse start line / droite de début d'impulsion* / Dreaptă de referinţă a timpului corespunzătoare momentului de început al unui impuls.

dreaptă de referinţă a nivelului (unei forme de undă) / *magnitude reference line / droite de référence des niveaux (d'une forme d'onde)* / Dreaptă paralelă cu dreapta origine a nivelului, având un nivel specificat.

dreaptă de referinţă a timpului / *time reference line / droite de référence de temps* / Dreaptă paralelă cu dreapta origine a timpului trecând printr-un moment specific.

dreaptă de sarcină / *(straight) load line / droite de charge* / 1. Dreaptă reprezentând variaţiile tensiunii continue la terminalele unei rezistenţe de sarcină, în funcţie de curentul de sarcină. 2. Linie de funcţionare pentru curenţi şi tensiuni ale electrodului de ieşire, impedanţa de sarcină având o valoare determinată.

dreaptă de sfârşit a impulsului / *pulse stop line / droite de fin d'impulsion* / Dreaptă de referinţă a timpului corespunzătoare timpului de sfârşit al unui impuls.

dreaptă de vârf / *top line / droite du sommet* / Dreaptă de referinţă a nivelului vârfului unei forme de undă de impuls.

dreaptă depărtată / *distal line / droite rémotale* / Dreaptă de referinţă de nivel, la un nivel specificat din regiunea depărtată a unei forme de undă de impuls, respectiv la 90 % din nivelul de referinţă, în lipsa unei indicaţii contrare.

dreaptă mediană a nivelului / *mesial line / droite médiane des niveaux* / Dreaptă de referinţă a nivelului, la un nivel specificat din regiunea mediană a unei forme de undă de impuls, respectiv la 50 % din nivelul de referinţă, în lipsa unei indicaţii contrare.

dreaptă origine a nivelului / *magnitude origin line / droite origine des niveaux* / Dreaptă de nivel specificat care, în afara unei indicaţii contrare, corespunde nivelului zero, traversând epoca formei de undă.

dreaptă origine a timpului / *time origin line / droite origine des temps* / Dreaptă de timp constant şi specific care, în afara unei indicaţii contrare, corespunde momentului zero, trecând prin momentul t_0 al primei informaţii a epocii unei forme de undă.

dreaptă reprezentând aproximarea caracteristicii directe (a unei diode cu semiconductoare) / *straight-line approximation of the forward characteristic / droite représentant approximativement la caractéristique directe* / Aproximare a caracteristicii directe a tensiunii în funcţie de curent, cu ajutorul unei drepte care intersectează această caracteristică în două puncte specificate.

dreaptă reprezentând aproximarea caracteristicii în stare de conducţie (a unui tiristor) / *straight-line approximation of the on-state characteristic / droite représentant approximativement la caractéristique à l'état passant* / Aproximare a caracteristicii curent-tensiune în starea de conducţie, cu ajutorul unei drepte ce intersectează această caracteristică în două puncte specificate.

drenă (a unui tranzistor cu efect de câmp) / *drain (of a field-effect transistor) / drain [d'un transistor à effet de champ]* /

Regiune către care circulă purtătorii majoritari provenind din canal.

drept de copiere / *authorization to copy (ATC)* / *droit de copier* / Unul din dintre drepturile pe care un utilizator le poate avea asupra unor fișiere, atunci când acestea sunt accesate într-o rețea de calculatoare.

drepturi de acces la fișier ⇐ permisiuni de acces la fișier / *file permissions* / *permissions d'accès au fichier* / Operații permise unui utilizator asupra unui fișier și care pot fi: de citire, de scriere, de creare, de ștergere, de execuție a programului conținut în fișier, de modificare etc. Aceste drepturi sunt asociate la crearea fișierelor și pot fi modificate în concordanță cu politica de asigurare a securității adoptată în sistemul respectiv. Notă: Sistemul UNIX împarte utilizatorii în trei categorii în raport cu poziția lor față de un fișier: proprietarul fișierului, utilizatori aparținând grupului din care face parte utilizatorul și restul utilizatorilor din sistem (cu excepția utilizatorului privilegiat numit *root* care poate accesa toate resursele sistemului), iar permisiunile de acces se dau pentru aceste trei categorii și pot fi: citire (r), scriere (w), execuție (x). În cazul cataloagelor o permisiune x specifică dreptul de a naviga în catalogul respectiv în vederea vizualizării conținutului său și alegerii unor fișiere. Permisiunile implicite pot fi limitate printr-o mască de permisiuni.

driver ⇒ program de comandă [driver]

drum alternativ / *alternate route* / *chemin alternatif* / Traseu alternativ pe care se pot transmite informații de la un sistem de calcul la celălalt, în cadrul unei rețele. În funcție de topologia și tipul rețelei, pot exista una sau mai multe drumuri alternative.

drum liber mediu de transport ⇒ parcurs liber mediu de transport

drum optic / *optical path length* / *chemin optique (dans un milieu homogène et isotrope)* / Lungimea drumului care ar fi parcurs cu viteza luminii în vid într-un timp egal cu timpul de propagare a fazei unei unde electromagnetice date între două puncte specificate. Notă: Între două puncte ale aceluiași traseu radioelectric, drumul optic este egal cu integrala curbilinie considerată în lungul traseului: $\int n ds$, unde n este indicele de refracție al mediului într-un punct pe direcția traseului iar ds este elementul de lungime în direcția traseului.

drumuire (a unui material izolant solid) ⇒ degradare datorată scurgerilor de curent electric de suprafață

duant / *dee* / *dé* / Fiecare din cei doi electrozi cavitari ai unui ciclotron, între ale căror margini drepte se află câmpul electric accelerator. Notă: În versiunea originală a ciclotronului, electrozii erau în forma literei D.

dublă angajare / *double seizure* / *double prise* / Situație nedorită apărută când un dispozitiv este angajat ca rezultat al unei a doua tentative de apel pe durata unui interval neprotejat.

dublă izolație [în tracțiunea electrică] / *double insulation [in electric traction]* / *double isolement [en traction électrique]* / Izolație cu două etaje, primul situat între piesele metalice sub tensiune și o masă intermediară, iar al doilea situat între masa intermediară și masa vehiculului.

dublă priză (pe circuit mixt) / *head on collision* / *double prise (sur circuit mixte)* / Situație prezentă pe o legătură de transmisiune utilizabilă pentru stabilirea de apeluri în dublu sens rezultate dintr-o priză simultană sau aproape, din ambele extremități, priza de legătură la extremitatea îndepărtată nefiind decelabilă din cauza timpului de propagare.

dublă refracție magneto-ionică / *magneto-ionic double refraction* / *dédoublement magnéto-ionique* / Descompunerea unei unde radioelectrice propagate în ionosferă în două unde distincte, ca efect al câmpului magnetic terestru care provoacă birefringența.

dublet (de elemente binare) / *doublet (of binary characters)* / *doublet (d'éléments binaires)* / Byte compus din două cifre binare.

dublet unitate <δ'> / *unit doublet <δ'>* / *doublet unité <δ'>* / Distribuţie care este derivata funcţiei Dirac. Notă: Dubletul unitate permite exprimarea valorii pentru x_0 a derivatei unei funcţii f(x) derivabilă în $x = x_0$: $f'(x_0) = -\int_{-\infty}^{\infty} \delta'(x - x_0) \cdot f(x)dx \cdot$

dublor de tensiune / *voltage doubler* / *doubleur de tension* / Circuit care conţine două redresoare cu o alternanţă şi condensatoare alimentate alternativ de la aceeaşi sursă de curent alternativ, cu ieşirile conectate în serie.

dublu-strat / *double layer* / *double-couche* / Model care reprezintă structura unui electrolit la interfaţa cu electrodul şi care cuprinde un strat rigid (numit "*stratul lui Helmholtz*") şi un strat difuz (numit "*stratul lui Gony*").

dulap / *bay* / *baie* / Ramă echipată pe una sau mai multe părţi cu panouri de protecţie (ventilaţie), demontabile sau nu.

dulie baionetă / *bayonet holder* / *douille à baïonnette* / Dulie prevăzută cu crestături care să permită pătrunderea ştifturilor unui soclu baionetă.

dulie cu bază de fixare / *backplate lampholder* / *douille à embase* / Dulie construită astfel încât să permită montarea directă pe o suprafaţă de sprijin prin intermediul unei baze de fixare asociată sau încorporată.

dulie cu filet (Edison) / *screwed lampholder* / *douille à vis* / Dulie în care se poate insera un soclu cu filet.

dulie cu întreruptor / *switch-lamp-holder* / *douille à interrupteur* / Dulie prevăzută cu un întreruptor cu comandă manuală.

dulie cu racord filetat / *threaded entry lampholder* / *douille à entrée taraudée* / Dulie prevăzută cu o piesă filetată în porţiunea de intrare a cablurilor de alimentare, permiţând duliei să fie montată pe un suport filetat.

dulie cu suspendare pe cordon / *cord grip lampholder* / *douille à serre-fil* / Dulie prevăzută cu un dispozitiv de fixare pe un cablu flexibil de care poate fi suspendată.

dulap (cu uşi) / *cabinet* / *armoire [baie munie de portes]* / Structură independentă, închisă, dotată cu uşi, concepută pentru a monta aparatură în interior sau în partea sa frontală.

dulap de manevră / ... / *coffret de manoeuvre* / Dulap care conţine aparatura necesară nanevrării şi eventual protecţiei unui motor sau ale unui aparat electric.

dulap (pentru aparataj de comutare) / *cubicle* / *armoire* / Incintă în formă de dulap destinat să adăpostească echipament electric de comutare.

dulie (de lampă) / *lampholder [UK]* / *douille (de lampe)* / Dispozitiv destinat să asigure fixarea mecanică a lămpii prin inserarea soclului, precum şi contactul electric.

dulie etanşă / *moisture-proof lamp-holder* / *douille étanche* / Dulie folosită în condiţii de umiditate sau în instalaţiile în aer liber; o astfel de dulie este construită din materiale rezistente la umiditate astfel încât să fie etanşă la lichide şi vapori.

dulie flexibilă / *flexible lampholder* / *douille flexible* / În cazul lămpilor fluorescente liniare, ansamblu de două dulii, ale căror capace sunt fixate rigid în corpul de iluminat, dar în care una sau amândouă duliile sunt concepute astfel încât să facă posibilă deplasarea axială a contactelor cu scopul de a compensa variaţiile de lungime a lămpilor şi, dacă este necesar, să permită introducerea sau scoaterea lămpii.

dulie independentă / *independent holder* / *douille indépendante* / Dulie concepută astfel încât să poată fi instalată separat în exteriorul corpului de iluminat asigurând totodată protecţia necesară conform clasificării şi marcajului său.

dulie integrată / *integral lampholder* / *douille intégrale* / Parte a unui corp de iluminat care susţine lampa, asigură

contactul electric cu aceasta şi este concepută ca parte componentă a corpului de iluminat.

dulie încorporată / *built-in holder* / *douille incorporée* / Dulie concepută pentru a fi încorporată într-un corp de iluminat, într-o carcasă suplimentară sau într-un dispozitiv similar.

dulie neflexibilă / *inflexible lampholder* / *douille non flexible* / În cazul lămpilor fluorescente liniare, pereche de dulii pentru montaj rigid, la care nu este prevăzută deplasarea axială a contactelor, sau nu este necesară, nici pentru introducerea şi scoaterea lămpii, nici pentru a compensa variaţia de lungime a lămpilor.

duodecimal, 1[valoare sau stare] / *duodecimal, 1[value or state]* / *duodécimal, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiţie sau o acţiune ce poate prezenta una din douăsprezece valori sau stări distincte.

duodecimal, 2[calificativ al unui sistem de numeraţie] / *duodecimal, 2[qualifier of a numeration system]* / *duodécimal, 2[qualificatif d'un système de numération]* / Se referă la un sistem de numeraţie cu bază fixă, a cărui bază este douăsprezece.

duplex / *duplex* / *duplex* / Calificativ referitor la un mod de exploatare în care transferul informaţiilor poate avea loc în ambele sensuri simultan între două puncte.

duplex cu punte / *bridge duplex (system)* / *équipement duplex à pont* / Sistem duplex în care echipamentele receptoare plasate la extremităţile circuitului sunt protejate de acţiunea curenţilor emişi la respectivele extremităţi datorită unei echilibrări a potenţialelor conform principiului punţii Wheatstone.

duplex diferenţial / *differential duplex* / *duplex différentiel* / Calificativ referitor la o instalaţie duplex în care curenţii se divid în direcţii opuse la extremitatea emiţătoare în vederea echilibrării efectelor lor în dispozitivul de recepţie de la această extremitate, în timp ce curenţii recepţionaţi la extremitatea receptoare trec în aceeaşi direcţie, determinând funcţionarea echipamentului respectiv.

duplex incremental / *incremental duplex* / *duplex par addition* / Duplex diferenţial sau duplex cu punte în care, dacă ambele staţii emit simultan un element de semnal de aceeaşi natură, tensiunile electromotoare aplicate liniei se adună.

duplex integral / *full duplex* / *duplex intégral* / O metodă de comunicaţie a datelor în ambele sensuri, de la emiţător la receptor şi invers, simultan.

duplex prin opoziţie / *opposition duplex* / *duplex par opposition* / Duplex diferenţial sau duplex cu punte în care, dacă ambele staţii emit simultan un element de semnal de aceeaşi natură, tensiunile electromotoare aplicate acestei linii sunt în opoziţie.

duplexor (al unei antene) / *duplexer (of an antenna)* / *duplexeur (d'antenne)* / Dispozitiv care permite utilizarea simultană a unei singure antene pentru emisiune şi pentru recepţie.

(a) duplica ⇒ (a) reproduce

dur [calificativ al unei radiaţii] / *hard [qualifier of a radiation]* / *dur [qualificatif d'un rayonnement]* / Termen calitativ caracterizând aptitudinea unei radiaţii de a traversa materia; astfel, cu cât grosimea de semiatenuare este mai mare, cu atât radiaţia este mai dură.

durabilitate / *durability* / *durabilité* / Capacitatea unei entităţi de a îndeplini o cerinţă funcţională în condiţii date de folosire şi mentenanţă, până la atingerea unei stări limită

durată a apelului / *calling duration* / *durée d'appel* / Intervalul de timp dintre momentul ridicării receptorului de pe furcă şi momentul fie al primirii de către partea chemătoare a unei indicaţii referitoare la succesul sau la eşecul tentativei sale de apel, fie a abandonării acesteia. Notă: Durata apelului reprezintă suma timpilor de aşteptare a tonului, de formare a numărului şi de aşteptare a răspunsului după formare.

durată a arcului electric ⇐ durată de scurtcircuit / *arcing time / durée d'arc* / Durata trecerii curentului electric printr-un aparat între momentul apariţiei arcului electric şi până la eliminarea sa definitivă.

durată a arcului (unui aparat de comutare multipolar) / *arcing time (of a multipole switching device) / durée d'arc (d'un appareil de connexion multipolaire)* / Interval de timp între momentul apariţiei primului arc electric şi momentul final al stingerii finale a arcului electric în toţi polii.

durată a arcului unui întreruptor (multipolar) / *arcing time of a (multipole) circuit-breaker / durée d'arc d'un disjoncteur (multipolaire)* / Intervalul de timp dintre momentul separării contactelor prin arc electric şi momentul stingerii finale a arcului electric în toţi polii întreruptorului.

durată a arcului unui pol / *arcing time of a pole / durée d'arc d'un pôle* / Interval de timp între momentul de debut al arcului electric într-un pol şi momentul stingerii finale a arcului în acest pol.

durată a asamblării ⇐ timp de asamblare [durată] / *assembling time / durée d'assemblage* / Durata necesară pentru asamblarea unui program.

durată a atenuării / *fading duration / durée d'évanouissement* / Durata intervalului de timp în care este depăşită valoarea profunzimii unei atenuări. Notă: O succesiune de atenuări poate fi caracterizată statistic prin repartiţia duratelor de atenuare pentru diferite profunzimi de atenuare.

durată a cadrului / *frame time / durée de trame* / Durata necesară efectuării unui cadru de explorare sau de interogare.

durată a ciclului de comutaţie (pentru aparate cu căi multiple) / *duration of cycle (for multiple-channel instruments) / durée du cycle de commutation (pour appareils à voies multiples)* / Intervalul de timp dintre două măsurări succesive pentru acceaşi poziţie a comutatorului, după un ciclu complet.

durată a coincidenţei impulsurilor / *pulse coincidence duration / durée de coincidence d'impulsions* / Intervalul de timp dintre punctele specificate pe două sau mai multe forme de undă de impuls în forme de undă diferite, pe durata căruia există o coincidenţă de impulsuri.

durată a compilării ⇐ timp de compilare [durată] / *compiling time / durée de compilation* / Durata necesară pentru compilarea unui program.

durată a comunicaţiei / *call duration / durée de communication* / 1. Intervalul de timp dintre obţinerea de către partea chemătoare a legăturii cu corespondentul sau a serviciul chemat şi deconectarea conexiunii complete. 2. Durata intervalului de timp necesară comunicaţiei între două sisteme de calcul. Notă: În cazul serviciilor publice, durata comunicaţiei cu un abonat poate fi utilizată pentru a calcula costul serviciului oferit abonatului.

durată a execuţiei / *execution time, 2[duration] / durée d'exécution* / Timp necesar execuţiei unui program de calculator determinat.

durată a expunerii (unui tub de radiaţii X) / *loading time (of an X-ray tube) / temps de charge (d'un tube radiogène)* / Timp, definit conform unei metode specifice, de aplicare a puterii anodice tubului de radiaţii X.

durată a funcţionării corecte între două defectări / *operating time between failures / durée de bon fonctionnement* / Durata totală a timpului de funcţionare între două defectări consecutive ale unei entităţi reparate.

durată a impulsului / *pulse duration / durée (d'une impulsion)* / Durata intervalului dintre momentul de început al unui impuls şi cel al sfârşitului acestuia. Notă: Aceste momente se produc la atingerea punctului de 50 % din amplitudinea impulsului.

durată a impulsului la semiînălțime / *full duration at half maximum (of a pulse)* / *durée à mi-crête (d'une impusion)* / Intervalul de timp dintre punctele situate la 50 % din amplitudinea maxima a unui impuls.

durată a impulsului (nominal dreptunghiular) / *pulse duration (of a nominally-rectangular pulse)* / *durée d'impulsion (d'une impulsion nominalement rectangulaire)* / Durata intervalului dintre momentele în care valoarea instantanee a curentului sau a tensiunii este egală cu 70 % din amplitudinea impulsului.

durată a încercării / *test duration* / *durée de l'essai* / Intervalul de timp dintre începutul și sfârșitul unui semnal de încercare.

durată a necoincidenței impulsurilor / *pulse non-coincidence duration* / *durée de non-coincidence d'impulsions* / Intervalul de timp dintre două puncte specificate pe două sau mai multe forme de undă de impuls în forme de impuls diferite, pe durata căruia există o necoincidență a impulsurilor.

durată a primei tranziții (a unui impuls) / *first transition duration* / *premiere durée de transition* / Durată a tranziției primei forme de undă de tranziție în forma de undă a unui impuls. Notă: Termen denumit anterior „timp de creștere".

durată a răspunsului la impuls (al unui tub fotomultiplicator) / *response pulse duration (of a photomultiplier tube)* / *durée de réponse impulsionnelle (d'un tube photomultiplicateur)* / Durata intervalului de timp corespunzător lărgimii la semiînălțime a curbei reprezentative a curentului de ieșire când fotocatodul primește un impuls luminos de flux finit și durată infinit mică, producând un mare număr de fotoelectroni.

durată a semiamplitudinii (unei tensiuni de impuls) / *time to half-value (of an impulse)* / *durée jusqu'à la mi-valeur (d'une tension de choc)* / Interval de timp cuprins între originea convențională a tensiunii de impuls și momentul corespunzător spatelui impulsului în care tensiunea a scăzut la jumătate din valoarea sa de vârf.

durată a seriei (de expuneri) / *duration of X-ray tube exposure series* / *durée de la série (de poses)* / Timpul cuprins între începutul primei expuneri și sfârșitul ultimei dintr-o serie de expuneri.

durată a tensiunii anodice negative / *anode negative voltage time* / *durée de tension anodique négative* / Durata intervalului dintre momentul în care tensiunea anodică atinge pentru prima oară un nivel negativ și momentul în care revine pentru prima oară la un nivel pozitiv față de catod, ca urmare unui impuls de curent anodic.

durată a translatării ⇐ timp de translatare [durată] / *translating time* / *durée de traduction* / Durata necesară pentru translatarea unui program.

durată a tranziției (unui impuls) / *transition duration* / *durée de transition* / Intervalul de timp dintre momentul punctului apropiat și cel al punctului depărtat pe o formă de undă de tranziție.

durată a tratamentului / *treatment time (of irradiation)* / *temps de traitement [en radiothérapie]* / În radioterapie, intervalul de timp între inițierea și terminarea iradierii, exclusiv durata stării de pregătire după o întrerupere.

durată a ultimei tranziții (a unui impuls) / *last transition duration* / *dernière durée de transition (d'une impulsion)* / Durată a tranziției ultimei forme de undă de tranziție în forma de undă a unui impuls. Notă: Termen denumit anterior „timp de descreștere".

durată a unei convorbiri / *conversation time* / *durée de conversation* / Parte a duratei unei comunicații disponibilă din punctul de vedere al utilizatorilor pentru transferul informațiilor dintre partea chemătoare și partea sau părțile chemate.

durată (a unei forme de undă) / *duration (of a waveform feature)* / *durée (d'un*

élément de forme d'onde) / Valoare absolută a intervalului de timp în care un element particular sau o formă de undă specificată se produc sau se menţin.

durată a unei întreruperi / *interruption duration / durée d'interruption* / Durată a unei întreruperi de serviciu.

durată a unei scintilaţii / *scintillation duration / durée d'une scintillation* / Timpul scurs între momentele când 10 %, respectiv 90 % din fotonii scintilaţiei sunt emişi.

durată (a unui interval de timp) ⇐ timp [durată] / *(time) duration / durée [mesure d'un intervalle de temps]* / Diferenţa dintre momentele extreme ale unui interval de timp.

durată astronomică de insolaţie / *astronomical sunshine duration / durée astronomique d'ensoleillement* / Sumă a intervalelor de timp, în cursul unei perioade date, în care Soarele se află deasupra unui orizont plat şi fără obstrucţii.

durată cumulată / *accumulated time / durée cumulée* / Sumă a duratelor (de timp) caracterizate prin condiţii date în interiorul unui interval de timp dat.

durată cumulată de indisponibilitate / *accumulated down time / durée cumulée d'indisponibilité* / Durată cumulată a intervalelor de timp de indisponibilitate a unei entităţi în cursul unui interval de timp dat.

durată de acţionare (a unui aparat electromedical) / *duty cycle (of a medical electrical equipment) / taux d'utilisation (d'un appareil électromédical)* / Raportul dintre durata de funcţionare în sarcină şi durata ciclului (suma duratelor de funcţionare în sarcină şi în gol).

durată de amorsare / *ignition time / durée d'amorçage* / Durata intervalului cuprins între momentele aplicării condiţiilor date pentru a permite descărcarea, respectiv stabilirea conducţiei la o valoare dată a căderii de tensiune pe tub.

durată de amorsare a grilei / *grid firing time / durée d'amorçage de grille* / Durata intervalului dintre momentul aplicării simultane a tensiunilor specificate de încălzire, de rezervor şi de grilă şi momentul în care se produce amorsarea în spaţiul grilă-catod.

durată de anclanşare / *make-time / durée d'établissement* / Interval de timp între debutul manevrei de anclanşare şi momentul în care curentul începe să circule în circuitul principal.

durată de anclanşare-declanşare / *make-break time / durée d'établissement-coupure* / Interval de timp între momentul în care curentul începe să circule într-un pol şi momentul stingerii finale a arcului electric în toţi polii, declanşatorul fiind alimentat în momentul în care curentul începe să circule în circuitul principal.

durată de aplicabilitate (a unor amestecuri) ⇒ durată limită de utilizare

durată de aprindere / *firing time / durée d'allumage* / Durata intervalului cuprins între aplicarea puterii în radiofrecvenţă şi aprinderea unui tub de comutaţie în condiţii date.

durată de blocare (a unui tub cu gaz) / *blocking period (of a gas-filled tube) / temps de blocage (d'un tube à gaz)* / Parte a duratei de repaus, în timpul căreia un electrod de comandă împiedică conducţia.

durată de blocare (a unui tub electronic) / *off period (of an electronic tube) / temps de blocage du courant (d'un tube électronique)* / Durata în cursul căreia tubul electronic se opune trecerii curentului.

durată de citire (a unui tub cu memorie electrostatică) / *reading time / temps de lecture (d'un tube à mémoire électrostatique)* / Durata necesară citirii informaţiilor păstrate în memorie.

durată de coerenţă / *coherence time / durée de cohérence* / Durată în care o radiaţie optică poate fi considerată coerentă. Note: 1. Durata de coerenţă este egală cu raportul dintre lungimea de coerenţă şi viteza de fază într-un mediu. 2. Durata de coerenţă a unei linii spectrale de lărgime $\Delta\lambda$ şi de lungime a undei centrale λ_0 este

aproximativ egală cu $\frac{\lambda_0^2}{c\Delta\lambda}$, unde: c este viteza luminii în vid.

durată de conducție (a unui tub electronic) / *on period (of an electronic tube)* / *temps d'ouverture* / Durata intervalului în cursul căruia tubul electronic este în stare de conducție.

durată de conducție / *conducting period (of a gas-filled tube)* / *durée de conduction (d'un tube à gaz)* / Parte a ciclului unei tensiuni alternative aplicate, în timpul căreia traseul de arc dat este parcurs de curent.

durată de declanșare (a aparatului de comutare mecanică) / *opening time* / *durée d'ouverture (de l'appareil mécanique de connexion)* / Interval de timp între momentul specificat al debutului manevrei de declanșare și momentul separării contactelor de arc electric în toți polii.

durată de declanșare determinată de siguranța fuzibilă (a aparatului mecanic de comutație al unui echipament combinat) / *fuse-initiated opening time (of the mechanical switching device of a combination)* / *durée d'ouverture provoquée par le coupe-circuit (de l'appareil mécanique de connexion du combiné)* / Timpul scurs între momentul funcționării percutorului și momentul în care contactele de arc electric s-au separat în toți polii.

durată de decuplare a unui indicator de maxim / *detent time* / *durée de débrayage d'un indicateur de maximum* / Intervalul de timp de la sfârșitul, dar din interiorul fiecărei perioade de integrare, în care organul de decuplare eliberează angrenajul dintre indicatorul de maxim și dispozitivul de recepție, permițând astfel revenirea la poziția inițială a elementului de acționare.

durată de deionizare (a unui tub cu gaz) / *recovery time (of a gas-filled tube)* / *durée de désionisation* / Durată, necesară unui electrod de comandă al unui tub cu mai mulți electrozi, pentru a-și relua rolul de comandă după o întrerupere a curentului anodic, în condiții date.

durată de deionizare (a unui tub de comutație în microunde) / *recovery period (for a blocking tube)* / *durée de désionisation (d'un tube de commutation en hyperfréquences)* / Durata intervalului dintre momentul în care impulsul în radiofrecvență ionizant încetează și momentul în care atenuarea unui semnal de putere mică prin tubul de comutație atinge un nivel dat.

durată de demarare a tubului / *tube starting time* / *durée de démarrage du tube* / Durata necesară ca un parametru dat să atingă un nivel dat în condiții date.

durată de formare a numărului / *dialling time* / *durée de numérotation* / Intervalul de timp dintre recepționarea de către partea chemătoare a tonului de invitare la formarea numărului și sfârșitul formării acestuia.

durată de funcționare / *operating time [maintenance characteristic]* / *durée de fonctionnement* / Perioadă în timpul căreia o entitate își îndeplinește cerința funcțională.

durată de funcționare până la defectare / *time to failure* / *durée de fonctionnement avant défaillance* / Durată cumulată a intervalelor de timp de funcționare a unei entități de la prima punere în stare de disponibilitate până la apariția unei defectări, sau de la restabilire până la apariția defectării următoare.

durată de funcționare până la prima defectare / *time to first failure* / *durée de fonctionnement avant la première défaillance* / Durata totală a timpului de funcționare a unei entități de la prima punere în stare de disponibilitate până la apariția unei defectări.

durată de funcționare totală a dispozitivului de antrenare (a suportului de înregistrare) / *total running-time of the chart-driving mechanism* / *durée de fonc-*

tionnement totale du dispositif d'entraînement (du support de diagramme) / Pentru un dispozitiv de antrenare cu mecanism de ceasornic sau cu motor sincron cu rezervă de funcţionare, durată specificată de către constructor, superioară duratei nominale de funcţionare, la care sunt raportate anumite prescripţii.

durată de gelifiere ⇒ timp de gelifiere

durată de indisponibilitate neprevăzută / *forced-outage duration* / *durée d'indisponibilité fortuite* / Interval de timp în decursul căruia un dispozitiv nu a fost capabil să îşi îndeplinească funcţia datorită unui defect.

durată de indisponibilitate programată / *planned-outage duration* / *durée d'indisponibilité programmée* / Interval de timp în decursul căruia un dispozitiv nu a fost capabil să îşi îndeplinească funcţia datorită ieşirii sale programate din serviciu.

durată de insolaţie / *sunshine duration* / *durée d'ensoleillement* / Sumă a intervalelor de timp ale unei perioade date (oră, zi, lună, an), în care iluminarea energetică produsă de radiaţia solară directă pe un plan perpendicular pe direcţia Soarelui este mai mare sau egală cu 200 W/m^2.

durată de intervenţie (a unui echipament) / *mission time (of an equipment)* / *durée de mission (d'un matériel)* / Intervalul de timp în care echipamentul trebuie să-şi îndeplinească funcţia sa specificată.

durată de întrerupere (a alimentării) / *interruption duration (of the supply)* / *durée d'interruption (de l'alimentation)* / Timpul scurs între momentul întreruperii alimentării unui consumator şi momentul reluării în condiţii normale a alimentării sale.

durată de întrerupere (a aparatului de comutare mecanică al unui echipament combinat acţionat de releu) / *break time (of the mechanical switching device of a relay-operated combination)* / *durée de coupure (de l'appareil mécanique de connexion d'un combiné actionné par relais)* / Interval de timp între începutul duratei de declanşare provocată de releu aparatului de comutare mecanică şi momentul stingerii finale a arcului electric în toţi polii.

durată de întrerupere / *break-time* / *durée de coupure* / Interval de timp între debutul duratei de declanşare a unui aparat de comutare mecanică (sau debutul duratei de prearc a unei siguranţe fuzibile) şi sfârşitul duratei arcului electric.

durată de memorare / *storage time* / *durée de mémoire* / Intervalul total de timp în care informaţia înregistrată este menţinută şi vizualizată. Notă: Durata de memorare nu este egală cu suma dintre durata menţinerii şi cea a vizualizării.

durată de menţinere / *retention (save) time* / *durée de stockage* / Intervalul de timp măsurat după sfârşitul înregistrării în care informaţia înregistrată se poate conserva fără vizualizare şi la sfârşitul căruia imaginea acesteia nu este deteriorată între limite specificate.

durată de parcurs ⇒ timp de tranzit (al unui purtător de sarcină)

durată de (pauză de) RAR / *dead time (during auto-reclosing)* / *durée de coupure-établissement (d'une refermeture automatique)* / Interval de timp între stingerea finală a arcului electric în toţi polii la declanşare şi prima restabilire a curentului în oricare pol la manevra de anclanşare care urmează.

durată de persistenţă / *time of persistance* / *durée de persistance* / Durata intervalului dintre momentul reducerii sau încetării excitaţiei şi momentul în care luminanţa a scăzut până la o anumită fracţiune a valorii avute în momentul reducerii sau încetării excitaţiei.

durată de pierdere a alinierii cadrului / *out-of-frame-alignment time* / *durée de perte du verrouillage de trame* / Intervalul de timp în care alinierea cadrului este efectiv pierdută. Notă: Durata de

pierdere a alinierii cadrului cuprinde durata necesară recunoaşterii pierderii alinierii cadrului şi durata de restabilire a acesteia.

durată de pornire / *starting time* / *durée de démarrage* / Perioada de timp în care rezistenţele de pornire sau o parte dintre acestea sunt parcurse de curent.

durată de preselecţie / *incoming response delay* / *durée de présélection* / Durată a intervalului de timp dintre momentul recepţiei unui semnal de angajare şi momentul transmiterii înapoi a semnalului de invitare la emisie, când aceste semnale sunt transmise pe acelaşi canal cu convorbirea, sau într-un canal de semnalizare permanent asociat acestuia.

durată de scurtcircuit ⇒ durată a arcului electric

durată de selecţie a unei centrale / *exchange call set-up delay* / *durée de sélection d'un commutateur* / Durata intervalului de timp dintre momentul recepţiei la intrarea unei centrale a unei informaţii de adresă suficiente pentru stabilirea comunicaţiei, şi momentul transmiterii la centrala următoare a senmnalului de angajare sau de început a informaţiei de adresă.

durată de serviciu / *service time* / *temps de service* / Durata totală de aşteptare a unei resurse pentru o chemare dată. Notă: Dacă durata de serviciu este neîntreruptă, ea coincide cu timpul de ocupare.

durată de stabilire [în telefonie] / *setting-up time [in telephony]* / *durée d'établissement [en téléphonie]* / Durata unui apel, în cazul sucesului tentativei de apel.

durată de stabilire a legăturilor / *setting-up time [in traffic]* / *durée des manoeuvres* / Diferenţa dintre durata de ocupare şi durata convorbirii, în cadrul unei comunicaţii.

durată de stabilire a unei centrale / *through-connection delay* / *durée d'établissement d'un commutateur* / Durata intervalului de timp dintre momentul în care informaţia necesară stabilirii unei conexiuni printr-o centrală este disponibilă pentru prelucrarea sa în această centrală şi momentul stabilirii conexiunii.

durată de supracreştere / *spike duration* / *durée de pointe* / Durata intervalului cuprins între momentele de supracreştere şi revenire a acului la nivelul amplitudinii de impuls.

durată de suprimare / *blanking period interval* / *intervalle de suppression [tubes analyseurs]* / Durata intervalului în care se produce suprimarea.

durată de transfer (a unei descărcări în gaz) / *transfer time [of a gas discharge]* / *durée de transfert (d'une décharge dans un gaz)* / Interval de timp cuprins între stabilirea unei descărcări luminescente determinând un curent între doi electrozi şi apariţia unei descărcări luminescente între unul dintre aceştia şi un al treilea electrod, sau între alţi doi electrozi din acelaşi tub.

durată de utilizare / *utilization time, 1[in an electric network]* / *durée d'utilisation* / Raport, exprimat în ore, între consumul dintr-o perioadă determinată (an, lună, zi etc.) şi puterea maximă sau oricare valoare particulară a puterii, înregistrată în aceeaşi perioadă. Notă: Termenul nu poate fi utilizat fără a se preciza puterea şi perioada la care se referă.

durată de utilizare a pierderilor / *utilization time of power losses* / *durée d'utilisation des pertes* / Raport între pierderile de energie şi valoarea maximă a pierderilor de putere într-o perioadă de timp determinată.

durată de viaţă (a unei lămpi) / *life (of a lamp)* / *durée de vie (d'une lampe)* / Interval de timp în care o lampă a funcţionat înainte de a fi scoasă din uz sau considerată necorespunzătoare potrivit unor criterii specificate. Notă: Durata de viaţă a unei lămpi se exprimă, în general, în ore.

durată (de viaţă) a unei stări excitate / *life-time (of excited state)* / *durée de vie (d'un état excité)* / Valoarea cea mai

probabilă a intervalului de timp în care un atom sau o moleculă se mențin într-o stare excitată.

durată de viață calificată (a unui echipament) / *qualified life (of an equipment)* / *vie qualifiée (d'un matériel)* / Perioadă de timp în care se poate verifica că echipamentul satisface toate performanțele cerute în condiții de utilizare specificate. Notă: Durata de viață calificată a unui echipament particular poate fi modificată pe durata de viață instalată, dacă aceasta se justifică.

durată de viață cu X % defectări / *life to X % failures* / *durée de vie à X % de défaillances* / Interval de timp la capătul căruia X % din lămpile supuse unui test de durată ating sfârșitul vieții lor, lămpile funcționând în condiții specificate, iar sfârșitul vieții fiind stabilit conform unor criterii specificate.

durată (de viață) de depozitare ⇒ durată limită de stocare

durată de viață instalată (a unui echipament) / *installed life (of an equipment)* / *vie en service (d'un matériel)* / Interval de timp cuprins între instalarea și soaterea definitivă din serviciu, în care echipamentul satisface toate exigențele prevăzute în proiect pentru condiții de utilizare specificate. Notă: Echipamentul poate avea o durată de viață instalată de 40 de ani cu anumite componente schimbate periodic, ceea ce permite ca durata de viață instalată a componentelor să poată fi mai mică de 40 de ani.

durată de viață în material (a purtătorilor minoritari) / *bulk lifetime (of minority carriers)* / *durée de vie dans le matériau (des porteurs minoritaires)* / Interval de timp în care o densitate dată de purtători minoritari în exces în masa unui semiconductor omogen descreşte prin recombinare până atinge 1/*e* din valoarea sa inițială.

durată de viață proiectată (a unui echipament) / *design life (of an equipment)* / *vie prévue à la conception (d'un matériel)* / Interval de timp în care se poate demonstra că, în condiții de utilizare specifice, se obțin caracteristici funcționale satisfăcătoare pentru un echipament.

durată de viață utilă / *useful life [duration]* / *durée de vie utile* / Perioadă care începe de la un moment dat, în timpul căreia, în condiții date, o entitate are o rată de defectare acceptabilă, sau o perioadă care precede apariția unei defectări nereparabile.

durată de vizualizare / *display time* / *durée de visualisation* / Intervalul de timp în care calitatea imaginii urmei se conservă între limite specificate, fără deteriorare.

durată echivalentă de mentenanță (în om-ore) ⇐ mentenanță în om-ore / *maintenance man-hours <MMH>* / *durée équivalente de maintenance* / Sumă a duratelor de timp de mentenanță individuală, exprimată în om-ore, pe care întregul personal de întreținere o consacră mentenanței, pentru un anumit tip de operații dat sau în cursul unui interval de timp dat.

durată între defectări / *time between failures* / *temps entre défaillances* / Durata (de timp) între două defectări consecutive ale unei entități reparate.

durată limită de stocare ⇐ timp de depozitare ⇐ durată (de viață) de depozitare / *shelf-life* / *durée limite de stockage* / Perioadă maximă de stocare în care un material sau un produs semifabricat rămâne utilizabil în condiții specificate.

durată limită de utilizare ⇐ timp de prelucrare ⇐ durată de aplicabilitate (a unor amestecuri) / *pot-life* / *(durée de) vie en pot* / Perioadă în care un material sau un produs semifinit rămâne utilizabil de la începerea amestecării componentelor.

durată maximă de declanșare (a aparatului de comutare mecanică al unui echipament combinat acționat de releu) / *maximum opening time (of the mechanical switching device of a relay-operated combination)* / *durée d'ouver-*

ture maximale (de l'appareil mécanique de connexion d'un combiné actionné par relais) / Durată de declanşare provocată de releu, când reglajul specificat al unui dispozitiv de întârziere oarecare, care face parte din aparatul mecanic de conexiune, este reglajul său maxim.

durată medie a întârzierii administrative / *mean administrative delay / durée moyenne du délai administratif* / Speranţă matematică a duratei de întârziere administrativă.

durată medie a întârzierii logistice / *mean logistic delay / durée moyenne du délai logistique* / Speranţă matematică a duratei de întârziere logistică.

durată medie a unei întreruperi / *mean interruption duration / durée moyenne d'une interruption* / Speranţă matematică a duratei de întrerupere.

durată medie cumulată de indisponibilitate / *mean accumulated down time / durée cumulée moyenne d'indisponibilité* / Speranţa matematică a duratei cumulate de indisponibilitate în cursul unui interval de timp dat.

durată medie de acces (la un serviciu) / *mean service access delay / durée moyenne d'accès (à un service)* / Speranţa matematică a duratei dintre prima tentativă efectuată de un utilizator pentru obţinerea unui serviciu şi momentul în care utilizatorul a obţinut acest serviciu cu toleranţele specificate şi în condiţii de exploatare date.

durată medie de defecţiune ⇐ timp mediu de reparare <MTTR> / *mean time to restoration / durée moyenne de panne* / Speranţă matematică a duratei de timp de defecţiune.. Notă: Exprimă timpul mediu necesar efectuării mentenanţei corective.

durată medie de disponibilitate / *mean up time / temps moyen de disponibilité* / Speranţa matematică a duratei de timp de disponibilitate.

durată medie de funcţionare între defectări ⇐ medie a timpilor de bună funcţionare <MTBF> / *mean operating time between failures / moyenne des temps de bon fonctionnement* / Speranţa matematică a duratei de funcţionare corecte între două defectări.

durată medie de funcţionare până la prima defectare / *mean time to first failure / durée moyenne de fonctionnement avant la première défaillance* / Speranţă matematică a duratei de funcţionare înainte de apariţia primei defectări.

durată medie de indisponibilitate / *mean down time / temps moyen d'indisponibilité* / Speranţă matematică a duratei de timp de indisponibilitate.

durată medie de întrerupere echivalentă [anuală sau lunară] / *(load weighted) equivalent interruption duration [annual, monthly] / durée moyenne de coupure équivalente [annuelle ou mensuelle]* / Durată care rezultă împărţind suma energiilor nelivrate în kWh datorate întreruperilor în alimentare produse într-o anumită parte a sistemului în cursul unui an sau al unei luni la o putere de referinţă corespunzătoare acelui an sau acelei luni.

durată medie de mentenanţă corectivă / *mean active corrective maintenance time / durée moyenne de maintenance corrective (active)* / Speranţă matematică a duratei de timp de mentenanţă corectivă activă.

durată medie de ocupare / *average holding time / durée moyenne d'occupation* / Media duratelor de ocupare considerate.

durată medie de reparare / *mean repair time / durée moyenne de réparation* / Speranţă matematică a duratei de timp de reparare.

durată medie de stabilire (a unei comunicaţii) / *mean access delay (of a communication) / durée moyenne d'établissement (d'une communication)* / Speranţa matematică a duratei dintre prima tentativă de apel efectuată de către un utilizator al unei reţele de telecomunicaţii pentru obţinerea unui alt utilizator sau a unui serviciu şi momentul obţinerii

acestora, cu toleranţe specificate şi în condiţii de exploatare date.

durată medie de viaţă ⇐ viaţă medie / *mean life / durée de vie moyenne* / Media aritmetică a duratelor de funcţionare până la defectare ale unui grup de produse nominal identice.

durată medie de viaţă (a unei lămpi) / *average life (of a lamp) / durée de vie moyenne (d'une lampe)* / Valoare medie a duratelor de viaţă ale lămpilor supuse unei încercări de durată, lămpile funcţionând în condiţii specificate, sfârşitul vieţii fiind stabilit potrivit unor criterii specificate.

durată medie de viaţă estimată / *assessed mean life / durée de vie moyenne estimée* / Durată medie de viaţă a unei entităţi determinată de valoarea limită sau valorile limită ale intervalului de încredere asociat unui nivel de încredere dat, şi bazată pe aceleaşi date ca durata medie de viaţă observată a entităţilor nominal identice.

durată medie de viaţă extrapolată / *extrapolated mean life / durée de vie moyenne extrapolée* / Extensie prin extrapolare sau interpolare a duratei medii de viaţă observate sau estimate pentru condiţii de solicitare diferite de cele corespunzătoare duratei medii de viaţă observate sau estimate.

durată medie de viaţă observată / *observed mean life / durée de vie moyenne observée* / Valoare medie a duratelor observate de funcţionare până la apariţia unei defectări pentru toate entităţile unui eşantion în condiţii date.

durată medie de viaţă predictivă / *predicted mean life / durée de vie moyenne prédite* / Pentru condiţii date de utilizare şi ţinând seama de concepţia unei entităţi, durată medie de viaţă calculată pornind de la duratele medii de viaţă observate sau extrapolate a componentelor sale.

durată medie echivalentă de mentenanţă (în om-ore) / *mean maintenance man-hours / durée moyenne équivalente de maintenance* / Speranţă matematică a duratei echivalente de mentenanţă.

durată medie estimată a funcţionării până la defectare / *assessed mean time to failure / durée moyenne avant défaillance, estimée* / Durată medie de funcţionare până la apariţia unei defectări, determinată de valoarea limită sau valorile limită al intervalului de încredere asociat unui nivel de încredere dat şi bazată pe aceleaşi date ca şi durata medie observată a funcţionării entităţilor nominal identice.

durată medie extrapolată a funcţionării până la defectare / *extrapolated mean time to failure / durée moyenne avant défaillance, extrapolée* / Extensie prin extrapolare sau interpolare a duratei medii observate sau estimate a funcţionării până la apariţia unei defectări pentru durate şi/sau condiţii diferite de cele corespunzătoare duratei medii observate sau estimate a funcţionării până la apariţia unei defectări.

durată medie între defectări estimată / *assessed mean time between failures / moyenne des temps de bon fonctionnement, estimée* / Durată medie de funcţionare între defectări, determinată de valoarea limită sau valorile limită ale intervalului de încredere asociat unui nivel de încredere dat, şi bazată pe aceleaşi date ca durata medie între defectări observată a entităţilor nominal identice.

durată medie între defectări extrapolată / *extrapolated mean time between failures / moyenne des temps de bon fonctionnement, extrapolée* / Extensie prin extrapolare sau interpolare a duratei medii între defectări, observate sau estimate pentru durate şi/sau condiţii diferite de cele corespunzătoare duratei medii între defectări, observate sau estimate.

durată medie între defectări <MTBF> =. MTBF / *mean time between failures / temps moyen entre défaillances* / Valoare medie a duratelor între defectări succe-

sive ale unui sistem în condiţii date, considerată pentru o anumită perioadă din viaţa dispozitivului.

durată medie între defectări observată / *observed mean time between failures / moyenne des temps de bon fonctionnement, observée* / Pentru o perioadă dată a vieţii unei entităţi, valoarea medie a duratelor de funcţionare între defectări consecutive, calculată prin raportul dintre durata cumulată observată şi numărul de defectări în condiţii date.

durată medie între defectări predictivă / *predicted mean time between failures / moyenne des temps de bon fonctionnement, prédite* / Pentru condiţii date de utilizare şi ţinând seama de concepţia unei entităţi, durata medie de funcţionare între defectări calculată pornind de la ratele de defectare observate, estimate sau extrapolate ale componentelor sale.

durată medie între întreruperi / *mean time between interruptions / durée moyenne entre interruptions* / Speranţă matematică a timpului dintre întreruperi.

durată medie observată a funcţionării până la defectare / *observed mean time to failure / durée moyenne avant défaillance, observée* / Pentru o perioadă dată a vieţii unei entităţi, raportul dintre durata cumulată de un eşantion şi numărul total de defectări apărute în timpul perioadei în eşantion, în condiţii date.

durată medie predictivă a funcţionării până la defectare / *predicted mean time to failure / durée moyenne avant défaillance, prédite* / Pentru condiţii date de utilizare şi ţinând seama de concepţia unei entităţi, durata medie de funcţionare până la apariţia unei defectări, calculată pornind de la duratele medii observate, estimate sau extrapolate de funcţionare până la apariţia unei defectări ale componentelor sale.

durată (medie) statistică de preamorsare / *statistical delay of ignition / durée statistique de préamorçage* / Media statistică a duratelor de întârziere de la aplicarea tensiunii specificate pentru amorsarea descărcării, până la începutul amorsării.

durată minimă a comenzii de anclanşare / *minimum close duration / durée minimale de l'ordre de fermeture* / Durată minimă în timpul căreia tensiunea de alimentare auxiliară trebuie să fie aplicată dispozitivului de anclanşare pentru a asigura anclanşarea completă a întreruptorului de putere.

durată minimă a comenzii de declanşare / *minimum trip duration / durée minimale de l'ordre d'ouverture* / Durata minimă în timpul căreia tensiunea de alimentare auxiliară trebuie să fie aplicată releului de declanşare pentru a asigura declanşarea completă a întreruptorului de putere.

durată minimă de declanşare (a aparatului de comutare mecanică al unui echipament combinat acţionat de releu) / *minimum opening time (of the mechanical switching device of a relay-operated combination) / durée d'ouverture minimale (de l'appareil mécanique de commande d'un combiné actionné par relais)* / Durata de declanşare provocată de releu, când reglajul specificat al unui dispozitiv de întârziere oarecare care face parte din aparatul de comutare mecanică este reglajul său minim.

durată minimă a semnalului / *minimum signal duration / durée minimale du signal* / Durată minimă a unui semnal logic de intrare, suficientă pentru a provoca tranziţia de la un domeniu de tensiune la altul.

durată necesară degradării prin curenţi de scurgere ⇐ timp de iniţiere a căii de scurgere / *time-to-track / temps d'initiation du cheminement* / Timp necesar pentru a se forma trasee de curenţi de scurgere pe suprafaţa unui material izolant.

durată nominală (a unei lămpi) / *rated life (of a lamp) / durée nominale (d'une lampe)* / Durată declarată ce rezultă din încercările de durată asupra lămpilor de acelaşi tip.

durată nominală de funcţionare în sarcină (a unei bobine de reactanţă) / *rated loading time (of an inductor)* / *durée nominale de fonctionnement (d'une bobine d'inductance)* / Durata pentru care aparatul trebuie să poată suporta curentul nominal sau curentul de scurtă durată nominal. Notă: Durata nominală de funcţionare a unei bobine de inductanţă de punere la pământ a nulului de joasă impedanţă trebuie specificată de client, în caz contrar presupunându-se a fi de 3 s. Dacă durata nominală de funcţionare a unei bobine de stingere a arcului este mai mică sau egală cu 2 h, aceasta se numeşte bobină de inductanţă pentru serviciu de scurtă durată, respectiv pentru serviciu continuu, în cazul duratelor nominale mai lungi. Durata nominală de funcţionare a bobinelor de inductanţă pentru serviciu de scurtă durată trebuie specificată.

durată până la tăiere (a unui impuls de tensiune de trăsnet) / *time to chopping (of a lightning impulse)* / *durée jusqu'à la coupure (d'un choc de foudre)* / Interval de timp cuprins între originea convenţională a impulsului şi momentul în care acesta este tăiat.

durată pe punct / *time per point* / *durée par point* / Intervalul de timp dintre două puncte consecutive înregistrate la un înregistrator multipunct.

durată posibilă de insolaţie (într-un loc dat) / *possible sunshine duration (at a particular location)* / *durée possible d'ensoleillement (en un lieu donné)* / Sumă a intervalelor de timp, în cursul unei perioade date, în care Soarele se află deasupra orizontului real, care poate fi obstrucţionat de munţi, clădiri, arbori etc.

durată relativă de insolaţie / *relative sunshine duration* / *durée relative d'ensoleillement* / Raportul dintre durata de insolaţie şi durata posibilă de insolaţie în cursul aceleiaşi perioade de timp.

durată teoretică a unui interval semnificativ / *theoretical duration of a significant interval* / *durée théorique d'un intervalle significatif* / Durata prescrisă de un cod pentru un interval semnificativ. Notă: În determinarea acestei durate, trebuie luate în considerare rapiditatea modulaţiei nominale şi, dacă este necesar, rapiditatea modulaţiei medii.

durată totală de demarare / *total starting time* / *durée totale de démarrage* / Durata intervalului cuprins între aplicarea tensiunii de încălzire şi momentul în care este atinsă o valoare dată a uneia din caracteristicile următoare: frecvenţă, variaţie a derivei de frecvenţă, putere de ieşire, curent anodic.

durată totală de întrerupere (a unui întreruptor de putere) / *total break-time* / *durée totale de coupure (d'un disjoncteur)* / Suma dintre durata de declanşare (până la separarea contactelor de arc electric) şi durata arcului.

durificare prin călire / *hardening by quenching* / *durcissement par trempe* / Tratare termică alcătuită dintr-o călire urmată de o revenire la temperatură joasă.

duritate a radiaţiei ⇒ putere de penetraţie a radiaţiei

duză (a unui arzător cu plasmă) / *nozzle (of a plasma torch)* / *tuyère (d'une torche à plasma)* / Parte a unui arzător cu plasmă care poate constitui unul dintre electrozi, permiţând formarea jetului de plasmă înainte de ejectarea acestuia pentru creşterea vitezei şi/sau a densităţii sale de energie.

E.= erlang

ecart != abatere

ecart diafonic != abatere diafonică

echilibrare a curentului / *current balancing* / *équilibrage de courant* / Operaţie care constă în alegerea lungimilor de arc într-o instalaţie trifazată de cuptor cu arc, astfel încât valorile eficace ale curenţilor de arc să fie egale pentru toate cele trei faze.

echilibrare a unei reţele de distribuţie / *balancing of a distribution network* / *équilibrage d'un réseau de distribution* / Repartiţie a sarcinii consumatorilor între diferitele faze ale unei reţele electrice de distribuţie astfel încât să fie minimizat dezechilibrul de tensiune în cadrul acesteia.

echilibru al fotonilor / *photon equilibrium* / *équilibre de photons* / Stare existentă într-un punct al unui mediu expus unei iradieri astfel încât, pentru fiecare foton care părăseşte un element de volum centrat în acel punct, să intre un alt foton de aceeaşi energie.

echilibru al modurilor / *equilibrium mode distribution* / *équilibre des modes* / Stare a propagării într-o fibră optică multimod, în care repartiţia puterii radiante prin modurile legate rămâne constantă în lungul fibrei.

echilibru al particulelor încărcate / *charged particle equilibrium* / *équilibre de particules chargées* / Stare existentă într-un mediu expus unei iradieri, când pentru fiecare particulă încărcată care părăseşte un element de volum centrat pe acest punct, intră o altă particulă încărcată de aceeaşi natură şi aceeaşi energie.

echilibru radioactiv / *radioactive equilibrium* / *équilibre radioactif* / Stare stabilită într-o familie radioactivă în care timpul de înjumătăţire radioactivă a precursorului este mai lung decât al oricărui alt membru al familiei, raporturile dintre activităţile membrilor succesivi ai seriei rămânând constante.

echilibru (radioactiv) secular / *secular equilibrium* / *équilibre (radioactif) séculaire* / Stare stabilită într-o familie radioactivă în care perioada radioactivă a precursorului este mult mai lungă decât cea a oricărui alt membru al familiei, activităţile tuturor membrilor succesivi ai seriei rămânând egale.

echilibru termic / *thermal equilibrium* / *équilibre thermique* / Stare atinsă când încălzirile diferitelor părţi componente ale unei maşini electrice nu mai variază. Notă: Practic, se admite că echilibrul este atins când temperatura nu mai variază în decurs de o oră cu o valoare specificată, de exemplu 2°C.

echipament / *equipment [hardware]* / *matériel [équipement]* / Orice obiect material (aparat unic sau ansamblu de dispozitive sau aparate, sau ansamblul dispozitivelor principale ale unei instalaţii) care participă direct la îndeplinirea unei funcţii particulare.

echipament [în instrumentaţia nucleară] / *equipment [in nuclear instrumentation]* / *équipement [en instrumentation nucléaire]* / Asociere de ansambluri destinate realizării unui obiectiv final definit în tehnica reactoarelor nucleare sau în tehnicile ce utilizează radiaţii nucleare. Exemplu: echipamentul de detectare şi localizare a defectelor elementelor combustibile.

echipament acţionat / *actuated equipment* / *équipement actionné* / Echipament consti-

tuit din mai multe ansamble de antrenare şi din dispozitive antrenate, utilizat pentru îndeplinirea mai multor sarcini.

echipament aerian ⇒ ac aerian (pentru tramvai sau troleibuz)

echipament al serviciilor auxiliare / *auxiliary equipment [of a vehicle]* / *équipement des auxiliaires* / Ansamblul elementelor montate pe un vehicul, pentru iluminat, încălzire, ventilaţie, semnalizare, manevrare a uşilor etc.

echipament (al unui calculator) ⇐ hardware [din engleză] / *hardware* / *matériel (informatique)* / Echipament fizic folosit pentru prelucrarea datelor, spre deosebire de programe, proceduri, reguli şi documentaţia asociată acestora.

echipament ambulatoriu / *ambulance or vehicle use equipment* / *appareil pour ambulance ou véhicule* / Echipament conceput pentru a fi utilizat sau transportat în vehicule, pe cărucioare sau cu alte mijloace asemănătoare.

echipament antrenat / *driven device* / *dispositif entraîné* / Dispozitiv de tipul unei pompe sau vane, acţionat de către un ansamblu de antrenare.

echipament aritmic / *start-stop apparatus* / *appareil arythmique* / Echipament telegrafic care funcţionează în sistem aritmic.

echipament asociat / *associated equipment* / *équipement associé* / Într-o instalaţie radiologică, echipament diferit de echipamentele destinate producerii şi controlului radiaţiei ionizante, dar indispensabil aplicaţiei acesteia.

echipament automat de tracţiune / *automatic traction (control) equipment* / *équipement automatique de traction* / Echipament în care pornirea şi eventual alte funcţii ale echipamentului de tracţiune sunt sau pot fi reglate în mod automat.

echipament auxiliar (al unui echipament de măsurare) / *auxiliary equipment (of a measuring equipment)* / *équipement auxiliaire (d'un équipement de mesurage)* / Echipament adiţional încorporat sau nu în echipamentul de măsurare, indispensabil funcţionării acestuia în condiţiile de exactitate şi securitate specificate.

(echipament) bivocal / *speech + duplex (equipment)* / *(équipement) bivocal* / Echipament pentru transmisiunea intrabandă care furnizează o transmisiune duplex, cu semnale discrete în timp, cu două frecvenţe purtătoare.

echipament bloc de comutaţie de joasă tensiune montat în uzină / *factory-built assembly of (LV) switchgear and controlgear <FBA>* / *ensemble (d'appareillage de connexion et de commande) monté en usine <EMU>* / Echipament electric de comutaţie construit şi montat pe răspunderea constructorului, în conformitate cu un tip sau un sistem stabilit, fără abateri care ar putea influenţa semnificativ performanţele în raport cu cele ale echipamentului tip, verificat anterior conform normei corespunzătoare.

echipament cu arbori cu came şi servomotor / *motor-driven camshaft equipment* / *équipement à arbre à cames et servomoteur* / Echipament cu contactoare acţionate de unul sau mai mulţi arbori cu came antrenaţi de un servomotor.

echipament cu comandă automată [reţele electrice] / *automatic control equipment [power systems]* / *dispositif automatique [réseaux électriques]* / Ansamblu care cuprinde unul sau mai multe relee şi/sau elemente logice destinate asigurării unei funcţii de automatizare specificată.

echipament cu contactoare / *contactor equipment* / *équipement à contacteurs* / Echipament de tracţiune în care schimbările conexiunilor din circuitul de putere se realizează prin contactoare.

echipament cu contactoare individuale / *individual contactor equipment* / *équipement à contacteurs individuels* / Echipament cu contactoare care nu conţine decât contactoare cu comandă individuală.

echipament cu controler / *directly-controlled equipment / équipement à contrôleur* / Echipament de tracţiune în care schimbările conexiunilor din circuitul de putere sunt realizate prin intermediul unui controler acţionat manual.

echipament duplex / *duplex apparatus / appareil (fonctionnant en) duplex* / Echipament care conţine o parte emiţătoare şi o parte receptoare, conceput pentru a funcţiona în duplex.

echipament semiduplex / *half-duplex apparatus / appareil (fonctionnant) à l'alternat* / Echipament care conţine o parte emiţătoare şi una receptoare, conceput pentru transmisiunea în ambele sensuri, dar nesimultană.

echipament cu mobilitate limitată / *restricted movable equipment / appareil à déplacement limité* / Echipament deplasabil într-un anumit spaţiu sau pe o anumită distanţă prin intermediul şinelor, al ghidajelor, al pivoţilor etc.

echipament cu radiaţii X ⇐ aparat de radiaţii X ⇐ aparat radiologic / *X-ray equipment / équipement à rayonnement X* / Echipament care conţine un generator de radiaţii X, echipamentele asociate şi accesoriile.

echipament cu ultrasunete / *ultrasonic equipment / équipement à ultrasons* / Echipament electrotermic în care încălzirea este bazată pe căldura generată de absorbţia energiei ultrasunetelor, produse cu ajutorul energiei electrice.

echipament de alimentare (a unui aparat electromedical) / *supply equipment (of a medical electrical equipment) / appareil d'alimentation (d'un appareil électromédical)* / Echipament care furnizează energie electrică uneia sau mai multor părţi ale unui echipament electromedical.

echipament de alimentare (cu încărcătură) / *charge feeder / dispositif d'alimentation de la charge* / Echipament al unui cuptor electric destinat plasării, îndepărtării şi transferului manual, semiautomat sau automat al pieselor în timp util, în incintele de încălzire şi de răcire.

echipament de bare prefabricat / *busbar trunking system / canalisation préfabriquée* / Echipament electric de comutaţie bloc, care conţine în interiorul unui canal sau anvelope, nişte bare, ale căror poziţie este menţinută cu ajutorul unor piese izolante. Notă: În general, acest termen se aplică echipamentului de comutaţie de joasă tensiune.

echipament de calcul / *computing hardware / équipement de calcul* / Unitate funcţională care acceptă datele într-o formă determinată, prelucrează aceste date şi furnizează rezultatul acestei prelucrări sub o formă specifică.

echipament de comandă / *controlling system / équipement de commande* / Sistem care cuprinde toate elementele ce asigură comanda sistemului comandat.

echipament de comandă cu descărcare de sarcină ⇒ dispozitiv de descărcare automată a sarcinii <DAS>

echipament de conducere / *cab equipment / organe de conduite* / Organ de comandă manevrat de mecanicul locomotivei.

echipament de conexiune de transfer automat <ECTA> / *automatic transfer switching equipment / matériel de connexion de transfert automatique* / Echipament cu acţiune autonomă care conţine aparatul sau aparatele de conexiune de transfer şi celelalte aparate necesare pentru controlul circuitelor de alimentare sau pentru transferul unuia sau mai multor circuite de sarcină de la o sursă de alimentare la alta.

echipament de control al minereului sub formă de pulpă / *pulp-grading equipment / équipement de contrôle du minerai sous forme de pulpe* / Echipament destinat controlului conţinutului de uraniu al unui minereu sub formă de pulpă şi al greutăţii produselor uscate conţinute, prin măsurarea activităţii, a debitului şi a densităţii.

echipament de control al răşinilor schimbătoare de ioni / *(ion-exchanger) resin monitoring equipment / équipement de*

contrôle des résines-échangeurs d'ions / Echipament destinat determinării conținutului de uraniu al diferitelor soluții în raport cu rășinile schimbătoare de ioni, compus dintr-un ansamblu de măsurare a activității alfa, asociat unui dispozitiv prelevator automat de eșantioane.

echipament de control al unui contor de energie electrică / *MTE test standard* / *équipement de contrôle d'un EEC* / Echipament de măsurare pentru verificarea exactității unui contor de energie electrică, compus obligatoriu dintr-un etalon de referință și eventual alte elemente opționale ca, de exemplu, transformatoare de măsurare etalon, un cronometru etalon etc.

echipament de control al uzinelor chimice / *chemical plant process control equipment* / *équipement de contrôle des usines chimiques* / Echipament sau ansamblu destinat determinării naturii radionuclizilor dintr-un amestec (sau soluție) și stabilirii conținutului respectiv din fiecare radionuclid, care utilizează măsurarea selectivă a radiațiilor emise de radionuclizii prezenți.

echipament de control pe bandă transportoare / *conveyor grading equipment* / *équipement de contrôle sur bande transporteuse* / Echipament destinat controlului conținutului unui minereu sau amestec de minereuri transportat pe o bandă, permițând estimarea cantității de uraniu conținute, controlul fiind bazat pe măsurarea activității și a greutății.

echipament de detectare și localizare a defectelor tecii de combustibil / *failed element detection and localization equipment* / *équipement de détection et de localisation de rupture de gaine* / Echipament destinat decelării, localizării și urmăririi evoluției defectelor tecii de combustibil, care poate conține unul sau mai multe monitoare de defecte ale tecii de combustibil și ansamble de localizare a acestor defecte.

echipament de etalonare a contoarelor de energie electrică / *testing equipment for electrical energy meters* / *équipement d'étalonnage de compteurs d'énergie électrique* <*EEC*> / Ansamblu al echipamentelor de măsurare destinate furnizării energiei electrice aplicate contoarelor în încercare și măsurării acesteia.

echipament de hemodializă / *haemodialysis equipment* / *équipement d'hémodialyse* / Sistem sau combinație de aparate destinat efectuării hemodializei.

echipament de ieșire ⇒ unitate de ieșire

echipament de intrare ⇒ unitate de intrare

echipament de încălzire cu bombardament electronic / *electron beam heating equipment* / *équipement de chauffage à bombardement électronique* / Echipament electrotermic care utilizează încălzirea prin fascicul electronic.

echipament de încălzire directă prin rezistență / *direct resistance heating equipment* / *équipement de chauffage direct par résistance* / Echipament de încălzire în care curentul electric traversează materialul de încălzit.

echipament de încălzire prin microunde ⇐ instalație de încălzire prin microunde / *microwave heating equipment* / *équipement de chauffage par hyperfréquences* / Ansamblu de dispozitive electrice și mecanice destinate transferului energiei microundelor către încărcătură, în general constituit din sursele de alimentare electrică, aplicatorii, cablurile de interconexiune și ghidurile de unde, circuitul de comandă, dispozitivul de transport al încărcăturii și echipamentul de ventilație.

echipament de întindere / *tensioning equipment* / *équipement tendeur* / Dispozitiv care permite reglarea tensiunii mecanice a conductoarelor.

echipament (de linie) de abonat îndepărtat / *range extender* / *équipement de ligne longue d'abonné* / Echipament utilizat într-o rețea telefonică locală pentru a permite semnalizarea, supravegherea și transmisiunea satisfăcătoare pe o linie de

abonat care depăşeşte lungimea limită prevăzută la dimensionarea centralei.

echipament de logică dinamică / *dynamic logic equipment* / *équipement de logique dynamique* / Sistem, ansamblu sau subansamblu care utilizează semnale de logică dinamică.

echipament de măsurare ⇐ dispozitiv de măsurare ⇐ aparatură de măsurare / *measurement hardware* / *équipement de mesurage* / Ansamblu de aparate de măsurat, care primesc informaţii dintr-un proces şi sunt utilizate pentru măsurări determinate. Notă: Echipamentele de măsurare pot fi clasificate după funcţii (senzori, traductoare, transmitere, convertoare, aparate de măsurare propriu-zise, indicatoare şi înregistratoare) sau după mărimea măsurată (temperatura, presiunea, debitul, nivelul, poziţia, compoziţia analitică etc.).

echipament de măsurare electronic ⇒ aparat de măsurare electronic

echipament de măsurare şi comandă în procesele industriale / *industrial process measurement and control equipment* / *matériel de mesure et de commande dans les processus industriels* / Ansamblu funcţional care conţine elemente ce asigură transformarea, transmisia sau prelucrarea valorilor măsurate, a mărimilor reglate, a mărimilor de reglare şi a mărimilor de referinţă, în condiţiile specifice proceselor industriale.

echipament de modulare de grup primar != echipament de translatare de grup primar

echipament de modulare de grup terţiar != echipament de translatare de grup terţiar

echipament de modulare de hipergrup != echipament special de translatare de hipergrup (de 15 grupuri secundare)

echipament de modulare de hipergrupuri != multiplexor de hipergrupuri

echipament de multiplexare MIC / *PCM multiplex equipment* / *équipement de multiplexage MIC* / Ansamblu de echipamente destinate compunerii, printr-o combinaţie de modulaţii cu impulsuri şi codare şi o multiplexare cu repartiţie în timp, a unui semnal numeric cu debit numeric determinat, pe baza semnalelor mai multor canale telefonice, ca şi efectuării operaţiilor inverse în sensul de transmisiune opus. Notă: Semnalul numeric complex este în mod normal cel al unui grup numeric primar.

echipament de multiplexare numerică / *digital multiplex equipment* / *équipement de multiplexage numérique* / Ansamblu alcătuit dintr-un multiplexor numeric şi un demultiplexor numeric care funcţionează în sensuri de transmisiune opuse într-un amplasament comun. Note: 1. Multiplexorul şi demultiplexorul pot sau nu să fie combinate într-un acelaşi aparat. 2. Un echipament de multiplexare numerică poate fi calificat prin debitul numeric sau ordinul de multiplexare al semnalului numeric complex pe care îl prelucrează.

echipament de prelucrare a informaţiilor / *information technology equipment* / *appareil de traitement de l'information* / Echipament conceput în scopul receptării datelor dintr-o sursă exterioară (linia de intrare de date, tastatura etc.), al îndeplinirii unor funcţii de prelucrare a datelor recepţionate (calculul, transformarea sau înregistrarea datelor, arhivarea, trierea, memorarea, transferul datelor etc.), al furnizării de date de ieşire (fie prin transfer către un alt echipament, fie prin reproducerea datelor sau a imaginilor). Notă: Definiţia include unităţi sau sisteme electrice sau electronice care produc în esenţă impulsuri electrice sau electronice periodice binare, de forme multiple destinate realizării funcţiilor de prelucrare a datelor: prelucrarea textelor, calculul electronic, transformarea datelor, înregistrarea, arhivarea, trierea, memorarea, căutarea, transferul şi reproducerea datelor şi a imaginilor.

echipament de răspuns automat [în telefonie] / *answering equipment* /

équipement de réponse [en téléphonie] / Ansamblu format dintr-un dispozitiv destinat semnalării unui apel pe un circuit particular, de exemplu o lampă, şi un dispozitiv asociat, de regulă un jac, prin care poate fi conectată casca unui operator la acest circuit pentru a răspunde la un apel.

echipament de răspuns multiplu / *multiple answering equipment* / *équipement de réponse multiplié* / Lămpi şi jacuri de răspuns dispuse la intervale regulate într-o succesiune de poziţii, pentru apariţia simultană a unui semnal de apel.

echipament de reacţie de urgenţă / *emergency response facility* / *moyens de réaction d'urgence* / Echipament prevăzut pentru a atenua consecinţele accidentelor şi a reacţiona la condiţiile anormale de funcţionare.

echipament de reglare [în buclă închisă] / *controlling system [with feedback]* / *équipement de régulation* / Sistem care conţine toate elementele care asigură reglarea sistemului reglat. Notă: În reglările în buclă închisă (cu reacţie), echipamentul de reglare cuprinde şi elementele situate în bucla de reacţie.

echipament de sortare a minereurilor / *ore sorting equipment* / *équipement de triage des minerais* / Echipament care utilizează radioactivitatea naturală sau artificial indusă pentru eliminarea minereului steril şi clasificarea minereurilor în diferite categorii, în raport de conţinutul în elemente.

echipament de sortare bucată cu bucată / *lump-sorting grading equipment* / *équipement de triage caillou par caillou* / Echipament care conţine unul sau mai multe ansamble de măsurare a activităţii, cu prag reglabil, ale cărui detectoare sunt dispuse de-a lungul pasajului produselor, controlând ejectorii pentru a permite clasificarea bucăţilor, în prealabil calibrate, în mai multe categorii de activităţi diferite.

echipament de sortare pe unitate de extracţie / *container sorting mine-head equipment* / *équipement d'estimation pour unité d'extraction* / Echipament care conţine un activimetru de unitate de extracţie asociat unui dispozitiv de sortare automată.

echipament de sortare şi triere pe bandă, pe lot / *lot-sorting conveyor grading equipment* / *équipement d'estimation et de triage sur bande, par lot* / Echipament care conţine unul sau mai multe detectoare cu pragul determinat de greutatea şi activitatea loturilor, dispuse de-a lungul pasajului produselor, controlând sortarea loturilor în mai multe categorii de relaţii activitate/greutate şi înregistrând măsurătorile.

echipament de telecomunicaţii / *hardware [in telecommunication]* / *matériel [en télécommunication]* / Ansamblu de dispozitive electrice, mecanice sau de alt tip, interconectate pentru a realiza funcţii de telecomunicaţii. Notă: Noţiune opusă celei de sistem, care se referă la regulamente, procedee, structuri organizatorice, programe de calculator, documentaţie şi previziuni de perspectivă în reţelele de telecomunicaţii.

echipament de telemăsurare / *telemeasuring equipment* / *équipement de télémesure* / Ansamblu de aparate de măsurat care indică sau înregistrează la o anumită distanţă faţă de punctul de măsurare, valoarea mărimii măsurate, folosind tehnici de telecomunicaţie.

echipament de tracţiune / *traction equipment* / *équipement de traction* / Ansamblu al dispozitivelor electrice montate pe un vehicul pentru propulsia şi eventual frânarea sa.

echipament de translatare de canal / *channel translating equipment* / *multiplexeur de voies* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a unui număr specificat de canale telefonice audiofrecvenţă în banda de frecvenţe dorită, în mod normal 12 canale în grupul primar de bază, precum şi operaţia inversă.

echipament de translatare de grup primar =! echipament de modulare de grup primar / *group modulating equipment* / *équipement spécial de transposition de groupe primaire* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a unui grup primar de bază în banda de frecvenţe dorită, de exemplu banda de 12 ÷ 60 kHz, precum şi operaţiunea inversă.

echipament de translatare de grupuri primare ⇒ multiplexor de grupuri primare

echipament de translatare de grupuri secundare ⇒ multiplexor de grupuri secundare

echipament de translatare de grupuri terţiare ⇒ multiplexor de grupuri terţiare

echipament de translatare de hipergrupuri ⇒ multiplexor de hipergrupuri

echipament de verificări sistematice / *routiner* / *équipement d'essais systématiques* / Echipament destinat încercărilor automate ale aparatelor sau ale circuitelor telefonice.

echipament dezinfectabil / *disinfectable equipment* / *appareil désinfectable* / Echipament a cărui bună funcţionare şi securitate nu sunt afectate de dezinfectarea sa, prin mijloacele prescrise în instrucţiunile de utilizare sau indicate pe echipament.

echipament electric / *electrical equipment* / *matériel électrique* / Orice dispozitiv utilizat pentru producerea, transformarea, distribuţia sau utilizarea energiei electrice. Exemple: maşina electrică, transformatorul electric, aparatul de măsurat, echipamentul pentru instalaţia de cablaj, dispozitivul de protecţie etc.

echipament electric [ansamblu de instalaţii electrice] / *electrical installation [assembly of electrical equipment]* / *installation électrique [ensemble de matériels électriques]* / Ansamblu de echipamente electrice cu caracteristici compatibile, asociate în scopul îndeplinirii unuia sau mai multor scopuri.

echipament electric (al unei maşini sau al unui aparat) /*switching equipment (of a machine or apparatus)*/*équipement (d'une machine ou d'un appareil)* / Ansamblu de aparate şi accesorii care asigură funcţionarea unei maşini sau a unui aparat şi eventual controlul funcţionării lor.

echipament electric de clasa (de protecţie) I / *(safety) class I equipment* / *matériel de la classe I [de sécurité]* / Aparat prevăzut cu cel puţin o izolaţie funcţională pentru toate părţile componente, prevăzut cu o bornă sau un contact de legare la pământ de protecţie şi, pentru categoria aparatelor alimentabile prin intermediul unui cablu flexibil, aparat echipat fie cu un soclu de conector cu contact de legare la pământ, fie cu un cablu flexibil nedetaşabil cu conductor de protecţie şi fişă pentru priză de curent fixă, cu contact de legare la pământ.

echipament electric de clasa (de protecţie) II / *(safety) class II equipment* / *matériel de la classe II [de sécurité]* / Aparat fără posibilitate de legare la pământ de protecţie, construit fie: 1. Cu dublă izolaţie şi/sau izolaţie întărită a tuturor părţilor: aparatul de clasa II cu carcasă izolantă, respectiv un aparat cu anvelopă durabilă şi practic continuă din material izolant acoperind toate părţile conductoare, exceptând anumite piese mici ca, de exemplu, şuruburi, nituri sau plăcuţe identificatoare, separate de părţile periculoase la atingere printr-o izolaţie cel puţin echivalentă izolaţiei întărite. Carcasa acestui tip de aparat poate alcătui total sau parţial izolaţia suplimentară sau cea întărită; aparat de clasa II cu carcasă metalică, respectiv un aparat cu carcasă conductoare metalică practic continuă cu dublă izolaţie utilizată peste tot, exceptând părţile la care se utilizează izolaţia întărită, izolaţia dublă nefiind realizabilă; aparat reprezentând o combinaţie a celor două tipuri anterioare. 2. Dublă izolaţie şi/sau izolaţie întărită utilizată peste tot unde este posibil, iar unde nu, utilizarea unei impedanţe de protecţie între părţile conductoare accesibile sau circuitele uşor

izolate şi părţile circuitului de alimentare şi alte părţi periculoase la atingere, susceptibile de provocarea unui risc de şoc electric în caz de defect. Note: 1. Utilizarea unei impedanţe de protecţie este aplicabilă exclusiv aparatelor a căror funcţionare corectă este incompatibilă cu o construcţie de clasa I. 2. Un aparat comportând una din dispoziţiile 1 sau 2 de mai sus, prevăzut cu o bornă sau un contact de legare la pământ de protecţie, este considerat aparat de clasa I, chiar dacă, în ansamblu, construcţia sa satisface principiile aplicabile clasei II de protecţie.

echipament electric de clasa (de protecţie) III / *(safety) class III equipment / matériel de la classe III [de sécurité]* / Aparat la care protecţia contra şocurilor electrice se bazează pe alimentarea cu tensiune foarte joasă de securitate şi în care nu sunt generate tensiuni superioare acesteia.

echipament electric de comutaţie / *assembly (of switchgear and controlgear) / ensemble (d'appareillage de connexion et de commande)* / Combinaţie de aparataj de comutaţie şi/sau de comandă complet asamblată, cu toate legăturile electrice şi mecanice interne.

echipament electric de comutaţie capsulat / *enclosed assembly (of switchgear and controlgear) / ensemble (d'appareillage de connexion et de commande) sous enveloppe* / Echipament electric de comutaţie închis pe toate feţele sale laterale, pe faţa superioară şi inferioară, astfel încât să se asigure un grad de protecţie specificat.

echipament electric fix(at) / *fixed equipment [secured in a specific location] / matériel installé à poste fixe* / Echipament fixat pe un suport sau montat în alt mod într-un anumit loc.

echipament electric pentru scopuri medicale / *equipment (for medical use) / appareil (à usage médical)* / Unitate independentă formând un tot unitar, sau combinaţie de astfel de unităţi plasate, de exemplu, într-o ramă sau pe un cărucior şi prevăzută cu o singură racordare la reţea.

echipament electric (pentru scopuri medicale) staţionar / *stationary equipment [medical electrical] / appareil fixe* / Echipament electric pentru scopuri medicale fixat sau nedeplasabil dintr-un loc într-altul.

echipament electric transportabil [în funcţionare] / *portable equipment [in operation] / matériel mobile [en cours d'utilisation]* / Echipament electric care este deplasat în timpul funcţionării sale, sau care poate fi uşor deplasat, rămânând conectat la circuitul de alimentare.

echipament electromedical / *medical electrical equipment / appareil électromédical* / Aparat electric, echipat cu nu mai mult de un mijloc de conexiune, la o reţea de alimentare dată, aparatul fiind destinat diagnosticului, tratamentului sau supravegherii pacientului sub control medical; aparatul intră în contact fizic sau electric cu pacientul şi/sau transferă energie spre/sau dinspre acesta şi/sau detectează un astfel de transfer de energie spre/sau dinspre pacient.

echipament (electromedical) de clasa de protecţie I / *class I (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) de la classe I* / Echipament în care protecţia contra şocurilor electrice este asigurată atât de izolaţia principală, cât şi de alte măsuri suplimentare de siguranţă, constând din mijloace de racordare a părţilor conductoare accesibile, la un conductor de protecţie pus la pământ, parte a cablajului fix al instalaţiei, astfel încât părţile conductoare accesibile să nu devină periculoase în caz de defect al izolaţiei principale.

echipament (electromedical) de clasa de protecţie II / *class II (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) de la classe II* / Echipament în care protecţia contra şocurilor electrice este asigurată nu

numai de izolaţia principală, comportând măsuri suplimentare de securitate ca, de exemplu, izolaţia dublă sau izolaţia întărită. Aceste măsuri nu includ mijloacele de legare la pământ de protecţie şi nu depind de condiţiile de instalare.

echipament (electromedical) de clasa de protecţie III / *class III (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) de la classe III* / Echipament în care protecţia contra şocurilor electrice este asigurată de alimentarea cu tensiune redusă medicală (TRM) şi în care nu se generează tensiuni superioare TRM.

echipament (electromedical) de mână [în utilizare normală] / *hand-held (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) portatif* / Echipament conceput pentru a fi ţinut în mână pe durata funcţionării sale normale.

echipament (electromedical) mobil / *mobile equipment / appareil mobile* / Echipament transportabil destinat deplasării dintr-un loc în altul, între perioadele de utilizare, cu ajutorul roţilor sau al altor mijloace echivalente.

echipament (electromedical) portabil / *portable equipment / appareil portable* / Echipament electromedical transportabil conceput pentru a fi deplasat dintr-un amplasament într-un altul, în cursul utilizării sau între perioadele de utilizare, de către una sau mai multe persoane.

echipament (electromedical) tip B / *type B (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) du type B* / Echipament de clasa I, II sau III de protecţie sau echipament cu sursă electrică internă cu o protecţie corespunzătoare împotriva electrocutării, în privinţa curentului de scurgere admis şi siguranţa legării la pământ de protecţie (dacă există). Notă: Echipamentul tip B este destinat de exemplu, aplicărilor externe sau interne pe pacient, exclusiv aplicarea directă pe cord.

echipament (electromedical) tip BF / *type BF (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) du type BF* / Echipament electromedical tip B, cu o parte aplicată izolată (flotantă) de tip F.

echipament (electromedical) tip CF / *type CF (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) du type CF* / Echipament de clasa I sau II de protecţie sau echipament cu sursă electrică internă dotat cu o protecţie sporită împotriva electrocutării, în privinţa curentului de scurgere admisibil, şi cu o parte aplicată izolată (flotantă) de tip F. Notă: Echipamentul tip CF este destinat în primul rând pentru aplicarea directă pe cord.

echipament (electromedical) tip H / *type H (medical electrical) equipment / appareil (électromédical) de type H* / Echipament de clasa I, II sau III de protecţie sau echipament cu sursă electrică internă dotat cu o protecţie împotriva electrocutării, comparabilă cu aceea a aparatelor electrice de uz casnic şi scopuri similare, având aceeaşi clasă de protecţie.

echipament (electromedical) transportabil / *transportable equipment / appareil transportable* / Echipament destinat a fi uşor deplasat dintr-un loc în altul, fiind sau nu conectat la sursa de alimentare, fără reducerea caracteristicilor sale. Exemple: echipamentul electromedical mobil şi echipamentul electromedical portabil.

echipament electrotermic / *electroheat equipment / équipement électrothermique* / Echipament în care energia electrică este transformată în căldură, în scopuri utile.

echipament etanş (la imersiune) / *watertight equipment / appareil étanche à l'eau* / Echipament prevăzut cu o carcasă care, atunci când este introdusă în apă, în condiţii specificate, împiedică pătrunderea acesteia în locurile în care prezenţa acesteia ar putea constitui un pericol.

echipament independent / *independent equipment / matériel indépendant* / Un echipament este independent dacă pre-

zintă următoarele caracteristici: a) buna sa funcţionare nu este afectată de funcţionarea sau defectarea unui alt echipament dat; b) buna sa funcţionare nu este afectată de existenţa efectelor rezultate din evenimentul iniţiator ipotetic, pentru care echipamentul este prevăzut să funcţioneze.

echipament industrial, ştiinţific şi medical ⇐ echipament ISM / *industrial, scientific and medical equipment / installation industrielle, scientifique et médicale* / Instalaţie sau echipament conceput pentru producerea şi utilizarea, într-un spaţiu redus, a energiei radioelectrice, în scopuri industriale, ştiinţifice, medicale, uz casnic sau similar, exlusiv aplicaţiile din telecomunicaţii.

echipament intern (al unei vane) / *valve trim / équipement interne (d'une vanne)* / Piesele interne ale unei vane care se găsesc în contact cu fluidul reglat. Exemple: organul de închidere, locaşul, tija şi elementele de legătură ale tijei, la organul de închidere al vanei.

echipament ISM ⇒ echipament industrial, ştiinţific şi medical

echipament încrucişat ⇒ ac aerian încrucişat (pentru tramvai sau troleibuz)

echipament laser / *laser equipment / équipement laser* / Echipament electrotermic la care încălzirea este bazată pe absorbţia radiaţiei electromagnetice emise de laseri cu medii activate de energia electrică.

echipament medical cu laser / *medical laser product / appareil à laser médical* / Orice echipament cu laser conceput, fabricat, prevăzut sau difuzat pentru iradierea unei părţi oarecare a corpului uman în scopuri de diagnostic in vivo, chirurgicale sau terapeutice.

echipament pentru electrochirurgie cu circuit de înaltă frecvenţă ⇒ aparat de (electro)chirurgie cu curenţi de înaltă frecvenţă

(echipament) periferic ⇐ aparat periferic / *peripheral (equipment) / périphérique* / Categorie largă de echipamente şi dispozitive, conectate la un calculator şi care sunt controlate de microprocesorul acestuia. Exemple: discuri, imprimante, modemuri, mouse. Notă: Noţiunea de periferic se referă la raportul dintre aceste dispozitive şi microprocesor, şi deşi sunt adiţionale, dar nu esenţiale, multe periferice sunt nelipsite din orice calculator; de exemplu, un disc este foarte util, deşi calculatorul poate funcţiona şi fără acesta.

echipament protejat contra picăturilor / *drip-proof equipment / appareil protégé contre les chutes verticales de gouttes d'eau* / Echipament prevăzut cu o carcasă care împiedică penetrarea picăturilor de apă într-o cantitate care ar putea influenţa buna sa funcţionare sau securitatea utilizării acestuia.

echipament protejat contra stropilor / *splash-proof equipment / appareil protégé contre les projections d'eau* / Echipament a cărei carcasă exterioară împiedică pătrunderea unui lichid, proiectat din orice direcţie, într-o cantitate care ar putea influenţa buna sa funcţionare sau securitatea utilizării acestuia.

echipament racordat fix / *permanently-installed equipment / appareil installé de façon permanente* / Echipament alimentat electric prin conexiuni permanente, suprimabile numai cu ajutorul unor scule.

echipament radiologic / *radiological equipment / équipement radiologique* / Echipament destinat utilizării în radiologie.

echipament special de modulare de grup secundar / *supergroup modulating equipment / équipement spécial de transposition de groupe secondaire* / Echipament destinat efectuării transpoziţiei în frecvenţă a unui grup secundar de bază în banda de frecvenţe dorită, de exemplu în banda $12 \div 252$ kHz, ca şi operaţia inversă.

echipament special de translatare de grup terţiar = ! echipament de modulare de grup terţiar / *mastergroup*

modulating equipment / *équipement spécial de transposition de groupe tertiaire* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a unui grup terţiar de bază în banda de frecvenţe dorită, de exemplu banda 2 796 ÷ 4 028 kHz, precum şi operaţiunea inversă.

echipament special de translatare de hipergrup (de 15 grupuri secundare) = ! echipament de modulare de hipergrup / *15-supergroup assembly modulating equipment* / *équipement spécial de transposition d'hypergroupe (de 15 groupes secondaires)* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a unui hipergrup de bază de 15 grupuri secundare în banda de frecvenţe dorită, de exemplu banda 8620 ÷ 12336 kHz situată în interiorul benzii grupului cuaternar de bază, ca şi operaţia inversă.

echipament sterilizabil / *sterilizable equipment* / *appareil stérilisable* / Echipament a cărui funcţionare satisfăcătoare şi securitate nu sunt afectate de sterilizarea sa, conform instrucţiunilor de utilizare sau celor indicate pe echipament.

echipament tangenţial ⇒ ac aerian tangenţial (pentru tramvai sau troleibuz)

echipament (terminal) / *terminal (equipment)* / *(équipement) terminal* / Grup funcţional situat pe partea de utilizator a unei interfeţe utilizator-reţea.

(echipament) univocal / *speech + simplex (equipment)* / *(équipement) univocal* / Echipament pentru transmisiunea intrabandă care furnizează o transmisiune simplex cu semnale discrete în timp, cu o singură frecvenţă purtătoare.

echipă operaţională / *operational crew* / *équipe opérationelle* / Totalitatea operatorilor (inclusiv şeful responsabil cu supravegherea, şeful de tură, membrii direcţiei şi experţii) autorizaţi a fi prezenţi în sala de comandă. Notă: Acest personal este responsabil de buna funcţionare a centralei.

echipotenţial / *equipotential* / *équipotentiel* / Calificativ pentru o mulţime de puncte care sunt în totalitate, la acelaşi potenţial scalar.

echivalent al debitului de doză absorbită ⇒ debit al echivalentului de doză

echivalent al dozei absorbite de gonade ⇒ echivalent de doză anual semnificativ genetic

echivalent al dozei debit ⇒ debit al echivalentului de doză

echivalent al dozei maxime admisibile / *dose equivalent limit* / *limite d'équivalent de dose* / Limita superioară a echivalentului dozei pentru totalitatea sau doar o parte a organismului ori limita echivalentului efectiv al dozei, destinată evitării efectelor nestocastice ale radiaţiilor ionizante şi pentru limitarea apariţiei efectelor stocastice, la un nivel acceptabil. Note: 1. Echivalentul dozei maxime admisibile poate fi stabilit pentru expuneri profesionale sau non-profesionale, specificîndu-se valori diferite, pentru grupuri diferite de populaţie. 2. Nu se iau în considerare dozele absorbite de origine medicală sau datorate radiaţiei naturale.

echivalent al epuratorului (de askarel) / *scavenger equivalent (of askarel)* / *équivalent d'épurateur (d'askarel)* / Cantitatea de acid clorhidric (HCl) care reacţionează chimic cu epuratorul conţinut într-un eşantion dat de askarel, pentru a forma un produs de reacţie nevolatil.

echivalent de doză <H> ⇐ echivalent de doză absorbită / *dose equivalent <H>* / *équivalent de dose <H>* / Produsul dintre doza absorbită D, factorul de calitate Q şi rezultatul N al altor factori modificatori: $H=DQN$. Note: 1. Utilizarea acestei mărimi se limitează la aplicaţii în radioprotecţie. 2. Produsul tuturor celorlalţi factori N utilizaţi în măsurarea dozei absorbite este considerat egal cu 1, în mod curent. 3. Valorile lui Q sunt specificate de Comisia Internaţională de Protecţie Radiologică (ICRP). Pentru radiaţiile beta, X şi gama, Q este considerat egal cu 1 pentru radiaţiile externe.

echivalent de doză absorbită ⇒ echivalent de doză <H>

echivalent de doză ambiantă <$H^*(d)$> / *ambient dose equivalent <$H^*(d)$>* / *équivalent de dose ambiant <$H^*(d)$>* / Echivalentul ambiant al dozei $H^*(d)$ într-un punct al unui câmp de radiații este echivalentul dozei care ar fi produs de câmpul aliniat și expandat corespunzător în sfera CIUR la o adâncime d pe raza situată în opoziție cu direcția câmpului aliniat. Note: 1. Sfera CIUR (CIUR Rapport 33, 1980) are 30 cm diametru, fiind constituită dintr-o masă volumică de 1 g·cm^n, unde $n = -3$. 2. Adâncimea d, în mod curent recomandată pentru supravegherea ambianței în termenul $H^*(d)$, este de 10 mm, $H^*(d)$ putând fi scris $H^*(10)$. 3. Un aparat cu răspuns izotrop și etalonat în termeni de H^* va măsura H^* în indiferent ce câmp de radiații uniform într-un volum cel puțin egal celui ocupat de aparat. 4. Definiția lui H^* implică proiectarea aparatului astfel încât să țină cont de radiația retroîmprăștiată.

echivalent de doză angajată <H_{50}> ⇐ debit al dozei de 50 ani / *committed dose equivalent <H_{50}>* / *équivalent de dose engagée <H_{50}>* / Echivalentul de doză la nivelul unui organ sau țesut dat, acumulat pe durata a 50 de ani, începând de la încorporarea materialului radioactiv în organism: $H_{50} = \int_{t_0}^{t_0+50\text{ani}} \dot{H}(t)\mathrm{d}t$, unde: $\dot{H}(t)$ este debitul echivalentului de doză la momentul t; t_0 este momentul încorporării.

echivalent de doză anual semnificativ genetic ⇐ echivalent al dozei absorbite de gonade / *gonadal dose* / *équivalent de dose annuel génétiquement significatif* / Echivalent al dozei acumulate în ovare sau testicule.

echivalent de doză colectivă (într-o populație) <S> / *collective dose equivalent (in a population) <S>* / *équivalent de dose collective (à la population) <S>* / Pentru o populație dată, cantitate definită de expresia: $S = \sum_i H_i \cdot P_i$, unde: H_i este echivalentul de doză pentru o persoană, fie la nivelul organismului întreg, fie la cel al unui anumit organ sau țesut, pentru P_i membri ai subgrupului i din populația expusă. Echivalentul de doză colectivă datorată unei practici sau unei surse determinate (K) este definit prin relația: $S = \int_0^\infty H \cdot P(H) \cdot \mathrm{d}t$, unde: $P(H)\mathrm{d}H$ este numărul de indivizi care au primit un echivalent de doză cuprinsă în intervalul $[H,\ H+\mathrm{d}H]$, la nivelul întregului organism, al unui organ sau țesut dat.

echivalent de doză direcțional <H'(d)> / *directional dose equivalent <$H'(d)$>* / *équivalent de dose directionnel <$H'(d)$>* / Echivalentul direcțional al dozei într-un punct al unui câmp de radiații este echivalentul dozei care ar fi produs de câmpul expandat corespunzător în sfera CIUR la o adîncime d, pe o rază și într-o direcție specificate. Note: 1. Sfera CIUR (CIUR Rapport 33, 1980) are 30 cm diametru, fiind constituită dintr-o masă volumică de 1 g·cm^n, unde $n = -3$. 2. Profunzimea recomandată în mod curent, d, pentru supravegherea ambianței în termeni de $H'(d)$ este 0,07 mm, $H'(d)$ putându-se scrie $H'(0{,}07)$. 3. Un aparat care determină echivalentul dozei în profunzimea recomandată într-o tranșă constituită din material echivalent țesutului va determina corect H' pentru radiații slab penetrante, dacă tranșa este perpendiculară pe direcția specificată, iar câmpul de radiații este uniform pe toată suprafața de intrare a aparatului.

echivalent de doză efectivă ⇐ echivalent de doză reală absorbită / *effective dose equivalent* / *équivalent de dose effectif* / Suma ponderată a echivalenților de doză în organele sau țesuturile organismului uman, când iradierea acestuia este neuniformă sau parțială. Notă: Factorii de ponderare pentru organele sau țesuturile

umane reprezentând riscurile relative ale efectelor stocastice sunt recomandate de CIPR.

echivalent de doză reală absorbită ⇒ echivalent de doză efectivă

echivalent de referinţă (al unui sistem de transmisiune) / *reference equivalent / équivalent de référence (d'un sistème de transmission)* / Atenuarea, exprimată în dB, constantă pentru toate frecvenţele transmise, care trebuie introdusă în noul sistem fundamental pentru determinarea echivalenţilor de referinţă (NOSFER) pentru obţinerea, într-un sens de transmisiune precizat, a aceleiaşi intensităţi sonore ca şi prin conexiunea telefonică completă considerată, pentru aceeaşi putere vocală emisă. Notă: Echivalentul de referinţă este pozitiv sau negativ, după cum trebuie inserată sau suprimată o atenuare în NOSFER.

echivalent de referinţă al efectului local / *sidetone reference equivalent / équivalent de référence de l'effet local* / Echivalentul de referinţă al rutei efectului local care cuprinde microfonul şi receptorul telefonic al unui telefon, cu bornele de linie conectate la o impedanţă specificată şi parcurse de un curent de alimentare cu valoare specificată.

echivalent de referinţă corectat / *corrected reference equivalent / équivalent de référence corrigé* / Valoarea echivalentului de referinţă la emisiune sau la recepţie convertită, printr-o transformare neliniară definită, într-o valoare corespunzătoare supusă legilor sumei algebrice. Notă: Conversia se utilizează pentru evitarea unora dintre dificultăţile apărute la aplicarea echivalenţilor de referinţă.

echivalent de referinţă la emisiune / *sending reference equivalent / équivalent de référence à l'émission* / Echivalentul de referinţă al conexiuni complete constituite dintr-un sistem emiţător de evaluat, un atenuator şi sistemul receptor al noului sistem fundamental pentru determinarea echivalenţilor de referinţă (NOSFER), diminuat cu valoarea atenuatorului.

echivalent de referinţă la recepţie / *receiving reference equivalent / équivalent de référence à la réception* / Echivalentul de referinţă al unei conexiuni complete constituite din sistemul emiţător al noului sistem fundamental pentru determinarea echivalenţilor de referinţă (NOSFER), un atenuator şi un sistem receptor de evaluat, diminuat cu valoarea atenuatorului.

echivalent de referinţă pentru diafonie / *crosstalk reference equivalent / équivalent de référence pour la diaphonie* / Echivalentul de referinţă al rutei de diafonie, calculat prin adăugarea echivalentului de referinţă la emisiune, a echivalentul de referinţă la recepţie şi a atenuării diafonice dintre originea canalului perturbator şi extremitatea canalului perturbat. Notă: Echivalentul de referinţă la emisiune se raportează la porţiunea dinspre originea canalului perturbator, iar echivalentul de referinţă la recepţie se raportează la porţiunea care începe la extremitatea canalului perturbat.

echivalent de referinţă pentru ecou / *echo reference equivalent / équivalent de référence pour l'écho* / Echivalentul de referinţă al rutei urmate de un ecou, calculat prin adăugarea echivalentului de referinţă la emisiune, a echivalentului de referinţă la recepţie şi ateuarea rutei urmate de acest ecou între sistemul emiţător şi sistemul receptor. Notă: Atenuarea pe o rută de ecou depinde în mod obişnuit de frecvenţă, contribuţia sa la echivalentul de referinţă pentru ecou fiind determinată printr-o ponderare în frecvenţă.

echivalent de transmisiune ⇒ constantă de atenuare

echivalent în plumb al unui material ⇐ grosime echivalentă în plumb / *lead equivalent / épaisseur équivalente de plomb* / Grosime a plumbului care asigură aceeaşi protecţie ca şi substanţa considerată, în condiţii specifice de iradiere.

echivalent relativ / *relative equivalent / équivalent relatif* / Atenuare, exprimată în

dB, care trebuie introdusă într-un sistem de lucru standard pentru obţinerea aceleiaşi tării sonore ca într-o comunicaţie telefonică considerată într-un sens determinat, pentru aceeaşi putere vocală emisă. Note: 1. Echivalentul relativ este pozitiv sau negativ, după cum a trebuit inserată sau suprimată o atenuare în sistemul de lucru standard. 2. Echivalentul de referinţă este aproximativ egal cu suma dintre echivalentul relativ măsurat în raport cu un sistem de lucru standard şi echivalentul de referinţă al acestui sistem standard.

echivalent relativ la emisiune / *relative equivalent for sending* / *équivalent relatif à l'émission* / Echivalentul relativ al conexiunii complete constituite dintr-un sistem emiţător de evaluat, din atenuări variabile şi din sistemul receptor al unui sistem de lucru standard.

echivalent relativ la recepţie / *relative equivalent for receiving* / *équivalent relatif à la réception* / Echivalentul relativ al conexiunii complete constituite din sistemul emiţător al unui sistem de lucru standard, din atenuări variabile şi din sistemul receptor de evaluat.

echivoc / *equivocation* / *équivoque* / Entropia condiţionată a realizării de mesaje determinate de către o sursă de mesaje când se cunosc mesajele receptate de un colector de mesaje legat la sursă printr-un canal specificat.

eclator / *spark-gap* / *éclateur* / Dispozitiv prevăzut cu doi sau mai mulţi electrozi, în vederea amorsării unei descărcări electrice, în condiţii determinate.

eclator cu coarne / *horn spark gap* / *éclateur à cornes* / Eclator de protecţie orizontal compus din două sau mai multe tije verticale care se depărtează la vârf pentru a facilita stingerea arcului electric.

eclator cu nivel de protecţie coordonat / *co-ordinating spark-gap* / *éclateur de coordination* / Eclator de protecţie utilizat în vederea coordonării izolaţiei.

eclator cu sfere / *sphere-gap* / *éclateur à sphères* / Dispozitiv constituit din două sfere de metal polizat dispuse în aer, al căror ecartament reglabil şi calibru permit, prin descărcare disruptivă, măsurarea tensiunii de vârf aplicate.

eclator cu tije / *rod spark gap* / *éclateur à tige* / Eclator de protecţie compus din două tije ale căror axe coincid.

eclator de măsurare / *measuring spark gap* / *spintermètre* / Eclator, în general cu sfere, utilizat pentru determinarea unei tensiuni de vârf prin măsurarea distanţei de amorsare între cei doi electrozi.

eclator (de protecţie) / *(protective) spark gap* / *éclateur (de protection)* / Dispozitiv de protecţie contra supratensiunilor care constă dintr-un interval de eclatare în aer liber între unul sau mai mulţi electrozi în serie aflaţi sub tensiune şi un electrod legat la pământ.

eclisă electrică / *electrical rail joint* / *éclisse électrique* / Îmbinare mecanică a căilor care asigură şi continuitatea electrică a circuitului de retur.

eclisă izolantă / *insulated rail joint* / *éclisse isolante [joint]* / Joantă mecanică a căilor care asigură separarea acestora din punct de vedere electric.

ecluză ⇐ cameră de separare / *lock chamber* / *sas* / Cameră intermediară etanşă la gaze prin care încărcătura e trecută înainte de a intra în camera de încălzire sau de răcire a unui cuptor electric.

ecometru ⇐ receptor Morse acustic / *sounder* / *sounder* / Receptor de telegrafie Morse în care semnalele sunt translate în semnale acustice, caracterizate de intervale de durate diferite între două sunete consecutive.

economie de neutroni / *neutron economy* / *économie des neutrons* / 1. Într-un reactor nuclear, bilanţul detaliat dintre neutronii produşi şi cei pierduţi. 2. Termen calitativ referitor la gradul de utilizare a neutronilor într-un anumit mod dorit, în loc de a fi pierduţi datorită scăpării sau absorbţiei parazite.

ecoplex / *echoplex* / *échoplex* / Colaţionare automată în care fiecare caracter emis este înmagazinat local după returnare de la staţia distală.

ecou, 1[în infografie] / *echo, 1[in computer graphics]* / *écho, 1[en infographie]* / Anunţ instantaneu către un utilizator al unui dispozitiv de afişare, al valorilor curente furnizate de către un dispozitiv de intrare.

ecou, 2[în telecomunicaţii] / *echo, 2[in telecommunication]* / *écho, 2[en télécommunication]* / Semnal care ajunge într-un punct dat pe o rută diferită de cea normală, cu o intensitate şi o întârziere suficiente pentru a fi perceput în acest punct ca un semnal distinct de cel ajuns pe ruta normală.

ecou circumterestru în sens invers / *round-the-world echo* / *écho (arrière) tour de Terre* / Ecou circumterestru care se propagă în aceeaşi direcţie cu cea a traseului radioelectric direct între emiţător şi punctul de recepţie.

ecou circumterestru pe arc major / *long-path signal* / *signal (se propageant) par l'arc majeur* / Semnal care parcurge, între două puncte de emisiune şi de recepţie, un traseu radioelectric de lungime superioară unei semicircumferinţe terestre.

ecou circumterestru pe arc minor / *short-path signal* / *signal (se propageant) par l'arc mineur* / Semnal care parcurge, între două puncte de emisiune şi de recepţie, un traseu radioelectric de lungime inferioară unei semicircumferinţe tereste.

ecou circumterestru pe direcţia principală / *forward round-the-world echo* / *écho avant tour de Terre* / Ecou circumterestru care se propagă în aceeaşi direcţie cu cea a traseului radioelectric direct între emiţător şi punctul de recepţie.

ecou în jurul Pământului / *round the world echo* / *écho tour de Terre* / Ecou radioelectric de-a lungul unui traseu de lungime aproximativ egală cu una sau mai multe circumferinţe terestre. Notă: Noţiunea de ecou în jurul Pământului presupune că traseul cel mai scurt este mult mai mic decât o circumferinţă terestră.

ecou multiplu / *multiple echo* / *écho multiple* / Succesiune de ecouri cu întârzieri diferite, provenite dintr-o sursă unică şi percepute separat.

ecran, 1[contra pătrunderii unui câmp] =! blindaj, 2[de ecranare] / *screen, 1[against field penetration]* / *écran, 1[contre la pénétration d'un champ]* / Dispozitiv utilizat pentru reducerea pătrunderii unui câmp într-o regiune determinată.

ecran, 2[al unui tub catodic] / *screen, 2[of a cathode-ray tube]* / *écran, 2[d'un tube cathodique]* / Suprafaţă pe care se produce imaginea vizibilă într-un tub catodic.

ecran absorbant / *dark-trace screen* / *écran absorbant* / Ecran care prezintă un spot mai întunecat decât restul suprafeţei.

ecran antiarc ⇐ barieră antiarc ⇐ bobină antiarc /*flash barrier*/*écran antiflash* / Ecran din material rezistent la foc pentru prevenirea formării arcului sau pentru reducerea deteriorării produse de acesta.

ecran contra descărcării corona ⇐ dispozitiv contra efectului corona / *corona shielding* / *dispositif anti-effluves* / Mijloc utilizat pentru reducerea gradientului de potenţial de la suprafaţa bobinelor.

ecran cu caractere ⇐ unitate de afişare cu caractere ⇐ unitate de vizualizare cu caractere ⇐ dispozitiv de afişare cu caractere / *character display (device)* / *écran à caractères* / Ecran care furnizează o reprezentare a datelor numai sub formă de caractere grafice.

ecran cu plasmă / *plasma panel* / *écran à plasma* / Parte a unui dispozitiv de afişare constituită dintr-o grilă de electrozi plasată într-un mediu gazos într-o cameră plată. Notă: Imaginea persistă mult timp fără împrospătare.

ecran de configurare (a potenţialului) / *grading screen* / *écran de répartition des*

potentiels / Componentă din material conductor, destinată impunerii unei anumite repartiţii a potenţialului electrostatic.

ecran de ieşire / *output screen* / *écran de sortie* / Într-un dispozitiv electrooptic cu vid, strat în care imaginea electronică este convertită în imagine luminoasă.

ecran de intrare / *input screen* / *écran d'entrée* / Într-un dispozitiv electrooptic cu vid, strat constituind suprafaţa receptoare a imaginii.

ecran de întărire ⇐ ecran intensificator / *intensifying screen* / *écran renforçateur* / Strat dintr-un material destinat întăririi acţiunii radiaţiilor X asupra unei emulsii sensibile. Notă: Acest strat poate fi constituit fie dintr-o substanţă fluorescentă, fie dintr-o folie de plumb sau dintr-un alt material acoperit cu un compus de plumb, emiţând electroni.

ecran de protecţie contra curenţilor de fugă ⇐ circuit de protecţie contra curenţilor de scurgere / *leakage current screen* / *écran de protection contre les courants de fuite* / Ecran conductor destinat a conduce curenţii de scurgere la pământ sau într-un punct determinat, pentru a nu influenţa rezultatele măsurării.

ecran de protecţie contra fasciculului ⇒ barieră de protecţie contra fasciculului

ecran de protecţie contra radiaţiilor X / *X-ray shielding* / *blindage contre les rayons X* / Configuraţie geometrică determinată a unui material absorbant de radiaţii X.

ecran de radioprotecţie primar / *primary protective barrier* / *écran primaire de radioprotection* / Ecran de radioprotecţie destinat atenuării fasciculului de radiaţii util până la valoarea prescrisă.

ecran de radioprotecţie secundar / *secondary protective barrier* / *écran secondaire de radioprotection* / Ecran de radioprotecţie destinat atenuării radiaţiei împrăştiate sau a radiaţiei de scurgere până la valoarea prescrisă.

ecran de răcire şi de protecţie a inductorului / *cooling and protection shield for inductor* / *écran de refroidissement et de protection de l'inducteur* / Ecran răcit cu aer sau cu apă, plasat între căptuşeala refractară şi inductorul unui cuptor de inducţie cu canal. Notă: Este utilizat de asemenea ca ecran pentru inductor, dacă există scăpări de metal lichid din canalul cuptorului.

ecran de sticlă / *face-plate* / *face* / Suprafaţă dintr-un material transparent (de exemplu, sticlă) care susţine ecranul luminescent şi este ataşată de conul tubului catodic.

ecran de vizualizare ⇒ unitate de afişare

ecran difuzant / *diffusing screen* / *écran diffusant* / Ecran dintr-un material translucid, cu suprafaţă mare, care acoperă lămpile unui corp de iluminat pentru a reduce luminanţa prin difuzie.

ecran divizat ⇒ ecran împărţit

ecran electromagnetic / *electromagnetic screen* / *écran électromagnétique* / Ecran conductor destinat reducerii pătrunderii unui câmp electromagnetic variabil într-o regiune determinată.

ecran electromagnetic (al unui aparat de măsurare) / *electromagnetic screen (of a measuring apparatus)* / *écran électromagnétique (d'un appareil de mesure)* / Anvelopă conductoare destinată protejării elementului activ al unui aparat de măsurat, contra câmpurilor alternative exterioare.

ecran electrostatic ⇐ cuşcă Faraday / *electric screen* / *écran électrique* / Ecran conductor destinat reducerii pătrunderii unui câmp electric într-o regiune determinată.

ecran fluorescent ⇐ ecran radiografic / *fluorescent screen* / *écran fluorescent* / Placă acoperită cu o substanţă fluorescentă care emite o lumină vizibilă sub acţiunea unei radiaţii ionizante.

ecran fluoroscopic / *fluoroscopic screen (for direct radioscopy)* / *écran fluoroscopique* / Ecran fluorescent utilizat pentru fluoroscopie fără amplificator de imagine.

ecran grafic / *graphic display (device)* / *écran graphique* / Ecran care furnizează o reprezentare a datelor sub formă grafică oarecare.

ecran intensificator ⇒ ecran de întărire

ecran împărţit ⇐ ecran divizat / *split screen* / *écran partagé* / Ecran cu două sau mai multe zone care pot fi controlate separat ca, de exemplu, o zonă pentru memorare, cealaltă pentru observare fără memorare.

ecran luminescent / *luminescent screen* / *écran luminescent* / Înveliş simplu sau multiplu, depus pe interiorul ecranului de sticlă, în care se produce luminescenţa.

ecran magnetic / *magnetic screen* / *écran magnétique* / Ecran feromagnetic utilizat pentru a reduce pătrunderea unui câmp magnetic, într-o regiune determinată.

ecran magnetic al inductorului / *coil flux guide* / *blindage magnétique de l'inducteur* / Ansamblul elementelor unui inductor constituit din materiale magnetice, de exemplu din tole de transformator sau din ferite, care permite dirijarea fluxului magnetic.

ecran magnetic (al unui aparat de măsurare) / *magnetic screen (of a measuring apparatus)* / *écran magnétique (d'un appareil de mesure)* / Anvelopă din material feromagnetic destinată protejării elementului activ al unui aparat de măsurat contra acţiunii câmpurilor magnetice exterioare.

ecran metalizat / *metallized screen* / *écran métallisé* / Ecran luminescent acoperit în partea tunului electronic de o peliculă metalică traversabilă de electroni.

ecran protector, 1[barieră de protecţie] ⇐ paravan anti-X / *protective barrier* / *écran protecteur, 1[barrière de protection]* / Perete constituit din materiale absorbante, utilizat pentru atenuarea radiaţiilor şi reducerea pericolelor de iradiere.

ecran protector, 2[structură protectoare] / *protective screen* / *écran protecteur, 2[structure protectrice]* / Ecran care conţine elemente care absorb radiaţiile, utilizat în scopul protecţiei contra radiaţiilor.

ecran protector al unui tub de radiaţii X pentru diagnostic / *diagnostic-type protective tube housing* / *gaine protectrice de tube de diagnostic* / Înveliş protector destinat reducerii radiaţiei de scurgere la o valoare estimată ca fiind nepericuloasă pentru aplicaţii în radiodiagnostic, la un metru de sursa de radiaţii X, tubul funcţionând în serviciu continuu cu fereastra închisă, la curent nominal şi tensiune nominală maxime.

ecran protector al unui tub de radiaţii X pentru terapie / *therapeutic-type protective tube housing* / *gaine protectrice de tube de thérapie* / Înveliş protector al unui tub de radiaţii X destinat reducerii radiaţiei de scurgere la o valoare estimată ca fiind nepericuloasă pentru aplicaţiile terapeutice, la o distanţă specificată de focarul electronic şi într-un punct oarecare din vecinătatea învelişului, tubul funcţionând în serviciu continuu cu fereastra închisă, la curent nominal şi tensiune nominală maxime.

ecran radiografic ⇒ ecran fluorescent

ecran solar / *shading* / *brise-soleil* / Dispozitiv destinat să împiedice, să reducă sau să difuzeze radiaţia solară.

ecran tactil / *touch screen* / *écran tactile* / Ecran de vizualizare ce permite unui utilizator interacţiunea cu calculatorul prin atingerea unei zone reperate a ecranului

ecran termic, 1[al unui echipament electrotermic] / *heat shield, 1[of an electroheat installation]* / *écran thermique, 1[d'une installation électrothermique]* / Ecran ceramic sau metalic răcit natural sau forţat, plasat între sursa de căldură sau materialele încărcăturii şi zonele de lucru ale unui cuptor, în vederea reducerii radiaţiei termice directe.

ecran termic, 2[al unui tub electronic] / *heat shield, 2[of an electronic tube]* / *écran thermique, 2[d'un tube électro-*

nique] / Structură metalică utilizată pentru reducerea pierderilor de căldură prin radiaţie ale unui catod cald, sau la protecţia unor elemente ale tubului contra radiaţiei termice.

ecranare [în infografie] / *shielding / masquage [en infographie]* / Îndepărtarea tuturor elementelor grafice ce se găsesc în interiorul unei limite date.

ecranare (a unei lămpi) / *cut-off / défilement (d'une lampe)* / Mijloace folosite pentru scoaterea din câmpul vizual a lămpilor şi a suprafeţelor cu luminanţă ridicată, pentru a reduce fenomenul de orbire. Notă: În iluminatul public, există, în funcţie de nivelul ecranării, următoarele tipuri de corpuri de iluminat: ecranate, semiecranate, neecranate.

ecretare (a unui impuls) / *clipping (of a pulse) / écrêtage (d'une impulsion)* / Procedeu de formare prin care nivelul unui impuls este constrâns să nu depăşească una sau mai multe valori predeteminate.

ecuaţia telegrafiştilor / *transmission line (differential) equation / équation des télégraphistes* / Ecuaţia cu derivate parţiale liniară: $\frac{\partial^2 U}{\partial x^2} = cl\frac{\partial^2 U}{\partial t^2} + (cr + gl)\frac{\partial U}{\partial t} + grU$ care permite determinarea variaţilor tensiunii U în funcţie de timpul t şi de abscisa x de-a lungul unei linii de transmisiune uniforme cu două conductoare, definită prin caracteristicile sale pe unitatea de lungime: l este inductivitatea lineică; r este rezistenţa lineică; c este capacitatea lineică; g este conductanţa lineică. Notă: Pentru o oscilaţie de pulsaţie ω: $lZ = r + j\varpi l$ este impedanţa lineică în serie pe linie, $y = g + j\varpi c$ este admitanţa lineică în paralel pe linie $z_0 = \sqrt{\frac{z}{y}} = \sqrt{\frac{r + j\varpi l}{g + j\varpi c}}$ este impedanţa caracteristică a liniei, iar $\lambda = \alpha + \beta = \sqrt{zy} = \sqrt{(r + j\varpi l)(g + j\varpi c)}$ este exponentul lineic de propagare pe linie.

ecuaţie caracteristică (a unui dispozitiv fotoelectric) / *characteristic equation (of a photo-electric device) / équation caractéristique (d'un tube photoélectronique ou d'une cellule photoélectrique)* / Relaţie între curentul fotoelectric, tensiunea anodică şi fluxul luminos.

ecuaţie cromatică / *colour equation / équation chromatique* / Reprezentare algebrică sau vectorială a egalităţii a doi stimuli de culoare dintre care, unul poate fi, de exemplu, un amestec aditiv de trei stimuli de culoare de referinţă. Exemplu: $C[C] = X[X] + Y[Y] + Z[Z]$. Notă: Semnul = înseamnă egalizarea de culori şi se citeşte „egalizează"; literele fără croşete arată cantităţile din stimulii reprezentaţi prin aceleaşi litere între croşete: astfel $C[C]$ reprezintă C unităţi ale stimulului [C]; semnul + indică un amestec aditiv de stimul de culoare. Într-o semenea ecuaţie, un semn minus înseamnă că stimulul este adăugat celor din celălalt membru al ecuaţiei, când se realizează egalizarea de culoare.

ecuaţie cu mărimi / *quantity equation / équation aux grandeurs* / Ecuaţie în care mărimile fizice sunt reprezentate prin simboluri literale.

ecuaţie cu unităţi / *unit equation / équation aux unités* / Ecuaţie în care unităţile sunt reprezentate prin simboluri literale.

ecuaţie cu valori numerice / *numerical value equation / équation aux valeurs numériques* / Ecuaţie în care valorile numerice, corespunzătoare unităţilor alese, sunt reprezentate prin simboluri literale.

ecuaţie de criticitate / *critical equation / équation critique* / Orice ecuaţie ce stabileşte o relaţie între parametrii unui ansamblu ce trebuie să fie satisfăcută pentru ca ansamblul să fie critic.

ecuaţie de etalonare / *calibration equation / équation d'étalonnage* / Reprezentare analitică a semnalului de ieşire Y în funcţie de variabila de măsurat X.

ecuaţii de ieşire / *output equations* / *équations de sortie* / Ansamblu de ecuaţii care exprimă variabilele de ieşire ca funcţie de variabilele de stare, de variabilele de intrare, de parametrii sistemului şi de timp.

ecuaţii de stare / *state equations* / *équations d'état* / Sistem de ecuaţii care exprimă primele derivate în raport cu timpul ale variabilelor de stare în funcţie de aceleaşi variabile de stare, de variabilele de intrare, de parametrii sistemului şi de timp.

ecuaţiile lui Maxwell / *Maxwell equations* / *équations de Maxwell* / Sistem de ecuaţii cu derivate parţiale care leagă între ele variaţiile în timp şi în spaţiu ale celor patru mărimi vectoriale de stare ale câmpului electromagnetic (E, D, H şi B), într-un mediu oarecare, cu valorile densităţilor de curent J şi de sarcină ρ, eventual existente în anumite părţi ale acestui mediu. Note: 1. Într-un reper inerţial oarecare, cu toate mărimile definite relativ la acest reper, ecuaţiile lui Maxwell în unităţi SI sunt următoarele: $\mathbf{rot}\, E = -\partial B/\partial t$; $\mathrm{div}\, D = \rho$; $\mathbf{rot}\, H = J + \partial D/\partial t$; $\mathrm{div}\, B = 0$. 2. Ecuaţile lui Maxwell nu permit determinarea integrală a câmpului electromagnetic într-un mediu dat decât dacă li se asociază relaţiile specifice acestuia. Astfel, în cazul unui mediu liniar, aceste relaţii introduc permitivitatea, permeabilitatea şi conductivitatea mediului.

(a) edita / *(to) edit* / *mettre en forme* / A pregăti datele în vederea unei operaţii ulterioare. Notă: Editarea poate include rearanjarea, adăugarea sau modificarea datelor, suprimarea datelor, controlul formatului, o conversie de cod şi operaţii de suprimare a zerourilor.

editare de text / *text editing* / *mise en forme (de texte)* / Proces ce constă în efectuarea unor operaţii asupra unui text: rearanjări, modificări, adăugiri, ştergeri sau reformatări.

editor de legături / *linkage editor* / *éditeur de liens* / Program de calculator conceput pentru crearea unui modul încărcabil pe baza unuia sau mai multor module-obiect, sau a altor module încărcabile, rezolvând referinţele încrucişate între module şi adaptând adresele, dacă e cazul.

editor de text / *text editor* / *éditeur de texte* / Program de calculator ce permite utilizatorului editarea de text.

EEG := electroencefalogramă

efapsă / *ephapse* / *éphapse* / Punct al proximităţii a doi neuroni unde pot exista interacţiuni electrice suficient de puternice pentru antrenarea unei influenţe subtile asupra conducţiei în neuroni.

efect tunel Giaever / *Giaever (normal electron) tunnelling* / *effet de tunnel Giaever* / Efect de tunel al electronilor solitari la trecerea prin bariera de potenţial foarte subţire ce separă un supraconductor de un alt conductor, la aplicarea unei tensiuni între cele două.

efect actinic direct / *direct actinic effect* / *effet actinique direct* / Efect actinic produs în regiunea unde energia radiantă aflată la originea efectului este absorbită.

efect actinic indirect / *indirect actinic effect* / *effet actinique indirect* / Efect produs în afara regiunii unde energia radiantă aflată la originea efectului este absorbită.

efect actinic natural / *natural actinic effect* / *effet actinique naturel* / Modificare chimică produsă de radiaţia naturală. Exemple: producerea ozonului în atmosferă, fotosinteza, vederea la lumina zilei etc.

efect actinic produs artificial / *artificially induced actinic effect* / *effet actinique produit artificiellement* / Modificare chimică produsă de radiaţiile optice în condiţii controlate. Exemple: acţiunea asupra creşterii plantelor printr-un iluminat programat în timp, tratamentul terapeutic prin intermediul lămpilor speciale etc.

efect acusto-optic / *acousto-optic effect* / *effet acousto-optique* / Variaţia locală a

indicelui de refracţie indus de o undă acustică. Notă: Efectul acusto-optic este utilizat pentru modulaţia şi deviaţia unei radiaţii optice.

efect al coloanei de aer / *air column effect* / *effet de la colonne d'air* / Efect al variaţiilor masei volumice a coloanei de aer dintre sursă şi detector datorate presiunii atmosferice şi modificărilor de temperatură în cursul măsurătorilor. Acestea sunt exprimate în general sub forma unei erori în unităţi de măsură primare sau în procente din valoarea numerică efectivă pentru o modificare specificată.

efect Auger / *Auger effect* / *effet Auger* / Reîntoarcere la starea fundamentală a unui atom, ionizat la nivelul unui strat intern, prin ejectarea unuia sau mai multor electroni din straturile externe.

efect Barkhausen / *Barkhausen effect* / *effet Barkhausen* / Variaţie discontinuă a inducţiei magnetice într-un material magnetic în timp ce câmpul magnetic aplicat variază continuu. Notă: Într-un circuit electric, efectul Barkhausen produce un zgomot numit *zgomot Barkhausen*.

efect Cerenkov / *Cerenkov effect* / *effet Cerenkov* / Emisiune de lumină produsă la traversarea unui mediu transparent de către o particulă cu viteză superioară vitezei luminii în acest mediu. Notă: Radiaţia emisă are un spectru continuu de la lumina vizibilă albastră la ultraviolet.

efect Compton / *Compton effect* / *effet Compton* / Împrăştiere elastică a unui foton de către un electron, în cazul în care electronul poate fi considerat liber şi staţionar. Notă: O parte a energiei şi a cantităţii de mişcare a fotonului incident este comunicată electronului, restul rămânând fotonului difuzat.

efect corona ⇒ descărcare corona

efect de alice / *shot-effect* / *effet de grenaille* / Fluctuaţii ale curentului de ieşire al unui tub electronic, cauzate de caracterul discontinuu al sarcinii electrice transportate de electroni. Notă: Acest efect se manifestă în cazul emisiei discontinue a catodului sau în variaţiile instantanee ale distribuţiei fluxului electronic dintre electrozi.

efect de anod / *anode effect* / *effet anode* / Emanaţie excesivă de gaz la anodul unui cuptor electrolitic, ce conduce la o creştere a potenţialului între anod şi catod şi produce pertubaţii în procesul de electroliză.

efect de canal ⇒ efect de radiaţie

efect de capăt / *end effect* / *effet d'extrémité* / Efect electrodinamic ce apare la capetele inductorului unui motor de tracţiune liniar, funcţionând la viteză ridicată, reducând performanţele acestui motor.

efect de capăt (al unui detector cu descărcare în gaz) / *end effect (of a counter tube)* / *effet de bout (d'un tube compteur)* / Efect datorat distorsiunii câmpului electric lângă extremităţile electrodului colector al unui detector cu descărcare în gaz, constând dintr-o pierdere de numărare sau o deformare a spectrului măsurat.

efect de capilaritate / *wicking* / *effet de mèche* / Absorbţie capilară a lichidului de-a lungul fibrelor suportului izolant.

efect de cer / *skyshine* / *effet de ciel* / Difuziune în aer a radiaţiilor transmise prin plafon sau prin acoperiş şi ajunse la o anumită distanţă de sursa de radiaţii.

efect de electroviscozitate / *electroviscous effect* / *effet électrovisqueux* / Scăderea viscozităţii unei soluţii macromoleculare prin adăugarea de electrolit, antrenând o micşorare a potenţialului electrocinetic al macromoleculelor.

efect de escaladare (a barierei de potenţial) ⇐ escaladare (a barierei de potenţial) / *(to) pass through the potential barrier* / *passer par-dessus la barrière de potentiel* / Într-un metal este diferenţa de energie dintre creasta barierei de potenţial şi nivelul de energie Fermi.

efect de frecare / *friction effect* / *effet de frottement* / Efectul pe care îl poate avea asupra înregistrării frecarea dispozitivului

de inscripţionare pe hârtia diagramei, în cazul înregistratoarelor cu traseu continuu. Valoarea maximă a acestui efect de frecare caracterizează cel mai mare efect observabil, într-un punct oarecare al gradaţiei şi într-un moment oarecare, în condiţiile cele mai defavorabile. Acestea pot include, în anumite cazuri, efectele datorate jocurilor mecanice şi, eventual, histerezis-ului.

efect de insulă / *island effect* / *effet d'îlot* / Limitare a emisiei catodului la anumite părţi ale sale (insule), dacă tensiunea de grilă devine mai mică decât o anumită valoare.

efect de margine / *edge effect* / *effet de bord* / Bordură de luminanţă incorectă ce înconjoară zona cu informaţie de imagine şi încalcă zonele învecinate.

efect de margine (într-un indus masiv) / *edge effect (in a solid armature)* / *effet de bord (dans un induit massif)* / Efectele ce apar într-un indus masiv, datorate curenţilor de întoarcere între poli, limitând eficacitatea lărgimii totale utilizabile a indusului şi determinând un coeficient de reducere.

efect de mascare (a unei antene) ⇐ umbrire a aperturii / *aperture blockage* / *effet de masque (d'une antenne)* / Efect produs de părţile antenei situate pe traseul radiaţiei provenite la un element radiant sau o apertură. Exemple: Elementul activ, un reflector secundar sau suporţii pot provoca un efect de mascare într-o antenă cu reflector.

efect de modulaţie de filament / *heater modulation effect* / *effet de modulation du filament* / Modulaţie în radiofrecvenţe a semnalului de ieşire, datorată curentului alternativ de încălzire sau ondulaţiilor curentului continuu de încălzire.

efect de oblicitate (al unui caracter binar înregistrat) / *skew (of a recorded binary character)* / *effet d'obliquité (d'un élément binaire)* / Deviere unghiulară a unui rând de biţi înregistraţi pe un suport de date, în raport cu o direcţie de referinţă.

efect de perete (pentru un detector) / *wall effect* / *effet de paroi* / Efect asupra rezultatelor măsurării datorat prezenţei peretelui detectorului şi care depinde de natura şi de grosimea acestuia.

efect de proximitate / *proximity effect* / *effet de proximité* / 1. Fenomenul de modificare a repartiţiei curentului, variabil pe secţiunea unui conductor, ca urmare a efectelor de inducţie electromagnetică ale câmpului magnetic al unor curenţi învecinaţi. 2. Repartiţia neuniformă a densităţii curentului electric într-un conductor sau într-un semiconductor sub efectul curenţilor electrici din conductoarele vecine.

efect de radiaţie ⇐ efect de canal / *streaming* / *effet de canalisation* / Creşterea transmisiei de radiaţii pe anumite direcţii ale unui mediu datorită prezenţei unor goluri sau a altor regiuni cu atenuare scăzută.

efect de redresare / *rectifying effect* / *effet redresseur* / Efect ce se poate manifesta la sfârşitul duratei de viaţă a unei lămpi, când unul dintre electrozi s-a întrerupt sau are o emisie termoelectronică insuficientă, astfel încât curentul care trece prin lampă prezintă semialternanţe succesive inegale.

efect de (reo)stricţiune ⇐ efect pinch / *pinch effect (of a fluid)* / *effet de pincement* / Fenomenul de contracţie a secţiunii unui fluid odată cu creşterea curentului electric care îl traversează, datorat forţelor electromagnetice.

efect de sarcină de suprafaţă / *S effect* / *effet S* / Modulaţie a curentului de electrod datorată variaţiei sarcinii electrice pe suprafaţa anvelopei de sticlă a tubului sau a altor părţi izolante.

efect de scintilaţie / *flicker effect [electric fluctuation]* / *effet de scintillation* / Variaţie aleatoare a curentului de ieşire într-un tub cu catod din oxizi. Notă: In-

tensitatea sa variază în sens invers cu frecvența.

efect de talon ⇐ efect de umbră al anodului ⇐ autoabsorbție la anod / *heel effect / effet de talon* / Diminuare a intensității anodice a unui fascicul de radiații X datorată absorbției anodice.

efect de umbră al anodului ⇒ efect de talon

efect de variație de compoziție / *composition effect / effet de variation de composition* / Efect asupra măsurărilor variațiilor de compoziție privind materialul măsurat, în general exprimate în unități de măsură primară sau în procente din valoarea numerică reală pentru o variație a compoziției specifice.

efect de xenon ⇒ otrăvire cu xenon

efect Dellinger-Mögel / *short-wave fade-out / évanouissement brusque (des ondes décamétriques)* / Atenuare puternică și bruscă a tuturor undelor radioelectrice în propagarea ionosferică, cu frecvențe situate aproximativ între 2 și 30 MHz, ca efect al unei perturbații ionosferice cu debut brusc.

efect dinatron / *dynatron effect / effet dynatron* / Efect echivalent unei rezistențe (dinamice) negative care rezultă când caracteristica (curent-tensiune) de electrod are o pantă negativă. Notă: Caracteristica asociată acestui efect se numește caracteristică dinatron.

efect electrofonic / *electrophonic effect / effet électrophonique* / Producerea unei senzații auditive printr-o stimulare electrică a cohleei, a nervului sau a cortexului auditiv.

efect electro-optic / *electro-optic(al) effect / effet électro-optique* / Variația proprietăților optice ale unei substanțe sub influența unui câmp electric. Exemplu: efectele de birefringență indusă electric în care unghiul de rotație este proporțional cu câmpul (efectul Pockels) sau cu pătratul acestuia (efectul Kerr). Note: 1. Adjectivul "electro-optic" nu trebuie utilizat ca sinonim pentru "opto-electronic". 2. Fenomenul cel mai curent este variația indicelui de refracție.

efect electrotactil / *electrotactile effect / effet électrotactile* / Producerea unei senzații tactile printr-o stimulare electrică a nervilor receptorilor tactili ai pielii.

efect Faraday / *Faraday effect / effet Faraday* / Fenomenul de rotație, în jurul direcției de propagare, a vectorului inducției electrice unei unde electromagnetice cu polarizare rectilinie la traversarea unui mediu giromagnetic supus unui câmp magnetostatic având o componentă după direcția de propagare.

efect Faraday [pentru unde radioelectrice] / *Faraday effect [for radio waves] / effet Faraday [pour une onde radioélectrique]* / 1. Efect magneto-optic care produce o dublă refracție pentru care unghiul de rotație este proporțional cu câmpul magnetic. 2. Rotația polarizării unei unde radioelectrice în jurul direcției sale de propagare, care se produce la traversarea plasmei în prezența unui câmp magnetic.

efect fotoconductiv / *photoconductive effect / effet photoconductif* / Efect fotoelectric intern care constă în variația conductivității electrice a unui mediu în urma acțiunii unei radiații electromagnetice incidente. Notă: Definiția se referă la modularea conductivității unui material, la modularea conductivității unui mediu (inclusiv vidul) datorată electronilor rezultați prin efect fotoelectric extern dintr-un material adiacent mediului respectiv.

efect fotoelectric ⇐ absorbție fotoelectrică / *photoelectric effect / effet photoélectrique* / Fenomen de interacțiune între radiație și materie, caracterizat prin absorbția completă a fotonilor de către atomii unui material cu eliberarea consecutivă de electroni.

efect fotoelectric atomic ⇒ fotoionizare

efect fotoelectric extern ⇒ emisie fotoelectrică

efect fotoelectric intern / *photo-conductivity* / *photoconductivité* / Efect fotoelectric caracterizat de variaţia conductivităţii electrice.

efect fotoemisiv ⇒ emisie fotoelectrică

efect fotovoltaic / *photovoltaic effect* / *effet photovoltaïque* / Efect fotoelectric în care absorbţia de fotoni produce o tensiune electromotoare.

efect galvanomagnetic / *galvano-magnetic effect* / *effet galvano-magnétique* / Efect rezultat prin introducerea într-un câmp magnetic a unor conductoare parcurse de curent electric. Principalele efecte galvanomagnetice sunt: efectul Hall şi efectul magnetoconductiv.

efect genetic (al radiaţiilor) / *genetic effect* / *effet génétique* / Alterare a elementelor genetice ale unui organism: gene, cromozomi, acizi nucleici. Notă: Aceste efecte se referă în general la celulele reproductive şi la variaţiile ereditare transmise astfel descendenţilor.

efect giromagnetic / *gyromagnetic effect* / *effet gyromagnétique* / Fenomen prin care un corp magnetizabil introdus într-un câmp magnetic static suferă o mişcare de rotaţie în jurul direcţiei câmpului ca urmare a mişcării de precesie a particulelor atomice (ale corpului) rezultată din cuplarea momentelor magnetice cu cele cinetice ale acestor microparticule.

efect Hall / *Hall effect* / *effet Hall* / Producerea, în orice punct al unui conductor sau semiconductor, a unui câmp electric indus, proporţional cu produsul vectorial dintre densitatea de curent şi inducţia magnetică.

efect Josephson / *Josephson effect* / *effet Josephson* / Trecerea curentului continuu sub un anumit prag, fără căderе de tensiune, prin bariera foarte subţire ce separă doi supraconductori în contact, prin efectul tunel al perechilor de electroni.

efect Joule / *Joule effect* / *effet Joule* / Fenoment potrivit căruia un curent dezvoltă în interiorul unui conductor o căldură care, în unitatea de timp şi în unitatea de volum, este proporţională cu rezistivitatea materialului şi cu pătratul densităţii de curent.

efect Kelvin ⇒ efect pelicular

efect Kerr / *Kerr effect* / *effet Kerr* / Efect electrooptic prin care un câmp electric induce o dublă refracţie, în care unghiul de rotaţie este proporţional cu pătratul intensităţii acestui câmp.

efect laser / *lasing* / *effet laser* / Amplificarea sau generarea unei radiaţii electromagnetice coerente de la radiaţia gama până la cea din domeniul infraroşu depărtat, care utilizează emisia stimulată.

efect local (al unui telefon) / *sidetone* / *effet local (d'un poste téléphonique)* / Reproducerea în receptorul telefonic a sunetelor captate de microfonul propriu şi transmise practic fără întârziere prin circuitele telefonului. Notă: Efectul local poate reproduce zgomote ambiante şi propria voce a vorbitorului.

efect local al vorbirii / *speech sidetone* / *effet local pour la parole* / Efect local produs de vocea persoanei care vorbeşte în faţa microfonului telefonului.

efect local al zgomotului ambiant / *ambient noise sidetone* / *effet local pour le bruit ambiant* / Efect local produs de zgomotul ambiant.

efect Luxembourg ⇒ transmodulaţie ionosferică

efect magnetoconductiv ⇐ efect magnetorezistiv / *magnetoresistive effect* / *effet magnétorésistant* / Variaţie a rezistenţei electrice a unui conductor sub acţiunea unui câmp magnetic.

efect magnetooptic / *magneto-optic(al) effect* / *effet magnéto-optique* / Variaţia, indusă de un câmp magnetic, a proprietăţilor optice ale unei substanţe. Note: 1. Substanţele care prezintă un efect magneto-optic sunt în general utilizate pentru producerea rotaţiei planului de polarizare al unei unde cu polarizare liniară în jurul direcţiei ei de propagare. Fenomenul cel mai uzual îl reprezintă variaţia indicelui

de refracţie. 2. Exemplu: efectul de birefringenţă indusă de un câmp magnetic aplicat, în care unghiul de rotaţie este proporţional cu intensitatea câmpului (efectul Faraday).

efect magnetorezistiv ⇒ efect magnetoconductiv

efect microfonic cohlear / *cochlear microphonic* / *effet microphonique cochléaire* / Potenţial electric produs în cohlee, puternic asemănător formei de undă a stimulului auditiv. Notă: Efectul microfonic este observabil ca o parte a electrocohleogramei.

efect Miller / *Miller effect* / *effet Miller* / Efect de cuplaj capacitiv intern între anodul unui tub electronic şi grila de comandă pe impedanţa de intrare a acestei grile.

efect Mössbauer / *Mössbauer effect* / *effet Mössbauer* / Emisiune nucleară fără recul şi absorbţie rezonantă a radiaţie gama.

efect nestocastic / *non-stochastic effect* / *effet non stochastique* / Efect biologic al radiaţiilor ionizante a cărui gravitate variază cu doza absorbită şi pentru care poate exista un prag.

efect pelicular ⇐ efect Kelvin / *skin effect* / *effet pelliculaire* / Fenomen conform căruia densitatea de curent a unui curent electric alternativ este mai mare în vecinătatea suprafeţei decât în interiorul conductorului.

efect Peltier / *Peltier effect* / *effet Peltier* / Efect termoelectric în care trecerea curentului printr-o joncţiune produce o dezvoltare reversibilă de căldură, proporţională cu intensitatea curentului. Notă: Este efectul invers efectului Seebeck.

efect piezoelectric / *piezoelectric effect* / *effet piézoélectrique* / Polarizare electrică produsă de starea de tensiune mecanică sau invers. Notă: Polarizaţia piezoelectrică este o *polarizaţie permanentă* care subzistă la un câmp nul ($E = 0$) şi se manifestă în anumite medii anizotrope.

efect pinch ⇒ efect de (reo)stricţiune

efect piroelectric [în electrobiologie] / *pyroelectric effect [in electrobiology]* / *effet pyro-électrique [en électrobiologie]* / Producerea unei senzaţii de căldură printr-o stimulare electrică a captorilor de temperatură ai pielii.

efect Pockels / *Pockels effect* / *effet Pockels* / Efect electrooptic prin care un câmp electric induce o dublă refracţie, în care unghiul de rotaţie este proporţional cu intensitatea acestui câmp.

efect Schottky / *Schottky effect* / *effet Schottky* / Creştere a emisiei termoelectronice sau fotoelectronice, faţă de emisia fără efect de câmp cauzată de un câmp electric accelerator la suprafaţa catodului.

efect Seebeck / *Seebeck effect* / *effet Seebeck* / Producerea unei tensiuni electromotoare datorată diferenţei de temperatură dintre două joncţiuni ale unor metale sau aliaje diferite făcând parte din acelaşi circuit.

efect somatic (al radiaţiilor) / *somatic effect (of radiation)* / *effet somatique (des rayonnements)* / Efecte corporale ale radiaţiilor, apărute în timpul vieţii unui individ expus la radiaţii.

efect Stiles-Crawford / *Stiles-Crawford effect (of the first kind)* / *effet Stiles-Crawford (de première espèce)* / Diminuarea luminozităţii unui stimul de lumină când raza de lumină traversează pupila din ce în ce mai departe de centru.

efect stocastic / *stochastic effect* / *effet stochastique* / Efect a cărui probabilitate de apariţie, mai curând decât gravitate, este considerată ca o funcţie de doza absorbită fără prag.

efect stroboscopic / *stroboscopic effect* / *effet stroboscopique* / Modificare aparentă a mişcării sau imobilizare aparentă a unui obiect când acest obiect este iluminat cu o lumină variabilă periodic de frecvenţă (de modulare) adecvată.

efect tensorezistent / *piezoresistive effect* / *effet piézorésistant* / Variaţie a unei rezistenţe electrice a unui semiconductor sub acţiunea unei solicitări mecanice.

efect teratogen / *teratogenic effect* / *effet tératogène* / Efect biologic asupra unui fetus putând determina producerea de malformații în cursul dezvoltării acestuia.

efect termic [fluctuații de tensiune] / *thermal effect* / *effet thermique [fluctuation de tension]* / Fluctuații de tensiune la terminalele unui conductor, cauzate de agitația termică a electronilor.

efect termoelectric / *thermoelectric effect* / *effet thermoélectrique* / Efect de interacțiune între un fenomen termic și unul electric, excluzând disipația ireversibilă de putere în procesul de conducție (efectul Joule). Notă: În sens restrâns, numai efectul Seebeck.

efect Thomson / *Thomson effect* / *effet Thomson* / Efect termoelectric prin care un curent electric antrenează un transfer de căldură într-un material omogen.

efect tunel / *tunnel effect* / *effet tunnel* / Traversarea unei regiuni cu barieră de potențial de către un purtător de sarcină electrică, a cărui energie este inferioară înălțimii barierei. Notă: Unda de probabilitate asociată particulei se descompune în undă reflectată și undă transmisă, existând o probabilitate nenulă ca particula să se afle dincolo de barieră

efect tunel (într-o joncțiune PN) / *tunnel effect (in a PN junction region)* / *effet de tunnel (dans une jonction PN)* / Proces prin care se stabilește o conducție prin bariera de potențial a unei joncțiuni PN și în care electronii circulă în fiecare direcție între banda de conducție din regiunea *N* și banda de valență din regiunea *P*.

efect Volta / *Volta effect* / *effet Volta* / Existența unei diferențe de potențial (*diferență de potențial de contact voltaică*) între două metale în contact, în starea de echilibru termodinamic. Notă: În sens strict, termenul *efect Volta* se referă numai la contactul metal-metal. O astfel de diferență de potențial există însă și la contactele metal-dielectric, metal-semiconductor, dielectric-dielectric, semiconductor-semiconductor, dielectric-semiconductor.

efect Wigner / *Wigner effect* / *effet Wigner* / În funcționarea unui reactor, variația proprietăților fizice ale grafitului datorată deplasării atomilor din rețea de către neutronii de energie înaltă și de alte particule energetice.

efecte seismice / *seismic effects* / *effets sismiques* / Combinații imprevizibile de vibrații și șocuri transmise prin scoarța terestră, provocate prin intervenție umană (de exemplu, explozii) sau datorate unor cauze naturale (de exemplu, producerea faliilor geologice, activități vulcanice sau valuri puternice). Notă: Cutremurul de pământ și efectele sale locale se definesc în mod obișnuit prin magnitudine și intensitate.

efectiv =! eficace / *root-mean-square* / *efficace* / Calificativ referitor la rădăcina pătrată a mediei pătratelor valorilor unui nivel. Dacă nivelul ia *n* valori discrete m_j, valoarea sa efectivă este dată de expresia: $V_{eff} = \sqrt{\frac{1}{n}\sum_{1}^{n} m_j^2}$. Dacă nivelul este o funcție continuă de timp m(t), valoarea sa eficace este dată de expresia: $V_{eff} = \sqrt{\frac{1}{t_2 - t_1}\int_{t_1}^{t_2} m^2(t)dt}$. Suma sau integrala acoperă fie intervalul de timp în care valoarea efectivă este cerută fie, dacă funcția este periodică, orice număr întreg de perioade ale funcției.

efectiv al eșantionului / *sample size* / *effectif de l'échantillon* / Numărul n de contoare dintr-un eșantion.

efectiv al lotului / *batch size* / *effectif du lot* / Numărul *N* de contoare dintr-un lot de încercare.

eficace != efectiv

eficacitate / *effectiveness [performance]* / *efficacité* / Capacitatea unei entități de a răspunde unei cereri de serviciu cu caracteristici cantitative date.

eficacitate a ecranului / *screen efficiency* / *efficacité de l'écran* / Raportul dintre intensitatea luminoasă sau energetică a

unei suprafețe excitate a ecranului și produsul dintre curentul de fascicul și tensiunea ultimului electrod accelerator.

eficacitate biologică relativă <EBR> / *relative biological effectiveness (of radiation)* / *efficacité biologique relative* / Pentru un anumit organism viu sau o parte din el, raportul dintre doza absorbită dintr-o radiație de referință și doza absorbită din radiația considerată, producând același efect biologic. Notă: Acest termen este utilizat exclusiv în radiobiologie.

eficacitate de absorbție totală a detectării / *total absorption detection efficiency* / *rendement d'absorption totale de détection* / Pentru un ansamblu de detectare dat și pentru fotoni de energie dată, raportul dintre numărul de fotoni înregistrați în vârful de absorbție totală și numărul total de fotoni emiși de sursa de radiații în același interval de timp. Notă: Eficacitatea de absorbție totală a detectării este egală cu produsul dintre fotofracție și eficacitatea intrinsecă a detectorului.

eficacitate de absorbție totală a detectării raportată la iodura de sodiu (pentru un detector cu semiconductor) / *relative (to sodium iodide) total absorption detection efficiency (of a semiconductor detector)* / *rendement d'absorption totale de détection rapporté à l'iodure de sodium (pour un semicteur)* / Raportul dintre eficacitatea de absorbție totală de detectare a unui detector cu semiconductor și cea a unui scintilator de NaI(Tl) de 7,62 mm × 7,62 mm considerat ca referință, măsurătorile fiind efectuate pentru o distanță dintre sursă și detector specificată. Notă: Prin convenție, eficacitatea de absorbție totală de detectare a scintilatorului de referință pentru o sursă de ^{60}Co este considerată egală cu 0,0012 pentru o distanță de 25 cm între sursă și detector. Această distanță este considerată între centrul sursei și centrul părții frontale a carcasei.

eficacitate de absorbție totală a detectorului / *total absorption detector efficiency* / *rendement d'absorption totale d'un détecteur* / Pentru fotoni de energie dată, raportul dintre numărul de fotoni înregistrați în vârful de absorbție totală și numărul total de fotoni incidenți pe detector în același interval de timp. Notă: Eficacitatea de absorbție totală a unui detector este egală cu produsul dintre fotofracție și eficacitatea intrinsecă a detectorului.

eficacitate de detectare ⇒ eficiență de detectare

eficacitate de emisie termoelectrică / *thermionic-emission efficiency* / *efficacité d'émission thermoélectrique* / Raportul dintre curentul de emisie termoelectronică la saturație și puterea de încălzire a catodului.

eficacitate (intrinsecă) a detectorului / *detector efficiency* / *rendement d'un détecteur* / Raportul dintre numărul de particule detectate și numărul de particule de aceeași natură incidente pe detector în același interval.

eficacitate luminoasă a unei radiații <K> / *luminous efficacy of radiation* / *efficacité lumineuse d'un rayonnement* / Raportul dintre fluxul luminos Φ_v și fluxul energetic Φ_e corespunzător. $K = \frac{\Phi_v}{\Phi_e}$.

eficacitate luminoasă a unei surse / *luminous efficacy of a source* / *efficacité lumineuse d'une source* / Raportul dintre fluxul luminos emis și puterea consumată de sursă.

eficacitate luminoasă relativă (a unei radiații) <V> / *luminous efficiency (of radiation)* / *efficacité lumineuse relative (d'un rayonnement)* / Pentru o radiație, raportul dintre eficacitatea luminoasă monocromatică $K(\lambda)$ și valoarea maximă K_m a acesteia. Notă: Se poate exprima ca raportul dintre fluxul energetic spectral $\Phi_e(\lambda)$, cu ponderea $V(\lambda)$ și fluxul energetic corespunzător:

$$V = \frac{K}{K_m} = \frac{\int_0^\infty V(\lambda)\cdot\Phi_{e,\lambda}(\lambda)\cdot d\lambda}{\int_0^\infty \Phi_{e,\lambda}(\lambda) d\lambda}.$$

eficacitate luminoasă relativă spectrală / *spectral luminous efficiency (of a monochromatic radiation of wavelength λ) / efficacité lumineuse relative spectrale (d'un rayonnement monochromatique de longueur d'onde λ)* / Pentru o radiaţie monocromatică cu lungimea de undă λ, eficacitatea luminoasă relativă spectrală a unui observator individual standardizat CIE, în care valoarea de referinţă K_{ref} este cea maximă: $K_m = K(\lambda_m)$; $V(\lambda) = \frac{K(\lambda)}{K_m}$.

Notă: Deoarece $V(\lambda) \leq 1$, se utilizează în mod curent termenul de *eficienţă luminoasă spectrală*. Notaţii: $V(\lambda)$ pentru vederea diurnă şi $V'(\lambda)$ pentru vederea nocturnă (a se vedea figura):

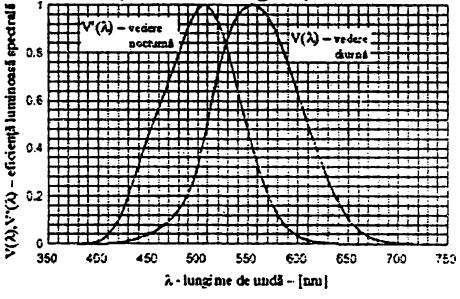

eficacitate luminoasă relativă spectrală a unui observator individual / *spectral luminous efficiency for an individual observer / efficacité lumineuse relative spectrale pour un observateur individuel* / În cazul unui observator individual, raportul dintre eficacitatea luminoasă spectrală $K(\lambda)$ şi o valoare de referinţă $K_{ref} = K(\lambda_{ref})$. Notă: Pentru o lărgime spectrală mică specificată, această mărime se poate exprima aproximativ şi ca raportul dintre fluxul energetic la lungimea de undă λ şi fluxul energetic la lungime de undă λ_m,, lungimi de undă pentru care, cu ajutorul unui anumit dispozitiv experimental, se poate aprecia egalitatea luminoasă, fie prin estimarea echivalenţei vizuale, fie prin dispariţia unui fenomen care indică o diferenţă în cazul altor rapoarte.

eficacitate luminoasă spectrală <K(λ)> / *spectral luminous efficacy / efficacité lumineuse spectrale* / Eficacitate luminoasă a unei radiaţii monocromatice.

eficacitate luminoasă spectrală maximă <K_m> / *maximum spectral luminous efficacy / efficacité lumineuse spectrale maximale* / Valoarea maximă a eficacităţii luminoase spectrale. Notă: Valoarea K_m este aproximativ egală cu 680 lm/W la lungimea de undă de circa 555 nm (pentru un observator fotometric de referinţă CIE în vedere diurnă).

eficienţă [în teletrafic] ⇒ rată de eficienţă

eficienţă a unui redresor cu contact / *efficiency of rectification / efficacité d'un redresseur à contact* / Raportul dintre componenta continuă a tensiunii redresate pe sarcina redresorului şi amplitudinea tensiunii sinusoidale aplicate în condiţii specificate.

eficienţă de conversie (a unui oscilator clistron) / *conversion efficiency (of a klystron oscillator) / rendement de conversion (d'un klystron oscillateur)* / Raportul dintre puterea de înaltă frecvenţă de ieşire şi puterea continuă furnizată fasciculului.

eficienţă de detectare ⇐ eficacitate de detectare / *detection efficiency / rendement de détection* / Pentru condiţii de detectare date, raportul dintre numărul de particule detectate şi numărul de particule de aceeaşi natură emise de sursa de radiaţii în acelaşi interval de timp.

eficienţă de numărare / *counting efficiency / rendement de comptage* / Raportul dintre numărul de impulsuri (numărate) şi numărul total de particule ionizante sau de cuante pătrunse în volumul util, când rata de numărare este suficient de mică, o corecţie de timp mort fiind inutilă.

eficienţă termoelectronică / *emission efficiency / efficacité d'une cathode thermoélectronique* / Raportul dintre curentul de emisie şi puterea de încălzire a catodului.

efort rezistent (în palier şi în aliniament) / *train resistance on level tangent track / effort résistant (en palier et en alignement)* / Rezistenţă care se opune înaintării unui vehicul sau unui tren, în palier şi în aliniament, la o viteză stabilită pentru a fi luată în considerare.

egalizare, 1[în transmisiunea numerică] / *equalization, 1[in digital transmission] / égalisation, 1[en transmission numérique]* / Acţiunea de reducere a perturbaţiei mutuale între simboluri produse de distorsiunea unui semnal numeric într-un canal de transmisiune.

egalizare, 2[în transmisiunea analogică] / *equalization, 2[in analogic transmission] / égalisation, 2[en transmission analogique]* / Acţiunea de compensare a abaterilor funcţiei de transfer a unui canal de transmisiune sau a unui diport de la forma ideală în vederea reducerii distorsiunilor liniare ale semnalului transmis.

egalizare a atenuării / *attenuation equalization / correction amplitude-fréquence* / Acţiune destinată compensării distorsiunii amplitudine-frecvenţă în banda de frecvenţe utile.

egalizare de culoare / *colour matching / égalisation de couleur* / Acţiunea de a reda un stimul de culoare astfel încât să genereze aceeaşi culoare percepută ca un stimul de culoare dată.

egalizare de faze / *phase equalization / correction de phase* / Acţiune destinată compensării distorsiunii fază-frecvenţă în banda de frecvenţe utile.

egalizare de timp de întârziere de grup / *group delay equalization / égalisation de temps (de propagation) de groupe* / Acţiune destinată compensări distorsiunii de timp de propagare de grup în banda de frecvenţe utile.

egalizator al scăderii unei mărimi ⇒ egaliz(at)or de atenuare

egaliz(at)or de atenuare ⇐ egalizator al scăderii unei mărimi ⇐ compensator al scăderii unei mărimi / *attenuation / frequency equalizer / égaliseur d'affaiblissement* / Reţea destinată compensării, într-un anumit interval de frecvenţă, a distorsiunii amplitudine-frecvenţă produsă într-un canal de transmisiune. Notă: În cazul compensării distorsiunii fază-frecvenţă, egalizatorul de atenuare de fază se mai numeşte şi compensator de fază.

egaliz(at)or de faze / *phase equalizer / égaliseur de phase* / Reţea asociată unei linii sau unui sistem de transmisiune destinată compensării distorsiunii fază/ frecvenţă, într-o bandă de frecvenţe specificată.

egalizor ⇐ corector (de distorsiune liniară) / *equalizer / égaliseur* / Dispozitiv destinat efectuării unei egalizări. Exemple: egalizorul de atenuare sau corectorul de aplitudine-frecvenţă, egalizorul sau corectorul de fază, corectorul de timp de propagare de grup.

egalizor (al unei antene) ⇒ reţea de compensare

egalizor de timp de întârziere de grup / *group delay equalizer / correcteur de temps de propagation de groupe* / Reţea asociată unei linii sau unui sistem de transmisiune pentru compensarea distorsiunii de fază a ansamblului în funcţie de frecvenţă, astfel încât timpul de propagare să aibă practic aceeaşi valoare pentru toate frecvenţele unei benzi de frecvenţe determinate.

elasticitate ⇐ complianţă / *compliance / élasticité* / Mărime care indică gradul de elasticitate a unui sistem mecanic, definită, în cazul unei mişcări de translaţie, prin raportul dintre mărimea deplasării şi mărimea forţei aplicate.

elasticitate orizontală / *lateral elasticity / élasticité horizontale* / Deplasarea firului de contact al unei linii areiene de contact în plan orizontal, pe direcţie transversală, pe unitatea de forţă aplicată.

elasticitate verticală / *vertical elasticity / élasticité verticale* / Deplasarea liniei de contact al unei linii areiene de contact în plan vertical, pe unitatea de forţă aplicată.

elastomer / *elastomer* / *élastomère* / Material macromolecular care suferă o deformaţie importantă sub acţiunea unei sarcini mecanice reduse şi care revine aproximativ la dimensiunile iniţiale după îndepărtarea sarcinii respective. Notă: Definiţia se aplică pentru condiţii de încercare la temperatura camerei.

electret / *electret* / *électret* / Corp care prezintă la temperatura ambiantă polarizaţie electrică permanentă, fără a fi deformat.

electric, 1[de natură electrică sau acţionat prin electricitate] / *electric [arising from or actuated by electricity]* / *électrique, 1[de nature électrique ou actionné par électricité]* / Care conţine, produce, provine din, sau acţionează prin electricitate. Exemple: energia electrică, lumina electrică, motorul electric.

electric, 2[relativ sau asociat electricităţii] / *electrical [related to or associated with electricity]* / *électrique, 2[relatif ou associé à l'électricité]* / Relativ la electricitate sau asociat electricităţii, dar fără proprietăţile sau caracteristicile sale. Exemplu: ingineria electrică.

electric neutru / *electrically neutral* / *électriquement neutre* / Calificativ al unui corp sau al unui sistem material cu sarcină electrică nulă.

electricitate, 1[clasă de fenomene] / *electricity, 1[class of phenomena]* / *électricité, 1[classe de phénomènes]* / Ansamblul fenomenelor electromagnetice asociate încărcării corpurilor cu sarcină electrică, polarizării lor electrice sau curentului electric, în condiţii statice sau dinamice. Notă: Fenomenele respective se numesc *fenomene electrice.*

electricitate, 2[ramură de ştiinţă] / *electricity, 2[branch of science]* / *électricité, 2[branche de science]* / Domeniu al ştiinţei şi al tehnologiei care tratează fenomenele electrice.

electricitate, 3[mărime] != sarcină electrică

electricitate (pozitivă) != sarcină (electrică) pozitivă

electrizare / *electrification* / *électrisation* / Modificare a stării fizice în urma căreia părţi ale unui corp se încarcă cu sarcină electrică sau se polarizează electric. Notă: Un corp electrizat este supus unor acţiuni ponderomotoare într-un câmp electric exterior şi produce un câmp electric propriu. În sens restrâns, prin *electrizare* se înţelege doar încărcarea cu sarcină.

electrizare (a corpului uman) / *electrification (of the human body)* / *électrisation (du corps humain)* / 1. Efecte ale electricităţii asupra organismului uman. Notă: Acest efect poate rezulta dintr-o influenţă sau dintr-un contact direct, electricitatea putând fi statică sau dinamică. 2. Ansamblul accidentelor de origine electrică ce afectează persoanele.

electrizare a unui gaz / *electrification of a gas* / *électrisation d'un gaz* / Stare a unui gaz care devine conductor prin introducerea de particule încărcate, în general electroni, gazul nefiind ionizat.

electrizare prin influenţă / *electrostatic induction [process]* / *électrisation par influence* / Separarea sarcinilor de semne diferite pe un conductor ca urmare a apropierii de un corp încărcat electric.

electro-absenţă / *electrically-induced absence* / *électro-absence* / Electroşoc uşor, care provoacă o pierdere pasageră a cunoştinţei, dar fără convulsii.

electroanestezie / *electrical anaesthesia* / *anesthésie électrique* / Abolirea generală sau parţială a sensibilităţii, în special dureroase, provocată de trecerea anumitor curenţi electrici.

electro-arzător / *plasma fuel burner* / *électro-brûleur* / Arzător cu plasmă în care gazele provenite dintr-o cameră de combustie convenţională sunt aduse la o temperatură mai ridicată cu ajutorul unei descărcări electrice.

electrobiologie / *electrobiology* / *électrobiologie* / Studiul fenomenelor electrice în relaţie cu sistemele biologice.

electrobiologist / *electrobiologist* / *électrobiologiste* / Specialist în electrobiologie.

electrobuz ⇐ autobuz acţionat cu acumulatoare / *battery electric road vehicle* / *électrobus* / Vehicul motor care circulă pe drum şi a cărui energie motoare este furnizată de către o baterie plasată la bordul vehiculului.

electrocapilaritate / *electrocapillarity* / *électrocapillarité* / Modificare a tensiunii mecanice între două corpuri, datorată prezenţei sarcinilor electrice la interfaţă.

electrocardiograf / *electrocardiograph* / *électrocardiographe* / Aparat destinat înregistrării unei electrocardiograme.

electrocardiografie / *electrocardiography* / *électrocardiographie* / Tehnică de explorare a activităţii electrice cardiace bazată pe înregistrarea şi interpretarea electrocardiogramelor.

electrocardiogramă / *electrocardiogram* / *électrocardiogramme* / Înregistrare grafică a variaţiilor în funcţie de timp ale tensiunilor relative la activitatea cardiacă, cu ajutorul unor electrozi cu poziţii specificate.

electrocardiogramă vectorială ⇐ vector (electro)cardiogramă / *vector electrocardiogram* / *électrocardiogramme vectoriel* / Reprezentare bi sau tridimensională a activităţii electrice cardiace, care constă în afişarea semnalelor diferitelor perechi de electrozi unele în raport cu celelalte, mai curând decât ale fiecărui semnal în raport cu timpul. Notă: O electrocardiogramă vectorială este cel mai bine realizată cu perechi de electrozi efectiv ortogonali.

electrocardioscop / *electrocardioscope* / *électrocardioscope* / Aparat derivat din electrocardioscop, care permite afişarea pe un ecran a electrocardiogramei. Notă: Acest aparat este în mod obişnuit dotat cu o alarmă sonoră pentru indicarea unei tulburări cardiace grave.

electrocardioscopie / *electrocardioscopy* / *électrocardioscopie* / Tehnică de control al activităţii electrice cardiace cu ajutorul unui electrocardioscop.

electrocauter / *electrocautery* / *électrocautère* / Instrument care conţine un fir menţinut incandescent cu ajutorul unui curent electric, destinat arderii ţesuturilor în cursul operaţiilor chirurgicale.

electrocauterizare / *electrocauterization* / *électrocautérisation* / Utilizarea unui electrocauter în scopul distrugerii ţesuturilor bolnave.

electrocauterizare [prin scântei electrice] / *electrodessication* / *électrodessication* / Distrugerea superficială a unui ţesut biologic prin scântei electrice a căror acţiune este controlată de un electrod mobil.

electrochimie / *electrochemistry* / *électrochimie* / Ramură a ştiinţei şi a tehnologiei care se ocupă de relaţiile dintre reacţiile chimice şi fenomenele electrice.

electrochirurgie / *electrosurgery* / *électrochirurgie* / Acţiune de incizare a ţesuturilor organismului sau de provocare a coagulării lor prin utilizarea unui curent de înaltă frecvenţă traversând aceste ţesuturi.

electrochirurgie cutanată / *electrology* / *électrochirurgie cutanée* / Ablaţia perilor, a verucilor şi a nevilor prin intermediul unui curent electric aplicat cu un electrod în formă de ac.

electrocinetică [ramură de ştiinţă] / *electrokinetics [branch of science]* / *électrocinétique [branche de science]* / Ramură a electromagnetismului care studiază fenomenele asociate conducţiei electrice, făcând abstracţie de câmpul magnetic asociat lor. Notă: Fenomenele considerate se numesc *fenomene electrocinetice* şi constituie o subclasă a fenomenelor electrice.

electrocoagulare / *electrocoagulation* / *électrocoagulation* / Coagularea vaselor sau distrugerea ţesuturilor biologice prin utilizarea căldurii degajate fie de electrodul activ al bisturiului electric folosit pentru coagulare, fie de un bisturiu convenţional într-o configuraţie electrică similară.

electrocohleograf / *electrocochleograph* / *électrocochléographe* / Aparat care permite obținerea unei electrocohleograme.

electrocohleografie / *electrocochleography* / *électrocochléographie* / Tehnică de investigație a activității electrice a regiunii cohleare, bazată pe înregistrarea și interpretarea electrocohleogramei.

electrocohleogramă / *electrocochleogram* / *électrocochléogramme* / Înregistrare grafică a variațiilor, în funcție de timp, ale tensiunilor electrice relative la activitatea electrică a regiunii cohleare.

electrocorticograf / *electrocorticograph* / *électrocorticographe* / Aparat care permite obținerea unei electrocorticograme.

electrocorticografie / *electrocorticography* / *électrocorticographie* / Tehnică de explorare a activității electrice cerebrale, bazată pe înregistrarea și interpretarea electrocorticogramei.

electrocorticogramă / *electrocorticogram* / *électrocorticogramme* / Înregistrare grafică a variațiilor, în funcție de timp, ale tensiunilor electrice preluate de electrozii plasați direct pe cortexul cerebral explorat.

electrocultură / *electroculture* / *électroculture* / Stimularea creșterii plantelor, a înfloririi sau a formării semințelor prin aplicarea unui câmp electric sau magnetic.

electrocutare / *electrocution* / *électrocution* / Efect nociv datorat trecerii unui curent electric printr-un organism viu.

electrod / *electrode* / *électrode* / Piesă conductoare aflată în contact cu un mediu de conductivitate diferită. Notă: Între doi electrozi ai unui dispozitiv, există de obicei o diferență de potențial și uneori o circulație de curent.

electrod [în electrobiologie] / *electrode [in electrobiology]* / *électrode [en électrobiologie]* / Piesă conductoare prin care un curent electric pătrunde într-un mediu de conductivitate diferită sau iese din acesta, ori care îndeplinește una sau mai multe funcții constând în emisiunea sau colectarea de electroni, de goluri sau de ioni, sau în crearea unui câmp electric.

electrod (al unei lămpi) / *lead-in wire (of a lamp)* / *entrée de courant (d'une lampe)* / 1.Conductor metalic care aduce curentul de la soclu la corpul luminos. 2. Conductor prin care intră (anod) sau iese (catod) curentul electric dintr-un mediu conductor.

electrod (al unui cristal piezoelectric) / *electrode (of a piezoelectric crystal element)* / *électrode (d'un cristal piézoélectrique)* / Placă conductoare din punct de vedere electric aflată în vecinătatea unui cristal piezoelectric sau depunere conductoare în contact cu cristalul, permițând aplicarea unui câmp electric asupra acestui cristal.

electrod (al unui dispozitiv cu semiconductoare) / *electrode (of a semiconductor device)* / *électrode (d'un dispositif à semiconducteurs)* / Electrod al unui dispozitiv electronic cu semiconductoare; funcțiile de emisie, colectare sau control al deplasării se exercită asupra electronilor și/sau golurilor.

electrod (al unui dispozitiv electronic) / *electrode (of an electronic device)* / *électrode (d'un dispositif électronique)* / Element conductor ce îndeplinește una sau mai multe funcții: emisia/colectarea de electroni ioni, sau controlul deplasării lor printr-un câmp electric.

electrod (al unui element cu ceramică piezoelectrică) / *electrode (of a piezoelectric ceramic element)* / *électrode (d'un élément en céramique piézoélectrique)* / Depunere conductoare din punct de vedere electric, în contact cu un element cu ceramică piezoelectrică, permițând aplicarea asupra acestuia a unui câmp electric de polarizare, sau a unui câmp electric de excitație. Notă: Electrozii utilizați pot fi: sinterizați, placați, obținuți prin evaporare în vid sau prin pulverizare catodică.

electrod (al unui element electrochimic) / *electrode (of an electrochemical cell)* / *électrode (d'élément électrochimique)* /

Piesă conductoare în contact cu un mediu cu conductivitate diferită.

electrod (al unui tub electronic) / *electrode (of an electronic tube)* / *électrode (d'un tube électronique)* / Electrod al unui dispozitiv electronic de tip tub electronic; funcţiile de emisie, colectare sau control al deplasării se exercită asupra electronilor şi/sau ionilor.

electrod activ / *active electrode* / *électrode active* / Electrod de explorare care prezintă o diferenţă de potenţial în raport cu pământul, cu un nivel zero definit sau cu alt electrod de referinţă pe ţesutul considerat, dată fiind relaţia sa cu forma de scurgere a curenţilor bioelectrici.

electrod activ [în electrochirurgie] / *active electrode [in electrosurgery]* / *électrode active [en électrochirurgie]* / Electrod destinat producerii anumitor efecte fizice necesare în electrochirurgie ca, de exemplu, tăierea sau coagularea ţesuturilor biologice.

electrod al unui cuptor cu arc / *arc furnace electrode* / *électrode de four à arc* / Electrod al unei linii de curent ridicat introdus prin gaura de electrod în interiorul corpului cuptorului, care permite amorsarea şi menţinerea arcului între vârful electrodului şi încărcătură sau vârful altui electrod.

electrod auxiliar / *auxiliary electrode* / *électrode auxiliaire* / Electrod, altul decât catodul, anodul (principal), electrozii de intrare sau de ieşire.

electrod baghetă / *rod electrode* / *électrode-baguette* / Unul dintre electrozii de lucru în formă de baghetă, dispuşi paralel între ei.

electrod bipolar / *bipolar electrode* / *électrode bipolaire* / Ansamblu de doi electrozi activi astfel plasaţi pe acelaşi suport şi puşi sub tensiune, încât curentul de înaltă frecvenţă să treacă în special între aceştia.

electrod colector (al unei camere cu ionizare) ⇐ colector (al unui tub electronic) / *collecting electrode (of an ionization chamber)* / *électrode collectrice (d'une chambre d'ionisation)* / Electrod al unei camere cu ionizare sau al unei detector cu descărcare în gaz, destinat colectării electronilor sau ionilor produşi de către radiaţia ionizantă.

electrod continuu / *continuous electrode* / *électrode continue* / Electrod a cărui lungime este prelungită pe măsură ce se uzează, prin adăugarea de segmenţi succesivi de electrod.

electrod D ⇒ duant

electrod de accelerare / *accelerator [electrode]* / *électrode accélératrice* / Electrod utilizat pentru creşterea vitezei electronilor sau ionilor.

electrod de amorsare (al unei lămpi cu descărcare) / *starting electrode (of a discharge lamp)* / *électrode d'amorçage (d'une lampe à décharge)* / Electrod auxiliar utilizat la amorsarea descărcării într-o lampă.

electrod de amorsare (al unui tub electronic cu gaz) / *starting electrode (of a gas-filled tube)* / *électrode d'amorçage (d'un tube à gaz)* / Electrod utilizat la amorsarea conducţiei în spaţiul principal.

electrod de cărbune / *carbon electrode* / *électrode de charbon* / Electrod fabricat din pulbere de cărbune, natural (grafit, antracit, etc.) sau artificial (cărbune de retortă, cocs de cărbune sau de petrol etc.).

electrod de comandă / *control electrode* / *électrode de commande* / Electrod utilizat pentru a amorsa sau a face să varieze curentul altui electrod.

electrod de convergenţă / *convergence electrode* / *électrode de convergence* / Electrod al cărui câmp electric determină convergenţa fasciculelor electronice.

electrod de decelerare / *decelerating electrode* / *électrode décélératrice* / Electrod utilizat pentru reducerea vitezei electronilor sau ionilor.

electrod de defibrilare / *defibrillator electrode* / *électrode de défibrillation* / Electrod destinat furnizării unui impuls

electric pacientului în vederea unei defibrilări cardiace.

electrod de deflexie / *deflecting electrode* / *électrode de déviation* / Electrod utilizat la producerea câmpului electric ce serveşte la deflexia fasciculului electronic.

electrod de focalizare (a fasciculului electronic) / *focusing electrode* / *électrode de concentration (du faisceau)* / Electrod utilizat la focalizarea electrostatică.

electrod de fund / *bottom electrode* / *électrode de fond* / Electrod situat la fundul cuvei unui cuptor electric.

electrod de ghidare / *guide electrode* / *électrode guide* / Electrod care asigură transferul descărcării de la un spaţiu principal la următorul.

electrod de hidrogen / *hydrogen electrode* / *électrode à hydrogène* / Electrod de platină platinat, saturat de un curent de hidrogen gazos pur.

electrod de ieşire / *output electrode* / *électrode de sortie* / Electrod de la care se primeşte tensiunea amplificată, modulată, detectată etc.

electrod de intrare / *input electrode* / *électrode d'entrée* / Electrod la care este aplicată tensiunea ce trebuie amplificată, modulată, detectată etc.

electrod de încălzire / *heating electrode* / *électrode de chauffage* / Component al instalaţiei de încălzire cu electrozi, utilizat la furnizarea tensiunii electrice lichidului încălzit.

electrod de legătură / *carry electrode* / *électrode de liaison* / Electrod utilizat la furnizarea impulsurilor ce atacă etajul următor, într-un sistem de numărare cu mai multe etaje.

electrod de lucru / *working electrode* / *électrode de travail* / Electrod de încălzire legat la o sursă de energie electrică pentru alimentarea aparatului de încălzit cu electrozi, în condiţii normale de funcţionare, făcând posibilă topirea sărurilor de încălzire şi menţinând temperatura sărurilor topite în cuptorul cu baie de săruri.

electrod de lucru (al unui post de încălzire dielectrică) / *work electrode (of a dielectric heater)* / *électrode de travail (d'un poste de chauffage diélectrique)* / Una dintre plăcile sau diversele alte forme profilate ale condensatorului de încălzire al unui aparat de încălzire dielectrică, între care este creat câmpul electric alternativ necesar încălzirii materialului plasat între acestea.

electrod de măsurare / *measuring electrode* / *électrode de mesure* / Conductor aplicat pe material sau înglobat în acesta astfel încât să asigure contactul electric cu materialul respectiv, în scopul măsurării proprietăţilor sale electrice.

electrod de menţinere / *keep-alive electrode* / *électrode d'entretien* / Electrod a cărui funcţie este menţinerea gazului sau a vaporilor în stare de ionizare parţială, într-un tub cu descărcare într-un gaz.

electrod de modulaţie / *modulator electrode* / *électrode de modulation* / Electrod de comandă în cazul unui tun electronic dintr-un tub cu fascicul catodic.

electrod de pornire (a unui cuptor cu arc) / *starting electrode (of an arc furnace)* / *électrode de démarrage (d'un four à arc)* / Electrod auxiliar destinat declanşării unei o descărcări în arc.

electrod de pornire (a unui cuptor cu baie de săruri cu electrozi) / *starting electrode (of an electrode salt bath furnace)* / *électrode de démarrage (d'un four à bain de sel à électrodes)* / Electrod destinat iniţierii topirii sării de încălzire într-un cuptor cu baie de săruri cu electrozi.

electrod de postaccelerare / *post-deflection accelerator* / *électrode de postaccélération* / Electrod care serveşte la accelerarea electronilor unui fascicul după deflexie.

electrod de referinţă (al unui aparat electromedical) / *reference electrode (of a medical electrical equipment)* / *électrode de référence (d'un appareil électromédical)* / Electrod utilizat pentru stimulare

sau pentru măsurare, cu potenţial electric considerat de valoare zero.

electrod de referinţă (al unui element electrochimic) / *reference electrode (of an electrochemical cell)* / *électrode de référence (d'un élément électrochimique)* / Electrod al cărui potenţial de echilibru are o valoare constantă bine determinată în raport cu care se pot măsura sau calcula alte potenţiale de electrod, incluzându-le într-un element (electrochimic) potrivit.

electrod de retopire / *remelted electrode* / *électrode de refusion* / Lingou de metal destinat a fi retopit sub zgură conductoare, legat la o bornă a sursei de energie electrică.

electrod de semnal / *signal electrode* / *électrode de signal* / Electrod de la care este obţinut un semnal de ieşire.

electrod de semnal al unui tub analizor (de televiziune) / *signal electrode (of a camera tube)* / *électrode de signal de vision d'un tube analyseur (de télévision)* / Electrod din care se obţine un semnal de imagine.

electrod de sudare (al unui post de încălzire dielectrică) ⇒ electrod de sudare dielectrică

electrod de sudare dielectrică ⇐ electrod de sudare (al unui post de încălzire dielectrică) / *dielectric welding electrode* / *électrode de soudage diélectrique* / Electrod de lucru de formă adecvată, care permite producerea energiei termice în interiorul piesei de prelucrat şi aplicarea presiunii necesare realizării unei suduri.

electrod de tăiere / *quench electrode* / *électrode de coupure* / Electrod situat în spaţiul de interacţiune al unui amplificator cu câmpuri încrucişate cu placă emisivă aflată imediat după cuplajul de ieşire a liniei de întârziere.

electrod de tăiere (al unui post de încălzire dielectrică) ⇒ electrod de tăiere dielectrică

electrod de tăiere dielectrică ⇐ electrod de tăiere (al unui post de încălzire dielectrică) / *dielectric cutting edge welding electrode* / *électrode de coupage diélectrique* / Electrod de sudare care dispune de un dispozitiv de tăiere, funcţionând la o densitate de curent ridicată în vederea realizării simultane a sudării şi a tăierii.

electrod în formă de disc rotitor (al unui post de încălzire dielectrică) / *rotating disc electrode (of a dielectric heater)* / *électrode à molette* / Electrod de lucru în formă de disc în rotaţie, care permite împingerea materialului încălzit în cursul încălzirii sale.

electrod neutru ⇐ electrod pasiv / *neutral electrode* / *électrode indifférente [en électrochirurgie]* / Electrod conectat la pacient printr-o suprafaţă relativ mare, pentru care densitatea de curent în ţesutul biologic este suficient de redusă, în vederea evitării anumitor efecte fizice ca, de exemplu, arsurile.

electrod pasiv ⇒ electrod neutru

electrod plasă / *mesh electrode* / *grille à mailles* / Electrod în formă de plasă situat aproape de latura explorată a unei ţinte de memorie, destinat stabilirii unui plan echipotenţial care asigură un câmp de încetinire uniform pentru fasciculul de explorare.

electrod principal (al unei lămpi cu descărcare) / *main electrode (of a discharge lamp)* / *électrode principale (d'une lampe à décharge)* / Electrod prin care trece curentul de descărcare după stabilizarea acesteia.

electrod răcit cu apă / *water-cooled electrode* / *électrode refroidie à l'eau* / Electrod prin interiorul căruia circulă apa de răcire.

electrod selectiv de ioni / *ion-selective electrode* / *électrode sélective (d'ions)* / Electrod al unui senzor, al cărui potenţial electric măsoară potenţialul electrochimic al unui ion specific în soluţie. Notă: Când electrodul selectiv este utilizat împreună cu un electrod de referinţă neselectiv, poate servi la determinarea activităţii

chimice a unui ion într-o soluţie de concentraţie necunoscută.

electrod standard de hidrogen / *standard hydrogen electrode* / *électrode à hydrogène normalisée* / Electrod de hidrogen în contact cu un electrolit a cărui activitate în ioni de hidrogen este egală cu unitatea şi pentru care hidrogenul gazos are o presiune de 101,325 kPa (1atm). Notă: Prin convenţie, potenţialul acestui electrod este egal cu zero la orice temperatură.

electrod Wehnelt / *focusing cup* / *pièce de focalisation* / Piesă metalică ce înconjoară catodul unui tub de radiaţii X, destinată focalizării electrostatice a fasciculului de electroni în focarul electronic de pe suprafaţa anodului.

electrodepunere (pe un circuit imprimat) / *plating-up* / *électrodéposition* / Procedeu de realizare a unei depuneri electrochimice a imprimării conductoare pe suportul izolant sau pe pereţii găurilor, suprafeţele suportului izolant sau pereţii găurilor fiind făcuţi în prealabil conductivi.

electrodermogramă / *electrodermogram* / *électrodermogramme* / Înregistrarea grafică a reacţiei în timp a tensiunii obţinute la suprafaţa pielii.

electrodiagnostic / *electrodiagnosis* / *électrodiagnostic* / Determinarea stărilor funcţionale ale părţilor organismului prin studiul fie al reacţilor acestora consecutive stimulării electrice, fie al potenţialelor electrice, al curenţilor electrici sau al câmpurilor magnetice produse spontan sau ca răspuns la un stimul neelectric.

electrodiagnostic activ / *active electrodiagnosis* / *électrodiagnostic de stimulation* / Determinarea stărilor funcţionale ale părţilor organismului prin studiul fie al reacţiilor acestora la stimularea electrică, fie al reacţiilor lor electrice la o stimulare oarecare.

electrodiagnostic pasiv / *passive electrodiagnosis* / *électrodiagnostic de détection* / Determinarea stărilor funcţionale ale părţilor organismului prin studiul potenţialelor electrice, al curenţilor electrici sau al câmpurilor magnetice produse spontan.

electrodializă / *electrodialysis* / *électrodialyse* / Varietate de dializă în care difuzia electroliţilor este accelerată de un câmp electric.

electrodinamic / *electrodynamic* / *électrodynamique* / Calificativ referitor la acţiunile ponderomotoare exercitate între circuite parcurse de curent, situate într-un mediu practic nemagnetizat. Exemple: forţa electrodinamică, instrumentul electrodinamic etc.

electrodinamică, 1[clasă de fenomene] / *electrodynamics, 1[class of phenomena]* / *électrodynamique, 1[classe de phénomènes]* / Ansamblul fenomenelor şi stărilor asociate câmpului electromagnetic variabil în timp. Notă: Fenomenele considerate se numesc *fenomene electrodinamice.*

electrodinamică, 2[ramură de ştiinţă] / *electrodynamics, 2[branch of science]* / *électrodynamique, 2[branche de science]* / Ramură a electromagnetismului care studiază fenomenele electromagnetice variabile în timp, în care latura electrică şi cea magnetică se condiţionează reciproc.

electro-ejaculare / *electro-ejaculation* / *électro-éjaculation* / Declanşarea artificială a unei ejaculări prin intermediul unei stimulări electrice.

electroencefalograf / *electroencephalograph* / *électroencéphalographe* / Aparat care permite obţinerea unei electroencefalograme.

electroencefalografie / *electroencephalography* / *électroéncephalographie* / Tehnică de explorare a activităţii electrice cerebrale, bazată pe înregistrarea şi interpretarea electroencefalogramei.

electroencefalogramă =· **EEG** / *electroencephalogram* / *électroencéphalogramme* / Înregistrarea grafică a variaţiilor în funcţie de timp ale tensiunilor electrice preluate prin intermediul electrozilor aplicaţi în poziţii specificate pe pielea capului.

electroeroziune / *electroerosion* / *électro-érosion* / Îndepărtarea prin acţiune electrotermică a materialului de la un obiect prelucrat.

electrofibrilaţie auriculară / *atrial electrofibrillation* / *électrofibrillation auriculaire* / Fibrilaţia auriculelor indusă de un curent electric.

electrofibrilaţie ventriculară / *ventricular electrofibrillation* / *électrofibrillation ventriculaire* / Fibrilaţia ventriculelor indusă de un curent electric.

electrofiziologie / *electrophysiology* / *électrophysiologie* / 1. Parte a fiziologiei în relaţie cu aspectele electrice ale fenomenelor fizilogice. 2. Fenomene electrice asociate unui proces fiziologic ca, de exemplu, funcţionarea unui organism viu sau a uneia din părţile sale.

electroforegramă / *electrophoregram* / *électrophorégramme* / Grafic care reprezintă ratele diverselor fracţiuni ale fluidelor corporale, după separarea lor prin electroforeză.

electroforeză [tehnică] / *electrophoresis [technique]* / *électrophorèse [technique]* / Tehnică fizico-chimică de separare a diverselor particule sau molecule încărcate, în suspensie ori în soluţie într-un lichid, bazată pe diferenţele lor de mobilitate sub influenţa unui câmp electric.

electrogastrografie / *electrogastrography* / *électrogastrographie* / Tehnică de investigaţie a funcţiilor stomacului, bazată pe măsurarea tensiunilor electrice, în funcţie de timp, asociate activităţii stomacului.

electrogeneză / *electrogenesis* / *électrogenèse* / Producerea de activităţi electrice în ţesuturi biologice.

electrokimograf / *electrokymograph* / *électrokymographe* / Dispozitiv electronic destinat înregistrării variaţiilor densităţii unui obiect ce se deplasează într-un fascicul de radiaţii X.

electrolit / *electrolyte* / *électrolyte* / Substanţă lichidă sau solidă care conţine ioni mobili, care o fac să fie ionic-conductoare.

electroliză cu săruri topite / *fused salt electrolysis* / *électrolyse à sel fondu* / Procedeu de modificări chimice provocate de un curent electric şi de o deplasare asociată de substanţe produsă într-o baie de săruri topite.

electrolocalizare / *electrolocation* / *électrolocation* / Capacitatea unui organism de a determina, pentru navigaţie sau pentru căutarea hranei, dispunerea obiectelor prin intermediul organelor senzoriale capabile a detecta câmpul electric. Notă: Electrolocalizarea poate fi realizată printr-un procedeu activ sau pasiv.

electrologie / ... / *électrologie* / Ansamblu de aplicaţii medicale ale electricităţii, care conţine numai diagnosticul afecţiunilor neuromusculare, ca şi aplicaţiile terapeutice ale curentului electric.

electroluminescenţă / *electroluminescence* / *électroluminescence* / Luminescenţă produsă prin acţiunea unui câmp electric într-un gaz sau într-un material solid (efect Destriau sau recombinare radiativă ca într-o diodă electroluminescentă). Notă: Câmpul electric poate fi constant sau alternativ de joasă frecvenţă.

electromagnet / *electromagnet* / *électro-aimant* / Anamblu format dintr-un miez feromagnetic şi o bobină, care nu produce efecte magnetice apreciabile decât atunci când bobina este parcursă de curent.

electromagnet de ridicare / *lifting magnet* / *électro-aimant de levage* / Electromagnet destinat a fi folosit la manipularea materialelor feromagnetice.

electromagnetic / *electromagnetic* / *électromagnétique* / Calificativ referitor la stările şi la fenomenele asociate prezenţei câmpului electromagnetic.

electromagnetism, 1[clasă de fenomene] / *electromagnetism, 1[class of phenomena]* / *électromagnétisme, 2[classe de phénomènes]* / Ansamblul fenomenelor fizice referitoare la structura şi evoluţia câmpului electromagnetic şi la interacţiunea lui cu corpurile. Notă: Fenomenele considerate se numesc *fenomene electromagnetice*.

electromagnetism, 2[ramură de ştiinţă] / *electromagnetism, 2[branch of science]* / *électromagnétisme, 2[branche de science]* / Ramură a fizicii care studiază fenomenele electromagnetice. Diviziunile principale ale electromagnetismului sunt: electrostatica, electrocinetica, magnetostatica şi electrodinamica. Notă: În sens restrâns, termenul se referă numai la aspectele interacţiunii dintre latura electrică şi cea magnetică a acestor fenomene.

electromecanică / *electromechanical engineering* / *électromécanique* / Ansamblul tehnicilor care utilizează componente electrice în dispozitive mecanice.

electrometru / *electrometer* / *électromètre* / Aparat pentru măsurarea curenţilor sau sarcinilor electrice slabe.

electrometru capilar / *capillary electrometer* / *électromètre capillaire* / Aparat destinat măsurării diferenţelor mici de potenţial, care utilizează fenomenul electrocapilarităţii.

electrometru cu cadrane / *quadrant electrometer* / *électromètre à quadrants* / Electrometru al cărui echipaj mobil se deplasează sub efectul forţelor electrostatice exercitate între acesta şi electrozi ficşi în formă de cadrane.

electrometru cu tub electronic / *tube electrometer* / *électromètre à tube* / Aparat de măsurat în care se utilizează un tub electronic cu curent de grilă neglijabil.

electrometru de vibraţii / *vibrating reed electrometer* / *électromètre à vibration* / Aparat de măsurat cu un consum neglijabil, destinat măsurării unei tensiuni continue convertită în tensiune alternativă cu ajutorul unui condensator vibrant.

electrometru multicelular / *multiple electrometer* / *électromètre multicellulaire* / Electrometru în care mai multe perechi de cvadranţi actionează mai multe ace montate pe acelaşi ax.

electromiograf / *electromyograph* / *électromyographe* / Aparat care permite obţinerea unei electromiograme.

electromiografie / *electromyography* / *électromyographie* / Tehnică de explorare a activităţii electrice a muşchilor scheletici, bazată pe înregistrarea şi interpretarea electromiogramei.

electromiogramă =· EMG / *electromyogram* / *électromyogramme* / Înregistrare grafică, în funcţie de timp, a activităţii electrice a muşchilor scheletici.

electromotor ⇒ motor (electric)

electron / *electron* / *électron* / Particulă elementară stabilă, cu sarcina electrică $-1{,}602 \cdot 10^{-19}$ C şi cu masa de repaus de $9{,}109 \cdot 10^{-31}$ kg. Notă: Într-o clasificare a particulelor elementare, acest termen, folosit fără altă precizare, se referă la electronul cu sarcină negativă, iar antiparticula sa (antielectronul) este electronul cu sarcină pozitivă, numit pozitron.

electron Auger / *Auger electron* / *électron Auger* / Electron ejectat din straturile externe, datorită întoarcerii la starea fundamentală a atomului, ionizat la nivelul unui strat intern.

electron Compton ⇐ electron de recul / *Compton electron* / *électron Compton* / Electron ejectat dintr-un atom ca urmare a efectului Compton.

electron de conducţie / *conduction electron* / *électron de conduction* / Electron al unei benzi de conducţie.

electron de conducţie [de valenţă] ⇒ electron de valenţă

electron de conversie / *conversion electron* / *électron de conversion* / Electron ejectat în afara unui atom în urma unei conversii interne.

electron de recul ⇒ electron Compton

electron de valenţă ⇐ electron de conducţie [de valenţă] ⇐ electron periferic / *valence electron* / *électron de valence* / Electron care aparţine, în general, stratului exterior al unui atom prin intermediul căruia se efectuează reacţiile chimice.

electron legat / *bound electron* / *électron lié* / Electron care ocupă unul dintre nivelurile de energie cuantificată într-un atom sau

într-o moleculă şi care nu e liber să se deplaseze sub influenţa unui câmp electric aplicat.

electron liber / *free electron* / *électron libre* / Electron care nu este direct asociat cu structura unui atom sau a unei molecule şi care este liber să se deplaseze sub influenţa unui câmp electric aplicat.

electron periferic ⇒ electron de valenţă

electron secundar / *secondary electron* / *électron secondaire* / Electron ejectat dintr-un atom ca urmare a interacţiunii unei radiaţii incidente cu materia.

electronarcoză / *electronarcosis* / *électronarcose* / Somn provocat de trecerea prelungită a anumitor tipuri de curenţi între electrozii cefalici în scopul insensibilizării pacientului la durere.

electronic / *electronic* / *électronique* / Calificativ relativ la electronică.

electronică, 1[clasă de fenomene] / *electronics, 1[class of phenomena]* / *électronique, 1[classe de phénomènes]* / Ansamblul fenomenelor rezultate din proprietatea de conducţie asimetrică a anumitor materiale luate izolat sau în combinaţie cu altele, de exemplu: semiconductoare, tranzistoare, tiristoare, microprocesoare.

electronică, 2[ramură a ştiinţei] / *electronics, 2[branch of science]* / *électronique, 2[branche de science]* / Ramură a ştiinţei şi tehnicii care tratează mişcarea purtătorilor de sarcină în vid, gaze şi semiconductoare, fenomenele de conducţie electrică rezultate precum şi aplicaţiile lor. Note: 1. În general, sunt excluse din electronică fenomenele şi aplicaţiile referitoare la sudarea cu arc, scânteile de aprindere în motoare, descărcarea corona. 2. Termenul desemnează şi partea electronică a unui aparat sau a unui echipament care îndeplineşte una sau mai multe funcţii determinate.

electronică de comandă / *control electronics* / *électronique de commande* / Parte a electronicii care procesează tehnica de comandă.

electronică de putere / *power electronics* / *électronique de puissance* / Parte a electronicii care procesează tehnica de putere.

electronistagmograf / *electronystagmograph* / *électronystagmographe* / Aparat care permite obţinerea unei electronistagmograme.

electronistagmografie / *electronystagmography* / *électronystagmographie* / Tehnică de investigaţie a nistagmus-ului, bazată pe înregistrarea şi interpretarea electronistagmogramei.

electronistagmogramă / *electronystagmogram* / *électronystagmogramme* / Înregistrare grafică a variaţiilor, în funcţie de timp, ale tensiunilor electrice corneoretiniene relative la activitatea musculară pe durata nistagmus-ului, electrozii fiind periorbitali.

electron-volt =· eV / *electronvolt* / *électronvolt* / Unitate de energie egală cu variaţia energiei cinetice a unei particule purtătoare de sarcină elemenatară, sub acţiunea unei tensiuni electrice de un volt, în vid. $1eV = 1{,}60219 \cdot 10^{-19}$ J (aproximativ). Notă: Această unitate de energie este admisă în cadrul unităţilor SI.

electro-oculografie / *electro-oculography* / *électro-oculographie* / Tehnică de investigaţie a mişcărilor ochiului, bazate pe măsurarea tensiunilor electrice, în funcţie de timp, asociate activităţii musculare pe durata mişcărilor oculare.

electro-oftalmie / *electro-ophthalmia* / *électrophtalmie* / Inflamaţie a ochiului şi a anexelor sale provocată în principal de acţiunea radiaţiei ultraviolete directe a unui arc electric.

electro-olfactografie / *electro-olfactography* / *électro-olfactographie* / Tehnică de investigaţie a funcţiilor olfactive, bazată pe măsurarea tensiunilor electrice, în funcţie de timp, asociate activităţii electrice rezultate dintr-o stimulare olfactivă.

electro–optic / *electro-optic* / *électro-optique* / Calificativ referitor la efectele optice induse de unele câmpuri electrice.

electro-osmoză / *electro-osmosis* / *électro-osmose* / Trecerea unui fluid printr-o diafragmă, sub acţiunea unui câmp electric.

electro-osteostimulare / *electro-osteostimulation* / *électro-ostéostimulation* / Stimulare a creşterii osoase cu ajutorul câmpurilor electrice şi/sau magnetice pulsatorii.

electropatologie / *electropathology* / *électropathologie* / Studiul maladiilor şi rănilor provocate de electricitate.

electropirexie / *electropyrexy* / *électropyrexie* / Creştere artificială a temperaturii organismului uman cu ajutorul undelor scurte aplicate în doze puternice, în scop terapeutic.

electropompă [în electrobiologie] / *electric pump [in electrobiology]* / *électropompe [en électrobiologie]* / Aparat care asigură circulaţia unui lichid sau a unui gaz conform unor parametri determinaţi ca, de exemplu, orarul administrării şi cantitatea unui medicament.

electroproteinogramă / *electroproteinogram* / *électroprotéinogramme* / Grafic care reprezintă rata diverselor fracţiuni proteice ale fluidelor corporale, în special a serului sangvin, după separarea lor prin electroforeză.

electropunctură / *electropuncture* / *électropuncture* / Varietate de acupunctură bazată pe circulaţia unui curent electric între ace, în scopul creşterii eficacităţii acestei terapeutici.

electroretino-encefalografie / *electroretino-encephalography* / *électrorétino-encéphalographie* / Tehnică de investigaţie a funcţiilor vizuale, bazată pe înregistrarea şi intrepretarea potenţialelor evocate vizuale.

electroretinograf / *electroretinograph* / *électrorétinographe* / Aparat care permite obţinerea unei electroretinograme.

electroretinografie / *electroretinography* / *électrorétinographie* / Tehnică de explorare a activităţii electrice a retinei, bazată pe înregistrarea şi interpretarea electroretinogramei.

electroretinogramă / *electroretinogram* / *électrorétinogramme* / Înregistrare grafică a variaţiilor, în funcţie de timp, ale tensiunilor electrice relative la activitatea electrică a neuro-epiteliului retinei. Notă: Cea mai bună înregistrare a electroretinogramei este obţinută cu o lentilă de contact utilizată ca electrod.

electroretinogramă de imagine / *pattern electroretinogram* / *électrorétinogramme d'image* / Electroretinogramă obţinută prin utilizarea unui stimul vizual particular.

electroscop / *electroscope* / *électroscope* / Aparat electrostatic pentru decelarea unei diferenţe de potenţial sau a unei sarcini electrice.

electroscop cu condensator / *condenser electroscope* / *électroscope à condensateur* / Electroscop dotat cu un condensator pentru creşterea sensibilităţii.

electroscop cu foiţe / *leaf electroscope* / *électroscope à feuilles* / Electroscop în care elementul detector îl constituie foiţele din aluminiu sau aur.

electrosistolă / *electrosystole* / *électrosystole* / Activare auriculară şi/sau ventriculară declanşată de o stimulare electrică exterioară.

electrostatică, 1[clasă de fenomene] / *electrostatics, 1[class of phenomena]* / *électrostatique, 1[classe de phénomènes]* / Ansamblul fenomenelor şi stărilor asociate prezenţei câmpului electrostatic.

electrostatică, 2[ramură de ştiinţă] / *electrostatics, 2[branch of science]* / *électrostatique, 2[branche de science]* / Ramură a electromagnetismului, care se ocupă cu studiul stărilor de echilibru electrostatic, adică al stărilor electrice invariabile în timp şi neînsoţite de efecte electrocinetice. Notă: Aceste stări se numesc stări electrostatice.

electrostimulare cardiacă / *cardiac electrostimulation* / *électrostimulation cardiaque* / Declanşarea artificială a unor contracţii cardiace cu ajutorul impulsurilor electrice ritmice obţinute de la un

stimulator prin intermediul electrozilor acestuia.

electrostimulare musculară / *muscular stimulation* / *électrostimulation musculaire* / Stimulare electrică directă a unui mușchi fără a trece prin comanda nervoasă.

electrostimulare neurologică / *neural stimulation* / *électrostimulation neurologique* / 1. Stimulare electrică a unui nerv eferent pentru obținerea funcției de comandă a organului corespunzător. 2. Stimulare electrică a nervului aferent care dă senzația de stimulare a organului corespunzător.

electrostimulare neuromusculară / *neuromuscular stimulation* / *électrostimulation neuromusculaire* / Stimulare electrică la nivelul plăcii de joncțiune între nerv și mușchi.

electrostricțiune / *electrostriction* / *électrostriction* / Deformare elastică a unui dielectric, ca urmare a capacității sale de a fi polarizabil, proporțională cu pătratul intensității câmpului. Notă: Este consecința dependenței permitivității mediului de starea lui de deformare.

electroșoc / *electroconvulsion therapy* / *électrochoc* / Metodă terapeutică în psihiatrie constând în provocarea unei crize convulsive prin trecerea scurtă a unui curent electric alternativ între doi electrozi cefalici externi.

electrotaxie ⇐ galvanotaxie / *electrotaxis* / *électrotaxie* / Acțiunea unui organism viu de orientare într-un mediu, astfel încât axa lui să prezinte o anumită relație cu direcția curentului electric în acel mediu.

electrotehnic / *electrotechnical* / *électrotechnique* / Calificativ referitor la electrotehnică.

electrotehnică / *electrical engineering* / *électrotechnique* / Ansamblul tehnicilor relative la aplicațiile practice ale fenomenelor electrice, magnetice și electromagnetice. Notă: În general, termenul nu acoperă telecomunicațiile și tehnologia informației.

electroterapie / *electrotherapy* / *électrothérapie* / 1. Terapie în care se utilizează electricitatea sub diferite forme pentru tratamentul anumitor maladii. 2. Utilizarea electricității ca mijloc terapeutic.

electrotermic / *electrothermal* / *électrothermique* / Calificativ referitor la o tehnică raportată la electrotermie sau la un dispozitiv care funcționează conform principiilor acesteia.

electrotermie / *electroheat* / *électrothermie* / Parte a științei și tehnicii care tratează transformările intenționate ale energiei electrice în căldură.

electrotermie industrială / *industrial electroheating* / *électrothermie industrielle* / Electrotermie aplicată în industrie.

electrotonus, 1[fiziologic] / *electrotonus, 1[physiological]* / *électrotonus, 1[physiologique]* / Modificarea stării de excitabilitate consecutivă aplicării unui curent de stimulare subliminal.

electrotonus, 2[fizic] / *electrotonus, 2[physical]* / *électrotonus, 2[physique]* / Variația distribuției potențialelor de membrană într-un nerv sau mușchi pe durata sau după trecerea unui curent electric.

electrotraumatism / *electrical traumatism* / *électrotraumatisme* / Ansamblul perturbațiilor locale sau generale consecutive unui traumatism de origine electrică.

electrovalvă / *electrically-operated valve* / *électrovanne* / Dispozitiv de comandă automată la care transmisia este efectuată de un motor primar electric și a cărui funcționare acționează asupra debitului unui fluid.

electrovalvă contra patinării / *anti-slip magnet valve* / *electrovalve d'antipatinage* / Electrovalvă utilizată pentru a comanda frâna contra patinării.

electrovalvă reglabilă de frânare / *variable magnet valve* / *electrovalve moderable de freinage* / Tip de electrovalvă în care presiunea aerului comprimat furnizat de către valvă este direct sau invers proporțională cu curentul care o parcurge.

electrozi cu cilindri rotitori / *rotating cylinder electrodes* / *électrodes à cylindres tournantes* / Electrozi de lucru în formă de cilindri în rotaţie plasaţi paralel cu orizontala, utilizaţi pentru încălzirea încărcăturilor plate, plasate pe aceştia în vederea prevenirii deformării lor.

electrozi în formă de placă (ai unui post de încălzire dielectrică) / *plate electrodes (of a dielectric heater)* / *électrodes en forme de plaque (d'un poste de chauffage diélectrique)* / Electrozi de lucru care comportă două sau mai multe plăci de pe care energia electrică este transferată încărcăturii înainte de a fi încălzită.

element [al unei mulţimi] / *element [of a set]* / *élément [d'un ensemble]* / Obiect, entitate sau concept, având proprietăţile ce definesc o mulţime.

element activ / *primary radiator* / *source primaire* / Element radiant al unei antene cu reflector sau al unei antene cu lentilă radioelectrică legată la emiţător sau la receptor, în general prin intermediul unei linii de alimentare, care iluminează reflectorul sau lentila radioelectrică. Note: 1. O antenă poate conţine mai multe elemente active. 2. Într-o antenă cu mai multe reflectoare, elementul activ iluminează un reflector secundar.

element activ (al unei antene) / *driven element* / *élément alimenté* / Element radiant al unei antene legat la un emiţător sau un receptor radioelectric, direct sau prin intermediul unei linii de alimentare.

element activ (de circuit) / *active (circuit) element* / *élément actif (de circuit)* / Element de circuit care admite o schemă echivalentă conţinând o sursă de energie electrică.

element al circuitului de comandă automată / *pilot switch* / *auxiliaire automatique de commande* / Contactor de comandă automat acţionat în consecinţă cu condiţiile specificate ale unei mărimi de acţionare. Notă: Mărimea de acţionare poate fi presiunea, temperatura, viteza, nivelul unui lichid, timpul scurs etc.

element al sistemelor de măsură şi comandă a proceselor industriale / *element of industrial-process measurement and control systems* / *élément de systèmes de mesure et de commande de processus industriels* / Ansamblul unităţilor funcţionale care traduc, prelucrează sau transmit valorile măsurate, mărimile de reglare sau reglate şi mărimile de referinţă.

element al unui izolator-suport / *post insulator unit* / *élément de support isolant* / Parte componentă a unui izolator suport, realizată prin asamblarea nedemontabilă (permanentă) a uneia sau mai multor piese izolante cu armăturile necesare. Asamblarea trebuie să permită îmbinarea acestui element cu alte elemente.

element al unui lanţ de izolatoare / *string insulator unit* / *élément de chaîne d'isolateurs* / Izolator capă şi tijă sau izolator tijă ale cărui armături sunt astfel concepute încît să asigure o legătură flexibilă cu celelalte elemente similare ale lanţului.

element (al unui tub electronic) / *element (of an electronic tube)* / *élément (d'un tube)* / Orice parte integrantă a unui tub ce contribuie la funcţionarea acestuia şi la care pot fi branşate conexiuni exterioare.

element automotor / *(motor) train unit* / *élément automoteur* / Grup de vehicule compus din cel puţin un vehicul motor şi formând cel mai mic ansamblu autonom, indivizibil în exploatare, a unui tren automotor reversibil sau a unui tren electric reversibil.

element bază de timp / *time base unit* / *élément base de temps* / Element funcţional destinat furnizării de impulsuri de formă dată în mod riguros periodic.

element binar eronat ⇒ bit eronat

element (chimic) / *chemical element* / *élément (chimique)* / Substanţă care nu poate fi descompusă în substanţe mai simple prin mijloace chimice. Notă: Un element chimic este format din atomi cu acelaşi

număr atomic dar care poate fi compus din izotopi diferiți.

element codificat ⇒ combinație de cod

element combustibil / *fuel element* / *élément de combustible* / Cel mai mic element cu structură proprie dintr-un reactor nuclear, având în compoziție ca principal constituent combustibilul nuclear. Exemple de elemente combustibile: placă, bară.

element comparator ⇐ element de comparație / *comparing element* / *comparateur, 2[symbole fonctionnel]* / Simbol funcțional cu două intrări și o ieșire, pentru care semnalul de ieșire este diferența semnalelor de intrare.

element de acord E-H / *E-H tuner* / *élément d'accord E-H* / Transformator reglabil de ghid de unde compus dintr-un T hibrid cu brațele planurilor E și H terminate prin scurtcircuite reglabile.

element de acționare al unui contor / *meter driving element* / *élément moteur* / Parte activă a unui contor care produce un cuplu motor prin acțiunea fluxurilor magnetice asupra curenților induși în rotor. Este compus în general din electromagneți și dispozitivele lor de reglare.

element de acționare al unui contor de inducție / *driving element of an induction meter* / *élément moteur d'un compteur à induction* / Una din părțile active ale unui contor, care produce un cuplu motor prin acțiunea sa asupra echipajului mobil, în general compusă dintr-un electromagnet cu dispozitivele sale de reglare.

element de acționare (al unui dispozitiv de comandă) / *actuating member* / *organe de manoeuvre* / Parte a unui dispozitiv de comandă care este acționată în mod manual pentru a determina funcționarea sau reglarea dispozitivului.

element de acționare cu electromagnet de comandă / *solenoid actuator* / *actionneur à électro-aimant de commande* / Element de acționare în care deplasarea piesei comandate se obține prin atracția armăturii unui electromagnet.

element de acționare cu servomotor / *control-motor actuator* / *actionneur à servomoteur* / Element de acționare în care deplasarea piesei comandate se obține prin mișcarea unei părți a unui motor.

element de acționare (electric) / *(electric) actuator* / *actionneur [électrique]* / Traductor electric care transformă un semnal electric într-un semnal de altă natură, de exemplu de natură mecanică.

element de afișare optoelectronic cu semiconductoare / *semiconductor optoelectronic display* / *afficheur optoélectronique à semiconducteurs* / Dispozitiv optoelectronic emițător cu semiconductoare care furnizează o reprezentare vizuală a informațiilor.

element de alimentare / *power supply unit* / *élément d'alimentation* / Element funcțional destinat a furniza energie electrică unui ansamblu sau subansamblu.

element de alimentare stabilizată / *stabilized power supply unit* / *élément alimentation stabilisée* / Element funcțional sursă de tensiune (curent) a cărui diferență de potențial (curent) de ieșire rămâne, în timp, cuprinsă între limite specifice, când funcționează în condiții nominale de utilizare.

element de antenă / *antenna element* / *élément d'antenne* / Element radiant care face parte dintr-o antenă.

(element de) antenă colivie / *cage antenna* / *(élément en) cage* / Element multifilar al unei antene ale cărui fire sunt dispuse după generatoarea unui cilindru, în general de secțiune transversală circulară, ansamblul având aspect de colivie foarte alungită.

(element de) ceramică piezoelectrică / *piezoelectric ceramic element* / *céramique piézoélectrique* / Element din material ceramic piezoelectric cu o formă geometrică, dimensiuni și o orientare date, în raport cu axa de polarizare.

element de circuit / *circuit element* / *élément de circuit* / Parte constitutivă a unui circuit electric care nu poate fi

fragmentată fizic în părţi mai mici, fără a-şi pierde caracterul propriu.

element de circuit al reţelei transformate (pe componente) / *circuit element in terms of components* / *élément de circuit en composantes* / Element de circuit definit prin matricea imitanţelor şi/sau prin sursele sale exprimate în componente.

element de circuit cu caracteristică asimetrică / *asymmetrical (characteristic circuit) element* / *élément (de circuit à caractéristique) asymétrique* / Bipol elementar cu cel puţin un parametru dependent de polaritatea tensiunii sau de sensul curentului.

element de circuit cu caracteristică simetrică / *symmetrical (characteristic circuit) element* / *élément (de circuit à caractéristique) symétrique* / Bipol elementar cu parametrii independenţi de polaritatea tensiunii şi de sensul curentului.

element de circuit polifazat / *element of a polyphase circuit* / *élément de circuit polyphasé* / Ansamblul componentelor unei ramuri ale unei faze a circuitului polifazat.

element de cod / *code element [signalling element]* / *élément de code (d'un code à moments)* / Element de semnal care intervine într-un cod cu lungimi egale, combinându-se cu alte elemente pentru formarea semnalelor telegrafice.

element de comandă (al unui circuit) ⇒ organ de comandă

element de comandă a modurilor de funcţionare / *operating mode control* / *organe de commande des modes de fonctionnement* / Element de comandă care permite funcţionarea unui generator de impulsuri într-un mod specificat.

element de comandă a polarităţii semnalului de intrare / *input polarity control* / *organe de commande de la polarité du signal d'entrée* / Element de comandă care permite alegerea polarităţii unuia dintre semnalele de intrare efectiv aplicate unui generator.

element de comandă a polarităţii unui semnal de ieşire / *output state control* / *organe de commande de polarité du signal de sortie* / Element de comandă care permite alegerea polarităţii oricărui semnal electric de ieşire al unui generator.

element de comandă final ⇒ element de execuţie

element de comparaţie ⇒ element comparator

element de compensare / *shim member* / *élément de compensation* / Element de control utilizat pentru compensarea schimbărilor pe termen lung ale reactivităţii şi distribuţiei fluxului de neutroni într-un reactor.

element de conexiune ISDN ⇒ element de conexiune RNIS

element de conexiune RNIS ⇐ element de conexiune ISDN / *ISDN connection element* / *élément de connexion RNIS* / Parte a unei conexiuni RNIS care prezintă valori specificate ale unuia sau mai multor atribute de conexiune RNIS.

element de contact (al unui contactor de comandă) / *contact element (of a control switch)* / *élément de contact (d'un auxiliaire de commande)* / Toate părţile structurale, fixe şi mobile, conductoare şi izolatoare, ale unui contactor de comandă, necesare întreruperii şi restabilirii continuităţii unei singure căi conductoare a unui circuit.

element de contact (al unui releu) / *contact member* / *élément de contact (d'un relais)* / Partea conductoare a unui ansamblu de contact care este izolată electric de o altă parte (sau de alte părţi), când circuitul de contact este deschis.

(element de) cristal (piezoelectric) / *piezoelectric crystal element* / *cristal piézoélectrique* / Element tăiat dintr-un monocristal piezoelectric după o formă geometrică, mărime şi orientare prestabilite.

element de curent ⇒ moment electrocinetic (al unui conductor filiform)

element de dată ⇐ dată elementară / *data element* / *élément de donnée* / Unitate de informaţie considerată ca fiind indivizibilă într-un anumit context. Exemplu: Elementul de dată "vârsta unei persoane" cu valorile ce cuprind toate combinaţiile de trei cifre zecimale.

element de detectare a vitezei / *(speed) detecting element* / *capteur (de vitesse)* / Element influenţat de viteza ce trebuie măsurată şi care transmite un semnal unui dispozitiv de măsurat, de exemplu un tahometru.

element de deviaţie / *baffle* / *chicane* / Element plasat pe traseul arcului electric fără nici o legătură exterioară, care poate acţiona asupra fluxului de gaz sau de vapori, asupra fluxului de energie radiantă, asupra distribuţiei curentului, putând ajuta la deionizarea gazului sau vaporilor după conducţie, ori reduce depunerile de materiale active asupra altor suprafeţe.

element de divizare / *scaling unit* / *élément démultiplicateur* / Element funcţional care conţine un circuit de divizare.

element de execuţie ⇐ element de comandă final / *final controlling element* / *élément de réglage final* / Element de pe calea directă care acţionează direct asupra mărimii de reglare.

element de execuţie antrenat de motor / *motor-driven final controlling element* / *élément final motorisé* / Ansamblu constituit din elementul de comandă final şi servomotorul care îl acţionează.

element de fixare (a unui stâlp) / *stub (of a support)* / *embase d'un support* / Element care asigură legătura mecanică între montantul unui stâlp şi fundaţie.

element de formare / *shaping unit* / *élément de mise en forme* / Element funcţional destinat furnizării unui impuls de ieşire cu caracteristici predeterminate ca răspuns la un impuls de intrare de formă diferită.

element de ghid de unde flexibil / *flexible waveguide assembly* / *élément (de guide d'ondes) flexible* / Element care constă dintr-un tronson de ghid de unde flexibil, torsionabil sau nu, dotat cu înveliş, flanşe şi racorduri.

element de imagine ⇒ pixel

element de informaţie binară ⇒ cifră binară

element de întârziere ⇒ circuit de întârziere

element de întârziere (al unui radiometru) / *delay unit* / *élément retard* / Element funcţional destinat furnizării, ca răspuns la un impuls de intrare şi după un interval de timp dat, a unui impuls de ieşire.

element de întârziere liniară / *linear delay unit* / *élément retard linéaire* / Element funcţional destinat furnizării ca răspuns la un impuls de intrare şi după un interval de timp dat, a unui impuls de ieşire practic identic cu impulsul de intrare.

element de măsurare a unui traductor / *measuring element of a transducer* / *élément de mesure d'un transducteur* / Component sau subansamblu al unui traductor capabil de convertirea unei mărimi de intrare electrice într-o mărime de ieşire corespunzătoare posibil combinabilă cu mărimile de ieşire ale altor componente sau subansamble similare ale aceluiaşi traductor, astfel încât mărimea de ieşire rezultantă să fie o funcţie de mărimile de intrare individuale. Mărimile de ieşire ale elementelor individuale nu sunt în mod necesar un curent continuu sau o tensiune continuă.

element de măsurare cu acţiune indirectă / *indirect acting measuring element* / *élément de mesure à action indirecte* / Parte activă a unui aparat de măsurat formată din ansamblul elementelor a căror interacţiune determină mişcarea servomecanismului.

element de memorie ⇐ celulă de memorie (a unui suport de date) / *storage element [of a data medium]* / *élément de mémoire* / Unitate elementară din punct de vedere constructiv, într-o memorie.

element de memorie (al unei suprafeţe de memorie) / *storage element (of a storage*

surface) / *élément de mémoire (d'une surface de mémoire)* / Zonă elementară a suprafeței de memorie care conservă o informație distinctă de cele ale zonelor adiacente.

element de meniu ⇒ tastă virtuală

element de modulație / *modulation element* / *élément de modulation* / Stare distinctă asumată de dispozitivul adecvat al unui receptor asociat intervalului de timp corespunzător duratei sale.

element de oprire-pornire / *stop-start unit* / *élément arrêt-marche* / Element funcțional destinat asigurarii opririi și pornirii automate a numărării cu preselecția timpului de numărare sau a numărului de impulsuri.

element de paritate / *parity digit* / *élément de parité* / Element numeric de ordin n adăugat unui ansamblu de elemente numerice de ordin n pentru care suma modulo *n* a tuturor acestora este întotdeauna egală cu zero sau cu un element numeric oarecare predeterminat. Notă: În cazul binar, elementul numeric de paritate devine bitul de paritate.

element de prescriere a referinței / *program set station* / *ajusteur de programmes* / Dispozitiv care asigură programarea în timp a valorii de referință.

element de prescriere a referinței de la distanță / *remote set point adjuster* / *ajusteur à distance de signal de consigne* / Dispozitiv care produce o modificare a semnalului de referință în funcție de un semnal de intrare emis de o sursă aflată la distanță.

element de raport / *ratio station* / *ajusteur de rapport* / Dispozitiv în care semnalul de intrare este multiplicat cu un factor ajustabil de către operator.

element de reacție / *feedback element* / *élément de réaction* / Element situat pe calea de reacție a unui sistem de comandă.

element de reglare (a unui reactor) / *control member* / *élément de commande (d'un réacteur)* / Parte mobilă a unui reactor, a cărei acțiune influențează reactivitatea și care este utilizată în scopul reglării reactorului.

element de reglare a admitanței sursei / *source admittance control* / *organe de réglage d'admittance de source* / Element de reglare care permite stabilirea valorii admitanței sursei.

element de reglare a impedanței de intrare / *input impedance control* / *organe de réglage de l'impédance d'entrée* / Element de reglare care permite reglarea valorii impedanței de intrare a unui generator de impulsuri.

element de reglare a impedanței sursei / *source impedance control* / *organe de réglage d'impédance de source* / Element de reglare care permite stabilirea valorii impedanței de intrare a unui generator.

element de reglare a valorii (amplitudinii) unui semnal de ieșire / *output value control* / *organe de réglage de la valeur du signal de sortie* / Element de reglare care permite reglarea valorii (amplitudinii) oricărui semnal electric de ieșire al unui generator.

element de reglare a valorii (amplitudinii) unui semnal de intrare / *input value control* / *organe de réglage de la valeur du signal d'entrée* / Element de reglare a amplitudinii unuia dintre semnalele electrice de intrare aplicate unui generator la o valoare compatibilă cu funcționarea circuitelor interne.

element de reglare fină / *fine control member* / *élément de pilotage* / Element de reglare utilizat pentru modificări mici și precise ale reactivității reactorului.

element de reglare grosieră / *coarse control member* / *élément de réglage grossier* / Element de reglare utilizat pentru ajustarea grosieră a reactivității reactorului sau pentru modificarea distribuției fluxului.

element de reglare pe cale directă / *forward controlling element* / *élément de commande d'action* / Element al sistemului de comandă situat pe calea directă.

element de repetare / *repeater* / *organe de répétition* / Contact, lampă sau aparat utilizat pentru indicarea la distanţă a poziţiei unui echipament.

element de restituire / *restitution element* / *élément de restitution* / Stare definită asumată de dispozitivul adecvat al unui transmiţător asociat intervalului de timp corespunzător duratei sale.

element de rezistenţă / *resistor element* / *élément de résistance* / Conductor care face parte dintr-o cutie cu rezistoare, având în mod obişnuit formă de grilă, placă, bandă, panglică sau fire şi care poate fi prevăzut cu prize intermediare.

element de rigidizare / *stiffening element* / *raidisseur* / Distanţier special destinat să prevină orice mişcare între subconductoare rigide în punctul de fixare.

element de securitate / *safety member* / *élément de sûreté* / Element de control care, singur sau împreună cu alte elemente, asigură o rezervă de reactivitate negativă în vederea opririi de avarie a unui reactor.

element de semnal, 1[în general] / *signal element* / *élément de signal* / Parte a unui semnal discret temporal care diferă de altele prin una sau mai multe dintre caracteristicile sale ca, de exemplu, durata, poziţia relativă, forma sau înălţimea sa.

element de semnal, 2[în semnalizarea de curent alternativ] / *signal component [in a.c. signalling]* / *élément de signal (de signalisation)* / Parte a unui semnal care conservă un caracter uniform pe toată durata sa, în semnalizarea care utilizează curentul electric alternativ.

element de semnal, 3[în transmisiunea numerică] / *signal element [in digital transmission]* / *élément de signal [en transmission numérique]* / Parte a unui semnal numeric, caracterizat prin poziţia sa în timp şi valoarea sa discretă, care reprezintă un element numeric.

element de semnal telegrafic (pentru telegrafia alfabetică) / *telegraph signal elements (in the alphabetic system)* / *élément de signal télégraphique (pour la télégraphie alphabétique)* / Element constitutiv al semnalului în conformitate cu codul telegrafic, caracterizat prin varietate, durată, poziţie relativă sau numai printr-una din caracteristicile menţionate. Exemple: în sistemele aritmice normalizate, fiecare din cele 7 elemente figurând în alfabetul telegrafic internaţional nr. 2, iar în sistemul Baudot, fiecare din cele 5 elemente figurând în alfabetul telegrafic internaţional nr. 1, respectiv fiecare din cele 2 elemente ale semnalului de corecţie a sincronismului.

element de start / *start element* / *élément de départ* / Semnal de start redus la un singur element de semnal, în general cu durata unui interval unitar.

element de stop / *stop element* / *élément d'arrêt* / Semnal de stop redus la un singur element de semnal, cu o durată mai mare sau egală unei valori minime specificate.

element de traductor / *transductor element* / *élément de transducteur* / Circuit magnetic prevăzut cu înfăşurări, care constituie o parte a unui traductor magnetic.

element de transformare a coordonatelor / *resolver* / *résolveur* / Unitate funcţională ale cărei variabile analogice de intrare sunt coordonate polare ale unui punct şi ale cărei variabile analogice de ieşire sunt coordonatele carteziene ale aceluiaşi punct, sau viceversa.

element de umplere [într-o înregistrare] ⇐ zonă neprecizată [într-o înregistrare] / *filler [of an item of data]* / *élément de remplissage* / Caracter sau grup de caractere utilizat pentru a aduce un articol la o dimensiune determinată.

element detectabil / *detectable element* / *élément détectable* / Element grafic care poate fi detectat de către un dispozitiv de desemnare.

element director (al unei antene) / *director element (of an antenna)* / *(élément) directeur* / Element radiant plasat, în

raport cu direcţia dorită a radiaţiei, în faţa unui element alimentat, în vederea întăririi radiaţiei în această direcţie.

element discriminator de amplitudine a impulsului / *pulse-amplitude discriminator unit* / *élément discriminateur d'amplitude* / Element funcţional care conţine un discriminator de amplitudine.

element discriminator de amplitudine de curent continuu / *d.c. amplitude discriminator unit* / *élément discriminateur d'amplitude à courant continu* / Element funcţional ce furnizează un semnal de ieşire când curentul continuu sau tensiunea continuă de intrare depăşesc un prag determinat.

element discriminator de formă / *pulse shape discriminator unit* / *élément discriminateur de forme* / Element funcţional care conţine un discriminator de formă.

element discriminator de sarcină / *charge discriminator unit* / *élément discriminateur de charge* / Element funcţional care furnizează un semnal de ieşire când sarcina electrică acumulată depăşeşte un prag determinat.

element (electrochimic) / *(electrochemical) cell* / *élément (électrochimique)* / Sistem heterogen în care energia electrică produce reacţii chimice sau, reciproc, în care reacţiile chimice produc energie electrică.

element electromagnetic (al unui transformator de tensiune capacitiv) / *electromagnetic unit (of a capacitor voltage transformer)* / *élément électromagnétique (d'un transformateur condensateur de tension)* / Element al unui transformator de tensiune capacitiv, conectat între borna intermediară şi borna de joasă tensiune a divizorului capacitiv sau la pământ, şi care furnizează tensiunea secundară.

element electronic de reglare a curentului / *electronic controlling element for current* / *élément électronique de réglage du courant* / Element electronic activ cu cel puţin trei electrozi (de exemplu, pentru un tub, un anod, un catod şi o grilă de comandă), care permite trecerea curentului de la anod către catod în timp ce un semnal corespunzător este aplicat electrodului de comandă. Exemple: tiratronul (tub cu umplutură gazoasă prevăzut cu grilă de comandă), tiristorul (element cu patru straturi semiconductoare, al cărui electrod de comandă e numit *poartă*), redresorul cu semiconductoare cu comandă dublă (element cu patru straturi semiconductoare şi doi electrozi de comandă numiţi poartă de anod şi poartă decatod), triacul (în general, un montaj particular de două tiristoare).

element funcţional / *function unit* / *élément fonctionnel* / Component sau grup de componente care efectuează una sau mai multe funcţii elementare în cadrul unui ansamblu sau al unui subansamblu.

element funcţional [în instrumentaţia nucleară] / *function unit [of nuclear instrumentation]* / *élément fonctionnel [en instrumentation nucléaire]* / Component sau grup de componente care efectuează una sau eventual mai multe funcţii elementare într-un ansamblu sau un subansamblu de instrumentaţie nucleară.

element funcţional (al unui radiometru) / *basic function unit (of a radiation meter)* / *élément fonctionnel (d'un radiametre)* / Grupare distinctă de componente care asigură una sau eventual mai multe funcţii elementare într-un ansamblu sau un subansamblu, conservând o unitate fizică la demontare. Exemple: într-un subansamblu numărător, elementul de formare, discriminatorul de amplitudine, demultiplicatorul reprezintă elemente funcţionale.

element grafic / *display element* / *élément graphique* / Cel mai mic element de reprezentare grafică utilizabil pentru constituirea unei imagini. Exemple: un punct, un segment de dreaptă etc.

element ideal (de circuit) / *ideal (circuit) element* / *élément idéal (de circuit)* / Reprezentare abstractă a unui dispozitiv, caracterizată printr-un singur parametru.

element important pentru siguranţă / *item important to safety / élément important pour la sûreté* / Element definit prin reguli relative la siguranţa nucleară şi orice alt element care, dacă ar fi defectat când ar trebui să funcţioneze sau dacă ar funcţiona intempestiv, ar putea antrena o acţiune necesitând protecţia contra unei iradieri inacceptabile a personalului sau a publicului. Notă: Elementele importante pentru siguranţă conţin în general: 1. structurile, sistemele şi componentele a căror proastă funcţionare sau a căror defectare ar putea antrena o iradiere inacceptabilă a personalului afectat instalaţiei sau a publicului; 2. structurile, sistemele şi componentele ce împiedică incidentele de funcţionare prevăzute a degenera în situaţii accidentale şi care conţin bariere succesive plasate pentru evitarea degajărilor radioactive din instalaţia nucleară; 3. dispozitivele concepute pentru limitarea consecinţelor proastei funcţionări sau defectării structurilor, sistemelor sau componentelor.

element indicator al unui contor ⇐ dispozitiv de afişare (al unui contor) / *register of a meter / élément indicateur d'un compteur* / Element al unui contor care permite vizualizarea şi înregistrarea cantităţii de energie sau, în general, a valorii mărimii măsurate de contor.

element indicator primar / *primary register / élément indicateur primaire* / Element indicator al unui contor care ţine cont de rapoartele de transformare ale tuturor transformatoarelor de măsurare (de tensiune şi curent) care alimentează contorul. Notă: Valoarea energiei pe partea primară a transformatoarelor se obţine prin citirea directă a elementului indicator.

element indicator secundar / *secondary register / élément indicateur secondaire* / Element indicator al unui contor care nu ţine cont de rapoartele de transformare ale transformatoarelor de măsurare care alimentează contorul. Notă: Valoarea energiei pe partea primară a transformatoarelor se obţine prin multiplicare cu un factor adecvat a citirii elementului indicator.

element indicator semi-primar / *half-primary register / élément indicateur semi-primaire* / Element indicator al unui contor care ţine cont de rapoartele de transformare ale transformatoarelor fie de curent, fie de tensiune, care alimentează contorul. Notă: Valoarea energiei pe partea primară a transformatoarelor se obţine prin multiplicarea cu un factor adecvat a citirii elementului indicator.

element izolant de împănare laterală (în crestătură) ⇒ teacă de consolidare

element în U / *hair-pin element / élément en épingle à cheveux* / Element încălzitor compus dintr-o rezistenţă încălzitoare în formă de agrafă de păr.

element încălzitor / *heating element / élément chauffant* / Piesă, demontabilă sau nu, utilizată pentru conversia energiei electrice în căldură, prevăzută cu o rezistenţă încălzitoare şi cu accesorii.

element încălzitor blindat / *sheathed heating element / élément chauffant blindé* / Element încălzitor protejat a cărui anvelopă protectoare este în mod particular rezistentă la solicitări mecanice şi etanşă la lichide şi gaze.

element încălzitor cu carbură de siliciu / *silicon carbide heating element / élément chauffant au carbure de silicium* / Element încălzitor în formă de bară din carbură de siliciu, tub sau bobină cu accesorii.

element încălzitor cu grafit / *graphite heating element / élément chauffant au graphite* / Element încălzitor în formă de bară de grafit, tub, creuzet, placă, film flexibil, lamă sau bobină.

element încălzitor cu infraroşii / *infrared heating element / élément chauffant par infrarouge* / Element încălzitor electric care emite radiaţii infraroşii.

element încălzitor cu piesă rotativă / *rotary horrow heating element / élément*

chauffant à herse rotative / Element încălzitor compus dintr-un fir conductor de formă ondulată, înfăşurat în spirală.

element încălzitor electric / *electric heater* / *élément chauffant électrique* / Echipament electrotermic fără cameră de încălzire.

element încălzitor în formă de bară / *rod-type heating element* / *élément chauffant en forme de barre* / Element încălzitor compus dintr-un conductor încălzitor în formă de bară.

element încălzitor în spirală / *spiral heating element* / *élément chauffant spirale* / Element încălzitor compus dintr-un conductor încălzitor în formă de bobină.

element încălzitor încapsulat / *embedded heating element* / *élément chauffant noyé* / Element încălzitor plasat într-o crestătură sau trecând printr-o cavitate practicată într-un material refractar sau metalic, ansamblul constituind o sursă de căldură.

element încălzitor la înaltă temperatură / *high temperature heating element* / *élément chauffant à haute température* / Element încălzitor, compus din materiale rezistente cu punct ridicat de topire, care suportă pe o perioadă îndelungată o temperatură de peste 1400°C.

element încălzitor la joasă temperatură / *low temperature heating element* / *élément chauffant à faible température* / Element încălzitor a cărui temperatură de lucru permisă este de 500°C.

element încălzitor la medie temperatură / *medium temperature heating element* / *élément chauffant à moyenne température* / Element încălzitor, compus din materiale rezistente, cel mai adesea metalice, care suportă pe o perioadă îndelungată o temperatură sub 1400°C.

element încălzitor protejat / *protected heating element* / *élément chauffant protégé* / Element încălzitor în care conductorul şi izolatorul său electric sunt conţinute într-o anvelopă protectoare.

element încălzitor tip bandă / *tape heating element* / *ruban chauffant* / Element încălzitor compus dintr-o rezistenţă încălzitoare în formă de bandă.

element liniar (de circuit) / *linear (circuit) element* / *élément linéaire (de circuit)* / Element de circuit la care tensiunile la borne sunt legate de curenţii la borne prin operatori liniari.

element logic ⇒ poartă (logică)

element mobil (al unui aparat de comutaţie) / *movable element (of an apparatus)* / *équipage mobile (d'un appareil de connexion)* / Partea mobilă a unui aparat care poartă dispozitivele mobile de contact şi efectuează manevra (declanşare-anclanşare) deplasându-se.

element multifilar / *multi-wire element* / *élément multifilaire* / Element radiant al unei antene constituit din mai multe conductoare separate, în general fire conectate în paralel, al căror ansamblu este echivalent electric cu un conductor electric unic de secţiune mare.

element nealimentat ⇐ element pasiv / *parasitic element* / *élément non alimenté* / Element radiant al unei antene care nu este legat la un emiţător sau la un receptor radioelectric nici direct, nici prin intermediul unei linii de alimentare, dar care este cuplat la elemente alimentate numai prin câmp electromagnetic.

element netorsionabil / *non-twistable assembly* / *élément non tortilé* / Element de ghid de unde flexibil care poate suporta separat sau în orice combinaţii numai eforturi de flexiune, de tracţiune sau de compresiune, eforturile de torsiune fiind excluse. Notă: Dacă este corect montat, acest element nu va suferi defecte mecanice sau degradarea caracteristicilor sale radioelectrice, cu condiţia menţinerii între limite prescrise a solicitărilor mecanice.

element numărător (electromecanic) / *(electromechanical) register unit* / *élément numérateur (électromécanique)* / Element funcţional care conţine un numărător electromecanic.

element numeric / *digit [in telecommunication]* / *élément numérique* / Unul dintre elementele unui ansamblu finit de numere întregi utilizat pentru reprezentarea informațiilor în telecomunicații. Notă: Un element numeric poate fi reprezentat printr-un element de semnal.

element (numeric) de justificare / *justifying digit* / *élément (numérique) de justification* / Element numeric arbitrar inserat într-o poziție temporală elementară justificabilă când relația temporală în momentul corespunzător nu necesită transmisiunea unui element numeric al semnalului numeric original.

element (numeric) de serviciu de justificare / *justification service digit* / *élément (numérique) de service de justification* / Element numeric care transmite informații referitoare la operația efectuată într-un moment justificabil.

element numeric eronat / *erroneous digit* / *élément numérique erroné* / Element numeric modificat în urma unei mutilări.

element particular (al unei forme de undă) / *feature (of a waveform)* / *élément particulier (d'une forme d'onde)* / Porțiune specificată sau segment al unei forme de undă ori eveniment specificat într-o formă de undă.

element pasiv ⇒ element nealimentat

element pasiv (de circuit electric) / *passive (electric) circuit element* / *élément passif (de circuit électrique)* / Element de circuit care admite o schemă echivalentă fără surse de energie electrică. Notă: Energia medie absorbită în regim periodic de un element pasiv poate fi numai pozitivă sau nulă.

element piezoelectric / *piezoelectric element* / *élément piézoélectrique* / Material piezoelectric tăiat într-o formă geometrică, cu dimensiuni și orientare în raport cu axele cristalografice ale cristalului sau cu axa de polarizare pentru materiale ceramice.

element poartă / *gating unit* / *élément porte* / Element funcțional destinat fie respingerii, fie admiterii unui impuls în funcție de un semnal de comandă.

element preformat / *preformed assembly* / *élément préformé* / Element de ghid de unde flexibil a cărui formare definitivă este obținută de către fabricant în uzină, formare care face obiectul înțelegerii prealabile dintre părțile contractante.

element preformat (al unui conductor) / *patch rods* / *garniture de câble* / Ansamblu metalic elastic spiralat (multifilar sau cu fir unic), ce poate fi înfășurat în spirală în jurul unui conductor multifilar într-o zonă avariată a acestuia, în scopul restabilirii caracteristicilor sale mecanice și electrice.

element radiant / *radiant element* / *élément radiant* / Element care încălzește în principal prin radiație și care poate încorpora un reflector.

element radiant (al unei antene) / *radiating element* / *élément rayonnant* / Parte a unei antene concepută pentru a suporta curenții sau câmpurile de radiofrecvență de care depind în esență caracteristicile de radiație ale antenei. Note: 1. O antenă poate conține unul sau mai multe elemente radiante. 2. Un element radiant poate fi alimentat sau nu. 3. Anumite părți ale antenei, de exmplu suporții, pot suporta curenți sau câmpuri de radiofrecvență parazite care perturbă radiația dorită a antenei.

element radiant fantă ⇒ fantă de radiație

element radiant manșon în sfert de lungime de undă / *quarter-wave sleeve element* / *jupe* / Element radiant al unei antene format dintr-un conductor tubular eventual multifilar, în general de lungime apropiată de un sfert de lungime de undă, dispus în jurul unui suport cilindric conductor cu care este conectat la o extremitate.

element radiant simetric / *symmetrical radiating element* / *élément rayonnant symétrique* / Element radiant al unei antene constituit din două părți geometric simetrice în raport cu un plan considerat

plan de potenţial nul, alimentat simetric în raport cu acest plan.

(element) reflector (al unei antene) / *reflector (element) (of an antenna)* / *(élément) réflecteur* / Element radiant pasiv sau activ situat, în raport cu direcţia de radiaţie dorită, în partea posterioară a unuia sau a mai multor elemente active, în scopul intensificării radiaţiei sau respectiv captării de unde radioelectrice pe acea direcţie şi reducerii ei pe alte direcţii. Notă: Elementul analog situat în faţa elementului sau al elementelor active se numeşte element director.

element scalar de arc <ds> / *scalar line element <ds>* / *élément scalaire d'arc <ds>* / Mărime scalară asociată unei curbe date într-un punct dat, egală cu lungimea unui arc infinitezimal al curbei ce conţine punctul.

element scalar de suprafaţă <dA> / *scalar surface element <dA>* / *élément scalaire de surface <dA>* / Mărime scalară asociată unei suprafeţe date într-un punct dat, egală cu aria unui element infinitezimal al suprafeţei ce conţine punctul.

element selector de amplitudine a impulsului / *pulse-amplitude selector unit* / *élément sélecteur d'amplitude* / Element funcţional care conţine un selector de amplitudine.

element selector de amplitudine a impulsului monocanal / *single-channel pulse amplitude selector unit* / *élément sélecteur d'amplitude à canal mobile* / Element selector de amplitudine în care se poate deplasa în mod continuu banda de amplitudine (canalul). Lărgimea acestuia este reglabilă, rămânând constantă pe durata deplasării.

element selector de anticoincidenţă / *anticoincidence selector unit* / *élément sélecteur d'anticoincidences* / Element funcţional dotat cu un selector de anticoincidenţă, care conţine cu un circuit selector de anticoincidenţă şi mai multe circuite de prelucrare şi formare a semnalelor, plasate între fiecare detector şi intrarea corespunzătoare a circuitului selector de anticoincidenţă.

element selector de coincidenţă / *coincidence selector unit* / *élément sélecteur de coincidences* / Element funcţional dotat cu un selector de coincidenţă, care conţine un circuit selector de coincidenţă şi mai multe circuite de prelucrare şi formare a semnalelor plasate între fiecare detector şi intrarea corespunzătoare a circuitului selector de coincidenţă.

element selector de coincidenţă întârziată / *delayed coincidence unit* / *élément sélecteur de coïncidences différées* / Element selector de coincidenţă destinat a furniza un semnal de ieşire când unul sau mai multe impulsuri sunt întârziate cu un interval de timp cunoscut în raport cu un impuls de referinţă.

element sensibil ⇒ senzor

element sensibil (al unui dispozitiv de comandă) / *sensing element* / *élément sensible (d'un dispositif de commande)* / Parte a unui dispozitiv de comandă, destinată a fi expusă influenţei mărimii de acţionare la care răspunde acţiunea automată a unui dispozitiv sensibil.

element torsionabil / *twistable assembly* / *élément tortilé* / Element de ghid de unde flexibil capabil de a suporta eforturi de torsiune, de flexiune, de tracţiune sau de compresiune. Notă: Dacă este corect montat, acest element nu va suferi defecte mecanice sau degradări ale caracteristicilor sale radioelectrice, cu condiţia menţinerii între limite prescrise a solicitărilor mecanice.

element unitar / *unit element* / *élément unitaire* / Element de semnal de durată nominală egală cu cea a intervalului unitar.

element vectorial de arc / *(vector) line element* / *élément (vectoriel) d'arc* / Mărime vectorială reală tangentă la o curbă orientată dată într-un punct dat, a cărei normă este lungimea unui arc infinitezimal al curbei ce conţine punctul şi a cărei direcţie corespunde orientării curbei. Notă: Un element vectorial de arc

este desemnat prin etds sau prin dr, unde: $e_t = t$ este un vector unitate tangent la curbă; ds este un element scalar de arc; dr este diferenţiala razei vectoare r ce descrie curba faţă de punctul de origine.

element vectorial de suprafaţă / *(vector) surface element* / *élément (vectoriel) de surface* / Într-un spaţiu cu trei dimensiuni, mărime vectorială reală normală la o suprafaţă dată într-un punct dat, a cărei normă este aria unui element infinitezimal al acestei suprafeţe ce conţine punctul. Note: 1. Direcţia elementului vectorial de suprafaţă defineşte orientarea suprafeţei în acest punct ca fiind în sensul invers acelor ceasornicului, pentru un observator privind în direcţia opusă celei a vectorului. 2. Un element vectorial de suprafaţă este desemnat prin $e_n dA$, unde: $e_n = n$ este un vector unitate normal la suprafaţă; dA este un element scalar de suprafaţă.

elemente constructive / *constructional hardware* / *éléments de construction* / Structuri mecanice sau grupuri de structuri pe care se fixează aparatura de măsurare, comandă şi supraveghere.

elemente de contact izolate electric / *electrically-separated contact elements* / *éléments de contact électriquement séparés* / Elemente de contact care aparţin aceluiaşi contactor de comandă, dar izolate unul faţă de celălalt, astfel încât pot fi conectate în circuite separate electric.

elemente de siguranţă / *safety hardware* / *équipement de sécurité* / Carcase şi aparatură necesare pentru a asigura protecţia personalului şi a mediului înconjurător în cursul folosirii utilajelor de înaltă presiune şi a aparatelor electrice, în mod deosebit în atmosferă potenţial explozivă. Exemple: supapa de siguranţă, capsularea antideflagrantă "d", bariera de protecţie intrinsecă, întreruptorul automat, dispozitivul de curent rezidual (scurgeri la pământ) etc.

elemente numerice de serviciu / *service digits* / *éléments numériques de service* / Elemente de semnal auxiliare adăugate în mod normal unui semnal numeric la extremitatea de emisie a unei rute de transmisiune şi suprimate la extremitatea de recepţie, în mod esenţial pentru a asigura că instalaţia de recepţie efectuează prelucrarea complementară corespunzătoare, când instalaţia de emisiune efectuează o prelucrare pe semnalul numeric, în particular o prelucrare aperiodică.

(a) elibera / *(to) deallocate* / *annuler l'allocation* / În contextul sistemelor de operare, eliberarea unei resurse deţinute de către un proces sau un program al unui utilizator. Notă: Un proces poate elibera explicit o resursă de care nu mai are nevoie, unele resurse pot fi eliberate forţat (*pre-emption*), iar la sfârşitul unui program sau la terminarea sa forţată, toate resursele deţinute sunt eliberate.

eliberare a unei legături prin abonatul chemat ⇒ deconectare a unei legături prin abonatul chemat

elice de post-accelerare / *helical post-deflection accelerator* / *hélice de postaccélération* / Electrod de postaccelerare în formă de elice, în lungul căruia este stabilit un gradient de potenţial ce creează un câmp accelerator.

elice inscriptoare / *writing helix* / *hélice d'inscription* / Piesă rotativă a anumitor receptoare fofotelegrafice cu funcţionare continuă, dotată cu o muchie elicoidală a cărei intersecţie, la un moment dat, cu linia de explorare defineşte poziţia pixelului pe această linie.

eliminare a unui defect / *fault clearance* / *élimination d'un défaut* / Deconectare de la reţea, prin operaţii automate sau manuale, a elementului care a fost cauza defectului, în scopul menţinerii sau restabilirii funcţionării normale a reţelei.

eliminare de pagină / *page-out* / *élimination de page* / Transferul pe disc al unei pagini aflată într-un bloc de memorie, pagină aleasă în urma aplicării unui algoritm de înlocuire de pagină, pentru ca

o nouă pagină să fie adusă în locul ei în memorie. Sinonim cu swap-out.

elipsă de polarizare / *polarization ellipse* / *ellipse de polarisation* / Locul geometric al extremității vectorului inducție electrică într-un punct, în cazul unei unde electromagnetice cu polarizare eliptică.

elipsoid Fresnel / *Fresnel ellipsoid* / *ellipsoïde de Fresnel* / Ansamblul punctelor din spațiu pentru care suma distanțelor dintre fiecare și antenele de emisie și de recepție presupuse punctiforme depășește distanța dintre aceste puncte cu o cantitate egală cu un multiplu al semilungimii de undă.

elipticitate / *ellipticity* / *ellipticité* / Elipticitatea E a conductorului interior sau a celui exterior a unei linii coaxiale rigide este definită de expresia: $E = \frac{D_{max} - D_{min}}{D_{nom}}$, unde: D_{nom} este diametrul interior nominal al conductorului exterior sau diametrul exterior nominal al conductorului central; $D_{max\ este}$ diametrul maxim măsurat al conductorului exterior sau a celui central; D_{min} este diametrul minim măsurat al conductorului exterior sau a celui central, toate măsurările fiind efectuate în aceeași secțiune.

e-mail ⇒ poștă electronică

email pe ceramică ⇐ email vitros ⇐ glazură (pe ceramică) / *glaze (on ceramic)* / *émail (sur céramique)* / Acoperire în esență sticloasă, fixată pe o suprafață din ceramică prin topire. Note: 1. Emailurile pe metal sau ceramică pot conține substanțe anorganice, pigmenți și agenți de opacizare. 2. Unele emailuri pot fi conductoare sau semiconductoare.

email pe metal / *vitreous enamel (on metal)* / *émail (sur métal)* / Acoperire în esență sticloasă fixată pe o suprafață metalică prin topire.

email vitros ⇒ email pe ceramică

eman / *eman* / *eman* / Un eman = 10^{-10}Ci. Este utilizat în mod particular pentru cantități mici de radon.

emanație / *emanation* / *émanation* / Gaz radioactiv produs prin dezintegrarea anumitor substanțe radioactive.

EMG := electromiogramă

(a) elimina versiunile vechi (ale fișierelor) / *(to) purge* / *suppression (des fichiers)* / Operație de ștergere controlată a diferitelor versiuni ale fișierelor, în unele sisteme de operare. Notă: Unele sisteme de fișiere au posibilitatea să păstreze versiuni multiple ale fișierelor; o editare nu se termină cu pierderea vechii versiuni, ci cu crearea uneia noi, pe lângă cea veche, însă aceasta poate să conducă la reducerea dramatică a spațiului disponibil pe disc, ceea ce implică eliminarea periodică a vechilor versiuni.

emisie [fenomen] ⇒ emisiune, 1[fenomen]

emisie de bandă largă / *broadband emission* / *émission à large bande* / Emisie care are o distribuție spectrală de energie suficient de largă, uniformă și continuă pentru ca răspunsul receptorului de măsurare utilizat să nu se modifice în mod semnificativ, când este acordat pe un număr specificat de lungimi de undă.

emisie de conducție ⇐ emisiune ghidată / *conducted emission* / *émission de conduction (impulsive)* / Energie electromagnetică dorită sau nedorită care se propagă de-a lungul unui conductor. În cazul în care această emisie este nedorită, se numește *perturbație de conducție*.

emisie de fum / *smoke release* / *fumées émises* / Măsură a tendinței unei probe de a elibera fum (gaz) când este încălzită în foc sau expusă la o sursă de aprindere.

emisie electronică ⇐ emisiune electronică / *electron emission [phenomenon]* / *émission électronique [phénomène]* / Eliberare în spațiul înconjurător a electronilor proveniți de la suprafața unui material.

emisie electronică primară / *primary electron emission* / *émission électronique primaire* / Emisie termoelectronică, fotoelectrică sau prin efect de câmp.

emisie electronică secundară / *secondary electron emission* / *émission électronique secondaire* / Emisie electronică provocată direct de bombardarea suprafeţei unui material cu electroni sau ioni.

emisie fotoelectrică ⇐ efect fotoelectric extern ⇐ efect fotoemisiv / *photoemissive effect* / *photoémission* / Emisie electronică rezultată în urma incidenţei fotonilor.

emisie inversă (într-o diodă) / *reverse emission in a diode* / *émission inverse dans une diode* / Emisie termoelectronică a anodului.

emisie la rece ⇒ emisie prin efect de câmp

emisie parazită / *stray emission* / *émission parasite* / Emisie necontrolată care provoacă o luminanţă nedorită pe ecranul unui tub cu raze catodice în condiţii de blocaj.

emisie prin efect de câmp ⇐ emisie la rece / *cold emission* / *émission froide* / Emisie de electroni de către suprafeţe neîncălzite, produsă de un câmp electric de valoare suficient de ridicată.

emisie radiată / *radiated emission* / *émission rayonnée* / Componentele spaţiale ale unui câmp radiant şi inductiv.

emisie stimulată (de fotoni) / *stimulated emission (of photons)* / *émission stimulée (de photons)* / Proces de emisie prin tranziţie cuantică de la un nivel energetic excitat la un nivel mai scăzut, tranziţie provocată de o radiaţie incidentă (fotoni) având frecvenţa corespunzătoare acestei tranziţii.

emisie termoelectronică / *therm(o)ionic emission* / *émission thermoélectronique* / Emisie electronică rezultată în urma agitaţiei termice.

emisiune, 1[fenomen] ⇐ emisie [fenomen] / *emission, 1[phenomenon]* / *émission, 1[phénomène]* / Fenomenul de emanaţie a energiei dintr-o sursă sub formă de unde sau de particule.

emisiune, 2[în telecomunicaţii] / *sending [in telecommunication]* / *émission, 2[en télécommunication]* / Producerea unui semnal la intrarea unei linii de transmisiune sau într-un mediu de transmisiune. Notă: În radiocomunicaţii, termenul "emisiune" se aplică numai la producerea intenţionată a unui semnal sub formă de unde radioelectrice într-un mediu de propagare.

emisiune, 3[în radiocomunicaţii] ⇐ emisiune radio ⇐ emisiune radiofonică / *emission, 3[in radiocommunication]* / *émission, 3[en radiocommunication]* / Semnale sau unde radioelectrice produse de o staţie de radiocomunicaţii. Note: 1. În radiocomunicaţii, nu trebuie utilizat termenul "emisiune" în sensul cel mai general de "emisiune radioelectrică". De exemplu, partea din energia electromagnetică produsă de oscilatorul local al unui receptor radio, care este transferată către spaţiul exterior, nu constituie o emisiune, ci o radiaţie. 2. În radiocomunicaţii, termenul francez "emisiune" se aplică exclusiv radiaţilor intenţionate.

emisiune cu bandă laterală unică ⇒ transmisiune cu bandă laterală unică

emisiune cu benzi laterale independente / *independent-sideband emission* / *émission à bandes latérales indépendantes* / Emisiune în care fiecare bandă laterală corespunde unuia sau mai multor semnale modulatoare distincte de cele ale celeilalte benzi, emisiunile cu benzi laterale independente fiind adesea şi cu purtătoare redusă sau suprimată.

emisiune cu două benzi laterale / *double-sideband emission* / *émission à double bande latérale* / Metodă de utilizare a unui canal de transmisiune prin care sunt emise în mod egal ambele benzi laterale rezultate dintr-o modulaţie.

emisiune de particule / *corpuscular emission* / *émission corpusculaire* / Emisiune de particule de către o substanţă radioactivă sau emisiune de astfel de particule, ca emisiune secundară. Emisiunea corpusculară este frecvent numită radiaţie corpusculară.

emisiune de particule asociată / *associated corpuscular emission / émission corpusculaire associée* / Flux la echilibru de particule încărcate (în general electroni) eliberate, direct sau indirect, de radiaţiile X sau gama în cursul trecerii lor prin materie. Un echilibru al fluxului de electroni există când radiaţia traversează o grosime de materie suficientă pentru ca numărul de electroni intraţi într-un volum dat să fie egal cu numărul de electroni care ies.

emisiune de semnale vocale cu claviatură / *voice-frequency key sending / émission au clavier de signaux à fréquences vocales* / Metodă care utilizează impulsuri de curent alternativ emise prin intermediul unei claviaturi, constituite dintr-un amestec de doi sau mai mulţi curenţi de frecvenţă vocală şi reprezentând o informaţie numerică codificată.

emisiune electromagnetică / *(electromagnetic) emission / émission (électromagnétique)* / Proces prin care o sursă furnizează energie electromagnetică spre exterior.

emisiune electronică ⇒ emisie electronică

emisiune ghidată ⇒ emisie de conducţie

emisiune la rece ⇒ emisiune prin efect de câmp

emisiune monoenergetică / *monoenergetic emission / émission monoénergétique* / Emisiune de particule (alfa, beta, neutronică etc.) pentru care toate particulele au aceeaşi energie.

emisiune open line ⇐ tribună telefonică / *open line broadcast / tribune téléphonique* / Emisiune de radio sau de televiziune în cadrul căreia publicul este invitat să comunice telefonic cu un animator sau cu un invitat în studio.

emisiune prin efect de câmp ⇐ emisiune la rece / *field emission / émission par effet de champ* / Emisiune electronică produsă sub acţiunea unui câmp electric.

emisiune radio ⇒ emisiune, 3[în radiocomunicaţii]

emisiune radiofonică ⇒ emisiune, 3[în radiocomunicaţii]

emisiune spontană / *spontaneous emission / émission spontanée* / Emisiunea unei radiaţii electromagnetice de un sistem cuantic a cărui energie internă trece de la un nivel excitat la un nivel mai coborât, independent de prezenţa simultană a unei radiaţii de aceeaşi natură. Exemple: emisiunea unei diode electroluminescente, emisiunea unui laser semiconductor sub pragul de efect laser.

emisivitate (a unei surse optice) / *emissivity (of an optical source) / émissivité (d'une source optique)* / Raportul dintre emitanţa energetică a unei suprafeţe şi cea a unui corp negru la aceeaşi temperatură. Notă: Emisivitatea depinde de lungimea de undă şi de temperatură.

emisivitate (a unui radiator termic) / *emissivity (of a thermal radiator) / émissivité (d'un radiateur thermique)* / Raportul dintre densităţile fluxurilor de energie ale radiatorului şi ale unui corp negru cu aceeaşi temperatură.

emisivitate direcţională (a unui radiator termic) / *directional emissivity (of a thermal radiator) / émissivité directionnelle (d'un radiateur thermique)* / Într-o direcţie dată, raportul dintre luminanţa energetică a radiatorului şi cea a unui radiator integral cu aceeaşi temperatură.

emisivitate (emisferică) (a unui radiator termic) / *(hemispherical) emissivity (of a thermal radiator) / émissivité (hémisphérique) (d'un radiateur thermique)* / Raportul dintre emitanţa energetică a radiatorului şi cea a unui radiator integral cu aceeaşi temperatură.

emisivitate (energetică) ⇒ emitanţă energetică $<M_e>$

emitanţă energetică $<M_e>$ ⇐ emisivitate (energetică) ⇐ exitanţă energetică / *radiant exitance (at a point of a surface) / exitance (énergétique) (en un point d'une surface)* / Într-un punct al unei suprafeţe, raportul dintre fluxul energetic $d\Phi_e$ care

părăseşte un element de suprafaţă care conţine punctul şi aria dA a acestui element. $M_e = \frac{d\Phi_e}{dA}$.

emitanţă energetică proprie / *self radiant exitance / exitance énergétique propre* / Emitanţă energetică în care fluxul considerat nu include fluxul radiaţiei reflectate sau transmise.

emitanţă energetică termică / *thermal radiant exitance / exitance énergétique thermique* / Emitanţă energetică în care fluxul considerat este produs de radiaţia termică.

emitanţă fotonică <M_p> ⇐ exitanţă fotonică / *photon excitance (at a point of a surface) / excitance photonique (en un point d'une surface)* / Într-un punct al unei suprafeţe, raportul dintre fluxul fotonic dΦ_p ce părăseşte un element al suprafeţei ce conţine punctul şi aria dA a acestui element. $M_p = \frac{d\Phi_p}{dA}$.

emitanţă luminoasă <M_v> ⇐ exitanţă luminoasă / *luminous exitance (at a point of a surface) / exitance lumineuse (en un point d'une surface)* / Într-un punct al unei suprafeţe, raportul dintre fluxul luminos dΦ_v, ce părăseşte un element al suprafeţei ce conţine punctul şi aria dA a acestui element. $M_v = \frac{d\Phi_v}{dA}$.

emitanţă luminoasă proprie / *self luminous exitance / exitance lumineuse propre* / Emitanţă luminoasă în care fluxul luminos considerat nu include fluxul radiaţiei reflectate sau transmise.

emitanţă luminoasă termică / *thermal luminous exitance / exitance lumineuse thermique* / Emitanţă luminoasă în care fluxul considerat este fluxul produs de radiaţia termică.

emitor (al unui tranzistor) / *emitter [of a transistor] / émetteur [d'un transistor]* / Regiune situată între joncţiunea emitorului şi electrodul emitorului.

emiţător alfa ⇒ (radionuclid) emiţător alfa

emiţător automat [în telegrafie] / *automatic transmitter [telegraph device] / émetteur automatique [en télégraphie]* / Emiţător telegrafic la care comanda transmisiunii semnalelor se efectuează nu de un operator, ci de un suport de înregistrare.

emiţător automat cu comandă prin impulsuri / *automatic transmitter with controlled tape-feed mechanism / émetteur automatique à commande par impulsions* / Emiţător automat în care mişcarea benzii perforate este comandată prin impulsuri furnizate de un dispozitiv de sincronizare exterior, de exemplu în multiplexarea cu repartiţie în timp.

emiţător automat de indicativ / *answer-back unit / émetteur automatique d'indicatif* / Dispozitiv al unui terminal telegrafic sau al unui terminal de date care emite automat indicativul acestui terminal la recepţia semnalului "cine sunteţi".

emiţător beta ⇒ (radionuclid) emiţător beta

emiţător cu cuarţ de radiaţie infraroşie / *infrared quartz emitter / émetteur à quartz de rayonnement infrarouge* / Sursă de radiaţie infraroşie, cu un emiţător în formă de element structural închis sau instalat într-o bec de cuarţ.

emiţător cu numerotare automată a mesajelor / *automatic numbering transmitter / émetteur à numérotation automatique (des messages)* / Emiţător automat dotat cu un dispozitiv de asigurare a emiterii automate a unui număr de ordine înaintea fiecărui mesaj.

emiţător cu tastatură / *keyboard transmitter / émetteur à clavier* / Emiţător telegrafic comandat de o tastatură alfanumerică.

emiţător cu tub de cuarţ, 1[la temperatură joasă] / *tubular clear emitter, 1[low temperature] / émetteur à tube de quartz, 1[à basse température]* / Ansamblu compus dintr-un filament de tungsten introdus într-o anvelopă de cuarţ ermetic închisă care conţine un gaz inert.

emiţător cu tub de cuarţ, 2[la temperatură înaltă] / *tubular clear emitter, 2[high temperature]* / *émetteur à tube de quartz, 2[à haute température]* / Ansamblu compus dintr-un aliaj rezistiv într-o anvelopă de cuartz neînchisă ermetic.

emiţător de bruiaj ⇐ aparat de bruiaj / *jammer* / *brouilleur intentionnel* / Emiţător radioelectric destinat producerii unui bruiaj.

emiţător de radiaţii / *radiation emitter* / *émetteur de rayonnement* / Radionuclid în care dezintegrările radioactive conduc la emisiunea unei radiaţii ionizante.

emiţător (de radiaţii) gama ⇒ (radionuclid) emiţător gama

emiţător de radiaţii X ⇒ radionuclid emiţător (de raze) X

emiţător electric de radiaţie infraroşie / *electric infrared emitter* / *émetteur électrique de rayonnement infrarouge* / Component structural sau component funcţional, de exemplu o plasmă, care reprezintă sursa de radiaţie infraroşie într-un radiator.

emiţător fototelegrafic cu platan / *flat bed facsimile transmitter* / *émetteur de télécopie à plat* / Emiţător fototelegrafic în care documentul original este plasat pe un plan şi explorat linie cu linie.

emiţător fototelegrafic cu tambur / *drum facsimile transmitter* / *émetteur de télécopie à cylindre* / Emiţător fototelegrafic în care documentul original este fixat pe un cilindru rotativ şi explorat elicoidal de un cap de citire.

emiţător infraroşu de înaltă temperatură / *infrared high temperature emitter* / *émetteur infrarouge à haute température* / Sursă de radiaţie infraroşie la care temperatura emiţătorului este de aşa natură încât puterea maximă a componentelor sale monocromatice este transmisă lungimilor de undă în vid mai mici de 2 μ.

emiţător infraroşu de joasă temperatură / *infrared low temperature emitter* / *émetteur infrarouge à faible température* / Sursă de radiaţie infraroşie la care temperatura emiţătorului este de aşa natură încât puterea maximă a componentelor sale monocromatice este transmisă lungimilor de undă în vid mai mari decât 4 μ.

emiţător infraroşu de medie temperatură / *infrared medium temperature emitter* / *émetteur infrarouge à moyenne température* / Sursă de radiaţie infraroşie la care valoarea temperaturii emiţătorului este de aşa natură încât puterea maximă a componentelor sale monocromatice este transmisă lungimilor de undă în vid cuprinse între 2 şi 4 μ.

emiţător infraroşu negru / *infrared dark emitter* / *émetteur infrarouge noir* / Emiţător de radiaţie infraroşie cu componente monocromatice în domeniul vizibil atât de slabe, încât nu pot provoca senzaţii vizuale.

emiţător infraroşu strălucitor / *infrared bright emitter* / *émetteur infrarouge brillant* / Emiţător de radiaţie infraroşie care emite în plus faţă de componentele în infraroşu şi componente monocromatice în domeniu vizibil.

emiţător optic / *transmit fibre optic terminal device* / *émetteur optique* / Dispozitiv de extremitate al unei fibre optice dotat cu unul sau mai multe fotodetectoare, cu unul sau mai multe accese optice de ieşire.

emiţător placă de radiaţie infraroşie / *infrared plate emitter* / *émetteur plaque de rayonnement infrarouge* / Sursă de radiaţie infraroşie în care două dintre dimensiunile de bază ale elementului emiţător şi director sunt practic dominante.

emiţător-receptor (radio) / *transmitter-receiver* / *émetteur-récepteur (radioélectrique)* / Echipament constituit dintr-un emiţător şi un receptor destinate efectuării aceluiaşi serviciu de radiocomunicaţii. Notă: Emiţătorul şi receptorul pot avea elemente comune şi pot utiliza eventual aceeaşi antenă.

emiţător selsin ⇒ sincrotransmiţător

emiţător spot de radiaţie infraroşie / *infrared spot emitter* / *émetteur spot de rayonnement infrarouge* / Sursă de radiaţie infraroşie în care emiţătorul dispune de o mică suprafaţă de radiaţie şi la care nici una dintre dimensiunile liniares nu este practic dominantă.

emiţător telegrafic ⇐ transmiţător telegrafic / *telegraph transmitter* / *émetteur (télégraphique)* / Echipament destinat transmisiunii semnalelor telegrafice pe un canal telegrafic.

emiţător tubular de radiaţie infraroşie / *tubular infrared emitter* / *émetteur tubulaire de rayonnement infrarouge* / Sursă de radiaţii infraroşii la care una dintre dimensiunile de bază ale elementului emiţător şi director este practic dominantă.

EMM [gestionar de memorie expandată] / *EMM (Expanded Memory Manager)* / *gestionnnaire de mémoire paginée (EMM)* / Sistem de gestiune a memoriei expandate ce realizează gestiunea şi comutarea blocurilor de memorie expandată şi permite punerea în corespondenţă (maparea) celor 64 de pagini pe orice mulţime arbitrar aleasă de blocuri din cele 2048 ale memoriei expandate.

EMS := sistem de memorie expandată

(a) emula / *(to) emulate* / *émuler* / A imita un sistem de prelucrare a datelor prin altul, mai ales prin hardware, astfel încât sistemul imitator să accepte aceleaşi date, să execute aceleaşi programe şi să conducă la aceleaşi rezultate ca şi sistemul imitat.

emulare / *emulation* / *émulation* / Imitarea, totală sau parţială, a unui sistem de către altul, în principal prin hardware, astfel încât sistemul care imită să accepte aceleaşi date, să execute aceleaşi programe şi să obţină aceleaşi rezultate ca sistemul imitat. Exemple: Un calculator personal sau o staţie de lucru poate să emuleze un terminal, asigurând conectarea la un nod al unei reţele. Un calculator, prin schimbarea conţinutului memoriei de microprogram, poate să emuleze instrucţiunile unui alt calculator etc.

emulsie nucleară / *nuclear emulsion* / *émulsion nucléaire* / Strat de emulsie fotografică în care, după developare, se evaluează urmele individuale ale particulelor încărcate. Notă: Emulsia nucleară poate fi de asemenea utilizată pentru detectarea neutronilor rapizi prin intermediul protonilor sau a nucleilor de hidrogen de recul datoraţi împrăştierii elastice a neutronilor.

endoscop / *endoscope* / *endoscope* / Instrument medical dispunând de mijloace de observaţie, cu sau fără dispozitiv optic, introdus într-o cavitate a corpului printr-un orificiu natural sau unul practicat printr-un act chirurgical, în vederea examinării, a diagnosticului şi/sau a terapiei.

endoscopie / *endoscopy* / *endoscopie* / Examen, diagnostic şi/sau terapie efectuate în cavităţi ale corpului cu ajutorul unui endoscop, inclusiv rezultatele.

energie <E> / *energy <E>* / *énergie <E>* / Mărime scalară care caracterizează capacitatea unui sistem fizic de a efectua lucru mecanic şi de a se conserva oricare ar fi transformările sistemului. Notă: Energia există sub diverse forme care se pot transforma unele în altele. Exemple: energia mecanică, energia electromagnetică, energia chimică, energia termică, energia nucleară etc.

energie a impulsului / *pulse energy* / *énergie d'impulsion* / Energie transferată sau transformată de unul sau mai multe impulsuri, în general exprimată, în lipsa specificării altui atribut matematic, ca energie totală pentru un interval de timp specificat.

energie a neutronilor / *neutron energy* / *énergie des neutrons* / Energie cinetică de ordinul a 1 MeV pentru neutronii rapizi, de ordinul a câţiva eV pentru neutronii epitermici, de ordinul a 10^{-2} eV pentru neutronii termici şi sub $2 \cdot 10^{-3}$ eV pentru neutronii subtermici ("reci").

energie a radiației / *energy of radiation* / *énergie de rayonnement* / Integrala definită a intensității pe un interval de timp. Notă: Energia radiației este adesea utilizată pentru indicarea calității radiației; de exemplu, dacă un accelerator liniar are 4 MeV, aceasta exprimă în realitate cuantumul de energie cu cea mai mică lungime de undă emisă de aparat.

energie (a unei particule încărcate) pierdută prin ionizare / *energy loss by ionization (of charged particle)* / *énergie perdue par ionisation (d'une particule chargée)* / Mod de pierdere a energiei cinetice a unei particule încărcate în cursul excitației sau ionizării atomilor sau moleculelor mediului pe care îl traversează.

energie (a unei particule încărcate) pierdută prin proces radioactiv / *energy loss by radiative process (of a charged particle)* / *perte d'énergie par mode radioactif (d'une particule chargé)* / Energie pierdută datorită emisiunii de radiații în cursul accelerării sau decelerării rapide a unei particule încărcate într-un câmp electric sau magnetic.

energie activă / *active energy* / *énergie active* / Energie electrică transformabilă într-o altă formă de energie.

energie atomică != energie nucleară

energie comunicată substanței (într-un volum) / *energy imparted (to matter in a volume)* / *énergie communiquée (à la matière dans un volume)* / Diferența dintre suma energiilor tuturor particulelor ionizante care pătrund într-un volum oarecare și suma energiilor care îl părăsesc, minus echivalentul energetic al oricărei creșteri a masei de repaus, ca rezultat al reacțiilor nucleare sau al interacțiunii particulelor elementare din volumul respectiv. Această mărime este identică cu doza absorbită integral în volumul respectiv.

energie de activare a impurităților / *impurity activation energy* / *énergie d'activation des impuretés* / Intervalul dintre un nivel de energie intermediară datorat unei impurități și banda de energie vecină.

energie de activare a unui (nivel) acceptor / *ionizing energy of acceptor* / *énergie d'ionisation d'un accepteur* / Energia minimă furnizată unui electron din banda de valență pentru a-l transfera pe nivelul acceptor.

energie de activare a unui (nivel) donor / *ionizing energy of donor* / *énergie d'ionisation d'un donneur* / Energia minimă furnizată unui electron aflat pe nivelul donor pentru a-l transfera pe banda de conducție.

energie de dezintegrare / *disintegration energy* / *énergie de désintégration* / Energie obținută printr-o dezintegrare dată.

energie de excitație / *excitation energy* / *énergie d'excitation* / Energia necesară unui sistem cuantificat pentru a trece din starea fundamentală într-o stare excitată dată.

energie de fisiune / *fission energy* / *énergie de fission* / Energie eliberată prin procesul de fisiune.

energie de ionizare / *ionization energy* / *énergie d'ionisation* / Energia minimă necesară pentru a ioniza un atom sau o moleculă pornind de la starea sa fundamentală.

energie de legătură, 1[a unui sistem] / *binding energy, 1[of a system]* / *énergie de liaison, 1[d'un système]* / Pentru un sistem, energia netă necesară descompunerii sale în particulele constitutive.

energie de legătură, 2[a unei particule] / *binding energy, 2[of a particle]* / *énergie de liaison, 2[d'une particule]* / Pentru o particulă într-un sistem, energia netă necesară extragerii sale din sistem.

energie de reglaj a unui sistem electroenergetic / *regulating energy of a system* / *énergie réglante d'un réseau* / Raportul dintre variația puterii active produse în sistem și variația corespunzătoare a frecvenței în absența reglajului.

energie de repaus $<E_0>$ / *rest energy* $<E_0>$ / *énergie au repos* $<E_0>$ / Energie

corespunzând masei de repaus a unei particule, dată de ecuația: $E_0 = m_0 \cdot c^2$, unde: m_0 este masa de repaus; c este viteza luminii în vid.

energie debitată / *delivered energy* / *énergie délivrée* / Energie care trece prin electrozii de defibrilare și disipată în pacient sau într-o rezistență cu o valoare specificată.

energie degajată (a unui reactor nuclear) / *energy release (of a nuclear reactor)* / *énergie dégagée (d'un réacteur nucléaire)* / Energie totală eliberată, rezultată în urma dezintegrării produselor de fisiune în zona activă a unui reactor nuclear.

energie echivalentă ⇐ energie efectivă / *equivalent energy* / *énergie équivalente* / Energia fotonilor radiației X monoenergetice care, în anumite condiții specifice, au aceleași proprietăți cu fasciculul eterogen considerat. Notă: Poate fi definită în funcție de grosimea de semiatenuare sau de altă energie.

energie efectivă ⇒ energie echivalentă

energie electrică, 1[acumulată în câmpul electric] / *electric energy, 1[stored in an electric field]* / *énergie électrique, 1[accumulée par un champ électrique]* / Parte din energia electromagnetică, dependentă de mărimile de stare ale câmpului electric și anulându-se odată cu acestea. Notă: În dielectrici liniari are densitatea de volum $w_e = \boldsymbol{E} \cdot \boldsymbol{D}/2$.

energie electrică, 2[integrală a puterii transmise] / *electric energy, 2[time integral of electric power]* / *énergie électrique, 2[intégrale de la puissance électrique]* / Integrala în timp a puterii electrice transmise, furnizate sau primite pe cale electromagnetică.

energie electromagnetică / *electromagnetic energy* / *énergie électromagnétique* / Într-un domeniu din spațiu, partea din energia totală care depinde de mărimile de stare $\boldsymbol{E}$, $\boldsymbol{D}$, $\boldsymbol{B}$ și $\boldsymbol{H}$ ale câmpului electromagnetic și se anulează odată cu ele, putând fi astfel atribuită sistemului fizic care este câmpul electromagnetic. Notă: În baza concepției de localizare a tuturor proprietăților fizice, decurgând din principiul acțiunii din aproape în aproape, energia electromagnetică dintr-un domeniu D al spațiului este integrala unei densități de energie electromagnetică $w = f(\boldsymbol{E},\boldsymbol{D},\boldsymbol{B},\boldsymbol{H})$ În medii fără histeresis și fără polarizare și magnetizare permanente, energia elctromagnetică se separă univoc, iar în medii în repaus, creșterea izotermă a densității ei este: $dw = \boldsymbol{E}d\boldsymbol{D} + \boldsymbol{H}d\boldsymbol{B}$.

energie internă <U> / *internal energy <U>* / *énergie interne <U>* / Funcție de stare, egală cu suma lucrului mecanic și a căldurii care ar fi furnizate de un sistem fizic în decursul răcirii până la temperatura de 0 K.

energie înmagazinată (a unui defibrilator) / *stored energy (of a defibrillator)* / *énergie emmagasinée (d'un défibrillateur)* / Energia acumulată în dispozitivul de înmagazinare a energiei al defibrilatorului.

energie latentă (a aerosolilor radioactivi) / *latent energy (of radioactive aerosols)* / *énergie latente (d'aérosols radioactifs)* / Energie totală eliberată, în unitatea de volum, în dezintegrarea completă a produselor de filiație a emanațiilor conținute în aerosolii radioactivi.

energie liberă / *Helmholtz free energy* / *énergie libre* / Funcție de stare (pentru stări monoterme), egală cu diferența dintre energia unui corp și produsul entropiei sale cu temperatura.

energie lineică <y> / *lineal energy <y>* / *énergie linéique <y>* / Raportul dintre ε și $\bar{l}$, unde ε este energia comunicată materiei, într-un volum concentrat, de un eveniment donor de energie, iar $\bar{l}$ este lungimea medie parcursă în acest volum: $y = \frac{\varepsilon}{\bar{l}}$. Notă: Energia lineică este o mărime stocastică.

energie luminoasă ⇐ cantitate de lumină / *quantity of light* / *quantité de lumière* /

Energie emisă, transportată sau primită sub formă de lumină. Notă: Se exprimă ca integrala în raport cu timpul, pe o durată Δt, a fluxului luminos Φ_v: $Q_v = \int_{\Delta t} \Phi_v dt$.

energie masică cedată <D> ⇒ doză absorbită *<D>*

energie masică (comunicată) <z> / *specific energy (imparted) <z>* / *énergie massique (communiquée) <z>* / Raportul dintre ε şi m, unde ε este energia comunicată de o radiaţie ionizantă unei mase m de materie: $z = \frac{\varepsilon}{m}$. Notă: Energia masică este o mărime stocastică.

energie maximă a unui spectru beta / *maximum energy of beta spectrum* / *énergie maximale d'un spectre bêta* / Energie maximă a particulelor beta, caracteristică unui nuclid dat, într-un spectru cotinuu.

energie maximă de radiaţie / *maximum energy (in a radiation beam)* / *énergie maximale (dans un faisceau de rayonnement)* / Cea mai mare energie a radiaţiei conţinută într-un fascicul de radiaţii polienergetice.

energie mecanică / *mechanical energy* / *énergie mécanique* / Energie a unui corp capabil să efectueze un lucru mecanic datorită unor factori mecanici, de exemplu viteza (*"energie cinetică"*), schimbarea poziţiei într-un câmp de forţe, deformaţiile (*"energie potenţială"*).

energie medie comunicată substanţei (într-un volum) =! doză absorbită integral / *mean energy imparted (to matter in a volume)* / *énergie moyenne communiquée (à la matière dans un volume)* / Raportul dintre integrala de volum a dozei absorbite şi masa de material iradiat din volumul considerat. Energia medie comunicată substanţei într-un volum este identică cu energia transmisă materialului în acel volum.

energie medie consumată pentru formarea unei perechi de ioni (într-o substanţă) <W> / *mean energy expended per ion pair formed (in a material) <W>* / *perte moyenne d'énergie par paire d'ions formée (dans une substance) <W>* / Raportul dintre E şi $\overline{N}$, unde $\overline{N}$ este numărul mediu de perechi de ioni formate când energia cinetică iniţială E a unei particule încărcate este complet disipată în substanţă: $W = \frac{E}{\overline{N}}$.

energie medie disipată într-un gaz pentru formarea unei perechi de ioni <W> ⇐ pierdere medie de energie prin formare de perechi de ioni într-un gaz <W> / *mean energy expended in a gas per ion pair formed <W>* / *perte moyenne d'énergie par paire d'ions (dans un gaz) <W>* / Raportul dintre energia cinetică iniţială E a unei particule direct ionizante şi numărul mediu $\overline{N}$ de perechi de ioni formaţi de-a lungul traiectoriei particulei într-un gaz, când această particulă este oprită total de gaz: $W = \frac{E}{\overline{N}}$. Notă: Ionii produşi de absorbţia radiaţiei de frânare emisă de particulele încărcate trebuie incluşi în $\overline{N}$.

energie nelivrată / *energy not supplied* / *énergie non fournie* / Energia care ar fi putut fi livrată de un sistem electroenergetic în timpul perioadei de întrerupere a alimentării.

energie nominală (a unui accelerator medical de electroni) / *nominal energy (of a medical electron accelerator)* / *énergie nominale (d'un accélérateur médical d'électrons)* / Caracteristică a unui accelerator medical de electroni, energia radiaţiei reprezentând, pentru radiaţia X, energia electronilor atingând ţinta, iar pentru radiaţiile electronice, energia electronilor din fasciculul util, la suprafaţa fantomei şi la distanţă normală de tratament.

energie nucleară =! energie atomică / *nuclear energy* / *énergie nucléaire* / Energie care se eliberează în reacţii sau în tranziţii nucleare.

energie radiantă (a particulelor) <R> / *radiant energy (of particles)* <R> / *énergie rayonnante (des particules)* <R> / Energie a particulelor emise, transferate sau primite, exclusiv energia de repaus.

energie radiantă (electromagnetică) / *radiant energy [electromagnetic]* / *énergie rayonnante (électromagnétique)* / Energie emisă, transportată şi primită sub formă de radiaţie, dată de integrala în raport cu timpul a fluxului energetic φ_e, pe o durată de timp dată δt: $Q_e = \int \varphi_e dt$.

energie reactivă / *reactive energy* / *énergie réactive* / Energie captivă schimbată în permanenţă între diferitele câmpuri electrice şi cele magnetice implicate de funcţionarea reţelei electrice de tensiune alternativă şi de cea a aparatelor racordate ei.

energie reactivă a unui circuit monofazat / *reactive energy in a single-phase circuit* / *énergie réactive d'un circuit monophasé* / Mărime măsurată de un contor de energie activă perfect al cărui circuit de curent este parcurs de curentul circuitului monofazat, când se aplică la bornele sale de tensiune o diferenţă de potenţial egală cu cea a circuitului monofazat şi în cvadratură cu acesta. Energia reactivă a unui circuit inductiv este pozitivă.

energie reactivă a unui circuit polifazat / *reactive energy in a polyphase circuit* / *énergie réactive d'un circuit polyphasé* / Suma algebrică a energiilor reactive ale fazelor unui circuit polifazat.

energie specifică de fibrilaţie <F_e> / *specific fibrillation energy* <F_e> / *énergie spécifique de fibrillation* <F_e> / Valoarea minimă a energiei impulsului de scurtă durată care, în condiţii date (traiectul curentului, forma de undă, faza cardiacă), provoacă cu o anumită probabilitate fibrilaţia ventriculară.

energie termică != căldură, 1[acumulată]

entalpie <H> / *enthalpy* <*H*> / *enthalpie* <*H*> / Funcţie de stare a unui sistem fizic egală cu suma dintre energia internă a sistemului şi produsul dintre presiunea şi volumul său.

entalpie liberă <*G*> ⇐ funcţie Gibbs <*G*> / *Gibbs free energy* / *enthalpie libre* <*G*> / Funcţie de stare egală, pentru stări monoterme, cu diferenţa dintre entalpia unui corp şi produsul entropiei sale cu temperatura.

entalpie medie a plasmei / *plasma average enthalpy* / *enthalpie moyenne de plasma* / Raportul dintre puterea debitată de arzătorul cu plasmă şi debitul masic de gaz plasmogen.

entitate cu defecte critice / *critical defective (item)* / *défectueux critique* / Entitate ce prezintă unul sau mai multe defecte critice.

entitate cu defecte majore / *major defective (item)* / *défectueux majeur* / Entitate ce prezintă unul sau mai multe defecte majore.

entitate cu defecte minore / *minor defective (item)* / *défectueux mineur* / Entitate ce prezintă unul sau mai multe defecte minore, dar nici un defect major.

(entitate) cu defecţiune ⇐ (entitate) în pană / *faulty (item)* / *en panne* / Califică o entitate care prezintă o defecţiune.

entitate de întreţinere ⇒ entitate de mentenanţă

entitate de mentenanţă ⇐ entitate de întreţinere / *maintenance entity* / *cellule de maintenance* / Subentitate a unei entităţi date, care poate fi identificată fără ambiguitate printr-o alarmă sau orice alt mijloc, atunci când prezintă o defec-ţiune, pentru a fi înlocuită sau reparată.

entitate defectuoasă / *defective [item]* / *défectueux [entité]* / Entitate ce prezintă unul sau mai multe defecte.

(entitate) în pană ⇒ (entitate) cu defecţiune

entitate nereparată / *non-repaired item* / *entité non réparée* / Entitate ce nu e reparată după defectare. Notă: O entitate nereparată poate fi reparabilă sau nu.

entitate reparată / *repaired item* / *entité réparée* / Entitate reparabilă care este efectiv reparată după defectare.

entitate (tehnică) / *item, 1[in a broad sense]* / *entité (technique)* / Orice element, componentă, subsistem, unitate funcţională, echipament sau sistem care poate fi considerat individual. Notă: O entitate poate fi constituită din "soft" (produs intelectual), din "hard" (echipament) sau din amândouă şi, în anumite cazuri, poate cuprinde şi personalul. Un ansamblu determinat de entităţi, de exemplu o populaţie sau un eşantion, poate fi uneori considerat el însuşi o entitate.

entropie (informaţională) <H> / *entropy [in information theory] <H>* / *entropie [en théorie de l'information] <H>* / Valoarea medie a măsurii informaţiei aduse de realizarea unui eveniment oarecare dintr-un ansamblu finit şi exhaustiv de evenimente care se exclud mutual şi cu probabilităţi definite. Matematic, această măsură H(x) este speranţa matematică a cantităţii de informaţie $I(x_i)$ a fiecărui eveniment $x_1, x_2..., x_n$ cu probabilităţi de realizare $p(x_1), p(x_2)..., p(x_n)$:

$$H(x) = \sum_1^n p(x_i) I(x_i) = \sum_{i=1}^n p(x_i) \log \frac{1}{p(x_i)} =$$

$$= - \sum_1^n p(x_i) \log p(x_i)^{-1}$$

entropie <S> / *entropy <S>* / *entropie <S>* / Funcţie de stare a unui sistem fizic a cărei diferenţială în timpul unei transformări reversibile şi monoterme este dată de raportul dintre căldura primită de sistemul fizic de la mediul exterior şi temperatura termodinamică: $dS = \delta Q/T$.

entropie condiţionată / *conditional entropy* / *entropie conditionnelle* / Media măsurii informaţiei aduse de realizarea unui eveniment oarecare dintr-un ansamblu finit de evenimente care se exclud mutual şi cu probabilităţi condiţionate determinate, când se realizează un eveniment dintr-un alt ansamblu de evenimente care se exclud mutual; matematic, această medie H(x|y) pentru un ansamblu de evenimente $x = (x_1, x_2, ..., x_n)$ a căror realizare depinde de realizarea evenimentelor dintr-un alt ansamblu $y = (y_1, y_2, ..., y_m)$ este exprimată prin speranţa matematică a cantităţii de informaţie condiţionată $I(x_i \mid y_j) = \log[1 / p(x_i \mid y_j)]$ extinsă asupra tuturor cuplurilor de evenimente:

$$H(x|y) = \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m p(x_i, y_j) I(x_i y_j) =$$

$$= \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^m p(x_i, y_j) \log (1/p x_i | y_j).$$

entropie medie (pe caracter) / *mean entropy (per character)* / *entropie moyenne (par caractère)* / Media pe caracter a entropiei extinse la toate mesajele provenite dintr-o sursă de mesaje staţionară exprimată prin: $H' = \lim_{m \to \infty} \frac{H_m}{m}$, unde: H_m este entropia ansamblului tuturor seriilor de m caractere provenite de la sursă. Note: 1. Entropia medie pe caracter poate fi exprimată în Sh/caracter. 2. Limita raportului $\frac{H_m}{m}$ poate să nu existe dacă sursa nu este staţionară.

entropie relativă / *relative entropy* / *entropie relative* / Raportul H_r dintre entropia H şi cantitatea de decizie H_0, exprimată prin expresia: $H_r = \frac{H}{H_0}$.

enunţ declarativ ⇐ declaraţie ⇐ pseudoinstrucţiune / *declaration* / *pseudo-instruction* / Într-un limbaj de programare, expresie cu o anumită semnificaţie care afectează interpretarea altor expresii din limbajul respectiv.

epitaxie / *epitaxy* / *épitaxie* / Depunerea unui strat de material semiconductor pe un substrat, acest strat având aceeaşi orientare cristalină ca substratul.

"epoca fierului" în construcţia de calculatoare / *Iron Age* / *"l'age de fer" dans l'histoire des ordinateurs* / În istoria calculatoarelor, sub acest nume este cunoscută perioada 1961 ÷ 1971 în care s-au pus bazele producţiei şi comercializării de calculatoare. Memoriile

bazate pe inele de ferită erau de dimensiuni importante, diferitele părți componente ale sistemului – unitatea centrală, memoria – fiind păstrate în dulapuri metalice impozante (de aici noțiunea de *mainframe*). Epoca fierului a început cu primul minicalculator (PDP-1) și s-a încheiat cu introducerea primului microprocesor (Intel 4004).

epocă a formei de undă / *waveform epoch* / *époque de forme d'onde* / Perioadă de timp în care informațiile asupra formei de undă sunt cunoscute sau cognoscibile. O epocă a formei de undă descrisă prin ecuații se poate extinde de la $-\infty$ la $+\infty$ sau, ca orice informație privind forma de undă, de la momentul t_0 al unei prime informații la momentul t_1 al celei de a doua.

epocă a unui tren de impulsuri / *pulse train epoch* / *époque d'un train d'impulsions* / Intervalul de timp dintr-un tren de impulsuri, cuprins între un prim punct central al bazei și punctul central al bazei imediat următor, în care informațiile asupra formei de undă sunt cunoscute sau cognoscibile.

epruvetă [placă imprimată] / *test coupon* / *éprouvette [carte imprimée]* / Parte dintr-o placă imprimată utilizată pentru determinarea acceptabilității plăcii.

epurator / *scavenger* / *épurateur* / Aditiv încorporat într-un izolant lichid pentru a se combina cu componentele ionice care rezultă din degradarea sa.

erg / *erg [unit]* / *erg [unit]* / Unitate de lucru mecanic în sistemul CGS, definită ca lucrul mecanic produs de o forță de 1 dină pentru deplasarea punctului său de aplicație cu 1 cm în direcția forței.

ergodic / *ergodic* / *ergodique* / Calificativ referitor la o funcție aleatoare ale cărei medii temporale sunt identice cu mediile statistice corespunzătoare.

eritem actinic / *(actinic) erythema* / *érythème (actinique)* / Înroșire a pielii, cu sau fără inflamație, produsă prin efectul actinic al radiației solare sau al unei radiații optice artificiale.

eritem solar / *sunburn* / *coup de soleil* / Leziune a pielii, însoțită de un eritem, produsă de o supraexpunere la o radiație optică.

erlang =. E / *erlang* / *erlang* / Unitate de măsură a intensității traficului telefonic, astfel încât pentru un volum oarecare al traficului, intensitatea acestuia pentru o perioadă determinată este de 1 E când numărul mediu de apeluri simultane pe această perioadă este unitar.

eroare, 1[sens calitativ] / *error, 1[qualitative meaning]* / *erreur, 1[sens qualitatif]* / Abatere sau discordanță între o valoare sau condiție calculată, observată sau măsurată și valoarea sau condiția adevărată, prescrisă sau teoretic corectă.

eroare, 2[sens cantitativ] / *error, 2[quantitative meaning]* / *erreur, 2[sens quantitatif]* / Diferența algebrică dintre valoarea măsurată și valoarea ideală a mărimii măsurate. Note: 1. Eroarea este pozitivă când valoarea măsurată este mai mare decât valoarea adevărată. Eroare = = valoare măsurată – valoare adevărată. 2. Când eroarea unui instrument sau aparat este precizată în caietul de sarcini, trebuie precizat totodată și modul de etalonare al acestui instrument sau aparat.

eroare a raportului de transfer / *transfer ratio error* / *erreur de rapport de transfert* / Valoarea obținută prin scăderea valorii adevărate a raportului de transfer din valoarea raportului de transfer nominal. Note: 1. Dacă eroarea raportului de transfer se exprimă în fracțiuni din valoarea convențională, valoarea sa numerică nu se modifică în raport cu exprimarea prin diferență, valoarea convențională fiind un raport egal cu unitatea. 2. Chiar dacă eroarea raportului de transfer (e) este complexă, având o componentă în fază (e_p) și una în cvadratură (e_q), practic se utilizează modulul acestei valori complexe, exprimat matematic prin: $|e| = \sqrt{e_p^2 + e_q^2}$. 3. Modulul erorii

raportului de transfer se exprimă în procente, în părţi pe milion (ppm) sau printr-o fracţiune din valoarea convenţională, utilizând notaţia ştiinţifică.

eroare (a unui echipament de măsurare) / *error (of a measuring equipment)* / *erreur (d'un équipement de mesurage)* / Eroare referitoare la valoarea măsurată a unei mărimi, reprezentând abaterea acestei valori faţă de valoarea adevărată a mărimii măsurate.

eroare a unui echipament de verificare a contoarelor de energie electrică / *error of a testing equipment for electrical energy meters* / *erreur d'un EEC* / Eroarea globală a ansamblului constituenţilor echipamentului de verificare a contoarelor de energie electrică, în condiţii normale de serviciu.

eroare absolută / *absolute error* / *erreur absolue* / Eroare exprimată algebric în unităţi ale mărimii măsurate sau furnizate astfel: a) pentru un aparat de măsurat, eroarea reprezintă diferenţa dintre valoarea indicată a mărimii de măsurat şi valoarea adevărată; b) pentru o sursă de alimentare, eroarea reprezintă diferenţa dintre valoarea adevărată a mărimii furnizate şi valoarea nominală, valoarea anunţată sau cea prereglată. Notă: Valoarea adevărată a unei mărimi este valoarea care ar fi obţinută prin metode de măsurare fără erori. Practic, determinarea valorii adevărate nefiind posibilă, se utilizează în locul acesteia valoarea convenţională adevărată, cât mai apropiată posibil, ţinând cont de erorile de determinat. Această valoare se stabileşte pe baza unui etalon acceptat de comun acord de constructor şi utilizator sau a unui etalon naţional, în ambele cazuri fiind necesară indicarea incertitudinii referitoare la valoarea convenţională adevărată.

eroare absolută (a unei surse de alimentare) / *absolute error (of a supply apparatus)* / *erreur absolue (d'un appareil d'alimentation)* / Pentru o sursă de alimentare, valoarea adevărată a mărimii furnizate minus fie valoarea nominală, fie valoarea indicată sau prereglată.

eroare absolută (a unui echipament de verificare a contoarelor de energie electrică) / *absolute error (of a testing equipment for electrical energy meters)* / *erreur absolue (d'un EEC)* / Diferenţa dintre valoarea indicată şi valoarea adevărată a unui echipament de verificare a contoarelor de energie electrică. Notă: Valoarea adevărată nefiind determinabilă prin măsurare simplă, pentru care ar fi necesar un procedeu de măsurare fără eroare, se utilizează în locul acesteia valoarea convenţională adevărată, valoare corectată de erorile sistematice şi exprimată cu o incertitudine determinată în raport cu standardele naţionale sau cu cele recunoscute de către constructor sau utilizator.

eroare absolută a unui coeficient de baleiaj ⇒ eroare absolută a unui coeficient de deviaţie

eroare absolută a unui coeficient de deviaţie ⇐ eroare absolută a unui coeficient de baleiaj / *absolute error of a deflection (time) coefficient* / *erreur absolue d'un coefficient de déviation* / Diferenţa dintre valoarea măsurată şi valoarea nominală a unui coeficient de deviaţie. Notă: Valoarea măsurată a unui coeficient este valoarea calculată pe baza deviaţiei măsurate pe ecran, atunci când la bornele de intrare se aplică un semnal de valoare cunoscută.

eroare aleatoare / *random error* / *erreur aléatoire* / Diferenţa dintre rezultatul unei măsurări şi media unui număr infinit de măsurări ale aceleiaşi mărimi măsurate, efectuate în condiţii de repetabilitate. Note: 1. Eroarea aleatorie este egală cu diferenţa dintre eroare şi eroarea sistematică. 2. Deoarece nu se poate efectua decât un număr finit de măsurări, nu se poate realiza decât o estimare a erorii aleatorii.

eroare binară [în transmisiunea numerică] / *bit error [in digital transmission]* /

erreur binaire [en transmission numérique] / Incompatibilitatea a două elemente binare reciproc corespunzătoare într-un semnal numeric binar emis şi în semnalul recepţionat.

eroare centrată / *balanced error* / *erreur centrée* / Mulţime de erori a căror valoare medie este zero.

eroare compusă (a unui transformator de curent) / *composite error (of a current transformer)* / *erreur composée (d'un transformateur de courant)* / În regim permanent, valoarea efectivă a diferenţei dintre: a) valorile instantanee ale curentului primar i_1 şi b) produsul dintre raportul de transformare nominal şi valorile instantanee ale curentului secundar, i_2 sensurile pozitive ale curenţilor primar şi secundar corespunzând convenţiilor pentru marcarea bornelor. Notă: Eroarea compusă se exprimă în general în procente din valoarea efectivă a curentului primar.

eroare convenţională / *conventional error* / *erreur conventionnelle* / Raportul dintre eroarea absolută şi o valoare convenţională specificată.

eroare datorată ionului de sodiu / *sodium error* / *erreur due à l'ion sodium* / Eroare referitoare la tensiunea electromotoare datorată sensibilităţii electrodului de pH la ionii de sodiu.

eroare datorată liniei de trecere / *pass line error* / *erreur de ligne de passage* / Eroare cauzată de o mişcare a materialului în întrefierul de măsurare pe direcţia perpendiculară la linia de trecere. Această eroare poate fi reprezentată în unităţi de măsură de bază sau în procente din valoarea numerică reală pentru o deplasare specifică (de exemplu $0{,}01\,g/m^2$ sau 0,5% pentru 1mm de deplasare).

eroare datorată prezenţei unui material străin / *foreign material build-up error* / *erreur due au depôt d'un matériau étranger* / Eroare provocată de un depozit de material străin (pulbere) pe ferestrele capului de măsurare. Această eroare poate fi exprimată în unităţi de măsură primare sau în procente din valoarea numerică efectivă pentru o variaţie de compoziţie specifică.

eroare de aliniere a capului de măsurare / *head alignment error* / *erreur d'alignement de tête* / Eroare cauzată de o mişcare relativă a capetelor unui sistem de măsurare a grosimii prin transmisiune, inclusiv deplasări lineare sau unghiulare. Această eroare poate fi exprimată în unităţi de măsură de bază sau în procente din valoarea numerică reală pentru o variaţie specifică.

eroare de aliniere pe axa X / *X direction alignment error* / *erreur d'alignement en direction X* / Eroare rezultată dintr-o deplasare lineară a capetelor de măsurare cu un unghi drept în raport cu axa sursă-detector în direcţia deplasării materialului de măsurat.

eroare de aliniere pe axa Y / *Y direction alignment error* / *erreur d'alignement en direction Y* / Eroare rezultată dintr-o deplasare liniară a capetelor de măsurare cu un unghi drept în raport cu axa sursă-detector în direcţia transversală la materialul de măsurat.

eroare de aliniere pe axa Z / *Z direction alignment error* / *erreur d'alignement en direction Z* / Eroare rezultată dintr-o deplasare lineară a capetelor de măsurare în lungul axei sursă-detector.

eroare de concentricitate miez/înveliş (a unei fibre optice multimodale) / *core/cladding concentricity error (of a multimode fibre)* / *erreur de concentricité coeur/gaine (d'une fibre optique multimodale)* / Raportul dintre distanţa între centrul miezului şi cel al învelişului, şi diametrul miezului fibrei optice.

eroare de concentricitate miez/înveliş (a unei fibre optice unimodale) / *core/cladding concentricity error (of a single-mode fibre)* / *erreur de concentricité coeur/gaine (d'une fibre optique unimodale)* / Distanţa dintre centrul miezului şi centrul învelişului fibrei optice.

eroare de concentricitate miez/suprafaţă de referinţă (a unei fibre optice multimodale) / *core/reference surface concentricity error (of a multimode fiber)* / *erreur de concentricité coeur/surface de référence (d'une fibre optique multimodale)* / Distanţa dintre centrul miezului şi centrul suprafeţei de referinţă, raportată la diametrul miezului.

eroare de concentricitate miez/suprafaţă de referinţă (a unei fibre optice unimodale) / *core/reference surface concentricity error (of a singlemode fibre)* / *erreur de concentricité coeur/surface de référence (d'une fibre optique unimodale)* / Distanţa dintre centrul miezului şi centrul suprafeţei de referinţă al fibrei optice.

eroare de conformitate / *conformity error* / *erreur de conformité* / Valoare absolută a abaterii maxime între o curbă (de exemplu, de etalonare) şi curba caracteristică specificată.

eroare de curent (a unui transformator de curent) ⇐ eroare de raport (a unui transformator de curent) / *current error (of a current transformer)* / *erreur de courant (d'un transformateur de courant)* / Eroare pe care un transformator de curent o introduce în măsurarea unui curent şi care provine din faptul că raportul de transformare nu este egal cu raportul de transformare nominal (o mărime reală).

eroare de dirijare (a unei antene) / *boresight error (of an antenna)* / *écart de visée (d'une antenne)* / Abatere unghiulară a axului electric al unei antene faţă de o axă de referinţă specificată.

eroare de execuţie / *execution error* / *erreur d'exécution* / Eroare produsă în timpul funcţionării unei entităţi în pană.

eroare de frecvenţă raportată la tensiunea de ieşire de referinţă a frecvenţei / *frequency error referred to the frequency reference output voltage* / *erreur sur la fréquence rapportée à la tension de sortie de référence de la fréquence* / Frecvenţă calculată pornind de la tensiunea de ieşire de referinţă a frecvenţei, minus frecvenţa adevărată.

eroare de funcţionare (a unui aparat de măsură) / *operating error (of a measuring equipment)* / *erreur de fonctionnement (d'un équipement de mesure)* / Eroare a unui aparat de măsurat determinată în condiţii nominale de funcţionare.

eroare de histerezis / *hysteresis error* / *erreur d'hystérésis* / Parte din histerezis atribuită energiei absorbite de elementele constitutive ale unui aparat de măsurare. Fără specificaţie contrară, ea trebuie determinată sustrăgând zona de insensibilitate (zona moartă) măsurată între indicaţiile citite la creşterea şi descreşterea variabilei măsurate în timpul parcurgerii complete a domeniului de măsurare.

eroare de indicaţie / *error of indication* / *erreur d'une indication* / Diferenţa dintre valoarea indicată v a unei mărimi şi valoarea convenţiuonală adevărată v_c a acestei valori în punctul de măsurare.

eroare (de indicaţie) a unui aparat de măsurare / *error (of indication) of a measuring instrument* / *erreur (d'indication) d'un instrument de mesure* / Diferenţa dintre valoarea indicată a unei mărimi măsurate şi valoarea convenţională adevărată a acestei valori în punctul de măsurare. Note: 1. Practic se utilizează valoarea convenţională adevărată în locul valorii adevărate, care nu se poate determina. 2. Conceptul se aplică în principal la compararea aparatului de măsurare cu un etalon de referinţă. 3. Pentru o măsură materializată, indicaţia este valoarea nominală.

eroare de influenţă / *influence error* / *erreur d'influence* / Eroare măsurată când o mărime de influenţă ia o anumită valoare în domeniul aparatului nominal de funcţionare (sau când una din caracteristicile funcţionale ia o anumită valoare în domeniul său de măsurare), toate celelalte mărimi de influenţă fiind menţinute în condiţii de referinţă. Notă: Dacă există în

întreg domeniul nominal de funcţionare o relaţie practic liniară între eroarea de influenţă şi modificarea care a provocat-o, poate fi comod de exprimat această eroare de influenţă sub forma unui coeficient.

eroare de interacţiune om-maşină / *interaction (man-machine) error / erreur d'interaction (homme-machine)* / Eroare ce afectează răspunsul unei entităţi, produsă de o eroare umană în timpul utilizării unei entităţi.

eroare de interferenţă / *interference error / erreur d'interférence* / Eroare provocată de substanţele interferente conţinute în eşantion.

eroare de liniaritate / *linearity error / erreur de linéarité* / Diferenţa maximă dintre valorile reale citite pe un echipament de măsurare şi valorile teoretice deduse dintr-o funcţie liniară a mărimii măsurate, care include valorile indicate la limitele inferioară şi superioară ale domeniului de măsurare.

eroare de liniaritate a baleiajului / *sweep linearity error / erreur de linéarité de balayage* / Diferenţa de frecvenţă Δf în raport cu un baleiaj de frecvenţă liniară produsă pe durata baleiajului. Notă: Eroarea de liniaritate a baleiajului este convenabilă exprimării erorii în funcţionarea cu mai multe subgame în care baleiajul acoperă mai mult de o subgamă de frecvenţe. Aceeaşi aproximare poate fi utilizată şi pentru exprimarea erorii datorate interpolării între marcatorii de frecvenţă.

eroare de liniaritate a frecvenţei / *frequency linearity error / erreur de linéarité en fréquence* / Eroare a relaţiei dintre frecvenţa de intrare a semnalului şi frecvenţa reprezentată (exprimată ca un raport).

eroare de măsurare / *error of measurement / erreur de mesurage* / Diferenţa dintre valoarea măsurată a unei mărimi şi valoarea adevărată a acelei mărimi. Note: 1. Deoarece valoarea adevărată a unei mărimi nu poate fi determinată, în practică se utilizează o valoare convenţională adevărată. 2. Când este necesară distincţia dintre „eroare" şi „eroare relativă", prima este denumită uneori „eroare relativă de măsurare", care nu trebuie confundată cu valoarea absolută a erorii, reprezentând modulul erorii.

eroare de predicţie / *prediction error / erreur de prédiction* / Diferenţa dintre valoarea predictivă şi valoarea reală a unui semnal care reprezintă un pixel.

eroare de profil a epruvetei / *sample profile error / erreur de profil d'échantillon* / Eroare intervenind pe durata explorării efectuate de capul de măsurare de-a lungul mecanismului de deplasare cu un eşantion de referinţă situat pe linia de trecere de referinţă şi măsurat în condiţii de referinţă. Efectele iregularităţilor în mecanismul de deplasare pot fi memorate într-un dispozitiv-memorie al sistemului de măsurare pentru a fi utilizate ulterior pentru minimizarea erorii de profil a sistemului, eroare exprimată sub forma unei deviaţii în raport cu valoarea reală a fiecărui eşantion de referinţă. Note: 1. Aceasta este o eroare dinamică, putând fi funcţie de timpul de răspuns al sistemului, de viteza de explorare a capului de măsurare şi de temperaturile ambiante. O deformare a sistemului de deplasare poate fi cauzată de temperatura materialului de măsurat şi de cea ambiantă. 2. În cazul unui sistem cu retroîmprăştiere efectuând o măsurare pe un contramaterial, poate fi nepractică introducerea unui eşantion de referinţă pe durata controlului erorii de profil, încercarea trebuind efectuată pe acest contramaterial, extrapolând ulterior rezultatele pentru eşantion.

eroare de programare / *mistake (in computer programs) / erreur de programmation* / Eroare de formulare a unui algoritm într-un limbaj de programare.

eroare de raport (a unui transformator de curent) ⇒ eroare de curent (a unui transformator de curent)

eroare de raport (a unui transformator de tensiune) ⇒ eroare de tensiune (a unui transformator de tensiune)

eroare de reglare ⇒ abatere a sistemului

eroare de reglare (de la valoarea prescrisă) ⇒ abatere staţionară

eroare de repetabilitate / *repeatability error* / *erreur de répétabilité* / Diferenţă algebrică între rezultatele măsurărilor succesive ale aceleiaşi mărimi de ieşire, efectuate pentru aceeaşi mărime de intrare, în aceleaşi condiţii de funcţionare, cu aceeaşi metodă, de acelaşi observator, cu aceleaşi instrumente de măsură, în acelaşi laborator şi la intervale de timp destul de scurte. Notă: În mod obişnuit, eroarea de repetabilitate se exprimă în procente din interval şi nu include deriva sau histerezis-ul.

eroare de reproductibilitate / *reproducibility error* / *erreur de reproductibilité* / Diferenţă algebrică între valorile extreme obţinute printr-un anumit număr de măsurători repetate ale valorii de ieşire pentru aceeaşi valoare de intrare, în aceleaşi condiţii de funcţionare în cursul unei anumite perioade de timp şi avansând în ambele direcţii. Notă: Se exprimă, de obicei, în procentaj din intervalul de măsurare şi include histerezisul, repetabilitatea, zona de insensibilitate şi, dacă perioada este destul de lungă, deriva.

eroare de rotunjire / *rounding error* / *erreur d'arrondi* / Eroare ce se datorează unei rotunjiri.

eroare de sincronizare / *overrun* / *erreur de synchronisation* / Fenomen care este determinat de incapacitatea unui calculator de a prelua date din fluxul de date recepţionate, şi având drept consecinţă pierderea datelor.

eroare de stabilitate / *stability error* / *erreur de stabilité* / Modificare a unei caracteristici de funcţionare a unui aparat datorată unei lipse de stabilitate.

eroare de statism ⇒ abatere staţionară

eroare de tensiune (a unui transformator de tensiune) ⇐ eroare de raport (a unui transformator de tensiune) / *voltage error (of a voltage transformer)* / *erreur de tension (d'un transformateur de tension)* / Eroare pe care un transformator de tensiune o introduce în măsurarea unei tensiuni, provenind din inegalitatea dintre raportul de transformare şi raportul de transformare nominal.

eroare de trunchiere / *truncation error* / *erreur de troncature* / Eroare ce se datorează unei trunchieri.

eroare de unghi (a unui transformator de măsurare) / *phase angle error (of an instrument transformer)* / *erreur de déphasage (d'un transformateur de mesure)* / Eroare introdusă de un transformator în măsurarea unei puteri, provenită din faptul că defazajul transformatorului nu este nul.

eroare de zero / *zero error* / *erreur de zéro* / Diferenţa, în condiţii de utilizare specificate, între valoarea reală de ieşire şi valoarea minimă specificată a domeniului de ieşire, când intrarea este valoarea minimă a domeniului.

eroare de zonă moartă / *dead band error* / *erreur de zone morte* / Valoarea maximă a intervalului zonei moarte (pe domeniul de măsurare).

eroare dinamică (a unui periodmetru de curent continuu) / *dynamic error (of a d.c. periodmeter)* / *erreur dynamique (d'un périodemètre de courant continu)* / Eroarea dinamică este definită ca valoarea maximă atinsă de raportul $\Delta V_2/A$, unde: ΔV_2 este diferenţa dintre semnalul de ieşire măsurat şi tensiunea de ieşire calculată pe baza semnalului de intrare când curentul de intrare I_1 variază conform unei legi exponenţiale: $I_1 = I_{1_0} \cdot e^{\frac{t}{T_s}}$, unde: I_{1_0} este valoarea curentului iniţial; T_s este constanta de timp a semnalului injectat. Eroarea dinamică se exprimă în procente prin: $E_{da} = \frac{\Delta V_2}{A} \mid \max$, unde A este o constantă

exprimată în V prin puteri de 10 ale curentului de intrare.

eroare dublă / *double error* / *erreur double* / Grup de două elemente numerice eronate într-un acelaşi caracter sau bloc.

eroare exprimată în procente din lungimea scalei / *error expressed as a percentage of the chart scale-length* / *erreur exprimée en pour-cent de la longueur de la graduation* / Raportul, multiplicat cu 100, dintre eroarea absolută şi lungimea gradaţiei, exprimate în aceleaşi unităţi de lungime.

eroare exprimată în procente din timpul adevărat / *error expressed as a percentage of true time* / *erreur exprimée en purcentage du temps vrai* / Raportul, multiplicat cu 100, dintre eroarea absolută şi timpul adevărat.

eroare exprimată în procente din valoarea adevărată / *error expressed as a percentage of the true value* / *erreur exprimée en pourcent de la valeur vraie* / Raportul, multiplicat cu 100, dintre eroarea absolută şi valoarea adevărată.

eroare exprimată în procente din valoarea convenţională / *error expressed as a percentage of the fiducial value* / *erreur exprimée en pourcentage de la valeur conventionnelle* / Raportul, multiplicat cu 100, dintre eroarea absolută şi valoarea convenţională.

eroare exprimată în raport cu valoarea convenţională / *error expressed as a proportion of the fiducial value* / *erreur exprimée par rapport à la valeur conventionnelle* / Raportul dintre eroare şi valoarea convenţională, exprimată în procente sau în ppm (părţi pe milion).

eroare indicată / *assigned error* / *erreur assignée* / Limitele de eroare, declarate de producător, în cadrul cărora orice releu de un anumit tip dat trebuie să funcţioneze în condiţiile de referinţă.

eroare individuală / *individual error* / *erreur individuelle* / Eroarea referitoare la o anumită mărime măsurată, un anumit parametru sau o anumită caracteristică a aparatului, exprimabilă sub fomă de eroare absolută sau relativă.

eroare intermitentă / *soft error* / *erreur intermittente* / Eroare sporadică ce nu poate reapărea la o nouă lectură.

eroare intrinsecă a raportului de transfer / *intrinsic transfer ratio error* / *erreur intrinseque de rapport de transfert* / Eroare a raportului de transfer determinată în condiţii de referinţă.

eroare intrinsecă (a unui aparat de măsurare) / *intrinsic error (of a measuring instrument)* / *erreur intrinsèque (d'un instrument de mesure)* / Eroare a unui aparat de măsurare utilizat în condiţii de referinţă.

eroare în punctul de control (al unui aparat de măsurare) / *datum error (of a measuring instrumemt)* / *erreur au point de contrôle (d'un instrument de mesure)* / Eroare a unui aparat de măsurat pentru o indicaţie specificată sau pentru o valoare specificată a mărimii măsurate, aleasă pentru controlul aparatului.

eroare la valoarea zero a mărimii măsurate (a unui aparat de măsurare) / *zero error (of a measuring instrument)* / *erreur à zéro (d'un instrument de mesure)* / Eroare în punctul de control pentru o valoare nulă a mărimii de măsurat.

eroare limită / *limiting error* / *erreur limite* / Pentru un releu şi un nivel de încredere date, valoarea maximă a erorii aşteptate în condiţii identice specificate.

eroare limită de referinţă / *reference limiting error* / *erreur limite de référence* / Eroare limită determinată în condiţii de referinţă.

eroare maximă / *maximum error* / *erreur maximale* / Diferenţa maximă dintre curba de etalonare reală a indicaţiei de ieşire şi curba de etalonare liniară medie, pe o durată specificată, celelalte condiţii fiind menţinute constante.

eroare maximă admisibilă ⇒ eroare tolerată maximă (a unui aparat de măsurat)

eroare medie / *mean error* / *erreur moyenne* / Pentru un releu dat şi pentru

un număr specificat de măsurări efectuate în condiţii identice date, raportul dintre suma algebrică a erorilor (absolute, relative, convenţionale) şi numărul de măsurări.

eroare medie de referinţă / *reference mean error* / *erreur moyenne de référence* / Eroare medie determinată în condiţii de referinţă.

eroare medie pătratică ⇐ abatere medie pătratică / *r.m.s. deviation* / *écart quadratique* / Media pătratică temporală a valorilor erorii considerate.

eroare nerecuperabilă ⇐ eroare nereparabilă / *unrecoverable error* / *erreur irrécupérable* / Tip de eroare care nu poate fi anihilată în mod automat, prin program. Notă: Acest gen de erori provine de obicei din erori ale mediului de comunicaţie (linii telefonice extrem de zgomotoase sau întrerupte, care fac imposibilă o conexiune), erori ale suportului magnetic, alte pene hardware.

eroare nereparabilă ⇒ eroare nerecuperabilă

eroare nominală de raport / ... / *erreur nominale de rapport* / Valoarea maximă admisibilă a erorii de raport pentru curentul (tensiunea) primar(ă) nominal(ă) şi sarcina nominală a unui transformator.

eroare numerică [în transmisiunea numerică] / *digital error [in digital transmission]* / *erreur (numérique) [en transmission numérique]* / Incompatibilitatea a două elemente numerice reciproc corespunzătoare într-un semnal numeric emis şi în semnalul recepţionat.

eroare procentuală / *percentage error* / *erreur en pourcentage* / Eroare relativă procentuală exprimată, de exemplu, în funcţie de limita superioară a domeniului de măsurare, a valorii indicate sau prereglate ori a valorii nominale.

eroare propagată / *propagated error* / *erreur propagée* / Eroare ce afectează răspunsul unei entităţi ce nu se află în pană, produsă de existenţa unei erori în datele de intrare.

eroare (provocată de o entitate cu defecţiune) / *error (of a faulty item)* / *erreur (d'une entité en panne)* / Neconcordanţă între valoarea sau condiţia calculată, observată sau măsurată şi valoarea sau condiţia adevărată, prescrisă sau teoretică corespunzătoare. Notă: O eroare poate fi provocată de o entitate în pană, de exemplu o eroare de calcul a unui calculator în pană.

eroare raportată convenţională (a unui aparat de măsurare) / *fiducial error (of a measuring instrument)* / *erreur réduite conventionnelle (d'un instrument de mesure)* / Raportul dintre eroarea unui aparat de măsurat şi o valoare specificată pentru acest aparat. Notă: Valoarea specificată este în general denumită valoare convenţională, putând fi, de exemplu, intervalul de măsurare sau limita superioară a calibrului aparatului.

eroare recurentă / *hard error* / *erreur récurrente* / Eroare care se repetă la fiecare încercare succesivă de citire a datelor.

eroare relativă / *relative error* / *erreur relative* / Raportul dintre eroarea absolută şi valoarea de comparaţie.

eroare relativă a unui coeficient de baleiaj ⇒ eroare relativă a unui coeficient de deviaţie

eroare relativă a unui coeficient de deviaţie ⇐ eroare relativă a unui coeficient de baleiaj / *relative error of a deflection (time) coefficient* / *erreur relative d'un coefficient de déviation* / Raportul dintre eroarea absolută a unui coeficient de deviaţie (de baleiaj) şi valoarea nominală a acestuia.

eroare relativă de indicaţie (a unui debitmetru de echivalent al dozei) / *relative error of an indication (of a dose equivalent ratemeter)* / *erreur relative d'une indication (d'un débitmètre d'équivalent de dose)* / Eroarea relativă I a indicaţiei unui ansamblu este dată sub formă procentuală de relaţia:

$$I[\%] = \frac{H_i(10) - H_v(10)}{H_v(10)} \cdot 100 \cdot$$

eroare relativă de indicaţie / *relative error of (an) indication / erreur relative d'(une) indication* / Eroare relativă a indicaţiei unui echipament sau a unui ansamblu, dată în procente de relaţia: $e_r = \frac{v - v_c}{v_c} \cdot 100$, unde: v este valoarea indicată a mărimii; v_c este valoarea convenţională adevărată a acestei mărimi.

eroare relativă de liniaritate a unui coeficient / *relative linearity error of a coefficient / erreur relative de linéarité d'un coefficient* / Eroarea relativă de liniaritate a unui coeficient se exprimă prin cea mai mare valoare aritmetică rezultând din relaţiile: $\frac{K_a - K_b}{K_a}$, sau: $\frac{K_a - K_c}{K_a}$, unde: K_a este coeficientul mediu măsurat în porţiunea centrală egală cu 80% din deviaţia nominală; K_b, K_c sunt coeficienţii medii măsuraţi în porţiunile extreme egale cu 10% din deviaţia nominală.

eroare relativă intrinsecă / *relative intrinsic error / erreur relative intrinsèque* / Eroare relativă de indicaţie privind o mărime furnizată de un echipament sau un ansamblu de măsurare supuse unei radiaţii de referinţă date în condiţii de referinţă determinate, exprimate prin relaţia: $e_i = \frac{v - v_c}{v_c}$, unde: v *este* valoarea indicată a mărimii; v_c este valoarea convenţional adevărată a acesteia, în punctul de măsurare.

eroare relativă intrinsecă (a unui debitmetru de echivalent al dozei) / *relative intrinsic error (of a dose equivalent ratemeter) / erreur relative intrinsèque (d'un débitmètre d'équivalent de dose)* / Eroarea relativă intrinsecă este eroarea relativă a indicaţiei unui ansamblu supus unei radiaţii de referinţă date, în condiţii de referinţă determinate.

eroare simplă / *single error / erreur simple* / Element numeric eronat precedat şi urmat de cel puţin un element numeric corect.

eroare sistematică / *bias error / erreur non centrée* / Eroare ce se datorează unei abateri sistematice. Exemple: 1. Erorile datorate unui instrument de măsurare greşit reglat. 2. În calcul, erorile rezultate dintr-o trunchiere.

eroare sistematică (de măsurare) / *systematic error / erreur systématique* / Eroare care rămâne constantă în valoare absolută şi ca semn, în cursul unei serii de măsurări ale aceleiaşi valori a unei mărimi date şi în cazul în care măsurările sunt efectuate în aceleaşi condiţii, sau care variază într-un mod nealeator conform unei legi definite, dacă aceste condiţii se modifică.

eroare sistematică totală (a unui aparat de măsurare) / *bias (of a mesuring instrument) / erreur de justesse (d'un instrument de mesure)* / Suma algebrică a erorilor sistematice afectând indicaţia unui aparat de măsurat în condiţii de utilizare determinate. Notă: Practic, se determină eroarea sistematică totală a unui aparat de măsurat, ca fiind diferenţa dintre media aritmetică $\bar{v}$ a indicaţiilor furnizate de aparat într-o serie de măsurări consecutive ale aceleiaşi mărimi, efectuate în condiţii de utilizare uzuale, şi valoarea convenţională adevărată v_c a mărimii măsurate: $e_j = \bar{v} - v_c$.

eroare statică (a unui periodmetru de curent continuu) / *static error (of a d.c. periodmeter) / erreur statique (d'un périodemètre de courant continu)* / Eroarea statică este definită de diferenţa dintre semnalul de ieşire V_2 şi tensiunea V_{21} calculată pe baza semnalului de intrare. Eroarea statică se exprimă în procente cu ajutorul ecuaţiei: $E_{sa} = 100 \frac{V_2 - V_{21}}{A}$, unde: V_2 este tensiunea de ieşire măsurată pentru curentul de intrare I_1; V_{21} este calculată cu ajutorul ecuaţiei: $V_2 = A \cdot \log \frac{I_1}{I_0}$, unde: I_0 este valoarea curentului de intrare corespunzător unei tensiuni de ieşire nule; A este o

constantă exprimată în V prin puteri de 10 ale curentului de intrare. Curentul I_1, furnizat de un detector de radiaţii, trebuie să fie proporţional cu fluxul Φ la care este expus detectorul.

eroare staţionară ⇒ abatere staţionară

eroare staţionară de ordin *n* ⇒ abatere staţionară de ordin *n*

eroare tolerată / *limits of error* / *limites d'erreur* / Abaterea admisibilă a valorii indicate a aparatului în raport cu valoarea adevărată a produsului expunere-suprafaţă.

eroare tolerată maximă (a unui aparat de măsurare) ⇐ eroare maximă admisibilă / *maximum permissible error (of a mesuring instrument)* / *erreur maximale tolérée (d'un instrument de mesurage)* / Pentru un aparat de măsurare dat, valoarea limită a unei erori tolerate prin specificaţii, regulamente etc.

eroare totală / *overall error* / *erreur totale* / Combinaţia dintre toate erorile individuale ale unui aparat, exprimabilă sub formă de eroare absolută sau relativă, excluzând corecţiile cunoscute aplicate la citire pentru obţinerea valorii măsurate.

eroare totală a unui aparat înregistrator cu traseu continuu în condiţii determinate / *total error of a continuous line recorder under specified conditions* / *erreur totale d'un appareil enregistreur à tracé continu dans des conditions déterminées* / Diferenţa dintre valoarea înregistrată şi valoarea adevărată. Eroarea totală rezultă din combinarea erorii datorate elementului de măsurare şi a unei fracţiuni din valoarea maximă a efectului de frecare, fracţiune dependentă de punctul gradaţiei, de viteza suportului, de viteza de variaţie a mărimii măsurate şi de momentul citirii.

eroare triplă / *triple error* / *erreur triple* / Grup de trei elemente numerice eronate într-un acelaşi caracter sau bloc.

eroare umană ⇐ greşeală / *mistake* / *erreur (humaine)* / Acţiune umană care produce un rezultat diferit de cel urmărit.

eroare unghiulară a direcţiei principale de radiaţie / *squint angle* / *angle de strabisme (d'une antenne)* / Abatere unghiulară a direcţiei principale de radiaţie sau a direcţiei de anulare a radiaţiei unei antene faţă de direcţia specificată corespunzătoare.

eroziune / *erosion* / *érosion* / Fenomen prin care organisme vii, materie organică, materie anorganică solidă, lichidă sau gazoasă, pot, în funcţie de proprietăţile lor fizice sau de starea lor, să dezagregheze sau să modifice mecanic structura unor materiale.

eroziune (electrică) / *electrical erosion* / *érosion (électrique)* / Dispariţia parţială a unui material izolant sub acţiunea descărcărilor electrice.

escaladare (a barierei de potenţial) ⇒ efect de escaladare (a barierei de potenţial)

ester organic sintetic / *synthetic organic ester* / *ester organique synthétique* / Izolant lichid obţinut printr-o reacţie chimică, pornind de la acizi şi alcooli. Notă: Aceşti esteri conţin mono, di şi poliesteri.

estimare a capacităţii de producţie / *generation mix forecast* / *prévision du parc de production* / Prognozare a structurii sistemului de producţie de energie electrică la o dată viitoare stabilită.

estimare a sarcinii / *load forecast* / *prévision de charge* / Prognozare a sarcinilor unei reţele electrice la o dată viitoare stabilită.

estimare a stării / *state estimation* / *estimation d'état* / Determinarea prin calcul a celei mai probabile repartiţii de curenţi şi de tensiuni într-o reţea electrică la un moment dat, prin rezolvarea unui sistem de ecuaţii, cel mai adesea neliniare, ai cărui parametri sunt obţinuţi prin mijloace de măsurare redundante.

estimat / *estimated* / *estimé* / Calificativ referitor la o valoare obţinută ca rezultat al unei operaţii care are ca scop să atribuie, pornind de la valori observate

într-un eşantion, valori numerice parametrilor unei legi de probabilitate luată ca model statistic al populaţiei din care provine eşantionul respectiv. Notă: Rezultatul poate fi exprimat fie printr-o singură valoare numerică în cazul estimării punctuale, fie printr-un interval de încredere.

eşalon de mentenanţă / *maintenance echelon* / *échelon de maintenance* / Poziţie în cadrul unei organizaţii, unde nivelurile de mentenanţă specificate sunt efectuate asupra unei entităţi.

eşantion / *sample [in product selection]* / *échantillon* / Produs ales dintr-un lot pentru a fi supus încercărilor de recepţie.

eşantion (al unui semnal) / *sample (of a signal)* / *échantillon (d'un signal)* / Valoare reprezentativă a unui semnal, la un anumit moment, dedusă din valorile semnalului în vecinătatea acelui moment. Notă: Reprezentarea unui semnal prin valorile sale discrete în momente succesive precizate se numeşte eşantionare.

eşantion median / *average sample* / *échantillon moyen* / Probă sau amestec de probe prelevate pentru evaluarea calităţii unui dielectric lichid, luate din acelaşi recipient, la niveluri diferite.

eşantion standard natural / *natural standard sample* / *échantillon standard naturel* / Eşantion standard dintr-o substanţă ale cărui caracteristici trebuie controlate.

(a) eşantiona / *(to) strobe* / *strober* / Selectarea unui anumit moment al perioadei unui fenomen recurent, la fiecare repetare a acestuia. Notă: Un şir de impulsuri cu perioada fenomenului recurent, folosit pentru eşantionare, se numeşte impuls de eşantionare.

(a) eşantiona [în prelucrarea datelor] / *(to) sample* / *échantillonner (les données)* / A obţine valorile unei funcţii corespunzătoare unor valori distincte, aflate la distanţe regulate sau neregulate, ale variabilei indepentente.

(a) eşantiona (semnale) / *(to) sample (signals)* / *échantillonner (des signaux)* / Operaţie prin care un semnal continuu este măsurat la momente bine determinate de timp, iar valoarea măsurată este înregistrată şi prelucrată ulterior. Notă: Deoarece majoritatea semnalelor din lumea înconjurătoare sunt analogice, operaţia de eşantionare este absolut necesară pentru a putea prelucra aceste semnale cu un calculator digital.

eşantionare (a unui semnal) / *sampling (of a signal)* / *échantillonnage (d'un signal)* / Procesul extragerii de eşantioane dintr-un semnal, de obicei la intervale egale.

eşantionare neortogonală / *non-orthogonal sampling* / *échantillonage non orthogonal* / Eşantionarea unei imagini în care punctele corespunzătoare momentelor de eşantionare pe liniile de explorare nu sunt aliniate în imagine cu perpendicularele pe liniile de explorare. Notă: În explorarea progresivă, punctele unei linii de explorare nu sunt aliniate cu cele ale liniilor adiacente ale aceluiaşi cadru; în explorarea întreţesută, acestea nu sunt aliniate cu cele ale liniilor adiacente spaţial ale cadrului precedent.

eşantionare ortogonală / *orthogonal sampling* / *échantillonnage orthogonal* / Eşantionarea unei imagini în care punctele corespunzătoare momentelor de eşantionare pe liniile de explorare sunt aliniate în imagine la perpendicularele pe liniile de explorare. Notă: În explorarea progresivă, punctele unei linii de explorare sunt aliniate cu liniile adiacente ale aceluiaşi cadru; în explorarea întreţesută, acestea sunt aliniate cu liniile adiacente spaţial ale cadrului precedent.

etaj ⇒ plan (al unei înfăşurări)

etaj de comutaţie / *switching stage* / *étage de commutation* / Ansamblu de etaje de conexiune cu acelaşi rol într-un lanţ de comutaţie ca, de exemplu, preselecţia sau selecţia canalelor de transmisiune.

etaj de comutaţie conectat cu legături =! etaj de comutaţie conectat prin linkuri /

link connected switching stage / étage de commutation à mailles / Etaj de comutaţie constituit din mai multe subgrupuri de comutatoare lucrând împreună, interconectate printr-un ansamblu de legături interne la etajul de comutaţie.

etaj de comutaţie conectat prin linkuri != etaj de comutaţie conectat cu legături

etaj de conexiune / *connecting stage / étage de connexion* / Ansamblu de intrări şi de ieşiri astfel realizate încât o intrare să fie legată la o ieşire printr-un unic punct de conexiune. Notă: Este posibilă coexistenţa temporară a mai multor conexiuni într-un acelaşi etaj de conexiune.

etaj de marcare / *marking stage / étage de marquage* / Într-un sistem cu comandă centralizată, ansamblu de etaje de conexiune comandat printr-o comandă unică de marcare. Un etaj de marcare poate cuprinde unul sau mai multe etaje de conexiune.

etaj de selecţie / *rank of selectors / étage de sélecteurs* / În comutaţia automată, ansamblul selectoarelor aceluiaşi etaj de selecţie.

etalon / *(measurement) standard / étalon* / Măsură materializată, aparat de măsurare, material de referinţă sau sistem de măsurare destinat definirii, reprezentării fizice, conservării sau reproducerii unei unităţi de măsură a unei mărimi, a unui multiplu sau submultiplu al acesteia, ori a uneia sau mai multor valori cunoscute ale unei mărimi, pentru a servi ca referinţă. Exemple: etalonul de masă de 1 kg, rezistenţa etalon de 100 Ω, ampermetrul etalon, etalonul de frecvenţă cu cesiu, electrodul de referinţă cu hidrogen, soluţia de referinţă de cortizol în serul uman, de concentraţie certificată. Note: 1. Un ansamblu de măsuri materializate sau de aparate de măsurat similare care constituie un etalon, fiind utilizate combinat, se numeşte etalon colectiv. 2. Un ansamblu de etaloane de valori selectate care, individual sau combinat, furnizează o serie de valori ale mărimilor de aceeaşi natură, se numeşte serie de etaloane.

etalon de comparaţie / *comparison standard / étalon de comparaison* / Etalon pentru compararea între ele a etaloanelor de aceeaşi clasă de exactitate.

etalon de lucru / *working standard / étalon de travail* / Etalon care este utilizat în mod curent pentru etalonarea sau verificarea măsurilor materializate, a aparatelor de măsurat uzuale de precizie inferioară sau a materialelor de referinţă. Note: Un etalon de lucru este în mod curent etalonat în raport cu un etalon de referinţă. 2. Un etalon de lucru utilizat în mod curent pentru a se asigura de corecta efectuare a măsurărilor se numeşte etalon de control.

etalon de referinţă / *reference standard / étalon de référence* / Etalon secundar cu care sunt comparate etaloanele de clasă de exactitate inferioară.

etalon de transfer / *transfer standard / étalon de transfer* / Etalon utilizat ca intermediar pentru compararea între ele a etaloanelor. Notă: Termenul „dispozitiv de transfer" trebuie utilizat dacă intermediarul nu este un etalon.

etalon fotometric de lucru / *working photometric standard / étalon photométrique de travail* / Sursă de lumină sau fotometru utilizat pentru măsurări fotometrice curente, calibrate prin comparare cu un etalon secundar de lumină.

etalon internaţional / *international (measurement) standard / étalon international* / Etalon recunoscut printr-un acord internaţional pentru a servi ca bază internaţională la fixarea valorilor tuturor celorlalte etaloane ale mărimii corespunzătoare.

etalon naţional / *national (measurement) standard / étalon national* / Etalon recunoscut printr-o decizie oficială naţională pentru a servi ca bază, într-o ţară anumită, pentru fixarea valorilor tuturor celorlalte etaloane ale mărimii corespunzătoare. Notă: În general, într-o

ţară anume, etalonul naţional constituie în acelaşi timp etalonul primar.

etalon primar / *primary standard* / *étalon primaire* / Etalon, relativ la o mărime determinată, care prezintă cele mai înalte calităţi metrologice într-un domeniu determinat. Note: 1. Calitatea de etalon primar este valabilă atât pentru unităţi de bază, cât şi pentru unităţi derivate. 2. Etalonul primar nu este niciodată utilizat direct pentru măsurări, în afara comparării sale cu etaloane-martor şi etaloane de referinţă.

etalon primar de lumină / *primary photometric standard* / *étalon photométrique primaire* / Dispozitiv conceput în vederea materializării unităţii de bază fotometrice (candela).

etalon secundar / *secondary standard* / *étalon secondaire* / Etalon a cărui valoare este fixată prin comparaţie directă sau indirectă cu un etalon primar sau printr-o metodă etalon.

etalon secundar de lumină / *secondary photometric standard* / *étalon photométrique secondaire* / Sursă de lumină sau fotometru, calibrate prin comparare cu un etalon primar de lumină.

etalon transportabil / *travelling standard* / *étalon voyageur* / Etalon, uneori de construcţie specială, destinat a fi transportat în diferite locuri. Exemplu: etalonul de frecvenţă cu cesiu, portabil, funcţionând cu acumulator.

etalonare / *calibration* / *étalonnage* / Ansamblu de operaţii care stabilesc, în condiţii specificate, relaţia dintre valorile mărimii indicate de un aparat sau de un sistem de măsurare ori cele repezentate de o măsură materializată sau de un material de referinţă, şi valorile corespunzătoare ale mărimii de ieşire a aparatului. Note: 1. Rezultatul unei etalonări permite fie atribuirea valorilor corespunzătoare ale mărimii măsurate către indicaţii, fie determinarea corecţiilor de aplicat indicaţiilor. 2. O etalonare poate de asemenea servi la determinarea altor proprietăţi metrologice ca, de exemplu, efectele mărimilor de influenţă. 3. Rezultatul unei etalonări poate fi consemnat într-un document denumit uneori certificat de etalonare sau raport de etalonare. 4. Sensul termenului "etalonare" este adesea extins, în metrologie, pentru a acoperi şi alte operaţii (tarare, gradare etc). Această utilizare trebuie evitată.

etalonare (a unui monitor de radiaţii de zonă) / *calibration (of an area radiation monitoring)* / *étalonnage (d'un moniteur de rayonnement de zone)* / Procedură aplicabilă fiecărui monitor de radiaţii de zonă prin utilizarea surselor şi/sau aparatelor ce au fost etalonate prin intermediul unui sistem de măsurare definit prin norme naţionale corespunzătoare.

etanşeitate / *sealing* / *étanchéité* / Aptitudinea unui conector de a rezista la pătrunderea agenţilor atmosferici poluanţi.

etapă iniţială de fabricaţie / *primary stage of manufacture* / *étape initiale de fabrication* / Control efectuat de constructorul releului la recepţia componentelor în vederea verificării conformităţii lor la cerinţele specificate.

eter de petrol / *petroleum spirit* / *éther* / Produs petrolier incolor, foarte inflamabil, constituit din hidrocarburi cu temperatură de fierbere joasă, obţinut prin rectificarea benzinei uşoare parafinoase sau a gazolinei, întrebuinţat ca reactiv în analiza organică şi ca dizolvant, satisfăcând următoarele specificaţii: indice de brom ≤ 1, plajă de distilare: 60% ÷ 80%, masă specifică la 20°C: 0,665 ÷ 0,675 g/ml.

eterogen ⇒ neomogen

etica spărgătorilor de cod / *hacker ethic* / *étique des pirates informatiques* / Ansamblu de principii acceptate şi respectate de o comunitate din cadrul reţelei de calculatoare: 1. Atitudine pozitivă faţă de partajarea informaţiilor. Experienţa se pune la dispoziţia celorlalţi prin scrierea de programe la care accesul este liber; se facilitează accesul la informaţii şi la

resursele de calcul disponibile. 2. Accesul neautorizat într-un sistem pentru amuzament sau explorare de informaţii este acceptat, atâta timp cât "spărgătorul de cod" nu distruge şi nu divulgă informaţii confidenţiale.

etichetă, 1[în prelucrarea datelor] / *tag [in data organization]* / *étiquette, 1[en constitution des données]* / Identificator intern sau ataşat unui set de elemente de date.

etichetă, 2[în programare] ⇐ fanion / *label, 2[in computer programming]* / *étiquette, 2[en programmation]* / Identificator al unei instrucţiuni.

etichetă, 3[în semnalizare] / *label, 3[in signalling]* / *étiquette, 3[en signalisation]* / Parte a unui mesaj de semnalizare semafor destinată identificării circuitului de trafic, a comunicaţiei sau a tranzacţiei de gestiune corespunzătoare.

etichetă de protecţie a scrierii / *write protection label* / *étiquette de protection d'écriture* / Etichetă a cărei prezenţă sau absenţă determină interzicerea scrierii pe un disc flexibil.

etirare / *rubber-banding* / *étirement* / Deplasare a extremităţii comune a unui ansamblu de segmente de dreaptă ale căror origini rămân fixe.

etrier de suspendare ⇒ pendul de linie catenară

eV .= electron-volt

evacuare a deşeurilor radioactive / *radioactive waste disposal* / *évacuation des déchets radioactifs* / Evacuarea deşeurilor radioactive, a materialelor lichide, solide sau gazoase rezultate din extracţia minereului, a combustibilului reactorului, din funcţionarea acestuia, din tratamentul combustibilului iradiat al reactorului şi operaţiunile conexe şi din utilizarea materialelor în cercetare, industrie şi medicină.

evaporare / *evaporation* / *évaporation* / Procedeu de depunere de metale prin cristalizarea vaporilor metalici neionizaţi sau uşor ionizaţi, de exemplu Al, Cr, B, Si, Ni, pe suprafaţa rece a încărcăturii, când aceşti vapori sunt obţinuţi prin evaporarea materialelor.

evaporare catodică / *cathode evaporation* / *évaporation cathodique* / Detaşarea de particule din catod.

eveniment / *event* / *événement* / Un eveniment poate apărea ca efect al tratării unui apel sistem sau provine din mediul exterior. Exemple: sfârşitul unei operaţii de intrare-ieşire, modificarea priorităţii unui proces, crearea unui nou proces sau terminarea celui curent, scoaterea unui proces din coada la ceas la momentul cerut.

eveniment iniţiator ipotetic / *postulated initiating events* / *événement initiateur hypothétique* / Evenimente sau combinaţii posibile de evenimente ca, de exemplu, defectări ale materialelor, erori ale operatorului, cutremure de pământ şi consecinţele acestora, luate în considerare în proiect, putând conduce la incidente de funcţionare prevăzute sau situaţii accidentale.

eveniment ionizant / *ionizing event* / *événement ionisant* / Producerea unui ion sau a unui grup de ioni ca urmare a interacţiunii unei singure particule cu materia.

eveniment ionizant iniţial / *initial ionizing event* / *événement ionisant initial* / Eveniment ionizant care se află la originea unei descărcări ce produce un impuls (numărat).

evidenţiere (a elementelor grafice) / *highlighting* / *mise en évidence* / Acţiunea de accentuare a unui element grafic sau segment, prin modificarea atributelor sale vizuale.

exactitate, 1[proprietate] / *accuracy, 1[quality]* / *exactitude, 1[qualité]* / Însuşirea de a fi lipsit de erori.

exactitate, 2[evaluată] / *accuracy, 2[assessment]* / *exactitude, 2[évaluation]* / Apreciere calitativă a lipsei de erori, o

apreciere de înalt nivel fiind asociată unei erori scăzute.

exactitate, 3[măsură cantitativă] / *accuracy, 3[measure]* / *exactitude, 3[mesure]* / Măsură cantitativă a mărimii erorii, exprimată de preferinţă în funcţie de eroarea relativă, o valoare ridicată a acestei măsuri corespunzând unei erori mici.

exactitate a măsurării ⇐ acurateţe a măsurării / *accuracy of measurement* / *exactitude de mesure* / Îngustimea acordului dintre rezultatul unei măsurări şi valoarea adevărată a mărimii măsurate. Note: 1. Conceptul de „exactitate" este calitativ. 2. Termenul „precizie" nu trebuie utilizat pentru „exactitate".

exactitate (a unui aparat de măsurare) / *accuracy (of a measuring instrument)* / *précision (d'un instrument de mesurage)* / 1. Calitate ce caracterizează capacitatea unui aparat de măsurare de a furniza o valoare indicată apropiată de valoarea reală corespunzătoare a mărimii măsurate. 2. Măsură cantitativă a erorii de măsurare. Notă: Exactitatea este cu atât mai mare cu cât valoarea indicată este mai apropiată de valoarea reală corespunzătoare.

examen radiologic medical / *medical radiological examination* / *examen radiologique médical* / Examen medical care utilizează efectele radiaţiilor ionizante.

excentricitate (a unei linii coaxiale rigide de precizie) / *excentricity (of a rigid precision coaxial line)* / *excentricité (d'une ligne coaxiale rigide de précision)* / Excentricitatea e a unei linii coaxiale rigide este dată de expresia: $e = \frac{\Delta_e}{D}$, unde: Δ_e este deviaţia faţă de axa diametrului exterior al conductorului central în raport cu axa diametrului interior al conductorului exterior.

excepţie / *exception* / *exception* / Situaţie anormală (de obicei o eroare) care poate apărea în execuţia unui program. Notă: Anumite limbaje (de exemplu Ada) furnizează mecanisme pentru tratarea şi eventual corectarea acestor situaţii, pentru a se evita întreruperea bruscă a unui program. Se ataşează funcţii de tratare a diferitelor excepţii. Chiar dacă aplicaţia se întrerupe, acest lucru se face disciplinat, lăsând structuri de date coerente pe disc, eliberând resursele deţinute etc.

excitabilitate electrică / *electrical excitability* / *excitabilité électrique* / Proprietate inerentă a unui ţesut biologic de a reacţiona specific în urma aplicării unui curent electric.

excitabilitate electrică [în neurofiziologie] / *electrical excitability [in neurophysiology]* / *excitabilité électrique [en neurophysiologie]* / Aptitudinea unei membrane celulare nervoase de a reacţiona la un stimul electric.

excitatoare / *exciter [machine]* / *excitatrice* / Generator care furnizează parţial sau total puterea necesară înfăşurării de excitaţie a unei maşini electrice. Notă: Excitatoarele pot fi maşini de curent continuu sau de curent alternativ şi fac parte din sistemul de excitaţie.

excitatoare amplificatoare / *control exciter* / *excitatrice d'amplification* / Excitatoare care funcţionează ca amplificator rotativ într-un circuit cu buclă închisă.

excitatoare cu antrenare independentă / *independently driven exciter* / *excitatrice à entraînement indépendant* / Excitatoare care alimentează generatorul principal, antrenată de către un motor independent.

excitatoare de capăt de arbore / *shaft-end mounted exciter* / *excitatrice en bout d'arbre* / Excitatoare montată pe arborele maşinii electrice pentru care furnizează excitaţia.

excitatoare Leblanc / *Leblanc exciter* / *excitatrice Leblanc-GratzMüller* / Rotor polifazat cu colector rotativ în propriul câmp magnetic, capabil de a furniza putere reactivă la o turaţie superioară vitezei de sincronism.

excitatoare pilot / *pilot exciter* / *excitatrice pilote* / Excitatoare care furnizează total sau parţial puterea necesară excitaţiei unei alte excitatoare.

excitatoare principală / *main exciter* / *excitatrice principale* / Excitatoare care furnizează total sau parţial puterea necesară excitaţiei maşinii(lor) electrice principale.

excitator (al unei antene) / *feed (of reflector or lens antenna)* / *source d'illumination* / Parte a unei antene cu reflector sau a unei antene cu lentilă radioelectrică radiind spre un reflector sau o lentilă. Notă: Într-o antenă care conţine un singur element iluminat, reflector sau lentilă, excitatorul se confundă cu elementul activ.

excitator lateral / *off-set feed* / *source décalée* / Element activ sau excitator asociat unui reflector, ansamblul fiind astfel conceput şi dispus încât să se evite efectul de mascare la apertură.

excitator sferic ⇒ tranziţie în buton de poartă

excitaţie [proces fizic] / *excitation [physical process]* / *excitation [processus physique]* / Proces în cursul căruia un ansamblu (atom sau nucleu) este transferat de pe un nivel de energie la altul, superior.

excitaţie (a unui receptor) [semnal] ⇒ semnal de intrare (al unui receptor de radiaţie optică)

excitaţie acustică (a unui tub electronic) / *acoustic excitation (of an electronic tube)* / *excitation acoustique (d'un tube électronique)* / Vibraţie aplicată tubului prin atmosferă şi, în mod obişnuit, limitată la banda de audiofrecvenţe.

excitaţie compound (a unui generator) / *level-compound excitation (of a generator)* / *excitation compound (d'une génératrice)* / Excitaţie compusă aditivă a cărei înfăşurare serie este astfel ajustată încât tensiunea la bornele maşinii să fie aceeaşi pentru sarcina nominală şi în gol.

excitaţie compusă / *compound excitation* / *excitation composée* / Excitaţie constituită dintr-o excitaţie serie şi o excitaţie derivaţie.

excitaţie compusă diferenţială / *differential compound excitation* / *excitation composée soustractive* / Excitaţie compusă ale cărei înfăşurări produc amper-spire de sensuri contrare.

excitaţie derivaţie ⇐ excitaţie paralel / *shunt excitation* / *excitation en dérivation* / Excitaţie a unei maşini electrice produsă de o înfăşurare conectată în paralel cu înfăşurarea indusului.

excitaţie diferenţială / *differential excitation* / *excitation différéntielle* / Excitaţie care comportă două înfăşurări parcurse de curenţi diferiţi, tensiunile magnetomotoare fiind de sens opus.

excitaţie independentă ⇐ excitaţie separată / *separate excitation* / *excitation indépendante* / Excitaţie a unei maşini electrice, produsă de o sursă separată.

excitaţie intermitentă != excitaţie prin şoc

excitaţie mecanică (aplicată unui tub electronic) / *mechanical excitation (of an electronic tube)* / *excitation mécanique (appliquée à un tube électronique)* / Şoc sau vibraţie aplicat sau transmis mecanic unui tub.

excitaţie mecanică uşoară / *tap blows* / *tapotement* / Mici şocuri aplicate sau transmise unui tub.

excitaţie mixtă adiţională / *cumulative compound excitation* / *excitation composée additive* / Excitaţie compusă ale cărei înfăşurări produc amper-spire de acelaşi sens.

excitaţie multiplă / *multiple excitation* / *excitation multiple* / Sistem de excitaţie care comportă mai multe înfăşurări parcurse de curenţi diferiţi.

excitaţie paralel ⇒ excitaţie derivaţie

excitaţie prin şoc =! excitaţie intermitentă / *shock excitation* / *excitation par choc* / Producerea de oscilaţii libere într-un sistem în urma unui aport brusc de energie din exterior.

excitaţie separată ⇒ excitaţie independentă

excitaţie serie / *series excitation* / *excitation en série* / Excitaţie produsă de o înfăşurare conectată în serie cu înfăşurarea indusului sau parcursă de un curent proporţional cu curentul din înfăşurarea indusului.

excitaţie subcompensată (a unui generator) / *under-compound excitation (of a generator)* / *excitation hypocompound (d'une génératrice)* / Excitaţie compusă diferenţială a cărei înfăşurare serie este astfel ajustată încât tensiunea la bornele maşinii să scadă cu sarcina.

excitaţie supracompensată (a unui generator) / *over-compound excitation (of a generator)* / *excitation hypercompound (d'une génératrice)* / Excitaţie compusă aditivă al cărei înfăşurare serie este astfel ajustată încât tensiunea la bornele maşinii să crească cu sarcina.

excitron / *excitron* / *excitron* / Tub redresor cu catod lichid, cu un singur anod, care conţine un electrod de întreţinere şi un dispozitiv de amorsare mecanică sau electrică.

excludere mutuală / *mutual exclusion* / *exclusion mutuelle* / Principiu potrivit căruia, la un moment dat, numai o singură procedură asincronă are acces la o variabilă partajată sau execută elementele unui grup de secţiuni critice.

excluziune / *exclusion* / *exclusion* / Operaţie booleeană diadică al cărei rezultat are valoarea booleeană 1, dacă şi numai dacă primul operand are valoarea booleeană 1 iar cel de al doilea are valoarea booleeană 0.

excrescenţă / *outgrowth* / *excroissance* / Creşterea lăţimii conductorului la o margine în raport cu clişeul de producţie sau în raport cu stratul de protecţie produsă de o depunere electrochimică.

excreţie / *excretion* / *excrétion* / Transportul materialului radioactiv în afara organismului prin funcţiile sale naturale.

excursie de frecvenţă (a unui analizor de spectru) / *frequency span (of a spectrum analyzer)* / *excursion de fréquence (d'un analyseur du spectre)* / Mărime a benzii de frecvenţe reprezentate, exprimaă în Hz pentru excursia totală sau în Hz pe diviziune a excursiei totale.

excursie multibandă / *multiband span* / *excursion multibandes* / Mod de funcţionare în care un analizor de spectru explorează mai mult de o bandă de frecvenţe.

excursie nulă / *zero span* / *excursion nulle* / Mod de funcţionare în care excursia de frecvenţă este redusă la zero.

excursie totală / *full band span* / *excursion totale* / Mod de funcţionare în care un analizor de spectru explorează în totalitate o bandă de frecvenţe.

EXE / *EXE* / *EXE* / Fişier care conţine un program multisegment în format binar executabil care poate fi recunoscut de încărcătorul (loader-ul) sistemului şi transferat în memoria internă. Din el ia naştere cel puţin un proces gestionat de către sistemul de operare. Notă: Unele sisteme de operare (MS-DOS, VMS etc.) utilizează extensia ".exe" pentru a desemna astfel de fişiere.

exec / *exec* / *exec* / 1. Apel sistem în sistemul de operare UNIX prin care se înlocuiesc segmentele procesului apelant prin cele conţinute într-un fişier executabil, indicat ca parametru al funcţiei exec(), şi se începe execuţia acestui proces de la punctul său de intrare. Conţinutul fişierului executabil înlocuieşte numai imaginea unui proces, nu creează un nou proces. Informaţia din tabela de procese asociată procesului care a apelat exec() nu este practic modificată. 2. Comandă internă shell care poate primi ca argument o altă comandă (c) şi are ca efect execuţia acesteia din urmă în locul shell-ului, fără a fi creat un nou proces.

(a) executa / *(to) execute* / *exécuter* / Acţiunea de efectuare a unei instrucţiuni a unui program de calculator.

execuţie (a unui program) / *execution* / *exécution* / Proces prin care un calculator

cu program memorat îndeplineşte o instrucţiune sau instrucţiunile unui program de calculator.

execuţie pas cu pas / *single step operation* / *exécution pas à pas* / Mod de exploatare a unui calculator cu program memorat, în care acesta execută o singură instrucţiune-maşină sau o parte dintr-o instrucţiune-maşină, ca răspuns la un semnal venit din exterior.

exitanţă energetică ⇒ emitanţă energetică

exitanţă fotonică ⇒ emitanţă fotonică

exitanţă luminoasă ⇒ emitanţă luminoasă

exobază / *exobase* / *exobase* / Limita inferioară exosferei. Notă: Altitudinea exobazei este de 500 până la 600 km.

exoelectron / *exoelectron* / *exoélectron* / Electron cu energie de cca 1eV, emis în urmă stimulării termice sau optice a suprafeţei unui solid metalic, semiconductor sau izolant, iradiat cu radiaţii gama, X, ultraviolete sau cu particule încărcate.

exosferă / *exosphere* / *exosphère* / Partea superioară a atmosferei terestre situată deasupra termosferei în care frecvenţa coliziunilor dintre particule este suficient de slabă, probabilitatea ca anumite particule să scape spre spaţiu fiind relativ importantă la o viteză suficientă a acestora.

(a) expanda / *(to) expand* / *développer* / A readuce datele comprimate la forma iniţială.

(a) expanda [un semnal] / *(to) expand [a signal]* / *expanser [un signal]* / Acţiunea de supunere la expansiune a unui semnal.

expandare (a unui semnal) ⇐ expansiune (a unui semnal) / *expansion (of a signal)* / *expansion (d'un signal)* / Creştere automată, conform unei legi specifice, a variaţiilor nivelului mediu al unui semnal, în general în vederea restabilirii formei originale a semnalului anterior comprimat.

expandare (a unui semnal sunet) / *expansion (of a sound signal)* / *expansion (d'un signal son)* / Creştere automată conform unei legi specificate a variaţiilor nivelului mediu al unui semnal sunet, în general în vederea restabilirii formei originale a semnalului care a suferit o compresiune.

expandor (de dinamică) / *expander* / *expanseur* / Dispozitiv neliniar destinat efectuării expandării unui semnal.

expansiune [în comutaţie] ⇐ dilatare [în comutaţie] / *expansion [in switching]* / *expansion [en commutation]* / Operaţie realizată de un etaj sau de un ansamblu de etaje de comutaţie în care numărul de intrări este inferior numărului de ieşiri.

expansiune a epocii unei forme de undă / *waveform epoch expansion* / *expansion de l'époque d'une forme d'onde* / Tehnică de determinare a caracteristicilor unei forme de undă de tranziţie (sau de impuls) în care epoca formei de undă de tranziţie (sau de impuls) este extinsă pe axa timpului pentru obţinerea unei epoci a formei de undă de impuls (sau a formei de undă) în scopul determinării dreptelor de referinţă de nivel şi/sau de timp. Dreptele de referinţă determinate prin analiza formei de undă de impuls (sau a formei de undă) sunt raportate la forma de undă de tranziţie (sau de impuls) pentru determinarea caracteristicilor.

expansiune a unui impuls / *pulse broadening* / *élargissement d'une impulsion* / Distorsiune a unui impuls caracterizată printr-o creştere a duratei sale. Note: 1. Dispersia este una din cauzele expansiunii unui impuls. 2. Expansiunea unui impuls poate fi exprimată prin răspunsul la impuls-unitate sau prin creşterea duratei impulsului la semiînălţime.

expansiune (a unui semnal) ⇒ expandare (a unui semnal)

expeditor / *sender* / *expéditeur* / Într-o reţea de calculatoare, reprezintă acel calculator care transmite o informaţie: date propriuzise sau o cerere de execuţie a unui anumit serviciu de către un alt calculator.

experienţa Galvani / *Galvani's experiment* / *expérience de Galvani* / Experienţa lui Galvani constă în punerea unui muşchi sau a unui nerv motor ataşat unui muşchi în contact simultan cu două metale diferite ca, de exemplu, cuprul şi fierul, şi producerea unei contracţii musculare prin închiderea circuitului.

experiment ⇒ încercare

experiment critic / *critical experiment* / *expérience critique* / Încercare sau serie de încercări efectuate pentru aducerea treptată în stare critică a unui ansamblu de combustibil şi a altor materiale de reactor, în scopul determinării parametrilor nucleari ai unui reactor. Experimentul este de obicei realizat la o putere foarte mică.

experiment exponenţial / *exponential experiment* / *expérience exponentielle* / Experiment realizat cu un ansamblu subcritic de materiale de reactor şi cu o sursă independentă de neutroni, utilizat pentru determinarea caracteristicilor neutronice ale diferitelor configuraţii de materiale de reactor. La dispunerea obişnuită a sursei de neutroni (adică atunci când neutronii termici se introduc prin una din feţele cubului sau printr-o extremitate a unui cilindru), densitatea fluxului de neutroni în ansamblul subcritic descreşte exponenţial cu distanţa de la limita adiacentă sursei.

exploatare (în) duplex / *duplex operation* / *exploitation (en) duplex* / Mod de exploatare în care este posibilă transmisiunea simultană în ambele sensuri ale unui canal de telecomunicaţii. Notă: În general, modul de exploatare duplex al unui canal de radiocomunicaţii necesită utilizarea a două frecvenţe.

exploatare (în) simplex / *simplex operation* / *exploitation (en) simplex* / Mod de exploatare în care transmisiunea este posibilă alternativ în ambele sensuri ale unui canal de telecomunicaţii, de exemplu prin intermediul unui sistem cu comandă manuală. Notă: Modul de exploatare simplex al unui canal de radiocomunicaţii poate fi realizat cu una sau două frecvenţe.

exploatare (telefonică) semiautomată (internaţională) / *semi-automatic (telephone) operation, 2[in international service]* / *exploitation (téléphonique) semi-automatique, 2[en service international]* / Sistem telefonic manual în care operatoarea din centrul internaţional de ieşire comandă automat stabilirea legăturii fie cu abonatul chemat, fie cu o operatoare din centrul internaţional de intrare sau de tranzit.

exploatare (telefonică) semiautomată (naţională) / *semi-automatic (telephone) operation, 1[in national service]* / *exploitation (téléphonique) semi-automatique, 1[en service national]* / Sistem telefonic manual în care un abonat chemător, beneficiant al serviciului telefonic automat, apelează o operatoare dintr-o centrală îndepărtată care completează stabilirea conexiunii cu abonatul chemat.

exploatare / *operation [set of combined technical and administrative actions]* / *exploitation* / Totalitatea acţiunilor tehnice şi administrative destinate a permite unei entităţi îndeplinirea unei cerinţe funcţionale, adaptând-o după caz, variaţiilor condiţiilor exterioare. Notă: Exploatarea cuprinde activităţi cum ar fi comutaţia, comanda, controlul şi mentenanţa şi celelalte activităţi de lucru. Condiţiile exterioare cuprind, de exemplu, cererea de servicii şi condiţiile de mediu.

exploatare a deşeurilor radioactive / *radioactive waste management* / *exploitation des déchets radioactifs* / Ansamblul operaţiilor de stocare sau eliminare a substanţelor radioactive devenite inutilizabile, pentru reducerea la minimum a pericolelor pentru organismelele vii în general şi pentru oameni în special, în întreg mediul ambiant.

exploatare automată interurbană ⇒ trafic interurban cu autoselecţie (a abonatului)

exploatare cu aşteptare ⇐ funcţionare cu aşteptare / *delay working* / *exploitation avec attente* / Metodă de exploatare utilizată când numărul de circuite nu permite stabilirea de comunicaţii imediat după cerere, un abonat chemător fiind eliberat după înregistrarea detaliilor specifice ale apelului acestuia în vederea stabilirii ulterioare a comunicaţiei.

exploatare cu aşteptare a apelurilor / *call queueing system* / *exploitation avec mise en file des appels* / Exploatare în care un anumit număr de apeluri sunt stocate în ordinea sosirii, în vederea unui răspuns ulterior.

exploatare cu discriminator / *discriminating selector working* / *exploitation avec discriminateur* / Metodă de exploatare a unei centrale satelit care utilizează selectoare discriminatoare repetitoare.

exploatare cu două frecvenţe / *two-frequency operation* / *exploitation sur deux fréquences* / Mod de exploatare al unui serviciu de radiocomunicaţii, în care frecvenţa purtătoare utilizată diferă pentru cele două sensuri de transmisiune.

exploatare cu indicarea numărului chemat / *call-indicator working* / *exploitation avec indicateur du numéro demandé* / Metodă care constă în transmiterea apelurilor spre o centrală manuală prin formarea numărului, care apare înscris sub formă de cifre luminoase sau sub altă formă în faţa unei operatoare din această centrală.

exploatare cu linie auxiliară directă / *straightforward-junction working* / *exploitation par ligne auxiliaire directe* / Metodă de exploatare a unui grup de linii auxiliare dintre două centrale în care linia auxiliară de intrare este automat conectată în centrala de sosire la circuitul telefonic al operatoarei B astfel încât informaţiile relativ la cererea de comunicaţie să îi poată fi transmise fără întârziere.

exploatare cu o singură frecvenţă / *single-frequency operation* / *exploitation sur une fréquence* / Mod de exploatare al unui serviciu de radiocomunicaţii, în care frecvenţa purtătoare utilizată este aceeaşi pentru cele două sensuri de transmisiune.

exploatare cu permutarea frecvenţelor / *reversed-frequency operation* / *exploitation avec permutation des fréquences* / Exploatare pe două frecvenţe, cu o staţie terestră utilizată ca releu între o staţie şi alte staţii, aceleaşi frecvenţe purtătoare de emisiune respectiv de recepţie fiind alocate primei staţii şi celorlalte, frecvenţele fiind inversate la staţia terestră.

exploatare cu purtătoare distincte / *spaced-carrier operation* / *exploitation à porteuses distinctes* / Exploatare în care două sau mai multe staţii distanţate una faţă de alta emit şi recepteză simultan aceleaşi semnale pe două sau mai multe frecvenţe purtătoare puţin diferenţiate, în vederea extinderii ariei efectiv acoperite de către serviciu.

exploatare fără aşteptare / *demand service* / *exploitation sans attente* / Serviciu care comportă, după înregistrarea cererii de comunicaţie la centrala internaţională de ieşire, o tentativă imediată de stabilire a comunicaţiei de la această centrală.

exploatare în duplex [în telegrafie] / *duplex operation [in telegraphy]* / *exploitation en duplex [en télégraphie]* / Metodă de exploatare în care transmisiunea mesajelor între două posturi telegrafice poate avea loc simultan în ambele sensuri.

exploatare în paralel / *parallel run* / *exploitation en double* / Exploatare în vederea comparării şi securităţii a două sisteme de prelucrare a informaţiei axate pe aceeaşi aplicaţie, unul fiind sistemul existent, iar celălalt fiind cel destinat să-l înlocuiască.

exploatare în simplex [în telegrafie] / *simplex operation [in telegraphy]* / *exploitation en simplex [en télégraphie]* / Metodă de exploatare în care transmisiunea mesajelor între două posturi telegrafice nu poate avea loc decât într-un singur sens în acelaşi timp.

exploatare normală / *normal operation (of a nuclear power plant)* / *exploitation normale* / Exploatarea unei centrale nucleare în limitele şi condiţiile de exploatare specificate, conţinând oprirea de urgenţă, funcţionarea în putere, oprirea, demararea, întreţinerea, încercările şi reîncărcarea cu combustibil.

exploatare simplex pe două direcţii / *two-way simplex system* / *exploitation par voies conjuguées* / În telegrafie, sistem care comportă utilizarea a două canale între două posturi, grupate pentru aceeaşi comunicaţie, câte unul pentru transmisiunea în fiecare sens, sistem care permite o exploatare duplex.

explorare, 1[sens general] ⇐ baleiaj, 2[explorare] ⇐ analiză, 2[explorare] ⇐ baleiere, 2[explorare] / *scanning, 1[general meaning]* / *balayage, 1[sens général]* / Examinare sistematică a datelor.

explorare, 2[în fototelegrafie] / *scanning, 2[in facsimile]* / *exploration, 1[en télécopie]* / 1. Într-un emiţător, procesul de descompunere a imaginii reproductibile în elemente succesiv reprezentate prin valoarea unei caracteristici a unui semnal electric dependente de caracteristicile luminoase ale elementului considerat. 2. Într-un receptor, procesul de formare a imaginii cu ajutorul elementelor sucesiv reconstituite pe baza semnalelor recepţionate.

explorare, 3[în analiza imaginii fototelegrafice] / *scanning, 3[in facsimile transmission]* / *exploration, 2[en émission de télécopie]* / Procesul de descompunere a imaginii reproductibile prin fototelegrafie în elemente reprezentate succesiv prin valoarea unei caracteristici de semnal electric dependente de caracteristicile luminoase ale elementului considerat.

explorare, 4[în sinteza imaginii fototelegrafice] / *scanning, 4[in facsimile reception]* / *exploration, 3[en récéption de télécopie]* / Procesul de formare a imaginii reproduse prin fototelegrafie pe baza elementelor restituite succesiv din semnalele recepţionate.

explorare, 5[în comutaţie] / *scanning, 5[in switching]* / *exploration, 4[en commutation]* / Interogare secvenţială, în general declanşată periodic, destinată determinării stării fiecărui element dintr-un grup de elemente supuse unei comenzi comune.

explorare (a unei suprafeţe) / *scanning (of a surface)* / *balayage (d'une surface)* / Explorare sistematică a unei suprafeţe, element cu element, de exemplu prin deplasarea unui spot.

explorare a unui tabel / *table lookup* / *consultation de table* / Procedură care permite obţinerea valorii corespunzătoare unui argument dat dintr-un tabel de valori.

explorare cu electroni lenţi / *low-velocity scanning* / *balayage à électrons lents* / Explorare a unei ţinte de către electroni a căror viteză este astfel încât factorul de emisie secundară să fie strict subunitar.

explorare cu electroni rapizi / *high-velocity scanning* / *balayage à électrons rapides* / Explorare a unei ţinte de către electroni a căror viteză este astfel încât factorul de emisie secundară să fie mai mare sau egal cu unitatea.

explorare cu linii distanţate ⇒ explorare intercalată

explorare (de date) / *scanning (of data)* / *balayage (de données)* / Examinare sistematică a datelor.

explorare intercalată ⇐ baleiaj cu interliniere ⇐ explorare cu linii distanţate / *underlap* / *interlignage* / Defect al unei reproduceri prin fototelegrafie datorat faptului că lărgimea liniei de explorare este inferioară pasului de explorare.

explorare în câmp proxim / *near-field scanning technique* / *exploration en champ proche* / Metodă de măsurare a profilului de indice al unei fibre optice care constă în iluminarea feţei de intrare a acesteia de o sursă extinsă şi măsurarea

emitanţei energetice într-un număr suficient de puncte de pe faţa de ieşire.

explorare în tablă de şah / *chequer board scan* / *balayage en damier* / Explorare a ţintei printr-un fascicul de electroni a cărui tensiune de deflexie are forma de trepte, astfel încât să formeze o reţea de puncte dispuse în tablă de şah.

explorare limitată ⇒ explorare redusă

explorare linie cu linie / *scanning [in television]* / *balayage ligne par ligne* / Explorare în care elementele unei suprafeţe rectangulare sunt explorate după segmente de dreaptă echidistante, sensibil paralele cu latura mare a dreptunghiului, parcurse de la o margine la cealaltă, în acelaşi sens şi cu viteză constantă.

explorare redusă ⇐ explorare limitată / *limited scanning* / *exploration réduite* / Explorare efectuată cu un pas egal cu dublul sau un multiplu întreg al pasului de explorare utilizat în mod normal în vederea reducerii duratei de transmisiune în fototelegrafie.

explorator / *scanner [in data processing]* / *explorateur* / Dispozitiv care examinează succesiv diferitele părţi ale unei figuri sau ale unei forme şi emite semnale analogice sau numerice corespunzătoare.

explorator optic ⇐ dispozitiv de explorare optică / *optical scanner* / *explorateur optique* / Explorator care utilizează un procedeu optic pentru examinarea formelor.

explozie luminescentă de scurtă durată ⇒ scintilaţie

exponent (al unui număr binar) / *exponent* / *exposant, 2[nombre binaire]* / Element al unui număr binar exprimat în virgulă mobilă ce indică în general puterea la care este ridicat doi pentru a calcula valoarea numărului reprezentat. Notă: Uneori, exponentul este numit "exponent cu semn" sau "fără excedent".

exponent de refracţie ⇒ coindice de refracţie (atmosferică) <N>

exponent de transfer ⇒ constantă de propagare

exponent de transfer pe imagini / *image transfer coefficient* / *exposant de transfert sur images* / Pentru un cuadripol liniar pasiv, expresia: $\frac{1}{2}\ln\frac{V_1 I_1}{V_2 I_2}$, unde: V_1, I_1, V_2, I_2 sunt mărimile complexe care reprezintă tensiunile electrice şi curenţii la intrarea şi la ieşirea cuadripolului când acesta este închis pe impedanţele sale imagine. Notă: Partea imaginară a logaritmului trebuie convenabil determinată.

exponent (în reprezentarea cu virgulă mobilă) / *exponent (in a floating-point representation)* / *exposant, 1[en numération à séparation flottante]* / În reprezentarea cu virgulă mobilă, numeralul care arată puterea la care este ridicată baza cu virgulă mobilă implicită, înainte de a fi înmulţită cu mantisa, pentru determinarea numărului real reprezentat.

exponent polarizat / *biased exponent* / *exposant avec excédent* / Suma dintre exponent şi o constantă (excedent) astfel aleasă încât câmpul exponentului cu excedent să nu fie niciodată negativ.

exponenţial [element particular] / *exponential [feature]* / *exponentiel [élément particulier]* / Calificativ referitor la un element particular al cărui nivel variază în funcţie de timp conform relaţiilor următoare sau altora echivalente: $m = ae^{-bt}$, $m = a(1-e^{-bt})$.

exponometru automat / *automatic exposure control, 2[device]* / *exposeur automatique* / Dispozitiv care determină automat sfârşitul expunerii unui film utilizat în radiografie sau radiofotografie, în urma captării unei cantităţi determinate de radiaţii.

exponometru de buzunar ⇒ stiloradioexponometru

exponometru (de radiaţii) ⇒ radioexponometru

exponometru fotometric / *exposure meter [for correct light exposure]* / *posemètre* / Aparat destinat măsurării expunerii luminoase. Notă: Poate servi la determinarea reglajului corect al diafragmei, al vitezei obturatorului etc., dintr-un aparat fotografic.

exponometru individual cu fotoluminescenţă ⇒ radioexponometru personal cu fotoluminescenţă

exponometru individual cu termoluminescenţă ⇒ radioexponometru personal cu termoluminescenţă

exponometru (radiografic) / *photo-timer* / *photo-minuterie* / Dispozitiv automat de control radiografic, o celulă fotoelectrică sau o cameră cu ionizare, de exemplu, activate de lumină fluorescentă sau radiaţii X, putând comanda sfârşitul expunerii.

exponometru radiometric / *radiant exposure meter* / *exponomètre énergétique* / Aparat destinat măsurării expunerii energetice.

expunere [mărime] <X> =! doză de ionizare standard / *exposure [quantity] <X>* / *exposition [grandeur] <X>* / Pentru radiaţii X şi gama în aer, raportul dintre suma sarcinilor electrice dQ produse de toţi ionii de acelaşi semn când toţi electronii eliberaţi de fotoni într-un element de volum de aer suficient de mic sunt reţinuţi în acest volum, şi masa de aer dm conţinută în elementul de volum considerat: $X = \frac{dQ}{dm}$. Notă: Unitatea SI de expunere este coulomb pe kilogram (C/kg). Vechea unitate specială de expunere este roentgen-ul (R).

expunere (a unui film radiografic) / *exposure (of a radiographic film)* / *exposition (d'un film radiographique)* / Procesul de iradiere al unui film radiografic de razele X sau gama.

expunere a unui tub de radiaţii X / *X-ray tube exposure* / *pose (d'un tube radiogène)* / Acţiunea de punere în funcţiune a unui tub radiogen prin aplicarea unei tensiuni ridicate şi a unui curent, predeterminate, pe o durată specifică.

expunere cilindrică energetică / *radiant cylindrical exposure (at a point, for a given direction and duration)* / *exposition cylindrique énergétique (en un point, pour une direction et une durée données)* / Într-un punct, pentru o direcţie şi o durată date, integrala în raport cu timpul pe durata Δt a iluminării cilindrice energetice $E_{e,z}$ în punctul dat şi pentru direcţia dată. $H_{e,z} = \int_{\Delta t} E_{e,z} \cdot dt$. Notă: Mărimile similare *expunere cilindrică (luminoasă)* $H_{v,z}$ şi *expunere cilindrică fotonică* $H_{p,z}$ sunt definite analog, înlocuind iluminarea cilindrică energetică $E_{e,z}$ cu iluminarea cilindrică (luminoasă) $E_{v,z}$ sau, respectiv, cu iluminarea cilindrică fotonică $E_{p,z}$.

expunere cronică ⇒ iradiere cronică

expunere energetică <H_e> / *radiant exposure (at a point of a surface, for a given duration)* / *exposition énergétique (en un point d'une surface, pendant une durée donnée)* / Într-un punct al unei suprafeţe, pentru o durată dată, raportul dintre energia radiantă dQ_e, primită de un element al suprafeţei ce conţine punctul dat şi aria dA a acestui element. Notă: Se exprimă ca integrala în raport cu timpul pe durata Δt a iluminării energetice E_e în punctul considerat. $H_e = \frac{dQ_e}{dA} = \int_{\Delta t} E_e dt$.

expunere fotonică <H_p> / *photon exposure (at a point of a surface, for a given duration)* / *exposition photonique (en un point d'une surface, pendant une durée donnée)* / Într-un punct al unei suprafeţe, pentru o durată dată, raportul dintre numărul de fotoni dQ_p, primiţi de un element de suprafaţă ce conţine punctul dat şi aria dA a acestui element. Notă: Se exprimă ca integrala în raport cu timpul

pe durata Δt a iluminării fotonice E_p în punctul considerat. $H_p = \frac{dQ_p}{dA} = \int_{\Delta t} E_p dt$.

expunere în aer liber ⇐ doză de ionizare standard în aer liber / *exposure in free air* / *exposition dans l'air libre* / Expunere în aer liber fără radiație retroîmprăștiată.

expunere (la radiații) [fenomen] / *exposure (to radiation) [phenomenon]* / *exposition (à un rayonnement) [phénomène]* / Incidenta unei radiații pe o materie vie sau nevie în mod accidental sau intenționat.

expunere luminoasă <H_v> / *luminous exposure (at a point of a surface, for a given duration)* / *exposition lumineuse (en un point d'une surface, pendant une durée donnée)* / Într-un punct al unei suprafețe, pentru o durată dată, raportul dintre energia luminoasă dQ_v, primită de un element al suprafeței ce conține punctul dat, și aria dA a acestui element. Notă: Se exprimă ca integrala în raport cu timpul pe durata Δt a iluminării luminoase E_v în punctul considerat. $H_v = \frac{dQ_v}{dA} = \int_{\Delta t} E_v dt$.

expunere radiantă / *radiant exposure* / *exposition rayonnante* / Energia radiantă incidentă pe o suprafață, raportată la unitatea de suprafață. Notă: Expunerea radiantă este egală cu integrala în timp a densității fluxului radiant.

expunere sferică energetică / *radiant spherical exposure (at a point, for a given duration)* / *exposition sphérique énergétique (en un point, pour une durée donnée)* / Într-un punct dat, pentru o durată dată, integrala în raport cu timpul pe durata Δt a iluminării sferice energetice $E_{e,o}$ în punctul considerat. $H_{e,o} = \int_{\Delta t} E_{e,o} dt$. Notă: Mărimile similare *expunere sferică (luminoasă)* $H_{v,o}$ și *expunere sferică fotonică* $H_{p,o}$ sunt definite analog, înlocuind iluminarea sferică energetică $E_{e,o}$ cu iluminarea sferică luminoasă $E_{v,o}$ sau, respectiv, cu iluminarea sferică fotonică $E_{p,o}$.

expunere singulară (a unui tub de radiații X) / *single X-ray tube exposure* / *pose isolée (d'un tube radiogène)* / Expunere unică, neurmată de o alta, înainte de revenirea tubului de radiații X la temperatura ambiantă.

extender ⇒ material de umplere (într-un material plastic

extensie a calificării de fiabilitate / *extension of reliability qualification* / *extension de qualification de fiabilité* / Procedură prin care se demonstrează că anumite componente produse de fabricant ating un nivel al ratei de defectare mai bun decât cel pentru care sunt calificate.

extensie a luminanței / *expansion (of the luminance range)* / *extension des luminances* / Modificarea intenționată sau accidentală a semnalelor de fototelegrafie prin care luminanțele imaginii recepționate ocupă o gamă mai extinsă decât cele ale originalului.

extensie a urmei / *nose extension* / *extension de trace* / Urmă vizibilă pe o ionogramă obținută prin sondaj ionosferic cu incidență oblică dincolo de cea a traseului jos, la frecvențe superioare frecvenței de joncțiune. Notă: Extensiile de urmă pot proveni din moduri care implică difuziune sau o propagare în afara marelui cerc.

extensie de voce / *voice extension* / *poste relié à un téléphone* / Facilitate disponibilă pentru anumite instalații telefonice de abonat prin care un terminal (extensie telefonică) echipat cu un difuzor poate fi chemat în vederea efectuării unui anunț prin intermediul difuzorului, înainte de ridicarea microreceptorului pentru convorbire, de exemplu pentru solicitarea prezenței unei secretare într-un birou.

extensor de linie / *line stretcher* / *extenseur de ligne* / Tronson de linie de transmisiune de lungime reglabilă.

extensor electric de linie / *line lengthener* / *extenseur électrique de ligne* / Dispozitiv

care permite variaţia lungimii electrice a unei linii de transmisiune, fără modificarea distanţei dintre accesele sale terminale.

(a) externa (date) / *(to) roll out / retirer* / A transfera ansambluri de date, cum ar fi fişiere sau programe pentru calculator de diferite dimensiuni, dinspre memoria principală spre o memorie auxiliară, cu scopul de a face memoria principală disponibilă pentru alte utilizări.

extincţie / *extinction / extinction* / Sfârşit al conducţiei curentului pe un braţ.

extindere / *stretching / élargissement* / Procedeu de formare prin care se măreşte durata impulsului.

extindere a baleiajului / *sweep expansion / expansion du balayage* / Procedeu care permite creşterea vitezei de baleiaj astfel încât o parte a imaginii să fie dilatată pentru a acoperi în totalitate deviaţia nominală orizontală.

extindere de bandă de frecvenţe / *additional frequency coverage / dépassement (de la gamme efective de fréquence)* / Domeniu de frecvenţe care extinde intervalul efectiv de frecvenţă în afara limitelor sale

extindere geometrică (a unui fascicul de raze) ⇒ întindere geometrică (a unui fascicul de raze).

extindere înainte / *leading-edge broadening / traînage avant* / Creştere nedorită a timpului de creştere al unui impuls sau al unui element de semnal în raport cu durata maximă admisibilă.

extindere înapoi / *trailing-edge broadening / traînage arrière* / Creştere nedorită a timpului de cădere al unui impuls sau al unui element de semnal în raport cu durata maximă admisibilă.

extractor de moduri de înveliş / *cladding mode stripper / extracteur de modes de gaine* / Dispozitiv destinat favorizării transformării modurilor de înveliş în moduri radiante. Notă: Un extractor de moduri de înveliş conţine în general un material cu indice de refracţie superior celui al învelişului.

(a) extrage (date) / *(to) extract / extraire* / A lua dintr-un grup de elemente pe acelea care satisfac anumite criterii.

extragere a purtătoarei ⇐ recuperare a purtătoarei / *carrier recovery / extraction de porteuse* / Acţiunea de recuperare a purtătoarei originale pe baza unui semnal modulator.

extrapolat / *extrapolated / extrapôlé* / Calificativ referitor la o valoare prevăzută pornind de la valori observate sau estimate în anumite condiţii de timp, de exploatare, de întreţinere, de mediu etc., când valoarea respectivă este destinată a se aplica altor condiţii.

extremitate de secţiune / *section termination / extrémité de section* / Interfaţa, convenţional aleasă, dintre mediul de transmisiune şi echipamentele asociate, de exemplu cele de tipul repetoarelor. Notă: În prezenţa eventualelor elemente accesorii ca, de exemplu, a matisărilor, a conectoarelor sau a cablurilor flexibile, localizarea exactă a extremităţii de secţiune poate varia în funcţie de sistemul de transmisiune, de producător sau de administrator.

extremităţi libere / *loose leads / extrémités libres* / Tip de conexiune de ieşire la care conductoarele interne ale maşinii sunt scoase la exterior sub formă de conductoare flexibile izolate nefixate.

F

F = farad

f.e.m. de contact → tensiune electromotoare de contact

facilitate de utilizare a unui serviciu ⇐ utilizabilitate / *service operability performance* / *facilité d'utilisation (d'un service)* / Capacitate a unui serviciu de a fi utilizat în mod satisfăcător şi cu uşurinţă de către un utilizator.

facsimil ⇒ fototelegrafie

facsimil cu contrast ⇒ fototelegrafie cu contrast

factor, 1[operand al unei înmulţiri] / *factor, 1[operand of a multiplication]* / *facteur, 1[opérande d'une multiplication]* / Număr sau cantitate cu rol de operand, în cadrul unei operaţii de înmulţire. Notă: Un factor poate reprezenta câtul dintre două mărimi de aceeaşi natură, în care caz defineşte o mărime fără dimensiune.

factor, 2[coeficient adimensional] / *factor, 2[dimensionless]* / *facteur, 2[sans dimensions]* / Câtul dintre două mărimi de aceeaşi natură, care defineşte o mărime fără dimensiune.

factor al duratei de serviciu / *operating time ratio* / *facteur de service* / Raportul dintre timpul de funcţionare şi durata totală a intervalului de timp considerat.

factor al filtrului pană / *wedge filter factor* / *facteur du filtre en coin* / Raportul dintre doza absorbită pe axa fasciculului de radiaţii şi profunzimea de măsură normalizată cu şi fără filtru tip pană, prezent în fasciculul de radiaţii.

factor alfa ⇐ raport alfa / *alpha ratio* / *facteur alpha* / Aplicat nucleelor fisionabile, raportul dintre secţiunea eficace de captură radiativă şi secţiunea eficace de fisiune.

factor balistic al unui aparat de măsurare / *ballistic factor of a measuring instrument* / *facteur balistique d'un appareil de mesure* / Raportul dintre prima deviaţie şi deviaţia permanentă la trecerea bruscă a unor impulsuri de curent printr-un aparat de măsurare, în condiţii determinate.

factor de absorbţie ⇐ absorbanţă / *absorptance* / *facteur d'absorption* / Raportul dintre fluxul energetic sau luminos absorbit şi fluxul incident, în condiţii specificate.

factor de absorbţie internă (a unei lame omogene nedifuzante) / *internal absorptance (of a homogeneous non-diffusing plate)* / *facteur d'absorption interne (d'une lame homogène non diffusante)* / Raportul dintre fluxul energetic sau luminos absorbit între feţele de intrare şi de ieşire ale lamei şi fluxul ce a traversat faţa de intrare.

factor de absorbţie internă spectral (a unei lame omogene nedifuzante) / *spectral internal absorptance (of a homogeneous non-diffusing layer)* / *facteur d'absorption interne spectral (d'une lame homogène non diffusante)* / Raportul dintre fluxul energetic spectral absorbit între suprafeţele interne de intrare şi de ieşire ale lamei şi fluxul spectral ce penetrează lama după traversarea suprafeţei de intrare. Notă: Pentru o lamă dată, factorul de absorbţie internă spectral depinde de lungimea traiectoriei radiaţiei în lamă, în particular, de unghiul de incidenţă.

factor de accelerare / *acceleration factor* / *facteur d'accélération* / Raportul dintre duratele de timp necesare pentru obţinerea aceleiaşi proporţii date de defectări în cadrul a două eşantioane identice supuse

la două categorii diferite de solicitări, conducând spre acelaşi mod şi acelaşi mecanism de defectare.

factor de accelerare a intensităţii de defectare / *failure intensity acceleration factor* / *facteur d'accélération de l'intensité de défaillance* / Raportul dintre numărul de defectări a două entităţi reparate identice supuse unor categorii diferite de solicitări, în cursul unor intervale de timp de aceeaşi durată al cărei început este fixat de la prima punere în funcţiune şi având aceeaşi perioadă de funcţionare în condiţii similare.

factor de accelerare a ratei de defectare / *failure rate acceleration factor* / *facteur d'accélération du taux de défaillance* / Raportul dintre rata de defectare în încercare accelerată şi rata de defectare în condiţiile încercării de referinţă. Notă: Cele două rate de defectare se referă la aceeaşi perioadă de viaţă a entităţilor încercate.

factor de accelerare temporală / *time acceleration factor* / *facteur d'accélération temporelle* / Raportul dintre duratele necesare pentru obţinerea aceluiaşi număr fixat de defectări sau de degradări în cazul a două eşantioane de aceeaşi dimensiune, sub acţiunea a două categorii diferite de solicitări, antrenând aceleaşi mecanisme de defectare şi aceleaşi tipuri de defecţiuni, cu aceleaşi frecvenţe relative. Notă: Una din cele două categorii de solicitări trebuie să corespundă condiţiilor de referinţă.

factor de activitate / *activity factor* / *facteur d'activité* / Raportul dintre activitatea ionică şi concentraţia ionică. Notă: Nu se recomandă termenul de "coeficient de activitate", deoarece "coeficient" presupune câtul dintre două mărimi de naturi diferite.

factor de acumulare (al unui ecran protector) / *build-up factor (of protective barrier)* / *facteur d'accumulation (d'un écran protecteur)* / În calculul ecranelor protectoare, factorul de acumulare corespunde raportului dintre valoarea în fascicul larg şi valoarea în fascicul îngust, pentru o profunzime dată.

factor de acumulare <B> / *build-up factor* / *facteur d'accumulation* / La traversarea unui mediu de către o radiaţie, raportul dintre valoarea totală a unei mărimi determinate de radiaţie într-un punct dat şi acea parte din această valoare datorată radiaţiei ce atinge acest punct, fără a suferi vreo ciocnire.

factor de adaptare [în reflexie] ⇐ atenuare de reflexie ⇐ atenuare a undei reflectate / *return loss* / *facteur d'adaptation [en reflexion]* / Modulul inversului factorului de reflexie complex, în general exprimat în dB. Notă: Dacă se pot defini impedanţele, factorul de adaptare este dat de relaţia: $-20lg|r|=20lg\frac{\underline{Z}-\underline{Z'}}{\underline{Z}+\underline{Z'}}$, unde: Z sunt impedanţa caracteristică a unei linii de transmisiune înaintea unei discontinuităţi sau impedanţa unei surse; Z' sunt impedanţa după discontinuitate sau impedanţa sarcinii văzute dinspre accesul comun la sursă şi la sarcină.

factor de ameliorare a contrastului / *contrast improvement ratio* / *facteur d'amélioration de contraste* / Pentru o grilă antidifuzantă, raportul dintre transmisiunea radiaţiei primare şi cea a radiaţiei totale.

factor de amplificare al gazului (într-un tub fotoelectronic) / *gas amplification factor (of a gas phototube)* / *facteur d'amplification du gaz (dans un tube photo-électronique)* / Factor care exprimă creşterea sensibilităţii unui tub fotoelectronic cu gaz numai datorită ionizării gazului.

factor de amplificare (al unui tub electronic) / *amplification factor (of an electronic tube)* / *facteur d'amplification du tube* / Factor de amplificare relativ la un electrod determinat şi la o grilă de comandă, curentul anodic fiind menţinut constant.

factor de amplificare de tăiere / *turn-off figure of merit* / *facteur d'amplification de coupure* / Factor de amplificare al electrodului de comandă la tensiunea de tăiere.

factor de amplificare relativ la doi electrozi / *voltage factor (of an electronic tube)* / *facteur d'amplification relatif à deux électrodes* / Raportul dintre variaţiile infinitezimale ale potenţialelor a doi electrozi, pentru a menţine constant curentul unui electrod determinat, potenţialele tuturor celorlalţi electrozi fiind menţinute constante. Notă: Când primul electrod este de ieşire, iar celălalt electrod este de comandă, atunci conceptul se particularizează prin termenul „factor de amplificare în tensiune" (al unui tub electronic).

factor de angajări cu răspuns / *answer seizure ratio* / *taux de prises avec réponse* / Pentru un trunchi de circuite sau un indicativ de destinaţie date şi durata unui interval de timp specificat, raportul dintre numărul de angajări finalizate într-un semnal de răspuns şi numărul total de angajări. Notă: În anumite puncte ale reţelei, acest raport poate fi inferior raportului de eficacitate ca rezultat al reînoirii tentativelor de apel repetat nereuşite.

factor de anizotropie a pierderilor / *loss anisotropy factor* / *facteur d'anisotropie des pertes* / Pentru o tolă magnetică, raportul exprimat în procente dintre diferenţa pierderilor magnetice P_{90} măsurate în direcţie perpendiculară pe sensul de laminare şi pierderile P_0 măsurate în sensul laminării, la suma lor: $T = \frac{P_{90} - P_0}{P_{90} + P_0} 100\,\%$. Notă: Măsurarea pierderilor P_{90} şi P_0 se va face în condiţii identice.

factor de atenuare / *attenuation factor* / *facteur d'atténuation* / Pentru un anumit corp producând o atenuare şi pentru o configuraţie dată, factor prin care intensitatea radiaţiei este redusă în punctul considerat ca urmare a interpoziţiei acestui corp între sursa de radiaţii şi punctul considerat.

factor de atenuare (într-un circulator sau izolator) / *loss ratio* / *facteur d'affaiblissement (dans un circulateur ou un isolateur)* / Raportul dintre valoarea atenuării inverse şi a atenuării directe, ambele exprimate în dB, de-a lungul traseului de propagare într-un circulator sau un izolator.

factor de blocare / *blocking factor* / *facteur de bloquage* / Numărul de înregistrări logice dintr-un bloc fizic. Notă: Pentru a nu risipi spaţiul pe suportul extern de informaţii, mai multe înregistrări logice se grupează într-o înregistrare fizică.

factor de bobinaj / *winding factor* / *facteur de bobinage* / Produsul dintre factorul de repartizare şi factorul de scurtare sau de lungire.

factor de calitate [pentru radioprotecţie] <Q> / *quality factor [for radiation protection purposes] <Q>* / *facteur de qualité [pour la radioprotection] <Q>* / Factor care intră în calculul echivalentului dozei, necesar ponderării dozei absorbite pentru a ţine cont de diferenţele de eficacitate biologică ale radiaţiilor. Notă: Variaţia lui Q în funcţie de transferul lineic de energie este specificată de Comisia internaţională de unităţi de radiaţie şi măsurări (ICRU, raport 40).

factor de calitate (al unui aparat de măsurare) / *quality factor (of a measuring instrument)* / *facteur de qualité (d'un appareil de mesure)* / Factor care caracterizează robusteţea unui aparat de măsurat.

factor de calitate (al unui contor) / *quality factor (of a meter)* / *facteur de qualité (d'un compteur)* / Raportul dintre cuplul specific şi viteza unghiulară a echipajului mobil pentru puterea nominală.

factor de calitate (al unui element de circuit) / *quality factor (of a circuit element)* / *facteur de qualité (d'un élément de circuit)* / Pentru un element de

circuit inductiv sau capacitiv, raportul dintre valoarea absolută a puterii reactive şi puterea activă.

factor de calitate (a unui sistem oscilant) ⇐ factor Q / *quality factor (of an oscillating system)* / *facteur de qualité (d'un système oscillant)* / Măsura relaţiei dintre energia acumulată şi rata de disipare în anumite tipuri de elemente, de structuri sau de materiale electrice. Valoarea factorului de calitate a unui material magnetic sau dielectric este egală, la o frecvenţă dată, cu raportul, multiplicat cu 2π, dintre energia maximă acumulată pe ciclu şi energia disipată pe ciclu, în material. Notă: Într-un circuit oscilant în stare de rezonanţă, valoarea factorului de calitate este raportul dintre diferenţa de potenţial la bornele circuitului divizat şi tensiunea electromotoare presupus aplicată în serie cu circuitul.

factor de calitate (magnetic) / *(magnetic) quality factor (Q_m)* / *facteur de qualité (magnétique) (Q_m)* / Inversul tangentei unghiului de pierderi magnetice.

factor de cer / *sky factor* / *facteur de ciel* / Raportul dintre partea iluminării naturale într-un punct al unui plan dat, provenită direct prin deschideri nevitrate, de la un cer de luminanţă uniformă, şi iluminarea pe un plan orizontal provenită fără obstrucţie de la o emisferă a acestui cer. Lumina solară directă este exclusă din aceste două valori ale iluminării.

factor de citire a unui indicator de maxim / *reading factor of a maximum demand indicator* / *facteur de lecture d'un indicateur de maximum* / Factor cu care trebuie multiplicată citirea în unităţi de putere (activă sau reactivă) pentru obţinerea valorii puterii corespunzătoare exprimate în aceleaşi unităţi.

factor de comandă / *control ratio* / *facteur de commande* / Panta, într-un punct dat, a caracteristicii de aprindere.

factor de compensare (al unei camere cu ionizare compensate) / *compensation factor (of a compensated ionization chamber)* / *facteur de compensation (d'une chambre d'ionisation compensée)* / Raportul dintre sensibilitatea la radiaţii indezirabile a camerei cu ionizare compensate şi sensibilitatea la aceeaşi radiaţie indezirabilă a aceleiaşi camere, dacă n-ar fi compensată.

factor de compresie al unui fascicul / *beam-compression factor* / *facteur de compression du faisceau* / Raportul dintre densitatea medie a curentului de fascicul pe o secţiune dată şi densitatea medie a curentului de fascicul pe o secţiune de referinţă luată în general la suprafaţa catodului.

factor de compresie (şi de extensie) (a unui semnal de sunet) / *compression (and expansion) factor (of a sound signal)* / *facteur de compression (et d'expansion)(d'un signal son)* / Raportul dintre diferenţa între câştigul de putere şi câştigul diferenţial de putere şi câşigul de putere, când cele două valori sunt exprimate numeric.

factor de configuraţie (între două suprafeţe) / *configuration factor (between two surfaces)* / *facteur de configuration (entre deux surfaces)* / Raportul dintre iluminarea energetică sau luminoasă într-un punct al suprafeţei S_2 (sau S_1) datorată fluxului primit de la suprafaţa S_1 (sau S_2) şi emitanţa energetică sau luminoasă a suprafeţei S_1 (sau S_2). $c_{21} = \frac{E_2}{M_1}$; $c_{12} = \frac{E_1}{M_2}$

factor de convergenţă ⇐ factor de focalizare / *convergence factor* / *facteur de convergence* / Raportul dintre amplitudinea într-un punct a unei unde electromagnetice date, supusă efectelor convergenţei sau focalizării şi amplitudinea aceleiaşi unde în acelaşi punct, în absenţa acestor efecte. Notă: În cazul în care unda specificată este o undă reflectată de către o suprafaţă curbă, factorul corespunzător poate fi considerat ca multiplicând factorul de reflexie al suprafeţei reflectante presupusă plană.

factor de conversiune (a unei suprafeţe pentru o undă incidentă determinată) / *conversion coefficient (of a surface for a determinated incident wave)* / *facteur de conversion (d'une surface pour une onde incidente déterminée)* / Raportul mărimilor complexe care reprezintă o componentă dată a câmpului electric al undei reflectate de o suprafaţă şi componenta perpendiculară pe precedenta a câmpului electric al undei incidente, una din componente fiind considerată în planul de incidenţă, iar cealaltă perpendiculară pe acest plan.

factor de conversiune de modulaţie amplitudine-fază ⇐ defazaj de conversie de modulaţie amplitudine-fază / *AM-PM conversion coefficient* / *coefficient de conversion modulation d'amplitude/modulation de phase* / În radiofrecvenţă, diferenţa dintre faza tensiunii de ieşire şi cea a tensiunii de intrare în funcţie de puterea de intrare la o valoare medie constantă a puterii de ieşire.

factor de cooperare / *factor of cooperation* / *facteur de coopération* / Produsul dintre lungimea totală a liniei şi densitatea de explorare.

factor de corecţie / *correction factor (of a measured quantity)* / *facteur de correction* / Factor cu care trebuie multiplicat rezultatul unei măsurări pentru obţinerea valorii adevărate a mărimii de măsurat.

factor de corecţie a unui fotometru fizic / *colour correction factor for a physical photometer* / *facteur de correction d'un photomètre physique* / Factor prin care se multiplica indicaţia unui fotometru fizic pentru a obţine valorile conforme curbei de eficacitate luminoasă relativă spectrală, $V(\lambda)$, pentru o radiaţie a cărei distribuţie spectrală relativă de energie este diferită de cea cu care a fost etalonat fotometrul.

factor de corecţie (în raport cu condiţiile de referinţă) / *correction factor (with respect to reference conditions)* / *facteur de correction (par rapport aux conditions de référence)* / Factor adimensional care converteşte valoarea indicată a unui aparat, din valoarea sa de funcţionare, în condiţii particulare, în valoarea sa de funcţionare, în condiţii de referinţă specificate.

factor de corodare / *etch factor* / *facteur de gravure* / Raportul dintre adâncimea şi lăţimea corodării.

factor de cuplaj / *coupling factor* / *facteur de couplage* / Raportul dintre o mărime electromagnetică (curent sau tensiune) care apare într-un punct specificat al unui circuit dat şi mărimea corespunzătoare într-un punct specificat al circuitului unde energia este transferată prin cuplaj circuitului dat.

factor de cuplaj electromecanic / *electromechanical coupling factor* / *facteur de couplage électromécanique* / Rădăcina pătrată a raportului dintre lucrul electric sau mecanic ce poate fi efectuat şi energia totală ce poate fi înmagazinată într-un rezonator piezoelectric, pornind de la o sursă de putere mecanică sau electrică pentru un ansamblu particular de condiţii la limită.

factor de cuplaj (inductiv) a două circuite / *(inductive) coupling factor of two circuits* / *facteur de couplage (inductif) de deux circuits* / Modulul raportului dintre inductivitatea mutuală şi media geometrică a inductivităţilor proprii a celor două circuite.

factor de cuplaj (pentru două ochiuri) / *coupling coefficient (between meshes)* / *facteur de couplage (pour deux mailles)* / Pentru două ochiuri cuplate, raportul dintre impedanţa mutuală şi media geometrică a impedanţelor totale ale celor două ochiuri, toate impedanţele fiind de aceeaşi natură: capacitivă, inductivă sau rezistivă.

factor de curent al inimii / *heart current factor* / *facteur de courant de coeur* / Raportul dintre intensitatea câmpului electric în inimă pentru un traiect dat al

curentului şi intensitatea câmpului electric în inimă pentru un curent de aceeaşi intensitate care circulă pe traiectul dinspre mâna stângă spre cele două picioare.

factor de decontaminare / *decontamination factor* / *facteur de décontamination* / Raportul dintre concentraţia iniţială de material radioactiv contaminat şi concentraţia sa finală, după aplicarea procesului de decontaminare.

factor de decuplare (pentru un oscilograf multicanal) / *decoupling factor* / *facteur de découplage* / Pentru un oscilograf multicanal, raportul, definind suprimarea interacţiunii unui canal asupra altuia, dintre coeficientul de deviaţie nedorită (respectiv raportul dintre amplitudinea semnalului perturbator şi deviaţia nedorită) şi coeficientul de deviaţie a canalului perturbat. Notă: Valoarea factorului de decuplare, supraunitară, este invers proporţională cu interacţiunea dintre canale.

factor de defect la pământ / *earth fault factor* / *facteur de défaut à la terre* / Într-un loc dat al unei reţele trifazate şi pentru o schemă de exploatare dată a acelei reţele, raportul dintre cea mai mare valoare efectivă a tensiunii între fază şi pământ la frecvenţa reţelei pe o fază sănătoasă în timpul unui defect cu punere la pământ afectând una sau mai multe faze în orice punct al reţelei, şi valoarea efectivă a tensiunii între fază şi pământ la frecvenţa reţelei care ar fi obţinută la locul considerat în absenţa defectului.

factor de defocalizare ⇒ factor de divergenţă

factor de defocalizare (ionosferic) / *(ionospheric) defocussing factor* / *facteur de défocalisation (ionosphérique)* / Factor cu care trebuie multiplicată densitatea fluxului de putere a unei unde electromagnetice pentru a ţine cont de defocalizarea ionosferică.

factor de demagnetizare / *demagnetization factor* <*N*> / *facteur de désaimantation* <*N*> / Pentru un corp uniform magnetizat, raportul dintre câmpul de autodemagnetizare şi magnetizaţie. Note: 1. Dacă magnetizaţia nu este uniformă, o valoare medie poate fi atribuită factorului de demagnetizare, în condiţii bine precizate. 2. În tehnica magneţilor permanenţi, un factor de demagnetizare este utilizat uneori pentru a reprezenta panta liniei de sarcină.

factor de depreciere (a iluminatului) != factor de mentenanţă

factor de deviaţie (de frecvenţă) / *(frequency) deviation ratio* / *facteur de déviation (de fréquence)* / În modulaţia de frecvenţă şi în condiţii specificate, raportul dintre deviaţia maximă de frecvenţă şi frecvenţa maximă a semnalului modulator.

factor de dezacomodare (a permeabilităţii) / *disaccommodation factor (of permeability)* <D_F> / *facteur de désaccommodation (de la perméabilité)* <D_F> / Raportul dintre coeficientul de dezacomodare d a permeabilităţii şi permeabilitatea relativă măsurată la începutul intervalului de timp considerat: $D_F = \frac{d}{\mu_1}$.

factor de dezavantaj / *disadvantage factor* / *facteur de désavantage* / Într-o celulă de reactor, raportul dintre densitatea medie a fluxului de neutroni într-un material şi densitatea medie a fluxului în combustibil. De obicei, acest termen se referă la densitatea fluxului de neutroni termici şi la moderator.

factor de dezechilibru (al unui sistem trifazat) / *unbalance factor* / *taux de déséquilibre* / Într-o reţea trifazată, expresie a gradului de dezechilibru prin raportul, exprimat procentual, dintre valoarea efectivă a fiecărei componente inverse sau homopolare şi aceea a componentei directe a tensiunii sau a curentului.

factor de diagnostic / *diagnostic factor* / *facteur de diagnostic* / Solicitare aplicată izolaţiei unei probe de încercare pentru a constata în ce stare se află, fără a creşte într-o măsură semnificativă gradul său de îmbătrânire.

factor de difuzie (al unei suprafeţe difuzante prin reflexie sau prin transmisie) / *diffusion factor (of a diffusing surface)* / *facteur de diffusion (d'une surface diffusante)* / Raportul dintre media luminanţelor luminoase măsurate sub unghiuri de 20° şi 70° (0,35 şi 1,22 rad) şi luminanţa măsurată sub un unghi de 5° (0,09 rad) faţă de normală, suprafaţa considerată fiind iluminată în incidenţă normală. $\sigma = \frac{L(20^\circ) + L(70^\circ)}{2 \cdot L(5^\circ)}$. Note: 1. Factorul de difuzie serveşte la furnizarea unei indicaţii asupra distribuţiei spectrale a fluxului difuzat. Acest factor este 1 pentru un difuzor izotrop, oricare ar fi valoarea factorului de reflexie sau de transmisie difuză. 2. Acest mod de definire factorului de difuzie se aplică numai materialelor a căror indicatrice de difuzie nu diferă în mod apreciabil de cea a sticlelor opale obişnuite.

factor de difuziune ⇒ coeficient de difuziune

factor de difuziune maxim / *peak scatter factor* / *facteur pic de diffusion* / Coeficient de difuziune pentru radiaţiile X în acel punct al axei fasciculului de radiaţii în care doza absorbită este maximă, utilizat pentru radiaţii X produse la tensiuni ale tuburilor mai mari de 400 kV.

factor de diminuare al intensităţii câmpului / *field strength diminution factor* / *facteur de réduction du champ* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre câmpul unui emiţător la 1 km distanţă de antena de emisiune în direcţia unui punct de recepţie şi câmpul emiţătorului în punctul de recepţie. Notă: Factorul de diminuare a intensităţii câmpului este utilizat în special pentru legăturile prin reflexie ionosferică.

factor de disimetrie ⇒ disimetrie

factor de disipaţie [sisteme oscilante] / *dissipation factor [oscillating systems]* / *facteur de dissipation [systèmes oscillants]* / Inversul factorului de calitate al unui sistem oscilant.

factor de dispersie de profil <P> / *profile dispersion parameter <P>* / *facteur de dispersion de profil <P>* / Mărime care caracterizează dispersia de profil datorată contrastului de indice în funcţie de lungimea de undă cu expresia: $P(\lambda) = \frac{n_1 \lambda d\Delta}{N_1 \Delta d\lambda}$, unde: n_1 sunt indicele de refracţie maxim în miezul fibrei optice; $N_{1\,sunt}$ indicele de grup al miezului, calculat cu relaţia $N_1 = n_1 = \lambda \frac{dn_1}{d\lambda}$; Δ sunt contrastul de indice; λ sunt lungimea de undă în vid.

factor de dispersie magnetică / *magnetic leakage factor* / *facteur de fuite magnétique* / Raportul dintre fluxul total şi fluxul util al circuitului magnetic.

factor de disponibilitate / *availability factor* / *taux de disponibilité (en durée)* / Raportul dintre timpul de disponibilitate şi perioada de timp considerată.

factor de distanţă ⇒ factor de transmisiune ionosferică

factor de distorsiune ⇐ coeficient de distorsiune / *(total) harmonic factor* / *taux d'harmoniques* / Raportul dintre valoarea efectivă a reziduului armonic al unei mărimi alternative şi valoarea efectivă a acestei mărimi.

factor de divergenţă ⇐ factor de defocalizare / *divergence factor* / *facteur de divergence* / Raportul dintre amplitudinea într-un punct a unei unde electromagnetice date supusă efectelor divergenţei sau defocalizării şi amplitudinea aceleiaşi unde în acelaşi punct în absenţa acestor efecte. Notă: În cazul în care unda specificată este o undă reflectată de către o suprafaţă curbă, factorul corespunzător poate fi considerat ca multiplicând factorul de reflexie al suprafeţei reflectante presupusă plană.

factor de divizare / *scaling factor (of a scaler)* / *facteur d'échelle (d'une échelle de comptage)* / Numărul de impulsuri necesare la intrarea unui numărător pentru provocarea unui impuls de ieşire.

factor de durată (al unui impuls) ⇒ factor de umplere (al unui impuls)

factor de ecran (al unei grile) / *screen-factor (of a grid)* / *facteur d'écran (d'une grille)* / Raportul dintre aria reală a grilei şi aria suprafeţei ce o conţine.

(factor de) eficacitate biologică relativă ⇒ eficacitate biologică relativă

factor de eficacitate în timp (al unei transmisiuni cu corecţia erorilor prin repetiţie) / *efficiency factor in time (of a transmission with automatic repetition for the correction of errors)* / *facteur d'efficacité dans le temps (d'une transmission avec correction d'erreurs par répétition)* / Raportul dintre timpul necesar transmisiunii fără repetiţie a unui text în cadenţa automată, cu o viteză de modulaţie determinată, şi timpul real utilizat pentru recepţionarea aceluiaşi text, cu corectarea erorilor prin repetiţie pentru o rată de eroare dată.

factor de emisie secundară / *secondary-electron emission factor* / *facteur d'émission secondaire* / Raportul dintre curentul de emisie electronică secundară şi curentul electronic primar.

factor de etalonare / *calibration factor* / *facteur d'étalonnage* / Pentru un ansamblu de cameră asociat unui ansamblu de măsurare, factorul care converteşte valoarea indicată corectată în funcţie de condiţiile de referinţă specifice în valoarea mărimi măsurate în punctul de referinţă al camerei cu ionizare. Pentru o cameră cu ionizare etalonată individual, fără un ansamblu de măsurare specificat, factorul de etalonare converteşte sarcina sau curentul de ionizare corectat, pentru condiţiile de referinţă, în cantitatea măsurată în punctul de referinţă al camerei. Acesta reprezintă inversul răspunsului în condiţii de referinţă.

factor de expunere a grilei / *grid exposure factor* / *facteur d'exposition de grille* / Pentru o grilă antidifuzantă, raportul dintre valoarea indicată a intensităţii radiaţiei totale în absenţa grilei într-un fascicul de radiaţii specificat şi valoarea corespunzătoare cu grila interpusă în fascicul, măsurările fiind efectuate în condiţii specificate.

factor de fisiune rapidă / *fast fission factor* / *facteur de fission rapide* / Într-un mediu infinit, raportul dintre numărul mediu de neutroni produşi prin fisiuni datorate neutronilor de toate energiile şi numărul mediu de neutroni produşi numai prin fisiuni termice.

factor de flux cumulat inferior (al unei surse, pentru un unghi solid) / *cumulative downward flux proportion (of a source, for a solid angle)* / *proportion de flux cumulé inférieur (d'une source, pour un angle solide)* / Raportul dintre fluxul cumulat pentru unghiul solid considerat şi fluxul emisferic inferior al sursei.

factor de flux (emisferic) inferior (al unui corp de iluminat) / *downward flux fration (of a luminaire)* / *fraction de flux (hémisphérique) inférieur (d'un luminaire)* / Raportul dintre fluxul emisferic inferior şi fluxul total al corpului de iluminat.

factor de flux luminos al balastului / *ballast lumen factor* / *facteur de flux lumineux du ballast* / Raportul dintre fluxul luminos emis de o lampă de referinţă ce funcţionează cu un balast comercial potrivit şi fluxul luminos emis de aceeaşi lampă ce funcţionează cu balastul său de referinţă.

factor de focalizare ⇒ factor de convergenţă

factor de focalizare (ionosferic) / *(ionospheric) focussing factor* / *facteur de focalisation (ionosphérique)* / Factor cu care trebuie multiplicată densitatea fluxului de putere a unei unde electromagnetice pentru a ţine cont de focalizarea ionosferică.

factor de formă / *form factor* / *facteur de forme* / Raportul dintre valoarea efectivă a unei mărimi alternative şi valoarea redresată a acesteia.

factor de formă al filtrului (trece-bandă sau opreşte-bandă) / *shape factor (of a band-pass or band-stop filter)* / *facteur de forme (du filtre passe-bande ou du filtre coupe-bande)* / Raportul dintre două lărgimi de bandă ale unui filtru trece-bandă sau ale unui filtru opreşte-bandă limitate de două valori specificate ale atenuării.

factor de formă (al unui analizor de spectru) / *shape factor (of a spectrum analyzer)* / *facteur de forme (d'un analyseur de spectre)* / Raportul dintre diferenţa frecvenţelor corespunzătoare la două puncte de –60 dB de pe curba răspunsului şi rezoluţia statică datorată benzii de trecere.

factor de formă (între două suprafeţe) / *form factor (between two surfaces)* / *facteur de forme (entre deux surfaces)* / Raportul dintre densitatea medie de flux energetic sau luminos incident pe suprafaţa S_2 (sau S_1) provenit de la suprafaţa S_1 (sau S_2) şi emitanţa energetică sau luminoasă a suprafeţei S_1 (sau S_2).

$$f_{21} = \frac{\Phi_2}{A_2 M_1} = \frac{g}{A_2}\ ;\ A_2 f_{21} = g = A_1 f_{12}\ .$$

factor de frecvenţă <F_f> / *frequency factor <F_f>* / *facteur de fréquence <F_f>* / Raportul dintre pragul de curent la o frecvenţă dată şi pragul de curent la frecvenţa de 50 sau 60 Hz, pentru efectele psihologice considerate.

factor de fundamentală / *fundamental factor* / *taux de fondamental (d'une tension ou d'un courant alternatif non sinusoidal)* / Raportul dintre valoarea efectivă a componentei fundamentale a unei mărimi alternative şi valoarea efectivă a acestei mărimi.

factor de iluminare a aperturii / *aperture illumination efficiency* / *facteur d'illumination (d'une ouverture)* / Raportul dintre directivitatea maximă a unei antene pentru o iluminare dată a aperturii sale şi cea care ar fi obţinută cu o iluminare a acestei aperturi uniformă în polarizare, în amplitudine şi în fază, pentru o aceeaşi putere radiantă.

factor de impulsuri lipsă / *missing-pulse factor* / *taux d'impulsions manquantes* / Raportul dintre numărul de impulsuri absente şi numărul total de impulsuri de intrare, măsurate în acelaşi interval de timp.

factor de indisponibilitate / *unavailability factor* / *taux d'indisponibilité (en durée)* / Raportul dintre durata de indisponibilitate şi perioada de timp considerată.

factor de inerţie / *inertia constant* / *constante d'inertie* / Constantă independentă de viteza nominală a unei maşini, care exprimă relaţia dintre cuplul şi acceleraţia unghiulară ale unei maşini rotative. Notă: Factorul de inerţie poate fi legat de constanta de acumulare a energiei cinetice, prin intermediul frecvenţei reţelei şi al unei constante numerice.

factor (de inerţie) al maselor rotitoare / *allowance for rotating parts* / *facteur (d'inertie) des masses tournantes* / Factor supraunitar, aplicat masei trenului sau vehiculului, pentru a ţine cont de inerţia maselor rotitoare solidare în timpul mişcării trenului (osii montate, rotoare etc.).

factor de influenţă (al unui aparat de măsurare cu comparaţie) / *parasitic voltage interference factor* / *facteur d'influence (d'un appareil à comparaison)* / Raportul dintre tensiunea parazită care provoacă o variaţie specificată şi intervalul de măsurare, exprimat în aceleaşi unităţi. Notă: Factorul de influenţă este cu atât mai mare cu cât efectul asupra indicaţiilor aparatului de măsurare este mai slab, dar nu se recomandă considerarea acestuia ca un mijloc de comparaţie absolut, condiţiile de încercare fiind în general diferite de condiţiile practice, în care frecvent sursele de tensiune parazită prezintă o impedanţă internă mare.

factor de influenţă (al unui releu) / *influencing factor (of a relay)* / *facteur d'influence (d'un relais)* / Factor capabil să modifice una din caracteristicile specificate ale unui releu: funcţionare, revenire, precizie etc.

factor de influenţă (asupra izolaţiei) / *factor of influence (on insulation)* / *facteur d'influence (sur l'isolation)* / Solicitare sau influenţă a mediului ce acţionează asupra izolaţiei unui echipament în timpul serviciului.

factor de instabilitate (a permeabilităţii) / *instability factor (of permeability)* $<S_F>$ / *facteur d'instabilité (de la perméabilité)* $<S_F>$ / Raport al instabilităţii permeabilităţii S la permeabilitatea relativă μ_1 măsurată imediat după aplicarea unei perturbaţii: $S_F = \frac{S}{\mu_1}$.

factor de îmbătrânire / *ageing factor* / *facteur de vieillissement* / Factor de influenţă care produce îmbătrânirea.

factor de îmbogăţire / *enrichment factor* / *facteur d'enrichissement* / Raportul dintre abundenţa unui izotop într-un amestec îmbogăţit în acest izotop şi abundenţa sa din amestecul natural de izotopi al unui element dat.

factor de împachetare (al unui miez din tole sau din benzi înfăşurate) / *lamination factor (of a laminated or strip-wound core)* / *facteur de foisonnement (pour un noyau feuilleté ou en bande enroulée)* / Raportul dintre secţiunea transversală metalică şi secţiunea transversală totală a tolelor sau a benzilor înfăşurate.

factor de împrăştiere înapoi / *backscatter factor* / *facteur de rétrodiffusion* / Factor de difuziune pentru radiaţii X la intersecţia axei fasciculului de radiaţii cu suprafaţa fantomei, utilizat pentru radiaţii X produse la tensiuni ale tuburilor mai mari de 400 kV.

factor de împrăştiere retrogradă ⇒ factor de împrăştiere înapoi

factor de înclinare a crestăturii / *skew factor* / *facteur d'inclinaison d'encoche* / Factor care ţine cont de reducerea tensiunii induse când crestăturile statorului şi ale rotorului nu sunt paralele.

factor de legare la pământ (într-o reţea trifazată, în punctul de conectare) / *factor of earthing (of a three-phase system, and at the location of a circuit-breaker)* / *facteur de mise à la terre (d'un réseau triphasé, à l'emplacement d'un disjoncteur)* / Raportul, exprimat procentual, dintre valoarea efectivă a tensiunii celei mai înalte dintre un conductor de fază şi sol pentru un defect la pământ afectând unul sau mai multe conductoare ale unui sistem trifazat, şi valoarea efectivă a tensiunii dintre două conductoare de fază în absenţa defectului, cele două măsurări fiind efectuate în acelaşi amplasament la frecvenţa reţelei. Acest amplasament este în general punctul de instalare a echipamentului de comutaţie.

factor de luminanţă energetică $<\beta_e>$ / *radiance factor (at a surface element of a non-self-radiating medium, in a given direction, under specified conditions of irradiation)* / *facteur de luminance énergétique (en un élément de surface d'un milieu non rayonant par lui-même, dans une direction donnée et dans des conditions d'irradiation données)* / Pentru un element de suprafaţă al unui mediu neradiant, într-o direcţie dată şi în condiţii de iradiere date, raportul dintre luminanţa energetică a elementului de suprafaţă în direcţia dată şi cea a unui difuzor perfect prin reflexie sau prin transmisie, iradiat în aceleaşi condiţii. Notă: În cazul mediilor fotoluminescente, factorul de luminanţă energetică este suma dintre factorul de luminanţă energetică prin reflexie β_S şi factorul de luminanţă energetică prin luminescenţă β_L: $\beta_e = \beta_S + \beta_L$.

factor de luminanţă (luminoasă) $<\beta_v>$ / *luminance factor (at a surface element of a non-self-radiating medium, in a given direction, under specified conditions of illumination)* / *facteur de luminance (lumineuse) (en un élément de surface d'un milieu non rayonant par lui-même, dans une direction donnée et dans des conditions d'éclairage données)* / Pentru un element de suprafaţă al unui mediu neradiant, într-o direcţie dată şi în condiţii

de iluminare date, raportul dintre luminanţa luminoasă a elementului de suprafaţă în direcţia dată şi cea a unui difuzor perfect prin reflexie sau prin transmisie iluminat în aceleaşi condiţii. Notă: În cazul mediilor fotoluminescente, factorul de luminanţă luminoasă este suma dintre factorul de luminanţă luminoasă prin reflexie β_S şi factorul de luminanţă luminoasă prin luminescenţă β_L: $\beta_v = \beta_S + \beta_L$.

factor de lumină de zi / *daylight factor* / *facteur de lumière du jour* / Raportul dintre iluminarea luminoasă într-un punct al unui plan dat, datorată luminii primite direct sau indirect de la un cer a cărui distribuţie a luminanţelor este presupusă sau cunoscută, şi iluminarea pe un plan orizontal provenind fără obstrucţie de la emisfera acestui cer. Notă: Contribuţia luminii solare directe este exclusă.

factor de masă activă / *active mass factor* / *facteur de masse active* / Raport al masei active la masa totală a unui corp magnetic.

factor de mediu / *environmental factor* / *facteur d'environnement* / Influenţă fizică, chimică sau biologică ce, fie singură, fie combinată cu alte influenţe, produce o condiţie de mediu, de exemplu frig, căldură, umiditate, presiune, precipitaţii, radiaţii, vibraţii etc.

factor de mentenanţă ⇐ factor de depreciere (a iluminatului) / *maintenance factor* / *facteur de maintenance* / Raportul dintre iluminarea medie pe planul util după o anumită durată de utilizare a unei instalaţii de iluminat şi iluminarea medie obţinută în aceleaşi condiţii în cazul unei instalaţii considerate în mod convenţional nouă. Note: 1. Termenul sinonim *factor de depreciere* era utilizat altădată pentru desemnarea inversului raportului de mai sus. 2. Pierderile de lumină sunt produse de efectul depunerii de praf şi alte particule pe suprafeţele corpurilor de iluminat sau pe cele reflectante ale încăperii (pereţi, plafon) precum şi de efectul de depreciere a lămpii.

factor de mentenanţă (a fluxului luminos al unei lămpi) / *luminous flux maintenance factor (of a lamp)* / *facteur de conservation du flux lumineux (d'une lampe)* / Raportul dintre fluxul luminos al unei lămpi la un anumit moment al vieţii sale (de exemplu, după 2000 h de funcţionare sau după 70% din durata nominală) şi fluxul luminos iniţial, lampa funcţionând în condiţii specificate. Notă: Acest raport se exprimă, în general, procentual.

factor de merit al electrodului de comandă / *control electrode figure of merit* / *facteur de mérite de l'électrode de commande* / Raportul, la nivelul de putere specificat, dintre tensiunea de electrod accelerator a fasciculului faţă de catod şi tensiunea electrodului de comandă faţă de catod.

factor de merit (al unui traductor magnetic) / *figure of merit (of a transductor)* / *facteur de mérite (d'un transducteur magnétique)* / Raportul dintre amplificarea în putere şi durata răspunsului.

factor de modulaţie (de fază) / *(angle) modulation factor* / *taux de modulation (angulaire)* / În modulaţia de fază, raportul, în general exprimat procentual, dintre deviaţia de frecvenţă de vârf sau deviaţia de fază de vârf corespunzătoare unui semnal modulator specificat şi deviaţia maximă prevăzută pentru sistemul de transmisiune considerat.

factor de modulaţie (în amplitudine) ⇐ grad de modulaţie (în amplitudine) / *(amplitude) modulation factor* / *taux de modulation (d'amplitude)* / În modulaţia în amplitudine, raportul, în general exprimat procentual, dintre diferenţa amplitudinilor maximă şi minimă ale semnalului modulator şi suma acestor amplitudini. Notă: Dacă semnalul modulator este un semnal alternativ simetric, factorul de modulaţie are o valoare unică, iar dacă nu este un semnal alternativ simetric, se

poate determina o valoare a factorului de modulaţie pentru fiecare componentă spectrală a semnalului modulator.

factor de modulaţie al filamentului / *heater modulation factor* / *facteur de modulation du filament* / Factor de modulaţie exprimat prin adâncimea modulaţiei în amplitudine la *n* Hz/A a curentului alternativ de încălzire sau a ondulaţiei curentului continuu de încălzire şi/sau factorul de modulaţie de fază la *n* Hz/A a curentului alternativ de încălzire sau a ondulaţiei curentului continuu de încălzire. În cazul tuburilor oscilatoare, variaţia modulaţiei de frecvenţă la *n* Hz/A a curentului alternativ de încălzire sau a ondulaţiei curentului continuu de încălzire. Notă: *n* este componenta corespunzătoare frecvenţei curentului alternativ de încălzire sau a ondulaţiei curentului continuu de încălzire.

factor de multiplicare ⇐ constantă de multiplicare / *multiplication factor* / *facteur de multiplication* / Raportul dintre numărul de neutroni generaţi într-un ansamblu de materiale fisionabile în cursul unui ciclu al unei reacţii în lanţ şi numărul de neutroni produşi în ciclul anterior.

factor de multiplicare (al şuntului unui galvanometru) / *multiplying power (of a galvanometer shunt)* / *pouvoir multiplicateur (du shunt d'un galvanomètre)* / Factor cu care trebuie multiplicat curentul care trece printr-un galvanometru legat la un şunt pentru a obţine curentul total traversând şuntul şi galvanometrul.

factor de multiplicare (al unui corp de iluminat) / *magnification ratio (of a lighting fitting)* / *facteur de multiplication (d'un luminaire)* / Raportul dintre intensitatea luminoasă maximă a corpului de iluminat, în general, un proiector, şi intensitatea luminoasă sferică medie a lămpii sale. În unele ţări, definiţia termenului depinde de tipul corpului sau de tipul lămpii.

factor de multiplicare a erorilor [în transmisiunea numerică] / *error multiplication factor [in digital transmission]* / *facteur de multiplication d'erreurs [en transmission numérique]* / Raportul dintre numărul de erori numerice în semnalul de ieşire al unui dispozitiv şi numărul de erori numerice în semnalul de intrare corespunzător. Notă: Factorul de multiplicare a erorilor poate fi exprimat ca o valoare medie, în condiţii de exploatare specificate, sau ca valoarea maximă posibilă pentru o eroare numerică unică în semnalul de intrare.

factor de multiplicare a razei terestre aparente <K> / *effective Earth-radius factor <K>* / *facteur multiplicatif du rayon terrestre <K>* / Raportul dintre raza terestră aparentă şi raza reală a Pământului. Note: 1. Factorul de multiplicare *k* al razei terestre este legat de gradientul vertical *dn/dh* al indicelui de refracţie şi de raza terestră reală a prin relaţia: $K = \frac{1}{1 + a\frac{dn}{dh}}$. 2. Pentru o atmosferă cu un gradient normal al coindicelui, valoarea lui *k* este considerată egală cu 4/3, ceea ce corespunde unei raze terestre aparente de cca 8500 km.

factor de multiplicare efectiv <k_{eff}> ⇐ constantă de multiplicare efectivă / *effective multiplication constant <k_{eff}>* / *facteur de multiplication effectif <k_{eff}>* / Factor de multiplicare evaluat pentru un mediu finit.

factor de multiplicare infinit <k_∞> ⇐ constantă de multiplicare infinită / *infinite multiplication constant <k_∞>* / *facteur de multiplication infini <k_∞>* / Factor de multiplicare pentru un mediu infinit.

factor de multiplicare în gaz / *gas multiplication factor* / *facteur de multiplication dans le gaz* / Factor prin care numărul iniţial de perechi de ioni este multiplicat ca rezultat al procesului de multiplicare în gaz, în condiţii determinate.

factor de neliniaritate de acord electronic / *electronic-tuning non-linearity factor* / *facteur de non-linéarité d'accord électronique* / Raportul dintre diferenţa dintre cea mai mare valoare a sensibilităţii de acord obţinută la două frecvenţe date, egal distanţate faţă de punctul de putere maximă, şi valoarea sensibilităţii în acest punct şi sensibilitatea de acord la punctul de putere maximă.

factor de neregularitate / *peakedness factor* / *facteur d'irrégularité* / Raportul dintre varianţa şi media unei intensităţi de trafic.

factor de ocupare / *occupancy factor* / *facteur d'occupation* / Factorul cu care trebuie multiplicată încărcarea săptămânală pentru a ţine cont de caracteristicile de ocupaţie ale zonei considerate.

factor de ondulaţie a curentului (unui convertizor) / *current ripple factor* / *taux d'ondulation du courant (d'un convertisseur)* / Factor de ondulaţie a curentului debitat de un convertizor static monofazat care poate avea sau nu bobine de filtraj. Se exprimă în procente şi este definit convenţional prin formula: $\frac{I_{max} - I_{min}}{I_{max} + I_{min}} \times 100\,[\%]$, unde: I_{max} şi I_{min} sunt valoarea maximă, respectiv, minimă a undei de curent. Această formulă se aplică în toate cazurile în care curentul prin motoare nu suferă nici o întrerupere.

factor de ondulaţie a semnalului de curent continuu / *ripple content of the direct current signal* / *facteur d'ondulation du signal à courant continu* / Raportul dintre valoarea vârf-vale a componentei alternative şi limita superioară a semnalului de curent continuu.

factor de ondulaţie (a semnalului de tensiune continuă) / *ripple content (of the direct voltage signal)* / *facteur d'ondulation (du signal à tension continue)* / Raportul dintre valoarea vârf-vale a componentei alternative şi limita superioară a semnalului de tensiune continuă.

factor de ondulaţie a tensiunii continue de alimentare / *ripple content of d.c supply* / *résidu alternatif de la tension continue d'alimentation* / Raportul, exprimat procentual, dintre jumătatea valorii vârf la vârf a componentei alternative şi valoarea componentei continue.

factor de ondulaţie a tensiunii în curent continuu / *d.c. power voltage ripple* / *taux d'ondulation (de la tension d'alimentation)* / Raportul, exprimat procentual, dintre valoarea vârf-vale a componentei alternative a tensiunii de alimentare şi valoarea acestei tensiuni măsurată pe o sarcină nominală.

factor de ondulaţie a unui curent continuu / *d.c. ripple factor* / *taux d'ondulation d'un courant continu* / Raportul dintre semidiferenţa valorilor maximă şi minimă şi valoarea medie a unui curent continuu pulsatoriu. Notă: Pentru valori mici ale factorului de ondulaţie, această mărime este aproximativ egală cu raportul dintre diferenţa şi suma valorilor maximă şi minimă.

factor de ondulaţie de vârf / *peak-ripple factor (of a pulsating voltage or current)* / *taux d'ondulation de crête (d'une tension ou d'un courant pulsatoire)* / Raportul dintre valoarea vârf-vale a componentei alternative a unei mărimi pulsatorii şi valoarea absolută a componentei continue a acestei mărimi.

factor de ondulaţie efectiv =! conţinut relativ de componente alternative / *r.m.s. ripple factor (of a pulsating voltage or current)* / *taux d'ondulation efficace (d'une tension ou d'un courant pulsatoire)* / Raportul dintre valoarea efectivă a componentei alternative a unei mărimi pulsatorii şi valoarea absolută a componentei sale continue.

factor de orientare <U> / *orientation factor <U>* / *facteur d'orientation <U>* / În calculele de radioprotecţie, factorul cu care trebuie multiplicată încărcarea de lucru pentru a lua în considerare durata

prezumată de dirijare a fasciculului de radiaţii spre zona de protejat.

factor de pierderi (de energie) / *(energy) loss factor* / *taux de pertes (en énergie)* / Raportul dintre durata de utilizare a pierderilor de putere şi perioada de timp considerată.

factor de pierderi dielectrice ⇒ coeficient de pierderi dielectrice

factor de pierderi (magnetice) ⇒ coeficient de pierderi (magnetice)

factor de postaccelerare / *post-deflection acceleration factor* / *facteur de postaccélération* / Raportul dintre sensibilitatea în prezenţa accelerării post-deflexie şi sensibilitatea în absenţa accelerării post-deflexie.

factor de pulsaţie / *pulsation factor (of a pulsating quantity)* / *taux de pulsation (d'une tension ou d'un courant pulsatoire)* / Raportul dintre valoarea efectivă a componentei alternative a mărimii pulsatorii şi valoarea efectivă a acestei mărimi.

factor de putere / *power factor* / *facteur de puissance* / Raportul dintre puterea activă şi puterea aparentă.

factor de putere activă nominal al unui wattmetru / *rated active power-factor of a wattmeter* / *facteur de puissance active nominal d'un wattmètre* / Factorul de putere activă (*cos* φ) marcat pe un wattmetru sau, în absenta acestei indicaţii, raportul dintre puterea corespunzătoare limitei superioare a domeniului de măsurare şi produsul valorilor nominale ale curentului şi tensiunii, produs multiplicat cu un coeficient adecvat, în cazul wattmetrelor polifazate. Pentru aparatele având acest raport supraunitar, un factor de putere egal unităţii va fi considerat valoare nominală. Note: 1. Valoarea coeficientului depinde de tipul wattmetrului şi de tensiunea nominală aleasă. De exemplu, valoarea coeficientului pentru un wattmetru trifazat cu două elemente de măsurare este $\sqrt{3}$, tensiunea nominală aleasă fiind tensiunea dintre faze; pentru un wattmetru cu trei elemente de măsurare sau pentru unul monofazat cu scală gradată în trifazat, valoarea coeficientului este 3, tensiunea nominală aleasă fiind tensiunea dintre fază şi neutru. 2. *cos* φ nu poate fi definit decât pentru o formă de undă sinusoidală, în acest sens fiind utilizat în cazul de faţă.

factor de putere al sarcinii / *load-power factor* / *facteur de puissance de la charge* / Caracteristică a unei sarcini în curent alternativ, exprimată prin raportul dintre puterea activă şi puterea aparentă, presupunând o tensiune sinusoidală ideală.

factor de putere global (al unei lămpi cu descărcare) / *circuit power factor (of a discharge lamp)* / *facteur de puissance global (d'une lampe à décharge)* / Factor de putere al ansamblului constituit din balast şi lampa (lămpile) pentru care a fost prevăzut.

factor de putere nominal al unui traductor / *nominal power factor of a transducer* / *facteur de puissance nominal d'un transducteur* / Pentru traductoarele de putere, factorul cu care trebuie multiplicat produsul dintre tensiunea nominală şi curentul nominal pentru obţinerea puterii active nominale: $\cos\varphi = P_n / U_n I_n$, numai pentru mărimi sinusoidale. Pentru traductoarele de putere reactivă, valoarea nominală a lui *sin* φ se defineşte în mod analog, în funcţie de puterea reactivă.

factor de putere nominal (al unui transformator) / *rated power factor (of a transformer)* / *facteur de puissance assigné* / Factorul de putere atribuit de constructor unui transformator pentru condiţiile de funcţionare specifice ale acestuia.

factor de putere reactivă nominal al unui varmetru / *rated reactive power factor of a varmeter* / *facteur de puissance réactive nominal d'un varmètre* / Factorul de putere reactivă (*sin* φ) marcat pe varmetru sau, în absenţa acestei indicaţii, raportul dintre puterea corespunzătoare

limitei superioare a domeniului de măsurare şi produsul valorilor nominale ale curentului şi tensiunii, produs multiplicat cu un coeficient adecvat, în cazul varmetrelor polifazate. Pentru aparatele având acest raport supraunitar, un factor de putere unitar va fi considerat drept valoare nominală. Note: 1. Valoarea coeficientului depinde de tipul varmetrului şi de tensiunea nominală aleasă. De exemplu, valoarea coeficientului pentru un varmetru trifazat cu două elemente de măsurare este $\sqrt{3}$, tensiunea nominală aleasă fiind tensiunea dintre faze; pentru un varmetru cu trei elemente de măsurare sau pentru un varmetru monofazat cu scală gradată în trifazat, valoarea coeficientului este 3, tensiunea nominală aleasă fiind tensiunea dintre fază şi nul. 2. Nu poate fi definit *sin φ* decât pentru o formă de undă sinusoidală, fiind utilizat în acest sens în cazul considerat.

factor de răspuns (a excitaţiei) / *excitation response ratio* / *facteur de réponse (de l'excitation)* / Viteza de răspuns a excitaţiei în valori relative, calculată prin înlocuirea variaţiei reale a tensiunii de excitaţie printr-o variaţie liniară corespunzătoare aceleiaşi valori medii a tensiunii, în cursul primei jumătăţi de secundă.

factor de redare a contrastului (unui sistem de iluminat, pentru o sarcină) / *contrast rendering factor (of a lighting system, for a task)* / *facteur de rendu du contraste (d'un éclairage, pour une tâche)* / Raportul dintre contrastul sarcinii sub sistemul de iluminat considerat şi contrastul aceleiaşi sarcini sub iluminatul de referinţă.

factor de reducere a lungimii de undă / *wavelength reduction factor* / *(taux de) contraction (de la longueur d'onde)* / Raportul, în general exprimat procentual, dintre diferenţa între lungimea de undă în vid şi lungimea de undă pe antenă, şi lungimea de undă în vid.

factor de reducere cu temperatura / *thermal derating factor* / *facteur de réduction avec la température* / Factor prin care valoarea limită a puterii disipate trebuie redusă, în cazul creşterii temperaturii ambiante sau a temperaturii carcasei.

factor de redundanţă / *redundancy factor* / *facteur de redondance* / Valoare numerică specifică unui ansamblu de măsurări necesare pentru estimarea stării unei reţele.

factor de reflexie <ρ> ⇐ reflectanţă / *reflectance [for incident radiation of given spectral composition, polarization and geometrical distribution]* / *facteur de réflexion [pour un rayonnement incident de composition spectrale, polarisation et répartition géométrique données]* / Pentru o radiaţie incidentă de compoziţie spectrală, polarizaţie şi distribuţie spaţială date, raportul dintre fluxul energetic sau luminos reflectat şi fluxul incident, în condiţii date.

factor de reflexie (al unui clistron reflex) / *reflection factor (of a reflex klystron)* / *facteur de réflexion (d'un klystron réflex)* / Raportul dintre numărul de electroni ai fasciculului reflectat şi numărul total de electroni care penetrează spaţiul de reflexie, într-un timp dat.

factor de reflexie complex =! coeficient de reflexie complex / *(amplitude) reflection factor* / *facteur de réflexion (complexe)* <r> / În regim sinusoidal şi cu notaţia complexă, raportul dintre o mărime de câmp ca, de exemplu, un curent reflectat sau o componentă a unei unde reflectate, şi mărimea de câmp corespunzătoare a curentului incident sau a undei incidente într-un punct din vecinătatea unei suprafeţe de separare a două medii de propagare, sau apropiat de un acces al unei reţele electrice sau de o discontinuitate a unei linii de transmisiune. Note: 1. Când mărimea de câmp este o componentă a unei unde electromagnetice plane, semnul factorului de reflexie este diferit pentru o componentă a câmpului electric şi pentru

componenta corespunzătoare a câmpului magnetic. 2. Când mărimea de câmp se raportează la un acces al unei rețele electrice sau la o discontinuitate a unei linii de transmisiune, se poate defini un factor de reflexie în tensiune de semn opus celui al factorului de reflexie al curentului. 3. Dacă se pot defini impedanțele, factorul de reflexie complex r este dat de expresia: $r = \frac{Z - Z'}{Z + Z'}$, unde: Z este impedanța caracteristică a liniei înainte de discontinuitate sau impedanța sursei; Z' este impedanța după discontinuitate sau impedanța sarcini văzută dinspre accesul comun al sursei și al sarcinii. 4. În cazul unui ghid de unde, factorul de reflexie depinde de modul electromagnetic considerat.

factor de reflexie difuză $<\rho_d>$ / *diffuse reflectance* (ρ_d) / *facteur de réflexion diffuse* (ρ_d) / Raportul dintre partea reflectată prin difuzia fluxului (total) reflectat și fluxul incident. Note: 1. $\rho = \rho_r + \rho_d$. 2. Rezultatul măsurării ρ_r și ρ_d depinde de instrumentele și de tehnicile utilizate.

factor de reflexie energetică / *power reflection factor* / *facteur de réflexion énergétique* / Raportul densităților de flux de putere electromagnetică ale unei unde reflectate și ale unei unde incidente, în direcțiile corespunzătoare de propagare a energiei după și înainte de reflexie într-un punct apropiat unei suprafețe reflectante.

factor de reflexie Fresnel / *Fresnel reflection factor* / *facteur de réflexion de Fresnel* / Factor de reflexie complex în cazul unei unde plane incidente pe o suprafață plană nelimitată. Notă: În general, factorul de reflexie Fresnel nu se consideră decât pentru o undă incidentă al cărei vector inducție electrică este fie paralel cu suprafața, fie în planul de incidență.

factor de reflexie Fresnel în polarizare orizontală / *horizontal Fresnel polarization reflection factor* / *facteur de réflexion de Fresnel horizontal* / Factor de reflexie în polarizare orizontală în cazul unei unde plane incidente pe o suprafață plană nelimitată.

factor de reflexie Fresnel în polarizare verticală / *vertical Fresnel polarization reflection factor* / *facteur de réflexion de Fresnel vertical* / Factor de reflexie în polarizare verticală în cazul unei unde plane incidente pe o suprafață plană nelimitată.

factor de reflexie în polarizare orizontală / *horizontal polarization reflection factor* / *facteur de réflexion horizontal* / Factor de reflexie complex pentru componentele vectorului câmp electric perpendiculare pe planul de incidență.

factor de reflexie în polarizare verticală / *vertical polarization reflection factor* / *facteur de réflexion vertical* / Factor de reflexie complex pentru componentele vectorului câmp electric situate în planul de incidență.

factor de reflexie mutuală / *interreflection ratio* / *facteur de réflexions mutuelles* / Raportul dintre fluxul energetic sau luminos Φ_i ce atinge indirect o suprafață a unei incinte și fluxul primar Φ_o primit direct de o altă suprafață, fluxul Φ_i rezultând din reflexiile mutuale suferite de fluxul Φ_o.

factor de reflexie (pe un element de suprafață) $<R>$ / *reflectance factor* $<R>$ *(at a surface element, for the part of the reflected radiation contained in a given cone)* / *facteur de réflexion* $<R>$ *(en un élément de surface, pour la partie du rayonnement réfléchi, contenue dans un cône donné)* / Pentru partea din radiația reflectată, conținută într-un con dat, cu vârful pe elementul de suprafață dat, și pentru o radiație incidentă de compoziție spectrală, polarizație și distribuție spațiale date, raportul dintre fluxul energetic sau luminos reflectat în direcțiile delimitate de conul dat și fluxul reflectat în aceleași direcții de un difuzor perfect, iradiat sau iluminat în aceleași condiții ca elementul

de suprafaţă. Note: 1. Pentru suprafeţele cu reflexie directă (oglindă) care sunt iradiate sau iluminate printr-un fascicul având un unghi solid mic, factorul de reflexie poate fi mult mai mare decât 1 dacă imaginea reflectată a sursei se găseşte în interiorul conului. 2. Dacă unghiul solid al conlui tinde către 2π sr, factorul de reflexie (pe elementul de suprafaţă) tinde către factorul de reflexie ρ pentru aceleaşi condiţii de iradiere sau iluminare. 3. Dacă unghiul solid al conului tinde către zero, factorul de reflexie (pe elementul de suprafaţă) tinde către factorul de luminanţă energetică sau luminoasă pentru aceleaşi condiţii de iradiere sau iluminare.

factor de reflexie (pentru curenţi) / *reflection coefficient (for currents)* / *coefficient de réflexion relatif à l'intensité* / Raportul complex dintre curentul reflectat şi curentul incident la terminaţia unei linii de transmisiune. Note: 1. Pentru o linie omogenă, condiţia de terminaţie fără reflexie este ca linia să se termine pe impedanţa sa caracteristică. Dacă aceasta este Z_c iar impedanţa plasată la extremitatea de recepţie este Z_r, factorul de reflexie este $\frac{Z_c - Z_r}{Z_c + Z_r}$. 2. Pentru un echipament cu impedanţă Z_a terminat printr-o impedanţă Z_b, factorul de reflexie este $\frac{Z_b - Z_a}{Z_b + Z_a}$. 3. Pentru un transformator hibrid sau un terminator, în care înfăşurările pe partea de linie şi pe cea de transformator hibrid sunt respectiv Z_a şi Z_b, factorul de reflexie este $\frac{Z_b - Z_a}{Z_b + Z_a}$.

factor de reflexie regulată <ρ_r> / *regular reflectance* (ρ_r) / *facteur de réflexion régulière* (ρ_r) / Raportul dintre partea reflectată în mod regulat a fluxului total reflectat şi fluxul incident.

factor de rejecţie de mod comun <CMR> ⇐ raport de rejecţie de mod comun / *common-mode rejection ratio* / *rapport de réjection de mode commun* / Raportul dintre tensiunea aplicată între un punct de referinţă specificat şi cele două borne de intrare conectate împreună de către un circuit specificat, şi tensiunea necesară între bornele de intrare pentru producerea aceluiaşi efect la ieşire. Note: 1. Factorul de rejecţie de mod comun este, în general, exprimat în dB şi poate depinde de frecvenţă. 2. Factorul de rejecţie de mod comun se poate de asemenea aplica şi altor mărimi decât tensiunilor.

factor de rejecţie de mod serie / *series mode rejection ratio* <*SMRR*> / *facteur de réjection de mode série* / Raportul dintre tensiunea de mod care generează o modificare determinată a informaţiei de ieşire şi tensiunea iniţiată de mărimea de măsurat care ar produce aceeaşi modificare. Notă: Factorul de rejecţie de mod serie este în general exprimat în dB şi poate depinde de frecvenţă.

factor de repartizare ⇐ coeficient de repartizare (al unei înfăşurări) / *distribution factor* / *facteur de distribution* / Factor, referitor la o înfăşurare repartizată, care ţine cont de reducerea tensiunii induse datorată diferenţei de fază dintre tensiunile induse în bobinele din crestături diferite.

factor de retroîmprăştiere ⇒ factor de împrăştiere înapoi

factor de reţea ⇐ funcţie caracteristică a unei reţele de antene / *array factor* / *fonction (caractéristique) de réseau* / Caracteristică de directivitate a unei antene reţea ale cărei elemente radiante sunt considerate izotrope.

factor de rezoluţie / *resolution factor* / *facteur de résolution* / Raportul exprimat procentual dintre zona moartă maximă şi intervalul de măsurare.

factor de roşu / *red ratio* / *teneur en rouge* / Raportul, exprimat în procente, dintre fluxul luminos emis de lampă în banda de roşu a spectrului, la lungimi de undă mai mari de 600 nm şi fluxul luminos total al lămpii.

factor de sarcină nominal / *nominal load factor* / *facteur de charge nominal* / Factor ce exprimă capacitatea de sarcină nominală a unei ieşiri sau sarcina impusă de intrarea corespunzătoare. Notă: Se utilizează pentru a stabili un proiect şi se exprimă printr-un multiplu de unitate de sarcină nominală. Simbolul pentru intrări este F_i şi pentru ieşiri F_o.

factor de saturaţie / *saturation factor* / *facteur de saturation* / Raportul dintre valoarea unei mărimi caracteristice a unei maşini în stare de saturaţie în condiţii specificate şi valoarea aceleiaşi mărimi a maşinii în stare nesaturată.

factor de scară ⇐ multiplicator de scară / *scale factor* / *échelle* / Număr utilizat ca multiplicator la operaţia de reducere la scară. Exemplu: factorul de scară 1/1 000 permite aducerea valorilor 856, 432, –96, –182 în intervalul [–1, +1].

factor de scară al unui sistem de măsurare / *scale factor of a measuring system* / *coefficient de conversion d'un circuit de mesure* / Factorul cu care se multiplică indicaţia de ieşire pentru determinarea valorii măsurate a semnalului de intrare al unui aparat de măsurat, incluzând raportul oricărui atenuator intern şi indicat de constructor sau determinat printr-o etalonare adecvată.

factor de scară (pentru dispozitive de formare a imaginilor cu radionuclizi) / *scale factor (for radionuclide imaging devices)* / *facteur d'échelle (pour dispositifs d'imagerie par radionucléides)* / Într-un dispozitiv de formare a imaginii cu radionuclizi, raportul d'/d – între distanţa d' dintre două puncte A' şi B' situate în imaginea afişată sau înregistrată – şi distanţa d dintre punctele corespunzătoare A şi B situate într-un plan al obiectului paralel cu faţa de intrare a colimatorului sau perpendiculară pe aceasta.

(factor de) scară pentru timp / *time scale (factor)* / *échelle de temps* / 1. Sistem de ordonare univocă a evenimentelor în timp. 2. Număr utilizat ca multiplicator pentru a transforma timpul real al problemei în timp-maşină.

factor de scurtare sau de lungire / *pitch factor* / *facteur de raccourcissement ou d'allongement* / Factor care ţine seama de reducerea tensiunii induse, când pasul bobinei nu este egal cu pasul polar.

factor de securitate (pentru aparate de măsurare) <FS> / *instrument security factor* <*FS*> / *facteur de sécurité (pour les appareils de mesure)* <*FS*> / Raportul dintre curentul limită primar nominal şi curentul primar nominal.

factor de siguranţă contra punerii în funcţiune / *anti-pick-up factor* / *facteur de sécurité contre la mise au travail* / Raportul dintre valoarea parametrului de punere în funcţiune a releului şi valoarea actuală mărimii de influenţă.

factor de siguranţă de menţinere (a releului) / *safety factor for holding* / *facteur de sécurité au maintien (du relais)* / Raportul dintre valoarea actuală a mărimii de influenţă şi valoarea de eliberare a releului.

factor de siguranţă la ruptură prin oboseală / *safety factor against fatigue failure* / *coefficient de sécurité à la rupture par fatigue* / Raportul dintre limita maximă de solicitare la oboseală a unui element şi solicitarea alternativă aşteptată pentru durata de viaţă prevăzută.

factor de siguranţă pentru punerea în funcţiune / *safety factor for pick-up* / *facteur de sécurité pour la mise au travail* / Raportul dintre valoarea actuală a mărimii de influenţă şi valoarea parametrului de punere în funcţiune.

factor de siguranţă pentru punerea în repaus / *safety factor for drop-out* / *facteur de sécurité pour la mise au repos* / Raportul dintre valoarea de eliberare a releului şi valoarea actuală a mărimii de influenţă.

factor de supracreştere ⇒ suprareglare

factor de suprasarcină (al unui circuit de curent) / *over-current factor* / *indice de*

surcharge (d'un circuit de courant) / Raportul dintre curentul maxim, pe care înfăşurarea unui releu îl poate suporta fără deteriorare pe o perioadă dată, şi curentul nominal.

factor de tambur / *drum factor / facteur de cylindre* / Raportul dintre lungimea utilă a cilindrului şi diametrul acestuia într-un emiţător sau receptor fototelegrafic cu tambur.

factor de temperatură (al reluctivităţii) / *temperature factor (of reluctivity)* $<\alpha_F>$ / *facteur de température (de la réluctivité)* $<\alpha_F>$ / Coeficient cu semn schimbat al variaţiei reluctivităţii unui material datorată variaţiei de temperatură raportată la această variaţie de temperatură:

$$\alpha_F = -\frac{\frac{1}{\mu_\theta} - \frac{1}{\mu_{ref}}}{\theta - \theta_{ref}} = \frac{\mu_0 - \mu_{ref}}{\mu_\theta \mu_{ref}(\theta - \theta_{ref})},$$

unde: μ_θ şi μ_{ref} sunt permeabilităţile la temperaturile θ respectiv la θ_{ref}.

factor de tensiune (într-o reţea electrică) / *voltage factor (in a power system) / facteur de tension (dans un réseau)* / Raportul dintre tensiunea sursei echivalente şi tensiunea nominală a sistemului împărţită la $\sqrt{3}$.

factor de tensiune nominal / *rated voltage factor / facteur de tension assigné* / Factorul cu care trebuie multiplicată tensiunea primară nominală pentru a determina tensiunea maximă pentru care un transformator trebuie să satisfacă prescripţiile de încălzire corespunzătoare pe o durată specificată, ca şi prescripţiile de precizie corespunzătoare.

factor de tentative de angajare cu răspuns / *answer bid ratio / taux de tentatives de prise avec réponse* / Pentru un trunchi de circuite sau un indicativ de destinaţie date şi pe durata unui interval de timp specificat, raportul dintre numărul de tentative de angajare finalizate într-un semnal de răspuns şi numărul total de tentative de angajare. Notă: În anumite puncte ale reţelei, acest raport poate deveni inferior factorului de angajări ca urmare a posibilităţii tentativelor de angajare nereuşite.

factor de transfer / *transfer ratio / rapport de transfert* / Funcţie de transfer în care cele două semnale sunt mărimi cu aceeaşi specie.

factor de transfer direct al curentului, cu ieşirea în scurtcircuit, la semnal mic / *small-signal short-circuit forward current transfer ratio / rapport de transfert direct du courant en petits signaux, avec sortie en court-circuit* / Raportul dintre curentul alternativ de ieşire şi curentul sinusoidal de intrare care îl produce în regim de semnal mic, ieşirea fiind în scurtcircuit pentru curent alternativ.

factor de transfer în curent / *current transfer ratio <CTR> / rapport de transfert du courant <CTR>* / Raportul dintre curentul continuu sau alternativ de ieşire şi curentul continuu sau alternativ de intrare, tensiunea de ieşire fiind menţinută constantă.

factor de transfer static direct al curentului / *static forward current transfer ratio / valeur statique du rapport de transfert direct du courant* / Raportul dintre curentul continuu de ieşire şi curentul continuu de intrare, tensiunea de ieşire fiind menţinută constantă.

factor de transmisie $<\tau>$ ⇐ transmitanţă / *transmittance (for incident radiation of a given spectral composition, polarisation and geometrical distribution) / facteur de transmission (pour un rayonnement incident de composition spectrale, polarisation et répartition géometrique données)* / Pentru o radiaţie incidentă de compoziţie spectrală, polarizaţie şi distribuţie spaţială date, raportul dintre fluxul energetic sau luminos transmis şi fluxul incident în condiţiile date.

factor de transmisie difuză $<\tau_d>$ / *diffuse transmittance / facteur de transmission diffuse* / Raportul dintre partea transmisă prin difuzia fluxului total transmis şi fluxul incident.

factor de transmisie internă (al unei lame omogene nedifuzante) / *internal transmittance (of a homogeneous non-diffusing plate)* / *facteur de transmission interne (d'une lame homogène non diffusante)* / Raportul dintre fluxul energetic sau luminos ce atinge suprafaţa de ieşire a lamei şi fluxul care a traversat suprafaţa de intrare.

factor de transmisie internă spectral (al unei lame omogene nedifuzante) / *spectral internal transmittance (of a homogeneous non-diffusing layer)* / *facteur de transmission interne spectral (d'une lame homogène non diffusante)* / Raportul dintre fluxul energetic spectral ce atinge suprafaţa de ieşire internă a lamei şi fluxul spectral ce penetrează lama după traversarea suprafeţei de intrare. Notă: Pentru o lamă dată, factorul de transmisie internă spectral depinde de lungimea traiectoriei radiaţiei în lamă, deci în particular de unghiul de incidenţă.

factor de transmisie regulată $<\tau_r>$ / *regular transmittance* / *facteur de transmission régulière* / Raportul dintre partea transmisă în mod regulat a fluxului total transmis şi fluxul incident.

factor de transmisiune ionosferică ⇐ factor de distanţă / *(ionospheric) transmission factor* / *facteur de distance* / În cazul unui salt cu o singură reflexie ionosferică într-un strat ionosferic dat şi pentru o distanţă dată, raportul dintre MUF de referinţă şi frecvenţa critică în punctul de referinţă. Notă: Simbolul M trebuie completat prin indicarea distanţei în km şi a numelui stratului ionosferic. Exemplu: M(3000)F2.

factor de transmodulaţie / *cross-modulation factor <K>* / *facteur de transmodulation <K>* / Raportul, în general exprimat procentual, dintre adâncimea modulaţei nedorite pe purtătoarea utilă şi adâncimea modulaţiei purtătoarei nedorite care produce transmodulaţia.

factor de transmodulaţie amplitudine-amplitudine / *AM-AM transfer factor* / *facteur de transfert modulation d'amplitude* / *modulation d'amplitude* / Raportul dintre profunzimea modulaţiei de amplitudine nedorită a unei purtătoare la ieşire şi profunzimea modulaţiei de amplitudine a unei alte purtătoare la intrare, responsabilă de modulaţia nedorită observată.

factor de transmodulaţie amplitudine-fază / *AM-PM transfer coefficient* / *coefficient de transfert modulation d'amplitude* / *modulation de phase* / Raportul dintre defazajul nedorit între ieşire şi intrare al unei purtătoare şi profunzimea modulaţiei de amplitudine a unei alte purtătoare la intrare, responsabilă de defazajul nedorit observat.

factor de transmodulaţie fază-fază / *PM-PM transfer factor* / *facteur de transfert modulation de phase* / *modulation de phase* / Raportul dintre defazajul nedorit între ieşire şi intrare al unei purtătoare şi defazajul unei alte purtătoare modulate în fază, responsabilă de defazajul nedorit observat.

factor de umbră ⇒ factor de umbrire

factor de umbrire ⇐ factor de umbră ⇐ raport de propagare sferică-plană ⇐ atenuare de difracţie pe sfera terestră / *shadow factor* / *facteur de diffraction (par la terre)* / Raportul valorilor unei mărimi de câmp a undei de sol la o aceeaşi distanţă de un emiţător radioelelctric, pe Pământul presupus sferic şi pe un Pământ presupus plan, dar cu aceleaşi caracteristici electrice.

factor de umbrire (al unei antene cu reflector) / *aperture blocking factor (in a reflector antenna)* / *facteur d'ombre (d'une anntene à réflecteur)* / Diminuare relativă a ariei echivalente a unei antene cu reflector datorată efectului de măscare produs de părţi ale antenei ca, de exemplu, elementul activ, reflectorul secundar şi suporţii acestora.

factor de umplere [tren de impulsuri] / *pulse duty factor* / *facteur de durée (d'impulsions)* / Raportul dintre durata impulsului şi perioada de repetiţie a

impulsurilor, într-un tren periodic de impulsuri.

factor de umplere (al unei serii de expuneri) ⇒ factor de utilizare (al unei serii de expuneri)

factor de umplere (al unui fascicul de fibre) / *packing fraction (of a fibre bundle)* / *facteur de remplissage (d'un facteur de fibres)* / Raportul dintre aria totală a zonelor miezului într-o secţiune transversală a unui fascicul de fibre şi aria totală a secţiunii fasciculului, în mod obişnuit în interiorul bucşei, inclusiv învelişul şi interstiţiile.

factor de umplere (al unui impuls) ⇐ factor de durată (al unui impuls) / *pulse duty factor* / *facteur de durée (d'impulsions)* / Raportul dintre durata formei de undă a impulsului şi perioada de repetiţie a impulsurilor unui tren de impulsuri periodice.

factor de undă staţionară (într-o linie de transmisiune) ⇒ factor de undă staţionară (într-o linie de transmisiune)

factor de uniformitate a deflexiei / *deflection uniformity factor* / *facteur d'uniformité de déviation* / Raportul dintre variaţia maximă a sensibilităţii de deflexie electrică sau magnetică şi valoarea maximă a acestei sensibilităţi.

factor de uniformitate a iluminării (pe o suprafaţă dată) / *uniformity ratio of illuminance (on a given plane)* / *facteur d'uniformité de l'éclairement (sur une surface donnée)* / Raportul dintre iluminarea minimă şi iluminarea medie pe suprafaţă. Notă: Se utilizează, de asemenea: a) raportul dintre iluminarea minimă şi cea maximă şi b) inversul unuia sau altuia din cele două rapoarte.

factor de utilizare (a fluxului luminos al lămpilor) / *utilization factor (of an installation, for a reference surface)* / *facteur d'utilisation (d'une installation, pour une surface de référence)* / Raportul dintre fluxul luminos primit de suprafaţa de referinţă şi suma fluxurilor individuale ale lămpilor unei instalaţii.

factor de utilizare (a unei surse de radiaţii) / *use factor* / *facteur d'utilisation (d'une source de rayonnement)* / Fracţiunea din durata de aplicare a expunerii săptămânale în cursul căreia fasciculul util de radiaţii este dirijat asupra zonei considerate.

factor de utilizare (al unei serii de expuneri) / *utilization factor (of an exposure series)* / *facteur d'utilisation (d'une série de poses)* / Raportul procentual dintre suma timpilor de expunere ai unei serii de expuneri şi durata acestei serii.

factor de utilizare (a unui excitator) / *spill-over factor* / *facteur d'utilisation (d'une source d'illumination)* / Pentru o antenă cu reflector, raportul dintre puterea interceptată de un reflector şi puterea radiată spre acesta de excitator. Notă: Dacă antena conţine mai multe reflectoare succesive, relativ la fiecare se pot considera factori de utilizare.

factor de utilizare a puterii maxime / ... / *facteur d'utilisation de la puissance maximale* / Raport între durata de utilizare a puterii maxime şi durata totală a intervalului de timp considerat.

factor de utilizare a sarcinii (unei reţele) ⇒ coeficient de utilizare a sarcinii (unei reţele)

factor de utilizare al unui tub electronic ⇒ raport de conducţie

factor de utilizare în sarcină ⇐ raport de funcţionare în sarcină / *cyclic duration factor* / *facteur de marche* / Raportul dintre durata de funcţionare în sarcină, inclusiv pornirea şi frânarea electrică, şi durata unui ciclu de funcţionare, exprimat procentual.

factor de utilizare specific / *reduced utilization factor (of an installation, for a reference surface)* / *facteur d'utilisation réduit (d'une installation, pour une surface de référence)* / În cazul unei instalaţii, pentru o suprafaţă de referinţă dată, raportul dintre iluminarea medie pe suprafaţa de referinţă şi iluminarea locală

(densitatea de suprafață a fluxului lămpilor instalate).

factor de vârf / *peak factor* / *facteur de crête* / Raportul dintre valoarea absolută maximă a unei mărimi alternative și valoarea efectivă a acesteia.

factor de vârf (al unui voltmetru de valoare efectivă) / *crest factor (of an r.m.s. voltmeter)* / *facteur de crête (d'un voltmètre quadratique)* / Raportul dintre tensiunea de vârf pe care un voltmetru de valoare medie sau efectiva o poate accepta fără a fi supraîncărcat și valoarea maximă a scalei utilizate pentru măsurare.

factor de vid / *vacuum factor* / *facteur de vide* / Raportul dintre curentul ionic de gaz rezidual și curentul electronic care l-a generat.

factor de zgomot / *noise factor* / *facteur de bruit* / 1. Raportul dintre puterea disponibilă de zgomot furnizată de un tub într-o bandă de frecvențe dată, la borna de intrare fiind conectată o sursă cu o temperatură de zgomot de referință dată (în general, 290 K) și puterea disponibilă de zgomot care ar fi furnizată în aceeași bandă de frecvențe, dacă tubul n-ar avea zgomot propriu. 2. Raportul dintre raportul purtătoare-zgomot la intrare, borna având o temperatură de zgomot de referință dată (în general, 290 K) și raportul purtătoare-zgomot la ieșire.

factor de zgomot (al unui diport liniar) / *spot noise factor (of a linear two-port device)* / *facteur de bruit (d'un biporte linéaire) [ponctuel]* / Raportul dintre densitatea spectrală de putere transferată de zgomot apărută la o frecvență dată la ieșirea unui diport liniar și densitatea spectrală care ar corespunde acestei ieșiri, dacă singura sursă de zgomot ar fi zgomotul termic datorat monoportului conectat la intrare și a cărui temperatură de zgomot ar fi presupusă egală, la orice frecvență, cu temperatura termodinamică de referință fixată convențional în vecinătatea valorii de 290 K. Note: 1. Factorul de zgomot F(f) al unui diport este legat de temperatura sa echivalentă de zgomot T(f) prin relația: $F(f)=1+\frac{T(f)}{T_0}$, unde: T_0 este temperatura termodinamică de referință. 2. Factorul de zgomot poate fi exprimat în dB.

factor de zgomot în exces ⇒ raport de zgomot în exces

factor de zgomot (mediu) (al unui biport) / *(mean) noise factor (of a two-port network)* / *facteur de bruit (moyen) (d'un biporte)* / Factor de zgomot mediat prin integrare pe o bandă de frecvențe dată ce reprezintă banda de frecvențe de funcționare.

factor de zgomot (mediu) (al unui diport liniar) / *(mean) noise factor (of a linear two-port device)* / *facteur de bruit (moyen) (d'un biporte linéaire)* / Raportul dintre puterea totală de zgomot apărută la ieșirea unui diport liniar dat într-o bandă de frecvențe specificată și acea parte din această putere provenită din monoportul conectat la intrarea biportului, temperatura de zgomot a monoportului fiind presupusă egală, la orice frecvență, cu temperatura termodinamică de referință fixată convențional în vecinătatea valorii de 290 K. Note: 1. Factorul de zgomot mediu $\overline{F}$ al unui diport este legat de temperatura sa medie de zgomot T prin relația: $\overline{F}=1+\frac{\overline{T}}{T_0}$.

factor de zgomot mediu (al unui dispozitiv cu semiconductoare) / *average noise figure* / *facteur de bruit moyen (d'un dispositif à semiconducteurs)* / Raportul dintre puterea totală de zgomot la ieșire, în banda de frecvențe de ieșire, atunci când temperatura de zgomot a tuturor elementelor la intrare este egală cu temperatura de zgomot de referință pentru toate frecvențele ce contribuie la zgomotul de ieșire și partea de la numărător datorată zgomotului rezistenței interne a sursei semnalului de intrare, în

banda de frecvenţe a semnalului de intrare.

factor de zgomot (punctual) (al unui biport) / *spot noise factor (of a linear two-port network)* / *facteur de bruit (d'un biporte linéaire) [ponctuel]* / Factor de zgomot punctual al unui biport măsurat într-o bandă de frecvenţe suficient de îngustă pentru detectarea valorii de vârf a unei neregularităţi de bandă îngustă a factorului de zgomot.

factor de zgomot total mediu / *overall average noise figure* / *facteur de bruit total moyen* / Factorul de zgomot mediu al biportului, obţinut prin conectarea unei diode de mixare în serie la intrarea unui amplificator de frecvenţă intermediară.

factor de zgomot total mediu normal / *standard overall average noise figure* / *facteur de bruit total moyen normal* / Factor de zgomot total mediu, în cazul în care factorul de zgomot mediu al amplificatorului de frecvenţă intermediară are o valoare standard specificată (în general, 1,5 dB), iar banda de trecere a amplificatorului de frecvenţă intermediară este mai îngustă decât cea a diodei de mixare astfel încât atenuarea de conversie a diodei de mixare şi temperatura de zgomot la ieşire să fie practic constante în banda de trecere de frecvenţă intermediară.

factor eta ⇒ randament neutronic per absorbţie

factor f / *f factor* / *facteur f* / Factor cu care o expunere într-un anumit punct trebuie multiplicată pentru a obţine doza absorbită în acest punct în condiţiile existenţei echilibrului particulelor încărcate.

factor kerma / *kerma factor* / *facteur de kerma* / Kerma pe unitate de fluenţă de particule. Notă: Factorul de kerma este egal cu produsul $E\frac{\mu_{tr}}{\rho}$, unde E este energia (exclusiv energia de repaus) a radiaţiei ionizante indirecte, iar $\frac{\mu_{tr}}{\rho}$ reprezintă coeficientul de transfer de energie masică.

factor limită de precizie (al unui transformator de curent de protecţie) / *accuracy limit factor (of a protective current transformer)* / *facteur limite de précision (d'un transformateur de courant pour protection)* / Raportul dintre curentul limită de precizie nominal şi curentul primar nominal.

factor Q ⇒ factor de calitate (a unui sistem oscilant)

factor solar / *solar factor* / *facteur solaire* / Raportul dintre cantitatea de căldură ce pătrunde într-un interior prin vitraj şi cantitatea de energie radiantă solară primită prin acest vitraj. Notă: Acest raport este suma dintre două mărimi: factorul de transmisie energetică τ_e al vitrajului şi mărimea ce reprezintă raportul dintre cantitatea de energie Q_2 ce provine de la vitraj (şi pătrunde în interior prin radiaţie şi convecţie) şi cantitatea de energie radiantă solară Q_1 primită de vitraj. $G = \tau_e + Q_2 / Q_1$.

factor total de turbulenţă (după Linke) / *total turbidity factor (according to Linke)* / *facteur total de trouble (selon Linke)* / Raportul dintre grosimea optică verticală a unei atmosfere reale şi grosimea optică verticală a atmosferei pure şi uscate (atmosfera lui Rayleigh) relativă la totalitatea spectrului solar. $T = \frac{\delta_R + \delta_A + \delta_Z + \delta_W}{\delta_R}$, unde: δ_R este grosimea optică relativă la difuzia lui Rayleigh prin molecule de aer; δ_A, δ_Z, δ_W sunt grosimile optice relative la difuzia lui Mie şi absorbţia particulelor de aerosoli, absorbţia prin ozon şi respectiv absorbţia prin vapori de apă.

fading [la recepţia undelor radioelectrice] ⇒ atenuare [la recepţia undelor radioelectrice]

fading cu perioadă lungă ⇒ atenuare lentă

fading cu perioadă scurtă ⇒ atenuare rapidă

fading lent ⇒ atenuare lentă

fading prin interferenţă ⇒ atenuare prin interferenţă

fading rapid ⇒ atenuare rapidă

fading selectiv ⇒ atenuare selectivă

familie radioactivă / *radioactive series* / *famille radioactive* / Succesiune de nuclizi, cu transformarea fiecăruia în următorul prin dezintegrare radioactivă, până la obţinerea de nuclee stabile.

fanion ⇒ etichetă, 1[în programare]

fanotron / *phanotron* / *phanotron* / Diodă cu gaz şi catod cald.

fantastron / *phantastron* / *phantastron* / Circuit basculant monostabil în care durata stării cvasistabile este o funcţie liniară de tensiunea de comandă, liniaritatea fiind obţinută prin efect Miller.

fantă a unui ghid de unde ⇒ deschidere a unui ghid de unde

fantă de radiaţie ⇐ element radiant fantă / *slot radiator* / *fente rayonnante* / Element radiant al unei antene constituit dintr-o fantă îngustă practicată într-o suprafaţă conductoare parcursă de curenţi de radiofrecvenţă.

fantomă [în radiologie] / *phantom [in radiology]* / *fantôme (radiologique)* / Volum de material comportându-se în esenţă în acelaşi mod ca şi ţesutul de dimensiuni identice privind absorbţia şi difuziunea radiaţiei considerate, folosit în dozimetrie sau pentru evaluarea radiogramelor în radioscopie şi în medicina nucleară.

far / *lighthouse* / *phare* / Turn, clădire sau construcţie importantă, amplasate în locuri bine determinate geografic şi care sunt prevăzute cu dispozitive de lumină pentru a servi în navigaţia maritimă.

far aeronautic / *aeronautical beacon* / *phare aéronautique* / Dispozitiv de lumină aeronautică de suprafaţă, vizibil la toate azimuturile, care desemnează un punct particular de pe suprafaţa pământului.

far (al unui tren) / *headlamp (of a train)* / *phare (d'un train)* / Lampă electrică montată pe partea frontală a vehiculului din capul trenului şi al cărui fascicul de radiaţii luminoase este concentrat.

far (al unui vehicul rutier) / *lamp (of a road vehicle)* / *feu [d'un véhicule routier]* / Dispozitiv de iluminat montat pe un vehicul şi folosit la iluminarea drumului.

far cu fază lungă ⇒ lumină de drum

far cu fază scurtă ⇒ lumină de întâlnire

far de aerodrom ⇐ far aeroport / *aerodrome beacon* / *phare d'aérodrome* / Dispozitiv de lumină aeronautică de suprafaţă utilizat pentru indicarea amplasării unui aerodrom sau aeroport.

far de aeroport ⇒ far de aerodrom

far de aliniament / *leading lights* / *alignement de feux* / Două sau mai multe dispozitive de lumină asociate şi plasate pe o traiectorie rectilinie sau pe o linie de poziţie în lungul cărora, aceste lumini par aliniate pe aceeaşi verticală.

far de aliniament al pistei / *runway alignment beacon* / *phare d'alignement de piste* / Far aeronautic care indică o poziţie în direcţia apropierii de o pistă particulară a unui aerodrom.

far de apropiere / *approach light* / *feu d'approche* / Ansamblu de lumini aeronautice de suprafaţă dispuse în apropierea unei piste sau canal în vederea ghidării piloţilor ce abordează o aterizare sau o amerizare.

far de aterizare ⇒ proiector de aterizare

far de ceaţă / *front fog light* / *feu-brouillard avant* / Proiector plasat pe un vehicul pentru iluminarea drumului în faţa vehiculului în condiţii de vizibilitate redusă, astfel aşezat încât să limiteze fluxul luminos difuzat în direcţia conducătorului.

far de identificare / *identification beacon* / *phare d'identification* / Dispozitiv de lumină aeronautică de suprafaţă care emite un semnal codat pentru indicarea unei poziţii geografice determinate.

far de pericol / *hazard beacon* / *phare de danger* / Far aeronautic utilizat pentru indicarea unui pericol pentru navigaţia aeriană.

far de semnalizare aer-aer / *formation light* / *feu de formation* / Dispozitiv de lumină discretă utilizat pentru semnalizarea aer-aer.

far încastrat / *blister light* / *feu encastré* / Dispozitiv de lumină aeronautică de suprafaţă, depăşind uşor nivelul solului, pe care roata unei aeronave poate trece fără ca aceasta sau aeronava să aibă de suferit.

far orientabil / *adjustable spot lamp* / *feu orientable* / Proiector suplimentar orientabil pentru vehiculele cu motor.

far (pentru iluminat rutier) / *headlight* / *projecteur avant* / Proiector plasat pe un vehicul şi utilizat pentru iluminarea drumului şi a zonei înconjurătoare aflate în faţa vehiculului.

far proeminent / *elevated light* / *feu en saillie* / Dispozitiv de lumină aeronautică de suprafaţă în care sistemul optic este plasat în întregime deasupra solului.

farad =. F / *farad* / *farad* / Unitate de măsură SI a capacităţii electrice, definită drept capacitatea unui condensator electric între armăturile căruia apare o diferenţă de potenţial electric de 1 V când este încărcat cu o cantitate de electricitate egală cu 1 C.

faradizare / *faradization* / *faradisation* / Utilizarea unui curent faradic pentru stimulare nervoasă şi musculară.

fascicul (al unei antene) ⇐ lob principal (al unei antene) / *(main) beam (of an antenna)* / *faisceau (d'une antenne)* / Lob principal al unei antene directive, sau radiaţie corespunzătoare acestui lob. Notă: Noţiunea de lob se aplică în mod curent antenelor cu câştiguri relativ mari.

fascicul cvadruplu / *quad bundle* / *faisceau quadruple* / Fascicul de conductoare compus din patru sub-conductoare.

fascicul de antenă în cosecantă pătrată / *cosecant-squared beam* / *faisceau à cosécante carrée* / Fascicul plat vertical produs de o antenă a cărei tensiune cimomotoare este proporţională cu pătratul cosecantei unghiului dintre direcţia variabilă considerată cu planul orizontal; în radiodetecţie, cu acelaşi fascicul în cosecantă pătrată utilizat la emisiune şi la recepţie, intensitatea ecoului provenit de la o ţintă situată la o latitudine constantă este independentă de distanţă.

fascicul de circuite ⇒ trunchi de circuite

fascicul de conductoare / *conductor bundle* / *faisceau de conducteurs* / Ansamblu de conductoare individuale conectate în paralel (denumite sub-conductoare), dispuse într-o configuraţie geometrică regulată sau nu, care constituie o fază a unei linii electrice.

fascicul de fascicule / *network cluster* / *faisceau de faisceaux* / Ansamblu format dintr-un fascicul final şi toate fasciculele debordante care au cel puţin un curent de trafic pentru care fasciculul final aparţine rutei de ultimă alegere.

fascicul de fibre / *fibre bundle* / *faisceau de fibres* / Ansamblu de fibre optice fără înveliş protector.

fascicul de linii / *line group* / *faisceau de lignes* / Grup de linii de abonat care au aceleaşi criterii de selecţie, între un terminal dat şi comutatorul său de legătură.

fascicul de neutroni / *neutron beam* / *faisceau de neutrons* / Curent de neutroni, în general constituit din neutroni rapizi.

fascicul (de particule) / *particle beam* / *faisceau (de particules)* / Flux unidirecţional sau aproximativ unidirecţional constituit din particule libere cu secţiune eficace limitată.

fascicul de primă alegere / *first choice set of circuits* / *faisceau de premier choix* / Fascicul de circuite utilizabil prioritar pentru asigurarea unui trafic, dacă există un curent de trafic dat.

fascicul (de radiaţie) / *beam (of radiation)* / *faisceau (de rayonnement)* / Flux practic unidirecţional, alcătuit din radiaţii electromagnetice sau particule, cu secţiune dreaptă delimitată.

fascicul de radiaţii gama / *gamma-ray beam* / *faisceau de rayonnement gamma* / Regiune a spaţiului limitată la un unghi

solid, care conţine un flux de radiaţii gama provenite dintr-o sursă de radiaţii considerată ca sursă punctuală. Radiaţia de scurgere şi radiaţia împrăştiată nu sunt considerate ca alcătuind un fascicul de radiaţii.

fascicul de radiaţii ionizante / *radiation beam [ionizing radiation]* / *faisceau de rayonnement (ionisant)* / În radiologie, regiune a spaţiului limitată la un unghi solid, care conţine un flux de radiaţii ionizante provenite dintr-o sursă de radiaţii considerată drept punctuală. Radiaţia de scurgere şi radiaţia împrăştiată nu sunt considerate ca alcătuind un fascicul de radiaţii.

fascicul (de radiaţii) util / *useful beam* / *faisceau utile* / Radiaţie care iese din învelişul unei surse de radiaţii prin deschiderea definită de diafragma de colimaţie.

fascicul de radiaţii X / *X-ray beam* / *faisceau de rayonnement X* / În radiologie, regiune a spaţiului limitată la un unghi solid, care conţine un flux de radiaţii X provenite dintr-o sursă de radiaţii considerată ca sursă punctuală. Radiaţia de scurgere şi radiaţia împrăştiată nu sunt considerate ca alcătuind un fascicul de radiaţii.

fascicul de supraîncărcare / *overflow route* / *faisceau de débordement* / Fascicul de circuite care conduc partea de trafic care nu poate fi transmisă fără aşteptare de fasciculul de primă alegere, datorită supraîncărcării acestuia.

fascicul de telegrafie armonică / *set of voice-frequency multiplex (telegraph) circuits* / *faisceau de télégraphie harmonique* / Ansamblu de circuite de telegrafie armonică ocupând un acelaşi circuit de tip telefonic.

fascicul de ultimă alegere / *last choice circuit group* / *faisceau de dernier choix* / Fascicul de circuite prevăzut, fără posibilitate de depăşire, pentru asigurarea unui curent de trafic dat. Notă: Un fascicul de ultimă alegere este un fascicul final sau un fascicul suficient.

fascicul debordant ⇐ fascicul supraîncărcat / *high usage circuit group* / *faisceau débordant* / Fascicul de circuite astfel realizat încât traficul care îi este oferit poate deborda pe unul sau mai multe alte fascicule.

fascicul dublu ⇐ conductor dublu / *twin bundle* / *faisceau double* / Fascicul de conductoare compus din două subconductoare.

fascicul echivalent / *equivalent random circuit group* / *faisceau équivalent* / Fascicul de circuite fictiv asociat unei intensităţi de trafic echivalente.

fascicul electronic / *electron beam* / *faisceau électronique* / Flux unidirecţional sau aproximativ unidirecţional, constituit din electroni în mişcare pe traiectorii grupate într-o regiune determinată a spaţiului şi având, în general, o secţiune transversală efectivă redusă.

fascicul filiform ⇐ lob foarte îngust / *pencil beam* / *faisceau-crayon* / Fascicul electromagnetic în formă de con de revoluţie cu unghi foarte mic la vârf.

fascicul final / *final circuit group* / *faisceau final* / Fascicul de circuite care recepţionează traficul de depăşire şi care nu debordează el însuşi.

fascicul gaussian / *gaussian beam* / *faisceau gaussien* / Fascicul electromagnetic în care valoarea eficace a amplitudinii câmpului electric de-a lungul diametrului unei secţiuni transversale este repartizată conform unei funcţii gaussiene. Notă: Într-un fascicul gaussian de secţiune transversală circulară, valoarea efectivă a câmpului electric este dată de expresia: $E(r) = E(0)e^{-\left(\frac{r}{w}\right)^2}$, unde: r este distanţa la axă; w este distanţa la care câmpul este egal cu valoarea sa pe axă împărţită la e.

fascicul ionic / *ion beam* / *faisceau ionique* / Curent de ioni, în general de secţiune

eficace redusă și de viteză constantă în fiecare punct al fasciculului, produs de un câmp electric.

fascicul în evantai / *fan beam* / *faisceau (électromagnétique) plat* / Fascicul electromagnetic cu secțiune transversală de formă eliptică foarte aplatisată.

fascicul îngust / *narrow beam* / *faisceau étroit* / Fascicul de radiații conținut într-un unghi solid cât mai mic posibil pentru măsurarea unei mărimi de radiație, minimizând astfel contribuția radiației împrăștiate și asigurând, dacă este necesar, echilibrul electronic lateral.

fascicul larg / *broad beam* / *faisceau large* / Fascicul de radiații conținut într-un astfel de unghi solid încât o creștere a acestuia să nu amplifice mărimea de radiație măsurată, incluzând astfel contribuția radiației împrăștiate.

fascicul laser multimodal / *multi-modal laser beam* / *faisceau laser multimodal* / Fascicul de radiații laser în care apar mai multe moduri de oscilație electromagnetică, ceea ce reduce coerența și monocromaticitatea sa.

fascicul laser unimodal / *single modal laser beam* / *faisceau laser unimodal* / Fascicul de radiații laser în care un mod de oscilație electromagnetică este predominant, ceea ce crește coerența și monocromaticitatea sa.

fascicul plat orizontal / *beaver-tail beam* / *faisceau (électromagnétique) plat horizontal* / Fascicul electromagnetic plat cu planul diametral principal orizontal sau puțin înclinat.

fascicul suficient / *full provided circuit group* / *faisceau suffisant* / Fascicul de circuite care este simultan de primă și de ultimă alegere pentru un curent de trafic dat.

fascicul supraîncărcat ⇒ fascicul debordant

fascicul triplu ⇐ conductor triplu / *triple bundle* / *faisceau triple* / Fascicul de conductoare compus din trei subconductoare.

fasciculare ⇒ lărgime a unui fascicul (sau a unui lob de radiații)

FASTBUS / *FASTBUS* / *FASTBUS* / Sistem modular normalizat de achiziție și control a datelor numerice, de mare viteză, cu un câmp larg de adrese și care poate fi compus dintr-un sistem cu unul sau mai multe șasiuri, în care acestea pot funcționa de o manieră autonomă cu procesoare multiple, interconectate pentru transferul datelor, comanda și adresarea informațiilor traversând sistemul.

fața de ieșire a traductorului / *transducer output face* / *face de sortie du transducteur* / Suprafața exterioară a unui ansamblu al traductorului fie în contact direct cu pacientul, fie în contact cu un jet de apă sau alt lichid destinat acestuia.

față (a unui aparat) / *instrument front* / *face avant (d'un appareil)* / Parte a unui aparat, situată pe peretele frontal al panoului și care nu trece prin decuparea din panou. Notă: Se consideră ca ramele de prindere fac parte din fața aparatului.

față caldă / *hot face* / *face chaude* / Suprafață a zidăriei din cărămizi refractare care constituie camera de încălzire, adiacentă sursei de căldură.

față cu componente / *component side* / *côté composant* / Față a plăcii imprimate pe care pot fi montate cele mai multe componente.

față de lipire / *solder side* / *côté soudure* / Față a plăcii imprimate opusă feței cu componente. Notă: Definiția nu se aplică în cazul tehnologiei de Montare a Dispozitivelor pe Suprafață (SMD).

față polară / *pole face* / *face polaire* / Suprafață a unui magnet traversată de fluxul util.

față polară (a tălpii polare) / *pole face (of a pole shoe)* / *face polaire (d'un épanouissement polaire)* / Suprafața tălpii polare care se învecinează cu întrefierul.

față polară nord / *north pole face* / *face polaire nord* / Față polară a unui magnet din care pleacă fluxul magnetic extern.

faţă polară sud / *south pole face* / *face polaire sud* / Faţă polară a unui magnet către care este dirijat fluxul magnetic extern.

fax, 1[dispozitiv facsimil] / *fax, 1[device]* / *télécopieur* / Dispozitiv care permite transmiterea şi recepţia documentelor facsimil. Notă: Un astfel de dispozitiv trebuie să fie capabil să digitizeze o imagine, să o transmit pe linii telefonice obişnuite şi să tipărească imaginile facsimil recepţionate.

fax, 2[document facsimil] / *fax, 2[document]* / *télécopie* / Document care a fost recepţionat de către un aparat facsimil.

fazare / *phasing* / *mise en phase* / Alinierea unui punct specificat al câmpului explorat la recepţie cu punctul omolog de la emisie, în scopul asigurării punerii corecte în pagină a imaginii pe suportul de înregistrare.

fazare pe alb / *phasing on white* / *mise en phase sur blanc* / Fazare asigurată cu ajutorul unui semnal de fazare corespunzător albului nominal în care o mică întrerupere corespunzătoare negrului nominal este transmisă pe durata timpului pierdut.

fazare pe negru / *phasing on black* / *mise en phase sur noir* / Fazare asigurată cu ajutorul unui semnal de fazare corespunzător negrului nominal, în care o mică întrerupere corespunzătoare albului nominal este transmisă pe durata timpului pierdut.

fază, 1[a unei mărimi sinusoidale] <ϑ> ⇐ fază instantanee / *phase, 1[of a sinusoidal quantity]* <ϑ> / *phase, 2[d'une grandeur sinuso‹dale]* <ϑ> / Argument al funcţiei cosinus în reprezentarea unei mărimi sinusoidale. Note: 1. Termenul "*fază instantanee*" este folosit numai atunci când variabila independentă este timpul. 2. Pentru mărimile $A_m \cos(\omega t + \vartheta_0)$ şi $A_m \cos[k(x - x_0)]$, faza ϑ este egală cu $\omega t + \vartheta_0$ şi, respectiv, $k(x - x_0)$.

fază, 2[a unui echipament polifazat] / *phase, 2[of a polyphase equipment]* / *phase, 2[d'un matèriel polyphasé]* / Parte a unui conductor, fascicul de conductoare, bornă, înfăşurare sau orice alt element al unei reţele polifazate, susceptibilă a fi sub tensiune, în serviciu normal.

fază (a unei linii electrice de tensiune alternativă) / *phase (of an a.c. line)* / *phase (d'une ligne a courant alternatif)* / Denumire a unui conductor sau a unui fascicul de conductoare al unei linii electrice destinat a fi sub tensiune alternativă polifazată in serviciu normal.

fază a unei lucrări [etapă] / *job step* / *phase de travail* / Acţiuni care se desfăşoară secvenţial. Exemple: compilarea, editarea de legături, execuţia unui program pe un set de date de intrare. Caracterul lor secvenţial provine din restricţii temporale: nu se poate lansa în execuţie un program până ce nu s-a terminat editarea de legături (care construieşte programul executabil), care la rândul ei nu poate începe până nu s-a terminat compilarea fără erori.

fază (a unui circuit polifazat) / *phase (of a polyphase circuit) [subgraph]* / *phase (d'un circuit polyphasé) [sous-graphe]* / Subgraf iterat de *m* ori într-un circuit polifazat.

fază (a unui semnal) / *phase (of a signal)* / *phase (d'un signal)* / Argumentul $\varphi(t)$ al unui semnal analitic care reprezintă un semnal real f(t), pus sub forma: $f(t) + jg(t) = A(t)e^{j\varphi(t)}$.

fază complexă (a unei componente a unui vector al unui câmp electromagnetic sinusoidal) / *complex phase (of a component of a vector of the pure sinusoidal electromagnetic wave)* / *phase complexe (d'une composante d'un champ électromagnétique sinusoïdal)* / Mărimea complexă $\omega t - \varphi + j\underline{\gamma}x$, unde: $\underline{\gamma}$ este un exponent liniar de propagare paralelă cu axa 0x a componentei unui câmp electromagnetic sinusoidal pur de pulsaţie

ω; φ este faza inițială a acestei componente.

fază de asamblare / *assembly phase* / *phase d'assemblage* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program asamblor.

fază de comandă a rețelei / *network control phase* / *phase de commande du réseau* / Fază a unei comunicații de date în cursul căreia semnalele de comandă ale rețelei sunt schimbate între un terminal de date și rețea pentru stabilirea acestei comunicații sau pentru deconectarea sa, ori pentru o semnalizare de comandă pe durata fazei de transfer de date.

fază de compilare / *compile phase* / *phase de compilation* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program compilator.

fază de execuție / *execute phase* / *phase d'exécution* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program obiect.

fază de transfer de date / *data transfer phase* / *phase de transfert de données* / Faza unei comunicații de date în cursul căreia semnalele de date ale utilizatorului pot fi transferate prin rețea între terminalele de date interconectate.

fază de translatare / *translate phase* / *phase de traduction* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program translator.

fază decalată în avans (a unui cuptor cu arc) / *wild phase (of an arc furnace)* / *phase sauvage (d'un four à arc)* / Fază a circuitului în care puterea arcului se mărește ca urmare a unui dezechilibru în circuitul trifazat al cuptorului cu arc.

fază inițială ⇒ unghi de fază

fază instantanee ⇒ fază [a unei mărimi sinusoidale]

fază moartă (a unui cuptor cu arc) / *dead phase (of an arc furnace)* / *phase morte (d'un four à arc)* / Fază a circuitului în care puterea arcului se diminuează ca urmare a unui dezechilibru în circuitul trifazat al cuptorului cu arc.

fazmetru / *phase meter* / *phasemètre* / Aparat pentru măsurarea unghiului de defazaj dintre două mărimi electrice alternative de aceeași frecvență, faza uneia fiind luată ca referință.

fazor ⇐ imagine în complex (simplificată) a unei mărimi armonice =! valoare efectivă complexă / *phasor* / *phaseur* / Reprezentare a unei mărimi sinusoidale printr-o mărime complexă cu argumentul egal cu faza, iar modulul egal cu valoarea efectivă sau cu amplitudinea. Note: 1. Pentru o mărime $a(t) = A\sqrt{2}\cos(\omega t + \vartheta_0) = A_m \cos(\omega t + \vartheta_0)$ fazorul este fie $A\exp(j\vartheta_0)$, fie $A_m\exp(j\vartheta_0)$. 2. Un fazor poate fi, de asemenea, reprezentat grafic.

fără alimentare ⇒ scos de sub tensiune

fără discuri / *diskless* / *sans disques* / Sistem de calcul fără disc, de regulă parte componentă a unei rețele de calculatoare (sau a unei arhitecturi de tip cluster), care în calitate de client își poate stoca și obține informațiile de pe discuri gestionate de către alte sisteme componente ale rețelei.

fără menținere / *non-locking* / *sans maintien* / Atribut care, aplicat unui caracter de schimbare a codului, arată că modificarea interpretării se aplică numai la un număr determinat de combinații de cod, în general una singură.

fără purtător / *carrier-free* / *sans entraîneur* / Calificativ referitor la un preparat de nuclizi radioactivi care nu conține radionuclizi stabili ai elementului considerat.

fără revenire la zero / *non-return to zero (NRZ)* / *sans retour à zéro* / Tehnică de codificare a informației, în care semnalul electric se schimbă de la un nivel pozitiv la unul negativ și invers, numai la schimbarea de la 1 la 0 sau invers în șirul de biți care se codifică.

F-difuz / *spread F* / *F-diffus* / Urme difuze observabile pe anumite ionograme și

datorate neregularităţilor concentraţiei electronice a regiunii F.

felinar / *flare pot* / *brûlot* / Dispozitiv de lumină autonom cu flacără produsă de un combustibil lichid.

fenomen Abney / *Abney phenomenon* / *phénomène d'Abney* / Schimbare a tonalităţii produsă prin diminuarea purităţii unui stimul de culoare ale cărui lungime de undă dominantă şi luminanţă sunt menţinute constante.

fenomen Bezold-Brucke / *Bezold-Brucke phenomenon* / *phénomène de Bezold-Brücke* / Schimbare a tonalităţii cu nivelul de luminanţă, în limitele domeniului vederii diurne, a unui stimul de culoare a cărui cromaticitate este menţinută constantă.

fenomen de şoc ⇒ impuls, 1[fenomen de şoc]

fenomen electrocapilar / *electrocapillary phenomenon* / *phénomène électrocapillaire* / Fenomen care depinde de variaţia constantei capilare la suprafaţa de separaţie a două fluide, în funcţie de diferenţa de potenţial stabilită între aceste fluide.

fenomen fizic / *physical phenomenon* / *phénomène physique* / Mulţime ordonată a stărilor pe care le are un sistem fizic în momentele succesive ale unui interval de timp. Notă: După natura mărimilor prin care sunt determinate aceste stări, se deosebesc: fenomene mecanice, termice, electrice, magnetice.

fenomen Helmholtz-Kohlrausch / *Helmholtz-Kohlrausch phenomenon* / *phénomène d'Helmholtz-Kohlrausch* / Variaţie a luminozităţii unei culori percepute, produsă prin mărirea purităţii unui stimul de culoare, păstrând în acelaşi timp luminanţa sa constantă în limitele domeniului vederii diurne. Notă: Pentru culorile percepute neizolate, o variaţie a claritătii se poate, de asemenea, produce atunci când puritatea este mărită, păstrând, în acelaşi timp, constant factorul de luminanţă al stimulului de culoare.

fenomen Purkinje / *Purkinje phenomenon* / *phénomène de Purkinje* / Diminuare a luminozităţii unui stimul de culoare în care predomină lungimile de undă mari în raport cu luminozitatea unui stimul de culoare în care predomină lungimile de undă scurte, atunci când luminanţele sunt reduse în acelaşi raport fără schimbarea distribuţiilor spectrale ale stimulilor consideraţi, această reducere permiţând trecerea vederii de la nivelul diurn la nivelul crepuscular sau nocturn.

fenomen tranzitoriu / *transient phenomenon* / *phénomène transitoire* / Fenomen care se manifestă pe durata trecerii de la un regim permanent la altul.

fereastră / *window* / *fenêtre* / Cale de acces a luminii zilei într-un perete vertical, sau aproape vertical al unei camere.

fereastră [în infografie] / *window [in computer graphics]* / *fenêtre [en infographie]* / Parte predefinită a unei suprafeţe virtuale.

fereastră a analizorului de amplitudine / *pulse-amplitude analyzer window* / *fenêtre de l'analyseur d'amplitude* / Gama amplitudinilor semnalelor de intrare pentru care analizorul eliberează un semnal de ieşire.

fereastră (a unui detector) / *window (of a detector)* / *fenêtre (d'un détecteur)* / Parte a unui detector destinată facilitării penetrării radiaţiei de măsurat.

fereastră (a unui detector cu descărcare în gaz) / *window (of a counter tube)* / *fenêtre (d'un tube-compteur)* / Parte a peretelui unui detector cu descărcare în gaz destinată facilitării penetrării radiaţiei de detectat.

fereastră a unui dispozitiv de limitare a fasciculului / *radiation aperture* / *fenêtre (d'un dispositif de limitation du faisceau)* / Deschidere în bariera de protecţie radiologică a unei surse de radiaţii sau într-un dispozitiv de limitare a fasciculului destinată a permite trecerea fasciculului de radiaţii.

fereastră de citire-scriere / *read/write slot* / *fenêtre de lecture-écriture* / Descriere realizată în învelişul protector al unei dischete, ce permite capetelor de citire-scriere accesul la piste.

fereastră de cuplaj / *coupling aperture* / *ouverture de couplage* / Deschidere practicată în peretele unei cavităţi sau al unui ghid de unde pentru asigurarea unui transfer de energie spre sau dinspre exterior.

fereastră de ieşire a unui detector cu scintilaţii / *output window of a scintillation detector* / *fenêtre de sortie d'un détecteur a scintillation* / Parte a suprafeţei transparente a unui detector cu scintilaţii pentru fotoni.

fereastră de zgomot (a unui tub amplificator) / *noise window* / *fenêtre de bruit (d'un tube amplificateur)* / Bandă îngustă de frecvenţe definită cu precizie, în care sensibilitatea măsurării puterii este constantă şi puterea totală de zgomot poate fi măsurată.

fereastră etanşă de ghid de unde / *waveguide window* / *fenêtre étanche de guide d'ondes* / Membrană sau altă închidere a unui ghid de unde, etanşă la gaz sau lichide, dar transparentă la undele electromagnetice.

fereastră spectrală (a unui ghid de unde optic) / *spectral window (of an optical waveguide)* / *fenêtre spectrale (d'un guide d'ondes optique)* / Interval de lungimi de undă în care atenuarea de transmisiune a unui ghid de unde optic este suficient de redusă pentru a permite funcţionarea satisfăcătoare a unui sistem de transmisiuni.

ferimagnetism / *ferrimagnetism* / *ferrimagnétisme* / Fenomen magnetic conform căruia, în absenţa unui câmp magnetic aplicat din exterior, momentele atomilor sau ionilor învecinaţi sunt menţinute, prin interacţiunea lor, într-o configuraţie în care se compensează parţial (astfel că subzistă un moment magnetic rezultant); la aplicarea unui câmp magnetic exterior, alinierea momentelor magnetice sporeşte în direcţia acestuia (până la o anumită limită).

ferită =! material din oxizi feromagnetici / *ferrite* / *ferrite* / Material magnetic compus din oxizi metalici, care prezintă fie ferimagnetism, fie antiferomagnetism. Notă: În metalurgie, termenul ferită are şi alte semnificaţii.

fermion / *fermion* / *fermion* / Particulă supusă statisticii Fermi-Dirac şi având, deci, spinul semiîntreg. Exemple: electronul, nucleonii etc.

feroelectric / *ferroelectric* / *ferroélectrique* / Dielectric cu polarizare neliniară, care prezintă fenomenul de histerezis. Notă: Nu sunt feroelectrice materialele care prezintă polarizare ireversibilă numai în regim dinamic.

feromagnetism / *ferromagnetism* / *ferromagnétisme* / Fenomen magnetic conform căruia unele substanţe apar constituite din mici regiuni (domenii) în care momentele magnetice microscopice învecinate sunt practic aliniate ca urmare a interacţiunii lor, alinierea momentelor rezultante ale diferitelor domenii sporind odată cu intensitatea câmpului magnetic exterior, până la o anumită limită. Notă: Substanţele sau materialele respective pot prezenta o magnetizaţie permanentă, o permeabilitate magnetică foarte mare şi dependentă de câmpul magnetic, o saturaţie magnetică, un histerezis al magnetizaţiei lor în funcţie de câmpul magnetic, la temperaturi mai joase decât o temperatură specifică numită *temperatura Curie*.

ferorezonanţă / *ferro-resonance* / *ferrorésonance* / Fenomenul de rezonanţă dintre capacitatea unui aparat şi inductivitatea circuitului magnetic saturabil al unui aparat învecinat.

fertil / *fertile* / *fertile* / Calificativ referitor la un nuclid susceptibil de a a fi transformat, direct sau indirect, într-un nuclid fisionabil prin captură de neutroni, sau o substanţă care conţine unul sau mai mulţi astfel de nuclizi.

fetru / *non-woven fabric (product)* / *(produit) non tissé* / Produs neţesut subţire, consolidat mecanic prin împâslire.

fiabilitate / *reliability, 1[performance]* / *fiabilité* / Capacitatea unei entităţi (dispozitiv, produs, sistem) de a îndeplini o cerinţă funcţională în condiţii date, într-un interval de timp dat. Notă: Se presupune, în general, că entitatea este în măsură să realizeze cerinţa funcţională respectivă la începutul intervalului de timp dat.

fiabilitate [mărime] / *reliability, 2[quantity]* / *fiabilité [grandeur]* / Probabilitatea ca o entitate să poată îndeplini o cerinţă funcţională, în condiţii date, în cursul unui interval de timp dat (t_1, t_2). Note: 1. Se presupune în general că entitatea se află în starea de a îndeplini cerinţa funcţională la începutul intervalului de timp dat. 2. Această probabilitate caracterizează aptitudinea cu aceeaşi denumire.

fiabilitate estimată / *assessed reliability* / *fiabilité estimée* / Fiabilitate a unei entităţi determinată de valoarea limită sau valorile limită ale intervalului de încredere asociat unui nivel de încredere dat, şi bazată pe aceleaşi date ca fiabilitatea observată a entităţilor nominal identice.

fiabilitate extrapolată / *extrapolated reliability* / *fiabilité extrapolée* / Extensie prin extrapolare sau interpolare a fiabilităţii observate sau estimate pentru durate şi/sau condiţii diferite de cele corespunzătoare fiabilităţii observate sau estimate.

fiabilitate observată / *observed reliability* / *fiabilité observée* / 1. Pentru entităţi nereparate: Pentru o perioadă de timp dată, raportul dintre numărul de entităţi care, la sfârşitul perioadei, şi-au îndeplinit funcţiile într-un mod satisfăcător şi numărul total de entităţi existente în eşantion la începutul perioadei. 2. Pentru entităţi reparate: Raportul dintre numărul de ocazii în care o entitate sau mai multe entităţi şi-au îndeplinit funcţiile într-un mod satisfăcător în cursul unei perioade de timp date şi numărul total de ocazii în care entitatea sau entităţile sunt solicitate să funcţioneze în aceeaşi durată de timp.

fiabilitate predictivă / *predicted reliability* / *fiabilité prédite* / Pentru condiţii date de utilizare şi ţinând seama de concepţia unei entităţi, fiabilitate calculată pornind de la fiabilităţile observate, estimate sau extrapolate ale componentelor sale.

fiabilitate statistică [pentru sisteme de măsurare cu ieşire cu acţiune tot-sau-nimic] / *statistical reliability [for measuring systems with switching output]* / *fiabilité statistique [pour systèmes de mesure avec sortie à action tout-ou-rien]* / Probabilitatea unei comutatii incorecte datorată naturii statistice a emisiunii radioactive când nivelul materialului măsurat este aproape de punctul de comutaţie, depinzând în mod normal de poziţia acestui punct în plaja de valori a mărimii de intrare $I_a \ldots I_b$.

fibră (discontinuă) / *staple fibre* / *fibre discontinue* / Material fibros obţinut din ţesut animal, vegetal sau prin sinteză, de diametru mic şi de lungime mică.

fibră optică / *optical fibre* / *fibre optique* / Ghid de undă optic în formă de filament, compus din materiale dielectrice.

fibră optică amorsă / *optical fibre pigtail* / *(fibre) amorce* / Fibră optică scurtă, în general fixată permanent de un component, destinată facilitării racordului acestuia la o fibră optică sau la alt component.

fibră optică cu conicitate progresivă ⇐ fibră optică cu variaţie / *tapered fibre* / *transition progressive (de fibre optique)* / Fibră optică la care dimensiunile secţiunii drepte variază progresiv de-a lungul axei fibrei.

fibră optică cu ghidaj slab / *weakly guiding fibre* / *fibre à guidage faible* / Fibră optică pentru care diferenţa relativă dintre indicele de refracţie maxim din miez şi cel al învelişului omogen cel mai interior este mică. Notă: Distanţa relativă este în general mai mică de 1%.

fibră optică cu gradient de indice / *graded index fibre* / *fibre à gradient d'indice* /

Fibră optică cu un profil de indice cu gradient.

fibră optică cu salt de indice / *step index fibre* / *fibre à saut d'indice* / Fibră optică cu un profil de indice cu salt.

fibră optică cu variație ⇒ fibră optică cu conicitate progresivă

fibră optică de plastic / *all-plastic fibre* / *fibre (de) plastique* / Fibră optică în care miezul și învelișul sunt integral din materiale plastice.

fibră optică de silice / *all-silica fibre* / *fibre de silice* / Fibră optică în care miezul și învelișul sunt integral din silice.

fibră optică de silice învelită cu plastic / *plastic clad silica fibre* / *fibre de silice gainée de plastique* / Fibră optică în care miezul este din silice și învelișul din material plastic.

fibră optică de sticlă / *all-glass fibre* / *fibre de verre* / Fibră optică în care miezul și învelișul sunt integral din sticlă cu compuși multipli.

fibră optică monomod / *singlemode fibre* / *fibre (optique) unimodale* / Fibră optică în care un singur mod legat poate fi întreținut la lungimea de undă considerată. Notă: Modul legat poate fi alcătuit din două câmpuri cu polarizări ortogonale.

fibră optică multimod / *multimode fibre* / *fibre (optique) multimodale* / Fibră optică în miezul căreia mai multe moduri legate pot fi întreținute la lungimea de undă considerată.

fibră vulcan / *vulcanized fibre* / *fibre vulcanisée* / Hârtie sau carton constituit din celuloză hidratată și tratată cu clorură de zinc.

fibrilație / *fibrillation* / *fibrillation* / Contracții repetate și necoordonate ale fibrelor musculare individuale.

fibrilație auriculară / *atrial fibrillation* / *fibrillation auriculaire* / Fibrilație cardiacă limitată la auriculi, care provoacă aritmia ventriculară.

fibrilație cardiacă / *cardiac fibrillation* / *fibrillation cardiaque* / Fibrilația mușchilor uneia sau a mai multor cavități ale inimii, care antrenează perturbarea anumitor funcții ale acesteia.

fibrilație ventriculară / *ventricular fibrillation* / *fibrillation ventriculaire* / Fibrilație cardiacă limitată la ventriculi, care provoacă o ineficacitate circulatorie urmată de oprirea inimii.

fidelitate (a unui aparat de măsurare) / *repeatability (of a measuring instrument)* / *fidélité (d'un instrument de mesure)* / Aptitudine a unui aparat de măsurare de a furniza indicații foarte apropiate în cursul aplicării repetate a aceleiași mărimi măsurate în aceleași condiții de măsurare. Note: 1. Aceste condiții includ: reducerea la minim a variațiilor datorate observatorului, același mod de operare a măsurării, același echipament de măsurare utilizat în aceleași condiții, același loc, repetarea măsurării într-un interval scurt de timp. 2. Fidelitatea se poate exprima cantitativ cu ajutorul caracteristicilor de dispersie ale indicațiilor.

fidelitate (a unui releu) / *consistency (of a relay)* / *fidélité (d'un relais)* / Pentru un releu și un nivel de încredere date, valoarea maximă așteptată a diferenței dintre două valori oarecare măsurate în condiții specificate identice.

fidelitate de referință / *reference consistency* / *fidélité de référence* / Fidelitate determinată în condiții de referință.

fider / *feeder [of electrical power systems]* / *artère [d'énergie]* / Linie electrică provenită dintr-o stație electrică principală, care alimentează una sau mai multe stații electrice secundare.

fider (al unei antene) ⇒ linie de alimentare (a unei antene)

fider de alimentare / *feeder (cable)* / *artère d'alimentation* / Conductor electric aerian sau cablu subteran utilizat la alimentarea cu energie electrică a liniei de contact de la substația de tracțiune.

fider de întărire / *line feeder* / *ligne d'alimentation* / Conductor aerian montat

paralel sau în paralel cu linia de contact, fie pentru a se asigura realimentările succesive, fie pentru a se mări aria secţiunii utile.

fider de întoarcere / *return cable* / *câble de retour* / Conductor care conectează şinele de rulare sau şina de întoarcere a curentului la substaţia de alimentare.

fierbinte [radioactiv] ⇒ puternic radioactiv

filament / *filament [of an incandescent lamp]* / *filament* / Conductor filiform, în general din wolfram, care devine incandescent prin trecerea unui curent electric.

filament (al unui emiţător infraroşu) / *filament (of an infrared emitter)* / *filament (d'un émetteur infrarouge)* / Element structural al unui emiţător de radiaţie infraroşie, în care se realizează conversia energiei electrice în căldură.

filament de încălzire (al unui tub electronic) / *heater (of an electronic tube)* / *filament chauffant (d'un tube électronique)* / Element încălzit electric care furnizează căldură unui catod cu încălzire indirectă.

filament drept / *straight filament* / *filament droit* / Filament rectiliniu sau constituit din părţi rectilinii.

filament dublu spiralat / *coiled-coil filament* / *filament à double boudinage* / Filament în elice bobinat (înfăşurat) după o elice mai mare.

filament în zigzag / *bunch filament* / *filament en festons* / Filament spiralat ale cărui părţi sunt aşezate sub formă de serii de v-uri.

filament plan / *uniplanar filament* / *filament plan* / Filament ale cărui diferite părţi sau axe de înfăşurare a spirelor sunt situate în acelaşi plan.

filament rectiliniu / *line filament* / *filament rectiligne* / Filament drept sau filament spiralat a cărui axă de înfăşurare este situată pe o dreaptă.

filament simplu spiralat / *single-coil filament* / *filament à simple boudinage* / Filament bobinat (înfăşurat) după o elice.

film ⇒ folie (de plastic)

film cu emulsie pe ambele feţe / *double-emulsion film* / *film à double couche* / Pentru utilizare în radiografia directă, film radiografic acoperit cu emulsie sensibilă pe ambele feţe ale suportului.

film cu emulsie pe o singură faţă / *single-emulsion film* / *film à simple couche* / Pentru utilizare în radiografia directă, film radiografic acoperit cu o emulsie sensibilă pe o singură faţă a suportului.

film fără ecran / *non-screen film* / *film sans écran* / Film radiografic cu emulsie special concepută pentru a avea o sensibilitate crescută faţă de radiaţiile X.

film pentru ecran / *screen film* / *film avec écran* / Film radiografic cu emulsie special concepută pentru a fi sensibilă la lumina fluorescentă a ecranului intensificator.

film pentru fluorografie / *fluorographic film* / *film pour radiophotographie* / Film radiografic cu emulsie special concepută pentru a fi sensibilă la lumina fluorescentă a ecranului fluorescent.

film radiografic / *radiographic film* / *film radiographique* / Material sub formă de folie sau bandă constituit dintr-un suport transparent acoperit pe una sau, în mod curent, pe ambele sale feţe cu o emulsie sensibilă la radiaţii, destinat utilizării în radiografia directă, cu sau fără ecran, pentru realizarea radiogramelor.

filtrare ⇒ joncţiune

filtrare (a unei radiaţii) / *filtration (of radiation)* / *filtration (d'un rayonnement)* / Modificare a caracteristicilor unei radiaţii ionizante în urma trecerii sale printr-un material de formă şi compoziţie definite ca, de exemplu, absorbţia selectivă a componentelor celor mai puţin penetrante ale unui fascicul eterogen însoţind atenuarea sa, modificarea repartiţiei debitului expunerii pe o secţiune transversală a fasciculului.

filtrare adiţională / *additional filtration* / *filtration additionnelle* / Filtrare de calitate echivalentă datorată filtrelor adiţionale şi altor materiale mobile plasate în

fasciculul de radiaţii între sursa de radiaţii şi pacient sau un plan specificat.

filtrare de calitate echivalentă / *quality equivalent filtration* / *filtration de qualité équivalente* / Indicaţie cantitativă a filtrării efectuate de unul sau mai multe straturi de material de referinţă care, substituite materialului considerat într-un fascicul cu o calitate a radiaţiei specificată şi în condiţii de fascicul îngust, dau aceeaşi cantitate de radiaţii. Filtrarea de calitate echivalentă este exprimată în submultipli adecvaţi ai metrului urmaţi de indicarea materialelor de referinţă şi de caliatea radiaţiei fasciculului incident.

filtrare inerentă ⇐ filtrare proprie / *inherent filtration* / *filtration inhérente* / Filtrare provocată de materialul imobil traversat de fasciculul util de radiaţii ionizante între sursă şi spaţiul exterior. Notă: Filtrarea inerentă se exprimă prin grosimea unui material de referinţă care produce aceeaşi calitate a radiaţiei pentru o tensiune şi formă de undă date.

filtrare invariabilă în timp / *time-invariant filtering* / *filtrage invariant dans le temps* / Formare a impulsurilor în care răspunsul filtrului nu este constant în timp, de exemplu o formare $CR-(RC)^n$.

filtrare proprie ⇒ filtrare inerentă

filtrare totală / *total filtration* / *filtration totale* / Filtrare realizată prin intermediul filtrării inerente şi al celei produse prin intermediul filtrelor adiţionale.

filtrare variabilă în timp / *time-variant filtering* / *filtrage variant dans le temps* / Formare a impulsurilor în care răspunsul filtrului nu este constant în timp, realizabilă adesea cu un integrator cu poartă succedând unui filtru invariant în timp, integrator activat prin poartă pe durata fiecărui impuls.

filtru, 1[de frecvenţe] / *frequency filter* / *filtre, 1[de fréquences]* / Biport liniar care transmite de la intrare la ieşire componentele spectrale ale semnalelor conform unei legi specificate, în general lăsând să treacă componentele din anumite benzi de frecvenţe şi atenuându-le puternic pe cele din alte benzi.

filtru, 2[optic] / *filter, 2[optical device]* / *filtre, 2[optique]* / Dispozitiv cu transmisie regulată ce serveşte la modificarea fie a fluxului energetic sau luminos, fie a distribuţiei spectrale relative, fie a amândurora, pentru radiaţia care îl traversează. Notă: Există diverse categorii de filtre: *filtre selective*, *filtre neselective*, sau *filtre neutre* şi *filtre gri neutre*, după cum modifică sau nu distribuţia spectrală relativă a radiaţiei. Un filtru selectiv care modifică pronunţat cromaticitatea radiaţiei se numeşte *filtru colorat*; un filtru selectiv care modifică distribuţia spectrală a radiaţiei, dar care, prin metamerism, transmite o radiaţie a cărei cromaticitate este apropiată de cea a radiaţiei incidente, poate fi numit *filtru gri* (*cenuşiu*).

filtru, 3[de radiaţii] / *filter, 3[of radiations]* / *filtre, 3[de rayonnement]* / Material absorbant interpus pe traiectul unui fascicul de radiaţii în vederea producerii filtrării.

filtru, 4[program] / *filter, 4[program]* / *filtre, 4[programme]* / Program (utilitar) care face procesarea unui fişier de intrare într-un fişier de ieşire într-un mod specificat prin anumite reguli. Notă: Utilizarea filtrelor face posibilă construirea de aplicaţii complexe prin conectarea flexibilă între ele a unor programe care îndeplinesc eficient funcţii precise. Iniţial, a apărut în UNIX, dar este folosit şi sub DOS.

filtru adiţional / *added filter* / *filtre additionnel* / Filtru care poate fi plasat în fasciculul util de radiaţii sau retras din acesta.

filtru compensator / *compensating filter* / *filtre compensateur* / Substanţă absorbantă sau difuzantă plasată într-un fascicul de radiaţii în scopul obţinerii unui flux aproximativ uniform pe zona iradiată.

filtru compus / *compound filter* / *filtre composite* / Filtru pentru eliminarea

radiației secundare emise de filtrul principal.

filtru cu atenuare de inserție predeterminată / *insertion parameter filter* / *filtre à affaiblissement d'insertion prédéterminé* / Cuadripol reactiv destinat a fi utilizat ca filtru, astfel realizat încât atenuarea sa de inserție între impedanțele terminale rezistive să fie o funcție dată de frecvență.

filtru cu diafragmă inelară / *diaphragm-ring mode filter* / *filtre à diaphragme annulaire* / Filtru de mod de forma unei deschideri inelare într-o diafragmă.

filtru cu K constant / *constant K filter* / *filtre à K constant* / Filtru de bandă în scară constituit prin dispunerea cap la cap a unui anumit număr de semicelule în L cu K constante identice, astfel dispuse încât fiecare pereche de semicelule în L adiacente să formeze fie o celulă în T, fie o celulă în Π.

filtru de bandă (cu atenuare nulă pe imagini) / *image-parameter filter* / *filtre de bande (dans laquelle l'affaiblissement sur image est nul)* / Cuadripol reactiv destinat a fi utilizat ca filtru, astfel realizat încât atenuarea sa pe imagini să fie nulă pentru toate frecvențele situate în interiorul benzii sau benzilor sale de trecere, respectiv mai mare ca zero pentru toate frecvențele situate în interiorul benzii sau benzilor sale atenuate.

filtru de branșare / *branching filter* / *filtre de branchement* / Dispozitiv care permite utilizarea aceleiași antene pentru mai multe receptoare radioelectrice care funcționează simultan fără interacțiune pe canale radioelectrice apropiate.

filtru de compensare ⇒ filtru compensator

filtru de frecvențe joase ⇒ filtru trece-jos

filtru de ghid de unde / *waveguide filter* / *filtre de guide d'ondes* / Tronson de ghid de unde prevăzut cu elemente mecanice de reglare a acordului care permit obținerea unei caracteristici determinate în funcție de frecvență.

filtru de ghid de unde (într-un aparat de încălzire dielectrică) / *waveguide filter (in a dielectric heating equipment)* / *filtre à guide d'ondes (dans un équipement de chauffage diélectrique)* / Dispozitiv constituit dintr-unul sau mai multe ghiduri de unde funcționând la frecvențele lor critice, utilizate pentru prevenirea radiațiilor de înaltă frecvență de ieșire ale dispozitivului de încălzire dielectrică, dar permițând libera circulație a mediului de răcire și/sau a gazelor emanate de materialul încălzit, ca și observarea vizuală a acestuia.

filtru de interferență / *interference filter* / *filtre interférentiel* / Filtru optic compus dintr-unul sau mai multe straturi subțiri dielectrice sau metalice, care operează pe baza fenomenelor de interferență.

filtru de mod / *mode filter* / *filtre de mode* / Dispozitiv destinat transmiterii într-un ghid de unde a undelor electromagnetice dintr-unul sau mai multe moduri de propagare selectate și a respingerii practic a undelor din alte moduri de propagare.

filtru de mod cu inele / *ring mode filter* / *filtre de mode à anneaux* / Filtru de mod constituit dintr-unul sau mai multe inele metalice.

filtru de mod cu reflexie / *reflection mode filter* / *filtre de mode à réflexion* / Filtru de mod care selectează un mod de propagare dorit prin reflexia tuturor celorlalte moduri de propagare.

filtru de mod cu rezonanță / *resonant mode filter* / *filtre de mode à résonance* / Filtru de mod care selectează un mod de propagare dorit prin intermediul unui dispozitiv rezonant.

filtru de oprire (în sfert de lungime de undă) / *stop (quarter-wave) filter* / *filtre d'arrêt (en quart d'onde)* / Ansamblu coaxial mobil acordat pe o frecvență dată, plasat în jurul unui conductor pentru a-i limita lungimea radiantă la această frecvență. Notă: Un filtru de oprire în sfert de lungime de undă este un caz particular de linie separatoare în sfert de lungime de undă.

filtru de transfer de grup primar / *through-group filter* / *filtre de transfert de groupe primaire* / Filtru trecebandă a cărui bandă de trecere este banda de frecvenţă standardizată a unui grup primar de bază. Note: 1. Un filtru de transfer de grup primar poate servi la interconectarea a două secţiuni de grupe primare consecutive. 2. În mod similar se definesc filtrul de transfer de grup secundar, filtrul de transfer de grup terţiar, filtrul de transfer de grup cuaternar, filtrul de transfer de hipergrup, filtrul de transfer de ansamblu de 15 grupe secundare.

filtru de transfer direct / *direct through-connection filter* / *filtre de transfert direct* / Filtru trece-bandă destinat interconectării a două legături prin linie consecutive care transmit semnale ocupând aceeaşi bandă de frecvenţe. Notă: Un filtru de frecvenţe poate servi la interconectarea a două legături prin linie consecutive aparţinând aceleiaşi secţiuni de grup primar, de grup secundar etc.

filtru derivat în m cu semicelulă în L / *m-derived L-section filter* / *filtre dérivé en m à demi-cellule en L* / Semicelulă constituită din elemente pur reactive, realizată pe baza unei semicelule prototip în L cu K constante, astfel încât: benzile sale atenuate şi benzile sale de trecere să fie aceleaşi cu cele ale prototipului, iar exponentul său de transfer pe imagine să fie diferit; una şi numai una din impedanţele imagine să fie egale cu cea a semicelulei prototip, orientată în acelaşi mod. Notă: Există două tipuri de astfel de filtre: semicelula derivată prin multiplicare cu m a impedanţei ramurii longitudinale, în care impedanţa S a ramurii longitudinale a prototipului este modificată în mS iar impedanţa P a ramurii transversale în $\frac{P}{m}+(1-m^2)$; semicelula derivată prin diviziune cu m a impedanţei ramurii transversale, în care ramura transversală este constituită prin gruparea în paralel a impedanţei mS şi a impedanţei $\frac{Pm}{1-m^2}$.

filtru dicroic / *dichroic filter* / *filtre dichroïque* / Filtru optic destinat separării unei radiaţii optice în benzi spectrale distincte. Exemple: filtrul dicroic trece-jos, respectiv trece-sus.

filtru egalizator / *field-flattering filter* / *filtre égalisateur* / Filtru utilizat pentru omogenizarea debitului dozei absorbite în câmpul de radiaţie.

filtru giromagnetic / *gyromagnetic filter* / *filtre gyromagnétique* / Filtru care conţine cel puţin un rezonator giromagnetic.

filtru ideal / *ideal filter* / *filtre idéal* / Biport ideal care transmite semnalele cu o atenuare nulă la toate frecvenţele dintr-una sau din mai multe benzi de frecvenţă, respectiv cu o atenuare nenulă la toate celelalte frecvenţe.

filtru inerent / *inherent filter* / *filtre inhérent* / Substanţă care traversează radiaţia unei surse înainte de ieşirea acesteia pentru a fi utilizată.

filtru în pană / *wedge filter* / *filtre en coin* / Filtru a cărui grosime variază gradat, provocând diminuarea progresivă a intensităţii fasciculului util traversat în totalitate sau parţial.

filtru în trepte / *step filter* / *filtre en gradins* / Filtru care realizează variaţii discrete ale transmisiunii pe întinderea câmpului de radiaţie.

filtru monolitic / *monolithic filter* / *filtre monolithique* / Filtru cu cel puţin un vibrator monolitic multipolar.

filtru numeric / *digital filter* / *filtre numérique* / Algoritm care reduce frecvenţele nedorite dintr-un semnal.

filtru opreşte-bandă / *band-stop filter* / *filtre coupe-bande* / Filtru a cărui unică bandă atenuată este limitată de două frecvenţe de tăiere finite şi nenule.

filtru optic / *optical filter* / *filtre optique* / Dispozitiv destinat modificării radiaţiei optice care îl traversează, în particular

modificând repartiţia spectrală relativă a energiei.

filtru optic cu transmisie în trepte / *neutral step wedge / filtre neutre à transmission échelonnée* / Filtru neselectiv al cărui factor de transmisie variază în trepte de-a lungul unei linii drepte sau curbe a suprafeţei sale.

filtru pieptene / *comb filter / filtre en peigne* / Filtru a cărui caracteristică de frecvenţă are cinci sau mai multe benzi, dintre care cel puţin două sunt benzi de trecere şi cel puţin două sunt benzi de oprire.

filtru piezoelectric / *piezoelectric filter / filtre piézoélectrique* / Filtru electric în care sunt încorporate unul sau mai multe vibratoare piezoelectrice.

filtru secundar / *secondary filter / filtre secondaire* / Filtru destinat eliminării radiaţiei secundare emise de filtrul primar.

filtru selectiv / *edge filter / filtre de bord* / Filtru absorbind selectiv componentele de energie redusă ale unui fascicul de radiaţii eterogene, ţinând cont de asemenea de brusca discontinuitate a absorbţiei în proximitatea marginii discontinuităţii absorbţiei *K*.

filtru Thoraeus / *Thoraeus filter / filtre de Thoraeus* / Filtru constituit din staniu, cupru şi aluminiu, transmiţând mai multe radiaţii decît un filtru de cupru care permite trecerea radiaţiilor cu grosimi de semiatenuare identice. Notă: Filtrele Thoraeus utilizate în mod obişnuit sunt următoarele: Th 1: 0,4 mm Sn, 0,25 mm Cu, 1 mm Al; Th 2: 0,8 mm Sn, 0,25 mm Cu, 1 mm Al; Th 3: 1,2 mm Sn, 0,25 mm Cu, 1 mm Al.

filtru total / *total filter / fil tre total* / Ansamblu constituit din filtrul inerent şi din filtre adiţionale.

filtru trece-bandă / *band-pass filter / filtre passe-bande* / Filtru a cărui bandă de trecere este limitată de două frecvenţe de tăiere finite şi nenule.

filtru trece-jos ⇐ filtru de frecvenţe joase / *low-pass filter / filtre passe-bas* / Filtru cu o singură bandă de trecere, cu frecvenţa cuprinsă între zero şi frecvenţa de tăiere.

filtru trece-sus / *high-pass filter / filtre passe-haut* / Filtru cu o singură bandă de trecere, cu toate frecvenţele superioare frecvenţei de tăiere.

filtru video / *video filter / filtre vidéo* / Filtru trece-jos plasat după detectare.

filtru zero / *zero filter / filtre zéro* / Într-un sistem care comportă o interdicţie a iradierii fără filtru adiţional, mijloc de a ridica această interdicţie.

filţ ⇒ fetru

find / *find / find* / Comandă UNIX pentru găsirea întregii căi până la fişierul al cărui nume este precizat ca parametru şi care respectă anumite condiţii specificate.

finețe a rastrului [în fototelegrafie] ⇒ densitate de explorare

finețe (a unui aparat de măsurare) / *transparency (of a measuring instrument) / discrétion (d'un instrument de mesurage)* / Aptitudinea unui aparat de măsurare de a nu modifica mărimea de măsurare.

finețe de reglare / *notching ratio / finesse de réglage* / Raportul dintre efortul de tracţiune exercitat imediat după trecerea printr-o treaptă de reglare (a pornirii, a frânării etc.) şi efortul exercitat înainte de această trecere.

finger / *finger / finger* / Comandă UNIX pentru obţinerea de informaţii despre utilizatorii al căror nume este specificat ca parametru al comenzii. Dacă nu este specificat nici un nume, se afişează lista tuturor utilizatorilor cu sesiuni deschise la un moment dat. Poate fi utilizată şi în reţea, pentru a obţine informaţii despre utilizatori aflaţi în alte noduri.

finisare mată / *matt finish / finition dépolie* / Stare a suprafaţei metalice a suportului izolant metalizat, în care lumina este reflectată difuz; se obţine în cazul în care starea iniţială a fost modificată printr-un proces mecanic de finisare, cum ar fi perierea sau prelucrarea cu o pastă fină care conţine substanţe abrazive.

fir / *wire* / *fil* / Conductor cilindric flexibil, cu sau fără înveliș izolant, a cărui lungime este mare față de dimensiunile secțiunii drepte. Notă: Secțiunea dreaptă a unui fir poate avea orice formă, dar termenul nu desemnează, în general, o panglică sau o bandă.

fir aerian / *open-wire* / *fil nu aérien* / Conductor suportat de izolatoare deasupra suprafeței solului.

fir (conductor) / *wire* / *fil (conducteur)* / Produs laminat sau trefilat, de secțiune uniformă rotundă sau dreptunghiulară livrat în bobine.

fir de așteptare ⇒ coadă

fir de așteptare cu priorități / *priority queue* / *file d'attente à priorités* / Structură de tip listă ordonată după prioritățile elementelor care o compun. Notă: Ordinea de servire nu este FIFO, ci una bazată pe priorități. Cu toate acestea, pentru elementele cu aceeași prioritate, ordinea este FIFO. Poate fi considerată și o listă de subliste care conțin elemente cu aceeași prioritate.

fir de cale ⇒ fir de contact

fir de contact / *contact wire* / *fil de contact* / Conductor electric făcând parte dintr-o linie de contact de la care vehiculul motor preia energia electrică prin intermediul unei prize de curent alunecătoare.

fir de contorizare / *meter wire* / *fil de comptage* / Fir prin intermediul căruia se comandă funcționarea contorului de abonat.

fir de eliberare / *release wire* / *fil de libération* / Fir prevăzut uneori într-un sistem telefonic automat exclusiv pentru comanda deconectării comutatoarelor.

fir (de ieșire) / *lead [wire]* / *fil (de sortie)* / Terminal flexibil.

fir de inel (al unei fișe) / *ring wire* / *fil de nuque* / Fir asociat inelului unei fișe sau punctului corespunzător al unui jac.

fir de legătură / *jumper [printed board conception]* / *fil de liaison* / Fir care asigură o legătură electrică între două puncte aflate pe aceeași față a unei plăci imprimate.

fir de menținere / *private wire* / *fil de maintien* / Fir care comandă garda, menținerea și, în mod normal, deconectarea comutatoarelor automate.

fir de ocolire ⇐ conductor de ocolire (al unui repartitor) / *jumper [distribution frame]* / *jarretière* / Fir de conexiune într-un repartitor.

fir de soclu / *sleeve wire* / *fil de douille* / Fir asociat duliei unei fișe sau punctului corespunzător al unui jac.

fir de vârf / *tip wire* / *fil de pointe* / Fir asociat vârfului unei fișe sau punctului corespunzător al unui jac.

fir negativ / *negative wire* / *fil négatif* / În interiorul unei centrale telefonice automate, fir conectat la polul negativ al bateriei când circuitul este liber.

fir pilot / *pilot-wire* / *fil pilote* / Conductor auxiliar utilizat pentru comandă, blocare și protecție.

fir pozitiv / *positive wire* / *fil positif* / În interiorul unei centrale telefonice automate, fir conectat la polul pozitiv al bateriei când circuitul este liber.

fir purtător transversal ⇒ cablu purtător transversal

fir (textil) / *yarn* / *fil (textile)*/ Termen general care cuprinde toate tipurile de materiale fibroase produse prin răsucirea împreună a mai multor fibre textile sau filamente. Notă: Firele obținute din filamente pot fi obținute și fără răsucire.

fisibil ⇒ fisionabil

fisil (prin neutroni lenți) ⇐ fisionabil (prin neutroni lenți) / *fissile* / *fissile par neutrons lents* / Calificativ referitor la un nuclid: susceptibil de a suferi o fisiune prin interacțiune cu neutroni lenți.

fisionabil ⇐ fisibil / *fissionable* / *fissile* / Calificativ referitor la un nuclid: susceptibil de a suporta o fisiune prin orice tip de proces.

fisionabil (prin neutroni lenți) ⇒ fisil (prin neutroni lenți)

fisiune nucleară / *(nuclear) fission* / *fission (nucléaire)* / Divizarea nucleelor grele în două (sau uneori mai multe) părţi, ale căror mase sunt de acelaşi ordin de mărime, proces însoţit, de obicei, de emisiune de neutroni, de radiaţie gama şi uneori de mici fragmente nucleare încărcate.

fisiune rapidă / *fast fission* / *fission par neutrons rapides* / Fisiune provocată de neutroni rapizi.

fisiune spontană / *spontaneous fission* / *fission spontanée* / Fisiune nucleară care se produce fără ca asupra nucleului să se acţioneze cu particule sau cu aport de energie din exterior.

fisiune termică / *thermal fission* / *fission thermique* / Fisiune provocată de neutroni termici.

fisură / *leak [fissure]* / *fuite [fissure]* / Orificiu mic, crăpătură sau porozitate într-un perete al unei incinte prin care se scurge un fluid dintr-o parte a peretelui în partea cealaltă, sub acţiunea presiunii sau diferenţei de presiune existente.

fisură de teacă ⇐ neetanşeitate a elementului combustibil / *burst can* / *rupture de gaine* / Apariţia unui defect în elementul combustibil care permite scăparea produselor de fisiune.

fişă de adaptare / *adapter plug* / *fiche d'adaptation* / Dispozitiv utilizat uneori la conectarea electrică a două echipamente de comunicaţie, necesar pentru a realiza adaptarea (compatibilizarea) mecanică sau electrică între cele două echipamente.

fişă (de reţea) / *(mains) plug* / *fiche (réseau)* / Parte integrantă a unui cablu flexibil, sau fixabilă de acesta, destinată inserării într-un soclu fix de racord la reţea.

fişă de reţea auxiliară / *auxiliary mains plug* / *fiche réseau auxiliaire* / Parte integrantă a unui cablu flexibil (sau destinată a fi conectată cu acesta) al unui aparat sau a unei părţi a acestuia, introdusă într-un soclu de racord la reţea auxiliar.

fişă fixă / *tab forming part of a control* / *languette fixe* / Fişă fixată permanent pe un dispozitiv de comandă sau făcând parte integrantă din acesta.

fişă inamovibilă / *in-line tab* / *languette inamovible* / Fişă fixată permanent pe un miez conductor sau un conductor.

fişă plată / *tab* / *languette* / Contact tată a unui conector cu fişă plată.

fişă telefonică / *telephone plug* / *fiche téléphonique* / Conector liber constituit din două sau mai multe contacte montate pe acceaşi tijă.

fişier / *file* / *fichier* / Ansamblu organizat de înregistrări memorat sub nume unic, care constituie unitatea de memorare de bază care permite unui calculator să distingă un ansamblu de informaţii de altul. Legătura dintre înregistrările unui fişier poate avea un scop comun, un format comun sau o sursă de date comune, iar înregistrările pot fi sau nu secvenţiale. Deoarece memoriile interne ale calculatoarelor sunt volatile şi au capacitate limitată, fişierele sunt stocate în memorii auxiliare: disc fix, disc flexibil, bandă sau casetă magnetică sau pe un server de fişiere. În modelul fizic de organizare a unei baze de date, noţiunea de fişier reprezintă o colecţie de înregistrări care au toate acelaşi format, constituind reprezentarea fizică a unei relaţii din modelul relaţional. Exemplu: în UNIX, un fişier este văzut ca o succesiune de octeţi terminată printr-un marcaj de sfârşit de fişier, fără o structură logică de înregistrări, de organizarea logică ocupându-se programul de aplicaţii sau biblioteci furnizate în acest scop (de exemplu CISAM pentru fişiere secvenţial indexate utilizabile în Cobol). Note: 1. Noţiunea de fişier este utilizată în două accepţiuni distincte, în funcţie de context: fişier logic sau fişier fizic. 2. Înregistrările unui fişier pot fi accesate în orice ordine, fişierul nefiind văzut ca un şir de elemente (cum ar fi un fişier text).

fişier al cărui nume începe cu "." / *dot file* / *fichier caché* / Prin convenţie, în sistemul de operare UNIX, fişier al cărui nume începe cu "." este considerat invizibil (la listarea normală a conţinutului unui catalog). De obicei astfel de fişiere conţin informaţii de configurare sau iniţializare necesare diferitelor programe de aplicaţie, iar prin editarea acestor fişiere utilizatorul poate modifica comportamentul programelor cărora le sunt asociate.

fişier de actualizări / *change file* / *fichier de mise à jour* / Fişier special al unei baze de date, în care se înscriu informaţiile care au fost actualizate în baza de date. Notă: Folosirea unui fişier de actualizări, împreună cu o tehnică de salvare periodică a bazei de date, permite refacerea automată a acesteia în cazul unor erori ireparabile ce au distrus informaţiile. În principiu, fiecare întregistrare a unui fişier de actualizări conţine: data şi ora actualizării, identificatorul utilizatorului care a efectuat-o, numele câmpului actualizat, vechea valoare existentă în baza de date şi valoarea nouă, actualizată.

fişier de comenzi / *command file* / *fichier de commande* / Fişier ce conţine o succesiune de comenzi ce pot fi tratate de către interpretorul de comenzi ca şi cum acestea ar fi specificate de un utilizator de la terminal. Note: Uneori fişierele de comenzi mai sunt numite şi proceduri (script-uri) shell, fişiere indirecte de comenzi, sau fişiere "batch". Majoritatea limbajelor de comandă moderne sunt şi limbaje de programare, astfel încât în fişier nu se găsesc numai secvenţe de comenzi, ci programe care conţin şi alte structuri de control.

fişier de jurnalizare / *log file* / *fichier journal* / Fişier având un format special, folosit de către sistemul de gestiune a bazelor de date pentru a ţine evidenţa modificărilor efectuate asupra informaţiilor din baza de date. Notă: În fişierul de jurnalizare sunt scrise toate operaţiile care alterează datele (inserări, modificări, ştergeri de înregistrări), astfel încât în cazul unei distrugeri accidentale a bazei de date, aceasta să se poată reface pe baza ultimei copii de siguranţă şi a fişierului de jurnalizare.

fişier executabil ⇒ EXE

fişier idempotent / *idempotent file* / *fichier idempotent* / Termenul este frecvent folosit cu referire la fişierele antet (.h), care conţin definiţii şi declaraţii comune de inclus în mai multe fişiere sursă C şi care trebuie protejate. Astfel, dacă la o aceeaşi compilare, un fişier este inclus de mai multe ori (de exemplu prin fişiere "#include" imbricate), pot apărea erori de compilare în cazul în care acest fişier inclus nu se protejează singur la incluziunile multiple.

fişier indexat / *indexed file* / *fichier index* / Structură de memorare a datelor pe disc, care constă în alăturarea unui fişier de date şi a unui index primar. Notă: Denumită uneori şi "isam" (metodă de acces secvenţial indexat), metoda permite parcurgerea înregistrărilor unui fişier în mai multe moduri: prin acces direct (căutarea înregistrării ce conţine o anumită cheie; cheile (primare sau secundare) sunt ordonate, ceea ce permite utilizarea unor algoritmi eficienţi de căutare) şi prin acces secvenţial (parcurgerea înregistrărilor în ordinea crescătoare sau descrescătoare a valorii cheii, indiferent de ordinea fizică a înregistrărilor în fişier). Vezi *metodă de acces secvenţial-indirect (ISAM)*.

fişier jurnal ⇒ fişier de jurnalizare

fişier organizat ca hash / *hashed file* / *fichier organisé en détail* / Fişier cu structură specială, în care înregistrările sunt grupate în funcţie de valoarea cheii fiecărei înregistrări şi de valoarea unei funcţii de dispersie aplicată asupra valorii cheii.

fişier principal / *master file* / *fichier principal* / Fişier care serveşte drept referinţă principală pentru o aplicaţie determinată

şi este relativ permanent, chiar dacă conţinutul său poate să se modifice.

fişier secvenţial-indexat / *indexed-sequential file* / *fichier séquentiel-indexé* / Fişier indexat cu cheie primară, adică ordonat după această cheie primară. După localizarea acesteia, căutarea se face secvenţial, dar într-o zonă limitată a fişierului. Notă: O metodă de organizare a acestor fişiere este ISAM, care a fost introdusă de către IBM pentru Cobol şi se aplică cu succes şi în prezent.

fişier text / *text file* / *fichier texte* / Şir de caractere în care accesul la un caracter sau la o linie se poate face numai prin citirea caracterelor anterioare.

(a) fixa (o adresă) / *(to) bind (an address)* / *associer (une adresse)* / A face să corespundă o adresă absolută, o adresă virtuală sau un identificator al unei unităţi periferice, unei adrese simbolice sau unei etichete dintr-un program.

(a) fixa (o variabilă) / *(to) bind (a variable)* / *fixer (une variable)* / A atribui o valoare unei variabile; în mod particular, a atribui o valoare unui parametru.

fixare flexibilă ⇒ ancorare compensată

fixare tip M / *type M attachment* / *fixation du type M* / Metodă de fixare pe transformator a cordonului de alimentare a unui aparat, care permite rapida sa înlocuire, fără ajutorul unor scule speciale, cu un cordon flexibil special dotat, de exemplu, cu un dispozitiv de protecţie turnat sau cu terminaţii sertizate.

fixare tip X / *type X attachment* / *fixation du type X* / Metodă de fixare pe transformator a cordonului de alimentare a unui aparat, care permite rapida sa înlocuire, fără ajutorul unor scule speciale, cu un cordon flexibil, fără preparative speciale.

fixare tip Y / *type Y attachment* / *fixation du type Y* / Metodă de fixare pe transformator a cordonului de alimentare a unui aparat, care permite înlocuirea sa numai prin intermediul unor scule speciale aflate la dispoziţia exclusiv a fabricantului sau a reprezentanţilor acestuia. Notă: O fixare de tip Y poate fi utilizată fie cu cordoane flexibile obişuite, fie cu cordoane speciale.

fixare tip Z / *type Z attachment* / *fixation du type Z* / Metodă de fixare pe transformator a cordonului de alimentare a unui aparat, care nu permite înlocuirea acestuia fără spargerea sau distrugerea parţială a transformatorului.

fixator / *steady arm* / *bras de rappel* / Element destinat menţinerii într-o poziţie stabilită a firului de contact.

fizica radiaţiilor ⇐ fizică radiologică / *radiation physics* / *physique des rayonnements* / Parte a a fizicii care tratează proprietăţile şi efectele fizice ale radiaţiilor ionizante. Notă: Radiaţiile din spectrul vizibil şi cele ultraviolete sunt, în general, excluse.

fizică radiologică ⇒ fizica radiaţiilor

flanşă capac / *cover flange* / *bride de recouvrement* / Flanşă de ghid de unde plată asociată unei flanşe inductive pentru constituirea unui racord inductiv.

flanşă de ghid de unde / *waveguide flange* / *bride (de guide d'ondes)* / Piesă destinată a fi montată la extremitatea unui ghid de unde şi susceptibilă de a fi aliniată şi cuplată cu o altă piesă analoagă.

flanşă inductivă / *choke flange* / *bride à piège* / Flanşă de ghid de unde care conţine un element de linie radioelectrică, conceput în vederea asigurării fără contact metalic a unui transfer de energie aproape perfect într-o bandă de frecvenţe date, când este asociată unei flanşe plate.

flanşă manşon / *through flange* / *bride-manchon* / Flanşă de ghid de unde în care planul feţei de racordare coincide cu planul deschiderii ghidului de unde.

flanşă montată / *flange assembly* / *bride montée* / Flanşă de ghid de unde fixată la extremitatea unui ghid de unde în vederea alinierii şi conectării deschiderii acestui ghid cu deschiderea altui ghid.

flanşă nepresurizabilă ⇒ flanşă tip "U"

flanşă plată / *flat flange* / *bride lisse* / Flanşă de ghid de unde cu faţa de racordare plană.

flanşă presurizabilă / *flange joint* / *raccord à brides (de guides d'ondes)* / Flanşă montată asamblată împreună cu o altă flanşă de acelaşi tip sau altul echivalent în vederea conectării mecanice şi a alinierii deschiderilor a două ghiduri de unde pentru asigurarea unui transfer eficient de energie între cele două ghiduri.

flanşă soclu / *socket flange* / *bride-douille* / Flanşă de ghid de unde prevăzută pe faţa de racordare cu o deschidere identică cu cea din interiorul ghidului de unde iar pe faţa opusă cu un dispozitiv care asigură alinierea deschiderii bridei cu cea a ghidului de unde.

flanşă tip "C" / *flange style "C"* / *bride à piège étanche* / Flanşă inductivă prevăzută cu un şanţ pentru garnitura de etanşare.

flanşă tip "P" / *flange style "P"* / *bride étanche* / Flanşă de ghid de unde prevăzută cu un şanţ pentru garnitura de etanşare, dar fără şanţ pentru capcana de unde.

flanşă tip "U" ⇐ flanşă nepresurizabilă / *flange style "U"* / *bride non étanche* / Flanşă de ghid de unde care nu este prevăzută cu şanţ pentru garnitura deetanşare sau pentru capcana de unde. Notă: Acest tip de flanşă este uneori utilizat cu o garnitură plată pentru asigurarea continuităţii electrice, a etanşeităţii la gaz sau a ambelor.

fluctuaţie / *fluctuation* / *fluctuation* / Variaţie nedorită şi neperiodică a valorii măsurate sau furnizate de durată relativ lungă în jurul unei valori medii, produsă mai mult sau mai puţin aleator şi determinată în condiţii specifice. Notă: Fluctuaţiile aparţin fenomenului variaţiilor periodice şi/sau aleatoare.

fluctuaţie a lungimii de undă / *chirping* / *fluctuation de longueur d'onde* / Variaţie rapidă a lungimii de undă a liniilor spectrale emise de o sursă optică. Notă: Fluctuaţia lungimii de undă se produce, în general, pe durata funcţionării pulsatorii a sursei.

fluctuaţie a mărimii de ieşire (a unui convertor c.a./c.c.) / *ripple content of the output (of an a.c./d.c. transducer)* / *ondulation de la grandeur de sortie (d'un transducteur c.a./c.c.)* / Pentru condiţii de intrare în regim permanent, valoarea efectivă a componentei alternative a ieşirii.

fluctuaţie a semnalului de ieşire / *output fluctuation* / *fluctuation du signal de sortie* / Deviaţie de tip vârf-vârf a semnalului de ieşire pentru o intrare constantă şi pentru mărimi de influenţă menţinute constante.

fluctuaţie a timpului de tranzit (a unui dispozitiv fotosensibil) / *transit time jitter (of a photosensitive device)* / *fluctuation du temps de transit (d'un dispositif photosensible)* / Variaţie a momentului sosirii unui punct definit al impulsurilor de curent de ieşire, atunci când sunt aplicate unui fotocatod impulsurile luminoase δ (Dirac), fiecare din acestea neproducând mai mult de un fotoelectron.

fluctuaţie a timpului de tranzit (într-un fotomultiplicator) / *transit time jitter (in a photomultiplier tube)* / *fluctuation du temps de transit (dans un tube photomultiplicateur)* / Variaţia timpului de tranzit corespunzătoare diferitelor impulsuri luminoase de flux finit şi durată infinit mică, fiecare producând un singur fotoelectron.

fluctuaţie (a unei caracteristici de nivel a impulsului) / *fluctuation (of the pulse waveforms)* / *fluctuation (des formes d'ondes d'impulsion)* / Instabilitate a amplitudinii impulsului sau a unei alte caracteristici de nivel a formelor de undă de impuls dintr-un tren de impulsuri în raport cu amplitudinea unui impuls de referinţă sau a unui nivel de referinţă, în general fiind considerată fluctuaţia vârf-la-vârf, în lipsa specificării altui atribut matematic.

fluctuaţie a zeroului electric / *fluctuation of the electrical zero* / *scintillation du zéro électrique* / Deviaţie aleatoare a zero-ului electric.

fluctuaţie de energie (a unei radiaţii) / *straggling [of energy of radiation]* / *fluctuation d'énergie (d'un rayonnement)* / Fluctuaţii aleatoare ale pierderilor de energie ale particulelor, datorate faptului că particulele cu aceleaşi energii iniţiale pierd diferite cantităţi de energie în urma traversării unei grosimi date de materie, proces ce se traduce printr-o lărgire a liniilor spectrale.

fluctuaţie de temperatură / *temperature fluctuation* / *fluctuation de température* / Variaţia instantanee de temperatură într-un punct oarecare al spaţiului de lucru.

fluctuaţie de timp de tranzit (a unui fotomultiplicator) / *transit time jitter (in a photomultiplier tube)* / *fluctuation du temps de transit (dans un tube photomultiplicateur)* / Variaţia timpului de tranzit corespunzătoare diferitelor impulsuri luminoase de flux finit şi durată infinit mică, fiecare producând un singur fotoelectron.

fluctuaţie în timp ⇒ jitter (al unui impuls)

fluctuaţie relativă efectivă de frecvenţă / *r.m.s. fractional frequency fluctuation* / *fluctuation relative efficace de fréquence* / Măsura stabilităţii de frecvenţă pe termen scurt a unui oscilator într-un interval de timp, bazată pe proprietăţile statistice ale unui număr de măsurări ale frecvenţei de eşantionare specificate. Notă: Se poate exprima ca raportul dintre abaterea medie pătratică şi valoarea medie (ale frecvenţelor de oscilaţie măsurate).

fluctuaţie statistică a radiaţiei / *statistical fluctuation of the ionizing radiation* / *fluctuation statistique du rayonnement* / Fluctuaţiile statistice ale radiaţiilor ionizante reprezintă ±2 abateri tip σ în jurul valorii medii a semnalului de ieşire, excluzând orice derivă a detectorului iradiat.

fluctuaţie statistică a semnalului de ieşire / *statistical fluctuation of the final output signal* / *fluctuation statistique du signal de sortie* / Variaţia de ± 2 deviaţii standard de la valoarea finală a semnalului de ieşire, determinată prin excluderea tuturor derivelor, detectorul fiind în condiţii de iradiere.

fluenţă a particulelor ⇐ fluenţă numerică $<\Phi>$ / *(particle) fluence* $<\Phi>$ / *fluence (de particules)* $<\Phi>$ / Într-un punct dat din spaţiu, numărul de particule incidente într-un interval dat de timp, pe o sferă suficient de mică, cu centrul în acest punct, raportat la aria secţiunii maxime a acestei sfere. Este egală cu integrala în raport cu timpul a densităţii fluxului de particule.

fluenţă de combustie (a unui detector de neutroni) / *burn-up life (of a neutron detector)* / *fluence de combustion (d'un détecteur de neutrons)* / Fluxul estimat de neutroni al unei distribuţii energetice date, pentru care cantitatea de materie sensibilă consumată implică situarea caracteristicilor detectorului în afara toleranţelor specificate, pentru o aplicaţie determinată.

fluenţă energetică $<\Psi>$ / *energy fluence* $<\Psi>$ / *fluence énergétique* $<\Psi>$ / Raportul dintre dR şi da, unde dR este cantitatea de energie radiantă incidentă care penetrează o sferă de arie maximă da: $\Psi = \frac{dR}{da}$.

fluenţă energetică [exceptând energia de repaus] / *energy fluence [exclusive of rest energy]* / *fluence énergétique [à l'exception d'énergie de repos]* / Într-un punct dat al spatiului, raportul dintre suma energiilor dE_f, exceptând energia de repaus, a tuturor particulelor care penetrează într-un interval de timp dat într-o sferă convenabil de mică cu centrul în acel punct, şi aria da a secţiunii maxime circulare a acestei sfere: $\Psi = \frac{dE_f}{da}$.

fluenţă numerică <Φ> ⇒ fluenţă a particulelor <Φ>

fluid de proces / *process stream* / *fluide de processus* / Fluidele de proces sunt constituite din sistemele de fluide cu ciclu închis utilizate pentru răcirea componentelor sau sistemelor radioactive ale centralelor nucleare şi al căror scop este de a furniza o barieră contra scăpărilor radioactive în mediu.

fluid de răcire / *coolant* / *fluide de refroidissement* / Fluid – lichid sau gaz – prin intermediul căruia este transferată căldura.

fluid de răcire final / *final coolant* / *fluide de refroidissement final* / Ultimul fluid de răcire căruia îi este cedată căldura. Notă: În anumite maşini fluidul de răcire final este totodată fluidul de răcire primar.

fluid de răcire primar / *primary coolant* / *fluide de refroidissement primaire* / Fluid – lichid sau gaz – care, aflându-se la o temperatură inferioară celei a pieselor maşinii şi în contact cu acestea, transportă căldura cedată de aceste piese.

fluid de răcire secundar / *secondary coolant* / *fluide de refroidissement secondaire* / Fluid – lichid sau gaz – care, aflat la o temperatură inferioară celei a lichidului de răcire primar, transportă căldura cedată de acest fluid primar, prin intermediul unui schimbător de căldură sau prin suprafaţa exterioară a maşinii.

fluid dializor / *dialysing fluid* / *fluide dialyseur* / Soluţie utilizată ca lichid de schimb pe durata hemodializei.

fluid dializor concentrat / *dialysing fluid concentrate* / *fluide dialyseur concentré* / Soluţie de produse chimice diluabilă în proporţii definite pentru obţinerea fluidului dializor.

fluidizare / *fluidization* / *fluidisation* / Suspensia particulelor afinate (purificate) într-un jet gazos ascendent în vederea ameliorării condiţiilor de schimb de căldură.

fluorescenţă / *fluorescence* / *fluorescence* / Fotoluminescenţă în care radiaţia optică emisă rezultă din tranziţiile directe de la nivelul energetic fotoexcitat la un nivel energetic inferior, aceste tranziţii producându-se, în general, în decurs de 10 ns după excitaţie.

fluorografie / *fluorography* / ... / Radiografie indirectă în care se utilizează un ecran fluorescent.

fluoroscop ⇒ roentgenoscop

fluoroscopie ⇒ radioscopie

flux != debit de fluenţă de particule

flux (al unei mărimi vectoriale) / *flux (of a vector quantity)* / *flux (d'une grandeur vectorielle)* / Integrală de suprafaţă al cărei element diferenţial este produsul scalar al mărimii vectoriale cu elementul vectorial de suprafaţă.

flux al zgomotului radioelectric solar mediu lunar / *monthly mean solar radionoise flux* <Φ> / *flux du bruit radioélectrique solaire moyen* <Φ> / Media lunară a densităţii spectrale a fluxului zgomotului solar, măsurată la o frecvenţă de aproximativ 2800 MHz la suprafaţa Pământului şi exprimată în 10^{-22} W/m^2Hz. Notă: Prin convenţie, se utilizează măsurătorile efectuate zilnic la Ottawa la orele 17:00 UTC.

flux conservativ / *conservative flux* / *flux conservatif* / Fluxul unui vector care are aceeaşi valoare pentru toate suprafeţele orientabile limitate de un acelaşi contur.

flux cumulat (al unei surse, pentru un unghi solid) / *cumulative flux (of a source, for a solid angle)* / *flux cumulé (d'une source, pour un angle solide)* / Flux luminos emis de sursă în condiţii de funcţionare, în interiorul unui con de revoluţie având axa verticală dirijată în jos şi sub-întinzând unghiul solid.

flux de biţi / *bit stream* / *flux de bits* / O secvenţă de cifre binare, transmisă de la un sistem la altul printr-un anumit mediu: electric, optic, radio etc. Notă: În transmisia sincronă, fluxul de biţi este separat în caractere de către staţia receptoare şi nu pe baza unor marcaje speciale de tipul bit de start sau bit de stop.

flux de deplasare electrică != flux electric

flux de energie / *energy flux* / *flux énergétique* / Puterea definită de viteza de transfer a energiei printr-o suprafaţă, sub orice formă: convecţie, conducţie termică, lucru mecanic al tensiunilor, radiaţie, procese specifice de câmp etc.

flux de lucrări ⇒ tren de lucrări

flux de particule [mărime] / *(particle) flux [quantity]* / *flux (de particules) [grandeur]* / Raportul dintre variaţia dN a numărului de particule şi intervalul dt de timp: $N' = \frac{dN}{dt}$

flux de trafic ⇒ curent de trafic

flux direct (pe o suprafaţă) / *direct flux (on a surface)* / *flux direct (sur une surface)* / Flux luminos primit de suprafaţă direct de la instalaţia de iluminat.

flux electric =! flux de deplasare electrică / *electric flux* / *flux électrique* / Mărime scalară egală cu fluxul inducţiei electrice D printr-o suprafaţă orientabilă dată, în general deschisă. Notă: Sensul ales al normalei la suprafaţă se numeşte *sens de referinţă* al fluxului electric.

flux (emisferic) inferior (al unei surse) / *downward flux (of a source)* / *flux (hémisphérique) inférieur (d'une source)* / Flux cumulat al sursei pentru unghiul solid 2π sr de sub planul orizontal ce trece prin sursă.

flux (emisferic) superior (al unei surse) / *upward flux (of a source)* / *flux (hémisphérique) supérieur (d'une source)* / Diferenţa dintre fluxul total şi fluxul emisferic inferior.

flux energetic $<\Phi_e>$ ⇐ flux radiant / *radiant flux* / *flux énergétique* / Putere emisă, transmisă sau primită sub formă de radiaţie.

flux (energetic) echivalent la zgomot $<\Phi_m>$ / *noise equivalent power (of a detector)* / *flux (énergétique) équivalent au bruit (d'un récepteur)* / Pentru un receptor, denumire dată excitaţiei echivalente la zgomot când mărimea măsurată sau detectată utilizând receptorul este un flux energetic. Notă: Se utilizează, abrevierea *NEP*, provenită din limba engleză. Fluxul (energetic) echivalent la zgomot determină fluxul (energetic) minim detectabil, cu abrevierea *MDP*, provenită de denumirea echivalentă din limba engleză: **m**inimum **d**etectable (optical) **p**ower. Folosind aceste abrevieri, pentru un receptor cu responsivitatea R, în banda de frecvenţă B, în cazul zgomotului de alice, avem: $MDP = P_q \cdot \left[1 + \sqrt{1 + \left(\frac{NEP}{P_q}\right)^2}\right]$, unde $P_q = \frac{q \cdot B}{R}$, iar q este sarcina electrică elementară. Dacă $P_q << NEP$ atunci $MDP \cong NEP$.

flux fotonic $<\Phi_p>$ / *photon flux* / *flux photonique* / Raportul dintre numărul de fotoni dN_p, emişi, transmişi sau primiţi într-un interval elementar de timp dt, şi acest interval: $\Phi_p = \frac{dN_p}{dt}$. Notă: Pentru un fascicul de radiaţie a cărui densitate spectrală este $\frac{d\Phi_e(\lambda)}{d\lambda}$, fluxul fotonic Φ_p este: $\Phi_p = \int_0^\infty \frac{d\Phi_e(\lambda)}{d\lambda} \cdot \frac{\lambda}{hc_0} d\lambda$, unde h reprezintă constanta lui Planck = $(6{,}6260755 \pm 0{,}0000040) \times 10^{-34}$ Js, iar $c_0 = 299\,792\,458$ m/s.

flux indirect (pe o suprafaţă) / *indirect flux (on a surface)* / *flux indirect (sur une surface)* / Flux luminos primit de o suprafaţă de la instalaţia de iluminat după reflexia de la altă suprafaţă.

flux luminos $<\Phi_v>$ / *luminous flux (radiated by a source)* $<\Phi_v>$ / *flux lumineux (rayonné par une source)* $<\Phi_v>$ / Mărime derivată din fluxul energetic Φ_e prin evaluarea radiaţiei după acţiunea sa asupra observatorului de referinţă fotometrică CIE. Pentru vederea diurnă $\Phi_v = K_m \int_0^\infty \frac{d\Phi_e(\lambda)}{d\lambda} \cdot V(\lambda) d\lambda$, unde

$\frac{d\Phi_e(\lambda)}{d\lambda} = \Phi_{e\lambda}(\lambda)$ este densitatea spectrală a fluxului energetic (fluxul energetic spectral), $V(\lambda)$ este eficacitatea luminoasă relativă spectrală, iar K_m este eficacitatea luminoasă spectrală maximă a radiației.

flux luminos de prag / *thresold luminous flux* / *seuil du flux lumineux* / Flux luminos incident necesar pentru obținerea, la ieșire, a unui raport semnal-zgomot dat.

flux (luminos) diedric lineic / *(luminous) sector flux (of a rectilinear source of negligible cross-section of infinite length)* / *flux (lumineux) diédrique linéique (d'une source rectiligne de section négligeable, de longueur infinie)* / Pentru o sursă de lumină rectilinie, de secțiune neglijabilă, de lungime infinită, într-o direcție perpendiculară pe axa sa, raportul dintre fluxul luminos, emis pe unitatea de lungime a sursei într-un spațiu cuprins între două plane ce trec prin sursă, încadrând direcția dată și făcând între ele un unghi diedru infinitezimal, și acest unghi.

flux luminos emisferic inferior (al unei surse de lumină) / *lower hemispherical (luminous) flux (of a source)* / *flux (lumineux) hémisphérique inférieur (d'une source)* / Flux luminos emis sub un plan orizontal ce trece prin sursă. Notă: Planul trebuie specificat în fiecare caz în parte.

flux luminos emisferic superior (al unei surse de lumină) / *upper hemispherical (luminous) flux (of a source)* / *flux (lumineux) hémisphérique supérieur (d'une source)* / Flux luminos emis deasupra unui plan orizontal ce trece prin sursă. Notă: Planul trebuie specificat în fiecare caz în parte.

flux luminos la cot / *knee sensitivity* / *sensibilité au coude* / Valoare a fluxului luminos la cotul caracteristicii de transfer lumină-semnal.

flux luminos nominal (al unei lămpi) / *rated luminous flux (of a type of lamp)* / *flux lumineux assigné (d'un type de lampe)* / Pentru un anumit tip de lampă, valoare a fluxului luminos inițial declarat de fabricant sau de un responsabil de vânzări, lampa funcționând în condiții specificate. Note: 1. Fluxul luminos inițial este fluxul luminos al unei lămpi după o scurtă durată de funcționare specificată într-un standard relevant de lămpi. 2. Fluxul luminos nominal este uneori marcat pe lampă.

flux (luminos) util / *utilized flux* / *flux utile* / Flux luminos primit de una din fețele suprafeței de referință.

flux magnetic / *magnetic flux* / *flux magnétique* / Mărime scalară egală cu fluxul inducției magnetice $\boldsymbol{B}$ printr-o suprafață orientabilă dată, în general deschisă. Notă: Sensul ales al normalei la suprafață se numește *sens de referință* al fluxului magnetic.

flux (magnetic) de dispersie / *leakage flux* / *flux de fuite* / Parte a unui flux magnetic necanalizată prin circuitul magnetic dorit.

flux (magnetic) fascicular ⇐ flux (magnetic) total / *flux linking a turn* / *flux à travers une spire* / Fluxul printr-o suprafață orientabilă oarecare având drept contur o spiră. Definiția nu se aplică decât fluxurilor conservative.

flux (magnetic) total ⇒ flux (magnetic) fascicular

flux principal / *main flux* / *flux principal* / Flux produs de către polii principali ai unei mașini, distinct de fluxul altor poli, de exemplu polii de comutație.

flux radiant ⇒ flux energetic $<\Phi_e>$

flux radiant (al unei radiații ionizante) / *radiant flux (of ionizing radiation)* / *flux rayonnant* / Rata de creștere a energiei radiante.

flux (total) al unei bobine / *flux linking a coil* / *flux à travers une bobine* / Suma fluxurilor magnetice fasciculare ale spirelor unei bobine.

flux total (al unei surse) / *total flux (of a source)* / *flux total (d'une source)* / Flux cumulat al sursei pentru unghiul solid 4π sr.

flux zonal (al unei surse, pentru o zonă) / *zonal flux (of a source, for a zone)* / *flux*

zonal (d'une source, pour une zone) / Diferență între fluxurile cumulate ale sursei pentru unghiuri solide sub-întinse între limitele superioară și inferioară ale zonei.

fluxmetru / *flux meter / fluxmètre* / Aparat pentru măsurarea fluxului magnetic.

fluxmetru de neutroni lenți / *slow-neutron fluxmeter / fluxmètre de neutrons lents* / Ansamblu destinat măsurării fluxului de neutroni lenți, care conține un detector cu bor.

fluxmetru de neutroni rapizi (cu detector cu descărcare în gaz) / *(counter tube) fast neutron fluxmeter / fluxmètre de neutrons rapides (à tube compteur)* / Ansamblu destinat măsurării densității fluxului de neutroni rapizi, care conține un detector cu bor, înconjurat de un material moderator.

fluxmetru de neutroni rapizi (cu scintilator) / *(scintillator) fast neutron fluxmeter / fluxmètre de neutrons rapides (à scintillateur)* / Ansamblu destinat măsurării densității fluxului de neutroni rapizi, în care detectorul este un scintilator.

fluxmetru de neutroni rapizi (detector cu protoni de recul) / *(recoil proton counter tube) fast neutron fluxmeter / fluxmètre de neutrons rapides (à tube compteur à protons de recul)* / Ansamblu destinat măsurării densității fluxului de neutroni rapizi, care conține un detector cu protoni de recul.

fluxmetru de particule / *particle flux density meter / fluxmètre de particules* / Ansamblu de măsurare a densitații fluxului de particule.

foaie (izolantă) / *(insulating) sheet / feuille (isolante)* / Produs subțire la care grosimea este foarte mică în comparație cu lungimea și lățimea. Notă: În general termenul *foaie* este utilizat pentru piese individuale cu lungimea și lățimea de același ordin de mărime, în timp ce, pentru un material cu lungime mare se utilizează termenul de *foaie continuă*, respectiv *bandă*.

foarte radioactiv ⇒ puternic radioactiv

focalizare [în reflexia și refracția undelor electromagnetice] ⇒ convergență [în reflexia și refracția undelor electromagnetice]

focalizare (a unui fascicul electronic) / *focusing / concentration [d'un faisceau électronique]* / Acțiunea de a controla convergența unui fascicul (electronic) pentru a obține într-un punct dat o secțiune minimă sau optimă.

focalizare antipodală / *antipodal focussing / focalisation antipodale* / Focalizare ionosferică manifestată în apropierea antipozilor punctului de emisiune.

focalizare electrostatică / *electrostatic focusing / concentration électrostatique* / Focalizare a unui fascicul de electroni sub acțiunea unui câmp electric.

focalizare ionosferică / *ionospheric focusing / focalisation ionosphérique* / Creșterea câmpului electromagnetic recepționat într-un anumit punct, după reflexie ionosferică, în raport cu câmpul care ar fi fost recepționat în acel punct dacă efectul curburii ionosferice ar fi fost neglijabil. Exemplu: focalizarea ionosferică antipodală, când punctul de recepție este în apropierea antipodului punctului de emisiune, la frecvențe relativ joase.

focalizare (ionosferică) la orizont / *(ionospheric) horizon focusing / focalisation (ionosphérique) à l'horizon* / Focalizare ionosferică produsă când traseele radioelectrice sunt practic tangente la suprafața Pământului în punctele de emisiune și de recepție, fenomen datorat exclusiv curburilor ionosferei și suprafeței Pământului.

focalizare la distanța de salt / *skip distance focusing / focalisation à la distance de saut* / Focalizare ionosferică manifestată în vecinătatea distanței de salt.

focalizare magnetică / *magnetic focusing / concentration magnétique* / Focalizare a unui fascicul de electroni sub acțiunea unui câmp magnetic.

focalizare prin (acţiunea unui) gaz / *gas focusing* / *concentration par gaz* / Focalizare a unui fascicul electronic, sub acţiunea unui gaz ionizat.

focar apropiat / *near focal limit* / *foyer proche* / Pentru un colimator focalizat, punctul de pe axă cel mai apropiat de faţa sa de intrare în care lărgimea intrinsecă la semiînălţime atinge dublul valorii sale minime sau, dacă acest punct nu există, punctul de intersecţie al axei colimatorului cu faţa sa de intrare.

focar (electronic) / *focal spot* / *foyer électronique* / Parte a ţintei unui tub de radiaţii X lovită de fluxul principal de electroni.

focar îndepărtat / *far focal limit* / *foyer éloigné* / Pentru un colimator focalizat, punctul de pe axă cel mai îndepărtat de faţa sa de intrare, în care lărgimea intrinsecă la semiînălţime atinge dublul valorii sale minime.

focar optic / *effective focal spot* / *foyer (optique)* / Aria proiecţiei ortogonale a focarului electronic pe un plan perpendicular pe axa radiaţiei.

focar termic / *focal track* / *foyer thermique* / Aria suprafeţei unui anod rotativ explorată de fasciculul electronic pe durata unei rotaţii a anodului.

focar vizibil ⇒ focar optic

focare suprapuse / *superimposed focal spots* / *foyers superposées* / Două sau mai multe focare optice, în mod curent de mărimi diferite, focarul electronic cel mai mic găsindu-se în esenţă în interiorul celui mai mare.

foiţă de mică / *mica splitting* / *clivure de mica* / Lamelă fină de mică obţinută prin clivarea blocurilor sau lamelelor de mică cu o grosime maximă specificată de aproximativ 30 μm.

folie conductoare / *conductive foil* / *feuille conductrice* / Material conductor care acoperă una sau ambele feţe ale suportului izolant, utilizat pentru realizarea imprimării conductoare.

folie de legătură / *bonding sheet* / *feuille de collage* / Folie preimpregnată sau alt material cu proprietăţi adezive corespunzătoare, folosită pentru lipirea straturilor componente ale unei plăci imprimate multistrat.

folie (de plastic) ⇐ film / *(plastic) film* / *feuille mince* / Foaie foarte subţire, de regulă din material plastic. Notă: În general grosimea maximă este de ordinul zecimilor de milimetru.

folie (izolantă) ⇒ foaie (izolantă)

folie preimpregnată / *prepreg* / *feuille préimprégnée* / Material în folie (de exemplu, o ţesătură din fibre de sticlă) impregnat cu o răşină aflată în stadiul B.

fond ⇒ mişcare proprie

fond de imagine / *background image* / *fond d'image* / Parte a imaginii, de exemplu un cadru de supraimprimare, care nu se modifică în cursul unei secvenţe particulare de tranzacţii.

fond propriu (al unui radiometru) / *background level (of a measuring assembly)* / *mouvement propre (d'un ensemble de mesure)* / Pentru un ansamblu de măsurare a activităţii plasat în condiţii normale de utilizare, valoarea indicată în absenţa sursei radiaţiei de măsurat.

fonon / *phonon* / *phonon* / Cuantă de energie mecanică de vibraţie care se comportă ca o particulă.

foot lambert <fL> / *foot lambert <fL>* / *foot lambert <fL>* / Unitate în afara SI a luminanţei luminoase.
1 foot lambert = 3,426 cd/m^2.

foraj electric ⇒ carotaj electric

fork / *fork* / *fork* / Apel sistem UNIX pentru generarea unui nou proces (proces identic cu procesul apelant). Procesul care apelează funcţia este numit *părinte*, iar cel creat este numit *fiu*. Întreaga imagine a procesului *părinte* este copiată pentru a crea procesul *fiu*, cu excepţia segmentului de cod pur care nu se duplică, ci se utilizează în comun. Procesul *fiu* moşteneşte întregul context de execuţie şi

fişierele deschise. Din acest moment cele două procese se separă, dar ele continuă să interacţioneze prin anumite mecanisme.

forma normală 1 / *first normal form* / *première forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relaţie în care atributele acesteia au numai valori atomice.

forma normală 2 / *second normal form* / *deuxième forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relaţie. O schemă de relaţie (sau o relaţie) este în a doua formă normală dacă şi numai dacă: 1) ea este în prima formă normală; 2) orice atribut care nu aparţine unei chei (deci este ne-prim) nu depinde decât de o parte a acestei chei.

forma normală 3 / *third normal form* / *troisième forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relaţie. O schemă de relaţie (sau o relaţie) este în a treia formă normală dacă şi numai dacă: 1) ea este în a doua formă normală; 2) orice atribut neprim al schemei de relaţie nu depinde de un atribut ne-prim al acesteia.

forma normală 4 / *fourth normal form* / *quatrième forme normale* / Schemă de relaţie R (sau o relaţie), care satisface mulţimea dependenţelor funcţionale şi dependenţelor plurivalente valabile pentru atributele din R, este în forma normală 4, dacă orice dependenţă plurivalentă X ->-> Y este trivială (X, Y sunt incluse în R), sau dacă X este o cheie primară pentru R.

forma normală 5 / *fifth normal form* / *cinquième forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relaţie. O schemă de relaţie (sau o relaţie) este în forma normală 5, în raport cu o mulţime D de dependenţe funcţionale, plurivalente şi joncţionale, dacă pentru orice dependenţă joncţională *(R_1, R_2, ..., R_n) din închiderea D+, avem: fie *(R_1, R_2, ..., R_n) este trivială, fie fiecare R_i este cheie primară pentru R.

forma normală Boyce-Codd / *Boyce-Codd normal form* / *forme normale Boyce-Codd* / Formă canonică a unei scheme de relaţie în care toate dependenţele funcţionale netriviale valabile pe mulţimea atributelor sale sunt de forma $X \rightarrow A$, unde X este o cheie primară, iar A este un atribut oarecare.

formare a arcului electric / *arcing* / *arcs* / Valoare de vârf nedorită datorată, de exemplu, unei străpungeri interne.

formare (a impulsurilor) / *pulse shaping* / *mise en forme (d'impulsions)* / Procedeu prin care conturul unui impuls este transformat într-un contur ideal sau mai adecvat aplicaţiei prevăzute, caracteristicile de timp şi/sau nivel putând fi modificate, în afara anumitor proprietăţi ale impulsului original, în principiu conservate.

formare a numărului [în comutaţie] / *dialling [in switching]* / *numérotation [en commutation]* / Formarea, de către un post terminal, a semnalelor de semnalizare necesare stabilirii automate a conexiunilor.

formare a numărului [în telefonie] / *dialling [in telephony]* / *numérotation [en téléphonie]* / Generarea de către un post telefonic a semnalelor necesare stabilirii conexiunilor printr-o centrală telefonică automată.

formare (a numărului) internaţională în doi timpi / *international two-stage selection* / *numérotation internationale en deux temps* / Procedură de stabilire a comunicaţiilor internaţionale care utilizează două serii de cifre succesive, specifice ţării sau reţelei chemate, respectiv abonatului chemat din acea ţară sau din acea reţea.

formare a numărului în curent alternativ ⇐ transmisiune a cifraţiei în curent alternativ / *alternating current pulsing* / *numérotation en courant alternatif* / Metodă de semnalizare în care se utilizează impulsuri de curent alternativ.

formare a numărului pe cadran [în telegrafie] / *dial selection [in telegraphy selection]* / *numérotation au cadran [en télégraphie]* / În comutaţia telegrafică

automată, utilizarea trenurilor de impulsuri emise prin intermediul unui cadran de apel sau al unui dispozitiv automat de formare a secvenței de selecție.

formare a numărului pe tastatură [în telegrafie] / *keyboard selection / numérotation au clavier (télégraphique)* / Utilizarea, în comutația automată telegrafică, a semnalelor de telegrafie alfabetică, emise cu ajutorul tastaturii unui teleimprimator sau a unui dispozitiv automat, pentru formarea secvenței de selecție.

formare a numărului prin întreruperea unei bucle / *loop disconnect pulsing / numérotation par ouverture de boucle* / Metodă de formare a numărului care utilizează impulsuri de deschidere într-un circuit bifilar buclat.

formare a semnalelor prin deplasare de frecvență / *frequency shift signalling / formation des signaux par déplacement de fréquence* / Formare a semnalelor de modulație în frecvență în care se variază frecvența sau frecvențele în acord cu semnalele telegrafice de transmis, cu menținerea continuității fazei în cursul trecerii dintre două stări semnificative.

formare a semnalelor prin modulație de amplitudine / *amplitude change signalling / formation des signaux par modulation en amplitude* / Termen aplicabil sistemelor de transmisiune telegrafică în care stările semnificative ale codului telegrafic sunt reprezentate prin curenți alternativi sau continui de amplitudini diferite.

formare a semnalelor prin modulație de frecvență / *frequency change signalling / formation des signaux par modulation en fréquence* / Termen aplicabil sistemelor de transmisiune telegrafică în care una sau mai multe frecvențe determinate corespund fiecărei stări semnificative, conform codului telegrafic.

formare a semnalelor prin schimbare de frecvență / *frequency exchange signaOling / formation des signaux par mutation de fréquences* / Formarea semnalelor de modulație în frecvență în care trecerea de la o stare semnificativă la alta este însoțită de o diminuare a amplitudinii pentru una sau mai multe frecvențe și de o creștere de amplitudine pentru una sau mai multe frecvențe diferite.

formare a unei perechi de electroni ⇒ producere de perechi (de electroni)

formare abreviată a numărului / *short code selection / numérotation abrégée* / Utilizarea unui număr mai scurt decât numărul de abonat complet pentru stabilirea unei conexiuni. Notă: O formare a numărului abreviată poate fi de asemenea utilizată pentru un grup de destinatari.

(cu) formare automată a numărului / *auto-dial / composition automatique du numéro* / Capacitatea unui modem de a deschide o linie telefonică și de a începe o legătură telefonică prin formarea unui număr anterior memorat.

formare CR-RC / *CR-RC shaping / mise en forme CR-RC* / Circuit de formare încorporat într-un amplificator dotat cu un simplu filtru trece-sus și un simplu filtru trece-jos, alcătuite fiecare în câte o capacitate și o rezistență.

formare cvasi-gaussiană / *quasi-Gaussian shaping / mise en forme quasi gaussienne* / Formare constituită dintr-o diferențiere urmată de patru sau mai multe integrări, producând o formă de impuls aproximativ gaussiană; pentru n integrări circuitul de formare este uneori notat $CR-(RC)^n$.

formare de gaz / *gas formation / formation de gaz* / Procesul prin care un gaz este emis de către un izolant lichid când este supus tensiunilor termice ridicate sau unor descărcări disruptive.

formare directă (a numărului) / *direct dialling / numérotation directe au cadran* / Formare a numărului telefonic efectuată de un abonat sau de o operatoare de ieșire pentru stabilirea unei comunicații cu abonatul chemat, obținută direct și fără ajutorul unei operatoare intermediare.

format / *format / disposition (des données)* / Aranjament definit al datelor pe un suport de date. Notă: Formatul extern al unei date depinde de programator, iar formatul intern de calculatorul folosit, fiind fixat fie constructiv, fie prin programele de bază.

format al înregistrării / *record format / format de l'enregistrement* / Descriere a înregistrărilor memorate într-o bază de date care constă dintr-o listă a câmpurilor din înregistrare, împreună cu domeniile de valori pe care le poate lua fiecare câmp.

format al mesajului / *message format / format du message* / Ansamblul de reguli care definesc modul în care se formează pentru emisie şi se interpretează la recepţie un mesaj.

format al pachetului / *packet format / format de paquet* / Ansamblu de reguli de organizare a structurii de date de comandă într-un pachet care defineşte mărimea şi conţinutul diverselor zone constitutive ale acestui pachet.

format (al unui aparat de măsurare) / *size (of a measuring instrument) / format (d'un appareil de mesure)* / Dimensiunile suprafeţei unui panou definite prin lăţimea şi înălţimea rezervate unui aparat de măsurare sau unui ansamblu de astfel de aparate.

format cu eşantionare / *sampled format / format à échantillonnage* / Formă de undă constituită dintr-o serie de valori ale eşantioanelor preluate secvenţial sau nesecvenţial în funcţie de timp. Se presupune că eşantioanele nesecvenţiale pot fi rearanjate în secvenţa de timp, conducând la diverse tipuri de formate cu eşantionare.

format cu eşantionare aperiodică în timp echivalent / *aperiodically-sampled equivalent-time format / format à échantillonnage apériodique en temps équivalent* / Format identic formatului cu eşantionare periodică în timp real, cu excepţia coordonatei timp, echivalentă cu (sau convertibilă în) timp real. Principial, fiecare punct reprezentativ este derivat dintr-o măsurare diferită pe o undă diferită dintr-o secvenţă de unde.

format cu eşantionare aperiodică în timp real / *aperiodically-sampled real-time format / format à échantillonnage apériodique en temps réel* / Format identic formatului cu eşantionare periodică în timp real, exceptând eşantionarea temporală neperiodică şi reprezentarea datelor prin perechi coordonate (t_1, m_1), (t_2, m_2), ..., (t_n, m_n).

format cu eşantionare periodică în timp echivalent / *periodically-sampled equivalent-time format / format à échantillonnage périodique en temps équivalent* / Format identic formatului cu eşantionare periodică în timp real, cu excepţia coordonatei timp, echivalentă şi convertibilă în timp real. Principial, fiecare punct reprezentativ este derivat dintr-o măsurare diferită pe o undă diferită dintr-o secvenţă de unde.

format cu eşantionare periodică în timp real / *periodically-sampled real-time format / format à échantillonnage périodique en temps réel* / Secvenţă fixă de valori m_0, m_1, m_2, ..., m_n, fiecare reprezentând respectiv valoarea undei la momentele t_0, $t_{0+\Delta t}$, $t_{0+2\Delta t}$, ... , $t_{0+n\Delta t}$, informaţiile putând fi redate într-un format grafic sau sub forma unei liste de numere.

format de afişare / *(display) format / format (d'affichage)* / Ansamblul regulilor de fixare a dispoziţiei simbolurilor, a dimensiunilor, a formelor, a culorilor şi a amplasamentelor acestora pentru reprezentarea vizuală a informaţiilor pe un dispozitiv de afişare.

format de bază în precizie dublă / *double-precision format / format de base en double précision* / Format de bază de 64 biţi pentru un număr binar în virgulă mobilă divizat astfel: semnul (1 bit), exponentul polarizat (11 biţi) şi o mantisă

constituită dintr-o parte întreagă implicită şi o parte fracţionară (52 biţi).

format de bază în precizie simplă / *single-precision (format)* / *(format de base en) simple précision* / Format de bază de 32 biţi pentru un număr binar în virgulă mobilă divizat astfel: semnul (1 bit), exponentul polarizat (8 biţi) şi o mantisă constituită dintr-o parte întreagă implicită şi o parte fracţionară (23 biţi).

format de instrucţiune / *instruction format* / *format d'instruction* / Modalitate de dispunere a părţilor componente ale unei instrucţiuni.

format de tipărire / *print format* / *format d'impression* / Termen generic care desemnează regulile aplicabile datelor care vor fi tipărite la imprimantă pentru a obţine imaginea dorită pe suportul de imprimare.

format extins în precizie dublă / *double-precision-extended* / *format étendu en double précision* / Formatul extins în precizie dublă este acelaşi cu cel în precizie simplă, însă cu exponentul cuprins între limitele $m \leq -16383$ şi $M \geq +16384$, iar partea fracţionară cu minim 63 biţi.

format extins în precizie simplă / *single-precision-extended* / *format étendu en simple précision* / Format extins al unui număr binar în virgulă mobilă divizat astfel: semnul (1 bit), un exponent aflat într-un câmp specificat şi combinat cu un excedent dependent de utilizare, o parte întreagă (1 bit) şi o parte fracţionară cu minimum 31 biţi. Exponentul poate varia între valoarea minimă $m \leq -1023$ şi valoarea maximă $M \geq +1024$.

format grafic / *pictorial format* / *format en image* / Grafic, diagramă sau imagine în care este reprezentată o formă de undă pentru a fi observată şi/sau analizată.

format în ecuaţie / *equational format* / *format en équation* / Una sau mai multe ecuaţii algebrice care definesc o formă de undă, o primă ecuaţie definind forma de undă de la t_0 la t_1, o a doua de la t_1 la t_2 etc. Formatul în ecuaţie este utilizat în mod special pentru definirea formelor de undă teoretice, ideale sau de referinţă.

(a) formata / *(to) format* / *formater* / A rescrie informaţiile din zonele de antet ale sectoarelor unui disc. Vezi *formatare a discului.*

formatare / *formatting* / *formatage* / Iniţializarea unui suport de date care permite stocarea şi extragerea datelor într-un sistem informatic particular.

formatare a discului / *disk formatting* / *formatage du disque* / În majoritatea sistemelor de operare, formatarea unui disc este operaţia prin de rescriere a informaţiilor din zonele antet ale sectoarelor (blocurilor fizice), eventualele structuri de sistem de fişiere pierzându-se cu acestă ocazie. Formatarea urmează să fie succedată de o verificare a blocurilor de date şi de crearea unui sistem de fişiere, operaţii fără legătură cu faza de formatare. Exemplu: În MS-DOS, operaţia de realizarea a iniţializării unui disc la un format acceptat de sistemul de operare. De obicei, la formatare se analizează discul pentru a detecta unităţile de alocare a spaţiului defecte, care vor fi marcate. Pe disc se creează o structură de fişiere, iar la cerere se poate copia şi un sistem autoîncărcabil ("bootabil"). Această formatare la nivel logic poate fi precedată şi de o formatare de nivel scăzut, (la nivel fizic se realizează şi iniţializarea antetului fiecărui sector).

formator de impulsuri ⇐ alungitor de impulsuri / *pulse stretcher* / *allongeur d'impulsion* / Dispozitiv care produce un impuls de ieşire cu o durată mai mare decât cea a impulsului de intrare şi cu amplitudinea proporţională cu valoarea de vârf a impulsului de intrare.

formator de impulsuri [normalizator] ⇒ normalizator de impulsuri

formator de numere / *call maker* / *composeur de numéros* / Dispozitiv de formare a numărului asociat unui telefon

pentru compunerea automată a numerelor de apel memorate în prealabil.

formatul MP3 ⇐ MP3 / *MP3* / *MP3* / Formatul MP3, denumire abreviată pentru „MPEG-1 Audio Layer", este un format digital de compresiune audio care permite crearea de fişiere sonore de talie redusă pe baza compresiunii darelor. De exemplu, conţinutul unui CD audio poate fi comprimat de 12 ori fără pierderi calitative auditive. Notă: Formatul MP3 este un format de compresiune „distructiv". O secvenţă muzicală fiind constituită dintr-o multitudine de frecvenţe sonore, de la cele mai grave (infrasunete) la cele mai ascuţite (ultrasunete), teoretic inaudibile pentru urechea umană, în cursul compresiunii aceste semnale sunt complet ignorate.

formatul MPEG ⇐ MPEG / *MPEG* / *MPEG* / Denumire abreviată pentru „Moving Picture Experts Group", corespunzătoare unei familii de standarde utilizate pentru codificarea informaţiilor audio şi video într-un format numeric comprimat. Avantajul formatului MPEG, comparativ cu alte formate de codificare, constă în realizarea de fişiere de talie mult mai redusă la calitate egală, pe baza unor tehnici de compresiune extrem de sofisticate.

formă a undei de ieşire / *output waveform* / *forme d'onde de sortie* / Variaţia în timp a tensiunii instantanee sau a intensităţii stimulării.

formă constructivă (a maşinilor electrice) ⇐ tip de construcţie (al maşinilor electrice rotative) / *type of construction (of electrical rotating machines)* / *forme de construction (des machines électriques tournantes)* / Aranjament al părţilor componente ale maşinii în ceea ce priveşte fixarea, dispunerea lagărelor şi a capului de arbore.

formă de impuls ⇒ formă de undă [de impuls]

formă de undă / *waveform* / *forme d'onde* / Reprezentare a unei mărimi caracteristice a unei unde, fie în timp într-un punct dat, fie în spaţiu într-un moment dat.

formă de undă [de impuls] ⇐ formă de impuls / *pulse waveform* / *forme d'onde d'impulsion* / Manifestare, reprezentare (de exemplu reprezentare grafică, prin puncte, osciloscopică, prin ecuaţii, tabele de coordonate sau de date statistice) sau vizualizare a unui impuls.

formă de undă a impulsurilor acustice / *acoustic pulse waveform* / *forme d'onde des impulsions acoustiques* / Forma de undă temporală a presiunii acustice instantanee într-o poziţie specificată într-un câmp acustic, prezentată într-o perioadă suficient de lungă pentru a include toate informaţiile acustice semnificative provenite dintr-un impuls unic sau dintr-unul sau mai multe cicluri ale unei unde întreţinute.

formă de undă compusă / *composite waveform* / *forme d'onde composite* / Formă de undă care, în scopuri analitice sau descriptive, rezultă din suma algebrică a două sau mai multe forme de undă, sau care este tratată ca atare.

formă de undă de impuls de referinţă / *reference pulse waveform* / *forme d'onde d'impulsion de référence* / Formă de undă de impuls, putând fi sau nu o formă de undă de impuls ideală, destinată a reprezenta o entitate de comparaţie sau de evaluare pentru alte forme de undă de impuls.

formă de undă de impuls de referinţă definită / *defined reference pulse waveform* / *forme d'onde d'impulsion de référence définie* / Formă de undă de impuls de referinţă definită, fără referire la vreo formă de undă de impuls practică sau derivată. O astfel de formă de undă de impuls definită este în mod tipic o formă de undă de impuls ideală.

formă de undă de impuls de referinţă derivată / *derived reference pulse waveform* / *forme d'onde d'impulsion de référence dérivée* / Formă de undă de impuls de referinţă derivată, printr-o

procedură sau un algoritm specificat, dintr-o formă de undă de impuls analizată în cadrul unui procedeu de măsurare a impulsului.

formă de undă de impuls de referință practică / *practical reference pulse waveform* / *forme d'onde d'impulsion de référence pratique* / Formă de undă de impuls de referință derivată, cu ajutorul unui algoritm sau al unei proceduri specificate, dintr-un impuls furnizat de un dispozitiv sau aparat.

formă de undă de polarizare / *offset waveform* / *forme d'onde de polarisation* / Formă de undă cu dreapta de bază decalată față de dreapta origine a nivelelor, în lipsa unei indicații contrare.

formă de undă de tranziție / *transition waveform* / *forme d'onde (de transition)* / Manifestare sau reprezentare (de exemplu reprezentare grafică, prin puncte, reprezentare pe ecranul unui osciloscop, prin ecuații, tabele de coordonate sau de date statistice) sau vizualizare a unei tranziții.

formă de undă practic sinusoidală / *substantially-sinusoidal waveform* / *forme d'onde pratiquement sinusoidale* / Formă de undă al cărei factor de distorsiune nu depășește 5%.

formă normalizată (în reprezentarea cu virgulă mobilă) ⇒ formă standard (în reprezentarea cu virgulă mobilă)

formă standard (în reprezentarea cu virgulă mobilă) ⇐ formă normalizată (în reprezentarea cu virgulă mobilă) / *normalized form [in a floating-point representation]* / *forme normalisée* / Formă luată de reprezentarea cu virgulă mobilă, în care mantisa se află într-un interval dat, astfel ales încât orice număr real să fie reprezentat printr-o pereche unică de numerale. Notă: Numărul zero trebuie să aibă o caracteristică prestabilită, în general 0.

formular / *form* / *formulaire* / Element utilizat pentru introducerea și modificarea informațiilor dintr-o bază de date. Formularele sunt proiectate odată cu programele de exploatare a bazei de date (deseori se folosesc instrumente speciale pentru crearea de formulare), și sunt afișate pe ecran pe parcursul execuției programului. Notă: Un formular trebuie să satisfacă anumite cerințe: să fie explicit, să aibă o formă familiară utilizatorului, să nu fie foarte încărcat cu informație, să facă o validare a datelor introduse și să semnaleze utilizatorului eventualele erori etc.

formulă de costuri / *cost formula* / *formule de coûts* / Formulă care exprimă costul sau o anumită parte a costului unei furnituri de energie electrică într-un anumit punct al sistemului sau în condiții determinate.

forță acceleratoare / *accelerating force* / *effort accélérateur* / O parte din forța la jantă, capabilă să producă accelerarea maselor trenului, aflate atât în mișcare de translație, cât și de rotație.

forță Coulomb-Lorentz / *Coulomb-Lorentz force* / *force de Coulomb-Lorentz* / Forța electromagnetică F_Q exercitată în vid asupra unui corp punctual cu sarcina Q și viteza v (față de un reper inerțial), în prezența unui câmp electromagnetic caracterizat (față de același reper) de vectorii E și B, dată de relația: $F_Q = Q \cdot (E + v \times B)$ Notă: În câmpuri neomogene, F_Q este numai partea din forța electromagnetică dependentă de sarcina micului corp, anulându-se odată cu sarcina. Forța electromagnetică rezultantă include și componente aditive proporționale cu momentul electric p, respectiv magnetic m, și cu primele derivate spațiale ale lui E, respectiv B.

forță de (apăsare pe) contact / *contact force* / *force de contact* / Forța pe care o exercită fiecare din cele două piese de contact, una asupra celeilalte, când circuitul de contact este închis în condiții precizate.

forță de aderență (specifică) / *peel strength* / *force d'adhérence* / Forța necesară

dezlipirii conductorului sau a foliei de la suprafaţa suportului izolant, raportată la unitatea de lăţime.

forţă de frânare / *brake force* / *effort de freinage* / Forţa exercitată la obada roţilor motoare de către motoarele electrice de tracţiune funcţionând în regim de frânare.

forţă de frânare de menţinere / *holding brake force* / *effort de retenue* / Forţa exercitată în timpul frânării de menţinere pentru păstrarea vitezei constante la coborârea pantelor.

forţă de încetinire ⇒ forţă deceleratoare

forţă de smulgere [circuite imprimate] / *pull-off strength* / *force d'arrachement* / Forţa aplicată perpendicular pe imprimarea conductoare, necesară separării unei pastile de suportul izolant.

forţă de tracţiune (la jantă) / *tractive effort (at the wheel rim)* / *effort de traction (à la jante)* / Forţă exercitată la obada roţilor motoare de către motoarele de tracţiune funcţionând în regim de tracţiune.

forţă de tracţiune în regim continuu / *tractive effort at continuous rating* / *effort (de traction au régime) continu* / Forţă de tracţiune corespunzătoare regimului continuu al motoarelor de tracţiune. Această forţă este dată pentru vehiculele motoare cu bandaje semiuzate. Dacă nu există alte precizări, această forţă este dată pentru excitaţia motoarelor de tracţiune corespunzătoare la câmp plin.

forţă de tracţiune în regim uniorar / *tractive effort at hourly rating* / *effort (de traction au régime) unihoraire* / Forţă de tracţiune corespunzătoare regimului uniorar al motoarelor de tracţiune alimentate cu tensiunea nominală pentru o excitaţie dată. Această forţă este dată pentru vehiculele motoare cu bandaje semiuzate. Dacă nu există alte precizări, această forţă este dată pentru excitaţia motoarelor de tracţiune corespunzătoare la câmp plin.

forţă de tracţiune la cârlig / *draw-bar pull* / *effort au crochet* / Forţa măsurabilă la cârligul de tracţiune al vehiculului motor; dacă nu există alte precizări, forţa de tracţiune la cârlig este stabilită în palier şi în aliniament.

forţă deceleratoare / *decelerating force* / *effort décélérateur* / Forţă capabilă de a produce încetinirea masei trenului, atât în mişcare de translaţie, cât şi de rotaţie.

forţă electromotoare != tensiune electromotoare < t.e.m.>

forţă electromotoare a sursei (unui generator de semnale) / *source e.m.f. (of a signal generator)* / *f.e.m. de (la) source (d'un générateur de signaux)* / Dublul tensiunii de ieşire pe sarcină adaptată.

forţă electromotoare de contact != tensiune electromotoare de contact

forţă electromotoare termoelectrică (a unui contact) ⇐ forţă termoelectromotoare / *thermal e.m.f.* / *f.é.m. thermoélectrique (d'un contact)* / Forţă electromotoare produsă de un circuit de contact când este supus unei condiţii termice specificate.

forţă (mecanică) <F> / *(mechanical) force <F>* / *force (mécanique) <F>* / Mărime vectorială egală cu derivata impulsului mecanic în raport cu timpul. Notă: Dacă masa este constantă, forţa este egală cu produsul dintre masa şi acceleraţia liniară a corpului.

forţă portantă magnetică / *magnetic pull* / *force portante magnétique* / Forţă de atracţie între doi poli magnetici de polarităţi opuse. Notă: În cazul a două feţe polare paralele separate printr-un întrefier foarte mic nemagnetic, forţa portantă este dată de relaţia: $F = \frac{1}{2\mu_0}\int B^2 dA$, unde integrala este extinsă la una din feţele polare, μ_0 este permeabilitatea vidului, B este inducţia magnetică.

forţă rezistentă totală / *total (train) resistance* / *effort (résistant) total* / Suma tuturor forţelor care se opun mişcării trenului sau vehiculului.

forţă statică (a pantografului) / *static force (of the pantograph)* / *effort statique*

(du pantographe) / Forţă exercitată pe patină pe direcţie verticală, produsă de sistemul de acţionare a pantografului.

forţă statică nominală (a pantografului) / *nominal static force (of the pantograph)* / *effort statique nominal (du pantographe)* / Medie a valorilor efective ale forţelor statice, a cărei valoare se stabileşte prin măsurarea forţelor statice la înălţimile de lucru maximă, minimă şi la două alte poziţii intermediare oarecare, atât în timpul ridicării, cât şi în timpul coborârii, şi calcularea forţelor medii de ridicare şi respectiv de coborâre.

forţă termoelectromotoare ⇒ forţă electromotoare termoelectrică (a unui contact)

forţă totală la o viteză dată a unui vehicul de tracţiune electrică / *total force at any given speed for electrical rolling stock* / *effort total à une vitesse donnée du vehicule de traction électrique* / Suma dintre forţa statică şi forţa măsurată pe verticala locului, rezultată ca urmare a influenţei aerului la viteza considerată.

forţă uniorară ⇒ forţă de tracţiune în regim uniorar

fosă a învelişului / *depressed cladding* / *fossé de gaine* / Regiune a miezului adiacentă învelişului unei fibre optice, în care indicele de refracţie este inferior celui al regiunilor învelişului aflate spre exterior.

forţă verticală / *vertical force* / *effort vertical* / Efort de respingere sau atragere între inductor şi indus, produs prin reacţie electrodinamică.

fosfenă electrică / *electrical phosphene* / *phosphène électrique* / Senzaţie vizuală produsă de o stimulare electrică a retinei, a nervului optic sau a cortexului vizual.

fosforescenţă / *phosphorescence* / *phosphorescence* / Fotoluminescenţă care persistă un timp apreciabil prin acumularea de energie într-un nivel energetic intermediar.

fotobiologie / *photobiology* / *photobiologie* / Ramură a biologiei care studiază efectele aplicării radiaţiilor optice asupra sistemelor vii.

fotocatod ⇐ catod fotoelectronic / *photocathode* / *photocathode* / 1. Electrod într-un tub cu vid, constituit dintr-o substanţă care emite electroni sub acţiunea unei radiaţii luminoase incidente. 2. Strat metalic sau semiconductor cu un bun randament al fotoemisiei de electroni şi utilizat într-un receptor fotoelectric.

fotocolorimetru / *photocolorimeter* / *photocolorimètre* / Spectrofotometru simplificat destinat măsurării factorilor spectrali de transmisie sau de reflexie cu radiaţii practic monocromatice izolate prin filtre selective.

fotoconductor / *photoconductor* / *photoconducteur* / Material sau substanţă a cărei conductivitate electrică creşte când absoarbe radiaţii electromagnetice.

foto-desensibilizare / *photo-desensitization* / *photo-désensibilisation* / Proces prin care o substanţă sau un sistem devine mai puţin sensibil la fotoefecte sub acţiunea unei alte substanţe sau unui alt sistem.

fotodezintegrare ⇒ reacţie fotonucleară

fotodiodă / *photodiode* / *photodiode* / Dispozitiv fotoelectric în care absorbţia unei radiaţii electromagnetice în joncţiune şi în vecinătatea ei, sau la suprafaţa de contact a unui semiconductor cu un metal, produce o modificare a rezistenţei dependentă de direcţia curentului.

fotodiodă cu avalanşă / *avalanche photodiode* / *photodiode à avalanche* / Fotodiodă ce utilizează o tensiune electrică de polarizare, astfel încât curentul fotoelectric primar să suporte o multiplicare prin avalanşă la joncţiune.

fotodiodă PIN / *PIN photodiode* / *photodiode PIN* / Fotodiodă în care o regiune largă de semiconductor intrinsec este dispusă între două regiuni semiconductoare de tip P şi N. Notă: Fotonii absorbiţi în regiunea intrinsecă crează perechi electron-gol separabile ulterior printr-un câmp electric, producând un curent fotoelectric.

fotoefect / *photoeffect* / *photoeffet* / Schimbare fizică, chimică sau biologică produsă prin interacțiunea radiației optice cu materia. Notă: Se includ în această categorie a schimbărilor, efectele fotoelectrice, foto-optice, fotochimice și fotobiologice, dar încălzirea prin radiație nu este considerată în mod normal ca un fotoefect.

fotoelectric / *photoelectric* / *photoélectrique* / Calificativ referitor la un fenomen electric produs prin absorbția de fotoni. Notă: Un fenomen optic produs prin absorbția de electroni sau de goluri este numit *optoelectronic*.

fotoelectron / *photoelectron* / *photoélectron* / Electron ejectat dintr-un atom ca rezultat al efectului fotoelectric.

fotoelement ⇒ receptor fotoelectric

fotofluorograf / *photofluorograph* / *appareil de radiophotographie* / Dispozitiv destinat obținerii pe un film de mici dimensiuni a fotografiei imaginii în mărime normală formată pe un ecran fluorescent.

fotofluorografie / *photofluorography* / *radiophotographie* / Fotografie a imaginii produsă pe un ecran fluorescent, pe un film în general de dimensiuni mult mai reduse decît cele ale imaginii.

fotofluorografie sistematică / *mass fluorography* / *radiophotographie systématique* / Fotofluorografie în serie pentru un număr mare de persoane.

fotofracție / *photofraction* / *photofraction* / Pentru fotoni de energie dată, raportul dintre numărul de fotoni înregistrați în vârful de absorbție totală și numărul total de fotoni detectați în același interval de timp.

fotografie cu ajutorul radiațiilor X ⇒ radiogramă

fotoionizare ⇐ efect fotoelectric atomic / *photo-ionization* / *photo-ionisation* / Ionizarea atomilor sau a moleculelor sub acțiunea unei radiații electromagnetice ca, de exemplu, radiația ultravioletă sau radiația X.

fotoluminescență / *photoluminescence* / *photoluminescence* / Luminescență produsă prin absorbția de radiație optică.

fotometrie / *photometry* / *photométrie* / Ansamblu de tehnici și metode de determinare a mărimilor referitoare la radiația luminoasă (lumină) și în care evaluările se fac în raport cu una din funcțiile de eficacitate luminoasă spectrală relativă ($V(\lambda)$ sau $V'(\lambda)$). Note: 1. Se pot include și unele convenții. 2. Principalele mărimi fotometrice sunt:

Simbol	Denumire standard a mărimii fotometrice	Unitate de măsură
Φ_v	Flux luminos (al unui fascicul de lumină)	lm
E_v	Iluminare (într-un punct al unei suprafețe)	lx
M_v	Exitanță luminoasă (într-un punct al unei suprafețe)	lx
Q_v	Energie luminoasă (într-un domeniu spațio-temporal)	lm·s
H_v	Expunere luminoasă (într-un punct al unei suprafețe)	lx·s
I_v	Intensitate luminoasă (a unei surse într-o direcție)	cd
L_v	Luminanță (într-o direcție și într-un punct al suprafeței unei surse sau unui receptor de lumină sau într-un punct de pe traiectoria unui fascicul de lumină)	$cd \cdot m^{-2}$

fotometrie fizică / *physical photometry* / *photométrie physique* / Fotometrie în care receptoarele fizice sunt utilizate pentru măsurări.

fotometrie vizuală / *visual photometry* / *photométrie visuelle* / Fotometrie în care ochiul este utilizat pentru a face comparații cantitative între stimuli de lumină.

fotometru / *photometer* / *photomètre* / Aparat destinat măsurării mărimilor fotometrice.

fotometru cu egalizare de contrast / *equality of contrast photometer* / *photomètre à égalisation de contraste* / Fotometru vizual în care părţile câmpului de comparaţie sunt văzute simultan şi egalizate în ceea ce priveşte contrastul.

fotometru cu egalizare de luminozitate / *equality of brightness photometer* / *photomètre à égalisation de luminosité* / Fotometru vizual în care părţile câmpului de comparaţie sunt văzute simultan şi egalizate în ceea ce priveşte luminozitatea.

fotometru cu pâlpâire / *flicker photometer* / *photomètre à papillotement* / Fotometru vizual în care observatorul vede fie o plajă unică iluminată succesiv, fie două plaje alăturate iluminate alternativ, de către cele două surse de comparat, cu o frecvenţă convenabil aleasă mai mare decât frecvenţa de fuziune pentru culori, dar mai mică decât frecvenţa de fuziune pentru luminozităţi.

fotometru de repartiţie / *distribution photometer* / *photométre de répartition* / Goniofotometru destinat măsurării distribuţiei spaţiale a intensităţii luminoase.

fotometru fizic / *physical photometer* / *photomètre physique* / Fotometru ce utilizează un receptor fizic de radiaţie.

fotometru fotoelectric / *photoelectric photometer* / *photomètre photo-électrique* / Fotometru fizic ce utilizează un receptor fotoelectric.

fotometru integrator ⇒ lumenmetru

fotometru vizual / *visual photometer* / *photomètre visuel* / Fotometru în care egalitatea dintre radiaţia aflată în studiu şi radiaţia de comparaţie este stabilită vizual.

fotomultiplicator → tub fotomultiplicator

foton / *photon* / *photon* / Cuantă de radiaţie electromagnetică considerată o particulă de energie hv, unde h este constanta lui Planck iar v frecvenţa radiaţiei. Notă: Un foton este o particulă elementară de spin 1 şi masa de repaus nulă.

fotoneutron / *photoneutron* / *photoneutron* / Neutron ejectat dintr-un nucleu atomic în urma interacţiunii unui foton cu un nucleu atomic.

fotopatologie / *photopathology* / *photopathologie* / Ramură a biologiei şi a medicinei ce tratează efectele patologice legate de aplicarea radiaţiilor optice.

fotoperioadă ⇐ perioadă de lumină / *photoperiod* / *photopériode* / Ciclu de alternanţă între lumină şi obscuritate, natural sau artificial, la care sunt expuse organismele vii. Notă: De exemplu, pentru ciclul natural de lumină în timpul echinocţiilor, raportul dintre durata luminii ($L = 12$ h) şi durata întunericului ($D = 12$ h) este exprimat prin LD 12:12.

fotopilă ⇒ celulă fotovoltaică

fotorezistor ⇒ celulă fotoconductivă [dispozitiv cu semiconductoare]

fotosensibilizare / *photosensitization* / *photosensibilisation* / Proces prin care o substanţă sau un sistem devine mai sensibil la fotoefecte sub acţiunea unei alte substanţe sau unui alt sistem.

fototelecopie / *phototelecopy* / *phototélécopie* / Sistem de fototelegrafie care are ca obiectiv special reproducerea semitonurilor, utilizând la recepţie procedee fotografice.

fototelegrafie ⇐ facsimil ⇐ telefotografie ⇐ telegrafie facsimil / *facsimile* / *télécopie* / Formă de telecomunicaţie care are ca obiect reproducerea la distanţă a unui document grafic sub forma unui alt document grafic, similar geometric cu cel original. Notă: Reproducerea poate fi în două niveluri de densitate optică, denumite în general negru şi alb, în niveluri cu densităţi gradate tonal sau în culori.

fototelegrafie cu contrast ⇐ facsimil cu contrast / *document facsimile* / *télécopie contrastée* / Fototelegrafie în care reproducerea furnizează numai două niveluri de densitate optică.

fototelegrafie cu nuanţe / *picture facsimile* / *télécopie nuancée* / Fototelegrafie în care reproducerea poate prezenta densităţi tonale gradate.

fototelegramă / *photograph facsimile telegram* / *phototélégramme* / Telegramă fototelegrafică transmisă prin fototelecopie.

fototerapie / *phototherapy* / *photothérapie* / Tratament al maladiilor prin aplicarea radiaţiilor optice.

fototiristor / *photothyristor* / *photothyristor* / Tiristor sensibil, ca element de declanşare, la acţiunea unui flux radiant.

fototranzistor / *phototransistor* / *phototransistor* / Tranzistor în care se utilizează efectul fotoelectric. Notă: Este un receptor fotoelectric cu semiconductoare în care efectul fotoelectric este produs în vecinătatea unei duble joncţiuni (*p-n-p* sau *n-p-n*) având proprietăţi amplificatoare.

fototub cu gaz / *gas-filled phototube* / *phototube à gaz* / Tub cu gaz ce utilizează efectul de multiplicare în gazul pe care îl conţine.

fovea (centrală) / *fovea (centralis)* / *fovea* / Parte centrală a retinei, subţire şi concavă, care conţine aproape numai celule cu conuri şi realizează cea mai distinctă vedere. Notă: Fovea corespunde unui câmp vizual cu o deschidere unghiulară de aproximativ 0,026 rad (1,5°).

foveola / *foveola* / *foveola* / Regiunea centrală a foveei centrale care nu conţine decât conuri. Notă: Foveola corespunde unui câmp vizual cu o deschidere unghiulară de aproximativ 0,017 rad (1°).

fracţie de timp / *headway* / *fraction de temps d'exécution* / În cazul sistemelor cu multiprogramare, fracţiunea din timpul total utilizată efectiv de fiecare dintre lucrările planificate pentru execuţie.

fracţionare a dozei / *dose fractionation* / *fractionnement de dose* / Mod de administrare a unei doze de radiaţii în două sau mai multe fracţiuni separate printr-un interval de timp.

fracţiune de ardere / *burn-up fraction* / *taux d'épuisement* / Fracţiune din cantitatea iniţială a unui anumit nuclid ce a suferit o ardere nucleară.

fracţiune de neutroni întârziaţi / *delayed neutron fraction* / *fraction de neutrons différés* / Raportul dintre numărul mediu de neutroni întârziaţi pe fisiune şi numărul mediu total de neutroni (prompţi şi întârziaţi) pe fisiune.

fracţiune de neutroni prompţi / *prompt neutron fraction* / *fraction de neutrons instantanés* / Raportul dintre numărul mediu de neutroni prompţi pe fisiune şi numărul mediu total de neutroni (prompţi şi întârziaţi) pe fisiune.

fracţiune de stabilire acustică / *acoustic power-up fraction* / *fraction d'établissement acoustique* / Raportul dintre presiunea acustică negativă de vârf când sistemul este în modul de stabilire şi valoarea maximă a presiunii negative de vârf pentru toate reglajele sistemului corespunzătoare unui mod de funcţionare dat. Raportul este determinat conform măsurărilor preluate la poziţia care produce integrala maximă a presiunii de impuls la pătrat (sau a presiunii acustice pătrate medii pentru sistemele cu unde întreţinute) şi este exprimat în general procentual. Notă: Modul de funcţionare al sistemului în modul de iniţializare poate fi diferit de modul de funcţionare specificat.

fracţiune efectivă de neutroni întârziaţi / *effective delayed neutron fraction* / *fraction efficace de neutrons différés* / Raportul dintre numărul mediu de fisiuni produse de neutronii întârziaţi şi numărul mediu total de fisiuni produse de neutronii întârziaţi şi de neutronii prompţi. Fracţiunea eficace de neutroni întârziaţi este în general mai mare decât fracţiunea reală a neutronilor întârziaţi.

fragmentare [stare] / *fragmentation [state]* / *fragmentation [état]* / Stare a unui dispozitiv de memorare magnetic (de exemplu disc fix), în care datele sunt

plasate aleator pe suprafaţa acestuia, ceea ce contribuie la o degradare a performanţelor de regăsire a informaţiilor. Notă: Periodic este utilă o operaţie de "defragmentare", în care informaţiile sunt plasate contiguu spre primii cilindri ai discului magnetic.

fragmentare (a memoriei) / *fragmentation / fragmentation (de la mémoire)* / Împărţirea memoriei disponibile în zone necontigue, în fragmente, a căror gestiune şi alocare se face mai dificil decât în cazul existenţei unei zone unice de memorie liberă. Fenomenul conduce la pierderi de memorie datorită faptului că unele zone nu se mai pot aloca.

fragmentare externă (a memoriei) / *external fragmentation / fragmentation externe* / Fenomenul de formare a unor zone libere de memorie între segmentele alocate. Notă: Aceste zone pot fi alocate dacă sunt suficient de mari, dar se poate ajunge în situaţia în care zonele libere însumează o cantitate mare de memorie, dar nici una nu este suficient de mare pentru a fi alocată.

fragmentare internă / *internal fragmentation / fragmentation interne* / Fenomen care constă din neutilizarea unei părţi din ultima unitate de memorie alocată unui program. Fiind zone interne ale unor programe, aceste spaţii nu mai pot fi folosite. Note: 1. În cazul administrării memoriei cu partiţii specificate static (MFT), spaţiul neutilizat este la sfârşitul partiţiei. 2. În cazul paginării, deoarece paginile au lungime fixă iar spaţiul de adrese nu are o dimensiune multiplu de dimensiunea paginii, se alocă un număr întreg de pagini ceea ce conduce la neocuparea completă a spaţiului din ultima pagină. Spaţiul pierdut este egal în medie cu jumătate din lungimea paginii.

fragmente de fisiune / *fission fragments / fragments de fission* / Nuclee provenind de la o fisiune, purtând o energie cinetică dobândită în urma acestei fisiuni.

frânare / *braking / freinage* / Acţiune prin care se crează un cuplu de încetinire destinat fie provocării încetinirii sau opririi unei maşini (sau a elementelor în mişcare) fie menţinerii la o valoare convenabilă a vitezei maşinii (sau a elementelor în mişcare).

frânare bruscă [sistem de frânare adiţional] / *emergency brake [alternative braking system] / frein d'urgence, 2[système de freinage additionnel]* / Sistem de frânare suplimentar care poate intra în acţiune în caz de defectare a sistemului normal de frânare.

frânare contra-curent / *regenerative braking of a d.c. machine / freinage par contre-courant* / Mod de frânare recuperativă a unei maşini de curent continuu care constă în inversarea sensului curentului indusului.

frânare cu oprire automată la destinaţie / *automatic spot brake / freinage (automatique) d'arrêt au but* / Sistem de frânare destinat opririi unui tren la un punct prestabilit, independent de viteza sa iniţială şi fără intervenţia unui conductor care să regleze forţa de frânare.

frânare de încetinire / *retarding brake / freinage de ralentissement* / Mod de frânare utilizat pentru reducerea vitezei.

frânare de menţinere / *holding brake / freinage de maintien* / Mod de frânare utilizat pentru menţinerea vitezei sensibil constante la coborârea pantelor lungi.

frânare de oprire / *stopping brake / freinage d'arrêt* / Mod de frânare utilizat pentru oprire.

frânare dinamică ⇒ frânare reostatică

frânare electrică / *electric braking / freinage électrique* / Mod de frânare în care acţiunea exercitată asupra unei maşini are ca efect producerea de energie electrică, fie disipată, fie restituită reţelei.

frânare electrodinamică / *electro-dynamic braking / freinage électrodynamique* / Frânare electrică în care energia este produsă de către motoarele de tracţiune

antrenate prin energia cinetică a trenului ce funcţionează în regim de generator.

frânare electrodinamică dependentă de linia de contact / *electro-dynamic braking dependent of line supply* / *freinage électrodynamique dépendant de la ligne de contact* / Frânare electrodinamică în care efortul de frânare nu poate fi obţinut decât dacă linia de contact este pusă sub tensiune.

frânare electrodinamică independentă de linia de contact / *electro-dynamic braking independent of line supply* / *freinage électrodynamique indépendant de la ligne de contact* / Frânare electrodinamică în care efortul de frânare se produce chiar dacă linia de contact nu este pusă sub tensiune.

frânare (electrodinamică) recuperativă / *regenerative (electrodynamic) braking* / *freinage par récupération* / Mod de frânare în care motoarele de tracţiune antrenate prin energia cinetică a trenului funcţionează în regim de generator şi debitează în linia de contact.

frânare electromagnetică / *electromagnetic braking* / *freinage électromagnétique* / Frânare care utilizează electromagneţi pentru a crea forţa de frânare.

frânare electromagnetică (a unei maşini electrice) / *electromagnetic braking (of an electrical machine)* / *freinage électromagnétique (d'une machine électrique)* / Mod de frânare în care acţiunea unei frâne asupra unei maşini electrice este aplicată sau suprimată prin intermediul unui eletromagnet.

frânare electromagnetică pe şine / *electromagnetic track brake* / *freinage électromagnétique sur rail* / Frânare electromagnetică cu frecare în care efortul de frânare se realizează prin frecarea unui electromagnet aplicat direct pe şine.

frânare electromagnetică prin frecare ⇒ frânare electromagnetică prin patine

frânare electromagnetică prin inducţie ⇐ frânare prin curenţi Foucault / *eddy-current braking/ freinage par courants de Foucault* / Sistem de frânare electromagnetică în care forţa de frânare este produsă prin inducţie într-un indus liniar ca, de exemplu, o şină, sau într-un element de rotaţie ca, de exemplu, o roată, un disc, un tambur etc.

frânare electromagnetică prin patine / *electromagnetic friction braking* / *freinage électromagnétique à frottement* / Frânare electromagnetică în care electromagnetul acţionează asupra unui sabot sau a unei patine aplicate pe şine sau pe un element de rotaţie (roată, disc, tambur etc.).

frânare mecanică / *mechanical braking* / *freinage mécanique* / Mod de frânare în care efortul de frânare se obţine prin frecarea saboţilor sau patinelor aplicate pe roţi sau discuri separate.

frânare mixtă / *combined braking system* / *freinage mixte* / Mod de frânare combinat din frânarea electrică şi frânarea pneumatică.

frânare prin curenţi Foucault ⇒ frânare electromagnetică prin inducţie

frânare prin inversarea succesiunii fazelor / *plug braking* / *freinage par inversion de phases* / Mod de frânare electrică a unui motor asincron care constă în inversarea ordinii fazelor de conectare la reţea.

frânare prin solenoizi / *solenoid braking* / *freinage par solénoides* / Frânare electromagnetică în care electromagnetul acţionează asupra unei frâne mecanice ce se aplică pe roţi sau pe discuri.

frânare reostatică ⇐ frânare dinamică / *dynamic braking* / *freinage rhéostatique* / Mod de frânare electrică în care maşina excitată este deconectată de la reţea şi funcţionează în regim de generator, energia fiind disipată în înfăşurări şi, eventual, într-o rezistenţă separată.

frânare (reostatică) cu condensator / *capacitor braking* / *freinage par condensateur* / Mod de frânare reostatică a maşinilor asincrone, caz în care care se

utilizează un condensator pentru a menţine curentul de excitaţie necesar funcţionării maşinii ca generator, când este deconectată de la reţeaua de alimentare.

frânare (reostatică) cu injectare de curent continuu / *d.c. injection braking [UK]* / *freinage par injection de courant continu* / Mod de frânare reostatică a maşinilor de inducţie în care curentul de excitaţie este furnizat de o sursă separată de alimentare în curent continuu, permiţând funcţionarea maşinii în regim de generator, când este deconectată de la reţea.

frânare suprasincronă / *over-synchronous braking* / *freinage hypersynchrone* / Mod de frânare recuperativă a unui motor asincron în care rotorul maşinii este antrenat la o viteză superioară vitezei de sincronism.

frână bruscă / *emergency brake [device]* / *frein d'urgence, 1[dispositif]* / Dispozitiv destinat să comande, cât mai repede posibil, frâna sau frânele unui tren sau ale unui vehicul, fie prin acţiunea conductorului, fie independent de acesta.

frână contra alunecării ⇒ frână contra patinării

frână contra patinării / *anti-slip brake* / *frein antipatinage* / Mijloc care permite împiedicarea alunecării unei osii prin acţionarea uşoară a frânei cu aer comprimat sau a unei alte frâne.

frână cu acumulare de energie / *electrically released spring brake* / *frein à accumulation d'énergie* / Frână mecanică în care efortul de frânare este furnizat de către un resort metalic al cărui efect se anulează printr-un dispozitiv electric atunci când frâna este slăbită.

frână cu aer comprimat / *(compressed) air brake* / *frein à air (comprimé)* / Frână mecanică în care elementele de fricţiune sunt acţionate cu aer comprimat al cărui efect poate fi reglat prin variaţia presiunii.

frână cu curenţi turbionari ⇒ frână electrică de inducţie

frână cu vid / *vacuum brake* / *frein à vide* / Frână mecanică în care elementele de fricţiune sunt acţionate de către un vid variabil şi reglat ce acţionează asupra unui vid mai pronunţat şi relativ constant.

frână cu vid cu comandă electrică / *electro-vacuum brake control* / *frein à vide à commande électrique* / Sistem de frână cu vid în care admisia aerului în cilindri se face prin intermediul unor valve situate pe fiecare vehicul, comandate electric din cabina de conducere.

frână de mână / *handbrake* / *frein à main* / Mod de frânare în care elementele de fricţiune sunt acţionate cu mâna prin mijloace pur mecanice.

frână de staţionare / *parking brake* / *frein de stationnement* / Frână destinată să menţină oprit un vehicul în staţionare şi care rămâne aplicată independent de orice sursă de energie a vehiculului. Frâna poate fi acţionată, prin apăsare sau deblocare, în mod electric, hidraulic, cu arc sau manual.

frână electrică de inducţie / *electric induction braking* / *frein électrique par induction* / Frână la care frânarea se realizează prin curenţi induşi în organele mobile ale acesteia.

franjuri de interferenţă ⇐ figură de interferenţă / *(interference) fringes* / *franges (d'interférence)* / Succesiune spaţială a unei serii de maxime şi minime ale câmpului electromagnetic datorate interferenţelor.

frecvenţa reţelei / *mains frequency* / *fréquence du réseau* / Frecvenţa curentului alternativ al reţelei de distribuţie electrică, în general 50 sau 60 Hz.

frecvenţa succeselor în găsirea informaţiilor / *hit ratio* / *taux de réussite* / Raportul dintre numărul de adresări care găsesc informaţia în memoria rapidă şi numărul total de adresări, dependent de comportamentul programelor (cât de mult îşi concentrează adresările în spaţiul de memorie sau în timp) şi de mărimea

memoriei rapide. Notă: Dacă se măreşte memoria intermediară, probabilitatea de succes este mai mare, numărul de adresări la memoria principală scade, ceea ce conduce la un trafic redus pe magistrală, permiţând conectarea mai multor procesoare în sistem (în cazul unui sistem distribuit).

frecvenţă / *frequency* / *fréquence* / 1. Inversa perioadei unui fenomen repetitiv. Notă: Simbolul *f* este utilizat în principal când perioada este temporală, iar simbolul ν este utilizat în principal când perioada este de natură spaţială. 2. Măsoară de câte ori pe secundă apare un anumit fenomen periodic.

frecvenţă a aplicaţiei acustice [medie aritmetică] $<f_{awf}>$ / *arithmetic-mean acoustic-working frequency* $<f_{awf}>$ / *fréquence d'application acoustique [moyenne arithmétique]* $<f_{awf}>$ / Media aritmetică a frecvenţelor f_1 şi f_2 pentru care amplitudinea spectrului semnalului acustic, adică ieşirea unui hidrofon plasat într-un câmp acustic într-un amplasament specificat, devine pentru prima dată cu 3 dB inferioară valorii amplitudinii de vârf. Se exprimă în MHz.

frecvenţă a cadrelor ⇒ videofrecvenţă

frecvenţă a factorului de transfer în curent unitate / *frequency of unity current transfer ratio* / *fréquence du rapport de transfert unité du couran* / Frecvenţă la care modulul factorului de transfer în curent cu ieşirea în scurt circuit, în regim de semnal mic, în montaj cu emitor comun, descreşte la unitate

frecvenţă a impulsurilor (unui contor) / *impulse frequency* / *fréquence d'impulsion (d'un compteur)* / Numărul de impulsuri pe unitatea de timp.

frecvenţă a plasmei (electronice) / *plasma frequency (electronic)* / *fréquence de plasma (électronique)* / Frecvenţa oscilaţiilor prin care plasma, perturbată local sub forma unui exces sau a unui deficit de electroni, tinde să revină spre starea sa macroscopică de echilibru neutru, ionii rămânând fixaţi. Notă: Frecvenţa plasmei f_p este dată de expresia: $f_p = \frac{e}{2\pi}\sqrt{n_e / m\varepsilon_0}$, unde: e este sarcina electronului; m este masa electronului; n_e este densitatea electronică; ε_0 este constanta electrică.

frecvenţă a punctelor / *dot frequency* / *fréquence des points* / 1. Jumătate din numărul elementelor de imagine adiacente transmise într-o secundă de către un aparat de fototelegrafie. 2. Frecvenţa fundamentală a semnalului care reprezintă în fototelegrafie o linie cu elemente de imagine negre şi albe alternante.

frecvenţă a seriei de expuneri / *X-ray tube exposure frequency* / *cadence de pose* / Numărul de expuneri efectuate în unitatea de timp, în cursul unei serii de expuneri regulate. Notă: Termenul "debit al expunerii" nu este utilizabil în acest caz.

frecvenţă a sistemului de comutaţie a canalelor unui osciloscop multicanal / *switching rate (of a multitrace oscilloscope)* / *cadence de commutation d'un oscillographe multitrace* / Frecvenţa sistemului de comutaţie al fasciculului electronic al unui osciloscop multicanal sau al unui sertar asociat. Această cadenţă poate fi fixă sau reglabilă în cazul unei prezentări decupate a imaginii, ori poate fi reglată după frecvenţa repetiţiei bazei de timp prin declanşare, în cazul unei prezentări alternate a imaginii.

frecvenţă afişată / *display frequency* / *fréquence représentée* / Frecvenţa semnalului de intrare indicată de analizorul de spectru, exprimată în Hz.

frecvenţă antisimetrică a unui vibrator monolitic cu doi poli / *antisymmetric frequency of a monolithic bipole vibrator* / *fréquence antisymétrique d'un vibrateur monolithique à deux pôles* / Cea mai înaltă frecvenţă de rezonanţă a unui vibrator monolitic bipolar, cu terminalele de ieşire scurtcircuitate.

frecvenţă centrală / *centre frequency* / *fréquence centrale* / Frecvenţă care corespunde mijlocului domeniului de frecvenţe, exprimată în Hz.

frecvenţă centrală (a unui analizor de spectru) / *centre frequency (of a spectrum analyzer)* / *fréquence centrale (d'un analyseur de spectre)* / Frecvenţă care corespunde mijlocului excursiei de frecvenţă, exprimată în Hz.

frecvenţă centrală (a unui filtru trece-bandă sau filtru opreşte-bandă) / *mid-band frequency (of a band-pass or band-stop filter)* / *fréquence centrale (d'un filtre passe-bande ou d'un filtre coupe-bande)* / Media geometrică a frecvenţelor de tăiere ce limitează aceeaşi bandă de trecere, sau aceeaşi bandă de oprire. Notă: În practică, media aritmetică este utilizată adesea ca o bună aproximaţie a mediei geometrice pentru filtrele piezoelectrice a căror bandă de trecere sau de oprire este relativ îngustă.

frecvenţă critică (a unui mod într-un ghid de unde) / *critical frequency (of a mode in a waveguide)* / *fréquence critique (d'un mode dans un guide d'ondes)* / Frecvenţă sub care nu se poate întreţine o undă progresivă într-un mod de propagare dat într-un ghid de unde fără pierderi.

frecvenţă critică (a unui strat ionosferic) / *critical frequency (of a ionospheric layer)* / *fréquence critique (d'une couche ionosphérique)* / Frecvenţa cea mai ridicată sub care o undă radioelectrică suportă o reflexie într-un strat ionosferic atins în incidenţă verticală. În mod normal, există o astfel de frecvenţă pentru fiecare componentă magneto-ionică. Note: 1. Frecvenţa critică a undei ordinare este frecvenţa plasmei coespunzătoare concentraţiei electronice maxime a stratului. 2.Frecvenţele critice ale undei ordinare şi extraordinare sunt reprezentate prin simbolurile f_0 şi f_x urmate de simbolul stratului, de exemplu f_0F2.

frecvenţă critică de scânteiere ⇒ frecvenţă de fuziune (a imaginilor pe retină)

frecvenţă de ajustare / *adjustment frequency* / *fréquence d'ajustage* / Frecvenţa la care un oscilator trebuie să fie astfel reglat încât, pentru o combinaţie particulară a condiţiilor de funcţionare să răspundă specificaţiei toleranţei de frecvenţă într-o gamă specificată a condiţiilor de funcţionare. Notă: Frecvenţa de ajustare se exprimă ca suma dintre frecvenţa nominală şi decalajul de frecvenţă.

frecvenţă de alimentare ⇐ frecvenţă industrială / *power (supply) frequency* / *fréquence industrielle* / 1. Denumire dată convenţional valorilor frecvenţei folosite în sistemele electroenergetice. 2. Frecvenţa de alimentare furnizată unui sistem sau unui element al unui sistem de măsură şi comandă a unui proces industrial.

frecvenţă de antirezonanţă / *anti-resonance frequency* / *fréquence d'antirésonance* / Cea mai înaltă frecvenţă dintre cele două frecvenţe ale unui rezonator piezoelectric, care vibrează singur în condiţii specificate, la care acesta este echivalent cu o rezistenţă pură.

frecvenţă de autoneutralizare / *self-neutralization frequency* / *fréquence d'autoneutrodynage* / Frecvenţa la care modulul transadmitanţei de transfer (reacţie internă) a tubului este minimă.

frecvenţă de bătăi / *beat frequency* / *fréquence de battement* / Diferenţă a frecvenţelor a două oscilaţii în bătaie.

frecvenţă de coliziune (a electronilor) / *collision frequency (of electrons)* / *fréquence des chocs (électroniques)* / Raportul dintre numărul mediu de coliziuni între un electron liber şi celelalte particule ale unui mediu ionizat sau ale plasmei într-un interval de timp dat şi acest interval de timp.

frecvenţă de combinaţie / *combination frequency* / *fréquence de combinaison* / Frecvenţa unui produs de intermodulaţie. Notă: Frecvenţele de combinaţie sunt date

de relaţia: $f = pf_1 + pf_2 + \ldots$, unde: p, q, ... sunt întregi pozitivi, negativi sau nuli; f_1, f_2, ... sunt frecvenţele componentelor spectrale ale semnalului sau ale semnalelor de intrare.

frecvenţă de convergenţă a amplificării ⇐ frecvenţă de tăiere a amplificării / *gain-crossover frequency / fréquence de convergence de gain* / Frecvenţa la care amplificarea devine unitară.

frecvenţă de convergenţă a fazei ⇐ frecvenţă de suprapunere de fază / *phase-crossover frequency / fréquence de convergence de phase* / În diagrama Bode sau diagrama polară (a răspunsurilor în frecvenţă), frecvenţa la care defazarea devine egală cu +180° sau −180°.

frecvenţă de eşantionare ⇒ rată de eşantionare

frecvenţă de frângere / *corner frequency / fréquence de cassure* / În forma asimptotică a diagramei Bode, frecvenţa determinată de intersecţia a două drepte concurente asimptotice la curba logaritmică a amplificării.

frecvenţă de fuziune (a imaginilor pe retină) ⇐ frecvenţă critică de scânteiere / *fusion frequency (of retinal images) / fréquence de fusion (des images rétiniennes)* / Frecvenţa alternanţei stimulilor de la care scânteierea nu mai este perceptibilă.

frecvenţă de joncţiune / *junction frequency / fréquence de jonction* / Frecvenţa la care se reunesc urmele văzute pe o ionogramă cu incidenţă oblică corespunzătoare traseului înalt şi traseului jos pentru un mod de propagare ionosferică.

frecvenţă de linii de explorare [în fototelegrafie] / *scanning line frequency / fréquence de ligne [en télécopie]* / Numărul de perioade de linie pe unitatea de timp. Notă: Pentru aparatele cu tambur, frecvenţa de linii este egală cu viteza de rotaţie a a cilindrului exprimată în număr de rotaţii complete pe unitatea de timp.

frecvenţă de microunde (în electrotermie) / *microwave frequency (in electroheat) / hyperfréquence (en électrothermie)* / Frecvenţă mai mare de 300 MHz dar mai mică sau egală cu 300 GHz.

frecvenţă de ocultaţie / *blanketing frequency / fréquence d'occultation* / Frecvenţa sub care o undă radioelectrică nu poate traversa vertical un strat ionosferic şi sub care această undă poate atinge un strat ionosferic mai ridicat în care poate suporta o reflexie ionosferică.

frecvenţă de ocultaţie (a unui strat ionosferic) / *blanketing frequency (of an ionospheric layer) / fréquence d'occultation (d'un couche ionosphérique)* / Frecvenţă peste care o undă radioelectrică nu poate traversa vertical un strat ionosferic şi sub care poate atinge un strat ionosferic mai ridicat, suportând o reflexie ionosferică.

frecvenţă de ondulaţie / *pulsation frequency / fréquence d'ondulation* / Frecvenţa componentei alternative fundamentale a curentului pulsatoriu.

frecvenţă de pericol / *distress frequency / fréquence de detresse* / Frecvenţă rezervată internaţional pentru emisiuni relative la situaţii critice, de urgenţă sau de siguranţă.

frecvenţă de prag fotoelectric / *photoelectric threshold frequency / seuil de fréquence fotoélectrique* / Prag fotoelectric exprimat prin frecvenţa radiaţiei incidente.

frecvenţă de radiaţie fără restricţie, alocată generatoarelor ISM / *free-radiation frequency for an ISM apparatus / fréquence à rayonnement libre réservée aux appareils ISM* / Frecvenţă atribuită aparatelor ISM printr-o dispoziţie naţională sau internaţională şi pentru care nu se specifică nici o limitare a intensităţii de radiaţie.

frecvenţă de radio ⇒ radiofrecvenţă

frecvenţă de referinţă / *reference frequency / fréquence de référence* / Valoarea

frecvenţei, în funcţie de care sunt fixate anumite caracteristici ale contorului.

frecvenţă de repetiţie [în telefonie] / *repetition rate [in telephony] / fréquence des répétitions [en téléphonie]* / Numărul mediu, în general raportat la o durată de 100 s, al repetiţiilor cerute de ambii corespondenţi în cursul unei conversaţii telefonice curente sau de încercare desfăşurate în condiţii similare celor ale serviciului normal, durata totală de observare trebuind să fie suficient de lungă pentru obţinerea unui rezultat numeric valabil.

frecvenţă de repetiţie a exploatărilor <s_{rr}> / *scan repetition rate <s_{rr}> / régime de répétition des explorations <s_{rr}>* / Inversa perioadei de repetare a explorărilor, exprimată în Hz.

frecvenţă de repetiţie a impulsurilor ⇐ frecvenţă iterativă (a impulsurilor) ⇐ cadenţă a impulsurilor / *pulse repetition frequency <PRF> / fréquence de répétition (d'impulsions)* / Inversa perioadei de repetiţie a impulsurilor.

frecvenţă de repetiţie a impulsurilor la rezonanţă / *pulse-repetition resonant frequency / fréquence de répétition des impulsions à la résonance* / Frecvenţă egală cu de două ori frecvenţa naturală a inductanţei de sarcină şi a reţelei ce formează impulsurile.

frecvenţă de repetiţie a unei rafale de impulsuri / *pulse burst repetition frequency / fréquence de répétition d'une rafale d'impulsions* / Inversa perioadei de repetiţie a unei rafale de impulsuri.

frecvenţă de rezonanţă / *resonance frequency / fréquence de résonance* / Frecvenţa unui semnal sinusoidal de intrare care coincide cu o frecvenţă intrinsecă a sistemului, ceea ce produce o puternică amplificare a semnalului de ieşire.

frecvenţă de rezonanţă (a unei cavităţi) / *resonance frequency (in a cavity resonator) / fréquence de résonance (d'une cavité)* / Partea reală a frecvenţei proprii a unui mod de rezonanţă specificat.

frecvenţă de rezonanţă (a unui rezonator piezoelectric) / *resonance frequency (of a piezoelectric resonator) / fréquence de résonance (d'un résonateur piézoélectrique)* / Cea mai joasă dintre cele două frecvenţe ale unui rezonator piezoelectric, care vibrează singur în condiţii specificate, la care acesta este echivalent cu o rezonanţă pură.

frecvenţă de rezonanţă (a unui sistem seismic) / *resonance frequency (of a seismic system) / fréquence de résonance (d'un système sismique)* / În cazul unui sistem seismic, frecvenţa de excitaţie sinusoidală a sistemului de referinţă cu amplitudine constantă pentru care se obţine amplitudinea maximă a mişcării relative a masei în raport cu acest sistem.

frecvenţă de rezonanţă în sarcină (capacitivă) / *load resonance frequency / fréquence de résonance avec capacité de charge* / Una dintre cele două frecvenţe ale unui rezonator piezoelectric asociat în condiţii specificate unei capacităţi de sarcină în serie sau paralel, la care această combinaţie este echivalentă cu o rezistenţă pură.

frecvenţă de rezonanţă paralel f_p / *parallel resonance frequency / fréquence de résonance parallèle* / Frecvenţă pentru care valoarea admitanţei unui rezonator fără pierderi devine nulă. Notă: Când factorul de cuplaj electromagnetic este scăzut, o valoare apropiată a acestei frecvenţe este dată de expresia: $f_p = \frac{1}{2\pi\sqrt{L_i \frac{C_1 C_0}{C_i + C_0}}}$, unde: C_0 este capacitatea paralelă; L_i, C_i sunt inductanţa, respectiv, capacitatea dinamică.

frecvenţă de rezonanţă serie fs / *series resonance frequency / fréquence de résonance série* / Frecvenţă definită de formula: $f_s = \frac{1}{2\pi}\sqrt{L_1 C_1}$, unde: L_i, C_i sunt inductanţa, respectiv capacitatea dinamică.

frecvență de suprapunere de fază ⇒ frecvență de convergență a fazei

frecvență de tăiere, 1[a unui filtru] / *cut-off frequency, 1[of a filter]* / *fréquence de coupure, 1[d'un filtre]* / Frecvența unui filtru trece-bandă sau oprește-bandă, pentru care atenuarea atinge o valoare specificată.

frecvență de tăiere, 2[a unui dispozitiv cu semiconductoare] / *cut-off frequency, 2[of a semiconductor device]* / *fréquence de coupure, 2[d'un dispositif à semiconducteurs]* / Frecvența pentru care modulul unei mărimi caracteristice măsurate s-a diminuat până la o fracțiune specificată $(1/\sqrt{2})$ a valorii sale la frecvențe joase.

frecvență de tăiere, 3[în propagarea ionosferică] / *cut-off frequency, 3[in ionospheric propagation]* / *fréquence de coupure, 3[en propagation ionosphérique]* / Frecvența cea mai joasă peste care o undă radioelectrică poate traversa un strat ionosferic sub un unghi de incidență necesar stabilirii unei legături între două puncte specificate, prin reflexie ionosferică pe un strat mai înalt. Notă: În cazul incidenței verticale, frecvența de tăiere mai este denumită frecvență de ocultație.

frecvență de tăiere, 4[în propagarea ghidată] / *cut-off frequency, 4[for a mode]* / *fréquence de coupure, 4[en propagation guidée]* / Frecvență deasupra sau dedesubtul căreia propagarea ghidată corespunzătoare unui anumit mod electromagnetic devine imposibilă.

frecvență de tăiere (a unei linii coaxiale) / *cut-off frequency (of a coaxial line)* / *fréquence de coupure (d'une ligne coaxiale)* / Frecvența de tăiere teoretică a unei linii coaxiale este frecvența calculată pentru care modul TE_{11} apare teoretic pentru prima dată, valoarea practică fiind diferită de aceasta.

frecvență de tăiere (a unui filtru piezoelectric) / *cut-off frequency (of a piezoelectric filter)* / *fréquence de coupure (d'un filtre piézoélectrique)* / Frecvență a benzii de trecere la care atenuarea relativă a unui filtru piezoelectric atinge o valoare specificată.

frecvență de tăiere (a unui ghid de unde) / *(waveguide) cut-off frequency* / *fréquence de coupure de guide (d'ondes)* / Frecvență sub care nu poate exista modul fundamental într-un ghid de unde uniform dat.

frecvență de tăiere a amplificării ⇒ frecvență de convergență a amplificării

frecvență de tăiere efectivă / *effective cut-off frequency* / *fréquence de coupure effective* / Frecvență pentru care puterea transmisă scade cu o cantitate specificată sub nivelul celei transmise într-un punct de referință determinat în banda de transmisiune.

frecvență de tăiere rezistivă / *resistive cut-off frequency* / *fréquence de coupure résistive* / Frecvența la care partea reală a admitanței diodei este nulă, pentru un punct de polarizare specificat.

frecvență de tăiere teoretică / *theoretical cut-off frequency* / *fréquence de coupure théorique* / Frecvență pentru care, dacă se neglijează efectul pierderilor, atenuarea pe imagini trece de la valoarea zero la o valoare pozitivă sau invers.

frecvență de transfer / *cross-over frequency* / *fréquence de transfert* / Frecvența până la care vibrația este specificată cu deplasare constantă și dincolo de care aceasta este specificată cu accelerație constantă.

frecvență de tranziție / *transition frequency* / *fréquence de transition* / Produsul dintre modulul factorului de transfer direct al curentului, cu ieșire în scurtcircuit, în regim de semnal mic, în montaj cu emitorul comun, și frecvența de măsură, începând de la care numărătorul descrește cu o pantă de aproximativ 6 dB pe octavă.

frecvență etalon / *standard frequency [in radiocommunications]* / *fréquence étalon* / Frecvență legată într-un mod cunoscut de cea a unui etalon de frecvență. Notă: Ter-

menul "frecvenţă etalon" este deseori utilizat pentru desemnarea unui semnal a cărui frecvenţă este frecvenţa etalon.

frecvenţă extremă (a unui strat ionosferic) / *top frequency [of an ionospheric layer]* / *fréquence extrème (d'une couche ionosphérique)* / Frecvenţa maximă mai mare corespunzătoare extremităţii urmei datorate unui strat ionosferic pe o ionogramă furnizată de o sondă ionosferică verticală.

frecvenţă fundamentală / *fundamental frequency* / *fréquence fondamentale* / 1. Frecvenţa componentei fundamentale a unei mărimi periodice. 2. Frevenţa cea mai joasă a unui mod de vibraţie dat.

frecvenţă giratorie / *gyro-frequency* / *gyrofréquence* / Frecvenţa de rotaţie a unei particule încărcate de natură specificată descriind, în prezenţa unui câmp magnetic uniform, o curbă elicoidală în jurul liniilor acestui câmp. Notă: Frecvenţa giratorie f_c este dată de expresia: $f_c = \frac{1}{2\pi}\frac{qB}{m}$, unde: B este inducţia magnetică; m este masa particulei; q este sarcina particulei.

frecvenţă giratorie (a electronilor liberi în ionosferă) ⇐ girofrecvenţă (ionosferică) / *(electronic) gyro frequency (in the ionosphere)* / *gyrofréquence (électronique) (dans l'ionosphère)* / Frecvenţă de rotaţie a electronilor liberi în ionosferă în jurul liniilor de forţă ale câmpului magnetic terestru.

frecvenţă industrială ⇒ frecvenţă de alimentare

frecvenţă infraacustică ⇒ frecvenţă infrasonoră

frecvenţă infrasonoră ⇐ frecvenţă infraacustică / *sub-audio frequency* / *fréquence infra-acoustique* / Frecvenţă situată sub domeniul de audibilitate al urechii umane normale. Notă: Termenul nu trebuie confundat cu „frecvenţa infratelefonică".

frecvenţă infratelefonică / *sub-telephone frequency* / *fréquence infra-téléphonique* / Frecvenţă inferioară unei benzi de frecvenţe telefonice specificate. Notă: Termenul nu trebuie confundat cu „frecvenţa infrasonoră".

frecvenţă instantanee (a unui semnal) / *instantaneous frequency (of a signal)* / *fréquence instantanée (d'un signal)* / Derivata în raport cu timpul a fazei unui semnal, împărţită la 2π.

frecvenţă iterativă (a impulsurilor) ⇒ frecvenţă de repetiţie a impulsurilor

frecvenţă înaltă [în electrotermie] / *high-frequency [in electroheat]* / *haute fréquence [en électrothermie]* / Frecvenţă mai mare de 10 kHz, dar mai mică sau egală cu 300 MHz.

frecvenţă joasă, 1[în electrobiologie] / *low frequency, 1[in electrobiology]* / *basse fréquence, 1[en électrobiologie]* / Gamă de frecvenţe, între 1 Hz şi 1 kHz, pentru curenţii utilizaţi ca agenţi analgezici sau pentru excitarea motoneuronilor.

frecvenţă joasă, 2[în electrotermie] / *low frequency, 2[in electroheat]* / *basse fréquence, 2[en électrothermie]* / Frecvenţă inferioară frecvenţei reţelei.

frecvenţă laterală / *side frequency* / *fréquence latérale* / Frecvenţa unei componente spectrale a unei benzi laterale.

frecvenţă limită a unei diode / *diode limit frequency* / *fréquence limite de la diode* / Frecvenţa cea mai redusă pentru care tensiunea redresată la terminalele rezistenţei de sarcină diferă cu o cantitate indicată (în general, 3 dB) faţă de tensiunea obţinută la frecvenţe joase, tensiunea în radiofrecvenţe aplicată fiind menţinută constantă.

frecvenţă limită de absorbţie / *absorption limiting frequency* / *fréquence limite d'absorption* / Frecvenţa minimă utilizabilă pentru o radiocomunicaţie dată cu o putere dată, în cazul în care această frecvenţă este determinată de absorbţia ionosferică de-a lungul căii şi de zgomotul în punctul de recepţie.

frecvenţă limită superioară ⇐ frecvenţă maximă utilizabilă =. MUF / *(operational) MUF / fréquence maximale utilisable (d'exploitation)* / Cea mai înaltă frecvenţă care asigură un serviciu de radiocomunicaţii de calitate acceptabilă prin propagare ionosferică, între două staţii terminale specificate situate în vecinătatea suprafeţei Pământului, într-un anumit moment şi în condiţii de exploatare specificate. Notă: Condiţiile de exploatare se referă la puterea de emisiune, tipurile de antene, clasa de emisiune, debitul de informaţie, raportul semnal-zgomot necesar.

frecvenţă limită superioară de referinţă ⇐ MUF clasic ⇐ MUF standard ⇐ MUF de referinţă / *basic MUF / MUF de référence* / Frecvenţa cea mai ridicată cu care se poate propaga o undă radioelectrică între două staţii terminale date situate sub ionosferă într-o circumstanţă specificată, exclusiv prin refracţie ionosferică. Note: 1. Dacă frecvenţa limită superioară de referinţă se limitează la un mod de propagare ionosferică particular, valorile sale pot fi însoţite de indicarea acestui mod, de exemplu 2F2MUF. 2. Dacă intervine unda extraordinară, se poate indica, de exemplu, 1F2MUF(x). Absenţa referinţei specifice componentei magnetoionice semnifică raportarea valorii indicate la unda ordinară. 3. Dacă se doreşte indicarea distanţei la sol pentru care trebuie utilizat MUF de referinţă, această indicaţie în km urmează după indicarea modului, de exemplu 1F2(4000)MUF.

frecvenţă maximă / *maximum frequency / fréquence maximale* / Frecvenţa maximă până la care sunt respectate toate prescripţiile indicate în specificaţiile particulare ale unui echipament.

frecvenţă maximă observată =. MOF / *maximum observed frequency / fréquence maximale observée* / Frecvenţa cea mai ridicată pentru care se observă o propagare ionosferică în cursul unui sondaj ionosferic cu incidenţă oblică între două puncte date.

frecvenţă maximă utilizabilă ⇒ frecvenţă limită superioară

frecvenţă medie (a unei purtătoare modulate în frecvenţă) / *average frequency (of a frequency modulated carrier) / fréquence moyenne (d'une porteuse modulée en fréquence)* / Frecvenţa unei purtătoare nemodulate care dă aceeaşi tensiune continuă cu unda purtătoare modulată, la ieşirea unui discriminator liniar şi simetric. Notă: Diferenţa dintre frecvenţa medie şi frecvenţa purtătoarei nemodulate este denumită „abatere a frecvenţei undei purtătoare".

frecvenţă medie, 1[în electrobiologie] / *middle frequency, 1[in electrobiology] / moyenne fréquence, 1[en électrobiologie]* / Gamă de frecvenţe cuprinse între 1 kHz şi 10 kHz pentru curenţii utilizaţi în principal pentru excitarea motoneuronilor.

frecvenţă medie, 2[în electrotermie] / *medium frequency, 2[in electroheat] / moyenne fréquence, 2[en électrothermie]* / Frecvenţă superioară frecvenţei reţelei, dar mai mică sau egală cu 10 kHz.

frecvenţă minimă utilizabilă <LUF> ⇐ înaltă frecvenţă minimă utilizabilă (pentru propagare ionosferică) / *lowest usable frequency / fréquence minimale utilisable <LUF>* / Frecvenţa cea mai joasă care permite, la un moment dat, obţinerea unui circuit radioelectric de calitate acceptabilă prin propagarea semnalelor prin ionosferă între staţii terminale date situate sub ionosferă, în condiţii de exploatare specificate. Note: 1. Calitatea acceptabilă poate fi exprimată, de exemplu, prin procentajul de erori maxim sau raportul semnal / zgomot necesar. 2. Condiţiile de exploatare specificate pot include ca factori specifici tipul antenelor, puterea de emisiune, clasa de emisiune, debitul de informaţii necesar.

frecvenţă naturală de vibraţie (în absenţa excitaţiei) / *damped natural frequency*

(without excitation) / fréquence naturelle de vibration (en l'absence d'excitation) / În cazul unui sistem seismic, frecvenţa vibraţiei libere amortizate.

frecvenţă nominală [asignată] / *rated frequency / fréquence assignée [nominale]* / Frecvenţă care figurează în specificaţia unui echipament şi în funcţie de care se determină condiţiile de încercare şi frecvenţele limită de utilizare ale acestuia.

frecvenţă nominală (a unui filtru piezoelectric) / *nominal frequency (of a piezoelectric filter) / fréquence nominale (d'un filtre piézoélectrique)* / Frecvenţa utilizată pentru a identifica filtrul piezoelectric.

frecvenţă nominală (a unui generator de radiaţii X) / *rated frequency (of an X-rau generator) / fréquence nominale (d'un générateur radiologique)* / Frecvenţa reţelei de alimentare, exprimată în Hz, specificată de constructor pentru utilizarea normală a unui generator de radiaţii X, a aparatelor accesorii şi a celor asociate.

frecvenţă nominală (a unui oscilator comandat de un rezonator cu cuarţ) / *nominal frequency (of a crystal controlled oscillator) / fréquence nominale (d'un oscillateur piloté par résonateur à quartz)* / Frecvenţă utilizată la identificarea oscilatorului stabilizat cu cuarţ.

frecvenţă nominală (a unui rezonator piezoelectric) / *nominal frequency (of a piezoelectric resonator) / fréquence nominale (d'un résonateur piézoélectrique)* / Frecvenţă utilizată la identificarea rezonatorului piezoelectric.

frecvenţă nominală (a unui traductor ultrasonic) / *nominal frequency (of an ultrasonic transducer) / fréquence nominale (d'un traducteur ultrasonique)* / Frecvenţa ultrasonică de funcţionare a unui traductor ultrasonic sau a unui grup de elemente traductoare ultrasonice, indicată de proiectant sau de fabricant.

frecvenţă nominală de încălzire dielectrică / *nominal dielectric heating frequency / fréquence nominale de chauffage diélectrique* / Valoarea nominală a frecvenţei de lucru a generatorului, situată între valorile sale minimă şi maximă, marcată pe placa identificatoare a echipamentului. Notă: Valoarea frecvenţei nominale de încălzire dielectrică este în mod obişnuit egală cu media aritmetică a limitelor benzii de frecvenţe (vezi CISPR 11).

frecvenţă normată <V> / *normalised frequency <V> / fréquence normée <V>* / Mărime adimensională definită pentru o fibră optică cu expresia: $V = \frac{\frac{2\pi a}{\lambda}}{\sqrt{n_1^2 - n_2^2}}$, unde: a este raza miezului; λ este lungimea de undă în vid; n_1 este indicele de refracţie maxim în miez; n_2 este indicele de refracţie a învelişului omogen interior.

frecvenţă Nyquist / *Nyquist frequency / fréquence de Nyquist* / Frecvenţă de eşantionare minimă, care permite teoretic reconstituirea fără distorsiuni a semnalului de origine. Notă: Pentru un semnal al cărui spectru se întinde de la zero la o frecvenţă maximă, frecvenţa Nyquist este egală cu dublul acestei frecvenţe maxime.

frecvenţă optimă de lucru <FOT> / *optimum working frequency / fréquence optimale de travail* / Frecvenţă depăşită de către frecvenţa limită superioară MUF în 90% dintr-o perioadă de timp specificată, în general o lună, la o anumită oră a zilei.

frecvenţă parţială / *overtone frequency / fréquence partielle* / Frecvenţă de rang mai înalt decât frecvenţa fundamentală a unui mod de vibraţie dat.

frecvenţă pilot ⇒ undă pilot

frecvenţă pilot de comutaţie != undă pilot de comutaţie

frecvență pilot de referință de grup primar != (undă) pilot de referință de grup primar

frecvență proprie / *natural frequency / fréquence propre* / Frecvență la care poate subzista o oscilație liberă într-un sistem fizic la încetarea aportului exterior de energie.

frecvență proprie (a unei cavități rezonante) / *natural frequency (of a cavity resonator) / fréquence propre (d'une cavité)* / Frecvență la care poate exista o oscilație liberă într-o cavitate după încetarea aportului de energie exterioară. Notă: Frecvența proprie se poate reprezenta printr-un număr complex a cărui parte imaginară este decrementul logaritmic al oscilației datorat pierderilor.

frecvență proprie cu amortizare / *damped natural frequency / fréquence propre avec amortissement* / Frecvența unei oscilații libere a unui sistem liniar cu amortizare.

frecvență proprie ideală / *undamped natural frequency / fréquence propre sans amortissement* / Frecvența unei oscilații (mecanice) libere care rezultă numai din acțiunea forțelor elastice și de inerție, neglijând amortizarea.

frecvență proprie (în absența amortizării)(a unui sistem seismic) / *undamped natural frequency (of a seismic system) / fréquence propre (en absence d'amortissement)(d'un système sismique)* / Frecvența de excitație sinusoidală a sistemului de referință pentru care diferența algebrică dintre mișcările masei și ale sistenului de referință își schimbă semnul.

frecvență purtătoare / *carrier frequency / fréquence porteuse* / Frevența unei oscilații purtătoare periodice sinusoidale.

frecvență purtătoare [în transmisiunea cu curenți purtători] / *carrier frequency [in multichannel carrier transmission] / fréquences porteuse [en transmission à courants porteurs]* / Ansamblul frecvențelor definite ale purtătoarelor utilizate de multiplexoare și echipamente de transpoziție în frecvență, pentru efectuarea operațiilor de modulare și demodulare.

(frecvență) purtătoare (a modulației) de imagine / *picture tone / fréquence porteuse (de la modulation) d'image* / Frecvența purtătoarei utilizate în transmisiunea fototelegrafică prin modulație de amplitudine.

frecvență purtătoare de canal / *channel carrier frequency / fréquence porteuse de voie* / Ansamblu specificat de frecvențe purtătoare utilizat de echipamentele de translație de canale pentru transpoziția de frecvență a canalelor.

frecvență simetrică a unui vibrator monolitic cu doi poli / *symmetric frequency of a monolithic bipole vibrator / fréquence symétrique d'un vibrateur monolithique à deux pôles* / Cea mai joasă frecvență a unui vibrator monolitic bipolar, ale cărui terminale de ieșire sunt scurtcircuitate.

frecvență supraacustică ⇐ frecvență ultraacustică / *super-audio frequency / fréquence supra-acoustique* / Frecvență situată deasupra domeniului de audibilitate al urechii umane normale. Notă: Acest termen nu trebuie confundat cu cel de „frecvență supratelefonică".

frecvență supratelefonică / *super-telephone frequency / fréquence supra-téléphonique* / Frecvență superioară unei benzi de frecvențe telefonice specificate. Notă: Această noțiune nu trebuie confundată cu cea de „frecvență supraacustică".

frecvență telefonică / *telephone frequency / fréquence téléphonique* / Frecvență esențială pentru o conversație telefonică de calitate comercială. Notă: Banda de frecvențe telefonice este cuprinsă, în general, între 300 și 3400 Hz.

frecvență ultraacustică ⇒ frecvență supraacustică

frecvență ultrasonoră / *ultrasonic frequency / fréquence ultrasonore* / Frecvența ultrasunetelor exprimată cu cel puțin două cifre semnificative, când

traductorul este imersat în apă, măsurată în kHz sau MHz.

frecvenţă unghiulară complexă ⇒ pulsaţie complexă

frecvenţă vocală / *voice-frequency* / *fréquence vocale* / Frecvenţă a unei oscilaţii acustice care poate fi produsă de o voce umană normală.

frecvenţe de microunde / *microwave frequencies* / *hyperfréquences* / Frecvenţe hertziene suficient de ridicate pentru a permite utilizarea tehnicii ghidurilor de unde, a cavităţilor etc.

frecvenţe purtătoare de grup primar / *group carrier frequency* / *fréquence porteuse de groupe primaire* / Ansamblu specificat de frecvenţe purtătoare utilizate de multiplexoarele de grupe primare pentru transpoziţia în frecvenţă a grupelor primare. Notă: În acelaşi mod se definesc frecvenţele purtătoare de grup secundar, frecvenţele purtătoare de grup terţiar, frecvenţele purtătoare de hipergrup sau frecvenţele purtătoare ale ansamblului de 15 grupe secundare.

frecvenţmetru / *frequency meter* / *fréquencemètre* / Aparat pentru măsurarea frecvenţei unei mărimi periodice.

frecvenţmetru cu absorbţie / *absorption frequency meter* / *fréquencemètre à absorption* / Frecvenţmetru sau frecvenţmetru cu cavitate care absoarbe energie când este cuplat la o sursă de energie electromagnetică şi acordat pe frecvenţa acesteia.

frecvenţmetru cu ac indicator / *pointer-type frequency meter* / *fréquencemètre à aiguille* / Frecvenţmetru al cărui index este constituit dintr-un ac indicator mobil în raport cu o scală fixă.

frecvenţmetru cu cavitate / *cavity frequency meter* / *fréquencemètre à cavité* / Cavitate cu dimensiuni astfel reglabile încât să egaleze frecvenţa sa de rezonanţă, indicată pe o scală, cu frecvenţa necunoscută a unui oscilator exterior cuplat la această cavitate.

frecvenţmetru cu lamele vibrante / *vibrating-reed frequency meter* / *fréquencemètre à lames vibrantes* / Frecvenţmetru prevăzut cu lamele care vibrează sub acţiunea unui curent periodic care parcurg bobine fixe combinate sau nu cu un magnet. Lamelele pot fi dispuse pe unul sau mai multe rânduri, asociat fiecare unui domeniu de frecvenţă.

frecvenţmetru cu transmisiune / *transmission (cavity) frequency meter* / *fréquencemètre non dissipatif* / Frecvenţmetru cu cavitate care transmite energia către accesul său de ieşire când este cuplat la o linie de transmisiune şi acordat pe frecvenţa undei incidente.

fretă (într-o fundaţie cu talpă şi cuzinet) / *cleat (in a pad and chimney foundation)* / *broche (dans une fondation à dalle et cheminée)* / Element metalic montat pe soclul stâlpului care întăreşte legătura între acesta şi fundaţie.

front al undei (electromagnetice) != suprafaţă de undă (electromagnetică)

front al unui impuls de tensiune / *front of a voltage impulse* / *front d'une tension de choc* / Partea unui impuls de tensiune care precede trecerea prin vârf.

front de depolarizare / *depolarization front* / *front de dépolarisation* / Front al unei unde de depolarizare traversând un ţesut excitabil.

front de undă / *wave-front (of a travelling wave)* / *front de l'onde* / Pentru o undă care se propagă, în regim tranzitoriu, într-un domeniu din spaţiul iniţial neperturbat, suprafaţa ce separă subdomeniul cu unda (în care mărimile ei de stare sunt nenule) de rest.

front de undă anterior / *forward wave-front* / *front d'onde avant* / În propagarea prin unde pornind de la o sursă a cărei funcţionare începe la un moment dat, suprafaţa de separare a regiunii din spaţiu afectată de undă de cea care nu este încă afectată în mod semnificativ. Notă: Dacă propagarea se produce de-a lungul unei suprafeţe sau a unei linii, frontul de undă

este definit printr-o linie, respectiv printr-un punct.

front de undă de impuls / *wave-front (of an impulse)* / *front d'une onde de choc* / Partea crescătoare a unei unde de impuls.

front de undă de suprafaţă / *wavefront* / *surface d'onde* / Suprafaţă pe care, în regim sinusoidal, toate mărimile caracteristice ale unei unde au aceeaşi fază la un moment dat.

front de undă (electromagnetică) != suprafaţă de undă (electromagnetică)

front de undă posterior / *backward wavefront* / *front d'onde arrière* / În propagarea prin unde care porneşte de la o sursă a cărei funcţionare începe la un moment dat, suprafaţa de separare a regiunii din spaţiu afectată de undă de cea care nu mai este afectată într-un mod semnificativ. Notă: Dacă propagarea se produce de-a lungul unei suprafeţe sau a unei linii, frontul de undă este definit printr-o linie, respeciv printr-un punct.

funcţia Dirac ⇒ impulsie unitate <δ>

funcţia lui Heaviside ⇒ funcţie treaptă unitate

funcţie [matematică] / *function [mathematics]* / *fonction, 1[mathématiques]* / Entitate matematică constând dintr-o relaţie între două mulţimi A şi B, prin care orice element (variabilă dependentă din B) depinde într-un mod specificat, printr-o regulă de asociere *f*, de unul sau mai multe elemente (variabile independente din A), în aşa fel încât fiecărei combinaţii admisibile de variabile independente să îi corespundă o singură variabilă dependentă.

funcţie booleană / *Boolean function* / *fonction booléenne* / Funcţie logică în care funcţia şi fiecare dintre variabilele sale independente nu pot lua decât două valori posibile.

funcţie caracteristică a unei reţele de antene ⇒ factor de reţea

(funcţie) caracteristică (a unui dispozitiv electric sau magnetic) / *characteristic [function]* / *(fonction) caractéristique (d'un dispositif électrique ou magnétique)* / Reprezentare analitică, grafică sau sub formă de tabel, a relaţiei între două sau mai multe mărimi variabile, care descriu funcţionarea unui dispozitiv în condiţii specificate.

funcţie de autocorelaţie / *autocorrelation function* / *fonction d'autocorrélation* / 1. Pentru o funcţie deterministă, funcţia de corelaţie a acestei funcţii şi a unei versiuni retardate a acesteia. 2. Pentru o funcţie aleatoare staţionară, speranţa matematică a produsului dintre funcţie şi o versiune retardată a acesteia: $C(t)=E[f(\tau)f(t+\tau)]$ Note: 1. Funcţia de autocorelare a unei funcţii deterministe sau a unei funcţii aleatoare staţionare este transformata Fourier inversă a densităţii spectrale de putere. 2. Când o funcţie aleatoare staţionară poate fi considerată ca fiind ergodică, funcţie de autocorelaţie poate fi calculată pornind de la un caz particular:

$$C(t)=\lim_{T\to\infty}\frac{1}{2T}K_m\int_{-T}^{+T}f(\tau)f(t+\tau)\cdot d\tau .$$

funcţie de comandă [în prelucrarea datelor] / *control function [in data processing]* / *fonction, 2[operation de commande]* / Acţiune care are ca efect înregistrarea, prelucrarea, transmisia sau interpretarea datelor. Exemplu: declanşarea sau oprirea unui proces, întoarcerea carului, schimbarea setului, rebobinarea, încheierea transmisiei.

funcţie de corelaţie / *correlation function* / *fonction de corrélation* / 1. Funcţie $f(t)$ ce măsoară similitudinea a două funcţii deterministe $f_1(t)$ şi $f_2(t)$ şi definită de $f(t)=\int_{-\infty}^{\infty}f_1(\tau)f_2(t+\tau)d\tau$. 2. Funcţie $f(t)$ ce măsoară similitudinea a două funcţii aleatoare staţionare $f_1(t)$ şi $f_2(t)$ şi definită de $f(t)=\lim_{T\to\infty}\frac{1}{2T}\int_{-T}^{+T}f_1(\tau)f_2(t+\tau)d\tau$.

Notă: Transformata Fourier a lui $f(t)$ este egală cu produsul dintre conjugata

transformatei Fourier a lui $f_1(t)$ şi transformata Fourier a lui $f_2(t)$: $F(j\omega)=F_1^*(j\omega)F_2(j\omega)$.

funcţie de descriere ⇐ transmitanţă echivalentă / *describing function / transmittance équivalente* / Pentru un element neliniar în regim permanent, solicitat la intrare de un semnal sinusoidal, răspunsul în frecvenţă obţinut ţinând seama numai de componenta fundamentală sinusoidală a semnalului de ieşire. Notă: Transmitanţa echivalentă depinde de frecvenţa şi amplitudinea semnalului de intrare sau numai de amplitudinea acestuia.

funcţie de dispersie lineică ⇒ funcţie de împrăştiere

funcţie de distribuţie (statistică) ⇐ distribuţie cumulativă / *distribution function / fonction de répartition* / Funcţie care exprimă probabilitatea ca o variabilă aleatoare să fie mai mică sau egală cu orice valoare dată.

funcţie de importanţă / *importance function (in a critical system) / fonction importance (d'un système critique)* / Într-un sistem critic, numărul mediu de neutroni din sistem, descendenţi dintr-un neutron de poziţie şi de viteză date.

funcţie de intercorelaţie / *crosscorrelation function / fonction d'intercorrélation* / Funcţie de corelaţie a două funcţii diferite.

funcţie de interfaţă / *interface function / fonction d'interface* / Element al sistemului care furnizează dispoziţia operaţională de bază prin care un aparat poate recepta, trata şi trimite mesaje, fiecare astfel de funcţie specifică de interfaţă putând primi sau trimite numai un set limitat de mesaje dintr-o clasă anumită de mesaje.

funcţie de împrăştiere =L / *line-spread function / fonction de frange* / Funcţie care furnizează informaţii asupra gradului de neclaritate produsă într-un sistem fotografic sau de imagine. Exemplu: în radiograma unei fante înguste într-o substanţă opacă, curba densităţii optice în funcţie de distanţa de-a lungul unei linii perpendiculare pe dimensiunea cea mai mare a imaginii fantei.

funcţie de protecţie / *protective function / fonction de protection* / Ansamblu de acţiuni care conţine măsurarea parametrilor unui sistem, prelucrarea semnalelor, iniţierea şi realizarea acţiunii de protecţie, când variabilele sistemului ating valorile specificate proiectate şi asociate diverselor condiţii de funcţionare.

funcţie de răspuns la treapta unitate ⇒ răspuns la treapta unitate

funcţie de recepţie telegrafică ⇐ curbă de răspuns la o treaptă / *telegraph arrival curve / courbe de réponse à un échelon* / Curba variaţiei în funcţie de timp a curentului la extremitatea receptoare a unei linii de transmisiune telegrafică, dacă la extremitatea emiţătoare se aplică brusc o tensiune permanentă de valoare cunoscută, linia fiind anterior în repaus iar impedanţele la emisiune şi la recepţie fiind specificate.

funcţie de registru / *register function / fonction d'enregistreur* / În comutaţie, funcţie de recepţie, de memorare, de analiză şi uneori de traducere, de transmitere a adresei şi a altor informaţii, în scopul stabilirii unei conexiuni.

funcţie de siguranţă / *safety function / fonction de sûreté* / Funcţie specifică a sistemului de siguranţă sau a altor sisteme importante pentru siguranţă ca, de exemplu, oprirea reactorului sau evacuarea căldurii reziduale. Notă: Fiecare eveniment iniţiator ipotetic poate impune îndeplinirea uneia sau mai multor funcţii de siguranţă.

funcţie de transfer / *transfer function / fonction de transfert* / Raportul dintre o mărime complexă care caracterizează, în funcţie de frecvenţă, un semnal funcţie de timp la ieşirea unui biport liniar invariabil în timp, şi o mărime complexă care caracterizează un semnal de intrare

corespunzător, cele două mărimi fiind similar definite.

funcţie de transfer izocronă ⇒ răspuns în frecvenţă, 2[funcţie reală]

funcţie de transfer în banda de bază / *baseband transfer function / fonction de transfert en bande de base* / Funcţie de transfer a unei fibre optice, definită ca raportul mărimilor complexe corespunzătoare fluxurilor energetice modulate la intrare şi ieşire.

funcţie de transfer (operaţională) ⇐ transmitanţă [funcţie de transfer] / *transfer function [Laplace transform quotient] / fonction de transfert [quotient des transformées de Laplace]* / Într-un sistem liniar, raportul dintre transformata Laplace a unui semnal de ieşire şi transformata Laplace a semnalului de intrare corespunzător, toate condiţiile iniţiale fiind nule.

funcţie de transfer prin modulaţie / *modulation transfer function / fonction de transfer de modulation* / Raportul dintre amplitudinea finală şi amplitudinea iniţială a semnalului în funcţie de frecvenţa spaţială a acestuia. Notă: Funcţia de transfer prin modulaţie măsoară pierderea de informaţie după un semnal de intrare până la un sistem formator de imagine, ca urmare a caracteristicilor inerente componentelor sistemului. Exemplu: măsurarea pierderii de contrast într-un ansamblu pentru film radiografic cu ecran de întărire.

funcţie generatoare (a unui şir dat de funcţii sau constante) / *generating function / fonction génératrice* / Funcţie matematică care, atunci când este reprezentată printr-un şir infinit, are drept coeficienţi ai şirului respectivele funcţii sau constante. Exemplu: funcţia $(1-2ux+u^2)E(-1/n)$ este funcţia generatoare a polinoamelor Legendre $P_n(x)$ prin intermediul dezvoltării: $(1-2ux+u^2)E(-1/n)=\sum P_n(x)u^n$.

funcţie Gibbs <G> ⇒ entalpie liberă < *G* >

funcţie index ⇐ index de performanţă / *performance index / fonction de coût* / Expresia matematică ce caracterizează calitatea reglării efectuate de sistem în condiţii determinate.

funcţie logică / *switching function [in mathematics] / fonction logique* / Funcţie care nu poate lua decât un număr finit de valori posibile şi ale cărei variabile independente nu pot lua decât un număr finit de valori posibile.

funcţie logică ANTICOINCIDENŢĂ ⇒ operaţie de non-echivalenţă

funcţie logică SAU-EXCLUSIV ⇒ operaţie de non-echivalenţă

funcţie pondere ⇒ răspuns la impuls-unitate

funcţie prag / *threshold function / fonction de seuil* / Funcţie logică, din unul sau mai multe argumente, nu în mod necesar booleene, care poate lua doar două valori: valoarea unu, dacă o anumită funcţie matematică de aceste argumente depăşeşte o valoare de prag dată; şi valoarea zero în caz contrar. Exemplu: funcţia prag $f(a_1,...,a_n) = 0$, dacă $g \le T$; $f(a_1,...,a_n) = 1$, dacă $g > T$, unde $g = \Sigma W_i a_i$, $i = 1, 2,..., n$, W_i sunt coeficienţii pozitivi de pondere pentru argumentele reale a_i; T este pragul.

funcţie signum <sgn> / *signum <sgn>* / *signum <sgn>* / Funcţie de o variabilă reală cu valoarea –1 pentru orice valoare negativă a variabilei independente, +1 pentru orice valoare pozitivă şi 0 când variabila e nulă.

funcţie spectrală de putere ⇒ densitate spectrală de putere

funcţie spline cubică naturală / *cubic natural spline / chaînette cannelée du 3 degré* / Curbă reprezentativă a funcţiilor polinomiale secvenţiale de gradul 3 p(1, 2), p(2, 3), ..., p(n – 1, n) între nodurile (t_1, m_1) şi (t_2, m_2), (t_2, m_2) şi (t_3, m_3), ..., (t_{n-1}, m_{n-1}) şi (t_n, m_n) respectiv, în care: a) în fiecare nod, derivatele prime şi secunde ale funcţiilor polinomiale adia-

cente sunt egale şi b) funcţia este liniară pentru toate valorile lui t inferioare lui t_1 şi superioare lui t_n. Notă: funcţia spline cubică naturală generează o curbă continuă cu derivate prime şi secunde continui. Curba rezultantă este o reprezentare riguros matematică a ceea ce se numeşte convenţional o curbă cu variaţie continuă a pantei trecând printr-o serie de puncte (noduri), constituită dintr-o succesiune de segmente curbilinii definite prin ecuaţii de gradul 3.

(funcţie) rampă unitate / *unit ramp* / *rampe unité* / Funcţie continuă, nulă pentru orice valoare negativă a variabilei independente, care creşte liniar cu o pantă egală cu unitatea pentru valorile pozitive ale variabilei independente. Notă: Rampa unitate poate fi reprezentată prin $x\varepsilon(x)$, unde $\varepsilon(x)$ este funcţia treaptă (unitate).

funcţie treaptă / *step function* / *fonction échelon* / Funcţie nulă pentru toate momentele precedente ale unui moment dat, având ulterior o valoare constantă finită.

funcţie treaptă [formă de tranziţie] / *step [transition]* / *fonction unité [forme de transition]* / Formă de undă de tranziţie cu o durată a tranziţiei neglijabilă în raport cu durata epocii formei de undă sau cu durata primei sau a celei de a doua stări nominale adiacente.

(funcţie) treaptă unitate ⇐ funcţia lui Heaviside / *unit step function* / *(fonction) échelon unité* / Funcţie nulă pentru orice valoare negativă a variabilei independente şi egală cu unitatea pentru orice valoare pozitivă a acesteia. Note: 1. $\varepsilon(x - x_0)$ reprezintă o treaptă unitate la valoarea x_0 a variabilei independente x. 2. Notaţia H(x) este de asemenea utilizată. Notaţia X(x) este utilizată pentru funcţia treaptă unitate a timpului. Notaţia $\Gamma(x)$ a fost, de asemenea, utilizată.

funcţii ale nivelurilor inferioare / *lower layer functions* / *fonctions des couches inférieures* / Funcţii care privesc în esenţă transmisiunea, sincronizarea, direcţia de trafic şi comutaţia. Notă: Prin convenţie, funcţiile nivelurilor inferioare sunt cele ale nivelurilor de la 1 la 3 ale modelului de referinţă al interconexiunii sistemelor deschise.

funcţii ale nivelurilor superioare / *higher layer functions* / *fonctions des couches supérieures* / Funcţii care privesc în esenţă transferul, memorarea şi prelucrarea informaţiilor. Notă: Prin convenţie, funcţiile nivelurilor superioare sunt cele ale straturilor de la 4 la 7 ale modelului de referinţă al interconexiunii sistemelor deschise.

funcţii colorimetrice (ale unui sistem tricromatic) / *colour-matching functions (of a trichromatic system)* / *fonctions colorimétriques (d'un système trichromatique)* / Componente tricro-matice ale stimulilor monocromatici care au acelaşi flux energetic. Note: 1. Pentru o radiaţie cu lungime de undă dată, valorile celor trei funcţii colorimetrice sunt numite *coeficienţi colorimetrici* (sau, anterior, *componente tricromatice spectrale*). 2. Funcţiile colorimetrice pot fi folosite pentru a calcula componentele tricromatice ale unui stimul de culoare conform curbei sale spectrale $\varphi_\lambda(\lambda)$. 3. În sistemele de referinţă colorimetrice CIE, funcţiile colorimetrice sunt reprezentate prin simbolurile: $\bar{x}(\lambda)$, $\bar{y}(\lambda)$, $\bar{z}(\lambda)$ şi $\bar{x}_{10}(\lambda)$, $\bar{y}_{10}(\lambda)$, $\bar{z}_{10}(\lambda)$.

funcţii colorimetrice CIE / *CIE colour-matching functions* / *fonctions colorimétriques CIE* / Funcţiile $\bar{x}(\lambda)$, $\bar{y}(\lambda)$, $\bar{z}(\lambda)$ din sistemul de referinţă colorimetric CIE 1931, sau $\bar{x}_{10}(\lambda)$, $\bar{y}_{10}(\lambda)$, $\bar{z}_{10}(\lambda)$ din sistemul de referinţă colorimetric suplimentar CIE 1964.

(a) funcţiona [pentru un releu] / *(to) operate [for an electrical relay]* / *fonctionner [pour un relais électrique]* / A trece fie de la starea de repaus la starea de lucru în cazul majorităţii releelor, fie

de la starea iniţială la starea finală în cazul anumitor relee de măsură sau cu temporizare specificată. Notă: Noţiunea "a funcţiona" acoperă noţiunile "a demara" şi "a comuta".

(a) funcţiona prin supraalimentare / *(to) revert reverse* / *fonctionner par suralimentation* / În cazul unui anumit tip de releu polarizat în curent continuu, aflat în stare de repaus sub acţiunea supraalimentării, a trece la starea de lucru prin creşterea valorii mărimii de alimentare.

funcţională / *functional* / *fonctionnelle* / Funcţie care asociază un număr unei funcţii de variabilă reală sau complexă.

funcţionare (a unui dispozitiv de comandă) / *operation (of a control)* / *fonctionnement (d'un dispositif de commande)* / Funcţie a unui dispozitiv de comandă prin care se modifică aspectul dispozitivului, determinând variaţia puterii de intrare a unei părţi sau a întregului aparat.

funcţionare a unui releu ⇒ acţionare (a unui releu)

funcţionare asincronă / *out-of-step operation* / *marche hors synchronisme* / Stare de funcţionare a unui grup de maşini sincrone interconectate, în care unghiurile de deviaţie între două sau mai multe maşini variază până la pierderea finală a sincronismului sau până la resincronizare.

funcţionare asincronă (a unei maşini sincrone) / *asynchronous operation (of a synchronous machine)* / *fonctionnement asynchrone (d'une machine synchrone)* / Funcţionarea unei maşini când viteza rotorului diferă de viteza sincronă.

funcţionare automată / *automatic operation* / *automatisme* / Mod de funcţionare asigurat prin folosirea comenzilor automate.

funcţionare bistabilă / *bistable operation* / *fonctionnement bistable* / Funcţionare a unui tub cu memorie electrostatică prin care fiecare element de memorie este menţinut, în general prin bombardament electronic, la unul din cele două potenţiale de echilibru.

funcţionare comandată / *slave operation* / *fonctionnement en esclave* / Mod de funcţionare care constă în interconectarea mai multor surse stabilizate şi realizarea comenzii coordonate a ansamblului prin comanda sursei stabilizate principale. Notă: Astfel de combinaţii sunt caracterizate prin faptul că mărimile de ieşire ale fiecărei surse au valori practic proporţionale.

funcţionare concurentă / *concurrent operation* / *fonctionnement concurrent* / Mod de funcţionare în care se efectuează mai multe operaţii într-un interval de timp dat.

funcţionare corectă (a unui dispozitiv de protecţie) / *correct operation* / *fonctionnement correct* / Funcţionare necesară aflată în desfăşurare.

funcţionare cu (electrodul) colector la joasă tensiune / *depressed collector operation* / *fonctionnement avec collecteur déprimé* / Funcţionare în care un colector este menţinut la un potenţial inferior celui al tensiunii de accelerare a fasciculului, pentru minimizarea pierderilor de energie la suprafaţa colectorului, dar suficient de mare pentru a asigura captura tuturor electronilor care părăsesc spaţiul de interacţiune de ieşire.

funcţionare cu aşteptare ⇒ exploatare cu aşteptare

funcţionare cu baleiaj întârziat / *delayed sweep operation* / *fonctionnement en balayage retardé* / Funcţionarea unui osciloscop care comportă un baleiaj întârzietor şi unul întârziat. Notă: Utilizarea curentă a baleiajului întârziat constă în reprezentarea normală a semnalului prin intermediul unei baze de timp speciale. Un circuit special permite începerea baleiajului întârziat într-un moment oarecare (variabil), în cursul baleiajului primei baze de timp. O modificare în modul de funcţionare a bazei de timp permite reprezentarea semnalului în funcţie de o scală de timp furnizată de baza de timp întârziată, aceasta putând avea un coeficient de baleiaj mult mai mic.

funcţionare cu baleiaj monodeclanşat / *single-sweep operation* / *fonctionnement en balayage unique* / Funcţionare a unei baze de timp caracterizată prin declanşarea unui singur baleiaj şi împiedicarea oricărui baleiaj ulterior până la reactivarea bazei de timp printr-un mijloc exterior.

funcţionare cu două niveluri / *bilevel operation* / *fonctionnement à deux niveaux* / Funcţionare a unui tub cu memorie prin care informaţia de ieşire este limitată la unul din cele două niveluri permise.

funcţionare cu înmagazinare locală / *inlocal* / *fonctionnement en local* / Utilizarea unui terminal fără transmisiunea de semnale în linie ca, de exemplu, pentru înregistrarea unui mesaj pentru a fi transmis ulterior în cadenţă automată.

funcţionare defectuoasă (a unui dispozitiv de protecţie) / *missing operation* / *fonctionnement défaillant* / Funcţionare necesară care nu s-a produs.

funcţionare direcţionată / *directional operation* / *fonctionnement directionnel* / Termen care desemnează faptul că dispozitivul de protecţie funcţionează numai pentru un anumit sens al puterii sau care funcţionează în mod diferit în funcţie de cele două sensuri.

funcţionare dubioasă / *doubtful operation* / *fonctionnement douteux* / Funcţionare care nu se încadrează între tipurile cunoscute de funcţionare.

funcţionare fără sarcină ⇐ funcţionare în gol / *no-load operation* / *fonctionnement hors charge* / Funcţionare a unui dispozitiv sau a unui circuit de putere utilă nulă (cea mai mare parte ale altor condiţii de funcţionare fiind normale).

funcţionare incorectă (a unui dispozitiv de protecţie) / *incorrect operation* / *fonctionnement incorrect* / Funcţionare defectuoasă sau intempestivă.

funcţionare insularizată / *isolated operation* / *marche en îlot* / Funcţionare stabilă, de durată limitată, a unei părţi dintr-un sistem electroenergetic rezultată în urma unei insularizări.

funcţionare intempestivă (a unui dispozitiv de protecţie) / *unwanted operation (of a protection equipment)* / *fonctionnement intempestif (d'un dispositif de protection)* / Funcţionare nejustificată a unui dispozitiv de protecţie fie în absenţa defectului sau a condiţiilor anormale de funcţionare a reţelei, fie în prezenţa unui defect din reţea pentru care dispozitivul de protecţie nu ar fi trebuit să funcţioneze.

funcţionare interconectată / *interconnected operation* / *marche en interconnexion* / Funcţionare a două sau mai multe sisteme electroenergetice interconectate prin legături ca, de exemplu, linii, transformatoare, linii de tensiune continuă, făcând posibile schimburile de energie electrică.

funcţionare intermitentă ⇒ serviciu intermitent

funcţionare în buclă a unei părţi a reţelei electrice / *ring operation of a part of a network* / *marche en boucle d'une partie d'un réseau* / Metodă de exploatare în care alimentarea fiecărui punct al unei părţi date a unei reţele este asigurată prin două căi distincte plecând de la unul sau două puncte de injecţie. Notă: Această metodă de exploatare se numeşte "în buclă închisă" dacă fiecare punct al reţelei este alimentat în mod normal prin două căi sau "în buclă deschisă" dacă fiecare punct al reţelei poate fi alimentat prin oricare dintre cele două căi.

funcţionare în clasă A [tuburi electronice] / *class A operation [electronic tubes]* / *fonctionnement en classe A [tubes électroniques]* / Funcţionare a unui tub electronic în care curentul de ieşire circulă în timpul ciclului electric când semnalul de intrare este sinusoidal pur. Note: 1. Sufixul 1 poate fi utilizat când curentul de intrare nu circulă. 2. Sufixul 2 poate fi utilizat când curentul de intrare circulă în timpul unei părţi a ciclului.

funcţionare în clasă AB [tuburi electronice] / *class AB operation [electronic tubes]* / *fonctionnement en classe AB [tubes électroniques]* / Funcţionare a unui tub electronic în care curentul de ieşire circulă în timpul unui ciclu electric parcurs mai mult de jumătate, dar nu în totalitate, când semnalul de intrare este sinusoidal pur. Note: Se aplică notele 1. şi 2. de la „funcţionare în clasă A".

funcţionare în clasă B [tuburi electronice] / *class B operation [electronic tubes]* / *fonctionnement en classe B [tubes électroniques]* / Funcţionare a unui tub electronic în care curentul de ieşire circulă în timpul parcurgerii unei jumătăţi a fiecărui ciclu electric, când semnalul de intrare este sinusoidal pur. Note: Se aplică notele 1. şi 2. de la „funcţionare în clasă A".

funcţionare în clasă C [tuburi electronice] / *class C operation [electronic tubes]* / *fonctionnement en classe C [tubes électroniques]* / Funcţionare a unui tub electronic în care curentul de ieşire circulă în timpul unui ciclu electric parcurs mai puţin de jumătate, când semnalul de intrare este sinusoidal pur. Note: Se aplică notele 1. şi 2. de la „funcţionare în clasă A".

funcţionare în contratimp / *push-pull (valve) operation* / *fonctionnement en push-pull* / Funcţionare a două tuburi asemănătoare sau a unui tub dublu echivalent, într-un circuit în care semnale egale, dar în opoziţie de fază, sunt aplicate electrozilor de intrare, cele două ieşiri fiind combinate într-un circuit unic pentru a reproduce forma semnalului original de intrare.

funcţionare în gol (a unei maşini electrice) / *no-load (operation) (of an electrical machine)* / *fonctionnement à vide (d'une machine électrique)* / Funcţionarea unei maşini rotative la putere nulă, celelalte condiţii de funcţionare fiind normale.

funcţionare în gol (a unui circuit sau a unui generator) / *open-circuit operation (of a circuit or a generator)* / *fonctionnement à vide (d'un circuit ou d'un générateur)* / Funcţionare fără sarcină, în care curentul de ieşire este nul.

funcţionare în impulsuri / *inching, 2[step by step]* / *marche par à-coups* / Comandă caracterizată printr-o serie de închideri scurte şi frecvente ale circuitului unui motor sau al unui electromagnet, în scopul obţinerii unor deplasări mici ale organului antrenat.

funcţionare în mod îmbogăţire / *enhancement mode operation* / *fonctionnement en mode enrichissement* / Funcţionare a unui tranzistor cu efect de câmp prin care modificarea tensiunii grilă-sursă de la zero la o valoare finită, ridică valoarea absolută a curentului de drenă.

funcţionare în mod sărăcire / *depletion mode operation* / *fonctionnement en mode de dépletion* / Funcţionare a unui tranzistor cu efect de câmp, prin care modificarea tensiunii grilă-sursă de la zero la o valoare finită, determină micşorarea valorii absolute a curentului de drenă.

funcţionare în monofazat / *single-phasing* / *marche en monophasé* / Funcţionare anormală a unei maşini polifazate alimentate efectiv în curent monofazat.

funcţionare în multisarcină / *multitasking* / *fonctionnement multitâche* / Mod de funcţionare care permite efectuarea concurentă sau întreţeserea execuţiei a două sau mai multe sarcini.

funcţionare în paralel, 1[a elementelor de reţea] / *parallel operation, 1[of network components]* / *marche en parallèle, 1[d'éléments de réseau]* / Exploatare a elementelor de reţea conectate în paralel, ca de exemplu: linii, transformatoare, generatoare.

funcţionare în paralel, 2[a sistemelor electroenergetice] / *parallel operation, 2[of systems]* / *marche en parallèle, 2[des réseaux]* / Funcţionare în

sincronism a sistemelor electroenergetice interconectate.

funcţionare în paralel, 3[în prelucrarea datelor] / *parallel operation, 3[in data processing]* / *marche en parallèle, 3[en traitement des données]* / Mod de funcţionare în care operaţiile sunt efectuate fie concurent pe un singur dispozitiv, fie concurent sau simultan pe mai multe dispozitive.

funcţionare în paralel (a unor alimentări stabilizate) / *parallel operation (of stabilized supplies)* / *fonctionnement en parallele (des alimentations stabilisées)* / Mod de funcţionare a mai multor surse de alimentare stabilizate ale caror borne de ieşire omoloage sunt conectate între ele, astfel încât sarcina totală să fie repartizată între toate sursele.

funcţionare în regim de reglaj (secundar) (a unui grup generator) / *(secondary) power control operation (of a generating set)* / *marche en réglage (secondaire) (d'un groupe générateur)* / Funcţionare a unui grup generator la putere fluctuantă, conform comenzilor primite de la dispozitivul de reglaj secundar.

(funcţionare) în sarcină / *on-load (operation)* / *(fonctionnement) en charge* / Funcţionare a unui dispozitiv sau a unui circuit, care furnizează o putere utilă.

funcţionare în scurtcircuit (a unui circuit sau a unui generator) / *short-circuit operation (of a circuit or a generator)* / *fonctionnement en court-circuit (d'un circuit ou d'un générateur)* / Funcţionare fără sarcină, în care tensiunea de ieşire este nulă, bornele de ieşire fiind scurtcircuitate.

funcţionare în semicontratimp / *push-push operation* / *fonctionnement en push-push* / Funcţionare a două tuburi asemănătoare sau a unui tub dublu echivalent, într-un circuit în care semnale egale, dar în opoziţie de fază, sunt aplicate unor electrozi de intrare, cele două ieşiri fiind legate într-un circuit unic pentru a anula frecvenţa fundamentală originală de intrare. Se facilitează astfel multiplicarea frecvenţei.

funcţionare în serie / *series operation* / *fonctionnement en série* / Mod de funcţionare al mai multor surse de alimentare stabilizate ale căror borne de ieşire sunt conectate în serie, astfel încât tensiunile de ieşire să se adune.

funcţionare în X / *X-operation* / *fonctionnement en X* / Funcţionarea în avans a unuia dintre grupurile de contacte ale unui releu realizabilă printr-o primă excitare a releului similară celei a unui releu în doi timpi şi/sau printr-o ajustare convenabilă a diverselor grupe de contact.

funcţionare în Y / *Y-operation* / *fonctionnement en Y* / Funcţionarea unuia dintre grupurile de contact ale unui releu după cea a tuturor celorlalte.

funcţionare la curenţi armonici dependenţi / *constrained current operation* / *fonctionnement à courants harmoniques dépendants* / Mod de funcţionare al unui traductor prin care forma de undă a curentului este influenţată de circuitul de comandă. Exemplu: modul de funcţionare al unui traductor cuplat în serie având impedanţa mare a circuitului de comandă.

funcţionare la curenţi armonici independenţi / *free current operation* / *fonctionnement à courants harmoniques indépendants* / Mod de funcţionare a unui traductor în care forma de undă a curentului de ieşire nu este influenţată de circuitul de comandă. Exemplu: modul de funcţionare al unui traductor cuplat în paralel sau al unui traductor cuplat în serie având impedanţa mică a circuitului de comandă.

funcţionare limitată de atenuare / *attenuation-limited operation* / *fonctionnement limité par l'affaiblissement* / Proprietate a unei legături prin fibră optică a cărei funcţionare este limitată în mod predominant prin nivelul foarte scăzut al fluxului energetic primit.

funcţionare limitată de distorsiune / *distortion limited operation / fonctionnement limité par la distorsion* / Proprietate a unei legături prin fibră optică a cărei funcţionare este limitată în mod predominant de o distorsiune de natură oarecare a semnalului primit.

funcţionare limitată de lărgimea de bandă / *bandwidth-limited operation / fonctionnement limité par la largeur de bande* / Proprietate a unei legături prin fibră optică a cărei funcţionare este limitată în mod predominant de distorsiunea semnalului primit, datorată lărgimii de bandă limitate.

funcţionare limitată de zgomotul cuantic / *quantum-noise-limited operation / fonctionnement limité par le bruit quantique* / Proprietate a unei legături prin fibră optică a cărei funcţionare este limitată în mod predominant de un zgomot cuantic la recepţie.

funcţionare necesară (a unui releu) / *necessary operation (of a relay) / fonctionnement nécessaire (d'un relais)* / Pentru un dispozitiv de protecţie, funcţie a cărei îndeplinire este considerată necesară.

funcţionare normală (a unei centrale nucleare electrice) ⇒ exploatare normală

funcţionare pe reţea / *mains operated / fonctionnant sur réseau* / Stare a unui echipament indicând că acesta funcţionează când este legat la reţea sau că este destinat pentru aceasta.

funcţionare programată (a unui grup generator) / *scheduled operation (of a generating set) / marche sur programme (d'un groupe générateur)* / Funcţionare a unui grup generator la putere constantă sau la trepte succesive de putere ale căror valori sunt specificate în prealabil într-o perioadă dată de timp.

funcţionare radială (a unei părţi a reţelei electrice) / *radial operation (of a part of a network) / marche en antenne (d'une partie d'un réseau)* / Metodă de exploatare în care alimentarea fiecărui punct al unei părţi date a unei reţele este asigurată doar printr-o singură cale.

funcţionare secvenţială / *sequential operation / fonctionnement séquentiel* / Mod de funcţionare în care operaţiile sunt efectuate unele după altele.

funcţionare separată a sistemului / *separate network operation / marche en réseau séparé* / Funcţionare a unui sistem electroenergetic deconectat faţă de sistemele vecine.

funcţionare simultană / *simultaneous operation / fonctionnement en simultanéité* / Mod de funcţionare în care, mai multe evenimente apar în acelaşi moment.

funcţionare sincronă / *synchronous operation (of a machine) / fonctionnement synchrone* / Funcţionarea unei maşini când viteza rotorului este egală cu viteza sincronă.

funcţionare sincronă a unui sistem electroenergetic / *synchronous operation of a system / marche synchrone d'un réseau* / Regim al unui sistem electroenergetic în care toate generatoarele sunt în funcţionare sincronă.

funcţionare statică / *static operation / fonctionnement statique* / Funcţionare a corpului de iluminat când circulaţia aerului nu se produce prin suflaj sau extracţie forţată, fiind admisă convecţia naturală.

fundal / *background / arrière plan* / Scădere a priorităţii de rulare a unei sarcini. Antonim cu prim-plan (foreground).

fundamentală → (componentă) fundamentală

fundaţie / *foundation / fondation* / Structură îngropată în pământ, de care este fixat un suport pentru a realiza ancorarea necesară suportării sarcinilor care îi sunt aplicate.

fundaţie cu talpă şi cuzinet / *pad and chimney foundation / fondations à dalle et cheminée* / Fundaţie care este alcatuită dintr-o talpă ce asigură ancorarea de sol şi o parte mai îngustă de forma unui cuzinet care asigură legătura cu soclul sau cu elementele de ancorare ale stâlpului.

fundaţie masivă ⇐ fundaţie monobloc / *block foundation* / *fondation massive* / Fundaţie alcatuită dintr-un bloc de beton în care sunt îngropate soclurile stâlpului sau elementele de ancorare ale acestora.

fundaţie monobloc ⇒ fundaţie masivă

fundaţie pe piloţi / *pile foundation* / *fondation profonde* / Fundaţie subţire şi de mare adâncime realizată fără săpătură.

fundaţie reticulară / *grillage foundation* / *fondation à grille* / Fundaţie în care soclul stâlpului este solidar cu un grătar îngropat în sol.

fundaţie separată / *separate footing foundations* / *fondations à pieds séparés* / Fundaţie de construcţie specială, care preia separat încărcările transmise de fiecare picior.

furcă / *fork* / *fourche* / Parte inferioară bifurcată a coronamentului.

furcă [comutator] / *switch hook* / *support commutateur* / Comutator al unui telefon, acţionat prin ridicarea microreceptorului, care permite conectarea la linia de abonat fie a receptorului de apel, fie a circuitelor de convorbire.

furnizor / *supply undertaking* / *fournisseur* / Parte contractantă care furnizează energie electrică unor consumatori.

furnizare de energie electrică / *supply (of electricity)* / *fourniture (d'énergie électrique)* / Serviciu public asigurat de un furnizor de energie electrică tuturor consumatorilor şi definit conform caracteristicilor tehnice şi comerciale ca: frecvenţă, tensiune, continuitate, putere cerută maximă, punct de alimentare, tarif.

furtună ionosferică / *ionospheric storm* / *orage ionosphérique* / Perturbaţie ionosferică extinsă pe una sau mai multe zile şi, în general, legată de o furtună magnetică.

furtună magnetică / *magnetic storm* / *orage magnétique* / Perturbaţie a câmpului magnetic terestru cu o durată obişnuită de una sau mai multe zile, caracterizată prin abateri importante ale acestui câmp în raport cu valoarea sa normală.

fus (al unui arbore) / *journal (of a shaft)* / *tourillon* / Partea din arbore destinată rotirii într-un lagăr.

fus de somn ⇐ undă fusiformă / *spindle wave* / *onde en fuseau* / Undă ascuţită, de obicei largă, considerată importantă din punct de vedere al diagnosticului în encefalogramă.

fuzibil de înaltă tensiune / *high voltage fuse* / *fusible haute tension* / Fuzibil destinat să întrerupă un circuit de înaltă tensiune.

(a) fuziona / *(to) merge* / *fusionner* / A combina elementele a două sau mai multe mulţimi de date ordonate într-o manieră comparabilă într-o singură mulţime ordonată ea însăşi după acelaşi criteriu de ordine.

fuziune ⇒ topire

fuziune nucleară / *nuclear fusion* / *fusion nucléaire* / Procesul în care nucleele intră în reacţie de fuziune nucleară.

FWHM .= lărgime la semiînălţime

gabarit ⇐ gabarit (de încărcare) al vehiculelor / *gauge* / *gabarit* / Totalitatea dimensiunilor în secţiune transversală care definesc dimensiunile maxime permise ale vehiculelor sau ale distanţelor minimale ale instalaţiilor fixe. Notă: Definiţii mai detaliate privind clasificarea gabaritelor sunt date în publicaţiile Uniunii Internaţionale a Căilor Ferate .

gabarit al celor patru cercuri concentrice în câmp apropiat / *four concentric circle near-field template* / *gabarit des quatre cercles concentriques en champ proche* / Gabarit care conţine patru cercuri concentrice aplicabile pe o reprezentare grafică a diagramei de radiaţie în câmp apropiat, a unei fibre optice. Notă: Gabaritul este destinat, în mod normal, verificării globale printr-o operaţie simplă, dacă diferitele caracteristici geometrice ale fibrei sunt acceptabile.

gabarit al indicelui de refracţie cu patru cercuri concentrice / *four concentric circle refractive index template* / *gabarit d'indice de réfraction à quatre cercles concentriques* / Gabarit care conţine patru cercuri concentrice aplicabile pe o reprezentare grafică completă a profilului de indice, într-o secţiune transversală a unei fibre optice. Notă: Gabaritul este destinat, în mod normal, verificării globale printr-o operaţie simplă, dacă diferitele caracteristici geometrice ale fibrei sunt acceptabile.

gabarit al liniei de contact / *electrification clearance gauge* / *gabarit de ligne de contact* / Contur în plan transversal pe axa căii ferate, în interiorul căruia se află elementele liniei de contact sau pantografele materialului rulant, inclusiv distanţele de izolare ale acestora.

gabarit al şinei de contact / *conductor rail gauge* / *gabarit de rail de contact* / Contur în interiorul căruia se află toate secţiunile transversale ale şinei de contact, izolatoarele sale, suporturile şi dispozitivele sale de protecţie situate deasupra planului de rulare, ţinând cont de respectarea distanţei de izolare faţă de piesele aflate sub tensiune.

gabarit (de încărcare) al vehiculelor ⇒ gabarit

gabarit de obstacole / *obstruction gauge limit* / *gabarit des obstacles* / Contur în exteriorul căruia trebuie să se găsească obstacolele izolate şi depozitele de material de cale care pot fi făcute de-a lungul căii.

gabarit de siguranţă în jurul pantografului / *pantograph clearance gauge* / *gabarit d'isolement des pantographes* / Contur în exteriorul căruia trebuie să se găsească toate obstacolele situate deasupra nivelului acoperişului vehiculelor, pentru a permite oricărui pantograf aflat în funcţionare să treacă în condiţii de siguranţă, ţinând cont de deplasările laterale posibile ale pantografului şi de o anumită distanţă de izolare.

gabarit de tranzit pentru vehicule / *gauge for transit vehicles* / *gabarit (pour véhicules) de transit* / Gabarit pentru vehicule cu care materialul rulant trebuie să fie conform, în anumite condiţii înscrise în regulamentele internaţionale, în cazul în care materialul rulant este destinat să circule în traficul internaţional.

galerie luminoasă / *valance lighting* / *boîte à rideau lumineuse* / Dispozitiv de iluminat fixat deasupra ferestrei, care cuprinde lămpi mascate de o bandă paralelă cu peretele.

galvanism bucal / *oral galvanism* / *galvanisme buccal* / Gust sau altă senzaţie orală produsă de un curent electric generat de un efect electrochimic în cavitatea bucală.

galvanizare / *galvanization* / *galvanisation* / Utilizarea unui curent unidirecţional şi esenţial constant pentru efectele sale biologice sau medicale.

galvanometru / *galvanometer* / *galvanomètre* / Aparat pentru detectarea sau măsurarea unui curent electric de intensitate foarte mică.

galvanometru balistic / *ballistic galvanometer* / *galvanomètre balistique* / Galvanometru pentru măsurarea valorii unei cantităţi de electricitate prin derivarea primei elongaţii a echipajului său mobil.

galvanometru cu bandă / *string galvanometer* / *galvanomètre à corde* / Galvanometru în care partea mobilă este constituită dintr-un fir conductor deplasabil între piesele polare ale unui magnet permanent sau ale unui electromagnet.

galvanometru cu magnet mobil / *moving-magnet galvanometer* / *galvanomètre à aimant mobile* / Galvanometru a cărui parte fixă conţine una sau mai multe înfăşurări traversate de curent, iar partea mobilă, unul sau mai mulţi magneţi.

galvanometru cu termocuplu / *thermogalvanometer* / *thermogalvanomètre* / Aparat de măsurat în care încălzirea produsă de curentul de măsurat acţionează asupra unui termocuplu producând un curent secundar măsurat de un galvanometru sensibil

galvanometru de rezonanţă / *vibration galvanometer* / *galvanomètre à résonance* / Galvanometru în care se reglează frecvenţa oscilaţiei proprii a echipajului mobil pentru a se intra în rezonanţă cu frecvenţa curentului de măsurat sau de decelat.

galvanometru diferenţial / *difference galvanometer* / *galvanomètre de différence* / Galvanometru pentru măsurarea diferenţei a doi curenţi.

galvanometru ecranat / *shielded galvanometer* / *galvanomètre cuirassé* / Galvanometru dotat cu un ecran magnetic de protecţie contra acţiunii câmpurilor magnetice exterioare.

galvanometru magnetoelectric / *moving-coil galvanometer* / *galvanomètre magnétoélectrique* / Galvanometru în care o bobină mobilă parcursă de un curent se deplasează în câmpul unui magnet permanent.

galvanoscop / *galvanoscope* / *galvanoscope* / Aparat capabil de a decela trecerea unui curent, în general slab, utilizat în principal ca indicator de echilibru în metodele de măsurare de zero.

galvanotaxie ⇒ electrotaxie

galvanotropism / *electrotropism* / *électrotropisme* / Tendinţa unui organism de a creşte sau de a se mişca într-o anumită relaţie cu un curent electric.

gamaterapie / *radionuclide beam therapy* / *gammathérapie* / Radioterapie cu radiaţii gama obţinute cu ajutorul radionuclizilor conţinuţi într-un ansamblu radiogen.

gamă a culorilor / *colour gamut* / *gamme de couleurs* / Regiune limitată într-o diagramă de cromaticitate sau într-un spaţiu cromatic, care cuprinde în general toate culorile ce pot fi reproduse printr-o alegere particulară de parametru într-un procedeu cromatic.

gamă de acord / *tuning range* / *gamme d'accord* / Domeniu de frecvenţă în cadrul căruia rezonanţa circuitului tubului poate fi reglată cu ajutorul unui dispozitiv de acord asociat tubului sau cavităţii sale.

gamă de acord mecanic la tensiuni fixe / *mechanical tuning range at fixed voltages* / *gamme d'accord mécanique à tensions fixes* / Domeniu continuu de frecvenţe, corespunzător numai variaţiei totale a sistemului mecanic de acord, în care puterea de ieşire este mai mare decât o valoare dată.

gamă de frecvenţă (a unui generator de semnale) / *frequency range (of a signal generator)* / *gamme de fréquence (d'un*

générateur de signaux) / Domeniu efectiv de măsurare în frecvenţă.

gamă de frecvenţe (a unui echipament) ⇐ bandă de frecvenţe (a unui aparat) / *frequency range (of an apparatus)* / *gamme de fréquences (d'un appareil)* / Intervalul de frecvenţe pentru care este reglat un echipament electric.

gamă de măsurare ⇒ domeniu efectiv de măsurare (al unui aparat de măsurare)

gamă de reglaj fin / *incremental range* / *gamme de réglage fin* / Gamă de valori ale unei mărimi acoperite prin reglaj adiţional în jurul valorii fixate de reglajul principal al acestei mărimi.

gamă de temperaturi de funcţionare (pentru un oscilator comandat de un rezonator cu cuarţ) / *operating temperature range (of a crystal controlled oscillator)* / *gamme des températures de fonctionnement (d'un oscillateur piloté par résonateur à quartz)* / Interval de temperaturi în care trebuie să funcţioneze oscilatorul, menţinând frecvenţa şi celelalte caracteristici ale semnalului de ieşire în cadrul unor toleranţe specificate.

gamă de temperaturi de funcţionare (pentru un rezonator piezoelectric) / *operating temperature range (of a piezoelectric resonator)* / *gamme de températures de fonctionnement (d'un résonateur piézoélectrique)* / Interval de temperaturi măsurate pe capsulă, în care un rezonator piezoelectric trebuie să funcţioneze în cadrul unor toleranţe specificate.

gamă de temperaturi de serviciu (pentru un oscilator comandat de un rezonator cu cuarţ) / *operable temperature range (of a crystal controlled oscillator)* / *gamme des températures de service (d'un oscillateur piloté par résonateur à quartz)* / Interval de temperaturi în care oscilatorul trebuie să continue să furnizeze un semnal de ieşire, fără a fi necesară menţinerea lui în cadrul toleranţelor specificate de frecvenţă, nivel, formă de undă etc.

gamă de temperaturi de serviciu (pentru un rezonator piezoelectric) / *operable temperature range (of a piezoelectric resonator)* / *gamme de températures de service (d'un résonateur piézoélectrique)* / Interval de temperaturi măsurate pe capsulă, în care un rezonator piezoelectric trebuie să poată satisface specificaţiile de rezistenţă în funcţionare, nu în mod necesar în cadrul toleranţelor specificate.

gamă de temperaturi de stocare / *storage temperature range* / *gamme de températures de stockage* / Interval de temperaturi în care un dispozitiv electronic poate fi stocat, fără să antreneze vreo modificare permanentă a caracteristicilor, în afara toleranţelor specificate.

gamă dinamică a componentelor armonice / *harmonic dynamic range* / *dynamique harmonique* / Diferenţa maximă dintre nivelurile a două semnale sinusoidale aflate în relaţie armonică, prezente simultan la intrare şi care pot fi măsurate cu o precizie specificată.

gamă dinamică a componentelor neramonice / *non-harmonic dynamic range* / *dynamique non harmonique* / Diferenţa maximă dintre nivelurile a două semnale sinusoidale neaflate în relaţie armonică, prezente simultan la intrare şi care pot fi măsurate cu o precizie specificată.

gamă dinamică de citire / *dynamic reading range* / *gamme dynamique de lecture* / Gamă a nivelurilor de ieşire ce pot fi citite, de la nivelul de saturaţie până la nivelul minim perceptibil al semnalului de ieşire.

gamă dinamică de scriere / *dynamic writing range* / *gamme dynamique d'inscription* / Gamă a nivelurilor de intrare ce pot fi scrise în orice condiţii date de explorare, gradual, de la informaţia de intrare scrisă la nivelul de saturaţie, până la informaţia scrisă la semnalul minim utilizabil.

gamă optimă de acord mecanic ⇒ domeniu optim de acord mecanic

gamma, 1[pentru o radiogramă] / *gamma, 1[for a radiographic film]* / *gamma,*

1[pour un radiogramme] / Pantă a porțiunii rectilinii a curbei caracteristice.

gamma, 2[pentru un tub analizor] / *gamma, 2[for a camera tube]* / *gamma, 2[pour un tube analyseur]* / Panta, în orice punct, a caracteristicii de transfer lumină-semnal, trasată la scară logaritmică.

gard electric / *electric fence* / *clôture électrique* / Barieră compusă dintr-unul sau mai multe conductoare, de exemplu fire metalice, racordată la un generator furnizând impulsuri electrice regulate la o tensiune suficientă pentru îndepărtarea animalelor.

gardă / *guarding [general meaning]* / *garde [sens général]* / Dispozitiv destinat asigurării contra funcționării eronate a unui dispozitiv.

gardă [în semnalizarea în frecvență vocală] / *guarding [in v.f. signalling]* / *garde [en signalisation à fréquences vocales]* / Procedeu care constă în împiedicarea unei imitări a semnalelor prin detectarea simultană de frecvențe în afara benzii de semnalizare.

gardă la sol ⇒ distanță la sol

gardă până la deconectarea completă / *extended engaged condition* / *garde jusqu'à libération complète* / Dispoziție utilizată la eliberarea unei conexiuni pentru menținerea în stare ocupată a extremității de ieșire a unui circuit interurban de mare sau mică distanță, până la elibérarea extremității de intrare.

garnitură (articulată) de tren / *articulated unit* / *rame articulée* / Grup de vehicule astfel alcătuit, încât capetele alăturate, în cazul a două vehicule consecutive, să fie suportate de un boghiu comun.

garnitură (de armare) în elice / *armour rods* / *garniture en hélice* / Ansamblu de fire metalice preformate, răsucite în spirală în jurul unui conductor, montat în prealabil într-o clemă de susținere pentru protejarea conductorului împotriva deteriorărilor în punctul de suspensie.

garnitură de cuzinet ⇒ cămașa cuzinetului

garnitură de etanșare a ușii / *door seal* / *joint d'étanchéité de la porte* / Element de etanșare dispus în jurul ușii unui cuptor pentru evitarea intrării aerului și menținerea atmosferei gazoase a cuptorului.

garnitură de etanșare a vetrei / *hearth seal* / *joint d'étanchéité de la sole* / Element de etanșare dispus în jurul vetrei pentru evitarea pătrunderii aerului și menținerea atmosferei gazoase a cuptorului.

garnitură de etanșare la gaze / *gas seal* / *joint étanche aux gaz* / Dispozitiv de etanșare instalat într-un lagăr pentru a reduce la minim pierderile sau pătrunderile de gaze prin lagăr.

garnitură de etanșare la praf / *dust seal* / *joint étanche aux poussières* / Dispozitiv de etanșare destinat împiedicării pătrunderii anumitor pulberi în lagăr.

garnitură de etanșare la ulei / *oil seal* / *joint étanche à l'huile* / Dispozitiv de etanșare instalat într-un lagăr pentru evitarea pierderilor de ulei din acesta.

garnitură de etanșare pentru ghiduri de unde / *waveguide gasket* / *joint d'étanchéité* / Garnitură inserată între fețele de racordare a două flanșe de ghid de unde, în vederea asigurării a cel puțin uneia din următoarele funcții esențiale: reducerea scurgerilor de gaz care alterează presiunea internă a ghidului de unde, prevenirea pătrunderii oricăror corpuri străine în interiorul ghidului de unde, reducerea pierderilor de energie și a amorsării arcurilor electrice.

garnitură elastică de etanșare ⇒ presgarnitură

gât / *neck* / *col* / Parte tubulară a anvelopei, situată lângă bază.

gata de transmisie / *clear to send (CTS)* / *prêt à transmettre* / Semnal logic prin care un sistem de calcul informează un echipament conectat pe linia serială (de exemplu un modem) că este gata să transmită date către acesta.

gaură de acces / *access hole* / *trou d'accès* / Serie de găuri dispuse în straturi succe-

sive, având centrul pe acelaşi ax şi care permit accesul la suprafaţa unei pastile de pe unul din straturile unei plăci imprimate multistrat.

gaură de conexiune / *component hole / trou de connexion* / Orificiu utilizat pentru fixarea terminalelor componentelor pe placa imprimată, precum şi pentru conexiunile electrice la imprimarea conductoare.

gaură de fixare / *fixing hole / trou de fixation* / Orificiu practicat în panou care permite eventual trecerea şi strângerea tijelor de fixare.

gaură de montaj / *mounting hole / trou de montage* / Orificiu utilizat pentru montarea mecanică a unei plăci imprimate, sau pentru fixarea mecanică a componentelor pe placa imprimată.

gaură de poziţionare / *location hole / trou de positionnement* / Orificiu sau crestătură în ştraif sau în placa imprimată, ce permite poziţionarea corectă.

gaură de scurgere de fund / *bottom tapping hole / trou de coulée de fond* / Orificiu de scurgere, centrat sau excentric, situat pe fundul unui cuptor cu arc.

gaură de scurgere laterală / *side tapping hole / trou de coulée latéral* / Orificiu într-un perete al corpului unui cuptor cu arc prin care se scurge metalul topit.

gaură fără pastilă / *landless hole / trou sans pastille* / Orificiu metalizat fără pastilă.

gaură metalizată / *plated-through hole / trou métallisé* / Orificiu printr-o placă imprimată pe ai cărui pereţi este depus metal.

gaussian / *gaussian / gaussien* / Calificativ referitor la o formă de undă sau un element particular al căror nivel m variază în funcţie de timp, conform relaţiei următoare sau alteia echivalente:

$m = ae^{-b(t-c)^2}$, unde $b > 0$.

gaz de stingere / *quenching gas / gaz de coupage* / Component al amestecului gazos de umplere al unui detector Geiger-Müller cu rol de accelerare a autostingerii descărcării.

gaz electronegativ / *electronegative gas / gaz électronégatif* / Gaz care captează electroni liberi şi formează ioni negativi, oprind astfel formarea de descărcări electrice.

gaz electronic / *electron gas / gaz électronique* / Ansamblu de electroni liberi cu unele proprietăţi analoage cu cele ale unui gaz.

gaz etalon / *calibration gas / gaz étalon* / Amestec de concentraţie cunoscută a componentului de determinat sau a unui echivalent convenabil al acestuia în aer sau într-un alt gaz purtător adecvat, utilizat pentru etalonarea periodică a analizorului în infraroşu şi pentru diverse încercări de calitate de funcţionare. Note: 1. Concentraţia corespunde masei sau volumului componentului de determinat într-un volum dat de gaz etalon. Pot fi utilizate unităţi diferite, care trebuie clar specificate de constructor. 2. Concentraţia acestui gaz reprezintă valorile convenţionale adevărate, în raport cu care sunt comparate valorile indicate. În consecinţă, valorile gazului etalon trebuie să poată fi raportate la etaloane agreate de comun acord între constructor şi utilizator, sau la etaloane naţionale, iar incertitudinea valorilor convenţionale adevărate trebuie să fie indicată.

gaz plasmogen / *plasma gas / gaz plasmagène* / Orice gaz, vapor sau fluid înainte de a fi adus în stare de plasmă.

gazdă / *host / ordinateur hôte* / Calculatorul principal dintr-un sistem de calculatoare şi terminale conectate prin canale de comunicaţie sau un calculator ce oferă servicii unor clienţi conectaţi printr-o reţea de calculatoare la acesta. Notă: O gazdă poate oferi servicii de arhivare şi regăsire a unor programe şi documentaţii, servicii de dialog între membrii unui grup de utilizatori, servicii bibliografice etc.

gazeificare (sub solicitare electrică) / *gassing (under electrical stress) / gazéi-*

fication (sous contrainte électrique) / Proces prin care gazul este emis sau absorbit de către un izolant lichid, în timp ce izolantul este supus unei solicitări electrice de intensitate suficientă pentru a se produce o descărcare electrică prin faza gazoasă în care se află interfața gaz/lichid. Notă: Rezultatele încercării de gazeificare se exprimă fie prin volum, fie prin viteză. În mod convențional, valoarea este pozitivă dacă gazul este emis și negativă dacă gazul este absorbit.

(a) găsi / *(to) find / rechercher [localiser]* / Operație prin care se găsește calculatorul sau fișierul dintr-un calculator care conține informația căutată. Notă: Problema localizării informației este foarte acută în cazul rețelelor larg răspândite geografic, datorită numărului mare de calculatoare și de utilizatori conectați la rețea.

găsire (a unei informații) / *hit / réussite* / Găsirea informațiilor dorite în memoria rapidă (dar de capacitate mică) în cazul utilizării unei memorii organizate ierarhic (de exemplu, în memoria cache). Notă: În acest caz, accesul la informația dorită se realizează mai rapid decât în cazul în care aceasta ar trebui să fie adusă din memoria mai lentă (dar de capacitate mai mare).

geamandură / *buoy / bouée* / Marcă artificială de navigație, mobilă sau ancorată, aflată într-o poziție geografică determinată.

geamandură luminoasă / *lighted buoy / bouée lumineuse* / Geamandură ce poartă un dispozitiv de lumină.

gel / *gel (noun) / gel* / Fază inițială gelatinoasă care se formează la întărirea unei rășini.

(a) gelifia / *(to) gel / gélifier* / Transformarea unui lichid în gel.

generare de sarcină spațială (într-un detector cu semiconductor) / *space-charge generation (in a semiconductor radiation detector) / création de charge d'espace (dans un semicteur)* / Generare termică de purtători liberi de sarcină în zona de sarcină spațială.

generare de sistem / *system generation / génération de système* / Proces de selectare a elementelor necesare pentru obținerea unui sistem de operare particular, adaptat cerințelor unui sistem de prelucrare a datelor.

generator antrenat de osia motoare / *axle-driven generator / génératrice d'essieu* / Generator antrenat de către o osie și a cărei viteză de rotație variază proporțional cu viteza vehiculului.

generator asincron / *induction generator / génératrice asynchrone* / Mașină de inducție racordată la o sursă de putere reactivă, ce funcționează ca generator.

generator autoexcitat în construcție inversată [indus rotativ] / *self-excited alternating current generator with revolving armature / alternateur auto-excitateur à induit tournant* / Alternator care își produce propria sa excitație prin intermediul unui colector montat pe indusul rotativ.

generator auxiliar (pentru tracțiune) / *train power supply generator / génératrice auxiliaire [pour traction]* / Generator destinat să furnizeze energie pentru a se asigura excitația, controlul, iluminatul, încărcarea bateriei, alimentarea motoarelor auxiliare, încălzirea trenului etc.

generator cu baleiaj în frecvență / *sweep generator / générateur à balayage de fréquence* / Generator de semnale cu modulație de frecvență într-o bandă largă de frecvențe, printr-un semnal de joasă frecvență în formă de dinți de ferăstrău, care poate produce baleiajul axei frecvențelor unei imagini pe ecranul unui osciloscop X-Y, reprezentând variațiile caracteristicii unui dispozitiv aflat în încercare, în funcție de frecvență.

generator cu excitație compusă compensată ⇐ generator cu excitație mixtă ajustată / *level compounded generator / génératrice à excitation compound ajustée* / Generator cu excitație compusă la care înfășurarea în serie este astfel dimensionată, încât tensiunea la borne, la putere

nominală, să fie aceeaşi ca la funcţionarea în gol.

generator cu excitaţie derivaţie stabilizată ⇒ generator cu excitaţie şunt stabilizată

generator cu excitaţie mixtă ajustată ⇒ generator cu excitaţie compusă compensată

generator cu excitaţie subcompensată / *under-compounded generator* / *génératrice à excitation hypo-compound* / Generator cu excitaţie compusă la care înfăşurarea în serie este astfel dimensionată, încât tensiunea la borne, la putere nominală, să fie mai mică decât la funcţionarea în gol.

generator cu excitaţie supercompensată / *over-compounded generator* / *génératrice à excitation hyper-compound* / Generator cu excitaţie compusă la care înfăşurarea în serie este astfel dimensionată, încât tensiunea la borne, la putere nominală, să fie mai mare decât la funcţionarea în gol.

generator cu excitaţie şunt stabilizată ⇐ generator cu excitaţie derivaţie stabilizată / *stabilized shunt generator* / *génératrice à excitation shunt stabilisée* / Generator cu excitaţie subcompensată care asigură o cădere de tensiune în sarcină, astfel încât maşina să poată funcţiona fără egalizatoare.

generator cu magneţi permanenţi ⇐ magnetou / *permanent-magnet generator* / *génératrice à aimants permanents* / Generator al cărui inductor este constituit din unul sau mai mulţi magneţi permanenţi.

generator de aerosoli radioactivi / *generator of radioactive aerosols* / *générateur d'aérosols radioactifs* / Dispozitiv care produce aerosoli radioactivi cu proprietăţi determinate privind dispersia, sarcina şi activitatea volumică a radionuclizilor.

generator de baleiaj ⇒ generator de bază de timp

generator de bază de timp ⇐ generator de baleiaj / *time-base generator* / *générateur de base de temps* / Oscilator care produce o oscilaţie etalon servind ca bază de timp.

generator de caractere / *character generator* / *générateur de caractères* / Unitate funcţională care, pornind de la combinaţia de cod corespunzătoare unui caracter, furnizează reprezentarea sa grafică în vederea afişării.

generator de caractere prin linii / *stroke character generator* / *générateur de caractères par traits* / Generator de caractere ce produce imaginea fiecărui caracter cu ajutorul unor linii.

generator de caractere prin puncte / *dot matrix character generator* / *générateur de caractères par points* / Generator de caractere ce produce imaginea fiecărui caracter cu ajutorul unor puncte.

generator de compilatoare / *compiler generator* / *générateur de compilateurs* / Translator sau interpretor destinat construirii de compilatoare.

generator de curbe / *curve generator* / *générateur de courbes* / Unitate funcţională care, pornind de la combinaţia de cod corespunzătoare unei curbe, furnizează reprezentarea sa grafică în vederea afişării.

generator de curent constant [în electrofiziologie] / *current clamp* / *générateur de courant électrique constant [en électrophysiologie]* / Servomecanism utilizat în experienţele de electrofiziologie pentru menţinerea unui curent electric constant, în mod obişnuit printr-o membrană, astfel încât o modificare a impedanţei să antreneze modificarea corespunzătoare a tensiunii.

generator de curent continuu ⇐ dinam / *direct current generator* / *génératrice à courant continu* / Generator care produce curenţi şi tensiuni continue.

generator de energie de microunde ⇒ generator de microunde

generator de funcţie fixă / *fixed function generator* / *générateur de fonction fixe* / Generator de funcţie în care funcţia

generată este stabilită prin construcție și nu poate fi modificată de utilizator.

generator de funcție variabilă / *variable function generator* / *générateur de fonction variable* / Generator de funcție în care funcția generată poate fi stabilită de utilizator, înainte sau în timpul efectuării calculului.

generator de funcții / *function generator* / *générateur de fonction* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este egală cu o funcție oarecare a variabilelor analogice de intrare.

generator de gaz / *gas generator* / *générateur de gaz* / Instalație utilizată pentru a obține atmosferele endotermică și exotermică, de protecție contra gazelor combustibile, a amoniacului gazos și a compușilor organici lichizi.

generator de impulsuri, 1[sens general] / *pulse generator, 1[general meaning]* / *générateur d'impulsions, 1[sens général]* / Aparat care furnizează energie electrică sub formă de impulsuri, la o ieșire accesibilă.

generator de impulsuri, 2[pentru măsurare] / *pulse generator, 2[for measurement]* / *générateur d'impulsions, 2[à usage de mesure]* / Aparat care furnizează la o ieșire accesibilă, energie electrică sub formă de impulsuri, utilizată pentru măsurări.

generator de impulsuri (de șoc) / *impulse generator* / *générateur de choc* / Echipament de laborator care permite efectuarea încercărilor dielectrice în condiții de impuls de tensiune.

generator de înaltă frecvență / *high frequency generator* / *générateur à haute fréquence* / Parte a unui aparat de electrochirurgie, care alimentează cu energie electrică accesoriile electrochirurgicale.

generator de înaltă frecvență ISM ⇒ aparat ISM

generator de înaltă tensiune / *high-voltage generator* / *générateur haute tension* / Ansamblu de dispozitive electrice și mecanice care generează înaltă tensiune pentru alimentarea unui tub de radiații X.

generator de încălzire / *heating generator* / *génératrice de chauffage* / Alternator sau generator de curent continuu care alimentează numai încălzirea electrică a unui tren.

generator de microunde ⇐ generator de energie de microunde / *microwave generator* / *générateur d'hyperfréquences* / Sursă utilizată pentru producerea energiei electromagnetice în banda de frecvențe 300 MHz ÷ 300 GHz.

generator de neutroni / *neutron generator* / *générateur de neutrons* / Accelerator de particule încărcate pevăzut cu o țintă pentru producerea neutronilor.

generator de oscilații cu relaxare ⇐ oscilator cu relaxare / *relaxation oscillator* / *oscillateur à relaxation* / Generator de oscilații periodice nesinusoidale bazat pe succesiunea a două fenomene aperiodice ca, de exemplu, încărcarea și descărcarea unui condensator, în general cu durate foarte diferite și care alternează regulat.

generator (de oscilații) în dinți de fierăstrău / *saw-tooth generator* / *générateur de dents de scie* / Generator de oscilații pentru care fiecare ciclu de oscilații cuprinde un interval de timp în care mărimea caracteristică, în general curentul sau tensiunea, variază sensibil proporțional cu timpul, urmând apoi un interval de timp în care această mărime revine, în general brusc, la valoarea sa inițială.

generator de plasmă / *plasma generator* / *générateur de plasma* / Echipament care permite convertirea unui gaz în plasmă prin intermediul energiei electrice.

generator de programe / *(program) generator* / *générateur (de programmes)* / Program de calculator conceput pentru producerea altor programe de calculator.

generator de radiații X ⇐ generator radiologic ⇐ aparat pentru radiații Röntgen ⇐

aparat Roentgen / *X-ray apparatus* / *générateur radiologique* / Ansamblu de dispozitive electrice şi mecanice, inclusiv tubul de radiaţii X, destinat producerii acestor radiaţii.

generator (de radiaţii X) cu acumulare de energie / *stored-energy apparatus* / *générateur (radiologique) à accumulation (d'énergie)* / Generator de radiaţii X în care energia absorbită de tubul de radiaţii X este acumulată într-un element corespunzător, în totalitate sau parţial, pe durata perioadelor de funcţionare în gol. Exemple: generatorul cu acumulare de energie cu condensator, cu volant, cu baterie de acumulatori.

generator (de radiaţii X) cu descărcare de condensator ⇐ grup radiogen cu descărcare de condensator / *capacitor-discharge apparatus* / *générateur (radiologique) à (décharge de) condensateur* / Generator de radiaţii X în care energia electrică este furnizată tubului de radiaţii X prin descărcarea unui condensator de înaltă tensiune.

generator (de radiaţii X) cu douăsprezece impulsuri / *twelve-peak (high-voltage) generator* / *générateur (radiologique) à douze crêtes* / Generator de radiaţii X alimentat în curent trifazat şi dotat cu redresoare astfel dispuse, încât generatorul să furnizeze anodului tubului de radiaţii X douăsprezece impulsuri de tensiune pozitivă, în raport cu catodul, pe durata unei perioade a tensiunii de alimentare.

generator (de radiaţii X) cu eclatoare / *impact generator* / *générateur (radiologique) à éclateurs* / Generator de radiaţii X care conţine mai multe condensatoare încărcate în paralel şi descărcate în serie, prin amorsarea eclatoarelor.

generator (de radiaţii X) cu multiplicare de tensiune ⇒ generator (de radiaţii X) în cascadă

generator (de radiaţii X) cu şase impulsuri ⇐ generator (de radiaţii X) trifazat / *three-phase apparatus* / *générateur (radiologique) à six crêtes* / Generator de radiaţii X alimentat în curent trifazat şi dotat cu şase redresoare astfel dispuse, încât generatorul să furnizeze anodului tubului de radiaţii X şase impulsuri de tensiune pozitivă, în raport cu catodul, pe durata unei perioade a tensiunii de alimentare.

generator de radiaţii X cu tensiune constantă / *constant potential high-voltage generator* / *générateur radiologique à tension constante* / Generator de radiaţii al cărui raport de oscilaţie al tensiunii de ieşire este astfel stabilit, încât să nu depăşească o valoare specificată.

generator (de radiaţii X) fix / *fixed X-ray generator* / *générateur (radiologique) fixe* / Generator de radiaţii X instalat permanent într-o sală de radiologie.

generator (de radiaţii X) în cascadă ⇐ generator (de radiaţii X) cu multiplicare de tensiune / *cascade generator [X-ray apparatus]* / *générateur (radiologique) en cascade* / Generator de radiaţii X în care potenţialul de accelerare al tubului de radiaţii X este un multiplu al tensiunii secundare a transformatorului de înaltă tensiune.

generator (de radiaţii X) mobil / *mobile X-ray generator* / *générateur (radiologique) mobile* / Generator de radiaţii X uşor deplasabil în interiorul unei clădiri.

generator (de radiaţii X) pe ambele alternanţe / *full-wave apparatus* / *générateur (radiologique) à deux alternances* / Generator de radiaţii X în care ambele alternanţe ale tensiunii alternative a transformatorului de înaltă tensiune sunt aplicate tubului de radiaţiii X, cu acceaşi polaritate obţinută prin redresare.

generator (de radiaţii X) pe o alternanţă / *half-wave apparatus* / *générateur (radiologique) demi-onde* / Generator de radiaţii X în care o alternanţă a tensiunii alternative nu este utilizată, datorită fie conductanţei unilaterale a tubului de radiaţii X (tub autoredresor), fie efectului

unui redresor conectat în serie cu tubul de radiaţii X.

generator (de radiaţii X) portabil / *portable X-ray generator / générateur (radiologique) portable* / Generator de radiaţii X uşor transportabil dintr-un post de lucru în altul.

generator (de radiaţii X) trifazat ⇒ generator (de radiaţii X) cu şase impulsuri

generator de radionuclizi / *radionuclide generator / générateur de radionucléides* / Dispozitiv prevăzut în mod obişnuit un blindaj contra radiaţiilor, care conţine un amestec de radionuclizi, constituit dintr-un cuplu de tip mamă-fiică, din care se poate extrage fiica printr-un procedeu simplu.

generator de ritm ⇒ ceas primar

generator de semnal de apel / *(call) signal generator / générateur de courant d'appel* / Generator de curent alternativ încorporat într-un telefon, destinat declanşării unei tentative de apel.

generator de semnal de referinţă / *set point generator / générateur de signal de consigne* / Dispozitiv care generează un semnal de referinţă pentru un regulator în funcţie de timp şi/sau de altă variabilă.

generator de semnale / *signal generator / générateur de signaux* / Echipament sau dispozitiv destinat producerii de semnale cu caracteristici specificate, în general reglabile.

generator de semnale modulate în amplitudine / *amplitude-modulated signal generator / générateur de signaux modulés en amplitude* / Sursă de semnale modulate în amplitudine, ale căror frecvenţă, tensiune şi grad de modulaţie pot fi reglate la valori fixe sau variabile, între limite specificate.

generator de semnale modulate în frecvenţă / *frequency-modulated signal generator / générateur de signaux modulés en fréquence* / Sursă de semnale modulate în frecvenţă, ale căror frecvenţă, tensiune şi deviaţie de frecvenţă pot fi reglate la valori fixe sau variabile, între limite specificate.

generator de semnale (pentru măsurări) / *signal generator (for measuring purposes) / générateur de signaux (à usage de mesure)* / Sursă de semnale electrice, ale căror caracteristici (formă de undă, frecvenţă, tensiune, etc.) pot fi reglate la valori fixe sau variabile între limite specificate.

generator de semnale sintetizate ⇒ sintetizor

generator de semnale (sinusoidale şi/sau dreptunghiulare) / *signal generator (of sine or square waves) / générateur de signaux (sinusoïdaux ou carrés)* / Sursă de semnale electrice sub formă de unde sinusoidale sau dreptunghiulare ale căror frecvenţă, amplitudine şi caracteristici de modulaţie (dacă este cazul) pot fi reglate la valori fixe sau variabile, între anumite limite. Notă: Frecvenţa semnalului de ieşire poate fi obţinută cu ajutorul unui oscilator unic acordabil clasic sau prin sinteză, caz în care aparatul se numeşte sintetizor şi generator de funcţii.

generator de servicii proprii / *auxiliary generator / générateur auxiliaire* / Generator electric care produce energie electrică pentru alimentarea serviciilor proprii ale unei centrale electrice.

generator de tact / *clock [device] / horloge, l[dispositif]* / Echipament sau dispozitiv destinat producerii unei succesiuni de semnale egale, la intervale de timp egale şi specificate. Notă: Un generator de tact poate conţine mai multe surse, în vederea asigurării fiabilităţii ansamblului.

generator de tensiune electrică constantă [în electrofiziologie] / *voltage clamp / générateur de tension électrique constante [en électrophysiologie]* / Servomecanism utilizat în experienţele de electrofiziologie pentru menţinerea unei tensiuni electrice constante, în mod obişnuit printr-o membrană, astfel încât o modificare a impedanţei să antreneze modificarea corespunzătoare a curentului.

generator de ton cu bătăi ⇒ oscilator heterodină

generator de ultrasunete / *ultrasonic generator* / *générateur d'ultrasons* / Dispozitiv destinat producerii de oscilaţii ultrasonore.

generator de vapori cu electrozi / *electrode steam generator* / *générateur de vapeur à électrodes* / Cazan cu electrozi destinat producerii de vapori.

generator de vectori / *vector generator* / *générateur de vecteurs* / Unitate funcţională care produce segmente de dreaptă orientate.

generator electric / *(electric) generator* / *générateur (d'énergie) électrique* / Traductor de energie care transformă o energie ne-electrică în energie electrică.

generator (electric) principal / *main generator* / *générateur principal* / Generator electric care transmite integral sau parţial energia electrică pe care o produce în sistem sau direct către utilizator.

generator electrochimic / *galvanic cell* / *générateur électrochimique* / Element electrochimic care poate converti energia chimică în energie electrică.

generator electrostatic / *electrostatic generator* / *générateur électrostatique* / Dispozitiv destinat producerii înaltei tensiuni prin mijloace electrostatice ca, de exemplu, creşterea tensiunii consecutiv descreşterii capacităţii unui condensator încărcat.

generator electrostatic cu influenţă / *electrostatic generator [influence machine]* / *machine électrostatique à influence* / Maşină electrică a cărei funcţionare se bazează pe fenomenele de influenţă electrostatică.

generator electrostatic Van de Graaff / *Van de Graaff generator* / *générateur (de) Van de Graaff* / Dispozitiv de producere şi accelerare a sarcinilor electrice prin inducţie electrostatică sau prin transportul fizic al sarcinilor electrice.

generator frână ⇒ dinamometru

generator Hall / *Hall generator* / *générateur (de) Hall* / Placă Hall prevăzută cu conexiuni şi eventual cu o capsulă şi plăci din materiale feroase şi neferoase.

generator modular / *modular generator* / *générateur modulaire* / Generator constituit din combinarea a două sau mai multe accesorii de generator.

generator pentru iluminat / *lighting dynamo* / *génératrice d'éclairage* / Generator, antrenat de cele mai multe ori prin intermediul arborelui conducător, destinat să alimenteze circuitul pentru iluminatul electric al unui vehicul.

generator pentru încălzire dielectrică / *dielectric heating generator* / *générateur pour chauffage diélectrique* / Echipament utilizat pentru producerea energiei de înaltă frecvenţă necesară încălzirii dielectrice.

generator (pentru tracţiunea electrică) / *generator (for electrical traction)* / *génératrice (pour la traction électrique)* / Generator care alimentează motoarele montate pe un vehicul de tracţiune electrică.

generator principal antrenat de un motor termic / *engine-driven main generator* / *génératrice principale (entraînée par un moteur thermique)* / Generator destinat furnizării energiei motoarelor de tracţiune ale aceluiaşi vehicul sau tren.

generator principal (de curent continuu) / *(d.c) main generator* / *génératrice principale (de courant continu)* / Generator de curent continuu antrenat de către un motor cu ardere internă şi care alimentează motoarele de tracţiune.

generator radiologic ⇒ generator de radiaţii X

generator radiologic de înaltă tensiune / *high-voltage (X-ray) generator* / *générateur (haute tension) radiologique* / Într-un generator de radiaţii X, ansamblul tuturor elementelor necesare controlului şi producerii energiei electrice furnizate unui tub de radiaţii X, care conţine în mod obişnuit un ansamblu transformator

de înaltă tensiune şi un ansamblu de comandă.

generator (rotativ) / *(rotating) generator* / *génératrice (électrique)* / Maşină (electrică) rotativă care transformă energia mecanică în energie electrică.

generator sincron / *synchronous generator* / *alternateur synchrone* / Maşină sincronă care funcţionează ca generator.

generator sincron cu reluctanţă variabilă / *inductor generator* / *alternateur à fer tournant* / Maşină cu reluctanţă variabilă utilizată ca generator.

generator sincron reactiv / *reluctance generator* / *alternateur à réaction* / Alternator care comportă un inductor cu poli aparenţi, fără înfăşurări de excitaţie, şi al cărui câmp este produs exclusiv de curenţii din indus.

generator tahometric / *tacho-generator* / *génératrice tachymétrique* / Generator care produce o tensiune de ieşire proporţională cu viteza unghiulară a rotorului său.

generaţie (de calculatoare) / *computer generation* / *génération (d'ordinateurs)* / Clasificare a calculatoarelor stabilită în funcţie de tehnologia utilizată pentru fabricarea lor. Exemple: prima generaţie de calculatoare a fost bazată pe relee sau lămpi, a doua pe tranzistoare, a treia pe circuite integrate etc.

geometrie a unui detector / *geometry (of a detector)* / *géometrie du détecteur* / Configuraţia fizică a unui detector în stare solidă.

germene (de cuarţ) / *seed (of quartz)* / *germe (de quartz)* / Lamă sau bară de cuarţ utilizate ca nucleu pentru creşterea unui cristal de cuarţ sintetic.

gestionar al bazei de date / *database manager* / *gestionnaire [gérant de la base de données]* / În funcţie de context, poate desemna fie un sistem de gestiune a bazelor de date, fie un administrator al bazei de date.

gestionar de fişiere / *file manager* / *gestionnaire de fichiers* / Program care asigură diferite operaţii cu fişiere, de exemplu copierea, redenumirea, mutarea şi ştergerea fişierelor, de asemenea şi posibilitatea creării, suprimării şi examinării cataloagelor aflate pe diferite medii de memorare, realizând şi formatarea discurilor, schimbarea numelor de volume sau lansarea în execuţie a programelor. Note: 1. Gestionarul de fişiere este o parte a interfeţei cu utilizatorul, care asigură nu numai reprezentarea structurii arborescente a fişierelor unui disc, ci şi navigarea prin această structură şi lucrul comod cu fişierele sale. 2. Aplicaţia *File Manager* este o parte importantă a interfeţei *Open Look* ce asigură sistemului de fişiere o interfaţă grafică şi o alternativă la linia de comandă pentru gestiunea cataloagelor şi a fişierelor.

(gestionar) Desktop Manager / *Desktop Manager* / *gestionnaire de bureau* / Interfaţă utilizator la servicii sistem orientată pe menu-uri şi iconiţe, care permite executarea de aplicaţii şi utilizarea sistemului de fişiere fără întrebuinţarea explicită a limbajului de comandă al sistemului de operare.

gestiune a cozii / *queue management* / *gestion de la file d'attente* / Totalitatea operaţiilor de introducere sau extragere a informaţiilor din coadă, respectându-se disciplina asociată cozii.

gestiune a datelor / *data management* / *gestion des données* / Într-un sistem de exploatare, funcţia care permite accesul la date, la efectuarea sau supravegherea memorării datelor şi comandarea dispozitivelor de intrare-ieşire.

gestiune a fiabilităţii şi a mentenabilităţii / *reliability and maintainability management* / *gestion de la fiabilité et de la maintenabilité* / Gestiune a funcţiilor şi activităţilor destinate definirii şi realizării obiectivelor de fiabilitate şi mentenabilitate, relative la o entitate.

gestiune a fişierelor / *file management* / *gestion des fichiers* / Funcţie a unui sistem de operare, legată de administrarea

informațiilor organizate și memorate, sub formă de fișiere. Serviciile oferite de un sistem de gestiune a fișierelor sunt: operațiile de bază cu fișiere (localizare după nume simbolic, creare, deschidere, închidere, ștergere), accesul la informații în fișiere (citire, scriere, extindere), alocarea de spațiu în mod dinamic pentru fișier, pe dispozitive de memorare externă, administrarea spațiului liber al dispozitivelor de memorie externă etc. Toate operațiile legate de stocarea și regăsirea informațiilor pe suport extern, de creare a unor canale prin care utilizatorul accesează informațiile, de utilizare în mod flexibil a acestor canale și de închidere a lor, de organizare fizică a volumului, de protejare a informațiilor, etc. sunt în grija sistemului. Utilizatorul se ocupă numai de prelucrarea acestor informații și de organizarea lor logică, cu ajutorul diferitelor mecanisme oferite de sistem. Se pot realiza astfel aplicații portabile, care nu depind de sistemul de fișiere.

gestiune a informației / *information management* / *gestion de l'information* / Mulțimea de funcții ce permit controlul achiziției, analiza, memorarea, extragerea și difuzarea informației.

gestiune a proiectului ⇒ conducere a proiectului

gestiune a rețelei semafor / *signalling network management* / *gestion du réseau sémaphore* / Proceduri automate și manuale, neutralizabile printr-o intervenție adecvată, pentru modificarea dirijării semafor conform condițiilor generale sau locale, din rețeaua semafor.

getter / *getter* / *getter* / Substanță plasată în interiorul unui tub electronic, care reduce sau stabilizează presiunea unui gaz rezidual, printr-o acțiune chimică sau fizică.

ghid al unui aparat de încălzire cu inducție / *induction heater guide* / *guide d'un corps de chauffe à induction* / Element ceramic sau metalic al unui aparat de încălzire cu inducție plasat în interiorul inductorului, pe care este deplasată încărcătura.

ghid al utilizatorului ⇒ manual de utilizare

(ghid cu) torsadare binomială / *binomial twist* / *(guide en) torsade binomiale* / Torsadare treptată în care fiecare rotație produce succesiv un factor de reflexie complex, cu modulul proporțional cu unul dintre coeficienții unei dezvoltări în serie binomiale. Notă: Exponentul binomului este *n-1*, unde *n* este numărul de rotații bruște.

ghid cu undă de suprafață / *surface(-wave) waveguide* / *guide à onde de surface* / Ghid de unde în care unda electromagnetică este determinată să se propage de-a lungul unei suprafețe în vecinătatea căreia se concentrează fluxul de putere.

ghid de lumină ⇐ conductor de lumină / *light guide* / *conduit de lumiere* / Dispozitiv optic destinat transmiterii luminii fără pierderi importante și care poate fi interpus, de exemplu, între un scintilator și un tub fotomultiplicator.

ghid de poziționare / *locating guide [of an electronic tube]* / *guide de positionnement* / Parte a soclului special concepută pentru poziționarea tubului în suportul său.

ghid (de unde) / *waveguide* / *guide d'ondes* / Linie de transmisiune constituită dintr-o suprafață închisă, de secțiune transversală constantă, care separă medii cu proprietăți referitoare la propagarea undelor electromagnetice și permite propagarea longitudinală a acestora în unul dintre medii. Notă: Mediul interior poate fi aerul sau un dielectric artificial, iar cel exterior poate fi un metal, aerul sau alt dielectric.

ghid de unde (al unui echipament de încălzire cu microunde) / *waveguide (of a microwave heater or oven)* / *guide d'onde (d'une installation de chauffage par hyperfréquences)* / Linie de transmisiune între generator și aplicator, care conține un tub conductor.

ghid (de unde) circular / *circular wavguide / guide circulaire* / Ghid de unde cu secţiunea transversală de formă circulară.

ghid (de unde) compartimentat ⇐ ghid (de unde) cu pereţi axiali despărţitori / *septate waveguide / guide (d'ondes) cloisonné* / Ghid de unde format din doi cilindri metalici coaxiali, uniţi între ei pe toată lungimea printr-un perete metalic radial.

ghid de unde cu conicitate progresivă ⇐ tranziţie progresivă (între două ghiduri cu dimensiuni diferite) ⇐ ghid de unde cu variaţie / *tapered waveguide / transition progressive (de guide d'ondes)* / Ghid de unde în care dimensiunile secţiunii drepte variază progresiv de-a lungul axei longitudinale.

ghid (de unde) cu fascicule / *beam waveguide / guide (d'ondes) à faisceaux* / Ghid de unde compus dintr-o succesiune de lentile sau oglinzi, destinate dirijării undelor electromagnetice.

ghid (de unde) cu încărcare periodică / *periodically-loaded waveguide / guide (d'ondes) à charge itérative* / Ghid de unde la care propagarea undelor electromagnetice se face într-un mediu ale cărui proprietăţi electromagnetice, dimensiuni şi/sau suprafeţe de de limitare a mediului sunt funcţii periodice de lungimea ghidului.

ghid (de unde) cu mod impus / *overmoded waveguide / guide en mode contraint* / Ghid de unde utilizat cu un singur mod de propagare, dar susceptibil de a fi utilizat cu mai multe moduri de propagare la aceeaşi frecvenţă.

ghid (de unde) cu moduri multiple / *multimode waveguide / guide multimode* / Ghid de unde utilizat cu mai multe moduri de propagare la aceeaşi frecvenţă.

ghid (de unde) cu pereţi axiali despărţitori ⇒ ghid (de unde) compartimentat

ghid de unde cu variaţie ⇒ ghid de unde cu conicitate progresivă

ghid (de unde) deformabil / *bendable waveguide / guide d'ondes déformable* / Ghid de unde a cărui construcţie permite unele operaţii mecanice limitate în timpul montării, de exemplu: îndoirea, răsucirea, întinderea sau combinaţii ale acestora, fără modificarea apreciabilă a caracteristicilor sale electromagnetice.

ghid (de unde) dielectric / *dielectric waveguide / guide (d'ondes) diélectrique* / Ghid de unde constituit din unul sau mai multe materiale dielectrice, fără pereţi metalici.

ghid (de unde) dreptunghiular / *rectangular waveguide / guide rectangulaire* / Ghid de unde cu secţiunea transversală de formă dreptunghiulară.

ghid (de unde) eliptic / *elliptic waveguide / guide elliptique* / Ghid de unde cu secţiunea transversală de formă eliptică.

ghid (de unde) flexibil / *flexible waveguide / guide d'ondes souple* / Ghid de unde a cărui construcţie permite unele deformări mecanice limitate în timpul utilizării ca, de exemplu: curbarea, torsionarea, alungirea sau diverse combinaţii ale acestora, fără modificarea apreciabilă a caracteristicilor sale electromagnetice.

ghid (de unde) rigid normat corespunzător / *corresponding standard rigid waveguide / guide d'ondes rigide normalisé correspondant* / Ghid de unde rectangular normal care asigură continuitatea radioelectrică cu un ghid de unde flexibil corespunzător normelor specifice.

ghid (de unde) striat / *ridge waveguide / guide (d'ondes) à moulure* / Ghid de unde dreptunghiular prevăzut cu unul sau două şanţuri pe latura mare a secţiunii, extinse pe toată lungimea sa. Notă: Există ghiduri cu secţiune transversală în H şi U.

ghid (de unde) unifilar / *single-wire line / guide unifilaire* / Ghid cu unde de suprafaţă constituit dintr-un singur conductor care prezintă o reactanţă superficială formată fie printr-o acoperire dielectrică, fie printr-un dielectric artificial, fie prin efect pelicular.

ghid (de unde) uniform / *uniform waveguide* / *guide d'ondes uniforme* / Ghid de unde ale cărui caracteristici constructive (ca, de exemplu, forma secţiunii transversale) şi electromagnetice sunt funcţii constante de lungimea ghidului de undă. Notă: Se mai numeşte ghid de undă cilindric, deşi forma secţiunii transversale poate fi oarecare.

ghid de unde optic / *optical waveguide* / *guide d'ondes optique* / Linie de transmisiune destinată ghidării undelor optice.

ghid de unde optic cu strat subţire / *thin film optical waveguide* / *guide d'ondes optique en couche mince* / Ghid de unde optic compus dintr-un strat subţire dielectric sau semiconductor mărginit de substanţe cu indice de refracţie mai redus.

ghid de unde (radio) troposferic ⇒ ghid troposferic

ghid (în regim) evanescent / *waveguide below cut-off* / *guide (en régime) évanescent* / Ghid de unde utilizat la o frecvenţă inferioară frecvenţei de tăiere a ghidului.

ghid troposferic ⇐ ghid de unde (radio) troposferic ⇐ cale de propagare troposferică a undelor radio / *tropospheric (radio) duct* / *conduit (troposphérique)* / Stratificarea cvasiorizontală în troposferă în care energia undelor radioelectrice de frecvenţe suficient de ridicate rămâne practic izolată şi se propagă cu o atenuare mult mai mică decât într-o atmosferă omogenă. Notă: Un ghid troposferic este constituit dintr-un strat troposferic cu gradient negativ al modulului de refracţie, limitat inferior la sol (ghid troposferic la sol) sau de un alt strat troposferic (ghid troposferic de altitudine).

ghid troposferic de altitudine / *elevated duct* / *conduit élevé* / Ghid troposferic a cărui limită inferioară este deasupra suprafeţei Pământului.

ghid troposferic la sol / *ground based duct* / *conduit au sol* / Ghid troposferic a cărui limită inferioară este suprafaţa Pământului.

ghidaj al fluidului de răcire / *guide (of coolant)* / *guidage (du fluide de refroidissement)* / Structură destinată impunerii unei direcţii circulaţiei fluidului de răcire în interiorul maşinii.

ghidaj de aer / *air guide* / *guidage d'air* / Dispozitiv destinat controlului direcţiei fluxului de aer de răcire şi ameliorării eficacităţii sistemului de răcire.

ghirlandă luminoasă / *lighting chain* / *guirlande (lumineuse)* / Ansamblu de lămpi montate în serie sau în paralel pe acelaşi cablu de alimentare.

ghirlandă luminoasă demontabilă / *rewirable lighting chain* / *guirlande lumineuse démontable* / Ghirlandă astfel proiectată încât elementele componente să poată fi înlocuite.

ghirlandă luminoasă nedemontabilă / *non-rewirable lighting chain* / *guirlande lumineuse non démontable* / Ghirlandă astfel proiectată încât înlocuirea elementelor componente să nu fie posibilă decât prin scoaterea definitivă din folosinţă a ghirlandei.

girator de microunde / *microwave gyrator* / *gyrateur hyperfréquence* / Defazor nereciproc care produce un defazaj diferenţial de aproximativ π radiani. Notă: Utilizarea cuvântului "girator" pentru desemnarea dispozitivelor giromagnetice este în general, nerecomandată.

girator ideal / *ideal gyrator* / *gyrateur idéal* / Biport pasiv nereciproc, care conservă puterea instantanee şi la care tensiunea instantanee la fiecare poartă este proporţională cu valoarea instantanee a curentului de la cealaltă poartă.

girator nereciproc / *non-reciprocal polarization rotator* / *rotateur de polarisation non réciproque* / Tronson de ghid de unde de secţiune transversală în general circulară în care mediul de propagare asigură rotaţia planului de polarizare al unei unde polarizată liniar în sensul acelor de ceas, pentru un sens de propagare şi în sens invers pentru celălalt sens de propagare.

girobuz, 1[sistem de transport] / *gyrobus, 1[system of transport]* / *gyrobus, 1[mode de transport]* / Mod de transport care utilizează vehicule care circulă fără şine pe drumul public şi la care energia utilizată pentru propulsie a fost în prealabil înmagazinată într-un volant, prin intermediul unei surse electrice exterioare.

girobuz, 2[vehicul] / *gyrobus, 2[vehicle]* / *gyrobus, 2[véhicule]* / Vehicul motor utilizat în sistemul de transport denumit girobuz.

girofrecvenţă (ionosferică) ⇒ frecvenţă giratorie (a electronilor liberi în ionosferă)

girofrecvenţă longitudinală [în propagarea ionosferică] / *longitudinal gyrofrequency [in ionospheric propagation]* / *gyrofréquence longitudinale [dans la propagation ionosphérique]* / Girofrecvenţă corespunzătoare componentei câmpului magnetic terestru paralelă cu direcţia de propagare.

girofrecvenţă transversală [în propagarea ionosferică] / *transverse gyrofrequency [in ionospheric propagation]* / *gyrofréquence transversale [dans la propagation ionosphérique]* / Girofrecvenţă corespunzătoare componentei câmpului magnetic terestru, perpendiculară pe direcţia de propagare.

glazură (pe ceramică) ⇒ email pe ceramică

glob / *globe* / *globe* / Piesă confecţionată dintr-un material transparent sau difuzant, destinată să protejeze lampa, să difuzeze lumina sau să-i schimbe culoarea.

gol de electroni ⇒ gol (într-o bandă de energie)

gol (într-o bandă de energie) ⇐ lacună de electroni ⇐ gol de electroni / *hole (in an energy band)* / *trou (dans une bande d'énergie)* / Lacună care apare într-o bandă de energie în mod normal plină, comportându-se ca un purtător de sarcină elementară pozitivă. Notă: În general, golul este produs prin trecerea unui electron din banda de valenţă în banda de conducţie, producând o pereche electron-gol.

(a) goli (o zonă tampon) / *(to) flush* / *vider (une zone tampon)* / 1. Ştergerea unei informaţii nefolositoare sau încheierea unei operaţii. 2. Operaţie prin care datele din zona tampon sunt transcrise pe mediul extern de memorare.

goniofotometru / *goniophotometer* / *goniophotomètre* / Fotometru destinat măsurării distribuţiei unghiulare a unei mărimi luminoase caracteristice unei surse, unui corp de iluminat, unui mediu sau unei suprafeţe.

gonioradiometru / *gonioradiometer* / *gonioradiomètre* / Radiometru destinat măsurării distribuţiei unghiulare a unei mărimi energetice caracteristice unei surse, unui corp de iluminat, unui mediu sau unei suprafeţe.

grad .= gradient (al unui câmp scalar)

grad convenţional de distorsiune / *conventional degree of distorsion* / *degré conventionnel de distorsion* / Grad de distorsiune individuală a cărui probabilitate de depăşire într-un interval de timp foarte lung are o valoare specificată foarte mică.

grad de aciditate (al SF_6) / *acidity (of SF_6)* / *taux d'acidité (de l'SF_6)* / În cazul hexaflorurii de sulf, gradul de aciditate reprezintă concentraţia totală a acizilor prezenţi, exprimată în milionimi pe unitatea de masă şi calculată în acid fluorhidric. Alte substanţe hidrolizabile susceptibile de a se forma în cursul descompunerii hexaflorurii de sulf vor fi incluse în această măsurare exprimate în echivalentul conţinutului lor de acid florhidric.

grad de ardere ⇒ ardere specifică

grad de coerenţă / *degree of coherence* / *degré de cohérence* / Mărime care exprimă coerenţa mai mică sau mai mare a unei radiaţii. Note: 1. Gradul de coerenţă între două unde este egal cu vizibilitatea V a franjurilor de interferenţă

a undelor: $V = \frac{S_{max} - S_{min}}{S_{max} + S_{min}}$, unde S_{max} şi S_{min} sunt proporţionale cu densităţile fluxurilor de putere electromagnetică corespunzătoare unui maxim respectiv unui minim al diagramei de interferenţă. 2. O radiaţie optică este considerată puternic coerentă când gradul de coerenţă depăşeşte 0,88, parţial coerentă când acesta este inferior lui 0,88, respectiv incoerentă pentru un grad de coerenţă mult inferior lui 0,88.

grad de dezechilibru al unui sistem trifazat ⇒ disimetrie

grad de difuzie (pentru un fascicul incident de radiaţie) ⇒ indicatrice de difuzie (pentru un fascicul incident de radiaţie)

grad de distorsiune aritmică globală / *degree of gross start-stop distorsion / degré de distorsion arythmique globale* / Grad de distorsiune aritmică determinat pe baza intervalului unitar corespunzător rapidităţii de modulaţie nominale. Notă: Gradul de distorsiune aritmică globală poate fi considerat pozitiv sau negativ după cum momentul semnificativ este posterior sau anterior momentului ideal.

grad de distorsiune aritmică (în valoare absolută) / *degree of start-stop distorsion / degré de distorsion arythmique (en valeur absolue)* / Valoarea absolută maximă a gradului de distorsiune individuală a momentelor semnificative ale unui semnal aritmic, atinsă într-un interval de timp specific.

grad de distorsiune aritmică la sincronism / *degree of synchronous start-stop distorsion / degré de distorsion arythmique au synchronisme* / Grad de distorsiune aritmică determinat pe baza intervalului unitar cu o durată corespunzătoare vitezei de modulaţie reale medii.

grad de distorsiune armonică / *total harmonic distortion / taux de distorsion harmonique* / Factor de distorsiune la ieşirea unui canal de transmisiune sau a unui diport care produce o distorsiune armonică, când semnalul de intrare este o oscilaţie sinusoidală de frecvenţă şi amplitudine specificată.

grad de distorsiune asimetrică / *degree of bias distorsion / degré de distorsion biaise* / Raportul dintre diferenţa duratelor medii măsurate ale elementelor de semnal, de valori diferite şi durata intervalului unitar.

grad de distorsiune de încercare normalizat / *degree of standardized test distorsion / degré de distorsion d'essai normalisé* / Grad de distorsiune individuală a semnalului recepţionat, măsurat într-un timp determinat, când semnalul la extremitatea emiţătoare este un semnal discret perfect care reprezintă un text specificat.

grad de distorsiune individuală (a unui moment semnificativ) / *degree of individual distortion (of a particular significant instant) / degré de distorsion individuelle (d'un instant significatif)* / Raportul dintre valoarea algebrică a deplasării unui moment semnificativ determinat faţă de momentul ideal corespunzător şi durata unui interval unitar specificat. Note: 1. În mod convenţional, deplasarea este pozitivă sau negativă după cum momentul semnificativ este posterior sau anterior momentului ideal corespunzător. 2. În general, gradul de distorsiune individuală se exprimă procentual.

grad de distorsiune izocronă / *degree of isochronous distorsion / degré de distorsion isochrone* / Raportul dintre diferenţa valorilor numerice extreme ale gradului de distorsiune individuală şi durata intervalului unitar mediu prezentat de momentele semnifificative ale unui semnal izocron în interiorul unui interval de timp specificat.

grad de distorsiune paralelă anizocronă avansată / *degree of early anisochronous parallel distorsion / degré de distorsion parallèle anisochrone en avance* / În transmisiunea în paralel, raportul dintre

diferența maximă – măsurată între durata teoretică a intervalului semnificativ și cea a intervalului cuprins între cele mai avansate momente semnificative ale unui semnal de caracter și cel mai avansat dintre momentele coerente ale semnalului de caracter următor – și durata teoretică a intervalului semnificativ.

grad de distorsiune paralelă anizocronă întârziată / *degree of late anisochronous parallel distorsion* / *degré de distorsion parallèle anisochrone en retard* / În transmisiunea în paralel, raportul dintre diferența maximă măsurată între cel mai întârziat și cel mai avansat moment semnificativ coerent și durata teoretică a intervalului semnificativ.

grad de excitație (a unui motor cu excitație serie) / *field strength (of a series-excited motor)* / *taux d'excitation (d'un moteur à excitation série)* / Raportul dintre solenația în înfășurările inductoare ale unui motor, care funcționează cu o sarcină oarecare, și solenația maximă care s-ar putea obține în aceleași înfășurări pentru același curent în indus.

grad de histerezis / *degree of hysteresis* / *degré d'hystérésis* / Diferență sau raport între valorile unei variabile dependente (de exemplu, frecvența sau puterea de ieșire) observate și valoarea variabilei independente (de exemplu, tensiunea unui electrod specificat), când această valoare este atinsă din direcții opuse.

(grad de) histerezis al dispozitivului de acord / *tuner hysteresis* / *hystérésis du dispositif d'accord* / Diferența dintre valorile unei mărimi determinate cum ar fi, de exemplu, frecvența sau puterea de ieșire, observate în cazul în care reglajul unui dispozitiv de acord este efectuat pornind din sensul opus. Notă: Acest histerezis poate include, de asemenea, jocul dispozitivului de acord.

grad de ionizare (a plasmei) / *degree of ionization (of a plasma)* / *degré d'ionisation (d'un plasma)* / Raportul dintre numărul de electroni liberi dintr-un element de volum al plasmei și numărul total de particule neutre și încărcate din acest element de volum.

grad de îmbogățire / *degree of enrichment* / *degré d'enrichissement* / Diferența dintre factorul de îmbogățire și unitate.

grad de modulație a fasciculului (pentru orticon de imagini) / *beam modulation percentage (for image orthicons)* / *taux de modulation du faisceau (pour les images-orthicons)* / Raportul, exprimat uzual în procente, dintre curentul de semnal, pentru o iluminare ridicată a tubului, și curentul de întuneric.

grad de modulație efectiv [modulație de amplitudine] / *effective amplitude modulation factor* / *taux de modulation effectif* / Raportul dintre valoarea de vârf a tensiunii componentei fundamentale a semnalului modulator și componenta continuă la ieșirea unui detector liniar căruia i se aplică semnalul de ieșire al generatorului.

grad de modulație (în amplitudine) ⇒ factor de modulație (de amplitudine)

grad de multiprogramare / *degree of multiprogramming* / *degré de multiprogrammation* / Numărul *n* de programe încărcate simultan în partiții ale memoriei în sistemele cu multiprogramare, tehnică utilizată în sisteme mai vechi pentru creșterea gradului de utilizare a unității centrale de prelucrare. Pentru fiecare program se crea un singur proces, aceste procese participând la competiția pentru acapararea procesorului. Notă: În sistemele moderne pentru fiecare program se pot crea mai multe procese.

grad de omogenitate / *homogeneity factor* / *degré d'homogénéité* / Raportul dintre prima și a doua grosime de semiatenuare. Notă: Gradul de omogenitate pentru o radiație monoenergetică este egal cu 1.

grad de polimerizare (al hârtiei celulozice) / *degree of polymerization (of cellulosic paper)* / *degré de polymérisation (du papier cellulosique)* / Numărul mediu de monomeri de β-glucoză anhidră,

$C_6H_{10}O_5$, din moleculele de celuloză. Notă: Nu toate moleculele de celuloză ale unui eşantion de hârtie au acelaşi grad de polimerizare, încât gradul de polimerizare mediu determinat prin metode viscozimetrice nu este egal, în mod obligatoriu, cu cel obţinut prin metode osmotice şi de ultracentrifugare.

grad de polimerizare (al unui polimer) / *degree of polymerization (of a polymer)* / *degré de polymérisation (d'un polymère)* / Valoarea medie a numărului de unităţi monomerice dintr-o moleculă a unui polimer. Notă: Diferite valori medii (număr, masă sau medie viscozimetrică) se pot determina pentru acelaşi material.

grad de polimerizare mediu viscozimetric / *average viscosimetric degree of polymerization* / *degré de polymérisation moyen viscosimetrique* / Raportul dintre masa moleculară medie viscozimetrică şi masa moleculară datorată polimerizării. El este legat de viscozitatea intrinsecă $[\eta]$ prin relaţia: $[\eta]= K\overline{DP_v}^{\alpha}$, unde: $\overline{DP_v}$ este gradul de polimerizare mediu viscozimetric; $[\eta]$ este viscozitatea intrinsecă; K şi α sunt coeficienţi caracteristici ai sistemului polimer-solvent, dependenţi de polimerizare.

grad de poluare / *degree of pollution* / *degré de la pollution* / Gradul de poluare este specificat de salinitatea ceţii saline (g/L), conductivitatea suprafeţei, cantitatea de sare (NaCl) pe cm^2.

grad de severitate a vibraţiilor / *vibrational severity* / *sévérité des vibrations* / Gradul în care un echipament industrial de măsurare şi comandă poate fi influenţat sau perturbat în funcţionare de vibraţii externe. Aceste grade se măsoară prin energia cinetică transmisă unui element sau de la un element de masă m, de valoare $mv^2/2$, în care v este viteza primită sau cedată de elementul de masă m prin mişcări alternative provocate de vibraţii. Notă: Clasele de vibraţii se pot defini în diverse moduri. De exemplu, o linie a unei deplasări constante s care pleacă de la o frecvenţă joasă până la o frecvenţă de transfer, definită arbitrar, de unde pleacă o dreaptă de acceleraţie constantă a. Frecvenţa de transfer a fost fixată la 8 Hz, pentru clasele de vibraţii la frecvenţe inferioare şi la 60 Hz pentru clasele de vibraţii la frecvenţe superioare.

grad de severitate al agenţilor de mediu / *severities of environmental parameters* / *sévérité des agents d'environnement* / Ansamblul valorilor diferitelor mărimi care caracterizează agentul de mediu. Exemplu: gradul de severitate al unei vibraţii sinusoidale este definit prin ansamblul valorilor acceleraţiei (în m/s^2) şi frecvenţei (în Hz).

grad de slăbire a câmpului (rezidual) / *(effective) field ratio* / *(taux de) champ (résiduel)* / Raportul dintre numărul de amper-spire ai polilor principali rămaşi după şuntare şi numărul maxim de amper-spire pentru acelaşi curent în indus, la motoarele serie. Notă: Suma dintre coeficientul de slăbire a câmpului şi gradul de slăbire a câmpului este egală cu unitatea.

grad de statism ⇒ coeficient de abatere

gradare / *grading* / *gradation* / Permutare ordonată a configuraţiei multiplării într-un etaj de comutaţie în vederea ameliorării caracteristicilor de asigurare a traficului într-un grup cu accesibilitate limitată.

gradarea rezistenţei superficiale pentru limitarea descărcării corona / *resistance grading (of corona shielding)* / *dispositif antieffluves à haute résistance* / Procedeu de aplicare, pe suprafaţa bobinei, a unui material cu rezistenţă crescută, pentru reducerea efectului corona.

gradaţie (a scalei) / *scale marking* / *graduation* / Serie de marcaje sau alte semne repartizate pe o scală conform unei legi corespunzătoare.

gradaţie a suportului diagramei / *chart lines* / *graduation du support de diagramme* / Ansamblul liniilor impri-

mate pe suportul diagramei, prin intermediul cărora aceasta poate fi interpretată.

gradaţie relativă la mărimea măsurată / *chart scale lines / graduation relative à la grandeur mesurée* / Ansamblul liniilor prin intermediul cărora poate fi obţinută valoarea mărimii măsurate.

gradaţie temporală / *chart time lines / graduation horaire* / Ansamblul liniilor prin intermediul cărora poate fi determinat timpul corespunzător fiecărei valori a mărimii măsurate.

gradient (al unui câmp scalar) =. grad / *gradient (of a scalar field) / gradient (d'un champ scalaire)* / Mărimea vectorială **grad** *f* asociată în fiecare punct unui câmp scalar *f*, a cărei direcţie este normală pe suprafaţa pe care câmpul are o valoare constantă, orientată în sensul valorilor crescătoare ale câmpurilor şi a cărei normă este egală cu derivata câmpului în raport cu distanţa în această direcţie normală. Note: 1. Gradientul exprimă variaţia câmpului între un punct dat şi un punct situat la o distanţă infinitezimală ds în direcţia unui vector unitate dat prin produsul scalar $df = \mathbf{grad}\, f \cdot e\,ds$. 2. În coordonate carteziene ortonormate, cele trei coordonate ale gradientului sunt: $\partial f/\partial x$, $\partial f/\partial y$, $\partial f/\partial z$. 3. Gradientul câmpului *f* este reprezentat prin **grad** *f* sau prin ∇f.

gradient de ionizare / *ionization gradient component / gradient d'ionisation* / Derivata parţială a densităţii electronice în raport cu distanţa într-o direcţie specificată.

gradient de temperatură / *temperature gradient / gradient de température* / Raportul dintre diferenţa de temperatură şi distanţă, în direcţia normală la o suprafaţă izotermă.

gradient echivalent / *equivalent gradient / gradient équivalent* / Gradient vertical presupus constant al indicelui de refracţie al unei atmosfere fictive, astfel încât traseul radioelectric real să fie înlocuit printr-un arc de cerc cu aceleaşi extremităţi cu cele ale traseului real şi tangent la acesta într-una dintre extremităţi, în general cea mai apropiată de sol.

gradient normal (al coindicelui) / *standard refractivity gradient / gradient normal (du coïndice)* / Valoare de referinţă a gradientului vertical al coindicelui de refracţie atmosferică, egală cu −40 unităţi N/km. Notă: Această valoare corespunde aproximativ valorii mediane a gradientului vertical al coindicelui pe primul kilometru de altitudine în regiunile temperate.

gradient normal al modulului de refracţie / *standard refractive modulus gradient / gradient normal (du module de réfraction)* / Valoarea gradientului vertical al modulului de refracţie care corespunde gradientului normal al coindicelui. Notă: Această valoare este egală cu +117 unităţi M/km.

gradient vertical de ionizare / *vertical ionization gradient (component) / gradient vertical d'ionisation* / Derivata parţială în raport cu altitudinea a concentraţiei electronice.

graduator de reglare în sarcină / *(on-load) tap changer [electric traction] / graduateur de réglage en charge* / Aparat care asigură comutarea sub sarcină a prizelor de reglare.

graf (al unei reţele) / *graph of a network / graphe d'un réseau* / Reprezentare grafică a unei reţele cu parametri concentraţi, în care laturile sunt reprezentate prin segmente de dreaptă şi nodurile prin puncte.

graf planar / *planar graph / graphe planaire* / Graf care poate fi desenat într-un plan, fără încrucişări de laturi.

grafic de anduranţă termică ⇒ curbă de anduranţă termică

grafic reţea ⇐ diagramă de planificare / *network chart / diagramme de planification* / Graf orientat care permite descrierea şi planificarea evenimentelor, activităţilor precum şi a interdependenţei lor în cadrul controlului proiectului.

gramaj al hârtiei / *grammage (of paper)* / *grammage (du papier)* / Masă pe unitatea de suprafaţă, exprimată în g/m^2. Densitatea volumică aparentă se exprimă în g/cm^3. Notă: Termenul "gramaj" a fost acceptat de ISO pentru a înlocui expresia "masă pe suprafaţă". Totuşi, în domeniul ingineriei electrice se utilizează în mod curent şi expresia "masă pe suprafaţă".

gray =· Gy / *gray* / *gray* / Unitate SI de doză absorbită, de kerma şi de energie masică comunicată materiei: 1 Gy = 1 J/kg .

grătar de ecranare / *louvre* / *paralume* / Ecran de protecţie vizuală format din elemente translucide sau opace, dispuse geometric pentru a masca lămpile de vederea directă, sub un unghi dat.

grătar de ecranare inelar / *ring louver* / *paralume annulaire* / Grătar de ecranare constituit din elemente inelare dispuse concentric.

grep / *grep* / *grep* / Comandă UNIX (filtru) pentru scanarea rapidă a unui fişier sau a unui set de fişiere şi trimiterea la fişierul standard de ieşire a liniilor care corespund unui şablon (o expresie regulată).

greşeală ⇒ eroare umană

greutate aderentă / *(static) adhesive weight* / *poids adhérent* / Sarcină totală exercitată în stare de repaus asupra şinelor, de către osiile motoare şi cele cuplate, vehiculul fiind în stare de serviciu.

greutate concentrată maximă pe metru / *maximum concentrated weight per metre* / *charge concentrée maximale par mètre* / Valoarea cea mai mare dintre numerele care se obţin când se face raportul dintre sarcina pe osie a vehiculului în stare de serviciu şi distanţa pe orizontală dintre centrul axei osiei luată în considerare şi centrul axei osiei învecinate.

greutate în stare de serviciu ⇒ masă în stare de serviciu

greutate pe metru liniar între osiile extreme / *weight per metre run between outer axles* / *charge par mètre courant entre essieux extrêmes* / Raportul dintre forţa de greutate a unui vehicul în stare de serviciu şi distanţa pe orizontală între centrele axelor osiilor extreme.

greutate pe metru liniar peste tampoane / *weight per metre run over buffers* / *charge par mètre courant hors tampons* / Raportul dintre forţa de greutate a unui vehicul în stare de serviciu şi lungimea sa totală peste tampoane.

greutate pe osie ⇒ sarcină pe osie

grilaj de protecţie / *luminaire guard* / *grille de protection* / Dispozitiv în formă de grătar, destinat să protejeze partea de sticlă a unui corp de iluminat contra şocurilor mecanice.

grilă (a unui tub de radiaţii X) / *grid (of an X-ray tube)* / *grille (d'un tube radiogène)* / Electrod plasat între catodul şi anodul unui tub de radiaţii X şi destinat comenzii fluxului electronic.

grilă (a unui tub electronic) / *grid* / *grille* / Electrod prevăzut cu una sau mai multe deschideri care permit trecerea electronilor sau ionilor.

grilă (pentru plăci imprimate) / *grid (for printed circuit)* / *grille (pour circuit imprimé)* / Reţea ortogonală de două ansambluri de linii drepte paralele, echidistante, utilizate pentru poziţionarea conexiunilor pe o placă imprimată. Note: 1. Conexiunile vor fi poziţionate în punctele de intersecţie ale grilei (numite nodurile grilei). 2. Poziţionarea conductoarelor este independentă de grilă, nefiind necesar ca acestea să urmărească liniile grilei.

grilă aliniată / *shadow grid* / *grille alignée* / Grilă situată între grila de comandă şi grila ecran, ale cărei fire sunt aliniate cu cele ale grilei ecran şi având ca scop principal reducerea curentului de grilă ecran.

grilă antidifuzantă / *anti-scatter grid* / *grille antidiffusante* / Dispozitiv plasabil în faţa suprafeţei receptoare a imaginii radiologice, format din benzi alternante de material transparent şi opac care permit trecerea radiaţiei primare (a fasci-

cului util), absorbind parţial radiaţiile secundare oblice şi ameliorând astfel contrastul roentgenogramelor.

grilă de comandă / *control grid* / *grille de commande* / Electrod de comandă în formă de grilă.

grilă de deionizare / *de-ionizing grid* / *grille de désionisation* / Grilă destinată să faciliteze deionizarea.

grilă de focalizare / *focused grid* / *grille de focalisation* / Grilă antidifuzantă în care planurile benzilor opace se intersectează după o dreaptă centrată pe focarul tubului de radiaţii X.

grilă de protecţie / *shield grid* / *grille de protection* / Grilă care protejează electrodul de comandă contra câmpurilor electrostatice, radiaţiei termice şi depunerii de materii termoemisive, şi care poate fi de asemenea utilizat ca electrod de comandă suplimentar.

grilă de referinţă / *reference grid* / *grille de référence* / Dispozitiv de încercare destinat verificării conformităţii cu condiţiile specifice prescrise a montajului de măsurare utilizat pentru determinarea caracteristicilor grilelor antidifuzante.

grilă de rezonator / *resonator grid* / *grille de résonateur* / Electrod, conectat la un rezonator, traversat de fasciculul electronic şi care realizează cuplajul dintre fascicul şi rezonator.

grilă de sarcină spaţială / *space charge grid* / *grille de charge d'espace* / Grilă destinată să fixeze poziţia, suprafaţa şi potenţialul unui catod virtual corespunzător unei sarcini spaţiale.

grilă-ecran / *screen grid* / *grille écran* / Grilă plasată între o grilă de comandă şi un anod în vederea reducerii influenţei electrostatice a anodului în spaţiul situat între grila-ecran şi catod.

grilă fixă ⇐ grilă staţionară / *stationary grid* / *grille fixe* / Grilă care nu este în mişcare în timpul expunerii la radiaţiile X.

grilă flotantă / *floating (potential) grid* / *grille flottante* / Grilă izolată al cărei potenţial nu este fixat.

grilă în cruce / *cross grid* / *grille croisée* / Grilă antidifuzantă constituită din două grile liniare astfel asamblate încât direcţiile lamelor absorbante ale fiecăreia să formeze un anumit unghi.

grilă în formă de acoperiş / *tapered grid* / *grille en toit* / Grilă liniară ale cărei lame absorbante descresc ca înălţimea spre margini, perpendicular pe linia mediană şi simetric în raport cu aceasta.

grilă liniară / *linear grid* / *grille linéaire* / Grilă antidifuzantă constituită din lame absorbante paralele.

grilă mobilă / *moving grid* / *grille mobile* / Grilă menţinută în mişcare în timpul expunerii la radiaţiile X, pentru evitarea formării imaginii lamelor absorbante.

grilă numărul *n* / *grid number n* / *grille N° n* / Grilă ocupând rangul *n* pornind de la catod.

grilă oblică / *oblique cross grid* / *grille croisée oblique* / Grilă în cruce ale cărei lame absorbante prezintă direcţii ce formează un unghi diferit de 90°.

grilă ortogonală / *orthogonal (cross) grid* / *grille (croisée) orthogonale* / Grilă în cruce cu unghiul dintre lamele absorbante de 90°.

grilă paralelă / *parallel grid* / *grille parallèle* / Grilă liniară ale cărei lame absorbante prezintă planuri paralele între ele şi perpendiculare pe faţa incidentă.

grilă staţionară ⇒ grilă fixă

grilă supresoare / *suppressor grid* / *grille d'arrêt* / Grilă interpusă între doi electozi (în general, grila ecran şi anodul), pentru a împiedica, în primul rând, trecerea electronilor secundari între cei doi electrozi.

grilă supresoare (a unui tub cu memorie) / *barrier grid* / *grille d'arrêt (d'un tube à mémoire)* / Grilă, plasată foarte aproape de suprafaţa de memorie, sau chiar pe această suprafaţă, care stabileşte un potenţial de echilibru pentru electronii secundari proveniţi de la ţintă, şi reduce variaţiile în distribuţia sarcinilor dispuse deja pe suprafaţa de memorie.

groapă centrală de indice / *index dip* / *creux central d'indice* / Diminuare a indicelui de refracție în vecinătatea centrului miezului unei fibre optice. Notă: O groapă centrală de indice este o imperfecțiune produsă prin anumite procedee de fabricație.

groapă de fundație ⇒ săpătură a fundației

grosime a plăcii [de circuit imprimat] / *board thickness* / *épaisseur de la carte* / Grosime a suportului izolant metalizat sau a plăcii imprimate, care cuprinde foliile conductoare, dar exclude metalizările suplimentare.

grosime a suportului izolant / *base material thickness* / *épaisseur du support isolant* / Grosime a materialului fără folia conductoare sau eventuale depuneri pe fețe.

grosime a unui ghid troposferic / *duct thickness* / *épaisseur du conduit troposphérique* / Diferența de altitudine dintre suprafețele limită inferioară și superioară ale unui ghid troposferic.

grosime de înjumătățire ⇒ grosime de semiatenuare

grosime de înjumătățire (în țesut) ⇒ adâncime de înjumătățire (în țesut)

grosime de perete (a unei linii coaxiale rigide de precizie) / *wall thickness (of a rigid precision coaxial line)* / *épaisseur de paroi (d'une ligne coaxiale rigide de précision)* / Grosimea peretelui unei linii coaxiale rigide de precizie este definită ca jumătate din diferența dintre diametrele nominale exterior și interior.

grosime de saturație a unui strat (al unei surse constituite dintr-un material radioactiv omogen) / *saturation layer thickness (of a source constructed of a homogeneous radioactive material)* / *épaisseur de saturation d'une couche (d'une source faite d'un matériau radioactif homogène)* / Grosimea mediului egală cu întinderea maximă a corpusculilor specifici.

grosime de semiatenuare ⇐ grosime de înjumătățire ⇐ strat de semiabsorbție ⇐ strat de înjumătățire / *half-value layer <HVL>* / *couche de demi-atténuation <CDA>* / Grosimea unui strat dintr-o anumită substanță care, introdusă în calea unui fascicul de o anumită radiație, reduce la jumătate o mărime de radiație. Aceasta este uneori exprimată în unități de lungime sau în unități de masă pe unitatea de suprafață.

grosime echivalentă în plumb ⇒ echivalent în plumb al unui material

grosime echivalentă totală / *total equivalent thickness* / *épaisseur équivalente totale* / Grosime, în general exprimată în masă pe unitatea de suprafață, pe care o traversează o particulă (alfa sau beta), emisă normal de pe suprafața contaminată, pentru a atinge volumul sensibil al detectorului. Această grosime include distanța parcursă în aer plus grosimea ferestrei detectorului și, uneori, grosimea ecranului interpus eventual în fața ferestrei, pentru a o proteja de contaminare.

grosime echivalentă totală (a ferestrei) / *total equivalent window thickness* / *épaisseur totale équivalente de la fenêtre* / Grosimea, exprimată în general în mg/cm^2 sau kg/cm^2, pe care trebuie să o traverseze o particulă nucleară (alfa sau beta) emisă în mod normal la suprafața filtrului colector de aerosoli, pentru a atinge volumul util al detectorului. Această grosime cuprinde parcursul în aer la care se adaugă grosimea ferestrei detectorului și, eventual, cea a întregului ecran subțire acoperind detectorul.

grosime optică / *optical thickness* / *épaisseur optique* / Produsul dintre distanța geometrică dintre două puncte date ale unui mediu omogen și izotrop și indicele de refracție.

grosime optică a atmosferei / *optical thickness of the atmosphere* / *épaisseur optique de l'atmosphère* / Într-o direcție dată, mărime definită prin formula: $\delta(\varepsilon) = -ln(\Phi'_e / \Phi_e)$, unde Φ_e este fluxul energetic al unui fascicul cvasiparalel ce

intră în straturile limitei superioare a atmosferei sub un unghi ε cu verticala, iar Φ'_e este fluxul energetic al acestui fascicul, atenuat de atmosferă la sosirea sa pe suprafaţa Pământului.

grosime optică spectrală (a unui mediu) $<\delta(\lambda)>$ / *spectral optical thickness (of a medium, for a given length)* / *épaisseur optique spectrale (d'un milieu, pour une longueur donnée)* / Într-un mediu omogen sau nu, dar difuzant, pentru o componentă mono-cromatică cu lungimea de undă λ a radiaţiei unui fascicul cvasiparalel propagat pe o lungime dată de la punctul x_1 la x_2 a traiectoriei sale, mărime definită prin formula: $\delta(\lambda)=\int_{x_1}^{x_2}\mu(x,\lambda)dx$, unde $\mu(x,\lambda)$ este coeficientul de atenuare lineică spectral în punctul x. Note: 1. Mărimea este utilizată în fizica atmosferei şi în oceanografie fizică. 2. Fluxul energetic spectral $\Phi_{e,\lambda}(x_1,\lambda)$ al fasciculului la punctul x_1 este redus la valoarea $\Phi_{e,\lambda}(x_2,\lambda)$ la punctul x_2 (conform legii de atenuare exponenţială), potrivit formulei: $\Phi_{e,\lambda}(x_2,\lambda)=\Phi_{e,\lambda}(x_1,\lambda)\cdot e^{-\delta(\lambda)}$, astfel încât $\delta(\lambda)=-\ln\frac{\Phi_{e,\lambda}(x_2,\lambda)}{\Phi_{e,\lambda}(x_1,\lambda)}$. 3. Pentru un strat omogen nedifuzant, $\delta(\lambda)$ este densitatea optică spectrală internă neperiană prin transmisie.

grosime totală a plăcii (imprimate) / *total board thickness* / *épaisseur totale de la carte* / Grosime a suportului izolant metalizat sau a plăcii imprimate, care cuprinde stratul sau straturile conductoare şi metalizarea suplimentară sau alte acoperiri care fac parte integrantă din placa imprimată.

grup compresor / *compressor unit* / *groupe (motor) compresseur* / Ansamblu constituit dintr-un compresor şi motorul său de acţionare, care include în mod obişnuit şi regulatorul de presiune, amortizorul de zgomot, filtrul, valva de siguranţă, etc.

grup convertizor ⇐ grup motor generator / *motor generator set* / *groupe convertisseur (tournant) [machine électrique spéciale]* / Grup de maşini electrice compus dintr-unul sau mai multe motoare cuplate mecanic cu unul sau mai multe generatoare.

grup convertizor de frecvenţă / *frequency changer set* / *groupe convertisseur de fréquence* / Grup convertizor destinat convertirii unui curent alternativ cu o anumită frecvenţă într-un curent cu o altă frecvenţă.

grup cu acces parţial / *limited-availability group* / *groupe à accessibilité partielle* / Grup de joncţiuni care nu asigură decât o accesibilitate parţială.

grup cuaternar / *supermastergroup* / *groupe quaternaire* / 1. Ansamblu obţinut prin multiplexare prin diviziune de frecvenţă, format dintr-un număr specificat de grupuri terţiare, în mod normal 3, ocupând benzi de frecvenţe adiacente, cu benzi de gardă între ele. 2. Bandă de frecvenţe de lărgime normalizată la 3872 kHz care ocupă o poziţie dintr-un anumit număr de poziţii spectrale specificate într-o transmisiune multiplex cu curenţi purtători. Note: 1. Un grup cuaternar este în mod normal un ansamblu de 900 de canale telefonice cu curent purtător. 2. Un semnal cu caracteristici specificate, neprovenit dintr-un ansamblu de grupuri terţiare, poate ocupa total sau parţial un grup cuaternar.

grup cuaternar de bază / *basic supermastergroup* / *groupe quaternaire de base* / Grup cuaternar care ocupă banda de frecvenţe standardizată 8516 ÷ 12388 kHz.

grup de bază / *base load set* / *groupe de base* / Grup generator destinat funcţionării în serviciu continuu într-un regim apropiat de sarcina plină, atât timp cât acest mod de funcţionare este economic.

grup de blocuri de alocare / *cluster* / *groupe de blocs d'allocation [cluster]* / Grup de blocuri fizice sau logice alocate

şi gestionate ca o singură unitate. Notă: Unele scheme de alocare a spaţiului ocupat pe disc folosesc grupul de blocuri drept unitate de alocare, deoarece discurile tind să devină din ce în ce mai mari, adresele de blocuri să ocupe din ce în ce mai mult spaţiu, depăşind uneori posibilităţile de adresare ale procesorului. Alocând unităţi mai mari, se gestionează adrese mai puţine şi mai scurte. Un bloc poate coincide cu un sector de pe disc sau poate ocupa mai multe sectoare. Un "cluster" conţine mai multe blocuri şi va conduce la fragmentare internă (pentru 4 octeţi se alocă o unitate de alocare). Exemplu: În cazul sistemului MS-DOS, alocarea spaţiului pe disc este gestionată prin intermediul unei tabele FAT (File Acces Table) al cărui conţinut este stocat în primele sectoare ale pistei 0 a discului. Fiecare intrare în tabela FAT corespunde unui grup de blocuri de alocare. Intrările din tabela FAT sunt folosite pentru a forma liste de "clustere" asociate fişierelor de pe disc.

grup de contacte cu închidere înaintea ruperii / *make-before-break contact unit* / *dispositif de contact de fermeture avant rupture* / Pentru un releu telefonic, dispozitiv similar unui grup de contacte de comutare în care al doilea contact se stabileşte înaintea ruperii primului.

grup de contacte de comutare / *change-over contact unit* / *dispositif de contact à permutation* / Ansamblu compus din trei lame cu contacte care, la funcţionarea unui releu telefonic, întrerupe conexiunea electrică între două lame, stabilind ulterior o conexiune între una dintre cele două lame şi cea de-a treia.

grup de contacte de lucru / *make contact unit* / *dispositif de contact de fermeture* / Ansamblu compus din două lame cu contacte care stabilesc o conexiune când releul telefonic funcţionează.

grup de discuţii / *chat* / *chat* / Sistem de comunicaţii care permite utilizatorilor de internet să comunice prin mesaje expediate şi primite în timp real.

grup (de dispozitive de acelaşi tip) ⇒ baterie (de dispozitive de acelaşi tip)

grup de excitaţie / *exciter set* / *groupe d'excitation* / Grup generator sau grup convertizor din cadrul căruia unul sau mai multe generatoare furnizează curent continuu utilizat, în principal, pentru excitaţia maşinilor electrice.

grup (de excitaţie) de frânare / *dynamic brake exciter* / *groupe (d'excitation) de freinage* / Grup convertizor folosit la alimentarea înfăşurărilor de excitaţie ale motoarelor de tracţiune care funcţionează ca generatoare, în timpul frânării electrice.

grup de ieşiri (într-o multiplare parţială) / *grading group* / *groupe de lignes (dans un multiplage partiel)* / Parte a unei multiplări la un nivel dat de selecţie, care constituie o unitate în formarea unei multiplări parţiale. Un asemenea grup se poate compune din linii multiple provenite de la un singur nivel de selectoare, sau de la un anumit număr de astfel de niveluri legate între ele.

grup (de joncţiuni) cu accesibilitate totală / *full-availability group* / *groupe (de jonctions) à accessibilité totale* / Grup de joncţiuni care asigură o accesibilitate totală.

grup de linii / *PBX group* / *groupement de lignes* / Ansamblul liniilor telefonice de abonat utilizate pentru conectarea unei instalaţii telefonice interioare la un centru de comutaţie. Notă: Liniile din grup sunt accesibile prin acelaşi număr de apel.

grup de linii [în comutaţia telegrafică şi de date] / *overline service* / *groupement de lignes [en commutation télégraphique et de données]* / Ansamblul liniilor grupate sub acelaşi număr de abonat, astfel încât un apel spre acest număr să poată ajunge la una dintre linile libere ale grupului.

grup de piste / *band [on a data medium]* / *bande multipiste* / Grup de piste pe un

tambur magnetic sau pe o față a unui disc magnetic.

grup de reglaj / *controllable set* / *groupe modulable* / Grup generator destinat funcționării în diverse regimuri de sarcină corespunzătoare necesităților sistemului electroenergetic, atât timp cât acest mod de funcționare este economic.

grup de relee / *relay-set* / *groupe de relais [unité de montage]* / Ansamblu de relee montate pe un suport comun pentru constituirea unei unități de montaj.

grup de relee (de protecție) / *(protective) relay group* / *groupe de relais [unité fonctionnelle]* / Ansamblu de mai multe relee și componente auxiliare plasate pe același suport.

grup de siguranță (al unui reactor nuclear) / *safety group (of a nuclear reactor)* / *groupe de sûreté (d'un réacteur nucléaire)* / Echipament destinat efectuării tuturor acțiunilor necesare în cazul unui eveniment inițiator ipotetic particular, în vederea asigurării nedepășirii limitelor specificate în concepția de bază pentru evenimentul considerat.

grup de sosire ⇒ masă de sosire

grup (de utilizatori) parțial închis / *partially closed user group* / *groupe (d'usagers) partiellement fermé* / Grup de utilizatori dintre care unii au posibilitatea comunicației în ambele sensuri cu toate celelalte posturi normal accesibile ale rețelei publice cu comutație, ceilalți putând comunica numai cu utilizatorii grupului. Notă: Uneori, accesul la exteriorul instalațiilor privilegiate se limitează la ieșire.

grup de vârf / *peak load set* / *groupe de pointe* / Grup generator destinat să funcționeze în regimuri de sarcină discontinue și să răspundă la vârfurile de sarcină solicitate de sistem.

grup egalizor de mașini de curent continuu / *direct current balancer* / *égalisatrice à courant continu* / Ansamblu de două sau mai multe mașini de curent continuu cu caracteristici similare, cuplate mecanic, destinat menținerii automate a egalității tensiunilor într-un sistem de distribuție de curent continuu cu mai mult de două conductoare.

grup electrogen ⇒ grup generator (de energie electrică)

grup energetic de neutroni / *neutron energy group* / *groupe d'énergie des neutrons* / Neutroni ale căror energii sunt cuprinse într-un anumit interval al spectrului de emisiune. Diferiților parametri ai neutronilor din intervalul respectiv li se pot atribui valori efective.

grup funcțional / *functional group* / *groupe fonctionnel* / Ansamblu de funcții care pot fi asigurate de unul sau mai multe echipamente.

grup generator auxiliar / *auxiliary generator set* / *groupe auxiliaire* / Grup convertizor antrenat de un motor electric sau termic, destinat să alimenteze cu o tensiune corespunzătoare serviciile auxiliare ale unei mașini de tracțiune sau excitația unor motoare de tracțiune.

grup generator (de energie electrică) ⇐ grup electrogen / *generating set* / *groupe générateur* / Ansamblu de mașini rotative destinat transformării energiei mecanice sau termice în energie electrică.

grup hidroenergetic / *hydroelectric set* / *groupe hydro-électrique* / Grup generator constituit dintr-o turbină hidraulică cuplată mecanic la un generator de energie electrică.

grup Ilgner / *Ilgner generator set* / *groupe Ilgner* / Grup Ward-Leonard echipat cu un volant destinat preluării șocurilor de putere absorbită de motorul sau motoarele de antrenare.

grup în cascadă / *cascade set* / *groupe en cascade* / Grup de mașini electrice compus dintr-un motor de inducție și o mașină cu colector, sau din două motoare de inducție polifazate, motorul sau unul din motoarele de inducție fiind alimentat din rețea, secundarul acestui motor fiind

conectat la unul din circuitele celei de-a doua maşini.

grup închis de utilizatori / *closed user group* / *groupe fermé d'usagers* / Ansamblu de utilizatori ai unei reţele publice cu comutaţie, ale cărei posturi au ca unică posibilitate intercomunicarea. Notă: Un post poate aparţine mai multor grupuri închise de utilizatori.

grup motor / *motor set* / *groupe moteur* / Ansamblu de maşini rotative destinat transformării energiei electrice sau termice în energie mecanică.

grup motor generator ⇒ grup convertizor

grup motor generator principal / *main motor-generator set* / *groupe moteur-générateur principal* / Maşină alimentată de la linia de contact sau de la o baterie de acumulatoare, care furnizează energie motoarelor de tracţiune ale aceluiaşi tren sau vehicul.

grup numeric cuaternar / *quaternary digital group* / *groupe numérique quaternaire* / Ansamblu format dintr-un număr specificat de grupuri numerice terţiare asamblate prin multiplexare cu repartiţie în timp într-un semnal complex corespunzător celui de-al patrulea nivel al unei ierarhii de multiplexare numerică. Notă: Grupurile numerice cuaternare standardizate de CCITT au un debit de 97728 sau 139264 kbit/s.

grup numeric primar / *primary digital group* / *groupe numérique primaire* / Ansamblu format dintr-un număr specificat de semnale numerice asamblate prin multiplexare cu repartiţie în timp într-un semnal complex corespunzător primului nivel al unei ierarhii de multiplexare numerică. Notă: Grupurile numerice primare standardizate de CCITT au un debit numeric de 1544 sau de 2048 kbit/s, în mod normal fiind compuse din semnale numerice care ocupă fiecare o poziţie temporală elementară şi au un debit numeric de 64 kbit/s.

grup numeric primar A / *primary PCM group A* / *groupe numérique primaire A* / Grup numeric primar de canale telefonice MIC, în general 30, asamblate de un echipament de multiplexare MIC care utilizează legea de cuantificare A a CCITT, semnalul numeric complex având un cadru de 32 de creneluri temporale de octet şi un debit binar de 2048 kbit/s. Notă: Termenul „grup numeric primar A" nu trebuie utilizat decât dacă toate canalele derivate ale unui grup numeric primar sunt canale telefonice MIC.

grup numeric primar *mu* / *primary PCM group mu* / *groupe numérique primaire mu* / Grup numeric primar de 24 de canale telefonice MIC, asamblate de un echipament de multiplexare MIC care utilizează legea de cuantificare *mu* a CCITT, semnalul numeric complex având un cadru de 24 de poziţii temporale de octet şi o poziţie temporală elementară izolată, ca şi un debit binar de 15454 kbit/s. Notă: Termenul „grup numeric primar *mu*" nu trebuie utilizat decât dacă toate canalele derivate ale unui grup numeric primar sunt canale telefonice MIC.

grup numeric secundar / *secondary digital group* / *groupe numérique secondaire* / Ansamblu format dintr-un număr specificat de grupuri numerice primare asamblate prin multiplexare cu repartiţie în timp într-un semnal complex corespunzător celui de-al doilea nivel al unei ierarhii de multiplexare numerică. Notă: Grupurile numerice secundare standardizate de CCITT au un debit numeric de 6312 sau de 8448 kbit/s.

grup numeric terţiar / *tertiary digital group* / *groupe numérique tertiaire* / Ansamblu format dintr-un număr specificat de grupuri numerice secundare asamblate prin multiplexare cu repartiţie în timp într-un semnal complex corespunzător celui de-al treilea nivel al unei ierarhii de multiplexare numerică. Notă: Grupurile numerice terţiare standardizate de CCITT au un debit numeric de 32064, 34368 sau 44736 kbit/s.

grup primar / *group [in carrier telephony]* / *groupe primaire* / 1. Ansamblu obţinut prin multiplexare prin diviziune în frecvenţă, format dintr-un număr specificat de canale telefonice cu curent purtător, în mod normal 12, care ocupă benzi de frecvenţe adiacente; ansamblul constitue primul nivel al ierarhiei normalizate a multiplexării prin diviziune în frecvenţă. 2. Bandă de frecvenţe de lărgime normalizată la 48 KHz care ocupă o poziţie dintr-un anumit număr de poziţii spectrale specificate într-o transmisiune multiplex cu curenţi purtători. Note: 1. În anumite transmisiuni cu curenţi purtători ca, de exemplu, transmisiunea pe cabluri submarine, grupul primar este un ansamblu de 16 canale telefonice de 3 kHz. 2. Un semnal cu caracteristici specificate, neprovenit dintr-un ansamblu de canale telefonice cu curent purtător, poate ocupa total sau parţial un grup primar.

grup primar A =! grup primar de bază A / *group A* / *groupe primaire A* / Grup primar care ocupă banda de frecvenţe de 12 ÷60 kHz. Notă: CCITT a decis că acest termen nu mai trebuie utilizat.

grup primar de bază / *basic group* / *groupe primaire de base* / Grup primar care ocupă banda de frecvenţe normalizată 60 ÷ 108 kHz.

grup primar de bază A != *grup primar A*

grup radiogen cu descărcare de condensator ⇒ generator (de radiaţii X) cu descărcare de condensator

grup redundant / *redundancy group* / *groupe redondant* / Grup ce dublează funcţia esenţială a altor grupuri, asigurând această funcţie independent de starea altor grupuri ce îndeplinesc aceleaşi funcţii.

grup secundar / *supergroup* / *groupe secondaire* / 1. Ansamblu obţinut prin multiplexare prin diviziune în frecvenţă, format dintr-un număr specificat de grupuri primare, în mod normal 5, care ocupă benzi de frecvenţe adiacente. 2. Bandă de frecvenţe de lărgime $_{\text{normalizată}}$ la 240 kHz care ocupă o poziţie dintr-un anumit număr de poziţii spectrale specificate, pentru transmisiuni cu curenţi purtători. Note: 1. Un grup secundar este în mod normal un ansamblu de 60 de canale telefonice cu curent purtător. 2. Un semnal cu caracteristici specificate, neprovenit dintr-un ansamblu de grupuri primare, poate ocupa total sau parţial un grup secundar.

grup secundar de bază / *basic supergroup* / *groupe secondaire de base* / Grup secundar care ocupă banda de frecvenţă standardizată 312 ÷ 552 kHz.

grup termoelectric ⇒ grup termoenergetic

grup termoenergetic ⇐ grup termoelectric / *thermal generating set* / *groupe thermoélectrique* / Grup generator constituit dintr-un motor termic cuplat mecanic la unul sau mai multe generatoare de energie electrică.

grup terţiar =. GT / *mastergroup* / *groupe tertiaire* / 1. Ansamblu obţinut prin multiplexare prin diviziune în frecvenţă, format dintr-un număr specificat de grupuri secundare, în mod normal 5, care ocupă benzi de frecvenţe adiacente, cu benzi de gardă între ele. 2. Bandă de frecvenţe de lărgime normalizată la 1232 kHz care ocupă o poziţie dintr-un anumit număr de poziţii spectrale specificate într-o transmisiune multiplex cu curenţi purtători. Note: 1. Un grup terţiar este în mod normal un ansamblu de 300 de canale telefonice cu curent purtător. 2. În SUA, termenul „mastergroup" desemnează un ansamblu de 10 grupuri secundare, în mod normal 600 de canale telefonice cu curent purtător, ocupând o lărgime de bandă de 2520 kHz. 3. Un semnal cu caracteristici specificate, neprovenit dintr-un ansamblu de grupuri secundare, poate ocupa total sau parţial un grup terţiar.

grup terţiar B / *mastergroup B [obsolete]* / *groupe tertiaire B* / Grup terţiar care ocupă banda de frecvenţe 2796 ÷ 4028 kHz.

grup terţiar de bază / *basic mastergroup* / *groupe tertiaire de base* / Grup terţiar care ocupă banda de frecvenţe standardizate 812 ÷ 2044 kHz. Notă: În SUA, termenul „basic mastergroup" desemnează un ansamblu de 10 grupuri secundare care ocupă banda de frecvenţe 564 ÷ 3084 kHz.

grup turbogenerator / *turbo-generator set* / *groupe turbo-alternateur* / Grup termoenergetic al cărui motor termic este o turbină cu abur.

grup ventilator / *fan set* / *groupe (moteur) ventilateur* / Ansamblu constituit din unul sau mai multe ventilatoare şi motorul lor de antrenare.

grup vocal de discuţii / *voice chat* / *chat vocal* / Serviciu de discuţii tematice pe internet care, în afara mesajelor scrise, acceptă schimburi de mesaje vocale între participanţi în timp real.

grup Ward Leonard / *Ward-Leonard generator set* / *groupe Ward-Léonard* / Ansamblu constituit din unul sau mai multe generatoare şi din unul sau mai multe motoare de antrenare, controlate printr-un sistem Ward-Leonard.

(grupa de) încercare A ⇒ încercare la frig

(grupa de) încercare B ⇒ încercare la căldură uscată

(grupa de) încercare C ⇒ încercare la căldură umedă

(grupa de) încercare F ⇒ încercare la vibraţii

(grupa de) încercare H ⇒ încercare de depozitare

(grupa de) încercare J ⇒ încercare la mucegai

(grupa de) încercare K ⇒ încercare la atmosferă corozivă

(grupa de) încercare L ⇒ încercare la acţiunea prafului şi nisipului

(grupa de) încercare N ⇒ încercare la variaţii de temperatură

(grupa de) încercare R ⇒ încercare la apă

(grupa de) încercare T ⇒ încercare la lipire

(grupa de) încercare U ⇒ încercare de rezistenţă mecanică a terminalelor (şi a dispozitivelor de fixare)

grupare (a electronilor într-un fascicul) / *bunching* / *groupement* / Proces de transformare a modulaţiei de viteză a unui fascicul de electroni într-o modulaţie de densitate.

grupă de conexiuni (a înfăşurărilor unui transformator) / *vector group of a transformer* / *couplage d'un transformateur* / Ansamblul modurilor de conexiune a înfăşurărilor unui transformator care, în funcţie de sensul relativ al bobinajului, determină defazajul dintre joasa tensiune şi înalta tensiune, pentru bornele omoloage.

GT .= grup terţiar

guler (al unui soclu) / *skirt (of a socket)* / *embase de blindage* / Parte metalică destinată să asigure conexiunea mecanică şi electrică între soclu şi partea ecranată.

gură artificială / *artificial mouth* / *bouche artificielle* / Dispozitiv alcătuit dintr-un difuzor montat într-o incintă, cu caracteristici de directivitate şi de radiaţie similare gurii umane medii. Notă: Dispozitivul poate emite sunete pure sau de tip voce artificială.

gură de verificare / *inspection hole* / *regard* / Gură de vizitare care permite observarea interiorului unei camere de încălzire.

gust electric / *electrically induced taste* / *goût électrique* / Senzaţie gustativă produsă de o stimulare electrică a limbii.

Gy .= gray

H

H .= henry

habitaclu pentru nou-născuți / *baby compartment / habitacle du bébé* / Parte a incubatorului destinată instalării unui nou-născut.

habitaclu pentru nou-născuți (al unui incubator de transport) / *baby compartment (of a transport incubator) / habitacle du bébé (d'un incubateur de transport)* / Parte a incubatorului de transport destinată instalării unui nou-născut.

halou (într-un tub catodic) / *halation / halo (dans un tube cathodique)* / Prezența, în jurul spotului, a uneia sau mai multor zone inelare luminoase datorate reflexiei luminii spotului pe suprafețele din fața și spatele ecranului de sticlă al tubului.

halou negru / *black halo / halo noir* / Înnegrire nedorită a conturului unui obiect strălucitor.

hardware [din engleză] ⇒ echipament (al unui calculator)

hartă a memoriei / *core map / carte de la mémoire* / Reprezentare intuitivă a conținutului diferitelor zone ale memoriei la un moment dat. Notă: Se folosește fie în faza de proiectare a modulului de administrare a memoriei, fie pentru monitorizarea stării memoriei cu ajutorul unor programe utilitare.

hartă ionosferică în timp universal / *ionospheric map / carte ionosphérique TU* / Hartă geografică reprezentând curbe de valori egale ale unui parametru caracteristic al ionosferei la un anumit moment, exprimat de regulă ca timp universal coordonat (UTC). Notă: Prognozele ionosferice sunt reprezentate de obicei ca hărți ionosferice de MUF de referință, E(0)MUF, F2(0)MUF, F2(4000)MUF etc. Reprezentarea numerică a unui parametru caracteristic al ionosferei ca funcție de coordonatele geografice și de timp se numește hartă ionosferică numerică.

hartă numerică (ionosferică) / *numerical ionospheric map / carte numérique (ionosphérique)* / Reprezentare numerică a unei mărimi caracteristice a ionosferei în funcție de coordonatele geografice și temporale.

hârtie celulozică (de uz electrotehnic) / *cellulosic paper (for electrical purposes) / papier cellulosique (à l'usage électrique)* / Hârtie fabricată pe bază de fibre de celuloză.

hârtie continuă / *continuous forms (paper) / papier en continu* / Hârtie albă de preimprimat prezentată în bandă continuă.

hârtie continuă pliată în evantai / *fanfold paper / papier en accordéon* / Hârtie continuă, pliată în prealabil în formă de evantai și în general antrenată prin intermediul perforațiilor laterale.

hârtie creponată / *crepe paper / papier crêpé* / Hârtie care a suferit o creponare.

hârtie cu fibră de sticlă / *glass paper / papier vitreux* / Hârtie compusă din microfibre de sticlă. Slaba putere adezivă a fibrelor poate fi remediată printr-un tratament cu acid, pentru a produce un gel ușor care asigură funcția de liant, sau prin adăugare de liant mineral.

hârtie de azbest / *asbestos paper / papier d'amiante* / Hârtie a cărei materie primă conține cel puțin 50% chrysotile, fibră de azbest, cu sau fără adaos de alte fibre, materie de umplutură și lianți potriviți.

hârtie de bumbac / *cotton paper / papier de coton* / Hârtie fabricată în întregime din bumbac sau din linters de bumbac.

hârtie (de) Manila / *Manila paper / papier Manille* / Hârtie fabricată în întregime din fibre de cânepă de Manila.

hârtie de mică / *mica paper / papier (de) mica* / Hârtie fabricată în întregime din fulgi de mică.

hârtie de mică tratată / *treated mica paper / papier mica traité* / Hârtie de mică impregnată cu un liant adecvat.

hârtie de poliamidă aromatică / *aromatic polyamide paper / papier de polyamide aromatique* / Hârtie compusă din fibre şi dintr-un liant fibros, componentele fiind din poliamidă sintetică în care cel puţin 85% din legăturile amide se efectuează direct pe două inele aromatice.

hârtie de polietilenă / *polyethylene paper / papier de polyéthylène* / Hârtie compusă din fibre de polietilenă special condiţionate, cu sau fără adaos de material de umplutură şi lianţi potriviţi.

hârtie de polipropilenă / *polypropylene paper / papier de polypropylène* / Hârtie compusă din fibre de polipropilenă special condiţionate, cu sau fără adaos de material de umplutură şi lianţi potriviţi.

hârtie de politereftalat de etilenă / *polyethylene-terephthalate paper / papier de polytéréphtalate d'éthylène* / Hârtie compusă din fibre de politereftalat de etilenă special condiţionate, cu sau fără adaos de material de umplere şi lianţi potriviţi.

hârtie din fibre ceramice / *ceramic paper / papier de céramique* / Hârtie compusă din fibre ceramice, de exemplu o hârtie cu silicat de alumină, care conţine în jur de 51% alumină (Al_2O_3) şi 47% siliciu (SiO_2). Notă: Hârtiile ceramice pot fi modificate prin utilizarea de fibre organice şi/sau de lianţi organici.

hârtie electrolitică (pentru condensatoare) ⇐ hârtie pentru condensatoare electrolitice / *electrolytic capacitor paper / papier électrolytique (pour condensateurs)* / Hârtie celulozică cu porozitate mare destinată să cuprindă electrolitul unui condensator electrolitic.

hârtie (electrotehnică) / *paper / papier* / Termen generic pentru o clasă de materiale produse sub formă de foi, prin depunerea pe un dispozitiv de formare adecvat, a unei suspensii fluide de fibre vegetale, animale sau sintetice, fibre minerale, fulgi sau paiete sau o suspensie a amestecului lor, cu sau fără adăugarea altor substanţe.

hârtie încărcată / *loaded paper / papier chargé* / Hârtie fabricată pe baza materialelor de bază în care a fost încorporat un pigment fin, în general de culoare albă şi de origine animală.

hârtie japoneză / *Japanese tissue paper / papier Japon* / Hârtie celulozică uşoară, caracterizată prin fibre lungi şi cu o mare rezistenţă la tracţiune, în sensul de prelucrare.

hârtie kraft / *kraft (insulating) paper / papier kraft isolant* / Hârtie în întregime fabricată din pastă cu rezistenţă mecanică ridicată, obţinută din răşinoase prin procedeul sulfat.

hârtie kraft pentru condensatoare / *kraft capacitor paper / papier kraft (pour) condensateurs* / Hârtie kraft subţire, în mod obişnuit cu densitate aparentă mare, de mare puritate chimică, obţinută prin spălarea prelungită a pastei.

hârtie mixtă Manila-kraft / *Manila/kraft mixture paper / papier mixte Manille-kraft* / Hârtie fabricată din fibre de cânepă de Manila, cu adăugarea pastei de răşinoase obţinută prin procedeul sulfat.

hârtie pentru condensatoare electrolitice ⇒ hârtie electrolitică (pentru condensatoare)

hârtie presată / *presspaper / presspaper* / Hârtie multistrat (calandrată) fabricată din pastă de origine vegetală de mare puritate chimică, caracterizată prin densitate aparentă, grosime uniformă, suprafaţă netedă, rezistenţă mecanică mare,

rezistență la îmbătrânire și proprietăți electroizolante.

hârtie radiografică / *radiographic paper* / *papier radiographique* / Material sub formă de folie sau bandă constituit din hârtie acoperită cu o emulsie sensibilă, destinat utilizării în radiografia directă.

hârtie rezistentă la ulei / *greaseproof paper* / *papier ingraissable* / Hârtie fără pastă mecanică, cu rezistență mare la pătrunderea substanțelor grase. Notă: O astfel de rezistență se obține printr-un tratament mecanic prelungit, în cursul preparării pastei.

hârtie satinată / *glazed paper* / *papier glacé* / Produs rezultat în urma operației de glasare, prin care se conferă cartonului sau hârtiei un anumit luciu, prin procedee specifice de uscare sau de finisare mecanică.

hârtie sulfat ⇒ hârtie kraft

hartley / *hartley* / *hartley* / Unitate logaritmică de măsură a cantității de informație egală cu cantitatea de decizie pe un ansamblu de 10 evenimente care se exclud mutual, exprimată printr-un logaritm zecimal. Exemplu: cantitatea de decizie pentru un set de 8 caractere este practic egală cu 0,9 hartley, deoarece lg8 = 0,903.

haşuri / *cross-hatching* / *hachures* / Împărțire deliberată a suprafețelor conductoare mari.

head / *head* / *head* / Comandă UNIX de tip filtru pentru afișarea la ieșire a primelor *n* linii din fișierul specificat în linia de comandă (împreună cu valoarea lui *n*). Dacă acest număr de linii nu este specificat, valorea sa implicită este 10.

helioterapie / *heliotherapy* / *héliothérapie* / Tratament al maladiilor prin aplicarea radiațiilor solare.

help / *help* / *help [aide]* / Sistem de comenzi sau comandă unică pentru afișarea de informații utile despre diverse comenzi ale sistemului sau programului de aplicație.

hemeralopie ⇐ inadaptare la întuneric / *hemeralopia* / *héméralopie* / Anomalie a vederii care constă dintr-o reducere pronunțată sau chiar absența completă a vederii nocturne.

hemodializă / *haemodialysis* / *hémodialyse* / Tratament efectuat prin intermediul unui hemodializor care permite corectarea dezechilibrelor sangvine ale pacientului prin difuziune și/sau prin ultrafiltrare.

hemodializor / *haemodialyzer* / *hémodialyseur* / Dispozitiv destinat efectuării hemodializei, compus în esență dintr-o membrană semipermeabilă, de ambele părți ale acesteia circulând sângele extracorporal respectiv fluidul dializor, în general în sensuri opuse.

henry =. H / *henry* / *henry* / Unitate de măsură SI a inductanței electrice, definită ca inductanța unui circuit închis în care se produce o tensiune electromotoare de 1 V, când curentul care parcurge circuitul variază uniform, cu o rată de 1 A/s.

heptodă / *heptode* / *heptode* / Tub electronic cu șapte electrozi, care conține un anod, un catod, un electrod de comandă și patru electrozi suplimentari.

hertz =· Hz / *hertz* / *hertz* / Unitate în sistem internațional a frecvenței unui fenomen periodic: 1Hz = 1/s.

hexazecimal, 1[valoare sau stare] / *sexadecimal, 1[value or state]* / *sexadécimal, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din șaisprezece valori sau stări distincte.

hexazecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație] / *sexadecimal, 2[qualifier of a numeration system]* / *sexadécimal, 2[qualificatif d'un système de numération]* / Se referă la un sistem de numerație cu bază fixă, a cărui bază de numerație este șaisprezece.

hexodă / *hexode* / *hexode* / Tub electronic cu șase electrozi care conține un anod, un catod, un electrod de comandă și trei electrozi suplimentari.

hibrid [în reprezentarea informațiilor] / *hybrid [for representation of information]* / *hybride [pour la représentation d'informations]* / Calificativ referitor la combinarea reprezentării analogice și a reprezentării numerice a informațiilor.

hidrocarburi aromatice sintetice / *synthetic aromatic hydrocarbons* / *hydrocarbures aromatiques synthétiques* / Lichid izolant compus din nuclee aromatice substituite cu hidrocarburi parafinice cu catena liniară și ramificată. Notă: Aceste hidrocarburi conțin alchilbenzeni, alchilnaftaline.

hidrometeor / *hydrometeor* / *hydrométéore* / Ansamblu al particulelor de apă sau de gheață care pot exista în atmosferă sau care se pot depune la suprafața solului. Exemple: ploaia, ceața, zăpada și grindina.

higroscopicitate ⇐ absorbție (a umidității) / *(moisture) absorption* / *absorption (d'humidité)* / Cantitatea de umiditate absorbită de o probă expusă într-o atmosferă umedă, în condiții specificate.

hipergrup (de 15 grupuri secundare) ⇐ ansamblu de 15 grupuri secundare / *15-supergroup assembly* / *hypergroupe (de 15 groupes secondaires)* / 1. Ansamblu obținut prin multiplexare prin diviziune de frecvență, format din 15 grupuri secundare care ocupă benzi de frecvențe adiacente, cu benzi de gardă între ele. 2. Bandă de frecvențe de lărgime normalizată la 3716 kHz care ocupă o poziție dintr-un anumit număr de poziții spectrale specificate într-o transmisiune multiplex cu curenți purtători. Note: 1. Un hipergrup de 15 grupuri secundare este în mod normal un ansamblu de 900 de canale telefonice cu curent purtător. 2. Un semnal cu caracteristici specificate, neprovenit dintr-un ansamblu de grupuri secundare, poate ocupa total sau parțial un hipergrup.

hipergrup de bază (de 15 grupuri secundare) ⇐ ansamblu de bază (de 15 grupuri secundare) / *basic 15-supergroup assembly* / *hypergroupe de base (de 15 groupes secondaires)* / Hipergrup de 15 grupuri secundare care ocupă banda de frecvențe normalizată de 312 ÷ 4028 kHz.

hiperluminozitate a spotului / *blooming (in a television picture tube)* / *hyperluminosité du spot* / Luminozitate excesivă a spotului, datorită unei intensități excesive a curentului de fascicul.

hipopolarizare [în electrobiologie] / *facilitation [in electrobiology]* / *facilitation [en électrobiologie]* / Scurtă creștere a excitabilității peste normal, fie după un răspuns susținut, fie după o serie de stimuli.

hiposensibilitate electrică / *electrical subnormality* / *subnormalité électrique* / Stare de excitabilitate electrică redusă.

hipsograf / *hypsograph* / *hypsographe* / Aparat destinat înregistrării, pe o foaie gradată în dB sau Np, a curbelor care reprezintă valorile nivelului unei mărimi electrice sau ale unui semnal în raport cu frecvența.

histerezis / *hysteresis* / *hystérésis* / Fenomen reprezentat printr-o curbă caracteristică cu două ramuri distincte, o ramură ascendentă pentru valori crescătoare ale mărimii de intrare și alta descendentă, pentru valori descrescătoare ale aceleiași mărimi. Note: 1. Cele două ramuri închid o suprafață de arie pozitivă, corespunzătoare unor pierderi energetice, atunci când se parcurge complet un ciclu. 2. Fenomenului i se poate asocia uneori un efect de zonă de insensibilitate.

histerezis al acordului electronic / *electronic-tuning hysteresis* / *hystérésis de l'accord électronique* / Histerezis care constă în existența unei game duble de valori în caracteristica frecvenței sau a puterii de ieșire, în funcție de tensiunea de acord, când tensiunea de acord electronic variază în ambele sensuri.

histerezis electric / *electric hysteresis* / *hystérésis électrique* / Într-un dielectric, dependența ireversibilă a inducției electrice $\boldsymbol{D}$, de intensitatea câmpului

electric E, la variații oricât de lente ale câmpului electric aplicat.

histerezis magnetic / *magnetic hysteresis* / *hystérésis magnétique* / Într-o substanță magnetică, dependența ireversibilă a inducției magnetice B, de intensitatea câmpului magnetic H, la variații oricât de lente ale câmpului magnetic aplicat.

histerezisgraf / ... / *hystérésigraphe* / Aparat înregistrator destinat trasării ciclurilor de histerezis.

histerezismetru / *hysteresis meter* / *hystérésimètre* / Aparat destinat măsurării cuplului histerezis.

hodoscop / *hodoscope* / *hodoscope* / Aparat pentru materializarea traiectoriei unui purtător de sarcină într-un câmp magnetic.

horn parabolic ⇒ (antenă) horn sectorial cu reflector parabolic.

hotă de evacuare a gazelor arse / *fume hood* / *hotte d'évacuation des fumées* / Instalație mecanică folosită la aspirarea gazelor arse care sunt direcționate spre desprăfuire și tratare ulterioară.

Hz .= hertz

I

IBM / *IBM (International Business Machines)* / *IBM* / Firmă americană, cea mai mare producătoare de calculatoare din lume, printre care s-au numărat IBM 1401, IBM 7040, IBM 7090, seriile 360 şi 370 din gama calculatoarelor "mainframes". Cercetarea desfăşurată de IBM a adus multe inovaţii în domeniul arhitecturii calculatoarelor, în domeniul sistemelor de operare (tehnici de memorie virtuală, sisteme "batch" şi "timesharing", organizări de fişiere ISAM etc.), al limbajelor (crearea limbajului Fortran), al bazelor de date, al instruirii asistate de calculator etc. IBM a fost iniţiatorul producerii de calculatoare personale, cu prima generaţie de calculatoare IBM-PC apărută în 1981, cu procesor pe 16 biţi produs de firma INTEL. S-au dezvoltat apoi modele bazate pe microprocesoare 80286, 80386, 80486 şi PENTIUM, care respectă compatibilitatea în jos cu calculatoarele produse anterior. În domeniul staţiilor de lucru şi al sistemelor multiprocesor cu procesare simetrică, IBM produce sisteme performante bazate pe procesoare risc RS6000.

iconoscop / *iconoscope* / *iconoscope* / Tub analizor fotoemisiv cu electroni rapizi, în care fasciculul explorează un mozaic capabil să păstreze în memorie o reţea de sarcini electrice.

ideal [formă de undă] / *ideal [waveform]* / *idéal [forme d'onde]* / Calificativ referitor la perfecţiunea unei forme de undă sau a unei caracteristici particulare a acesteia.

idempotent / *idempotent* / *idempotent* / 1. Caracteristică a unui operator care, chiar dacă este utilizat în mod repetat, produce acelaşi efect cu cel al utilizării sale o singură dată. Termenul este utilizat pentru subprograme (funcţii, proceduri) care trebuie să execute acţiuni critice numai o singură dată, chiar dacă rutina este apelată de mai multe ori. Note: 1. Proprietatea este importantă în cazul mecanismului de apel de proceduri la distanţă (RPC). Dacă *serverul* se defectează sau există o eroare în sistemul de comunicaţii, astfel încât rezultatul executării apelului la distanţă să nu poată ajunge la *client*, după un timp acesta va detecta întreruperea şi eventual va repeta apelul. Serverul va fi în situaţia de a repeta execuţia procedurii. Există operaţii idempotente prin natură, de exemplu inserarea unui nou element într-un şir ordonat strict crescător, astfel încât şirul să rămână ordonat strict crescător. Termenul este frecvent folosit cu referire la fişierele antet protejate, incluse de mai multe ori la aceeaşi compilare, numite *idempotente.* 2. Din punct de vedere matematic, o funcţie $f\colon D \to D$ este idempotentă, dacă $f(f(x)) = f(x)$, pentru $(\forall)\, x$ din D, adică aplicarea ei repetitivă are acelaşi efect cu cel al aplicării ei o singură dată. Acest lucru poate fi extins şi pentru funcţiile cu mai multe variabile, de exemplu operatorul boolean & are proprietatea $x \,\&\, x = x$. Fiecare valoare a imaginii unei funcţii idempotente este un *punct fix* al funcţiei.

identificare [în comutaţie] / *identification* / *identification [en commutation]* / Acţiunea de localizare şi definire unică a unei unităţi particulare într-un ansamblu de unităţi funcţionale asemănătoare.

identificare automată / *automatic identification* / *identification automatique* / După stabilirea unei comunicaţii, transmisiune fără intervenţie manuală către postul chemat sau chemător a unei identificări a

postului corespondent. Notă: Semnalele de identificare pot fi emise fie de către post, fie de către rețea.

identificare (a unui sistem) / *identification (of a system)* / *identification (d'un système)* / Proceduri care permit deducerea unui model matematic reprezentând comportamentul static și tranzitoriu al unui sistem, pornind de la răspunsul său la un semnal de intrare bine definit, de exemplu, de la o funcție treaptă, un impuls sau un zgomot alb.

identificare de linie prin rețea / *line identification by the network* / *identification de ligne par le réseau* / Transmisiune de către rețea, la cererea unui corespondent, a numărului de abonat sau de linie ale celuilalt corespondent.

identificator, 1[sens general] / *identifier, 1[general meaning]* / *identificateur, 1[sens général]* / Caracter sau grup de caractere utilizat pentru a identifica sau desemna un element de date, cu posibilitatea de a indica anumite proprietăți ale acestui element de date.

identificator, 2[în comutație] / *identifier, 2[in switching]* / *identificateur, 2[en commutation]* / Unitate funcțională asociată unei rețele de conexiune destinată determinării adresei extremității corespunzătoare pe partea chemătoare a acestei rețele.

identificator, 3[în reprezentarea de date] / *label [in data representation on a cathode-ray tube]* / *identification [représentation des données]* / Categorie sintactică într-un limbaj de programare, folosită ca nume al unei date, în sensul cel mai general (număr, vector de scalari, matrice, procedură etc.).

identificator de obiect / *OID (Object ID)* / *identificateur d'objet* / Identificator special care identifică în mod unic un obiect stocat într-o bază de date orientată spre obiecte. Notă: Identificatoarele de obiecte sunt folosite pentru a individualiza obiectele, în condițiile în care mai multe obiecte pot avea valori egale sau pentru gestiunea relației de agregare dintre obiecte.

identificator de proces / *process identifier (PID)* / *identificateur de processus* / Identificator unic al unui proces într-un sistem de operare, utilizat atât pentru gestiunea procesului de către sistem, cât și ca adresă pentru comunicațiile dintre procese. Notă: În UNIX, identificatorul unui proces are o valoare întreagă, unică la un moment dat în sistem. Fiecărui proces i se alocă o intrare din tabela de procese a sistemului, identificatorul de proces fiind calculat în funcție de indicele intrării din tabelă, corespunzător procesului în cauză.

identificator de semnal / *signal identifier* / *identificateur de signal* / Mijloc de identificare a spectrului semnalului de intrare, când răspunsurile parazite produse în interiorul aparatului sunt posibile.

identificator unic / *id* / *identificateur unique* / 1. În sistemele care implică gestiunea resurselor pot exista mecanisme și servicii de asociere de nume simbolice ale diferitelor obiecte (fișiere, hosturi, utilizatori, procese etc.). Sistemele de operare, atât cele concentrate cât și cele de rețea sau distribuite, gestionează însă mai comod resursele dacă sunt identificate prin numere de lungime fixă, în loc de nume simbolice complicate (șiruri de caractere de lungime variabilă, cu sau fără câmpuri cu informații specifice). Exemplu: Identificatorul unic asociat unui obiect este în sistemele UNIX un număr întreg, fără semn. În anumite sisteme de fișiere distribuite, acesta este o informație numerică mai complicată, putând conține informații codificate pentru localizarea fișierului în sistemul distribuit. 2. Comandă UNIX pentru afișarea de informații de identificare a utilizatorului (număr și nume pentru utilizator și grup).

ideogramă / *ideogram* / *idéogramme* / Într-un limbaj natural, caracter grafic ce reprezintă un obiect sau o noțiune și ele-

mentele sonore asociate. Exemple: o ideogramă chinezească sau un caracterul Kanji în japoneză.

ierarhic / *hierarchical* / *hiérarchisé* / Atribut asociat unor elemente dintr-un sistem, legat de modul de structurare a acestea. De exemplu, un sistem de fişiere poate avea o structură ierarhică arborescentă, compusă din cataloage şi fişiere. Un sistem de operare poate fi construit ca o ierarhie de module, modulele plasate mai jos oferind servicii celor plasate deasupra lor. O ierarhie poate fi "slabă", în cazul în care se pot cere direct servicii de la orice nivel, sau "strânsă", când toate cererile se adresează nivelului celui mai înalt, fiecare modul putând cere servicii numai de la nivelul plasat imediat sub el.

ierarhie de comandă / *control hierarchy* / *hiérarchie des commandes* / Prezentare schematică a relaţiilor dintre diversele niveluri de comandă (automatizare), clasate în ordinea crescătoare a complexităţii sistemului de comandă.

ierarhie de multiplexare numerică / *digital multiplex hierarchy* / *hiérarchie de multiplexage numérique* / Serie de multiplexări numerice, în care fiecare nivel este caracterizat printr-un debit numeric determinat şi conduce un semnal numeric format dintr-un ansamblu de semnale numerice cu debite corespunzătoare unui nivel inferior. Notă: CCITT a definit principiile unei ierarhii standardizate de multiplexare numerică.

ierarhie de protocoale / *protocol hierarchy* / *hiérarchie de protocoles* / Nivel specificat de abstractizare în implementarea unei legături de date între două calculatoare.

(a) ieşi / *(to) exit* / *sortir* / A executa o instrucţiune din interiorul unei părţi a programului pentru calculator, în vederea încheierii execuţiei acestei părţi. Notă: Astfel de părţi de program pentru calculator pot fi cicluri, subprograme, module etc.

ieşire, 1[proces] / *output (process)* / *sortie [processus]* / Proces care constă în producerea de date de către un calculator sau o componentă a sa.

ieşire, 2[poziţie a unui dispozitiv de marcaj] / *output [position of a marking device]* / *sortie, 2[position d'un dispositif de marquage]* / Poziţie a unui dispozitiv de marcaj al unui înregistrator. Dacă un dispozitiv indicator este legat direct la un dispozitiv de marcaj, se verifică valoarea indicată, considerată ca o a doua ieşire. Notă: Trebuie descrise mijloacele prevăzute, pentru a evita eroarea de paralaxă susceptibilă să apară la citirea indicatorului.

ieşire a aparatului (de ventilaţie pulmonară) / *machine outlet (of a lung ventilator)* / *sortie de l'appareil (de ventilation pulmonaire)* / Ieşirea (ieşirile) unui aparatului reprezintă orificiile prin care circulă gazele ce traversează sistemul respirator al unui ventilator pulmonar.

ieşire a unei imprimante / *printout* / *sortie d'une imprimante* / Rezultatul unei operaţii de tipărire la o imprimantă, pe suportul pe care au fost imprimate informaţiile date. Notă: În engleză, termenul "printout" este sinonim cu "hardcopy", desemnând un rezultat palpabil al unei operaţii de tipărire, spre deosebire de "soft-copy" ce desemnează o tipărire obţinută pe suport magnetic.

ieşire a unui generator / *generator output* / *sortie d'un générateur* / Bornă de ieşire a unui generator la care este disponibil semnalul principal.

ieşire asimetrică / *asymmetrical output* / *sortie asymétrique* / Circuit de ieşire cu trei borne în care valorile nominale ale impedanţelor dintre borna comună şi fiecare din celelalte borne sunt diferite. Notă: Borna comună de ieşire şi cea de intrare nu sunt în mod necesar amândouă accesibile sau la acelaşi potenţial.

ieşire auxiliară de semnal / *auxiliary signal output* / *sortie auxiliaire de signal* / Ieşire a unui semnal la frecvenţa undei purtătoare şi la un nivel specific pentru măsurarea frecvenţei undei purtătoare,

prin intermediul unui contor de frecvenţă exterior generatorului, sau prevăzută pentru sincronizarea frecvenţei acestuia ori în alte scopuri. Notă : Dacă ieşirea este prevăzută în mod esenţial pentru măsurarea frecvenţei undei purtătoare prin intermediul unui contor de frecvenţă exterior generatorului, expresia utilizată este „ieşire a contorului".

ieşire comună / *common trunk* / *jonction commune* / Într-o multiplare parţială, joncţiune accesibilă tuturor grupurilor de selectoare.

ieşire de semnal / *signal output part* / *sortie (de signal)* / Parte a echipamentului care, fără a fi parte aplicată, este destinată furnizării semnalelor de ieşire (curenţi sau tensiuni) pentru afişarea, înregistrarea, prelucrarea de date etc.

ieşire din funcţiune ⇒ stare de incapacitate

ieşire din sincronism [prin scăderea vitezei] ⇒ desprindere din sincronism [prin scăderea vitezei]

ieşire (dintr-un etaj de comutaţie) / *outlet (of a switching stage)* / *sortie (d'un étage de commutation)* / Acces prin care traficul de ieşire părăseşte un etaj de comutaţie sau o matrice de comutaţie.

ieşire individuală / *individual trunk* / *jonction individuelle* / Într-o multiplare parţială, joncţiune accesibilă unui singur grup de selectoare.

ieşire în timp real / *real time output* / *sortie en temps réel* / Date de ieşire dintr-un sistem de prelucrare a datelor, la momente sau intervale de timp determinate de cerinţele externe.

ieşire simetrică / *symmetrical output* / *sortie symétrique* / Circuit de ieşire cu trei borne la care valorile nominale ale impedanţelor dintre borna comună şi fiecare din celelalte două borne sunt egale. Notă: Borna comună de ieşire şi cea de intrare nu sunt în mod necesar amândouă accesibile sau la acelaşi potenţial.

igiena radiaţiilor ⇐ radioigienă / *radiation hygiene* / *radiohygiène* / Practici speciale destinate conservării sănătăţii în prezenţa pericolelor de iradiere.

ignitor (al unui ignitron) / *igniter* / *igniteur* / Electrod fix de amorsare aflat în contact cu un catod lichid.

ignitor (al unei lămpi cu descărcare) / *ignitor (of a discharge lamp)* / *amorceur (d'une lampe à décharge)* / Aparat care, singur sau în combinaţie cu alte elemente ale circuitului, generează impulsuri de tensiune destinate amorsării unei lămpi cu descărcare, fără asigurarea preîncălzirii electrozilor.

ignitron / *ignitron* / *ignitron* / Tub redresor cu catod lichid, cu un singur anod, în care fiecare descărcare în arc este amorsată de către un electrod auxiliar de aprindere numit ignitor.

(a) ignora / *(to) ignore* / *ignorer* / Operaţie care conduce la pierderea unor informaţii sosite prin reţea.

iluminant / *illuminant* / *illuminant* / Radiaţie a cărei distribuţie spectrală relativă de energie este definită în domeniul lungimilor de undă capabile să influenţeze percepţia culorii obiectelor.

iluminant (de tip) lumina zilei / *daylight illuminant* / *illuminant lumière du jour* / Iluminant a cărui distribuţie spectrală relativă de energie este aceeaşi sau aproape aceeaşi cu cea a luminii zilei într-o anumită fază a sa.

iluminant de referinţă / *reference illuminant* / *illuminant de référence* / Iluminant cu care se compară alţi iluminanţi. Notă: O interpretare particulară poate fi necesară în cazul iluminanţilor pentru redarea culorilor.

iluminanţi standard CIE / *CIE standard illuminants* / *illuminants normalisés CIE* / Iluminanţi (de tip) A, B, C, D_{65}, precum şi alţi iluminanţi D, ale căror distribuţii spectrale relative de energie sunt definite de CIE. Notă: Aceşti iluminanţi reprezintă: A, radiaţia unui radiator integral, la o temperatură de aproximativ 2856 K; B, radiaţia luminii solare directe [învechit];

C, lumina medie a zilei; D_{65}, lumina zilei, inclusiv regiunea ultravioletă a spectrului.

iluminare a dispozitivului catadioptric / *illuminance at the retro-reflector* / *éclairement du dispositif cata-dioptrique* / Expresie folosită convenţional pentru a desemna iluminarea produsă de o sursă de iluminat, măsurată într-un plan normal pe razele incidente şi trecând prin centrul de referinţă.

iluminare (a unei aperturi) / *aperture illumination (function)* / *(fonction d') illumination (d'une ouverture)* / Expresia matematică a repartiţiei amplitudinii, fazei şi polarizării componentelor câmpului electromagnetic în toate punctele aperturii unei antene.

iluminare cilindrică energetică ⇐ iradianţă cilindrică / *cylindrical irradiance (at a point, for a direction)* / *éclairement cylindrique énergétique (en un point, pour une direction)* / Într-un punct, pentru o direcţie dată, raportul dintre fluxul energetic al radiaţiei incidente pe suprafaţa (curbă) exterioară a unui cilindru infinit mic care conţine punctul dat şi cu axa în direcţia dată, şi de π ori aria secţiunii acestui cilindru măsurată în planul ce trece prin axa sa. Note: 1. Se exprimă prin relaţia: $E_{e,z} = \frac{1}{\pi}\int_{4\pi sr} L_e \sin\varepsilon \cdot d\Omega$, unde: $d\Omega$ este unghiul solid al fiecărui fascicul elementar ce trece prin acest punct; L_e este luminanţa sa energetică in punctul dat; ε este unghiul pe care îl face fiecare din aceste fascicule cu direcţia dată *z* care, în lipsa unei indicaţii contrare, direcţie este verticală. 2. Mărimile similare *iluminare cilindrică luminoasă* $E_{v,z}$ şi *iluminare cilindrică fotonică* $E_{p,z}$ sunt definite analog, înlocuind luminanţa energetică L_e cu luminanţa luminoasă L_v sau, respectiv, cu luminanţa fotonică L_p.

iluminare echivalentă curentului de întuneric / *equivalent dark-current irradiation* / *éclairement équivalent au courant d'obscurité* / Iluminare necesară la obţinerea unui curent de ieşire continuu de semnal egal cu curentul de întuneric.

iluminare echivalentă la zgomot / *equivalent noise irradiation* / *éclairement équivalent au bruit* / Iluminare care, atunci când este modulată, produce o putere de semnal de ieşire egală cu puterea de zgomot, amândouă aflându-se într-o lărgime de bandă dată. Note: 1. Convenţional, se mai numeşte *„iluminare minim detectabilă"*. 2. Zgomotul este total, provenind de la curentul de întuneric şi de la cel de semnal.

iluminare energetică echivalentă la zgomot (a unui receptor) ⇐ iradianţă echivalentă la zgomot (a unui receptor) / *noise equivalent irradiance (of a detector)* / *éclairement (énergétique) équivalent au bruit (d'un récepteur)* / Denumire dată excitaţiei echivalente la zgomot când mărimea măsurată sau detectată utilizând receptorul este o iluminare energetică uniformă.

iluminare energetică (într-un punct al unei suprafeţe) $\langle E_e \rangle$ ⇐ iradiere energetică (într-un punct al unei suprafeţe) ⇐ iradianţă / *irradiance (at a point of a surface)* / *éclairement énergétique (en un point d'une surface)* / Într-un punct al unei suprafeţe, raportul dintre fluxul energetic $d\Phi_e$ primit de un element de suprafaţă care conţine punctul şi aria dA a acestui element. Notă: Se exprimă ca integrala, extinsă la emisfera vizibilă dintr-un punct dat, a expresiei $L_e \cos\theta d\Omega$, unde: L_e este luminanţa energetică în punctul dat în diverse direcţii ale fasciculelor elementare incidente în elementul de unghi solid $d\Omega$; θ *este* unghiul dintre fascicul şi normala la suprafaţă în punctul considerat: $E_e = d\Phi_e / dA = \int_{2\pi sr} L_e \cos\theta d\Omega$.

iluminare energetică pe unitate de unghi solid [normală] / *perpendicular irradiance per unit solid angle* / *éclairement énergétique normal par unité d'angle*

solide / Caz particular al luminanței energetice L_e într-un punct al suprafeței unui receptor, într-o direcție, exprimată ca raportul dintre iluminarea energetică dE_e ce ar primi-o în acest punct o suprafață perpendiculară (normală) pe direcția dată și unghiul solid $d\Omega$ al conului elementar care conține această direcție și înconjoară fasciculul ce produce această iluminare: $L_e = \frac{dE_e}{d\Omega}$.

iluminare fotonică <E_p> ⇐ iradianță fotonică / *photon irradiance (at a point of a surface)* / *éclairement photonique (en un point d'une surface)* / Într-un punct al unei suprafețe, raportul dintre fluxul fotonic $d\Phi_p$ primit de un element al suprafeței ce conține punctul și aria dA a acestui element. Notă: Se exprimă ca integrala, extinsă la emisfera vizibilă dintr-un punct dat, a expresiei $L_p \cos\theta d\Omega$, unde: L_p este luminanța fotonică în punctul dat în diverse direcții ale fasciculelor elementare incidente în elementul de unghi solid $d\Omega$; θ *este* unghiul dintre fascicul și normala la suprafață în punctul considerat: $E_p = d\Phi_p / dA = \int_{2\pi sr} L_p \cos\theta d\Omega$.

iluminare în exploatare (a unei suprafețe) / *service illuminance (of an area)* / *éclairement en service (d'une aire)* / Iluminare medie pe durata unui ciclu de exploatare a unei instalații, media fiind luată pe întreaga suprafață considerată. Notă: Suprafața considerată poate fi întreaga suprafață a planului de lucru dintr-un interior, sau suprafețele de lucru.

iluminare (luminoasă) <E_v> / *illuminance (at a point of a surface)* / *éclairement lumineux (en un point d'une surface)* / Într-un punct al unei suprafețe, raportul dintre fluxul luminos $d\Phi_v$, primit de un element al suprafeței ce conține punctul și aria dA a acestui element. Notă: Se exprimă ca integrala, extinsă la emisfera vizibilă dintr-un punct dat, a expresiei $L_v \cos\theta d\Omega$, unde: L_v este luminanța (luminoasă) în punctul dat în diverse direcții ale fasciculelor elementare incidente în elementul de unghi solid $d\Omega$; θ *este* unghiul dintre fascicul și normala la suprafață în punctul considerat: $E_v = d\Phi_v / dA = \int_{2\pi sr} L_v \cos\theta d\Omega$.

iluminare (luminoasă) globală / *global illuminance* / *éclairement (lumineux) global* / Iluminare luminoasă produsă de lumina zilei pe o suprafață orizontală la nivelul solului.

iluminare sferică energetică ⇐ iradianță sferică / *spherical irradiance (at a point)* / *éclairement sphérique énergétique (en un point)* / Într-un punct dat, raportul dintre fluxul energetic al radiației incidente pe întreaga suprafață exterioară a unei sfere infinit mici centrate în punctul dat și aria secțiunii diametrale a acestei sfere. Note: 1. Se exprimă prin relația: $E_{e,o} = \int_{4\pi \cdot sr} L_e \cdot d\Omega$, unde: $d\Omega$ este unghiul solid al fiecărui fascicul elementar ce trece prin punctul dat; L_e este luminanța sa energetică în acest punct. 2. Mărimile similare iluminarea sferică luminoasă $E_{v,o}$ și iluminarea sferică fotonică $E_{p,o}$ sunt definite în același mod, înlocuind luminanța energetică L_e cu luminanța luminoasă L_v sau, respectiv, cu luminanța fotonică L_p. 3. Termenul iluminare scalară sau alți termeni similari din literatura de specialitate se pot întâlni definiți în raport cu aria sferei elementare, de patru ori mai mare decât aria secțiunii diametrale.

iluminat / *lighting* / *éclairage* / Aplicare a luminii pentru a face vizibile obiectele și/sau mediul lor înconjurător. Notă: Termenul este, de asemenea, utilizat în limbajul curent cu sensul *instalație de iluminat* sau *sistem de iluminat.*

iluminat artificial complementar permanent (în interioare) / *permanent supplementary artificial lighting (in interiors)* / *éclairage artificiel complémentaire per-*

manent (dans les intérieurs) / Iluminat artificial permanent destinat completării iluminatului natural al unui interior, când acesta este insuficient sau prezintă anumite inconveniente când e folosit singur. Notă: Acest mod de iluminat este, în general, abreviat prin sigla PSALI, după primele litere ale cuvintelor din termenul englez.

iluminat autonom ⇒ iluminat individual

iluminat centralizat ⇒ iluminat colectiv

iluminat colectiv / *multiple coach lighting / éclairage colléctif (d'un train)* / Mod de iluminat în care vagoanele sunt iluminate prin intermediul unui circuit de distribuţie existent pe toată lungimea trenului.

iluminat de evacuare / *escape lighting / éclairage d'évacuation* / Parte a iluminatului de siguranţă prevăzut pentru a permite identificarea şi utilizarea eficientă ieşirilor.

iluminat de foarte joasă tensiune / *extra-low voltage lighting / éclairage à très basse tension* / Iluminat realizat cu ajutorul lămpilor cu incandescenţă în care tensiunea nu trebuie să depăşească o limită fixată, în general, 40 ÷ 50 V.

iluminat de înlocuire ⇒ iluminat de rezervă

iluminat de referinţă / *reference lighting / éclairage de référence* / Iluminat perfect difuz şi nepolarizat al unui iluminant standard A.

iluminat de rezervă ⇐ iluminat de înlocuire / *stand-by lighting / éclairage de remplacement* / Parte a iluminatului de siguranţă prevăzut pentru a permite continuarea activităţilor normale fără schimbări esenţiale.

iluminat de siguranţă / *safety lighting / éclairage de sécurité* / Parte a iluminatului de urgenţă prevăzut pentru asigurarea securităţii persoanelor ale căror ocupaţii comportă riscuri.

iluminat de urgenţă / *emergency lighting / éclairage de secours* / Iluminat prevăzut a fi utilizat când se defectează alimentarea iluminatului normal.

iluminat difuz / *diffused lighting / éclairage diffusé* / Iluminat astfel realizat încât lumina ce atinge planul util sau un obiect să nu provină dintr-o direcţie particulară.

iluminat direct / *direct lighting / éclairage direct* / Iluminat cu ajutorul unor corpuri de iluminat cu o astfel de distribuţie a intensităţii luminoase încât ponderea fluxului luminos emis ce atinge direct planul util, presupus nedefinit, să fie de la 90 % la 100 %.

iluminat dirijat / *directional lighting / éclairage dirigé* / Iluminat astfel realizat încât lumina ce atinge planul util sau un obiect să provină dintr-o direcţie particulară.

iluminat general / *general lighting / éclairage général* / Iluminat de ansamblu al unui spaţiu, fără a ţine seama de unele cerinţe locale.

iluminat indirect / *indirect lighting / éclairage indirect* / Iluminat prin corpuri de iluminat cu o astfel de distribuţie a intensităţii luminoase, încât ponderea fluxului luminos emis ce atinge direct planul util presupus nedefinit să fie de la 0 la 10%.

iluminat individual / *individual coach lighting / éclairage autonome* / Mod de iluminat în care fiecare vagon are un circuit de iluminat independent de cel al celorlalte vagoane.

iluminat local / *local lighting / éclairage local* / Iluminat specific destinat unei sarcini vizuale, adăugat iluminatului general şi comandat separat.

iluminat localizat / *localized lighting / éclairage localisé* / Iluminat astfel conceput încât să se aplice la un spaţiu prin furnizarea unei iluminări sporite în anumite locuri specificate, de exemplu, cele de lucru.

iluminat mixt / *general diffused lighting / éclairage (mixte) direct-indirect* / Iluminat prin corpuri de iluminat cu o astfel de distribuţie a intensităţii luminoase, încât ponderea fluxului luminos emis ce atinge direct planul util presupus nedefinit să fie de la 40 % la 60 %.

iluminat prin proiecție / *floodlighting / illumination* / Iluminat al unui loc sau obiect, de obicei prin proiectoare, pentru a mări considerabil iluminarea acestuia în raport cu zona înconjurătoare.

iluminat punctiform / *spotlighting / éclairage ponctuel* / Iluminat destinat măririi considerabile a iluminării unei suprafețe limitate sau a unui obiect față de zona înconjurătoare, evitând iluminatul difuz.

iluminat semidirect / *semi-direct lighting / éclairage semi-direct* / Iluminat prin corpuri de iluminat cu o astfel de distribuție a intensității luminoase, încât ponderea fluxului luminos emis ce atinge direct planul util presupus nedefinit să fie de la 60 % la 90 %.

iluminat semiindirect / *semi-indirect lighting / éclairage semi-indirect* / Iluminat prin corpuri de iluminat cu o astfel de distribuție a intensității luminoase, încât ponderea fluxului luminos atins ce atinge direct planul util presupus nedefinit să fie de la 10 % la 40 %.

imagine a conținutului memoriei / *core dump / vidage de mémoire* / Copie a conținutului unei zone de memorie. Vezi termenul *vidare a memoriei.*

imagine a rețelei (în memorie) / *(stored) network map / image du réseau (en mémoire)* / Reprezentare simbolică logică a stărilor traseelor și punctelor de conexiune ale unei rețele de conexiune memorată sub formă de date într-un sistem cu comandă comună.

imagine (a unei antene) ⇒ antenă imagine

imagine codificată / *coded image / image codée* / Reprezentarea unei imagini sub o formă ce permite înregistrarea în memorie și prelucrarea sa.

imagine cu înfășurătoare / *envelope display / image enveloppe* / Imagine produsă de un analizor de spectru când rezoluția statică sau dinamică datorată benzii de trecere este superioară spațiului dintre componentele individuale ale spectrului de frecvențe.

imagine de ieșire / *output image / image de sortie* / Într-un dispozitiv electrooptic cu vid, imagine luminoasă formată pe ecranul de ieșire.

imagine electronică latentă / *latent electronic image / image latente électronique* / În anumite tuburi analizoare, traducere electrică a imaginii optice sub formă de sarcini elementare (durabile) repartizate pe o suprafață.

imagine fantomă (pentru tuburi analizoare) / *ghost (for camera tubes) / fantôme (pour tubes analyseurs)* / Imagine suplimentară nedorită a zonelor strălucitoare ale unei imagini, datorată fotoelectronilor de mare viteză reflectați de țintă și returnați imediat pe aceasta în alte locuri.

imagine Fourier (a unei mărimi variabile) ⇒ transformată Fourier (a unei mărimi variabile)

imagine în complex (simplificată) a unei mărimi armonice ⇒ fazor

imagine în linii (a unui spectru) / *line display / image en raies* / Imagine produsă pe un analizor de spectru când rezoluția statică sau dinamică datorată benzii de trecere este inferioară spațiului dintre componentele individuale ale spectrului de frecvențe.

imagine în semitonuri / *half-tone (picture) / image en demi-teinte* / Imagine care posedă o gamă de luminanțe repartizate între limitele corespunzătoare albului de imagine și negrului de imagine, în fototelegrafie.

imagine Laplace (a unei mărimi variabile) ⇒ transformată Laplace (a unei mărimi variabile)

imagine latentă / *latent image / image latente* / Transformările fizico-chimice produse în emulsia unui film radiografic de absorbția unei radiații.

imagine memorată numeric / *digitally-stored display / image mise en mémoire numériquement* / Metodă de reprezentare în care funcția reprezentată este păstrată într-o memorie numerică, reprezentarea

fiind obţinută prin citirea datelor din memorie.

imagine memorie / *storage image* / *image mémoire* / Forma sub care se prezintă programele şi datele asociate în momentul când se află în memoria principală.

imagine multiplă / *echo effect* / *effet d'écho* / Defect al unei reproduceri prin fototelegrafie datorat fenomenelor de propagare, care se manifestă prin apariţia unui al doilea contur sau a mai multor contururi decalate, în sensul explorării, în raport cu conturul imaginii normale.

imagine radiologică / *radiological image* / *image radiologique* / Informaţie obţinută prin utilizarea radiaţiei ionizante şi prezentată sub forma unei imagini adecvate pentru diagnosticul medical.

imagine (radiologică) potenţială ⇒ roentgenogramă

imagine remanentă / *after image* / *rémanence à l'extinction* / Imagine nedorită rămasă după suprimarea aparentă a sarcinii, corespunzătoare unei imagini fixe precedente.

imagine reziduală / *residual display* / *image résiduelle* / Imagine strălucitoare sau întunecată care persistă după ştergerea memoriei dar dispărând în cursul funcţionării.

imagine video / *soft copy* / *image video* / Imagine efemeră. Exemplu: imagine pe un ecran catodic.

imagistică prin rezonanţă magnetică / *magnetic resonance imaging* / *imagerie par résonance magnétique* / Tehnică de obţinere a imaginilor prin detectarea şi măsurarea rezonanţei magnetice nucleare pornind de la repartizarea în organism a anumitor nuclee atomice ca, de exemplu, a nucleelor de hidrogen.

(a) imbrica / *(to) interleave* / *imbriquer* / A aranja elementele unei secvenţe de obiecte sau evenimente, astfel încât acestea să alterneze cu elementele uneia sau mai multor serii de elemente de aceeaşi natură, fără a le modifica identitatea. Notă: De regulă, prin imbricare se constituie o structură ierarhică pe mai multe niveluri.

(a) imbrica (structuri) / *(to) nest* / *emboîter* / A încorpora una sau mai multe structuri de un anumit tip într-o structură de acelaşi tip. Exemple: a plasa un ciclu (imbricat sau intern) în interiorul altui ciclu (ciclu imbricat sau extern), a plasa un subprogram în interiorul unui alt subprogram.

ImC = intensitate în milicurie

imitanţă / *immittance* / *immittance* / Mărime caracteristică unui circuit, care reprezintă fie o impedanţă, fie o admitanţă.

imitanţă corespunzătoare unei componente *x* / *immittance relative to a component x* / *immittance relative à une composante x* / Termen diagonal de indice *xx* al unei matrici de imitanţe în componente coerente sau normate, corespunzător unui element de circuit polifazat simetric. Notă: Un circuit trifazat simetric prezintă numai o imitanţă directă, una inversă şi una homopolară.

imitanţă de ieşire (a unui biport) / *output immittance of a two-port network* / *immittance de sortie d'un biporte* / Imitanţa unei reţele văzută dinspre bornele de ieşire.

imitanţă de intrare (a unui biport) / *input immittance of a two-port network* / *immittance d'entrée d'un biporte* / Imitanţa unei reţele văzută dinspre bornele de intrare.

imitanţă de intrare a unui multiport / *driving-point immittance of an n-port network* / *immittance d'entrée d'un multiporte* / Imitanţa multiportului văzută dinspre poarta unde este aplicat semnalul.

imitanţă de sarcină / *load immittance* / *immittance de charge* / Imitanţa exterioară porţii de ieşire.

imitanţă de transfer / *transfer immittance* / *immittance de transfert* / Impedanţă de transfer sau admitanţă de transfer.

imitanţă exterioară unei porţi / *terminating immittance of a port* / *immittance de fermeture d'une porte* / Imitanţa circuitului sau dispozitivului electric exterior legat la bornele unei porţi.

imitare de semnale [în semnalizare] / *signal imitation / imitation de signaux* / În semnalizarea în frecvenţă vocală, apariţia în banda de semnalizare a frecvenţelor produse de curenţii vocali sau de alţi curenţi care, nefiind veritabili curenţi de semnalizare, antrenează funcţionarea intempestivă a unui receptor de semnalizare.

imobilizare a ieşirii acustice / *acoustic output freeze / immobilisation de la sortie acoustique* / Stare a unui sistem pentru care ieşirea acustică este invalidată când nu există o actualizare a informaţiilor privind ecourile ultrasonice.

impedanţă, 1[modul] ⇐ modulul impedanţei / *impedance, 1[modulus] / impédance, 1[en module]* / Mărime reală egală cu câtul dintre valoarea efectivă a tensiunii la bornele unui bipol şi valoarea efectivă a curentului care îl parcurge.

impedanţă, 2[generalizată] / *impedance, 2[generalized] / impédance, 2[généralisée]* / Raportul dintre o mărime de câmp dinamică (forţă, presiune acustică) şi o mărime de câmp cinematică (viteză vibratorie, viteză a unei particule), sau raportul dintre o tensiune şi un curent, la o frecvenţă dată. Note: 1. Acest termen se aplică, în general, unui sistem liniar şi semnalelor sinusoidale de regim permanent. 2. În cazul unui regim tranzitoriu, impedanţa este raportul transformatelor Fourier, respectiv, Laplace. 3. O impedanţă este raportul a două mărimi al căror produs are dimensiunile unei puteri sau ale unei puteri pe unitatea de arie.

impedanţă, 3[complexă] ⇒ impedanţă (complexă)

impedanţă (complexă) ⇐ impedanţă, 3[complexă] / *(complex) impedance / impédance (complexe)* / Mărime complexă al cărui modul este egal cu modulul impedanţei şi al cărei argument este egal cu diferenţa fazelor iniţiale ale tensiunii şi curentului.

impedanţă a circuitului de intrare al unui osciloscop cu eşantionare / *input impedance of a sampling oscilloscope / impédance du circuit d'entrée d'un oscillographe à échantillonnage* / Impedanţă a circuitului de intrare măsurată spre osciloscopul cu eşantionare, între bornele sale de intrare, în condiţii de funcţionare.

impedanţă a învelişului catodic / *cathode-coating impedance / impédance de revêtement de cathode* / Impedanţă, în afara celei de interfaţă a catodului, între metalul de bază şi suprafaţa emisivă a învelişului catodic.

impedanţă a sursei / *source impedance / impédance de source* / Valoarea impedanţei echivalente complexe serie a unei surse de joasă impedanţă sau a unei surse de impedanţă specificată.

impedanţă a sursei de semnal (a unui generator de semnal) / *source impedance (of a signal generator) / impédance de source (d'un générateur de signaux)* / Impedanţă internă a circuitului echivalent al unui generator de semnal când tensiunea electromotoare a sursei este menţinută constantă indiferent de impedanţa sarcinii.

impedanţă a unui circuit de excitaţie / *driving circuit impedance / impédance du circuit d'excitation* / Impedanţă de ieşire a circuitului de excitaţie şi de polarizare.

impedanţă adiţională (a unui aparat de măsurat) / *series impedance [of a measuring instrument] / impédance additionnelle* / Impedanţă montată în serie cu un voltmetru sau cu circuitul de tensiune al unui aparat de măsurat, în special pentru modificarea calibrului său în tensiune.

impedanţă anodică (a unui stabilizator cu descărcare corona) / *anode impedance (of a corona stabilizer) / impédance anodique (d'un stabilisateur à effluves)* / Impedanţă dinamică a stabilizatorului cu descărcare corona măsurată într-un punct particular al caracteristicii ce leagă tensiunea anodică de curentul anodic.

impedanţă asincronă (a unei maşini electrice) / *asynchronous impedance (of*

an electrical machine) / *impédance asynchrone (d'une machine électrique)* / Raportul dintre valoarea tensiunii sinusoidale a unei faze, a unei reţele echilibrate, la care este legată o maşină sincronă care se roteşte în afara sincronismului, şi valoarea componentei de aceeaşi frecvenţă a curentului în aceeaşi fază. Notă: Impedanţa asincronă depinde de alunecare şi de unghiul rotorului, în cazul unei maşini cu rotor asimetric.

impedanţă caracteristică (a unei linii de transmisiune sau a unui ghid de unde) / *characteristic impedance (of a transmission line or waveguide)* / *impédance caractéristique (d'une ligne de transmission ou d'un guided'ondes)* / Mărime determinată pentru un mod de propagare, la o frecvenţă dată şi într-un tip specific de linie de transmisiune uniformă sau de ghid de unde uniform printr-una din relaţiile următoare: $Z_1 = \frac{S}{|I|^2}$; $Z_2 = \frac{|U|^2}{S}$; $Z_3 = \frac{U}{I}$, unde: Z este impedanţa caracteristică complexă; S este puterea complexă; U, I sunt valorile în mod normal complexe ale unei tensiuni şi ale unui curent, determinat convenţional, pentru fiecare tip de mod, prin analogie cu ecuaţiile liniilor. Exemple: 1. Pentru o linie de transmisiune cu fire paralele, U şi I pot fi definite într-un mod unic, cele trei ecuaţii fiind echivalente; dacă linia este fără pierderi, impedanţa caracteristică este reală. 2. Pentru ghidurile de unde, convenţiile adoptate pentru U şi I depind esenţial de tipul modului şi conduc, în general, la trei valori diferite ale impedanţei caracteristice. 3. Pentru un ghid circular în modul fundamental TE_{11}, U este tensiunea eficace între extremităţile diametrului unde vectorul câmp electric atinge modulul său maxim, iar I este curentul efectiv longitudinal. 4. Pentru un ghid rectangular în modul fundamental TE_{10}, U este tensiunea efectivă între punctele de mijloc ale pereţilor normali la vectorul câmp electric, iar I este curentul efectiv longitudinal într-un perete, normal la vectorul inducţie electrică.

impedanţă caracteristică (a unui cuadripol simetric) / *characteristic impedance (of a symmetrical two-port network)* / *impédance caractéristique (d'un quadripôle symétrique)* / Pentru o linie de transmisiune omogenă, impedanţa prin care trebuie terminată o extremitate a liniei pentru ca impedanţa la cealaltă extremitate să aibă aceeaşi valoare cu aceasta. Notă: Termenul se poate aplica, în cazul unui cuadripol simetric, valorii comune a celor două impedanţe imagine şi acelor două impedanţe iterative.

impedanţă ciclică (a unei înfăşurări polifazate simetrice) ⇐ impedanţă în câmp învârtitor (a unei înfăşurări polifazate simetrice) / *cyclic impedance (of a polyphase symmetrical winding)* / *impédance cyclique (d'un enroulement polyphasé symétrique)* / Raportul dintre tensiunea la bornele unei faze şi curentul care o traversează, diversele faze ale înfăşurării fiind parcurse de un sistem de curenţi polifazat echilibrat.

impedanţă de amortizare a anodului / *anode stopper* / *impédance d'étouffement d'anode* / Impedanţă de amortizare conectată direct la anodul unui tub electronic.

impedanţă de amortizare a oscilaţiilor parazite / *parasitic stopper* / *impédance d'étouffement* / Dispozitiv încorporat într-un montaj cu tub electronic pentru a împiedica producerea oscilaţiilor parazite.

impedanţă de amortizare de grilă / *grid stopper* / *impédance d'étouffement de grille* / Impedanţă de amortizare conectată direct la grila unui tub electronic.

impedanţă de electrod / *electrode impedance [biological]* / *impédance d'électrode (biologique)* / Raportul dintre diferenţa de potenţial electric dintre borna unui electrod şi mediul asociat şi curentul care traversează interfaţa.

impedanţă de ieşire [sens general] / *output impedance [general meaning]* / *impé-*

dance (du circuit) de sortie / Impedanţa circuitului de ieşire măsurată spre dispozitiv între bornele de ieşire ale acestuia, în condiţii de funcţionare. Note: 1. Impedanţa poate fi exprimată prin inversa sa, admitanţa. 2. În anumite cazuri ca, de exemplu, cel al dispozitivelor de eşantionare sau al potenţiometrelor cu reechilibrare automată, impedanţa poate fi diferită după momentul determinării: înainte, în timpul sau după perioada măsurării. 3. Atunci când circuitul de ieşire al unui aparat este astfel realizat încât valoarea instantanee a curentului prin bornele de ieşire este o funcţie neliniară a valorii instantanee a tensiunii de ieşire în condiţii determinate de frecvenţă şi de tensiune, impedanţa unei combinaţii formate dintr-o rezistenţă şi o reactanţă (care absorb aceeaşi putere activă ca şi circuitul de ieşire şi în care circulă un curent reactiv egal cu componenta de frecvenţă neliniară a aparatului) este numită impedanţa echivalentă de ieşire.

impedanţă de ieşire (a unui filtru piezoelectric) / *output impedance (of a piezoelectric filter) / impédance de sortie (d'un filtre piézoélectrique)* / Impedanţa unui filtru piezoelectric spre sarcină, atunci când la intrare este conectată o impedanţă specificată.

impedanţă de ieşire (a unui generator de semnal) / *output impedance (of a signal generator) / impédance de sortie (d'un générateur de signaux)* / Impedanţa circuitului de ieşire al generatorului de semnal, măsurată spre aparat între bornele de ieşire ale acestuia, în condiţii de funcţionare.

impedanţă de ieşire (a unui tub electronic) / *output impedance (of an electronic tube) / impédance de sortie (d'un tube électronique)* / Impedanţă a electrodului de ieşire.

impedanţă de interfaţă de catod / *cathode-interface impedance / impédance d'interface de cathode* / Impedanţă electrică existentă între metalul de bază al catodului şi învelişul acestuia. Notă: Această impedanţă se poate datora unui strat din materiale parţial conductoare de mare rezistivitate sau unei legături mecanice defectuoase între metalul de bază şi înveliş. Se poate reprezenta aproximativ printr-o reţea RC echivalentă.

impedanţă de intrare [sens general] / *input impedance / impédance (du circuit) d'entrée* / Impedanţă a circuitului de intrare măsurată spre dispozitiv între bornele de intrare ale acestuia, în condiţii de funcţionare. Note: 1. Impedanţa poate fi exprimată prin inversa sa, admitanţa. 2. În anumite cazuri ca, de exemplu, pentru dispozitivele de eşantionare sau potenţiometrele cu reechilibrare automată, impedanţa poate fi diferită în funcţie de momentul determinării: înainte, în timpul sau după efectuarea măsurării. 3. Când circuitul de intrare al unui aparat este astfel realizat încât valoarea instantanee a curentului prin bornele de intrare este o funcţie neliniară a valorii instantanee a tensiunii de intrare în condiţii determinate de frecvenţă şi de tensiune, impedanţa unei combinaţii formate dintr-o rezistenţă şi o reactanţă (care absorb aceeaşi putere activă ca şi circuitul de intrare şi în care circulă un curent reactiv egal cu componenta de frecvenţă neliniară a aparatului) este numită impedanţa ehivalentă de intrare.

impedanţă de intrare a înfăşurării de magnetizare / *input impedance of the magnetizing winding / impédance d'entrée de l'enroulement magnétisant* / Impedanţa prezentată la sursă, în condiţii specificate, de înfăşurarea magnetizantă a unui divizor de tensiune inductiv cu dublu circuit când înfăşurarea de măsurare este alimentată cu o tensiune de aceeaşi amplitudine şi aceeaşi fază cu tensiunea la bornele înfăşurării magnetizante. Notă: Impedanţa înfăşurării de măsurare nu face parte din impedanţa de intrare a înfăşurării de magnetizare.

impedanţă de intrare a înfăşurării de măsurare / *input impedance of the mea-*

suring winding / impédance d'entrée de l'enroulement de mesure / Impedanţa prezentată la sursă de un divizor de tensiune inductiv care are bornele de ieşire în circuit deschis, în condiţii specificate. Pentru un divizor de tensiune inductiv cu înfăşurare de magnetizare separată (transformator cu dublu circuit), aceasta este impedanţa obţinută la bornele înfăşurării de măsurare, atunci când înfăşurarea de magnetizare este alimentată cu o tensiune de aceeaşi amplitudine şi aceeaşi fază cu tensiunea existentă la bornele înfăşurării de măsurare. Notă: Impedanţa înfăşurării de magnetizare nu face parte din impedanţa de intrare a înfăşurării de măsurare.

impedanţă (de intrare) a unei antene / *antenna (input) impedance / impédance (d'entrée) d'antenne* / Impedanţă complexă a unei antene la bornele sale de alimentare. Notă: Impedanţa de intrare a unei antene poate fi caracterizată prin factorul de reflexie complex dintre linia de alimentare şi antenă.

impedanţă de intrare (a unei reţele pasive) / *driving-point impedance (of an n-port network) / impédance d'entrée (d'un réseau passif)* / În cazul unui dipol pasiv, raportul dintre tensiunea aplicată între bornele sale şi curentul intrat în dipol printr-una din bornele sale şi ieşit prin cealaltă.

impedanţă de intrare (a unui filtru piezoelectric) / *input impedance (of a piezoelectric filter) / impédance d'entrée (d'un filtre piézoélectrique)* / Impedanţa unui filtru piezoelectric spre sursa de semnal, atunci când acesta este conectat la ieşire pe o impedanţă de sarcină specificată.

impedanţă de intrare (a unui tub electronic) / *input impedance (of an electronic tube) / impédance d'entrée (d'un tube électronique)* / Impedanţă a electrodului de intrare.

impedanţă de intrare (a unui voltmetru) / *input impedance (of a voltmeter) / impédance d'entrée (d'un voltmetre)* / Impedanţa măsurată între bornele de intrare ale unui voltmetru, în condiţii normale de funcţionare. Notă: Circuitul de intrare corespunzător poate fi în mod normal reprezentat prin valorile unei rezistenţe şi ale unei capacităţi conectate în paralel.

impedanţă (de intrare) (cu circuitul de ieşire) în gol / *open-circuit impedance / impédance en circuit ouvert d'un quadripôle* / Impedanţa de intrare la bornele uneia din perechile de borne ale unui cuadripol când cealaltă pereche de borne este în gol.

impedanţă (de intrare) (cu circuitul de ieşire) în scurtcircuit / *short-circuit impedance (of a two-terminal-pair network) / impédance en court-circuit d'un quadripôle* / Impedanţă de intrare la bornele uneia dintre perechile de borne ale unui cuadripol când cealaltă pereche de borne este în scurtcircuit.

impedanţă de intrare echivalentă a unui voltmetru / *equivalent input impedance of a voltmeter / impédance d'entrée équivalente d'u voltmètre* / Dacă intensitatea curentului care traversează circuitul de intrare al unui voltmetru este o funcţie neliniară de valoarea instantanee a tensiunii de intrare, impedanţa echivalentă, pentru condiţii determinate de frecvenţă şi de tensiune şi în condiţii normale de funcţionare, este definită ca impedanţa unui circuit format prin punerea în paralel a unei rezistenţe şi a unei capacităţi, circuit absorbind aceeaşi putere ca şi circuitul de intrare susmenţionat şi care ar fi traversat de un curent reactiv egal cu componenta de frecvenţă fundamentală a curentului circulând în circuitul de intrare neliniar al voltmetrului.

impedanţă de măsurare / *measuring impedance / impédance de mesure* / Cuadripol al cărui răspuns în frecvenţă este astfel ales încât frecvenţa tensiunii de încercare nu poate fi transmisă instrumentului de măsurare.

impedanţă de protecţie (a unui aparat electromedical) / *protective impedance (of a medical electrical equipment)* / *impédance de protection (d'un appareil électromédical)* / Component sau ansamblu de componente a căror impedanţă, construcţie şi fiabilitate permit branşarea între părţile sub tensiune – sau care pot deveni astfel în condiţii de prim defect – şi părţile conductoare accesibile sau părţile aplicate, fără risc de şoc electric.

impedanţă de recuperare / *recovery impedance* / *impédance de recouvrement* / Impedanţă a reţelei compuse din mărimi primare, rezistenţă, inductanţă şi capacitate, văzută între grilă şi catod, în perioada de recuperare. Notă: Datorită variaţiei în timp a curentului de grilă în perioada de recuperare, impedanţa variază, de asemenea, în timp.

impedanţă de sarcină / *load impedance* / *impédance de charge* / Impedanţa de intrare a unui receptor, care e legat direct la bornele de ieşire ale unei surse de energie electrică sau la bornele de ieşire ale unui multipol.

impedanţă de sarcină (a unui detector cu semiconductor) / *load impedance (of a semiconductor radiation detector)* / *impédance de charge (d'un semicteur)* / Impedanţă care şuntează detectorul cu semiconductor la bornele căreia apare semnalul de ieşire în tensiune al acestuia.

impedanţă de sarcină (a unui dispozitiv electronic) / *load impedance (of an electronic device)* / *impédance de charge (d'un dispositif électronique)* / Impedanţă totală a circuitului exterior între electrozii de ieşire, sau dincolo de planul de referinţă de ieşire.

impedanţă de sarcină nominală (a unui generator de semnal) / *rated load impedance (of a signal generator)* / *impédance de charge assignée (d'un générateur de signaux)* / 1. Pentru un generator conceput pentru a fi utilizat cu o sarcină adaptată, impedanţă egală cu impedanţa de sursă nominală. 2. Pentru un generator conceput pentru a fi utilizat în circuit deschis, valoarea minimă pentru care generatorul răspunde prescripţiilor relative la precizie.

impedanţă de scurtcircuit a instalaţiei unui cuptor cu arc / *short-circuit impedance of an arc furnace installation* / *impédance de court-circuit d'une installation de four à arc* / Impedanţă în condiţiile de încercare în scurtcircuit a instalaţiei unui cuptor cu arc.

impedanţă de scurtcircuit a unei perechi de înfăşurări / *short-circuit impedance of a pair of windings* / *impédance de court-circuit d'une paire d'enroulements* / Impedanţă echivalentă în conexiune stea raportată la una din înfăşurări, pentru o priză dată, exprimată în ohmi pe fază, la frecvenţa nominală, măsurată la bornele unei înfăşurări, cealaltă înfăşurare fiind scurtcircuitată. Notă: Această valoare este în mod normal raportată la o temperatură de referinţă adecvată.

impedanţă de suprafaţă / *surface impedance (of an isotropic material)* / *impédance de surface* / Raportul dintre componenta vectorului câmp electric paralelă la curentul de suprafaţă al unui mediu de propagare constituit dintr-o substanţă izotropă şi densitatea de curent pe unitatea de lărgime pe această suprafaţă.

impedanţă de transfer / *transfer impedance* / *impédance de transfert* / Raportul dintre tensiunea la ieşirea unui biport liniar invariabil în timp şi curentul aplicat la intrarea lui, ca mărime complexă, funcţie de frecvenţă. Notă: În mod similar se defineşte admitanţa de transfer, schimbând rolul curentului şi al tensiunii între ele. Impedanţa şi admitanţa de transfer sunt formele imitanţei de transfer.

impedanţă de transfer (a unui transformator) / *transition impedance (of a transformer)* / *impédance de passage (d'un transformateur)* / Rezistenţă sau bobină de inductanţă care conţine unul sau mai multe elemente ce leagă priza în

serviciu de cea care urmează a fi pusă în serviciu, în scopul transferării sarcinii de la o priză la alta, fără întreruperea sau modificarea apreciabilă a curentului de sarcină, limitând curentul de circulaţie pe durata legării celor două prize.

impedanţă de undă / *wave impedance / impédance d'onde* / Pentru o undă electromagnetrică electromagnetică sinusoidală şi cu notaţia complexă, raportul mărimilor care reprezintă câmpul electric şi câmpul magnetic într-un punct.

impedanţă de undă a unei linii / *surge impedance of a line / impédance d'onde d'une ligne* / Raportul dintre tensiune şi curent în cazul unei unde mobile propagate pe o linie de lungime infinită, cu aceiaşi parametri ca linia dată.

impedanţă de undă caracteristică (a unei linii de transmisiune) / *characteristic wave impedance (of a transmission line) / impédance d'onde caractéristique (d'une ligne de transmission)* / Raportul dintre componenta transversală a vectorului câmp electric şi cea a vectorului câmp magnetic într-un punct al unei secţiuni transversale specificate a unei linii de transmisiune. Notă: Într-o linie de transmisiune uniformă de secţiune transversală uniformă, impedanţa de undă caracteristică este aceeaşi în toate punctele.

impedanţă de undă caracteristică sau intrinsecă a unei substanţe / *characteristic impedance of a medium / impédance intrinsèque (d'un milieu)* / Impedanţa de undă pentru o undă progresivă într-un mediu dat. Notă: Impedanţa intrinsecă a unui mediu omogen şi izotrop este dată de relaţia: $Z_i = \sqrt{\mu_0 \mu_r / \varepsilon_0 \varepsilon_r}$, unde: μ_0 este constanta magnetică; $\underline{\mu}_r$ este permeabilitatea relativă complexă; ε_0 este constanta electrică; $\underline{\varepsilon}_r$ este permitivitatea relativă complexă.

impedanţă de undă caracteristică sau intrinsecă în vid / *characteristic impedance of vacuum / impédance (intrinsèque) du vide* / Rădăcina pătrată Z_0 a raportului dintre constanta magnetică μ_0 şi constanta electrică ε_0: $Z_0 = \sqrt{\frac{\mu_0}{\varepsilon_0}}$. Notă: În Sistemul internaţional de unităţi (SI), impedanţa intrinsecă a vidului este dată de: $Z_0 = 4\pi 10^{-7} c_0$, unde: c_0 este viteza de propagare a undelor electromagnetice în vid; $Z_0 \approx 120\pi\ \Omega$ sau 377 Ω.

impedanţă de undă în ghid (pentru un anumit mod) / *guide wave impedance (in a waveguide, for a given mode) / impédance d'onde (dans un guide, pour un mode donné)* / Într-un ghid de unde şi pentru un mod dat, valoarea impedanţei de undă a ghidului, aceeaşi în toate punctele unei secţiuni transversale.

impedanţă de undă mutuală / *mutual surge impedance / mutuelle impédance d'onde* / Impedanţă mutuală aparentă între două linii, presupuse de lungime infinită. Aceasta leagă tensiunea de şoc indusă într-o linie, de curentul de şoc care circulă în cealaltă linie.

impedanţă dinamică / *dynamic impedance / impédance à l'antirésonance* / Impedanţa maximă a unui circuit antirezonant la frecvenţa sa de acord.

impedanţă directă de scurtcircuit a unei reţele trifazate de curent alternativ / *positive-sequence short-circuit impedance of a three-phase a.c. system / impédance de court-circuit directe d'un réseau triphasé à courant alternatif* / Impedanţa din sistemul direct văzută de la locul scurtcircuitului.

impedanţă directă de scurtcircuit a unui echipament electric / *positive-sequence short-circuit impedance of electrical equipment / impédance de court-circuit directe d'un matériel électrique* / Raportul dintre tensiunea între fază şi neutru şi curentul de scurtcircuit al fazei corespunzătoare unui echipament electric alimentat de un sistem direct simetric de tensiuni.

impedanţă echivalentă de ieşire / *equivalent output impedance / impédance*

équivalente de sortie / Când circuitul de ieşire al unui aparat este astfel încât valoarea instantanee a curentului ce traversează bornele de ieşire este o funcţie neliniară de valoare instantanee a tensiunii de ieşire, în condiţii determinate de frecvenţă şi tensiune, impedanţa unei combinaţii formate dintr-o rezistenţă şi o reactanţă care ar absorbi aceeaşi putere activă ca circuitul de ieşire şi în care ar circula un curent reactiv egal cu componenta de frecvenţă neliniară a aparatului.

impedanţă echivalentă de intrare / *equivalent input impedance* / *impédance équivalente d'entrée* / Când circuitul de intrare al unui aparat este astfel încât valoarea instantanee a curentului ce traversează bornele de intrare este o funcţie neliniară de valoare instantanee a tensiunii de intrare, în condiţii determinate de frecvenţă şi tensiune, impedanţa unei combinaţii formate dintr-o rezistenţă şi o reactanţă care ar absorbi aceeaşi putere activă ca circuitul de intrare şi în care ar circula un curent reactiv egal cu componenta de frecvenţă neliniară a aparatului.

impedanţă efectivă de ieşire (a unui tub electronic) / *effective output impedance (of an electronic tube)* / *impédance effective de sortie (d'un tube électronique)* / Raportul dintre componenta sinusoidală a tensiunii de ieşire şi componenta sinusoidală corespunzătoare a curentului, ceilalţi electrozi fiind conectaţi la circuit în condiţii determinate.

impedanţă efectivă de intrare (a unui tub electronic) / *effective input impedance (of an electronic tube)* / *impédance effective d'entrée (d'un tube électronique)* / Raportul dintre componenta sinusoidală a tensiunii de comandă şi componenta sinusoidală corespunzătoare a curentului, ceilalţi electrozi fiind conectaţi la circuit în condiţii determinate.

impedanţă (electrică) a pielii $<Z_p>$ / *(electrical) impedance of the skin* $<Z_p>$ / *impédance (électrique) de la peau* $<Z_p>$ / Impedanţa, pentru o frecvenţă dată, dintre un electrod în contact cu pielea şi ţesuturile conductoare subiacente.

impedanţă (electrică) internă a corpului uman $<Z_i>$ / *internal (electrical) impedance of the human body* $<Z_i>$ / *impédance (électrique) interne du corps humain* $<Z_i>$ / Impedanţa dintre doi electrozi în contact cu două părţi ale corpului uman, după înlăturarea pielii sub electrozi.

impedanţă (electrică) totală a corpului uman / *total (electrical) impedance of the human body* / *impédance (électrique) totale du corps humain* / Între doi electrozi aflaţi în contact cu diferite suprafeţe ale pielii, impedanţa electrică totală a corpului reprezintă suma vectorială a impedanţei interne şi a impedanţelor pielii.

impedanţă homopolară / *zero sequence impedance* / *impédance homopolaire* / Raportul dintre valoarea componentei homopolare a tensiunii, presupusă sinusoidală, aplicată unei maşini care se roteşte cu viteza sincronă, şi valoarea componentei homopolare a curentului de aceeaşi frecvenţă.

impedanţă homopolară (a unei înfăşurări polifazate) / *zero-sequence impedance (of a polyphase winding)* / *impédance homopolaire (d'un enroulement polyphasé)* / Impedanţă, exprimată în ohmi pe fază la frecvenţa nominală, între o bornă de linie ale unei înfăşurări polifazate (în stea sau în zigzag) şi borna de neutru.

impedanţă homopolară de scurtcircuit a unei reţele trifazate de curent alternativ / *zero-sequence short-circuit impedance of a three-phase a.c. system* / *impédance de court-circuit homopolaire d'un réseau triphasé à courant alternatif* / Impedanţa din sistemul homopolar văzută de la locul scurtcircuitului. Notă: Ea presupune de trei ori impedanţa de legare la pământ a neutrului.

impedanţă imagine (a unui cuadripol liniar pasiv) / *image impedance* / *impédance image (d'un quadripôle linéaire*

passif) / Pentru un cuadripol liniar pasiv, una din cele două impedanţe terminale care, când sunt conectate simultan la bornele corespunzătoare ale reţelei, sunt egale fiecare cu impedanţele prezentate către acestea.

impedanţă iniţială la pornire a motoarelor sincrone / *initial starting impedance of synchronous motors* / *impédance de démarrage initiale des moteurs synchrones* / Raportul dintre tensiunea aplicată indusului şi curentul mediu al acestuia, maşina fiind oprită. Impedanţa iniţială poate fi determinată direct, pe baza încercării cu rotorul oprit. Dacă rezistenţa indusului în curent alternativ, care ţine cont de pierderile în indus în rotaţie directă, poate fi neglijată, impedanţa de pornire iniţială este considerată egală cu jumătatea sumei reactanţelor subtranzitorii longitudinală şi transversală.

impedanţă inversă (a unei maşini electrice) / *negative-sequence impedance (of an electrical machine)* / *impédance inverse (d'une machine électrique)* / Raportul dinre valoarea componentei inverse a tensiunii, presupusă sinusoidală, la bornele unei maşini care se roteşte cu viteza sincronă, şi valoarea componentei inverse a curentului de aceeaşi frecvenţă. Notă: Impedanţa inversă este egală cu impedanţa asincronă pentru o alunecare egală cu 2.

impedanţă inversă de scurtcircuit a unei reţele trifazate de curent alternativ / *negative-sequence short-circuit impedance of a three-phase a.c. system* / *impédance de court-circuit inverse d'un réseau triphasé à courant alternatif* / Impedanţa din sistemul invers văzută de la locul scurtcircuitului.

impedanţă inversă de scurtcircuit a unui echipament electric / *negative-sequence short-circuit impedance of electrical equipment* / *impédance de court-circuit inverse d'un matériel électrique* / Raportul dintre tensiunea între fază şi neutru şi curentul de scurtcircuit al fazei corespunzătoare unui echipament electric alimentat de un sistem invers simetric de tensiuni.

impedanţă iterativă (a unui cuadripol liniar pasiv) / *iterative impedance* / *impédance itérative (d'un quadripôle linéaire passif)* / Impedanţa relativă la un sens determinat de parcurgere care trebuie conectată la bornele de ieşire ale unui cuadripol liniar pasiv pentru ca impedanţa măsurată între bornele de intrare să fie egală cu aceasta în modul şi argument.

impedanţă în câmp învârtitor (a unei înfăşurări polifazate simetrice) ⇒ impedanţă ciclică (a unei înfăşurări polifazate simetrice)

impedanţă în raport cu pământul / *impedance to earth* / *impédance de mise à la terre* / Impedanţă măsurată între o bornă specificată şi pământ. Note: 1. Practic, se poate substitui pământului un punct de referinţă ca, de exemplu, şasiul. 2. Factorul de rejecţie de mod comun al unui aparat depinde de impedanţa dintre fiecare din bornele de intrare şi pământ, aceste impedanţe fiind numite impedanţe de mod comun.

impedanţă la punctul de contact / *contact impedance* / *impédance au point de contact* / Parte a impedanţei de electrod legată de calitatea contactului la interfaţă.

impedanţă mecanică (într-un punct) / *mechanical impedance (at a point)* / *impédance mécanique (en un point)* / Impedanţa mecanică a unui obiect care vibrează sinusoidal cu o frecvenţă specificată este raportul complex dintre forţa alternativă transmiţând vibraţia şi componenta vitezei obiectului în direcţia forţei. Unitatea de măsură este N·s/m.

impedanţă mutuală (între două elemente radiante) / *mutual impedance (between two radiating elements)* / *impédance mutuelle (entre deux éléments rayonnants)* / Pentru o antenă constituită din mai multe elemente radiante, alimentate sau nu, coeficienţii Z_{ij} ($i \neq j$) de legătură

între curentul din elementul de rang j cu tensiunea la bornele elementului de rang i în sistemul de ecuaţii liniare: $E_i = \sum Z_{ij} I_j$.

impedanţă nominală [asignată] / *rated impedance* / *impédance nominale* / Valoare a impedanţei pentru care un circuit este conceput şi la care se referă cerinţele prescrise.

impedanţă nominală spre echipament / *nominal equipment-side impedance* $<Z_2>$ / *impédance nominale côté équipement* $<Z_2>$ / Impedanţă la care dispozitivul de cuplare pentru telecomunicaţii pe linii de înaltă tensiune este conceput pentru a fi adaptat spre echipament şi la care se referă prescripţiile.

impedanţă nominală spre linie / *nominal line-side impedance* $<Z_1>$ / *impédance nominale côté ligne* $<Z_1>$ / Impedanţă la care dispozitivul de cuplare pentru telecomunicaţii pe linii de înaltă tensiune, asociat condensatorului/condensatoarelor de cuplare, este conceput pentru a fi adaptat spre linia electrică de energie şi la care se referă prescripţiile.

impedanţă normalizată / *normalized impedance* / *impédance normée* / Raportul dintre o impedanţă şi impedanţa caracteristică a unei linii de transmisiune date.

impedanţă proprie (a unui element radiant) / *self impedance (of a radiating element)* / *impédance propre (d'un élément rayonnant)* / Pentru o antenă constituită din mai multe elemente radiante, alimentate sau nu, coeficientul Z_{ij} de legătură între curentul din elementul de rang i şi tensiunea la bornele sale, în sistemul de ecuaţii liniare: $E_i = \sum Z_{ij} I_j$.

impedanţă (proprie) de electrod / *electrode impedance (of a tube)* / *impédance d'électrode (d'un tube)* / Pentru un punct static de funcţionare şi o frecvenţă date, câtul dintre componenta fundamentală a tensiunii aplicate la terminalul accesibil al unui electrod şi curentul sinusoidal rezultat la acest terminal, potenţialele celorlalte terminale fiind menţinute constante.

impedanţă protectoare / *protective impedance* / *impédance protectrice* / Impedanţă conectată între părţile sub tensiune şi părţile conductoare accesibile pentru curent şi care, în folosire normală şi în condiţii probabile de defectare în echipament, este limitată la o valoare de securitate.

impedanţă serie / *series impedance* / *impédance série* / Impedanţa dintre bornele de fază în biportul echivalent unui element de reţea dat.

impedanţă sincronă / *synchronous impedance* / *impédance synchrone* / Impedanţă a unui circuit, într-un sistem echilibrat direct de curenţi.

impedanţă sincronă (a unei maşini electrice) / *synchronous impedance (of an electrical machine)* / *impédance synchrone (d'une machine électrique)* / Valoarea diferenţei vectoriale dintre tensiunea electromotoare sincronă şi tensiunea la bornele maşinii sincrone, raportată la curentul în regim permanent. Notă: Definiţia nu se aplică riguros decât turbomaşinilor, dar oferă o bună aproximaţie şi pentru maşinile cu poli aparenţi.

impedanţă sincronă longitudinală ⇒ reactanţă sincronă longitudinală

impedanţă sincronă transversală / *quadrature-axis synchronous impedance* / *impédance synchrone transversale* / Raportul dintre componenta transversală a tensiunii la borne şi componenta transversală a curentului în regim permanent, fixând, în absenţa saturaţiei magnetice, proporţionalitatea dintre variaţiile componentelor transversale ale tensiunii şi curentului, la tranziţia dintre două regimuri permanente.

impedanţă specifică a unui circuit de alimentare / *rated impedance of an energizing circuit* / *impédance assignée d'un circuit d'alimentation* / Valoare a impedanţei complexe (în modul şi

argument) a circuitului de alimentare considerat, determinată în condiţii date.

impedanţă subtranzitorie longitudinală ⇒ reactanţă subtranzitorie longitudinală

impedanţă termică în regim de impulsuri / *thermal impedance under pulse conditions* / *impédance thérmique en régime d'impulsions* / Raportul dintre diferenţa dintre valoarea maximă a temperaturii virtuale datorate puterii în impulsuri şi valoarea temperaturii într-un punct de referinţă extern specificat şi amplitudinea disipării de putere în dispozitiv, produsă ca urmare a unei secvenţe periodice specificate de impulsuri dreptunghiulare.

impedanţă termică tranzitorie / *transient thermal impedance* / *impédance thérmique transitoire* / Raportul dintre diferenţa de temperatură, atinsă la capătul unui interval de timp, dintre temperatura virtuală şi cea a unui punct de referinţă exterior specificat şi variaţia funcţiei treaptă a puterii disipate la începutul aceluiaşi interval de timp provocând modificarea temperaturii.

impedanţă terminală / *terminating impedance* / *impédance terminale* / Impedanţă prezentată unui filtru piezoelectric de către sarcina sau sursa sa.

impedanţă tranzitorie longitudinală ⇒ reactanţă tranzitorie longitudinală

impedanţă tranzitorie transversală != reactanţă tranzitorie transversală

impedanţe complex conjugate / *conjugate impedances* / *impédances imaginaires conjuguées* / Impedanţe complexe cu părţile reale de aceleaşi valori şi părţile imaginare cu acelaşi modul dar de semne contrare.

impedanţe inverse / *inverse impedances* / *impédances réciproques* / Două impedanţe ale căror produs este independent de frecvenţă.

imperfecţiune (a unei reţele cristaline) ⇒ defect (al unei reţele cristaline)

implant cohlear / *cochlear implant* / *implant cochléaire* / Aparat constituit dintr-un microfon şi un sistem electronic ce transformă semnalul acustic în semnal electric, condus apoi către electrozii care restaurează parţial senzaţia auditivă a suferinzilor de surditate profundă.

implant de suprafaţă ⇒ implant planar

implant planar ⇐ implant de suprafaţă / *planar implant* / *implant en surface* / Implant într-un singur plan.

implant radioactiv / *radioactive implant* / *implant (radioactif)* / Material radioactiv conţinut sau nu într-un înveliş corespunzător şi inserat într-un ţesut în scopuri terapeutice.

implant volumic / *volume implant* / *implant en volume* / Implant în interiorul unui ţesut în trei dimensiuni.

implantare ionică / *ion implantation* / *implantation ionique* / 1. Formarea unei regiuni de conductivitate de tip *n*, de tip *p* sau intrinsecă într-un cristal semiconductor prin implantarea de ioni acceleraţi. 2. Modificarea straturilor externe ale solidelor prin introducerea de atomi ionizaţi acceleraţi.

implementare (a unui sistem) / *implementation (of a system)* / *mise en oeuvre (d'un système)* / Faza a dezvoltării de sistem la încheierea căreia hardware-ul, software-ul şi procedurile sistemului proiectat devin operaţionale.

implicaţie / *implication* / *inclusion* / Operaţie booleeană diadică al cărei rezultat are valoarea booleeană 0, dacă şi numai dacă primul operand are valoarea booleeană 0, iar cel de al doilea are valoarea booleeană egală cu 1.

importanţă relativă / *relative importance* / *importance relative* / Pentru neutronii de tip "A", numărul mediu de neutroni cu viteză şi poziţii de tip "B" ce trebuie adăugaţi la sistemul critic pentru menţinerea constantă a vitezei de reacţie în lanţ după dispariţia unui neutron având viteză şi poziţie de tip "A".

impregnare (a unui material izolant) / *impregnating (of an insulating material)* / *imprégnation (d'un matériau isolant)* / Procedeu care constă în umplerea cu un

lichid a interstiţiilor şi a golurilor dintr-un material electroizolant, dintr-o combinaţie simplă de materiale sau dintr-un sistem de izolaţie. Notă: Lichidul poate rămâne în stare lichidă sau se poate întări după impregnare.

impregnare în vid (a unei maşini) / *vacuum-pressure impregnation (of a machine)* / *isolation à imprégnation globale (d'une machine)* / Sistem de izolaţie ale cărui elemente sunt impregnate în vid, după asamblarea completă şi conectarea înfăşurărilor.

imprimantă / *printer* / *imprimante* / Echipament periferic ataşat unui calculator, care elaborează o înregistrare permanentă a datelor, sub forma unui text sau a unei imagini pe o coală de hârtie sau pe un alt suport (calc, folie de plastic etc.). Exemple: În funcţie de modul de transfer al informaţiei pe suportul permanent, există imprimante cu impact (matriceale şi cu rozetă) şi imprimante fără impact (laser, cu jet de cerneală sau termice). Există şi alte criterii de clasificare a imprimantelor, în funcţie de tehnologia folosită pentru tipărire, modul de formare a caracterelor (prin linii continue sau prin puncte), metoda de transmisie a datelor de la calculator (serială sau paralelă), modul de tipărire (orientat pe caractere, linii sau pagini).

imprimantă caracter cu caracter / *character printer* / *imprimante (caractère) par caractère* / Dispozitiv care tipăreşte un singur caracter odată.

imprimantă cu ace ⇒ imprimantă matriceală

imprimantă cu bandă / *band printer* / *imprimante à bande* / Imprimantă cu impact în care setul de caractere al tipăririi este purtat pe o bandă flexibilă.

imprimantă cu bară / *bar printer* / *imprimante à barre* / Imprimantă cu impact în care caracterele de tipărire sunt fixate pe o bară de tipărire.

imprimantă cu caractere zburătoare ⇒ imprimantă cu rozetă

imprimantă cu cilindru rotativ cu litere ⇒ imprimantă cu rozetă

imprimantă cu impact / *impact printer* / *imprimante à impact* / Imprimantă în care tipărirea rezultă în urma unui impact mecanic.

imprimantă cu jet de cerneală / *ink-jet printer* / *imprimante à jet d'encre* / Imprimantă în care caracterele sunt formate prin proiectarea unor picături mici de cerneală pe hârtie.

imprimantă cu lanţ / *chain printer* / *imprimante à chaîne* / Imprimantă cu impact în care caracterele de tipărire sunt fixate prin zalele unui lanţ care se roteşte.

imprimantă cu laser / *laser printer* / *imprimante à laser* / Imprimantă fără impact care produce prin intermediul unui fascicul laser dirijat pe o suprafaţă fotosensibilă, o imagine latentă, revelată prin încărcare cu cerneală, transferată şi apoi fixată pe hârtie.

imprimantă cu puncte ⇒ imprimantă matriceală

imprimantă cu rozetă / *on-the-fly printer* / *imprimante à la volée* / Imprimantă cu impact în care caracterele de tipărire nu se opresc în momentul tipăririi.

imprimantă cu tambur / *drum printer* / *imprimante à tambour* / Imprimantă cu impact în care un set de caractere complet, dispus pe un cilindru în rotaţie, este disponibil la fiecare poziţie a tipăririi.

imprimantă de linii / *line printer* / *imprimante ligne par ligne* / Dispozitiv care tipăreşte prin linii întregi de caractere.

imprimantă de microfilme / *computer output microfilm printer* / *imprimante de microformes* / Imprimantă pe pagină care furnizează pe un suport fotografic o microimagine pentru fiecare pagină.

imprimantă (electro-foto)grafică / *(electro-photo)graphic printer* / *imprimante (électro-photo)graphique* / Imprimantă ce foloseşte procedee electrostatice, laser sau alte metode de imprimare. Notă: Imaginea negativă este aplicată pe un tambur fotosensibil încărcat electric. Acesta

dezvoltă pe suprafaţa sa un motiv încărcat electrostatic ce reprezintă negativul imaginii pe care tamburul o va imprima. Tonerul se depune pe zonele încărcate ale tamburului şi acesta presează cerneala pe hârtie. Fixarea cernelii se produce prin încălzirea hârtiei.

imprimantă electrostatică / *electrostatic printer* / *imprimante électrostatique* / Imprimantă fără impact în care imaginea latentă este creată printr-un procedeu electrostatic şi apoi revelată şi fixată.

imprimantă fără impact / *non-impact printer* / *imprimante sans impact* / Imprimantă în care tipărirea nu este rezultatul unui impact mecanic, ci al folosirii unor mijloace electrochimice sau termice.

imprimantă grafică / *graphic printer* / *imprimante graphique* / Imprimantă capabilă să tipărească şi grafice, nu numai texte. Notă: De obicei, o astfel de imprimantă are două moduri de funcţionare: unul pentru tipărirea textelor (de viteză mai mare), şi unul grafic (de viteză mai mică), comutarea între cele două moduri făcându-se prin trimiterea unor coduri de caractere speciale.

imprimantă linie cu linie ⇒ imprimantă de linii

imprimantă magnetografică / *magnetographic printer* / *imprimante magnétographique* / Imprimantă fără impact care produce, prin intermediul capetelor magnetice ce acţionează pe un tambur metalic, o imagine latentă revelată prin încărcare cu cerneală, transferată şi fixată apoi pe hârtie.

imprimantă matriceală ⇐ imprimantă cu ace ⇐ imprimantă cu puncte / *matrix printer* / *imprimante par points* / Imprimantă în care fiecare caracter este reprezentat printr-o configuraţie de puncte, utilizată pentru extragerea informaţiilor din calculator pe un suport de hârtie. Imprimanta matriceală foloseşte un cap de scriere dotat cu poansoane („ace"), de obicei în număr de 8, 9 sau 24, fiecare controlat de câte un electromagnet, care presează o bandă impregnată cu tuş pe suprafaţa de hârtie. Prin controlul presării acelor se realizează imprimarea numai a unora din punctele verticale, iar prin deplasarea orizontală a capului de scriere, se pot compune caractere sau imagini grafice. Exemple: imprimantele din seria Epson FX-80 folosesc un cap de scriere cu 8 ace, iar cele din seria Epson LQ-2500, un cap cu 24 ace, realizând astfel o imprimare de calitate mai bună.

imprimantă pagină cu pagină ⇒ imprimantă pe pagină

imprimantă paralelă / *parallel printer* / *imprimante parallèle* / Imprimantă ce este conectată la un calculator folosind o interfaţă paralelă. Notă: Unele modele de imprimante permit conectarea atât pe interfaţa paralelă, cât şi pe cea serială.

imprimantă pe microfilm / *computer output microfilmer* / *imprimante sur microformes* / Aparat care permite compoziţia la ieşirea din calculator pe microfilme.

imprimantă pe pagină / *page (at a time) printer* / *imprimante page par page* / Tip de imprimantă care realizează imprimarea unei pagini de hârtie nu secvenţial, pe măsura sosirii datelor, ci la sfârşitul transmisiei acestora. Notă: O imprimantă în mod pagină (de exemplu, o imprimantă laser), are nevoie de memorie locală mare, pentru stocarea informaţiilor de tipărit; uzual, aceasta este de 512 Ko sau 1 Mo, dar poate fi şi mai mare, în funcţie de rezoluţia imprimantei.

imprimantă termică / *thermal printer* / *imprimante thermique* / Imprimantă fără impact în care caracterele sunt produse prin acţiunea unor elemente încălzitoare direct pe o hârtie termosensibilă sau prin topirea cernelii de pe panglică pe o hârtie normală.

imprimare, 1[configuraţie a unui circuit imprimat] / *pattern [configuration]* / *impression, 1[configuration]* / Configuraţie conductoare şi/sau izolatoare pe un ştraif sau pe o placă imprimată.

imprimare, 2[proces] / *printing [process]* / *impression, 2[opération]* / Procesul de reproducere printr-o anumită tehnică a elementelor constitutive ale unui circuit pe o suprafață.

imprimare, 3[în prelucrarea datelor] ⇐ tipărire / *print [data procession]* / *impression, 3[traitement de données]*/ Operație care constă în trimiterea către imprimantă a informațiilor ce trebuie tipărite. Notă: Prin operația de imprimare, informațiile memorate în calculator într-o formă virtuală (documente, fișiere, tabele etc.) sunt transpuse pe un suport permanent, într-o formă lizibilă de către factorul uman; suportul de imprimare este de cele mai multe ori hârtia, dar se mai pot folosi și folii de plastic, folii de calc etc.

imprimare conductoare / *conductive pattern* / *impression conductrice* / Configurația formată în materialul conductor al unei plăci imprimate.

imprimare de cadru / *form flash* / *impression de cadre* / Afișare a unui cadru de supraimprimare.

imprimare izolatoare / *non-conductive pattern* / *impression non conductrice* / Configurație formată în părțile izolante ale unei plăci imprimate, de exemplu un dielectric.

imprimare multiplă / *multiple pattern* / *impression multiple* / Dispunerea (aranjarea) a două sau a mai multor imprimări pe o singură placă, la scara 1:1.

imprimare negativă / *negative pattern* / *impression négative* / Imagine pe clișeul de producție, în care imprimarea conductoare este transparentă.

imprimare pozitivă / *positive pattern* / *impression positive* / Imagine pe clișeul de producție în care imprimarea conductoare nu este transparentă.

imprimare serigrafică / *screen printing* / *impression par écran* / Procedeu folosit pentru transferarea unei imagini pe o suprafață, folosind un produs adecvat care să pătrundă printr-o sită serigrafică cu ajutorul unei raclete.

imprimator (pe bandă) / *tape printer [on paper tape]* / *traducteur imprimeur sur bande* / Traductor telegrafic care imprimă caracterele pe o singură linie pe o bandă continuă de hârtie.

imprimator Morse / *Morse printer* / *traducteur imprimeur* / Echipament de explorare a înregistrării semnalelor telegrafice, de exemplu pe o bandă perforată, imprimând caracterele corespunzătoare semnalelor explorate fără intervenția unei transmisiuni intermediare.

imprimator pe pagină / *page printer [in telegraphy]* / *traducteur imprimeur sur page* / Traductor telegrafic care imprimă caracterele succesive pe o bandă continuă de hârtie sau pe foi separate, dispunându-le sub forma unei pagini.

impuls, 1[fenomen de șoc] ⇐ fenomen de șoc / *impulse, 1[phenomenon]* / *choc, 1[phénomène]* / Tensiune sau curent tranzitoriu aperiodic aplicat intenționat care, în general, crește rapid până la o valoare de vârf, apoi descrește mai lent până la zero.

impuls, 2[mărime funcție de timp] / *impulse, 2[time-varying quantity]* / *choc, 2[grandeur fonction de temps]* / Undă de tensiune sau de curent unidirecțională de foarte scurtă durată care nu conține componente oscilatorii apreciabile.

impuls, 3[mecanic] <p> / *(linear) momentum* <p> / *quantité de mouvement* <p> / 1. Pentru un corp punctual, mărime vectorială egală cu produsul dintre masa și viteza sa. 2. Pentru un corp oarecare, suma vectorială a impulsurilor părților elementare constituente.

impuls, 4[variație scurtă cu revenire la starea inițială] ⇐ impulsie / *pulse* / *impulsion* / Variație a unei mărimi fizice în care trecerea de la o valoare la alta este urmată imediat sau după un anumit interval de timp de o revenire la starea inițială. Notă: În anumite aplicații, durata impulsului este scurtă comparativ cu alte durate caracteristice.

impuls absent / *missing pulse* / *impulsion manquante* / Impuls de ieşire a cărui energie dintr-o bandă de frecvenţe dată este mai mică decât o fracţiune din energia unui impuls normal de ieşire. Notă: O fracţiune din energia de impuls normal este, în general, de 70%.

impuls al unui contor ⇒ impuls (numărat)

impuls (al unui contor de energie) / *impulse (of an energy meter)* / *impulsion (d'un compteur d'énergie)* / Element de semnal caracterizat prin variaţia bruscă a unei mărimi (ca, de exemplu, tensiune, curent, frecvenţă, impedanţă), urmate de revenirea bruscă la starea iniţială.

impuls bidirecţional / *bi-directional impulse* / *impulsion bidirectionnelle* / Impuls dintr-o succesiune de impulsuri cu proprietatea că variaţia mărimii în raport cu valoarea iniţială îşi schimbă semnul pentru fiecare impuls consecutiv.

impuls bipolar / *bipolar pulse* / *impulsion bipolaire* / Două forme de undă de impuls de polarităţi opuse adiacente în timp, considerate şi tratate ca un singur element particular.

impuls cvasi-Dirac / *impulse, 3[approximating a Dirac pulse]* / *impulsion quasi-Dirac* / Impuls care, într-o aplicaţie dată, poate fi considerat ca o bună aproximare a unei distribuţii Dirac sau impulsie unitate.

impuls de comandă cronometrat ⇒ semnal de comandă cronometrat

impuls de comandă temporizat ⇒ semnal de comandă cronometrat

impuls de contorizare / *meter pulse* / *impulsion de comptage* / Impuls transmis contorului unui abonat chemător pentru a determina avansarea acestuia cu o unitate.

impuls de curent / *current pulse* / *impulsion de courant* / Impuls, în care curentul este considerat mărimea variabilă.

impuls de deschidere / *break pulse* / *impulsion d'ouverture* / Impuls produs de deschiderea unui circuit telefonic, urmată de închiderea acestuia.

impuls de excitaţie în gol / *unloaded driving pulse* / *impulsion d'excitation à vide* / Impuls de tensiune pe terminalul de grilă când tiratronul este scos din suportul său.

impuls de explorare ⇐ impuls stroboscopic / *strobe (pulse)* / *strobe* / Semnal de sincronizare care temporizează şi coordonează transferul datelor, în general, cu ajutorul unei interfeţe de intrare/ieşire.

impuls de închidere / *make pulse* / *impulsion de fermeture* / Impuls produs la închiderea unui circuit telefonic, urmată de deschiderea acestuia.

impuls de întuneric / *dark pulse* / *impulsion d'obscurité* / Impuls parazit la ieşirea unui tub fotomultiplicator funcţionând în obscuritate totală.

impuls de radiofrecvenţă / *RF pulse* / *impulsion radiofréquence* / Impuls în care mărimea variabilă este un semnal de radiofrecvenţă.

impuls de semnalizare / *pulse signal* / *signal (de signalisation) impulsionnel* / În semnalizarea analogică, semnal care are o durată limitată şi, în general, nu este emis decât o singură dată pentru a indica o funcţie.

impuls de sincronizare / *sync pulse* / *impulsion de synchronisation* / Impuls special, memorat pe un suport magnetic între impulsurile ce reprezintă biţii de date, şi al cărui rol este acela de a sincroniza circuitul electronic de decodificare a impulsurilor cu zona presupusă în care apare impulsul de date.

impuls de suprasarcină / *overload pulse* / *impulsion de surcharge* / Orice semnal care antrenează saturaţia unei porţiuni de canal de amplificare.

impuls de suprimare / *blanking pulse* / *impulsion de suppression* / Impuls de tensiune utilizat în suprimare.

impuls de tensiune / *voltage pulse* / *impulsion de tension* / Impuls în care tensiunea este mărimea variabilă.

impuls de tensiune [fenomen] / *voltage impulse, 1[phenomenon]* / *choc de*

tension [phénomène] / Unda de tensiune tranzitorie aplicată unei linii sau echipament, caracterizată printr-o creştere rapidă a tensiunii urmată în general de o scădere mai lentă şi ne-oscilatorie.

impuls diferenţiat / *differentiated pulse* / *impulsion différentiée* / Impuls care străbate un circuit trece-sus ca, de exemplu, un circuit CR.

impuls dreptunghiular / *rectangular pulse* / *impulsion rectangulaire* / Formă de undă având un profil aproximativ dreptunghiular, în care timpul de creştere şi cel de descreştere sunt suficient de mici comparativ cu durata impulsului.

impuls dublu / *double pulse* / *impulsion double* / Două forme de undă de impuls de aceeaşi polaritate adiacente în timp, considerate şi tratate ca un singur element particular.

impuls gaussian / *Gaussian pulse* / *impulsion gaussienne* / Semnal a cărui variaţie în funcţie de timp are forma unei funcţii gaussiene, conform expresiei: $f(t) = Ae^{-\left(\frac{t}{a}\right)^2}$, unde: A este amplitudinea de vârf; a este jumătatea intervalului de timp dintre momentele în care valoarea instantanee devine egală cu fracţiunea *1/e* din amplitudine.

impuls gigant / *giant pulse* / *impulsion géante* / Impuls de scurtă durată al unei radiaţii electromagnetice obţinut cu ajutorul elementelor modulatoare ale pierderilor din rezonator.

impuls instantaneu (al unui contor de energie) / *momentary impulse* / *impulsion momentanée* / Impuls (al unui contor de energie) a cărui durată este independentă de viteza echipajului mobil.

impuls integrat / *integrated pulse* / *impulsion intégrée* / Impuls care străbate un circuit trece-jos ca, de exemplu, un circuit RC sau o succesiune de circuite RC în serie.

impuls în sinus pătrat / *sine-squared pulse* / *impulsion en sinus carré* / Impuls unidirecţional definit în funcţie de timp prin expresia: $y = k\sin^2\frac{\pi t}{2T}$, pentru $0 \le t \le 2T$; $y = 0$, pentru $t < 0$ şi $t > 2T$, unde: y este valoarea instantanee a mărimii caracteristice; 2T este durata totală a impulsului; T este durata intervalului de timp în cursul căruia mărimea caracteristică a impulsului este superioară lui k/2.

impuls luminos δ (Dirac) ⇒ impuls luminos unitate

impuls luminos unitate ⇐ impuls luminos δ (Dirac) / *delta light pulse* / *impulsion lumineuse de Dirac* / Impuls luminos de lărgime infinitezimală, producând o energie luminoasă unitate.

impuls nominal dreptunghiular / *nominally-rectangular pulse* / *impulsion nominalement rectangulaire* / Aproximaţie practică a unui impuls dreptunghiular.

impuls normal / *normal pulse* / *impulsion normale* / Impuls al unei radiaţii electromagnetice a cărui durată este legată de durata de activare a unui mediu activ.

impuls (numărat) ⇐ impuls al unui contor ⇐ indicaţie a unui contor / *count* / *coup* / 1. Informaţie unitară a unui ansamblu de numărare. 2. Impuls de ieşire care poate fi înregistrat.

impuls (numărat) parazit / *spurious count* / *coup parasite* / Impuls (numărat) produs de oricare altă cauză decât trecerea, în sau printr-un detector, a radiaţiilor ionizante la care acesta este sensibil.

impuls parazit / *spurious pulse* / *impulsion parasite* / Impuls creat de o perturbaţie electromagnetică sau de altă origine.

impuls parazit [în prelucrarea datelor] / *extra-pulse* / *impulsion parasite [en traitement de données]* / Impuls suplimentar inadmisibil care se manifestă în timpul înregistrării sau citirii.

impuls ratat / *missing-pulse [data protection]* / *impulsion manquante [protection des données]* / Impuls al cărui nivel nu permite citirea sau înregistrarea sa.

impuls satelit / *after pulse* / *impulsion satellite* / Impuls parazit indus într-un detector de radiații de un impuls anterior.

impuls stroboscopic ⇒ impuls de explorare

impuls tăiat pe front / *impulse chopped on the front* / *choc coupé sur le front* / Impuls de tensiune tăiat înainte de a fi atins valoarea de vârf.

impuls tăiat pe spate / *impulse chopped on the tail* / *choc coupé sur la queue* / Impuls de tensiune tăiat după trecerea sa prin valoarea de vârf.

impuls trapezoidal / *trapezoidal pulse* / *impulsion trapézoïdale* / Impuls a cărui formă de undă este aproximativ trapezoidală.

impuls unidirecțional (al unui contor) / *unidirectional impulse* / *impulsion unidirectionnelle (d'un compteur)* / Impuls care face parte dintr-o succesiune de impulsuri cu proprietatea că variația valorii mărimii în raport cu valoarea sa inițială este întotdeauna de același semn sau de aceeași amplitudine.

impuls unidirecțional [în telecomunicații] / *unidirectional pulse* / *impulsion unidirectionnelle* / Impuls pentru care toate valorile instantanee ale mărimii fizice sunt fie superioare, fie inferioare valorii inițiale și finale comune.

impulsie ⇒ impuls [variație scurtă cu revenire la starea inițială]

impulsie unitate <δ> ⇐ funcția Dirac ⇐ impuls-unitate / *Dirac function* <δ> / *distribution de Dirac* <δ> / 1. Distribuție S(t) care poate fi considerată ca limita unei funcții nule în afara unui mic interval din jurul originii, pozitivă în acest interval și a cărei integrală între limite care includ intervalul, rămâne egală cu unitatea, când intervalul tinde către zero. Notă: Distribuția lui Dirac poate fi considerată ca derivata treptei-unitate în sensul teoriei distribuției. 2. Distribuție δ care asociază fiecărei funcții f(x), continuă în x = 0, valoarea f(0). Note: 1. Funcția Dirac poate fi considerată ca limita unei funcții nule în afara unui mic interval care conține originea, pozitivă în acest interval, și a cărei integrală rămâne egală cu unitatea atunci când acest interval tinde către zero. 2. Funcția Dirac este derivata funcției treaptă (unitate), considerată ca o distribuție. 3. Funcția Dirac poate fi definită pentru orice valoare x_0 a variabilei x. Notația uzuală este:

$$f(x_0) = \int_{-\infty}^{\infty} \delta(x - x_0) \cdot f(x) dx .$$

impuls-unitate ⇒ impulsie unitate <δ>

imunitate (electrochimică) / *(electrochemical) immunity* / *immunité (électrochimique)* / Stare termodinamică prin care se împiedică coroziunea electrochimică.

imunitate la zgomot / *noise immunity* / *immunité au bruit* / Proprietate a unui canal de comunicație care îl face să nu fie afectat (sau să fie afectat într-o foartă mică măsură) de apariția unor zgomote. Exemplu: un cablu optic oferă imunitate la zgomote (mult mai bună decât în cazul cablurilor electrice).

imuno-electroforeză / *immuno-electrophoresis* / *immuno-électrophorèse* / Electroforeză urmată de precipitarea anumitor fracțiuni cu ajutorul tehnicilor imunologice.

inadaptare la întuneric ⇒ hemeralopie

incandescență / *incandescence* / *incandescence* / Emisie de radiație optică prin procesul de radiație termică. Notă: În SUA, termenul *incandescență* se referă doar la radiația vizibilă.

incertitudine aleatorie / *random uncertainty* / *incertitude aléatoire* / Limitele între care se estimează că se situează erorile aleatorii, în mod curent numite limite de încredere cu nivele de probabilitate determinate.

incertitudine de măsurare / *uncertainty of measurement* / *incertitude de mesure* / Parametru asociat rezultatului unei măsurători, caracterizând dispersia valorilor

care ar putea fi atribuite în mod rezonabil mărimii măsurate. Note: 1. Parametrul poate fi, de exemplu, o deviaţie standard (sau un multiplu al acesteia) ori semilărgimea unui interval de nivel de încredere specificat. 2. Incertitudinea de măsurare cuprinde, în general, mai multe componente, unele putând fi evaluate pe baza distribuţiei statistice a rezultatelor seriilor de măsurări, caracterizate prin deviaţii standard experimentale, celelalte, de asemenea caracterizabile prin deviaţii standard, fiind evaluate admiţând distribuţii de probabilitate, conform experienţei acumulate sau altor informaţii. 3. Rezultatul măsurării reprezintă cea mai bună estimare a valorii mărimii măsurate, toate componentele incertitudinii, inclusiv cele provocate de efecte sistematice precum cele asociate corecţiilor şi etaloanelor de referinţă, contribuind la dispersie.

incertitudine globală / *overall uncertainty* / *incertitude globale* / Incertitudine asupra unei măsurări datorate combinării incertitudinilor aleatorii şi sistematice.

incertitudine sistematică / *systematic uncertainty* / *incertitude systématique* / Limitele între care se situează estimativ erorile sistematice.

incident / *incident* / *incident* / Fenomen, de origine externă sau internă care apare într-un echipament sau într-un sistem electroenergetic şi care împiedică buna funcţionare.

incident de funcţionare anticipat / *anticipated operational occurrences* / *incident de fonctionnement prévu* / Totalitatea devierilor funcţionale în raport cu exploatarea normală ce pot surveni o dată sau de mai multe ori pe durata de exploatare a unei centrale şi care, ţinând cont de dispoziţiile adecvate considerate în proiect, nu provoacă pagube semnificative constituenţilor importanţi pentru siguranţă şi nu degenerează în situaţii accidentale. Exemple: pierderea alimentării electrice normale şi defectări precum declanşarea unei turbine, proasta funcţionare a dispozitivelor individuale ale unei centrale în funcţionare normală, nefuncţionarea organelor de comandă şi pierderea alimentării unei pompe a circuitului primar de răcire.

incident într-un sistem electroenergetic / *system incident* / *incident de réseau* / Succesiune de evenimente care au ca urmare o defectare generală sau parţială a sistemului electroenergetic.

incident radioactiv / *radiation incident* / *incident radioactif* / Eveniment neprevăzut care produce sau poate produce iradierea populaţiei sau contaminarea mediului.

incidenţă Brewster / *Brewster angle incidence* / *incidence brewstérienne* / Întâlnirea dintre o undă incidentă venind dintr-un mediu dielectric perfect cu suprafaţa care îl separă de un alt mediu dielectric perfect, sub un unghi egal cu unghiul de incidenţă Brewster.

incidenţă razantă / *grazing incidence* / *incidence rasante* / Intersecţia unei unde incidente cu o suprafaţă sub un unghi razant foarte mic.

incintă pentru microunde / *microwave enclosure* / *enceinte hyperfréquence* / Dispozitiv conceput pentru confinarea energiei microundelor într-o regiune definită. Notă: O cavitate, îmbinările de etanşare ale unei porţi sunt exemple de incinte pentru microunde.

(a) include ⇒ (a) imbrica (structuri)

incluziune ⇒ implicaţie

incluziune [corp străin] / *inclusion [foreign material]* / *inclusion [corps étranger]* / Orice corp străin localizat în interiorul unui cristal de cuarţ sintetic şi vizibil la lumina produsă de o sursă intensă. Notă: O incluziune curentă este silicatul de fier şi sodiu.

incoerent / *incoherent* / *incohérent* / Calificativ referitor la două sau mai multe forme de undă repetitive, ale căror elemente particulare constitutive nu sunt corelate în timp.

incoerenţă / *incoherence / incohérence (d'un rayonnement)* / Proprietate a unei radiaţii caracterizată de un grad de coerenţă foarte redus.

incubator / *incubator / incubateur* / Incintă destinată instalării unui nou-născut şi prevăzută cu mijloace de reglare a mediului acestuia, în principal prin încălzirea aerului în interiorul incintei.

incubator de transport / *transport incubator / incubateur de transport* / Incinta destinată instalării unui nou născut, care conţine una sau mai multe zone transparente permiţând vizualizarea acestuia, prevăzută cu mijloace de reglare a mediului copilului, în principal prin încălzirea aerului din interiorul incintei, adecvată transportului nou-născutului în deplină siguranţă.

incubator de transport reglat de aer / *air controlled transport incubator / incubateur de transport régulé par l'air* / Incubator de transport în care temperatura aerului este reglată automat de un captor de temperatură a aerului reglat la o valoare apropiată celei atribuite de utilizator.

incubator de transport reglat de temperatura nou-născutului / *baby controlled transport incubator / incubateur de transport régulé par le bébé* / Incubator de transport reglat de aer cu capacitatea reglării automate a temperaturii aerului incubatorului în scopul menţinerii temperaturii măsurate de către un detector de temperatură cutanată la o valoare apropiată celei atribuite de utilizator.

incubator reglat de aer / *air controlled incubator / incubateur régulé par l'air* / Incubator în care temperatura aerului este reglată automat de un captor de temperatură a aerului reglat la o valoare apropiată celei stabilite de utilizator.

incubator reglat de temperatura nou-născutului / *baby controlled incubator / incubateur régulé par le bébé* / Incubator reglat de aer cu capacitatea suplimentară a reglării automate a temperaturii aerului în incubator, în scopul menţinerii temperaturii măsurate de către un captor de temperatură cutanată la o valoare apropiată celei atribuite de utilizator.

independent / *independent / indépendant* / Calculator care procesează informaţiile folosind numai resursele ataşate lui. Notă: Prin contrast, un calculator legat într-o reţea, locală sau globală, are acces şi la alte resurse conectate la reţea (imprimante, discuri de capacitate mare, servicii informatice oferite de alte calculatoare din reţea).

independent de cod / *code independent / indépendant du code* / Calificativ referitor la un canal de transmisiune de date, o reţea de date sau un mod de exploatare care acceptă o serie oarecare de biţi cu un debit specific, ca singură condiţie.

independent de dispozitiv / *device independent / indépendant par rapport au dispositif* / 1. Cerinţă la care trebuie să răspundă programele de intrare-ieşire, astfel încât un program să fie capabil să lucreze cu fişiere de pe disc flexibil sau disc dur fără să necesite vreo modificare. 2. Caracteristică a aplicaţiilor dezvoltate sub un anumit sistem de operare prin care se asigură portabilitatea acestora pe o gamă largă de dispozitive de intrare-ieşire, de regulă terminale. Pentru asigurea independenţei de dispozitiv a aplicaţiilor grafice, acestea sunt implementate pe două niveluri: nivelul independent de dispozitiv care oferă aplicaţiei un set de funcţii de nivel înalt de gestiune a unui echipament virtual de afişare/interacţiune; nivelul dependent de echipamentele fizice ale sistemului grafic.

independenţa secvenţei de biţi / *bit sequence independence / indépendance de la suite des bits* / Proprietate a unui canal de transmisiune numerică, a unui circuit de telecomunicaţii binare sau a unei conexiuni binare, care permite transmiterea unei succesiuni oarecare de elemente de semnal binare la debitul său binar specific.

independenţă faţă de date / *data independence* / *indépendance par rapport aux données* / Caracteristică a unui sistem de gestiune a bazelor de date, care permite schimbarea unor caracteristici ale bazei de date fără a fi necesară şi o schimbare în arhitectura acesteia sau în programele de aplicaţie. Exemple: Independenţa faţă de date poate fi logică, permiţând schimbarea schemei conceptuale fără necesitatea modificării schemei externe sau a programelor ce folosesc schema externă, sau fizică, permiţând schimbarea schemei interne fără necesitatea modificării schemei conceptuale.

index, 1[listă de referinţe] / *index, 1[list with references]* / *index, 1[liste avec références]* / Listă de elemente conţinute într-un fişier sau un document, însoţită de cheile sau referinţele destinate localizării acestor elemente.

index, 2[în programare] / *index, 2[in programming]* / *index, 2[en programmation]* / Număr întreg care identifică poziţia unei date într-o secvenţă de date.

index (al unui dispozitiv indicator) ⇐ indicator (al unui dispozitiv indicator) / *index (of an indicating device)* / *index (d'un dispositif indicateur)* / Parte fixă sau mobilă a dispozitivului indicator a cărui poziţie relativă la o scală permite determinarea valorii mărimii măsurate. Exemple: acul indicator, spotul luminos, suprafaţa unui lichid, fereastra, peniţa de înregistrare.

index de performanţă ⇒ funcţie index

index primar / *primary index* / *index primaire* / Structură de date asociată unui fişier de înregistrări, care permite regăsirea rapidă a informaţiilor. Notă: Indexul primar poate fi stocat într-un fişier separat de fişierul de date sau chiar în cadrul acestuia, iar pentru organizarea informaţiilor se foloseşte o cheie, indexul primar conţinând valorile cheilor şi pointerii la înregistrarea care conţine fiecare cheie.

index principal / *main index* / *index principal* / Colecţie de trimiteri, sub formă electronică, la diferite părţi componente ale unui document electronic.

index secundar / *secondary index* / *index secondaire* / Structuri de date folosite pentru organizarea informaţiilor pentru care există un index primar. Notă: Indexurile secundare permit parcurgerea fişierului în altă ordine decât cea dată de indexul primar, indexul secundar conţine valorile dintr-un alt câmp al înregistrării decât indexul primar. De obicei, cheia indexului primar trebuie să fie unică, dar pentru indexul primar nu se mai pune aceeaşi condiţie, acesta putând conţine chei cu valori multiple.

indicare a duratei / *indication of duration* / *indication de durée* / Transmisiune de către reţea către postul plătitor a valorii duratei taxabile a unei comunicaţii, fie înaintea eliberării acestuia, fie în cursul unei rechemări într-un moment convenabil.

indicare a taxei / *indication of charge* / *indication de taxe* / Transmisiunea de către reţea spre postul plătitor a valorii taxei aferente unei comunicaţii, fie înaintea eliberării acestuia, fie în cursul unei rechemări la un moment convenabil. Notă: Această informaţie poate fi furnizată automat sau la cerere.

indicare automată a datei şi orei / *automatic date and time indication* / *indication automatique de date et l'heure* / Transmisiune automată de către reţea a datei şi orei începutului unei comunicaţii, fie către postul chemător, fie către ambele posturi, cel chemat şi cel chemător.

indicativ / *code (for routing a call)* / *indicatif* / Una sau mai multe cifre, diferite de cele ale numărului local de abonat, care determină total sau parţial direcţionarea unui apel.

indicativ (al unui teleimprimator) / *answer-back code* / *indicatif (d'un téléimprimeur)* / Secvenţă de caractere prin care se identifică univoc un terminal telegrafic sau o staţie de date.

indicativ de acces la un serviciu determinat ⇒ cod de serviciu

indicativ de apel al unei operatoare de asistenţă / *assistance code* / *indicatif d'appel d'une opératrice d'assistance* / Indicativ care trebuie transmis prin intermediul claviaturii sau al cadranului pentru obţinerea asistenţei unei operatoare dintr-o centrală telefonică.

indicativ de serviciu restrâns / *barred code* / *indicatif de service restreint* / Indicativ relativ la o centrală sau la un serviciu la care accesul telefonic automat este interzis unei anumite categorii de utilizatori.

indicator, 1[dispozitiv] / *indicator, 1[device]* / *indicateur, 1[dispositif]* / Aparat care furnizează o indicaţie vizuală a mărimii măsurate.

indicator, 2[în programare] ⇐ pointer / *indicator, 2[in computer programming]* / *indicateur, 2[en programmation]* / Dată care poate fi consultată pentru a stabili dacă o condiţie particulară a fost satisfăcută în timpul execuţiei unui program pentru calculator. Exemple: indicatorul de comutare, indicatorul de depăşire de capacitate.

indicator, 3[în organizarea datelor] / *pointer* / *pointeur* / Element de dată care indică poziţia unui alt element de dată. Exemple: adresă, algoritm pentru generarea unei adrese, cod pentru generarea unei adrese, desemnarea staţiei sursă sau destinaţie.

indicator al limitei factorului de umplere / *duty factor limit indicator* / *indicateur de limite du taux de travail* / Indicator de defect acţionat sau alimentat automat când factorul de umplere la ieşirea unui generator este superior factorului de umplere maxim nominal.

indicator (al unui dispozitiv indicator) ⇒ index (al unui dispozitiv indicator)

indicator (al unui generator de impulsuri) / *indicator (of a pulse generator)* / *indicateur (d'un générateur d'impulsions)* / Dispozitiv capabil de a produce un semnal sau o indicaţie perceptibilă vizual sau auditiv.

indicator de alarmă / *danger signal* / *voyant d'alarme* / Indicator luminos de culoare roşie care semnalizează un pericol imediat.

indicator de aliniere a mesajelor / *message alignment indicator* / *indicateur d'alignement de message* / Informaţie adăugată unui mesaj trensmis între terminalele de semnalizare pentru identificarea limitelor acestui mesaj în cursul transferului său între subsistemul utilizator şi subsistemul de transport al mesajelor sau invers.

indicator de circuit deschis / *open-circuit indicator* / *indicateur de circuit ouvert* / Indicator de defect acţionat sau alimentat automat când admitanţa sarcinii conectate la ieşirea unui generator este inferioară admitanţei de sarcină nominale.

indicator de comutare ⇒ indicator de condiţie

indicator de condiţie / *switch indicator* / *indicateur d'aiguillage* / Variabilă care indică faptul că o anumită condiţie este verificată sau nu.

indicator de contaminare a aerului / *radioactive air contamination indicator* / *signaleur de contamination de l'air (radioactif)* / Indicator destinat detectării prezenţei contaminării aerului de către pulberi, particule, aerosoli, vapori sau gaze radioactive în aer.

indicator de contaminare a solului / *floor contamination indicator* / *signaleur de contamination de sol* / Indicator destinat estimării ratei de emisiune a unei suprafeţe radioactive, datorată contaminării solului.

indicator de contaminare alfa / *alpha contamination indicator* / *signaleur de contamination alpha* / Indicator destinat decelării suprafeţelor contaminate de emiţători beta şi gama, în care impulsurile furnizate de un detector acţionează un dispozitiv de semnalizare.

indicator de contaminare beta / *beta contamination indicator* / *signaleur de contamination bêta* / Indicator destinat decelării suprafeţelor contaminate de emiţătorii beta, în care impulsurile furnizate de detector acţionează asupra unui dispozitiv de semnalizare.

indicator de contaminare de suprafaţă / *radioactive surface contamination indicator* / *signaleur de contamination (radioactive)* / Indicator destinat estimării ratei de emisiune a unei suprafeţe radioactive, datorate contaminării obiectului examinat. Exemple: indicatorul de contaminare a solului, indicatorul de contaminare alfa-beta, indicatorul de contaminare pentru mâini şi/sau picioare.

indicator de contaminare gama / *gamma contamination indicator* / *signaleur de contamination gamma* / Indicator destinat decelării suprafeţelor contaminate de emiţătorii gama, în care impulsurile furnizate de detector acţionează asupra unui dispozitiv de semnalizare.

indicator de contaminare pentru mâini şi/sau picioare / *hand or foot contamination indicator* / *signaleur de contamination mains-pieds* / Indicator destinat estimării ratei de emisiune a unei suprafeţe radioactive, datorate contaminării mâinilor şi/sau picioarelor.

indicator de debit al expunerii / *(radiation) exposure rate indicator* / *signaleur de débit d'exposition (de rayonnement)* / Instrument destinat detectării prezenţei radiaţiei gama sau X, indicând şi debitul expunerii.

indicator de defect / *fault indicator* / *indicateur de défaut* / Indicator acţionat sau alimentat automat când funcţionarea unui generator nu se efectuează, în afara unor specificaţii contrare, în condiţii de funcţionare nominale. Un indicator de defect poate fi asociat unui circuit de protecţie.

indicator de defectare / *alarm (indicator)* / *signaleur de défauts* / Indicator ce efctuează o semnalizare vizibilă sau auditivă la apariţia unuia sau mai multor defecte, în vederea atenţionării operatorului.

indicator de fisuri ale tecii de combustibil / *failed element indicator* / *signaleur de rupture de gaine* / Ansamblu care conţine un detector plasat în circuitul principal de răcire pentru măsurarea concentraţiei produselor de fisiune în vederea semnalizării rapide a apariţiei unei fisuri a tecii de combustibil.

indicator de densitate a fluxului de particule / *particle fluence rate indicator* / *signaleur de débit de fluence de particules* / Indicator de radiaţie destinat oferirii unei estimări a valorii densităţii fluxului de particule.

indicator de depăşire de nivel (cu radiaţii ionizante) / *on-off level indicator (by ionizing radiation)* / *signaleur de dépassement de niveau (par rayonnement ionisant)* / Indicator de radiaţie care conţine o sursă de radiaţii ionizante, destinat determinării, în cazul unei substanţe conţinute într-o incintă, a absenţei sau a prezenţei acesteia pe traseul dintre sursă şi detector.

indicator de direcţie / *direction indicator* / *indicateur de direction* / Braţ mobil şi luminos sau dispozitiv semnalizator cu lumină intermitentă cu care este prevăzut vehiculul şi care pot fi acţionate pentru a indica schimbarea de direcţie care urmează.

indicator de direcţie a vântului / *wind indicator* / *indicateur de direction du vent* / Dispozitiv luminos în timpul nopţii, utilizat pentru a indica în orice moment direcţia şi, eventual, viteza aproximativă a vântului la nivelul solului.

indicator de eveniment / *event flag* / *signalisation d'événement* / Variabilă asociată unui eveniment care indică prin valoarea sa dacă evenimentul s-a produs sau nu. Poate fi de tip boolean sau un bit într-un cuvânt de stare. Unele sisteme de operare oferă apeluri sistem pentru setarea, ştergerea şi testarea variabilelor eveniment, o parte dintre acestea fiind

blocante: procesul se blochează în aşteptarea producerii evenimentului.

indicator de expunere / *(radiation) exposure indicator / signaleur d'exposition (de rayonnement)* / Indicator de radiaţie destinat detectării prezenţei radiaţiei gama sau X, oferind o estimare a expunerii într-un interval de timp dat.

indicator de maxim (al unui contor) / *maximum demand indicator / indicateur de maximum (d'un compteur)* / Dispozitiv accesoriu al unui contor destinat indicării celei mai mari valori a puterii medii sau a curentului mediu din circuitul contorizat, mediile fiind calculate pe intervale de timp succesive egale.

indicator de maxim intermitent / *restricted-hour maximum demand indicator / indicateur de maximum intermittent* / Indicator de maxim astfel dispus încât să funcţioneze numai în anumite ore ale zilei.

indicator de pierderi de fluid de răcire (al unui reactor nuclear) / *coolant leakage indicator (of a nuclear reactor) / signaleur de fuites du fluide de refroidissement (d'un réacteur nucléaire)* / Indicator de radiaţii destinat detectării scurgerilor de fluid de proces într-un reactor nuclear.

indicator de polaritate / *polarity indicator / indicateur de polarité* / Aparat detector destinat indicării polarităţii unui conductor în raport cu un altul.

indicator de poziţie / *position indicating device / indicateur de position* / Parte a unui aparat mecanic de conexiune care indică poziţiile acestuia, de exemplu: poziţia deschisă, poziţia închisă sau, când e cazul, poziţia de legare la pământ.

indicator (de poziţie) / *indicator (of position) / voyant (de position)* / Paletă indicatoare, fanion, sau orice alt reper vizual pus în legătură cu funcţionarea unui aparat, pentru a pune în evidenţă una dintre poziţiile acestuia.

indicator de poziţie de priză / *tap position indicator / indicateur de position de prise* / Dispozitiv electric, mecanic sau electromecanic care indică poziţia unui comutator de prize în sarcină.

indicator de proximitate (cu radiaţii ionizante) / *proximity indicator (by ionizing radiation) / signaleur de proximité (par rayonnement ionisant)* / Semnalizator care conţine o sursă şi un detector de radiaţii ionizante pentru furnizarea unei estimări a proximităţii relative a două obiecte prin detectarea radiaţiei directe sau difuze.

indicator (de radiaţie) / *(radiation) indicator / signaleur (de rayonnement)* / Aparat care furnizează, prin intermediul unui semnal vizual sau sonor, o estimare grosieră a unei mărimi legate de o radiaţie ionizantă.

indicator (de radiaţie) [dozimetru] ⇒ dozimetru (cu cameră) cu ionizare

indicator de radiaţie auditiv de prospecţiune / *audio-radiation prospecting indicator / audio-signaleur de prospection* / Indicator portabil de prospecţiune ce furnizează o indicaţie sonoră în funcţie de densitatea fluxului de particule ionizante.

indicator de schimbare de priză în curs / *tap-change in progress indicator / indicateur de changement de prise en cours* / Dispozitiv ce indică că mecanismul de antrenare cu motor al unui comutator de prize în sarcină este în funcţiune.

indicator de scurtcircuit / *short-circuit indicator / indicateur de court-circuit* / Indicator de defect acţionat sau alimentat automat când impedanţa sarcinii conectate la ieşirea unui generator este inferioară impedanţei de sarcină nominale.

indicator de serviciu / *service indicator / indicateur de service* / Informaţie conţinută într-o unitate de semnalizare, destinată identificării utilizatorului căruia îi aparţine mesajul de semnalizare.

indicator de stare / *status flag / indicateur d'état* / Variabilă ce poate avea două stări: activă (la 1) sau inactivă (la 0). Notă: Un program poate dezactiva sau copia un indicator.

indicator de stivă / *stack pointer* / *pointeur de pile* / Adresa locaţiei de memorie care conţine ultima dată stocată într-o stivă.

indicator de succesiune a fazelor / *phase-sequence indicator* / *indicateur d'ordre de phases* / Aparat detector pentru indicarea, într-un sistem polifazat, a secvenţei după care tensiunile instantanee ale conductoarelor de fază ating valorile lor maxime.

indicator de suprasarcină / *overload indicator* / *indicateur de surcharge* / Indicator de defect acţionat sau alimentat automat când tensiunea, curentul sau puterea de ieşire ale unui generator depăşesc valorile nominale respective.

indicator de unitate de semnalizare / *signal unit indicator* / *indicateur d'unité de signalisation* / Parte a unei unităţi de semnalizare destinată identificării tipului unităţii.

indicator de volum ⇒ volummetru

indicator la ieşire ⇒ aparat de măsurat de ieşire

indicator luminos al direcţiei de aterizare / *landing-direction indicator* / *indicateur de direction d'atterrissage* / Dispozitiv care indică vizual direcţia şi sensul desemnate pentru aterizare sau decolare.

indicator luminos al pantei de apropiere / *visual approach slope indicator* / *indicateur visuel de pente d'approche* / Dispozitiv de lumină sau ansamblu de lumini aeronautice de suprafaţă care indică unei aeronave ce abordează o aterizare, unghiul de coborâre corectă.

indicator luminos de câmp / *light field-indicator* / *indicateur lumineux de champ* / Într-un echipament radiologic, dispozitiv care delimitează, prin intermediul luminii vizibile, câmpul de iradiat.

indicator luminos pentru pietoni / *pedestrian crossing light* / *signal lumineux pour piétons* / Semnal luminos ce conţine inscripţii sau simboluri colorate, destinat reglementării traversării pietonilor pe trecerile rezervate.

indicator optic ⇒creion luminos

indicator radioactiv ⇒ trasor radioactiv

indicator (telefonic) ⇐ anunţător (de apel) ⇐ semnalizator (de apel) / *tone ringer* / *annonciateur acoustique* / Receptor de apel, diferit de soneria telefonică, în care un buzer furnizează o tonalitate audibilă.

indicatrice de difuzie (pentru un fascicul incident de radiaţie) ⇐ grad de difuzie (pentru un fascicul incident de radiaţie) / *indicatrix of diffusion (for a specified incident beam)* / *indicatrice de diffusion (pour un faisceau incident spécifié)* / Reprezentare în spaţiu, sub forma unei suprafeţe în coordonate polare, a distribuţiei unghiulare a intensităţii energetice sau luminoase (relative), sau a luminanţei energetice sau luminoase (relative) a unui element de suprafaţă al unui mediu difuzant prin reflexie sau prin transmisie. Note: 1. În cazul unui fascicul de radiaţie incident îngust, se recomandă reprezentarea indicatricei de difuzie în coordonate carteziene. Dacă distribuţia unghiulară are o simetrie de revoluţie, atunci este suficientă o secţiune meridiană a suprafeţei. 2. În unele cazuri, prin indicatrice se înţelege curba obţinută în acelaşi mod în planul normal la elementul considerat.

indicaţie (a unui aparat de măsurat) / *indication (of a measuring instrument)* / *indication (d'un instrument de mesurage)* / Valoarea mărimii măsurate furnizată de un aparat de măsurat. Note: 1. Termenul este aplicabil în special aparatelor de măsurat indicatoare dar, când nu există ambiguitate, poate fi de asemenea aplicat informaţiei furnizate de un aparat de măsurat înregistrator. 2. Noţiunea de indicaţie a unui aparat de măsurat se referă de asemenea la măsurile materializate. 3. Termenul „indicaţie" desemnează totodată o indicaţie prezumată, obţinută prin interpolarea poziţiei indexului aparatului între marcajele vecine ale scalei. 4. Valoarea mărimii măsurate poate fi indicată direct în unităţi de măsură ale acesteia sau în anumite unităţi convenţionale. În acest ultim caz, indicaţia directă trebuie multiplicată cu constanta aparatului.

indicaţie a unui contor ⇒ impuls (numărat)

indicaţie de schimbare de priză în curs de efectuare / *tap-change in progress indication* / *indication de changement de prise en cours* / Dispozitiv care indică starea de funcţionare a mecanismului de antrenare al unui motor electric.

indicaţii audibile / *audible indications;* / *indications audibles* / Informaţii audibile de orice natură ca, de exemplu, tonalităţi sau mesaje verbale, furnizate în timp real utilizatorului unei reţele telefonice prin intermediul receptorului aparatului său telefonic, de exemplu referitoare la stabilirea, menţinerea sau întreruperea comunicaţiei sale.

indice al dozei absorbite (într-un punct) $<D_I>$ / *absorbed dose index (at a point)* $<D_I>$ / *indice de dose absorbée (en un point)* $<D_I>$ / Doza absorbită maximă într-o sferă de 30 cm diametru centrată în acest punct şi compusă dintr-o materie echivalentă ţesutului moale cu o densitate de 1 g/cm^3.

indice al echivalentului dozei (într-un punct) $<H_I>$ / *dose equivalent index (at a point)* $<H_I>$ / *indice d'équivalent de dose (en un point)* $<H_I>$ / Echivalent al dozei maxime într-o sferă de 30 cm diametru centrată în acest punct şi compusă dintr-o materie echivalentă ţesutului moale cu o densitate de 1 g/cm^3.

indice al grosimii ferestrei / *window thickness index* / *indice d'épaisseur de la fenêtre* / Raportul suprafeţelor vârfului spectrelor obţinute de la un detector cu semiconductor pentru energii ale fotonilor specificate. Notă: În lipsa specificaţiilor contrare, suprafeţele vârfului sunt cele ale celor trei energii emise de ^{133}Ba: 53,2 keV, (79,6 şi 81,0) keV şi 161 keV.

indice al încăperii / *room index* / *indice du local* / Număr reprezentativ al geometriei unei părţi a încăperii între planul util şi planul corpurilor de iluminat, utilizat în calculul factorului de utilizare sau al utilanţei. Notă: În lipsa indicaţiilor contrare, indicele încăperii este dat de formula $K = \frac{ab}{h(a+b)}$, unde a şi b sunt dimensiunile laturilor încăperii, iar h distanţa dintre planul util şi planul corpurilor de iluminat.

indice de absorbţie spectral (a unui material puternic absorbant) / *spectral absorption index (of a heavily absorbing material)* / *indice d'absorption spectral (d'un matériau fortement absorbant)* / Mărime definită prin formula: $\kappa(\lambda) = \frac{\lambda}{4\pi} a(\lambda)$, unde $a(\lambda)$ este coeficientul de absorbţie lineic spectral.

indice de activitate solară / *solar (activity) index* / *indice d'activité solaire* / Număr care caracterizează activitatea solară. Exemple: numărul relativ internaţional de pete solare, media glisantă pe 12 luni a numărului de pete solare, fluxul zgomotului radioelectric solar mediu lunar.

indice de calitate (a unei antene) / *figure of merit (of an antenna)* / *facteur de qualité (d'une antenne)* / Raportul, în general exprimat în unităţi logaritmice, dintre câştigul izotrop G al unei antene şi temperatura sa de zgomot T raportată la bornele sale, la o frecvenţă şi în condiţii de instalare şi de utilizare specificate. Notă: Dacă temperatura de zgomot este exprimată în K şi câştigul în raport de puteri, mărimea *10lg(G/T)* este exprimată într-o unitate de măsură desemnată prin simbolul *dBK*.

indice de calitate (a unui sistem de recepţie) $<G/T>$ / *figure of merit (of an antenna-receiving system)* / *facteur de qualité (d'une station de réception)* / Raportul G/T, în general exprimat în unităţi logaritmice, dintre câştigul izotrop G al unei antene şi temperatura de zgomot T a ansamblului format dintr-un receptor şi din antena sa, raportată la bornele acesteia, la o frecvenţă şi în condiţii de instalare şi de utilizare specificate. Notă: Dacă temperatura de zgomot este exprimată în K iar câştigul în raport de puteri, mărimea *10lg(G/T)* este

exprimată cu o unitate de măsură desemnată prin simbolul *dBK*.

indice de calitate (al unei radiații) / *quality index / indice de qualité (d'un rayonnement)* / Pentru radiația X, raportul dintre dozele absorbite măsurate la 20 cm respectiv 10 cm profunzime, detectorul fiind la distanța normală de tratament iar măsurarea făcându-se într-o fantomă pe axa fasciculului de radiații pentru un câmp de radiații de 10 cm×10 cm.

indice de clasă (al unui contor) / *(meter) class index / indice de classe (d'un compteur)* / Desemnare convențională a clasei de precizie a unui contor printr-un număr sau un simbol.

indice de clasă / *class index / indice de classe* / Desemnare convențională a unei clase de precizie printr-un număr sau un simbol.

indice de clasă pentru mărimea măsurată / *measuring class index / indice de classe pour la grandeur mesurée* / Numărul care desemnează clasa de precizie a unui aparat de măsurat relativă la mărimea măsurată. Notă: Aparatele de măsurat cu mai multe domenii de măsurare pot avea mai mulți indici de clasă.

indice de clasă relativ la timpul înregistrat / *time-keeping class index / indice de classe relatif au temps enregistré* / Numărul care desemnează clasa de precizie raportată la timpul înregistrat. Notă: Pentru un același aparat înregistrator cu mai multe viteze nominale, clasa de precizie relativă la timpul înregistrat poate fi diferită în funcție de vitezele suportului.

indice de cooperare / *index of cooperation / module de coopération* / Factorul de cooperare împărțit la π. Notă: În cazul unui emițător sau a unui receptor cu tambur, indicele de cooperare este egal cu produsul dintre diametrul cilindrului și densitatea de explorare.

indice de frecvență / *frequency index / indice de fréquence* / Număr care desemnează limita superioară a domeniului nominal de utilizare în frecvență, exprimată în kHz.

indice de grup <N> / *group index <N> / indice de groupe <N>* / Raportul dintre viteza luminii în vid și modulul vectorului viteză de grup. Note: 1. Indicele de grup este legat de indicele de refracție prin relația: $N = n - \lambda \frac{dn}{d\lambda}$, unde: λ este lungimea de undă. 2. Fiecare mod al unui ghid de undă are propriul său indice de grup.

indice de impulsuri real / *true pulse rate / taux d'impulsion vrai* / Numărul de impulsuri pe unitatatea de timp înregistrat de un integrator de impulsuri.

indice de intensitate sonoră ⇒ indice de sonoritate

indice de modulație, 1[în modulația de fază] / *modulation index, 1[in angle modulation] / indice de modulation, 1[en modulation angulaire]* / Raportul dintre deviația de frecvență de vârf creată într-o modulație de fază și frecvența semnalului modulator. Notă: În cazul unui semnal modulator sinusoidal, indicele de modulație este egal cu derivația de fază de vârf în radiani.

indice de modulație, 2[în modulația cu deplasare de frecvență] / *modulation index, 2[in frequency shift modulation] / indice de modulation, 2[en modulation par deplacement de frequence]* / În modulația cu deplasare de frecvență cu două stări, raportul dintre deplasarea de frecvență exprimată în Hz și rapiditatea de modulație exprimată în Bd.

indice de neutralizare / *acid number / indice d'acide* / Numărul de miligrame de hidroxid de potasiu (KOH) necesar pentru a neutraliza componenții acizi prezenți într-un gram de produs, în condiții standardizate.

indice de pierderi (prin histerezis electric) / *(dielectric) loss index / indice de pertes (diélectriques)* / Valoarea numerică a părții imaginare a permitivității complexe.

indice (de poziție) ⇒ index (în programare)

indice de redare a culorilor (al unei surse de lumină) / *colour rendering index (of a light source)* / *indice de rendu des couleurs (d'une source de lumière)* / Evaluare cantitativă a gradului de acord între culoarea psihofizică a unui obiect iluminat cu un iluminant în încercare şi cea a aceluiaşi obiect iluminat cu un iluminant de referinţă, starea de adaptare cromatică fiind luată corect în considerare.

indice de refracţie <*n*> / *refractive index* <*n*> / *indice de réfraction (dans une direction donnée)* <*n*> / Într-un punct al unui mediu şi într-o direcţie dată, raportul dintre viteza de propagare a undelor electromagnetice în vid şi norma vectorului viteză de fază a unei unde plane sinusoidale care se propagă în direcţia dată. Notă: Indicele de refracţie reprezintă partea reală a indicelui de refracţie complex.

indice de refracţie (a unui mediu, pentru o radiaţie monocromatică) <*n*(λ)> / *refractive index* <*n*(λ)> *(of a medium, for a monochromatic radiation of wavelength* λ *in vacuum)* / *indice de réfraction* <*n*(λ)> *(d'un milieu, pour une radiation monochromatique de longueur d'onde* λ *dans le vide)* / Pentru un mediu dat şi o radiaţie monocromatică cu lungimea de undă λ_0 (în vid) dată, raportul dintre viteza de fază c_0 a undelor electromagnetice în vid şi viteza de fază c a undelor electromagnetice (ale radiaţiei monocromatice) în mediul dat. Notă: Pentru medii izotrope, acest indice este egal cu raportul dintre sinusul unghiului θ_1 de incidenţă şi sinusul unghiului θ_2 de refracţie, la trecerea unei raze prin suprafaţa de separare dintre vid şi mediu: $n(\lambda) = \frac{\sin\theta_1}{\sin\theta_2}$.

indice de refracţie complex (a unui material absorbant izotrop) / *complex refractive index (of an absorbing, isotropic material)* / *indice de réfraction complexe (d'un matériau absorbant isotrope)* / Mărime definită prin formula: $\hat{n}(\lambda) = n(\lambda) - i \cdot \kappa(\lambda)$, unde $\kappa(\lambda)$ este indicele de absorbţie spectral, iar $i = \sqrt{-1}$.

indice de refracţie complex (într-o direcţie dată) / *complex refractive index (in a given direction)* / *indice de réfraction complexe (dans une direction donnée)* / Mărimea scalară complexă adimensională $\underline{n}$ care caracterizează un mediu într-un punct şi într-o direcţie dată, când poate exista o undă electromagnetică sinusoidală cu vectorul de undă $\vec{K}$ având părţile reală $\vec{K}'$ şi imaginară $\vec{K}''$ coliniare în direcţia dată, mărime definită prin relaţia: $\vec{K} = \vec{K}' + j\vec{K}'' = \underline{n}\frac{\varpi}{c_0}\vec{u}$, unde: ω este pulsaţia; c_0 este viteza de propagare a undelor electromagnetice în vid; $\vec{u}$ este vectorul unitate al direcţiei considerate. Note: 1. Într-un mediu izotrop, indicele de refracţie complex este rădăcina pătrată a produsului dintre permitivitatea relativă complexă şi permeabilitatea relativă complexă. 2. Într-un mediu anizotrop, în general există pentru fiecare direcţie doi vectori de undă distincţi şi două valori ale indicelui de refracţie complex.

indice de refracţie modificat [în troposferă] / *modified refractive index* / *indice de réfraction modifié* / Suma dintre indicele de refracţie *n* al aerului la altitudinea *h* şi raportul dintre această altitudine şi raza Pământului *a*: $a+h/a$.

indice de rezistenţă la curenţi de scurgere ⇐ indice de rezistenţă la drumuire / *comparative tracking index* / *indice de résistance au cheminement* / Număr egal cu valoarea efectivă maximă a tensiunii exprimată în V, la care un material rezistă fără să apară curenţi de scurgere în condiţii de încercare date.

indice de rezistenţă la drumuire ⇒ indice de rezistenţă la curenţi de scurgere

indice de saponificare / *saponification number* / *indice de saponification* / Numărul de miligrame de hidroxid de potasiu (KOH) consumate pentru a

neutraliza şi saponifica un gram dintr-un produs, în condiţii standardizate.

indice de sonoritate ⇐ indice de intensitate sonoră / *loudness rating / équivalent pour la sonie* / Măsură, exprimată în dB, destinată caracterizării tăriei sonore a conexiunilor complete sau a unor porţiuni ale acestora ca, de exemplu, sistemul emiţător, linia, sistemul receptor.

indice de temperatură / *temperature index / indice de température* / Număr corespunzător temperaturii, în grade Celsius, dedus din relaţia anduranţei termice pentru un timp dat, în mod normal de 20 000 ore.

indice energie-zgomot / *noise energy index / indice énergie-bruit* / Pentru un fotomultiplicator în obscuritate totală, prag (în unităţi de energie) dincolo de care viteza de numărare datorată zgomotului are o valoare specificată (50 de impulsuri numărate pe secundă, în lipsa altor specificaţii contrare).

indice general de redare a culorilor CIE 1974 / *CIE 1974 general colour rendering index / indice général de rendu des couleurs CIE 1974* / Medie a indicilor particulari de redare a culorilor CIE 1974 pentru un ansamblu specificat de opt eşantioane de culoare test.

indice (inferior) [în prelucrarea datelor] / *subscript / indice [symbole]* / Simbol asociat numelui unei mulţimi pentru a identifica o submulţime sau un element particular.

indice ionosferic / *ionospheric index / indice ionosphérique* / Număr, dedus din observaţii ionosferice, destinat determinării valorilor medii lunare ale anumitor caracteristici ale ionosferei pentru previziunile ionosferice. Notă: Se utilizează diferiţi indici ionosferici.

indice numeric al grupului de conexiuni / *numerical index of the vector group / indice numérique de couplage* / Număr convenţional care caracterizează defazajul dintre joasa tensiune şi înalta tensiune a unui transformator.

indice orar al grupului de conexiuni / *clock hour figure of the vector group / indice horaire de couplage* / Indice numeric al unui grup de conexiuni obţinut prin divizarea cu 30 a defazajului, exprimat în grade, corespunzător orei indicate de acul orar al unui ceas care formează cu direcţia orei 0 un unghi egal cu defazajul.

indice particular de redare a culorilor CIE 1974 / *CIE 1974 special colour rendering index / indice particulier de rendu des couleurs CIE 1974* / Evaluare cantitativă a gradului de acord între culoarea psihofizică a unui eşantion, de culoare test CIE, iluminat de un iluminant aflat în încercare şi cea a aceluiaşi eşantion iluminat de un iluminant de referinţă, starea de adaptare cromatică fiind luată corect în considerare.

indice relativ de temperatură / *relative temperature index / indice relatif de température* / Indicele de temperatură al unui material, care se obţine pe baza timpului corespunzător temperaturii admisibile de lucru a unui material cunoscut, când ambele materiale au fost supuse la încercări comparative.

indisponibil / *not ready / non prêt* / Calificativ referitor la starea joncţiunii dintre un terminal de date şi o terminaţie a circuitului de date, indicând că aceasta nu este pregătită să accepte un semnal de cerere de apel sau că terminalul de date nu este gata să recepţioneze semnale.

indisponibilitate asimptotică / *asymptotic unavailability <U> / indisponibilité asymptotique <U>* / Limita, dacă există, a indisponibilităţii instantanee reprezentată printr-un model matematic, când timpul tinde către infinit. Notă: În anumite condiţii, de exemplu o rată de defectare constantă şi o rată de reparare constantă, indisponibilitatea asimptotică poate fi exprimată prin raportul dintre timpul mediu de indisponibilitate şi suma timpilor medii de disponibilitate şi indisponibilitate.

indisponibilitate instantanee / *instantaneous unavailability <U(t)> / indisponibilité*

(instantanée) <*U(t)*> / Probabilitatea ca o entitate să nu fie în stare să îndeplinească o cerinţă funcţională în condiţii date la un moment dat, presupunând că furnizarea mijloacelor exterioare necesare este asigurată.

indisponibilitate în regim permanent / *steady-state unavailability* / *indisponibilité en régime établi* / Medie, în regim permanent, a indisponibilităţii instantanee pe un interval de timp dat. Notă: În anumite condiţii, de exemplu o rată de defectare constantă şi o rată de reparare constantă, indisponibilitatea în regim permanent poate fi exprimată prin raportul dintre timpul mediu de indisponibilitate şi suma timpilor medii de disponibilitate şi indisponibilitate.

indisponibilitate medie / *mean unavailability* / *indisponibilité moyenne* / Media indisponibilităţii pe un interval de timp dat (t_1, t_2). Notă: Indisponibilitatea medie se deduce din indisponibilitatea instantanee U(t) prin formula:

$$U(t_1,t_2)=\frac{1}{t_2-t_1}\int_{t_1}^{t_2}U(t)dt\,.$$

indisponibilitate medie asimptotică / *asymptotic mean unavailability* <*U*> / *indisponibilité moyenne asymptotique* <*U*>/ Limită, dacă există, a indisponibilităţii medii pe un interval de timp (t_1,t_2), reprezentată printr-un model matematic, când t_2 tinde către infinit. Note: 1. Indisponibilitatea medie asimptotică $U(t_1,t_2)$ se deduce din indisponibilitatea medie prin formula: $U=\lim_{t_2\to\infty}U(t_1,t_2)$. 2. Dacă limita există, aceasta nu depinde de t_1.

indisponibilitate neprevăzută / *forced outage* / *indisponibilité fortuite* / Indisponibilitate a unui dispozitiv datorată ieşirii neprevăzute din funcţiune.

indisponibilitate programată / *planned outage* / *indisponibilité programmée* / Indisponibilitate a unui dispozitiv datorată ieşirii programate din funcţiune.

indivizibil ⇒ atomic

inductanţă ⇒ inductivitate

inductanţă adiţională ⇐ inductanţă serie / *series inductor* / *inductance additionnelle* / Bobină de inductanţă conectată în serie cu circuitul de tensiune al unui aparat de măsurat pentru extinderea domeniului său de măsurare.

inductanţă de relevment / *peaking coil* / *inductance de relèvement* / Inductanţă destinată corectării câştigului unui amplificator, de exemplu al unui amplificator în videofrecvenţă, pentru frecvenţele cele mai ridicate.

inductanţă de saturaţie / *saturation inductance* / *inductance de saturation* / Valoare a inductanţei proprii a unei înfăşurări de putere, corespunzând micilor variaţii de flux, în partea saturată a curbei de magnetizare.

inductanţă dinamică (a unui rezonator piezoelectric) / *motional inductance (of a piezoelectric resonator)* / *inductance dynamique (d'un résonateur piézoélectrique)* / Inductanţă a braţului serie al circuitului echivalent.

inductanţă în curent alternativ / *a.c. inductance* / *inductance en courant alternatif* / Se determină în urma măsurării curentului alternativ care trece prin inductanţă când aceasta este alimentată cu o tensiune sinusoidală de valoare şi de frecvenţă specificate.

inductanţă în curent ondulat ⇐ inductanţă în curent pulsatoriu / *pulsating-current inductance* / *inductance en courant ondulé* / Se determină din înregistrările oscilografice ale tensiunilor la borne ale inductanţei prin care trece un curent ondulat specific.

inductanţă în curent pulsatoriu ⇒ inductanţă în curent ondulat

inductanţă mutuală ⇒ inductivitate mutuală

inductanţă proprie (a unui circuit închis) ⇒ inductivitate (proprie) (a unui circuit închis)

inductanţă serie ⇒ inductanţă adiţională

inductanţă tranzitorie / *transient inductance* / *inductance transitoire* / Se deter-

mină din înregistrarea oscilografică a curentului prin bobină sau prin măsurarea variaţiei fluxului magnetic; încercările se efectuează în curent continuu, fie prin închiderea bruscă a circuitului, fie prin punerea bruscă în scurt-circuit a bobinei.

inductanţmetru / *inductance meter* / *henrymètre* / Aparat pentru măsurarea inductanţelor, în H.

inductiv ⇐ de inducţie / *inductive* / *inductif* / Calificativ al unui dispozitiv sau un circuit, a cărui caracteristică predominantă, în condiţii date, este inductivitatea.

inductivitate ⇐ inductanţă / *inductance* / *inductance [grandeur]* / Raportul dintre un flux magnetic şi curentul care îl produce.

inductivitate de ieşire maximă / *maximum output inductance* / *inductance de sortie maximale* / Inductivitate care produce, la o frecvenţă dată, valoarea maximă a componentei reactive a impedanţei de ieşire realizabilă cu ajutorul diferitelor poziţii ale comutatorului (comutatoarelor) sau ale altui dispozitiv de reglaj a raportului.

inductivitate mutuală ⇐ inductanţă mutuală / *mutual inductance* / *inductance mutuelle* / Raportul dintre fluxul magnetic dintr-un circuit şi curentul din alt circuit care produce acel flux.

inductivitate (proprie) (a unei bobine ideale) / *inductance (of an ideal inductor)* / *inductance (propre) (d'une inductance idéale)* / Raportul dintre tensiune şi derivata curentului în raport cu timpul.

inductivitate (proprie) (a unui circuit închis) ⇐ inductanţă proprie (a unui circuit închis) / *(self) inductance (of a closed circuit)* / *inductance (propre) (d'un circuit fermé)* / Pentru un circuit filiform închis, fluxul magnetic total datorat curentului care parcurge circuitul şi înlănţuie conturul acestui circuit, raportat la curent.

inductivitate specifică / *inductance factor* / *inductance spécifique* / Raportul inductivităţii unei bobine de geometrie specificată, plasată pe un miez dat într-o poziţie specificată, la pătratul numărului de spire: $A_L = L/N^2$, unde L este inductivitatea bobinei plasată pe miez şi N este numărul său de spire. Note: 1. Inductivitatea specifică este strâns legată de permeanţă; aceasta din urmă se referă la reluctanţa unui miez în timp ce inductivitatea specifică se referă la miezul cu înfăşurare. 2. În principiu, inductivitatea specifică A_L poate corespunde diverselor clase de permeabilitate definite în VEI, de exemplu permeabilitatea de amplitudine, dar fără o specificaţie contrară se presupune că ea corespunde limitei permeabilităţii efective în timp ce câmpul magnetic tinde către zero. 3. Noţiunea de "factor de spire" (α) a fost utilizată în trecut, definită ca numărul de spire pe care o bobină de geometrie specificată plasată pe un miez dat într-o poziţie specificată trebuie să-l aibă astfel încât, inductivitatea să să fie egală cu unitatea (normal 1 mH): $\alpha = N/\sqrt{L}$.

inductor / *field system (of a synchronous machine)* / *inducteur* / Partea unei maşini electrice rotative care conţine înfăşurarea de excitaţie.

inductor al unui cuptor cu creuzet / *crucible furnace inductor* / *inducteur d'un four à creuset* / Element de bază al unui cuptor de inducţie cu creuzet, compus din bobinele inductoarelor care înconjoară coaxial creuzetul, utilizând miezurile sau ecranele magnetice plasate pe şasiul înconjurător.

inductor (al unui motor de tracţiune liniar) / *field system (of a linear traction motor)* / *inducteur (d'un moteur de traction linéaire)* / Parte bobinată a motorului montat pe vehicul, care asigură fluxul de excitaţie.

inductor buclă / *loop inductor* / *inducteur boucle* / Inductor de încălzire în formă de buclă situat în proximitatea încărcăturii, dar care nu formează un cerc complet în jurul acesteia.

inductor canal / *channel inductor* / *inducteur canal* / Element înlocuibil sau

fix al unui cuptor de inducţie cu canal, constituit dintr-un inductor cu miez de fier asociat rezervorului cuptorului, conţinând bobinele inductoarelor, miezul magnetic, ecranele, carcasa şi canalul construit din materiale refractare.

inductor cu interstiţiu / *gap inductor* / *inducteur gap* / Inductor de încălzire constituit dintr-o înfăşurare care formează un spaţiu îngust în care sunt încălzite prin inducţie încărcături în mişcare de mici dimensiuni sau extremităţile acestora.

inductor cu miez de fier / *core type inductor* / *inducteur à noyau* / Inductor de încălzire dotat cu un miez magnetic care traversează bobina sa de inducţie.

inductor (de corecţie) la capătul unui cablu submarin / *apex inductor* / *inductance d'apex* / Inductanţă plasată la extremitatea emiţătoare a unui cablu submarin duplex pentru ameliorarea condiţiilor de recepţie a semnalelor.

inductor de încălzire ⇐ bobină de sarcină (la încălzirea prin inducţie) / *heating inductor* / *(bobine d')inductance de chauffage* / Component, de exemplu o bobină a unui echipament de încălzire cu inducţie sau de topire cu inducţie, care conduce un curent alternativ, conceput pentru crearea unui câmp magnetic care induce curenţi în încărcătură.

inductor dublu / *double-sided field system* / *inducteur double* / Inductor al unui motor de tracţiune liniar, cu două feţe care înconjoară indusul constituit dintr-o lamă situată în întrefierul celor două inductoare.

inductor heteropolar / *heteropolar field magnet* / *inducteur hétéropolaire* / Inductor în care polii care se succed în faţa unui aceluiaşi punct al indusului sunt de nume contrarii.

inductor homopolar / *homopolar field magnet* / *inducteur homopolaire* / Inductor în care polii care se succed în faţa unui aceluiaşi punct al indusului sunt de acelaşi nume.

inductor interior / *inner inductor* / *inducteur interne* / Inductor utilizat pentru încălzirea prin inducţie a suprafeţelor interne, de exemplu a orificiilor în cursul procedeului de călire prin inducţie.

inductor multistrat / *multi-layer inductor* / *inducteur multi couches* / Inductor al unui aparat de încălzire sau al unui cuptor de inducţie a cărui înfăşurare comportă mai multe straturi de spire.

inductor separabil / *split inductor* / *inducteur séparable* / Inductor de încălzire a cărui înfăşurare este divizată în două porţiuni care pot fi separate în vederea poziţionării încărcăturii.

inductor serpentină / *meander inductor* / *inducteur serpentin* / Inductor de încălzire plat în formă de serpentină.

inductor simplu / *single-sided field system* / *inducteur simple* / Inductor al unui motor de tracţiune liniar, cu o singură faţă în faţa indusului.

inductor spiralat plan / *pancake inductor* / *inducteur galette* / Inductor de încălzire a cărui înfăşurare este situată pe un plan.

inducţie electrică <D> ⇐ deplasare (electrică) / *electric flux density (vector)* <*D*> / *induction électrique* <*D*> / Mărime vectorială polară de stare locală a câmpului electromagnetic, definită în vid, de produsul intensităţii câmpului prin constanta (universală) electrică ε_0 (permitivitatea vidului), iar în corpuri prin prelungirea inducţiei definite în vid, astfel încât fluxul ei prin orice suprafaţă închisă să fie egal cu sarcina electrică localizată în interiorul acestei suprafeţe (legea fluxului electric). Notă: În interiorul corpurilor, între vectorii $\boldsymbol{D}$, $\boldsymbol{E}$ şi $\boldsymbol{P}$ (polarizaţia electrică) există relaţia $\boldsymbol{D} = \varepsilon_0 \boldsymbol{E} + \boldsymbol{P}$.

inducţie electromagnetică / *electromagnetic induction* / *induction électromagnétique* / Fenomen electromagnetic care constă în apariţia unei *tensiuni electromotoare induse*. Notă: Dacă tensiunea indusă apare în lungul unui circuit, fenomenul se numeşte *inducţie proprie* sau *inducţie mutuală*, după cum fluxul magnetic inductor se datorează chiar

curentului din acel circuit respectiv curentului dintr-un alt circuit.

inducție magnetică <B> / *magnetic flux density (vector)* <*B*> / *induction magnétique* <*B*> / Mărime vectorială axială, de stare locală a câmpului electromagnetic, definită în vid de forța lui Lorentz (componenta de mișcare a forței Coulomb-Lorentz), proporțională cu sarcina Q a unui mic corp, funcție liniară de viteza v și perpendiculară pe această viteză: $F_L = Qv \times B$, iar în corpuri de prelungirea inducției definite în vid, astfel încât fluxul ei prin orice suprafață închisă să fie nul (legea fluxului magnetic). Notă: În interiorul corpurilor, între vectorii B, H și M (magnetizația) există relația: $B = \mu_0(H + M)$.

inducție magnetică în întrefier / *magnetic loading* / *induction magnétique dans l'entrefer* / Fluxul magnetic mediu pe unitatea de suprafață în întrefier.

inducție magnetică remanentă / *remanent (magnetic) flux density* / *induction (magnétique) rémanente* / Valoarea inducției magnetice care subzistă într-un punct al unui corp atunci când intensitatea câmpului magnetic în acel punct este redusă la zero. Notă: Este egală cu polarizația magnetică remanentă $\mu_0 M_r$.

inducție magnetică remanentă (de saturație) / *magnetic remanence [from saturation]* / *rémanence magnétique [de saturation]* / Valoarea inducției remanente a unui material magnetic când acesta este scos din starea de saturație prin reducerea monotonă a intensității câmpului magnetic, până la anularea acestei intensități.

inducție matematică / *mathematical induction* / *raisonnement par récurrence* / Metodă de demonstrație potrivit căreia se arată că o proprietate este adevărată într-un caz de rang N, apoi că dacă este adevărată pentru un caz oarecare n egal sau superior lui N, ea este adevărată și pentru cazul $n + 1$ și că în consecință este adevărată pentru toate cazurile de rang egal sau superior lui N.

inducție mutuală / *mutual induction* / *induction mutuelle* / Într-un circuit electric, inducție electromagnetică datorată variației curentului care parcurge un alt circuit.

inducție proprie ⇒ autoinducție

indus / *armature [UK]* / ... / Rotor prevăzut cu o înfășurare conectată la un colector.

indus (al unei mașini electrice) ⇐ armătură (a unei mașini electrice) / *armature [USA]* / *induit* / Partea unei mașini care conține înfășurarea indusului.

indus (al unui motor liniar) / *armature (of a linear motor)* / *induit (d'un moteur linéaire)* / Element implantat de-a lungul unei căi, pe care se exercită efortul de împingere al motorului liniar.

indus crestat / *slotted armature* / *induit denté* / Indus a cărui înfășurare este plasată în crestături.

indus în formă de disc ⇐ înfășurare (rotor) disc / *disk armature* / *induit en disque* / Indus al unei mașini electrice în care mănunchiurile de conductoare active sunt dispuse perpendicular pe axa de rotație.

inel / *ring, 2[structure]* / *boucle* / O structură în care nodurile componente sunt grupate circular, sub forma unui inel.

inel (cilindric) (al unui tub) / *spigot [of a base of an electronic tube]* / *ergot (d'un tube électronique)* / Protuberanță, în general, cilindrică, pe bază sau pe soclu, servind la fixarea tubului în soclu.

inel (colector) / *slip ring* / *bague (collectrice)* / Inel conductor pe care sunt menținute periile și care permite trecerea curentului între partea rotativă și partea fixă a circuitului prin contact alunecător.

inel de gardă / *arcing ring* / *anneau de garde (d'une chaîne isolante)* / Armătură de protecție în formă de inel.

inel de gardă (al unei camere cu ionizare sau al unui detector cu descărcare în gaz) / *guard ring (of an ionization chamber or of a counter tube)* / *anneau de garde (d'une chambre d'ionisation ou d'un tube compteur)* / Electrod auxiliar destinat fie reducerii curentului de fugă dintre electrodul colector și ceilalți

electrozi ai unei camere cu ionizare sau al unui detector cu descărcare în gaz, fie definirii gradienţilor de potenţial şi a volumului util, fie asigurării simultane a celor două funcţii.

inel de protecţie / *file-protect(ion) ring* / *anneau de protection* / Inel detaşabil din plastic sau din metal a cărui prezenţă sau absenţă determină interzicerea scrierii pe o bandă magnetică, împiedicând astfel ştergerea accidentală a fişierului.

inel de protecţie (a unui sistem) / *protection ring* / *anneau de protection (d'un système)* / Model de organizare ierarhică a protecţiei într-un sistem de operare introdus de MULTICS. Notă: Puterea unui utilizator, materializată prin drepturile sale de acces asupra diferitelor obiecte din sistem, depinde de inelul de protecţie în care el evoluează.

inel flotant / *floating ring* / *anneau dansant* / Piesă intermediară flotantă, componentă a unui sistem de transmisie, care face legătura într-o parte cu arborele tubular şi în cealaltă parte cu osia.

inel hibrid / *hybrid ring* / *anneau hybride* / Cuplor diferenţial constituit dintr-o linie de transmisiune de formă inelară rectangulară sau circulară la care ajung patru linii de transmisiune convenabil repartizate în jurul inelului.

inel izolant (al unei lămpi) / *insulating ring* / *bague d'isolement* / Piesă cilindrică intermediară din material izolant care separă cartuşul metalic de manşonul executat din metal.

inel magnetic ⇒ miez magnetic (pentru memorarea datelor)

inel magnetic cu orificii multiple / *multi-aperture core* / *tore multitrou* / Inel magnetic, utilizat de obicei pentru citirea nedestructivă, care are mai multe orificii prin care pot fi introduse fire în vederea creării mai multor linii de câmp magnetic.

inel port-perii / *brush ring* / *couronne porte-balais* / În cazul maşinilor electrice astfel prevăzute, coroana mecanică de susţinere a port-periilor. În unele cazuri coroana se poate roti pentru a permite accesul la perii şi pentru reglarea zonei neutre.

inerent ⇒ intrinsec [mentenanţă]

inerţie / *inertia* / *inertie* / Proprietate a materiei în virtutea căreia corpurile materiale îşi păstrează starea de mişcare sau de repaus relativ în absenţa unei acţiuni externe.

inflexiune a ionizării (în ionosferă) ⇒ banc de ionizare

influenţabilitate (a unui detector de radiaţii) / *influenceability (of a radiation detector)* / *influençabilité (d'un détecteur de rayonnement)* / Influenţabilitatea S a unui detector la radiaţia concomitentă este dată de raportul dintre variaţia mărimii de ieşire (răspunsul detectorului) şi variaţia mărimii de influenţă (radiaţia concomitentă), celelalte mărimi de influenţă fiind menţinute constante la valori specifice. Alţi factori ca, de exemplu: temperatura, presiunea, tensiunea de polarizare etc., pot fi de asemenea mărimi de influenţă.

influenţă a mediului (ambiant) ⇒ influenţă ambiantă

influenţă ambiantă ⇐ influenţă a mediului (ambiant) / *environmental influence* / *influence de l'environnement* / Variaţii ale mărimii de ieşire produse de abaterea uneia din condiţiile ambiante specificate faţă de valoarea sa de referinţă, celelalte condiţii fiind menţinute constante.

influenţă electrică / *electric induction [phenomenon]* / *influence électrique* / Modificarea repartiţiei de sarcină a unui corp sub acţiunea unui câmp electric exterior, în condiţii dinamice sau cvasistatice. Notă: În ultimul caz, se numeşte *influenţă electrostatică.*

influenţă electrostatică / *electrostatic induction [phenomenon]* / *influence électrostatique* / Modificarea repartiţiei sarcinii alectrice a unui conductor sub acţiunea unui câmp electric, în regim static.

infografie / *computer graphics* / *infographie* / Ansamblu de tehnici şi metode care permit corespondenţa bilaterală dintre date şi reprezentarea lor afişată cu ajutorul calculatorului.

infografie prin coordonate / *coordinate graphics* / *infographie par coordonnées* / Infografie în care imaginile sunt generate de comenzile de afişare şi de coordonate.

infografie prin rastru / *raster graphics* / *infographie par quadrillage* / Infografie în care o imagine este compusă din pixeli dispuşi pe linii şi pe coloane.

informatică / *computer science* / *informatique* / Ştiinţă a prelucrării automate şi raţionale a informaţiei considerată principalul suport al cunoştinţelor şi al comunicării; ansamblul de aplicaţii ale acestei ştiinţe care utilizează echipamente (hardware) şi produse soft. Notă: Informatica fundamentală cuprinde teoria informaţiei, teoria algoritmilor, analiza numerică şi metode teoretice de reprezentare a cunoştinţelor şi de modelare matematică. Prelucrarea automată a informaţiei presupune captarea informaţiilor cu ajutorul unităţilor de intrare, transmiterea acestor informaţii prin linii de transmisie, stocarea lor în memorii, prelucrarea lor într-o unitate de prelucrare (procesor sau unitate centrală) cu ajutorul unui produs soft şi, în sfârşit, restituirea lor către utilizator prin intermediul unităţilor de ieşire.

informatică repartizată / *distributed data processing (DDP)* / *informatique répartie* / Informatică definită prin faptul că toate sau o parte din funcţiile de prelucrare, de memorare şi de comandă, ca şi funcţiile de intrare-ieşire sunt repartizate între staţiile de prelucrare.

(a) informatiza / *(to) computerize* / *informatiser* / A automatiza prin intermediul calculatoarelor.

informatizare / *computerization* / *informatisation* / Automatizare prin intermediul calculatoarelor.

informaţie, 1[sens general] / *information, 1[general meaning]* / *information, 1[sens général]* / / 1. Cunoştinţă privind un obiect, fapt, eveniment, lucru, proces sau idee, inclusiv noţiune, şi care, într-un context determinat, are o semnificaţie particulară şi poate fi reprezentată în forme apte de comunicare, păstrare sau prelucrare. 2. Ştire sau elemente de cunoaştere, susceptibile de a fi reprezentate sub formă convenabilă pentru comunicare, înregistrare sau prelucrare. Notă: Informaţia poate fi reprezentată, de exemplu, sub formă de semne, simboluri, imagini sau sunete.

informaţie, 2[în prelucrarea datelor] / *information, 2[data meaning]* / *information, 2[en traitement des données]* / Semnificaţia atribuită datelor cu ajutorul convenţiilor utilizate pentru a le reprezenta.

informaţie de semnalizare / *signalling information* / *information de signalisation* / Conţinutul unui mesaj de semnalizare.

informaţie parazită ⇐ citire cu paraziţi / *drop-in* / *information parasite* / Incident produs în timpul stocării sau regăsirii unei date într-o memorie magnetică, care are ca efect citirea unui bit neînregistrat în prealabil. Notă: Informaţia parazită este în general provocată de un defect al stratului magnetic sau de prezenţa particulelor străine pe suprafaţă.

informaţie temporală (într-o reţea sincronizată) / *timing information (in a synchronized network)* / *information temporelle (dans un réseau synchronisé)* / Informaţie referitoare la relaţiile temporale dintre mai multe succesiuni de evenimente, transmisă prin şi/sau derivată din semnale de sincronizare, semnale de ritm sau scări ale timpului încorporate în semnalele numerice.

infrarefracţie ⇐ refracţie atmosferică negativă ⇐ subrefracţie / *sub-refraction* / *infraréfraction* / Refracţie pentru care gradientul vertical al coindicelui de refracţie este superior gradientului normal al coindicelui.

infraroşu / *infrared* / *infrarouge* / Domeniu de frecvenţe în spectrul electromagnetic,

situat imediat sub domeniul luminii roşii. Notă: Undele infraroşii sunt folosite din ce în ce mai mult în ultimul timp, pentru a realiza comunicaţii de date între un calculator şi un echipament periferic asociat acestuia (o imprimantă sau o tastatură). Distanţa care poate fi acoperită de o comunicaţie prin unde infraroşii este în prezent de circa 2 metri.

inhibitor / *inhibitor* / *inhibiteur* / Substanţă care, utilizată în cantitate mică, împiedică o reacţie chimică.

iniţializare (a unui circuit bistabil) / *reset (of a bistable circuit)* / *réarmement* / Bascularea unui dispozitiv bistabil din starea actuală în starea iniţială.

iniţializare (a unui suport de date) / *initialization (of a data medium)* / *initialisation (d'un support de données)* / Ansamblu de operaţii necesare pentru a pune un dispozitiv în poziţia de lansare, înainte de utilizarea unui suport de date şi de implementarea unui proces.

iniţiere (a iradierii) / *initiation (of irradiation)* / *initiation (de la irradiation)* / În radioterapie, începutul iradierii pornind de la starea de pregătire, dacă aceasta a fost atinsă efectuând selecţia şi confirmând condiţiile de funcţionare, iar nu prin întrerupere.

injector de alimentare / *power inserter* / *injecteur d'alimentation* / Dispozitiv pentru alimentarea cu energie electrică a unui amplificator sau a altui aparat prin intermediul liniei care transportă semnalele.

injector de electroni / *electron injector* / *injecteur d'électrons* / Tunul electronic al unui betatron.

i-nod / *i-node* / *i-node* / În sistemul de fişiere al sistemelor de operare din familia UNIX, "*i*-node" este un bloc de pe disc care păstrează anumite informaţii despre un fişier: tipul fişierului, numărul de legături spre el, identitatea proprietarului şi a grupului, permisiunile de acces la fişier, informaţii de regăsire a blocurilor alocate fişierului, dimensiunea în octeţi a fişierului, data şi ora ultimului acces, data şi ora ultimei modificări a fişierului, momentul creării etc. Note: 1. Pentru regăsirea blocurilor de date ale fişierului sunt memorate adresele a 13 blocuri de disc: 10 blocuri directe şi 3 blocuri indirecte. Pentru acces rapid la informaţii, la deschiderea fişierului toată informaţia conţinută în i-nod este adusă de pe disc în memoria principală într-o structură de date (o intrare în tabela de i-noduri). 2. În UNIX, "*i*_node" este identificatorul unic pe care orice fişier îl primeşte în sistemul de fişiere. Un fişier poate avea mai multe nume simbolice (link-uri), poate fi deschis simultan de mai multe procese, dar el este în mod unic determinat prin acest număr întreg care are legătură cu poziţia fişierului respectiv în sistemul de fişiere.

inscripţionare (într-un tub cu memorie) ⇒ scriere (într-un tub cu memorie)

insensibilitate la perturbaţii / *immunity to interference* / *insensibilité aux brouillages* / Aptitudinea unui sistem de transmisiune şi, în particular, a echipamentelor de recepţie, de reducere sau de eliminare a perturbaţiilor care afectează semnalele utile.

(a) insera / *(to) insert* / *insérer* / Operaţie prin care se adaugă noi informaţii într-o bază de date, într-o anumită poziţie a unei tabele. Notă: Deşi inserarea fizică se poate face într-o poziţie nespecificată, din punct de vedere logic datele inserate vor apărea în poziţia corectă; de exemplu, inserarea unei noi înregistrări se va face în funcţie de valoarea conţinută în câmpul cheie, astfel încât să se păstreze ordinea înregistrărilor.

inserare de biţi / *bit stuffing* / *insertion de bits* / Tehnică utilizată în comunicaţiile de date, care constă în inserarea unor biţi suplimentari în fluxul de biţi de transmis, astfel încât anumite combinaţii de biţi să nu apară decât în locurile dorite (la începutul sau sfârşitul mesajului) şi să nu poată fi confundate cu datele utile.

inspecție a fiabilității și a mentenabilității / *reliability and maintainability control* / *maîtrise de la fiabilité et de la maintenabilité* / Ansamblul tehnicilor și activităților operaționale folosite pentru a satisface exigențele date cu privire la fiabilitatea și la mentenabilitatea unei entități.

inspecție sistematică ⇒ vizită sistematică

instabilitate a impulsurilor / *pulse jitter* / *indécision des impulsions* / Mici variații nedorite (aleatoare, periodice sau combinații ale acestora) ale caracteristicilor impulsurilor, de exemplu, conținut energetic, durată, frecvență sau amplitudine. Se măsoară ca diferența dintre fiecare impuls individual față de valoarea medie și se exprimă, în general, ca valoare efectivă.

instabilitate (a luminii emise de o sursă) / *unsteadiness (of light emitted by a source)* / *tremblotement* / Situație în care se manifestă fluctuații neregulate sau lent periodice ale intensității luminoase. Notă: Aceste fluctuații nu au nici o legătură cu frecvența curentului în cazul în care sursa este alimentată cu curent electric alternativ.

instabilitate (a permeabilității) / *instability (of permeability)* <*S*> / *instabilité (de la perméabilité)* <*S*> / Variație relativă a permeabilității cauzată de o perturbație specifică: $S = \frac{\mu_2 - \mu_1}{\mu_1}$, unde μ_1 și μ_2 sunt respectiv permeabilitățile imediat înaintea perturbației aplicate și într-un moment specific ulterior.

instabilitate a sistemului întreg de măsurare / *instability of the entire measuring system* / *instabilité du système entier de mesure* / Instabilitate cauzată de diverse influențe, excluzând fluctuațiile statistice și fără considerarea dezintegrării radioactive a sursei; în lipsa unei indicații contrare, deriva reprezintă variația maximă a semnalului de ieșire comparată cu valoarea sa inițială, în funcție de timp.

instabilitate de amplitudine / *amplitude jitter* / *indécision d'amplitude* / Instabilitate a impulsurilor sau între impulsuri, apărută când mărimea caracteristică a impulsurilor este amplitudinea măsurată în momentul variației maxime în mijlocul impulsului.

instabilitate de durată / *duration jitter* / *indécision de durée* / Instabilitate a impulsurilor sau între impulsuri, apărută când mărimea caracteristică a impulsurilor este durata măsurată la un nivel determinat de amplitudinea de impuls, în general, la 50%.

instabilitate de fază / *phase jitter [pulse operation]* / *indécision de phase* / Instabilitate a impulsurilor sau între impulsuri, apărută când mărimea caracteristică a impulsurilor este faza măsurată cu referire la momentul variației maxime în mijlocul impulsului.

instabilitate de frecvență / *frequency jitter* / *indécision de fréquence* / Instabilitate a impulsurilor sau între impulsuri, apărută când mărimea caracteristică a impulsurilor este frecvența măsurată cu referire la momentul variației maxime în mijlocul impulsului.

instabilitate (de măsură) / *instability* / *instabilité (de mesure)* / Variația semnalului de ieșire produsă când toate mărimile de influență sunt menținute constante, iar aparatul funcționează în condiții de referință în interiorul intervalului de măsurare.

instabilitate de mod de oscilație / *moding* / *moding* / Funcționare parțială sau completă a unui tub, într-un mod nedorit.

instabilitate electrică / *electrical instability* / *instabilité électrique* / Variația semnalului de ieșire în condiții de referință când toate mărimile de influență sunt menținute constante, iar detectorul nu este iradiat.

instabilitate în timp ⇒ jitter (al unui impuls)

instabilitate între impulsuri / *pulse-to-pulse jitter* / *indécision entre impulsions* /

Mici variaţii nedorite (aleatoare, periodice sau combinaţii ale acestora) ale caracteristicilor impulsurilor succesive (de exemplu, conţinutul energetic, durată, frecvenţă sau amplitudine). Se măsoară ca diferenţa dintre fiecare impuls individual şi impulsul precedent şi se exprimă, în general, ca valoare efectivă.

instabilitate radiometrică totală / *overall radiometric instability* / *instabilité radiométrique totale* / Variaţia semnalului de ieşire în condiţii de referinţă, când toate mărimile de influenţă sunt menţinute constante iar detectorul este în situaţie de iradiere constantă.

instalat corect / *properly installed* / *correctement installé* / Condiţie realizată când sunt respectate cel puţin instrucţiunile relative la instalare furnizate de constructor în documentele însoţitoare.

instalaţie / *installation* / *installation* / Aparat unic sau ansamblu de dispozitive sau de aparate asociate în vederea unei aplicaţii determinate şi situate într-un amplasament dat, inclusiv mijloacele necesare funcţionării corecte.

instalaţie a cuptorului cu arc / *arc furnace installation* / *installation de four à arc* / Instalaţie electrotermică dotată cu un cuptor cu arc.

instalaţie a unui cuptor cu arc imersat / *submerged arc-resistance furnace installation* / *installation de four à arc-résistance submergé* / Instalaţie electrotermică dotată cu un cuptor cu arc imersat.

instalaţie cu descărcare luminescentă / *glow discharge installation* / *installation à décharge luminescente* / Instalaţie alcătuită dintr-un cuptor cu descărcare luminescentă şi din dispozitivele mecanice şi electrice necesare funcţionării sale.

instalaţie cu radiaţie infraroşie / *infrared installation* / *installation à rayonnement infrarouge* / Instalaţie electrotermică la care încălzirea este consecinţa absorbţiei de radiaţii termice şi luminescente emise de surse de radiaţii special concepute pentru realizarea acestui efect, mai ales radiaţii infraroşii.

instalaţie cu ultrasunete / *ultrasonic installation* / *installation à ultrasons* / Instalaţie alcătuită din aparate mecanice, electrice şi cu ultrasunete necesare funcţionării sale.

instalaţie de abonat cu linii grupate / *office exchange* / *installation d'abonné à lignes groupées* / 1. Centrală telefonică instalată în general în localul unui abonat şi legată la o centrală a reţelei publice printr-una sau mai multe linii. 2. Instalaţie telefonică direct legată la reţeaua publică prin intermediul mai multor linii de abonat grupate sub acelaşi număr.

instalaţie de abonat cu posturi suplimentare / *subscriber's installation with extensions* / *installation d'abonné avec postes supplémentaires* / Instalaţie telefonică direct legată la reţeaua publică prin intermediul unei linii principale, care conţine un post principal şi posturi suplimentare.

instalaţie de calmare pentru combustibilul nuclear ⇒ instalaţie de răcire a combustibilului

instalaţie de intercomunicaţie internă / *internal (telephone) system* / *installation d'intercommunication* / Instalaţie telefonică interioară destinată realizării de conexiuni directe între posturile telefonice proprii, fără utilizarea echipamentului central de comutaţie. Notă: Instalaţia de intercomunicaţie internă poate avea sau nu acces la reţeaua telefonică publică cu comutaţie.

instalaţie de încălzire prin microunde ⇒ echipament de încălzire prin microunde

instalaţie de înregistrare / *storage installation* / *installation d'enregistrement* / Instalaţie care asigură funcţia de înregistrare şi retransmisiune. Notă: Această instalaţie poate fi centralizată sau inclusă într-un post terminal.

instalaţie de legare la pământ / *earthing system* / *installation de mise à la terre* / Ansamblu de conexiuni şi dispozitive

care sunt necesare pentru a lega la pământ, separat sau împreună, un aparat sau un echipament electric.

instalație de legare la pământ de exploatare / *system earth* / *(installation de mise à la) terre de service* / Instalație de legare la pământ conectată la un punct al unui circuit electric, de exemplu punctul neutru al unei rețele trifazate.

instalație de legare la pământ de protecție / *equipment earth* / *(installation de mise à la) terre de protection* / Instalație de legare la pământ conectată la părți conductoare în mod normal fără tensiune în raport cu pământul, cu care persoanele pot intra în contact.

instalație de legare la pământ pentru executare de lucrări / *temporary earth* / *(installation de mise à la) terre pour travaux* / Instalație temporară de legare la pământ conectată la circuitul său care, aflat sub tensiune în serviciu normal, este scos de sub tensiune pentru executarea de lucrări.

instalație de pornire ⇒ demaror, 2[al unui automobil]

instalație de preîncălzire / *energy-supply station* / *installation de préconditionnement* / Instalație fixă destinată să alimenteze circuitele de climatizare sau de încălzire ale unui tren înainte de punerea sa în funcțiune.

instalație de radiații X ⇒ echipament cu radiații X

instalație de răcire a combustibilului ⇐ piscină de dezactivare / *fuel cooling installation* / *installation de refroidissement du combustible* / Rezervor sau celulă mare, de obicei umplute cu apă, în care combustibilul nuclear uzat este lăsat până ce activitatea scade până la nivelul dorit.

instalație electrotermică / *electroheat installation* / *installation électrothermique* / Instalație compusă din unul sau mai multe echipamente electrotermice și din accesoriile electrice și mecanice necesare funcționării și utilizării lor.

instalație electrotermică cu încălzire directă prin rezistență / *direct resistance electroheat installation* / *installation électrothermique à chauffage direct par résistance* / Instalație destinată încălzirii directe prin rezistență.

instalație electrotermică cu încălzire indirectă prin rezistență / *indirect resistance electroheat installation* / *installation électrothermique à chauffage indirect par résistance* / Instalație destinată încălzirii indirecte prin rezistență.

instalație expusă supratensiunilor de natură atmosferică / *exposed installation* / *installation en situation exposée* / Instalație în care echipamentul este supus supratensiunilor de natură atmosferică. Notă: Aceste instalații sunt în general conectate la linii electrice aeriene fie direct, fie printr-un cablu de lungime redusă.

instalație laser / *laser installation* / *installaltion laser* / Instalație alcătuită dintr-un echipament laser și din dispozitivele mecanice și electrice necesare funcționării sale.

instalație neexpusă supratensiunilor de natură atmosferică / *non-exposed installation* / *installation en situation non exposée* / Instalație în care echipamentul nu este supus supratensiunilor de natură atmosferică. Notă: Aceste instalații sunt în general conectate la o rețea de cabluri subterane.

instalație radiologică / *radiological installation* / *installation radiologique* / Echipament radiologic instalat prevăzut cu toate mijloacele necesare utilizării.

instalație radiologică (cu radiații X) / *X-ray installation* / *installation radiologique (à rayonnement X)* / Generator radiologic plasat într-o sală de radiologie și dotat cu toate mijloacele necesare bunei sale funcționări.

instalație Roentgen ⇒ echipament cu radiații X

instalație telefonică interioară / *private (telephone) installation* / *installation (téléphonique) intérieure* / Rețea telefo-

nică instalată în incinta unei instituții particulare sau la domiciliul unei persoane. Notă: Prin convenție, se consideră instalație telefonică interioară ansamblul de posturi telefonice conectate la o singură linie de abonat.

instalație (telegrafică) de abonat / *subscriber's installation [telegram network]* / *installation d'abonné [au réseau télégraphique]* / Ansamblul liniilor, al posturile principale și suplimentare, al centralei particulare, al dispozitivelor de manevră și al altor echipamente situate în localul abonatului.

instantaneu / *instantaneous* / *instantané* / Calificativ referitor, pentru un nivel, la un moment specificat.

instrucțiune absolută / *absolute instruction* / *instruction absolue* / Instrucțiune-mașină în forma sa finală, executabilă.

instrucțiune aritmetică / *arithmetic instruction* / *instruction arithmétique* / Instrucțiune în care partea tipului de operație specifică o operație aritmetică.

instrucțiune (cu adresă) directă / *direct instruction* / *instruction à adresse directe* / Instrucțiune care conține adresa directă a unui operand al operației specificate prin acea instrucțiune.

instrucțiune (cu adresă) indirectă / *indirect instruction* / *instruction à adresse indirecte* / Instrucțiune care conține adresa indirectă a unui operand al operației specificate prin acea instrucțiune.

instrucțiune cu adresă multiplă / *multi-address instruction* / *instruction à plusieurs adresses* / Instrucțiune care conține mai multe părți de adresă.

instrucțiune cu două adrese / *two-address instruction* / *instruction à deux adresses* / Instrucțiune care conține două părți de adresă.

instrucțiune cu două plus una adrese / *two-plus-one address instruction* / *instruction à deux plus une adresses* / Instrucțiune care conține trei părți de adresă, adresa "plus una" fiind cea a instrucțiunii următoare de executat, în cazul când nu intervin alte precizări contrare.

instrucțiune cu mai multe adrese ⇒ instrucțiune cu adresă multiplă

instrucțiune cu *n* adrese / *n address instruction* / *instruction à n adresses* / Instrucțiune care conține *n* părți de adresă.

instrucțiune cu *n* plus una adrese / *n-plus-one address instruction* / *instruction à n plus une adresses* / Instrucțiune care conține $n + 1$ părți de adresă, adresa "plus una" fiind cea a instrucțiunii următoare de executat, în cazul când nu intervin alte precizări contrare.

instrucțiune cu o singură adresă / *one address instruction* / *instruction à une adresse* / Instrucțiune care conține o singură parte de adresă.

instrucțiune cu una plus una (1 + 1) adrese / *one-plus-one address instruction* / *instruction à une plus une adresse* / Instrucțiune care conține două părți de adresă, adresa "plus una" fiind cea a instrucțiunii următoare de executat, în cazul când nu intervin alte precizări contrare.

instrucțiune de decizie / *discrimination instruction* / *instruction de décision* / Instrucțiune care face parte din clasa instrucțiunilor de ramificare și a instrucțiunilor de salt condiționat.

instrucțiune de decizie [de ramificare] ⇒ instrucțiune de ramificare

instrucțiune de ieșire / *exit* / *instruction de sortie* / Instrucțiune într-un program pentru calculator, subprogram sau rutină, după a cărei execuție controlul nu mai aparține acelui program, subprogram sau rutină.

instrucțiune de înlănțuire ⇒ legătură, 2 [instrucțiune în programare]

instrucțiune de oprire / *stop instruction* / *instruction d'arrêt* / Instrucțiune de ieșire care indică sfârșitul execuției unui program pentru calculator.

instrucțiune de oprire facultativă / *optional pause instruction* / *instruction d'arrêt facultatif* / Instrucțiune care

suspendă execuţia unui program pentru calculator, cu condiţia să fi fost autorizată în prealabil printr-o comandă manuală.

instrucţiune de pauză / *pause instruction* / *instruction de pause* / Instrucţiune care suspendă execuţia unui program pentru calculator.

instrucţiune de ramificare / *branch instruction* / *instruction de branchement* / Instrucţiune care comandă şi controlează ramificările dintr-un program pentru calculator.

instrucţiune de reluare / *restart instruction* / *instruction de reprise* / Instrucţiune începând de la care se poate relua derularea unui program pentru calculator.

instrucţiune de salt / *jump instruction* / *instruction de saut* / Instrucţiune care specifică un salt.

instrucţiune de salt condiţionat / *conditional jump instruction* / *instruction de saut conditionnel* / Instrucţiune de salt care specifică o condiţie pentru efectuarea saltului.

instrucţiune de salt necondiţionat / *unconditional jump instruction* / *instruction de saut inconditionnel* / Instrucţiune de salt care specifică un salt obligatoriu.

instrucţiune efectivă / *effective instruction* / *instruction effective* / Instrucţiune care poate fi executată fără modificări.

instrucţiune fără adresă / *zero address instruction* / *instruction sans adresse* / Instrucţiune maşină care nu are parte de adresă. Exemple: Anumite instrucţiuni ale unei maşini de tip stivă.

instrucţiune fictivă / *dummy instruction* / *instruction fictive* / Dată de forma unei instrucţiuni care se inserează într-o secvenţă de instrucţiuni, dar care nu este destinată executării.

instrucţiune generală (de programare) / *statement* / *instruction, 1[sens large]* / Într-un limbaj de programare, expresie cu o anumită semnificaţie, care poate descrie sau specifica operaţii, ce formează în general un tot unitar în contextul limbajului respectiv.

instrucţiune imediată / *immediate instruction* / *instruction à opérande immédiat* / Instrucţiune care conţine de fapt valoarea unui operand şi nu adresa acestuia. Notă: În acest caz operandul se numeşte operand imediat.

instrucţiune inefectivă / *no operation instruction* / *instruction ineffective* / Instrucţiune a cărei execuţie determină calculatorul să treacă la instrucţiunea imediat următoare, fără a executa vreo operaţie.

instrucţiune inoperantă ⇒ instrucţiune inefectivă

instrucţiune (într-un program) ⇐ comandă (într-un program) =! ordin (într-un program) / *instruction* / *instruction, 2[pour une opération]* / Construcţie de limbaj, expresie cu o anumită semnificaţie care specifică o operaţie, iar dacă este cazul, şi valorile şi adresele operanzilor acesteia.

instrucţiune logică / *logic instruction* / *instruction logique* / Instrucţiune în care partea tipului de operaţie specifică o operaţie logică.

instrucţiune maşină / *machine instruction* / *instruction-machine* / Instrucţiune ce poate fi direct executată de un procesor al calculatorului.

instrucţiune operatorie ⇒ instrucţiune efectivă

instrucţiune primitivă / *presumptive instruction* / *instruction primitive* / Instrucţiune asupra căreia trebuie să se opereze o modificare predeterminată pentru a deveni o instrucţiune efectivă.

instrucţiune privilegiată / *privileged instruction* / *instruction privilégiée* / Instrucţiune executată în modul de operare privilegiat (kernel) ce poate accesa toată memoria (atât zona user cât şi zona sistem), poate modifica sau vizualiza resurse protejate cum ar fi: cuvântul de stare program, registrele de pagină, listele de capabilităţi, măştile de priorităţi, intrările în vectorii de întrerupere etc. Exemplu: în sistemele multiutilizator,

instrucţiunea de oprire a maşinii (*halt*) este o instrucţiune privilegiată.

instrucţiuni de montare / *assembling instructions* / *instructions de montage* / Părţi ale documentelor însoţitoare care oferă montatorului informaţii care permit respectarea precauţiilor necesare în privinţa securităţii şi a caracteristicilor de funcţionare în timpul montării unui echipament, ale unor părţi sau subansamble ale acestuia, având în vedere finalitatea lor specifică.

instrucţiuni de utilizare / *instructions for use* / *instructions d'utilisation* / Părţi ale documentelor însoţitoare oferind informaţiile necesare utilizării şi funcţionării corecte şi sigure a echipamentului.

instrumentar de radioprotecţie ⇒ instrumentaţie de radioprotecţie

instrumentar nuclear ⇒ instrumentaţie nucleară

instrumentar pentru reactor nuclear ⇒ instrumentaţie pentru un reactor nuclear

instrumentaţie de radioprotecţie ⇐ instrumentar de radioprotecţie / *radiation protection instrumentation* / *instrumentation de radioprotection* / Sisteme şi echipamente electrice şi electronice pentru detectarea şi măsurarea radiaţiilor ionizante şi supravegherea radioactivităţii şi radiaţiilor în scopul radioprotecţiei.

instrumentaţie nucleară ⇐ instrumentar nuclear / *nuclear instrumentation* / *instrumentation nucléaire* / Echipamente sau instrumente pentru măsurarea mărimilor fizice legate de radiaţiile ionizante, sau pentru controlul şi comanda proceselor legate de aceste radiaţii.

instrumentaţie pentru un reactor nuclear ⇐ instrumentar pentru un reactor nuclear / *nuclear reactor instrumentation* / *instrumentation pour réacteur nucléaire* / Ansamblu de echipamente electrice şi electronice de asigurare a controlului adecvat şi a supravegherii unui reactor nuclear, care conţine toată instrumentaţia relativă la comandă, control şi siguranţă.

integrala presiunii de impuls la pătrat $\langle p_i \rangle$ / *pulse-pressure-squared integral* $\langle p_i \rangle$ / *intégrale de pression impulsion au carré* $\langle p_i \rangle$ / Integrala în timp a pătratului presiunii acustice instantanee într-un punct particular într-un câmp acustic integrat în forma undei impulsurilor acustice, exprimată în $Pa^2 \cdot s$.

integrală de linie / *line integral* / *intégrale curviligne* / Integrala de-a lungul unui arc orientat, al cărei element diferenţial este fie produsul dintre o mărime scalară şi elementul scalar sau vectorial de arc, fie produsul dintre o mărime vectorială şi elementul scalar de arc, fie produsul scalar dintre o mărime vectorială şi elementul vectorial de arc. Notă: Această integrală poate fi o mărime scalară sau vectorială după natura produsului considerat.

integrală de linie (a unui vector) ⇒ circulaţie (a unei mărimi vectoriale)

integrală de suprafaţă / *surface integral* / *intégrale de surface* / Integrala peste o porţiune de suprafaţă, al cărei element diferenţial este produsul dintre o mărime scalară sau vectorială cu elementul scalar sau vectorial de suprafaţă. Notă: Această integrală poate fi o mărime scalară sau vectorială după natura produsului considerat.

integrală de volum / *volume integral* / *intégrale de volume* / Integrala peste un volum dat, al cărei element diferenţial este produsul dintre o mărime scalară sau vectorială cu elementul de volum.

integrală Fourier ⇒ transformată Fourier inversă

integrală Mellin-Fourier ⇒ transformată Laplace inversă

integrare a semnalelor / *integration of signals* / *intégration de signaux* / Adăugare a unei secvenţe de semnale înregistrate în acelaşi loc al suprafeţei de memorie.

integrare (a unui impuls) / *integration (of a pulse)* / *intégration (d'une impulsion)* / Procedeu de formare prin care un impuls este transformat într-o undă al cărei

contur reprezintă sau aproximează integrala în raport cu timpul a impulsului.

integrare (a unui sistem) / *(system) integration* / *intégration (d'un système)* / Asamblare progresivă a elementelor unui sistem în vederea constituirii sistemului global.

integrator (de impulsuri) / *ratemeter* / *ictomètre* / Aparat care furnizează o indicaţie continuă a ratei de numărare medii. Exemple: integratorul liniar, integratorul logaritmic, integratorul liniar diferenţial, integratorul analogic, integratorul numeric.

integrator (de impulsuri) linear / *linear ratemeter* / *ictomètre linéaire* / Integrator de impulsuri a carui indicaţie este proporţională cu rata de numărare.

integrator (de impulsuri) logaritmic / *logarithmic ratemeter* / *ictomètre logarithmique* / Integrator de impulsuri a cărui indicaţie este proporţională cu logaritmul ratei de numărare.

integrator / *integrator* / *intégrateur* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este integrala unei variabile analogice de intrare în raport cu timpul.

integrator [în timp] / *integrator [time integrating circuit]* / *intégrateur [dans le temps]* / Dispozitiv destinat furnizării la ieşire a unei mărimi proporţionale cu integrala în timp a mărimii aplicate la intrare.

integrator cu poartă / *gated integrator* / *intégrateur à porte* / Circuit care furnizează un impuls cu o amplitudine proporţională cu integrala unui impuls de semnal într-un interval de timp definit.

integrator de sarcină (de radiaţie) / *(radiation) charge meter* / *chargemètre* / Aparat destinat măsurării, prin integrarea curentului de ieşire a unui detector de radiaţii, a sarcinilor electrice produse prin ionizare, colectate de exemplu pe ţinta unui accelerator.

integrator de timp / *timing device* / *intégrateur de temps* / Dispozitiv care integrează sau afişează intervale de timp scurse pe durata funcţionării unui echipament, putând modifica starea de funcţionare la sfârşitul unui interval de timp predeterminat.

integrator numeric / *digital ratemeter* / *ictomètre numérique* / Integrator de impulsuri care furnizează în general la ieşire un semnal numeric.

integrator sumator / *summing integrator* / *intégrateur sommateur* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este integrala unei sume ponderate a variabilelor analogice de intrare în raport cu timpul sau în raport cu altă variabilă analogică de intrare.

integritate a datelor / *data integrity* / *intégrité des données* / Acurateţea datelor şi menţinerea semanticii acestora, în special după ce au fost mutate sau prelucrate. Notă: Menţinerea integrităţii datelor în sistemele de gestiune a bazelor de date se realizează prin validarea conţinutului câmpurilor individuale şi în corelaţie cu alte câmpuri din aceeaşi tabelă sau dintr-o altă tabelă şi verificarea efectuării cu succes şi corect din punctul de vedere al integrităţii a actualizării bazei de date.

integritate a unui serviciu / *service integrity* / *intégrité de service* / Capacitatea unui serviciu, odată obţinut, de a fi furnizat fără degradări excesive.

integritate referenţială / *referential integrity* / *intégrité référentielle* / Constrângere aplicată asupra a două relaţii dintr-o bază de date, utilizată pentru menţinerea integrităţii datelor stocate în cele două relaţii. Notă: În principiu, integritatea referenţială se asigură prin impunerea condiţiei ca un tuplu dintr-o relaţie referitoare la un tuplu dintr-o altă relaţie să aibă un corespondent în cea de-a doua relaţie, adică să se refere la un tuplu existent.

integritatea şirului de elemente numerice / *digit sequence integrity* / *intégrité de la suite des éléments numériques* / Proprietate a unui canal de transmisiune numerică, a unui circuit de telecomunicaţii numerice sau a unei conexiuni numerice,

care permite transmisiunea unui semnal numeric fără modificarea succesiunii elementelor de semnal.

integritatea şirului de octeţi / *octet sequence integrity / intégrité de la suite des octets* / Proprietate a unui canal de transmisiune numerică, a unui circuit de telecomunicaţii numerice sau a unei conexiuni numerice, care permite transmisiunea unui semnal numeric compus din octeţi, fără modificarea succesiunii octeţilor.

inteligent [dispozitiv] / *intelligent [device] / intelligent [qualificatif]* / Calificatic referitor la un dispozitiv sau la o unitate funcţională comandată în întregime sau parţial de cel puţin un procesor care face parte din dispozitiv.

inteligenţă artificială / *artificial intelligence / intelligence artificielle* / Domeniu de cercetare al cărui scop constă în crearea sistemelor capabile să îndeplinească activităţi inteligente, precum şi studiul şi modelarea mecanismelor inteligenţei.

inteligibilitate / *intelligibility (index) / (indice d')intelligibilité* / Raportul, în general exprimat procentual, dintre numărul de cuvinte ale unui text corect identificate, direct sau cu ajutorul contextului, şi numărul de cuvinte transmise, pentru o conexiune completă cu caracteristici specificate.

intensificator al imaginii radiologice / *X-ray image intensifier / intensificateur d'image radiologique* / Dispozitiv de convertire a unei imagini radiologice potenţiale într-una luminoasă corespunzătoare, a cărei luminozitate este amplificată cu ajutorul unei surse de energie exterioare. Notă: În practica medicală, se întâlneşte expresia "amplificator de luminanţă a imaginii radiologice", pentru desemnarea intensificatorului imaginii radiologice.

intensificator electrooptic al imaginii radiologice / *electro-optical X-ray image intensifier / intensificateur électro-optique d'image radiologique* / Intensificator al imaginii radiologice care conţine un dispozitiv electrooptic cu vid.

intensitate a câmpului (a unei antene, la depărtare) / *field strength [far field of an antenna] / intensité de champ (d'une antenne, en champ lointain)* / Mărime caracteristică radiaţiei unei antene, utilizată numai în cazul măsurărilor efectuate în câmp îndepărtat. Se poate măsura una din componentele câmpului electromagnetic - electrică sau magnetică - şi se poate exprima în V/m, A/m, W/m, fiecare putând fi convertite în alte unităţi. Notă: Pentru măsurări efectuate în câmp apropiat, termenii *intensitate a câmpului electric* şi *intensitate a câmpului magnetic* trebuie utilizaţi numai ca rezultat al măsurării câmpului electric sau magnetic. În această regiune a câmpului este dificil a se prevedea relaţia dintre distanţa de la sursă şi intensitatea câmpului electric sau magnetic şi a impune ca această relaţie să depindă de o configuraţie specifică. În măsurare unde, în general, nu este posibil să se determine relaţiile de fază în funcţie de timp şi de spaţiu, ale diferitelor componente ale unui câmp complex, densitatea fluxului de energie în acest câmp este, de asemenea, nedeterminată.

intensitate a câmpului electric <E> =! câmp electric, 3[mărime] =! câmp electrostatic [mărime] / *electric field strength <E> / champ électrique, 3[grandeur] <E>* / Mărime vectorială polară de stare locală a câmpului electromagnetic, definită în vid de componenta de repaus a forţei Coulomb-Lorentz: $E = (F_Q/Q)_{v=0}$, proporţională cu sarcina Q a unui mic corp, iar în corpuri prin prelungirea câmpului vectorial definit în vid, astfel încât tensiunea electromotoare în lungul oricărei curbe închise să verifice legea inducţiei electromagnetice.

intensitate a câmpului electric disruptiv (al unui izolant) ⇐ rigiditate dielectrică (a unui izolant) / *disruptive electric field strength (of an insulant) / champ électrique disruptif (d'un isolant)* / În

condiţii date, mărime caracteristică unui material izolant egală cu câmpul electric minim care îi provoacă o străpungere disruptivă. Notă: Proprietatea caracterizată este numită *rigiditate dielectrică.*

intensitate a câmpului magnetic [pe axa fasciculului] / *magnetic field intensity [on the axis of a beam]* / *force du champ magnétique [sur l'axe du faisceau]* / Valoare a câmpului magnetic pe axa fasciculului, în general, pe axa unui spaţiu de modulaţie, într-un punct determinat pe axă. Notă: În lipsa unei poziţii bine precizate, măsurarea se efectuează în centrul spaţiului de ieşire.

intensitate a câmpului magnetic <H> =! câmp magnetic, 3[mărime] / *magnetic field strength <H>* / *champ magnétique, [grandeur] <H>* / Mărime vectorială axială de stare locală a câmpului electromagnetic, definită în vid de raportul dintre inducţia magnetică şi constanta magnetică μ_0 (permeabilitatea vidului), iar în corpuri prin prelungirea câmpului vectorial definit în vid, astfel încât circulaţia lui în lungul oricărei curbe închise să fie egală cu curentul electric total prin orice suprafaţă (cu două feţe) sprijinită pe curbă (legea Ampère-Maxwell).

intensitate a câmpului magnetic coercitiv ⇒ câmp (magnetic) coercitiv

intensitate a curentului (electric) de convecţie ⇒ curent (electric) de convecţie, 2[mărime]

intensitate a descărcării parţiale / *partial discharge intensity* / *intensité de décharges partielles* / Nivelul de descărcări parţiale ce apar în condiţii date, fără a se specifica metoda de determinare şi unităţile de măsură.

intensitate a fasciculului de ieşire $<I_{ob}>$ / *output beam intensity $<I_{ob}>$* / *intensité du faisceau de sortie $<I_{ob}>$* / Ieşirea de energie medie temporală divizată prin suprafaţa fasciculului de ieşire, exprimată în mW/cm^2.

intensitate a ploii ⇒ intensitate a precipitaţiei

intensitate a precipitaţiei ⇐ intensitate a ploii / *precipitation rate* / *intensité de précipitation* / Debitul de apă al unei precipitaţii exprimat prin raportul dintre înălţimea apei căzute pe sol într-un interval de timp dat şi durata acestui interval. Notă: Intensitatea precipitaţiei este în general exprimată în mm/h.

intensitate a sursei (de radiaţii) / *(radiation) source strength* / *intensité d'une source (de rayonnement)* / Numărul de particule emise de o sursă de radiaţie pe unitatea de timp.

intensitate a traficului asigurat / *traffic carried (intensity)* / *(intensité du) trafic écoulé* / În stare de echilibru statistic, media repartiţiei traficului asigurat.

intensitate a traficului oferit / *traffic offered* / *trafic offert* / În stare de echilibru statistic, produsul dintre durata medie a ocupării şi debitul apelurilor.

intensitate a traficului pierdut / *intensity of traffic lost* / *intensité du trafic perdu* / În stare de echilibru statistic, diferenţa dintre intensitatea traficului oferit şi cea a traficului asigurat.

intensitate (a unei unde electromagnetice plane) [învechit] / *intensity* / *intensité (d'une onde électromagnétique plane) [à proscrire]* / Pătratul modulului câmpului electric al unei unde electromagnetice într-un punct. Notă: Această mărime este proporţională cu iradierea energetică sau cu densitatea fluxului de putere electromagnetică.

intensitate de apel / *call intensity* / *intensité d'appel* / Raportul dintre numărul de tentative de apel într-un interval de timp specificat şi durata acestui interval. Notă: Intensitatea apelului se raportează la un sens de stabilire a apelurilor, la celălalt sens sau la ambele sensuri.

intensitate de câmp în absenţa absorbţiei / *unabsorbed field strength* / *champ en l'absence d'absorption* / Intensitatea câmpului produs în punctul de recepţie de un emiţător radioelectric în lipsa absorbţiei.

(intensitate de) câmp perturbator / *disturbance field (strength)* / *champ perturbateur* / Intensitate de câmp produsă de către o perturbaţie electromagnetică într-un amplasament precizat şi măsurată în condiţii specificate.

intensitate de defectare (instantanee) / *(instantaneous) failure intensity <Z(t)>* / *intensité (instantanée) de défaillance <Z(t)>* / Limita, dacă există, a raportului dintre speranţa matematică a numărului de defectări a unei entităţi reparate, într-un interval de timp (t, t + Δt), şi durata Δt a intervalului de timp atunci când această durată tinde către zero. Notă: Intensitatea instantanee de defectare se exprimă prin formula: $\lim_{\Delta t \to 0+} \frac{E[N(t+\Delta t) - N(t)]}{\Delta t}$, unde: N(t) este numărul de defectări pe durata unui interval de timp (0,t); E este speranţa matematică.

intensitate de radiaţie (a unei antene într-o direcţie dată) / *radiation intensity (from an antenna in a given direction)* / *intensité de rayonnement (d'une antenne, dans une direction)* / Raportul dintre puterea radiantă în regiunea de câmp îndepărtat de o antenă printr-un unghi solid elementar care conţine o direcţie specificată şi valoarea acestui unghi solid. Note: 1. Intensitatea de radiaţie se exprimă în W/sr. 2. Intensitatea de radiaţie totală poate fi considerată ca suma intensităţilor de radiaţie corespunzătoare fiecăreia dintre componentele cu polarizări ortogonale.

intensitate de radiaţie (într-o direcţie dată) / *radiation intensity (in a given direction)* / *intensité de rayonnement (électromagnétique) (dans une direction)* / Raportul dintre puterea radiată de o sursă electromagnetică coerentă punctuală într-un unghi solid elementar care conţine o direcţie specificată şi valoarea acestui unghi solid. Notă: O antenă poate fi considerată sursă punctuală, dacă radiaţia acesteia este măsurată în regiunea sa de câmp îndepărtat.

intensitate de trafic (telefonic) / *traffic intensity* / *intensité du trafic (téléphonique)* / Numărul de resurse ocupate simultan de un ansamblu dat de resurse.

intensitate de trafic echivalentă / *equivalent random traffic intensity* / *intensité de traffic équivalente* / Intensitate a traficului Poisson oferită unui fascicul de circuite fictiv, care dă o intensitate a traficului supraîncărcat cu aceeaşi speranţă matematică şi aceeaşi varianţă cu cele ale unui trafic oferit dat. Notă: Noţiunea de intensitate de trafic echivalentă permite luarea indirectă în considerare a varianţei traficului, fasciculul fictiv find denumit fascicul echivalent.

intensitate derivată a mediei temporale de vârf spaţial <I_{spta}> / *spatial-peak temporal-average derived intensity <I_{spta}>* / *intensité derivée de moyenne temporelle crête spatiale <I_{spta}>* / Valoarea maximă a intensităţii derivate a mediei temporale într-un câmp acustic sau într-un plan specificat, exprimată în mW/cm^2. Pentru sistemele în mod operator combinat, intervalul de timp de preluare a mediei temporale este suficient pentru a include toate perioadele în care nu pot avea loc exporări.

intensitate efectivă (a unei lumini clipitoare) / *effective intensity (of a flashing light)* / *intensité effective (d'un feu à éclats)* / Intensitate luminoasă a unui dispozitiv de lumină fixă, având aceeaşi distribuţie spectrală relativă ca un dispozitiv de lumină clipitoare şi care ar avea aceeaşi bătaie luminoasă (sau bătaie vizuală în navigaţia aeriană) ca dispozitivul de lumină clipitoare aflat în condiţii identice de observaţie. Notă: În practică, intensitatea efectivă nominală a unui dispozitiv de lumină clipitoare poate fi evaluată pornind de la date fotometrice printr-o metodă convenţională.

intensitate efectivă (a unui traductor al unui aparat de terapie cu ultrasunete) / *effective intensity (of a treatment head)* / *intensité effective (d'un projecteur*

ultrasonore) / Raportul dintre puterea ultrasonoră efectivă de ieşire şi suprafaţa activă de emisiune.

intensitate energetică (a unei radiaţii) <I_e> ⇐ intensitate radiantă / *radiant intensity (of a source, in a given direction)* / *intensité énérgetique (d'une source, dans une direction donnée)* / Pentru o sursă şi o direcţie dată, raportul dintre fluxul energetic $d\Phi_e$ emis de sursă într-un element de unghi solid $d\Omega$ care conţine direcţia considerată şi acest element de unghi solid: $I_e = \frac{d\Phi_e}{d\Omega}$

intensitate (energetică) pe unitate de arie proiectată / *radiant intensity per unit projected area* / *intensité énergétique par unité d'aire projetée* / Caz particular al luminanţei energetice L_e într-un punct al suprafeţei unei surse, într-o direcţie, exprimată ca raportul dintre intensitatea energetică dI_e, în direcţia dată a unui element de suprafaţă în punctul respectiv şi aria $dA\cos\theta$ a proiecţiei ortogonale a acestui element pe planul perpendicular pe această direcţie: $L_e = \frac{dI_e}{dA \cdot \cos\theta}$. În acest caz, unitatea de măsură este $(W/sr)/m^2$. Analog se defineşte intensitatea luminoasă pe unitatea de *arie proiectată*: $L_v = \frac{dI_v}{dA \cdot \cos\theta}$. În acest caz, unitatea de măsură este cd/m^2.

intensitate fotonică <I_p> / *photon intensity (of a source, in a given direction)* / *intensité photonique (d'une source, dans une direction donnée)* / Pentru o sursă şi o direcţie dată, raportul dintre fluxul fotonic $d\Phi_p$, emis de sursă şi propagat în elementul de unghi solid $d\Omega$ care conţine direcţia dată, şi acest element de unghi solid: $I_p = \frac{d\Phi_p}{d\Omega}$.

intensitate în milicurie =· ImC / *intensity millicurie* / *intensité en millicurie* / Unitate de dozimetrie a radiului, definită ca debitul dozei de radiaţie gama la o distanţă de 1 cm de 1 mg de radiu filtrat de 0,5 mm de platină: 1 ImC-h = 8,3 r.

intensitate luminoasă <I_v> / *luminous intensity (of a source, in a given direction)* <*I*> / *intensité lumineuse (d'une source, dans une direction donnée)* <*I*> / Pentru o sursă şi o direcţie dată, raportul dintre fluxul luminos $d\Phi_v$, emis de sursă şi propagat în elementul de unghi solid $d\Omega$ care conţine direcţia dată şi acest element de unghi solid: $I_v = \frac{d\Phi_v}{d\Omega}$.

intensitate (luminoasă) sferică medie / *mean spherical luminous intensity (of a source)* / *intensité lumineuse sphérique moyenne (d'une source)* / Valoare medie a intensităţii luminoase a sursei în toate direcţiile, egală cu raportul dintre fluxul său luminos şi unghiul solid 4π sr.

intensitate maximă (a unui traductor al unui aparat de terapie cu ultrasunete) / *maximum intensity (of a treatment head)* / *intensité maximale (d'un projecteur ultrasonore)* / În cazul traductoarelor cu suprafaţa de emisiune circulară plană cu diametrul de cel puţin 2 cm, puterea ultrasonoră efectivă de ieşire maximă multiplicată cu $4/\pi$ şi măsurată cu un ecran acustic circular de 1 cm diametru plasat în apropierea centrului suprafeţei de emisie, exprimată în W/cm^2.

intensitate medie de defectare / *mean failure intensity* / *intensité moyenne de défaillance* / Medie a intensităţii instantanee de defectare pe un interval de timp dat (t_1,t_2). Notă: Intensitatea medie de defectare se deduce din intensitatea instantanee de defectare z(t) prin formula:

$$z(t_1,t_2) = \frac{1}{t_2 - t_1}\int_{t_1}^{t_2} z(t)dt .$$

intensitate radiantă ⇒ intensitate energetică (a unei radiaţii)

intensitate spectrală a unei surse / *spectral source strength* / *intensité spectrale de source* / Numărul de particule de energie cuprinsă între E şi $(E + dE)$ emise de o sursă de radiaţii în unitatea de timp.

intensitate ultrasonoră / *ultrasound intensity* / *intensité ultrasonique* / Valoarea energiei acustice transmise pe unitatea de timp şi de suprafaţă, perpendicular pe direcţia de de deplasare a ultrasunetului.

intenţie de apel / *call intent* / *intention d'appel* / Pentru un utilizator al unei reţele de telecomunicaţii, intenţia de a stabili o comunicare cu un alt utilizator, un terminal sau un serviciu dat. Notă: O intenţie de apel se manifestă în mod curent printr-una sau mai multe tentative de apel. Utilizatorul poate renunţa la efectuarea tentativelor de apel, de exemplu dacă se aşteaptă la o calitate necorespunzătoare a serviciului, la un moment dat.

interacţiune de amorsare / *primer interaction* / *interaction d'amorçage* / Variaţia parametrilor electrici ai tubului determinată de curentul de amorsare.

interacţiune (de particule) / *interaction (of particles)* / *interaction (de particules)* / Acţiune a forţelor exersate mutual între particule, atomi, nuclee, sau între particule în ciocnire.

interacţiune electromagnetică / *electromagnetic interaction* / *interaction électromagnétique* / Interacţiune fundamentală, exercitată între particule încărcate cu sarcină electrică prin intermediul câmpului electromagnetic. La scară microscopică, interacţiunea electromagnetică constă în emisia şi absorbţia de fotoni. Această interacţiune se manifestă şi asupra particulelor neutre cu moment magnetic de spin ca, de exemplu, neutronul.

interacţiune electromagnetică [de fotoni] / *electromagnetic interaction [concerning photons]* / *interaction électromagnétique [concernant de photons]* / Într-un câmp electromagnetic: interacţiunea dintre fotoni şi particulele încărcate din atomi; forţele exercitate asupra electronilor din atomi; forţele exercitate între atomi sau molecule.

interacţiune între circuitele osciloscopului multicanal / *interaction between the circuits of a multitrace oscilloscope* / *interaction entre les circuits d'un oscillographe multitrace* / Influenţa tensiunii, aplicate la intrarea unui circuit, asupra deviaţiei unui fascicul care este în mod normal destinat reprezentării tensiunii aplicate la intrarea altui circuit.

interblocare ⇐ blocare totală / *deadlock* / *étreinte fatale* / Situaţie în care interdependenţa mai multor activări de proceduri asincrone interzice execuţia lor.

interblocare reciprocă / *deadly embrace* / *étreinte (fatale) reciproque* / Situaţie de blocaj reciproc în care sunt implicate exact două procese

intercalat / *interleaved* / *intercalé* / Calificativ referitor la dispunerea unor canale de radiofrecvenţă, în care se inserează canale suplimentare între canalele principale ale unui ansamblu iniţial de canale radioelectrice ordonate în funcţie de frecvenţele lor crescătoare, abaterea dintre frecvenţele centrale ale canalelor suplimentare şi canalele principale fiind o fracţiune importantă, de exemplu jumătate din intervalul dintre canale.

intercepţie / *service interception* / *renvoi sur position de renseignement* / Transmiterea, către o poziţie de control sau de informaţii şi reclamaţii, a comunicaţiilor destinate unui abonat telefonic.

(a) interclasa / *(to) collate* / *interclasser* / A aranja două sau mai multe mulţimi de date într-una singură conform unor criterii de aranjare predeterminate. Exemplu: A fuziona articole care provin din mai multe fişiere ale căror articole sunt clasate în secvenţe analoage într-un singur fişier clasat în secvenţe, fără ca acesta să cuprindă obligatoriu toate articolele fişierelor originare.

interclasator / *collator* / *interclasseuse* / Maşină care interclasează sau fuzionează pachete de cartele sau alte documente.

interconectare a reţelelor / *interworking between networks* / *interconnexion de réseaux* / Posibilitate a posturilor racordate la o reţea de telecomunicaţii de a

intra în intercomunicații cu posturile racordate la o altă rețea.

interconectare electrică [de mașini] / *electrical interconnection / accouplement électrique [action]* / Acțiunea de conectare a unor mașini electrice între ele, în scopul combinării proprietăților sau ale efectelor acestora.

interconectarea sistemelor deschise / *open system interconnection (OSI) / interconnexion des systèmes ouverts* / Model de interconectare a sistemelor deschise, elaborat de organizația internațională de standardizare, care standardizează pe 7 niveluri serviciile și modul de interconectare al unor calculatoare care schimbă informații între ele. Notă: Fiecare nivel se bazează pe standardele descrise de nivelurile inferioare; astfel, nivelul cel mai de jos se ocupă numai de legăturile fizice între calculatoare, iar nivelul cel mai de sus descrie interacțiunile între calculatoare la nivelul programelor de aplicație.

interconexiune, 1[sens general] / *interconnection, 1[general meaning] / interconnexion, 1[sens général]* / Conexiune efectuată prin una sau mai multe linii între două sau mai multe rețele.

interconexiune, 2[de rețele] / *interconnection, 2[of power systems] / interconnexion, 1[de réseaux]* / Conexiune, prin una sau mai multe linii electrice, realizată între două sau mai multe rețele electrice sau sisteme electroenergetice.

interconexiune de linii de telecomunicații / *interconnecting / interconnexion (des lignes de télécommunication)* / Orice metodă de conectare între ele unor linii multiple într-o rețea de conexiune cu accesibilitate parțială, astfel încât grupurile de linii accesibile de la niveluri diferite să fie parțial comune acestora. Multiplarea parțială este o formă de interconexiune.

interdicție / *access barred / interdiction* / Funcție a unei rețele de telecomunicații care constă în interzicerea apelurilor tuturor abonatilor sau a unei părți a acestora destinate sau provenite de la anumite servicii, direcții sau posturi.

interfață / *interface / interface* / Frontieră comună între două unități funcționale, definită prin caracteristicile sale funcționale, caracteristicile comune de interconexiune, caracteristicile semnalelor transmise și alte caracteristici utile. Reprezintă astfel totalitatea regulilor, convențiilor, modulelor program și dispozitivelor cu ajutorul cărora un element al unui sistem comunică cu un alt element al sistemului sau cu utilizatorul. Această interfață se realizează la mai multe niveluri: interfața cu utilizatorul și interfața cu programele utilizatorului.

interfață (a unei mașini industriale) / *interface (of an industrial machine) / interface (d'une machine industrielle)* / Interfață constituită între comanda numerică, pe de-o parte, și mașina împreună cu echipamentul său de comandă, de cealaltă parte.

interfață cu programele utilizatorului / *user programs interface / interface avec les programmes de l'utilisateur* / Nivel al interfeței în care programele utilizatorilor solicită servicii sistemului de operare prin intermediul apelurilor sistem. Aceasta presupune existența pe de o parte a unor mecanisme prin care se dă controlul sistemului, iar pe de altă parte existența unei interfețe specifice fiecărui limbaj.

interfață cu utilizatorul / *user interface / interface (avec l')utilisateur* / Nivel al interfeței care se realizează prin limbajul de comandă ce presupune existența unui interpretor de comenzi (*shell* în sistemele UNIX). El oferă și facilități deosebite de programare, ceea ce face ca unele aplicații să se realizeze mai comod la acest nivel decât într-un limbaj de programare cum ar fi C. Exemple: interfețele alfanumerice, interfețele grafice orientate pe menu-uri și ferestre, interfețele "inteligente" bazate pe recunoașterea vocii sau a semnăturii etc., utilizarea unora implicând existența de terminale cu caracteristici deosebite.

interfață de bandă largă între operatori / *broadband inter-carrier interface* / *interface large bande inter-opérateurs* / Interfață între operatori de telecomunicații similară protocolului PNNI („private network-to-network interface"), dar care nu oferă anumite informații furnizate de această interfață.

interfață de nivel / *layer interface* / *interface de couche* / Interfață între niveluri adiacente ale unei ierarhii de niveluri.

interfață de programare a aplicațiilor / *API (Application Programming Interface)* / *interface de programmation des applications* / Parte integrantă a programelor de sistem, acest tip de interfață se află plasată între o componentă hardware (placă de sunet, interfață grafică etc.) și programul de aplicație care o utilizează. Notă: Se permite dezvoltarea de aplicații independente de un hardware particular, furnizorul echipamentului oferind numai driver-ul final care convertește instrucțiunile generice ale interfeței în comenzi specifice acelui echipament. Tehnica poate fi folosită și pentru programe de bază (Microsoft Windows), în loc de dispozitive hardware.

interfață între sistemele de siguranță și alte sisteme / *interface between safety system and other systems* / *interface entre les systèmes de sûreté et d'autres systèmes* / Sisteme de conexiune între un echipament al sistemului de siguranță și un alt echipament sau dispozitiv. Exemple: cutiile de borne, conexiunile electrice, îmbinările, manșoanele, cablurile, carcasele etc.

interfață materială / *physical interface* / *interface matérielle* / Interfață mecanică, electrică, electromagnetică sau optică. Notă: Se poate defini, de exemplu, o interfață materială între două echipamente sau între un echipament sau un cablu.

interfață orientată în linie de comandă / *CLI (Command-line interface)* / *interface adaptée en ligne de commande* / Interfață utilizator care afișează o invitație la dialog și așteaptă din partea utilizatorului o comandă sub forma unui text (șir de caractere) care descrie prelucrările pe care trebuie să le facă sistemul.

interfață paralelă / *parallel interface* / *interface parallèle* / *1.* Canal multifilar care transferă simultan mai mulți biți de informație. 2. O schemă de conectare a două echipamente de calcul, care utilizează o transmisie paralelă de date. Exemplu: cea mai cunoscută este cea definită de Centronics și folosită pentru conectarea unei imprimante la un calculator.

interfață pentru aplicații la nivel de cod / *ABI (Applications Binary Interface)* / *interface pour applications au niveau de code* / Programe care asigură compatibilitatea aplicațiilor cu sistemul de calcul la nivelul cel mai scăzut: hardware. Notă: Într-un model ierarhic al aplicațiilor, acesta este primul nivel.

interfață periferic / *peripheral interface adapter* / *interface périphérique* / Dispozitiv ce se interpune între un periferic și unitatea centrală a calculatorului și are rolul de a degreva microprocesorul de controlul în detaliu al perifericului. Exemplu: interfața de disc magnetic, cu rolul de acceptare a comenzilor de transfer de date de la microprocesor și controlare a uneia sau mai multor unități de disc (magnetic sau optic).

interfață rețea-rețea / *network-to-network interface* / *interface de noeud de réseau* / Conexiune internă la rețea între două componente ale entității de exploare sau între rețelele a două entități de exploatare.

interfață S / *S interface* / *interface S* / Interfață care separă partea de utilizator de funcțiile de rețea ale unui terminal.

interfață utilizator-rețea / *user-network interface* / *interface usager-réseau* / Într-o rețea de telecomunicații, interfața dintre unui echipament terminal și o terminație de rețea.

interferenţă / *interference* / *interférence* / Fenomen rezultat din suprapunerea a două sau mai multe oscilaţii sau unde coerente de frecvenţe egale sau aproape egale, manifestat prin variaţii ale amplitudinii rezultante, în spaţiu sub formă de franjuri de interferenţă sau în timp sub formă de bătăi.

interferenţă (de circuit) / *feedover (crosstalk)* / *interférence (de circuit)* / Energie electrică nedorită transferată de la un circuit numit *circuit perturbator* către un alt circuit numit *circuit perturbat*. Notă: Această energie poate fi transferată, de exemplu, prin cuplaj inductiv, capacitiv sau rezistiv.

interferenţă electromagnetică / *electromagnetic interference (EMI)* / *interférence électromagnétique* / Fenomen fizic ce afectează funcţionarea echipamentelor electronice şi de tehnică de calcul. Un calculator generează unde electromagnetice de înaltă frecvenţă, care pot perturba funcţionarea altor echipamente electronice şi electrocasnice. De asemenea, comunicaţia de date între două calculatoare poate fi perturbată mai mult sau mai puţin prin interferenţă electromagnetică, în funcţie de mediul fizic de transmisie a datelor folosit (cele mai perturbate sunt comunicaţiile prin unde electromagnetice, iar cele mai puţin perturbate sunt transmisiile prin fibre optice).

interferometrie axială / *slab interferometry* / *interférométrie axiale* / Metodă de măsurare a profilului de indice al unei fibre optice care constă în plasarea într-un interferometru a unei porţiuni subţiri decupate din fibră perpendicular pe axa acesteia.

interferometrie transversală / *transverse interferometry* / *interférométrie transversale* / Metodă de măsurare a profilului de indice al unei fibre optice care constă în plasarea fibrei într-un interferometru şi iluminarea acesteia perpendicular pe axă.

interferometru / *interferometer* / *interféromètre* / Aparat de măsurat bazat pe fenomenul interferenţei.

interfon / *intercommunication station* / *interphone* / Telefon al unei reţele telefonice private care interconectează numai aparate telefonice cu difuzor pentru comunicaţii telefonice într-o zonă limitată.

interfuncţionalitate / *interoperability* / *aptitude à l'interfonctionnement* / Posibilitatea de comunicare, de execuţie a programelor sau de transfer de date între sisteme informatice diferite astfel încât utilizatorul să nu fie nevoit a cunoaşte caracteristicile proprii ale fiecărui sistem.

intermodulaţie / *intermodulation* / *intermodulation* / Într-un dispozitiv sau într-un mediu de transmisiune neliniar, interacţiunea dintre componentele spectrale ale unuia sau mai multor semnale de intrare, producând la ieşire noi componente spectrale ale căror frecvenţe sunt combinaţii liniare cu coeficienţi întregi ale frecvenţelor componentelor de intrare. Notă: Intermodulaţia se produce cu un singur semnal de intrare nesinusoidal sau cu mai multe semnale, sinusoidale sau nu, aplicate la aceeaşi intrare sau la intrări diferite. Distorsiunea neliniară caracterizată de apariţia produselor de intermodulaţie se numeşte distorsiune de intermodulaţie.

(a) interna (date) / *(to) roll in* / *rappeler* / A reinsera în memoria principală ansamblurile de date care au fost externate anterior într-o memorie auxiliară.

internet / *Internet* / *internet [réseau télématique]* / Sistem mondial de reţele de calculatoare interconectate (comerciale, academice, de cercetare, universitare, educaţionale, militare etc.) în care datele se transferă pe baza unui set comun de protocoale, destinat facilitării serviciilor de comunicare a datelor şi asigurând extinderea posibilităţilor fiecărui sistem participant. Exemple: conectarea în regim determinat la distanţă pentru realizarea sesiunilor de lucru şi utilizarea unor

servicii speciale, transferul de fişiere la distanţă, partajarea de fişiere în reţea, poşta electronică, execuţia la distanţă, tipărirea la distanţă, grupurile de discuţii. Vezi *reţea de calculatoare descentralizată.*

(a) interoga / *(to) poll* / *interroger* / Proces prin care sunt interogate periodic mai multe dispozitive, în scopul de a permite unui program să trateze evenimentele generate de acestea. Notă: Interogarea se face prin citirea stării fiecărui dispozitiv, iar în cazul în care aceasta indică apariţia unui eveniment (ca de exemplu, apăsarea unei taste), se tratează evenimentul respectiv.

interogare ⇐ invitaţie la emisiune [reţele] / *polling* / *invitation à émettre* / Consultare, în general secvenţială şi eventual ciclică, a staţiilor unei reţele de către o staţie centrală, astfel încât cele care au de transmis mesaje să o facă imediat sau să semnalizeze. Notă: Acestă noţiune se aplică atât reţelelor de radiocomunicaţii mobile, cât şi altor tipuri de reţele de telecomunicaţii cum ar fi, de exemplu, reţelele de date.

(a) interpreta / *(to) interpret* / *interpréter* / A translata şi a executa fiecare instrucţiune a unui program sursă, înainte de a translata şi executa instrucţiunea următoare.

interpretator / *interpreter, 2[device]* / *traductrice (de cartes perforées)* / Dispozitiv care imprimă pe o cartelă perforată, caracterele corespunzătoare configuraţiilor de perforaţii de pe acea cartelă. [desuet]

interpretator prin transfer ⇐ interpreter prin transfer / *transfer interpreter* / *reporteuse* / Dispozitiv care imprimă pe o cartelă perforată, caracterele corespunzătoare configuraţiilor de perforaţii de pe altă cartelă.

interpreter prin transfer ⇒ interpretator prin transfer

interpretor / *interpreter, 1[program]* / *interpréteur* / Program pentru calculator destinat interpretării.

interpretor C-shell (csh) / *csh (C-shell)* / *interpréteur C-shell* / Interfaţă de comandă specifică sistemului de operare UNIX. Interpretorul C-shell, creat de William Joy, este caracterizat de comenzi de control al fluxului execuţiei cu o sintaxă similară cu instrucţiunile limbajului de programare C (*if, foreach, switch*) şi a pus pentru prima oară la dispoziţia utilizatorilor facilităţi pentru gestiunea listei "istoric" a comenzilor date în timpul unei sesiuni de lucru, ca şi comenzi pentru manipularea proceselor care rulează în background sau în foreground.

interpretor (de comenzi) / *command interpreter* / *interpréteur (de commande)* / Interpretor al unui limbaj de comandă, specific unui sistem de operare. Exemplu: Interpretorul de comenzi UNIX se numeşte *shell.*

interschimbabil / *interchangeable* / *interchangéable* / Calificativ aplicat unui sau mai multor aparate de măsurat, dacă se pot utiliza unul în locul celuilalt fără afectarea exactităţii.

interschimbare (de date) / *swapping* / *permutation (des données)* / Procesul de înlocuire a conţinutului unei zone a memoriei principale, cu conţinutul unei zone a memoriei auxiliare. Notă: Informaţia aflată în prealabil în memoria principală poate fi salvată în memoria auxiliară.

intersecţie ⇒ conjuncţie

intersecţie aeriană ⇒ încrucişare aeriană

interstiţiu de ghidare / *guide gap* / *espace de guide* / Interval (spaţial) prin care se efectuează transferul descărcării de la un spaţiu principal la următorul.

interval, 1[mulţime de valori] / *interval, 1[set of values]* / *intervalle, 1[ensemble]* / Mulţime a numerelor reale cuprinse între două numere reale date.

interval, 2[mărime] / *interval, 2[quantity]* / *intervalle, 2[grandeur]* / 1. Mulţimea valorilor unei mărimi scalare cuprinse între două valori limită date. 2. Numărul real utilizat ca măsură a acestui interval. Notă: Mărimea scalară poate fi o mărime

fizică scalară (lungime, durată, temperatură etc.) sau o caracteristică a unui sistem tehnic; numărul real este definit de obicei prin diferenţa valorilor lui limită, prin raportul lor sau logaritmul acestui raport etc.

interval al indicaţiilor (unui aparat de măsurat) / *range of indication* / *étendue des indications* / Ansamblul valorilor limitat de indicaţiile extreme. Notă: Intervalul de măsurare este exprimat în unităţi de afişaj, indiferent de unitatea mărimii de măsurare, fiind în mod normal specificat prin limitele sale inferioară şi superioară.

interval al lungimilor de undă de funcţionare / *operating wavelength spacing* / *espacement des longueurs d'onde de fonctionnement* / Intervalul lungimilor de undă de funcţionare al unui dispozitiv de cuplare optic care depinde de lungimea de undă cu mai mult de o lungime de undă de funcţionare reprezintă diferenţa $\lambda_{i+1} - \lambda_i$ dintre două lungimi de undă de funcţionare adiacente, numindu-se uneori interval între canale. Notă: Intervalele dintre canale corespunzătoare unui dispozitiv de cuplare cu mai mult de două lungimi de undă de funcţionare nu sunt în mod necesar egale.

interval al mărimii de ieşire / *output span* / *plage de sortie* / Valoarea algebrică a diferenţei dintre valoarea nominală superioară şi valoarea nominală inferioară a mărimii de ieşire.

interval al unei erori ⇐ amplitudine a erorilor / *error span* / *étendue d'une erreur* / Diferenţa dintre valoarea cea mai ridicată şi valoarea cea mai scăzută pe care poate să ia o eroare.

interval de amorsare / *starter gap* / *espace d'amorçage* / Spaţiu între electrozi parcurs de curentul care amorsează descărcarea în spaţiul principal dintre electrozi.

interval de avans al unui impuls / *pulse advance interval* / *intervalle d'avance d'une impulsion* / Intervalul dintre momentul de început al impulsului unei forme de undă de impuls şi momentul de început al impulsului altei forme succesive de undă de impuls, în lipsa unei indicaţii contrare.

interval de cuantificare / *quantizing interval* / *intervalle de quantification* / Unul dintre intervalele adiacente utilizate într-o cuantificare.

interval de eşantionare / *sampling interval* / *intervalle d'échantillonnage* / Intervalul de timp scurs între momentele în care se iau două eşantioane succesive ale aceluiaşi semnal.

interval de funcţionare (a valorii de consemn) / *operating differential (of value of the operating pressure)* / *intervalle de fonctionnement (de la valeur de consigne)* / Diferenţa dintre valorile superioară şi inferioară ale valorii de consemn.

interval de interogare / *polling interval* / *intervalle d'interrogation* / Intervalul de timp scurs între două interogări ale aceluiaşi dispozitiv.

interval de înjumătăţire / *halving interval* / *intervalle de division par deux* / Număr corespunzător intervalului de temperatură, în grade Celsius, care exprimă câtul împărţirii la doi a timpului de atingere a punctului limită, luat la temperatura indicelui de temperatură IT sau a indicelui relativ de temperatură IRT.

interval de întârziere al unui impuls / *pulse delay interval* / *intervalle de retard d'une impulsion* / Intervalul dintre momentul de început al impulsului unei forme de undă de impuls şi momentul de început al impulsului altei forme precedente de undă de impuls, în lipsa unei indicaţii contrare.

interval de măsurare ⇒ domeniu (efectiv) de măsurare

interval de măsurare (al unui aparat de măsurare) / *span (of a measuring instrument)* / *intervalle de mesure* / Modulul diferenţei dintre cele două limite ale unui domeniu de măsurare. Exemple: pentru un calibru de la −10 V la +10 V, intervalul de măsurare este de 20 V.

interval de măsurare (al unui releu de măsură) / *effective range (of a measuring relay)* / *étendue de mesure (d'un relais de mesure)* / Parte a domeniului de funcţionare a unei mărimi de alimentare a unui releu sau a mărimii sale caracteristice, în cadrul căreia sunt îndeplinite prescripţiile privind precizia.

interval de pauză [în semnalizare] / *silent period [in a.c. signalling]* / *intervalle de silence* / În semnalizarea în curent alternativ, intervalul de timp în care nu există transmisiune în curent alternativ şi care precede sau succede emisia unui semnal.

interval de reglaj fin al frecvenţei / *incremental frequency range* / *gamme de réglage fin de fréquence* / Interval de frecvenţă acoperit de reglajul adiţional (fin) al frecvenţei în jurul valorilor frecvenţei fixate prin reglajul grosier al frecvenţei.

interval de suprimare / *hold-off interval* / *intervalle de suppression* / Interval de timp între momentul în care curentul principal din dispozitivele cu semiconductoare devine nul şi momentul în care aceleaşi dispozitive sunt supuse unei tensiuni în stare de blocare.

interval de timp, 1[mulţime] / *time interval [set of instants]* / *intervalle de temps [ensemble]* / Parte a unei scări de timp, delimitată de două momente ale acesteia.

interval de timp, 2[diferenţă algebrică] / *interval (of time) [algebric time difference]* / *intervalle de temps [grandeur algébrique]* / Diferenţa algebrică de timp obţinută scăzând valoarea timpului unui prim moment specificat dintr-un al doilea moment specificat, considerând acelaşi moment de referinţă.

interval de transpunere / *transposition interval* / *intervalle de transposition* / Lungimea liniei electrice aeriene cuprinsă între două transpuneri succesive.

interval dinamic (al unui contaminametru de aerosoli radioactivi) / *dynamic range (of a radioactive aerosol contamination meter)* / *dynamique de mesure* / Raportul dintre semnalul maxim ce poate fi măsurat şi semnalul minim care poate fi considerat semnificativ relativ la zgomotul de fond.

interval efectiv de frecvenţă (al unui generator de semnale) / *effective frequency range (of a signal generator)* / *gamme effective de fréquence (d'un générateur de signaux)* / Domeniu de frecvenţe ale undei purtătoare produse de generator în mod continuu, în subintervale sau în serii discrete, între limitele căruia generatorul satisface toate prescripţiile relative la precizie.

interval efectiv de măsurare / *effective range of measurement (of a ratemeter)* / *étendue effective de mesure* / Domeniu de măsurare în interiorul căruia sunt satisfăcute prescripţiile normei.

interval efectiv de măsurare (al unui monitor de efluenţi gazoşi) / *effective range of measurement (of a gazeoux effluent monitor)* / *étendue de mesure effective (d'un moniteur d'effluents gazeux)* / Domeniu efectiv de măsurare, parte a domeniului nominal în care aparatul satisface prescripţiile relative la limitele de eroare.

interval fix / *fixed differential* / *intervalle fixe* / Interval de funcţionare care nu poate fi modificat faţă de reglajul uzinal.

interval între canale ⇐ distanţă între canale / *channel spacing* / *espacement entre canaux* / Într-un ansamblu de canale de radiofrecvenţă ordonate în funcţie de frecvenţa lor crescătoare, diferenţa dintre frecvenţele centrale ale celor două canale adiacente.

interval între cifre / *inter-digital pause* / *intervalle entre (les) chiffres* / Intervalul de timp dintre sfârşitul transmisiunii unei cifre şi începutul transmisiunii cifrei următoare, în telefonia automată.

interval între expuneri / *interval between X-ray tube exposures* / *intervalle entre poses* / Intervalul de timp dintre sfârşitul unei expuneri şi începutul următoarei.

interval între impulsuri / *pulse spacing* / *espacement d'impulsions* / Intervalul dintre momentul de sfârşit al impulsului unei prime forme de undă de impuls şi momentul de început al impulsului formei de undă de impuls imediat următoare, într-un tren de impulsuri.

interval între încercări / *test interval* / *intervalle entre essais* / Intervalul de timp dintre două încercări succesive identice pe un acelaşi captor, ansamblu de măsurare şi supraveghere de siguranţă, ansamblu logic de siguranţă sau ansamblu terminal.

interval între mesaje / *message spacing* / *espacement des messages* / Posibilitate oferită unui abonat de a cere reţelei să transmită postului său mai multe caractere de avans de linie la sfârşitul fiecărei comunicaţii reuşite, înainte de deconectarea liniei, în vederea menţinerii unui spaţiu între mesajele imprimate succesiv.

interval între rafale de impulsuri / *pulse burst separation* / *intervalle entre rafales d'impulsions* / Intervalul dintre momentul de sfârşit al impulsului ultimei forme de undă de impuls dintr-o rafală de impulsuri şi momentul de început al impulsului primei forme de undă de impuls din rafala de impulsuri imediat următoare.

interval neprotejat / *unguarded interval* / *intervalle non protégé* / Perioadă de tranziţie între starea de ocupare şi starea liberă a unui circuit sau a unei unităţi funcţionale, pe durata căreia este posibilă o angajare nedorită.

interval nominal [al unei caracteristici funcţionale] / *rated range [of a performance characteristic]* / *domaine assigné [d'une caractéristique fonctionnelle]* / Domeniu nominal al unui echipament stabilit de constructor pentru mărimea sau mărimile de măsurat, de observat, de afişat sau de furnizat.

interval nominal de funcţionare / *rated range of use* / *domaine assigné de fonctionnement* / Domeniul valorilor pe care le poate avea o mărime de influenţă când sunt îndeplinite prescripţiile referitoare la eroarea de funcţionare.

interval reglabil / *adjustable differential* / *intervalle réglable* / Interval de funcţionare ce poate fi modificat sau schimbat între limitele nominale prin intermediul unui mecanism acţionat manual.

interval semnificativ / *significant interval* / *intervalle significatif* / Intervalul de timp cuprins între două momente semnificative consecutive.

interval unghiular ⇒ deplasare unghiulară

interval unitar / *unit interval* / *intervalle unitaire* / Într-un sistem care utilizează un cod cu lungimi egale sau într-un sistem cu modulaţie izocronă, intervalul de timp maxim pentru care duratele teoretice ale intervalelor semnificative ale unei modulaţii sau ale unei redări telegrafice sunt toate multipli întregi ai acestui interval.

intervenţie de transfer a abonatului / *changed address interception* / *intervention pour transfert d'abonné* / Aviz trimis automat de către reţea fiecărui post chemător pentru a-l informa asupra unui număr nou atribuit postului chemat, urmat fie de o redirecţionare a apelului, fie de eliberarea postului chemător. Notă: Este posibilă utilizarea în acest caz a unui semnal de serviciu urmat de eliberare.

intrare [proces] / *input process* / *entrée [processus]* / Proces care constă în recepţionarea de date într-un calculator sau într-o componentă a sa.

intrare a liniei / *bush* / *entrée de conducteur* / Dispozitiv care permite trecerea unui conductor printr-un perete despărţitor sau prin carcasa unui aparat.

intrare a sistemului (într-o reţea de teledistribuţie) / *system outlet (of a cabled distribution system)* / *arrivée de réseau* / Punct al unei linii a unei reţele de teledistribuţie în care se pot conecta una sau mai multe linii de utilizator.

intrare analogică izolată / *isolated analogue input* / *entrée analogique isolée* / Canal de intrare analogică ale cărui

terminale sunt izolate electric faţă de toate celelalte terminale.

intrare analogică neizolată / *non-isolated analogue input* / *entrée analogique non isolée* / Canal de intrare analogică ale cărui terminale sunt conectate electric (intern, în cazul dispozitivului) cu celelalte terminale.

intrare asimetrică / *asymmetrical input* / *entrée asymétrique* / Circuit de intrare cu trei borne în care valorile nominale ale impedanţelor dintre borna comună şi fiecare din celelalte borne sunt diferite. Notă: Borna comună de intrare şi cea de ieşire nu sunt în mod necesar amândouă accesibile sau la acelaşi potenţial.

intrare automată (într-o centrală telefonică automată) / *direct dialling-in (to a PABX)* / *numérotation directe d'un poste supplémentaire* / Pentru un abonat sau o operatoare din reţeaua telefonică, procedeu care constă în trimiterea numărului instalaţiei private, urmată de prelungirea apelului său spre postul suplimentar dorit, fără ajutorul operatoarei care serveşte instalaţia, compunând numărul afectat acestui post.

intrare de alimentare a unui echipament de clasa a III-a de protecţie / *input part (of a class III medical electrical equipment)* / *entrée de puissance (d'un appareil électromédical de la classe III)* / Ansamblul tuturor părţilor unui echipament de clasa a III-a de protecţie destinate a fi legate printr-o fişă specială la o tensiune redusă medicală.

intrare de cablu / *cable entry* / *entrée de câble* / Dispozitiv care permite trecerea unui cablu printr-un perete despărţitor sau prin carcasa unui aparat.

intrare (de post) / *lead-in* / *entrée de poste* / Parte a unei linii sau a unei antene care realizează legătura electrică dintre un echipament şi partea principală a liniei sau a antenei.

intrare de semnal / *signal input part* / *entrée (de signal)* / Parte a echipamentului care, fără să fie parte aplicată, este destinată primirii semnalelor de intrare (curenţi sau tensiuni) pentru afişare, înregistrare, prelucrare de date etc.

intrare-ieşire de proces / *process I/O* / *entrée-sortie de processus* / Operaţii de intrare şi ieşire asociate direct la proces.

intrare-ieşire paralelă / *parallel input/output (PIO)* / *entrée-sortie parallèle* / Termen ce desemnează o legătură de date între două echipamente de calcul, legătură realizată după principiul transmisiei paralele a datelor.

intrare în sincronizare (a unui motor asincron) ⇒ agăţare la viteză fracţionară (a unui motor asincron)

intrare (într-un etaj de comutaţie) / *inlet (in a switching stage)* / *entrée (dans un étage de commutation)* / Acces prin care traficul de intrare penetrează într-un etaj de comutaţie sau într-o matrice de comutaţie.

intrare peste ocupat / *overplugging* / *enfichage sur ligne occupée* / Introducerea unei fişe telefonice într-un jac, cu ignorarea stării de ocupare.

intrare simetrică / *symmetrical input* / *entrée symétrique* / Circuit de intrare cu trei borne la care valorile nominale ale impedanţelor dintre borna comună şi fiecare din celelalte două borne sunt egale. Notă: Borna comună de intrare şi cea de ieşire nu sunt în mod necesar amândouă accesibile sau la acelaşi potenţial.

intrări-ieşiri seriale / *serial input/output* / *entrées-sorties (en) série* / Canale de comunicaţie care folosesc transmisia serială a datelor pentru a stabili o legătură între două calculatoare. Exemplu: calculatoarele compatibile IBM-PC dispun de două intrări-ieşiri seriale, utilizabile fie pentru conectarea unor echipamente periferice seriale (imprimantă, mouse etc.), fie pentru legarea cu un alt calculator.

intrinsec [mentenanţă] / *intrinsic [maintenance]* / *intrinsèque [en maintenance]* / Calificativ referitor la o valoare determinată în condiţii de exploatare date.

introducere de date / *data entry* / *saisie de données* / Proces de aranjare a datelor sub o formă exploatabilă de către un calculator. Exemplu: introducere a datelor într-un fişier stat de salarii pe un disc flexibil al unui terminal.

introducere de date (într-o bază de date) / *data entry (in a database)* / *saisie de données (dans une base de données)* / Una din operaţiile frecvente ce se execută asupra unei baze de date, şi care constă în adăugarea de noi informaţii. Notă: Introducerea datelor necesită atât existenţa unor formulare de introducere a acestora, corespunzătoare modelului mental pe care utilizatorul îl are în privinţa aplicaţiei, cât şi verificarea corectitudinii datelor introduse şi a consistenţei informaţiilor deja stocate în baza de date.

introducere de loturi de date de la distanţă / *remote batch entry* / *soumission de lots à distance* / Introducere de loturi de date cu ajutorul unei unităţi de intrare care are acces de la distanţă la un calculator cu program memorat.

introducere de lucrări de la distanţă / *remote job entry (RJE)* / *introduction des travaux à distance* / Introducere de lucrări cu ajutorul unei unităţi de intrare care are acces de la distanţă la un calculator cu program memorat.

introducere în paralel a unui semnal de telecomandă centralizată / *shunt injection of a centralized telecontrol signal* / *injection parallèle d'un signal de télécommande centralisée* / Injecţie a unui semnal în sistemul de alimentare cu ajutorul unui dispozitiv conectat în paralel cu sistemul de bare colectoare al staţiei electrice.

introducere serie a unui semnal de telecomandă centralizată / *series injection of a centralized telecontrol signal* / *injection série d'un signal de télécommande centralisée* / Injecţie a unui semnal în sistemul de alimentare cu ajutorul unui dispozitiv conectat în serie cu fiecare celulă de plecare pentru fider sau cu alimentarea sistemului de bare colectoare.

intruziune / *intrusion* / *intrusion* / Intervenţia unui al treilea utilizator în cursul unei comunicaţii în vederea efectuării unui anunţ, de exemplu referitor la existenţa unei tentative de apel interurban destinat unuia dintre cei doi utilizatori.

inundare cu electroni / *(to) flood* / *arroser* / Dirijare spre un ansamblu de memorare a unui flux de electroni de secţiune largă (fascicul de întreţinere) ce nu conţine nici o informaţie localizată.

invariant de ciclu / *loop invariant* / *invariant de boucle* / Aserţiune care se menţine pe durata întregii execuţii a unui ciclu.

inventar al datelor / *data inventory* / *recensement des données* / Într-un sistem de prelucrare a informaţiei, ansamblul datelor şi caracteristicilor acestora, inclusiv raporturile lor de interdependenţă.

inversare a frecvenţei / *frequency inversion* / *inversion de fréquence* / Modificarea semnului diferenţelor de frecvenţe pentru toate cuplurile de componente spectrale ale unui semnal, în semnalul astfel produs, componentele cu frecvenţele cele mai ridicate corespunzând componentelor cu frecvenţele cele mai joase ale semnalului iniţial şi invers.

inversare parţială a nuanţelor / *partial tone reversal* / *inversion partielle des nuances* / Defect al unei reproduceri prin fototelegrafie care se manifestă, în locul unei progresii regulate de la negru spre alb, printr-o progresie de la alb spre negru cu revenire ulterioară la alb sau invers. Notă: Defectul se poate datora, de exemplu, unei fixări incorecte a limitelor pentru alb şi negru în modulaţia de frecvenţă a unei subpurtătoare.

inversiune de temperatură [în troposferă] / *temperature inversion (in the troposphere)* / *inversion de température (dans la troposphere)* / Creşterea temperaturii odată cu altitudinea într-o porţiune din troposferă.

inversor [comutator] / *reversing switch* / *inverseur, 1[commutateur]* / Dispozitiv destinat schimbării sensului unui curent într-o parte a unui circuit electric.

inversor de mers / *reverser* / *inverseur (de marche)* / Combinator de inversare a sensului de mers.

inversor de poli / *polarity reverser* / *inverseur de pôles* / Dispozitiv mecanic sau electric destinat menţinerii aceleiaşi polarităţi la bornele generatorului antrenat de osia motoare, când sensul de rotaţie al indusului se inversează cu sensul de mers al maşinii.

inversor (de semn) [în calculul analogic] / *inverter [in analog computing]* / *inverseur [unité de calcul analogique]* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este egală în valoare absolută, dar de semn contrar, cu variabila analogică de intrare.

inversor-separator / *disconnecting switch reverser* / *inverseur sectionneur* / Combinator care asigură în acelaşi timp funcţia de inversor şi de separator pentru motoarele de tracţiune.

invertor ⇒ ondulor

invitaţie la emisiune [reţele] ⇒ interogare

invitaţie la emisiune / *polling* / *invitation à émettre* / Procesul de invitare la emisiune a staţiilor de date, una după cealaltă.

invitaţie la recepţie / *selecting* / *invitation à recevoir* / Procesul de solicitare a pregătirii pentru recepţie a uneia sau mai multor staţii de date.

invizibil / *hidden* / *caché* / Calificativ referitor la un fişier care nu este vizibil în cazul listării cu comenzi obişnuite a componentelor unui catalog. Notă: Ascunderea fişierelor se face pentru a limita posibilitatea de ştergere a acestora, sau din motive de securitate a datelor.

ion / *ion* / *ion* / Atom, sau grup de atomi legaţi, care are o sarcină electrică totală nenulă.

ionizare / *ionization* / *ionisation* / 1. Formarea de ioni prin fracţionarea moleculelor sau prin adiţie ori pierdere de electroni din atomi sau molecule. 2. Prezenţa ionilor şi a electronilor într-un mediu.

ionizare colonară / *columnar ionization* / *ionisation colonnaire* / Ionizare foarte densă pe traiectoria unei particule ionizante încărcate într-un gaz.

ionizare globală ⇒ ionizare totală

ionizare liniară ⇐ coeficient de ionizare specifică ⇐ ionizaţie lineică ⇐ ionizaţie specifică liniară / *lineal ionization* / *ionisation linéique* / Raportul dintre numărul mediu de perechi de ioni, compuse fiecare din doi ioni de sarcini opuse sau dintr-un ion pozitiv şi un electron, produse în medie pe un parcurs dat de către o particulă de energie cinetică dată, în condiţii specificate, şi lungimea parcursului. Notă: Perechile de ioni pot proveni din procese de ionizare secundară.

ionizare sporadică / *sporadic ionization* / *ionisation sporadique* / Ionizare a atmosferei superioare distribuită neregulat în spaţiu şi timp, anormal de densă faţă de ionizarea medie în regiunea în care se manifestă. Notă: Ionizarea sproadică crează stratul E sporadic, subţire, discontinuu pe orizontală şi temporar.

ionizare totală / *total ionization* / *ionisation totale* / Numărul total de perechi de ioni produşi de o particulă ionizantă de-a lungul întregii sale traiectorii.

ionizaţie lineică ⇒ ionizare liniară

ionizaţie specifică ⇒ densitate ionică

ionizaţie specifică liniară ⇒ ionizare liniară

ionoforeză ⇐ transfer de ioni / *iontophoresis* / *ionophorèse* / Mod de introducere a medicamentelor prin piele, cu ajutorul curenţilor electrici aplicaţi printr-un electrod perforat. Notă: Medicamentul trebuie să fie sub formă de ioni în soluţie.

ionografie / *ionography* / *ionographie* / Procedeu de formare a imaginilor în care radiaţiile X ionizează un gaz de înaltă presiune şi masă atomică ridicată într-o cameră cu ionizare cu deschideri înguste şi plăci paralele, o imagine latentă se produce pe un film izolant acoperind una

dintre plăci şi devine vizibilă după îndepărtarea filmului, prin aplicarea unei pudre fine. Procedeul produce un contrast pronunţat la marginile imaginii.

ionogramă / *ionogram* / *ionogramme* / Înregistrare furnizată de o ionosondă şi care reprezintă înălţimile virtuale de reflexie în funcţie de frecvenţă.

ionosferă / *ionosphere* / *ionosphère* / Parte a atmosferei înalte caracterizată prin prezenţa ionilor şi a electronilor liberi datoraţi în special fotoionizării, concentraţia electronică fiind suficientă pentru a modifica semnificativ propagarea undelor radioelectrice în anumite game de frecvenţe. Notă: Atmosfera terestră se extinde între 50 şi 2000 km altitudine.

ionosondă ⇒ sondă ionosferică

iontoforeză ⇒ ionoforeză

ipoteze de încărcare / *loading assumptions* / *hypothèses de charge* / Ansamblu de solicitări, definite prin standarde naţionale, reglementări particulare sau printr-un studiu de date meteorologice, care sunt folosite pentru calculul fiecărui element al liniei electrice aeriene.

iradianţă ⇒ iluminare energetică

iradianţă ⇒ iluminare energetică (într-un punct al unei suprafeţe)

iradianţă cilindrică ⇒ iluminare cilindrică energetică

iradianţă echivalentă la zgomot (a unui receptor) ⇒ iluminare energetică echivalentă la zgomot (a unui receptor)

iradianţă fotonică ⇒ iluminare fotonică

iradianţă sferică ⇒ iluminare sferică energetică

iradiator sanguin extracorporal / *extracorporeal blood irradiator* / *irradiateur sanguin extra-corporel* / Echipament destinat iradierii terapeutice a sângelui prin prelevare de la pacient, iradiere în exteriorul organismului şi reinjectare în pacient.

iradianţă (energetică) spectrală / *spectral irradiance* / *éclairement (énergétique) spectrique* / Raportul dintre iradierea energetică conţinută într-un interval elementar de lungime de undă care încadrează o lungime de undă dată şi lărgimea acestui interval.

iradiere / *irradiation* / *irradiation* / Incidenţa unei radiaţii ionizante pe materia vie sau pe cea fără viaţă.

iradiere a întregului corp ⇒ iradiere globală

iradiere accidentală / *accident irradiation* / *irradiation accidentelle* / Iradiere neprevăzută produsă de un accident radioactiv.

iradiere acută / *acute irradiation* / *irradiation aiguë* / Expunere de scurtă durată la o radiaţie intensă.

iradiere cronică ⇐ expunere cronică / *chronic irradiation* / *irradiation chronique* / Expunere de lungă durată, continuă sau intermitentă, la o radiaţie redusă.

iradiere energetică (într-un punct al unei suprafeţe) ⇒ iluminare energetică (într-un punct al unei suprafeţe)

iradiere externă / *external irradiation* / *irradiation externe* / Influenţa radiaţiilor ionizante provenite din exterior asupra unei substanţe sau asupra corpului uman, animal sau vegetal.

iradiere globală / *total irradiation* / *irradiation totale* / Iradiere în ansamblu a organismului, atât internă, cât şi externă.

iradiere internă / *internal-source irradiation* / *irradiation interne* / Iradiere a organismului datorată substanţelor radioactive situate în interiorul acestuia.

iradiere locală / *local irradiation* / *irradiation locale* / Iradierea unei părţi din organism.

iradiere maximă acceptabilă (a unui detector) / *maximum acceptable irradiation (rate) (of a detector)* / *débit d'irradiation maximale acceptable (d'un détecteur)* / Valorile cele mai ridicate ale debitului dozei absorbite sau ale densităţii fluxului de particule după care detectorul expus îşi regăseşte caracteristicile.

iradiere pentru conservare / *radiation preservation* / *irradiation pour la conservation* / Iradierea produselor alimentare

cu radiaţii ionizante, în scopul asigurării conservării acestora.

iradiere pentru sterilizare / *radiation sterilization* / *irradiation pour la stérilization* / Iradiere a materiei, a obiectului sau a speciilor cu radiaţii ionizante în vederea distrugerii microorganismelor.

IRC ⇒ indice de rezistenţă la curenţi de scurgere

irelevanţă / *irrelevance* / *altération* / Entropia condiţionată a recepţiei de mesaje determinate la un colector de mesaje când se cunosc mesajele provenite de la o sursă de mesaje legată de colector printr-un canal specificat.

IRM ⇒ imagistică prin rezonanţă magnetică

IRT ⇒ indice relativ de temperatură

ISDM ⇒ reţea digitală cu integrare de servicii

ISM / *ISM* / *ISM* / Calificativ referitor la o instalaţie sau un aparat concepute pentru a produce şi a utiliza, într-un spaţiu restrâns, energie radioelectrică în scopuri industriale, ştiinţifice, medicale, casnice sau altele similare, exclusiv telecomunicaţiile. Note: 1. Sigla ISM derivă de la "industrial, ştiinţific şi medical". 2. Pentru anumite organizaţii, echipamentele de prelucrare a informaţiilor sunt excluse de asemenea.

IT ⇒ indice de temperatură

ITC ⇒ indice de ţinere la curenţi de scurgere

itinerar [în comutaţie] ⇒ rută [în comutaţie]

izobar ⇐ izobar nuclear / *isobar* / *isobare* / Unul din nuclizii unui ansamblu de nuclizi cu acelaşi număr de masă, dar numere atomice diferite.

izobar nuclear ⇒ izobar

izocentric / *isocentric* / *isocentrique* / Utilizat în combinaţie cu tehnici sau echipamente radiologice, termenul se referă la utilizarea sau la prezenţa unui izocentru.

izocentru / *isocentre* / *isocentre* / Într-un echipament radiologic comportând mai multe mişcări ale axei de referinţă în jurul aceluiaşi centru, centrul celei mai mici sfere prin care trece axa fasciculului de radiaţii.

izocron / *isochronous* / *isochrone* / Calificativ referitor la un semnal sau un fenomen variabil în timp, cu momentele semnificative separate prin intervale de timp cu durata teoretic egală cu durata unui interval unitar sau a unui multiplu întreg al acestei durate.

izocronism / *isochronism* / *isochronisme* / Starea de a fi izocron a unui fenomen variabil în timp, a unei scări a timpului sau a unui semnal. Notă: Utilizarea termenului "sincronism" în locul celui de izocronism este nerecomandabilă.

izocronism intermitent / *burst isochronous* / *isochronisme par paquets* / Metodă de transmisiune aplicabilă în cazul în care debitul canalului de transmisiune este superior debitului de intrare, biţii de transferat fiind transmişi cu debitul canalului, iar transferul fiind întrerupt regulat în vederea obţinerii debitului mediu dorit; durata întreruperilor este întotdeauna un multiplu al celei a elementelor numerice.

izodoză / *isodose* / *isodose* / Termen referitor la locul geometric al tuturor punctelor în care doza absorbită are o valoare dată.

(a) izola, 1[sens general] / *(to) insulate* / *isoler, 1[sens général]* / A împiedica conducţia electrică între conductoare diferite prin interpunerea de materiale izolante.

(a) izola, 2[prin deconectarea circuitelor] / *(to) isolate, [through disconnection of circuits]* / *isoler, [par coupure des circuits]* / 1. A deconecta complet un dispozitiv sau un circuit de alte dispozitive sau circuite. 2. A asigura (prin separare) un grad de protecţie specificat faţă de un circuit aflat sub tensiune.

izolant, 1[substanţă sau mediu] / *insulant, 1[substance or medium]* / *isolant, 1[substance ou milieu]* / Mediu sau substanţă în care, la aplicarea unui câmp electric (în condiţii normale de utilizare), nu apare un curent electric de conducţie

semnificativ pentru aplicațiile considerate. În aceste condiții, în izolanți nu există practic purtători de sarcină liberi.

izolant, 2[material] ⇐ dielectric, 2[material izolant] ⇐ material izolant / *insulant, 2[material]* / *isolant, 2[matériau]* / Material fabricat din substanțe izolante, pentru a împiedica trecerea unui curent electric de conducție, având o structură eventual neomogenă și forme adecvate folosirii sale: bandă, folii, plăci, bare, tuburi etc.

izolant, 3[calificativ] / *insulating [qualifier]* / *isolant, 3[qualificatif]* / Caracterizează un mediu, un material sau o structură, care împiedică trecerea curentului electric de conducție.

izolant (electric) gazos ⇒ material electroizolant gazos

izolant (electric) lichid ⇒ material electroizolant lichid

izolant (electric) solid ⇒ material electroizolant solid

izolare [porți optice] / *isolation [optical ports]* / *isolement [portes optiques]* / Valoarea coeficientului a_{ij} al unei matrici de transfer logaritmic între două porți optice izolate.

izolare de semnal / *signal isolation* / *isolement du circuit signal* / Absență a perturbațiilor între circuitele de semnal sau celelalte circuite și pământ. Notă: Perturbația poate fi electrică, electromagnetică, capacitivă etc., conform naturii fizice a semnalului.

izolare (electrică) [proprietate] / *insulation, 2[property]* / *isolement (électrique) [propriété]* / Ansamblul calităților obținute de un corp conductor, ca urmare a izolației sale.

izolat / *insulated* / *isolé* / Calificativ referitor la un conductor electric dintr-o instalație electrică, asigurat contra oricărui contact posibil cu alte conductoare vecine, prin folosirea izolanților electrici sub formă de izolatoare electrice sau de izolație electrică.

izolator, 1[component] / *insulator, 1[component]* / *isolateur, 1[composant]* / Component destinat susținerii și izolării unei piese conductoare.

izolator, 2[dispozitiv] / *insulator, 2[device]* / *isolateur, 2[dispositif]* / Dispozitiv destinat izolării electrice și susținerii mecanice a unor echipamente sau conductoare aflate la potențiale diferite.

izolator atenuator / *isolator [two-port device]* / *isolateur affaiblisseur* / Diport care produce o atenuare mai pronunțată într-un sens de propagare de la un acces la altul decât în sensul opus. Notă: Un izolator este în general destinat împiedicării propagării undelor reflectate pe o linie de transmisiune.

izolator capă-tijă / *cap and pin insulator* / *isolateur à capot et tige* / Izolator cu corpul izolant sub formă de taler. La partea superioară are o capă de tip nucă, iar la partea inferioară o tijă cu rotulă.

izolator care funcționează în atmosferă poluată / *antipollution-type insulator* / *isolateur de type antipollution* / Izolator a cărei formă exterioară a fost concepută pentru utilizarea în mediu poluant.

izolator (cu absorbție) la rezonanță / *resonance (absorption) isolator* / *isolateur à résonance* / Izolator de microunde a cărui funcționare depinde de absorbția la rezonanță într-un mediu (material) giromagnetic.

izolator cu deplasare de câmp / *field-displacement isolator* / *isolateur à déplacement de champ* / Izolator de ghid de unde a cărui funcționare depinde de deplasarea de câmp provocată de un mediu sau un material giromagnetic.

izolator cu elemente localizate / *lumped-element isolator* / *isolateur à éléments localisés* / Izolator de microunde în care cele două porți sunt conectate interior printr-o rețea de impedanțe localizate.

izolator cu elemente multiple / *multi-element insulator* / *isolateur à éléments multiples* / Izolator al cărui corp izolant este alcătuit din două sau mai multe

elemente izolante cu aripioară în formă de clopot sau disc asamblate solidar între ele şi împreună cu armăturile. Notă: În această definiţie este inclus şi izolatorul cu conuri multiple.

izolator cu inimă plină / *solid-core insulator* / *isolateur à fût massif* / Izolator cu corpul izolant masiv cu mai multe aripioare, dotat la un capăt sau la ambele capete cu armături metalice.

izolator cu rotaţie (a polarizării) / *(wave) rotation isolator* / *isolateur à rotation (de polarisation)* / Izolator de microunde care conţine cel puţin un girator nereciproc.

izolator cu strat protector de rezistenţă ridicată / *stabilized insulator* / *isolateur stabilisé* / Izolator a cărei suprafaţă totală a părţilor izolante a fost acoperită cu un strat cu rezistenţă mare, de exemplu un email semiconductor.

izolator de ancorare / *strain insulator* / *noix d'ancrage* / Izolator fixat în interiorul unui suport, de exemplu un pilon sau un cablu de ancorare, folosit pentru a izola o porţiune a suportului sau pentru a evita curenţii de fugă prin suport.

izolator (de ghid de unde) / *(microwave) isolator* / *isolateur (de guide d'ondes)* / Dispozitiv diport cu o atenuare mult mai mare într-un sens de propagare decât în celălalt.

izolator de întindere / *tension insulator* / *isolateur d'ancrage* / Izolator care transmite unui suport al unei linii electrice aeriene totalitatea efortului mecanic de întindere al conductorului.

izolator (de microunde) / *(microwave) isolator* / *isolateur [hyperfréquences]* / Dispozitiv de tip biport de microunde cu o atenuare mult mai mare într-un sens de propagare decât în celălalt.

izolator de secţionare / *section insulator* / *isolateur de section* / Dispozitiv intercalat în linia de contact, destinat asigurării separării electrice a două tronsoane în cadrul aceleiaşi zone de ancorare şi captării continue a curentului de către elementul de priză de curent alunecătoare.

izolator de susţinere [în tracţiunea electrică] / *suspension insulator (in electric traction)* / *isolateur de suspension (en traction électrique)* / Element component al unui lanţ de izolatoare care poate fi supus la eforturi de tracţiune.

izolator de trecere / *bushing* / *traversée (isolée)* / Dispozitiv care serveşte la izolarea unuia sau mai multor conductoare la străbaterea unui perete sau a unei cuve de ulei. Conductorul poate fi demontabil sau nedemontabil (fix) faţă de trecerea izolată.

izolator de trecere cu conductor demontabil / *draw lead bushing* / *traversée à conducteur démontable* / Izolator de trecere care nu are un conductor solidar; un cablu sau un alt conductor poate fi introdus în tubul central şi fixat la o extremitate astfel încât să poată fi demontat ulterior pentru a permite înlăturarea izolatorului de trecere.

izolator de trecere cu imersiune totală / *completely immersed bushing* / *traversée immergée totalement* / Izolator de trecere la care cele două capete sunt destinate a fi imersate în alte medii izolante decât aerul (de exemplu uleiul sau gazul).

izolator de trecere cu izolaţie compozită / *composite bushing* / *traversée à isolation composite* / Izolator de trecere în care izolaţia principală constă într-o combinaţie de materiale izolante diferite.

izolator de trecere cu izolaţie de răşină turnată / *cast resin-insulated bushing* / *traversée à isolation en résine coulée* / Izolator de trecere în care izolaţia principală constă dintr-un material organic turnat, cu sau fără o umplutură anorganică.

izolator de trecere cu izolaţie gazoasă / *gas-insulated bushing [major insulation]* / *traversée à isolation gazeuse [principale]* / Izolator de trecere în care izolaţia principală constă dintr-un gaz (altul decât aerul ambiant) la presiunea atmosferică sau la o presiune mai mare decât cea atmosferică.

izolator de trecere cu izolație lichidă / *liquid-insulated bushing* / *traversée à isolation liquide* / Izolator de trecere în care izolația principală constă în ulei sau alt material izolant lichid.

izolator de trecere de tip exterior / *outdoor bushing* / *traversée d'extérieur* / Izolator de trecere la care cele două capete sunt destinate să lucreze în aer, la presiunea atmosferică existentă, fiind supuse condițiilor atmosferice exterioare.

izolator de trecere de tip exterior cu imersiune / *outdoor-immersed bushing* / *traversée immergée d'extérieur* / Izolator de trecere la care unul dintre capete este destinat să lucreze în aer, fiind supus condițiilor atmosferice exterioare, iar celălalt capăt este imersat în alt mediu izolant decât aerul (ulei, gaz).

izolator de trecere de tip exterior-interior / *outdoor-indoor bushing* / *traversée d'extérieur-intérieur* / Izolator de trecere la care cele două capete sunt destinate să lucreze în aer, la presiunea atmosferică existentă. Unul dintre capete este supus condițiilor atmosferice exterioare, celălalt nu.

izolator de trecere de tip interior / *indoor bushing* / *traversée d'intérieur* / Izolator de trecere la care cele două capete destinate să lucreze în aer, la presiunea atmosferică existentă, fără a fi supuse condițiilor atmosferice exterioare.

izolator de trecere de tip interior cu imersiune / *indoor-immersed bushing* / *traversée immergée d'intérieur* / Izolator de trecere la care unul dintre capete este destinat să lucreze în aer, fără a fi supus condițiilor atmosferice exterioare, iar celălalt capăt este imersat în alt mediu izolant decât aerul (uleiul, gazul).

izolator de trecere din hârtie acoperită cu rășină / *resin-bonded paper bushing* / *traversée en papier enduit de résine* / Izolator de trecere în care izolația principală constă într-un miez învelit în hârtie acoperită cu rășină.

izolator de trecere din hârtie impregnată cu rășină / *resin-impregnated paper bushing* / *traversée en papier imprégné de résine* / Izolator de trecere în care izolația principală constă într-un miez învelit în hârtie netratată și apoi impregnată cu rășină întărită.

izolator de trecere din hârtie impregnată cu ulei / *oil-impregnated paper bushing* / *traversée en papier imprégné d'huile* / Izolator de trecere în care izolația principală constă într-un miez învelit în hârtie netratată și apoi impregnată cu un lichid izolant, în general ulei de transformator.

izolator de trecere din material ceramic, din sticlă sau din material anorganic analog / *ceramic, glass or analogous inorganic material bushing* / *traversée en matière céramique, en verre ou en matière inorganique analogue* / Izolator de trecere în care izolația principală este din ceramică, sticlă sau dintr-un material anorganic analog.

izolator de trecere (printr-un perete neizolant) / *(insulating) bushing* / *(isolateur de) traversée* / Izolator ce permite trecerea unui conductor printr-un perete neizolant.

izolator de trecere tip condensator / *capacitance graded bushing* / *traversée condensateur* / Izolator de trecere constituită din învelișuri conductoare proprii încorporate în materialul izolator pentru a asigura o repartiție convenabilă a câmpului electric.

izolator de trecere umplut cu gaz / *gas-filled bushing* / *traversée à remplissage de gaz* / Izolator de trecere în care spațiul între suprafața interioară a carcasei izolante și izolația solidă principală este umplut cu un gaz (altul decât aerul ambiant) la presiunea atmosferică sau la presiune mai mare decât presiunea atmosferică.

izolator de trecere umplut cu lichid / *liquid-filled bushing* / *traversée à remplissage d'un liquide* / Izolator de trecere în care spațiul între suprafața interioară a carcasei izolante și izolația solidă

principală este umplut cu ulei sau alt izolant solid.

izolator din material compozit / *composite insulator / isolateur composite* / Izolator constituit din cel puţin două materiale izolante: corpul izolant şi învelişul exterior. Izolatorii combinaţi pot fi constituiţi fie din aripioare independente montate pe corpul izolant cu sau fără strat intermediar, fie dintr-un înveliş complet cu aripioare turnate, făcând corp comun cu corpul izolant.

izolator-nucă [în tracţiunea electrică] / *strain insulator [in electric traction] / noix [en traction électrique]* / Izolator cu caneluri longitudinale, prevăzut cu două găuri perpendiculare între ele, aşa încât materialul izolant să fie supus numai la eforturi de compresiune.

izolator rigid / *rigid insulator / isolateur rigide* / Izolator destinat să menţină rigid firul liniei aeriene, fiind solicitat în principal la eforturi de încovoiere şi compresiune.

izolator rigid cu tijă / *pin insulator / isolateur rigide à tige* / Izolator fixat rigid pe o linie.

izolator suspendat / ... / *isolateur suspendu* / Izolator conceput pentru a fi suspendat cu ajutorul unui dispozitiv articulat.

izolator-suport [izolator de staţie] / *post insulator / support isolant, 2[isolateur pour poste]* / Izolator folosit la fixarea rigidă a unei piese sub tensiune care trebuie izolată faţă de pământ sau faţă de altă piesă aflată sub tensiune. Notă: Izolatorul-suport se poate executa sub formă de coloane, din unu sau mai multe elemente.

izolator-suport cilindric / *cylindrical post insulator / support isolant cylindrique* / Izolator-suport de formă aproximativ cilindrică, constituit din unu sau mai multe elemente izolante, cu o parte metalică fixată la fiecare extremitate, care poate fi o capă, o flanşă sau o bucşă cu găuri filetate sau nefiletate pentru a permite fixarea cu şuruburi sau buloane.

izolator-suport cu armături / *pedestal post insulator / support isolant à capot et embase* / Izolator suport constituit din două părţi metalice: capa şi soclul. Notă: Capa acoperă parţial corpul izolant, iar soclul se îmbină cu acest corp izolant prin intermediul unui locaş prevăzut în partea inferioară a corpului izolant. În mod obişnuit capa are găurile filetate, iar soclul are flanşa cu găurile lise pentru a permite trecerea şi strângerea cu şuruburi sau buloane.

izolator tijă / *long-rod insulator / isolateur à long fût* / Izolator constituit dintr-un corp izolant de formă aproximativ cilindrică, cu sau fără aripioare şi prevăzut la ambele capete cu armături interioare sau exterioare.

izolaţie a bobinei / *coil insulation / isolant de la bobine* / Protecţie termică şi electrică a bobinei unui aparat de încălzire cu inducţie sau a unui cuptor de inducţie, constituită din materiale izolante electric, termic şi refractare.

izolaţie a capului de bobină / *winding overhang support insulation / isolation de tête de bobine* / Izolaţia dintre capul de bobină şi suportul capului de bobină.

izolaţie a carcasei bobinei polare ⇐ izolaţie a casetei bobinei polare / *field spool insulation / isolation d'armature de bobine (de champ)* / Izolaţie între carcasă şi bobina polară concentrată.

izolaţie a casetei bobinei polare ⇒ izolaţie a carcasei bobinei polare

izolaţie a conductorului / *conductor insulation (of a winding) / isolation de conducteur* / Izolaţia care înconjoară un conductor sau este plasată între conductoare adiacente.

izolaţie a conductorului elementar / *strand or lamination insulation / isolation de fil* / Izolaţie care înconjoară un conductor elementar rotund ori profilat sau care este plasată între conductoarele elementare rotunde ori profilate care constituie un conductor.

izolație a miezului polului / *pole body insulation* / *isolation de noyau polaire* / Izolația dintre un miez polar și o bobină polară concentrată.

izolație a spirei / *turn insulation* / *isolation de spire* / Izolația care înconjoară o spiră.

izolație autoregeneratoare / *self-restoring insulation* / *isolation autorégénératrice* / Izolație care își reface integral proprietățile izolante după o descărcare disruptivă.

izolație combinată ⇒ material izolant combinat

izolație de bară / *bar insulation* / *isolation de barre* / Izolație principală față de pământ sau între faze, care înconjoară o bară, suplimentară față de izolația conductorului sau a spirei.

izolație de bază ⇐ izolație principală / *basic insulation* / *isolation principale* / Izolatie care acoperă părțile sub tensiune în scopul asigurării protecției de bază contra electrocutării. Notă: Izolația de bază poate fi concomitent și izolație funcțională, atunci când asigură funcționarea echipamentului.

izolație de bobină sau de bară / *coil insulation* / *isolation de bobine* / Izolația principală, față de pământ sau între faze, care înconjoară o bobină sau o bară, completând izolația conductorului sau a spirei, dacă există.

izolație de cap de bobină ⇐ distanțor la capul de bobină / *overhang packing* / *calage de tête de bobine* / Izolație introdusă în capul de bobină pentru asigurarea distanțării și rigidizării mecanice a acestuia.

izolație de consolidare / *banding insulation* / *isolation de frettage* / Izolația dintre capetele de bobină și dispozitivul de consolidare.

izolație de crestătură / *slot liner* / *caniveau d'encoche* / Izolație separată între o latură de bobină, plasată în crestătură, și crestătură și care asigură protecția electrică și mecanică.

izolație de lucru ⇒ izolație funcțională

izolație de polarizare (pentru două unde electromagnetice) / *cross polarization isolation (of two radio waves)* / *isolement de polarisation (pour deux ondes électromagnétiques)* / Pentru două unde radioelectrice emise cu aceeași frecvență, cu aceeași putere și polarizări ortogonale, raportul la punctul de recepție dintre puterea receptată provenită de la una din unde și puterea receptată provenită de la cealaltă, în polarizarea prevăzută pentru prima. Notă: Izolarea de polarizare depinde atât de caracteristicile antenelor, cât și de cele ale mediului de propagare.

izolație dublă / *double insulation* / *double isolation* / Izolație formată din izolația de bază și o izolație suplimentară.

izolație (electrică) / *insulation, 1[electrical]* / *isolation, [électrique]* / Ansamblul materialelor utilizate pentru a izola electric părțile conductoare ale unui produs electrotehnic.

izolație externă / *external insulation* / *isolation externe* / Distanțele în aerul atmosferic și pe suprafețele izolațiilor solide ale unui echipament în contact cu aerul care sunt supuse constrângerilor dielectrice și influenței condițiilor atmosferice sau altor agenți externi cum ar fi poluarea, umiditatea, animalele etc.

izolație funcțională ⇐ izolație de lucru / *operational insulation* / *isolation de fonctionnement* / Izolația părților sub tensiune aflate la potențiale diferite, neccesară funcționării normale a echipamentului.

izolație internă / *internal insulation* / *isolation interne* / Elementele interne solide, lichide sau gazoase ale izolației unui echipament care sunt protejate de influențele condițiilor atmosferice sau ale altor agenți externi.

izolație întărită / *reinforced insulation* / *isolation renforcée* / Sistem unic de izolație care asigură o protecție contra electrocutării echivalentă cu cea a izolației duble. Notă: Sistemul unic de izolație nu comportă o piesă izolatoare omogenă, ea

putând cuprinde câteva straturi care nu pot fi încercate individual ca izolaţie de bază sau ca izolaţie suplimentară.

izolaţie între faze / *phase coil insulation* / *isolation de bobines entre phases* / Izolaţie suplimentară între bobinele adiacente din faze diferite.

izolaţie între lamele ⇒ lamelă izolantă (între lamelele de colector)

izolaţie între laturile de bobină / *coil side separator* / *isolation entre côtés de bobine* / Izolaţie suplimentară utilizată pentru separarea laturilor de bobină aflate într-o crestătură.

izolaţie între spire / *interturn insulation* / *isolation entre spires* / Izolaţia dintre spirele adiacente, în mod frecvent sub formă de benzi.

izolaţie între straturi la capul de bobină / *belt insulation* / *isolation entre couches de tête de bobine* / Izolaţie de cap de bobină introdusă pe circumferinţă între straturile adiacente ale capului de bobină.

izolaţie la arbore / *up-shaft insulation* / *isolation dans l'arbre* / Izolaţie suplimentară care înconjoară conexiunile ce trec prin arborele găurit.

izolaţie neautoregeneratoare / *non-self-restoring insulation* / *isolation non autorégénératrice* / Izolaţie care îşi pierde proprietăţile izolante sau nu şi le reface integral după o descărcare disruptivă.

izolaţie neuniformă a înfăşurării (unui transformator sau a unei bobine de inductanţă) / *non-uniform insulation of a winding (of a transformer or of a reactor)* / *isolation non uniforme (d'un enroulement de transformateur ou d'une bobine d'inductance)* / Izolaţia unei înfăşurări a unui transformator sau a unei bobine de inductanţă, prevăzută cu o extremitate conectabilă direct sau indirect la pământ şi concepută cu cel mai scăzut nivel de izolaţie de la această extremitate la pământ sau la neutru.

izolaţie principală ⇒ izolaţie de bază

izolaţie suplimentară / *supplementary insulation* / *isolation supplémentaire* / Izolaţie independentă prevăzută în plus faţă de izolaţia de bază, pentru a asigura protecţia contra electrocutării în cazul defectării izolaţiei de bază.

izolaţie termică / *thermal insulation* / *isolation thermique* / Material destinat reducerii transferului de căldură între două medii.

izolaţie uniformă a înfăşurării (unui transformator sau a unei bobine de inductanţă) / *uniform insulation of a winding (of a transformer or of a reactor)* / *isolation uniforme d'un enroulement (d'un transformateur ou d'une bobine d'inductance)* / Izolaţia unei înfăşurări a unui transformator sau a unei bobine de inductanţă când toate extremităţile legate la borne au aceeaşi tensiune de ţinere la frecvenţă industrială faţă de pământ.

izomeri nucleari / *nuclear isomer* / *nucléides isomères* / Nuclee aflate într-o stare de energie metastabilă. Notă: Izomerii nucleari au acelaşi număr de masă şi acelaşi număr atomic.

izoton / *isotone* / *isotone* / Unul din nuclizii unui ansamblu de nuclizi care au acelaşi număr de neutroni în nucleele lor atomice.

izotop / *isotope* / *isotope* / Unul din nuclizii unui ansamblu de nuclizi cu acelaşi număr atomic, dar numere de masă diferite.

izotrop ⇐ izotropic / *isotropic* / *isotrope* / Calificativ referitor la un mediu material fizic cu proprietăţi independente de direcţie.

izotrop [pentru unde electromagnetice] / *isotropic [for electromagnetic waves]* / *isotrope [pour les ondes électromagnétiques]* / Calificativ al unui mediu de propagare ale cărui proprietăţi electromagnetice în fiecare punct sunt independente de direcţia şi de polarizarea unei unde care se propagă în acest mediu.

izotropic ⇒ izotrop

Î

îmbătrânire / *ageing* / *vieillissement* / Proces complex în care, sub acţiunea unor factori externi se produc, în timp, modificări ireversibile (de degradare) ale structurii şi/sau anumitor proprietăţi iniţiale ale unui material sau sistem tehnic.

îmbătrânire (a sistemelor de izolaţie) / *ageing (of an insulation system)* / *vieillissement (des systèmes d'isolation)* / Degradare ireversibilă a capacităţii de funcţionare a sistemelor de izolaţie. Notă: Această degradare este caracterizată printr-o rată de defectare care creşte cu timpul.

îmbătrânire (a unui material electroizolant) / *ageing (of an insulating material)* / *vieillissement (d'un matériau isolant)* / Modificări ireversibile ale structurii şi/sau uneia sau mai multor proprietăţi ale unui izolant solid, lichid sau gazos ca urmare a utilizării sale normale.

îmbătrânire (a unui material magnetic) / *ageing (of a magnetic material)* / *vieillissement (d'un matériau magnétique)* / Îmbătrânire definită ca variaţie a câmpului coercitiv, exprimată în procente, ca urmare a unui tratament termic.

îmbătrânire accelerată / *accelerated ageing* / *vieillissement accéléré* / Îmbătrânire realizată printr-o creştere a nivelului sau a frecvenţei de aplicare a factorilor de îmbătrânire (temperatură, solicitări mecanice sau electrice, condiţii de mediu etc.), scurtând apreciabil durata de viaţă.

îmbătrânire forţată (a unui sistem de izolaţie) / *forced ageing (of an insulation system)* / *vieillissement forcé (d'un système d'isolation)* / Accelerare a îmbătrânirii prin intensificarea nivelului şi/sau a frecvenţei de aplicare a factorilor de îmbătrânire, peste limita normală a condiţiilor de serviciu.

îmbătrânire magnetică / *magnetic ageing* / *vieillissement magnétique* / Schimbare continuă, în funcţie de timp, a caracteristicilor magnetice ale unui material datorită modificării inerente a structurii lui. Notă: Un tratament termic potrivit poate accelera viteza de schimbare sau de restabilire a stării iniţiale.

(a) îmbina corpuri / *(to) join solids* / *assembler des corps* / Acţiunea de asamblare a două materiale solide.

îmbinare cu acoperire dublă / *double-lapped joint* / *joint à double recouvrement* / Conexiune între două stive de benzi plate, toate paralele cu acelaşi plan, racordate în unghi drept şi întreţesute pe toată lărgimea lor.

îmbinare plană / *plain joint* / *raccord ordinaire* / Flanşă presurizabilă de ghid de unde constituită din două flanşe plate.

îmbogăţire, 1[proces] / *enrichment, 1[process]* / *enrichissement, 1[processus]* / Procesul în care abundenţa izotopică a unui element este crescută în raport cu abundenţa lui izotopică naturală.

îmbogăţire, 2[mărime] / *enrichment, 2[quantity]* / *enrichissement, 2[grandeur]* / Abundenţa unui anumit izotop în amestecul de izotopi ai aceluiaşi element, când această abundenţă este mai mare decât cea care ia naştere în stare naturală, în acest amestec. Notă: Se va evita folosirea acestui termen în sensul de factor de îmbogăţire sau grad de îmbogăţire.

(a) împacheta ⇐ (a) condensa / *(to) pack* / *condenser* / A converti date sub o formă

compactă pe un suport de înregistrare, prin valorificarea caracteristicilor datelor şi ale suportului, astfel încât să fie posibilă reconstruirea ulterioară a datelor originale. Exemplu: utilizarea locațiilor de biți sau baiți care altfel ar rămâne neutilizați.

împachetare / *packing* / *tassement* / Operație care constă în a împacheta date.

împărțire a coloanei / *column split* / *partage de colonne* / Mod de lucru al unui dispozitiv care prelucrează cartele perforate şi care constă în a citi sau a perfora independent două părți ale unei coloane a unei cartele perforate.

împrăştiere (de particule) ⇐ difuzie (de particule) / *scattering, 1[of particles]* / *diffusion (par collision)* / Proces în cursul căruia schimbarea de direcție sau de energie a unei particule incidente sau a unei radiații incidente se datorează ciocnirii cu o altă particulă sau cu un sistem de particule.

împrăştiere coerentă ⇐ difuzie coerentă / *coherent scattering* / *diffusion cohérente* / Împrăştiere în care există o relație definită între fazele undelor împrăştiate şi ale undelor incidente.

împrăştiere Compton / *Compton scattering* / *diffusion Compton* / Împrăştiere incoerentă de fotoni prin efect Compton.

împrăştiere elastică ⇐ difuzie elastică / *elastic scattering* / *diffusion élastique* / Împrăştiere în care energia cinetică totală rămâne nemodificată.

împrăştiere incoerentă ⇐ difuzie incoerentă / *incoherent scattering* / *diffusion incohérente* / Împrăştiere în care nu există o relație definită între fazele undelor împrăştiate şi cele incidente.

împrăştiere inelastică ⇐ difuzie inelastică / *inelastic scattering* / *diffusion inélastique* / Împrăştiere în care energia cinetică totală variază.

împrăştiere inelastică radiativă / *radiative inelastic scattering* / *diffusion inélastique radiative* / Împrăştiere inelastică în care o parte a energiei cinetice a unei particule incidente trece în excitația nucleului-țintă, având ca urmare emisia unuia sau mai multor fotoni.

împrăştiere inelastică termică / *thermal inelastic scattering* / *diffusion inélastique thermique* / Împrăştiere inelastică în care o particulă schimbă energie cu o moleculă sau cu o rețea cristalină.

împrăştiere înapoi (a unei radiații ionizante) ⇒ retroîmprăştiere (a unei radiații ionizante)

împrăştiere înapoi (a unei unde radio) ⇒ retroîmprăştiere (a unei unde radio)

împrăştiere retrogradă (a unei radiații ioizante) ⇒ retroîmprăştiere (a unei radiații ionizante)

împrumut circular / *end-around borrow* / *report négatif circulaire* / Acțiunea de a transfera o cifră de împrumut din rangul cu ponderea cea mai mare în rangul cu ponderea cea mai mică.

în ambele sensuri / *both-way* / *à double sens* / Calificativ referitor la un mod de exploatare în care stabilirea comunicațiilor se efectuează în ambele sensuri. Note: 1. Cantitatea de trafic asigurat nu este în mod necesar aceeaşi în cele două sensuri. 2. Termenii nu pot fi utilizați pentru caracterizarea transferului informațiilor utilizatorilor.

în cvadratură / *in quadrature* / *en quadrature* / Caracterizează două mărimi sinusoidale de aceeaşi perioadă, care au o diferență de fază egală cu $\pm \pi/2$ rad.

în dinți de ferăstrău / *sawtooth* / *en dent de scie* / Calificativ al unei forme de undă: de forma unui triunghi dreptunghic sau apropiată de aceasta.

în fază / *in phase* / *en phase* / Caracterizează două mărimi sinusoidale de aceeaşi perioadă, având diferența de fază nulă.

în flux ⇒ on-line [engleză]

în funcțiune / *off-hook* / *décroché* / Calificativ referitor la un post telefonic aflat în curs de utilizare.

în opoziție / *in opposition* / *en opposition* / Caracterizează două mărimi sinusoidale

de aceeași perioadă care au diferența de fază egală cu π radiani.

în precizie dublă / *double-precision* / *en double précision* / Calificativ care indică o utilizare a două cuvinte-mașină, pentru a reprezenta un număr în funcție de precizia dorită.

în precizie multiplă / *multiple-precision* / *en précision multiple* / Calificativ care indică o utilizare a două sau mai multe cuvinte-mașină, pentru a reprezenta un număr în scopul de a-i mări precizia.

în precizie simplă / *single-precision* / *en simple précision]* / Calificativ care indică o utilizare a unui cuvânt-mașină, pentru a reprezenta un număr în funcție de precizia dorită.

în precizie triplă / *triple precision* / *en triple précision* / Calificativ care indică o utilizare a trei cuvinte-mașină, pentru a reprezenta un număr în funcție de precizia dorită.

în regim permanent / *steady state* / *en régime établi* / Calificativ referitor la o valoare ce corespunde unei stări a unei entități în care parametrii caracteristici ai entității rămân constanți.

în repaus / *idle* / *au repos* / Calificativ al unei resurse care nu este în curs de utilizare și nici în pană. Notă: O resursă în repaus poate fi liberă sau blocată.

în repaus / *on-hook* / *raccroché* / Calificativ referitor la un post telefonic aflat în repaus.

în sarcină / *loading state* / *en charge* / Pentru un generator de radiații X, stare care succede stării de pregătire de la începutul funcției prevăzute până la sfârșitul aplicării expunerii tubului de radiații X.

înainte / *forward* / *en avant* / Calificativ referitor la semnale sau acțiuni care se propagă în același sens cu stabilirea unei comunicații.

înaltă frecvență [în electrobiologie] / *high-frequency [in electrobiology]* / *haute fréquence [en électrobiologie]* / Gamă de frecvente mai mari de 100 kHz pentru curenții utilizați în principal pentru efectele lor termice.

înaltă frecvență minimă utilizabilă (pentru propagare ionosferică) ⇒ frecvență minimă utilizabilă <LUF>

înaltă tensiune <ÎT> ⇐ tensiune înaltă / *high voltage* <*HV*> / *haute tension* <*HT*> / Ansamblul nivelurilor de tensiune ale căror valori sunt de minimum 52 kV, dar mai mici decât 300 kV.

înaltă tensiune inițială / *initial X-ray tube voltage* / *haute tension initiale* / Într-un generator de radiații X cu descărcare de condensator, tensiunea de accelerare la începutul aplicării unei expuneri.

înaltă tensiune reziduală / *residual X-ray tube voltage* / *haute tension résiduelle* / Într-un generator de radiații X cu descărcare de condensator, tensiunea de accelerare a tubului de radiații X persistentă la sfârșitul aplicării unei expuneri.

înapoi / *backward* / *en arrière* / Calificativ al unor semnale sau acțiuni care se propagă în sens opus celui de stabilire a unei comunicații.

înălțime a bavurii (tolei) / *burr height (of a sheet)* / *hauteur de bavure (de la tôle)* / Diferență de grosime măsurată respectiv pe marginea tăiată a tolei și la o distanță de 10 mm de această margine.

înălțime a capului magnetic / *flying height* / *hauteur de survol* / Distanța dintre capul magnetic și suprafața suportului de înregistrare.

înălțime a stratului ionosferic / *layer height* / *hauteur d'une couche (ionosphérique)* / Altitudine egală fie cu altitudinea maximului ionizării, fie cu valoarea minimă a înălțimii virtuale de reflexie a unui strat ionosferic.

înălțime a unui ghid troposferic / *duct height* / *hauteur du conduit* / Înălțimea de la suprafața solului a suprafeței inferioare a unui ghid troposferic de altitudine.

înălțime de lucru / *working height* / *hauteur de travail* / Domeniu constituit din totalitatea înălțimilor la care pantograful funcționează corect.

înălțime de lucru minimă sau maximă a pantografului / *minimum or maximum working height of the pantograph* / *hauteur de travail minimale ou maximale du pantographe* / Distanță măsurată pe verticală, între planul care cuprinde punctele de sprijin ale pantografului pe izolatorii săi și planul care cuprinde suprafața superioară a periei, pantograful fiind ridicat la nivelul minim respectiv maxim la care producătorul garantează o captare corespunzătoare a curentului.

înălțime de maximă ionizare (a unei regiuni ionosferice) / *height of maximum ionization (of an ionospheric region)* / *hauteur du maximum d'ionisation (d'une région ionosphérique)* / Altitudine la care concentrația electronică este maximă într-o regiune dată a ionosferei. Notă: În ipoteza unei repartiții parabolice a concentrației electronice, înălțimea maximului de ionizare este egală cu înălțimea virtuală de reflexie pentru o frecvență egală cu frecvența critică multiplicată cu 0,834.

înălțime liberă sub carter / *clearance underneath the gear case* / *hauteur libre sous carter* / Distanța minimă dintre carter și gabaritul permis pentru valoarea de uzură maximă a roților.

înălțime virtuală (de reflexie ionosferică) / *virtual height* / *hauteur virtuelle (de réflexion)* / Altitudinea suprafeței orizontale fictive pe care trebuie să se reflecte o undă radioelectrică propagată în vid între două puncte date situate la sol pentru ca timpul de propagare de grup să fie același cu cel al traseului radioelectric real care conține o singură reflexie ionosferică între cele două puncte.

încapsulare / *canning* / *gainage [par un étui]* / Ansamblul operațiilor prin care un material este echipat cu o teacă liberă de combustibil.

încapsulare (a unui detector cu semiconductor) / *encapsulation (of a semiconductor radiation detector)* / *encapsulation (d'un détecteur semiconducteur)* / Acoperire a unui detector în scopul protecției și/sau montajului.

încapsulare (electroizolantă) / *encapsulating* / *encapsulage* / Procedeu prin care se aplică o acoperire de protecție și/sau electroizolantă termoplastică sau termoreactivă, pentru a îngloba o piesă prin mijloace adecvate ca: pensularea, imersarea, pulverizarea, termoformarea sau presarea.

încapsulare în masă / *embedding* / *enrobage* / Procedeu de înglobare completă a unei piese, care constă în turnarea într-o formă a unei compoziții izolante adecvate, urmată de întărirea acesteia și scoaterea din formă a piesei încorporate.

încapsulare (m) / *encapsulation (m)* / *enrobage (m)* / Mod de protecție în care componentele electrice din interiorul unei carcase sunt încorporate în rășină astfel încât o atmosferă explozivă înconjurătoare să nu poată fi aprinsă, în condiții de funcționare normale sau anormale specificate.

încălzire / *heating* / *chauffage* / Procedeu de furnizare de căldură unei entități pentru a-i ridica sau menține temperatura.

încălzire [mărime] / *temperature rise* / *échauffement* / Diferența dintre temperatura din punctul considerat și o temperatură de referință.

încălzire a apei prin electrozi / *electrode water heating* / *chauffage de l'eau par électrodes* / Încălzire a apei într-un echipament electrotermic, în care căldura este generată direct în apa care constituie încărcătura.

încălzire a spațiului prin radiație infraroșie / *infrared space heating* / *chauffage de l'espace par rayonnement infrarouge* / Încălzire prin radiație infraroșie destinată asigurării menținerii, pentru specii, compartimente, obiecte și materiale, a unei stări termice corespunzătoare, aceasta fiind un factor de corecție a condițiilor climatice.

încălzire (a unui transformator sau a unei bobine de inductanță) / *temperature rise*

(of a transformer or a reactor) / *échauffement (d'un transformateur ou d'une bobine d'inductance)* / Diferența dintre temperatura părții considerate și temperatura aerului de răcire sau a apei la intrarea în echipamentul de răcire, respectiv pentru transformatoarele sau bobinele de inductanță răcite cu aer sau cu apă.

încălzire cu descărcare luminescentă ⇒ încălzire ionică

încălzire cu laser / *laser heating* / *chauffage par laser* / Încălzire electrică bazată pe absorbția unei radiații electromagnetice emise de un laser cu medii active, activate cu ajutorul energiei electrice.

încălzire cu plasmă / *plasma heating* / *chauffage par plasma* / Mod de încălzire care utilizează plasma termică drept sursă de căldură.

încălzire cu radiații infraroșii / *infrared heating* / *chauffage par rayonnement infrarouge* / Încălzire electrică ce constă în absorbția radiației optice și termice, emise de surse de radiații special concepute pentru obținerea acestui efect, cel mai frecvent în infraroșu.

încălzire dielectrică (prin histerezis) / *dielectric heating* / *chauffage (par hystérésis) diélectrique* / Încălzire electrică în care căldura este generată în încărcături dielectrice și semiconductoare sub acțiunea unui câmp electric de înaltă frecvență, cuprinsă între 1 MHz și 300 MHz.

încălzire directă prin arc / *direct arc heating* / *chauffage direct par arc* / Încălzire produsă printr-o descărcare în arc între electrozi și sarjă.

încălzire directă prin inducție / *direct induction heating* / *chauffage direct par induction* / Încălzire prin inducție care se produce direct în încărcătură.

încălzire directă prin rezistență / *direct resistance heating* / *chauffage direct par résistance* / Încălzire prin rezistență în care curentul electric circulă prin materialul de încălzit.

încălzire electrică / *electric heating* / *chauffage électrique* / Producere de căldură din energie electrică în scopuri utile.

încălzire electrică directă / *direct electric heating* / *chauffage électrique direct* / Procedeu electrotermic în care conversia energiei electrice în căldură are loc în încărcătura tratată.

încălzire electrică indirectă / *indirect electric heating* / *chauffage électrique indirect* / Procedeu electrotermic în care conversia energiei electrice în căldură are loc în afara încărcăturii tratate, iar căldura este apoi transferată acesteia.

încălzire (electrică) în volum / *electric through heating* / *chauffage (électrique) à coeur* / Încălzire electrică în totalitatea volumului încărcăturii tratate.

încălzire electrică superficială / *electric surface heating* / *chauffage électrique superficiel* / Încălzire electrică a suprafeței încărcăturii tratate.

încălzire indirectă prin arc / *indirect arc heating* / *chauffage indirect par arc* / Încălzire prin arc în care curentul de arc nu traversează materialul de încălzit.

încălzire indirectă prin inducție / *indirect induction heating* / *chauffage indirect par induction* / Încălzire prin inducție care se produce la exteriorul încărcăturii într-un element intermediar, de la care căldura este transmisă acesteia prin conducție, prin convecție sau prin radiație.

încălzire indirectă prin rezistență / *indirect resistance heating* / *chauffage indirect par résistance* / Încălzire prin rezistență în care energia produsă prin efect Joule într-un rezistor este transferată încărcăturii ce trebuie încălzită, utilizând legile transferului de căldură.

încălzire ionică ⇐ încălzire cu descărcare luminescentă / *glow-discharge heating* / *chauffage ionique* / Încălzire electrică bazată pe o descărcare luminescentă anormală de joasă presiune utilizată ca sursă de căldură și, de asemenea, ca declanșator al proceselor fizice și chimice destinate modificării straturilor exterioare.

încălzire în baie de săruri / *heating in salt bath* / *chauffage dans un bain de sels* / Încălzire intermediară a şarjelor într-o baie de săruri topite în vederea unui tratament termic sau termo-chimic al şarjelor, topirea sau încălzirea sărurilor fiind asigurată de obicei prin folosirea unor electrozi de încălzire.

încălzire în câmp progresiv / *travelling wave heating* / *chauffage par ondes progressives* / Încălzire prin inducţie în care un flux magnetic polifazat traversează încărcătura prin suprafaţa sa plană maximă, explorând-o la frecvenţa fundamentală.

încălzire în paralel a electrozilor / *parallel cathode heating* / *chauffage en parallèle des électrodes* / Tip de încălzire a electrozilor unei lămpi cu descărcare în care aceşti electrozi sunt alimentaţi de circuite separate. Notă: Fiecare electrod este, în general, conectat la o înfăşurare de joasă tensiune putând face parte din balast şi care furnizează curentul de încălzire. În anumite circuite, această tensiune joasă este automat redusă după amorsarea arcului.

încălzire în plasmă pulsatorie / *heating in pulsating plasma* / *chauffage sous plasma pulsant* / Încălzire într-o tratare prin difuzie cu plasmă sau tratare a depunerii chimice în fază de vapori asistată de plasmă, în care o descărcare luminescentă este activată cu ajutorul unei tensiuni pulsatorii.

încălzire în serie a electrozilor / *series cathode heating* / *chauffage en série des électrodes* / Tip de încălzire a electrozilor unei lămpi cu descărcare, în care curentul de încălzire circulă prin electrozii conectaţi în serie.

încălzire în volum prin inducţie / *through induction heating* / *chauffage à coeur par induction* / Încălzire prin inducţie în care întreaga încărcătură este încălzită.

încălzire localizată / *localized heating* / *chauffage localisé* / Încălzire electrică într-o parte sau într-un domeniu specificat şi limitat al încărcăturii tratate.

încălzire nominală (a înfăşurării unui balast) / *rated temperature rise (of a ballast winding)* / *échauffement nominal (d'un enroulement d'un ballast)* / Încălzire declarată de producător pentru înfăşurare.

încălzire parţială / *selective heating* / *chauffage partiel* / Încălzire dielectrică în care căldura este generată în special în anumite porţiuni ale încărcăturii, de exemplu în stratul vâscos.

încălzire prin arc / *arc heating* / *chauffage par arc* / Încălzire electrică bazată pe efectul termic rezultat din circulaţia unui curent electric în spaţiul de descărcare.

încălzire prin arc imersat ⇐ încălzire prin arc şi rezistenţă / *submerged arc heating* / *chauffage par arc submergé* / Încălzire în care căldura este disipată parţial în arc şi parţial prin efect Joule, prin sarcină.

încălzire prin arc şi rezistenţă ⇒ încălzire prin arc imersat

încălzire prin câmp dispersat / *dispersed field heating* / *chauffage par champ dispersé* / Încălzire dielectrică în care două seturi de electrozi-tijă plasate alternativ de o parte a încărcăturii sunt conectate la două borne de ieşire ale sursei de energie de înaltă frecvenţă, producând un câmp de înaltă frecvenţă dispersat în materialul de încălzit.

încălzire prin electrozi / *electrode heating* / *chauffage par électrodes* / Încălzire electrică datorată efectului Joule produs de un curent electric ce traversează un mediu lichid între electrozi.

încălzire prin fascicul electronic / *electron beam heating* / *chauffage par faisceau électronique* / Încălzire electrică bazată pe generarea de căldură prin absorbţia energiei cinetice a unuia sau mai multor fascicule electronice accelerate într-un câmp electric.

încălzire prin inducţie / *induction heating* / *chauffage par induction* / Încălzire electrică bazată pe efectul Joule produs de curenţii induşi.

încălzire prin inducţie cu dublă frecvenţă / *dual-frequency induction heating* /

chauffage par induction bi-fréquences / Încălzire prin inducție care utilizează două frecvențe diferite aplicate secvențial sau simultan.

încălzire prin inducție în flux longitudinal / *longitudinal flux induction heating* / *chauffage par induction à flux longitudinal* / Încălzire prin inducție în care fluxul magnetic este paralel cu axa principală a încărcăturii.

încălzire prin inducție în flux transversal / *transverse flux induction heating* / *chauffage par induction à flux transversal* / Încălzire prin inducție în care fluxul magnetic este perpendicular pe axa principală a încărcăturii.

încălzire prin microunde / *microwave heating* / *chauffage par hyperfréquences* / Încălzirea unei substanțe de către energia electromagnetică în banda de frecvențe 300 MHz ÷ 300 GHz.

încălzire prin rezistență / *resistance heating* / *chauffage par résistance* / Încălzire electrică bazată pe utilizarea efectului Joule produs de un curent electric într-un mediu solid.

încălzire prin ultrasunete / *ultrasonic heating* / *chauffage par ultrasons* / Încălzire electrică bazată pe utilizarea oscilațiilor mecanice convertite în căldură prin absorbția energiei undelor ultrasonice.

încălzire sub plasmă la tensiune constantă / *heating in constant voltage plasma* / *chauffage sous plasma à tension constante* / Încălzire într-o tratare prin difuzie cu plasmă sau tratare a depunerii chimice în fază de vapori asistată de plasmă, în care o descărcare luminescentă este activată cu ajutorul unei tensiuni constante.

încălzire superficială prin inducție / *surface induction heating* / *chauffage superficiel par induction* / Încălzire prin inducție în care numai stratul de suprafață al încărcăturii este încălzit datorită frecvenței utilizate a curentului electric pentru care profunzimea penetrării este mică în raport cu grosimea încărcăturii.

încălzitor flexibil (pentru mulare pe suprafața de încălzit) / *flexible surface heater* / *réchauffeur de surface souple* / Corp de încălzit suficient de flexibil pentru a lua forma suprafeței ce trebuie încălzită.

încălzitor rigid (în raport cu suprafața de încălzit) / *rigid surface heater* / *réchauffeur de surface rigide* / Corp de încălzit nedeformabil fabricat după configurația suprafeței de încălzit.

(a) încărca, 1[un condensator, un acumulator] / *(to) charge* / *charger, [un condensateur, un accumulateur]* / A furniza energie unui dispozitiv pentru a fi înmagazinată.

(a) încărca, 2[o sursă de putere] / *(to) load* / *charger, [une source de puissance]* / A aduce o sursă, un dispozitiv sau un circuit în situația de a furniza putere.

(a) încărca (date) / *(to) load (data)* / *charger (les données)* / Transferare a datelor într-o memorie sau într-un registru de lucru.

(a) încărca (date de la calculatorul principal) / *(to) download* / *récupérer (les données) de l'ordinateur principal* / Operație care presupune accesul la un calculator central și care are ca rezultat un transfer de date de la acesta către calculatorul care a emis cererea. Notă: Uzual, termenul desemnează transferul de date și mai ales de programe, între un calculator central și un calculator client, de exemplu pentru încărcarea sistemului de operare într-un calculator client de la un calculator central.

(a) încărca (date de la un dispozitiv aservit) / *(to) upload* / *charger (les données) d'un dispositif asservi* / Operația prin care sunt transferate date de la un calculator satelit la un calculator central. Exemplu: procedura prin care utilizatorii alimentează cu date o arhivă acesibilă prin rețea.

(a) încărca (un numărător) / *(to) set (a counter)* / *charger (un compteur)* / A determina un numărător să treacă într-o stare corespunzătore unui număr prestabilit.

încărcabil (de la calculatorul principal) / *downloadable / récupérable de l'ordinateur principal* / Informaţie care poate fi transmisă prin download, de exemplu un modul de program încărcat într-un calculator client de la calculatorul central.

încărcare a unei linii / *loading (a transmission line) / charge d'une ligne* / Creşterea artificială a inductanţei unei linii în vederea ameliorării calităţilor sale de transmisiune într-o bandă de frecvenţe determinată.

încărcare (a unui acumulator) / *charge (of a cell or battery) / charge (d'un accumulateur)* / Operaţie în cursul căreia un acumulator primeşte de la un circuit exterior energie electrică ce este transformată în energie chimică.

încărcare a unui condensator / *charging of a capacitor / (mise en) charge d'un condensateur* / Înmagazinare de energie electrică într-un condensator.

încărcare (a unui reactor nuclear) / *loading (a reactor) / chargement* / Introducerea combustibilului într-un reactor nuclear.

încărcare (a unui tub de radiaţii X) ⇒ expunere a unui tub de radiaţii X

încărcare automată / *automatic charge / charge automatique* / Sistem de încărcare a unei baterii de acumulatoare, în care curentul este reglat automat în funcţie de starea de încărcare a bateriei, cu reîncărcării cât mai rapide posibil, corespunzătoare cu protecţia bateriei, indiferent de starea de descărcare iniţială.

încărcare cu chiciură (a unei linii) / *ice loading (of a line) / charge de givre (d'une ligne)* / Încărcare suplimentară datorată formării chiciurei pe elementele liniei electrice aeriene.

încărcare datorată vântului / *wind load (of a receiving antenna) / charge due au vent* / Rezultanta forţelor orizontale care acţionează asupra stâlpului suportului unei antene, determinate de rezistenţa la vânt a acesteia.

încărcare de avarie / *failure load / charge de rupture* / Încărcare care produce defectarea unui element al liniei electrice aeriene.

încărcare de încercare (a unei linii electrice aeriene) / *test load (of an overhead line) / charge d'essai (d'une ligne aérienne)* / Încărcare aplicată unui element sau unor elemente ale liniei în timpul încercărilor.

încărcare de lucru (a unei linii electrice aeriene) / *working load / charge de service* / Încărcare rezultată din ipoteza de încărcare specifică, neţinând cont nici de factorii de siguranţă, nici de factorii de supraîncărcare.

încărcare de pagină / *page-in / charge de page* / Aducerea paginii, cu adresa specificată în instrucţiunea executată de procesor, într-un bloc de memorie pentru a fi accesată;. dacă nu există un bloc liber, se utilizează un algoritm de înlocuire de pagină pentru a crea un astfel de spaţiu liber. Notă: Încărcarea paginii în memorie este o operaţie de intrare-ieşire care necesită un timp mare în raport cu timpul necesar execuţiei instrucţiunii, de aceea se utilizează memorii externe cu acces rapid şi ierarhii de memorii (memorii cache). Sinonim cu swap-in.

încărcare legală / *legislative load / charge réglementaire* / Încărcare prescrisă de autorităţi locale sau naţionale.

încărcare limită proiectată / *ultimate design load / charge ultime specifiée* / Încărcare obţinută prin multiplicarea încărcării de lucru cu un coeficient de siguranţă, pe care fiecare element al liniei trebuie să o suporte fără avarie un timp determinat.

încărcare longitudinală / *longitudinal load / charge longitudinale* / Componenta longitudinală a unei încărcări oarecare aplicată stâlpului într-un punct dat, într-un sistem tridimensional de coordonate corespunzător stâlpului.

încărcare neuniformă cu chiciură / *non-uniform ice loading / charge de givre*

dissymétrique / Încărcare datorată formării neuniforme de chiciură pe conductoarele electrice sau pe conductoarele de protecţie ale unui panou al liniei sau datorată dezgheţării neuniforme a chiciurei.

încărcare normală (a unei linii electrice aeriene) / *normal load (of an overhead line)* / *charge normale (d'une ligne aérienne)* / Încărcare rezultată din acţiunea vântului şi din greutatea conductoarelor, a izolatoarelor şi a stâlpilor, cu sau fără chiciură.

încărcare provenită din acţiunea vântului / *wind load (of an overhead line)* / *charge de vent* / Încărcare orizontală provenită din acţiunea vântului asupra oricărui element al liniei electrice aeriene, cu sau fără încărcarea datorată chiciurei.

încărcare rapidă / *boost charge* / *charge rapide* / Încărcare parţială, făcută de obicei la un regim ridicat, în timpul unei durate scurte .

încărcare săptămânală / *workload [weekly]* / *charge hebdomadaire* / Produsul mediu dintre curentul tubului de radiaţii X şi durata de funcţionare pe săptămână pentru o sursă de radiaţii ca, de exemplu, tubul de radiaţii X sau acceleratorul de particule. Notă: Încărcarea săptămânală poate fi exprimată în miliamperi-minut pe săptămână, pentru o tensiune dată a tubului de radiaţii X, în general tensiunea maximă.

încărcare specială / *special load* / *charge spéciale* / Încărcare produsă de operaţiile curente de construcţie şi întreţinere a liniei, şi/sau produsă de defectarea unui element oarecare al liniei.

încărcare transversală / *transverse load* / *charge transversale* / Componenta transversală a unei încărcări oarecare aplicată stâlpului într-un punct dat, într-un sistem tridimensional de coordonate corespunzător stâlpului.

încărcare uniformă cu chiciură / *uniform ice loading* / *charge de givre uniforme* / Încărcare datorată chiciurei, uniform distribuită pe toată lungimea fiecărui conductor şi a conductoarelor de protecţie pe toate deschiderile unui panou al liniei.

încărcare verticală / *vertical load* / *charge verticale* / Componenta verticală a unei încărcări oarecare aplicată stâlpului într-un punct dat, într-un sistem tridimensional de coordonate corespunzator stâlpului.

încărcător (absolut) / *(absolute) loader* / *chargeur (absolut)* / Modul program, componentă a unui sistem de operare, care realizează transferul unui program generat în format binar (absolut) sau a unei porţiuni dintr-un program de pe un suport de memorie externă în memoria internă. Notă: Acest tip de încărcător nu realizează şi relocarea programului, ci numai încărcarea la adrese fixe din memorie, cunoscute în momentul construirii programului executabil. Acţiunea de încărcare se realizează după alocarea memoriei de către sistemul de operare şi precede execuţia programului.

încărcător de clasă I / *class I charger* / *chargeur de classe I* / Încărcător care prezintă cel puţin o ieşire izolată şi o bornă de legare la pământ. Încărcătorul de clasă I poate avea părţile active cu izolaţie dublă sau cu izolaţie întărită, iar dacă nu, acestea pot funcţiona doar la nivelul tensiunii de siguranţă.

încărcător de clasă II / *class II charger* / *chargeur de classe II* / Încărcător care are o izolaţie dublă şi/sau o izolaţie întărită. Un încărcător de clasă II poate avea anumite părţi care funcţionează la nivelul tensiunii de siguranţă.

încărcător de dozimetru / *dosemeter charger* / *chargeur de dosimètre* / Dispozitiv electric destinat punerii unui dozimetru în stare normală de funcţionare.

încărcător de radioexponometru / *exposure meter charger* / *chargeur d'exposimètre* / Aparat destinat încărcării unui radioexponometru.

încărcător-cititor / *charger reader* / *chargeur-lecteur* / Aparat destinat încărcării

unui dozimetru cu condensator şi măsurării sarcinii sale reziduale.

încărcător-cititor de dozimetru / *dosemeter charger-reader* / *chargeur-lecteur de dosimètre* / Instrument destinat încărcării unui dozimetru şi citirii informaţiei stocate. Notă: Anumite tipuri de dozimetre nu au nevoie decât de un încărcător sau de un cititor pentru a funcţiona.

încărcător-cititor de radioexponometru / *exposure meter charger reader* / *chargeur-lecteur d'exposimètre* / Aparat destinat atât încărcarii unui radioexponometru, cât şi lecturii acestuia pe baza măsurării încărcării reziduale.

încărcătură (a unui echipament electrotermic) / *charge (of an electroheat equipment)* / *charge (d'un équipement d'électrothermie)* / Ansamblu de materiale sau de piese supuse unui procedeu termic într-un echipament electrotermic.

încărcătură (a unui reactor nuclear) / *charge (of a nuclear reactor)* / *charge (d'un réacteur nucléaire)* / Cantitatea de combustibil plasată în reactor.

încărcătură corporală ⇒ radioactivitate încorporată

încărcătură de lucru pentru microunde / *microwave workload* / *charge de travail micro-onde* / Obiect destinat prelucrării prin microunde.

încărcătură excepţională (a unui element automotor) / *crush load (of a train unit)* / *charge exceptionnelle (d'un élément automoteur)* / Încărcătura maximă de pasageri şi de bagaje pe care un element automotor o poate transporta în totală siguranţă. Încărcătura excepţională poate reduce performanţele specificate.

încărcătură maximă a unui vehicul motor / *maximum load of a motor vehicle* / *charge maximale d'un vehicle moteur* / Încărcătura maximă care poate fi remorcată în totală siguranţă pe un parcurs dat, de către unul sau mai multe vehicule motoare.

încărcătură normală (a unui vehicul motor) / *normal load (of a motor vehicle)* / *charge normale (d'un véhicule moteur)* / Încărcătură a unui tren care poate fi remorcat de unul sau mai multe vehicule motoare, pe un parcurs dat şi cu respectarea unui orar specificat.

încărcătură pentru microunde / *microwave load* / *charge micro-onde* / Ansamblul obiectelor introduse în aplicatorul de microunde sau plasate în poziţia dorită în proximitatea unui aplicator deschis.

încărcătură utilă efectivă (a unui vehicul automotor sau a unui element automotor) / *effective payload (of a motor vehicle or motor unit)* / *charge utile effective (d'un véhicule automoteur ou d'un élément automoteur)* / Greutate totală a pasagerilor şi a bagajelor care pot fi transportate de către vehiculul motor, pe un parcurs dat şi cu respectarea unui orar corespunzător performanţelor specificate.

încărcătură utilă reglementară (a unui vehicul automotor sau a unui element automotor) / *permitted payload (of a motor vehicle or motor unit)* / *charge utile réglementaire (d'un véhicule automoteur ou d'un élément automoteur)* / Greutate totală a pasagerilor şi a bagajelor corespunzătoare încărcării reglementare a vehiculului sau a elementului motor.

început al cadrului / *frame start* / *début de trame* / Moment care ocupă pemanent aceeaşi poziţie în fiecare cadru, servind ca reper cronologic al evenimentelor fiecărui cadru.

început al impulsului / *pulse start [pulse operation of microwave tubes]* / *début de l'impulsion [tubes pour hyperfréquences]* / Moment în care mărimea pulsatorie se ridică până la un nivel bine determinat, deasupra nivelului de referinţă specificat.

început al încercării [instrumentar nuclear] / *test initiation [in nuclear instrumentation]* / *début d'essai [en instrumentation nucléaire]* / Aplicarea unui semnal de încercare.

încercare ⇐ test ⇐ experiment / *test* / *essai* / Operaţie realizată în vederea măsurării,

clasificării unei caracteristici sau a unei alte proprietăți a unei entități.

încercare a circuitului magnetic / *core test / essai de circuit magnétique* / Încercare efectuată asupra miezului lamelar, în general nebobinat, al unei mașini electrice, în vederea determinării pierderilor în fier sau pentru aprecierea calității izolației dintre tole.

încercare a comutației / *commutation test / essai de commutation* / Încercare efectuată asupra unei mașini cu colector în vederea verificării proprietăților de comutație ale acesteia, în condiții specificate.

încercare a contactelor și conexiunilor la acțiunea hidrogenului sulfurat / *hydrogen sulphide test for contacts and connections / essai à l'hydrogène sulfuré pour contacts et connexions* / Încercare destinată: a) determinării influenței atmosferei ce conține hidrogen sulfurat asupra proprietăților contactelor realizate din argint sau aliaje de argint, argint protejat cu altă acoperire, alte metale acoperite cu argint sau aliaje de argint; b) verificării conexiunilor sertizate sau înfășurate fără sudură, executate din materialele specificate la pct. a), din punct de vedere al eficacității contactului.

încercare a duratei probabile de viață / *life test / essai de vieillissement* / Încercare destinată verificării duratei probabile de viață, în condiții specificate de funcționare, a unei componente sau a unui dispozitiv.

încercare a izolației între spire / *interturn test [UK] / essai entre spires* / Încercare care constă în aplicarea sau, mai frecvent, inducerea între spirele adiacente ale unei înfășurări izolate a unei tensiuni de amplitudine specificată, în vederea verificării integrității izolației dintre spire.

încercare a răspunsului la șocuri / *shock response test / essai de comportement aux chocs* / Încercare la șocuri efectuată pe un releu de măsură sau un dispozitiv de protecție, alimentat în condiții specificate, pentru a determina comportamentul său la șocuri asemănătoare celor apărute ocazional în serviciu.

încercare a răspunsului la vibrații ⇒ încercare de comportare la vibrații

încercare a rigidității dielectrice / *dielectric test (of a relay) / épreuve de rigidité diélectrique* / Încercare care constă în aplicarea asupra unei izolații a unei tensiuni de valoare dată de scurtă durată pentru a verifica dependența rigidității dielectrice a izolației releului de tensiunea nominală de izolație a circuitului, conform specificațiilor producătorului.

încercare a tensiunii de descărcare disruptivă / *disruptive discharge voltage test / essai de tension de décharge disruptive* / Încercare la tensiune continuă sau alternativă, în care tensiunea trebuie aplicată și mărită în mod continuu până la producerea unei descărcări disruptive asupra obiectului.

încercare a unui sistem de izolație / *test of insulation system / essai d'un système d'isolation* / Încercare destinată verificării comportamentului unui sistem de izolație supus unor factori de influență.

încercare accelerată / *accelerated test / essai accéléré* / Încercare pe parcursul căreia nivelul solicitărilor aplicate unei entități depășește nivelul care corespunde condițiilor de referință, în vederea reducerii duratei necesare pentru a observa răspunsurile entității la solicitări sau în vederea accentuării acestor răspunsuri într-o durată de timp dată.

încercare accelerată în atmosferă corozivă / *accelerated test for atmospheric corrosion / essai accéléré en atmosphère corrosive* / Încercare efectuată prin accelerarea procesului de coroziune, destinată verificării calității unui material particular sau a învelișului de suprafață precum și verificării dacă funcționarea unei probe este influențată de produsele de coroziune sau dacă funcționarea sa influențează comportarea la coroziune a anumitor materiale.

încercare automatizată / *automatic test / essai automatisé* / Încercare în care

funcționarea unei părți sau a întregului sistem este verificată printr-o secvență complet automatizată.

încercare calorimetrică / *calorimetric test* / *essai calorimétrique* / Încercare în care, pe baza cantității de căldură produse de o mașină electrică rotativă, se determină pierderile acesteia, calculate în funcție de căldura evacuată prin fluidul de răcire, la care se poate adăuga, dacă este cazul, cantitatea de căldură disipată în exterior.

încercare ciclică compusă la temperatură și umiditate / *composite temperature (humidity) cyclic test* / *essai cyclique composite de température et d'humidité* / Încercare compusă destinată determinării aptitudinii unei probe supuse unor condiții de mediu constând dintr-o secvență de solicitări climatice care comportă tempe-ratură și umiditate.

încercare ciclică la ceață salină / *salt mist cyclic test [salt corrosion]* / *essai cyclique de brouillard salin [de corrosion par le sel]* / Încercare destinată determinării capacității produsului de a fi utilizat sau expus în atmosferă încărcată cu sare.

încercare combinată / *combined test* / *essai combiné* / Încercare în cursul căreia doi sau mai mulți factori de mediu acționează simultan asupra probei.

încercare combinată la căldură uscată și presiune atmosferică joasă / *combined dry heat/low air-pressure test* / *essai combiné chaleur sèche (/basse) pression atmosphé-rique* / Încercare combinată destinată determinării aptitudinii unei probe supuse unor condiții de mediu constând dintr-o secvență de solicitări climatice care comportă temperatură ridicată și presiune atmosferică joasă.

încercare combinată la frig și presiune atmosferică joasă / *combined cold/low air-pressure test* / *essai combiné froid/ basse pression atmosphérique* / Încercare combinată, destinată determinării aptitudinii unei probe supuse unor condiții de mediu constând dintr-o secvență de solicitări climatice care comportă temperatură scăzută și presiune atmosferică joasă.

încercare combinată secvențială la frig, presiune atmosferică joasă și căldură umedă / *combined sequential cold, low air-pressure and damp heat test* / *essai combiné séquentiel de froid, basse pression atmosphérique et chaleur humide* / Încercare combinată destinată determinării aptitudinii unei probe supuse unor condiții de mediu constând dintr-o secvență de solicitări climatice, într-o ordine standardizată, care comportă temperatură scăzută și ridicată, umiditate și presiune atmosferică joasă.

încercare compusă / *composite test* / *essai composite* / Încercare în cursul căreia proba este expusă într-o succesiune strânsă la două sau mai multe solicitări de mediu.

încercare cu arzător-ac / *needle flame test* / *essai au brûleur-aiguille* / Încercare destinată să simuleze efectul micilor flăcări care pot proveni din funcționarea anormală a echipamentului, în vederea evaluării simulate a riscului de apariție a incendiului.

încercare cu circulație forțată de aer / *testing with forced air circulation* / *essai avec circulation forcée de l'air* / Pentru probele care disipă căldură, în cazul încercărilor cu variație lentă sau bruscă de temperatură, metodă folosită când condițiile pentru realizarea încercării în aer calm nu sunt îndeplinite, iar temperatura nu poate fi menținută decât prin circulație de aer.

încercare cu curenți de impuls / *test with impulse currents* / *essai aux chocs de courant* / Încercare în care sunt utilizați două tipuri de curenți de impuls: primul având o formă care crește până la valoarea de vârf pe o durată scurtă apoi descrește imediat la zero, aproape exponențial sau în manieră sinusoidală puternic amortizată și al doilea având o formă dreptunghiulară.

(încercare cu) dispozitiv de producere a picăturilor / *(test with) drip box* / *(essai*

avec) dispositif générateur de gouttes d'eau / Încercare în care proba este plasată sub dispozitivul de producere a picăturilor de apă şi supusă picăturilor care simulează căderea apei din condensare sau scurgere.

încercare cu frână / *brake test / essai au frein* / Încercare în care puterea mecanică furnizată de o maşină electrică rotativă funcţionând ca motor este determinată prin măsurarea cuplului la arbore prin intermediul unei frâne sau al unui dinamometru, simultan cu măsurarea vitezei de rotaţie; încercarea se poate efectua şi asupra unei maşini funcţionând ca generator, prin intermediul unui dinamometru, pentru determinarea puterii mecanice absorbite.

încercare cu generator frână / *dynamometer test / essai dynamométrique* / Încercare cu frână în care se utilizează un dinamometru.

încercare cu maşină (auxiliară) tarată / *calibrated driving machine test / essai avec machine auxiliaire tarée* / Încercare în care puterea mecanică absorbită sau furnizată de o maşină electrică rotativă se calculează pe baza puterii electrice furnizate sau absorbite de o maşină auxiliară calibrată, cuplată mecanic cu maşina de încercat.

(încercare cu) ploaie artificială / *artificial rain (test) / (essai à) pluie artificielle* / Încercare în care proba este supusă picăturilor de apă care cad, simulând ploaia naturală.

încercare cu rotor blocat / *locked-rotor test / essai à rotor bloqué* / Încercarea efectuată asupra unei maşini electrice rotative, alimentate, al cărei rotor este menţinut imobilizat, în vederea determinării cuplului la rotor blocat.

încercare cu tensiune de impuls de comutaţie / *test with switching impulse voltage / essai en tension de choc de manoeuvres* / Încercare în care obiectul este supus unei tensiuni care atinge valoarea de vârf presupusă.

încercare cu tensiune de impuls de trăsnet / *test with lightning impulse voltage / essai en tension de choc de foudre* / Încercare la care obiectul este supus unei tensiuni care, pentru un impuls de trăsnet fără oscilaţii, atinge valoarea de vârf.

încercare de anduranţă / *endurance test / essai d'endurance* / Încercare efectuată asupra unui dispozitiv în condiţii de funcţionare specificate, într-un timp şi într-un scop dat, pentru a determina în ce măsură proprietăţile unei entităţi sunt afectate atât prin aplicarea solicitărilor fixate cât şi prin durata aplicării sau repetarea lor. Notă: Acest mod de funcţionare poate cuprinde repetiţii şi condiţii severe cum ar fi scurtcircuitele, supratensiunile, vibraţiile sau şocurile.

încercare de anduranţă a contactelor releelor electrice / *endurance test for electrical relay contacts / essai d'endurance des contacts des relais électriques* / Încercare de anduranţă efectuată asupra contactelor releelor electrice cu ajutorul unui echipament special de încercare.

încercare de anduranţă la vibraţii / *vibration endurance test / essai d'endurance aux vibrations* / Încercare la vibraţii realizată în calitate de încercare de îmbătrânire accelerată, pe un releu de măsură sau un dispozitiv de protecţie nealimentat, cu niveluri de vibraţii mai importante decât cele din condiţiile normale de funcţionare, pentru a simula vibraţiile de lungă durată. Această încercare simulează de asemenea condiţiile de transport.

încercare de aprindere provocată (pentru componente electronice) / *induced-ignition test (for electronic components) / essai d'inflammation provo-quée (pour composants électroniques)* / Încercare prin care se determină uşurinţa de aprindere a componentelor, viteza de combustie, contribuţia la dezvoltarea incendiului prin aportul propriu de combustibil, în vederea evaluării riscului de aprindere provocată.

încercare de autoaprindere (pentru componente electronice) / *self-ignition test (for electronic components)* / *essai d'auto-inflammation (pour composants électroniques)* / Încercare de suprasarcină electrică prin solicitări eşalonate până la apariţia unei defectări, efectuată pentru a evalua riscul de autoaprindere.

încercare de autorizare ⇐ verificare de punere în funcţiune / *commissioning test* / *essai de mise en service* / Încercare a unui dispozitiv sau a unui echipament, efectuat la locul său de utilizare, pentru a verifica instalarea sa corectă şi buna sa stare de funcţionare.

încercare de autorizare (a unei maşini electrice) / *commissioning test (of an electrical machine)* / *essai de recette (d'une machine électrique)* / Încercare efectuată asupra unei maşini electrice la locul său de instalare, în condiţii normale de serviciu, în vederea verificării montării şi conectării sale corecte, ca şi a funcţionării satisfăcătoare.

încercare de comportare la vibraţii ⇐ încercare a răspunsului la vibraţii / *vibration response test* / *essai de comportement aux vibrations* / Încercare la vibraţii realizată pe un releu de măsură sau un disozitiv de protecţie, alimentat în condiţii specificate, cu scopul de a determina comportamentul său în condiţii normale de funcţionare.

încercare de conformitate ⇐ verificare de conformitate / *compliance test* / *essai de conformité* / Încercare destinată a determina dacă o caracteristică sau o altă proprietate a unei entităţi satisface sau nu exigenţele fixate în standarde.

încercare de conformitate în fiabilitate / *reliability compliance test* / *essai de conformité en fiabilité* / Experiment care arată dacă valoarea unei caracteristici de fiabilitate a unei entităţi satisface sau nu exigenţele de fiabilitate fixate.

încercare de control de defect major / *major defect control test* / *essai de contrôle de défaut majeur* / Încercare care constă în aplicarea unei anumite forţe sau cuplu asupra unui produs, verificând ulterior apariţia defectelor majore sau critice.

încercare de control de defect minor / *minor defect control test* / *essai de contrôle de défaut mineur* / Încercare care constă în aplicarea unei anumite forţe sau cuplu asupra unui produs, verificând ulterior apariţia defectelor minore.

încercare de control de fabricaţie / *factory test* / *essai de contrôle de fabrication* / Încercare efectuată de către fabricant pentru a verifica că produsele sale corespund specificaţiilor.

încercare de conversaţie / *conversation test* / *essai de conversation* / Metodă de evaluare a calităţii transmisiunii unei conexiuni complete, în care subiecţii plasaţi la fiecare dintre extrremităţi vorbesc şi ascultă unul după celălalt, încercând să schimbe informaţii utile executării unei sarcini determinate.

încercare de depozitare ⇐ (grupa de) încercare H / *storage test* / *essai de stockage* / Încercare efectuată în scopul evidenţierii capacităţii unui dispozitiv de a-şi menţine un nivel de fiabilitate specificat, în condiţii de depozitare date şi pentru un timp dat.

încercare de determinare a energiei de descărcare / *discharge energy test* / *essai d'énergie de décharge* / Încercare care are ca obiect determinarea cantităţii de energie disipate printr-una sau mai multe descărcări în interiorul izolaţiei, la un nivel predeterminat al tensiunii.

încercare de determinare a zonei de comutaţie fără scântei / *black-band test* / *essai de bande noire* / Încercare pentru determinarea limitelor de variaţie a intensităţii câmpului polilor auxiliari, între care se asigură o comutaţie practic fără scântei, pentru un domeniu de sarcini specificate.

încercare de durată (a unei lămpi) / *life test (on a lamp)* / *essai de durée* / Încercare efectuată asupra funcţionării lămpi-

lor în condiţii şi pe o durată specificate sau până la sfârşitul duratei lor de viaţă, şi pe parcursul căreia măsurările fotometrice şi electrice pot fi făcute la intervale de timp specificate.

încercare de echilibrare / *balance test / essai d'équilibrage* / Încercare efectuată în vederea asigurării că rotorul unei maşini electrice rotative este echilibrat, în limite specificate.

încercare de fiabilitate în exploatare / *field reliability test / essai de fiabilité en exploitation* / Încercare de conformitate sau determinativă a fiabilităţii efectuată în exploatare, în care condiţiile de funcţionare, de mediu, de mentenanţă şi de măsurare sunt înregistrate.

încercare de fiabilitate în laborator / *laboratory reliability test / essai de fiabilité en laboratoire* / Încercare de conformitate sau determinativă a fiabilităţii efectuată în condiţii de funcţionare şi de mediu prescrise şi controlate ce pot sau nu să simuleze condiţiile de explotare.

încercare de investigaţie / *investigation test / essai d'investigation* / Încercare specială, cu caracter facultativ, care se efectuează în vederea obţinerii unor informaţii suplimentare.

încercare de izolaţie / *insulation test / essai d'isolement* / Încercare destinată verificării izolaţiei releelor electrice precum şi a dispozitivelor asociate, cum ar fi şunturi, rezistenţe în serie, transformatoare etc. şi care constă dintr-o încercare de rigiditate dielectrică, măsurări ale rezistenţei de izolaţie, încercări de şoc electric.

încercare de întreţinere ⇒ încercare de mentenanţă

încercare de mentenanţă ⇐ încercare de întreţinere ⇐ verificare de mentenanţă / *maintenance test / essai de maintenance* / Încercare efectuată periodic asupra unui dispozitiv sau echipament pentru a verifica în ce măsură caracteristicile şi performanţele sale de funcţionare se menţin în limite specificate, după ce s-a procedat, în caz de nevoie, la ajustările necesare.

încercare de mers în gol (la un generator) ⇐ încercare în circuit deschis / *open-circuit test / essai à circuit ouvert* / Încercare în care o maşină electrică rotativă funcţionează ca generator cu circuitul indusului deschis.

încercare de mers în gol (la un motor) / *no-load test / essai à vide* / Încercare în care o maşină electrică rotativă funcţionează ca motor, fără a furniza putere mecanică utilă la arbore.

încercare de omologare / *qualification test / essai de qualification* / Încercare realizată pe un eşantion reprezentativ de echipamente, destinată verificării validităţii concepţiei şi conformităţii sale cu specificaţiile care fac obiectul acordului între constructor şi utilizator, în condiţii normale de funcţionare şi cu incidente de funcţionare prevăzute.

încercare de omologare (a unei maşini electrice) / *performance test (of an electrical machine) / essai de qualification (d'une machine électrique)* / Încercare care are drept scop determinarea caracteristicilor unei maşini electrice şi verificarea conformităţii acesteia cu specificaţiile sale.

încercare de răsturnare ⇐ determinarea cuplului maxim ⇐ încercare la desprindere / *pull-out test [UK] / essai de décrochage* / Încercare care are ca obiect determinarea condiţiilor în care o maşină de curent alternativ dezvoltă cuplul maxim când funcţionează la tensiunea şi frecvenţă specificate.

încercare de recepţie ⇐ verificare de recepţie / *acceptance test / essai de réception* / Încercare efectuată pentru a decide acceptarea unui lot pe baza unui contract între client şi constructor. Notă: Acest contract trebuie să cuprindă: mărimea eşantionului, selecţia încercărilor, măsura în care probele supuse încercărilor alese din norme sunt conforme specificaţiilor.

încercare de recepţie (a unei maşini electrice) / *acceptance test (of an elec-*

trical machine) / essai de réception (d'une machine électrique) / Încercare contractuală care are ca obiect asigurarea clientului că mașina electrică corespunde anumitor condiții ale specificației sale.

încercare de recepție (a unui transformator) / *acceptance test (of a transformer) / essai de réception (d'un transformateur)* / Încercare efectuată pentru a demonstra cumpărătorului că trasformatorul se conformează specificațiilor.

încercare de rezistență a componentelor la șoc termic (în procesul de lipire) / *resistance test of components to soldering heat / essai de résistance des composants à chaleur de soudage* / Încercare ce are ca scop determinarea aptitudinii unei probe de a rezista la șocurile termice datorate operației de lipire.

încercare de rezistență la șocuri / *shock withstand test / essai de tenue aux chocs* / Încercare de rezistență la șocuri de nivel înalt, efectuată pe un releu de măsură sau un dispozitiv de protecție nealimentat pentru a determina capacitatea de a suporta șocuri asemănătoare celor la care poate fi supus ocazional în timpul transportului și al manipulării sale.

încercare de rezistență mecanică a terminalelor (și a dispozitivelor de fixare) ⇐ (grupa de) încercare U / *robustness test of terminations and integral mounting devices / essai de robustesse des sorties et des dispositifs de fixation* / Încercare ce permite determinarea rezistenței mecanice a terminalelor produselor electronice și electrotehnice.

încercare de rutină ⇒ încercare de serie

încercare de rutină (a unei mașini electrice rotative) ⇒ încercare individuală (a unei mașini electrice rotative)

încercare de rutină (a unui transformator de putere) ⇒ încercare individuală (a unui transformator de putere)

încercare de rutină ⇒ încercare de serie

încercare de selecție / *screening test / essai de sélection* / Încercare sau serie de încercări, destinată eliminării sau detectării entităților care prezintă defecte sau a celor susceptibile de a prezenta defectări precare.

încercare de serie ⇐ încercare de rutină ⇐ verificare individuală de rutină / *routine test / essai de série* / Încercare la care este supus fiecare dispozitiv în cursul, sau la sfârșitul fabricării sale, pentru a verifica dacă el satisface (anumite) criterii prestabilite.

încercare de serie (a unei mașini electrice) / *duplicate test (of an electrical machine) / essai de série (d'une machine électrique)* / Încercare efectuată asupra unei mașini de aceeași concepție și construcție cu cele ale altei mașini supuse în prealabil încercărilor de tip, în vederea probării conformității acestei mașini cu tipul original.

încercare de solicitare în trepte / *step stress test / essai sous contrainte échelonnée* / Încercare în cursul căreia mai multe niveluri de solicitări fixate și eșalonate în trepte sunt aplicate succesiv asupra aceleiași entități.

încercare de sudabilitate a cablajelor imprimate și a plăcilor stratificate / *solderability test of printed boards and metal-clad laminates / essai de soudabilité des cartes imprimées et des plaques stratifiées* / Încercare care permite determinarea sudabilității și verificarea dezumectării suprafețelor care trebuie lipite, la: plăcile stratificate placate pe una sau ambele fețe; plăcile cu circuite imprimate, pe una sau ambele fețe, cu sau fără găuri metalizate; plăcile cu circuite imprimate, multistrat.

încercare de sudabilitate a terminalelor sub formă de fire sau cose / *solderability test of wire and tag terminations / essai de soudabilité des sorties par fils ou par cosses* / Încercare care are ca scop determinarea sudabilității suprafețelor terminalelor sub formă de fire, cose sau cu forme neregulate care trebuie lipite cu aliaj de lipire topit și, dacă se cere, verificarea dezumectării.

încercare de sudabilitate prin metoda balanței de aderență / *solderability testing by the wetting balance method* / *essai de soudabilité par la méthode de la balance de mouillage* / Încercare destinată determinării sudabilității terminalelor unor componente și care constă din fixarea probei de o balanță sensibilă și imersarea extremității ei la o adâncime fixată, într-o baie cu aliaj de lipire topit, la o temperatură controlată.

încercare de tip ⇐ verificare de tip / *type test* / *essai de type* / Încercare efectuată asupra unuia sau mai multor dispozitive realizate în conformitate cu o concepție dată, pentru a verifica dacă această concepție corespunde anumitor specificații. Notă: Încercările de tip se aplică în principiu unui singur eșantion. În mod normal, acestea nu se repetă pentru toate echipamentele individuale fabricate în serie.

încercare de tip (a unei antene) / *type test (of an antenna)* / *contrôle de conformité (d'un type d'antenne)* / Încercare efectuată de constructor asupra unor eșantioane prelevate aleator pentru a verifica dacă tipul de antenă este confrm specificațiilor.

încercare de tip (a unei mașini electrice) / *type test (of an electrical machine)* / *essai de type (d'une machine électrique)* / Încercare efectuată pe una sau mai multe mașini electrice realizate conform unui proiect comun, pentru verificarea corespondenței între acest proiect și anumite condiții tehnice.

încercare de tip (a unui transformator) / *type test (of a transformer)* / *essai de type (d'un transformateur)* / Încercare efectuată asupra unui transformator reprezentativ pentru alte transformatoare, pentru a demonstra că acestea satisfac condițiile specificate care nu sunt controlate prin încercări individuale. Notă: Un transformator este considerat ca reprezentativ pentru alte aparate, dacă este complet identic cu acestea în privința mărimilor nominale și a construcției. Încercarea de tip este considerată de asemenea valabilă dacă este efectuată asupra unui transformator care prezintă ușoare diferențe privind mărimile nominale sau alte caracteristici. Dacă încercarea este de recepție, aceste diferențe trebuie să facă obiectul unui acord între constructor și cumpărător.

încercare destinată a prevedea performanțele unei probe în condițiile sale de utilizare / *test to predict the performance of a specimen under conditions of use* / *essai destiné à prédire les performances d'un spécimen dans ses conditions d'utilisation* / Încercare ideală care furnizează într-un timp scurt, de preferință în câteva ore dar nu mai mult de câteva zile sau săptămâni, o caracteristică a comportării unui material, component sau echipament ce ar putea fi pus în corelație cu performanțele sale pe durata mai multor ani.

încercare determinativă / *determination test* / *essai de détermination* / Încercare destinată determinării valorii unei caracteristici sau a unei proprietăți ale unei entități.

încercare determinativă a fiabilității / *reliability determination test* / *essai de détermination de la fiabilité* / Experiment care permite determinarea valorii unei caracteristici de fiabilitate a unei entități.

încercare dielectrică în mediu uscat / *dielectric dry test* / *essai diélectrique à sec* / Încercare efectuată la temperatura ambiantă, în care aplicarea tensiunii specificate are loc asupra unui obiect uscat și curat.

încercare dielectrică în tensiune alternativă / *dielectric test with alternating voltage* / *essai diélectrique en tension alternative* / Încercare în care obiectul este supus unei tensiuni alternative de frecvență cuprinsă între 45 și 65 Hz, desemnată în general ca tensiune de încercare la frecvență industrială.

încercare dielectrică în tensiune continuă / *dielectric test with direct voltage* / *essai*

diélectrique en tension continue / *Încercare* în care obiectul este supus unei tensiuni continue cu un factor de ondulaţie mai mic sau egal cu 3%.

încercare dielectrică la joasă frecvenţă la tensiune mărită / *low-frequency dielectric test* / *essai diélectrique à basse fréquence* / Încercare dielectrică la tensiune mărită a unei maşini electrice, efectuată la o frecvenţă joasă, cuprinsă între 0,1 Hz şi 1,0 Hz.

încercare dielectrică la tensiune mărită (a unei maşini electrice) / *dielectric test (of an electrical machine)* / *essai diélectrique (d'une machine électrique)* / Încercare care constă în aplicarea unei tensiuni înalte asupra unei izolaţii, pentru verificarea rigidităţii dielectrice corespunzătoare a acesteia.

încercare dielectrică sub ploaie / *dielectric wet test* / *essai diélectrique sous pluie* / Încercare destinată a simula efectele ploii naturale asupra izolaţiei externe a oricărui tip de aparat, supus oricărui tip de tensiune de încercare, care constă în pulverizarea obiectului cu apă având o rezistivitate şi o temperatură prescrise, astfel încât componentele verticale şi orizontale ale jetului să fie aproximativ egale.

încercare directă de determinare a armonicilor / *harmonic test* / *essai d'harmoniques* / Încercare care are ca obiect determinarea directă a valorilor uneia sau mai multor armonici ale unei mărimi periodice, caracteristice unei maşini electrice, în funcţie de componenta fundamentală a acestei mărimi.

încercare fără circulaţie forţată de aer / *testing with no forced air circulation* / *essai sans circulation forcée de l'air* / Pentru probele care disipă căldură, în cazul încercărilor cu variaţie lentă sau bruscă de temperatură, metodă prin care se simulează efectele unei atmosfere de aer calm.

încercare funcţională / *functional test* / *essai fonctionnel* / Încercare în cursul căreia sistemele de izolaţie ale unui echipament, ale unei părţi a acestuia sau ale unei model de încercare, sunt supuse factorilor de îmbătrânire simulând condiţiile de serviciu pentru a obţine informaţii despre capacitatea de funcţionare.

încercare funcţională completă / *full functional test* / *essai fonctionnel complet* / Încercare care conţine o perturbaţie a variabilei de proces, o detectare de către captor, un tratamemnt al semnalului sau al semnalelor, o declanşare a subansamblelor logice şi terminale interesate.

încercare fundamentală climatică şi de rezistenţă mecanică / *basic environmental testing procedure* / *essai fondamental climatique et de robustesse mécanique* / Încercare în condiţii de mediu naturale sau artificiale la care se pot supune probele pentru a obţine o evaluare a performanţelor lor în condiţiile la care acestea vor fi supuse în practică în timpul utilizării, transportului şi depozitării.

încercare individuală (a unei maşini electrice rotative) ⇐ încercare de rutină (a unei maşini electrice rotative) / *routine check test (of an electrical rotating machine)* / *essai individuel (d'une machine électrique tournante)* / Încercare efectuată asupra unei maşini electrice rotative pentru a proba capacitatea acesteia de a satisface încercările dielectrice adecvate, funcţionând corect atât din punct de vedere electric, cât şi mecanic.

încercare individuală (a unui transformator de putere) ⇐ încercare de rutină (a unui transformator de putere) / *routine test (of a power transformer)* / *essai individuel (d'un transformateur de puissance)* / Încercare efectuată individual asupra fiecărui transformator de putere.

încercare în circuit deschis ⇒ încercare de mers în gol (la un generator)

încercare în laborator / *laboratory test* / *essai en laboratoire* / Încercare de conformitate sau determinativă realizată în condiţii prescrise care pot sau nu simula condiţiile de exploatare.

încercare în linie (a unui vehicul motor) / *running test (of a motor vehicle) / essai en ligne* / Încercare efectuată asupra vehiculelor motoare care circulă pe calea ferată.

încercare în opoziție ⇐ metodă de opoziție [pentru mașini rotative] / *mechanical back-to-back test / essai en opposition* / Încercare în care două mașini electrice rotative identice sunt cuplate mecanic, pierderile totale ale celor două mașini fiind calculate pe baza diferenței dintre puterea electrică absorbită de către una din mașini și puterea electrică furnizată de către cealaltă mașină.

încercare în opoziție cu funcționare în paralel pe o rețea / *electrical back-to-back test / essai en opposition avec marche en parallèle sur un réseau* / Încercare în care două mașini electrice rotative identice sunt cuplate mecanic și conectate amândouă la aceeași rețea de alimentare, pierderile totale ale celor două mașini fiind acoperite de puterea absorbită din rețea.

încercare în sarcină redusă / *light load test / essai à charge réduite* / Încercare efectuată asupra unei mașini electrice rotative cuplată cu echipamentul antrenat sau care o antrenează în mod normal, în care, pentru cazul funcționmării ca motor, puterea la arbore este redusă la pierderile în gol ale mașinii antrenate și, pentru cazul funcționării ca generator, aceasta furnizează la borne o putere redusă.

(încercare la) accelerație constantă / *steady-state acceleration test / essai d'accélération constante* / Încercare destinată verificării structurii mecanice și a funcționării corecte a probelor, supuse la forțe datorate altor accelerații decât celei gravitaționale, cum sunt cele întîlnite la vehiculele în mișcare, în special la vehiculele aeriene, în ansambluri rotative și în proiectile.

încercare la acțiunea prafului și a nisipului ⇐ (grupa de) încercare L / *testing at dust and sand action / essai à l'action de la poussière et du sable* / Încercare a rezistenței produselor electronice și electrotehnice la acțiunea dinamică sau statică a prafului și nisipului.

încercare la acțiunea radiațiilor solare cu surse artificiale / *simulated solar radiation test at ground level / essai de rayonnement solaire artificiel au niveau du sol* / Încercare folosită pentru verificarea produselor supuse acțiunii radiațiilor solare cu surse artificiale și care stabilește efectele (termice, mecanice, chimice, electrice etc.) expunerii la radiația solară asupra produselor.

încercare la apă ⇐ (grupa de) încercare R / *water test / essai d'eau* / Încercare al cărei scop este verificarea capacității învelișurilor și etanșărilor, de a menține componentele și echipanentele în stare bună de funcționare după și, când este necesar, în timpul căderii picăturilor de apă standardizate.

(încercare la) apă proiectată / *impacting water (test) / (essai à) projections d'eau* / Încercare aplicată produselor electrotehnice care, în timpul transportului, depozitării sau în exploatare, pot fi supuse apei proiectate, provenite, de exemplu, din ploaia torențială, ploaia de lungă durată, sistemele de stropire, împroșcarea de la roți, spălarea cu un curent mare de apă sau talazuri.

încercare la apăsare / *thrust test / essai de poussée* / Încercare destinată verificării rezistenței terminalelor și a fixării lor la corpul probei, la exercitarea unei forțe de apăsare similară forțelor ce pot apărea în timpul operațiilor normale de montare sau manipulare.

încercare la atmosferă corozivă ⇐ (grupa de) încercare K / *test for atmospheric corrosion / essai en atmosphère corrosive* / Încercare destinată determinării calității și uniformității acoperirilor de protecție și comparării rezistenței la coroziune a produselor și materialelor similare.

încercare la cădere liberă / *free fall test / essai de chute libre* / Încercare destinată

verificării existenței unui minim de rezistență mecanică a produselor, în vederea asigurării prescripțiilor de securitate prin simularea căderilor la care poate fi supus un produs în timpul manipulărilor.

încercare la cădere și răsturnare [a pieselor și echipamentelor electronice] / *drop and topple test [primarily for equipment-type specimens] / essai de chute et culbute [destiné en premier lieu aux matériels]* / Încercare ce se aplică numai componentelor, subansamblurilor și echipamentelor cu dimensiuni și masă mijlocii sau mici, susceptibile să fie manipulate în mod brutal și se aplică numai pe fețele sau colțurile care riscă să fie lovite în timpul manipulării sau în timpul funcționării.

încercare la căldură umedă ⇐ (grupa de) încercare C / *damp heat test / essai de chaleur humide* / Încercare destinată determinării aptitudinii produselor electrotehnice de a suporta solicitările unui mediu atmosferic cu umiditate relativă mare, cu sau fără condens, și, în special, de a determina variațiile caracteristicilor electrice și mecanice.

încercare la căldură umedă ciclică / *damp heat cyclic test / essai cyclique de chaleur humide* / Încercare destinată determinării aptitudinii componentelor, echipamentelor și a altor produse de a fi utilizate sau depozitate în condiții de umiditate relativă ridicată combinată cu variații ciclice de temperatură și, în general cu formare de condens pe suprafața probelor.

încercare la căldură umedă continuă / *damp heat (steady state) test / essai continu de chaleur humide* / Încercare destinată observării efectelor menținerii produselor, pe o durată precizată, într-o atmosferă cu umiditate relativă ridicată și temperatură constantă.

încercare la căldură uscată ⇐ (grupa de) încercare B / *dry heat test / essai de chaleur sèche* / Încercare destinată determinării aptitudinii produselor de a fi utilizate sau depozitate la temperatură ridicată.

încercare la căldură uscată a produselor care disipă căldură / *dry-heat test for heat-dissipating specimens / essai de chaleur sèche pour spécimens dissipant de l'énergie* / Încercare aplicată produselor care disipă căldură și care sunt supuse condițiilor de temperatură ridicată.

încercare la căldură uscată a produselor care nu disipă căldură / *dry-heat test for non-heat-dissipating specimens / essai de chaleur sèche pour spécimens ne dissipant pas d'énergie* / Încercare aplicată produselor care nu disipă căldură și care sunt supuse condițiilor de temperatură ridicată.

încercare la căldură uscată cu variație bruscă de temperatură a produselor care disipă căldură / *dry heat test for heat-dissipating specimen with sudden change of temperature / essai de chaleur sèche pour un spécimen dissipant de l'énergie avec variation brusque de la température* / Încercare aplicată produselor care disipă căldură și care sunt supuse condițiilor de temperatură ridicată prin variații bruște de temperatură.

încercare la căldură uscată cu variație bruscă de temperatură a produselor care nu disipă căldură / *dry heat test for non heat-dissipating specimen with sudden change of temperature / essai de chaleur sèche pour un spécimen ne dissipant pas d'énergie avec variation brusque de la température* / Încercare aplicată produselor care nu disipă căldură și care sunt supuse condițiilor de temperatură ridicată prin variații bruște de temperatură ce nu conduc la distrugerea sau modificarea definitivă a caracteristicilor probelor.

încercare la căldură uscată cu variație lentă de temperatură a produselor care disipă căldură / *dry heat test for heat-dissipating specimen with gradual change of temperature / essai de chaleur sèche pour un spécimen dissipant de l'énergie avec variation lente de la température* / Încercare aplicată pro-

duselor care disipă căldură şi care sunt supuse condiţiilor de temperatură ridicată prin variaţii lente de temperatură.

încercare la căldură uscată cu variaţie lentă de temperatură a produselor care nu disipă căldură / *dry heat test for non heat-dissipating specimen with gradual change of temperature / essai de chaleur sèche pour un spécimen ne dissipant pas d'énergie avec variation lente de la température* / Încercare aplicată produselor care nu disipă căldură şi care sunt supuse condiţiilor de temperatură ridicată, în cazul în care o variaţie bruscă de temperatură ar conduce la deteriorarea sau la modificarea definitivă a caracteristicilor probelor.

încercare la ceaţă salină / *salt-mist test [of protective coatings] / essai de brouillard salin [des revêtements de protection]* / Încercare destinată determinării calităţii şi uniformităţii acoperirilor de protecţie şi comparării rezistenţei la coroziune în mediu de ceaţă salină a produselor sau materialelor similare.

încercare la cuplu / *torque test / essai de couple* / Încercare destinată verificării rezistenţei terminalelor filetate, a fixării lor la corpul probei, precum şi a rezistenţei piuliţelor la solicitări de cuplu mecanic, similare celor ce pot apărea în timpul operaţiilor de montare sau de manipulare.

încercare la desprindere ⇒ încercare de răsturnare

încercare la dioxid de sulf pentru contacte şi conexiuni / *sulphur dioxide test for contacts and connections / essai à l'anhydride sulfureux pour contacts et connexions* / Încercare destinată furnizării de mijloace accelerate de evaluare a efectelor corozive ale atmosferelor poluate cu dioxid de sulf asupra contactelor şi conexiunilor.

încercare la etanşeitate / *sealing test / essai d'étanchéité* / Încercare destinată determinării etanşeităţii bucşelor, axelor şi altor dispozitive de îmbinare etanşe similare sau a produselor care conţin un volum de gaz.

încercare la factor de putere nul / *zero power-factor test / essai à facteur de puissance nul* / Încercare de mers în gol în care o maşină sincronă supraexcitată funcţionează ca motor la un factor de putere foarte aproape de zero.

încercare la factor de putere unitar / *unity power-factor test / essai à facteur de puissance unité* / Încercarea în care o maşină sincronă funcţionează ca motor în condiţii specificate, excitaţia sa fiind reglată astfel încât factorul de putere să fie unitar.

încercare la faţa locului / *field test / essai sur site* / Încercare de conformitate sau determinativă efectuată în timpul exploatării unei entităţi sau în condiţii de timp, de funcţionare, de mediu, de întreţinere şi de măsură neadaptate special pentru nevoile încercării.

încercare la foc / *fire test / essai au feu* / Încercare destinată verificării proprietăţilor fizice sau chimice ale unui material, produs sau structuri expuse la foc.

încercare la foc cu fir incandescent / *glow-wire test / essai au fil incandescent* / Încercare destinată simulării solicitărilor termice ce pot fi produse de anumite surse de căldură sau de aprindere, de exemplu elemente incandescente sau rezistenţe supraîncărcate pe durate scurte, în vederea evaluării simulate a riscului de apariţie a incendiului.

încercare la formă de undă / *waveform test / essai de forme d'onde* / Încercare în care se înregistrează forma de undă a unei mărimi variabile caracteristrice a unei maşini electrice.

încercare la frig ⇐ (grupa de) încercare A / *cold test / essai de froid* / Încercare al cărei scop se limitează la determinarea capacităţii componentelor, echipamentelor sau altor produse de a fi utilizate sau depozitate la temperatură joasă. Notă: Încercarea se aplică atât probelor care

disipă căldură cât şi celor care nu disipă căldură.

încercare la frig a produselor care disipă căldură / *cold test for heat-dissipating specimens / essai de froid pour spécimens dissipant de l'énergie* / Încercare aplicată probelor care disipă căldură şi care sunt supuse condiţiilor de temperaturea joasă.

încercare la frig a produselor care nu disipă căldură / *cold test for non heat-dissipating specimens / essai de froid pour spécimens ne dissipant pas d'énergie* / Încercare aplicată probelor care nu disipă căldură şi care sunt supuse condiţiilor de temperatură joasă.

încercare la frig cu variaţie bruscă de temperatură a produselor care nu disipă căldură / *cold test for non heat-dissipating specimens with sudden change of temperature / essai de froid pour spécimens ne dissipant pas d'énergie avec variation brusque de la température* / Încercare care permite determinarea aptitudinii componentelor, echipamentelor sau altor produse care nu disipă căldură, pentru care expunerea la o variaţie bruscă de temperatură nu are efect distructiv, de a fi utilizate şi/sau depozitate în condiţii de temperatură joasă.

încercare la frig cu variaţie lentă de temperatură a produselor care disipă căldură / *cold test for heat-dissipating specimens with gradual change of temperature / essai de froid pour spécimens dissipant de l'énergie avec variation lente de la température* / Încercare care permite determinarea aptitudinii componentelor, echipamentelor sau altor produse care disipă căldură de a fi utilizate în condiţii de temperatură joasă.

încercare la frig cu variaţie lentă de temperatură a produselor care nu disipă căldură / *cold test for non heat-dissipating specimens with gradual change of temperature / essai de froid pour spécimens ne dissipant pas d'énergie avec variation lente de la température* / Încercare care permite determinarea aptitudinii componentelor, echipamentelor sau altor produse care nu disipă căldură de a fi utilizate şi/sau depozitate în condiţii de temperatură joasă.

(încercare la) imersie / *immersion (test) / (essai à) immersion* / Încercare aplicată produselor electrotehnice care sunt concepute a fi etanşe la apă şi care în timpul transportului sau în funcţionare pot fi supuse la imersie parţială sau completă.

(încercare la imersie în) cameră cu apă presurizată / *pressurized water chamber (immersion test) / (essai à immersion dans une) chambre à eau pressurisée* / Încercare în care proba este supusă la o presiune specificată prin imersie într-o cameră cu apă presurizată.

(încercare la imersie în) rezervor de apă / *watter tank (immersion test) / (essai à immersion dans un) réservoir d'eau* / Încercare în care proba este supusă la o presiune specificată prin imersie într-un rezervor de apă la o adâncime specificată.

încercare la imersiunea în solvenţi de curăţare / *immersion in cleaning solvents test; essai à immersion dans les solvants de nettoyage* / Încercare efectuată pentru determinarea efectelor solvenţilor de curăţare prescrişi, asupra componentelor electronice şi a altor piese detaşate sau montate pe circuite imprimate, atunci când sunt supuse imersiunii.

încercare la impuls (a unei înfăşurări) / *impulse test (of a winding) / essai aux ondes de choc (d'un enroulement)* / Încercare care constă în aplicarea asupra unei înfăşurări izolate a unei tensiuni tranzitorii aperiodice de polaritate, de amplitudine şi de formă specificate.

încercare la impuls de tensiune (a unui releu) / *impulse voltage test (of a relay) / essai à la tension de choc électrique (d'un relais)* / Încercare care constă în aplicarea asupra unei izolaţii a unui impuls de tensiune specificat, pentru a evidenţia capacitatea releului de a suporta fără deteriorări supratensiuni de valori ridicate şi de durate foarte scurte.

încercare la inflamabilitate pe orizontală pentru materiale izolante rigide / *horizontal burning test for rigid materials / essai de combustion horizontale pour supports isolants rigides* / Încercare prin care se determină inflamabilitatea unei folii de suport izolant rigid cu rezistență limitată la aprindere și la propagarea unor slabe incendii provocate de încălzirea anormală accidentală a unui component electronic.

încercare la inflamabilitate pe verticală pentru materiale izolante flexibile / *vertical burning test for flexible materials / essai de combustion verticale pour supports isolants flexibles* / Încercare prin care se evaluează inflamabilitatea și se determină rata de combustie a unei folii subțiri sau a unei pelicule de grosime de la 0,05 mm la 0,4 mm, la aplicarea unei flăcări slabe.

încercare la inflamabilitate pe verticală pentru materiale izolante rigide / *vertical burning test for rigid materials; essai de combustion verticale pour supports isolants rigides* / Încercare prin care se determină inflamabilitatea unei folii de suport izolant rigid cu o mai mare rezistență la inflamabilitate sau la propagarea unor slabe incendii provocate de încălzirea anormală accidentală a unui component electronic, decât materialele ce fac obiectul încercării la inflamabilitate pe orizontală.

încercare la înaltă tensiune / *high-voltage test / essai à haute tension* / Încercare a echipamentelor supuse unei tensiuni ce depășește 1 kV.

încercare la încălzire / *temperature-rise test / essai d'échauffement* / Încercare efectuată pentru determinarea încălzirii unuia sau mai multor elemente ale unei mașini electrice rotative, în condiții de funcționare specificate.

încercare la îndoire ⇒ încercare la pliere

încercare la joasă tensiune / *low voltage test / essai à basse tension* / Încercare în care echipamentul este supus unei tensiuni ce nu depășește 1 kV.

încercare la lansare / *retardation test / essai de ralentissement* / Încercare în care pierderile unei mașini electrice rotative sunt calculate pe baza curbei de încetinire a mașinii, fiind limitate la cele produse pe durata încercării.

încercare la lipire ⇐ (grupa de) încercare T / *soldering test / essai de soudure* / Încercare destinată determinării sudabilității terminalelor componentelor sub formă de fire, cose sau cu forme neregulate și a circuitelor imprimate, precum și verificarea rezistenței produselor la șocuri termice similare celor apărute în timpul operației de lipire.

încercare la mucegai ⇐ (grupa de) încercare J / *mould growth test / essai de moisissures* / Încercare ce constă din inocularea probelor cu spori selecționați de mucegaiuri în scopul evaluării gradului de creștere a mucegaiurilor și/sau pentru a pune în evidență o alterare posibilă a funcționării probelor asamblate, când acestea sunt utilizate în regiuni unde vântul transportă sporii și într-un climat care favorizează creșterea mucegaiurilor.

(încercare la) picături care cad / *falling drops (test) / (essai à) chute de gouttes d'eau* / Încercare aplicată produselor electrotehnice care, în timpul transportului, depozitării sau în exploatare pot fi supuse la picături care cad vertical, originea acestora fiind, de exemplu, ploaia naturală, infiltrația sau condensarea.

(încercare la) picături care cad cu mare intensitate / *high intensity dropfield (test) / (essai à) chute de gouttes d'eau de forte intensité* / Încercare în care proba este supusă picăturilor care cad cu mare intensitate.

încercare la pliere / *bending test [applicable to pliable terminations only] / essai de pliage (applicable uniquement aux sorties pliables)* / Încercare aplicabilă numai terminalelor pliabile, pentru a determina dacă terminalele și îmbinările acestora la corpul probei rezistă la o forță de îndoire similară cu cea susceptibilă să

apară în timpul operaţiilor normale de manipulare sau de montare.

încercare la polaritate / *polarity test / essai de polarité* / Încercare efectuată asupra unei maşini electrice rotative în vederea verificării corectitudinii polarităţii înfăşurărilor sau a polilor cu magneţi permanenţi.

încercare la poluare artificială / *artificial pollution test / essai sous pollution artificielle* / Încercare destinată a furniza informaţii asupra comportamentului izolaţiei externe în condiţii reprezentative pentru poluarea din exploatare, şi care constă din aplicarea poluării odată cu aplicarea tensiunii de încercare sau înaintea aplicării tensiunii.

încercare la pornire / *starting test / essai de démarrage* / Încercare efectuată asupra unei maşini electrice rotative accelerate, pornind din repaus în condiţii specificate, în vederea determinării cuplului de pornire.

încercare la prag de descărcare / *discharge inception test / essai de seuil de décharge* / Încercare care constă în măsurarea tensiunii minime de apariţie a descărcărilor recurente de valoare specificată în alternanţele succesive, la aplicarea asupra izolaţiei a unei tensiuni alternative crescătoare de frecvenţă industrială.

încercare la prag de descărcare parţială / *partial discharge inception test / essai de seuil de décharge partielle* / Încercare care constă în măsurarea tensiunii minime de producere a descărcărilor parţiale la suprafaţa conductoarelor sau în afara izolaţiei acestora.

încercare la presiune atmosferică joasă / *low air-pressure test / essai de basse pression atmosphérique* / Încercare destinată determinării capacităţii componentelor electronice, electrotehnice, a materialelor şi a altor echipamente de a fi depozitate şi utilizate în condiţii de presiune atmosferică joasă.

încercare la prindere (în sincronism) / *pull-in test (of a synchronous motor) / essai d'accrochage (d'un moteur synchrone)* / Încercare efectuată asupra unei maşini sincrone care atinge viteza sincronă pornind de la o alunecare specificată şi cu o inerţie specificată, în vederea determinării cuplului de prindere în sincronism.

(încercare la pulverizare de apă cu) tub oscilant şi dispozitiv de stropit portabil / *(spraying with) oscillating tube and hand-held showerhead (test) / (essai à pulvérisations d'eau avec) tube oscillant et dispositif d'arrosage portatif* / Încercare în care proba este supusă apei proiectate generată de un tub semicircular sau, dacă proba este prea mare, se utilizează un dispozitiv de stropit portabil pentru a simula apa pulverizată sau împroşcată.

încercare la rece ⇒ încercare la frig

încercare la scurtcircuit brusc / *sudden short-circuit test / essai de court-circuit brusque* / Încercare în care se pune brusc în scurtcircuit înfăşurarea indusului unei maşini electrice rotative, în condiţii de funcţionare specificate.

încercare la scurtcircuit permanent / *sustained short-circuit test / essai en court-circuit permanent* / Încercare la care maşina funcţionează ca generator, cu bornele circuitului indusului scurtcircuitate.

(încercare la) stropire cu furtunul / *hosing (test) / (essai à) arrosage à la lance* / Încercare în care proba este supusă stropirii cu furtunul cu apă care simulează împroşcarea datorată roţilor, spălarea cu un curent mare de apă sau talazurile.

încercare la supraturaţie / *overspeed test / essai de survitesse* / Încercare efectuată asupra rotorului unei maşini electrice rotative în vederea verificării satisfacerii condiţiilor de supraturaţie prescrise.

încercare la şocuri (a releelor electrice) / *shock test (of electrical relays) / essai de chocs (des relais électriques)* / Încercare în cursul căreia un specimen, nealimentat

sau alimentat în condiţii specificate, este supus unui număr limitat de şocuri unitare, succesiv în cele trei axe ale specimenului, pentru a determina rezistenţa la efectele şocurilor. Notă: Termenul *specimen* include orice element auxiliar al releelor.

încercare la şocuri (mecanice) / *shock test / essai de chocs* / Încercare destinată determinării aptitudinii unei probe de a suporta grade de severitate pentru şocuri şi care constă în supunerea unei probe la şocuri nerepetitive cu o formă standardizată a impulsului, cu o durată şi o acceleraţie de vârf specificate.

încercare la tensiune de descărcare disruptivă asigurată / *assured disruptive discharge voltage test / essai de tension de décharge disruptive assurée* / Încercare la tensiune continuă sau alternativă în care tensiunea trebuie aplicată şi mărită în mod continuu până la producerea descărcării disruptive asupra obiectului, dar fără a depăşi tensiunea de descărcare disruptivă asigurată.

încercare la tensiunea nominală de ţinere / *rated withstand voltage test / essai de tension de tenue nominale* / Încercare la tensiune continuă sau alternativă în care tensiunea este aplicată asupra obiectului pornind de la o valoare suficient de scăzută pentru a evita orice efect de supratensiune, şi mărită destul de lent, menţinută pe o durată specificată apoi astfel diminuată încât să nu se producă nici o descărcare disruptivă asupra obiectului.

încercare la termoplasticitate (a unui conductor emailat) / *cut-through test (of enamelled wire) / essai de thermoplasticité (d'un fil émaillé)* / Încercare prin care se determină temperatura maximă la care nu se produce străpungerea peliculei de lac în condiţii specificate.

încercare la torsiune / *torsion test / essai de torsion* / Încercare aplicabilă numai probelor axiale sub formă de fire cu secţiune circulară, în scopul verificării construcţiei terminalelor şi a fixării lor în corpul probei, la solicitări de torsiune similare cu cele ce pot apărea în timpul operaţiilor de montare şi demontare.

încercare la tracţiune (pentru toate tipurile de terminale) / *tensile test (applicable to all types of terminations) / essai de traction (applicable à tous les types de sorties)* / Încercare ce se aplică tuturor tipurilor de terminale cu scopul de a determina rezistenţa terminalelor şi a îmbinării lor la corpul probei, la solicitări de tracţiune axiale, similare acelora ce pot apărea în timpul operaţiilor normale de manipulare sau de ambalare.

încercare la vibraţii ⇐ (grupa de) încercare F / *vibration test / essai de vibrations* / Încercare aplicată componentelor, echipamentelor şi altor produse care pot, în timpul transportului sau utilizării, să fie supuse la vibraţii armonice datorate în special forţelor de rotaţie, pulsatorii sau oscilante care există la bordul navelor, aeronavelor, vehiculelor terestre, echipamentelor cu ansambluri rotative, în aplicaţiile spaţiale, sau care pot fi cauzate de fenomene seismice.

încercare la vibraţii (a unei maşini electrice rotative) ⇒ măsurare a nivelului de vibraţii

încercare la vibraţii aleatorii de bandă largă / *random vibration wide-band test / essai de vibrations aléatoires à large bande* / Încercare destinată determinării aptitudinilor unei probe de a rezista la vibraţii aleatorii de bandă largă în grade de severitate specificate.

încercare la variaţii de temperatură ⇐ (grupa de) încercare N / *change of temperature test / essai de variations de température* / Încercare destinată determinării capacităţii produselor electronice şi electrotehnice de a rezista la variaţii ale temperaturilor ambiante.

încercare la variaţii de temperatură (cu o viteză de variaţie specificată) / *change of temperature test [one-chamber method] / essai de variations de tempé-*

rature [méthode à une chambre] / Încercare destinată determinării capacităţii produselor de a rezista şi/sau funcţiona în timpul variaţiilor temperaturii ambiante.

încercare la variaţii rapide de temperatură, 1[cu o durată de transfer prescrisă] / *rapid change of temperature test, 1[two-chamber method]* / *essai de variations rapides de température, 1[méthode à deux chambres]* / Încercare destinată determinării capacităţii produselor de a rezista la variaţii rapide ale temperaturii ambiante, cu durata de expunere corespunzătoare naturii produsului.

încercare la variaţii rapide de temperatură, 2[metoda celor două băi de apă] / *rapid change of temperature test, 2[two-water-bath method]* / *essai de variations rapides de température, 2[méthode des deux bains d'eau]* / Încercare destinată determinării capacităţii produselor de a rezista la variaţii rapide de temperatură prin producerea unui şoc termic mare.

încercare la vibraţii sinusoidale / *vibration (sinusoidal) test* / *essai de vibrations (sinusoïdales)* / Încercare în care o probă este supusă unor cicluri de vibraţii sinusoidale succesive în cele trei axe perpendiculare ale probei, cicluri definite în sensul de deplasare constantă şi/sau de acceleraţie constantă într-un domeniu de frecvenţă standard.

încercare la zdruncinări / *bump test* / *essai de secousses* / Încercare aplicată probelor care, în timpul transportului sau utilizării pot fi supuse la şocuri repetate şi se poate utiliza pentru verificarea construcţiei produsului în ceea ce priveşte robusteţea structurii sale, precum şi pentru controlul calităţii produselor.

încercare la zdruncinări (a releelor electrice) / *bump test (of electrical relays)* / *essai de secousses (des relais électriques)* / Încercare în timpul căreia un releu de măsură sau un dispozitiv de protecţie nealimentat este supus la un număr limitat de zdruncinări, succesiv după cele trei axe, pentru a determina capacitatea sa de a suporta efectele zdruncinărilor la care poate fi supus în timpul transportului său.

încercare lamelă cu lamelă / *segment-to-segment test* / *essai entre lames* / Încercare care constă în măsurarea rezistenţei dintre lamelele alăturate ale unui colector, verificându-se că înfăşurarea este corespunzătoare.

încercare pe grupe ⇒ încercare prin eşantionare

încercare pentru determinarea caracteristicilor de combustie / *combustion characteristic test* / *essai pour la détermination des caractéristiques de combustion* / Examen al comportării probelor standardizate, în condiţii definite, folosit în mare parte la furnizarea datelor privind caracteristicile de combustie şi la evaluări comparative.

încercare pentru estimarea pericolului / *hazard assessment test* / *essai pour l'estimation du danger* / Examen al comportării produselor electrotehnice, cel mai adesea în mărime naturală, destinat să reprezinte pe cât posibil utilizarea acestora în practică, permiţând estimarea aspectelor utile ale riscului apariţiei incendiului asociat utilizării produselor.

încercare prin eşantionare ⇐ încercare pe grupe ⇐ verificare prin eşantionare / *sampling test* / *essai (de série) sur prélèvement* / Încercare efectuată asupra unui anumit număr de dispozitive prelevate aleatoriu dintr-un lot.

încercare relativă la riscurile de foc / *fire hazard testing* / *essai relatif aux risques du feu* / Încercare al cărei obiectiv este estimarea aspectelor utile şi a exigenţelor privind riscul apariţiei incendiului provocat de un component electric aflat sub tensiune.

încercare specială (a unei maşini electrice) / *special test (of an electrical machine)* / *essai spécial (d'une machine électrique)* / Încercare diferită de încercarea de tip sau individuală, definită prin

acordul dintre constructor şi cumpărător şi efectuată exclusiv asupra uneia sau mai multor maşini electrice din aceeaşi furnitură.

încercare specială (a unui transformator) / *special test (of a transformer)* / *essai spécial (d'un transformateur)* / Încercare diferită de încercarea de tip sau de cea individuală, definită de acordul dintre constructor şi cumpărător efectuată asupra unuia sau mai multor transformatoare din aceeaşi furnitură.

încercare sub ploaie / *wet test* / *essai sous pluie* / Încercare destinată simulării efectelor ploii naturale asupra izolaţiei externe.

(a) închide un canal de date / *(to) hang up* / *raccrocher une voie de données* / În contextul utilizării modemurilor pentru stabilirea unui canal de date între două calculatoare, pentru a semnala închiderea canalului de date dintre cele două modemuri, unul dintre acestea închide linia telefonică, printr-un proces asemănător cu punerea receptorului în furcă.

(a) închide (un circuit) / *(to) close a circuit* / *fermer un circuit* / A stabili legăturile conductoare ce permit trecerea curentului.

(a) închide un fişier / *(to) close a file* / *fermer (un fichier)* / Acţiune echivalentă cu eliberarea resursei de informaţie de către procesul care o deţine la un moment dat. Notă: Se închide canalul de legătură dintre memorie şi suportul extern, se eliberează structurile de date alocate la deschidere şi eventual se forţează o scriere pe disc a zonei tampon asociate, dacă acest lucru este necesar.

închidere (a unui locaş de vană) / *closed position (of a valve seat)* / *fermeture (d'une siège de vanne)* / Poziţie a organului de închidere obţinută în timp ce o suprafaţă sau o linie de contact continuă se stabilesc pe locaşul vanei. Pentru vanele fără locaş, poziţia de închidere este obţinută în timp ce secţiunea de trecere este minimă.

închidere (a unui telefon) / *hanging up* / *raccrochage* / Acţiunea de deconectare a liniei de circuitul de convorbire al unui telefon, în mod uzual prin replasarea la locul său a microreceptorului.

închidere a fişierului / *file closing* / *fermeture du fichier* / Totalitatea operaţiilor care se execută când un program termină prelucrarea unui fişier, închizând canalul de acces la informaţiile conţinute în fişier. Dacă se utilizează zone tampon, acestea sunt copiate pe disc. Operaţii viitoare sunt posibile numai după o nouă deschidere a fişierului.

închidere tranzitivă / *transitive closure* / *clôture transitive* / Menţinerea dependenţelor funcţionale elementare valabile pentru o schemă de relaţie, obţinută prin aplicarea proprietăţii de tranzitivitate asupra unei mulţimi iniţiale de dependenţe funcţionale elementare.

înclinare a pantografului / *pantograph sway* / ... / Deplasare laterală a patinei pantografului, care ia naştere în timpul mersului vehiculului din cauza deformării cadrului pantografului.

înclinare a undei (de sol) / *wave tilt* / *inclinaison de l'onde de sol* / Unghiul dintre axa mare a elipsei de polarizare a undei de sol şiperpendiculara pe suprafaţa solului.

înclinare a unei unde de suprafaţă / *(surface) wave tilt* / *inclinaison d'une onde de surface* / Într-un punct al unui mediu dielectric perfect şi în vecinătatea suprafeţei acestuia de separare cu un mediu cu conductivitate finită, unghiul dintre axa mare a elipsei de polarizare a unei unde de suprafaţă şi normala la suprafaţa de separare. Note: 1. În acest caz, planul elipsei de polarizare conţine direcţia de propagare. 2. Pentru o undă de suprafaţă propagată deasupra unui sol plan, valoarea tangentei unghiului dintre axa mare a elipsei de polarizare şi normala la suprafaţă nu este foarte diferită de raportul dintre modulele componentelor longitudinale şi transversale ale câmpului

electric, care poate fi considerat ca o altă măsură a înclinării undei.

încorporare / *intake* / *incorporation* / Introducerea intenţionată sau accidentală prin ingestie, inhalare sau transfer cutanat de materiale radioactive în organism.

încorporare în masă ⇒ încapsulare în masă

încrucişare aeriană / *overhead crossing* / *croisement aérien* / Dispozitiv utilizat la intersecţia firelor de contact, permiţând trecerea elementului de priză de curent alunecătoare de-a lungul fiecăruia dintre fire.

îndrumare ⇒ direcţie de trafic, 1[în comutaţie]

îndrumare pe rută ocolitoare / *alternative routing* / *acheminement détourné* / Desemnare conform anumitor reguli a fasciculului de circuite utilizabil când toate circuitele fasciculului de transfer normal sunt indisponibile, pentru o tentativă de apel dată.

înfăşurare / *winding* / *enroulement* / Ansamblu de spire sau de bobine cu o funcţie determinată în circuitul electric al unui aparat sau al unei maşini electrice.

înfăşurare a indusului / *armature winding* / *enroulement d'induit* / Înfăşurare a unei maşini sincrone, de curent continuu sau monofazate cu colector, care în funcţionare, primeşte sau furnizează putere activă de la sau către o reţea electrică. Notă: Această definiţie se aplică şi compensatoarelor sincrone, dacă termenul „putere activă" este înlocuit cu „putere reactivă".

înfăşurare (a imaginii) / *wraparound* / *bouclage (d'image)* / Acţiunea de a prelucra o parte a imaginii care depăşeşte spaţiul de afişare, determinând apariţia sa spre marginea opusă a acestui spaţiu.

înfăşurare (a unei maşini electrice) / *winding (of an electrical machine)* / *enroulement (d'une machine électrique)* / Ansamblu de spire sau de bobine cu o funcţie determinată într-o maşină electrică rotativă.

înfăşurare (a unui transformator sau a unei bobine) / *winding (of a transformer or a reactor)* / *enroulement (d'un transformateur ou d'une bobine)* / Ansamblu de spire care formează un circuit electric asociat uneia din tensiunile specificate pentru un transformator sau o bobină de inductanţă. Notă: Pentru un transformator polifazat sau o bobină de inductanţă polifazată, „înfăşurarea" reprezintă ansamblul înfăşurărilor de fază.

înfăşurare amortizoare ⇒ înfăşurare de amortizare (a unei maşini sincrone)

înfăşurare amplificatoare (a unei metadine) / *amplifying winding (of a metadyne)* / *enroulement amplificateur (d'une métadyne)* / Înfăşurare statorică care, parcursă de curentul unuia sau mai multor seturi de perii, produce o tensiune magnetomotoare proporţională cu cea produsă în indus de acest curent.

înfăşurare auxiliară (a unui transformator de tracţiune electrică) / *auxiliary winding (of an electric traction transformer)* / *enroulement auxiliaire (d'un transformateur de traction électrique)* / Înfăşurare sau parte din înfăşurarea unui transformator care alimentează circuitul serviciilor auxiliare.

înfăşurare auxiliară / *auxiliary winding* / *enroulement auxiliaire* / Înfăşurare prevăzută pentru o sarcină inferioară comparativ cu puterea nominală a transformatorului.

înfăşurare auxiliară de pornire / *auxiliary starting winding* / *enroulement auxiliaire de démarrage* / Înfăşurare de pornire a unui motor cu înfăşurare auxiliară de pornire.

înfăşurare bifilară / *bifilar winding* / *enroulement bifilaire* / Înfăşurare constituită din doi conductori izolaţi juxtapuşi. Notă: Dacă cei doi conductori sunt astfel conectaţi încât să fie parcurşi de acelaşi curent în sensuri contrare, inductivitatea unei asemenea înfăşurări este foarte mică.

înfăşurare bifilară [de inductivitate neglijabilă] / *bifilar winding [with negligible inductance]* / *enroulement bifilaire [à inductance négligeable]* / Înfăşurare

constituită din două fire izolate şi juxtapuse parcurse de un curent în sensuri opuse, astfel încât să aibă o inductivitate neglijabilă.

înfăşurare buclată / *lap winding / enroulement imbriqué* / Înfăşurare în două straturi în care toate spirele plasate sub o pereche de poli principali sunt conectate secvenţial şi toate grupurile de bobine plasate sub perechi succesive de poli sunt conectate în aceleaşi succesiuni ca şi perechile de poli.

înfăşurare buclată dublă / *duplex lap winding / enroulement imbriqué parallèle double* / Înfăşurare buclată la care numărul de căi în paralel este egal cu dublul numărului de poli.

înfăşurare buclată multiplă ⇐ înfăşurare paralel multiplă / *multiplex lap winding / enroulement imbriqué parallèle multiple* / Înfăşurare buclată la care numărul de căi în paralel este egal cu un multiplu al numărului de poli mai mare de doi.

înfăşurare buclată simplă ⇐ înfăşurare paralel simplă / *simplex lap winding / enroulement imbriqué parallèle (simple)* / Înfăşurare buclată la care numărul de căi în paralel este egal cu numărul de poli.

înfăşurare comună / *common winding / enroulement commun* / Parte comună a înfăşurărilor unui autotransformator.

înfăşurare concentrată / *concentrated winding / enroulement concentré* / Înfăşurare a inductorului unei maşini cu poli aparenţi sau înfăşurare ale cărei laturi de bobină ocupă numai o crestătură pe pol.

înfăşurare cu bobine concentrice / *concentric winding (of a machine) / enroulement à bobines concentriques* / Înfăşurare repartizată la care bobinele elementare ale fiecărei faze pe pol sunt concentrice şi cu paşi diferiţi. Notă: Această definiţie se aplică şi unei înfăşurări polare, considerată în acest scop ca o înfăşurare monofazată.

înfăşurare cu bobine egale / *diamond winding / enroulement à bobines égales* / Înfăşurare repartizată la care bobinele au aceeaşi formă şi acelaşi pas al bobinei.

înfăşurare cu bobine în U / *push-through winding / enroulement à bobines en U* / Înfăşurare în care laturile bobinelor sunt împinse în crestătură în lungul axului maşinii.

înfăşurare cu bobine preformate (pe şablon) ⇒ înfăşurare preformată

înfăşurare cu conductoare introduse în crestătură unul câte unul ⇒ înfăşurare strecurată

înfăşurare cu conductoare plasate neregulat în crestătură ⇒ înfăşurare neregulată

înfăşurare cu fire trase (axial) / *pull-through winding / enroulement à fils tirés* / Înfăşurare realizată prin tragerea conductoarelor prin crestături în lungul axului maşinii.

înfăşurare cu izolaţie gradată / *graded-insulated winding / enroulement à isolation graduée* / Înfăşurare a cărei izolaţie faţă de masă este descrescătoare şi prevăzută pentru o anumită tensiune pe partea de linie şi pentru o tensiune mai slabă pe partea neutrului. Notă: O astfel de izolaţie este supusă încercării cu tensiune aplicată la frecvenţa industrială, numai pentru o valoare adecvată a nivelului de izolaţie a extremităţii dinspre neutru.

înfăşurare cu izolaţie uniformă / *uniformly-insulated winding / enroulement à isolation uniforme* / Înfăşurare a cărei izolaţie faţă de pământ este în toate punctele prevăzută pentru a suporta aceeaşi tensiune aplicată la frecvenţa industrială ca şi extremitatea dinspre linie a acesteia.

înfăşurare cu modulare de poli / *pole amplitude modulated winding / enroulement à modulation de pôles* / Înfăşurare cu număr de poli variabil, la care rapoartele diferite de întreg între numerele de poli se realizează prin reducerea sau majorarea armonicilor câmpului magnetic.

înfăşurare cu număr de poli variabil / *pole changing winding / enroulement à nombre de pôles variable* / Înfăşurare cu două sau mai multe grupuri de bobine

conectate între ele şi legate la borne astfel încât numărul de poli ai înfăşurării să poată fi schimbat prin modificarea legăturilor lor la aceste borne.

înfăşurare cu număr fracţionar de crestături pe pol şi fază / *fractional slot winding / enroulement à nombre fractionnaire d'encoches par pôle et phase* / Înfăşurare repartizată la care numărul de crestături pe pol şi fază este un număr fracţionar.

înfăşurare cu număr întreg de crestături pe pol şi fază / *integral slot winding / enroulement à nombre entier d'encoches par pôle et phase* / Înfăşurare repartizată la care numărul de crestături pe pol şi fază este un număr întreg şi acelaşi pentru toţi polii.

înfăşurare cu pas diametral / *full pitch winding / enroulement à pas diamétral* / Înfăşurare la care pasul bobinei este egal cu pasul polar.

înfăşurare cu pas încrucişat / *stepped winding / enroulement à pas brouillé* / Înfăşurare cu bobine egale cu două etaje în care secţiunile care ocupă partea superioară a unei crestături sunt repartizate în poziţia inferioară în alte două crestături.

înfăşurare cu pas lungit / *long pitch winding / enroulement à pas allongé* / Înfăşurare la care pasul bobinei este mai mare decât pasul polar.

înfăşurare cu pas nediametral / *fractional-pitch winding / enroulement à pas partiel* / Înfăşurare în care pasul mediu al bobinei este diferit de pasul polar.

înfăşurare cu pas scurtat / *short pitch winding / enroulement à pas raccourci* / Înfăşurare la care pasul bobinei este mai mic decât pasul polar.

înfăşurare cu răcire directă ⇐ înfăşurare cu răcire internă / *direct cooled winding / enroulement à refroidissement direct* / Înfăşurare răcită în principal de către un fluid de răcire care circulă în contact direct cu partea răcită prin conductoare tubulare, tuburi, conducte sau canale integrate în înfăşurarea din interiorul izolaţiei principale, indiferent de orientarea lor.

înfăşurare cu răcire indirectă / *indirect cooled winding / enroulement à refroidissement indirect* / Oricare înfăşurare diferită de o înfăşurare cu răcire directă. Notă: În toate cazurile în care nu se precizează tipul răcirii, „directă" sau „indirectă", este vorba de o înfăşurare cu răcire indirectă.

înfăşurare cu răcire internă ⇒ înfăşurare cu răcire directă

înfăşurare de amortizare (a unei maşini sincrone) ⇐ înfăşurare amortizoare / *damping winding / (enroulement) amortisseur* / Înfăşurare în scurtcircuit, în general, în formă de colivie sau scurtcircuitabilă, concepută pentru a se opune variaţiilor rapide ale fluxului care o traversează.

înfăşurare de autoexcitaţie / *self-excitation winding / enroulement d'auto-excitation* / Înfăşurare de excitaţie cu ajutorul căreia se poate realiza autoexcitaţia unui traductor.

înfăşurare de comandă (a unei maşini electrice) / *control winding (of an electrical machine) / enroulement de commande (d'une machine électrique)* / Înfăşurare de excitaţie parcursă de un curent reglabil care comandă parametrii de funcţionare ai maşinii.

înfăşurare de comandă (a unui traductor) / *control winding [of a transductor] / enroulement de commande (d'un transducteur)* / Înfăşurare de excitaţie prin intermediul căreia puterea de ieşire a traductorului este reglată de la o sursă exterioară.

înfăşurare de compensare / *compensating winding / enroulement de compensation* / Înfăşurare de excitaţie parcursă de curentul de sarcină sau de un curent proporţional cu acesta, astfel dispusă încât să reducă deformarea câmpului magnetic datorată curentului de sarcină care parcurge alte înfăşurări. Notă: La maşinile de curent continuu şi, în general, la maşinile

cu poli aparenţi cu colector, această înfăşurare este repartizată în crestăturile din talpa polară.

înfăşurare de comutaţie / *commutating winding / enroulement de commutation* / Înfăşurare de excitaţie, dintr-o maşină cu colector, parcursă de curentul de sarcină sau de un curent proporţional cu acesta şi astfel dispusă încât să faciliteze inversarea curentului în bobinele aflate în comutaţie.

înfăşurare de excitaţie (a unei maşini electrice) / *excitation winding (of an electrical machine) / enroulement d'excitation (d'une machine électrique)* / Înfăşurare destinată producerii unui câmp magnetic staţionar faţă de această înfăşurare.

înfăşurare de excitaţie (a unui traductor) / *excitation winding (of a transductor) / enroulement d'excitation (d'un transducteur)* / Înfăşurare a unui element de traductor cu ajutorul căreia se obţine excitaţia.

înfăşurare de excitaţie (a unui transformator survoltor-devoltor) / *energizing winding (of a booster transformer) / enroulement d'excitation (d'un transformateur survolteur-dévolteur)* / Înfăşurare a unui transformator survoltor-devoltor destinată furnizării de putere către înfăşurarea serie.

înfăşurare de excitaţie (de câmp) ⇒ înfăşurare inductoare

înfăşurare de fază / *phase winding / enroulement de phase* / Ansamblu de spire care formează o fază a unei înfăşurări polifazate. Notă: Termenul „înfăşurare de fază" nu trebuie utilizat pentru desemnarea ansamblului de bobine al unei coloane determinate.

înfăşurare de fază a unei maşini sau a unui aparat polifazat / *phase winding of a polyphase machine or apparatus / phase d'une machine ou d'un appareil polyphasé* / 1. Pentru maşinile cu conexiune în stea, ansamblu de conductoare care conectează punctul neutru la o bornă de fază. 2. Pentru maşinile cu conexiune în triunghi, ansamblu de conductoare care leagă direct două borne de fază care sunt consecutive când urmează înfăşurarea.

înfăşurare de înaltă tensiune / *high-voltage winding / enroulement haute tension* / Înfăşurare care are tensiunea nominală cea mai ridicată.

înfăşurare de încălzire / *(train) heating winding / enroulement de chauffage* / Înfăşurare sau parte din înfăşurarea unui transformator care alimentează circuitul de încălzire a unui tren.

înfăşurare de joasă tensiune / *low-voltage winding / enroulement basse tension* / Înfăşurare care are tensiunea nominală cea mai joasă.

înfăşurare de lansare / *starting winding (of a generator for traction) / enroulement de lancement* / Înfăşurare specială destinată pornirii unui motor care are un cuplu insuficient la viteză nulă. Această înfăşurare poate servi şi la pornirea unui generator care funcţionează în regim de motor.

înfăşurare de menţinere / *holding winding / enroulement de maintien* / Înfăşurare destinată exclusiv menţinerii releului în poziţia de lucru.

înfăşurare de pornire (a unui generator de curent continuu) ⇒ înfăşurare de lansare

înfăşurare de pornire / *starting winding / enroulement de démarrage* / Înfăşurare destinată pornirii unei maşini.

înfăşurare de premagnetizare / *bias winding / enroulement de polarisation* / Înfăşurare de excitaţie prin intermediul căreia se poate deplasa punctul mediu de funcţionare de pe caracteristica de reglare.

înfăşurare de putere (a unui traductor) / *power winding (of a transductor) / enroulement de puissance (d'un transducteur)* / Înfăşurare a unui element de traductor parcursă de curentul de utilizare.

înfăşurare de reglare / *regulating winding / enroulement de réglage* / Înfăşurare

specială a transformatorului de reglare, divizată în mai multe secţiuni a căror conectare sau deconectare permite reglarea tensiunii la bornele transformatorului.

înfăşurare (de releu) / *winding (of a relay)* / *enroulement (de relais)* / Pentru un releu, ansamblul spirelor care constituie un singur circuit.

înfăşurare de stabilizare / *stabilizing winding* / *enroulement de stabilisation* / Înfăşurare suplimentară în triunghi, utilizată în special pe transformatoare cu cuplaj stea-stea sau stea-zigzag, în scopul reducerii impedanţei homopolare a înfăşurării conectate în stea.

înfăşurare de stabilizare (a unei metadine) / *stabilizing winding (of a metadyne)* / *enroulement stabilisateur (d'une métadyne)* / Înfăşurare statorică care, parcursă de curentul unuia sau mai multor seturi de perii, produce în indus o tensiune electromotoare opusă variaţiilor curentului.

înfăşurare de tensiune homopolară ⇒ înfăşurare de tensiune reziduală

înfăşurare de tensiune intermediară / *intermediate-voltage winding* / *enroulement à tension intermédiaire* / În transformatoarele cu mai mult de două înfăşurări, înfăşurarea a cărei tensiune nominală are o valoare intermediară între cea mai înaltă şi cea mai joasă tensiune nominală.

înfăşurare de tensiune reziduală ⇐ înfăşurare de tensiune homopolară / *residual voltage winding* / *enroulement de tension résiduelle* / Înfăşurare a unui transformator între bornele căruia apare tensiunea de secvenţă zero secundară, sau una din cele trei tensiuni componente a căror sumă constituie tensiunea de secvenţă zero.

înfăşurare derivaţie ⇐ înfăşurare (în) paralel ⇐ înfăşurare şunt / *shunt winding* / *enroulement en dérivation* / Înfăşurare inductoare conectată la circuitul indusului, integral sau doar la o parte a acestuia. Notă: Acest termen este utilizat în cazul maşinilor de curent alternativ cu înfăşurarea de excitaţie parcursă de un curent proporţional cu tensiunea de la bornele maşinii.

înfăşurare diferenţială / *differential winding* / *enroulement différentiel* / Sistem care comportă două înfăşurări parcurse de curenţi diferiţi, cu efecte electromagnetice de sensuri opuse. Exemplu: galvanometrul diferenţial.

înfăşurare inductoare ⇐ înfăşurare de excitaţie (de câmp) / *field winding* / *enroulement de champ* / Înfăşurare de excitaţie care contribuie la crearea câmpului magnetic principal al unei maşini electrice.

înfăşurare în colivie de veveriţă tip Boucherot / *double squirrel-cage winding* / *enroulement à cage d'écureuil de Boucherot* / Înfăşurare care constă în două colivii de veveriţă concentrice.

înfăşurare în două straturi / *two layer winding* / *enroulement à deux couches* / Înfăşurare repartizată în care există două laturi de bobină pe înălţimea fiecărei crestături.

înfăşurare în inel / *ring winding* / *enroulement en anneau* / Înfăşurare formată din spire astfel înfăşurate în jurul unui miez magnetic în formă de inel, încât una din părţile fiecărei spire să treacă prin inel.

înfăşurare în picior de broască / *frog-leg winding* / *enroulement en pattes de grenouille* / Înfăşurare mixtă constituită dintr-o înfăşurare buclată şi o înfăşurare ondulată, plasate în aceleaşi crestături şi conectate la acelaşi colector.

înfăşurare (în) paralel ⇒ înfăşurare derivaţie

înfăşurare în tambur / *drum winding* / *enroulement en tambour* / Înfăşurare formată din spire dispuse fie în interiorul, fie în exteriorul suprafeţei cilindrice a miezului magnetic.

înfăşurare în trepte / *split throw winding* / *enroulement en escalier* / Înfăşurare în

două straturi ale cărei conductoare, ce constituie o latură de bobină într-o crestătură, nu se regăsesc în totalitate reunite în altă crestătură.

înfăşurare înglobată / *encapsulated winding* / *enroulement enrobé* / Înfăşurare complet închisă sau încorporată într-o izolaţie turnată.

înfăşurare într-un strat / *single layer winding* / *enroulement à une seule couche* / Înfăşurare repartizată la care există o singură latură de bobină pe înălţimea fiecărei crestături.

înfăşurare neregulată ⇐ înfăşurare cu conductoare plasate neregulat în crestătură / *random (wound) winding* / *enroulement à fils jetés* / Înfăşurare în care conductoarele elementare ocupă poziţii oarecare în latura de bobină.

înfăşurare ondulată / *wave winding* / *enroulement ondulé* / Înfăşurare în două straturi în care succesiunea conexiunilor se realizează astfel încât secţiile consecutive ale bobinelor să fie plasate sub o pereche de poli principali adiacenţi, într-o singură direcţie pe circumferinţa maşinii.

înfăşurare ondulată serie / *simplex wave winding* / *enroulement ondulé série* / Înfăşurare ondulată la care numărul de căi în paralel este egal cu doi, oricare ar fi numărul de poli.

înfăşurare ondulată serie-paralel ⇐ înfăşurare serie-paralel / *multiplex wave winding* / *enroulement ondulé série parallèle* / Înfăşurare ondulată la care numărul de căi în paralel este un multiplu de doi, diferit de patru, oricare ar fi numărul de poli.

înfăşurare ondulată serie-paralel de ordinul doi / *duplex wave winding* / *enroulement ondulé série parallèle d'ordre deux* / Înfăşurare ondulată la care numărul de căi în paralel este egal cu patru, oricare ar fi numărul de poli.

înfăşurare paralel multiplă ⇒ înfăşurare buclată multiplă

înfăşurare paralel simplă ⇒ înfăşurare buclată simplă

înfăşurare parţial preformată (pe şablon) / *partly preformed winding* / *enroulement partiellement préformé* / Înfăşurare regulată compusă din bobine a căror formă se realizează înainte de montarea în maşină, cu excepţia uneia dintre părţile frontale care se formează şi ale cărei conexiuni se execută după asamblarea în maşină.

înfăşurare preformată ⇐ înfăşurare cu bobine preformate (pe şablon) / *preformed winding* / *enroulement sur gabarit* / Înfăşurare regulată compusă din bobine a căror formă se realizează înainte de montarea în maşină.

înfăşurare primară (a unei maşini) / *primary winding (of a machine)* / *enroulement primaire (d'une machine)* / Înfăşurarea unei maşini de inducţie care, în funcţionare, primeşte sau furnizează putere activă de la sau către o reţea electrică.

înfăşurare primară (a unui transformator de curent) / *primary winding (of a current transformer)* / *enroulement primaire (d'un transformateur de courant)* / Înfăşurarea parcursă de curentul de transformat.

înfăşurare primară (a unui transformator de tensiune) / *primary winding (of a voltage transformer)* / *enroulement primaire (d'un transformateur de tension)* / Înfăşurarea la care se aplică tensiunea de transformat.

înfăşurare primară (a unui transformator) / *primary winding (of a transformer)* / *enroulement primaire (d'un transformateur)* / Înfăşurare care, în condiţii de exploatare, primeşte puterea activă de la reţeaua de alimentare. Notă: În tracţiunea electrică, atunci când puterea este furnizată de linia de contact, înfăşurarea este numită şi înfăşurare de înaltă tensiune.

înfăşurare primară a unei maşini asincrone / *primary winding of an induction machine* / *enroulement primaire d'une machine à induction* / Înfăşurare a unei

maşini asincrone alimentată de la o reţea electrică exterioară.

înfăşurare principală / *main winding* / *enroulement principal* / Înfăşurare primară a unui motor cu înfăşurare auxiliară de pornire.

înfăşurare regulată / *regular winding* / *enroulement régulier* / Înfăşurare în care fiecare conductor din fiecare latură de bobină este poziţionat în mod regulat.

înfăşurare repartizată / *distributed winding* / *enroulement réparti* / Înfăşurare ale cărei laturi de bobină ocupă mai multe crestături pe pol.

înfăşurare (rotor) disc ⇒ indus în formă de disc

înfăşurare rotorică / *rotor winding* / *enroulement rotorique* / Înfăşurare montată pe rotorul maşinii.

înfăşurare secundară (a unei maşini de inducţie) / *secondary winding (of an induction machine)* / *enroulement secondaire (d'une machine à induction)* / Înfăşurarea unei maşini de inducţie care nu este conectată la o reţea electrică exterioară.

înfăşurare secundară (a unui transformator de curent) / *secondary winding (of a current transformer)* / *enroulement secondaire (d'un transformateur de courant)* / Înfăşurare care alimentează circuitele de curent ale aparatelor de măsurat, ale contoarelor şi ale dispozitivelor de protecţie sau de comandă.

înfăşurare secundară (a unui transformator de măsurare) / *secondary winding (of an instrument transformer)* / *enroulement secondaire (d'un transformateur de mesure)* / Înfăşurarea unui transformator de măsurare care alimentează circuitele aparatelor de măsurat, ale contoarelor, ale releelor şi ale circuitelor analoge.

înfăşurare secundară (a unui transformator de tensiune) / *secondary winding (of a voltage transformer)* / *enroulement secondaire (d'un transformateur de tension)* / Înfăşurare care alimentează circuitele de tensiune ale aparatelor de măsurat, ale contoarelor şi ale dispozitivelor de protecţie sau de comandă.

înfăşurare secundară (a unui transformator) / *secondary winding (of a transformer)* / *enroulement secondaire (d'un transformateur)* / Înfăşurare care, în timpul exploatării, furnizează puterea activă în circuitul de utilizare.

înfăşurare serie (a unei maşini) / *series winding (of a machine)* / *enroulement série (d'une machine)* / Înfăşurare inductoare conectată în serie cu înfăşurarea indusului şi care este parcursă de curentul indusului integral sau parţial.

înfăşurare serie (a unui transformator) / *series winding (of a transformer)* / *enroulement série (d'un transformateur)* / Parte a înfăşurării unui transformator sau înfăşurare a unui transformator survoltor-devoltor destinată conectării în serie cu un circuit.

înfăşurare serie-paralel ⇒ înfăşurare ondulată serie-paralel

înfăşurare simetrică cu număr fracţionar de crestături pe pol şi fază / *symmetrical fractional slot winding* / *enroulement symétrique à nombre fractionnaire d'encoches par pôle et phase* / Înfăşurare cu număr fracţionar de crestături pe pol şi fază, în care câmpul principal din întrefier induce un sistem simetric de tensiuni polifazate.

înfăşurare statorică / *stator winding* / *enroulement statorique* / Înfăşurare montată pe statorul maşinii.

înfăşurare strecurată ⇐ înfăşurare cu conductoare introduse în crestătură unul câte unul / *fed-in winding* / *enroulement à fils semés par l'entaille* / Înfăşurare, de obicei neregulată, în care conductoarele elementare sunt introduse în fiecare crestătură prin istmul crestăturii.

înfăşurare şunt ⇒ înfăşurare derivaţie

înfăşurare terţiară / *tertiary winding* / *enroulement tertiaire* / Înfăşurare suplimentară a unui transformator destinată

conectării cu un compensator, o bobină de inductanţă, un circuit auxiliar etc. Pentru transformatoarele cu înfăşurările primare şi secundare cuplate în stea, aceasta mai poate servi la echilibrarea tensiunilor dintre faze şi neutru, la reducerea mărimii armonicii 3, la ajustrarea valorii impedanţei homopolare etc.

înfăşurare tip colivie (de veveriţă) / *cage winding* / *(enroulement à) cage (d'écureuil)* / Înfăşurare formată dintr-un anumit număr de bare conductoare cu extremităţile reunite la fiecare capăt prin inele sau plăci conductoare.

înfăşurări alternate (ale unui transformator) / *sandwich windings (of a transformer)* / *enroulements alternés* / Dispunere în care înfăşurările sau părţile de înfăşurare se succed în sens axial pe acelaşi miez. Notă: În mod normal, înfăşurările sunt subdivizate.

înfăşurări concentrice (ale unui transformator) / *concentric windings (of a transformer)* / *enroulements concentriques (d'un transformateur)* / Dispunere în care înfăşurările sau părţile de înfăşurare au formă de cilindri concentrici.

înfăşurări de fază independente / *open windings* / *enroulements (de phase) indépendants* / Înfăşurările de fază ale unui transformator sau ale unei bobine de inductanţă polifazată care nu sunt legate împreună în interiorul transformatorului sau al bobinei de inductanţă.

înfăşurătoare a bazelor unei rafale de impulsuri / *pulse burst base envelope* / *enveloppe des bases d'une rafale d'impulsions* / Formă de undă definită, în lipsa unei indicaţii contrare, printr-o funcţie spline cubică naturală cu noduri: a) în punctul de intersecţie al înfăşurătoarei vârfurilor unei rafale de impulsuri cu forma de undă a rafalei de impulsuri precedând prima formă de undă de impuls dintr-o rafală de impulsuri; b) în fiecare punct de intersecţie al dreptei centrale a bazei cu dreapta bazei între formele de undă de impuls adiacente dintr-o rafală de impulsuri; c) în punctul de intersecţie al înfăşurătoarei vârfurilor dintr-o rafală de impulsuri cu forma de undă a rafalei de impulsuri succedând ultimei forme de undă de impuls dintr-o rafală de impulsuri.

înfăşurătoare a bazelor unui tren de impulsuri / *pulse train base envelope* / *enveloppe des bases d'un train d'impulsions* / Formă de undă definită, în lipsa unei indicaţii contrare, printr-o funcţie spline cubică naturală cu noduri în fiecare punct de intersecţie dintre dreapta centrală a bazei şi dreapta bazei fiecărei forme de undă sau dintre fiecare formă de undă adiacentă dintr-un tren de impulsuri.

înfăşurătoare a spectrului (de frecvenţe) de impulsuri / *pulse spectrum envelope* / *enveloppe du spectre d'impulsions* / Curbă continuă care atinge extremele amplitudinii componentelor unei serii Fourier a unui impuls de radiofrecvenţe, reprezentată în funcţie de frecvenţă.

înfăşurătoare a vârfurilor unei rafale de impulsuri / *pulse burst top envelope* / *enveloppe des sommets d'une rafale d'impulsions* / Formă de undă definită, în lipsa unei indicaţii contrare, printr-o funcţie spline cubică naturală cu noduri: a) în punctul median al primei tranziţii a primei forme de undă de impuls dintr-o rafală de impulsuri; b) în fiecare punct de intersecţie al dreptei centrale a vârfului cu dreapta vârfului fiecărei forme de undă de impuls dintr-o rafală de impulsuri; c) în punctul median al ultimei tranziţii al ultimei forme de undă de impuls dintr-o rafală de impulsuri.

înfăşurătoare a vârfurilor unui tren de impulsuri / *pulse train top envelope* / *enveloppe des sommets d'un train d'impulsions* / Formă de undă definită, în lipsa unei indicaţii contrare, printr-o funcţie spline cubică naturală cu noduri în fiecare punct de intersecţie dintre dreapta centrală a vârfului şi dreapta vârfului fiecărei forme de undă sau dintre fiecare formă de undă adiacentă dintr-un tren de impulsuri.

înglobare cu formă / *potting* / *empotage* / Procedeu de înglobare conform căruia forma de turnare rămâne ataşată de piesa încorporată.

înglobare în masă ⇒ încapsulare în masă

(a) înlănţui ⇒ (a) lega

înlocuire (a modurilor de frânare) / *substitutional braking* / *substitution (de modes de freinage)* / Operaţie care are ca efect suprimarea automată a forţei caracteristice unui mod de frânare în scopul înlocuirii acestei forţe de frânare cu alta, de alt tip.

înnegrire (a unui colector) / *blackening (of a commutator)* / *noircissement (du collecteur)* / Acoperirea suprafeţei lamelelor cu un depozit considerabil de cărbune, provenit de la transferul de material de la perii.

înregistrare, 1[acţiune tehnică] / *recording, 1[technical action]* / *enregistrement, 1[action technique]* / Acţiune de fixare într-un mod convenabil a unor semnale pe un suport material.

înregistrare, 2[ansamblu de tehnici] / *recording, 2[set of techniques]* / *enregistrement, 2[ensemble de techniques]* / Ansamblul tehnicilor care permit fixarea unei informaţii pe un suport material în vederea conservării şi restituirii ulterioare a acesteia.

înregistrare, 3[inscripţionare] / *recording, 3[inscription]* / *enregistrement, 3[inscription]* / Inscripţii efectuate pe suportul diagramei sau modificarea stării suportului de înregistrare.

înregistrare [în prelucrarea datelor] / *record [in data processing]* / *enregistrement [en traitement des données]* / Mulţime de date definită pe considerente logice care descriu acelaşi subiect. Exemplu: Într-o aplicaţie de gestiune a stocurilor, fiecare factură poate da naştere unei înregistrări.

înregistrare a tranzacţiilor / *audit trail* / *audit des transactions* / Totalitatea operaţiilor efectuate pentru a memora drumul parcurs de informaţii printr-un sistem de prelucrare.

înregistrare ancorată / *pinned record* / *enregistrement figé* / Înregistrare specificată prin pointeri în locuri necunoscute. Notă: O înregistrare ancorată, specificată printr-un pointer absolut, nu poate fi mutată, deoarece s-ar pierde legăturile către aceasta. Prin specificarea pointerilor sub forma perechilor (bloc, cheie), înregistrările ancorate pot fi mutate în cadrul aceluiaşi bloc; în plus, înregistrările ancorate nu pot fi şterse, căci referinţele ar indica o nouă înregistrare ce a fost inserată în locul devenit liber, şi deci referinţele ar fi incorecte.

înregistrare cu lungime variabilă / *variable-length record* / *enregistrement à longueur variable* / Tip de înregistrare în care numărul de octeţi ocupaţi efectiv este diferit de la înregistrare la înregistrare. Notă: O înregistrare cu lungime variabilă trebuie să conţină ca informaţie de sistem, şi numărul de octeţi pe care îi ocupă efectiv. Astfel de înregistrări conduc la o ocupare mai judicioasă a spaţiului ocupat pe disc de o bază de date, dar pun probleme speciale la regăsirea informaţiei şi măresc timpul de căutare.

înregistrare cu revenire la un nivel de referinţă / *return-to-reference recording* / *enregistrement avec retour à un niveau de référence* / Înregistrare magnetică a caracterelor binare în care zona magnetizată ce reprezintă zero sau unu ocupă numai o parte a celulei de memorie; restul celulei este magnetizată după o anumită stare de referinţă.

înregistrare cu revenire la zero / *return-to-zero recording* / *enregistrement avec retour à zéro* / Înregistrare cu revenire la un nivel de referinţă, în care starea de referinţă este absenţa magnetizării.

înregistrare de date / *data record* / *enregistrement de données* / O structură de date ce reprezintă unitatea de memorare fundamentală a informaţiilor într-o bază

de date şi este compusă din mai multe entităţi numite câmpuri. Notă: Fiecare câmp are un nume şi un tip, care dă domeniul de valori stocabile în acel câmp. În cadrul unui program, se referă atât la câmpuri individuale dintr-o înregistrare, cât şi la întreaga înregistrare.

înregistrare de trafic / *traffic record* / *enregistrement de trafic* / Înregistrarea traficului asigurat de un grup sau de un anumit număr de grupuri de circuite sau de joncţiuni.

înregistrare directă [în fototelegrafie] / *direct recording* / *enregistrement direct [en télécopie]* / În fototelegrafie, metodă de recepţie în care o înregistrare vizibilă este obţinută în momentul sosirii semnalelor, fără altă operaţie.

înregistrare fără revenire la un nivel de referinţă / *non-return-to-reference recording* / *enregistrement sans retour à un niveau de référence* / Înregistrare magnetică a caracterelor binare la care zona magnetizată care reprezintă zero sau unu ocupă întreaga celulă de memorie; nici o altă parte a celulei nu este magnetizată după o stare de referinţă oarecare.

înregistrare fără revenire la zero ⇒ înregistrare fără revenire la un nivel de referinţă

înregistrare fără revenire la zero, complementară / *non-return-to-zero (change) recording* / *enregistrement sans retour à zéro, complémentaire* / Înregistrare fără revenire la un nivel de referinţă în care zero este reprezentat printr-o anumită stare de magnetizare, iar unu prin altă stare.

înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra lui "unu" / *non-return-to-zero change-on-ones recording* / *enregistrement sans retour à zéro, par changement sur les "un"* / Înregistrare fără revenire la un nivel de referinţă în care unu este reprezentat printr-o schimbare a stării de magnetizare, iar zero prin absenţa schimbării.

înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra zerourilor / *non-return-to-zero change-on-zeros recording (NRZ-0)* / *enregistrement sans retour à zéro, avec changement sur les zéros* / Înregistrare fără revenire la zero, în care "zero" este reprezentat printr-o schimbare a stării de magnetizare, şi "unu" prin absenţa unei schimbări.

înregistrare fizică / *physical record* / *enregistrement physique* / Înregistrare considerată în raport cu poziţia sa fizică pe un suport de date sau în memorie.

înregistrare înlănţuită / *chained record* / *enregistrement enchainé* / Tehnică de memorare a înregistrărilor de date, în care se memorează, pe lângă datele utile, şi un indicator către următoarea înregistrare din aceeaşi categorie, ceea ce permite parcurgerea secvenţială rapidă a tuturor înregistrărilor dintr-un astfel de lanţ.

înregistrare logică / *logical record* / *article (logique)* / Mulţime de date asociate, considerată ca o înregistrare din punct de vedere logic.

înregistrare magnetică (a datelor) / *magnetic recording (of data)* / *enregistrement magnétique (des données)* / Tehnică de stocare în memorie a datelor, prin magnetizarea unei anumite părţi dintr-un suport pe care este aplicat un strat magnetic.

înregistrare magnetică (a semnalelor audio/video) / *magnetic recording (of signals)* / *enregistrement magnétique (des signaux)* / Înregistrare în care suportul material este magnetic.

înregistrare magnetică longitudinală (a datelor) / *longitudinal magnetic recording (of data)* / *enregistrement magnétique longitudinal (des données)* / Tehnică de înregistrare magnetică prin care polarităţile magnetice reprezentând date sunt orientate paralel cu pista de înregistrare.

înregistrare magnetică perpendiculară (a datelor) / *perpendicular magnetic recording (of data)* / *enregistrement magné-*

tique perpendiculaire (des données) / Tehnică de înregistrare magnetică prin care polaritățile magnetice reprezentând date sunt orientate perpendicular pe suprafața de înregistrare.

înregistrare pe un suport de informații / *recording / enregistrement* / Ansamblul tehnicilor care permit fixarea într-un mod convenabil a unei informații pe un suport material în vederea conservării și restituirii ulterioare a acesteia.

înregistrare polarizată cu revenire la zero / *polarized return-to-zero recording / enregistrement polarisé avec retour à zéro* / Înregistrare cu revenire la zero, în care zero este reprezentat prin magnetizare într-un anumit sens, iar unu este reprezentat prin magnetizare în sensul opus.

înregistrare prin dublu impuls / *double-pulse recording / enregistrement par double impulsion* / Înregistrare prin modulație de fază în care fiecare zonă magnetizată este mărginită de zone nemagnetizate.

înregistrare prin modulație de fază / *phase modulation recording / enregistrement par modulation de phase* / Înregistrare magnetică în care fiecare celulă de memorie este divizată în două părți magnetizate, fiecare într-un sens diferit și a cărui ordine arată dacă bitul înregistrat este zero sau unu.

înregistrare prin modulație de frecvență / *frequency modulation recording / enregistrement par modulation de fréquence* / Înregistrare fără revenire la zero în care există o schimbare a magnetizării la limitele fiecărei celule și o schimbare reprezentând "unu" în mijlocul celulei.

înregistrare prin modulație de frecvență modificată / *modified frequency modulation recording / enregistrement par modulation de fréquence modifiée* / Înregistrare fără revenire la zero în care există o schimbare a magnetizării în mijlocul celulei conținând "unu" și o schimbare la limita celor două celule conținând fiecare "zero".

înregistrare și retransmisiune / *store-and-forward / enregistrement et retransmission* / Înregistrare de mesaje sau părți de mesaje și retransmisiune a acestora spre una sau mai multe destinații specificate.

înregistrator → aparat (de măsurare) înregistrator

înregistrator cronologic (automat) / *logger / enregistreur chronologique automatique* / Unitate funcțională care înregistrează, de obicei cronologic, evenimente și condiții fizice.

înregistrator cu bandă rulantă / *strip chart recorder / enregistreur à bande déroulante* / Aparat înregistrator al cărui suport de înregistrare este de forma unei benzi antrenate de un dispozitiv de antrenare.

înregistrator cu disc ⇐ aparat înregistrator cu disc (pentru valorile măsurate) / *disc recorder (of measured data) / enregistreur à disque (des valeurs mesurées)* / Aparat înregistrator al cărui suport de înregistrare are forma unui disc antrenat de un dispozitiv de antrenare.

înregistrator cu jet de cerneală / *jet recorder / enregistreur à jet d'encre* / Aparat înregistrator în care înregistrarea se efectuează prin proiectarea unui jet de cerneală pe suportul de înregistrare.

înregistrator cu linie punctată / *dotted line recorder / enregistreur par points* / Aparat înregistrator în care înregistrarea se efectuează sub forma unei succesiuni de puncte, cifre etc.

înregistrator cu peniță ⇐ aparat înregistrator cu peniță / *pen recorder / enregistreur à plume* / Aparat înregistrator în care înregistrarea pe suportul de înregistrare se efectuează cu ajutorul unei penițe alimentate cu cerneală.

înregistrator cu sifon ⇐ înregistrator cu tub capilar / *siphon recorder / enregistreur à siphon* / Ondulator Morse în care stiloul este alimentat printr-un mic sifon cu cerneală.

înregistrator cu spot / *spot recorder* / *enregistreur à spot* / Aparat înregistrator în care înregistrarea este efectuată prin proiectarea unui spot luminos, vizibil sau nu, pe un suport de înregistrare fotomobil.

înregistrator cu stilou / *stylus recorder* / *enregistreur à style* / Aparat înregistrator în care inscripționarea pe suportul de înregistrare se efectuează cu un stilou care nu necesită cerneală.

înregistrator cu tambur / *drum recorder* / *enregistreur à tambour* / Aparat înregistrator al cărui suport de înregistrare este înfășurat într-un singur tub pe suprafața exterioară a unui tambur cilindric antrenat de un dispozitiv de antrenare.

înregistrator cu traseu continuu / *continuous line recorder* / *enregistreur à tracé continu* / Aparat înregistrator în care înregistrarea are forma unei linii continue.

înregistrator cu tub capilar ⇒ înregistrator cu sifon

înregistrator de bandă magnetică / *magnetic tape recorder* / *enregistreur de bande magnétique* / Dispozitiv cu o construcție asemănătoare cu un cititior de bandă magnetică, a cărui funcție este de a înscrie informații pe o bandă magnetică.

înregistrator de evenimente / *event recorder* / *enregistreur d'événements* / Aparat înregistrator care înregistrează, ca funcție de timp, prezența sau absența unei mărimi sau a stării unui dispozitiv cu două stări.

înregistrator de impulsuri / *impulse recorder* / *enregistreur d'impulsions* / Aparat înregistrator care trasează o diagramă cu ordonate proporționale cu numărul de impulsuri de curent care trec printr-un circuit, în intervale de timp egale.

înregistrator de maxim / *maximum recording attachment* / *enregistreur de maximum* / Dispozitiv destinat a fi atașat unui contor și care trasează o curbă ale cărei ordonate sunt proporționale cu puterile medii într-un circuit, în intervale egale de timp.

înregistrator de nivel / *level recorder* / *enregistreur de niveau* / Aparat destinat înregistrării, pe o foaie gradată în dB sau în Np, a curbelor reprezentând valorile nivelului unei mă-rimi electrice sau ale unui semnal în raport cu o altă variabilă ca, de exemplu, timpul sau frecvența.

înregistrator de sunet / *sound recorder* / *enregistreur de son* / Dispozitiv electromagnetic cu ajutorul căruia sunetul poate fi înregistrat pe disc, bandă sau alt suport.

înregistrator de tendință / *trend recorder* / *enregistreur de tendance* / Înregistrator de semnale standardizate a cărui funcție de înregistrare poate fi alocată uneia din mai multe mărimi, pe baza unui program sau prin selectare de către operator, în scopul determinării tendinței de evoluție a procesului.

înregistrator de timp pentru controlul rondului [pază] / *time recorder for a watchman's round* / *contrôleur électrique de ronde* / Ansamblu de aparate care permit înregistrarea de la distanță, prin intermediul unui circuit electric, a orei de trecere a unui paznic, prin diferitele puncte ale rondului său.

înregistrator de trafic / *traffic recorder* / *enregistreur de trafic* / Echipament destinat efectuării unei înregistrări de trafic.

înregistrator în puncte ⇐ înregistrator multipunct / *multi-point recorder* / *enregistreur multipoint* / Înregistrator asociat unei imprimante care înregistrează valorile fiecărui semnal de intrare sub forma unei serii de semne tipografice.

înregistrator magnetic video ⇒ magnetoscop

înregistrator Morse cu bandă ⇒ ondulator Morse

înregistrator multipunct ⇒ înregistrator în puncte

înregistrator termic / *thermal recorder* / *enregistreur à style chauffant* / Aparat

înregistrator în care înregistrarea se efectuează cu un stilou termic pe un suport de înregistrare termosensibil.

înregistrator XY / *XY recorder / enregistreur XY* / Aparat înregistrator în care dispozitivul de inscripționare este deplasat după două axe ortogonale de către două dispozitive distincte, fiecăruia fiindu-i aplicată câte o mărime de înregistrat. Notă: Când una dintre mărimi este timpul, aparatul se numește înregistrator X(t) sau Y(t).

înregistrator-imprimator / *printing recorder / enregistreur-imprimeur* / Aparat înregistrator în care înregistrarea este efectuată prin imprimarea unei serii de caractere pe suportul de înregistrare.

înscrierea în gabarit a vehiculului situat în curbă / ... / *inscription en courbe dans le gabarit* / Poziția conturului vehiculului în raport cu conturul gabaritului, când vehiculul se află în curbă în poziția cea mai defavorabilă.

însoțire a unui contact ⇒ cursă în contact

întărire (a unui material electroizolant) ⇐ reticulare ⇐ coacere / *(to) cure / traiter* / Transformarea stării unei compoziții prepolimerice sau polimerice, printr-o reacție chimică de polimerizare și/sau reticulare, în condiții prescrise, într-o stare potrivită utilizării.

întărire la rece / *cold curing / durcissement à froid* / Întărirea unui material electroizolant la temperatura camerei.

întăritor / *hardening agent / agent de durcissement* / Substanță care, adăugată unor tipuri de rășini sintetice, provoacă întărirea acestora. Notă: În unele cazuri se utilizează inițiatori. pentru declanșarea reacției de polimerizare.

întârziere a amorsării / *ignition voltage delay / retard d'amorçage* / Interval de timp între aplicarea unei tensiuni continue (mai mare sau egală cu tensiunea de amorsare) unui spațiu anod-catod particular și stabilirea descărcării principale din acest spațiu.

întârziere a creșterii după impulsul de poartă / *gate controlled delay time / retard à la croissance commandée par la gâchette* / Intervalul de timp dintre un punct specificat la începutul unui impuls de poartă și momentul în care tensiunea principală scade la o valoare specificată, aproape de valoarea sa inițială, pe parcursul comutării tiristorului de la starea de blocare la starea de conducție, prin aplicarea unui impuls de poartă.

întârziere a fazei la transmisia între două puncte ⇒ timp de propagare de fază

întârziere a impulsului la grila 2 / *grid 2 pulse delay / retard d'impulsion de la grille 2* / Interval de timp între impulsurile de tensiune la terminalele grilelor 1 și 2, când tiratronul este scos din suportul său, măsurat la 26% din amplitudinea de impuls de pe flancul frontal al fiecărui impuls.

întârziere a semnalului de ieșire de declanșare / *trigger output delay / retard du signal de sortie de déclenchement* / Întârziere, în raport cu un impuls de ieșire al generatorului, a semnalului de ieșire de declanșare corespunzător.

întârziere a semnalului de răspuns / *answering delay / délai du signal de réponse* / Durata intervalului de timp dintre stabilirea unei conexiuni între utilizatorul chemător și cel chemat, și detectarea semnalului de răspuns la centrala de ieșire.

întârziere a tonului de disc / *dial tone delay / durée d'attente de tonalité* / Intervalul de timp dintre ridicarea de pe furcă a microreceptorului și recepționarea de către partea chemătoare a tonului de invitare la formarea numărului.

întârziere (a unei linii de întârziere) / *delay time (of a delay line) / retard, 2[d'une ligne de retard]* / Durata scursă între suprimarea semnalului de intrare și suprimarea corespunzătoare a semnalului de ieșire.

întârziere (a unui cuadripol pasiv, amplificator sau receptor, la un semnal

sinusoidal aplicat brusc) / *delay (of a receiver or amplifier to a suddenly-applied sinusoidal voltage)* / *retard (dans un quadripole passif, un amplificateur ou un récepteur) [excitation sinusoïdale brusque]* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării bruşte a un semnal sinusoidal la intrarea unui cuadripol, a unui amplificator sau a unui receptor şi momentul când răspunsul atinge pentru prima dată jumătate din valoarea sa finală de regim permament.

întârziere (a unui cuadripol pasiv, amplificator sau receptor, la un semnal treaptă) / *delay (of a receiver or amplifier to a step-function excitation)* / *retard (dans un quadripôle passif, un amplificateur ou un récepteur) [excitation échelon]* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării unei excitaţii de tip funcţie treaptă la intrarea unui cuadripol pasiv, a unui amplificator sau a unui receptor şi momentul când răspunsul atinge jumătate din valoarea sa finală de regim permanent.

întârziere a unui impuls / *pulse delay* / *retard d'une impulsion* / Decalajul temporal dintre o formă de undă de impuls şi o alta, situată după aceasta.

întârziere (a unui impuls) / *delaying* / *retardement* / Procedeu prin care un impuls este întârziat în timp cu ajutorul unui circuit activ, prin propagarea sa, printr-un circuit logic sau prin alte mijloace.

întârziere (a unui impuls de semnal purtător) / *delay (of a carrier pulse)* / *retard (d'une impulsion d'onde porteuse)* / Intervalul de timp dintre prima tranziţie a impulsului undei purtătoare la ieşirea unui generator şi prima tranziţie a impulsului de modulaţie, observată la bornele de intrare de declanşare sau de modulaţie şi măsurată într-un punct corespunzând unei variaţii de 50% a amplitudinii (fără a lua în considerare supracreşterea).

întârziere administrativă [pentru mentenanţă corectivă] / *administrative delay [for corrective maintenance]* / *délai admi-nistratif [pour la maintenance corrective]* / Ansamblul intervalelor de timp în cursul cărora operaţiile de mentenanţă corectivă nu pot fi efectuate asupra unei entităţi în pană din motive administrative.

întârziere aparentă a semnalului / *apparent signal delay* / *retard apparent du signal* / Intervalul de timp dintre momentul apariţiei baleiajului şi momentul atingerii de către urma semnalului a 10% din amplitudinea finală. Notă: Întârzierea aparentă a semnalului nu trebuie confundată cu întârzierea sa reală, dintre momentul aplicării semnalului la bornele de intrare ale oscilografului şi momentul apariţiei imaginii semnalului pe ecran.

întârziere de anvelopă la transmisia între două puncte ⇒ timp de propagare de grup

întârziere de aşteptare / *queuing delay* / *retard dû aux files d'attente* / Întârziere suportată de un mesaj de semnalizare care aşteaptă emisia mesajelor de semnalizare anterioare prin terminalul emiţător al canalului semafor corespunzător.

întârziere de fază / *(phase) lag* / *retard de phase* / Diferenţă de fază negativă.

întârziere de fază (a unei unde electromagnetice) / *positive phase difference* / *retard de phase (d'une onde électromagnétique)* / Diferenţa pozitivă dintre timpul de propagare a fazei unei unde electromagnetice sinusoidale şi un timp de propagare a fazei considerat ca referinţă.

întârziere de grup [în propagare ionosferică] / *group retardation* / *réduction de la vitesse de groupe (en propagation ionosphérique)* / Reducerea vitezei de grup a unui pachet de unde datorată propagării sale într-un mediu ionizat.

întârziere de ieşire / *output delay* / *retard de sortie* / Întârziere, în raport cu semnalul de declanşare de intrare, a

impulsului corespunzător la ieşirea unui generator.

întârziere de propagare / *propagating delay* / *délai de propagation* / În comunicaţii de date, desemnează timpul scurs între momentele emisiei unui semnal de către calculatorul sursă şi momentul recepţiei semnalului de către calculatorul destinaţie.

întârziere de transport ⇒ întârziere distanţă-viteză

întârziere distanţă-viteză ⇐ întârziere de transport / *distance-velocity lag* / *retard de parcours* / Întârziere datorată timpului necesar transportului de substanţă sau caracterului finit al vitezei de propagare a semnalului.

întârziere în redare / *restitution delay* / *délai de restitution* / Intervalul de timp cuprins între un moment semnificativ al modulaţiei telegrafice şi momentul semnificativ corespunzător al redării telegrafice.

întârziere la creştere / *delay-time (of a semiconductor device)* / *retard à la croissance* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării unui semnal treaptă la intrare şi momentul în care semnalul de ieşire atinge o valoare specificată apropiată de valoarea iniţială.

întârziere logistică / *logistic delay* / *délai logistique* / Ansamblul intervalelor de timp în cursul cărora operaţiile de mentenanţă nu pot fi efectuate ca urmare a necesităţii procurării resurselor de mentenanţă, excluzând întârzierea administrativă.

întârziere minimă a unui întreruptor de putere / *minimum time delay of a circuit breaker* / *retard d'un disjoncteur* / Timpul cel mai scurt între apariţia curentului de scurtcircuit şi prima separare a contactelor unui pol al aparatului de conexiune.

întârziere prin comutaţia digitală / *digital switching delay* / *retard de commutation numérique* / Intervalul de timp dintre sosirea unui element binar la intrarea unui nod de comutaţie digitală şi plecarea sa ulterioară spre ieşirea din acest nod. Notă: Întârzierea prin comutaţie digitală se poate datora memorizării, sincronizării sau schimbului de poziţii temporale.

întârziere tehnică / *technical delay* / *délai technique* / Ansamblu al intervalelor de timp necesare pentru efectuarea operaţiilor tehnice auxiliare operaţiilor de mentenanţă propriu-zise.

întecuire / *cladding [process]* / *gainage [par une couche protectrice]* / Ansamblul operaţiilor prin care un material este echipat cu o teacă.

întindere geometrică (a unui fascicul de raze) ⇐ extindere geometrică (a unui fascicul de raze) / *geometric extent (of a beam of rays)* / *étendue géométrique (d'un faisceau de rayons)* / Integrală extinsă la întregul fascicul a mărimii elementare dG (*întindere geometrică elementară*), definite prin formulele echivalente:

$$\mathrm{d}G = \frac{dA \cdot \cos\theta \cdot dA' \cdot \cos\theta'}{l^2} = dA \cos\theta d\Omega ,$$

unde: dA, dA' *sunt* ariile a două secţiuni ale unui fascicul elementar, separate de distanţa l; θ, θ' sunt unghiurile dintre direcţia acestui fascicul elementar şi normalele la dA şi dA'; $\mathrm{d}\Omega = \frac{\mathrm{d}A' \cdot \cos\theta'}{l^2}$ este unghiul solid subîntins de dA', pornind de la un punct situat pe dA. Notă: Pe baza definiţiei luminanţei, relaţia dintre fluxul dΦ (energetic, luminos sau fotonic) şi luminanţa L (energetică, luminoasă sau fotonică) exprimată sub forma:

$$d\Phi = \frac{\mathrm{d}A \cdot \cos\theta \cdot \mathrm{d}A' \cdot \cos\theta'}{l^2} = L \cdot dG$$
$$= L \cdot dA \cdot \cos\theta \cdot d\Omega \quad \text{este}$$
$$= L \cdot dA' \cdot \cos\theta' \cdot d\Omega'$$

numită uneori *legea fundamentală a radiometriei şi fotometriei*, simbolurile având semnificaţiile precizate mai sus.

întindere optică / *optical extent* / *étendue optique* / În optica geometrică, produsul

Gn^2 dintre întinderea geometrică G a unui fascicul elementar şi pătratul indicelui de refracţie n al mediului de propagare. Notă: Pentru fascicule propagate în medii nedifuzante succesive, întinderea optică este un invariant.

întoarcere a carului ⇐ revenire a carului / *carriage return / retour chariot* / Comandă de punere în pagină care determină deplasarea poziţiei tipăririi sau afişării pînă la prima paziţie a aceleiaşi linii.

întoarcere automată a carului / *automatic carriage return / retour automatique du chariot* / Facilitate a unor echipamente de teleprelucrare, în special terminale, prin care acestea execută o poziţionare la începutul rândului chiar în lipsa caracterului Carriage Return (CR), dar cu condiţia recepţionării unui caracter alternativ, cum ar fi caracterul New Line (NL).

cu întoarcere de curent [învechit] / *reverse current [obsolete] / à retour de courant [désuet]* / Aparat care funcţionează automat când curentul continuu care îl parcurge capătă un sens opus sensului său normal.

întoarcere pe legătură semafor normală / *changeback / retour sur canal sémaphore normal* / Procedură de transfer a traficului uneia sau al mai multor legături semafor de rezervă pe legătura semafor normală, când aceasta redevine utilizabilă.

întoarcere prin pământ ⇐ retur prin pământ / *earth return / retour par la terre* / Drum conductor electric stabilit prin pământ sau apă între două puncte. Notă: Un circuit realizat într-un sens pe o linie de transmisiune, iar în celălalt sens printr-o întoarcere prin pământ se numeşte circuit cu întoarcere prin pământ.

întrebări puse frecvent (FAQ) / *Frequently Asked Questions (FAQ) / liste de questions fréquentes* / Documente care conţin liste de întrebări apărute frecvent pe un anumit subiect şi răspunsuri la ele. Notă: Administratorii de sistem folosesc acest instrument pentru a beneficia de experienţa altor administratori care se ocupă de mai mult timp de un sistem similar şi au întâlnit aceleaşi probleme.

întrefier / *air-gap / entrefer (d'un circuit magnétique)* / Interstiţiu în partea feromagnetică a unui circuit magnetic.

întrefier (al unei maşini electrice rotative) / *air gap (of an electrical rotating machine) / entrefer (d'une machine électrique tournante)* / Intervalul de aer care separă inductorul de indus sau statorul de rotorul unei maşini electrice rotative.

întrefier (al unui cap magnetic) [înregistrarea datelor] / *gap width (of a magnetic head) [data recording] / entrefer (d'une tête magnétique) [enregistrement de données]* / Distanţa dintre polii unui cap magnetic.

întrefier (al unui motor de tracţiune liniar) / *air gap (of a linear traction motor) / entrefer (d'un moteur de traction linéaire)* / Intervalul dintre faţa inductorului şi a indusului sau dintre două feţe ale unui inductor dublu.

întrefier (al unui nivelmetru cu radiaţii ionizante) / *air-gap (of a level meter by ionizing radiation) / entrefer (d'un limnimètre à rayonnement ionisant)* / Distanţa dintre exteriorul peretelui rezervorului şi suprafaţa capului de măsurare, a ansamblului sursă sau a celui detector.

întrefier de măsurare / *measuring gap / entrefer de mesure* / 1. Pentru un sistem de măsurare a grosimii cu transmisiune, intervalul dintre feţele opuse ale ansamblului emiţător de radiaţii şi ansamblul detector în care se situează materialul de măsurat. 2. Pentru un sistem de măsurare a grosimii cu retroîmprăştiere, intervalul dintre faţa cea mai apropiată de ansamblul emiţător sau cel detector şi suprafaţa situată cel mai în spate a materialului de măsurat sau suprafaţa materialului suportului.

întrefier principal / *main air-gap / entrefer principal* / Intervalul minim dintre părţile în mişcare relativă ale unei structuri magnetice.

întreg nenegativ ⇒ număr natural

întrepătrundere a subintervalelor (de frecvență) / *band overlap* / *recouvrement (des sous-gammes de fréquence)* / Parte a intervalului efectiv de frecvență a unui generator de semnal, comună pentru două subintervale de frecvență adiacente, asigurând continuitatea domeniului efectiv de măsurare.

(a) întrerupe iradierea ⇒ întrerupere (a iradierii)

întrerupere / *interrupt* / *interruption* / Suspendare a unui proces ca, de exemplu, execuția unui program, provocată de un eveniment extern procesului și astfel realizată încât procesul să poată fi reluat. Accepțiuni: 1. Eveniment care întrerupe temporar fluxul normal de execuție a instrucțiunilor și activează o rutină de tratare a întreruperii. Acesta este mecanismul fundamental prin care mașina ia cunoștință de evenimente produse asincron în raport cu funcționarea sa. Pe baza sa, sistemul de operare poate implementa și controla concurența proceselor, multiplexarea utilizării unor resurse, suprapunerea în timp a unor activități, de exemplu cele de calcul cu cele de intrare-ieșire etc. 2. În MS-DOS termenul *întrerupere* este aproape sinonim cu *apel sistem* deoarece rutinele sistemului de operare și BIOS-ului sunt apelate folosind instrucțiunea INT după pregătirea corespunzătoare a parametrilor în registre.

întrerupere a alimentării / *interruption of supply* / *interruption de fourniture* / Oprirea alimentării unuia sau mai multor consumatori.

întrerupere (a furnizării unui serviciu) / *interruption (of service)* / *interruption (de service)* / Imposibilitate temporară de a furniza un serviciu, a cărui durată este superioară unui minim dat, și care este caracterizată printr-o modificare dincolo de limitele fixate a cel puțin uneia dintre caracteristicile esențiale ale unui serviciu. Notă: O întrerupere a unui serviciu poate fi datorată stării de incapacitate a entităților utilizate pentru un serviciu sau unor cauze exterioare cum ar fi o cerere prea mare. Exemplu. În telecomunicații, o întrerupere a transmisiei, caracterizabilă printr-o valoare anormală a nivelului semnalului, a nivelului de zgomot, a distorsiunii semnalului, a ratei de eroare etc.

întrerupere (a iradierii) / *interruption (of irradiation)* / *interruption (de l'irradiation)* / În radioterapie, oprirea iradierii înaintea terminării acesteia cu posibilitatea continuării fără reselecția sau reconfirmarea condițiilor de funcționare, respectiv revenirea la starea de pregătire.

întrerupere (a liniei de contact) / *system height* / *encombrement (de la ligne de contact)* / Distanța verticală între cablul purtător principal și firul de contact, măsurată la un punct de suspensie.

întrerupere automată a semnalului de sonerie / *automatic ring trip* / *arrêt automatique d'appel* / Întrerupere automată a curentului alternativ aplicat unei linii când abonatul chemat răspunde.

întrerupere de circuit / *circuit sever* / *coupure de circuit* / Interval traversat de un fascicul electronic și situat între două secțiuni ale liniei de întârziere terminate prin sarcini nereflectorizante.

întrerupere electrică de urgență / *emergency switching* / *coupure électrique d'urgence* / Operație destinată suprimării cât mai rapide posibil a pericolelor ce pot surveni neprevăzut, dacă ar continua alimentarea cu energie electrică.

întrerupere la emisiune / *splitting of the outgoing line* / *coupure à l'émission* / În semnalizarea în frecvență vocală, întreruperea conexiunii pentru evitarea afectării semnalului emis de o perturbație provenită de la un circuit sau un dispozitiv precedent.

întrerupere la recepție / *splitting of the incoming line* / *coupure à la réception* / În semnalizarea în frecvență vocală, întreruperea conexiunii după recunoașterea parțială a unui semnal de intrare

pentru evitarea funcţionării intempestive a aparatelor de semnalizare următoare.

întrerupere pentru exploatare / *operational bypass / mise hors service en exploitation* / Acţiune sau dispozitiv prevăzut pentru a face inoperante anumite acţiuni de protecţie, când acestea nu sunt necesare pentru un mod de exploatare particular al centralei.

întrerupere pentru întreţinere [sistem de siguranţă] / *maintenance bypass [safety system] / mise hors service pour maintenence [système de sûreté]* / Acţiune aprobată sau aparat ce fac inoperante una sau mai multe porţiuni ale echipamentului sistemului de siguranţă, în scopul întreţinerii, încercărilor sau reparaţiilor.

întrerupere totală de circuit / *full-disconnection / coupure totale de circuit* / Deschidere a tuturor polilor de alimentare (exceptând pământul), distanţele de separare a contactelor fiind cel puţin egale cu nişte valori prestabilite. Aceste deschideri de contacte pot rezulta dintr-o acţiune automată sau manuală, dar distanţele de separare nu pot fi reduse sub valorile minime specificate printr-o acţiune automată ulterioară.

întreruptor / *switch / interrupteur* / Dispozitiv construit pentru a închide sau a deschide unul sau mai multe circuite electrice sau pentru a transfera sau modifica valoarea unei mărimi de circuit.

întreruptor (al unei bobine de inducţie) / *interrupter (of an induction coil) / interrupteur (d'une bobine d'induction)* / Dispozitiv mecanic sau de alt tip, destinat întreruperii periodice a curentului primar al unei bobine de inducţie.

întreruptor auxiliar (al unui aparat mecanic de comutaţie) / *auxiliary switch (of a mechanical switching device) / interrupteur auxiliaire (d'un appareil mécanique de connexion)* / Întreruptor prevăzut cu unul sau mai multe contacte auxiliare şi/sau de comandă, manevrate mecanic de un aparat de conexiune.

întreruptor combinat cu siguranţe fuzibile / *fuse-switch combination / combiné interrupteur-fusibles* / Combinaţie între un întreruptor mecanic tripolar şi trei siguranţe fuzibile echipate cu percutoare, astfel încât funcţionarea oricărui percutor să provoace deschiderea automată a celor trei poli ai întreruptorului.

întreruptor cu autoformare de gaze / *gas evolving switch / interrupteur à autoformation de gaz* / Întreruptor în care gazul este produs şi pus în mişcare de acţiunea termică a arcului electric.

întreruptor cu pedală / *foot switch / interrupteur à pédale* / Contactor de comandă prevăzut cu un organ de comandă destinat să fie acţionat cu piciorul.

întreruptor cu plutitor / *float switch / automate à flotteur* / Releu mecanic prevăzut cu un plutitor şi la care fiecare acţionare a contactelor se produce atunci când fluidul atinge un nivel determinat.

întreruptor cu presiune / *pressure cut-out / coupe-circuit à pression* / Dispozitiv comandat de presiune destinat menţinerii presiunii peste sau sub o anumită valoare în prezenţa condiţiilor anormale de funcţionare şi care nu este prevăzut cu dispozitive ce permit reglajul de către utilizator. Notă: Un întreruptor cu presiune poate fi: cu rearmare automată sau manuală. El poate avea un capăt ajustabil pentru a fi reglat de către fabricantul dispozitivului de comandă, de fabricantul aparatului sau de instalator.

întreruptor cu siguranţe fuzibile / *switch-fuse / interrupteur à fusibles* / Întreruptor la care unul sau mai mulţi poli au o siguranţă fuzibilă în serie într-un aparat combinat.

întreruptor de alarmă / *alarm switch / interrupteur de défaut* / Întreruptor auxiliar care funcţionează numai o dată cu declanşarea întreruptorului de putere cu care este asociat.

întreruptor de depăşire de cursă / *over-travel switch / interrupteur de surcourse* / Întreruptor de poziţie care intră în acţiune

atunci când o parte mobilă atinge poziția sa de sfârșit de cursă normală.

întreruptor de funcționare a unui cuptor cu arc / *arc furnace manoeuvring switch* / *interrupteur de manoeuvre d'un four à arc* / Întreruptor destinat utilizării în timpul funcționării normale a instalației unui cuptor cu arc.

întreruptor de interval de timp ⇒ temporizator

întreruptor de izolare a unui motor de tracțiune / *traction motor isolating switch* / *interrupteur d'isolement de moteur de traction* / Combinator destinat să izoleze unul sau mai multe motoare de tracțiune, permițând în același timp mersul în regim de tracțiune sau de frânare, cu motoarele care rămân în circuit.

întreruptor de linie / *line breaker* / *coupeur de ligne* / Disjunctor sau contactor folosit pentru întreruperea circuitului de tracțiune înainte de producerea unui recul al echipamentului.

întreruptor de poziție / *position switch* / *interrupteur de position* / Element al circuitului de comandă automată al cărui sistem de manevrare este acționat de către o parte mobilă a mașinii, când această parte atinge o poziție predeterminată.

întreruptor de proximitate / *proximity switch* / *interrupteur de proximité* / Întreruptor de poziție care este acționat fără a exista contact mecanic cu partea mobilă.

întreruptor (de putere) ⇐ disjunctor / *circuit-breaker* / *disjoncteur* / Aparat mecanic de conexiune capabil să stabilească, să suporte și să întrerupă curenții în condiții normale de circuit, de asemenea să stabilească și să suporte curenții o durată specificată de timp și să îi întrerupă în condiții anormale specificate ale circuitului, cum ar fi cele de scurtcircuit.

întreruptor (de putere) auxiliar / *auxiliary circuit-breaker* / *disjoncteur auxiliaire* / Întreruptor de putere care face parte din circuitul de încercări sintetice, utilizat pentru separarea sau conectarea diverselor circuite la întreruptorul de putere de încercat.

întreruptor (de putere) combinat cu siguranțe fuzibile / *fuse-circuit-breaker combination* / *combiné disjoncteur-fusibles* / Combinație între un întreruptor de putere tripolar și trei siguranțe fuzibile prevăzute cu percutoare, astfel încât funcționarea oricărui percutor să provoace deschiderea automată a celor trei poli ai întreruptorului.

întreruptor (de putere) cu aer / *air circuit-breaker* / *disjoncteur à air* / Întreruptor de putere la care contactele se deschid și se închid în aer la presiune atmosferică.

întreruptor (de putere) cu aer comprimat / *air-blast circuit-breaker* / *disjoncteur à air comprimé* / Întreruptor de putere cu gaz comprimat în care gazul folosit este aerul.

întreruptor (de putere) cu autoformare de gaze / *hard-gas circuit-breaker* / *disjoncteur à autoformation de gaz* / Întreruptor de putere la care arcul este pus în contact cu o materie solidă producătoare de gaz în cantitate suficientă pentru stingerea arcului electric.

întreruptor (de putere) cu carcasa la masă / *dead tank circuit-breaker* / *disjoncteur à cuve mise à la terre* / Întreruptor de putere la care organele de rupere sunt plasate într-o cuvă metalică legată la pământ.

întreruptor (de putere) cu carcasa sub tensiune / *live tank circuit-breaker* / *disjoncteur à cuve sous tension* / Întreruptor de putere la care organele de rupere sunt plasate într-o cuvă izolată față de pământ.

întreruptor (de putere) cu fișe de contact / *plug-in circuit-breaker* / *disjoncteur enfichable* / Întreruptor de putere care, în afară de contactele de ruptor, are un set de contacte care permite scoaterea întreruptorului.

întreruptor (de putere) cu gaz comprimat / *gas-blast circuit-breaker* / *disjoncteur à gaz comprimé* / Întreruptor de putere la care arcul electric se dezvoltă într-un

suflu de gaz. Notă: Când gazul este deplasat datorită unei diferenţe de presiune provocată mecanic în cursul manevrei de deschidere a întreruptorului de putere, acesta se numeşte întreruptor de putere cu gaz comprimat la simplă presiune. Când gazul este deplasat datorită unei diferenţe de presiune provocată înaintea manevrei de deschidere a întreruptorului de putere, acesta se numeşte întreruptor de putere cu gaz comprimat la dublă presiune.

întreruptor (de putere) cu hexafluorură de sulf / *sulphur hexafluoride circuit-breaker* / *disjoncteur à hexafluorure de soufre* / Întreruptor de putere la care contactele se deschid şi se închid în hexafluorură de sulf.

întreruptor (de putere) cu reanclanşare automată rapidă / *automatic-reclosing circuit breaker* / *disjoncteur à refermeture automatique* /. Întreruptor proiectat să reanclanşeze automat un circuit conform unui ciclu de operaţii predeterminat după o declanşare automată.

întreruptor (de putere) cu siguranţe fuzibile încorporate / *integrally-fused circuit-breaker* / *disjoncteur à fusibles incorporés* / Combinaţie, într-un singur aparat, a unui întreruptor de putere cu siguranţe fuzibile, fiecare siguranţă fuzibilă fiind plasată în serie cu fiecare pol al întreruptorului de putere destinat a fi conectat la un conductor de fază.

întreruptor (de putere) cu suflaj magnetic / *magnetic blow-out circuit-breaker* / *disjoncteur à soufflage magnétique* / Întreruptor de putere în care interacţiunea între un câmp magnetic şi curentul de arc este folosit pentru stingerea arcului.

întreruptor (de putere) cu ulei / *oil circuit-breaker* / *disjoncteur à huile* / Întreruptor de putere la care contactele se deschid şi se închid în ulei. Notă: Exemple de întreruptoare de putere cu ulei: întreruptoare de putere cu ulei puţin cu carcasă sub tensiune şi întreruptoare de putere cu ulei cu carcasa la masă.

întreruptor (de putere) cu ulei mult / *dead-tank oil circuit-breaker* / *disjoncteur à bain d'huile* / Întreruptor de putere cu ulei în care conţinutul de ulei este folosit în acelaşi timp pentru stingerea arcului şi pentru izolarea părţilor active faţă de cuvă care este în general legată la pământ.

întreruptor (de putere) cu ulei puţin / *live-tank oil circuit breaker* / *disjoncteur à faible volume d'huile* / Întreruptor de putere cu ulei în care uleiul care foloseşte la stingerea arcului nu este utilizat pentru izolarea părţilor active faţă de pământ. Notă: Cuvele acestor întreruptoare sunt izolate faţă de pământ.

întreruptor (de putere) cu vid / *vacuum circuit-breaker* / *disjoncteur à vide* / Întreruptor de putere la care contactele se deschid şi se închid într-o incintă cu vid înaintat.

întreruptor (de putere) cu zăvorâre la închidere / *circuit-breaker with lock-out preventing closing* / *disjoncteur à fermeture empêchée* / Întreruptor de putere la care nici unul dintre contactele mobile nu poate stabili curentul dacă comanda de închidere este dată atât timp cât se menţin condiţiile care ar trebui să provoace declanşarea întreruptorului.

întreruptor (de putere) de cuplă / *bus coupler circuit-breaker* / *disjoncteur de couplage de barres* / Într-o staţie electrică, întreruptor care este situat între două sisteme de bare colectoare şi care permite cuplarea lor. Notă: Întreruptorul de cuplă poate fi asociat cu separatoare de bară în cazul a mai mult de două sisteme de bare colectoare.

întreruptor (de putere) de linie / *feeder circuit-breaker* / *disjoncteur de ligne* / Într-o staţie electrică, întreruptor de putere situat într-o celulă de plecare şi prin care linia electrică corespunzătoare poate fi alimentată.

întreruptor (de putere) de secţionare / *switched busbar circuit-breaker* / *disjoncteur de tronçonnement de barres* / Într-o

staţie electrică, întreruptor de putere conectat în serie într-un sistem de bare colectoare, între două secţii de bare colectoare.

întreruptor (de putere) de transformator / *transformer circuit-breaker / disjoncteur de transformateur* / Într-o staţie electrică, unul dintre întreruptoarele de putere situate de fiecare parte a unui transformator şi care este, în general, desemnat prin tensiunea la care corespunde.

întreruptor (de putere) debroşabil / *withdrawable circuit-breaker / disjoncteur débrochable* / Întreruptor de putere care, pe lângă contactele de ruptor, are un set de contacte de secţionare care îi permit, în poziţie debroşată, să fie deconectat din circuitul principal cu o distanţă de secţionare conformă cerinţelor specificate.

întreruptor (de putere) fără reamorsare / *restrike-free circuit-breaker / disjoncteur sans réamorçage* / Întreruptor de putere care rupe fără reamorsare în timpul seriilor de încercări de rupere a curentului capacitiv specificate în acest standard.

întreruptor (de putere) în carcasă turnată / *moulded-case circuit-breaker / disjoncteur en boîtier moulé* / Întreruptor de putere ale cărui suport şi carcasă sunt din material izolant turnat şi fac parte integrantă din întreruptor.

întreruptor (de putere) în cuvă unică / *single-tank circuit-breaker / disjoncteur à bac unique* / Întreruptor de putere multipolar cu baie de ulei care nu conţine decât o cuvă în care se găsesc toate elementele de rupere ale tuturor polilor.

întreruptor (de putere) limitator de curent / *current-limiting circuit-breaker / disjoncteur limiteur de courant* / Întreruptor de putere cu durata de rupere sufucient de scurtă, încât să prevină atingerea amplitudinii maxime a curentului de scurtcircuit.

întreruptor (de putere) pentru echipamente / *circuit-breaker for equipment <CBE> / disjoncteur pour équipement <DPE>* / Aparat de comutare mecanică destinat special pentru protecţia echipamentelor, capabil să stabilească, să transporte şi să rupă curenţi în condiţii normale ale circuitului şi, de asemenea, să stabilească, să suporte un anumit timp şi să rupă automat curenţi în anumite condiţii anormale ale circuitului.

întreruptor (de putere) pentru echipamente cu declanşare liberă ciclică / *cycling trip-free CBE / DPE à déclenchement libre cyclique* / Întreruptor de putere pentru echipamente ale cărui contacte mobile revin în poziţia deschisă când acţionarea automată de deschidere este comandată după începutul acţionării de închidere, şi care revin temporar în poziţie închisă în mod ciclic, cât timp comanda de închidere se menţine.

întreruptor (de putere) ultrarapid (de curent continuu) / *high-speed circuit breaker [direct current] / disjoncteur ultra-rapide (à courant continu)* / Întreruptor de putere a cărui durată de rupere este foarte scurtă, în scopul împiedicării atingerii valorii prezumate a curentului de scurtcircuit.

întreruptor de sarcină a bobinei de inductanţă şunt / *shunt reactor switch / interrupteur de bobine d'inductance shunt* / Întreruptor de sarcină cu utilizare specială capabil să comute o bobină de inductanţă şunt, având în vedere că bobina este alimentată de secundarul sau terţiarul unui transformator intermediar.

întreruptor de sarcină cu utilizare specială / *special-purpose switch / interrupteur d'usage spécial* / Întreruptor de sarcină capabil să comute în condiţii diferite faţă de condiţiile specifice pentru un întreruptor de sarcină cu utilizare generală.

întreruptor (de sfârşit) de cursă / *limit switch / interrupteur de fin de course* / Întreruptor ale cărui contacte îşi schimbă starea când elementul de comandă atinge sau depăşeşte o limită prestabilită.

întreruptor de sfârşit de cursă (al unui comutator de prize în sarcină) / *limit switch (of a tap-changer)* / *interrupteur de fin de course (d'un changeur de prises)* / Dispozitiv electromecanic care împiedică manevra unui comutator de prize în sarcină până la poziţiile extreme, dar permite manevra în sens invers.

întreruptor de siguranţă / *safety switch* / *interrupteur de sécurité* / Dispozitiv de deconectare cu care este dotat echipamentul din motive de securitate.

întreruptor de tranziţie / *transition apparatus* / *transitionneur* / Combinator de tranziţie.

întreruptor de urgenţă a cuptorului cu arc / *arc furnace emergency switch* / *interrupteur d'urgence de four à arc* / Întreruptor al instalaţiei cuptorului cu arc destinat a fi utilizat în caz de urgenţă sau de pericol pentru personal.

întreruptor (mecanic) ⇐ contactor [întreruptor mecanic] / *(mechanical) switch* / *interrupteur (mécanique)* / Aparat mecanic de conexiune capabil să stabilească, să suporte şi să întrerupă curenţii în condiţii normale ale circuitului care includ condiţiile specificate de suprasarcină în funcţionare, să suporte o durată de timp specificată curenţi în condiţii anormale specificate ale circuitului, de exemplu cele de scurtcircuit. Notă: Un întreruptor de sarcină poate fi capabil să stabilească curenţi de scurtcircuit, dar nu să îi rupă.

întreruptor periodic / *chopper* / *hacheur (de courant)* / Convertizor electronic de putere în curent continuu, fără circuit intermediar de curent alternativ, care furnizează o tensiune continuă, prin alternarea, într-un raport variabil, a perioadelor de conducţie cu cele de blocare.

întreruptor periodic de comandă a inductorului / *field chopper control* / *hacheur de commande d'inducteur* / Sistem de comandă a unui motor de curent continuu, care reglează curentul înfăşurării inductorului cu ajutorul unui convertizor direct de curent continuu (chopper). Notă: Se referă la comanda curentului inductor a înfăşurării serie sau şunt cu ajutorul convertizorului direct de curent continuu.

întreruptor termic (pentru echipament electromedical) / *temperature switch* / *interrupteur thermique* / Dispozitiv sensibil la temperatură cu o temperatură de funcţionare fixabilă sau reglabilă, destinat funcţionării pe durata ciclului de funcţionare normal al unui echipament electromedical, închizând sau deschizând un circuit când temperatura echipamentului sau a uneia din părţile acestuia atinge o valoare predeterminată. Acesta nu trebuie să efectueze operaţia inversă în cursul părţilor subsecvente ale ciclului normal de funcţionare. Notă: Reanclanşarea înaintea pornirii unui ciclu de funcţionare normal poate fi manuală sau automată.

întreruptor tip "om mort" / *deadman switch* / *interrupteur type "homme mort"* / Întreruptor astfel construit încât contactul de închidere a circuitului să nu poată fi menţinut decât prin aplicarea unei presiuni continue pe întreruptor.

întreruptor (tripolar) în cuvă unică / *single-tank switch* / *interrupteur à bac unique* / Întreruptor multipolar cu baie de ulei care are doar o singură cuvă în care se află elementele de rupere corespunzătoare tuturor polilor.

(a) întreţese ⇒ (a) imbrica

întreţesere [blocuri pe disc] / *interleaving* / *imbriquation* / Tehnică de dispunere a blocurilor pe disc care asigură scăderea timpului de acces la informaţii. Note: Discurile nu sunt dispozitive start-stop care să poată fi oprite un timp nedefinit înaintea citirii unui bloc (sector). Atunci când se prelucrează toate blocurile unei piste (sau mai multe blocuri succesive) este posibil ca blocul $k + 1$ să ajungă sub capul de citire înainte ca sistemul să aibă timpul necesar să prelucreze (sau să mute din buffer) informaţia citită din blocul k. Pentru accesarea blocului $k + 1$ este

necesară încă o rotaţie de disc. Dacă se "întreţes" însă blocurile logice cu un factor de întreţesere *n*, blocul logic *k* + *1* va fi plasat într-un bloc fizic distanţat la *n* blocuri de cel în care este memorat blocul logic *k*. Timpul de rotaţie necesar pentru ca cele *n* blocuri să treacă pe sub capul de citire va asigura un timp suplimentar în care informaţia din blocul logic *k* să fie prelucrată (*timp critic*).

întreţesere a impulsurilor / *pulse interlacing / entrelacement (d'impulsions)* / Procedeu de multiplexare cu repartiţie în timp care constă în transmiterea succesivă pe un canal comun a unor impulsuri sau grupuri de impulsuri provenite din mai multe surse.

întreţesut [în execuţie] / *interleaved / imbriqué* / Politică de planificare a proceselor pentru execuţie bazată pe comutarea contextului. După ce un proces a utilizat procesorul un timp, un alt proces primeşte această resursă, urmând ca primul să revină după un timp. Această planificare poate fi bazată pe cuante de timp, dar întreţeserea execuţiei poate fi controlată şi de evenimente. Tehnica este cunoscută şi sub numele de *multiplexarea procesorului.*

întreţinere ⇒ mentenanţă

întreţinere (a elementelor de memorie) / *holding (of storage elements) / entretien (des éléments de memoire)* / Acţiune de menţinere a elementelor de memorie la un potenţial de echilibru prin bombardament electronic.

întreţinere a unui sistem / *system maintenance / maintenance d'un système* / Modificare a unui sistem în scopul corectării defectelor, ameliorării performanţelor sau adaptării sale unor noi cerinţe.

întreţinere afectând funcţionarea ⇒ mentenanţă afectând funcţionarea

întreţinere automată ⇒ mentenanţă automată

întreţinere corectivă ⇒ mentenanţă corectivă

întreţinere de fişier / *file maintenance / tenue de fichier* / Activitate de actualizare sau reorganizare a unui fişier.

întreţinere efectuată de tehnician [service] / *servicing / entretien par un technicien* / Ansamblul operaţiilor ce permit menţinerea dispozitivului de comandă sau a aparatului asociat în stare de funcţionare, service a cărui efectuare trebuie încredinţată unui organ competent, dispunând de echipamentul necesar, cum ar fi: un tehnician agreat, o societate autorizată de service etc. Se includ operaţiile de înlocuire a unui cablu flexibil sau cordon, a unei siguranţe termice etc.

întreţinere efectuată de utilizator / *user maintenance / entretien par l'utilisateur* / Operaţii periodice a căror efectuare este în principiu necesară pentru menţinerea dispozitivului de comandă sau a aparatului asociat în stare de funcţionare şi care trebuie efectuate conform instrucţiunilor date de fabricant.

întreţinere planificată ⇒ mentenanţă planificată

întreţinere preventivă ⇒ mentenanţă preventivă

întreţinere sau reparaţie efectuată de către fabricant / *manufacturer servicing / entretien ou réparation par le fabricant* / Operaţii care pot fi efectuate numai de către fabricant sau reprezentanţii săi agreaţi. Aceste operaţii pot necesita unelte şi instrumente speciale şi includ toate reajustările efectuate asupra dispozitivului de comandă.

întreţinere şi contabilizare (a unui sistem) / *house-keeping / maintenance et économie (de système)* / Totalitatea operaţiilor care au ca scop întreţinerea unui sistem de calcul, actualizarea periodică a serviciilor oferite de către acesta ca gazdă într-o reţea de calculatoare, precum şi evidenţa utilizatorilor care au apelat la aceste servicii. Notă: Întreţinerea periodică permite detectarea încercărilor de acces neautorizat în sistem, iar în sistemele care oferă servicii plătite, permite calculul automat al facturilor de plată.

întunecat / *dark* / *sombre* / Calificativ utilizat pentru descrierea nivelurilor joase de claritate.

înţepătură [circuite imprimate] / *pinhole* / *piqûre [circuits imprimés]* / Gaură minusculă ce traversează stratul conductor sau imprimarea conductoare.

înveliş (al unei fibre optice) / *cladding (of an optical fibre)* / *gaine (optique)* / Regiune a unei fibre optice, constituită dintr-o substanţă dielectrică dispusă în jurul miezului.

înveliş al sursei / *source housing* / *conteneur de source* / Dispozitiv care încorporează sursa radioactivă şi portsursa, destinat menţinerii sursei în poziţia geometrică corectă pentru utilizarea prevăzută şi a servi de blindaj pentru reducerea radiaţiei în jurul sursei la un nivel specificat. Învelişul sursei poate de asemenea conţine un dispozitiv de ejectare a portsursei, un mecanism de obturare şi dispozitive de semnalizare.

înveliş compensat / *matched cladding* / *gaine compensée* / Înveliş al unei fibre optice compus dintr-un singur înveliş omogen.

înveliş de electroni ⇐ strat de electroni / *electron sheath* / *gaine d'électrons* / Strat de electroni sau ioni care se formează în vecinătatea imediată a unei suprafeţe care este la un potenţial diferit de cel de descărcare.

înveliş de securitate (al reactorului) ⇒ anvelopă (a unui reactor nuclear)

înveliş omogen / *homogeneous cladding* / *gaine homogène* / Regiune a miezului unei fibre optice în care indicele de refracţie este constant cu anumite toleranţe specificate, dintre care cel puţin o parte influenţează propagarea undelor. Notă: O fibră optică poate avea mai multe învelişuri omogene.

înveliş primar / *primary coating* / *revêtement primaire* / Înveliş subţire aplicat direct pe învelişul unei fibre optice pentru păstrarea integrităţii suprafeţei acestuia.

înveliş secundar / *secondary coating* / *revêtement secondaire* / Înveliş aplicat direct pe învelişul primar al unei fibre optice pentru întărirea protecţiei acesteia pe durata manipulării şi a fabricării cablului optic.

J = joule

jac ⇐ conurafişă / *jack* / *jack* / Dispozitiv în care elementele de contact ale unei prize tată sau ale unei fişe fac contact cu elementele de contact mamă ale dispozitivului. Notă: În telecomunicaţii, anumite tipuri de prize mamă sunt denumite „jac".

jac de derivare / *branch jack* / *jack de dérivation* / Jac destinat intrării în derivaţie pe un circuit fără întrerupere.

jac de încercare / *test jack* / *jack d'essai* / Jac inserat într-un circuit pentru facilitarea încercărilor şi localizarea deranjamentelor.

jac de ruptură / *break jack* / *jack à rupture* / Jac destinat asigurării, prin intermediul unei fişe, a rupturii circuitelor a căror continuitate este stabilită în mod normal de resorturile jacului.

jet de plasmă / *plasma jet* / *jet de plasma* / Flux de plasmă de înaltă viteză debitat de un arzător cu plasmă cu arc netransferat sau de un arzător cu plasmă de inducţie.

jeton / *token* / *jeton* / Unitate de transmisie a informaţiei, utilizată în reţelele de tipul *token-ring*. Într-o astfel de reţea, de formă circulară, circulă un jeton emis de către o staţie privilegiată a reţelei, care poate transporta informaţie utilă sau poate fi gol, când poate fi interceptat de una din staţiile reţelei şi umplut cu informaţia pe care aceasta doreşte să o transmită către o altă staţie. Deoarece jetonul trece pe la toate staţiile, înainte de a ajunge la staţia principală, care îl distruge, informaţia poate fi astfel transmisă între oricare două calculatoare din reţea.

jgheab / *chute* / *goulotte* / Canal deschis, înclinat, destinat încărcării sau descărcării unui cuptor electric prin gravitaţie.

jgheab de golire ⇒ canal de golire

jgheab de scurgere / *launder* / *goulotte de coulée* / Canal echipat cu o căptuşeală refractară, pentru transportul metalului topit prin gravitaţie sau sub acţiunea forţelor electromagnetice.

jitter [în transmisiunea numerică] / *jitter [in digital transmission]* / *gigue [en transmission numérique]* / Variaţii rapide necumulative ale momentelor semnificative ale unui semnal numeric în raport cu poziţiile lor ideale în timp.

jitter al bazei de timp / *time base jitter* / *erratisme de la base de temps* / *дрожание, мерцание временной развертки* / Fluctuaţie parazită a poziţiei imaginii sau a unei părţi a acesteia în paralel cu baleiajul. Notă: Această fluctuaţie poate proveni din variaţiile parazite ale întârzierii semnalului de declanşare sau ale vitezei de baleiaj.

jitter (al unui impuls) ⇐ instabilitate în timp ⇐ fluctuaţie în timp / *jitter* / *gigue* / Variaţii rapide, mici şi neregulate ale unei mărimi caracteristice a unui semnal ca, de exemplu, poziţia în timp, durata, mărimea, în jurul valorii ideale.

joasă tensiune <JT> ⇐ tensiune joasă / *low voltage <LV>* / *basse tension <BT>* / Ansamblul nivelurilor de tensiune utilizate pentru distribuţia energiei electrice, a căror limită superioară este de cel mult 1 kV.

job ⇒ lucrare

joc al dispozitivului de acord / *tuner backlash* / *jeu du dispositif d'accord* / Amplitudine maximă a mişcării unui dispozitiv de acord ce nu produce o variaţie a valorii unei mărimi determinate ca, de exemplu, frecvenţa sau puterea de ieşire, când sensul mişcării acestui dispozitiv este inversat.

joc sub carter ⇒ înălțime liberă sub carter

jonctor / *interface circuit [in switching]* / *joncteur [en commutation]* / Dispozitiv, în general atribuit unui circuit de trafic și destinat realizării anumitor funcții de comandă sau de supraveghere.

joncțiune ⇐ filtrare / *join* / *jonction* / Operație care se efectuează între două relații (tabele) ale unei baze de date, rezultând o nouă relație ce conține numai acele tupluri care îndeplinesc o condiție specificată. Notă: Joncțiunea, un operator al algebrei relaționale utilizat în interogările referitoare la mai multe tabele ale bazei de date, este realizată prin efectuarea produsului cartezian al celor două relații, din relația rezultată extrăgându-se tuplurile care satisfac condițiile menționate, prin operația algebrică de selecție.

joncțiune [în transmisiunea de date] / *interface [in data transmission]* / *jonction, 1[en transmission de données]* / Frontiera dintre două unități funcționale unde sunt specificate caracteristicile mecanice ale interconexiunii, caracteristicile semnalelor schimbate și caracteristicile funcționale ale circuitelor de interconexiune.

joncțiune abruptă / *abrupt junction* / *jonction abrupte* / Joncțiune a cărei lărgime în direcția gradientului de concentrare a impurităților este foarte mică în raport cu cea a domeniului de sarcină spațială.

joncțiune cu barieră de suprafață / *surface-barrier junction* / *jonction à barrière de surface* / Joncțiune formată pe un strat invers creat prin aplicarea unui metal pe suprafața semiconductorului.

joncțiune (într-un semiconductor) / *junction (in a semiconductor device)* / *jonction (dans un semiconducteur)* / Zonă de tranziție între regiuni semiconductoare cu proprietăți electrice diferite, sau între un semiconductor și un strat de tip diferit, caracterizată prin existența unei bariere de potențial care împiedică trecerea purtătorilor de sarcină între două regiuni.

joncțiune (realizată) prin difuzie / *diffused junction* / *jonction par diffusion* / Joncțiune realizată prin difuzia unei impurități în interiorul unui cristal semiconductor.

joncțiune de colector / *collector junction* / *jonction collecteur* / Joncțiunea dintre regiunile bazei și colectorului unui tranzistor, în general polarizată în sens invers și pe care purtătorii de sarcină, proveniți dintr-o regiune unde sunt minoritari, o traversează pentru a ajunge într-o regiune unde sunt majoritari.

joncțiune de emitor / *emitter junction* / *jonction émetteur* / Joncțiunea dintre regiunile bazei și emitorului unui tranzistor, în general, polarizată în sens direct și pe care purtătorii de sarcină, proveniți dintr-o regiune unde sunt majoritari, o străbat pentru a ajunge într-o regiune unde sunt minoritari.

joncțiune de măsurare (a unui termocuplu) / *measuring junction (of a thermocouple)* / *jonction de mesure (d'une couple thermoélectrique)* / Parte constitutivă a unui termocuplu supusă temperaturii de măsurat prin efect termoelectric.

joncțiune de referință / *reference junction* / *jonction de référence* / *образцовое, эталонное соединение* / Joncțiune a unui termocuplu menținută la o temperatură constantă (temperatura de referință) cu care este comparată temperatura de măsurat.

joncțiune de sub-centru / *telegraph junction circuit* / *jonction de sous-centre* / Circuit telegrafic care leagă un subcentru de centrul de comutație de care depinde.

joncțiune eterogenă / *heterojunction* / *hétérojonction* / Joncțiune de tip PN realizată între-două materiale semiconductoare care diferă prin compoziția lor atomică.

joncțiune gradată / *graded junction* / *jonction progressive* / Joncțiune a cărei lărgime în direcția gradientului de con-

centrație a impurităților este comparabilă cu cea a domeniului de sarcină spațială.

joncțiune hibridă ⇒ cuplor diferențial

joncțiune hibridă în cvadratură / *quadrature hybrid* / *jonction à quadrature* / Joncțiune hibridă cu proprietatea că undele care părăsesc cele două porți de ieșire cu sarcini adaptate sunt în cvadratură de fază.

joncțiune în T / *T junction* / *jonction en Té* / Joncțiune de ghiduri de unde în care axele logitudinale ale ghidurilor au forma literei T.

joncțiune în T în planul E / *E-plane T junction* / *jonction en Té plan E* / Joncțiune în T în care vectorii câmp electric ai modului fundamental în toate brațele sunt paraleli cu planul care conține axele longitudinale ale brațelor.

joncțiune în T în planul H / *H-plane T junction* / *jonction en Té plan H* / Joncțiune în T în care vectorii câmp electric ai modului fundamental în toate brațele sunt ortogonali pe planul care conține axele longitudinale ale brațelor.

joncțiune în Y / *Y junction* / *jonction en Y* / Joncțiune de ghiduri de unde în care axele longitudinale au forma literei Y.

joncțiune în Y în planul E / *E-plane Y junction* / *jonction en Y plan E* / Joncțiune în Y în care vectorii câmp electric ai modului fundamental în toate brațele sunt ortogonali cu planul care conține axele longitudinale ale brațelor.

joncțiune în Y în planul H / *H-plane Y junction* / *jonction en Y plan H* / Joncțiune în Y în care vectorii câmp electric ai modului fundamental în toate brațele sunt ortogonali pe planul care conține axele longitudinale ale brațelor.

joncțiune (într-o centrală telefonică automată) / *trunk [in an automatic exchange]* / *jonction, 2[dans un central téléphonique automatique]* / Legătura dintre două selectoare de etaje de selecție consecutive ale aceleiași centrale telefonice automate sau între două părți ale unei centrale manuale.

joncțiune Josephson / *Josephson junction* / *jonction Josephson* / Ansamblu compus din doi supraconductori separați printr-un strat subțire al unui conductor normal sau al unui izolant sau printr-o punte supraconductoare de mică secțiune, astfel încât să fie slab cuplați.

joncțiune naturală / *natural join* / *jonction naturelle* / Operație efectuată între relații ale căror scheme conțin unele atribute comune. După efectuarea produsului cartezian, se extrag numai acele tupluri pentru care valorile atributelor comune coincid, iar din relația obținută astfel se elimină una din fiecare pereche de coloane cu același atribut.

joncțiune omogenă / *homojunction* / *homojonction* / Joncțiune de tip PN realizată într-un material semiconductor prin dopări diferite.

joncțiune PN / *PN junction* / *jonction PN* / Joncțiune între regiuni semiconductoare de tip P și N.

joncțiune prin aliere / *alloyed junction* / *jonction par alliage* / Joncțiune realizată prin alierea unuia sau mai multor materiale la un cristal semiconductor.

joncțiune prin tragere / *grown junction* / *jonction par tirage* / Joncțiune produsă în timpul creșterii unui cristal semiconductor pornind de la o baie de topire.

joule =· J / joule / joule / Unitate SI pentru lucru mecanic, căldură și energie. Un joule este energia electrică transmisă în timp de o secundă unui circuit electric care primește puterea constantă de un watt: $1\ J = 1\ Ws = 10^7$ erg.

jug / *yoke plate* / *palonnier* / Piesă specială pentru atașarea mai multor lanțuri de izolatoare sau a altor elemente paralele.

jug (al unui circuit magnetic) / *frame yoke (of a magnetic circuit)* / *culasse (d'un circuit magnétique)* / Parte feromagnetică fixă a unui circuit magnetic, în general fără înfășurare, destinată creării unei căi pentru închiderea fluxului magnetic principal.

justificare [în transmisiunea numerică] ⇐ ajustare [în transmisiunea numerică] / *justification [in digital transmission] / justification [en transmission numérique] /* Operaţia prin care debitul numeric al unui semnal numeric este modificată la comandă, fără pierderea elementelor sau mutilarea semnalului. Notă: O justificare este în mod frecvent utilizată în multiplexarea numerică, pentru multiplexarea semnalelor afluente care nu sunt în sincronism cu multiplexorul, fiecare semnal afluent fiind justificat separat.

justificare negativă / *negative justification / justification négative* / Metodă de justificare utilizată când succesiunea de poziţii temporale elementare destinate transmisiunii unui semnal numeric are în mod constant un debit numeric inferior celui al semnalului original; la fiecare moment justificabil şi conform relaţiei temporale în acel moment: a) fie un element numeric al semnalului original este inserat în poziţia temporală justificabilă; b) fie un element numeric al semnalului original este inserat în poziţia temporală elementară justificabilă şi un altul este extras din semnal pentru a fi transmis prin alte mijloace; cele două cazuri se disting prin semnale particulare formate cu ajutorul elementelor numerice de serviciu de justificare.

justificare pozitivă/zero/negativă / *positive/zero/negative justification / justification positive/nulle/négative* / Metodă de justificare utilizată când succesiunea de creneluri temporale elementare destinate transmisiunii unui semnal numeric are un debit numeric care, cu trecerea timpului, poate fi superior, egal sau inferior celui al semnalului original; la fiecare moment justificabil şi conform relaţiei temporale în acel moment: a) fie nici un element numeric al semnalului original nu este transmis, dar un element numeric de justificare este inserat în poziţia temporală elementară justificabilă; b) fie un element numeric al semnalului original este inserat în poziţia temporală elementară justificabilă şi un altul este extras din semnal pentru a fi transmis prin alte mijloace; cele trei cazuri se disting prin semnale particulare formate cu ajutorul elementelor numerice de serviciu de justificare.

justificare pozitivă / *positive justification / justification positive* / Metodă de justificare utilizată când succesiunea de creneluri temporale elementare destinate transmisiunii unui semnal numeric are în mod constant un debit numeric superior celui al semnalului original; la fiecare moment justificabil şi conform relaţiei temporale în acest moment: a) fie nu este transmis nici un element numeric al semnalului, dar este inserat un element numeric de justificare în poziţia temporală elementară justificabilă; b) fie un element numeric al semnalului original este inserat în în poziţia temporală elementară justificabilă; cele două cazuri se disting prin semnale particulare formate cu ajutorul elementelor numerice de serviciu de justificare.

juxtapunere (a modurilor de frânare) / *composite braking system / juxtaposition (de modes de freinage)* / Operaţie care are ca efect punerea în funcţiune, prin acţionare manuală sau automată, a mai multor moduri de frânare, independent unul de altul sau simultan.

K ·= kelvin

kaon <K> / *kaon <K>* / *kaon <K>* / Mezon cu masa de aproximativ 978 mai mare decât masa m_0 a electronului. Notă: Există K^- de sarcină elementară cu o durată de viață de ordinul 10^{-8} s, respectiv K^0 neutru, cu o durată de viață mai scurtă decît 10^{-8} s şi masa 976 m_0.

kelvin =· K / *kelvin* / *kelvin* / Unitate fundamentală SI a temperaturii termodinamice, egală cu fracțiunea 1/273,16 din temperatura termodinamică a punctului triplu al apei.

kenotron ⇒ tub redresor (cu vid)

kerma <K> / *kerma <K>* / *kerma <K>* / Raportul dintre dE_{tr} şi dm, unde dE_{tr} reprezintă suma energiilor cinetice inițiale ale tuturor particulelor ionizante încărcate eliberate de particulele ionizante neîncărcate, într-un material de masă dm: $K = \frac{dE_{tr}}{dm}$. Note: 1. Termenul "kerma" reprezintă abrevierea expresiei din limba engleză "*k*inetic *e*nergy *r*eleased in *ma*tter". 2. Unitatea SI de kerma, J/kg, se numeşte gray (Gy). Vechea unitate particulară, încă utilizată temporar, este rad-ul: 1 Gy = 100 rad = 1 J/kg.

kerma în aer / *air kerma* / *kerma air* / Valoarea kermei în aer. Notă: Există o bună aproximație numerică între kerma în aer şi doza absorbită în aer exprimate în Gy, în condițiile echilibrului particulelor încărcate.

kerma în apă / *water kerma* / *kerma dans l'eau* / Valoarea kermei măsurată într-o masă de apă.

kg ·= kilogram

kilogram =· kg / kilogram / kilogramme / Unitate fundamentală SI a masei, egală cu masa unui obiect numit *prototip internațional al kilogramului*, conservat la Biroul Internațional de Măsuri şi Greutăți (BIPM).

kimograf (cu radiații X) ⇐ aparat de înregistrare grafic (cu radiații X) / *kymograph [roentgen]* / *kymographe (à rayonnement X)* / Dispozitiv mecanic cu fantă destinat înregistrării pe o radiogramă a deplasării obiectului.

kimografie / *kymography* / *kymographie* / Tehnică radiografică bazată pe înregistrarea deplasării conturului umbrei unui obiect.

L

L = funcție de împrăștiere

label / *label, 1[in data organization]* / *label* / Unul sau mai multe caractere din interiorul sau atașate unei mulțimi de date care îi stabilesc identitatea și conțin informații referitoare la acel ansamblu.

laborator cald ⇒ laborator radiochimic de înaltă radioactivitate

laborator radiochimic / *radiochemical laboratory* / *laboratoire radiochimique* / Laborator în care se lucrează cu materiale radioactive.

laborator radiochimic de înaltă radioactivitate / *hot (radiochemical) laboratory* / *laboratoire radiochimique chaud* / Laborator radiochimic destinat operațiilor chimice și tehnologice asociate tratamentelor și studiilor produselor de înaltă radioactivitate.

lac / *varnish* / *vernis* / Lichid cu sau fără solvent, cu sau fără pigmenți sau coloranți, care se întărește după aplicare, îmbunătățind proprietățile sau aspectul produsului. Exemple: lacul de impregnare, de acoperire, de lipire, de emailare, în funcție de utilizare.

lac conductor / *conducting varnish* / *vernis conducteur* / Lac care, după formarea peliculei, are o conductivitate electrică suficientă pentru a permite o repartiție a solicitărilor electrice pe suprafața pe care o acoperă.

lac de acoperire / *lacquer* / *vernis-laque* / Lac de finisare cu uscare rapidă fără cuptor.

lac de emailare / *enamel, 2[insulating]* / *vernis isolant* / Lac a cărui compoziție este în mod special realizată pentru izolarea conductoarelor de bobinaj (conductoare emailate).

lac de finisare / *enamel, 1[finishing]* / *vernis de finition* / Lac foarte pigmentat care dă strălucire după aplicare.

lac de impregnare / *impregnating varnish* / *vernis d'imprégnation* / Lac, cu sau fără solvenți nereactivi, utilizat pentru impregnare.

lac de netezire ⇒ lac de finisare

lac de picurare ⇒ rășină de turnare prin picurare

lac selectiv / *solder resist* / *réserve de soudure* / Produs pentru acoperire, rezistent la căldură, aplicat pe anumite zone ale plăcii imprimate, înainte de cositorire, pentru a preveni depunerea de cositor pe aceste zone în timpul operațiilor de cositorire.

lacună [în telegrafia Morse] / *split [in Morse telegraphy]* / *lacune [en télégraphie Morse]* / În telegrafia Morse, condiție de repaus nedorită și de scurtă durată produsă la recepția părții de lucru în cursul recepției unui semnal specific punct sau linie, provocând astfel mutilarea semnalului primit.

lacună de electroni ⇒ gol (într-o bandă de energie)

lagăr (al unei mașini electrice rotative) / *bearing (of an electrical rotating machine)* / *palier (d'une machine électrique tournante)* / Subansamblu destinat susținerii unui arbore în rotație și eventual limitării deplasării sale axiale.

lagăr cu autoungere / *self-lubricating bearing* / *palier autolubrifiant* / Lagăr prevăzut cu un material care conține propriul său lubrifiant, astfel încât să poată asigura ungerea satisfăcătoare a lagărului cu adaos minim sau fără adaos de lichid lubrifiant.

lagăr cu cuzinet ⇐ lagăr cu cuzinet-bucşă / *sleeve bearing / palier à coussinet* / Lagăr de alunecare echipat cu un cuzinet dintr-o singură bucată.

lagăr cu cuzinet-bucşă ⇒ lagăr cu cuzinet

lagăr cu cuzinet izolat / *insulated bearing housing / palier à coussinet isolé* / Lagăr la care cuzinetul lagărului este izolat electric faţă de suportul său, pentru a împiedica circulaţia curenţilor prin lagăr.

lagăr cu disc de ungere / *disk and wiper lubricated bearing / palier à graissage par disque* / Lagăr în care un disc montat concentric pe arbore este imersat într-un rezervor de ulei, la rotirea arborelui uleiul trecând de pe suprafaţa discului în lagăr, printr-un efect de răzuire.

lagăr cu fitil de ungere / *wick-lubricated bearing / palier à graissage par mèche* / Lagăr în care pătrunderea lubrifiantului este asigurată prin capilaritate cu ajutorul unui fitil plonjat într-un rezervor de ulei.

lagăr cu inel de ungere / *oil ring lubricated bearing / palier à (graissage par) bague* / Lagăr în care un inel ce înconjoară fusul şi antrenat în rotaţie de către acesta extrage uleiul de ungere dintr-un rezervor în care este cufundat.

lagăr cu joc / *location bearing / palier à joues* / Lagăr destinat limitării deplasării axiale a unui arbore orizontal, dar fără a suporta o sarcină permanentă, putând fi combinat cu un lagăr de capăt.

lagăr cu peliculă de ulei / *oil-jacked bearing / palier à pression d'huile* / Lagăr de alunecare la care sub fus se injectează ulei la presiune ridicată, astfel încât să formeze o peliculă lubrifiantă.

(lagăr cu) rulmenţi cu bile / *ball bearing / (palier à) roulement à billes* / Lagăr care cuprinde un ansamblu periferic cu bile.

lagăr cu rulmenţi cu role / *roller bearing / palier à rouleaux* / Lagăr care cuprinde un ansamblu periferic cu role.

lagăr cu semi-cuzineţi / *split sleeve bearing / palier à demi-coussinets* / Lagăr de alunecare echipat cu un cuzinet din două bucăţi pentru uşurarea asamblării.

lagăr cu suport izolat / *insulated bearing pedestal / palier à chaise isolée* / Lagăr la care suportul lagărului este izolat electric faţă de soclul său, pentru a împiedica circulaţia curenţilor prin lagăr.

lagăr cu ungere forţată / *forced lubricated bearing / palier à graissage forcé* / Lagăr la care la partea superioară a lagărului sau fusului se injectează un debit continuu de lubrifiant.

lagăr cu ungere prin stropire / *flood lubricated bearing / palier à graissage par arrosage* / Lagăr la care lubrifiantul se scurge în mod continuu pe partea superioară a lagărului sau a fusului, la o presiune aproximativ egală cu presiunea atmosferică normală.

lagăr cu ungere sub presiune / *pressure lubricated bearing / palier à graissage sous pression* / Lagăr la care sub fus se injectează un debit continuu de lubrifiant.

lagăr de alunecare / *journal bearing / palier lisse* / Lagăr de forma unui cilindru sau a unei părţi de cilindru care susţine fusul arborelui.

lagăr de capăt / *thrust bearing / palier de butée* / Lagăr destinat să reziste la deplasarea axială a unui arbore şi să suporte sarcina axială.

lagăr de ghidaj / *guide bearing / palier-guide* / Lagăr care are funcţia să limiteze deplasarea transversală a unui arbore vertical.

lagăr din segmente / *pad type bearing / palier à patins* / Lagăr de alunecare sau lagăr de capăt cu suprafaţa de sprijin discontinuă constituită din segmente separate.

lagăr din segmente oscilante / *tilting pad bearing / palier à patins oscillants* / Lagăr format din segmente care se pot deplasa astfel încât să îmbunătăţească circulaţia fluidului lubrifiant între cuzinet şi fusul sau umărul arborelui.

lagăr oscilant / *spherically seated bearing / palier à rotule* / Lagăr de alunecare al cărui cuzinet este astfel fixat, încât să permită deplasarea axei sale cu un unghi apreciabil.

lagăr rigid / *straight seated bearing* / *palier rigide* / Lagăr de alunecare al cărui cuzinet este menținut pe direcția unei axe fixe determinată de reazem.

lagăr suport / *pedestal bearing* / *chaise-palier* / Ansamblu complet, format dintr-un lagăr cu reazemul său.

lamă cu contacte / *contact member (of a telephonic relay)* / *lame porte-contact* / Piesă din material conductor, adeseori de forma unui resort plat, care suportă un element de contact și servește simultan la conducerea curentului către acesta.

lamă suplă de contact / *contact blade* / *lame souple de contact* / Element de contact sub formă de lamă metalică, asigurând funcții combinate de circuit magnetic și electric.

lambert <L> / *lambert <L>* / *lambert <L>* / În sistem metric, unitate de măsură a luminanței luminoase. $1\,\mathrm{L} = \frac{10^4}{\pi}\,cd/m^2$.

lamelă de colector / *commutator segment* / *lame de collecteur* / Element conductor al unui colector destinat conectării la o extremitate comună a secțiilor consecutive ale înfășurării.

lamelă izolantă (între lamelele de colector) ⇐ izolație între lamele / *commutator segment insulation* / *entre-lames* / Izolația dintre lamelele de colector.

laminat ⇒ stratificat

lampa lui Moore / *Moore (light) lamp* / *lampe (à lumière) de Moore* / Lampă cu descărcare în care lumina este produsă prin coloana pozitivă a descărcării în azot (lumină galbenă aurie) sau în dioxid de carbon (lumină albă), fără substanțe fluorescente.

lampadar ⇐ lampă cu picior / *standard lamp* / *lampadaire* / Corp de iluminat mobil, prevăzut cu un suport înalt și destinat a fi așezat pe sol.

lampă / *lamp* / *lampe* / Sursă construită în vederea producerii unei radiații optice, în general, vizibile. Notă: Acest termen este, de asemenea, folosit uneori pentru desemnarea anumitor tipuri de corpuri de iluminat.

lampă auto de iluminat auxiliar / ... / *lampe graisseur* / Lampă de mici dimensiuni utilizată în iluminarea locală sau ca indicator pe vehiculele cu motor.

lampă bactericidă / *bactericidal lamp* / *lampe germicide* / Lampă cu vapori de mercur la joasă presiune al cărei balon este transparent la radiația ultravioletă C bactericidă.

(lampă) blitz ⇒ lampă fotografică fulger (electronică)

lampă cu amorsare la cald / *preheat lamp* / *lampe à amorçage à chaud* / Lampă cu catod cald în care aprinderea necesită o preîncălzire a electrozilor.

lampă cu amorsare la rece / *cold-start lamp* / *lampe à amorçage à froid* / Lampă cu descărcare ce se aprinde fără preîncălzirea electrozilor.

lampă cu arc / *arc lamp* / *lampe à arc* / Lampă cu descărcare în care lumina este emisă printr-o descărcare în arc și/sau prin electrozii săi. Notă: Electrozii pot fi fie din cărbune (funcționând în aer), fie din metal.

lampă cu arc cu (electrozi de) cărbune / *carbon arc lamp* / *lampe à arc à (électrodes de) charbon* / Lampă cu arc cu o slabă densitate a curentului, ai cărei electrozi de cărbune nu conțin produse adiționale.

lampă cu arc cu (electrozi de) cărbune de mare intensitate / *high-intensity carbon arc lamp* / *lampe à arc à charbon à haute intensité* / Lampă cu arc cu electrozi de cărbune care funcționează cu o densitate de curent foarte ridicată și în care flacăra contribuie în mod apreciabil la emisia luminoasă.

lampă cu arc cu electrozi de wolfram / *tungsten-arc lamp* / *lampe à arc au tungstène* / Lampă cu arc în care lumina este produsă în principal prin incandescența electrozilor de wolfram.

lampă cu arc cu flacără / *flame arc lamp* / *lampe à arc à flamme* / Lampă cu arc cu

o mare densitate de curent, ai cărei electrozi de cărbune conţin alte substanţe care, volatilizate în flacără, contribuie la producerea radiaţiei, ceea ce modifică distribuţia spectrală sau ameliorează eficacitatea luminoasă.

lampă cu arc în spaţiu închis / *enclosed arc lamp / lampe à arc en vase clos* / Lampă cu arc care funcţionează într-un spaţiu închis pentru a limita accesul aerului.

lampă cu arc lung / *long-arc lamp / lampe à arc long* / Lampă cu arc, în general la înaltă presiune, în care distanţa dintre electrozi este mare, arcul fiind stabilizat de tubul în care este produs.

lampă cu arc scurt / *short-arc lamp / lampe à arc court* / Lampă cu arc, în general, la presiune foarte înaltă, în care distanţa dintre electrozi este de la 1 la 10 mm. Notă: În această categorie intră anumite lămpi cu vapori de mercur sau cu xenon.

lampă cu bandă de wolfram / *tungsten ribbon lamp / lampe à ruban de tungstène* / Lampă cu incandescenţă al cărei corp luminos este constituit dintr-o panglică de wolfram. Notă: Acest tip de lampă este folosit în special ca etalon în pirometrie şi în spectroradiometrie.

lampă cu catod cald / *hot cathode lamp / lampe à cathode chaude* / Lampă cu descărcare în care lumina este produsă de coloana pozitivă a unei descărcări în arc. Notă: O asemenea lampă are nevoie, în general, de un dispozitiv sau de un circuit de amorsare special.

lampă cu catod rece / *cold cathode lamp / lampe à cathode froide* / Lampă cu descărcare în care lumina este produsă de coloana pozitivă a unei descărcări luminescente. Notă: O asemenea lampă este, în general, alimentată de un dispozitiv ce furnizează o tensiune suficientă pentru a produce aprinderea, fără a fi necesare alte mijloace.

lampă cu combustie / *combustion lamp / lampe à combustion* / Lampă în care energia chimică a materialelor combustibile este transformată în lumină, fie direct printr-o flacără, fie indirect printr-un corp incandescent.

lampă cu descărcare / *discharge lamp / lampe à décharge* / Lampă în care emisia de lumină este produsă, direct sau indirect, prin descărcare electrică într-un gaz, vapori metalici sau un amestec de gaze şi vapori. Notă: După cum lumina este produsă în principal de un gaz sau vapori metalici, lampa se numeşte *lampă cu descărcare în gaz*, de exemplu, neon, xenon, heliu, azot sau *lampă cu descărcare în vapori metalici*, sau, mai scurt, *lampă cu vapori metalici* cum ar fi lampa cu vapori de mercur şi lampa cu vapori de sodiu.

lampă cu descărcare de înaltă intensitate / *high intensity discharge lamp / lampe à décharge à haute intensité* / Lampă cu descărcare în care arcul care produce lumina este stabilizat prin efect termic de pereţii incintei a căror încărcare specifică este mai mare de 3 W/m^2. Notă: Acest grup de lămpi cuprinde lămpile cu vapori de mercur la înaltă presiune, lămpile cu halogenuri metalice şi lămpile cu vapori de sodiu la înaltă presiune.

lampă cu descărcare într-un gaz / *gaseous discharge lamp / lampe à décharge dans un gaz* / Lampă cu descărcare, în care descărcarea se produce într-un gaz. Exemple: lămpi cu xenon, cu neon, cu heliu, cu azot, cu gaz carbonic.

lampă cu efluvii catodice / *negative-glow lamp / lampe à lueur* / Lampă cu descărcare în care lumina este produsă direct sau indirect (prin fluorescenţă) prin radiaţie de lumină negativă, în regiunea de descărcare din faţa catodului.

lampă cu filament de carbon / *carbon filament lamp / lampe à filament de carbone* / Lampă cu incandescenţă al cărei corp luminos este alcătuit dintr-un filament de carbon.

lampă cu filament de wolfram / *tungsten filament lamp / lampe à filament de tung-*

stène / Lampă cu incandescenţă al cărei corp luminos este alcătuit dintr-un filament de wolfram.

lampă cu filament metalic / *metal filament lamp* / *lampe à filament métalique* / Lampă cu incandescenţă al cărei corp luminos este alcătuit dintr-un filament metalic. Notă: În acest caz, în funcţie de forma filamentului, se disting următoarele tipuri: lampa cu filament drept, lampa cu filament simplu spiralat, lampa cu filament dublu spiralat.

lampă cu flacără de siguranţă / *mine safety lamp* / *lampe de sûreté à flamme* / Lampă cu flacără, utilizată la detectarea gazului grizu şi a lipsei de oxigen din aerul din mină.

lampă cu halogenuri metalice ⇒ lampă cu vapori metalici şi halogenuri

lampă (cu incandescenţă) cu atmosferă gazoasă / *gas-filled (incandescent) lamp* / *lampe (à incandescence) à atmosphère gazeuse* / Lampă cu incandescenţă în care corpul luminos este plasat într-un balon umplut cu gaz inert.

lampă (cu incandescenţă) cu halogeni / *tungsten halogen lamp* / *lampe (à incandescence) à halogène* / Lampă electrică cu incandescenţă cu filament de wolfram şi atmosferă gazoasă ce conţine o anumită proporţie de halogeni sau de compuşi halogenaţi. Exemplu: lampa cu iod.

lampă cu incandescenţă rezistentă la şocuri / *vibration service incandescent lamp [USA]* / *lampe à incandescence résistente aux vibrations* / Lampă astfel construită încât să reziste la vibraţii în timpul funcţionării.

lampă cu lumină de zi / *daylight lamp* / *lampe à lumière du jour* / Lampă ce emite o lumină a cărei compoziţie spectrală se apropie sensibil de cea a luminii de zi specificată.

lampă cu lumină mixtă / *blended lamp* / *lampe à lumière mixte* / Lampă care conţine în acelaşi balon o lampă cu vapori de mercur şi un filament de lampă cu incandescenţă montate în serie. Notă: Balonul poate fi difuzant sau acoperit cu o substanţă luminescentă.

lampă cu lumină neagră / *black light lamp* / *lampe (à lumière) noire* / Lampă astfel concepută încât să emită radiaţia ultravioletă A şi foarte puţină radiaţie vizibilă. Notă: În general, asemenea lămpi sunt cu descărcare în vapori de mercur sau fluorescente.

lampă cu optică încorporată / *pressed glass lamp* / *lampe à optique incorporée* / Lampă cu reflector al cărei balon este format din două părţi de sticlă contopite, fondul constituind reflectorul, iar calota constituind sistemul optic.

lampă cu picior ⇒ lampadar

lampă cu prefocalizare / *prefocus lamp* / *lampe préfocus* / Lampă cu incandescenţă al cărei corp luminos ocupă, prin construcţie, o poziţie determinată în raport cu repere ce fac parte din soclu.

lampă (cu radiaţie) infraroşie / *infrared lamp* / *émetteur (à rayonnement) infrarouge* / Sursă artificială ce produce o radiaţie bogată în radiaţii infraroşii şi ale cărei eventuale calităţi luminoase nu prezintă interes.

lampă (cu radiaţie) ultravioletă / *ultraviolet lamp* / *émetteur (à rayonnement) ultraviolet* / Sursă artificială ce produce o radiaţie bogată în domeniul ultraviolet şi ale cărei eventuale calităţi luminoase nu prezintă interes. Notă: Există diverse tipuri de astfel de lămpi utilizate în scopuri fotobiologice, fotochimice sau biomedicale.

lampă cu (radiaţii) infraroşii cu reflector / *reflector infrared lamp* / *lampe infrarouge à réflecteur* / Lampă dotată cu un reflector încorporat care focalizează energia radiaţiilor infraroşii pe încărcătură.

lampă cu reflector / *reflector lamp* / *lampe à réflecteur* / Lampă cu incandescenţă sau cu descărcare al cărei balon, de formă potrivită, este acoperit parţial cu un înveliş reflectant, în vederea dirijării luminii.

lampă cu (vapori de) mercur la foarte înaltă presiune / *extra-high pressure mercury (vapour) lamp / lampe à (vapeur de) mercure à très haute pression* / Lampă cu vapori de mercur în care presiunea parțială a vaporilor atinge o valoare foarte ridicată (de ordinul a 10^6 N/m^2 = 10 atm și mai mult) în timpul funcționării.

lampă cu (vapori de) mercur la înaltă presiune / *high pressure mercury (vapour) lamp / lampe à (vapeur de) mercure à haute pression* / Lampă cu descărcare de înaltă intensitate în care mare parte din lumină este produsă, direct sau indirect, de radiația vaporilor de mercur a căror presiune parțială în timpul funcționării depășește 100 kPa. Notă: Termenul se aplică lămpilor cu balon clar, fluorescent și cu lumină mixtă. Într-o lampă cu vapori de mercur cu balon fluorescent, lumina este produsă în parte de vaporii de mercur și în parte de un strat de substanță luminescentă excitată de radiația ultravioletă a descăcării.

lampă cu (vapori de) mercur la joasă presiune / *low pressure mercury (vapour) lamp / lampe à (vapeur de) mercure à basse pression* / Lampă cu descărcare cu vapori de mercur, cu sau fără un strat de substanță luminescentă, în care presiunea parțială a vaporilor nu depășește 100 Pa în timpul funcționării.

lampă cu (vapori de) sodiu la înaltă presiune / *high pressure sodium (vapour) lamp / lampe à (vapeur de) sodium à haute pression* / Lampă cu descărcare de înaltă intensitate în care lumina este produsă, în principal, de radiația vaporilor de sodiu a căror presiune parțială în timpul funcționării este de ordinul a 10 kPa. Notă: Balonul poate fi clar sau difuzant.

lampă cu (vapori de) sodiu la joasă presiune / *low pressure sodium (vapour) lamp / lampe à (vapeur de) sodium à basse pression* / Lampă cu descărcare în care lumina este produsă prin radiația vaporilor de sodiu a căror presiune parțială în timpul funcționării se situează între 0,1 și 1,5 Pa.

lampă cu vapori metalici / *metal vapour lamp / lampe à vapeur métallique* / Lampă cu descărcare în care lumina este produsă în cea mai mare parte prin radiația vaporilor metalici. Exemple: lampa cu vapori de mercur și lampa cu vapori de sodiu.

lampă cu vapori metalici și halogenuri ⇐ lampă cu halogenuri metalice / *metal halide lamp / lampe aux halogénures métalliques* / Lampă cu descărcare în vapori la înaltă presiune, în care cea mai mare parte a luminii este produsă de radiația unui amestec de vapori metalici (mercur, de exemplu) cu produse de disociere a halogenurilor (de taliu, indiu sau sodiu). Notă: Termenul se aplică lămpilor cu balon clar și celor cu balon acoperit cu substanță luminescentă.

lampă cu vid / *vacuum (incandescent) lamp / lampe (à incandescence) à vide* / Lampă cu incandescență în care corpul luminos este plasat într-un balon vidat.

lampă de balast / *barretter / varistance [mesure de la puissance absorbée]* / Rezistență cu ccoeficient de temperatură pozitiv ridicat în care energia electromagnetică convertită în energie termică provoacă o variație a valorii rezietenței care servește ca mijloc de măsurare a puterii absorbite.

lampă de comparație / *comparison lamp / lampe tare* / Sursă de lumină cu intensitatea luminoasă, fluxul luminos sau luminanța constante dar nu neapărat cunoscute, care este comparată succesiv cu sursa etalon sau cu cea aflată în studiu.

lampă de mână demontabilă / *rewirable handlamp / baladeuse démontable* / Lampă portabilă de mână astfel proiectată încât cablul flexibil să nu poată fi înlocuit.

lampă de mână nedemontabilă / *non-rewirable handlamp / baladeuse non démontable* / Lampă portabilă de mână astfel construită încât, odată cu îndepărtarea cablului flexibil, corpul de iluminat să devină complet inutilizabil.

lampă de mină purtată pe cască / *cap lamp* / *lampe au chapeau* / Lampă de miner fixată pe o cască de miner.

lampă de miner / *miner's (personal) lamp* / *lampe de mineur* / Corp de iluminat de mină cu sursa de energie încorporată, necesar oricărei persoane ce intră într-o mină subterană.

lampă de noptieră ⇒ veioză

lampă de proiecție / *projection lamp* / *lampe de projection* / Lampă al cărei corp luminos este relativ concentrat şi astfel dispus încât lampa să poată fi utilizată cu un sistem optic pentru proiectarea imaginilor, animate sau fixe, pe un ecran.

lampă de referință / *reference lamp* / *lampe de référence* / Lampă cu descărcare, selecționată în vederea încercării balastului şi ale cărei caracteristici electrice (când este asociată unui balast de referință în condiții specificate) au valori apropiate de valorile corespunzătoare ce figurează într-o specificație potrivită.

lampă de salvare (în mină) / *mine rescue luminaire* / *lampe de sauveteur* / Corp de iluminat de mină portabil cu sursa de energie incorporată, conceput pentru operații de salvare.

lampă de semnalizare / *signal lamp* / *lampe de signalisation* / Lampă ce transmite semnale optice sau acționează ca un semnal pe aparate.

lampă de semnalizare posterioară / *paddy lamp* / *feu arrière d'une rame* / Corp de iluminat de mină portabil cu baterie, de lumină roşie, plasat în partea posterioară a trenului de vehicule.

lampă de tablou / *dashboard lamp* / *lampe de tableau* / Lampă de mici dimensiuni destinată iluminatului local al aparatelor de control.

lampă de veghe / *night light* / *lampe veilleuse* / Lampă pentru iluminare redusă, folosită de exemplu, în dormitoare sau camere pentru bolnavi.

lampă dezactivată / *deactivated lamp* / *lampe désactivée* / Lampă la care un filament (sau ambele filamente) nu posedă substanță emisivă, fără ca filamentul să fie întrerupt.

lampă (electrică) cu incandescență / *incandescent (electric) lamp* / *lampe (électrique) à incandescence* / Lampă în care emisia de lumină este produsă cu ajutorul unui element încălzit până la incandescență de trecerea unui curent electric.

lampă electroluminescentă / *electroluminescent lamp* / *lampe électroluminescente* / Lampă în care lumina este produsă prin electroluminescență.

lampă electropneumatică / *air-turbo lamp* / *lampe électropneumatique* / Corp de iluminat alimentat de un generator electric pus în mişcare de aerul comprimat.

lampă etalon de lucru / *working standard lamp* / *lampe étalon de travail* / Lampă destinată a servi ca etalon fotometric de lucru.

lampă etalon secundară / *secondary standard lamp* / *lampe étalon secondaire* / Lampă destinată a servi ca etalon secundar de lumină.

lampă fluorescentă / *fluorescent lamp* / *lampe fluorescente* / Lampă cu descărcare în vapori de mercur la joasă presiune în care cea mai mare parte a luminii este emisă de unul sau mai multe straturi de substanțe fluorescente excitate de radiația ultravioletă a descărcării. Notă: O asemenea lampă are în mod frecvent o formă tubulară, fiind denumită curent „tub fluorescent".

lampă fluorescentă cu (aprindere cu) starter / *switch-start fluorescent lamp* / *lampe fluorescente à allumage par starter* / Lampă fluorescentă care funcționează cu un circuit ce necesită un starter pentru preîncălzirea electrozilor.

lampă fluorescentă (cu aprindere) fără starter / *starterless fluorescent lamp* / *lampe fluorescente à allumage sans starter* / Lampă fluorescentă cu amorsare la rece sau la cald care funcționează cu un dispozitiv ce permite aprinderea rapidă,

după punerea sub tensiune, fără intervenţia unui starter.

lampă fluorescentă cu aprindere instantanee / *instant-start fluorescent lamp* / *lampe fluorescente à allumage instantané* / Lampă fluorescentă cu aprindere fără starter, cu amorsare la rece sau la cald.

lampă fluorescentă pentru temperaturi joase / *low-temperature fluorescent lamp* / *lampe fluorescente pour basses températures* / Lampă fluorescentă a cărei construcţie permite aprinderea şi funcţionarea satisfăcătoare la temperaturi relativ scăzute, de exemplu, sub 5°C în aer liber sau iarna.

lampă fluorescentă tubulară / *tubular fluorescent lamp* / *lampe tubulaire à fluorescence* / Lampă fluorescentă cu descărcare electrică în gaze şi vapori de mercur la joasă presiune, în care radiaţia luminoasă este emisă, în principal, de un strat de substanţă fluorescentă, aplicată pe suprafaţa interioară a tubului, care este excitată de radiaţia ultravioletă a descărcării.

(lampă) fotofulger ⇒ lampă fotografică fulger (cu combustie)

lampă fotografică / *photoflood lamp* / *lampe pour photographie* / Lampă cu incandescenţă cu temperatură de culoare foarte ridicată, adesea de tipul cu reflector, pentru iluminarea obiectelor ce urmează a fi fotografiate.

lampă fotografică fulger (cu combustie) ⇐ (lampă) fotofulger / *photoflash lamp* / *lampe éclair (à combustion)* / Lampă ce emite, prin combustie într-un balon, o mare cantitate de lumină, cvasiinstantanee şi unică, pentru iluminarea obiectelor ce urmează a fi fotografiate.

lampă fotografică fulger (electronică) ⇐ lampă (blitz) / *flash tube* / *lampe à éclats* / Lampă cu descărcare ce funcţionează cu un echipament electronic şi care dă o emisie luminoasă intensă, cvasi-instantanee şi repetabilă. Notă: Acest tip de lampă este utilizat pentru iluminarea subiectelor ce urmează a fi fotografiate, pentru observarea stroboscopică sau pentru semnalizare.

lampă lumânare / *candle lamp* / *lampe flamme* / Lampă decorativă al cărei balon are o formă asemănătoare flăcării unei lumânări.

lampă miniatură / *miniature lamp* / *lampe miniature* / Lampă de mici dimensiuni având, în general, o lungime mai mică de 30 mm şi un balon de un diametru mai mic de 10 mm.

lampă monobloc / *sealed beam (lamp)* / *lampe monobloc* / Lampă cu optică încorporată, concepută să dea un fascicul controlat de lumină.

lampă ornamentală / *decorative lamp* / *lampe décorative* / Lampă cu incandescenţă de formă sau culoare variate, utilizată în scopuri ornamentale.

lampă pentru camera obscură / *darkroom lamp* / *lampe pour chambre noire* / Lampă a cărei lumină, datorită distribuţiei sale spectrale şi intensităţii slabe, nu afectează straturile fotografice în timpul prelucrărilor din camera obscură.

lampă pentru conexiune în serie / *series lamp* / *lampe (pour montage en) série* / Lampă cu incandescenţă construită pentru a fi utilizată în grup cu conexiune în serie.

lampă pentru măriri fotografice / *enlarger lamp* / *lampe pour agrandissement* / Lampă cu eficacitate luminoasă ridicată şi balon difuzant, destinat iluminării negativelor în timpul măririlor fotografice.

lampă pentru proiector / *projector lamp* / *lampe pour projecteur* / Lampă al cărei corp luminos este astfel dispus încât să se adapteze unui sistem optic ce proiectează lumina în direcţii alese. Notă: Acest termen desemnează diferite tipuri de lămpi, de exemplu cele pentru iluminare, cele cu fascicul concentrat, cele de studio etc.

lampă (portabilă) de mână / *hand lamp* / *(lampe) baladeuse* / Corp de iluminat portabil prevăzut cu un mâner şi un cablu flexibil de alimentare.

lampă portativă ⇒ lanternă

lampă punctiformă / *point-source lamp* / *lampe ponctuelle* / Lampă cu luminanţă mare care poate fi considerată ca sursă punctiformă.

lampă rezistentă la şocuri / *rough service lamp* / *lampe à construction renforcée* / Lampă cu incandescenţă astfel construită încât să poată rezista şocurilor mecanice şi vibraţiilor.

lampă spectrală / *spectroscopic lamp* / *lampe spectrale* / Lampă cu descărcare a cărei radiaţie prezintă un spectru bine definit şi care permite obţinerea unei radiaţii monocromatice cu ajutorul unui filtru.

(lampă tip) hublou ⇐ corp de iluminat de podea / *bulkhead luminaire* / *hublot* / Corp de iluminat fără caracter decorativ nedepăşind în general 40 cm, destinat a fi fixat direct pe o suprafaţă verticală sau orizontală.

lampă tubulară (cu descărcare) / *tubular discharge lamp* / *lampe tubulaire à décharge* / Lampă cu descărcare în formă de tub, rectiliniu sau curb.

lampă tubulară cu două socluri / *festoon lamp* / *lampe navette* / Lampă cu incandescenţă sau cu descărcare de mici dimensiuni, dotată la fiecare extremitate cu câte un soclu SV.

lampă tubulară (cu incandescenţă) / *tubular lamp* / *lampe tubulaire*/ Lampă cu incandescenţă prevăzută cu un balon tubular al cărui filament este montat de-a lungul axei tubului. Notă: Acest tip de lampă poate fi prevăzut cu două socluri. În cazul în care este prevăzută cu un soclu S la fiecare extremitate, termenul folosit în limba franceză este *lampe linolite.*

lampă Wood ⇒ lampă cu lumină neagră

LAN Manager [gestionar de reţea locală] / *LAN Manager* / *gestionnaire de réseau local* / Tehnologie de interconectare a mai multor calculatoare, rulând DOS, OS/2 şi UNIX, elaborată de Microsoft. Notă: Calculatoarele interconectate prin LAN Manager pot partaja diverse resurse: fişiere, discuri, imprimante, şi pot rula aplicaţii distribuite folosind o arhitectură client-server.

lance de oxigen / *oxygen lance* / *lance d'oxygène* / Echipament mecanic destinat furnizării de oxigen în interiorul corpului unui cuptor cu arc.

(a) lansa (sistemul) ⇒ (a) porni (sistemul de operare)

lansare (a unui motor termic) / *starting up (of an internal combustion engine)* / *lancement (d'un moteur à combustion interne)* / Operaţie ce constă în aducerea unui motor cu ardere internă la viteza sa de aprindere. Notă: termenul "demarare" nu trebuie să fie utilizat în acest caz particular.

lanternă ⇐ lampă portativă / *torch* / *lampe de poche* / Mic corp de iluminat portabil cu o sursă autonomă încorporată, de exemplu o baterie uscată sau un acumulator sau, uneori, un generator manual.

lanternă pentru mers înapoi / *reversing light* / *feu de marche arrière* / Dispozitiv de lumină plasat pe un vehicul pentru a indica în spate intenţia vehiculului de a se deplasa înapoi. Poate fi astfel conceput încât să lumineze drumul în spatele vehiculului.

lanţ / *chain* / *acheminement préférentiel* / Rută de legătură dintre o centrală de origine şi centrala de destinaţie pentru un curent de trafic dat, în general supusă unor constrângeri de tipul numărului maxim de noduri intermediare sau al ordinului de alegere impus. Notă: Optimizarea reţelei nu este posibilă decât dacă există mai mult de un lanţ între un nod de origine şi un nod de destinaţie.

lanţ de acţiune ⇒ cale directă

lanţ de apeluri / *call string* / *chaîne d'appels* / Ansamblu de tentative de apel relative la o intenţie de apel dată.

lanţ de conexiune ⇒ conexiune [asociere temporară a canalelor de transmisiune]

lanţ de conexiune completă ⇒ conexiune completă

lanț de izolatoare / *insulator string* / *chaîne isolante* / Două sau mai multe elemente izolatoare de lanț asamblate și destinate susținerii într-un mod flexibil a conductoarelor unei linii electrice aeriene Un lanț de izolatoare este supus în principal numai la eforturi de întindere.

lanț de izolatoare echipat / *insulator set* / *chaîne (isolante) équipée* / Ansamblu constituit din unul sau mai multe lanțuri de izolatoare asamblate între ele și prevăzute cu toate armăturile, accesoriile și piesele de protecție necesare în funcționare.

lanț de măsurare / *measuring chain* / *chaîne de mesurage* / Serie de traductoare și elemente de legătură între unul sau mai multe aparate de măsurat plasate între senzor ca prim element al lanțului și ultimul element, de exemplu un dispozitiv indicator, înregistrator, cu memorie etc. Exemplu: lanțul de măsurare electroacustic dotat cu un microfon, un atenuator, un filtru, un amplificator și un voltmetru.

lanț de reacție ⇒ cale de reacție

lanț de relee radio ⇒ legătură radioelectrică

laplacian (scalar) / *Laplacian (of a scalar field quantity)* / *laplacien (scalaire)* / Mărime scalară Δf asociată în fiecare punct unui câmp scalar f, definită de divergența gradientului câmpului scalar: $\Delta f = \text{div}\ \textbf{grad}\ f$. Notă: În coordonate carteziene ortonormate, laplacianul scalar este: $\Delta f = \partial^2 f/\partial x^2 + \partial^2/\partial y^2 + \partial^2 f/\partial z^2$.

laplacian geometric ⇐ parametru geometric / *geometric buckling* / *laplacien géométrique* / Parametrul B_g^2, reprezentând prima valoare proprie a ecuației următoare, aplicate unui reactor gol: $\nabla^2\varphi(r) + B^2 \cdot \varphi(r) = 0$, cu condiția ca densitatea fluxului de neutroni $\varphi(r)$ să fie nulă, la limita extrapolată a ansamblului. Notă: Valoarea lui B_g^2 depinde de forma și dimensiunile exterioare ale unui ansamblu, de exemplu ale zonei active a reactorului.

laplacian material ⇐ parametru material / *material buckling* / *laplacien matière* / Parametrul B_m^2, care este o măsură a proprietăților de multiplicare ale mediului, în funcție de natura materialelor constituente și de modul în care sunt dispuse. În teoria vârstei pentru difuzie, B_m^2 este valoarea lui B^2 care satisface ecuația: $k_\infty \cdot e^{-B^2 \cdot \tau} = 1 + L^2 \cdot B^2$, unde: k_∞ este factorul de multiplicare în mediu infinit; τ este vârsta neutronilor; L este lungimea de difuzie a neutronilor.

laplacian vectorial / *Laplacian (of a vector field quantity)* / *laplacien vectoriel* / Mărime vectorială Δf asociată în fiecare punct unui câmp vectorial f, egală cu diferența dintre gradientul divergenței câmpului vectorial și rotorul rotorului acestui câmp: $\Delta f = \textbf{grad}\ \text{div}\ f - \text{rot rot}\ f$. Notă: În coordonate carteziene ortonormate, cele trei coordonate ale laplacianului vectorial sunt:
$\partial^2 f_x/\partial x^2 + \partial^2 f_x/\partial y^2 + \partial^2 f_x/\partial z^2$,
$\partial^2 f_y/\partial x^2 + \partial^2 f_y/\partial y^2 + \partial^2 f_y/\partial z^2$,
$\partial^2 f_z/\partial x^2 + \partial^2 f_z/\partial y^2 + \partial^2 f_z/\partial z^2$.

laser / *laser* / *laser* / Dispozitiv care emite o radiație optică coerentă produsă prin emisie stimulată și amplificare într-o cavitate optică, asigurând o reacție când un aport de energie întreține o inversiune a distribuției atomilor pe niveluri de energie. Notă: Cuvântul laser este acronimul expresiei din limba engleză Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation.

laser blocat prin injecție / *injection locked laser* / *laser verouillé par injection* / Laser pentru care lungimea de undă a maximului intensității radiației într-o direcție dată este reglabilă prin injectarea unui semnal optic provenit dintr-o sursă distinctă sau reflectată de o oglindă exterioară.

laser cu funcționare continuă / *continuous duty laser* / *laser à fonctionnement*

continu / Laser care funcţionează la un nivel de putere continuu pe o durată egală sau mai mare de 0,25 s.

laser cu semiconductoare ⇐ diodă laser / *injection laser diode / laser semiconducteur* / Laser constituit dintr-un dispozitiv cu semiconductoare cu joncţiune PN.

laser în impulsuri / *pulsed laser / laser pulsé* / Laser a cărui energie de ieşire este sub formă de impuls simplu sau de tren de impulsuri cu durată mai mică de 0,25 s.

laser multimodal / *multimode laser / laser multimodal* / Laser care emite o radiaţie în două sau mai multe moduri electromagnetice.

latenţă [în electrobiologie] / *latency [in electrobiology] / latence [en électrobiologie]* / Într-un muşchi, stare în intervalul dintre aplicarea unui stimul şi debutul dezvoltării tensiunii.

latex / *latex / latex* / Dispersie apoasă coloidală a unui polimer.

latură / *branch, [network topology] / branche* / Submulţime a unei reţele considerate ca un bipol, constituită dintr-un singur element de circuit sau dintr-o combinaţie de elemente de circuit legate în serie.

latură comună / *common branch / branche commune (d'un réseau)* / Orice ramură a unei reţele care aparţine la două sau mai multe bucle.

latură de bobină / *coil side / côté de bobine* / Fiecare din cele două părţi, în mod normal rectilinii, ale unei bobine, care sunt orientate în principal în lungul axului maşinii.

latură de bobină plasată în crestătură ⇒ parte activă a bobinei

lănţişor / *catenary [curve] / chaînette* / Forma curbei descrisă de un conductor, presupus infinit suplu şi inextensibil, suspendat între doi stâlpi.

lărgime a benzii de bază / *baseband bandwidth / largeur de la bande de base* / Lărgime a benzii de frecvenţe ocupate de un semnal sau de un ansamblu de semnale multiplexate, în puncte specificate de la intrarea şi la ieşirea unui sistem de transmisiune.

lărgime a benzii de zgomot (a unui diport liniar) / *effective noise bandwidth (of a linear two-port device) / largeur de bande de bruit (d'un biporte linéaire)* / Lărgime a benzii de trecere dreptunghiulare a unui diport liniar ideal care are în această bandă de trecere un câştig constant egal cu câştigul maxim al unui diport liniar real astfel încât, dacă aceeaşi sursă de zgomot alb ar fi conectată la intrările a două biporturi suprapuse fără zgomot intern, aceeaşi putere de zgomot ar fi disponibilă la cele două ieşiri. Notă: Câştigul în putere disponibil al biportului real fiind o funcţie G(f) de frecvenţă de valoare maximă G_M, lărgimea benzii de zgomot f a biportului este dată de:

$$f = \frac{1}{G_M} \int_0^\infty G(f)\,df .$$

lărgime a benzii interzise / *energy gap (between two bands) / largeur de bande interdite* / Diferenţa energetică minimă între două benzi permise vecine separate printr-o bandă interzisă.

lărgime a benzii ocupate / *occupied bandwidth / largeur de bande occupée* / Lărgime a benzii de frecvenţe ocupate de o emisiune radiofonică.

lărgime a conductorului (pe o placă imprimată) / *conductor width / largeur du conducteur* / Lăţimea măsurată a unui conductor văzut perpendicular în orice loc ales la întâmplare pe placa imprimată gata de livrare. Notă: Imperfecţiunile (de exemplu, crestăturile, înţepăturile, tăieturile) nu se iau în considerare.

lărgime a fasciculului de impulsuri $\langle W_{pb6} \rangle$ / *pulse beam-width* $\langle W_{pb6} \rangle$ / *largeur de faisceau d'impulsions* $\langle W_{pb6} \rangle$ / Distanţa dintre două puncte, exprimată în mm, pe o suprafaţă specificată şi într-un sens specificat, trecând prin punctul de maxim al integralei presiunii de impuls la pătrat (ppsi) pe această suprafaţă, la care

valoarea ppsi este o fracţiune specifică a valorii maxime a acesteia pe suprafaţă. Cele două puncte sunt pe amplasamentele cele mai depărtate, de ambele părţi ale integralei presiunii de impuls la pătrat. Dacă poziţia suprafeţei specificate nu este dată, aceasta trece prin punctul de presiune acustică de vârf temporală şi de vârf spaţială în întregul câmp acustic. Nivelele specificate sunt de 0,25 şi de 0,01 pentru lărgimi ale fasciculelor de impulsuri de –6 dB şi respectiv –20 dB. Simboluri: Wpb6, Wpn20; unitate de măsură: mm. Note: 1. Pentru sistemele cu unde întreţinute (oe), expresia "integrala presiunii de impuls la pătrat" (ppsi) se înlocuieşte în definiţia anterioară peste tot cu expesia "presiune acustică pătrată medie". 2. Suprafaţa specificată este în general un plan perpendicular pe axa de aliniere a fasciculului, dar poate fi şi un cilindru, pentru traductoare ultrasonice cu elemente active cilindrice, sau o sferă, în cazul traductoarelor ultrasonice cu elemente active sferice.

lărgime a lobului principal ⇒ lărgime a unui fascicul (sau a unui lob de radiaţii)

lărgime a unui fascicul (sau a unui lob de radiaţii) ⇐ lăţime a fasciculului ⇐ lărgime a lobului principal ⇐ fasciculare ⇐ deschidere a unui fascicul (sau a unui lob de radiaţii) / *beamwidth / largeur angulaire (d'un faisceau ou d'un lobe de rayonnement)* / Unghiul dintre direcţiile din interiorul unui lob principal, situate într-un plan specificat, de ambele părţi ale direcţiei principale de radiaţie, în care tensiunea cimomotoare este o fracţiune specificată din tensiunea cimomotoare de pe direcţia principală. Notă: De regulă se consideră fascicularea la 3 dB, în plan orizontal şi în plan vertical.

lărgime de baleiaj / *sweep width / largeur de balayage* / Diferenţa dintre cea mai ridicată şi cea mai joasă dintre frecvenţele acoperite în intervalul de baleiaj. Notă: Pentru generatoarele de baleiaj cu frecvenţă centrală variabilă, lărgimea de baleiaj este egală cu dublul deviaţiei de frecvenţă, iar pentru generatoarele de baleiaj cu frecvenţe de pornire şi oprire reglabile, aceasta este egală cu diferenţa dintre cele două frecvenţe.

lărgime de bandă [ultrasunete] / *bandwidth [ultrasounds] / largeur de bande [ultrasons]* / Diferenţa dintre frecvenţele f_1 şi f_2 pentru care amplitudinea spectrului presiunii acustice devine pentru prima dată cu 3 dB inferioară valorii amplitudinii de vârf.

lărgime de bandă a impulsului / *impulse bandwidth / largeur de bande en impulsions* / Amplitudinea nivelului de reprezentare a spectrului unui impuls divizată prin nivelul densităţii sale spectrale, presupus uniform în interiorul lărgimii benzii.

lărgime de bandă a protecţiei contra polarizării încrucişate / *cross-polarization protection bandwidth / largeur de bande relative à la polarisation croisée* / Bandă de frecvenţe în interiorul căreia protecţia contra polarizării încrucişate nu scade sub o valoare specificată.

lărgime de bandă a protecţiei de directivitate / *directivity protection bandwidth / largeur de bande de protection arrière et latérale* / Bandă de frecvenţe în interiorul căreia protecţia de directivitate nu scade sub o valoare specificată.

lărgime de bandă (a unei antene) / *bandwidth (of an antenna) / largeur de bande (d'une antenne)* / Domeniul de frecvenţă în care variaţiile anumitor caracteristici specificate ale unei antene se încadrează între anumite limite fixate. Note: 1. Caracteristicile specificate pot fi impedanţa de intrare, directivitatea, forma diagramelor de radiaţie sau a celor de fază. 2. Lărgimea de bandă referitoare la impedanţa de intrare se numeşte şi lărgime de bandă de adaptare, iar cea referitoare la câştigul antenei pe direcţia principală de radiaţie se numeşte şi lărgime de bandă de radiaţie.

lărgime de bandă (a unei fibre optice) / *bandwidth (of an optical fibre) / largeur*

de bande (d'une fibre optique) / Cantitate numeric egală cu cea mai mică frecvenţă de modulaţie pentru care modulul funcţiei de transfer în banda de bază devine egală cu o fracţiune specificată, în general jumătate, din valoarea sa la frecvenţa zero. Notă: Lărgimea de bandă este în principal limitată în fibrele multimodale de distorsiunea modală şi dispersia de material, iar în fibrele unimodale, de dispersia materialului şi dispersia de ghidare.

lărgime de bandă (a unui cuadripol sau a unui receptor) / *(amplitude) bandwidth / largeur de bande (d'amplitude) (d'un quadripôle passif, d'un amplificateur ou d'un récepteur)* / Lărgimea intervalului de frecvenţe în interiorul căruia variaţia relativă a câştigului rămâne inferioară unei valori specificate în raport cu valoarea sa maximă.

lărgime de bandă (a unui dispozitiv) / *bandwidth (of a device) / largeur de bande (d'un dispositif)* / Lărgimea de bandă de frecvenţe în interiorul căreia o anumită caracteristică a unui dispozitiv, aparat, echipament sau canal de transmisiune nu diferă de valoarea ei de referinţă cu mai mult decât cu o toleranţă specificată. Notă: Caracteristica poate fi, de exemplu, caracteristica amplitudine-frecvenţă, caracteristica fază-frecvenţă sau caracteristica timp de întârziere de grup-frecvenţă.

lărgime de bandă (de frecvenţe) / *(frequency) bandwidth / largeur de bande (de fréquences)* / 1. Valoare absolută a diferenţei dintre două frecvenţe limită ale unei benzi de frecvenţe. Notă: Lărgimea de bandă este o valoare unică şi nu depinde de poziţia benzii în spectrul de frecvenţe. 2. Diferenţa dintre două frecvenţe limită ale unei benzi de frecvenţă. Note: 1. Termenul "*lărgime de bandă*" este în mod normal urmat de un calificativ ca, de exemplu, lărgime de bandă de bază, lărgime de bandă necesară, lărgime de bandă a unui amplificator sau a altui aparat. 2. Lărgimea de bandă este determinată de o singură valoare şi nu depinde de poziţia benzii în spectrul de frecvenţe.

lărgime de bandă disponibilă a unui dispozitiv de cuplaj / *available bandwidth of a coupling device / largeur de bande disponible d'un groupe de couplage* / Bandă de frecvenţe în interiorul căreia atenuarea compusă a unui dispozitiv de cuplare pentru telecomunicaţii pe linii de înaltă tensiune nu este superioară, iar atenuarea de adaptare nu este inferioară valorilor prescrise.

lărgime de bandă instantanee / *instantaneous bandwidth / largeur de bande instantanée* / Interval de frecvenţe pentru care câştigul de putere disponibilă a unui tub amplificator cu microunde variază între nişte limite date, când variaţia de frecvenţă este suficient de rapidă încât să înlăture efectele derivei termice.

lărgime de bandă interzisă (a unui semiconductor) / *band gap (in a semiconductor) / largeur de bande interdite (d'un semiconductor)* / Diferenţa de energie dintre nivelele de energie de jos al bandei de conducţie, respectiv de sus al bandei de valenţă.

lărgime de bandă la x dB / *x dB bandwidth (of a signal) / largeur de bande à x dB (d'un signal)* / Lărgimea unei benzi de frecvenţe în exteriorul limitelor căreia orice componentă spectrală a semnalului considerat sau orice densitate de putere din spectrul acestui semnal sunt cel puţin cu x dB sub nivelul de referinţă specificat pentru acel tip de semnal.

lărgime de bandă pentru rezoluţie (dinamică) / *dynamic (amplifier) resolution bandwidth / résolution dynamique due à la bande passante (de l'amplificateur)* / Rezoluţia aparentă datorată benzii de trecere când durata baleiajului este relativ scurtă, legată de rezoluţia statică prin expresia: $B_d=\sqrt{B_s^2+K_1\cdot\left(\frac{S}{\Delta t\cdot B_s}\right)^2}$, unde:

B_d este rezoluția dinamică datorată benzii de trecere; B_s este rezoluția statică datorată benzii de trecere; S este excursia de frecvență; Δt este durata baleiajului; K_1 este un factor constant (în mod curent 0,195 pentru filtre de tip gaussian).

lărgime de bandă referitoare la câștig / *gain bandwidth* / *largeur de bande de gain* / Bandă de frecvențe în interiorul căreia variația câștigului antenei rămâne inferioară unei valori specificate.

lărgime de bandă referitoare la fază / *phase bandwidth* / *largeur de bande (de phase) (d'un quadripôle passif ou d'un amplificateur)* / Lărgimea intervalului de frecvențe în interiorul căruia raportul dintre defazajul oscilațiilor sinusoidale de intrare/ieșire și frecvență rămâne constant între limite specificate.

lărgime de bandă referitoare la impedanță / *impedance bandwidth* / *largeur de bande d'impédance* / Bandă de frecvențe în interiorul căreia variația impedanței la bornele unei antene nu depășește o limită specificată, respectiv modulul coeficientului de reflexie sau raportul de undă staționară.

lărgime de bandă utilă / *operating bandwidth* / *largeur de bande utile* / Bandă de frecvențe în interiorul căreia câștigul, protecția de directivitate, impedanța și protecția contra polarizării încrucișate, dacă este necesar, rămân toate între limite specificate.

lărgime de linie spectrală / *spectral linewidth* / *largeur de raie* / Diferența dintre lungimile de undă extreme care limitează domeniul lungimilor de undă ale unei linii spectrale.

lărgime de linie spectrală datorată zgomotului / *noise linewidth* / *largeur de raie due au bruit* / Contribuția zgomotului la lărgimea la semiînălțime a unui vârf spectral.

lărgime de spectru / *spectrum width* / *largeur de spectre* / Diferența de frecvență dintre punctele cele mai depărtate pentru care puterea pe unitatea de frecvență corespunde unei fracții date (în general, 1/4) din valoarea cea mai ridicată apărută în spectru.

lărgime de zgomot a unui sistem / *system noise linewidth* / *largeur de bruit du système* / Lărgime la semiînălțime a vârfului de impuls al generatorului obținută într-un spectrometru de radiații, înlocuind detectorul printr-un condensator de capacitate identică.

lărgime intrinsecă la o zecime / *intrinsic full width at tenth maximum* / *largeur intrinsèque au dixième* / Într-o cameră gama, lărgimea la o zecime din înălțime a funcției de dispersie lineică a ratei de numărare a ansamblului detector de numărare.

lărgime intrinsecă la semiînălțime / *intrinsic full width at half maximum* / *largeur intrinsèque à mi-hauteur* / Într-o cameră gama, lărgimea la semiînălțime a funcției de dispersie lineică a ratei de numărare a ansamblului detector de radiații.

lărgime la o cincime din înălțime / *full width at fifth maximum* / *largeur au cinquième de la hauteur <LCH>* / Pe o curbă care reprezintă o distribuție și conține un singur vârf, diferența absciselor celor două puncte ale curbei, ale căror ordonate sunt egale cu o cincime din ordonata acestui vârf.

lărgime la o zecime a capului detectorului / *detector head full width at tenth maximum* / *largeur au dixième de la tête du détecteur* / Într-o cameră gama, lărgimea la o zecime din înălțime a funcției de dispersie lineică a ratei de numărare a capului detectorului cu un colimator specificat.

lărgime la o zecime din înălțime / *full width at tenth maximum* / *largeur au dixième de la hauteur* / Pentru o curbă în formă de clopot, distanța paralelă la axa absciselor dintre punctele de ordonată egală cu o zecime din ordonata maximă.

lărgime la o zecime din înălțime a funcției de dispersie lineică / *full width at tenth*

maximum of the line spread function / largeur au dixième de la hauteur de la fonction de dispersion linéique / Lărgimea la o zecime din înălțime a funcției de dispersie lineică este egală cu distanța pe axa x dintre punctele în care funcția de dispersie lineică are o zecime din valoarea sa maximă.

lărgime la semiînălțime =· FWHM / *full width at half maximum / largeur à mi-crête* / Pentru o curbă care reprezintă o distribuție și conține un singur vârf, diferența absciselor a două puncte ale curbei cu ordonate egale cu jumătate din ordonata maximă a vârfului. Notă: Dacă curba considerată conține mai multe vârfuri, există o lărgime la semiînălțime pentru fiecare din acestea.

lărgime la semiînălțime a capului detectorului / *detector head full width at half maximum / largeur à mi-hauteur de la tête du détecteur* / Într-o cameră gama, lărgimea la semiînălțime a funcției de dispersie lineică a ratei de numărare a capului detectorului cu un colimator specificat.

lărgime la semiînălțime a funcției de dispersie lineică / *full width at half maximum of the line spread function / largeur à mi-hauteur de la fonction de dispersion linéique* / Lărgimea la semiînălțime (LMH) este egală cu distanța pe axa X dintre punctele în care funcția de dispersie lineică are jumătatre din valoarea sa maximă.

lărgime spectrală / *spectral width / largeur spectrale* / Diferența dintre lungimile de undă extreme care limitează extinderea unui spectru sau domeniul lungimilor de undă în interiorul căruia o caracteristică spectrală posedă o proprietate specificată.

lărgime totală de zgomot / *total noise linewidth / largeur totale de bruit* / Lărgime la semiînălțime a vârfului de impuls al generatorului, obținută într-un spectrometru de radiații în prezența detectorului, tensiunea de polarizare fiind aplicată.

lărgime unghiulară a unui fascicul la o zecime de intensitate luminoasă (a unui proiector) / *one-tenth-peak divergence (of a projector) / largeur angulaire de faisceau à déci-intensité (d'un projecteur)* / Deschidere unghiulară plană a unui fascicul în interiorul căreia intensitatea luminoasă nu scade sub 10% din valoarea sa maximă. Notă: Acest termen este rareori utilizat.

lărgime unghiulară a unui fascicul la semi-intensitate luminoasă (a unui proiector) / *half-peak divergence (of a projector, in a specified plane) / largeur angulaire de faisceau à mi-intensité (d'un projecteur, dans un plan spécifié)* / Deschidere unghiulară plană a unui fascicul în interiorul căreia intensitatea luminoasă nu scade sub 50% din valoarea sa maximă.

lărgime utilă a subansamblelor de baleiaj / *useful length of scanning sub-assemblies / largeur utile des sous-ensembles scanneurs* / Mărime totală a secțiunii subansamblelor de baleiaj, inclusiv domeniul de baleiaj, grosimea materialelor controlate, mărimea platformei și spațiile funcționale sau intermediare.

lățime a benzii de trecere (a unui filtru) / *pass bandwidth (of a filter) / largeur de bande passante (d'un filtre)* / Interval de frecvențe în care atenuarea unui filtru piezoelectric este mai mică sau egală cu o atenuare specificată.

lățime a fasciculului ⇒ lărgime a unui fascicul (sau a unui lob de radiații)

lățime a impulsului definit / *defined pulse width / largeur d'impulsion définie* / Intervalul de timp dintre prima și ultima trecere a impulsului nominal maxim de ieșire la nivelul zero-ului definit.

lățime a vârfului / *peak linewidth / largeur du pic* / Lărgime la semiînălțime corespunzătoare absorbției unei radiații ionizante monoenergetice într-un detector.

lățime de bandă atenuată (a unui filtru) / *stop bandwidth (of a filter) / largeur de bande atténuée (d'un filtre)* / Interval de

frecvențe în care atenuarea unui filtru piezoelectric este mai mare sau egală cu o atenuare specificată.

lățime de bandă spectrală a radiației / *spectral radiation bandwidth / largeur de spectre de rayonnement* / Interval al lungimilor de undă pentru care densitatea spectrală a unei mărimi radiometrice este mai mare sau egală cu jumătate din valoarea sa maximă.

lățime minimă (a unui conductor) / *design width of conductor / largeur contractuelle* / Lățimea cea mai mică a unui conductor, specificată prin acordul dintre beneficiar și producător.

lățimea saniei vehiculului de tracțiune electrică / *width of collector head of electrical rolling stock / largeur de l'archet du véhicule de traction électrique* / Dimensiune a saniei măsurată într-un plan care cuprinde vederea laterală a saniei și care secționează longitudinal vehiculul motor.

lectură optică a semnelor ⇒ citire optică a marcajelor

LED → diodă electroluminescentă <LED>

(a) lega ⇐ (a) înlănțui / *(to) link / relier* / Interconectarea de date sau de porțiuni ale unuia sau mai multor programe pentru calculator. Exemple: a lega programe obiect printr-un editor de legături, a lega date prin pointeri.

(a) lega [un identificator] / *(to) bind [an identifier] / relier [un identificateur]* / A atașa un identificator unui alt obiect în program. Exemple: a lega un identificator la o valoare, la o adresă sau la un alt identificator, a lega parametrii formali la parametrii reali.

(a) lega la masă / *(to) connect to frame / mettre à la masse* / A lega un conductor la carcasa unei mașini sau la o masă metalică având, în general, rolul de pământ (conductor de referință practic echipotențial).

(a) lega la pământ [un aparat, o instalație sau o rețea] / *(to) earth [an equipment, an installation or a system] / mettre à la terre [un appareil, une installation ou un réseau]* / A realiza conexiunile necesare pentru ca un punct definit al unui aparat, unei instalații sau al unei rețele să fie menținut la un potențial cât mai apropiat de potențialul solului.

legare dinamică / *dynamic linking / lien dynamique* / Legarea dinamică sau legarea "întârziată" reprezintă o editare de legături efectuată la momentul execuției unui program. Notă: Execuția programului începe fără parcurgerea fazei de editare de legături, iar modulele invocate sunt localizate, legate și încărcate numai în momentul utilizării lor, punându-se astfel la punct programul pe porțiuni, chiar înaintea scrierii sale complete, ceea ce conduce la creșterea productivității în implementarea de aplicații complexe și facilitează lucrul în echipă. Tehnica se poate aplica în cazul administrării memoriei cu segmentare, unde programul este alcătuit din segmente care se referă între ele prin nume simbolice.

legare la pământ funcțională / *functional earthing / mise à la terre fonctionnelle* / Legare la pământ a unui punct din circuitul electric al unui echipament, de exemplu punctul său neutru, care este necesară pentru funcționarea corectă a acestui echipament și/sau a sistemului electroenergetic.

legare la pământ pentru (executare de) lucrări / *earthing for work / mise à la terre pour travaux* / Legare la pământ a unei părți a circuitului electric al unei instalații aflată normal sub tensiune, dar conectată la pământ temporar în scopul executării unor lucrări.

legătură, 1[în comutație] =! link [în comutație] / *link, 2[in switching] / maille, 1[en commutation]* / Legătura dintre o ieșire a unei matrice de comutație și o intrare a următoarei.

legătură, 2[instrucțiune în programare] ⇐ instrucțiune de înlănțuire / *link, 3[in computer programming]* / *lien* / În programare, parte a unui program pentru

calculator care transferă controlul şi transmite parametrii între două porţiuni distincte ale programului; această parte a programului poate să se reducă eventual numai la o singură instrucţiune sau adresă.

legătură, 3[de telecomunicaţii] / *link, 4[in telecommunication]* / *liaison* / Mijloc de telecomunicaţii cu caracteristici specificate între două puncte. Notă: O legătură este în general calificată prin natura rutei de transmisiune sau prin capacitatea sa ca, de exemplu, legătura prin linie, legătura radioelectrică, legătura cu bandă largă.

legătură asincronă / *asynchronous link* / *liaison asynchrone* / Interconexiune între două reţele de tensiune alternativă cu frecvenţe independente.

legătură comutată / *circuit switched connection* / *liaison commutée* / Legătură stabilită temporar la cerere între două sau mai multe staţii de date, pentru a le asigura utilizarea exclusivă a unei conexiuni până la deconectarea sa.

legătură de acţionare / *actuating means* / *liaison de manoeuvre* / Orice element care leagă organul de acţionare la mecanismul dispozitivului de comandă.

legătură de date, 1[în telecomunicaţii] / *data link, 1[in telecommunications]/ liaison de données, 1[en télécommunications]* / Mijloace de telecomunicaţii care leagă două staţii de date pentru asigurarea unei comunicaţii de date.

legătură de date, 2[în prelucrarea datelor] / *data link, 2[in data procesing]* / *liaison de données, 2[en traitement de données]* / Canalul fizic de comunicaţie existent între o sursă de date şi destinaţia unde trebuie acestea să ajungă, împreună cu procedurile de asigurare a corectitudini transmisiei datelor.

legătură de date, 3[în semnalizare prin canal semafor] / *data link, 3[in common channel signalling]* / *liaison de données, 3[en signalisation sémaphore]* / Ansamblu de două canale de date exploatate cu acelaşi debit, dar în sensuri opuse.

legătură de linie numerică / *digital line link* / *liaison de ligne numérique* / Legătură numerică constituită dintr-o secţiune de linie numerică sau dintr-o serie de secţiuni de linie numerice interconectate.

legătură de sincronizare / *synchronization link* / *liaison de synchronisation* / Legătura dintre două noduri de sincronizare prin care este transmisă într-un sens sau în ambele sensuri o informaţie temporală.

legătură echipotenţială (a unei înfăşurări) ⇒ conexiune echipotenţială

legătură echipotenţială / *equipotential bonding* / *liaison équipotentielle* / Conexiune electrică pentru punerea la acelaşi potenţial sau la potenţiale apropiate a diferite părţi conductoare inactive şi părţi conductoare externe instalaţiei electrice.

legătură electrică ⇒ conexiune, 3[conductor sau circuit]

legătură electrică într-o reţea / *link in a system* / *liaison dans un réseau* / Ramură între două noduri ale unei reţele. Notă: O legătură electrică este în general constituită dintr-o linie electrică, un transformator, sau o conexiune între două sisteme de bare colectoare vecine.

legătură în linie / *FDM link* / *liaison en ligne* / Unitate de bază a unei transmisiuni multiplex cu curenţi purtători, care conţine ansamblul mijloacelor destinate transmiterii, printr-un mediu de transmisiune dat, de semnale care ocupă o bandă de frecvenţe definită, ansamblul fiind cuprins între două puncte de separare consecutive definite pentru banda de frecvenţe considerată. Note: 1. În lipsa unei specificaţii contrare, o legătură în linie asigură o transmisiune în ambele sensuri. 2. O legătură în linie de transmisiune nu conţine niciodată un filtru de transfer direct. 3. Echipamentele terminale necesare, de exemplu pentru o transmisiune prin fibre optice sau prin fascicul hertzian, sunt incluse într-o astfel de legătură în linie.

legătură între etaje / *inter-switch link* / *maille inter-étage* / Legătura dintre două etaje de comutaţie în acelaşi comutator de telecomunicaţii.

legătură la înaltă tensiune continuă / *high-voltage d.c. link* / *liaison à haute tension continue* / Instalaţie destinată transportului masiv de energie electrică la înaltă tensiune continuă, incluzând staţiile de conversie.

legătură la perie / *brush flexible* / *câble de balai* / Conexiune între o perie şi clema periei.

legătură la tensiune continuă bipolară / *bipolar d.c. link* / *liaison à tension continue bipolaire* / Interconexiune cu doi poli care funcţionează în serviciu normal la tensiuni continue de polarităţi opuse în raport cu pământul.

legătură la tensiune continuă unipolară / *monopolar d.c. link* / *liaison à tension continue unipolaire* / Interconexiune care are un singur pol sub tensiune, indiferent de modul de întoarcere a curentului continuu.

legătură multiplă / *multipoint connection* / *liaison multipoint* / Legătură de date stabilită între două sau mai multe staţii de date.

legătură numerică / *digital link* / *liaison numérique* / Secţiune numerică sau serie de secţiuni numerice interconectate care permit transmisiunea semnalelor numerice cu acelaşi debit numeric specificat între punctele a două repartitoare numerice sau alte puncte echivalente, la care sunt conectate terminale sau comutatoare. Note: 1. Terminalele sunt acele echipamente în care sunt produse sau la care ajung semnalele cu debit specificat. 2. O legătură numerică poate fi calificată pentru indicarea debitului său numeric sau a ordinului său de multiplexare.

legătură optică de date / *optical data link* / *lien optique de données* / Legătură de date care utilizează un cablu optic ca mediu fizic de transmisiune a datelor. Notă: Deoarece interfaţa de reţea a unui calculator utilizează semnale electrice şi nu optice, se foloseşte un dispozitiv special, numit transceiver, care converteşte semnalul optic în semnale electrice şi invers.

legătură prin cablu coaxial ⇒ legătură prin linie cu perechi coaxiale

legătură prin fibră optică / *optical fibre (line) link* / *liaison par fibre optique* / Legătură constituită dintr-un emiţător optic, o fibră optică, un receptor optic, elemente de cuplare şi de conexiune şi, dacă este necesar, repetoare optice.

legătură de grup primar / *group link* / *liaison en groupe primaire* / Secţiune de grup primar sau succesiune de astfel de secţiuni situată între două repartitoare de grupuri primare sau puncte echivalente, de unde provin sau unde se termină grupurile primare. Note: 1. În lipsa unor specificaţii contrare, o legătură de grup primar asigură o transmisiune în ambele sensuri. 2. În mod similar se definesc legătura de grup secundar, legătura de grup terţiar, legătura de grup cuaternar, legătura de hipergrup sau legătura de ansamblu de 15 grupuri secundare.

legătură prin radio ⇒ legătură radioelectrică

legătură prin radioreleu ⇒ radioreleu

legătură punct cu punct / *point-to-point connection* / *liaison point à point* / Legătură de date stabilită exclusiv între două staţii de date.

legătură radioelectrică ⇐ legătură prin radio ⇐ lanţ de relee radio / *radio link* / *liaison radioélectrique* / Legătură asigurată prin intermediul undelor radioelectrice. Exemple: legătura prin fascicul hertzian, legătura prin satelit.

legătură radioelectrică numerică / *digital radio link* / *liaison radioélectrique numérique* / Legătură numerică constituită dintr-o secţiune radioelectrică numerică sau dintr-o succesiune de secţiuni radioelectrice numerice interconectate.

legătură rece ⇐ conexiune rece / *cold lead* / *connexion froide* / Conductor destinat

legării rezistenței încălzitoare la conductorul unei surse de energie electrică, astfel ales încât să nu genereze căldură sesizabilă.

legătură selectivă / *clutch / liaison sélective* / Dispozitiv mecanic cu ajutorul căruia organul de acționare poate avea o acțiune prioritară în raport cu cea a motorului primar sau a mărimii de acționare pentru a determina sau autoriza punerea în funcțiune sau anularea unei acțiuni.

legătură semafor / *signalling link / canal sémaphore* / Rută de transmisiune bilaterală pentru semnale de semnalizare, care conține o legătură de date exploatată interactiv între două terminale de semnalizare.

legătură semafor de rezervă / *reserve signalling link / canal sémaphore de secours* / Legătură semafor care transportă total sau parțial traficul unei legături semafor normale când aceasta este deranjată sau scoasă în afara serviciului.

legătură semafor normală / *regular signalling link / canal sémaphore normal* / Legătură semafor care transportă în mod normal o porțiune determinată a traficului de semnalizare.

lege de afișare (a unui analizor de spectru) / *display law / loi de représentation (d'un analyseur de spectre)* / Lege matematică de definire a relației dintre semnalul de intrare și reprezentarea aparatului în sistemul de axe x-y. Exemple: legea liniară, legea pătratică, legea logaritmică.

lege de afișare liniară / *linear (display) law / loi linéaire (de représentation)* / Reprezentare în care diviziunile scalei sunt o funcție liniară a tensiunii semnalului de intrare.

lege de afișare logaritmică / *logarithmic (display) law / loi logarithmique (de représentation)* / Reprezentare în care diviziunile scalei sunt o funcție logaritmică de tensiunea semnalului de intrare.

lege de afișare pătratică / *square (display) law / loi quadratique (de représentation)* / Reprezentare în care diviziunile scalei sunt o funcție liniară de puterea semnalului de intrare.

lege de cuantificare / *quantizing law / loi de quantification* / Lege care definește, într-o cuantificare, numărul de intervale de cuantificare, valorile virtuale de decizie, valorile de decizie, valorile cuantificate și, eventual, regulile funcționării adaptative. Exemple: legile de cuantificare A și mu standardizate de CCITT pentru semnale vocale.

lege de probabilitate / *probability distribution / loi de probabilité* / Funcție care determină probabilitatea ca o variabilă aleatoare să ia orice valoare dată sau să aparțină unei mulțimi date de valori.

legea Biot-Savart [pentru un conductor rectiliniu infinit] / *Biot and Savart's law / loi de Biot et Savart* / Relație descoperită experimental, în 1820, de J. B. Biot și F. Savart, conform căreia câmpul magnetic produs în vid de un conductor filiform, rectiliniu și foarte lung, parcurs de curent, are linii de câmp circulare care înlănțuie conductorul după regula burghiului drept, este proporțional cu intensitatea I a curentului și este invers proporțional cu distanța r de la conductor la punctul considerat: $H = I/(2\pi r)$. Notă: Pentru un circuit filiform închis, de contur C și curent I, expresia generală a câmpului magnetic $\boldsymbol{H}(P)$, într-un punct oarecare P, stabilită de P.S.Laplace (prin analiza experiențelor lui Biot și Savart privind câmpul pe bisectoarea unui conductor unghiular) e dată de integrala curbilinie luată pe conturul C al circuitului;expresia integrală are sens fizic numai dacă e efectuată pe curbe închise: $\boldsymbol{H}(P) = \frac{I}{4\pi} \cdot \int_C d\boldsymbol{l} \times \frac{\boldsymbol{R}}{R^3}$, unde: $\boldsymbol{R}$ este raza vectoare de la elementul $d\boldsymbol{l}$ la punctul P.

legea conservării sarcinii (electrice) / *law of electricity conservation / loi de conservation de l'électricité* / Suma algebrică a sarcinilor electrice ale corpurilor

unui sistem izolat în vid este invariabilă în timp, oricare ar fi interacţiunile dintre aceste corpuri. Pentru un sistem de corpuri neizolat, viteza de scădere a sumei sarcinilor dintr-o suprafaţă închisă, care îl conţine, este egală cu intensitatea curentului electric care iese din această suprafaţă închisă.

legea (de radiaţie a) lui Wien / *Wien's law (of radiation)* / *loi (du rayonnement) de Wien* / Formă aproximativă a legii lui Planck, valabilă cu o aproximaţie sub 1‰ atunci când produsul $\lambda T < 0{,}002$ mK: $L_{w,\lambda}(\lambda,T)=\frac{c_1}{\pi}\cdot\lambda^{-5}\cdot e^{-\frac{c_2}{\lambda\cdot T}}$, unde simbolurile au aceleaşi semnificaţii ca la legea lui Planck.

legea inverselor pătratelor distanţei / *inverse square law [of the radiant flux]* / *loi de l'inverse des carrés (de la distance)* / Lege conform căreia, în absenţa atenuării de către materie, debitul fluxului de energie, debitul fluxului de particule, debitul expunerii sau viteza kerma a radiaţiei provenite de la o sursă punctuală sunt invers proporţionale cu pătratul distanţei la sursă.

legea lui Abney / *Abney's law* / *loi d'Abney* / Lege empirică conform căreia, dacă doi stimuli de culoare A şi B sunt percepuţi ca având aceeaşi luminozitate, şi dacă alţi doi stimuli de culoare C şi D sunt, de asemenea, percepuţi ca având aceeaşi luminozitate, atunci amestecurile aditive de A şi C şi de B şi B vor fi, de asemenea, percepute ca având aceeaşi luminozitate. Notă: Validitatea legii lui Abney depinde de condiţiile de observaţie.

legea lui Allard / *Allard's law* / *loi d'Allard* / Lege prin care se exprimă iluminarea luminoasă E produsă pe o suprafaţă de o sursă de lumină în funcţie de intensitatea luminoasă I a sursei în direcţia suprafeţei, de distanţa d dintre suprafaţă şi sursă precum şi de transmisivitatea atmosferică T, presupusă uniformă; suprafaţa este normală la direcţia sursei, iar aceasta este suficient de departe, încât să fie considerată o sursă punctiformă: $E=\frac{I}{d^2}\cdot T^{d/d_0}$, unde: d_0 este lungimea specificată în definiţia pentru T. Notă: Formula de mai sus apare uneori sub forma: $E=\frac{I}{d^2}\cdot T^{d}$, unde exponentul d din T^d este valoarea numerică a distanţei d măsurată cu d_0 luat ca „unitate".

legea lui Coulomb, 1[electricitate] / *Coulomb's law, 1[electricity]* / *loi de Coulomb, 1[électricité]* / Relaţie descoperită de Ch.Aug.Coulomb, în 1785, conform căreia forţa electrică exercitată în vid între două puncte materiale încărcate cu sarcină, este dirijată după dreapta care le uneşte (fiind o repulsie în cazul sarcinilor de acelaşi semn), este proporţională cu produsul sarcinilor şi este invers proporţională cu pătratul distanţei R dintre ele. Coeficientul de proporţionalitate este o constantă universală, notată $1/(4\pi\cdot\varepsilon_0)$, unde ε_0 este constanta electrică (permitivitatea în vid).

legea lui Coulomb, 2[magnetism] / *Coulomb's law, 2[magnetism]* / *loi de Coulomb, 2[magnétisme]* / Legea enunţată de Coulomb în magnetostatică, în cazul interacţiunilor dintre corpurile magnetizate (prin analogie cu cele dintre corpurile electrizate) tratate conform modelului sarcinilor magnetice.

legea lui Faraday / *Faraday's law* / *loi de Faraday* / În procesul de electroliză, dacă electrolitul este constituit dintr-o singură substanţă, masa ionilor de un anumit semn, dirijată către electrodul respectiv, e proporţională cu sarcina electrică transportată, respectiv cu produsul dintre intensitatea curentului electric I şi timpul t în care curentul a străbătut electrolitul: $m = KIt$, K fiind un coeficient de proporţionalitate, numit echivalentul electrochimic al ionului respectiv, a cărui valoare depinde de natura acestuia. Relaţia se mai scrie: $m = (1/F_0)It(M/n)$,

unde M este masa atomică sau moleculară a ionului, n e numărul sarcinilor electrice elementare ale ionului, iar F_0 este o constantă fizică, numită *constanta lui Faraday*.

legea lui Grotthuss-Draper / *Grotthuss-Draper law* / *loi de Grotthuss-Draper* / Ipoteză fundamentală a radiobiologiei: numai energia absorbită a unei radiații este capabilă să provoace modificări fizice și chimice în materie.

legea lui Joule / *Joule's law* / *loi de Joule* / Lege a electrocineticii, conform căreia – în forma restrânsă la regim staționar și la conductori liniari (descoperită experimental de J.P.Joule,1843) – puterea dezvoltată prin efect electrocaloric în conductori omogeni (efectul Joule) este dată de produsul rezistenței electrice prin pătratul curentului. Notă: În forma generală, valabilă și în cazul neliniar, puterea primită de un conductor filiform de la câmpul electromagnetic este $P_J = U_f I$, U_f fiind tensiunea în lungul firului și I curentul. În orice regim și în orice mediu, densitatea de volum a acestei puteri e egală cu produsul scalar dintre câmpul electric $\boldsymbol{E}$ și densitatea de curent $\boldsymbol{J}$: $p_J = \boldsymbol{E} \cdot \boldsymbol{J}$ [W/m^3].

legea lui Koschmieder / *Koschmieder's law* / *loi de Koschmieder* / Lege prin care, contrastul aparent C_d al unui obiect pe un fond de cer, la o distanță de observare dată d, este exprimat în funcție de contrastul propriu C_0 al acestui obiect și de transmisivitatea atmosferică T, presupusă uniformă: $C_d = C_0 \cdot T^{d/d_0}$, unde: d_0 este lungimea specificată în definiția pentru T. Notă: Formula se poate scrie uneori sub forma: $C_d = C_0 T^d$, unde exponentul d din T^d este valoarea numerică a distanței d măsurată cu d_0 luat ca „unitate".

legea lui Lambert / *Lambert's (cosine) law* / *loi (du cosinus) de Lambert* / Lege potrivit căreia, pentru un element de suprafață a cărui luminanță energetică sau luminoasă este aceeași în toate direcțiile emisferei de deasupra suprafeței, este satisfăcută următoarea relație: $I(\theta) = I_n \cos\theta$, unde: $I(\theta)$, I_n sunt intensitățile energetice sau luminoase ale elementului de suprafață într-o direcție ce face unghiul θ cu normala la suprafață și respectiv, în direcția acestei normale. Note: 1. Intensitatea energetică sau luminoasă a unei astfel de suprafețe este maximă pe direcția normalei la suprafață și descrește proporțional cu $\cos\theta$. O astfel de suprafață se numește *suprafață lambertiană* 2. Legea exprimă în mod echivalent afirmația că luminanța energetică sau luminoasă a unei anumite suprafețe idealizate este independentă de unghiul de observare a acesteia.

legea lui Laplace / *Laplace's law* / *loi de Laplace* / Relație care exprimă forța $\mathrm{d}\boldsymbol{F}$ exercitată în vid de un câmp magnetic exterior de inducție $\boldsymbol{B}$ asupra unui element de circuit $\mathrm{d}\boldsymbol{l}$, parcurs de curentul i, ca fiind egală cu produsul vectorial $\mathrm{d}\boldsymbol{F} = i\mathrm{d}\boldsymbol{l} \times \boldsymbol{B}$. Notă: Produsul $i\mathrm{d}\boldsymbol{l}$ se mai numește *element de curent* sau *moment electrocinetic*.

legea lui Moseley / *Moseley's law* / *loi de Moseley* / Enunțul relației dintre numărul atomic al unui element și frecvența radiațiilor sale caracteristice.

legea lui Ohm / *Ohm's law* / *loi d'Ohm* / Lege de material a electrocineticii conform căreia, într-un conductor liniar, contribuția câmpului electric la densitatea curentului de conducție $\boldsymbol{J}$ din conductor este proporțională cu intensitatea $\boldsymbol{E}$ a câmpului: $\boldsymbol{J} - \boldsymbol{J}_i = \sigma \boldsymbol{E}$, unde $\boldsymbol{J}_i$ *este densitatea de curent imprimată* (contribuția cauzelor neelectrice); σ este conductivitatea materialului. Notă: Utilizând rezistivitatea $\rho = 1/\sigma$ și câmpul imprimat $\boldsymbol{E}_i = \rho \boldsymbol{J}_i$, legea se mai scrie: $\boldsymbol{E} + \boldsymbol{E}_i = \rho \boldsymbol{J}$. Pentru un fir, în regim cvasistaționar, rezultă $u + e_i = ri$, unde: u este tensiunea electrică în lungul firului; e_i este tensiunea electromotoare imprimată; r este rezistența firului; i este curentul.

legea lui Planck / *Planck's law* / *loi de Planck* / Lege care permite aflarea densității spectrale a luminanței energetice a unui radiator integral în funcție de lungimea de undă și de temperatură:

$$L_{e,\lambda}(\lambda,T)=\frac{\partial L_e(\lambda,T)}{\partial\lambda}=\frac{c_1}{\pi}\lambda^{-5}(e^{\frac{c_2}{\lambda T}}-1)^{-1},$$

unde: L_e este luminanța energetică; λ este lungimea de undă în vid; T este temperatura termodinamică; $c_1=2\pi hc_0^2$; $c_2=hc_0/k$; h este constanta lui Planck; c_0 este viteza luminii în vid; k este constanta lui Boltzmann.

legea lui Stefan-Boltzmann / *Stefan-Boltzmann's law* / *loi de Stefan-Boltzmann* / Relație între emitanța energetică a unui radiator integral și temperatura sa: $M_e=\sigma T^4$, unde: $\sigma=\frac{2\pi^5k^4}{15h^3c_0^2}=$

$=(5{,}67051\pm0{,}00019)\cdot10^{-8}\,W\,m^{-2}K^{-4}$,

semnificațiile simbolurilor fiind aceleași ca la legea lui Planck.

legea lui Talbot / *Talbot's law* / *loi de Talbot* / Lege potrivit căreia, dacă un punct al retinei este excitat de un stimul de lumină a cărui valoare fotometrică suportă variații periodice de frecvență mai mare decât frecvența de fuziune, senzația vizuală produsă este identică cu cea obținută printr-un stimul de valoare constantă egală cu valoarea medie a stimulului variabil emis într-o perioadă.

legea lui von Kries a persistenței / *(von Kries') persistence law* / *loi de persistance (de von Kries)* / Lege empirică conform căreia egalizarea stimulilor de culoare stabilită într-un anumit ansamblu de condiții de adaptare se mențin în orice alt ansamblu de condiții. Notă: Legea persistenței nu se aplică în toate condițiile.

legile lui Grassmann / *Grassmann's laws* / *lois de Grassmann* / Trei legi empirice care descriu proprietățile de egalizare a amestecurilor aditive de stimuli de culoare: 1. Pentru caracterizarea unei egalizări de culoare sunt necesare și suficiente trei variabile independente. 2. Într-un amestec aditiv de stimuli de culoare, contează numai componentele tricromatice, nu și compozițiile spectrale. 3. Într-un amestec aditiv de stimuli de culoare, dacă una sau mai multe componente ale acestui amestec sunt modificate gradual, componentele tricromatice rezultante sunt, de asemenea, modificate gradual. Notă: Legile lui Grassmann nu se aplică în cazul tuturor condițiilor de observație.

lentilă (radioelectrică) / *(radio wave) lens* / *lentille radioélectrique* / Dispozitiv transparent la undele radioelectrice dintr-o anumită bandă de frecvențe, destinat producerii de efecte determinate de convergență sau de divergență.

lentilă cu plăci paralele / *parallel-plate lens* / *lentille à plaques parallèles* / Lentilă radioelectrică constituită din plăci conductoare subțiri paralele între ele și la direcția generală de propagare.

lentilă de colimare / *collimating lens* / *électrode de collimation* / Lentilă electronică utilizată pentru colimarea unui fascicul de electroni aproape de ansamblul de memorie.

lentilă dielectrică / *dielectric lens* / *lentille diélectrique* / Lentilă radioelectrică produsă dintr-un material dielectric.

lentilă electromagnetică / *electromagnetic lens* / *lentille électromagnétique* / Lentilă electronică bazată pe utilizarea unui câmp electromagnetic.

lentilă electronică / *electron lens* / *lentille électronique* / Dispozitiv electronic care permite reglarea secțiunii unui fascicul electronic.

lentilă electrostatică / *electrostatic lens* / *lentille électrostatique* / Lentilă electronică bazată pe utilizarea unui câmp electric.

lentilă în trepte / *zone lens* / *lentille à échelon* / Lentilă radioelectrică cu una sau mai multe fețe astfel divizate în zone, încât grosimea lentilei să prezinte discontinuități la frontiera dintre două zone.

lentilă magnetică / *magnetic lens* / *lentille magnétique* / Lentilă electronică ce funcţionează sub acţiunea unui câmp magnetic.

lentilă multicelulară / *multicellular lens* / *lentille multicellulaire* / Lentilă radioelectrică constituită din două seturi de plăci paralele perpendiculare între ele, formând tronsoane de ghiduri de unde cuplate, cu axele paralele cu direcţia de propagare.

lentilă perforată / *perforated lens* / *lentille à trous* / Lentilă radioelectrică cu dielectric artificial constituită din plăci conductoare perpendiculare cu direcţia generală de propagare, străbătute de perforaţii cu dimensiuni şi poziţii adecvate.

letargie / *lethargy (of a neutron)* / *léthargie (d'un neutron)* / Pentru un neutron, logaritmul natural al raportului dintre energia de referinţă şi energia neutronului.

liant (pentru substanţe luminiscente) / *binder (for luminescent materials)* / *liant (pour substances luminiscentes)* / Material folosit pentru a face să adere o substanţă luminiscentă pe alt material, de exemplu pe sticla unei lămpi fluorescente sau pe un tub catodic.

liber, 1[în telecomunicaţii]/ *free, 1[in telecommunication]* / *libre, 1[en télécommunication]* / Calificativ al unei resurse care nu este în curs de utilizare şi care este disponibilă pentru tratarea unei cereri de serviciu.

liber, 2[program] / *free, 2[program]* / *libre, 2[programme]* / Calificativ, utilizat uneori ca atribut al programelor copiabile de pe o arhivă din Internet, care desemnează o anumită politică de distribuţie şi utilizare a programelor respective.

liber, 3[stare] / *idle* / *libre, 3[état]* / Starea unei resurse nesolicitată de nici un proces la un moment dat, de exemplu starea procesorului când nu există nici un proces *pregătit pentru execuţie*. În sistemele de calcul moderne, procesorul nu poate fi oprit dacă nu este solicitat, în care caz o posibilă abordare ar fi planificarea pentru execuţie a unui proces special, numit în unele sisteme de operare "idle process". Acest proces nu aparţine nici unui utilizator şi nici nu consumă resurse, aşteptând apariţia unui proces executabil. Procesul special poate fi un ciclu pe o instrucţiune NOP în aşteptarea unei întreruperi, sau repetarea ciclică a apelului sistem care forţează planificarea pentru execuţie, având ca rezultat replanificarea procesului special cât timp nu apar alte procese.

licărire ⇒ scintilaţie

licărire (a imaginii) ⇒ pâlpâire

lichid absorbant de gaz / *gas-absorbing liquid* / *liquide absorbeur de gaz* / Izolant lichid care absoarbe gaz când îi sunt testate caracteristicile de gazeificare la solicitări electrice, în condiţii standardizate.

lichid emiţător de gaz / *gas-evolving liquid* / *liquide émetteur de gaz* / Izolant lichid care emite gaz când îi sunt testate caracteristicile de gazeificare la solicitări electrice, în condiţii standardizate.

lichid izolant disponibil pentru utilizare / *filled insulating liquid* / *isolant liquide en place* / Izolant lichid nou, disponibil pentru utilizare într-un echipament nou, înainte de alimentarea electrică.

lichid izolant nou / *unused insulating liquid* / *isolant liquide neuf* / Izolant lichid aflat în starea în care este livrat de către furnizor.

lichid izolant tratat / *treated insulating liquid* / *isolant liquide traité* / Izolant lichid nou care a fost astfel tratat încât să poată fi utilizat într-un echipament electric.

lichid izolant uzat / *used insulating liquid* / *isolant liquide usagé* / Izolant lichid care are o parte din caracteristicile sale modificate, ca urmare a funcţionării echipamentului electric.

lichid siliconic / *silicone liquid* / *liquide silicone* / Izolant lichid compus din lichide de poliorganosiloxanice a căror structură conţine în mod obişnuit lanţuri liniare formate dintr-o alternanţă de atomi de

siliciu şi de oxigen, în care radicalii organici sunt ataşaţi fiecărui atom de siliciu.

limbaj / *language* / *langage* / Ansamblu de caractere, convenţii şi reguli utilizate pentru comunicarea de informaţii.

limbaj algoritmic / *algorithmic language* / *langage algorithmique* / Limbaj artificial pentru exprimarea algoritmilor.

limbaj artificial / *artificial language* / *langage artificiel* / Limbaj ale cărui reguli sunt stabilite în mod explicit şi anterior utilizării acestuia.

limbaj conversaţional / *conversational language* / *langage de dialogue* / Limbaj care facilitează comunicarea între calculator şi utilizator.

limbaj de asamblare / *assembly language* / *langage d'assemblage* / Limbaj orientat pe calculator în care majoritatea instrucţiunilor sunt în corespondenţă biunivocă cu instrucţiunile maşină şi care poate prezenta şi alte facilităţi, de exemplu utilizarea de macroinstrucţiuni.

limbaj de comandă / *command language* / *langage de commande* / Ansamblu de operatori procedurali cu o sintaxă precizată, utilizat pentru indicarea funcţiilor selectate pentru a fi îndeplinite de un sistem de operare. Notă: Este un element caracteristic atât sistemelor de operare interactive în timp partajat, cât şi sistemelor de prelucrare pe loturi de lucrări. Majoritatea limbajelor de comandă moderne sunt şi limbaje de programare, punând la dispoziţia utilizatorului comenzi ce pot specifica ordinea de execuţie a altor comenzi, modul de sincronizare şi comunicare între comenzi, proceduri locale etc. Acest limbaj este interpretat, chiar dacă comenzile sunt memorate într-un fişier de comenzi.

(limbaj de comandă) DCL / *DCL (Digital Command Language)* / *langage de commande DCL (digitale)* / Limbaj de comandă şi de comenzi indirecte specific sistemului de operare VAX/VMS produs de firma DIGITAL.

limbaj de control (al lucrărilor) / *job control language (JCL)* / *langage de contrôle des travaux* / 1. Limbajul în care sunt descrişi paşii diferitelor lucrări (comenzile date de utilizator sistemului), fără a fi o simplă secvenţă de comenzi, deoarece în procesul de servire a cererilor pot apărea decizii sau cicluri. El cuprinde atât instrucţiuni declarative utilizate la identificarea utilizatorului, a lucrării, a resurselor cerute sau la stabilirea unui mediu de execuţie corespunzător, cât şi imperative, care conduc efectiv la execuţia unor prelucrări cerute de utilizator. Notă: Deoarece noţiunea de lucrare este depăşită, dar cea de interfaţă cu utilizatorul îşi sporeşte importanţa, sistemele actuale utilizează astfel de limbaje, pe care le numesc simplu: *limbaje de control*. 2. La sistemele IBM OS/360, JCL era numele limbajului de control al execuţiei programelor în sistemul cu organizare a exploatării "pe loturi".

limbaj de descriere a datelor / *data description language (DDL)* / *langage de description des données* / Limbaj utilizat pentru descrierea structurii unei baze de date; uneori, descrierea se referă atât la schema conceptuală, cât şi la schema fizică a bazei de date.

limbaj de descriere a paginilor / *PDL (Page Description Language)* / *langage de description des pages* / Limbaj de programare cu facilităţi specifice pentru descrierea afişării în mod grafic pe ecran sau la imprimantă a textelor şi graficelor. Exemplu: PostScript, creat de Adobe Systems, permite specificarea independentă de periferic a unor pagini complexe ce conţin atât text, cât şi grafice.

limbaj de manipulare a datelor / *data manipulation language (DML)* / *langage de manipulation des données* / Un limbaj pe care utilizatorii unei baze de date îl folosesc pentru a interoga informaţiile din aceasta, precum şi pentru a adăuga noi informaţii, a şterge informaţii existente sau a modifica unele din informaţiile din baza de date.

limbaj de nivel înalt ⇐ limbaj evoluat / *high level language / langage évolué* / Limbaj de programare care prin concepție nu este legat de structura unui calculator particular sau a unei clase particulare de calculatoare.

limbaj de programare / *programming language / langage de programmation* / Limbaj artificial conceput pentru generarea sau exprimarea programelor.

limbaj de programare din generația a patra / *fourth generation language (4GL) / langage de programmation de la quatrième génération* / Concept care desemnează o categorie de limbaje orientate spre descrierea mai ales a relației dintre datele de ieșire și cele de intrare, nu pe descrierea modului în care se obțin datele de ieșire. Notă: Limbajele de generația a patra sunt limbaje declarative și permit o mare flexibilitate în scrierea programelor.

limbaj declarativ / *declarative language / langage déclaratif* / Limbaj de programare conceput pentru exprimarea declarațiilor.

limbaj evoluat ⇒ limbaj de nivel înalt

limbaj funcțional / *functional language / langage fonctionnel* / Limbaj de programare în care calculele sunt exprimate sub forma unor apeluri de proceduri funcționale. Exemplu: LISP.

limbaj interpretativ / *interpretive language / langage interprétatif* / Limbaj de programare în care fiecare instrucțiune este tradusă imediat, înaintea execuției de către calculator, spre deosebire de compilator, care traduce tot programul înainte ca o singură instrucțiune să poată fi executată.

limbaj mașină / *computer language / langage-machine* / Limbaj orientat pe calculator ale cărui instrucțiuni sunt numai instrucțiuni mașină.

limbaj natural / *natural language / langage naturel* / Limbaj ale cărui reguli se bazează pe utilizarea lui curentă, fără ca ele să fi fost stabilite explicit și anterior utilizării.

limbaj nestratificat / *unstratified language / langage non stratifié* / Limbaj care poate fi utilizat ca metalimbaj pentru el însuși. Exemplu: majoritatea limbajelor naturale.

limbaj obiect / *object language / langage-objet* / Limbaj rezultant în care sunt exprimate programele obiect.

limbaj om-mașină / *man-machine language / langage homme-machine* / Limbaj conceput pentru facilitarea comenzii directe a unui calculator de către utilizator.

limbaj orientat pe obiecte / *object-oriented language / langage adapté à l'objet* / Limbaj de programare bazat pe conceptele programării orientate spre obiect. Exemplu: SMALLTALK, Java.

limbaj orientat pe probleme / *problem-oriented language / langage adapté aux problèmes* / Limbaj de programare care reflectă conceptele unui domeniu particular de aplicație ca, de exemplu: tehnică numerică, probleme științifice, informatică de gestiune, inginerie, simulare etc.

limbaj orientat pe procedură ⇒ limbaj procedural

limbaj orientat spre un anumit calculator / *computer-oriented language / langage lié à l'ordinateur* / Limbaj de programare a cărui concepere este fundamentată pe structura unui calculator particular sau a unei clase particulare de calculatoare.

limbaj procedural ⇐ limbaj orientat pe procedură / *procedure-oriented language / langage de procédure* / Limbaj de programare în care calculele sunt exprimate sub forma unei secvențe de instrucțiuni.

limbaj QUEL / *QUEL / langage QUEL* / Limbaj de interogare și actualizare a unei baze de date, utilizat de sistemul de gestiune a bazelor de date INGRES.

limbaj rezultant / *target language / langage résultant* / Limbaj de ieșire dintr-un translator.

limbaj SQL / *SQL (Structured Query Language) / langage SQL* / Limbaj de

gestiune a bazelor de date relaţionale, bazat pe un alt limbaj, SEQUEL, elaborat de către IBM. SQL conţine componente pentru formularea cererilor interactive şi pentru definirea, modificarea, controlul şi asigurarea securităţii datelor într-o bază de date relaţională. SQL poate fi fie utilizat de sine-stătător, fie înglobat în aplicaţii dezvoltate într-un alt limbaj de programare, care necesită accesul la o bază de date.

limbaj stratificat / *stratified language* / *langage stratifié* / Limbaj care nu poate fi utilizat ca metalimbaj pentru el însuşi. Exemplu: FORTRAN.

limbaj sursă / *source language* / *langage d'origine* / Limbaj de programare în care sunt exprimate programele sursă ale căror instrucţiuni urmează să fie translatate.

limbaj ţintă ⇒ limbaj rezultant

(limbajul) C concurent / *concurrent C* / *(langage) C concurrent* / Extensie a limbajului C care suportă concurenţa. Atât pentru sisteme concentrate, cât şi pentru medii distribuite, introducerea de limbaje de programare care suportă concurenţa proceselor s-a realizat prin două metode principale: crearea de limbaje noi sau extinderea unor limbaje de programare secvenţială cunoscute, care s-au impus deja şi au un număr important de susţinători. Pentru limbajul C sunt cunoscute mai multe astfel de extensii, una bazată pe conceptul de rendez-vous, altele pe comunicarea asincronă între procese prin mesaje.

(limbajul) CORAL 66 / *CORAL 66* / *(langage) CORAL 66* / Limbaj de programare pentru timp real. Derivat din limbajele JOVIAL şi ALGOL-60, limbajul a fost, începând din 1970 şi până la apariţia limbajului ADA, standardul adoptat de industria militară britanică.

limbajul de programare Ada / *Ada* / *langage Ada* / Limbaj de programare proiectat bazat pe Pascal, în urma evaluării unui mare număr de limbaje de programare. Limbaj obligatoriu impus de Pentagon pentru proiectele software ale Departamentului Apărării a SUA, Ada este orientat spre programare modulară, are o mare elasticitate în ceea ce priveşte tipurile de date şi aduce o abordare nouă pentru tratarea excepţiilor program. Mecanismele de multitasking poartă numele de *rendezvous*. Implementările pe diverse arhitecturi sunt însoţite şi de instrumente de tehnologia programării.

limbajul de programare C / *C* / *langage C* / Limbaj de programare de nivel înalt, proiectat la începutul anilor '70 de Denis Ritchie la laboratoarele Bell, a fost proiectat şi folosit în principal pentru scrierea sistemului de operare UNIX. Este un limbaj utilizat atât de programatorii de aplicaţie, cât şi de programatorii de sistem, combinând eleganţa şi puterea limbajelor de nivel înalt cu facilităţile limbajelor de asamblare. Limbajele care au stat la baza specificării limbajului C sunt: BCPL (Martin Richards – Cambridge University) şi B (Ken Thompson, Bell Labs).

limbajul de programare C++ / *C++* / *langage C++* / Dezvoltare a limbajului C, realizată de Bjarne Stroustrup în 1980, limbajul furnizează o serie de completări ale limbajului C şi pune la dispoziţia programatorului mecanisme de programare orientată spre obiecte. Notă: Dintre completările aduse de C++ pot fi menţionate: operatori de transfer al informaţiei între program şi fişierele de intrare standard şi de ieşire standard; transferul prin referinţă al parametrilor de funcţii; posibilitatea supraîncărcării semnificaţiei operatorilor; noi operatori pentru gestiunea dinamică a memoriei (new, delete).

(limbajul) DP / *DP (Distributed Processes)* / *langage DP* / Primul limbaj de programare bazat pe apeluri de procedură la distanţă (RPC), cu o influenţă importantă asupra mecanismelor de comunicaţie din Ada. Acest concept de programare concurentă a fost introdus de Per Brinch Hansen (1978).

limbajul Java / *Java* / *langage Java* / Limbaj de programare orientat pe obiecte, care defineşte calea de creare de noi clase de obiecte, oferind suport pentru principalele trăsături ale limbajelor orientate pe obiecte: încapsulare şi derivare. Limbajul defineşte două moduri diferite pentru execuţia programelor: aplicaţiile Java şi apleturile Java. Structural, Java conţine câte un fişier sursă pentru fiecare clasă de obiecte în parte, definind de asemenea o serie de structuri sintactice care permit conectarea codului rezultat în urma compilării diferitelor clase şi organizarea acestora într-o structură ierarhică de pachete. În contextul sistemelor de operare moderne, limbajul Java, pentru a fi portabil, îşi defineşte propriul suport pentru fire multiple de execuţie.

(limbajul) Pascal concurent / *concurrent Pascal* / *(langage) Pascal concurrent* / Extensie a limbajului Pascal secvenţial cu procese, monitoare şi clase, realizată de către Per Brinch Hansen şi colaboratorii săi, este primul limbaj care a suportat monitoare, accesul la dispozitivele de intrare-ieşire făcându-se prin apeluri de monitoare. În acest limbaj au fost scrise sistemele de operare SOLO şi TRIO.

(limbajul) Perl / *Perl* / *(langage) Perl* / Limbaj de programare creat, dezvoltat şi întreţinut de către Larry Wall, este interpretat şi a fost dedicat pentru administrare de sistem, baze de date şi reţea UNIX. Este foarte răspândit printre administratorii de sistem UNIX, aşa cum C este limbajul specific programatorilor de sistem UNIX. Exemplu: "ftpmail", program cu largă răspândire, scris în Perl.

limitare / *limiting* / *limitation* / Reducerea diferenţei dintre valoarea instantanee a unui semnal şi valoarea de prag prestabilită, unică sau cea mai apropiată dintre două valori, când această valoare instantanee depăşeşte valoarea de prag, respectiv se află în afara domeniului dintre cele două valori de prag. Notă: Reducerea diferenţei dintre valori poate fi bruscă la depăşirea pragului, sau progresivă. Limitarea în urma căreia valorile afectate rămân practic egale cu valoarea de prag se numeşte ecretare.

limitare a amplitudinii [în cuantificare] / *peak limiting [in quantizing]* / *écrêtage [en quantification]* / Operaţia prin care valorile mărimii de cuantificat, situate toate în afara domeniului de funcţionare, sunt înlocuite prin cea mai apropiată valoare cuantificată.

limitare (a amplitudinii) la centru / *centre clipping [inappropriate term]* / *écrêtage du centre [terme impropre]* / Operaţie prin care valorile instantanee ale unui semnal, cuprinse între două praguri fixate la valori mici opuse, sunt înlocuite prin valori mai apropiate de zero, celelalte valori instantanee ale semnalului fiind conservate.

limitare a curentului (unei surse cu stabilizare de tensiune) / *current limiting* / *limitation de courant* / Acţiune de limitare a curentului de ieşire al unei surse de alimentare stabilizate cu tensiune constantă la o valoare maximă predeterminată, fixă sau reglabilă, şi restabilire automată a tensiunii de ieşire la valoarea sa normală, la suprimarea suprasarcinii sau a scurtcircuitului. Exemple de limitare a curentului: prin caracteristica de tranziţie tensiune constantă - curent constant, prin reducerea tensiunii de ieşire cu creşterea curentului, prin reducerea simultană a tensiunii şi a curentului la diminuarea rezistenţei sarcinii.

limitare absolută / *bottoming* / *limitation absolue* / Funcţionarea unui dispozitiv electronic care comportă un curent de ieşire mare şi un minim de tensiune de ieşire, independente de tensiunea sau de curentul de intrare, după ce acestea depăşesc o anumită valoare.

limitare inferioară / *base limiting* / *épiétage* / Tip de limitare în care valorile instantanee ale unui semnal situate sub un prag fixat sunt înlocuite prin valori apro-

piate de prag, cu conservarea celorlalte valori instantanee ale semnalului.

limitat în intrare-ieşire / *input-output bound* / *limité en entrée-sortie* / Comportament al unui program, proces sau lucrare care utilizează cea mai mare parte a timpului pentru execuţia de operaţii de intrare-ieşire (intuitiv, timpul lui de răspuns este limitat de viteza cu care se fac operaţiile de intrare-ieşire), spre deosebire de programele "limitate unitate centrală" care utilizează intens procesorul şi ale căror performanţe depind de viteza şi disponibilitatea acestuia. Notă: Un echilibru al sistemului şi o bună utilizare a resurselor se obţine prin mixarea corespunzătoare a unor programe din ambele categorii.

limitator ⇐ limitor / *limiter* / *limiteur* / Unitate funcţională destinată împiedicării depăşirii unei anumite limite prestabilite de către o variabilă analogică.

limitator de ambalare / *overspeed limiter* / *limiteur d'emballement* / Dispozitiv de siguranţă destinat prevenirii cazurilor în care viteza unei maşini atinge valori periculoase.

limitator de cursă (al unui aparat de măsurat) ⇒ opritor

limitator de presiune / *pressure limiter* / *limiteur de pression* / Dispozitiv de comandă sensibil la presiune, destinat menţinerii unei presiuni sub sau deasupra unei valori predeterminate în condiţii normale de funcţionare şi care poate fi reglat de utilizator. Notă: Un limitator de presiune poate fi de tipul cu rearmare automată sau manuală. El nu permite operaţia inversă în cursul ciclului.

limitator de putere giromagnetică / *gyromagnetic power limiter* / *limiteur de puissance gyromagnétique* / Limitator de putere dotat cu cel puţin un rezonator giromagnetic, a cărui funcţionare depinde de efectele neliniare de saturaţie în acest rezonator.

limitator de sfârşit de cursă mecanic / *mechanical end stop* / *fin de course mécanique* / Dispozitiv care împiedică manevrarea schimbătorului de prize peste poziţiile extreme, dar permite manevra în sens invers.

limitator de supratensiuni tranzitorii cu seleniu / *selenium transient overvoltage suppressor* / *limiteur de surtensions transitoires au sélénium* / Dispozitiv care utilizează panta abruptă a caracteristicilor de blocare curent-tensiune ale plăcilor cu seleniu, pentru a limita supratensiunile tranzitorii.

limitator de temperatură ⇒ siguranţă termică

limitator de viteză / *velocity limiter* / *limiteur de vitesse* / Dispozitiv care reproduce un semnal de intrare atât timp cât viteza de variaţie a acestui semnal nu depăşeşte o limită prestabilită; la viteze peste această limită, semnalul de ieşire se apropie de valoarea semnalului de intrare cu o viteză cel mult egală cu limita de viteză prestabilită.

limitator de viteză (a unui vehicul) / *speed-limiting device* / *limiteur de vitesse (d'un véhicule)* / Dispozitiv destinat prevenirii cazului în care viteza unei maşini depăşeşte o anumită valoare.

limitator inferior / *base limiter* / *épiéteur* / Limitor destinat efectuării limitării inferioare a unui semnal.

limitator pneumatic / *pneumatic limit operator* / *limiteur pneumatique* / Dispozitiv care primeşte unul sau două semnale pneumatice de intrare, compară semnalele sau diferenţa dintre ele cu o valoare prestabilită şi produce schimbarea stării unui contact sau a unui semnal de ieşire când valoarea prestabilită a fost depăşită.

limită a domeniului de detecţie / *boundary of detection coverage* / *limite de la couverture de détection* / Distanţele radiale cele mai îndepărtate şi în toate direcţiile, pentru care ţinta de referinţă provoacă o stare de alarmă când se deplasează către detector.

limită anuală încorporată / *annual limit on intake* / *limite annuelle d'incorpo-*

ration / Activitatea unui radionucleid dat care, dacă ar fi încorporat în organism timp de un an, ar produce o creştere a echivalentului dozei angajate a cărei sumă ponderată ar fi egală cu limita echivalentului dozei efective.

limită de deplasare a unui convertor de măsurare primară / *displacement limit of primary measuring converter displacement / limite de déplacement d'un convertisseur de mesure primaire* / Poziţie a convertizorului de măsurare primară a cărui mişcare este prevenită de un opritor mecanic sau electromecanic.

limită de extrapolare / *extrapolated boundary / limite extrapolée* / Suprafaţă ipotetică din afara unui ansamblu, a cărei distanţă faţă de ansamblu este egală, în toate punctele, cu lungimea de extrapolare (distanţa de extrapolare).

limită de încălzire / *temperature rise limit / limite d'échauffement* / Încălzire maximă permisă la încercările unei maşini dotată cu o izolaţie de clasă dată.

limită de măsurare (în raport cu mărimea de măsurat) / *rating (in terms of the measured quantity) / calibre d'un appareil (par rapport à la grandeur qu'il mesure)* / Valoarea acelei mărimi care corespunde limitei superioare a unui domeniu de măsurare.

limită de rezoluţie a unei mire în stea / *star-pattern resolution limit / limite de résolution d'une mire étoile* / Caracteristică a unui focar, definită prin frecvenţa spaţială cea mai joasă care nu poate fi vizualizată în condiţii de măsurare specifice.

limită de solicitare la oboseală / *fatigue stress limit / limite de contrainte de fatigue* / Valoarea solicitării alternative prin tracţiune, pliere sau torsiune, care provoacă ruptura după un număr specific de alternanţe.

limită de stabilitate dinamică la flux constant a unui sistem electroenergetic / *transient stability limit with constant flux of a transmission system [power system] / limite de stabilité dynamique à flux constant d'un système de transmission [réseau]* / Puterea maximă pe care o poate transmite un sistem, fără pierderea sincronismului, pe durata unei perturbaţii bruşte, când intervenţia regulatoarelor sincrone asigură menţinerea constantă a fluxului în circuitele inductoare ale maşinilor sincrone ale sistemului. Această limită de stabilitate depinde de natura perturbaţiei (creştere a puterii, variaţie a impedanţei, scurtcircuit etc.), de mărimea şi de durata acesteia.

limită de stabilitate dinamică naturală a unui sistem electroenergetic / *natural transient stability limit of a transmission system / limite de stabilité dynamique naturelle d'un système de transmission* / Puterea maximă pe care o poate transmite un sistem, fără pierderea sincronismului, pe durata unei perturbaţii bruşte, fără ajustarea manuală sau automată a circuitelor de excitaţie ale maşinilor sincrone ale sistemului. Limita de stabilitate dinamică naturală depinde de natura perturbaţiei (creştere a puterii, variaţie a impedanţei, scurtcircuit etc.), de mărimea şi de durata acesteia.

limită de stabilitate naturală a unui sistem electroenergetic / *natural stability limit of a transmission system / limite de stabilité naturelle d'un système de transmission* / Puterea maximă pe care o poate transmite un sistem la frecvenţa nominală fără pierderea sincronismului pe durata unei variaţii lente a sarcinii, fără ajustarea manuală sau automată a circuitelor de excitaţie ale maşinilor sincrone ale sistemului.

limită de stabilitate pentru o variabilă de stare / *stability limit of a system-state variable / limite de stabilité pour une variable d'état* / Valoare limită a unei variabile de stare, a cărei depăşire poate antrena pierderea stabilităţii sistemului. Notă: În absenţa unui defect în sistemul electroenergetic, această definiţie se aplică stabilităţii statice a sistemului.

limită de stabilitate statică la flux constant a unui sistem electroenergetic / *steady-state stability limit, with constant flux, of a transmission system* / *limite de stabilité statique à flux constant d'un système de transmission* / Puterea maximă pe care o poate transmite un sistem, fără pierderea sincronismului pe durata unei variații lente a sarcinii, când fluxul în circuitele inductoare ale mașinilor sincrone ale sistemului este menținut constant.

limită de suprasarcină / *overrange limit* / *limite de dépassement* / Semnal maxim de intrare care poate fi aplicat unui dispozitiv, fără a provoca o defectare sau alterare permanentă a calității dispozitivului.

limită de utilizare / *application limit* / *limite d'emploi* / Pentru o grilă focalizată, distanța dintre focar și fața incidentă între care se poate obține în general o informație radiologică acceptabilă.

limită de vizibilitate a cerului / *no-sky line* / *ligne d'occultation du ciel* / Linie care separă toate punctele planului util de unde cerul este direct vizibil de cele din care nici o parte a cerului nu este direct vizibilă.

limită derivată / *derived limit* / *limite dérivée* / Limită calculată pe baza unui model care dă o relație cantitativă dintre o măsurare particulară și limita recomandată a echivalentului dozei sau limita anuală încorporată.

limită extrapolată ⇒ limită de extrapolare

limită inferioară a domeniului (de măsurare) / *lower range limit* / *portée limite inférieure* / Valoarea minimă a mărimii pe care un aparat de măsurare poate fi reglat să o măsoare cu o exactitate specificată. Notă: Pentru un aparat de măsurare cu domenii multiple, limita inferioară a domeniului este cea mai mică dintre valorile limită inferioare referitoare la fiecare domeniu particular.

limită inferioară (a presiunii semnalului) / *lower limit (of the signal pressure)* / *limite inférieure (de la pression du signal)* / Presiune corespunzătoare valorii minime a semnalului analogic pneumatic.

limită inferioară (a unui semnal analogic) / *lower limit (of an analogue signal)* / *limite inférieure (d'un signal analogique)* / Valoarea minimă specificată a domeniului unui semnal analogic.

limită inferioară efectivă a domeniului de măsurare / *lower actual measuring range value* / *limite inférieure effective de l'étendue de mesurage* / Valoarea minimă a mărimii măsurate la care un dispozitiv este efectiv reglat pentru a măsura cu precizia specificată.

limită *pn* / *pn boundary* / *limite pn* / Interfață în regiunea de tranziție între materialele de tip *p* și de tip *n*, în care donorii și acceptorii se găsesc în concentrații egale.

limită superioară a domeniului (de măsurare) / *upper range limit* / *portée limite supérieure* / Valoarea maximă a mărimii la care un aparat de măsurare poate fi reglat să o măsoare cu o exactitate specificată. Notă: Pentru un aparat de măsurare cu domenii multiple, limita superioară a domeniului este cea mai mare dintre valorile limită superioare referitoare la fiecare domeniu particular.

limită superioară a gamei de măsurare ⇐ calibru / *(nominal) range* / *calibre* / Intervalul de măsurare obținut pentru o poziție dată a comenzilor unui aparat de măsurat. Notă: Calibrul este exprimat în mod curent prin limitele sale inferioară și superioară. Dacă limita inferioara este zero, calibrul este în mod curent exprimat numai prin limita sa superioară, de exemplu un calibru de la 0 V la 100 V se numește „calibru de 100 V".

limită superioară a intervalului nominal de utilizare în frecvență (a unui rezistor) / *upper limit of the nominal range of use for frequency (of a resistor)* / *limite supérieure du domaine nominal d'utilisation en fréquence (d'un résistance)* / Frecvență specificată până la care variația datorată frecvenței nu depășește limita

admisibilă a erorii intrinseci în curent continuu, corespunzătoare indicelui de clasă a rezistenței (în curent continuu).

limită superioară (a presiunii semnalului) / *upper limit (of the signal pressure)* / *limite supérieure (de la pression du signal)* / Presiune corespunzătoare valorii maxime a semnalului analogic pneumatic.

limită superioară (a unui semnal analogic) / *upper limit (of an analogue signal)* / *limite supérieure (d'un signal analogique)* / Valoarea maximă specificată a domeniului unui semnal analogic.

limită superioară efectivă a domeniului de măsurare / *higher actual measuring range value* / *limite supérieure effective de l'étendue de mesurage* / Valoarea maximă a mărimii măsurate la care un dispozitiv este efectiv reglat pentru a măsura cu precizia specificată.

limită termică a curentului secundar de sarcină ⇐ curent secundar limită termic ⇐ valoare limită termică a curentului secundar / *secondary limiting thermal current* / *limite thermique du courant secondaire de charge* / Curentul maxim secundar pe care îl poate furniza în permanență un transformator la tensiunea cea mai ridicată pentru echipament, fără ca temperatura nici unei părți ale sale să depășească temperaturile limită specificate.

limite ale erorii unui coeficient de (timp de) deflexie / *limits of error of a deflection (time) coefficient* / *limites d'erreur d'un coefficient de déviation* / Valori maxime ale erorii, indicate de constructor pentru un coeficient de deviație (de baleiaj) al unui oscilograf care funcționează în condiții specificate.

limite de funcționare / *operating limits* / *limites de fonctionnement* / Domeniu al condițiilor de funcționare în care un dispozitiv poate funcționa fără modificarea parametrilor și a caracteristicilor de funcționare. Note: 1. În general, caracteristicile de performanță nu sunt specificate pentru domeniul cuprins între limitele condițiilor normale și limitele de funcționare. 2. Între limitele condițiilor normale de funcționare, un dispozitiv poate necesita reglaje pentru a fi readus la performanțele sale normale.

limite de variație / *limits of variation* / *limites de variation* / Valori maxime pentru variația unei caracteristici de performanță y, autorizate prin norme. Dacă limitele de variație sunt indicate în $\pm e\%$, variația $\Delta y/y$ trebuie să rămână în domeniul $[-e\%, +e\%]$.

limitor ⇒ limitator

limitor (de amplitudine) / *clipper* / *écrêteur* / Limitor destinat menținerii constante la ieșire a valorii instantanee, pozitivă sau negativă, a oricărei porțiuni de semnal care, în absența acestuia, ar depăși o valoare determinată.

limnimetru ⇒ nivelmetru

lineic ⇐ liniar, 3[calificativ] / *linear, 3[quantity]* / *linéique [grandeur]* / Calificativ atașat unei mărimi pentru a desemna câtul dintre această mărime și lungime. Exemple: masa lineică, densitatea lineică de curent electric. Notă: Calificativele "lineic" și "liniar" pot fi, de asemenea, atașate numelui unei mărimi pentru a distinge mărimi similare ca, de exemplu: ionizarea liniară, coeficientul de dilatare liniară.

liniar, 1[dispozitiv]/ *linear, 1[device]* / *linéaire, 1[dispositif]* / Calificativ al unei caracteristici de funcționare, al unui dispozitiv, al unei rețele electrice sau al unui mediu de transmisiune care satisfac principiul de superpoziție conform căruia, între limitele unui anumit domeniu de funcționare: la un acces de ieșire specificat, semnalul rezultat din aplicarea unui semnal de intrare oarecare la un acces specificat este astfel încât, dacă semnalul de intrare este multiplicat cu un factor constant dat, semnalul de ieșire este multiplicat cu același factor; la un acces de ieșire specificat, semnalul total rezultat din aplicarea simultană a unor semnale de intrare oarecare, fie în mod

individual la accese independente specificate, fie suprapuse la un acelaşi acces specificat, este suma semnalelor de ieşire produse de aceleaşi semnale de intrare aplicate fiecare separat la aceleaşi accese. Notă: Un dispozitiv cu mai multe accese de intrare poate fi liniar, de exemplu numai pentru un anumit ansamblu de accese.

liniar, 2[element particular] / *linear, 2[feature]* / *linéaire, 2[élément particulier]* / Calificativ referitor la un element particular al cărui nivel variază conform unei funcţii de timp sau de altă mărime definită prin relaţia următoare sau una echivalentă: $m = a+bt$.

liniar, 3[calificativ] ⇒ lineic

liniaritate / *linearity* / *linéarité* / Conformitate a unei curbe (de etalonare) faţă de o dreaptă specificată. Notă: Termenul "liniaritate" trebuie să însoţit de un calificativ. În absenţa acestuia se subînţelege "liniaritate independentă".

liniaritate a câştigului / *gain linearity* / *linéarité du gain* / Capacitatea unui tub amplificator de a furniza un câştig de putere aproape constant, când puterea de excitaţie variază în condiţii de funcţionare date. Notă: O măsură a liniarităţii câştigului este variaţia câştigului de putere în funcţie de variaţia puterii de excitaţie, când tubul amplificator funcţionează în condiţii date. Această variaţie este exprimată, în general, în dB.

liniaritate a câştigului de tensiune / *voltage gain linearity* / *linéarité du gain de tension* / Raportul dintre valoarea minimă şi valoarea maximă a câştigului pentru treptele individuale ale unei modulaţii de amplitudine în scară, între două niveluri date ale purtătoarei la intrare sau la ieşire.

liniaritate a unui aparat de măsurat / *linearity (of a measuring instrument)* / *linéarité d'un instrument de mesurage* / Aptitudine a unui aparat de măsurat de a furniza o indicaţie sau o mărime de ieşire în relaţie liniară cu o mărime definită, diferită de mărimea de influenţă. Notă: Modul de exprimare a absenţei liniarităţii, diferenţiat în funcţie de tipul aparatului, este fixat în fiecare caz particular.

liniaritate incrementală (a unui potenţiometru) / *incremental linearity (of a potentiometer)* / *linéarité incrémentale (d'un potentiomètre)* / Liniaritatea incrementală a unui potenţiometru este caracterizată prin: constanţa tensiunii furnizate pentru diferite combinaţii posibile ale cadranelor de măsură corespunzătoare aceleiaşi valori afişate; constanţa diferenţei tensiunilor furnizate de două poziţii adiacente ale unui cadran de măsurare dat.

liniaritate independentă / *independent linearity* / *linéarité indépendante* / Gradul de apropiere ce se poate obţine între curba de etalonare a unui dispozitiv şi o linie dreaptă specificată, astfel încât abaterea maximă să fie redusă la minimum.

liniaritate la extremităţi / *terminal-based linearity* / *linéarité réduite aux extrémités* / Gradul de apropiere ce se poate obţine între curba de etalonare a unui dispozitiv şi o linie dreaptă specificată astfel încât valorile corespunzătoare limitei superioare, respectiv inferioare a domeniului de pe ambele curbe să coincidă.

liniaritate la zero / *zero-based linearity* / *linéarité réduite au zéro* / Gradul de apropiere ce se poate obţine între curba de etalonare a unui dispozitiv şi o linie dreaptă specificată astfel încât abaterile pozitive şi cele negative să fie egale, iar valorile corespunzătoare limitei inferioare a domeniului de pe cele două curbe să coincidă.

linie / *line* / *ligne* / Conexiune între două echipamente de calcul, utilizată pentru transmiterea de semnale între acestea, compusă din unul sau mai multe fire, electrice sau optice, şi care poate interconecta calculatoare, terminale, imprimante, aparate telefonice sau modemuri.

linie (a unei cartele perforate) / *card row* / *ligne (de carte)* / Linie a poziţiilor

perforațiilor, paralelă cu latura mare a unei cartele perforate.

linie a centrelor ghidului de unde ⇒ axă a unui ghid de unde

linie a curenților de scurgere / *track / trace de cheminement* / Traseu parțial conductor format prin deteriorarea locală a suprafeței unui material izolant.

linie aeriană de contact / *overhead contact line / ligne aérienne de contact* / Linie de contact la care conductoarele sunt plasate deasupra sau la nivelul limitei superioare a gabaritului vehiculelor, alimentarea cu energie electrică a vehiculelor făcându-se prin intermediul prizelor de curent alunecătoare.

linie artificială / *artificial line / ligne artificielle* / Rețea astfel concepută încât să aibă una sau mai multe din caracteristicile de transmisiune ale unei linii.

linie ascunsă / *hidden line / ligne cachée* / Într-o proiecție plană a unui obiect cu trei dimensiuni, linie care reprezintă o margine disimulată.

linie bifilară ⇒ circuit bifilar

linie bipolară / *bipolar line / ligne bipolaire* / Linie în curent continuu în care cei doi poli conectează sarcina cu sursa de alimentare.

linie coaxială / *coaxial line / ligne coaxiale* / Linie de transmisiune constituită din doi conductori cilindrici coaxiali.

linie cu abonați cuplați / *shared-service line / ligne partagée entre deux abonnés* / Linie cuplată utilizată nesimultan de două posturi telefonice de abonat cu numere de apel distincte.

linie cu acces direct / *selection line / ligne spéciale à commutation instantanée* / Linie care oferă acces la un post telefonic fără formarea numărului sau oricare altă formă de selectare a adresei.

linie (cu) dublu circuit / *double circuit line / ligne double* / Linie electrică aeriană alcătuită din două circuite, nu neapărat cu aceeași tensiune și frecvență, instalate pe același suport.

linie cu întoarcere prin pământ ⇐ circuit cu întoarcere prin pământ ⇐ circuit cu retur prin pământ / *earth-return circuit / circuit à retour par terre* / Circuit format, între două puncte, dintr-un conductor metalic sau mai multe conductoare metalice în paralel, cu întoarcere prin pământ sau prin mare între aceste două puncte.

linie cu mai multe circuite / *multiple circuit line / ligne multiple* / Linie alcătuită din mai multe circuite, nu neapărat cu aceeași tensiune și frecvență, instalate pe același suport.

linie cu patru fire ⇒ circuit cu patru fire

linie (cu) dublu circuit / *double circuit line / ligne double* / Linie electrică aeriană alcătuită din două circuite, nu neapărat având aceeași tensiune și frecvență, instalate pe același suport.

linie (cu) simplu circuit / *single circuit line / ligne simple* / Linie electrică aeriană alcătuită dintr-un singur circuit.

linie cu suspensie catenară dublă / *double catenary equipment / suspension caténaire double* / Linie catenară la care firele de contact sunt suspendate de două cabluri purtătoare longitudinale, cu aceeași săgeată și plasate la aceeași înălțime deasupra căilor de rulare.

linie cu suspensie catenară simplă cu două fire de contact / *simple (catenary) equipment with twin contact wires / caténaire à deux fils de contact* / Linie catenară la care cele două fire de contact sunt suspendate direct de un cablu purtător longitudinal.

linie cu suspensie catenară simplă cu un fir de contact / *simple (catenary) equipment with single contact wire / caténaire à un fil de contact* / Linie catenară la care firul de contact este suspendat direct de un cablu purtător longitudinal.

linie cu tijă (rectangulară) / *slab line / ligne à tige (rectangulaire)* / Linie de transmisiune constituită dintr-un conductor cu secțiune transversală rectangulară plasată de-a lungul unei suprafețe con-

ductoare paralele sau între două astfel de suprafeţe.

linie cu tijă (rotundă) / *rod line / ligne à tige (ronde)* / Linie de transmisiune constituită dintr-un conductor de secţiune transversală circulară plasat de-a lungul unei suprafeţe conductoare paralele sau între două astfel de suprafeţe. Notă: Cu o singură suprafaţă conductoare, linia este nesimetrică, cu două suprafeţe conductoare fiind simetrică.

linie cuplată / *party line / ligne partagée* / Linie telefonică de abonat utilizată nesimultan de două sau mai multe posturi telefonice de abonat cu numere proprii de apel.

linie de abonat / *connection line / ligne de rattachement* / Legătura continuă dintre un centru de comutaţie public şi un post telefonic, o instalaţie telefonică interioară sau un alt terminal care utilizează semnale compatibile cu reţeaua telefonică.

linie de abonat excepţională / *out-of-area subscriber's line / ligne de rattachement exceptionnel* / Linie telefonică de abonat care conectează o centrală locală cu un abonat situat în afara zonei aservite acestei centrale.

linie de acces / *access line / voie d'accès* / Canal de comunicaţie terestră care permite accesul de la distanţă la resursele unui calculator sau reţea de calculatoare.

linie de adaptare ⇐ linie reactivă / *matching stub / ligne d'adaptation* / Porţiune a unei linii de transmisiune cu o extremitate conectată la linia de alimentare a unei antene, lungimea şi poziţia sa fiind determinate pentru adaptarea impedanţei antenei la cea a liniei de alimentare.

linie de alimentare (a unei antene) ⇐ fider (al unei antene) / *feed line / ligne d'alimentation (d'antenne)* / 1. Linie de transmisiune în radiofrecvenţă care leagă un emiţător sau un receptor radioelectric de o antenă. 2. Pentru o antenă cu mai multe elemente alimentate, linie de transmisiune în radiofrecvenţă care leagă fiecare din aceste elemente la accesul antenei. Notă: Fiderul poate fi unifilar, de exemplu coborârea de antenă, sau poate fi constituit dintr-o linie de transmisiune simetrică sau coaxială.

linie de analiză ⇒ linie de explorare

linie de arbori / *line of shafting / ligne d'arbres* / Grup de rotoare cuplate pe acelaşi ax.

linie de baleiaj ⇒ linie de explorare

linie de bază (la nivelul crestei impulsului) / *base line (at pulse peak) / ligne de base (au maximum de l'impulsion)* / Valoarea instantanee pe care ar avea-o tensiunea în momentul maximului impulsului în absenţa acestui impuls.

linie de branşament / *subscriber's lead-in / ligne de branchement* / Parte a unei linii telefonice de abonat care leagă punctul de concentrare cu locuinţa abonatului.

linie de câmp / *field line / ligne de champ* / Curbă a cărui tangentă în fiecare punct este paralelă cu câmpul vectorial din acel punct.

linie de câmp [în magnetism] / *load line [magnetism] / ligne de charge [magnétisme]* / Locul geometric al punctelor de funcţionare ale unui material pentru magnet permanent, care face parte dintr-un circuit magnetic dat, în timp ce amplitudinea magnetizaţiei variază.

linie de comandă / *command line / ligne de commande* / Şir de caractere, introdus de utilizator şi interpretat de interfaţa de comandă a unui sistem de operare, prin care utilizatorul solicită îndeplinirea unor acţiuni în sistem. Face posibilă utilizarea sistemului de la cele mai simple terminale alfanumerice. Notă: În general o linie de comandă este alcătuită din mai multe cuvinte, separate prin spaţii sau caractere TAB, în care primul reprezintă numele comenzii, iar următoarele aşa numiţii parametri ai comenzii. Interpretorul de comenzi poate accepta comenzi interne, cu funcţii codificate chiar în interiorul sistemului, şi comenzi externe, care sunt practic programe executabile stocate pe

un mediu de informaţie externă. Prin linia de comandă se specifică încărcarea şi execuţia unuia sau mai multor programe şi eventual modul de efectuare a comunicării şi a sincronizării între ele. Pe lângă aceste comenzi imperative pot exista şi comenzi declarative, care au ca efect setarea unor câmpuri din structuri de date ale sistemului: determinarea modului de comportament al unui terminal, schimbarea identităţii utilizatorului etc.

linie de contact / *contact line / ligne de contact* / Linie electrică destinată alimentării vehiculelor motoare cu energie electrică prin intermediul unor prize de curent alunecătoare.

linie de contact catenară ⇒ catenară [linie de contact] / *overhead contact line with catenary suspension / ligne (aérienne de contact) à suspension caténaire* / Linie de contact la care firul sau firele de contact sunt suspendate de unul sau mai multe cabluri purtătoare prin intermediul pendulelor.

linie de contact cu suspensie catenară compusă / *compound catenary equipment / suspension caténaire composée* / Linie catenară la care firul sau firele de contact sunt suspendate de cablul purtător auxiliar, acest ansamblu fiind suportat de cablul purtător principal.

linie de contact dublă / *double tramway equipment / ligne de contact double* / Linie compusă din două fire de contact, menţinute la acelaşi potenţial.

linie de contact monofilară ⇒ linie de contact simplă

linie de contact simplă / *single tramway-type equipment / ligne de contact simple* / Linie de contact constituită dintr-un singur fir de contact.

linie de curent alternativ / *a.c. line / ligne à courant alternatif* / Linie conectată la un generator de curent alternativ sau conectând două reţele de curent alternativ.

linie de curent continuu / *d.c. line / ligne à courant continu* / Linie conectată la un generator de curent continuu.

linie de curent ridicat a instalaţiei unui cuptor cu arc / *arc furnace installation high-current line / ligne à courant élevé de l'installation d'un four à arc* / Partea de joasă tensiune a liniei electrice a instalaţiei unui cuptor cu arc.

linie de explorare ⇐ linie de baleiaj ⇐ linie de imagine ⇐ linie de analiză / *scanning line / ligne (de balayage)* / Segment de dreaptă parcurs de la o margine la alta a unei suprafeţe în cursul unei explorări linie cu linie.

linie de explorare [în fototelegrafie] / *scanning line [in facsimile] / ligne d'exploration [en télécopie]* / Suprafaţa explorată în fototelegrafie de spotul explorator în cursul unei singure treceri de la o margine la cealaltă a câmpului de explorare.

linie de explorare centrală / *central scan line / ligne d'exploration centrale* / Pentru sistemele exploratoare automate, linia de explorare ultrasonică cea mai apropiată de axa de simetrie a planului de explorare.

linie de explorare ultrasonică / *ultrasonic scan line / ligne d'exploration ultrasonique* / Pentru sistemele exploratoare automate, axa de aliniere a fasciculului fie pentru un grup particular de elemente traductoare ultrasonice, fie pentru o excitare individuală sau multiplă a unui traductor ultrasonic sau a unui grup de elemente traductoare ultrasonice.

linie de flux / *flowline / ligne de liaison* / Linia ce reprezintă legătura dintre simbolurile unei scheme de prelucrare pentru a indica un transfer de date sau de control.

linie de fugă (în aer) ⇐ traseu de scurgere (în aer) / *creepage distance (in air) / ligne de fuite (dans l'air)* / Distanţa cea mai scurtă pe suprafaţa unui izolator, între părţile metalice aflate la potenţiale electrice diferite. În cazul izolaţiilor compuse, drept linie de fugă se consideră suma liniilor de fugă ale elementelor componente. Notă: Dacă pe anumite părţi izolante sunt aplicate acoperiri cu mare rezistenţă electrică, acestea trebuie con-

siderate ca suprafeţe izolante efective, distanţa măsurată pe suprafaţa acestor acoperiri fiind inclusă în linia de fugă.

linie de funcţionare / *operating line / ligne de fonctionnement* / Locul geometric al tuturor valorilor simultane ale tensiunii totale instantanee şi curentului total instantaneu de electrod, în condiţiile date ale circuitului exterior.

linie de imagine ⇒ linie de explorare

linie de întârziere / *delay line / ligne de retard* / Diport liniar destinat introducerii unei întârzieri determinate în transmiterea unui semnal, fără modificarea celorlalte caracteristici ale semnalului.

linie de întârziere, 1[sens general] / *delay line, 1[general meaning] / ligne de retard, 1[au sens général]* / Biport liniar destinat introducerii unei întârzieri determinate în transmiterea unui semnal, fără modificarea celorlalte caracteristici ale semnalului.

linie de întârziere, 2[cu parametri repartizaţi] / *delay line, 2[transmission line] / ligne de retard, 2[à constantes réparties]* / Tronson al unei linii de transmisiune a cărui lungime electrică este determinată în vederea obţinerii unui timp de propagare de grup specific.

linie de măsură / *measuring line (section) / ligne de mesure* / Tronson al unei linii de transmisiune de-a lungul căruia o sondă de cuplare poate fi deplasată pentru efectuarea de măsurători.

linie de măsură cu fantă / *slotted line / ligne (de mesure) à fente* / Tronson de linie de transmisiune uniformă prevăzut într-unul din pereţi cu o fantă longitudinală prin care se poate insera o sondă de cuplare pentru efectuarea de măsurători.

linie de recul ⇐ curbă de recul / *recoil line / ligne de recul* / Ciclu de histerezis, sau o parte a acestui ciclu, parcursă de un magnet permanent în stare de recul. Notă: În practică linia de recul nu se poate distinge de un segment de dreaptă.

linie de referinţă (a soclului) / *datum line (of a base drawing) / ligne de référence (du culot)* / Linie radială utilizată ca referinţă la numerotarea terminalelor sau a contactelor.

linie de rezonanţă / *resonance line / raie de résonance* / Linie spectrală rezultată din tranziţia directă între un nivel energetic excitat şi nivelul fundamental, sau din tranziţia inversă, fără a trece prin nivelul intermediar Exemple: $\lambda = 253{,}7$ nm pentru mercur, $\lambda = 589{,}0$ nm sau $\lambda = 589{,}6$ nm pentru sodiu.

linie de semnal / *signal line / ligne de signal* / Element al unui set de conductoare dintr-un sistem de interfaţă, utilizat pentru transferul mesajelor între aparatele interconectate.

linie de telecomunicaţii / *telecommunication line / ligne de télécommunication* / Porţiune a unui circuit, diferită de antenă, exterioară unui echipament de telecomunicaţii.

linie de transmisiune / *transmission line, 1[in telecommunication] / ligne de transmission* / Mediu de transmisiune artificial pentru transmisiunea semnalului între două puncte. Orice linie de transmisiune are în direcţia de transmisiune o dimensiune mult mai mare decât cele ale secţiunii transversale. Exemple: linia simetrică, linia coaxială, linia Goubau, ghidul de unde, fibra optică.

linie de transmisiune cu fascicule / *beam transmission line / ligne à faisceaux* / Linie de transmisiune compusă dintr-o succesiune de lentile sau oglinzi destinate dirijării undelor electromagnetice.

linie de transmisiune exponenţială / *exponential transmission line / ligne exponentielle* / Linie de transmisiune neuniformă a cărei impedanţă caracteristică este funcţie exponenţială de distanţa de-a lungul liniei de transmisiune.

linie (de transmisiune) radială / *radial transmission line / ligne radiale* / Pereche de plane conductoare paralele între care se propagă unde cilindrice pornind de la o axă perpendiculară pe plane.

linie (de transmisiune) simetrizată ⇒ circuit simetric

linie de transmisiune transpusă / *transposed transmission line* / *ligne de transmission avec transpositions* / Linie de transmisiune ale cărei conductoare îşi schimbă poziţiile relative la intervale regulate în vederea reducerii cuplajelor electrice sau magnetice ale liniei cu alte linii de transmisiune.

linie de transmisiune uniformă ⇒ linie omogenă

linie de transport de energie ⇒ linie (electrică) de transport

linie de transport de înaltă siguranţă / *high-reliability power line [according to CCITT]* / *ligne à grande sécurité de service [au sens du CCITT]* / Linie de transport sau de distribuţie a energiei electrice care răspunde unor anumite exigenţe care permit să se presupună că numărul şi durata defectelor care afectează linia electrică vor fi readuse în scopul limitării perturbaţiilor pe liniile de telecomunicaţii vecine.

linie de trecere / *pass line* / *ligne de passage* / Poziţie a materialului în spaţiul de măsurare.

linie de trecere de referinţă / *reference pass line* / *ligne de passage de référence* / Linie de trecere în interiorul spaţiului de măsurare corespunzătoare poziţiei materialului pentru care se efectuează în mod normal etalonarea. Aceasta este în general definită pentru o distanţă particulară, în raport fie cu suprafaţa portsursei, fie cu cea a detectorului.

linie de utilizator / *subscribers feeder* / *ligne d'usager* / Linie a unei reţele de teledistribuţie care leagă instalaţia unui utilizator de reţeaua generală.

linie derivaţie / *tapped line* / ... / Linie electrică principală la care sunt racordate derivaţii.

linie echilibrată / *balanced line* / *ligne équilibrée* / Linie de transmisiune care permite operarea în ambele direcţii, cu niveluri de tensiune şi curent opuse. Exemplu: o pereche de cabluri torsadate.

linie electrică / *electric line* / *ligne électrique* / Ansamblu de conductoare, izolatoare şi accesorii destinat transferului la distanţă de energie electrică sau de semnale electrice.

linie electrică a instalaţiei unui cuptor cu arc / *arc furnace installation electric line* / *ligne électrique d'une installation de four à arc* / Ansamblu al elementelor de putere electrică necesare la alimentarea arcului electric.

linie electrică aeriană <LEA> / *overhead line* / *ligne aérienne* / Linie electrică montată în aer liber, care cuprinde stâlpi, fundaţii şi instalaţii de legare la pământ.

linie electrică cu izolaţie gazoasă / *gas-insulated line* / *ligne à isolation gazeuse* / Linie electrică ale cărei conductoare sunt plasate într-o incintă şi izolate printr-un gaz comprimat.

linie (electrică) de distribuţie / *distribution line* / *ligne de distribution* / Linie destinată distribuţiei de energie electrică.

linie electrică (de energie) / *power line* / *ligne électrique (d'énergie)* / Linie electrică destinată transportului sau distribuţiei energiei electrice.

linie (electrică) de transport / *transmission line, 2[in an electrical power system]* / *ligne de transport* / Linie electrică ce face parte dintr-o reţea de transport al energiei electrice.

linie electrică subterană <LES> / *underground cable* / *ligne souterraine* / Linie electrică cu conductoare izolate montată fie direct în sol, fie în canale sau tuneluri.

linie Goubau / *Goubau line* / *ligne de Goubau* / Ghid de unde uniform monofilar cu secţiune transversală circulară la care suprafaţa exterioară a conductorului este acoperită cu un material dielectric.

linie individuală (de abonat) / *exclusive exchange line* / *ligne individuelle (d'abonné)* / Linie telefonică de abonat

pentru o instalaţie telefonică interioară cu un singur număr de apel.

linie închiriată / *leased line / ligne louée* / Canal de comunicaţie telefonică, închiriat pentru o perioadă determinată şi disponibil permanent pentru transferuri de date. Notă: În general, o linie închiriată asigură o viteză de transfer mai bună decât o linie comutată, calitatea semnalului este mai bună şi întârzierile mai mici datorită eliminării circuitelor speciale de comutare, dar costă mai mult decât aceasta.

linie închiriată [privată] / *private line / ligne privée* / Linie telefonică dedicată unei singure legături de date între doi abonaţi telefonici.

linie îngropată ⇒ linie electrică subterană

linie monopolară / *monopolar line / ligne monopolaire* / Linie în curent continuu în care doar un pol conectează sarcina cu sursa de alimentare, calea de întoarcere fiind prin pământ.

linie Morse / *dash (in Morse code) / trait (en code) Morse* / Element de semnal în stare de lucru cu durata nominală de trei elemente unitare, urmat de un element de semnal în stare de repaus cu durata nominală de un interval unitar.

linie neutră / *neutral line / ligne neutre* / Locul punctelor de la suprafaţa unui magnet unde componenta normală a inducţiei magnetice este nulă. Notă: Linia neutră separă suprafaţa în regiuni de polarităţi opuse.

linie omnibuz [de transport] / *bus-line [for transport] / ligne omnibus [de transport]* / Conductă continuă de-a lungul trenului, utilizată pentru interconectarea captatoarelor de curent de aceeaşi polaritate.

linie omogenă ⇐ linie de transmisiune uniformă / *uniform transmission line / ligne uniforme* / Linie de transmisiune ale cărei caracteristici constructive (ca, de exemplu, forma secţiunii transversale) şi electromagnetice sunt funcţii constante de lungimea liniei de transmisiune.

linie plată ⇐ linie strip / *strip line / ligne à ruban* / Linie de transmisiune constituită dintr-o bandă conductoare plasată între două suprafeţe metalice plan paralele, de dimensiuni superioare celor ale benzii conductoare.

linie plată miniaturizată / *microstrip / (ligne à) microruban* / Linie de transmisiune constituită dintr-o bandă conductoare şi o suprafaţă conductoare paralelă cu ea şi de dimensiuni extinse, dispuse pe cele două feţe (opuse) ale unui substrat dielectric.

linie preferenţială / *preferential (PBX) access line / ligne préférentielle* / Linie telefonică de abonat care aparţine unui grup de linii, accesibilă individual printr-un număr de apel diferit de cel al grupului.

linie principală (a unei reţele telefonice) ⇒ cablu principal de transport

linie principală de abonat / *(main) subscriber's line / ligne principale d'abonné* / Linie telefonică între un post sau o instalaţie de abonat şi o centrală telefonică.

linie privată / *tie line / ligne d'intérêt privée* / Circuit telefonic care conectează două instalaţii de abonat private.

linie radială / *single feeder / (ligne en) antenne* / Linie electrică alimentată de la o singură extremitate.

linie rapidă / *fast line / ligne rapide* / Linie de transmisiuni de date a cărei viteză este satisfăcătoare. Exemple: legătura printr-un modem de 28 800 bps, legătura prin satelit.

linie reactivă ⇒ linie de adaptare

linie separatoare în sfert de lungime de undă / *quarter-wave choke / blocage quart d'onde* / Dispozitiv de blocare a trecerii curentului de radiofrecvenţă de-a lungul unui element conductor ca, de exemplu, suportul unei antene, şi care este constituit dintr-un alt conductor cu lungimea de un sfert de lungime de undă, plasat paralel cu primul, la mică distanţă şi conectat cu acesta la una din

extremităţi, formând astfel o linie în scurtcircuit. Notă: Separarea în sfert de lungime de undă poate fi realizată prin plasarea unui manşon în jurul elementului conductor.

linie spectrală / *spectral line* / *raie spectrale* / 1. Radiaţie monocromatică emisă sau absorbită la tranziţia între două niveluri energetice. 2. Reprezentarea sa într-un spectru.

linie strip ⇒ linie plată

linie telefonică / *telephone line* / *ligne téléphonique* / Ansamblu de conductoare care urmează acelaşi parcurs sau intră în componenţa aceluiaşi cablu.

linie (telefonică) de abonat / *subscriber's (telephone) line* / *ligne (téléphonique) d'abonné* / Legătura dintre un centru de comutaţie public şi un post telefonic instalat, o instalaţie telefonică interioară sau orice alt terminal care utilizează semnale compatibile cu reţeaua telefonică.

linie (telefonică) principală / *main line* / *ligne (téléphonique) principale* / Linie telefonică de abonat sau legătură între o centrală urbană şi un post telefonic particular, public sau utilizat de administraţia care exploatează reţeaua publică. Notă: Numărul de linii telefonice principale este frecvent utilizat în scopuri statistice.

linie (telefonică) suplimentară / *extension line* / *ligne (téléphonique) supplémentaire* / Linie telefonică de abonat care leagă un post telefonic suplimentar la un post telefonic principal sau la o centrală telefonică particulară.

linie terminală de racord / *local line* / *ligne terminale de raccordement* / Parte a liniei de abonat cuprinsă între instalaţia de abonat şi primul multiplexor sau concentrator întâlnit, sau între aceasta şi comutator, în lipsa multiplexorului sau a concentratorului.

linii neutre (ale unei maşini cu colector monofazate) / *neutral plane (on a single-phase commutator machine)* / *lignes neutres (d'une machine à collecteur monophasée)* / Linii determinate de poziţiile periilor corespunzătoare maximului tensiunii electromotoare dinamice.

linii neutre (ale unei maşini cu colector polifazate) / *neutral plane (on a polyphase commutator machine)* / *lignes neutres (d'une machine à collecteur polyphasée)* / Linii determinate de poziţia periilor, corespunzătoare unui cuplu electromagnetic nul.

linii neutre (ale unei maşini de curent continuu cu colector) / *neutral plane (on a direct current machine)* / *lignes neutres (d'une machine à collecteur à courant continu)* / Linii determinate de poziţiile periilor, corespunzătoare maximului tensiunii electromotoare în gol.

link [în comutaţie] != legătură [în comutaţie]

lipire dielectrică / *dielectric gluing* / *collage diélectrique* / Încălzire dielectrică destinată întăririi stratului de adeziv termodurificabil utilizat pentru lipirea porţiunilor încărcăturii.

lipire prin inducţie / *induction soldering* / *brasage par induction* / Procedeu de asamblare a elementelor metalice cu aliaj de lipire prin intermediul unei încălziri prin inducţie.

lipire prin topire / *reflow soldering* / *soudage par fusion [brasage]* / Realizarea unei îmbinări sudate prin fuziunea acoperirilor de sudură existente pe elementele ce constituie îmbinarea.

lipsă [în telegrafie] / *failure [in telegraphy]* / *manque [en télégraphie]* / Condiţie de repaus nedorit care provoacă o înregistrare incorectă într-un receptor telegrafic.

lipsă de depunere (pe un circuit imprimat) / *void [printed circuit]* / *manque [circuit imprimé]* / Absenţa depunerilor pe un spaţiu determinat al circuitului imprimat.

lipsă de tensiune / *loss of voltage* / *manque de tension* / Situaţie în care valoarea tensiunii într-unul sau mai multe puncte de alimentare este zero sau aproape zero.

listă / *list [set of data]* / *liste [ensemble de données]* / Ansamblu ordonat de elemente de date.

listă a coletelor / *packing list* / *liste de colisage* / Enumerarea conţinutului coletelor individuale ale unui transport de aparate de măsurat, cu detalii privind accesoriile şi/sau piesele expediate împreună cu aparatul.

listă de capabilităţi / *capability list* / *liste de capabilités* / Lista modurilor în care un proces/utilizator poate accesa obiectele protejate din sistem sau un subdomeniu al lui, fiind o reprezentare a unei linii din matricea drepturilor de acces. Notă: Pentru fiecare obiect se listează acţiunile permise pentru procesul/utilizatorul în cauză.

listă de cuvinte echilibrate fonetic / *phonetically balanced word list* / *liste de mots phonétiquement équilibré* / Listă de cuvinte în care sunetele vocalice şi cele consonantice se găsesc aproximativ în aceeaşi proporţie ca şi în limbajul curent.

listă inversată ⇒ stivă, 1[listă de articole]

listă înlănţuită (de date, rezultate etc.) / *chained list* / *liste (en)chaînée* / Listă în care elementele de dată pot fi fizic dispersate, dar fiecare element de dată conţine un identificator pentru localizarea elementului următor.

listă liniară / *linear list* / *liste linéaire* / Mulţime liniară de elemente de dată a căror ordine este păstrată în memorie prin alocare secvenţială.

listă simetrică / *symmetrical list* / *liste symétrique* / Listă înlănţuită în care fiecare element de dată conţine informaţii referitoare la localizarea elementului precedent lui.

literal / *literal* / *libellé* / Reprezentarea explicită a valorii unui articol care nu trebuie să fie modificată prin nici un fel de translatare a programului sursă în care apare.

literă / *letter* / *lettre* / Caracter grafic (cu excepţia semnelor diacritice, întrebuinţate singure, şi a semnelor de punctuaţie) care, utilizat singur sau combinat cu altele, reprezintă în mod esenţial într-un limbaj scris un element sau o grupă de elemente sonore ale limbajului vorbit.

litotriptor electrohidraulic / *electrohydraulic lithotrite* / *lithotriteur électrohydraulique* / Instrument destinat triturării calculilor prezenţi într-o cavitate a organismului prin utilizarea undelor de şoc electrohidraulice.

lm := lumen

lob de radiaţie / *radiation lobe* / *lobe (de rayonnement)* / Parte a unei suprafeţe caracteristice de radiaţie sau a unei diagrame de radiaţei limitate de regiuni unde componenta considerată a câmpului prezintă valori relativ slabe, fără un minim pronunţat.

lob foarte îngust ⇒ fascicul filiform

lob lateral / *side lobe* / *lobe latéral* / Lob secundar diferit de lobul sau lobii posteriori.

lob posterior (de radiaţie) / *back lobe* / *lobe arrière* / Lob secundar situat într-o direcţie aproximativ opusă celei a lobului principal; prin extensie, lob situat în semispaţiul opus direcţiei lobului principal.

lob principal / *major lobe* / *lobe principal* / Lob de radiaţie al unei antene care conţine direcţia în care amplitudinea componentei considerate a câmpului este cea mai mare. Notă: Anumite antene au mai mulţi lobi principali.

lob principal (al unei antene) ⇒ fascicul (al unei antene)

lob secundar / *secondary lobe* / *lobe secondaire* / Lob de radiaţie diferit de lobul principal.

loc acromatic / *achromatic locus* / *lieu achromatique* / Regiune a diagramei de cromaticitate care înglobează toate culorile ce pot fi considerate albe în condiţii de observaţie date.

loc al corpurilor negre ⇒ loc al radiatoarelor integrale

loc al luminilor zilei / *daylight locus* / *lieu des lumières du jour* / Loc geometric al punctelor ce reprezintă, într-o diagramă

de cromaticitate, cromaticităţile de fază ale luminii zilei la diferite temperaturi de culoare corelate.

loc al radiatoarelor integrale ⇐ loc al corpurilor negre ⇐ loc (geometric) Planckian / *Planckian locus* / *lieu des corps noirs* / Loc geometric al punctelor ce reprezintă, într-o diagramă de cromaticitate, cromaticităţile radiaţiei radiatoarelor integrale la diferite temperaturi.

loc (geometric) Planckian ⇒ loc al radiatoarelor integrale

loc în coadă / *queue place* / *position de file* / Într-o exploatare cu aşteptare a apelurilor, una din poziţiile prevăzute pentru stocarea unui apel în coadă.

loc spectral / *spectrum locus* / *lieu spectral* / Într-o diagramă de cromaticitate sau în spaţiul componentelor tricromatice, loc geometric al punctelor ce reprezintă stimuli monocromatici. Notă: În spaţiul componentelor tricromatice, locul spectral este un con („con spectral").

(a) localiza ⇒ (a) găsi

localizare a defecţiunii / *fault localization* / *localisation de panne* / Ansamblu al operaţiilor efectuate pentru identificarea defecţiunii unei entităţi sau a unor subentităţi, la un nivel de intervenţie potrivit.

localizare a unui defect [într-un sistem electroenergetic] / *fault location [in a power system]* / *localisation d'un défaut [dans un réseau]* / Punerea în aplicare a tehnicilor de măsurare care permit determinarea amplasamentului defectului de-a lungul unei linii electrice.

localizare a vârfului / *peak location* / *localisation du pic* / Energie sau mărime echivalentă a centroidului unui vârf într-un spectru de amplitudine. Notă: Contribuţia datorată zgomotului de fond trebuie extrasă din spectru.

localizare selectivă (a unui radionuclid) / *selective localization (of a radio-nuclide)* / *localisation sélective (d'un radionucléide)* / În utilizarea radionuclizilor, concentrarea unui nuclid dat în anumite celule, organe sau ţesuturi.

localizator de defect / *fault locator* / *localisateur de défaut* / Dispozitiv destinat localizării defectului.

localizator luminos / *light-beam localizer* / *localisateur lumineux* / Dispozitiv pentru asigurarea colimării şi orientării fasciculului util de radiaţii pe suprafaţa unui obiect de iradiat şi pentru indicarea acelei suprafeţe prin proiecţia unui fascicul luminos.

localuri supravegheate / *supervised premises* / *locaux surveillés* / Parte a unei clădiri şi/sau a unei zone unde poate fi detectat un pericol printr-un sistem de alarmă.

locaş (al corpului de vană) / *seat ring* / *siège (du corps de vanne)* / Piesă asamblată la corpul de vană pentru a constitui un locaş de vană amovibil.

locaş al vanei (de comandă) / *(control) valve seat* / *siège de vanne (de commande)* / Suprafaţă de etanşeitate corespunzătoare în interiorul corpului de vană care stabileşte un contact complet pe durata cât vana de comandă este în poziţie închisă.

locaş de lampă ⇒ carcasă a lămpii

locaş al lagărului / *bearing housing* / *logement de palier* / Ansamblu care suportă cuzinetul lagărului propriu zis sau rulmentul cu bile sau role dintr-un lagăr.

locator / *locator* / *releveur de coordonnées* / Unitate de intrare ce furnizează coordonatele unei poziţii. Exemple: un mouse, o tabletă.

locaţie de memorie / *(storage) location* / *emplacement (de mémoire)* / Parte a memoriei care poate fi de obicei specificată unic şi explicit, prin intermediul unei adrese.

locaţie protejată / *protected location* / *emplacement protégé* / Locaţie de memorie al cărei conţinut este protejat împotriva unei modificări accidentale, sau necorespunzătoare, sau împotriva unui acces neautorizat.

locomotivă / *locomotive* / *locomotive* / Vehicul motor de cale ferată destinat să remorcheze alte vehicule şi care nu are încărcătură utilă.

locomotivă ajutătoare / *assisting vehicle* / *machine de renfort* / Vehicul motor cuplat la un tren, pe un parcurs dificil. Acest vehicul poate fi utilizat în dublă tracţiune şi în unităţi cu comandă multiplă sau pentru împingere.

locomotivă cu acţionare individuală a osiilor / *individual axle drive locomotive* / *locomotive à essieux indépendants* / Locomotivă la care fiecare osie motoare este antrenată de către un motor de tracţiune.

locomotivă cu acţionare în grup a osiilor / *coupled-axle locomotive* / *locomotive à essieux accouplés* / Locomotivă la care un motor de tracţiune antrenează mai multe osii motoare.

locomotivă de manevră / *shunting locomotive* / *locomotive de manoeuvre* / Locomotivă folosită pentru operaţii de manevră.

locomotivă de mină / *mine locomotive* / *locomotive de mine* / Locomotivă folosită în galeriile de mină sau în alte instalaţii subterane.

locomotivă de triere / *hump locomotive* / *locomotive de butte* / Locomotivă folosită pentru operaţii de manevră în staţiile de triaj.

locomotivă dublă / *twin motor vehicle* / *véhicule moteur double* / Unitate motoare compusă din două locomotive cuplate împreună şi din care nici una nu poate funcţiona separat în exploatare.

locomotivă industrială / *industrial locomotive* / *locomotive industrielle* / Locomotivă folosită pe o cale ferată deviată, aparţinând unei unităţi industriale şi care nu necesită toate dispozitivele de siguranţă cu care sunt prevăzute locomotivele care circulă pe liniile principale.

locomotivă pentru frontul de abataj / *working face locomotive* / *locomotive pour front de taille* / Locomotivă de subteran specializată pentru cuplarea vagoanelor sau vagonetelor din vecinătatea frontului de abataj, în vederea formării trenurilor.

locomotivă triplă / *triple motor vehicle* / *véhicule moteur triple* / Unitate motoare compusă din trei locomotive cuplate împreună, din care nici una nu poate funcţiona separat în exploatare.

locomotivă-kilometru / *locomotive kilometre* / *kilomètre-locomotive* / Unitate de prestaţie corespunzătoare deplasării unei locomotive pe o distanţă de un kilometru.

locotractor / *small-power locomotive* / *locotracteur* / Locomotivă de mică putere, în general sub 400 kW, destinată să execute manevre de mică importanţă sau să remorcheze trenurile de mic tonaj.

locul culorilor purpurii / *purple boundary* / *limite des pourpres* / Linie într-o diagramă de cromaticitate, sau plan în spaţiul componentelor tricromatice, ce reprezintă amestecuri aditive de stimuli monocromatici de lungimi de undă de aproximativ 380 nm şi 780 nm.

locul răspunsurilor în frecvenţă ⇒ diagramă polară (a răspunsurilor în frecvenţă)

logatom / *logatom* / *logatome* / Element fonetic, în general lipsit de semnificaţie proprie, constituit în principiu dintr-un sunet consonantic sau o consonanţă iniţială, urmat de un sunet vocalic intermediar şi de un sunet consonantic sau o consonanţă finală, utilizat în încercările de telefonometrie. Exemple: BALP, KID, FROP.

logică / *logic* / *logique* / Califică o transformare determinată a unui număr finit de variabile de intrare cu valori discrete într-un număr finit de variabile de ieşire cu valori discrete.

logică formală / *formal logic* / *logique formelle* / Disciplină care se ocupă cu structura şi forma raţionamentelor, făcând abstracţie de obiectele la care se referă raţionamentele respective.

logică matematică ⇐ logică simbolică / *symbolic logic / logique symbolique* / Disciplină în care raţionamentele şi operaţiile se exprimă cu ajutorul unui limbaj artificial în scopul evitării ambiguităţilor şi nepotrivirilor limbajelor naturale.

logică simbolică ⇒ logică matematică

logistică de mentenanţă / *maintenance support performance / logistique de maintenance* / Capacitatea unei organizaţii de mentenanţă să furnizeze la cerere, în condiţii date, mijloacele necesare întreţinerii unei entităţi în conformitate cu o politică de mentenanţă dată.

logistică de serviciu / *service support performance / logistique de service* / Capacitatea unei organizaţii de a asigura un serviciu şi a facilita utilizarea acestuia.

logometru / *ratio-meter / logomètre* / Aparat pentru măsurarea raportului valorilor a două mărimi de aceeaşi natură.

lopăţică (a unei lămpi) / *pinch (of a lamp) / pincement* / Parte a unei lămpi constituită dintr-o masă de sticlă în care sunt fixate conductoarele de traversare.

lot [de încercare] / *batch / lot* / Ansamblu de produse de acelaşi tip supuse simultan încercărilor.

lot de cristale de cuarţ sintetice / *synthetic quartz crystal batch / lot de cristaux de quartz synthétique* / Cristale de cuarţ sintetic, obţinute în acelaşi timp, în aceeaşi autoclavă.

lot de expediţie / *consignment / lot d'expédition* / Ansamblu de materiale cu aceleaşi dimensiune, tip, clasă sau culoare, care fac obiectul aceleaşi livrări.

lot (de materiale magnetice) / *lot (of magnetic materials) / lot (des matériaux magnétiques)* / Materiale obţinute din aceeaşi turnare, cu aceeaşi formă, produse în acelaşi timp şi eventual supuse tratamentului de recoacere simultană sau secvenţială, într-un cuptor continuu.

lot de seturi de conectoare [fibre optice] / *connecteur set kit [fibre optic] / lot de jeu de connecteurs [fibre optique]* / Set de conectoare optice fără racord.

lovitură de trăsnet directă / *direct lightning strike / coup de foudre direct* / Lovitură de trăsnet care atinge un element al reţelei, de exemplu un conductor, un stâlp, echipamentul dintr-o staţie de transformare etc.

lovitură de trăsnet indirectă / *indirect lightning strike / coup de foudre indirect* / Lovitură de trăsnet care nu atinge direct nici un element al reţelei, dar care induce o supratensiune în reţea.

lucarnă ⇐ luminator / *rooflight / lucarne* / Cale de acces a luminii zilei printr-un acoperiş sau o suprafaţă orizontală ale unei clădiri.

luciu (al unei suprafeţe) / *gloss (of a surface) / brillant (d'une surface)* / Mod prin care se percep reflexe luminoase ale obiectelor ca suprapuse la suprafaţă ca urmare a proprietăţilor direcţionale selective ale acestei suprafeţe.

luciu pe hârtie sau carton ⇒ satinaj (pe hârtie sau carton)

lucrare / *job / travail, 2[ouvrage accompli par un ordinateur]* / Unitate de lucru definită ca un ansamblu de prelucrări pe care un sistem de operare trebuie să le execute pentru un utilizator, de exemplu compilarea unui program, urmată de editarea de legături şi de două execuţii succesive cu două seturi diferite de date. Simultan cu specificarea activităţilor, pot fi precizate şi resursele necesare execuţiei lor (mărimea partiţiei de memorie, timpul maxim de rulare, numărul de benzi magnetice solicitate etc.), iar uneori se indică şi comportamentul aşteptat al lucrării. Notă: În contextul sistemelor interactive moderne, termenul îşi păstrează semnificaţia în legătură cu acţiuni pregătite şi planificate să se execute pe acelaşi sistem la un moment bine precizat, sau cu activităţi pregătite pe o maşină şi trimise spre a fi executate pe o altă maşină la distanţă. Notă (*cu caracter istoric*): Când se utilizau programe perforate pe cartele, *lucrare (job)* era numele pachetului de cartele care con-

ţinea o lucrare. Programul sursă şi datele de intrare erau însoţite de cartele de control care reprezentau comezile adresate de utilizator sistemului de operare, o primă cartelă servind la identificarea utilizatorului şi a lucrării, o ultimă cartelă marcând sfârşitul lucrării.

lucrare cu prioritate redusă / *background job* / *travail d'arrière plan [travail à priorité réduite]* / În sistemele de operare cu prelucrare pe loturi, termenul desemnează o lucrare neinteractivă căreia i se asociază de obicei, în algoritmul de planificare spre execuţie, un nivel de prioritate mai scăzut. Notă: Se consideră că în sistem există două cozi, în coada din primul plan ("foreground") situându-se lucrările cu prioritate mare, iar în cea din fundal ("background") lucrările cu prioritate mai mică; acestea nu se planifică decât atunci când prima coadă este vidă.

lucrător în condiţii de radiaţii - categoria A / *radiation worker - category A* / *travailleur directement affecté aux travaux sous rayonnements* / Lucrător care poate primi un echivalent anual al dozei sau un echivalent al dozei angajate depăşind 30% din limita reglementată a echivalentului dozei.

lucrător în condiţii de radiaţii - categoria B / *radiation worker - category B* / *travailleur non directement affecté aux travaux sous rayonnement* / Lucrător care poate primi un echivalent anual al dozei sau un echivalent al dozei angajate de 10%, nedepăşind 30% din limita reglementată a echivalentului dozei.

lucru (în codul Morse) / *mark condition [in the Morse code]* / *travail, 3[en code Morse]* / Desemnarea uneia dintre cele două stări semnificative ale codului Morse.

lucrător (într-o clădire cu radiaţii ionizante) / *other worker (at an establishment using ionizing radiation)* / *autre travailleur (d'un établissement utilisant des rayonnements ionisants)* / Lucrător într-o clădire în care se utilizează radiaţii ionizante, care nu este nici lucrător în condiţii de radiaţii - categoria A, nici lucrător în condiţii de radiaţii - categoria B.

lucru cu mănuşi izolante / *insulated gloves method* / *travail au contact* / Lucru sub tensiune în cursul căruia muncitorul, ale cărui mâini sunt protejate electric cu mănuşi de cauciuc şi braţele sunt eventual acoperite cu manşete izolante, îşi desfăşoară munca în contact mecanic direct cu părţile active.

lucru de ieşire / *work function* / *travail d'extraction* / Energia minimă necesară pentru emisia unui electron de conducţie.

lucru la distanţă / *safe clearance working* / *travail à distance* / Metodă de lucru sub tensiune în cursul căreia muncitorul rămâne la o distanţă minimă specificată faţă de părţile active şi îşi desfăşoară munca cu unelte adaptabile fixate la extremitatea ştângilor de lucru.

lucru mecanic <L> / *work* <*W*> / *travail, 1[grandeur]* <*W*> / 1. Mărime scalară egală cu circulaţia unei forţe de-a lungul unui parcurs dat. 2. Mărime egală cu produsul scalar dintre o forţă şi vectorul deplasare corespunzător.

lucru (mecanic) de extracţie (al unui material de electrod) / *work function (of an electrode material)* / *travail d'extraction (d'un matériau d'électrode)* / Energie necesară deplasării la infinit a unui electron aflat iniţial la nivelul lui Fermi într-un material dat.

lucru (sub tensiune) neprotejat / *bare hand method* / *travail au potentiel* / Lucru sub tensiune în cursul căruia muncitorul îşi desfăşoară munca cu mâinile goale pe părţile active, după ce a fost adus la potenţialul echipamentului la care lucrează.

lumen =·lm / *lumen* / *lumen* / Unitate SI a fluxului luminos, egală cu fluxul luminos emis într-un unghi solid unitate (1sr) de o sursă punctiformă uniformă cu intensitatea luminoasă de 1cd. Notă: Pentru un

observator de referință CIE, la lungimea de undă de 555 nm; 1 lm este fluxul luminos al unei radiații cu fluxul energetic de 1/683 W.

lumen pe metru pătrat ⇒ lux

lumenmetru ⇐ fotometru integrator / *integrating photometer / lumenmètre* / Fotometru destinat măsurării fluxului luminos, care conține, în general, într-o sferă a lui Ulbricht.

lumen-oră <lm·h>/ *lumen-hour / lumen-heure* / Unitate de măsură a cantității de lumină: 1lumen-oră = 1lm·h.

lumen-secundă <lm·s> / *lumen-second / lumenseconde* / Unitate SI a cantității de lumină, egală cu cantitatea de lumină corespunzătoare unui lumen radiat sau receptat într-o secundă.

luminanță a fondului / *background luminance / luminance du fond de teint* / Luminanță măsurată pe suprafața ecranului în afara urmei.

luminanță a unui tub catodic / *luminance of a cathode-ray tube / luminance d'un tube cathodique* / Raportul dintre intensitatea luminoasă, în direcția perpendiculară pe ecran, a unui element infinit mic înconjurând punctul considerat și aria acestui element, exprimată în cd/m^2. Notă: Numai luminanța este determinabilă. În limbajul curent, termenul „luminanță" se confundă frecvent cu termenul „luminozitate", noțiune care corespunde, pentru un utilizator particular, senzației vizuale a luminanței.

luminanță de prag ⇒ prag de luminanță

luminanță diferențială de prag ⇒ prag diferențial de luminanță

luminanță echivalentă / *equivalent luminance / luminance équivalente* / Pentru un câmp de dimensiuni și formă date, pentru o radiație cu distribuiția spectrală relativă arbitrară, luminanța unui câmp de comparație a cărui radiație are aceeași distribuție spectrală relativă cu cea a radiatorului integral la temperatura de solidificare a platinei și cu aceeași luminozitate cu cea a câmpului considerat în condiții de măsurare fotometrică determinate; câmpul de comparație trebuie să aibă dimensiuni și o formă definite, care pot fi diferite de cele ale câmpului considerat.

luminanță echivalentă de voalare / *equivalent veiling luminance / luminance équivalente de voile* / Luminanță care, atunci când este adăugată, prin suprapunere, luminanței fondului de adaptare și celei a obiectului, realizează pragul de luminanță sau pragul diferențial de luminanță în următoarele două cazuri: 1. orbire prezentă, dar fără luminanță adițională; 2. luminanță adițională prezentă, dar fără orbire.

luminanță energetică <L_e> ⇐ radianță / *radiance (in a given direction, at a given point of a real or imaginary surface) / luminance énergetique (dans une direction donnée, en un point donné d'une surface réelle ou fictive)* / Într-o direcție dată, într-un punct dat al unei suprafețe (reale sau fictive), mărime definită prin formula: $L_e = \frac{d\Phi_e}{dA \cdot \cos\theta \cdot d\Omega}$, unde: $d\Phi_e$ *este* fluxul energetic transmis de un fascicul elementar trecând prin punctul dat și propagându-se într-un unghi solid $d\Omega$ ce conține direcția dată; dA este aria unei secțiuni a acestui fascicul în punctul dat; θ este unghiul dintre normala la această secțiune și direcția fasciculului. Notă: Utilizând *întinderea geometrică* dG a fasciculului elementar, $dG = dA \cdot \cos\theta \cdot d\Omega$, avem formula echivalentă: $L_e = \frac{d\Phi_e}{dG}$. Deoarece întinderea optică Gn^2 este un invariant, luminanța energetică redusă $L_e n^{-2}$ este de asemenea un invariant de-a lungul traseului fasciculului, dacă pierderile prin absorbție, reflexie și difuzie sunt presupuse nule.

luminanță (energetică) spectrală / *spectral radiance / luminance (énergétique)*

spectrique / Raportul dintre luminanța energetică conținută într-un interval elementar de lungime de undă care încadrează o lungime de undă dată și lărgimea acestui interval.

luminanță energetică proprie / *self radiance / luminance énergétique propre* / Luminanță energetică în care fluxul energetic considerat nu include fluxul energetic al radiației reflectate sau transmise.

luminanță energetică redusă / *basic radiance / luminance énergétique réduite* / Raportul $L_e n^{-2}$ dintre luminanța energetică și pătratul indicelui de refracție.

luminanță energetică termică / *thermal radiance / luminance énergétique thermique* / Luminanță energetică în care fluxul energetic considerat este produs de radiația termică.

luminanță fotonică <Lp> / *photon radiance / luminance photonique* / Într-o direcție dată, într-un punct dat al unei suprafețe (reale sau fictive), mărime definită de formula: $L_p = \frac{d\Phi_p}{dA \cdot \cos\theta \cdot d\Omega}$, unde: $d\Phi_p$ este fluxul fotonic transmis de un fascicul elementar ce trece prin punctul dat și se propagă într-un unghi solid $d\Omega$ ce conține direcția dată; dA este aria unei secțiuni a acestui fascicul în punctul dat; θ *este* unghiul dintre normala la această secțiune și direcția fasciculului. Notă: Utilizând întinderea geometrică dG a fasciculului elementar, $dG = dA \cdot \cos\theta \cdot d\Omega$, avem formula echivalentă: $L_p = \frac{d\Phi_p}{dG}$. Deoarece întinderea optică Gn^2 este un invariant, mărimea $L_p n^{-2}$ este de asemenea un invariant de-a lungul traseului fasciculului, dacă pierderile prin absorbție, reflexie și difuzie sunt presupuse nule.

luminanță (luminoasă) <L_v> / *luminance / luminance lumineuse* / Într-o direcție dată, într-un punct dat al unei suprafețe (reale sau fictive), mărime definită prin formula $L_v = \frac{d\Phi_v}{dA \cdot \cos\theta \cdot d\Omega}$, unde: $d\Phi_v$ este fluxul luminos transmis de un fascicul elementar, ce trece prin punctul dat și se propagă într-un unghi solid $d\Omega$ ce conține direcția dată; dA este aria unei secțiuni a acestui fascicul în punctul dat; θ *este* unghiul dintre normala la această secțiune și direcția fasciculului. Notă: Utilizând întinderea geometrică dG a fasciculului elementar, $dG = dA \cdot \cos\theta \cdot d\Omega$, avem formula echivalentă: $L_v = \frac{d\Phi_v}{dG}$. Deoarece întinderea optică Gn^2 este un invariant, mărimea $L_v n^{-2}$ este de asemenea un invariant de-a lungul traseului fasciculului, dacă pierderile prin absorbție, reflexie și difuzie sunt presupuse nule.

luminanță luminoasă proprie / *self luminance / luminance lumineuse propre* / Luminanță luminoasă în care fluxul luminos considerat nu include fluxul luminos al radiației reflectate sau transmise.

luminanță luminoasă redusă / *basic luminance / luminance lumineuse réduite* / Raportul $L_v n^{-2}$ dintre luminanța luminoasă și pătratul indicelui de refracție.

luminanță luminoasă termică / *thermal luminance / luminance lumineuse thermique* / Luminanță luminoasă în care fluxul luminos considerat este produs de radiația termică.

luminanțmetru / *luminance meter / luminancemètre/* Fotometru destinat măsurării luminanței (luminoase).

luminator ⇒ lucarnă

lumină a cerului / *skylight / lumière du ciel* / Parte vizibilă a radiației difuze a cerului.

lumină aeronautică de suprafață / *aeronautical ground light / feu aéronautique à la surface* / Dispozitiv de lumină plasat pe pământ sau pe mare, care servește navigației unei aeronave.

lumină alternativă / *alternating light / feu alternatif* / Dispozitiv de lumină care

prezintă diverse culori în secvenţe repetate şi regulate.

lumină anodică / *anode glow* / *lumière anodique* / Zonă îngustă foarte strălucitoare, situată la extremitatea coloanei pozitive, în vecinătatea anodului.

lumină axială a căii de circulaţie / *taxiway centre line lights* / *feux d'axe de voie de circulation* / Şir de lumini ale căii de circulaţie care îi marchează linia axială.

lumină axială a pistei / *runway centre line light* / *feu d'axe de piste* / Baliză (luminoasă) de pistă care marchează linia axială a unei piste.

lumină camuflată / *occulting light* / *feu à occultations* / Dispozitiv de lumină ritmică în care fiecare interval de obscuritate are aceeaşi durată, iar durata totală de lumină într-o perioadă este mai lungă decât perioada totală de obscuritate.

lumină cardinală / *cardinal light* / *feu cardinal* / Dispozitiv de lumină ce serveşte la indicarea apelor navigabile prin referinţă la punctele cardinale.

lumină clipitoare / *flashing light* / *feu à éclats* / Dispozitiv de lumină ritmică, în care fiecare apariţie a luminii are aceeaşi durată şi unde, exceptând uneori ritmurile foarte rapide, durata totală de lumină într-o perioadă este mai scurtă decât durata totală de obscuritate.

lumină codată / *code light* / *feu codé* / Dispozitiv de lumină intermitentă, ritmică sau nu, care prin apariţia unor grupuri caracteristice de semnale luminoase, permite o identificare.

lumină contra ciocnirii / *anti-collision light* / *feu anticollision* / Dispozitiv de lumină plasat pe o aeronavă ce indică prezenţa acesteia.

lumină cu clipiri dese / *quick flashing light* / *feu scintillant* / Dispozitiv de lumină care prezintă alternanţe sau grupe de alternanţe regulate de lumină şi de obscuritate, repetate la intervale mai mici sau egale cu 1 s.

lumină de acostare / *landfall light* / *feu d'atterrissage* / Lumină de semnalizare pentru navigaţie (maritimă sau fluvială), a cărei poziţie, întidere luminoasă şi întindere geografică facilitează identificarea ei de la mare distanţă de către un observator venind din larg şi apropiindu-se de coastă. În acest caz, este prima lumină vizibilă.

lumină de aliniament de circulaţie / *taxi-channel light* / *feu de chenal de circulation* / Dispozitiv de lumină aeronautică de suprafaţă dispuse de-a lungul unui canal de circulaţie pentru a indica unor aeronave parcursul de urmat.

lumină de aliniament, 1[în navigaţia maritimă şi fluvială] / *channel light, 1[in navigation]* / *feu de chenal, 1[navigation maritime et fluviale]* / Dispozitiv de semnalizare luminoasă pentru navigaţia maritimă sau fluvială, pe suport fix sau pe geamandură, care marchează limitele unui canal navigabil.

lumină de aliniament, 2[în navigaţia aeriană] / *channel light, 2[in air traffic]* / *feu de chenal, 2[navigation aérienne]* / Ansamblu de dispozitive de lumină aeronautice de suprafaţă dispuse de-a lungul şi pe fiecare latură a căii de circulaţie.

lumină de avarie (pe un vehicul) / *hazard warning signal (on a vehicle)* / *signal de détresse (sur un véhicule)* / Semnal luminos obţinut prin funcţionarea simultană a tuturor luminilor de schimbare a direcţiei de mers ale unui vehicul şi utilizat pentru a semnala faptul că vehiculul constituie un pericol particular pentru celelalte vehicule aflate în mişcare.

lumină de avertisment / *warning signal [indicator light]* / *voyant d'alerte* / Indicator luminos care semnalează o funcţionare anormală fără pericol imediat.

lumină de bord (roşie sau verde) (a unei nave) / *sidelight (of a vessel)* / *feu de côté (d'un navire)* / Dispozitiv de semnalizare luminoasă pentru navigaţie, plasat, în general, pe o latură a unei nave, care emite fie o lumină fixă şi verde la tribord, fie o lumină fixă şi roşie la babord.

lumină de catarg / *mast-head light* / *feu de tête de mât* / Dispozitiv de semnalizare luminoasă pentru navigaţie, care emite o lumină albă şi fixă, plasat deasupra axului longitudinal al navei şi vizibil în faţa şi de fiecare latură a navei.

lumină de ceaţă spate / *rear fog light* / *feu brouillard arrière* / Dispozitiv de lumină plasat pe un vehicul pentru a indica prezenţa acestui vehicul văzut din spate în cazul unei vizibilităţi reduse. Se adaugă luminii roşii din spate.

lumină de circulaţie / *traffic light* / *feu de circulation* / Dispozitiv de semnalizare luminoasă utilizat la reglarea circulaţiei rutiere. Notă: Setul de trei culori, roşu, galben (sau portocaliu) şi verde este aranjamentul curent al luminilor de circulaţie rutieră.

lumină de direcţie / *direction light* / *feu de direction* / Dispozitiv de lumină ce indică un semnal pentru o direcţie particulară, într-un mic sector al orizontului, putând, de asemenea, indica un sector al orizontului de fiecare parte prin semnale distincte.

lumină de drum ⇐ far cu fază lungă / *main-beam headlight* / *feu de route* / Far pentru iluminat rutier utilizat la iluminarea pe o mare distanţă în faţa vehiculului.

lumină de gabarit / *marker lamps [UK]* / *feux de gabarit* / Dispozitive de lumină plasate pe orice vehicul cu motor sau orice ansamblu de vehicule a căror lungime sau lăţime depăşesc dimensiunile prescrise.

lumină de întâlnire ⇐ far cu fază scurtă / *dipped-beam headlight* / *feu de croisement* / Far pentru iluminat rutier conceput astfel încât să nu provoace orbiri periculoase participanţilor la trafic, în special conducătorilor vehiculelor ce vin din sens opus.

lumină de placă de înmatriculare / *number-plate light* / *dispositif d'éclairage de la plaque d'immatriculation arrière* / Dispozitiv montat pe un vehicul pentru a ilumina placa de înmatriculare din spate.

lumină de poziţie (a unei aeronave) / *navigation light (of an aicraft)* / *feu de position (d'un aéronef)* / Unul din dispozitivele de lumină plasate pe o aeronavă, ce indică poziţia şi orientarea acesteia.

lumină de poziţie faţă / *front position light* / *feu de position avant* / Dispozitiv de lumină plasat pe un vehicul utilizat la indicarea prezenţei acestui vehicul văzut din faţă, putând de asemenea, în asociere cu o lumină identică, indica lăţimea vehiculului.

lumină de poziţie spate ⇒ lumină roşie din spate

lumină de prag / *threshold light* / *feu de seuil* / Lumini aeronautice de suprafaţă astfel dispuse încât să indice limitele longitudinale ale părţii unei piste sau canal, utilizate pentru aterizare sau amerizare.

lumină de recunoaştere / *recognition light* / *feu de reconnaissance* / Dispozitiv de lumină, în general, colorată şi codată, utilizat în semnalizarea aer-sol.

lumină de sector / *sector light* / *feu à secteurs* / Dispozitiv de lumină care indică prin caractere distincte diverse sectoare determinate ale orizontului.

lumină de semnalizare / *indicator light (for signalling)* / *voyant lumineux (de signalisation)* / Semnal optic ce constă în aprinderea şi stingerea unei lămpi, conform unui anumit cod.

lumină de semnalizare a încărcăturii / *(outline) marker light* / *feu d'encombrement* / Semnal luminos instalat pe un vehicul pentru a da o indicaţie asupra lungimii sau gabaritului excepţionale ale acestuia.

(lumină de) semnalizare pentru navigaţie / *navigation light (of a vessel)* / *feu de navigation (d'un navire)* / Dispozitiv de semnalizare luminoasă, făcând parte dintr-un ansamblu plasat pe o navă, utilizat pentru indicarea prezenţei, orien-

tării şi, uneori, a activităţii particulare şi a posibilităţilor de manevră ale navei.

lumină de staţionare / *parking light* / *feu de stationnement* / Dispozitiv de lumină plasat pe un vehicul pentru a indica prezenţa acestui vehicul într-un loc de parcare. Notă: Uneori sunt folosite luminile de poziţie faţă sau cele roşii din spate ca lumini de staţionare în faţa sau respectiv în spatele vehiculului.

lumină de stop / *brake light* / *feu stop* / Dispozitiv de lumină plasat pe un vehicul pentru a indica în spate intenţia vehiculului de a frâna.

lumină de zi / *daylight* / *lumière du jour* / Parte vizibilă a radiaţiei solare globale.

lumină fantomă / *sun phantom* / *feu fantôme* / Semnal luminos fals produs pe un dispozitiv de lumină de către o radiaţie solară.

lumină intermitentă ⇒ lumină roşie/galbenă intermitentă

lumină intermitentă [trafic aerian] / *blinking light* / *feu clignotant, 2[navigation aérienne]* / Dispozitiv de lumină ritmică folosit în navigaţia aeriană în care duratele intervalelor de lumină (de ordinul a 1 s) sunt mai scurte decât duratele celor de obscuritate.

lumină intermitentă turnantă / *rotating beacon [signal light]* / *feu tournant à éclats* / Dispozitiv de lumină roşie/galbenă intermitentă folosit ca avertizor luminos special montat pe vehiculele cu prioritate.

lumină la pupa / *stern light* / *feu de poupe* / Dispozitiv de lumină pentru navigaţie plasat la pupa unei nave şi emiţând o lumină albă în urma navei.

lumină laterală / *lateral light* / *feu latéral* / Dispozitiv de lumină care indică traseul unui canal navigabil.

lumină marginală a căii de circulaţie / *taxiway edge lights* / *feux de bord de voie de circulation* / Şir de lumini ale unei căi de circulaţie, care indică limitele laterale ale acesteia.

lumină marginală de pistă / *runway edge light* / *feu de bord de piste* / Baliză (luminoasă) care marchează limitele laterale ale unei piste.

lumină negativă / *negative glow* / *lueur négative* / Zonă luminoasă din vecinătatea catodului unui tub cu descărcare luminescentă, caracterizat de un câmp electric slab, datorat recombinărilor ionilor pozitivi şi electronilor.

lumină pentru semnalizarea schimbării direcţiei de mers / *direction indicator light* / *feu indicateur (de changement) de direction* / Dispozitiv de lumină, parte dintr-un ansamblu plasat pe un vehicul, utilizat la indicarea intenţiei vehiculului de a schimba direcţia de mers spre stânga sau spre dreapta.

lumină (percepută) ⇐ lumină, 4[percepţie în sisteme vizuale] / *(perceived) light* / *lumière (perçue)* / Lumină, care în calitate de agent fizic, este indispensabilă şi comună tuturor percepţiilor şi senzaţiilor specifice unui sistem vizual, natural sau artificial.

lumină permanentă / *fixed light* / *feu fixe* / Dispozitiv de lumină care, în timp, prezintă în mod continuu, în orice direcţie dată, o intensitate luminoasă şi o culoare constante.

lumină ritmică / *rhythmic light* / *feu rythmé* / Dispozitiv de lumină intermitentă ce apare în orice direcţie dată, în mod periodic.

lumină (ritmică) izofază / *isophase light* / *feu isophase* / Dispozitiv de lumină ritmică, în care toate duratele (fazele) de lumină şi obscuritate sunt reglate încât să pară egale.

lumină roşie din spate ⇐ lumină de poziţie spate / *rear position light* / *feu de position arrière* / Dispozitiv de lumină plasat pe un vehicul, utilizat la indicarea prezenţei acestui vehicul văzut din spate. Poate, de asemenea, în asociere cu o lumină identică, să indice lărgimea vehiculului.

lumină roşie/galbenă intermitentă ⇐ lumină intermitentă lumină intermitentă / *(coloured) flashing light / feu clignotant, 1[circulation routière]* / Dispozitiv de lumină colorată ritmică utilizat în circulaţia rutieră pentru a desemna oprirea absolută (lumina roşie) sau pentru a încetini circulaţia sau a semnala prezenţa unui punct periculos (lumina galbenă).

lumină solară / *sunlight / lumière solaire* / Parte vizibilă a radiaţiei solare directe.

lumină, 1[fenomen] / *light, 1[phenomenon] / lumière, 1[phénomène]* / Agent fizic capabil să producă o percepţie caracteristică unui organ al vederii .

lumină, 2[radiaţie] ⇒ radiaţie vizibilă

lumină, 3[dispozitiv] ⇐ semnalizator luminos ⇐ dispozitiv de semnalizare luminoasă / *signal light [device] / feu (de signalisation) [dispositif]* / Dispozitiv conceput să emită un semnal luminos.

lumină, 4[percepţie în sisteme vizuale] ⇒ lumină (percepută)

luminescenţă / *luminescence / luminescence* / 1. Emisie, de către atomi, molecule sau ioni ai unei substanţe, a unei radiaţii optice care, pentru anumite lungimi de undă (anumite regiuni ale spectrului), se adaugă radiaţiei datorate emisiei termice a acestui material la aceeaşi temperatură, ca urmare a excitării acestor particule cu diverse tipuri de energie, excluzând energia de agitaţie termică. Notă: În SUA, acest termen se aplică uneori radiaţiei emise. 2. Fenomen în cursul căruia absorbţia unei radiaţii primare de către o substanţă conduce la emisia unei radiaţii luminoase caracteristice substanţei.

luminescenţă anti-Stokes / *anti-Stokes luminescence / luminescence anti-Stokes* / Fotoluminescenţă a cărei radiaţie se situează într-o regiune spectrală cu lungimile de undă mai scurte decât cele ale radiaţiei de excitaţie. Notă: Acesta este, de exemplu, cazul în care energia unui foton emis provine de la absorbţia a doi fotoni de excitaţie.

luminescenţă catodică ⇐ catodo-luminescenţă / *cathodoluminescence / cathodoluminescence* / Luminescenţă produsă prin impactul electronilor rapizi asupra anumitor tipuri de materiale luminescente, de exemplu cele din stratul depus pe un ecran al unui tub catodic. Notă: Cea mai întâlnită aplicaţie este iluminarea ecranelor televizoarelor.

lumini ale unei căi de circulaţie / *taxiway lights / feux de voie de circulation* / Lumini aeronautice de suprafaţă dispuse de-a lungul unei căi de circulaţie pentru a indica unor aeronave parcursul de rulare de urmat.

lumini alternate / *reciprocating lights / feux alternés* / Cuplu de lumini (ritmice) având acelaşi ritm, dar funcţionând în contratimp (opoziţie de fază temporală).

lumini de delimitare / *boundary lights / feux de délimitation* / Lumini aeronautice de suprafaţă, dispuse de-a lungul marginilor suprafeţei de aterizare ale unui aerodrom fără piste, utilizat în timpul noaptii.

lumini de indicare a zonei de contact cu pista / *touchdown zone lights / feu d'aire de prise de contact* / Barete de ploturi de pistă, dispuse transversal între luminile marginale ale pistei şi luminile axiale ale pistei, pentru a asigura un ghidaj suplimentar al aeronavei în timpul fazei de luare de contact cu pista.

luminos / *bright / lumineux* / Calificativ utilizat pentru descrierea nivelurilor ridicate de luminozitate.

luminozitate ⇐ strălucire / *brightness / luminosité* / Proprietate prin care o suprafaţă pare a emite mai multă sau mai puţină lumină, la producerea unei senzaţii vizuale. Notă: Această proprietate este corespondentul psihosenzorial aproximativ al mărimii fotometrice luminanţă.

lungime a arcului / *arc length / longueur d'arc* / Lungimea unui arc electric între

extremitatea unui electrod şi punctul său de contact fie cu încărcătura, fie cu extremitatea celuilalt electrod.

lungime a cuvântului / *word length* / *longueur de mot* / Număr de caractere care constituie un cuvânt.

lungime a deschiderii denivelate ⇐ deschidere în pantă / *sloping span length* / *portée oblique* / Lungimea segmentului de dreaptă care uneşte două puncte de ancorare de pe doi stâlpi consecutivi ai unei deschideri denivelate.

lungime a deschiderii (între stâlpi) / *span length* / *longueur de la portée* / Distanţa orizontală dintre punctele de agăţare ale conductorului pe două suporturi consecutive.

lungime a gradaţiei (pentru mărimea măsurată) / *chart scale length (for the measured quantity)* / *longueur de la graduation (pour la grandeur mesurée)* / Lungimea curbei sau dreptei descrise de dispozitivul de inscripţionare, între cele două poziţii extreme ale sale, pe suportul diagramei, aceasta fiind oprită.

lungime a înregistrării / *record length* / *longueur d'enregistrement* / Numărul de cuvinte sau de caractere care constituie o înregistrare.

lungime a palierului / *plateau length* / *longueur du plateau* / Domeniul tensiunilor aplicate pe care se extinde platoul curbei caracteristice a contorului Geiger-Müller.

lungime a registrului / *register length* / *longueur de registre* / Capacitatea de memorare a unui registru.

lungime a scalei / *scale length* / *longueur (totale) d'échelle* / Lungimea liniei netede care trece prin mijlocul celor mai scurte marcaje ale gradaţiei, conţinută între primul şi ultimul marcaj al acesteia. Note: 1. Linia poate fi reală sau imaginară, curbă sau dreaptă. 2. Lungimea scalei este exprimată în unităţi de lungime, indiferent de unitatea mărimii de măsurat sau de unitatea marcată pe scală.

lungime a unei diviziuni / *length of a scale division* / *longueur d'une division (d'échelle)* / *длина одной градации* / Parte a lungimii unei scale cuprinsă între două marcaje consecutive. Notă: Lungimea unei diviziuni este exprimată în unităţi de lungime, indiferent de unitatea mărimii de măsurat sau de unitatea marcată pe scală.

lungime a unui pachet de erori / *error burst length* / *longueur d'un paquet d'erreurs* / Numărul de elemente numerice din şirul care începe cu un prim element eronat şi sfârşeşte cu ultimul element eronat al unui pachet de erori.

lungime a zonei tampon / *buffer length* / *longueur de zone tampon* / Număr de octeţi rezervaţi pentru zona tampon.

lungime de bloc / *block length* / *longueur de bloc* / Număr de octeţi (sau orice unitate adecvată) dintr-un bloc de date, variabil în limite largi, în funcţie de scopul utilizării blocului. Notă: În transmisiile de date, lungimea blocului se stabileşte pe baza unui compromis între viteza de transfer şi erorile de transmisie (cu cât blocul este mai lung, cu atât creşte probabilitatea erorilor; cu cât este mai scurt, cu atât creşte timpul suplimentar afectat de către sistemele de calcul pentru asamblarea şi împărţirea informaţiei pe blocuri).

lungime de cadru / *frame length [in switching]* / *longueur de trame* / Numărul de elemente ale unui grup inspectate într-un cadru de explorare sau de interogare.

lungime de coerenţă / *coherence length* / *longueur de cohérence* / Distanţă măsurată de-a lungul unei raze optice pe care o poate parcurge o radiaţie rămânând coerentă. Notă: Lungimea de coerenţă a unei linii spectrale de lărgime $\Delta\lambda$ şi de lungime a undei centrale λ_0 într-un mediu cu indice de refracţie n este aproximativ egal cu $\frac{\lambda^2}{n\Delta\lambda}$.

lungime de difuzie (a purtătorilor minoritari) ⇐ adâncime de pătrundere (a purtătorilor minoritari) / *diffusion length (of minority carriers)* / *largeur de diffusion (des porteurs minoritaires)* / Distanța pe care densitatea purtătorilor minoritari descreşte până la 1/e din densitatea inițială, în timpul difuziei lor într-un semiconductor omogen.

lungime de difuzie (a unei particule) / *diffusion length (of a particle)* / *longueur de diffusion (d'une partiule)* / Rădăcina pătrată a ariei de difuzie.

lungime de echilibrare / *equilibrium length* / *longueur d'équilibrage* / Lungimea fibrei optice multimodale necesară, la o excitație specifică, pentru atingerea echilibrului modurilor. Notă: Dacă excitația nu este specificată, lungimea echilibrării este lungimea maximă corespunzătoare celor mai defavorabile condiții de excitație.

lungime de încetinire / *slowing-down length* / *longueur de ralentissement* / Rădăcina pătrată din aria de încetinire.

lungime de migrație / *migration length* / *longueur de migration* / Rădăcina pătrată a ariei de migrație.

lungime de rezoluție geometrică a unui sistem / *system geometrical resolution length* / *longueur de résolution géométrique du système* / Lungimea minimă, într-o direcție specifică a unui eşantion normalizat cu o masă determinată de unitatea de suprafață, susceptibilă de a fi măsurată cu o precizie dată. În cazul măsurării grosimii pentru sistemele de măsurare cu explorare, lungimea de rezoluție geometrică este funcție de suprafața de măsurare reală, de timpul de stabilire a aparatului, de viteza de explorare a capului de măsurare şi de timpul de eşantionare a datelor acumulate.

lungime de rupere (a unei hârtii electroizolante) / *breaking length (of paper)* / *longueur de rupture (d'un papier)* / Valoarea rezistenței la tracțiune, calculată ca lungime limită a unei benzi de hârtie de o lățime dată, uniformă, la care hârtia s-ar rupe sub propria sa greutate, dacă ea ar fi suspendată de unul din capete.

lungime de undă / *wavelength* / *longueur d'onde* / 1. În direcția de propagare a unei unde sinusoidale, distanța dintre două puncte succesive în care fazele mărimii caracteristice diferă prin 2π radiani. 2. Distanța minimă evaluată la un moment dat între două puncte în direcția de propagare, în care valorile locale caracteristice undei sunt egale şi variază spațial în jurul punctelor, în condiții fizice identice.

lungime de undă a maximului de intensitate a radiației / *peak intensity wavelength* / *longueur d'onde du maximum d'intensité de rayonnement* / Lungime de undă pentru care intensitatea radiației spectrale a unei surse într-o direcție dată este maximă.

lungime de undă complementară (a unui stimul de culoare) / *complementary wavelength (of a colour stimulus)* / *longueur d'onde complémentaire (d'un stimulus de couleur)* / Lungime de undă a stimulului monocromatic care, amestecat aditiv în proporții convenabile cu stimulul de culoare considerat, egalizează stimulul acromatic specificat.

lungime de undă critică (a unui mod) ⇐ lungime de undă de tăiere (a unui mod) / *cut-off wavelength (of a mode)* / *longueur d'onde de coupure (d'une mode)* / Lungime de undă în vid deasupra căreia este imposibilă întreținerea unui mod legat dat într-un ghid de unde.

lungime de undă critică (a unui mod într-un ghid de unde) / *critical wavelength (of a mode in a waveguide)* / *longueur d'onde critique (d'un mode dans un guide d'ondes)* / Lungime de undă în vid corespunzătoare frecvenței critice a unui mod într-un ghid de unde.

lungime de undă de fază / *(phase) wavelength* / *longueur d'onde (de phase)* / Raportul dintre norma vectorului viteză

de fază a unei unde sinusoidale într-o direcţie dată şi frecvenţa undei. Note: 1. În direcţia de propagare, lungimea de undă are o valoare minimă. Dacă nu se specifică nici o direcţie, lungimea de undă este cea corespunzătoare direcţiei de propagare. 2.Lungimea de undă într-o direcţie oarecare este raportul dintre 2π şi norma proiecţiei pe această direcţie a părţii reale a vectorului de undă.

lungime de undă de funcţionare / *operating wavelength / longueur d'onde de fonctionnement* / Lungime de undă nominală pentru care este conceput să funcţioneze un dispozitiv de cuplare optic care nu depinde de lungimea de undă, respectiv una din lungimile de undă nominale λ_i pentru care este conceput să funcţioneze un dispozitiv de cuplare care depinde de lungimea de undă. În general, un dispozitiv de cuplare care depinde de lungimea de undă are lungimi de undă de funcţionare diferite, corespunzătoare fiecărei porţi conductoare.

lungime de undă de grup / *group wavelength / longueur d'onde de groupe* / Raportul dintre modulul vectorului viteză de propagare de grup a unei unde electromagnetice şi frecvenţa acestei unde.

lungime de undă de prag fotoelectric / *photoelectric threshold wavelength / seuil de longueur d'onde (de l'effet photoélectrique)* / Prag fotoelectric exprimat prin lungimea de undă a radiaţiei incidente

lungime de undă de tăiere (a unei fibre optice unimodale) / *cut-off wavelength (of a singlemode optical fibre) / longueur d'onde de coupure (d'une fibre unimodale)* / Lungime de undă în vid deasupra căreia este imposibilă întreţinerea unui mod legat de ordinul doi, desemnat prin LP_{11}, într-o fibră optică unimodală. Notă: Valoarea măsurată a lungimii de undă de tăiere a unei fibre unimodale depinde de condiţiile de măsurare, în particular de lungimea eşantionului.

lungime de undă de tăiere (a unui mod) ⇒ lungime de undă critică (a unui mod)

lungime de undă dominantă (a unui stimul de culoare) / *dominant wavelength (of a colour stimulus) / longueur d'onde dominante (d'un stimulus de couleur)* / Lungime de undă a stimulului monocromatic care, amestecat aditiv în proporţii convenabile cu stimulul acromatic specificat, egalizează stimulul de culoare considerat. Notă. În cazul stimulilor purpurii, lungimea de undă dominantă este înlocuită de lungimea de undă complementară.

lungime de undă echivalentă / *equivalent wavelength / longueur d'onde équivalente* / Lungime de undă a radiaţiei X monoenergetice care, în anumite condiţii specifice, are aceleaşi proprietăţi cu cele ale fasciculului eterogen considerat. Notă: Aceasta poate fi definită în funcţie de grosimea de semiatenuare sau de o altă lungime de undă.

lungime de undă efectivă ⇒ lungime de undă echivalentă

lungime de undă (într-o direcţie dată) / *wavelength (in a given direction) / longueur d'onde (dans une direction donnée)* / Raportul dintre modulul vectorului viteză de fază a unei unde sinusoidale şi frecvenţa undei. Notă: În direcţia de propagare, lungimea de undă are valoarea minimă; dacă nu este specificată nici o direcţie, lungimea de undă este aceea a direcţiei de propagare.

lungime de undă într-un ghid / *waveguide wavelength / longueur d'onde dans un guide* / Distanţa minimă dintre două puncte pe axa longitudinală a unui ghid de unde uniform la care, pentru o frecvenţă dată, valorile unei a câmpului electromagnetic al unei unde progresive a unui mod dat prezintă o diferenţă de fază de 2π radiani.

lungime de undă la emisie maximă / *peak-emission wavelength / longueur d'onde d'émission maximale* / Lungime de undă

pentru care intensitatea radiantă spectrală este maximă.

lungime de undă la sensibilitate maximă / *peak-sensitivity wavelength* / *longueur d'onde de sensibilité maximale* / Lungime de undă pentru care sensibilitatea spectrală este maximă.

lungime de undă minimă / *minimum wavelength* / *longueur d'onde minimale* / Lungimea de undă cea mai scurtă a unui spectru continuu de radiaţii X. Notă: Pentru o tensiune de accelerare de vârf aplicată egală cu U exprimată în kV, lungimea de undă minimală exprimată în nm este egală aproximativ cu $1{,}2398/U$.

lungime de undă pe antenă / *antenna wavelength* / *longueur d'onde sur l'antenne* / Dublul distanţei dintre două noduri de curent adiacente pe o antenă sau un element radiant asimilabil unui conductor filiform pe care există un regim de undă staţionară.

lungime echivalentă (a unei antene) / *effective length (of an antenna)* / *longueur équivalente (d'une antenne)* / Înălţimea unei antene unipolare ideale cu intensitate de curent uniformă, echivalentă ca tensiune cimomotoare, sau respectiv ca intensitate de curent debitat pe aceeaşi sarcină, cu antena considerată.

lungime electrică / *electrical length* / *longueur électrique* / Lungimea unei linii de transmisie, care produce aceeaşi întârziere de fază ca întârzierea dintre intrare şi ieşire, pentru o frecvenţă dată, atunci când tubul funcţionează în condiţii determinate.

lungime electrică [echivalentă la defazaj] / *electrical length [equivalent to phase shift]h* / *longueur électrique [équivalente au déphasage]* / Lungimea mecanică a unei linii de transmisiune date care produce aceeaşi întârziere de fază ca întârzierea dintre puterea de intrare şi puterea de ieşire pentru o frecvenţă dată, când tubul funcţionează în condiţii determinate.

lungime electrică (a unei linii coaxiale) / *electrical length of the coaxial line* / *longueur électrique d'une ligne coaxiale* / Lungimea electrică dintre contactele cap la cap ale conductorului exterior al unei linii coaxiale.

lungime electrică a unei perechi de conectori / *electrical length of a mated pair of connectors* / *longueur électrique d'une paire de connecteurs accouplés* / Lungimea electrică măsurată între contactele cap la cap ale conductorului exterior al liniilor de telecomunicaţii asamblate, planele de referinţă mecanice şi electrice fiind indicate în specificaţiile detaliate.

lungime electrică (a unui element radiant) / *electrical length (of a radiating element)* / *longueur électrique (d'un élément rayonnant)* / Lungimea unui element radiant de antenă exprimată ca o fracţiune din lungimea de undă pe antenă.

lungime electrică (a unui element sau component al unui ghid de unde) / *electrical length (of a waveguide element or component)* / *longueur électrique (d'un élément ou composant de guide d'ondes)* / Lungime, exprimată într-o unitate egală cu lungimea de undă într-un ghid, a unui tronson de ghid de unde care ar produce la aceeaşi frecvenţă acelaşi defazaj total ca şi un element sau component al ghidului de unde considerat.

lungime totală / *overall length* / *longueur hors-tout* / Cotă globală a unui tub electronic, incluzând sudura, dar nu şi terminalele flexibile.

lungime totală a balonului şi a capacului / *total height of bulb and top* / *longueur totale de l'ampoule et de la coiffe* / Distanţa dintre baza cochiliei, a suportului plat şi extremitatea superioară a protuberanţei, a capacului.

lungime totală a liniei / *total scanning line length* / *longueur totale de ligne* / Produsul dintre viteza de explorare şi perioada de linie. Notă: Lungimea totală a liniei este egală cu suma dintre lungimea

utilă a liniei şi produsul dintre viteza de explorare şi timpul pierdut.

lungime utilă a liniei / *usable scanning line length* / *longueur utile de ligne* / Lungimea maximă a liniei de explorare realizabilă cu un echipament de fototelegrafie determinat.

lungimea gâtului lămpii / *lamp neck length* / *longueur du col de la lampe* / Distanţa măsurată paralel cu axa lămpii, cuprinsă între vârful contactului central al soclului şi punctul de pe balon unde diametrul este cu 2 mm. mai mare decât diametrul gâtului.

lungimea saniei vehiculului de tracţiune electrică / *length of collector head of electrical rolling stock* / *longueur de l'archet du véhicule de traction électrique* / Dimensiune a saniei măsurată într-un plan care cuprinde vederea din faţă a saniei şi care secţionează transversal vehiculul motor.

lungimea unei perii a pantografului / *length of contact strip(s) of the pantograph* / *longueur de la ou des bandes de frottement du pantographe* / Dimensiune a periei măsurată într-un plan care secţionează transversal vehiculul motor.

lustră ⇒ corp de iluminat suspendat

lustră cu suspensie reglabilă ⇒ corp de iluminat cu suspensie reglabilă

lux <lx> ⇐ lumen pe metru pătrat / *lux* / *lux* / Unitate SI a iluminării (luminoase), egală cu iluminarea produsă pe o suprafaţă de $1m^2$ de un flux luminos de 1lm, uniform distribuit pe această suprafaţă: $1lx = 1lm/m^2$.

luxmetru / *illuminance meter* / *luxmètre* / Aparat destinat măsurării iluminărilor (luminoase).

lux-secundă <lx·s> / *lux-second* / *luxseconde* / Unitate SI a expunerii luminoase, egală cu expunerea luminoasă produsă de o cantitate de lumină de 1lm·s pe o suprafaţă cu aria de $1m^2$.

M

m = metru

macheta unei înregistrări / *record layout* / *disposition d'enregistrement* / Modul de aranjare şi structura datelor sau a cuvintelor dintr-o înregistrare, care indică succesiunea şi lungimea părţilor componente ale înregistrării.

macheta unui fişier / *file layout* / *disposition de fichier* / Modul de aranjare şi structura datelor sau a cuvintelor dintr-un fişier, care indică succesiunea şi lungimea părţilor componente ale fişierului.

macrocurburi / *macrobending* / *macrocourbures* / Pentru o fibră optică, ansamblul devierilor macroscopice ale axei fibrei faţă de o linie, caracterizate prin raze de curbură mari în raport cu diametrul fibrei, spre deosebire de microcurburi.

macrodeclaraţie ⇒ macrodefiniţie

macrodefiniţie / *macrodefinition* / *macrodéfinition* / Specificaţie, eventual parametrizată, a unei secvenţe de instrucţiuni destinată să înlocuiască o macroinstrucţiune.

macrogenerator / *macro generator* / *macro-générateur* / Program pentru calculator destinat să înlocuiască fiecare macroinstrucţiune a unui limbaj sursă, printr-o secvenţă predeterminată de instrucţiuni ale limbajului sursă, în conformitate cu macrodefiniţiile.

macroinstrucţiune / *macroinstruction* / *macro-instruction* / Instrucţiune dintr-un limbaj sursă, destinată înlocuirii printr-o secvenţă determinată de instrucţiuni din acelaşi limbaj. Notă: Macroinstrucţiunea poate totodată să specifice valorile care trebuie atribuite anumitor parametri în instrucţiunile care o vor înlocui.

macroprocesor ⇒ macrogenerator

macula lutea ⇒ pată galbenă

magazie de alimentare cu cartele / *card hopper* / *magasin d'alimentation (de cartes)* / Parte a unui dispozitiv de prelucrare a cartelelor care conţine cartelele ce urmează să fie prelucrate şi le pune la dispoziţia mecanismului de alimentare.

magazie de primire a cartelelor / *card stacker* / *récepteur de cartes* / Parte a unui dispozitiv de prelucrare a cartelelor care primeşte cartelele, după ce au fost prelucrate.

magazin electronic / *magazine* / *magazine (électronique)* / Ansamblu de elemente text, grafice, semnale audio şi video, integrate într-un tot unitar, care pot fi vizualizate de un utilizator pe ecran, modul de prezentare fiind apropiat de cel al unei publicaţii tipărite. Notă: Un magazin electronic este de obicei pus la dispoziţia utilizatorilor cu acces la o reţea, de obicei la Internet, şi care dispun de programe speciale de vizualizare.

magistrală, 1[a unui sistem de interfaţă] / *bus* / *bus* / Calea prin care informaţiile sunt transferate de la una dintre diferitele surse de date, către unul din diverşii receptori.

magistrală, 2[în telecomunicaţii] / *highway [in telecommunication]* / *bus [en télécommunication]* / Într-un echipament sau o staţie, rută comună urmată de semnalele provenite dintr-un anumit număr de canale de transmisiune, separarea fiind realizată prin multiplexare cu repartiţie în timp.

magistrală bidirecţională / *bidirectional bus* / *omnibus bidirectionnel* / Magistrală utilizată individual de orice aparat pentru transmiterea de mesaje în două sensuri, pentru intrare şi ieşire.

magistrală de date / *data highway* / *bus de données* / Mijloc permanent de transmisie de date între staţii interconectate prin intermediul unei linii de transmisie de date.

magistrală optică / *optical data bus* / *bus optique* / Magistrală de date care utilizează fibre optice ca suport pentru transmisiuni.

magistrală unidirecţională / *unidirectional bus* / *omnibus unidirectionnel* / Magistrală utilizată individual de orice aparat pentru transmiterea de mesaje în sens unic, fie pentru intrare, fie pentru ieşire.

magnet / *magnet* / *aimant* / Dispozitiv destinat producerii unui câmp magnetic exterior.

magnet de centrare / *focusing magnet* / *aimant de concentration* / Magnet, în general permanent, reglabil, al cărui câmp magnetic serveşte la focalizarea unui fascicul electronic.

magnet de compensare / *compensating magnet* / *aimant compensateur* / Magnet utilizat în anumite tipuri de galvanometre pentru compensarea parţială a acţiunii câmpului terestru sau a câmpurilor magnetice exterioare, folosit uneori ca magnet director.

magnet de convergenţă / *convergence magnet* / *aimant de convergence* / Ansamblu de magneţi al cărui câmp magnetic realizează convergenţa fasciculelor de electroni.

magnet director / *control magnet* / *aimant directeur* / Magnet destinat asigurării orientării sistemului de magneţi mobili ai anumitor tipuri de galvanometre.

magnet pentru crearea cuplului de amortizare / *damping magnet (of a measuring instrument)* / *aimant amortisseur (d'un appareil de mesure)* / Magnet a cărui acţiune asupra unei piese mobile adecvate produce cuplul de amortizare al unui aparat de măsurat.

magnet pentru crearea cuplului de frânare (al unui contor) / *braking magnet (of a meter)* / *aimant frein (d'un compteur)* / Magnet care acţionează asupra discului unui contor, producând cuplul de frânare.

magnet permanent / *(permanent) magnet* / *aimant (permanent)* / Magnet care nu utilizează un curent pentru întreţinerea câmpului magnetic produs.

magnetic / *magnetic* / *magnétique* / Calificativ referitor la stările şi transformările de stare ale câmpului magnetic sau la stările şi transformările de stare ale corpurilor magnetizate.

magnetism, 1[clasă de fenomene] / *magnetism, 1[class of phenomena]* / *magnétisme, 1[classe de phénomènes]* / Ansamblul fenomenelor electromagnetice specifice magnetizării corpurilor, câmpului magnetic şi interacţiunii lor cu fenomenele electrocinetice. Notă: Fenomenele respective se numesc *fenomene magnetice.*

magnetism, 2[ramură de ştiinţă] / *magnetism, 2[branch of science]* / *magnétisme, 2[branche de la science]* / Ramură a ştiinţei şi tehnicii care se referă la fenomenele magnetice şi la aplicaţiile lor.

(a) magnetiza / *(to) magnetize* / *aimanter* / A induce o magnetizaţie nenulă într-un corp.

magnetizant / *magnetizing* / *magnétisant* / Proprietate a corpurilor, de a aduce alte corpuri în stare de magnetizaţie.

magnetizare, 1[fenomen] / *magnetization, 1[phenomenon]* / *aimantation, 1[phénomène]* / Modificare a stării fizice în urma căreia un corp capătă proprietăţi locale noi – dependente de orientare şi distincte de cele ce decurg din eventuala lui stare de conducţie electrică – proprietăţi prin care corpul interacţionează cu câmpul magnetic, fiind supus unor acţiuni ponderomotoare într-un câmp exterior şi producând un câmp magnetic propriu. Notă: Magnetizarea se numeşte *temporară*, dacă este efectul aplicării unui câmp magnetic exterior şi dispare odată cu acesta, fiind foarte slabă la majoritatea substanţelor. Există substanţe, numite

feromagnetice, care se pot magnetiza foarte puternic şi *permanent* (în absenţa câmpului exterior).

magnetizare, 2[proces] / *magnetization, 2[operation]* / *aimantation, 2[opération]* / Acţiunea prin care un corp este adus într-o stare de magnetizare suficient de intensă pentru scopul urmărit, cu ajutorul unui câmp magnetic aplicat.

magnetizaţie, 1[sens larg] <M> / *magnetization, 3[quantity, broad sense]* <*M*> / *aimantation, 3[grandeur, sens large]* <*M*> / Mărime magnetică de stare a unui mediu magnetizat, utilizată pentru caracterizarea locală a acestuia. În concepţia uzuală a modelului amperian al unui mic corp magnetizat, asimilat unei bucle ideale de curent, magnetizaţia este egală cu densitatea de volum a momentului magnetic (amperian). În condiţii speciale, se poate considera o stare de magnetizare de model cuadripolar (sau mai înalt) cu o magnetizaţie tensorială, sau o stare de magnetizare echivalentă mişcării corpurilor polarizate electric.

magnetizaţie, 2[densitatea momentului amperian] / *magnetization, 4[magnetic moment density]* / *aimantation, 4[densité du moment magnétique ampérien]* / Mărime magnetică vectorială axială de stare a unui corp magnetizat, care caracterizează starea de magnetizare locală a acestuia, în cadrul modelului amperian (care admite echivalenţa dintre un mic corp magnetizat şi o buclă de curent ideală), definită de densitatea volumică a momentului magnetic corespunzător.

magnetizaţie de saturaţie / *saturation magnetization* <M_s> / *aimantation à saturation* <M_s> / Valoarea maximă a magnetizaţiei care poate fi obţinută pentru o substanţă dată, la o temperatură dată.

magnetizaţie remanentă ⇐ magnetizaţie reziduală / *remanent magnetization* / *aimantation rémanente* / Valoare a magnetizaţiei care subzistă într-un corp magnetizat când, în absenţa câmpului de autodemagnetizare, se aduce câmpul magnetic la valoarea zero.

magnetizaţie reziduală ⇒ magnetizaţie remanentă

magnetizaţie specifică de saturaţie / *saturation magnetization (mass) density* / *densité d'aimantation à saturation* / Raportul dintre magnetizaţia de saturaţie şi masa volumică.

magnetizaţie spontană / *spontaneous magnetization* / *aimantation spontanée* / Magnetizaţie datorată alinierii momentelor magnetice ale atomilor, fără aplicarea unui câmp magnetic exterior.

magnetocardiograf / *magnetocardiograph* / *magnétocardiographe* / Aparat care permite obţinerea unei magnetocardiograme.

magnetocardiografie / *magnetocardiography* / *magnétocardiographie* / Tehnică de explorare a activităţii electrice cardiace bazată pe înregistrarea şi interpretarea magnetocardiogramei.

magnetocardiogramă / *magnetocardiogram* / *magnétocardiogramme* / Înregistrare topografică sau grafică, în funcţie de timp, a câmpurilor magnetice rezultate din activitatea electrică a inimii.

magnetoencefalograf / *magnetoencephalograph* / *magnétoencéphalographe* / Aparat care permite obţinerea unei magnetoencefalograme.

magnetoencefalografie / *magnetoencephalography* / *magnétoencéphalographie* / Tehnică de explorare a activităţii electrice cerebrale, bazată pe înregistrarea şi interpretarea magnetoencefalogramei.

magnetoencefalogramă / *magnetoencephalogram* / *magnétoencéphalogramme* / Înregistrare topografică sau grafică, în funcţie de timp, a câmpurilor magnetice consecutive activităţii electrice cerebrale.

magnetometru / *magnetometer* / *magnétomètre* / Aparat pentru măsurarea valorii inducţiei magnetice într-o direcţie dată.

magnetometru cu efect Hall / *Hall-effect magnetometer* / *magnétomètre à effet Hall* / Magnetometru care utilizează mă-

surarea diferenţei de potenţial produse de efectul Hall într-un cristal semiconductor.

magnetonul lui Bohr <μ_B> / *Bohr magneton / magnéton de Bohr* / Constantă fizică utilizată pentru exprimarea momentului magnetic al unui electron, având valoarea: $\frac{eh}{4\pi m} \approx (9{,}274078 \pm 0.000036) \times 10^{-24}\, Am^2$, unde: *e* este sarcina electrică elementară, *h este* constanta lui Planck; *m* este masa în repaus a electronului. Notă: Momentul magnetic al unui electron liber care rezultă din spinul său este aproximativ egal cu 1,001 μ_B.

magnetooptic / *magneto-optic / magnéto-optique* / Calificativ referitor la efectele optice ale câmpurilor magnetice.

magnetopauză / *magnetopause / magnétopause* / Limita exterioară a magnetosferei.

magnetorezistor / *magnetoresistor / magnétorésistance* / Rezistor în care se utilizează dependenţa rezistenţei electrice de inducţia magnetică.

magnetoscop, 1[aparat înregistrator] ⇐ înregistrator magnetic video ⇐ videocasetofon / *video tape recorder (and reproducer) / magnétoscope* / Dispozitiv de înregistrare pe bandă magnetică a uneia sau mai multor imagini de televiziune, în vederea reproducerii imaginilor.

magnetoscop, 2[aparat detector] / *magnetoscope / magnétoscope [appareil indicateur]* / Aparat detector a cărui funcţionare depinde de acţiunile forţelor magnetice, destinat decelării existenţei unui câmp magnetic.

magnetosferă / *magnetosphere / magnétosphère* / Regiune a spaţiului situată dincolo de ionosferă, în care traiectoriile particulelor încărcate depind în mod esenţial de câmpul magnetic înconjurător, efectul coliziunilor fiind neglijabil. Notă: În direcţia Soarelui, limita exterioară a magnetosferei terestre se situează la câteva zeci de raze terestre. În direcţia opusă, magnetosfera se întinde mult mai departe.

magnetostatică / *magnetostatics / magnétostatique* / Ansamblu al fenomenelor asociate câmpurilor megnetostatice.

magnetostricţiune / *magnetostriction / magnétostriction* / Deformare reversibilă a unui material, ca urmare a magnetizării lui temporare, sub acţiunea unui câmp magnetic. Notă: Magnetostricţiunea este consecinţa dependenţei permeabilităţii de starea de deformare.

magnetou ⇒ generator cu magneţi permanenţi

magnetron / *magnetron / magnétron* / Tub cu câmpuri încrucişate destinat să furnizeze putere de curent alternativ şi la care fasciculul de electroni şi structura de întârziere sunt cu revenire.

magnetron cu acord prin tensiune / *injected-beam magnetron / magnétron à accord par la tension* / Magnetron cu fascicul electronic injectat, astfel conceput încât frecvenţa de oscilaţie să fie determinată de tensiunea anodică.

magnetron cu anod multisegment / *multisegment magnetron / magnétron à anode à segments multiples* / Magnetron al cărui anod cilindric este divizat prin fante, în general paralele cu axa. Exemple: magnetronul în colivie de veveriţă, magnetronul în dublă colivie de veveriţă, magnetronul cu anod neutru.

magnetron cu anod secţionat / *split-anode magnetron / magnétron à anode fendue* / Magnetron al cărui anod cilindric este divizat în două părţi, în general, paralele cu axa.

magnetron cu cavităţi rezonante / *cavity magnetron / magnétron à cavités* / Magnetron în anodul căruia sunt practicate cavităţi rezonante dispuse simetric în jurul catodului.

magnetron cu magnet încorporat / *integral (packaged) magnetron / magnétron à aimant incorporé* / Magnetron al cărui magnet permanent sau electromagnet face parte integrantă din tub.

magnetron cu undă continuă / *continuous wave magnetron* / *magnétron en régime continu* / Magnetron conceput pentru funcţionarea cu o tensiune de alimentare continuă, alternativă sau redresată, fără filtrare.

magnetron în regim de impulsuri / *pulsed magnetron* / *magnétron en régime pulsé* / Magnetron conceput pentru funcţionarea cu alimentare în regim de impulsuri.

magnitudine aparentă (a unui obiect astronomic) / *apparent magnitude (of an astronomical object)* / *magnitude apparente (d'un object astronomique)* / Mărime corelată cu aspectul mai mult sau mai puţin luminos al unei stele, şi definită prin formula: $m = m_0 - 2{,}5 \cdot \lg(E/E_0)$, unde: E este strălucirea aparentă a stelei considerate; m_0, E_0 sunt constante a căror valoare rezultă din magnitudinile atribuite anumitor stele de referinţă.

major [element particular] / *major [feature]* / *supérieur [élément particulier]* / Calificativ care are sau se raportează la o valoare de importanţă mai mare privind nivelul, timpul sau extinderea unui element particular al unei forme de undă, în comparaţie cu unul sau mai multe alte elemente particulare asemănătoare.

manechin [simulator de cap şi tors] / *manikin [head and torso simulator]* / *mannequin [simulateur de tête et de torse]* / Conceput pentru simularea difracţiei undelor acustice produsă de capul şi torsul unui adult mediu, manechinul reprezintă un simulator de cap şi tors, de la creştet până la talie, conţinând două simulatoare de pavilioane ale urechii şi cel puţin o ureche artificială.

manetă / *paddle* / *manette* / Dispozitiv de intrare care poate genera mişcarea pe o singură direcţie (sus-jos sau stânga-dreapta), prin rotirea unui buton.

(a) manevra (în ciclu complet) (pentru un releu electric) / *(to) cycle [for an electrical relay]* / *manoeuvrer [pour un relais électrique]* / A funcţiona şi a reveni sau invers.

manevrare (a unui aparat de comutaţie mecanică) / *operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre (d'un appareil mécanique de connexion)* / Trecerea unuia sau mai multor contacte mobile dintr-o poziţie stabilă, în cealaltă poziţie stabilă. Notă: Dacă este necesară o distincţie, se pot folosi termenii „acţionare electrică" (de exemplu: stabilire sau întrerupere) şi „acţionare mecanică" (de exemplu: anclanşare sau declanşare).

(manevrare de) anclanşare (a unui aparat de comutaţie mecanică) / *closing operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre de fermeture (d'un appareil mécanique de connexion)* / Acţiune prin care contactul principal al unui aparat de comutaţie mecanică este adus din poziţia deschis în poziţia închis.

manevrare de către un singur conductor / *one man operation* / ... / Metodă de conducere a unui tren la care conducerea ca şi alte operaţii funcţionale (de exemplu, comanda uşilor, încălzirea, iluminatul etc.) sunt efectuate de către un singur conductor.

(manevrare de) declanşare (a unui aparat de comutaţie mecanică) / *opening operation (of a mechanical switching device)* / *manoeuvre d'ouverture (d'un appareil mécanique de connexion)* / Acţiune prin care contactul principal al unui aparat de comutaţie mecanică este adus din poziţia închis în poziţia deschis.

manipulator de lance / *lance manipulator* / *manipulateur de lance* / Dispozitiv destinat poziţionării lancei care furnizează oxigen pentru baia de metal.

manipulator Morse / *Morse key* / *manipulateur Morse* / Dispozitiv conceput pentru formarea semnalelor de telegrafie Morse prin operaţii manuale.

manometru / *manometer* / *manomètre* / Instrument folosit la măsurarea presiunii unui gaz sau a unui lichid. Notă: Cel mai simplu manometru are un tub în formă de

U, care conţine un lichid (apă, ulei sau mercur), una dintre ramuri fiind racordată la un punct unde trebuie măsurată presiunea, iar cealaltă ramură este fie deschisă, fie închisă spre exterior, fie racordată la un alt punct, la o presiune diferită.

manometru cu balanţă inelară / *ring balance manometer* / *tore pendulaire* / Manometru cu lichid, în formă de tor, al cărui ansamblu pivotează în jurul centrului cercului, echilibrat de o greutate la partea inferioară. Presiunea se aplică prin intermediul unor racorduri flexibile, deplasarea unghiulară a torului indicând diferenţa de presiune.

manometru (pentru un reactor nuclear) / *pressure meter (for a nuclear reactor)* / *manomètre (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu destinat măsurării presiunii într-un punct al unui circuit, al unui reactor nuclear.

manşă / *joy stick* / *manche à balai* / Manetă prevăzută cu cel puţin două grade de libertate şi servind drept unitate de intrare, cel mai adesea ca locator.

manşon (al unei dulii) / *outer shell* / *chemise extérieure* / Piesă cilindrică pentru protejarea utilizatorului contra atingerii de soclul lămpii. Notă: Manşonul poate să fie sau să nu fie prevăzut cu un filet exterior pentru fixarea unui contrainel.

manşon de ancorare / *dead-end tension joint* / *manchon d'ancrage* / Piesă folosită pentru fixarea unui conductor la un lanţ de izolatoare de întindere şi destinat transmiterii curentului.

manşon de joncţiune / *mid-span tension joint* / *manchon de jonction* / Piesă care serveşe la legarea cap la cap a două tronsoane de conductoare, asigurându-le continuitatea electrică şi mecanică.

manşon (de protecţie) / *tube [conduit]* / *fourreau* / Tub în care se pozează cablurile electrice pentru a le proteja contra acţiunilor mecanice exterioare sau pentru a facilita traversarea unor anumite obstacole.

manşon (de reglare) / *slug tuner* / *manchon (de réglage)* / Transformator reglabil de ghid de unde care conţine una sau mai multe piese metalice sau dielectrice deplasabile longitudinal într-o linie de transmisiune.

manşon de reparare / *repair sleeve* / *coquille de réparation* / Piesă de legătură specială care poate fi instalată pe o porţiune avariată a unui conductor căruia îi restabileşte proprietăţile electrice şi mecanice.

manşon (de ventilaţie) ⇐ dispozitiv de conducere şi ghidare a aerului de răcire / *air trunking* / *manchette* / Structură separată montată pe o maşină, destinată ghidării aerului de răcire spre sau dinspre un schimbător de căldură, un filtru, un ventilator sau orice alt dispozitiv montat pe maşină.

manşonul colectorului ⇒ conul colectorului

manta de refulare a unui ventilator / *fan shroud* / *capot de ventilateur* / Parte a unui ventilator care limitează scurgerile radiale ale gazului de răcire care traversează palele ventilatorului.

manta încălzitoare / *heating mat* / *enveloppe chauffante* / Element încălzitor constituit din fire rezistente ţesute în foi sau fasonate în forme speciale, pentru acoperirea rezervoarelor, recipientelor sau ţevilor.

mantisă / *fixed-point part* / *mantisse* / În reprezentarea cu virgulă mobilă, numeralul care este înmulţit cu baza în virgulă mobilă implicită ridicată la puterea exprimată prin exponent, pentru a determina numărul real reprezentat.

mantisă (a unui logaritm) / *mantissa (of a logarithm)* / *mantisse (d'un logarithme)* / Partea fracţionară, care nu este negativă, din reprezentarea unui logaritm.

mantisă (a unui număr binar) / *mantissa (of a binary number)* / *mantisse (d'un nombre binaire)* / Element al unui număr binar exprimat în virgulă mobilă constituit dintr-un bit semnificativ explicit sau

implicit situat la stînga virgulei şi un câmp fracţionar situat la dreapta virgulei.

manual ⇐ de mână / *manual* / *manuel* / Calificativ referitor la un proces sau un dispozitiv care, în condiţii specificate, necesită o intervenţie umană.

manual de instrucţiuni / *instruction manual* / *manuel d'instructions* / Document tehnic care conţine informaţiile necesare pentru corecta utilizare, funcţionare, întreţinere şi reparaţie a unui aparat de măsurare precum şi pentru înţelegerea modului de funcţionare al acestuia.

manual de întreţinere a programului / *program maintenance manual* / *manuel de maintenance de programme* / Document care conţine informaţiile necesare asigurării întreţinerii unui program.

manual de utilizare ⇐ ghid al utilizatorului / *user manual* / *manuel de l'utilisateur* / Document ce descrie utilizarea unei unităţi funcţionale şi poate de asemenea preciza drepturile şi obligaţiile utilizatorului, proprietarului şi furnizorului acestei unităţi.

mapare ⇒ punere în corespondenţă a adresei

marcaj (pe placa imprimată) / *legend* / *marquage (sur la carte)* / Litere sau simboluri pe placa imprimată care indică, de exemplu, numărul piesei, amplasarea componentelor, data fabricaţiei etc.

marcaj electrolitic / *etch pit* / *marquage électrolytique* / Urme sau orificii trasate printr-un procedeu chimic sau electrochimic şi observabile cu un microscop optic, produse iniţial de către traiectoriile particulelor încărcate grele pe suprafaţa unui solid, de exemplu un material plastic.

marcaj rutier / *road marking* / *marque routière* / Marcaj, linie, model, simbol sau caracter alfanumeric aplicat la suprafaţa unei şosele pentru reglementarea circulaţiei vehiculelor şi pietonilor, sau pentru a da o informaţie; poate conţine materiale retroreflectorizante.

marcaj rutier încastrat / *road stud* / *plot [marque routière]* / Mic dispozitiv fixat şi uşor proeminent pe suprafaţa şoselei cu rol de marcaj rutier, putând avea încorporat un retroreflector.

marcare [în semnalizare] / *marking [in signalling]* / *marquage [en signalisation]* / Acţiunea de asignare a unei stări specifice unui organ de trafic.

marcare a bornelor de ieşire / *output terminal nomenclature* / *désignation des bornes de sortie* / Notarea bornelor de ieşire ale unui generator este constituită din asocierea cuvântului „ieşire" cu denumirea semnalului electric de ieşire disponibil la aceste borne. Exemplu: ieşirea de declanşare.

marcare a bornelor de intrare / *input terminals nomenclature* / *désignation des bornes d'entrée* / Notarea bornelor de intrare ale unui generator de impulsuri este constituită din ascocierea cuvântului „intrare" cu denumirea semnalului electric de intrare aplicat acestor borne. Exemplu: intrarea de declanşare.

marcare a impedanţei de intrare / *input impedance nomenclature* / *désignation de l'impédance d'entrée* / Marcarea impedanţei de intrare a unui generator este constituită din asocierea cuvântului „impedanţă" cu denumirea semnalului electric de intrare. Exemplu: impedanţa de intrare de declanşare.

marcat / *labelled* / *marqué* / 1. Calificativ desemnând molecule în care unii atomi au fost înlocuiţi prin alţi izotopi ai aceloraşi elemente, în scopul utilizării acestor molecule ca trasori. 2. Probe macroscopice care conţin un trasor.

marcă / *mark* / *marque [symbole]* / Simbol sau grup de simboluri utilizate pentru a indica începutul sau sfârşitul unui câmp, al unui cuvânt, al unui articol sau al unei colecţii de date ca: fişier, înregistrare sau bloc.

marcă [în infografie] / *marker [in computer graphics]* / *marque [en infographie]* / Semn grafic cu aspect recognoscibil,

utilizat pentru a repera o poziţie particulară, pe o suprafaţă de afişare.

marcă cardinală / *cardinal mark* / *marque cardinale* / Marcă artificială ce indică apele navigabile prin referinţă la punctele cardinale.

marcă de grup / *group mark* / *marque de groupe* / Marcă pentru indicarea începutului sau a sfârşitului unui ansamblu de date, care poate fi constituită din blocuri, cuvinte sau alte articole.

marcă (de navigaţie) / *(navigation) mark* / *marque (de navigation)* / Obiect natural sau artificial ce furnizează o informaţie de navigaţie atât prin poziţia sa, cât şi prin aspectul său distinctiv.

marcă electrică / *electric mark* / *marque électrique* / Semn vizibil lăsat de un arc electric sau prin trecerea unui curent prin corp.

marcă laterală / *lateral mark* / *marque latérale* / Marcă artificială ce indică traseul unui canal navigabil.

mare consumator [într-un sistem energetic] / *high-load factor consumer* / *client à forte utilisation* / Consumator care, în raport cu cererea, consumă o cantitate mare de energie.

margine a tălpii polare reprofilată ⇒ margine profilată a feţei polare

margine a tălpii polare tăiată drept ⇒ margine dreaptă a feţei polare

margine (a unui echipament aritmic) / *margin (of a start-stop apparatus)* / *marge (d'un appareil arythmique)* / Valoare maximă a gradului de distorsiune aritmică globală compatibil cu traducerea corectă de către un aparat aritmic a tuturor semnalelor de caracter prezentate fie izolat, fie succesiv, la viteza maximă corespunzătoare vitezei de modulaţie standardizate.

margine (a unui receptor sau a altui terminal) / *margin (of a receiver or other terminal)* / *marge (d'un récepteur ou autre terminal)* / Valoarea maximă a gradului de distorsiune individuală, compatibilă cu o redare corectă, a unui receptor cu imprimare sau a altui terminal, când semnalele se prezintă la intrare în condiţii specificate.

margine a unui receptor sincron / *margin of a synchronous receiver* / *marge d'un récepteur synchrone* / Margine a unui receptor sincron determinată de gradul de distorsiune izocronă.

margine brută contra atenuărilor / *flat fade margin* / *marge brute (contre les évanouissements)* / Margine contra atenuărilor în absenţa atenuării selective în banda de trecere a receptorului.

margine contra atenuărilor / *(fade) margin* / *marge contre les évanouissements* / Profunzime maximă a atenuării pe care poate tolera o legătură radioelectrică pentru o calitate specificată a recepţiei.

margine de amplificare / *gain margin* / *marge de gain* / Pentru un sistem liniar absolut stabil, inversa amplificării în buclă deschisă la frecvenţa la care defazajul atinge π radiani.

margine de declanşare / *trip margin* / *marge de déclenchement* / Diferenţa dintre valoarea măsurată a unei mărimi fizice şi aceea a nivelului de declanşare asociat acestei mărimi fizice.

margine de fază / *phase margin* / *marge de phase* / Pentru un sistem de reglare absolut stabil, diferenţa între π radiani şi valoarea absolută a defazajului în lanţ deschis la frecvenţa la care câştigul în lanţ deschis atinge unitatea.

margine de funcţionare (a unui echipament) / *(qualification) margin (of an equipment)* / *marge de fonctionnement (d'un matériel)* / Diferenţa dintre cele mai severe condiţii de serviciu specificate şi condiţiile utilizate în timpul încercării de tip, pentru luarea în considerare a dispersiilor normale de fabricaţie a echipamentului şi a erorilor rezonabile ce se pot face în definirea performanţei satisfăcătoare.

margine de referinţă / *reference edge* / *bord de référence* / Margine a unui suport

de date destinată stabilirii de specificaţii în sau pe acel suport.

margine dreaptă a feţei polare ⇐ margine a tălpii polare tăiată drept / *pole face level* / *biseau droit de face polaire* / Partea tălpii polare care este teşită în scopul creşterii lungimii întrefierului radial către coarnele polare.

margine efectivă (a unui echipament dat) / *effective margin (of a given apparatus)* / *marge effective (d'un appareil donné)* / Marginea măsurată, pe un echipament determinat, în condiţii reale de funcţionare.

margine la sincronism (a unui aparat aritmic) / *synchronous (start-stop) margin* / *marge au synchronisme (d'un appareil arythmique)* / Valoarea maximă a marginii unui echipament aritmic obţinută prin reglarea, în raport cu caracteristicile bazei de timp a receptorului, a vitezei de modulaţie a semnalelor la intrare.

margine netă / *net margin* / *marge nette* / Marginea unui terminal pentru care viteza de modulaţie la intrare este cea nominală.

margine netă (contra fading-ului) / *net (fade) margin* / *marge nette (contre les évanouissements)* / Margine contra atenuărilor egală cu profunzimea atenuărilor la frecvenţă fixă depăşită pe durata unei fracţiuni de timp egală cu cea *în* care nu se atinge o calitate minimă a recepţiei. Notă: În cazul atenuării selective, marginea netă este inferioară marginii brute.

margine nominală (a unui tip de aparat) / *nominal margin (of a type of apparatus)* / *marge nominale (d'un type d'appareil)* / Valoarea minimă impusă marginii efective a aparatelor de acelaşi tip în condiţii de funcţionare şi de reglaj normalizate.

margine profilată a feţei polare ⇐ margine a tălpii polare reprofilată / *pole face shaping* / *biseau profilé de face polaire* / Partea tălpii polare care este prelucrată altfel decât teşit, în scopul creşterii lungimii întrefierului radial.

margine teoretică / *theoretical margin* / *marge théorique* / Margine calculabilă pe baza datelor constructive ale unui echipament presupus a fi situat în condiţii de funcţionare perfecte.

mAs ·= miliamper-secundă

masă, 1[corp conductor de referinţă] / *chassis [potential reference conductor]* / *masse, 1[corps conducteur de référence]* / Corp conductor, practic echipotenţial, al cărui potenţial este luat ca referinţă.

masă, 2[inerţială] / *mass* / *masse, 2[grandeur caractérisant l'inertie]* / Mărime scalară pozitivă şi aditivă, caracterizând un eşantion de materie în cadrul fenomenelor de inerţie şi gravitaţie.

masă, 3[legare la pământ] / *earth* / *masse* / Termen generic ce desemnează o referinţă de tensiune cu potenţial zero. Notă: Orice dispozitiv electronic sau de tehnică de calcul are cel puţin un traseu de masă, comun pentru toate subansamblurile. În comunicaţiile de date realizate prin cablu electric, există cel puţin un fir denumit "masă", al cărui rol este de a egaliza potenţialul de referinţă între cele două echipamente conectate prin cablu.

masă, 4[parte conductoare accesibilă] / *exposed conductive part* / *masse [partie conductrice accessible]* / Parte conductoare uşor accesibilă, care nu este parte activă, dar care poate fi pusă sub tensiune în caz de defect. Notă: O parte conductoare a unui echipament electric, care nu poate fi pusă sub tensiune în caz de defect decât prin intermediul unei părţi conductoare inactive, nu se consideră a fi parte conductoare inactivă.

masă a echipamentului / *body of the equipment* / *masse (d'un appareil électromédical)* / Carcasă a unui echipament care conţine toate părţile conductoare accesibile, inclusiv butoanele, mânerele, manetele şi organele similare, axele accesibile, precum şi o folie metalică de dimensiuni maxime 20 cm×10 m pusă în contact, pentru încercări, cu toate suprafeţele accesibile din material izolant.

masă (a unui aparat) ⇒ masă (electrică)

masă activă / *active mass* / *masse active* / Parte a masei unui corp magnetic care se consideră ca fiind efectiv magnetizată în condiţii date.

masă aparentă / *apparent mass* / *masse apparente* / În mecanica relativistă, câtul dintre masa în repaus a unui corp şi factorul $(1 - v^2/c_0^2)^{1/2}$, unde: v este viteza corpului; c_0 este viteza luminii în vid.

masă basculantă / *tilting table* / *table basculante* / Dispozitiv pentru menţinerea pacientului pentru radioscopie sau radiografie, suprafaţa pe care este plasat pacientul putând fi înclinată din poziţie verticală în poziţie orizontală prin comandă manuală sau prin motor.

masă critică / *critical mass* / *masse criique* / Masă minimă de material fisionabil ce poate atinge criticitatea la o anumită geometrie şi compoziţie a materialului.

masă de impregnare [răşinoasă] / *impregnating resin* / *résine d'imprégnation* / Compus lichid, fără solvent nereactiv, aplicat prin turnare sau prin imersare, cu viscozitate scăzută, care permite pătrunderea completă a masei în înfăşurări realizate din conductoare de diametre mici, etc. şi care se întăreşte după aplicare.

masă de încapsulare / *encapsulating resin* / *résine d'encapsulage* / Compus lichid cu viscozitate mare utilizat pentru încapsulare. Notă: Masa de încapsulare are, în general, un conţinut mare de material de umplere şi nu este recomandată pentru împregnarea de bobine din conductoare de cupru cu diametru foarte mic.

masă de încorporare cu formă / *potting compound* / *composé d'empotage* / Compus lichid care este aplicat prin turnare şi la care forma de turnare nu se mai îndepărtează după întărire.

masă de presare ⇐ premix / *premix (for electrical insulation)* / *prémix (pour isolation électrique)* / Amestec de formare care conţine materiale de umplere, fibre scurte, etc. preimpregnate cu răşini (lacuri) termoreactive.

masă de repaus <m_0> / *rest mass <m_0>* / *masse au repos <m_0>* / Masa unei particule cu viteză redusă sau nulă, excluzând masa dobândită de particula în mişcare conform teoriei relativităţii.

masa de repaus a electronului <m_e> / *electron rest mass <m_e>* / *masse au repos de l'électron <m_e>* / Constantă fizică având valoarea $m_e = 9{,}1093897 \cdot 10^{-31}$ kg (valoare stabilită în 1986).

masă de sosire ⇐ grup de sosire ⇐ poziţie B ⇐ poziţie de sosire / *B-position* / *position B* / Poziţie de operator în care sunt recepţionate cererile de comunicaţii provenite de la alte centrale, cu acces direct la liniile de abonaţi cerute.

masă de turnare / *casting resin* / *résine de coulée* / Compus lichid pe bază de răşini termoreactive, ceruri sau bitumuri care pot fi turnate sau introduse în alt mod într-o formă şi care se întăresc fără aplicarea unei presiuni, formând în final un produs solid.

masă de verificare ⇒ pupitru de încercări

masă (electrică) ⇐ masă (a unui aparat) / *(equipotential) frame* / *masse (électrique)* / Parte conductoare a unui echipament sau a unei instalaţii, al cărui potenţial electric este luat ca referinţă. Notă: În multe cazuri, şasiul realizat din material conductor poate fi utilizat ca masă electrică.

masă în stare de serviciu / *mass in working order* / *masse en ordre de marche* / Sumă a tarei şi a maselor aferente personalului de serviciu şi a diverselor materiale necesare în serviciul normal (nisip, echipament de depanare, unelte, carburant, lubrifianţi etc.)

masă nesuspendată / *unsprung mass* / *masse non suspendue* / Masa acelor elemente de antrenare ale osiei (roţi, angrenaje, motoare de tracţiune etc.) care sunt suportate direct de către osie şi a căror deplasări nu sunt independente de cele ale elementelor în contact cu şinele.

masă optică relativă de aer / *relative optical air mass* / *masse d'air optique*

relative / Raportul dintre grosimea optică oblică, $\delta(\varepsilon)$, şi grosimea optică verticală, $\delta(0)$, a atmosferei. $m = \delta(\varepsilon)/\delta(0)$. Note: 1. A se vedea notele de la *grosime optică a atmosferei.* 2. Dacă se neglijează curbura atmosferei şi refracţia atmosferei, atunci $m = 1/\cos \varepsilon$

masă orizontală / *horizontal table* / *table horizontale* / Dispozitiv pentru menţinerea pacientului în poziţie orizontală pentru radiografie sau radioscopie.

masă pe unitatea de suprafaţă ⇐ densitate superficială / *mass per unit area* / *masse surfacique* / Produsul dintre densitatea de volum a masei unei substanţe şi grosimea aceleiaşi substanţe, mărime ce se utilizează în mod normal pentru specificarea mai comodă a cantităţii de substanţă întâlnită de radiaţia ce traversează o grosime dată din acea substanţă.

masă trasatoare / *flatbed plotter* / *table traçante* / Trasator care desenează imaginea pe o suprafaţă de afişare montată pe o suprafaţa plană.

masă volumică ⇒ densitate (de volum) (a masei)

(a) masca / *(to) mask* / *masquer* / A utiliza un aranjament de caractere pentru a comanda păstrarea sau eliminarea unor părţi din alt aranjament de caractere.

mască / *mask* / *masque* / Aranjament de caractere care permite controlul reţinerii sau eliminării unor părţi din alt aranjament de caractere.

masic / *massic* / *massique* / Calificativ ataşat denumirii unei mărimi pentru a desemna câtul dintre această mărime şi masa. Exemple: volum masic, entropie masică.

mastoid artificial / *artificial mastoid* / *mastoïde artificiel* / Dispozitiv care simulează impedanţa mecanică prezentată de apofiza mastoidă umană medie pe care pot fi aplicate vibratoarele cu conducţie osoasă, permiţând etalonarea acestora.

mastoid simulator ⇒ mastoid artificial

maşină aciclică =! maşină unipolară / *acyclic machine* / *machine acyclique* / Maşină homopolară de curent continuu.

maşină amplificatoare ⇒ amplificator rotativ

maşină antideflagrantă ⇐ maşină antiexplozivă / *flameproof (machine)* / *machine antidéflagrante* / Maşină a cărei carcasă poate rezista fără defectare la orice explozie a unui gaz inflamabil specificat, care s-ar putea găsi în interior în condiţii practice de funcţionare compatibile cu caracteristicile nominale ale maşinii şi cu suprasarcinile admise, putând împiedica transmiterea flăcărilor capabile de a aprinde gazul inflamabil specificat, care ar putea exista în atmosfera ambiantă. Notă: O carcasă antideflagrantă nu este în mod necesar etanşă la gaz, vapori sau la imersiune.

maşină antiexplozivă ⇒ maşină antideflagrantă

maşină asincronă / *asynchronous machine* / *machine asynchrone* / Maşină de curent alternativ la care turaţia în sarcină şi frecvenţa reţelei la care este conectată nu sunt într-un raport constant.

maşină asincronă cu colector ⇐ maşină cu colector de curent alternativ / *alternating current commutator machine* / *machine asynchrone à collecteur* / Maşină asincronă al cărui rotor este prevăzut cu un colector.

maşină (asincronă) cu dublă alimentare / *double-fed (asynchronous) machine* / *machine (asynchrone) à double alimentation* / Maşină (asincronă) la care înfăşurarea statorică şi cea rotorică sunt alimentate la frecvenţe care pot fi fiecare constante sau variabile.

maşină autoexcitată / *self-excited machine* / *machine autoexcitée* / Maşină care îşi produce singură propria excitaţie.

maşină autoreglată / *self-regulated machine* / *machine autoréglée* / Maşină cu un singur miez care îşi reglează singură caracteristicile proprii ca, de exemplu:

tensiunea, factorul de putere sau turația, fără intervenția aparatelor exterioare.

mașină autoventilată ⇒ mașină cu autorăcire

mașină bipolară / *bipolar machine* / *machine bipolaire* / Mașină care comportă doi poli magnetici principali de nume contrarii.

mașină capsulată / *encapsulated machine* / *machine encapsulée* / Mașină dotată cu una sau mai multe înfășurări complet închise într-o izolație turnată.

mașină complet capsulată ⇒ mașină închisă

mașină cu autoexcitație / *machine with inherent self-excitation* / *machine à excitation interne* / Mașină electrică cu colector în care fluxul principal este produs de unul din circuitele rotorului cu colector.

mașină cu autorăcire ⇐ mașină autoventilată / *self-cooled machine* / *machine autorefroidie* / Mașină electrică a cărei răcire este asigurată prin mijloace proprii, fără intervenția unei forțe motrice, diferite de cea preluată de la arborele propriu, sau utilizarea unui fluid de proveniență exterioară, diferit de aerul atmosferic.

mașină cu carcasă netedă / *plain surface machine* / *machine à carcasse lisse* / Mașină electrică autoventilată fără nici un dispozitiv de mărire a suprafeței de contact dintre carcasă și aerul de răcire exterior.

mașină cu carcasă ventilată / *ventilated frame machine* / *machine à carcasse ventilée* / Mașină electrică închisă fără canalizare de aer, în care suprafața exterioară a carcasei este răcită de un ventilator, parte integrantă din mașină.

mașină cu circuit de aer / *pipe-ventilated (machine)* / *machine à canalisation d'air* / Mașină electrică astfel construită încât aerul de ventilație poate fi adus în sau evacuat din aceasta printr-o conductă racordată la partea laterală sau superioară a mașinii.

mașină cu circuit de ventilație / *duct-ventilated machine* / *machine à conduit de ventilation* / Mașină astfel construită încât aerul de răcire să poată fi dirijat către aceasta sau evacuat printr-o canalizare plasată sub mașină.

mașină cu colector de curent alternativ ⇒ mașină asincronă cu colector

mașină cu dublă carcasă / *double-casing machine* / *machine à double enveloppe* / Mașină electrică cu carcasă ventilată în care aerul exterior de răcire circulă în- tr-un spațiu cuprins între carcasa propriu- zisă a mașinii și o anvelopă exterioară.

mașină cu excitație combinată ⇒ mașină cu excitație mixtă

mașină cu excitație compound ⇒ mașină cu excitație compusă

mașină cu excitație compusă ⇐ mașină cu excitație compound / *compound excited machine* / *machine à excitation composée* / Mașină excitată prin cel puțin două înfășurări, dintre care una este în serie.

mașină cu excitație compusă adițională / *cumulative compounded machine* / *machine à excitation série additive* / Mașină cu excitație compusă, la care tensiunile magnetomotoare ale înfășurărilor în serie și în derivație au același sens.

mașină cu excitație compusă diferențială / *differential compounded machine* / *machine à excitation différentielle* / Mașină cu excitație compusă la care tensiunea magnetomotoare a înfășurării în serie este de sens opus celei a înfășurării în derivație.

mașină cu excitație electromagnetică / *dynamo-electric machine* / *machine dynamoélectrique* / Mașină electrică rotativă care utilizează inducția electromagnetică, transformând energia mecanică în energie electrică sau invers, și al cărui inductor este un electromagnet.

mașină cu excitație independentă ⇒ mașină cu excitație separată

mașină cu excitație în derivație ⇐ mașină cu excitație șunt / *shunt machine* / *machine à excitation en dérivation* / Mașină excitată printr-o înfășurare în paralel cu înfășurarea indusului.

mașină cu excitație mixtă ⇐ mașină cu excitație combinată / *compositely-excited machine / machine à excitation composite* / Mașină a cărei excitație este parțial produsă de mașina însăși și parțial obținută de la altă sursă decât mașina însăși.

mașină cu excitație separată ⇐ mașină cu excitație independentă / *separately-excited machine / machine à excitation séparée* / Mașină a cărei excitație este produsă de altă sursă decât mașina însăși.

mașină cu excitație serie / *series machine / machine à excitation série* / Mașină excitată printr-o înfășurare în serie cu înfășurarea indusului.

mașină cu excitație șunt ⇒ mașină cu excitație în derivație

mașină cu fier rotitor ⇒ mașină cu reluctanță variabilă

mașină cu grilă de protecție / *screen-protected (machine) / machine grillagée* / Mașină ale cărei părți interne în mișcare și sub tensiune sunt protejate mecanic contra contactelor accidentale prin intermediul unor grile din fir metalic, din metal expandat sau perforat, sau al altor carcase adecvate.

mașină cu magneți permanenți / *permanent magnet machine / machine à aimants permanents* / Mașină electrică al cărei inductor este constituit dintr-unul sau mai mulți magneți permanenți.

mașină cu nervuri neventilate / *ribbed surface machine / machine à nervures non ventilées* / Mașină electrică închisă fără canalizare de aer, în care carcasa răcită prin convecție naturală este prevăzută cu nervuri destinate creșterii suprafeței sale de contact cu aerul de răcire exterior.

mașină cu nervuri ventilate / *ventilated ribbed surface machine / machine à nervures ventilées* / Mașină electrică cu carcasă ventilată, dotată cu nervuri destinate creșterii suprafeței sale de contact cu aerul de răcire pus în mișcare de ventilatorul exterior.

mașină cu poli aparenți ⇐ mașină cu poli ieșiți / *salient pole machine / machine à pôles saillants* / Mașină în care piesele polare sunt proeminente spre întrefier, în raport cu jugul sau cu miezul magnetic.

mașină cu poli ieșiți ⇒ mașină cu poli aparenți

mașină cu poli masivi / *solid pole shoe machine / machine à pôles massifs* / Mașină cu poli aparenți ale cărei piese polare nu sunt din tole.

mașină cu radiatoare ventilate ⇒ mașină închisă autoventilată

mașină cu răcire aer-aer / *air-to-air cooled machine / machine à refroidissement air-air* / Mașină închisă prevăzută cu un schimbător de căldură încorporat sau montat pe mașină, care utilizează aerul ca fluid de răcire primar și secundar.

mașină cu răcire aer-apă / *air-to-water cooled machine / machine à refroidissement air-eau* / Mașină închisă prevăzută cu un schimbător de căldură care utilizează aerul ca fluid de răcire primar și ca fluid de răcire secundar.

mașină cu răcire directă cu apă / *direct water-cooled machine / machine à refroidissement direct par l'eau* / Mașină electrică rotativă care utilizează apa ca fluid de răcire primar.

mașină cu răcire independentă / *separately-cooled machine / machine à refroidissement séparé* / Mașină electrică a cărei răcire este asigurată cu ajutorul fie al unei forțe motrice nepreluată de la arborele propriu, fie al unui fluid de proveniență exterioară, diferit de aer.

mașină cu răcire naturală / *machine with natural cooling / machine à refroidissement naturel* / Mașină electrică rotativă fără dispozitive de producere a mișcărilor aerului, care se datorează exclusiv rotației și diferențelor de temperatură.

mașină cu răcire pe suprafața carcasei / *frame surface cooled machine / machine à refroidissement par la surface de la carcasse* / Mașină închisă cu suprafața carcasei răcită de mediul înconjurător.

maşină cu reglare automată / *automatically regulated machine / machine à réglage automatique* / Maşină care îşi poate regla caracteristicile proprii în timp şi care este asociată cu alte aparate într-un circuit cu buclă închisă corespunzătoare.

maşină cu reglare de compensare / *compensated regulated machine / machine à réglage de compensation* / Maşină care, în asociere cu o sursă de excitaţie separată, îşi realizează singură reglarea caracteristicilor sale ca, de exemplu: tensiunea, factorul de putere sau turaţia.

maşină cu reluctanţă variabilă ⇐ maşină cu fier rotitor / *inductor machine / machine à réluctance variable* / Maşină sincronă la care una din părţi, în general fixă, comportă înfăşurări principale şi de excitaţie dispuse în mod adecvat unele în raport cu celelalte, iar cealaltă parte, în general rotativă, nu comportă înfăşurări, dar prezintă un anumit număr de proeminenţe, dispuse în mod regulat. Înfăşurările de excitaţie pot fi înlocuite cu magneţi permanenţi.

maşină cu rotor cilindric / *cylindrical rotor machine / machine à rotor cylindrique* / Maşină al cărei rotor are forma unui cilindru la periferia căruia pot fi practicate crestături în care să se dispună laturile de bobină ale unei înfăşurări.

maşină cu rotor conic / *conical rotor machine / machine à rotor conique* / Maşină cu rotorul în formă de trunchi de con.

maşină cu suprapresiune internă / *pressurized machine / machine à surpression interne* / Maşină etanşă în care fluidul de răcire intern este menţinut la o presiune superioară celei a mediului ambiant.

maşină cu umplere cu aer / *air filled (machine) / machine à remplissage d'air* / Maşină etanşă care utilizează aerul ca fluid de răcire interior.

maşină cu umplere cu apă / *water-filled (machine) / machine à remplissage d'eau* / Maşină etanşă care utilizează apa ca fluid de răcire interior.

maşină cu umplere cu gaz / *gas-filled (machine) / machine à remplissage de gaz* / Maşină etanşă care utilizează un gaz specificat ca fluid de răcire interior.

maşină cu umplere cu lichid / *liquid-filled (machine) / machine à remplissage de liquide* / Maşină etanşă care utilizează un lichid specificat ca fluid de răcire interior.

maşină cu ventilaţie independentă, cu răcire prin aer în circuit închis / *closed air-circuit separately fan-ventilated air-cooled (machine) / machine à ventilation séparée, à refroidissement par air en circuit fermé* / Maşină ventilată în circuit închis, dotată cu un schimbător de căldură aer-aer în circuitul de aer interior, aerul exterior fiind dirijat prin schimbător de un ventilator cu antrenare separată.

maşină de calculat ⇐ calculator de buzunar / *calculator / calculatrice* / Dispozitiv destinat în special pentru executarea operaţiilor aritmetice, care necesită o intervenţie umană pentru a modifica un eventual program încărcat în memorie şi pentru a lansa fiecare operaţie sau secvenţă de operaţii. Notă: Maşina de calculat îndeplineşte diverse funcţii ale calculatorului, dar necesită, în general, intervenţii umane frecvente.

maşină de calculat electrică / *electric calculating machine / machine à calculer électrique* / Maşină capabilă să rezolve operaţii matematice cu ajutorul aparatelor electrice şi magnetice.

maşină de curent continuu / *direct current machine / machine à courant continu* / Maşină care conţine o înfăşurare a indusului racordată la o reţea de curent continuu şi are poli magnetici excitaţi de o sursă de curent continuu sau ondulat, ori constituiţi din magneţi permanenţi.

maşină de curent continuu cu colector / *direct current commutator machine / machine à collecteur à courant continu* / Maşină de curent continuu care conţine un indus, un colector şi poli magnetici excitaţi de o sursă de curent continuu sau cu magneţi permanenţi.

maşină de duplicat cartele / *(card) reproducing punch / reproductrice de cartes* / Maşină destinată să execute o cartelă perforată, prin copierea totală sau parţială a datelor de pe cartela citită.

maşină de inducţie / *induction machine / machine à induction* / Maşină asincronă al cărei circuit magnetic este asociat cu două sau mai multe circuite electrice, deplasabile unul în raport cu celălalt, şi în care energia este transferată de la partea fixă la partea mobilă sau invers, prin inducţie electromagnetică. Notă: În multe ţări termenul este practic sinonim cu cel de „maşină asincronă", în timp ce în altele nu se utilizează decât acest termen pentru ambele tipuri de maşină.

maşină de încărcare / *fuel charging machine / appareil de chargement* / Instalaţie telecomandată utilizată în reactoarele nucleare pentru încărcarea ansamblelor de elemente combustibile.

maşină de perforat / *punch [in data processing] / perforateur* / Aparat destinat să execute perforarea mecanică a unui anumit tip de suport de date. Exemple din perioada de început a erei calculatoarelor: maşina de perforat cu claviatură, cu alimentare manuală, cu alimentare automată, perforator de cartele.

maşină de perforat care execută perforaţiile una câte una / *spot punch / poinçonneuse trou par trou* / Aparat destinat să efectueze perforaţiile pe un suport de date, una câte una.

maşină de perforat cu alimentare automată / *automatic-feed punch / perforatrice à alimentation automatique* / Maşină de perforat cu claviatură care deplasează automat cartelele de la magazia de alimentare la magazia de primire de-a lungul traseului cartelelor.

maşină de perforat cu alimentare manuală / *hand-feed punch / perforatrice à alimentation manuelle* / Maşină de perforat cu claviatură în care cartelele sunt introduse şi scoase manual, una câte una.

maşină de perforat cu claviatură ⇐ perforatoare / *keypunch / perforatrice à clavier* / Maşină de perforat comandată de o claviatură şi destinată să efectueze perforaţiile pe un suport de date.

maşină de perforat cu laser / *laser drilling machine / machine à perçage à laser* / Maşină de prelucrare cu laser aplicată procedeelor de perforare.

maşină de perforat recapitulativă / *summary punch / perforatrice récapitulative* / Maşină de perforat care poate fi ataşată unei alte maşini cum ar fi un tabulator, însărcinat să-i furnizeze datele pe care le-a calculat sau le-a prelucrat.

maşină de prelucrare cu laser / *laser machine / machine d'usinage à laser* / Echipament laser fără cameră, în care o încărcătură este prelucrată cu un fascicul laser.

maşină de tăiere cu laser / *laser cutting-off machine / machine à tronçonner à laser* / Maşină de prelucrare cu laser aplicată procedeelor de decupare.

maşină deschisă / *open machine / machine ouverte* / Maşină care are un circuit de răcire deschis, al cărui fluid de răcire este preluat direct din mediul ambiant, trecut prin maşină şi restituit ulterior direct mediului ambiant.

maşină disc / *disc-type machine / machine à disque* / Maşină al cărei rotor are forma unui disc, prevăzută cu întrefier(uri) axial(e).

maşină electrică / *electric machine / machine électrique* / Convertizor de energie electrică destinat transformării energiei electrice în energie mecanică, sau invers.

maşină (electrică) rotativă / *(electrical) rotating machine / machine (électrique) tournante* / Aparat electric care utilizează pentru funcţionare inducţia electromagnetică, constituit din elemente care pot efectua o mişcare de rotaţie relativă şi destinat transformării energiei. Notă: Termenul se aplică şi aparatelor electrice care funcţionează după acelaşi principiu, de construcţie similară şi utilizate în alte

scopuri ca, de exemplu, pentru reglaje sau pentru furnizarea şi absorbţia puterii reactive. El nu se extinde la maşinile electrostatice.

maşină ermetică / *sealed machine* / *machine hermétique* / Maşină electrică echipată cu etanşări speciale destinate reducerii la minim a pierderilor de fluid intern de răcire spre exteriorul maşinii sau a pătrunderii în interiorul maşinii a fluidului care înconjoară carcasa, în cursul funcţionării normale.

maşină ermetic închisă ⇒ maşină protejată la gaz sau vapori

maşină etanşă, 1[la fluide] / *impervious machine* / *machine étanche* / Maşină închisă ale cărei garnituri sunt astfel construite încât să evite penetrarea în interior a apei, a vaporilor sau a gazelor, în condiţii specificate. Conform naturii fluidului, se pot distinge următoarele tipuri: maşina etanşă la imersiune, maşina etanşă la gaz sau vapori, maşina capsulată. În mod curent, calificativul „etanş" se utilizează exclusiv în sensul de „etanş la imersiune".

maşină etanşă, 2[parţial capsulată] / *canned machine* / *machine chemisée* / Maşină care are anumite părţi specificate complet închise şi protejate faţă de un fluid printr-un înveliş etanş.

maşină etanşă la imersiune / *watertight (machine)* / *machine étanche à l'immersion* / Maşină astfel construită încât să împiedice pătrunderea apei în condiţii prescrise, inclusiv într-o perioadă limitată de imersiune la o adâncime specificată.

maşină etanşă la pătrunderea prafului ⇒ maşină etanşă la praf

maşină etanşă la praf ⇐ maşină etanşă la pătrunderea prafului ⇐ maşină impermeabilă la pătrunderea prafului ⇐ maşină protejată contra prafului / *dust-proof (machine)* / *machine étanche aux poussières* / Maşină astfel construită încât pătrunderea pulberilor de o anumită fineţe sau natură să nu poată dăuna funcţionării maşinii. Notă: O astfel de maşină nu este în mod necesar antideflagrantă sau adaptată utilizării în atmosfere care conţin pulberi explozive.

maşină fără contacte alunecătoare ⇐ maşină fără perii / *brushless machine* / *machine sans balais* / Maşină în care echipamentul clasic cu perii este eliminat.

maşină fără perii ⇒ maşină fără contacte alunecătoare

maşină heteropolară / *heteropolar machine* / *machine hétéropolaire* / Maşină în care polii succesivi fizici sau efectivi sunt de polaritate contrară.

maşină hidraulică reversibilă / *reversible hydroelectric set* / *groupe réversible* / Grup de maşini rotative care asigură funcţia dublă de generare şi pompare.

maşină homopolară / *homopolar machine* / *machine homopolaire* / Maşină în care fluxul magnetic trece permanent într-un singur sens de la un element la altul pe toată suprafaţa unui singur întrefier.

maşină impermeabilă la pătrunderea prafului ⇒ maşină etanşă la praf

maşină inversată / *inverted machine* / *machine inversée* / Maşină la care funcţiile electromagnetice asigurate în mod obişnuit de către partea fixă şi partea mobilă sunt inversateş; exemplu: motorul asincron cu înfăşurarea primară dispusă pe rotor şi alimentată prin inele şi înfăşurarea secundară dispusă pe stator.

maşină închisă ⇐ maşină complet capsulată / *closed machine* / *machine fermée* / Maşină care nu este parcursă pentru răcire de nici un fluid preluat din mediul înconjurător.

maşină închisă autoventilată ⇐ maşină cu radiatoare ventilate / *totally-enclosed fan-ventilated machine* / *machine fermée autoventilée* / Maşină închisă a cărei răcire este ameliorată prin intermediul unui ventilator montat pe arborele acesteia, care dirijează aerul exterior spre suprafeţele exterioare de răcire, parte integrantă a maşinii.

maşină închisă autoventilată cu schimbător aer-aer / *totally-enclosed fan-*

ventilated air-cooled machine / machine fermée autoventilée à échangeur air-air / Maşină închisă al cărei circuit de aer interior include un schimbător de căldură aer-aer, aerul exterior fiind dirijat prin acesta de către un ventilator antrenat de arborele maşinii.

maşină închisă cu schimbător aer-apă / *totally-enclosed water-cooled machine / machine fermée à échangeur air-eau /* Maşină închisă dotată cu un schimbător de căldură aer-apă în circuitul de aer interior.

maşină închisă cu ventilaţie independentă / *totally-enclosed separately-fan-ventilated (machine) / machine fermée à ventilation séparée /* Maşină închisă a cărei răcire este ameliorată prin intermediul unui ventilator antrenat separat, care dirijează aerul exterior spre suprafeţele exterioare de răcire, parte integrantă a maşinii.

maşină închisă cu ventilaţie independentă cu schimbător aer-aer / *totally-enclosed separately-fan-ventilated air-cooled machine / machine fermée à ventilation séparée, à échangeur air-air /* Maşină închisă al cărei circuit de aer interior include un schimbător de căldură aer-aer, aerul exterior fiind dirijat prin acesta de către un ventilator antrenat separat.

maşină închisă ventilată / *enclosed-ventilated (machine) / machine blindée ventilée /* Maşină prevăzută cu o carcasă practic completă, în care sunt practicate deschideri destinate exclusiv ventilaţiei.

maşină înregistratoare de încasat electrică / *electric cash-register / caisse enregistreuse électrique /* Maşină de calculat electrică, utilizată în comerţ pentru efectuarea sumelor parţiale ale încasărilor.

maşină monofazată / *single-phase machine / machine monophasée /* Maşină electrică rotativă destinată producerii sau utilizării tensiunii şi a curentului alternativ monofazat.

maşină multipolară / *multi-polar machine / machine multipolaire /* Maşină care comportă mai multe perechi de poli magnetici principali.

maşină neprotejată / *open-type machine / machine ouverte, 2 /* Maşină electrică rotativă construită fără protecţia specială a părţilor sub tensiune sau în mişcare.

maşină pentru atmosferă grizutoasă ⇒ maşină protejată contra atmosferei grizutoase

maşină pentru bază de date / *database machine / machine pour base de données /* Un calculator special conceput pentru a uşura accesul la o bază de date şi a mări viteza cererilor.

maşină polifazată / *polyphase machine / machine polyphasée /* Maşină electrică rotativă destinată producerii sau utilizării unui sistem de tensiuni şi de curenţi alternativi polifazaţi.

maşină protejată / *protected machine / machine protégée /* Maşină ale cărei părţi interne în mişcare şi sub tensiune sunt protejate mecanic contra unui contact accidental sau involuntar, fără ca această protecţie să impiedice ventilaţia.

maşină protejată contra atmosferei grizutoase ⇐ maşină pentru atmosferă grizutoasă / *fire-damp proof machine / machine pour atmosphère grisouteuse /* Maşină antideflagrantă astfel construită încât să poată fi utilizată în interiorul minelor cu atmosferă grizutoasă.

maşină protejată contra faunei dăunătoare / *vermin-proof (machine) / machine protégée contre la faune nuisible /* Maşină astfel construită încât să împiedice accesul unor paraziţi animali specificaţi la acele părţi unde ar putea cauza defectări ale maşinii sau daune funcţionării acesteia.

maşină protejată contra intemperiilor / *weatherproof (machine) / machine protégée contre les intempéries /* Maşină care poate funcţiona în condiţii de intemperii specificate.

maşină protejată contra jeturilor de apă / *hoseproof (machine) / machine protégée contre les jets d'eau* / Maşină astfel construită încât apa proiectată printr-un furtun în condiţii prescrise să nu poată dăuna funcţionării normale a maşinii.

maşină protejată contra picăturilor de apă verticale / *drip-proof (machine) / machine abritée* / Maşină astfel construită încât particulele lichide sau solide, în cădere verticală pe aceasta sau sub un unghi specificat suficient de mic, să nu poată afecta funcţionarea maşinii.

maşină protejată contra picăturilor de apă şi cu grilă de protecţie mecanică / *drip-proof screen-protected (machine) / machine abritée-grillagée* / Maşină electrică rotativă ale cărei orificii sunt prevăzute cu dispozitive de împiedicare a pătrunderii apei sau a altor corpuri în cădere verticală.

maşină protejată contra prafului ⇒ maşină etanşă la praf

maşină protejată contra stropirii / *splash-proof (machine) / machine protégée contre les projections* / Maşină astfel construită încât particulele solide sau lichide, care o ating sub un unghi cuprins între verticală şi o direcţie făcând cu aceasta un unghi specificat, să nu poată afecta funcţionarea maşinii.

maşină protejată la gaz sau vapori ⇐ maşină ermetic închisă / *gas- or vapour-proof (machine) / machine protégée contre les gas ou vapeurs* / Maşină astfel construită încât pătrunderea, în condiţii prescrise, a unui gaz sau a unor vapori specificaţi nu poate dăuna funcţionării maşinii.

maşină (rotativă) de curent alternativ / *alternating current (rotating) machine / machine (tournante) à courant alternatif* / Maşină prevăzută cu un indus racordabil la o reţea de curent alternativ.

maşină Scherbius / *Scherbius machine / machine Scherbius* / Maşină polifazată cu colector care poate funcţiona ca generator sau ca motor, destinată conectării în circuitul secundar al unui motor cu inele şi utilizată pentru a varia viteza şi factorul de putere. Inductorul cu poli aparenţi este executat din tole, având poli de comutaţie şi o înfăşurare de compensare a reacţiei indusului conectată în serie. Excitaţia de comandă poate fi excitaţie separată sau deviaţie, cu sau fără excitaţie serie adiţională.

maşină semiprotejată / ... / *machine semi-protégée* / Maşină electrică rotativă ale cărei înfăşurări sunt protejate contra şocurilor prin dispunerea adecvată a carcasei şi a suporţilor lagărelor.

maşină sincronă / *synchronous machine / machine synchrone* / Maşină de curent alternativ la care frecvenţa tensiunilor electromotoare induse şi turaţia sunt într-un raport constant.

maşină submersibilă / *submersible (machine) / machine submersible* / Maşină astfel construită încât să poată funcţiona în permanenţă în stare de imersiune, în condiţii specificate.

maşină trifazată / *three-phase machine / machine triphasée* / Termen utilizat în limbajul curent pentru desemnarea unei maşini electrice rotative care produce sau utilizează un sistem de curenţi trifazaţi.

maşină unipolară != maşină aciclică

maşină ventilată în circuit deschis / *machine with open-circuit ventilation / machine ventilée en circuit ouvert* / Maşină electrică în care căldura este cedată direct fluidului de răcire, care este înlocuit continuu.

maşină ventilată în circuit închis / *closed air-circuit machine / machine ventilée en circuit fermé* / Maşină ventilată prin canalizare sau conducte, utilizate în asociere cu elemente exterioare astfel construite încât maşina, fără să fie în mod necesar etanşă la aer, să nu comporte comunicaţii intenţionate între aerul interior şi cel exterior. Notă: Termenul trebuie explicitat prin asociere cu un altul ca, de exemplu: „maşină răcită cu aer în circuit închis".

maşină ventilată în circuit închis, cu răcire cu aer / *closed air-circuit fan-ventilated air-cooled (machine)* / *machine ventilée à refroidissement par air en circuit fermé* / Maşină ventilată în circuit închis, dotată cu un schimbător de căldură aer-aer în circuitul de aer interior, aerul exterior fiind dirijat prin schimbător de un ventilator antrenat de arborele maşinii.

maşină ventilată în circuit închis, cu răcire cu apă / *closed air-circuit water-cooled machine* / *machine ventilée en circuit fermé à refroidissement par eau* / Maşină ventilată în circuit închis, dotată cu un schimbător de căldură aer-apă în circuitul de aer interior.

material / *material* / *matériau* / Corp cu o constituţie şi o structură macroscopic uniformă.

material activ (electrochimic) / *(electrochemically) active material* / *matière (électrochimiquement) active* / Material supus unei reacţii de electrod într-un element electrochimic astfel încât să permită producerea energiei electrice, în timpul descărcării elementului.

material antistatic / *antistatic material* / *matériau antistatique* / Material de protecţie contra descărcărilor electrostatice care are o rezistivitate superioară cuprinsă între 10^9 şi 10^{14} Ω.

material cu grăunţi orientaţi / *grain-oriented material* / *matériau à grains orientés* / Material în care s-a creat o textură magnetică prin orientarea completă sau parţială a grăunţilor.

material de bază cu miez metalic / *metal core base material* / *matériau de base à âme métallique* / Material de bază prevăzut cu un strat intern de metal.

material de bază metalizat / *metal-clad base material* / *matériau de base métallisé* / Suport izolant acoperit cu metal pe una sau pe ambele feţe.

material de bază pentru circuite imprimate / *base material (for printed circuits)* / *support (pour circuits imprimés)* / Material izolant rigid sau flexibil pe care pot fi formate circuite conductoare.

material de protecţie / *protective material* / *matériau protecteur* / Substanţă utilizată pentru atenuarea radiaţiilor ionizante în vederea reducerii la minimum a expunerii, a dozei absorbite sau a echivalentului dozei.

material de referinţă =· MR / *reference material* / *matériau de référence* / Material sau substanţă cu una sau mai multe valori ale uneia sau mai multor proprietăţi suficient de omogene şi bine definite pentru a permite utilizarea acestora pentru etalonarea unui aparat de măsurat, evaluarea unei metode de măsurare sau atribuirea de valori materialelor. Notă: Un material de referinţă se poate prezenta sub formă gazoasă, lichidă sau solidă, pură sau compozită. Exemple: apa utilizată pentru etalonarea vizcozimetrelor, safirul utilizat pentru etalonarea capacităţii termice în calorimetrie, diversele soluţii utilizate pentru etalonare în analiza chimică.

material de referinţă certificat =· MRC / *certified reference material* / *atériau de référence certifié* / Material de referinţă însoţit de un certificat, cu una sau mai multe valori ale uneia sau mai multor proprietăţi certificate printr-o procedură stabilind racordarea sa la o realizare exactă a unităţii în care sunt exprimate valorile proprietăţii şi pentru care fiecare valoare certificată este însoţită de o incertitudine la un nivel de confidenţă indicat. Note: 1. Aceste materiale sunt, în general, preparate în loturi cu valori ale proprietăţilor determinate, între limite de incertitudine indicate, prin măsurări asupra eşantioanelor reprezentative ale întregului lot. 2. Proprietăţile certificate ale materialelor de referinţă sunt uneori comod şi fiabil realizate prin încorporarea acestora în dispozitive special fabricate ca, de exemplu, o substanţă cu punct triplu cunoscut într-o celulă cu punct triplu, o sticlă cu densitate optică cunoscută

într-un filtru de transmisie, sfere cu granulometrie uniformă montate pe o lamă de microscop. Astfel de dispozitive pot fi de asemenea considerate ca materiale de referință certificate. 3. O serie de materiale de referință și materiale de referință certificate au anumite proprietăți care, neputând fi raportate la o structură chimică stabilită, sau pentru alte motive, nu pot fi determinate prin metode de măsurare fizice și chimice exact definite ca, de exemplu, anumite materiale biologice precum vaccinurile, cărora le este atribuită o unitate internațională de către Organizația Mondială a Sănătății.

(material de) sticlă-ceramică / *ceramic glass (material)* / *(matériau) verre céramique* / Sticlă parțial cristalizată.

material de umplere (într-un material plastic) ⇐ agent de umplere ⇐ extender ⇐ umplutură (a unei rășini) / *filler (in a plastic)* / *charge (dans un plastique)* / Substanță solidă, relativ inertă, care adăugată unui material plastic îi modifică rezistența, stabilitatea, prelucrabilitatea sau alte proprietăți, scăzând totodată prețul de cost.

material de umplutură / *extender* / *matière de charge* / Substanță lichidă sau solidă, adăugată unei rășini sau unui plastic, cu scopul de a reduce prețul de cost.

material decupat ⇒ țesătură decupată

material din oxizi feromagnetici != ferită

material echivalent cu aerul / *air-equivalent material* / *matériau équivalent à l'air* / Material utilizat în dozimetria fotonică pentru fabricarea camerelor de ionizare, cu o compoziție atomică permițând realizarea echilibrului electronic al particulelor încărcate la interfața material/aer.

material echivalent țesutului celular / *tissue equivalent material* / *substance équivalente au tissu* / Substanță cu o compoziție atomică permițând absorbția și difuziunea unei radiații date în același mod cu un țesut biologic determinat, oricare ar fi energia acestei radiații.

material electroizolant gazos / *insulating gas* / *isolant gazeux* / Gaz cu conductivitate electrică mică, practic neglijabilă, utilizat pentru a izola electric părți conductoare sau semiconductoare care au potențiale electrice diferite.

material electroizolant lichid / *insulating liquid* / *isolant liquide* / Lichid cu conductivitate electrică mică, practic neglijabilă, utilizat pentru a izola electric părți conductoare sau semiconductoare care au potențiale electrice diferite.

material electroizolant solid / *solid (electrical) insulating material* / *matériau isolant (électrique) solide* / Material solid cu conductivitate electrică mică, practic neglijabilă, utilizat pentru a izola electric părțile conductoare sau semiconductoare care au potențiale electrice diferite.

material emisiv ⇒ substanță emisivă

material fertil / *fertile material* / *substance fertile* / Substanță care conține unul sau mai mulți nucleizi fertili.

material fisionabil / *fissile material* / *substance fissile* / Substanță care conține unul sau mai multi nuclizi fisionabili.

material giromagnetic / *gyromagnetic material* / *matériau gyromagnétique* / Material susceptibil a prezenta efect giromagnetic. Notă: Într-un material giromagnetic, propagarea unei unde electromagnetice este anizotropă (permeabilitatea magnetică are caracter tensorial).

material incombustibil / *incombustible material* / *matériau incombustible* / Material care nu arde și nici nu emite vapori sau gaz inflamabil în cantități suficiente pentru a lua foc în contact cu o flacără pilot sau când este adus la o temperatură de aproximativ 750°C.

material izolant ⇒ izolant, 2[material]

material izolant ceramic ⇐ ceramică (electroizolantă) / *ceramic insulating material* / *matériau isolant céramique* / Material anorganic obținut prin fasonare și coacere, constituit în general din

materiale refractare (silicaţi, oxizi, sau titanaţi), în mare parte cristalin după răcire.

material izolant combinat / *combined (insulating) material* / *matériau (isolant) combiné* / Material sub formă de foi flexibile compus din cel puţin două materiale electroizolante din clase diferite.

material izolant din sticlă ⇐ sticlă (electrotehnică) / *glass (insulating material)* / *(matériau isolant de) verre* / Material anorganic, în general pe bază de oxizi sau de amestec de oxizi, produs prin topire şi apoi solidificare fără cristalizare.

material izolant gazos ⇒ material electroizolant gazos

material izolant lichid ⇒ material electroizolant lichid

material izolant rezistent la umiditate / *moisture-resistant insulating material* / *matériau isolant résistant à l'humidité* / Material izolant pentru care rezistenţa de izolaţie a unei probe reprezentative nu este inferioară unei valori specificate, în urma încercării de imersiune în apă.

material izolant solid ⇒ material electroizolant solid

material îmbogăţit / *enriched material* / *matière enrichie* / Material în care concentraţia unuia sau mai multor izotopi specifici ai unui component este mai mare decât valoarea sa naturală.

material magnetic / *magnetic material* / *matériau magnétique* / Material constituit, cel puţin în parte, din substanţe magnetice. Notă: După natura substanţei magnetice se deosebesc "materiale feromagnetice" şi "materiale ferimagnetice".

material magnetic dur / *magnetically hard material* / *matériau magnétique dur* / Material magnetic care prezintă o coercitivitate mare. Notă: O valoare specifică a coercitivităţii care defineşte graniţa între materialele magnetice dure şi cele moi este greu de precizat. Ea se situează în regiunea de la 1 la 10 kA/m.

material magnetic moale / *magnetically soft material* / *matériau magnétique doux* / Material magnetic care prezintă o coercitivitate mică. Notă: O valoare specifică a coercitivităţii care defineşte graniţa între materialele magnetice dure şi moi este greu de precizat. Ea se situează în regiunea de la 1 la 10 kA/m. Unele oţeluri magnetic moi, ca oţelurile cu siliciu utilizate în construcţiile electrice, sunt adesea numite în engleză "oţeluri electrice" şi se pot prezenta sub formă de tole magnetice.

material necombustibil / *non-combustible material* / *matière non combustible* / Material incapabil să întreţină combustia. În acest sens, materiale ca metalul, ipsosul şi betonul pot fi considerate ca materiale necombustibile.

material normal inflamabil / *normally-flammable material* / *matière normalement inflammable* / Material a cărui temperatură de inflamabilitate este de cel puţin 200°C şi care nu se deformează şi nici nu se înmoaie la această temperatură. Exemple: Lemn şi materiale constituite din lemn cu o grosime mai mare de 2 mm.

material plastic ⇐ plastomer / *plastic (noun)* / *plastique* / Material al cărui compus esenţial este un polimer înalt şi care se poate prelucra uşor la cald sau la rece, cu sau fără presiune. Notă: Elastomerii se consideră că fac parte din altă grupă de materiale polimerice.

material plastic celular ⇒ plastic celular

material plastic expandat ⇒ plastic celular

material plastic termorigid / *thermoset (material)* / *thermodurci [matériau]* / Material plastic care a fost transformat prin încălzire sau prin alte mijloace (catalizatori, radiaţii, etc.) în material infuzibil şi insolubil. Notă: Materialele termorigide sunt numite termoreticulabile sau termoreactive înainte de întărire.

(material) preimpregnat ⇐ prepreg / *pre-impregnated material (for electrical insulation)* / *pré-imprégné (pour isolation électrique)* / Material izolant impregnat care se întăreşte după aplicare. Notă: A-

cest termen este în mod obişnuit limitat la materialele sub formă de foi sau sub formă de benzi, impregnate în prealabil cu răşini (lacuri) termoreactive.

material radioactiv / *radioactive material* / *matériau radioactif* / Material în care una sau mai multe părţi componente sunt radioactive. Notă: În scopuri particulare ca, de exemplu, pentru reglementări, utilizarea termenului poate fi restrânsă la cazurile când activitatea radioactivă specifică depăşeşte anumite valoari dinainte stabilite.

material rulant feroviar / *rolling-stock* / *matériel roulant* / Totalitate a vehiculelor care circulă pe liniile de cale ferată.

material sărăcit / *depleted material* / *matière appauvrie* / Material ce a suferit o scădere a concentraţiei de nuclee fisile.

material scintilator / *scintillating material* / *matériau scintillant* / Material capabil de a emite prin scintilaţie o radiaţie luminoasă, sub acţiunea unei radiaţii ionizante.

(material) semiconductor compensat / *compensated semiconductor* / *semiconducteur compensé* / Semiconductor în care efectele impurităţilor de un tip dat asupra concentraţiei de purtători de sarcină sunt parţial sau total anulate de efectele impurităţilor de tip opus.

(material) semiconductor intrinsec ⇐ semiconductor de tip I / *intrinsic semiconductor* / *semiconducteur intrinsèque* / Semiconductor practic pur în care, la echilibru termodinamic, concentraţiile purtătorilor de sarcină de fiecare semn sunt practic egale.

material sensibil (al unui detector de neutroni) / *sensitive material (of a neutron detector)* / *matière sensible (d'un détecteur de neutrons)* / Material utilizat în interiorul anumitor detectoare de neutroni, de exemplu într-un depozit sau într-un gaz, în vederea producerii, prin reacţie nucleară cu neutronii, de particule direct ionizante, inclusiv fragmente de fisiune.

material tăiat ⇒ ţesătură decupată

material termoplastic / *thermoplastic (material)* / *thermoplastique [matériau]* / Material plastic solid care poate suporta o deformare plastică la temperaturi ridicate, fără a suferi transformări chimice.

material uşor inflamabil / *readily-flammable material* / *matière facilement inflammable* / Material care nu poate fi clasificat nici ca normal inflamabil nici ca necombustibil. Exemple: fibrele de lemn şi materiale din lemn având o grosime ce nu depăşeşte 2 mm.

matisare mecanică / *mechanical splice* / *épissure mécanique* / Matisare optică efectuată cu ajutorul unui acesoriu mecanic sau prin adaos de material, nu prin fuziune termică.

matisare optică / *optical fibre splice* / *épissure optique* / Racord permanent destinat asigurării continuităţii transmisiei dintre douăfibre optice.

matisare prin topire / *fusion splice* / *épissure par fusion* / Matisare realizată prin înmuierea sau topirea, cu ajutorul unei surse termice locale, a extremităţilor a două fibre optice, astfel racordate încât să formeze o singură fibră continuă.

matrice / *matrix [mathematics]* / *matrice [mathématique]* / 1. Tablou dreptunghiular de elemente dispuse în linii şi în coloane, ce poate să fie prelucrat conform regulilor de calcul matriceal. 2. Mulţime ordonată de m×n elemente, reprezentată printr-un tablou m linii şi n coloane. Notă: Elementele pot fi numere, mărimi scalare, vectoriale sau tensoriale, mulţimi, funcţii, operatori sau chiar matrice.

matrice a admitanţelor nodale / *bus admittance matrix* / *matrice des admittances nodales* / Matrice care permite exprimarea curenţilor de intrare în noduri în funcţie de tensiunile nodale.

matrice a admitanţelor (unui element polifazat în componente coerente) / *admittance matrix (of a polyphase element in coherent components)* / *matrice des admittances (d'un élément*

polyphasé en composantes cohérentes) / Transformata matricei admitanţelor operaţionale $Y_m(s)$ sau complexe $\underline{Y}_m$ ale elementului respectiv, definită prin: $Y_c(s) = B^{-1}Y_m(s)A$, astfel că $I_c(s) = Y_c(s)U_c(s)$ sau $\underline{Y}_c = \underline{B}^{-1}\underline{Y}_m\underline{A}$, astfel că $\underline{I}_c = \underline{Y}_c\underline{U}_c$, unde A, respectiv B, sunt matricele de transformare ale tensiunilor, respectiv curenţilor.

matrice a impedanţelor nodale / *bus impedance matrix* / *matrice des impédances nodales* / Inversa matricei admitanţelor nodale.

matrice a impedanţelor ochiurilor / *mesh impedance matrix* / *matrice des impédances de maille* / Matrice care permite exprimarea tensiunilor din ochiuri în funcţie de curenţii din ochiuri.

matrice de comutaţie / *switching matrix* / *matrice de commutation* / Subansamblu al unui etaj de comutaţie compus din puncte de conexiune dispuse în matrice.

matrice de difuziune / *scattering matrix* / *matrice de répartition* / Matrice pătrată care conţine ca elemente factorii de transmisiune complecşi şi factorii de reflexie complecşi la accesele unui dispozitiv cu accese multiple. Notă: Matricea de difuziune conţine coeficienţii ecuaţiilor liniare care dau amplitudinile complexe normalizate ale undei transmise şi ale undei reflectate la fiecare acces 1, 2, i, ... n considerat ca acces de ieşire în funcţie de amplitudinile complexe normalizate ale undelor incidente la accesele 1, 2, j, ... n considerate ca accese de intrare.

matrice de ieşire / *output matrix* / *matrice de sortie* / Matrice care descrie relaţiile dintre valorile de stare şi valorile variabilelor de ieşire ale sistemului.

matrice de incidenţă / *incidence matrix* / *matrice d'incidence* / Matrice care descrie topologia unei reţele. Exemple: matrice de incidenţă arbori-noduri, matrice de incidenţă arbori-ochiuri.

matrice de intrare / *input matrix* / *matrice d'entrée* / Matrice care descrie relaţiile dintre valorile de intrare şi viteza de variaţie a variabilelor de stare ale sistemului.

matrice de intrare-ieşire / *direct input-output matrix* / *matrice d'entrée-sortie* / Matrice care descrie legăturile directe dintre valorile variabilelor de intrare şi valorile variabilelor de ieşire.

matrice de lanţ ⇒ matrice iterativă (directă)

matrice de lanţ inversă ⇒ matrice iterativă (inversă)

matrice de sistem / *system matrix* / *matrice du système* / Matrice care descrie relaţiile dintre valorile variabilelor de stare ale sistemului şi viteza lor de variaţie.

matrice de trafic / *traffic matrix* / *matrice de trafic* / Matricea intensităţilor de trafic corespunzătoare curenţilor de trafic dintre un anumit număr de origini şi de destinaţii.

matrice de transfer logaritmic (optic) / *logarithmic transfer matrix [optical]* / *matrice de transfert logarithmique (optique)* / Într-o matrice de transfer logaritmic $[a_{ij}]$, elementul a_{ij} este reducerea puterii optice măsurate în dB care iese din poarta j cu o putere unitară în poarta i, respectiv: $a_{ij} = -10\log t_{ij}$, unde: t_{ij} este coeficientul matricei de transfer optic.

matrice de transfer (optic) / *transfer matrix [optical]* / *matrice de transfert (optique)* / Proprietăţile optice ale dispozitivelor de cuplaj pentru fibre optice pot fi definite cu ajutorul termenilor unei matrice de coeficient $n \times n$, unde n reprezintă numărul de porţi optice iar coeficienţii, fracţiunea din puterea optică tansferată între porţile desemnate. În general, matricea de transfer T este: $T = [t_{ij}]$, unde t_{ij} este raportul dintre puterea optică P_{ij} transferată în exteriorul porţii j şi puterea optică P_i în poarta i: $t_{ij} = \frac{P_{ij}}{P_j}$. Matricea de transfer este utilizată la clasificarea diverselor tipuri de

dispozitive de cuplare. Note: 1. Într-un dispozitiv de cuplare care depinde de lungimea de undă, coeficienţii t_{ij} sunt funcţii de lungimea de undă la intrare. Pentru orice dispozitiv de cuplare, t_{ij} poate fi de asemenea funcţie de polarizarea de intrare sau de distribuţia modală a puterii. Astfel, coeficienţii de transfer sunt în general unic definiţi când parametrii sunt precis specificaţi. 2. Majoritatea dispozitivelor de cuplare monomod pot funcţiona în mod coerent în raport cu intrările multiple. În consecinţă, coeficienţii de transfer pot fi afectaţi de faza şi intensitatea puterilor optice coerente intrate simultan în două sau mai multe porţi.

matrice de tranziţie / *transition matrix* / *matrice de transition* / Matrice care descrie tranziţia dintre două stări ale unui sistem liniar, în absenţa variabilelor de intrare.

matricea impedanţelor (unui element polifazat în componente coerente) / *impedance matrix (of a polyphase element in coherent components)* / *matrice des impédances (d'un élément polyphasé en composantes cohérentes)* / Transformata matricei impedanţelor operaţionale $\boldsymbol{Z}_m(s)$ sau complexe $\underline{\boldsymbol{Z}}_m$ ale acestui element, definită prin $\boldsymbol{Z}_c(s) = \boldsymbol{A}^{-1}\boldsymbol{Z}_m(s)\boldsymbol{B}$, astfel că $\boldsymbol{U}_c(s) = \boldsymbol{Z}_c(s)\boldsymbol{I}_c(s)$ sau $\underline{\boldsymbol{Z}}_c = \underline{\boldsymbol{A}}^{-1}\underline{\boldsymbol{Z}}_m\underline{\boldsymbol{B}}$, astfel că $\underline{\boldsymbol{U}}_c = \underline{\boldsymbol{Z}}_c\underline{\boldsymbol{I}}_c$, unde $\boldsymbol{A}$, respectiv $\boldsymbol{B}$, sunt matricele de transformare ale tensiunilor, respectiv curenţilor.

matricea imitanţelor (unui element polifazat în componente normate) / *immittance matrix of a polyphase element in normalized components* / *matrice d'immittances d'un élément polyphasé en composantes normées* / O transformată canonică a unei matrice de imitanţe $\boldsymbol{M}_m$, definită prin: $\boldsymbol{M}_c = \boldsymbol{A}^{-1}\boldsymbol{M}_m\boldsymbol{A}$.

mănunchi de conductoare / *group of conductors* / *faisceau de conducteurs (d'une bobine)* / Ansamblu de conductoare situate în aceeaşi crestătură, aparţinând aceleiaşi secţiuni sau aceleiaşi spire elementare.

mănuşi de cauciuc cu plumb / *lead rubber gloves* / *gants en caoutchouc au plomb* / Mănuşi care conţin cauciuc cu plumb, ca material protector.

mănuşi de protecţie / *protective gloves* / *gants protecteurs* / Mănuşi confecţionate din materiale absorbante, utilizate pentru reducerea expunerii la radiaţii sau pentru evitarea contaminării pielii mâinilor.

mărime a domeniului de variaţie / *span* / *étendue* / Diferenţa dintre valoarea cea mai mare şi valoarea cea mai mică pe care o poate lua o mărime sau funcţie.

mărime adimensională ⇒ mărime cu dimensiunea unu

mărime alternativă / *alternating quantity* / *grandeur alternative* / Mărime periodică a cărei valoare medie în timpul unei perioade este nulă.

mărime (alternativă) simetrică / *symmetrical (alternating) quantity* / *grandeur (alternative) symétrique* / Mărime alternativă ale cărei valori separate de o semiperioadă sunt egale şi de semne opuse: $F(x + T/2) = -F(x)$, unde T este perioada.

mărime aperiodică / *aperiodic quantity* / *grandeur apériodique* / Mărime variabilă şi neoscilantă.

mărime caracteristică a unei instalaţii electrotermice / *characteristic value of an electroheat installation* / *valeur caractéristique d'une installation électrothermique* / Mărime fizică privitoare la caracteristicile unei instalaţii electrotermice.

mărime caracteristică (a unui releu de măsură) / *characteristic quantity (of a measuring relay)* / *grandeur caractéristique (d'un relais de mesure)* / Mărime electrică sau unul din parametrii săi al căror nume caracterizează un releu de măsură, iar valorile lor fac obiectul prescripţiilor relative la precizie. Exemple: curentul pentru un releu de curent maxim sau minim; frecvenţa pentru un releu de frecvenţă a cărui mărime de alimentare poate fi o tensiune; puterea pentru un

releu de putere ale cărui mărimi de alimentare sunt curentul şi tensiunea.

mărime comutată / *switched quantity* / *grandeur commutée* / Mărime care poate fi reglată pentru diferite valori, amplitudini, stări distincte.

mărime comutată calibrată / *calibrated switched quantity* / *grandeur affichée et étalonnée* / Mărime comutată ale cărei valori distincte sau amplitudini sunt specificate.

mărime comutată cu regimuri nominale / *switched quantity with assigned states* / *grandeur affichée avec des états assignés* / Mărime comutată ale cărei stări diferite sunt nominale. Exemple: deschis, închis, pozitiv, negativ etc.

mărime comutată necalibrată / *uncalibrated switched quantity* / *grandeur affichée et non étalonnée* / Mărime comutată ale cărei valori distincte sau amplitudini sunt parţial specificate, respectiv pentru care limitele de eroare nu sunt specificate.

mărime (convenţională) a impulsului =! amplitudine a impulsului, 3[valoare convenţională] / *pulse magnitude* / *hauteur d'une impulsion* / Valoare unică, de exemplu valoarea medie, efectivă sau de vârf, care caracterizează global abaterile valorilor instantanee ale unui impuls unidirecţional în raport cu valoarea iniţială şi finală comună.

mărime corectivă / *correcting quantity* / *grandeur corrective* / Mărime ce modifică într-un mod specific caracteristicile unui releu de măsură.

mărime adimensională / *quantity of dimension one* / *grandeur sans dimension* / Mărime derivată a cărei expresie dimensională în funcţie de dimensiunile mărimilor de bază prezintă toţi exponenţii nuli. Exemple: dilataţia liniară relativă, factorul de frecare, indicele de refracţie etc.

mărime de acţionare (a unui dispozitiv de comandă) / *activating quantity (of a control)* / *grandeur de manoeuvre (d'un dispositif de commande)* / Caracteristică fizică a unui mediu, a cărei variaţie sau stabilitate contează la funcţionarea dispozitivului.

mărime de alimentare (a unui releu) / *energizing quantity (of a relay)* / *grandeur d'alimentation (d'un relais)* / Mărime electrică (curent sau tensiune) care, singură sau în combinaţie cu alte mărimi electrice (curent sau tensiune), trebuie să fie aplicată unui releu, în condiţii precizate, pentru a obţine funcţia dorită.

mărime de alimentare auxiliară / *auxiliary energizing quantity* / *grandeur d'alimentation auxiliaire* / Orice altă mărime de alimentare în afara mărimii (mărimilor) de alimentare de intrare.

mărime de alimentare de intrare / *input energizing quantity* / *grandeur d'alimentation d'entrée* / 1. Pentru un releu tot sau nimic, mărime de alimentare care, prin concepţie, trebuie să determine funcţionarea releului, atunci când aceasta este aplicată în condiţii specificate. 2. Pentru un releu de măsură, mărime de alimentare care constituie ea însăşi mărimea caracteristică sau care este necesară constituirii acesteia.

mărime de bază / *base quantity* / *grandeur de base* / Una din mărimile care, într-un sistem de mărimi, sunt admise prin convenţie ca fiind dimensional independente unele faţă de altele. Exemple: lungimea, masa şi timpul sunt, în general, considerate mărimi de bază în domeniul mecanicii.

mărime de câmp [dependentă liniar de stare] / *field quantity* / *grandeur de champ* / În cazul sistemelor liniare, mărime al cărei pătrat este proporţional cu o putere. Exemple: tensiunea, curentul, câmpul electric, presiunea acustică etc.

mărime de comandă ⇒ variabilă de comandă

mărime de etalonare / *calibrating quantity* / *grandeur d'étalonnage* / Mărime (curent, tensiune sau frecvenţă) ale cărei valori

sunt cunoscute cu toleranţele specificate, în vederea utilizării sale pentru etalonare.

mărime de ieşire / *output variable* / *grandeur de sortie* / Mărime furnizată de un sistem.

mărime de influenţă (a unui aparat de măsurare) / *influence quantity (of a measuring instrument)* / *grandeur d'influence (d'un instrument de mesurage)* / Mărime, în general exterioară instrumentului de măsură, care poate afecta performanţele acestuia.

mărime de influenţă (a unui releu) / *influencing quantity (of a relay)* / *grandeur d'influence (d'un relais)* / Mărime capabilă să modifice una din caracteristicile specifice unui releu: funcţionare, revenire, precizie etc.

mărime de intrare / *input variable* / *grandeur d'entrée* / Mărime aplicată unui sistem şi care este independentă de alte mărimi ale sistemului.

mărime de intrare (a unui nivelmetru cu radiaţii ionizante) / *input quantity (of a level meter by ionizing radiation)* / *grandeur d'entrée (d'un limnimètre à rayonnement ionisant)* / Mărimea de intrare reprezintă radiaţia sesizată de detector, luând în considerare natura statistică a acestei radiaţii.

mărime de priză / *tapping quantity* / *grandeur de prise* / Mărimi ale căror valori numerice definesc regimul de priză. Mărimile de priză cuprind pentru fiecare înfăşurare şi pentru fiecare priză: a) o tensiune de priză; b) o putere de priză; c) un curent de priză. Notă: Mărimile de priză sunt ataşate la o conexiune de priză dată a transformatorului, aplicându-se deci oricărei înfăşurări, chiar fără prize.

mărime de radiaţie ⇐ cantitate de radiaţii / *radiation quantity* / *grandeur liée au rayonnement* / Mărime caracteristică unei anumite radiaţii, care poate fi măsurată. Exemple: densitatea de flux (de particule) este o mărime de radiaţie, dar duritatea radiaţiei nu este.

mărime de referinţă ⇒ variabilă de referinţă

mărime de reglare / *manipulated variable [in feedback control]* / *grandeur réglante* / Mărine de ieşire a unui echipament de reglare care constituie una din mărimile de intrare ale sistemului reglat.

mărime derivată [cu unitate derivată] / *derived quantity* / *grandeur dérivée* / Mărime definită, într-un sistem de mărimi, în funcţie de mărimile de bază ale acestui sistem. Exemplu: Într-un sistem care are ca mărimi de bază lungimea, masa şi timpul, viteza este o mărime derivată definită ca raportul dintre lungime şi timp. Notă: A se vedea termenul *unitate (de măsură) derivată.*

mărime fixă / *fixed quantity* / *grandeur fixe* / Caracteristică funcţională a unui echipament de măsurare electronic ce constituie o mărime pentru care nu este prevăzut nici un reglaj.

mărime fixă calibrată / *calibrated fixed quantity* / *grandeur fixe étalonnée* / Mărime fixă a cărei valoare este specificată.

mărime fixă necalibrată / *uncalibrated fixed quantity* / *grandeur fixe non étalonnée* / Mărime fixă a cărei valoare este parţial specificată, respectiv pentru care limitele de eroare nu sunt specificate.

mărime fizică / *physical quantity* / *grandeur physique* / Atribut al unui fenomen, al unui corp sau al unei substanţe, care poate fi distins calitativ şi determinat cantitativ. Note: 1. Termenul *mărime* poate avea un sens mai larg (ca, de exemplu: lungimea, timpul, masa, temperatura, rezistenţa electrică, concentraţia etc.) sau individual (ca, de exemplu: lungimea unei tije date, rezistenţa electrică a unui eşantion de conductor dat etc.). 2. Mărimile comparabile unele cu altele în ordine crescătoare sau descrescătoare sunt *mărimi de aceeaşi specie.* 3. Mărimile de acceaşi specie pot fi grupate împreună în subspecii de *mărimi de aceeaşi natură* ca, de exemplu: lucrul mecanic, căldura, energia, respectiv

grosimea, circumferința, lungimea de undă etc.

mărime în regim continuu / *continous (quantity)* / *grandeur en régime continu* / Valoare a unei mărimi electrice sau mecanice (putere, curent, viteză, efort de tracțiune, cuplu etc.) corespunzătoare regimului continuu al unei mașini sau al unui vehicul cu roți semi-uzate și la câmp plin sau la orice altă valoare de câmp specificată.

mărime în regim de scurtă durată / *short-time (quantity)* / *grandeur en régime de courte durée* / Valoare a unei mărimi electrice sau mecanice (putere, curent, viteză, efort de tracțiune, cuplu etc.) corespunzătoare regimului de scurtă durată al unei mașini sau al unui vehicul, cu roți semi-uzate și la câmp plin sau la orice altă valoare de câmp specificată.

mărime liniară polifazată / *polyphase linear quantity* / *grandeur (linéaire) polyphasée* / Vectorul X_m asociat unei mărimi electrice care verifică principiul superpoziției relativ la nodurile și ramurile unui element de circuit polifazat ordonat potrivit ordinii succesiunii fazelor.

mărime măsurată ⇐ mărime supusă măsurării ⇐ variabilă măsurată / *measurand* / *mesurande* / Mărime, proprietate, sau condiție particulară supusă măsurării. Notă: Definiția poate necesita indicații relative la alte mărimi cum ar fi: timpul, temperatura, presiunea, debitul, viteza etc.

mărime multiplu comandată / *multiple-controlled quantity* / *grandeur à commande multiple* / Mărime pentru care sunt prevăzute mai multe tipuri de reglaje manuale sau programate de tip specificat.

mărime oscilatorie / *oscillating quantity* / *grandeur oscillante* / Mărime alternativ crescătoare și descrescătoare.

mărime periodică / *periodic quantity* / *grandeur périodique* / Mărime care se reproduce în mod identic la intervale egale ale variabilei independente (timp, spațiu etc.).

mărime pulsată / *pulsed quantity* / *grandeur impulsionnelle* / 1. Mărime constituită dintr-o secvență de impulsuri similare. 2. Mărime nulă într-un interval de timp relativ mare față de cel în care aceasta are valori nenule.

mărime pulsatorie / *pulsating quantity* / *grandeur pulsatoire* / Mărime periodică de valoare medie nenulă.

mărime reglabilă / *adjustable quantity* / *grandeur réglable* / Mărime al cărei reglaj permite variația continuă și monotonă a valorii sale în funcție de manevra elementului de reglare într-o singură direcție sau într-un singur sens pe tot domeniul.

mărime reglabilă calibrată / *calibrated adjustable quantity* / *grandeur réglable étalonnée* / Mărime reglabilă al cărei element de reglare dispune de mai multe poziții nominale corespunzătoare fiecare unei valori specificate.

mărime reglabilă calibrată condiționat / *conditionally-calibrated adjustable quantity* / *grandeur réglable étalonnée sous condition* / Mărime reglabilă sau reglabilă etalonată, al cărei element de reglare are una sau mai multe poziții distincte corespunzătoare fiecare unei valori specificate.

mărime reglabilă necalibrată / *uncalibrated adjustable quantity* / *grandeur réglable et non étalonnée* / Mărime reglabilă parțial pentru valori specificate și pentru care limitele de eroare nu sunt specificate.

mărime reglată [în sistem cu buclă închisă] ⇒ variabilă reglată, 2[în sistem cu buclă închisă]

mărime reglată finală / *final controlled variable* / *grandeur réglée finale* / Pentru un sistem cu reglare automată, mărime a cărei reglare constituie scopul principal al sistemului.

mărime scalară ⇐ scalar / *scalar quantity* / *grandeur scalaire* / 1. Mărime caracterizată, într-un sistem dat de unități, printr-un singur număr, real sau complex. 2. Mărime a cărei valoare numerică este

un număr real sau complex unic. Notă: Într-un spaţiu tridimensional în care este definită noţiunea de "*direcţie*", termenul "*mărime scalară*" este adesea restrâns la o mărime independentă de direcţie.

mărime sinusoidală / *sinusoidal quantity* / *grandeur sinusoïdale* / Mărime periodică alternativă reprezentată prin produsul dintre o constantă reală şi o funcţie sinus sau cosinus al cărui argument este o funcţie liniară a variabilei independente. Note: 1. Constanta reală poate fi o mărime scalară, vectorială sau tensorială. 2. Exemple: $a(t) = A_m\cos(\omega t + \vartheta_0)$, ca funcţie de timpul t şi $a(x) = A_m\cos[k(x - x_0)]$, ca funcţie de variabila x.

mărime sinusoidală amortizată / *damped sinusoidal quantity* / *grandeur sinusoïdale amortie* / Mărime a cărei variaţie se exprimă ca produsul dintre o funcţie sinusoidală şi o funcţie de valoare absolută descrescătoare a variabilei independente.

mărime stocastică / *stochastic quantity* / *grandeur stochastique* / Mărime a cărei valoare este subiect al fluctuaţiilor statistice. Notă: Media unei mărimi stocastice este o mărime nestocastică.

mărime supusă măsurării ⇒ mărime măsurată

mărime tensorială (de ordinul al doilea) ⇐ tensor de ordinul al doilea / *tensor quantity (of second ordre)* / *grandeur tensorielle (du second ordre)* / Mărime reprezentată într-un spaţiu cu *n* dimensiuni printr-o matrice pătrată de *n*×*n* mărimi reale sau complexe t_{ij}, care descrie o transformare liniară a unui vector A într-un vector B: $B_i = \sum_j t_{ij} A_j$.

mărime (variabilă) / *variable (quantity)* / *(grandeur) variable* / Mărime a cărei valoare poate să se modifice şi poate, în general, să fie măsurată. Notă: Termenul "*variabilă*" singur este frecvent utilizat pentru a evita denumirea lungă, dar corectă, de "*mărime variabilă*".

mărime vectorială, 1[într-un spaţiu cu *n* dimensiuni] ⇐ vector, 2[într-un spaţiu cu *n* dimensiuni] / *vector quantity, 1[of an n-dimensional space]* / *grandeur vectorielle, 1[d'un espace à n dimensions]* / Mărime reprezentată printr-un element al unei mulţimi, în care atât produsul unui element oarecare cu un număr real sau complex cât şi suma a două elemente oarecare sunt, de asemenea, elemente ale mulţimii. Note: 1. O mărime vectorială într-un spaţiu cu *n* dimensiuni este caracterizată de o mulţime ordonată de n numere reale sau complexe, care depinde de alegerea celor n vectori de bază, dacă *n* este mai mare ca 1. 2. Într-un spaţiu real cu două sau trei dimensiuni, o mărime vectorială este reprezentată de un segment orientat caracterizat atât prin direcţia sa cât şi prin lungimea sa. 3. O mărime vectorială complexă V este definită printr-o parte reală şi o parte imaginară: $V = A + jB$, unde A şi B sunt mărimi vectoriale reale. 4. O mărime vectorială este reprezentată printr-un simbol literal "gras" sau printr-un simbol cu săgeată deasupra $\vec{V}$.

mărime vectorială, 2[în spaţiul fizic] ⇐ vector, 3[în spaţiul fizic] / *vector quantity, 2[of physical space]* / *grandeur vectorielle, 2[de l'éspace physique]* / Mărime caracterizată atât de valoarea sa numerică cât şi de direcţia sa.

mărimi echivalente normalizate ale unui tub ATR [conductanţă şi susceptanţă] / *normalized equivalent quantities of an ATR tube [conductance and susceptance]* / *grandeurs équivalentes normalisées d'une cellule ATR [conductance et susceptance]* / Conductanţă şi susceptanţă ale unui tub plasat într-o linie de transmisie, măsurate la frecvenţa de rezonanţă şi standardizate în raport cu admitanţa caracteristică a liniei.

mărire a distanţei focale ⇐ transfocare / *zooming* / *variation focale [effet de loupe]* / Schimbare de scară progresivă a întregii imagini care dă observatorului impresia apropierii sau îndepărtării parţiale sau integrale a unui grup grafic.

Notă: Variația de scară trebuie să fie uniformă în toate direcțiile.

mărire centrală / *central magnification* / *grandissement au centre* / Raportul dintre lungimea imaginii unui dispozitiv de încercare, în planul de ieșire optică, și lungimea dispozitivului plasat simetric față de axa de simetrie a unui intensificator de imagine radiologică.

mărire integrală / *integral magnification* / *grandissement intégral* / Raportul dintre lungimea imaginii unui dispozitiv de încercare, în planul de ieșire optică, și lungimea variabilă a dispozitivului plasat simetric față de axa de simetrie a unui intensificator de imagine radiologică. Este exprimat în funcție de lungimea dispozitivului de încercare.

mărire locală / *local magnification* / *grandissement local* / Raportul dintre lungimea imaginii unui dispozitiv de încercare, în planul de ieșire optică, și lungimea dispozitivului plasat simetric față de punctul considerat și orientat după o direcție radială trecând prin axa de simetrie a unui intensificator de imagine radiologică. Este exprimat în funcție de distanța punct-axă de simetrie.

măsurand ⇒ mărime măsurată

măsurare / *measurement [operation]* / *mesurage* / Ansamblul operațiilor care au drept scop determinarea valorii unei mărimi. Notă: Derularea operațiilor poate fi automată.

măsurare [metodă] → (metodă de) măsurare

măsurare a impulsului / *pulse measurement [of a pulse characteristic]* / *mesure d'impulsion* / Atribuirea unei mărimi și a unei unități de măsură pentru o caracteristică, o proprietate sau o calitate referitoare la un impuls, mărimea și unitatea atribuite indicând valoarea caracteristicii asociate impulsului, iar atribuirea fiind efectuată, în principiu, prin compararea unei reprezentări a impulsului (forma sa de undă) cu o scală sau o referință calibrată în unitatea de măsură.

măsurare a nivelului de vibrații ⇐ încercare la vibrații (a unei mașini electrice rotative) / *vibration test (of an electrical rotating machine)* / *essai de vibration (d'une machine électrique tournante)* / Încercare efectuată asupra unei mașini electrice rotative în vederea măsurării vibrațiilor oricăreia dintre părțile acesteia, în condiții specificate.

măsurare a nivelului de zgomot / *noise-level test* / *essai de niveau de bruit* / Încercare efectuată în vederea determinării nivelului de zgomot produs de o mașină electrică rotativă, în condiții specificate de funcționare și de măsurare. Notă: Se referă exclusiv la zgomotul acustic.

măsurare a randamentului prin determinarea pierderilor separate / *calculation of efficiency from summation of losses* / *détermination du rendement par mesure des pertes séparées* / Măsurare indirectă a randamentului prin însumarea pierderilor măsurate separat.

măsurare a randamentului prin determinarea pierderilor totale / *calculation of efficiency from total loss* / *détermination du rendement par mesure des pertes totales* / Măsurare indirectă a randamentului pe baza pierderilor totale ale mașinii electrice.

măsurare a rezistenței de izolație / *insulation resistance test* / *mesure de la résistance d'isolation* / Încercare efectuată asupra unei mașini electrice pentru determinarea rezistenței de izolație, în condiții specificate.

măsurare a rezistenței în curent continuu / *resistance test* / *mesure de la résistance en courant continu* / Încercare care are ca obiect determinarea rezistenței în curent continuu a unei înfășurări.

măsurare a tangentei unghiului de pierderi / *loss tangent measurement* / *mesure de la tangente de l'angle de pertes* / Încercare care constă în măsurarea pierderilor dielectrice într-o izolație, pentru valori specificate ale temperaturii, ale

frecvenţei şi ale tensiunii sau ale solicitărilor electrice. Notă: Pierderile dielectrice se exprimă în funcţie de tangenta complementului unghiului de defazaj dintre tensiune şi curent.

măsurare a tensiunii induse în arbore / *shaft-voltage test* / *essai de tension dans l'arbre* / Încercare efectuată asupra unei maşini electrice rotative alimentate, în vederea determinării tensiunii induse susceptibile de a produce curenţi în arbore.

măsurare directă a randamentului ⇐ metodă de măsurare directă a randamentului / *direct calculation of efficiency* / *détermination directe du rendement* / Meodă de determinare a randamentului unei maşini electrice prin măsurarea directă a puterii active absorbite şi a puterii active utile.

măsurare indirectă a randamentului ⇐ metodă de măsurare indirectă a randamentului / *indirect calculation of efficiency* / *détermination indirecte du rendement* / Metodă de determinare a randamentului unei maşini electrice prin măsurarea pierderilor acesteia.

măsurare în impulsuri / *pulse measurement [using the pulse technique]* / *mesure en impulsions* / Pentru măsurări care utilizează metoda în impulsuri, când factorul de utilizare, durata impulsului şi viteza de repetiţie nu sunt specificate, acestea vor fi astfel alese încât variaţia valorii măsurate a parametrului să nu depăşească eroarea permisă când factorul de utilizare iniţial este dublat, şi când durata iniţială a impulsului este dublată sau viteza de repetiţie este diminuată la jumătate.

măsurare la distanţă prin radio ⇒ radiotelemetrie

măsurarea descărcărilor parţiale / *partial discharge measurements* / *mesure des décharges partielles* / Metodă folosită în cursul încercărilor la tensiune alternativă sau tensiune continuă pentru: a) a verifica dacă obiectul nu prezintă descărcări parţiale ce depăşesc o intensitate specificată, la o tensiune specificată, b) a determina valorile tensiunilor la care descărcările parţiale de nivel scăzut specificat apar la tensiune crescătoare şi dispar la tensiune descrescătoare, c) a determina valoarea mărimii alese pentru a caracteriza descărcările la o tensiune specificată.

măsură a informaţiei / *measure of information* / *mesure de l'information* / Funcţie corespunzătoare a probabilităţii de realizare a unui eveniment sau a unei serii de evenimente dintr-un ansamblu cunoscut de evenimente posibile. Notă: În teoria informaţiei, noţiunea de eveniment are sensul din teoria probabilităţilor, un eveniment putând fi, de exemplu, prezenţa unui element dat al unui ansamblu, sau existenţa unui caracter determinat sau a unui cuvânt determinat într-o poziţie a unui mesaj.

măsură materializată / *material measure* / *mesure matérialisée* / Dispozitiv destinat reproducerii sau furnizării permanente pe durata utilizării sale, a uneia sau mai multor valori cunoscute ale unei mărimi date, care poate fi denumită mărime furnizată. Exemple: masa marcată, măsura capacităţii (cu una sau mai multe valori, cu sau fără scală), rezistenţa electrică etalon, generatorul de semnale etalon, materialul de referinţă.

măsurări de arbitraj / *referee measurements* / *mesures d'arbitrage* / Măsurări repetate în condiţii atmosferice strict controlate, în cazul în care factorii de corecţie pentru ajustarea la condiţii atmosferice normale de referinţă a parametrilor care variază în funcţie de condiţiile atmosferice sunt necunoscuţi şi măsurările efectuate în plaja de condiţii atmosferice ambiante nu sunt satisfăcătoare.

măsurător al energiei alfa potenţiale / *potential alpha energy meter* / *mesureur d'énergie alpha potentielle* / Radiometru care măsoară cantitatea totală de energie eliberată a particulelor alfa, în mod normal în aer, de descendenţii radonului cu viaţă scurtă.

măsurător al radioactivității unui lichid / *liquid radioactivity meter* / *mesureur de la radioactivité d'un liquide* / Radiometru destinat măsurării continue a emisiunii radioactive volumice a unui lichid, într-un interval de timp dat.

măsurător de doză de ionizare != radioexponometru

măsurător de doză debit != debitmetru de doză absorbită

măsurător de doză debit de ionizare != debitmetru de expunere

măsurător de nivel (cu radiații ionizante) ⇒ nivelmetru (cu radiații ionizante)

măsurător de radiații ⇒ radiometru

(cu) mâna / *by hand* / *à la main* / Calificativ asociat unei manevre care nu necesită utilizarea unei scule sau a oricărui alt obiect.

(cu) mâini libere / *hands-free* / *mains-libres* / Funcție care permite utilizatorului unui autotelefon efectuarea unei conversații telefonice fără ridicarea microreceptorului. Utilizatorul poate rece la acest mod de comunicație în orice moment, prin apăsarea butonului difuzorului.

mCδ ·= milicurie distrus

mCh ·= milicurie oră

MDF ·= multiplexare în frecvență

MDL ·= multiplexare în lungime de undă

mecanism acționat de percutor / *striker-operated combination* / *combiné actionné par percuteur* / Mecanism combinat în care declanșarea automată a întreruptorului poate fi provocată doar de funcționarea unui percutor.

mecanism acționat de releu / *relay-operated combination* / *combiné actionné par relais* / Mecanism combinat în care declanșarea automată a unui întreruptor poate fi provocată (suplimentar față de acțiunea percutoarelor) fie de către un declanșator șunt acționat de un releu de curent maximal, fie de un declanșator de curent maximal.

mecanism cu funcționare electrică / *electrically-operated mechanism* / *mécanisme à fonctionnement électrique* / Dispozitiv de comandă automată la care transmisia este efectuată de un motor primar electric și a cărui funcționare acționează un dispozitiv mecanic.

mecanism de acces / *access mechanism* / *mécanisme d'accès* / Mecanism care asigură deplasările unui braț de acces sau ale unui pieptene.

mecanism de acționare (a unui comutator de prize în sarcină) / *driving mechanism (of a tap changer)* / *mécanisme d'entraînement (d'un changeur de prises en charge)* / Dispozitiv care asigură mișcarea unui comutator de prize în sarcină.

mecanism de acționare cu motor (al unui comutator de prize în sarcină) / *motor drive mechanism (of a tap changer)* / *mécanisme d'entraînement à moteur (d'un changeur de prises en charge)* / Mecanism de antrenare al unui comutator de prize în sarcină care comportă un motor electric și circuite de comandă și control.

mecanism de alimentare (cu cartele) / *card feed* / *mécanisme d'alimentation (en cartes)* / Mecanism care transferă cartelele din magazia de alimentare cu cartele pe traseul cartelelor.

mecanism de antrenare a benzii magnetice ⇐ derulor de bandă magnetică / *(magnetic) tape drive* / *(mécanisme d') entraînement de la bande magnétique* / Mecanism pentru mișcarea unei benzi magnetice și controlul acestei mișcări.

mecanism de antrenare a discurilor / *disk drive* / *tourne-disques* / Mecanism pentru mișcarea unui disc magnetic sau a unui pachet de discuri și controlul acestei mișcări.

mecanism de antrenare a tamburului / *drum drive* / *(mécanisme d') entraînement du tambour* / Mecanism pentru mișcarea unui tambur magnetic și controlul acestei mișcări.

mecanism de ceasornic ⇒ regulator de timp

mecanism de ceasornic ciclic ⇐ automat orar / *time switch* / *minuterie cyclique* /

Dispozitiv de comandă cu bază de timp care continuă automat cu un nou ciclu la sfârşitul ciclului precedent. Exemple: regulatorul de timp tip fişă, regulatorul de timp pentru echipamentul de televiziune, regulatorul de timp sincron sau cu comandă manuală.

mecanism de ceasornic (pentru aparate electrocasnice) ⇐ regulator de timp (pentru aparate electrocasnice) / *timer (for electrical household appliances)* / *minuterie (pour appareils électrodomestiques)* / Dispozitiv de comandă cu bază de timp care trebuie acţionat manual pentru ca ciclul următor să poată avea loc.

mecanism de comandă (al unui reactor nuclear) / *control member drive mechanism (of a nuclear reactor)* / *mécanisme de commande (d'un réacteur nucléaire)* / Dispozitiv utilizat pentru comanda unui element de reglare al unui reactor nuclear.

mecanism de comandă a pantografului / *pantograph cylinder* / *mécanisme de commande du pantograph* / Cilindru hidraulic, pneumatic, sau dispozitiv electromagnetic prevăzut cu un sistem de pârghii şi arcuri acţionate în mod convenabil în scopul ridicării sau coborârii pantografului.

mecanism de defectare / *failure mechanism* / *mécanisme de défaillance* / Proces fizic, chimic sau de altă natură care a condus la o defecţiune.

mecanism de deplasare / *movement device* / *mécanisme de déplacement* / Dispozitiv ce permite deplasarea capului de măsurare în lungul rezervorului pe întinderea nivelului de măsurat, mecanism asociat altor componente asigurând urmărirea de către sistemul de măsurare a nivelului.

mecanism de securitate (al unui reactor nuclear) / *safety mechanism (of a nuclear reactor)* / *mécanisme de sûreté (d'un réacteur nucléaire)* / Mecanism destinat iniţierii sau efectuării unei descreşteri rapide a reactivităţii, de exemplu prin deplasarea elementelor de securitate. Exemple: mecanismul de securitate cu injecţie de otravă lichidă respectiv cu evacuare rapidă a moderatorului, mecanismul de securitate electromagnetic sau cu acceleraţie complementară.

mecanism de securitate cu acceleraţie complementară (al unui reactor nuclear) / *artificially accelerated safety mechanism (of a nuclear reactor)* / *mécanisme de sûreté à accélération complémentaire (d'un réacteur nucléaire)* / Mecanism de securitate în care se aplică o forţă complementară pentru acţionarea elementului de securitate corespunzător în reactorul nuclear.

mecanism de securitate electromagnetic (al unui reactor nuclear) / *electromagnetic safety mechanism (of a nuclear reactor)* / *mécanisme de sûreté électromagnétique (d'un réacteur nucléaire)* / Mecanism de securitate în care elementul de securitate este acţionat de un dispozitiv electromagnetic (ambreiaj magnetic, electromagnet etc).

mecanism de transfer al sursei / *source drive mechanism* / *mécanisme de transfert de source* / Într-un aparat cu proiecţie a sursei telecomandată, mecanism deplasînd una sau mai multe surse radioactive ecranate în exteriorul şi în interiorul unui recipient de stocare.

mecanism de transmisie a cârmei / *remote-control steering gear* / *appareil à gouverner électrique* / Mecanism pentru acţionarea cârmei unei nave; în mod obişnuit, la această acţionare se foloseşte un servomotor.

mecanism electric cu comandă liniară (pentru un reactor nuclear) / *linear control electromechanism (for a nuclear reactor)* / *électromécanisme de commande linéaire (pour réacteur nucléaire)* / Electromecanism pentru asigurarea deplasării liniare a unuia sau mai multor elemente de comandă ale unui reactor nuclear.

mecanism electric cu comandă rotativă (pentru un reactor nuclear) / *rotational control electromechanism (for a nuclear*

reactor) / électromécanisme de commande rotative (pour réacteur nucléaire) / Electromecanism pentru asigurarea mişcării rotative a unuia sau mai multor elemente de comandă ale unui reactor nuclear.

mecanism suport al capului de măsurare / *measuring head supporting mechanism / mécanisme de support de la tête de mesure /* Ansablu mecanic pe care se fixează capul de măsurare.

median [formă de undă] / *mesial [waveform] / médiane [forme d'onde] /* Calificativ referitor la o regiune situată între o regiune proximală şi una depărtată.

mediană / *median / médiane /* 1. Cuantila de ordinul $p = 0{,}50$ a unei legi de probabilitate. 2. Pentru n valori reale nu neapărat diferite, număr real astfel încât numărul valorilor mai mici decât el este egal cu numărul de valori mai mari decât el. Notă: Dacă n este impar, mediana este valoarea de rang $(n + 1)/2$ când valorile sunt aranjate în ordine ne-descrescătoare. Dacă n este par, mediană poate fi orice număr cuprins între valorile de rang $n/2$ şi $(n/2 + 1)$, în general media aritmetică a acestor două valori.

medicină nucleară / *nuclear medicine / médecine nucléaire /* Domeniu al medicinei care utilizează radionuclizii pentru diagnostic sau terapeutică.

medie a timpilor de bună funcţionare <MTBF> ⇒ durată medie de funcţionare între defectări

medie a traficului orelor de vârf / *average daily peak hour traffic intensity / moyenne du trafic des heures de pointe /* Media pe mai multe zile a intensităţii traficului asigurat în ora de trafic forte de vârf.

medie absolută [pentru un interval de timp] / *average absolute [for a time interval] / moyenne absolue [sur un intervalle de temps] /* Se referă la media valorilor absolute ale unui nivel. Dacă nivelul ia n valori distincte m_j, valoarea sa medie absolută este dată de expresia: $|\overline{V}| = \frac{1}{n}\sum_{j=1}^{n}|m_j|$. Dacă nivelul este o funcţie continuă de timp m(t), valoarea sa medie absolută este dată de expresia: $|\overline{V}| = \frac{1}{t_2 - t_1}\int_{t_1}^{t_2}|m(t)|dt$. Suma sau integrala acoperă fie intervalul de timp în care valoarea medie absolută este cerută fie, dacă funcţia este periodică, orice număr întreg de perioade ale funcţiei.

medie (aritmetică) / *mean / moyen [arithmétique] /* 1. Calificativ referitor la o valoare obţinută ca speranţa matematică a unei variabile aleatoare. 2. Calificativ referitor la o valoare obţinută ca raportul dintre integrala unei mărimi dependente de timp pe un interval de timp dat şi durata acestui interval.

medie (aritmetică) a eşantionului / *sample mean / moyenne de l'échantillon /* Media aritmetică $\bar{x}$ a valorilor x_i ale unei caracteristici de calitate (de exemplu eroarea unui contor pentru un anumit curent) pentru contoarele dintr-un eşation: $\bar{x} = \frac{1}{n}\sum_{i=1}^{n} x_i$.

medie glisantă pe douăsprezece luni a numărului de pete solare $<R_{12}>$ / *twelve-month running-mean sunspot number $<R_{12}>$ / moyenne glissante sur douze mois du nombre de taches solaires $<R_{12}>$ /* Valoarea medie a numărului relativ internaţional de pete solare pentru luna n, se poate obţine cu relaţia: $R_{12} = \frac{1}{12}\left[\frac{R_{n-6} + R_{n+6}}{2} + \sum_k R_k\right]$, pentru $k = n-5, n-4, n, \ldots n+5$, unde: R_k este numărul relativ internaţional de pete solare pentru luna k.

medie tensiune <MT> / *medium voltage <MV> / moyenne tension <MT> /* Ansamblu al nivelurilor de tensiune ale căror valori sunt mai mari de 1kV, dar mai mici de 52 kV.

mediu / *environment / environnement /* Contextul în care se execută un program

şi în care acesta primeşte asistenţă din partea sistemului de operare. Notă: Instalarea unui pachet de programe poate să solicite definirea sau modificarea unor variabile de mediu, cum ar fi: cele care definesc căile în ierarhia de fişiere pe care se încearcă localizarea unor fişiere, tipul terminalului de la care se lucrează şi caracteristicile sale, editorul de texte care se utilizează pentru pregătirea mesajelor de poştă electronică, promptul afişat de interpretorul de comenzi, numărul de parametri şi parametrii comenzii prin care se activează programul etc.

mediu absorbant / *absorbing medium* / *milieu absorbant* / Mediu în care absorbţia este importantă într-o bandă de frecvenţe determinată, în direcţia de propagare a energiei undelor electromagnetice.

mediu activ laser / *active laser medium* / *milieu (actif) laser* / Substanţă care emite radiaţia optică a unui laser.

mediu ambiant (al unei maşini) ⇒ mediu înconjurător al unei maşini

mediu birefringent / *birefringent medium* / *milieu biréfringent* / Mediu anizotrop care are proprietatea de birefringenţă.

mediu conductor / *conducting medium* / *(milieu) conducteur* / Mediu în care un câmp electric variabil produce un vector densitate decurent electric $\bar{J}$, a cărui proiecţie pe o direcţie dată are o normă mare în raport cu aceea a proiecţiei vectorului $\frac{\partial \bar{D}}{\partial t}$, într-o bandă de frecvenţe determinate. Note: 1. Într-un mediu izotrop, proprietatea de a fi conductor se traduce în regim sinusoidal prin condiţia: $\frac{\sigma}{\varepsilon_0 \omega} >> \varepsilon'_r$, unde: ε'_r este permitivitatea relativă reală; ε_0 este constanta electrică; σ este conductivitatea; ω este pulsaţia. 2. Un mediu anizotrop poate fi conductor numai în anumite direcţii.

(mediu) conductor perfect / *perfect conductor* / *(milieu) conducteur parfait* / Mediu ideal în care un câmp electric exterior variabil ar produce lasuprafaţa sa un vector densitate a curentului electric $\bar{J}$ care ar fi tangent la suprafaţă şi oricât de mare într-o bandă de frecvenţe determinată. Notă: Un mediu anizotrop poate fi conductor perfect numai pentru anumite direcţii, în care conductivitatea poate fi considerată infinită.

mediu curat / *clean situation* / *milieu propre* / Mediu care, până la o distanţă considerată, nu este expus unor depuneri de praf şi murdărie.

mediu de încălzire lichid / *liquid heating medium* / *milieu de chauffage liquide* / Baie de apă, de zgură, de sare sau de metal care constituie mediul în care se efectuează conversia energiei electrice în căldură.

mediu de programare / *programming environment* / *contexte de programation* / Ansamblu integrat de echipament al calculatorului [hardware] şi produse "soft" [software] care permit dezvoltarea programelor de calculator.

mediu de stocare pe principii optice / *photooptic storage* / *support optique* / Mediu de stocare a informaţiei care se bazează pe fenomene optice. Exemple: discul optic (CD-ROM) sau memoriile holografice, în care datele sunt înscrise şi citite folosind procedee holografice.

mediu (de transmisie a informaţiilor) / *media* / *support de transmission des informations* / Termen generic ce desemnează canalul fizic utilizat pentru a transmite informaţii de la un calculator la altul, sau pentru a conecta mai multe calculatoare dintr-o reţea. Notă: În prezent, mediile de transmisie a informaţiilor cele mai des utilizate sunt: cablul coaxial, cablurile torsadate, cablul optic şi undele radio.

mediu de transmisie (de date) / *transmission media* / *support de transmission* / Mediu folosit pentru transmisii de date. Cele mai uzuale medii de transmisie sunt: cablul electric bifilar sau multifilar,

cablul coaxial, cablul optic, undele electromagnetice.

mediu de transmisiune / *transmission medium* / *milieu de transmission* / Mediu natural sau artificial prin care este transmis un semnal.

(mediu) dielectric / *dielectric (medium)* / *(milieu) diélectrique* / Mediu în care un câmp electric variabil produce un vector densitate de curent electric $\bar{J}$ a cărui proiecție pe o direcție dată are o normă mică în raport cu aceea a proiecției vectorului $\frac{\partial \bar{D}}{\partial t}$ într-o bandă de frecvențe determinată. Note: 1. Pentru un mediu izotrop, proprietatea de a fi dielectric se traduce în regim sinusoidal prin condiția: $\frac{\sigma}{\varepsilon_0 \varpi} << \varepsilon'_0$, unde: ε'_0 este permitivitatea relativă reală; ε_0 este constanta dielectrică; σ este conductivitatea; ω este pulsația. 2. Un mediu anizotrop poate fi dielectric numai în anumite direcții.

(mediu) dielectric perfect / *perfect dielectric* / *(milieu) diélectrique parfait* / Mediu dielectric ideal în care un câmp electric variabil produce un vector densitate de curent electric $\bar{J}$, a cărui proiecție pe o direcție dată este nulă într-o bandă de frecvențe determinată. Note: 1. Într-un mediu omogen, proprietatea de a fi dielectric perfect într-o direcție se traduceprin considerarea conductivității ca fiind nulă în această direcție. 2. Vidul este un mediu dielectric perfect pentru toate frecvențele.

mediu dispersiv / *dispersive medium* / *milieu dispersif* / Mediu în care, pentru o bandă de frecvențe determinată, anumite caracteristici electromagnetice variază în mod relativ semnificativ în funcție de frecvență.

mediu giromagnetic ⇒ substanță giromagnetică

mediu înconjurător al unei mașini ⇐ mediu ambiant (al unei mașini) / *surrounding medium (of a machine)* / *milieu environnant d'une machine* / Fluid – lichid sau gaz – situat în imediata vecinătate a unei mașini electrice.

mediu îndepărtat al unei mașini / *remote medium (of a machine)* / *milieu éloigné (d'une machine)* / Fluid, lichid sau gaz, situat în vecinătatea îndepărtată a unei mașini electrice, din care este preluat un fluid de răcire și/sau către care este evacuat printr-o tubulatură sau o conductă de aspirație și/sau de refulare.

mediu multiplicator / *multiplying medium* / *milieu multiplicateur* / Mediu în care se produc fisiuni în lanț.

mediu normal poluant / *normal pollution situation* / *milieu normalement polluant* / Mediu care, până la o distanță considerată, este expus atmosferei obișnuite (casă, local analog), unde depunerile de praf sunt libere și neconductoare.

mediu opac / *opaque medium* / *milieu opaque* / Mediu care nu transmite radiația în domeniul spectral considerat.

mediu poluant și umed / *wet-dirty situation* / *milieu polluant et humide* / Mediu care, până la o distanță considerată, este expus unei condensări puternice sau unor depuneri de detergent.

mediu puternic poluant / *dirty situation* / *milieu fortement polluant* / Mediu în care riscurile depunerilor de praf sunt mai mari decât în cel normal, în particular, când aceste depuneri sunt parțial conductoare.

mediu translucid / *translucent medium* / *milieu translucide* / Mediu care transmite radiația vizibilă în principal prin transmisie difuză, astfel încât obiectele nu pot fi văzute distinct prin acel mediu.

mediu transparent / *transparent medium* / *milieu transparent* / Mediu în care transmisia este în principal regulată și care are de obicei un factor de transmisie regulată ridicat în domeniul spectral considerat. Notă: Printr-un mediu care este transparent în domeniul vizibil, obiectele pot fi

văzute distinct, dacă forma geometrică a mediului este convenabilă.

megabiţi pe secundă / *mega bits per second (Mbps)* / *méga bits par seconds* / Unitate de măsură a vitezei de transmisie a informaţiilor, egală cu aproximativ 1 milion de biţi pe secundă (exact, 1024 kb/s, sau 1048576 b/s.

megavolt-röntgenterapie [învechit] / *megavolt-roentgen-therapy [deprecated]* / *mégavolt-röntgen thérapie [déconseillé]* / Röntgenterapie care utilizează radiaţii emise la mai multe mii de kV.

megohmmetru / *megohmmeter* / *mégohmmètre* / Aparat destinat măsurării, directe sau indirecte, a unei rezistenţe electrice în megaohmi.

(a) memora, 1[a plasa date în memorie] / *(to) store, 1[placing data in a storage device]* / *mettre en mémoire* / A introduce date într-o memorie.

(a) memora, 2[a reţine date în memorie] / *(to) store, 2[retaining data in a storage device]* / *stocker* / A păstra date într-o memorie.

memorare ⇐ stocare [în memorie] / *storage (action)* / *mise en mémoire* / Acţiunea de introducere a datelor într-o memorie.

memorare [tuburi cu memorie] / *storage (in a storage tube)* / *mise en mémoire (dans un tube à mémoire)* / Operaţie prin care un tub cu memorie conservă, cu sau fără vizualizare, reprezentarea unui semnal până la dispariţia acestuia.

memorare (de date) / *storage [of data]* / *stockage [de données]* / Păstrarea datelor într-o memorie.

memorie, 1[dispozitiv] / *storage (device) [store]* / *mémoire, 1[dispositif]* / Unitate funcţională a unui sistem de prelucrare a datelor în care acestea pot fi introduse, păstrate şi regăsite.

memorie, 2[spaţiu] / *memory [storage space]* / *mémoire, 2[espace]* / Întregul spaţiu adresabil într-o unitate centrală şi în alte memorii interne, utilizabil pentru executarea instrucţiunilor.

memorie adresabilă prin conţinut ⇒ memorie asociativă

memorie ascunsă / *cache (memory)* / *antémémoire* / Memorie tampon specializată, mai puţin întinsă şi mai rapidă decât memoria principală, care serveşte conservării unei copii a instrucţiunilor şi a datelor furnizate de memoria principală şi care vor fi folosite de către procesor.

memorie asociativă / *associative storage* / *mémoire associative* / Memorie ale cărei locaţii de memorie sunt identificate prin conţinutul lor sau printr-o parte a conţinutului, şi nu prin denumirea sau poziţia lor.

memorie auxiliară / *auxiliary storage [backing store]* / *mémoire auxiliaire* / Într-un sistem de prelucrare a datelor, orice memorie care nu este memorie principală, respectiv o porţiune a memoriei unui sistem de calcul destinată păstrării unei cantităţi mari de informaţie (programe sau date) pentru a putea fi aduse în memoria internă în vederea prelucrării. Note: Memoria auxiliară are capacităţi mai mari, dar şi timpi de acces mai mari faţă de memoria internă. Costul pe bit memorat este mai mic decât în cazul memoriei interne. Memoria auxiliară menţine informaţia într-un mod persistent, nevolatil, informaţia continuând să rămână pe suportul extern de informaţie chiar după dispariţia alimentării. Exemple: memoriile auxiliare realizate pe discuri magnetice cu capete fixe sau mobile, pe discuri realizate în tehnologie Winchester, pe dischete (discuri flexibile), pe compact discuri (CD-ROM), pe tambururi magnetice sau diverse variante de memorie pe bandă magnetică.

memorie capacitivă / *capacitor storage* / *mémoire à condensateur* / Memorie care utilizează proprietăţile capacitive ale unor materiale.

memorie care poate fi ştearsă ⇒ memorie reutilizabilă

memorie criogenică / *cryogenic storage* / *mémoire à supra-conducteur* / Memorie care utilizează proprietăţile magnetice şi

supraconductoare ale unor materiale la temperaturi foarte scăzute.

memorie cu acces direct / *direct-access storage* / *mémoire à accès sélectif* / Memorie care permite accesul direct la date.

memorie cu acces secvențial / *serial-access storage* / *mémoire à accès séquentiel* / Memorie care permite accesul secvențial la date.

memorie cu bule / *bubble memory* / *mémoire à bulles* / Memorie magnetică în care se utilizează domenii magnetizate de formă cilindrică într-un film subțire, aceste domenii fiind mobile, remanente și modificabile.

memorie cu conținut nemodificabil ⇒ memorie nevolatilă <ROM>

memorie cu ferite ⇒ memorie cu inele magnetice

memorie cu inele magnetice / *(magnetic) core storage* / *mémoire à tores (magnétiques)* / Memorie magnetică în care datele sunt memorate prin magnetizarea selectivă a inelelor magnetice. Vezi *memorie internă.*

memorie cu linie de întârziere / *delay line storage* / *mémoire à ligne de retard* / Memorie care utilizează linii de întârziere.

memorie cu listă directă / *pushup storage* / *mémoire à liste directe* / Memorie ale cărei date sunt prelucrate astfel încât primul articol ce trebuie extras să fie primul articol stocat și încă prezent în memorie, adică "primul intrat, primul ieșit" (FIFO).

memorie cu *N* inele pe bit / *N-core-per-bit storage* / *mémoire à N tores par élément binaire* / Memorie magnetică ale cărei celule de memorie au fiecare *N* inele pentru un caracter binar.

memorie cu un inel pe bit / *one-core-per-bit storage* / *mémoire à un tore par élément binaire* / Memorie magnetică ale cărei celule de memorie au fiecare un inel pentru un caracter binar.

memorie de afișare multiplă / *multiple memory display* / *mémoire d'image multiple* / Memorie de imagine numerică cu mai multe secțiuni reprezentabile separat sau simultan.

memorie de masă / *mass storage* / *mémoire de grande capacité* / Memorie cu o capacitate de memorare foarte mare comparativ cu memoria internă a unui calculator. Exemple: memoriile de masă cele mai răspândite sunt discurile fixe, benzile magnetice și discurile optice.

memorie de utilizator / *subscriber store* / *mémoire d'abonné* / Memorie care conține datele fundamentale ale fiecărui abonat ca, de exemplu, categoria liniei, clasa de serviciu, numărul de unități de taxare acumulate.

memorie dinamică / *dynamic storage* / *mémoire dynamique* / Memorie care necesită o reîmprospătare periodică.

memorie (electronică) / *memory* / *mémoire* / Dispozitiv electronic complex destinat memorării a informației.

memorie electrostatică / *electrostatic storage* / *mémoire éléctrostatique* / Memorie care utilizează zone încărcate electrostatic pe o suprafață dielectrică.

memorie expandată / *expanded memory* / *mémoire paginée* / Schemă hardware proiectată de firmele Lotus, Intel și Microsoft pentru a permite atașarea și utilizarea de blocuri suplimentare de memorie, care să asigure accesul procesorului Intel 8088 la structuri mari de date și la programe care nu încap în 640 kb. Notă: Spațiul virtual de adrese de 1 Moctet al sistemelor IBM-PC este împărțit în 64 de pagini de 16 kb fiecare. Memoria de maxim 32 Mb este împărțită în 2 048 pagini de 16 kb (de fapt *bancuri* sau *blocuri*). Vezi *EMM* și *EMS.* Memoria expandată nu trebuie confundată cu memoria extinsă pe care o oferă multe calculatoare personale (memoria instalată peste 1 Mb).

memorie externă / *external storage* / *mémoire externe* / Memorie la care poate să aibă acces un calculator, numai prin intermediul canalelor de intrare-ieșire. Notă: Memoria externă este compusă în

principal din discuri şi dischete magnetice, dar există şi alte medii de memorare: benzi magnetice, discuri optice, memorii cu bule magnetice etc. Vezi *memorie auxiliară.*

memorie extinsă / *extended memory* / *mémoire étendue* / Memoria instalată la adrese peste 1 Moctet pe sisteme IBM-PC al căror procesor permite generarea de adrese mai mari de 2^{20}. Exemple: Intel 80286 poate adresa până la 16 Mb, iar 80386 şi 80486 până la 4 Gb.

memorie intermediară / *cache memory* / *mémoire cache* / Memorie cu performanţe deosebite, dar cu preţ ridicat şi deci cu capacitate mică, interpusă între procesor şi memoria internă, care păstrează informaţiile cele mai recent accesate de procesor. Note: Dacă programele îşi concentrează adresările (proprietate numită "locality = localizare a adresărilor"), următorul acces la aceeaşi informaţie se va realiza mai rapid, direct în memoria intermediară. Se spune că s-a produs un *ciclu hit.* În caz contrar, informaţia se va aduce din memoria mai lentă (*ciclu miss*). În ultimul timp conceptul a fost extins şi la alte niveluri ale ierarhiei de memorii: de exemplu se face "cash" la disc păstrând informaţiile în zone tampon din memoria internă, sau pe reţea, păstrând fişierul adus de la distanţă (sau o parte a lui) pe discul local etc.

memorie internă / *internal storage [core]* / *mémoire interne* / Memorie la care poate să aibă acces un calculator, fără utilizarea canalelor de intrare-ieşire. Se mai foloseşte şi denumirea "core", ce datează de când memoriile erau realizate având ca suport inelele de ferită (*ferrite-core*). Vezi *memorie cu inele magnetice.* Termenul este folosit în expresii ca "in core" desemnând informaţii rezidente în memoria internă. Exemple: memoria principală sau memoria RAM.

memorie magnetică / *magnetic storage* / *mémoire magnétique* / Memorie care utilizează proprietăţile magnetice ale unor materiale.

memorie magnetică cu peliculă subţire ⇒ memorie pe strat subţire (magnetic)

memorie modificabilă electric / *electrically alterable store* / *mémoire électriquement modifiable* / Memorie reutilizabilă al cărei conţinut poate fi modificat prin mijloace electrice.

memorie neremanentă ⇐ memorie volatilă [neremanentă] / *volatile store* / *mémoire non rémanente* / Memorie al cărei conţinut se pierde când se decuplează alimentarea cu energie electrică.

memorie nevolatilă [remanentă] ⇒ memorie remanentă

memorie nevolatilă <ROM> ⇐ memorie numai pentru citire ⇐ memorie cu conţinut nemodificabil / *read-only storage <ROM>* / *mémoire fixe* / Memorie semiconductoare astfel concepută încât conţinutul său să nu poată fi modificat decât de către un utilizator particular sau în condiţii particulare de funcţionare. Exemple: PROM (Programmable Read-Only Memory) , EPROM (Erasable Programmable Read-Only Memory).

memorie numai pentru citire ⇒ memorie nevolatilă <ROM>

memorie numai pentru citire cu conţinut programabil / *programmable read-only memory (PROM)* / *mémoire morte programmable* / Memorie care, după o primă scriere, este transformată în memorie numai pentru citire.

memorie optică / *optical memory* / *mémoire optique* / Memorie a cărei funcţionare face apel la tehnici optice.

memorie organizată pe cuvinte / *word-organized storage* / *mémoire organisée par mots* / Memorie în care se introduc şi se extrag date cu dimensiunea de cuvinte-maşină.

memorie pe bandă magnetică / *(magnetic) tape storage* / *mémoire à bande magnétique* / Memorie magnetică în care

datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe suprafaţa unei benzi care se deplasează longitudinal în timpul funcţionării.

memorie pe cartele magnetice / *magnetic card storage / mémoire à cartes magnétiques* / Memorie magnetică în care datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe suprafaţa unor cartele subţiri şi flexibile.

memorie pe discuri magnetice / *(magnetic) disk storage / mémoire à disques (magnétiques)* / Memorie magnetică în care datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe suprafeţele plane ale unuia sau mai multor discuri care se rotesc în timpul funcţionării.

memorie pe fir magnetic / *plated-wire storage / mémoire à fil magnétique* / Memorie magnetică în care datele sunt stocate prin înregistrare megnetică pe un strat depus pe suprafaţa unui fir.

memorie pe strat subţire (magnetic) / *(magnetic) thin-film storage / mémoire à couche mince (magnétique)* / Memorie magnetică în care datele sunt stocate prin înregistrare magnetică pe un strat de grosime moleculară, depus pe un suport.

memorie pe tambur magnetic / *(magnetic) drum storage / mémoire à tambour (magnétique)* / Memorie magnetică în care datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe o suprafaţă cilindrică rotitoare în timpul funcţionării.

memorie permanentă / *permanent storage / mémoire permanente* / Memorie al cărei conţinut nu mai poate fi modificat.

memorie principală / *main storage / mémoire principale* / Memorie adresabilă printr-un program ale cărui instrucţiuni şi date pot fi încărcate direct în registre, pentru execuţie sau prelucrare ulterioară.

memorie RAM ⇒ memorie cu acces direct şi aleator

memorie reală / *real storage / mémoire réelle* / Memorie principală într-un sistem cu memorie virtuală. Notă: Din punct de vedere fizic, memoria reală şi memoria principală sunt identice. Din punct de vedere conceptual, memoria reală nu reprezintă decât o parte din totalitatea adreselor disponibile pentru utilizatorul sistemului cu memorie virtuală.

memorie remanentă ⇐ memorie nevolatilă [remanentă] / *nonvolatile store / mémoire rémanente* / Memorie al cărei conţinut nu se pierde când se decuplează alimentarea cu energie electrică.

memorie reprogramabilă numai pentru citire / *erasable programmable read-only memory / mémoire morte réprogrammable* / Memorie numai pentru citire, programabilă, care poate fi ştearsă printr-un procedeu particular şi reutilizată.

memorie reutilizabilă ⇐ memorie care poate fi ştearsă / *erasable store [GB] / mémoire effaçable* / Memorie al cărei conţinut poate fi modificat.

memorie secundară / *secondary storage / mémoire secondaire* / Dispozitive de memorare a datelor, altele decât memoria RAM (principală) a unui calculator, având în general o capacitate mare şi folosind principiul memorării magnetice sau optice a informaţiei. Notă: Prin memorie secundară se înţelege în principal discul magnetic (denumit uneori şi disc fix sau disc dur).

memorie statică / *static storage / mémoire statique* / Memorie care nu necesită nici o reîmprospătare.

memorie tampon ⇐ memorie intermediară ⇐ tampon / *buffer storage / mémoire tampon* / Memorie utilizată fie pentru compensarea diferenţelor de viteze de circulaţie a datelor în diversele unităţi de intrare/ieşire ale unui sistem de prelucrare a datelor, fie pentru compensarea diferenţelor dintre momentele apariţiei evenimentelor în aceste unităţi. Note: 1. Majoritatea echipamentelor de comunicaţii moderne conţin un tampon încorporat, care le permite să opereze relativ asincron, în limita memoriei alocate tamponului. 2. Sistemul UNIX are o politică complicată de alocare dinamică de zone

tampon utilizate cu rol de memorie intermediară. O oprire accidentală a sistemului poate conduce la pierderea unor informaţii stocate în aceste zone tampon, dacă nu au fost anterior copiate pe disc.

memorie vie / *random access memory* / *mémoire vive* / Memorie în care datele pot fi citite şi scrise. Notă: În limba engleză, RAM este abrevierea pentru "Random Access Memory", expresie a cărei semnificaţie nu corespunde conceptului actual.

memorie virtuală / *virtual storage* / *mémoire virtuelle* / Spaţiu din memorie care poate fi considerat ca adresabil de către utilizatorul unui calculator cu program memorat. Notă: Dimensiunea memoriei virtuale este limitată de procedeul de adresare al calculatorului şi de dimensiunea memoriei auxiliare disponibile şi nu de numărul real de locaţii din memoria principală.

memorie volatilă [neremanentă] ⇒ memorie neremanentă

memorizare a imaginilor / *continued display* / *mémorisation d'images* / Într-un echipament cu radiaţii X, regimul intermitent în care imaginea radiologică este înregistrată şi afişată până la înlocuirea sa de următoarea.

meniu / *menu* / *menu* / Listă de opţiuni afişate de un sistem informatic către un utilizator şi de la care acesta poate alege o acţiune de lansat.

mentenabilitate / *maintainability, 1[performance]* / *maintenabilité* / În condiţii date de utilizare, capacitatea unei entităţi de a putea fi menţinută sau repusă într-o stare în care să poată îndeplini o cerinţă funcţională, dacă întreţinerea este făcută conform procedurilor şi mijloacelor prescrise.

mentenabilitate [mărime] / *maintainability, 2[quantity]* / *maintenabilité [grandeur]* / Pentru o entitate dată, folosită în condiţii date de utilizare, probabilitatea ca o operaţie dată de mentenanţă activă să poată fi efectuată în cursul unui interval de timp dat, atunci când mentenanţa este asigurată în condiţii date şi cu utilizarea procedurilor şi a mijloacelor prescrise. Notă: Această probabilitate caracterizează aptitudinea cu aceeaşi denumire.

mentenanţă ⇐ întreţinere / *maintenance* / *maintenance* / Ansamblul tuturor acţiunilor tehnice şi administrative, inclusiv operaţiile de supraveghere, destinate menţinerii sau repunerii unei entităţi într-o stare care să-i permită îndeplinirea unei cerinţe funcţionale. Notă: Întreţinerea poate include şi modificarea entităţii.

mentenanţă afectând funcţionarea / *function-affecting maintenance* / *maintenance affectant les fonctions* / Operaţie de mentenanţă care împiedică sau degradează una sau mai multe cerinţe funcţionale ale entităţii.

mentenanţă automată / *automatic maintenance* / *maintenance automatique* / Mentenanţă efectuată fără intervenţie umană.

mentenanţă corectivă / *corrective maintenance* / *maintenance corrective* / Mentenanţă efectuată în urma detectării unei defecţiuni şi destinată a repune o entitate într-o stare care să-i permită îndeplinirea unei cerinţe funcţionale.

mentenanţă cu întrerupere a funcţionării / *function-preventing maintenance* / *maintenance à l'arrêt* / Mentenanţă care afectează funcţionarea împiedicând o entitate să-şi îndeplinească în totalitate cerinţele funcţionale.

mentenanţă de la distanţă / *remote maintenance* / *télémaintenance* / Mentenanţă efectuată fără accesul direct al personalului la entitate.

mentenanţă dirijată / *controlled maintenance* / *maintenance dirigée* / Metodă ce permite asigurarea calităţii dorite a serviciului prin aplicarea sistematică a tehnicilor analitice ce folosesc mijloace de supraveghere centralizată şi/sau o eşantionare, în vederea reducerii la minim a întreţinerii sau a mentenanţei corective.

mentenanţă în afara locului de utilizare / *off-site maintenance* / *maintenance hors site* / Mentenanţă efectuată într-un loc diferit de cel în care este utilizată entitatea.

mentenanţă în condiţii de degradare a funcţionării / *function-degrading maintenance* / *maintenance en fonctionnement dégradé* / Mentenanţă care afectează funcţionarea degradând una sau mai multe din cerinţele funcţionale ale unei entităţi, dar nu într-atât încât să determine o pierdere totală a tuturor funcţiilor.

mentenanţă în funcţionare / *function-permitting maintenance* / *maintenance en fonctionnement* / Operaţie de mentenanţă care nu împiedică sau nu degradează nici una din cerinţele funcţionale ale entităţii.

mentenanţă în om-ore ⇒ durată echivalentă de mentenanţă (în om-ore)

mentenanţă întârziată / *deferred maintenance* / *maintenance différée* / Mentenanţă corectivă care nu este declanşată imediat după detectarea defecţiunii, ci este întîrziată conform unor reguli de mentenanţă date.

mentenanţă la faţa locului / *on-site maintenance* / *maintenance sur site* / Mentenanţă efectuată la locul de utilizare al entităţii.

mentenanţă neplanificată / *unscheduled maintenance* / *maintenance conditionnelle* / Mentenanţă care nu e efectuată conform unei planificări, ci ca urmare a unei indicaţii privind starea unei entităţi.

mentenanţă planificată / *scheduled maintenance* / *entretien systématique* / Mentenanţă efectuată conform unui plan stabilit în funcţie de timpul sau de numărul ciclurilor de funcţionare.

mentenanţă preventivă / *preventive maintenance* / *entretien* / Mentenanţă efec-tuată la intervale predeterminate sau potrivit unor criterii prescrise şi destinată a reduce probabilitatea apariţiei defectărilor sau degradarea funcţionării unei entităţi.

(cu) menţinere / *locking* / *avec maintien* / Atribut care, aplicat unui caracter de schimbare a codului, arată că modificarea interpretării se aplică la toate combinaţiile de cod care urmează, sau la toate combinaţiile de cod de un anumit tip, până la apariţia caracterului următor de schimbare a codului.

menţinere (a organelor de trafic) / *hold (of traffic-carrying devices)* / *maintien (des organes de trafic)* / Acţiunea de menţinere în starea ocupată cât timp este necesar a unui ansamblu de organe de trafic sau a unei rute într-o reţea de conexiune.

menţinere dinainte ⇐ menţinere prin treapta precedentă / *forward hold* / *maintien par l'amont* / Menţinere a unui echipament de comutaţie rezultată dintr-o acţiune de menţinere într-un etaj de comutaţie precedent. Notă: Această funcţie nu implică în mod necesar utilizarea unui circuit fizic de menţinere.

menţinere înapoi ⇐ menţinere prin treapta următoare / *backward hold* / *maintien par l'aval* / Menţinere a unui echipament de comutaţie rezultată dintr-o acţiune de menţinere într-un etaj de comutaţie următor. Notă: Această funcţie nu implică în mod necesar utilizarea unui circuit fizic de menţinere.

menţinere la temperatură / *holding* / *maintien à température* / Tratare termică în care încălzirea şarjei se efectuează la o temperatură convenabilă pe durata necesară obţinerii unei temperaturi omogene.

menţinere manuală / *manual hold* / *maintien manuel* / În comutaţia semiautomată, menţinerea conexiunii până la deconectarea de către coperator când partea chemătoare închide prima.

menţinere maximă (a unei imagini memorate) / *maximum hold* / *maintien (d'une image mise en mémoire)* / Mod de reprezentare a imaginii memorate numeric pentru care, la fiecare adresă de frecvenţă, se compară nivelul semnalul de intrare cu cel memorat pentru reţinerea

celui mai mare. Reprezentarea, în acest mod, indică nivelul de vârf la fiecare frecvenţă după mai multe baleiaje succesive.

menţinere mecanică / *latching* / *maintien mécanique* / Menţinere a unui dispozitiv în stare activă fără utilizarea unei energii exterioare sau a unui circuit de menţinere.

menţinere prin treapta precedentă ⇒ menţinere dinainte

menţinere prin treapta următoare ⇒ menţinere înapoi

meridian magnetic / *magnetic meridian* / *méridien magnétique* / Intersecţia dintre suprafaţa Pământului şi planul vertical care conţine direcţia locală a intensităţii câmpului magnetic terestru (*planul meridianului magnetic*).

mers cu locomotivă împingătoare / *banking* / *marche en pousse* / Mers în care unul din vehiculele motoare, legate sau nu la tren, este adăugat la urma trenului pentru a-l deplasa prin împingere.

mers cu motorul oprit ⇒ mers datorită inerţiei

mers cu trenuri reversibile / *push-pull operation* / *marche en réversibilité* / Mers în care vehiculul motor este legat în urma trenului şi îl împinge, mecanicul fiind plasat în cabina de conducere din capul trenului.

mers datorită inerţiei / *coasting* / *marche sur l'erre* / Mers al unui tren cu curentul de tracţiune tăiat şi fără aplicarea frânelor.

mers izolat al locomotivei / *light running* / *marche haut-le-pied* / Mers în care locomotiva nu este legată la tren.

mers în dublă tracţiune / *double heading* / *(marche en) double traction* / Mers în care trenul este remorcat de două locomotive, conduse fiecare de personal propriu.

mers în unităţi cu comandă multiplă / *multiple unit operation* / *marche en unités multiples* / Mers în care mai multe vehicule motoare sunt comandate de la un singur post de comandă.

mers prin împingere / *propelling movement* / *marche en refoulement* / Mers în care unicul vehicul motor, legat sau nu la tren şi ocupat de personalul său de conducere, este plasat la urma trenului şi-l împinge.

mesaj / *message* / *message* / Grup ordonat de caractere, simboluri şi de comenzi de funcţiuni, destinat a comunica informaţii şi care este transmis ca un tot de la sursă la destinaţie.

mesaj de invitaţie / *prompt [command]* / *invite [commande]* / Caracter sau şir de caractere pe care interpretorul de comenzi al unui sistem interactiv (shell-ul în UNIX) îl afişează pe ecran pentru a anunţa utilizatorul că intrarea de la terminal va fi citită de către acest interpretor şi va fi considerată comandă (de la acelaşi terminal se poate interacţiona şi cu alte programe). Exemple: În Bourne-shell în mod implicit se utilizează caracterul # pentru superuser şi $ pentru utilizatorul obişnuit. Utilizatorii pot alege alte mesaje de invitaţie, de exemplu: numele maşinii pe care lucrează la un moment dat, catalogul curent etc. În mod normal, după citirea liniei de comandă se lansează în execuţie comanda cerută (un program executabil), iar în momentul terminării comenzii, interpretorul reafişează promptul, indicând utilizatorului că programul s-a terminat şi poate introduce o altă comandă.

mesaj de semnalizare / *signal message* / *message de signalisation (sémaphore)* / În semnalizarea prin canal semafor, mesaj care conţine informaţii referitoare la un circuit de trafic, la o comunicaţie sau la o tranzacţie de gestiune, cu informaţiile de identificare corespunzătoare. Notă: Informaţiile de identificare constituie eticheta.

mesaj iniţial de adresă / *initial address message* / *message initial d'adresse* / Mesaj de semnalizare care constituie primul mesaj în faza de stabilire a comunicaţiei şi care conţine o adresă suficientă, respectiv completă, pentru a

permite începerea dirijării tentativei de apel.

mesaj irațional / *unreasonable message* / *message irrationnel* / Mesaj de semnalizare cu un conținut impropriu al semnalelor, o direcționare incorectă a acestora, sau inadecvat plasat în succesiunea logică a mesajelor.

mesaj multiplu / *multi-unit message* / *message multiple* / Mesaj de semnalizare transmis prin intermediul mai multor unități de semnalizare.

mesaj simplu / *single-unit message* / *message simple* / Mesaj de semnalizare transmis integral prin intermediul unei singure unități de semnalizare.

mesaj subsecvent de adresă / *subsequent address message* / *message subséquent d'adresse* / Mesaj de semnalizare care succede unui semnal inițial de adresă, conținând una sau mai multe cifre ale adresei și/sau semnalul de sfârșit al formării numărului.

mesaj (telegrafic sau de date) / *message [in telegraphy and data communication]* / *message (télégraphique ou de données)* / Grup de caractere și de comenzi de funcții transmis ca un tot de către un emițător către un receptor, aranjarea caracterelor fiind determinată la sursă.

metadină / *metadyne* / *métadyne* / Mașină cu excitație internă dotată cu mai mult de un set de perii pe pol, utilizabilă ca generator, transformator sau motor.

metalimbaj / *metalanguage* / *métalangage* / Limbaj utilizat pentru descrierea unuia sau mai multor limbaje.

metamagnetism / *metamagnetism* / *métamagnétisme* / Fenomen care constă în trecerea unei substanțe de la starea antiferomagnetică la starea feromagnetică, prin aplicarea unui câmp magnetic de o anumită intensitate.

metamerism / *metamerism* / *métamérisme* / Proprietate corespunzătoare stimulilor de culoare metameri, de compoziții spectrale diferite care au aceleași componente tricromatice.

(metoda) DDE [schimb dinamic de date] / *DDE (Dynamic Data Exchange)* / *échange dynamique des données* / Metodă realizată de Microsoft care permite utilizarea inteligentă de către o aplicație a datelor create de către o altă aplicație. Utilizată printre altele în Microsoft Windows.

metoda (de încercare) Ra1 ⇒ (încercare cu) ploaie artificială

metoda (de încercare) Ra2 ⇒ (încercare cu) dispozitiv de producere a picăturilor

metoda (de încercare) Rb1 ⇒ (încercare la) picături care cad cu mare intensitate

metoda (de încercare) Rb2 ⇒ (încercare la pulverizare de apă cu) tub oscilant și dispozitiv de stropit portabil

metoda (de încercare) Rb3 ⇒ (încercare la) stropire cu furtunul

metoda (de încercare) Rc1 ⇒ (încercare la imersie în) rezervor de apă

metoda (de încercare) Rc2 ⇒ (încercare la imersie în) cameră cu apă presurizată

metoda cu două puncte de control [pentru calculul MUF] / *two-control-point method* / *méthode des deux points directeurs* / Metodă de determinare a MUF de referință bazată exclusiv pe proprietățile ionosferei în cele două puncte de control determinate de amplasamentul stațiilor de emisiune și de recepție.

metoda de încercare Aa ⇒ încercare la frig cu variație bruscă de temperatură a produselor care nu disipă căldură

metoda de încercare Ab ⇒ încercare la frig cu variație lentă de temperatură a produselor care nu disipă căldură

metoda de încercare Ad ⇒ încercare la frig cu variație lentă de temperatură a produselor care disipă căldură

metoda de încercare Ba ⇒ încercare la căldură uscată cu variație bruscă de temperatură a produselor care nu disipă căldură

metoda de încercare Bb ⇒ încercare la căldură uscată cu variaţie lentă de temperatură a produselor care nu disipă căldură

metoda de încercare Bc ⇒ încercare la căldură uscată cu variaţie bruscă de temperatură a produselor care disipă căldură

metoda de încercare Bd ⇒ încercare la căldură uscată cu variaţie lentă de temperatură a produselor care disipă căldură

metoda de încercare Ca ⇒ încercare la căldură umedă continuă

metoda de încercare Db ⇒ încercare la căldură umedă ciclică

metoda de încercare Ea ⇒ încercare la şocuri (mecanice)

metoda de încercare Eb ⇒ încercare la zdruncinări

metoda de încercare Ec ⇒ încercare la cădere şi răsturnare [a pieselor şi echipamentelor electronice]

metoda de încercare Ed ⇒ încercare la cădere liberă

metoda de încercare Fd ⇒ încercare la vibraţii aleatorii de bandă largă

metoda de încercare Ga ⇒ (încercare la) acceleraţie constantă

metoda de încercare Ka ⇒ încercare la ceaţă salină

metoda de încercare Kb ⇒ încercare ciclică la ceaţă salină

metoda de încercare Kc ⇒ încercare la dioxid de sulf pentru contacte şi conexiuni

metoda de încercare Kd ⇒ încercare contactelor şi conexiunilor la acţiunea hidrogenului sulfurat

metoda de încercare M ⇒ încercare la presiune atmosferică joasă

metoda de încercare Na ⇒ încercare la variaţii rapide de temperatură, 1[cu o durată de transfer prescrisă]

metoda de încercare Nb ⇒ încercare la variaţii de temperatură (cu o viteză de variaţie specificată)

metoda de încercare Nc ⇒ încercare la variaţii rapide de temperatură, 2[metoda celor două băi de apă]

metoda de încercare Q ⇒ încercare la etanşeitate

metoda de încercare Ra ⇒ (încercare la) picături care cad

metoda de încercare Rb ⇒ (încercare la) apă proiectată

metoda de încercare Rc ⇒ (încercare la) imersie

metoda de încercare Sa ⇒ încercare la acţiunea radiaţiilor solare cu surse artificiale

metoda de încercare Ta ⇒ încercare de sudabilitate a terminalelor sub formă de fire sau cose

metoda de încercare Tb ⇒ încercare de rezistenţă a componentelor la şoc termic (în procesul de lipire)

metoda de încercare Tc ⇒ încercare de sudabilitate a cablajelor imprimate şi a plăcilor stratificate

metoda de încercare Ua1 ⇒ încercare la tracţiune (pentru toate tipurile de terminale)

metoda de încercare Ua2 ⇒ încercare la apăsare

metoda de încercare Ub ⇒ încercare la pliere

metoda de încercare Uc ⇒ încercare la torsiune

metoda de încercare Ud ⇒ încercare la cuplu

metoda de încercare XA ⇒ încercare la imersiunea în solvenţi de curăţare

metoda de încercare Z/AD ⇒ încercare ciclică compusă la temperatură şi umiditate

metoda de încercare Z/AM ⇒ încercare combinată la frig şi presiune atmosferică joasă

metoda de încercare Z/AMD ⇒ încercare combinată secvenţială la frig, presiune atmosferică joasă şi căldură umedă

metoda de încercare Z/BM ⇒ încercare combinată la căldură uscată şi presiune atmosferică joasă

metoda de reflexie Fresnel / *Fresnel reflexion method / méthode de réflexion*

de Fresnel / Metodă de măsurare a profilului de indice al unei fibre optice bazată pe măsurarea factorului de reflexie într-un punct de pe fața terminală a fibrei, în funcție de poziția acesteia.

metoda diafragmei spectrale / *dispersion and mask method* / *méthode du diaphragme spectral* / Metodă de fotometrie și colorimetrie fizice în care condițiile necesare măsurărilor, conforme curbei de eficacitate luminoasă relativă spectrală, $V(\lambda)$, sau funcțiilor colorimetrice, sunt obținute prin dispersarea luminii într-un spectru și mascarea fasciculului cu o diafragmă de o anumită formă care să permită doar trecerea fracțiunii dorite a fluxului la fiecare lungime de undă.

metoda fibrei secționate / *cutback technique* / *méthode de la fibre coupée* / Metodă de măsurare a anumitor caracteristici de transmisiune ale unei fibre optice ca, de exemplu, atenuarea și lărgimea de bandă, în cadrul căreia se efectuează două măsurări ale transmisiuni, la extremitatea fibrei complete, respectiv la extremitatea unei lungimi scurte după tăierea fibrei fără modificarea condițiilor de injectare la intrare.

metoda lansării / *retardation method* / *méthode de ralentissement* / Metodă de determinare a randametului unei mașini electrice care permite măsurarea anumitor tipuri de pierderi ca, de exemplu, pierderile prin ventilație și prin frecare, pierderile în fier etc., prin construirea curbei de încetinire a mașinii în funcție de timp.

metoda nodurilor (independente) / *node method* / *méthode des noeuds* / Metodă folosită la rezolvarea rețelelor electrice, în care, după eliminarea laturilor cu extremități libere, parazite, se consideră numai laturile mărginite de noduri. Pentru aceste noduri se aplică prima teoremă a lui Kirchhoff.

metoda poluării cu ceață salină / *saline fog method* / *méthode du brouillard salin* / Metodă de încercare la poluare prin care pulverizarea ceții saline are loc simultan cu aplicarea tensiunii, ridicată rapid până la o valoare specificată și menținută apoi constantă pe o durată specificată.

metoda poluării cu depunere de strat solid / *pre-deposited pollution method; méthode de la couche solide* / Metodă de încercare la poluare în care obiectul se acoperă cu un strat conductor, uniform distribuit, care apoi este umezit până când rezistivitatea de suprafață atinge valoarea minimă și se aplică imediat tensiunea, ridicându-se până la valoarea specifică și menținându-se constantă pe o durată prescrisă.

metoda wattmetrului ⇒ metodă de măsurare prin produsul putere-timp

metodă a controlului etalon ⇒ metodă prin compararea energiei

metodă a pierderilor separate / *loss-summation method* / *méthode des pertes séparées* / Metodă de măsurare indirectă a randamentului unei mașini electrice prin determinarea separată a diferitelor tipuri de pierderi.

metodă de acces secvențial-indexat (ISAM) / *indexed-sequential access method (ISAM)* / *méthode d'accès séquentiel indexé* / Procedură de memorare și regăsire a informațiilor într-un fișier aflat pe disc, prin crearea unei mulțimi de indecși pentru a localiza rapid pe disc înregistrările fișierului sau grupuri de înregistrări și care sunt memorați într-un fișier index separat. Notă: Folosind o astfel de procedură, se obține o localizare rapidă a înregistrărilor, eliminând citirile inutile ale tuturor datelor de la început până la informația dorită. Pentru limitarea spațiului de căutare, fișierul index poate fi structurat în două sau mai multe fișiere, de exemplu, un index primar și unul secundar, corespunzând cheilor primare și respectiv secundare. Această organizare implică efectuarea mai multor accesuri la disc: se accesează întâi fișierul primar pentru a se localiza zona în care se caută cheia în fișierul secundar, apoi fișierul secundar pentru a localiza zona în care se

caută informația în fișierul de date și în final se realizează o căutare secvențială într-o zonă limitată din fișierul de date. Accelerarea căutării se poate realiza prin utilizarea algoritmilor de dispersie (*hash-coding*) și a altor metode. Accesul pur secvențial este de asemenea posibil, dacă sunt necesare prelucrări în care se parcurg în serie toate înregistrările din fișier sau dintr-o secțiune a lui. Un exemplu intuitiv de fișier secvențial-indexat: dicționarul.

metodă (de caracterizare) la temperatura specificată a carcasei / *case rating (characterization) method / méthode (de caractérisation) à température de boîtier spécifiée* / Metodă prin care valorile limită sunt indicate în funcție de temperatura într-un punct de referință de pe dispozitiv.

metodă (de caracterizare) la temperatura ambiantă specificată / *ambient rating (caracterization) method / méthode (de caractérisation) à température ambiante specifiée* / Metodă prin care valorile limită sunt indicate în funcție de condițiile ambiante de răcire.

metodă de comparație pas cu pas / *cascade method of comparison / méthode de comparaison pas à pas* / Metodă de fotometrie heterocromă prin care se depășește diferența de culoare dintre două lumini trecând de la una la alta printr-o serie de comparații intermediare mai puțin heterocrome.

metodă de compensație ⇒ metodă de măsurare de zero

metodă de deviație / *deflection method / méthode de déviation* / Metodă de măsurare bazată pe citirea deviației unui aparat de măsurat.

metodă de explorare a câmpului refractat apropiat / *refracted near-field method / méthode (d'exploration) du champ réfracté proche* / Metodă de măsurare a profilului de indice a unei fibre optice care constă în baleierea feței de intrare cu vârful unui unui con de radiație monocromatică de mare deschidere numerică și măsurarea variației puterii razelor refractate.

metodă de măsurare / *method of measurement / méthode de mesure* / Succesiunea logică a operațiilor, descrise într-un mod generic, implicate în efectuarea măsurărilor. Notă: Metoda de măsurare poate fi calificată în diverse moduri ca, de exemplu: metoda de substituție, metoda diferențială, metoda de zero.

metodă de măsurare a impulsului / *method of pulse measurement / méthode de mesure d'impulsion* / Metoda de efectuare a măsurării unui impuls cuprinde: specificația completă a caracteristicilor funcționale ale dispozitivelor, aparatelor, instrumentelor și echipamentelor auxiliare de utilizat, reglajele esențiale cerute și procedurile de efectuare a acestora, operațiunile de efectuat și ordinea acestora, corecțiile de efectuat în mod curent și procedurile de realizare a acestora, condițiile în care trebuie efectuate toate operațiunile.

metodă de măsurare absolută / *absolute method of measurement / méthode de mesure absolue* / Metodă în care măsurarea unei mărimi electrice sau magnetice se referă la lungimi, mase și timp prin utilizarea de relații teoretice sau convenționale.

metodă de măsurare complementară / *complementary method of measurement / méthode de mesurage par complément* / Metodă de măsurare prin comparație în care valoarea unei mărimi de măsurat este completată cu o valoare cunoscută a altei mărimi de aceeași natură, astfel aleasă încât suma celor două valori să fie egală cu o anumită valoare de comparație anterior fixată.

metodă de măsurare de înlocuire (în optica fibrelor) / *alternative test method (for optical fibres) / méthode de mesure de remplacement (en optique des fibres)* / Metodă de măsurare în care o caracteristică dată a unei clase specificate de fibre optice sau de cabluri optice și

componente asociate este măsurată într-un mod compatibil cu definiția acestei caracteristici, oferind rezultate reproductibile, comparabile cu cele obținute prin metoda de măsurare de referință și raportate la practică.

metodă de măsurare de opoziție ⇒ metodă de opoziție

metodă de măsurare de referință (în optica fibrelor) / *reference test method (for optical fibres)* / *méthode de mesure de référence (en optique des fibres)* / Metodă de măsurare conform căreia o caracteristică dată a unei clase specificate de fibre optice sau de cabluri optice și componente asociate este măsurată în strică conformitate cu definiția acestei caracteristici, oferind rezultate exacte, reproductibile și raportate la practică.

metodă de măsurare de rezonanță / *resonance method of measurement* / *méthode de mesurage par résonance* / Metodă de măsurare prin comparație în care o relație cunoscută între valorile comparate ale unei mărimi este obținută la atingerea unei condiții de rezonanță sau vecină acesteia.

metodă de măsurare de zero ⇐ metodă de reducere la zero ⇐ metodă de compensație / *null method of measurement* / *méthode de mesurage par zéro* / Metodă de măsurare diferențială în care diferența dintre valoarea mărimii de măsurat și valoarea cunoscută a mărimii de aceeași natură cu care este comparată este adusă la zero.

metodă de măsurare diferențială / *differential method of measurement* / *méthode de mesurage différentiel(le)* / Metodă de măsurare prin comparație, bazată pe compararea mărimii de măsurat cu o mărime de aceeași natură de valoare cunoscută puțin diferită de cea a mărimii de măsurat, urmată de măsurarea diferenței algebrice a valorilor celor două mărimi.

metodă de măsurare directă a randamentului ⇒ măsurare directă a randamentului

metodă de măsurare indirectă / *indirect method of measurement* / *méthode de mesurage indirect(e)* / Metodă de măsurare în care valoarea unei mărimi este obținută prin intermediul unor măsurări efectuate prin metodă directă a altor mărimi legate de mărimea de măsurat printr-o relație cunoscută.

metodă de măsurare indirectă a randamentului ⇒ măsurare indirectă a randamentului

metodă de măsurare prin bătăi / *beat method of measurement* / *méthode de mesurage par battement* / Metodă de măsurare diferențiată în care se utilizează fenomenul de bătăi între frecvențele corespunzătoare a două mărimi comparate, cea de măsurat și cea de referință.

metodă de măsurare prin comparare / *comparison method of measurement* / *méthode de mesurage par comparaison* / Metodă de măsurare bazată pe compararea valorii mărimii de măsurat cu valoarea altei mărimi de aceeași natură.

metodă de măsurare prin produsul putere-timp ⇐ metoda wattmetrului / *power-time measurement method* / *méthode de mesurage par le produit puissance-temps* / Metodă de măsurare în care energia furnizată unuia sau mai multor contoare în încercare este determinată prin produsul dintre o putere constantă cunoscută și un interval de timp cunoscut.

metodă de măsurare prin substituție / *substitution method of measurement* / *méthode de mesurage par substitution* / Metodă de măsurare prin comparație în care valoarea unei mărimi este înlocuită printr-o valoare cunoscută a altei mărimi de aceeași natură, astfel aleasă încât efectele provocate asupra aparatului de măsurat de cele două valori să fie aceleași.

metodă de opoziție ⇐ metodă de măsurare de opoziție / *opposition method* / *méthode d'opposition* / Metodă de măsurare bazată pe aplicarea unei tensiuni electromotoare sau a unei diferențe de potențial în

opoziţie cu cea existentă la bornele unui rezistor reglabil traversat de un curent.

metodă de opoziţie [pentru maşini rotative] ⇒ încercare în opoziţie

metodă de reducere la zero ⇒ metodă de măsurare de zero

metodă de repartizare a cheltuielilor după costurile marginale / *marginal cost method* / *méthode des coûts marginaux* / Repartizare între grupele de consumatori a unor cheltuieli egale cu produsul dintre numărul unităţilor (kW sau kWh) consumate în cursul unei perioade determinate (de exemplu, perioadă de vârf, zile de iarnă, zile de vară, nopţi) şi costul marginal corespunzător.

metodă de repartizare a cheltuielilor după participarea la vârful de sarcină / *peak responsibility method* / *méthode de la participation à la pointe* / Repartizare a cheltuielilor referitoare la putere între grupele de consumatori, în funcţie de puterea pe care acestea o absorb la vârful de sarcină al reţelei de alimentare.

metodă de repartizare a cheltuielilor la vârfuri necoincidente / *non-coincident peak method* / *méthode des pointes non coïncidentes* / Repartizare a cheltuielilor referitoare la putere între grupele de consumatori, în funcţie de puterile maxime absorbite, indiferent de momentul în care sunt atinse aceste maxime, de plasarea în timp a unora în raport cu altele sau în raport cu vârful de sarcină al reţelei de alimentare.

metodă de zero → metodă de măsurare de zero

metodă directă de măsurare / *direct method of measurement* / *méthode de mesurage direct(e)* / Metodă de măsurare în care valoarea unei mărimi de măsurat este obţinută direct, fără a fi necesară efectuarea de calcule suplimentare bazate pe o dependenţă funcţională de alte mărimi realmente măsurate. Note: 1. Se consideră că valoarea măsurată este obţinută direct şi în cazul asocierii valorilor scalei unui aparat de măsurat cu valorile corespunzătoare mărimii măsurate prin intermediul unui tabel sau grafic. 2. Metoda de măsurare rămâne directă chiar dacă este necesară efectuarea de măsurări suplimentare pentru determinarea valorilor mărimilor de influenţă în vederea efectuării corecţiilor corespunzătoare.

metodă etalon / *reference-value method* / *méthode étalon* / Mod de reproducere a unităţii de măsură (a unui multiplu sau submultiplu al acesteia) fie prin valori fixate de anumite proprietăţi ale corpurilor, fie prin constante fizice.

metodă euristică / *heuristic method* / *méthode heuristique* / Metodă explorativă de rezolvare a problemelor care constă în obţinerea treptată (pas cu pas) a unor rezultate intermediare, din ce în ce mai apropiate de un rezultat final, considerat acceptabil.

metodă idiostatică [Joubert] ⇒ montaj idiostatic [Joubert]

metodă potenţiometrică / *potentiometer method* / *méthode potentiométrique* / Metodă de opoziţie în care valoarea numerică a rezistenţei reglabile este un multiplu simplu al celei a tensiunii de măsurat.

metodă prin compararea energiei ⇐ metodă a contorului etalon / *energy comparison method* / *méthode par comparaison d'énergie* / Metodă în care o cantitate cunoscută de energie este furnizată unuia sau mai multor contoare în încercare.

metodă prin determinarea pierderilor totale / *determination of efficiency by total losses* / *méthode par détermination des pertes globales* / Metodă de determinare indirectă a randamentului unei maşini electrice prin efectuarea măsurării pierderilor globale ale acesteia; exemplu: metoda bazată pe încălzirea fluidului de răcire.

metrologie / *metrology* / *métrologie* / Ştiinţa măsurărilor. Notă: Metrologia cuprinde toate aspectele, atât teoretice,

cât şi practice, referitoare la măsurări, indiferent de gradul de incertitudine al acestora sau de domeniul ştiinţific sau tehnologic implicat.

metru =· m / *metre* / *mètre* / Unitate SI de bază a lungimii, egală cu lungimea drumului parcurs de lumină în vid pe durata de 1/299792458 s.

metru-amper [unitate pentru momentul curentului în antenă] / *metre-amperes (of a linear vertical aerial)* / *produit mètres-ampères (d'une antenne verticale au sol)* / Produsul dintre înălţimea de radiaţie măsurată în metri a unei antene unipol verticale de înălţime electrică mai mică decât un sfert de lungime de undă şi curentul efectiv la baza antenei, măsurat în amperi.

mezon μ ⇐ miuon / *muon* <μ> / *muon* <*μ*> / Particulă elementară încărcată, cu viaţă scurtă, a cărei masă se situează între cea a electronului şi cea a protonului.

mezopauză / *mesopause* / *mésopause* / Limita superioară a mezosferei.

mezosferă / *mesosphere* / *mésosphère* / Parte a atmosferei terestre situată deasupra stratosferei, în care temperatura descreşte cu creşterea altitudinii, parte extinsă până la o altitudine de cca 85 km, unde temperatura atinge o valoare minimă.

mgh ·= miligram oră

MIC ·= modulaţie de impulsuri codificate [generalizată]

mic consumator / *low-load factor consumer* / *client à faible utilisation* / Consumator care în raport cu cererea consumă o cantitate mică de energie.

micafoliu / *heat bondable mica material* / *micanite soudable à chaud* / Micanită pe bază de foiţe de mică sau de hârtie de mică cu suport, care se autosudează când este încălzită. Se livrează sub formă de foi sau benzi.

micanită / *built-up mica* / *mica agglomére* / Unul sau mai multe straturi de foiţe de mică sau de hârtie de mică unite cu ajutorul unui liant potrivit.

micanită de formare / *moulding mica material* / *micanite moulable* / Micanită rigidă care poate fi formată la cald, de exemplu conuri izolante, tuburi din micanită.

micanită flexibilă / *flexible mica material* / *micanite souple* / Micanită pe bază de foiţe de mică sau hârtie de mică, cu sau fără suport, care este suficient de flexibilă pentru a permite o bobinare sau o bandajare fără încălzire. Notă: Flexibilitatea poate fi permanentă. Materialul este livrat sub formă de foi sau benzi (micabenzi).

micanită pentru colectoare / *commutator mica material* / *micanite pour collecteurs* / Micanită rigidă pe bază de foiţă de mică sau de hârtie de mică cu compresibilitate scăzută şi toleranţe dimensionale reduse, utilizată la fabricarea colectoarelor.

micanită rigidă / *rigid mica material* / *micanite rigide* / Micanită pe bază de foiţe de mică sau de hârtie de mică, cu sau fără suport, presată sub formă de foi sau piese plate. Exemplu: lamele izolante de colector, plăcile pentru aparate de încălzire.

mică / *micas* / *mica* / Silicaţi dubli cristalini ale căror două principale varietăţi utilizate în aplicaţiile electrotehnice sunt: 1. Muscovit (mică alumino-potasică dură); 2. Flogopit (mică alumino-magnezo-potasică, cu densitatea mai mică decât muscovitul).

mică bloc / *block mica* / *mica bloc* / Mică brută, tăiată cu o grosime minimă specifică, practic de aproximativ 200 μ.

mică sintetică / *synthetic mica* / *mica synthétique* / Produs sintetic care în esenţă are aceeaşi compoziţie şi structură ca mica naturală.

MICD ·= modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială

MICDA ·= modulaţie cu impulsuri şi codare adaptativă diferenţială

MICDH ·= modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială hibridă

microalunecare / *creep* / *microglissement* / Stare a unei roți ce exercită un efort de tracțiune sau de frânare, când viteza sa de rotație este cu puțin mai mare sau mai mică decât cea corespunzătoare vitezei vehiculului. Notă: Microalunecarea se exprimă în procente sau în valoare absolută.

microampermetru / *microammeter* / *microampèremètre* / Aparat destinat măsurării, directe sau indirecte, a intensității unui curent electric în microamperi.

microansamblu / *micro-assembly* / *micro-assemblage* / Microcircuit alcătuit din diferite componente și microcircuite integrate construite separat, care pot fi testate separat înainte de a fi asamblate și vândute. Notă: Pentru această definiție, o componentă are conexiuni externe și eventual capsulă și poate fi considerată ca articol distinct.

microarzător cu plasmă [în electrobiologie] / *plasma microtorch [in electrobiology]* / *microtorche à plasma [en électrobiologie]* / Aparat chirurgical utilizat pentru producerea fuziunii țesuturilor dure sau a volatilizării celor moi pe o suprafață extrem de redusă, prin intermediul unei plasme generate electric. Notă: Plasma este generată între doi electrozi fini, ventilați și alimentați în curent de înaltă frecvență.

microcalculator / *microcomputer* / *micro-ordinateur* / Calculator a cărui unitate centrală este constituită dintr-unul sau mai multe microprocesoare și care oferă posibilități de stocare și funcții de intrare-ieșire.

microcircuit integrat / *integrated microcircuit* / *microcircuit intégré* / Microcircuit în care un număr de elemente de circuit sunt asociate inseparabil și interconectate electric astfel încât este considerat indivizibil pentru scopuri de specificație, testare, aplicație, întreținere. Note: 1. Pentru această definiție, un element de circuit nu are capsulă, nici conexiuni exterioare și nu este specificat sau vândut ca unitate separată. 2. Când nu există pericolul unei confuzii, se poate folosi termenul de circuit integrat.

microclimat / *micro-environment* / *micro-environnement* / Ansamblul condițiilor ambiante din imediata proximitate a distanțelor de izolație sau a liniilor de fugă. Notă: Microclimatele liniilor de fugă și ale distanțelor de izolație, nu mediul ambiant al echipamentului, determină efectul asupra izolației, comportând toți factorii de influență asupra izolației ca, de exemplu, condițiile climatice, influențele electromagnetice, poluarea etc.

microcurburi / *microbending* / *micro-courbures* / Ansamblu de curburi și deformații bruște ale unei fibre optice, implicând deplasări locale ale axei fibrei de ordinul a câțiva μ și a lungimilor de undă spațiale de câțiva mm. Notă: Microcurburile pot rezulta în urma operațiilor de acoperire, de fabricare a cablului optic, de condiționare, de instalare etc.

microdozimetrie / *microdosimetry* / *microdosimétrie* / Investigație experimentală sau teoretică a microdistribuției energiei absorbite, în special într-o substanță biologică.

microediție / *desktop publishing* / *éditique* / Publicare asistată de calculator care utilizează un echipament de prelucrare a datelor de mici dimensiuni, putând fi ținut pe masă sau birou.

microfon / *microphone* / *microphone* / Aparat electroacustic care transformă semnale acustice în semnale electrice corespunzătoare. Notă: Din microfon fac parte integrantă atât transductorul receptor de sunet, cât și dispozitivele acustice pasive și active existente până la bornele de ieșire specificate de constructor.

microfon cu cărbune / *carbon (telephone) transmitter* / *microphone à charbon* / Microfon a cărui funcționare se bazează pe variația rezistenței de contact dintre particulele de carbon.

microfon (telefonic) / *(telephone) microphone* / *microphone [en téléphonie]* /

Traductor electroacustic utilizat într-un telefon pentru convertirea semnalelor acustice în curenţi de convorbire.

microfonie / *microphonics* / *bruit microphonique* / Zgomot electromagnetic provocat de efectul şocurilor sau al vibraţiilor mecanice asupra unui echipament.

microfonie (a unui tub electronic) / *microphony* / *microphonie* / Modulaţie nedorită a unuia sau mai multor curenţi de electrod, cauzată de mişcarea sau deformarea unuia sau mai multor elemente ale tubului.

micrografie informatică / *computer micrographics* / *micrographie informatique* / Ansamblu de tehnici şi metode utilizate pentru înregistrarea pe microfilme a datelor provenite de la un calculator, sau pentru transformarea datelor înregistrate pe microfilme într-o formă utilizabilă de către calculator.

microinstrucţiune / *microinstruction* / *microinstruction* / Instrucţiune pentru operaţii posibile la un nivel mai jos decât cel al instrucţiunilor maşină.

microîntrerupere de circuit / *microdisconnection* / *microcoupure de circuit* / Separare a contactelor de la cel puţin unul dintre polii de alimentare pentru a asigura securitatea în funcţionare.

microîntreruptor / *micro-interruption* / *micro-interruption* / Deschidere a unui circuit printr-o separare a contactelor, printr-o acţiune ciclică sau printr-o acţiune neciclică neasigurând o întrerupere totală sau o microîntrerupere.

micromaşină cu bombardament electronic / *electron beam micromachine* / *micromachine à bombardement d'électrons* / Echipament cu bombardament electronic destinat prelucrării fine a materialelor cu ajutorul unui fascicul electronic care provoacă o încălzire locală. Exemple de aplicaţii sunt decuparea, nivelarea, crestarea, sudarea, procedeele de ratament termic şi de evaporare.

micrometru cu cadran de precizie / *calliper profiler* / *jauge d'épaisseur* / Dispozitiv utilizat la măsurarea grosimii foilor de hârtie sau de material plastic.

microprocesor / *microprocessor* / *microprocesseur* / 1. Procesor miniaturizat ale cărui elemente sunt toate concentrate într-un circuit integrat. 2. Unitate centrală bazată pe un singur cip. Poate conţine mai multe milioane de tranzistoare într-un circuit integrat cu latura de 2 cm şi constituie "inima" microcalculatorului. Adăugând memorie şi o alimentare electrică se obţin toate elementele constitutive ale unui calculator, mai puţin perifericele. Astfel, microprocesorul interpretează şi execută directivele unui program, dirijează funcţiile de intrare, ieşire şi perifericele de memorare cu ajutorul instrucţiunilor definite prin programe.

microprogram / *microprogram* / *microprogramme* / Secvenţă de instrucţiuni elementare corespunzătoare unei operaţii pe un calculator dat, care este menţinută într-o memorie specială şi a cărei execuţie este declanşată prin introducerea unei instrucţiuni-maşină în registrul de instrucţiuni al calculatorului respectiv.

microprogramare / *microprogramming* / *microprogrammation* / Tehnică utilizată în proiectarea hardware-ului care este controlat de microprograme.

microradiografie / *microradiography* / *microradiographie* / Radiografie a unor obiecte de mici dimensiuni sau de structură fină, în vederea unei ulterioare măriri optice a radiogramei.

microreceptor / *handset* / *combiné (téléphonique)* / Ansamblu format dintr-un microfon, unul sau două receptoare aurale şi un dispozitiv de susţinere care asigură poziţia corectă a microfonului şi a receptorului în dreptul gurii, respectiv al urechii.

microscop cu emisie de protoni / *proton microscope* / *microscope protonique* / Dispozitiv de optică electronică analog microscopului electronic, dar în care purtătorii de sarcină sunt protonii.

microscop electronic / *electron microscope* / *microscope électronique* / Dispozitiv de optică electronică cu care se pot obține măriri ale câmpului vizualizat de ordin mai mare decât în cazul microscopului optic. Notă: Detaliile de imagini se pot releva prin transmisie selectivă, prin reflexie sau emisie de electroni de către obiect.

microscop (electronic) electrostatic / *electrostatic (electron) microscope* / *microscope (électronique) électrostatique* / Microscop electronic prevăzut cu lentile electrostatice.

microscop (electronic) magnetic / *magnetic (electron) microscope* / *microscope (électronique) magnétique* / Microscop electronic prevăzut cu lentile magnetice.

microstructură / *microcircuit* / *microstructure* / Dispozitiv miniaturizat la scară micronică cu o mare concentrare de elemente de circuit şi de componente , considerat ca o singură entitate.

microtron / *microtron* / *microtron* / Accelerator de electroni în care aceştia sunt ghidaţi pe orbite circulare cu raze crescătoare tangente între ele, sub influenţa unui câmp magnetic constant şi acceleraţi la începutul fiecărei orbite prin traversarea unui rezonator cu cavitate care conţine un câmp electric de frecvenţă radioelectrică.

microunde / *microwaves* / *micro-ondes* / Unde hertziene de lungime suficient de scurtă pentru a permite utilizarea tehnicii ghidurilor de unde, a cavităţilor etc.

microvoltmetru / *microvoltmeter* / *microvoltmètre* / Aparat destinat măsurării, directe sau indirecte, a unei diferenţe de potenţial în microvolţi.

miez (al unei fibre optice) / *core (of an optical fibre)* / *coeur (d'une fibre optique)* / Regiune centrală a unei fibre optice prin care se transmite cea mai mare parte a energiei radiante.

miez (al unei maşini rotative) / *core (of a rotary machine)* / *noyau (d'une machine tournante)* / Părţi ale circuitului magnetic al unei maşini electrice, exclusiv întrefierul, destinate dirijării fluxului magnetic.

miez (al unui conductor întărit) / *core (of a reinforced conductor)* / *âme d'un conducteur mixte* / Ansamblu de fire conductoare din materialul cel mai rezistent din punct de vedere mecanic, care constituie partea centrală a unui conductor multifilar întărit.

miez magnetic, 1[sens general] / *(magnetic) core, 1[general meaning]* / *noyau (d'un circuit magnétique)* / Parte a unui circuit magnetic constituită dintr-un material magnetic.

miez magnetic, 2[plasat într-o bobină] / *(magnetic) core, 2[placed inside a coil]* / *noyau (magnétique)* / Parte a unui circuit magnetic destinat să fie plasat în interiorul unei bobine într-o poziţie fixă în raport cu bobina.

miez magnetic din bandă înfăşurată / *strip-wound (magnetic) core* / *noyau (magnétique) enroulé* / Miez magnetic constituit din una sau mai multe benzi de material magnetic moale, înfăşurate în spirală şi cu rezistenţa dintre straturi suficient de ridicată pentru aplicaţii.

miez magnetic din pulbere aglomerată / *magnetic powder core* / *noyau (magnétique) en poudre* / Miez magnetic constituit dintr-un aglomerat de particule de pudră magnetică cu rezistenţa mare de contact între particule.

miez (magnetic) din tole / *laminated (magnetic) core* / *noyau (magnétique) feuilleté* / Miez format din tole.

miez magnetic (pentru memorarea datelor) ⇐ inel magnetic / *(magnetic) core [data medium]* / *tore (magnétique)* / Piesă din material magnetic, în general de formă toroidală, utilizată pentru stocarea datelor în memorie.

miez magnetic sinterizat ⇒ miez magnetic (realizat) din pulbere aglomerată

miez polar / *pole body* / *noyau polaire* / Porţiunea din polul aparent în jurul căreia este situată bobina polară sau care include unul sau mai mulţi magneţi permanenţi.

migrare (a plastifiantului) / *migration (of plasticizer)* / *migration (de plastifiant)* / Transfer (în general nedorit) al unei substanţe (plastifiant, colorant) din masa de material plastic sau elastomer spre alte solide cu care este în contact, sau spre suprafaţă.

migrare (electrochimică) / *(electrochemical) migration* / *migration (électrochimique)* / Deplasarea ionilor unui electrolit sub efectul unui câmp electric.

(mijloc de) control al accesului / *access control* / *contrôle d'accès* / Totalitatea mijloacelor, metodelor şi procedurilor care permit accesul de la distanţă într-o reţea de calculatoare, acces desfăşurat sub un control şi cu o evidenţă strictă. De exemplu, în Internet se poate permite accesul la un calculator numai anumitor utilizatori, şi numai dacă soseşte o cerere de acces din partea unui/unor anumite calculatoare.

mijloc de decontaminare / *decontamination mean* / *moyen de décontamination* / Dispozitive tehnice şi substanţe utilizate în decontaminare.

miliampermetru / *milliammeter* / *milliampèremètre* / Aparat destinat măsurării, directe sau indirecte, a intensităţii unui curent electric în miliamperi.

miliamper-secundă / *milliampere second* / *milliampère-seconde* / Unitate de cantitate de electricitate egală cu 1 mC. Notă: Această unitate este curent utilizată pentru măsurarea produsului dintre curentul anodic mediu al unui tub de radiaţii X şi timpul de expunere, în particular în radiografie.

milicurie distrus =· mCδ / *millicurie destroyed* / *millicurie détruit* / Măsură a activităţii totale pentru un timp infinit a unei cantităţi date dintr-un radionuclid exprimată în milicurie. Acest mCδ era, la origine, definit şi utilizat numai pentru radon, pentru care 1 mCδ pentru 1 mC de radon este aproximativ 13 204 mgh (de radiu).

milicurie distrus la 1 cm [Wilson] / *millicurie destroyed at 1 cm [Wilson]* / *millicurie détruit à 1 cm [Wilson]* / Unitate a dozei de expunere pentru radiaţiile gama ale radiului sau radonului incluse într-o anvelopă filtrantă de 0,5 mm de platină. Debitul dozei de expunere al unui mg de radiu cu un astfel de filtru fiind de aproximativ 8,3 r/oră la 1 cm, 1 mCδ la 1 cm reprezintă 132,4·8,3 = 1 099 r.

milicurie-oră =· mCh / *millicurie hour* / *millicurie-heure* / Unitate a numărului de dezintegrări. Un mCh corespunde la: $3{,}6 \cdot 3{,}7 \cdot 10^{10}$ dezintegrări.

miligram-oră =· mgh / *milligram hour* / *milligramme-heure* / Produsul dintre masă, exprimată în miligrame de radiu (în echilibru cu produsele sale şi inclus în 0,5 mm de platină), şi timpul exprimat în ore.

milivoltmetru / *millivoltmeter* / *millivoltmètre* / Aparat destinat măsurării, directe sau indirecte, a unei diferenţe de potenţial în mV.

minereumetru de conţinut de calciu şi fier (cu radiaţii ionizante) / *calcium and iron content in ore meter* / *teneurmètre en fer et calcium de minerais (par rayonnement ionisant)* / Minereumetru de conţinut destinat determinării continue a conţinutului de fier şi calciu a carotelor de minereu prin măsurarea radiaţiilor X caracteristice celor două elemente.

minereumetru de conţinut (pe probe) / *ore content meter* / *teneurmètre de minerai* / Ansamblu destinat măsurării conţinutului dintr-un metal specific ca, de exemplu, uraniul, beriliul, toriul, într-un minereu.

minicalculator / *minicomputer* / *mini-ordinateur* / Calculator ale cărui funcţionalităţi se situează între un calculator mare şi un microcalculator.

minidisc ⇒ disc flexibil

minor [element particular] ⇐ (caracteristică particulară) inferioară / *minor [feature]* / *inférieur [élément particulier]* / Calificativ care are sau se raportează la o valoare de importanţă mai redusă privind

nivelul, timpul sau exinderea unui element particular al unei forme de undă, în comparație cu unul sau mai multe alte elemente particulare asemănătoare.

miră A / *test chart A* / *mire A* / Miră generală pentru reglarea unui canal de încercare, care cuprinde, în general, o gamă de gri, colțuri de rezoluție și zone mai largi de densități diferite.

miră D / *test chart D* / *mire D* / Miră a defectelor de imagine cuprinzând contururi ce delimitează în cadrul zonei de imagine, zone de importanțe diferite.

miră de televiziune / *television test card* / *mire (de télévision)* / Desen standardizat destinat estimării calității unei transmisiuni de televiziune. Notă: Mira poate fi alb-negru sau color și este concepută să evidențieze rezoluția, fidelitatea culorilor, distorsiunile geometrice, coada, fantomele etc.

miră pentru geometrie / *geometry test chart* / *mire de géométrie [mire E]* / Miră de liniaritate care definește o rețea spațiată de linii orizontale și verticale, la intersecția cărora există marcaje de toleranță.

miră pentru nuanțe / *grey scale* / *échelle des gris [mire C]* / 1. Aranjare liniară a suprafețelor contigue având niveluri de luminanță diferite. 2. Miră care conține o gamă de gri ce poate fi de tip logaritmic sau liniar și are o lege de contrast indicată.

miră pentru plastică / *streak test pattern* / *mire de traînage [mire F]* / Miră destinată verificării efectelor de margine și a rezoluției verticale și care conține o cruce albă în poziție centrală pe un fond negru conținând 3 % alb.

mișcare de avans și de recul / *fore-and-aft oscillation* / *(mouvement d') avans et recul* / Mișcare perturbatoare de translație în sens longitudinal.

mișcare de galop / *pitching* / *galop* / Mișcare perturbatoare de rotație în jurul axei transversale.

(mișcare de) ruliu / *rolling* / *roulis* / Mișcare perturbatoare de rotație în jurul axei longitudinale.

mișcare de șerpuire / *nosing* / *lacet* / Mișcare perturbatoare de rotație în jurul axei verticale.

mișcare proprie ⇐ fond / *background (of a device)* / *mouvement propre* / Rata de numărare în absența radiației pe care detectorul trebuie să o măsoare.

miuon ⇒ mezon μ

mixaj [în comutație] ⇒ amestec [în comutație]

mixer cu diode (semiconductoare) / *crystal mixer* / *mélangeur à diodes (semiconductrices)* / Dispozitiv cu diodă semiconductoare destinat receptării simultane a unei oscilații locale și a unui semnal incident, producând o translație a frecvențelor semnalului.

mixer de frecvențe / *(frequency) mixer* / *mélangeur (de fréquences)* / Dispozitiv neliniar destinat furnizării de oscilații ale căror frecvențe sunt combinații liniare cu coeficienți întregi ale frecvențelor componentelor spectrale a două oscilații sau semnale de intrare.

mixer de moduri / *mode scrambler* / *embrouilleur de modes* / Dispozitiv destinat producerii de transferuri de energie între modurile electromagnetice unei fibre optice pentru repartizarea puterii totale între moduri. Notă: Mixerul de moduri este frecvent utilizat pentru realizarea unei repartiții de putere independente de caracteristicile sursei.

mixer echilibrat (într-un ghid de unde) / *balanced mixer (in a waveguide)* / *mélangeur équilibré* / Cuplor diferențial cu două diode semiconductoare în cele două brațe necuplate, celelalte două brațe fiind legate la sursa semnalului, respectiv la un oscilator local, semnalele de ieșire ale diodelor fiind astfel adăugate, încât efectele zgomotelor provenite de la mixerele cu diodă să fie reduse la minim la ieșirea comună.

moale, 1[radiaţie] / *soft, 1[radiation]* / *mou, 1[rayonnement]* / Radiaţie cu putere de penetraţie redusă.

moale, 2[tub de radiaţii X] / *soft, 2[X-ray tube]* / *mou, 2[tube radiogène]* / Tub de radiaţii X sau redresor cu vid relativ redus.

moar, 1[în sens general] / *moiré, 1[general meaning]* / *moiré [sens général]* / Perturbaţie (a unei imagini) rezultată din interferenţa dintre două sisteme de structuri periodice sau trame de explorare, sau dintre o structură periodică şi o tramă de explorare.

moar, 2[în televiziune] / *moiré, 2[in television]* / *moirure [en télévision]* / Apariţia pe o imagine de televiziune a unor desene mai mult sau mai puţin regulate şi variabile, constituite din linii de luminozitate sau de culori apropiate de cele ale zonelor adiacente, cu aspect de falduri.

moar, 3[în fototelegrafie] ⇐ moaraj [în fototelegrafie] ⇐ diagramă de interferenţă / *interference pattern (in facsimile)* / *moirage [en télécopie]* / Defect care apare pe o reproducere prin fototelegafie sub forma unui model mai mult sau mai puţin regulat de linii sau de variaţii ale densităţii optice, suprapus peste imagine. Notă: Moarul se datorează, în general, unei perturbaţii recurente.

moaraj [în fototelegrafie] ⇒ moar, 3[în fototelegrafie]

mobilitate (a unui purtător de sarcină) / *mobility (of a charged particle)* / *mobilité (d'une particule chargée)* / Raportul dintre viteza medie a unei particule încărcate, pe direcţia unui câmp electric şi norma acestui câmp, într-un mediu dat.

mobilitate electroforetică / *electrophoretic mobility* / *mobilité électrophorétique* / În electroforeză, raportul dintre viteza rezultantă şi câmpul electric aplicat unei particule sau molecule încărcate.

mobilitate Hall / *Hall mobility* / *mobilité de Hall* / Produsul dintre coeficientul lui Hall şi conductivitatea electrică.

mod [în programare] / *mode [programming]* / *mode* / Variabilă pe care un program o poate activa, testa, salva sau restaura pentru a comanda executarea unor operaţii aritmetice.

mod amortizat aperiodic ⇒ câmp evanescent

mod asimetric != semnal de mod comun

mod asincron / *asynchronous mode* / *mode asynchrone* / Mod de comunicaţie bazat pe principiul transferului asincron de date.

mod calcul / *compute mode* / *mode calcul* / Mod de funcţionare al unui calculator analogic în cursul căruia se efectuează rezolvarea problemei.

mod compus (într-un ghid de unde) / *hybrid mode (in a waveguide)* / *mode hybride (dans un guide d'ondes)* / Mod al unui ghid de unde pentru care vectorii câmp electric şi magnetic au componente longitudinale neneglijabile. Notă: Modurile hibride corespund razelor nemeridiane.

mod conversaţional ⇐ mod interactiv ⇐ regim conversaţional / *conversational mode* / *mode dialogué* / Mod de exploatare a unui calculator cu program memorat, în care se desfăşoară o secvenţă de întrebări şi răspunsuri alternate între utilizator şi calculator, într-o manieră asemănătoare dialogului între două persoane.

mod "cooked" / *cooked mode* / *mode optimisé* / Modul normal de lucru în sistemul UNIX, în opoziţie cu modul *raw*, în care driver-ul de terminal interpretează caracterele speciale ("erase", "kill" etc.), iar întreruperile sunt permise. În alte sisteme de operare, acest termen se poate referi la orice mod în care sistemul realizează prelucrări intensive ale datelor, înainte ca acestea să fie transmise programului.

mod cu polarizare rectilinie / *linearly polarised mode* / *mode LP* / Mod electromagnetic al unei fibre cu ghidare slabă care corespunde unei unde cu polarizare

rectilinie şi pentru care componentele longitudinale ale vectorilor câmpului electromagnetic sunt mici în raport cu componentele normale pe această direcţie.

mod de acţiune a unui element ⇒ tip de acţiune a unui element

mod de comandă potenţiometric / *potentiometer set mode* / *mode repos* / Mod de comandă al unui calculator analogic în cursul căruia se stabilesc coeficienţii problemei.

mod de defectare / *fault mode* / *mode de panne* / Una din stările posibile ale unei entităţi în pană în cazul unei cerinţe funcţionale date.

mod de energie captată / *trapped energy mode* / *mode d'énergie piégée* / Mod de vibraţie în care energia de vibraţie este localizată, în principal, într-o zonă definită a vibratorului.

mod (de funcţionare în) condiţii iniţiale / *initial condition mode* / *mode conditions initiales* / Mod de funcţionare al unui calculator analogic, în cursul căruia integratoarele rămân neoperante şi se afişează condiţiile iniţiale.

mod de exploatare cu aşteptare / *delay mode of operation* / *mode d'exploitation avec attente* / Mod de exploatare în care o tentativă de angajare este pusă în aşteptare dacă nu găseşte imediat o resursă adecvată liberă.

mod de exploatare cu pierderi / *loss mode of operation* / *mode d'exploitation avec perte* / Mod de exploatare în care o tentativă de angajare este respinsă dacă nu găseşte imediat o resursă adecvată liberă.

mod de explorare / *scanning mode* / *mode explorateur* / Mod de funcţionare al unui sistem care implică o secvenţă de impulsuri ultrasonice conducând la linii de explorare ultrasonice neurmând acelaşi parcurs acustic. Notă: Secvenţa de impulsuri nu este în mod necesar compusă din impulsuri identice, ca în sistemele cu zone focale multiple.

mod de frânare / *brake type* / *mode de freinage* / Termen care indică natura forţei de frânare: electrodinamică, electromagnetică, mecanică etc.

mod de fugă / *leaky mode* / *mode de fuite* / Mod electromagnetic al unei fibre optice caracterizat printr-un câmp evanescent în direcţiile transversale pe o distanţă finită la exteriorul miezului şi printr-un transfer de energie în direcţiile radiale peste tot, pornind de la această distanţă.

mod de funcţionare / *functional mode* / *mode de fonctionnement [sous-ensemble des fonctions assurées]* / Subansamblu al ansamblului complet de funcţii posibile ale unei entităţi.

mod de funcţionare a unui generator de impulsuri / *pulse generator operating mode* / *mode de fonctionnement d'un générateur d'impulsions* / Subansamblu al ansamblului complet de funcţii posibile ale unui generator de impulsuri. În afara unor indicaţii contrare, funcţionarea simultană în mai multe moduri este exclusă.

mod de funcţionare cu declanşare / *triggered mode of operation* / *mode de fonctionnement déclenché* / Mod de funcţionare în care un generator produce un impuls unic de ieşire la fiecare aplicaţie sau la fiecare ciclu al unui semnal electric furnizat de alt aparat.

mod de funcţionare cu dublu impuls / *double-pulse mode* / *mode de fonctionnement en impulsion double* / Mod de funcţionare al unui generator de impulsuri care, funcţionând concomitent în modurile normal, manual, cu declanşare, sincronizat, în rafală, în rafală cu declanşare, cu poartă şi modulat, poate produce impulsuri de ieşire la fiecare ciclu al unui semnal de origine internă, fie la fiecare ciclu, fie la apariţia unui semnal furnizat de un aparat exterior. Cele două impulsuri astfel produse au, în general, caracteristici nominale identice, ultimul impuls fiind întârziat faţă de primul.

mod de funcţionare cu poartă / *gated mode* / *mode de fonctionnement avec*

porte / Mod de funcţionare în care un generator de impulsuri produce o rafală de impulsuri pe durata unui semnal electric eliberat de un alt aparat. Pe durata rafalei de impulsuri, generatorul poate funcţiona în modul normal, cu declanşare sau sincronizat.

mod de funcţionare cu undă dreptunghiulară / *square-wave mode* / *mode de fonctionnement en onde carrée* / Mod de funcţionare al unui generator de impulsuri care, funcţionând concomitent în modurile normal, cu declanşare, sincronizat, în rafală, în rafală cu declanşare, cu poartă şi modulat, poate furniza impulsuri de ieşire cu factor de umplere 50%.

mod de funcţionare în rafală / *burst mode* / *mode de fonctionnement en rafale* / Mod de funcţionare în care un generator de impulsuri produce o rafală de impulsuri cu caracteristici predeterminate la fiecare ciclu al unui semnal de origine internă. Pe durata rafalelor de impulsuri generatorul poate funcţiona în modul normal, cu declanşare sau sincronizat.

mod de funcţionare în rafală cu declanşare / *triggered burst mode* / *mode de fonctionnement en rafale déclenché* / Mod de funcţionare în care un generator de impulsuri produce o rafală de impulsuri cu caracteristici predeterminate la fiecare aplicaţie sau la fiecare ciclu al unui semnal electric furnizat de un alt aparat. Pe durata rafalei de impulsuri, generatorul poate funcţiona în modul normal, cu declanşare sau sincronizat.

mod de funcţionare manual / *manual mode* / *mode de fonctionnement manuel* / Mod de funcţionare al unui generator de impulsuri în care acesta produce un impuls unic la ieşire pentru fiecare manevră a unui element de comandă manuală.

mod de funcţionare modulat / *modulated mode* / *mode de fonctionnement modulé* / Mod de funcţionare în care funcţionarea generatorului este identică modului normal, cu declanşare sau sincron, cu excepţia faptului că, în plus, valoarea unei caracteristici specifice a impulsurilor de ieşire este o funcţie de valoarea unui semnal electric furnizat de un alt aparat sau generat intern.

mod de funcţionare normal / *normal mode (of a pulse generator)* / *mode de fonctionnement normal* / Mod de funcţionare al unui generator de impulsuri în care acesta produce un impuls unic de ieşire pentru fiecare ciclu al unui semnal de origine internă al generatorului.

mod de funcţionare sincronizat / *synchronized mode* / *mode de fonctionnement synchronisé* / Mod de funcţionare în care un generator produce un impus unic de ieşire la fiecare ciclu al unui semnal de origine internă, sincronizat cu un semnal furnizat de un alt aparat.

mod de iniţializare / *initialization mode* / *mode d'initialisation* / Stare definită a unui sistem corespunzătoare modului de operare şi reglajelor sistemului la iniţializarea unei noi proceduri pentru un pacient.

mod de înveliş / *cladding mode* / *mode de gaine* / Mod electromagnetic al unei fibre optice pentru care câmpul electromagnetic rămâne închis în miez şi în înveliş ca urmare a prezenţei unui mediu cu indice de refracţie minim în jurul învelişului situat cel mai exterior.

mod de operare (al unei măsurări) / *measurement procedure* / *mode opératoire (de mesure)* / Ansamblul operaţiilor, descrise într-o manieră specifică, implicate în efectuarea unor măsurări particulare conform unei metode date. Notă: Modul de operare este în mod curent descris într-un document, uneori denumit ca atare, şi care oferă suficiente detalii unui operator pentru efectuarea unei măsurări fără a recurge la alte informaţii.

mod de operare combinat / *combined-operating mode* / *mode opératoire combiné* / Mod de funcţionare al unui sistem care combină mai mult decât un

mod de operare discret. Exemple: modul B în timp real combinat cu modul M (B + M), modul rB în timp real combinat cu Doppler pulsat (B + D), modul M culoare (cM), modul B în timp real combinat cu modul M şi Doppler pulsat (B + M + D), modul B în timp real combinat cu Doppler cu derulare în timp real (B + rD), adică derularea în care diferitele tipuri de impulsuri acustice sunt utilizate pentru producerea informaţiei Doppler şi a informaţiei de compoziţie a imaginii.

mod de operare discret / *discrete-operating mode* / *mode opératoire discret* / Mod de funcţionare al unui aparat de diagnostic cu energie ultrasonoră în care scopul excitării traductorului sau al grupului de elemente traductoare ultrasonice îl reprezintă aplicarea unei singure metodologii de diagnostic. Exemple: modurile A, M, B static (sB), B în timp real (B), Doppler cw (cwD), Doppler pulsat (D), Doppler cu derulare statică (sD) şi Doppler cu derulare în timp real (rD), utilizând un singur tip de impuls acustic.

mod de oscilaţie într-un ghid de unde / *waveguide mode* / *mode de guide d'ondes* / Mod electromagnetic într-un ghid de unde uniform.

mod de propagare (pe o linie de transmisiune) / *mode of propagation (in a transmission line)* / *mode de propagation (dans une ligne de transmission)* / Mod care caracterizează câmpul electromagnetic al unei unde progresive într-o linie de transmisiune.

mod de propagare ghidat / *trapped mode* / *mode de propagation guidée* / Mod de propagare în care energia este ghidată în cea mai mare parte în interiorul unui ghid troposferic.

mod de propagare ionosferică (a unei unde radioelectrice) / *mode of propagation [in ionospheric propagation]* / *mode de propagation ionosphérique (d'une onde radioélectrique)* / Reprezentarea unui traseu radioelectric prin numărul de salturi între două puncte extreme ale traseului cu indicarea, pentru fiecare salt, a straturilor ionosferice producătoare de salturi ionosferice. Exemplu: $1F + 1E$ reprezintă un salt cu reflexie ionosferică pe un strat al regiunii E, urmat de o reflexie pe sol, apoi de un salt pe stratul E.

mod (de propagare) troposferic / *tropospheric mode* / *mode troposphérique* / Unul din modurile posibile de propagare a undelor radioelectrice în troposferă.

mod de racordare [în telex] / *terminal connection method [in telex]* / *mode de raccordement [en télex]* / Ansamblu de caracteristici ale joncţiunii dintre o linie de abonat telex şi centrala de recuplare.

mod de reglare ⇒ tip de reglare

mod de rezonanţă (într-o cavitate de rezonanţă) / *mode of resonance (in a cavity resonator)* / *mode de résonance (dans une cavité)* / Formă de oscilaţie electromagnetică liberă într-o cavitate, caracterizată printr-o configuraţie particulară a câmpului. Notă: Într-o cavitate a unui ghid de unde, un mod de rezonanţă pentru care componenta axială a câmpului electric sau a celui magnetic este nulă se consideră mod TE, respectiv TM, configuraţia câmpului transversal corespunzător fiind aceeaşi cu cea a unui mod normal într-un ghid de unde uniform a cărui secţiune reprezintă cavitatea.

mod de scriere binară ⇒ notaţie binară

mod de stabilire / *power-up mode* / *mode d'établissement* / Stare definită a unui sistem corespunzătoare modului de funcţionare şi reglajelor sistemelor stabilite automat când energia este furnizată circuitului sistemului pentru prima dată. Dacă starea definită depinde de utilizator, aceasta se referă la modul de stabilire "neaplicabil" (n/a). Notă: Starea definită este în mod normal unul dintre modurile discrete sau combinate.

mod de verificare static / *static test mode* / *mode verification statique* / Mod de comandă al unui calculator analogic în

cursul căruia se introduc condiţii iniţiale fictive (de test) pentru a verifica cablajele şi, ca urmare buna funcţionare a dispozitivelor de calcul, cu excepţia integratoarelor.

mod de vibraţie (al unui vibrator piezoelectric) / *mode of vibration (of a piezoelectric vibrator)* / *mode de vibration (d'un vibrateur piézoélectrique)* / Configuraţie a mişcării într-un corp care vibrează, rezultată din presiunile aplicate corpului, din frecvenţa oscilaţiilor şi din condiţiile la margini.

mod degenerat (într-o cavitate de rezonanţă) / *degenerate mode (in a cavity resonator)* / *mode dégénéré (dans une cavité)* / Unul din modurile unei serii de moduri de rezonanţă care au toate aceeaşi frecvenţă proprie.

mod degenerat (pe o linie de transmisiune uniformă) / *degenerate mode (in a uniform transmission line)* / *mode dégénéré (dans une ligne de transmission uniforme)* / Unul din modurile unei serii de moduri de propagare care prezintă aceeaşi variaţie exponenţială a componentelor câmpului electromagnetic de-a lungul axei longitudinale ale unei linii de transmisiune uniformă, dar prezentând configuraţii diferite ale acestui câmp în toate secţiunile drepte.

mod (electromagnetic) / *(electromagnetic) mode* / *mode (électromagnétique)* / Una din soluţiile ecuaţiilor lui Maxwell, care reprezintă un câmp electromagnetic într-un anumit domeniu al spaţiului, aparţinând unei familii de soluţii independente definite prin condiţii la limită specifice.

mod evanescent ⇒ câmp evanescent

mod evanescent (într-un ghid de unde) / *evanescent mode (in a waveguide)* / *mode évanescent (dans un guide d'ondes)* / Mod care caracterizează câmpul electromagnetic într-un ghid de unde când lungimea de undă a câmpului aplicat este superioară lungimii de undă critice.

mod fundamental (într-un ghid de unde) / *dominant mode (in a waveguide)* / *mode fondamental (dans un guide d'ondes)* / Mod de propagare cu cea mai joasă frecvenţă critică dintr-un ghid de unde dat.

mod Geiger-Müller / *Geiger-Müller mode* / *mode Geiger-Müller* / Mod de funcţionare al unui detector în impulsuri cu ionizare corespunzător domeniului tensiunii de polarizare pentru care fiecare eveniment ionizant produce un impuls de ieşire cu o amplitudine independentă de numărul de ioni produşi iniţial în volumul sensibil de către evenimentul ionizat.

mod inclusiv / *inclusive mode* / *mode inclusiv* / Mod de operare combinat având nivele de emisiune acustică ($p_{_}$ şi I_{spta}) inferioare celor corespunzătoare unui mod de operare discret specificat.

mod interactiv / *interactive mode* / *mode interactif* / Mod de acces la serviciile unui sistem de calcul care asigură o comunicaţie directă a utilizatorului cu calculatorul prin intermediul unui terminal de intrare-ieşire. Notă: Până la apariţia terminalelor cu tub catodic, strategia preferată în exploatarea unui sistem de calcul era de a îndepărta utilizatorul de sistem, pentru ca, prin planificarea corespunzătoare a execuţiei programelor, să se obţină performanţe cât mai ridicate. Se încerca limitarea chiar a intervenţiilor operatorului pentru ca sistemul să înlănţuie automat prelucrările şi să ia decizii cu o viteză superioară celei specifice agentului uman. Acestea au fost sistemele de operare cu organizare "pe loturi".

mod ionizare / *mode ionization* / *mode ionisation* / Mod de funcţionare al unui detector în impulsuri cu ionizare corespunzător domeniului tensiunii de polarizare pentru care multiplicarea în gaz nu are loc. Amplitudinea impulsului este o măsură directă a numărului total de ioni produşi în volumul sensibil de către un eveniment ionizant.

mod legat / *bound mode* / *mode lié* / Mod electromagnetic al unei fibre optice în care amplitudinea fiecărei componente a vectorilor câmpului electromagnetic scade monoton în afara miezului în funcție de distanța la axă, fără a pierde energie prin radiație. Note: 1. Într-o fibră optică al cărei indice de refracție scade radial în miez, în afara unei eventuale cavități centrale, un mod legat este caracterizat printr-un defazaj liniar longitudinal β astfel încât: $n(a) \leq \beta \leq n(0)k$, unde: β este partea imaginară (coeficientul de fază) a coeficientului de propagare axială; n(a) este raza miezului; n(0) este indicele pe axă; k este numărul de undă unghiular în vid, egal cu raportul dintre 2π și lungimea de undă λ. 2. Modurile legate corespund razelor ghidate din optica geometrice. 3. Într-o fibră optică multimodală, energia modurilor legate se propagă în principal în miez.

mod longitudinal de vibrație piezoelectrică / *stiffened mode (of piezoelectric vibration)* / *mode (de vibration piézoélectrique) rigidifié* / Mod de vibrație în care, câmpul electric este paralel cu direcția propagării undei elastice și influențează configurația mișcării prin condițiile electrice la margini.

mod menținere / *hold mode* / *mode maintien* / Mod de funcționare al unui calculator analogic în cursul căruia operațiile de integrare sunt oprite și toate variabilele sunt menținute la valoarea pe care o aveau în momentul introducerii acestui mod de funcționare.

mod neexplorator / *non-scanning mode* / *mode non explorateur* / Mod de funcționare a unui sistem implicând o secvență de impulsuri ultrasonore dând loc unor linii de explorare ultrasonice cu același parcurs acustic. Notă: Secvența impulsurilor nu este în mod necesar compusă din impulsuri identice ca, de exemplu, în sistemele cu zone focale multiple.

mod nelegat / *unbound mode* / *mode non lié* / Mod electromagnetic al unei fibre optice diferit de modul legat, în general un mod de fugă sau un mod radiant.

mod normal (într-un ghid de unde) / *normal mode (in a waveguide)* / *mode normal (dans un guide d'ondes)* / Într-un ghid de unde fără pierderi, unul din modurile setului infinit de moduri de ghid de unde în care componenta longitudinală a câmpului electric sau a câmpului magnetic este nulă.

mod π / *π mode* / *mode π* / Mod de oscilație în care faza variază cu π radiani de la o cavitate la cea adiacentă.

mod proporțional / *proportional mode* / *mode proportionnel* / Mod de funcționare al unui detector în impulsuri cu ionizare corespunzător domeniului tensiunii de polarizare pentru care factorul de multiplicare în gaz este independent de ionizarea primară. Amplitudinea impulsului este proporțională cu numărul total de ioni produși în volumul sensibil de către un eveniment ionizant.

mod radiant / *radiation mode* / *mode rayonnant* / Mod electromagnetic al unei fibre optice caracterizat printr-un transfer de energie în direcțiile radiale peste tot în exteriorul miezului, chiar în condițiile în care lungimea de undă tinde spre zero. Notă: Modurile radiante corespund razelor refractate.

mod răspuns / *answer mode* / *mode réponse* / Unul din modurile în care poate fi configurat un modem, astfel încât la apariția unui apel din afară acesta să răspundă prin trimiterea unui semnal către modemul apelant.

mod sincron / *synchronous mode* / *mode synchrone* / Mod de comunicație în care transferul datelor utilizează unul sau mai multe semnale de ceas (de sincronizare).

mod sistem / *kernel mode* / *mode système* / Modul de lucru privilegiat al sistemului de calcul, în care se execută modulele program ale sistemului de operare. În acest mod se pot executa toate instruc-

ţiunile, inclusiv cea de oprire a maşinii sau de schimbare a modului de lucru, se pot accesa toate resursele şi se poate accesa orice zonă de memorie, inclusiv cea în care se află nucleul şi structurile sale de date, vectorii de întrerupere etc..

mod TE / *transverse electric mode* / *mode TE* / Mod al unui ghid de unde pentru care vectorul câmp electric este normal pe axa ghidului, iar vectorul câmp magnetic nu este. Notă: Într-o fibră optică, modurile *TE* şi *TM* corespund razelor meridiane.

mod TEM / *transverse electromagnetic mode* / *mode TEM* / Mod electromagnetic al unui ghid de unde, pentru care vectorii câmp electric şi câmp magnetic sunt perpendiculari pe axa ghidului.

mod TEmn (într-un ghid de unde) / *TEmn mode (in a waveguide)* / *mode TEmn (dans un guide d'ondes)* / Mod normal pentru care indicii m şi n adăugaţi abrevierii *TE* sunt determinaţi de variaţiile spaţiale ale vectorului câmp electric transversal într-o secţiune transversală, astfel: 1. Într-un ghid de unde rectangular, *m* şi *n*, în această ordine, indică numărul de semiperioade ale variaţiei modulului vectorului câmpului esenţial transversal de-a lungul dreptelor paralele cu faţa mare respectiv cu cea mică ale ghidului într-o secţiune transversală. 2. Într-un ghid de unde circular, *m* indică numărul de perioade spaţiale ale variaţiei modulului vectorului câmpului transversal de-a lungul unei circumferinţe concentrice cu peretele, iar *n* indică numărul de schimbări de semn plus unu, ale aceluiaşi vector de-a lungul unei raze.

mod TM / *transverse magnetic mode* / *mode TM* / Mod al unui ghid de unde pentru care vectorul câmp magnetic este normal pe axa ghidului, iar vectorul câmp electric nu este. Notă: Într-o fibră optică, modurile *TM* şi *TE* corespund razelor meridiane.

mod TMmnp (într-o cavitate de ghid de unde) / *TMmnp mode (in a waveguide cavity)* / *mode TMmnp (dans une cavité de guide d'ondes)* / Mod de rezonanţă într-un tronson de ghid de unde uniform închis prin două plăci metalice perpendiculare pe axa longitudinală, pentru care indicii *m* şi *n* desemnează un mod *TM* în ghid iar *p* indică numărul de semiperioade spaţiale de variaţie a modulului aceluiaşi vector câmp de-a lungul axei longitudinale între cei doi pereţi terminali.

mod transversal de vibraţie piezoelectrică / *unstiffened mode (of piezoelectric vibration)* / *mode (de vibration piézoélectrique) non rigidifié* / Mod de vibraţie în care, câmpul electric este perpendicular pe direcţia propagării undei elastice şi nu influenţează configuraţia mişcării.

model [produs] / *model [product]* / *modèle [produit]* / Ansamblu de produse industriale identice, fabricate conform unor caracteristici comune specifice unui anumit tip.

model de date / *data model* / *modèle de données* / Mulţime de concepte care pot fi utilizate pentru a descrie structura unei baze de date (adică tipurile de date, relaţiile între entităţile bazei de date şi constrângerile care se aplică acestora). Notă: Majoritatea modelelor de date includ şi o mulţime de operaţii ce se pot efectua asupra bazei de date pentru regăsirea şi actualizarea informaţiilor.

model (de date) relaţional / *relational model* / *modèle (de données) relationnel* / Un model de date în care relaţiile sunt implementate ca tabele. Notă: Sistemul de gestiune a bazei de date relaţionale este responsabil pentru căutarea informaţiilor cerute, prin inspectarea valorilor din coloanele unei tabele şi, eventual, corelarea acestor valori cu valorile din alte coloane ale altor tabele.

model de fiabilitate / *reliability model* / *modèle de fiabilité* / Model matematic destinat previzionării sau estimării caracteristicilor de fiabilitate ale unei entităţi.

model de încercare / *test model* / *modèle d'essai* / Model reprezentativ al unui

echipament, sau a unei părţi a acestuia, destinat a fi utilizat într-o încercare funcţională.

model de mentenabilitate / *maintainability model* / *modèle de maintenabilité* / Model matematic ce serveşte la prevederea sau la estimarea caracteristicilor de mentenabilitate relative la o entitate. Exemplu: arborele de mentenanţă

model de referinţă al interconectării sistemelor deschise / *open systems interconnecting (reference model)* / *(modèle de référence d')interconnexion de systèmes ouverts* / Dispoziţie ierarhică a relaţiilor dintre o reţea de telecomunicaţii, utilizatorii săi şi serviciile de telecomunicaţii pe care le poate oferi, organizate în şapte niveluri.

model (de referinţă) ISO ⇒ model de referinţă de interconexiune a sistemelor deschise

model de referinţă de interconexiune a sistemelor deschise / *open systems interconnection reference model [ISO model]* / *modèle de référence d'interconnexion de systèmes ouverts* / Model care descrie principiile generale de interconexiune a sistemelor deschise, rolul şi dispoziţia ierarhică a celor şapte straturi ale sale. Notă: Fiecare nivel se bazează pe standardele descrise de nivelurile inferioare; astfel, nivelul cel mai de jos se ocupă numai de legăturile fizice între calculatoare, iar nivelul cel mai de sus descrie interacţiunile între calculatoare la nivelul programelor de aplicaţie. Niveluri: 7 – Aplicaţie; 6 – Prezentare; 5 – Sesiune; 4 – Transport; 3 – Reţea; 2 – Legătură de date; 1 – Fizic

model de referinţă de protocoale ale unei reţele digitale cu servicii integrate / *ISDN protocol reference model* / *modèle de référence de protocoles d'un RNIS* / Dispoziţie conceptuală de funcţiuni şi de protocoale destinate, de exemplu, modelării fluxurilor de informaţii, inclusiv informaţiile de utilizatori şi de comandă, între utilizatori şi o reţea digitală de servicii integrate.

model de solicitări / *stress model* / *modèle de contraintes* / Model matematic ce descrie influenţa solicitărilor aplicate unei entităţi asupra caracteristicilor de fiabilitate şi a altor proprietăţi ale entităţii.

model multigrup (de neutroni) / *multigroup model (of neutrons)* / *modèle multigroupe* / Model ce divizează populaţia de neutroni într-un număr finit de grupe de energie, o energie efectivă unică fiind afectată fiecărei grupe.

model reţea (de baze de date) / *network model* / *modèle réseau (de bases de données)* / Un model de descriere a bazelor de date, similar modelului ierarhic, dar în care o înregistrare poate avea mai multe înregistrări părinte şi mai multe înregistrări fii.

model (teoretic) / *model* / *modèle (abstrait)* / 1. Reprezentare matematică sau schematică a unui fenomen sau proces, aleasă drept referinţă. 2. Reprezentare matematică sau fizică a unui sistem sau proces, bazată, cu o precizie suficientă, pe legi cunoscute, pe o identificare sau pe ipoteze specificate.

modem ⇐ modulator-demodulator / *modem* / *modem* / Ansamblu format dintr-un modulator la emisiune şi un demodulator la recepţie combinate în acelaşi aparat. Este conectat la un calculator şi la o linie telefonică, permiţând transmisia datelor numerice (informatice) pe o linie analogică (telefonică). Note: 1. Termenul *modem* reprezintă prescurtarea pentru *MOdulator-DEModulator*. 2. Modemul poate fi conceput să funcţioneze în diverse moduri: simplex, semiduplex sau duplex.

modem cu întoarcere a apelului / *callback modem* / *modem avec retour d'appel* / Tip de modem care răspunde la un apel telefonic venit din exterior, acceptă un cod format din cifre şi apoi deconectează legătura. Codul numeric este căutat într-o bază de date internă, şi dacă este găsit, modemul formează numărul de telefon specificat în dreptul codului găsit. Sistemul cu întoarcere a apelului realizează un

compromis între necesitatea de a oferi posibilitatea de conectare din exterior şi asigurarea unei securităţi a sistemului de calcul.

modem cu telefon / *data set* / *modem avec téléphone* / Combinarea într-o singură unitate funcţională a unui modem şi a unui telefon.

modem integrat / *integrated modem* / *modem intégré* / Modem care face parte dintr-un sistem de calcul din construcţie. Notă: În general, modemurile integrate sunt mai răspândite pe calculatoarele portabile, laptop şi notebook, şi pot fi găsite doar în cazuri rare în calculatoarele desktop.

modem intern / *internal modem* / *modem interne* / Dispozitiv de intrare-ieşire, realizat sub forma unei cartele de extensie, şi care se conectează direct pe magistrala unui calculator, realizând funcţiile uzuale ale unui modem: modularea şi demodularea informaţiei, formarea numărului telefonic al destinatarului, stabilirea şi controlul legăturii, eventual corecţia de erori şi compresia datelor.

modem în banda de bază / *base band modem* / *modem en bande de base* / Modem care lucrează într-o bandă de bază, folosind un singur canal fizic de comunicaţie.

moderare / *moderation* / *modération* / Proces prin care energia neutronilor este redusă prin intermediul ciocnirilor de împrăştiere, fără captură apreciabilă.

moderator / *moderator* / *modérateur* / Material utilizat pentru a reduce energia neutronilor prin împrăşiere, fără captură specială.

modificare (a unei entităţi) / *modification (of an item)* / *modification (d'une entité)* / Combinarea tuturor acţiunilor tehnice şi administrative destinate să modifice o entitate.

modificare (a unei stări semnificative) / *change-over (of a significant condition)* / *mutation (d'un état significatif)* / Trecerea de la o stare semnificativă la alta într-un semnal discret în timp.

modificare ionosferică / *ionospheric modification* / *modification ionosphérique* / Modificare a caracteristicilor ionosferei, în principal a densităţii electronice, produsă prin mijloace artificiale. Notă: O modificare ionosferică poate fi obţinută prin diverse tehnici ca, de exemplu: emisiile de produse chimice, excitarea prin unde electromagnetrice de mare putere, injectarea de atomi şi ioni, exploziile nucleare. Modificarea poate fi de lungă sau de scurtă durată.

modificator (de instrucţiuni) / *(instruction) modifier* / *modificateur (d'instruction)* / Cuvânt sau parte a unui cuvânt, utilizat pentru modificarea unei instrucţiuni.

modúl (al unui pol al unui întreruptor de putere) / *module (of a pole of a circuit-breaker)* / *module (d'un pôle de disjoncteur)* / Ansamblu care cuprinde în general elemente de conectare sau de întrerupere, suporturi izolante şi elemente mecanice şi care este conectat electric şi mecanic la alte ansambluri identice pentru a forma un pol al întreruptorului de putere.

modul / *module* / *module* / Sertar demontabil conţinând, în general, un panou frontal şi destinat a fi introdus într-un şasiu.

modul de anticipare / *lead module* / *module d'avance* / Dispozitiv sau algoritm care aplică unui semnal o anticipare capacitivă de ordinul întâi, ceea ce antrenează simultan o atenuare şi o defazare (în avans) până la +90 grade, în funcţie de frecvenţa semnalului.

modul de anticipare-întârziere / *lead/ lag modul* / *module d'avance/ retard* / Dispozitiv sau algoritm care aplică unui semnal o anticipare şi o întârziere capacitive de ordinul întâi, ceea ce antrenează atât o schimbare a amplitudinii cât şi a fazei în funcţie de frecvenţă. Amplitudinea semnalului de ieşire poate fi mai mare sau mai mică decât a semnalului de intrare iar defazarea poate fi pozitivă sau negativă, depinzând de frecvenţa semnalului.

modul de întârziere / *lag module* / *module de retard* / Dispozitiv sau algoritm care

aplică unui semnal o întârziere capacitivă de ordinul întâi, ceea ce antrenează simultan o atenuare a semnalului şi o defazare (în urmă) până la –90 grade, în funcţie de frecvenţa semnalului.

modul de memorie ⇒ memorie principală

modul de refracţie (atmosferică) <M> / *refractive modulus* <M> / *module de réfraction* <M> / Suma dintre coindicele de refracţie atmosferică N şi raportul dintre altitudinea h şi raza terestră a, într-un punct al troposferei: $M = 10^6(n + \frac{h}{a} - 1) = N + 10^6 \frac{h}{a}$, unde: n este indicele de refracţie; N este coindicele de refracţie; h este altitudinea; a este raza Pământului. Notă: Valoarea gradientului modulului de refracţie corespunzător gradientului normal al coindicelui este de +117 unităţi N pe kilometru şi se numeşte gradient normal al modulului de refracţie.

modul fişabil ⇐ sertar fişabil / *plug-in module* / *module enfichable* / Parte a unui aparat constituind un ansamblu modular, destinat a fi conectat electric printr-un dispozitiv tip fişă şi a fi inserat sau retras de utilizator.

modul încărcabil / *load module* / *module chargeable* / Totul sau o parte a unui program de calculator, scris sub o formă care permite încarcarea lui în memoria principală pentru execuţie. Notă: De obicei, un modul încărcabil este creat de un editor de legături.

modul obiect / *object module* / *module-objet* / Totul sau o parte dintr-un program obiect suficient de complet pentru a fi supus unei înlănţuiri. Notă: Asambloarele şi compilatoarele produc, de obicei, module obiect.

modul program pentru gestiunea periferiecelor / *peripheral software driver* / *gestionnaire des périphériques* / Program cu rolul de a controla transferul de date la şi de la un periferic care interacţionează foarte strâns cu sistemul de operare, întrucât răspunde la întreruperile hardware şi cererile de acces direct la memorie generate de periferic. Notă: În sistemul de operare MS-DOS, programele pentru gestiunea perifericelor au, în general, extensia "*.sys*", şi trebuie să fie încărcate în cursul fazei de iniţializare a sistemului de operare. Astfel de programe pot realiza iniţializarea unor interfeţe de disc şi bandă magnetică, a plăcii de sunet, a lectorului de disc optic ş.a.

modul rezultant ⇒ modul obiect

modul semafor / *signalling module* / *module sémaphore* / Ansamblu de două sau mai multe legături semafor între aceleaşi puncte terminale care asigură semnalizarea pentru un fascicul de circuite de trafic, comportând facilităţi intrinseci de securitate.

modul sursă ⇐ unitate de compilare / *source module* / *module-source* / Orice parte a unui program sursă, care constituie un tot ce se pretează unei compilări corecte.

(a) modula / *(to) modulate* / *moduler* / Acţiunea de variaţie a uneia sau mai multor caracteristici ale unei oscilaţii sau ale unei unde în acord cu variaţiile unui semnal sau ale unei alte oscilaţii sau unde.

modulare a conductivităţii (unui semiconductor) / *conductivity modulation (of a semiconductor)* / *modulation de la conductivité (d'un semiconducteur)* / Operaţia de variaţie a conductivităţii datorată injecţiei de purtători în exces sau extracţiei de purtători.

modularitate / *modularity* / *modularité* / Proprietate a flexibilităţii intrinseci a unui sistem, care poate fi format din unităţi distincte, asamblabile şi/sau cuplabile uşor cu alte părţi sau unităţi.

modulator / *modulator* / *modulateur* / Dispozitiv neliniar destinat producerii variaţiei unui parametru al unei oscilaţii sau al unei unde proporţional cu variaţia unui semnal sau a altei oscilaţii sau unde. Exemple: modulatorul de amplitudine,

modulatorul de fază, modulatorul de frecvenţă, modulatorul de impuls.

modulator (cu efect Hall) / *Hall modulator* / *modulateur à effet Hall* / Dispozitiv cu efect Hall destinat special pentru modulaţie.

modulator telegrafic / *telegraph modulator* / *modulateur télégraphique* / Modulator comandat de semnale telegrafice.

modulator-demodulator ⇒ modem

modulaţie / *modulation* / *modulation* / Procesul prin care o mărime caracteristică a unei oscilaţii sau a unei unde urmăreşte variaţiile în timp ale unui semnal sau ale unei alte oscilaţii sau unde. Notă: Modulaţia poate fi intenţionată sau neintenţionată.

modulaţie [în telegrafie] / *modulation [in telegraphy]* / *modulation [en télégraphie]* / Variaţia în timp a uneia sau mai multor caracteristici determinate ale unei unde electromagnetice sau a unui curent continuu, provocată direct în cazul fototelegrafiei sau prin intermediul unui cod adecvat în cazul telegrafiei alfabetice, în funcţie de conţinutul documentului de transmis.

modulaţie a densităţii de curent / *current-density modulation* / *modulation de densité de courant* / 1. Proces prin care variază densitatea de curent a unui curent de convecţie, în funcţie de timp. 2. Stare existentă într-un flux al purtătorilor de sarcină ca urmare a procesului de mai sus.

modulaţie a impulsurilor / *modulation of pulses* / *modulation d'impulsions* / Modulaţie prin care una sau mai multe mărimi caracteristice ale unei succesiuni de impulsuri variază în funcţie de valorile semnalului modulator.

modulaţie a impulsurilor în amplitudine ⇐ modulaţie de amplitudine a impulsurilor / *pulse-amplitude modulation* / *modulation d'impulsions en amplitude* / Modulaţie a impulsurilor în care înălţimea impulsurilor variază conformunei legi date, în general liniară, în funcţie de valorile semnalului modulator.

modulaţie a impulsurilor în cod ⇒ modulaţie cu impulsuri şi codare

modulaţie a impulsurilor în durată ⇐ modulaţie de durată a impulsurilor / *pulse duration modulation* / *modulation d'impulsions en durée* / Modulaţie a impulsurilor în timp, în care durata impulsurilor variază conform unei legi date în funcţie de valorile semnalului modulator.

modulaţie a impulsurilor în frecvenţă ⇐ modulaţie de frecvenţă a impulsurilor / *pulse frequency modulation* / *modulation d'impulsions en fréquence* / Modulaţie a impulsurilor în timp, în care frecvenţa de repetiţie a impulsurilor variază conform unei legi date în funcţie de valorile semnalului modulator.

modulaţie a impulsurilor în poziţie / *pulse position modulation* / *modulation d'impulsions en position* / Modulaţie a impulsurilor în timp în care poziţia impulsurilor variază în raport cu poziţia lor iniţială conform unei legi date în funcţie de valorile semnalului modulator.

modulaţie a impulsurilor în timp / *pulse-time modulation* / *modulation d'impulsions dans le temps* / Modulaţie a impulsurilor, în care o caracteristică temporală a unei purtătoare cu impulsuri variază conform unei legi date în funcţie de valorile semnalului modulator. Exemple: modulaţia de impulsuri în poziţie, modulaţia de impulsuri în durată, modulaţia de impulsuri în frecvenţă.

modulaţie coerentă / *coherent modulation* / *modulation cohérente* / Modulaţie printr-un semnal discret, în care există o relaţie prestabilită între momentele caracteristice fazei purtătoarei dinaintea modulaţiei şi momentele semnificative ale semnalului modulat. Exemplu: modulaţia cu inversare de fază, în care faza este inversată la trecerea purtătoarei prin zero.

modulaţie cu cod de impulsuri ⇒ modulaţie cu impulsuri şi codare

modulaţie cu defazare minimală / *minimum (phase frequency) shift keying* /

modulation à déphasage minimal / Formă de modulaţie prin daplasare de frecvenţă cu două stări şi indice de modulaţie egal cu 0,5 în care faza variază continuu.

modulaţie cu deplasare de amplitudine şi de fază cu *n* stări / *n-state amplitude phase shift keying* / *modulation par déplacement d'amplitude et de phase à n états* / Modulaţie numerică în care fiecare element al unui semnal modulator este reprezentat printr-una din cele n combinaţii determinate de faza şi amplitudinea unei oscilaţii sinusoidale.

modulaţie cu deplasare de fază <PSK> / *phase shift keying* / *modulation par déplacement de phase* / Modulaţie de fază în care fiecare stare semnificativă a unui semnal discret modulator este reprezentată printr-o valoare determinată a diferenţei dintre faza semnalului modulat şi faza purtătoarei în absenţa modulaţiei. Notă: Modulaţia cu deplasare de fază în care fiecărei stări semnificative a semnalului îi corespunde o variaţie discretă determinată a fazei faţă de valoarea ei anterioară se numeşte modulaţie cu deplasare de fază diferenţială.

modulaţie cu deplasare de fază cu *n* stări / *multiple phase shift keying* / *modulation par déplacement de phase à n états* / Modulaţie cu deplasare de fază în care deplasarea de fază ia *n* valori, în general multipli de $\frac{2\pi}{n}$ radiani.

modulaţie cu deplasare de frecvenţă ⇐ formare a semnalelor prin deplasare de frecvenţă ⇐ formare a semnalelor prin modulaţie de frecvenţă / *frequency shift keying* / *modulation par déplacement de fréquence* / Modulaţie unghiulară în care fiecare stare semnificativă a unui semnal discret modulator este reprezentată printr-una din valorile unui ansamblu specificat de valori ale frecvenţei semnalului modulat.

modulaţie cu deplasare de frecvenţă cu *n* stări / *n-condition frequency shift keying* / *modulation par déplacement de 0fréquence à n états* / Modulaţie prin deplasare de frecvenţă în care deplasarea de frecvenţă ia *n* valori, în general echidistante.

modulaţie cu frecvenţa diapazonului pentru controlul sincronismului / *fork tone modulation* / *modulation par la fréquence du diapason pour le contrôle du synchronisme* / Modulaţie a frecvenţei purtătoare a imaginii cu frecvenţa de sincronism furnizată de un diapazon, utilizată pe circuitele cu curenţi purtători pentru reglarea frcevenţei diapazonului local prin cea a diapazonului emiţător.

modulaţie cu impulsuri / *modulation by pulses* / *modulation par (une suite d') impulsions* / Modulaţie în care semnalul modulator este constituit dintr-o succesiune de impulsuri. Exemple: modulaţia cu impulsuri în cod (PCM), modulaţia delta (DM).

modulaţie cu impulsuri şi codare ⇐ modulaţie a impulsurilor în cod ⇐ modulaţie de impulsuri codificate ⇐ modulaţie cu cod de impulsuri / *pulse code modulation* / *modulation par impulsions et codage* / Proces de modulaţie care constă din eşantionarea semnalului modulator, cuantificarea independentă a fiecărui eşantion, codarea valorii numerice rezultate din cuantizare şi modularea unei purtătoare cu o succesiune de impulsuri care reprezintă semnalul numeric obţinut prin codare.

modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială =· MICD / *differential pulse code modulation* / *modulation par impulsions et codage différentiel* / Proces în care un semnal este eşantionat, diferenţa între fiecare eşantion şi valoarea sa prezisă pe baza şirului valorilor de cuantizare precedente sau al eşantioanele precedente este exprimată cuantizat, iar şirul valorilor cuantizare astfel obţinute este convertit prin codare într-un semnal digital.

modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială adaptativă =· MICDA / *adaptive*

differential pulse code modulation / *modulation par impulsions et codage différentiel adaptatif* / Modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială în care legea de predicţie, legea de cuantificare sau ambele sunt reglate automat în funcţie de anumite caracteristici ale semnalului sau ale canalului de transmisiune.

modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială hibridă =· MICDH / *hybrid differential pulse code modulation* / *modulation par impulsion et codage différentiel hybride* / Codare de sursă care combină modulaţia cu impulsuri şi codarea diferenţială cu alte metode de codare. Exemplu: asocierea dintre MICD şi MIC, în care cuvintele de cod reprezintă diferenţele cuantificate dintre valorile reale şi cele predictive, respectiv valorile cuantificate ale eşantioanelor care alternează conform unei succesiuni determinate.

modulaţie cu mai multe alternanţe ⇒ modulaţie multiplă

modulaţie cu semnal dreptunghiular / *square-wave modulation* / *modulation d'onde carrée* / Tip de modulaţie în impulsuri tot-sau-nimic în care factorul de formă este 0,5 (50%).

modulaţie cu stări multiple / *multi-state modulation* / *modulation multiétat* / Modulaţie de amplitudine în cuadratură în care semnalul de radiofrecvenţă poate lua mai multe stări ale fazei şi amplitudinii în momentul eşantionării.

modulaţie cu un semnal de referinţă fix / *modulation with a fixed reference* / *modulation à référence fixe* / Modulaţie în care fiecare stare semnificativă a unui semnal modulator numeric este reprezentată printr-o valoare determinată a unei caracteristici a semnalului modulat, independent de valoarea sa în elementul de semnal precedent.

modulaţie de amplitudine / *amplitude modulation* / *modulation d'amplitude* / 1. Modulaţie în care amplitudinea unei purtătoare periodice variază conform unei legi date, în general liniară, în funcţie de valorile instantanee ale semnalului modulator. 2. Modulaţie liniară a amplitudinii unei purtătoare sinusoidale. Notă: Modulaţia de amplitudine cu un semnal numeric se numeşte modulaţie prin schimbare de amplitudine.

modulaţie de amplitudine a impulsurilor ⇒ modulaţie a impulsurilor în amplitudine

modulaţie de amplitudine (a unui generator de semnal) / *amplitude modulation (of a signal generator)* / *modulation d'amplitude (d'un générateur de signaux)* / Operaţie care produce o variaţie a amplitudinii purtătoarei, conform unei legi date. Notă: Efectul acestei operaţii este un semnal modulat în amplitudine.

modulaţie de amplitudine incidentă ⇒ modulaţie parazită în amplitudine (datorată modulaţiei în frecvenţă)

modulaţie (de amplitudine) în cuadratură / *quadrature (amplitude) modulation* / *modulation (d'amplitude) en quadrature* / Modulaţie de amplitudine, prin două semnale distincte, a două purtătoare sinusoidale cu acelaşi frecvenţe dar cu fazele în cvadratură, cele două semnale modulate fiind adăugate şi transmise printr-un canal comun.

modulaţie de amplitudine în cuadratură cu *n* stări / *n-state quadrature amplitude modulation* / *modulation d'amplitude en quadrature à n états* / Modulaţie de amplitudine şi de fază cu *n* stări care se poate obţine prin aplicarea unei modulaţii prin modificarea amplitudinii a două purtătoare în cuadratură, adăugând semnalele modulate.

modulaţie de amplitudine pe modulaţie de frecvenţă ⇒ modulaţie parazită în amplitudine (datorată modulaţiei în frecvenţă)

modulaţie de amplitudine pe unda purtătoare ⇒ modulaţie parazită de amplitudine (în regim intenţionat nemodulat)

modulaţie de amplitudine reziduală ⇒ modulaţie parazită de amplitudine (în regim intenţionat nemodulat)

modulaţie de densitate / *density modulation* / *modulation de densité (d'un faisceau électronique)* / 1. Proces prin care variază densitatea purtătorilor de sarcină, în funcţie de timp. 2. Stare existentă într-un flux al purtătorilor de sarcină, ca urmare a procesului de mai sus.

modulaţie de durată a impulsurilor ⇒ modulaţie a impulsurilor în durată

modulaţie de fază / *angle modulation* / *modulation angulaire* / Modulaţie în care unghiul de fază al unei purtătoare sinusoidale variază după o lege dată în funcţie de valorile instantanee ale semnalului modulator.

modulaţie de fază [în prelucrarea datelor] / *phase modulation [in data processing]* / *modulation de phase [en traitement de données]* / Tehnică de transmisie a informaţiei ce urmăreşte obţinerea unei unde purtătoare a cărei fază variază în funcţie de informaţia de transmis.

modulaţie de fază în cvadratură / *quadrature phase shift keying* / *modulation par quadrature de phase* / Modulaţie cu deplasare de fază cu patru stări în care deplasarea de fază ia valori care sunt multipli de $\frac{\pi}{2}$ radiani.

modulaţie de fază (liniară) / *phase modulation* / *modulation de phase* / Modulaţie de fază în care deviaţia instantanee de fază variază conform unei legi date, în general liniară, în funcţie de valorile instantanee ale semnalului modulator.

modulaţie de frecvenţă / *frequency modulation* / *modulation de fréquence* / Modulaţie unghiulară în care frecvenţa purtătoarei variază în jurul valorii sale nominale liniar cu valoarea instantanee a semnalului modulator.

modulaţie de frecvenţă [în prelucrarea datelor] / *frequency modulation [in data processing]* / *modulation de fréquence [en traitement de données]* / Metodă de codificare a unui semnal electric, care presupune varierea frecvenţei unui semnal purtător la emiţător şi o detecţie corespunzătoare la receptor.

modulaţie de frecvenţă a impulsurilor ⇒ modulaţie a impulsurilor în frecvenţă

modulaţie de frecvenţă a unei subpurtătoare / *sub-carrier frequency modulation* / *modulation en fréquence d'une sous-porteuse* / Metodă utilizată pentru transmisiuni de radiocomunicaţii, în care mesajul este utilizat pentru modularea de frecvenţă a unei purtătoare de joasă frecvenţă, respectiv a subpurtătorei. Această undă modulată este utilizată pentru modularea frecvenţei purtătoare celei mai înalte a legăturii de radiocomunicaţii, care poate utiliza orice sustem de modulaţie, de exemplu de amplitudine sau de frecvenţă.

modulaţie de frecvenţă (a unui generator de semnale) / *frequency modulation (of a signal generator)* / *modulation de fréquence (d'un générateur de signaux)* / Operaţie care produce o variaţie a frecvenţei purtătoarei, conform unei legi date. Notă: Efectul acestei operaţii este un semnal modulat în frecvenţă.

modulaţie de frecvenţă autogenerată incidental / *incidental (self-generated) frequency modulation* / *modulation de fréquence fortuite* / Variaţii aleatoare şi/sau periodice ale frecvenţei de oscilaţie, provocate de fenomene interne inexplicabile. Notă: Acest fenomen este o formă de zgomot.

modulaţie de frecvenţă pe unda purtătoare ⇒ modulaţie parazită de frecvenţă (în regim intenţionat nemodulat)

modulaţie de frecvenţă pozitivă / *positive frequency modulation* / *modulation de fréquence positive* / Modulaţie de frecvenţă în care trecerea de la negru la alb a semnalului de imagine modulator cores-

punde unei creşteri a valorii frevenţei instantanee.

modulaţie de frecvenţă reziduală ⇒ modulaţie parazită de frecvenţă (în regim intenţionat nemodulat)

modulaţie de impulsuri codificate ⇒ modulaţie cu impulsuri şi codare

modulaţie de impulsuri codificate [generalizată] =. MIC ⇐ modulaţie a impulsurilor în cod [generalizată] ⇐ modulaţie cu cod de impulsuri [generalizată] ⇐ modulaţie cu impulsuri şi codare [generalizată] / *(generic) pulse code modulation / modulation par impulsions et codage (généralisée)* / Conversie analog-numerică efectuată cu ajutorul operaţiilor de eşantionare, cuantificare şi codificare.

modulaţie de viteză (a unui fascicul electronic) / *velocity modulation (of an electron beam) / modulation de vitesse (d'un faisceau électronique)* / 1. Proces prin care variază viteza purtătorilor de sarcină în funcţie de timp. 2. Stare existentă într-un flux al purtătorilor de sarcină, ca urmare a procesului de mai sus.

modulaţie delta ⇐ modulaţie prin impuls cuantificat ⇐ modulaţie în triunghi / *delta modulation / modulation delta* / Modulaţie cu impulsuri şi codare diferenţială în care se reţine şi se reprezintă printr-un element binar unic numai semnul diferenţei dintre fiecare eşantion şi valoarea lui prezisă.

modulaţie diferenţială / *differential modulation / modulation différentielle* / Modulaţie în care fiecare stare semnificativă a unui semnal modulator este reprezentată printr-o modificare determinată a valorii unei caracteristici a semnalului modulat în raport cu valoarea sa într-un element de semnal precedent.

modulaţie diferenţială cu deplasare de fază / *differential phase shift keying / modulation par déplacement de phase différentielle* / Modulaţie diferenţială în care fiecare modificare a stării semnificative a unui semnal discret modulator este reprezentată printr-o modificare determinată a fazei semnalului modulat.

modulaţie izocronă / *isochronous modulation / modulation isochrone* / Modulaţie în care intervalul de timp dintre două momente semnificative oarecare este teoretic egal cu intervalul unitar sau cu un multiplu al acestuia.

modulaţie în amplitudine a impulsurilor / *Pulse Amplitude Modulation (PAM) / modulation en amplitude des impulsions* / Tehnică de codare a informaţiei într-un semnal prin varierea în impulsuri a amplitudinii semnalului respectiv, în funcţie de amplitudinea semnalului modulator.

modulaţie în amplitudine cvadruplă / *Quadruple Amplitude Modulation (QAM) / modulation en amplitude cvadruple* / Metodă de codificare a informaţiei folosită de către un modem ce operează la o viteză de cel puţin 2 400 biţi pe secundă, pentru a împătri cantitatea de informaţie, păstrând aceeaşi frecvenţă a purtătoarei. Notă: Metoda constă în folosirea unei combinaţii între modulaţia de fază şi modulaţia de amplitudine.

modulaţie în impulsuri tot-sau-nimic / *on/off pulse modulation / modulation en impulsions par tout ou rien* / Procesul de formare a impulsurilor de undă purtătoare, prin care aceasta este introdusă şi scoasă din circuit între nivelul său nemodulat şi nivelul zero, conform unei legi repetitive date.

modulaţie în triunghi ⇒ modulaţie delta

modulaţie liniară / *linear modulation / modulation linéaire* / Modulaţie în care una din mărimile caracteristice ale unei purtătoare este o funcţie liniară de valoarea instantanee a semnalului modulator.

modulaţie multinivel / *multi-level modulation / modulation multiniveau* / Modulaţie numerică în care semnalul de radiofrecvenţă poate lua mai mult de două valori fie ale frecvenţei, fie ale fazei, fie ale amplitudinii, în momentul eşantionării. Notă: Termenul "modulaţie multinivel" se referă la numărul de valori ale sem-

nalului şi nu la nivelul puterii la intrarea demodulatorului.

modulaţie multiplă ⇐ modulaţie cu mai multe alternanţe / *multiple modulation / modulation multiple* / Succesiune de modulaţii în care semnalul modulator al unui etaj este total sau parţial semnalul modulat, de exemplu o bandă laterală, provenită din etajul de modulaţie precedent.

modulaţie numerică / *digital modulation / modulation numérique* / Modulaţia unei purtătoare sinusoidale de către un semnal numeric. Notă: Modulaţia numerică este în general o modulaţie prin modificarea în salt a amplitudinii, prin deplasarea frecvenţei, prin deplasarea fazei sau o combinaţie a acestora.

modulaţie numerică decalată / *digital offset modulation / modulation numérique décalée* / Modulaţie care poate fi considerată fie ca o modulaţie prin modificarea amplitudinii pe o purtătoare sinusoidală a cărei fază se roteşte cu $\frac{\pi}{2}$ pentru fiecare element al unui semnal numeric modulator, fie ca o modulaţie pe două purtătoare în cuadratură prin semnale binare decalate în timp. Notă: Modulaţia cu defazare minimă poate fi considerată ca o modulaţie decalată.

modulaţie parazită de amplitudine (în regim intenţionat nemodulat) ⇐ modulaţie de amplitudine pe unda purtătoare ⇐ modulaţie de amplitudine reziduală / *unwanted amplitude modulation (in an intentionally-unmodulated condition) / modulation d'amplitude parasite (en régime intentionnellement non modulé)* / Factor de modulaţie de amplitudine a semnalului de ieşire în regim intenţionat nemodulat, F_{ma} cu valoarea dată de: $F_{ma} = \frac{\sqrt{2}U_{m_{eff}}}{U_{dc}}$, unde: $U_{m_{eff}}$ este valoarea efectivă a componentei fundamentale; U_{dc} este componenta continuă la ieşirea unui detector liniar căruia i se aplică semnalul de ieşire al generatorului. Note: 1. Banda de trecere de măsurare, ponderată sau nu, este indicată, de preferinţă. 2. Această caracteristică este de asemenea numită „modulaţie de amplitudine reziduală" (pe o undă purtătoare nemodulată) sau modulaţie de amplitudine pe unda purtătoare.

modulaţie parazită de frecvenţă (datorată modulaţiei de amplitudine) / *unwanted frequency modulation (due to amplitude modulation) / modulation parasite de fréquence (due à la modulation d'amplitude)* / Deviaţie de frecvenţă a semnalului de ieşire datorată prezenţei modulaţiei de amplitudine.

modulaţie parazită de frecvenţă (în regim intenţionat nemodulat) ⇐ modulaţie de frecvenţă reziduală ⇐ modulaţie de frecvenţă pe unda purtătoare / *unwanted frequency modulation (in an intentionally-unmodulated condition) / modulation parasite de fréquence (en régime intentionnellement non modulé)* / Deviaţie de frecvenţă a semnalului de ieşire în regim intenţionat nemodulat. Deviaţia de frecvenţă parazită, deseori nesinusoidală, este echivalentă unei deviaţii sinusoidale producând o tensiune efectivă de acceeaşi valoare la ieşirea unui discriminator liniar. Notă: Banda de trecere de măsurare, ponderată sau nu, este indicată, de preferinţă.

modulaţie parazită în amplitudine (datorată modulaţiei în frecvenţă) ⇐ modulaţie de amplitudine incidentă ⇐ modulaţie de amplitudine pe modulaţie de frecvenţă / *unwanted amplitude modulation (due to frequency modulation) / modulation d'amplitude parasite (due à la modulation de fréquence)* / Factor de modulaţie de amplitudine a semnalului de ieşire al generatorului datorat prezenţei modulaţiei de frecvenţă.

modulaţie prin impuls cuantificat ⇒ modulaţie delta

modulaţie prin impulsuri codificate / *Pulse Code Modulation (PCM) / modula-*

tion par impulsions codées / Metodă de codificare a unei informaţii într-un semnal purtător, prin varierea amplitudinii impulsurilor. Notă: Amplitudinile impulsurilor sunt limitate la numai câteva valori discrete, şi nu continue, ca la modulaţia în amplitudine a impulsurilor.

modulaţie prin inversare de fază / *phase inversion modulation* / *modulation par inversion de phase* / Modulaţie cu deplasare de fază cu două stări, în care deplasarea de fază ia două valori care diferă cu π radiani.

modulaţie prin modificarea amplitudinii / *amplitude shift keying <ASK>* / *modulation par changement d'amplitude <MDA>* / Modulaţie în care fiecare stare semnificativă a unui semnal discret în timp modulator este reprezentată printr-o valoare determinată a amplitudinii unei oscilaţii purtătoare.

modulaţie prin reflexie / *reflection modulation* / *modulation par réflexion* / Schimbare a caracterului fasciculului de citire reflectat, provocată de câmpurile electrostatice asociate sarcinilor în memorie. Notă: Pentru extragerea informaţiilor fasciculului reflectat este utilizat un sistem potrivit de colectare a electronilor.

modulaţie prin transmisie / *transmission modulation* / *modulation par transmission* / Modulaţie de amplitudine a fasciculului de citire, când acesta traversează deschiderile suprafeţei de memorie, adâncimea modulaţiei depinzând de reţeaua de sarcini păstrată în memorie pe această suprafaţă.

modulaţie simplă / *simple modulation* / *modulation simple* / Modulaţie numerică în care semnalul de radiofrecvenţă poate lua maxim patru valori, fie ale frecvenţei, fie ale fazei, fie ale amplitudinii, în momentul eşantionării.

modulaţie telegrafică ⇐ secvenţă de stări semnificative / *telegraph modulation* / *sématème (à l'émission)* / Succesiunea în timp a stărilor semnificative corespunzătoare unui semnal emis.

modulaţie telegrafică de amplitudine / *amplitude keying* / *modulation (télégraphique) d'amplitude* / Modulaţie telegrafică în care mărimea modulată este intensitatea unui curent sau amplitudinea unei oscilaţii sau a unei unde.

modulul admitanţei ⇒ admitanţă, 1[modul]

modulul factorului de reflexie / *modulus of the reflection coefficient* / *facteur de réflexion en module* / Măsura fără dimensiuni a gradului de neadaptare între două impedanţe Z_a şi Z_b, definită prin expresia: $|(Z_a - Z_b)/(Z_a + Z_b)|$, unde Z_a este impedanţa de ieşire sau impedanţa sursei, iar Z_b este impedanţa de intrare sau impedanţa de sarcină.

modulul impedanţei ⇒ impedanţă, 1[modul]

modulul lui a / *modulus (of a quantity)* / *module de a* / Număr real nenegativ $|c|$ al cărui pătrat este egal cu produsul dintre numărul complex $c = a + jb$ şi conjugatul său: $|c| = \sqrt{cc^*} = \sqrt{(a^2 + b^2)}$. Notă: Noţiunea de modul se poate aplica unei mărimi scalare complexe.

modulul unui vector ⇐norma unui vector / *magnitude of a vector* / *norme d'un vecteur* / Mărime scalară nenegativă |V| al cărei pătrat este egal cu produsul scalar dintre o mărime vectorială V şi conjugata sa V^*: $|V| = \sqrt{VV^*}$ Note: 1. În matematică, conceptul definit aici este "*norma euclidiană*". Se pot defini şi alte norme. 2. Într-un spatiu real cu două sau trei dimensiuni, norma unei mărimi vectoriale este reprezentată prin lungimea unui segment orientat, reprezentând mărimea vectorială.

moduri ortogonale / *orthogonal modes* / *modes orthogonaux* / Pereche de moduri pentru care puterea totală care traversează o secţiune transversală este egală cu fluxul total prin această suprafaţă al sumei vectorilor Poynting ai fiecărui mod, adică fluxul total prin acestă secţiune transversală al sumei celor două produse vectoriale $E_1 \times H_2 + E_2 \times H_1$ în vectorul Poynting total este nul.

MOF .= frecvenţă maximă observată

mol ⇐ moleculă-gram / *mole* / *mole* / Unitate SI de bază a cantităţii de substanţă, egală cu cantitatea de substanţă care conţine un anumit număr de entităţi elementare care corespunde exact numărului de atomi existenţi în 0,012 kg de C^{12}. Când molul este utilizat, entităţile elementare trebuie specificate. Acestea pot fi: atomi, molecule, ioni, electroni sau alte particule sau grupuri specificate de particule.

molalitate (a unei substanţe dizolvate) / *molality* / *molalité* / Cantitatea de substanţă din solutul i pe unitatea de masă de solvent.

molar / *molar* / *molaire* / Calificativ ataşat denumirii unei mărimi pentru a desemna câtul dintre această mărime şi o cantitate de substanţă. Exemplu: volumul molar.

moleculă / *molecule* / *molécule* / Particulă de materie alcătuită dintr-un grup de atomi legaţi prin electroni de valenţă şi formând cea mai mică structură de substanţă care îşi conservă proprietăţile chimice caracteristice în timpul schimbărilor de stare fizică.

moleculă-gram ⇒ mol

moletă / *thumb wheel* / *molette* / Roata mobilă în jurul axei sale ce furnizează valori scalare. Notă: O pereche de molete poate servi drept locator.

moment / *instant (of time)* / *instant* / Punct determinat pe o scară de timp. Notă: Scara timpului poate fi continuă ca timpul orologiului sau discretă cum ar fi numărul ciclurilor de utilizare.

moment al buclei de curent ⇒ moment magnetic (amperian) [al unei bucle de curent]

moment (al unei epoci a unei forme de undă) / *instant (of a waveform epoch)* / *instant (d'une époque de forme d'onde)* / În afara unei indicaţii contrare, timp specificat în raport cu momentul t_0 al primei informaţii, al unei epoci a unei forme de undă.

moment al unei forţe (faţă de un punct) / *moment of force (at a point)* / *moment d'une force (en un point)* / Mărime vectorială definită, într-un punct dat, prin produsul vectorial dintre raza vectoare de la acest punct la un punct oarecare al liniei de acţiune al unei forţe şi forţa respectivă.

moment caracteristic al unei modulaţii / *significant instant of a modulation* / *instant significatif d'une modulation* / Momentul de început al unui interval semnificativ al modulaţiei telegrafice.

moment caracteristic de redare / *significant instant of a restitution* / *instant significatif d'une restitution* / Momentul de început al unui interval semnificativ al redării telegrafice.

moment cinetic / *angular momentum* / *moment cinétique* / Mărime vectorială definită într-un punct dat prin integrala al cărei element diferenţial este produsul vectorial dintre raza vectoare şi impulsul unui corp. Notă: Momentul cinetic al unui corp rigid rotindu-se în jurul unei axe fixe este egal cu produsul dintre momentul de inerţie şi vectorul viteză unghiulară.

moment de cuplu / *torque <T>* / *moment de couple <T>* / Suma momentelor unui ansamblu de forţe necoliniare de sumă nulă, faţă de un anumit punct. Notă: Dacă rezultanta forţelor este nulă, cuplul este independent de punctul ales.

moment de decizie [în transmisiunea semnalelor numerice] / *decision instant (for a digital signal)* / *instant de décision [en transmission numérique]* / Momentul în care este luată o decizie cu privire la valoarea probabilă a unui element de semnal al unui semnal numeric receptat.

moment de execuţie ⇒ timp de execuţie

moment de inerţie (în raport cu o axă) / *moment of inertia (about an axis)* / *moment d'inertie (par rapport à un axe)* / 1. Mărime scalară egală cu integrala al cărei element diferenţial este produsul dintre pătratul distanţei unui corp faţă de o axă dată şi masa acestui corp. 2. Pentru

un corp, suma produselor dintre masa fiecărei particule constituente şi pătratul distanţei sale faţă de o axă dată.

moment de trecere (a unui impuls) [printr-un nivel dat] / *crossover time (of a pulse)* / *instant de passage (d'une impulsion)* / Moment în care curba reprezentativă a unui impuls trece printr-un nivel determinat.

moment de trecere prin zero (a unui impuls) / *zero crossover time (of a pulse)* / *instant de passage à zéro (d'une impulsion)* / Moment în care curba reprezentativă a unui impuls trece prin zero.

moment electric <p> / *electric dipole moment <p>* / *moment électrique <p>* / Mărime vectorială polară de stare p, a unui mic corp polarizat electric, ce caracterizează interacţiunea acestuia cu câmpul electric, având un câmp electric propriu şi fiind supus unor acţiuni ponderomotoare – o forţă F şi un cuplu C – într-un câmp electric exterior E. În cadrul modelului coulombian, un corp suficient de mic este echivalent cu un dipol electric ideal, iar forţa şi cuplul rezultă proporţionale cu momentul electric şi permit, în principiu, măsurarea lui, fiind valabile în vid expresiile: $F = (p\nabla)E$ şi $C = p \times E$. Pentru un corp oarecare (sau pentru o parte a lui), momentul electric este suma vectorială a contribuţiilor elementelor lui de volum dV, cu momentele elementare $dp = P dV$, unde P este polarizaţia.

moment electric [al unui dipol electric] / *electric dipole moment, [for an electric dipole]* / *moment électrique [d'un dipôle électrique]* / Vector polar p_d definit, pentru un dipol electric de sarcini $\pm Q_d$, prin modulul său egal cu produsul dintre valoarea absolută a uneia dintre sarcini şi distanţa l care le separă şi prin direcţia dinspre sarcina $-Q_d$ spre sarcina $+Q_d$. Notă: În studiul teoretic, se consideră cazul în care $l \to 0$ şi există limita $p_d = \lim(l \cdot Q_d)$, numită *moment al dipolului electric ideal.*

moment electrocinetic (al unui conductor filiform) $< I\, dl > \Leftarrow$ element de curent / *current element [for a cylindrical conductor of small cross-section]* $< I\, dl >$ / *élément de courant (pour un conducteur filiforme)* $< I\, dl >$ / Mărime vectorială egală cu produsul dintre curent şi elementul vectorial de linie al conductorului. V. *legea lui Laplace.*

moment electrocinetic (al unui purtător de sarcină) / *elementary (conduction) current* / *courant élémentaire (de conduction)* / Pentru un purtător de sarcină, mărime vectorială egală cu produsul sarcinii prin viteza medie faţă de restul conductorului. Notă: Media se ia pe durate mari faţă de cele asociate agitaţiei termice.

moment ideal / *ideal instant* / *instant idéal* / Momentul cu care un moment semificativ al unui semnal trebuie să coincidă în anumite condiţii specificate pentru fiecare sistem particular.

moment justificabil / *justification instant* / *instant justifiable* / Moment al realizării unei operaţii de justificare care constă în transmiterea a zero, unul sau două elemente numerice ale semnalului numeric original, conform relaţiei temporale existente în acel moment între poziţiile temporale elementare ale acestui semnal şi poziţiile temporale destinate transmisiunii sale.

moment magnetic <m> / *magnetic (area) moment <m>* / *moment magnétique <m>* / Mărime vectorială axială de stare m, a unui mic corp magnetizat, care caracterizează interacţiunea acestuia cu câmpul magnetic, având un câmp magnetic propriu şi fiind supus unor acţiuni ponderomotoare – un cuplu C şi o forţă F – într-un câmp magnetic exterior de inducţie B. În cadrul modelului amperian, un corp suficient de mic este echivalent cu o buclă de curent ideală, iar forţa şi cuplul rezultă proporţionale cu momentul magnetic şi permit în principiu măsurarea lui, fiind valabile în vid expresiile:

$F = (m\nabla)B$, unde ∇ este operatorul de derivare nabla; $C = m \times B$. Pentru un corp oarecare sau pentru o parte a lui, momentul magnetic total este suma vectorială a contribuţiilor elementelor lui de volum dV, cu momentele elementare $dm = M dV$, unde M este magnetizaţia.

moment magnetic [al unui corp magnetic] / *magnetic moment [of a magnetic body]* / *moment magnétique [d'un corps magnétique]* / Mărime vectorială axială, de stare globală a unui corp magnetizat sau a unei porţiuni de corp, definită de suma vectorială a momentelor magnetice ale părţile lui elementare, asimilate unor mici corpuri magnetizate. În cazul unui domeniu caracterizat de o repartiţie integrabilă a vectorului magnetizaţie M, momentul magnetic al acestei repartiţii este integrala de volum a funcţiei $M(r)$, unde r e vectorul de poziţie al punctului curent al domeniului.

moment magnetic (amperian) [al unei bucle de curent] ⇐ moment al buclei de curent / *magnetic (area) moment [of a current loop]* / *moment magnétique (ampérien) [d'une boucle de courant]* / Vectorul axial m_b, definit pentru o buclă de curent de produsul dintre curentul I_b şi vectorul arie $A = nA$, ale buclei: $m_b = I_b nA$. În studiul teoretic al magnetizării, se consideră cazul în care $A \to 0$ şi există limita $m_b = \lim(nAI_b)$, numită *momentul buclei de curent ideale.*

moment magnetic coulombian [al unui mic magnet] / *magnetic dipole moment, [of a little magnet]* / *moment magnétique coulombien, [d'un petit aimant]* / Mărime vectorială axială de stare a unui mic corp magnetizat, cu simbolul j, introdusă în studiul magnetismului cu modelul coulombian, egală cu produsul dintre constanta magnetică μ_0 şi momentul magnetic amperian m: $j = \mu_0 m$. Pentru un dipol magnetic coulombian, de sarcini magnetice $\pm Q_m$ şi de lungime l, respectiv pentru o buclă de curent, de arie A şi de curent I_b, rezultă: $j = \mu_0 m = Q_m l = \mu_0 I_b A$.

moment magnetic coulombian [sens general] / *magnetic dipole moment [general meaning]* / *moment magnétique coulombien [au sens général]* / Mărime vectorială egală cu integrala de volum a polarizaţiei magnetice într-un volum dat. Notă: Momentul magnetic columbian este legat de momentul magnetic m sau momentul magnetic amperian, definit în CEI 50(121), prin formula: $j = \mu_0 m$, unde μ_0 este constanta magnetică.

moment semnificativ / *significant instant* / *instant significatif* / Momentul trecerii de la o stare semnificativă la alta, într-un semnal discret în timp.

moment semnificativ [în transmisiune] / *significant instant [in transmission]* / *instant significatif [en transmission]* / Momentul începutului unui interval de timp într-o scară a timpului sau a unui element de semnal într-un semnal discret de timp.

momente semnificative coerente / *coherent significant instants* / *instants significatifs cohérents* / În transmisiunea paralelă, ansamblul momentelor semnificative la care debutează elementele unui acelaşi semnal de caracter pe toate canalele.

momentul A / *A element* / *moment A* / Într-o combinaţie de cod, element unitar căruia îi este atribuită starea A.

momentul Z / *Z element* / *moment Z* / Într-o combinaţie de cod, element unitar căruia îi este atribuită starea Z.

monitor / *monitor* / *appareil de surveillance* / Unitate funcţională care supraveghează şi înregistrează, în vederea analizării activităţii selecţionate în cadrul unui sistem de prelucrare a informaţiei.

monitor, 1[în comutaţie] / *monitor [in switching]* / *moniteur [en commutation]* / Unitate funcţională de supraveghere şi înregistrare, în vederea analizei, a activităţilor selectate în interiorul unui sistem de comutaţie.

monitor, 2[program] ⇒ program monitor

monitor atmosferic continuu / *continuous air monitor* / *moniteur atmosphérique en*

continu / Monitor de contaminare a aerului în care filtrul defilează în faţa detectoarelor încorporate, permiţând o măsurare continuă a contaminării.

monitor beta-gama tip portal / *beta-gamma doorway monitor / portique bêta-gamma* / Monitor care conţine detectoare plasate pe un portal ce măsoară rata de emisiune a contaminării beta sau gama a persoanelor sau obiectelor ce traversează portalul.

monitor cardiac / *(cardiac) monitor / moniteur (cardiaque)* / Parte a unui monitor-defibrilator care prezintă o afişare vizibilă a activităţii inimii pacientului.

monitor de accident / *accident monitor / moniteur d'accident* / Monitor destinat măsurării radiaţiilor pe durata situaţiilor accidentale sau post-accidentale în centralele nucleare.

monitor de accident pentru gaze rare / *noble gas effluent monitor for accident conditions / moniteur d'accident pour gaz rares* / Monitor destinat măsurării continue a emisiunii radioactive totale volumice a efluenţilor gazelor rare descărcate în mediu în situaţii accidentale şi post-accidentale.

monitor de activitate globală a fluidului de răcire (al unui reactor nuclear) / *coolant gross activity monitor (of a nuclear reactor) / moniteur d'activité globale du fluide de refroidissement (d'un réacteur nucléaire)* / Monitor destinat măsurării activităţii fluidului de răcire într-un reactor nuclear şi avertizării asupra depăşirii de aceasta a unui nivel predeterminat.

monitor de contaminare a aerului / *radioactive air cotamination monitor / moniteur de contamination de l'air (radioactif)* / Monitor destinat măsurării şi controlului emisiunii radioactive volumice, într-un interval de timp dat, a pulberilor, particulelor, aerosolilor, vaporilor sau gazelor în aer. Exemple: monitorul de contaminare a aerului cu iod, monitorul de contaminare a aerului cu C^{14}.

monitor de contaminare a mediului (de aerosoli radioactivi) / *environmental radioactive aerosol monitor / moniteur d'aérosols radioactifs de l'environnement* / Monitor de aerosoli radioactivi utilizat pentru măsurarea continuă a emisiunii radioactive a aerosolilor aerului ambiant, într-un interval de timp dat.

monitor de contaminare alfa de suprafaţă / *alpha surface contamination monitor / moniteur de contamination alpha de surface* / Contaminometru dotat cu dispozitivele necesare avertizării printr-un semnal direct perceptibil (în general optic sau acustic) asupra depăşirii de către activitatea alfa de suprafaţă asociată contaminării suprafeţei examinate a unei valori predeterminate reglabile sau a neincluderii acesteia între limite predeterminate reglabile.

monitor de contaminare alfa pentru mâini / *alpha hand contamination monitor / moniteur de contamination alpha pour les mains* / Ansamblu destinat măsurării contaminării mâinilor de emiţători de radiaţii alfa, dotat cu un indicator de depăşire a unui nivel predeterminat al contaminării.

monitor de contaminare alfa-beta de suprafaţă / *alpha-beta surface contamination monitor / moniteur de contamination alpha-bêta de surface* / Contaminometru dotat cu dispozitivele necesare avertizării printr-un semnal direct perceptibil, în general optic sau auditiv, asupra depăşirii de către activitatea alfa-beta de suprafaţă asociată contaminării suprafeţei examinate a unei valori predeterminate reglabile sau a neincluderii acesteia între limite predeterminate reglabile.

monitor de contaminare beta de suprafaţă / *beta surface contamination monitor / moniteur de contamination bêta de surface* / Contaminometru dotat cu dispozitivele necesare avertizării printr-un semnal direct perceptibil, în general optic sau acustic, asupra depăşirii de către activitatea beta de suprafaţă asociată

contaminării suprafeței examinate a unei valori predeterminate reglabile sau a neincluderii acesteia între limite predeterminate reglabile.

monitor de contaminare beta pentru mâini / *beta hand contamination monitor* / *moniteur de contamination bêta pour les mains* / Ansamblu destinat măsurării contaminării mâinilor de emițători de radiații beta, dotat cu un indicator de depășire a unui nivel predeterminat al contaminării.

monitor de contaminare de aerosoli radioactivi / *radioactive aerosol contamination monitor* / *moniteur d'aérosols radioactifs* / Monitor de contaminare a aerului care utilizează dispozitive de preluare și măsurare a aerosolilor.

monitor de contaminare de suprafață / *radioactive surface contamination monitor* / *moniteur de contamination (radioactive)* / Monitor destinat determinării contaminării radioactive a unui obiect prin măsurarea și controlul ratei de emisiune radioactivă a suprafeței sale. Exemplu: monitorul de contaminare pentru lenjerie și haine de lucru, monitorul de contaminare de suprafață a solului.

monitor de contaminare externă a suprafeței corpului uman / *external contamination monitor on the surface of the body* / *moniteur de contamination externe de la surface du corps humain* / Monitor care măsoară emisiunea radioactivă, într-un interval de timp dat, a suprafeței corpului uman.

monitor de contaminare la *N* ore [*N*= 8, 24 etc.] / *N-hour sampling monitor [N=8, 24 etc.]* / *moniteur de contamination N heures [N = 8, 24 etc.]* / Aparat de prelevare la 8 ore, la 24 ore etc., dotat cu un dispozitiv de alarmă acționat când activitatea pulberilor depuse pe filtru depășește o valoare predeterminată.

monitor de contaminare pentru mâini, picioare și haine / *hand-foot-clothing radioactive contamination monitor* / *moniteur de contamination mains-pieds-vêtements* / Monitor ce măsoară emisiunea radioactivă, într-un interval de timp dat, a mâinilor, picioarelor și hainelor.

monitor de contaminare (radioactivă) / *contamination monitor* / *moniteur de contamination* / Monitor destinat a determina dacă activitatea legată de contaminare este superioară sau inferioară unei limite predetermiante.

monitor de criticitate / *critically accident (risk) monitor* / *moniteur (du risque) d'accident de criticité* / Monitor destinat măsurării unei mărimi legate de un posibil accident de criticitate.

monitor de debit al dozei / *dose rate monitor* / *moniteur de débit de dose* / Ansamblu îndeplinind simultan funcțiile unui debitmetru al dozei și ale unui ansamblu de alarmă al debitului dozei.

monitor de debit al expunerii / *exposure rate monitor* / *moniteur de débit d'exposition* / Ansamblu care îndeplinește simultan funcțiile debitmetrului de expunere și ale indicatorului de debit al expunerii.

monitor de defecte ale tecii de combustibil / *failed (fuel) element monitor* / *moniteur de rupture de gaine* / Echipament destinat detectării și localizării fisurilor ce pot surveni în tecile care asigură etanșeitatea între combustibil și fluidul de proces al unui reactor nuclear.

monitor de defecte cu colector electrostatic / *electrostatic collector failed element monitor* / *moniteur de rupture de gaine à collecte sur électrode* / Monitor de defecte ale tecii de combustibil care utilizează măsurarea activității produselor de filiație ale gazelor de fisiune, precum rubidiul și cesiul, după colectarea lor pe un electrod negativ.

monitor de defecte cu detectarea neutronilor întârziați / *delayed neutron failed element monitor* / *moniteur de rupture de gaine par détection de neutrons différés* / Monitor de defecte ale tecii de combustibil care utilizează

detectarea neutronilor întârziaţi emişi de anumite produse de fisiune antrenate de fluidul de proces.

monitor de defecte cu efect Cerenkov / *Cerenkov effect failed element monitor / moniteur de rupture de gaine à effet Cerenkov* / Monitor de defecte ale tecii de combustibil care utilizează efectul Cerenkov produs în apă de radiaţiile beta ale radionuclizilor de fisiune.

monitor de defecte cu separarea produselor de fisiune / *fission product separator failed element monitor / moniteur de rupture de gaine à séparation des produits de fission* / Monitor de defecte ale tecii de combustibil care utilizează separarea în fluidul de proces al reactorului a unuia sau a mai multor produse de fisiune pentru a le putea doza măsurând activităţile lor respective.

monitor de densitate a fluxului de particule / *particle fluence rate monitor / moniteur de débit de fluence de particules* / Monitor destinat măsurării mărimii densităţii fluxului de particule, dotat cu mijloace de avertizare perceptibilă a depăşirii de aceasta a unei valori predeterminate sau a situării în exteriorul unor limite predeterminate a valorii măsurate.

monitor de echivalent al dozei / *dose equivalent monitor / moniteur d'équivalent de dose* / Monitor destinat evaluării şi controlului mărimii echivalentului dozei.

monitor de efluenţi gazoşi / *gaseous effluent monitor / moniteur d'effluents gazeux* / Echipament destinat supravagherii continue a radioactivităţii efluenţilor gazoşi.

monitor de efluenţi lichizi / *liquid effluent monitor / moniteur d'effluents liquides* / Echipament destinat măsurării continue a radioactivităţii efluenţilor lichizi descărcaţi în mediul înconjurător.

monitor de energie alfa potenţială / *potential alpha energy monitor / moniteur d'énergie alpha potentielle* / Monitor care măsoară cantitatea totală de energie a particulelor alfa, eliberată în mod normal în aer, de descendenţii cu viaţă scurtă ai radonului.

monitor de expunere (la radiaţii) / *(radiation) exposure monitor / moniteur d'exposition (de rayonnement)* / Monitor de radiaţii destinat măsurării şi controlului mărimii expunerii la radiaţii.

monitor de pierderi între circuitele unui schimbător de apă grea/apă uşoară (al unui reactor nuclear) / *heavy-light water heat exchanger leak monitor (for a nuclear reactor) / moniteur de fuite entre circuits d'un échangeur a eau lourde et eau légère (pour réacteur nucléaire)* / Monitor destinat detectării scăpărilor între circuitul de răcire primar cu apă grea şi circuitul de răcire secundar cu apă uşoară ale unui reactor nuclear, prin detectarea radioactivităţii în circuitul secundar.

monitor de prelevare / *sampling monitor / moniteur de prélèvement* / Monitor care conţine un prelevator destinat efectuării unei prelevări într-un interval de timp prereglat, declanşat la depăşirea valorii prereglate de rata emisiunii radioactive a eşantionului.

monitor de pulberi sau de particule atmosferice / *airborne dust or particulates monitor / moniteur de poussières ou de particules atmosphériques* / Monitor ce măsoară continuu rata de emisiune radioactivă a pulberilor sau particulelor radioactive în atmosferă.

monitor (de radiaţie) / *(radiation) monitor / moniteur (de rayonnement)* / Ansamblu care îndeplineşte simultan funcţiile unui radiometru şi ale unui avertizor pentru o mărime de radiaţie ionizantă situată în afara unui domeniu de variaţie predeterminat.

monitor de radiaţie de zonă / *area radiation monitor / moniteur de rayonnement de zone* / Echipament pentru supravegherea permanentă locală în post fix a debitelor dozelor de radiaţii gama într-o centrală nucleară, care conţine un detector sensibil la aceste radiaţii, un

ansamblu de tratament electronic, cabluri de interconexiune pentru transmisiunea semnalelor şi o alimentare; serveşte măsurării şi afişajului local şi/sau la distanţă a debitului dozei de radiaţii existente la locul amplasării detectorului.

monitor-defibrilator (cardiac) / *(cardiac) defibrillator-monitor* / *moniteur-défibrillateur (cardiaque)* / Combinaţie alcătuită dintr-un defibrilator şi un monitor cardiac în care semnalul de supraveghere EEG poate fi preluat prin intermediul electrozilor de defibrilare externi, putând conţine în plus şi electrozi separaţi de supraveghere.

monitor pentru aerosoli de plutoniu / *plutonium aerosol monitor* / *moniteur pour aérosols de plutonium* / Monitor destinat măsurării continue a contaminării atmosferice de aerosoli de plutoniu, ţinând cont, în general, de emiţătorii alfa paraziţi.

monitor pentru mâini şi/sau picioare / *hand-and-foot monitor* / *chiropodoradiamètre* / Ansamblu destinat detectarii, măsurării şi furnizării unei semnalizări sonore sau vizuale a contaminării mâinilor (sau mănuşilor) şi picioarelor (sau a încălţămintei) în particular ale persoanelor care lucrează într-un amplasament susceptibil de a fi contaminat (sau care îl traversează).

monitor portativ de debit al expunerii / *portable exposure rate monitor* / *moniteur de débit d'exposition portatif* / Debitmetru de expunere portativ căruia îi sunt adăugate dispozitivele necesare avertizării prin apariţia unui semnal direct perceptibil, în general optic sau acustic, a depăşirii de către debitul expunerii datorat radiaţiilor X sau gama a unei valori predeterminate reglabile ori a ieşirii acestuia din intervalul cuprins între două limite predeterminate reglabile.

monitorizare (pentru radioprotecţie) ⇒ supraveghere (pentru radioprotecţie)

monocromaticitate a unui fascicul de radiaţii / *monochromaticity of radiation beam* / *monochromaticité d'un faisceau de rayonnement* / Mărime caracteristică a gradului de omogenitate a frecvenţelor undelor electromagnetice dintr-un fascicul de radiaţie. Notă: Valoarea este lărgimea benzii spectrale care include undele care transferă o putere superioară jumătăţii puterii transferate de undă la frecvenţa de bază, care transferă puterea maximă.

monocromator / *monochromator* / *monochromateur* / Dispozitiv destinat extragerii unei radiaţii optice din benzi de lărgime spectrală foarte îngustă.

monofilament / *(mono) filament* / *(mono) filament* / Element unitar textil continuu de diametru mic şi lungime foarte mare.

monoport ⇐ dipol, 2[reţea] / *one-port (network)* / *monoporte* / Dispozitiv sau reţea cu o singură poartă de acces şi, în particular, cu o singură pereche de borne.

monoport (echivalent) / *(equivalent) one-port network* / *monoporte (équivalent)* / Reţea cu mai mult de două borne, unde este luat în considerare numai comportamentul la două borne ce formează o poartă.

monoscop / *monoscope* / *monoscope* / Tub cu fascicul electronic care permite obţinerea unui semnal de imagine pornind de la o imagine fixă situată pe un electrod în interiorul tubului.

montaj antiparalel / *anti-parallel connection* / *montage antiparallèle* / Combinaţie de două elemente redresoare, în care fiecare element redresor este legat prin catodul său la anodul celuilalt, utilizată pentru a comanda amândouă semiundele unui curent alternativ.

montaj bolometric / *bolometer mount* / *montage bolométrique* / Terminaţie a unei linii de transmisiune care conţine în esenţă un bolometru.

montaj capsulat / *encapsulated situation* / *montage surmoulé* / Montaj în situaţia în care, până la o distanţă considerată, este asigurată protecţia efectivă contra oricăror pătrunderi a umidităţii sau a prafului printr-o îmbinare sau un racord din

material plastic polimerizat reticulat sau material similar, sau cu ajutorul unei carcase etanşe.

(montaj cu) baza comună / *common base (arrangement)* / *(montage à) base commune* / Mod de conectare a unui tranzistor bipolar cu joncţiuni în care electrodul bază este comun circuitului de intrare şi circuitului de ieşire şi în care borna de intrare este emitorul şi borna de ieşire este colectorul.

montaj cu cale de curent dublă (al unui convertor) / *double-way connection (of a convertor)* / *montage à double voie (d'un convertisseur)* / Montaj convertor, la care fiecare bornă de fază a circuitului de curent alternativ este parcursă de curent în ambele sensuri.

(montaj cu) colectorul comun / *common collector (arrangement)* / *(montage à) collecteur commun* / Mod de conectare a unui tranzistor bipolar cu joncţiuni în care colectorul este comun circuitului de intrare şi circuitului de ieşire şi în care borna de intrare este baza şi borna de ieşire este emitorul.

(montaj cu) emitorul comun / *common emitter (arrangement)* / *(montage à) émetteur commun* / Mod de conectare a unui tranzistor bipolar cu joncţiuni în care emitorul este comun circuitului de intrare şi circuitului de ieşire şi în care electrodul de intrare este baza şi cel de ieşire este colectorul.

montaj cu ieşire pe catod ⇒ montaj cu sarcină catodică

montaj cu sarcină catodică ⇐ montaj repetor catodic ⇐ montaj cu ieşire pe catod / *cathode-follower circuit* / *montage à cathode asservie* / Dispozitiv cu tub electronic în care sarcina aparţine circuitului catodic, semnalul de intrare fiind aplicat între grila de comandă şi extremitatea sarcinii cea mai depărtată de catod.

montaj detector ⇐ circuit detector / *detector mount* / *montage détecteur* / Tronson de linie de transmisiune terminat printr-un detector ca, de exemplu, o diodă fotoconductoare, prevăzut cu o ieşire pentru semnalul detectat.

montaj heterostatic / *heterostatic circuit* / *montage hétérostatique* / Mod de utilizare a unui electrometru cu ajutorul unei surse electrice externe care furnizează o diferenţă de potenţial constantă.

montaj heterostatic asimetric [Kelvin] / *asymmetrical heterostatic circuit [Kelvin]* / *montage hétérostatique dissymétrique [Kelvin]* / Montaj al unui electrometru cu cvadranţi, în care diferenţa de potenţial auxiliară este aplicată între ac şi un cvadrant sau o pereche de cvadranţi, diferenţa de potenţial de măsurat fiind aplicată între doi cvadranţi sau între două perechi de cvadranţi.

montaj heterostatic simetric [Mascart] / *symmetrical heterostatic circuit [Mascart]* / *montage hétérostatique symétrique [Mascart]* / Montaj al unui electrometru cu cvadranţi în care diferenţa de potenţial auxiliară este aplicată între doi cvadranţi sau între două perechi de cvadranţi, iar diferenţa de potenţial de măsurat între ac şi un punct de potenţial mediu al cvadranţilor.

montaj idiostatic [Joubert] ⇐ metodă idiostatică [Joubert] / *idiostatic circuit [Joubert]* / *montage idiostatique [Joubert]* / Mod de utilizare a unui electrometru fără a recurge la surse externe de curent.

montaj în atmosferă închisă / *sealed situation* / *montage en atmosphère close* / Montaj, în situaţia în care până la o distanţă considerată, se află într-o incintă ermetică vidată sau umplută cu gaz inert.

montaj în regim redresor (al unui traductor cu autosaturaţie) / *rectifier connection (of an auto self-excited transductor)* / *montage redresseur (d'un transducteur à auto-saturation)* / Montaj al unui traductor cu autosaturaţie a cărui autoexcitaţie este obţinută prin conectarea în serie a înfăşurării de putere a fiecărui element de traductor cu un braţ de valvă al unui montaj redresor.

montaj (în regim redresor) în punte completă (a unui traductor cu autosaturaţie) / *complete bridge connection (of an auto self-excited transductor)* / *montage (redresseur) en pont complet (d'un transducteur à auto-saturation)* / Montaj al unui traductor cu autosaturaţie a cărui autoexcitaţie este obţinută prin inserarea unor înfăşurări de putere în toate braţele de valvă ale unui redresor în punte.

montaj (în regim redresor) în punte incompletă (a unui traductor cu autosaturaţie) / *incomplete bridge connection (of an auto self-excited transductor)* / *montage (redresseur) en pont ouvert (d'un transducteur à auto-saturation)* / Montaj al unui traductor cu autosaturaţie a cărui autoexcitaţie este obţinută prin inserarea unor înfăşurări de putere în jumătate din braţele de valvă ale unui redresor în punte.

montaj pe plăcuţă / *strip-mounted set* / *montage sur platine* / Grup autonom de echipamente montate pe una sau mai multe plăcuţe asamblate împreună, toate conexiunile externe efectuându-se prin intermediul unui ansamblu de ştifturi aparţinând aceluiaş grup.

montaj pe suprafaţă / *surface mounting* / *montage en surface* / Conectare electrică a componentelor pe suprafaţa unei imprimări conductoare, fără utilizarea găurilor de conexiune.

montaj repetor catodic ⇒ montaj cu sarcină catodică

montant al unui stâlp / *main leg* / *membrure* / Bară verticală a corpului unui stâlp cu zăbrele.

montare ⇒ montaj, 1[electric]

montură (a unui tub catodic) / *mount* / *monture* / Echipament adiţional necesar funcţionării unui tub, excluzând sursele de alimentare.

mosor / *(tape) spool* / *mandrin* / Cilindru fără flanşe pe care poate fi înfăşurată o bandă.

mostră de încercare ⇒ probă

motor / *motor* / *moteur* / Maşină care transformă energia (de altă natură) în energie mecanică.

motor anticompound / *decompounded motor* / *moteur anticompound* / Motor cu excitaţia principală în derivaţie (sau separată) şi cu o înfăşurare serie care se opune înfăşurării principale.

motor antişunt ⇐ motor serie cu excitaţie în derivaţie diferenţială / *differential shunt motor* / *moteur anti-shunt* / Motor cu excitaţia principală în serie şi cu o înfăşurare de excitaţie în derivaţie (sau separată) care se opune înfăşurării principale.

motor asincron / *asynchronous motor* / *moteur asynchrone* / Motor de curent alternativ a cărui viteză nu este în raport constant cu frecvenţa curentului său de alimentare.

motor asincron compensat / *compensated induction motor* / *moteur asynchrone compensé* / Motor de inducţie polifazat a cărui putere reactivă este furnizată parţial sau prin mijloace adecvate ca, de exemplu, de o maşină cu colector în cascadă sau de condensatoare statice în paralel cu bornele primare.

motor asincron cu colivie (de veveriţă) ⇐ motor de inducţie cu colivie / *cage induction motor* / *moteur asynchrone à cage (d'écureuil)* / Motor asincron care are înfăşurarea sau înfăşurările secundare de forma unei colivii de veveriţă.

motor asincron cu condensator de pornire / *capacitor start motor* / *moteur à démarrage par condensateur* / Motor cu condensator în care circuitul auxiliar este alimentat numai în perioada pornirii.

motor asincron cu inele / *slip-ring induction motor* / *moteur asynchrone à bagues* / Motor asincron cu rotor bobinat care are înfăşurarea sau înfăşurările secundare conectate la inele.

motor asincron cu rotor bobinat / *wound-rotor induction motor* / *moteur asynchrone à rotor bobiné* / Motor asincron care are înfăşurarea sau înfăşurările secundare bobinate polifazate.

motor asincron sincronizat / *synchronous induction motor* / *moteur asynchrone synchronisé* / Motor sincron cu rotor cilindric a cărui înfăşurare secundară, bobinată similar celei a unui motor asincron cu inele, este folosită simultan atât pentru pornire, cât şi pentru excitaţie.

motor autoventilat / *self-ventilated motor* / *moteur autoventilé* / Motor ventilat prevăzut cu un ventilator calat pe arborele său, în scopul asigurării unei răciri proprii a motorului.

motor compensat / *compensated motor* / *moteur compensé* / Motor prevăzut cu înfăşurări de compensare a reacţiei indusului, montate pe inductor.

motor complet suspendat ⇐ motor suspendat în întregime / *frame-mounted motor* / *moteur (entièrement) suspendu* / Motor de tracţiune prevăzut cu un sistem de suspensie în care motorul se sprijină integral pe partea suspendată a locomotivei (cadrul boghiului sau şasiul locomotivei); transmiterea cuplului de la motor la osie necesită un sistem elastic de transmisie.

motor compound ⇐ motor cu excitaţie mixtă / *compound motor (cumulative or differential)* / *moteur compound* / Motor cu excitaţie atât în serie, cât şi în paralel, cu fluxuri aditive sau substractive. Notă: Atunci când excitaţia în serie este cea principală şi excitaţia în paralel este substractivă, motorul este numit „motor antişunt".

motor compound (cu flux adiţional sau diferenţial) / *compound motor (cumulative or differential)* / *moteur compound* / Motor cu excitaţie atât în serie cât, şi în paralel, cu fluxuri aditive sau substractive. Notă: atunci când excitaţia în serie este cea principală, iar excitaţia în paralel este substractivă, motorul se numeşte "motor antişunt".

motor cu caracteristică compound / *motor with compound characteristic* / *moteur à caractéristique compound* / Motor a cărui viteză scade puternic la creşterea cuplului şi a cărui viteză de mers în gol este limitată.

motor cu caracteristică derivaţie / *motor with shunt characteristic* / *moteur à caractéristique shunt* / Motor a cărui viteză se menţine practic neafectată de cuplu.

motor cu caracteristică serie / *motor with series characteristic* / *moteur à caractéristique série* / Motor a cărui viteză descreşte la creşterea cuplului şi a cărui viteză de mers în gol este practic nelimitată.

motor cu colector / *alternating current commutator motor* / *moteur à collecteur* / Motor de curent alternativ a cărui înfăşurare rotorică este conectată la un colector.

motor cu colector monofazat cu autoexcitaţie ⇐ motor Latour / *single-phase commutator motor with self-excitation* / *moteur à collecteur monophasé à excitation interne* / Motor cu colector monofazat dotat cu două sisteme de perii, unul fiind scurcircuitat, iar celălalt în serie (pentru motorul cu excitaţia în serie) sau în paralel (pentru motorul cu excitaţia în derivaţie) cu înfăşurarea inductoare, direct sau prin intermediul unui transformator.

motor cu colector monofazat cu înfăşurare de compensare serie / *single-phase commutator motor with series compensating winding* / *moteur à collecteur monophasé compensé en série* / Motor cu colector monofazat, cu excitaţia serie, dotat cu o înfăşurare de compensare în serie cu înfăşurările principale.

motor cu colector monofazat serie cu înfăşurare de compensare în scurt-circuit / *single-phase series commutator motor with short-circuited compensating winding* / *moteur à collecteur monophasé série compensé en court-circuit* / Motor cu colector monofazat, cu excitaţia serie, dotat cu o înfăşurare de compensare autoscurtcircuitată.

motor cu condensator / *capacitor motor* / *moteur à condensateur* / Motor cu înfăşurare auxiliară de pornire în care

defazajul este produs de un condensator introdus în circuitul auxiliar.

motor cu condensator cu două capacități / *two-value capacitor motor* / *moteur à condensateur à deux capacités* / Motor cu condensator permanent care utilizează valori diferite ale capacității pentru pornire și pentru funcționarea normală.

motor cu condensator permanent / *capacitor start and run motor* / *moteur à condensateur permanent* / Motor cu condensator în care circuitul auxiliar este alimentat atât în perioada pornirii, cât și în funcționarea normală.

motor cu conexiuni radiale (la colector) ventilate / *ventilated (commutator) riser motor* / *moteur à radiales (de collecteur) ventilées* / Motor la care aerul trece în totalitate sau numai parțial printre conexiunile radiale ale colectorului.

motor cu curent ondulat / *undulating current motor* / *moteur à courant ondulé* / Motor destinat a fi alimentat cu curent redresat.

motor cu curent pulsatoriu / *pulsed current motor* / *moteur à courant pulsé* / Motor destinat a fi alimentat cu curent pulsatoriu, obținut de exemplu, prin intermediul unui convertor.

motor cu dimensiuni de montaj standardizate / *motor with standardized mounting dimensions* / *moteur de dimensions (de fixations) normalisées* / Motor care are astfel de dimensiuni de montaj încât este interschimbabil mecanic integral cu orice alt motor cu același tip de carcasă și corespunzător aceleiași specificații.

motor cu dispozitiv de pornire rotoric încorporat / *brushless wound-rotor induction motor* / *moteur à démarreur (rotorique) incorporé* / Motor asincron cu rotor bobinat, ale cărui înfășurări secundare sunt racordate direct la un dispozitiv rotativ de pornire încorporat în motor.

motor cu două colectoare / *double commutator motor* / *moteur à double collecteur* / Motor de tracțiune cu două colectoare montate pe același arbore, în aceeași carcasă.

motor cu dublă colivie de veveriță / *double squirrel-cage motor* / *moteur à cage d'écureuil de Boucherot* / Motor asincron al cărui rotor comportă două colivii cu rezistențe diferite.

motor cu excitația în derivație ⇐ motor cu excitație în paralel / *shunt motor* / *moteur à excitation en dérivation* / Motor a cărui excitație se obține printr-o înfășurare conectată în paralel cu înfășurarea indusului.

motor cu excitație derivație stabilizată ⇐ motor cu excitație șunt stabilizată / *stabilized shunt motor* / *moteur à excitation shunt stabilisé* / Motor cu excitație compusă la care înfășurarea în serie este astfel dimensionată, ca valori și polaritate, încât să producă o ușoară reducere a turației la creșterea puterii.

motor cu excitație independentă / *separately excited motor* / *moteur à excitation indépendante* / Motor a cărui excitație provine de la o sursă independentă.

motor cu excitație în paralel ⇒ motor cu excitația în derivație

motor cu excitație mixtă ⇒ motor compound

motor cu excitație serie / *series motor* / *moteur série* / Motor a cărui excitație provine de la o înfășurare conectată în serie cu înfășurarea indusului.

motor cu excitație serie la câmp maxim / *series-excited motor at maximum field* / *moteur série à champ maximal* / Motor care funcționează având valoarea cea mai ridicată a câmpului, admisibilă în timpul exploatării. Notă: În cazul motoarelor fără șuntare permanentă a inductorului, câmpul maxim este echivalent cu câmpul plin.

motor cu excitație serie la câmp plin / *series-excited motor at full field* / *moteur série à plein champ* / Motor la care curentul care trece prin înfășurările inductorului este egal cu curentul prin indus.

motor cu excitație șunt stabilizată ⇒ motor cu excitație derivație stabilizată

motor cu excitaţii inverse / *split-field motor* / *moteur à excitations inverses* / Motor dotat cu două înfăşurări de excitaţie, câte una pentru fiecare sens al cuplului motor. În cazul alimentării în curent monofazat, înfăşurarea inductoare de serviciu este conectată în serie cu circuitul rotorului.

motor cu histerezis / *hysteresis motor* / *moteur à hystérésis* / Motor sincron cu rotor neted din material magnetic dur, fără înfăşurare de excitaţie, care porneşte sub efectul pierderilor prin histerezis induse în partea sa secundară şi funcţionează normal la turaţia de sincronism, datorită remanenţei miezului secundar.

motor cu imagine serie / *simulated series motor* / *moteur à image-série* / Motor cu curent ondulat sau pulsatoriu, cu excitaţie serie, la care reglarea curentului de excitaţie permite obţinerea unei caracteristici de cuplu asemanătoare cu cea a unui motor serie.

motor cu inel de defazare ⇐ motor cu poli ecranaţi ⇐ motor cu spiră de defazare ⇐ motor cu spiră în scurtcircuit / *shaded pole motor* / *moteur à bague de déphasage* / Motor asincron monofazat prevăzut cu una sau mai multe înfăşurări auxiliare în scurtcircuit, a căror poziţie magnetică este decalată faţă de cea a înfăşurării principale şi care sunt plasate pe miezul primar, în general statorul.

motor cu inele / *slip-ring motor* / *moteur à bagues* / Motor de inducţie alimentat prin stator şi al cărui rotor comportă o înfăşurare conectată la inele.

motor cu înfăşurare auxiliară de pornire / *split phase motor* / *moteur à enroulement auxiliaire de démarrage* / Motor asincron monofazat prevăzut cu un circuit auxiliar conectat în paralel cu înfăşurarea principală, dotat cu o înfăşurare auxiliară poziţionată magnetic decalat faţă de cea a înfăşurării principale, fiind stabilit un defazaj între curenţii celor două înfăşurări. Notă: Circuitul auxiliar poate fi deschis atunci când motorul atinge o turaţie convenabilă.

motor cu înfăşurare auxiliară şi reactanţă de pornire / *reactor start split phase motor* / *moteur à enroulement auxiliaire et réactance de démarrage* / Motor cu înfăşurare auxiliară de pornire în care defazajul rezultă dintr-o reactanţă inductivă adiţională în circuitul principal, care este scurtcircuitată sau scoasă din funcţiune, în alt mod, atunci când circuitul auxiliar este deschis.

motor cu înfăşurare auxiliară şi rezistenţă de pornire / *resistance start split phase motor* / *moteur à enroulement auxiliare et résistance de démarrage* / Motor cu înfăşurare auxiliară de pornire în care defazajul se obţine cu ajutorul unei rezistenţe în circuitul auxiliar, care poate fi ori conectată permanent la înfăşurarea auxiliară, ori o rezistenţă serie independentă.

motor cu magneţi permanenţi / *permanent-magnet motor* / *magnéto-moteur* / Motor de curent continuu sau motor sincron al cărui flux inductor este asigurat de un magnet permanent.

motor cu mai multe turaţii / *multi-speed motor* / *moteur à plusieurs vitesses* / Motor care poate funcţiona cu două sau mai multe turaţii, definite pentru o sarcină determinată; exemple: motorul de inducţie cu modificarea numărului de poli sau motorul de curent continuu cu excitaţia în derivaţie, cu prereglarea vitezei.

motor cu mai multe turaţii constante / *multi constant speed motor* / *moteur à plusieurs vitesses constantes* / Motor cu mai multe turaţii, la care două sau mai multe turaţii definite sunt aproximativ constante în domeniile sale de sarcină normală.

motor cu mai multe turaţii variabile / *multi varying speed motor* / *moteur à plusieurs vitesses variables* / Motor cu mai multe turaţii la care două sau mai mult de două turaţii, definite variază semnificativ şi în limite largi, în domeniile sale de sarcină normală.

motor cu mişcare alternativă / *motor with reciprocating movement* / *moteur à*

mouvement alternatif / Motor în care partea mobilă este animată de o mişcare rectilinie sau circulară cu sens inversat periodic.

motor cu poli ecranaţi ⇒ motor cu inel de defazare

motor cu reluctanţă / *reluctance motor* / *moteur à réluctance* / Motor sincron cu un rotor neexcitat ce are un număr de proeminenţe regulate, care pot fi, eventual, echipate cu o înfăşurare în colivie pentru pornire.

motor cu reluctanţă subsincron / *subsynchronous reluctance motor* / *moteur à réluctance subsynchrone* / Motor cu reluctanţă al cărui număr de proeminenţe cu funcţie de poli este superior celui al polilor formaţi de înfăşurarea statorică, ceea ce permite funcţionarea la o turaţie medie constantă, egală cu un submultiplu al turaţiei sale sincrone aparente.

motor cu repulsie / *repulsion motor* / *moteur à répulsion* / Motor de inducţie monofazat a cărui înfăşurare primară, dispusă pe stator, este conectată la sursa de alimentare şi a cărui înfăşurare secundară, dispusă pe rotor, este conectată la un colector ale cărui perii sunt scurtcircuitate şi astfel dispuse încât poziţiile lor unghiulare să poată fi modificate.

motor cu repulsie compensat / *compensated repulsion motor* / *moteur à répulsion compensé* / Motor cu repulsie a cărui înfăşurare statorică este conectată în serie cu înfăşurarea rotorică prin intermediul unui al doilea sistem de perii pe colector, în scopul îmbunătăţirii factorului de putere şi a comutaţiei.

motor cu repulsie cu joc dublu al periilor ⇒ motor Deri

motor cu rotor conic / *conical rotor motor* / *moteur à rotor conique* / Motor electric al cărui rotor are forma unui trunchi de con.

motor cu semi-tensiune / *half-voltage motor* / *moteur à demi-tension* / Motor conceput pentru a funcţiona ca unul din perechea de motoare conectate în mod permanent în serie, la tensiunea nominală de alimentare a circuitului de tracţiune.

motor cu spiră de defazare ⇒ motor cu inel de defazare

motor cu spiră în scurtcircuit ⇒ motor cu inel de defazare

motor cu suspensie pe boghiu / *bogie mounted motor* / *moteur à suspension dans le bogie* / Motor suspendat pe şasiul boghiului.

motor cu suspensie pe nas / *axle-hung motor* / *moteur à suspension par le nez* / Motor care, într-o parte este sprijinit pe lagărele montate pe osia conducătoare, iar în cealaltă parte este suspendat printr-un apendice numit "nas" pe şasiul boghiului sau vehiculului.

motor cu suspensie pe şasiu / *underframe mounted motor* / *moteur à suspension dans le châssis* / Motor suspendat pe şasiul caroseriei.

motor cu tensiune intermediară / *third-voltage motor* / *moteur à tiers-tension* / Motor conceput pentru a funcţiona ca unul din cele trei motoare conectate în mod permanent în serie, la tensiunea nominală de alimentare a circuitului de tracţiune.

motor cu turaţie constantă / *constant speed motor* / *moteur à vitesse constante* / Motor a cărui turaţie este strict constantă sau sensibil constantă în domeniul său normal de sarcină.

motor cu turaţie reglabilă / *adjustable speed motor* / *moteur à vitesse réglable* / Motor a cărui turaţie, pentru o sarcină determinată, poate fi reglată într-un domeniu larg de valori specificate.

motor cu turaţie reglabilă şi constantă / *adjustable constant speed motor* / *moteur à vitesse réglable et constante* / Motor cu turaţie reglabilă care funcţionează ca motor cu turaţie constantă pentru fiecare turaţie reglată.

motor cu turaţie reglabilă şi variabilă / *adjustable varying speed motor* / *moteur à vitesse réglable et variable* / Motor cu turaţie reglabilă care funcţionează ca

motor cu turaţie variabilă pentru fiecare turaţie reglată.

motor cu turaţie variabilă / *varying speed motor / moteur à vitesse variable* / Motor a cărui turaţie variază în limite largi în domeniul de sarcină normală.

motor cu utilizare determinată / *definite purpose motor / moteur à usage déterminé* / Motor construit, catalogat şi prezentat printr-o specificaţie de caracteristici nominale de funcţionare standardizate sau cu o construcţie mecanică, ori cu ambele, ce îi permite utilizarea pentru o aplicaţie particulară sau un tip de aplicaţie particulară.

motor cu utilizare specială / *special purpose motor / moteur à usage spécial* / Motor cu caracteristici de funcţionare speciale sau cu o construcţie mecanică specială, ori cu ambele, conceput pentru o anumită utilizare şi care nu corespunde definiţiilor motorului de uz general sau cu utilizare determinată.

motor cu ventilaţie forţată / *forced-ventilated motor / moteur à ventilation forcée* / Motor ventilat a cărui ventilaţie provine de la o forţă de antrenare independentă de cea furnizată de arborele propriu.

motor cu ventilaţie mixtă / *motor with combined ventilation / moteur à ventilation mixte* / Motor prevăzut a funcţiona atât cu ventilaţie forţată, cât şi cu autoventilaţie.

motor de baze de date / *database engine / moteur d'une base de données* / Program sau colecţie de programe proiectate pentru a facilita gestiunea şi accesul la o bază de date. Notă: Un motor de baze de date trebuie să pună la dispoziţia utilizatorilor limbaje de definire şi de manipulare a datelor, mecanisme de definire a schemelor conceptuală şi fizică, posibilităţi de conectare la diverse baze de date şi mecanisme de control şi recuperare a erorilor.

motor de concepţie H / *design H (motor) / moteur de conception H* / Motor de inducţie, trifazat, cu colivie, cu cuplu de pornire ridicat, cu 4, 6 sau 8 poli, prevăzut pentru pornire directă cu puteri nominale între 0,4 kW şi 160 kW, la frecvenţa de 60 Hz.

motor de concepţie HY / *design HY (motor) / moteur de conception HY* / Motor analog celui de concepţie H, dar prevăzut pentru pornire în stea-triunghi. Pentru motoarele cu cuplaj stea, valorile minime T_l ale cuplului cu rotor blocat şi T_u ale cuplului minim de pornire pot atinge 25% din valorile indicate pentru motoarele de concepţie H.

motor de concepţie N / *design N (motor) / moteur de conception N* / Motor de inducţie, trifazat cu 2, 4, 6 sau 8 poli, cu colivie, cu cuplu de pornire normal, prevăzut pentru pornire directă, cu puteri nominale între 0,4 kW şi 630 kW, la frecvenţă de 50 Hz sau 60 Hz.

motor de concepţie NY / *design NY (motor) / moteur de conception NY* / Motor analog celui de concepţie N, dar prevăzut pentru pornire în stea-triunghi. Pentru motoare în cuplaj stea, valorile minime T_l ale cuplului cu rotor blocat şi T_u ale cuplului minim pe durata pornirii pot atinge 25% din valorile indicate pentru motoarele de concepţie N.

motor de cuplu / *torque motor / moteur couple* / Maşină astfel concepută încât să exercite un cuplu prin efectuarea unei mişcări limitate sau la oprire.

motor de curent alternativ / *alternating current motor / moteur à courant alternatif* / Motor electric destinat să fie alimentat în curent alternativ.

motor de curent continuu / *direct current motor / moteur à courant continu* / Motor electric destinat să fie alimentat în curent continuu.

motor de inducţie / *induction motor / moteur à induction* / Motor de curent alternativ fără colector care are o singură parte legată la reţea, rotorul sau statorul, cealaltă parte funcţionând prin inducţie.

motor de inducţie bifazat / *two-phase induction motor / moteur diphasé à phase*

de commande / Motor de inducţie dotat cu un stator cu două înfăşurări şi un rotor în scurtcircuit, înfăşurarea de referinţă fiind alimentată la tensiune constantă, în cuadratură cu tensiunea înfăşurării de comandă şi în avans sau în întârziere, conform sensului dorit al cuplului, a cărui valoare este determinată de amplitudinea tensiuniii de comandă.

motor de inducţie cu colivie ⇒ motor asincron cu colivie (de veveriţă)

motor de inducţie cu pornire prin repulsie / *repulsion start induction motor* / *moteur à induction à démarrage par répulsion* / Motor cu repulsie ale cărui lamele de colector sunt scurtcircuitate sau conectate în alt mod la o turaţie convenabilă, pentru a realiza echivalentul unei înfăşurări în colivie.

motor de inducţie cu repulsie / *repulsion induction motor* / *moteur à induction et répulsion* / Motor cu repulsie al cărui rotor comportă în plus o înfăşurare în colivie.

motor de pornire / *starting motor* / *moteur de démarrage* / Motor auxiliar utilizat pentru uşurarea pornirii şi accelerării unei maşini principale cu care este cuplat mecanic.

motor de putere fracţionară / *fractional horsepower motor* / *moteur (de puissance) fractionnaire* / Motor a cărui putere nominală în serviciu continuu nu depăşeşte valoarea de 746 W, respectiv 1 CP la 1000 rot/min.

motor de putere mică / *small power motor* / *moteur de faible puissance* / Motor cu caracteristici nominale de tip continuu maximal care nu depăşeşte 1,1 kW la 1 500 rot/min.

motor de tracţiune / *traction motor* / *moteur de traction* / Motor electric care antrenează una sau mai multe osii.

motor (de tracţiune) liniar / *linear (traction) motor* / *moteur (de traction) linéaire* / Motor de tracţiune dispus într-un singur plan, al cărui singur element (inductor sau indus) este montat pe vehicul, celălalt fiind fixat pe cale.

motor de uz general / *general purpose motor* / *moteur à usage général* / Motor construit, catalogat şi prezentat printr-o specificaţie de caracteristici nominale de funcţionare standardizate, a cărui construcţie mecanică îi permite utilizarea în condiţii curente de funcţionare, fără restrângere la o aplicaţie particulară sau la un tip de aplicaţie particulară.

motor Deri ⇐ motor cu repulsie cu joc dublu al periilor / *Deri motor* / *moteur Déri* / Motor cu repulsie dotat cu două sisteme de perii dintre care unul este fix, iar celălalt mobil.

motor dublu / *double motor* / *moteur double* / Motor de tracţiune cu două indusuri montate pe arbori paraleli, în aceeaşi carcasă.

motor (electric) ⇐ electromotor / *(electric) motor* / *moteur (électrique)* / Maşină electrică care transformă energia electrică în energie mecanică.

motor electric (rotativ) / *(rotating) electric motor* / *moteur électrique (tournant)* / Maşină electrică rotativă care transformă energia electrică în energie mecanică.

motor fonic / *phonic motor* / *roue phonique* / Motor sincron alimentat de o sursă de curent alternativ sau de curent continuu întrerupt cu frecvenţă reglabilă, care funcţionează în virtutea prezenţei polilor aparenţi sau a dinţilor pe rotor sau stator, circuitul său magnetic fiind în general polarizat.

motor în tandem / *tandem motor* / *moteur tandem* / Motor de tracţiune cu două indusuri calate pe un singur arbore, în aceeaşi carcasă.

motor la tensiune nominală / *full voltage motor* / *moteur à pleine tension* / Motor conceput pentru a funcţiona la tensiunea de alimentare nominală a circuitului de tracţiune.

motor Latour ⇒ motor cu colector monofazat cu autoexcitaţie

motor liniar asincron / *linear induction motor* / *moteur linéaire asynchrone* / Motor liniar a cărui funcţionare este de tip asincron.

motor liniar cu reluctanţă / *linear reluctance motor* / *moteur linéaire à réluctance* / Motor liniar sincron care porneşte ca un motor cu inducţie, dar care datorită reluctanţelor foarte diferenţiate ale circuitelor sale magnetice, creează un câmp progresiv care îi permite să atingă şi să menţină astfel viteza de sincronism.

motor liniar sincron / *linear synchronous motor* / *moteur linéaire synchrone* / Motor liniar a cărui funcţionare electrică este de tip sincron.

motor longitudinal / *longitudinally mounted motor* / *moteur longitudinal* / Motor al cărui ax este paralel cu cel al căii.

motor monofazat / *single-phase motor* / *moteur monophasé* / Motor destinat a fi alimentat în curent alternativ monofazat.

motor monofazat cu colector / *single-phase commutator motor* / *moteur à collecteur monophasé* / Motor de curent alternativ care are o înfăşurare monofazată a indusului alimentată printr-un colector.

motor neventilat / *totally-enclosed motor* / *moteur fermé* / Motor fără comunicare voită între aerul din exteriorul şi cel din interiorul motorului, cu excepţia elementelor prevăzute pentru aerisire şi egalizare a presiunii atmosferice, şi fără a fi prevăzut cu echipament necesar unei răciri interne.

motor pas cu pas / *stepping motor* / *moteur pas à pas* / Motor electric destinat a asigura o comandă pas cu pas.

motor polifazat / *polyphase motor* / *moteur polyphasé* / Motor destinat a fi alimentat în curent polifazat.

motor polifazat compound cu colector / *polyphase compound commutator motor* / *moteur polyphasé compound à collecteur* / Motor polifazat cu colector, cu excitaţie serie, a cărui viteză în gol se limitează cu ajutorul unor reactanţe conectate între periile rotorului.

motor polifazat cu colector / *polyphase commutator motor* / *moteur à collecteur polyphasé* / Motor de curent alternativ care are o înfăşurare polifazată a indusului alimentată printr-un colector.

motor polifazat cu colector autocompensat (cu alimentare rotorică) / *self-compensated motor (with primary rotor)* / *moteur autocompensé (à alimentation rotorique)* / Motor polifazat cu colector, cu rotorul dotat cu două înfăşurări, una preluând curentul din reţea prin intermediul unor inele, iar cealaltă, cu colector, furnizând statorului curentul de excitaţie necesar pentru aducerea factorului de putere în vecinătatea unităţii.

motor polifazat cu colector cu caracteristică derivaţie cu dublu joc al periilor ⇒ motor Schrage-Richter

motor polifazat derivaţie cu colector / *polyphase shunt commutator motor* / *moteur polyphasé shunt à collecteur* / Motor polifazat cu colector cu rotorul şi statorul alimentate la tensiuni egale sau proporţionale.

motor polifazat derivaţie cu colector cu dublă alimentare / *doubly-fed polyphase shunt commutator motor* / *moteur polyphasé shunt à collecteur à double alimentation* / Motor polifazat cu colector, cu excitaţia în derivaţie cu rotorul alimentat de un transformator, cu primarul în paralel cu înfăşurarea statorului.

motor polifazat serie cu colector / *polyphase series commutator motor* / *moteur polyphasé série à collecteur* / Motor polifazat cu colector, cu rotorul şi statorul parcurse de curenţi egali sau proporţionali.

motor polifazat serie cu colector, cu transformator pentru rotor / *polyphase series commutator motor with rotor transformer* / *moteur polyphasé série à collecteur, avec transformateur de rotor* / Motor polifazat cu excitaţie serie cu colector, cu rotorul alimentat de un transformator, cu primarul în serie cu înfăşurarea statorului.

motor primar (al unui dispozitiv de comandă) / *prime mover (of a control device)* / *moteur primaire (d'un dispositif de commande)* / Orice dispozitiv folosit la

producerea energiei mecanice necesare transmisiei unui dispozitiv automat, cum ar fi: dispozitiv cu funcţionare electrică, electrovană, mecanism de funcţionare electrică sau un dispozitiv de comandă cu bază de timp.

motor primar (al unui grup generator) / *prime mover (of a generating set)* / *moteur primaire (d'un groupe générateur)* / Motor sau aparat care utilizează o sursă de energie diferită de energia electrică, când antrenează un generator electric.

motor Schrage-Richter ⇐ motor polifazat cu colector cu caracteristică derivaţie cu dublu joc al periilor / *Schrage motor* / *moteur Schrage* / Motor polifazat al cărui rotor are două înfăşurări, una dintre ele primind curent de la reţea prin intermediul unor inele, cealaltă fiind conectată la un colector. Colectorul, cu două rânduri de perii cu poziţie reglabilă, alimentează fiecare fază separată a statorului cu tensiuni reglabile, pentru obţinerea variaţiei turaţiei şi a puterii reactive preluate din reţea.

motor serie cu excitaţie în derivaţie diferenţială ⇒ motor antişunt

motor sincron / *synchronous motor* / *moteur synchrone* / Motor de curent alternativ a cărui rotaţie este în raport constant cu frecvenţa curentului său de alimentare.

motor sincron cu colivie / *cage synchronous motor* / *moteur synchrone à cage* / Motor sincron cu poli aparenţi echipat cu o înfăşurare în colivie, plasată în tălpile polare, utilizată pentru pornire.

motor sincron cu fier rotativ / *inductor type synchronous motor* / *moteur synchrone à fer tournant* / Maşină cu fier rotitor care funcţionează ca motor, cuplurile fiind produse de forţele exercitate între polii ficşi şi proeminenţele rotorice.

motor sincron cu magneţi permanenţi / *permanent-magnet synchronous motor* / *moteur synchrone à aimants permanents* / Motor sincron al cărui inductor este constituit din unul sau mai mulţi magneţi permanenţi.

motor sincron cu poli aparenţi şi înfăşurare de pornire cu inele / *salient pole synchronous induction motor* / *moteur asynchrone synchronisé à pôles saillants* / Motor sincron cu poli aparenţi care are o înfăşurare de pornire dispusă în tălpile polare, extremităţile acestei înfăşurări fiind conectate la inele.

motor sincron cu poli ieşiţi ⇒ motor sincron cu poli aparenţi

motor sincron cu poli masivi / *solid-pole synchronous motor* / *moteur synchrone à pôles massifs* / Motor sincron cu poli aparenţi ale cărui tălpi polare sunt din oţel masiv.

motor sincron cu pori aparenţi ⇐ motor sincron cu poli ieşiţi / *salient pole synchronous motor* / *moteur synchrone à pôles saillants* / Motor sincron, cu bobine de excitaţie concentrate, aşezate pe proeminenţele inductorului.

motor suspendat în întregime ⇒ motor complet suspendat

motor trifazat / *three-phase motor* / *moteur triphasé* / Motor destinat a fi alimentat în curent trifazat.

motor triplu / *triple motor* / *moteur triple* / Motor de tracţiune care are trei indusuri montate pe arbori paraleli, în aceeaşi carcasă.

motor universal / *universal motor* / *moteur universel* / Motor care poate fi alimentat în curent continuu sau în curent alternativ monofazat la frecvenţe industriale.

motor ventilat / *ventilated motor* / *moteur ventilé* / Motor răcit cu ajutorul aerului introdus din exteriorul motorului.

motor ventilat complet închis / *ventilated totally-enclosed motor* / *moteur fermé ventilé* / Motor astfel construit încât aerul de răcire care îl traversează nu intră în contact nici cu înfăşurările, nici cu colectorul sau cu inelele de colector.

mouse [în engleză] / *mouse* / *souris* / Locator ţinut în mână, care funcţionează prin deplasarea pe o suprafaţă. Notă: Un mouse conţine în general o bilă rulantă sau două rotiţe.

MP3 ⇒ formatul MP3

MPEG ⇒ formatul MPEG

MR .= material de referinţă

MRC .= material de referinţă certificat

MTBF .= durată medie între defectări

muchie polară de ieşire / *trailing pole horn* / *corne de sortie* / Muchia polară opusă muchiei polare de intrare.

muchie polară de intrare / *leading pole horn* / *corne d'entrée* / Muchie polară care este întâlnită prima dată în timpul rotaţiei de către un punct de pe suprafaţa indusului sau a statorului.

MUF .= frecvenţă limită superioară

MUF clasic ⇒ frecvenţă limită superioară de referinţă

MUF de referinţă ⇒ frecvenţă limită superioară de referinţă

MUF standard ⇒ frecvenţă limită superioară de referinţă

mufă [conector mamă] / *receptacle* / *réceptacle (clip)* / Contact mamă a unui conector cu fişă plată destinat a fi fixat permanent pe un miez conductor sau un conductor.

mufă de cablu (a unei maşini electrice) ⇒ conector (al unei maşini electrice)

mufă tată / *male connector* / *connecteur mâle* / Conector care conţine pini, prin a căror introducere se realizează contactul electric.

muflă, 1[perete] / *muffle* / *moufle* / Porţiune subţire a peretelui, la interiorul camerei de încălzire, concepută pentru a o separa pe aceasta de elementele încălzitoare şi de căptuşeala peretelui.

muflă, 2[retortă] / *retort* / *moufle* / Cameră metalică sau ceramică, utilizată pentru încălzirea unei şarje în vid sau într-o atmosferă controlată.

mulaj (de radiu) / *moulage* / *moulage (de radium)* / Amprenta unei suprafeţe sau a unei cavităţi purtând surse radioactive în scopuri terapeutice.

mulaj (pasiv) ⇒ bolus

muldex / *muldex* / *muldex* / Ansamblu format dintr-un multiplexor şi un demultiplexor, care funcţionează reunite în acelaşi aparat şi în sensuri de transmisiune opuse. Notă: Termenul „muldex" trebuie calificat prin funcţia aparatului ca, de exemplu: muldexul MIC, muldexul de date, muldexul numeric.

muldex numeric / *digital muldex* / *muldex numérique* / Ansamblu format dintr-un multiplexor numeric şi un demultiplexor numeric, care funcţionează reunite în acelaşi aparat şi în sensuri de transmisiune opuse. Notă: Un muldex numeric poate fi calificat prin debitul numeric sau ordinul de multiplexare al semnalului numeric complex pe care îl prelucrează.

multicanal / *multichannel* / *multivoie* / Termen care defineşte o transmisiune în care, pentru transmiterea aceluiaşi semnal, se utilizează două sau mai multe canale de transmisiune, pentru aceeaşi direcţie, între aceleaşi puncte.

multimetru / *multimeter* / *multimètre* / Aparat de măsurat cu funcţii şi domenii multiple pentru măsurarea tensiunii, a curentului şi uneori a altor mărimi electrice, de exemplu a rezistenţei.

multiplare / *multiple* / *multiplage* / Interconexiunea mai multor intrări sau ieşiri ale unui etaj de comutaţie la un acelaşi circuit sau organ de trafic.

multiplare a unui nivel de selecţie / *level multiple* / *multiplage d'un niveau de sélection* / În comutaţia automată, ansamblul liniilor multiple care transportă traficul de ieşire al unui nivel de selecţie determinat.

multiplare parţială asimetrică / *unsymmetrical grading* / *multiplage partiel asymétrique* / Multiplare parţială în formarea căreia nu toate grupurile sunt tratate în acelaşi mod, asimetria constând în general în atribuirea unui mai mare număr de joncţiuni individuale grupurilor cu cel mai mare trafic.

multiplare parţială simetrică / *symmetrical grading* / *multiplage partiel symétrique* / Multiplare parţială în formarea căreia toate grupurile sunt tratate în acelaşi mod.

multiplet != byte

multiplex / *multiplex* / *multiplex* / Calificativ referitor la un echipament în care un canal comun de transmisiune este divizat în mai multe canale individuale distincte, fiecare din acestea putând transmite semnale independente în aceeaşi direcţie.

multiplex eterogen / *heterogeneous multiplex* / *multiplex hétérogène* / Sistem multiplex în care canalele derivate nu au toate acelaşi debit binar. Notă: Condiţiei referitoare la debitul binal i se mai pot adăuga şi alte condiţii.

multiplex omogen / *homogeneous multiplex* / *multiplex homogène* / Sistem multiplex în care canalele derivate au toate acelaşi debit binar. Notă: Condiţiei referitoare la debitul binar i se mai pot adăuga şi alte condiţii.

multiplex telegrafic / *telegraph multiplex* / *multiplex télégraphique* / Termen care defineşte o instalaţie în care un canal de transmisiune comun este divizat în mai multe canale telegrafice individuale putând transmite fiecare un semnal telegrafic independent în acelaşi sens.

multiplexare / *multiplexing* / *multiplexage* / Proces reversibil de combinare a semnalelor din surse separate într-un semnal compus, pentru a le transmite pe o singură cale, proces echivalent cu divizarea căii comune în mai multe căi separate pe care să se poată transmite semnale independente în aceeaşi direcţie. Semnalul compus rezultant se numeşte semnal multiplex. Procesul de recuperare a semnalelor originale din semnalul multiplex se numeşte demultiplexare; ea poate fi parţială, având ca rezultat semnale multiplex formate din mai puţine semnale originale.

multiplexare [comandă la distanţă] / *multiplexing [in remote control]* / *multiplexage [commande à distance]* / Sistem de circuite care permite, prin intermediul unui conductor unic, transmisia la distanţă a comenzilor şi a mai multor semnale.

multiplexare cu repartiţie în timp ⇒ multiplexare în timp

multiplexare cu diviziune a timpului ⇒ multiplexare cu repartiţie în timp

multiplexare în cod / *code division multiplexing* / *multiplexage en code* / Multiplexare în care mai multe semnale independente sunt reprezentate prin semnale ortogonale în vederea transmiterii acestora pe un canal de transmisiune comun. Notă: În multiplexarea în cod, elementele de semnal atribuite diferitelor canale de tansmisiune au o astfel de formă încât pot fi uşor distinse şi separate printr-o operaţie adecvată, chiar dacă se suprapun în frecvenţă şi în timp pe canalul de transmisiune comun.

multiplexare în frecvenţă ⇐ multiplexare prin diviziune în frecvenţă =· MDF / *frequency-division multiplexing* / *multiplexage en fréquence* / Multiplexare la care mai multor semnale independente le sunt atribuie benzi de frecvenţă distincte în vederea transmiterii acestora pe un canal de transmisiune comun.

multiplexare în frecvenţă optică ⇒ multiplexare în lungime de undă

multiplexare în lungime de undă ⇐ multiplexare prin diviziune în lungime de undă ⇐ multiplexare în frecvenţă optică =· MDL / *wavelength division multiplexing* / *multiplexage (par répartition) en longueur d'onde* / Multiplexare la care mai multor semnale independente le sunt atribuite lungimi de undă distincte în vederea transmisiunii lor printr-un mediu de transmisiune optic comun. Notă: Multiplexarea în lungime de undă este o formă de multiplexare în frecvenţă. Utilizarea acestui termen particular evită confuzia cu utilizarea eventuală a unei multiplexări în frecvenţă pentru asamblarea semnalului în bandă de bază destinat transferului pe suport optic la o anumită lungime de undă.

multiplexare (în tehnica) numerică / *digital multiplexing* / *multiplexage numérique* / Multiplexare cu repartiţie în timp aplicată canalelor de transmisiune numerice care transmit semnale numerice.

multiplexare în timp ⇐ multiplexare cu repartiţie în timp ⇐ multiplexare (prin diviziune) în timp =· MDT / *time division multiplex(ing)* / *multiplexage temporel* / Multiplexare la care mai multor semnale independente le sunt atribuite periodic intervale de timp distincte în vederea transmiterii acestora pe un canal de transmisiune comun.

multiplexare prin diviziune în frecvenţă ⇒ multiplexare în frecvenţă

multiplexare prin diviziune în lungime de undă ⇒ multiplexare în lungime de undă

multiplexare (prin diviziune) în timp ⇒ multiplexare în timp

multiplexare telegrafică cu întreţesere de biţi / *bit-interleaved telegraphy* / *télégraphie multiplex à moments entrelacés* / Telegrafie cu multiplexare cu repartiţie în timp în care pe canalul comun se transmit elementele de semnal ale fiecărui caracter, separate de elementele de semnal ale altor caractere provenite din canale diferite.

multiplexare telegrafică cu întreţesere de caractere / *character interleaved telegraphy* / *télégraphie multiplex à caractères entrelacés* / Multiplexare telegrafică cu repartiţie în timp în care se transmite succesiv câte un caracter provenit de la fiecare canal individual, fără a separa elementele aceluiaşi semnal de caracter.

multiplexare temporală ⇒ multiplexare cu repartiţie în timp

multiplexor / *multiplexer* / *multiplexeur* / Echipament destinat efectuării unei multiplexări.

multiplexor (de antenă) / *multiplexer (for an antenna)* / *multiplexeur (d'antenne)* / Dispozitiv de conectare a mai multor emiţătoare sau receptoare care funcţionează simultan pe o antenă, cu evitarea interacţiunii lor. Exemple: diplexorul, triplexorul, pentaplexorul. Un diplexor poate conecta la fider, de exemplu, emiţătorul de imagine şi cel de sunet ale unei staţii de televiziune.

multiplexor cu elemente selective / *multiplexer using selective elements* / *multiplexeur (à éléments) sélectif(s)* / Multiplexor care asigură independenţa emiţătorilor prin intermediul elementelor selective.

multiplexor de date de ordinul al doilea / *second data multiplexer* / *multiplexeur de donneés du second ordre* / Echipament care recepţionează un anumit număr de trenuri de elemente binare provenite de la multiplexoare de date de prim ordin sau un anumit număr de semnale care ating viteza echivalentă, pe care le combină prin repartiţie în timp într-un singur flux de elemente binare transmise cu debitul unui grup numeric primar al sistemului multiplex MIC.

multiplexor de date de prim ordin / *first data multiplexer* / *multiplexeur de données de premier ordre* / Echipament care recepţionează un anumit număr de trenuri de elemente binare cu debite binare identice sau diferite, pe care le combină prin repartizarea în timp într-un singur flux de elemente binare transmise cu un debit echivalent celui al unei poziţii temporale de canal a unui sistem multiplex MIC.

multiplexor de grupuri cuaternare / *supermastergroup translating equipment* / *multiplexeur de groupes quaternaires* / Echipament care efectuează translatarea de frecvenţă a grupurilor cuaternare de bază şi asamblarea acestora în banda de frecvenţe dorită, ca şi operaţia inversă.

multiplexor de grupuri primare ⇐ echipament de translatare de grupuri primare =! echipament de modulare de grupuri primare / *group translating equipment* / *multiplexeur de groupes primaires* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a unui număr specificat de grupuri primare de bază şi asamblării acestora în banda de frecvenţe dorită, în mod normal 5 grupuri primare în grupul secundar de bază, ca şi operaţia inversă.

multiplexor de grupuri secundare ⇐ echipament de translatare de grupuri secundare =! echipament de modulare de

grupuri secundare / *supergroup translating equipment / multiplexeur de groupes secondaires* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a unui număr specificat de grupuri secundare de bază şi asamblării acestora în banda de frecvenţe dorită, în mod normal 5 sau 10 grupuri secundare în grupul terţiar de bază sau 15 grupuri secundare în hipergrupul de bază, ca şi operaţia inversă.

multiplexor de grupuri terţiare ⇐ echipament de translatare de grupuri terţiare =! echipament de modulare de grupuri terţiare / *mastergroup translating equipment / multiplexeur de groupes tertiaires* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a unui număr specificat de grupuri terţiare de bază şi asamblării acestora în banda de frecvenţe dorită, în mod normal 3 grupuri terţiare într-un grup cuaternar de bază, ca şi operaţia inversă.

multiplexor de hipergrupuri ⇐ echipament de translatare de hipergrupuri = ! echipament de modulare de hipergrupuri / *15-supergroup assembly translating equipment / multiplexeur d'hypergroupes* / Echipament care efectuează translatarea în frecvenţă a hipergrupurilor şi asamblarea acestora în banda de frecvenţe dorită, ca şi operaţia inversă.

multiplexor numeric / *digital multiplexer / multiplexeur numérique* / Echipament destinat asamblării prin multiplexare cu repartiţie în timp a mai multor semnale numerice afluente într-un singur semnal numeric complex. Notă: Un multiplexor numeric poate fi calificat prin debitul numeric sau ordinul multiplexării semnalului numeric complex.

multiplicare a erorilor [în transmisiunea numerică] / *error multiplication [in digital transmission] / multiplication d'erreurs [en transmission numérique]* / Producerea de către un dispozitiv a unui semnal de ieşire care comportă mai mult de o eroare numerică atunci când semnalul de intrare corespunzător nu comportă decât o singură eroare numerică. Notă: Decodoarele de semnal în linie şi dispozitivele de derandomizare a semnalelor numerice pot produce o multiplicare a erorilor.

multiplicare a neutronilor / *neutron multiplication / multiplication des neutrons* / Proces în cursul căruia un neutron produce în medie mai mult de un neutron când este capturat într-un mediu care conţine un material fisionabil.

multiplicare în gaz / *gas multiplication / multiplication dans le gaz* / Proces prin care, sub acţiunea unui câmp electric suficient de intens, perechile de ioni produse într-un gaz de radiaţia incidentă generează perechi suplimentare de ioni.

multiplicare subcritică / *multiplication [subcritical] / multiplication sous-critique* / Raportul dintre numărul total de neutroni proveniţi din fisiuni şi dintr-o sursă în echilibru într-un ansamblu subcritic şi numărul total de neutroni ce ar exista în ansamblu datorită sursei, în absenţa fisiunii.

multiplicator analogic / *analog multiplier / multiplieur (analogique)* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este proporţională cu produsul a două variabile analogice de intrare.

multiplicator (cu efect) Hall / *Hall multiplier / multiplicateur de Hall* / Dispozitiv cu efect Hall care conţine un generator Hall şi o sursă de inducţie magnetică, astfel încât mărimea de ieşire să fie proporţională cu produsul dintre curentul de comandă şi curentul care produce inducţia magnetică.

multiplicator de frecvenţă / *frequency multiplier / multiplicateur de fréquence* / Dispozitiv neliniar destinat furnizării de oscilaţii ale căror frecvenţe reprezintă multipli ale frecvenţei oscilaţiei aplicate la intrare.

multiplicator de frecvenţe magnetice / *magnetic frequency multiplier / multiplicateur de fréquences magnétiques* / Convertizor static de frecvenţe compus din trei, cinci sau nouă transformatoare

monofazate, ale căror frecvenţe de ieşire sunt un multiplu al frecvenţei principale de 50 Hz (60 Hz), în mod uzual 150 Hz (180 Hz), 250 Hz (300 Hz) sau 450 Hz (540 Hz).

multiplicator de scară ⇒ factor de scară

multiplicator electronic / *electron multiplier* / *multiplicateur d'électrons* / Grup de dinode supuse la potenţiale crescătoare într-o incintă vidată, prin intermediul cărora un curent electronic este amplificat prin emisii secundare în cascadă.

multiplicator parabolic / *quarter-squares multiplier* / *multiplieur parabolique* / Multiplicator analogic a cărui funcţionare se bazează pe identitatea: $xy = [(x+y)^2 - (x-y)^2]/4$ şi care conţine inversoare, sumatoare analogice şi generatoare de funcţii pătratice.

multiplu al unei unităţi (de măsură) / *multiple of an unit (of measurement)* / *multiple d'une unité (de mesure)* / Unitate de măsură mai mare formată pe baza unei unităţi de măsură date, conform unor convenţii de eşalonare. Exemple: unul din multiplii zecimali ai voltului (V) este kilovoltul (kV); unul din multiplii nezecimali ai secundei (s) este ora (h) etc.

multipol, 1[circuit] / *n-terminal circuit* / *multipôle, 1[circuit]* / Circuit electric cu mai multe borne.

multipol, 2[reţea] / *n-terminal network* / *multipôle, 2[réseau]* / Reţea cu mai mult de 2 borne.

multiport / *n-port network* / *multiporte* / Reţea cu $2n$ borne grupate în n porţi.

multiport reciproc / *reciprocal n-port network* / *multiporte réciproque* / Multiport caracterizat de o matrice a imitanţelor simetrică.

multiprelucrare / *multiprocessing* / *multitraitement* / Mod de funcţionare care permite prelucrarea în paralel pe două sau mai multe procesoare ale unui multiprocesor.

multiprocesor / *multiprocessor* / *multiprocesseur* / Calculator cu mai multe unităţi centrale de prelucrare, care au acces la o memorie principală comună.

multiprogramare / *multiprogramming* / *multiprogrammation* / Mod de funcţionare care permite execuţia întreţesută a două sau mai multe programe pentru calculator, de către un singur procesor.

multitasking ⇒ funcţionare în multisarcină

multivibrator / *multivibrator* / *multivibrateur* / Generator de oscilaţii cu relaxare constituit, de exemplu, din două tranzistoare sau tuburi electronice cuplate prin circuite cu rezistenţă şi capacitate care conectează ieşirea fiecăruia dintre ele la intrarea celuilalt, producând astfel o oscilaţie cu factor de distorsiune ridicat.

multivibrator sincronizat / *synchronized multivibrator* / *multivibrateur synchronisé* / Multivibrator determinat să oscileze cu o frecvenţă egală fie cu frecvenţa fundamentală, constantă sau variabilă, fie cu un multiplu sau un submultiplu al acesteia.

murmur confuz / *babble* / *murmure confus* / Efect de diafonie care rezultă din acţiunea simultană a diverselor surse perturbatoare.

(a) muta [date] ⇒ (a) transfera [date]

mutaţie / *mutation* / *mutation* / Variaţie bruscă şi ereditară a elementelor genetice ale unui organism.

mutilare / *mutilation* / *mutilation* / Defect care constă în schimbarea stării semnificative a unui element de semnal într-o altă stare semnificativă.

mutilare (a vorbirii) / *mutilation (of speech)* / *mutilation (de la parole)* / Suprimarea porţiunilor iniţiale sau finale ale unui cuvânt sau ale unei silabe, datorată imperfecţiunilor unui dispozitiv de comutaţie comandat prin semnalul vocal.

N

N = newton

nas / *nose/ nez* / Proeminenţă cu care este prevăzută carcasa unei maşini electrice, utilizată la fixarea acesteia.

natural ⇒ intrinsec [mentenanţă]

navă-far / *light vessel* / *bateau-feu* / Navă ce poartă un dispozitiv de lumină de mare intensitate luminoasă, legată sau ancorată într-o poziţie geografică determinată, pentru a servi în navigaţia maritimă.

nebulozitate / *total cloud amount* / *nébulosité* / Raportul dintre unghiul solid subîntins de ansamblul norilor şi unghiul solid 2π sr al cerului.

necircularitate a învelişului / *non-circularity of cladding* / *non-circularité de la gaine* / Raportul dintre diferenţa diametrelor celor două cercuri care definesc domeniul de toleranţă al învelişului unei fibre optice şi diametrul învelişului.

necircularitate a miezului / *non-circularity of core* / *non-circularité du coeur* / Raportul dintre diferenţa diametrelor celor două cercuri care definesc domeniul de toleranţă al miezului unei fibre optice şi diametrul miezului.

necircularitate a suprafeţei de referinţă / *non-circularity of reference surface* / *non-circularité de la surface de référence* / Raportul dintre diferenţa diametrelor celor două cercuri care definesc domeniul de toleranţă al suprafeţei de referinţă a unei fibre optice şi diametrul suprafeţei de referinţă.

necoincidenţă a impulsurilor / *pulse non-coincidence* / *non-coincidence d'impulsions* / Lipsa apariţiei a două sau mai multe forme de undă de impuls în forme de undă diferite fie simultan, fie într-un interval de timp specificat.

neconectat ⇒ off line [din engleză]

neconformitate / *non-conformity* / *non-conformité* / Nesatisfacerea condiţiilor specificate. Note: 1. Definiţia se referă la abaterea sau la absenţa uneia sau mai multor caracteristici de calitate faţă de condiţiile specificate. 2. Diferenţa esenţială dintre *neconformitate* şi *defect* constă în faptul că pot exista diferenţe între condiţiile specificate şi condiţiile de utilizare prevăzute.

neetanşeitate a elementului combustibil ⇒ fisură de teacă

nefuncţionare / *failure to operate* / *non-fonctionnement* / Menţinerea stării anterioare a unui dispozitiv care ar fi trebuit să îşi schimbe starea.

(a) nega / *(to) negate* / *inverser (logiquement)* / A efectua o negaţie.

negativ [circuite imprimate] / *negative [printed circuits]* / *négatif [circuits imprimés]* / Denumire dată unei imprimări când este reprodusă în mod transparent. Notă: Acest termen este frecvent definit astfel: clişeu de producţie original sau clişeu de producţie pe care imprimarea conductoare este reprodusă în mod transparent.

negativare catodică ⇒ polarizare catodică

negaţie / *negation* / *négation* / Operaţie booleeană monadică al cărei rezultat are valoarea booleeană opusă aceleia a operandului.

negru de imagine, 1[în fototelegrafie] / *picture black, 1[in facsimile]* / *noir de l'image, 1[en télécopie]* / Valoare caracteristică, de exemplu nivelul sau frecvenţa semnalului corespunzător părţii celei mai închise a documentului de transmis prin fototelegrafie.

negru de imagine, 2[în televiziune] / *picture black, 2[in television]* / *noir d'une*

image, 2[en télévision] / Zonă în care nu apare nici un curent de semnal.

negru nominal / *nominal black* / *noir nominal* / Valoare caracteristică, de exemplu nivelul sau frecvența semnalului corespunzător celui mai închis negru care poate fi transmis de un emițător fototelegrafic.

negru perturbat / *noisy blacks* / *noir perturbé* / Absența uniformității regiunilor de negru ale imaginii reproduse prin fototelegrafie, datorată modificărilor nivelului semnalului determinate de zgomot.

neizocentric / *non-isocentric* / *non isocentrique* / Utilizat în combinație cu tehnici sau echipamente radiologice, termenul se referă la condițiile în care un izocentru este neutilizat sau absent.

neliniar / *non-linear* / *non linéaire* / Calificativ al unei caracteristici de funcționare, al unui dispozitiv, al unei rețele electrice sau al unui mediu de transmisiune pentru care: la un acces de ieşire specificat, semnalul rezultat din aplicarea unui semnal de intrare oarecare la un acces dat este astfel încât, dacă semnalul de intrare este multiplicat cu un factor constant dat, semnalul de ieşire nu este multiplicat cu acelaşi factor pe toată întinderea domeniului de funcționare normal; la un acces de ieşire specificat, semnalul total rezultat din aplicarea simultană a unor semnale de intrare oarecare, fie în mod individual la accese independente specificate, fie suprapuse la un acelaşi acces specificat, nu este pe toată întinderea domeniului de funcționare normal suma semnalelor de ieşire produse de aceleaşi semnale de intrare aplicate, fiecare separat la aceleaşi accese.

neliniaritate a acordului electronic / *electronic-tuning non-linearity* / *non-linéarité de l'accord électronique* / Abatere, față de o dreaptă, a caracteristicii frecvenței de oscilație sau a puterii de ieşire maxime în funcție de tensiunea de acord electronic, exprimată în procente din tensiunea de acord.

neliniaritate (a unui sistem amplificator de impulsuri) / *non-linearity (of a pulse-amplifying system)* / *non-linéarité (d'un système amplificateur d'impulsions)* / Distorsiune datorată unei devieri de la relația liniară dorită dintre măsurile determinate de amplitudinile impulsurilor la ieşire şi la intrare ale unui sistem sau dispozitiv.

neliniaritate diferențială / *differential non-linearity (of a multichannel analyzer)* / *non-linéarité différentielle (d'un analyseur multicanal)* / 1. Abatere maximală, exprimată în procente, între panta curbei ieşire-intrare şi panta unei linii de referință. 2. Fluctuație, exprimată în procente, a uniformității lărgimii individuale a unui canal într-un analizor multicanal.

neliniaritate geometrică / *geometrical non-linearity* / *non-linéarité géometrique* / Reproducere disproporționată a unei linii segmentate, fie pe verticală, fie pe orizontală.

neliniaritate integrală (a unui analizor de amplitudine multicanal) / *integral non-linearity (of a multichannel amplitude analyser)* / *non-linéarité intégrale (d'un analyseur d'amplitude multicanal)* / 1. Abatere procentuală a răspunsului liniar, în raport cu amplitudinea semnalului de ieşire maxim. 2. Abatere procentuală a relației liniare dintre amplitudinea impulsurilor şi canal, divizată prin canalul maxim într-un analizor de impulsuri multicanal.

neomogen ⇐ eterogen / *inhomogeneous* / *hétérogène* / Calificativ referitor la un mediu material fizic în care proprietățile relevante sunt dependente de poziție.

neper =· Np / *neper* / *néper* / Unitate de măsură utilizată pentru exprimarea raportului a două mărimi de câmp, prin logaritmul neperian al acestui raport. Note: 1. Valoarea în Np a unui raport de puteri este jumătatea logaritmului neperian al acestui raport. Valorile exprimate în Np ale raportului a două mărimi de câmp şi ale raportului puterilor corespunzătoare

nu sunt egale decât dacă şi impedanţele sunt egale. 2. Se utilizează, de asemenea, submultiplii cum ar fi decineperul <dNp>. 3. În anumite domenii, se exprimă uneori în Np logaritmul unui raport de puteri fără factorul 1/2 ca, de exemplu, în cazul atenuării denumite şi *grosime optică*, în radiometrie. O asemenea utilizare nu este permisă în telecomunicaţii, pentru evitarea oricărei ambiguităţi; neperul astfel definit este egal cu 4,343 dB.

nepermis / *illegal* / *illégal* / Atribut caracteristic unui acces al unui utilizator într-un calculator ale cărui servicii nu are dreptul să le folosească. Notă: Odată cu răspândirea reţelelor de calculatoare şi a reţelelor publice de date, prevenirea accesului nepermis a devenit o problemă dificilă.

neregularitate [a semnalului de ieşire sau a fondului] / *disturbance (of the output signal or of the background)* / *irrégularité (du signal de sortie ou du fond)* / Tip de semnal nedorit, generat în interiorul unui tub, sub forma unor variaţii bruşte sau a unui mare număr de variaţii progresive ale amplitudinii semnalului de ieşire sau ale amplitudinii de fond. Notă: Aceste variaţii localizate în raport cu suprafaţa ţintei.

neregularitate a sensibilităţii luminoase (a unui fotomultiplicator) / *light sensitivity nonuniformity (of a photomultiplier)* / *irrégularité de sensibilité lumineuse (d'un photomultiplicateur)* / Variaţia sensibilităţii luminoase pe suprafaţa fotocatodului.

neregularitate ciclică ⇐ oscilaţii forţate (ale vitezei unei maşini rotative) / *cyclic irregularity* / *irrégularité cyclique* / Variaţii periodice ale vitezei produse de variaţiile de cuplu ale motorului primar.

neregularitate de reprezentare / *display flatness* / *irrégularité de la représentation* / Variaţie nedorită a amplitudinii reprezentate, exprimată în dB, pentru o excursie de frecvenţă dată. Notă: Această neregularitate este strâns legată de răspunsul în frecvenţă, diferenţa principală constând în faptul că spectrul reprezentat nu este recentrat.

neregularitate prefrontală (a unei forme de undă de impuls) / *preshoot* / *irrégularités préfrontales* / Neregularitate care precede o tranziţie principală.

neregularitate relativă a afişării / *relative display flatness* / *irrégularité relative de la représentation* / Neregularitate a reprezentării în raport cu amplitudinea reprezentată pentru o frecvenţă determinată inclusă în excursia de frecvenţă, exprimată în dB.

neregularitate vârf-vale a reprezentării / *peak-to-valley display flatness* / *irrégularité de crête à creux de la représentation* / Neregularitate a reprezentarii măsurate de la vârf la vale.

NetBios / *NetBios* / *NetBios* / Interfaţă de programare a aplicaţiilor, ce permite partajarea datelor într-o reţea de calculatoare compatibile IBM-PC.

neumectare / *non-wetting* / *non-mouillage* / Imposibilitatea de formare a unui strat aderent de aliaj de lipire pe o suprafaţă. Notă: În acest caz, unghiul de contact este mult mai mare de 90°.

neuniformitate a răspunsului / *non-uniformity of response* / *non-uniformité de la réponse* / Într-un dispozitiv de formare a imaginii cu radionuclizi, diferenţa de rate de numărare dintre două mici suprafeţe de dimensiuni specifice aparţinând suprafeţei utile a detectorului, când se utilizează o sursă uniformă plană, paralelă cu faţa detectorului şi de dimensiuni mai mari decât suprafaţa de intrare a acestui detector.

neuroelectricitate / *neuroelectricity* / *neuroélectricité* / Orice potenţial electric menţinut sau curent produs în sistemul nervos.

neurograf / *neurograph* / *neurographe* / Aparat care permite obţinerea unei neurograme.

neurografie / *neurography* / *neurographie* / Tehnică de investigaţie a activităţii elec-

trice a nervilor, bazată pe înregistrarea şi interpretarea neurogramei.

neurogramă / *neurogram* / *neurogramme* / Înregistrare grafică a variaţiilor în funcţie de timp ale funcţiilor electrice legate de activitatea electrică a unui nerv sau a unui grup de nervi.

neuron / *neuron* / *neurone* / 1. Unitatea structurală şi funcţională fundamentală a sistemului nervos, constituită dintr-un corp celular protoplasmatic care conţine un nucleu şi din prelungiri protoplasmatice specializate. 2. Una din benzile filamentoase ale ţesutului nervos constituite din axoni şi dendrite dotate cu învelişuri protectoare şi ţesuturi de susţinere, care conectează porţiuni ale sistemului nervos cu alte organe şi conduc impulsurile nervoase.

neuron aferent / *sensory neuron* / *neurone sensoriel* / Neuron care conduce influxurile nervoase de la receptorii senzoriali sau de la alte organe către centrii nervoşi.

neuron eferent / *efferent neuron* / *neurone efférent* / Neuron care conduce influxurile nervoase de la centrii nervoşi către organele eferente.

neuron motor / *motor neuron* / *motoneurone* / Neuron eferent terminat pe o celulă musculară.

(a) neutraliza / *(to) neutralize* / *neutraliser* / A aduce un material magnetic într-o stare magnetică neutră. Notă: Neutralizarea poate fi obţinută termic sau dinamic.

neutralizare [magnetică] ⇒ demagnetizare completă

neutralizare a apelurilor false / *line lockout* / *neutralisation des faux-appels* / Operaţie care împiedică semnalele de linie permanente să provoace o menţinere intempestivă sau să simuleze tentative de apel repetate. Notă: Semnalele pot proveni de la un post terminal ca apeluri false.

neutralizare (într-un amplificator) != neutrodinare

neutrino / *neutrino* / *neutrino* / Particulă elementară, cu sarcină nulă, cu spin 1/2 şi cu masă de repaus nulă sau inferioară unei miimi din cea a electronului.

neutrodinare =! neutralizare (într-un amplificator) / *neutralization (in an amplifier)* / *neutrodynage* / Utilizarea unui circuit de echilibrare într-un amplificator, în vederea neutralizării efectului unei reacţii interne ca, de exemplu, cea produsă de o capacitate interelectrod.

neutrodinare încrucişată / *cross neutralization* / *neutrodynage en croix* / Neutrodinarea unui amplificator simetric realizat prin conectarea unei impedanţe de reacţie între electrodul de ieşire al fiecărui tub electronic şi electrodul de intrare al tubului opus.

neutrodină / ... / *neutrodyne* / Dispozitiv sau element destinat asigurării neutrodinării.

neutron / *neutron* / *neutron* / Particulă fără sarcină electrică cu masă de repaus aproximativ egală cu $1{,}67493 \cdot 10^{-27}$ kg şi a cărei viaţă medie în stare liberă pentru dezintegrare beta este de cca 890 s.

neutron de fisiune / *fission neutron* / *neutron de fission* / Neutron, prompt sau rapid, provenit din procesul de fisiune, păstrându-şi energia iniţială.

neutron de rezonanţă / *resonance neutron* / *neutron de résonance* / Neutron a cărui energie cinetică corespunde energiei de rezonanţă a unui nuclid determinat. Notă: Când nuclidul nu este precizat, termenul se referă la neutronii de rezonanţă ^{238}U.

neutron epicadmic / *epicadmium neutron* / *neutron épicadmique* / Neutron cu energie cinetică mai mare decât energia pragului efectiv al cadmiului.

neutron epitermic / *epithermal neutron* / *neutron épithermique* / Neutron de energie cinetică superioară celei corespunzătoare agitaţiei termice. Notă: Utilizarea acestui termen este frecvent limitată la energii situate imediat sub domeniul termic, respectiv la acele energii comparabile cu cele ale legăturilor chimice.

neutron intermediar / *intermediate neutron* / *neutron intermédiaire* / Neutron cu

energia cinetică cuprinsă între energiile neutronilor lenți și cele ale neutronilor rapizi. Notă: Această valoare este frecvent fixată între 1 eV și 0,1 MeV.

neutron întârziat / *delayed neutron* / *neutron retardé* / Neutron emis de produsele de fisiune excitate formate în cursul unei dezintegrări beta.

neutron lent / *slow neutron* / *neutron lent* / Neutron cu energia cinetică inferioară unei anumite valori specificate. Notă: Valoarea aceasta este frecvent fixată la 1 eV.

neutron prompt / *prompt neutron* / *neutron instantané* / Neutron care însoțește procesul de fisiune fără întârziere măsurabilă.

neutron rapid / *fast neutron* / *neutron rapide* / Neutron cu energia cinetică superioară unei anumite valori specificate. Notă: Valoarea aceasta este frecvent fixată la 0,1 MeV.

neutron subcadmic / *subcadmium neutron* / *neutron subcadmique* / Neutron cu energia cinetică mai mică decât energia pragului efectiv al cadmiului.

neutron termic / *thermal neutron* / *neutron thermique* / Neutron în echilibru termic cu mediul înconjurător.

neutru / *neutral* / *neutre* / Calificativ referitor la un conductor, bornă sau element racordat la punctul neutru al unei rețele polifazate.

newton =· N / *newton* / *newton* / Unitate SI derivată a forței, egală cu forța care produce asupra unei mase de 1 kg o accelerație de 1 m/s^2.

NIM [sistem de aparatură] / *NIM [instrumentation system]* / *NIM [système d'instrumentation]* / Sistem de aparatură modulară normalizată utilizat în aplicații științifice și industriale. Notă: Termenul NIM poate fi considerat ca o siglă pentru termenul englez "*Nuclear Instrumentation Module*".

niplu ⇒ racord de electrod

nistagmus / *nystagmus* / *nystagmus* / Mișcare oscilatorie involuntară a globului ocular. Notă: Nistagmus-ul poate fi spontan sau provocat, congenital sau dobândit. Mișcarea poate fi liniară sau rotativă.

nitrurare prin bombardament ionic / *glow-discharge nitriding* / *nitruration à décharge luminescente* / Saturație a straturilor exterioare ale materialelor metalice cu particule de azot ionizat, realizate prin difuzie pe bază de plasmă.

nivel, 1[de subordonare] / *level, 1[of subordination]* / *niveau, 1[de subordination]* / Grad de subordonare a unui articol într-un ansamblu ierarhizat.

nivel, 2[logaritmul raportului a două mărimi] / *level, 2[logarithm of a ratio of quantities]* / *niveau, 2[logarithme d'un rapport de grandeurs]* / Logaritmul raportului dintre valoarea unei mărimi date și valoarea unei mărimi de aceeași natură, luată ca referință. Baza logaritmului, valoarea de referință și natura nivelului trebuie specificate. Note: 1. Natura nivelului este specificată, utilizând expresii compuse, de exemplu nivel de putere acustică, nivel de presiune acustică. 2. Valoarea de referință rămâne neschimbată oricare ar fi valoarea aleasă pentru mărimea dată (efectivă, de vârf etc.). 3. Baza logaritmului este precizată prin utilizarea unei unități de nivel, asociate acestei baze.

nivel, 3[în comunicații de date] / *layer* / *niveau, 3[en communications des données]* / Termen folosit în comunicații de date și prelucrări distribuite, care desemnează o mulțime de structuri de date și rutine ce tratează o anumită clasă de evenimente. Exemplu: În modelul ISO, nivelul fizic se ocupă de interconectarea hardware și semnalele electrice schimbate de către calculatoarele dintr-o rețea, iar nivelul rețea se ocupă de adresarea destinatarului și traseul parcurs de informație până la acesta.

nivel absolut de putere / *absolute power level* / *niveau absolu de puissance* / Raportul dintre puterea unui semnal sau al unui zgomot într-un punct al unui canal de transmisiune și o putere de referință

specificată, raport în general exprimat în dB şi reprezentat printr-o notaţie condensată, de exemplu dBm pentru o putere de referinţă de 1 mW. Notă: Se numeşte nivel absolut de putere raportat la un punct de nivel relativ zero diferenţa dintre nivelul absolut de putere al semnalului şi nivelul relativ de putere al punctului în care se măsoară.

nivel absolut de putere aparentă / *absolute (apparent power) level* / *niveau absolu de puissance apparente* / Raportul, exprimat în unităţi de transmisiune, dintre puterea aparentă a unui semnal într-un punct al unui canal de transmisiune şi o putere de referinţă egală cu 1 mVA.

nivel absolut de tensiune / *absolute voltage level* / *niveau absolu de tension* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre valoarea eficace a tensiunii unui semnal într-un punct al unui canal de transmisiune şi o tensiune efectivă de referinţă specificată.

nivel acceptor / *acceptor level* / *niveau accepteur* / Nivel energetic de impuritate intermediar care poate primi electroni, vecin cu banda de valenţă, într-un semiconductor extrinsec. Notă: Nivelul acceptor este neocupat la temperatura de 0 K; la orice altă temperatură, acest nivel poate poate primi electronii proveniţi din banda de valenţă. Nivelurile acceptoare pot forma benzi energetice înguste de impurităţi.

nivel al crestei / *top magnitude* / *niveau du sommet* / Nivel al vârfului unei forme de undă de impuls, determinat prin intermediul unei proceduri sau al unui algoritm specificat.

nivel al forţei (alternative) / *(alternating) force level* / *niveau de (la) force (alternative)* / Multiplicarea cu 20 a raportului dintre valoarea eficace a forţei care transmite vibraţia la o valoare de referinţă egală cu 1 μN. Unitatea de măsură este decibelul (dB).

nivel al impedanţei mecanice / *mechanical impedance level* / *niveau d'impédance mécanique* / Logaritmul zecimal, multiplicat cu 20, al raportului dintre modulul impedanţei mecanice şi o valoare de referinţă egală cu 1 Ns/m. Unitatea de măsură este dB.

nivel al legăturii de date / *data link layer* / *niveau du lien de données* / Unul din cele 7 niveluri ale modelului arhitectural ISO-OSI, situat între nivelul fizic şi nivelul reţea.

nivel al semnalului de ieşire ⇒ nivel de ieşire (al unui semnal)

nivel al semnalului de intrare ⇒ nivel de intrare (al unui semnal)

nivel al sensibilităţii / *sensitivity level* / *niveau d'efficacité* / Logaritmul zecimal, multiplicat cu 20, al raportului dintre eficacitatea unui cuplor mecanic, definită ca tensiunea de ieşire în V pentru o forţă alternativă aplicată, exprimată în N, şi eficacitatea de referinţă egală cu 1 V/N. Unitatea de măsură este dB.

nivel (al unei mărimi variabile) / *level (of a time varying quantity)* / *niveau (d'une grandeur variable)* / Valoare minimă sau altă valoare ponderată a unei mărimi variabile în timp ca, de exemplu, o putere sau o mărime de câmp, evaluată de o manieră determinată într-un interval de timp specificat. Notă: Nivelul unei mărimi poate fi exprimat în unităţi logaritmice ca, de exemplu, în dB în raport cu o unitate de referinţă.

nivel (al unei reţele de servicii integrate) ⇐ strat (al unei reţele de servicii integrate) / *layer (of an integrated services network)* / *couche (d'un réseau à intégration de services)* / Ansamblu de funcţii cuprinse între o limită superioară şi una inferioară, într-o ierarhie logică de funcţii, jucând un rol diferit de cel al ansamblurilor adiacente şi furnizând serviciul oricărui ansamblu de rang superior. Notă: Modelul de referinţă utilizabil pentru transferul de date în cadrul aceluiaşi sistem de calcul comportă 7 straturi.

nivel al unui semnal / *level (of a signal)* / *niveau (d'un signal)* / Valoare medie a

unui semnal sau a unui zgomot, evaluată într-un mod specificat într-un interval de timp specificat. Notă: Intervalul de timp de mediere trebuie să fie mai mare decât perioada oricărei componente spectrale semnificative a semnalului sau zgomotului considerat. Nivelurile se exprimă de regulă logaritmic în dB, față de un nivel de referință specificat.

nivel al unui semnal numeric / *signal level [of a digital signal]* / *niveau du signal numérique* / Valoarea semnalului exprimată în raport cu o valoare de referință arbitrar aleasă.

nivel al zgomotului de fond intrinsec / *intrinsic background level* / *niveau de bruit de fond intrinsèque* / Indicație a unui aparat de măsurare în absența radiației. Notă: Aceste indicații sunt produse de radioactivitatea materialelor structurale și de zgomotele de diferite proveniențe, depinzând de forma și condițiile de funcționare ale instrumentului.

nivel al zgomotului de modulație în amplitudine / *amplitude modulation noise (level)* / *bruit de modulation en amplitude [niveau]* / Pentru o zonă specificată a benzii laterale raportul, exprimat în dB, dintre puterea zgomotului de modulație în amplitudine a benzii laterale, și puterea purtătoarei.

nivel aplicație / *application layer* / *niveau application* / Unul din cele 7 niveluri ale modelului ISO, anume cel mai de sus, care se ocupă cu furnizarea către utilizatori a serviciilor de rețea de tip aplicație. Notă: Nivelul aplicație este aproape total independent de hardware, bazându-se pe serviciile asigurate de celelalte 6 niveluri. Uzual, include servicii de tip telnet (conectare la distanță), poștă electronică, emulare de terminal, gopher, Web/ Netscape etc.

nivel (compozit) pe sarcină adaptată / *terminated level* / *niveau composite adapté* / Valoarea nivelului compozit într-un punct al unui circuit, când acesta se termină în punctul considerat printr-o rezistență egală cu impedanța nominală a circuitului.

nivel critic / *critical level* / *niveau critique* / Altitudine de ordinul a $500 \div 600$ km dincolo de care frecvența coliziunilor dintre particule fiind suficient de slabă, probabilitatea ca anumite particule să scape în spațiu este relativ importantă dacă viteza lor verticală este suficientă. Notă: Nivelul critic corespunde altitudinii exobazei.

nivel cromatic ⇒ cromie

nivel de activitate radio ⇐ ambianță radio / *radio environment* / *environnement radioélectrique* / Efect combinat al unor emisii radio, creat într-un spațiu delimitat, de către emițători autorizați care funcționează normal. Mărimea intensității câmpului în această ambianță depinde de banda de frecvență, de amplasarea geografică și de ora considerată.

nivel de acționare (al unui supresor de ecou) / *operate level (of an echo suppressor)* / *niveau de fonctionnement (d'un suppresseur d'écho)* / Nivel al unui semnal cu frecvența egală cu frecvența de funcționare a unui supresor de ecou și care, aplicat la intrarea acestuia, îl determină să funcționeze, respectiv să funcționeze la limită. Această mărime se poate exprima ca un nivel absolut de putere (nivel local de funcționare) sau ca un nivel de putere raportat la punctul de nivel relativ zero al circuitului la care supresorul de ecou este conectat (nivel de funcționare raportat la nivelul relativ zero). Note: 1. Un supresor de ecou cu acțiune discontinuă funcționează când o atenuare de blocare specificată este introdusă în canalul care trebuie blocat. 2. Un supresor de ecou cu acțiune discontinuă funcționează la limită când o atenuare de 7 dNp (sau 6 dB) este introdusă în canalul care trebuie blocat; acesta funcționează efectiv când atenuarea introdusă de el este egală cu atenuarea de blocare de cel puțin 7 dNp sau 6 dB.

nivel de bază / *base magnitude* / *niveau de la base* / Nivel al bazei unei forme de

undă de impuls, determinat prin intermediul unei proceduri sau al unui algoritm specificat, acelaşi pentru ambele porţiuni ale bazei, în lipsa unei indicaţii contrare.

nivel de calitate acceptabil / *acceptable quality level <AQL>* / *niveau de qualité acceptable <NQA>* / Pentru o caracteristică de calitate dată, procentajul maxim de contoare defecte dintr-un lot de încercare care, pentru controlul prin eşantionare, poate fi considerat satisfăcător.

nivel de contaminare convenţional adevărat / *conventionally-true contamination level* / *niveau de contamination conventionnellement vrai* / Evaluarea cea mai apropiată posibil de valoarea adevărată a contaminării de suprafaţă.

nivel de contaminare radioactivă / *radioactive contamination level* / *niveau de contamination radioactive* / Mărime care defineşte cantitativ contaminarea radioactivă.

nivel de declanşare / *trip level* / *niveau de déclenchement* / Valoarea măsurată a unei mărimi fizice la care se declanşează o acţiune de protecţie.

nivel de excitaţie (a unui rezonator piezoelectric) / *level of drive (of a piezoelectric resonator)* / *niveau d'excitation (d'un résonateur piézoélectrique)* / Valoare a amplitudinii mişcării impuse rezonatorului piezoelectric, exprimată uzual prin puterea disipată.

nivel de ieşire (al unui filtru piezoelectric) / *output level (of a piezoelectric filter)* / *niveau de sortie (d'un filtre piézoélectrique)* / Valoarea puterii, tensiunii sau a curentului, furnizate circuitului de sarcină al unui filtru piezoelectric.

nivel de impuritate / *impurity level* / *niveau d'impureté* / Nivel local datorat unei impurităţi.

nivel de intervenţie [pentru mentenanţă] / *indenture level [for maintenance]* / *niveau d'intervention [pour la maintenance]* / Nivel de subdivizare al unei entităţi din punct de vedere al mentenanţei. Note: 1. Nivelul de intervenţie poate corespunde de exemplu subsistemelor, plăcilor de circuit imprimat sau componentelor. 2. Nivelul de intervenţie depinde de complexitatea structurii entităţii, de accesibilitatea la subentităţi, de nivelul de competenţă al personalului, de mijloacele de măsurare şi încercare, de considerente de securitate etc.

nivel de intrare (al unui filtru piezoelectric) / *input level (of a piezoelectric filter)* / *niveau d'entrée (d'un filtre piézoélectrique)* / Valoarea puterii, tensiunii sau a curentului, existentă la bornele de intrare ale unui filtru piezoelectric.

nivel de iradiere (a combustibilului) ⇒ ardere specifică

nivel de izolaţie / *insulation level* / *niveau d'isolement* / Tensiunea de încercare pe care trebuie să o poată suporta, în condiţii specificate, izolaţia unui dispozitiv sau a unui echipament electric.

nivel de izolaţie nominal / *rated insulation level* / *niveau d'isolement assigné* / Tensiunile de încercare pe care izolaţia le poate suporta în condiţii specificate. Exemple: tensiunile nominale de ţinere la impulsuri atmosferice şi de ţinere de scurtă durată la frecvenţă industrială, tensiunile nominale de ţinere la impulsuri atmosferice şi la impulsuri de comutaţie (fază-pământ).

nivel de încredere / *confidence level* / *niveau de confiance* / Probabilitate, exprimată în general procentual, ca valoarea adevărată a unei mărimi estimate să se găsească în interiorul unui interval determinat în jurul valorii estimate.

nivel de mentenanţă / *level of maintenance* / *niveau de maintenance* / Ansamblul operaţiilor de mentenanţă ce trebuie efectuate la un nivel de intervenţie specificat. Notă: Operaţiile de mentenanţă pot consta, de exemplu, în înlocuirea unui component, unei plăci de circuit imprimat, unui subsistem.

nivel de negru / *black level* / *niveau du noir [en télévision]* / Nivel al tensiunii de semnal afişat pe osciloscopul de control,

când iluminarea incidentă pe tubul analizor este zero.

nivel de protecţie la supratensiuni de comutare (al unui dispozitiv de protecţie) / *switching impulse protective level (of a protective device)* / *niveau de protection aux surtensions de manoeuvre (d'un dispositif de protection)* / Valoare de vârf maximă admisibilă a tensiunii la bornele unui dispozitiv de protecţie supus la impulsuri de comutare în condiţii specificate.

nivel de protecţie la supratensiuni de trăsnet (al unui dispozitiv de protecţie) / *lightning impulse protective level (of a protective device)* / *niveau de protection aux surtensions de foudre (d'un dispositif de protection)* / Valoare de vârf maximă admisibilă a tensiunii la bornele unui dispozitiv de protecţie supus la impulsuri de trăsnet în condiţii specificate.

nivel de referinţă al afişării / *display reference level* / *niveau de référence de la représentation* / Poziţie verticală determinată reprezentând un nivel de energie specificat. Notă: Nivelul poate fi exprimat în dB în raport cu 1mW (dB(1mW)), în V sau în orice alte unităţi adecvate.

nivel de referinţă exprimat în procente / *percent reference magnitude* / *niveau de référence exprimé en pourcentage* / Nivel de referinţă determinat cu ajutorul expresiei: $(x)\%M_r = M_b + \frac{x}{100}(M_t - M_b)$, cu: $0 < x < 100$, unde: $(x)\%M_r$ este nivelul de referinţă exprimat în procente; M_b este nivelul bazei; M_t este nivelul vârfului. M_b, M_t şi $(x)\%Mr$ sunt exprimate în aceleaşi unităţi de măsură.

nivel de saturaţie / *saturation level* / *niveau de saturation* / Nivel de ieşire dincolo de care nu se mai poate produce nici o creştere a informaţiei de ieşire, nici prin creşterea intensităţii curentului de scriere (saturaţie la scriere) şi nici prin cea a curentului de citire (saturaţie la citire).

nivel de selecţie / *level (of a selector)* / *niveau de sélection* / Ansamblu de contacte într-un câmp de terminale cu acces la aceeaşi direcţie.

nivel de suprafaţă / *surface level* / *niveau de surface* / Nivel local datorat prezenţei unei impurităţi sau a unei alte imperfecţiuni la suprafaţa cristalului.

nivel de suprimare / *blanking level* / *niveau de suppression* / Nivelul de separare între semnalul de sincronizare şi cel de imagine, având şi funcţia de nivel de referinţă pentru semnalul video, nivel de la care funcţionează impulsul de suprimare. Notă: Nivelul minim permis pentru semnalul video se numeşte nivel de negru şi diferă de nivelul de suprimare cu o cantitate numită imagine de negru.

nivel de tensiune (într-o reţea electrică) / *voltage level (in an electrical power system)* / *niveau de tension (dans un réseau)* / Una din valorile standardizate ale tensiunilor nominale folosită în reţeaua considerată.

nivel de test / *test level* / *niveau composite (en un point d'un circuit)* / Valoarea nivelului absolut de putere într-un punct al unui circuit alimentat la origine prin intermediul unui generator cu impedanţă internă nereactivă R egală cu impedanţa nominală a circuitului şi o tensiune electromotoare de $2\sqrt{\frac{R}{1000}}$ V, fără modificarea condiţiilor terminale ale circuitului.

nivel (de) transport / *transport layer* / *niveau (de) transport* / Al patrulea nivel din ierarhia ISO de interconectare a sistemelor deschise, nivel responsabil pentru calitatea serviciului asigurat şi garantarea transmiterii informaţiei la destinatar. Notă: Pentru realizarea acestor deziderate, nivelul transport cooperează strâns cu nivelul de sub el (nivelul reţea), pentru a detecta şi corecta erorile de transmisie apărute.

nivel de zgomot echivalent raportat la intrare / *equivalent noise referred to the*

input / bruit équivalent ramené à l'entrée / Valoarea zgomotului la intrare care ar produce acelaşi zgomot la ieşire ca şi sursa reală de zgomot.

nivel donor / *donor level / niveau donneur /* Nivel de impuritate intermediar care poate furniza electroni, vecin cu banda de conducţie într-un conductor extrinsec. Notă: Nivelul este complet ocupat la temperatura de 0 K; la orice altă temperatură, el poate furniza electronii benzii de conducţie. Nivelurile donoare pot forma benzi înguste de impurităţi.

nivel energetic (al unei particule, al unui sistem cuantificat) / *energy level / niveau d'énergie* / Energia corespunzătoare unei stări cuantificate a unui sistem fizic.

nivel Fermi / *Fermi (characteristic energy) level / niveau de Fermi* / Într-un solid, nivel de energie care separă nivelurile ocupate de cele neocupate la temperatura termodinamică de 0 K. Notă: Atunci când stările ocupate şi cele neocupate sunt separate printr-o bandă interzisă, nivelul Fermi se situează aproximativ în centrul acesteia.

nivel fizic / *physical layer / niveau physique* / Primul (cel mai de jos) nivel dintre cele 7 niveluri ale modelului ISO de interconectare a calculatoarelor, care se ocupă cu descrierea conexiunilor fizice între calculatoare: cabluri, conectori, semnale electrice. Notă: Nivelul fizic este total dependent de hardware.

nivel local / *local level / niveau local /* Nivel energetic situat într-o bandă interzisă şi datorat unei imperfecţiuni a reţelei cristaline în cazul unei slabe concentraţii de defecte.

nivel maxim (al unui filtru piezoelectric) / *maximum level (of a piezoelectric filter) / niveau maximal (d'un filtre piézoélectrique)* / Valoare a puterii, tensiunii sau a curentului, peste care o distorsiune inacceptabilă a semnalului sau nişte modificări ireversibile se pot produce într-un filtru piezoelectric.

nivel nominal (al unui filtru piezoelectric) / *rated level (of a piezoelectric filter) / niveau assigné (d'un filtre piézoélectrique)* / Valoarea puterii, tensiunii sau a curentului pentru care sunt specificate caracteristicile unui filtru piezoelectric.

nivel prezentare / *presentation layer / niveau (de) présentation* / Unul dintre cele 7 niveluri ale modelului ISO de interconectare a calculatoarelor, situat în poziţia 6 (aproape de vârful ierarhiei). Notă: Nivelul prezentare se ocupă de aranjarea informaţiilor astfel încât să poată fi transmise prin reţea şi, totodată, "înţelese" de programele de aplicaţie aflate în legătură.

nivel relativ al unui lob lateral / *(relative) side lobe level (for a specified polarization) / amplitude (relative) d'un lobe latéral* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre valoarea maximă a amplitudinii componentei considerate a câmpului într-un lob lateral şi valoarea sa maximă, într-un lob de referinţă. Notă: În lipsa unei specificaţii contrare, lobul de referinţă este lobul principal.

nivel relativ de putere / *relative power level / niveau relatif de puissance* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea unui semnal sau al unui zgomot într-un punct al unui canal de transmisiune şi puterea corespunzătoare a aceluiaşi semnal într-un alt punct al canalului ales ca referinţă, în general originea canalului. Notă: Nivelul relativ de putere este o caracteristică a canalului şi nu a semnalului transmis.

nivel relativ de putere activă / *relative real power level / niveau relatif de puissance active* / Expresia, în dB sau Np, a raportului dintre puterea activă a unui semnal într-un punct al unui canal de transmisiune şi cea care se manifestă în alt punct al canalului ales ca punct de referinţă, în general originea circuitului.

nivel relativ de putere aparentă / *relative (apparent power) level / niveau relatif de puissance apparente* / Raportul, exprimat

în dB sau Np, dintre puterea aparentă a unui semnal într-un punct al unui canal de transmisiune şi cea care se manifestă într-un alt punct al canalului, ales ca punct de referinţă, în general în originea circuitului.

nivel reţea / *network layer* / *niveau réseau* / Unul dintre nivelurile de abstractizare a unei reţele, prevăzute de modelul ISO pentru interconectarea sistemelor deschise. Notă: Nivelul reţea are sarcina de a menţine deschisă o legătură de date, asigurând transferul informaţiei la destinaţie.

nivel sesiune / *session layer* / *niveau session* / Cel de-al 5-lea nivel al modelului ISO, în sarcina căruia cade coordonarea transferului de informaţii, deschiderea unei sesiuni şi controlul transferului de date pe tot parcursul acesteia.

nivel utilizabil / *usable level* / *niveau utilisable* / Niveluri de ieşire corespunzătoare unor informaţii de intrare, distincte între ele, oricare ar fi poziţia lor pe suprafaţa de memorie.

nivelare (a unui impuls) / *slicing* / *émincage* / Procedeu de limitare care conservă toate valorile nivelurilor inferioare sau superioare unui nivel de limitare predeterminat.

nivelmetru ⇐ limnimetru / *level measuring device* / *limnimètre* / Aparat care măsoară nivelul unui lichid.

nivelmetru (cu radiaţii ionizante) ⇐ măsurător de nivel (cu radiaţii ionizante) / *level meter (ionizing radiation)* / *limnimètre (par rayonnement ionisant)* / Ansamblu de măsurare care conţine o sursă de radiaţii ionizante şi un radiometru, destinat măsurării sau indicării într-un rezervor a nivelului unui lichid sau al unei substanţe pulverulente, chiar când accesul direct la acest nivel nu este posibil.

nivelmetru cu urmărire automată (cu radiaţii ionizante) / *following level meter (by ionizing radiation)* / *mesureur de niveau à poursuite automatique* / Nivelmetru care conţine un indicator de radiaţie de tipul „cu depăşire de nivel" asociat cu un servomecanism care asigură urmărirea automată a nivelului de către dispozitivul sursă-detector.

nivelmetru înregistrator / *liquid-level indicator [recorder]* / *limnigraphe* / Aparat înregistrator care măsoară nivelul unui lichid.

nivelmetru pentru moderatorul lichid (al unui reactor nuclear) / *liquid moderator level meter (for a nuclear reactor)* / *limnimètre d'un modérateur liquide (d'un réacteur nucléaire)* / Nivelmetru destinat măsurării nivelului moderatorului lichid într-un reactor nuclear.

nivelmetru (pentru un reactor nuclear) / *liquid-level meter (for a nuclear reactor)* / *limnimètre (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare a nivelului unui lichid asociat funcţionării unui reactor nuclear.

nivelmetru static (cu radiaţii ionizante) / *static level meter (by ionizing radiation)* / *statolimnimètre (par rayonnement ionisant)* / Nivelmetru pentru măsurare continuă care conţine o sursă fixă de radiaţii ionizante şi un detector fix, astfel dispuse încât radiaţia primită de detector să fie funcţie de nivel.

nod, 1[al unei unde staţionare] / *node, 1[of a standing wave]* / *noeud, 1[d'une onde stationnaire]* / Punct, sau loc dintr-un spaţiu, sediu al unei unde staţionare, în care o mărime dată are o amplitudine minimă. Notă: Dacă nodul nu este un punct izolat, se folosesc termenii: "*linie nodală*", "*plan nodal*" sau "*suprafaţă nodală*".

nod, 2[al unei reţele electrice] / *node, 2[of an electric network]* / *noeud, 2[d'un réseau électrique]* / Extremitate a unei laturi într-o reţea sau punct în care se întâlnesc două sau mai multe laturi.

nod, 3[al unei reţele de telecomunicaţii] / *node, 3[in a telecommunication network]* / *noeud, 3[d'un réseau de télécommunication]* / Într-o reţea de telecomunicaţii,

punct de conexiune a cel puţin două legături.

nod, 4[al unei structuri mecanice] / *node, 4[of a mechanic structure]* / *noeud, 4[d'une structure mécanique]* / Punct în care se îmbină mecanic două sau mai multe bare ale unui stâlp.

nod (al unei funcţii spline) / *knot* / *noeud (d'une chaînette cannelée)* / Punctul de coordonate (t_k, m_k), unde k = 1, 2, 3, ..., n, dintr-o secvenţă de puncte cuprinse între t_k şi t_{k+1}, unde $t_k \leq t_{k+1}$, prin care trece o funcţie spline cubică naturală.

nod (al unei reţele de calculatoare) / *node* / *noeud (d'un réseau)* / Echipament de calcul, component al unei reţele de calculatoare, care este capabil să comunice cu echipamente similare din cadrul aceleiaşi reţele. Exemple: un calculator, pe care rulează programe specifice de reţea sau un sistem de operare ce înglobează funcţiile necesare conectării la o reţea.

nod (al unei reţele de date) / *node (of a data network)* / *noeud (d'un réseau de données)* / Punct al unei reţele de date în care una sau mai multe unităţi funcţionale interconectează canale de transmisiuni de date sau circuite de date.

nod (al unui program de calcul) ⇒ punct de ramificare

nod al consumatorului / *load bus* / *noeud de consommation* / Nod de reţea în care puterile active şi reactive care intră în nod sunt predeterminate.

nod cu tensiune controlată / *voltage-controlled bus* / *noeud à tension contrôlée* / Nod de reţea în care puterea activă care intră în nod şi amplitudinea tensiunii sunt predeterminate.

nod de echilibru / *balancing bus* / *noeud bilan* / Nod de reţea în care, în calcule, se introduce o injecţie de putere determinată astfel încât să echilibreze suma tuturor celorlalte puteri injectate în nod şi a pierderilor de putere activă din reţea.

nod de echilibru de putere infinită / *slack bus* / *noeud bilan à puissance infinie* / Nod de putere infinită în care amplitudinea tensiunii este predeterminată şi care este în acelaşi timp nod de referinţă şi nod de echilibru.

nod de putere infinită / *infinite bus* / *noeud à puissance infinie* / Nod de reţea în care tensiunea este predeterminată şi rămâne constantă în amplitudine, fază şi frecvenţă, oricare ar fi regimul de funcţionare al reţelei.

nod de referinţă / *reference node* / *noeud de référence* / Nod de reţea în care faza tensiunii nodului a fost fixată arbitrar în planul complex al reţelei şi faţă de care sunt măsurate toate fazele variabilelor de stare din reţea.

nod de repartiţie (al unei reţele de teledistribuţie) / *star point* / *noeud de répartition (d'un réseau de télédistribution)* / Punct de origine a liniilor de utilizator ale unei reţele de teledistribuţie în stea.

nod de sincronizare / *synchronization node* / *noeud de synchronisation* / Punct al unei reţele sincronizate în care o informaţie temporală este formată, emisă sau recepţionată şi prelucrată în scopul sincronizării.

nod pasiv (al unei reţele de energie) / *passive bus* / *noeud passif* / Nod în care puterile active şi reactive de intrare sunt nule.

nod polifazat / *polyphase node* / *noeud polyphasé* / Ansamblu ordonat de *m* noduri ale grafului unui circuit polifazat care corespund unei permutări circulare.

nod Ranvier / *node of Ranvier* / *noeud de Ranvier* / Constricţie în învelişul mielinic al unei fibre nervoase de calibru mare.

nominal / *rated* / *assigné* / Calificativ al unei mărimi care figurează în specificaţia unei maşini sau a unui aparat.

non-conjuncţie / *non-conjunction* / *(opération) NON-ET* / Operaţie booleeană diadică al cărei rezultat are valoarea booleeană 0, dacă şi numai dacă fiecare operand are valoarea booleeană 1.

non-disjuncţie / *non-disjunction* / *(opération) NON-OU* / Operaţie booleeană

diadică al cărei rezultat are valoarea booleeană 1, dacă şi numai dacă fiecare operand are valoarea booleeană 0.

non-număr (NaN) / *non-number (NaN)* / *non-nombre (NaN)* / Entitate simbolică codificată potrivit formatului în virgulă mobilă.

nor de ioni ⇐ nor ionic / *ion cluster* / *nuage d'ions* / Grup de ioni de-a lungul sau în proximitatea traiectoriei unei particule ionizante.

nor ionic ⇒ nor de ioni

norma unui vector ⇒ modulul unui vector

(a) normaliza (în aritmetica binară) / *(to) normalize (in binary arithmetic)* / *normaliser (en arithmétique binaire)* / Dacă numărul este nenul, normalizarea constă în a decala mantisa lui la stînga scăzând exponentul până când bitul de pondere al mantisei este 1; exponentul este considerat având un câmp nelimitat. Notă: Dacă mantisa este nulă, numărul este înlocuit prin zero normalizat. Normalizarea nu schimbă semnul numărului.

(a) normaliza (în reprezentarea cu virgulă mobilă) / *(to) normalize (in a floating-point representation system)* / *normaliser (en numération à séparation flottante)* / A modifica mantisa unui număr real pentru a o plasa într-un anumit domeniu de variație dat, ajustând în acelaşi timp exponentul în aşa fel încât valoarea numărului real, reprezentat în sistemul cu virgulă mobilă, să nu se schimbe. Exemplu: Pentru a aduce mantisa în intervalul de valori [1;10), forma normalizată a reprezentării $123{,}45 \times 10^2$ va fi $1{,}2345 \times 10^4$.

normalizator de impulsuri ⇐ formator de impulsuri [normalizator] / *pulse shaper* / *(dispositif de) mise en forme d'impulsion* / Subansamblu destinat producerii unui impuls de ieşire cu caracteristici de formă specifice, ca răspuns la un semnal de intrare.

normativ / *regulation* / *règlement* / Document care conține reguli cu caracter obligatoriu.

normativ tehnic / *technical regulation* / *règlement technique* / Normativ ce conține condiții tehnice, fie direct, fie prin referire la standarde, specificații tehnice sau instrucțiuni de utilizare, fie prin preluarea acestor documente.

normă [standard] ⇒ standard

NOSFER .= noul sistem fundamental pentru determinarea echivalenților de referință

notare a unui mod (într-un ghid de unde sau o cavitate) / *mode designation (in a waveguide or cavity resonator)* / *désignation de mode (dans un guide d'ondes ou une cavité)* / Convenție în care un mod normal sau un mod de rezonanță este desemnat prin abrevierile *TE* sau *TM*, însoțite de indici numerici. Notă: Această notare se aplică exclusiv modurilor care pot exista în forme materiale reprezentabile simplu printr-un sistem de coordonate adecvat.

notație / *notation* / *notation* / Mulțime de simboluri şi de reguli care permit utilizarea acestora la reprezentarea datelor.

notație binară / *binary notation* / *notation binaire* / Notație care utilizează două caractere diferite, de obicei cifrele binare 0 şi 1. Exemplu: Codul GRAY este o notație binară, dar nu este un sistem de numerație binar.

notație codificată binar ⇐ reprezentare codificată în binar / *binary-coded notation* / *représentation codée en binaire* / Notație binară potrivit căreia fiecare caracter este reprezentat de un numeral binar.

notație cu bază ⇒ sistem de numerație cu bază

notație cu bază fixă ⇒ sistem (de numerație) cu bază fixă

notație cu bază mixtă ⇒ sistem (de numerație) cu bază mixtă

notație cu baze multiple ⇒ sistem (de numerație) cu baze multiple

notație fără paranteze ⇒ notație prefix

notație infix / *infix notation* / *notation infixée* / Metodă de alcătuire a expresiilor

matematice, guvernată de regulile priorităţii operatorilor şi care utilizează perechi de separatori, de exemplu parantezele, în care operatorii alternează cu operanzii, fiecare operator indicând operaţia ce trebuie efectuată asupra operanzilor sau a rezultatelor parţiale ce-i sunt adiacente. Exemple: 1. Suma dintre A şi B multiplicată prin C se poate scrie: $(A+B)\times C$. 2. Intersecţia lui P cu rezultatul intersecţiei lui Q cu R se poate scrie $P \cap (Q \cap R)$.

notaţie Lukasiewicz ⇒ notaţie prefix

notaţie poloneză ⇒ notaţie prefix

notaţie poziţională ⇒ sistem (de reprezentare) poziţional

notaţie prefix ⇐ notaţie fără paranteze ⇐ notaţie Lukasiewicz ⇐ notaţie poloneză / *prefix notation / notation préfixée* / Metodă de alcătuire a expresiilor matematice în care fiecare operator îşi precede operanzii săi şi indică operaţia ce trebuie efectuată asupra operanzilor sau rezultatelor parţiale ce îi urmează. Exemple: 1. Suma dintre A şi B multiplicată prin C se poate scrie $\times+ABC$. 2. Intersecţia lui P cu rezultatul intersecţiei lui Q cu R se poate scrie $\wedge P \wedge QP$.

notaţie sufix / *postfix notation / notation suffixée* / Metodă de alcătuire a expresiilor matematice în care fiecare operator este precedat de operanzii săi şi indică operaţia ce trebuie efectuată asupra operanzilor sau rezultatelor parţiale ce îl preced. Exemple: 1. Suma dintre A şi B multiplicată prin C se poate scrie $AB+C\times$. 2. Intersecţia lui P cu rezultatul intersecţiei lui Q cu R se poate scrie $PQR\wedge\wedge$.

notaţie zecimală / *decimal notation / notation décimale* / Notaţie care utilizează zece caractere diferite, de obicei cifrele zecimale. Exemple: 1. Lanţul de caractere 196912312359 poate fi utilizat pentru a reprezenta data, ora şi minutele pentru momentul definit ca un minut înainte de începutul anului 1970; 2. Reprezentarea indicilor în clasificarea zecimală universală (CZU). Aceste exemple utilizează o notaţie zecimală, dar nu satisfac definiţia de sistem de numeraţie zecimală.

notaţie zecimală codificată binar ⇐ cod zecimal (codificat) binar <BDC> ⇐ reprezentare codificată binar / *binary-coded decimal notation / numération décimale binaire* / Notaţie codificată binar în care fiecare cifră zecimală este reprezentată printr-un numeral binar. Exemplu: Numărul douăzeci şi trei este reprezentat prin 00100011 în notaţia zecimală codificată în binar care foloseşte ponderile 8-4-2-1 şi prin 10111 în sistemul de numeraţie binară. Tipuri de notaţii zecimale codificate în binar: cod exces trei, cod doi din cinci, cod bicvinar.

notă de opinie [în telefonie] / *opinion score [in telephony] / note d'opinion [en téléphonie]* / Valoare, pe o scală predefinită, atribuită de un experimentator opiniei proprii asupra calităţii sistemului de transmisiune telefonică utilizat pentru realizarea unei conversaţii sau pentru ascultarea unui text vorbit. Notă: În general, scala conţine cinci valori ca, de exemplu: excelent, bun, acceptabil, slab, inaceptabil.

notă medie de opinie / *mean opinion score / note moyenne d'opinion* / Valoare medie pentru un sistem de transmisiune dat a notelor de opinie preluate de la ansamblul subiecţilor participanţi la un experiment.

noul sistem fundamental pentru determinarea echivalenţilor de referinţă =. NOSFER / *new fundamental system for the determination of reference equivalents / nouveau système fondamental pour détermination des équivalents de référence* / Sistem de referinţă al CCITT utilizat în laboratorul CCITT pentru determinarea echivalenţilor de referinţă, realizat în urma anumitor modificări aduse aparatului de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente de articulaţie (ARAEN).

Np .= neper

n-tet (de elemente binare) / *n-bit byte* / *n-uplet [d'éléments binaires]* / Byte compus din *n* cifre binare.

nucă ⇒ izolator-nucă [în tracțiunea electrică]

nucleid ⇒ nuclid

nuclid fertil / *fertile nuclide* / *nucléide fertile* / Nuclid susceptibil de a fi transformat direct sau indirect într-un nuclid fisionabil prin captură de neutroni.

nuclid fisionabil / *fissionable nuclide* / *nucléide fissile* / Nuclid susceptibil de a suporta o fisiune printr-un proces oarecare.

nuclid fisionabil prin neutroni lenți / *fissile nuclide* / *nucléide fissile par neutrons lents* / Nuclid ce poate suferi o fisiune în urma capturii neutronilor lenti. Notă: Acest termen nu se aplică nuclizilor ce au o secțiune de fisiune cu neutroni neglijabil de mică, de exemplu ^{238}U.

nucleon ⇐ particulă nucleară / *nucleon* / *nucléon* / Termen care desemnează unul dintre constituenții nucleului atomic: protonul sau neutronul. Notă: Vezi nota de la "*nucleu atomic*".

nucleu (al unui sistem de operare) / *kernel* / *noyau (d'un système d'exploitation)* / Partea esențială a unui sistem de operare, responsabilă cu gestiunea resurselor și tratarea principalelor apeluri sistem pentru programele rulate deasupra nucleului. Principalele sale funcții sunt: tratarea întreruperilor, planificarea proceselor pentru execuție (*planificarea pe termen scurt*), sincronizarea proceselor, administrarea memoriei, accesul la disc și la alte echipamente periferice, crearea de noi procese și gestiunea acestora. Note: Nucleul poate fi monolit (ca la UNIX) sau ierarhizat într-o structură multinivel; poate avea o parte rezidentă, în care se află concentrate funcțiile importante frecvent utilizate, cu prioritate mare în execuție, și una tranzitorie, în care sunt încărcate și executate la cerere module care reprezintă funcții mai puțin importante sau cerute mai puțin frecvent. Când portabilitatea este principalul obiectiv al sistemului, nucleul poate fi ierarhizat într-o parte dependentă de mașină și una independentă de arhitectură. Numai prima trebuie rescrisă la portarea sistemului de operare pe o altă structură de sistem.

nucleu (atomic) / *(atomic) nucleus* / *noyau (atomique)* / Partea centrală, încărcată pozitiv, a unui atom și având aproape întreaga masă a atomului. Notă: Un nucleu este compus din protoni și neutroni. Protonul și neutronul, având spinul 1/2, au aproximativ aceeași masă de repaus și se pot transforma unul într-altul prin interacțiuni slabe.

nucleu compus / *compound nucleus* / *noyau composé* / Nucleu excitat format ca etapă intermediară într-o reacție intermediară.

nucleu descendent ⇐ nucleu produs / *daughter product* / *descendant radioactif* / Nuclid format pornind de la un radionuclid dat, în curs de dezintegrare.

nucleu produs ⇒ nucleu descendent

nucleu rezident al programului de comandă / *nucleus (of a control programme)* / *noyau (d'un programme de commande)* / Parte a unui program de comandă rezidentă în memoria principală.

nuclid ⇐ nucleid ⇐ specie nucleară / *nuclide* / *nucléide* / Specie atomică definită prin numărul său de masă și numărul său atomic. Notă: Un nuclid poate fi de asemenea caracterizat prin starea sa energetică nucleară, dacă viața sa medie în această stare este suficient de lungă pentru a fi observată.

nuclid radioactiv ⇒ radionuclid

număr [de impulsuri de ieșire] / *count [total number of pulses]* / *compte [total des coups]* / Numărul de impulsuri de ieșire înregistrate într-o perioadă dată.

număr aleator / *random number* / *nombre aléatoire* / Număr astfel ales dintr-o mulțime de numere, încât toate numerele să aibă aceeași probabilitate de a fi alese.

număr atomic <Z> / *atomic number <Z>* / *numéro atomique <Z>* / Rangul unui element chimic în clasificarea periodică, identificat cu numărul de protoni ai unui nucleu atomic. Notă: $Z = A - N$, unde A este numărul de masă şi N numărul de neutroni ai nucleului atomic.

număr atomic echivalent / *effective atomic number* / *numéro atomique équivalent* / Număr evaluat pe baza numerelor atomice ale atomilor unui compus chimic sau ai unui amestec şi în funcţie de numerele specifice compoziţiei unei astfel de substanţe. Numărul atomic echivalent reprezintă elementul cu care radiaţia interacţionează similar cu modul în care ar interacţiona cu compusul chimic sau amestecul de substanţe.

număr binar în virgulă mobilă / *binary floating-point number* / *nombre binaire exprimé en virgule flottante* / Şir de biţi caracterizat prin trei elemente: semn, exponent şi mantisă; valoarea sa numerică, dacă există, este produsul cu semn al mantisei cu doi, la puterea dată de exponent.

număr complex / *complex number* / *nombre complexe* / Număr reprezentat printr-o pereche ordonată de numere reale şi exprimat sub forma $c = a + jb$, unde a şi b sunt numere reale iar $j^2 = -1$. Note: 1. Un număr complex mai poate fi reprezentat: $c = |c|(\cos\varphi + j\sin\varphi) = |c| \cdot e^{j\varphi}$, unde: $|c|$ este un număr real nenegativ; φ este un număr real. 2. În electrotehnică, simbolul j este preferat simbolului i, uzual în matematică. 3. În electrotehnică, un număr complex poate fi reprezentat printr-un simbol literal subliniat, de exemplu $\underline{c}$.

(număr cuantic de) spin / *spin (quantum number)* / *(nombre quantique de) spin* / Număr întreg, semi-întreg sau nul care exprimă cuantificarea momentului cinetic al unei particule.

număr de abonat ⇒ număr de apel

număr de acces / *access number* / *numéro d'accès* / Număr de telefon la care "răspunde" un calculator prevăzut cu modem. Odată stabilită legătura, utilizatorul primeşte dreptul de acces la unele sau numai la anumite informaţii, în funcţie de taxa percepută şi achitată.

număr de anuar / *directory number* / *numéro d'annuaire* / Număr de abonat care figurează în anuar în dreptul numelui abonatului telefonic.

număr de apel ⇐ număr de abonat / *subscriber number* / *numéro d'abonné* / Numărul care trebuie format sau cerut pentru a obţine un abonat în aceeaşi reţea locală sau în aceeaşi zonă de numerotare.

număr de bandă / *band number* / *numéro de bande* / Subdiviziune a unei etichete care conţine elementele binare cele mai semnificative utilizate pentru dirijarea mesajului, eventual şi pentru identificarea fasciculului de circuite care conţine circuitul de trafic corespunzător.

număr de baterie / *international selection sequence* / *numéro de batterie* / Prima serie de cifre dintr-o formare internaţională a numărului în doi timpi.

număr de biţi pe secundă ⇐ debit de biţi / *bit rate* / *débit des bits* / Viteza cu care sunt transmise cifrele binare.

număr de circuit / *circuit number* / *numéro de circuit* / Subdiviziune a unei etichete care conţine elementele binare cele mai puţin semnificative, utilizate pentru identificarea circuitului de trafic corespunzător într-un fascicul de circuite.

număr de citiri / *read number* / *nombre de lectures* / Numărul de citiri posibile ale unui element de memorie, ale unei linii sau ale unei suprafeţe, fără rescriere.

număr de citiri circulare / *read-around number* / *nombre de circum-lectures* / Numărul de citiri efectuate pe elementele de memorie adiacente unui element oarecare de memorie, fără ca pierderea de informaţii să depăşească o valoare dată.

număr de citiri maxim utilizabil / *maximum usable read number* / *nombre de lectures maximal utilisable* / Număr maxin de citiri posibile ale unui element

de memorie, linii sau suprafeţe, în condiţii date şi fără rescriere, înainte de producerea unui anumit grad de degradare.

număr de fotoni / *number of photons* / *nombre de photons* / Integrala în raport cu timpul a fluxului fotonic Φ_p pentru o durată dată d*t*: $N_p = \int_{\Delta t} \Phi_p dt$.

număr de impulsuri absente / *missing-pulse count* / *nombre d'impulsions manquantes* / Pe o perioada determinată, numărul acelor impulsuri de intrare pentru care impulsurile de ieşire corespunzătoare sunt absente.

număr de internauţi ⇒ utilizatori de internet

număr de îndoiri ⇒ număr de plieri

număr de lame pe centimetru / *strips per centimetre* / *nombre de lames par centimètre* / Pentru o grilă liniară, numărul de lame absorbante pe centimetru.

număr de masă <A> / *mass number (of a nucleus) <A>* / *nombre de masse (d'un noyau) <A>* / Numărul de nucleoni ai unui nucleu atomic.

număr de nivel / *level number* / *numéro de niveau* / Număr de referinţă utilizat pentru a indica poziţia unui articol într-un ansamblu ierarhizat.

număr de particule <N> / *particle number <N>* / *nombre de particules <N>* / Numărul total de particule emise, transferate sau primite.

număr de plieri / *number of bends* / *nombre de pliages* / Număr posibil de îndoiri ale unui corp alternate înainte de apariţia primei fisuri vizibile cu ochiul liber în metalul de bază; el constituie un indice pentru aprecierea ductibilităţii tolei.

număr de poziţii de reglare de serviciu / *number of service tapping positions* / *nombre de positions de réglage de service* / Numărul de poziţii de reglare pentru un semiciclu de funcţionare pentru care este utilizat într-un transformator un comutator de prize în sarcină. Notă: Termenul „număr de poziţii de reglare", pentru un transformator, se referă totdeauna la numărul de poziţii de reglare de serviciu ale unui comutator de prize în sarcină.

număr de poziţii de reglare disponibile / *number of inherent tapping positions* / *nombre de positions de réglage disponibles* / Cel mai mare număr de poziţii de reglare, pentru un semiciclu de funcţionare, pentru care un comutator de prize în sarcină poate fi utilizat conform concepţiei sale.

număr (de reţea) / *(network) number* / *numéro (dans le réseau)* / Identitate a unei interfeţe utilizator-reţea.

număr de serie (al unui aparat) / *serial number (of an equipment)* / *numéro de série (d'un appareil)* / Număr şi/sau alt simbol utilizat pentru identificarea unui specimen individual dintr-un anumit tip (model) de echipament.

număr de straturi (într-o înfăşurare concentrată) / *number of layers (in a concentrated winding)* / *nombre de couches (dans un enroulement concentré)* / Număr de spire concentrice suprapuse perpendicular pe axa bobinei.

număr de telex local / *local telex number* / *numéro télex local* / Serie de cifre mai scurtă decât numărul de telex naţional utilizabil pentru obţinerea legăturii cu un abonat chemat situat într-o zonă geografică restrânsă.

număr de telex naţional de abonat / *national subscriber's telex number* / *numéro télex national d'abonné* / Serie de cifre care trebuie selectată în mod normal de abonatul chemător pentru a conecta un abonat chemat situat în aceeaşi ţară.

număr de trenuri de impulsuri / *run count* / *compte de trains d'impulsions* / Numărul trenurilor de impulsuri ce se produc în timpul unei perioade date.

număr de undă / *repetency* / *répétence* / Inversul lungimii de undă, λ. Notă: Se mai numeşte *număr de unde,* deoarece indică numărul de perioade spaţiale pe unitatea de lungime. Fiind o frecvenţă spaţială, se notează cu $\nu = 1/\lambda$ (λ, perioa-

dă spațială), în timp ce frecvența temporală se notează cu $f = 1/T$ (T, perioada).

număr de urgență / *hot line* / *numéro d'urgence* / Număr de apel care permite recursul imediat la un serviciu de asistență medicală specializată.

număr IP ⇒ adresă IP

număr irațional / *irrational number* / *nombre irrationnel* / Număr real care nu este număr rațional.

număr nenormalizat / *unnormalized number* / *nombre non normalisé* / Număr în format extins, în care exponentul este superior valorii minimale corespunzătoare formatului și bitul cel mai semnificativ explicit este nul. Notă: Dacă mantisa este nulă, este un zero nenormalizat.

număr personal de identificare / *PIN (Personal Identification Number)* / *numéro personnel d'identification* / Cod numeric, în general de 4 cifre, utilizat în special în tranzacțiile bancare procesate prin intermediul tehnicii de calcul, folosit pentru a valida accesul unui utilizator la un automat bancar dirijat de calculator.

număr rațional / *rational number* / *nombre rationnel* / Număr real care este câtul dintre un întreg și un alt întreg diferit de zero.

număr real / *real number* / *nombre réel* / Orice număr ce poate fi reprezentat printr-un numeral finit sau infinit într-un sistem de numerație cu bază fixă.

număr relativ internațional de pete solare $<R_I>$ / *international relative sunspot number* $<R_I>$ / *nombre relatif international de taches solaires* $< R_I >$ / Număr stabilit de centrul de date pentru indicii de pete solare (SIDC) la Observatorul astronomic al Belgiei de la Uccle conform observațiilor zilnice ale petelor solare, în vederea evaluării activității solare. Notă: Aceste numere sunt obținute într-un mod asemănător celui utilizat anterior la Zürich.

număr scurt / *short address* / *numéro court* / Număr care conține mai puține cifre decât un număr obișnuit, de exemplu pentru servicii speciale sau abonați particulari.

număr volumic de perechi de ioni / *volume ion density [ion pairs]* / *nombre volumique de paires d'ions* / Numărul de perechi de ioni în unitatea de volum. Notă: Un ion pozitiv și un electron sunt considerați ca o pereche de ioni.

numărător, 1[în detectarea radiațiilor] ⇐ dispozitiv de scalare / *scaler* / *échelle de comptage* / Aparat care aparține unui ansamblu de numărare, utilizat pentru măsurarea numărului de impulsuri electrice pe o durată determinată.

numărător, 2[în prelucrarea datelor] / *counter* / *compteur [en traitement des données]* / Dispozitiv cu un număr finit de stări posibile, fiecare reprezentând un număr care poate fi mărit cu o unitate sau cu o constantă dată, la primirea unui semnal corespunzător. Acest dispozitiv poate readuce în general acest număr la o valoare predeterminată, de exemplu zero.

numărător automat / *automatic scaler* / *échelle automatique de comptage* / Numărător de impulsuri care conține un dispozitiv de oprire automată funcționând când durata numărării sau numărul de impulsuri ating valori prereglate.

numărător de impulsuri / *impulse meter* / *compteur d'impulsions* / Aparat de măsurat integrator care înregistrează numărul de impulsuri de curent dintr-un circuit.

numărător de scintilații ⇒ ansamblu de numărare a scintilațiilor

numărător de secunde / *seconds-counter* / *compte-secondes* / Aparat integrator destinat măsurării micilor intervale de timp în secunde și minute.

numărător diferențial / *difference scaler* / *échelle de comptage à différence* / Numărător cu două intrări adăugând o unitate conținutului său pentru fiecare impuls primit la una din intrări și scăzând o unitate din conținutul său pentru fiecare impuls primit la cealaltă intrare.

numărător electromecanic / *electromechanical register* / *numérateur électromé-*

canique / Instrument electromecanic care permite numărarea impulsurilor electrice.

numărător global de corp ⇒ radiometru de corp uman

numărător modulo-*n* / *modulo-n counter* / *compteur modulo-n* / Numărător în care numărul reprezentat revine la zero în cursul numărării, ori de câte ori s-a atins o valoare maximă egală cu $n - 1$.

numărător reversibil, 1[în detectarea radiațiilor] / *reversible scaler* / *échelle de comptage réversible* / Numărător cu o singură intrare ce, pentru fiecare impuls primit, adaugă sau retrage o unitate conținu-tului său conform poziției unui organ de comandă.

numărător reversibil, 2[în prelucrarea datelor] / *reversible counter* / *compteur-décompteur* / Dispozitiv cu un număr finit de stări posibile, fiecare stare reprezentând un număr care poate fi mărit sau micşorat cu o unitate sau cu o constantă dată la primirea unui semnal corespunzător.

numărul lui Avogadro <N_A> / *Avogadro's constant* <N_A> / *constante d'Avogadro* <N_A> / Numărul de entități elementare într-un mol de substanță, aproximativ egal cu $6{,}02214 \cdot 10^{23}$ mol^{-1}.

nume calificat / *qualified name* / *nom qualifié* / Nume de dată însoțit de indicativul clasei căreia îi aparține într-o clasificare dată.

nume de dată / *data name* / *nom de donnée* / Caracter sau grup de caractere utilizat pentru a identifica o dată.

nume de fişier / *file name* / *nom de fichier* / Şir de caractere (alfanumerice) folosite pentru adresarea simbolică a unui fişier. Numărul de caractere din numele fişierului şi tipul acestora este stabilit de către sistemul de gestiune a fişierelor. Notă: Numele este o parte din specificatorul de fişier, care în cazul general mai conține: numele nodului din rețea (maşinii) pe care se află fişierul, numele echipamentului periferic, calea în ierarhia de cataloage de la rădăcină la catalogul în care se află fişierul, extensia, numărul de versiune al fişierului etc.

numeral / *numeral* / *numéral* / Reprezentare discretă a unui număr. Exemplu: acelaşi număr poate fi reprezentat prin patru numerale diferite astfel: doisprezece printr-un cuvânt în limba română; 12 în sistemul de numerație zecimală; XII în cifre romane; 1100 în sistemul de numerație binară.

numeral binar / *binary numeral* / *numéral binaire* / Numeral în sistemul de numerație binar. Exemplu: 101 este un numeral binar, iar V este echivalentul său exprimat ca cifră romană.

numeral hexazecimal / *hexadecimal numeral* / *numeral hexadécimal* / Numeral în sistemul de numerație hexazecimal.

numeral octal / *octal numeral* / *numeral octal* / Numeral în sistemul de numerație octal.

numeral zecimal / *decimal numeral* / *numéral décimal* / Numeral în sistemul de numerație zecimal.

numerație ⇐ reprezentare a unui număr / *number representation* / *numération* / Reprezentare a unui număr într-un sistem de numerație.

numerație poziționlă ⇒ sistem (de reprezentare) poziționl

numeric, 1[dată compusă din numere] / *numeric* / *numérique, 1[donnée composée de nombres]* / Se referă la date alcătuite din numere.

numeric, 2[dată compusă din cifre] ⇐ digital / *digital* / *numérique, 2[donnée composée de chiffres]* / 1. Califică reprezentarea informațiilor prin stări distincte sau valori discrete. 2. Se referă la date alcătuite din cifre.

numerotare / *numbering* / *numérotation* / Atribuirea unui număr de rețea fiecărei interfețe utilizator-rețea.

oală de turnare / *ladle* / *poche de coulée* / Recipient prevăzut cu o căptuşeală refractară, destinat primirii şi transportului de metal lichid.

obelisc / *muff* / *pointe de diamant (d'une fondation)* / Parte a unei fundaţii în formă de piramidă, utilizată pentru a facilita scurgerea apei pluviale, situată deasupra nivelului solului.

obiect / *object* / *objet* / Concept ce desemnează o entitate de program caracterizată prin proprietăţi, analoage câmpurilor unei înregistrări, şi metode (proceduri apelabile de alte obiecte pentru a transmite mesaje obiectului în cauză). Notă: Obiectele sunt descrise din punct de vedere al comportării în timp (modelul dinamic), al structurii şi relaţiilor cu alte obiecte (modelul informaţional), al prelucrărilor efectuate de acesta (modelul funcţional) etc. În ultimii ani, obiectele au fost integrate în sistemele de gestiune a bazelor de date, rezultând sisteme ce pot memora persistent colecţii foarte mari de obiecte, păstrând toate celelalte caracteristici ale paradigmei orientate spre obiecte (moştenire, agregare, încapsulare etc.).

oblicitate, 1[în prelucrarea datelor] / *skew, 1[for data processing]* / *obliquité, 1[pour traîtement des données]* / Deviaţie unghiulară sau longitudinală a unui rând de bandă în raport cu o referinţă specificată.

oblicitate, 2[în fototelegrafie] / *skew, 2[in facsimile reproduction]* / *obliquité, 2[en télécopie]* / Defect al unei reproduceri prin fototelegrafie, manifestat printr-o înclinare a liniilor care ar trebui să fie perpendiculare pe liniile de explorare, defectul fiind datorat diferenţei dintre vitezele de explorare la emisie şi la recepţie.

oboseală a dispozitivului de acord / *tuner fatigue* / *fatigue du dispositif d'accord* / Deteriorare a funcţionării unui dispozitiv de acord şi/sau a altor părţi mecanice ale tubului, care se produce după un anumit număr de manevre ale dispozitivului.

obscur / *dim* / *obscur* / Calificativ utilizat pentru descrierea nivelurilor reduse de luminozitate.

observabilitate / *observability* / *observabilité* / Proprietate a unui sistem care constă în posibilitatea calculării stării sale iniţiale pe baza valorilor variabilelor de intrare şi de ieşire, pe parcursul unui interval de timp dat. Notă: Sistemul este considerat pe deplin "observabil" dacă acest calcul este valabil, oricare ar fi această stare iniţială.

observator de referinţă colorimetric CIE 1931 / *CIE 1931 standard colorimetric observer* / *observateur de référence colorimétrique CIE 1931* / Observator ideal ale cărui proprietăţi colorimetrice sunt conforme cu funcţiile colorimetrice CIE $\bar{x}(\lambda)$, $\bar{y}(\lambda)$, $\bar{z}(\lambda)$ adoptate în 1931 de CIE.

observator de referinţă colorimetric suplimentar CIE 1964 / *CIE 1964 supplementary standard colorimetric observer* / *observateur de référence colorimétrique supplémentaire CIE 1964* / Observator ideal ale cărui proprietăţi colorimetrice sunt conforme cu funcţiile colorimetrice CIE: $\bar{x}_{10}(\lambda)$, $\bar{y}_{10}(\lambda)$, $\bar{z}_{10}(\lambda)$ adoptate de CIE în 1964.

observator de referinţă fotometric CIE / *CIE standard photometric observer* / *observateur de référence photométrique CIE* / Observator ideal a cărui curbă de sensibilitate spectrală relativă este con-

formă cu funcția eficacitate luminoasă relativă spectrală, $V(\lambda)$, pentru vederea diurnă sau $V'(\lambda)$ pentru vederea nocturnă și care satisface legea de aditivitate, implicată în definiția fluxului luminos.

obstacol / *obstacle* / *obstacle (radioélectrique)* / Regiune dintr-un mediu dielectric, limitată de o suprafață pe care indicele de refracție complex, în special partea sa imaginară, comportă o discontinuitate importantă.

obstrucție / *obstruction (of the view)* / *obstruction (de la vue)* / Obiect exterior care împiedică vederea directă a unei părți a cerului.

obturator (al unui echipament radiologic) / *shutter (of a radiological equipment)* / *obturateur (d'un équipement radiologique)* / Într-un echipament radiologic, dispozitiv destinat deschiderii sau închiderii ferestrei ori deplasării sursei de radiații pentru a permite sau a împiedica trecerea fasciculului de radiații.

obturator glisant / *sliding shutter* / *obturateur à guillotine* / Placă metalică mobilă, plasată între două flanșe de ghid de undă; într-una dintre poziții, placa se comportă ca o terminație în scurtcircuit, iar în cealaltă poziție, placa permite trecerea liberă a undelor electromagnetice incidente.

ochi / *eye* / *oeil* / Parte a organului vederii, în care se produce imaginea optică a lumii exterioare și transformarea acestei imagini în excitație nervoasă.

ochi [în topologia rețelelor] / *mesh [network topology]* / *maille [topologie des réseaux]* / O mulțime de laturi care formează o curbă închisă (buclă) și care conține numai o coardă a unui coarbore dat. Notă: Un ochi de rețea electrică este *reductibil* la alte date, dacă orice integrală de contur luată în lungul lui se poate exprima prin însumarea algebrică a integralelor respective, luate în lungul ochiurilor date.

ochi magic / *magic eye* / *oeil magique* / Tub cu vid care utilizează un fascicul electronic pentru a indica vizual amplitudinea relativă a unei tensiuni continue sau alternative, prin întinderea zonei luminescente produse pe un ecran luminescent intern.

ocolire [decupare] / *clipping* / *détourage* / Îndepărtarea elementelor grafice ce se găsesc în exteriorul unei limite date.

octal, 1[valoare sau stare] / *octal, 1[value or state]* / *octal, 1[valeur ou état]* / Calificativ referitor la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din opt valori sau stări distincte.

octal, 2[sistem de numerație] / *octal, 2[numeration system]* / *octal, 2[système de numération]* / Calificativ referitor la un sistem de numerație cu bază fixă, a cărei bază este opt.

octet ⇒ byte

octet [vector binar] / *octet (of binary characters)* / *octet (d'éléments binaires)* / Byte compus din opt cifre binare.

octeți transmiși serial / *byte serial* / *octets série* / Secvențe de octeți transmiși în serie pe o linie de transmisie utilizate pentru vehicularea informațiilor pe o magistrală comună.

octodă / *octode* / *octode* / Tub electronic cu opt electrozi care conține un anod, un catod, un electrod de comandă și cinci electrozi suplimentari.

ocupare / *busy condition* / *occupation (d'un organe de trafic)* / Stare a unui organ de trafic care este în curs de utilizare sau a fost rezervat pentru o utilizare ulterioară în urma unei cereri de serviciu referitoare la acest organ.

ocupare spre înapoi / *backward busying* / *coupure de disponibilité par l'extrémité entrante* / Mod de exploatare în care punerea în stare de ocupare a extremității de intrare a unui circuit de trafic sau apariția unei pene într-un circuit pune automat în stare de ocupare extremitatea de ieșire a circuitului.

ocupat / *busy* / *occupé* / 1. Calificativ al unei resurse care este în curs de utilizare sau a fost rezervată pentru o utilizare

ulterioară. 2. Stare a unui echipament de comunicaţie, care se materializează prin imposibilitatea stabilirii unei conexiuni, în general datorită faptului că acesta a stabilit deja o conexiune cu alt echipament apelant.

off line [din engleză] ⇐ neconectat ⇐ autonom / *off-line* / *hors ligne* / 1. Calificativ al modului de exploatare a unei unităţi funcţionale, în care aceasta nu se află sub comanda directă a unui calculator. 2. Calificativ al modului de funcţionare în care un dispozitiv sau echipament funcţionează independent în raport cu procesul industrial la care este asociat, fără ca să interacţioneze în timp real cu procesul respectiv, pe parcursul desfăşurării acestuia.

oficiu telefonic ⇒ post telefonic public

oglindă dicroică / *dichroic mirror* / *miroir dichroïque* / Oglindă destinată producerii unei reflexii selective a radiaţiei optice în acord cu lungimea de undă.

oglindă electronică / *electron mirror* / *miroir électronique* / Dispozitiv electronic ce realizează reflexia totală a unui fascicul electronic.

(a) oglindi / *(to) mirror* / *refléter* / Procedeu prin care datele stocate într-un calculator cu rol de arhivă sunt replicate şi pe alte calculatoare. Notă: Oglindirea este folosită în cazul calculatoarelor care stochează informaţii de largă circulaţie, de exemplu programe, în scopul degrevării arhivei principale de un trafic de reţea excesiv.

oglindire / *mirroring* / *réflexion [en infographie]* / Rotaţie cu o sută optzeci de grade a elementelor grafice în jurul unei axe în planul suprafeţei de afişare.

ohm <Ω> / *ohm* / *ohm* / Unitate SI derivată a rezistenţei electrice, definită ca rezistenţa electrică existentă între două secţiuni ale unui conductor filiform pasiv, când o tensiune constantă de 1 V, aplicată între aceste două secţiuni, produce în conductor un curent continuu de 1 A.

ohmmetru / *ohmmeter* / *ohmmètre* / Aparat pentru măsurarea rezistenţei electrice.

ohmmetru numeric / *digital ohmmeter* / *ohmmètre numérique* / Aparat de măsurat electronic care, prin intermediul unei conversii analog-numerice, măsoară valoarea unei rezistenţe electrice şi furnizează rezultatul în formă numerică.

omogen / *homogeneous* / *homogène* / Calificativ referitor la un mediu material fizic în care proprietăţile relevante sunt independente de poziţie.

omologare / *qualification approval* / *homologation* / Procedură prin care se arată că un fabricant este capabil să producă un component (model, sistem etc.) ce corespunde exigenţelor specificaţiilor fixate.

ondograf / *ondograph* / *ondographe* / Aparat înregistrator care descrie forma unei curbe periodice a tensiunii sau a curentului, utilizând încărcarea sau descărcarea periodică a unui condensator.

ondulat / *rippled* / *ondulé* / Caracterizează o mărime pulsatorie care are totdeauna acelaşi semn. În general, raportul dintre valoarea vârf-minim şi valoarea medie, este net subunitară.

ondulator Morse ⇐ înregistrator Morse cu bandă / *Morse undulator* / *ondulateur Morse* / Înregistrator utilizat în telegrafia Morse, în care un stilou cu două poziţii sau un dispozitiv similar comandat de semnalul recepţionat trece de la o poziţie la cealaltă, efectuând o inscripţie vizibilă pe o bandă de hârtie cu deplasare continuă.

ondulaţie ⇐ pulsaţie [variaţie periodică] / *ripple* / *ondulation [variation périodique]* / Variaţii periodice ale valorii indicate sau furnizate, produse la frecvenţe care pot fi în raport cu cele ale reţelei sau cauzate de alte surse ca, de exemplu, un întreruptor periodic. Ondulaţia este determinată în condiţii specificate. Notă: Ondulaţia aparţine fenomenului variaţiilor periodice şi/sau aleatoare.

ondulaţie [componentă alternativă] ⇒ componentă alternativă (a unei mărimi pulsatorii)

ondulaţie a câştigului / *gain ripple / ondulation du gain* / Variaţia maximă a câştigului de putere între un vârf şi o vale adiacentă pe curba caracteristică a câştigului în funcţie de frecvenţă.

ondulor ⇐ invertor / *invertor / onduleur* / Convertizor de energie electrică, ce transformă un curent unidirecţional într-un sistem de curenţi alternativi.

on-line [din engleză] ⇐ conectat ⇐ în flux / *on-line / en ligne* / 1. Calificativ al modului de exploatare a unei unităţi funcţionale, în care aceasta se află sub comanda directă a unui calculator. 2. Calificativ al modului de interacţiune în timp real între un dispozitiv sau echipament şi un proces industrial, pe parcursul derulării sale.

opacitate (a unui film) / *opacity (of a film) / opacité (d'un film)* / Raportul dintre fluxul luminos incident şi cel transmis.

operand / *operand / opérande* / Element asupra căruia se efectuează o operaţie.

operand imediat / *immediate address / opérande immédiat* / Conţinutul unei părţi de adresă, care reprezintă valoarea unui operand şi nu o adresă.

operare iterativă / *iterative operation / fonctionnement itératif* / Repetarea algoritmului de rezolvare a unui set de ecuaţii, prin utilizarea de combinaţii succesive ale condiţiilor iniţiale şi ale altor parametri, fiecare combinaţie succesivă fiind aleasă cu ajutorul unui calcul auxiliar, pe baza unui set prestabilit de reguli de iteraţie.

operare în reţea / *networking / travail en réseau* / Termen generic ce desemnează activităţi ale unui utilizator conectat la o reţea de calculatoare şi care foloseşte resursele acesteia.

operare în timp real (în calculul analogic) / *real-time operation (in analogue computing) / calcul en temps réel (en calcul analogique)* / Operare în mod calcul, în decursul căreia factorul de scară pentru timp este egal cu 1.

operare repetitivă / *repetitive operation [in analog computing] / fonctionnement répétitif* / Repetare automată a rezolvării unui set de ecuaţii prin utilizarea de combinaţii prestabilite ale condiţiilor iniţiale şi ale altor parametri.

operare secvenţială automată ⇒ operare iterativă

operator, 1[în manipularea simbolică] / *operator, 1[symbol] / opérateur, 1[symbole]* / Simbol ce reprezintă acţiunea care se efectuează în cadrul unei operaţii.

operator, 2[persoană calificată] / *operator, 2[qualified person] / opérateur, 2[personne qualifiée]* / Persoană care utilizează un echipament, cu sau fără ajutorul unui asistent, efectuând controlul unora sau a totalităţii funcţiilor echipamentului în prezenţa sa.

operator (al unui echipament electromedical) / *operator (of a medical electrical equipment) / opérateur (d'un appareil électromédical)* / Persoană care utilizează un aparat electromedical fără ajutorul unui asistent, controlând parţial sau total funcţiile aparatului în prezenţa sa.

operator boolean / *Boolean operator / opérateur booléen* / Operator ai cărui operanzi şi al cărui rezultat iau una dintre două valori posibile.

operator (de reţea) / *(network) operator / exploitant* / Organism care exploatează o reţea de telecomunicaţii. Notă: Un operator de reţea poate fi ori o administraţie, ori un organism public sau privat.

operator diadic / *dyadic operator / opérateur diadique* / Operator ce reprezintă o operaţie efectuată asupra doi şi numai doi operanzi.

operator la calculator / *computer operator / opérateur (programmeur)* / Persoană însărcinată cu supravegherea şi dirijarea funcţionării unui sistem de calcul, familiarizată cu procedurile manuale de utilizare a sistemului: pornirea/oprirea echipamentelor, montarea/demontarea de volume, alimentarea echipamentelor cu hârtie, toner etc. Operatorul trebuie să stăpânească şi limbajul de comenzi pentru

asigurarea înlănţuirii activităţilor în sistem, oprirea lor sau terminarea forţată.

operator (logic) binar (elementar) / *binary-logic gate / opérateur (logique) binaire (élémentaire)* / Element care poate lua două stări particulare distincte şi efectuează asupra variabilelor logice ataşate semnalelor de intrare o operaţie logică combinaţională, de exemplu: complementaritatea (operatorul NU); produsul logic (operatorul ŞI); produsul logic complementar (operatorul ŞI-NU); suma logică (operatorul SAU); suma logică complementară (operatorul NICI sau SAU-NU).

operator monadic / *monadic operator / opérateur monadique* / Operator ce reprezintă o operaţie efectuată asupra unui singur operand şi numai unul.

(operatorul) nabla <∇> / *nabla (operator) / (opérateur) nabla* / Vector simbolic utilizat pentru notarea operatorilor diferenţiali scalari sau vectoriali, aplicat câmpurilor scalare sau vectoriale şi care, în coordonate carteziene ortonormate, este reprezentat prin: $\nabla = e_x(\partial/\partial x) + e_y(\partial/\partial y) + e_z(\partial/\partial z)$, unde: e_x, e_y, e_z sunt vectorii unitate ai axelor x, y, z.

operaţia elementară de mentenanţă / *elementary maintenance activity / opération élémentaire de maintenance* / Oricare dintre operaţiile ireductibile în care se poate descompune o activitate de mentenanţă, la un nivel de intervenţie dat.

operaţie [matematică sau logică] / *operation [mathematical or logical] / opération [mathématique ou logique]* / Acţiune definită care, aplicată oricărei combinaţii admisibile de elemente cunoscute, dă naştere unui nou element. Notă: În cadrul operaţiei aritmetice constând în adunarea lui cinci cu trei, numerele cinci şi trei sunt operanzii, numărul opt este rezultatul, iar semnul plus este operatorul care indică faptul că operaţia efectuată este o adunare.

operaţie ajutătoare / *housekeeping operation / opération d'aménagement* / Operaţie de gestiune internă care nu face parte din prelucrare.

operaţie aritmetică / *arithmetic operation / opération arithmétique* / Operaţie ce se execută conform regulilor aritmeticii.

operaţie aritmetică binară / *binary arithmetic operation / opération arithmétique binaire* / Operaţie aritmetică în care operanzii şi rezultatul sunt reprezentaţi în sistemul de numeraţie binară. Notă: Termenul operaţie binară nu este recomandat, pentru a se evita confuziile cu termenii operaţie diadică şi operaţie booleană.

operaţie binară, 1[cu două valori booleene] ⇒ operaţie booleană (cu două valori booleene)

operaţie binară, 2[operaţie aritmetică] ⇒ operaţie aritmetică binară

operaţie binară, 3[diadică] ⇒ operaţie diadică

operaţie booleană / *Boolean operation / opération booléenne* / Operaţie care se supune regulilor algebrei booleene.

operaţie booleană (cu două valori booleene) / *Boolean operation (on two Boolean values) / opération booléenne (sur deux valeurs booléennes)* / Operaţie în care fiecare dintre operanzi şi rezultatul iau una dintre două valori posibile. Note: 1. Termenul operaţie binară nu e recomandat pentru a se evita confuzia cu termenii: operaţie diadică sau operaţie aritmetică binară. 2. Pentru a simplifica definiţiile diverselor operaţii booleene, cele două valori booleene vor fi denumite: valoare booleană 0 şi valoare booleană 1. Utilizarea altor perechi de valori nu contrazice însă definiţiile.

operaţie booleană diadică / *dyadic Boolean operation / opération booléenne diadique* / Operaţie booleană care are doi şi numai doi operanzi.

operaţie booleană *N*-adică / *N-adic Boolean operation / opération booléenne N-adique* / Operaţie booleană care are *N* şi numai *N* operanzi.

operaţie complementară (a unei operaţii booleene) / *complementary operation / opération complémentaire (d'une opération booléenne)* / Operaţie booleană

definită în raport cu altă operaţie booleană care, aplicată aceloraşi operanzi ca şi cealaltă operaţie, are ca rezultat negaţia rezultatului acestei operaţii. Exemplu: disjuncţia, operaţia complementară non-disjuncţiei.

operaţie de echivalenţă / *equivalence operation* / *équivalence logique* / Operaţie booleană diadică al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă şi numai dacă operanzii au aceeaşi valoare booleeană.

operaţie de identitate / *identity operation* / *opération d'identité* / Operaţie booleeană al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă şi numai dacă toţi operanzii au aceeaşi valoare booleană. Notă: O operaţie de identitate aplicată la doi operanzi este o operaţie de echivalenţă.

operaţie de intrare-ieşire asincronă / *asynchronous input-output* / *opération d'entrée-sortie asynchrone* / Operaţie de transfer de date desfăşurată asincron în raport cu execuţia programului, suprapunându-se parţial în timp cu aceasta. Notă: Sistemele de operare în timp-real oferă cu precădere apeluri sistem pentru operaţii asincrone, precum şi mecanismele prin care procesul poate testa dacă operaţia s-a încheiat, poate aştepta terminarea ei, sau este informat despre această terminare. Sistemul UNIX, sistem cu divizarea timpului, dar şi cu extensii de timp-real, oferă apeluri pentru operaţii atât sincrone, cât şi asincrone.

operaţie de mentenanţă / *maintenance action* / *opération de maintenance* / Succesiune de operaţii elementare de mentenanţă efectuate cu un anumit scop.

operaţie de non-echivalenţă / *non-equivalence operation* / *disjonction* / Operaţie booleeană diadică al cărei rezultat are valoarea booleeană 1, dacă şi numai dacă operanzii au valori booleene diferite.

operaţie de pornire / *starting operation* / *service de démarrage* / Tip particular de serviciu intermitent în care condensatorul unui motor de curent alternativ este sub tensiune într-o perioadă foarte scurtă, când motorul atinge valoarea sa de regim.

operaţie de prag / *threshold operation* / *opération de seuil* / Operaţie care evaluează funcţia prag a operanzilor săi.

operaţie de schimbare de priză / *tap-change operation* / *opération de changement de prise* / Succesiune completă de manevre, în scopul transferului curentului care trece de la o priză a înfăşurării, la o priză adiacentă.

operaţie diadică / *dyadic operation* / *opération diadique* / Operaţie efectuată asupra a doi şi numai doi operanzi. Notă: Termenul operaţie binară nu este recomandat, pentru a se evita astfel confuzia cu termenii operaţie aritmetică binară şi operaţie booleeană.

operaţie dual (a unei operaţii booleene) / *dual operation* / *opération duale (d'une opération booléenne)* / Operaţie booleană definită în raport cu o altă operaţie booleană care, aplicată operanzilor care sunt negaţia celeilalte operaţii, are ca rezultat negaţia rezultatului acestei operaţii. Exemplu: disjuncţia, operaţia dual conjuncţiei.

operaţie indivizibilă / *atomic operation* / *opération atomique* / Operaţie care nu poate fi întreruptă.

operaţie logică, 1[în logica simbolică] / *logic(al) operation, 1[of a symbolic logic]* / *opération logique, 1[sens général]* / Operaţie conformă cu regulile logicii simbolice.

operaţie logică, 2[depenedentă de operanzi] / *logic(al) operation, 2[special meaning]* / *opération logique, 2[sens special]* / Operaţie în care fiecare caracter al rezultatului depinde numai de caracterul corespunzător fiecărui operand.

operaţie majoritară / *majority operation* / *opération majoritaire* / Operaţie de prag în care fiecare dintre operanzi nu poate lua decât valorile 0 şi 1 şi care ia valoarea 1, dacă şi numai dacă numărul operanzilor care au valoarea 1 este mai mare decât numărul operanzilor care au valoarea 0.

operaţie monadică / *monadic operation* / *opération monadique* / Operaţie efectuată

asupra unui operand și numai a unuia singur. Exemplu: negația.

operație *N*-adică / *N-adic operation* / *opération N-adique* / Operație efectuată asupra a *n* și numai *n* operanzi.

operație *N*-ară ⇒ operație *N*-adică

operație NICI ⇒ non-disjuncție

operație non-identitate / *non-identity operation* / *opération de non-identité* / Operație booleană al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă și numai dacă toți operanzii nu au aceeași valoare booleană. Notă: Operația de non-identitate aplicată la doi operanzi este o operație de non-echivalență.

operație NU-ȘI ⇒ non-conjuncție

operație SAU ⇒ disjuncție

operație SAU-EXCLUSIV ⇒ operație de non-echivalență

operație ȘI ⇒ conjuncție

operațional / *operational* / *opérationnel* / Calificativ referitor la o valoare determinată în condiții de exploatare date.

(a) opri (definitiv) / *(to) halt* / *arrêter* / 1. La nivelul unui sistem de operare, procedură de oprire a sistemului la dorința administratorului (operatorului) sau la întâlnirea unei situații grave de eroare (rămânere în pană), iar dacă sistemul are mai mulți utilizatori, numai utilizatorul privilegiat poate executa această procedură. Notă: După închiderea tuturor sesiunilor și eliberarea tuturor resurselor, se execută instrucțiunea *halt* care face parte de regulă din categoria instrucțiunilor privilegiate, executabile numai în mod sistem (kernel). Ea oprește efectiv mașina și o trece într-o stare specială de unde se va putea realiza încărcarea unui alt sistem de operare sau întreruperea alimentării. 2. În anumite limbaje de programare, instrucțiunea *halt* oprește execuția unui program în situația întâlnirii sfârșitului logic al programului sau a unei situații de eroare și predă controlul mediului sub care se execută programul (de exemplu Turbo Pascal) sau sistemului de operare pentru execuția unei noi comenzi.

oprire a fasciculului / *beam off* / *arrêt faisceau* / Condiția în care o sursă de radiații este complet blindată și într-o poziție care face posibilă blocarea.

oprire de avarie (a unui reactor nuclear) / *scram* / *arrêt d'urgence (d'un réacteur nucléaire)* / Acțiune de oprire bruscă a unui reactor pentru a evita o situație periculoasă sau pentru a reduce efectele respective.

oprire dinamică / *breakpoint halt* / *arrêt dynamique* / Buclă închisă compusă dintr-o singură instrucțiune de salt care provoacă un salt către ea însăși, utilizată frecvent pentru a genera un punct de întrerupere.

oprire intempestivă / *spurious shutdown* / *arrêt intempestif* / Oprire inițiată în absența unor condiții anormale în reactor, survenind când se produc una sau mai multe defectări nepericuloase în sistemul de protecție.

opritor ⇐ piedică ⇐ cap de oprire a acului ⇐ limitator de cursă (al unui aparat de măsurare) / *stop* / *butée* / Piesă care limitează cursa echipajului mobil al unui aparat de măsurat.

opritor de acord / *tuner stop* / *butée d'accord* / Parte a mecanismului de acord destinată limitării mecanice a deplasării dispozitivului de acord.

opritor (de jac) ⇒ piedică (de jac)

optica fibrelor / *fibre optics* / *optique des fibres* / Ramură a opticii care tratează transmisiunea unei radiații optice prin fibre compuse din substanțe transparente la această radiație ca, de exemplu, sticla, silicea topită sau anumite materiale plastice.

optică catadioptrică / *retro-reflecting optical unit* / *optique rétroréfléchissante* / Combinație de elemente optice care produce fenomenul de retroreflexie.

optică electronică / *electron optics* / *optique électronique* / Ramură a electronicii care studiază anumite dispozitive electronice pe baza analogiei care există între

traiectoriile electronilor (sau ionilor) în sisteme electronice sau magnetice şi propagarea razelor de lumină în medii refringente.

optică geometrică / *geometric(al) optics* / *optique géométrique* / Model aplicabil pentru o lungime de undă care tinde către zero, prin care propagarea undelor în diverse medii şi la frontierele acestora este determinată prin intermediul noţiunii geometrice de rază şi nu pe baza teoriei generale a undelor. Note: 1. Polarizarea undelor nu este în general luată în consideraţie în cadrul opticii geometrice. 2. Pentru ca optica geometrică să fie aplicabilă în practică este necesară respectarea următoarelor condiţii: a) variaţiile spaţiale ale proprietăţilor electrice ale diverselor medii trebuie să fie mici pe distanţa unei lungimi de undă; b) suprafaţa de separare a două medii diferite trebuie să fie foarte mare şi cu neregularităţi foarte mici raportate la lungimea de undă; c) unghiul de înclinare al unei unde pe suprafaţa de separare a două medii nu trebuie să fie foarte mic.

optică ondulatorie / *(physical) optics* / *optique (physique)* / Teoria propagării radiaţiei electromagnetice bazată pe noţiunea de undă electromagnetică şi nu pe cea de rază, ca în optica geometrică.

optimizare / *optimizing* / *optimisation* / Procedură în concepţia sau reglarea parametrilor unui sistem de comandă prin care un indice de performanţă atinge un maxim sau un minim în condiţii definite.

optoelectronic / *opto-electronic* / *optoélectronique* / Calificativ al unui fenomen optic produs prin absorbţia de electroni şi de goluri, sau referitor la un dispozitiv, aparat sau echipament în care radiaţia optică este emisă, receptionată sau transformată cu mijloace electronice. Notă: Un fenomen electric produs prin absorbţia de fotoni se numeşte fenomen fotoelectric.

oră de trafic forte / *busy hour* / *heure chargée* / Interval de timp de durata unei ore, cuprins integral într-o perioadă de timp dată, pentru care traficul asigurat sau numărul de tentative de apel este maxim.

oră de trafic forte de vârf / *peak busy hour* / *heure de pointe* / Oră de trafic forte pentru o perioadă de 24 de ore consecutive. Notă: În general, ora de trafic forte de vârf variază de la o zi la alta.

oră de trafic mediu / *time consistent busy hour/ heure chargée moyenne* / Intervalul de timp de o oră care începe zilnic la acelaşi moment, pentru care media pe mai multe zile a intensităţii traficului asigurat este maximă.

orbire / *glare* / *éblouissement* / Efect asupra vederii în care se simte o jenă sau o reducere a capacităţii de a distinge anumite detalii sau obiecte, ca urmare a unei distribuţii defavorabile a luminanţelor sau a unui contrast excesiv.

orbire directă / *direct glare* / *éblouissement direct* / Orbire produsă de obiectele care emit flux luminos, situate în câmpul vizual, în special în apropierea axei vederii.

orbire indirectă / *indirect glare* / *éblouissement indirect* / Orbire produsă de un obiect luminos situat în altă direcţie decât cea a obiectului privit.

orbire jenantă / *discomfort glare* / *éblouissement inconfortable* / Orbire ce produce o senzaţie dezagreabilă, fără a perturba însă vederea obiectelor.

orbire perturbatoare / *disability glare* / *éblouissement perturbateur* / Orbire care diminuează vederea obiectelor, fără a provoca în mod obligatoriu o senzaţie dezagreabilă.

orbire prin reflexie / *glare by reflection* / *éblouissement par réflexion* / Orbire produsă de reflexie, în particular când imaginile reflectate apar în aceeaşi direcţie cu obiectul privit sau într-o direcţie apropiată.

orbită de expansiune / *expansion orbit* / *orbite d'expansion (dilatée)* / Ultima parte a traiectoriei electronului care ajunge la ţintă. Notă: Ea este situată în afara orbitei de echilibru.

ordin (într-un program) ⇒ instrucțiune (într-un program)

ordin al unei armonice ⇒ rang (al unei armonice)

ordin al unei componente de intermodulație / *intermodulation product order* / *ordre d'un produit d'intermodulation* / Suma $|p|+|q|+...$ a valorilor absolute ale coeficienților întregi p, q,... din expresia: $f = pf_1 + qf_2 + ...$, a frecvenței de combinație f a unui produs de intermodulație în funcție de frecvențele f_1, f_2,... ale componentelor spectrale la intrarea unui dispozitiv sau unui mediu de transmisiune neliniar.

ordin al unui sistem polifazat (de mărimi) / *order of a polyphase symmetrical system of quantities* / *ordre d'un système (de grandeurs) polyphasé symétrique* / Numărul intervalelor unghiulare care separă doi vectori numerotați succesiv. Exemplu: Dacă vectorii V_p și V_{p+1} sunt separați de *m* intervale, atunci sistemul polifazat este de ordinul *m*.

ordine de interclasare ⇒ secvență de interclasare

ordine de succesiune a fazelor / *sequential order of the phases* / *ordre de séquence des phases* / Ordinea în care se efectuează iterația celor *m* faze ale unui sistem polifazat.

(a) ordona / *(to) sequence [action]* / *ordonner* / A aranja elementele corespunzător ordinii numerelor naturale. Notă: Se poate face corespondența dintre alte aranjări liniare și o aranjare conform șirului numerelor naturale: astfel, prin extensie, se pot realiza ordonări alfabetice sau cronologice.

(a) ordona alfabetic / *(to) alphabetize* / *ordonner alphabétiquement* / Operație prin care datele primare stocate în baza de date sunt reordonate, astfel încât acestea să poată fi parcurse în ordine alfabetică. Notă: Ordonarea alfabetică se poate face numai pentru câmpuri de tip șir de caractere, de exemplu, după numele sau prenumele persoanelor.

(a) ordona prin fuzionare / *(to) sequence by merging* / *ordonner par fusion* / A ordona prin efectuarea unei serii repetate de separări și fuzionări.

ordonanțare a pachetelor / *packet sequencing* / *ordonnancement de paquets* / Proces care asigură distribuția pachetelor către terminalul de date receptor, în ordinea în care au fost trimise de către terminalul de date emițător.

ordonare [în comandă comună] ⇐ determinare a secvenței ⇐ determinare a succesiunii / *sequencing* / *mise en séquence [en commande commune]* / Indicare a ordinii prelucrării dispozitivelor, a legăturilor sau a sarcinilor ce urmează a fi efectuate, printr-o comandă comună.

ordonare a adresei / *address sequencing* / *mise en séquence de l'adresse* / Procedură destinată garantării tratării în ordinea corectă a mesajelor de adresă primite, referitoare la o tentativă de apel.

organ al vederii / *organ of vision* / *organe de la vision* / Ansamblu alcătuit din ochi, nervul optic și anumite părți ale creierului, care transformă stimulul luminos într-un complex de excitații nervoase, al cărui corelativ subiectiv îl constituie percepția vizuală.

organ critic / *critical organ [obsolescent]* / *organe critique* / Organ al unui sistem biologic pentru care consecințele expunerii la o radiație determinată sau la o absorbție de radionuclid sunt cele mai grave.

organ de acționare (a unei vane) / *actuator (of a valve)* / *actionneur (de la vanne)* / Dispozitiv sau mecanism care transformă un semnal într-o mișcare corespunzătoare, care comandă poziția mecanismului intern de reglare, cum ar fi organul de închidere a vanei. Semnalul sau forța care intervine pot fi de natură pneumatică, electrică, hidraulică sau o combinație a lor.

organ de comandă / *control equipment* / *organe de commande [d'un circuit de commande]* / Organ care face parte din cir-

cuitul de comandă (releu de comandă, electrovalvă, buton etc.)

organ de închidere / *closure member* / *organe de fermeture* / Piesă mobilă a vanei care este plasată în calea debitului de lichid pentru a fi putea fi redus. Un obturator, o sferă, un fluture, un disc, un sertar, o diafragmă etc. sunt organe de închidere.

organ de linie / *line circuit* / *organe de ligne* / Unitate funcţională asociată unui circuit de trafic, destinată să recepţioneze semnalele de comandă şi să le răspundă în funcţie de starea circuitului.

organ de trafic / *traffic-carrying device* / *organe de trafic* / Unitate funcţională utilizată direct sau indirect pentru stabilirea, menţinerea sau eliberarea unei conexiuni.

organ hematopoetic / *blood forming organ* / *organe hématcpoïétique* / Organ care formează celulele sangvine ca, de exemplu, măduva osoasă, ţesuturile limfoide şi splina.

organigramă != schemă (de prelucrare)

orientare, 1[în transmisiunea sincronă] / *orientation, 1[in synchronous transmission]* / *orientation, 1[en transmission synchrone]* / În transmisiunea sincronă, orientarea reprezintă diferenţa de fază sistematică dintre poziţia unui dispozitiv al aparatului receptor şi poziţia dispozitivului corespunzător al emiţătorului, în funcţie de durata propagării semnalelor sau de întârzierile răspunsului dispozitivelor receptoare.

orientare, 2[a unui receptor] / *orientation, 2[of a receiver]* / *orientation, 2[d'un appareil récepteur]* / Rotaţia cu un anumit unghi, a poziţiei de repaus a arborelui cu came a unui aparat receptor, în vederea ameliorării marginii sale.

orientare a unui cristal de cuarţ sintetic / *orientation of a synthetic quartz crystal* / *orientation d'un cristal de quartz synthétique* / Orientarea germenului unui cristal de cuarţ sintetic, în raport cu sistemul axelor cristalografice.

orificiu de admisie / *common gas outlet* / *orifice d'admission* / Parte a aparatului prin care este livrat sistemului respirator, amestecul furnizat de aparatul de anestezie.

orificiu de sectorizare / *sectoring hole* / *orifice de sectorisation* / Orificiu practicat în suportul magnetic, care semnalează începutul unui nou sector de date. Notă: Această metodă de sincronizare a citirii şi scrierii datelor a fost folosită la primele discuri flexibile.

origine (a unei tentative de apel) / *origin (of a call attempt)* / *origine (d'une tentative d'appel)* / Amplasamentul părţii chemătoare în reţea. Notă: Originea se poate defini cu precizia adecvată problemei considerate.

orizont radioelectric ⇐ radioorizont / *radio horizon* / *horizon radioélectrique* / Ansamblu al punctelor de tangenţă la suprafaţa Pământului, a traseelor directe provenite dintr-o sursă radioelectrică punctiformă. Notă: În general, orizontul radioelectric diferă de orizontul geometric, din cauza refracţiei atmosferice. Propagarea undelor radioelectrice dincolo de orizontul radioelectric şi dedesubtul suprafeţei constituite de razele tangente la sol se numeşte propagare transorizont şi se realizează prin difracţie sau difuziune.

orizont radioelectric de referinţă ⇐ radioorizont de referinţă / *standard radio horizon* / *horizon radioélectrique normal* / Orizontul radioelectric corespunzător propagării prin atmosfera radiolectrică normală.

orologiu [semnal] ⇒ tact

orologiu atomic ⇒ ceasornic atomic

orticon / *orthicon* / *orthicon* / Tub analizor fotoemisiv cu electroni lenţi în care fasciculul explorează un mozaic capabil să păstreze în memorie o reţea de sarcini electrice.

ortogonal / *orthogonal* / *orthogonal* / Califică doi vectori nenuli, al căror produs scalar este nul. Notă: Într-un spaţiu real cu două sau trei dimensiuni,

vectorii ortogonali sunt numiți vectori perpendiculari.

ortonormat / *orthonormal* / *orthonormé* / Calificativ al unei mulțimi de vectori unitate reali, ortogonali doi câte doi.

ortoradioscopie / *orthodiagraphy* / *orthoradioscopie* / Tehnică de trasare punct cu punct a imaginii radioscopice, în general a inimii, fără mărire apreciabilă, imaginea obținută numindu-se ortoradiogramă.

oscilant / *oscillating* / *oscillant* / Alternativ crescător și descrescător.

oscilator / *oscillator* / *oscillateur* / Dispozitiv activ care generează o mărime periodică a cărei frecvență fundamentală este determinată de caracteristicile lui. Notă: Principalele tipuri de oscilatoare sunt cele care generează oscilații sinusoidale și cele care generează oscilații de relaxare.

oscilator autoblocat ⇐ oscilator cu blocare / *blocking oscillator* / *auto-oscillateur à blocage* / Oscilator cu extincție utilizat pentru producerea unei succesiuni de impulsuri unidirecționale.

oscilator cu autoblocare ⇒ oscilator cu extincție

oscilator cu autoextincție ⇒ oscilator cu autoîntreruperea trenurilor de oscilații

oscilator cu blocare ⇒ oscilator autoblocat

oscilator cu cristal de cuarț comandat prin tensiune / *voltage controlled crystal oscillator* / *oscillateur à quartz commandé par une tension* / Oscilator stabilizat cu cuarț în care se poate varia sau modula frecvența conform unei relații specificate, prin aplicarea unei tensiuni de comandă.

oscilator cu cristal de cuarț în incintă termostatată / *oven controlled crystal oscillator* / *oscillateur à quartz à enceinte à température régulée* / Oscilator stabilizat cu cuarț, în care cel puțin rezonatorul are temperatura controlată.

oscilator cu cuarț compensat în temperatură / *temperature compensated crystal oscillator* / *oscillateur à quartz à compensation de température* / Oscilator stabilizat cu cuarț a cărui deviație cauzată de temperatură este redusă cu ajutorul unui sistem de compensație, încorporat în dispozitiv.

oscilator cu cuarț cu funcționare pe o armonică / *overtone crystal oscillator* / *oscillateur à quartz à mode partiel* / Oscilator care facilitează funcționarea unui rezonator cu cuarț de comandă pe un rang specificat al unei armonice a vibrației mecanice.

oscilator cu cuarț încapsulat / *simple packaged crystal oscillator* / *oscillateur à quartz (simple) en boîtier* / Oscilator stabilizat cu cuarț, fără posibilitatea de a comanda sau compensa temperatura, cu o caracteristică frecvență-temperatură determinată practic de rezonatorul cu cuarț utilizat.

oscilator cu autoîntreruperea trenurilor de oscilații ⇐ oscilator cu autoblocare ⇐ oscilator cu autoextincție / *self-quenching oscillator* / *oscillateur à extinctions* / Generator de trenuri scurte de oscilații separate prin intervale de repaus provocate de acumularea pe un condensator, a sarcinilor datorate redresării oscilațiilor.

oscilator de relaxare ⇒ generator de oscilații cu relaxare

oscilator cu tranzitron / *transitron oscillator* / *oscillateur à transitron* / Oscilator sinusoidal dotat cu un tranzitron.

oscilator (electric) / *(electric) oscillator* / *oscillateur (électrique)* / Oscilator ce produce o mărime electrică a cărei frecvență este determinată de caracteristicile lui.

oscilator heterodină ⇐ generator de ton cu bătăi / *beat-frequency oscillator* / *oscillateur de battement* / Generator de oscilații în care o tensiune de ieșire alternativă, de formă aproximativ sinusoidală este obținută prin pulsația a două oscilații. Notă: Termenul este utilizat de asemenea pentru desemnarea unui dispozitiv încorporat într-un receptor, producând oscilații prin pulsație.

oscilator pilot (al unui emițător) / *master oscillator* / *(oscillateur) pilote* / Oscilator

care generează o oscilaţie de frecvenţă foarte precisă şi stabilă.

oscilaţie / *oscillation* / *oscillation* / Fenomen fizic caracterizat prin una sau mai multe mărimi alternativ crescătoare şi descrescătoare (oscilante). Notă: Termenul *oscilaţie* poate desemna, de asemenea, un ciclu de astfel de fenomene.

oscilaţie (a unei forme de undă) / *ringing (of a pulse wave)* / *oscillation (d'une forme d'onde d'oscillation)* / Distorsiune care se prezintă ca o formă de undă de oscilaţii amortizate suprapuse, care pot succeda unei tranziţii principale.

oscilaţie a sub-conductoarelor / *subspan oscillation* / *oscillation de sous-portée* / Mişcare periodică a unuia sau a mai multor sub-conductoare, în principal în plan orizontal, cu o frecvenţă medie de ordinul a câtorva herţi şi de amplitudine de ordinul de mărime a distanţei dintre conductoarele fasciculului.

oscilaţie amortizată / *damped oscillation* / *oscillation amortie* / Oscilaţie în care valorile de vârf şi de vale succesive descresc în valoare absolută până la zero.

oscilaţie de instabilitate ⇐ pendulare (al unui sistem de reglare) ⇐ pompaj (al unui sistem de reglare) / *hunting (of a control system)* / *pompage (d'un système de régulation)* / Într-un sistem de reglare, pendularea este o oscilaţie întreţinută, de amplitudine apreciabilă şi, în general, nedorită. Notă: Într-un sistem liniar, oscilaţiile de instabilitate apar în cazul funcţionării la, sau aproape de, limita de stabilitate; neliniarităţile pot provoca oscilaţii de instabilitate de amplitudine şi frecvenţă bine definite.

oscilaţie de relaxare / *relaxation oscillation* / *oscillation de relaxation* / Oscilaţie în care fiecare ciclu rezultă dintr-o acumulare lentă de energie într-un element al unui sistem fizic, urmată de transferul brusc al acestei energii într-un alt element, sau disiparea ei.

oscilaţie forţată / *forced oscillation* / *oscillation forcée* / Oscilaţie impusă într-un sistem fizic printr-o acţiune exterioară.

oscilaţie laterală / *lateral oscillation* / *ballant* / Mişcare perturbatoare de translaţie în sens transversal.

oscilaţie liberă / *free oscillation* / *oscillation libre* / Oscilaţia dintr-un sistem fizic, când aportul de energie exterioară a încetat.

oscilaţie modulatoare ⇒ semnal modulator

oscilaţie parazită / *parasitic oscillation* / *oscillation parasite* / Oscilaţie nedorită produsă într-un echipament, pe o frecvenţă independentă de frecvenţele de lucru sau frecvenţele legate de generarea oscilaţiilor dorite.

oscilaţie parazită (a unui tub oscilator) / *spurious oscillation* / *oscillation parasite (d'un tube oscillateur)* / Oscilaţie nedorită apărută la un tub oscilator, în condiţii date.

oscilaţie pe moduri parazite / *spurious-mode oscillation* / *oscillation sur des modes parasites* / Oscilaţie nedorită care se produce pe moduri nedorite, de cele mai multe ori, în alte benzi de frecvenţă, decât cea impusă.

oscilaţie pendulară / *phase swinging* / *oscillation pendulaire* / Pendulare la care variaţiile periodice ale vitezei unei maşini sincrone sunt de o parte şi de alta a vitezei nominale.

oscilaţie post-impuls / *post-pulse oscillation* / *oscillation après l'impulsion* / Oscilaţie amortizată dar apreciabilă, produsă după sfârşitul impulsului principal, compusă din alternanţe directe şi inverse.

oscilaţie purtătoare / *carrier oscillation* / *oscillation porteuse* / 1. Oscilaţie destinată a fi combinată cu o mărime modulatoare într-o modulaţie. 2. Într-o oscilaţie modulată, componenta spectrală a cărei frecvenţă este frecvenţa purtătoare.

oscilaţie verticală / *bouncing* / *rebondissement* / Mişcare perturbatoare de translaţie, în sens vertical.

oscilaţii forţate (ale vitezei unei maşini rotative) ⇒ neregularitate ciclică

oscilograf / *oscillograph* / *oscillographe* / Aparat care înregistrează sub forma unei

urme permanente, valorile instantanee ale unei mărimi.

oscilograf catodic / *cathode-ray oscillograph* / *oscillographe cathodique* / Osciograf care utilizează deviaţiile unui fascicul catodic sub acţiunea unui câmp electric şi/sau magnetic.

oscilograf multicanal / *multitrace oscilloscope* / *oscillographe multitrace* / Osciograf cu care este posibilă măsurarea sau observarea simultană a mai multor mărimi electrice, utilizând câte un traseu separat pentru fiecare mărime. Notă: Acest rezultat poate fi obţinut utilizând, de exemplu, un tub cu mai multe fascicule, un tub cu fascicul divizat, un fascicul şi o comutaţie electronică (pentru o reprezentare alternată sau decupată), un oscilograf cu mai multe tuburi.

osciloscop (catodic) / *(electron beam) oscilloscope* / *oscilloscope (cathodique)* / Aparat de măsurare sau de observare, care utilizează deviaţia unuia sau mai multor fascicule de electroni pentru a furniza o reprezentare a valorilor instantanee sau a funcţiilor de mărimi variabile, una dintre ele fiind, în general, timpul.

osciloscop cu eşantionare / *sampling oscilloscope* / *oscilloscope à échantillonnage* / Osciloscop care conţine dispozitivele necesare efectuării unor eşantionări din semnalul de intrare şi elaborării unei imagini coerente, pe baza acestei eşantionări.

osciloscop cu memorie / *storage oscilloscope* / *oscilloscope à mémoire* / Osciloscop care conservă reprezentarea informaţiei prin intermediul unui procedeu diferit de persistenţa normală pe ecran.

osciloscop de măsurare / *measuring oscilloscope* / *oscilloscope de mesurage* / Osciloscop care, cu ajutorul gradaţiilor şi/sau al valorilor înscrise pe diferite poziţii ale comutatoarelor coeficienţilor de deviaţie şi ale coeficienţilor de baleiaj, permite efectuarea măsurărilor între nişte limite de eroare determinate.

osciloscop de supraveghere / *observation oscilloscope* / *oscilloscope d'observation* / Osciloscop care permite numai observarea calitativă a mărimilor variabile, fără limite de eroare specificate.

osivibrator ⇒ vibrator cu conducţie osoasă

osteofon ⇒ vibrator cu conducţie osoasă.

otravă consumabilă / *burnable poison* / *poison consommable* / Otravă nucleară introdusă intenţionat în reactor, pentru controlul variaţiilor de reactivitate pe termen lung, prin intermediul arderii sale progresive.

otravă nucleară / *nuclear poison* / *poison nucléaire* / Substanţă ce reduce reactivitatea datorită valorii mari a secţiunii sale eficace de absorbţie a neutronilor.

otrăvire cu xenon ⇐ efect de xenon / *xenon effect* / *effet xénon* / Fenomen produs în reactoarele cu neutroni termici, datorat acumulării xenonului, care constituie o otravă nucleară foarte importantă.

outputmetru ⇒ aparat de măsurare de ieşire

oxid de fier / *ferric oxide* / *oxyde ferrique* / Substanţă chimică folosită la fabricarea memoriilor externe (discuri şi benzi magnetice), datorită proprietăţilor sale magnetice remanente. Notă: Odată suportul magnetizat, îşi păstrează orientarea magnetică un timp destul de îndelungat, permiţând citirea datelor înscrise de mai multe mii de ori.

oxidare / *oxidation* / *oxydation* / 1. Reacţie chimică în care electronii sunt transferaţi de la un element chimic la oxigen, pentru a forma o combinaţie numită "*oxid*". 2. Mai general, reacţie chimică prin care o substanţă chimică pierde electronii care sunt transferaţi altei substanţe.

oxidare (electrochimică) ⇒ reacţie anodică

Pa := pascal

pachet / *packet* / *paquet* / 1.Ansamblu de date numerice, care constituie un mesaj sau o parte a unui mesaj, şi de elemente numerice de serviciu care conţin o adresă, organizate conform unei dispoziţii determinate prin procedeul de transmisiune şi transferate ca un tot. 2. Unitatea de informaţie care circulă de la un echipament la altul, ambele fiind conectate într-o reţea. Notă: Pachetele sunt construite conform unor reguli ce definesc formatul pachetelor, astfel încât receptorul să poată decodifica corect un pachet recepţionat din reţea.

pachet de cartele perforate / *(card) deck* / *paquet de cartes* / Grup de cartele perforate.

pachet de discuri / *disk pack* / *chargeur (de disques)* / Ansamblu demontabil de discuri magnetice.

pachet de discuri autonom / *data module* / *chargeur autonome* / Pachet de discuri detaşabil, protejat de o carcasă ermetică, ce conţine discuri magnetice "hard" şi capetele lor de citire-scriere.

pachet de erori / *error burst* / *paquet d'erreurs* / Grup de elemente numerice în care numărul de elemente corecte consecutive care separă două elemente eronate succesive este întotdeauna inferior unui număr specificat, ultimul element binar eronat al unui grup şi primul element eronat al următorului grup fiind separate printr-un număr de elemente corecte cel puţin egal cu acesta.

pachet de programe ⇐ produs program / *software package* / *progiciel* / Ansamblu complet şi documentat de programe conceput a fi furnizat mai multor utilizatori, în vederea aceleiaşi aplicaţii sau aceleiaşi funcţii. Notă: Anumite pachete de programe sunt modificabile pentru o aplicaţie specifică.

pachet de programe (software) pentru comunicaţii / *communication package* / *progiciel de communications* / Set de programe care se bazează pe existenţa unui canal fizic de comunicaţie între două sau mai multe calculatoare, pentru a facilita transferul de informaţii între acestea.

pacient / *patient* / *patient* / Orice organism viu, persoană umană sau animal, supus unei investigaţii medicale sau unui tratament medical.

pacient [în radioprotecţie] / *patient [in radiation protection]* / *patient [en radioprotection]* / În radioprotecţie, persoană expusă radiaţiilor ionizante în scopuri medicale.

paginare (într-un sistem cu memorie virtuală) / *paging (technique)* / *pagination (dans un système à mémoire virtuelle)* / Tehnică de alocare a memoriei reale, prin care spaţiul de adrese este divizat în cadre de pagină de lungime fixă, care vor fi încărcate în *blocurile* în care este împărţită memoria fizică, practic paginile putând fi distribuite oriunde în memorie. Astfel se elimină fragmentarea memoriei şi necesitatea colectării spaţiului liber. Paginile trebuie puse în corespondenţă ("mapate") cu blocurile pe care le ocupă, printr-un mecanism gestionat de unitatea de management al memoriei (MMU).

paginare la cerere / *demand paging* / *pagination à la demande* / Tehnică de administrare a memoriei care asigură memorie virtuală, spaţiul de adrese al programului fiind împărţit în mod transparent pentru utilizator în zone de lungime fixă numite *pagini*, iar memoria fizică în *blocuri* de

lungime fixă, egale cu paginile. Notă: Teoretic orice pagină se poate încărca în orice bloc, cu excepţia celor rezervate pentru sistemul de operare. O pagină se încarcă numai "la cerere", în momentul în care se adresează o locaţie din spaţiul ei de adrese. Este posibil ca ea să înlocuiască o altă pagină care a ocupat anterior blocul care i-a fost alocat, aceasta implicând utilizarea unui algoritm de înlocuire de pagini. După încărcare, pagina va rămâne temporar în memorie până la înlocuirea ei. O paginare la cerere eficientă implică existenţa unor mecanisme hardware corespunzătoare.

pagină (într-un sistem cu memorie virtuală) / *page (in a virtual storage system)* / *page (dans un système à mémoire virtuelle)* / Bloc de lungime fixă (tipic de 1 Kb, 2 Kb, 4 Kb, 8 Kb, 16 Kb) care are o adresă virtuală şi se transferă ca un tot între memoria reală şi memoria auxiliară.

pagini pe minut / *pages per minute (PPM)* / *pages par minute* / Măsură a vitezei de tipărire a unei imprimante, în special pentru imprimantele de pagini, şi care exprimă numărul de pagini normale care sunt tipărite într-un minut. Notă: Paginile normale sunt definite ca pagini ce conţin numai text şi un singur font rezident. În cazul paginilor care conţin şi grafice şi/sau fonturi nerezidente, viteza de tipărire se poate reduce simţitor.

palier (al curbei caracteristice a unui contor Geiger-Müller) / *plateau (of the characteristic curve of a counter tube)* / *palier (de la caractéristique d'un tube compteur)* / Porţiune a curbei caracteristice a unui detector Geiger-Müller pentru care rata de numărare este practic independentă de tensiunea aplicată.

palier al osiei [pentru motorul suspendat pe nas] / *motor suspension bearing (for nose-suspended motor)* / *palier d'essieu (pour moteur suspendu par le nez)* / Palier prin intermediul căruia un motor de tracţiune este aşezat pe osie, de cealaltă parte fiind suspendat de şasiul boghiului prin intermediul unui braţ de susţinere sau printr-o proeminenţă a carcasei sale, numită "nas".

palier (al unui contor) / *meter bottom bearing* / *crapaudine (d'un compteur)* / Suport de susţinere a echipajului mobil al unui contor.

palier cu piatră / *jewel bearing* / *vis à pierre* / Piesă care poartă la un capăt o piatră preţioasă, destinată susţinerii pivotului echipajului mobil al unui aparat de măsurat.

palier de ionizare / *ionization ledge* / *palier d'ionisation* / Parte a unui profil de ionizare în care gradientul vertical de ionizare descreşte în funcţie de altitudine, rămâne scăzut într-un anumit interval de altitudini fără a deveni negativ, apoi creşte; prin extensie, partea corespunzătoare a ionosferei.

palier de zgomot / *noise floor* / *bruit plancher* / Zgomot punctual măsurat la o frecvenţă specificată prin deviaţia sa în raport cu frecvenţa purtătoarei, dincolo de care valoarea sa rămâne practic constantă.

pâlpâire ⇐ licărire (a imaginii) / *flicker [visual fluctuation]* / *papillotement* / Impresie de instabilitate a senzaţiei vizuale, datorate unui stimul de lumină a cărui luminanţă sau distribuţie spectrală fluctuează în timp. Notă: Pe un tub catodic, variaţie periodică, perceptibilă de către ochi, a luminozităţii întregii imagini vizibile.

pană ⇒ defecţiune

pană de crestătură / *slot wedge* / *cale d'encoche* / Bucată îngustă din material introdusă în crestătură peste înfăşurare şi care, prin împănare sau strângere, asigură înfăşurarea contra deplasării radiale.

pană (de fixare) / *key (of a shaft)* / *clavette (d'un arbre)* / Piesă care, plasată în canalele practicate în două organe adiacente, serveşte transmiterii cuplului de la unul la celălalt.

pană fotometrică / *neutral wedge* / *coin photométrique* / Filtru optic neselectiv al cărui factor de transmisie variază

continuu de-a lungul unei linii drepte sau curbe a suprafeţei sale.

panglică colorată (cu cerneală) / *inked ribbon* / *ruban encreur* / Panglică colorată utilizată într-o unitate de ieşire.

panglică tuşată / *printer ribbon* / *ruban encreur (de l'imprimante)* / Bandă de plastic sau material textil, îmbibată cu tuş, care în cazul imprimantelor prin impact se interpune între capul de imprimare şi foaia de hârtie. Notă: Prin lovirea de către capul de imprimare, panglica tuşată este presată pe suportul de imprimare, lăsând pe acesta urma unui caracter sau urmele unor puncte ce formează un caracter sau un desen.

panou / *panel* / *panneau* / 1. Subdiviziune a secţiunii de jacuri a unui comutator manual. 2. Placă sau platină pe care sunt montate echipamente de control şi măsurare. 3. Grup de echipamente asamblate şi cablate pe o placă de montaj.

panou [placă de montaj] / *panel [mounting-plate]* / *panneau [plaque de montage]* / Suprafaţă plană rigidă sau structură destinată fixării aparatelor de măsurare, comandă sau semnalizare. Notă: Se pot distinge mai multe tipuri de panouri cu funcţiile precizate prin ataşarea unor calificative: panou de instrumente (de măsurare), de comandă la distanţă (de telecomandă), cu fişe de contact, de relee şi borne, de avertizare, de distribuţie a aerului comprimat.

panou (al unei linii electrice aeriene) / *section (of an overhead line)* / *canton (d'une ligne aérienne)* / Porţiune de linie cuprinsă între doi stâlpi de întindere sau de capăt.

panou (al unui aparat) / *panel [front plate]* / *panneau [plaque frontale]* / Placă, în general verticală, care constituie o parte a suprafeţei exterioare a unui aparat de măsurat, putând fi echipată cu dispozitive indicatoare, organe de comandă şi reglare, conectoare etc.

panou ceramic cu radiaţii infraroşii / *infrared ceramic panel emitter* / *panneau en céramique à rayonnement infrarouge* / Panou cu radiaţii infraroşii dotat cu îmbrăcăminte ceramică.

panou cu chei / *keyshelf* / *panneau de clés* / Tablou echipat cu chei de comutaţie destinate utilizării de operatori sau de alt personal.

panou cu fante / *slotted panel* / *panneau à fentes* / Panou ale cărui elemente radiante de antenă sunt constituite din fante de radiaţie.

panou cu fante încrucişate / *bat-wing panel* / *panneau de papillons* / Panou ale cărui elemente radiante de antenă sunt constituite din antene-fluture.

panou cu radiaţii infraroşii / *infrared radiation panel* / *panneau à rayonnement infrarouge* / Structură în formă de panou dotat cu unul sau mai multe emiţătoare în infraroşu, ansamblul radiind energie în direcţia încărcăturii.

panou de cilindri cu fante / *slotted cylinder panel* / *panneau cylindre à fente* / Panou ale cărui elemente radiante sunt constituite din cilindri cu fantă.

panou de comandă / *(operator) control panel* / *panneau de commande* / Unitate funcţională care conţine comutatoare, utilizate pentru comanda unui sistem sau a unei părţi a acestuia, şi indicatoare ce furnizează informaţii asupra funcţionării sistenului.

panou de conectare a contoarelor (pentru testare) / *meter test bench* / *panneau de branchement des compteurs* / Panou care cuprinde elementele constructive şi conexiunile necesare încercării contoarelor în condiţii de referinţă specificate în documentele însoţitoare. Cablajul trebuie astfel realizat încât să minimizeze efectele inducţiei magnetice, ale interferenţei capacitive şi ale căderii de tensiune.

panou de dipoli / *panel of radiating dipoles* / *panneau de doublets* / Panou ale cărui elemente radiante sunt constituite din dipoli.

panou (de elemente radiante) / *panel (of radiating elements)* / *panneau (d'éléments*

rayonnants) / Ansamblu rigid constituit dintr-o reţea de elemente radiante de antenă, suportată de un plan reflector.

panou de întreţinere / *maintenance panel / panneau d'entretien* / Parte componentă a unui echipament utilizată de specialiştii care asigură întreţinerea.

panou de perete răcit cu apă / *water cooled panel / panneau de parois refroidi à l'eau* / Structură izolată, în formă de panou, răcită cu apă utilizată pentru răcirea elementelor unui cuptor cu arc.

panou de protecţie ⇐ perete de protecţie / *structural protective barrier / cloison de protection* / Ecran protector constituit din elemente de construcţie fixe, de exemplu pereţii.

panou de protecţie mobil ⇐ perete de protecţie mobil / *portable barrier / cloison mobile* / Ecran mobil transportabil, constituit din materiale destinate reducerii expunerii la radiaţii.

panou de radiaţii infraroşii din sticlă / *infrared glass panel emitter / panneau en verre à rayonnement infrarouge* / Panou cu radiaţii infraroşii constituit din sticlă electroconductoare încălzită prin efect Joule.

panou de semnalizare / *sign [visual signal] / panneau de signalisation* / Dispozitiv care furnizează un semnal vizual prin poziţia, forma, culorile sau desenele sale şi, eventual, prin utilizarea unor simboluri sau caractere alfanumerice. Poate fi iluminat din interior.

panou de semnalizare (rutieră) / *traffic sign / panneau de signalisation (routière)* / Panou reglementar care, pentru circulaţia vehiculelor şi a pietonilor, indică o interdicţie, o limitare, o obligaţie, un avertisment sau o informaţie.

panou din cauciuc cu plumb / *lead rubber apron / tablier en caoutchouc au plomb* / Paravan protector din cauciuc cu plumb, care poate fi ori un panou protector suspendat de ecranul fluorescent al unui generator de radiaţii X orizontal sau vertical, ori o îmbrăcăminte purtată de manipulator.

panou indicator / *display panel / panneau indicateur (de numéro demandé)* / Echipament de poziţie manuală pe care numărul de abonat chemat este afişat cu cifre luminoase sau prin alt procedeu.

panou încălzitor radiant / *radiant heating panel / panneau chauffant rayonnant* / Construcţie modulară unificată care include unul sau mai multe emiţătoare de radiaţie infraroşie, putând fi reprodusă în cadrul structurii multimodulare.

panou matriceal / *matrix sign / panneau matriciel* / Panou de semnalizare cu mesaj variabil, compus prin comutarea unor semnale elementare, luminoase sau de altă natură, dispuse sub forma unui tablou matriceal.

pantă a câştigului / *gain slope / pente du gain* / Raportul dintre variaţia maximă a câştigului şi variaţia de frecvenţă, într-un interval de frecvenţe specificat.

pantă a montantului / *leg slope / pente de membrure* / Unghiul care măsoară înclinarea montantului faţă de verticală.

pantă a palierului (unui contor Geiger-Müller) / *plateau (relative) slope / pente du palier (d'un compteur Geiger-Müller)* / Pantă a unui palier exprimată în procente ale variaţiei ratei de numărare pentru o variaţie de 100 V a tensiunii aplicate.

pantă a palierului (unui impuls) / *tilt / pente de palier (d'une impulsion)* / Distorsiune a vârfului sau a bazei unui impuls (sau a unei unde pătrate) în care panta generală este practic constantă şi nenulă pe întinderea vârfului sau a bazei. Panta palierului poate fi pozitivă sau negativă. Notă: În general, valoarea mărimii pantei palierului este dată în procente din amplitudinea impulsului iniţial, independent de supracreştere şi de alte neregularităţi.

pantă de conversie (a unui tub electronic) / *conversion transconductance / pente de conversion [d'un tube électronique]* / Pentru condiţii de funcţionare date,

raportul dintre: o componentă definită pentru o singură frecvenţă a curentului de scurtcircuit printr-un terminal de ieşire şi tensiunea sinusoidală de o frecvenţă diferită (un multiplu întreg) aplicată la terminalul de intrare pentru a determina curentul de ieşire, tensiunile aplicate la toate celelalte terminale fiind menţinute constante.

pantă (în frecvenţă) / *frequency slope* / *pente (en fréquence)* / Între două puncte date ale unei reţele de teledistribuţie, diferenţa de câştig sau de atenuare dintre două frecvenţe specifice. Notă: Se consideră, în general, panta pentru cele două extreme ale benzii utile a reţelei.

pantograf al unui vehicul de tracţiune electrică / *pantograph of electrical rolling stock* / *pantographe du véhicule de traction électrique* / Dispozitiv de captare a curentului, montat pe acoperişul unui vehicul de tracţiune electrică, alcătuit dintr-o construcţie articulată (simetrică sau asimetrică) denumită cadru, o sanie simplă sau multiplă şi un sistem de acţionare pneumatic sau electromecanic.

pânză lăcuită (de uz electrotehnic) ⇒ ţesătură lăcuită (de uz electrotehnic)

PAR ·= putere aparentă radiată (într-o direcţie dată)

parabolă de tăiere / *cut-off parabola* / *parabole de coupure* / Curbă ce reprezintă în coordonate carteziene variaţia tensiunii critice a unui magnetron în funcţie de inducţia magnetică.

paradiafonie / *near-end crosstalk* / *paradiaphonie* / Diafonie la care sursa semnalului perturbator şi receptorul perturbat se găsesc în vecinătatea aceluiaşi capăt al traseului comun canalelor de transmisiune ale celor două semnale. Notă: Diafonia la care sursa semnalului perturbator şi receptorul perturbat se găsesc în vecinătatea capetelor opuse ale traseului se numeşte telediafonie.

(în) paralel / *parallel [operation mode]* / *en parallèle* / Caracterizează un proces în care toate evenimentele se petrec în acelaşi interval de timp, fiecare eveniment fiind controlat de o unitate funcţională distinctă, dar similară. Exemplu: transmisia în paralel a biţilor unui cuvânt-maşină pe liniile unei magistrale interne.

paralelism (al liniilor electrice) / *parallelism (of electric lines)* / *parallélisme (de lignes électriques)* / Secţiune unde proximitatea este astfel încât variaţia distanţei dintre linii nu depăşeşte 5 %.

paramagnetism / *paramagnetism* / *paramagnétisme* / Fenomen în care, la scară atomică, momentele magnetice sunt dezordonate din cauza agitaţiei termice, astfel încât, în absenţa unui câmp magnetic aplicat din exterior, ele nu sunt aliniate, dar ating un anumit grad de aliniere în direcţia unui astfel de câmp, atunci când acesta este aplicat.

parametri de funcţionare (ai unui echipament electromedical) ⇐ regim de lucru (al unui echipament electromedical) / *operating factors (of an electrical equipment for medical use)* / *régime (d'un appareil électrique à usage médical)* / Ansamblul valorilor electrice, termice şi mecanice care caracterizează funcţionarea unei maşini, a unui aparat sau a unei reţele de alimentare, la un moment dat.

parametri standardizaţi [serie] / *standard ratings* / *séries normales* / Înşiruire a valorilor tensiunii şi puterii, valori utilizate de preferinţă pentru lămpile destinate uzului general.

parametru [sens general] / *parameter [general meaning]* / *paramètre [sens général]* / Variabilă căreia i se atribuie o valoare constantă determinată într-un caz particular, valoare care, eventual, poate identifica acel caz.

parametru (al lănţişorului) / *catenary constant* / *paramètre (de la chaînette)* / Parametru al ecuaţiei lănţişorului şi al parabolei reprezentată geometric prin raza de curbură în punctul în care tangenta la curbă este orizontală.

parametru al unei rețele / *system parameter* / *paramètre d'un réseau* / Mărime considerată ca fiind invariabilă și care caracterizează elementele de rețea. Exemple: impedanță, admitanță, raport de transformare.

parametru al unui semnal / *signal parameter* / *paramètre d'un signal* / Parametru asociat unei mărimi electrice a cărui valoare sau succesiune de valori vehiculează informația.

parametru (al unui sistem dinamic) / *(dynamic system) parameter* / *paramètre (d'un système dynamique)* / Mărime caracteristică definind relația dintre variabile într-un sistem dat. Notă: Un parametru poate fi constant sau dependent de timp sau de valoarea anumitor variabile ale sistemului.

parametru de difuziune / *scattering parameter* / *facteur de répartition* / Element al matricei de difuziune.

parametru de expunere / *loading factor* / *paramètre de charge* / Parametru care are o influență asupra expunerii unui tub de radiații X ca, de exemplu, curentul anodic al tubului de radiații X, durata expunerii acestuia, puterea anodică de echilibru termic, tensiunea de accelerare, raportul de oscilație al acesteia etc.

parametru de histerezis al miezului C_2 / *core factor C_2* / *coefficient de noyau C_2* / Pentru un miez magnetic cu geometrie dată, care se descompune într-o serie de elemente de secțiune transversală constantă, suma rapoartelor dintre lungimile l ale elementelor măsurate de-a lungul unui drum magnetic mediu convenit, și pătratul secțiunilor transversale corespondente A: $C_2 = \Sigma \frac{l}{A^2}$.

parametru de inductivitate a miezului C_1 / *core factor C_1* / *coefficient de noyau C_1* / Pentru un miez magnetic de geometrie dată, care se poate descompune într-o serie de elemente de secțiune transversală constantă, suma rapoartelor dintre lungimile l ale elementelor măsurate de-a lungul unui drum magnetic mediu convenit, și secțiunile transversale corespondente A: $C_1 = \Sigma \frac{l}{A}$.

parametru de influență (al unui ansamblu cu comandă automată) / *actuating variable* / *grandeur d'influence (d'un ensemble à commande automatique)* / Mărime fizică ale cărei variații influențează funcționarea unui ansamblu cu comandă automată.

parametru de încetinire ⇒ decrement logaritmic mediu al energiei

parametru de mediu ⇒ agent de mediu

parametru de profil <g> / *profile parameter <g>* / *paramètre de profil <g>* / Parametru care definește forma unui profil de indice cu lege de tip putere al unei fibre optice. Notă: Utilizarea uneori a literei α în locul lui g este contraindicată.

parametru de tratament / *treatment parameter* / *paramètre de traitement* / Factor care descrie un anumit aspect al iradierii unui pacient pe durata unei radioterapii ca, de exemplu, energia radiației, doza absorbită, durata tratamentului.

parametru dinamic ⇐ parametru generat prin program / *program-generated parameter* / *paramètre dynamique* / Parametru a cărui valoare este fixată în cursul execuției unui program pentru calculator.

parametru extern / *external program parameter* / *paramètre externe* / Parametru al unui program pentru calculator care trebuie fixat în momentul apelării acelui program.

parametru generat prin program ⇒ parametru dinamic

parametru geometric ⇒ laplacian geometric

parametru informațional / *information parameter* / *paramètre informationnel* / Mărime caracteristică a unui semnal care reprezintă informații potrivit unei relații cunoscute sau presupusă. Note: 1. Pentru multe semnale, valoarea mărimii fizice

este totodată şi parametrul informaţional şi o numim, în general, pentru simplificare, "*valoarea unui semnal*". 2. Pentru o purtătoare sinusoidală modulată în amplitudine, amplitudinea instantanee este parametrul informaţional al semnalului; pentru un semnal impulsional modulat în timp sau în poziţie, durata sau deplasarea fiecărui impuls constituie parametrul informaţional al semnalului.

parametru material ⇒ laplacian material

parametru predefinit / *preset parameter* / *paramètre prédéfini* / Parametru care se fixează din faza de elaborare a unui program pentru calculator, de exemplu la trasarea schemei logice a unui program, la scrierea sau compilarea programului pentru calculator.

paratrăsnet / *lightning conductor* / *paratonnerre* / Tijă şi bandă metalică plasate pe o structură şi care permit scurgerea spre pământ a curentului de trăsnet.

paratrăsnet [de telecomunicaţii] / *protector* / *parafoudre [en télécommunications]* / Dispozitiv conceput pentru protejarea echipamentelor de telecomunicaţii contra deteriorărilor provocate de trăsnet sau a supratensiunilor de alte origini.

paravan anti-X ⇒ ecran protector, 1[barieră de protecţie]

paravan de protecţie / *protective apron* / *tablier protecteur* / Folie de material care absoarbe în mod eficient radiaţiile ionizante, confecţionată în mod obişnuit din cauciuc cu plumb.

parazit atmosferic elementar / *atmospheric [disturbance element]* / *atmosphérique [parasite élémentaire]* / Element izolat al unui zgomot atmosferic.

parc motor / *traction fleet* / *parc moteur* / Termen general care se referă la ansamblul unităţilor motoare ale unei reţele feroviare sau ale altei administraţii.

parcurs [în comutaţie] ⇒ rută [în comutaţie]

parcurs de curent / *conducting* / *parcouru par un courant* / Caracterizează un dispozitiv sau un circuit parcurs efectiv de un curent de conducţie.

parcurs fără încărcătură [tracţiune electrică] / *empty running* / *marche à vide [traction électrique]* / Mers în care vehiculul motor feroviar sau elementul automotor nu are călători şi nici bagaje.

parcurs izolat al locomotivei ⇒ mers izolat al locomotivei

parcurs liber mediu (al unei particule) / *mean free path [of a particle]* / *libre parcours moyen (d'une particule)* / Distanţa medie pe care o particulă determinată o parcurge între interacţiuni de tip determinat într-un mediu dat. Note: 1. Parcursul liber mediu poate fi deci definit pentru toate interacţiunile, de exemplu parcursul liber mediu total, sau pentru tipuri particulare de interacţiuni ca, de exemplu, împrăştierea, captura sau ionizarea. 2. Parcursul liber mediu este inversul secţiunii eficace macroscopice.

parcurs liber mediu (al unui purtător de sarcină) / *mean free path (of a charged particle)* / *libre parcours moyen (d'un porteur électrisé)* <*LPM*> / Într-un mediu dat, distanţa medie pe care o particulă determinată o parcurge între interacţiuni de tip determinat. Notă: Parcursul liber mediu trebuie definit astfel, fie pentru toate tipurile de interacţiuni, de exemplu, parcursul liber mediu total, fie pentru tipuri particulare de interacţiuni cum ar fi difuzia, captura sau ionizarea.

parcurs liber mediu de transport ⇐ drum liber mediu de transport / *transport mean free path* / *libre parcours moyen de transport* / Inversul secţiunii eficace macroscopice de transport.

parcurs practic / *practical range* / *parcours pratique* / Pentru radiaţia electronică, profunzime într-o fantomă cu suprafaţa la distanţa normală de tratament pentru care extrapolarea părţii descendente a pantei maxime a curbei distribuţiei dozei absorbite în lungul axei fasciculului taie extrapolarea cozii distribuţiei dozei absorbite în profunzime pe curbele doză-profunzime.

paritate / *parity* / *parité* / Proprietate a unui număr de a fi sau nu divizibil cu 2. Ter-

menul este folosit deseori cu sensul de "transmisie de date cu paritate", ceea ce presupune adăugarea la fiecare octet transmis a unui bit de paritate, calculat conform unei ecuații logice.

paritate impară / *odd parity* / *parité impaire* / Tehnică de verificare a corectitudinii unei transmisii de date, care presupune emisia unui bit suplimentar pentru fiecare octet transmis (bitul de paritate) și verificarea acestuia la recepție. Notă: Pentru paritate impară, bitul este astfel calculat încât numărul total de biți egali cu 1 să fie impar; altfel spus, bitul de paritate este egal cu suma modulo doi a tuturor biților de date ai octetului respectiv plus 1.

paritate pară / *even parity* / *parité paire* / Mod de transmisie a datelor pe o linie serială, în care fiecare caracter transmis are asociat un bit suplimentar a cărui valoare este calculat astfel încât numărul de biți egali cu 1 să fie par.

parolă / *password* / *mot de passe* / Formă de autentificare a unui utilizator, care presupune furnizarea unui cod (șir de caractere) pentru obținerea accesului la un sistem protejat sau la o resursă protejată, în prezent fiind cea mai frecventă metodă de control al accesului utilizatorilor la un sistem, datorită costului redus, comparativ cu cele ale altor tipuri mai scumpe (recunoașterea vocii, cartelă magnetică furnizând o semnătură digitală, recunoașterea scrisului prin analiză grafologică etc.). Notă: Parolele, stabilite și modificate de către utilizator, sunt criptate conform unui algoritm specific fiecărui sistem și memorate în această formă pentru a face dificilă aflarea lor de către utilizatori rău intenționați. În UNIX parola de login a utilizatorului este memorată, în formă criptată, în fișierul *'/etc/passwd'* alături de: nume login, nume utilizator, identificator utilizator și de grup, catalog implicit de lucru, shell-ul de login implicit. La fiecare cerere de acces, parola furnizată de utilizator este criptată, iar rezultatul criptării trebuie să coincidă cu cel memorat în sistem, în caz contrar refuzându-se accesul.

partajare a fișierului / *file sharing* / *partage du fichier* / Accesarea în comun a fișierelor de către mai mulți utilizatori la un moment dat.

partajare a timpului / *time slicing* / *découpage de temps* / Mod de funcționare în care se atribuie mai multor procese cuante de timp pe același procesor.

parte a mașinii critică din punct de vedere termic / *thermally-critical part of a machine* / *organe de la machine thermiquement critique* / Parte a unei mașini electrice a cărei temperatură atinge cel mai rapid valoarea sa periculoasă. O astfel de parte, critică din punct de vedere termic în cazul suprasarcinii termice cu variație lentă, poate să nu aparțină acestei categorii, pentru o suprasarcină termică cu variație rapidă.

parte (a tipului) de operație ⇐ parte operațională (a unei instrucțiuni) / *operation part* / *partie opérateur* / Parte a unei instrucțiuni mașină sau a unei microinstrucțiuni în care se specifică operația ce trebuie efectuată.

parte accesibilă a unui aparat / *accessible part of an instrument* / *partie accessible d'un appareil* / Parte cu care degetul de încercare standardizată poate fi pus în contact atunci când aparatul este în poziție normală de utilizare. Notă: Pentru un aparat cu montaj fix, „în poziție normală de utilizare" semnifică montajul corect al acestuia pe suport, o parte a aparatului fiind, deci, accesibilă, în timp ce cealaltă nu este.

parte activă / *live part* / *partie active* / Orice conductor sau orice parte conductoare aflată sub tensiune în serviciu normal. Notă: Partea activă cuprinde și conductorul neutru cu părțile conductoare legate la acesta.

parte activă a bobinei ⇐ latură de bobină plasată în crestătură / *embedded coil side* / *côté de bobine logé dans le fer* / Parte din

latura de bobină care este situată în crestătură între extremităţile pachetului din fier.

parte aflată sub tensiune (a unui echipament electronic) / *live part (of an electronic equipment)* / *partie dangereuse au toucher* / Parte a cărei atingere este susceptibilă de a provoca un şoc electric apreciabil.

parte amovibilă (a unui echipament electric de comutare) / *removable part (of an assembly)* / *partie amovible (d'un ensemble)* / Parte a unui echipament electric de comutare care poate fi scoasă în întregime din echipament şi pusă la loc, chiar atunci când circuitul principal este sub tensiune.

parte anterioară a colimatorului / *collimator front face* / *face avant du collimateur* / Suprafaţa colimatorului cea mai apropiată de obiect.

parte aplicată / *applied part* / *partie appliquée* / Totalitate a părţilor echipamentelor, inclusiv conductoarele pentru pacient, destinate stabilirii unui contact intenţionat cu pacientul de examinat sau de tratat. În standardele sau normele tehnice de produs se vor specifica părţile în contact cu utilizatorul care trebuie considerate ca părţi aplicate. O parte aplicată izolată (flotantă), aşa cum este ea văzută dinspre pacient, se prelungeşte spre aparat până în punctul sau punctele unde este realizată izolaţia prescrisă şi/sau impedanţa de protecţie prescrisă.

parte aplicată (a unui aparat de anestezie) / *applied part (of an anaesthetic machine)* / *partie appliquée (d'un appareil d'anesthésie)* / Parte aplicată care conţine orificiul (orificiile) de admisie şi alte părţi ale aparatului de anestezie destinate conectării cu pacientul sau cu sistemul respirator al acestuia.

parte aplicată (a unui aparat de electrochirurgie cu curenţi de înaltă frecvenţă) / *applied part (of a high-frequency surgical equipment)* / *partie appliquée (d'un appareil d'électrochirurgie à courant haute fréquence)* / Circuitul de ieşire al aparatului de electrochirurgie cu curenţi de înaltă frecvenţă care conţine electrozii activ, neutru şi bipolar.

parte aplicată (a unui aparat de terapie cu microunde) / *applied part (of a microwave therapy equipment)* / *partie appliquée (d'un appareil de thérapie à micro-ondes)* / Părţile accesibile ale aplicatorului unui aparat de terapie cu microunde, ale cablurilor sau ghidurilor de unde asociate, cu conectoarele acestora.

parte aplicată (a unui aparat de terapie cu ultrasunete) / *applied part (of ultrasonic therapy equipment)* / *partie appliquée (d'un appareil à ultrasons pour thérapie)* / Suprafaţa de emisiune şi alte părţi accesibile ale traductorului unui aparat de terapie cu ultrasunete, inclusiv adaptorul.

parte aplicată (a unui aparat de terapie cu unde scurte) / *applied part (of short-wave therapy equipment)* / *partie appliquée (d'un appareil de thérapie à ondes courtes)* / Părţile accesibile ale aplicatorului unui aparat de terapie cu unde scurte şi ale cablurilor asociate acestora.

parte aplicată (a unui aparat de terapie prin electroşoc) / *applied part (of an electroconvulsive therapy equipment)* / *partie appliquée (d'un appareil de thérapie par électroconvulsions)* / Electrozii aparatului de terapie prin electroşoc împreună cu toate părţile conectate acestora.

parte aplicată (a unui defibrilator) / *applied part (of a defibrillator)* / *partie appliquée (d'un défibrillateur)* / Partea aplicată a unui defibrilator cardiac conţine electrozii de defibrilare, electrozii separaţi de supraveghere şi toate părţile conectate electric la aceştia.

parte aplicată (a unui dozimetru) / *applied part (of a dosimeter)* / *partie appliquée (d'un dosimètre)* / Parte a unui dozimetru, detectorul de radiaţii (de exemplu, ansamblul de cameră) cu toate capacele de protecţie prevăzute de constructor şi destinat contactului fizic

(fără contact electric) cu pacientul, de exemplu, pentru o utilizare intracavitară.

parte aplicată (a unui hemodializor) / *applied part (of a haemodialyser)* / *partie appliquée (d'un hémodialyseur)* / Părţile aplicate ale aparatului sunt constituite din circuitul fluidului dializor şi toate conductele permanent racordate la acesta.

parte aplicată (a unui incubator) / *applied part (of an incubator)* / *partie appliquée (d'un incubateur)* / Toate părţile situate în habitaclul nou-născutului, care poate fi intenţionat sau involuntar în contact cu acesta.

parte aplicată (a unui ventilator pulmonar) / *applied part (of a lung ventilator)* / *partie appliquée (d'un ventilateur pulmonaire)* / Partea aplicată reprezintă ieşirea (ieşirile) aparatului şi alte părţi ale ventilatorului pulmonar destinate conectării cu pacientului sau cu sistemul respirator al acestuia.

parte aplicată izolată (flotantă) de tip F / *F-type isolated (floating) applied part* / *partie appliquée isolée du type F (flottante)* / Parte aplicată, izolată de toate celelalte părţi ale aparatului, astfel încât curentul de scurgere prin pacient admis în condiţii de prim defect nu este depăşit, când se aplică între partea aplicată şi pământ o tensiune de 1,1 ori mai mare decât cea mai mare valoare admisă a tensiunii de reţea nominale.

parte chemată / *called party* / *demandé* / Utilizator al unei reţele telefonice care este destinatarul unei tentative de apel.

parte chemată [în telecomunicaţii] / *called party [in telecommunication]* / *demandé [en télécommunication]* / Utilizator al unei reţele de telecomunicaţii care este destinatarul unei tentative de apel.

parte chemătoare / *calling party* / *demandeur* / Utilizator al unei reţele telefonice care este la originea unei tentative de apel.

parte chemătoare [în telecomunicaţii] / *calling party [in telecommunication]* / *demandeur [en télécommunication]* / Utilizator al unei reţele de telecomunicaţii care iniţiază o tentativă de apel.

parte conductoare / *conductive part* / *partie conductrice* / Parte (a unui echipament electric) capabilă să conducă un curent, chiar dacă nu este utilizată pentru a conduce curent în funcţionare normală.

parte de adresă ⇐ zonă de adresă / *address part* / *partie adresse* / Parte a unei instrucţiuni maşină sau a unei microinstrucţiuni în care se specifică una sau mai multe adrese de operanzi.

parte debroşabilă (a unui echipament electric de comutare) / *withdrawable part (of an assembly)* / *partie débrochable (d'un ensemble)* / Parte amovibilă a unui echipament de comutare care, rămânând ataşată mecanic acestuia, poate fi deplasată în una sau mai multe poziţii, astfel încât să permite stabilirea unei distanţe de separare sau realizarea unei separări metalice între contactele principale aflate în poziţia deschis.

parte detaşabilă / *detachable part* / *partie amovible* / Parte a unui ansamblu care poate fi înlăturată fără ajutorul unei ustensile, sau parte care este înlăturată conform instrucţiunilor de utilizare sau de întreţinere, chiar dacă sunt necesare pentru aceasta o ustensilă sau o cheie de acces. Note: 1. Dacă, pentru efectuarea instalării, trebuie înlăturată o parte, chiar dacă aceasta este indicată în instrucţiuni, partea respectivă nu este considerată detaşabilă. 2. O parte care poate fi deschisă este considerată ca o parte care poate fi înlăturată.

parte fracţionară (a unui număr binar) / *fraction (of a binary number)* / *partie fractionnaire (d'un nombre binaire)* / Câmpul mantisei situat la dreapta virgulei corespunzătoare.

parte frontală ⇐ desfăşurată [evolventă] / *end winding* / *développante* / Fiecare din cele două părţi ale bobinei care leagă laturile de bobină.

parte imaginară (a unei mărimi complexe) / *imaginary part (of a complex*

quantity) / partie imaginaire (d'une grandeur complexe) / Componenta b a unui număr complex $c = a + jb$. Note: 1. Partea imaginară a unui număr complex c este reprezentată prin Im c sau prin c''. 2. Noţiunea de parte imaginară poate fi aplicată unei mărimi scalare, vectoriale sau tensoriale complexe şi unei matrice de elemente complexe.

parte inactivă / *inactive part / partie inactive* / Parte a unui aparat de măsurat care poate conduce curentul sau poate fi pusă sub tensiune, dar care nu este utilizată în acest mod în cursul funcţionării normale a aparatului.

parte în legătură conductoare cu circuitele de măsurare sau de comandă / *part conductively-connected to a measuring or control circuit / partie en liaison conductrice avec les circuits de mesure ou de commande* / Parte a unui aparat de măsurat în legătură electrică cu circuitele de măsurare sau de comandă astfel încât, conectând o rezistenţă de 2 kΩ între această parte şi unul din polii circuitului de măsurare sau de comandă, să se obţină în această rezistenţă un curent mai mare de 0,7 mA (valoare de vârf), aparatul nefiind conectat la pământ. Egalitatea potenţialelor unei părţi a aparatului şi unui punct de masă al circuitelor de măsurare sau de comandă nu este suficientă pentru a considera că între acestea ar exista o legătură electrică, în sensul acestei definiţii.

parte în legătură conductoare cu reţeaua / *part conductively connected to the supply mains / partie en liaison conductrice avec le réseau* / Parte a unui aparat în legătură directă cu reţeaua de alimentare, astfel încât, conectând o rezistenţă de 2 kΩ între acestă parte şi unul dintre polii reţelei, să se obţină în această rezistenţă un curent mai mare de 0,7 mA (valoare de vârf), aparatul nefiind legat la pământ.

parte în legătură conductoare directă cu reţeaua / *part directly connected to the supply mains / partie en liaison conductrice directe avec le réseau* / Parte a unui aparat în legătură electrică cu reţeaua, astfel încât un curent superior sau egal cu 9 A să poată parcurge un conductor conectând această parte cu un pol al reţelei, aparatul nefiind legat la pământ.

parte întreagă a lui a ⇒ cel mai mare întreg mai mic sau egal cu a

parte legată la reţea / *mains part / partie reliée au réseau* / Totalitatea elementelor unui echipament destinate a avea o conexiune conductoare cu reţeaua de alimentare, cu excepţia conductorului de protecţie.

parte limitată a populaţiei / *limited part of population / partie limité de population* / Persoane care nu lucrează direct cu surse de radiaţii, dar care, date fiind condiţiile lor de rezidenţă sau de amplasament al locului de muncă, pot fi influenţate de materialele radioactive sau de alte surse de radiaţii ionizante utilizate în numeroase clădiri sau descărcate în exterior cu efluenţi. Notă: În acord cu principalele doze limită admisibile, aceste persoane aparţin categoriei B.

parte operaţională (a unei instrucţiuni) ⇒ parte (a tipului) de operaţie

parte posterioară a colimatorului / *collimator back face / face arrière du collimateur* / Suprafaţa colimatorului cea mai apropiată de ansamblul detector de radiaţii.

parte principală (a unui corp de iluminat) / *main part (of a luminaire) / partie principale (d'un luminaire)* / Parte a corpului de iluminat fixată pe suprafaţa de montare, sau suspendată direct de această suprafaţă sau aşezată pe ea. Notă: Această parte poate conţine sau nu lămpile, duliile şi aparatajul auxiliar.

parte protejată / *protected part / organe protégé* / Parte a unei maşini electrice a cărei temperatură este limitată la o valoare predeterminată de acţiunea unui dispozitiv de protecţie termică.

parte reală (a unei mărimi complexe) / *real part (of a complex quantity)* / *partie réelle (d'une grandeur complexe)* / Componenta a a numărului complex $c = a + jb$. Note: 1. Partea reală a unui număr complex c este reprezentată prin $\mathrm{Re}\, c$ sau prin c'. 2. Noţiunea de parte reală se poate aplica unei mărimi scalare, vectoriale sau tensoriale complexe şi unei matrice de elemente complexe.

partea D ⇒ partea de antrenare a unei maşini

partea de antrenare a unei maşini ⇐ partea D / *drive end of a machine* / *côté entraînement d'une machine* / Partea maşinii în care este situat capătul de arbore de antrenare. Notă: În mod normal este partea care antrenează a unui motor sau partea antrenată a unui generator.

partea N ⇒ partea opusă antrenării a unei maşini

partea opusă antrenării a unei maşini ⇐ partea N / *non-drive end of a machine* / *côté opposé à l'entraînement d'une machine* / Partea maşinii opusă părţii de antrenare.

particulă, 1[porţiune elementară a unui corp] / *particle, 1[element of a body]* / *particule, 1[élément d'un corps]* / Porţiune a mediului cuprinsă într-un volum ale cărui dimensiuni sunt mici în raport cu lungimea de undă a sunetului.

particulă, 2[microscopică] / *particle, 2[microscopic]* / *particule, 2[microscopique]* / Parte infimă de materie sau de energie.

particulă alfa / *alpha particle* / *particule alpha* / Particulă stabilă compusă din doi protoni şi doi neutroni legaţi, având aceeaşi structură ca nucleul de heliu 4 şi emişi în cursul unei dezintegrări nucleare.

particulă beta / *beta particle* / *particule bêta* / Electron, de sarcină pozitivă sau negativă, emis de un nucleu radioactiv în cursul unei transformări nucleare.

particulă (de materie solidă) / *particulate* / *particule (de matière solide)* / Element solid uscat care rămâne în suspensie în mod individual într-un gaz.

particulă direct ionizantă / *directly ionizing particle* / *particule directement ionisante* / Particulă încărcată ca, de exemplu, electronul, protonul, particula alfa, a cărei energie cinetică este suficientă pentru a produce o ionizare prin ciocnire.

particulă elementară / *elementary particle* / *particule élémentaire* / Particulă considerată actualmente ca entitate nedisociabilă, spre deosebire de cele considerate ca ansambluri, ca nucleele sau atomii. Exemple: fotonii, electronii, protonii, neutronii, mezonii, barionii.

particulă indirect ionizantă / *indirectly ionizing particle* / *particule indirectement ionisante* / Particulă neîncărcată ca, de exemplu, neutronul sau fotonul, capabilă să elibereze particule direct ionizante sau să provoace transformări nucleare.

particulă nucleară ⇒ nucleon

partiţie / *partition* / *partition* / 1. Zonă contiguă de memorie internă gestionată de către modulul de administrare a memoriei în cazul sistemelor de operare care realizează multiprogramare sau multiproces. Note: 1. În primele sisteme de operare cu multiprogramare o partiţie era alocată în întregime unei lucrări ("job"), în ea se rula un singur program, spaţiul neocupat de acesta fiind pierdut. Partiţionarea memoriei era statică (MFT), ulterior evoluând spre specificarea dinamică a partiţiilor (MVT). 2. În sistemul de operare MS-DOS, secvenţă contiguă de sectoare logice ale unui disc, începând cu sectorul 0. Prin partiţionare se implementează mai multe volume logice pe un volum fizic pentru o mai bună protecţie între utilizatori şi o gestiune mai eficientă a resurselor, având astfel la dispoziţie mai multe sisteme de operare pentru controlul maşinii în diferite momente. 3. Un harddisc poate fi împărţit în cel mult 4 partiţii din care numai una este activă la un moment dat (conţine sectorul de boot al sistemului de operare care va fi lansat în

execuţie). Fiecare partiţie poate conţine propriul său sistem de fişiere, partiţii diferite putând avea sisteme de fişiere diferite, permiţând astfel coexistenţa DOS-ului şi a UNIX-ului pe acelaşi disc în partiţii diferite.

pas al grilei (elicoidale) / *grid pitch* / *pas de grille* / Pasul de elice al unei grile elicoidale.

pas al unei bobine / *coil span* / *pas de bobinage* / Numărul de paşi dentari care separă crestăturile în care sunt plasate cele două laturi ale unei bobine.

pas de antrenare / *feed pitch* / *pas d'entraînement* / Distanţa dintre punctele corespondente ale perforaţiilor de antrenare succesive, pe o pistă de antrenare.

pas (de afişare) / *increment size* / *pas [distance]* / Distanţă între două poziţii adresabile adiacente pe o suprafaţă de afişare.

pas de bobinaj raportat la pasul polar ⇐ pas raportat / *winding pitch [relative value]* / ... / Raportul dintre pasul de bobinaj şi pasul polar în număr de paşi dentari, în mod curent exprimat în procente.

pas de explorare ⇐ distanţă între liniile de analiză / *scanning pitch* / *pas d'exploration* / Distanţa dintre marginile omoloage a două linii consecutive de explorare în fototelegrafie.

pas (de interferenţă) / ... / *pas (d'interférence)* / Distanţa pe o dreaptă dată între două maxime sau două minime consecutive ale câmpului electromagnetic când variaţiile acestuia sunt datorate în mod esenţial interferenţei dintre unda directă şi cea reflectată de sol.

pas (de trasator) / *plotter step size* / *pas (de traceur)* / Pas utilizat de un trasator.

pas de transpunere / *transposition cycle* / *pas de transposition* / Pe o linie electrică transpusă, lungime a celei mai scurte secţiuni de linie care prezintă intrinsec o simetrie electrică totală (sau un minim de asimetrie).

pas dentar / *tooth pitch* / *pas dentaire* / Distanţa periferică între două puncte corespondente de pe doi dinţi consecutivi.

pas înainte / *front span* / *pas avant* / Pasul bobinei pe partea conexiunilor unei înfăşurări.

pas înapoi / *back span* / *pas arrière* / Pasul bobinei pe partea fără conexiuni a unei înfăşurări.

pas la colector / *commutator pitch* / *pas au collecteur* / Numărul de paşi lamelari dintre extremităţile unei singure secţii de bobine.

pas lamelar / *segment pitch* / *pas des lames* / Distanţa periferică dintre liniile centrale a două lamele adiacente.

pas longitudinal / *new pitch* / *pas longitudinal* / Distanţă măsurată în lungul unei piste, între punctele corespondente a două rânduri adiacente.

pas parţial (înainte sau înapoi) al unei înfăşurări în tambur / *back and front pitch of a winding* / *pas partiel d'un enroulement en tambour* / Numărul de intervale, pe schema unei înfăşurări în tambur, dintre cele două părţi ale aceleiaşi secţiuni sau între părţile necorespondente a două secţiuni reunite la o aceeaşi lamă de colector. Pasul înainte reprezintă numărul de intervale dintre două părţi drepte conectate între ele trecând printr-o lamă de colector, iar pasul înapoi, numărul de intervale dintre două părţi drepte legate printr-o conexiune frontală situată în partea opusă colectorului.

pas polar / *pole pitch* / *pas polaire* / Distanţa periferică dintre punctele corespondente de pe doi poli consecutivi, în mod curent exprimată în număr de paşi dentari.

pas polar la colector / *pole pitch at the commutator* / *pas polaire au collecteur* / Numărul de paşi lamelari corespunzător unui pol al maşinii.

pas raportat ⇒ pas de bobinaj raportat la pasul polar

pas rezultant al unei înfăşurări în tambur / *winding pitch [absolute value]* / *pas résultant d'un enroulement en tambour* / Numărul de intervale, pe schema unei înfăşurări în tambur, inclus între părţile

corespondente a două secţiuni conectate la aceeaşi lamă a colectorului.

pas transversal / *track pitch* / *entre-axe des pistes* / Distanţă între punctele corespondente a două piste adiacente.

pascal =· Pa / *pascal* / *pascal* / Unitate SI derivată a presiunii, egală cu 1 N/m^2.

pasiv / *passive* / *passif* / Calificativ referitor la o reţea electrică sau la un dispozitiv a căror funcţionare nu necesită altă sursă de energie decât cea a semnalelor de intrare.

pasiv [terminal] / *passif [terminal]* / *passif [terminal]* / Calificativ al unui terminal de telecomunicaţii care nu este în curs de utilizare şi este indisponibil pentru o comunicaţie.

pasivant / *passivator* / *passivant* / Aditiv încorporat într-un izolant lichid pentru a ameliora rezistenţa sa la oxidare, prin dezactivarea metalelor solide sau dizolvate care acţionează ca şi cum ar fi catalizatori de oxidare.

pasivitate (electrochimică) / *(electrochemical) passivity* / *passivité (électrochimique)* / Starea suprafeţei unui metal prin care coroziunea electrochimică devine neglijabilă.

pasivizare de suprafaţă / *surface passivation* / *passivation de surface* / Aplicare sau creştere de straturi protectoare la suprafaţa unui semiconductor, după formarea de regiuni de tip *p* sau de tip *n*, sau de ambele tipuri.

pasteurizare prin microunde / *microwave pasteurising* / *pasteurisation par hyperfréquences* / Încălzire prin microunde destinată pasteurizării produselor alimentare tratate ca o încărcătură.

pastilă / *land* / *pastille* / Porţiune dintr-o imprimare conductoare folosită în mod obişnuit, dar nu exclusiv, pentru conectarea şi/sau fixarea componentelor.

pastilă antiremanentă ⇐ placă antimagnetică / *residual stud* / *pastille antirémanente* / Placă sau pastilă, în general nemagnetică, inserată în întrefier pentru a asigura acestuia o lungime minimă şi a evita astfel lipirea de armătură.

pată (a semnalului de ieşire sau a fondului) / *shading (of the output signal or of the background)* / *taches (du signal de sortie ou du fond)* / Tip de semnal nedorit, generat în interiorul tubului, care apare ca o variaţie graduală sau ca un mic număr de variaţii graduale ale amplitudinii semnalului de ieşire sau ale amplitudinii de fond, variaţii fixate ca poziţie faţă de suprafaţa ţintei.

pată catodică / *cathode spot* / *tache cathodique* / Parte luminoasă a suprafeţei unui catod în arc pe care este concentrată emisia electronică.

pată galbenă ⇐ macula lutea / *yellow spot* / *tache jaune* / Strat de pigment fotostabil care acoperă o parte a retinei în regiunea foveală.

pată ionică / *ion burn* / *tache ionique* / Zonă întunecată apărută în special pe tuburile catodice cu deflexie magnetică şi cauzată de arderea ionică.

patină (a unui pantograf) / *pantograph head* / *semelle du pantographe* / Subansamblu al saniei, de regulă demontabil, compus din port-perie, perie şi piesă de rigidizare, şi care serveşte la colectarea curentului de la linia de contact.

patină de contact / *contact slipper* / *cuillère de contact* / Piesă de formă profilată care permite captarea curentului prin alunecarea ei pe linia aeriană de contact.

pauză de tipărire / *print pause* / *pause d'impression* / Oprirea imprimantei, în aşteptarea unei comenzi de repornire.

pălărie (a unei vane) / *bonnet* / *chapeau* / Parte a unei vane care conţine dispozitivul de etanşare al tijei. Poate fi separată sau parte integrantă din corpul vanei.

pământ [mediu conductor] → pământ (de referinţă)

pământ artificial / *earth mat* / *tapis de sol* / Placă conductoare sau sistem de conductori dispuşi în formă de grilă, plasate pe sol în vederea constituirii unei suprafeţe conductoare plane pentru o antenă.

pământ (de referinţă) / *(reference) earth* / *terre (de référence)* / Parte a solului

considerată conductoare, al cărui potențial electric este luat prin convenție egal cu zero, fiind în afara zonei de influență a oricărei instalații de legare la pământ.

pământ îndepărtat / *remote earth* / *terre éloignée* / Priză de pământ conectată la un echipament și situată la o distanță suficientă de acesta, astfel încât să fie independentă de orice altă priză de pământ amplasată în vecinătatea acelui echipament.

pământ (local) / *(local) earth* / *terre (locale)* / Parte a solului care este în contact electric cu o priză de pământ și al cărei potențial electric nu este neapărat egal cu zero.

părți sub tensiune (ale unui aparat electromedical) / *live part (of a medical electrical equipment)* / *partie sous tension* / Părți aflate sub tensiune în condiții normale, inclusiv conductorul de nul de lucru și toate părțile conductoare legate de acesta. Necuprinzând conductorul de protecție și toate părțile conductoare legate la acesta, părțile sub tensiune pot fi elemente ale părții legate la rețea, ale unui circuit intern sau ale părții aplicate (circuit de pacient).

pătrundere (între două joncțiuni PN) / *punch-through (between two PN junctions)* / *pénétration (entre deux jonctions PN)* / Contact între regiunile de sarcină spațială a două joncțiuni PN ca urmare a extinderii uneia sau a ambelor regiuni de sarcină spațială.

pătură ionosferică ⇒ strat ionosferic

PCA .= absorbție în calota polară

PDP-11 / *PDP-11* / *PDP-11* / Familie de calculatoare compatibile pe 16 biți construite de firma DEC, utilizate în anii 1970 în special pentru aplicații de timp real, de control al proceselor industriale și dezvoltare de programme ca, de exemplu, PDP 11/20, PDP 11/34, PDP 11/45, PDP 11/70. Notă: Aceste calculatoare aveau o arhitectură hardware ușor extensibilă: magistrală unică pe care se puteau conecta diferite echipamente. Ca mecanisme de protecție se ofereau cel puțin două moduri de lucru: *user*, în care rulează în mod curent un program, cu drepturi de acces limitate la nivelul fiecărui utilizator; *kernel*, care permite un acces la orice adresă, instrucțiune sau resursă, precum și hardware de protecție a memoriei. Din punct de vedere al organizării memoriei, PDP-11 avea adrese virtuale pe 16 biți, până la 4 Mb de memorie fizică, pagini de memorie cu dimensiunea de 8 Kb adresate prin 8 registre de pagină. Memoria era astfel organizată încât să permită accesul atât la nivel de octet, cât și la nivel de cuvânt. Ca sisteme de operare s-au utilizat RSX-11M (sistem de timp real, multiuser și multitasking, cu dezvoltări spre *time-sharing*) și UNIX, pe aceste calculatoare fiind create și distribuite multe dintre primele versiuni ale sistemului.

pe 8 biți / *eight-bit* / *à 8 bits* / Atribut al unei comunicații de date între două calculatoare sau două subansambluri ale unui calculator, care specifică numărul de biți transferați simultan pe canalul de date, și este o măsură a vitezei de transfer, în sensul că aceasta crește cu cât numărul de biți transferați simultan este mai mare.

pe canal comun / *co-channel* / *cocanal* / Calificativ referitor la emisiuni sau transmisiuni într-un același canal radioelectric.

pe canal comun ortogonal / *orthogonal co-channel* / *cocanal orthogonal* / Calificativ referitor la emisiuni sau transmisiuni efectuate în același canal de radiofrecvență, cu polarizări ortogonale.

pendul de linie catenară / *dropper [in electric traction]* / *pendule de ligne caténaire* / Element care asigură susținerea firului de contact de către cablul purtător sau de către izolator.

pendulare (a unui sistem de reglare) ⇒ oscilație de instabilitate

pendulare liberă (a mașinilor sincrone interconectate) ⇐ pompaj (al mașinilor sincrone interconectate) / *hunting (of interconnected synchronous machines)* /

pompage (de machines synchrones interconnectées) / Stare de funcţionare a unui grup de maşini sincrone interconectate, caracterizată printr-o oscilaţie a unghiurilor de deviaţie în jurul unei valori medii.

penetrabilitate [învechit] / *penetrability [deprecated]* / *pénétrabilité [déconseille]* / Aptitudinea unei substanţe de a fi traversată de o radiaţie. Notă: Acest termen nu se poate utiliza ca sinonim pentru "calitatea unei radiaţii".

penetrametru / *image quality indicator <IQI>* / *pénétramètre* / Dispozitiv pentru măsurarea puterii de penetrare a unui fascicul de radiaţii X sau de alte radiaţii penetrante.

pentodă / *pentode* / *pentode* / Tub electronic cu cinci electrozi care conţine un anod, un catod, un electrod de comandă şi doi electrozi suplimentari, în general, o grilă-ecran şi o grilă supresoare.

penumbră / *penumbra* / *pénombre* / În radiologie, regiune a spaţiului din jurul fasciculului de radiaţii unde valoarea fluxului de radiaţii este cuprinsă între două fracţiuni specifice sau specificate ale valorii măsurate pe axa fasciculului de radiaţii, măsurate în aceeaşi secţiune dreaptă. Notă: Existenţa acestei regiuni poate fi datorată unuia sau mai multora dintre fenomenele următoare: radiaţia extrafocală, radiaţia împrăştiată, lipsa echilibrului electronic lateral, formarea de perechi, geometria sursei de radiaţii şi a sistemului de limitare a fasciculului.

percepţie (vizuală) / *(visual) perception* / *perception (visuelle)* / Conţinutul complex şi obiectiv al conştiinţei, determinat de impresiile senzoriale şi contribuţiile memoriei. Notă: Percepţiile vizuale intră în formarea reprezentărilor noastre despre existenţa, forma şi poziţia obiectelor.

perdea de dipoli / *dipole-curtain antenna* / *rideau de doublets* / Antenă perdea constituită din dipoli paraleli, de lungime egală fie cu o semilungime de undă, fie cu o lungime de undă, orizontale şi distanţate cu aproximativ o semilungime de undă într-un plan vertical.

pereche / *pair* / *paire* / Ansamblu de doi conductori izolaţi unul de celălalt şi asociaţi pentru constituirea unuia sau mai multor canale de transmisiune.

pereche Cooper / *Cooper pair* / *paire de Cooper* / Într-un supraconductor, pereche de electroni având vectorii număr de undă şi spinii opuşi, legaţi printr-o interacţiune atractivă, deşi au sarcini electrice de acelaşi semn.

pereche de borne ⇒ poartă, 2[pereche de borne cu curenţi egali şi opuşi]

pereche de rezervă / *spare pair* / *paire d'ascension* / Pereche de cablu a unei reţele locale de linii telefonice lăsată neterminată la o extremitate şi ţinută în rezervă pentru o utilizare ulterioară.

pereche de rezervă suplimentară / *manufacture's spare pair* / *paire de réserve* / Pereche de cablu suplimentară furnizată de fabricantul cablului pentru înlocuirea unei perechi normale defectuoase, în scopul menţinerii cablului în conformitate cu specificaţia sa tehnică.

pereche ecranată / *screened pair* / *paire sous écran* / Pereche înconjurată de un ecran metalic.

pereche electron-gol / *electron-hole pair* / *paire électron-trou* / Asociere a unui electron cu un gol în stare metastabilă. Notă: O pereche este frecvent produsă de trecerea unui electron de la banda de valenţă la banda de conducţie.

pereche electron-pozitron / *electron-positron pair* / *paire électron-positron* / Electron şi pozitron creaţi simultan în cursul procesului denumit "producere de perechi".

pereche simetrică / *symmetrical pair* / *paire symétrique* / Linie de transmisiune uniformă constituită din doi conductori identici, dispuşi simetric în raport cu pământul şi cu alţi conductori.

perete Bloch / *Bloch wall* / *paroi de Bloch* / Perete de domeniu, pentru care componenta momentului magnetic, normală pe planul peretelui este practic constantă în perete de ambele părţi. Notă: Formarea

pereților Bloch este din punct de vedere energetic favorizată în straturile mai groase și în materialele masive.

perete de domeniu / *domain wall* / *paroi de domaine* / Într-o substanță magnetică, regiune de trecere între domenii Weiss vecine, a cărei lățime este de mai multe ori aceea a celulelor rețelei în care orientarea momentului magnetic se schimbă progresiv de la direcția care există într-un domeniu, către aceea diferită, din domeniul vecin.

perete de protecție ⇒ panou de protecție

perete de protecție mobil ⇒ panou de protecție mobil

perete despărțitor (al unui echipament electric de comutare) / *partition (of an assembly)* / *cloison (d'un ensemble)* / Parte a unui echipament de comutare, care separă un compartiment față de celelalte compartimente.

perete Néel / *Néel wall* / *paroi de Néel* / Perete de domeniu, în care orientarea momentului magnetic variază prin perete și se află într-un plan perpendicular pe planul peretelui. Notă: Pereții Néel nu se formează în mod obișnuit decât în straturi magnetice mai subțiri, cu o grosime inferioară unei valori critice.

pereți reci / *cold walls* / *parois froides* / Pereți ai unui cuptor, în general din oțel inoxidabil, între care poate circula un lichid de răcire.

perfecționare profesională (în fiabilitate) / *learning process (for reliability)* / *apprentissage (en fiabilité)* / Îmbogățirea experienței profesionale a personalului ce are ca rezultat ameliorarea fiabilității unei entități.

(a) perfora în serie / *(to) gang punch* / *perforer en série* / A executa configurații de perforații identice, în fiecare cartelă dintr-un pachet de cartele.

perforare (a unui izolant) / *puncture (of an insulant), 1[phenomenon]* / *perforation (d'un isolant), 1[phénomène]* / Străpungere disruptivă într-un izolant solid.

perforare multiplă / *multiple punching* / *multiperforation* / Efectuarea mai multor perforații pe o aceeași coloană a unei cartele perforate, cu ajutorul mai multor tastări, acțiune destinată în general extinderii setului de caractere al mașinii de perforat.

perforare parțială / *Chadless perforation* / *perforation partielle* / Metodă de perforare a unei benzi în care orificiile sunt perforate parțial, porțiunile decupate rămânând atașate de bandă.

perforatoare ⇒ mașină de perforat cu claviatură

perforatoare de calcul ⇒ perforator calculator

perforator (de bandă) / *(tape) perforator* / *perforateur (de bande)* / Aparat care înregistrează semnalele telegrafice pe o bandă sub forma unei combinații de orificii perforate conform unui cod prestabilit.

perforator calculator ⇐ perforatoare de calcul / *calculating punch* / *perforatrice calculatrice* / Mașină de calculat dotată cu un cititor de cartele și un perforator de cartele, care citește datele de pe o cartelă perforată, efectuează operații aritmetice sau operații logice asupra datelor și perforează rezultatele pe aceeași cartelă sau pe alta.

perforator cu tastatură / *keyboard perforator* / *perforateur à clavier* / Perforator de bandă prevăzut cu o tastatură alfanumerică pentru comanda perforațiilor.

perforator de bandă / *paper tape punch* / *perforateur de bande* / Echipament periferic ce permite inscripționarea și citirea benzilor perforate, care se compune dintr-un subsistem de antrenare mecanică a benzii, un modul de citire optică, un modul de perforare a benzii (ce folosește poansoane pentru realizarea perforațiilor) și un subsistem de control și conversie a datelor citite.

perforator de cartele / *card punch [computer-actuated]* / *perforateur de cartes* / Mașină de perforat comandată de către calculator și destinată să execute perforațiile pe o cartelă.

perforator imprimator / *printing perforator* / *perforateur imprimeur* / Perforator de bandă care asigură, simultan cu perforarea, imprimarea pe bandă a caracterului corespunzător sau a simbolului reprezentativ al comenzii de funcţie.

perforator imprimator cu tastatură / *printing keyboard perforator* / *perforateur imprimeur à clavier* / Perforator cu tastatură la care apăsarea unui buton provoacă atât perforarea cât şi imprimarea pe aceeaşi bandă, pe o bandă diferită sau o pe foaie separată a caracterului sau a simbolului funcţional corespuzător.

perforaţie (a unui izolant) / *puncture (of an insulant), 2[mechanical effect]* / *perforation (d'un isolant), 2[effet mécanique]* / Drumul creat prin străpungerea disruptivă din izolantul solid.

perforaţie de index / *index hole* / *trou d'index* / Perforaţie într-un disc flexibil realizată pentru indicarea începutului primelor sectoare ale discului.

perforaţie de zonă ⇐ supraperforaţie / *zone punch* / *perforation hors texte* / Perforaţie situată pe una din cele trei linii superioare a unei cartele perforate cu 12 linii.

perforaţie funcţională ⇒ cod cartelă

perforaţii centrale pe minut / *centre-holes per minute* / *perforations centrales par minute* / Măsură a vitezei de modulaţie utilizată în sistemele care utilizează coduri multiple. În codul trivalent pentru cablu, o perforaţie centrală corespunde unui interval unitar. În sistemul Wheatstone de telegrafie Morse şi în codul bivalent pentru cablu, o perforaţie corespunde la două elemente unitare.

perforaţii de antrenare / *centre holes* / *perforation d'entraînement* / Perforaţii ale suportului de date care dirijează deplasarea acestuia.

perforaţii de antrenare / *feed hole* / *perforation d'entraînement* / Perforaţii ale suportului de date care dirijează deplasarea acestuia.

perforaţii de antrenare ale unei benzi telegrafice / *centre holes (of a telegraph tape)* / *perforation d'entraînement (d'une bande télégraphique)* / Ansamblul orificiilor perforate într-o bandă telegrafică angajată într-un mecanism de antrenare adecvat care permit deplasarea acesteia în ambele sensuri.

performanţă vizuală / *visual performance* / *performance visuelle* / Grad de eficacitate a sistemului vizual ca, de exemplu, cel măsurat prin viteza şi precizia de îndeplinire a unei sarcini vizuale.

pericol / *safety hazard* / *risque* / Eventualitatea producerii unui efect potenţial nefast provenit direct de la echipamentul electromedical asupra pacientului, a altor persoane, animale sau a mediul înconjurator.

pericol de iradiere / *radiation hazard* / *risque d'irradiation* / Pericol de efecte dăunătoare asupra sănătăţii, imputabile unei expuneri intenţionate, accidentale sau naturale la radiaţii.

perie / *brush* / *balai* / Piesă conductoare, în general fixă, care asigură prin contact alunecător legătura electrică cu un colector sau un inel.

perie (a unui selector) / *wiper (of a selector)* / *balai (d'un sélecteur)* / Parte mobilă a unui selector sau a unui dispozitiv analog care stabileşte contacte cu ştifturile de contact ale unui câmp de contacte.

perie pentru reîntoarcerea curentului / *earth-return brush* / *balai de retour de courant* / Dispozitiv montat pe vehicul în scopul obţinerii devierii curentului de întoarcere de la anumite elemente de rotaţie: rulmenţi, paliere etc.

perioadă / *period* / *période* / Diferenţa minimă dintre două valori ale variabilei independente, pentru care se reproduc în mod identic valorile unei mărimi periodice. Notă: Simbolul T este utilizat pentru desemnarea perioadei când variabila independentă este timpul.

perioadă a căderilor precoce / *early failure period* / *période de défaillance précoce* / Perioadă iniţială posibilă în viaţa unei

entităţi, începând la un moment specificat şi în timpul căreia intensitatea (instantanee) de defectare pentru o entitate reparată sau rata (instantanee) de defectare pentru o entitate nereparată este mult mai mare decât în perioada următoare.

perioadă a reactorului ⇒ constantă de timp a reactorului

perioadă biologică ⇐ perioadă de înjumătăţire biologică ⇐ semiviaţă biologică ⇐ timp de înjumătăţire biologică / *biological half-life / période biologique* / Timpul necesar reducerii la jumătate prin procese biologice a unei anumite cantităţi de substanţă dintr-un sistem biologic, eliminarea efectuându-se conform unei legi aproximativ exponenţiale.

perioadă critică (a unui stimul de testare electrică) / *utilization time [of an electrical test stimulus] / temps d'utilisation (d'un stimulus d'essai électrique)* / Durata minimă pe care trebuie să o aibă un stimul de intensitate reobazică pentru a fi eficace: 1. Perioada latentă cea mai scurtă dintre stimul şi reacţia susceptibilă de a fi obţinută prin stimuli foarte puternici; 2. Perioada latentă consecutivă aplicării unui şoc de intensitate reobazică.

perioadă cu intensitate constantă a defectărilor / *constant failure intensity period / période d'intensité constante de défaillance* / Perioadă eventuală în viaţa unei entităţi reparate în timpul căreia intensitatea instantanee de defectare este aproximativ constantă.

perioadă de aşteptare / *standby time / période d'attente* / Interval de timp în care o entitate este în aşteptare.

perioadă de bază / *base period / période de base* / Interval de timp specificat, a cărui durată este suficientă pentru a permite obţinerea unor rezultate statistice precise, în general, între 1 000 şi 10 000 de impulsuri.

perioadă de comutaţie (pentru aparate cu căi multiple) / *time per point (for multiple-channel instruments) / période de commutation (pour appareils à voies multiples)* / Intervalul de timp dintre două comutaţii succesive, în general în circuite exterioare de măsurare diferite.

perioadă de defectare cu rată constantă (a defectării) / *constant failure rate period / période de défaillance à taux constant* / Perioadă eventuală în viaţa unei entităţi nereparate în timpul căreia rata (instantanee) de defectare este aproximativ constantă.

perioadă de defectare prin uzură / *wear-out failure period / période de défaillance par vieillissement* / Perioadă finală posibilă în viaţa unei entităţi, în timpul căreia intensitatea (instantanee) de defectare, pentru o entitate reparată sau rata (instantanee) de defectare pentru o entitate nereparată este mult mai mare decât în timpul perioadei precedente.

perioadă de eşantionare / *sampling period / période d'échantillonnage* / Intervalul de timp dintre observaţii, într-un sistem de comandă cu eşantionare periodică.

perioadă de facturare / *demand integration period, 1[of the average demand] / période d'intégration de la puissance* / Interval de timp de o oră (o jumătate de oră, un sfert de oră etc.) în care se măsoară consumul, pentru determinarea puterii medii orare (pentru o jumătate de oră, pentru un sfert de oră etc.).

perioadă de inducţie / *induction period / période d'induction* / Durată în timpul căreia un izolant lichid nu prezintă degradare semnificativă în condiţii normalizate de oxidare accelerată.

perioadă de integrare a unui indicator de maxim / *demand integration period (of a maximum demand indicator) / période d'intégration d'un indicateur de maximum* / Valoarea nominală a duratei intervalelor de timp succesive egale cuprinzând durata cuplării elementului de acţionare al unui indicator de maxim şi durata decuplării acestuia.

perioadă de încălzire / *warm-up period / période de chauffage* / Intervalul de timp dintre momentul în care un dispozitiv este

alimentat şi momentul în care atinge caracteristicile de funcţionare dorite.

perioadă de înjumătățire biologică ⇒ perioadă biologică

perioadă de înjumătățire biologică reală ⇒ timp de înjumătățire efectiv

perioadă de înjumătățire efectivă ⇒ timp de înjumătățire efectiv

perioadă de înjumătățire radioactivă $<T_{1/2}>$ ⇒ timp de înjumătățire radioactivă $<T_{1/2}>$

perioadă de linie / *line period* / *période de ligne* / În fototelegrafie, intervalul de timp dintre momentele de explorare a două puncte omoloage din două linii de explorare consecutive la emisie sau la recepţie.

perioadă de lumină ⇒ fotoperioadă

perioadă de punctare (pentru aparate cu cale unică şi înregistrare prin puncte) / *dotting time (for single-channel instruments of the dotted line recording type)* / *période de pointé (pour les appareils à voie unique à enregistrement par points)* / Intervalul de timp dintre inscripţionarea a două puncte succesive.

perioadă de repaus (a unui tub electronic cu gaz) / *idle period (of a gas-filled tube)* / *durée de repos (d'un tube à gaz)* / Parte a ciclului unei tensiuni alternative, în timpul căreia traseul de arc dat nu este parcurs de curent.

perioadă de repetiţie a explorării / *scan repetition period* / *période de répétition de l'exploration* / Intervalul de timp dintre două puncte identice pe două explorări, sectoare sau imagini succesive, exprimat în s, termen aplicabil exclusiv sistemelor exploratoare automate.

perioadă de repetiţie a expunerilor / *X-ray tube exposure cycle time* / *période de charge* / Intervalul de timp dintre începuturile a două expuneri succesive în cazul unei serii de expuneri regulate.

perioadă de repetiţie a impulsurilor / *pulse repetition period* / *période de répétition des impulsions* / Intervalul de timp dintre momentul începutului impulsului unei prime forme de undă a impulsului şi momentul începutului impulsului formei de undă a impulsului imediat următor, într-un tren de impulsuri periodice.

perioadă de repetiţie a impulsurilor [ultrasunete] / *pulse repetition period [ultrasounds]* / *période de répétition des impulsions [ultrasons]* / Intervalul de timp dintre două impulsuri succesive exprimat în s, termen aplicabil sistemelor neexploratoare cu element unic şi sistemelor exploratoare automate.

perioadă de repetiţie a unei rafale de impulsuri / *pulse burst repetition period* / *période de répétition d'une rafale d'impulsions* / Intervalul dintre timpul de început al impulsului primei forme de undă de impuls dintr-o rafală de impulsuri şi timpul de început al impulsului primei forme de undă din rafala de impulsuri imediat următoare, dintr-o secvenţă de rafale de impulsuri periodice.

perioadă de reţinere / *retention period* / *période de rétention* / Durata în timpul careia datele înregistrate pe un suport de date trebuie conservate.

perioadă de tensiune negativă ⇒ timp de blocare în sens invers

perioadă în afara vârfului de sarcină / *off-peak period* / *période hors pointe* / Perioadă caracterizată de o probabilitate foarte redusă de apariţie a unui vârf de sarcină anual.

perioadă probabilă de vârf de sarcină / *potential peak period* / *période à éventualité de pointe* / Perioadă carcterizată de o probabilitate apreciabilă de apariţie a unui vârf de sarcină anual.

perioadă refractară absolută / *absolute refractory period* / *période réfractaire absolue* / Pentru un nerv, acea parte a ciclului de recuperare electrică consecutivă unui potenţial de acţiune, pe durata căreia nu este posibilă provocarea unui alt impuls, oricare ar fi intensitatea stimulului.

perioadă refractară relativă / *relative refractory period* / *période réfractaire relative* / Pentru un nerv, acea parte a

ciclului de recuperare electrică consecutivă unui potențial de acțiune, pe durata căreia excitabilitatea este sub valoarea normală.

perioadă vulnerabilă / *vulnerable period* / *période vulnérable* / Porțiune a ciclului cardiac pe durata căreia poate fi declanșată în special de un curent electric de intensitate suficientă. Notă: Perioada vulnerabilă ocupă aproximativ de la o zecime la o cincime din unda T a electrocardiogramei și corespunde repolarizării celulelor cardiace aflate într-o stare neomogenă și hiperexcitabilă.

periodic / *periodic* / *périodique* / Care se reproduce în mod identic, pentru valori în progresie aritmetică ale variabilei independente.

periodic [formă de undă] / *periodic [waveform]* / *périodique [forme d'onde]* / Calificativ referitor la o serie de forme de undă sau de elemente particulare specifice care se repetă sau se produc regulat în timp.

periodmetru / *periodmeter* / *périodemètre* / Ansamblu electronic care, asociat unuia sau mai multor detectoare, permite determinarea constantei de timp a unui reactor nuclear. Notă: Scala aparatului poate fi gradată în unități de constantă de timp, timp de dublare, decade pe minut etc.

periodmetru de curent continuu / *d.c. periodmeter* / *périodemètre de courant continu* / Subansamblu care furnizează un semnal de ieșire V_3 dat de ecuația: $V_3 = \frac{k \cdot A \cdot loge}{T} + V_{3_0}$, când curentul de intrare variază conform unei legi exponențiale: $I_1 = I_{1_0} e^{\frac{t}{T}}$.

peritelevizіune / *peritelevision* / *péritélévision* / Ansamblu de tehnici care utilizează un receptor de televiziune asociat altor aparate, în alte scopuri decât vizualizarea directă a unui program de televiziune. Exemple: jocurile video, videografia, utilizarea unui magnetoscop sau a unui calculator personal.

permanent ⇒ rezident

permeabilitate (absolută) / *(absolute) permeability* / *perméabilité (absolue)* / Mărimea scalară μ sau tensorială $\overline{\mu}$ al cărei produs cu câmpul magnetic $\vec{H}$ este egal cu inducția magnetică $\vec{B}$: $\vec{B} = \mu\vec{H}$ sau $\vec{B} = \overline{\mu}\vec{H}$. Notă: permeabilitatea absolută este scalară într-un mediu izotrop și tensorială într-un mediu anizotrop.

permeabilitate (absolută) (a unui mediu izotrop) / *(absolute) permeability (of an isotropic medium)* / *perméabilité absolue (d'un milieu isotrope)* / Într-un mediu izotrop, scalarul permeabilitate magnetică absolută μ al cărui produs cu vectorul câmp magnetic este egal cu vectorul inducție magnetică: $\boldsymbol{B} = \mu\boldsymbol{H}$. Notă: Permeabilitatea μ este legată de scalarul susceptivitate magnetică κ_m prin relația: $\mu = \mu_0 \cdot (1 + \kappa_m)$, unde μ_0 este constanta magnetică.

permeabilitate absolută a vidului ⇒ constantă magnetică

permeabilitate aparentă $<\mu_{app}>$ / *apparent permeability* $<\mu_{app}>$ / *perméabilité apparente* $<\mu_{app}>$/ Raportul între inductivitatea L a unei bobine, asamblată într-o poziție specificată pe un miez dat și inductivitatea L' a aceleiași bobine fără miez: $\mu_{app} = \frac{L}{L'}$.

permeabilitate complexă $<\underline{\mu}>$ / *complex permeability* / *perméabilité complexe* / Raportul complex dintre inducția magnetică și câmpul magnetic dintr-o substanță, când una din aceste mărimi este o funcție sinusoidală de timp și preluând numai componenta celeilalte care este funcție sinusoidală de timp, la aceeași frecvență, adică componenta fundamentală; vectorii care reprezintă inducția și câmpul magnetic sunt presupuși coliniari: $\underline{\mu} = \mu' - j\mu''$, unde μ' și μ'' sunt respectiv partea reală și partea imaginară a permeabilității complexe. Notă: În general, unele permeabilități se

pot exprima ca permeabilităţi complexe. Când astfel de permeabilităţi sunt exprimate prin simboluri, ce nu indică dacă ele sunt complexe sau dacă ele sunt componente ale unei mărimi complexe, atunci este vorba de partea reală.

permeabilitate de amplitudine $<\mu_a>$ / *amplitude permeability* / *perméabilité d'amplitude* / Permeabilitate relativă obţinută pornind de la valorile de vârf ale inducţiei magnetice şi ale câmpului magnetic aplicat, pentru amplitudini date ale uneia sau alteia dintre aceste mărimi, în timp ce câmpul variază periodic în funcţie de timp cu o valoare medie nulă, substanţa fiind iniţial într-o stare magnetică neutră specificată. Note: 1. Două permeabilităţi de amplitudine sunt folosite curent: a) aceea pentru care valorile de vârf sunt cele ale mărimilor reale; b) aceea pentru care valorile de vârf sunt cele ale componentelor lor fundamentale, în care caz trebuie precizat care mărime este sinusoidală. 2. La limită, $\boldsymbol{B}$ şi $\boldsymbol{H}$ pot fi valori statice, dacă substanţa este într-o condiţie magnetică ciclică.

permeabilitate de amplitudine efectivă $<\mu_{a,eff}, \mu_{a,rms}>$ / *r.m.s. amplitude permeability* $<\mu_{a,eff}, \mu_{a,rms}>$ / *perméabilité d'amplitude efficace* $<\mu_{a,eff}, \mu_{a,rms}>$ / Permeabilitate relativă obţinută plecând de la valoarea de vârf a inducţiei magnetice divizată prin $\sqrt{2}$ şi valoarea efectivă a câmpului magnetic aplicat, pentru o valoare de vârf dată a inducţiei, în timp ce această inducţie variază sinusoidal în timp, cu o valoare medie nulă, substanţa fiind iniţial într-o stare magnetică neutră specificată.

permeabilitate de impuls $<\mu_p>$ / *pulse permeability* $<\mu_p>$ / *perméabilité impulsionnelle* $<\mu_p>$ / Permeabilitate relativă care se obţine plecând de la variaţia totală a inducţiei magnetice şi a variaţiei corespunzătoare a câmpului magnetic când fiecare din aceste mărimi este alternativă, cu o formă arbitrară între două limite specificate: $\mu_0 = \frac{1}{\mu_0}\frac{\Delta B}{\Delta H}$. Note: 1. Permeabilitatea de impuls depinde mult de limitele între care variază inducţia sau câmpul. Aceste limite nu sunt în mod necesar simetrice faţă de zero. 2. Permeabilitatea de impuls se referă adesea la cazul în care impulsurile de tensiune rectangulare sunt aplicate unei bobine de excitaţie. Forma curbei de variaţie a inducţiei fiind atunci aproximativ triunghiulară, cu condiţia să nu fie atinsă saturaţia.

permeabilitate definită pe curba de recul / *recoil permeability* / *perméabilité de recul* / Permeabilitate care corespunde pantei liniei de recul.

permeabilitate diferenţială $<\mu_{dif}>$ / *differential permeability* / *perméabilité différentielle* / Permeabilitate relativă, corespunzătoare pantei într-un punct dat al unei curbe de magnetizare, reprezentarea grafică a inducţiei magnetice $\boldsymbol{B}$, în funcţie de câmpul $\boldsymbol{H}$: $\mu_{dif} = \frac{1}{\mu_0}\frac{dB}{dH}$

permeabilitate efectivă $<\mu_e>$ / *effective permeability* $<\mu_e>$ / *perméabilité effective* $<\mu_e>$ / Pentru un circuit magnetic realizat cu diferite materiale sau cu materiale neomogene, permeabilitatea unei substanţe omogene fictive care, utilizată pentru a construi un circuit de dimensiuni identice, furnizează aceeiaşi reluctanţă. Notă: În timp ce diferite materiale sunt dispuse în serie pe parcursul câmpului magnetic şi permeabilitatea se presupune constantă pe toată suprafaţa unei secţiuni drepte oarecare, se poate aplica formula: $\frac{1}{\mu_e}\Sigma\frac{1}{A} = \Sigma\frac{1}{\mu_r}$, unde l este lungimea, măsurată în lungul parcursului câmpului magnetic, de fiecare parte a miezului de secţiune dreaptă constantă A şi de permeabilitate omogenă μ_r.

permeabilitate incrementală $<\mu_\Delta>$ / *incremental permeability* $<\mu_\Delta>$ / *perméabilité avec champ statique superposé*

$<\mu_\Delta>$ / Permeabilitate relativă care se obține plecând de la valorile de vârf (alternanța pozitivă plus cea negativă) ale inducției magnetice și ale câmpului magnetic aplicat, pentru amplitudinile date de una sau alta din mărimi, în timp ce câmpul variază periodic în funcție de timp în jurul unei valori statice specificate. Note: 1. Observațiile care intervin definiția permeabilității de amplitudine se aplică și la prezenta definiție. 2. Permeabilitatea incrementală depinde de felul în care câmpul a fost adus la valoarea sa statică. Componentele alternativă și statică ale câmpului sunt presupuse coliniare; în caz contrar permeabilitatea fiind o mărime tensorială.

permeabilitate inițială $<\mu_i>$ / *initial permeability / perméabilité initiale* / Valoare limită a permeabilității de amplitudine, când câmpul magnetic tinde către zero: $\mu_i = \lim_{H \to 0} \mu_a$.

permeabilitate la apă / *water penetration / pénétration d'eau* / Cantitatea de lichid care traversează o epruvetă în unitatea de timp, în condiții specificate.

permeabilitate la vapori de apă / *water vapour permeability / perméabilité à la vapeur d'eau* / Cantitatea de vapori de apă care traversează o epruvetă în unitatea de timp, în condiții specificate.

permeabilitate maximă $<\mu_{max}>$ / *maximum permeability* $<\mu_{max}>$ / *perméabilité maximale* $<\mu_{max}>$ / Valoare maximă a permeabilității amplitudinii observată atunci când se variază amplitudinea câmpului magnetic.

permeabilitate normală [învechit] / *normal permeability [deprecated] / perméabilité normale [désuet]* / Mărime adimensională de material a unui corp feromagnetic, egală cu raportul dintre inducția magnetică și intensitatea câmpului magnetic multiplicată cu permeabilitatea magnetică absolută a vidului, într-un punct al curbei de comutație corespunzătoare.

permeabilitate relativă $<\mu_r>$ / *relative permeability / perméabilité relative* / Mărime de material, definită de raportul dintre permeabilitatea absolută a unui mediu și constanta magnetică. Notă: Permeabilitatea relativă este o mărime scalară μ_r într-un mediu izotrop și o mărime tensorială într-un mediu anizotrop, fiind egală cu unitatea în vid.

permeabilitate relativă complexă / *relative complex permeability / perméabilité relative complexe* / În regim sinusoidal și cu notația complexă, mărimea scalară $\underline{\mu}_r$ sau tensorială, $\underline{\overline{\mu}}_r$ care depinde, în general, de frecvență și este definită de relația: $\underline{\vec{B}} = \mu_0 \underline{\mu}_r$ sau $\underline{\vec{B}} = \mu_0 \underline{\overline{\mu}}_r$, într-un mediu în care în fiecare punct există o relație liniară între vectorii inducție magnetică $\underline{\vec{B}}$ și câmp magnetic $\underline{\vec{H}}$, μ_0 fiind constanta magnetică. Notă: Pentru un mediu izotrop, $\underline{\mu}_r$ este, în general, dată de expresia: $\underline{\mu}_r = \mu'_r - j\mu''_r$, unde: μ'_r este permeabilitatea relativă reală; μ''_r sunt pierderile magnetice.

permeabilitate relativă reală / *relative (real) permeability / perméabilité relative (réelle)* / Partea reală μ_r a permeabilității relative complexe $\underline{\mu}_r$ a unui mediu izotrop.

permeabilitate reversibilă $<\mu_{rev}>$ / *reversible permeability / perméabilité réversible* / Valoare limită a permeabilității definite cu câmp magnetic static suprapus în timp ce componenta alternativă a câmpului tinde către zero: $\mu_{rev} = \lim_{H \sim \to 0} \mu_\Delta$.

permeabilitate scalară efectivă / *effective scalar permeability / perméabilité scalaire effective* / Permeabilitate complexă a unei substanțe saturate de către un câmp magnetic static, când este supusă unei unde electromagnetice plane propagate în direcția unui câmp magnetostatic, cu vectorul său $\vec{H}$ perpendicular pe acest câmp: $\underline{\mu}_1 = \dfrac{\underline{\mu}_r^2 - \underline{\kappa}_r^2}{\underline{\mu}_r}$, unde: $\underline{\mu}_r$, $\underline{\kappa}_r$: sunt componentele permeabilității tensoriale ale lui Polder.

permeabilitate scalară pentru câmpuri cu polarizaţie circulară / *scalar permeability for circularly-polarized fields* / *perméabilité scalaire pour les champs à polarisation circulaire* / Permeabilitate complexă a unei substanţe saturate de către un câmp magnetic static când este supus unei unde electromagnetice al cărei vector $\vec{H}$ este polarizat circular în plan perpendicular pe câmpul magnetostatic: $\underline{\mu}_+ = \underline{\mu}_r + \underline{\kappa}_r$ $\underline{\mu}_- = \underline{\mu}_r - \underline{\kappa}_r$, unde: $\underline{\mu}_r$, $\underline{\kappa}_r$ sunt componentele permeabilităţii tensoriale ale lui Polder. Notă: Indicele lui μ corespunde semnului care apare în expresia matematică; $\underline{\mu}_+$ şi $\underline{\mu}_-$ corespund respectiv cazului în care vectorul $\vec{H}$ se roteşte în funcţie de timp în sens invers acelor de ceasornic şi cazului în care el se roteşte în alt sens când este privit din direcţia câmpului magnetostatic aplicat.

permeabilitate tensorială / *tensor permeability* / *perméabilité tensorielle* / Mărime tensorială care intervine în relaţia dintre vectorul inducţiei magnetice şi vectorul câmp magnetic în acelaşi punct din interiorul unei substanţe:

$$\underline{\underline{\mu}} = \begin{pmatrix} \mu_{xx} & \mu_{xy} & \mu_{xz} \\ \mu_{yx} & \mu_{yy} & \mu_{yz} \\ \mu_{zx} & \mu_{zy} & \mu_{zz} \end{pmatrix}.$$

permeabilitatea tensorială a lui Polder ⇐ permeabilitate tensorială a unui mediu saturat de un câmp magnetostatic / *Polder's tensor permeability* / *perméabilité tensorielle de Polder* / Permeabilitate tensorială a unei substanţe saturate printr-un câmp magnetic static coliniar cu câmpul variabil în timp, luând pentru axa z direcţia câmpului aplicat:

$$\underline{\underline{\mu}} = \begin{pmatrix} \underline{\mu}_r & -j\underline{\kappa}_r & 0 \\ j\underline{\kappa}_r & \underline{\mu}_r & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix},$$ unde: $\underline{\mu}_r$, $\underline{\kappa}_r$ sunt permeabilităţi complexe.

permeabilitate tensorială a unui mediu saturat de un câmp magnetostatic ⇒ permeabilitatea tensorială a lui Polder

permeametru ⇐ aparat pentru măsurarea permeabilităţii / *permeameter* / *perméamètre* / Echipament pentru determinarea caracteristicilor magnetice ale substanţelor.

permeanţă / *permeance* / *perméance* / Inversa reluctanţei.

permisiuni de acces la fişier ⇒ drepturi de acces la fişier

permitivitate (absolută) / *(absolute) permittivity* / *permittivité (absolue)* / Mărimea scalară ε sau tensorială $\bar{\bar{\varepsilon}}$ al cărei produs cu vectorul câmp electric $\vec{E}$ este egal cu vectorul inducţie electrică $\vec{D}$: $\vec{D} = \varepsilon\vec{E}$ sau $\vec{D} = \bar{\bar{\varepsilon}}\vec{E}$. Notă: Permitivitatea absolută este o mărime scalară într-un mediu izotrop şi o mărime tensorială într-un mediu anizotrop.

permitivitate (absolută) (a unui mediu izotrop) / *(absolute) permittivity (of an isotropic medium)* / *permittivité (absolue) (d'un milieu isotrope)* / Într-un mediu izotrop, scalarul permitivitate (absolută) ε al cărui produs cu vectorul câmp electric este egal cu vectorul inducţie electric: $\vec{D} = \varepsilon\vec{E}$.

permitivitate (absolută) a vidului ⇒ constantă electrică

permitivitate complexă / *complex permittivity [scalar]* / *permittivité complexe [scalaire]* / Permitivitate exprimată, în notaţie complexă, în regim sinusoidal permanent.

permitivitate relativă ⇐ constantă dielectrică / *relative permittivity* / *permittivité relative* / Mărime de material definită de raportul dintre permitivitatea absolută şi constanta (universală) electrică. Notă: În SI diferenţa ei faţă de 1 (valoarea permitivităţii relative în vid) este susceptivitatea electrică.

permitivitate relativă complexă / *relative complex permittivity* / *permittivité relative complexe* / În regim sinusoidal şi cu

notaţia complexă, mărimea scalară $\underline{\varepsilon}_r$ sau tensorială $\underline{\bar{\bar{\varepsilon}}}_r$, în general funcţie de frecvenţă, definită de relaţia: $\underline{\vec{D}} = \varepsilon_0 \underline{\varepsilon}_r \underline{\vec{E}}$ sau $\underline{\vec{D}} = \varepsilon_0 \underline{\bar{\bar{\varepsilon}}}_r \underline{\vec{E}}$, într-un mediu în care în fiecare punct există o relaţie liniară între vectorii inducţie electrică $\underline{\vec{D}}$ şi câmp electric $\underline{\vec{E}}$, ε_0 fiind constanta electrică. Note: 1. Permitivitatea relativă complexă este scalară într-un mediu izotrop şi tensorială într-un mediu anizotrop 2. Pentru un mediu izotrop: $\underline{\varepsilon}_r = \varepsilon'_r - j\varepsilon''_r$, unde ε'_r este permitivitatea relativă reală, ε''_r caracterizează ansamblul pierderilor dielectrice şi pierderile datorate conductivităţii σ, contribuţia ultimelor fiind egală cu $\frac{\sigma}{\varepsilon_0 \omega}$, unde ω este pulsaţia.

permitivitate relativă reală / *(relative) (real) permittivity* / *permittivité (relative) (réelle)* / Partea reală ε_r a permitivităţii relative complexe $\underline{\varepsilon}_r$ a unui mediu izotrop.

permitivitate statică / *static permittivity* / *permittivité statique* / Permitivitate definită în câmp electric.

persistenţă / *afterglow* / *postluminescence* / Luminescenţă uşor descrescătoare ce persistă după ce excitaţia materialului luminescent a încetat, şi a cărei durată poate fi de ordinul a 100 ms până la câteva minute.

persistenţă (a curentului de ieşire) / *lag* / *persistance (du courant de sortie)* / Deficienţă în care curentul de ieşire nu urmează instantaneu variaţiile luminii incidente.

persistenţă variabilă / *variable persistence* / *persistance variable* / Persistenţă a cărei durată poate fi modificată prin intermediul unei comenzi aflate la dispoziţia utilizatorului.

persoană calificată (în exploatarea utilajului electromedical) / *qualified person (for exploitation of medical equipment)* / *personne qualifiée (à l'exploitation du matériel électromédical)* / Persoană, recunoscută de o autoritate, competentă ca dotată cu cunoştinţele, formaţia şi experienţa necesare îndeplinirii sarcinilor specificate.

persoană din public / *member of the public* / *personne du public* / Persoană care nu este lucrător în condiţii de radiaţii, categoriile A sau B, ori pacient din punct de vedere al radioprotecţiei.

persoană instruită / *instructed persons* / *personnes averties* / Persoană suficient de informată sau supravegheată de către personalul calificat pentru a fi capabilă să evite pericolele potenţiale prezentate de curentul electric.

persoană profesional expusă (radiaţiilor) ⇐ persoană profesional iradiată / *occupationally-exposed person* / *personne professionnellement exposée* / Persoană expusă, în cursul activităţii sale profesionale, radiaţiilor ionizante care depăşesc un nivel specific, provenite de la una sau mai multe surse de radiaţii, excluzând radiaţia ionizantă naturală.

persoană profesional iradiată ⇒ persoană profesional expusă (radiaţiilor)

perturbare (într-o reţea de energie electrică) / *disturbance (in an electrical power system)* / *perturbation (dans un réseau d'énergie électrique)* / Modificare accidentală a unui circuit electric sau a condiţiilor sale de funcţionare.

perturbare electromagnetică ⇒ bruiaj electromagnetic

perturbare ionosferică bruscă ⇒ perturbaţie ionosferică bruscă

perturbaţie / *disturbance* / *perturbation* / Modificare nedorită şi de cele mai multe ori imprevizibilă a unei mărimi de intrare, cu excepţia mărimii de referinţă.

perturbaţie (a unui semnal util) / *interference (of a wanted signal)* / *brouillage (d'un signal utile)* / Modificare nedorită provocată la receptarea unui semnal util de semnale perturbatoare sau de o perturbaţie electromagnetică.

perturbaţie atmosferică / *atmospheric noise* / *bruit atmosphérique* / Zgomot

radioelectric produs de descărcările electrice naturale produse sub ionosferă, care ating receptorul de-a lungul căilor obişnuite de propagare dintre Pământ şi limita inferioară a ionosferei.

perturbaţie de radiofrecvenţă ⇒ perturbaţie electromagnetică

perturbaţie electromagnetică ⇐ perturbaţie de radiofrecvenţă / *electromagnetic disturbance / perturbation électromagnétique* / Fenomen electromagnetic care poate perturba funcţionarea unui dispozitiv, a unui aparat sau a unui sistem sau care poate afecta nefavorabil materia vie sau inertă. Note: 1. O pertubaţie electromagnetică poate fi un zgomot electromagnetic, un semnal electromagnetic nedorit sau o modificare în mediul de propagare. 2. Perturbaţiile electromagnetice cuprind totalitatea spectrului electromagnetic în care paraziţii de radiofrecvenţă ocupă un domeniu mai restrâns, cuprins, în general, între 10 kHz şi 10 GHz.

perturbaţie ionosferică / *ionospheric disturbance / perturbation ionosphérique* / Variaţie a ionizării ionosferei care depăşeşte considerabil fluctuaţiile zilnice obişnuite pentru locul, ora şi anotimpul considerate.

perturbaţie ionosferică bruscă ⇐ perturbare ionosferică bruscă / *sudden ionospheric disturbance / perturbation ionosphérique à début brusque (dans une transmission par réflexion ionosphérique)* / Perturbaţie ionosferică cu o durată de ordinul minutelor sau orelor, caracterizată printr-o creştere bruscă a ionizării în regiunea D în emisfera luminată de Soare.

perturbaţie între canale / *interchannel interference / brouillage entre voies* / Perturbaţie produsă într-un canal de transmisiune de anumite semnale transmise într-unul sau mai multe canale diferite. Exemple: diafonia în cazul telefoniei, diafotia în cazul televiziunii.

perturbaţie prin bandă laterală / *sideband interference / brouillage par une bande latérale* / Perturbaţie produsă într-un canal de transmisiune de o bandă laterală a unui semnal modulat care ocupă o bandă de frecvenţe învecinată.

perturbaţie radioelectrică / *radio (frequency) disturbance / perturbation radioélectrique* / Perturbaţie electromagnetică cu componente în domeniul radiofrecvenţelor.

perturbaţii tranzitorii / *transient power disturbances / perturbations transitoires* / Perturbaţii de o durată specificată. Notă: Durata de 0,2 s a fost aleasă ca valoare convenţională în domeniul proceselor industriale.

perturbograf / *disturbance recorder / enregistreur de perturbation* / Aparat cu funcţionare de lungă durată prevăzut cu o memorie care permite înregistrarea evenimentelor şi a variabilelor tranzitorii înainte şi după un defect.

perveanţă / *perveance / pervéance* / Raportul dintre curentul de convecţie mediu şi puterea 3/2, fie a tensiunii corespunzătoare energiei cinetice medii a purtătorilor de sarcină într-o secţiune dată a unui fascicul, fie a tensiunii electrodului accelerator. Notă: Dacă secţiunea este suprafaţa unui electrod accelerator, atunci conceptul particular este „perveanţă (a unui electrod accelerator)"; dacă electrodul accelerator este anodul unei diode cu vid, conceptul se particularizează prin „perveanţă a unei diode (cu vid)".

perveanţă a diodei / *diode perveance / pervéance de diode* / Raportul dintre curentul catodic limitat de sarcina spaţială şi puterea 3/2 a tensiunii anodice.

perveanţă a unui tub triodă sau poliodă / *perveance of a multi-electrode valve or tube / pervéance d'un tube triode ou polyode* / Perveanţa unei diode echivalente.

pescuit electric / *electrical fishing / pêche électrique* / 1. Metodă de pescuit bazată pe tendinţa unui peşte de a se deplasa în direcţia unei surse de curent electric. 2. Metodă de pescuit bazată pe provoca-

rea electronarcozei peştilor la trecerea unui curent electric prin apă.

peşte electric / *electrogenic fish* / *poisson électrogène* / Peşte dotat cu aptitudinea de a genera curenţi electrici în mediul său înconjurător.

p-fractilă ⇒ cuantilă de ordin p

p-fractilă a duratei de reparare ⇒ cuantilă de ordin p a duratei de reparare

p-fractilă a duratei de restabilire (a unei comunicaţii) ⇒ cuantilă de ordin p a duratei de restabilire (a unei comunicaţii)

p-fractilă a întârzierii administrative ⇒ cuantilă de ordin p a întârzierii administrative

p-fractilă a întârzierii logistice ⇒ cuantilă de ordin p a întârzierii logistice

pH / *pH* / *pH* / Număr ce permite cuantificarea caracterului acid sau bazic al unei soluţii, exprimat convenţional prin logaritmul zecimal al raportului dintre activitatea ionică a cationului de hidrogen în condiţii standardizate şi activitatea reală a aceluiaşi cation. Notă: La o temperatură de cca 20°C, soluţiile apoase sunt: acide, când pH < 7; neutre, când pH = 7; bazice, când pH > 7. La temperaturi de peste 20°C, pH-ul unei soluţii neutre se depărtează sensibil de 7.

pH-metru (pentru un reactor nuclear) / *pH-meter (for a nuclear reactor)* / *pH-mètre (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu de măsurare a pH-ului unui lichid asociat funcţionării unui reactor nuclear.

pic (al unei forme de undă de impuls) ⇒ ac (al unei forme de undă de impuls)

pic fotoelectric ⇒ vârf fotoelectric

picior al stâlpului / *foot* / *pied du pylône* / Parte a unui stâlp care face legătura mecanică între corpul stâlpului şi fundaţia acestuia.

picior asimetric / *hill-side extension* / *pied dissymétrique* / Element adăugat la baza unui stâlp, realizat în acelaşi tip de construcţie ca şi corpul stâlpului, utilizat în cazul terenului înclinat sau pentru corectarea înălţimii stâlpului. Notă: Piciorul asimetric poate fi, de asemenea, folosit la ajustarea înălţimii stâlpului.

picioruş de lampă / *stem (of a lamp)* / *pied (de lampe)* / Parte a unei lămpi care cuprinde discul, intrările de curent, tubul de evacuare şi tija.

picioruş de lampă montat / *lamp foot* / *pied monté* / Ansamblu format de picioruşul lămpii şi elementele care îl susţin.

piedică ⇒ opritor

piedică (de jac) ⇐ opritor (de jac) / *peg* / *bouchon (d'un jack)* / Element destinat a fi inserat într-un soclu în scopul opririi introducerii unei fişe, putând acţiona sau nu asupra resorturilor.

pieptene / *comb* / *peigne* / Într-o unitate de discuri magnetice, ansamblu solidar de braţe de acces deplasat în bloc.

pierdere de conversie / *conversion loss* / *perte de conversion* / Raportul dintre puterea de intrare disponibilă la o singură frecvenţă a semnalului şi puterea de ieşire disponibilă la o singură frecvenţă a semnalului, neincluzând zgomotul propriu al, diodei de mixare, nici puterea convertită provenind din altă parte decât de la intrare.

pierdere de conversie a unui schimbător de frecvenţă cu cristal / *conversion loss of a frequency-changer crystal* / *perte de conversion d'un changeur de fréquence à cristal* / Inversul randamentului unui schimbător de frecvenţe cu cristal. Notă: În general, se exprimă în dB.

pierdere de energie / *energy losses* / *pertes en énergie* / Integrală în funcţie de timp a pierderilor de putere în reţea.

pierdere de energie de vârf / *spike leakage energy* / *énergie de fuite de pointe* / Energie conţinută într-un impuls transmis printr-un tub TR sau preTR înainte de aprinderea completă, când este aplicat impulsul în radiofrecvenţă de mare putere.

pierdere de energie liniară prin ciocniri $<S_{col}>$ ⇒ putere de stopare liniară prin ciocniri $<S_{col}>$

pierdere de energie liniară prin radiaţie $<S_{rad}> \Rightarrow$ putere de stopare liniară prin radiaţie $<S_{rad}>$

pierdere de energie liniară totală $<S> \Rightarrow$ putere de stopare liniară totală $<S>$

pierdere de energie masică prin ciocniri $<S_{col}/\rho> \Rightarrow$ putere de stopare masică prin ciocniri $<S_{col}/\rho>$

pierdere de energie masică prin radiaţie $<S_{rad}/\rho> \Rightarrow$ putere de stopare masică prin radiaţie $<S_{rad}/\rho>$

pierdere de energie masică totală $<S/\rho> \Rightarrow$ putere de stopare masică totală $<S/\rho>$

pierdere de informaţie / *drop-out (in the storage)* / *perte d'information* / Incident care se poate produce la stocarea sau regăsirea unei date într-o memorie magnetică şi care are ca efect pierderea la citire a unui bit. Notă: Pierderea informaţiei este provocată în general de un defect al stratului megnetic sau de prezenţa unor particule străine pe suprafaţa sa.

pierdere de inserţie de conversie / *conversion insertion loss* / *perte d'insertion de conversion* / Raportul dintre puterea de intrare disponibilă la o singură frecvenţă a semnalului şi puterea de ieşire furnizată la o singură frecvenţă a semnalului, neincluzând zgomotul propriu al diodei de mixare, nici puterea de conversie provenită din altă parte decât de la frecvenţa semnalului de intrare.

pierdere de inserţie fără amorsare / *cold insertion loss* / *perte d'insertion sans amorçage* / Pierdere de putere la nivel scăzut, survenită la un dispozitiv de emisie, ca rezultat al inserţiei tubului între un generator adaptat şi o sarcină adaptată, în lipsa oricărei tensiuni de amorsare.

pierdere de inserţie la rece / *cold loss (of an amplifier tube)* / *perte (d'insertion) à froid* / Atenuare care se produce între terminalele de ieşire de radiofrecvenţă şi cele de intrare de radiofrecvenţă ale unui tub amplificator, în condiţii de frig.

pierdere de numărare [de impulsuri] / *counting loss (in a counting assembly)* / *perte de comptage (d'un ensemble de comptage)* / Reducere a ratei de numărare datorată timpului de rezoluţie sau unor pierderi cauzate de fenomene ca, de exemplu, suprapunerea.

pierdere de numărare fracţionară / *fractional counting loss* / *taux de perte de comptage* / Pierdere de numărare raportată la numărul de informaţii primite.

pierdere de putere directă medie / *mean forward power* / *dissipation de puissance directe moyenne* / Valoarea medie a produsului dintre valorile instantanee ale tensiunii directe şi curentului direct.

pierdere de putere în (sens) direct $\Leftarrow$ putere disipată în (sens) direct / *forward power dissipation* / *dissipation de puissance directe* / Pierdere de putere la funcţionarea în sens direct.

pierdere de putere în (sens) invers $\Leftarrow$ putere disipată în (sens) invers / *reverse power dissipation* / *dissipation de puissance (en) inverse* / Pierdere de putere la funcţionarea în sens invers.

pierdere de putere în reţea / *power losses* / *pertes en puissance* / Diferenţa, într-un moment determinat, dintre puterea activă totală de intrare şi puterea activă totală de ieşire, pentru o anumită reţea electrică.

pierdere de putere în starea de conducţie / *on-state power dissipation* / *dissipation de puissance à l'état passant* / Pierdere de putere rezultată din trecerea curentului la starea de conducţie.

pierdere de racordare / *coupling loss* / *perte de couplage* / Pierdere de energie produsă în cursul tranferului energiei radiante între două dispozitive optice, exprimată fie prin valoarea absolută a puterii pierdute, fie prin valoarea sa relativă.

pierdere de sarcină / *loss of load* / *perte de charge, 2[réduction de la demande]* / Reducere bruscă, accidentală sau intenţionată, a puterii solicitate în sistem.

pierdere extrinsecă de racordare / *extrinsic joint loss* / *perte extrinsèque de raccordement* / Pierdere de racordare

datorată imperfecţiunilor de racordare dintre două fibre optice.

pierdere intrinsecă de racordare / *intrinsic joint loss / perte intrinsèque de raccordement* / Pierdere de racordare datorată racordării a două fibre optice neidentice, legată de parametrii lor proprii. Notă: Pierederea intrinsecă de racordare se datorează, de exemplu, diferenţelor de proprietăţi geometrice, de profil de indice etc.

pierdere în funcţionare / *operating loss (of an amplifier tube) / perte (d'insertion) en fonctionnement* / Atenuare produsă între terminalele de ieşire de radiofrecvenţă şi cele de intrare de radiofrecvenţă ale unui tub amplificator, în condiţii de funcţionare.

pierdere medie de energie prin formare de perechi de ioni într-un gaz <W> ⇒ energie medie disipată într-un gaz pentru formarea unei perechi de ioni <W>

pierdere medie de putere în stare de conducţie / *mean on-state power dissipation / dissipation de puissance moyenne à l'état passant* / Valoarea medie a produsului dintre valoarea instantanee a tensiunii în starea de conducţie şi valoarea instantanee a curentului în starea de conducţie, calculată pe o perioadă completă.

pierdere prin decalaj lateral / *lateral offset loss / perte par décalage latéral* / Pierdere extrinsecă de racordare datorată existenţei unei devieri laterale faţă de alinierea optimă a două fibre optice, a unei surse şi a unei fibre sau a unei fibre şi a unui fotodetector.

pierdere prin înclinare axială / *angular misalignment loss / perte par désalignement angulaire* / Pierdere extrinsecă de racordare datorată existenţei unui unghi între axele fibrelor optice racordate sau unei devieri unghiulare faţă de alinierea optimă între o fibră optimă şi o sursă sau un fotodetector.

pierdere prin separare terminală / *longitudinal offset loss / perte par espacement longitudinal* / Pierdere extrinsecă de racordare datorată unei distanţări între extremităţile a două fibre optice racordate sau unei devieri de la distanţarea optimă între o fibră şi o sursă sau un fotodetector.

pierderi (ale unei maşini sau ale unui aparat) / *losses (of a machine or an apparatus) / pertes (d'une machine ou d'un appareil)* / Puterea pierdută în cursul funcţionării unei maşini electrice sau a unui aparat, cel mai frecvent sub formă de căldură.

pierderi constante (ale unei maşini sau ale unui aparat) / *constant losses (of a machine or apparatus) / pertes constantes (d'une machine ou d'un appareil)* / Pierderi practic independente de sarcina maşinii electrice sau a aparatului, pentru o viteză de rotaţie şi o tensiune date.

pierderi de inserţie totală / *primed insertion loss / perte d'insertion totale* / Pierdere de putere la un nivel scăzut, survenită la un dispozitiv de emisie, ca rezultat al inserţiei tubului între un generator adaptat şi o sarcină adaptată, tubul funcţionând în condiţii normale de amorsare.

pierderi de neutroni ⇐ scăpări (de neutroni) / *leakage (of neutrons) / fuite de neutrons* / Pierderi nete de neutroni dintr-o regiune a reactorului datorate scăpărilor prin limitele acestei regiuni.

pierderi dielectrice / *dielectric loss(es) / perte(s) diélectrique(s)* / 1. Puterea disipată într-un dielectric supus acţiunii unui câmp electric variabil în timp. Notă: Includ pierderile Joule asociate conductivităţii slabe a unor incluziuni sau straturi (în cazul unui dielectric cu structură eterogenă), pierderile prin trenaj electric şi eventualele pierderi prin histerezis electric. 2. Puterea disipată dintr-un câmp electric variabil în timp şi absorbită de o substanţă polarizată, exclusiv puterea de pierderi absorbită, datorată conductivităţii substanţei.

pierderi în arcul electric / *arc loss / perte dans l'arc* / Modificare a atenuării obţi-

nută în momentul în care tubul aprins este înlocuit de un scurtcircuit metalic.

pierderi în condensator / *capacitor losses* / *pertes du condensateur* / Putere activă consumată de condensator. Notă: Fără altă specificaţie contrară, pierderile în condensator cuprind atât pierderile în fuzibile, cât şi pierderile în rezistenţele de descărcare ce fac parte integrantă din condensator.

pierderi în exces / *excess loss* / *perte en excès* / Măsură a puterii totale pierdute într-un dispoziv de cuplare optic. Dacă un semnal optic este injectat în poarta *i*, aceste pierderi sunt determinate cu ecuaţia: $EL_i = -10 log \sum_j t_{ij}$, unde suma este efectuată pentru valorile lui *j* pentru care *i* şi *j* sunt porţi conductoare. Pentru un dispozitiv de cuplare cu *N* porţi de intrare, sunt *N* valori ale pierderilor în exces, câte una pentru fiecare poartă de intrare *i*. Notă: Se specifică în general pierderea în exces maximă a unui dispozitiv de cuplare ca fiind maximul valorilor EL_i, unde *i* este o poartă de intrare operaţională.

pierderi în fier / *core loss* / *pertes dans le fer* / În condiţii specificate, cel mai frecvent cele de mers în gol, suma pirederilor prin histerezis şi prin curenţi turbionari în circuitul magnetic al unei maşini sau al unui transformator. În funcţie de modalitatea uzuală de măsurare, aceste pierderi includ şi pierderile prin curenţi turbionari în alte părţi metalice, inclusiv infimele pierderi dielectrice în izolaţie.

pierderi în gol (ale unui transformator de putere) / *no-load loss (of a power transformer)* / *pertes à vide (d'un transformateur de puissance)* / Puterea activă absorbită când o tensiune dată la frecvenţa nominală este aplicată la bornele unei înfăşurări ale unui transformator, cealalaltă sau celelalte înfăşurări fiind scurtcircuitate. Notă: În mod curent, tensiunea aplicată este tensiunea nominală, iar înfăşurarea de excitaţie, dacă este dotată cu prize, este conectată la priza sa principală.

pierderi în înfăşurări ⇒ pierderi prin efect Joule în curent continuu

pierderi în sarcină / *load loss* / *pertes dues à la charge* / 1. Pentru un transformator cu două înfăşurări (pentru priza principală): puterea activă absorbită la frecvenţa nominală când curentul nominal traversează borna sau bornele de linie ale uneia din înfăşurări, cu bornele celeilalte înfăşurări scurtcircuitate, orice înfăşurare prevăzută cu prize fiind conectată la priza principală. 2. Pentru un transformator cu mai mult de două înfăşurări, relative la o anumită pereche de înfăşurări (pentru priza principală): puterea activă absorbită la frecvenţa nominală în timp ce un curent corespunzător curentului nominal al acelei înfăşurări, a cărei putere nominală este cea mai mică, traversează borna sau bornele de linie ale uneia din înfăşurări, cu bornele celeilalte înfăşurări ale aceleiaşi perechi scurtcircuitate, fiecare înfăşurare dotată cu prize fiind conectată la priza sa principală, cealaltă sau celelalte înfăşurări fiind în circuit deschis.

pierderi într-o reţea de distribuţie a energiei electrice / *distribution losses* / *pertes de distribution* / Pierderi care se produc în echipamentul implicat într-o reţea de distribuţie a energiei electrice.

pierderi într-o reţea de transport al energiei electrice / *transmission losses [power equipment]* / *pertes de transport* / Pierderi care se produc în echipamentul implicat într-o reţea de transport a energiei electrice.

pierderi magnetice ⇐ pierderi totale ale unui material magnetic / *magnetic loss (es) (of a material)* / *pertes par hystérésis (magnétiques)* / Puterea disipată într-un material magnetic supus acţiunii unui câmp electromagnetic variabil în timp şi primită de la acest câmp. Notă: Acestea includ pierderile prin histerezis, pierderile prin curenţi turbionari, pierderile prin

trenaj magnetic etc., iar în regim termic staţionar se regăsesc sub formă de căldură.

pierderi mecanice (ale unei maşini electrice) / *mechanical loss (of an electrical machine)* / *pertes mécaniques (d'une machine électrique)* / Pierderi prin ventilaţie şi prin frecare în lagăre şi perii.

pierderi nominale în regim permanent (în electrotermie) / *rated stand-by losses (in electroheat)* / *pertes assignées en régime établi (en électrothermie)* / Valoare nominală a puterii de pierderi termice ale unui echipament electrotermic în regim termic permanent la temperatura nominală.

pierderi prin curenţi turbionari / *eddy-current losses* / *pertes par courants de Foucault* / Pierderi de putere într-un material conductor ca urmare a puterii disipate prin efectul Joule al curenţilor turbionari. Notă: Aceste pierderi corespund unei puteri primite de la câmpul electromagnetic inductor.

pierderi prin efect Joule în curent continuu ⇐ pierderi în înfăşurări / I^2R *loss* / *pertes par effet Joule en courant continu* / Suma pierderilor obţinute prin multiplicarea rezistenţelor, măsurate în curent continuu, cu pătratul intensităţii curentului care le traversează.

pierderi prin histerezis / *hysteresis loss(es)* / *pertes par hystérésis* / Pierderi de putere într-un material dielectric sau respectiv, magnetic datorate histerezistului dielectric sau magnetic. Notă: Energia disipată într-un ciclu, pe unitatea de volum, e proporţională cu aria ciclului de histerezis.

pierderi prin histerezis (magnetic) / *hysteresis loss(es)* / *pertes par hystérésis (magnétique)* / Pierderi de putere într-un material magnetic ca urmare a magnetizării cu histerezis. Notă: Energia disipată într-un ciclu, pe unitatea de volum, este proporţională cu aria ciclului de histerezis.

pierderi prin histerezis rotativ / *rotational hysteresis loss* / *pertes par hystérésis en rotation* / Putere disipată într-un material supus unui câmp magnetic de valoare constantă, a cărui direcţie se roteşte în raport cu materialul.

pierderi prin rezonanţă giromagnetică / *gyromagnetic resonance loss(es)* / *pertes par résonance gyromagnétique* / Putere absorbită de un material ca urmare a rezonanţei giromagnetice.

pierderi reziduale / *residual loss(es)* / *pertes résiduelles* / Diferenţa dintre pierderile magnetice (totale) şi suma dintre pierderile prin histerezis şi cele prin curenţi turbionari.

pierderi suplimentare (în sarcină) / *supplementary (load) loss* / *pertes supplémentaires (dues à la charge)* / Valoarea pierderilor obţinute după scăderea pierderilor RI^2 (raportate la temperatura de referinţă adecvată) din pierderile datorate sarcinii. Notă: R este reprezină rezistenţa în curent continuu.

pierderi termice / *thermal losses* / *pertes calorifiques* / Căldura egală cu diferenţa, pentru o entitate dată şi într-un interval de timp dat, dintre suma căldurii furnizate entităţii şi a căldurii acumulate în aceasta pe de o parte şi cădura utilă pe de altă parte.

pierderi totale / *power losses* / *pertes totales* / Diferenţa, la un moment dat, dintre suma puterilor active absorbite şi suma puterilor active utile la înaltă frecvenţă.

pierderi totale (ale unei maşini electrice) / *total loss (of an electric machine)* / *pertes totales (d'une machine électrique)* / Diferenţa dintre puterea primită şi puterea utilă a unei maşini electrice.

pierderi totale ale unui material magnetic ⇒ pierderi magnetice

pierderi totale (ale unui transformator de putere) / *total loss (of a power transformer)* / *pertes totales (d'un transformateur de puissance)* / Suma pierderilor în gol şi a celor în sarcină. Notă: Pentru transformatoarele cu mai mult de două înfăşu-

rări, pierderile totale sunt raportate la o combinaţie specificată de sarcini.

pierderi variabile (ale unei maşini sau ale unui aparat) / *variable losses (of a machine or apparatus)* / *pertes variables (d'une machine ou d'un appareil)* / Pierderi care variază cu sarcina maşinii electrice sau a aparatului, pentru o viteză de rotaţie şi o tensiune date.

piesă articulată pentru suspendarea lanţului de izolatoare / *tower swivel clevis* / *chape tourillon* / Piesă liberă să se rotească în jurul unei axe şi fixată la coronamentul unui stâlp.

(piesă de) contact (a unui aparat de comutare mecanică) / *contact (piece)* / *(pièce de) contact (d'un appareil mécanique de connexion)* / Una dintre piesele conductoare care formează un contact electric.

piesă de contact (a unui releu) / *contact tip* / *pièce de contact (d'un relais)* / Partea unui element de contact prin care se stabileşte sau se întrerupe contactul unui releu.

piesă polară (a unei maşini electrice) / *field pole (of an electrical machine)* / *pièce polaire (d'une machine électrique)* / Porţiune mărită în partea dinspre întrefier a miezului pe care este dispusă sau în care este inclusă o înfăşurare de excitaţie, sau care este formată din unul sau mai mulţi magneţi permanenţi.

piesă polară (a unui magnet) / *pole piece (of a magnet)* / *pièce polaire (d'un aimant)* / Piesă din material magnetic moale legată la un pol sau la carcasa unui magnet, în scopul ghidării sau al concentrării fluxului magnetic.

piezoelectricitate / *piezo-electricity* / *piézo-électricité* / Proprietate a unor cristale (cuarţ, turmalină, blendă de zinc, etc.) de a prezenta o relaţie între starea lor de deformare elastică şi starea lor de polarizare electrică permanentă. Notă: Manifestarea acestei relaţii se numeşte *efect piezoelectric.*

pilă atomică ⇒ reactor (nuclear)

pilă termică cu neutroni / *neutron thermopile* / *thermopile à neutrons* / Detector de neutroni în care joncţiunile calde ale termocuplurilor sunt în contact termic cu o substanţă care se încălzeşte prin absorbţie de particule rezultate în urma reacţiilor provocate de neutroni.

pilon ⇒ stâlp

pilot bătut / *driven pile* / *pieu battu* / Coloană rigidă, introdusă forţat în sol, prin batere sau vibrare, fără executarea unei săpături.

pilot forat / *augered pile* / *pieu foré* / Fundaţie executată într-o săpătură cilindrică forată în sol şi umplută cu beton în care este încastrat soclul.

pilot forat cu bulb / *expanded pile* / *pieu a bulbe* / Pilot forat a cărui săpătură este evazată la partea inferioară.

pilot forat cu injecţie / *pressure injected pile* / *pieu injecté* / Pilot forat al cărui beton este turnat sub presiune în săpătura cilindrică, pentru o mai bună ancorare în sol.

pirat informatic ⇒ spărgător de cod

pirat telefonic / *phacker* / *pirate du téléphone* / Utilizator neautorizat al unui sistem telefonic care efectuează apeluri ilegale sau poate întrerupe, altera sau intercepta convorbiri telefonice prin intermediul calculatorului. Piratul telefonic poate fi un angajat al unei companii telefonice sau, mai frecvent, un fost angajat specializat în astfel de întreruperi, alterări sau interceptări ilegale, care afectează fizic instalaţiile.

piraterie (informatică) / *software piracy* / *piratage (informatique)* / Utilizarea sau copierea ilicită a produselor "soft".

PIRE .= putere izotrop radiată echivalentă (într-o direcţie dată)

piroelectricitate / *pyro-electricity* / *pyroélectricité* / Polarizare electric a unor cristale sub acţiunea variaţiei de temperatură, în absenţa tensiunilor mecanice. Notă: Polarizarea piroelectrică e o formă de *polarizare electrică permanentă* (care subzistă la câmp electric nul).

pirometru ⇐ termometru de radiaţie / *radiation pyrometer / pyromètre à rayonnement thermique* / Aparat care măsoară temperatura unui obiect prin măsurarea intensităţii unei radiaţii termice emise de acesta. Exemple: pirometrul cu radiaţie totală, pirometrul optic etc.

pirometru de radiaţie parţială / *disappearing filament pyrometer / pyromètre à disparition de filament* / Pirometru în care măsurarea temperaturii unei surse se obţine prin egalizarea strălucirii filamentului unei lămpi cu incandescenţă cu aceea a imaginii sursei de căldură, astfel focalizată încât să coincidă cu filamentul.

pirometru de radiaţie totală / *total radiation pyrometer / pyromètre à radiation totale* / Pirometru care utilizează un dispozitiv optic pentru concentrarea pe un cuplu termoelectric a radiaţiilor unei părţi determinate a sursei de căldură căreia i se măsoară temperatura.

pirometru electric / *electric thermometer / pyromètre électrique* / Aparat electric destinat măsurării temperaturii.

piscină de dezactivare ⇒ instalaţie de răcire a combustibilului

pistă / *track [on a data medium] / piste* / Drumul sau unul dintre drumurile de pe un suport de date asociat unui dispozitiv elementar de citire sau de scriere, în cursul deplasării suportului de date prin faţa acestui dispozitiv. Exemple: pistele magnetice, pistele de adrese, pistele de sincronizare şi piste de antrenare.

pistă alternativă / *alternate track / piste de rechange* / Pistă de rezervă destinată înlocuirii eventuale a unei piste deteriorate sau neexploatabile.

pistă de adrese / *address track / piste d'adresses* / Pistă care conţine adresele utilizate pentru reperarea datelor pe alte piste ale suportului de date.

pistă de antrenare / *feed track / piste d'entraînement* / Pistă care conţine perforaţiile de antrenare pe un suport de date.

pistă de index / *index track / piste d'index* / Pistă al cărei conţinut serveşte la reperarea datelor de pe alte piste ale aceluiaşi suport de date.

pistă de paritate / *parity track / piste de parité* / În cazul unităţilor de bandă magnetică, reprezintă o pistă de control pe care se memorează numai bitul de paritate. Notă: Înregistrarea pe bandă magnetică se face prin înscrierea simultană a celor opt biţi de date şi a bitului de paritate, rezultând 9 piste; unităţile moderne de bandă magnetică pot folosi eventual mai multe piste de date, pentru mărirea vitezei de acces la date.

pistă de sincronizare / *clock track / piste de synchronisation* / Pistă pe care au fost înregistrate semnale de sincronizare.

pistă magnetică / *(magnetic) track / piste magnétique* / Pistă pe suprafaţa unei memorii magnetice.

piston / *piston / piston* / Componentă mobilă deplasabilă în lungul unei linii de transmisiune, care reflectă practic întreaga energie incidentă.

piston cu contact / *contact piston / piston à contact* / Piston prevăzut cu contacte metalice care glisează pe pereţii unui ghid de unde.

piston inductiv / *choke piston / piston à piège* / Piston la care contactele metalice între suprafaţa sa reflectantă şi pereţii ghidului de undă sunt înlocuite printr-o piedică pentru crearea unei căi de impedanţă joasă.

piston în sfert de lungime de undă / *quarter-wave contact piston / piston quart d'onde (à contact)* / Piston cu contact la care contactele se fac la extremităţile unor tije metalice subţiri de lungime egală cu un sfert de lungime de undă, care pornesc de la faţa plană a pistonului şi se întind de-a lungul ghidului de unde în apropierea pereţilor săi metalici. Notă: Contactele pistonului în sfert de lungime de undă se fac în puncte de curent cu valoare scăzută şi tensiune cu valoare ridicată, în scopul diminuării efectelor rezistenţei de contact.

pivot / *pivot* / *pivot* / Extremitatea axei unui echipaj mobil, susţinută de o piesă din piatră preţioasă sau dintr-un alt material dur.

pivot de troleu / *trolley-pivot* / *pivot de trolley* / Ax vertical în jurul căruia se poate roti suportul troleului.

pixel ⇐ element de imagine ⇐ punct de imagine / *picture element* / *point d'image* / Suprafaţa celui mai fin detaliu al unei imagini care poate fi reprodus efectiv la recepţie pe suportul de înregistrare.

placa vetrei / *hearth plate* / *plaque de sole* / Piesă masivă destinată a suporta încărcătura.

placă a prizei de pământ / *earth plate* / *plaque de terre* / Priză de pământ care constă dintr-o placă metalică îngropată în pământ.

placă (a unui tub de microunde) / *sole* / *sole (d'un tube pour hyperfréquences)* / Electrod opus liniei de întârziere a cărui tensiune determină, împreună cu tensiunea liniei de întârziere şi câmpul magnetic, viteza fasciculului electronic. Notă: Electrodul poate fi emisiv sau neemisiv, încălzit sau rece.

placă antimagnetică ⇒ pastilă antiremanentă

placă de borne (a unei maşini electrice rotative) / *terminal board (of an electrical rotating machine)* / *plaque à bornes (d'une machine électrique tournante)* / Placă pe care sunt montate bornele unei maşini electrice rotative.

placă de capăt / *core end plate* / *plaque d'extrémité (de noyau)* / Placă sau piesă la extremităţile unui miez din tole în scopul menţinerii presiunii asupra tolelor.

placă de capăt la un rotor / *end plate (of a rotor)* / *fond de capot* / Disc inelar fixat la capătul exterior al bandajului de capăt.

placă de circuit (cablat) / *circuit board* / *platine [support des composants câblés]* / Placă cu componente cablate, în general destinată a fi montată în interiorul unui sertar, pe un şasiu etc.

placă de contact / *jumper flag* / *plage de dérivation* / Parte a unei cleme sau a unui accesoriu care permite legătura electrică cu un alt conductor.

placă de contact a soclului / *contact plate [UK]* / *plot (d'une lampe)* / Piesă metalică, izolată în raport cu cămaşa unui soclu, constituind unul din polii prin care o lampă este conectată la sursa de alimentare.

placă de fund de cristalizor / *crystallizer bottom plate* / *plaque de fond de cristallisoir* / Placă metalică legată la o bornă a sursei de energie electrică a instalaţiei monofazate, care constituie fundul cristalizorului din echipamentul de topire sub zgură electroconductoare.

placă de îmbinare / *plate gasket* / *plaque de joint* / Placă de metal groasă prevăzută pe fiecare faţă cu un dispozitiv de etanşare, o foarte scurtă secţiune de ghid de unde şi orificii de buloane perpendiculare pe faţă pentru asigurarea racordării între feţele flanşelor de ghid de unde opuse.

placă de îmbinare randalinată / *knurled (plate) gasket* / *plaque de joint moletée* / Placă de îmbinare prevăzută în jurul deschiderii cu o porţiune randalinată pentru asigurarea contactului dintre feţele de racordare ale flanşelor de ghiduri de unde opuse.

placă de presare a pachetului de tole ⇒ tolă de capăt

placă de producţie / *production board* / *carte de production* / Orice placă imprimată dintr-un lot de fabricaţie, realizată după desenele de execuţie, specificaţiile şi cerinţele convenite între părţile interesate.

placă de vârf (a unei antene parabolice) / *vertex plate (of a paraboloidal reflector)* / *plaque de sommet* / Placă circulară plasată în interiorul unui reflector parabolic perpendicular pe axa sa în vecinătatea vârfului, în scopul reducerii undelor staţionare pe linia de alimentare.

placă de verificare / *test board* / *carte pour essai* / Placă imprimată utilizată la

recepția unei plăci sau a unui lot de plăci, care a fost realizată prin același procedeu de fabricație, încât să fie reprezentativă pentru placa de producție.

placă electroluminescentă / *electroluminescent panel* / *plaque électroluminescente* / Placă luminoasă în care lumina este produsă prin electroluminescență.

placă emițătoare / *emitting sole* / *sole émissive* / Sursă de electroni în tuburi amplificatoare cu câmpuri încrucișate, de mare suprafață și paralelă cu structura de întârziere, și care poate fi un emițător termoelectronic sau un emițător de electroni secundari.

placă fotometrică pentru încercări / *photometer test plate* / *plaque d'essai photométrique* / Placă cu proprietăți fotometrice cunoscute, iluminată de lumina aflată în studiu.

placă identificatoare ⇐ plăcuță de firmă / *rating plate* / *plaque signalétique* / Placă fixată pe o mașină sau un aparat, specificând serviciul nominal și valorile mărimilor specifice regimului nominal.

placă imprimată / *printed board* / *carte imprimée* / Suport izolant, tăiat la dimensiunile necesare, prevăzut cu toate găurile necesare și cu cel puțin o imprimare conductoare sau o gaură metalizată. Exemple: placa simplă față, dublă față, multistrat, rigide sau flexibile.

placă imprimată cu miez metalic / *metal core printed board* / *carte imprimée à âme métallique* / Placă imprimată realizată cu un material de bază cu strat intern de metal.

placă imprimată dublu față / *double-sided printed board* / *carte imprimée double face* / Placă imprimată cu trasee conductoare pe ambele părți.

placă imprimată echipată / *printed board assembly* / *carte imprimée équipée* / Placă imprimată dotată cu componente electrice, mecanice și, eventual, alte plăci imprimate atașate sau conectate la aceasta, cu toate operațiile de fabricație, de sudare, acoperire etc. terminate.

placă imprimată flexibilă / *flexible printed board* / *carte imprimée souple* / Placă imprimată care utilizează numai un material de bază suplu. Notă: Placa poate fi prevăzută parțial cu rigidizări fără rol electric și/sau straturi de acoperire.

placă imprimată flexibilă dublu față / *flexible double-sided printed board* / *carte imprimée souple double face* / Placă imprimată dublu față care utilizează numai un material de bază flexibil.

placă imprimată flexibilă multistrat / *flexible multilayer printed board* / *carte imprimée souple multicouche* / Placă imprimată multistrat care utilizează numai un material de bază flexibil. Notă: Numărul straturilor poate fi diferit în diferite zone ale plăcii imprimate multistrat, rezultând grosimi diferite și deci flexibilități diferite.

placă imprimată flexibilă simplu față / *flexible single-sided printed board* / *carte imprimée souple simple face* / Placă imprimată simplu față care utilizează numai un material de bază flexibil.

placă imprimată flexorigidă / *flex-rigid printed board* / *carte imprimée flexorigide* / Placă imprimată care utilizează un material de bază flexibil și o combinație de materiale flexibile și rigide în diferite zone. Notă: Cele două tipuri de materiale de bază, flexibil și rigid, se utilizează la imprimările conductoare care se interconectează, în general, în zona în care se întâlnesc ambele tipuri de materiale.

placă imprimată flexorigidă dublu față / *flex-rigid double-sided printed board* / *carte imprimée flexorigide double face* / Placă imprimată flexorigidă cu imprimări conductoare pe cele două fețe, una pe materialul de bază flexibil, cealalaltă pe materialul de bază rigid.

placă imprimată flexorigidă multistrat / *flex-rigid multilayer printed board* / *carte imprimée flexorigide multicouche* / Placă imprimată flexorigidă pe care zona sau zonele din materialul de bază flexibil și/sau zona sau zonele compuse dintr-o

combinație de materiale flexibile sau rigide au mai mult de două straturi conductoare.

placă imprimată multistrat / *multilayer printed board* / *carte imprimée multicouche* / Placă imprimată compusă din straturi alternante de imprimări conductoare și materiale izolante cu imprimări conductoare în mai mult de două straturi, între care se pot stabili legăturile necesare.

placă imprimată rigidă / *rigid printed board* / *carte imprimée rigide* / Placă imprimată care utilizează numai un material de bază rigid.

placă imprimată rigidă dublu față / *rigid double-sided printed board* / *carte imprimée double face rigide* / Placă imprimată dublu față care utilizează numai un material de bază rigid.

placă imprimată rigidă multistrat / *rigid multilayer printed board* / *carte imprimée multicouche rigide* / Placă imprimată multistrat care utilizează numai un material de bază rigid.

placă imprimată rigidă simplu față / *rigid single-sided printed board* / *carte imprimée simple face rigide* / Placă imprimată simplu față care utilizează numai un material de bază rigid.

placă imprimată simplu față / *single-sided printed board* / *carte imprimée simple face* / Placă imprimată prevăzută trasee conductoare pe o singură față.

placă interioară / *inner strip* / *bandeau intérieur* / Placă dispusă în spatele panoului unui aparat în scopul limitării accesibilității organelor de reglare și comandă, a dispozitivelor indicatoare etc., montate pe aceasta.

placă în semilungime de undă (într-un ghid de unde) / *half-wave plate (in a waveguide)* / *plaque demi-onde (dans un guide d'ondes)* / Dispozitiv care produce un defazaj de π radiani între două unde de polarizare ortogonală care se propagă într-un ghid de unde cu același coeficient de defazaj lineic.

placă în sfert de lungime de undă (într-un ghid de unde) / *quarter-wave plate (in a waveguide)* / *plaque quart d'onde (dans un guide d'ondes)* / Dispozitiv care produce un defazaj de $\pi/2$ radiani între două unde de polarizare ortogonală propagate într-un ghid de unde cu același defazaj lineic.

placă mamă / *mother board* / *carte mère* / Placă imprimată pe care se poate monta și conecta una sau mai multe plăci imprimate. Notă: Este placa principală a unui calculator și conține componentele sale de bază: microprocesor, magistrale, memorie și conectori de extensie pentru inserarea unor plăci suplimentare.

placă motorie / *neuromuscular junction* / *jonction neuromusculaire* / Loc în care un impuls nervos provenit de la un motoneuron excită o celulă musculară.

placă polară de capăt / *pole end plate* / *plaque d'extrémité (d'un pôle)* / Placă sau piesă fixată la extremitatea unui pol din tole în vederea menținerii presiunii pe tole.

plafon luminos (continuu) / *luminous ceiling* / *plafond lumineux (continu)* / Instalație de iluminat ce cuprinde o suprafață practic continuă de panouri translucide, difuzante sau direcționale, deasupra cărora sunt montate lămpile.

plafon luminos cu grile / *louvered ceiling* / *plafond lumineux à paralumes* / Sistem de iluminare ce cuprinde o instalație de grile multicelulare de la un perete la altul, deasupra căreia sunt montate lămp.le.

plafonieră / *ceiling fitting* / *plafonnier* / Corp de iluminat fixat direct pe plafon.

plafonieră încastrată ⇐ cheson luminos încastrat / *coffer* / *plafonnier encastré* / Panou sau boltă luminoase încastrate în plafon.

plajă de orientare / *orientation range* / *plage d'orientation* / Limita în ambele sensuri a orientării compatibilă cu restituirea corectă a semnalelor.

plan (al unei înfășurări) ⇐ etaj / *one position winding* / *étages* / 1. O înfășurare

cu colector are unul, respectiv două planuri, dacă conţine una, respectiv două părţi ale spirei suprapuse într-o aceeaşi crestătură. 2. O înfăşurare repartizată fără colector are unul, respectiv două planuri, dacă conţine una, respectiv două părţi ale secţiunii sau spirei elementare suprapuse într-o aceeaşi crestătură.

plan (al unei înfăşurări distribuite) / *tier (of a distributed winding)* / *plan (d'un enroulement réparti)* / Termen utilizat pentru desemnarea unui solid de revoluţie în jurul axei maşinii, la periferia extremităţilor părţilor frontale ale grupurilor de bobine ale unei înfăşurări concentrate, la fiecare extremitate a maşinii. Notă: O înfăşurare concentrică se consideră în unul, două sau trei plane (etaje) în funcţie de numărul acestor solide de revoluţie.

plan al receptorului de imagine / *image receptor plane* / *plan du récepteur d'image* / Plan care conţine cele mai mari dimensiuni ale suprafeţei receptoare a imaginii.

plan de acoperire (al unui emiţător) / *coverage diagram* / *carte des zones desservies* / Diagramă care ilustrează zonele din planul orizontal sau vertical în interiorul cărora câmpul electromagnetic produs de un ansamblu de emiţătoare radioelectrice satisfac anumite condiţii specificate considerate suficiente pentru o recepţie aceptabilă.

plan de eşantionare / *sampling plan* / *plan d'échantillonnage* / Plan conform căruia se preiau unul sau mai multe eşantioane în vederea obţinerii unei informaţii şi, eventual, a luării unei decizii.

plan de explorare / *scan plane* / *plan d'exploration* / Pentru sistemele exploratoare automate, plan care conţine toate liniile de explorare ultrasonică.

plan de fiabilitate şi mentenabilitate / *reliability and maintainability plan* / *plan de fiabilité et de maintenabilité* / Document ce descrie metodele, resursele şi activităţile necesare să asigure satisfacerea exigenţelor de fiabilitate şi mentenabilitate relative la un contract sau la un proiect particular.

plan de ieşire optică / *optical output plane* / *plan de sortie optique* / Plan care conţine în mod aparent imaginea de ieşire a unui intensificator electrooptic al imaginii radiologice, ţinând cont de reducerea distanţei optice ca urmare a traversării grosimii totale a sticlei intermediare.

plan de incidenţă / *plane of incidence* / *plan d'incidence* / Plan care conţine normala la o suprafaţă într-un punct şi direcţia de propagare, în acest punct, a unei unde incidente.

plan de intrare / *entrance plane* / *plan d'entrée* / Pentru un intensificator electrooptic al imaginii radiologice, plan perpendicular pe axa de simetrie, nivelând partea cea mai proeminentă în direcţia sursei de radiaţie.

plan de intrare al pacientului / *patient entry plane* / *plan d'entrée du malade* / Plan perpendicular pe axa de aliniere a fasciculului, sau axa de simetrie a planului de explorare pentru un explorator automat, care trece prin punctul acelei axe în care ultrasunetele pătrund în organismul pacientului.

plan de îndrumare / *traffic routing plan* / *plan d'acheminement* / Ansamblul regulilor de stabilire a lanţurilor de conexiune într-o reţea cu comutaţie de circuite. Notă: Regulile definesc în special categoria fiecărui comutator, trunchiurile de circuite de legătură între două comutatoare şi fasciculele de linii de abonat, cel puţin o rută potenţială pentru fiecare comunicaţie între punctele terminale implicate.

plan de măsurare (a uniformităţii frontului de undă în câmp liber) / *test plane for measurement of the uniformity of the free field wavefront* / *plan de mesure (pour la mesure de l'uniformité du front d'onde en champ libre)* / Plan perpendicular pe axa de măsură, care conţine punctul de măsurare.

plan de numerotare naţional / *numbering scheme* / *plan de numérotage* / Plan de fixare a atribuirii anumitor serii de numere telefonice către abonaţii dintr-o zonă determinată, cu eventuala precizare a numărului de cifre din componenţa numerelor abonaţilor.

plan de polarizare / *plane of polarization* / *plan de polarisation* / Plan care conţine elipsa de polarizare. Notă: În polarizarea liniară, elipsa de polarizare se reduce la un segment de dreaptă, planul de polarizare astfel definit nefiind unic. Pentru o undă plană într-un mediu izotrop, planul de polarizare se alege perpendicular pe direcţia de propagare, ceea ce reprezintă modificarea practicii anterioare a alegerii acestuia drept planul care conţine direcţia de propagare şi un vector de câmp, în general vectorul inducţie electrică în radioelectricitate şi vectorul câmp magnetic în optică.

plan de polarizare (pentru o undă polarizată liniar) / *plane of polarization (for a linearly-polarized wave)* / *plan de polarisation (en polarisation rectiligne)* / Plan definit de vectorul câmp electric în direcţia propagării, în cazul unei unde electromagnetice propagată liniar. Notă: În optică, planul de polarizare este normal pe planul mai sus definit.

plan de referinţă (al unui detector de radiaţie) / *detector reference plane* / *plan de référence (d'un détecteur de rayonnement)* / Plan al volumului de radiaţii al detectorului corespunzător etalonării sale.

plan de referinţă (al unui fascicul de radiaţii) / *reference plane (of a radiation beam)* / *plan de référence (d'un faisceau de rayonnement)* / Pentru un focar optic al unui echipament cu radiaţii X pentru diagnostic, plan perpendicular pe direcţia de referinţă care conţine punctul de intersecţie al axei de referinţă cu focarul electronic constituind, prin convenţie, centrul focarului optic.

plan de referinţă (al unui tub pentru microunde) / *reference plane (of a microwave tube)* / *plan de référence (d'un tube pour hyperfréquences)* / Plan specificat al conectorului sau cuplorului de intrare sau de ieşire, care poate face parte integrantă fie din tub, fie din montura asociată.

plan de referinţă al manechinului / *reference plane of the manikin* / *plan de référence du mannequin* / Plan perpendicular pe axa de rotaţie, care conţine punctul de referinţă al unui manechin.

plan de referinţă al urechii artificiale / *ear simulator reference plane* / *plan de référence du simulateur d'oreille* / Plan perpendicular pe axa conductului auditiv, la joncţiunea dintre simulatorul urechii interne şi prelungitorul conductului auditiv.

plan de referinţă mecanică / *mechanical reference plane* / *plan de référence mécanique* / Planul de referinţă mecanică al unei fişe sau al unui racord de conector pentru fibră optică este un plan perpendicular pe axa fibrei situat pe un element fizic al componentului, în raport cu care sunt măsurate dimensiunile componentului pe axa fibrei. Aceste planuri trebuie să coincidă când componentele sunt cuplate normal, fiecare plan trebuind situat pe elementul fizic care fixează sau stabileste poziţia relativă a celor două componente normal cuplate.

plan de simetrie al manechinului / *plane of symetry of the manikin* / *plan de symétrie du mannequin* / Plan care trece prin punctul de referinţă al unui manechin, divizând părţile dreaptă şi stîngă ale acestuia, cu aceleaşi semnificaţii cu cele ale torsului uman, în jumătăţi simetrice.

plan de testare ⇐ protocol de încercare / *test plan* / *protocole de test* / Plan care stabileşte cerinţele detaliate, criteriile, metodele generale, responsabilităţile şi planificarea generală pentru testarea şi evaluarea unui sistem.

plan E / *E-plane* / *plan E* / Prin convenţie, planul longitudinal de simetrie perpendi-

cular pe fața mare a unui element de ghid de unde.

plan focal efectiv / *effective focal plane* / *plan focal effectif* / Pentru un colimator focalizat, plan perpendicular pe axa sa, la distanța focală geometrică.

plan focal geometric / *geometrical focal plane* / *plan focal géométrique* / Pentru un colimator focalizat, plan perpendicular pe axa sa, la distanța focală efectivă.

plan H / *H-plane* / *plan H* / Prin convenție, planul longitudinal de simetrie paralel cu fața mare a elementului de ghid de unde.

plan util / *work(ing) plane* / *plan utile* / Suprafață de referință constituită dintr-un plan, pe care se efectuează în mod normal o lucrare.

planeitate (a unei tole magnetice) / *flatness (of a sheet)* / *planéité (du tôle magnétique)* / Mărime caracterizată prin factorul de ondulație, care este raportul dintre înălțimea ondulației și lungimea sa.

(a) planifica (lucrări, sarcini) / *(to) schedule (jobs or tasks)* / *ordonnancer* / A alege lucrări sau sarcini ce trebuie dispecerizate. Notă: În unele sisteme de operare, planificarea poate fi extinsă și asupra altor unități de lucru, de exemplu asupra operațiilor de intrare-ieșire.

planificare a lucrărilor / *job scheduling* / *planification des tâches* / Decizia de a alege și planifica pentru execuție o nouă lucrare dintre cele aflate în așteptare, când sistemul are resurse disponibile, de exemplu prin terminarea unui program creându-se o partiție liberă. Notă: A fost o funcție specifică sistemelor de operare cu prelucrare pe loturi, cunoscută ca "*planificare pe termen mediu*", prin care se realiza înlănțuirea automată, fără intervenția operatorului, a fazelor unei lucrări și a lucrărilor dintr-un lot.

planificare a proiectului / *project planning* / *planification du projet* / Ansamblul activităților referitoare la definirea sarcinilor, a calendarului, a resurselor și a procedurilor unui proiect.

planificare a unui sistem electroenergetic / *power system planning* / *planification de réseau* / Ansamblu de studii destinate realizării și dezvoltării unui sistem electroenergetic corespunzător din punct de vedere tehnic și economic.

planificare bazată pe priorități / *priority scheduling* / *planification basée sur priorités* / Strategie de planificare pentru execuție a proceselor, care alege procesul cu prioritatea cea mai mare. Notă: În cazul existenței mai multor procese cu aceeași prioritate, se poate aplica o politică de servire FIFO, sau una de partajare a resurselor între procesele cu cea mai mare prioritate.

planificare cu prelevare forțată / *preemptive scheduling* / *planification devancée* / Politică de planificare a proceselor pentru execuție care permite ca un proces aflat în rulare să piardă resursa procesor la apariția unei cereri provenite de la un proces de prioritate mai mare, sau la expirarea cuantei de timp alocate. Procesul este trecut în starea "pregătit pentru execuție", un alt proces fiind planificat și rulat conform algoritmului de planificare utilizat. În acest mod se realizează multiplexarea procesorului între procese.

planificare prin diagrame / *network planning* / *planification par diagrammes* / Tehnică de planificare, de programare și de orientare a unui proiect cu ajutorul diagramelor de planificare.

planificator (de acțiuni) / *dispatcher* / *répartiteur (d'actions)* / În anumite sisteme de operare, numele dat modulului care face planificări sau care primește apelurile sistem și activează componentele însărcinate cu tratarea lor.

planigrafie / *planigraphy* / *planigraphie* / Tomografie în straturi subțiri plane.

planimetru / *planimeter* / *planimètre* / Dispozitiv cu care se măsoară suprafața unei figuri plane prin parcurgerea perimetrului figurii cu un trasor cuplat mecanic.

plasmapauză / *plasmaspause* / *plasmapause* / Limita exterioară a plasmasferei,

caracterizată printr-o diminuare rapidă a concentraţiei electronice.

plasmasferă / *plasmasphere* / *plasmasphère* / Regiune ionizată de formă toroidală care înconjoară Pământul în dreptul ecuatorului, antrenată în mişcarea de rotaţie a Pământului. Notă: În plan ecuatorial, plasmasfera se extinde la o distanţă de 3 până la 7 raze terestre depinzând de ora locală şi de activitatea geomagnetică.

plasmă / *plasma* / *plasma* / Orice gaz ionizat compus din electroni liberi, ioni şi particule neutre (atomi sau molecule), neutru din punct de vedere electric la scară macroscopică şi conductor de electricitate.

plasmă caldă / *high temperature plasma* / *plasma chaud* / Plasmă cu un înalt grad de ionizare, caracterizată de o energie cinetică a electronilor mai mare de 20 eV.

plasmă de arc / *arc plasma* / *plasma d'arc* / Plasmă termică generată de o descărcare electrică între electrozi într-un fluid. Notă: Coloana de plasmă de arc este caracterizată de o densitate de curent ridicată de până la 100 A/mm^2, la presiuni de acelaşi ordin de mărime cu presiunea atmosferică.

plasmă de inducţie / *inductive plasma* / *plasma inductif* / Plasmă termică în care ionizarea gazului este obţinută prin excitaţie într-un câmp electromagnetic de înaltă frecvenţă, în jurul presiunii atmosferice.

plasmă de înaltă presiune / *high pressure plasma* / *plasma haute pression* / Plasmă cu o presiune mai mare de 10^5 Pa, de exemplu materia stelară, zona arcului de descărcare a unui echipament cu plasmă sau cu arc de descărcare.

plasmă hiperfrecvenţă / *microwave plasma* / *plasma micro-ondes* / Plasmă termică în care ionizarea este obţinută printr-o încălzire rezistivă cu microunde datorată unui câmp electromagnetic cu microunde.

plasmă (pentru aplicaţii electrotermice) / *plasma (for electroheat applications)* / *plasma (pour applications électrothermiques)* / Mediu gazos la temperatură mare în echilibru termodinamic, dar bun conducător de elctricitate, alcătuit în proporţii variabile din molecule, atomi, radicali liberi, electroni liberi şi fotoni; densităţile electronică şi ionică sunt aproximativ egale.

plasmă rece / *cold plasma* / *plasma froid* / Plasmă în afara echilibrului termic în care temperatura electronică (medie) este superioară temperaturii particulelor grele. Notă: În utilizarea industrială, acestă plasmă este în mod normal generată de o descărcare electrică într-un gaz la presiune joasă.

plasmă termică / *thermal plasma* / *plasma thermique* / Plasmă în echilibru termodinamic local, în jurul presiunii atmosferice sau deasupra acesteia. Notă: În normele CEI referitoare la echipamente sau instalaţii, este tolerată utilizarea termenului unic "plasmă" pentru "plasmă termică".

plastic celular ⇐ plastic expandat ⇐ material plastic celular ⇐ material plastic expandat / *cellular plastic* / *plastique alvéolaire* / Material plastic a cărui densitate este micşorată datorită prezenţei a numeroase mici cavităţi (celule), care comunică între ele sau nu şi care sunt repartizate în toată masa materialului.

plastic expandat ⇒ plastic celular

plastifiant / *plasticizer* / *plastifiant* / Substanţă cu volatilitate scăzută sau neglijabilă care, încorporată într-un material plastic, formează un sistem omogen cu acesta, coborându-i punctul de înmuiere, facilitându-i prelucrarea şi mărindu-i flexibilitatea sau extensibilitatea.

plastomer ⇒ material plastic

platformă de încărcare / *charging tray* / *plateau de chargement* / Echipament pentru preluarea şi transportul şarjei într-un cuptor electric şi care este retras odată cu sarcina la sfârşitul procedeului termic.

plăcuţă [cu circuite integrate] ⇒ cip [plăcuţă cu circuite integrate]

plăcuță de firmă ⇒ placă identificatoare

plăcuță de frecare / *contact strip* / *bande de frottement* / Piesă componentă a patinei, înlocuibilă, care vine în contact cu linia de contact.

plăcuță de uzură ⇒ plăcuță de frecare

plăcuță identificatoare a contorului / *name-plate of a meter* / *plaque signalétique du compteur* / Placă ușor lizibilă, plasată fie în interiorul, fie în exteriorul contorului, indicând în particular valoarea mărimilor electrice corespunzătoare condițiilor de utilizare ale echipamentului și purtând eventual anumite simboluri.

plăcuță metalică de îmbinare / *metal plate air seal gasket* / *plaquette métallique de joint* / Garnitură de etanșare pentru ghiduri de unde destinată reducerii scăpărilor de gaz care alterează presiunea internă a ghidului de unde.

plesnitură / *crackle* / *crachement* / Zgomot electronic care apare ca o succesiune intermitentă de pocnituri.

pletismografie / *plethysmography* / *pléthysmographie* / Măsurarea variațiilor volumului unui organ sau a volumului sângelui într-un organ.

pletismografie cu impedanță / *impedance plethysmography* / *pléthysmographie à impédance* / Tehnică de pletismografie în care variațiile volumului sunt indicate de variațiile impedanței electrice dintre electrozi externi adecvat plasați. Notă: Această impedanță este în general măsurată în înaltă frecvență, pentru evitarea efectelor fiziologice indezirabile.

pleziocron / *plesiochronous* / *plésiochrone* / Calificativ referitor la două fenomene variabile în timp, două scări ale timpului sau două semnale ale căror momente semnificative omoloage apar cu aceeași cadență, devierile dintre cadențele reale fiind menținute între limite specificate. Notă: Momentele semnificative omoloage sunt separate prin intervale de timp ale căror durate pot varia nelimitat.

plezioradioterapie / *plesioradiotherapy* / *plésioradiothérapie, 1[à distance moyenne]* / Radioterapie cu radiații X sau gama, în care distanța sursă de radiații - piele este medie, în mod obișnuit între 5 și 50 cm.

plină sarcină ⇐ sarcină nominală / *full load* / *pleine charge* / Valoare maximă a sarcinii, specificată de condițiile de funcționare nominale.

plot de pistă / *runway surface light* / *plot de piste* / Plot luminos încastrat astfel montat încât să poată ajuta pilotul unei aeronave să distingă suprafața pistei și să mențină aliniamentul cu aceasta.

plot luminos / *button light* / *plot lumineux* / Mic dispozitiv luminos încastrat în șosea pentru a facilita circulația rutieră.

ploter ⇒ trasator

plumb / *lead* / *plomb* / Metal din grupul al patrulea al sistemului periodic, de culoare cenușie-albăstruie, cu numărul atomic 82, greutatea atomică 207,2, punctul de topire 327°C, punctul de fierbere 1 750°C, greutate specifică 11,344.

pluralitate a codurilor de semnale de selecție / *alternative selection signals* / *pluralité des codes de signaux de sélection* / Posibilitate a rețelei de a accepta mai multe coduri diferite pentru transmiterea semnalelor de selecție, de exemplu alfabetele telegrafice internaționale nr. 2 și nr. 5, alegerea codului fiind după caz fixată pentru un abonat determinat, sau lăsată la alegerea acestuia pentru fiecare tentativă de apel.

pneumografie cu impedanță / *impedance pneumography* / *pneumographie à impédance* / Tehnică în care variațiile volumului plămânului sunt indicate de variațiile impedanței electrice dintre electrozi externi plasați în mod adecvat. Notă: Această impedanță este în general măsurată în înaltă frecvență, pentru evitarea efectelor fiziologice indezirabile.

poartă, 1[sens general] ⇐ port / *port, 1[general meaning]* / *porte, 1[sens général]* / Parte a unui echipament sau sistem prin care energia, semnalele sau informația pot intra sau ieși.

poartă, 2[pereche de borne cu curenţi egali şi opuşi] ⇐ pereche de borne / *port, 2[terminal pair with zero total current]* / *porte, 2[paire de bornes à courant total nul]* / Ansamblu de două borne ale unei reţele, astfel încât curentul care intră printr-o bornă să fie acelaşi cu cel care iese prin cealaltă bornă.

poartă, 3[operaţie cu impulsuri] / *gating, 1[in pulse techniques]* / *(opération de) porte* / Proces prin care un prim impuls permite sau nu trecerea unor părţi ale unui al doilea impuls sau ale unui alt eveniment, pe durata primului impuls.

poartă, 4[circuit combinaţional] / *gate, 2[gating circuit]* / *porte, 3[circuit à passage controlé]* / 1. Dispozitiv sau element dotat cu una sau mai multe intrări specifice, care posedă proprietatea de a permite sau a interzice trecerea unui semnal. 2. Circuit combinaţional care execută o operaţie logică elementară.

poartă (a unei reţele) ⇒ acces (al unei reţele)

poartă (a unei reţele de date) ⇐ port (al unei reţele de date) / *port (of a data network)* / *porte (d'uncréseau de données)* / Unitate funcţională a unui nod prin care datele pot intra sau ieşi dintr-o reţea de date.

poartă (a unui tiristor) ⇐ terminal de poartă / *gate [terminal of a thyristor]* / *gâchette* / Electrod auxiliar utilizat la comandarea comutaţiei unui tiristor.

poartă (a unui tranzistor cu efect de câmp) / *gate (of a field-effect transistor)* / *grille (d'un transistor à effet de champ)* / Regiune în dreptul căreia efectul câmpului electric datorat potenţialului porţii de comandă se exercită efectiv.

poartă de canal / *channel gate* / *porte de voie* / Dispozitiv destinat conectării unui canal derivat în timp la o magistrală de telecomunicaţii sau invers, la momente specificate.

poartă de cavitate / *cavity door* / *porte de cavité* / Element structural care poate fi deschis fără utilizarea unei ustensile, pentru a avea acces la cavitate în utilizare normală.

poartă de echivalenţă ⇐ circuit de echivalenţă / *IF-AND-ONLY-IF gate* / *porte d'équivalence* / Poartă care realizează operaţia booleeană de echivalenţă.

poartă de excludere ⇐ circuit de excludere / *NOT-IF-THEN gate* / *porte d'exclusion* / Poartă care realizează operaţia booleeană de excludere.

poartă de identitate ⇐ circuit de identitate / *identity gate* / *porte d'identité* / Poartă care execută o operaţie de identitate.

poartă de ieşire (optică) / *output port [optical]* / *porte de sortie (optiques)* / Poartă optică destinată ieşirii unui semnal optic. În anumite dispozitive de cuplare, o poartă specifică poate fi utilizată pentru una sau alta din aceste funcţii. În alte dispozitive, o poartă poate servi exclusiv pentru una din funcţii, caz în care desemnarea porţilor fixe de intrare şi/sau ieşire va fi precizată într-o specificaţie particulară.

poartă de implicaţie ⇐ poartă de includere ⇐ circuit de includere / *IF-THEN gate* / *porte d'inclusion* / Poartă care realizează operaţia booleeană de implicaţie.

poartă de includere ⇒ poartă de implicaţie

poartă de intrare (optică) / *input port [optical]* / *porte d'entrée (optique)* / Poartă optică destinată intrării unui semnal optic. În anumite dispozitive de cuplare, o poartă specifică poate fi utilizată pentru una sau alta din funcţii. În alte dispozitive, o poartă poate servi exclusiv pentru una sau alta din funcţii, caz în care desemnarea porţilor fixe de intrare şi/sau de ieşire va fi precizată în specificaţii particulare.

poartă de întreţinere / *maintenance door* / *porte de maintenance* / Dispozitiv structural al unei incinte penntru microunde care nu poate fi deschis decât prin utilizarea unei ustensile.

poartă de prag ⇐ circuit de prag / *threshold gate* / *porte à seuil* / Poartă care execută o operaţie de prag (intrare).

poartă (într-o rețea de calculatoare) / *gateway* / *passerelle (dans un réseau d'ordinateurs)* / Dispozitiv conectat simultan la două rețele de calculatoare, utilizând de obicei protocoale diferite, și care are rolul de a face conversia informației dintr-un format specific uneia dintre rețele în cel specific celeilalte, și apoi de a transmite informația astfel prelucrată.

poartă liniară / *linear gate* / *porte linéaire* / Poartă a cărei prezență nu afectează liniaritatea semnalului ce o străbate.

poartă (logică) ⇐ element logic / *gate, 2[logic element]* / *porte, 3[élément logique]* / Circuit combinațional care efectuează o operație logică elementară. Notă: Termenul "poartă" implică în general o singură ieșire.

poartă majoritară ⇐ circuit majoritar / *majority gate* / *porte majoritaire* / Poartă care execută o operație majoritară.

poartă NICI-NICI ⇒ poartă NU-SAU

poartă NU ⇐ circuit NU / *NOT gate* / *porte NON* / Poartă care realizează operația booleeană de negație.

poartă NU-SAU ⇐ circuit NU-SAU ⇐ poartă NICI-NICI ⇐ poartă ȘI negat / *NOR gate* / *porte NON-OU* / Poartă care realizează operația booleeană de non-disjuncție.

poartă NU-ȘI ⇐ circuit NU-ȘI ⇐ poartă ȘI negat / *NAND gate* / *porte NON-ET* / Poartă care realizează operația booleeană de non-conjuncție.

poartă (optică) / *port, 2[optical]* / *porte (optique)* / Fibră optică sau conector pentru fibră optică fixat la un dispozitiv de cuplare care premite intrarea sau ieșirea unui semnal optic.

poartă polifazată / *polyphase port* / *accès polyphasé* / Mulțime ordonată de *m* porți ale grafului unui circuit polifazat, corespunzând între ele prin permutări circulare.

poartă SAU (INCLUSIV) ⇐ circuit SAU (INCLUSIV) / *(INCLUSIVE-) OR gate* / *porte OU inclusif* / Poartă care realizează operația booleeană de reuniune.

poartă SAU-EXCLUSIV ⇐ circuit SAU-EXCLUSIV / *EXCLUSIVE-OR gate* / *porte de disjonction exclusive* / Element logic care realizează operația booleeană de disjuncție.

poartă ȘI ⇒ circuit (poartă) de coincidență

poartă ȘI [logică] ⇐ circuit ȘI / *AND gate* / *porte ET* / Poartă care realizează operația booleeană de conjuncție

poartă ȘI negat ⇒ poartă NU-ȘI

pocnitură ⇐ clic / *click* / *claquement* / Zgomot electromagnetic de foarte scurtă durată.

pocnituri (ale unui tub) / *crackling* / *crachements (d'un tube)* / Variații bruște ale curentului de electrod, cauzate de o izolație variabilă sau de rezistențe de contact variabile.

pod izolant / *insulating mat* / *tabouret isolant* / Suport izolant folosit pentru a izola operatorul față de pământ.

pointer ⇒ indicator, 2[în organizarea datelor]

pointer al înregistrării / *record pointer* / *pointeur de l'enregistrement* / Identificator al unei înregistrări, suficient pentru a localiza o înregistrare căutată într-un fișier. Notă: Pointerul înregistrării poate să fie o adresă absolută, ceea ce împiedică mutarea înregistrărilor, sau o pereche de tipul (b, k), unde b identifică un bloc, iar k este o cheie folosită pentru localizarea înregistrării în cadrul blocului b.

pol, 1[al unui circuit magnetic] / *pole, [part of a magnetic circuit]* / *pôle, [partie d'un d'un circuit magnétique]* / Parte componentă a unui echipament sau a unei mașini electrice, purtând o înfășurare care contribuie la magnetizarea unui circuit magnetic.

pol, 2[magnetic] → pol (al unui magnet)

pol (al unei linii de tensiune continuă) / *pole (of a d.c. line)* / *pôle (d'une ligne à courant continu)* / Denumire a unui conductor sau a unui fascicul de conductoare

al unei linii de tensiune continuă destinat a fi sub tensiune în funcţionare normală.

pol (al unei reţele de tensiune continuă) / *pole (of a d.c. system)* / *pôle (d'un réseau à tension continue)* / Denumire a unui conductor, a unei borne sau a oricărui alt element al unei reţele de tensiune continuă susceptibil de a fi sub tensiune în funcţionare normală, de exemplu polul pozitiv, polul negativ.

pol (al unui aparat) / *pole (of an equipment)* / *pôle (d'un appareil)* / Pentru echipamente, de exemplu aparatele de conexiune, partea corespunzătoare uneia dintre faze, în tensiune alternativă, sau uneia dintre polarităţi, în tensiune continuă. Notă: După numărul de poli ai unui aparat, se pot distinge aparate unipolare, bipolare etc.

pol al unui aparat de comutare / *pole of a switching device* / *pôle d'un appareil de connexion* / Element constructiv al unui aparat de comutare asociat în exclusivitate cu o cale conductoare separată electric, aparţinând circuitului său principal şi neavând în componenţa sa elementele care asigură fixarea şi funcţionarea tuturor polilor. Notă: Un aparat de conexiune se numeşte monopolar dacă are un singur pol, iar dacă are mai mulţi poli se poate numi multipolar (bipolar, tripolar etc.), cu condiţia ca polii să poată fi acţionaţi împreună.

pol (al unui magnet) / *poles (of a magnet)* / *pôle d'un aimant* / Parte a unui magnet, prin care intră sau iese fluxul magnetic util.

pol (al unui magnetron multicavitate) / *pole (of a multiple-cavity magnetron)* / *dent (d'un magnétron à cavités)* / Parte a anodului cuprinsă între două fante alăturate.

pol aparent / *salient pole* / *pôle saillant* / Tip de pol care iese în afara jugului stator sau rotor către întrefier.

pol auxiliar ⇐ pol de comutaţie / *interpole* / *pôle auxiliaire* / Element component al circuitului magnetic ce furnizează fluxul de comutaţie.

pol de comutaţie ⇒ pol auxiliar

pol (electric) al unei maşini ⇒ bornă (a unei maşini)

pol înecat / *non-salient pole* / *pôle lisse* / Parte dintr-un miez cilindric care, sub efectul excitaţiei printr-o înfăşurare repartizată, asigură funcţia unui pol magnetic.

pol neprotejat / *unprotected pole* / *pôle non protegé* / Pol fără declanşator de supracurent dar, în general, capabil de aceleaşi performanţe ca un pol protejat al aceluiaşi întreruptor de putere pentru echipamente.

pol neutru de secţionare / *switched neutral pole* / *pôle neutre de sectionnement* / Pol prevăzut doar pentru deconectarea neutrului, dar nu şi pentru a avea o capacitate de rupere condiţionată.

pol nord (al unui magnet) / *north pole (of a magnet)* / *pôle nord (d'un aimant)* / Pol al unui magnet din care pleacă fluxul magnetic extern. Notă: Polul nord al unui magnet este atras de către polul magnetic terestru cel mai apropiat de polul nord geografic al Pământului.

pol principal (al unui motor electric) / *main pole (of a motor)* / *pôle principal (d'un moteur)* / Pol magnetic care asigură trecerea fluxului principal.

pol protejat / *protected pole* / *pôle protegé* / Pol prevăzut cu un declanşator de supracurent.

pol sud (al unui magnet) / *south pole (of a magnet)* / *pôle sud (d'un aimant)* / Pol al unui magnet, prin care intră fluxul magnetic din exterior.

polaritate, 1[a unui aparat electric] / *polarity, [of an electrical apparatus]* / *polarité, [d'un appareil électrique]* / Proprietate a unei configuraţii (mediu, sistem fizic etc.) de a prezenta un sens privilegiat pe o anumită direcţie. În general, acest sens privilegiat este asociat existenţei unei mărimi vectoriale caracteristice obiectului considerat.

polaritate, 2[a unui magnet] / *polarity, [of a magnet]* / *polarité, [d'un aimant]* /

Caracterizare a polilor sau a feţelor polare ale unui magnet ca fiind nord sau sud.

polaritate identică / *same polarity* / *polarité identique* / Relaţie existentă între două părţi active astfel încât interconexiunea acestora să permită trecerea unui curent printr-o sarcină, curentul fiind astfel limitat de sarcină.

polaritate opusă / *opposite polarity* / *polarité opposée* / Relaţie existentă între două părţi active astfel încât interacţiunea acestora să permită un curent care este limitat prin impedanţa circuitului de alimentare electrică.

polarizare (a câmpului electric) / *polarization (of the electric field)* / *polarisation (du champ électrique)* / Orientare a vectorului câmpului electric al unui câmp radiant.

polarizare (a electrodului) / *(electrode) polarization* / *polarisation (d'électrode)* / Diferenţa dintre potenţialul unui electrod şi potenţialul său de echilibru.

polarizare a unei antene (într-o direcţie anumită) / *polarization of an antenna (in a given direction)* / *polarisation d'une antenne (dans une direction donnée)* / Polarizare a undei radiate de o antenă în regiunea de câmp îndepărtat şi într-o direcţie specificată. Notă: Dacă nu se specifică nici o direcţie, se consideră că aceasta corespunde intensităţi de radiaţie maxime.

polarizare (a unei unde electromagnetice) / *polarization (of an electromagnetic wave)* / *polarisation (d'une onde électromagnétique)* / Proprietate a unei unde electromagnetice, caracterizată de mişcarea extremităţii vectorului inducţie electrică, aplicat într-un punct fix. Notă: Dacă extremitatea vectorului descrie un segment de dreaptă cu mijlocul în originea lui, polarizarea este liniară, iar dacă extremitatea vectorului descrie o elipsă cu centrul în originea lui, polarizarea este eliptică, în particular circulară.

polarizare (a unei unde sau a unui vector de câmp) / *polarization (of a wave or field vector)* / *polarisation (d'une onde ou d'un vecteur de champ)* / Proprietate a unei unde sau a unui vector de câmp sinusoidal pur, determinată într-un punct fix al spaţiului de direcţia vectorului câmp electric sau a unui alt vector de câmp specific; dacă această direcţie variază în timp, proprietatea poate fi caracterizată prin locul geometric al extremităţii vectorului de câmp considerat.

polarizare (a unui dispozitiv) / *bias, 1[of a device]* / *polarisation, 1[d'un dispositif]* / Trecerea din starea nepolarizată în stare polarizată.

polarizare (a unui mediu) / *polarization of a medium* / *polarisation d'un milieu* / Schimbare a condiţiilor fizice ale unui mediu, care dau un caracter vectorial anumitor fenomene ce afectează acest mediu.

polarizare (a unui mod degenerat) (într-un ghid de unde) / *polarization (of a degenerate mode) (in a waveguide)* / *polarisation (d'un mode dégénéré) (dans un guide d'ondes)* / Polarizare a unui vector de câmp specificat pentru un mod dat dintr-o serie de moduri degenerate într-un ghid de unde. Notă: Această noţiune se aplică în special ghidurilor de unde de secţiune transversală sau circulară cu două moduri de propagare independente, în care caz polarizarea modului degenerat se poate considera cea a vectorului câmp electric într-o axă de simetrie a ghidului.

polarizare (a unui releu) / *polarization (of a relay)* / *polarisation (d'un relais)* / Metodă prin care funcţionarea unui releu devine dependentă de sensul curentului sau al tensiunii.

polarizare anodică / *anodic polarization [phenomenon]* / *polarisation anodique [phénomène]* / Polarizare de electrod asociată cu o reacţie anodică.

polarizare automată (de grilă) / *automatic grid bias* / *polarisation automatique (de grille)* / Tensiune de polarizare a grilei furnizată de componenta continuă a curentului catodic al unui tub electronic

sau de componenta continuă a curentului de grilă ce circulă într-o rezistenţă.

polarizare catodică ⇐ negativare catodică / *cathode bias / polarisation cathodique (de la grille d'un tube)* / Polarizare automată de grilă asigurată de o rezistenţă inserată în circuitul catodic al unui tub electronic.

polarizare circulară / *circular polarization / polarisation circulaire* / Polarizare eliptică în cazul particular în care extremitatea vectorului inducţie electrică într-un punct descrie un cerc.

polarizare de electret / *electret polarization / polarisation des electrets* / Polarizare electrică ce, odată indusă de un câmp electric într-un izolant în stare lichidă, este „îngheţată" după solidificare şi persistă ca polarizare permanentă după suprimarea câmpului electric aplicat. Produsul obţinut se numeşte *electret.*

polarizare de stânga ⇒ polarizare levogiră

polarizare dextrogiră / *right-hand polarization / polarisation dextrorsum* / Polarizare eliptică în care, pentru un observator privind în direcţia de propagare, vectorul inducţie electrică se roteşte, în funcţie de timp, într-un plan fix oarecare care nu conţine direcţia de propagare şi în sensul acelor ceasornicului. Notă: Polarizările circulare dextrogiră şi levogiră sunt ortogonale între ele.

polarizare dielectrică / *dielectric polarization / polarisation diélectrique* / Modificare a stării fizice a unui corp, în urma căreia acesta dobândeşte proprietăţi electrice locale noi – dependente de orientare şi distincte de cele decurgând din eventuala lui încărcare cu sarcină electrică – prin care corpul interacţionează cu alte corpuri electrizate. Corpul polarizat este supus unor acţiuni ponderomotoare într-un câmp electric exterior şi creează în jur un câmp electric propriu. Polarizaţia datorată aplicării unui câmp exterior se numeşte *temporară*, iar aceea determinată de cauze neelectrice se numeşte *permanentă.*

polarizare electrică / *bias electrical restraint / retenue électrique* / Efect obţinut pornind de la una sau mai multe mărimi de alimentare de intrare aplicate unui releu sau unui dispozitiv de protecţie în scopul modificării caracteristicii acestora.

polarizare eliptică / *elliptical polarization / polarisation elliptique* / Polarizarea unei unde electromagnetice în care extremitatea vectorului inducţie electrică într-un punct descrie o elipsă fixă centrată în acest punct. Notă: Într-un mediu liniar cu proprietăţi independente de timp, orice undă sinusoidală pură este, în general, polarizată eliptic, polarizarea liniară şi cea circulară fiind cazuri particulare.

polarizare încrucişată ⇒ polarizare ortogonală

polarizare la recepţie (a unei antene, într-o direcţie) / *receiving polarization (of an antenna, in a given direction) / polarisation à la réception (d'une antenne, dans une direction)* / Polarizare a unei unde plane incidente cu direcţie de propagare şi densitate de radiaţie specificată, care produce puterea maximă la bornele antenei pentru această direcţie. Note: 1. Dacă direcţia nu se specifică, se consideră că aceasta corespunde celei mai mari puteri maxime receptate din toate direcţiile. 2. Polarizarea la recepţie a unei antene poate fi determinată pe baza polarizării antenei utilizate ca antenă de emisiune deoarece, în acelaşi plan de polarizare, elipsele de polarizare au axele în acelaşi raport, acelaşi sens de polarizare şi aceeaşi orientare în spaţiu.

polarizare levogiră ⇐ polarizare de stânga / *left-hand polarization / polarisation senestrorsum* / Polarizare elipică în care, pentru un observator privind în direcţia de propagare, vectorul inducţie electrică se roteşte, în funcţie de timp, într-un plan fix oarecare care nu conţine direcţia de propagare, în sens invers sensului acelor ceasornicului.

polarizare liniară / *linear polarization / polarisation rectiligne* / Polarizarea unei

unde electromagnetice astfel încât extremitatea vectorului inducţie electrică într-un punct să descrie un segment de dreaptă fix, centrat în acest punct.

polarizare orizontală / *horizontal polarization / polarisation horizontale* / Polarizarea liniară în care vectorul inducţie electrică este orizontal. Notă: Polarizarea orizontală şi cea verticală sunt ortogonale între ele.

polarizare ortogonală ⇐ polarizare încrucişată / *orthogonal polarization / polarisation orthogonale* / 1. Polarizare a unei unde cu polarizare eliptică având, în raport cu o altă undă de aceeaşi natură, aceleaşi direcţii de propagare, aceleaşi planuri de polarizare, aceeaşi excentricitate a elipselor de polarizare, cu axele mari ortogonale şi sensurile de rotaţie inverse. 2. Polarizare a unei unde cu polarizare liniară care are, în raport cu o altă undă de aceeaşi natură, aceleaşi direcţii de propagare, vectorii inducţie electrică fiind ortogonali.

polarizare prin armonici / *harmonic bias / retenue par harmonique* / Polarizare dependentă de armonicele conţinute în mărimea de alimentare de intrare.

polarizare prin curentul care parcurge defectul / *through fault current bias / retenue par le courant de défaut traversant* / Polarizare dependentă de curentul care parcurge defectul.

polarizare prin sarcină / *load bias / retenue par la charge* / Polarizare dependentă de curentul de sarcină.

polarizare verticală / *vertical polarization / polarisation verticale* / Polarizare liniară în care vectorul inducţie electrică este conţinut în planul vertical împreună cu direcţia de propagare.

polarizat circular / *circularly polarized / polarisé circulairement* / Calificativ al unei unde electromagnetice sau al unui câmp sinusoidal cu polarizare circulară.

polarizat eliptic / *elliptically polarized / polarisé elliptiquement* / Calificativ al unei unde electromagnetice sau al unui vector câmp sinusoidal cu polarizare eliptică.

polarizat liniar / *linearly polarized / polarisé rectilignement* / Calificativ al unei unde electromagnetice sau al unui vector câmp sinusoidal cu polarizare liniară.

polarizaţie a unei forme de undă / *offset (of waveform reference lines) / polarisation (d'une forme d'onde)* / Diferenţa algebrică dintre două drepte de referinţă ale nivelului specificate, respectiv, în lipsa unei indicaţii contrare, dreapta de bază a formei de undă şi dreapta origine a nivelelor, polarizaţia constituind nivelul de bază, în acest caz.

polarizaţie a unui element electrochimic / *cell polarization / polarisation d'un élément (électrochimique)* / Suma valorilor absolute ale polarizaţiilor anodice şi catodice.

polarizaţie anodică / *anodic polarization / polarisation anodique* / Polarizare a electrodului asociată unei reacţii anodice.

polarizaţie catodică / *cathodic polarization / polarisation cathodique* / Polarizare de electrod asociată unei reacţii catodice.

polarizaţie electrică, 1[mărime, sens larg] <P> / *electric polarization, [quantity, in a broad sense] <P> / polarisation électrique, [grandeur, sens large] <P>* / Mărime electrică de stare locală a unui mediu polarizat electric. În concepţia uzuală a modelului dipolar al dielectricilor, polarizaţia electrică este o mărime vectorială polară egală cu densitatea de volum a momentului electric corespunzător. În condiţii speciale se poate considera o stare de polarizare de model cuadripolar (sau mai înalt), caracterizabilă de o polarizaţie tensorială, sau o polarizare electrică echivalentă efectelor relativiste ale mişcării corpurilor magnetizate.

polarizaţie electrică, 2[de model dipolar] / *electric polarization, [dipole moment density] <P> / polarisation électrique,*

[dipolaire] <*P*> / Mărime electrică vectorială polară de stare a unui corp polarizat, caracterizând polarizarea lui electrică de model dipolar (care admite echivalenţa dintre un mic corp polarizat şi un dipol electric ideal) şi este egală cu densitatea volumică a momentului electric respectiv. La introducerea macroscopică sistematică a mărimilor electrice, polarizaţia electrică ***P*** poate fi asociată definitoriu cu inducţia electrică ***D***, în funcţie de interpretarea dată relaţiei de legătură: $\mathbf{D} = \varepsilon_0\mathbf{E} + \mathbf{P}$.

polarizaţie electrică remanentă / *residual electric polarization / polarisation électrique résiduelle* / Polarizaţie electrică a unui dielectric, care subzistă după suprimarea câmpului electric aplicat.

polarizaţie magnetică, 1[mărime, sens larg] <*J*> / *magnetic polarization, [quantity, general meaning]* <*J*> / *polarisation magnétique, 1[grandeur, sens général]* <*J*> / Mărime vectorială de stare locală a corpurilor magnetizate, definită de produsul magnetizaţiei prin constanta magnetică μ_0: $\mathbf{J} = \mu_0\mathbf{M}$.

polarizaţie magnetică, 2[dipolară] / *magnetic polarization, [dipole moment density]* <*J*> / *polarisation magnétique, [dipolaire]* <*J*> / Mărime de stare locală definită, pentru starea de magnetizare de model amperian, de densitatea de volum a momentului magnetic coulombian: $\mathbf{J} = \mathrm{dj/dV} = \mu_0\mathrm{dm/dV} = \mu_0\mathbf{M}$, unde ***M*** este magnetizaţia.

polarizaţie magnetică de saturaţie / *saturation magnetic polarization* <*Js*> / *polarisation magnétique à saturation* <*Js*> / Valoare maximă a polarizaţiei magnetice care poate fi obţinută pentru o substanţă dată la o temperatură dată.

polarizaţie magnetică remanentă / *remanent magnetic polarization / polarisation (magnétique) rémanente* / Valoare a polarizaţiei magnetice care persistă într-un corp magnetizat, în timp ce, în absenţa câmpului de autodemagnetizare, se readuce câmpul magnetic la o valoare nulă.

poli magnetici terestri / *terrestrial magnetic poles / pôles magnétiques terrestres* / Fiecare dintre punctele către care se îndreaptă un ac magnetic care se poate roti liber la suprafaţa pământului, departe de orice câmp diferit de câmpul magnetic terestru şi de orice masă feromagnetică.

polibutene / *polybutenes / polybutènes* / Poliolefine cu lanţuri laterale obţinute prin polimerizarea izobutilenei şi ale căror mase moleculare sunt cuprinse între 300 şi 1 500.

policlorobenzene / *polychlorinated benzenes / polychlorobenzènes* / Izolanţi lichizi compuşi dintr-un amestec de mai mulţi izomeri omologi obţinuţi prin înlocuirea în molecula de benzen a trei sau patru atomi de hidrogen cu atomi de clor.

policlorobifenili / *polychlorinated biphenyls / polychlorobiphényles* / Izolanţi lichizi compuşi dintr-un amestec de mai mulţi izomeri omologi obţinuţi prin înlocuirea în molecula de bifenil a cel puţin doi atomi de hidrogen cu atomi de clor.

polimer conductor / *high conductivity polymer / polymère de forte conductivité* / Polimer cu conductivitate electrică suficient de mare pentru a permite trecerea unui curent electric de conducţie neneglijabil.

polimer semiconductor / *low conductivity polymer / polymère de faible conductivité* / Polimer cu conductivitate electrică suficient de mare pentru a permite împrăştierea purtătorilor de sarcină electrică pe suprafaţa lui.

poliradiometru / *multiprobe radiation meter / polyradiamètre* / Ansamblu de măsurare utilizat cel mai frecvent în radioprotecţie şi folosind, în funcţie de mărimea de măsurat, o sondă adecvată selectată din ansamblul de sonde conectabile.

politică de mentenanţă / *maintenance policy / politique de maintenance* / Descrierea relaţiilor dintre liniile de mentenanţă, nivelurile de intervenţie şi nivelurile de mentenanţă care intervin în întreţinerea unei entităţi.

poluare ⇐ contaminare / *contamination* / *contamination* / Alterarea purităţii mediului ambiant cu efecte nedorite asupra omului sau a naturii. Exemple: alterarea calităţii mediului ambiant cu gaz de eşapament, cu cenuşă vulcanică etc.

poluare (a unui izolator) / *pollution (of an insulator)* / *pollution (des isolateurs)* / Orice aport de material străin solid, lichid sau gazos (gaz ionizat) care antrenează o reducere a rigidităţii dielectrice sau a rezistivităţii suprafeţei.

poluare normală / *normal pollution* / *pollution normale* / În mod normal, prezenţa unei poluări neconductoare, cu posibilitatea apariţiei unei conductivităţi temporare provocate de condensare.

poluare severă / *severe pollution* / *pollution sévère* / Prezenţa unei poluări conductoare sau a unei poluări uscate neconductoare, care devine conductoare ca urmare a condensării aşteptate.

pompaj (al maşinilor sincrone interconectate) ⇒ pendulare liberă (a maşinilor sincrone interconectate)

pompaj (al unei maşini electrice) / *hunting (of an electrical machine)* / *pompage (d'une machine électrique)* / Stare de funcţionare a unei maşini electrice caracterizată prin fluctuaţia vitezei sale în jurul unei viteze de echilibru corespunzătoare unui regim permanent.

pompaj (al unui sistem de reglare) ⇒ oscilaţie de instabilitate

pompă cu ulei / *oil pump* / *pompe à huile* / Pompă destinată să permită circulaţia uleiului într-un circuit de presiune sau de răcire.

pompă de vid / *exhauster* / *pompe à vide* / Maşină rotativă sau cu pistoane destinată producerii vidului necesar funcţionării unei frâne cu vid.

pompă manuală de aer / *manual air pompe* / *pompe à air manuelle* / Pompă cu comandă manuală destinată producerii aerului comprimat, înainte de funcţionarea compresorului.

pompă pentru verificare / *dead weight tester* / *appareil d'essai à poids* / Aparat utilizat la etalonarea manometrelor, în care se produce o presiune hidraulică cunoscută prin intermediul unui taler cu greutăţi amplasat pe un piston calibrat.

pondere / *weight* / *poids* / Într-un sistem de reprezentare poziţională, factorul cu care se înmulţeşte valoarea reprezentată de caracterul care ocupă poziţia cifrei, în scopul obţinerii contribuţiei sale aditive la reprezentarea unui număr.

populaţia în ansamblu / *population as a whole* / *population dans son ensemble* / Întreaga populaţie, inclusiv persoanele profesional expuse radiaţiilor direct şi indirect, ca şi persoanele din public.

(a) porni (sistemul de operare) ⇐ (a) lansa (sistemul) / *(to) boot* / *démarrer (le système)* / La pornirea sistemului de calcul, la schimbarea sistemului de operare care îl controlează sau la reluarea după o cădere, sistemul de operare se încarcă de pe suportul extern şi primeşte controlul după o procedură cu următorii paşi, cu variaţii semnificative de la un sistem la altul: 1. prin hardware se citeşte automat un bloc de pe disc sau bandă, care cuprinde un mic program de încărcare căruia i se dă controlul; 2. programul de încărcare aduce de pe suport extern în memorie blocurile care conţin imaginea memorie a nucleului sistemului; 3. nucleul primeşte controlul şi execută un număr de proceduri de iniţializare, care aduc structurile de date interne în starea corespunzătoare; 4. sistemul de operare are controlul integral asupra tuturor resurselor şi activează interfaţa cu utilizatorul. Notă: În unele cazuri, încărcătorul iniţial încarcă şi dă controlul unui încărcător mai puternic, în alte cazuri încărcarea are loc de la distanţă, prin reţea etc.

pornire (a unei maşini electrice rotative) / *starting (of an electrical rotating machine)* / *démarrage (d'une machine électrique tournante)* / Trecerea unei maşini electrice din starea de repaus la

viteza de regim. Notă: Pornirea maşinii comportă punerea sub tensiune, punerea în mişcare, accelerarea şi, dacă este necesar, sincronizarea cu sursa de alimentare.

pornire asincronă ⇐ demarare asincronă ⇐ demaraj asincron / *asynchronous starting* / *démarrage en asynchrone* / Procedeu de pornire a motoarelor sincrone care utilizează cuplul rezultat de la curenţii induşi în amortizoare sau în piesele polare masive.

pornire cu autotransformator / *autotransformer starting* / *démarrage par autotransformateur* / Pornire a unui motor de curent alternativ, la tensiune redusă, prin conectarea iniţială a înfăşurării statorice la un autotransformator, apoi direct la sursă, la tensiunea nominală, pentru funcţionare normală.

pornire cu autotransformator cu deconectare temporară / *open transition auto-transformer starting* / *démarrage par autotransformateur à coupure* / Mod de pornire cu autotransformator în care motorul rămâne deconectat de la sursa de alimentare, pe durata trecerii de la tensiunea redusă la tensiunea nominală.

pornire cu autotransformator fără deconectare temporară / *closed transition auto-transformer starting* / *démarrage par autotransformateur sans coupure* / Mod de pornire cu autotransformator în care motorul rămâne conectat la sursa de alimentare, pe durata trecerii de la tensiunea redusă la tensiunea nominală.

pornire cu bobină de reactanţă / *reactor starting* / *démarrage par réactance* / Pornirea unui motor la tensiune redusă, prin conectare la reţea în serie cu o bobină de reactanţă, care ulterior este scurtcircuitată pentru funcţionarea normală.

pornire cu fază auxiliară ⇐ demaraj cu fază auxiliară / *split-phase starting* / *démarrage par phase auxiliaire* / Metodă aplicabilă motoarelor monofazate de inducţie, la care o fază auxiliară este utilizată pentru producerea unui cuplu motor în timpul demarării, de exemplu prin utilizarea unui condensator sau a unei reactanţe.

pornire cu înfăşurare fracţionată / *part-winding starting* / *démarrage sur fraction d'enroulement* / Mod de pornire al unui motor care constă din conectarea iniţială la sursa de alimentare numai a unuia din circuitele în paralel ale fiecărei faze a înfăşurării statorice şi din trecerea ulterioară la cuplarea în paralel a tuturor circuitelor pentru funcţionarea normală.

pornire cu motor auxiliar conectat în serie / *series connected starting-motor starting* / *démarrage par moteur auxiliaire en série* / Pornirea unui motor prin cuplarea înfăşurării statorice la sursa de alimentare în serie cu înfăşurarea statorică a unui motor auxiliar, acesta din urmă fiind scurtcircuitat pentru funcţionarea normală.

pornire cu rezistenţă în circuitul rotoric / *rotor resistance starting* / *démarrage par résistance rotorique* / Pornirea unui motor de inducţie cu rotor bobinat sau a unui motor asincron sincronizat prin conectarea înfăşurării rotorice iniţial în serie cu rezistenţe de pornire care ulterior sunt scurtcircuitate pentru funcţionarea normală.

pornire cu rezistenţă în circuitul statoric / *stator resistance starting* / *démarrage par résistance statorique* / Pornirea unui motor la tensiune redusă prin conectarea înfăşurării statorice iniţial în serie cu o rezistenţă de pornire, care ulterior sunt scurtcircuitate pentru funcţionarea normală.

pornire directă / *direct-on-line starting* / *démarrage direct* / Pornirea unui motor prin conectarea lui direct la reţeaua de alimentare, la tensiune nominală.

pornire fascicul / *beam on* / *marche faisceau* / Condiţie în care sursa de radiaţii este complet expusă pentru radioterapie.

pornire la cald a unui grup turbogenerator / *hot start-up of a thermal*

generating set / démarrage à chaud d'un groupe thermo-électrique / Operaţie care cuprinde aducerea grupului turbogenerator la viteza de sincronism după o oprire de scurtă durată şi conectarea sa la sistem.

pornire la rece a unui grup turbogenerator */cold start-up of a thermal generating set / démarrage à froid d'un groupe thermo-électrique* / Operaţie care cuprinde aducerea grupului turbogenerator la viteza de sincronism după o oprire de lungă durată şi conectarea sa la sistem.

pornire propriu-zisă ⇐ punere în mişcare / *breakaway / décollage* / Stare de funcţionare a unei maşini electrice rotative în momentul trecerii din starea de repaus în starea de rotaţie.

pornire reostatică ⇐ demarare reostatică ⇐ demaraj reostatic / *rheostatic starting / démarrage rhéostatique* / Pornire a unui motor electric prin introducerea unui reostat în unul dintre circuitele motorului, pentru a se obţine limitarea curentului sau ajustarea cuplului.

pornire serie-paralel / *series-parallel starting / démarrage série-parallèle* / Pornirea unui motor prin conectarea la sursa de alimentare a două jumătăţi ale fiecărei faze a înfăşurării statorice, iniţial cuplate în serie, apoi cuplate în paralel pentru funţionarea normală.

pornire stea-triunghi / *star-delta starting / démarrage étoile-triangle* / Pornirea unui motor trifazat la tensiune redusă prin alimentarea de la reţea a înfăşurării statorului, iniţial în conexiune stea, cu trecerea ulterioară la conexiunea triunghi în funcţionarea normală.

port ⇒ poartă, 1[sens general]

port (al unei reţele de date) ⇒ poartă (a unei reţele de date)

port asincron / *asynchronous port / port asynchrone* / Termen generic care desemnează adresele de intrare-ieşire la care se află portul de control al interfeţelor de comunicaţie serială.

port de comunicaţii / *communication port / port de communications* / Adresă folosită pentru comunicaţii de date. Exemplu: în sistemul de operare UNIX, portul 23 este folosit pentru o comunicaţie prin telnet, portul 21 este folosit pentru ftp, iar portul 25 este utilizat pentru transferul de poştă electronică.

port pentru imprimantă / *printer port / port d' imprimante* / Adresă în spaţiul de intrare-ieşire al unui microprocesor, dedicat pentru comunicarea cu o imprimantă ataşată calculatorului.

port serial / *serial port / port (en) série* / Adresă (sau gamă de adrese) în spaţiul de intrare-ieşire al microprocesorului, folosită pentru controlul interfeţei (sau interfeţelor) seriale.

portabilitate / *portability / portabilité* / Capacitatea unui program de a fi utilizat pe diferite sisteme informatice cu puţine modificări sau fără nici una.

portic [în tracţiunea electrică] / *portal structure [in electric traction] / portique [en traction électrique]* / Suport constituit dintr-o grindă transversală şi din stâlpi fixaţi de o parte şi de alta a căilor.

port-perie / *brush holder / porte-balais* / Subansamblu de menţinere a uneia sau mai multor perii într-o poziţie stabilită faţă de un colector sau un inel de contact, aplicând în mod curent o presiune aproximativ constantă pe perie sau pe perii.

port-perie (a pantografului) / *horn (of the pantograph) / corne (du pantographe)* / Piesă componentă a patinei pe care se montează peria.

portsursă / *source holder / porte-source* / Suport mecanic al sursei radioactive, care poate conţine ecrane şi obturatoare necesare protecţiei şi participante la geometria iradierii.

portsursă [în gamaterapie] / *source carrier / porte-source [en gammathérapie]* / Într-un echipament de gamaterapie, component plasat în interiorul capului radiogen de care este fixată capsula.

port-tub / *tube support* / *porte-tube* / Dispozitiv pe care se montează cupola de protecţie a tubului de radiaţii X, pentru radiografie, radioscopie sau radioterapie.

porţi conductoare (optice) / *conducting ports [optical]* / *portes conductrices (optiques)* / Două porţi optice, *i* şi *j*, între care coeficientul t_{ij} al matricii de transfer este nominal mai mare decât zero.

porţi izolate (optice) / *isolated ports [optical]* / *portes isolées (optiques)* / Două porţi optice, *i* şi *j*, între care coeficientul t_{ij} al matricii de transfer este nominal egal cu zero iar coeficientul a_{ij} al matricii de transfer logaritmice este nominal infinit.

porţiune de secţiune reglabilă (a unui ghid de unde) ⇒ porţiune strangulată (a unui ghid de unde)

porţiune strangulată (a unui ghid de unde) ⇐ porţiune de secţiune reglabilă (a unui ghid de unde) / *squeeze section* / *tronçon (de largeur) réglable* / Tronson de ghid de unde rectangular care permite reglarea lărgimii ghidului de unde în vederea obţinerii variaţiei lungimii electrice.

posibilitate de acces la RNIS / *ISDN access capability* / *possibilité d'accès au RNIS* / Numărul şi tipul canalelor de acces la o interfaţă utilizator-reţea a unei reţele digitale de servicii integrate, efectiv disponibile pentru telecomunicaţii.

posibilitate de montaj / *mounting arrangement* / *disposition de montage* / Orientarea maşinii la locul de instalare considerată ca un întreg în ceea ce priveşte alinierea arborelui şi poziţia de fixare.

post de citire ⇐ staţie de citire / *read station* / *poste de lecture* / Locul într-un cititor de cartele unde se efectuează citirea datelor de pe un suport de date.

post de comandă, 1[sens general] / *control station, 1[general meaning]* / *poste directeur* / Ansamblu de componente, care prin acţiunea semnalelor transmise, determină alegerea valorii prescrise sau a celei de consemn. În general, postul de comandă permite, în plus, verificarea de către un operator a îndeplinirii obiectivelor dorite, printr-un sistem de semnalizare adecvat.

post de comandă, 2[al aparatajului de comutare] / *control station, 2[switchgear and controlgear]* / *poste de commande, 1[d'appareillage]* / Ansamblu constituit din unul sau mai multe contactoare de comandă fixate pe un acelaşi panou sau situate în aceeaşi anvelopă. Notă: Un panou sau o anvelopă a unui post de comandă poate conţine, de asemenea, aparate asociate, de exemplu: potenţiometre, lămpi de semnalizare, aparate de măsurare etc.

post de comandă a iradierii / *treatment control panel* / *poste de commande du traitement* / În radioterapie, post de comandă de la care se controlează iradierea pacienţilor.

post de comandă (a unui vehicul) / *guard's position* / ... / Parte a unui vehicul care conţine echipamentul de comandă pentru încălzire şi iluminat precum şi pentru acţionarea uşilor, a frânei de urgenţă etc.

post de conducere (a unui vehicul) / *driving position* / *poste de conduite [d'un véhicule]* / Parte dintr-un vehicul rezervată conducerii vehiculului sau a trenului.

post de conducere auxiliar / *shunting control position* / *poste de conduite auxiliaire* / Post care permite conducerea în timpul operaţiilor de manevră.

post de injectare [în tracţiunea electrică] / *auto-transformer substation [in electric traction]* / *poste d'injection [en traction électrique]* / Post echipat cu un autotransformator alimentat de la o linie de alimentare cu o tensiune dublă faţă de cea a liniei de contact, permiţând injectarea energiei la aceasta din urmă. Notă: Acest post poate asigura în plus, parţial sau total, funcţiile de secţionare şi de punere în paralel a liniilor de contact şi de alimentare care vin aici.

post de interogare ⇐ staţie de interogare / *inquiry station* / *poste d'interrogation* /

Terminal de utilizator a cărui funcție esențială este să permită interogarea unui sistem de prelucrare a datelor.

post de legare în paralel (în tracțiunea electrică) / *track sectioning cabin (in electric traction) / poste de sectionnement (en traction électrique)* / Instalație care permite legarea suplimentară în paralel a liniilor de contact pe căile ferate duble, între substații și posturi de secționare sau de subsecționare.

post de lucru / *work station / station de travail* / Post de prelucrare a datelor exploatat de o persoană și în general situat într-un nod al unei extremități.

post de perforare / *punch station / poste de perforation* / Locul unde se efectuează perforarea unui suport de date pe mașina de perforat.

post de secționare / *sectioning point / point de sectionnement* / Instalație care permite secționarea sau conectarea longitudinală și transversală a liniei de contact, aproximativ la mijlocul distanței dintre două substații de tracțiune.

post de transformare în cabină / *kiosk substation / poste en cabine* / Post de transformare de dimensiuni reduse, deseori prefabricat, destinat în exclusivitate distribuției energiei electrice. Notă: Cabina care adăpostește echipamentul poate fi metalică sau din zid.

post de transformare pe stâlp / *pole-mounted substation / poste sur poteau* / Post de transformare al cărui echipament este instalat pe unul sau mai mulți stîlpi ai unei linii electrice aeriene.

post de transformare subteran / *underground substation / poste souterrain* / Post de transformare situat într-o incintă amenajată sub nivelul solului.

post director-secretariat / *„Manager-and-Secretary" station / installation de filtrage* / Asocierea a două aparate telefonice speciale care asigură o legătură telefonică directă și reciprocă, fără numerotare, între un director și secretariatul său, permițând acestuia să răspundă și să dirijeze apelurile destinate directorului. Pot fi realizate de asemenea legături directe între postul directorului și cele ale anumitor subordonați.

post partajat / *shared terminal / poste partagé* / Posibilitate oferită anumitor abonați de a utiliza același post, împărțindu-și aceleași cheltuieli și sarcini.

post principal al unei rețele private / *overflow position / poste principal d'un réseau privé* / Post nominalizat într-o rețea privată către care este direcționată o chemare, dacă nici un alt post suplimentar nu este cerut sau dacă postul cerut este indisponibil.

post satelit (al unui sistem de alarmă) / *satellite station (of alarm system) / poste satellite (d'un système d'alarme)* / Centrală automată, echipată pentru a fi ocupată în caz de urgență, unde sunt culese informațiile privind starea unui număr oarecare de sisteme de alarmă pentru retransmisie directă sau prin intermediul unui alt post satelit, către un centru de recepție a alarmei.

post suplimentar cu acces controlat la rețeaua publică / *partially-restricted extension / poste supplémentaire avec prise contrôlée du réseau public* / Post telefonic al unei instalații automate private cu posturi suplimentare de la care se pot recepționa apeluri telefonice interioare provenite de la centrala instalației, cele dirijate pe linia principală de operatoare, intervenția acesteia fiind necesară și pentru emiterea de apeluri pe linia principală.

post suplimentar cu ieșire în rețeaua publică / *unrestricted extension / poste supplémentaire avec prise directe du réseau public* / Post telefonic al unei instalații automate de abonat cu posturi suplimentare de la care interconectarea este posibilă atât cu orice post al aceleiași instalații, cât și cu centrala telefonică a rețelei publice, fără intervenția operatoarei.

post telefonic / *telephone station / poste téléphonique (installé)* / Ansamblu

constituit dintr-un telefon, cablajul asociat şi dispozitivele auxiliare, conectat la o reţea telefonică pentru serviciul telefonic. Notă: Dispozitivele auxiliare pot fi, de exemplu, un receptor de apel exterior, un dispozitiv de protecţie, o baterie locală.

post (telefonic) de abonat / *subscriber's (telephone) station / poste (téléphonique) d'abonné* / Post telefonic situat în locuinţa unui abonat, cu aces la reţeaua telefonică publică.

post telefonic director / *attendant's set / poste (téléphonique) dirigeur* / Post telefonic dotat cu dispozitive de comutaţie la care se poate răspunde apelurilor provenite de la linia principală, dirijându-le spre un post suplimentar.

post (telefonic) particular / *completely-restricted extension / poste privé* / Post telefonic suplimentar al unei centrale telefonice particulare cu serviciul limitat la traficul intern, sau post telefonic conectat la un centrală telefonică strict particulară.

post telefonic principal ⇐ centrală telefonică de abonat / *subscriber's main station / poste (téléphonique) principal* / Post telefonic de abonat cu un număr de apel particular, direct conectat la centrala urbană. Note: 1. Calificativul „principal" trebuie utilizat chiar în cazul unui post neasociat unor posturi telefonice suplimentare, fiind considerat astfel din raţiuni administrative. Pentru aceleaşi motive, o instalaţie cu una sau mai multe linii telefonice de abonat se consideră că dispune de un număr de posturi principale egal cu numărul de linii de abonat. 2. Dacă două sau mai multe posturi telefonice sunt conectate în paralel, în mod normal unul dintre ele este desemnat ca post telefonic principal, iar celelalte ca posturi telefonice suplimentare.

post telefonic public ⇐ oficiu telefonic / *public call-office / poste téléphonique public* / Post telefonic pus la dispoziţia publicului, în general în schimbul unei taxe plătite unui funcţionar sau depuse în dispozitivul de încasare al unui telefon public.

post telefonic suplimentar / *(subscriber's) extension (station) / poste (téléphonique) supplémentaire* / Post telefonic asociat unui post telefonic principal sau unei centrale telefonice particulare.

post telex public / *public telex booth / poste public télex* / Terminal telex pus la dispoziţia publicului cu eventuala asistenţă a operatorului.

postaccelerare / *post-deflection acceleration / postaccélération* / Accelerare suplimentară impusă electronilor unui fascicul electronic după deflexie.

postambul [de sincronizare] / *postamble / synchroniseur final* / Şir de biţi pe o bandă magnetică, înregistraţi la sfârşitul fiecărui bloc, pentru a permite sincronizarea când se face citirea înapoi.

postcondiţie / *postcondition / postcondition* / Aserţiune care se aplică într-un punct urmând imediat în secvenţa de execuţie normală o parte a programului.

post-efect magnetic ⇒ trenaj magnetic

postpotenţial negativ / *negative after-potential / queue de potentiel négatif* / Potenţial negativ relativ prelungit consecutiv unui impuls scurt într-un grup omogen de fibre.

postpotenţial pozitiv / *positive after-potential / queue de potentiel positif* / Potenţial pozitiv relativ prelungit consecutiv postpotenţialului negativ.

postprocesor / *postprocessor / posiprocesseur* / Program pentru calculator care efectuează anumite funcţiuni finale de prelucrare.

postsemnal / *post-signal / postsignal* / Semnal de categorie transmis după secvenţa de cifre caracteristică postului chemat.

poştă / *mail / courrier [messagerie]* / Sistem de transmitere a informaţiei care se bazează pe depunerea acesteia la un agent ce se ocupă mai departe de transmiterea ei la destinatar, eventual notificând

trimiţătorului sosirea informaţiei la destinaţie.

poştă electronică ⇐ curier electronic ⇐ e-mail / *electronic mail* / *courrier électronique* / 1. Transmiterea de mesaje prin intermediul calculatorului într-o reţea de calculatoare, permiţând transmisiunea directă, stocarea în vederea unei transmisiuni ulterioare pentru recepţia la momentul dorit sau conservarea mesajelor în fişiere informatice. 2. Ansamblul echipamentelor şi serviciilor de transmisiune la distanţă a documentelor în mod analogic sau numeric. Notă: Prin e-mail se pot transmite în general texte, datorită limitării caracterelor permise la setul ASCII cu 128 de caractere; există şi metode care permit transmiterea de fişere complexe (executabile, imagini, voce etc.), bazate pe codificarea datelor pentru a obţine text pur. Un mesaj transmis prin poşta electronică are un format special cu mai multe câmpuri care identifică mesajul propriu-zis, sursa acestuia, eventuala cale parcursă de mesaj, data transmiterii, destinatarul, un scurt text referitor la subiectul mesajului.

potenţial absolut de electrod ⇒ potenţial de electrod, 2[în electrochimie]

potenţial de acţiune / *action potential* / *potentiel d'action* / Undă de potenţial autopropagată care implică o undă de depolarizare progresând de-a lungul unui ţesut excitabil.

potenţial de acţiune compus / *compound action potential* / *potentiel d'action composé* / Însumarea activităţilor electrice ale tuturor nervilor într-un trunchi nervos, rezultate din potenţialele de acţiune individuale ale tuturor neuronilor constituenţi.

potenţial de contact [în electrobiologie] / *contact potential [in electrobiology]* / *potentiel de contact [en électrobiologie]* / Potenţial de limită la interfaţa dintre un electrod şi mediul înconjurător.

potenţial de demarcare ⇒ potenţial de leziune

potenţial de echilibru (al unui electrod) / *equilibrium (electrode) potential* / *potentiel d'équilibre (d'une électrode)* / Potenţialul de electrod atunci când reacţia de electrod este la echilibru.

potenţial de electrod, 1[în electrobiologie] / *electrode potential, 1[in electrobiology]* / *potentiel d'électrode, 1[en électrobiologie]* / Diferenţa de potenţial electric dintre borna unui electrod şi ţesutul cu care este în contact, în circuit închis şi în absenţa unui curent electric.

potenţial de electrod, 2[în electrochimie] ⇐ potenţial absolut de electrod ⇐ potenţial intern galvanic / *electrode potential, 2[in electrobiology]* / *potentiel d'électrode, 2[en électrochimie]* / Diferenţa de potenţial dintre potenţialul electric intern al electrodului şi cel al electrolitului. Notă: Această tensiune nu poate fi măsurată în mod direct.

potenţial de leziune ⇐ potenţial de demarcare / *injury potential* / *potentiel de lésion* / Diferenţă de potenţial observată între părţile lezate şi cele intacte ale unei structuri vii ca, de exemplu, un muşchi sau un nerv.

potenţial de membrană / *transmembrane potential difference* / *différence de potentiel transmembranaire* / Diferenţă de potenţial electric de origine oarecare dintre cele două feţe ale unei membrane, în mod obişnuit în sensul: potenţialul intracelular minus potenţialul extracelular.

potenţial de polarizare [biologic] / *polarization potential [biological]* / *potentiel de polarisation (biologique)* / Componentă suplimentară a unui potenţial de limită care poate apare la aplicarea unui curent prin interfaţă. Notă: Apariţia unui curent de polarizare poate invalida calibrarea unui ansamblu de electrozi.

potenţial de repaus / *resting potential* / *potentiel de repos* / Potenţial al membranei celulare în absenţa stimulării.

potenţial de scurgeri / *streaming potential* / *potentiel d'écoulement* / Diferenţă de

potenţial electric rezultată dintr-o scurgere printr-o structură poroasă.

potenţial de sedimentare / *sedimentation potential / potentiel de sédimentation* / Gradient de potenţial electrocinetic rezultat din viteza unitate a unei substanţe coloidale sau în suspensie, obligată să se deplaseze într-un electrolit lichid de forţele de gravitaţie sau centrifuge.

potenţial de strat difuz / *diffuse layer potential / potentiel de couche diffuse* / Diferenţa de potenţial la interfaţa dintre stratul rigid şi stratul difuz al electrolitului.

potenţial de sumare / *summation potential / potentiel de sommation* / Potenţial datorat efectelor aditive ale mai multor stimuli situaţi sub pragul de stimulare. Acesta poate deveni suficient de ridicat pentru a declanşa un potenţial de acţiune.

potenţial Donnan / *Donnan potential / potentiel de Donnan* / Diferenţă de potenţial electric de echilibru printr-o membrană inertă semipermeabilă de separare a două soluţii ionice, dintre care una conţine ioni pentru care membrana este impermeabilă.

potenţial electric (scalar) <V> / *electric potential <V> / potentiel électrique <V>* / Potenţial scalar al câmpului electric.

potenţial electrochimic / *electrochemical potential / potentiel électrochimique* / Pentru o substanţă, derivata energiei libere a unui sistem în raport cu cantitatea de substanţă. Note: 1. Cantitatea de substanţă se măsoară în moli. 2. O diferenţă de potenţial electrochimic constituie forţa motrice pentru difuzie.

potenţial electrocinetic / *electrokinetic potential / potentiel électrocinétique* / Diferenţa de potenţial dintre o particulă în mişcare şi lichidul care o conţine.

potenţial electroforetic / *electrophoretic potential / potentiel électrophorétique* / Gradient de potenţial electrocinetic necesar comunicării vitezei unitate către un corp coloidal sau în suspensie într-un electrolit lichid.

potenţial electroosmotic / *electroosmotic potential / potentiel électroosmotique* / Gradient de potenţial electrocinetic care comunică viteza unitate unei scurgeri lichide printr-o structură poroasă.

potenţial electrostatic / *electrostatic potential / potentiel électrostatique* / Potenţial scalar al câmpului electrostatic, definit prin relaţia: $-\text{grad}V = E$, unde E este intensitatea câmpului electrostatic, care are rotorul nul.

potenţial electrostatic de focalizare / *electrostatic focusing potential / potentiel électrostatique de focalisation* / Potenţial de electrod aplicat unui electrod de focalizare determinat al unui tub focalizat electrostatic.

potenţial evocat / *evoked potential / potentiel évoqué* / Modificare electrică înregistrabilă într-o porţiune a creierului ca răspuns la o stimulare deliberată fie a unui organ senzorial, fie a fibrelor aferente a nervilor periferici, fie într-un punct pe traiectul senzorial de la periferie spre centru. Notă: Termenul "potenţial evocat" se referă la undele lente evocate mai curând decât la descărcările celulare asociate.

potenţial evocat auditiv / *auditory evoked potential / potentiel évoqué auditif* / Răspuns electric al sistemului senzorial auditiv la o stimulare acustică, detectată cu ajutorul electrozilor poziţionaţi în faţa cortexului auditiv.

potenţial evocat vizual / *visual evoked potential / potentiel évoqué visuel* / Răspuns electric al sistemului senzorial vizual la o stimulare luminoasă a retinei, înregistrat de electrozii plasaţi în faţa cortexului vizual.

potenţial evocat vizual subcortical / *visual evoked sub-cortical potential / potentiel évoqué visuel subcortical* / Componentă foarte mică a potenţialului evocat vizual, provenită din activitatea nervului optic.

potenţial extracelular / *extracellular potential / potentiel extracellulaire* /

Potențial electric al fluidului extracelular în raport cu un potențial de referință.

potențial intern galvanic ⇒ potențial de electrod, 2[în electrochimie]

potențial intracelular / *intracellular potential / potentiel intracellulaire* / Potențial electric al fluidului intracelular în raport cu un potențial de referință.

potențial izoelectric / *isoelectric potential / potentiel isoélectrique* / În electroforeză, potențialul electric pentru care o particulă sau o moleculă încărcată este staționară într-un câmp electric.

potențial magnetic (scalar) <V_m> / *scalar magnetic potential / potentiel magnétique (scalaire)* / În domenii în care câmpul magnetic H este irotațional, un potențial scalar V_m al acestui câmp. Notă: Alegându-i valoarea într-un punct, funcția V_m este definită univoc, dar numai în domenii simplu conexe.

potențial magnetic vector <A> / *magnetic vector potential <A> / potentiel vecteur magnétique <A>* / Potențial vector, pentru câmpul vectorial al inducției magnetice. Notă: Definirea univocă a potențialului vector se face alegând câmpul scalar div A – condiția de etalonare – și condițiile la limită.

potențial nepropagat [biologic] / *unpropagated potential [biological] / potentiel non propagé [biologique]* / Potențial localizat tranzitoriu evocat, neasociat în mod necesar cu modificarea excitabilității.

potențial nepropagat (al unui neuron) / *non-propagated potential (of a neuron) / potentiel non propagé (d'un neurone)* / Depolarizarea corpului celular nervos sau a dendritelor, sub nivelul pragului de acțiune. Notă: Amplitudinea potențialului nepropagat depinde de intensitatea stimulului, putând exista un efect de sumare dacă stimulii subliminali succesivi ajung într-un interval de timp suficient de scurt.

potențial Nernst / *Nernst potential / potentiel de Nernst* / Pentru un ion dat, ale cărui concentrații de o parte și alta a unei membrane nu sunt egale și pentru care aceasta este permeabilă, potențial electric suficient pentru a împiedica difuzia acestuia în sensul gradientului său de concentrație.

potențial propagat [biologic] / *propagated potential [biological] / potentiel propagé [biologique]* / Undă de variație a potențialului, care comportă o depolarizare progresivă de-a lungul unui țesut excitabil.

potențial propagat (al unui neuron) / *propagated potential (of a neuron) / potentiel propagé (d'un neurone)* / Potențial de acțiune de-a lungul unui axon. Notă: Potențialul propagat este un eveniment de tip tot sau nimic, a cărui amplitudine este independentă de intensitatea stimulului.

potențial (scalar) (al unui câmp vectorial) / *(scalar) potential (of a vector field) / potentiel (scalaire) (d'un champ vectoriel)* / Câmp scalar φ, dacă există, al cărui gradient cu semn opus este un câmp vectorial dat f: f = –grad f. Note: 1. Câmpul vectorial dat derivă din potențialul scalar. 2. Potențialul scalar nu este unic deoarece orice mărime scalară constantă poate fi adăugată la un potențial scalar dat, fără schimbarea gradientului său.

potențial standard (al unui electrod) / *standard (electrode) potential / potentiel normalisé (d'une électrode)* / Potențial de echilibru al unui electrod în condiții chimice și fizice standardizate.

potențial vector (al unui câmp vectorial) / *vector potential (of a vector field) / potentiel vecteur (d'un champ vectoriel)* / Câmp vectorial A, dacă există, al cărui rotor este un câmp vectorial dat: f = **rot**A. Note: 1. Câmpul vectorial dat se spune că derivă din potențialul vector. 2. Potențialul vector nu este unic deoarece un câmp vectorial irotațional oarecare poate fi adăugat la un potențial vector dat fără a schimba rotorul său. Potențialul vector este adesea ales astfel încât divergența sa să fie nulă.

potențiometru, 1[rezistență variabilă prin mijloace mecanice] ⇐ rezistor potențio-

metric / *potentiometer, 1[mechanically-adjustable resistor]* / *potentiomètre, 1[résistance variable par moyens mécaniques]* / Rezistență cu una sau mai multe prize intermediare care permit obținerea de fracțiuni din tensiunea care i se aplică.

potențiometru, 2[traductor] / *potentiometer, 3[transducer]* / *potentiomètre, 3[transducteur]* / Traductor utilizat pentru transformarea unei deplasări a unui cursor în semnal de tensiune sau rezistență.

potențiometru de curent continuu / *(d.c.) potentiometer* / *potentiomètre (à courant continu)* / Aparat de măsurat în care tensiunea de măsurat este comparată cu o tensiune cunoscută, obținută prin trecerea fie a unui curent constant printr-o rezistență reglabilă, fie a unui curent reglabil printr-o rezistență constantă, sau printr-o combinație a celor două procedee.

potențiometru (de măsurare) != compensator (de măsurare)

potențiometru (numeric) ⇐ unitate potențiometrică / *coefficient unit* / *potentiomètre (numérique)* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este egală cu variabila analogică de intrare înmulțită cu o constantă.

pozitiv / *positive* / *positif* / Denumire dată unei imprimări când este reprodusă într-un mod netransparent. Notă: Acest termen este de asemenea utilizat frecvent cu definiția următoare: original sau clișeu de producție pe care imprimarea conductoare nu este transparentă.

pozitron / *positron* / *positon* / Particulă elementară cu sarcină electrică elementară pozitivă și aceeași masă de repaus cu cea a electronului (negativ).

poziția A / *A-position* / *position A* / Poziție de operator în care sunt recepționate apelurile din liniile de abonați.

poziția de informații și reclamații / *enquiry position* / *position de renseignements et réclamations* / Poziție de operator telefonic în care sunt prelucrate cererile de informații și reclamații.

poziția de încercări și măsurări (a unei centrale manuale) / *testing position (of a switchboard)* / *position d'essais et de mesures (d'un central manuel)* / Poziția unei centrale manuale în care personalul de exploatare efectuează încercări preliminare pe liniile semnalate ca fiind deranjate.

poziția de încercări și măsurări (a unui pupitru de testări) / *testing position (of a test desk)* / *position d'essais et de mesures (d'une table d'essais)* / Poziție echipată în vederea încercărior, aparținând unui pupitru de testări.

poziția de înregistrare a trunchiurilor / *trunk record position* / *position d'annotatrice* / Poziție de operator spre care sunt extinse circuitele de abonat în vederea înregistrării de apeluri care trebuie stabilite ulterior printr-o linie interurbană.

poziția de telegrame telefonate / *phonogram position* / *position des télégrammes téléphonés* / Poziție de operator în care telegramele sunt primite de abonați sau le sunt transmise telefonic.

poziție a găurii ⇒ poziție a perforației

poziție a perforației ⇐ poziție a găurii ⇐ poziție de perforare / *punch(ing) position* / *position de perforation* / Locul determinat pe un suport de date, unde poate fi executată o perforație pentru înregistrarea datelor.

poziție (a unei cifre) ⇒ rang (al unei cifre)

poziție a unui element de semnal / *digit position [signal]* / *position d'un élément de signal* / Poziția în timp sau în spațiu în care poate fi plasată reprezentarea unui element numeric.

poziție adresabilă / *addressable point* / *position adressable* / Orice poziție a unui aparat ce poate fi determinată prin coordonate.

poziție anclanșat (a unui aparat de comutare mecanică) / *closed position (of a mechanical switching device)* / *position de fermeture (d'un appareil mécanique de connexion)* / Poziție în care continuitatea

predeterminată a circuitului principal al aparatului este asigurată.

poziţie B ⇒ masă de sosire

poziţie binară ⇐ poziţie de bit / *bit position / position binaire* / Poziţia unui caracter din cadrul unui cuvânt în notaţie binară.

poziţie de bit ⇒ poziţie binară

poziţie de funcţionare (a unui element mobil) / *service position (of a removable part) / position de service (d'une partie amovible)* / Poziţie ocupată de o parte amovibilă când este în întregime angajată pentru îndeplinirea funcţiei căreia îi este destinată.

poziţie de încercare (a unei părţi debroşabile) / *test position (of a withdrawable part) / position d'essai (d'une partie débrochable)* / Poziţie a unei părţi debroşabile la care o distanţă de izolare sau o separare metalică este realizată în circuitul principal şi la care sunt conectate circuitele auxiliare.

poziţie de legare la pământ (a unui element mobil) / *earthing position (of a removable part) / position de mise à la terre (d'une partie amovible)* / Poziţie ocupată de o parte amovibilă în care anclanşarea unui aparat de comutare mecanică provoacă punerea în scurtcircuit şi legarea la pământ a circuitului principal.

poziţie de lucru (a unui contact) / *operated condition (of a contact) / position de travail (d'un contact)* / Poziţia specificată în care un contact normal este stabilit.

poziţie de lucru verticală / *vertical working position / position verticale de fonctionnement* / Poziţie a unui contor cu arborele rotorului vertical.

poziţie de mers / *notch / cran de marche* / Una din poziţiile în care se poate găsi un sistem de reglare a mersului (manipulator, combinator etc.).

poziţie (de operator) / *switchboard position / position (d'opérateur)* / Parte a unei centrale manuale sau a unui pupitru de comutaţie, în mod normal utilizată de un operator.

poziţie de perforare ⇒ poziţie a perforaţiei

poziţie de referinţă a manechinului în zona de încercare / *reference position of the manikin / position de référence du mannequin dans la zone d'essai* / Poziţie a manechinului în zona de încercări cu respectarea următoarele condiţii: punctul de referinţă coincide cu punctul de măsură, unghiurile de azimut şi de elevaţie sunt ambele nule.

poziţie de relaxare / *relaxed position / position de relâchement* / Poziţie luată de un element de ghid de unde flexibil pe un plan orizontal când nu este supus altei solicitări decât celei impuse de forţa gravitaţională.

poziţie de repaus ⇐ poziţie iniţială / *home position / position d'origine* / Starea de repaus a unui dispozitiv de interogare secvenţială care utilizează o funcţie de revenire la repaus.

poziţie de repaus (a unui contact) / *released condition (of a contact) / position de repos (d'un contact)* / Poziţie specificată în care un contact normal este deschis.

poziţie de repaus (a unui contactor) / *position of rest (of a contactor) / position de repos (d'un contacteur)* / Poziţie a elementelor mobile ale contactorului când electromagnetul sau dispozitivul său cu aer comprimat nu este alimentat.

poziţie de repaus (a unui ECTA) / *off-position (of an ATSE) / position de repos (d'un MCTA)* / Poziţie a contactelor echipamentului când circuitul de sarcină nu este comutat pe nici o alimentare. Notă: Această poziţie rezultă fie ca urmare a unei declanşări automate datorată unui defect în circuitul de sarcină, fie ca urmare a întreruperii intenţionate a funcţiei de transfer automat.

poziţie de rezervă / *alternative position / position de remplacement* / Poziţie a contactelor echipamentului când circuitul

de sarcină este comutat pe alimentarea de rezervă (de siguranţă) în cazul unei devieri prestabilite a alimentării normale.

poziţie de scurtcircuit / *short-circuit position* / *position de court-circuit* / Poziţie a unui punct, în raport cu un plan de referinţă dat, de-a lungul unei linii de transmisiune, în care apare un scurtcircuit efectiv, când tubul este alimentat.

poziţie de semn / *sign position* / *position du signe* / Poziţie situată de obicei la începutul sau la sfârşitul unui numeral, care conţine un indicator ce semnifică semnul algebric al numărului reprezentat de numeral.

poziţie de separare (a unei părţi debroşabile) / *disconnected position (of a withdrawable part)* / *position de sectionnement (d'une partie débrochable)* / Poziţie a unei părţi debroşabile la care o distanţă de izolare este stabilită sau o separare metalică este realizată în toate circuitele părţii debroşabile, această parte rămânând ataşată mecanic ansamblului.

poziţie de sosire ⇒ masă de sosire

poziţie de tensiune minimă / *position of voltage minimum* / *position du minimum de tension* / Distanţa dintre planul de referinţă şi cel mai aproapiat minim de tensiune al undei staţionare din linia de transmisie, la frecvenţa indicată. Notă: Distanţa este pozitivă spre exteriorul tubului.

poziţie declanşat (a unui aparat de comutare mecanică) / *open position (of a mechanical switching device)* / *position d'ouverture (d'un appareil mécanique de connexion)* / Poziţie în care distanţa de izolaţie predeterminată între contacte deschise este asigurată în circuitul principal al aparatului.

poziţie iniţială ⇒ poziţie de repaus

poziţie intermediară / *intermediate position* / *position intermédiaire* / Poziţie stabilă a unui element de acţionare în apropierea unei poziţii localizate, corespunzătoare funcţionării nedeterminate a unui dispozitiv de comandă.

poziţie în frecvenţă / *frequency position* / *position en fréquence* / Frecvenţa de rezonanţă a unui tub particular, când este măsurată într-un circuit standardizat. Poziţia în frecvenţă se exprimă fie ca o frecvenţă, fie ca o deviere faţă de o frecvenţă nominală dată.

poziţie (într-un şir) / *position (in a string)* / *position (dans une chaîne)* / Amplasarea unui caracter într-un şir care poate fi desemnată printr-un număr de ordine.

poziţie localizată / *located position* / *position répérée* / Poziţie la care elementul de acţionare revine singur dacă este lăsat liber după ce a fost uşor îndepărtat.

poziţie normală (a unui ECTA) / *normal position (of an ATSE)* / *position normale (d'un MCTA)* / Poziţie a contactelor echipamentului în cazul în care nu există deviaţie a alimentării normale.

poziţie normală (a unui releu de protecţie) / *normal position (of a relay)* / *position normale (d'un relais de protection)* / Poziţie a diferitelor elemente ale unui dispozitiv de protecţie în timpul funcţionării normale (fără perturbaţii).

poziţie retrasă (a unui element mobil) / *removed position (of a removable part)* / *position de retrait (d'une partie amovible)* / Poziţie a unui element mobil când este scos afară şi separat mecanic şi electric de ansamblu.

poziţie STOP / *STOP position* / *position ARRET* / Poziţie care indică în mod vizibil sau implicit o întrerupere totală sau o microîntrerupere a circuitului.

poziţie temporală de aliniere a cadrului / *frame alignment time-slot* / *créneau temporel de verrouillage de trame* / Poziţie temporală cu localizare fixă în fiecare cadru, destinată transmiterii semnalului de aliniere a cadrului. Note: 1. Poziţia temporală de aliniere a cadrului poate fi ocupată constant sau periodic de semnalul de aliniere a cadrului şi, când nu este ocupată de acest semnal, poate transmite alte informaţii. 2. În transmisiunea numerică prin multiplexare cu repartiţie în

timp, poziţia temporală de aliniere a cadruluii poate conţine una sau mai multe poziţii temporale elementare.

poziţie temporală de canal / *channel time-slot / créneau temporel de voie* / Poziţie temporală care ocupă un loc determinat într-un cadru, atribuită permanent unui canal derivat în timp particular. Note: 1. O poziţie temporală de canal poate fi calificată prin indicarea specificului său ca, de exemplu, poziţia temporală de canal telefonic. 2. În transmisiunea numerică cu multiplexare cu repartiţie în timp, o poziţie temporală de canal poate de asemenea transmite semnalizarea asociată canalului, în modul numit „semnalizare în poziţia temporală", sau alte informaţii.

poziţie temporală de semnalizare / *signalling time-slot / créneau temporel de signalisation* / Poziţie temporală care ocupă un loc determinat într-un cadru, atribuită permanent transmisiunii semnalizării.

poziţie temporală elementară / *digit time-slot / créneau temporel élémentaire* / Poziţie temporală atribuită unui element de semnal al unui semnal numeric.

poziţie temporală justificabilă / *justifiable digit time-slot / créneau temporel (élémentaire) justifiable* / Poziţie temporală elementară introdusă la intervale de timp regulate în succesiunea de poziţii temporale destinate transmisiunii unui semnal numeric pentru a permite justificarea acestui semnal.

(a) poziţiona, 1[în comutaţie] / *(to) set, 1[in switching] / positionner, 1[en commutation]* / Modificarea stării unui organ de trafic sau a unei unităţi logice de la starea de repaus la starea activă ori cea blocată, sau atribuirea unei valori determinate unei variabile.

(a) poziţiona, 2[în prelucrarea datelor] / *(to) set, 2[in data processing] / positionner, 2[en traitement de l'information]* / A pune într-o stare determinată un dispozitiv de prelucrare a datelor sau o parte a acestuia.

(a) poziţiona (un suport de date) / *(to) mount (a data medium) / monter* / A pune un suport de date în poziţia fizică convenabilă pentru exploatarea sa.

poziţionare (a unui dispozitiv de comandă) / *setting (of a part of an automatic control) / positionnement (d'une dispositif de commande)* / Poziţionare mecanică a unei părţi a dispozitivului de comandă destinat să aleagă o valoare de funcţionare.

poziţionare (a urmei) / *positioning / cadrage* / Deplasarea verticală sau orizontală a urmei obţinute cu ajutorul unui element de comandă adecvat.

poziţionare de către fabricantul dispozitivului de comandă / *setting by the control manufacturer / positionnement par le fabricant du dispositif de commande* / Orice poziţionare efectuată de fabricantul dispozitivului de comandă şi care nu este destinată modificării de fabricantul echipamentului, de instalatorul sau de utilizatorul acestuia.

poziţionare de către fabricantul de echipament / *setting by the equipment manufacturer / positionnement par le fabricant du matériel* / Orice poziţionare efectuată de către fabricantul de echipament care nu este destinată modificării de instalator sau de utilizator.

poziţionare de către instalator / *setting by the installer / positionnement par installateur* / Orice poziţionare efectuată de către instalator, conform instrucţiunilor fabricantului de echipament sau ale fabricantului dispozitivului de comandă, care nu este destinată modificării de utilizator.

poziţionare de către utilizator / *setting by the user / positionnement par l'utillisateur* / Orice selecţie a unei valori de funcţionare prin manipulare efectuată de utilizator.

poziţionare unghiulară a unei maşini [obţinută electric] / *inching [slow rotation] / virage (électrique)* / Deplasare unghiulară sau rotaţie lentă a unei maşini, obţinută pe cale electrică.

poziţioner (de vană) / *(valve) positioner / positionneur (de vanne)* / Sistem de reglare auxiliar conceput pentru creşterea preciziei şi a vitezei de comandă a părţii mobile a vanei, prin poziţionarea tijei unui servomotor în concordanţă cu un semnal standardizat. Poziţionerul compară semnalul de intrare cu o legătură mecanică de reacţie de la servomotor; după care produce energia necesară mişcării tijei servomotorului până când poziţia tijei corespunde cu valoarea semnalului.

PPT .= procentaj al pantei teoretice

praf / *dust / poussière* / Suspensie într-un mediu gazos de elemente solide uscate de dimensiuni cuprinse între 2 μm şi 2 mm.

prag [în electrobiologie] ⇒ prag de excitabilitate

prag al durerii [în electrobiologie] / *pain threshold [in electrobiology] / seuil de douleur [en électrobiologie]* / Intensitatea minimă a stimulării electrice care provoacă durerea, prin aplicarea acesteia unei persoane. Note: 1. Intensitatea stimulului poate fi exprimată în termeni de curent, de tensiune, de cantitate de electricitate sau de sarcină specifică. 2. Valoarea pragului depinde de configuraţia electrozilor.

prag al efectului electrofonic / *electrophonic threshold / seuil d'un effet électrophonique* / Valoare minimă a curentului care provoacă un efect electrofonic.

prag al efectului electrotactil / *electrotactile threshold / seuil d'un effet électrotactile* / Valoare minimă a curentului care provoacă un efect electrotactil.

prag al unei fosfene electrice / *electrical phosphene threshold / seuil d'un phosphène électrique* / Valoare minimă a curentului care provoacă o fosfenă electrică.

prag (de acţionare) / *threshold value / seuil (d'action)* / Valoare de la care un semnal de intrare produce o variaţie semnificativă a semnalului de ieşire. Pragul inferior corespunde valorii absolute minime, iar pragul superior valorii absolute maxime. Notă: Un echipament poate avea două praguri inferioare sau/şi două praguri superioare, fiecare fiind valabil pentru un semn determinat al variaţiei semnalului de intrare.

prag de acţionare (a unui releu cu radioelement) / *pick-up threshold (of a RAR) / seuil d'action (d'un RAR)* / Valoare a semnalului de acţionare a cărei creştere cu 1 % antrenează o diminuare a timpului de acţionare cu 10 %.

prag de arsură electrotermică / *threshold of thermal burning by current / seuil de brûlure électrotermique* / Valoare minimă a densităţii curentului care provoacă o arsură persoanei prin care trece acest curent.

prag de arsură prin arc electric / *threshold of burning by arc / seuil de brûlure par arc* / Valoare minimă a energiei unui arc electric care provoacă o arsură unei persoane la o anumită distanţă de acest arc.

prag de contrast vizual / *visual contrast threshold / seuil de contraste visuel* / Cel mai mic contrast observat, pentru care un obiect poate fi perceput pe un fond determinat. Notă: În cazul observaţiilor meteorologice, pentru ca obiectul să fie recunoscut, este necesar un prag mai înalt. Valoarea de 0,05 a fost adoptată ca bază pentru măsurarea bătăii optice meteorologice.

prag de declanşare / *triggering threshold / seuil de déclenchement* / Valoarea minimă a semnalului de declanşare (în declanşarea exterioară) sau a deviaţiei verticale (în declanşarea interioară) necesare obţinerii stabilizării imaginii.

prag de declanşare electrică / *release electric threshold / seuil de déclenchement électrique* / Valoarea maximă a frecvenţei unui generator de impulsuri la intrarea convertizorului, pentru care se produce declanşarea instrumentului cu releu cu radioizotop.

prag de degajare exprimat procentual ⇒ procent de degajare

prag de desprindere / *let-go threshold* / *seuil de non lâcher* / Valoare maximă a curentului la care o persoană adultă care ţine electrozi se poate desprinde de aceştia.

prag de detectabilitate / *threshold of detectability* / *seuil de variation significative* / Valoarea minimă a variaţiei ratei de numărare care poate fi distinsă de fluctuaţiile statistice ale măsurării pentru un nivel de încredere dat.

prag de discriminare (al unui radiometru) / *discrimination threshold (of a radiation meter)* / *seuil de discrimination (d'un radiamètre)* / Valoarea minimă predeterminată care trebuie atinsă de amplitudinea semnalului pentru ca radiometrul să furnizeze un semnal de ieşire. Dacă radiometrul conţine un detector liniar, pragul de discriminare poate fi exprimat în keV.

prag de efect laser / *lasing threshold* / *seuil d'effet laser* / Cea mai mică valoare a puterii de excitaţie furnizată de un laser pentru care emisiunea stimulată predomină în raport cu emisiunea spontană în radiaţia emisă.

prag de excitabilitate ⇐ prag [în electrobiologie] / *threshold [in electrobiology]* / *seuil [en électrobiologie]* / Intensitatea unui stimul suficient pentru excitarea unui ţesut în încercare. Notă: În cazul unui răspunsul aleator, pragul poate fi considerat egal cu intensitatea stimulului necesar pentru provocarea unui răspuns în 50 % din cazuri.

prag de fibrilaţie auriculară / *threshold of atrial fibrillation* / *seuil de fibrillation auriculaire* / Valoare minimă a curentului care provoacă fibrilaţia auriculară. Notă: Fibrilaţia auriculară nu antrenează oprirea circulaţiei sangvine.

prag de fibrilaţie ventriculară / *threshold of ventricular fibrillation* / *seuil de fibrillation ventriculaire* / Valoare minimă a curentului care provoacă fibrilaţia ventriculară. Notă: Fibrilaţia ventriculară antrenează oprirea circulaţiei sangvine.

prag de iluminare (în vedere punctuală) / *threshold of illuminance (in point vision)* / *seuil d'éclairement (en vision ponctuelle)* / Cea mai mică iluminare (strălucire aparentă), produsă asupra ochiului unui observator ce priveşte o sursă luminoasă în vedere punctuală, care asigură percepţia sursei pe un fond de luminanţă dat; iluminarea este considerată pe un element de suprafaţă, normal la razele incidente pe ochi. Notă: În semnalizarea vizuală, pentru ca sursa luminoasă să fie recunoscută, este necesar un prag de iluminare ridicat.

prag de luminanţă ⇐ luminanţă de prag / *luminance threshold* / *seuil de luminance* / Luminanţă minimă a unui stimul care permite percepţia acestuia. Notă: Valoarea acestui prag depinde de dimensiunea câmpului de observare, de mediul înconjurător, de starea de adaptare şi de celelalte condiţii de observaţie.

prag de mobilitate / *discrimination (threshold)* / *(seuil de) mobilité* / Cea mai mare variaţie a semnalului de intrare care nu provoacă o variaţie detectabilă a răspunsului unui aparat de măsurat, variaţia semnalului de intrare fiind lentă şi monotonă. Notă: Pragul de mobilitate poate depinde, de exemplu, de zgomot (intern sau extern) sau de frecare şi de valoarea semnalului de intrare.

prag de percepţie [în electrobiologie] / *perception threshold [in electrobiology]* / *seuil de perception [en électrobiologie]* / Valoare minimă a curentului care provoacă o senzaţie specifică persoanei prin care trece acest curent.

prag de percepţie a curentului / *threshold current* / *seuil de perception de courant* / Valoarea minimă a curentului care este resimţită la trecerea curentului prin organism.

prag de răspuns (la impulsuri) / *threshold of response (to pulses)* / *seuil de réponse (aux impulsions)* / Valoarea minimă a amplitudinii unui impuls necesară unui circuit pentru a-şi îndeplini funcţia ca răspuns la acest impuls.

prag de răspuns electric al unui instrument cu releu cu radioizotop / *response electric threshold of relay radioisotope instrument* / *seuil de réponse électrique d'un instrument à relais à radioisotope* / Valoare minimă a frecvenţei unui generator de impulsuri la intrarea convertizorului, la care este furnizat un răspuns al instrumentului cu releu cu radioizotop.

prag de revenire (a unui releu cu radioelement) / *drop-out threshold (of a RAR)* / *seuil de relâchement (d'un RAR)* / Valoare a semnalului de revenire a cărui creştere în valoare absolută cu 1 % antrenează o diminuare a timpului de revenire cu 10 %.

prag de selectivitate / *discrimination threshold* / *seuil de sélectivité* / Cea mai mică modificare a valorii unui semnal de intrare a unui dispozitiv, capabilă să producă o modificare sesizabilă a semnalului de ieşire.

prag de sincronizare / *synchronization threshold* / *seuil de synchronisation* / Valoarea minimă a semnalului de sincronizare (în sincronizarea exterioară) sau valoarea minimă a deviaţiei verticale (în sincronizarea interioară) necesară obţinerii stabilizării imaginii.

prag diferenţial de luminanţă <ΔL> ⇐ luminanţă diferenţială de prag / *luminance difference threshold* / *seuil différentiel de luminance* / Cea mai mică diferenţă de luminanţă perceptibilă. Notă: Valoarea acestui prag depinde de luminanţă şi de condiţiile de observaţie, inclusiv de starea de adaptare.

prag efectiv al cadmiului / *effective cadmium cut-off* / *seuil cadmium effectif* / Pentru o configuraţie dată, valoarea energiei determinată din condiţia ca răspunsul detectorului să nu fie modificat, dacă stratul de cadmiu care acoperă detectorul ar fi înlocuit cu un strat fictiv, opac la neutronii a căror energie este inferioară acestei valori şi transparent la neutronii a căror energie este superioară acestei valori.

prag fotoelectric / *photoelectric threshold* / *seuil photo-électronique* / Parametru al radiaţiei optice de la care efectul fotoelectric nu se mai produce practic deloc.

prag Geiger-Müller / *Geiger-Müller threshold* / *seuil de Geiger-Müller* / În condiţii specificate, valoarea cea mai redusă a tensiunii care trebuie aplicată unui detector cu descărcare în gaz pentru a funcţiona în regiunea Geiger-Müller.

prag radiometric / *radiometric threshold* / *seuil radiométrique* / Raportul dintre pragul de răspuns electric şi sensibilitatea subansamblului de detectare.

pragmatică / *pragmatics* / *pragmatique* / Ansamblul de relaţii dintre caractere sau grupuri de caractere şi semnificaţia atribuită acestora în contextul în care sunt utilizate.

prăjină de troleu / *trolley-pole* / *perche de trolley* / Prăjină cu flexibilitate limitată care susţine capul culegătorului de troleu şi transmite presiunea produsă de arcuri la rola prizei de curent a troleului sau la furca de contact.

preaccentuare ⇒ precorectare

preambul (de sincronizare) / *preamble* / *synchroniseur initial* / Şir de biţi pe o bandă magnetică, înregistraţi la începutul fiecărui bloc, în vederea sincronizării.

preamplificator / *preamplifier [signal source]* / *préamplificateur [source de signaux]* / Amplificator conectat la o sursă de semnal de nivel mic astfel încât să prezinte o impedanţă de intrare şi de ieşire corespunzătoare obţinerii unei amplificări astfel ca semnalul să poată fi prelucrat ulterior fără o scădere apreciabilă a raportului semnal-zgomot.

preamplificator (al unui detector de radiaţii) / *preamplifier* / *préamplificateur* / Amplificator electronic destinat a fi plasat la ieşirea detectorului de radiaţii înaintea transmisiei către amplificatorul principal, de exemplu pentru adaptarea caracteristicilor de ieşire ale detectorului la cele ale intrării amplificatorului principal.

preamplificator cu contrareacţie rezistivă / *resistive feedback preamplifier* / *préamplificateur à contre-réaction résistive* / Preamplificator sensibil la sarcină, în care sarcina care se acumulează pe condensatorul de contrareacţie se descarcă în mod continuu printr-o rezistenţă în paralel cu condensatorul.

preamplificator cu integrare / *integrating preamplifier* / *préamplificateur à intégration* / Preamplificator de impulsuri în care impulsurile individuale sunt integrate în mod voluntar de circuite pasive sau active.

preamplificator cu readucere la zero cu tranzistor / *transistor reset preamplifier* / *préamplificateur à remise à zéro* / Preamplificator sensibil la sarcină în care sarcina care se acumuleaza pe capacitatea de contrareacţie se descarcă periodic printr-un tranzisor plasat într-un loc convenabil.

preamplificator cu tranzistor cu efect de câmp cu răcire / *cooled-input FET preamplifier* / *préamplificateur à TEC d'entrée refroidi* / Preamplificator în care tranzistorul cu efect de câmp este răcit la bornele de intrare pentru reducerea zgomotului.

preamplificator cu tranzistor cu efect de câmp de intrare cu răcire / *cooled-input FET preamplifier* / *préamplificateur à TEC d'entrée refroidi* / Preamplificator în care tranzistorul cu efect de câmp de intrare este răcit pentru reducerea zgomotului.

preamplificator de tensiune / *voltage-sensitive preamplifier* / *préamplificateur de tension* / Amplificator care precede amplificatorul principal, în care amplitudinea semnalului este proporţională cu cea a semnalului de tensiune apărut la bornele capacităţii de la intrarea preamplificatorului.

preamplificator pulsatoriu cu reacţie optoelectronică / *pulse optical feedback preamplifier* / *préamplificateur à contre-réaction opto-électronique pulsée* / Preamplificator sensibil la sarcină în care sarcina care se acumulează pe capacitatea de contrareacţie este periodic remisă la zero de un impuls de lumină pe un element fotosensibil corespunzător, în general poarta tranzistorului cu efect de câmp de intrare.

preamplificator sensibil la sarcină / *charge sensitive preamplifier* / *préamplificateur sensible à la charge* / Amplificator care precede amplificatorul principal, în care amplitudinea semnalului de ieşire este proporţională cu sarcina injectată la intrare.

preasignare / *pre-assignment* / *preassignation* / Asignare fixă a mijloacelor de direcţionare a traficului bazate pe previziunile de trafic.

precauţii de securitate / *security arrangements [in common channel signalling]* / *précautions de sécurité* / Ansamblul măsurilor prevăzute pentru asigurarea continutăţii semnalizării pe circuitele de trafic corespunzătoare unei legături semafor în cazul unui deranjament al uneia sau al ambelor canale semafor.

precipitaţii radioactive ⇒ căderi radioactive

precizie [în tehnica numerică] / *precision* / *précision [en technique numérique]* / Numărul de cuvinte sau locaţii de memorie utilizate pentru identificarea unui număr într-un calculator, constituind o măsură a capacităţii de a distinge între valori foarte apropiate. Notă: Aritmetica cu *precizie simplă* constă în utilizarea unui cuvânt pentru un număr; aritmetica cu *precizie dublă* utilizează două cuvinte pentru un număr etc. În cazul calculatoarelor cu lungime variabilă a cuvântului, precizia este numărul de cifre necesar pentru a defini un număr. Cu cât precizia este mai mare, cu atât este mai mare numărul de zecimale care pot fi utilizate.

precizie a traseului (unui circuit imprimat) / *definition (of a pattern)* / *précision du tracé* / Gradul de fidelitate al marginilor imprimării cu clişeul de prducţie.

precizie (a unui aparat de măsurat) / *freedom from bias (of a measuring instrument)* / *justesse (d'un instrument de mesurage)* / Aptitudinea unui aparat de măsurat de a furniza indicaţii neafectate de eroare sistematică.

precizie de afişare a dispozitivului de acord / *tuner resetability* / *précision d'affichage du dispositif d'accord* / Capacitatea unui dispozitiv de acord de a reproduce aceeaşi valoare a unei mărimi determinate ca, de exemplu, frecvenţa sau puterea de ieşire, pentru acelaşi reglaj al dispozitivului de acord.

precizie de afişare unidirecţională a dispozitivului de acord / *unidirectional tuner resetability* / *précision d'affichage unidirectionnel du dispositif d'accord* / Precizia afişajului dispozitivului de acord în cazul în care reglajul acestui dispozitiv este efectuat mereu în acelaşi sens.

precizie de poziţionare succesivă (la aceeaşi valoare) / *resetting accuracy* / *précision de positionnement successif (a la même valeur)* / Pentru o caracteristică funcţională sau o mărime raportată la aceasta, jumătatea diferenţei dintre media valorilor obţinute pentru reglaje succesive pentru o poziţie a acului pe cadran la apropierea de aceasta venind dintr-o parte şi media valorilor obţinute la apropierea din cealaltă parte.

precondiţie / *precondition* / *précondition* / Aserţiune care se aplică într-un punct care precede imediat în secvenţa de execuţie normală o parte a programului.

precondiţionare [fază a unei încercări] / *preconditioning [part of a test]* / *préconditionnement [phase d'un essai]* / Tratarea unei probe în scopul îndepărtării sau contracarării parţiale a efectelor datorate stărilor sale anterioare.

precorectare ⇐ preaccentuare / *pre-equalization* / *précorrection* / Modificarea intenţionată a unui semnal efectuată într-un punct al unui canal de transmisiune sau al unui lanţ de amplificare în vederea corectării distorsiunilor apărute în aval de acest punct.

precursor (al unui nuclid) / *precursor (of a nuclide)* / *précurseur (d'un nucléide)* / Orice nuclid radioactiv care precede acel nuclid într-un lanţ de dezintegrare. Termenul este frecvent limitat la nuclidul imediat precedent.

(a) predefini / *(to) preset* / *prédéfinir* / A stabili o condiţie iniţială, astfel încât ansamblul valorilor de control al unei bucle, sau valoarea unui parametru, să fie fixate.

predictiv ⇐ previzional / *predicted* / *prévu* / Calificativ referitor la o valoare numerică atribuită unei mărimi înainte ca această valoare să fie observabilă, calculată pe baza unor valori anterioare observate sau estimate ale aceleiaşi mărimi sau ale altor mărimi utilizând un model matematic. Notă: O valoare predictivă poate fi de asemenea desemnată prin termenii "previzionare" şi "predicţie".

predictor / *predictor* / *prédicteur* / În modulaţia prin impulsuri şi codare, dispozitiv care furnizează o estimare a unui semnal eşantionat pe baza eşantioanelor precedente ale aceluiaşi semnal sau a valorilor cuantificate asociate acestor eşantioane.

predictor adaptativ / *adaptive predictor* / *prédicteur adaptatif* / În modulaţia prin impulsuri şi codare, predictor a cărui funcţie de estimare este variată pentru a se adapta caracteristicilor spectrale pe termen scurt ale semnalului eşantionat.

predicţie ⇐ previzionare / *prediction* / *prévision* / Operaţie ce are ca scop calcularea valorii predictive a unei mărimi.

predicţie [în modulaţia cu impulsuri şi codare diferenţială] ⇐ prognoză [în modulaţia cu impulsuri şi codare diferenţială] / *prediction [in differential pulse code modulation]* / *prédiction [en MICD]* / Estimarea valorii unui eşantion de semnal pe baza unei serii de semnale precedente sau a unor valori cuantificate precedente. Termeni asociaţi: lege de predicţie, predictor.

predicție a mentenabilității / *maintaina-bility prediction* / *prévision de la maintenabilité* / Determinarea valorilor numerice probabile ale unei caracteristici de mentenabilitate a unei entități pornind de la caracteristicile de mentenabilitate și de fiabilitate ale subentităților sale, în condiții de exploatare și de mentenanță date.

predicție adaptativă [în modulația cu impulsuri și codare diferențială adaptativă] / *adaptative prediction [in ADPCM]* / *prédiction adaptative* / Predicție în care unul sau mai mulți parametri ai procesului de estimare sunt reglați automat în funcție de anumite caracteristici ale semnalului sau ale canalului de transmisiune. Notă: Dispozitivul corespunzător este un predictor adaptativ.

predicție bidimensională / *two-dimensional prediction* / *prédiction bidimensionnelle* / Predicție în care valoarea predictivă este dedusă din pixelii vecini din liniile de explorare ale aceluiași cadru.

predicție tridimensională / *three-dimensional prediction* / *prédiction tridimensionnelle* / Predicție în care valoarea prezisă este dedusă din pixelii vecini din liniile aceluiași cadru și ale unuia sau mai multor cadre precedente.

pre-excitație / *pre-excitation* / *preéxcitation* / Amorsarea excitației unui motor de tracțiune care funcționează ca generator, de la o sursă exterioară, de exemplu o baterie, când fluxul remanent nu poate iniția propria excitație sau timpul de răspuns este prea lung, în timpul perioadei de frânare electrică.

preferință (într-o centrală telefonică automată) / *preference facility* / *possibilité d'entrer en tiers* / Într-o instalație automată de abonați cu posturi suplimentare, posibilitate oferită utilizatorilor unor posturi determinate de a interveni în orice conversație curentă în instalație.

prefix [în semnalizarea în curent alternativ] / *prefix [in ac signalling]* / *préfixe [en signalisation en courant alternatif]* / Partea inițială a unui semnal cu mai multe elemente destinată pregătirii unui circuit pentru receptarea informației de semnalizare, sau sensibilizării sale pentru aceasta.

prefix de acces la mare distanță / *prefix giving acces to the long-distance telex network* / *préfixe d'accès à grande distance* / Serie de cifre care permite accesul către restul rețelei naționale, pornind dintr-o zonă în interiorul căreia sunt utilizate numerele de telex locale.

prefix de acces la rețeaua intercontinentală de telex / *prefix giving access to the intercontinental telex network* / *préfixe d'accès à l'intercontinental* / Cifră sau serie de cifre care trebuie formate de către abonat, eventual după prefixul de acces la mare distanță, pentru a avea acces la rețeaua intercontinentală de telex.

prefix de acces la rețeaua internațională de telex / *prefix giving access to the international telex network* / *préfixe d'accès à l'international* / Cifră sau serie de cifre care trebuie formate de către un abonat, eventual după prefixul de acces la mare distanță, pentru a avea acces la rețeaua internațională.

preformă / *preform* / *préforme* / Structură în formă de bară din care se poate obține o fibră optică.

pregătire [tuburi electronice cu memorie] / *priming* / *apprétage* / Acțiune de încărcare a elementelor de memorie la un potențial necesar scrierii.

preîncălzire a unui vehicul / *pre-heating (of a vehicle)* / *préchauffage (d'un véhicule)* / Încălzire efectuată înainte de punerea în funcțiune a unui vehicul.

preîncălzire dielectrică / *dielectric preheating* / *préchaufage diélectrique* / Încălzire dielectrică a unui material plastic termodurificabil.

preîncălzire în paralel a electrozilor / *parallel cathode preheating* / *préchaufage en parallèle des électrodes* / Tip de preîncălzire a electrozilor unei lămpi cu descărcare în care acești electrozi sunt alimentați de circuite separate. Notă: Fiecare electrod este, în general, conectat la

o înfășurare la joasă tensiune ce face parte din balast și furnizează curentul de preîncălzire. În anumite circuite, această tensiune joasă este automat redusă după amorsarea arcului.

preîncălzire în serie a electrozilor / *series cathode preheating / préchauffage en série des électrodes* / Tip de preîncălzire a electrozilor unei lămpi cu descărcare în care curentul de preîncălzire circulă prin electrozii conectați în serie.

preîncălzitor / *preheater / préchauffeur* / Instalație destinată încălzirii preliminare a încărcăturii.

preîncălzitor dielectric / *dielectric preheater / préchauffeur diélectrique* / Aparat de încălzire dielectrică destinat în principal preîncălzirii materialelor plastice termodurificabile.

(a) preîncărca / *(to) bootstrap / amorcer* / Execuție a unui preîncărcător al sistemului. Notă: Termenul preîncărcare mai este utilizat și pentru translatarea unui compilator prin utilizarea uneia dintre versiunile sale anterioare drept translator.

preîncărcător / *bootstrap / amorce* / Secvență de instrucțiuni a căror execuție implică încărcarea și executarea altor instrucțiuni până când întregul program pentru calculator este încărcat în memorie.

preîncărcător primar / *bootstrap (loader) / programme d'amorce* / Rutină de intrare care utilizează operații predeterminate ale calculatorului pentru a încărca un preîncărcător.

prelevator de aer / *air sampler / préleveur d'air* / Dispozitiv destinat colectării pe un filtru a contaminării radioactive conținute într-un volum de aer cunoscut și trecând prin acest filtru într-un interval de timp prereglat. Exemple: prelevatorul cu filtru cu bandă cu deplasare continuă, prelevatorul cu deplasare secvențială, prelevatorul cu filtru fix.

(a) prelucra (date) / *(to) process (data) / traiter (des données)* / A efectua operații asupra datelor, în cadrul unui proces.

prelucrare a imaginii / *image processing / traitement de l'image* / Utilizarea unui sistem informatic pentru explorarea, analizarea, ameliorarea, interpretarea sau imprimarea imaginilor.

prelucrare a listelor ⇒ prelucrare de listă

prelucrare a unui apel / *call processing / traitement d'appel* / Executarea tuturor funcțiilor necesare stabilirii, menținerii, supervizării și deconectării conexiunilor.

prelucrare de listă ⇐ prelucrare a listelor / *list processing / traitement de liste* / Metodă de prelucrare a datelor prezentate sub formă de liste. Notă: În prelucrarea listei se utilizează liste înlănțuite astfel ca ordinea elementelor de dată să poată fi schimbată fără a li se modifica amplasarea fizică.

prelucrare de texte / *text processing / traitement de texte* / Folosirea echipamentului hardware și a produselor software pentru introducerea, editarea, sortarea, concatenarea, extragerea, afișarea sau imprimarea unui text sau a unui document.

prelucrare interactivă / *interactive processing / traitement interactif* / Prelucrarea controlată de către utilizator de la un terminal.

prelucrare pe loturi / *batch processing / traitement par lots* / Prelucrare a datelor sau execuție a lucrărilor, acumulate în prealabil și executate împreună în vederea creșterii eficienței, astfel încât utilizatorul să nu poată interveni asupra prelucrărilor în curs de desfășurare.

prelucrare pe loturi la distanță / *remote batch processing / traitement par lots à distance* / Prelucrare pe loturi în care unitățile de intrare-ieșire au acces de la distanță la un calculator cu program memorat.

prelucrarea datelor ⇐ prelucrarea informației / *data processing / traitement des données* / Efectuarea sistematică de operații asupra datelor. Exemple: manipularea, fuzionarea, sortarea, calculul, asamblarea, compilarea. Notă: Prelucrarea datelor

poate fi realizată de către o persoană, dar şi cu dispozitive automate, în care caz se numeşte "prelucrare automată a datelor".

prelucrarea informației ⇒ prelucrarea datelor

prelucrarea semnalelor / *signal processing* / *traitement des signaux* / Ansamblul diverselor operații efectuate asupra unui semnal pentru facilitarea transmisiei, pentru asigurarea fidelității informației purtate, pentru reducerea efectelor perturbațiilor şi ale zgomotului, pentru introducerea anumitor efecte speciale asupra mesajului transmis etc.

prelucrarea semnalelor (de program) / *modulation processing* / *traitement des signaux (de programme)* / Ansamblul diverselor operații efectuate asupra unui semnal de program, fie pentru facilitarea transmisiunii, fie pentru obținerea unui sunet sau a unei imagini mai bine adaptate condițiilor de recepție, fie pentru introducerea anumitor efecte sonore sau speciale pe imagini, sau pentru reducerea bruiajelor în canalele adiacente.

prelungire (a unui vârf monoenergetic) / *tail(ing) (on a monoenergetic peak)* / *queue (d'un pic monoénergétique)* / Orice distorsiune a formei vârfului neîncadrată între limitele definitorii ale intensității vârfului de energie totală şi neprovenită din altă sursă de radiații decât sursa monoenergetică.

prelungitor de conduct auditiv / *ear canal extension* / *prolongateur de conduit auditif* / Dispozitiv care furnizează o legătură între planul de referință al unui simulator al urechii interne şi orificiul unui dispozitiv de simulare a pavilionului urechii.

(a) **prememora** / *(to) prestore* / *pré-ranger* / A memora datele necesare unui program pentru calculator, unui subprogram sau unei rutine, înainte de a începe execuția sa.

premix ⇒ masă de presare

prepreg ⇒ (material) preimpregnat

preprocesor (de limbaj) / *(language) preprocessor* / *préprocesseur (de langage)* / Program pentru calculator care efectuează anumite funcțiuni preliminare de prelucrare.

presă de lipire dielectrică / *dielectric gluing press* / *presse de collage diélectrique* / Presă echipată cu doi sau mai mulți electrozi de lucru, utilizată pentru lipirea dielectrică.

prescriere a tratamentului prin iradiere / *irradiation treatment prescription* / *prescription de traitement d'irradiation* / Descrierea cantitativă a tuturor parametrilor de tratament care caracterizează iradierea de efectuat.

preselector / *preselector* / *présélecteur* / Selector destinat conectării uneia din ieşirile libere la o linie apelantă cu care este asociat.

preselector (al unui comutator de prize în sarcină) / *change-over selector* / *présélecteur (d'un changeur de prises)* / Dispozitiv destinat conducerii curentului, nu şi stabilirii sau ruperii acestuia, utilizat împreună cu un selector de prize sau un selector în sarcină pentru a permite utilizarea contactelor lor şi a prizelor la care sunt conectate mai mult de o singură dată în cursul deplasării de la o poziție extremă la alta.

preselector electric / *electric preselector gear* / *présélecteur électrique* / Dispozitiv electromagnetic care permite pregătirea în avans a condițiilor necesare pentru schimbarea vitezei.

presemnal / *pre-signal* / *présignal* / Semnal de categorie transmis la începutul secvenței de selecție.

presgarnitură ⇐ garnitură elastică de etanşare / *compression gland* / *presseétoupe* / Element care realizează un dispozitiv de etanşare prin comprimarea unui material deformabil.

presiune, 1[într-un fluid]/ *pressure, 1[in a fluid]* / *pression, 1[dans un fluide]* / Într-un punct al unei suprafețe, raportul dintre norma componentei normale a forței exercitate în acel punct şi aria unei suprafețe infinitezimale ce conține punc-

tul, când toate dimensiunile acestei suprafeţe tind către zero. Note: 1. Suprafaţa poate fi suprafaţa exterioară a unui corp sau o suprafaţă plană de orientare dată, în interiorul corpului. 2. În cazul majorităţii fluidelor, în interior presiunea nu depinde de orientarea suprafeţei.

presiune, 2[suprapresiune] / *pressure, 2[overpressure]* / *pression, 2[surpression]* / Presiune superioară presiunii atmosferice luată ca referinţă.

presiune (a unui motor de tracţiune liniar) / *thrust (of a linear traction motor)* / *poussée (d'un moteur de traction linéaire)* / Efort de tracţiune sau de frânare produs prin interacţiunea dintre inductorul şi indusul unui motor liniar.

presiune acustică negativă de vârf $<p_-, p_r>$ / *peak-negative acoustic pressure $<p_-, p_r>$* / *pression acoustique négative de crête $<p_-, p_r>$* / Maximul modulului presiunii acustice instantanee negative într-un câmp acustic sau într-un plan specificat într-o perioadă de repetiţie acustică. Se exprimă sub forma unui număr pozitiv şi se măsoară în Pa.

presiune ambiantă / *ambient pressure* / *pression ambiante* / Presiunea absolută a mediului din jurul dispozitivului.

presiune de calcul (a anvelopei) / *design pressure (of the enclosure)* / *pression de calcul (de l'enveloppe)* / Presiune folosită pentru determinarea grosimii anvelopei. Notă: Este mai mică sau egală cu limita superioară a presiunii atinse în interiorul anvelopei la temperatura de calcul.

presiune de contact a pantografului / *pantograph contact pressure* / *pression de contact (du pantographe)* / Forţa aplicată de pantograf pe firul de contact.

presiune de încercare hidraulică / *hydraulic test pressure* / *pression d'essai hidraulique* / Presiune aplicată pentru încercarea totală sau parţială a unui rezervor în vederea verificării comportării sale conform normelor specifice.

presiune diferenţială / *differential pressure* / *pression différentielle* / Diferenţă de presiune între două puncte oarecare ale sistemului. Exemplu: diferenţa de presiune statică dintre cota aval a orificiului şi cota amonte.

presiune maximă admisibilă de funcţionare / *maximum permissible working pressure* / *pression maximale admissible de fonctionnement* / Presiune specificată de constructor, de autoritatea responsabilă sau de către o altă persoană competentă în raportul celei mai recente examinări.

presiune maximă de serviciu (a unui dispozitiv de comandă) / *maximum working pressure (of a control)* / *pression maximale de service (d'un dispositif de commande)* / Presiune maximă de serviciu declarată a liniei sau a sistemului la care dispozitivul de comandă poate fi supus.

presiune statică / *static pressure* / *pression statique* / Într-un punct al mediului, presiunea statică reprezintă presiunea care ar putea exista în acel punct în absenţa oricărei vibraţii acustice.

presiune transmembranoasă / *transmembrane pressure* / *pression à travers la membrane* / Presiune calculată sub formă de medie conform formulei: $P_t = 0{,}5(P_{bi} + P_{b0} - (P_{di} - P_{d0}))$, unde: P_{bi} este presiunea sanguină la intrarea hemodializorului; P_{b0} este presiunea sanguină la ieşire; P_{di} *este* presiunea fluidului dializor la intrarea hemodializorului; P_{d0} *este* presiunea fluidului dializor la ieşirea hemodializorului.

presiune venoasă / *venous pressure* / *pression veineuse* / Presiune măsurată în sistemul sangvin între ieşirea din dializor şi reîntoarcerea la pacient.

presostat / *pressure switch* / *manostat* / Întreruptor acţionat de modificările presiunii aplicate.

presspan ⇒ carton electroizolant

prestaţie [în tracţiunea electrică] / *traffic [in electric traction]* / *trafic [en traction électrique]* / Ansamblu de date care caracterizează serviciul asigurat pe una sau mai multe linii pe o anumită perioadă;

prestația se exprimă cel mai frecvent în tren-kilometri, tone-kilometri sau tren-kilometru-călători.

prestație brută remorcată / *gross traffic hauled / trafic brut remorqué* / Produsul dintre lungimea unui parcurs și tonajul brut remorcat pe acest parcurs, pe o anumită perioadă.

prestație brută totală / *total gross traffic / trafic brut total* / Produsul dintre lungimea unui parcurs și tonajul brut total pe acest parcurs, pe o anumită perioadă

prestație utilă / *net traffic / trafic utile* / Produsul dintre lungimea unui parcurs și tonajul net transportat pe acest parcurs, pe o anumită perioadă.

prestimul / *conditioning stimulus / stimulus de conditionnement (électrique)* / Într-o configurație dată, stimul aplicat unui țesut înaintea unui stimul electric de încercare, în scopul modificării răspunsului la acest stimul de încercare.

preșpan ⇒ carton electroizolant

preț / *price [of electricity] / prix [d'électricité]* / Sumă care trebuie plătită pentru o cantitate de energie, de putere etc. cumpărată, sau pentru un serviciu prestat.

preț mediu al kilowattului-oră / *average price per kWh / prix moyen du kWh* / Raportul dintre suma totală facturată pentru o furnitură de energie electrică și numărul de kWh furnizați.

preț unitar / *rate, 4[unitary price] / prix unitaire* / Sumă care trebuie plătită pentru o unitate cumpărată ca, de exemplu, 1kWh, 1kW, 1kVA.

preț unitar pentru depășirea consumului maxim / *follow-on rate / prix du kilowattheure de développement* / Prețul la care va fi facturat consumul unui 1kWh suplimentar într-un tarif binom sau trinom, sau prețul ultimei tranșe într-un tarif pe tranșe.

preț unitar pentru energia electrică activă / *kilowatthour rate / prix du kilowattheure* / Sumă care trebuie plătită pe unitatea de energie electrică activă consumată, 1kWh.

preț unitar pentru puterea activă / *demand rate (per kilowatt) / prix du kilowatt* / Sumă care trebuie plătită pe unitatea de putere activă facturată (1kW) și pentru o perioadă determinată.

preț unitar pentru puterea aparentă / *demand rate (per kilovolt-ampere) / prix du kilovoltampère* / Sumă care trebuie plătită pe unitatea de putere aparentă facturată (1kVA) și pentru o perioadă determinată.

previzional ⇒ predictiv

previzionare ⇒ predicție

prim plan al imaginii / *foreground image / premier plan d'image* / Parte a imaginii care poate fi modificată la fiecare tranzacție.

prima tentativă de apel / *first call attempt / première tentative d'appel* / Prima încercare asociată unei intenții de apel care ajunge într-un punct dat în rețea.

prima tranziție (a formei de undă a unui impuls) / *first transition / premiere transition (d'une impulsion)* / Porțiune principală a formei de undă de tranziție a unei forme de undă de impuls între bază și vârf.

primitivă de intrare / *input primitive / primitive d'entrée* / Dată obținută pornind de la un dispozitiv de intrare cum ar fi o tastatură, un selector, un locator, un dispozitiv de desemnare sau un comparator.

prim-plan / *foreground / premier plan* / 1. În sistemele de tip time-sharing, o sarcină în prim-plan este capabilă să primească date de intrare de la utilizator și să întoarcă rezultate la ieșire pentru acesta. În mod normal, există o singură sarcină în prim-plan la un moment dat pentru un terminal (sau fereastră de terminal), căreia îi pot fi asociate mai multe procese care lucrează în paralel și cooperează pentru realizarea sa. Noțiunea este asociată astăzi cu UNIX, dar ea a apărut la OS/360. Antonim cu fundal (background). 2. Aducerea unei sarcini (*task*) în prim-plan semnifică dorința de

execuţie imediată, în timp ce ducerea ei în fundal echivalează cu o scădere a priorităţii de rulare (aceasta se rulează numai când nu mai sunt alte sarcini în prim-plan).

primul în aşteptare / *head of the queue* / *tête de (la) file* / Într-o exploatare cu aşteptare a apelurilor, locul în coadă unde este stocat apelul cu cea mai lungă aşteptare.

primul punct al bazei / *first base point* / *premier point de la base* / Primul punct de informaţie al epocii unei forme de undă de impuls, în lipsa unei indicaţii contrare.

primul sosit, primul ieşit ⇒ primul venit, primul servit (FIFO)

primul venit, primul servit (FIFO) ⇐ primul sosit, primul ieşit / *FIFO – First In, First Out* / *premier entré, premier sorti [premier arrivé, premier sorti]* / Strategie şi algoritm de servire a cererilor în ordinea în care sunt primite. Pentru implementare se folosesc structuri de date de tip coadă, reprezentate sub formă de liste la care inserarea se face la sfârşit, iar ştergerile se fac de la început.

principiu de măsurare / *principle of measurement* / *principe de mesure* / Baza ştiinţifică a unei măsurări. Exemple: efectul termoelectric utilizat pentru măsurarea temperaturii, efectul Josephson utilizat pentru măsurarea tensiunii electrice, efectul Doppler utilizat pentru măsurarea vitezei, efectul Raman utilizat pentru măsurarea numărului de undă al vibraţiilor moleculare.

principiul Bragg-Gray / *Bragg-Gray principle* / *principe de Bragg-Gray* / Principiu care permite determinarea dozei absorbite într-un anumit punct al unui material, prin inserarea unei mici cavităţi constituind o cameră cu ionizare.

principiul suprapunerii / *principle of superposition* / *principe de superposition* / Principiu conform căruia răspunsul temporal al unui sistem la suprapunerea mai multor funcţii de intrare este acelaşi cu suma răspunsurilor lor temporale independente.

prindere în sincronism (a unei maşini sincrone) / *pulling into synchronism (of a synchronous machine)* / *accrochage (d'une machine synchrone)* / Trecerea de la o viteză asincronă la o viteză sincronă.

prioritate / *priority* / *priorité* / Atribut care se asociază unui proces pentru a fi folosit la planificarea procesului pentru execuţie atunci când se utlizează o politică de planificare bazată pe priorităţi. Prioritatea asignată la un moment dat unui proces poate fi dobândită static sau dinamic. De regulă priorităţile sunt numere întregi care împart procesele într-un număr finit de clase.

prioritate / *priority* / *priorité* / Mod de a determina ordinea în care anumite acţiuni paralele asupra unui obiect sunt executate atunci când sunt comandate simultan. Notă: Acţiunile cu prioritate superioară suspendă toate acţiunile cu prioritate inferioară.

prioritate a mesajelor / *message priority* / *priorité des messages* / Posibilitate furnizată de o instalaţie de înregistrare şi retransmisiune sau de un comutator de mesaje, permiţând unui abonat să atribuie mesajului său unul dintre nivelele de prioritate prevăzute.

prioritate absolută / *absolute priority* / *priorité absolue* / Posibilitate de stabilire a unei comunicaţii de la un post nominalizat al unei reţele private sau al unui grup închis de utilizatori atribuindu-i, la fiecare nivel sau la anumite nivele de selecţie, prioritatea asupra tuturor celorlalte comunicaţii mai puţin prioritare deja stabilite sau în curs de stabilire, posibilitate aplicabilă tuturor apelurilor sau numai celor nominalizate, provenite de la un post privilegiat de acest gen.

prioritate asupra funcţionării cu înmagazinare locală / *in local override* / *priorité sur le fonctionnement en local* / Capacitate a reţelei de a depăşi funcţionarea cu înmagazinare locală a unui post

pentru stabilirea unei comunicaţii cu acest post.

prioritate dinamică / *dynamic priority* / *priorité dynamique* / Prioritate calculată periodic de către sistem în funcţie de comportamentul procesului: ce procentaj din cuanta alocată a folosit, câte operaţii de intrare-ieşire a efectuat, ce masă de resurse deţine deja, de când aşteaptă alocarea procesorului, cât timp a petrecut în memoria internă etc.

prioritate relativă / *(relative) priority* / *priorité relative* / Posibilitate de stabilire a unei comunicaţii de la un post nominalizat al unei reţele private sau al unui grup închis de utilizatori, atribuindu-i, la fiecare nivel de selecţie, prioritatea asupra tuturor celorlalte comunicaţii mai puţin prioritare în curs de stabilire, posibilitate aplicabilă tuturor apelurilor sau numai celor nominalizate, provenite de la un post privilegiat de acest gen.

prioritatea statică / *static priority* / *priorité statique* / Prioritate dată în momentul declanşării procesului, în funcţie de tipul de operaţii executate de acel proces (sau de clasa din care face parte procesul respectiv) şi rămâne nemodificată pe toată durata existenţei procesului.

priză (a unei înfăşurări) / *tap (of a winding)* / *prise (d'un enroulement)* / Conexiune prevăzută într-un punct intermediar al unei înfăşurări.

priză adiţională / *plus tapping* / *prise additive* / Priză al cărei coeficient de priză este superior unităţii.

priză de curent (a şinei de contact) / *shoegear* / *frotteur (de rail de contact)* / Ansamblu de piese care permit colectarea curentului de la şina de contact.

priză de pământ / *earth electrode* / *prise de terre* / Conductor sau ansamblu de conductoare, în contact nemijlocit cu pământul, destinate asigurării unei legături electrice la pământ.

priză de pământ (a unui stâlp) / *counterpoise (of a support)* / *contrepoids (électrique)* / Conductor sau sistem de conductoare îngropat în sol şi conectat galvanic la picioarele stâlpilor liniei electrice.

priză de pământ de protecţie ⇒ bornă de legare la pământ de protecţie

priză de plină sarcină / *full-power tapping* / *prise à pleine puissance* / Priză a cărei putere de priză este egală cu puterea nominală.

priză de putere redusă / *reduced-power tapping* / *prise à puissance réduite* / Priză a cărei putere de priză este inferioară puterii nominale.

priză de reglare / *(tapping) point* / *prise (de réglage)* / Bornă a transformatorului conectată la extremitatea uneia din secţiunile înfăşurării de reglare.

priză de reţea / *mains connector* / *prise réseau* / Parte a unui conector aparţinând unui cablu flexibil sau fixabilă pe acesta, destinată conectării la reţeaua de alimentare şi inserării în soclul conectorului unui echipament.

priză diferenţială / *minus tapping* / *prise soustractive* / Priză al cărei coeficient de priză este inferior unităţii.

priză directă / *direct outgoing selection* / *prise directe* / Posibilitate a unui post privat de a stabili o comunicaţie cu o altă reţea fără intervenţia umană în reţeaua privată.

priză principală (a unui transformator) / *principal tapping (of a transformer)* / *prise principale (d'un transformateur)* / Priză a unui transformator la care se referă mărimile nominale ale acestuia.

prize de pământ independente / *separate earth electrodes* / *électrodes de terre indépendantes* / Prize de pământ suficient de îndepărtate una de alta astfel încât curentul maxim susceptibil a se scurge prin una dintre ele să nu modifice sensibil potenţialul celorlalte.

probabilitate / *probability* / *probabilité* / Număr real din intervalul (0,1], asociat unui eveniment aleator. Notă: Probabilitatea poate fi raportată la o frecvenţă relativă a apariţiei într-o serie lungă sau la un grad de încredere că un eveniment se

va produce. Pentru un grad înalt de încredere, probabilitatea este aproape 1.

probabilitate a erorii de facturare / *billing error probability* / *probabilité d'erreur de facturation* / Probabilitate a unei erori în facturarea unui utilizator pentru un serviciu.

probabilitate de abandon (a unei tentative de apel) / *call abandonment probability* / *probabilité d'abandon (d'une tentative d'appel)* / Probabilitatea ca un utilizator al unei reţele de telecomunicaţii să abandoneze o tentativă de apel.

probabilitate de abandon / *service user abandonment probability* / *probabilité d'abandon* / Probabilitatea ca un utilizator să abandoneze o tentativă de acces la un serviciu.

probabilitate de descărcare disruptivă / *disruptive discharge probability* / *probabilité de décharge disruptive* / Probabilitatea ca aplicarea unei tensiuni asupra obiectului supus încercării să conducă la o descărcare disruptivă.

probabilitate de eroare la formarea numărului / dialling mistake probability / probabilité d'erreur de numérotation / Probabilitatea ca un utilizator al unei reţele de telecomunicaţii să comită o eroare la formarea numărului în cursul unei tentative de apel.

probabilitate de ionizare (prin şoc) / *probability of ionization (by collision)* / *probabilité d'ionisation (par choc)* / Raportul dintre numărul de ciocniri urmate de ionizare şi numărul total de ciocniri, pe o durată de timp dată.

probabilitate de repetare a fisiunii ⇒ speranţă matematică de repetare a fisiunii

probabilitate de ţinere / *withstand probability* / *probabilité de tenue* / Probabilitatea ca aplicarea unei tensiuni asupra obiectului supus încercării să nu conducă la o descărcare disruptivă.

probabilitatea comiterii unei erori de către un utilizator / *service user mistake probability* / *probabilité d'erreur d'un usager* / Probabilitatea ca un utilizator să comită o eroare în cursul unei tentative de acces la un serviciu.

probă ⇐ mostră de încercare / *(test) specimen* / *spécimen (d'essai)* / Produs destinat a fi încercat. Notă: Termenul "probă" include toate părţile sau toate sistemele auxiliare care au rol esenţial în funcţionarea probei.

probă [verificare a unui sistem de izolaţie] / *proof test* / *épreuve (d'un système d'isolation)* / Aplicarea la un nivel dat a factorului de diagnostic asupra probei de încercare, pentru a determina dacă criteriul de încetare a serveabilităţii a fost atins.

probă care disipă căldură / *heat-dissipating specimen* / *spécimen dissipant de l'énergie* / Probă la care cel mai cald punct de pe suprafaţă, măsurat în aer liber şi la o presiune atmosferică specificată, are cu 5°C peste temperatura ambiantă a atmosferei înconjurătoare după atingerea stabilităţii termice.

probă care nu disipă căldură / *non-heat-dissipating specimen* / *spécimen ne dissipant pas d'énergie* / Probă la care cel mai cald punct de pe suprafaţă, măsurat în aer liber şi la o presiune atmosferică specificată, nu depăşeşte 5°C peste temperatura ambiantă a atmosferei înconjurătoare după atingerea stabilităţii termice. Notă: Pentru ca măsurările să se facă în condiţii atmosferice standard, trebuie luate măsuri ca nici o influenţă exterioară (curenţi de aer sau radiaţii solare) să nu afecteze măsurările.

probă de încercare ⇐ specimen (de încercare) / *test specimen* / *spécimen d'essai* / Orice element sau sistem auxiliar prevăzut cu toate caracteristicile funcţionale ale produsului ca, de exemplu, un releu de măsură sau un dispozitiv de protecţie etc., pentru care sunt solicitate încercări.

problemă aplicativă ⇐ problemă de aplicaţie / *application problem* / *problème d'application* / Problemă propusă de un utilizator final şi a cărei rezolvare presupune recurgerea la un sistem de prelucrare a informaţiei.

problemă de aplicaţie ⇒ problemă aplicativă

procedeu aditiv / *additive process* / *procédé additif* / Procedeu utilizat pentru realizarea de imprimări conductoare, constând din depunerea selectivă de material conductor pe un suport izolant nemetalizat.

procedeu cu dublu creuzet / *double crucible technique* / *procédé du double creuset* / Procedeu de fabricaţie al unei fibre optice în care substanţele destinate miezului şi învelişului sunt topite în două creuzete concentrice apoi etirate.

procedeu cu schimb de ioni / *ion exchange technique* / *procédé par échange d'ions* / Procedeu de fabricaţie al unei fibre optice cu gradient de indice prin utilizarea unei tehnici cu schimbare de ioni.

procedeu cu tijă în tub / *rod-in-tube technique* / *procédé de la tige dans le tube* / Procedeu de fabricaţie al unei fibre optice în care preforma este o tijă plasată într-un tub.

procedeu de măsurare a impulsului / *pulse measurement process* / *procédé de mesure d'impulsion* / Realizarea unei metode de măsurare a impulsului prin intermediul dispozitivelor specifice, al aparatelor, al instrumentelor, al echipamentelor auxiliare, al condiţiilor, al operatorilor şi al observatorilor.

procedeu semi-aditiv / *semi-additive process* / *procédé semi-additif* / Procedeu utilizat pentru realizarea de imprimări conductoare prin combinarea unei depuneri metalice pe cale chimică cu o electrodepunere şi/sau o corodare.

procedeu substractiv / *subtractive process* / *procédé soustractif* / Procedeu folosit pentru realizarea de imprimări conductoare, constând din îndepărtarea selectivă a părţilor nedorite ale foliei conductoare.

procedeu termic / *thermal process* / *procédé thermique* / Procedeu tehnologic care necesită o anumită căldură pentru obţinerea modificărilor dorite fizice şi chimice ale încărcăturii tratate.

procedură / *procedure* / *procédure* / Modul de program ce poate fi apelat din mai multe puncte ale unor module de program, de obicei la nivelul unui limbaj de programare de nivel înalt, executând prelucrări determinate asupra unor date comunicate în momentul apelului.

procedură [rutină] ⇒ rutină

procedură de clasificare (a contoarelor) / *qualification procedure (of meters)* / *procédure de qualification (des compteurs)* / Procedură prin care încercările de tip sunt efectuate pe un singur contor sau pe un mic număr de contoare de acelaşi tip cu caracteristici identice, selectate aleator, pentru a verifica dacă tipul de contor nu prezintă anomalii sistematice notabile, încercările de efectuat şi numărul de contoare de încercat trebuind să fie fixate prin acordul părţilor. Notă: Practic, nu există anomalie sistematică notabilă dacă, din trei contoare încercate, două satisfac prescripţiile normate pentru încercarea considerată.

procedură de comandă de apel / *call control procedure* / *procédure de commande d'appel* / Ansamblu de semnale interactive necesare stabilirii, menţinerii şi deconectării unei comunicaţii date.

procedură de legătură / *link protocol* / *procédure de liaison* / Ansamblu de reguli conform cărora exploatarea unei legături de date este asigurată prin intermediul unui cod de date, al unui mod de transmisiune, a unei proceduri de comandă, a unei proceduri de redresare.

procedură de omologare (a contoarelor) / *type approval procedure* / *procédure d'homologation (des compteurs)* / Procedură prin care ansamblul încercărilor de tip este efectuat pe un singur contor sau pe un mic număr de contoare de acelaşi tip cu caracteristici identice, selectate de constructor, pentru a se asigura satisfacerea de către acest tip de contor a tuturor prescripţiilor normate pentru clasa corespunzătoare a contorului.

procedură de preîncărcare ⇒ program de încărcare primară

procedură de redresare / *recovery procedure* / *procédure de redressement* / Ansamblu de reguli care permit rezolvarea conflictelor între stații sau redresarea anumitor erori ce se produc pe durata unei transmisiuni.

procedură reentrantă / *reentrant procedure* / *procédure ré-entrante* / Procedură care poate declanșa în orice moment o nouă execuție înainte de terminarea execuției anterioare.

procent de apeluri pierdute / *proportion of lost calls* / *proportion d'appels perdus* / Raportul dintre numărul de apeluri pierdute la intrarea unui grup de joncțiuni date și numărul total de apeluri oferite aceluiași grup.

procent de apeluri reușite ⇒ apel reușit

procent de degajare ⇐ prag de degajare exprimat procentual / *disengaging percentage* / *pourcentage de dégagement* / Raportul de degajare exprimat procentual.

procent de resetare / *resetting percentage* / *pourcentage de retour* / Raportul de resetare exprimat procentual.

procentaj al pantei teoretice =. PPT / *percentage of theoretical slope* / *pourcentage de la pente théorique* / În anumite condiții de definire operațională a valorii pH-ului unui eșantion cu ajutorul unei soluții tampon de referință S_1, calitatea de funcționare a perechii de electrozi poate scădea la o valoare inferioară valorii teoretice a coeficientului pantei k la temperatura considerată. Această abatere, exprimată în procente din panta teoretică (PPT), poate fi determinată prin înlocuirea eșantionului printr-o a doua soluție tampon de referință S_2 cu valoarea $pH = pH(S_2)$, cu expresia: $PPT = 100\frac{E(S_2)-E(S_1)}{k[pH(S_1)-pH(S_2)]}$.

Notă: Pentru obținerea unei valori exacte, diferența pH-urilor celor două soluții tampon de referință ar trebui să fie cât mai mare.

procentaj de eroare medie / *per cent average error* / *pourcentage d'erreur moyenne* / Valoarea procentuală a diferenței dintre o valoare prereglată sau preindicată și valoarea medie a unei populații de observații efectuate, împărțită la această valoare prereglată sau indicată: $PEM = \frac{X_p-\overline{X}}{X_p}\cdot 100\ [\%]$, unde: PEM este procentajul de eroare medie al populației; $\overline{X}$ este valoarea medie a observațiilor în eșantion; X_p este valoarea prereglată sau indicată.

proces, 1[sens general] / *process, 1[general meaning]* / *processus, 1[sens général]* / 1. Secvență predeterminată de evenimente definită de obiectul sau efectul său și care se derulează în condiții date. 2. Ansamblul operațiilor reunite prin care materia, energia sau informațiile sunt transformate, transportate sau stocate.

proces, 2[în prelucrarea datelor] / *process, 2[in data processing]* / *processus, 2[en traitement des données]* / Unitate de program executabilă gestionată de către sistemul de operare, definită prin imaginea asociată constituită din codul care se execută, segmentul de date, de stivă, contorul program, conținutul registrelor și în general toate informațiile care fac ca un program să poată fi rulat. Notă: În sistemele de operare mai vechi, un proces era asociat unui program în execuție, acceptându-se că un proces este un program executabil în paralel cu alte programe. În sistemele actuale, un program poate fi format din mai multe procese care cooperează pentru rezolvarea problemei, un proces putând avea mai multe fire de execuție, executabile în paralel. Ele au propria lor stivă, dar partajează contextul de execuție al procesului din care fac parte.

proces blocat / *blocked process* / *processus bloqué* / Stare în care se află un proces care nu poate fi executat de către un procesor deoarece procesul așteaptă producerea unui eveniment. Exemplu: Un proces care a lansat o operație de intrare-ieșire poate fi blocat, pentru a nu ocupa

inutil procesorul pe perioada execuţiei operaţiei, aşteptând terminarea acesteia. În momentul terminării operaţiei, procesul va deveni *pregătit pentru execuţie*; ulterior va putea fi ales de către planificator pentru a primi resursa procesor, executându-şi în continuare instrucţiunile. Un proces poate fi blocat în aşteptarea eliberării unei resurse temporar indisponibile.

proces de măsurare / *measurement process* / *processus de mesure* / Executarea unui mod de operare a unei măsurări, incluzând resursele utilizate pentru aceasta şi mărimile de influenţă corespunzătoare. Notă: Resursele includ atât resursele umane, cât şi pe cele materiale ca, de exemplu, aparatele de măsurat, etaloanele şi materialele de referinţă.

proces "fiu" / *child process* / *processus-fils* / Proces creat dinamic de un alt proces numit *proces tată* sau *proces părinte*. Notă: În sistemul de operare UNIX prin **fork**() se realizează duplicarea *procesului părinte*, astfel încât procesul părinte şi cel fiu au spaţii de adresă diferite, dar imediat după creare conţinutul celor două spaţii este identic. Se produce un fenomen de "moştenire" a contextului de execuţie şi a fişierelor deschise. În principiu, ulterior, procesul fiu îşi poate schimba conţinutul spaţiului său de adrese printr-un apel sistem **exec**(). Prin aceste mecanisme fork-exec, se permite crearea unei ierarhii de procese.

proces gaussian / *Gaussian process* / *processus gaussien* / Proces aleator care are o funcţie de repartiţie a lui Gauss.

proces industrial ⇒ proces (tehnic)

proces (într-un sistem de prelucrare a datelor) / *process (in a data-processing system)* / *processus (dans un système de traitement de l'information)* / Succesiune de evenimente care se desfăşoară în conformitate cu un scop sau cu un efect urmărit.

proces "părinte" / *parent process* / *processus père* / Proces care a creat un alt proces, în relaţia cu procesul nou creat. Notă: În sistemul de operare UNIX, un proces poate crea un nou proces (proces "fiu") în urma apelului sistem **fork**(). Procesul nou creat este o copie identică a procesului "părinte" obţinută prin duplicarea tuturor zonelor de cod şi de date ale acestuia, cu excepţia zonei de cod pur 'text', partajată de cele două procese. În acest mod procesul "fiu" moşteneşte întregul context de execuţie al procesului "părinte", inclusiv fişierele deschise. Din acest moment se produce separarea, cele două procese având propriile imagini în memorie. Procesul "fiu" poate însă să decidă să ruleze un alt program (fişier executabil) utilizând apelul **exec**(). Prin crearea de noi procese şi prin existenţa relaţiilor "părinte-fiu" se realizează o ierarhizare a proceselor, în sistem existând un arbore unic de procese.

proces (tehnic) ⇐ proces industrial / *process [technical]* / *processus (technique)* / Ansamblu de operaţii tehnologice care realizează o anumită transformare fizică sau chimică fundamentală sau o serie de astfel de transformări. Notă: Alte procese, cum ar fi transportul sau stocarea de materiale, de echipamente, de energie sau de informaţie pot fi asimilate *proceselor industriale*.

procese concurente / *concurrent processes* / *processus concurrents* / Două procese sunt concurente dacă prima operaţie a unuia începe înaintea terminării ultimei operaţii a celui de-al doilea. Notă: Operaţiile pot fi: suprapuse în timp, întreţesute sau parţial suprapuse, parţial întreţesute.

procesor, 1[echipament] / *processor, 1[hardware]* / *processeur, 1[matériel]* / Echipament sau dispozitiv capabil să execute un set de instrucţiuni, să formeze adresele acestora şi să le citească dintr-o memorie care păstrează programul pe durata executării acestuia şi care nu este o componentă a procesorului. A se vedea şi *microprocesor*.

procesor, 2[soft] / *processor, 2[software]* / *processeur, 2[logiciel]* / 1. Program de calculator care cuprinde compilarea, asamblarea, traducerea precum şi funcţiile legate de un limbaj de programare specificat. 2. Resursă importantă, administrată cu prioritate maximă de orice sistem de operare concentrat sau distribuit, capabilă să execute un set de instrucţiuni corespunzătoare proceselor din sistem, să formeze adresele acestora şi să le citească dintr-o memorie care păstrează programul pe durata executării acestuia şi care nu este o componentă a procesorului. Notă: Procesorul unic sau procesoarele sunt alocate proceselor alese dintre cele pregătite pentru execuţie, pe baza unei politici de alocare a procesoarelor, implementată de planificatorul de procese.

procesor central ⇒ unitate centrală (de prelucrare)

procesor central [în comutaţia automată] / *central processor / processeur central [en commutation]* / Unitate de comandă centralizată, în general compusă dintr-unul sau mai multe procesoare, una sau mai multe memorii, eventual şi dintr-un dispozitiv de basculare pe o unitate de rezervă.

procesor de comunicaţii / *communication processor / processeur de communications* / Procesor specializat în efectuarea de operaţii de comunicaţii.

procesor de control periferic / *peripheral processor / processeur de contrôle périphérique* / Procesor dedicat, optimizat pentru a controla un anumit gen de periferice. Exemplu: interfaţa SCSI (Small Computer Sistems Interface) AHA-3940, produsă de Adaptec, conţine un astfel de procesor ce poate gestiona până la 14 periferice SCSI.

procesor de limbaj / *(language) processor / processeur (de langage)* / Unitate funcţională de translatare şi de execuţie a programelor pentru calculator scris într-un limbaj de programare dat. Exemplu: o maşină LISP.

procesor de reţea / *network processor / processeur (de) réseau* / Procesor specializat în operaţii de transmisie şi recepţie a datelor în şi dintr-o reţea. Notă: Utilizarea unui procesor dedicat pentru operaţiile de reţea permite degrevarea procesorului central de astfel de operaţii şi creşterea vitezei traficului de informaţii.

procesor de supraveghere / *supervisory processor / processeur de supervision [en commutation]* / Procesor destinat supravegherii unei comunicaţii, de exemplu emiterii semnalizării necesare şi asigurării taxării.

procesor (de) text / *word processor / unité de traitement de texte* / Sistem informatic sau program de calculator ce permite unui utilizator să efectueze prelucrare de texte. Exemple: WordStar, WordPerfect, Microsoft Word etc.

procesor frontal / *front-end processor (FEP) / processeur frontal* / Procesor care prelucrează datele înainte ca acestea să ajungă sau după ce acestea sosesc de la un sistem de calcul mai complex, eventual un sistem multiprocesor. Notă: Procesorul frontal execută numai operaţii de comunicaţie: controlul şi detecţia erorilor, recepţia, transmisia şi eventuala codificare a datelor, gestiunea liniilor de comunicaţie cu alte dispozitive similare.

procesor grafic / *graphics processor / processeur graphique* / Procesor specializat pentru construirea de obiecte grafice pe ecran, degrevând astfel procesorul central de aceste funcţii. Notă: Procesorul grafic poate trasa linii, poligoane şi figuri eliptice, poate umple contururi cu o anumită culoare, poate salva şi restaura rapid imagini pe ecran etc. La calculatoarele personale, procesorul grafic se află pe o placă specială, numită adaptorul video, care mai conţine o memorie video biport şi alte componente.

procesor (pentru un sistem de alarmă) / *processor (for an alarm system) / processeur (pour un système d'alarme)* / Dispozitiv care prelucrează semnalele de

ieşire de la unul sau mai mulţi senzori pentru a determina dacă starea de alarmă trebuie sa fie declanşată.

procesor "pipeline" / *pipeline processor* / *processeur pipeline* / Procesor în care execuţia instrucţiunilor se efectuează într-o serie de unităţi, astfel combinate încât mai multe din aceste unităţi să poată prelucra simultan părţile însuşite de mai multe instrucţiuni.

procesor vectorial / *array processor* / *processeur vectoriel* / Procesor capabil să execute instrucţiunile ale căror operanzi sunt tablouri de date şi nu numai elemente izolate.

producător / *producer* / *producteur* / 1. Procedură asincronă care furnizează date pentru a fi utilizate de către alte proceduri asincrone. 2. În contextul sistemelor de operare, proces care produce resurse temporare sub formă de mesaje care vor fi "consumate" de către un alt proces ("consumator"). Cele două procese pot fi conectate printr-o zonă tampon de dimensiune fixă, între ele stabilindu-se o relaţie specială: producător-consumator.

producere de perechi (de electroni) ⇐ formare a unei perechi de electroni / *(electron) pair production* / *production de paires (d'électrons)* / Formarea simultană a unui electron pozitiv şi a unui electron negativ, rezultând din interacţiunea dintre un foton de energie suficientă, mai mare de 1,02 MeV, şi câmpul unui nucleu atomic sau al unei alte particule.

productivitate (a unui calculator) ⇐ debit (al unui calculator) / *throughput* / *débit (d'un ordinateur)* / Cantitatea de lucru efectuată de un calculator cu program memorat, într-o perioadă de timp dată.

productivitatea unei instalaţii electrotermice / *electroheat installation productivity* / *productivité de l'installation électrothermique* / Raportul dintre masa încărcăturii încălzite în instalaţia electrotermică şi durata procesului.

produs [operaţie aritmetică] / *product, 1[result of a multiplication]* / *produit, 1[mathématiques]* / Număr sau cantitate ce reprezintă rezultatul unei operaţii de înmulţire.

produs BH / BH *product* / *produit* BH / Produsul dintre inducţia magnetică şi intensitatea câmpul magnetic într-un magnet permanent corespunzătoare unui punct oarecare al curbei de magnetizare. Note: 1. Valoarea maximă atinsă în lungul curbei de magnetizare este desemnată de $(BH)_{max}$. 2. Produsul BH este egal cu dublul energiei totale înmagazinate în câmpul exterior în unitatea de volum.

produs curent-timp / *current time product* / *produit courant-temps* / În radiologia medicală, cantitatea de electricitate exprimată în mAs rezultată din aplicarea unei expuneri unui tub de radiaţii X, dată de produsul dintre valoarea medie a curentului anodic al tubului de radiaţii X exprimată în mA şi durata aplicării expunerii exprimată în s.

produs curent-timp de referinţă / *reference current time product* / *produit courant-temps de référence* / Produsul curent-timp determinat pentru o durată a expunerii specificate, utilizat ca valoare de referinţă pentru verificarea liniarităţii parametrilor de expunere ai generatoarelor de radiaţii X.

produs curent-timp proporţional / *proportional current time product* / *produit courant-temps proportionnel* / În radiologia medicală, mărime exprimată în mAs proporţională cu cantitatea de radiaţii ionizante provenită de la o sursă de radiaţii printr-un mijloc electric.

produs de fisiune / *fission products* / *produit de fission* / Nuclizi produşi fie prin fisiune, fie prin dezintegrarea radioactivă ulterioară a nuclizilor formaţi în acest mod.

produs de intermodulaţie / *intermodulation product* / *produit d'intermodulation* / Fiecare din componentele spectrale produse prin intermodulaţie.

produs elementar / *unit of product* / *individu [contrôle systématique]* / Orice

entitate care face obiectul eşantionării, controlului, cumpărării, livrării, fabricării, expedierii etc.

produs expunere-suprafață / *area exposure product* / *produit exposition-surface* / Produsul dintre aria unei secțiuni drepte a fasciculului de radiații şi media expunerii în această secțiune.

produs nețesut / *mat* / *mat* / Produs format din filamente, din fibre discontinue sau din fire de bază, tăiate sau nu, orientate sau nu, şi menținute împreună sub formă de foaie prin consolidare mecanică, tratament termic sau cu un liant. Notă: În cazul firelor de sticlă, produsul nețesut este denumit mat.

produs program ⇒ pachet de programe

produs scalar (a două mărimi vectoriale) / *scalar product (of one vector quantity A by another B)* / *produit scalaire (d'une grandeur vectorielle A par une autre B)* / Mărime scalară $A \cdot B$ definită pentru două mărimi vectoriale A şi B, date într-un spațiu cu n dimensiuni şi vectori de bază ortonormați, ca suma produselor dintre fiecare coordonată A_i a mărimii A şi coordonata corespunzătoare B_i a mărimii B: $A \cdot B = \sum_i A_i B_i$. Note: 1. Produsul scalar nu depinde de alegerea vectorilor de bază. 2. Într-un spațiu real cu două sau trei dimensiuni, produsul scalar al mărimilor vectoriale este produsul normelor celor doi vectori cu cosinusul unghiului dintre ei: $A \cdot B = |A||B|\cos\theta$. 3. Pentru două mărimi vectoriale complexe A şi B, se pot utiliza, potrivit aplicației, fie produsul scalar $A \cdot B$, fie unul din produsele $A \cdot B^*$ sau $A^* \cdot B$. Mărimea $A \cdot A^*$ este nenegativă. 4. Operația produs scalar este indicată printr-un punct la semiînălțime (·) între cele două simboluri reprezentând vectorii.

produs turnat / *heat [product]* / *coulée [produit]* / Produs de fuziune într-un cuptor sau mai multe cuptoare, amestecat înainte de turnare.

produs vectorial (a unei mărimi vectoriale A cu mărimea B) / *vector product (of one vector quantity A by another B)* / *produit vectoriel (d'une grandeur vectorielle A par une autre B)* / 1. Mărime vectorială $C = A \times B$ care, într-un spațiu cu trei dimensiuni, este perpendiculară pe planul format de cele două mărimi, şi al cărei modul este produsul modulelor celor două mărimi cu modulul sinusului unghiului format de acestea. Sensul său este astfel încât cei trei vectori, A, B, C să formeze un triedru direct. 2. Într-un spațiu cu trei dimensiuni, înzestrat cu vectori de bază ortonormați e_1, e_2, e_3 formând un triedru direct, mărime vectorială A×B definită pentru două mărimi vectoriale date $A = A_1e_1 + A_2e_2 + A_3e_3$ şi $B = B_1e_1 + B_2e_2 + B_3e_3$, prin: $A \times B = (A_2B_3 - A_3B_2)e_1 + (A_3B_1 - A_1B_3)e_2 + (A_1B_2 - A_2B_1)e_3$. Note: 1. Produsul vectorial nu depinde de alegerea vectorilor de bază. 2. Produsul vectorial este ortogonal față de cele două mărimi vectoriale date. 3. Pentru două mărimi vectoriale reale, cele trei mărimi vectoriale A, B şi $A \times B$ formează un triedru direct; norma produsului vectorial este produsul normelor celor două mărimi vectoriale date şi valoarea absolută a sinusului unghiului format de ele: $|A \times B| = |A||B||\sin\theta|$. 4. Pentru două mărimi vectoriale complexe A şi B, se pot utiliza, potrivit aplicației, fie produsul vectorial $A \times B$, fie unul din produsele vectoriale $A^* \times B$ sau $A \times B^*$. 5. Operația produs vectorial este indicată printr-o cruce (×) între cele două simboluri reprezentând vectorii. Utilizarea ∧ este neindicată.

produsul dintre numărul de spire şi secțiunea efectivă (a unei bobine de explorare) / *area turns (of a search coil)* / *produit du nombre de spires par la section effective (d'une bobine d'exploration)* / Produsul dintre secțiunea efectivă a unei bobine de explorare şi numărul său de spire.

profil (de indice) cu lege de tip putere / *power-law index profile* / *profil (d'indice)*

à loi en puissance / Profil de indice cu gradient în care pătratul indicelui de refracţie descreşte în miezul fibrei optice conform unei legi care implică o putere a distanţei faţă de axă:

$$n^2(r) = n_1^2\left[1 - 2\Delta\left(\frac{r}{a}\right)^g\right], \quad \text{pentru} \quad r \le a,$$

unde: n(r) este indicele de refracţie în funcţie de rază; n_1 este indicele de refracţie pe axă; a este raza miezului; g este un parametru caracteristic formei profilului; Δ este un parametru egal cu contrastul de indice pentru un indice de refracţie constant în înveliş.

profil / *profile* / *profil* / 1. Fişier de control pentru un program pentru a permite modificarea uşoară de către utilizator, fiind preferate fişiere de tip text. La lansarea programului este citit automat din catalogul de lucru al utilizatorului pentru stabilirea comportamentul programului. Exemplu: profile din UNIX. 2. Raport despre durata de timp petrecută în fiecare rutină de către un program; care este analizat pentru studiul comportamentului şi al performanţelor programului.

profil de anduranţă termică / *thermal endurance profile* / *profil d'endurance thermique* / Ansamblu de două numere egale cu temperaturile exprimate în grade Celsius, care corespund pe graficul de anduranţă termică unor timpi daţi ca, de exemplu, 20000 şi 5000 de ore, urmat de un număr care indică limita inferioară unilaterală de încredere de 95 % pentru temperatura corespunzătoare timpului mai scurt, de 5000 de ore.

profil de execuţie / *execution profile* / *profil d'exécution* / Reprezentarea frecvenţelor absolute sau relative de execuţie, sau a duratelor de execuţie ale instrucţiunilor unui program de calculator.

profil de indice cu gradient / *graded index profile* / *profil d'indice à gradient* / Profil de indice în care indicele de refracţie variază continuu în miezul fibrei optice în funcţie de distanţa faţă de axă.

profil de indice cu salt / *step index profile* / *profil d'indice à saut* / Profil de indice caracterizat printr-un indice de refracţie constant în miez cu o diminuare bruscă la interfaţa dintre miez şi înveliş.

profil de indice cu salt echivalent / *equivalent step index profile* / *profil d'indice à saut équivalent* / Profil de indice al unei fibre cu salt de indice fictive, al cărei indice de refracţie ar fi constant în miez şi care ar avea aceleaşi caracteristici de propagare cu cele ale unei fibre optice unimodale date.

profil de indice (de refracţie) / *refractive index profile* / *profil d'indice (de réfraction)* / Lege de variaţie a indicelui de refracţie al unei fibre optice de-a lungul unui diametru al unei secţiuni transversale.

profil (de indice) parabolic / *parabolic profile* / *profil (d'indice) parabolique* / Profil de indice cu lege de tip putere al unei fibre optice pentru care parametrul de profil g este egal cu 2.

profil de ionizare / *ionization profile* / *profil d'ionisation* / Variaţia concentraţiei electronice în funcţie de altitudine.

profil în planul diagonal al stâlpului / *diagonal leg profile* / *profil dans le plan diagonal du support* / Intersecţie a suprafeţei solului cu un plan vertical determinat de doi montanţi diagonal opuşi ai unui stâlp metalic.

profil longitudinal / *longitudinal profile* / *profil en long* / Intersecţie a suprafeţei solului cu un plan vertical care trece prin axul unei linii electrice aeriene.

profil paralel (la *X* metri) / *side slope at x metres* / *profil parallèle* / Intersecţie a suprafeţei solului cu un plan vertical situat la *X* m de axul liniei şi paralel cu el.

profil transversal / *transverse profile* / *profil en travers* / Intersecţie a suprafeţei solului cu un plan vertical perpendicular pe axul liniei.

profunzime a atenuării / *fading depth* / *profondeur d'évanouissement* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre o

valoare de referinţă şi valoarea câmpului electromagnetic sau a puterii semnalului la recepţie pe durata atenuării. Notă: valoarea de referinţă poate fi o valoare predeterminată ca, de exemplu, valoarea în spaţiul liber sau o valoare determinată statistic pe o durată suficientă, de exemplu media sau valoarea procentuală.

profunzime a focarului / *focal depht* / *profondeur du foyer* / Pentru un colimator focalizat, distanţa dintre focarul apropiat şi focarul îndepărtat.

profunzime a maximului dozei / *depth of dose maximum* / *profondeur du maximum de dose* / Profunzime într-o fantomă la care doza absorbită trece printr-un maxim în lungul axei fasciculului de radiaţii, suprafaţa fantomei fiind la o distanţă specifică.

profunzime de bază / *base depth* / *profondeur de base* / Profunzime într-o fantomă din planul în care doza absorbită pe axa fasciculului de radiaţii este egală cu 90 % din valoarea maximă.

profunzime de măsură standardizată / *standard measurement depth* / *profondeur de mesure normalisée* / Profunzime specifică într-o fantomă pentru măsurarea caracteristicilor unei radiaţii ionizante.

prognoză [în modulaţia cu impulsuri şi codare diferenţială] ⇒ predicţie [în modulaţia cu impulsuri şi codare diferenţială]

prognoză de propagare (ionosferică) / *(ionospheric) propagation forecast* / *prévision de propagation (ionosphérique)* / Pregătirea de informaţii asupra condiţiilor probabile de propagare radioelectrică deduse din prognozele ionosferice.

prognoză ionosferică / *ionospheric prediction* / *prévision ionosphérique* / Previziune a proprietăţilor ionosferei, bazată pe extrapolarea observaţiilor ionosferice anterioare, pe periodicitatea fenomenelor solare şi pe observaţii solare recente, precum şi pe considerente teoretice. Notă: Pe baza prognozelor ionosferice se elaborează prognozele de propagare ionosferică pentru emisiuni pe unde decametrice.

program / *programme* / *programme* / Serie de acţiuni propusă pentru obţinerea unui anumit rezultat.

program [în comutaţie] / *program [in switching]* / *programme [en commutation]* / Ansamblu de instrucţiuni dispuse într-o ordine determinată pentru comanda execuţiei uneia sau mai multor acţiuni dorite.

program (al unui sistem de comandă) / *programme (of a control system)* / *programme (d'un système de commande)* / Ansamblul semnalelor de comandă şi de informaţie necesare execuţiei unei secvenţe date de operaţii, pentru reglarea automată a secvenţelor de operaţii sau reglarea în buclă închisă.

program cu scheme dispersate / *spreadsheet program* / *tableur* / Program de calculator în care lista de elemente este organizată în linii şi coloane şi în care modificarea conţinutului unui element poate provoca noi calcule cu unul sau mai multe alte elemente în funcţie de relaţiile dintre elemente, definite de utilizator.

program de analiză selectivă / *snapshot (program)* / *programme d'analyse sélective* / Program de trasare care produce date de ieşire numai pentru anumite instrucţiuni sau numai în anumite condiţii definite în prealabil.

program de aplicaţie / *application program* / *programme d'application* / Program de calculator scris în vederea efectuării unei funcţii determinate de utilizator. Exemple: programul de plată, programul de gestiune a stocului, programul de analiză statistică etc.

program de asamblare ⇒ asamblor

program de bibliotecă / *library program* / *programme de bibliothèque* / Program pentru calculator în sau dintr-o bibliotecă de programe.

program de comandă / *checking program* / *programme de contrôle* / Program de diagnosticare creat pentru a căuta, în

programele sursă sau în date, erorile de sintaxă sau de semantică sau pentru verificarea respectării anumitor restricții.

program de comandă [driver] ⇐ driver / *device driver / programme de commande [driver]* / Program de sistem, componentă a modulului pentru administrarea echipamentelor periferice, care conține cod dependent de dispozitiv și conduce un anumit dispozitiv sau un anumit tip de dispozitive. Notă: Programul de comandă are rolul de a realiza efectiv conducerea echipamentului periferic prin: crearea și lansarea operațiilor de intrare/ieșire; tratarea întreruperilor; optimizarea funcționării echipamentului periferic; anularea operațiilor în așteptare; tratarea unor condiții de eroare; tratarea unor condiții speciale ca, de exemplu, reluarea după o cădere de tensiune.

program de control (al execuției) ⇐ program de verificare / *control program / programme de commande* / Program care realizează planificarea și supravegherea execuției programelor într-un calculator cu program memorat.

program de diagnosticare ⇐ program diagnostic / *diagnostic program / programme de diagnostic* / Program pentru calculator creat pentru a detecta, a localiza și a descrie defectele echipamentului sau erorile programelor pentru calculator.

program de evaluare a performanțelor / *benchmark / programme d'évaluation des performances* / Program destinat evaluării performanțelor unor dispozitive hardware sau unor aplicații software și care constă în generarea și executarea unor secvențe de comenzi, măsurarea timpului necesar execuției acestor comenzi și producerea unor statistici asociate. Exemple: benchmark-urile Drystone și Whetstone, destinate măsurării performanțelor unității de calcul în virgulă mobilă.

program de fiabilitate și mentenabilitate / *reliability and maintainability programme / programme de fiabilité et de maintenabilité* / Ansamblul documentat al activităților, mijloacelor și evenimentelor planificate conform unui calendar, destinate punerii în practică a structurii de organizare, a responsabilităților, procedurilor, activităților, capacităților și mijloacelor care urmează să asigure faptul că o entitate va satisface exigențele de fiabilitate și de mentenabilitate relative la un contract sau la un proiect particular.

program de formatare / *formatter / programme de formatage* / Program special care permite inițializarea mediilor magnetice înainte de utilizarea efectivă a acestora.

program de ieșire / *output program / programme de sortie* / Program utilitar destinat organizării operațiilor de ieșire pentru un calculator.

program de intrare ⇐ rutină de intrare / *input routine / programme d'entrée* / Program utilitar destinat organizării operațiilor de intrare pentru un calculator.

program de încărcare primară ⇐ procedură de preîncărcare / *initial program loader / programme de chargement initial* / Procedură care permite încărcarea părții inițiale a unui sistem de operare sau a unui alt program, necesară continuării încărcării părții rămase a sistemului de operare.

program de întreținere ⇒ program utilitar

program de producere (a energiei electrice) / *generation schedule / programme de production* / Program de punere în funcțiune a unităților de producere a energiei electrice pentru o perioadă de timp determinată.

program de serviciu ⇒ program utilitar

program de temporizare / *time programme, 2[of a relay] / programme de temporisation* / Pentru un releu cu timp specificat, succesiune prevăzută a stărilor circuitelor de ieșire (stabilirea și/sau întreruperea) precum și a temporizărilor asociate.

program de timp / *time programme, 1[of a control system] / programme temporel* /

Lege care prescrie numai în funcţie de timp, acţiunile care se exercită asupra unui sistem.

program de traducere pentru limbajele simbolice ⇒ compilator

program de translatare ⇒ translator [de limbaje]

program de trasare / *trace program* / *programme de traçage* / Program de diagnosticare ce poate controla efectele fiecărei etape.

program de verificare ⇒ program de control (al execuţiei)

program de vidaj / *dump (routine)* / *programme de vidage* / Program utilitar destinat vidării.

program diagnostic ⇒ program de diagnosticare

program editor / *report generator* / *programme d'édition* / Program care poate comanda producerea rapoartelor la ieşire, când calculatorul este prevăzut cu formate şi specificaţii, detalii asupra fişierelor de intrare, date de intrare sortate, reguli de procedură intrare-ieşire şi alte informaţii.

program executabil / *executable program* / *programme exécutable* / Program realizat prin compilare, asamblare şi editare de legături.

program executat în fundal / *background process* / *processus d'arrière plan* / În cazul unui sistem de operare multiproces în care utilizatorul interacţionează cu sistemul prin intermediul unui terminal, un proces lansat în execuţie de către utilizator fără ca procesul respectiv să deţină controlul fişierului standard de intrare. El este detaşat de la terminalul de la care a fost lansat şi adesea rulează cu o prioritate mai mică. Exemplu: se utilizează în cazul sistemului UNIX, printre ale cărui caracteristici se numără şi cele de *multiproces* şi *multiacces*.

program executiv / *executive* / *programme exécutif* / Sinonim mai vechi pentru *sistem de operare* utilizat mai ales pentru calculatoare de talie mare (mainframes). Notă: În unele sisteme *executivul* este echivalentul pentru *interpretorul de comenzi* al sistemului de operare (shell).

program interactiv / *interactive program* / *programme interactif* / Program care, în timpul rulării sale, realizează un dialog cu utilizatorul, care introduce datele la cererea programului şi ia decizii de care depinde fluxul controlului.

program manual / *hand-set program(me)* / *programme manuel* / Procedeu prin care semnalele sunt compuse de un operator uman prin intermediul dispozitivelor incluse în echipamentul de comandă.

program monitor ⇐ monitor, 2[program] / *monitor (program)* / *(programme) moniteur* / Program pentru calculator care supraveghează, organizează, comandă sau verifică funcţionarea unui sistem de prelucrare a datelor.

program obiect ⇐ program tradus de compilator / *object program* / *programme-objet* / Program rezultant convenabil pentru execuţie.

program (pentru calculator) / *(computer) program* / *programme (d'ordinateur)* / Secvenţă de instrucţiuni destinate prelucrării datelor. Notă:1. Prelucrarea poate include folosirea unui asamblor, a unui compilator, a unui interpretor sau a unui alt translator pentru pregătirea programului în vederea execuţiei sale, sau se poate limita la execuţia programului. 2. Secvenţa de instrucţiuni poate include de asemenea pseudo-instrucţiunile necesare.

program realocabil ⇒ program relocabil

program reentrant / *reentrant program* / *programme ré-entrant* / Program pentru calculator a cărui execuţie poate fi relansată în orice moment, înaintea terminării unei execuţii anterioare a respectivului program.

program relocabil ⇐ program realocabil ⇐ program relocatabil / *relocatable program* / *programme translatable* / Program obiect prezentat într-o formă care permite realocarea sa.

program relocatabil ⇒ program relocabil

program reutilizabil / *reusable program* / *programme réutilisable* / Program pentru calculator, care poate fi încărcat o singură dată şi executat de mai multe ori; acest program trebuie să-şi aducă într-o stare iniţială determinată toate instrucţiunile care au fost modificate în cursul execuţiei şi nu trebuie să-şi modifice parametri externi.

program rezultant ⇐ program ţintă / *target program* / *programme résultant* / Versiune translatată a programului sursă.

program secvenţial / *sequential programme* / *programme séquentiel* / Program ce fixează apriori succesiunea acţiunilor asupra unui sistem, unele acţiuni depinzând de executarea acţiunilor precedente sau de îndeplinirea în prealabil a unor condiţii.

(program) supervizor ⇐ rutină executivă / *supervisory program* / *(programme) superviseur* / Program pentru calculator care face parte, în general, din sistemul de operare şi care comandă execuţia altor programe pentru calculator şi înlănţuirea lucrărilor într-un sistem de prelucrare a informaţiei.

program sursă / *source program* / *programme d'origine* / Program pentru calculator exprimat în limbaj sursă.

program tradus de compilator ⇒ program obiect

program translator ⇒ translator [de limbaje]

program ţintă ⇒ program rezultant

program utilitar ⇐ program de întreţinere ⇐ program de serviciu / *utility program* / *programme de service* / Program pentru calculator care face parte dintr-o mare clasă de programe standardizate ale unei instalaţii particulare, destinat facilitării prelucrărilor efectuate pe un calculator: întreţinerea şi funcţionarea unui sistem de calcul, inclusiv elaborarea programelor.

(a) programa / *(to) program* / *programmer* / A proiecta, a scrie şi a testa programe.

programabil / *programmable* / *programmable* / Caracteristică a unui aparat capabil de acceptarea unor date care modifică starea circuitelor sale interne, permiţând executarea unor sarcini specifice.

programare / *programming* / *programmation* / Ansamblul activităţilor de proiectare, scriere şi testare a programelor.

programare concurentă / *concurrent programming* / *programmation concurrente* / Mod de programare specific scrierii sistemelor de operare, conducerii proceselor industriale şi altor aplicaţii în care intervin procese concurente care utilizează resurse comune.

programare cu minimizarea timpului de acces / *minimum delay programming* / *programmation à temps d'exécution minimal* / Metodă de programare prin care locaţiile de memorie a instrucţiunilor şi a datelor sunt astfel alese încât să reducă la minim posibil timpul de acces.

programare fără bucle ⇐ codificare liniară / *straight-line coding, 2[programming technique]* / *programmation sans boucle* / Tehnică de programare în care derularea instrucţiunilor se face cu evitarea buclelor.

programare funcţională / *functional programming* / *programmation fonctionnelle* / Metodă folosită pentru structurarea programelor, prin scrierea lor, în cea mai mare parte, sub forma unor şiruri de apeluri de funcţii (proceduri), eventual încastrate (incluse).

programare logică / *logic programming* / *programmation en logique* / Metodă folosită pentru structurarea programelor sub formă de mulţime de reguli logice bazate pe algoritmi predefiniţi ce permit prelucrarea datelor de intrare ale unui program.

programare orientată spre obiect / *object-oriented programming* / *programmation adaptée à l'objet* / Metodă utilizată pentru structurarea programelor sub formă de clase organizate ierarhic şi care descrie datele şi operaţiile asupra unor obiecte care pot interacţiona cu alte obiecte.

programare structurată / *structured programming* / *programmation structurée* /

Metodă ce permite construirea unor programe numai prin utilizarea unor construcţii imbricate ierarhic având fiecare un singur punct de intrare şi un singur punct de ieşire. Notă: Programarea structurată foloseşte trei tipuri de fluxuri de control: secvenţial, condiţional şi iterativ.

programe de aplicaţie ⇒ software de aplicaţie

programe de bază ⇒ software de sistem

programe de reţea / *network software* / *logiciel de réseau* / Programe ce permit accesul unui utilizator într-o reţea, sau controlul şi administrarea acesteia. Exemple: cele mai cunoscute programe de reţea în cazul Internet-ului sunt: telnet (permite deschiderea unei sesiuni la distanţă), ftp (asigură transferul de fişiere text şi binare), mailx (vizualizează mesajele primite prin poşta electronică şi transmite mesaje) etc.

proiect / *project* / *projet* / Intreprindere ale cărei obiective, importanţă şi durată sunt predeterminate.

proiect pilot / *pilot project* / *projet pilote* / Proiect destinat a pune la punct versiunea preliminară a unui sistem de prelucrare a informaţiei ce va fi utilizat într-un cadru real, dar restrâns, şi care va servi la punerea la punct a versiunii definitive a sistemului.

proiectare a sistemului ⇐ concepţie de sistem / *system design* / *conception de système* / Proces de definire a arhitecturii hardware şi software, a componentelor, modulelor, interfeţelor şi a datelor pentru ca un sistem să poată satisface cerinţele specificate.

proiectare conceptuală a sistemului / *conceptual system design* / *conception logique de système* / Parte a concepţiei unui sistem privind în special determinarea organizării logice, a proceselor şi a fluxurilor sale de informaţie în cadrul sistemului.

proiectare funcţională ⇒ concepţie funcţională

proiectare logică ⇒ concepţie logică

proiector / *projector* / *projecteur* / Corp de iluminat în care lumina este concentrată prin reflexie sau prin refracţie pentru a obţine o intensitate luminoasă crescută într-un unghi solid limitat.

proiector (cu fascicul concentrat) / *spotlight* / *spot [projecteur]* / Proiector a cărui deschidere este, în general, mai mică decât 0,2 m şi care emite un fascicul de lumină concentrat a cărui lărgime unghiulară nu depăşeşte de obicei 0,35 rad (20°).

proiector cu lentilă / *lens spotlight* / *projecteur à lentille* / Proiector cu lentilă simplă, cu sau fără reflector, a cărui lărgime unghiulară a fasciculului este uneori reglată prin mişcarea relativă a lămpii şi a lentilei.

proiector cu lentilă Fresnel / *Fresnel spotlight* / *projecteur à lentille de Fresnel* / Proiector cu lentila în trepte.

proiector cu oglindă / *reflector spotlight* / *projecteur-réflecteur* / Proiector cu un reflector simplu la care lărgime unghiulară a fasciculului poate fi reglată prin mişcarea relativă a lămpii şi a oglinzii.

proiector cu profile / *profile spotlight* / *projecteur de silhouettes* / Proiector cu fascicul bine delimitat, a cărui formă poate fi modificată prin diafragme, obloane sau măşti formând profile.

proiector de aterizare ⇐ far de aterizare / *landing light* / *projecteur d'atterrissage (d'un aéronef)* / Proiector montat pe o aeronavă pentru iluminarea solului în faţa acesteia în cursul unei aterizări sau decolări. El poate servi, de asemenea, drept lumină de înaltă evidenţă în cursul apropierii pentru aterizare.

proiector de decor / *effects projector* / *appareil à effets* / Aparat de proiecţie a cărui optică este concepută în scopul obţinerii unui câmp uniform iluminat, permiţând, cu ajutorul unor obiective convenabile, proiecţia bine detaliată a clişeelor. Notă: Clişeele pot fi de două tipuri: efecte de mişcare sau efecte statice.

proiector de lampă de mină purtată pe cască / *headpiece* / *projecteur de lampe au chapeau* / Element al unei lămpi purtate pe cască, prevăzut cu una sau mai multe surse de lumină şi fixat pe o cască de miner.

proiector de rulare (pe pistă) / *taxiing light* / *projecteur de roulage* / Proiector plasat pe o aeronavă pentru iluminarea solului în faţa acesteia, în cursul unor manevre la sol.

proiector de semnalizare / *signalling lamp* / *projecteur de signalisation* / Dispozitiv orientabil ce permite emisia de semnale luminoase într-o direcţie determinată.

proiector monobloc / *sealed beam headlamp* / *projecteur monobloc* / Tip de proiector cu optică încorporată, construit astfel încât să emită un fascicul de lumină având caracteristici definite.

proiector pentru iluminat (exterior) / *floodlight* / *projecteur pour illumination* / Proiector destinat iluminării, orientabil, în general, în orice direcţie.

proiector pentru studio / *studio floodlight* / *réflecteur diffusant de studio* / Aparat de iluminat a cărui lărgime unghiulară a fasciculului de semi-intensitate depăşeşte 1,74 rad (100°) şi a cărui lărgime totală nu este mai mică decât 3,14 rad (180°).

proiector pentru suprafaţa de aterizare / *landing-area floodlight* / *projecteur d'aire d'atterrissage* / Proiector destinat iluminării unei părţi sau a întregii suprafeţe de aterizare.

proiector special pentru studio / *special studio floodlight* / *réflecteur diffusant spécial* / Aparat de iluminat la care lărgimea unghiulară a fasciculului de semiintensitate, mai mică decât 1,74 rad (100°), precum şi lărgimea totală sunt specificate.

proiecţie a sursei / *afterloading* / *projection de source* / Pentru terapia cu radionuclizi, transferul manual sau comandat de la distanţă al uneia sau mai multor surse radioactive ecranate dintr-un recipient de stocare spre aplicatorii prepoziţionaţi şi invers.

proiecţie antero-posterioară / *antero-posterior projection* / *vue antéropostérieure* / Radiogramă obţinută când fasciculul util de radiaţii X travesează corpul de radiografiat dinspre faţă spre spate.

proiecţie axială / *axial projection* / *vue axiale* / Radiogramă obţinută când fasciculul util de radiaţii X traversează corpul de radiografiat pe o direcţie paralelă cu axa longitudinală a acestuia.

proiecţie laterală / *lateral projection* / *vue latérale* / Radiogramă obţinută când fasciculul util de radiaţii X traversează corpul de radiografiat dintr-o parte în cealaltă.

proiecţie lordotică / *lordotic projection* / *projection lordotique* / Examen al toracelui când corpul de radiografiat este aplecat în faţă, pornind de la talie, fasciculul util pătrunzând prin spate.

proiecţie oblică / *oblique projection* / *vue oblique* / Radiogramă obţinută când fasciculul util de radiaţii X travesează oblic corpul de radiografiat.

proiecţie postero-anterioară / *postero-anterior projection* / *vue postéroantérieure* / Radiogramă obţinută când fasciculul util de radiaţii X traversează corpul de radiografiat dinspre spate spre partea din faţă.

proiecţie tangenţială / *tangential projection* / *vue tangentielle* / Radiogramă obţinută când fasciculul util este dirijat tangenţial la suprafaţă.

prolongaţie a dozei ⇒ protracţie a dozei

propagare / *propagation* / *propagation* / Transmisie din aproape în aproape (prin contiguitate) şi cu viteză finită a unor acţiuni fizice locale. Notă: Propagarea este asociată unui transfer de energie şi de impuls dintr-un punct în altul fără transport de materie. Exemple: propagarea energiei electromagnetice, propagarea sunetului, transmisia căldurii prin radiaţie etc.

propagare a undelor radioelectrice / *radio propagation* / *propagation radio-*

électrique / Transfer de energie sub formă de unde radioelectrice.

propagare cu vizibilitate optică / *line of sight propagation* / *propagation en visibilité* / Propagarea între două puncte pentru care traseul direct este suficient de îndepărtat de obstacole încât influența difracției să fie neglijabilă.

propagare dirijată ⇒ propagare ghidată (de unde electromagnetice)

propagare ghidată (de unde electromagnetice) ⇐ propagare dirijată / *guided propagation* / *propagation guidée (d'ondes électromagnétiques)* / Propagare a undelor electromagnetice sub formă de unde ghidate.

propagare (ionosferică) deviată (lateral) / *laterally deviated (ionospheric) propagation* / *propagation (ionosphérique) déviée (latéralement)* / Propagare ionosferică produsă de-a lungul unui traseu radioelectric deviat ușor față de planul vertical care conține punctul de emisiune și cel de recepție. Notă: Propagarea deviată se poate datora înclinației straturilor ionosferice.

propagare (ionosferică) în afara (planului) marelui cerc / *off-great-circle ionospheric propagation* / *propagation (ionosphérique) hors (du plan) du grand cercle* / Propagare ionosferică produsă de-a lungul unui traseu radioelectric distanțat apreciabil în raport cu planul vertical care conține punctul de emisiune și punctul de recepție. Notă: Propagarea ionosferică în afara planului marelui cerc se poate datora existenței anumitor ionizări sporadice sau neregularități în regiunea F, sau difuziunii de către sol.

propagare în atmosfera de referință / *standard propagation* / *propagation (troposphérique) normale* / Propagare troposferică deasupra Pământului considerat sferic, cu caracteristici uniforme și înconjurat de o atmosferă radioelectrică normală.

propagare în ionosferă / *ionospheric propagation* / *propagation ionosphérique* / Propagare a undelor radioelectrice între puncte de la suprafața solului cu trecere prin ionosferă. Notă: Propagarea ionosferică poate fi prin reflexie ionosferică (refracție progresivă în interiorul unui strat ionosferic) sau prin difuziune ionosferică (difuziune pe neomogeneitățile de concentrație electronică).

propagare în spațiul liber / *free space propagation* / *propagation en espace libre* / Propagarea unei unde electromagnetice într-un mediu dielectric perfect omogen care poate fi considerat ca nelimitat în toate direcțiile. Notă: În propagarea în spațiul liber, norma fiecărui vector al câmpului electromagnetic descrește, într-o direcție dată oarecare, cu inversa distanței la sursă, dincolo de o distanță la aceasta care depinde de dimensiunile sursei și de lungimea de undă.

propagare în troposferă ⇒ propagare troposferică

propagare în undă directă tangentă la sol ⇒ traiectorie directă

propagare longitudinală [în propagarea ionosferică] / *longitudinal propagation [in ionospheric propagation]* / *propagation longitudinale [en propagation ionosphérique]* / Propagare în care direcția de propagare în ionosferă formează un unghi nul sau foarte mic cu direcția câmpului magnetic terestru.

propagare pe căi multiple / *multipath propagation* / *propagation par trajets multiples* / Propagarea simultană pe mai multe trasee radioelectrice distincte, între un punct de emisiune și un punct de recepție.

(propagare prin) difuziune datorată precipitațiilor / *precipitation scatter (propagation)* / *(propagation par) diffusion par les précipitations* / Propagare troposferică datorată difuziei de către particulele de hidrometeori și, în special, de ploaie.

(propagare prin) difuziune ionosferică / *(propagation by) ionospheric scatter* / *(propagation par) diffusion ionosphérique* / Propagare ionosferică datorată

difuziunii prin neregularităţile densităţii electronice în ionosferă.

(propagare prin) difuziune troposferică ⇐ difuziune troposferică / *tropospheric scatter (propagation)* / *(propagation par) diffusion troposphérique* / Propagare troposferică datorată difuziunii provocate de neomogeneităţile şi discontinuităţile indicelui de refracţie atmosferic. Notă: Propagarea prindifuziune troposferică poate permite o propagare transorizont.

propagare (prin reflexie) ionosferică / *(propagation by) ionospheric reflection* / *(propagation par) réflexion ionosphérique* / Propagare ionosferică datorată difuziunii de iregularităţile densităţii electronice în ionosferă.

propagare transionosferică / *trans-ionospheric propagation* / *propagation transionosphérique* / Propagare radioelectrică între două puncte situate de o parte şi de alta a maximului concentraţiei electronice a ionosferei. Notă: Pentru frecvenţe mai mari de câţiva GHz, propagarea transionosferică nu este practic innfluenţată de ionosferă.

propagare transorizont / *trans-horizon propagation* / *propagation transhorizon* / Propagare troposferică între două puncte situate în vecinătatea solului, punctul de recepţie fiind situat dincolo de orizontul radioelectric al punctului de emisiune. Notă: Propagarea transorizont poate fi datorată diverselor mecanisme troposferice ca, de exemplu, difracţia, difuzia şi reflexia pe straturile troposferice. Propagarea troposferică ghidată nu este considerată propagare transorizont, orizontul radioelectric nemaifiind definit.

propagare transversală [ionosferică] / *transverse propagation [ionospheric]* / *propagation transversale [ionosphérique]* / Propagare în care direcţia de propagare, în ionosferă, este perpendiculară pe câmpul magnetic terestru.

propagare troposferică ⇐ propagare în troposferă / *tropospheric propagation* / *propagation troposphérique* / Propagare în troposferă şi, prin extensie, propagare deasupra ionosferei, când aceasta nu influenţează propagarea.

propagare (troposferică) ghidată / *ducting* / *propagation (troposphérique) guidée* / Propagare ghidată de unde radioelectrice în interiorul unui ghid troposferic. Notă: La frecvenţe suficient de ridicate, într-un acelaşi ghid troposferic pot exista mai multe moduri electromagnetice de propagare ghidată.

propagarea flăcării / *flame spread* / *propagation de la flamme* / Măsură care determină extinderea zonei de combustie pe care flacăra o atinge pe suprafaţa unei probe, exprimată prin lumgime sau viteză.

proporţie a defecţiunilor determinate / *fault coverage* / *couverture des pannes* / Proporţie a defecţiunilor unei entităţi ce pot fi determinate în condiţii date.

proporţie a defecţiunilor reparabile / *repair coverage* / *couverture des réparations* / Proporţie a defecţiunilor ce pot fi eliminate prin reparaţii.

proporţie a muchiei / *proportion of the edge* / *proportion d'arête* / Raportul, exprimat procentual, dintre suma lungimilor muchiilor periilor pe care apar scânteile obişnuite şi lungimea totală a muchiilor periilor de pe linia observată.

proprietate (electromagnetică) de material / *electromagnetic property of materials* / *propriété électromagnétique des matériaux* / Proprietate a unei substanţe definite, sau a unui material, caracteristică interacţiunii cu câmpul electromagnetic. Notă: O proprietate de material măsurabilă defineşte o "*mărime de material*" (de exemplu conductivitatea electrică) dependentă de natura chimică şi de structura fizică a materialului, de condiţii ne-electromagnetice (temperatură, presiune, frecvenţă etc.) şi, în cazul neliniar, de mărimi electromagnetice. Legile care folosesc mărimi de material (de exemplu legea lui Ohm) descriu la nivel macroscopic, fenomenologic şi

aproximativ procese microscopice de interacţiune a câmpului cu corpurile şi se numesc "*legi de material*".

proptea de stâlp / *spur [support] / embase de poteau* / Element prefabricat fixat în sol pentru a susţine un stâlp din lemn.

propulsie diesel-electrică / *diesel-electric drive / propulsion diesel-électrique* / Mod de propulsie care utilizează energia electrică produsă de un grup generator cu motor diesel montat pe un vapor sau pe un vehicul.

propulsie turbo-electrică / *turbo-electric drive / propulsion turbo-électrique* / Mod de propulsie care utilizează energia electrică produsă de un grup turbogenerator montat pe un vapor sau pe un vehicul.

prospecţiune electrometrică de suprafaţă / *electrical surface prospecting / prospection électrique de surface* / Ansamblul metodelor de studiere ale subsolului, prin măsurări electrice efectuate la suprafaţa solului.

prospecţiune prin curenţi telurici / *earth-current prospecting / prospection par courants telluriques* / Metodă de cercetare a subsolului prin măsurări electrice, bazată pe observarea curenţilor telurici.

protector termic al balastului / *thermal ballast protector / protecteur thermique de ballast* / Dispozitiv de comandă automată cu rearmare automată integrat sau încorporat într-un balast pentru lămpi tubulare fluorescentă, special conceput pentru a proteja balastul contra suprasarcinilor în toate condiţiile de utilizare. Curentul din balast circulă în dispozitiv, care este sensibil la temperatura şi curentul balastului.

protector termic cu declanşare liberă / *trip-free thermal protector / protecteur thermique à déclenchement libre* / Protector termic a cărui acţiune de deschidere a circuitului este independentă de poziţia sau de manevrarea levierului sau a butonului de reanclanşare.

protector termic cu reanclanşare manuală / *manual reset thermal protector / protecteur thermique à réenclenchement manuel* / Aparat care, consecutiv funcţionării pentru întreruperea alimentării unei maşini electrice ca răspuns la o temperatură excesivă a înfăşurării maşinii şi/sau a unei suprasarcini, nu se repune în poziţia închis fără o manevră exterioară, când este la o temperatură care poate fi atinsă în utilizare normală.

protecţia sistemelor electroenergetice / *power system protection / protection des réseaux d'énergie* / Ansamblu de măsuri şi instalaţii din cadrul unui sistem electroenergetic care permit identificarea situaţiilor anormale în scopul comandării automate a eliminării defectelor sau al generării semnalizărilor referitoare la aceste situaţii.

protecţie a datelor / *data protection / protection des données* / Implementarea unui ansamblu de măsuri administrative, tehnice şi fizice pentru a interzice orice examinare sau utilizare neautorizată a procedurilor sau a datelor.

protecţie a memoriei / *storage protection / protection de la mémoire* / Restricţii de acces la o memorie, sau la locaţiile de memorie, care interzic fie citirea, fie scrierea, fie ambele operaţii.

protecţie (a unui calculator) / *protection (of a computer) / verrouillage (d'un ordinateur)* / Tehnică de limitare totală sau parţială a accesului sau a utilizării unui calculator cu program memorat.

protecţie (a unui element de reţea) / *protection (of a power system component) / protection (d'un élément de réseau)* / Ansamblul dispozitivelor sau al sistemelor de protecţie destinate protejării unui element de reţea dat al unui sistem electroenergetic. Exemple: protecţia unui transformator, protecţia unei linii, protecţia unui generator.

protecţie (a unui reactor nuclear) / *shield (in nuclear reactors) / bouclier* / Material destinat reducerii intensităţii radiaţiei penetrante într-o regiune.

protecţie auxiliară, 1[sistem] / *back-up protection, 1[system] / protection de se-*

cours, 1[système] / Sistem de protecţie destinat să funcţioneze când un defect nu a fost eliminat în timp util din cauza unei avarii, sau din cauza incapacităţii de funcţionare a protecţiei principale sau din cauza nefuncţionării unui întreruptor de putere diferit de cel asociat.

protecţie auxiliară, 2[dispozitiv] ⇐ protecţie de rezervă / *back-up protection, 2[equipment]* / *protection de secours, 2[dispositif]* / Dispozitiv de protecţie destinat să funcţioneze atunci când un defect nu este eliminat în timp util din cauza unei avarii sau a incapacităţii de funcţionare a protecţiei principale sau a nefuncţionării unui întreruptor de putere, diferit de întreruptorul de putere asociat.

protecţie auxiliară la distanţă, 1[sistem] / *remote back-up protection, 1[system]* / *protection de secours éloignée, 1[système]* / Sistem de protecţie de rezervă amplasat într-o altă staţie electrică decât cea în care se găseşte dispozitivul de protecţie principal corespunzător.

protecţie auxiliară la distanţă, 2[dispozitiv] / *remote back-up protection, 2[equipment]* / *protection de secours éloignée, 2[dispositif]* / Dispozitiv de protecţie de rezervă instalat în altă staţie electrică decât cea în care se găseşte dispozitivul de protecţie principal corespunzător.

protecţie auxiliară locală (de celulă), 1[sistem] / *(circuit) local back-up protection, 1[system]* / *protection de secours locale (de cellule), 1[système]* / Sistem de protecţie de rezervă alimentat fie prin aceleaşi transformatoare de măsurare ca şi dispozitivele de protecţie principală, fie prin transformatoarele de măsurare din aceeaşi celulă.

protecţie auxiliară locală (de celulă), 2[dispozitiv] / *(circuit) local back-up protection, 2[equipment]* / *protection de secours locale (de cellule), 2[dispositif]* / Dispozitiv de protecţie de rezervă alimentat fie de transformatoarele de măsurare ale dispozitivului de protecţie principal, fie de transformatoarele de măsurare conectate în aceeaşi celulă.

protecţie auxiliară locală (de staţie electrică), 1[sistem] / *(substation) local back-up protection, 1[system]* / *protection de secours locale (de poste), 2[système]* / Sistem de protecţie de rezervă alimentat prin transformatoarele de măsurare situate în aceeaşi staţie ca şi cele ce alimentează dispozitivul de protecţie principal corespunzător.

protecţie auxiliară locală (de staţie electrică), 2[dispozitiv] / *(substation) local back-up protection, 2[equipment]* / *protection de secours locale (de poste), 2[dispositif]* / Dispozitiv de protecţie de rezervă alimentat de transformatoarele de măsurare situate în aceeaşi staţie ca şi cele care alimentează dispozitivul de protecţie principal corespunzător.

protecţie biologică / *biological shield* / *bouclier biologique* / Protecţie a cărei funcţie principală este reducerea radiaţiilor ionizante la un nivel admisibil din punct de vedere biologic.

protecţie catodică / *cathodic protection* / *protection cathodique* / Imunitate electrochimică realizată printr-o polarizare catodică adecvată.

protecţie contra deconectării / *release guard* / *garde à la libération* / Tehnică de menţinere a stării de ocupare pe durata perioadei de revenire a unui circuit de la starea ocupată la starea liberă, în vederea prevenirii unei luări premature în timpul schimbului de semnale de eliberare şi a modificărilor curente de stare.

protecţie contra ecourilor / *echo control* / *protection contre les échos* / Reducerea intenţionată a ecourilor nedorite produse pe un circuit de telecomunicaţii. Note: 1. Reducerea poate fi efectuată, de exemplu, prin echilibrare, introducerea unei atenuări comandate sau anulare. 2. Protecţia contra ecourilor poate fi astfel implementată încât să acţioneze asupra unui semnal multiplex.

protecţie contra erorilor / *error control* / *protection contre les erreurs* / Metodă

utilizată pentru reducerea efectelor erorilor de înregistrare, de prelucrare sau de transmisiune a informaţiilor.

protecţie contra polarizării încrucişate / *cross-polarization protection* / *protection contre la polarisation croisée* / Raportul, exprimat în dB, dintre puterea receptată de la o undă cu polarizare rectilinie, în planul de polarizare prevăzut, şi puterea receptată de la o undă de aceeaşi amplitudine polarizată perpendicular pe acest plan.

protecţie contra supratensiunilor / *overvoltage protector* / *parasurtension* / Condensator, rezistenţă neliniară sau alt dispozitiv destinat absorbţiei supratensiunilor interne.

protecţie de directivitate / *directivity protection* / *protection arrière et latérale* / Raportul, exprimat în dB, dintre două câştiguri, unul pentru direcţia lobului principal şi celălalt pentru direcţia celui mai mare lob secundar al unei antene.

protecţie de rezervă ⇒ protecţie auxiliară, 2[dispozitiv]

protecţie diferenţială / *differential protection (system)* / *protection différentielle* / Protecţie care conţine, în principal, o alimentare diferenţială a releelor discriminatoare de direcţie.

protecţie diferenţială procentuală / *percentage differential protection* / *protection différentielle à pourcentage* / Protecţie diferenţială care funcţionează când curentul diferenţial depăşeşte un procentaj determinat dintr-o medie a curenţilor componenţi.

protecţie fizică / *physical protection* / *protection physique* / Protecţia unui element al unui sistem de alarmă contra unui pericol sau protecţia unei persoane contra unui pericol.

protecţie homopolară / *zero phase-sequence protection* / *protection homopolaire* / Protecţie a cărei mărime de influenţă este componenta homopolară a curenţilor, a tensiunilor sau a puterii circuitului.

protecţie la supratensiune (a unei surse de alimentare stabilizată) / *over-voltage protection (of a stabilized supply)* / *protection contre les surtensions (d'une alimentation stabilisée)* / Protecţie a unei surse de alimentare stabilizate şi/sau a echipamentului de protecţie contra supratensiunilor de ieşire, inclusiv tensiunea de circuit deschis.

protecţie prin fir pilot cu comparaţie directă / *pilot protection with direct comparison* / *protection par pilote à comparaison directe* / Protecţie prin fir pilot a cărui legătură prin fir pilot transmite direct mărimile de influenţă.

protecţie prin fir pilot cu transmitere de semnale / *pilot protection with indirect comparison* / *protection par pilote par transmission de signal* / Protecţie prin fir pilot a cărui legătură prin fir pilot transmite de la o extremitate la alta un semnal de blocare sau deblocare a dispozitivului de protecţie.

protecţie prin legătură radio / *radio-link protection* / *protection par liaison radio* / Protecţie prin fir pilot în care comunicaţia dintre extremităţile circuitului protejat este asigurată de un echipament radioelectric.

protecţie principală, 1[sistem] / *main protection, 1[system]* / *protection principale, 1[système]* / Sistem de protecţie care comandă cu prioritate eliminarea unui defect sau a oricărei alte situaţii anormale într-o reţea.

protecţie principală, 2[dispozitiv] / *main protection, 2[equipment]* / *protection principale, 2[dispositif]* / Dispozitiv de protecţie cu rolul de a comanda cu prioritate eliminarea unui defect sau a oricărei situaţii anormale din funcţionarea unui sistem electroenergetic.

protecţie radiologică ⇒ radioprotecţie [tehnică]

protecţie sanitară / *health physics* / *protection sanitaire* / Parte a fizicii care studiază toate aspectele ştiinţifice şi profesionale privind protejarea omului contra efectelor nocive ale condiţiilor de mediu asupra sănătăţii sale.

protecţie selectivă / *selective protection (system) / protection sélective [système]* / Dispozitiv de protecţie destinat să separe de circuit numai partea în care a survenit un defect. Protecţia se numeşte *selectivă independentă* când dispozitivul funcţionează numai în cazul defectelor apărute în partea protejată. Protecţia se numeşte *selectivă dependentă* dacă selectivitatea este obţinută printr-o eşalonare (în timp, în cadrul valorilor de reglare etc.) a dispozitivelor de protecţie corespunzătoare mai multor părţi ale instalaţiei.

protecţie termică / *thermal shield / bouclier thermique* / Protecţie destinată reducerii producerii de căldură datorită radiaţiilor ionizante în regiunile exterioare precum şi a transferului de căldură spre aceste regiuni.

protecţie termică directă / *direct thermal protection / protection thermique directe* / Protecţia termică este considerată directă când partea maşinii în care sunt încorporate detectoarele sau protectoarele termice este parte critică din punct de vedere termic.

protecţie termică indirectă / *indirect thermal protection / protection thermique indirecte* / Protecţia termică este considerată indirectă când partea maşinii în care sunt încorporate detectoarele sau protectoarele termice nu este parte critică din punct de vedere termic, încălzirile celor două părţi fiind corelate.

protecţie termică încorporată / *built-in thermal protection / protection thermique incorporée* / Protecţia anumitor părţi (elemente protejate) ale unei maşini electrice rotative contra temperaturilor excesive, rezultate din anumite condiţii de suprasarcină termică, prin intermediul unui dispozitiv de protecţie termică reprezentat, total sau parţial, de un aparat sensibil la temperatură (detector termic sau protector termic) încorporat în maşină.

protejat prin punere la pământ / *protectively earthed / protégé par mise à la terre* / Conectat la borna de pământ de protecţie în scopul protecţiei prin mijloace conforme prescripţiilor prezentei norme.

protocol, 1[în telecomunicaţii]/ *protocol, 1[in telecommunications] / protocole, 1[en télécommunications]* / Ansamblu de convenţii şi reguli adoptate pentru asigurarea comunicaţiei dintre procesele aflate într-un acelaşi nivel al unei ierarhii de niveluri ale unei reţele de servicii de telecomunicaţii integrate.

protocol, 2[în reţele de calculatoare] / *protocol, 2[in computer network] / protocole, 2[en réseau d'ordinateurs]* / Ansamblu de reguli şi/sau standarde care permit interconectarea unor calculatoare şi transferul de informaţii între acestea. Notă: În prezent, protocoalele cele mai răspândite se încadrează în modelul ISO-OSI cu şapte niveluri.

protocol de acces / *access protocol / protocole d'accès* / Protocol utilizat la interfaţa utilizator-reţea pentru a permite unui utilizator să folosească serviciile unei reţele de telecomunicaţii.

protocol de acces la legătură / *link access protocol / protocole d'accès à la liaison* / Ansamblu definit de proceduri de sincronizare a legăturii şi de protecţie contra erorilor care serveşte transferului de informaţii prin interfaţa utilizator-reţea. Notă: Un protocol de acces la legătură este asociat nivelului legăturii de date al modelului de referinţă pentru interconectarea sistemelor deschise.

protocol de comunicaţie / *communication protocol / protocole de communication* / Set de reguli, metode şi modele folosite de către calculatoarele care doresc să comunice date între ele şi care permite calculatoarelor să se "înţeleagă" între ele.

protocol de control al transmisiilor / *TCP (Transmission Control Protocol) / protocole de contrôle des transmissions* / Protocol de comunicaţii de date, dezvoltat de către Departamentul Apărării al SUA, care a stat la baza creerii reţelelor ARPANET şi ulterior Internet, asigurând

transportul sigur al unei datagrame de la emiţător la receptor, fără garantarea vreunei limite de timp a duratei transferului.

protocol de încercare ⇒ plan de testare

protocol de semnalizare PNNI / *private network-to-network interface* / *protocol de routage PNNI* / Într-o reţea privată, conexiune internă la reţea între două componente ale entităţii de exploatare sau între reţelele a două entităţi de exploatare.

protocol IISP / *interim interswitch signalling protocol* / *protocole IISP* / Protocol de semnalizare pentru comunicaţii între comutatoare

protocol între utilizatori / *user-to-user protocol* / *protocole d'usager à usager* / Protocol adoptat de doi sau mai mulţi utilizatori pentru asigurarea comunicaţiei între ei.

protocol orientat pe biţi / *bit-oriented protocol* / *protocole lié aux bits* / Protocol de comunicaţie în care datele sunt transmise sub forma unui şir continuu de biţi. Notă: Extragerea informaţiei utile nu utilizează o tabelă de coduri, de exemplu tabela ASCII, de aceea se utilizează combinaţii speciale de biţi pentru controlul transmisiei.

protocol orientat pe octeţi / *byte oriented protocol* / *protocole lié aux octets* / Protocol de comunicaţie în care informaţiile sunt codificate folosind o tabelă de coduri, de exemplu, tabela ASCII.

protocol PNNI → protocol de semnalizare PNNI

protocol TCP/IP ⇐ TCP/IP / *TCP/I* / *TCP/I* / Ansamblul regulilor care permit comunicaţia între calculatoare, respectiv protocolul de control al transmisiunii TCP (abreviere pentru „Transfer Control Protocol") şi protocolul de Internet IP (abreviere pentru „Internet Protocol"), pe baza cărora funcţionează reţeaua Internet.

proton / *proton* / *proton* / Particulă elementară stabilă care are o sarcină electrică elementară pozitivă şi o masă de repaus de aproximativ $1{,}67262 \cdot 10^{-27}$ kg.

prototip / *prototype* / *prototype* / Model sau implementare preliminară care permite evaluarea proiectării unui sistem, a realizării sale şi a potenţialului său de exploatare, sau o mai bună identificare şi înţelegere a cerinţelor.

prototip (al unui aparat de măsurat) / *prototype (instrument)* / *prototype [appareil mesureur]* / Unul din primele aparate de măsurat de un tip determinat utilizat ca model pentru aparatele de acelaşi tip care urmează a fi construite.

protracţie a dozei ⇐ prolongaţie a dozei / *dose protraction* / *étalement de la dose* / Mod de administrare continuă a unei doze de radiaţii, cu debit redus şi într-un interval de timp relativ lung.

proximitate (într-o instalaţie de iluminat interior) / *proximity (in an installation in an interior)* / *proximité (dans une installation d'éclairage intérieur)* / Distanţa dintre un perete şi centrele luminoase ale corpurilor de iluminat din şirul cel mai apropiat.

pseudocod / *pseudocode* / *pseudocode* / Cod care necesită o translatare înainte de execuţie.

pseudo-instrucţiune ⇒ enunţ declarativ

PSK → modulaţie cu deplasare de fază <PSK>

psofometru / *psophometer* / *psophomètre* / Dispozitiv destinat măsurării tensiunilor psofometrice de zgomot pe circuite. Notă: Psofometrul cuprinde o reţea filtrantă cu caracteristici diferite în funcţie de tipul circuitului considerat: circuitul telefonic comercial sau circuitul pentru transmisiuni radiofonice. Ponderile psofometrice corespund aproximativ efectului tensiunilor perturbatoare de diverse frecvenţe asupra urechii umane.

publicare asistată de calculator / *computer-aided publishing* / *publication asistée par ordinateur (PAO)* / Tipărirea de documente care conţin texte, grafice şi ilustraţii, cu ajutorul unui echipament de prelucrare a datelor.

pudră de acoperire ⇐ vopsea pulbere / *coating powder* / *poudre d'enduction* / Praf care, după aderarea la suprafaţa unui produs, este transformat într-o peliculă continuă.

pulberi radioactive ⇒ căderi radioactive

pulsatoriu / *pulsating* / *pulsatoire* / Caracterizează o mărime periodică de valoare medie nenulă.

pulsaţie <ω> / *angular frequency* <ω> / *pulsation* <ω> / Produsul dintre frecvenţa unei mărimi sinusoidale cu factorul 2π. Notă: Pentru mărimea $A_m\cos(\omega t + \vartheta_0)$, pulsaţia este ω.

pulsaţie [variaţie periodică] ⇒ ondulaţie

pulsaţie a curentului / *current pulsation* / *pulsation de courant* / Diferenţa dintre valorile maximă şi minimă ale curentului unui motor pe durata ciclului corespunzător unei rotaţii a sarcinii antrenate, exprimată în procente din valoarea medie a curentului pe durata acestui ciclu. Notă: Pentru motoarele de curent alternativ, toate valorile curentului din definiţie sunt valori efective.

pulsaţie complexă ⇐ frecvenţă unghiulară complexă / *complex angular frequency* / *pulsation complexe* / Mărime complexă $s = \sigma + j\omega$, asociată unei mărimi de forma $a(t) = A_0 e^{\sigma t}\cos(\omega t + \upsilon_0)$. Notă: Dacă $\sigma < 0$, mărimea $\delta = -\sigma$ este coeficientul de amortizare.

pulverizare catodică reactivă prin magnetron / *reactive magnetron sputtering* / *pulvérisation cathodique réactive par magnétron* / Tratarea depunerii fizice în fază de vapori asistată de o descărcare luminescentă anormală, pulverizarea discurilor fiind utilizată pentru obţinerea de vapori pe baza depunerilor pe substraturi.

pulverizare la cald / *thermal spraying* / *pulvérisation à chaud* / Procedeu de acoperire a încărcăturii tratate prin pulverizarea pneumatică de mici particule ale materialelor de acoperire printr-o flacără gazoasă, un arc electric sau plasmă.

pulverizare prin plasmă / *plasma spraying* / *projection plasma* / Procedeu de acoperire metalică în care un material introdus sub formă de pudră sau de fir, topit într-un jet de plasmă, este proiectat pe o suprafaţă.

pulverizare sub vid / *sputtering* / *pulvérisation sous vide* / Procedeu de formare a straturilor subţiri prin care un bombardament de ioni sau o altă formă de energie este utilizată pentru a extrage particulele dintr-o sursă solidă pentru a fi depuse apoi pe o suprafaţă învecinată.

pulverizator / *sprayer* / *pulvérisateur* / Element al unui aparat de încălzire cu inducţie utilizat pentru răcirea încărcăturii.

punct al primei convergenţe (a unui fascicul electronic) / *crossover (point) (of an electron beam)* / *(point de) première convergence* / Primul punct de focalizare al unui fascicul electronic.

punct apropiat / *proximal point* / *point proximal* / Punct de referinţă al nivelului situat la intersecţia unei forme de undă cu o dreaptă apropiată.

punct cald al peretelui refractar al unui cuptor cu arc / *refractory hot spot of an arc furnace* / *point chaud du réfractaire d'un four à arc* / Zonă a peretelui refractar al cuvei unui cuptor cu arc situată în proximitatea electrodului unde grosimea acestui perete este redusă consecutiv uzurii mai rapide.

punct central al bazei / *base centre point* / *point central de base* / Punct de referinţă al timpului specificat sau punct de referinţă specificat al bazei unei forme de undă a unui tren de impulsuri, respectiv punctul de referinţă al timpului aflat la intersecţia bazei unei forme de undă a unui tren de impulsuri cu dreapta centrală a bazei, în lipsa specificării unui alt punct.

punct central al vârfului / *top centre point* / *point central du sommet* / Punct de referinţă al timpului specificat sau punct de referinţă al nivelului pentru vârful unei forme de undă de impuls, corespunzător,

în lipsa specificării altui punct, punctului de referință al timpului aflat la intersecția formei de undă a impulsului cu dreapta centrală a vârfului.

punct comun de semnal / *signal (circuit) common / point commun des signaux* / Conexiune electrică comună a unui anumit număr de circuite de semnal. Notă: Punctul comun de semnal poate fi sau nu legat la borna de pământ.

punct (corespunzător tensiunii) de repaus. / *quiescent point / point de repos* / Punct al unei curbe caracteristice, care corespunde tensiunii de repaus.

punct Curie (al unui material magnetic) ⇒ temperatură Curie.

punct de acces / *access point / point d'accès* / Nod într-o rețea de calculatoare prin care se poate face accesul în acea rețea. Un punct de acces poate fi un calculator cu mai multe modem-uri conectate la linii telefonice, sau un calculator prin care se poate "intra" dintr-o altă rețea.

punct de alimentare / *feed point / point d'alimentation* / Punct în care unei rețele electrice sau unei linii electrice i se livrează energie electrică.

punct de alimentare (a unei linii de contact) / *feeder station / point d'alimentation (d'une ligne de contact)* / Post la care fiderele de alimentare sunt conectate cu linia de contact.

punct de amorsare (a unei oscilații nedorite) / *singing point / point d'amorçage (d'une oscillation non désirée)* / Prag al unei caracteristici de funcționare a unui echipament sau a unui canal de transmisiune, la care o ușoară creștere a reacției poate provoca amorsarea unei autooscilații.

punct de anilină / *aniline point / point d'aniline* / Temperatura cea mai joasă la care volume egale de anilină și de produs supuse unei încercări, sunt complet miscibile, în condiții standardizate.

punct de aprindere / *flash point / point d'éclair* / Temperatura minimă la care trebuie să fie adus un produs pentru ca vaporii emiși să se aprindă instantaneu în prezența unei flăcări, în condiții normale.

punct de ardere / *fire point / point de feu* / Temperatura minimă la care un produs supus la o mică flamă pe suprafața sa în condiții normale se aprinde și continuă să ardă un timp specificat.

punct de centralizare / *collector point / point de centralisation* / Centrală automată neechipată pentru a fi ocupată în caz de urgență, unde sunt culese informațiile privind starea unui număr oarecare de sisteme de alarmă, pentru retransmisie directă sau prin intermediul unui post satelit, către un centru de recepție a alarmei.

punct de comutație [sisteme de măsurare cu ieșire cu acțiune tot-sau-nimic] / *switching point [measuring systems with switching output] / point de commutation [systèmes de mesure avec sortie à action tout-ou-rien]* / Valoarea prag a mărimii de intrare corespunzătoare unei schimbări de stare a ieșirii tot sau nimic, valoare în mod normal diferită în funcție de sensul trecerii de la tot spre nimic sau invers.

punct de comutație (într-o rețea de telecomunicații) / *switching node / point de commutation (dans un réseau de télécommunication)* / Într-o rețea de telecomunicații, nod în care intervine comutația.

punct de concentrare / *distribution point / point de distribution (d'un réseau de télédistribution)* / Punctul din rețeaua de teledistribuție din care semnalele sunt preluate pe o linie primară de transfer sau pe o linie secundară, pentru alimentarea liniilor secundare sau a celor de distribuție.

punct de condensare / *condensation pressure / point de condensation* / La o temperatură dată, presiunea la care un gaz începe să se condenseze sub formă de lichid.

punct de conectare (al unui aparat electric de măsurare) / *point of connection*

(of an electrical measuring instrument) / point de connexion (d'un appareil mesureur électrique) / Bornă unică pentru curent şi tensiune, sau pereche de borne distincte, una pentru curent, cealaltă pentru tensiune, ale unui aparat electric de măsurare.

punct de conexiune [în comutaţie] / *crosspoint / point de connexion [en commutation]* / Dispozitiv comandat la nivel elementar, destinat efectuării unei comutaţii.

punct de conexiune electronică / *electronic crosspoint / point de connexion électronique* / Punct de conexiune realizat cu componente electronice sau fără cotacte mobile. Notă: Un contact mobil închis ca, de exemplu, un contact cu lame flexibile, nu poate fi considerat punct de conexiune electronică.

punct de conexiune mecanică / *mechanical crosspoint / point de connexion mécanique* / Punct de conexiune realizat cu un ansamblu de contacte electrice mobile acţionate simultan.

punct de control / *control point / point directeur* / Pentru fiecare staţie a unei legături radioelectrice asigurate prin reflexie ionosferică, punct al unui strat a cărui proiecţie pe suprafaţa Pământului este situată la o distanţă specificată de această staţie pe arcul marelui cerc care o uneşte cu o altă staţie, când lungimea acestui arc este de două ori superioară distanţei specificate; dacă această lungime este două ori inferioară distanţei specificate, punctele de control se confundă într-unul singur situat la verticala mijlocului arcului marelui cerc. Notă: Pentru straturile E şi F2, distanţa specificată este aleasă în general egală cu 1000 km, respectiv 2000 km.

punct de control (al unui program) ⇒ punct de reluare

punct de control (într-un sistem de măsură) / *test point (in a measuring system) / point de contrôle (dans un système de mesurage)* / Punct al unui sistem de măsurare în care semnalele electrice pot fi controlate.

punct de control suplimentar [în siguranţa nucleară] / *supplementary control points [in nuclear safety] / point de contrôle supplémentaire [en sûreté nucléaire]* / Echipamente necesare îndeplinirii funcţiilor de siguranţă identificate prin analiza de siguranţă în cazul unei pierderi a capacităţii de îndeplinire a acestor funcţii din sala principală de comandă.

punct de curgere / *pour point / point d'écoulement* / Temperatura cea mai joasă la care un izolant lichid mai poate curge când este răcit în condiţii normale.

punct de fixare / *fixing point / point de fixation* / Parte a probei care este în contact cu masa maşinii de încercare şi care se utilizează pentru fixarea probei.

punct de funcţionare (instantanee) / *instantaneous operating point / point de fonctionnement instantané* / Punct al unei curbe de funcţionare, care corespunde valorilor instantanee ale tensiunilor şi curenţilor de electrozi.

punct de funcţionare (într-un circuit magnetic) / *working point / point de fonctionnement (dans un circuit magnétique)* / Punct al curbei de demagnetizare sau al liniei de recul al unui material pentru magnet permanent, care face parte dintr-un circuit magnetic dat, ale cărui coordonate sunt inducţia magnetică şi intensitatea câmpului magnetic în material.

punct de gelifiere / *gel point / point de gélification* / Stadiu la care un lichid începe să prezinte caracteristici pseudoelastice. Notă: Acest stadiu poate fi practic notat ca fiind punctul de inflexiune al curbei viscozitate-timp.

punct de imagine ⇒ pixel

punct de intrare / *entry point / point d'entrée* / Adresă sau etichetă a primei instrucţiuni executate, când se intră într-un program pentru calculator, într-un subprogram sau într-o rutină. Notă: Un program pentru calculator, un calculator, un subprogram sau o rutină pot avea mai

multe puncte de intrare distincte, care corespund unor funcţii sau scopuri diferite.

punct de încărcare / *load point* / *point de chargement* / Începutul zonei de înregistrare pe o banda magnetică. Notă: Anumite derulări ale benzii magnetice nu utilizează reperele începutului de bandă pentru a indica poziţia punctului de încărcare.

punct de încercare / *point of test* / *point d'essai* / Punctul în care trebuie plasat punctul de referinţă al ansamblului pentru care valoarea convenţională adevărată a echivalentului dozei ambiante (sau debitul) este cunoscută. Pentru toate încercările care implică utilizarea radiaţiilor, punctul de referinţă al ansamblului trebuie plasat în punctul de încercare şi, exceptând încercarea de variaţie a răspunsului în funcţie de unghiul de incidenţă, în orientarea indicată de constructor, respectiv în direcţia de etalonare a radiaţiei incidente specificate de constructor.

punct de înmuiere / *softening temperature* / *point de ramollissement* / Temperatură, măsurată printr-un procedeu specificat, la care un material prezintă un anumit grad, convenit, de deformare.

punct de întoarcere, 1[al unei caracteristici] / *breakover point* / *point de retournement* / Punct al caracteristicii principale, pentru care rezistenţa diferenţială este nulă şi unde tensiunea principală atinge o valoare maximă.

punct de întoarcere, 2[al unui program de calcul] ⇒ punct de revenire

punct de întrerupere / *breakpoint [in computer programming]* / *point d'interruption* / Punct dintr-un program pentru calculator, în care execuţia acestuia poate fi întreruptă. Notă: Un punct de întrerupere se plasează în general la începutul unei instrucţiuni astfel încât, după o oprire datorată unei intervenţii exterioare, execuţia programului să poată fi uşor reluată începând cu această instrucţiune.

punct de livrare a energiei / *point of supply* / *point de livraison* / Punct al sistemului electroenergetic în care sunt specificate caracteristicile tehnice şi comerciale ale alimentării. Notă: Punctul de alimentare poate fi diferit de punctul de delimitare a reţelei de alimentare şi a instalaţiei consumatorului sau de punctul de contorizare.

punct de măsurare / *measuring point* / *emplacement de mesure* / Locul în care se efectuează măsurarea unei mărimi.

punct de măsurare [pentru încercări] / *measuring point [for tests]* / *point de mesure [pour essais]* / Punct în care se efectuează măsurări în cadrul unei încercări.

punct de măsurare (a nivelului presiunii) [încercare cu manechin] / *test point (of the pressure level) [manikin test]* / *point de mesure (du niveau de pression) [essai au mannequin]* / Punct din spaţiu unde este măsurat nivelul presiunii acustice în absenţa manechinului şi unde trebuie plasat, în mod reproductibil, punctul de referinţă al manechinului pentru măsurări.

punct de potenţial constant al unui detector / *isopotential point of the sensor unit* / *point isopotentiel du détecteur* / Punctul de intersecţie, pe un grafic al tensiunii electromotoare în funcţie de pH, a curbelor de etalonare a pH-ului pentru diverse temperaturi. Punctul izopotenţial depinde de coeficientul de temperatură al electrodului de măsură a pH-ului şi de coeficientul de temperatură al electrodului de referinţă. Coordonatele fiind pH_i şi E_i, cu ajutorul acestora valoarea pH-ului eşantionului poate fi calculată cu expresia: $pH = pH_i - \frac{|E-E_i|}{kk'}$, unde: $k = 2{,}3026\ RT/F$; $k' = k(\mathrm{PPT})/100$;, k este coeficientul teoretic al pantei; R *este* constanta moleculară a gazelor; T *este* temperatura termodinamică a eşantionului în grade Kelvin, a soluţiilor tampon şi ale detectorului; F este constanta lui Faraday; PPT este procentajul pantei teoretice.

punct de putere maximă (al caracteristicii de acord) / *mode centre / sommet du mode* / 1. Punct al caracteristicii de acord electronic, pentru un mod dat, în care puterea de ieşire are o valoare maximă. 2. Frecvenţa corespunzătoare acestui punct.

punct de racordare (a unui releu) / *point of connection (of a relay) / point de raccordement (d'un relais)* / Punct în care releele discriminatoare ale unui dispozitiv de protecţie sunt conectate la instalaţie.

punct de ramificare ⇐ nod (al unui program de calcul) / *branchpoint [in computer programming] / point de branchement* / Punct dintr-un program pentru calculator, de obicei adresa sau eticheta unei instrucţiuni, în care este efectuată alegerea unui ansamblu de instrucţiuni din mai multe alternative posibile.

punct de referinţă / *reference point / point de référence* / Punct ales dintre punctele de verificareşi al cărui semnal se utilizează pentru controlul parametrilor încercării.

punct de referinţă al manechinului / *reference point of the manikin / point de référence du mannequin* / Punctul median al segmentului de dreaptă care uneşte centrele orificiilor conductelor auditive, la joncţiunea dintre pavilionul urechii şi conductul auditiv.

punct de referinţă al nivelului unei forme de undă / *magnitude referenced point / point référence en niveau* / Intersecţia unei drepte de referinţă a nivelului cu o formă de undă.

punct de referinţă al timpului / *time referenced point / point référence en temps* / Intersecţia unei drepte de referinţă a timpului cu o formă de undă.

punct de referinţă al unei camere / *reference point of a chamber / point de référence d'une chambre* / Punct într-o cameră cu ionizare pentru care o cantitate măsurată este specificată în etalonarea camerei. În mod normal, punctul de referinţă este astfel ales încât răspunsul relativ la acest punct să fie cât mai independent de distanţa dintre acest punct şi sursa de radiaţii.

punct de referinţă (al unei interfeţe) / *reference point (of an interface) / point de référence (d'une interface)* / Punct virtual definit la interfaţa dintre două grupuri funcţionale care nu se suprapun.

punct de referinţă al unui ansamblu (de măsurare) / *reference point of an assembly / point de référence d'un ensemble (de mesure)* / Reper fizic al unui echipament sau al unui ansamblu care permite poziţionarea într-un punct în care valoarea convenţională adevărată a mărimii măsurate este cunoscută.

punct de referinţă (al unui dispozitiv de comandă) / *set point / point de consigne* / Valoare selecţionată prin poziţionare.

punct de reluare ⇐ punct de control (al unui program) / *checkpoint [in computer programming] / point de reprise* / Secvenţă de instrucţiuni într-un program pentru calculator prin care se înregistrează datele caracteristice stării execuţiei în vederea unei reluări a acesteia. Notă: Termenul "punct de reluare" este utilizat şi pentru înregistrarea stării de execuţie şi pentru "execuţia unui punct de reluare" a unui program întrerupt.

punct de revenire ⇐ punct de întoarcere, 2[al unui program de calcul] / *reentry point / point de retour* / Adresă sau etichetă a instrucţiunii de la care se reia derularea programului, după execuţia unui subprogram pe care l-a apelat.

punct de rouă / *dew-point / point de rosée* / Pentru o presiune dată, constantă, temperatură la care vaporii de apă conţinuţi într-un gaz sau într-un amestec de gaze devin saturaţi.

punct de separare [în transmisiunea cu curenţi purtători] / *separation point [in FDM transmission] / point de séparation [en transmission à courants porteurs])* / Punct definit, situat la o extremitate a unui sistem de transmisiune unde există condiţii definite normalizate care permit

efectuarea unei interconexiuni cu un alt sistem de transmisiune. Notă: Un punct de separare permite interconexiunea unui sistem de transmisiune cu aparate de tipul filtrului de transfer direct sau al multiplexorului.

punct de solidificare / *freezing-point* / *point de congélation* / Temperatură la care o substanţă chimic pură trece din starea lichidă în starea solidă la o presiune dată.

punct de suprasarcină != capacitate de încărcare (a unui cuantificator)

punct de topire / *melting point* / *point de fusion* / Temperatura la care o substanţă chimic pură trece din starea solidă în starea lichidă sub acţiunea căldurii la o presiune dată.

punct de transfer de grup primar / *through-group connection point* / *point de transfert de groupe primaire* / Punct al unei legături prin grup primar în care două secţiuni de grup primar consecutive sunt interonectate printr-un filtru de transfer de grup primar. Notă: În mod similar se definesc punctul de transfer de grup secundar, punctul de transfer de grup terţiar, punctul de transfer de grup cuaternar, punctul de transfer de hipergrup sau punctul de transfer de ansamblu de 15 grupuri secundare.

punct de transfer direct / *direct through-connection point* / *point de transfert direct* / Punct al unei rute de transmisiune în care se inserează un filtru de transfer direct între două legături prin linie consecutive.

punct de transfer semafor / *signal transfer point* / *point de transfert sémaphore* / Nod al unei reţele semafor în care mesajele de semnalizare sunt prelucrate şi transferate dintr-o legătură semafor într-alta.

punct de tranziţie (al unei linii) / *transition point of a circuit* / *point de transition d'un circuit* / Punct al unei linii de transmisie în care se produce o modificare a impedanţei de undă.

punct de turbiditate <= temperatură de tulburare / *cloud point* / *point de trouble* / Temperatură la care un lichid izolant limpede devine tulbure când este răcit în condiţii standardizate.

punct de vale / *valley point* / *point de vallée* / Punct al caracteristicii tensiune-curent a unei diode tunel, corespunzător celei mai mici tensiuni superioare tensiunii punctului de vârf pentru care conductanţa diferenţială este nulă.

punct de vânzare / *POS (Point of Sale)* / *point de vente* / Loc unde se efectuează plăţile într-un magazin, dotat în prezent cu un întreg sistem computerizat: scannere pentru citirea codurilor de bare, cititoare de cărţi de credit etc., şi unde se efectuează plăţi bancare instantanee prin conectare telefonică la banca unde clientul îşi are deschis contul.

punct de vânzare automatizat / *electronic point-of-sale (EPOS)* / *point de vente automatisé* / Loc unde vânzările sunt înregistrate în mod automat, iar plata se face de regulă prin transfer electronic de fonduri. Notă: Un astfel de punct de vânzare este echipat cu un cititor de coduri cu bare, pentru citirea etichetelor de pe produsele vândute, o maşină de casă automată şi un dispozitiv de procesare a cărţilor de credit.

punct de vârf / *peak point* / *point de pic (d'une diode tunnel)* / Punct al caracteristicii tensiune-curent a unei diode tunel, corespunzător celei mai mici tensiuni în sens direct pentru care conductanţa diferenţială este nulă.

punct de vârf proiectat / *projected peak point* / *point isohypse* / Punct al caracteristicii tensiune-curent a unei diode tunel unde curentul este egal cu curentul de vârf, dar unde tensiunea este superioară tensiunii punctului de vale.

punct de verificare / *check point* / *point de vérification* / Punctul de fixare cel mai apropiat de centrul suprafeţei mesei maşinii de încercare, cu excepţia cazului în care există un punct legat mai rigid de masă, în care caz se utilizează acest punct.

punct depărtat / *distal point* / *point rémotal* / Punct de referinţă al nivelului situat la intersecţia unei forme de undă cu o dreaptă depărtată.

punct dur / *hard spot* / *point dur* / Punct al liniei de contact situat în dreptul dispozitivelor contra balansării care prezintă o elasticitate verticală foarte scăzută.

punct median / *mesial point* / *point médian* / Punct de referinţă al nivelului situat la intersecţia unei forme de undă cu o dreaptă mediană.

punct Morse / *dot (in Morse code)* / *point (en code) Morse* / Element de semnal în stare de lucru cu durata nominală de un interval unitar, urmat de un element de semnal în stare de repaus cu durata nominală de un interval unitar.

punct neutru (al unei reţele polifazate) / *neutral point (in a polyphase system)* / *point neutre (dans un réseau polyphasé)* / Punct care are acelaşi potenţial cu cel al unui nod la care este conectat un grup de rezistoare neinductive egale, care au extremităţile libere legate la bornele caracteristice ale fazelor reţelei electrice.

punct rece (al unui element radiant) / *cold point (of a radiating element)* / *point froid (d'un élément rayonnant)* / Punct al unui element radiant al cărui potenţial poate fi considerat ca egal cu cel al pământului sau al masei.

punct static de funcţionare / *operating point* / *point de fonctionnement* / Punct, pe o familie de curbe caracteristice, ce corespunde unor tensiuni şi curenţi medii ale electrozilor în prezenţa semnalului.

punct terminal / *terminal point* / *point terminal* / Punct al unei reţele de telecomunicaţii.

punct triplu / *triple point* / *point triple* / Temperatura la care fazele solidă, lichidă şi gazoasă ale unei substanţe pure chimic pot coexista în echilibru.

punct zecimal ⇐ semn zecimal ⇐ virgulă zecimală / *decimal point* / *signe décimal* / Separare fracţionară în sistemul de numeraţie zecimal.

punct zero (al unui analizor electrochimic) / *zero point (of an electrochemical analyzer)* / *point zéro (d'un analyseur électrochimique)* / Valoare a pH-ului pentru care celula de măsură a acestuia (detectorul) furnizează o citire de 0 V la o temperatură dată, egală cu 25°C, în lipsa unei indicaţii contrare.

punctare de la distanţă ⇒ telepunctare

puncte de putere minimă dublată / *twice minimum power points* / *points de puissance minimale doublée* / Cele două poziţii de pe fiecare parte a unui nod de-a lungul unei linii de măsură cu fantă, în care puterea extrasă de sonda de cuplare este dublul celei extrase din acel nod. Notă: Pentru măsurarea mai precisă a unui raport de undă staţionară foarte ridicat, punctul de mijloc dintre cele două puncte este utilizat pentru determinarea poziţiei exacte a minimului, raportul de undă staţionară fiind dedus pe baza distanţei dintre cele două puncte.

puncte luminoase la comutaţia unei maşini / *glowing points for a machine* / *points lumineux à la commutation d'une machine* / Puncte de la roşu închis până la incandescenţă care iau naştere pe suprafaţa periilor, în vecinătatea muchiilor.

punere în corespondenţă a adresei ⇐ mapare / *address mapping* / *mappage (d'adresse)* / Procedeu prin care se face corespondenţa între o adresă fizică şi o adresă logică din cadrul unei reţele de calculatoare.

punere în funcţiune (a unui dispozitiv de comandă) / *initiation (of an automatic control)* / *mise en marche (d'une dispositif de commande)* / Funcţie iniţială a dispozitivului de comandă prin care i se modifică aspectul pentru a îndeplini transmisia şi funcţionarea.

punere în mişcare ⇒ pornire propriu-zisă

punere în paralel / *paralleling* / *mise en parallèle* / Operaţiile prin care un generator este reglat şi conectat să funcţioneze în paralel cu alt generator sau cu o reţea.

punere în paralel neprecisă / *random paralleling* / *mise en parallèle approchée* / Punere în paralel realizată prin reglarea condiţilor unei maşini la valori de ordinul celor ale maşinii sau ale reţelei cu care aceasta este pusă în paralel, fără a fi necesară reglarea la valori extrem de apropiate de acestea.

punere în paralel precisă / *ideal paralleling* / *mise en parallèle précise* / Punere în paralel realizată prin reglarea condiţiilor unei maşini la valori cât mai apropiate posibil de cele ale maşinii sau ale reţelei cu care aceasta este pusă în paralel.

punere la pământ accidentală / *earth fault [insulation fault]* / *défaut à la terre* / Defect datorat contactului unui conductor cu pământul, sau micşorării rezistenţei sale de izolaţie faţă de pământ, până sub o anumită valoare admisă.

punte [legătură] / *bridge [link]* / *pont [liaison]* / Piesă conductoare pentru efectuarea legăturilor directe între borne.

punte asimetrică blocabilă / *asymmetric bridge with external commutation "out"* / *pont asymétrique bloquable* / Punte semicomandată asimetrică dotată cu un dispozitiv pentru întreruperea conducţiei curentului anulării naturale a acestuia, în vederea ameliorării factorului de putere.

punte comandată / *controlled bridge* / *pont commandé* / Punte dublă care are pe toate braţele principale elemente redresoare comandate.

punte cu fir / *slide-wire bridge* / *pont à fil* / Punte de măsurare cu cele două braţe adiacente total sau parţial constituite dintr-un fir pe care se deplasează un cursor, asigurând astfel o variaţie continuă a raportului rezistenţelor electrice corespunzătoare celor două braţe ale punţii.

punte cu transformator / *transformer bridge* / *pont à transformateur* / Punte de măsurare în curent alternativ pentru măsurarea unei impedanţe, cu cel puţin două dintre braţe constituite din înfăşurările cu prize ale unui transformator, utilizând rapoartele cunoscute ale numerelor de spire şi putând astfel fixa valorile standardelor.

punte de alimentare / *feeding bridge* / *pont d'alimentation* / Dispozitiv al unei centrale telefonice cu baterie centrală asociat unei punţi de transmisiune, destinat să furnizeze liniilor de abonat curenţii de alimentare şi de semnalizare.

punte de curent continuu pentru măsurări de rezistenţe / *d.c. bridge for measuring resistance* / *pont à courant continu pour mesure de résistance* / Reţea de rezistenţe cu cel puţin trei braţe care formează cu rezistenţa de măsurat o reţea în punte; o sursă de curent continuu şi un indicator de nul necesare funcţionării pot fi sau nu încorporate. La echilibru, există o relaţie calculabilă între valorile rezistenţelor. Notă: O punte de curent continuu pentru măsurări de rezistenţe poate fi destinată măsurării de rezistenţe cu două sau cu patru borne, conţinând sau nu un ecran (circuit) de protecţie contra curenţilor de fugă, numită punte cu două sau cu patru borne, cu sau fără ecran (circuit) de protecţie contra curenţilor de fugă.

punte de distorsiune / *distortion bridge* / *pont de distorsion* / Dispozitiv în care se utilizează un montaj în punte pentru determinarea distorsiunii unei unde.

punte de impedanţă / *impedance bridge* / *pont d'impédance* / Dispozitiv în care se utilizează un montaj în punte pentru măsurarea impedanţelor.

punte de măsurare / *(measuring) bridge* / *pont (de mesurage)* / Echipament de măsurare constituit cel puţin din patru ramuri (braţe) sau grupuri de elemente de circuit (rezistenţe, inductanţe, capacităţi etc.) conectate în patrulater, cu una din diagonale acestuia conectată la o sursă de tensiune sau de curent, iar cealaltă la un dispozitiv indicator de nul sau un aparat de măsurat.

punte de transmisiune [în telefonie] / *transmission bridge [in telephony]* / *pont*

de transmission [en téléphonie] / Dispozitiv care asigură transmisiunea curenţilor de convorbire şi nu permite transmiterea pe acelaşi circuit a unui curent continuu, de exemplu a curentului de alimentare a postului telefonic. Notă: Când alimentarea este asigurată de o baterie centrală, puterea de transmisiune este asociată cu o punte de alimentare. Orice punte de transmisiune dintr-o legătură telefonică poate fi folosită pentru menţinerea, supravegherea şi întreruperea legăturii.

punte (dublă) Thomson / *Kelvin (double) bridge / pont (double) de Thomson* / Punte de măsurare cu şase braţe pentru măsurarea valorii unei rezistenţe cu patru borne prin comparaţie cu altă rezistenţă etalon cu patru borne, toate braţele fiind constituite din rezistenţe dintre care cel puţin una este reglabilă.

punte (pentru reţele de calculatoare) / *bridge (for computer networks) / pont (pour un réseau d'ordinateurs)* / Echipament de comunicaţie care face legătura între două reţele de calculatoare. Notă: Scopul unui astfel de dispozitiv este adaptarea nivelurilor semnalelor şi/sau convertirea informaţiilor (pachetelor) dintr-un format în altul.

punte (redresoare) monofazată / *single-phase bridge (rectifier) / pont (redresseur) monophasé* / Montaj cu cale de curent dublă alimentat în curent monofazat.

punte redresoare trifazată / *three-phase bridge (rectifier) / pont (redresseur) triphasé* / Montaj cu cale de curent dublă alimentat în curent trifazat.

punte Schering / *Schering bridge / pont de Schering* / Dispozitiv destinat măsurării capacităţii şi a unghiului de pierderi ale izolatoarelor, constituit din condensatoare şi rezistoare montate în punte.

punte semicomandată asimetrică / *asymmetric half-controlled bridge / pont semi-commandé asymétrique* / Montaj cu cale de curent dublă , la care jumătate din numărul braţelor principale şi anume acelea care au o bornă comună pe partea de curent alternativ sunt comandate, reglarea de fază efectuându-se cu unghiuri de întârziere egale pe toate braţele comandate.

punte semicomandată simetrică / *symmetric half-controlled bridge / pont semi-commandé symétrique* / Montaj cu cale de curent dublă, la care jumătate din numărul braţelor principale şi anume cele care au o bornă comună pe partea de curent continuu sunt comandate, reglarea de fază efectuându-se cu unghiuri de întârziere egale, pe toate braţele comandate.

punte Wheatstone / *Wheatstone bridge / pont de Wheatstone* / Punte de măsurare cu patru braţe pentru măsurarea valorii unei rezistenţe formând unul din braţe, celelalte trei fiind de asemenea constituite din rezistenţe, dintre care cel puţin una este reglabilă.

punţi în cascadă / *bridges in cascade / ponts en cascade* / Montaj în care două sau mai multe punţi sunt astfel legate încât tensiunile lor să se adiţioneze pe partea de linie a curentului continuu.

pupilă / *pupil / pupille* / Deschidere variabilă în iris, prin care pătrunde în ochi radiaţia care produce imaginea.

pupinizare / *coil loading / pupinisation* / Inserarea la intervale regulate de bobine de inductanţă, în mod curent numite bobine Pupin, în serie cu conductoarele liniei de transmisiune.

pupitru ⇐ consolă, 1[sens general]/ *desk [console] / pupitre* / Construcţie compusă din panouri înclinate sub diverse unghiuri, accesibile unui operator.

pupitru al aparatului cu ultrasunete / *ultrasound instrument console / pupittre d'appareil à ultrasons* / Ansamblu electronic asociat ansamblului traductorului.

pupitru (de comandă) ⇐ consolă, 3[în telecomunicaţii] / *console / console* / Pupitru destinat comunicaţiei dintre personalul de exploatare şi sistemul de comutaţie pentru supravegherea, comanda şi întreţinerea unei centrale.

pupitru de comandă (al unui sistem) ⇐ consolă operator / *(operator) console / pupitre de commande* / Unitate funcţională care conţine echipamentul corespunzător pentru comunicaţia dintre operator şi sistemul de prelucrare, necesar conducerii unui proces.

pupitru de comandă (al unui sistem de prelucrare a datelor) / *(operator) console / pupitre de commande* / Unitate funcţională care conţine dispozitivele utilizate pentru comunicaţia dintre operator şi sistemul de prelucrare.

pupitru de comandă şi control / *control and instrument desk / pupitre de commande et de contrôle* / Tablou de comandă şi de control sau o parte a acestuia, dispus sub formă de pupitru pentru comoditatea operatorului.

pupitru (de comutaţie) / *switchboard (of an exchange) / meuble manuel (de commutation)* / Parte a unei centrale telefonice manuale sau supravegheate manual, în care operaţiile de comutaţie sunt efectuate manual.

pupitru de încercări ⇐ masă de verificare / *test desk / table d'essais et de mesure* / 1. Poziţie a unei centrale manuale unde personalul de exploatare efectuează încercările preliminare pe liniile semnalate ca fiind deranjate. 2. Poziţie echipată în vederea încercărilor, parte componentă a unui pupitru de încercări şi de măsură.

purificare zonală / *zone refining / purification par zone* / Trecerea uneia sau mai multor zone topite în lungul unui cristal semiconductor în scopul diminuării concentraţiei în impurităţi din cristal.

puritate (a unui stimul de culoare) / *purity (of a colour stimulus) / pureté (d'un stimulus de couleur)* / Măsură a proporţiei cantităţilor de stimul monocromatic şi de stimul acromatic specificat care, amestecate aditiv, egalizează stimulul de culoare considerat. Note. 1. În cazul stimulilor purpurii, se înlocuieşte stimulul monocromatic cu un stimul a cărui cromaticitate este reprezentată printr-un punct pe locul culorilor purpurii. 2. Această proporţie poate fi măsurată în diferite moduri (vezi *puritate colorimetrică* şi *puritate de excitaţie*).

puritate colorimetrică (a unui stimul de culoare) / *colorimetric purity / pureté colorimétrique* / Mărime definită prin relaţia: $p_c = L_d/(L_n + L_d)$, unde L_d şi L_n sunt luminanţele luminoase ale stimulului monocromatic şi, respectiv, stimulului acromatic specificat care egalizează stimulul de culoare considerat prin amestecul lor aditiv. Note: 1. Vezi nota 1. de la *puritate (a unui stimul de culoare)*. 2. Într-un sistem de referinţă colorimetric CIE 1931, puritatea colorimetrică p_c este legată de puritatea de excitaţie p_e prin relaţia $p_c = p_e y_d/y$, unde y_d şi y sunt coordonatele tricromatice pe axa y, ale stimulului monocromatic şi, respectiv, stimulului de culoare considerate. 3. În sistemul de referinţă colorimetric suplimentar CIE 1964, se defineşte $p_{c,10}$ prin relaţia dată la nota 2., unde p_e, y_d şi y sunt înlocuite prin $p_{e,10}$, $y_{d,10}$ şi y_{10}.

puritate dé excitaţie (a unui stimul de culoare) / *excitation purity / pureté d'excitation* / Mărime definită de raportul NC/ND a două distanţe coliniare măsurate pe diagrama de cromaticitate a sistemelor de referinţă colorimetrice CIE 1931 sau 1964, prima distanţă fiind cea dintre punctul C, reprezentând stimulul de culoare considerat şi punctul N, reprezentând stimulul acromatic specificat; a doua distanţă este cea dintre punctul N şi punctul D de pe locul spectral la lungimea de undă dominantă a stimulului de culoare considerat. Definiţia conduce la următoarele expresii:

$$p_e = \frac{y - y_n}{y_d - y_n} \quad \text{sau} \quad p_e = \frac{x - x_n}{x_d - x_n},$$ unde

(x,y), (x_n,y_n), (x_d,y_d) sunt coordonatele tricromatice ale punctelor C, N şi, respectiv, D. Note: 1. În cazul stimulilor purpurii, vezi nota 1 de la *puritate (a unui stimul de culoare)*. 2. Expresiile în x şi y sunt echivalente, dar se obţine o mai bună

precizie prin utilizarea celei care are la numărător valoarea cea mai mare. 3. Puritatea de excitație p_e este legată de puritatea colorimetrică p_c prin relația: $p_e = p_c y/y_d$.

puritate radioactivă / *radionuclidic purity* / *pureté radioactive* / Raportul dintre activitatea unui radionuclid specific și activitatea totală a substanței considerate.

puritate radiochimică / *radiochemical purity* / *pureté radiochimique* / Raportul dintre activitatea unui radionuclid sub formă chimică specifică și activitatea totală a aceluiași radionuclid în eșantionul considerat.

puritate spectrală / *spectral purity* / *pureté spectrale* / Măsură a stabilității frecvenței reprezentată prin raportul dintre densitatea spectrală a puterii de zgomot și cea a puterea semnalului util exprimat în dB.

purtătoare ⇐ undă purtătoare / *carrier [wave or oscillation]* / *porteuse* / Oscilație sau undă, periodică în general, căreia un semnal sau o altă oscilație îi impune, prin modulație, variația valorilor unei mărimi caracteristice.

purtătoare cu impulsuri / *pulsed carrier* / *porteuse à impulsions* / Succesiune periodică de impulsuri identice destinate a fi modulate.

purtătoare de date / *data carrier, 1[object]* / *porteuse de données* / Obiect care, prin circulația sa, transferă informații dintr-un mediu în altul. Exemplu: codurile de bare, utilizate ca purtătoare de date în procesul colectării și prelucrării automate a informației.

purtătoare intermediară / *intermediate carrier* / *porteuse intermédiaire* / Una dintre purtătoarele utilizate într-o modulație multiplă, cu excepția purtătoarei principale.

cu purtătoare întreagă / *full carrier* / *à porteuse complète* / Calificativ al unei transmisiuni sau al unei emisiuni cu modulație de amplitudine sau, prin convenție, componenta purtătoare sinusoidală a unei puteri inferioare cu nu mai mult de 6 dB față de puterea semnalului modulat în vârful de modulație.

purtătoare principală / *main carrier* / *porteuse principale* / Ultima purtătoare utilizată într-o modulație multiplă.

purtătoare pulsată cu frecvență alunecătoare / *chirp* / *porteuse pulsée à fréquence glissante* / Serie de impulsuri care au fiecare o purtătoare sinusoidală modulată în frecvență cu o deviație instantanee care variază liniar între două valori determinate.

cu purtătoare redusă / *reduced carrier* / *à porteuse réduite* / Calificativ al unei transmisiuni sau al unei emisiuni cu modulație de amplitudine unde puterea componentei purtătoare sinusoidale este redusă, prin convenție, cu mai mult de 6 dB în raport cu puterea semnalului modulat în vârful de modulație, fără ca această reducere să împiedice reconstituirea componentei purtătoare și utilizarea acesteia pentru demodulație.

cu purtătoare suprimată / *suppressed carrier* / *à porteuse supprimée* / Calificativ al unei transmisiuni sau al unei emisiuni cu modulație de amplitudine la care componenta purtătoare sinusoidală este prea redusă pentru a o putea reconstitui, în general, și a o utiliza pentru demodulație.

purtător [substanță] / *carrier [substance]* / *entraîneur* / Substanță într-o cantitate apreciabilă care, asociată cu urme ale alte substanțe, o antrenează pe aceasta în cursul unui proces chimic sau fizic.

purtător de informație / *information bearer* / *porteur d'information* / Element care este utilizat pentru a transmite o informație.

purtător (de sarcină) / *charge carrier* / *porteur de charge* / Particulă ca, de exemplu, electronul, protonul, ionul și, prin extensie, golul, având una sau mai multe sarcini electrice elementare.

purtător de sarcină (într-un semiconductor) / *charge carrier (of a semiconductor)* / *porteur de charge (d'un semiconducteur)* /

Într-un semiconductor, electron sau gol mobil de conducție.

purtător de sarcină în exces / *excess carrier* / *porteur en excès* / Electron de conducție sau gol în exces față de numărul determinat prin condițiile de echilibru termodinamic.

purtător de sarcină liber / *free charge carrier* / *porteur de charge libre* / Purtător de sarcină capabil să se miște liber sub influența unui câmp electric aplicat.

purtător de sarcină majoritar / *majority carrier* / *porteur majoritaire* / Într-un semiconductor, purtător de sarcină al cărui tip (electron sau gol) constituie mai mult de jumătate din concentrația totală a purtătorilor de sarcină.

purtător de sarcină minoritar / *minority carrier* / *porteur minoritaire* / Într-un semiconductor, purtător de sarcină al cărui tip (electron sau gol) constituie mai puțin de jumătate din concentrația totală a purtătorilor de sarcină.

putere (aparentă) de scurtcircuit simetrică inițială / *initial symmetrical short-circuit (apparent) power* / *puissance (apparente) de court-circuit symétrique initiale* / Valoare fictivă definită ca produs al curentului de scurtcircuit simetric inițial cu tensiunea nominală a sistemului și factorul $\sqrt{3}$.

putere (ultrasonoră) de ieșire nominală / *rated (ultrasound) output power* / *puissance (ultrasonore) de sortie assignée* / Puterea ultrasonoră efectivă de ieșire maximă a aparatului, exprimată în W.

putere <P> / *power, 1[general]* <*P*> / *puissance* <*P*> / Mărime egală cu derivata în raport cu timpul a unei energii transferate sau transformate sau a unui lucru mecanic efectuat.

putere a arcului / *arc power* / *puissance d'arc* / Puterea activă a unui arc electric.

putere a impulsului / *pulse power* / *puissance de l'impulsion* / Puterea de ieșire la înaltă frecvență care este superioară puterii de ieșire nominale și a cărei valoare permisă depinde de durata impulsului și de frecvența de repetiție.

putere a unui generator de înaltă tensiune / *power output of a high-voltage generator* / *puissance d'un groupe radiogène* / Prin convenție produsul *fVI* exprimat în W sau kW, unde: *f* este un factor dependent de forma de undă a curentului și a diferenței de potențial; *V* este valoarea de vârf a înaltei tensiuni furnizate; *I* este valoarea medie a curentului debitat.

putere a unui impuls simplu / *power in a single pulse* / *puissance d'une impulsion simple* / Valoarea medie a puterii semnalului de ieșire pe durata impulsului.

putere a unui motor / *output of a motor* / *puissance d'un moteur* / Puterea mecanică disponibilă la arborele motorului, exprimată în kW.

putere a unui tren de impulsuri / *power in a pulse train* / *puissance d'un train d'impulsions* / Valoarea medie a puterii semnalului de ieșire.

putere a unui vehicul de tracțiune termoelectrică / *output of a thermoelectric vehicle* / *puissance d'un véhicule de traction thermo-électrique* / Suma puterilor efective ale motoarelor termice, inclusiv ale motoarelor termice auxiliare.

putere a unui vehicul motor / *output of a motor vehicle* / *puissance d'un véhicule moteur* / Puterea dezvoltată de către motoarele de tracțiune la arborii de antrenare. Notă: puterea unui vehicul motor se calculează, în unități corespunzătoare, făcând produsul dintre cuplul motor și viteza unghiulară de rotație a motoarelor.

putere absorbită / *input power* / *puissance absorbée* / Putere totală primită de un dispozitiv sau de un ansamblu de dispozitive.

putere absorbită a unui tub / *tube load* / *puissance absorbée d'un tube* / Prin convenție, produsul *fVI* exprimat în W sau kW, unde: *f* este un factor dependent de forma de undă a curentului și a diferenței de potențial; *V* este valoarea de

vârf a potențialului de accelerare; *I* este valoarea medie a curentului în tub.

putere absorbită (de consumator) / *demand set up* / *puissance appelée* / Putere pe care consumatorul o absoarbe în decursul unei perioade determinate.

putere absorbită (de o mașină electrică rotativă) / *input power (of an electrical rotating machine)* / *puissance absorbée (par une machine électrique tournante)* / Puterea transmisă mașinii de arborele său, în cazul unui generator, sau de circuitul de alimentare, în cazul unui motor, a unei comutatrice sau al unui convertor. Notă: Această putere este activă în cazul mașinilor de curent alternativ.

putere absorbită în gol / *no-load input* / *puissance à vide* / Puterea primită de un transformator care funcționează în gol, alimentat la tensiunea primară nominală și la frecvența nominală.

putere absorbită maximă / *maximum demand [over a long period]* / *puissance absorbée maximale* / Valoare maximă a puterii absorbite de-a lungul unei anumite perioade relativ lungi.

putere activă / *(active) power* / *puissance (active)* / În regim periodic, valoarea medie, pe o perioadă, a puterii instantanee.

putere activă / *(active) power* / *puissance (active)* / Valoarea medie, pe o perioadă, a puterii instantanee.

putere acustică medie (a unui traductor al unui aparat de terapie cu ultrasunete) / *effective acoustic power output (of a treatment head)* / *puissance acoustique moyenne (d'un projecteur ultrasonore)* / Puterea acustică medie furnizată de un traductor al unui aparat de terapie cu ultrasunete reprezintă media, în timp, a puterii acustice emise de fața anterioară a traductorului, într-un câmp acustic practic liber, în apă și în condiții definite.

putere anodică (a unui tub de radiații X) / *anode input power (of an X-ray tube)* / *puissance anodique (d'un tube radiogène)* / Puterea aplicată anodului unui tub de radiații X pentru a produce o astfel de radiație.

putere anodică de alimentare (a unui tub electronic) / *anode supply power* / *puissance d'alimentation (anodique) (d'un tube électronique)* / Putere furnizată anodului în curent continuu de sursa de alimentare la înaltă tensiune.

putere anodică de echilibru termic / *equivalent anode input power* / *puissance anodique d'équilibre thermique* / Valoarea puterii anodice care, aplicată continuu în condiții ambiante specifice, ar întreține un nivel specific al căldurii acumulate în anod.

putere anodică nominală / *nominal anode input power* / *puissance anodique nominale* / Puterea anodică constantă cea mai mare care poate fi aplicată pentru o singură expunere a tubului de radiații X pe o durată specifică a acestei expuneri.

putere aparent radiată pe o antenă verticală scurtă / *effective monopole radiated power (in a given direction)* / *puissance apparente rayonnée sur une antenne verticale courte (dans une direction)* / Produsul dintre puterea furnizată unei antene unipol verticale și câștigul său relativ în raport cu o antenă verticală scurtă într-o direcție dată.

putere aparentă / *apparent power* / *puissance apparente* / Produsul valorilor efective ale tensiunii și curentului relative la o poartă.

putere aparentă radiată (într-o direcție dată) =. PAR / *effective radiated power (in a given direction)* / *puissance apparente rayonnée (dans une direction)* / Produsul între câștigul relativ de putere raportat la un dipol în semiundă și puterea aplicată unei antenei. Notă: Puterea aparentă este cu 2,15 dB mai mică decât puterea izotrop radiată echivalentă.

putere brută a unui grup / *gross output of a set* / *puissance produite brute par un groupe* / Puterea electrică produsă la bornele generatorului principal și ale generatorului de servicii proprii ale unui grup termoenergetic.

putere complexă (pe o linie de transmisiune) / *complex power (in a transmission line) / puissance complexe (dans une ligne de transmission)* / Integrala de suprafaţă a vectorului Poynting complex pe o secţiune transversală a unei linii de transmisiune.

putere complexă [pentru regim sinusoidal] / *complex power [for sinusoidal voltage and current] / puissance complexe [pour tension et courant sinusoïdaux]* / Produsul imaginii complexe a tensiunii prin conjugata imaginii complexe a curentului, când modulele acestor imagini sunt valorile efective ale mărimilor sinusoidale respective.

putere continuă (a unui motor cu ardere internă) / *continuous power (of an internal combustion engine) / puissance continue (d'un moteur à combustion interne)* / Putere corespunzătoare regimului continuu al motoarelor de tracţiune alimentate cu tensiunea nominală şi cu o excitaţie dată; în lipsa unor indicaţii contrare, aceasta se consideră pentru excitaţia motoarelor de tracţiune corespunzătoare la câmp plin.

putere contractată ⇐ putere subscrisă / *subscribed demand / puissance souscrite* / Putere fixată prin contract, pe care consumatorul nu o poate depăşi decât în condiţiile contractului.

putere dată de o maşină electrică ⇒ putere utilă (a unei maşini electrice rotative)

putere de aprindere / *firing power / puissance d'allumage* / Valoare minimă a puterii de radiofrecvenţă incidente care provoacă aprinderea unui tub de comutaţie în condiţii de funcţionare date.

putere de dimensionare / *dimensional output / puissance de dimensionnement* / Produsul dintre tensiunea maximă şi curentul de durată ale unui generator.

putere de excitaţie (a unui tub de radiofrecvenţă) / *driving power (of a radiofrequency tube) / puissance d'excitation (d'un tube pour radiofréquences)* / Putere în radiofrecvenţă furnizată tubului amplificator la conexiunea de intrare, sau la planul de referinţă de intrare.

putere de excitaţie disponibilă / *available driving power / puissance disponible d'excitation* / Putere de radiofrecvenţă care poate fi furnizată unei sarcini adaptate substituite tubului amplificator la planul său de referinţă.

putere de facturare / *chargeable demand / puissance de facturation* / Putere care se ia în considerare la calcularea preţului energiei electrice facturate.

putere de frânare / *braking power / puissance de freinage* / Puterea de frânare este simbolizată prin P şi este definită prin relaţia: $P = F \times v$, unde F este exprimată în N şi v în ms^{-1}.

putere de ieşire (a unui traductor) / *output power (of a transducer) / puissance de sortie (d'un transducteur)* / Puterea semnalului de ieşire al unui traductor.

putere de ieşire (a unui tub electronic) / *output power [electronic equipment] / puissance de sortie (d'un tube électronique)* / Putere totală transmisă de tubul electronic circuitului de ieşire sau planului de referinţă de ieşire.

putere de ieşire continuă nominală / *rated d.c. output power / puissance de sortie continue assignée* / Produsul dintre tensiunea nominală de ieşire şi curentul de ieşire nominal.

putere de ieşire de vârf (de modulaţie) / *peak pulse output power / puissance de sortie en crête de modulation* / Valoarea maximă a puterii de ieşire într-un interval de timp determinat, excluzând vârfurile de putere accidentale.

putere de ieşire în impulsuri / *pulse output power / puissance de sortie en impulsions* / Raportul dintre puterea de ieşire medie şi factorul de durată în impulsuri.

putere de ieşire în radiofrecvenţă / *radiofrequency output power / puissance de sortie en radiofréquence* / Putere absorbită de o sarcină specificată.

putere de ieşire la frecvenţa fundamentală / *fundamental output power / puissance de sortie à la fréquence fondamentale* / Putere de ieşire a unui tub amplificator cu microunde, măsurată la frecvenţa semnalului de excitaţie.

putere de ieşire maximă / *maximum output power / puissance de sortie maximale* / Valoarea maximă a puterii care poate fi furnizată de un generator de semnal cu impedanţa de sarcină nominală conectată la ieşire.

putere de ieşire nominală (a unui aparat de electrochirurgie cu curenţi de înaltă frecvenţă) / *rated output power (of a high-frequency surgical equipment) / puissance de sortie assignée (d'un appareil d'électrochirurgie à courant haute fréquence)* / Putere de înaltă frecvenţă maximă care poate fi furnizată unei rezistenţe de sarcină nereactive cu valoarea cuprinsă între 50 Ω şi 2000 Ω.

putere de ieşire nominală (a unui aparat de terapie cu unde scurte) / *rated output power (of a short-wave therapy equipment) / puissance de sortie assignée (d'un appareil de thérapie à ondes courtes)* / Putere de înaltă frecvenţă maximă calculată pe o perioadă de 1 s, furnizată unei sarcini rezistive specificate între 50 Ω şi 150 Ω echilibrată în raport cu pământul la frecvenţa de funcţionare.

putere de ieşire pe armonice / *harmonic output power / puissance de sortie aux fréquences harmoniques* / Putere de ieşire a unui tub amplificator cu microunde, măsurată pe armonicele semnalului de excitaţie.

putere de ieşire (pe impedanţa de sarcină nominală) / *output power (on rated load impedance) / puissance de sortie (sur charge assignée)* / Putere furnizată de generator când impedanţa de sarcină este egală cu impedanţa de sarcină nominală.

putere de intrare maximă fără degradare / *maximum input power without degradation / puissance d'entré maximale sans dégradation* / Puterea maximă aplicată la intrare care nu produce degradarea caracteristicilor aparatului.

putere de intrare maximă fără pericol / *maximum input power without damage / puissance d'entrée maximale sans dommage* / Puterea maximă aplicată la intrare fără punerea în pericol a aparatului.

putere de intrare pe grilă / *grid input power / puissance d'attaque de grille* / Puterea medie a componentei alternative a curentului de grilă.

putere de încălzire / *heating power / puissance de chauffage* / Puterea termică generată de o instalaţie electrotermică.

putere de încetinire / *slowing-down power / pouvoir de ralentissement* / Pentru un mediu dat, produsul dintre decrementul logaritmic mediu al energiei şi secţiunea eficace macroscopică de împrăştiere.

putere de închidere (a unui releu) / *making capacity (of a relay) / pouvoir de fermeture (d'un relais)* / Valoarea maximă a curentului sau a puterii pe care un contact este capabil să o stabilească în condiţii specificate.

putere de penetraţie / *penetrative quality / pouvoir de pénétration* / Pentru radiaţia X, profunzime într-o fantomă la distanţa maximă de suprafaţa sa pentru care doza absorbită este 80 % din doza absorbită maximă, ambele măsurate în lungul axei fasciculului de radiaţii într-un câmp de radiaţii specific, într-o fantomă cu suprafaţa situată la o distanţă specifică.

putere de penetraţie a radiaţiei ⇐ duritate a radiaţiei / *penetrating power of radiation / pouvoir de pénétration du rayonnement* / Proprietatea radiaţiilor de a traversa mediile materiale.

putere de pierderi de preimpuls / *prepulsed leakage power / puissance de fuite de pré-impulsion* / Putere de pierderi în radiofrecvenţe, măsurată când un impuls de curent determinat este aplicat unui electrod auxiliar, imediat înainte de impulsul în radiofrecvenţe, amorsarea principală fiind provocată în condiţii determinate. Notă: În tuburile fără

electrod special de preimpuls, impulsul de curent poate fi aplicat electrodului principal de amorsare prin suprapunere în condiţiile determinate de amorsare normală.

putere de pierderi pe durata palierului / *flat leakage power / puissance de fuite pendant le palier* / Putere transmisă printr-un tub TR sau pre-TR în timpul perioadei în care tubul este alimentat.

putere de preîncălzire / *heating-up power / puissance de réchauffage* / Putere electrică aplicată unui echipament electrotermic în scopul aducerii lui la temperatura de pornire pentru funcţionare normală.

putere de priză a unei înfăşurări / *tapping power of a winding / puissance de prise d'un enroulement* / Valoare convenţională a puterii aparente, servind ca bază de garanţie a constructorului pentru conexiunea de priză considerată a transformatorului şi, în anumite cazuri, pentru încercări.

putere de refracţie ⇒ coindice de refracţie (atmosferică) <N>

putere de revărsare / *spill-over power / (énergie de) débordement* / Pentru o antenă cu reflector, parte a puterii radiate de un excitator spre reflectorul corespunzător, care nu este interceptată de acesta.

putere de rezoluţie a afişării / *resolution of the display / pouvoir de résolution de l'affichage* / Cea mai mică variaţie a valorii citite care poate fi cifrată numeric fără interpolare. Cu o afişare analogică, cea mai mică fracţiune a unui interval al scalei care poate fi determinată de un observator în condiţii specificate. Cu o afişare numerică, puterea de rezoluţie este ±1 din ultima cifră afişată.

putere de saturaţie / *saturation power / puissance de saturation* / Prima valoare maximă a puterii de ieşire observată când puterea de excitaţie este mărită progresiv de la un nivel scăzut, tubul funcţionând în condiţii date.

putere de scurtcircuit, 1[a unei surse de tensiune] / *short-circuit power, 1[of a voltage source] / puissance de court-circuit, 1[d'une source de tension]* / Raportul dintre pătratul tensiunii la bornele sursei (în circuit deschis) şi impedanţa internă a sursei (între aceleaşi borne).

putere de scurtcircuit, 2[într-un sistem electroenergetic] / *short-circuit power, 2[in a system] / puissance de court-circuit, 2[dans un réseau]* / Produsul dintre curentul de scurtcircuit într-un punct al reţelei şi o tensiune convenţională, în general tensiunea de serviciu.

putere de stopare liniară prin ciocniri $<S_{col}>$ ⇐ pierdere de energie liniară prin ciocniri $<S_{col}>$ / *linear collision stopping power* $<S_{col}>$ / *pouvoir d'arrêt linéique par collisions* $<S_{col}>$ / Raportul dintre pierderea de energie dE_{col} prin ciocniri a unei particule încărcate de energie specificată şi lungimea dl a traiectoriei: $S_{col} = \left(\frac{dE}{dl}\right)_{col}$. Notă: Pierderile de energie prin ciocniri produc excitaţia şi ionizarea atomilor, rezultând atomii de recul.

putere de stopare liniară prin radiaţie $<S_{rad}>$ ⇐ pierdere de energie liniară prin radiaţie $<S_{rad}>$ / *linear radiation stopping power* $<S_{rad}>$ / *pouvoir d'arrêt linéique par rayonnement* $<S_{rad}>$ / Raportul dintre pierderea de energie prin radiaţie dE_{rad} a unei particule încărcate de energie specificate şi lungimea dl a traiectoriei: $S_{rad} = \left(\frac{dE}{dl}\right)_{rad}$. Notă: Pierderile de energie prin radiaţie produc radiaţia de frânare.

putere de stopare liniară totală <S> ⇐ pierdere de energie liniară totală <S> / *total linear stopping power* <S> / *pouvoir d'arrêt total linéique* <S> / În cazul unui mediu străbătut de particule încărcate de o energie specificată, pierderea medie de energie pe particulă (incluzând pierderea prin ciocnire şi cea prin radiaţie), pe lungimea unui element

convenabil de mic al parcursului, raportată la lungimea acestui element.

putere de stopare masică prin ciocniri $\langle S_{col}/\rho \rangle \Leftarrow$ pierdere de energie masică prin ciocniri $\langle S_{col}/\rho \rangle$ / *collision mass stopping power* $\langle S_{col}/\rho \rangle$ / *pouvoir d'arrêt massique par collisions* $\langle S_{col}/\rho \rangle$ / Pentru un material şi pentru particule încărcate, raportul dintre dE_{col} şi $\rho \cdot dl$, unde dE_{col} este energia pierdută prin ciocniri cu electronii de către o particulă încărcată traversând o grosime dl a materialului de masă volumică ρ: $\frac{S_{col}}{\rho} = \frac{1}{\rho} \cdot \left(\frac{dE}{dl}\right)_{col}$.

putere de stopare masică prin radiaţie $\langle S_{rad}/\rho \rangle \Leftarrow$ pierdere de energie masică prin radiaţie $\langle S_{rad}/\rho \rangle$ / *radiative mass stopping power* $\langle S_{rad}/\rho \rangle$ / *pouvoir d'arrêt massique par radiations* $\langle S_{rad}/\rho \rangle$ / Raportul dintre pierderea de energie a unei particule încărcate de energie specificată dE_{rad} traversând o lungime dl de materie de masă volumică ρ şi produsul $\rho \cdot dl$: $\frac{S_{rad}}{\rho} = \frac{1}{\rho} \cdot \left(\frac{dE}{dl}\right)_{rad}$. Notă: Pierderile de energie masică prin radiaţie produc radiaţia de frânare.

putere de stopare masică totală $\langle S/\rho \rangle \Leftarrow$ pierdere de energie masică totală $\langle S/\rho \rangle$ / *total mass stopping power* $\langle S/\rho \rangle$ / *pouvoir d'arrêt total massique* $\langle S/\rho \rangle$ / Pentru un material şi pentru particule încărcate, raportul dintre puterea de stopare liniară totală S şi densitatea de volum a masei ρ: $\frac{S}{\rho} = \frac{1}{\rho} \cdot \frac{dE}{dl}$. Notă: Când energiile sunt astfel încât interacţiunile nucleare pot fi neglijate, puterea de stopare masică totală este: $\frac{S}{\rho} = \frac{1}{\rho} \cdot \left(\frac{dE}{dl}\right)_{col} + \frac{1}{\rho} \cdot \left(\frac{dE}{dl}\right)_{rad}$, unde $\left(\frac{dE}{dl}\right)_{col} = S_{col}$ este puterea de stopare liniară prin ciocniri, iar $\left(\frac{dE}{dl}\right)_{rad} = S_{rad}$ este puterea de stopare liniară prin radiaţie.

putere de suprasarcină (a unui motor cu ardere internă) / *overload power (of an internal combustion engine)* / *puissance de surcharge (d'un moteur à combustion interne)* / Putere la care un motor funcţionează în mod satisfăcător.

putere de suprasarcină accidentală disipată în stare de conducţie inversă / *surge reverse power dissipation* / *puissance de surcharge accidentelle dissipée en inverse* / Putere disipată în diodă, rezultată din suprasarcinile accidentale apărute în funcţionarea în sens invers.

putere de tracţiune a unui motor termic / *traction output of a heat engine* / *puissance de traction d'un moteur thermique* / Puterea efectivă a motorului termic din care se scade puterea absorbită de către auxiliare, excluse în definirea puterii efective. În evaluarea puterii de tracţiune, puterile furnizate de motor pentru excitaţia generatoarelor şi eventual a motoarelor de tracţiune nu se scad din puterea efectivă.

putere de tracţiune (a unui vehicul termoelectric) / *traction output (of a thermoelectric vehicle)* / *puissance de traction (d'un véhicule thermoélectrique)* / Putere absorbită numai de către motoarele de tracţiune şi de excitaţia generatorului principal sau a alternatorului principal.

putere de transport a unei linii ⇒ capacitate de transport a unei linii

putere de vârf instantanee (pe o linie de transmisiune) / *instantaneous peak power (in a transmission line)* / *puissance de crête (dans une ligne de transmission)* / Valoarea maximă, într-un interval de timp dat, a puterii instantanee care traversează o secţiune transversală dată a unei linii de transmisiune.

putere de zgomot / *noise power* / *puissance de bruit* / Putere în radiofrecvenţă cu caracter de zgomot într-o bandă de frecvenţe date şi integrată într-un interval de timp dat.

putere de zgomot de referinţă / *reference noise power* / *puissance de bruit de référence* / Puterea de zgomot disponibilă a unui rezistor ipotetic la o anumită temperatură de referinţă, în general, 290 K.

putere de zgomot disponibilă / *available noise power* / *puissance disponible de bruit* / Putere de zgomot transmisă unei sarcini adaptate.

putere de zgomot în exces / *excess noise power* / *excès de puissance* / Diferenţa dintre puterea de zgomot furnizată de dispozitiv sau de sursa de zgomot şi puterea de zgomot de referinţă, cele două puteri fiind măsurate în aceeaşi bandă de frecvenţă.

putere debitată de o maşină electrică ⇒ putere utilă (a unei maşini electrice rotative)

putere deconectată / *cut-off load* / *puissance coupée* / Putere care era furnizată în momentul care a precedat deconectarea.

putere directă a unui sistem trifazat echilibrat / *positive sequence power in a three-phase system* / *puissance directe d'un système triphasé* / 1. Pe fază: puterea calculată cu componenta directă a tensiunilor şi componenta directă corespunzătoare a curenţilor. 2. A sistemului trifazat: triplul puterii directe pe fază.

putere disipată în (sens) direct ⇒ pierdere de putere în (sens) direct

putere disipată în (sens) invers ⇒ pierdere de putere în (sens) invers

putere disipată la stabilirea curentului / *turn-on dissipation* / *dissipation à l'établissement du courant* / Putere disipată în diodă sau în tiristor în timpul trecerii de la tensiunea inversă la curentul direct, respectiv de la starea de blocare la starea de conducţie, când dioda sau tiristorul comută de la o tensiune inversă la un curent direct, respectiv de la o tensiune în starea de blocare la un curent în starea de conducţie.

putere disipată la tăierea curentului / *turn-off dissipation* / *dissipation à la coupure du courant* / Putere disipată în diodă sau în tiristor în timpul trecerii de la curentul direct la tensiunea inversă, respectiv de la starea de conducţie la starea de blocare sau starea de blocare în sens invers, atunci când dioda sau tiristorul comută de la un curent direct la o tensiune inversă, respectiv de la un curent în starea de conducţie la o tensiune în starea de blocare sau la o tensiune inversă în starea de blocare.

putere disipată pe electrod / *electrode dissipation* / *dissipation d'électrode* / Putere risipită sub formă de căldură într-un electrod ca urmare fie a bombardamentului electronic şi/sau ionic, fie prin radiaţia altor electrozi.

putere disponibilă ⇒ putere transferată

putere disponibilă [pe sarcină adaptată] / *available power* / *puissance disponible [sur charge adaptée]* / Puterea activă maximă pe care o poate furniza teoretic la o frecvenţă dată o sursă dată a cărei impedanţă internă are partea reală pozitivă, pe o sarcină conectată direct, când impedanţa acesteia ia toate valorile posibile. Note: 1. Puterea disponibilă este debitată pe o sarcină a cărei impedanţă este complex conjugată cu impedanţa sursei. 2. În anumite cazuri, fenomene ca încălzirea sau supratensiunea nu permit atingerea puterii disponibile.

putere disponibilă (a unui filtru piezoelectric) / *available power (of a piezoelectric filter)* / *puissance disponible (d'un filtre piézoélectrique)* / Putere maximă care poate fi obţinută de la o sursă dată, printr-un reglaj optim al impedanţei de sarcină.

putere echivalentă de zgomot (a unui receptor fotoelectric) / *noise equivalent power* / *puissance équivalente de bruit (d'un photodétecteur)* / Valoarea fluxului energetic la intrarea unui fotodetector care furnizează la ieşire un raport semnal-zgomot unitar pentru o lungime de undă, o frecvenţă de modulaţie şi o bandă de trecere echivalentă de zgomot specificate.

putere efectivă corectată a unui motor termic / *corrected effective output of a heat engine* / *puissance effective corrigée d'un moteur thermique* / Puterea corespunzătoare valorilor parametrice utilizate pentru reglarea atât a vitezei, cât şi a efortului de tracţiune ale unui vehicul termoelectric, pentru obţinerea unor valori care să permită utilizarea optimă şi fără supraîncărcare a puterii disponibile pentru fiecare treaptă de viteză a motorului termic.

putere efectivă de supraîncărcare a unui motor termic / *effective overload output of a heat engine* / *puissance effective de surcharge d'un moteur thermique* / Puterea efectivă maximă pe care poate să o dezvolte motorul, în condiţii de exploatare, pentru o durată limitată. Indicarea stării de supraîncărcare trebuie să fie însoţită, în mod obigatoriu, de menţiunea referitoare la durata supraîncărcării.

putere electrică / *electric power* / *puissance électrique* / Puterea electromagnetică primită de un multipol electric cuplat cu exteriorul numai prin bornele de acces, egală cu suma produselor dintre potenţialele bornelor şi curenţii admişi prin ele.

putere electrică furnizată / *demand, 1[of an electricity supply]* / *puissance (d'une fourniture d'électricité)* / Valoare a puterii furnizate, exprimată în kWh, respectiv kVA.

putere electrică (instantanee) / *electric power* / *puissance électrique* / Puterea electromagnetică primită de un multipol electric (cuplat cu exteriorul numai prin bornele de acces) egală cu suma produselor dintre potenţialele bornelor şi curenţii admişi prin ele.

putere electrică nominală (a unui generator de radiaţii X) / *nominal electric power (of a high-voltage generator)* / *puissance électrique nominale (d'un générateur radiologique)* / Puterea electrică constantă cea mai mare a unui generator de radiaţii X care poate fi furnizată în cursul unei singure expuneri a tubului de radiaţii X, pe o durată specifică a acestei expuneri.

putere electromagnetică / *electromagnetic power* / *puissance électromagnétique* / Fluxul de energie electromagnetică instantanee printr-o suprafaţă închisă, egal cu fluxul vectorului Poynting prin acea suprafaţă, în sensul de referinţă definit de alegerea normalei.

putere facturată de ajutor / *stand-by charge* / *prime fixe de secours* / Tarif de putere facturată pentru o putere pusă la dispoziţie în condiţiile unui tarif de ajutor care trebuie plătit de consumator indiferent dacă a utilizat sau nu furnitura de ajutor.

putere fizică (a unui reactor nuclear) / *physical power (of a nuclear reactor)* / *puissance physique (d'un réacteur nucléaire)* / Valoare convenţională utilizată în tehnologia reactoarelor pentru a exprima puterea fizică a unui reactor nuclear în termeni de flux de neutroni mediu în zona activă a reactorului.

putere homopolară (a unui sistem trifazat) / *homopolar power in a three-phase system* / *puissance homopolaire d'un système triphasé* / 1. Pe fază: puterea calculată cu componenta homopolară a tensiunilor şi componenta homopolară corespunzătoare a curenţilor. 2. A sistemului trifazat: triplul puterii homopolare pe fază.

putere instalată / *installed load* / *puissance installée* / Sumă a puterilor nominale ale receptoarelor de energie electrică instalate la consumator.

putere instantanee (la o poartă) / *instantaneous power* / *puissance instantanée (à une porte)* / Produsul valorilor instantanee ale tensiunii şi ale curentului, relative la o poartă, definită de o pereche de borne.

putere inversă a unui sistem trifazat / *negative sequence power in a three-phase system* / *puissance inverse d'un système triphasé* / 1. Pe fază: puterea calculată cu

componenta inversă a tensiunilor şi componenta inversă corespunzătoare a curenţilor. 2. A sistemului trifazat: triplul puterii inverse pe fază.

putere izotrop radiată echivalentă (într-o direcţie dată) =. PIRE / *equivalent isotropically radiated power (in a given direction) / puissance isotrope rayonnée équivalente (dans une direction)* / Produsul dintre câştigul izotrop al unei antene într-o direcţie dată şi puterea aplicată antenei.

putere în exces a zgomotului de radiofrecvenţă / *excess r.f. noise power / excès de puissance de bruit radiofréquence* / Suma puterilor de zgomot în radiofrecvenţă furnizate de tub în două canale identice situate de o parte şi alta a frecvenţei de oscilaţie şi similar separate de aceasta prin valoarea unei frecvenţe intermediare date.

putere în impuls / *pulse power / puissance d'impulsion* / Putere transferată sau transformată de unul sau mai multe impulsuri, în general exprimată, în lipsa specificării altui atribut matematic, ca putere medie pentru un interval de timp specificat

putere în plină sarcină / *full-load power / puissance à pleine charge* / Valoarea cea mai mare a puterii specificate pentru o maşină care funcţionează la puterea nominală.

putere în regim de menţinere (a unei instalaţii electrotermice) / *stand-by losses (of an electroheating installation) / puissance de maintien (de l'installation électrothermique)* / Putere absorbită de un echipament electrotermic pentru menţinerea temperaturii nominale în regimul stationar.

putere în regim uniorar ⇒ putere uniorară

putere la cârlig / *output at the draw-bar / puissance au crochet* / Putere măsurabilă la cârligul de tracţiune al vehiculului motor.

putere la obadă / *output at the wheel rim / puissance à la jante* / Putere dezvoltată la obada roţilor motoare de către motoarele de tracţiune, ţinându-se seama de randamentul global al transmisiei. Notă: puterea la obadă se calculează făcând produsul dintre forţa la obadă şi viteza vehiculului.

putere la vârf de sarcină / *effective demand / puissance à la pointe de charge* / Putere absorbită de un consumator, de un grup de consumatori sau de o categorie de consum determinată, în momentul vârfului de sarcină din sistem sau pe timpul unui vârf probabil dat. Notă: Se recomandă utilizarea acestui termen precizându-se la ce zonă sau nivel (de tensiune) din sistem se referă.

putere limitată de încălzire a unui transformator de tensiune / ... / *puissance d'échauffement d'un transformateur de tension* / Puterea aparentă, exprimată în VA, pe care un transformator de tensiune o poate furniza când este montat într-un punct al reţelei în care tensiunea dintre conductoarele de fază este egală cu tensiunea nominală de izolare, fără ca încălzirea diferitelor sale părţi să depăşească limitele impuse de norme.

putere limită de închidere [capabilitate] / *limiting making capacity / pouvoir limite de fermeture* / Valoarea maximă a curentului care poate fi stabilit (închis) de un circuit de ieşire al unui releu, în condiţii precizate (tensiune, număr de închideri, factor de putere, constantă de timp etc).

putere limită de manevrare [capabilitate] / *limiting cycling capacity / pouvoir limite de manoeuvre* / Valoarea maximă a curentului pe care un circuit de ieşire îl poate stabili şi întrerupe succesiv în condiţii precizate (tensiune, număr de manevre, factor de putere, constantă de timp etc.)

putere limită de rupere (a unui releu) [capabilitate] / *limiting breaking capacity (of a relay) / pouvoir limite de coupure (d'un relais)* / Valoarea maximă a curentului pe care îl poate întrerupe un circuit de ieşire al unui releu, în condiţii

precizate (tensiune, număr de întreruperi, factor de putere, constantă de timp etc.)

putere maximă / *maximum output / puissance maximale (d'un moteur de traction)* / Puterea maximă pe care motoarele de tracţiune sunt capabile să o furnizeze în orice fel de condiţii de lucru normale, la tensiunea nominală, mai ales la sfârşitul perioadei de pornire.

putere maximă a unui tub de radiaţii X / *maximum rated X-ray tube load / puissance maximale d'un tube radiogène* / Puterea maximă indicată de constructor pentru un regim de funcţionare specificat al tubului de radiaţii X, forma de undă a potenţialului de accelerare al tubului fiind astfel încât factorul *f* să fie egal cu 1. Notă: Se pot distinge două puteri nominale: 1. În serviciu de lungă durată, puterea maximă absorbită de un tub sau o sursă de radiaţii X pe timp de 2,5 ore, indicată de fabricant pentru diverse cazuri de utilizare (montare într-un înveliş, răcire artificială, utilizare cu cabluri lungi etc.); 2. În serviciu temporar, puterea maximă permisă pe o durată de 0,1 s şi pentru un factor *f* egal cu 1, în lipsa unor indicaţii contrare.

putere maximă anuală / *annual maximum demand / puissance maximale annuelle* / Valoare maximă a puterii orare (pentru o jumătate de oră, pentru un sfert de oră, pentru *n* minute) înregistrată în decursul unui an.

putere maximă cerută / *maximum demand required / puissance maximale demandée* / Valoare maximă a puterii de care doreşte să dispună consumatorul.

putere maximă de antrenare a unui generator principal / *maximum shaft input to main generator / puissance maximale d'entraînement d'une génératrice principale* / În general, puterea maximă de utilizare în exploatare a motorului termic, din care se scade suma puterilor furnizate pentru antrenarea directă sau indirectă a organelor de răcire şi a diferitelor elemente auxiliare ale vehiculului (compresoare, ventilatoare, generatoare auxiliare) presupunând că acestea funcţionează la o putere minimă compatibilă cu puterea maximă a vehiculului.

putere maximă de pierderi / *maximum leakage power / puissance de fuite maximale* / Putere maximă totală de pierderi care traversează tubul, când puterea incidentă pe tub este mărită în mod progresiv într-un domeniu situat între un punct aflat sub puterea de aprindere completă şi un punct deasupra acesteia.

putere maximă de precizie a unui contor / *limit of power range for accuracy of a meter, 1[upper limit] / puissance maximum de précision d'un compteur* / Puterea corespunzătoare tensiunii nominale şi curentului maxim de precie, pentru contoarele de curent alternativ, cu factor de putere unitar, iar pentru contoarele polifazate, cu tensiunea şi curentul echilibrate.

putere maximă de utilizare în funcţionare a unui motor termic / *maximum service output (of an internal combustion engine) / puissance maximale (d'utilisation) en service (d'un moteur à combustion interne)* / Puterea utilă maximă pe care un motor o poate dezvolta în funcţionare, ţinând cont de condiţiile particulare de utilizare, cum ar fi: temperatura exterioară, presiunea atmosferică, ciclurile de încărcare etc.

putere maximă lunară / *monthly maximum demand / puissance maximale mensuelle* / Valoare maximă a puterii orare (pentru o jumătate de oră, pentru un sfert de oră, pentru *n* minute) înregistrată în decursul unei luni.

putere maximă nominală (a unui generator de radiaţii X) / *maximum rated input power (of an X-ray apparatus) / puissance nominale maximale au réseau (d'un générateur radiologique)* / Putere în kVA absorbită din reţeaua de alimentare de către un generator de radiaţii X. În sistem monofazat, aceasta este egală cu produsul dintre tensiunea nominală de

alimentare şi curentul nominal de alimentare, în sistem trifazat, produsul fiind multiplicat cu $\sqrt{3}$.

putere maximă săptămânală / *weekly maximum demand / puissance maximale hebdomadaire* / Valoare maximă a puterii orare (pentru o jumătate de oră, pentru un sfert de oră, pentru *n* minute) înregistrată în decursul unei săptămâni.

putere maximă trimestrială / *quarterly maximum demand / puissance maximale trimestrielle* / Valoare maximă a puterii orare (pentru o jumătate de oră, pentru un sfert de oră, pentru *n* minute) înregistrată în decursul unui trimestru.

putere maximă zilnică / *daily maximum demand / puissance maximale quotidienne* / Valoare maximă a puterii orare (pentru o jumătate de oră, pentru un sfert de oră, pentru *n* minute) înregistrată în decursul unei zile.

putere medie (pe o linie de transmisiune) / *average power (in a transmission line) / puissance (moyenne) (dans une ligne de transmission)* / Media pe durata unei perioade a puterii instantanee a unei unde electromagnetice periodice care traversează o secţiune transversală dată a unei linii de transmisiune.

putere minimă de pornire a unui contor / *starting power of a meter / puissance de démarrage d'un compteur* / Limita inferioară a puterii pentru care echipajul mobil efectuează o rotaţie completă.

putere minimă de precizie a unui contor / *limit of power range for accuracy of a meter, 2[lower limit] / puissance minimum de précision d'un compteur* / Puterea corespunzătoare tensiunii nominale şi curentului minim de precizie pentru un contor de curent alternativ cu factor de putere unitar, iar pentru contoarele polifazate, cu tensiunea şi curentul echilibrate.

putere minimă facturată / *minimum demand / puissance minimale facturée* / Putere fixată prin contract sau specificată prin tarif, facturată în toate cazurile în care puterea absorbită este mai mică decât această valoare.

putere naturală (a unei linii electrice) / *natural load of a line / puissance naturelle d'une ligne* / Valoare a puterii transportată de o linie pentru care linia se comportă ca o rezistenţă pură ca urmare a egalităţii dintre puterea reactivă datorată capacităţii liniei şi puterea reactivă datorată inductanţei sale.

putere nominală a transformatorului unui cuptor cu arc / *power rating of an arc furnace transformer / puissance assignée d'un transformateur de four à arc* / Puterea maximă admisibilă în regim continuu a transformatorului unui cuptor cu arc.

putere nominală a unei bobine de stingere a arcului / *rated power of an arc-suppression coil / puissance nominale d'une bobine d'extinction d'arc* / Puterea aparentă obţinută prin multiplicarea tensiunii nominale cu curentul nominal.

putere nominală (a unei lămpi) / *rated wattage (of a lamp) / puissance nominale (d'une lampe)* / Pentru o lampă, putere electrică marcată pe lampă sau declarată de producător, exprimată uzual în W.

putere nominală (a unei maşini electrice rotative) / *rated output (of an electrical rotating machine) / puissance nominale (d'une machine électrique tournante)* / Valoarea puterii utile inclusă în serviciul nominal.

putere nominală a unui circuit de alimentare ⇒ valoare stabilită a puterii absorbită de către un circuit de alimentare

putere nominală (a unui corp de iluminat) / *rated wattage (of a lighting fitting) / puissance nominale (d'un luminaire)* / Ansamblul constituit din numărul şi puterile nominale individuale ale lămpilor pentru care corpul de iluminat a fost construit.

putere nominală (a unui tip de lampă) / *rated power (of a type of lamp) / puissance assignée (d'un type de lampe)* /

Pentru un anumit tip de lampă, funcţionând în condiţii specificate, valoare a puterii electrice declarate de fabricant sau de un responsabil de vânzări. Notă: Puterea nominală este de obicei marcată pe lampă. A se vedea *puterea nominală (a unei lămpi)*.

putere nominală (a unui transformator) / *rated power (of a transformer)* / *puissance assignée (d'un transformateur)* / Valoare convenţională a puterii aparente, care serveşte la proiectarea unui transformator, a unei bobine de inductanţă şunt sau a unei bobine de stingere a arcului, pentru garanţiile constructorului şi pentru încercări, prin determinarea valorii curentului nominal admisibil la aplicarea tensiunii nominale, în condiţii specificate. Notă: Cele două înfăşurări ale unui transformator cu două înfăşurări au aceeaşi putere nominală, egală prin definiţie cu puterea nominală a transformatorului. Pentru transformatoarele cu mai mult de două înfăşurări, puterile nominale ale înfăşurărilor pot fi diferite.

putere nominală (a unui transformator de măsurare) ⇐ putere secundară nominală (a unui transformator de măsurare) / *rated output (of an instrument transformer)* / *puissance de sortie assignée (d'un transformateur de mesure)* / Valoare a puterii aparente la un factor de putere specificat, pe care un transformator de măsurare o poate furniza circuitului secundar la curentul sau tensiunea secundare nominale şi la sarcina nominală.

putere nominală a unui vehicul cu motoare termice şi cu transmisie electrică / *rated power of a vehicle equipped with heat engines and electric transmission* / *puissance nominale d'un véhicule à moteurs thermiques et à transmission électrique* / Putere care, în mod convenţional este reprezentată prin valoarea maximă, exprimată în kW, a puterii disponibile la arborii motoarelor electrice de tracţiune ale vehiculului, astfel încât încărcarea motoarelor termice şi a generatoarelor principale să nu depăşească valoarea maximă specificată. Se presupune că încălzirea electrică a trenului este întreruptă, atunci când alimentarea ei se face de la generatoarele principale.

putere nominală a unui vehicul motor electric / *rated power of an electric vehicle* / *puissance nominale d'un véhicule moteur électrique* / Putere care în mod convenţional este reprezentată prin suma puterilor exprimate în kW, disponibile la arborii motori, când motoarele de tracţiune ale vehiculului funcţionează în regim continuu.

putere nominală a unui vehicul termoelectric / *nominal power of a thermoelectric vehicle* / *puissance nominale d'un véhicule thermoélectrique* / Putere maximă disponibilă la arborii motoarelor de tracţiune, care nu poate depăşi suma puterilor transmisibile la arborii motoarelor în regim continuu, de la generatoarele principale sau de la motoarele de tracţiune.

putere nominală de ieşire (a unui convertizor) / *rated output power (of a convertor)* / *puissance de sortie nominale (d'un convertisseur)* / Putere de ieşire în condiţii de sarcină specificate.

putere nominală internaţională (a unui motor cu ardere internă) / *international rated output (of an internal combustion engine)* / *puissance nominale internationale (d'un moteur à combustion interne)* / Putere utilă pe care un motor este capabil să o dezvolte, în condiţii atmosferice normale şi în condiţiile specifice încercărilor de tip, pentru un ciclu de încărcare dat.

putere nominală la vârf de modulaţie / *nominal peak-envelope power (of a coupling device)* / *puissance nominale en crête de modulation (d'un groupe de couplage)* / Puterea de modulaţie la vârf pentru care este conceput un dipozitiv de cuplare, compatibilă cu prescripţiile referitoare la intermodulaţie.

putere optimă la ieşire / *optimum output power* / *puissance optimale de sortie* / Cea mai mare valoare a puterii de ieşire care poate fi obţinută prin reglare, când tubul funcţionează în condiţii date.

putere orară / *hourly demand* / *puissance horaire* / Medie a puterilor absorbite în decursul perioadei de stabilire a puterii de facturare.

putere pe o jumătate de oră / *half-hourly demand* / *puissance demi-horaire* / Medie a puterilor solicitate în cursul unui interval de o jumătate de oră, definită pentru aplicarea tarifului şi denumită, de asemenea, perioadă de integrare a puterii.

putere pe un sfert de oră / *quarter-hourly demand* / *puissance quart-horaire* / Medie a puterilor solicitate în cursul unui interval de timp de un sfert de oră, definită pentru aplicarea tarifului şi denumită, de asemenea, perioadă de integrare a puterii.

putere pentru *n* minute / *n-minute demand* / *puissance de n minutes* / Medie a puterilor absorbite în decursul perioadei de stabilire a puterii de facturare.

putere psofometrică / *psophometric power* / *puissance psophométrique* / Puterea care ar fi disipată pe o rezistenţă de 600 Ω dacă s-ar aplica acesteia o tensiune psofometrică dată.

putere racordată / *connected load* / *puissance raccordée* / Parte din puterea instalată la consumator care poate fi alimentată de către furnizor.

putere reactivă [pentru tensiune şi curent sinusoidal] / *reactive power [for sinusoidal voltage and current]* / *puissance réactive [pour tension et courant sinusoïdaux]* / Partea imaginară a puterii complexe.

putere reflectată [optică] / *return loss [optical power]* / *puissance réfléchie [optique]* / Atenuare de reflexie asociată puterii optice emise de poarta optică în care a fost injectată, respectiv un coeficient diagonal a_{ii} al matricii de transfer logaritmice.

putere reglantă / *controlling power range* / *puissance réglante* / Sumă a benzilor de reglaj de putere activă ale generatoarelor supuse acţiunii regulatorului de sistem.

putere secundară nominală (a unui transformator de curent) / *rated output (of a current transformer)* / *puissance de précision (d'un transformateur de courant)* / Puterea aparentă, exprimată în VA, pentru un factor de putere specificat, pe care un transformator de curent o poate furniza circuitului secundar, pentru curentul secundar nominal şi sarcina de precizie.

putere secundară nominală (a unui transformator de măsurare) ⇒ putere nominală (a unui transformator de măsurare)

putere secundară nominală (a unui transformator de tensiune) / *rated output (of a voltage transformer)* / *puissance de précision (d'un transformateur de tension)* / Valoarea puterii aparente, exprimată în VA, la un factor de putere specificat, pe care un transformator de tesiune o poate furniza circuitului secundar, pentru tensiunea secundară nominală, când este racordat la sarcina sa de precizie.

putere solicitată în sistem / *power demand from the system* / *puissance appelée par le réseau* / Putere care trebuie furnizată sistemului pentru a acoperi consumul.

putere specifică / *specific output* / *puissance massique* / Raportul dintre puterea continuă de tracţiune a unui element automotor şi masa sa brută în stare de serviciu.

putere specifică [reator nuclear] / *specific power* / *puissance massique (d'un réacteur nucléaire)* / Putere generată de unitatea de masă de combustibil în zona activă a unui reactor.

putere specifică a unei instalaţii de cuptor cu arc / *specific power of an arc furnace installation* / *puissance spécifique d'une installation de four à arc* / Raportul dintre puterea aparentă a transformatorului unui

cuptor cu arc şi capacitatea de încărcare nominală a cuptorului cu arc.

putere specifică superficială a unui element încălzitor / *heating conductor surface load / puissance surfacique d'un élément chauffant* / Puterea pe unitatea de suprafaţă a elementului încălzitor.

putere subscrisă ⇒ putere contractată

putere termică / *thermal power / puissance thermique* / Raportul dintre căldura transferată sau generată într-un procedeu şi durata acestui procedeu.

putere totală absorbită / *X-ray tube assembly input power / puissance totale absorbée (d'une gaine équipée)* / Puterea medie aplicată unui ansamblu radiogen cu radiaţii X pentru orice utilizare, înaintea, pe durata şi după aplicarea unei expuneri, inclusiv puterile aplicate statorului unui tub de radiaţii X cu anod rotativ, filamentului sau oricărui alt dispozitiv al ansamblului radiogen cu radiaţii X.

putere totală de pierderi / *total leakage power / puissance totale de fuite* / Putere totală transmisă printr-un tub TR sau pre-TR, când impulsul în radiofrecvenţă de mare putere este aplicat în condiţii date.

putere transferată ⇐ putere disponibilă / *exchangeable power / puissance échangeable* / Valoarea staţionară a puterii active pe care o poate furniza la o frecvenţă dată o sursă dată pe o sarcină conectată direct când factorul de reflexie complex la interfaţă este variat fără limitare. Note: 1. Valoarea staţionară a puterii este obţinută dacă există adaptare în putere a sarcinii la sursă. 2. Prin convenţie, puterea transferată are semnul părţii reale a impedanţei sursei. Dacă aceasta este pozitivă, valoarea staţionară este maximă iar puterea transferată este identică cu puterea disponibilă.

putere transferată de zgomot (a unui monoport) / *(exchangeable) noise power (of a one-port device) / puissance (échangeable) de bruit (d'un monoporte)* / Putere transferată la accesul unui monoport datorată exclusiv sursei de zgomot. Note: 1. O antenă de recepţie văzută dinspre accesul său de ieşire poate fi asimilată unui monoport. 2. Dacă monoportul are o impedanţă cu partea reală constantă la temperatura termodinamică T şi dacă se neglijează fenomenele cuantice, densitatea spectrală de putere transferată de zgomot datorată exclusiv zgomotului termic este independentă de frecvenţă şi egalăcu kT, unde k este constanta lui Boltzmann.

putere ţinută la dispoziţie / *authorized maximum demand / puissance mise à disposition* / Putere pusă la dispoziţia consumatorului de către furnizor în baza unui acord şi pe care consumatorul o poate absorbi conform necesităţilor sale. Notă: Un întreruptor automat poate împiedica consumatorul să depăşească puterea limită ţinută la dispoziţie.

putere ultrasonoră efectivă de ieşire / *effective ultrasound output power / puissance ultrasonore effective de sortie* / Puterea ultrasonoră emisă de traductor în direcţia emisiunii într-un câmp aproximativ liber în apă, în condiţii normalizate specifice, exprimată în W. Pentru o emisiune ultrasonoră modulată, puterea ultrasonoră este calculată pentru cel puţin trei perioade ale frecvenţei de modulare celei mai joase.

putere uniorară / *hourly output / puissance unihoraire* / Putere corespunzătoare regimului uniorar al motoarelor de tracţiune alimentate cu tensiunea nominală şi având o excitaţie dată; în lipsa unor indicaţii contrare, aceasta se consideră pentru excitaţia motoarelor de tracţiune corespunzătoare la câmp plin.

putere utilă / *output power / puissance utile* / Putere furnizată de un dispozitiv sau de un echipament sub o formă şi cu un scop determinate.

putere utilă (a unei maşini electrice rotative) ⇐ putere dată de o maşină electrică ⇐ putere debitată de o maşină electrică / *output power (of an electrical rotating machine) / puissance (utile)*

(d'une machine électrique tournante) / 1. Pentru un generator: puterea utilă activă furnizată, măsurată la borne. 2. Pentru un motor: puterea mecanică utilă furnizată, măsurată la arbore.

putere utilă de exploatare (a unui motor cu ardere internă) / *useful service output (of an internal combustion engine)* / *puissance utile en service (d'un moteur à combustion interne)* / Puterea, măsurată la arborele motorului cu ardere internă, pe care acesta furnizează pentru propulsia vehiculului şi pentru antrenarea aparatelor auxiliare care nu sunt indispensabile funcţionării motorului ca, de exemplu, ventilatoarele de răcire; puterea utilă nu include puterea necesară antrenării aparatelor auxiliare necesare în exploatare ca, de exemplu, pompa de alimentare, pompa de apă, pompa de ulei etc.

putere utilă de ieşire / *useful output power* / *puissance de sortie utile* / Parte a puterii de ieşire transferată în sarcină propriu-zisă şi care nu este reflectată de aceasta.

putere utilă de ieşire în radiofrecvenţă / *useful radio-frequency output power* / *puissance de sortie utile en radiofréquence* / Putere utilă de ieşire furnizată în radiofrecvenţă la terminalele de ieşire ale dispozitivului electronic.

putere utilă de ieşire nominală / *rated useful output power* / *puissance utile de sortie assignée* / Valoarea nominală a puterii active care poate fi furnizată în mod continuu încărcăturii de generatorul de încălzire dielectrică în cele mai favorabile condiţii, la tensiunea principală de alimentare a reţelei.

putere utilă la înaltă frecvenţă / *useful high-frequency power* / *puissance utile à haute fréquence* / Puterea activă absorbită de substanţa de încălzit.

putere vectorială / *vector power* / *puissance vectorielle* / Vector reprezentativ al puterii complexe.

putere vocală / *acoustical speech power* / *puissance vocale* / Putere acustică emisă de o sursă de semnale vocale.

putere vocală de referinţă pentru ARAEN / *reference speech power for the measurement of ARAEN* / *puissance vocale de référence pour l'ARAEN* / Putere vocală pentru care volummetrul ARAEN indică 0 în condiţii specificate când este conectat la ieşirea sistemului emiţător al sistemului de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru articulaţie (SRAEN).

putere vocală de referinţă pentru NOSFER ⇒ putere vocală normală pentru măsurări telefonometrice

putere vocală normală pentru măsurări telefonometrice ⇐ putere vocală de referinţă pentru NOSFER / *normal speech power for voice-ear measurments* / *puissance vocale normale pour les mesures téléphonométriques* / Putere vocală pentru care volummetrul ARAEN indică −10 în condiţii specificate, când este conectat la ieşirea sistemul emiţător al noului sistem fundamental pentru detreminarea echivalenţilor de referinţă (NOSFER).

puternic radioactiv ⇐ fierbinte [radioactiv] ⇐ foarte radioactiv / *hot [radioactive]* / *chaud [radioactif]* / Calificativ utilizat cu sensul « de înaltă radioactivitate ».

Q-metru / *Q-meter* / *acuimètre* / Aparat destinat măsurării factorului de supratensiune.

R = roentgen]

rachetă luminoasă / *flare [pyrotechnic device]* / *fusée lumineuse* / Dispozitiv pirotehnic utilizat fie la producerea unui semnal luminos, fie la iluminarea unei mari suprafeţe de teren. Exemplu: racheta cu paraşută.

racord / *end connection* / *raccordement* / Configuraţie a corpului de vană care permite realizarea unei legături etanşe la presiune cu tubulatura care transportă fluidul de controlat.

racord cu bride / *flanged ends* / *raccordement à brides* / Racordare care conţine bride ce permit o legătură etanşă prin cuplare cu bride corespunzătoare tubulaturii.

racord de electrod ⇐ niplu / *electrode nipple* / *raccord d'électrode* / Piesă confecţionată din grafit, de forma unui cilindru sau a unor conuri secţionate, cu aceeaşi bază, filetate la ambele capate, permiţând asamblarea cap la cap a celor două bucăţi de electrod cu acelaşi diametru.

racord (de fibre optice) / *joint* / *raccord (de fibres optiques)* / Ansamblu destinat realizării unei conexiuni între două sau mai multe fibre optice.

racord fără bride / *flangeless ends* / *raccordement sans brides* / Racordare care nu posedă bride integrate în corpul vanei, extremităţile corpului de vană prezentând deschideri care se adaptează deschiderilor corespunzătoare bridelor tubulaturii de legătură. Instalaţia este realizată prin aşezarea vanei între bridele tubulaturii.

racord filetat / *threaded ends* / *raccordement fileté* / Racordare care conţine un filet fie interior fie exterior.

racord inductiv / *choke joint* / *raccord à piège* / Flanşă presurizabilă constituită dintr-o flanşă inductivă şi o flanşă plată.

racord în T multiplu / *multiple teeing* / *raccordement en T multiple* / Metodă de asigurare a flexibilităţii într-o reţea locală de linii telefonice prin accesibilizarea câtorva perechi de cablu individuale în mai multe puncte de concentrare.

racord la linia de alimentare / *feeder pick-up* / *couplage par la ligne d'alimentation* / Transfer la linia de alimentare a semnalului captat de suprafaţa exterioară a conductorului extern al unei linii coaxiale sau a unui semnal disimetric pe conductoarele unei linii de transmisiune simetrice, producând o perturbaţie la bornele antenei.

racord multifibră / *multifibre joint* / *raccord multifibre* / Ansamblu destinat realizării unei conexiuni între două sau mai multe cabluri optice multifibră.

racord (pentru o vană de comandă) / *fitting (for a control valve)* / *raccord (pour une vanne de commande)* / Orice dispozitiv de tip convergent, divergent, cot coaxial, piesă în T sau curbă, aflată în imediata vecinătate a unei conexiuni de extremitate a vanei de comandă sau direct racordată la aceasta.

racord plan cap la cap / *butt joint* / *raccord lisse* / Flanşă presurizabilă care asigură continuitatea electrică între pereţii interiori ai ghidurilor de unde.

racord prin sudură / *welded ends* / *raccordement à souder* / Racord în care corpul de vană a fost pregătit pentru sudura la tubulatură sau la alte racorduri. Asemenea racordări pot fi de două tipuri: sudate cap la cap sau fixate şi sudate.

racord rotativ / *rotary joint* / *raccord tournant* / Racord care asigură un transfer de unde electromagnetice practic fără pierderi între două linii de transmisiune, permiţând o rotaţie continuă a uneia în raport cu cealaltă.

rad [unitate de unghi] ·= radian

rad <rad> [învechit] / *rad <rad> [deprecated]* / *rad <rad> [déconseillé]* / Unitate veche de doză absorbită, de kerma şi de energie masică comunicată materiei: 1 rad = 10^2 J/kg .

radar de măsurare / *radar speedometer* / *radar de mesure* / Echipament emiţător-receptor pentru măsurarea vitezei, care funcţionează pe principiul efectului Doppler, prin reflexia undelor pe suportul căii şi compararea frecvenţelor.

rad-gram / *gram-rad* / *rad-gramme* / Veche unitate specială de energie medie transferată materiei, egală cu 10^{-5} J sau 10^{-5} Gy/kg.

radian =· rad [unitate de unghi] / *radian* / *radian* / Unitate SI derivată a unghiurilor plane, egală cu unghiul la centru al unui cerc, care corespunde cu un arc de lungime egală cu raza cercului.

radianţă ⇒ luminanţă energetică

radiator (termic) neselectiv / *non-selective radiator* / *radiateur non sélectif* / Radiator termic a cărui emisivitate spectrală este independentă de lungimea de undă în domeniul spectral considerat.

radiator (termic) selectiv / *selective radiator* / *radiateur sélectif* / Radiator termic a cărui emisivitate spectrală depinde de lungimea de undă din domeniul spectral considerat.

radiator / *cooling fin* / *radiateur* / Piesă metalică care măreşte suprafaţa de răcire pentru a facilita disiparea căldurii produse în tub.

radiator cu radiaţii infraroşii / *infrared heater* / *radiateur à infrarouge* / Instalaţie de încălzire electrică fără cameră de încălzire, în care şarja este încălzită în principal prin radiaţii infraroşii.

radiator de electrod / *electrode radiator* / *radiateur d'électrode* / Piesă metalică, adesea cu suprafaţă mare, care prelungeşte corpul unui electrod, cu rolul de a facilita disiparea căldurii degajate în electrod.

radiator integral ⇐ corp negru ⇐ radiator Planck / *Planckian radiator [blackbody]* / *radiateur de Planck [corps noir]* / Radiator termic care absoarbe complet toate radiaţiile electromagnetice incidente, oricare ar fi lungimile de undă, direcţiile sau polarizaţiile lor. Notă: Acest radiator termic are, pentru toate lungimile de undă şi în toate direcţiile, cea mai mare densitate spectrală a luminanţei energetice pentru un radiator termic aflat în echilibru termic la o temperatură dată.

radiator Planck ⇒ radiator integral

radiator portabil cu infraroşii / *infrared portable heater* / *radiateur portatif à infrarouge* / Structură care comportă unul sau mai multe emiţătoare de radiaţii infraroşii, cu întreg radiatorul menţinut de un suport care permite înclinarea şi deplasarea acestuia, ansamblul fiind portativ.

radiator termic / *thermal radiator* / *radiateur thermique* / Sursă ce emite o radiaţie termică.

radiaţie / *radiation* / *rayonnement* / 1. Fenomenul prin care o sursă furnizează energie în spaţiul exterior sub formă de unde electromagnetice sau de particule. 2. Energie transportată în spaţiu sub formă de unde electromagnetice sau de particule. 3. Propagarea unui semnal sau a unei perturbaţii emanate de o sursă, altfel decât prin conducţie.

radiaţie (a unui generator de semnale) / *radiation (of a signal generator)* / *rayonnement (d'un générateur de signaux)* / Câmpuri parazite radiante rezultate din imperfecţiunile unui generator de semnale.

radiaţie alfa / *alpha radiation* / *rayonnement alpha* / Radiaţie ionizantă compusă din particule alfa.

radiaţie artificială / *man-made radiation* / *rayonnement artificiel* / Radiaţie ionizantă emisă de substanţe radioactive artificiale sau naturale concentrate, de aparate de înaltă tensiune în funcţiune (generatoare radiologice, acceleratoare de particule), de reactoare sau de explozii nucleare.

radiaţie bactericidă / *bactericidal radiation* / *rayonnement bactéricide* / Radiaţie optică sub acţiunea căreia bacteriile devin inactive.

radiaţie Becquerel / *Becquerel rays* / *rayons de Becquerel* / Termen desuet, utilizat pentru desemnarea radiaţiilor emanate de substanţele radioactive naturale, la început de compuşii uraniului.

radiaţie beta / *beta radiation* / *rayonnement bêta* / Radiaţie ionizantă compusă din particule beta.

radiaţie caracteristică / *characteristic radiation* / *rayonnement caractéristique* / Radiaţie ionizantă cu spectrul de energie constituit din linii discrete, emisă în urma unei tranziţii atomice dela un nivel de excitaţie al stratului electronic spre un nivel mai scăzut.

radiaţie Cerenkov / *Cerenkov radiation* / *rayonnement Cerenkov* / Radiaţie electromagnetică produsă prin deplasarea electronilor sau a altor particule încărcate într-un mediu, cu viteze superioare vitezei luminii în acest mediu.

radiaţie coerentă / *coherent radiation* / *rayonnement cohérent* / Radiaţie monocromatică ale cărei oscilaţii electromagnetice menţin între ele diferenţe de fază constante de la un punct la altul. Notă: În domeniul temporal avem coerenţă *temporală*, iar în domeniul spaţial avem coerenţă *spaţială*.

radiaţie concomitentă / *concomitant radiation* / *rayonnement concomitant* / Radiaţie care însoţeşte radiaţia de măsurat, neconstituind obiect al măsurătorii şi a cărei eventuală influenţă asupra măsurătorii ar trebui eliminată.

radiaţie corpusculară / *corpuscular radiation* / *rayonnement corpusculaire* / Radiaţie ionizantă constituită din particule cu masă de repaus nenulă.

radiaţie cosmică / *cosmic radiation* / *rayonnement cosmique* / Radiaţie ionizantă constituită din particule de înaltă energie de origine extraterestră şi din particule secundare generate de interacţiunea acestor particule cu atmosfera.

radiaţie de anihilare (a electronilor) / *annihilation radiation* / *rayonnement d'annihilation* / Radiaţie ionizantă produsă de interacţiunea dintre o particulă şi antiparticula sa, urmată de anihilarea lor reciprocă. Notă: De exemplu, când interacţionează un pozitron şi un electron, sunt emise două cuante de energie de 0,511 MeV fiecare, în două direcţii opuse.

radiaţie de fond / *background radiation* / *fond de rayonnement* / Radiaţie ionizantă într-un punct, constituită din radiaţia existentă în natură şi din radiaţiile provenite de la sursele fabricate de om, exclusiv radiaţiile de măsurat.

radiaţie de frânare / *bremsstrahlung* / *rayonnement de freinage* / Radiaţie ionizantă produsă prin decelerarea particulelor încărcate.

radiaţie de înaltă frecvenţă / *microwave radiation* / *rayonnement hyperfréquence* / Radiaţie electromagnetică de frecvenţă superioară valorii de 1 GHz.

radiaţie de pierderi ⇒ radiaţie de scurgere

radiaţie de scăpare ⇒ radiaţie de scurgere

radiaţie de scurgere ⇐ radiaţie de pierderi ⇐ radiaţie de scăpare / *leakage radiation* / *rayonnement de fuite* / Radiaţie diferită de fasciculul util, care traversează cupola de protecţie a unei surse.

radiaţie delta / *delta radiation* / *rayonnement delta* / Electroni emişi de atomi ca efect al unei radiaţii ionizante şi având o energie suficientă pentru a produce excitaţie sau ionizare.

radiaţie difuză ⇒ radiaţie împrăştiată

radiaţie difuză a cerului / *diffuse sky radiation* / *rayonnement diffus du ciel* /

Parte a radiaţiei solare care atinge solul ca urmare a împrăştierii sale prin molecule de aer şi prin particule de aerosoli şi nori sau prin alte particule.

radiaţie direct ionizantă / *directly-ionizing radiation* / *rayonnement directement ionisant* / Radiaţie ionizantă compusă din particule încărcate (ca, de exemplu: electroni, protoni, particule alfa), a cărei energie cinetică este suficientă pentru a produce o ionizare prin coliziune.

radiaţie (electromagnetică) / *(electromagnetic) radiation* / *rayonnement (électromagnétique)* / 1. Procesul prin care o sursă transferă energie în spaţiu sub formă de unde electromagnetice. 2. Energia transferată în spaţiu sub formă de unde electromagnetice. Notă: Sensul termenului *radiaţie electromagnetică* este uneori extins la fenomenele de inducţie.

radiaţie eritemală / *erythemal radiation* / *rayonnement érythémal* / Radiaţie optică aptă să producă un eritem actinic.

radiaţie eterogenă / *heterogeneous radiation* / *rayonnement hétérogène* / Radiaţie ionizantă constituită din fotoni de energii diferite sau din corpusculi de acelaşi tip cu energii cinetice diferite.

radiaţie extrafocală ⇐ radiaţie extrafocar / *extra-focal radiation* / *rayonnement extrafocal* / Radiaţie X primară produsă în alte părţi ale tubului de radiaţii X decât focarul electronic.

radiaţie extrafocar ⇒ radiaţie extrafocală

radiaţie focală / *focal radiation* / *rayonnement focal* / Într-un ansamblu radiogen cu radiaţii X, radiaţie X emisă de focarul electronic.

radiaţie fotonică / *photon radiation* / *radiation photonique* / Radiaţie electromagnetică.

radiaţie gama ⇐ radiaţie gamma / *gamma radiation* / *rayonnement gamma* / Radiaţie ionizantă constituită din fotoni emişi în cursul unui proces de transformare nucleară sau de anihilare de particule.

radiaţie gama de captură / *capture gamma radiation* / *rayonnement gamma de capture* / Radiaţie gama emisă imediat după captura unui neutron de către un nucleu.

radiaţie gama polienergetică / *polyenergetic gamma radiation* / *rayonnement gamma polyénergétique* / Radiaţie gama constituită din fotoni cu energii de radiaţie diferite.

radiaţie gama promptă / *prompt gamma radiation* / *rayonnement gamma instantané* / Radiaţie gama care însoţeşte fisiunea, fără întârziere măsurabilă.

radiaţie gamma ⇒ radiaţie gama

radiaţie germicidă / *germicidal radiation* / *rayonnement germicide* / Radiaţie optică aptă să distrugă microorganismele patogene.

radiaţie Grenz ⇐ radiaţie limită [în radiologie] / *Grenz rays* / *rayons de Bucky* / Radiaţie X emisă pentru tensiuni ale tuburilor sub aproximativ 20 kV.

radiaţie incoerentă / *incoherent radiation* / *rayonnement incohérent* / Radiaţie caracterizată de un grad de coerenţă foarte redus.

radiaţie indirect ionizantă / *indirectly-ionizing radiation* / *rayonnement indirectement ionisant* / Radiaţie ionizantă constituită din particule neîncărcate (ca, de exemplu, protoni, neutroni), capabilă de a elibera particule direct ionizante sau de a provoca transformări nucleare.

radiaţie infraroşie / *infrared radiation* / *(rayonnement) infrarouge* / Radiaţie optică ale cărei lungimi de undă în vid sunt mai mari decât cele ale radiaţiei vizibile. Notă: Intervalul spectral al radiaţiei infraroşii se întinde între 780 nm şi 1 mm şi este divizat, în general, în următoarele subdomenii: infraroşu apropiat (IR-A): între 780 nm şi 1400 nm; infraroşu mijlociu (IR-B): între 1,4 μm şi 3 μm; infraroşu îndepărtat (IR-C): între 3 μm şi 1 mm.

radiaţie inversă / *re-radiation* / *rerayonnement* / Radiaţie a unui corp conductor sau dielectric sub efectul unei unde radioelectrice incidente, unda astfel produsă suprapunându-se peste unda incidentă.

radiație ionizantă / *ionizing radiation* / *rayonnement ionisant* / Orice radiație compusă din particule indirect și/sau direct ionizante. Notă: În domeniul reglementării și protecției contra radiațiilor, lumina vizibilă și radiațiile ultraviolete sunt, în general, excluse.

radiație ionizantă concomitentă / *concomitant ionizing radiation* / *rayonnement ionisant concomitant* / Radiație ionizantă care însoțește radiația măsurată nereprezentând scopul măsurării și a cărei influență asupra rezultatelor poate fi aproape în totalitate eliminată.

radiație ionizantă împrăștiată / *scattered ionizing radiation* / *rayonnement ionisant diffusé* / Radiație ionizantă secundară produsă în procesul difuziei.

radiație împrăștiată ⇐ radiație difuză / *scattered radiation* / *rayonnement diffusé* / Radiație a cărei direcție inițială a fost deviată în urma traversării unei substanțe și însoțită de o modificare de energie.

radiație (în radiofrecvență) ⇐ radiație radioelectrică / *(radio-frequency) radiation* / *rayonnement radioélectrique* / 1. Transportul energiei sub forma undelor radioelectrice dinspre o sursă. 2. Energie propagată într-un mediu sub forma undelor radioelectrice.

radiație laser / *laser radiation* / *rayonnement laser* / Energie acumulată într-un mediu activ și convertită în radiație electromagnetică.

radiație limită [în radiologie] ⇒ radiație Grenz

radiație mezonică / *meson radiation* / *rayonnement mésonique* / Radiație ionizantă constituită din mezoni.

radiație mixtă / *mixed radiation* / *rayonnement mixte* / Radiație ionizantă constituită din particule de tip diferit ca, de exemplu, corpusculi și fotoni.

radiație monocromatică / *monochromatic radiation* / *rayonnement monochromatique* / 1. În teorie, radiație ideală caracterizată de o singură frecvență sau lungime de undă. 2. În practică, radiație extinsă pe un foarte restrâns domeniu de frecvențe sau lungimi de undă, care poate fi caracterizată prin indicarea unei singure frecvențe sau lungimi de undă.

radiație monoenergetică / *monoenergetic radiation* / *rayonnement monoénergétique* / Radiație ionizantă constituită din fotoni cu aceeași energie sau din corpusculi de același tip cu aceeași energie cinetică.

radiație naturală / *natural radiation* / *rayonnement naturel* / Radiație existentă într-un punct dat, datorată fie unor surse naturale existente în mediul înconjurător terestru, inclusiv cele ale organismelor vii, fie radiațiilor cosmice.

radiație nedorită / *unwanted radiation* / *rayonnement non desirée* / Radiație din domeniul microundelor care nu atinge pacientul în scopuri terapeutice.

radiație neutronică / *neutron radiation* / *radiation neutronique* / Radiație ionizantă constituită din neutroni.

radiație nucleară / *nuclear radiation* / *rayonnement nucléaire* / Radiație ionizantă emisă de nucleele atomice ca, de exemplu: radiația alfa, radiația beta, radiația gama, radiația neutronică.

radiație optică / *optical radiation* / *rayonnement optique* / Radiație electromagnetică ale cărei lungimi de undă sunt cuprinse între domeniul de tranziție spre razele X ($\lambda \approx 1$ nm) și domeniul de tranziție spre undele radioelectrice ($\lambda \approx 1$ mm)

radiație parazită ⇐ radiație perturbatoare / *stray radiation* / *rayonnement parasite* / Radiație fără utilitate practică. Notă: Aceasta conține radiația de scurgere, radiația reziduală și radiația împrăștiată provenind de la obiecte iradiate.

radiație perturbatoare ⇒ radiație parazită

radiație polarizată / *polarized radiation* / *rayonnement polarisé* / Radiație al cărui câmp electromagnetic, care este transversal, este orientat în direcții definite. Notă: Polarizarea poate fi rectilinie, eliptică sau circulară.

radiație polienergetică / *polyenergetic radiation* / *rayonnement polyénergétique* /

Radiație ionizantă contituită din fotoni cu energii de radiație diferite sau din particule de același tip cu energii cinetice diferite.

radiație primară / *primary radiation* / *rayonnement primaire* / Radiație ionizantă emisă direct de o sursă de radiații.

radiație protonică / *proton radiation* / *radiation protonique* / Radiație ionizantă constituită din protoni.

radiație radioelectrică ⇒ radiație (în radiofrecvență)

radiație reziduală / *residual radiation* / *rayonnement résiduel* / Parte indezirabilă a fasciculului util remanentă după îndeplinirea funcției sale.

radiație roentgen ⇒ radiație X

radiație Röntgen caracteristică / *characteristic radiation [X radiation]* / *rayonnement caractéristique [rayonnement X]* / Radiație X cu spectru energetic continuu, emisă ca urmare a tranziției electronilor atomici spre un nivel de excitație inferior celui de origine.

radiație secundară [ionizantă] / *secondary radiation [ionizing]* / *rayonnement secondaire [ionisant]* / Radiație ionizantă emisă de o substanță, rezultat al interacțiunii radiației primare cu mediul considerat.

radiație sincrotronă / *synchrotron radiation* / *rayonnement synchrotron* / Emisie produsă de particule libere încărcate electric când sunt puternic accelerate ca, de exemplu, pe orbite circulare.

radiație solară / *solar radiation* / *rayonnement solaire* / Radiație electromagnetică provenită de la Soare.

radiație solară directă / *direct solar radiation* / *rayonnement solaire direct* / Parte a radiației solare extraterestre care atinge suprafața terestră sub forma unor raze paralele, după atenuarea selectivă produsă de atmosferă.

radiație solară extraterestră / *extraterrestrial solar radiation* / *rayonnement solaire extraterrestre* / Radiație solară incidentă la limita superioară a atmosferei terestre.

radiație solară globală / *global solar radiation* / *rayonnement solaire global* / Ansamblu format din radiația solară directă și radiația difuză a cerului.

radiație solară (globală) reflectată / *reflected (global) solar radiation* / *rayonnement solaire (global) réfléchi* / Radiație provenită din reflexia radiației solare globale de către sol și de către orice altă suprafață care o interceptează.

radiație termică / *thermal radiation* / *rayonnement thermique* / 1. Proces de emisie în care energia radiantă provine de la energia de agitație termică a particulelor de materie ca, de exemplu, atomii, moleculele, ionii. 2. Radiația emisă prin acest proces. 3. Emisie de energie de către un corp, ca urmare a temperaturii lui, sub formă de unde electromagnetice.

radiație ultravioletă / *ultraviolet radiation* / *(rayonnement) ultraviolet* / Radiație optică ale cărei lungimi de undă sunt mai mici decât cele ale radiației vizibile. Notă: Intervalul spectral al radiației ultraviolete se întinde între 100 și 400 nm și este divizat, în general, în următoarele subdomenii: ultraviolet apropiat (UV-A): între 315 nm și 400 nm; ultraviolet mijlociu (UV-B): între 280 nm și 315 nm; ultraviolet îndepărtat (UV-C): între 100 nm și 280 nm.

radiație vizibilă ⇐ lumină, 2[radiație] / *light, 2[radiation]* / *lumière, 2[radiation]* / Radiație optică aptă să producă în mod direct o senzație vizuală. Notă: Radiația vizibilă depinde de fluxul energetic receptat de retină și de sensibilitatea observatorului, neexistând o limită precisă, comună pentru toți observatorii. În general, limita inferioară se consideră între 360 nm și 400 nm, iar limita superioară între 760 nm și 830 nm.

radiație X ⇐ radiație roentgen ⇐ rază X / *X radiation* / *rayonnement X* / Radiație ionizantă constituită din fotoni, diferită de radiația gama, produsă în partea extra-

nucleară a atomului şi conţinând radiaţia de frânare şi radiaţia caracteristică.

radiaţie X continuă / *continuous X-radiation* / *rayonnement X continu* / Radiaţie X ionizantă, exclusiv radiaţia caracteristică, cu spectru energetic continuu.

radiaţie X polienergetică / *polyenergetic X-radiation* / *rayonnement X polyénergétique* / Radiaţie X constituită din fotoni cu energii de radiaţie diferite.

radio / *radio* / *radio* / Calificativ referitor la utilizarea undelor radioelectrice.

radioactivitate / *radioactivity* / *radioactivité* / Proprietatea unor nuclizi de a emite spontan particule, radiaţii gama, radiaţii X (în cazul capturii electronului orbital) sau de a suferi o fisiune spontană.

radioactivitate artificială / *artificial radioactivity* / *radioactivité artificielle* / Radioactivitate diferită de radioactivitatea naturală.

radioactivitate indusă / *induced radioactivity* / *radioactivité induite* / Radioactivitate rezultată dintr-o reacţie nucleară.

radioactivitate încorporată ⇐ încărcătură corporală / *body burden* / *charge corporelle* / Cantitatea totală, care poate fi exprimată în activitate, dintr-un anumit radionuclid prezent într-un organism uman sau animal.

radioactivitate naturală / *natural radioactivity* / *radioactivité naturelle* / Radioactivitate a nuclizilor existenţi în stare naturală.

radioamator / *radioamateur* / *radio amateur* / Persoană autorizată în mod corespunzător să efectueze radiocomunicaţii având ca obiect instruirea individuală, intercomunicaţiile şi studiile tehnice, cu titlu personal unic şi fără interes pecuniar.

radioastronomie / *radio astronomy* / *radioastronomie* / Ramură a astronomiei care analizează undele radioelectrice de origine cosmică.

radiobiologie / *radiation biology* / *radiobiologie* / Ramură a biologiei care tratează despre efectele radiaţiilor asupra organismelor vii.

radiocartograf (de corp uman) / *(body) radiocartograph* / *(anthropo) radiocartographe* / Ansamblu pentru stabilirea hărţii distribuţiei radioactivităţii într-o regiune a organismului uman, după absorbţia unui radionuclid adecvat.

radiocinematografie / *cineradiography* / *radiocinématographie* / Cinematografierea imaginii de la ieşirea unui intensificator de imagine.

radiocoloid ⇒ coloid radioactiv

radiocomunicaţie / *radiocommunication* / *radiocommunication* / Telecomunicaţie realizată cu ajutorul undelor radioelectrice.

radiocromatograf / *radiochromatograph* / *radiochromatographe* / Ansamblu destinat trasării unei curbe reprezentative a activităţii diferiţilor constituenţi ai unui amestec, marcaţi cu radionuclizi şi depuşi, printr-o metodă cromatografică, pe o hîrtie deplasabilă prin faţa detectorului de radiaţii.

radiocromatograf în fază gazoasă / *gaseous phase radiochromatograph* / *radiochromatographe en phase gazeuse* / Ansamblu de măsurare destinat trasării unei curbe reprezentative a activităţii diferiţilor constituenţi marcaţi într-un amestec în fază gazoasă circulând în faţa unui detector de radiaţii după separarea într-o coloană cromatografică.

radiodermatită ⇒ dermatită provocată de radiaţii X

radiodiagnostic ⇐ röntgendiagnostic / *diagnostic radiology* / *radiodiagnostic* / Radiologie medicală aplicată în diagnostic.

radiodifuziune / *broadcasting (service)* / *radiodiffusion* / Radiocomunicaţie unilaterală ale cărei emisiuni sunt destinate receptării directe de către marele public, putând comporta programe sonore, programe de televiziune sau alte tipuri de informaţii. Exemple de servicii de radiodifuziune pentru destinatari speciali: frecvenţele etalon, semnalele orare,

avizele pentru navigatori, buletinele de presă, hărţile meteorologice etc.

radiodifuziune sonoră / *sound broadcasting (service)* / *radiodiffusion sonore* / Radiodifuziune de programe exclusiv sonore. Notă: În afară de radiodifuziunea sonoră pentru marele public, sub această denumire sunt cuprinse şi servicii pentru destinatari specializaţi ca, de exemplu: radiodifuziunea rutieră, avizele pentru navigatori etc. Radiodifuziunea sonoră pentru marele public poate fi internă (pentru ţara de origine) sau externă (pentru alte ţări).

radiodifuziune vizuală [clasă de aplicaţii] / *television broadcasting [class of applications]* / *(radiodiffusion de) télévision* / Radiodifuziune de programe vizuale cu sunetele asociate. Notă: În afară de televiziunea destinată marelui public, radiodifuziunea vizuală include şi anumite servicii pentru destinatari specializaţi ca, de exemplu, televiziunea şcolară.

radioecou / *radio echo* / *écho (radioélectrique)* / Semnal radio sosit la punctul de recepţie pe un traseu radioelectric diferit de traseul cel mai scurt, cu o intensitate şi o întârziere suficiente pentru a fi perceput ca diferit de cel care a urmat traseul cel mai scurt.

radioelement / *radioelement* / *radioélément* / Element care este format din unul sau mai mulţi radioizotopi naturali. Notă: Termenul nu trebuie utilizat cu sensul de radionuclid.

radioexponometru ⇐ exponometru (de radiaţii) =! măsurător de doză de ionizare / *(radiation) exposure meter* / *exposimètre (de rayonnement)* / Radiometru destinat măsurării mărimii expunerii.

radioexponometru personal / *personal exposure meter* / *exposimètre individuel* / Exponometru de radiaţii de mici dimensiuni conceput pentru a fi purtat de o persoană în vederea determinării expunerii acesteia.

radioexponometru personal cu fotoluminescenţă ⇐ exponometru individual cu fotoluminescenţă / *photoluminescent personal exposure meter* / *exposimètre individuel à photoluminescence* / Radioexponometru individual care conţine un detector cu fotoluminescentă, citirea efectuându-se cu ajutorul unui cititor separat.

radioexponometru personal cu termoluminescenţă ⇐ exponometru individual cu termoluminescenţă / *thermoluminescent exposure meter* / *exposimètre individuel à thermoluminescence* / Radioexponometru personal care conţine un detector cu termoluminescenţă, lectura fiind efectuată cu ajutorul unui cititor separat.

radiofizică / *radiological physics* / *radiophysique* / Parte a fizicii care se referă la aplicaţiile medicale şi industriale ale radiaţiilor ionizante în general.

radiofizician / *radiation physicist* / *radiophysicien* / Fizician care studiază radiaţiile, în general cele ionizante, sub aspect teoretic, experimental sau aplicativ.

radiofrecvenţă =· RF ⇐ frecvenţă de radio / *radio-frequency* / *radiofréquence* / Frecvenţa unei unde radioelectrice sau a oscilaţiei electrice corespunzătoare.

radiogestiune (a unei flote de vehicule) / *dispatch system* / *radiogestion (d'un flotte de véhicules)* / Reţea radioelectrică detinată asigurării comunicaţiilor cu o flotă de vehicule, în vederea exploatării acestora. Notă: Flota de vehicule poate fi o flotă de aeronave, de taxiuri, de camioane etc.

radiografie, 1[tehnică] ⇐ roentgenografie ⇐ röntgenografie / *radiography* / *radiographie* / Procedeu de producere a imaginii unui obiect pe un film fotografic sau pe un alt tip de placă sensibilă, în general prin intermediul radiaţiilor X sau gama. Notă: Constrastul dintre diferitele zone ale imaginii este rezultatul atenuării diferenţiate a radiaţiilor în obiectul radiografiat.

radiografie, 2[imagine] ⇒ radiogramă

radiografie dentară panoramică / *dental panoramic radiography* / *radiographie*

panoramique dentaire / Radiografie directă a dentiției parțiale sau totale cu ajutorul unui tub de radiații X intraoral.

radiografie directă / *direct radiography* / *radiographie directe* / Radiografie în care înregistrarea se efectuează la nivelul unei suprafețe receptoare a imaginii.

radiografie indirectă / *indirect radiography* / *radiographie indirecte* / Radiografie în care înregistrarea se efectuează după transferul informației obținute la nivelul unei suprafețe receptoare a imaginii.

radiografie serială / *serial radiography* / *série radiographique* / Radiografie în care este înregistrată informația obținută în timpul unei secvențe regulate sau neregulate de aplicări de expuneri cu parametri de expunere constanți sau nu.

radiogramă ⇐ fotografie cu ajutorul radiațiilor X ⇐ radiografie, 2[imagine] / *radiograph* / *radiogramme* / Imagine a unui obiect produsă de o radiație ionizantă după interacțiunea radiației cu obiectul sau în urma emisiunii de către un obiect. Imaginea poate fi înregistrată definitiv sau temporar prin diferite procedee tehnice.

radiogramă cu fantă / *focal-spot slit radiogram* / *radiogramme à fente* / Radiogramă obținută cu ajutorul unei camere cu fantă, prezentând distribuția la nivelul focarului optic a intensității radiației emise, pe direcția normală la lungimea fantei.

radiogramă cu miră în stea / *focal spot star radiogram* / *radiogramme à mire étoile* / Radiogramă obținută cu ajutorul unei camere cu miră în stea, utilizată pentru determinarea limitei de rezoluție a unei mire în stea după una sau mai multe direcții ale focarului optic.

radiogramă cu orificiu / *focal-spot pinhole radiogram* / *radiogramme à sténope* / Radiogramă obținută cu ajutorul unei camere cu orificiu, prezentând forma și orientarea focarului optic, ca și distribuția spațială la nivelul acestui focar a intensității energetice a radiației emise.

radiogramă directă / *direct radiogram* / *radiogramme direct* / Radiogramă obținută direct pe suprafața receptoare a imaginii.

radiogramă indirectă / *indirect radiogram* / *radiogramme indirect* / Radiogramă obținută după transferul de informație.

radioigienă ⇒ igiena radiațiilor

radioindicator ⇒ trasor radioactiv

radioizotop / *radioisotope* / *radioisotope* / Izotop radioactiv al unui element specific.

radiolog / *radiologist* / *(médecin) radiologiste* / Medic specialist care utilizează radiațiile ionizante pentru diagnosticul sau tratamentul maladiilor.

radiologic ⇐ roentgenologic / *radiological* / *radiologique* / Calificativ referitor la radiațiile ionizante, la producerea acestora și la aplicațiile lor științifice, medicale și tehnice.

radiologie / *radiology* / *radiologie* / Domeniu de aplicație a radiațiilor ionizante ca, de exemplu, radiologia medicală și radiologia industrială.

radiologie industrială / *industrial radiology* / *radiologie industrielle* / Domeniu de aplicație a radiațiilor ionizante în industrie.

radiologie medicală / *medical radiology* / *radiologie médicale* / Ramură a radiologiei aplicată în medicină.

radiologist ⇒ radioterapist

radioluminescență / *radioluminescence* / *radioluminescence* / Luminescență produsă prin acțiunea unei radiații X sau radioactive.

radiomăsurare ⇒ radiotelemetrie

radiometrie / *radiometry* / *radiométrie* / Ansamblu de tehnici și metode de determinare a mărimilor referitoare la radiație și în care evaluările se fac în raport cu energia radiantă. Notă: Principalele mărimi radiometrice sunt:

Simbol	Denumire standard a parametrului radiometric	Unitate de măsură
Q_e	Energie radiantă (într-un domeniu spaţio-temporal)	J
H_e	Expunere radiantă (într-un punct al unei suprafeţe)	$J \cdot m^{-2}$
Φ_e	Flux radiant (al unui fascicul de radiaţie)	W
M_e	Exitanţă radiantă (într-un punct al unei suprafeţe)	$W \cdot m^{-2}$
E_e	Iradianţă (într-un punct al unei suprafeţe)	$W \cdot m^{-2}$
I_e	Intensitate radiantă (a unei surse într-o direcţie)	$W \cdot sr^{-1}$
L_e	Radianţă (într-o direcţie şi într-un punct al suprafeţei unei surse sau unui receptor de radiaţie sau într-un punct de pe traiectoria unui fascicul de radiaţie)	$W \cdot sr^{-1} \cdot m^{-2}$

radiometru ⇐ măsurător de radiaţii / *radiation meter / radiamètre* / Ansamblu pentru măsurarea unor mărimi caracteristice radiaţiilor ionizante ca, de exemplu, activitatea, debitul expunerii etc., şi care comportă unul sau mai multe detectoare de radiaţii şi subansamblurile sau elementele funcţionale asociate.

radiometru absolut / *absolute thermal detector / radiomètre absolu* / Receptor termic de radiaţie optică care permite compararea directă a unui flux energetic cu o putere electrică.

radiometru de corp uman ⇐ numărător global de corp / *whole-body radiation meter / anthroporadiamètre* / Echipament dotat cu unul sau mai multe detectoare de radiaţii puternic protejate contra radiaţiei ionizante ambiante, cu ansamblele şi subansamblele asociate, destinat măsurării emisiunii totale a corpului uman.

radiometru de numărare pentru prospecţiune (cu detector Geiger-Müller) / *(GM counter tube) counting prospecting radiation meter / radiamètre de comptage pour prospection (à tube compteur de Geiger-Müller)* / Ansamblu autonom sau portativ, folosit în prospecţiune, care utilizează unul sau mai multe detectoare Geiger-Müller, destinat numărării fotonilor detectaţi.

radiometru de produs expunere-suprafaţă / *area exposure product meter / radiamètre de produit exposition-surface* / Radiometru destinat măsurării produsului expunere-suprafaţă.

radiometru de produs kerma-suprafaţă / *area kerma product meter / radiamètre de produit kerma-surface* / Radiometru destinat măsurării produsului kerma-suprafaţă.

radiometru de prospecţiune (cu detector Geiger-Müller) / *(GM counter tube) prospecting radiation meter / radiamètre de prospection (à tube compteur de Geiger-Müller)* / Ansamblu autonom sau portativ, folosit în prospecţiune, care utilizează unul sau mai multe detectoare Geiger-Müller, destinat măsurării densităţii fluxului de particule sau de fotoni.

radiometru de prospecţiune (cu scintilator) / *(scintillator) prospecting radiation meter / radiamètre de prospection (à scintillateur)* / Ansamblu autonom sau portativ, folosit în prospecţiune, care utilizează un scintilator, destinat măsurării densităţii fluxului de particule sau de fotoni.

radiometru de prospecţiune (cu scintilator) montat pe vehicul / *vehicle-borne (scintillator) prospecting radiation meter / radiamèètre de prospection porté (à scintillateur)* / Radiometru de prospecţiune (cu scintilator) montat pe vehicul, conţinând cel mai frecvent un înregistrator al cărui mecanism de derulare este acţionat de deplasarea vehiculului.

radiometru de prospecţiune / *prospecting radiation meter / radiamètre de prospection* / Radiometru destinat prospecţiunii radiometrice prin detectarea unei radiaţii ionizante.

radiometru de prospecţiune cu analizor de amplitudine (cu scintilator) montat pe vehicul / *vehicle-borne (scintillator) prospecting radiation meter with amplitude analyzer / radiamètre de prospection*

porté à analyseur d'amplitude (à scintillateur) / Radiometru selectiv de prospecţiune (cu scintilator) montat pe vehicul, care utilizează pentru selectare un analizor de amplitudine în care o linie de identificare permite determinarea naturii elementului radioactiv detectat.

radiometru gama de corp uman cu analizor de spectru / *whole-body gamma spectrum analyzer* / *anthroporadiamètre gamma à analyseur de spectre* / Sistem care conţine un radiometru de corp uman, un analizor de amplitudine şi un echipament de prelucrare numerică a datelor, destinat identificării radionuclizilor prezenţi în corpul uman şi evaluării activităţilor respective.

radiometru selectiv de prospecţiune (cu scintilator) montat pe vehicul / *vehicle-borne selective (scintillator) prospecting radiation meter* / *radiamètre sélectif de prospection porté (à scintillateur)* / Radiometru de prospecţiune (cu scintilator) montat pe vehicul, permiţând diferenţierea radiaţiilor datorate toriului, uraniului sau altor elemente radioactive prin măsurarea selectivă a densităţii fluxului fotonic cu ajutorul discriminatorilor de amplitudine.

radionuclid ⇐ nuclid radioactiv / *radionuclide* / *radionucléide* / Nuclid radioactiv.

(radionuclid) emiţător alfa ⇐ emiţător alfa / *alpha emitter* / *émetteur alpha* / Radionuclid care se dezintegrează emiţând o radiaţie alfa.

(radionuclid) emiţător beta ⇐ emiţător beta / *beta emitter* / *émetteur bêta* / Radionuclid care se dezintegrează emiţând o radiaţie beta.

radionuclid emiţător (de raze) X ⇐ emiţător de radiaţii X / *X emitter [radionuclide]* / *émetteur X [radionucléide]* / Radionuclid care se dezintegrează emiţând o radiaţie X.

(radionuclid) emiţător gama ⇐ emiţător (de radiaţii) gama / *gamma emitter* / *émetteur gamma* / Radionuclid care se dezintegrează emiţând o radiaţie gama.

radioorizont ⇒ orizont radioelectric

radioorizont de referinţă ⇒ orizont radioelectric de referinţă

radioprotecţie / *radiation protection* / *radioprotection* / Ramură a ştiinţei şi tehnologiei care tratează despre protecţia persoanelor şi a mediului lor înconjurător contra efectelor dăunătoare ale radiaţiilor ionizante şi neionizante.

radioprotecţie [tehnică] ⇐ protecţie radiologică / *radiological protection* / *protection radiologique* / 1. Ansamblu de măsuri destinate limitării efectelor nocive ale acţiunii radiaţiilor ionizante asupra persoanelor ca, de exemplu, limitarea expunerii externe la radiaţii sau limitarea introducerii de radionuclizi în organism şi alte limitări profilactice, cu scopul reducerii posibilităţii provocării de leziuni prin asemenea efecte. 2. Totalitatea măsurilor cunoscute pentru a limita degajările de produse chimice şi fizice prin iradierea materialelor.

radioreleu ⇐ legătură prin radioreleu / *radio-relay system* / *faisceau hertzien* / Canal de radiocomunicaţii care comportă staţii terminale conectate prin radiorelee intermediare.

radioreleu de bandă largă / *wideband radio relay system* / *faisceau hertzien à large bande* / Canal de radiocomunicaţii constituit din mai multe secţiuni conectate prin staţii de relee cu o lărgime de bandă suficientă pentru asigurarea transmisiunii mai multor grupuri primare sau secundare de canale telefonice, a unuia sau mai multor canale de televiziune, a unor combinaţii ale acestora sau a unor canale de natură diferită având lărgimi de bandă de acelaşi ordin.

radioreleu în vizibilitate directă / *(line-of-sight) radio-relay system* / *faisceau hertzien (en visibilité)* / Radioreleu în care ruta radioelectrică directă dintre două staţii adiacente este suficient de distanţată de obstacole pentru ca difracţia să aibă o influenţă neglijabilă în cea mai mare parte a timpului, ţinând cont de refracţia troposferică.

radioreleu transorizont / *trans-horizon radio-relay system* / *faisceau hertzien transhorizon* / Radioreleu în care nu există traseu radioelectric direct între două staţii adiacente decât eventual pe durata unei foarte mici fracţiuni de timp. Notă: Radioreleele transorizont utilizează în general difuziunea prin propagare troposferică.

radioscopie ⇐ fluoroscopie ⇐ roentgenoscopie ⇐ röntgenoscopie / *fluoroscopy* / *radioscopie* / Observarea pe un ecran fluorescent a imaginii produse prin proiectarea pe acesta a unui fascicul de raze X traversând un obiect. Notă: Luminozitatea şi contrastul imaginii radioscopice pot fi întărite prin intermediul unui intensificator de imagine sau al unui aparat de televiziune asociat.

radioscopie directă / *direct radioscopy* / *radioscopie directe* / Radioscopie în care imaginile vizibile sunt prezentate pe suprafaţa receptoare a imaginii sau în proximitatea acesteia, în fasciculul de radiaţii.

radioscopie indirectă / *indirect radioscopy* / *radioscopie indirecte* / Radioscopie în care imaginile vizibile sunt prezentate după transferul informaţiei, apărând în exteriorul fasciculului de radiaţii.

radiosensibilitate / *radiosensitivity* / *sensibilité aux rayonnements (d'un système biologique)* / Reacţia unui sistem biologic la acţiunea radiaţiior.

radiosursă / *radio source* / *radiosource* / Obiect sau regiune celestă dinspre care se observă o radiaţie radioelectrică.

radiotelefonie / *radiotelephony* / *radiotéléphonie* / Transmisiune a vorbirii realizată cu ajutorul undelor radioelectrice modulate.

radiotelegrafie / *radiotelegraphy* / *radiotélégraphie* / Telegrafie realizată cu ajutorul undelor radioelectrice.

radiotelegrafie Van Duuren / *Van Duuren radiotelegraph system* / *radiotélégraphie Van Duuren* / Radiotelegrafie cu corecţie a erorilor şi repetiţie, în general cu multiplexare temporală cu două sau patru canale, care utilizează codul Van Duuren. Notă: 1. Caracteristicile esenţiale ale procedeului sunt definite în recomandarea 342 a CCIR care defineşte şi noţiunile specifice procedeului. 2. Sigla TOR înseamnă "Teleprinting Over Radiocircuits".

radiotelegramă / *radiotelegram* / *radiotélégramme* / Telegramă, originară sau destinată unei staţii terestre mobile, transmise integral sau parţial pe canalele de radiocomunicaţii ale unui serviciu mobil sau prin satelit.

radiotelemetrie ⇐ radiomăsurare ⇐ telemăsurare prin radio ⇐ măsurare la distanţă prin radio / *radiotelemetry* / *radio mesure* / Utilizarea unei radiocomunicaţii pentru indicarea sau înregistrarea automată a măsurărilor efectuate la o anumită distanţă de aparatul de măsurat.

radioterapeut ⇒ radioterapist

radioterapie / *radiotherapy* / *radiothérapie* / Radiologie medicală aplicată în terapie.

radioterapie convenţională / *X-ray therapy [conventional]* / *radiothérapie conventionelle* / Radioterapie cu radiaţii X produsă cu tuburi de radiaţii X cu tensiuni sub 300 kV.

radioterapie convergentă / *convergent radiotherapy* / *radiothérapie convergente* / Tehnică radioterapeutică în care se utilizează fascicule convergente de radiaţii X sau gama concurente într-o zonă dată, sau un fascicul animat de o mişcare continuă, descriind o traiectorie conică cu vârful conului la nivelul centrului de interes.

radioterapie cu fascicul fix / *stationary (beam) radiotherapy* / *radiothérapie à faisceau fixe* / Radioterapie fără mişcarea sursei de radiaţii în raport cu pacientul pe durata iradierii.

radioterapie de contact ⇒ röntgenterapie de contact

radioterapie de înaltă energie / *high-energy radiotherapy* / *radiothérapie à haute énergie* / Radioterapie care utilizează radiaţii produse prin mijloace

electrice şi a căror energie echivalentă se situează în gama MeV.

radioterapie de mişcare / *moving-beam (radio)therapy / radiothérapie cinétique* / Radioterapie care utilizează unul sau mai multe fascicule de radiaţii deplasabile în raport cu pacientul pe durata tratamentului.

radioterapie de profunzime ⇒ röntgenterapie profundă

radioterapie de rotaţie / *rotation therapy / cycloradiothérapie* / Radioterapie în care pacientul este supus unei mişcări de rotaţie sau în care sursa de radiaţii se roteşte în jurul acestuia.

radioterapie de suprafaţă ⇒ röntgenterapie superficială

radioterapie intratisulară / *implantation technique / radiothérapie intratissulaire* / Radioterapie în care sursele de radiaţii sunt implantate în ţesuturile bolnave sau plasate în contact cu acestea.

radioterapie în opoziţie de câmp / *opposite-field therapy / radiothérapie en opposition de champ* / Caz particular al radioterapiei încrucişate care utilizează două fascicule de radiaţii, coaxiale dar de sens contrar.

radioterapie încrucişată / *multi-field therapy / radiothérapie à feux croisés* / Radioterapie în care o leziune este supusă radiaţiilor intrate în organism prin mai multe porţi de intrare.

radioterapie metabolică / *radiopharmaceutical therapy / radiothérapie métabolique* / Radioterapie realizată cu ajutorul produselor farmaceutice radioactive.

radioterapie pendulară / *pendular radiotherapy / radiothérapie pendulaire* / Radioterapie cinetică în care sursa de radiaţii oscilează în jurul unei axe fixe în raport cu pacientul.

radioterapie profundă / *deep radiotherapy / radiothérapie profonde* / Radioterapie în care volumul ţintă este situat în mod obişnuit la o adâncime peste 1 cm, putând fi acoperit de ţesuturi sănătoase.

(radio)terapie tangenţială / *tangential (radio)therapy / thérapie tangentielle* / Metodă xcare constă în dirijarea fasciculului de radiaţii aproape tangenţial unei suprafeţe curbe a ţesutului, tratând astfel prin iradiere un volum relativ mic al acestuia situat în vecinătatea suprafeţei.

radioterapist ⇐ radioterapeut ⇐ radiologist / *radiotherapist / (médecin) radiothérapeute* / Medic radiolog specializat în utilizarea radiaţiilor ionizante în radioterapie.

radiotoxemie ⇒ boală de radiaţii

radiotrasor ⇒ trasor radioactiv

radioundă ⇒ undă radioelectrică

radiu(m)terapie / *radium therapy / radiumthérapie* / Terapie cu radionuclizi care utilizează radiul sau radonul.

radix ⇒ bază de numeraţie

radom ⇐ cupolă radiotransparentă de protecţie / *radome / radome* / Înveliş transparent pentru radiaţia radioelectrică, destinat protejării unei antene sau a unei părţi a acesteia contra efectelor anumitor fenomene exterioare ca, de exemplu, agenţii atmosferici şi diversele radiaţii, fără degradarea sensibilă a caracteristicilor sale radioelectrice.

radonmetru de prospecţiune / *radon content meter / teneurmètre de radon* / Radiometru destinat măsurării concentraţiei volumice a radonului şi a descendenţilor acestuia în atmosferă.

radonmetru de radioprotecţie / *radon content meter (for health physics purposes) / émanomètre de radioprotection* / Ansamblu utilizat în radioprotecţie pentru măsurarea conţinutului de radon şi descendenţi ai acestuia, conţinuţi în atmosferă.

rafală de impulsuri / *pulse burst / rafale d'impulsions* / Secvenţă finită de forme de undă de impuls.

rafinare progresivă / *stepwise refinement / affinement progressif* / Metodă care permite construirea unor programe prin etape succesive astfel încât la fiecare

etapă o acţiune este exprimată sub forma unor acţiuni elementare.

ramă (a unei centrale telefonice) / *apparatus rack (of a switching entity)* / *baie (d'un comutateur téléphonique)* / Ramă de selectoare adaptate realizării unei multiplexări parţiale.

ramă / *rack* / *bâti* / Structură fixă, în general metalică, echipată cu unul sau mai multe şasiuri, panouri sau plăci pe care sunt montate echipamente de telecomunicaţii.

ramă (a unui aparat de măsurat) / *flange [for measuring instruments]* / *collerette* / Suprafaţă în relief pe faţa anterioară, sau margine care înconjoară cutia unui aparat de măsurat pe suprafaţa anterioară sau posterioară a panoului.

ramă cu aparate diverse / *miscellaneous apparatus rack* / *baie pour appareils divers* / Ramă pe care se pot dispune diverse elemente de aparataj, insuficiente pentru a necesita câte o ramă individuală pentru fiecare tip de element.

ramă cu multiplare parţială / *graded rack* / *baie à multiplage partielle* / Ramă de selectoare adaptată realizării unei multiplexări parţiale.

ramă de linii de abonat şi de conectori / *subscriber's line and final selector unit* / *baie des lignes d'abonné et des connecteurs* / Ramă pe care sunt dispuse echipamentele individuale ale liniilor de abonat şi conectoarele asociate unui ansamblu de numere de abonat, grupurile de linii şi de numere nefiind în mod necesar identice.

ramă de măsură a unei staţii de repetoare / *repeater test rack* / *baie de mesures de station de répéteurs* / Ramă a unei staţii de repetoare în care se pot efectua măsurări ale nivelelor de intrare şi de ieşire ale amplificatorilor de frecvenţă acustică şi a ansamblurilor de semnalizare.

(a se) ramifica / *(to) branch [in program execution]* / *brancher* / În execuţia unui program pentru calculator, a alege un ansamblu de instrucţiuni din mai multe alternative posibile.

rampă [element de formă de undă] / *ramp [waveform]* / *rampe [élément de forme d'onde]* / ... / Element particular liniar al unei forme de undă.

rampă a şinei de contact / *ramp [of the conductor rail]* / *plan incliné (d'engagement ou de dégagement)* / Deviaţie a şinei de contact la fiecare capăt al unei secţiuni pentru a facilita trecerea la intrarea sau la ieşirea de pe rampă a elementului de priză de curent alunecătoare.

ramură (a unei reţele de date) / *branch (of a data network)* / *branche (d'un réseau de données)* / Parcurs cuprins între două noduri legate direct, într-o reţea de date.

ramură (într-o reţea de telecomunicaţii) / *branch (in a telecommunication network)* / *branche (dans un réseau de télécommunication)* / Într-o reţea de telecomunicaţii, legătura dintre două noduri sau puncte terminale fără alte noduri intermediare.

rând de bandă / *(tape) row* / *rangée (de bande)* / Parte a unei benzi, situată pe o linie perpendiculară pe marginea de referinţă şi pe care toate caracterele binare pot fi înregistrate sau detectate simultan.

rând de rame [în telefonie] / *suite [in telephony]* / *travée [en téléphonie]* / Şir de rame sau de comutatoare telefonice manuale.

randament / *efficiency* / *rendement* / Raportul, în general exprimat procentual, dintre puterea utilă şi puterea primită (absorbită).

randament al aperturii / *antenna efficiency (for an aperture-type antenna)* / *rendement d'ouverture* / Pentru o antenă cu apertură, raportul dintre aria efectivă totală maximă şi aria geometrică a aperturii.

randament al şarjei / *yield (of a charge)* / *rendement de la charge* / Raportul dintre cantitatea de metal lichid evacuat şi cantitatea de material încărcat.

randament al transmisiei (unui vehicul termoelectric) / *transmission efficiency (of a thermo-electric vehicle)* / *rendement de la transmission (d'un véhicule thermoélectrique)* / Raportul dintre puterea la jantă şi puterea de tracţiune a motorului sau a motoarelor cu ardere internă.

randament (al tubului) / *tube efficiency* / *rendement du tube* / Raportul dintre puterea de ieşire a tubului şi puterea totală de intrare, exceptând puterea de încălzire a catodului şi acea parte a puterii de excitaţie cu aceeaşi frecvenţă ca puterea de ieşire sau un submultiplu al acestei frecvenţe.

randament al unei antene ⇐ randament de radiaţie al unei antene / *radiation efficiency (of an antenna)* / *rendement (d'une antenne)* / Raportul dintre puterea radiată totală a unei antene şi puterea aplicată antenei.

randament al unei surse / *source efficiency* / *rendement d'une source* / Raportul dintre rata de emisiune superficială şi numărul de particule de acelaşi tip create sau eliberate în profunzimea stratului de saturaţie, pe unitatea de timp.

randament (al unui detector cu semiconductor pentru o sursă de radiaţii monoenergetică) / *efficiency (of a semiconductor radiation detector for a monoenergetic radiation source)* / *rendement (d'un semicteur pour une source de rayonnement monoénergétique)* / Raportul dintre numărul de evenimente ionizante în distribuţia spectrală şi numărul total de fotoni care ajung pe volumul activ al detectorului în acelaşi interval de timp.

randament al unui instrument (pentru o sursă) / *instrument efficiency (for a source)* / *rendement d'un instrument (pour une source)* / Raportul dintre numărul de impulsuri pe unitatea de timp citit pe un instrument dat şi rata de emisiune superficială într-o configuraţie geometrică dată relativ la sursă.

randament al unui vârf de energie totală (al unui detector cu semiconductor) / *full energy peak efficiency (of a semiconductor radiation detector)* / *rendement d'un pic d'énergie totale (d'un semicteur)* / Raportul dintre numărul de evenimente în vârful de energie totală a unei distribuţii spectrale şi numărul total de fotoni ajunşi pe volumul activ al detectorului în acelaşi interval de timp.

randament anodic / *anode efficiency* / *rendement anodique* / Raportul dintre puterea alternativă furnizată sarcinii şi puterea de alimentare a anodului unui tub conectat într-un etaj de amplificare.

randament cuantic / *quantum efficiency* / *rendement quantique* / Raportul dintre numărul de evenimente elementare numărate la ieşirea, respectiv la intrarea unui dispozitiv cuantic.

randament cuantic (al unei surse optice cu semiconductoare) / *quantum efficiency (of an optical semiconductor source)* / *rendement quantique (d'une source optique semiconductrice)* / Raportul dintre numărul de fotoni emişi şi numărul de electroni din curentul aplicat.

randament cuantic de conversie (al unui fotocatod) / *(conversion) quantum efficiency (of a photocathode)* / *rendement quantique (de conversion) (d'une photocathode)* / Raportul dintre numărul de electroni emişi de fotocatod şi numărul de fotoni incidenţi.

randament cuantic de fotoluminescenţă / *photoluminescence quantum yield* / *rendement quantique de photoluminescence* / Raportul dintre fluxul fotonic al radiaţiei emise de un material fotoluminescent şi fluxul fotonic al radiaţiei absorbite de acest material. Notă: Randamentul cuantic extern de fotoluminescenţă este raportul dintre fluxul fotonic emis şi fluxul fotonic primit. Notă: Se poate folosi expresia *eficienţă cuantică* în locul celei de *randament cuantic.*

randament cuantic diferenţial / *differential quantum efficiency* / *rendement quantique différentiel* / Panta într-un punct al caracteristicii care reprezintă numărul de

evenimente elementare numărate la ieşirea unui dispozitiv cuantic, în funcţie de numărul de evenimente elementare numărate la intrare.

randament cumulativ de fisiune / *cumulative fission yield* / *rendement de fission cumulé* / Fracţiune a fisiunilor generatoare ale unui nuclid determinat, direct sau indirect, după un timp specificat. În lipsa specificării acestuia, se consideră valoarea asimptotică.

randament de colectare (al unui tub fotomultiplicator) / *collection efficiency (of a photomultiplier tube)* / *rendement de collection (d'un tube photomultiplicateur)* / Raportul dintre numărul de electroni utili care ating prima dinodă şi numărul de electroni emişi de fotocatod.

randament de cuplaj / *coupling efficiency* / *rendement de couplage* / Raportul dintre fluxul energetic din avalul unui cuplaj şi fluxul energetic din amonte.

randament de fisiune / *fission yield* / *rendement de fission* / Fracţiune a fisiunilor care conduce la produse de fisiune de un tip dat.

randament de radiaţie al unei antene ⇒ randament al unei antene

randament de transmisie al fasciculului electronic / *electron-beam transmission efficiency* / *rendement de transmission du faisceau électronique* / Raportul, în condiţii date, dintre curentul de colector şi curentul electronic total al fasciculului la ieşirea din tunul electronic.

randament direct de fisiune ⇒ randament primar de fisiune

randament electrotermic / *electrothermal efficiency* / *rendement électrothermique* / Raportul dintre energia eficientă şi energia primită de o instalaţie electrotermică, fără a ţine seama de energia primită de echipamentele adiţionale alimentate direct de la reţea.

randament energetic (al unei surse de radiaţie) / *radiant efficiency (of a source de rayonnement)* / *rendement énergétique (d'une source de rayonnement)* / Raportul dintre fluxul energetic al radiaţiei emise de o sursă şi puterea consumată de această sursă.

randament energetic (al unei surse optice) / *source power efficiency* / *rendement énergétique (d'une source optique)* / Raportul dintre fluxul energetic emis de o sursă optică şi puterea consumată de această sursă, în general puterea electrică.

randament energetic de conversie (al unui scintilator) / *energy conversion efficiency (of a scintillator)* / *rendement énergétique de conversion (d'un scintillateur)* / Raportul dintre energia totală a fotonilor emişi de un scintilator şi energia incidentă absorbită de acesta.

randament energetic de fotoluminescenţă / *photoluminescence radiant yield* / *rendement énergétique de photoluminescence* / Raportul dintre fluxul energetic al radiaţiei emise de un material fotoluminescent şi fluxul energetic al radiaţiei absorbite de acest material. Notă: Termenul este utilizat, de asemenea, pentru fenomenul elementar cu o semnificaţie asemănătoare: raportul dintre energia fotonului emis şi a celei fotonului absorbit care i-a dat naştere.

randament independent de fisiune ⇒ randament primar de fisiune

randament standardizat (al unui corp de iluminat) / *light output ratio (of a luminaire)* / *rendement normalisé (d'un luminaire)* / Raportul dintre fluxul total al corpului de iluminat, măsurat în condiţii practice specificate, cu propriile sale echipamente şi lămpi, şi suma fluxurilor luminoase ale acestor lămpi, când acestea se află în afara corpului de iluminat şi funcţionează cu aceleaşi echipamente în condiţii specificate.

randament standardizat inferior (al unui corp de iluminat) / *downward light output ratio (of a luminaire)* / *rendement normalisé inférieur (d'un luminaire)* / Raportul dintre fluxul emisferic inferior al corpului de iluminat, măsurat în condiţii practice specificate cu propriile

sale echipamente şi lămpi, şi suma fluxurilor luminoase ale acestor lămpi, când acestea se află în afara corpului de iluminat şi funcţionează cu aceleaşi echipamente în condiţii specificate.

randament neutronic pe o absorbţie ⇐ factor eta / *neutron yield per absorption / facteur éta* / Numărul mediu de neutroni de fisiune primari, inclusiv neutronii întârziaţi emişi pe un neutron absorbit de un nuclid fisionabil sau de un combustibil nuclear, număr dependent de energia neutronilor absorbiţi.

randament optic (al unui corp de iluminat) / *optical light output ratio (of a luminaire) / rendement optique (d'un luminaire)* / Raportul dintre fluxul total al corpului de iluminat, măsurat în condiţii specificate, şi suma fluxurilor luminoase individuale ale lămpilor când acestea se află în interiorul corpului de iluminat. Notă: Pentru corpurile de iluminat dotate numai cu lămpi cu incandescenţă, randamentul optic şi randamentul luminos sunt practic aceleaşi.

randament primar de fisiune ⇐ randament direct de fisiune ⇐ randament independent de fisiune / *primary fission yield / rendement de fission primaire* / Fracţiune a fisiunilor generatoare ale unui nuclid determinat înaintea oricărei dezintegrări beta sau gama.

randament tehnic (al unui detector cu scintilaţii) / *technical yield (of a scintillation detector) / rendement technique (d'un détecteur à scintillation)* / Raportul dintre energia totală a fotonilor care traversează fereastra de ieşire a unui detector cu scintilaţii şi energia particulei ionizante absorbită de scintilator.

randament termic / *thermal efficiency / rendement thermique* / Raportul dintre puterea termică utilă şi puterea de încălzire.

randamentul unei instalaţii electrotermice / *efficiency of an electroheat installation / rendement d'une installation électrothermique* / Raportul dintre energia utilă şi energia totală primită de o instalaţie electrotermică.

randamentul unui schimbător de frecvenţă cu cristal / *crystal frequency-changer efficiency / rendement d'un changeur de fréquence à cristal* / Raportul dintre puterea de ieşire şi puterea de intrare a semnalului.

rang (al unei armonice) ⇐ ordin al unei armonice / *harmonic number / rang (d'un harmonique)* / Număr întreg egal cu raportul dintre frecvenţa armonicei şi frecvenţa fundamentalei.

rang (al unei cifre) ⇐ poziţie (a unei cifre) / *digit place / rang (d'un chiffre)* / Într-un sistem de reprezentare poziţională, fiecare poziţie care poate fi ocupată de un caracter şi care poate fi identificată fie printr-un număr ordinal, fie printr-un identificator echivalent.

rapel al registrului / *register call / rappel d'enregistreur* / Cerere a unei funcţii de registru după stabilirea unei conexiuni.

rapel al reţelei / *network recall / rappel du réseau* / Apelare a reţelei de către un abonat în cursul unei comunicaţii în vederea cererii altor servicii.

rapiditate a fadingului / *rapidity of fading / rapidité d'évanouissement* / Panta curbei care reprezintă nivelul unui semnal în funcţie de timp în prezenţa unei atenuări, pantă în general exprimată în dB.

rapiditate de încălzire a catodului / *cathode heating rate / rapidité d'échauffement de la cathode* / Durată necesară ca viteza de creştere a curentului catodic să atingă valoarea sa maximă în condiţii date.

rapiditate de pregătire / *priming rate / rapidité d'apprétage* / Rapiditate cu care un element sau o zonă de memorie este pregătită de la un nivel dat la altul.

rapiditate de ştergere / *erasing rate / rapidité d'effacement* / Rapiditate de ştergere a unui element sau a unei zone de memorie de la un nivel dat la altul.

raport / *ratio / rapport* / Câtul dintre două mărimi de aceeaşi natură. Note: 1. Mărimea definită printr-un raport nu are dimensiune şi este exprimată printr-un

număr. 2. Raportul c/d se exprimă prin "raportul dintre c şi d".

raport [rezultat al unei împărţiri] != cât

raport al axelor (unei elipse de polarizare) / *axial ratio* / *rapport d'axes* / Raportul dintre axa mare şi axa mică ale unei elipse de polarizare.

raport al înălţimii de suspendare (a unei instalaţii de iluminat interior) / *suspension factor (of an installation in an interior)* / *rapport (de hauteur) de suspension (d'une installation d'éclairage intérieur)* / Raportul dintre distanţa faţă de plafon a corpurilor de iluminat ale instalaţiei şi distanţa faţă de plafon a planului util.

raport alfa ⇒ factor alfa

raport de amestec (al vaporilor de apă) / *mixing ratio (of water vapour)* / *rapport de mélange (de la vapeur d'eau)* / Raportul dintre masa vaporilor de apă şi masa de aer uscat într-un volum dat de aer. Notă: Acest raport este exprimat în general în g/kg.

raport de amortizare / *damping ratio* / *taux d'amortissement* / 1. Pentru o oscilaţie liberă a unui sistem liniar de ordinul doi, măsura amortizării, exprimată (fără semn) prin raportul dintre cea mai mare şi cea mai mică dintre oscilaţiile succesive ale ieşirii (de sensuri opuse) în jurul valorii finale în regim permanent. 2. Factorul de amortizare este valoarea factorului D a unui sistem liniar de ordinul doi, definit prin ecuaţia diferenţială: $d^2x/dt^2 + 2D\omega_0 dx/dt + \omega_0^2 x = 0$, unde ω_0 este frecvenţa unghiulară, exprimată în rad/s.

raport de amplificare a curentului (unui traductor) ⇐ raport de amplificare în curent / *current ratio (of a transductor)* / *rapport des courants (d'un transducteur)* / Raportul dintre o variaţie elementară a curentului de ieşire şi variaţia corespunzătoare a curentului de comandă, în regim permanent şi pentru condiţii de funcţionare determinate.

raport de amplificare a puterii / *power amplification [factor]* / *rapport d'amplification en puissance* / Raportul dintre variaţia elementară a puterii de ieşire şi variaţia corespunzătoare a puterii de comandă, în regim permanent şi în condiţii de funcţionare date.

raport de amplificare a tensiunii (unui traductor magnetic) / *voltage ratio (of a transductor)* / *rapport des tensions (d'un transducteur magnétique)* / Raportul dintre variaţia elementară a tensiunii de ieşire şi variaţia corespunzătoare a tensiunii de comandă, în regim permanent şi în condiţii de funcţionare date.

raport de amplificare în curent ⇒ raport de amplificare a curentului (unui traductor)

raport de atenuare / *attenuation ratio* / *indice d'atténuation* / Raportul dintre valoarea unei mărimi de radiaţie specificate în centrul unui fascicul larg cu o calitate a radiaţiei specificată, materialul prevăzut pentru atenuare fiind în afara fasciculului, şi valoarea în acelaşi punct şi în aceleaşi condiţii, cu materialul plasat în fascicul.

raport de colectă luminoasă (al unui detector cu scintilaţii) / *light collection ratio (of a scintillation detector)* / *quotient de collecte de lumière (d'un détecteur à scintillation)* / Raportul dintre energia totală a fotonilor care traversează fereastra de ieşire a unui detector cu scintilaţii şi energia totală a fotonilor scintilaţiei.

raport de compensare (al unei camere cu ionizare compensate) / *compensation ratio (of a compensated ionization chamber)* / *rapport de compensation (d'une chambre d'ionisation compensée)* / Inversul factorului de compensare, utilizat ca indice de calitate al unei camere cu ionizare compensate.

raport de compresiune / *compression ratio* / *rapport de compression* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre variaţiile nivelului mediu al unui semnal înainte şi după compresiune.

raport de conducţie ⇐ factor de utilizare al unui tub electronic / *conduction ratio / rapport de conduction* / Raportul dintre durata de conducţie şi durata totală de funcţionare.

raport de contrast / *storage contrast ratio / rapport de contraste* / Raportul dintre luminanţa urmei şi luminanţa fondului.

raport de conversie / *conversion ratio / rapport de conversion* / Raportul dintre numărul total de nuclee fisile produse prin conversie şi numărul total de nuclee fisile distruse. Notă: Termenul se referă la un moment specificat sau la o perioadă de timp.

raport de decuplare (între intrările unei antene multiport) / *isolation ratio (of a multiport antenna) / rapport de découplage entre accès (d'une antenne)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea aplicată la un acces al unei antene cu mai multe accese şi puterea disponibilă la un alt acces, provenită din puterea incidentă.

raport de degajare / *disengaging ratio / rapport de dégagement* / Raportul dintre valoarea de degajare a contactelor şi valoarea de funcţionare.

raport de discriminare (al unei antene de recepţie între două unde) / *discrimination ratio (of an antenna between two received waves) / rapport de discrimination (d'une antenne de réception pour deux ondes)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea disponibilă produsă la bornele unei antene de recepţie de o undă şi cea produsă de o altă undă al cărui câmp electric are aceeaşi normă cu cea a primei unde, dar diferă de aceasta prin alte caracteristici precizate de la caz la caz ca, de exemplu, direcţia de propagare, polarizarea, frecvenţa.

raport de disimetrie / *unbalance ratio / rapport de dissymétrie* / Diferenţa dintre valoarea cea mai înaltă şi cea mai joasă a valorilor efective ale fundamentalei într-un circuit trifazat, raportată la media celor trei valori efective ale fundamentalei curentului sau a tensiunilor, după caz.

raport de evaluare / *evaluation report / rapport d'évaluation* / Raport asupra studiului post-implementare a unui sistem, care descrie modul în care sunt atinse obiectivele, identifică problemele nerezolvate şi facilitează astfel evoluţiile ulterioare.

raport de extensie a lărgimii de bandă / *bandwidth expansion ratio / rapport d'étalement de la largeur de bande* / Raportul dintre lărgimea de bandă necesară şi lărgimea benzii de bază.

raport de format [în fototelegrafie] / *aspect ratio [in facsimile] / rapport de format* / Raportul dintre lăţimea şi înălţimea unei imagini sau a câmpului de explorare în fototelegrafie.

raport de funcţionare în sarcină ⇒factor de utilizare în sarcină

raport de grilă / *grid ratio / rapport de grille* / Pentru o grilă liniară, raportul, pe linia mediană, dintre înălţimea lamelor şi lăţimea spaţiilor ce le separă.

raport de impedanţă al unui sistem electroenergetic / *system impedance ratio / rapport d'impédance du réseau* / (într-un punct de măsurare dat, de obicei la una din extremităţile unei linii electrice) Raport între impedanţa de sursă a reţelei şi impedanţa zonei protejate.

raport de impulsuri / *pulse ratio / rapport d'impulsion* / În comutaţia automată, raportul dintre durata unui impuls de deschidere şi durata următorului impuls de închidere.

raport de intermodulaţie / *intermodulation ratio / rapport d'intermodulation* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre un nivel de putere de referinţă indicat şi nivelul de putere al unui produs de intermodulaţie dat.

raport de oscilaţie (a potenţialului de accelerare) / *percentage ripple (of X-ray tube voltage) / taux d'oscillation (de la haute tension radiogène)* / Pentru un potenţial de accelerare al unui tub de

radiaţii unidirecţional, raportul procentual $(V_{max} - V_{min})/V_{max}$, potenţialul de accelerare variind ciclic între valorile sale maximă V_{max} şi minimă V_{min}.

raport de polarizare (a unui mod degenerat, într-un ghid de unde) / *polarization ratio (of a degenerate mode) (in a waveguide)* / *rapport de polarisation (d'un mode dégénéré) (dans un guide d'ondes)* / Raportul coeficienţilor combinaţiei liniare a modurilor independente de propagare care reprezintă un mod degenerat într-un ghid de unde. Note: 1. Dacă există n moduri de propagare independente, polarizarea unui mod degenerat dat este determinată integral de cel mult $n-1$ raporturi de polarizare. 2. Într-un ghid de unde de secţiune transversală, rectangulară sau circulară, există două moduri de propagare independente, polarizarea unui mod degenerat dat fiind determinată de un singur raport de polarizare.

raport de polarizare (al unui vector de câmp) / *polarization ratio (of a field vector)* / *rapport de polarisation (d'un vecteur de champ)* / Raportul dintre cele două mărimi complexe care reprezintă componentele unui vector de câmp în două direcţii ortogonale ale planului de polarizare.

raport de postaccelerare / *post-deflection acceleration ratio* / *rapport de postaccélération* / Raportul dintre potenţialul ecranului şi potenţialul ultimului electrod accelerator care precede sistemul de deflexie.

raport de presiune diferenţială critică / *critical differential pressure ratio* / *rapport de pression différentielle critique* / Valoarea maximă a raportului dintre presiunea diferenţială şi presiunea absolută de intrare ce intervine în toate ecuaţiile de dimensionare a vanelor pentru fluide compresibile.

raport de propagare sferică-plană ⇒ factor de umbrire

raport de protecţie la supratensiuni de comutaţie / *protection ratio against switching impulses* / *rapport de protection aux surtensions de manoeuvre* / Raportul dintre nivelul de protecţie al unui dispozitiv de protecţie la supratensiuni de comutaţie şi tensiunea nominală de ţinere la impulsuri de comutaţie a acelui dispozitiv.

raport de protecţie la supratensiuni de trăsnet / *protection ratio against lightning impulses* / *rapport de protection aux surtensions de foudre* / Raportul dintre nivelul de protecţie al unui dispozitiv de protecţie la supratensiuni atmosferice şi tensiunea nominală de ţinere la impulsuri de trăsnet a acelui dispozitiv.

raport de putere în domeniul de acord / *tuning range power ratio* / *rapport de puissance dans la plage d'accord* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea de ieşire maximă şi puterea de ieşire minimă într-un domeniu de acord dat.

raport de ramificaţie / *branching ratio* / *rapport d'embranchement* / Raportul fracţiunilor de ramificaţie pentru două moduri date de dezintegrare.

raport de reglare a mărimii caracteristice / *setting ratio of the characteristic quantity* / *rapport d'ajustement de la grandeur caractéristique* / Raportul dintre valoarea maximă de reglare a mărimii caracteristice şi valoarea minimă corespunzătoare.

raport de reglare a temporizării / *setting ratio of a specified time* / *rapport d'ajustement d'une temporisation* / Raportul dintre valoarea maximă şi cea minimă de reglare a temporizării.

raport de rejecţie de mod comun ⇒ factor de rejecţie de mod comun <CMR>

raport de rejecţie de mod serie / *series-mode rejection ratio* / *rapport de rejection de mode série* / Raportul dintre valoarea semnalului de mod serie care antrenează o modificare dată a informaţiei

de ieşire şi creşterea semnalului de intrare, necesară producerii aceleiaşi modificări a informaţiei de ieşire. Note: 1. Acest raport poate fi exprimat ca raport numeric sau în dB, luând de 20 ori logaritmul acestui raport. 2. De exemplu, într-un sistem care utilizează semnale în curent continuu, semnalul de intrare al unui dispozitiv poate fi filtrat faţă de un semnal cu frecvenţa reţelei de curent alternativ, până la un raport de atenuare specificat.

raport de repartiţie / *splitting ratio* / *rapport de répartition* / Raportul nominal $\frac{t_{ij}}{t_{ik}}$ dintre doi coeficienţi specificaţi ai matricii de transfer optic, în care j şi k sunt porţile de ieşire iar i o poartă de intrare comună.

raport de reproducere / *reproduction ratio* / *rapport de reproduction* / Raportul dintre dimensiunile liniare ale documentului reprodus prin fototelegrafie şi dimensiunile omoloage ale documentului original.

raport de resetare / *resetting ratio* / *rapport de retour* / Raportul dintre valoarea de resetare şi valoarea de funcţionare a unui releu. Notă: Aceste valori pot fi măsurate sau valori de încercare, conform standardelor de produs.

raport de sarcină prealabil / *previous load ratio (of a relay)* / *rapport de charge préalable* / Raportul dintre curentul existent înainte de suprasarcină şi curentul de bază în condiţii specificate.

raport de scurtcircuit / *short-circuit ratio* / *rapport de court-circuit* / Raportul dintre curentul de excitaţie, la tensiunea nominală, al indusului în circuit deschis şi curentul nominal al indusului în scurtcircuit simetric permanent pe toate fazele, maşina rotindu-se în ambele cazuri cu viteza sa nominală.

raport de subsistenţă / *subsidence ratio* / ... / Raportul dintre elongaţiile maxime a două oscilaţii succesive de acelaşi semn, numărătorul reprezentând prima oscilaţie în timp.

raport de supraregenerare / *breeding ratio* / *rapport de surgénération* / Raport de conversie cu valoare supraunitară.

raport de temperatură de zgomot / *output noise ratio* / *rapport de température de bruit* / Raportul dintre temperatura de zgomot şi temperatura de zgomot de referinţă.

raport de tensiune al unui divizor capacitiv / *voltage ratio (of a capacitor divider)* / *rapport de tension d'un diviseur capacitif* / Raportul dintre suma capacităţilor condensatorului de înaltă tensiune şi a condensatorului de tensiune joasă şi capacitatea condensatorului de înaltă tensiune.

raport de transfer (al unui divizor de tensiune inductiv) / *transfer ratio (of an inductive voltage divider)* / *rapport de transfert (d'un diviseur de tension inductif)* / Raportul dintre valoarea complexă a tensiunii de ieşire la funcţionarea în gol a unui divizor de tensiune inductiv şi valoarea complexă a tensiunii sale de intrare.

raport de transfer nominal / *nominal transfer ratio* / *rapport de transfert nominal* / Pentru un divizor de tensiune inductiv, raportul dintre tensiunea de ieşire la funcţionarea în gol şi tensiunea de intrare indicată de poziţiile comutatoarelor sau indicată de un alt mijloc de selectare. Notă: Raportul, valorilor efective ale tensiunilor, este un număr real adimensional, obţinut prin citirea cadranelor aparatului sau a unei indicaţii echivalente.

raport de transformare (al unui transformator), 1[în tensiune] / *voltage ratio (of a transformer)* / *rapport de transformation (d'un transformateur), 1[en tension]* / Raportul dintre tensiunile înfăşurărilor de înaltă şi de joasă tensiune ale unui transformator, în condiţii specificate.

raport de transformare (al unui transformator), 2[în curent] / *current ratio*

(of a transformer) / rapport de transformation (d'un transformateur), 2[en courant] / Raportul dintre curenţii înfăşurărilor de joasă şi de înaltă tensiune ale unui transformator, în condiţii specificate.

raport de transformare adevărat / *true voltage ratio / rapport vrai* / Raportul dintre tensiunea de intrare aplicată la intrarea divizorului de tensiune şi tensiunea de ieşire la funcţionarea în gol.

raport de transformare al unui transformator de curent / *actual transformation ratio of a current transformer / rapport de transformation d'un transformateur de courant* / Raportul dintre curentul primar real şi curentul secundar real ale unui transformator de curent.

raport de transformare al unui transformator de tensiune / *actual transformation ratio of a voltage transformer / rapport de transformation d'un transformateur de tension* / Raportul dintre tensiunea primară reală şi tensiunea secundară reală ale unui transformator de tensiune.

raport de transformare de priză (al unei perechi de înfăşurări) / *tapping voltage ratio (of a pair of windings) / rapport de transformation de prise (d'une paire d'enroulements)* / Raport egal cu raportul de transformare nominal multiplicat cu coeficientul de priză al înfăşurării cu prize, dacă aceasta este înfăşurarea de înaltă tensiune, respectiv divizat prin coeficientul de priză al înfăşurării cu prize, dacă aceasta este înfăşurarea de joasă tensiune.

raport de transformare estimat / *rated voltage ratio / rapport de transformation nominal* / Raportul dintre tensiunea sau curentul nominal primar şi tensiunea sau curentul nominal secundar.

raport de transformare estimat al unui transformator de curent ⇒ raport de transformare nominal al unui transformator de curent

raport de transformare estimat al unui transformator de tensiune ⇒ raport de transformare nominal al unui transformator de tensiune

raport de transformare nominal / *nominal voltage ratio / rapport nominal des tensions* / Raportul dintre tensiunea nominală de intrare şi tensiunea nominală de ieşire ale unui divizor de tensiune.

raport de transformare nominal (al unui transformator) / *rated voltage ratio (of a transformer) / rapport de transformation assigné (d'un transformateur)* / Raportul dintre tensiunea nominală a unei înfăşurări şi cea a unei alte înfăşurări, caracterizată printr-o tensiune nominală inferioară sau egală.

raport de transformare nominal al unui transformator de curent ⇐ raport de transformare estimat al unui transformator de curent / *rated transformation ratio of a current transformer / rapport de transformation assigné d'un transformateur de courant* / Raportul dintre curentul primar nominal şi curentul secundar nominal pentru un transformator de curent.

raport de transformare nominal al unui transformator de tensiune ⇐ raport de transformare estimat al unui transformator de tensiune / *rated transformation ratio of a voltage transformer / rapport de transformation assigné d'un transformateur de tension* / Raportul dintre tensiunea primară nominală şi tensiunea secundară nominală ale unui transformator de tensiune.

raport de transmisiune / *transmission ratio / indice de transmission* / Raportul dintre valoarea unei mărimi de radiaţie specificate în centrul unui fascicul cu o calitate a radiaţiei şi în condiţii geometrice specificate după traversarea unui material şi valoarea care ar exista în acelaşi punct fără prezenţa acestui material în fascicul.

raport de undă staţionară (într-o linie de transmisiune) ⇐ factor de undă staţionară (într-o linie de transmisiune) / *standing wave ratio (in a transmission*

line) / rapport d'onde stationnaire (dans une ligne de transmission) / Raportul dintre amplitudinea maximă şi cea minimă adiacentă, de-a lungul axei unei linii de transmisiune sau a unui ghid de unde, a unei componente particulare a câmpului electromagnetic al unei unde staţionare. Note: 1. Acest raport este egal cu $\frac{1+R}{1-R}$, unde r este modulului factorului de reflexie complex. 2. Se utilizează uneori inversul raportului descris anterior, dar nu este recomandabil.

raport de uniformitate a luminanţei / *luminance uniformity ratio / rapport d'uniformité de luminance* / Raportul dintre valorile maximă şi minimă ale luminanţei urmei sau ale luminanţei fondului unui tub cu memorie.

raport de zgomot în exces ⇐ factor de zgomot în exces / *excess noise ratio / rapport d'excès de bruit* / 1. Într-o bandă de frecvenţe, raportul dintre puterea de zgomot în exces şi puterea de zgomot de referinţă. 2. Raportul dintre temperatura de zgomot în exces şi temperatura de zgomot de referinţă.

raport direct (al unei instalaţii de iluminat interior) / *direct ratio (of an interior lighting installation) / rapport direct (d'une installation d'éclairage intérieur)* / Raportul dintre fluxul direct pe planul util şi fluxul emisferic inferior al instalaţiei.

raport energie pe bit/densitate spectrală de zgomot / *bit energy to noise spectral density ratio / rapport énergie par bit sur densité spectrale de bruit* / Într-un punct al unui canal de transmisiune, raportul, în general exprimat în dB, dintre energia utilizată pentru transmiterea unui element binar şi densitatea spectrală a puterii de zgomot.

raport (exponential) de amortizare / ... / *rapport (exponentiel) d'amortissement* / Raportul dintre elongaţiile maxime a două oscilaţii succesive, fie de acelaşi semn, fie de semne contrare conform unei convenţii, numărătorul reprezentând a doua oscilaţie în timp.

raport faţă-spate / *front-to-back ratio / rapport des rayonnements avant et arrière (d'une antenne)* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre tensiunile cimomotoare maxime ale unei antene în axele lobului principal şi lobului posterior.

raport între traficul orei forte şi traficul zilnic / *busy hour-to-day ratio / rapport du trafic de l'heure chargée au trafic journalier* / Raportul dintre traficul sau debitul de apeluri al orei forte şi traficul sau debitul de apeluri zilnic.

raport între traficul zilnic şi traficul orei forte / *day to busy hour ratio / rapport de trafic journalier au trafic à l'heure chargée* / Raportul dintre traficul sau debitul de apeluri al unei perioade de 24 de ore consecutive şi traficul sau debitul de apeluri al orei forte.

raport linie spectrală-zgomot de fond / *line-to-background ratio of a spectral line / rapport raie-bruit de fond* / Raportul dintre intensitatea unei linii monoenergetice şi intensitatea zgomotului de fond imediat adiacent acestei linii.

raport magnetorezistiv / *magnetoresistive ratio / rapport de magnétorésistance* / Raportul dintre rezistenţa unui magnetorezistor corespunzătoare unei inducţii magnetice specificate şi rezistenţa corespunzătoare unei inducţii magnetice nule.

raport purtătoare-zgomot / *carrier-to-noise ratio / rapport de signal à bruit* / Raportul dintre puterea purtătoarei şi puterea de zgomot, amândouă fiind măsurate în aceeaşi bandă de trecere şi integrate pe acelaşi interval de timp.

raport semnal-bruiaj / *signal to interference ratio / rapport signal sur brouillage* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre puterea semnalului util şi puterea totală a semnalelor perturbatoare şi a zgomotelor, evaluată în condiţii specificate într-un punct dat al unui canal de transmisiune.

raport semnal-pauză / *mark-space ratio / rapport signal-espace* / Raportul dintre

durata unei semiunde dreptunghiulare, măsurată la 50 % din valoarea vârf-la-vârf, şi durata următoarei semiunde dreptunghiulare, specificând dacă partea pozitivă a undei este semnalul sau pauza. Note: 1. Pentru impulsuri, acest raport este denumit „raport tot-sau-nimic". 2. Raportul semnal-pauză este relativ la o undă dreptunghiulară şi nu poate fi confundat cu factorul de formă.

raport semnal-perturbaţie / *signal-to-disturbance ratio* / *rapport signal sur perturbation* / Raportul, în general exprimat în dB, dintre nivelul semnalului util şi nivelul total al semnalelor perturbatoare şi al zgomotelor electromagnetice, măsurate în acelaşi punct şi în condiţii specificate.

raport semnal util-diafonie ⇒ abatere diafonică

raport semnal-zgomot / *signal-to-noise ratio* / *rapport signal sur bruit* / Raportul, în general exprimat logaritmic în dB, dintre puterea unui semnal util într-un punct specificat al unui canal de transmisiune şi puterea zgomotului electromagnetic în acelaşi punct, măsurat în condiţii specificate. Notă: Practic, semnalul nu poate fi separat de zgomot, aşadar se măsoară raportul *(semnal + + zgomot)/zgomot.*

raport semnal-zgomot (al unui detector cu semiconductor) / *signal-to-noise ratio (of a semiconductor detector)* / *quotient signal-bruit (d'un semicteur)* / Raportul dintre valoarea sarcinii la electrozii de ieşire ai unui detector cu semiconductor produsă de o particulă ionizantă cu energie dată şi valoarea sarcinii echivalente zgomotului detectorului măsurată în aceleaşi condiţii.

raport semnal-zgomot (al unui tub analizor) / *signal-to-noise ratio (of a camera tube)* / *rapport signal sur bruit (d'un tube analyseur)* / Într-o bandă de trecere dată, raportul dintre valoarea vârf-vale a curentului de semnal şi valoarea efectivă a zgomotului în curentul de ieşire.

raportul domeniilor de măsurare / *rangeability* / *capacité de portée* / Raportul dintre domeniul maxim şi domeniul minim pentru care un dispozitiv sau aparat poate fi etalonat cu o precizie dată.

RARM ⇒ dispozitiv de reanclanşare automată monopolară

RART ⇒ dispozitiv de reanclanşare automata tripolară

rastru / *raster* / *canevas [en télévision]* / Imagine predeterminată de linii regulate de baleiaj, care asigură o acoperire sensibil uniformă a unei zone a ecranului sau a ţintei.

rată (instantanee) de reparare / *(instantaneous) repair rate* / *taux (instantané) de réparation* / Limită, dacă există, a raportului dintre probabilitatea condiţională de încheiere a unei operaţii de mentenanţă corectivă în cursul unui interval de timp dat (t, t + Δt) şi durata Δt a intervalului de timp, atunci când Δt tinde către zero, presupunând că operaţia este în curs de desfăşurare la începutul intervalului de timp.

rată (volumică) de deionizare / *deionization rate* / *vitesse volumique de désionisation* / Rata volumică de recombinare într-un fluid ionizat.

rată (volumică) de ionizare / *ionization rate* / *vitesse volumique d'ionisation* / Numărul de perechi de ioni produs pe unitatea de volum şi pe unitatea de timp.

rată (volumică) de recombinare / *recombination rate* / *vitesse volumique de recombinaison* / Numărul de perechi de purtători de sarcină de semne opuse recombinaţi pe unitatea de volum şi pe unitatea de timp.

rată a deviaţiei amplitudinii / *pulse amplitude deviation rate* / *taux de déviation de l'amplitude* / Derivata amplitudinii impulsului în funcţie de timp, în condiţii specificate.

rată de apreciere imediată / *immediate appreciation percentage* / *taux de compréhension immédiate* / Raportat la numărul total de fraze independente enunţate în

cursul unei încercări de telefonometrie, conținând fiecare câte o idee simplă și ușor de înțeles, procentajul acelor fraze pe care auditorul declară că le-a înțeles imediat, fără efort conștient de înțelegere.

rată de defectare (instantanee) / *(instantaneous) failure rate / taux (instantané) de défaillance* / Limită, dacă există, a raportului dintre probabilitatea condiționată pentru ca momentul T al unei defectări a unei entități să fie cuprins într-un interval de timp dat (t, t + Δt), și durata Δt a intervalului de timp, (atunci) când Δt tinde către zero, presupunând că entitatea este disponibilă la începutul intervalului.

rată de defectare estimată / *assessed failure rate / taux de défaillance estimé* / Rată de defectare a unei entități, determinată de valoarea limită sau valorile limită ale intervalului de încredere asociat unui nivel de încredere dat, bazată pe aceleași date cu cele ale ratei de defectare observată a entităților nominal identice.

rată de defectare extrapolată / *extrapolated failure rate / taux de défaillance extrapolé* / Extensie prin extrapolare sau interpolare a ratei de defectare observate sau estimate pentru durate și/sau condiții diferite de cele corespunzătoare ratei de defectare observate sau estimate.

rată de defectare observată / *observed failure rate / taux de défaillance observé* / Pentru o perioadă dată a vieții unei entități, raportul dintre numărul total de defectări apărute într-un eșantion și durata cumulată observată pe acest eșantion. Notă: Rata de defectare observată trebuie asociată unor intervale de timp (sau sume de intervale) particulare date din viața unei entități cât și unor condiții date.

rată de defectare predictivă / *predicted failure rate / taux de défaillance prédit* / Pentru condiții date de utilizare și ținând seama de concepția unei entități, rată de defectare calculată pornind de la ratele de defectare observate, estimate sau extrapolate ale componentelor sale.

rată de eficiență ⇐ eficiență [în teletrafic] / *completion ratio / taux d'efficacité [en télétrafic]* / Raportul dintre numărul de tentative de apel efective și numărul total de tentative de apel într-un punct dat al rețelei și într-un interval de timp specificat.

rată de emisie superficială (a unei surse) / *surface emission rate (of a source) / taux d'émission surfacique (d'une source)* / Numărul de particule de tip dat sub o energie dată care părăsesc suprafața unei surse radioactive sau fereastra acesteia, pe unitatea de timp.

rată de erori / *error rate / taux d'erreurs [en traitement des données]* / Proporția numărului total de erori detectate din numărul total de date transmise sau transferate. Notă: Reprezintă numărul de biți care au fost recepționați incorect în cursul unei transmisii de date. Rata erorilor se raportează de obicei la 100 000 biți transmiși.

rată de erori pe bloc / *block error ratio / taux d'erreurs sur les blocs* / Raportul dintre numărul de blocuri eronate la recepție și numărul total de blocuri emise corect pe durata intervalelor de timp omoloage.

rată de erori pe caractere / *character error ratio / taux d'erreur sur les caractères* / Raportul dintre numărul de caractere eronate la recepție și numărul total de caractere emise corect pe durata intervalelor de timp omoloage.

rată de erori pe elemente numerice / *digit error ratio / taux d'erreurs sur les éléments numériques* / Raportul dintre numărul de elemente numerice eronate la recepție și numărul total de elemente numerice emise corect pe durata intervalelor de timp omoloage.

rată de erori reziduale / *residual error rate / taux d'erreur résiduelle* / Raportul dintre numărul de biți, de elemente unitare, de caractere sau de blocuri recepționate incorect dar nedetectate sau necorectate de dispozitivul de protecție contra

erorilor, şi numărul total de elemente corespunzătoare emise.

rată de eşantionare ⇐ frecvenţă de eşantionare / *sampling rate / fréquence d'échantillonnage* / Numărul de eşantioane ale unui semnal luate în unitatea de timp.

rată de intensitate / *intensity ratio / taux d'intensité* / Raportul dintre intensitatea maximă şi intensitatea efectivă ale unui traductor.

rată de justificare / *justification ratio / taux de justification* / Raportul dintre debitul de justificare şi debitul maxim de justificare.

rată de numărare (a impulsurilor) ⇐ viteză de numărare / *counting rate / taux de comptage* / Numărul de impulsuri înregistrate de un detector, pe unitatea de timp.

rată de numărare maximă (a unui detector Geiger-Müller) / *maximum counting rate (of a Geiger-Müller counter tube) / taux de comptage maximal (d'un tube-compteur de Geiger-Müller)* / Maximul curbei care reprezintă rata de numărare măsurată în funcţie de debitul de fluenţă al radiaţiei.

rată de numărare reală / *true count rate / taux de comptage réel* / Rată de numărare observabilă dacă timpul de rezoluţie al instrumentului ar fi zero.

rată de reîmprospătare / *refresh rate / fréquence de rafraîchissement* / Număr de timpi pe secundă în care o imagine este produsă pentru asigurarea reîmprospătării sale.

rată de transfer / *actual transfer rate / cadence brute de transfert* / Numărul mediu de biţi, de caractere sau de blocuri transferate între două puncte în unitatea de timp.

rată de transfer efectivă / *effective transfer rate [in transmission] / cadence utile de transfert* / Numărul mediu de elemente binare, de caractere sau de blocuri transferate în unitatea de timp între două puncte şi acceptate ca valabile în punctul de recepţie.

rată maximă de justificare / *maximum justification ratio / taux maximal de justification* / Rata de justificare care ar fi obţinută dacă semnalul numeric original şi succesiunea de poziţii temporale elementare destinate transmisiunii sale ar avea debitele lor nominale la limita inferioară, respectiv superioară a domeniilor de toleranţă. Notă: Rata maximă de justificare limitează superior valorile ratei de justificare care pot fi practic obţinute.

rată medie de defectare / *mean failure rate / taux moyen de défaillance* / Medie a ratei instantanee de defectare pe un interval de timp dat (t_1, t_2). Notă: Rata medie de defectare se deduce din rata instantanee de defectare $\lambda(t)$ prin formula: $\lambda(t_1,t_2)=\frac{1}{t_2-t_1}\int_{t_1}^{t_2}\lambda(t)dt$.

rată medie de reparare / *mean repair rate / taux moyen de réparation* / Medie a ratei instantanee de reparare pe un interval de timp dat (t_1, t_2). Notă: Rata medie de reparare se deduce din rata instantanee de reparare $\mu(t)$ prin formula: $\mu(t_1,t_2)=\frac{1}{t_2-t_1}\int_{t_1}^{t_2}\mu(t)dt$.

rată minimă de justificare / *minimum justification ratio / taux minimal de justification* / Rata de justificare care ar fi obţinută dacă semnalul numeric original şi succesiunea de poziţii temporale elementare destinate transmisiunii sale ar avea debitele numerice la limita superioară, respectiv inferioară, a domeniilor de toleranţă. Notă: Rata minimă de justificare limitează inferior valorile ratei de justificare care pot fi practic obţinute.

rată nominală de justificare / *nominal justification ratio / taux nominal de justification* / Rata de justificare care ar fi obţinută dacă semnalul numeric original şi succesiunea de poziţii temporale elementare destinate transmisiunii sale ar avea debitele lor nominale.

rateu de aprindere / *misfire / raté d'allumage* / Defect la stabilirea descărcării

între un anod principal şi un catod în timpul unei perioade prevăzute de conducţie.

rateu de blocaj / *arc-through* / *raté de blocage* / Defect care antrenează trecerea curentului în sens direct, în timpul unei perioade de blocaj.

rază axială / *axial ray* / *rayon axial* / Într-o fibră optică, rază practic coincidentă cu axa fibrei.

rază catodică / *cathode beam* / *rayon cathodique* / Electroni foarte rapizi accelerați într-un câmp electric.

rază centrală / *central ray* / *rayon central* / Radiaţie care se propagă de-a lungul fasciculului de radiaţii util.

rază de acţiune (a unui vehicul alimentat de la o baterie de acumulatoare) / *operating range (of a battery-electric vehicle)* / *autonomie (d'un véhicule alimenté par une batterie d'accumulateurs)* / Parcursul maxim pe care un vehicul dat îl poate efectua, fără a se proceda la o reîncărcare a bateriei, aceasta fiind încărcată complet în momentul plecării.

rază de fugă / *leaky ray* / *rayon de fuite* / Într-o fibră optică, rază pentru care optica geometrică prevede o reflexie totală pe suprafaţa de separare dintre miez şi înveliş, dar care suferă pierderi de energie, neinterpretabile în cadrul acestei teorii, datorate curburii suprafeţei.

rază echivalentă (a unui conductor sau a unui element multifilar) / *equivalent radius (of a conductor or a multi-wire element)* / *rayon équivalent (d'un conducteur ou d'un élément multifilaire)* / Rază a unui conductor cilindric de secţiune transversală circulară pentru care anumite caracteristici electrice au aceleaşi valori cu cele ale unui conductor cu secţiune transversală de formă oarecare, sau cele ale unui element multifilar al unei antene.

rază luminoasă / *light ray* / *rayon (optique)* / Traiectorie tangentă în fiecare punct la direcţia de propagare a energiei radiante în acest punct. Note: 1. Noţiunea de rază este la baza opticii geometrice. 2. Între două puncte date pot exista mai multe raze. 3. Într-un mediu izotrop, raza este o traiectorie ortogonală la suprafaţa de undă.

rază meridiană / *meridional ray* / *rayon méridien* / Într-o fibră optică, rază care taie axa fibrei.

rază nemeridiană / *skew ray* / *rayon non méridien* / Într-o fibră optică, rază care nu taie axa fibrei.

rază paraxială / *paraxial ray* / *rayon paraxial* / Într-o fibră optică, rază apropiată şi practic paralelă cu axa fibrei. Notă: Unghiul dintre o rază paraxială şi axă este considerat suficient de mic pentru ca sinusul şi tangenta sa să poată fi înlocuite în calcule prin valoarea sa în radiani.

rază refractată (într-o fibră optică) / *rerfacted ray (in an optical fibre)* / *rayon réfracté (dans une fibre optique)* / Într-o fibră optică, rază care a penetrat în înveliş prin refracţie dinspre miez. Notă: Razele refractate corespund modurilor radiante.

rază tangentă la sol ⇒ traiectorie directă

rază terestră aparentă ⇐ rază terestră echivalentă / *effective radius of the Earth* / *rayon terrestre équivalent* / Raza unui Pământ sferic ideal fără atmosferă, pentru care traseele radioelectrice sunt rectilinii iar altitudinile şi distanţele de-a lungul solului sunt aceleaşi ca şi în cazul Pământului real, presupus înconjurat de o atmosferă cu gradientul vertical al coindicelui de refracţie constant şiprecizat. Note: 1. Noţiunea de rază terestră aparentă presupune că traseele radioelectrice nu formează în nici un punct un unghi prea mare cu orizontala locală. 2. Într-o atmosferă cu un gradient normal al coindicelui, raza terestră aparentă este egală cu 8500 km, ceea ce corespunde unei fracţiuni de cca 4/3 din raza reală a Pământului.

rază terestră echivalentă ⇒ rază terestră aparentă

rază X ⇒ radiaţie X

raze Lenard / *Lenard rays* / *rayons de Lenard* / Raze catodice produse de un tub cu descărcare.

răcire / *cooling* / *refroidissement* / Descreştere continuă sau treptată a temperaturii unei entităţi.

răcire (a unei maşini electrice) / *cooling (of an electrical machine)* / *refroidissement (d'une machine électrique)* / Operaţiune prin care căldura, provenită din pierderile produse într-o maşină, este cedată unui fluid de răcire primar care poate fi înlocuit în mod continuu sau poate fi răcit el însuşi, într-un schimbător de căldură, de un fluid de răcire secundar.

răcire prealabilă / *pre-cooling* / *refroidissement préalable* / Răcire a unui vehicul înainte de punerea sa în funcţiune, în vederea verificării funcţionării instalaţiei de climatizare.

rădăcina pătrată (a lui a) / *square root (of a)* / *racine carrée (de a)* / Număr al cărui produs cu el însuşi este egal cu un număr real sau complex dat. Notă: Orice număr real sau complex nenul are două rădăcini pătrate, care sunt numere opuse. Pentru un număr real pozitiv a, rădăcina pătrată pozitivă este reprezentată prin $a^{1/2}$ sau $\sqrt{a}$, iar rădăcina pătrată negativă prin $-a^{1/2}$ sau $-\sqrt{a}$.

rădăcina pătrată din suma pătratelor (valorilor nivelului) / *root sum of squares* / *racine carrée de la somme quadratique* / Se referă la rădăcina pătrată a sumei aritmetice a pătratelor valorilor unui nivel. Dacă nivelul ia n valori discrete m_j, rădăcina pătrată a sumei pătratelor valorilor nivelului este dată de expresia: $V_{sq}=\sqrt{\sum_{j=1}^{n} m_j^2}$. Dacă nivelul este o funcţie continuă de timp $m(t)$, rădăcina pătrată a sumei pătratelor valorilor nivelului este dată de expresia: $V_{sq}=\sqrt{\int_{t_1}^{t_2} m^2(t)dt}$. Suma sau integrala acoperă fie intervalul de timp în care valoarea corespunzătoare a rădăcinii pătrate a sumei pătratelor valorilor nivelului este cerută fie, dacă funcţia este periodică, orice număr întreg de perioade ale funcţiei.

(a) răsfoi / *(to) browse* / *naviguer* / Operaţie care constă în accesarea unei informaţii, de multe ori accesibilă prin intermediul unei reţele, într-un mod comparabil cu răsfoirea unei cărţi, adică pagină cu pagină. Notă: Termenul este foarte răspândit în contextul programelor de acces la informaţii distribuite, programele care facilitează o operaţie de răsfoire numindu-se "browser"-e. Exemplu: programul Netscape, care permite accesul la informaţii organizate în formatul World Wide Web.

(a) răsfoi (o bază de date) / *(to) browse (a database)/ rechercher (dans une base de données)* / Metodă de acces la informaţiile dintr-o bază de date, care presupune afişarea şi parcurgerea lor consecutivă. Notă: Pe ecran sunt afişate mai multe înregistrări consecutive, într-un format tabelar, utilizatorul având posibilitatea să navigheze înainte şi înapoi prin baza de date. Uneori, este permisă şi modificarea unor informaţii din baza de date răsfoită.

răspuns, 1[al unui sistem] / *response [of a d'un system] / réponse, 1[d'un système]* / Mărime funcţie de timp care se obţine la ieşirea unei reţele când se aplică la intrare un semnal dat reprezentat printr-o funcţie de timp.

răspuns, 2[în comunicarea de date] / *answering [in data communication] / réponse, 2[en communication de données]* / Procesul furnizării răspunsului la tentativa de apel a unei staţii în vederea stabilirii unei conexiuni între două staţii de date.

răspuns, 3[în radiodetecţie] / *blip* / *réponse (d'un indicateur)* / 1. Semnal recepţionat de la obiectiv în identificare. 2. Imagine produsă de acest semnal pe indicatorul radiodetectorului.

răspuns (al unui debitmetru de echivalent al dozei) / *response (of a dose equivalent ratemeter)* / *réponse (d'un débitmètre d'équivalent de dose)* / Răspunsul R al unui ansamblu este raportul dintre valoarea indicată a echivalentului (sau debitului) ambiant al dozei $H_i(10)$ şi valoarea convenţional adevărată $H_v(10)$ a echivalentului (sau debitului) ambiant al dozei: $R=\frac{H_i(10)}{H_v(10)}$.

răspuns (al unui dozimetru cu cameră cu ionizare) / *response (for a dosemeter with ionization chamber)* / *réponse (pour un dosimètre à chambre d'ionisation)* / Pentru un ansamblu de cameră asociat unui ansamblu de măsurare, raportul dintre valoarea indicată şi cantitatea măsurată în camera cu ionizare, numai pentru ansamblul de măsurare, raportul dintre valoarea indicată şi sarcina sau curentul de intrare, iar numai pentru camera cu ionizare, raportul dintre sarcina sau curentul de ionizare şi cantitatea măsurată.

răspuns (al unui dozimetru de echivalent al dozei) / *response (of a dose equivalent meter)* / *réponse (d'un dosimètre d'équivalent de dose)* / Răspunsul R al unui ansamblu este raportul dintre indicaţia echivalentului dozei sau debitului respectiv H_i şi valoarea convenţional adevărată H_t a aceloraşi: $R=\frac{H_i}{H_t}$.

răspuns al unui periodmetru la un semnal de intrare tranzitoriu rapid / *response to a fast-rising transient input signal* / *réponse d'un périodemètre à un signal d'entrée transitoire et rapide* / Răspunsul unui periodmetru la un semnal de intrare tranzitoriu şi rapid este definit pentru perioade pozitive mai scurte decât T_M în termeni de întârziere introdusă de periodmetru pentru atingerea limitei T_M a domeniului său de măsurare după injectarea unui curent de intrare a cărui variaţie este dată de relaţia: $I_1=I_{1_0}\cdot e^{\frac{t}{T_s}}$, unde I_{1_0} şi T_s sunt specificate. Forma curbei semnalului de ieşire în funcţie de timp pe durata semnalului tranzitoriu până la recuperare trebuie specificată.

răspuns (al unui radiometru) / *response (of a radiation mesuring assembly)* / *réponse (d'un ensemble de mesure de rayonnement)* / Raportul, în condiţii specifice, dat de relaţia: $R=\frac{v}{v_c}$, unde: v este valoarea indicată a mărimii măsurate de echipamentul sau ansamblul de încercat; v_c este valoarea convenţională adevărată a acestei mărimi.

răspuns (al unui radiometru de produs expunere-suprafaţă) / *response (of an area exposure product meter)* / *réponse (d'un radiamètre de produit exposition-surface)* / Raportul dintre valoarea indicată a aparatului şi produsul expunere-suprafaţă.

răspuns (al unui receptor) ⇒ semnal de ieşire (al unui receptor de radiaţie optică)

răspuns auditiv al trunchiului cerebral / *auditory brainstem response* / *réponse auditive du tronc cérébral* / Componentă a potenţialului evocat auditiv provenit din activitatea trunchiului cerebral.

răspuns automat / *automatic answering* / *réponse automatique* / Răspuns la semnalul de apel furnizat automat de către terminalul chemat, fie acesta supravegheat sau nu.

(cu) răspuns automat / *auto-answer* / *auto-réponse* / Capacitatea unui modem de a răspunde în mod automat unor apeluri telefonice şi de a stabili o legătură de date cu modemul apelant.

răspuns de prag al alarmei de incendiu / *response threshold fire alarm* / *réponse du seuil de l'alarme incendie* / Cantitate numerică precisă corespunzătoare unei concentraţii minime de aerosoli arşi produşi într-un volum legat de o suprafaţă externă a carcasei alarmei de incendiu, în care se găseşte radioizotopul alarmei de incendiu.

răspuns de referinţă (al unui debitmetru de doză absorbită) / *reference response (of a dose ratemeter)* / *réponse de référence (d'un débitmètre de dose)* / Răspunsul de referinţă R_{ref} este răspunsul aparatului, în condiţii de încercare normalizate, la unitatea de debit al dozei de referinţă, exprimată prin relaţia: $R_{ref} = \frac{I_{rs} - I_b}{\dot{D}_{rs}}$, unde: I_{rs} *este* indicaţia datorată debitului dozei de referinţă; I_b este indicaţia datorată radiaţiei de fond; $\dot{D}_{rs}$ este debitul dozei de referinţă.

răspuns de referinţă (al unui monitor de efluenţi gazoşi) / *reference response (of a gaseous effluent monitor)* / *réponse de référence (d'un moniteur d'effluents gazeux)* / Răspunsul de referinţă R_{ref} este răspunsul ansamblului în condiţii normale de încercare pentru unitatea de activitate de referinţă şi este exprimat prin relaţia: $R_{ref} = \frac{I_{rs} - I_b}{A_{rs}}$, unde: I_{rs} *este* indicaţia dată pentru sursa de referinţă; I_b este indicaţia dată pentru zgomotul de fond al radiaţiei; A_{rs} este activitatea sursei de referinţă.

răspuns dinamic (al unui aparat de măsurat) / *dynamic response (of a measuring instrument)* / *réponse dynamique (d'un appareil de mesure)* / Ansamblul datelor caracteristice comportamentului unui aparat de măsurat, când mărimea măsurată variază.

răspuns frecvenţial al manechinului în câmp liber / *manikin free field frequency response* / *réponse fréquentielle du mannequin en champ libre* / Diferenţa, în funcţie de frecvenţă, dintre nivelul presiunii acustice pe microfonul urechii artificiale, punctul de referinţă al manechinului fiind plasat în punctul de măsură, şi nivelul presiunii acustice în punctul de măsură, în absenţa manechinului.

răspuns galvanic al pielii / *galvanic skin response* / *réponse galvanique de la peau* / Variaţie a rezistenţei electrice dintre electrozii de suprafaţă pe piele, datorat în special transpiraţiei.

răspuns indicial ⇒ răspuns la treapta unitate

răspuns în frecvenţă, 1[funcţie complexă de transfer] / *frequency response, 1[complex transfer function]* / *fonction de transfer isochrone* / Într-un sistem liniar, raportul dintre transformata Fourier a unui semnal de ieşire şi transformata Fourier a semnalului de intrare corespunzător. Note: 1. Răspunsul în frecvenţă este o funcţie definită pe axa imaginară a planului complex. 2. Răspunsul în frecvenţă exprimă relaţia care depinde de frecvenţă, atât în amplitudine cât şi în fază, între semnalele de intrare sinusoidale în regim permanent şi semnalele de ieşire sinusoidale fundamentale corespunzătoare.

răspuns în frecvenţă, 2[funcţie reală] ⇐ funcţie de transfer izocronă / *frequency response, 2[real function]* / *réponse en fréquence [fonction réele]* / Variaţie în funcţie de frecvenţă, în general reprezentată sub formă de grafic, a nivelului unei mărimi de ieşire, în condiţii normale de funcţionare, pentru o valoare constantă, specificată a mărimii de intrare.

răspuns în frecvenţă (al unui analizor de spectru) / *frequency response (of a spectrum analyzer)* / *réponse en fréquence (d'un analyseur de spectre)* / Variaţie nedorită a amplitudinii reprezentate pentru un domeniu de frecvenţe centrale specificat. Măsurarea se efectuează la frecvenţa centrală şi este exprimată în dB.

răspuns în frecvenţă (al unui aparat înregistrator cu acţiune directă şi continuă) / *frequency response (of a continuous line direct recording instrument)* / *réponse en fréquence (d'un appareil enregistreur à action directe à tracé continu)* / Domeniul de frecvenţe ale unei mărimi sinusoidale pentru care un aparat de măsurat furnizează o înregistrare cuprinsă între limite specificate în

privința amplitudinii și/sau fazei, producând o înregistrare corectă a mărimii măsurate.

răspuns în frecvență (al unui generator de semnale) / *frequency response (of a signal generator)* / *réponse en fréquence (d'un générateur de signaux)* / Variații relative ale nivelului semnalului în cursul procesului de baleiaj.

răspuns în frecvență în buclă deschisă / *open-loop frequency response* / *transmittance isochrone en boucle ouverte* / Produsul răspunsurilor în frecvență ale lanțului de acțiune și ale lanțului de reacție. Notă: Amplificarea în buclă deschisă și defazajul în buclă deschisă reprezintă valoarea absolută, respectiv argumentul răspunsului în frecvență în buclă deschisă.

răspuns în frecvență vârf-vale / *peak-to-valley frequency response* / *réponse en fréquence de crête à creux* / Răspuns în frecvență măsurat de la vârf la vale.

răspuns în timp / *time response* / *réponse temporelle* / Variație, în funcție de timp, a unei mărimi de ieșire a unui sistem, produsă de o modificare specificată a uneia din mărimile de intrare, în condiții de funcționare specificate.

răspuns la activitatea de suprafață / *surface activity response* / *réponse à une activité surfacique* / Răspuns al detectorului asociat unui ansamblu, în condiții geometrice determinate de constructor, exprimat prin raportul dintre numărul de impulsuri pe unitatea de timp, corectat pentru zgomotul de fond, și unitatea de activitate de suprafață convențional adevărată, specificând numele radionuclidului utilizat.

răspuns la (funcție) treaptă ⇐ răspuns la salt / *step response* / *réponse à l'échelon* / Răspunsul în timp al unui sistem, produs de o modificare în treaptă a uneia din mărimile de intrare. Notă: Răspunsul la treaptă unitară al unui sistem liniar este obținut prin stabilirea unui raport între răspunsul la ieșire și treapta de intrare corespunzătoare.

răspuns la impuls-unitate ⇐ funcție pondere / *unit pulse response* / *réponse impulsionnelle* / Răspunsul în timp al unui sistem produs prin aplicarea la intrarea acestuia a unui impuls-unitate, sau a unei distribuții Dirac. Note: 1. Impulsul-unitate sau distribuția Dirac pot fi considerate ca limita unei funcții nule în afara unui mic interval de timp din jurul originii și pozitive în acest interval și a cărei integrală rămâne egală cu unitatea când intervalul tinde la zero. 2. Impulsul unitate poate fi considerat ca derivata în raport cu timpul a treptei-unitate. 3. Răspunsul la impulsul-unitate poate fi considerat ca derivata în raport cu timpul a răspunsului la treapta-unitate, sau răspunsul indicial al unui diport liniar invariabil în timp.

răspuns la o undă dreptunghiulară (al unui aparat înregistrator cu acțiune directă și continuă) / *square-wave response (of a continuous line direct recording instrument)* / *réponse à une onde carrée (d'un appareil enregistreur à action directe à tracé continu)* / Domeniul de frecvențe ale unei mărimi în formă de undă dreptunghiulară pentru care un aparat înregistrator furnizează o înregistrare cu amplitudinile maxime cuprinse între limite specificate.

răspuns la salt ⇒ răspuns la (funcție) treaptă

răspuns la semnal dreptunghiular (al unui tub analizor) / *square-wave response (of a camera tube)* / *réponse en signaux carrés (d'un tube analyseur)* / Raportul dintre amplitudinea vârf-vale a unui semnal dat de mira de benzi alternate negre și albe, de lărgimi egale și diferența de semnal între zonele mari negre și albe cu aceleași luminanțe ca barele corespunzătoare ale mirei de încercare.

răspuns la (semnal) rampă / *ramp response* / *réponse de rampe* / Răspuns în timp rezultat din creșterea progresivă cu viteză constantă a uneia din mărimile de intrare, de la zero la o valoare finită.

răspuns la treapta unitate ⇐ funcție de răspuns la treapta unitate ⇐ răspuns indicial / *(unit-)step response / réponse indicielle (à l'échelon unité)* / Răspuns tranzitoriu al unui sistem, produs de o variație bruscă și menținută (variație în treaptă) a uneia din mărimile sale de intrare.

răspuns manual / *manual answering / réponse manuelle* / Răspuns la semnalul de apel furnizat de utilizatorul chemat pentru a semnala că este pregătit de recepție.

răspuns nedorit (al unui rezonator piezoelectric) / *unwanted resonance (of a piezoelectric resonator) / résonance indésirable (d'un résonateur piézoélectrique)* / Stare de rezonanță a unui rezonator piezoelectric, diferită de cea asociată frecvenței de funcționare.

răspuns parazit (al unui analizor de spectru) / *spurious response (of a spectrum analyzer) / réponse parasite (d'un analyseur de spectre)* / Răspunsul analizorului pentru care frecvența afișată nu corespunde semnalului de intrare.

răspuns parazit de intermodulație / *intermodulation spurious response / réponse parasite d'intermodulation* / Răspuns spectral nedorit rezultat din amestecul armonicelor de ordin *n* datorate neliniarității elementelor unui analizor de spectru, răspunsul nedorit fiind reprezentat.

răspuns prin mesaj înregistrat / *recorded message / réponse par message enregistré* / Posibilitate a unui abonat chemat de a i se conecta chemătorii la un emițător de mesaje înregistrate.

răspuns relativ în frecvență / *relative frequency response / réponse en fréquence relative* / Răspuns în frecvență măsurat în raport cu amplitudinea obținută la o frecvență centrală determinată pentru un domeniu specificat.

răspuns rezidual / *residual response / réponse résiduelle* / Răspuns parazit în absența unui semnal de intrare. Notă: Zgomotul și reperul de zero nu trebuie considerate răspunsuri reziduale.

răspuns tranzitoriu / *transient response / réponse en régime transitoire* / Variația în timp a unei mărimi specificate la ieșirea unui traductor, când se aplică la intrarea acestuia o formă de undă specificată, în condiții inițiale de repaus.

răspuns tranzitoriu (în amplitudine) / *step-function (amplitude) response / réponse transitoire (en amplitude)* / Răspunsul tranzitoriu în amplitudine al unei rețele electrice active sau pasive este curba care reprezintă, în funcție de timp, elongația semnalului de ieșire când semnalul de intrare este o funcție unitate.

răsturnare (a elementelor grafice) / *tumbling (of display elements) / culbute (des éléménts graphiques)* / Afișare a pozițiilor succesive ale diferitelor elemente grafice, în cursul unei rotații în jurul unei axe antrenată ea însăși într-o mișcare continuă în spațiu.

răsucire (a unei plăci de circuit imprimat) / *twist [of a rectangular sheet] / vrillage* / Deformare a unei plăci dreptunghiulare astfel încât unul din colțurile acesteia să nu se situeze în planul determinat de celelalte trei.

rășină / *resin / résine* / Substanță organică solidă, semisolidă sau lichidă, care are o masă moleculară nedefinită, adesea mare și care este capabilă să se întărească printr-o reacție chimică; în stare solidă are în general un domeniu de înmuiere sau de topire și se rupe de obicei concoidal. Notă: Lichidele folosite pentru impregnare și apoi solidificate sunt de asemenea numite rășini.

rășină de turnare prin picurare ⇐ lac de picurare / *trickle resin / résine de goutte à goutte* / Lac de impregnare aplicat prin procedeul de picurare (curgere în fir subțire).

rășină în stadiul B / *B-stage resin / résine à l'état B* / Rășină termoreactivă aflată într-o stare intermediară de reacție în care materialul se umflă în contact cu anumite

lichide și se înmoaie dacă este încălzit, dar nu se poate dizolva sau topi în întregime.

rău de radiații ⇒ boală de radiații

Rd ·= rutherford [învechit]

reactanță / *reactance* / *réactance* / Partea imaginară a unei impedanțe complexe.

reactanță a liniei de curent ridicat a unui cuptor cu arc / *reactance of an arc furnace high-current line* / *réactance de la ligne à courant élevé d'un four à arc* / Suma reactanțelor componentelor liniei de curent ridicat a unui cuptor cu arc, corespunzătoare aceluiași nivel de tensiune.

reactanță a liniei electrice a unei instalații de cuptor cu arc / *reactance of the arc furnace installation electric line* / *réactance de la ligne électrique d'une installation de four à arc* / Suma reactanțelor tuturor componentelor liniei electrice a unei instalații de cuptor cu arc, corespunzătoare aceluiași nivel de tensiune.

reactanță asincronă / *asynchronous reactance* / *réactance asynchrone* / Raportul dintre valoarea componentei reactive a tensiunii medii la frecvența nominală, presupusă sinusoidală și simetrică, aplicată înfășurării indusului unei mașini care se rotește în afara sincronismului, și valoarea componentei curentului mediu de aceeași frecvență.

reactanță capacitivă / *capacitive reactance* / *réactance capacitive* / Inversul, cu semn schimbat, al produsului dintre capacitate și pulsație.

reactanță ciclică (a unei înfășurări polifazate simetrice) / *cyclic reactance (of a symmetrical polyphase winding)* / *réactance cyclique (d'un enroulement polyphasé symétrique)* / Reactanță corespunzătoare impedanței ciclice.

reactanță de dispersie a indusului / *armature-leakage reactance* / *réactance de fuites d'induit* / Raportul dintre componenta reactivă fundamentală a tensiunii indusului, datorată fluxului de scăpări al înfășurării indusului, și componenta fundamentală a curentului indusului, mașina rotindu-se cu viteza nominală. Această reactanță poate fi determinată prin metoda aplicării unei tensiuni trifazate simetrice cu rotorul îndepărtat.

reactanță de electrod / *electrode reactance* / *réactance d'électrode* / Componenta imaginară a impedanței de electrod.

reactanță de polarizare / *polarization reactance* / *réactance de polarisation* / Impedanță multiplicată cu sinusul unghiului de fază dintre vectorul potențial și vectorul curent: $X_p = Z_p \cdot \cos\theta$.

reactanță de saturație ⇐ reactanță remanentă / *saturation reactance* / *réactance de saturation* / Reactanță corespunzătoare inductanței de saturație la frecvența sursei de alimentare.

reactanță (de succesiune) directă / *positive (phase-)sequence reactance* / *réactance directe* / Raportul dintre valoarea componentei fundamentale reactive a tensiunii directe a indusului, produsă de componenta directă a curentului sinusoidal din indus la frecvența nominală, și valoarea acestui curent, mașina rotindu-se la viteza sa nominală.

reactanță (de succesiune) inversă / *negative (phase-)sequence reactance* / *réactance inverse* / Raportul dintre valoarea componentei fundamentale reactive a tensiunii inverse a indusului, produsă de componenta inversă a curentului sinusoidal din indus la frecvența nominală, și valoarea acestui curent, mașina rotindu-se la viteza sa nominală.

reactanță homopolară / *zero (phase-)sequence reactance* / *réactance homopolaire* / Raportul dintre valoarea componentei fundamentale reactive a tensiunii homopolare a indusului, produsă de componenta fundamentală a curentului homopolar din indus la frecvența nominală, și valoarea acestui curent, mașina rotindu-se la turația sa nominală.

reactanță inductivă / *inductive reactance* / *réactance inductive* / Produsul dintre inductanță și pulsație.

reactanţă mecanică / *mechanical reactance* / *réactance mécanique* / Partea imaginară a impedanţei mecanice complexe. Notă: Prin convenţie, reactanţa mecanică datorată inerţiei este considerată pozitivă.

reactanţă Potier / *Potier reactance* / *réactance de Potier* / Reactanţă echivalentă utilizată în locul reactanţei de dispersie a indusului, pentru determinarea curentului de excitaţie în sarcină prin metoda Potier. Notă: Reactanţa Potier ţine cont de dispersia suplimentară a înfăşurării de excitaţie în sarcină în zona de funcţionare supraexcitată, fiind superioară valorii efective a reactanţei de dispersie a indusului.

reactanţă remanentă ⇒ reactanţă de saturaţie

reactanţă sincronă / *synchronous reactance* / *réactance synchrone* / Reactanţă a unui circuit, într-un sistem trifazat echilibrat direct de curenţi.

reactanţă sincronă echivalentă / *effective synchronous reactance* / *réactance synchrone équivalente* / Valoarea prezumată nominală a reactanţei sincrone utilizată pentru reprezentarea unei maşini în calculul unei reţele, în condiţii de funcţionare date.

reactanţă sincronă longitudinală ⇐ impedanţă sincronă longitudinală / *direct-axis synchronous reactance* / *réactance synchrone longitudinale* / Raportul, în regim permanent, dintre valoarea componentei fundamentale a tensiunii indusului, produsă de fluxul longitudinal total datorat curentului longitudinal al indusului, şi valoarea componentei fundamentale a acestui curent, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

reactanţă sincronă transversală / *quadrature-axis synchronous reactance* / *réactance synchrone transversale* / Raportul, în regim permanent, dintre valoarea componentei fundamentale a tensiunii electromotoare a indusului, produsă de fluxul transversal total datorat curentului transversal al indusului, şi valoarea componentei fundamentale a acestui curent, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

reactanţă subtranzitorie a unei maşini sincrone / *subtransient reactance of a synchronous machine* / *réactance subtransitoire d'une machine synchrone* / Reactanţa efectivă în momentul apariţiei scurtcircuitului. Notă: Pentru calculul curentului de scurtcircuit se consideră valoarea reactanţei corespunzătoare circuitului magnetic saturat.

reactanţă subtranzitorie longitudinală ⇐ impedanţă subtranzitorie longitudinală / *direct-axis sub-transient reactance* / *réactance subtransitoire longitudinale* / Raportul dintre valoarea iniţială a unei variaţii bruşte a componentei fundamentale a tensiunii electromotoare a indusului, produsă de fluxul longitudinal total, şi valoarea variaţiei simultane a componentei fundamentale a curentului longitudinal al indusului, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

reactanţă subtranzitorie transversală / *quadrature-axis sub-transient reactance* / *réactance subtransitoire transversale* / Raportul dintre valoarea iniţială a unei variaţii bruşte a componentei fundamentale a tensiunii electromotoare a indusului, produsă de fluxul transversal total, şi valoarea variaţiei simultane a componentei fundamentale a curentului transversal al indusului, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

reactanţă tranzitorie longitudinală ⇐ impedanţă tranzitorie longitudinală / *direct-axis transient reactance* / *réactance transitoire longitudinale* / Raportul dintre valoarea iniţială a unei variaţii bruşte a componentei fundamentale a tensiunii electromotoare a indusului, produsă de fluxul longitudinal total, şi valoarea variaţiei simultane a componentei fundamentale a curentului longitudinal al indusului, maşina rotindu-se la viteza sa nominală, neglijând componentele cu amortizare rapidă din primele perioade.

reactanţă tranzitorie transversală =! impedanţă tranzitorie transversală /

quadrature-axis transient reactance / *réactance transitoire transversale* / Raportul dintre valoarea inițială a unei variații bruște a componentei fundamentale a tensiunii electromotoare a indusului, produsă de fluxul transversal total, și valoarea variației simultane a componentei fundamentale a curentului transversal al indusului, mașina rotindu-se la viteza sa nominală, neglijând componentele cu amortizare rapidă din primele perioade.

reactiv / *reactive* / *réactif* / Calificativ al unui dispozitiv sau al unui circuit, fie inductiv, fie capacitiv.

reactivitate / *reactivity* / *réactivité* / Parametru care descrie abaterea de la criticitatea unui mediu în care se produce o reacție nucleară în lanț, astfel încât valorile pozitive ale parametrului să corespundă stării supracritice, iar cele negative stării subcritice; cantitativ: $\rho = \frac{1}{k_{eff}}$, unde k_{eff} este factorul de multiplicare efectiv.

reactivmetru / *reactivity meter* / *réactimètre* / Ansamblu electronic care, asociat unuia sau mai multor detectoare de radiații, furnizează o indicație asupra reactivității unui reactor nuclear.

reactor → reactor nuclear

reactor serie ⇒ bobină (de reactanță) serie

reactor șunt ⇒ bobină (de reactanță) șunt

reactor convertizor ⇒ reactor convertor

reactor convertor ⇐ reactor convertizor / *converter reactor* / *réacteur convertisseur* / Reactor în care se produce o conversie semnificativă.

reactor critic / *critical reactor* / *réacteur critique* / Reactor nuclear a cărui rată de producție, excluzând sursele de neutroni care nu sunt funcție de rata de fisiune, este egală cu rata de pierderi neutronice.

reactor cu combustibil circulant ⇐ reactor de circulație / *circulating reactor* / *réacteur à circulation de matériau fissile* / Reactor nuclear în care materialul fisionabil circulă prin zona activă a reactorului. Notă: De obicei aceasta conduce la utilizarea materialului fisionabil sub formă fluidă sau sub forma unor mici particule în suspensie într-un fluid.

reactor cu combustibil (cvasi)fluid / *fluidized reactor* / *réacteur à combustible fluidisé* / Reactor care utilizează un combustibil cu anumite proprietăți apropiate de cele ale unui fluid.

reactor cu combustibil îmbogățit / *enriched fuel reactor* / *réacteur à combustible enrichi* / Reactor alimentat cu combustibil nuclear obținut din uraniu natural, îmbogățit cu ^{235}U sau cu orice alt combustibil fisionabil: ^{233}U, ^{239}Pu etc.

reactor cu derivă spectrală / *spectral shift reactor* / *réacteur à dérive spectrale* / Reactorul în care spectrul de neutroni poate fi reglat, pentru control sau cu alt scop, modificând proprietățile sau cantitatea moderatorului.

reactor cu neutroni epitermici / *epithermal reactor* / *réacteur à neutrons épithermiques* / Reactor în care fisiunea este produsă în special de neutronii epitermici.

reactor cu neutroni rapizi ⇒ reactor (nuclear) rapid

reactor cu neutroni termici / *thermal reactor* / *réacteur à neutrons thermiques* / Reactor în care fisiunea este produsă predominant de neutronii termici.

reactor cu plasmă / *plasma reactor* / *réacteur plasma* / Echipament de încălzire electrică prevăzut cu o cameră de tratament termochimic al materialelor cu arzătoare cu plasmă.

reactor cu plutoniu / *plutonium reactor* / *réacteur au plutonium* / Reactor alimentat cu combustibil fisionabil, având plutoniul drept constituent fisionabil.

reactor cu producție ⇒ reactor de producție

reactor cu spectru intermediar / *intermediate reactor* / *réacteur à neutrons intermédiaires* / Reactor în care fisiunea

este produsă, în principal, de neutronii cu energii intermediare.

reactor cu uraniu natural / *natural uranium reactor* / *réacteur à uranium naturel* / Reactor nuclear alimentat cu uraniu natural.

reactor de cercetare ⇐ reactor pentru cercetări ştiinţifice / *research reactor* / *réacteur de recherche* / Reactor utilizat în primul rând ca instrument de cercetare pentru efectuarea cercetărilor fundamentale sau aplicative.

reactor de circulaţie ⇒ reactor cu combustibil circulant

reactor de energie zero ⇒ reactor de putere zero

reactor de fuziune ⇐ reactor termonuclear / *fusion reactor* / *réacteur de fusion* / Instalaţie în care poate fi produsă şi controlată o reacţie de fuziune nucleară.

reactor de iradiere / *irradiation reactor* / *réacteur d'irradiation* / Reactor utilizat în principal ca sursă de radiaţii nucleare, pentru iradierea materialelor sau pentru scopuri medicale.

reactor de producere a izotopilor / *isotope-production reactor* / *réacteur de production d'isotopes* / Reactor de producţie utilizat pentru producerea izotopilor.

reactor de producere a materialului fisionabil / *fissile-material production reactor* / *réacteur de production de matériaux fissiles* / Reactor de producţie utilizat pentru producerea materialelor fisionabile.

reactor de producţie ⇐ reactor de producţie / *production reactor* / *réacteur de production* / Reactor utilizat, în principal, pentru producerea materialelor fisionabile sau de altă natură, sau pentru realizarea iradierii la o scară industrială. În lipsa altor specificări, termenul se referă, în general, la un reactor de producţie a plutoniului.

reactor de putere / *power reactor* / *réacteur de puissance* / Reactor destinat în principal producerii de energie.

reactor de putere zero ⇐ reactor de energie zero / *zero-power reactor* / *réacteur de puissance nulle* / Reactor proiectat pentru utilizare la o putere suficient de joasă, pentru a nu fi necesar un sistem de răcire.

reactor de studiu ⇒ reactor pentru şcoală

reactor eterogen / *heterogeneous reactor* / *réacteur hétérogène* / Reactor în care materialele zonei active sunt astfel distribuite încât caracteristicile neutronice să poată fi descrise în mod identic cu cele din ipoteza unei repartizări omogene a acestor materiale în zona activă.

reactor experimental / *experimental reactor* / *réacteur expérimental* / Reactor a cărui funcţiune serveşte, în principal, pentru obţinerea datelor de fizica şi tehnologia reactoarelor, în vederea proiectării sau dezvoltării unui reactor sau unui tip de reactor.

reactor nuclear ⇐ pilă atomică / *nuclear reactor* / *réacteur nucléaire* / Dispozitiv dotat cu material fisionabil în cantitate suficientă, astfel dispus încât să permită menţinerea unei reacţii de fisiune nucleară autoîntreţinute controlate (reactor de fisiune). Acest termen este uneori asociat unui dispozitiv în care se poate produce şi întreţine o reacţie termonucleară (reactor de fuziune).

reactor nuclear [de fisiune] / *nuclear reactor [fission]* / *réacteur nucléaire [de fission]* / Instalaţie în care poate fi menţinută şi controlată o reacţie de fisiune nucleară în lanţ, autoîntreţinută.

reactor (nuclear) rapid ⇐ reactor cu neutroni rapizi / *fast reactor* / *réacteur à neutrons rapides* / Reactor în care fisiunea se produce, în principal, datorită neutronilor rapizi.

reactor omogen / *homogeneous reactor* / *réacteur homogène* / Reactor în care materialele aflate în zona activă sunt astfel distribuite încât caracteristicile sale neutronice să poată fi stabilite cu suficientă precizie, în ipoteza unei repartizări

omogene a acestor materiale în zona activă.

reactor pentru cercetări ştiinţifice ⇒ reactor de cercetare

reactor pentru şcoală ⇐ reactor de studiu / *training reactor* / *réacteur d'entraînement* / Reactor destinat, în special, pentru pregătirea operatorilor de exploatare a reactoarelor şi pentru instruire asupra modului de funcţionare a reactoarelor.

reactor prototip / *prototype reactor* / *réacteur prototype* / Reactor care este primul dintr-o serie cu acceeaşi concepţie de bază. Acest termen se referă uneori la un reactor cu aceleaşi caracteristici principale cu reactoarele din seria definitivă, dar la o scară redusă.

reactor pulsat / *pulsed reactor* / *réacteur pulsé* / Reactor destinat să producă pulsuri intense de neutroni pentru intervale scurte de timp.

reactor regenerativ ⇒ reactor reproducător

reactor reproducător ⇐ reactor regenerativ / *breeder reactor* / *réacteur surgénérateur* / Reactor care produce mai mult material fisionabil decât consumă, având un raport de conversie supraunitar.

reactor subcritic / *subcritical reactor* / *réacteur sous-critique* / Reactor nuclear a cărui reacţie în lanţ este convergentă.

reactor supracritic / *supercritical reactor* / *réacteur surcritique* / Reactor nuclear a cărui reacţie în lanţ este divergentă.

reactor termonuclear ⇒ reactor de fuziune

reacţia indusului / *armature reaction* / *réaction d'induit* / Tensiunea magnetomotoare produsă în înfăşurarea primară de către curentul sau curenţii indusului şi, în sens larg, modificarea rezultantă a fluxului din întrefier.

reacţie ⇐ conexiune inversă / *feedback* / *rétroaction* / Întoarcerea unei porţiuni a unui semnal de la ieşirea spre intrarea unui biport, sau de la un punct al unei rute de transmisiune spre un punct situat în amonte de-a lungul acestei rute.

reacţie anodică ⇐ oxidare (electrochimică) / *anodic reaction* / *réaction anodique* / Reacţie de electrod în care electronii sunt furnizaţi electrodului prin electrolit şi trec într-un circuit exterior.

reacţie catodică ⇐ reducere (electrochimică) / *cathodic reaction* / *réaction cathodique* / Reacţie de electrod în care electronii sunt furnizaţi electrolitului dintr-un circuit exterior.

reacţie convergentă / *convergent reaction* / *réaction convergente* / Reacţie în lanţ în care numărul de reacţii cauzat direct de o reacţie este în medie inferior unităţii.

reacţie critică / *critical reaction* / *réaction critique* / Reacţie nucleară în lanţ în care numărul de reacţii cauzat direct de o reacţie este în medie egal unităţii. Notă: Reacţia este autoîntreţinută.

reacţie de electrod / *electrode reaction* / *réaction à l'électrode* / Reacţie chimică ce implică un transfer de electroni între electrolit şi electrod.

reacţie de fuziune nucleară ⇐ reacţie termonucleară / *nuclear fusion reaction* / *réaction de fusion nucléaire* / Reacţie între două nuclee uşoare, care conduce la producerea cel puţin a unei specii nucleare mai grele decât oricare dintre nucleele iniţiale, reacţie însoţită de energie excedentară.

reacţie divergentă / *divergent reaction* / *réaction divergente* / Reacţie nucleară în lanţ în care numărul de reacţii cauzat direct de o reacţie este în medie superior unităţii.

reacţie fotonucleară ⇐ fotodezintegrare / *photonuclear reaction* / *réaction photonucléaire* / Reacţie nucleară rezultată din interacţiunea dintre un foton şi un nucleu atomic.

reacţie internă ⇐ autoreacţie / *inherent feedback* / *autoréaction* / Reacţie care rezultă din funcţionarea proprie a sistemului reglat definit prin datele sale caracteristice, în absenţa oricărei intervenţii a unui echipament de reglare.

reacţie măsurată / *measured feedback* / *réaction mesurée* / Reacţie bazată pe măsurarea efectivă a mărimii de ieşire.

reacţie negativă ⇐ contrareacţie / *negative feedback* / *contre-réaction* / Reacţie în care semnalul întors spre intrare tinde să diminueze semnalul de ieşire.

reacţie nucleară / *nuclear reaction* / *réaction nucléaire* / Eveniment la care participă unul sau mai multe nuclee atomice, având ca rezultat modificarea maselor, a sarcinilor sau a stării lor energetice. Notă: Acest termen se aplică de asemenea împrăştierii elastice a nucleonilor.

reacţie nucleară în lanţ / *nuclear chain reaction* / *réaction nucléaire en chaîne* / Serie de reacţii nucleare, în care fiecare reacţie este provocată de o particulă emisă într-o reacţie anterioară. După cum numărul de reacţii provocate direct de o reacţie a seriei este în medie mai mic, egal sau mai mare decât unitatea, reacţia în lanţ este convergentă (subcritică), autoîntreţinută (critică) sau divergentă (supracritică).

reacţie pozitivă / *positive feedback* / *réaction [positive]* / Reacţie în care semnalul întors spre intrare tinde să determine creşterea semnalului de ieşire.

reacţie principală / *monitoring feedback* / *réaction principale* / Reacţie provocată de variaţiile mărimii reglate finale a buclei considerate.

reacţie simultană / *side reaction* / *réaction parallèle* / Reacţie de electrod care are loc în acelaşi timp cu reacţia principală.

reacţie termonucleară ⇒ reacţie de fuziune nucleară

(a) readuce la starea iniţială (un numărător) / *(to) reset (a counter)* / *remettre à l'état initial (un compteur)* / A determina un numărător să treacă într-o stare corespunzătoare unei valori iniţiale.

(a) readuce la zero (un organ de trafic) / *(to) reset (a traffic-carying device)* / *remettre à zéro* / Modificarea stării unui organ de trafic sau a unei unităţi logice de la starea activă la starea de repaus, sau atribuirea valorii zero unei variabile.

readucere în starea iniţială / *clear [of a digital storage]* / *remise à l'état initial* / Aducerea memoriei digitale într-o stare prescrisă, în mod curent semnificând zero.

reajustare / *readjustments* / *réajustage* / Reglaje, specificate de constructor, care trebuie efectuate în timpul utilizării aparatului de măsurat în vederea funcţionării acestuia cu precizia specificată.

reajustare a ritmului / *retiming* / *réajustement du rythme* / Acţiunea de ajustare a intervalelor de timp dintre momentele semnificative ale unui semnal numeric, prin referinţă la un semnal de ritm.

(a) realoca ⇒ (a) reloca

reamorsare (a unui aparat de comutare mecanică de tensiune alternativă) / *spark-over (of an a.c. mechanical switching device)* / *réamorçage (d'un appareil mécanique de connexion à courant alternatif)* / Restabilire a curentului între contactele principale ale unui aparat de comutare mecanică în cursul unei manevre de declanşare, intervalul de timp în care curentul a fost nul fiind egal sau superior unui sfert din perioada corespunzătoare frecvenţei industriale.

reamorsare (a unui circuit de protecţie) ⇒ reanclanşare (a unui circuit de protecţie)

reamorsare (într-un detector cu descărcare în gaz) / *re-ignition (in a counter tube)* / *réamorçage (dans un tube compteur)* / Producerea de impulsuri parazite de către atomi sau molecule excitate sau ionizate în descărcarea ce produce un impuls (numărat).

reanclanşare (a unui circuit de protecţie) ⇐ reamorsare (a unui circuit de protecţie) / *fault reset* / *réenclenchement (d'un circuit de protection)* / Comandă manuală asociabilă unui circuit de protecţie şi care trebuie efectuată ulterior intervenţiei unui circuit de protecţie, după corectarea con-

diţiilor ce au cauzat acţionarea acestuia, determinând restabilirea funcţionării normale a echipamentului.

reanclanşare automată / *automatic reclosing* / *réenclenchement automatique* / Reanclanşare a unui întreruptor de putere care controlează un element afectat de un defect, la comanda unui dispozitiv automat iniţiată după un interval de timp de la iniţierea defectului; care interval permite dispariţia unui eventual defect trecător.

reanclanşare automată întârziată / *delayed automatic reclosing* / *réenclenchement lent* / Reanclanşare automată realizată după un interval de timp de ordinul minutelor după declanşarea pe defect.

reanclanşare automată nereuşită / *unsuccessful reclosing* / *réenclenchement non réussi* / Reanclanşare în urma căreia defectul reapare.

reanclanşare automată rapidă <RAR> / *high-speed automatic reclosing* / *réenclenchement rapide* / Reanclanşare automată realizată după un interval de timp de ordinul secundelor după declanşarea pe defect.

reanclanşare automată repetată / *multiple shot reclosing* / *réenclenchement automatique multiple* / Utilizarea unui dispozitiv automat de reanclanşare care poate efectua mai multe reanclanşări după declanşarea unui întreruptor, provocată de un sistem de protecţie.

reanclanşare automată reuşită / *successful reclosing* / *réenclenchement réussi* / Reanclanşare în urma căreia defectul nu reapare.

reanclanşare automată unică / *single-shot reclosing* / *réenclenchement automatique unique* / Utilizarea unui dispozitiv automat de reanclanşare care efectuează o singură reanclanşare după declanşarea unui întreruptor, provocată de un sistem de protecţie.

reaprindere (a unui aparat de comutare mecanică în tensiune alternativă) / *restrike (of an a.c. mechanical switching device)* / *réallumage (d'un appareil mécanique de connexion à courant alternatif)* / Restabilire a curentului între contactele principale ale unui aparat de comutare mecanică în cursul unei manevre de declanşare, intervalul de timp în care curentul a fost nul fiind mai mic decât un sfert din perioada corespunzătoare frecvenţei industriale.

(a) rearanja ⇐ (a) corecta / *(to) patch* / *rapiécer* / A modifica un modul obiect, un modul încărcabil sau un program pentru calculator care a fost încărcat. Notă: De obicei această modificare este temporară sau de circumstanţă.

(a) rebobina / *(to) rewind* / *rebobiner* / A repune o bandă magnetică sau o bandă perforată în poziţia de plecare.

receptor (de impulsuri) / *receiver (of impulses)* / *récepteur (d'impulsions)* / Aparat constituit dintr-un dispozitiv de receptare a impulsurilor, asociat sau nu unui dispozitiv de prelucrare a informaţiilor, şi dintr-un echipament de ieşire ca, de exemplu, un indicator, un înregistrator, un dispozitiv înregistrator cu bandă preforată sau magnetică.

receptor (de semnale) / *receiver (of signals)* / *récepteur (de signaux)* / Parte a unui dispozitiv care primeşte informaţia unui semnal de intrare şi o converteşte într-o formă corespunzătoare scopului prevăzut.

receptor (de semnalizare) / *receiver [in signalling]* / *récepteur (de signalisation)* / Dispozitiv de recepţie a semnalelor de semnalizare în vederea interpretării acestora şi a acţionării în consecinţă.

receptor aural ⇐ receptor de ureche ⇐ cască / *earphone* / *écouteur* / Aparat electroacustic care permite obţinerea de oscilaţii acustice pe baza unor semnale electrice, destinat cuplării acustice cu urechea. Notă: Receptorul aural include capsula receptoare şi alte dispozitive acustice şi electrice pasive sau active specificate de constructor. După modul

de cuplare a receptorului cu urechea se deosebesc receptorul aural intern, otofonul şi receptorul aural extern supraaural sau circumaural.

receptor cu amplificator electric / *receiver with electrical amplifier / récepteur avec amplificateur électrique* / Receptor în care impulsurile sunt amplificate electric înaintea acţionării echipamentului de ieşire, de exemplu prin intermediul unui releu sau al unui element de memorie mecanică sau electronică.

receptor cu amplificator mecanic / *receiver with mechanical amplifier / récepteur avec amplificateur mécanique* / Receptor în care impulsurile acţionează un releu care permite unui arbore antrenat de un motor să se rotească cu un anumit unghi, pentru fiecare impuls receptat.

receptor cuantic (neselectiv) / *(non-selective) quantum detector / récepteur quantique (non sélectif)* / Receptor de radiaţie optică al cărui randament cuantic este independent de lungimea de undă în domeniul spectral considerat. Notă: Numim uneori *contor cuantic* un material fotoluminescent al cărui randament cuantic de fotoluminescenţă este independent de lungimea de undă a radiaţiei de excitaţie într-un domeniu spectral larg.

receptor de apel / *call indicating device / récepteur d'appel* / Dispozitiv asociat unui telefon care semnalizează printr-o indicaţie sonoră sau vizuală apelurile reuşite. Receptorul de apel poate fi o sonerie, un buzer sau un generator de ton muzical.

receptor de imagine radiologică / *X-ray image receptor / récepteur d'image radiologique* / Dispozitiv destinat transformării imaginii radiologice potenţiale, direct sau indirect, în imagine vizibilă. Exemple, ecranul fluorescent, filmul radiografic,

receptor de ureche ⇒ receptor aural

receptor fără amplificator / *receiver without amplifier / récepteur sans amplificateur* / Receptor în care impulsurile acţionează direct, după o eventuală înmagazinare, asupra echipamentului de ieşire, de exemplu prin intermediul unei roţi cu clichet sau al unui motor pas cu pas.

receptor fizic de radiaţie optică ⇐ detector **(de radiaţii optice)** / *physical receptor (of radiation) / récepteur physique (de rayonnement)* / Receptor în care, sub acţiunea radiaţiei optice primite, se produce un fenomen fizic măsurabil.

receptor fotoelectric ⇐ celulă fotoelectrică ⇐ fotoelement / *photoelectric receptor / récepteur photoélectrique* / Receptor fizic care funcţionează pe baza efectului fotoelectric. Notă: Se produce astfel, din punct de vedere electric, o tensiune sau un curent sau o schimbare de rezistenţă, excluzând însă orice fenomen electric produs prin modificarea temperaturii.

receptor fototelegrafic cu funcţionare continuă / *continuous facsimile receiver / récepteur de télécopie à déroulement continu* / Receptor fototelegrafic care asigură înregistrarea în linii succesive pe un suport deplasabil cu un pas constant între două linii consecutive, permiţând înregistrarea mai multor mesaje succesive fără necesitatea intervenţiei unui operator pentru schimbarea suportului între mesajele consecutive.

receptor fototelegrafic cu tambur / *drum facsimile receiver / récepteur de télécopie à cylindre* / Receptor fototelegrafic în care suportul de înregistrare este fixat pe un cilindru rotativ şi explorat elicoidal de un cap de scriere.

receptor integrat PIN-TEC / *PIN-FET integrated receptor / récepteur intégré PIN-TEC* / Receptor optic care conţine o fotodiodă PIN şi un tranzistor cu efect de câmp dispuse în aceeaşi carcasă. Notă: Acest aranjament permite ameliorarea caracteristicilor comparativ cu utilizarea componentelor separate.

receptor Morse acustic ⇒ ecometru

receptor neselectiv (de radiaţie optică) / *non-selective detector (of optical radiation) / récepteur non sélectif (de rayon-*

nement optique) / Receptor de radiaţie optică a cărui sensibilitate spectrală este independentă de lungimea de undă în domeniul spectral considerat.

receptor optic / *receive fibre optic terminal device* / *récepteur optique* / Dispozitiv de extremitate de fibră optică dotat cu unul sau mai multe fotodetectoare, având unul sau mai multe accese optice de intrare.

receptor perforator / *reperforator* / *récepteur-perforateur* / Receptor care conţine în esenţă un perforator de bandă comandat de semnalele telegrafice sau de semnalele de date recepţionate.

receptor piroelectric / *pyroelectric detector* / *récepteur pyroélectrique* / Receptor termic de radiaţie optică bazat pe variaţia polarizării electrice, spontane sau induse dar durabile, a anumitor materiale dielectrice sub efectul vitezei variaţiilor de temperatură.

receptor pneumatic (de radiaţie) / *pneumatic receptor (of radiation)* / *récepteur pneumatique (de rayonnement)* / Receptor termic în care încălzirea părţii care absoarbe radiaţia provoacă o variaţie a presiunii unui gaz.

receptor selectiv (de radiaţie optică) / *selective detector (of optical radiation)* / *récepteur sélectif (de rayonnement optique)* / Receptor de radiaţie optică a cărui sensibilitate spectrală variază odată cu lungimea de undă în domeniul spectral considerat.

receptor selsin indicator ⇒ sincroindicator

receptor telefonic / *telephone receiver* / *récepteur téléphonique* / Traductor electroacustic utilizat într-un telefon pentru convertirea semnalelor electrice vocale în semnale acustice. Exemple: capsula telefonică, difuzorul telefonic.

receptor termic (de radiaţie) / *thermal receptor (of radiation)* / *récepteur thermique (de rayonnement)* / Receptor de radiaţie optică în care un fenomen fizic măsurabil este produs prin încălzirea părţii care absoarbe radiaţia.

recipient de stocare / *storage container* / *récipient de stockage* / Recipient dotat cu una sau mai multe surse radioactive, destinat asigurării protecţiei contra radiaţiilor ionizante în perioadele de neutilizare.

recipient învelitor / *reentrant beaker* / *récipient enveloppant* / Recipient în formă de puţ pentru eşantioane radioactive a cărui formă se adaptează la capota detectorului pentru a asigura o acoperire optimă a acestuia de către eşantion.

recoacere / *annealing* / *recuit* / Tratament termic efectuată prin încălzirea unei şarje la o temperatură cerută, menţinerea ei la această temperatură pe o durată determinată şi ulterior răcirea ei cu o viteză specificată.

recoacere magnetică / *magnetic anneal* / *recuit magnétique* / Tratament termic al unui material în prezenţa unui câmp magnetic exterior, destinat producerii texturii magnetice dorite.

recombinare (a ionilor) / *recombination (of ions)* / *recombinaison (des ions)* / Procesul prin care ionii revin la starea neutră.

recombinare / *recombination* / *recombinaison* / Interacţiunea dintre un purtător pozitiv de sarcină şi unul negativ, antrenând neutralizarea sarcinilor acestora. Notă: În anumite cazuri, neutralizarea se poate produce cu conservarea maselor.

(a) reconfigura / *(to) reconfigure* / *reconfigurer* / Operaţia prin care se face reconfigurarea unui sistem. Notă: Reconfigurarea se poate face automat, manual sau mixt.

reconfigurare / *reconfiguration* / *reconfiguration* / Procesul prin care părţile componente ale unui sistem de calcul sau ale unei reţele de calculatoare sunt redefinite şi, în unele cazuri, reconectate. Notă: Operaţia este necesară în special după căderea unei componente sau după adăugarea de componente noi.

reconfigurare a traseului / *call packing [USA]* / *reconfiguration d'itinéraire* / Selecţia unei noi rute într-o reţea de

conexiune prin rearanjarea conexiunilor existente într-un mod mai favorabil.

rectangular / *rectangular/ rectangulaire* / Calificativ al unei forme de undă: de forma unui dreptunghi sau apropiată de aceasta.

rectitudine (a unei tole) / *edge camber (of a sheet)* / *rectitude (de la tôle)* / Rectitudinea este caracterizată prin abaterea cea mai mare a unei laturi longitudinale a tolei față de linia dreaptă care unește ambele extremități ale secțiunii de măsură corespunzătoare acestei laturi.

recul al echipamentului (unui arbore cu came) / *run-back of equipment (of a camshaft)* / *régression de l'équipement* / Sens de funcționare corespunzător mersului înapoi al manipulatorului.

recunoaștere a caracterelor / *character recognition* / *reconnaissance de caractères* / Identificarea de caractere prin procedee automate.

recunoaștere a caracterelor magnetice ⇐ recunoaștere a caracterelor scrise cu cerneală magnetică / *magnetic ink character recognition (MICR)* / *reconnaissance de caractères magnétiques* / Recunoașterea caracterelor referitoare la caracterele imprimate cu o cerneală ce conține particule de material magnetic. Notă: Odată ce au fost recunoscute caracterele tipărite cu cerneală magnetică, acestea sunt transmise pentru prelucrare unui sistem de calcul

recunoaștere a caracterelor scrise cu cerneală magnetică ⇒ recunoaștere a caracterelor magnetice

recunoaștere a formelor / *pattern recognition* / *reconnaissance de formes* / Identificarea de forme, structuri sau configurații, prin procedee automate.

recunoaștere automată (a caracterelor) / *automatic recognition* / *reconnaissance automatique* / Identificare automată de caractere.

recunoaștere optică a caracterelor / *optical character recognition* / *reconnaissance optique des caractères* / Recunoaștere a caracterelor printr-un procedeu optic de identificare a caracterelor grafice.

(a) recupera / *(to) recover* / *récupérer* / Crearea sau recrearea condițiilor de la care execuția poate fi reluată după apariția unui incident în execuție.

recuperare [în semnalizarea prin canal semafor] / *retrieval [in common channel signalling]* / *récupération [en signalisation sémaphore]* / Procedură destinată a garanta că mesajele de semnalizare nu se vor pierde în cursul trecerii pe legătura semafor de rezervă.

recuperare a purtătoarei ⇒ extragere a purtătoarei

recuperare a ritmului / *timing recovery* / *récupération du rythme* / Obținerea unui semnal de ritm pe baza unui semnal numeric recepționat, utilizând periodicitatea pozițiilor temporale elementare.

recuperare (după efectele radiațiilor) / *recovery (from radiation effects)* / *récupération (après les effets des rayonnements)* / Modificare produsă într-o celulă sau într-un organ care tind să-și restabilească integritatea funcțională, după o iradiere.

redare [telegrafică] / *restitution* / *(sématème à la) restitution* / Succesiunea în timp a stărilor semnificative restituite rezultate din semnalul recepționat.

redare a culorilor / *colour rendering* / *rendu des couleurs* / Efect al unui iluminant asupra aspectului cromatic al obiectelor pe care le luminează, aspect comparat conștient sau nu cu cel al acelorași obiecte iluminate de un iluminant de referință.

redare izocronă / *isochronous restitution* / *restitution isochrone* / Redare în care intervalul de timp dintre două momente semnificative oarecare este teoretic egal cu intervalul unitar sau cu un multiplu al acestuia.

redemarare / *restarting ability* / *redémarrage* / Capacitatea unui magnetron de a restabili valorile medii ale curentului

anodic şi/sau ale puterii de ieşire de origine, când procesul de demarare iniţial şi toate condiţiile iniţiale sunt aplicate din nou, după tăierea tuturor tensiunilor de alimentare pentru o perioadă suficientă care să-i permită catodului să se răcească în întregime.

redevenţă de contorizare / *meter rent* / *redevance de comptage* / Sumă care trebuie plătită pentru utilizarea aparatelor, a contoarelor şi accesoriilor, pe o perioadă determinată.

redevenţă de racordare / *connection charge* / *redevance de raccordement* / Sumă fixă care trebuie plătită furnizorului pentru o perioadă determinată, cu titlul de cheltuieli de branşament şi de cheltuieli de reţea.

redirecţionare a apelului / *call redirection* / *renvoi d'appel* / Posibilitate de transfer a unui apel destinat unui post către alt post desemnat anterior de către abonatul chemat, avizând chemătorul printr-un semnal de serviciu.

redirijare a traficului ⇒ deviere a traficului

redistribuire / *redistribution* / *rédistribution* / Alterare a sarcinilor depuse pe un element sau zonă de memorie, provocată de electronii secundari proveniţi din cu totul altă parte a suprafeţei de memorie.

redresare (a unui curent alternativ) / *rectification (of an alternating current)* / *redressement (d'un courant alternatif)* / Proces de transformare a unui curent alternativ într-un curent unidirecţional cu ajutorul unui dispozitiv cu conductivitate asimetrică.

redresor ⇐ convertizor din curent alternativ în curent continuu / *rectifier [electric energy transducer]* / *redresseur* / Convertizor de energie electrică care transformă un sistem de curenţi alternativi într-un curent unidirecţional.

redresor al ambelor alternanţe ⇒ redresor bialternanţă

redresor bialternanţă ⇐ redresor al ambelor alternanţe / *full-wave rectifier* / *redresseur à deux alternances* / Redresor monofazat care furnizează un curent unidirecţional format din două alternanţe pe o perioadă a curentului alternativ.

redresor comandat / *controlled rectifier* / *redresseur commandé* / Redresor prevăzut cu un element de tip poartă sau grilă, la care se poate aplica o anumită tensiune în scopul reglării sau al opririi trecerii curentului.

redresor cu (cristal de) cuarţ / *crystal rectifier* / *redresseur à cristal* / Redresor cu contact în care semiconductorul este un cristal de cuarţ.

redresor cu contact / *(electronic) contact rectifier [metal-semiconductor contact]* / *contact redresseur* / Dispozitiv unidirecţional a cărui funcţionare este bazată pe proprietăţile unui contact între un metal şi un semiconductor.

redresor cu contact de suprafaţă / *surface-contact rectifier* / *redresseur à contact par surface* / Redresor cu contact, numit şi „celulă cu strat de baraj", a cărui suprafaţă de contact are o arie limitată.

redresor cu contact punctiform / *point-contact rectifier* / *redresseur à contact par pointe* / Redresor cu contact în care contactul este stabilit între un vârf metalic şi un semiconductor extrinsec.

redresor cu contact punctiform sudat / *welded-contact rectifier* / *redresseur à (contact par) pointe soudée* / Redresor cu contact punctiform, în care contactul este asigurat în permanenţă prin sudarea vârfului de semiconductor.

redresor cu cristal video / *crystal video rectifier* / *redresseur à cristal vidéo* / Redresor cu cristal, care transformă direct un semnal de înaltă frecvenţă într-un semnal de videofrecvenţă.

redresor cu o singură alternanţă / *half-wave rectifier* / *redresseur à une alternance* / Redresor care permite trecerea curentului numai pentru alternanţele unui sens determinat.

redresor cu semiconductoare ⇐ redresor uscat ⇐ supapă cu semiconductoare / *solid-state rectifier* / *redresseur à semi-*

conducteur / Redresor care utilizează conductibilitatea unidirecţională de contact dintre două materiale solide, dintre care unul semiconductor.

redresor cu tensiune inversă ridicată / *high inverse voltage rectifier / redresseur à crête de tension inverse* / Redresor cu cristal a cărui caracteristică prezintă în sens invers un magnetism de tensiune inversă, urmat de o ramură cu pantă negativă.

redresor cu vapori de mercur / *mercury-arc rectifier (equipment) / redresseur à vapeur de mercure* / Redresor care utilizează supape cu vapori de mercur.

redresor electronic / *electronic rectifier [two-terminal circuit element] / redresseur électronique* / Dispozitiv electronic care asigură redresarea unui curent alternativ.

redresor mecanic / *mechanical rectifier / redresseur mécanique* / Comutator rotativ, rareori utilizat astăzi, destinat transformării curentului alternativ în curent unidirecţional, pentru alimentarea în înaltă tensiune a unui tub de radiaţii X.

redresor uscat ⇒ redresor cu semiconductoare

(a) reduce la scară / *(to) scale / réduire* /A schimba reprezentarea unei mărimi, exprimând-o în alte unităţi, astfel încât gama valorilor sale să fie adusă într-un interval determinat.

reducere / *reduction / réduction* / 1. Reacţie chimică în care oxigenul este înlăturat dintr-un oxid, implicând un transfer de electroni de la atomii de oxigen. 2. Mai general, reacţie chimică prin care se adaugă electroni unei substanţe, transferaţi de la altă substanţă.

reducere [la recepţia undelor radioelectrice] ⇒ atenuare, 4[la recepţia undelor radiolectrice]

reducere a lobilor laterali / *side lobe suppression / réduction des lobes secondaires* / Procedeu, acţiune sau reglaj care permit reducerea amplitudinii lobilor laterali ai unei antene.

reducere de tensiune / *voltage reduction / baisse de tension* / Diminuare limitată a amplitudinii tensiunii de serviciu a reţelei.

reducere (electrochimică) ⇒ reacţie catodică

reducere termoelectrolitică ⇒ termoelectroliză

redundanţă [în teoria informaţiei] / *redundancy [in information theory] / redondance [en théorie de l'information]* / Diferenţa R dintre cantitatea de decizie H_0 şi entropia H, exprimată matematic prin: $R = H_0 - H$. Notă: Practic, utilizarea unor coduri adecvate permite reprezentarea mesajelor printr-un număr redus de caractere, redundanţa putând fi considerată ca o măsură a diminuării lungimii medii a mesajelor realizate prin intermediul codificării.

redundanţă a reţelei / *network redundancy / rédondance du réseau* / Tehnologie de realizare a unei reţele de calculatoare care asigură stocarea unor informaţii importante în mai multe noduri din reţea şi existenţa unor căi alternative de transfer de date. Notă: În cazul reţelei Internet, redundanţa se realizează în două moduri: a) fiecare nod responsabil de translatarea numelor de domenii în adrese de reţea (Domain Name Server – server de nume în cadrul unui domeniu) este dublat sau chiar triplat; b) transferul informaţiilor de la un calculator la altul se poate realiza pe o cale principală, aleasă pe criterii de cost minim al transferului de date, sau pe căi alternative, în cazul blocării căii principale.

redundanţă activă / *active redundancy / redondance active* / Redundanţă în care mijloacele de îndeplinire a unei cerinţe funcţionale sunt destinate utilizării simultane.

redundanţă (de mijloace) / *redundancy (of means) / redondance (de moyens)* / Existenţa într-o entitate a unor mijloace suplimentare faţă de cele necesare îndeplinirii unei cerinţe funcţionale.

redundanţă pasivă / *stand-by redundancy* / *redondance en attente* / Redundanţă în care doar o parte a mijloacelor de îndeplinire a unei cerinţe funcţionale este utilizată, restul fiind utilizat în caz de nevoie.

redundanţă relativă / *relative redundancy* / *redondance relative* / Raportul r dintre redundanţa R şi cantitatea de decizie H_0, dat de expresia: $r = \frac{R}{R_0} = \frac{H_0 - H}{H_0}$.

reemiţător (telegrafic) / *automatic retransmitter* / *réémetteur (télégraphique)* / Dispozitiv care asigură automat, pe baza înregistrării semnalelor telegrafice recepţionate, reemiterea acestora.

reemiţător cu bandă perforată / *perforated-tape retransmitter* / *réémetteur à bande perforée* / Reemiţător telegrafic constituit dintr-un receptor-perforator a cărui bandă perforată comandă direct un emiţător automat.

reemiţător cu bandă perforată (cu citire completă) / *coupled reperforator and tape reader* / *réémetteur à bande perforée (à lecture complète)* / Reemiţător cu bandă perforată care asigură reemisiunea tuturor semnalelor înregistrate, inclusiv a ultimului.

reexaminare după implementare ⇒ urmărire sistem

refacere / *recover* / *récupération* / Operaţia de reconstituire a unei baze de date după un incident care a provocat distrugerea acesteia. Notă: Refacerea porneşte de la o copie de siguranţă şi foloseşte fişierul jurnal pentru a aduce la zi conţinutul acesteia.

referinţă de tip / *unique type reference* / *référence de type* / Combinaţie de cifre, de litere sau de ambele, utilizată pentru identificarea unui anumit tip de echipament.

reflectanţă ⇒ factor de reflexie <ρ>

reflectivitate (a unui material) <ρ_∞>/ *reflectivity (of a material)* / *réflectivité (d'un matériau)* / Factor de reflexie al unui strat de material cu o grosime a cărei creştere nu modifică acest factor.

reflectometru / *reflectometer* / *réflectomètre* / Aparat destinat măsurării mărimilor legate de reflexie.

reflectometru [pentru linii de transmisiune] / *reflectometer [for transmission lines]* / *réflectomètre [pour les lignes de transmission]* / Aparat destinat măsurării, într-o linie de transmisiune, a raportului dintre mărimea unei unde reflectate şi mărimea corespunzătoare a undei incidente.

reflectometru de antenă / *SWR trip* / *gardien d'antenne* / Dispozitiv de protecţie instalat la ieşirea unui emiţător radioelectric care produce oprirea acestuia, dacă raportul de undă staţionară pe linia de alimentare a antenei asociate depăşeşte o valoare specificată.

reflectometru de timp / *time-domain reflectometer* / *réflectomètre de temps* / Aparat de tipul unui osciloscop care permite examinarea undelor reflectate cauzate de neadaptarea impedanţei.

reflector, 1[de lumină] / *reflector, 1[of light]* / *réflecteur, 1[de lumière]* / Dispozitiv care serveşte la modificarea distribuţiei spaţiale a fluxului unei surse prin utilizarea, în principal, a fenomenului de reflexie.

reflector, 2[pentru unde radioelectrice] ⇐ suprafaţă reflectoare / *reflector, 2[for radiowaves]* / *réflecteur, 2[pour ondes radioélectriques]* / Suprafaţă conductoare continuă sau ansamblu conductor care se comportă practic ca o suprafaţă continuă, de dimensiuni mari în raport cu lungimea de undă, destinat retransmisiunii radiaţiei incidente în direcţia sau direcţiile dorite, eventual cu un efect de concergenţă sau de divergenţă. Notă: Termenul *reflector* poate desemna de asemenea un *element reflector*.

reflector, 3[al unui fascicul electronic] / *reflector, 3[of an electron beam]* / *réflecteur, 3[d'un faisceau électronique]* / Electrod cu un potenţial negativ faţă de rezonator şi având scopul de a returna spre rezonator fasciculul provenit din acesta.

reflector, 4[de neutroni] / *reflector, 4[of neutrons]* / *réflecteur, 4[de neutrons]* / Material sau obiect care reflectă o radiaţie incidentă. În tehnologia reactoarelor nucleare acest termen este rezervat, de obicei, desemnării unei părţi a reactorului adiacente zonei active, destinată returnării neutronilor care scapă din zona activă.

reflector, 5[pentru microunde] / *reflector, 5[for microwaves]* / *réflecteur, 5[pour micro-ondes]* / Dispozitiv plasat într-o cavitate multimodală mai mare decât lungimea de undă a microundelor, care reflectă energia microundelor conform unor legi cvasioptice.

reflector al emiţătorului de infraroşii / *infrared emitter reflector* / *réflecteur d'un émetteur de rayonnement infrarouge* / Component al unui emiţător de radiaţie infraroşie care reflectă şi direcţionează radiaţia spre interiorul unui unghi solid determinat.

reflector cilindric / *cylindrical reflector* / *réflecteur cylindrique* / Reflector cu focar constituit dintr-o porţiune de cilindru.

reflector cu bare paralele / *rod reflector* / *miroir grille* / Antenă constituită dintr-un ansamblu de tije astfel dimensionate şi spaţiate încât să se comporte ca o suprafaţă reflectantă continuă.

reflector cu focar / *focusing reflector* / *réflecteur focalisant* / Reflector a cărui formă permite radiaţiilor provenite de la una sau mai multe surse primare să conveargă după reflexie spre punctul dorit sau în direcţia dorită.

reflector diedru / *dihedral corner reflector* / *réflecteur en dièdre* / Reflector constituit din două porţiuni de plan care se intersectează în general în unghi drept.

reflector grilă / *lattice reflector* / *réflecteur grille* / Reflector constituit dintr-un ansamblu de bare sau de benzi paralele.

reflector lambertian / *Lambertian reflector* / *réflecteur lambertien* / Reflector ideal pentru care radiaţia reflectată de suprafaţa sa are o repartiţie unghiulară în conformitate cu legea lui Lambert.

reflector parabolic / *paraboloidal reflector* / *réflecteur parabolique* / Reflector cu focar constituit dintr-o porţiune de paraboloid, în general de revoluţie.

reflector principal (al unei antene) / *main reflector* / *réflecteur principal* / Reflectorul cel mai mare al unei antene cu mai multe reflectoare.

reflector roată de caşcaval / *cheese* / *réflecteur (d'antenne) en dé* / Reflector format dintr-un cilindru parabolic limitat de două plăci paralele normale la generatoare.

reflector secundar / *sub-reflector* / *réflecteur secondaire* / Reflector diferit de reflectorul principal al unei antene cu mai multe reflectoare.

reflector sferic / *spherical reflector* / *réflecteur sphérique* / Reflector constituit dintr-o porţiune de sferă.

reflector tor parabolic / *parabolic torus reflector* / *réflecteur en tore parabolique* / Reflector toroidal parabolic obţinut prin rotaţia unui arc parabolic în jurul unei drepte din planul perpendicular pe axa sa.

reflector toroidal / *toroidal reflector* / *réflecteur toroïdal* / Reflector constituit dintr-o porţiune de suprafaţă generată prin rotaţia unui arc de curbă plană în jurul unei drepte din planul său, care nu intersectează planul curbei.

reflector triedru / *trihedral corner reflector* / *réflecteur en trièdre* / Reflector constituit din trei porţiuni de plan care se intersectează două câte două, în general în unghi drept.

reflector triedru tridreptunghic / *corner reflector* / *réflecteur en coin* / Reflector constituit din trei suprafeţe plane reciproc intersectate sub unghiuri drepte, care reflectă undele incidente paralel cu direcţia de incidenţă a acestora.

reflexie / *reflection* / *réflexion* / Fenomen de întoarcere a unei radiaţii de către o suprafaţă sau de către un mediu, fără schimbarea frecvenţei componentelor sale monocromatice. Note: 1. O parte a radiaţiei incidente pe un mediu este reflectată

la suprafaţa mediului (*reflexie de suprafaţă*); o altă parte poate fi retro-împrăştiată de interiorul mediului (*reflexie de volum*). 2. Frecvenţa este neschimbată atât timp cât nu se produce efectul Doppler, provocat de mişcarea materialelor care întorc radiaţia. 3. În funcţie de unghiul de incidenţă al radiaţiei, reflexia poate fi: *parţială* sau *totală*.

reflexie (a unei unde electromagnetice) / *reflection (of an electromagnetic wave)* / *réflexion (d'une onde électromagnétique)* / Modificarea direcţiei unei unde incidente pe suprafaţa de separare a două medii diferite, astfel încât unda să fie parţial sau total retrimisă în mediul său de origine.

reflexie (a unei unde radioelectrice) / *reflection (of a radio wave)* / *réflexion (d'une onde radioélectrique)* / Fenomenul de propagare prin care o undă incidentă care întâlneşte o suprafaţă de separare a două medii diferite produce o altă undă numită undă reflectată, care se propagă pornind de la acestă suprafaţă în acelaşi mediu ca şi unda incidentă şi care este interpretabilă în cadrul opticii geometrice. Notă: În funcţie de îndeplinirea mai mult sau mai puţin completă a anumitor condiţii ale opticii geometrice, reflexia poate fi considerată fie ca reflexie regulată, fie ca reflexie difuză.

reflexie cu voalare / *veiling reflections* / *réflexions-voile* / Reflexii regulate ce apar pe obiectul observat şi care maschează în totalitate sau parţial detaliile reducând contrastele.

reflexie difuză / *diffuse reflection* / *réflexion diffuse* / Difuzie prin reflexie în care, la scară macroscopică, reflexia regulată nu se manifestă.

reflexie difuză izotropă / *isotropic diffuse reflection* / *réflexion diffuse isotrope* / Reflexie difuză în care distribuţia spaţială a radiaţiei reflectate este astfel încât luminanţa energetică sau luminoasă să fie aceeaşi în toate direcţiile din emisfera în care radiaţia este reflectată. Notă: A se vedea *legea lui Lambert*.

reflexie directă (de oglindă) ⇒ reflexie regulată

reflexie Fresnel / *Fresnel reflection* / *réflexion de Fresnel* / Reflexia unei părţi din radiaţia incidentă pe suprafaţa plană de separare a două medii omogene cu indici de refracţie diferiţi.

reflexie ionosferică / *ionospheric reflection* / *réflexion ionosphérique* / Propagare ionosferică la o frecvenţă suficient de joasă pentru ca, în condiţiile date, propagarea transionosferică să fie imposibilă; unda suportă atunci o refracţie progresivă care, la o distanţă suficientă, poate fi asimilată unei reflexii pe o suprafaţă fictivă.

reflexie mixtă / *mixed reflection* / *réflexion mixte* / Reflexie parţial regulată şi parţial difuză.

reflexie mutuală / *interreflection [UK]* / *réflexions mutuelles* / Ansamblul reflexiilor radiaţiei între mai multe suprafeţe reflectante.

reflexie regulată ⇐ reflexie directă (de oglindă) / *regular reflection* / *réflexion régulière* / Reflexie fără difuzie ce respectă legile opticii geometrice.

reflexie totală / *total reflection* / *réflexion totale* / Reflexie pentru care modulul factorului de reflexie complex al unei suprafeţe reflectante care separă două medii dielectrice este unitar. Note: 1. Reflexia totală se produce când indicele de refracţie al celui de-al doilea mediu este inferior indicelui celui dintâi, iar unghiul de incidenţă este superior unui unghi limită. 2. Într-o reflexie totală, există un câmp evanescent în cel de-al doilea mediu.

reflexie troposferică / *tropospheric reflection* / *réflexion troposphérique* / Reflexie parţială sau totală a undelor radioelectrice produsă în troposferă pe o suprafaţă de discontinuitate care separă masele de aer cu indici de refracţie diferiţi.

(cu) reformare automată a numărului / *auto-redial* / *recomposition automatique*

du numéro / Capacitatea unui modem de a efectua încercări repetate de stabilire a unei legături de date.

refractor / *refractor* / *réfracteur* / Dispozitiv ce serveşte la modificarea distribuţiei spectrale a fluxului luminos al unei surse, prin utilizarea fenomenului de refracţie.

refracţie / *refraction* / *réfraction* / Fenomen prin care direcţia radiaţiei este modificată ca urmare a schimbărilor vitezei sale de propagare prin trecerea printr-un mediu optic neomogen sau prin traversarea suprafaţei de separare a două medii diferite.

refracţie (a unei unde electromagnetice) / *refraction (of an electromagnetic wave)* / *réfraction (d'une onde électromagnétique)* / Fenomen prin care direcţia de propagare a unei unde se modifică la traversarea suprafeţei de separare a două medii diferite sau în cursul propagării într-un mediu al cărui indice de refracţie variază continuu în spaţiu.

refracţie (a unei unde radioelectrice) / *refraction (of a radio wave)* / *réfraction (d'une onde radioélectrique)* / Modificarea direcţiei de propagare a unei unde radioelectrice ca efect al variaţiei în spaţiu a indicelui de refracţie al mediului de propagare, cu menţinerea sensului direcţiei de propagare pe direcţia gradientului indicelui de refracţie.

refracţie atmosferică negativă ⇒ infrarefracţie

refracţie normală / *standard refraction* / *réfraction normale* / Refracţie într-o atmosferă radio normală.

refuz / *rejection* / *refus* / Situaţia în care solicitarea efectuării unui serviciu de către un calculator aflat într-o reţea este încheiată prin refuzul serviciului cerut.

(a) refuza / *(to) reject* / *refuser* / Operaţie prin care un nod al unei reţele refuză efectuarea unui serviciu. De exemplu, se poate refuza o cerere de conectare la distanţă ("remote login") pentru toţi utilizatorii, sau numai pentru anumiţi utilizatori, sau la neîndeplinirea unor condiţii specifice ca, de exemplu, tastarea corectă a parolei, sau emiterea cererii de acces numai de pe o anumită maşină.

(a) regăsi (date) / *(to) retrive* / *retrouver (des données)* / Operaţie efectuată asupra unei baze de date în scopul localizării anumitor informaţii. Notă: Regăsirea se face prin utilizarea unui limbaj de interogare a bazei de date (DML), iar timpul de răspuns este influenţat de existenţa unor chei în relaţiile bazei de date.

regăsire a datelor / *data retrieval* / *recherche des données* / Operaţie frecventă în exploatarea unei baze de date, care constă în selectarea anumitor informaţii corespunzătoare cerinţelor utilizatorului. Notă: Datele care trebuie selectate din baza de date sunt specificate folosind expresii logice ce conţin denumiri de tabele din baza de date şi câmpuri ale acestor tabele, operatori de comparaţie între aceste câmpuri şi operatori asupra mulţimilor de tupluri. Un sistem de gestiune a bazelor de date foloseşte mecanisme speciale de optimizare a interogărilor pentru a regăsi în mod eficient datele cerute.

regăsire a informaţiei / *information retrieval* / *recherche documentaire* / Ansamblul de operaţii, metode şi proceduri care au ca efect extragerea de date încărcate în memorie.

regenerare (a uleiurilor izolante) / *reclaiming (of insulating oils)* / *régénération (des huiles isolants)* / Eliminarea contaminanţilor solubili şi insolubili dintr-un izolant lichid, prin mijloace de absorbţie chimică, în plus faţă de mijloacele mecanice, în scopul restabilirii proprietăţilor celor mai apropiate de valorile lor iniţiale. Notă: Procedeul poate cuprinde utilizarea de antioxidanţi.

regenerare (a unui impuls) / *pulse regeneration* / *régénération (d'une impulsion)* / 1. Procedeu de formare a impulsului prin care se obţine un impuls cu caracteristicile de referinţă dorite, pornind de la un impuls cu alte caracteristici.

2. Reînnoire în memorie a informaţiilor pierdute prin degradare statică sau dinamică.

regenerare (a unui semnal numeric) / *regeneration [of a digital signal]* / *régénération (d'un signal numérique)* / Operaţia de recepţionare şi reconstrucţie a unui semnal numeric astfel încât amplitudinea, forma şi poziţia în timp a elementelor de semnal să fie menţinute între limite specificate.

regenerare (după efectele radiaţiilor) / *repopulation (after radiation effects)* / *régénération (après les effets du rayonnement)* / Înlocuirea celulelor funcţionale, în general prin diviziune celulară, după o iradierea sau pe durara acesteia.

regenerare a semnalului / *signal regeneration* / *régénération de signal* / Transformare a semnalului astfel încât semnalul să recapete caracteristicile sale iniţiale.

regenerare de imagine / *(image) regeneration* / *régénération (d'image)* / Suită de evenimente necesare pentru producerea unei imagini pornind de la reprezentarea sa în memorie.

regenerator [în transmisiunea digitală] / *regenerator [in digital transmission]* / *régénérateur [en transmission numérique]* / Dispozitiv care efectuează regenerarea semnalelor numerice.

regenerator de componentă continuă / *d.c. restorer* / *régénérateur de composante continue* / Dispozitiv utilizat într-un circuit incapabil de a transmite variaţii lente, dar apt de a transmite componente de frecvenţă mai înaltă, prin reinjectarea la recepţie a unei componente de curent continuu sau de joasă frecvenţă.

regenerator de impulsuri / *pulse regenerator* / *régénérateur d'impulsions* / Dispozitiv destinat efectuării regenerării impulsurilor.

regenerator telegrafic ⇒ repetor telegrafic compensat

regim / *condition [state]* / *régime* / Ansamblul mărimilor electrice şi mecanice care caracterizează funcţionarea unei maşini, a unui aparat sau a unei reţele, la un moment dat.

regim al filamentului / *heater schedule* / *régime du filament* / Relaţia dintre tensiunea filamentului şi puterea aplicată anodului, cu menţinerea tensiunii în vederea evitării distrugerii magnetronului printr-un bombardament electronic.

regim (al unei maşini electrice rotative) / *load (of an electrical rotating machine)* / *charge (d'une machine électrique)* / Ansamblul valorilor mărimilor electrice şi mecanice care caracterizează cerinţele impuse unei maşini electrice rotative, la un moment dat, de un circuit electric sau un dispozitiv mecanic.

regim continuu (al unui generator de radiaţii X) / *continuous mode (of an X-ray apparatus)* / *régime continu (d'un générateur radiologique)* / Pentru un generator de radiaţii X, mod de încărcare continuă a unui tub de radiaţii X ca, de exemplu, în radioterapie sau radioscopie.

regim continuu al unei maşini / *continuous rating of a machine* / *régime continu d'une machine* / Ansamblu al valorilor nominale pentru care vehiculul, maşina sau aparatul sunt capabile să funcţioneze continuu, fără a depăşi valorile limită de încălzire specificate pentru un element oarecare al acestui ansamblu.

regim continuu cu sarcină de scurtă durată / *continuous operation with short-time loading* / *service ininterrompu à charge temporaire* / Serviciu pe durata căruia echipamentul este conectat în permanenţă la reţeaua de alimentare. Durata admisibilă de funcţionare în sarcină indicată este prea scurtă pentru ca temperatura de funcţionare în sarcină să fie atinsă, intervalul următor fiind totuşi suficient de lung pentru a permite răcirea echipamentului până la temperatura de funcţionare în gol.

regim conversaţional ⇒ mod conversaţional

regim cu limitare (a curentului) prin sarcină spaţială ⇐ regim de sarcină spaţială / *space charge limited (current) / state limitation (du courant) par charge d'espace* / Regim de funcţionare în care prezenţa unui minim local de potenţial electric, datorat sarcinii spaţiale şi negativ faţă de catod, face curentul de emisie electronică practic independent de temperatura catodului.

regim de curent rezidual / *residual current state / régime de courant résiduel* / Regim de funcţionare al unui tub electronic în absenţa unui câmp accelerator (datorat unui anod al unei diode sau al unei diode echivalente), în care curentul catodic se datorează vitezei de ieşire nenulă a electronilor.

regim de funcţionare intermitent al unei maşini auxiliare / *intermittent rating of an auxiliary machine / régime intermittent d'une machine auxiliaire* / Regim corespunzător unei succesiuni de cicluri identice, fiecare ciclu incluzând o perioadă de funcţionare la nişte valori specificate ale încărcării, astfel încât după un număr nelimitat de cicluri alternate cu anumite intervale de repaus, încălzirea maşinii să nu depăşească limitele indicate.

regim de lucru (al unui echipament electromedical) ⇒ parametri de funcţionare (ai unui echipament electromedical)

regim de priză / *tapping duty / régime de prise* / Ansamblu de valori numerice atribuite mărimilor (tensiuni, curenţi, etc.) care servesc ca bază garanţiilor constructorului şi, în anumite cazuri, încercărilor pentru conectarea prizelor considerate.

regim de sarcină spaţială ⇒ regim cu limitare (a curentului) prin sarcină spaţială

(regim de) saturaţie (a unui tub electronic) / *saturation state (of an electronic tube) / saturation (d'un tube électronique)* / Regimul de funcţionare în care se manifestă saturaţia curentului de emisie electronică, limitat doar de posibilităţile emisive ale catodului la temperatura dată.

regim de scurtă durată ⇒ regim temporar

regim dezechilibrat al unei reţele polifazate / *unbalanced state of a polyphase network / régime déséquilibré d'un réseau polyphasé* / Regim în care tensiunile şi/sau curenţii în conductoarele de fază nu constituie sisteme polifazate simetrice.

regim echilibrat al unei reţele polifazate / *balanced state of a polyphase network / régime équilibré d'un réseau polyphasé* / Regim în care tensiunile şi curenţii în conductoarele de fază constituie sisteme polifazate simetrice.

regim echivalent (al unei maşini de tracţiune) / *equivalent rating (of a traction machine) / régime équivalent (d'une machine de traction)* / Regim continuu sau de durată limitată caracterizat prin valori constante ale tensiunii, curentului şi turaţiei şi considerat din punct de vedere al încălzirii ca echivalent cu regimul intermitent pe care maşina îl va avea de suportat în timpul exploatării reale. Acest regim face obiectul unui acord între utilizator şi constructor.

regim garantat al unei maşini / *guaranteed rating of a machine / régime garanti d'une machine* / Regim garantat de către constructor.

regim garantat al unei maşini auxiliare / *guaranteed rating of an auxiliary machine / régime garanti d'une machine auxiliaire* / Fără altă indicaţie contrară, regimul garantat este regimul continuu al maşinii auxiliare.

regim garantat al unui generator principal (antrenat de către un motor termic) / *guaranteed rating of an engine-driven main generator / régime garanti d'une génératrice principale (entraînée par un moteur thermique)* / Un generator principal are, în general, două regimuri continue, primul determinat de încălzirea tuturor înfăşurărilor parcurse de curentul principal (având intensitatea cea mai mare a curentului şi o tensiune relativ scăzută), al doilea fiind determinat de

încălzirea înfăşurărilor de câmp (tensiunea cea mai mare şi un curent principal mai slab). Cele două regimuri continue trebuie să corespundă curbei de reglare specificată de constructor.

regim garantat al unui grup motor generator principal / *guaranteed rating of a main motor-generator set* / *régime garanti d'un groupe moteur générateur principal* / Regimul garantat este regimul continuu al grupului motor-generator.

regim garantat al unui motor de tracţiune / *guaranteed rating of a traction motor* / *régime garanti d'un moteur de traction* / În mod normal, regimul garantat este regimul continuu. Pentru motoarele de tracţiune ale vehiculelor termoelectrice, regimul continuu garantat trebuie să corespundă regimului garantat al generatorului principal la tensiune scăzută, dacă nu există o înţelegere contrară între exploatant şi constructor.

regim intermitent (al unui generator de radiaţii X) / *intermittent mode (of an X-ray apparatus)* / *régime intermittent (d'un générateur radiogène)* / Pentru un generator de radiaţii X, mod de încărcare a unui tub de radiaţii X în care energia electrică este furnizată tubului în expuneri unice, intermitente sau pulsatorii ca, de exemplu, în radiografie sau radiocinematografie.

regim intermitent periodic cu perioadă de pornire ⇐ serviciu tip S4 / *intermittent periodic duty(-type) with starting* / *service intermittent périodique à démarrage* / Serviciu al unei maşini electrice rotative compus dintr-o succesiune de cicluri identice, comportând fiecare o durată de pornire, o durată de funcţionare în regim constant şi o durată de repaus, ambele durate insuficiente pentru atingerea echilibrului termic în cursul unui ciclu.

regim magnetic ciclic [stabilizat] / *cyclic magnetic condition* / *condition magnétique cyclique* / Regimul de magnetizare ciclică a unui material, în care ciclul de histerezis se reproduce identic, devenind independent de numărul de variaţii ciclice prealabile ale câmpului exterior.

regim nominal / *rating, 1[narrow sense]* / *caractéristiques assignées* / Regim în care mărimile au acele valori, atribuite de către constructor, care asigură unui echipament, unei maşini, unui dispozitiv sau unei componente, o funcţionare conformă unor condiţii specificate şi indicate pe placa identificatoare.

regim nominal al unei maşini (de tracţiune) / *rating of a (traction) machine* / *régime d'une machine (de traction)* / Ansamblu de valori simultane ale mărimilor electrice şi mecanice asociate duratei şi succesiunii lor, atribuit maşinii de tracţiune de către producător. Scopul stabilirii unui regim nominal este de a permite verificarea pe bancul de probă a funcţionării maşinii şi de a servi drept bază pentru a face o comparaţie între performanţele diferitelor maşini.

regim permanent ⇐ regim staţionar / *steady state* / *régime établi* / 1. Stare a unui sistem care se conservă după ce toate efectele tranzitorii s-au risipit şi atât timp cât variabilele de intrare rămân constante. 2. Stare a unui sistem fizic în care caracteristicile relevante rămân constante în timp. 3. Regim al unui sistem în care parametrii caracteristici rămân constanţi în timp, cel puţin pe o durată dată. Exemplu: parametrii caracteristici ai unei mărimi sinusoidale sunt: valoarea efectivă, frecvenţa şi faza iniţială. Notă: Durata de 0,2 s a fost aleasă ca valoare convenţională în domeniul proceselor industriale.

regim permanent (al unui sistem electroenergetic) / *steady state of a system* / *régime établi d'un réseau* / Stare de funcţionare a unui sistem electroenergetic în care variabilele de stare pot fi considerate practic constante.

regim staţionar ⇒ regim permanent

regim temporar ⇐ regim de scurtă durată / *short-time duty* / *service temporaire* /

Funcţionare în sarcină normală pe o durată specificată, pornirea făcându-se la rece, fără depăşirea limitelor de încălzire specifice, intervalele dintre perioadele de funcţionare fiind suficiente pentru a permite echipamentului revenirea la temperatura ambiantă.

regim tranzitoriu / *transient (behaviour)* / *régime transitoire* / Comportament al unei variabile în cursul trecerii rapide de la un regim permanent la un alt regim permanent consecutiv.

regim tranzitoriu (al unui sistem electroenergetic) / *transient state of a system* / *régime transitoire d'un réseau* / Stare de funcţionare a unui sistem în care cel puţin una dintre variabilele de stare se schimbă, în general pentru o scurtă perioadă.

regim uniorar (al unei maşini de tracţiune) / *one-hour rating (of a traction machine)* / *régime unihoraire (d'une machine de traction)* / Regim care corespunde unei încărcări pe care maşina o poate suporta pe bancul de probă, în timpul unei ore, fără a depăşi limitele de încălzire indicate, încercarea fiind începută cu maşina rece şi efectuată în condiţii specificate. Notă: În cazuri foarte speciale şi după stabilirea unui acord între exploatant şi constructor, regimul uniorar poate fi înlocuit cu un regim de durată mai redusă.

registru, 1[în prelucrarea datelor] / *register, 1[in data processing]* / *registre* / Memorie dotată cu o capacitate de memorare determinată, de exemplu un bit, un bait sau un cuvânt maşină şi care este destinată în general unei utilizări particulare. Exemple: registrul general, de deplasare, de instrucţiune, de adresă a instrucţiunii, de index, de adresă de bază, în virgulă mobilă, aritmetic, dublu, triplu, cvadruplu, multiplu.

registru, 2[în telefonie] / *register, 2[in telephony]* / *enregistreur de départ* / Dispozitiv accesibil unui anumit număr de circuite de intrare, care recepţionează şi înregistrează informaţiile referitoare la un număr de abonat sau la un serviciu apelat, putând ulterior comanda stabilirea totală sau parţială a conexiunii dorite.

registru, 3[în comutaţie] / *register, 3[in switching]* / *enregistreur [en commutation]* / Unitate funcţională accesibilă totalităţii sau unei părţi a circuitelor de intrare, care asigură funcţia de înregistrare în comutaţia automată. Notă: În comanda prin program întregistrat, registrul este o zonă de memorie, în alte moduri de comandă fiind un dispozitiv.

registru aritmetic / *arithmetic register* / *registre arithmétique* / Registru care conţine operanzii sau rezultatele operaţiilor, de exemplu operaţiile aritmetice, operaţiile logice şi deplasările.

registru cu indicatoare / *flag register* / *registre à drapeaux* / Registru specializat în care valoarea fiecărui bit este funcţie de condiţiile specificate produse în timpul execuţiei instrucţiunilor.

registru (cu numere de abonaţi) / *director (of a subscriber number)* / *enregistreur (du numéro d'abonné)* / Registru-translator care acceptă parţial sau total numărul unui abonat chemat sub formă de trenuri de impulsuri şi care comandă stabilirea unei comunicaţii prin emiterea sucesivă conform necesităţilor de trenuri de impulsuri spre selectoare tandem, selectoare numerice şi conectoare.

registru cvadruplu / *quadruple (length) register* / *registre quadruple* / Grup de patru registre care funcţionează ca un registru unic.

(registru de) acumulator ⇒ acumulator [registru de memorie]

registru de adresă (a instrucţiunii) / *instruction address register* / *registre d'adresse d'instruction* / Registru al cărui conţinut permite obţinerea adresei instrucţiunii următoare.

registru de adresă de bază / *base address register* / *registre d'adresse de base* / Registru care conţine o adresă de bază.

registru de cifre / *figures case* / *série des chiffres* / Serie de caractere în care sunt

grupate în majoritate cifrele, semnele de punctuaţie şi anumite funcţii ale unui cod telegrafic.

registru de decalaj ⇒ registru de deplasare

registru de deplasare ⇐ registru de decalaj / *shift register* / *registre à décalage* / Registru în care se efectuează decalaje.

registru (de) index / *index register* / *registre d'index* / Registru al cărui conţinut poate să servească la modificarea adresei operandului în cursul executării instrucţiunilor-maşină; el poate servi de asemenea ca numărător.

registru de instrucţiune / *instruction register* / *registre d'instruction* / Registru care deţine o instrucţiune, în vederea interpretării ei.

registru de intrare manual / *manual input register* / *registre d'entrée manuelle* / Registru în care datele pot fi introduse manual.

registru de întrerupere / *interrupt register* / *registre d'interruption* / Registru specializat ce conţine date servind gestiunea întreruperilor.

registru de litere / *letters case* / *série des lettres* / Serie de caractere în care sunt grupate în majoritate literele şi anumite funcţii ale unui cod telegrafic.

registru dublu / *double (length) register* / *registre double* / Grup de două registre care funcţionează ca un registru unic.

registru general / *general purpose register* / *registre général* / Registru, în general adresabil într-un mod explicit, aparţinând unui ansamblu de registre şi care se pretează la diferite utilizări, de exemplu ca acumulator, ca registru de index sau pentru manipulări speciale ale datelor.

registru în virgulă fixă / *fixed point register* / *registre à virgule fixe* / Registru folosit în manipularea datelor într-un sistem de numeraţie cu separare fixă.

registru în virgulă mobilă / *floating-point register* / *registre à virgule flottante* / Registru utilizat pentru manipularea datelor în sistemul de numeraţie cu virgulă mobilă.

registru multiplu / *N-tuple (length) register* / *registre multiple* / Grup de mai multe registre care funcţionează ca un registru unic.

registru triplu / *triple (length) register* / *registre triple* / Grup de trei registre care funcţionează ca un registru unic.

registru-traductor / *register-translator* / *enregistreur-traducteur* / Unitate funcţională care combină funcţiile unui registru şi ale unui traductor.

regiune critică / *critical region* / *région critique* / Notaţie în limbaje de nivel înalt pentru realizarea excluderii mutuale a accesului proceselor la variabile utilizate în comun.

regiune cu rezistenţă diferenţială negativă / *negative differential resistance region* / *région de résistance différentielle négative* / Porţiune a caracteristicii tensiune-curent în care rezistenţa diferenţială este negativă.

regiune D [ionosferică] / *D region* / *région D* / Partea inferioară a ionosferei terestre, situată aproximativ între 50 şi 90 km altitudine. Notă: Densitatea electronică în regiunea D este în timpulzilei de cca $10^8 \div 10^9$electroni/m^3 şi scade noaptea până aproape de dispariţie.

(regiune de) câmp îndepărtat ⇐ zonă de radiaţie / *far field (region)* / *(région de) champ lointain* / Regiune a spaţiului unde componentele preponderente ale câmpului electromagnetic sunt cele care corespund unei propagări a energiei şi unde repartiţia câmpului în funcţie de direcţie este practic independentă de distanţa faţă de antenă. Note: 1. În regiunea de câmp îndepărtat, toate componentele câmpului descresc invers proporţional cu distanţa faţă de antenă. 2. Pentru o antenă cu radiaţie transversală a cărei dimensiune maximă D este mare în raport cu lungimea de undă λ, se consideră, în general, că regiunea de câmp îndepărtat este situată dincolo de o distanţă faţă de antenă egală cu $2D^2/\lambda$ în direcţia maximului radiaţiei.

regiune de câmp îndepărtat (a unei surse de radiaţii) / *far-field region (of an radiation source)* / *région de champ lointain (d'une source de rayonnement)* / Regiune situată la depărtare de o sursă de radiaţii sau de o deschidere radiantă, în care diagrama de radiaţie a unei fibre optice nu depinde de distanţa faţă de sursă.

regiune de câmp proxim / *near-field region* / *région de champ proche* / Regiune din vecinătate unei surse de radiaţii sau a unei deschideri radiante, în care diagrama de radiaţie a unei fibre optice depinde de distanţa faţă de sursă.

regiune de culegere / *receptive field* / *champ réceptif* / Regiune în interiorul căreia un electrod percepe activitatea electrică.

regiune de difracţie ⇐ domeniu de difracţie / *diffraction region* / *zone de diffraction* / Regiune a spaţiului situată în vecinătatea solului, dincolo de orizontul radioelectric al unei surse radioelectrice, şi în care câmpul, în esenţă, se datorează difracţiei, în cea mai mare parte a timpului. Notă: Regiunea de difracţie aparţine zonei de umbră a terenului pentru sursa radioelectrică considerată.

regiune de inducţie (a unei antene) =! regiune Rayleigh (a unei antene) / *reactive near field (region)* / *(région de) champ proche réactif* / Regiune a spaţiului din vecinătatea imediată a unei antene, în care componentele preponderente ale câmpului electromagnetic sunt cele care corespund unui schimb de energie reactivă între câmp şi mediul ambiant.

regiune de interacţiune / *interaction region* / *région d'interaction* / Regiune în care se produce interacţiunea între un câmp de radiofrecvenţă aplicat şi undele de sarcină spaţială ale unui fascicul electronic.

regiune de proporţionalitate (a unui detector cu descărcare în gaz) ⇐ domeniu de proporţionalitate / *proportional region (of a counter tube)* / *région de proportionnalité (d'un tube compteur)* / Domeniu al tensiunilor aplicate într-un detector cu descărcare în gaz în care factorul de multiplicare în gaz este supraunitar şi practic independent de numărul de perechi de ioni iniţial produse în volumul util de evenimentul ionizant, amplitudinea impulsului fiind proporţională cu acest număr.

regiune de proporţionalitate limitată / *region of limited proportionality* / *région de proportionnalité limitée* / Domeniu al tensiunilor aplicate într-un detector cu descărcare în gaz, situat între regiunea Geiger-Müller şi regiunea de proporţionalitate, în care factorul de multiplicare în gaz depinde de numărul de perechi de ioni iniţial produse în volumul util de evenimentul ionizant, ca şi tensiunea.

regiune de radiaţie proximă / *radiating near field (region)* / *(région de) champ proche rayonné* / Regiune a spaţiului, intermediară între regiunea de inducţie şi regiunea de câmp proxim a unei antene, unde componentele preponderente ale câmpului electromagnetic sunt cele care corespund unei propagări a energiei şi unde repartiţia câmpului în funcţie de direcţie depinde de distanţa faţă de antenă. Notă: Dacă dimensiunea maximă a antenei nu este mare în raport cu lungimea de undă, regiunea de câmp proxim poate să nu fie practic identificabilă.

regiune de sarcină spaţială ⇒ domeniu de sarcină spaţială

regiune de sărăcire (a unui detector cu semiconductor) ⇒ zonă sensibilă (a unui detector cu semiconductor)

regiune de străpungere (a caracteristicii unei diode semiconductoare) / *breakdown region (of a semiconductor diode characteristic)* / *région de claquage (de la caractéristique d'une diode semiconductrice)* / Întreaga regiune a caracteristicii tensiune-curent dincolo de începutul străpungerii atunci când mărimea tensiunii inverse creşte.

regiune de umbră / *shadow region* / *zone d'ombre (d'un obstacle)* / Regiune a

spațiului care nu poate fi atinsă de o undă incidentă cu direcție de propagare dată, în conformitate cu optica geometrică, din cauza prezenței unui obstacol.

regiune E [ionosferică] / *E region* / *région E* / Parte a ionosferei terestre situată aproximativ între 90 și 130 km altitudine. Notă: Densitatea electronică în regiunea E este de ordinul a 10^{11} electroni/m^3 pe timpul zilei, respectiv de 10^9 electroni/m^3 noaptea.

regiune F [ionosferică] / *F region* / *région F* / Parte a ionosferei terestre situată deasupra altitudinii de aproximativ 130 km. Notă: Densitatea electronică a regiunii F poate depăși 10^{12} electroni/m^3.

regiune Fraunhofer (a unei antene) ⇒ zonă Fraunhofer

regiune Fresnel (a unei antene) / *Fresnel region* / *région de Fresnel* / Regiune sau regiuni adiacente zonei Fraunhofer. Notă: Extinderea regiunii Fresnel depinde de dimensiunile electrice ale antenei.

regiune Geiger-Müller ⇐ domeniu Geiger-Müller / *Geiger(-Müller) region* / *région de Geiger(-Müller)* / Domeniul tensiunilor aplicate unui detector cu descărcare în gaz în care factorul de multiplicare în gaz este mult superior unității, amplitudinea impulsului fiind practic independentă de numărul total de perechi de ioni produse inițial în volumul util de către evenimentul ionizant.

regiune Rayleigh (a unei antene) != regiune de inducție (a unei antene)

reglaj (al unui aparat de măsurat) / *user adjustment (of a measuring instrument)* / *réglage (d'un instrument de mesure)* / Ajustare care utilizează exclusiv mijloacele puse la îndemâna utilizatorului.

reglaj (al unui dispozitiv de comandă sau de limitare) / *adjustable setting (of a control or limiting device)* / *positionnement ajustable (d'une commande ou d'un dispositif limiteur)* / Reglaj care poate fi modificat de operator fără ajutorul unei ustensile

reglaj astatic / *astatic control* / *régulation astatique* / Reglare pentru care coeficientul de statism este nul în orice punct al caracteristicii de reglare.

reglaj frecvență-putere / *power/frequency control* / *réglage fréquence-puissance* / Reglaj secundar al puterii active a grupurilor generatoare ca urmare atât a variației frecvenței sistemului cât și a variației puterii active globale schimbate cu sistemele interconectate.

reglaj local ⇒ comandă directă

reglaj longitudinal (al tensiunii) / *in-phase (voltage) control* / *réglage (de tension) en phase* / Reglare a unei tensiuni printr-o componentă variabilă adițională în fază a tensiunii.

reglaj primar (al vitezei grupurilor generatoare) / *primary control (of the speed of generating sets)* / *réglage primaire (de vitesse des groupes de production)* / Menținere a turației fiecărui grup energetic cu ajutorul unor regulatoare individuale care asigură dependența dintre cuplul motor și frecvența sistemului.

reglaj secundar (al puterii active într-un sistem electroenergetic) / *secondary control (of active power in a system)* / *réglage secondaire (de puissance active d'un réseau)* / Reglaj coordonat al puterii active produse în sistem de anumite generatoare.

reglaj transversal (al tensiunii) / *quadrature (voltage) control* / *réglage (de tension) en quadrature* / Reglare a tensiunii printr-o componentă variabilă adițională în cuadratură a tensiunii.

reglare a intensității traficului / *traffic load control* / *régulation de surcharge de trafic* / Restricție selectivă a tentativelor de apel provenite din circuite de joncțiune în perioadele de trafic forte.

reglare a punctului de zero ⇐ reglare pe zero ⇐ ajustare pe zero / *zero adjustment* / *réglage de zéro* / Procedeu care permite deplasarea paralelă a caracteristicii intrare-ieșire.

reglare a tensiunii ⇐ comandă a tensiunii / *voltage control / réglage de tension* / Adaptarea tensiunilor unui sistem la valori dintr-un domeniu specificat.

reglare a tensiunii prin putere reactivă / *reactive-power voltage control / réglage de tension par puissance réactive* / Reglare a tensiunii prin injecţie de putere reactivă într-un sistem electroenergetic.

reglare a tensiunii prin reglarea fazei / *voltage phase control / régulation de tension par réglage de phase* / Procedeu de reglare a tensiunii de alimentare a motoarelor, la care se utilizează reglarea fazei unui convertizor.

reglare (a unui aparat electrocasnic) / *regulation [of a household electric appliance] / réglage (d'un appareil électrodomestique)* / Acţiune prin care elementul de acţionare este adus la o poziţie care nu este nici localizată nici intermediară, pentru a realiza modificarea sau variaţia unei caracteristici comandate.

reglare adaptivă / *adaptive control / réglage adaptatif* / Reglaj secundar ale cărui caracteristici sunt variabile în timp şi rezultă din optimizarea procesului.

reglare automată a amplificării <RAA> / *automatic gain control [process] / commande automatique de gain [processus]* / Reglarea automată a amplificării realizate la trecerea unui semnal printr-un amplificator, de regulă în vederea reducerii fluctuaţiilor lente ale nivelului mediu al semnalului incident.

reglare automată a secvenţelor de operaţii / *automatic sequence control / automatisme de séquence* / Mod de funcţionare asigurat prin comanda unei succesiuni de operaţii într-o ordine predeterminată sau rezultată din execuţia corectă a fiecărei operaţii din secvenţă.

reglare bipoziţională ⇐ reglare în doi paşi / *two-step control / régulation à deux échelons* / Mod de reglare care utilizează o acţiune cu două trepte a cărei mărime de intrare este semnalul de eroare. Notă: Include, în mod normal, o zonă de comutare.

reglare combinată / *combined voltage variation / réglage combiné* / Reglaj care combină reglajele la flux constant şi la flux variabil astfel încât, sub un anumit coeficient de priză, tensiunile de priză ale înfăşurării fără priză să fie constante, iar peste această valoare, tensiunile de priză ale înfăşurării cu priză să fie constante. Priza corespunzătoare acestui coeficient se numeşte „priză de tensiune maximă".

reglare continuă / *continuous control / réglage continu* / Reglare fină şi fără salturi a unei mărimi (tensiune, curent, viteză, efort de tracţiune), eliminând valorile de vârf.

reglare (cu acţiune) directă ⇒ comandă directă [în comutaţie]

reglare cu anticipaţie ⇐ reglare cu reacţie "pozitivă" / *feedforward control / régulation avec action anticipatrice* / Reglare în care mărimea de reglare, care depinde totdeauna de ieşirea echipamentului de reglare, devine dependentă şi de valoarea măsurată a uneia sau a mai multor mărimi de intrare. Note: 1. În acest mod de reglare, informaţiile despre condiţiile de influenţă ce acţionează asupra mărimii comandate sunt transformate într-o acţiune suplimentară exterioară buclei de reglare. Această acţiune suplimentară este menită să reducă la minim abaterea mărimii comandate faţă de valoarea dorită şi se poate aplica în comenzi în bucla deschisă sau reglări în buclă închisă. 2. Folosirea acestui mod de reglare nu modifică stabilitatea sistemului, deoarece aceasta nu face parte din bucla de reglare care determină caracteristicile de stabilitate.

reglare cu două bare colectoare / *two-busbar regulation / régulation à deux barres* / Dispozitiv de reglare a tensiunii care utilizează un comutator de prize în care contactoarele de prize sunt conectate alternativ la două bare colectoare legate la o bobină de trecere.

reglare cu energie auxiliară ⇒ reglare indirectă

reglare cu eşantionare / *sampling control* / *régulation d'échantillonnage* / Mod de reglare în care mărimea de referinţă şi mărimea reglată sunt luate discontinuu în timp (eşantionat) astfel încât să genereze mărimea de comandă prin intermediul unui element cu acţiune de menţinere.

reglare cu partajare a timpului ⇐ reglare cu repartiţie temporală / *time shared control* / *régulation à temps partagé* / Reglare cu eşantionare a mai multor bucle de reglare efectuată de un singur regulator, generând în mod secvenţial mărimile reglate pentru diferitele bucle de reglare prin intermediul elementelor cu acţiune de menţinere.

reglare cu patru bare colectoare / *four busbar regulation* / *régulation à quatre barres* / Dispozitiv de reglare a tensiunii care utilizează două sisteme de reglare cu două bare colectoare, prizele mediane ale celor două bobine fiind conectate la o a treia bobină, al cărui punct central este conectat la circuitul de sarcină.

reglare cu reacţie "pozitivă" ⇒ reglare cu anticipaţie

reglare cu repartiţie temporală ⇒ reglare cu partajare a timpului

reglare cu transformator auxiliar / *auxiliary transformer regulation* / *régulation à transformateur auxiliaire* / Procedeu de reglare a tensiunii furnizate motoarelor, prin utilizarea unui transformator survoltor-devoltor conectat în serie cu transformatorul principal.

reglare cu trei bobine ⇒ reglare cu patru bare colectoare

reglare cu zonă de insensibilitate / *neutral zone control* / *régulation avec zone d'insensibilité* / Reglare în care o variaţie a mărimii reglate într-o porţiune bine determinată şi reglabilă a abaterii de reglare nu provoacă nici o variaţie a mărimii de reglare.

reglare de limitare / *limiting control* / *régulation de limitation* / Mod de reglare a cărui acţiune se exercită numai în cazul în care o mărime dată a procesului, supusă limitării, depăşeşte nişte limite predeterminate.

reglare de limitare a vitezei de variaţie / *rate of change limiting control* / *régulation de limitation de la vitesse de variation* / Mod de reglare în care viteza de variaţie a unei mărimi reglate este împiedicată să depăşească o limită superioară determinată.

reglare de limitare inferioară / *low limiting control* / *régulation de limitation inférieure* / Mod de reglare a cărui acţiune se exercită numai în cazul în care o mărime dată a procesului devine mai mică decât o limită inferioară determinată.

reglare de limitare superioară / *high limiting control* / *régulation de limitation supérieure* / Mod de reglare a cărui acţiune se exercită numai în cazul în care o mărime dată a procesului depăşeşte o limită superioară determinată.

reglare de menţinere / *control with fixed set-point* / *régulation de maintien* / Reglare al cărei scop este menţinerea constantă a mărimii reglate.

reglare de precizie (a reactivităţii) ⇒ reglare fină (a reactivităţii)

reglare de proces ⇐ comandă de proces / *process control* / *commande de processus* / Comandă automată a unui proces în care este utilizat un sistem de prelucrare a informaţiei, pentru a regla operaţii sau procese, în general, continue.

reglare de sarcină / *line load control* / *régulation de charge* / Restricţie selectivă a tentativelor de apel provenite din liniile de abonat în vederea prelucrării numai a traficului esenţial în situaţii critice.

reglare de urmărire / *follow-up control* / *régulation de correspondance* / Reglare prin care mărimea reglată evoluează într-un mod determinat de variaţiile mărimii de referinţă.

reglare directă / *self-operated control* / *régulation directe* / Mod de reglare care

nu necesită nici un aport de energie din exterior.

reglare fără interacţiune / *non-interacting control / régulation sans interaction* / Mod de reglare cu intrări-ieşiri multiple în care oricare pereche intrare-ieşire funcţionează independent de toate celelalte perechi de intrare-ieşire. Notă: Acest mod nu îndepărtează posibilitatea de interacţiune în interiorul procesului.

reglare fină (a reactivităţii) ⇐ reglare de precizie (a reactivităţii) / *fine control (of the reactivity) / pilotage (de la reactivité)* / Reglare fină destinată corectării variaţiilor de mică amplitudine ale reactivităţii.

reglare hiperstatică / ... / *régulation hyperstatique* / Mod de reglare în care mărimea de ieşire creşte odată cu mărimea de influenţă considerată (în valoare absolută).

reglare indirectă ⇐ reglare cu energie auxiliară / *power-assisted control / régulation indirecte* / Mode de reglare care necesită un aport de energie din exterior.

reglare integrală I / *integral control / régulation par intégration* / Caz particular de reglare flotantă care impune o relaţie proporţională între viteza de variaţie a mărimii de reglare şi abaterea de reglare (sau de consemn).

reglare în buclă deschisă ⇒ reglare "înainte"

reglare (în buclă închisă) / *feedback control / régulation, I[commande à asservissement, commande à boucle fermée]* / Comandă în care acţiunea asupra sistemului comandat depinde de măsurarea mărimii comandate, numită în acest caz *mărime reglată.*

reglare în cascadă / *cascade control / régulation en cascade* / Mod de reglare în care mărimea de reglare este comandată de către un sistem de reglare auxiliar a cărui mărime de referinţă este furnizată de un sistem de reglare principal; sistemul de reglare auxiliar funcţionează ca un sistem de reglare de urmărire.

reglare în doi paşi ⇒ reglare bipoziţională

reglare în trei paşi ⇒ reglare tripoziţională

reglare "înainte" ⇐ reglare în buclă deschisă / *feedforward / antéroaction* / Trimiterea unei fracţiuni a unui semnal de la intrarea spre ieşirea unui diport, sau dintr-un punct al unei rute de transmsiune spre un punct situat în aval de-a lungul acestei rute.

reglare închis-deschis ⇒ acţiune tot-sau-nimic

reglare la flux constant / *constant-flux voltage variation <CFVV> / réglage à flux constant <RFC>* / Reglare în care tensiunea de priză este fie tensiunea nominală, pentru înfăşurările fără prize, fie tensiunea nominală multiplicată cu coeficientul de priză, pentru înfăşurările cu prize. Notă: Fluxul magnetic este acelaşi, indiferent de poziţia prizei, justificând denumirea termenului.

reglare la flux variabil / *variable flux voltage variation <VFVV> / réglage à flux variable <RFV>* / Reglaj în care tensiunea de priză este constantă, pentru înfăşurarea cu prize, şi egală cu tensiunea nominală.

reglare numerică directă / *direct digital control <DDC> / commande numérique directe* / Comandă în care funcţiile unui regulator sunt executate de un dispozitiv numeric. Notă: Aceasta nu exclude folosirea semnalelor analogice ca semnale de intrare/ieşire ale regulatorului.

reglare optimală / *optimal control / régulation optimale* / Reglare pentru care indexul de performanţă adoptat este minim sau maxim în funcţie de limitele specificate.

reglare pe zero ⇒ reglare a punctului de zero

reglare prin absorbţie / *absorption control / conduite par absorption* / Reglarea unui reactor prin modificarea proprietăţilor, poziţiei sau cantităţii de material absorbant de neutroni, altul decât combustibilul, moderatorul sau reflectorul.

reglare prin acţiune derivativă D / *derivative control* / *régulation par dérivation* / Mod de reglare în care variaţia mărimii de reglare este proporţională cu viteza de variaţie a abaterii de reglare (sau de consemn).

reglare prin conectare în cascadă / *cascade control (of two induction motors)* / *régulation par couplage en cascade* / Procedeu de reglare a vitezei la două motoare cu inducţie, această reglare permiţând obţinerea unei viteze inferioare vitezei de sincronism prin cuplarea mecanică a motoarelor şi prin alimentarea unuia de la rotorul sau circuitul secundar al celuilalt.

reglare prin cuplaj în cascadă ⇒ reglare prin conectare în cascadă

reglare prin deplasare spectrală / *spectral shift control* / *conduite par déviation spectrale* / Tip specific de reglare prin intermediul moderatorului, în care se modifică intenţionat spectrul neutronic.

reglare prin fracţionare / *chopper control [voltage controlling]* / *régulation par hacheur* / Procedeu de reglare a tensiunii de alimentare a motoarelor de curent continuu prin intermediul unui convertor.

reglare prin intermediul combustibilului / *fuel control* / *conduite par le combustible* / Reglare a unui reactor prin modificarea proprietăţilor, poziţiei sau cantităţii combustibilului în scopul modificării reactivităţii.

reglare prin intermediul moderatorului / *moderator control* / *conduite par le modérateur* / Reglare a unui reactor prin modificarea proprietăţilor, poziţiei sau cantităţii moderatorului în scopul modificării reactivităţii.

reglare prin intermediul reflectorului / *reflector control* / *conduite par le réflecteur* / Reglare a unui reactor prin ajustarea proprietăţilor, poziţiei sau cantităţii reflectorului în scopul modificării reactivităţii.

reglare prin înaltă tensiune / *high-voltage regulation* / *régulation par la haute tension* / Procedeu de reglare a tensiunii de alimentare a motoarelor de tracţiune care se face pe partea de înaltă tensiune a transformatorului.

reglare prin joasă tensiune / *low-voltage regulation* / *régulation par la basse tension* / Procedeu de reglare a tensiunii de alimentare a motoarelor de tracţiune care se face pe partea de joasă tensiune a transformatorului.

reglare prin otravă lichidă / *fluid poison control* / *conduite par poison fluide* / Reglare a unui reactor prin modificarea poziţiei sau cantităţii unei otrăvi nucleare lichide în scopul modificării reactivităţii. Otrava lichidă poate conţine produşi chimici solubili sau particule în suspensie.

reglare prin schimbarea configuraţiei / *configuration control* / *conduite par configuration* / Reglare a unui reactor nuclear prin modificarea configuraţiei combustibilului, reflectorului, agentului de răcire sau moderatorului.

reglare prin schimbarea numărului de poli / *pole changing control* / *régulation par changement du nombre de pôles* / Procedeu de reglare a vitezei care permite obţinerea a două sau a mai multor viteze cu ajutorul unui motor polifazat sau a unui grup de motoare care funcţionează în paralel, prin schimbarea numărului de poli.

reglare prin variaţia frecvenţei / *frequency control* / *régulation par la fréquence* / Procedeu de reglare a vitezei motoarelor care permite obţinerea mai multor viteze sau a unei game continue de viteze, acţionând asupra frecvenţei curentului de alimentare.

reglare prin variaţia tensiunii / *variable voltage control* / *régulation par variation de tension* / Procedeu de reglare a vitezei motoarelor în care se variază tensiunea aplicată acestora prin intermediul unui generator sau transformator cu tensiune de ieşire variabilă.

reglare progresivă / *continuous control* / *régulation progressive* / Mod de reglare

în care mărimea de referinţă şi mărimea reglată sunt luate continuu în timp astfel încât să genereze mărimea de comandă printr-o acţiune continuă.

reglare proporţională / *proportional control / régulation proportionnelle* / Mod de reglare în care variaţiile mărimii de reglare sunt proporţionale cu diferenţa dintre valoarea de consemn şi valoarea mărimii reglate (abaterea de consemn).

reglare reostatică / *resistance control / régulation rhéostatique* / Procedeu de reglare a curentului de pornire a motoarelor, prin utilizarea rezistoarelor variabile conectate în serie cu indusurile motoarelor.

reglare secvenţială ⇒ comandă secvenţială

reglare statică / ... / *régulation hypostatique* / Mod de reglare în care mărimea de ieşire descreşte odată cu creşterea mărimii de influenţă considerate (în valoare absolută).

reglare tot-sau-nimic ⇒ acţiune tot-sau-nimic

reglare tripoziţională ⇐ reglare în trei paşi / *three-step control / régulation à trois échelons* / Mod de reglare care utilizează o acţiune cu trei trepte, a cărei mărime de intrare este semnalul de eroare. Notă: Zona neutră (de ineficacitate) este, în mod normal, combinată cu zone de comutare pe valorile pozitive şi negative ale semnalului de eroare.

reglementare a conflictelor de acces / *access contention resolution / réglement des conflits d'accès* / Procedură destinată rezolvării cu succes a unui conflict de acces la un acces multiplu.

regula lui Lenz / *Lenz's law / loi de Lenz* / Regulă calitativă pentru determinarea sensului tensiunii electromotoare induse într-un circuit închis în baza legii inducţiei electromagnetice. Sensul tensiunii induse este astfel încât efectele curentului indus se opun cauzei care a produs-o. Notă: Efectele privesc atât câmpul magnetic propriu, cât şi forţele magnetice.

regulator / *regulator [regulation device] / régulateur [dispositif de réglage]* / Dispozitiv care comandă automat circulaţia gazelor, lichidelor sau a curentului electric pentru a atinge anumite obiective specificate. Notă: Funcţia acestor regulatoare se poate preciza prin ataşarea unor calificative: de presiune aer, de diferenţă de presiune (presiune diferenţială), de debit, de nivel, pilot, de alimentare, de vid, de tensiune, de serviciu.

regulator [în tracţiunea electrică] / *governor gear / régulation, 2[équipement de traction]* / Ansamblul dispozitivelor utilizate pentru reglarea atât a vitezei, cât şi a efortului de tracţiune ale unui vehicul termoelectric, pentru obţinerea unor valori care să permită utilizarea cât mai bună şi fără supraîncărcare a puterii disponibile pentru fiecare treaptă de viteză a motorului termic.

regulator (al unui sistem de comandă) / *controller (feedback) (in a controlling system) / régulateur (d'un équipement de commande)* / Element al echipamentului de reglare care asigură mai multe funcţii ale acestui echipament, una din ele trebuind să fie funcţia de comparare dintre un semnal de reacţie şi un semnal de referinţă; celelalte funcţii pot fi funcţii de amplificare, de corecţie etc. Notă: Se poate preciza funcţia acestor regulatoare prin ataşarea unor calificative ca, de exemplu: de debit, temperatură, presiune, nivel, pH etc.

regulator automat de frecvenţă / *automatic frequency control / régulateur automatique de fréquence* / Dispozitiv destinat menţinerii automate a frecvenţei unui oscilator în vecinătatea unei valori dorite.

regulator bipoziţional / *two-step controller / régulateur à deux position* / Regulator în trepte multiple a cărui mărime de ieşire are două valori discrete.

regulator cu eşantionare / *sampling controller / régulateur à échantillonnage* / Regulator care utilizează valorile obser-

vate cu intermitenţă ale unui semnal cum ar fi semnalul de consemn, semnalul de eroare sau semnalul reprezentând mărimea comandată pentru a efectua acţiunea de comandă.

regulator cu program ⇐ regulator după orar / *time schedule controller* / *régulateur à programme temporel* / Regulator în care valoarea de consemn a semnalului de intrare de referinţă urmează în mod automat un orar predeterminat.

regulator cu traductor / *transductor regulator* / *régulateur à transducteur* / Traductor magnetic utilizat pentru reglarea unei mărimi electrice.

regulator de alunecare / *slip regulator* / *régulateur de glissement* / Dispozitiv destinat reducerii turaţiei sub valoarea de sincronism, reducere superioară celei inerent realizabile, şi constituit, în mod curent, dintr-o impedanţă variabilă inserată în circuitul secundar al unui motor cu inele.

regulator de câmp ⇒ reostat automat

regulator de energie / *energy regulator* / *régulateur d'énergie* / Dispozitiv cu funcţionare ciclică automată care regularizează energia furnizată unei sarcini deschizând şi închizând circuitul, şi care poate face obiectul unui reglaj determinând energia medie furnizată sarcinii.

regulator de inducţie / *induction voltage regulator* / *régulateur à induction* / Transformator dotat cu înfăşurări primare, în derivaţie cu un circuit, şi cu înfăşurări secundare, în serie cu acesta, deplasabile unele în raport cu celelalte.

regulator de integrare <I> ⇐ regulator integral / *integral controller <I>* / *régulateur par intégration <I>* / Regulator care produce numai o reglare prin acţiune de integrare.

regulator de lumină / *dimmer* / *gradateur (de lumière)* / Dispozitiv electric care permite variaţia fluxului luminos al lămpilor într-o instalaţie de iluminat.

regulator de nivel (într-o reţea de teledistribuţie) / *level controller (in a network)* / *régulateur de niveau (dans un réseau de télédistribution)* / Dispozitiv destinat menţinerii constante a nivelului unuia sau mai multor semnale într-un punct dat, comandat printr-un mijloc diferit de semnalele propriuzise, de exemplu de un semnal pilot, un semnal de telecomandă, un dispozitiv termosensibil.

regulator de presiune / *pressure regulator* / *régulateur de pression* / Robinet acţionat cu un mecanism de reglare direct în scopul menţinerii presiunii în amonte sau în aval la o valoare prescrisă.

regulator de presiune [presostat] / *governor* / *manostat régulateur* / Dispozitiv automat manometric care menţine o anumită presiune între două valori limită.

regulator de presiune maximă / *maximum-pressure governor* / *manostat à ouverture maximum de pression* / Dispozitiv automat manometric care întrerupe un circuit electric sau pneumatic la atingerea unei presiuni date sau pentru orice altă presiune superioară presiunii date.

regulator de presiune minimă / *minimum-pressure governor* / *manostat à ouverture minimum de pression* / Dispozitiv automat manometric care întrerupe un circuit electric sau pneumatic la atingerea unei presiuni date sau pentru orice altă presiune inferioară presiunii date.

regulator de putere ⇒ controler de putere

regulator de raport / *ratio controller* / *régulateur de rapport* / Regulator care menţine un raport predeterminat între două mărimi.

regulator de serviciu / *service regulator* / *régulateur de service* / Regulator de presiune a aerului de alimentare a unui grup de instrumente pneumatice.

regulator de timp ⇐ releu de timp ⇐ mecanism de ceasornic / *controlling timer* / *minuterie* / Integrator de timp care modifică starea de funcţionare la sfârşitul unui interval de timp predeterminat sau al unui timp total predeterminat putând comporta mai multe intervale de timp separate.

regulator de timp (al unui accelerator medical de electroni) / *timer (of a medical electron accelerator)* / *minuterie (d'un accélerateur médical d'électrons)* / Într-un accelerator medical de electroni, dispozitiv de măsurare a duratei furnizării fasciculului util.

regulator de timp (pentru aparate electrocasnice) ⇒ mecanism de ceasornic (pentru aparate electrocasnice)

regulator de timp primar / *primary timer* / *minuterie primaire* / Regulator de timp destinat terminării tratamentului conform unui timp preselecţionat.

regulator de timp secundar / *secondary timer* / *minuterie secondaire* / Regulator de timp destinat terminării iradierii în cazul defectării regulatorului de timp primar.

regulator diferenţial / *differential arc regulator* / *régulateur différentiel* / Aparat în care reglarea arcului electric este asigurată de un sistem mixt cu acţiune diferenţială.

regulator direct ⇐ regulator fără energie auxiliară / *self-operated controller* / *régulateur autonome* / Regulator în care toată energia necesară funcţionării elementului de execuţie este furnizată de sistemul comandat.

regulator discontinuu ⇐ regulator în trepte multiple / *multi-step controller* / *régulateur multiposition* / Regulator a cărui mărime de ieşire are mai multe valori discrete.

regulator după orar ⇒ regulator cu program

regulator fără energie auxiliară ⇒ regulator direct

regulator flotant / *floating controller* / *régulateur flottant* / Regulator în care ritmul de modificare a mărimii de ieşire este o funcţie continuă (cel puţin parţial) de semnalul de eroare. Notă: Mărimea de ieşire a regulatorului poate conserva o valoare oarecare din domeniul său de funcţionare când semnalul de eroare rămâne egal cu zero, de unde şi denumirea de *ieşire flotantă*. Când regulatorul produce numai acţiune de integrare, tipul acţiunii este denumit *acţiune flotantă cu viteză proporţională*. Se recomandă înlocuirea acestui termen prin *acţiune de integrare*.

regulator flotant cu viteză unică / *single-speed floating controller* / *régulateur flottant à une seule vitesse* / Regulator flotant în care variaţiile mărimii de ieşire au o viteză constantă, creşterea sau descreşterea depinzând de semnul semnalului de eroare.

regulator flotant cu viteze multiple / *multiple-speed floating controller* / *régulateur flottant à plusieurs vitesses* / Regulator flotant în care viteza de variaţie a mărimii de ieşire poate lua mai multe valori, corespunzătoare fiecare unui domeniu definit de valori ale semnalului de eroare.

regulator integral ⇒ regulator de integrare <I>

regulator în două puncte ⇒ regulator tot sau nimic

regulator în trei trepte ⇒ regulator tripoziţional

regulator în trepte multiple ⇒ regulator discontinuu

regulator programabil / *programmable controller* / *régulateur programmable* / Regulator a cărui strategie de comandă se poate modifica prin programare sau prin altă configuraţie de soft.

regulator proporţional <P> / *proportional controller <P>* / *régulateur proportionnel <P>* / Regulator care produce numai o reglare prin acţiune proporţională.

regulator proporţional de derivare <PD> ⇐ regulator proporţional-derivativ / *proportional plus derivative controller <PD>* / *régulateur proportionnel et par dérivation <PD>* / Regulator care produce o reglare prin acţiune proporţională plus o acţiune prin derivare.

regulator proporţional de integrare <PI> ⇐ regulator proporţional-integral ⇐ regulator proporţional-integrator /

proportional plus integral controller <PI> / régulateur proportionnel et par intégration <PI> / Regulator care produce o reglare prin acţiune proporţională plus o acţiune de integrare.

regulator proporţional de integrare derivare <PID> ⇐ regulator proporţional-integral-derivativ / *proportional plus integral plus derivative controller <PID> / régulateur proportionnel, par intégration et par dérivation <PID>* / Regulator cu acţiuni compuse care produce o reglare prin acţiuni continue liniare simultane: proporţională, de integrare şi derivare.

regulator proporţional-derivativ ⇒ regulator proporţional de derivare <PD>

regulator proporţional-integral ⇒ regulator proporţional de integrare <PI>

regulator proporţional-integral-derivativ ⇒ regulator proporţional de integrare derivare <PID>

regulator proporţional-integrator ⇒ regulator proporţional de integrare <PI>

regulator scenic / *lighting console / jeu d'orgue* /Ansamblu de echipamente de comandă şi reglare a iluminatului scenic.

regulator serie / *series arc regulator / régulateur série* / Aparat în care reglarea arcului electric este asigurată de dispozitive electromagnetice în serie.

regulator şunt / *shunt arc regulator / régulateur shunt* / Aparat în care reglarea arcului electric este asigurată de dispozitive elecromagnetice în derivaţie.

regulator termostatic / *thermostat / thermostat* / Dispozitiv sensibil la temperatură, destinat menţinerii temperaturii unui echipament sau a unor părţi ale acestuia între limite prereglate.

regulator tot sau nimic ⇐ regulator în două puncte / *on-off controller / régulateur par tout ou rien* / Regulator cu două poziţii în care una din cele două valori discrete este nulă.

regulator tripoziţional ⇐ regulator în trei trepte / *three-step controller / régulateur à trois positions* / Regulator în trepte multiple a cărui mărime de ieşire are trei valori discrete. Notă: Acest lucru se obţine, de obicei, prin alimentarea în mod selectiv a unui anumit număr de circuite (de ieşire) pentru a stabili trei poziţii discrete ale elementului de reglaj final.

reiteraţie / *re-iteration / réitération* / Repetarea elementelor de semnal ale unui semnal numeric dat pentru aducerea debitului numeric de la valoarea sa originală la un multiplu al acesteia.

reîmprospătare / *refresh / rafraîchissement* / Procedeu care constă în producerea repetată a unei imagini pe o suprafaţă de afişare pentru ca imaginea să rămână vizibilă.

rejectie a suprapunerii / *pile-up rejection / réjection d'empilement* / Tehnică utilizată pentru identificarea şi respingerea impulsu-rilor (semnalelor) suprapuse.

rejecţie a semnalelor de mod comun ⇒ rejecţie de mod comun

rejecţie a suprapunerii / *pile-up rejection / réjection d'empilement* / Tehnică utilizată pentru identificarea şi respingerea impulsurilor (semnalelor) suprapuse.

rejecţie de mod comun ⇐ rejecţie a semnalelor de mod comun / *common-mode rejection / réjection de mode commun* / Aptitudinea unui sistem sau dispozitiv de a nu răspunde la un semnal de mod comun, răspunzând însă la un semnal diferenţial oarecare.

rejecţie de mod serie / *series-mode rejection / réjection de mode série* / Capacitatea unui sistem sau a unui dispozitiv de a elimina efectele unui semnal de mod serie asupra ieşirii sale.

relaţia lui Boltzmann / *Boltzmann equation / relation de Boltzmann* / Relaţie conform căreia, până la o constantă aditivă, entropia unui sistem de particule este egală cu produsul dintre constanta lui Boltzmann şi logaritmul neperian al probabilităţii stării macroscopice a sistemului: $S = k \ln \Omega$.

relaţie / *relation / relation* / Structură compusă din atribute şi tupluri. Notă: Relaţiile

sunt implementate în modelul relaţional ca tabele, coloanele tabelei corespunzând atributelor relaţiei, iar liniile acestei tabele constituind tuplurile. În general, se pun diferite restricţii asupra structurii relaţiilor (de exemplu, câmpurile nu trebuie să se repete, trebuie să fie atomice).

relaţie de fază / *phase relationship* / *relation de phase* / În transmisiunea sincronă, fază relativă între aparatul receptor şi semnalele de intrare sau între receptor şi aparatul emiţător.

relaţie de fază [în sincronizare] / *phase relationship [in timing]* / *relation de phase [en snchronization]* / Diferenţa de timp dintre două momente semnificative ale unei scări a timpului ciclice sau între momentele semnificative omoloage a două scări ale timpului ciclice. Notă: Conform necesităţilor, relaţia de fază poate fi exprimată în unităţi de timp sau în valori relative, ca procente din durata ciclului.

relaxare magnetică / *magnetic relaxation* / *relaxation magnétique* / Proces tranzitoriu de revenire la un regim staţionar a unui microsistem magnetic, după ce a fost supus unei perturbaţii. Notă: Are constante de timp de ordinul microsecundelor.

relaxare dielectrică / *dielectric relaxation* / *relaxation diélectrique* / Procesul tranzitoriu prin care polarizaţia electrică revine la starea de echilibru, după ce dielectricul a fost supus unei perturbaţii.

relee asociabile / *structurally-similar relays* / *relais associables* / Releele sunt considerate ca fiind modele asociabile în cazul în care singurele diferenţe de concepţie ţin de: diametrul firului bobinei şi numărul de spire; tipurile, numerele şi materialele de contact; tensiunile nominale de bobină şi/sau de contact; variantele de montaj şi de borne, în măsura în care acestea nu depăşesc domeniul prescris de specificaţiile particulare.

releu / *relay* / *relais* / Dispozitiv acţionat de variaţia semnalului de intrare, producând variaţia semnalului de ieşire. Exemple: electric, de calcul, de semnal pneumatic, cu temporizare.

releu [electric] → releu (electric)

releu (al unei reţele de calculatoare) / *relay (of a computer network)* / *relais (d'un réseau d'ordinateurs)* / Dispozitiv sau program care interconectează două sau mai multe sub-reţele care utilizează protocoale diferite. Notă: Un releu oferă facilităţi de stocare şi retransmitere a datelor, prin aceasta deosebindu-se de o poartă ("gateway") sau o punte ("bridge"), care asigură un serviciu în timp real. În unele accepţiuni, poate fi folosit ca sinonim pentru poartă sau punte.

releu (automat) tahometric / *tachometric relay* / *automate tachymétrique* / Releu mecanic în care acţionarea contactelor se produce la o viteză determinată a părţii mobile.

releu auxiliar / *auxiliary relay* / *relais auxiliaire* / Releu intermediar instantaneu utilizat pentru creşterea puterii de întrerupere sau închidere sau pentru înmulţirea numărului de contacte.

releu basculant / *throw-over relay* / *relais à deux directions* / Releu tot sau nimic cu două poziţii, care rămâne în ultima poziţie după suprimarea alimentării.

releu bistabil / *bistable relay* / *relais bistable* / Releu electric care, schimbându-şi starea sub acţiunea unei mărimi de alimentare de intrare (sau sub acţiunea mărimii sale caracteristice) rămâne în aceeaşi stare, când se suprimă această acţiune.

releu comparator de faze / *phase comparator relay* / *relais comparateur de phases* / Releu electric de măsură cu mai multe mărimi de alimentare de intrare, răspunzând unei comparaţii specifice a unghiurilor de fază a acestor mărimi.

releu comutator / *centre zero relay* / *relais commutateur* / Releu tot sau nimic cu trei poziţii, două de lucru şi una de repaus.

releu contor / *meter-relay* / *compteur-relais* / Releu constituit din elementele unui

contor, cu excepţia dispozitivului indicator, înlocuit prin contacte şi eventual printr-un dispozitiv producând un cuplu antagonist.

releu cu acţiune eşalonată în două trepte / *two-step relay* / *relais à deux seuils* / Releu de măsură cu două grupe de contact, fiecare acţionând la valori diferite ale mărimii de influenţă.

releu cu anclanşare / *latching relay* / *relais à enclenchement* / Releu care, la funcţionare, se menţine mecanic în poziţia în care a fost şi în care rămâne până la suprimarea curentului de comandă, pentru eliberarea sa fiind necesară o comandă distinctă.

releu cu bobină mobilă / *magneto-electric relay* / *relais magnéto-électrique* / Releu în care un magnet, în general fix, acţionează asupra unei bobine, de obicei mobilă, parcursă de un curent.

releu cu braţ de balanţă / *balanced-beam relay* / *relais balance* / Releu al cărui element mobil este constituit dintr-un braţ de balanţă, supus acţiunii a două forţe antagoniste de origine electromecanică.

releu cu două poziţii stabile / *side-stable relay* / *relais à deux positions stables* / Releu polarizat fără o poziţie neutră sau preferenţială centrală a armăturii, care suferă asemenea modificări ale condiţiei sale de echilibru la funcţionarea releului, încât se menţine în noua sa poziţie până la o nouă resetare.

releu cu fişe de contact / *plug-in relay* / *relais à fiches* / Releu destinat a fi inserat într-un montaj cu ajutorul unor fişe de contact.

releu cu inducţie / *induction relay* / *relais à induction* / Releu în care forţele exercitate asupra părţii mobile provin din acţiunea circuitelor fixe inductoare pe curenţii induşi în piesele conductoare ale acesteia.

releu cu întârziere / *time-lag (mechanical) relay* / *automate chronométrique* / Releu mecanic ale cărui contacte sunt acţionate după o anumită întârziere, înregistrată din momentul în care organul de comandă a fost plasat într-o poziţie determinată.

releu cu maxim de ... / *over ... relay* / *relais à maximum de ...* / Releu electric de măsură conceput pentru a funcţiona când mărimea sa caracteristică atinge valoarea de reglare prin valori crescătoare.

releu cu maxim şi minim de ... / *over and under ... relay* / *relais à maximum et à minimum de ...* / Releu electric de măsură cu două valori de reglare, care funcţionează când mărimea sa caracteristică atinge fie o valoare de reglare prin valori crescătoare, fie o altă valoare de reglare prin valori descrescătoare.

releu cu minim de ... / *under ... relay* / *relais à minimum de ...* / Releu electric de măsură conceput pentru a funcţiona când mărimea sa caracteristică atinge valoarea de reglare prin valori descrescătoare.

releu cu poziţie preferenţială centrală / *centre-stable relay* / *relais à position préférentielle centrale* / Releu polarizat conceput să funcţioneze într-un sens sau în celălalt pornind de la poziţia centrală sau neutră, în funcţie de sensul curentului de comandă.

releu cu remanenţă ⇐ releu de menţinere / *remanent relay* / *relais à rémanence* / Releu care, datorită efectului de remanenţă magnetică, se menţine în poziţia în care este adus de curentul de comandă după suprimarea acestuia şi nu o abandonează decât sub acţiunea unui curent de sens opus curentului de comandă iniţial.

releu cu retur de curent ⇒ releu de inversare a curentului

releu cu temporizare dependentă cu funcţie crescătoare / *dependent time relay with increasing function* / *relais à temps dépendant à fonction croissante* / Releu de măsură cu temporizare dependentă al cărui timp de funcţionare creşte odată cu mărimea sa caracteristică.

releu cu temporizare dependentă cu funcţie descrescătoare / *dependent time relay with decreasing function* / *relais à temps dépendant à fonction décroissante* /

Releu de măsură cu temporizare dependentă al cărui timp de funcţionare descreşte când mărimea sa caracteristică creşte.

releu cu temporizare inversă / *inverse time-lag relay / relais à retard inverse* / Releu a cărui temporizare descreşte când mărimea de influenţă creşte.

releu cu temporizare limită / *inverse time-lag relay with definite minimum / relais à retard limite* / Releu cu temporizare inversă a cărui temporizare tinde către o valoare limită când mărimea de influenţă creşte.

releu cu temporizare nespecificată / *non-specified-time relay / relais à temps non specifié* / Releu electric la care nici o durată caracteristică nu face obiectul unei anumite specificaţii, în particular, în ceea ce priveşte precizia.

releu cu temporizare specificată ⇐ releu temporizat / *specified-time relay / relais à temps specifié* / Releu electric la care una sau mai multe dintre duratele care îl caracterizează (de exemplu, timpul de funcţionare), fac obiectul unei anumite specificaţii, în particular, în ceea ce priveşte precizia.

releu cu variaţie bruscă / *sudden-change relay / relais de variation brusque* / Releu de măsură care funcţionează când mărimea de influenţă variază brusc de la o valoare oarecare, cu o cantitate depăşind valoarea de reglare a releului.

releu cu variaţie de ... / *rate of change of... relay / relais à dérivée de ...* / Releu electric de măsură destinat să funcţioneze când mărimea sa caracteristică variază în timp cu o viteză dată. Exemplu: releul cu variaţie de frecvenţă.

releu de accelerare / *accelerating relay / relais d'accélération* / Releu care reglează accelerarea unui vehicul.

releu de conductanţă / *conductance relay / relais de conductance* / Releu a cărui mărime de influenţă este câtul dintre un curent şi o tensiune, reprezentând astfel conductanţa unui circuit.

releu de contracurent ⇒ releu de inversare a curentului

releu de curent / *current relay / relais de courant* / Releu electric a cărui mărime caracteristică de influenţă este un curent.

releu de frecvenţă / *frequency relay / relais de fréquence* / Releu a cărui mărime de influenţă este o frecvenţă.

releu de impedanţă / *impedance relay / relais d'impédance* / Releu a cărui mărime de influenţă este câtul dintre o tensiune şi un curent, reprezentând astfel impedanţa unui circuit.

releu de inversare a curentului ⇐ releu cu retur de curent ⇐ releu de contracurent / *reverse current relay / relais à retour de courant* / Releu de curent care funcţionează când un curent continuu are un sens opus faţă de sensul normal.

releu de măsură / *measuring relay / relais de mesure* / Releu a cărui funcţionare depinde cu o anumită precizie de valoarea mărimii de influenţă.

releu de măsură cu mai multe intrări / *multi input measuring relay / relais de mesure à plusieurs entrées* / Releu destinat să răspundă la mai mult de o mărime de alimentare de intrare şi în care funcţia de măsură este determinată prin interacţiunea mărimilor de alimentare.

releu de măsură cu o singură intrare / *single input measuring relay / relais de mesure à une seule entrée* / Releu destinat să răspundă la o singură mărime de alimentare de intrare şi a cărui funcţie de măsură este determinată printr-o singură mărime de alimentare. Notă: Dacă mai multe elemente de măsură cu o singură mărime de intrare sunt asamblate pentru constituirea unui dispositiv de protecţie, de exemplu, un releu de curent trifazat, ele trebuie considerate drept relee cu o singură mărime de intrare.

releu de măsură cu temporizare dependentă / *dependent-time measuring relay / relais de mesure à temps dépendant* / Releu de măsură cu temporizare specificată la care duratele specificate depind, în

condiţii date, de valoarea mărimii lui caracteristice.

releu de măsură cu temporizare independentă / *independent-time measuring relay / relais de mesure à temps indépendant* / Releu de măsură cu temporizare specificată la care durata specificată nu depinde practic de valoarea mărimii lui caracteristice, între limite precizate ale acesteia.

releu de menţinere ⇒ releu cu remanenţă

releu de pornire / *starting element / relais de mise en route* / Releu care activează un dispozitiv de protecţie în cazul unui defect sau condiţii anormale de funcţionare.

releu de procentaj / *percentage relay / relais à pourcentage* / Releu polarizat a cărui caracteristică este modificată corespunzător unui anumit procentaj din mărimea (mărimile) de alimentare de intrare.

releu de produs / *product relay / relais de produit* / Releu a cărui mărime de influenţă este produsul dintre două mărimi electrice, în general, curenţi.

releu de protecţie / *protection relay / relais de protection* / Releu electric de măsură constituind, singur sau în combinaţie cu alte relee, un dispozitiv de protecţie.

releu de punere la pământ / *earth fault relay / relais de mise à la terre* / Releu care funcţionează când se produce un defect al izolaţiei la pământ în echipament sau în circuitele protejate.

releu de putere / *power relay / relais de puissance* / Releu electric de măsură cu două mărimi de alimentare de intrare, curent şi tensiune care, prin concepţie, este destinat să răspundă numai unei puteri.

releu de putere activă / *active power relay / relais de puissance active* / Releu de putere a cărui mărime de influenţă este puterea activă.

releu de putere cu defazaj de referinţă / *arbitrary phase-angle power relay / relais de puissance d'angle donné* / Releu de putere a cărui mărime de influenţă este produsul dintre curent, tensiune şi cosinusul unghiului care reprezintă deviere a de la un unghi dat a diferenţei de fază dintre curent şi tensiune.

releu de putere reactivă / *reactive power relay / relais de puissance réactive* / Releu de putere a cărui mărime de influenţă este puterea reactivă.

releu de raport (a două mărimi) / *quotient relay / relais de quotient* / Releu a cărui mărime de influenţă este câtul dintre două mărimi electrice, în general, curenţi.

releu de reactanţă / *reactance relay / relais de réactance* / Releu a cărui mărime de influenţă este câtul dintre o tensiune şi un curent, reprezentând astfel reactanţa unui circuit.

releu de semnalizare / *signal relay / relais de signalisation* / Releu tot sau nimic desemnat în mod special pentru activarea unor semnale vizibile sau sonore, prevăzut, în general, cu un dispozitiv de ştergere a acestor semnale.

releu de suprasarcină / *overload relay / relais de surcharge* / Releu maximal de curent destinat protecţiei contra suprasarcinilor care include, dacă este cazul, transformatorul sau transformatoarele de alimentare şi conexiunile.

releu de temporizare / *timing element / relais de temporisation* / Releu de protecţie care introduce o temporizare într-un dispozitiv de protecţie.

releu de tensiune / *voltage relay / relais de tension* / Releu a cărui mărime de influenţă este o tensiune.

releu de tensiune nulă / *no-volt relay / relais à tension nulle* / Releu care funcţionează atunci când tensiunea circuitului electric este întreruptă.

releu de timp ⇒ regulator de timp

releu de zăvorâre / *blocking element / relais de verrouillage* / Releu de protecţie care, în anumite condiţii, limitează sau împiedică funcţionarea altor relee.

releu diferenţial / *differential relay / relais différentiel* / Releu electric de măsurare, a cărui mărime caracteristică rezultă din

compararea mărimilor de alimentare de intrare fie în amplitudine, fie în amplitudine şi fază.

releu direcţional / *directional relay* / *relais directionnel* / Releu electric de măsură capabil să detecteze în ce direcţie un fenomen, de exemplu un defect, se produce în raport cu un punct considerat al reţelei.

releu direcţional de putere / *power direction relay* / *relais directionnel de puissance* / Releu de putere influenţat de sensul transmiterii puterii, valoarea acesteia având doar o importanţă secundară.

releu diferenţial (electromagnetic) / *differential relay [electromagnetic]* / *relais différentiel (electromagnétique)* / Releu dotat cu două înfăşurări astfel conectate încât, dacă sunt alimentate simultan, câmpurile lor magnetice să se neutralizeze.

releu discriminator / *discriminating element* / *relais discriminant* / Releu de măsură care determină, în funcţie de valoarea mărimii de influenţă, modul de funcţionare al unui dispozitiv de protecţie.

releu (electric) / *(electrical) relay* / *relais (électrique)* / Dispozitiv destinat să producă modificări bruşte, predeterminate, în unul sau mai multe circuite electrice de ieşire sub acţiunea unor anumite condiţii îndeplinite în circuitele electrice de intrare. Notă: Un releu permite, fără intervenţie umană, comanda unui alt semnal pentru a-l dirija spre un punct de control; de asemenea, permite unui semnal de putere, relativ redusă, să comande un circuit de putere mare.

releu electric cu contact(e) / *electrical relay with contact(s)* / *relais électrique à contact(s)* / Releu electric cu cel puţin un contact în circuitul de ieşire.

releu (electric) de măsură / *(electrical) measuring relay* / *relais (électrique) de mesure* / Releu electric destinat să funcţioneze atunci când mărimea lui caracteristică atinge, în condiţii şi cu o precizie stabilite, valoarea sa de funcţionare.

releu electric de măsură cu contact(e) cu o singură mărime de alimentare de intrare / *electrical measuring relay with contact(s) with a single input energizing quantity* / *relais électrique de mesure à contact(s) à une seule grandeur d'alimentation d'entrée* / Releu electric de măsură cu contact(e) destinat să răspundă unei singure mărimi de alimentare de intrare.

releu electric de măsură cu temporizare nespecificată / *non-specified-time electrical measuring relay* / *relais électrique de mesure à temps non spécifié* / Releu electric de măsură cu temporizare nespecificată pentru care timpul nu face obiectul unei anumite specificaţii, în particular, în ceea ce priveşte precizia.

releu electric de măsură cu temporizare specificată / *specified-time electrical measuring relay* / *relais électrique de mesure à temps spécifié* / Releu electric de măsură cu temporizare specificată pentru care timpul face obiectul unei anumite specificaţii, în particular, în ceea ce priveşte precizia.

releu electric (pentru protecţie şi automatizări) / *electrical relay (for protection and automatic control)* / *relais électrique (pour la protection et l'automatisation)* / Releu electric destinat să producă modificări bruşte, predeterminate, în unul sau mai multe circuite electrice de ieşire, când sunt îndeplinite anumite condiţii în circuitele electrice de intrare, care provoacă acţionarea sa. Note: 1. Termenul *releu electric* trebuie folosit exclusiv în sensul de releu elementar, care nu realizează decât o singură corelaţie între circuitele lui de intrare şi cele de ieşire. 2. Termenul *releu electric* se referă la ansamblul de componente indispensabile realizării funcţiei lui specificate, ansamblu ce poate include un releu auxiliar. 3. Numele funcţiei se poate adăuga termenului de releu pentru a-l caracteriza complet. Exemple: releul diferenţial, releul de impedanţă etc.

releu (electric) (pentru telecomunicaţii) / *(electrical) relay (for telecommunication)* / *relais électrique (pour les télécommunications)* / Echipament comandat electric care provoacă într-un circuit electric modificări bruşte ca, de exemplu, deschiderea circuitului, modificarea conexiunilor circuitului sau variaţia caracteristicilor acestuia.

releu electric termic / *thermal electrical relay* / *relais éléctrique thermique* / Releu de măsură cu temporizare dependentă care protejează un echipament împotriva deteriorărilor termice de origine electrică, prin măsurarea curentului care circulă prin echipamentul protejat, reprezentat printr-o curbă caracteristică descriind funcţionarea sa.

releu electric termic cu funcţie de memorare parţială / *thermal electrical relay with partial memory function* / *relais électrique thermique à fonction de mémoire partielle* / Releu electric termic de măsură ale cărui caracteristici de funcţionare sunt influenţate de efectele termice ale curenţilor de intrare, existând înainte de funcţionarea releului, numai în situaţia în care aceştia depăşesc pragul care defineşte starea de suprasarcină.

releu electric termic cu funcţie de memorare totală / *thermal electrical relay with total memory function* / *relais électrique thermique à fonction de mémoire totale* / Releu electric termic de măsură ale cărui caracteristici de funcţionare sunt influenţate de efectele termice ale curenţilor de sarcină şi de suprasarcină, existând înainte de funcţionarea releului.

releu electrodinamic / *electrodynamic relay* / *relais électrodynamique* / Releu bazat pe efectele acţiunilor electrodinamice dintre bobinele fixe şi mobile parcurse de curenţi.

releu electromagnetic / *electromagnetic relay* / *relais électromagnétique* / Releu bazat pe efectul acţiunilor produse între elementele feromagnetice magnetizate.

releu electromecanic / *electromechanical relay* / *relais électromécanique* / Releu electric a cărei funcţie de comutare se realizează prin deplasarea relativă a unor elemente mecanice, sub acţiunea unui curent electric care străbate circuitul sau circuitele de intrare.

releu ferodinamic / *ferro-dynamic relay* / *relais ferrodynamique* / Releu în care acţiunile electrodinamice sunt accentuate de piesele feromagnetice plasate pe traiectoria fluxului magnetic.

releu instantaneu / *instantaneous relay* / *relais instantané* / Releu care funcţionează sau se resetează fără temporizare intenţionată.

releu integrator de impulsuri / *notching relay* / *relais intégrateur d'impulsions* / Releu a cărui funcţionare depinde de numărul de impulsuri primite.

releu intermediar / *supplementary relay* / *relais intermédiaire* / Releu tot sau nimic a cărui înfăşurare este alimentată de un curent comandat de un alt releu şi al cărui rol este de a realiza condiţiile suplimentare faţă de releul principal. Exemplu: introducerea unei temporizări.

releu în doi timpi / *two-step relay (operated by magnetic flux)* / *relais à deux temps* / Releu cu două grupe de resorturi port-contact, astfel încât unul este acţionat singur de un flux magnetic cu valoare determinată, iar ulterior ansamblul celor două este acţionat la creşterea fluxului magnetic. Primul grup se numeşte "grup de contacte X".

releu maximal de curent / *overcurrent relay* / *relais à maximum de courant* / Releu de măsurare care acţionează când valoarea curentului depăşeşte valoarea de reglare a releului.

releu maximal de tensiune / *overvoltage relay* / *relais à maximum de tension* / Releu de măsurare care acţionează când valoarea tensiunii depăşeşte valoarea de reglare a releului.

releu mecanic (cu contacte electrice) / *mechanical relay* / *automate (à contacts*

électriques) / Aparat a cărui parte mobilă se deplasează în funcţie de variaţiile uneia sau mai multor mărimi fizice, neelectrice, şi antrenează unul sau mai multe contacte.

releu minimal de curent / *under-current relay* / *relais à minimum de courant* / Releu care acţionează când valoarea curentului atinge o valoare inferioară valorii de reglare.

releu monostabil / *monostable relay* / *relais monostable* / Releu electric care, schimbându-şi starea sub acţiunea unei mărimi de alimentare de intrare sau a mărimii lui caracteristice, revine la starea precedentă, când se suprimă această acţiune.

releu nepolarizat (de curent continuu) / *non-polarized (d.c.) relay* / *relais non polarisé (à courant continu)* / Releu de curent continuu la care schimbarea de stare nu depinde de polaritatea mărimii (mărimilor) sale de alimentare de intrare.

releu pasiv / *passive reflector* / *réflecteur déviateur* / Reflector care nu aparţine în mod obligatoriu unei antene, destinat devierii unei radiaţii incidente în direcţia dorită.

releu pe şunt / *shunt relay* / *relais sur shunt* / Releu alimentat cu curentul derivat dintr-un circuit principal prin intermediul unui şunt.

releu polarizat / *biased relay* / *relais à retenue* / Releu electric de măsură ale cărui caracteristici sunt modificate printr-o polarizare electrică.

releu polarizat cu poziţie preferenţială / *magnetically biased polarized relay* / *relais polarisé à position préférentielle* / Releu polarizat conceput să rămână sau să revină într-o anumită poziţie dacă nu i se aplică un curent cu polaritatea dorită şi de intensitate suficientă.

releu polarizat (de curent continuu) / *polarized (d.c.) relay* / *relais polarisé (à courant continu)* / Releu de curent continuu la care schimbarea de stare depinde de polaritatea mărimii (mărimilor) sale de alimentare de intrare.

releu primar / *primary relay* / *relais primaire* / Releu alimentat direct de curentul sau tensiunea unui circuit principal, fără interpunerea unui transformator, a unui şunt sau a unui traductor.

releu rapid / *high-speed relay* / *relais rapide* / Releu de curent continuu special conceput pentru funcţionare cu temporizarea minimă posibilă.

releu regulator / *regulating relay* / *relais de réglage* / Releu de maxim şi de minim, cu limite de reglare închise, utilizat la menţinerea unei mărimi între limite determinate.

releu secundar / *secondary relay* / *relais secondaire* / Releu alimentat cu un curent sau cu o tensiune prin intermediul unui transformator de măsură sau al unui traductor.

releu static / *static relay* / *relais statique* / Releu electric a cărui funcţie de comutaţie se realizează prin elemente (electronice, magnetice, optice sau altele) fără mobilitate relativă.

releu static cu contact de ieşire / *static relay with output contact* / *relais statique à contact de sortie* / Releu static care are un contact în cel puţin unul din circuitele de ieşire.

releu static fără contact de ieşire / *static relay without output contact* / *relais statique sans contact de sortie* / Releu static care nu are nici un contact în circuitele sale de ieşire.

releu telegrafic / *telegraph relay* / *relais télégraphique* / Releu electric conceput în mod esenţial pentru urmărirea semnalelor telegrafice, de exemplu pentru constituirea unei translator telegrafic.

releu temporizat ⇒ releu cu temporizare specificată

releu termic / *thermal relay* / *relais thermique* / Releu în care deplasarea contactelor mobile este produsă de încălzirea unei părţi a releului sub acţiunea curenţilor electrici.

releu termic de suprasarcină / *thermal overload relay* / *relais thermique de*

surcharge / Releu de suprasarcină cu timp invers a cărui funcţionare, inclusiv temporizarea, depinde de acţiunea termică a curentului care traversează releul.

releu termic de suprasarcină sensibil la o avarie de fază / *phase-failure-sensitive thermal overload relay* / *relais thermique de surcharge sensible à un défaut de phase* / Releu termic multipolar de suprasarcină care, conform prescripţiilor specificate, funcţionează pentru o valoare a curentului mai mică decât curentul său de reglaj, în cazul unui dezechilibru de curent.

releu tot sau nimic / *all-or-nothing relay* / *relais de tout ou rien* / Releu electric destinat a fi alimentat cu o mărime a cărei valoare este fie cuprinsă în interiorul unui anumit domeniu de funcţionare, fie practic zero.

releu tot sau nimic cu radiaţii ⇒ releu tot sau nimic cu radioelement

releu tot sau nimic cu radioelement ⇐ releu tot sau nimic cu radiaţii / *all or nothing radiation relay <RAR>* / *relais tout ou rien à rayonnement <RAR>* / Releu excitat de o radiaţie produsă de un radionuclid, efectuând bascularea dintr-o stare dată într-o stare complementară într-un circuit electric de comandă sau de semnalizare, după apariţia anumitor variaţii ale densităţii fluxului de particule.

releu vibrator telegrafic / *vibrating relay (telegraph)* / *relais vibrateur télégraphique* / Releu telegrafic dotat cu înfăşurări suplimentare astfel alimentate încât să producă o anumită oscilaţie regulată a armăturii între opritoarele sale în absenţa curentului de linie în înfăşurarea normală, în scopul creşterii sensibilităţii releului.

(a) reloca ⇐ (a) realoca / *(to) relocate* / *translater* / A deplasa un program obiect sau o parte a acestuia într-un spaţiu de adrese, modificând, dacă este necesar, referirile la adrese, astfel încât programul obiect să poată fi executat în noua sa locaţie.

relocare dinamică / *dynamic relocation* / *translation dynamique* / Procedeu care constă în atribuirea de adrese absolute noi unui program pentru calculator în curs de execuţie, astfel încât acesta să poată fi executat într-o altă zonă a memoriei principale.

relocare program / *program relocation* / *translation du programme* / Tehnică de gestiune a memoriei care constă în deplasarea programului la alte adrese de memorie decât cele la care a fost încărcat iniţial. Notă: Un program trebuie să fie astfel construit încât să permită relocarea (alternativa o constituie programele absolute, construite pentru a fi încărcate mereu la aceleaşi adrese de memorie). Fără relocare nu este posibilă nici multiprogramarea, nici multitaskingul.

(a) relua / *(to) restart* / *reprendre* / A reîncepe execuţia unui program pentru calculator prin utilizarea datelor înregistrate într-un punct de reluare.

reluare [a execuţiei unui program] / *restart [of the execution of a program]* / *reprise, l[de l'exécution d'un programme]* / Continuarea execuţiei unui program pentru calculator, utilizând datele înregistrate într-un punct de control.

reluare a formării numărului / *follow-on-call* / *reprise de numérotation* / Stabilirea unei noi conexiuni cu menţinerea în priză a unei părţi a conexiunii stabilite anterior.

reluctanţă / *reluctance* / *réluctance* / Raportul dintre tensiunea magnetomotoare şi fluxul asociat.

reluctivitate / *reluctivity* / *réluctivité* / Mărime de material cu valoarea egală cu inversa permeabilităţii.

rem <rem> [învechit] / *rem <rem> [deprecated]* / *rem <rem> [déconseillé]* / Veche unitate de echivalent al dozei. 1 rem = 10^{-2} J/kg.

remorcă / *trailer [vehicle]* / *remorque* / Vehicul destinat să fie remorcat de orice vehicul motor, în afară de locomotivă.

remorcă cu cabină (de comandă) / *driving trailer* / *voiture-pilote* / Remorcă prevă-

zută cu o cabină sau un post care permite conducerea elementului automotor din care face parte.

renură de izolator / *shed of an insulator* / *ailette d'un isolateur* / Proeminenţă pe suprafaţa unui corp izolant cu simetrie de rotaţie, destinată măririi liniei de fugă. O renură poate avea sau nu nervuri.

reobază / *rheobase* / *rhéobase* / Pentru orice durată a stimulului, valoare minimă a intensităţii unui stimul care provoacă o reacţie.

reograf (d'Abraham) / ... / *rhéographe (d'Abraham)* / Aparat destinat înregistrării curbei unui curent sau a unei tensiuni şi în care inerţia şi amortizarea echipajului mobil sunt compensate prin intermediul circuitelor electrice.

reostat / *rheostat* / *rhéostat* / Rezistenţă variabilă al cărei reglaj se operează fără întreruperea curentului electric sau fără demontarea conexiunilor sale.

reostat automat / *automatic rheostat* / *rhéostat automatique* / Reostat conectat în circuitul de excitaţie al unui generator principal sau al excitatoarei sale şi comandat automat printr-un regulator al motorului termic pentru asigurarea reglării. Această comandă automată se face, în general, prin intermediul unui servomotor.

reostat cu alunecare / *slip regulator [rheostat]* / *rhéostat de glissement* / Reostat de reglare a vitezei pentru o maşină de inducţie.

reostat de demarare ⇒ reostat de pornire

reostat de excitaţie / *field rheostat* / *rhéostat d'excitation* / Reostat destinat reglării curentului de excitaţie al unei maşini electrice.

reostat de pornire ⇐ reostat de demarare / *starter rheostat* / *rhéostat de démarrage* / Reostat destinat să limiteze curentul absorbit în timpul pornirii unui motor electric sau a unui aparat şi ale cărui rezistenţe sunt deconectate succesiv când motorul sau aparatul se află în stare de funcţionare normală.

reostat de reglare a vitezei / *speed-regulating rheostat* / *rhéostat de réglage de vitesse* / Reostat care permite reglarea vitezei unui motor electric.

reostat de sarcină / *load rheostat* / *rhéostat d'absorption* / Reostat destinat disipării de energie, în special pentru încercările în sarcină ale generatoarelor.

reostat potenţiometric / *potentiometer-type rheostat* / *rhéostat potentiométrique* / Rezistenţă potenţiometrică care permite variaţia valorii tensiunii culese, fără demontarea conexiunilor.

reostat rotoric / *rotor rheostat* / *rhéostat rotorique* / Reostat conectat la înfăşurările rotorice ale unui motor.

reostat transformator / ... / *rhéostat transformateur* / Ansamblu format în principal dintr-un reostat şi un transformator, care permite furnizarea unui curent cu valoare efectivă reglabilă şi, uneori, cu fază reglabilă.

rep / *rep* / *rep* / Unitate de doză absorbită, înlocuită astăzi prin rad. Un rep reprezintă doza absorbită din orice tip de radiaţie pentru care energia comunicată unui ţesut moale este de 93 erg/gram; aceasta este absorbţia de energie pentru un ţesut moale expus la radiaţii X sau gama pentru care doza de expunere este de 1 roentgen.

reparare / *repair* / *réparation* / Ansamblul tuturor operaţiilor manuale de întreţinere corectivă efectuate asupra unei entităţi.

repartitor [de telecomunicaţii] / *distribution frame* / *répartiteur [de télécommunications]* / Structură sau echipament destinat asigurării interconexiunii semipermanente a unor canale de transmisiune, circuite sau aparate prevăzute cu terminaţii care permit conectarea acestora în toate modurile posibile.

repartitor de canale / *repeater distribution frame* / *répartiteur de voies* / Repartitor de telecomunicaţii plasat într-o staţie de repetoare, destinat interconectării canalelor şi circuitelor de audiofrecvenţă, ca şi a canalelor şi circuitelor de semnalizare asociate, cu sau fără repetoare.

repartitor de grup / *high-frequency repeater distribution frame / répartiteur de groupe (à courants porteurs)* / Repartitor situat într-o staţie de repetoare şi destinat unor canale şi circuite de transmitere de grupuri primare de bază, grupuri secundare de bază sau a altor grupuri de bază. Notă: Termenul se utilizează împreună cu atributul specific grupurilor transmise: repartitor de grupuri primare, repartitor de grupuri secundare etc.

repartitor de grupuri primare / *group distribution frame / répartiteur de groupes primaires* / Repartitor de grup cu curenţi purtători destinat grupurilor primare de bază. Notă: În mod similar se definesc repartitorul de grupuri secundare, repartitorul de grupuri terţiare, repartitorul de grupuri cuaternare, repartitorul de hipergrupuri sau repartitorul al ansamblului de 15 grupuri secundare.

repartitor de grupuri secundare ⇐ distribuitor telefonic de grup secundar / *supergroup distribution frame / répartiteur de groupes secondaires* / În telefonia cu curenţi purtători, repartitor care asigură supleţea interconectării echipamentelor utilizate pentru transmisiunea frecvenţelor cuprinse în banda unui grup secundar de bază.

repartitor de putere (al unei antene) / *power divider / répartiteur de puissance* / Dispozitiv de conectare între o linie de alimentare şi elementele activeale unei antene, care repartizează energia de radiofrecvenţă între aceste elemente, în anumite proporţii şi cu anumite defazări. Notă: Repartitorii de putere pot fi cu ieşiri egale sau inegale, sau cu repartiţie variabilă.

repartitor intermediar / *intermediate distribution frame / répartiteur intermédiaire* / Repatitor interpus între dispozitivele de comutaţie sau de transmisiune într-o centrală.

repartitor mixt / *combined distribution frame / répartiteur mixte* / Repartitor, în general utilizat în centralele mici, care execută funcţiile repartitorului principal şi ale celui intermediar.

repartitor numeric / *digital distribution frame / répartiteur numérique* / Repartitor destinat canalelor şi circuitelor de transmisiune a semnalelor numerice. Notă: Un repartitor numeric poate fi calificat pentru indicarea debitului său numeric.

repartitor principal / *main distribution frame / répartiteur principal* / Repartitor la care sunt conectate, pe de o parte liniile exterioare către o centrală, iar pe de altă parte, intrările şi ieşirile cablajelor interioare ale centralei.

repartiţie (a canalelor) în spaţiu / *space division / répartition spatiale* / Procedeu prin care se utilizează rute de transmisiune distincte pentru constituirea de canale de transmisiune separate ca, de exemplu, pentru multiplexare, comutaţie sau acces multiplu.

repartiţie a modurilor în afara echilibrului / *non-equilibrium mode distribution / répartition des modes hors équilibre* / Repartiţia puterii radiante într-o fibră optică multimodală de lungime mai scurtă decât lungimea de echilibrare.

repartiţie a potenţialelor / *voltage grading / répartition des potentiels* / Ansamblul valorilor pe care le ia potenţialul la suprafaţa sau în interiorul mediilor izolante sau conductoare.

repartiţie ciclică [übergreifen] / *übergreifen / übergreifen* / Metodă de interconectare a liniilor multiple într-o reţea de conexiune cu accesibilitate parţială în scopul reducerii influenţei mutuale a ocupării grupurilor de multiplare parţială, conform căreia o ieşire parţial comună a unei multiplări parţiale este conectată la ieşiri similare ale grupurilor neadiacente ale multiplării parţiale, ieşirile restante după această alegere fiind servite de o altă ieşire parţial comună.

repartiţie în timp ⇒ diviziune în timp

repartiţie optimă a sarcinilor / *economic loading schedule / répartition optimale*

des charges / Utilizarea cea mai economică a elementelor de rețea disponibile ale sistemului electroenergetic.

repartiție temporală ⇒ distribuție a timpului

repartizare a costurilor / *cost allocation* / *répartition des coûts partiels* / Alocare a costurilor între diverși consumatori sau grupe de consumatori cărora aceste cheltuieli le pot fi atribuite, inclusiv alocarea costurilor comune care nu sunt riguros repartizabile.

repartizare a erorilor [în transmisiunea numerică] / *error spread [in digital transmission]* / *étalement d'erreurs [en transmission numérique]* / Numărul de elemente numerice consecutive în semnalul de ieșire al unui dispozitiv, între care sunt repartizate erorile numerice când o singură eroare numerică în semnalul de intrare corespunzător determină o multiplicare a erorilor.

repaus (al unei mașini electrice) / *rest and de-energized* / *repos (d'une machine électrique)* / Absența completă a oricăror mișcări, alimentări electrice sau antrenări mecanice.

repaus (în codul Morse) / *space condition (in the Morse code)* / *repos (en code Morse)* / Desemnarea uneia dintre cele două stări semnificative ale codului Morse.

reper de început de bandă / *beginning-of-tape marker* / *repère de début de bande* / Reper pe o bandă magnetică utilizat pentru indicarea începutului zonei unde este permisă înregistrarea.

reper de sfârșit de bandă / *end-of-tape marker* / *repère de fin de bande* / Reper pe o bandă magnetică utilizat pentru indicarea sfârșitului zonei unde este permisă înregistrarea.

reper de zero (al unui analizor de spectru) / *zero pip (of a spectrum analyzer)* / *marqueur zéro (d'un analyseur de spectre)* / ... / Reper corespunzător frecvenței de intrare nule.

repere cifrate / *scale numbering* / *chiffraison* / Ansamblu ordonat de numere asociate marcajelor unei gradații.

repere cifrate ale suportului diagramei / *chart numbering* / *chiffraison du support* / Ansamblul cifrelor marcate pe gradația suportului diagramei.

reperforator imprimator / / *récepteur-perforateur imprimeur* / Receptor perforator care asigură, simultan cu perforarea unei benzi, imprimarea pe aceasta a caracterului corespunzător sau a simbolului reprezentativ al comenzii de funcție.

repertoriu de semnale / *repertoire of signals* / *répertoire de signaux* / Lista completă a semnalelor de semnalizare desemnate fiecare printr-un nume.

repetabilitate (a rezultatelor măsurării) / *repeatability (of results of measurements)* / *répétabilité (des résultats de mesurage)* / Îngustimea acordului dintre rezultatele măsurărilor succesive ale aceleiași valori a aceleiași mărimi aferente obținute: cu aceeași metodă, cu același aparat de măsurat, de către același observator, în același laborator, la intervale de timp destul de scurte, în condiții nemodificate.

repetare automată prin procedeu Verdan / *automatic repetition Verdan system* / *procédé Verdan* / Procedeu de telegrafie conform căruia fiecare semnal este transmis automat de mai multe ori, cu o întârziere constantă de separație între transmisiunile succesive.

repetor / *repeater* / *répéteur* / Echipament compus în principal dintr-unul sau mai multe amplificatoare sau regeneratoare și dispozitivele asociate, destinat a fi utilizat într-un punct al unui mediu sau suport de transmisiune. Notă: Un repetor poate funcționa într-un singur sens sau în ambele sensuri de transmisiune.

repetor analogic / *analogue repeater* / *répéteur analogique* / Repetor care asigură amplificarea semnalelor analogice sau numerice, dar nu și regenerarea celor numerice.

repetor analogic regenerator / *regenerative repeater* / *répéteur régénérateur* / Repetor care asigură regenerarea semnalelor numerice. Notă: Termenul este uneori prescurtat în forma „regenerator".

repetor de impulsuri / *pulse repeater* / *répétiteur d'impulsions* / Dispozitiv destinat receptării impulsurilor provenite de la un circuit şi de transmiterii impulsurilor corespunzătoare pe un alt circuit. Notă: Dispozitivul poate modifica forma de undă a impulsurilor şi asigura alte funcţii.

repetor de presiune / *pressure repeater* / *répétiteur de pression* / Dispozitiv care produce la ieşire un semnal de presiune egal cu semnalul de presiune de la intrare şi izolat faţă de acesta. Notă: Se utilizează adesea un repetor pentru a obţine un semnal pneumatic de presiune, pornind de la presiunea unui lichid coroziv.

repetor (într-o reţea locală) / *long line adapter* / *répéteur (dans un réseau local de lignes)* / Echipament de linie de abonat îndepărtat care compensează atenuarea şi distorsiunea de atenuare prin intermediul amplificatoarelor.

repetor la două fire / *two-wire repeater* / *répéteur (pour circuit) à deux fils* / Repetor care asigură amplificarea în ambele sensuri pe un circuit bifilar.

repetor la patru fire / *four-wire repeater* / *répéteur (pour circuit) à quatre fils* / Repetor care asigură amplificarea în ambele sensuri pe un circuit cu patru fire.

repetor optic / *optical repeater* / *répéteur optique* / Echipament constituit în esenţă dintr-unul sau mai multe amplificatoare şi dispozitive asociate cu semnale de intrare şi de ieşire optice, destinat utilizării în acelaşi punct al unui mediu sau al unui suport de transmisiune.

repetor regenerator de impulsuri / *regenerative pulse repeater* / *répétiteur régénérateur d'impulsions* / Repetor de impulsuri care asigură regenerarea acestora.

repetor regenerator optic / *optical regenerative repeater* / *répéteur régénérateur optique* / Repetor optic care asigură receptarea şi reconstrucţia unui semnal numeric astfel încât amplitudinea, forma şi poziţia în timp a elementelor semnalului să fie menţinute între limite specificate.

repetor telegrafic ⇐ regenerator telegrafic / *telegraph repeater* / *translation télégraphique* / Dispozitiv care asigură recepţia semnalelor telegrafice şi retransmisiunea imediată a semnalelor cu aceeaşi semnificaţie pe secţiunea de canal următoare.

repetor telegrafic compensat ⇐ regenerator telegrafic / *telegraph regenerative repeater* / *régénérateur (télégraphique)* / Repetor telegrafic conceput pentru retransmisiunea semnalelor practic fără distorsiuni de timp.

repolarizare / *repolarization* / *repolarisation* / Restabilire a potenţialului de membrană după o depolarizare.

report rapid ⇒ transport simultan

reprezentare a datelor / *representation of data* / *représentation des données [traitement de l'information]* / Folosind un limbaj de programare, precizarea structurii şi a altor atribute ale datelor pe baza instrucţiunilor şi tipurilor de date predefinite în limbaj.

reprezentare a unui număr ⇒ numeraţie

reprezentare analogică / *analog representation* / *représentation analogique* / Reprezentare a valorii unei variabile printr-o mărime fizică considerată ca variind în mod continuu, a cărei valoare este direct proporţională cu valoarea variabilei sau cu o funcţie corespunzătoare asociată acestei variabile.

reprezentare codificată ⇒ combinaţie de cod

reprezentare codificată binar ⇒ notaţie zecimală codificată binar

reprezentare codificată în binar ⇒ notaţie codificată binar

reprezentare cu virgulă flotantă ⇒ reprezentare cu virgulă mobilă

reprezentare cu virgulă mobilă ⇐ reprezentare cu virgulă flotantă / *floating-point representation / représentation à virgule flottante* / Reprezentarea unui număr real, într-un sistem de numerație cu virgulă mobilă. Exemplu: o reprezentare cu virgulă mobilă a numărului 0,0001234 este 0,1234 – 3 unde: 0,1234 este mantisa, iar – 3 este exponentul. Numeralele sunt exprimate în sistemul de numerație zecimal cu virgulă mobilă; baza implicită este 10.

reprezentare digitală / *digital representation / représentation numérale* / Reprezentare discretă a valorii cuantificate a unei variabile, adică reprezentarea unui număr prin cifre și eventual, caractere speciale și caracterul spațiu.

reprezentare discretă / *discrete representation / représentation discrète* / Reprezentarea unei date cu ajutorul caracterelor, astfel încât fiecare caracter sau grup de caractere să indice o alternativă posibilă.

reprezentare în "cadru" de sârmă / *wire frame representation / représentation fil de fer* / Mod de afișare care arată toate marginile unui obiect în trei dimensiuni fără a diferenția liniile ascunse.

reprezentare medie (din punct de vedere) numeric / *digitally averaged display / représentation moyennée numériquement* / Reprezentare a valorii medii a informațiilor numerice, obținută prin calcul prin combinarea eșantioanelor într-un mod definit.

reprezentare numerică / *numeric representation / représentation numérique* / Reprezentare discretă a unei date cu ajutorul numeralelor.

reprezentare ponderată ⇒ reprezentare poziționlă

reprezentare poziționlă ⇐ reprezentare ponderată / *positional representation / représentation pondérée* / Reprezentare a unui număr în sistemul de reprezentare poziționlă.

reprezentare spectrală / *spectral representation / spectre complexe* / Funcție complexă de frecvență care reprezintă un semnal sau un zgomot prin transformata sa Fourier sau prin suita de coeficienți complecși ai seriei sale Fourier. Notă: Modulul și argumentul spectrului complex sunt respectiv spectrul de amplitudine și spectrul de fază.

reproducător de bandă / *tape reproducer / reproductrice de bande* / Dispozitiv care pregătește o bandă, plecând de la o altă bandă, prin copierea totală sau parțială a datelor de pe banda citită.

(a) reproduce ⇐ (a) duplica / *(to) duplicate / reproduire* / A copia astfel încât forma fizică a rezultatului să fie identică cu aceea a originalului. Exemplu: a copia un fișier de pe o bandă magnetică pe o altă bandă magnetică.

reproductibilitate (a măsurărilor) / *reproductibility (of measurements) / reproductibilité (des mesurages)* / Apropiere între rezultatele măsurărilor aceleiași valori a aceleiași mărimi în cazul în care măsurările individuale sunt efectuate: cu metode diferite, cu diferite instrumente de măsurare, de observatori diferiți, în laboratoare diferite, la intervale de timp suficient de lungi comparativ cu durata unei măsurători, în diferite condiții uzuale de utilizare a instrumentelor folosite. Notă: Termenul „reproductibilitate" se aplică de asemenea în cazul în care numai unele din condițiile de mai sus sunt luate în considerație.

reproductibilitate (a rezultatelor măsurării) / *reproducibility (of results of measurements) / reproductibilité (des résultats de mesurage)* / Îngustimea acordului dintre rezultatele măsurărilor aceleiași mărimi măsurate, efectuate în diferite condiții de măsurare. Note: 1. Pentru ca expresia reproductibilității să fie valabilă, este necesară specificarea condițiilor supuse modificării. 2. Condițiile care pot fi modificate pot cuprinde: principiul de măsurare, metoda de măsurare, observa-

torul, aparatul de măsurare, locul, condiţiile de utilizare, timpul. 3. Reproductibilitatea se poate exprima cantitativ cu ajutorul caracteristicilor de dispersie a rezultatelor. 4. Rezultatele considerate sunt în mod curent rezultate corectate.

reproductibilitate a diferenţei de potenţial / *repeatability of difference of potential* / *reproductibilité de la différence de potentiel* / Capacitatea unui tub cu gaz de a atinge aceeaşi valoare a tensiunii anodice de menţinere într-un timp determinat, după începutul oricărei perioade de conducţie. Notă: Lipsa reproductibilităţii se exprimă prin variaţia acestei tensiuni de la o perioadă de conducţie la alta, condiţiile de funcţionare rămânând neschimbate.

rerafinare / *re-refining* / *reraffinage* / Utilizarea tehnicilor de rafinare asupra izolanţilor lichizi uzaţi pentru obţinerea unor produşi de calitate echivalentă în mod esenţial cu cea a produşilor noi destinaţi a fi utilizaţi în acelaşi scop.

(a) reseta ⇐ (a) reveni, 4[resetare] / *(to) reset [for an electrical relay]* / *retourner [pour un relais électrique]* / În cazul releelor, a reveni la poziţia iniţială sau la o stare de repaus precizată.

resort al portperiei ⇒ dispozitiv de presare a periei

respiraţie / *breathing* / *respiration* / Schimb de aer dintre o cavitate şi mediul înconjurător, produs de o variaţie a temperaturii care antrenează o variaţie a presiunii interne. Notă: Acest fenomen poate provoca o acumulare a apei în cavitate.

responsabil cu radioprotecţia / *radiation safety officer* / *responsable de la radioprotection* / Persoană calificată însărcinată cu organizarea radioprotecţiei.

restabilire, 1[fază a unei încercări] ⇒ revenire [fază a unei încercări]

restabilire, 2[operaţie de mentenanţă] / *restoration [maintenance operation]* / *rétablissement [opération de maintenance]* / Recuperarea capacităţii unei entităţi de a îndeplini o cerinţă funcţională, în urma unei defecţiuni.

restabilire a sarcinii / *load recovery* / *reprise de la charge* / (după restabilirea tensiunii) Creştere a sarcinii unui consumator sau sistem într-un ritm care depinde de caracteristicile acestuia.

restabilire (după efectele radiaţiilor) ⇒ restaurare (după efectele radiaţiilor)

(a) restaura / *(to) reset (a data-processing device)* / *restaurer* / A readuce într-o stare predeterminată un dispozitiv de prelucrare a datelor sau o parte a acestuia.

restituire a liniei de bază <RLB> / *baseline restoration <BLR>* / *restitution de la ligne de base <RLB>* / Tehnică adecvată liniară sau neliniară utilizată pentru accelerarea revenirii tensiunii la linia sa de bază.

restaurare (după efectele radiaţiilor) ⇐ restabilire (după efectele radiaţiilor) / *repair (after radiation effects)* / *restauration (après les effets du rayonnement)* / Refacerea parţială sau totală a integrităţii funcţionale a celulelor după o deteriorare provocată de radiaţii.

restricţii de integritate / *integrity constraint* / *contraintes d'intégrité* / Aserţiune care trebuie să fie verificată (respectată) de către date, la momente de timp determinate.

resturi de electrod ⇒ rupturi de electrod

resursă / *resource* / *ressource* / Entitate definibilă material sau intelectual, a cărei utilizare şi stare pot fi în orice moment determinate fără ambiguitate.

retenţie / *retention* / *rétention* / Prezenţă permanentă sau tranzitorie a materialului radioactiv în organism în urma încorporării şi după metabolizarea acestuia.

reticulare ⇒ întărire (a unui material electroizolant)

retină / *retina* / *rétine* / Membrană în interiorul fundului de ochi, sensibilă la un stimul luminos, compusă din fotoreceptori, conuri şi bastonaşe, precum şi din celule nervoase ce transmit nervului optic

semnalele rezultate din excitarea foto-receptorilor.

retopire / *remelting* / *refusion* / Operaţie de tratament termic care consistă într-o a doua topire.

retopire sub vid / *vacuum remelting* / *refusion sous vide* / Topire a unui metal efectuată într-un cuptor sub vid în vederea obţinerii unei afinări avansate.

retopire sub zgură electroconductoare / *electroslag remelting* / *refusion sous laitier électroconducteur* / Topire a unui metal sub stratul de lichid, zgura conductoare, care constituie mediul de conversie a energiei electrice în căldură şi de afinare sau topire a metalului.

retractor al troleului / *pole retriever* / *rattrapeur de perche* / Dispozitiv care, în caz de deraiere a troleului, coboară în mod automat, prăjina troleului.

retransmisie prin releu ⇒ teledifuziune

retransmisiune automată / *automatic retransmission* / *retransmission (automatique)* / Emisie automată, în general după o scurtă întârziere, de semnale în prealabil recepţionate şi înregistrate.

retransmisiune temporizată / *delayed delivery* / *remise différée* / Procedură de înregistrare şi retransmisiune în care retransmisiunea mesajelor înregistrate este întârziată pînă la un moment predeterminat sau după o perioadă predeterminată.

retratare (a uleiurilor izolante) / *reconditioning (of insulating oils)* / *retraitement (des huiles isolantes)* / Procedeu prin care conţinutul în particule solide şi conţinutul în apă al unui izolant lichid folosit sunt reduse la un nivel acceptabil prin utilizarea mijloacelor mecanice.

retrimitere PNNI / *PNNI crankback* / *reroutage PNNI* / Caracteristică a unui protocol de semnalizare PNNI care asigură retrimiterea (reexpedierea) unei cereri de stabilire a unei conexiuni când aceasta este respinsă de un comutator.

retrocentrator / *back pointer* / *rétrocentreur* / Dispozitiv utilizat pentru localizarea punctului de ieşire al axei fasciculului de radiaţii şi indicarea direcţiei acesteia.

retrodifuzie (a unei unde radio) ⇒ retroîmprăştiere (a unei unde radio)

retrodifuziune (a unei radiaţii ionizante) ⇒ retroîmprăştiere (a unei radiaţii ionizante)

retrodifuziune (a unei unde radio) ⇒ retroîmprăştiere (a unei unde radio)

retrodifuziune directă / *direct back scatter* / *rétrodiffusion directe* / Retrimiterea directă a semnalelor spre antena de emisiune printr-o reflexie difuză.

retrodifuziune indirectă / *indirect back scatter* / *rétrodiffusion indirecte* / Retrimiterea indirectă a semnalelor spre antena de emisiune printr-o reflexie difuză, de exemplu pe sol, precedată şi urmată de o reflexie, de exemplu pe un strat ionosferic normal.

retroîmprăştiere (a unei radiaţii ionizante) ⇐ împrăştiere înapoi (a unei radiaţii ionizante) ⇐ împrăştiere retrogradă (a unei radiaţii ioizante) ⇐ retrodifuziune (a unei radiaţii ionizante) / *back-scatter* / *rétrodiffusion (d'un rayonnement ionisant)* / Împrăştiere de particule de către o substanţă după direcţii formând unghiuri mai mari de 90° cu direcţia iniţială.

retroîmprăştiere (a unei unde radio) ⇐ împrăştiere înapoi (a unei radiaţii ionizante) ⇐ retrodifuziune (a unei unde radio) ⇐ retrodifuzie (a unei unde radio) ⇐ retrodifuziune (a unei unde radio) ⇐ împrăştiere înapoi (a unei unde radio) / *back scattering* / *rétrodiffusion (d'une onde radioélectrique)* / Difuziunea unui fascicul electromagnetic în care direcţiile de propagare ale undelor difuzate considerate formează unghiuri obtuze apropiate de 180° cu direcţia de propagare medie a fasciculului iniţial.

retroreflector ⇒ dispozitiv catadioptric

retroreflexie / *retroreflection* / *rétroréflexion* / Reflexie caracterizată de retrimiterea radiaţiei în direcţii apropiate

de opusul direcției radiației incidente, proprietate conservată pentru variații importante ale acestei direcții.

retur prin pământ ⇒ întoarcere prin pământ

rețea / *network* / *réseau* / 1. În topologia rețelelor, ansamblu de elemente de circuit ideale interconectate, considerate ca un tot. 2. Circuit sau parte a unui circuit care conține un anumit număr de elemente interconectate considerate ca un tot, reprezentabil prin legături și noduri.

rețea a reactorului ⇐ rețea de reactor ⇐ rețea multiplicatoare / *reactor lattice* / *réseau du réacteur* / Dispunere a combustibilului și a altor materiale urmărind o structură geometrică regulată.

rețea activă / *active network* / *réseau actif* / Rețea care conține cel puțin o sursă de energie electrică.

rețea aeriană / *overhead system* / *réseau aérien* / Rețea electrică alcătuită numai din linii electrice aeriene.

rețea arborescentă / *tree'd system* / *réseau arborescent* / Rețea radială modificată prin adăugarea mai multor derivații pe liniile sale radiale.

rețea ARPA / *ARPANET (Advanced Research Projects Agency)* / *réseau ARPA* / Rețea construită în anii 1960, constituită din calculatoare medii/mari în scopul asigurării schimburilor de informații între universități și institute de cercetare. Notă: Rețeaua ARPA a stat la baza dezvoltării ulterioare a rețelei Internet.

rețea asincronă != rețea nesincronizată

rețea buclată / *meshed system* / *réseau maillé* / Rețea sau o parte dintr-o rețea electrică alcătuită din bucle conectate la surse de alimentare diferite.

rețea buclată [sens restrâns, cu sursă unică] / *ringed network* / *réseau bouclé* / Rețea sau parte dintr-o rețea electrică constituită în întregime sau în principal din bucle a căror totalitate sau majoritate este racordată la extremitățile sale la o aceeași sursă de alimentare.

rețea cilindrică (de antene) / *cylindrical array* / *groupement cylindrique (d'antennes)* / Antenă constituită dintr-un grup de elemente radiante identice în care fiecare ansamblu de puncte omoloage se găsește pe o suprafață cilindrică.

rețea circulară (de antene) / *circular array* / *groupement circulaire (d'antennes)* / Antenă constituită dintr-un grup de elemente radiante identice în care fiecare ansamblu de puncte omoloage se găsește pe un cerc.

rețea compensată cu bobină de stingere / *resonant earthed (neutral) system* / *réseau compensé par bobine d'extinction* / Rețea electrică la care neutrul este legat la pământ prin intermediul unei bobine a cărei reactanță provoacă în timpul unei puneri la pământ a unei singure faze apariția unui curent inductiv care compensează substanțial componenta capacitivă a curentului la locul de defect.

rețea compensatoare de fază ⇐ rețea trece tot / *all-pass network* / *réseau passe-tout* / Cuadripol cu o atenuare independentă de frecvență.

rețea compensatoare de inducții / *anti-induction network* / *réseau compensateur des effets d'induction* / Rețea inserată între două sau mai multe circuite telegrafice pentru reducerea efectului diafoniei telegrafice.

rețea complementară / *building-out network* / *complément de ligne* / Rețea destinată a fi inserată într-un circuit pentru creșterea atenuării sau pentru modificarea impedanței de intrare.

rețea comutată / *switched network* / *réseau commuté* / Rețea de telecomunicații în care, pornind de la un terminal chemător, stabilirea unui lanț de conexiune cu cel puțin un terminal chemat necesită identificarea acestuia prin interpretarea unei adrese furnizate de partea chemătoare, canalele de transmisiune de legătură între aceste terminale fiind stabilite, prin comutație, pe durata necesară.

rețea conexă / *connected network* / *réseau connexe* / Rețea în care se poate trece de la orice nod la oricare alt nod printr-un drum continuu format din laturile rețelei.

rețea conformă / *conformal array* / *réseau conformé* / Antenă rețea care se adaptează unei suprafețe de formă determinată în principal de condiții neelectromagetice ca, de exemplu, aerodinamice sau hidrodinamice.

rețea conică (de antene) ⇒ (antenă) rețea conică

rețea corectoare de distorsiuni / *signal-shaping network* / *réseau correcteur de distorsion* / Rețea electrică inserată într-un circuit telegrafic, în general la extremitatea receptoare, pentru corectarea distorsiunii de amplitudine și de fază a semnalelor.

rețea cristalină / *crystal lattice* / *réseau cristallin* / Dispunere regulată a atomilor într-un cristal (rețea spațială).

rețea cu comutație de circuite / *circuit switched network* / *réseau à commutation de circuits* / Rețea de telecomunicații în care un lanț de conexiune cu utilizare exclusivă este constituit la cerere pe întreaga durată a fiecărei comunicații.

rețea cu comutație de mesaje / *message switching network* / *réseau à commutation de messages* / Rețea de telecomunicații care lucrează în modulul de comutație de mesaje.

rețea cu comutație de pachete / *packet switched network* / *réseau à commutation de paquets* / Rețea de telecomunicații care lucrează în modul de comuntație de pachete.

rețea cu defazare minimă / *minimum-phase network* / *réseau à déphasage minimal* / Cuadripol a cărui caracteristică atenuare-frecvență este asociată cu caracteristica defazaj minim-frecvență corespunzătoare.

rețea cu integrare de servicii / *integrated services network* / *réseau à intégration de services* / Rețea care furnizează sau contribuie la furnizarea mai multor servicii de telecomunicații separate.

rețea cu întoarcere prin pământ / *earth return system* / *réseau avec retour à la terre* / Rețea electrică în care unul dintre conductoare îl constituie solul.

rețea cu neutrul legat direct la pământ / *solidly-earthed (neutral) system* / *réseau à neutre directement à la terre* / Rețea electrică care conține unul sau mai multe transformatoare sau generatoare al căror punct neutru este astfel conectat la pământ încât căderea de tensiune în lungul conexiunii să fie neglijabilă în raport cu tensiunea nominală a rețelei, pentru toate condițiile posibile de funcționare.

rețea cu neutrul legat la pământ / *earthed neutral (system)* / *réseau à neutre à la terre* / Rețea electrică la care neutrul este legat la pământ fie direct, fie printr-un element cu rezistență sau inductanță de valoare mică.

rețea cu neutrul legat la pământ printr-o impedanță / *impedance-earthed (neutral) system* / *réseau à neutre non directement à la terre* / Rețea electrică ale cărei puncte neutre sunt legate la pământ prin intermediul impedanțelor destinate să limiteze curenții de defect la pământ.

rețea cu sincronizare ierarhizată / *hierarchic synchronized network* / *réseau à synchronisation hiérarchisée* / Rețea sincronizată în care fiecare generator de tact este caracterizat printr-un nivel ierarhic și nu poate comanda decât generatoare de tact de nivel egal sau inferior.

rețea cu sincronizare mutuală / *mutually synchronized network* / *réseau à synchronisation mutuelle* / 1. Rețea sincronizată ale cărei generatoare de tact sunt toate teoretic controlate unul de celălalt. 2. Practic, rețea sincronizată în care fiecare generator de tact comandă direct anumite generatoare de tact și influențează indirect alte generatoare.

rețea cu sincronizare mutuală democratică / *democratic mutually synchronized network* / *réseau (à synchronisation mutuelle) démocratique* / 1. Rețea cu sincronizare mutuală ale cărei generatoare

de tact au toate același rang și teoretic exercită fiecare aceeași putere de comandă asupra tuturor celorlalte generatoare. 2. Practic, rețea cu sincronizare mutuală în care toate generatoarele de tact au același rang și exercită fiecare aceeași putere de comandă asupra altor generatoare. Notă: Frecvența de funcționare sau debitul numeric al unei rețele democratice sunt teoretic egale cu media frecvențelor proprii ale generatoarelor de tact.

rețea cu topologie stea / *star network / réseau en étoile* / Rețea de calculatoare arborescentă în care legăturile între calculatoare au forma unei stele (există un calculator central sau un dispozitiv central de comutare de mesaje), la care toate calculatoarele din rețea sunt conectate fizic. Conexiunea logică între orice două calculatoare ale rețelei trece astfel prin nodul central. Notă: Un dezavantaj al acestei topologii îl constituie vulnerabilitatea întregii rețele la căderea nodului central.

rețea de adaptare / *matching network / réseau d'adaptation* / Rețea destinată adaptării unei impedanțe la alta.

rețea de alimentare (cu energie electrică) / *(supply) mains / réseau (d'alimentation)* / Sursă de energie care nu este utilizată exclusiv pentru un singur aparat.

rețea de alimentare cu energie electrică a unui aparat electromedical / *supply mains (of a medical electrical equipment) / réseau d'alimentation (d'un appareil électromédical)* / Orice sursă de energie electrică instalată permanent și neutilizată exclusiv pentru alimentarea echipamentelor electromedicale. Notă: Acest termen include de asemenea bateriile instalate permanent în ambulanțe sau alte instalații similare.

rețea de antene fantă / *slot array (antenna) / (antenne) réseau à fente* / Antenă rețea ale cărei elemente sunt fante de radiație.

rețea (de antene) cu discriminare azimutală ⇒ antenă antibruiaj

rețea de arie largă / *WAN (Wide Area Network) / réseau à vaste diffusion géographique [réseau régional, national, etc.]* / Rețea de calculatoare separate între ele prin distanțe mari și care se întinde pe o suprafață mai mare ca a unui oraș, district etc. Notă: O astfel de rețea înglobează mai multe rețele locale realizate pe baza unor tehnologii diferite.

rețea de calculatoare / *computer network / réseau d'ordinateurs* / 1. O mulțime de calculatoare, interconectate între ele prin canale de comunicație, care rulează programe de comunicație care le permit să transfere date între ele. Notă: Toate calculatoarele din rețea se supun unui același protocol de comunicație (protocolul rețelei). 2. Ansamblu de calculatoare, echipamente de tehnică de calcul, mijloace (canale) fizice de transmitere a datelor între acestea, precum și programele aferente care permit exploatarea și controlul întregii rețele ca un ansamblu unitar. Notă: Printre scopurile principale ale unei rețele de calculatoare se numără schimbul de date și partajarea resurselor. Pentru aceasta, calculatoarele sunt conectate între ele, de obicei prin cabluri electrice (conexiuni permanente) sau linii telefonice sau radio (conexiuni temporare). Calculatoarele conectate într-o rețea pot fi localizate la distanțe de ordinul kilometrilor (formând o rețea locală), sau se pot afla chiar pe continente diferite (rețele larg răspândite geografic).

rețea de calculatoare centralizată / *centralized computer network / réseau d'ordinateurs centralisé* / Rețea de calculatoare în care rolul predominant îl are un singur calculator, în general mult mai puternic decât celelalte calculatoare din rețeaua respectivă.

rețea de calculatoare descentralizată / *decentralized computer network / réseau d'ordinateurs décentralisé* / Rețea de calculatoare în care fiecare din noduri poate decide asupra modului în care se face transferul datelor. Notă: O astfel de rețea

este mai puțin dependentă de căderea unuia sau a mai multor noduri și poate asigura transferul datelor între două noduri folosind una din căile disponibile. Exemplu: rețeaua Internet.

rețea de combinare a semnalelor / *signal combining network [resistive] / réseau de combinaison des signaux [résistif]* / Dispozitiv rezistiv liniar care furnizează o izolare suficientă între generatoarele de semnale în scopul evitării intermodulației eventual produse în circuitele de ieșire.

rețea de compensare ⇐ egalizor (al unei antene) / *compensating network (of an antenna) / réseau de compensation* / Rețea electrică conectată la bornele unei antene, destinată reducerii maxime posibile a variațiilor impedanței rezultante într-o bandă de frecvențe dată.

rețea de comunicații / *communications network / réseau de communications* / Ansamblu de calculatoare și alte sisteme, interconectate între ele prin diferite canale de comunicație, între care sunt vehiculate informații de orice fel (mesaje, date etc.). Notă: O rețea de comunicații este guvernată de un protocol de comunicație, pe care toate sistemele din rețeaua respectivă sunt obligate să îl respecte.

rețea de conexiune / *switching network / réseau de connexion* / Ansamblu de etaje de comutație al unei centrale de telecomunicații.

rețea de cuplaj / *coupling network / réseau de couplage* / Circuit electric destinat transferului energiei dintr-un circuit în altul.

rețea de curent constant / *series system of distribution / réseau à courant constant* / Rețea de distribuție a energiei electrice în care toți consumatorii care trebuie alimentați, conectați în serie, sunt parcurși de același curent.

rețea de date / *data network / réseau de données* / 1. Ansamblul mijloacelor care permit interconexiunea unui ansamblu de terminale de date. 2. Rețea de comunicație prin care circulă date (informații) între nodurile componente; care sunt conectate între ele prin canale (circuite) de comunicație. Notă: O rețea de date permite partajarea datelor între mai multe calculatoare, situate în locații geografice diferite.

rețea de date publică / *public data network (PDN) / réseau de données publique* / Rețea de calculatoare, care oferă date și servicii informatice oricărui utilizator. Notă: O rețea publică nu este obligatoriu gratuită; atributul "publică" referindu-se la modul de acces al unui utilizator în rețeaua respectivă; virtual, orice utilizator poate avea acces la rețeaua de date.

rețea de date publică cu comutare de pachete / *public packet network / réseau de données publique à commutation de paquets* / Rețea de date, bazată pe principiul comutării de pachete, la care în principiu are acces orice utilizator. Exemplu: rețeaua Internet.

rețea de difracție / *diffraction gratting / réseau de diffraction* / Rețea de linii fine paralele și echidistante, reflectante sau transmițătoare, care întăresc efectele fenomenelor de difracție în scopul concentrării radiației difractate într-un număr mic de direcții determinate de spațierea liniilor și de lungimea de undă a radiației.

rețea de distribuție prin fibre optice / *optical fibre distribution system / réseau de télédistribution par fibres optiques* / Rețea de teledistribuție care utilizează fibre optice.

rețea de echilibrare / *balancing network / équilibreur* / Monoport care simulează impedanța unei linii cu două fire în vederea echilibrării unui cuplor diferențial.

rețea de legare la pământ / *earthing network / réseau de terre* / Parte a unei instalații de legare la pământ care se limitează la prizele de pământ și interconexiunile lor.

rețea de linii de abonat / *local line network / réseau local de lignes (téléphoniques)* / Ansamblul liniilor telefonice de abonat și a celorlalte mijloace necesare conectării abonaților la centrala lor telefonică locală.

rețea (de linii de abonat) cu circuite cuplate / *(local line) network with link circuit* / *réseau (de lignes téléphoniques d'abonné) avec entraide* / Rețea de linii de abonat în care anumite subrepartitoare sunt conectate între ele, iar anumite cabluri de distribuție alimentează în serie două sau trei puncte de concentrare.

rețea (de linii de abonat) cu structură rigidă / *(subscriber's) rigid network* / *réseau (de lignes téléphoniques d'abonés) à structure rigide* / Rețea de linii de abonat care nu conține subrepartitoare.

rețea (de linii de abonat) cu structură suplă / *(subscriber's line) flexible network* / *réseau (de lignes téléphoniques d'abonnés) à structure souple* / Rețea de linii de abonat care conține subrepartitoare.

rețea de memorare / *storage mesh* / *grille mémoire* / Țintă de memorie de tip particular, constituită dintr-o piesă metalică în formă de rețea acoperită cu un dielectric.

rețea de PC-uri / *PCnet* / *réseau PC* / Termen generic care desemnează o mulțime de calculatoare compatibile IBM-PC, interconectate între ele, care pot comunica datorită unor programe specializate. Notă: În general, interconectarea fizică se realizează prin cablu coaxial sau torsadat, iar programele de rețea care asigură suportul de comunicație a datelor pot fi Novell Netware, PC-NFS, Windows etc.

rețea de ponderare / *weighting network* / *réseau pondérateur* / Rețea a cărei atenuare variază cu frecvența într-un mod predeterminat.

rețea de radiotelefonie personală / *personal communications network* / *réseau de radio-téléphone de poche universel* / Rețea de radiotelefoane numerice care, funcționând într-o bandă de frecvențe ridicate (1,7 ÷ 2,3 GHz), asigură un serviciu bilateral, permițând emisiunea și recepționarea apelurilor.

rețea de reactor ⇒ rețea a reactorului

rețea de sincronizare / *synchronization network* / *réseau de synchronisation* / Într-o rețea de telecomunicații, ansamblul nodurilor și al legăturilor destinate menținerii ritmului ceasurilor comutatoarelor și ale legăturilor numerice în conformitate cu specificațiile rețelei.

rețea de telecomunicații / *telecommunication network* / *réseau de télécommunications* / Ansamblu de mijloace organizate pentru a furniza servicii de telecomunicații între un anumit număr de locații în care echipamente de telecomunicații asigură accesul la aceste servicii.

rețea de telecomunicații privată / *private telecommunication network* / *réseau de télécommunication privé* / Rețea de telecomunicații care furnizează servicii unui ansamblu determinat de utilizatori conectați sau nu la o rețea de telecomunicații publică.

rețea de telecomunicații publică / *public telecommunication network* / *réseau de télécommmunication public* / Rețea de telecomunicații pentru care orice persoană poate deveni un utilizator potențial al serviciului furnizat de această rețea.

rețea (de teledistribuție) comutată / *switched-star system* / *réseau (de télédistribution) commuté* / Rețea de teledistribuție în stea sau multistea în care liniile de utilizatori pot fi comutate individual.

rețea (de teledistribuție) în arbore / *tree and branch system* / *réseau (de télédistribution) en arbre* / Rețea de teledistribuție care conține una sau mai multe linii în diferite puncte în care sunt branșate liniile de utilizatori.

rețea (de teledistribuție) în stea / *star system* / *réseau (de télédistribution) en étoile* / Rețea de teledistribuție în care toate liniile de utilizatori pornesc din același punct.

rețea (de teledistribuție) multistea / *multistar system* / *réseau (de télédistribution) multiétoile* / Rețea de teledistribuție care conține mai multe puncte de origine a grupurilor de linii de utilizatori.

rețea de tensiune alternativă / *alternating current system* / *réseau à tension alternative* / Rețea electrică alimentată în tensiune alternativă.

rețea de tensiune constantă / *shunt system of distribution* / *réseau à tension constante* / Rețea de distribuție a energiei electrice în care toți consumatorii, conectați în paralel, sunt alimentați sub aceeași tensiune nominală.

rețea de tensiune continuă / *direct current system* / *réseau à tension continue* / Rețea electrică alimentată în tensiune continuă.

rețea de tip Token ring / *token ring* / *réseau "token ring"*/ Rețea cu topologie în inel, care funcționează pe principiul transferului jetonului de la o stație la alta.

rețea digitală cu integrare de servicii ⇐ rețea numerică cu integrare de servicii =· RNIS =· ISDN / *integrated services digital network* / *réseau numérique à intégration de services* / Rețea cu integrare de servicii realizată cu ajutorul unei rețele numerice.

rețea echivalentă / *equivalent network* / *réseau équivalent* / Rețea care poate fi substituită rețelei considerate, fără schimbarea variabilelor de stare în nodurile de frontieră definite.

rețea echivalentă pasivă / *passive equivalent network* / *réseau équivalent passif* / Rețea echivalentă, rezultată în urma unei transformări efectuate numai asupra parametrilor rețelei.

rețea electrică / *(electrical) network* / *réseau (électrique)* / Ansamblu de elemente de circuit electric interconectate, considerate ca un tot.

rețea electrică [de transport și distribuție] / *electrical power system, 2[in a narrow sense]* / *réseau d'énergie électrique, 2[au sens restreint]* / Ansamblu de linii electrice și stații electrice care asigură transportul și distribuția energiei electrice.

rețea electrică cu neutrul izolat ⇐ rețea (electrică) cu neutrul izolat față de pământ / *isolated neutral system* / *réseau à neutre isolé* / Rețea electrică la care neutrul nu este conectat intenționat la pământ, cu excepția conexiunilor de mare impedanță prin dispozitivele indicatoare de măsurare sau de protecție.

rețea (electrică) cu neutrul izolat față de pământ ⇒ rețea electrică cu neutrul izolat

rețea eterogenă / *heterogeneous computer network* / *réseau hétérogène* / Rețea de calculatoare în care calculatoarele au arhitecturi diferite, dar pot comunica între ele.

rețea exploatată buclat [în sens larg]/ *mesh-operated network* / *réseau à exploitation en mailles* / Rețea buclată în care toate aparatele de comutație sunt normal închise.

rețea exploatată în buclă / *ring-operated network* / *réseau à exploitation en boucles* / Rețea buclată în care toate aparatele de comutare au în mod normal contactele principale închise, astfel încât toate sau majoritatea punctelor care trebuie alimentate să fie permanent deservite prin mai mult de o cale, sau o rețea cu o structură similară celei buclate, astfel exploatată încât toate sau majoritatea punctelor care trebuie alimentate să fie permanent deservite fiecare de către mai mult de o cale, cuplarea la alte surse de alimentare nefiind stabilită decât prin închiderea contactelor principale ale aparatelor de comutare, contacte normal deschise.

rețea exploatată radial / *radially-operated network* / *réseau à exploitation radiale* / Rețea buclată în care toate aparatele de comutare care permit conectări la surse diferite sunt deschise în mod normal.

rețea gentex / *gentex network* / *réseau gentex* / Rețea telegrafică comutată utilizată de administrații sau de exploatări private recunoscute pentru asigurarea serviciului telegrafic public internațional.

rețea ierarhică / *hierarchical network* / *réseau hiérarchisé* / Rețea în care mai multe calculatoare sunt conectate la un calculator central, acesta având un rol privilegiat. Notă: Calculatorul central poate

fi şi el conectat într-o rețea ierarhică, rezultând o structură arborescentă.

rețea în bandă largă / *broadband network* / *réseau en bande large* / Rețea locală în care se utilizează o bandă largă, în cadrul căreia există mai multe canale de comunicație, multiplexate în frecvență. Notă: Fiecare canal de comunicație are alocată o bandă de frecvențe, între benzi fiind prevăzut un spațiu de gardă.

rețea în buclă / *loop system* / *réseau en boucle* / Rețea de telecomunicații în care posturile terminale sau alte unități funcționale sunt conectate pe un circuit comun în buclă.

rețea în C / *C network* / *réseau en C* / Rețea constituită din trei impedanțe conectate în serie cu extremitățile libere ale seriei reunite la o pereche de borne, iar extremitățile comune a două impedanțe reunite la a doua pereche de borne. Notă: Rețeaua în C este echivalentul echilibrat al unei rețele în L.

rețea în I / *H network* / *réseau en I* / Rețea constituită din cinci impedanțe, dintre care două sunt montate în serie între o bornă de intrare şi una de ieşire, două montate în serie între cealaltă bornă de intrare şi o altă bornă de ieşire, iar a cincea este conectată între punctul de joncțiune a primelor două impedanțe şi punctul de joncțiune a celorlalte două. Notă: Rețeaua în I este echivalentul echilibrat al rețelei în T.

rețea în inel / *ring network* / *réseau en boucle* / Rețea în care nodurile au legături numai cu nodul anterior şi cu cel următor. Notă: Un protocol de comunicație foarte bine adaptat acestei topologii de rețea este protocolul "token ring", în care datele sunt transmise folosind un "jeton" (un pachet de control) care circulă pe la toate stațiile din inel, până ajunge la destinație.

rețea în O / *O network* / *réseau en O* / Rețea constituită din patru impedanțe montate în pătrat, două puncte de joncțiune adiacente dintre impedanțe fiind reunite la bornele de intare, iar celelalte la bornele de ieşire. Notă: Rețeaua în O este echivalentul echilibrat al unei rețele în Δ.

rețea liniară pasivă / *linear network* / *réseau linéaire passif* / Rețea în care impedanțele elementelor componente sunt independente de valoarea curentului.

rețea locală / *local area network* / *réseau local* / Rețea de comunicații situată într-un domeniu privat şi geografic limitat care permite schimburi interne de informații de orice natură, în special sub formă de date, sunete sau imagini, de exemplu rețelele locale de întreprindere (RLE) sau rețelele locale personale. Note: 1. O rețea locală cuprinde în general calculatoare şi resurse distribuite, calculatorul dotat cu modulul de administrare a softului de gestiune a rețelei fiind numit „server". 2. Comunicațiile interne într-o rețea locală nu sunt supuse reglementărilor exterioare acestei rețele, dar comunicațiile care depăşesc limitele rețelei sunt supuse acestor reglementări.

rețea locală în banda de bază / *base band local area network* / *réseau local en bande de base* / Rețea locală în care se utilizează o bandă de bază, în cadrul căreia există un singur canal de comunicație, pentru a transmite un mesaj fiind necesară aşteptarea eliberării canalului.

rețea multiplicatoare ⇒ rețea a reactorului

rețea neconexă / *unconnected network* / *réseau non connexe* / Rețea în care nu se poate trece de la un nod oarecare la un alt nod oarecare printr-un drum continuu format numai din laturile acelei rețele.

rețea nesincronizată =! rețea asincronă / *non-synchronized network* / *réseau non synchronisé* / Rețea de telecomunicații care nu este concepută pentru a menține semnalele în sincronism.

rețea numerică cu servicii integrate / *Integrated Services Digital Network (ISDN)* / *réseau numérique à services intégrés* / Rețea constituită pe baza infrastructurii existente de comunicații telefonice (centrale telefonice digitale şi

aparate telefonice analogice la abonați), urmând înlocuirea părții analogice cu un echivalent digital. Astfel se pot oferi abonaților servicii de transport de date, voce și chiar video. Notă: ISDN permite accesul direct al unui sistem de calcul, eliminând modemurile și mărind viteza de transmisie.

rețea numerică (integrată) / *(integrated) digital networks / réseau numérique (intégré)* / Combinație de noduri numerice și de legături numerice care utilizează transmisiunea numerică integrată și comutația numerică integrată pentru stabilirea de conexiuni numerice între două sau mai multe puncte.

rețea obiectiv / *"target" system / réseau cible* / Model al unei rețele de energie electrică destinat asigurării alimentării sarcinilor prevăzute pe termen lung atât ca putere, cât și ca localizare, constituind un ghid pentru alegerea unei metode de creștere a performanțelor unui sistem electric.

rețea omogenă / *homogeneous computer network / réseau homogène* / Rețea de calculatoare în care toate calculatoarele au o arhitectură asemănătoare sau identică.

rețea pasivă / *passive network / réseau passif* / Rețea care nu conține nici o sursă de energie electrică.

rețea pentru telefoane mobile ⇒ rețea telefonică celulară

rețea plasă / *mesh network / réseau maillé* / Rețea în care topologia conexiunilor este de tip plasă, în care aproape oricare două calculatoare sunt direct interconectate. Notă: Rețelele de tip plasă sunt cel mai puțin influențate de căderea (defectarea) unuia dintre nodurile rețelei, celelalte calculatoare preluând sarcina de a transmite datele între două calculatoare nelegate direct.

rețea pleziocronă / *plesiochronous network / réseau plésiochrone* / Rețea nesincronizată care conține generatoare de tact de exactitudine și stabilitate foarte ridicate, astfel încât semnalele să fie pleziocrone. Notă: O rețea pleziocronă funcționează pe perioade lungi ca și cum ar fi o rețea sincronizată.

rețea privată [în telegrafie, fototelegrafie și transmisiune de date] / *private network [in telegraphy, facsimile and data network] / réseau privé [en télégraphie, télécopie et transmission de données]* / Ansamblu de terminale telegrafice sau de date care pot comunica între ele fără intervenția echipamentelor de comutație ale unei rețele publice.

rețea privată închisă / *closed private network / réseau privé fermé* / Rețea privată care nu permite stabilirea de comunicații decât între posturile care îi sunt racordate.

rețea publică de date / *public data network / réseau public pour données* / Rețea de telecomunicații stabilită pentru punerea la dispoziția publicului a serviciilor de comunicații de date.

rețea radială / *radial system / réseau radial* / Rețea sau o parte dintr-o rețea electrică alcătuită din linii radiale conectate la o aceeași sursă.

rețea radioelectrică cu resurse partajate / *trunked system / réseau (radioélectrique) à ressources partagées* / Rețea de radiocomunicații în care mijloacele de transmisiune sunt partajate între utilizatorii mai multor firme sau organizații pentru comunicații interne, cu atribuirea de mijloace proprii către utilizatori numai pe durata fiecărei comunicații.

rețea semafor / *signalling network / réseau sémaphore* / Rețea utilizată pentru semnalizare prin canal semafor între nodurile unei rețele de telecomunicații în care se produce o comutație.

rețea sferică (de antene) / *spherical array / groupement sphérique (d'antennes)* / Antenă constituită dintr-un grup de elemente radiante identice în care fiecare ansamblu de puncte omoloage se găsește pe suprafață sferică.

rețea sincronă de date / *synchronous data network / réseau synchrone de données* /

Rețea de date care aplică o metodă de sincronizare între terminația circuitului de date și centrul de comutatie de date, ca și între centrele de comutație de date, debitele binare fiind comandate de generatoarele de ritm ale rețelei.

rețea sincronizată, 1[în radiodifuziunea sonoră] / *synchronized network, 1[in sound boadcasting]* / *réseau synchronisé (de radiodiffusion sonore)* / Ansamblu de emițătoare radiofonice sonore cu frecvențe purtătoare egale la o diferență de o fracțiune de Hz, care difuzează același program.

rețea sincronizată, 2[în transmisiunea numerică] / *synchronized network, 2[in TDM]* / *réseau synchronisé, 2[en transmission numérique]* / Rețea de telecomunicații în care generatoarele de tact situate în nodurile desemnate sunt astfel stabilite încât să stabilească și să mențină semnalele în sincronism.

rețea subterană / *underground system* / *réseau souterrain* / Rețea electrică alcătuită numai din linii electrice subterane.

rețea superdirectivă / *supergain array* / *réseau superdirectif* / Rețea de antene astfel alimentată, încât câștigul de putere într-o direcție dată să fie substanțial mai mare dacă antenele ar fi alimentate în curenți de aceeași amplitudine și astfel de faze încât câmpurile tuturor antenelor să fie în fază, în direcția dată.

rețea telefonică / *telephone network* / *réseau téléphonique* / Rețea de telecomunicații destinată în primul rând telefoniei. Notă: Rețeaua telefonică poate fi folosită și pentru alte servicii compatibile cu telefonia ca, de exemplu, transmisiunea de date, fototelegrafia etc.

rețea telefonică celulară ⇐ rețea pentru telefoane mobile / *cellular telephone network* / *réseau téléphonique cellulaire* / Rețea telefonică de antene (celule) conectate la comutatoare, destinată asigurării comunicațiilor între telefoane portabile fără conexiuni fixe la rețea. Notă: Comunicarea telefonică dintre utilizatori asigurată de acest serviciu este realizată prin împărțirea teritoriului geografic în mai multe zone ("celule"), în fiecare operând câte un emițător-receptor responsabil pentru comunicația cu aparatele telefonice celulare aflate în zona respectivă.

rețea telefonică particulară / *private telephone network* / *réseau téléphonique privé* / Rețea telefonică alcătuită exclusiv pentru a răspunde necesităților unei instituții particulare.

rețea telefonică publică / *public telephone network* / *réseau téléphonique public* / Rețea telefonică creată, exploatată și controlată de o administrație de telecomunicații sau de o întreprindere particulară autorizată pentru a asigura un serviciu de corespondență publică.

rețea telefonică publică cu comutație / *(public) switched (telephone) network* / *réseau (téléphonique) (public) à commutation* / Parte a rețelei telefonice publice în care conexiunile sunt stabilite la cerere.

rețea telegrafică publică / *public telegram network* / *réseau télégraphique public* / Rețea de telecomunicații constituită în vederea executării unui serviciu telegrafic oferit publicului. Notă: O rețea telegrafică publică este echipată, exploatată și controlată de către o administrație sau de către o companie particulară de exploatare recunoscută.

rețea (transformată) în componente / *network in terms of components* / *réseau en composantes* / Transformare a unei rețele polifazate, obținută prin sinteza tuturor elementelor de circuit, în componente corespunzătoare, asocierea acestora, respectând apartenențele topologice ale rețelei polifazate considerate.

rețea trece tot ⇒ rețea compensatoare de fază

rețea-imagine / *by-path* / *réseau-image* / Reprezentare cablată a traseelor de încercare ale unui etaj de comutație cu legături, constituind o parte a unui

dispozitiv de marcare şi utilizată pentru selecţia rutei celei mai apropiate prin acest etaj de comutaţie.

reuniune ⇒ disjuncţie

reutilizabil / *reusable* / *réutilisable* / Calificativ referitor la un program pentru calculator sau la o rutină, încărcabile o singură dată şi ulterior executabile de mai multe ori, toate instrucţiunile modificate în cursul execuţiei fiind readuse în starea iniţială, parametrii externi nefiind modificaţi.

revărsare ⇒ depăşire a unui semnal

revărsare a comunicaţiilor ⇒ depăşire a comunicaţiilor

(a) reveni, 1[printr-o variabilă] / *(to) return, 1[binding]* / *renvoyer (par une variable)* / Într-un subprogram, a fixa o variabilă a programului pentru calculator care a apelat acel subprogram.

(a) reveni, 2[printr-o legătură] / *(to) return, 2[linking]* / *retourner [au programme appelant]* / Într-un subprogram, a efectua o legătură către programul pentru calculator care a apelat acel subprogram.

(a) reveni, 3[pentru un releu electric] / *(to) release [for an electrical relay]* / *relâcher [pour un relais électrique]* / A trece fie de la o stare de lucru la o stare de repaus în cazul majorităţii releelor, fie de la o stare finală la o stare iniţială pentru anumite relee de măsură sau cu temporizare specificată.

(a) reveni, 4[resetare] ⇒ (a) reseta

(a) reveni prin supraalimentare / *(to) revert* / *relâcher par suralimentation* / Pentru un anumit tip de releu polarizat în curent continuu, aflat în stare de lucru, trecerea la starea de repaus prin creşterea valorii mărimii de alimentare.

revenire / *tempering* / *revenu* / Tratare termică care constă în încălzirea unei şarje călite în prealabil, urmată de răcirea ei.

revenire [fază a unei încercări] ⇐ restabilire, 1[fază a unei încercări] / *recovery [part of a test]* / *reprise, 2[phase d'essai]* / Tratamentul unei probe, efectuat după condiţionare, în scopul stabilizării proprietăţilor probei înainte de măsurări.

revenire a carului ⇒ întoarcere a carului

revenire a tensiunii / *voltage recovery* / *retour de la tension* / Restaurare a tensiunii la o valoare apropiată valorii sale anterioare după o reducere, un colaps sau o lipsă de tensiune.

revenire (a unui releu electric) / *release, 2[operation of an electrical relay]* / *relâchement [d'un relais électrique]* / 1. În cazul general, trecerea unui releu ca, de exemplu, a releului cu radioelement, de la starea de lucru la starea de repaus. 2. În cazul anumitor relee de măsură sau relee cu temporizare specificată, trecerea dintr-o stare finală într-o stare iniţială.

revenire în sincronism / *synchronism restoration* / *reprise de synchronisme* / Proces prin care o maşină sincronă revine la funcţionarea în sincronism după pierderea sincronismului.

revenire la repaus / *homing* / *retour à l'origine* / Întoarcerea unui dispozitiv de interogare secvenţială la o origine fixă.

revers apel ⇒ semnal de linie (telefonică) liberă

revizie a proiectului / *design review* / *revue de conception* / Examinare formalizată, efectuată de persoane independente, a concepţiei unei entităţi existente sau în stadiu de proiect, în vederea determinării şi corectării deficienţelor din concepţie sau din cerinţele funcţionale care ar putea afecta fiabilitatea, mentenabilitatea, logistica de mentenanţă, adaptarea la obiective, identificarea ameliorărilor posibile. Notă: Revizia proiectului în sine nu este suficientă pentru a asigura o concepţie corectă.

revizie capitală ⇐ revizuire / *overhaul* / *révision* / Vizită completă însoţită de reparaţiile şi/sau modificările necesare destinate să aducă produsul sau o parte a acestuia în stare de funcţionare optimă sau aproape optimă.

revizie structurată / *(structured) walk-through* / *révision structurée* / Examinare sistematică de către personal specializat, a cerinţelor, concepţiei şi implementării parţiale sau totale a sistemului.

revizuire ⇒ revizie capitală

rezervă de deplasare a unui convertor de măsurare primară / *reserve displacement of primary measuring converter* / *réserve de déplacement d'un convertisseur de mesure primaire* / Parte a domeniului de deplasare cuprinsă între o poziţie corespunzătoare limitei de măsurare şi limita de deplasare cea mai apropiată.

rezervă de putere (a unui sistem energetic) / *reserve power of a system* / *puissance de réserve d'un réseau* / Diferenţa dintre puterea totală disponibilă şi puterea solicitată în sistemul energetic.

rezervă de stabilitate a unei variabile de stare / *stability margin of a system-state variable* / *marge de stabilité d'une variable d'état* / Indicator ce caracterizează cantitativ stabilitatea statică a unui regim dat al sistemului electroenergetic, comparativ cu regimul limită din punct de vedere al stabilităţii.

rezervor al unui tub electronic / *reservoir (of a gas-filled tube)* / *réservoir (d'un tube)* / Dispozitiv destinat menţinerii presiunii impuse a gazului în tub.

rezervor de hârtie / *paper tray* / *réservoir de papier* / Modul al unei imprimante care conţine paginile de hârtie netipărite încă. Notă: Rezervorul de hârtie conţine mecanisme de ghidare şi antrenare a hârtiei şi senzori pentru detectarea golirii acestuia.

rezident / *resident* / *résidant* / Calificativ referitor la programe de calculator sau date în măsura în care ele se găsesc într-o memorie determinată.

reziduu armonic / *harmonic content* / *résidu harmonique* / Mărime obţinută prin eliminarea dintr-o mărime alternativă a componentei sale fundamentale.

reziduu relativ al semnalului purtător / *carrier frequency break-through* / *passage résiduel de l'onde porteuse* / Raportul dintre valoare efectivă a tensiunii sau a puterii unui semnal parazit şi frecvenţa undei purtătoare la ieşirea generatorului în intervalele separând impulsurile undei purtătoare, şi valoarea tensiunii sau a puterii, exprimat în dB.

rezistenţa de pierderi a grilei / *grid leak* / *résistance de fuite de grille* / Rezistenţă care asigură trecerea componentei continue a curentului între grila de comandă şi catodul unui tub electronic.

rezistenţa totală de înveliş şi de interfaţă a catodului / *total cathode coating and interface resistance* / *résistance totale de revêtement et d'interface de cathode* / Rezistenţa efectivă totală, apărută în învelişul şi în interfaţa catodului.

rezistenţă → rezistenţă (electrică)

rezistenţă a antenei (într-un punct precizat) / *aerial resistance* / *résistance d'antenne (relative à un point spécifié)* / Raportul dintre puterea totală de alimentare a unei antene şi pătratul valorii efective a curentului de antenă într-un punct specificat. Notă: Punctul de referinţă este cel mai frecvent punctul de alimentare sau ventrul curentului.

rezistenţă a bobinei principale / *resistance of main coil* / *résistance de la bobine principale* / Valoare a rezistenţei unei bobine, măsurată în tensiune continuă.

rezistenţă a circuitului de contact / *contact circuit resistance* / *résistance de circuit de contact* / Rezistenţa circuitului respectiv măsurată în condiţii specificate.

rezistenţă a circuitului exterior de măsurare / *resistance of the external measuring circuit* / *résistance du circuit extérieur de mesure* / Rezistenţa circuitului exterior de măsurare văzută de la bornele de intrare ale aparatului de măsurat.

rezistenţă a circuitului interior de măsurare / *resistance of the internal measuring circuit* / *résistance du circuit intérieur de mesure* / Rezistenţa circuitului

intern de măsurare văzută de la bornele de intrare ale aparatului de măsurat.

rezistenţă a liniei de curent ridicat a unui cuptor cu arc / *resistance of high current line of an arc furnace* / *résistance de la ligne à courant élevé d'un four à arc* / Suma rezistenţelor componentelor liniei de curent ridicat a unui cuptor cu arc, corespunzătoare aceluiaşi nivel de tensiune.

rezistenţă a liniei electrice a instalaţiei unui cuptor cu arc / *resistance of the arc furnace installation electric line* / *résistance de la ligne électrique de l'installation d'un four à arc* / Suma rezistenţelor tuturor componentelor liniei electrice a unei instalaţii de cuptor cu arc, corespunzătoare aceluiaşi nivel de tensiune.

rezistenţă a prizei de potenţial / *connecting resistance [related to the potential terminal]* / *résistance de prise de potentiel* / Pentru o punte cu patru borne, suma dintre rezistenţa conductorului care conectează o bornă de potenţial a punţii cu borna de potenţial corespunzătoare rezistenţei de măsurat şi rezistenţa conductorului de potenţial interior rezistenţei de măsurat.

rezistenţă (a unui rezistor ideal) / *resistance (of an ideal resistor)* / *résistance (d'une résistance idéale)* / Câtul dintre tensiune şi curent.

rezistenţă adiţională / *series resistor* / *résistance additionnelle* / Rezistenţă conectată în serie cu circuitul de tensiune al unui aparat de măsurat pentru extinderea domeniului său de măsurare.

rezistenţă anodică diferenţială (a unui stabilizator corona) / *anode (differential) resistance (of a corona stabilizer)* / *résistance anodique (d'un stabilisateur à effluves)* / Raportul dintre o mică variaţie a tensiunii de descărcare între electrozi şi variaţia corespunzătoare a curentului rezultat.

rezistenţă anodică diferenţială (a unui tub electronic) / *anode (differential) resistance* / *résistance interne (différentielle) (d'un tube électronique)* / Inversa conductanţei de anod.

rezistenţă anodică în regim tranzitoriu / *anode resistance in transient state* / *résistance anodique en état transitoire* / Rezistenţă anodică măsurată înainte ca tubul să atingă stabilitatea termică.

rezistenţă aparentă a circuitului de alimentare / *apparent resistance of supply mains* / *résistance apparente du circuit d'alimentation* / Pentru un generator de radiaţii X pentru diagnostic, rezistenţa reţelei de alimentare determinată în condiţii de încărcare specifice.

rezistenţă aparentă directă / *forward slope resistance* / *résistance apparente directe* / Valoare a rezistanţei egală cu panta dreptei, reprezentând aproximarea caracteristicii curent-tensiune în sens direct.

rezistenţă aparentă în starea de conducţie / *on-state slope resistance* / *résistance apparente à l'état passant* / Valoare a rezistenţei egală cu panta dreptei utilizate pentru determinarea tensiunii de prag, pe o caracteristică curent-tensiune, în starea de conducţie.

rezistenţă asincronă / *asynchronous resistance* / *résistance asynchrone* / Raportul dintre valoarea componentei active a tensiunii medii la frecvenţa nominală, presupusă sinusoidală şi simetrică, aplicată înfăşurării indusului unei maşini care se roteşte în afara sincronismului, şi valoarea componentei curentului mediu la aceeaşi frecvenţă.

rezistenţă critică de amorsare / *critical build-up resistance* / *résistance critique d'amorçage* / Rezistenţa maximă a circuitului înfăşurării de excitaţie derivaţie, alimentată de indus, pentru care o maşină se amorsează în tensiune, în condiţii specificate.

rezistenţă cu două borne / *two-terminal resistor* / *résistance à deux bornes* / Rezistenţă care are câte o bornă comună

de curent şi de potenţial la fiecare extremitate.

rezistenţă cu ecran de protecţie contra curenţilor de fugă / *resistor with leakage current screen* / *résistance avec écran de protection contre les courants de fuite* / Rezistenţă prevăzută cu un ecran (circuit) de protecţie contra curenţilor de fugă conectat la o bornă separată, denumită frecvent bornă de gardă. Notă: O rezistenţă cu ecran (circuit) de protecţie contra curenţilor de fugă poate fi reprezentată printr-o reţea în triunghi compusă din trei rezistenţe legând bornele principale şi borna de gardă, două câte două. Rezistenţa dispusă între cele două borne principale reprezintă rezistenţa principală a cărei valoare trebuie măsurată. Celelalte două rezistenţe ale reţelei în triunghi sunt în general rezistenţe de izolaţie (de fugă) care, în cazul unei rezistenţe principale foarte mari, pot fi de acelaşi ordin de mărime sau mai mici decât aceasta. Rezistenţa principală se poate prezenta ca o rezistenţă cu două sau cu patru borne.

rezistenţă cu patru borne / *four-terminal resistor* / *résistance à quatre bornes* / Rezistenţă care are două borne la fiecare extremitate, dintre care una destinată conectării la un circuit de curent, iar cealaltă la un circuit de măsurare de potenţial. Notă: Valoarea rezistenţei este, prin definiţie, raportul dintre diferenţa de potenţial dintre cele două borne de potenţial şi curentul care traversează bornele de curent, presupunând nul curentul preluat de la bornele de potenţial.

rezistenţă de anod în curent alternativ ⇒ rezistenţă de electrod în curent alternativ

rezistenţă de balast / *ballast resistor* / *résistance de stabilisation [d'un régulateur]* / Rezistor cu un coeficient ridicat de variaţie a rezistenţei cu temperatura, utilizat pentru menţinerea unui curent sensibil constant într-un circuit.

rezistenţă de contact / *contact resistance* / *résistance de contact* / Rezistenţă electrică a unei perechi de contacte cuplate, în condiţii specificate.

rezistenţă de conversie anodică (a unui tub de mixare) / *anode conversion resistance* / *résistance de conversion anodique (d'un tube mélangeur)* / În regim de semnal mic, raportul dintre tensiunea sinusoidală aplicată anodului şi componenta corespunzătoare în fază a curentului anodic, în condiţii determinate de mixare sau conversie de frecvenţă.

rezistenţă de decuplare / *decoupling resistor* / *résistance de découplage* / Rezistenţă utilizată într-un decuplor.

rezistenţă de defect / *fault resistance* / *résistance de défaut* / Rezistenţă a părţii circuitului derivat, stabilit între conductoare şi pământ sau între conductoare, parcursă de curentul de defect.

rezistenţă de descărcare / *discharging resistor* / *résistance d'écoulement* / Rezistenţă conectată între conductoarele unei reţele şi pământ pentru a permite scurgerea sarcinilor electrice de origine statică.

rezistenţă de electrod în curent alternativ ⇐ rezistenţă de anod în curent alternativ / *electrode a.c. resistance* / *résistance d'électrode en courant alternatif* / Componenta reală a impedanţei de electrod. Notă: Caracterul „de intrare" („de ieşire") se preia din caracterul impedanţei de electrod.

rezistenţă de electrod în curent continuu / *electrode d.c. resistance* / *résistance d'électrode en courant continu* / Pentru un „punct static de funcţionare", rezistenţa definită ca raport între: potenţialul continuu de electrod şi curentul continuu de electrod. Notă: Dacă curentul de electrod intră (iese), rezistenţa de electrod în curent continuu este „de intrare" („de ieşire").

rezistenţă de ieşire maximă / *maximum output resistance* / *résistance de sortie maximale* / Valoarea maximă a componentei rezistive a impedanţei de ieşire realizabilă cu ajutorul diferitelor poziţii

ale comutatorului (comutatoarelor) sau ale altui dispozitiv de reglare a raportului.

rezistenţă de interfaţă de catod / *cathode-interface resistance* / *résistance d'interface de cathode* / Limită inferioară a frecvenţei impedanţei de interfaţă a catodului.

rezistenţă de izolaţie / *insulation resistance* / *résistance d'isolement* / Rezistenţa electrică, măsurată în condiţii specificate, între două corpuri conductoare, separate printr-un material electroizolant.

rezistenţă de încercare / *test resistor* / *résistance en essai* / Rezistenţă a cărei valoare trebuie măsurată.

rezistenţă de întuneric la echilibru / *equilibrium dark resistance* / *résistance d'obscurité à l'équilibre* / Pentru un ansamblu determinat de condiţii, rezistenţă la întuneric considerată atât timp cât rata variaţiei rezistenţei în întuneric este mai mică de 2 % pe o perioadă de 5 min.

rezistenţă de legătură (relativ la bornele de curent) / *link resistance [related to current terminals]* / *résistance d'amenée de courant* / Pentru o punte cu patru borne, suma dintre rezistenţa conductorului conectând o bornă de curent a punţii cu borna de curent corespunzătoare a rezistenţei de măsurat, şi rezistenţa conductorului de curent interior rezistenţei de măsurat.

rezistenţă de pierderi a electrodului de amorsare / *primer leakage resistance* / *résistance de fuite de l'électrode d'amorçage* / Rezistenţă ohmică între electrodul de amorsare şi corpul tubului, când acesta nu este în stare de ionizare.

rezistenţă de polarizare / *polarization resistance* / *résistance de polarisation (d'un électrode)* / Impedanţă multiplicată cu cosinusul unghiului de fază dintre vectoul potenţial şi vectorul curent: $R_p = Z_p \cdot \cos\theta$.

rezistenţă de polarizare (a unui detector cu semiconductor) / *bias resistor (of a semiconductor radiation detector)* / *résistance de polarisation (d'un semicteur)* / Rezistenţă prin care se aplică tensiunea de polarizare detectorului cu semiconductor.

rezistenţă de radiaţie (a unei antene) / *radiation resistance (of an antenna)* / *résistance de rayonnement (d'une antenne)* / Raportul dintre puterea radiată totală de o antenă şi pătratul valorii efective a curentului de antenă într-un punct specificat, în general într-un maxim al curentului sau în punctul de alimentare. Rezistenţa de radiaţie este definită pentru acelaşi punct specificat ca şi curentul de antenă.

rezistenţă de reglare / *regulating resistor* / *résistance de réglage* / Rezistor astfel conectat într-un circuit, încât curentul sau tensiunea din circuit să poată fi reglate.

rezistenţă de sarcină (a unui circuit de semnal de curent continuu) / *load impedance (of a direct signal circuit)* / *résistance de charge (d'un circuit de signal à courant continu)* / Rezultanta impedanţelor tuturor elementelor receptoare conectate şi a liniilor de conexiune din circuitul de semnal.

rezistenţă de sarcină (a unui detector de radiaţii cu semiconductor) / *load resistance (of a semiconductor radiation detector)* / *résistance de charge (d'un semicteur)* / Rezistenţă care face parte din impedanţa de sarcină.

rezistenţă (de succesiune) directă (a unui sistem polifazat) / *positive (phase-)sequence resistance* / *résistance directe (d'un système polyphasé)* / Raportul dintre valoarea componentei active a tensiunii directe a indusului, corespunzătoare pierderilor în înfăşurarea indusului şi pierderilor suplimentare în sarcină, produsă de componenta directă a curentului sinusoidal al indusului, şi valoarea acestui curent, maşina rotindu-se la viteza sa nominală.

rezistenţă (de succesiune) inversă (a unui sistem polifazat) / *negative (phase-)sequence resistance* / *résistance inverse (d'un système polyphasé)* / Raportul din-

tre valoarea componentei fundamentale active a tensiunii inverse a indusului, produsă de componenta fundamentală a curentului invers din indus la frecvența nominală, și valoarea acestui curent, mașina rotindu-se la viteza sa nominală.

rezistență de suprafață / *surface resistance* / *résistance superficielle* / Partea din rezistența de izolație corespunzătoare conducției electrice de suprafață. Note: 1. Rezistența de suprafață este în general puternic influențată de mediul înconjurător. 2. În general, curentul de măsurare este foarte mult influențat de durata de aplicare a tensiunii și variază adesea aleatoriu. În practică durata de aplicare a tensiunii este prin convenție de 1 min.

rezistență de tranziție ⇒ rezistor de trecere

rezistență de volum / *volume resistance* / *résistance volumique* / Partea din rezistența de izolație corespunzătoare conducției electrice prin volumul materialului electroizolant.

rezistență dinamică (a unui rezonator piezoelectric) / *motional resistance (of a piezoelectric resonator)* / *résistance dynamique (d'un résonateur piézoélectrique)* / Rezistența brațului serie al circuitului echivalent.

rezistență echivalentă / *(equivalent) resistance* / *résistance (équivalente)* / Partea reală a unei impedanțe complexe.

rezistență (echivalentă) de pierderi magnetice / *magnetic loss resistance* / *résistance de pertes magnétiques* / Într-un circuit electric echivalent unui circuit magnetic, rezistența serie sau paralel în care puterea disipată este egală cu pierderile magnetice din acest circuit magnetic.

rezistență echivalentă de zgomot / *equivalent noise resistance* / *résistance équivalente de bruit* / Rezistență care, dacă este introdusă în circuitul de intrare al unui tub ideal fără zgomot, produce la 290 K, în banda de frecvențe dată, un zgomot de același nivel cu cel produs în tubul real.

rezistență (echivalentă) de zgomot (a unui monoport) / *(equivalent) noise resistance (of a one-port device)* / *résistance (équivalente) de bruit (d'un monoporte)* / Mărimea R_{eq} cu dimensiunile unei rezistențe, utilizată pentru exprimarea tensiunii electromotoare de zgomot E_n a unui monoport, cu relația: $R_{eq} = \frac{E_n^2}{4kT_0\Delta f}$, unde: T_0 este temperatura termodinamică de referință fixată convențional în vecinătatea valorii de 290 K; Δf este banda de frecvențe considerată; k este constanta lui Boltzmann. 2. O antenă de recepție văzută dinspre accesul său de ieșire poate fi asimilată unui monoport.

rezistență echivalentă de zgomot raportată la intrare (a unui amplificator liniar) / *equivalent noise resistance referred to input (of a linear amplifier)* / *résistance équivalente de bruit ramené à l'entrée (d'un amplificateur linéaire)* / Valoarea rezistentei care, montată la intrarea unui amplificator ipotetic fără zgomot, produce același zgomot la ieșire, cu același câștig pentru aceeași bandă de trecere.

rezistență (electrică) / *(electric) resistance* / *résistance (électrique)* / 1. Pentru un conductor izotrop, fără tensiune electromotoare proprie și cu două borne de acces perfect conductoare, mărimea R definită ca raportul dintre tensiunea la borne u și intensitatea i a curentului continuu absorbit de conductor: $R = \frac{u}{i}$. Relația este valabilă și pentru conductoare filiforme în regim cvasistaționar, dacă variația în timp a curentului electric este suficient de lentă pentru ca densitatea curentului să fie repartizată uniform pe secțiunea conductorului, iar curentul să fie același în lungul său, în care caz se consideră tensiunea în lungul conductorului. 2. Pentru un

conductor filiform, neomogen, de lungime l, cu rezistivitatea $\rho(s)$ și secțiunea transversală $A(s)$ variabile (s fiind lungimea de arc evaluată de la una din extremitățile conductorului), rezistența electrică este dată de expresia: $R=\int_{s=0}^{l}\frac{\rho(s)}{A(s)}ds$. Dacă conductorul este omogen și cu secțiune constantă, expresia se poate scrie: $R=\frac{\rho l}{A}$. Mărimea reciprocă a rezistenței electrice se numește conductanță electrică.

rezistență electrică a prizei de pământ / *resistance to earth* / *résistance de mise à la terre* / Într-un punct al unei instalații de legare la pământ, raportul dintre componenta tensiunii la pământ care este în fază cu curentul la pământ și curentul la pământ care o produce.

rezistență etalon / *measurement standard resistor* / *résistance étalon* / Rezistență simplă sau multiplă destinată a servi ca referință de măsură.

rezistență exterioară critică (pentru bobina mobilă a dispozitivului magnetoelectric) / *critical resistance (of a permanent-magnet moving-coil measuring element)* / *résistance critique (d'un élément de mesure magnétoélectrique)* / Valoarea minimă a rezistenței care, conectată la bornele unui dispozitiv de măsurare, determină caracterul aperiodic al mișcării acestuia.

rezistență grilă-catod (în curent continuu) / *d.c. resistance between grid and cathode* / *résistance en courant continu entre grille et cathode* / Rezistența măsurată cu ajutorul unui curent continuu între terminalele grilei și catodului, când tiratronul este scos din suportul său.

rezistență homopolară / *zero (phase-)sequence resistance* / *résistance homopolaire* / Raportul dintre valoarea componentei fundamentale active a tensiunii homopolare a indusului, produsă de componenta fundamentală a curentului homopolar din indus la frecvența nominală, și valoarea acestui curent, mașina rotindu-se la viteza sa nominală.

rezistență inițială a corpului uman $<R_i>$ / *initial resistance of the human body* $<R_i>$ / *résistance initiale du corps humain* $<R_i>$ / Rezistență care limitează valoarea de vârf a curentului în momentul aplicării unei tensiuni externe.

rezistență inițială la aplicarea iluminării / *initial illumination resistance* / *résistance initiale sous éclairement* / Pentru un ansamblu determinat de condiții, prima valoare practic constantă a rezistenței sub iluminare după o perioadă de funcționare în condiții date.

rezistență în (sens) invers / *back resistance* / *résistance inverse* / Pentru un dispozitiv electronic de tip bipol cu caracteristică tensiune-curent asimetrică, rezistența echivalentă ce se opune curentului invers.

rezistență în curbe / *specific (train) resistance due to curves* / *résistance spécifique due aux courbes* / Rezistență la înaintare care se opune mișcării de rostogolire a roților vehiculelor de cale ferată, la trecerea lor printr-o curbă; dependentă de raza curbei, de ecartamentul liniei, de supraînălțarea și supralărgirea căii în curbă, de tipul vehiculului (cu boghiu sau cu ampatament rigid), de diametrul roții și înălțimea buzei bandajului roților, de viteza de mers a trenului, de jocurile de la cutia de osie etc.

rezistență (în curent alternativ) / *(alternating current) resistance* / *résistance (en courant alternatif)* / Raportul dintre puterea disipată și pătratul curentului efectiv. În curent sinusoidal, raportul dintre componenta tensiunii în fază cu curentul și intensitatea acestui curent.

rezistență (în curent continuu) / *(volume) d.c. resistance* / *résistance (en courant continu)* / Raportul dintre tensiunea continuă aplicată între doi electrozi perfect conductori în contact cu un conductor izotop fără tensiune electromotoare

proprie şi curentul care îl traversează la un moment dat după aplicarea tensiunii.

rezistenţă în decade / *resistance decade* / *résistance à décade* / Rezistenţă multiplă care permite în general obţinerea, cu ajutorul unui dispozitiv de comutare, a unei combinaţii de valori ale rezistenţelor definite între puncte de conectare determinate.

rezistenţă în sens direct / *forward resistance* / *résistance directe* / Pentru un dispozitiv electronic de tip bipol cu caracteristică tensiune-curent asimetrică, rezistenţa echivalentă ce se opune curentului direct.

rezistenţă încălzitoare / *heating resistor* / *résistance chauffante* / Parte a unui element încălzitor, demontabilă sau nu, utilizată pentru conversia energiei electrice în căldură.

rezistenţă la abraziune (a unui conductor emailat) / *resistance to abrasion* / *résistance à l'abrasion* / Forţa necesară înlăturării peliculei de lac de pe un conductor emailat, în condiţii specificate.

rezistenţă la arc electric / *arc resistance (of an insulating material)* / *résistance à l'arc* / Calitatea unui material electroizolant de a rezista la efectul unui arc care se dezvoltă de-a lungul suprafeţei sale, în condiţii specificate.

rezistenţă la desprindere / *breakaway force* / *effort de décollage* / Valoare maximă a efortului rezistent înainte ca toate roţile trenului să se rotească.

rezistenţă la echilibru sub iluminare / *equilibrium illumination resistance* / *résistance à l'équilibre sous éclairement* / Pentru un ansamblu particular de condiţii, rezistenţă sub iluminare considerată după un timp în care rata variaţiei rezistenţei sub iluminare este mai mică de 1 % pe o perioadă de 5 min.

rezistenţă la întuneric / *dark resistance* / *résistance d'obscurité* / Raportul dintre tensiunea la bornele unui dispozitiv şi curentul prin acel dispozitiv, în absenţa iluminării.

rezistenţă la luarea din loc ⇒ rezistenţă la desprindere

rezistenţă la rezonanţă în sarcină (a unui rezonator piezoelectric) / *load resonance resistance (of a piezoelectric resonator)* / *résistance de résonance avec capacité de charge (d'un résonateur piézoélectrique)* / Rezonanţă echivalentă a unui rezonator piezoelectric în serie cu o capacitate de sarcină, definită la frecvenţa de rezonanţă în sarcină.

rezistenţă la şoc termic (în procesul de lipire) / *resistance to soldering heat* / *résistance à la chaleur de soudage* / Proprietatea unei probe de a rezista la solicitările termice în timpul lipirii.

rezistenţă lineică / *resistance per unit length* / *résistance linéique* / Rezistenţa raportată la unitatea de lungime.

rezistenţă lineică de izolaţie / *resistance per unit length [of an insulating material]* / *isolement linéique* / Rezistenţa de izolaţie a unui conductor izolat (fir sau cablu), raportată la o anumită lungime convenţională

rezistenţă magnetică / *magnetic drag* / *traînée magnétique* / Efect de încetinire, cauzat de curenţii Foucault, într-un motor liniar sau într-o sustentaţie de tip electrodinamic.

rezistenţă mecanică / *mechanical resistance* / *résistance mécanique* / Partea reală a impedanţei mecanice complexe.

rezistenţă neliniară / *non-linear resistor* / *résistance non linéaire* / Rezistenţă la care tensiunea la borne nu este proporţională cu curentul care o traversează.

rezistenţă reziduală / *residual resistance* / *résistance résiduelle* / Valoare a rezistenţei măsurate între punctele de conectare ale unei rezistenţe multiple care are un dispozitiv de comutare cu poziţie zero, atunci când toate elementele de comutare sunt poziţionate la zero.

rezistenţă reziduală convenţional adevărată / *actual residual resistance* / *résistance résiduelle conventionnellement vraie* / Valoare a rezistenţei reziduale

măsurate în condiţii specificate şi la un moment precizat.

rezistenţă reziduală nominală / *nominal residual resistance* / *résistance résiduelle nominale* / Valoare rotunjită care indică rezistenţa reziduală.

rezistenţă specifică (a unui tren) / *specific train resistance* / *résistance spécifique (d'un train)* / Raportul, în general exprimată în kg/t, dintre rezistenţa la mers a unui tren sau a unui vehicul şi masa acestui tren sau acestui vehicul. Notă: în rezistenţa specifică sunt incluse rezistenţa specifică în palier şi aliniament şi rezistenţa specifică în curbe.

rezistenţă specifică a aerului / *specific air resistance* / *résistance spécifique de l'air* / Rezistenţă specifică datorată efectelor presiunii aerului asupra părţii frontale a vehiculului din capul trenului şi a frecării aerului de părţile laterale, acoperişurile, părţile inferioare ale vehiculelor etc.

rezistenţă specifică datorată curbelor ⇒ rezistenţă în curbe

rezistenţă specifică în palier (şi aliniament) / *specific train resistance on level tangent track* / *résistance spécifique en palier (et alignement)* / Rezistenţă opusă înaintării vehiculului în palier şi în aliniament care depinde de tipul vehiculului, de viteza de mers, de greutatea vehiculului şi diferă în funcţie de felul de acţionare al mecanismului motor sau de felul vehiculului remorcat; valoarea acestei rezistenţe se determină experimental.

rezistenţă specifică la rulare / *specific rolling resistance* / *résistance spécifique au roulement* / Rezistenţă specifică datorată frecărilor produse între roţi şi căi sau între alte părţi aflate în mişcare, în palier şi în aliniament.

rezistenţă specifică pe rampă sau pe pantă / *specific resistance on inclined track* / *résistance spécifique due à la rampe ou à la pente* / Rezistenţă specifică datorată componentei forţei gravitaţionale pe o rampă sau pe o pantă, de înclinaţie dată. Notă: în cazul pantei, valoarea acestei rezistenţe este negativă.

rezistenţă sub iluminare / *resistance under illumination* / *résistance sous éclairement* / Raportul dintre tensiunea la bornele unui dispozitiv şi curentul prin acel dispozitiv, în condiţiile unei iluminări date.

rezistenţă termică / *(equivalent) thermal (network) resistance* / *résistance thermique (d'un réseau thermique équivalent)* / Într-un circuit termic echivalent, valoarea atribuită a unui element ce reprezintă rezistenţa la un flux termic.

rezistenţă termică (a unui dispozitiv cu semiconductoare) / *thermal resistance (of a semiconductor device)* / *résistance thermique (d'un dispositif à semiconducteurs)* / Rezistenţă termică exprimată prin raportul dintre diferenţa dintre temperatura virtuală a dispozitivului şi temperatura unui punct de referinţă exterior specificat şi puterea disipată de dispozitiv în regim permanent.

rezistiv / *resistive* / *résistif* / Calificativ referitor la un dispozitiv sau un circuit a cărui caracteristică esenţială, în condiţii date, este rezistenţa.

rezistivitate / *resistivity* / *résistivité* / Mărime de material care are valoarea egală cu inversa conductivităţii. Notă: În materiale anizotrope şi faţă de orice reper cartezian, matricea rezistivităţii este inversa matricii conductivităţii.

rezistivitate (a unui conductor izotrop) ⇐ rezistivitate (de volum) / *resistivity (of an isotropic conductor)* / *résistivité (d'un conducteur isotrope)* / Rezistivitate scalară, dependentă numai de natura şi starea fizică a materialului izotrop, de exemplu, de temperatură.

rezistivitate de suprafaţă / *surface resistivity* / *résistivité superficielle* / Mărime al cărei produs cu densitatea liniară de curent electric de pe suprafaţa unui material este egal cu intensitatea câmpului electric continuu aplicat. Notă: Rezistivitatea de suprafaţă include efectul

eventualelor fenomene de polarizare la electrozi.

rezistivitate (de volum) ⇒ rezistivitate (a unui conductor izotrop)

rezistivitate (de volum) (a unui izolant solid) / *volume resistivity (of a solid insulating material)* / *résistivité volumique (d'un isolant solide)* / Rezistenţa de volum a unui cub de material izolant cu lungimea laturii egală cu unitatea.

rezistivitate (de volum) (în curent continuu) (a unui material izolant) / *(volume) d.c. resistivity (of an insulating material)* / *résistivité (de volume) (en courant continu) (d'un matériau isolant)* / Raportul dintre intensitatea unui câmp electric continuu şi densitatea curentului într-un mediu izolant, la un moment dat după aplicarea tensiunii.

rezistor / *resistor* / *résistance, [dispositif]* / Dispozitiv caracterizat în principal prin rezistenţa sa electrică.

rezistor bandă / *ribbon resistor* / *résistance en ruban* / Rezistor de încălzire constituit dintr-un conductor de încălzire din bandă metalică.

rezistor bară / *rod resistor* / *résistance-baguette* / Rezistenţă încălzitoare constituită dintr-un conductor de încălzire de formă rectilinie.

rezistor de frânare / *braking resistor* / *rhéostat de freinage* / Rezistor conectat în circuitul motoarelor de tracţiune, în timpul frânării electrice, cu scopul absorbirii energiei produse de acestea.

rezistor de şuntare ⇐ şunt rezistiv / *shunt resistor* / *résistance de shuntage* / Rezistor conectat în circuitul de derivaţie, de exemplu cel al înfăşurărilor polilor principali ai motoarelor de tracţiune, în timpul slăbirii câmpului.

rezistor de trecere ⇐ rezistenţă de tranziţie / *transition resistor* / *résistance de passage* / Rezistor înseriat temporar între două prize de reglare consecutive, în momentul în care contactorul de prize trece de la una dintre cele două prize la cealaltă.

rezistor ideal / *ideal resistor* / *résistance idéale* / Element de circuit bipolar ideal pentru care valoarea instantanee a tensiunii este proporţională cu valoarea instantanee a curentului.

rezistor în decade multiple / *multi-decade resistor* / *résistance à décades multiples* / Rezistenţă multiplă care conţine mai multe rezistenţe în decade, în general montate în serie.

rezistor în formă de agrafă / *pin resistor* / *résistance en épingle à cheveux* / Rezistenţă încălzitoare constituită dintr-un conductor de încălzire de forma unei agrafe.

rezistor în spirală / *spiral resistor* / *résistance boudinée* / Rezistenţă încălzitoare constituită dintr-un conductor de încălzire înfăşurat în elice.

rezistor multiplu / *multiple resistor* / *résistance multiple* / Ansamblu care conţine mai multe rezistenţe accesibile fie individual, fie prin combinaţii între ele şi care furnizează valori ale rezistenţelor definite între două puncte de conectare specificate.

rezistor ondulat / *undulate resistor* / *résistance ondulée* / Rezistor bandă constituit dintr-un conductor de încălzire în formă ondulată.

rezistor potenţiometric ⇒ potenţiometru, 1[rezistenţă variabilă prin mijloace mecanice]

rezistor simplu / *single resistor* / *résistance simple* / Element care furnizează o valoare a rezistenţei definită între două puncte de conectare determinate.

rezoluţie [a unui aparat de măsurare] / *resolution [of a measuring instrument]* / *résolution [d'un instrument de mesurage]* / Cel mai mic interval între două elemente discrete vecine care permite să se facă distincţia între ele. Pentru un aparat de măsurare cu ieşire numerică, termenul *rezoluţie* reprezintă cea mai mică modificare a mărimii măsurate sau furnizate căreia i se poate atribui o valoare numerică fără interpolare. Note: 1. Pentru

un dispozitiv indicator numeric, reprezintă diferenţa de indicaţie corespunzătoare modificării cu o unitate a cifrei celei mai puţin semnificative. 2. Conceptul se poate aplica, de asemenea, unui dispozitiv înregistrator.

rezoluţie a afişării / *resolution of the display* / *pouvoir de résolution de l'affichage* / Cea mai mică variaţie a valorii citite care poate fi afişată numeric fără interpolare. Cu o afişare analogică, cea mai mică fracţiune a unui interval al scalei care poate fi determinată de un observator în condiţii specificate. Cu o afişare numerică, puterea de rezoluţie este ±1 din ultima cifră afişată.

rezoluţie a impulsurilor / *pulse resolution* / *résolution des impulsions* / Separaţie minimă a impulsurilor astfel încât semnalul de ieşire să poată atinge amplitudinea sa normală pe durata fiecărui impuls şi reveni în intervale de timp la zero, sau la minimul determinat prin interferenţa frecvenţei undei purtătoare.

rezoluţie a ratei de numărare / *counting rate resolution* / *résolution de taux de comptage* / Diferenţa minimă dintre două valori de intrare adiacente ale ratei de numărare necesare pentru obţinerea de citiri diferite la ieşire, datorată fluctuaţiilor statistice şi instabilităţii în curent continuu a integratorului de impulsuri.

rezoluţie (a unei imagini) / *resolution (of a picture)* / *résolution (d'une image)* / Indicaţie care caracterizează detaliul cel mai fin ce se poate distinge pe o imagine cu ajutorul unui sistem determinat.

rezoluţie (a unei imagini fototelegrafice) / *resolution (of a facsimile picture)* / *résolution [en télécopie]* / Indicaţie care permite caracterizarea celui mai mic detaliu care poate fi recunoscut pe imaginea obţinută într-un sistem de fototelegrafie determinat.

rezoluţie (a unui aparat numeric) / *resolution (of a digital instrument)* / *résolution (d'un appareil numérique)* / Cea mai mică diferenţă de indicaţie a dispozitivului indicator al unui aparat numeric perceptibilă în mod semnificativ, corespunzătoare modificării cu o unitate a cifrei celei mai puţin semnificative din reprezentarea numerică a rezultatului.

rezoluţie (a unui radiometru) / *resolution (of a radiation measuring assembly)* / *résolution (d'un ensemble de mesure de rayonnement)* / Pentru o valoare dată a mărimii măsurate, cea mai mică diferenţă, determinată de fluctuaţiile statistice şi deriva ansamblului, între două valori adiacente ale semnalului de intrare, în scopul obţinerii de indicaţii distincte la ieşire.

rezoluţie (a unui tub de memorie) / *resolution (of a storage tube)* / *pouvoir de résolution (d'un tube à mémoire)* / 1. Indicaţie ce caracterizează cel mai fin detaliu care poate fi recunoscut pe o imagine de către un sistem dat. 2. Măsură a cantităţii de informaţii ce pot fi scrise într-un tub de memorie şi apoi citite.

rezoluţie de timp la o zecime din înălţime (a unui detector) / *timing resolution (of a detector) at tenth height* / *résolution en temps (d'un détecteur) au dixieme de la hauteur* / Valoare ce caracterizează capacitatea detectorului de a distinge două evenimente consecutive, definită ca lărgimea la o zecime din înălţime a vârfului distribuţiei întârzierilor detectorului.

rezoluţie de timp la semiînălţime (a unui detector) / *timing resolution (of a detector) at half height* / *résolution en temps (d'un détecteur) à la mi-hauteur* / Valoare ce caracterizează capacitatea detectorului de a distinge două evenimente succesive, definită ca lărgimea la semiînălţime a distribuţiei întârzierilor detectorului.

rezoluţie dinamică (afişată) / *dynamic (displayed) resolution* / *résolution dynamique (représentée)* / Separarea în frecvenţă a două semnale de amplitudini egale atunci când punctul de încrucişare a răspunsurilor acestora este la –3 dB de maxim.

rezoluție dinamică (afișată) pe flancuri / *dynamic (displayed) skirt resolution / résolution dynamique (représentée) sur les flancs* / Separarea în frecvență a două semnale de amplitudini inegale prezentând un raport al amplitudinilor specificat, când punctul de încrucișare a răspunsurilor acestora este la –3 dB de cel mai mic maxim.

rezoluție energetică a detectorului / *energy resolution (of a detector) / résolution en énergie (d'un détecteur)* / Raportul dintre lărgimea la semiînălțime în distribuția energetică a semnalelor de ieșire și vârful de energie totală corespunzător particulelor monoenergetice.

rezoluție energetică a unui ansamblu detector cu semiconductor-preamplificator / *energy resolution (FWHM) of a semiconductor radiation detector/preamplifier combination / résolution en énergie (LMH) d'un ensemble détecteur semiconducteur-préamplificateur* / Rezoluție energetică, măsurată la o energie specifică și exprimată în unități de energie, a unui vârf spectral al unei distribuții de amplitudini corespunzătoare unui spectru de energie.

rezoluție energetică (FWHM) (a unui detector cu semiconductor) / *energy resolution (FWHM) (of a semiconductor radiation detector) / résolution en énergie (LMH) (d'un semicteur)* / Contribuția detectorului cu semiconductor, inclusiv zgomotul datorat curentului de fugă, exprimată în unități de energie, la lărgimea la semiînălțime a distribuției în amplitudine corespunzătoare unui spectru de energie.

rezoluție energetică procentuală (a unui detector cu semiconductor) / *energy resolution (per cent) (of a semiconductor radiation detector) / résolution en énergie en pourcentage (d'un semicteur)* / Raportul multiplicat cu 100 dintre rezoluția energetică și energia pentru care este specificată aceasta.

rezoluție intrinsecă în amplitudine a unui tub fotomultiplicator / *intrinsic photomultiplier pulse amplitude resolution / résolution intrinseque en amplitude d'un tube photomultiplicateur* / Rezoluție în amplitudine obținută cu o sursă de referință specificată.

rezoluție în amplitudine a impulsului / *pulse amplitude resolution / résolution en amplitude* / Pentru un vârf determinat, raportul, exprimat în mod normal procentual, dintre lărgimea la semiînălțime și amplitudinea impulsului corespunzătoare maximului vârfului.

rezoluție în amplitudine pentru electroni unici / *single electron pulse amplitude resolution / résolution en amplitude pour électrons uniques* / Rezoluție în amplitudine a spectrului electronului unic (evenimente datorate unui electron unic).

rezoluție în energie (a unui spectrometru de radiație) / *energy resolution (of a radiation spectrometer) / résolution en énergie (d'un spectromètre de rayonnement)* / Expresie, pentru o energie dată, a celei mai mici diferențe dintre energiile a două particule susceptibile de a fi distinse de un spectrometru de radiație. Notă: Practic, rezoluția în energie este exprimată printr-un factor egal cu raportul dintre lărgimea la semiînălțime și energia corespunzătoare vârfului curbei de distribuție pentru particule monoenergetice.

rezoluție statică datorată benzii de trecere a amplificatorului / *static (amplifier) resolution bandwidth / résolution statique due à la bande passante (de l'amplificateur)* / Lărgime de bandă specificată a răspunsului unui analizor de spectru a unui semnal sinusoidal, cu o durată a baleiajului suficient de lungă. Notă: Această lărgime de bandă corespunde în mod curent separării frecvenței în două puncte la –3 dB sau la –6 dB pe curba răspunsului în frecvență, măsurată prin metoda excursiei manuale (metodă

statică adevărată) sau prin utilizarea unui baleiaj foarte lent (metodă cvasistatică).

rezonanţă / *resonance* / *résonance* / Fenomen care apare într-un sistem oscilant, în care perioada unei oscilaţii forţate este apropiată de cea a unei oscilaţii libere. Există rezonanţă a unui sistem în oscilaţii forţate atunci când orice variaţie, oricât de mică, a frecvenţei de excitaţie, produce o diminuare a răspunsului sistemului. Notă: În cazul circuitelor electrice în regim sinusoidal, se folosesc mai multe criterii de precizare a stării de rezonanţă ca, de exemplu, valorile efective maxime pentru unele mărimi, defazajele nule între mărimi etc.

rezonanţă armonică / *harmonic resonance* / *résonance harmonique* / Fenomen de amplificare a armonicelor de tensiune şi curent ca rezultat al unei oscilaţii întreţinute între inductivitatea şi capacitatea echipamentului adiacent.

rezonanţă giromagnetică / *gyromagnetic resonance* / *résonance gyromagnétique* / Rezonanţă asociată efectului giromagnetic când frecvenţa unei perturbaţii magnetice periodice coincide cu frecvenţa de precesie, care antreneaza un puternic cuplaj între perturbaţie şi precesie.

rezonanţă magnetică nucleară / *nuclear magnetic resonance* / *résonance magnétique nucléaire* / Fenomen care permite identificarea moleculelor unei substanţe diluate prin intrarea în rezonanţă a spinului specific al nucleelor sale atomice cu frecvenţa câmpului electromagnetic radio la care este expusă substanţa simultan cu un câmp magnetic permanent intens.

rezonanţă subsincronă / *subsynchronous resonance* / *résonance hyposynchrone* / Rezonanţă între elemente adiacente dintr-un sistem electroenergetic, care provoacă oscilaţii la o frecvenţă inferioară frecvenţei nominale a sistemului şi în general întreţinute timp de cel puţin un minut.

rezonator (monolitic) bipolar ⇒ vibrator monolitic bipolar

rezonator (monolitic) multipolar ⇒ vibrator monolitic multipolar

rezonator / *resonator* / *résonateur* / Sistem fizic care poate intra în stare de rezonanţă, când primeşte oscilaţii de o anumită frecvenţă.

rezonator cu cavitate ⇒ cavitate (rezonantă)

rezonator de ieşire / *output resonator* / *résonateur de sortie* / Cavitate rezonantă excitată de modulaţia de densitate a fasciculului electronic care furnizează energia de utilizare unui circuit exterior.

rezonator de intrare / *input resonator* / *résonateur d'entrée* / Cavitate rezonantă excitată de o sursă exterioară, care produce modulaţia de viteză a fasciculului electronic.

rezonator giromagnetic / *gyromagnetic resonator* / *résonateur gyromagnétique* / Material giromagnetic cu o formă geometrică dată, capabil să intre în rezonanţă cu un câmp magnetic variabil periodic.

rezonator laser / *laser resonator* / *résonateur laser* / Sistem de oglinzi aplicat la realizarea unei retroacţiuni optice pozitive.

rezonator multiplu / *multiple piezoelectric resonator* / *résonateur multiple* / Ansamblu constituit din mai mulţi vibratori cu cristal sau cu ceramică piezoelectrică montaţi într-o aceeaşi capsulă.

rezonator Oudin [învechit] / *Oudin resonator [deprecated]* / *résonateur de Oudin [déconseillé]* / Bobină, deseori cu un număr variabil de spire, concepută pentru a fi legată la o sursă de curent de înaltă frecvenţă ca, de exemplu, un eclator cu bobină de inducţie, în vederea aplicării unui curent ionic de convecţie către un pacient.

rezonator piezoelectric / *piezoelectric resonator* / *résonateur piézoélectrique* / Ansamblu constituit dintr-un vibrator cu cristal sau cu ceramică piezoelectrică şi din capsula care îl conţine.

rezultat [al unei operaţii] / *result [of an operation]* / *résultat [d'une operation]* / Element care ia naştere prin efectuarea unei operaţii.

rezultat al unei măsurări / *result of a measurement* / *résultat d'un mesurage* / Valoare atribuită unei valori măsurate, obţinută printr-o măsurare. Note: 1. Pentru un rezultat dat, trebuie indicat precis dacă se referă la indicaţie, la rezultatul brut sau la rezultatul corectat şi dacă comportă o medie efectuată asupra mai multor valori. 2. O extindere completă a rezultatului unei măsurări conţine informaţii asupra incertitudinii măsurării.

rezultat brut / *uncorrected result* / *résultat brut* / Rezultatul unei măsurări înainte de corectarea erorii sistematice.

rezultat corectat / *corrected result* / *résultat corrigé* / Rezultatul unei măsurări după corectarea erorii sistematice.

RF .= radiofrecvenţă

ridicare de pe furcă / *unhooking* / *décrochage [en téléphonie]* / Acţiunea de conectare la linie a circuitelor de convorbire ale unui post telefonic, în general prin acţionarea furcii.

rigiditate dielectrică (a unui izolant) ⇒ intensitate a câmpului electric disruptiv (al unui izolant)

rigiditate dielectrică / *electric strength* / *rigidité diélectrique* / Valoarea minimă a intensităţii câmpului electric la care este străpuns un material. Notă: Rigiditatea dielectrică a unui material electroizolant este egală cu raportul dintre tensiunea de străpungere şi distanţa specificată dintre piesele conductoare între care se aplică tensiunea. Acest termen este utilizat şi pentru descrierea proprietăţii unui material electroizolant.

riglă de citire de referinţă / *reference reading rule* / *règle de lecture de référence* / Riglă gradată eventual furnizată împreună cu aparatul înregistrator şi utilizată pentru citirea deviaţiilor dispozitivului înregistrator pe suportul diagramei.

riometru / *riometer* / *riomètre* / Receptor radioelectric etalonat, reglat pe o frecvenţă fixată între 10 şi 100 MHz, cu care se înregistrează fluxul zgomotului cosmic, flux care permite determinarea variaţiilor temporale ale absorbţiei ionosferice. Notă: Termenul "riometru" provine de la "Relative Ionospheric Opacity Meter".

riplu al impulsului / *pulse ripple* / *ondulation de l'impulsion* / Deviaţie a valorii instantanee a mărimii pulsatorii de la curba trasată conform mediei variaţiei în zona de vârf a impulsului.

ritm biologic / *biological rhythm* / *rythme biologique* / Schimbare periodică specifică ce afectează un organism viu sau un proces legat de viaţă. Notă: Ritmurile biologice pot fi influenţate de radiaţia optică.

ritm de reexaminare / *revisit rate* / *taux de réexamen* / Frecvenţa (exprimată în conversii pe secundă) la care un canal (unic) de intrare analogică este evaluat şi convertit în valoare numerică cu o precizie specificată.

RNIS .= reţea digitală cu integrare de servicii

roată de manevră (a rotorului unei maşini) / *barring gear* / *vireur* / Dispozitiv manevrat manual sau cu ajutorul unui motor, destinat rotirii cu turaţie mică a rotorului unei maşini.

roată de tipărire ⇐ disc cu caractere / *print wheel* / *roue à caractères* / Disc care prin rotire aduce toate caracterele setului prin faţa unei poziţii unice de tipărire.

robinet de reglare ⇐ vană de comandă / *control valve* / *vanne de commande* / Element de acţionare care modifică debitul unui fluid. Notă: Asupra acestuia acţionează unul sau mai multe servomotoare care răspund la un semnal transmis de la un element de comandă. Comanda părţii mobile a vanei poate fi manuală sau automată; ea poate fi asigurată în mod continuu sau în trepte.

robinet-vană / *gate valve* / *robinet-vanne* / Vană al cărei organ de închidere este un sertar plat sau în formă de pană care se deplasează paralel cu planul locaşului.

robot / *robot* / *robot* / Aparat automat capabil să manipuleze obiecte sau să execute operaţii conform unui program fix sau modificabil.

robot telefonic / *telephone answering machine* / *répondeur téléphonique* / Telefon care, branşat la un înregistrator pe suport magnetic, oferă fiecărui apel un răspuns preînregistrat.

robotică / *robotics* / *robotique* / Domeniu de cunoştinţe care se aplică tehnicilor de concepţie şi de realizare a unor roboţi care efectuează sarcini determinate şi care se adaptează mediului lor înconjurător.

rodaj (al unei entităţi nereparabile) / *burn in (for a non-repairable item)* / *rodage (d'une entité non réparable)* / Încercare de selecţie efectuată prin punerea în funcţiune a unor entităţi nereparabile în condiţiile lor reale de funcţionare.

rodaj (al unui echipament reparabil) / *burn in (for a repairable hardware)* / *rodage (d'un matériel réparable)* / Metodă destinată creşterii fiabilităţii unui echipament reparabil, punând în funcţiune fiecare entitate în condiţii specificate, efectuând reparaţii după fiecare defectare, în timpul unei perioade de defectare precoce.

roentgen =· **R** ⇐ röntgen / *roentgen* / *röntgen* / Veche unitate de măsură specială a expunerii: 1 R = $2{,}58 \cdot 10^{-4}$ C/kg.

roentgen-gram / *gram-roentgen* / *röntgen-gramme* / Definită de Mayneord ca fiind transformarea reală de energie la cedarea unei doze de 1 R către 1 g de aer.

roentgen pe oră la un metru [desuet] <**Rhm**> / *roentgen-per-hour at one meter [deprecated]* / *röntgen par heure à un mètre [déconseillé]* / Unitate a debitului de expunere la 1 m de o sursă punctuală de radiaţii gama.

roentgenodermatită ⇒ dermatită provocată de radiaţii X

roentgenografie ⇒ radiografie, 1[tehnică]

roentgenogramă ⇐ imagine (radiologică) potenţială / *X-ray pattern* / *image (radiologique) potentielle* / Informaţie conţinută într-un fascicul de radiaţii ionizante cu o distribuţie a intensităţii modulată de obiectul traversat.

roentgenologie ⇐ röntgenologie / *roentgenology* / ... / Ramură a radiologiei care tratează despre radiaţiile X.

roentgenologic ⇒ radiologic

roentgenoscop ⇐ aparat pentru radioscopie ⇐ fluoroscop / *fluoroscope* / *appareil de radioscopie* / Ansamblu format dintr-un tub de radiaţii X şi un ecran fluorescent, cu sau fără intensificator de imagine, şi din echipamentele asociate utilizate pentru radioscopie.

roentgenoscopie ⇒ radioscopie

rola troleului / *trolley-wheel* / *roulette de trolley* / Rolă canelată situată sub firul de contact.

rondelă de contact pentru ghid de unde / *waveguide shim* / *cale mince (de raccordement)* / Tolă subţire şi suplă inserată între feţele de racordare a două flanşe de ghid de unde în vederea asigurării continuităţii electrice.

röntgen ⇒ roentgen

röntgendiagnostic ⇒ radiodiagnostic

röntgenocristalografie / *radio-crystallography* / *radiocristallographie* / Studiul structurii cristalelor, în particular al dispunerii atomilor în cristal, prin procedura difracţiei radiaţiilor X, a celor electronice, neutronice etc., identificarea substanţelor cristaline prin aceleaşi metode.

röntgenografie ⇒ radiografie, 1[tehnică]

röntgenologie ⇒ roentgenologie

röntgenoscopie ⇒ radioscopie

röntgenterapie ⇐ terapie cu raze X / *X-ray therapy* / *röntgenothérapie* / Radioterapie care utilizează radiaţiile X.

röntgenterapie de contact ⇐ radioterapie de contact / *contact X-ray therapy / plésioradiothérapie, 2[de contact]* / Radioterapie care utilizează tuburi special construite pentru a permite o distanţă ţintă-piele foarte scurtă, în general sub 5 cm. Notă: Tensiunea de accelerare a tubului de radiaţii X este în general sub 60 kV, putând atinge uneori 100 kV.

röntgenterapie de foarte înaltă tensiune [învechit] / *supervoltage therapy [deprecated] / röntgenthérapie à très haute tension [déconseillé]* / Termen impreciz aplicat röntgenterapiilor care utilizează tensiuni de accelerare a tubului de radiaţii X peste 500 ÷ 1000 kV.

röntgenterapie internă / *intracavitary radiotherapy / radiothérapie intracavitaire* / Radioterapie în care sursa de radiaţii este introdusă direct într-o cavitate a corpului.

röntgenterapie intracavitară / *intracavitary roentgen therapy / röntgenthérapie intracavitaire* / Metodă de iradiere a leziunilor în cavităţile corpului accesibile vizionării directe sau tuşeului, care utilizează un scurt con de tratament introdus în cavitate pentru expunerea leziunii la iradiere directă.

röntgenterapie intraorală / *intra-oral roentgen therapy / röntgenthérapie intraorale* / Metodă de iradiere a leziunilor din cavitatea bucală care utilizează un scurt con de tratament introdus în cavitate pentru expunerea leziunilor la iradiere directă.

röntgenterapie intravaginală / *intravaginal roentgen therapy / röntgenthérapie intravaginale* / Metodă de iradiere a unor leziuni din cavitatea vaginală care utilizează un scurt con de tratament introdus în cavitate pentru expunerea leziunilor la iradiere directă.

röntgenterapie la înaltă tensiune [învechit] / *high-voltage roentgen therapy [deprecated] / röntgenthérapie à haute tension [déconseillé]* / Röntgenterapie care utilizează tensiuni de 200 ÷ 500 kV.

röntgenterapie la joasă tensiune [învechit] / *low-voltage X-ray therapy [deprecated] / radiothérapie à faible tension [déconseillé]* / Röntgenterapie care utilizează tensiuni de accelerare a tubului de radiaţii X sub 50 kV.

röntgenterapie la tensiune medie [învechit] / *medium-voltage roentgen therapy [deprecated] / röntgenthérapie à tension moyenne [déconseillé]* / Röntgenterapie care utilizează tensiuni de accelerare a tubului de radiaţii X de ordinul a 150 kV.

röntgenterapie profundă ⇐ radioterapie de profunzime / *deep X-ray therapy / radiothérapie transcutanée* / Radioterapie a leziunilor situate în profunzimea corpului, care utilizează tensiuni de accelerare a tubului de radiaţii X de 200 kV sau superioare.

röntgenterapie superficială ⇐ radioterapie de suprafaţă / *superficial X-ray therapy / radiothérapie superficielle* / Radioterapie a leziunilor superficiale ale corpului, care utilizează în general o radiaţie de energie redusă.

rostogolirea pieselor de contact / *contact roll / roulement des pièces de contact* / Mişcarea relativă de rostogolire a pieselor de contact, imediat după ce s-au atins.

rot .= rotor (al unui câmp vectorial)

rotametru / *variable area flowmeter / dispositif débitmétrique à section variable* / Tub vertical de formă tronconică în care greutatea unui corp solid (flotor) este echilibrată de forţa exercitată de un fluid care trece de jos în sus în interiorul tubului. Poziţia flotorului în tub indică debitul prin tub. Notă: Flotorul are palete sau canale care îi imprimă o mişcare de rotaţie care împiedică o eventuală blocare prin frecare.

rotaţie [în infografie] / *rotation [in computer graphics] / rotation [en infographie]* / Acţiunea de rotire a elementelor grafice în jurul unei axe fixe.

rotaţie în sens antiorar ⇒ rotaţie la stânga

rotaţie în sens orar ⇒ rotaţie la dreapta

rotaţie la dreapta ⇐ rotaţie în sens orar / *clockwise rotation / rotation à droite* / Sens de rotaţie corespunzător celui al acelor unui ceasornic.

rotaţie la stânga ⇐ rotaţie în sens antiorar / *anti-clckwise rotation / rotation à gauche* / Sens de rotaţie opus celui al acelor de ceasornic.

rotire lentă nedorită datorată magnetismului remanent (a unui motor de curent continuu) / *creeping (of a d.c. motor) / rampage (d'un moteur à courant continu)* / Funcţionare anormală cu viteză scăzută a unui motor de curent continuu, datorată magnetismului remanent.

rotire panoramică a imaginii / *panning / panoramique* / Translatare progresivă a imaginii pentru a da impresia vizuală a unei mişcări laterale a imaginii. Notă: O panoramare poate fi restrânsă la zona activă (a ferestrei).

rotor (al unui câmp vectorial) =. rot / *rotation (of a vector field) / rotationnel (d'un champ vectoriel)* / Mărime vectorială **rot** *f* asociată în fiecare punct unui câmp vectorial *f*, egală cu limita raportului dintre integrala pe o suprafaţă închisă, a produsului vectorial dintre câmp şi elementul vectorial de suprafaţă orientat spre interior, şi volumul limitat de această suprafaţă, atunci când toate dimensiunile sale geometrice tind către zero: $\mathrm{rot}\, f = \lim_{V \to 0} \frac{1}{V} \cdot \int f \times e_n dA$, unde $e_n dA$ este elementul vectorial de suprafaţă, iar V este volumul. Note: 1. În coordonate carteziene ortonormate, cele trei coordonate ale rotorului sunt: $\partial f_z/\partial y - \partial f_y/\partial z$, $\partial f_x/\partial z - \partial f_z/\partial x$, $\partial f_y/\partial x - \partial f_x/\partial y$. 2. Rotorul unui câmp *f* este reprezentat prin **rot** *f*, prin **curl** *f* sau $\nabla \times f$.

rotor (al unei maşini electrice rotative) / *rotor / rotor* / Partea rotitoare a unei maşini electrice rotative.

rotor cu janta segmentată / *segmental rim rotor / rotor à jante empilée* / Rotor a cărui jantă este compusă din segmente de plăci asamblate prin scoabe, buloane sau nituri.

(a) rotunji / *(to) round / arrondir* / A suprima sau a omite, într-o reprezentare ponderată, una sau mai multe dintre cifrele cele mai puţin semnificative şi a ajusta partea ce se reţine, conform unor reguli prestabilite. Note: 1. Scopul rotunjirii este, de obicei, fie limitarea preciziei unui număr, fie reducerea numărului de caractere ale acestuia, fie amândouă. 2. Cele mai obişnuite forme aritmetice de rotunjire sunt: rotunjirea prin lipsă, rotunjirea prin adaos şi rotunjirea la valoarea cea mai apropiată.

(a) rotunji la valoarea cea mai apropiată / *(to) round off / arrondir au plus près* / A rotunji prin ajustarea părţii din număr care se reţine, adăugând 1 la cea mai puţin semnificativă dintre cifre şi efectuând toate transporturile necesare, dacă şi numai dacă cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este egală sau mai mare decât jumătate din baza de numeraţie a rangului acelei cifre. Note: Numerele 12,6375 şi 15,0625, când sunt rotunjite la valoarea cea mai apropiată cu două zecimale exacte, devin 12,64 şi respectiv 15,06.

(a) rotunji la valoarea cea mai apropiată [statistic-simetrică] / *(to) round off [statistically-symetrical] / arrondir au plus près [statistiquement symétrique]* / A rotunji prin ajusarea părţii de număr care se reţine, adăugând 1 la cea mai puţin semnificativă dintre cifre şi efectuând toate transporturile necesare, dacă: a) cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este mai mare decât baza de numeraţie a rangului cifrei; b) cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este egală cu jumătate din baza de numeraţie şi una sau mai multe dintre cifrele ce-i urmează sunt diferite de zero; c) cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este egală cu jumătatea bazei de numeraţie, toate cifrele următoare sunt egale cu zero şi cea mai puţin semnificativa dintre cifrele

reţinute este impară. Exemplu: Numerele 12,6375 şi 15,0625, când sunt rotunjite la valoarea cea mai apropiată cu trei zecimale, devin 12,638 şi respectiv 15,062.

(a) rotunji prin adaos / *(to) round up* / *arrondir par excès* / A rotunji prin ajustarea părţii din număr care se reţine, adăugând 1 la cea mai puţin semnificativă dintre cifrele rămase şi efectuând toate transporturile necesare, dacă şi numai dacă au fost omise una sau mai multe cifre nenule. Exemplu: Numerele 12,6374 şi 15,0625, când sunt rotunjite prin adaos la două zecimale, devin 12,64 şi respectiv 15,07. Notă: Când un număr este rotunjit prin adaos, valoarea sa absolută nu descreşte.

(a) rotunji prin lipsă / *(to) round down* / *arrondir par défaut* / A rotunji fără ajustarea părţii din număr care se reţine. Exemplu: Numerele 12,6374 şi 15,0625 când sunt rotunjite prin lipsă la două zecimale, devin 12,63 şi respectiv 15,06. Note: 1. Când un număr este rotunjit prin lipsă, valoarea sa absolută nu creşte. 2. Rotunjirea prin lipsă este o formă de trunchiere.

rotunjire [distorsiune calitativă a unei forme de undă] / *rounding* / *arrondi, 1[distorsion]* / Distorsiune care se prezintă sub forma unui element particular rotunjit apărând în locul unde o modificare relativ bruscă a pantei este dorită sau aşteptată.

rotunjit / *rounded* / *arrondi, 2[qualificatif]* / Calificativ al unei forme de undă, cu o formă curbă caracterizată printr-o modificare a pantei relativ progresivă.

roving ⇒ semitort (din fibre de sticlă)

rulare (de lucrări) / *(job) run* / *exécution de travail* / Execuţie a uneia sau a mai multor lucrări.

rulare (de programe) / *(program) run* / *passage* / Execuţie a unuia sau mai multor programe.

rulment cu resort / *spring loaded bearing* / *roulement à ressort* / Rulment cu bile echipat cu un resort care permite asigurarea unui contact unghiular complet între bile şi inelele interioare şi exterioare, eliminând efectul jocului radial în cele două lagăre ale maşinii prevăzute cu rulmenţi cu bile la fiecare extremitate.

rumbatron / *rhumbatron* / *rhumbatron* / Într-un clistron, rezonator în formă de tor.

rupere (după intruziune) / *breakdown (after intrusion)* / *rupture (après intrusion)* / Deconectare prin decuplare forţată după oferirea unui apel interurban către unul dintre corespondenţi prin intruziune şi acceptarea acestuia.

ruptor ⇐ contactor (normal închis) / *contactor, 2[normally closed]* / *rupteur* / Contactor, comandat altfel decât manual, care are o singură poziţie de repaus corespunzătoare contactelor sale principale aflate în poziţia închis, şi care este de obicei proiectat pentru manevre frecvente de conectare şi deconectare a curentului normal de funcţionare, precum şi pentru funcţionarea în suprasarcină.

ruptor de linie ⇒ întreruptor de linie

rupturi de electrod ⇐ resturi de electrod / *electrode scrap* / *débris d'électrode* / Porţiuni ale electrozilor pierdute prin ruptură în cursul funcţionării şi nu prin uzură sub efectul arcului sau prin oxidare.

rută ⇐ traseu / *route* / *route* / Calea folosită pentru a transmite informaţii de la un nod la altul. Exemplu: Într-o reţea cu comutare de pachete, ruta este constituită din lista nodurilor prin care un pachet sau o clasă de pachete trebuie să treacă de la sursă la destinaţie.

rută [în comutaţie] ⇐ itinerar [în comutaţie] ⇐ cale, 2[în comutaţie] ⇐ parcurs [în comutaţie] / *route [in switching]* / *itinéraire (d'acheminement)* / Unul dintre traseele posibile pentru dirijarea traficului între două centrale sau puncte terminale determinate. Notă: Acest traseu nu este în mod necesar format dintr-un singur fascicul de circuite, deşi se întâmplă frecvent.

rută alternativă ⇐cale auxiliară ⇐ cale ocolită ⇐ cale alternativă / *alternative route / itinéraire détourné* / Rută de alegere de ordinul 2 sau n între două centrale de telecomunicaţii sau două puncte terminale determinate.

rută de primă alegere / *primary route / itinéraire de premier choix* / Prima rută selectată între două centrale sau puncte terminale.

rută de semnalizare / *signalling path [in common channel signalling] / itinéraire de signalisation* / Rută urmată de un mesaj de semnalizare printr-o reţea semafor.

rută de transmisiune / *transmission path / trajet de transmission* / Parcursul unui semnal transmis între două puncte.

rută semafor / *signalling route / route sémaphore* / Rută predeterminată destinată transmiterii de mesaje de semnalizare dintr-un nod într-altul, modificabilă conform condiţiilor reţelei semafor la momentul utilizării.

rutherford [învechit] $=\cdot$**Rd** / *rutherford [deprecated] / rutherford [déconseillé]* / Unitate propusă pentru radioactivitate, definită ca fiind cantitatea dintr-un nuclid radioactiv oarecare care se dezintegrează cu o rată de 10^6 dezintegrări pe secundă: 1 rd = 0,27 mC.

rutină ⇐ procedură [rutină] / *routine / routine* / 1. Grup de instrucţiuni codificate, aranjate într-o ordine potrivită pentru a comanda efectuarea de către calculator a unei secvenţe de operaţii dorite. 2. Program apelat de un alt program care poate avea o utilizare generală sau repetată.

rutină de intrare ⇒ program de intrare

rutină de tratare / *handler / fonction de traitement d'un événement* / Funcţie asociată unui eveniment sau clasă de evenimente şi care este executată atunci când se produce evenimentul sau un eveniment din clasă.

rutină de tratare a întreruperii / *interrupt handler (IH) / fonction de traitement de l'interruption* / Funcţie (sau procedură, subrutină, modul program) asociată unei anumite întreruperi, care se execută la apariţia întreruperii pentru care a fost definită. Prin mecanisme specifice fiecărui sistem, la activarea ei se salvează starea programului întrerupt. Notă: După tratarea întreruperii, în mod normal, se reia programul întrerupt, dar, dacă prin întrerupere se realizează şi o replanificare pentru execuţie, este posibil ca la revenire controlul să fie dat altui proces, la o altă adresă şi cu un alt context de execuţie.

rutină executivă ⇒ (program) supervizor

rutină recursivă / *recursive routine / routine récursive* / Rutină care poate fi utilizată ca propriul său subprogram, fie că se apelează el însuşi, fie că este apelat de un alt subprogram la care el însuşi face apel.

rutină reentrantă / *reentrant routine / routine ré-entrante* / Rutină a cărei execuţie poate fi relansată în orice moment, înaintea terminării unei execuţii anterioare a respectivei rutine.

rutină reutilizabilă / *reusable routine / routine réutilisable* / Rutină care poate fi încărcată o singură dată şi executată de mai multe ori; acest program trebuie să-şi aducă într-o stare iniţială determinată toate instrucţiunile care au fost modificate în cursul execuţiei şi nu trebuie să-şi modifice parametrii externi.

S

S := siemens

s := secundă

sală de examen / *examination room* / *salle d'examen* / În radiodiagnostic, sală în care radiaţiile ionizante sunt aplicate pacientului sau măsurate pe acesta, dotată cu mijloacele prescrise de radioprotecţie şi de suport al echipamentelor.

sală de radiologie / *X-ray room* / *salle de radiologie* / Sală care are instalat un generator radiologic în stare de funcţionare, prevăzut pentru examene sau tratamente radiologice.

sabot (de şină) / *(collector) shoe* / *sabot* / Piesă componentă a prizei de curent care realizează contactul cu şina de contact.

sală de tratament / *treatment room* / *salle de traitement* / În radioterapie, sală în care radiaţiile ionizante sunt administrate unui pacient, dotată cu mijloacele prescrise de radioprotecţie şi de suport al echipamentelor.

salt / *hop* / *bond* / Traseu radioelectric între două puncte de pe suprafaţa Pământului, cu una sau mai multe reflexii ionosferice, dar nu şi cu reflexii intermediare pe sol.

salt [într-un program] / *jump* / *saut* / În execuţia unui program pentru calculator, abandonarea ordinii implicite sau declarate după care se execută instrucţiunile.

salt al hârtiei / *paper throw* / *saut de papier* / Mişcare a hârtiei la imprimantă cu o viteză efectivă mai mare decât viteza mijlocie de salt a unei interlinii simple.

salt al pantografului / *pantograph bounce* / *décollement du pantographe* / Pierdere a contactului dintre pantograf şi firul de contact.

salt condiţionat / *conditional jump* / *saut conditionnel* / Salt efectuat la execuţia instrucţiunii care îl specifică, numai dacă anumite condiţii sunt îndeplinite.

salt cordat / *chordal hop* / ... / Salt care comportă două sau mai multe reflexii ionosferice consecutive pe acelaşi strat.

salt de indice echivalent / *ESI refractive index difference* / *saut d'indice équivalent* / Diferenţa dintre indicele de refracţie al miezului şi cel al învelişului unei fibre optice într-un profil de indice cu salt echivalent.

salt de mod / *mode hopping* / *saut de mode* / Transferul energiei de la un mod la altul într-un laser.

salt de potenţial ⇒ diferenţă de potenţial de contact

salt de poziţionare a formularului / *form feed, 2[for page]* / *présentation de formulaire* / Salt al hârtiei utilizat pentru aducerea unei zone determinate a unui formular la poziţia de tipărire.

salt de poziţionare la pagina următoare / *form feed, 1[for paper]* / *(commande de) présentation de page suivante* / Mişcare a poziţiei de tipărire sau de afişare spre prima linie a următoarei foi sau a următoarei pagini.

salt de tensiune / *voltage jump* / *saut de tension* / Variaţie bruscă a căderii de tensiune.

salt înapoi / *backspace* / *espace arrière* / Comandă de punere în pagină care determină deplasarea înapoi a poziţiei de imprimare sau de afişare pe aceeaşi linie, cu o lungime egală cu pasul unui caracter.

salt necondiţionat / *unconditional jump* / *saut inconditionnel* / Salt efectuat ori de câte ori se execută instrucţiunea care îl specifică.

saltea de protecţie / *fibre buffer* / *matelas protecteur* / Substanţă sau ansamblu de

materiale destinate protecţiei mecanice a unei fibre optice.

(a) **salva** / *(to) back up* / *sauvegarder* / Operaţie periodică prin care se fac copii de rezervă ale informaţiilor memorate în fişiere pentru a se putea restaura fişierele pierdute în urma unor erori de programare sau de operare, în urma unor acţiuni răuvoitoare sau în urma deteriorării suportului magnetic. Note: 1. Se pot salva sisteme de fişiere în întregime, părţi din ele sau fişiere individuale. Suportul pe care se realizează copia poate fi o bandă magnetică, un disc de mare capacitate sau un mediu obişnuit, identic cu cel salvat. 2. Uneori, informaţiile salvate se compactează, astfel încât să ocupe cât mai puţin spaţiu, accesul la ele urmând a se face secvenţial cu ocazia restaurării şi nu pentru regăsire şi accesare rapidă. 3. Sarcina salvării informaţiilor revine administratorului de sistem, dar în sistemele de operare moderne, rolul sistemului de operare este foarte mare.

(a) **salva (o bază de date)** / *(to) back up (a data base)* / *sauvegarder (une base de données)* / Operaţie care constă în duplicarea unor informaţii pe un alt suport de date decât cel de lucru curent, în scopul păstrării unei baze de date de rezervă, utilizabilă în cazul apariţiei unei erori ireparabile ca, de exemplu, defectarea discului magnetic. Notă: Prin salvare, se asigură păstrarea informaţiilor valabile la o anumită dată, informaţiile introduse între momentul salvării şi momentul apariţiei defecţiunii se pierd, dar astfel se păstrează cea mai mare parte a datelor. Pentru minimizarea pierderilor accidentale de date, este necesară elaborarea unei politici de salvare periodică a bazei de date ca, de exemplu, la sfârşitul unei zile de lucru, la sfârşitul săptămânii şi după ce s-au efectuat operaţiile de "închidere" a lunii curente.

(a) **salva (pe un suport extern)** / *(to) save* / *conserver* / Operaţie prin care datele din memoria volatilă RAM sunt transferate pe un suport de memorie permanentă, în general un disc sau o bandă. Exemple: cele mai răspândite medii folosite pentru salvarea datelor sunt discul magnetic, banda magnetică, discul compact.

salvare / *save* / *sauvegarde* / Funcţie care produce inhibarea memoriei, păstrând astfel informaţiile într-o secţiune de memorie.

sanie / *bow [contact piece]* / *archet* / Subansamblu al pantografului, susţinut de cadru şi compus din părţi de ghidare, suspensii, amortizoare, conductoare electrice flexibile de legătură, precum şi din una sau mai multe patine.

sarcină, 1[mărime] / *load [quantity]* / *charge [grandeur]* / Putere absorbită de un dispozitiv de sarcină.

sarcină, 2[entitate de lucru] ⇐ task / *task* / *tâche* / În multiprogramare sau în multiprelucrare, una sau mai multe secvenţe de instrucţiuni considerate de un program de comandă ca o entitate de lucru care trebuie efectuată de un calculator cu program memorat.

sarcină a curentului de electrod / *electrode current load* / *charge de courant de l'électrode* / Raportul dintre curentul de electrod şi aria secţiunii electrodului.

sarcină a sistemului electroenergetic / *load (in a system), 2[demanded power]* / *charge (dans un réseau), 2[puissance consommée]* / Sarcină însumată a tuturor instalaţiilor consumatoare de energie electrică a sistemului electroenergetic, inclusiv consumul tehnologic propriu al centralelor şi reţelelor electrice.

sarcină (a unei reţele electrice) / *load (in a system), 1[in a broad sense]* / *charge (dans un réseau), 1[sens large]* / Putere activă, reactivă sau aparentă produsă, transportată sau distribuită într-o reţea electrică.

sarcină (a unui transformator de curent) / *burden (of a current transformer)* / *charge (d'un transformateur de courant)* / Impedanţa circuitului secundar, exprimată în Ω, cu indicarea factorului de

putere. Sarcina este, în general, caracterizată prin puterea aparentă, exprimată în VA, pentru un factor de putere indicat şi pentru curentul secundar nominal.

sarcină (a unui transformator de măsurare) / *burden (of an instrument transformer)* / *charge (d'un transformateur de mesure)* / Impedanţă a circuitului secundar a unui transformator de măsurare. Notă: Sarcina este, în general, caracterizată prin puterea aparentă a circuitului secundar, la un factor de putere indicat, pentru curentul (tensiunea) secundar(ă) nominal(ă).

sarcină (a unui tub electronic) / *load (of an electronic tube)* / *charge (d'un tube électronique)* / Parte a circuitului situată dincolo de conexiunea de ieşire sau de planul de referinţă de ieşire.

sarcină adaptată (nereflectantă) / *matched termination* / *terminaison adaptée* / Sarcină a unei linii de transmisie pentru care energia reflectată este nulă.

sarcină adaptată [în terapia cu microunde] / *matched load [in microwave therapy]* / *charge appropriée* / Sarcină rezistivă, având în mod normal între 50 Ω şi 75 Ω şi care, înlocuind un aplicator, produce o rată a undelor staţionare (TOS) sub 1,5 în cablul de conexiune al aplicatorului sau în ghidul de unde.

sarcină aparentă / *apparent charge* / *charge apparente* / Sarcină a unei descărcări parţiale care, dacă este injectată instantaneu între bornele obiectului supus încercării, schimbă pe moment tensiunea între bornele sale cu aceeaşi cantitate ca descărcarea parţială.

sarcină artificială ⇐ sarcină fictivă / *dummy load* / *charge fictive* / Terminaţie disipativă şi neradiantă a unei linii de transmisiune, care simulează caracteristicile imitanţei sarcinii reale.

sarcină continuă / *continuous loading* / *charge continue* / Sarcina unei linii de transmisiune realizată prin aplicarea unui strat continuu sau prin înfăşurarea unei benzi continue dintr-un material magnetic, de-a lungul fiecărui conductor.

sarcină cu apă / *water load* / *charge à eau* / Sarcină adaptată a unei linii de transmisiune la care apa este elementul absorbant al energiei electromagnetice.

sarcină datorată chiciurei / *ice load (of an antenna)* / *charge due au givre* / Sarcină suplimentară exercitată de chiciură asupra unei antene şi a suportului acesteia.

sarcină de bază / *base load* / *charge de base* / Valoare minimă a sarcinii observate sau prevăzute într-un interval de timp determinat.

sarcină de funcţionare în siguranţă / *safe working load* / *charge de fonctionnement en sécurité* / Sarcina maximă pe un echipament sau o parte a acestuia care poate fi admisă conform unei declaraţii a furnizorului echipamentului sau al unor părţi ale acestuia, dacă instrucţiunile de instalare şi utilizare sunt respectate.

sarcină de ieşire (a unui traductor) / *output load (of a transducer)* / *charge de sortie (d'un transducteur)* / Rezistenţa efectivă totală a circuitelor şi aparatelor conectate exterior la bornele de ieşire ale unui traductor.

sarcină de precizie ⇒ sarcină nominală (a unui transformator de măsurare)

sarcină de protecţie / *protective task* / *tâche de protection* / Acţiune minimă de protecţie necesară pentru garantarea executării unei sarcini de siguranţă necesitată de un eveniment iniţiator ipotetic.

sarcină de siguranţă / *safety task* / *tâche de sûreté* / Măsurarea uneia sau mai multor variabile indicatoare ale unui eveniment iniţiator ipotetic specific, prelucrarea semnalelor, comanda şi execuţia acţiunilor de siguranţă necesare pentru împiedicarea depăşirii limitelor stabilite prin concepţie, comanda şi execuţia anumitor servicii ale dispozitivelor auxiliare ale sistemelor de siguranţă.

sarcină de vârf / *peak load* / *pointe de charge* / Valoare maximă a sarcinii într-o perioadă determinată de timp; ea poate fi

calculată ca maxim al sarcinilor momentane sau ca maxim al sarcinii medii corespunzătoare unor intervale de timp specificate (zi, lună, an).

sarcină deconectabilă / *interruptible load* / *charge interruptible* / Sarcină a consumurilor care, conform contractului, poate fi deconectată de la sistemul electroenergetic pentru o perioadă limitată de timp.

sarcină echilibrată / *balanced load* / *charge équilibrée* / Sarcină distribuită egal între conductoare sau ansambluri de conductoare ale unui sistem cu mai multe fire sau polifazat.

sarcină echivalentă de zgomot ⇒ zgomot echivalent de ieşire

sarcină electrică <Q> =! electricitate, 3[mărime] / *electric charge* <*Q*> / *charge électrique* <*Q*> / Mărime scalară aditivă şi conservativă de stare a unei microparticule sau a unui corp macroscopic care condiţionează interacţiunea electromagnetică a acestor corpuri, prin intermediul câmpului electromagnetic asociat lor. Notă: Un corp mic încărcat, situat în repaus în preajma altor corpuri imobile şi încărcate, este supus unei forţe electrice independente de orientare şi proporţională cu sarcina lui, care poate fi pozitivă, nulă sau negativă. Coeficientul vectorial de proporţionalitate este intensitatea câmpului electric, în punctul unde se găseşte corpul respectiv.

sarcină electrică elementară <e> / *elementary (electric) charge* <*e*> / *charge (électrique) élémentaire* <*e*> / Valoarea cuantei de sarcină electrică. $e = 1{,}60217733 \cdot 10^{-19}$ C (valoare admisă în 1986).

sarcină (electrică) negativă / *negative (electric) charge* / *charge (électrique) négative* / Sarcină electrică al cărei semn este acelaşi cu cel atribuit, prin convenţie, unui electron.

sarcină (electrică) pozitivă =! electricitate (pozitivă) / *positive (electric) charge* / *charge (électrique) positive* / Sarcină electrică al cărei semn este acelaşi cu cel atribuit, prin convenţie, unui nucleu atomic.

sarcină fictivă ⇒ sarcină artificială

sarcină internă (a unui transformator de curent) / *internal burden (of a current transformer)* / *charge interne (d'un transformateur de courant)* / Impedanţa înfăşurării secundare a unui transformator de curent.

sarcină lineică ⇒ densitate de linie a sarcinii electrice

sarcină maximă a unui contor de energie electrică / *maximum output of an MTE* / *charge maximale d'un EEC* / Sarcină exprimată în VA, corespunzătoare puterii maxime furnizate bornelor unui contor de energie electrică, pentru care nu sunt depăşite limitele de eroare admisibile, în condiţii de referinţă. Sarcina trebuie definită separat pentru circuitele de curent şi pentru cele de tensiune.

sarcină minimă de ruptură / *minimum breaking load* / *charge minimale de rupture* / Sarcina maximă pentru care legea lui Hooke este aplicabilă.

sarcină mobilă / *sliding load* / *charge mobile* / Terminaţie disipativă a unei linii de transmisiune care poate fi deplasată de-a lungul liniei.

sarcină neadaptată ⇐ terminaţie neadaptată / *mismatched termination* / *terminaison non adaptée* / Terminaţie a unei linii de transmisiune care reflectă o fracţiune specificată din energia incidentă.

sarcină nominală ⇒ plină sarcină

sarcină nominală (a unui transformator de măsurare) ⇐ sarcină de precizie / *rated burden* / *charge assignée (d'un transformateur de mesure)* / Valoare a sarcinii la care sunt raportate cerinţele de precizie specificate.

sarcină nominală (a unui transformator de tensiune) / *rated burden (of a voltage transformer)* / *charge de précision (d'un transformateur de tension)* / Valoare a sarcinii pentru care sunt formulate condiţiile de precizie.

sarcină optimă / *optimum load / charge optimale (dans un réseau)* / Valoare a sarcinii unei instalaţii a sistemului electroenergetic, care corespunde unui cost actualizat minim al pierderilor de energie la nivelul sistemului.

sarcină pe osie / *axle load / charge par essieu* / Forţă verticală cu care roţile unei osii acţionează în stare de repaus, asupra şinelor, în palier, masa vehiculului în cauză fiind masa în stare de serviciu.

sarcină plină (a unei maşini electrice) / *full load (of an electrical machine) / pleine charge (d'une machine électrique)* / Sarcină care determină funcţionarea unei maşini electrice rotative la caracteristicile sale nominale.

sarcină recuperată [a unei diode sau a unui tiristor] / *recovered charge [of a diode or thyristor] / charge récupérée [d'une diode ou d'un thyristor]* / Sarcină electrică totală recuperată într-o diodă sau într-un tiristor după comutarea dintr-o stare de conducţie specificată într-o stare de blocare specificată. Notă: Această sarcină este compusă din cea a purtătorilor de sarcină stocaţi şi a capacităţii stratului de sărăcire.

sarcină recuperată în stare de blocare / *off-state recovered charge (of a reverse conducting triode thyristor) / charge recouvrée à l'état bloqué (d'un thyristor triode passant en inverse)* / Sarcină recuperată de tiristor după comutarea de la o condiţie de curent invers specificată la condiţia de stare de blocare specificată.

sarcină reglabilă / *controllable load / charge modulable* / Sarcină pe care anumiţi consumatori sunt obligaţi prin contract să o reducă pentru o perioadă limitată de timp, la solicitarea distribuitorului.

sarcină reportabilă / *deferrable load / charge reportable* / Sarcină care necesită alimentare doar o parte din zi şi a cărei alimentare poate fi amânată în timp. Exemple: sarcinile de încălzire, de pompare etc.

sarcină spaţială / *space charge / charge d'espace* / Sarcină electrică datorată prezenţei electronilor sau ionilor într-o regiune a spaţiului şi a cărei densitate rezultantă este diferită de zero.

sarcină specifică a cuzinetului / *bearing pressure / charge spécifique du coussinet* / Sarcina suportată de cuzinet pe unitatea de suprafaţă plană, aceasta fiind produsul dintre lungimea portantă şi diametrul fusului.

sarcină specifică de fibrilaţie $<F_q>$ / *specific fibrillation charge* $<F_q>$ / *charge spécifique de fibrillation* $<F_q>$ / Valoarea minimă a cantităţii de electricitate pentru un impuls de scurtă durată care, în condiţii date privind forma de undă, traiectul curentului, faza cardiacă, provoacă cu o anumită probabilitate fibrilaţia ventriculară.

sarcină statică ⇐ luciu pe hârtie sau carton / *static load / charge statique* / Încărcarea maximă a unei părţi, exclusiv încărcările provocate de accelerarea sau decelerarea maselor. Dacă o sarcină este divizată pe mai multe părţi de suport paralele şi dacă repartiţia pe aceste părţi nu este determinată fără echivoc, trebuie considerată posibilitatea cea mai defavorabilă.

sarcină superficială ⇒ densitate de suprafaţă a sarcinii (electrice)

sarcină totală / *total load / charge totale* / Suma sarcinii statice şi a forţelor provocate de acceleraţia şi deceleraţia produse în condiţii normale.

sarcină volumică ⇒ densitate de volum a sarcinii (electrice)

sare de încălzire / *heating salt / sel de chauffage* / Sare în stare topită care posedă o puternică conductivitate şi poate fi utilizată ca baie de încălzire.

sârmă / *wire [in a stranded conductor] / fil [dans un conducteur câblé]* / Unul din firele individuale utilizat la fabricarea unui conductor multifilar torsadat al unei linii electrice.

sas sanitar / *sanitary lock / sas sanitaire* / Cameră destinată trecerii dintr-o zonă în

alta şi împiedicării răspândirii substanţelor radioactive între diferite zone.

satinaj (pe hârtie sau carton) / *glaze (on paper or board)* / *glacé (sur papier ou carton)* / Finisaj lucios dat hârtiei sau cartonului, pe una sau ambele feţe, prin procedee adecvate de uscare şi netezire mecanică (prin calandrare).

saturaţie / *saturation* / *effet de saturation* / Fenomen reprezentat printr-o curbă caracteristică a cărei ordonată (mărimea de ieşire) este aproape invariabilă după ce abscisa (mărimea de intrare) depăşeşte o valoare determinată.

saturaţie (a unei senzaţii vizuale) / *saturation (of a visual sensation)* / *saturation (d'une sensation visuelle)* / Cromie a unei suprafeţe, evaluată în funcţie de luminozitatea sa. Notă: În condiţii date de observaţie şi pentru niveluri de luminanţă ce corespund vederii diurne, un stimul de culoare de cromaticitate dată prezintă aproximativ aceeaşi saturaţie pentru toate nivelurile de luminanţă, cu excepţia cazurilor în care luminozitatea este foarte ridicată.

saturaţie (magnetică) / *magnetic saturation* / *saturation (magnétique)* / Stare a unui material magnetic în care magnetizaţia nu mai poate fi sporită semnificativ prin sporirea intensităţii câmpului magnetic.

săgeată / *sag* / *flèche* / Distanţă maximă pe verticală între un conductor şi linia dreaptă care uneşte punctele în care acesta este suspendat la stâlpi.

săgeată a cablului purtător / *catenary sag* / *flèche du cable porteur* / Diferenţa de înălţime între punctele de suspensie ale catenarei şi punctul său cel mai de jos.

săgeată a firului de contact / *contact wire sag* / *flèche du fil de contact* / Diferenţa de înălţime a firului de contact în dreptul punctelor de susţinere şi la mijlocul distanţei dintre stâlpi.

săgeată iniţială a planului de contact / *contact wire pre-sag* / *flèche initiale du plan de contact* / Valoare iniţială impusă săgeţii firului de contact în timpul montării sale.

săgeată maximă / ... / *creux de portée* / Distanţa pe verticală dintre doua plane orizontale, unul trecând prin punctul de suspendare a unui conductor la stâlpul cel mai ridicat, iar celalalt tangent la curba pe care se plasează acel conductor.

săpătură a fundaţiei ⇐ groapă de fundaţie / *excavation* / *fouille* / Săpătură executată în sol pentru turnarea unei fundaţii.

săpătură de bază / *bell* / *redan* / Parte periferică, evazată, a tălpii unei fundaţii, care întăreşte legătura fundaţiei la sol.

sărăcire / *depletion* / *appauvrissement* / Reducere a concentraţiei unuia sau mai multor izotopi într-un material sau într-una din componentele sale.

săruri tampon ⇒ soluţie tampon

scalar ⇒ mărime scalară

scalar [real] / *scalar [real]* / *scalaire [réel]* / Mărime caracterizată printr-o singură valoare.

scalare (pentru conversie analog-digitală) / *scaling (for analogue-to-digital conversion)* / *mise à l'échelle (pour la conversion analogique-numérique)* / Operaţie care precede în general o conversie analog-numerică, cuprinzând fie o amplificare, fie o atenuare pentru adaptarea domeniului semnalului de intrare la cel al convertorului.

scală convenţională de referinţă / *conventional reference scale* / *échelle de repérage* / Pentru mărimi particulare de o natură dată, ansamblu continuu sau discret de repere ordonate, definit prin convenţie ca referinţă pentru clasarea în ordine crescătoare sau descrescătoare a mărimilor de această natură. Exemple: scala durităţii a lui Mohs, scala pH-ului, scala indicilor octanici pentru carburanţi etc.

scală cu zero suprimat / *suppressed-zero scale* / *échelle à zéro décalé* / Scală gradată al cărei interval de măsurare nu conţine valoarea zero. Exemplu: scala unui termometru medical.

scală de măsurare / *measuring scale / échelle de mesure* / Porţiune a scalei unui aparat în interiorul cărei măsurările se pot efectua cu o precizie dată, indicată de către constructor sau determinată prin etalonare. Notă: Utilizarea noţiunii de scală, cu acest sens, se aplică atât aparatelor de tip analogic, cât şi celor de tip numeric.

scală de precizie / *effective scale / échelle de précision* / Porţiune a scalei de măsurare în interiorul căreia măsurările se pot efectua cu o precizie specificată, în afara acesteia măsurările făcându-se cu o precizie inferioară.

scală de turbulenţă / *scale of turbulence / échelle de turbulence* / Lungime care reprezintă dimensiunea medie a neregularităţilor unui mediu datorate turbulenţei acestuia.

scală dilatată / *expanded scale / échelle dilatée* / Scală în care o porţiune a intervalului de măsurare ocupă o lungime relativ mai mare decât celelalte.

scală gradată (a unui aparat analogic) / *scale (of an analogue instrument) / échelle (d'un appareil analogique)* / Serie de marcaje, cifre sau alte semne care aparţin unui dispozitiv indicator.

scală liniară / *linear scale / échelle linéaire* / Scală a cărei gradaţie este formată din diviziuni egale corespunzătoare fiecare aceluiaşi număr de unităţi. Notă: O scală liniară ale cărei diviziuni sunt constante se numeşte scală uniformă.

scală neliniară / *non-linear scale / échelle non linéaire* / Scală în care diviziunile corespunzătoare aceluiaşi număr de unităţi nu sunt egale. Notă: Anumite scale neliniare sunt desemnate prin denumiri speciale ca, de exemplu, scala cuadratică, scala logaritmică etc.

scală neliniară contractată / *non-linear contracting scale / échelle non linéaire contractée* / Scală în care gradaţia corespunzătoare mediei aritmetice $C = (A + B)/2$ se situează între 65 % şi 100 % din lungimea scalei corespunzătoare domeniului de măsurare, A fiind limita inferioară iar B cea superioară a domeniului.

scală nominală / *rated scale / échelle assignée* / Valoarea maximă a scalei cuprinsă între limitele scalei de măsurare.

scântei filante la comutaţia unei maşini / *streamers / étincelles filantes à la commutation d'une machine* / Mici arcuri care se amorsează între lamelele consecutive ale colectorului şi care nu se sting decât la o anumită distanţă de muchia de ieşire; percepute de ochi sub forma unor linii continue luminoase trasate pe colector.

scântei fuzante la comutaţia unei maşini / *shooting sparks / étincelles fusantes à la commutation d'une machine* / Particule incandescente care ţâşnesc de pe muchia de ieşire a periei,cu traiectorii aeriene care dau impresia unor linii drepte luminoase.

scântei obişnuite la comutaţia unei maşini electrice / *ordinary sparks / étincelles ordinaires à la commutation d'une machine* / Scântei de toate mărimile, localizate pe muchiile periilor.

scânteie (electrică) / *(electric) spark / étincelle (électrique)* / Arc electric cu o extensie restrânsă şi o durată foarte scurtă. Notă: O scânteie electrică este în general însoţită de un efect sonor.

scânteiere ⇒ scintilaţie

scânteiere (într-un tub electronic) / *flash-arc / flash [tubes électroniques]* / Creştere puternică, bruscă şi imprevizibilă a curentului într-un tub, datorată neregularităţilor de la suprafaţa electrozilor, evoluţiei gazului etc., care poate conduce la un arc continuu între electrozi, în general de scurtă durată şi care se stinge de la sine.

scară [funcţii treaptă] / *staircase / escalier* / Secvenţă periodică şi finită de funcţii treaptă de amplitudini egale şi aceeaşi polaritate, în lipsa unei indicaţii contrare.

scară a timpului / *time scale / trame temporelle* / Succesiune de intervale de timp adiacente predeterminate. Notă: In-

tervalele de timp succesive ale unei scale temporale nu au în mod necesar aceeași durată.

scară a timpului ciclică / *cyclic time-scale* / *trame temporelle cyclique* / Scară a timpului constituită dintr-o succesiune periodică de cicluri care reprezintă fiecare un grup de intervale de timp. Notă: Intervalele de timp care constituie un ciclu nu au în mod necesar aceeași durată, la modul ideal toate ciclurile trebuind să fie identice iar variațiile posibile menținute între limite specificate.

scară de nuanțe ⇐ scară de tonalități / *tone wedge* / *échelle des teintes* / Scară optică dotată cu un anumit număr de nuanțe de densitate optică variabile în trepte între negru și alb.

scară de tonalități ⇒ scară de nuanțe

scădere a câștigului antenei / *gain degradation* / *baisse de gain d'antenne* / Diminuarea aparentă a sumei câștigurilor, exprimate în dB, ale unei antene de emisie și ale antenei de recepție asociate, pe un traseu radioelectric lung, cu producerea de-a lungul acestuia a unor importante fenomene de difuzie. Notă: Scăderea câștigului antenei este legată simultan de caracteristicile radiației antenelor și de caracteristicile de propagare de-a lungul traseului radioelectric.

scădere a frecvenței [într-un sistem electroenergetic] / *frequency reduction [in a power system]* / *baisse de fréquence [dans un réseau d'énergie électrique]* / Reducere prelungită a frecvenței sistemului electroenergetic, datorată în general unei suprasarcini sau unui deficit de putere.

scădere treptată a amplitudinii unui semnal radio sau de televiziune ⇐ suprimare progresivă a unui semnal radio sau de televiziune / *fade-out* / *extinction [du signal, en reception]* / Atenuare profundă și îndelungată la recepția undelor radioelectrice.

scăpări (ale unui generator de semnale) / *leakage (of a signal generator)* / *fuite (d'un générateur de signaux)* / Tensiuni parazite rezultate din imperfecțiunile interne ale generatorului și prezente în conductoarele exterioare, inclusiv cele de alimentare.

scăpări (de neutroni) ⇒ pierderi de neutroni

scăpări (de radiații ionizante) ⇒ scurgere (la protecții)

scăzător / *subtracter* / *soustracteur* / Dispozitiv ale cărui date de ieșire reprezintă diferența numerelor reprezentate prin datele de intrare.

scăzător complet / *full subtracter* / *soustracteur complet* / Circuit combinațional care are: trei intrări care sunt un descăzut I, o mărire scăzută J și o cifră de împrumut K, provenită din altă operație; două ieșiri, una fiind o diferență fără cifră de transport W, între prima cifră și suma cifrei a doua cu cifra de împrumut, iar cealaltă fiind o nouă cifră de împrumut X; ieșirile sunt funcție de intrări.

schelet macro / *skeletal code* / *squelette* / Ansamblu de instrucțiuni din care anumite părți, de exemplu adresele, trebuie completate sau particularizate de fiecare dată când acest ansamblu este utilizat.

schemă a bazei de date / *database schema* / *schéma de la base de données* / O descriere teoretică a unei baze de date, care specifică exact structura bazei de date (structura conceptuală sau structura fizică), tipurile de date ce vor fi memorate în baza de date, restricțiile la care aceste date trebuie să se supună etc.

schemă a circuitelor / *circuit diagram* / *schéma des circuits* / Schemă explicativă destinată facilitării înțelegerii detaliate a funcționării unui aparat de măsurat, care reprezintă, prin intermediul simbolurilor, toate elementele aparatului sau ale unei părți a acestuia și legăturile lor, în particular toate conexiunile electrice în legătură cu funcționarea aparatului.

schemă a unei rețele / *system diagram* / *schéma d'un réseau* / Reprezentare topologică a unei rețele al cărei conținut

informaţional depinde de o anumită cerinţă.

schemă bloc a sistemului automat / *block diagram for a feedback control system* / *schéma fonctionnel d'un système de régulation automatique* / Schemă a sistemului automat ce conţine cel puţin: o intrare, o ieşire, un comparator, un lanţ de acţiune şi un lanţ de reacţie.

schemă conceptuală / *conceptual schema* / *schéma conceptuel* / O specificare a structurii bazei de date, rezultată în urma analizei problemei reale, care se interpune între schema fizică (ce dă detalii de stocare fizică a datelor pe disc) şi schema externă (modul în care utilizatorul vede datele şi cum i se prezintă aplicaţia) şi care reprezintă o descriere la nivel logic al organizării datelor, cu specificarea relaţiilor dintre înregistrările fizice şi a regulilor de integritate ale bazei de date.

schemă de amplasare a componentelor / *component location illustration* / *schéma de localisation des composants* / Schemă sau fotografie pe care sunt prezentate elementele componente ale unui aparat de măsurat sub o formă simplificată dar recognoscibilă, ilustrând amplasarea acestora în aparat sau într-unul din subansamblele acestuia.

schemă de cablaj ⇒ schemă de conexiuni, 1[a unui aparat de măsurat]

schemă de conexiuni, 1[a unui aparat de măsurat] ⇐ schemă de cablaj / *wiring diagram* / *schéma de réalisation* / Schemă destinată ghidării realizării şi verificării conexiunilor interioare şi/sau exterioare ale unui aparat de măsurat sau ale unei părţi a acestuia, putând indica dispunerea diferitelor elemente şi accesorii ca, de exemplu, bornele de racordare şi cablajul aferent.

schemă de conexiuni, 2[în prelucrarea datelor] ⇐ tablou de distribuţie / *plugboard chart* / *schéma de connexion* / Schemă care indică, pentru o lucrare dată, amplasamentele în tabloul de conexiuni unde trebuie inserate fişele.

schemă de flux ⇒ schemă (de prelucrare)

schemă de încărcare / *loading case* / *cas de charge* / Ansamblu de eforturi aplicate unui element al unei linii electrice aeriene pentru o ipoteză de încărcare dată.

schemă (de prelucrare) ⇐ schemă de flux =! organigramă / *flowchart* / *organigramme* / Reprezentare grafică în care sunt utilizate simboluri pentru a figura elemente ca: operaţii, date, fluxuri, echipamente, în scopul definirii, analizei sau soluţionării unei probleme. Exemplu: organigrama unui proces industrial.

schemă de relaţie / *relation scheme* / *schéma de rélation* / Colecţie de atribute, ale căror valori fac parte din domeniul fiecărui atribut.

schemă funcţională / *functional diagram* / *schéma fonctionnel* / 1. Schemă a unui sistem, a unui calculator sau a unui alt echipament ale căror părţi principale sunt reprezentate cu ajutorul unor simboluri funcţionale, legate prin conexiuni orientate, astfel încât să indice funcţiile lor esenţiale. 2. Reprezentare simbolică a acţiunilor dintr-un sistem prin blocuri funcţionale legate prin linii de acţiune. Note: 1. Liniile de acţiune nu reprezintă cu necesitate conexiuni fizice. 2. În cazul comenzii automate, o schemă funcţională este uneori calificată, mai simplu, schemă bloc.

schemă funcţională a unei reţele / *system operational diagram* / *schéma d'exploitation d'un réseau* / Schemă a unei reţele reprezentând o stare de funcţionare particulară.

schemă logică / *logic diagram* / *schéma logique* / Reprezentare grafică a unei concepţii logice.

schemă monofilară a unei reţele / *single-line diagram* / *schéma unifilaire d'un réseau* / Schemă a unei reţele în care legăturile polifazate sunt reprezentate prin echivalentul lor monofazat.

schemă topologică a unei reţele / *topological diagram of a network* / *schéma*

topologique d'un réseau / Reprezentare grafică a topologiei unei rețele.

schemă trifazată a unei rețele / *three-phase system diagram* / *schéma triphasé d'un réseau* / Schemă a unei rețele trifazate în care fiecare conductor de fază și conductor neutru sunt reprezentați prin linii separate.

schimb de poziții temporale / *time-slot interchange* / *échange de créneaux temporels* / Transferul informațiilor de la o poziție temporală la alta, între joncțiuni de intrare și de ieșire cu multiplexare temporală.

(a) schimba starea (pentru un releu electric) / *(to) change over (for an electrical relay)* / *changer d'état (pour un relais électrique)* / A funcționa sau a reveni.

schimbare a adaptării cromatice / *change of chromatic adaptation* / *changement d'adaptation chromatique* / Trecerea de la o stare de adaptare cromatică la alta.

schimbare de scară (în infografie) / *scaling (in computer graphics)* / *changement d'échelle (en infographie)* / Mărirea sau reducerea unei imagini întregi sau a unei părți a ei. Notă: Schimbarea de scară nu e neaparat aceeași în toate direcțiile.

schimbare de stare (a unui releu cu radioelement) / *change-over (of a RAR)* / *changement d'état (d'un RAR)* / Orice trecere de la o stare la alta ca, de exemplu, acționarea sau revenirea unui releu cu radioelement.

schimbare de stare intempestivă / *faulty change-over* / *changement d'état intempestif* / În cazul unui releu cu radioelement, pentru un debit de fluență dat al unei radiații, trecerea de la starea cea mai probabilă la cea mai puțin probabilă.

schimbare pe cifre / *figures shift* / *inversion-chiffres* / Inversiune care are ca rezultat traducerea semnalelor de intrare în caractere sau funcții ale registrului de cifre.

schimbare pe litere / *letters shift* / *inversion-lettres* / Inversiune care are ca rezultat traducerea semnalelor de intrare în caractere sau funcții ale registrului de litere.

schimbare pe litere-cifre / *case shift* / *inversion [en télégraphie]* / Trecerea mecanismului de traducere al unui receptor telegrafic imprimator de la poziția de imprimare a unei serii de caractere la poziția de imprimare a altei serii de caractere.

schimbător de casete / *cassette changer* / *changeur de cassette* / Dispozitiv care conține una sau mai multe casete astfel dispuse încât una este pregătită pentru prima expunere, iar celelalte sunt aduse în același loc prin comandă la distanță pentru expunerile următoare.

schimbător de căldură / *heat exchanger* / *échangeur de chaleur* / Dispozitiv destinat transferului căldurii unui fluid de răcire la altul, menținând cele două fluide separate.

schimbător de fază / *phase shifter [transformer]* / *décaleur de phase* / Transformator în care se pot varia unghiurile de fază ale tensiunilor secundare în raport cu tensiunile primare.

schimbător de film / *film changer* / *changeur de film* / Aparat automat utilizat, de exemplu, în angiografie, pentru obținerea într-un interval scurt de timp a unei serii de radiograme și constând în esență dintr-un dispozitiv pentru înlocuirea rapidă a unui film cu un altul.

schimbător de frecvență ⇒ convertor (de frecvență)

schimbător stereoscopic de casete / *stereoscopic cassette changer* / *changeur stéréoscopique de cassette* / Schimbător de casete care permite efectuarea a două radiograme, cu tubul de radiații X situat în două poziții diferite, astfel încât filmul examinat cu un stereoscop să poată oferi o imagine tridimensională (stereoscopică) a obiectului radiografiat.

scintigraf (cu radionuclizi) / *(radionuclide) scanner* / *scintigraphe (à radionucléides)* / Echipament destinat efec-

tuării de scintigrafii cu ajutorul unuia sau mai multor ansambluri detectoare de radiaţii, în care imaginea se formează prin deplasarea capului detectorului în raport cu obiectul, raportând informaţiile de ieşire ale detectorului la poziţia corespunzătoare a imaginii radiologice.

scintigrafie / *scintigraphy* / *scintigraphie* / Tehnică de înregistrare a distribuţiei unui radionuclid în organism.

scintigramă / *scintigram* / *scintigramme* / Înregistrarea unui dispozitiv de baleiere, în general a variaţiilor de densitate, pe hârtie sau pe film fotografic.

scintilator / *scintillator* / *scintillateur* / 1. Material luminescent, în general solid sau lichid, ce poate produce o radioluminescenţă cu o slabă persistenţă. 2. Element sensibil la radiaţii, într-un detector cu scintilaţie, constituit dintr-o cantitate determinată de material scintilator sub o formă adecvată.

scintilaţie ⇐ scânteiere ⇐ explozie luminescentă de scurtă durată ⇐ licărire / *scintillation (of a scintillator)* / *scintillation (d'un scintillateur)* / Luminescenţă de scurtă durată, de ordinul microsecundelor sau mai scurtă, provocată de o particulă ionizantă.

scintilaţie [în propagarea undelor electromagnetice] / *scintillation [in radio propagation]* / *scintillation [en propagation radioélectriques]* / Fluctuaţie neregulată a unei caracteristici a câmpului electromagnetic ca, de exemplu, amplitudinea, faza, polarizarea, direcţia de sosire, fluctuaţie datorată variaţiilor indicilor de refracţie ai anumitor medii traversate.

scos de sub tensiune ⇐ fără alimentare / *dead* / *hors tension* / Caracterizează un dispozitiv sau un circuit care nu este supus unei tensiuni aplicate.

(a) scrie / *(to) write* / *écrire* / A înregistra, permanent sau tranzitoriu, date într-o memorie sau pe un suport de date.

scriere / *writing* / *écriture* / Acţiunea de înregistrare, permanentă sau tranzitorie, a datelor într-o memorie sau pe un suport de date.

scriere (într-un tub cu memorie) ⇐ inscripţionare (într-un tub cu memorie) / *writing (for a storage tube)* / *inscription* / Acţiune de introducere a informaţiilor care corespund unui semnal de intrare, în vederea memorării lor.

sculă ⇐ ustensilă / *tool* / *outil* / Orice obiect extracorporal utilizabil pentru strângerea sau desfacerea unui mijloc de fixare sau pentru efectuarea unei reglări.

scurgere brută / *gross leak* / *fuite franche* / Orice scurgere al cărei coeficient de scurgere standardizat echivalent depăşeşte 1 $Pa \cdot cm^2/s$.

scurgere fină / *fine leak* / *fuite fine* / Orice scurgere, al cărei coeficient de scurgere standardizat echivalent este mai mic de 1 $Pa \cdot cm^2/s$.

scurgere (la protecţii) ⇐ scăpări (de radiaţii ionizante) / *leakage (in a reactor)* / *fuite (dans un réacteur)* / Treceea radiaţiilor printr-un ecran de protecţie, în special prin orificii sau fisuri.

scurgere sangvină / *blood leak* / *fuite sanguine* / Dispersie sangvină în interiorul dializorului, între compartimentul sangvin şi cel al fluidului dializor.

scurgere virtuală / *virtual leak* / *fuite virtuelle* / Scurgere aparentă datorată scăpării lente a unui gaz absorbit, adsorbit sau închis.

scurtcircuit, 1[ansamblu de fenomene] / *short-circuit, [phenomenon]* / *court-circuit, [phénomène]* / Ansamblu de fenomene care au loc după stabilirea unei conexiuni în scurtcircuit.

scurtcircuit, 2[conexiune] / *short-circuit, [connection]* / *court-circuit, [connexion]* / Conexiune accidentală sau intenţională, printr-o rezistenţă sau o impedanţă relativ scăzută, a două sau a mai multor puncte ale unui circuit cu potenţiale electrice diferite.

scurtcircuit de funcţionare / *operating short-circuit* / *court-circuit de fonctionnement* / Scurtcircuit accidental între

electrod şi încărcătură în timpul procedeului tehnologic.

scurtcircuit de încercare / *testing short-circuit* / *court-circuit d'essai* / Scurtcircuit de scurtă durată între unul, doi sau trei electrozi şi încărcătura topită (în condiţiile de încălzire directă prin arc) sau între doi electrozi (în condiţiile de încălzire indirectă prin arc), în scopul determinării parametrilor liniei electrice a instalaţiei unui cuptor cu arc.

scurtcircuit îndepărtat faţă de un generator / *far-from-generator short circuit* / *court-circuit eloigné d'un générateur* / Scurtcircuit în timpul căruia amplitudinea componentei alternative simetrice a curentului de scurtcircuit prezumat rămâne practic constantă.

scut (al unei maşini electrice) / *end shield* / *flasque (d'une machine électrique)* / Piesă masivă sau perforată, fixată pe carcasa statorului şi care serveşte la protejarea înfăşurărilor.

scut-suport / *bearing shield* / *palier flasque* / Flanşă de capăt în care poate fi montat un lagăr prevăzut cu un orificiu pentru a permite trecerea aerului de răcire.

secret al comunicaţiilor / *telecommunication security* / *secret des communications* / Protecţie a informaţiilor în care semnalele sunt astfel prelucrate, încât numai persoanele autorizate şi dotate cu echipamentele adecvate pot avea acces la informaţiile reprezentate.

sectoare sensibile / *sensitive sectors* / *secteurs sensibles* / Sectoare ale câmpului optic al detectorului de radiaţii infraroşii.

sector / *sector [of a track or band]* / *secteur* / Porţiune a unei piste accesibilă capetelor magnetice în cursul unei deplasări unghiulare determinate a suportului de date (tambur magnetic, disc).

sector al impulsului / *pulse quadrant* / *secteur de l'impulsion* / Unul din cele patru elemente continue şi contigui ale unei forme de undă de impuls, de extindere cunoscută, care conţine o zonă de curbură maximă sau un punct de discontinuitate al pantei formei de undă. Limitele sectoarelor unei forme de undă de impuls rectangulare sau trapezoidale, în lipsa unei indicaţii contrare, sunt următoarele: primul sector: primul punct al bazei – punctul median al primei tranziţii; al 2-lea sector: punctul median al primei tranziţii – punctul central al vârfului; al 3-lea sector: punctul central al vârfului – punctul median al ultimei tranziţii; al 4-lea sector: punctul median al ulimei tranziţii – ultimul punct al bazei.

sector (de multiplex) / *sector (of a multiplex equipment)* / *secteur (de multiplex)* / Ansamblul dispozitivelor permanent asociate cu unul din canalele derivate în multiplexarea cu repartiţie în timp.

sector (pe un disc) / *sector* / *secteur (sur un disque)* / În cazul discurilor magnetice, reprezintă unitatea de informaţie citită sau scrisă fizic în cursul unui transfer de date. Notă: Un sector este o porţiune (de forma unui arc de cerc) a unui cilindru, deci o zonă a suportului magnetic aflată sub capul de citire-scriere pentru o anumită durată de timp. La începutul şi la sfârşitul unui sector se află informaţii speciale de sincronizare, memorate fie pe suportul magnetic, fie realizate sub forma unor găuri de sincronizare (la unele tipuri mai vechi de discuri flexibile).

sector mort / *dead sector* / *secteur mort* / Parte a suprafeţei cilindrului unui emiţător fototelegrafic cu tambur a cărui durată de explorare nu poate fi utilizată pentru transmiterea semnalelor de imagine.

sectorizare fizică / *hard sectoring* / *sectorisation physique* / Reperare fizică a sectoarelor pe un disc magnetic.

sectorizare logică / *soft sectoring* / *sectorisation logique* / Reperare a sectoarelor pe un disc magnetic cu ajutorul datelor înregistrate.

secţie a unei înfăşurări cu colector / *section (of a commutator winding)* / *section d'un enroulement à collecteur* / Cea mai scurtă parte a unei înfăşurări cu extremităţile conectate la două lamele de colector.

secție a unei înfășurări fără colector / *coil (section) of a distributed winding without commutator* / *section d'un enroulement sans collecteur* / Parte a unei înfășurări repartizate fără colector, inclusă între două conexiuni frontale succesive.

secție de bare / *busbar section* / *tronçon d'un jeu de barres* / Parte dintr-un sistem de bare care poate funcționa independent, la care se poate conecta numai o parte din circuitele stației.

secție de bobină / *coil section* / *section de bobine* / Element electric de bază al unei înfășurări, care formează un ansamblu de una sau mai multe spire izolate între ele.

secționare ⇐ separare [deconectare electrică] / *isolation [safety disconnection]* / *sectionnement (d'une installation électrique)* / Operație destinată asigurării scoaterii de sub tensiune, din motive de siguranță, a instalației sau a unei părți a ei, prin separarea acestei instalații sau numai a unei părți a ei de orice sursă de energie electrică.

secționare [în tracțiunea electrică] / *sectioning [electric traction]* / *sectionnement [traction électrique]* / Separare electrică a liniei de contact în mai multe zone, fiecare dintre ele putând fi izolată față de zonele adiacente, de exemplu prin intermediul întreruptoarelor.

secționare a liniei de contact / *conductor rail gap* / *sectionnement de rail de contact* / Interval lăsat între două elemente succesive ale liniei de contact.

secționare a unui sistem energetic / *network splitting* / *îlotage (d'un réseau)* / Măsură de urgență care constă în divizarea unui sistem electroenergetic în subsisteme în cadrul cărora există un echilibru între producerea energiei electrice și sarcini, în vederea obținerii unei funcționări izolate.

secționare cu lamă de aer / *insulated overlap* / *sectionnement à lame d'air* / Separare longitudinală printr-o izolare cu aer, mecanică și electrică, a două zone adiacente liniei de contact cu asigurarea captării continue a curentului prin intermediul elementului de priză de curent alunecătoare.

secționare cu zonă neutră / *neutral section* / *section de séparation* / Separare a unei porțiuni de linie de contact, care în mod normal nu este sub tensiune, fiind prevăzută la fiecare capăt cu câte o lamă de aer sau un izolator de secționare și care este parcursă de tren prin inerție.

secțiune [a unei rețele] / *cut-set* / *(ensemble de) coupure* / O mulțime de laturi ale unui graf astfel încât eliminarea tuturor laturilor sale face să crească numărul părților neconexe ale grafului, iar menținerea unei singure laturi face să nu crească acest număr.

secțiune critică / *critical section* / *section critique* / Secvență de cod nereentrant care poate fi executată de către un singur program la un moment dat. Notă: În această parte a programului procesul accesează zone de memorie partajată, fișiere utilizate în comun cu alte procese sau alte resurse comune a căror utilizare fără excludere mutuală poate conduce la condiții de cursă, fiind necesar astfel ca execuția secțiunii critice să se termine într-un timp cât mai scurt (pentru a permite și altor procese aflate în așteptare să intre în secțiune critică).

secțiune de adaptare ⇐ adaptor (al unui ghid de unde) / *matching section (of a transmission line)* / *tronçon d'adaptation* / Tronson de linie de transmisiune cu secțiune transversală modificată, sau care conține piese interioare metalice sau dielectrice pentru obținerea unei transformări a impedanței.

secțiune de cablu elementară / *elementary cable section* / *section élémentaire de câble* / Ansamblu format din suportul de transmisiune și eventualele elemente asociate ca, de exemplu, matisările, conectoarele sau cablurile flexibile, situate între două extremități de secțiune consecutive. Notă: Mediul de transmisiune principal cuprinde, în general, mai multe cabluri interconectate, de lungimi standardizate.

secţiune de grup primar / *group section* / *section de groupe primaire* / Ansamblu al mijloacelor de transmisiune care conţine o singură legătură în linie sau mai multe legături în linie consecutive, care asigură banda de frecvenţe standardizată a unui grup primar între două repartitoare de grupuri primare consecutive sau puncte echivalente. Note: 1. În lipsa unor specificări contrare, o secţiune de grup primar asigură o transmisiune în ambele sensuri. 2. În mod similar se definesc secţiunea de grup secundar, secţiunea de grup terţiar, secţiunea de grup cuaternar, secţiunea de hipergrup, secţiunea de ansamblu de 15 grupuri secundare.

secţiune de linie digitală / *digital line section* / *section de ligne numérique* / Secţiune digitală realizată pe baza unui suport de transmisiune artificial ca, de exemplu, o pereche simetrică, o pereche coaxială sau o fibră optică. 1

secţiune de reglare de linie / *regulated line section* / *section de régulation de ligne* / Succesiune de secţiuni elementare amplificate pe care semnalul în linie şi una sau mai multe unde pilot de reglare de linie sunt transmise integral, trecând în puncte intermediare prin aceleaşi regulatoare de amplitudine. Notă: La sfârşitul unei secţiuni de reglare de linie, undele pilot emise la origine sunt, după caz, suprimate, reconstituite sau înlocuite de noi unde pilot emise la nivelul de referinţă.

secţiune efectivă (a unei bobine de explorare) / *effective area (of a search coil)* / *section effective (d'une bobine d'exploration)* / Arie fictivă al cărei produs cu numărul de spire şi cu viteza de variaţie a inducţiei magnetice este egal cu tensiunea indusă într-o bobină de explorare când aceasta este plasată într-un câmp magnetic uniform, variabil în timp, a cărui direcţie este paralelă cu axa bobinei.

secţiune efectivă de dispersie (a unei antene) ⇐ secţiune efectivă de împrăştiere / *scattering cross-section (of an antenna)* / *aire de rérayonnement (d'une antenne)* / Raportul dintre puterea totală, pe care ar trebui să o radieze o antenă izotropă pentru a produce o intensitate de radiaţie egală cu cea a radiaţiei inverse a unei antene de recepţie date într-o direcţie specificată, şi densitatea fluxului de putere a undei plane incidente cu polarizare şi direcţie de propagare specificate.

secţiune efectivă de împrăştiere ⇒ secţiune efectivă de dispersie (a unei antene)

secţiune (eficace) / *cross-section (of interaction)* / *section efficace (d'interaction)* / Raportul dintre probabilitatea P de intercţiune a unei particule încărcate sau neîncărcate cu o entitate-ţintă şi fluxul particulelor Φ la care entitatea-ţintă este supusă: $\sigma = \frac{P}{\Phi}$. Note: 1. În fizica reactorului, acest termen se aplică uneori unui grup de particule ţintă, de exemplu particulelor conţinute în unitatea de volum (secţiunea eficace macroscopică) în unitatea de masă, sau celor corespunzătoare unui obiect determinat. 2. În lipsa unei precizări speciale, termenul de secţiune eficace înseamnă secţiune eficace macroscopică.

secţiune eficace a extracţiei de grup / *group removal cross-section* / *section effiace d'extraction de groupe* / Secţiune eficace medie ponderată, caracteristică unui grup de energie, ţinând cont de extracţia neutronilor din acest grup prin toate procesele.

secţiune eficace de absorbţie de neutroni / *neutron absorption cross-section* / *section efficace d'absorption des neutrons* / Secţiune eficace relativă la procesul de absorbţie de neutroni, care reprezintă diferenţa dintre secţiunea eficace totală şi secţiunea eficace de împrăştiere.

secţiune eficace de absorbţie totală a unui detector / *detector cross-section [total absorption]* / *section efficace d'absorption totale du détecteur* / Pentru o energie a fotonilor dată, raportul dintre suprafaţa vârfului şi fluenţa fotonilor

incidenți (foton/cm^2) în condiții experimentale specificate.

secțiune eficace de activare / *activation cross section* / *section efficace d'activation* / Secțiune eficace relativă la formarea unui radionuclid printr-o interacțiune determinată.

secțiune eficace de captură / *capture cross-section* / *section efficace de capture* / Secțiune eficace relativă la procesul de captură.

secțiune eficace de ciocnire (a unei molecule de către un electron) / *effective collision cross-section* / *section efficace de choc* / Probabilitatea de ciocnire pe unitatea de lungime parcursă a particulelor incidente, împărțită la densitatea de particule din țintă.

secțiune eficace de fisiune / *fission cross-section* / *section efficace de fission* / Secțiune eficace relativă la procesul de fisiune.

secțiune eficace (de interacțiune) neelastică / *nonelastic (interaction) cross-section* / *section efficace (d'interaction) non élastique* / Diferența dintre secțiunea eficace totală și secțiunea eficace de împrăștiere elastică. Notă: Secțiunea eficace neelastică este diferită de secțiunea eficace de împrăștiere inelastică.

secțiune eficace de împrăștiere / *scattering cross-section* / *section efficace de diffusion* / Secțiune eficace relativă la procesul de împrăștiere.

secțiune eficace de împrăștiere coerentă / *coherent scattering cross-section* / *section efficace de diffusion cohérente* / Secțiune eficace relativă la procesul de împrăștiere coerentă.

secțiune eficace de împrăștiere elastică / *elastic scattering cross-section* / *section efficace de diffusion élastique* / Secțiune eficace relativă la procesul de împrăștiere elastică.

secțiune eficace de împrăștiere incoerentă / *incoherent scattering cross-section* / *section efficace de diffusion incohérente* / Secțiune eficace relativă la procesul de împrăștiere incoerentă.

secțiune eficace de împrăștiere inelastică / *inelastic scattering cross-section* / *section efficace de diffusion inélastique* / Secțiune eficace relativă la procesul de împrăștiere inelastică.

secțiune eficace de împrăștiere inelastică radiativă / *radiative inelastic scattering cross-section* / *section efficace de diffusion inélastique radiative* / Secțiune eficace relativă la procesul de împrăștiere inelastică radiativă.

secțiune eficace de împrăștiere inelastică termică / *thermal inelastic scattering cross-section* / *section efficace de diffusion inélastique thermique* / Secțiune eficace relativă la procesul de împrăștiere inelastică termică.

secțiune eficace de transfer de grup prin împrăștiere / *group transfer scattering cross-section* / *section efficace de transfert de groupe par diffusion* / Secțiune eficace medie ponderată, caracteristică structurii grupelor de energie, ținând cont de transferul neutronilor prin împrăștiere dintr-un grup determinat într-altul. Reprezintă unul din elementele matricei corespondente de transfer prin împrăștiere de grup.

secțiune eficace de transport / *transport cross-section* / *section efficace de transport* / Diferența dintre secțiunea eficace totală și produsul dintre secțiunea eficace de împrăștiere și media cosinusului unghiului de împrăștiere în sistemul laboratorului. Inversa secțiunii eficace macroscopice de transport este liberul parcurs mediu de transport.

secțiune eficace diferențială / *differential cross section* / *section efficace différentielle* / Secțiune eficace pentru un proces de interacțiune care implică una sau mai multe particule emergente cu direcții sau energii determinate pe unitatea de unghi solid sau de energie.

secțiune eficace macroscopică / *macroscopic cross-section* / *section efficace ma-*

croscopique / Secţiune eficace în unitatea de volum dintr-o substanţă dată, pentru un proces determinat. Notă: Secţiunea eficace microscopică are dimensiunea inversei unei lungimi. Pentru un nuclid pur ea este egală cu produsul dintre secţiunea eficace microscopică şi numărul volumic de nuclee-ţintă; pentru un amestec de nuclizi, ea reprezintă suma unor astfel de produse.

secţiune eficace mediată Doppler / *Doppler averaged cross section / section efficace moyenne Doppler* / Secţiune eficace medie calculată după energie, care utilizează factori de ponderare adecvaţi pentru a ţine cont de efectul mişcării termice a particulelor-ţintă, astfel încât produsul dintre secţiunea eficace astfel obţinute şi flux, în sistemul laboratorului considerat, să conducă la viteza de reacţie exactă.

secţiune eficace microscopică / *microscopic cross section / section efficace microscopique* / Secţiune eficace pe nucleu, atom sau moleculă-ţintă. Notă: Secţiunea eficace microscopică are dimensiunea unei arii, putând fi reprezentată ca suprafaţa normală la direcţia unei particule incidente ce trebuie atribuită particulei-ţintă pentru a ţine cont, din punct de vedere geometric, de interacţiunea sa cu particula incidentă.

secţiune eficace termică / *thermal cross-section (of neutrons) / section efficace thermique (des neutrons)* / Secţiune eficace pentru interacţiunile cu neutronii termici. Notă: Neutronii termici având distribuţii în energie diferite după caz (de exemplu, în funcţie de temperatură), termenul este imprecis, motiv pentru care secţiunile eficace sunt în mod obişnuit raportate la neutroni de 2200 m/s.

secţiune eficace termică efectivă ⇐ secţiune eficace Westcott / *effective thermal cross-section / section efficace thermique effective* / Secţiune eficace fictivă relativă la o interacţiune determinată care, multiplicată cu fluxul convenţional, conduce la rata de reacţie exactă. Notă: Utilizarea acestui termen este în mod curent rezervată pentru captură şi pentru fisiune în sistemele moderate.

secţiune eficace totală / *total cross-section / section efficace totale* / Suma secţiunilor eficace pentru toate interacţiunile distincte între radiaţia incidentă şi o ţintă determinată.

secţiune eficace Westcott ⇒ secţiune eficace termică efectivă

secţiune elementară de regenerare / *elementary regenerator section / section élémentaire régénérée* / Ansamblu, situat între două extremităţi de secţiune, format dintr-o secţiune elementară de cablu şi din repetorul regenerator imediat următor în sensul de transmisiune dat.

secţiune elementară de transmisiune / *elementary repeater section / section élémentaire amplifiée* / Într-o direcţie de transmisiune dată, ansamblul situat între două extremităţi de secţiune şi format dintr-o secţiune elementară de cablu şi repetorul analogic următor.

secţiune numerică / *digital section / section numérique* / Ansamblul mijloacelor de transmisiune a semnalelor numerice cu debit numeric specificat de ambele sensuri, în lipsa unor indicaţii contrare, dintre două repartitoare numerice consecutive sau puncte echivalente. Notă: O secţiune numerică poate fi calificată pentru indicarea debitului său numeric sau a ordinului multiplexării.

secţiune radioelectrică numerică / *digital radio section / section radioélectrique numérique* / Secţiune numerică realizată cu ajutorul undelor radioelectrice.

secundă =· s / *second / seconde* / Unitate SI de bază a timpului, egală cu durata de 9192631770 perioade a radiaţiei corespunzătoare tranziţiei între cele două niveluri hiperfine ale stării fundamentale ale atomului de cesiu 133.

secundă cu eroare [în transmisiunea numerică] / *errored second [in digital transmission]* / *seconde avec erreur [en*

transmission numérique] / Intervalul de timp cu durata de 1 s în care un semnal numeric dat comportă una sau mai multe erori numerice.

secundă fără eroare [în transmisiunea numerică] / *error-free second [in digital transmission] / seconde sans erreur [en transmission numérique]* / Intervalul de timp cu durata de 1 s în care un semnal numeric dat nu comportă nici o eroare numerică.

securitate a datelor (dintr-o bază de date) / *data security (in a data base) / sécurité des données (d'une base de données)* / Cerință pe care trebuie să o îndeplinească orice sistem de prelucrare a datelor prin asigurarea integrității datelor, împiedicând accesul neautorizat al unor programe eronate sau rău intenționate. Notă: Protecția se poate realiza la nivelul unei tabele (prin definirea așa-numitor "vederi" – views), sau la nivelul câmpurilor unei tabele (folosind mecanismele speciale de acces puse la dispoziția programatorului de către sistemul de gestiune a bazei de date).

securitate a unui sistem de prelucrare a datelor / *data processing system security / sécurité du système de traitement des données* / Ansamblu de măsuri tehnice și administrative aplicate unui sistem de prelucrare a datelor pentru protejarea echipamentului (calculatorului), a produselor "soft" și a datelelor contra oricăror modificări, distrugeri sau divulgări accidentale sau răuvoitoare.

(cu) securitate intrinsecă ⇒ (cu) securitate la defectare

securitate intrinsecă (a unui reactor nuclear) / *intrinsic safety (of a nuclear reactor) / sûreté intrinsèque* / Concept al unui sistem, echipament sau ansamblu de instrumentație nucleară pentru care erorile cele mai probabile determină o reacție de ameliorare a siguranței sistemului. Exemplu: valorile pentru care poziția de siguranță corespunde unui deficit de putere electrică.

(cu) securitate la defectare ⇐ (cu) securitate intrinsecă ⇐ (cu) siguranță integrală / *fail safe / de sécurité intrinsèque* / Calificativ referitor la o entitate concepută astfel încât defectările să nu antreneze defecțiuni critice. Exemplu: situația în care defectarea sursei de alimentare, a circuitelor de comandă, a elementelor constructive sau a altor elemente nu pune în pericol procesul sau personalul de exploatare a sistemului.

securitate nucleară (a unei centrale nuclearoelectrice) / *nuclear security (in nuclear power plants) / sécurité nucléaire (pour une centrale nucléaire)* / Ansamblu de aranjamente pentru asigurarea protecției personalului și a bunurilor contra pericolelor sau a altor inconveniente datorate prezenței substanțelor radioactive naturale sau induse într-o centrală nucleară sau pe durata transportului acestora.

securitatea informației / *information security / sécurité des informations* / Protecția informației contra tuturor divulgărilor, transmisiunilor, modificărilor sau distrugerilor neautorizate, accidentale sau intenționate, numai persoanele autorizate aflate în posesia echipamentelor adecvate putând avea acces la informație.

secvență / *sequence [in programming] / séquence (d'articles)* / Serie de elemente care au fost ordonate.

secvență 1:1 / *reversals / roulements* / Serie continuă de elemente de semnal binare, alternante, cu durata egală cu durata unui interval unitar.

secvență de acționări (a unui aparat de comutare mecanică) / *operating sequence (of a mechanical switching device) / séquence de manoeuvres (d'un appareil mécanique de connexion)* / Succesiune de acționări specificate efectuate la intervale de timp specificate.

secvență de apel ⇐ secvență de apelare / *calling sequence / séquence d'appel* / Secvență de instrucțiuni și de date asociate necesare pentru executarea unui apel. Notă: În cazul comunicației între

două calculatoare folosind modemuri, secvenţa de apel implică următoarea succesiune de operaţii: a) aşteptarea tonului telefonic; b) formarea numărului la care răspunde partea apelată; 3) aşteptarea confirmării de răspuns din partea apelată; 4) notificarea acceptării apelului de către partea apelată.

secvenţă de apelare ⇒ secvenţă de apel

secvenţă de funcţionare (a unui dispozitiv de comandă) / *operating sequence (of a control)* / *séquence de fonctionnement (d'un dispositif de commande)* / Secvenţă sau program de derulare a funcţiilor electrice sau mecanice ale unui dispozitiv de comandă ca urmare a acţiunii automate sau manuale.

secvenţă de interclasare ⇐ ordine de interclasare / *collating sequence* / *séquence d'interclassement* / Aranjare specifică rezultată dintr-o interclasare.

secvenţă de încercări / *sequence of tests* / *séquence d'essais* / Secvenţă în timpul căreia proba este expusă succesiv la doi sau mai mulţi factori de mediu.

secvenţă de selecţie / *selection signals* / *séquence de selection* / Secvenţă de semnale de comutaţie înainte care furnizează unui comutator toate informaţiile necesare stabilirii unei comunicaţii.

secvenţă de stări semnificative ⇒ modulaţie telegrafică

secvenţă fără bucle / *straight-line coding, 1[set of instructions]* / *séquence sans boucle* / Ansablu de instrucţiuni care nu conţine nici o buclă.

secvenţă funcţională / *functional sequence* / *séquence fonctionnelle* / Ansamblu de acţiuni, umane sau automatizate, necesare stabilirii şi menţinerii unei funcţii a centralei.

secvenţă numerică de încercare / *digital test sequence* / *suite numérique d'essai* / Serie determinată de elemente numerice utilizate pentru încercările sistemelor de transmisiune numerică. Exemplu: seria pseudoaleatoare.

secvenţă numerică MIC de referinţă / *PCM digital reference sequence* / *suite numérique MIC de référence* / Serie determinată de cuvinte de cod care, aplicată unui decodor MIC ideal, produce un semnal sinusoidal de referinţă cu cu frecvenţa şi nivelul specificate. Exemplu: un semnal cu nivelul zero dBm0 şi frecvenţa 1 020 Hz.

secvenţial / *sequential* / *séquentiel* / Calificativ referitor la un proces în care toate evenimentele se produc unul după altul fără nici o pauză între ele.

sediment / *sediment* / *sédiment* / Orice substanţă solidă insolubilă în ulei după diluarea în *n*-heptan şi în amestec de solvenţi.

segment (în infografie) / *segment (in computer graphics)* / *segment (en infographie)* / Colecţie de elemente ce poate fi manevrată ca un întreg. Notă: Un segment poate fi constituit din mai multe elemente grafice separate, de exemplu puncte sau segmente de dreaptă.

segment / *segment* / *segment* / Parte a unui program pentru calculator ce poate fi executată fără ca întregul program să se afle în memoria principală.

segment de (re)acoperire ⇐ segment de suprapunere / *overlay (segment) [in a computer program]* / *segment (de recouvrement)* / Fiecare dintre segmentele unui program pentru calculator care, când sunt executate, ocupă pe rând acelaşi loc în memoria principală.

segment de suprapunere ⇒ segment de (re)acoperire

segment detectabil / *detectable segment* / *segment détectable* / Segment care poate fi detectat de către un dispozitiv de desemnare.

segment temporal (elementar) de ajustare ⇒ poziţie temporală justificabilă

(a) segmenta / *(to) segment* / *segmenter* / A diviza un program pentru calculator în segmente.

segmentare a programului / *program segmentation* / *segmentation du programme* /

Când dimensiunea unui program depăşeşte memoria disponibilă pentru programele utilizatorilor sau spaţiul de memorie adresabil de către program (cu registre de 16 biţi acesta este limitat la 64 Kb dacă nu se introduc mecanisme speciale), se foloseşte o tehnică de rezolvare a aceastei limitări care constă în divizarea înainte de execuţie a spaţiului de adrese al programului în zone ce reprezintă unităţi logice (funcţii, structuri de date, tablouri etc.) şi identificarea zonelor mutual exclusive. O astfel de zonă se încarcă în timpul execuţiei programului peste o altă zonă care nu este necesară în acel moment. Se poate astfel executa un program mai mare decât memoria, dar se pierde timp cu transferul "segmentelor" de pe disc. Tehnica aceasta s-a numit iniţial "segmentarea programelor", dar, după introducerea segmentării ca tehnică de memorie virtuală, s-a preferat utilizarea termenului de "overlay". Sistemele mari oferă în general memorie virtuală, astfel încât tehnica descrisă se mai utilizează numai pe sisteme cu resurse sărace.

seismograf cu inducţie / *induction seismograph* / *sismographe à induction* / Seismograf la care mişcarea solului determină apariţia curenţilor induşi într-o bobină.

seismograf electromagnetic / *electromagnetic seismograph* / *sismographe électromagnétique* / Seismograf la care mişcarea solului produce variaţia curentului electric printr-un microfon sau printr-un dispozitiv similar.

selectivitate [pentru un sistem de protecţie] / *selectivity [for a protection system]* / *sélectivité [pour un système de protection]* / Aptitudinea unui sistem de protecţie de a detecta un defect într-o zonă determinată a reţelei şi de a provoca declanşarea întreruptoarelor de putere adecvate pentru a elimina acest defect cu o perturbare minimă pentru partea sănătoasă a reţelei.

selectivitate (a unei grile antidifuzante) / *selectivity (of an anti-scatter grid)* / *sélectivité (d'une grille antidiffusante)* / Pentru o grilă antidifuzantă, raportul dintre transmisiunea radiaţiei primare şi cea a radiaţiei împrăştiate.

selectivitate (a unui detector) / *selectivity (of a detector)* / *sélectivité (d'un détecteur)* / Raportul dintre sensibilitatea unui detector la radiaţia ionizantă de măsurat şi sensibilitatea aceluiaşi detector la radiaţia concomitentă.

selectivitate la supracurenţi / *over-current discrimination* / *sélectivité lors d'une surintensité* / Coordonare între caracteristicile de funcţionare a două sau mai multor dispozitive de protecţie de curent maxim astfel încât la apariţia supracurenţilor în limite date funcţionează dispozitivul prevăzut să funcţioneze între aceste limite, în timp ce celălalt dispozitiv sau celelalte dispozitive nu funcţionează.

selectivitate parţială / *partial discrimination* / *sélectivité partielle* / Selectivitate la supracurent în care, în prezenţa a două dispozitive de protecţie la supracurent plasate în serie, dispozitivul de protecţie din aval asigură protecţia până la un nivel dat al supracurentului, fără a provoca funcţionarea celuilalt dispozitiv de protecţie.

selectivitate totală / *total discrimination* / *sélectivité totale* / Selectivitate la supracurent în care, în prezenţa a două dispozitive de protecţie la supracurent dispuse în serie, dispozitivul de protecţie din aval asigură protecţia fără a provoca funcţionarea celuilalt dispozitiv de protecţie.

selector, 1[în comutaţie] / *selector [in switching]* / *sélecteur, 1[en commutation]* / Comutator dotat cu o intrare unică şi mai multe ieşiri, sau cu mai multe intrări şi o ieşire unică, destinat realizării unei singure conexiuni.

selector, 2[în prelucrarea datelor] / *choice device* / *sélecteur, 2[en traitement des données]* / Unitate de intrare care furnizează o valoare de ales dintre mai multe valori posibile. Exemplu: tastatura funcţională.

selector cu 500 puncte / *500 point selector* / *sélecteur à 500 points* / Selector electromagnetic cu dublă mişcare, prima circulară iar cea de-a doua radială.

selector cu două mişcări / *two-motion selector* / *sélecteur à double mouvement* / Selector pas cu pas în care periile pot fi deplasate în două direcţii.

selector de amplitudine (de impulsuri) / *(pulse) amplitude selector* / *sélecteur d'amplitude (d'impulsions)* / Selector destinat furnizării unui impuls de ieşire pentru fiecare impuls de intrare a cărui amplitudine are o valoare cuprinsă între două limite determinate.

selector de anticoincidenţă / *anticoincidence selector* / *sélecteur d'anticoïncidences* / Selector de timp cu două sau mai multe intrări destinat furnizării într-un interval de timp dat a unui semnal de ieşire numai la apariţia impulsurilor la una sau mai multe intrări determinate, la altele neapărând nici un impuls.

selector de coincidenţă / *coincidence selector* / *sélecteur de coïncidences* / Selector de timp cu două sau mai multe intrări destinat furnizării unui semnal de ieşire numai când anumite intrări determinate primesc toate impulsurile într-un interval de timp dat.

selector de dirijare / *route selector* / *sélecteur d'achemïnement* / Selector sau comutator care utilizează una sau mai multe cifre de adresă pentru alegerea unui trunchi de circuite, efectuând ulterior căutarea activă a unui circuit liber în acest trunchi.

selector de durată / *pulse-duration selector* / *sélecteur de durée* / Selector destinat furnizării unui semnal de ieşire pentru fiecare impuls de intrare a cărui durată este cuprinsă între două valori determinate.

selector de formă / *pulse shape selector* / *sélecteur de forme d'impulsion* / Selector destinat furnizării unui semnal de ieşire pentru fiecare semnal de intrare cu una din caracteristici determinate de forma semnalului satisfăcând condiţii date.

selector de grup / *group selector* / *sélecteur de groupe* / Selector sau comutator care alege iniţial un fascicul de legături sub comanda directă sau indirectă a cifrei corespunzătoare adresei, efectuând ulterior căutarea activă a unei legături libere în acest fascicul.

selector (de impulsuri) ⇐ discriminator de impulsuri / *(pulse) selector* / *sélecteur d'impulsions* / Subansamblu destinat furnizării unui semnal de ieşire pentru fiecare impuls de intrare a cărui caracteristică specifică (amplitudine, durată etc.) are o valoare cuprinsă între două limite determinate.

selector de prize / *tap selector* / *sélecteur de prises* / Dispozitiv destinat conducerii curentului, dar nu şi stabilirii sau ruperii acestuia, utilizat împreună cu un comutator pentru stabilirea în avans a conexiunii prizelor.

selector de semnal sus-jos / *high-low signal selector* / *sélecteur de signal haut ou bas* / Dispozitiv care selectează automat la ieşire semnalul de intrare cu valoarea cea mai mare sau cea mai mică.

selector (de semnale) / *signal selector* / *sélecteur (de signaux)* / Dispozitiv care primeşte semnalele de la diferite circuite de informaţie sau de comandă şi poate transmite oricare dintre acestea către un circuit de ieşire.

selector de timp / *time selector* / *sélecteur de temps* / Selector destinat furnizării unui semnal de ieşire pentru fiecare impuls de intrare apărând în interiorul unui interval de timp determinat.

selector discriminator / *discriminating selector* / *sélecteur discriminateur* / Selector receptor de cifre care diferenţiază comunicaţiile care trebuie stabilite local de cele care trebuie dirijate spre un alt comutator.

selector discriminator repetor / *discriminating selector repeater* / *sélecteur (discriminateur) répétiteur* / Selector dis-

criminator asociat unui căutător de linii auxiliare, destinat transmiterii simultane de semnale de selecţie, pe de o parte spre un selector de grup situat într-o centrală distanţată prin utilizarea unei joncţiuni determinate în avans, pe de altă parte spre un circuit de comandă a dispozitivelor de selecţie locale. După prima cifră, sau după combinaţia primelor cifre, echipamentul menţine conexiunea locală şi relaxează conexiunea de ieşire sau invers.

selector final / *final selector* / *sélecteur final* / Selector sau comutator cu ieşirile direct legate la liniile de abonat.

selector final PBX / *PBX final selector* / *connecteur d'accès à une installation privée à lignes groupées* / Selector care, comparativ cu funcţiile normale ale unui selector obişnuit, efectuează în plus căutarea liberă a unei linii disponibile printre cele care servesc o instalaţie privată.

selector în sarcină (a unui transformator de putere) / *selector switch (of a power transformer)* / *sélecteur en charge* / Aparat de comutaţie destinat stabilirii, conducerii şi ruperii curenţilor, prin combinarea funcţiilor unui selector de prize cu cele ale unui comutator în trepte.

selector multiplu cu coordonate ⇒ comutator crossbar

selector pas cu pas ⇐ comutator pas cu pas / *step-by-step selector* / *sélecteur pas-à-pas* / Selector cu perie şi câmp de contacte în care periile sunt mişcate de mecanisme electromagnetice cu clicheţi proprii fiecărui selector. Notă: Periile unui selector pas cu pas pot fi mişcate într-una sau două direcţii.

selector receptor de cifre / *digit-absorbing selector* / *sélecteur à absorbtion des chiffres* / Selector astfel conectat încât periile să revină la poziţia normală după receptarea uneia sau mai multor cifre, rămânând în poziţia de lucru după receptarea cifrei următoare.

selector rotativ ⇒ comutator rotativ

selector rotativ cu motor / *motor uniselector* / *sélecteur rotatif à moteur* / Selector rotativ în care energia necesară antrenării periilor este furnizată de un motor electric propriu.

selector Strowger / *Strowger selector* / *sélecteur Strowger* / Selector electromagnetic cu dublă mişcare, una verticală iar cealaltă circulară.

selector tandem / *tandem selector* / *sélecteur tandem* / Selector situat într-o centrală automată intermediară pentru transferul traficului provenit de la o centrală spre altă centrală.

selector telefonic / *phone switch* / *sélecteur de téléphone/phone switch* / Dispozitiv mecanic utilizat pentru selectarea comunicării vocale către membrii echipajului unei aeronave.

selecţie, 1[în comutaţie] / *selecting [in switching]* / *sélection, 1[en commutation]* / Alegerea condiţionată a unei intrări sau a unei ieşiri pentru a fi conectate la o legătură sau la un organ de trafic.

selecţie, 2[în recepţia telegrafică] / *selection (in a telegraph receiver)* / *sélection, 2[en réception télégraphique]* / Operaţia primară de traducere prin care comanda de funcţie sau simbolul de imprimat sau de tradus este ales după semnalul receptat.

selecţie a canalelor de transmisiune / *route selection* / *sélection de faisceau* / Procesul de alegere a unuia dintre fasciculele de circuite posibile adecvate stabilirii conexiunii dorite.

selecţie conjugată / *conjugate selecting* / *sélection conjuguée* / Selecţie a unui traseu printr-o reţea de comutaţie cu legături sau printr-o porţiune a acesteia, bazată pe vederea de ansamblu a stărilor tuturor punctelor de conexiune şi a legăturilor care intervin în conectarea unei intrări la o ieşire.

selecţie conjugată cu întrajutorare / *partial secondary working* / *sélection conjuguée avec entraide* / Interconexiunea dintre două etaje de selectoare conform căreia ieşirile de primă alegere din primul etaj sunt direct conectate la

etajul următor de selectoare, ieşirile de alegere ulterioară din primul etaj având acces egal la al doilea etaj prin selectoare intermediare ale primului etaj.

selecţie directă la sosire / *direct incoming selection / sélection directe à l'arrivée* / Posibilitate a unui post telex de a stabili o comunicaţie cu un post al unei reţele private desemnat de abonatul chemător, fără intervenţie umană în reţeaua privată.

selecţie directă la sosire cu numerotare integrată / *direct incoming selection with integrated numbering / sélection directe à l'arrivée avec numérotation intégrée* / Selecţie directă la sosire utilizată pentru desemnarea postului chemat în reţeaua privată, o secvenţă de selecţie unică constituită dintr-un număr de cifre de identificare a reţelei, urmată de cifrele specifice postului chemat în reţea, reprezentând un număr complet integrat în planul de numerotare general al reţelei telex.

selecţie directă la sosire cu numerotare în doi timpi / *direct incomming selection with two-stage selection / sélection directe à l'arrivée avec numérotation en deux temps* / Selecţie directă la sosire care utilizează pentru desemnarea postului chemat în reţeaua privată două secvenţe de selecţie caracteristice reţelei private respectiv postului chemat în această reţea, numai prima secvenţă fiind integrată în planul de numerotare general al reţelei telex.

selecţie etaj cu etaj / *stage-by-stage selection / sélection étage par étage* / Selecţie a rutelor printr-o succesiune de etaje de comutaţie, fără a ţine cont de starea etajelor subsecvente.

selecţie nod cu nod / *node-by-node selecting / sélection noeud par noeud* / Selecţie a rutelor printr-o succesiune de noduri de comutaţie într-o reţea de conexiune, fără a ţine cont de starea nodurilor subsecvente.

selecţie numerică / *numerical selection / sélection numérique* / Poziţionare a unui dispozitiv selector de către impulsurile provenite de la claviatură, disc telefonic etc.

selecţie prin coincidenţă de curent / *coincident-current selection / sélection par coïncidence de courants* / Într-o matrice de celule de memorie magnetice, bascularea selectivă a unei celule prin aplicarea simultană a mai multor curenţi, în aşa fel încât inducţia magnetică rezultantă să depăşească o anumită valoare de prag numai în celula aleasă.

selsin ⇐ servomecanism sincron / *synchro / synchro-machine* / Aparat de transformare de forma unui regulator de inducţie cu statorul şi rotorul comportând fiecare una sau mai multe înfăşurări primare sau secundare, utilizat în special fie ca transmiţător direct, fie ca receptor de semnal definind o poziţie unghiulară, fie drept comparator a două semnale reprezentând fiecare poziţii unghiulare.

selsin cu moment de câmp învârtitor ⇒ sincromotor de putere

selsin cu moment de câmp rotitor ⇒ sincromotor de putere

selsin receptor ⇒ sincroreceptor

selsin receptor diferenţial ⇒ sincroreceptor diferenţial

semafor / *indicator (for signalling) / voyant (de signalisation)* / Dispozitiv de semnalizare vizuală, constituit dintr-un element a cărei poziţie sau aspect se modifică sub acţiunea curentului electric, pentru a atrage atenţia.

semafor [variabilă] / *semaphore [variable] / sémaphore* / Variabilă folosită pentru impunerea unei excluderi mutuale.

semantică / *semantics / sémantique* / Set de reguli ce determină "înţelesul", semnificaţia propoziţiilor dintr-un limbaj prin evaluarea acestor propoziţii în termenii unor mulţimi de valori bine cunoscute celor ce folosesc limbajul respectiv.

semibobină ⇐ bară [semibobină] / *half-coil / demi-bobine* / Fiecare din cele două părţi care atunci când sunt conectate împreună formează o bobină completă şi care

cuprinde fiecare o latură de bobină şi capătul de bobină alăturat. Notă: Termenul de bară este utilizat adesea în loc de semibobină dar, în general, numai pentru o jumătate de bobină cu o singură spiră dintr-o maşină mare.

semicelulă în L de filtru K constant / *prototype L-section filter* / *demi-cellule en L (d'un filtre) à K constant* / Reţea reactivă utilizată drept component de bază pentru sinteza filtrelor în scară, caracterizată prin faptul că produsul impedanţelor ramurilor sale transversală (sau în paralel) şi longitudinală (sau în serie) este o constantă K^2, unde K are dimensiunile unei rezistenţe.

semiconductor / *semiconductor* / *semiconducteur* / Substanţă a cărei conductibilitate electrică totală datorată purtătorilor de sarcină de ambele semne este, în mod normal, cuprinsă între aceea a metalelor şi a izolanţilor şi a cărei densitate a purtătorilor de sarcină poate fi modificată prin excitaţii exterioare. Notă: Termenul se aplică, în general, în cazul în care purtătorii de sarcină sunt electroni sau goluri. Rezistivitatea semiconductorului este invers proporţională cu temperatura.

semiconductor compus / *compound semiconductor* / *semiconducteur composé* / Semiconductor constituit în stare pură din mai multe elemente în proporţii apropiate de compoziţia stoechiometrică.

semiconductor de tip I ⇒ (material) semiconductor intrinsec

semiconductor degenerat / *degenerate semiconductor* / *semiconducteur dégénéré* / Semiconductor în care nivelul Fermi este situat în banda de conducţie, în banda de valenţă sau la o distanţă mai mică decât dublul produsului dintre constanta lui Boltzmann şi temperatura absolută faţă de aceste două benzi. Notă: În acest caz, distribuţia purtătorilor de sarcină electrică pe niveluri de energie, descrisă de distribuţia Fermi-Dirac, nu mai poate fi aproximată cu distribuţia clasică Maxwell-Boltzmann.

semiconductor extrinsec / *extrinsic semiconductor* / *semiconducteur extrinsèque* / Semiconductor care conţine impurităţi sau alte imperfecţiuni şi în care concentraţia de purtători de sarcină de fiecare semn este diferită.

semiconductor ionic / *ionic semiconductor* / *semiconducteur ionique* / Semiconductor în care conductivitatea electrică datorată mişcării ionilor este predominantă în raport cu cea datorată mişcării electronilor şi golurilor.

semiconductor mixt / *mixed semiconductor* / *semiconducteur mixte* / Semiconductor ce prezintă, în acelaşi timp, atât conducţie ionică, cât şi conducţie proprie semiconductoarelor electronice.

semiconductor monoatomic / *single-element semiconductor* / *semiconducteur élémentaire* / Semiconductor constituit în stare pură dintr-un singur tip de element chimic.

semiconductor nedegenerat / *non-degenerate semiconductor* / *semiconducteur non dégénéré* / Semiconductor la care nivelul Fermi este situat în bandă interzisă, departe de marginile sale, la o distanţă cel puţin egală cu dublul produsului dintre constanta lui Boltzmann şi temperatura termodinamică. Notă: Distribuţia purtătorilor de sarcină ai unui semiconductor nedegenerat este guvernată de statistica Maxwell-Boltzmann.

semiconductor tip N / *N-type semiconductor* / *semiconducteur type N* / Semiconductor extrinsec în care concentraţia electronilor de conducţie este superioară concentraţiei de goluri mobile.

semiconductor tip P / *P-type semiconductor* / *semiconducteur type P* / Semiconductor extrinsec în care concentraţia golurilor mobile este superioară celei a electronilor de conducţie.

semictor ⇒ detector cu semiconductor

semidipol / *half dipole* / *demi-doublet* / Una din cele două părţi geometric simetrice ale unei antene dipol.

semireglaj (al unui dispozitiv de comandă sau de limitare) / *fixed setting (of a control or limiting device)* / *positionnement fixe (d'une commande ou d'un dispositif limiteur)* / Reglaj care nu este prevăzut a fi modificat de către operator şi care poate fi modificat numai cu ajutorul unei scule.

semiscăzător / *half-subtracter* / *demi-soustracteur* / Circuit combinaţional care are două intrări, una fiind un descăzut G, cealaltă o mărime scăzută H, şi două ieşiri, una fiind o diferenţă fără cifră de transport U, iar cealaltă o cifră de împrumut V; ieşirile sunt funcţie de intrări.

semisumator / *half-adder* / *demi-additionneur* / Circuit combinaţional care are două intrări A şi B şi două ieşiri, una fiind o sumă fără cifră de transport S, iar cealaltă o cifră de transport C; ieşirile sunt funcţie de intrări.

semisupresor de ecou / *half echo suppressor* / *demi-suppresseur d'écho* / Supresor de ecou în care semnalele vocale transmise pe o singură rută de transmisiune comandă introducerea unei atenuări importante în altă rută. Notă: Semisupresoarele de ecou sunt de regulă utilizate în perechi pe circuitele de telecomunicaţii.

semitort (din fibre de sticlă) ⇐ roving / *roving* / *stratifil* / Ansamblu de fire de bază, de fibre sau de filamente de sticlă paralele, asamblate fără o răsucire intenţionată. Notă: Firul de bază este compus din filamente paralele, provenite din aceeaşi filieră.

semiviaţă biologică ⇒ perioadă biologică

semn binar ⇒ bit, 1[caracter]

semn zecimal ⇒ punct zecimal

semnal, 1[fenomen] / *signal, 1[phenomenon]* / *signal, 1[phénomène]* / 1. Fenomen fizic ale cărui prezenţă, absenţă sau variaţii sunt considerate ca reprezentări ale informaţiilor. 2. Fenomen fizic cu una sau mai multe caracteristici astfel modificabile, încât să reprezinte anumite informaţii, caracteristici numite "*parametri informaţionali*" ai semnalului. Notă: Fenomenul fizic poate fi o undă electromagnetică sau acustică, un câmp electric sau magnetic cvasistaţionar asociat unui circuit electric. Parametrul informaţional poate fi valoarea instantanee a unei mărimi de stare locală (tensiunea electrică, intensitatea câmpului, presiunea acustică etc.), amplitudinea unei astfel de mărimi cu variaţie cvasisinusoidală (în cazul modulaţiei de amplitudine), frecvenţa ei instantanee (în cazul modulaţiei de frecvenţă) sau, în cazul modulaţiei de impuls, amplitudinea, lărgimea sau poziţia impulsurilor unui tren de impulsuri, reprezentând variaţia instantanee a unei astfel de mărimi.

semnal, 2[mărime] / *signal, 2[quantity]* / *signal, 2[grandeur]* / Mărime fizică, funcţie de timp, care reprezintă informaţii.

semnal [suport fizic al informaţiei] / *signal [physical support of information]* / *signal [support physique de l'information]* / Fenomen fizic cu una sau mai multe caracteristici care pot fi variate astfel încât să reprezinte anumite informaţii. Aceste caracteristici se mai numesc „parametri informaţionali" ai semnalului. Notă: Fenomenul fizic poate fi o undă electromagnetică sau acustică, un câmp electric sau magnetic cvasistaţionar asociat unui circuit electric. Parametrul informaţional poate fi valoarea instantanee a unei mărimi de stare locală (tensiunea electrică, intensitatea câmpului, presiunea acustică etc.), amplitudinea unei astfel de mărimi cu variaţie cvasisinusoidală (în cazul modulaţiei de amplitudine), frecvenţa ei instantanee (în cazul modulaţiei de frecvenţă) sau, în cazul modulaţiei de impuls, amplitudinea, lărgimea sau poziţia impulsurilor unui tren de impulsuri, reprezentând variaţia instantanee a unei astfel de mărimi.

semnal (alternativ) simetric / *symmetrical (alternating) signal* / *signal (alternatif) symétrique* / Semnal alternativ ale cărui

valori separate de o semiperioadă sunt egale şi de semn contrar.

semnal analitic / *analytic signal* / *signal analytique* / Funcţie complexă a cărei parte reală este funcţia reală de timp f(t) reprezentând un semnal, iar partea imaginară este transformata Hilbert g(t) a funcţiei

$$f(t): f(t) + jg(t) = f(t) - \frac{j}{\pi}\int_{-\infty}^{+\infty}\frac{f(t)}{\tau - t}d\tau .$$

Note: 1. Partea reală f(t) a unui semnal analitic este transformata Hilbert cu semn schimbat a părţii imaginare g(t). 2. Dacă există, transformata Fourier complexă a unui semnal analitic este nulă pentru toate frecvenţele negative, semnalul analitic putând fi utilizat pentru reprezentarea unui semnal modulat cu bandă laterală unică.

semnal analogic / *analog(ue) signal* / *signal analogique* / Semnal al cărui parametru informaţional poate lua toate valorile dintr-un interval continuu de valori.

semnal analogic de curent continuu / *analogue direct-current signal* / *signal analogique à courant continu* / Semnal de curent continuu, utilizat la transmiterea informaţiei în sistemele de măsurare şi de comandă a proceselor industriale, care variază în mod continuu în domeniul său.

semnal analogic de tensiune continuă / *analogue direct-voltage signal* / *signal analogique en tension continue* / Semnal de tensiune continuă, utilizat în sistemele de măsurare şi comandă a proceselor industriale la transmiterea şi prelucrarea informaţiei, care variază în mod continuu în funcţie de una sau mai multe mărimi fizice.

semnal analogic pneumatic / *analogue pneumatic signal* / *signal analogique pneumatique* / Semnal pentru care valoarea presiunii aerului, utilizată pentru transmisia informaţiei în sistemele de comandă a proceselor industriale, variază în mod continuu în funcţie de una sau mai multe mărimi fizice.

semnal aritmic / *start-stop signal* / *signal arythmique* / Semnal constituit dintr-o serie de elemente de semnal izocrone, în care fiecare grup reprezintă un caracter sau un bloc şi are o durată egală cea a unui număr întreg de intervale unitare, grupurile fiind separate prin intervale de timp fără durată fixată.

semnal avertizor / *warning signal* / *signal avertisseur* / Semnal de funcţie care acţionează un dispozitiv de apel acustic sau vizual pentru atragerea atenţiei.

semnal binar / *binary signal* / *signal binaire* / Semnal cuantificat cu numai două valori posibile.

semnal bipolar / *bipolar signal* / *signal bipolaire* / Semnal care are doar două valori posibile, reprezentând 1 şi 0 logic.

semnal bipolar (alternant) ⇐ semnal bipolar (strict) / *alternate mark inversion signal* / *signal bipolaire (alternant)* / Semnal numeric produs prin aplicarea unui cod bipolar alternant.

semnal bipolar (strict) ⇒ semnal bipolar (alternant)

semnal "cine sunteţi?" / *"who are you" signal (function)* / *signal "qui est là?"* / Semnal corespunzător unei combinaţii de cod care, când este recepţionată de un teleimprimator sau de o staţie de date, declanşează emisia automată a semnalului de identificare a acestei instalaţii.

semnal codat [în semnalizarea multifrecvenţă] / *coded signal [in mf signalling]* / *signal codé [en signalisation multifréquence]* / În semnalizarea multifrecvenţă, semnal compus care reprezintă valoarea unei cifre printr-o combinaţie codată de frecvenţe.

semnal complex echilibrat / *balanced aggregate signal* / *signal composite équilibré* / Semnal complex care conţine un număr egal de elemente din fiecare stare semnificativă.

semnal complex (izocron) / *aggregate (isochronous) signal* / *signal composite (isochrone)* / Semnal izocron obţinut prin combinarea semnalelor provenite din

canalele derivate în multiplexarea cu repartiție în timp.

semnal compus / *compound signal* / *signal composé* / În semnalizarea în curent alternativ, semnal caracterizat prin mai multe frecvențe transmise simultan.

semnal continuu / *continuous signal* / *signal continu* / În semnalizarea analogică, semnal emis într-un mod continuu pe durata persistenței funcției indicate.

semnal cu mai multe elemente / *multi-component signal* / *signal à plusieurs éléments* / În semnalizarea în curent alternativ, semnal constituit din mai multe elemente de semnal.

semnal cu un singur element / *single-component signal* / *signal à un élément* / În semnalizarea în curent alternativ, semnal constituit dintr-un singur element de semnal.

semnal cuantificat / *quantized signal* / *signal quantifié* / Semnal care cuprinde un parametru informațional cuantificat.

semnal de abatere ⇒ semnal de eroare

semnal de abonat ocupat / *subscriber-busy signal* / *signal d'abonné occupé* / Semnal de întoarcere care semnalează că liniile de legătură dintre partea chemată și centrala locală sunt ocupate.

semnal de acceptare a apelului / *call accepted signal* / *signal de l'acceptation de l'appel* / Un semnal care indică părții apelante că partea apelată este dispusă să inițieze o legătură.

(semnal de) acceptare de apel / *call accepted (signal)* / *(signal d') acceptation d'appel* / Semnal emis pe calea de retur care indică acceptarea apelului de către un terminal de date.

semnal de acționare (al unui releu cu radioelement) / *pick-up signal (of a RAR)* / *signal d'action (d'un RAR)* / Semnal de intrare al cărui nivel de pornire este cel al zgomotului propriu și al cărui nivel de sosire, mai ridicat, declanșează acționarea unui releu cu radioelement.

semnal de acțiune ⇐ semnal transmis înainte / *forward signal (in telecommunication signalling)* / *signal en avant* / Semnal de semnalizare transmis în același sens cu cel al stabilirii comunicației, utilizat pentru stabilirea sau gestiunea unei conexiuni.

semnal de adresă / *address signal* / *signal d'adresse* / Semnal de acțiune care conține adresa sau o parte a acesteia.

semnal de adresă completă (cu taxare) / *address-complete signal (with charge)* / *signal d'adresse complète (avec taxation)* / Semnal de adresă completă emis pentru a indica necesitarea taxării comunicației la răspunsul părții chemate.

semnal de adresă completă (fără taxare) / *address-complete signal (with no charge)* / *signal d'adresse complète (sans taxation)* / Semnal de adresă completă emis pentru a indica necesitatea împiedicării taxării.

semnal de adresă completă / *address-complete signal* / *signal d'adresse complète* / Semnal de întoarcere emis de la înregistratorul de intrare pentru a indica recepționarea întregii adrese, permițând deconectarea înregistratorului de ieșire.

semnal de adresă incompletă / *address-incomplete signal* / *signal d'adresse incomplète* / Semnal de întoarcere emis de la înregistratorul de intrare pentru a indica necesitatea deconectării conexiunii, adresa recepționată fiind insuficientă pentru desăvârșirea stabilirii conexiunii complete.

semnal de alarmă / *alarm signal* / *signal d'alarme* / Semnal generat de un sistem de alarmă în timp ce acesta este în stare de alarmă.

semnal de alb artificial / *artificial white signal* / *(signal de) blanc artificiel* / Semnal corespunzător în amplitudine sau în frecvență nivelului de alb normal, produs în mod uzual local într-un emițător sau într-un receptor, utilizat pentru verificarea, etalonarea sau instalarea echipamentului.

semnal de aliniere a cadrului / *frame alignment signal* / *signal de verrouillage*

de trame / Semnal distinct inserat în fiecare cadru sau în fiecare din cele n cadre, întotdeauna în aceeaşi poziţie în interiorul cadrului, destinat stabilirii şi menţinerii alinierii cadrului.

semnal de aliniere a cadrului concentrat / *bunched frame alignment signal* / *signal de verrouillage de trame concentré* / Semnal de aliniere a cadrului ale cărui elemente de semnal ocupă poziţii temporale elementare consecutive.

semnal de aliniere a cadrului repartizat / *distributed frame alignment signal* / *signal de verrouillage de trame réparti* / Semnal de aliniere a cadrului ale cărui elemente de semnal ocupă poziţii temporale elementare neconsecutive.

semnal de aliniere de multicadru / *multiframe alignment signal* / *signal de verrouillage de multitrame* / Semnal distinct inserat în fiecare multicadru, sau toate cele *n* multicadre, totdeauna în aceeaşi poziţie în interiorul multicadrului, destinat stabilirii şi menţinerii alinierii cadrului.

semnal de angajare / *seizing signal* / *signal de prise* / Semnal de acţiune emis la începutul ocupării unui organ de trafic.

semnal de apel / *calling signal* / *signal d'appel* / Semnal de comutaţie înainte pe un circuit sau pe o linie de abonat care semnalează cererea de stabilire a unei comunicaţii.

semnal de apel al operatorului / *operator call-in signal* / *signal d'appel de l'opérateur* / Semnal de semnalizare emis de un post suplimentar în cursul unei comunicaţii stabilite prin selectare directă la intrare pentru apelarea operatorului centralei automate particulare.

semnal de autorizare ⇒ semnal de validare

semnal de bloc / *block signal* / *signal de bloc* / Succesiune de elemente de semnal care reprezintă un bloc.

semnal de blocare / *blocking signal* / *signal de blocage* / Semnal de acţiune sau de întoarcere destinat punerii unui dispozitiv în starea blocată la extremitatea distală. Notă: Dacă semnalul de blocare este un semnal continuu, oprirea sa eliberează dispozitivul blocat.

semnal de caracter / *character signal* / *signal de caractère* / Serie de elemente de semnal care reprezintă un caracter.

semnal de categorie (de utilizator) / *(user) class of service signal* / *signal de catégorie* / Caracter sau grup de caractere ale secvenţei de selecţie care caracterizează categoria de utilizator a abonatului chemător.

semnal de ceas ⇐ semnal de sincronizare [de orologiu] ⇐ semnal de orologiu / *clock signal* / *signal d'horloge* / Semnal periodic utilizat pentru sincronizare sau pentru măsurarea intervalelor de timp.

(semnal de) cerere de serviciu complementar / *facility request signal* / *(signal de) demande de service complémentaire* / Parte a unei secvenţe de selecţie care indică un serviciu complementar solicitat.

(semnal de) cerere de transfer de date / *request data transfer* / *(signal de) demande de transfert de données* / Caracter de comandă de apel transmis de către terminalul de date la terminaţia circuitului de date pentru cererea unui transfer de date pe o legătură specializată.

semnal de chemare / *ring-forward signal* / *signal de rappel du demandé* / Într-un sistem de semnalizare cu frecvenţe vocale, semnal de acţiune transmis pentru apelarea abonatului chemat după închiderea telefonului acestuia, de exemplu ca urmare a unei intruziuni.

semnal (de comandă) / *(control) signal* / *signal (de commande)* / Mărime fizică utilizată la transmiterea unei informaţii sau la efectuarea unei comenzi. Notă: Un semnal (de comandă) poate fi temporar, intermitent sau permanent.

semnal de comandă cronometrat ⇐ semnal de comandă temporizat ⇐ impuls de comandă cronometrat ⇐ impuls de comandă temporizat / *timing signal* / *signal de commande temporelle* / Semnal

destinat determinării momentelor de declanşare a anumitor operaţii de telecomunicaţii.

semnal de comandă de frecvenţă / *cyclic control signal* / *signal de commande de fréquence* / Semnal periodic destinat determinării frecvenţei de repetiţie a anumitor operaţii.

semnal de comandă temporizat ⇒ semnal de comandă cronometrat

semnal de comutaţie / *switching signal* / *signal de commutation* / Semnal schimbat între două comutatoare sau între un comutator şi un terminal, pentru stabilirea sau gestiunea unei comunicaţii.

semnal (de comutaţie) de întoarcere / *return switching signal* / *signal (de commutation) vers l'arrière* / Semnal de comutaţie transmis în direcţia abonatului chemat spre cel chemat.

semnal (de comutaţie) înainte / *forward switching signal* / *signal (de commutation) vers l'avant* / Semnal de comutaţie transmis în direcţia abonatului chemător spre cel chemat.

semnal de comutaţie telex-date / *switching signal telex-data* / *signal de commutation télex-données* / Semnal care comandă comutarea unui terminal de la exploatarea telex la o exploatare în transmisiune de date.

semnal de conexiune / *call-connected signal* / *signal de connexion* / Semnal de comutaţie returnat pe canalul utilizat de calea de semnalizare de retur, care indică prelungirea legăturii până la postul chemat.

semnal de confirmare a recepţiei / *acknowledgement signal* / *signal d'accusé de réception* / Semnal de semnalizare emis într-un sens pentru a indica primirea unui semnal în sensul opus.

(semnal de) confirmare de apel / *call-confirmation (signal)* / *(signal de) confirmation d'appel* / Semnal de comutaţie înainte, ca răspuns la un semnal de apel, pentru confirmarea recepţiei unui semnal de apel.

semnal de confirmare de deconectare / *confirmation of clearing signal* / *signal de confirmation de libération* / Semnal de comutaţie de întoarcere care reprezintă răspunsul la un semnal de deconectare pentru confirmarea deconectării complete a conexiunii.

semnal de congestie / *congestion signal* / *signal d'encombrement* / Semnal de întoarcere care semnalează că nu există suficiente circuite sau organe de trafic pentru stabilirea conexiunii.

semnal de consemn ⇒ (semnal de) referinţă

semnal de control al apelului / *call control signal* / *signal de contrôle de l'appel* / Un semnal logic utilizat pentru a controla modul în care apelantul cheamă partea apelată.

semnal de corecţie (de sincronism) / *correction signal* / *signal de correction (de synchronisme)* / Semnal special utilizat pentru comanda corecţiei de sincronism în transmisiunea sincronă.

semnal de date / *data signal* / *signal de données* / Semnal care reprezintă, total sau parţial, unul sau mai multe mesaje de date.

semnal de deblocare / *unblocking signal* / *signal de déblocage* / Semnal de semnalizare emis în acelaşi sens cu un semnal de blocare pentru eliberarea dispozitivului blocat.

semnal de deranjament [în telefonie] ⇐ ton de număr inaccesibil / *number-unobtainable tone* / *tonalité de numéro non accessible* / Ton care semnalizează părţii chemătoare că numărul cerut nu îi este atribuit sau îi este interzis.

semnal de deranjament / *fault signal* / *signal de dérangement* / Semnal generat de un sistem de alarmă atunci când acesta este în stare de deranjament.

semnal de disc / *proceed-to-send signal* / *signal d'invitation à émettre* / Semnal de întoarcere emis în urma recepţiei unui semnal de angajare, care semnalează că

organul de trafic este capabil a recepţiona adresa.

semnal de eliberare a gardei / *release guard signal* / *signal de garde à la libération* / Semnal de întoarcere transmis ca răspuns la semnalul de eliberare pentru menţinerea terminalului chemătorului în stare ocupată până la eliberarea celui al părţii chemate.

semnal de eliberare la acceptarea ofertei / *breakdown signal* / *signal de libération en cas d'acceptation d'offre* / Semnal transmis înainte, dacă abonatul chemat acceptă noul apel care îi este oferit, pentru provocarea eliberării selectoarelor.

semnal de eroare ⇐ semnal de abatere / *error signal* / *signal d'erreur* / Semnal la ieşirea unui element de comparaţie al unui sistem de reglare.

semnal de fazare / *phasing signal* / *signal de mise en phase* / Semnal special emis de un emiţător fofotelegrafic spre receptorul corespunzător în vederea asigurării fazării.

semnal de fazare pe alb / *phase-white* / *signal de mise en phase sur blanc* / Semnal de fazare care constă într-o scurtă întrerupere corespunzătoare albului, urmată pe durata restului turului cilindrului de un semnal corespunzător negrului.

semnal de fazare pe negru / *phase-black* / *signal de mise en phase sur noir* / Semnal de fazare care constă într-o scurtă întrerupere corespunzătoare negrului, urmată pe durata restului turului cilindrului de un semnal corespunzător albului.

semnal de funcţie / *function signal* / *signal de fonction* / Serie de elemente de semnal utilizate pentru transmisiunea unei comenzi de funcţie.

semnal de ieşire (al unui receptor de radiaţie optică) ⇐ răspuns (al unui receptor) / *output (for a detector of optical radiation)* / *réponse (d'un récepteur de rayonnement optique)* / Mărime fizică furnizată de un receptor sub efectul unei excitaţii optice. Notă: Această mărime, în general, electrică, poate fi, de exemplu, un curent o tensiune sau o variaţie de rezistenţă; răspunsul poate fi, de asemenea, chimic, ca într-o emulsie fotografică sau un actinometru sau mecanic ca într-un receptor Golay.

semnal de ieşire / *output signal* / *signal de sortie* / Semnal furnizat de un dispozitiv, element sau sistem.

semnal de ieşire de declanşare / *trigger output (signal)* / *signal de sortie (de) déclenchement* / Semnal electric auxiliar de ieşire care are o relaţie temporală, coerentă şi predeterminată cu impulsurile de ieşire ale generatorului.

semnal de inhibare / *inhibiting signal* / *signal d'interdiction* / Semnal care împiedică apariţia unui eveniment.

semnal de interdicţie / *barred signal* / *signal d'interdiction [en communication]* / Semnal de serviciu care indică imposibilitatea stabilirii, din motive de interdicţie, a comunicaţiei cerute.

semnal de intervenţie / *forward-transfer signal* / *signal d'intervention* / Semnal de acţiune emis de operatorul unei centrale pentru a cere asistenţa operatorului altei centrale.

semnal de intrare (al unui receptor de radiaţie optică) ⇐ excitaţie (a unui receptor) [semnal] / *input (for a detector of optical radiation)* / *excitation (d'un récepteur de rayonnement optique)* / Mărime radiometrică sau fotometrică măsurată sau detectată prin utilizarea unui receptor de radiaţie optică.

semnal de intrare / *input signal* / *signal d'entrée* / Semnal aplicat la intrarea unui dispozitiv, a unui element sau a unui sistem.

semnal de intrare al unui releu cu radioelement / *input signal of a RAR* / *signal d'entrée d'un RAR* / Variaţie treaptă a debitului de fluenţă la care este supus detectorul de releu cu radioelement.

semnal de intrare de declanşare / *trigger input* / *signal d'entrée de déclenchement*

externe / Semnal electric furnizat de un aparat exterior, utilizat în modul de funcţionare cu declanşare.

semnal de intrare de declanşare a rafalei / *burst trigger input* / *signal d'entrée de déclenchement en rafale* / Semnal electric furnizat de un aparat exterior, utilizat în modul de funcţionare în rafală cu declanşare.

semnal de intrare de poartă / *gate input* / *signal d'entrée de porte* / Semnal electric furnizat de un aparat exterior, utilizat în modul de funcţionare cu poartă.

semnal de intrare de sincronizare / *synchronizing input* / *signal d'entrée de synchronisation* / Semnal electric furnizat de un aparat exterior, utilizat în modul de funcţionare sincronizat.

semnal de intrare echivalent la zgomot (al unui receptor) / *noise equivalent input (of a detector)* / *excitation équivalente au bruit (d'un récepteur)* / Valoare a excitaţiei receptorului care produce un răspuns egal cu valoarea eficace a zgomotului de ieşire pentru o frecvenţă specificată şi pentru o bandă de frecvenţă specificată a aparatului de măsură. Note: 1. Se consideră de obicei o lărgime de bandă de 1 Hz; această valoare este subînţeleasă atât timp cât nici o altă valoare nu este specificată. 2. A se vedea *flux (energetic) echivalent la zgomot* sau *iluminare energetică echivalentă la zgomot (a unui receptor)*.

semnal de intrare modulator / *modulating input* / *signal d'entrée de modulation* / Semnal electric furnizat de un aparat exterior, utilizat în modul de funcţionare modulat.

semnal de invitare la formarea numărului / *proceed-to-select signal* / *signal d'invitation à numéroter* / Semnal de comutaţie de întoarcere emis de către un comutator ca răspuns la un semnal de apel sau în urma unui semnal de confirmare de apel care indică pregătirea comutatorului de a recepta secvenţa de selecţie.

semnal de începere a convorbirii / *off-hook signal* / *signal de terminal décroché* / Semnal de semnalizare care indică starea unui terminal când acesta este ocupat.

semnal de început al antetului / *start-of-heading signal* / *signal de début d'en-tête* / Semnal de caracter sau secvenţă de astfel de semnale care indică începutul antetului unui mesaj.

semnal de început al textului / *start-of-text signal* / *signal de début de texte* / Semnal de caracter sau secvenţă de astfel de semnale care indică începutul textului unui mesaj sau sfârşitul antetului unui mesaj.

semnal de început de bloc / *start-of-block signal* / *signal de début de bloc* / Semnal care identifică începutul unui bloc.

semnal de început de formare a numărului ⇐ semnal de început de numerotare / *start-of-pulsing signal* / *signal de début de numérotation* / Semnal de acţiune emis pentru a indica începerea transmisiunii semnalului de adresă.

semnal de început de numerotare ⇒ semnal de început de formare a numărului

semnal de început de rafală (de impulsuri) / *beginning of burst output* / *signal de début de rafale* / Semnal electric auxiliar de ieşire care apare o dată pentru fiecare rafală de impulsuri de ieşire, având cu începutul acesteia o relaţie temporală predeterminată.

semnal de încercare / *test input* / *signal d'essai* / Perturbare reală sau simulată, dar totdeauna deliberată, a unei variabile măsurate sau a unui semnal care, în vederea unei încercări, este impusă parţial sau în totalitate unui ansamblu de măsurare şi supraveghere de siguranţă, unui ansamblu logic de siguranţă sau unui ansamblu terminal.

semnal de închidere / *clear-back signal* / *signal de raccrochage du demandé* / Semnal de întoarcere emis pentru a indica închiderea telefonului de abonatul chemat.

semnal de întoarcere ⇐ semnal transmis înapoi / *backward signal / signal en arrière* / Semnal de semnalizare transmis în sens opus celui al stabilirii comunicației, utilizat pentru stabilirea sau gestiunea unei conexiuni.

semnal (de legătură) / *ring, 1[signal] / sonnerie* / Un semnal prin care se atrage atenția echipamentului corespondent că se încearcă stabilirea unei legături.

semnal de linie (telefonică) liberă ⇐ revers apel / *ringing tone / tonalité de retour d'appel* / Ton care indică părții chemătoare că semnalul de sonerie este transmis spre terminalul chemat.

semnal de logică dinamică / *dynamic logic signal / signal de logique dynamique* / Tensiune sau curent care variază periodic, frecvența fiind compatibilă cu timpul de răspuns cerut de sistem. Notă: Diferitele stări logice sunt asociate diverselor valori ale unora sau mai multor mărimi ca, de exemplu, amplitudinea, panta, periodicitatea impulsurilor sau a alternanțelor ori codajul impulsurilor, în cursul variației periodice. O singură stare logică poate fi asociată absenței variației periodice a unui astfel de semnal.

semnal de măsurare / *measurement signal / signal de mesure* / Mărime care reprezintă mărimea supusă măsurării și cu care nu este legată funcțional. Exemple: semnalul electric de ieșire al unui traductor de presiune, frecvența furnizată de un convertor tensiune-frecvență, tensiunea electromotoare a unei celule electrochimice cu concentrație, utilizată pentru măsurarea unei diferențe de concentrație. Notă: Semnalul de intrare al unui sistem poate fi numit „stimul", iar cel de ieșire, „răspuns".

semnal de mod comun =! mod asimetric / *common mode signal / signal de mode commun* / Semnal de aceeași amplitudine și aceeași fază aplicat simultan la cele două borne ale unei intrări diferențiale, față de un punct de referință comun. Exemplu: tensiune de mod comun.

semnal de mod comun (al unui amplificator diferențial) / *common-mode signal (of adufferential amplifier) / signal commun (d'un amplificateur différentiel)* / Porțiune comună a semnalului care are o valoare identică la fiecare dintre cele două intrări ale unui amplificator diferențial. Notă: Într-un amplificator diferențial ideal, un semnal comun nu antrenează nici un răspuns la ieșire.

semnal de mod serie / *series-mode signal / signal de mode série* / Semnal nedorit la bornele de intrare ale unui sistem sau dispozitiv.

semnal de negru artificial / *artificial black signal / (signal de) noir artificiel* / Semnal corespunzător în amplitudine sau în frecvență nivelului de negru normal, produs în mod uzual local într-un emițător sau într-un receptor, utilizat pentru verificarea, etalonarea sau instalarea echipamentului.

semnal de număr neutilizat / *vacant-number signal / signal de numéro non utilisé* / Semnal de întoarcere care semnalează că numărul chemat nu este alocat.

semnal de număr primit / *end of selection signal / signal de fin de sélection* / Semnal de comutație transmis în secvența de selecție după cifrele numărului de abonat pentru a semnaliza că nu mai sunt cifre de receptat pentru acest număr.

semnal de ocupare / *engaged signal / signal d'occupation* / Semnal de serviciu care semnalează că postul chemat este ocupat sau indisponibil.

semnal de ofertă / *offering signal / signal d'offre* / Într-un sistem de semnalizare cu frecvențe vocale, semnal de acțiune transmis pentru a permite o intruziune.

semnal de oprire a emisiunii / *stop-send signal / signal d'arrêt d'émission* / Semnal transmis de centrala de intrare după receptarea unuia sau mai multor semnale care conțin informații numerice, pentru a semnala primirea informațiillor și posibilitatea opririi transmisiunii repetate.

semnal de orologiu ⇒ semnal de ceas

semnal de rapel ⇐ semnal de rechemare / *operator recall signal / signal de rappel* / Semnal de semnalizare emis pentru a rechema un operator la pupitrul de comutaţie utilizat pentru stabilirea conexiunii.

semnal de răspuns [în comutaţie] / *answer signal / signal de réponse [en commutation]* / Semnal de întoarcere corespunzător unei tentative de apel care a primit un răspuns.

semnal de răspuns (cu taxare) / *answer signal (with charge) / signal de réponse (avec taxation)* / Semnal de răspuns care provoacă debutul taxării.

semnal de răspuns (fără taxare) / *answer signal (with no charge) / signal de réponse (sans taxation)* / Semnal de răspuns care împiedică taxarea.

semnal de reacţie / *feedback signal / signal de réaction* / Semnal dependent de mărimea reglată, aplicat la una din intrările unui element de comparaţie.

semnal de rechemare ⇒ semnal de rapel

semnal de rechemare a chemătorului / *ring-back signal / signal de rappel du demandeur* / Semnal de întoarcere destinat rechemării unui abonat chemător menţinut de o operatoare.

semnal de rechemare pe supervizare / *flashing signal [in telephony] / signal de rappel sur supervision* / Semnal transmis unei operatoare fie prin intermediul unui abonat căruia aceasta i-a blocat linia, fie de o altă operatoare.

semnal de rechemare spre chemător / *backward recall signal / signal de rappel vers l'arrière* / Semnal de întoarcere transmis de operatoarea de intrare, pentru rechemarea operatoarei de ieşire.

semnal de rechemare spre destinatar / *forward recall signal / signal de rappel vers l'avant* / Semnal de acţiune transmis de o operatoare de ieşire sau de un abonat chemător, pentru a rechema o operatoare de intrare.

(semnal de) referinţă ⇐ semnal de consemn / *set-point [reference variable] / signal de consigne* / Semnal care reprezintă variabila de referinţă.

semnal de referinţă [etalon] / *reference signal / signal de référence* / Semnal obţinut pornind de la o mărime de referinţă, comparat cu semnalul de reacţie aplicat unui element de comparaţie.

semnal de refuz de apel / *call not accepted signal / signal de refus d'appel* / Semnal de comandă de apel emis de către un terminal care indică neacceptarea apelului de intrare.

semnal de repaus ⇒ spaţiu Morse

semnal de repetiţie / *signal repetition / signal de répétition* / Semnal de funcţie utilizat într-o corecţie a erorilor prin detecţie şi repetiţie pentru cererea unei repetiţii sau anunţarea unei retransmisiuni. Notă: În alfabetul telegrafic internaţional nr. 3, acest semnal corespunde combinaţiei de cod A Z Z A Z A A.

semnal de revenire / *drop-out signal / signal de relâchement* / Semnal de intrare al unui releu cu radioelement al cărui nivel de pornire este egal cu nivelul de sosire (mai scăzut) al semnalului standard de acţionare. Prin definiţie, acest semnal este negativ.

semnal de schimbare pe cifre / *figure-shift signal / signal d'inversion-chiffres* / Semnal care trece un receptor telegrafic în starea de a tranduce, sub formă de caractere sau funcţii ale registrului de cifre, semnalele recepţionate.

semnal de schimbare pe litere / *letter-shift signal / signal d'inversion-lettres* / Semnal care trece un receptor telegrafic în starea de a tranduce, sub formă de caractere sau funcţii ale registrului de litere, semnalele recepţionate.

semnal (de semnalizare) [în telecomunicaţii] / *(signalling) signal [in telecommunication] / signal (de signalisation) [en télécommunication]* / Semnal utilizat pentru transmiterea de informaţii referitoare la o comunicaţie particulară, la un circuit de trafic particular sau la gestiunea traficului. Note: 1. Un semnal de semna-

lizare poate rezulta din starea sau din modificarea de stare a sistemului emiţător. 2. Un semnal de semnalizare poate modifica intenţionat starea sistemului care îl recepţionează, stare care poate fi nedeterminată pe durata aplicării semnalului.

semnal de serviciu / *service signal* / *signal de service* / Semnal transmis automat de către reţea postului chemător pentru a indica progresia unui apel sau cauza unui eşec de selecţie.

semnal de sfârşit / *clear forward signal* / *signal de libération* / Semnal de acţiune emis pentru terminarea unei comunicaţii sau a unei tentative de apel şi pentru eliberarea organelor de trafic implicate.

semnal de sfârşit al suportului / *end-of-medium signal* / *signal de fin de support* / Semnal de funcţie care indică sfârşitul material al unui suport de informaţii sau sfârşitul părţii utilizate sau dorite a datelor înregistrate pe suport.

semnal de sfârşit al textului / *end-of-text signal* / *signal de fin de texte* / Semnal de caracter sau secvenţă de semnale de acest gen care indică sfârşitul textului unui mesaj.

semnal de sfârşit al transmisiunii / *end-of-transmission signal* / *signal de fin de transmission* / Semnal de caracter sau secvenţă de astfel de semnale care indică sfârşitul transmisiunii unuia sau mai multor mesaje.

semnal de sfârşit de bloc / *end-of-block signal* / *signal de fin de bloc* / Semnal care identifică sfârşitul unui bloc.

semnal de sfârşit de convorbire / *on-hook signal* / *signal de terminal raccroché* / Semnal de semnalizare care indică starea unui terminal când acesta este liber.

semnal de sfârşit de formare a numărului ⇐ semnal de sfârşit de numerotare / *end-of-pulsing signal* / *signal de fin de numérotation* / Semnal de acţiune emis pentru a semnaliza că nu va mai fi transmis nici un semnal de adresă.

semnal de sfârşit de numerotare ⇒ semnal de sfârşit de formare a numărului

semnal de sfârşit de rafală (de impulsuri) / *end of burst output* / *signal de fin de rafale* / Semnal electric auxiliar de ieşire care apare o dată pentru fiecare rafală de impulsuri de ieşire, având cu sfârşitul fiecăreia o relaţie temporală predeterminată.

semnal de sincronizare / *synchronization signal* / *signal de synchronisation* / Semnal care indică relaţia de fază dintre două scări ale timpului ciclice sau o variaţie notabilă a acestei diferenţe de timp.

semnal de sincronizare [de orologiu] ⇒ semnal de ceas

semnal de sincronizare format la distanţă / *remotely-derived synchronization signal* / *signal de synchronisation formé à distance* / Semnal de sincronizare recepţionat la un nod de sincronizare pe o legătură de sincronizare, provenit de la un nod îndepărtat determinat, unde acest semnal a fost format ca semnal de sincronizare local, pe baza relaţiei de fază dintre scara de timp ciclică produsă de propriul generator de tact şi scara de timp ciclică a unui semnal numeric provenit de la nodul spre care semnalul de sincronizare este transmis.

semnal de sincronizare local / *locally-derived synchronization signal* / *signal de synchronisation local* / Semnal de sincronizare format într-un nod de sincronizare pe baza relaţiei de fază dintre scara de timp ciclică produsă de generatorul de tact local şi scara de timp ciclică a unui semnal numeric recepţionată pe o legătură de sincronizare provenită dintr-un nod de sincronizare îndepărtat determinat.

semnal de sonerie / *call-arrival signal* / *signal de sonnerie* / Semnal de semnalizare emis spre un post terminal pentru efectuarea sunării părţii chemate.

semnal de spaţiu liber / *(character) space signal* / *signal d'espace* / Semnal corespunzător unei combinaţii de cod care determină, fără imprimare, un avans

al poziției de imprimare cu o lungime egală cu pasul unui caracter.

semnal de start / *start signal* / *signal de départ* / În transmisiunea aritmică, semnal care precede fiecare grup de elemente de semnal, pregătind receptorul pentru recepția elementelor grupului.

semnal de stop / *stop signal* / *signal d'arrêt* / În transmisiunea aritmică, semnal care urmează fiecărui grup de elemente de semnal, fiind destinat pregătirii receptorului pentru recepția următorului semnal de start, sau trecerii în stare de repaus a acestui dispozitiv.

semnal de supervizіune / *supervisory signal* / *signal de supervision* / Semnal de acțiune sau de întoarcere emis pentru a indica starea unui organ de trafic utilizat pentru o conexiune.

semnal de ştergere / *erasure signal* / *signal d'oblitération* / Semnal utilizat pentru anularea unui semnal anterior.

semnal de tact / *cyclic timing signal* / *signal de rythme* / Semnal periodic destinat determinării momentelor de declanşare a anumitor operații.

semnal (de telecomunicație) / *signal (for telecommunication)* / *signal (de télécommunication)* / Fenomen fizic ale cărui caracteristici pot varia pentru a reprezenta informații. Dacă informația este reprezentată de o mărime care variază în mod continuu, semnalul se numeşte analogic, iar dacă informația este reprezentată de o mărime care ia succesiv, pentru intervale de timp finite, valori distincte, semnalul se numeşte discret.

semnal de transmis / *input signal (of a transmission system)* / *signal à transmettre* / Semnal aplicat la un acces de intrare al terminalului de emisiune al unui sistem de transmisiune.

semnal de validare ⇐ semnal de autorizare / *enabling signal* / *signal d'autorisation* / Semnal care permite apariția unui eveniment.

semnal decadic / *decadic signal* / *signal décimal* / În semnalizarea analogică, semnal emis sub forma unui tren de impulsuri identice, al căror număr reprezintă o singură cifră a adresei.

semnal digital ⇒ semnal numeric

semnal digitalizat / *digitized signal* / *signal numérisé* / Semnal numeric, în general de formă binară, care reprezintă în mod esențial aceleași informații cu cele ale unui semnal analogic dat.

semnal direct / *forward signal (in a control system)* / *signal d'action* / Semnal de comandă transmis pe întregul circuit sau pe o parte a acestuia, cuprins între comparator şi ieşirea sistemului reglat (potrivit reprezentării sale printr-o schemă funcțională) şi în sensul astfel definit.

semnal (discret) incorect / *incorrect (discrete) signal* / *signal (discret) incorrect* / Semnal discret în timp pentru care starea semnificativă a unuia sau a mai multor elemente diferă de cele prescrise prin cod.

semnal discret (în timp) / *discretely timed signal* / *signal (temporel) discret* / Semnal compus dintr-o succesiune temporală de elemente, având fiecare una sau mai multe caracteristici ca, de exemplu, durata, poziția în timp, forma, înălțimea, şi reprezentând informații.

semnal (discret) perfect / *perfect (discrete) signal* / *signal (discret) parfait* / Semnal discret în timp pentru care fiecare interval semnificativ este asociat stării semnificative corecte, având exact durata teoretică prevăzută prin cod.

semnal dorit ⇒ semnal util

semnal eşantionat / *sampled signal* / *signal échantillonné* / Semnal care reprezintă o mărime observată şi reprezentată numai intermitent.

semnal gata pentru transmisiunea datelor / *ready for data signal* / *signal prêt pour la transmission de données* / Semnal de comandă de apel transmis prin terminația circuitului de date către terminalul de date şi care indică starea de disponibilitate a canalului de conexiune pentru transferul datelor.

semnal în cvadratură / *quadrature signal / signal en quadrature* / Partea imaginară g(t) a unui semnal analitic. Notă: Denumirea "semnal în cvadratură" se justifică prin faptul că funcţiile sinωt şi cosωt sunt fiecare, până la semn, transformata Hilbert a celeilalte şi, în consecinţă, semnalul analitic care reprezintă semnalul real $\cos\varpi t$ este $e^{j\varpi}$.

semnal în linie / *line signal / signal en ligne* / Semnal efectiv transmis printr-un canal de transmisiune. Notă: Dacă semnalul în linie trebuie să aibă o formă diferită de cea a semnalului de intrare, terminalele efectuează operaţiile reversibile necesare ca, de exemplu, modularea, multiplexarea sau codarea.

semnal logic de tensiune în curent continuu / *binary direct voltage signal / signal logique de tension en courant continu* / Semnal în curent continuu a cărui tensiune variază în mod discontinuu, luând două valori care reprezintă două stări logice, utilizat în sistemele de măsurare şi de comandă pentru transmiterea informaţiei corespunzătoare. Notă: Cele două stări logice ale semnalului în curent continuu sunt reprezentate prin două niveluri de tensiuni corespunzătoare: un nivel înalt U_H şi un nivel scăzut U_L la bornele de intrare şi ieşire ale elementului. Fiecare din cele două niveluri ale semnalului se situează într-o plajă de tensiune definită de o limită superioară şi o limită inferioară.

semnal luminos / *light signal / signal lumineux* / Semnal vizual emis de o sursă luminoasă. Notă: Acest termen desemnează uneori dispozitivul care emite semnalul luminos, dar această accepţiune nu este recomandată.

semnal luminos de identificare / *identification light / feu d'identification* / Dispozitiv de lumină, în general, colorată şi codată, utilizat în semnalizarea luminoasă aer-aer.

semnal luminos de obstacol / *obstacle light / feu d'obstacles* / Dispozitiv de lumină aeronautică de suprafaţă utilizat pentru indicarea prezenţei unui obstacol fix sau mobil aflat în calea permisă unei aeronave în mişcare la sol sau în zbor.

semnal mic / *small signal / petits signaux [régime]* / Semnal (de intrare) a cărui amplitudine este suficient de mică încât semnalul de ieşire corespunzător să poată fi aproximat cu o funcţie liniară, în limitele de eroare acceptate. Notă: Regimul de funcţionare al unui dispozitiv sau circuit, în care toate semnalele sunt mici, este numit „regim de semnal mic".

semnal modulat / *modulated signal / modulat* / Oscilaţie sau undă care rezultă dintr-un proces de modulaţie.

semnal modulat în fază / *phase-modulated signal / signal modulé en phase* / Operaţie prin care se produce variaţia fazei unei unde purtătoare în raport cu o funcţie sinusoidală de referinţă, conform unei legi date. Notă: Efectul acestei operaţii este un semnal modulat în fază.

semnal modulator ⇐ oscilaţie modulatoare / *modulating signal / signal modulant* / Semnal, oscilaţie sau undă, ale cărei variaţii sunt urmărite de purtătoare în procesul de modulaţie. Notă: În cazul unei transmisiuni de date prin modem, semnalul modulator este un semnal electric binar cu numai două niveluri de tensiune, obţinut prin operaţia de serializare a datelor, realizată de obicei cu un circuit specializat, denumit generic U(S)ART, Universal (Sincronous)-Asyncronous Receiver-Transmitter – Emiţător-receptor universal (sincron)-asincron.

semnal multiplex / *multiplex signal / signal multiplex(é)* / Semnal complex rezultat din multiplexarea mai multor semnale pe un canal comun.

semnal numeric ⇐ semnal digital / *digital signal, 1[discretely-timed] / signal numérique* / Semnal discret în care informaţia este reprezentată printr-un număr de valori discrete bine definite pe care o caracteristică a sa le poate lua în timp.

semnal numeric [reprezentând numere] / *digital signal, 2[representing numbers]* /

signal numéral / Semnal al cărui parametru informațional poate lua o valoare care face parte dintr-un ansamblu discret de valori bine determinate.

semnal numeric multivalent uniform / *(uniform) multivalue digital signal* / *signal numérique multivalent uniforme* / Semnal numeric ale cărui valori discrete nominale posibile sunt astfel eşalonate încât două valori adiacente să difere printr-o cantitate constantă. Notă: Un semnal numeric multivalent uniform este în mod frecvent utilizat ca semnal în linie.

semnal (numeric) *n*-ar / *n-ary digital signal* / *signal (numérique) n-aire* / Semnal numeric la care fiecare element de semnal poate avea una din cele n valori discrete admise.

semnal numeric normalizat de 64 kbit/s / *standardized 64 kbit/s digital signal* / *signal (numérique normalisé) à 64 kbit/s* / Semnal numeric standardizat cu un debit numeric standardizat de 64 kbit/s care constituie semnalul de bază normal al unui grup numeric primar.

semnal numeric redundant / *redundant digital signal* / *signal numérique redondant* / Semnal numeric produs prin aplicarea unui cod în linie redundant dat unui semnal original dat. Notă: Pentru un semnal numeric *n*-ar redundant, conținutul binar echivalent mediu pe element de semnal, exprimat în biți, este inferior logaritmului binar lb*n*.

semnal numeric standardizat / *standardized digital signal* / *signal numérique normalisé* / Semnal numeric cu un debit numeric standardizat de CCITT, în general corespunzător unui nivel al ierarhiei de multiplexare numerică standardizate. Notă: Un semnal numeric standardizat poate fi sau nu un ansamblu de semnale numerice standardizate corespunzătoare unui nivel ierarhic inferior. Exemple: semnalele numerice standardizate de 2048 şi 44736 kbit/s, care pot fi desemnate abreviat ca semnale numerice de 2048 sau de 44736 kbit/s sau, prin rotunjire, semnale de 2 Mbit/s sau de 45 Mbit/s.

semnal (numeric) ternar / *ternary signal* / *signal (numérique) ternaire* / Semnal numeric la care fiecare element de semnal poate avea una din cele trei valori discrete admise.

semnal perturbator / *interfering signal* / *signal brouilleur* / Semnal care modifică nedorit recepția unui semnal util.

(semnal) pilot de referință ⇒ undă pilot de referință

semnal pseudo-*n*-ar / *pseudo n-ary signal* / *signal pseudo-n-aire* / Semnal numeric *n*-ar redundant derivat dintr-un semnal *m*-ar, cu $n > m$, fără modificarea rapidității modulației.

semnal pseudoternar / *pseudo-ternary signal* / *signal pseudo-ternaire* / Semnal numeric ternar redundant derivat dintr-un semnal numeric binar fără modificarea rapidității modulației. Exemplu: semnalul bipolar alternant.

semnal recepționat (al unui sistem de transmisiune) / *output signal (of a transmission system)* / *signal restitué (d'un système de transmission)* / Semnal care apare la un acces de ieşire al terminalului de recepție al unui sistem de transmisiune. Notă: Un semnal recepționat trebuie, în mod ideal, să reproducă fără distorsiuni semnalul de transmis corespunzător.

semnal repetat / *repeated signal* / *signal répété* / În semnalizarea analogică, impuls de semnalizare a cărui emisiune se repetă pe durata persistenței funcției pe care o indică.

semnal repetat până la confirmarea recepției / *repeated-until-acknowledged signal* / *signal répété jusqu'à accuse de réception* / Semnal repetat la intervale suficiente între emisiunile succesive pentru a permite recepția unui semnal de confirmare a recepției, care determină încetarea acestor emisiuni.

semnal secvențial / *sequence signal* / *signal en séquence* / Semnal care conține mai

mult de un component de semnal, dar fără component spațial.

semnal simplu / *simple signal* / *signal simple* / În semnalizarea în curent alternativ, semnal caracterizat printr-o singură frecvență.

semnal standard de acționare / *standard pick-up signal* / *signal d'action normal* / Semnal de acționare egal cu o dată și jumătate din valoarea pragului de acționare.

semnal standard de revenire / *standard drop-out signal* / *signal de relâchement normal* / Semnal de revenire al cărui nivel de sosire este egal cu cel al zgomotului propriu. Notă: Este egal și de semn contrar cu semnalul standard de acționare.

semnal standardizat / *standardized signal* / *signal normalisé* / Semnal cuprins într-un domeniu ale cărui valori inferioare și superioare sunt standardizate. Exemple: 4 mA c.c. ÷ 20 mA c.c.; 20 kPa ÷ 100 kPa.

semnal telegrafic / *telegraph signal* / *signal télégraphique* / Semnal care reprezintă, total sau parțial, unul sau mai multe mesaje telegrafice.

semnal transmis înainte ⇒ semnal de acțiune.

semnal transmis înapoi ⇒ semnal de întoarcere

semnal treaptă / *step signal* / *signal échelon* / Semnal a cărui amplitudine trece instantaneu de la o valoare specificată la alta.

semnal util ⇐ semnal dorit / *wanted signal* / *signal utile* / 1. Semnal purtător de informații pe care unul sau mai mulți destinatari doresc să îl recepționeze. 2. Semnal a cărui modulație este necesară transmiterii unei informații.

semnal vizual / *visual signal* / *signal visuel, 1[phénomène]* / Fenomen vizibil purtător de informație.

semnal vocal / *voice-frequency signal* / *signal vocal* / Semnal, în general electric, care reprezintă vocea sau, eventual, alte sunete din domeniul frecvențelor vocale.

semnalare a purtătoarei / *carrier signalling* / *signalisation de la porteuse* / Facilitate a unui echipament de comunicație care permite calculatorului la care este conectat acesta să detecteze apariția și/sau dispariția undei purtătoare. Exemplu: un modem conectat la un calculator semnalează prezența purtătoarei prin semnalul DCD (data carrier detect – detectarea purtătoarei de date).

semnalizare [în telecomunicații] / *signalling [in telecommunication]* / *signalisation [en télécommunication]* / Transmisiune de informații referitoare la stabilirea și gestiunea conexiunilor între entitățile unei rețele de telecomunicații.

semnalizare analogică / *analogue signalling* / *signalisation analogique* / Semnalizare care utilizează un canal de transmisiune analogic.

semnalizare aservită / *compelled signalling* / *signalisation asservie* / Semnalizare în care emisiunea unui semnal de semnalizare interzice emisia semnalelor suplimentare în același sens până la recepția unui semnal de confirmare a recepției provenit de la un terminal distal care a primit semnalul emis.

semnalizare asociată / *associated signalling* / *signalisation associée* / Mod de exploatare a unei rețele de telecomunicații în care mesajele de semnalizare corespunzătoare unui fascicul de circuite de trafic între două centre de comutație sunt emise pe o legătură semafor direct între centre.

semnalizare automată [în telefonie] / *automatic signalling [in telephony]* / *signalisation automatique [en téléphonie]* / Sistem de semnalizare în care semnalele de apel și de supraveghere sunt emise automat pe durata stabilirii sau deconectării circuitului.

semnalizare canal-cu-canal / *channel associated signalling* / *signalisation voie par voie* / Mod de semnalizare în care semnalele de semnalizare relative la traficul preluat de un canal de transmi-

siune determinat sunt transmise pe acelaşi canal sau pe un canal de semnalizare permanent asociat. Notă: Termenul poate fi utilizat şi când semnalele referitoare la un circuit sunt transmise pe acest canal.

semnalizare cap-la-cap / *end-to-end signalling* / *signalisation de bout en bout* / Semnalizare în care semnalele de semnalizare sunt transmise direct de la un capăt la celălalt al unei conexiuni cu mai multe secţiuni.

semnalizare complet disociată / *fully dissociated signalling* / *signalisation entièrement dissociée* / Semnalizare neasociată în care mesajele de semnalizare pot urma orice rută satisfăcătoare prin reţeaua semafor, independent de cea a circuitelor de trafic corespunzătoare.

semnalizare cu două frecvenţe / *two-frequency signalling* / *signalisation à deux fréquences* / Sistem de semnalizare care utilizează semnale de frecvenţă vocală ale căror frecvenţe, în număr de două, aparţin benzii de frecvenţe telefonice.

semnalizare cu o singură frecvenţă / *single-frequency signalling* / *signalisation à une fréquence* / Sistem de semnalizare care utilizează semnale de frecvenţă vocală conţinute în banda de frecvenţe telefonice, toate elementele de semnal utilizate conform codului de semnalizare adoptat având aceeaşi frecvenţă.

semnalizare cu suprapunere / *overlap signalling* / *signalisation avec chevauchement* / Semnalizare în care retransmisiunea semnalelor de adresă la un centru de comutaţie spre un altul poate începe înainte de sfârşitul recepţiei semnalelor la primul centru.

semnalizare cvasiasociată / *quasi-associated signalling* / *signalisation quasi associée* / Semnalizare neasociată în care mesajele de semnalizare nu pot urma decât o singură rută prescrisă prin reţeaua semafor.

semnalizare de alarmă / *safety alarm* / *signalisation d'ordre (de sécurité)* / Semnalizare care impune operatorului executarea unei acţiuni de protecţie indispensabile.

semnalizare de întoarcere ⇐ semnalizare spre înapoi / *backward signalling* / *signalisation vers l'arrière* / Semnalizare trimisă de la postul chemat spre cel chemător.

semnalizare de linie / *line signalling* / *signalisation de ligne* / Semnalizare în care semnalele de semnalizare sunt transmise între terminalele circuitului de trafic care supraveghează permanent circuitul, total sau parţial.

semnalizare de linie liberă / *free line signal* / *lampe d'inoccupation* / Lampă de semnalizare asociată multiplării de linii telefonice interurbane sau de linii auxiliare în vederea indicării circuitului următor disponibil pentru utilizare.

semnalizare de registru / *register signalling* / *signalisation d'enregistreur* / Semnalizare în care semnalele de semnalizare sunt transmise între registre în cursul fazei de stabilire a comunicaţiei.

semnalizare în afara benzii / *out-band signalling* / *signalisation "hors bande"* / Semnalizare în care semnalele sunt transmise pe acelaşi canal de transmisiune sau în acelaşi circuit de telecomunicaţii ca şi semnalele de utilizator, dar într-o bandă de frecvenţe diferită de cea prevăzută pentru utilizatori.

semnalizare în afara timpului util / *out-slot signalling* / *signalisation hors créneau temporel* / Semnalizare canal-cu-canal numerică în care semnalele de semnalizare relative la un canal telefonic sunt transmise într-una sau mai multe poziţii temporale elementare care nu aparţin poziţiei temporale a canalului.

semnalizare înainte / *forward signalling* / *signalisation vers l'avant* / Semnalizare transmisă de la postul chemător spre cel chemat.

semnalizare înapoi ⇐ semnalizare de întoarcere

semnalizare în bandă / *in-band signalling / signalisation "dans la bande"* / Semnalizare în care semnalele sunt transmise în interiorul benzii de frecvenţe telefonice de transmis.

semnalizare în bloc / *en-bloc signalling / signalisation en bloc* / Semnalizare în care cifrele adresei sunt regrupate într-un bloc unic pentru transmisiunea lor înainte.

semnalizare în curent alternativ / *alternating current signalling / signalisation en courant alternatif* / Semnalizare analogică în care informaţia de semnalizare este reprezentată prin semnale de curent alternativ.

semnalizare în curent continuu / *direct current signalling / signalisation en courant continu* / Semnalizare analogică în care informaţia de semnalizare este reprezentată de semnale în curent continuu.

semnalizare în frecvenţă 500/20 / *500/20 signalling / signalisation à fréquence 500/20* / Semnalizare în curent alternativ cu frecvenţa de 500 Hz modulată de (sau întreruptă la) frecvenţa de 20 Hz.

semnalizare în frecvenţă vocală / *voice-frequency signalling / signalisation à fréquences vocales* / Semnalizare în curent alternativ în care informaţia de semnalizare este reprezentată prin semnale cu frecvenţe aparţinând benzii de frecvenţe telefonice.

semnalizare în timp util / *in-slot signalling / signalisation dans le créneau temporel* / Semnalizare canal-cu-canal numerică în care semnalele de semnalizare relative la un canal telefonic sunt transmise într-o poziţie temporală elementară aparţinând poziţiei temporale a canalului considerat. Notă: Elementul numeric respectiv poate fi asignat semnalizării permanent sau periodic prin intermediul unui cadru multiplu.

semnalizare multifrecvenţă / *multi-frequency signalling / signalisation multi-fréquence* / Semnalizare în frecvenţă vocală în care informaţia de semnalizare este reprezentată printr-un semnal compus constituit din *n* frecvenţe selectate dintr-un ansamblu de *m* frecvenţe specificate.

semnalizare neasociată / *non-associated signalling / signalisation non-associée* / Mod de exploatare a unei reţele de telecomunicaţii în care mesajele de semnalizare corespunzătoare unui trunchi de circuite de trafic între două centre de comutaţie sunt transmise prin mai multe legături semafor în serie, mesajele fiind prelucrate în vederea dirijării lor înainte şi retransmise spre legătura semafor următoare la unul sau mai multe puncte de transfer semafor.

semnalizare numerică / *digital signalling / signalisation numérique* / Semnalizare care utilizează un canal de transmisiune numeric.

semnalizare prin canal semafor / *common channel signalling / signalisation (par canal) sémaphore* / Mod de semnalizare în care semnalele de semnalizare relative la traficul preluat de un anumit număr de circuite sunt transmise printr-un singur canal prin mesaje etichetate.

semnalizare prin deschiderea buclei / *loop/disconnect signalling / signalisation par ouverture de boucle* / Semnalizare în curent continuu în care informaţia de semnalizare este reprezentată prin închiderea şi deschiderea unui circuit în buclă.

semnalizare prin inversiune de curent continuu / *single commutation direct current signalling / signalisation par inversion de courant continu* / Semnalizare în curent continuu cu semnale de curent dublu, modificarea sensului curentului fiind comandată de un inversor care acţionează pe o singură baterie.

semnalizare secţiune-cu-secţiune / *link-by-link signalling / signalisation section par section* / Semnalizare în care semnalele respective sunt transmise mai multor secţiuni şi sunt memorate în centrul de comutaţie următor pentru o transmisiune

ulterioară în lungul unui lanţ de conexiune.

semnalizare sincronă / *synchronous signalling [in common channel signalling]* / *signalisation synchrone* / Semnalizare prin canal semafor în care unităţile de semnalizare de lungime fixă sunt emise fără întrerupere cu un debit binar uniform pe un canal semafor, terminalul receptor funcţionând cu relaţia temporală corectă pentru recepţionarea acestor unităţi. Notă: Cele două canale semafor de sens opus ale aceleiaşi legături semafor nu sunt în mod necesar sincronizate între ele.

semnalizare TRON/RON / *e and m signalling* / *signalisation TRON/RON* / Semnalizare canal-cu-canal în care informaţia de semnalizare este transferată între echipamentele de transmisiune şi de comutaţie prin intermediul conductoarelor desemnate prin RON şi TRON, firul RON trasmiţând spre echipament, iar TRON, dinspre acesta. Notă: RON şi TRON reprezintă abrevierile termenilor "recepţie" respectiv "transmisiune", în raport cu echipamentul de comutaţie.

semnalizare vocală numerică / *speech digit signalling* / *signalisation par vol de bit* / Semnalizare canal-cu-canal numerică în care poziţiile temporale elementare utilizate în mod normal pentru transmisiunea vorbirii codificate sunt utilizate periodic pentru transmiterea semnalelor de semnalizare.

semnalizator [în tracţiunea electrică] ⇐ unitate de semnalizare [în tracţiunea electrică] / *annunciator [in electric traction]* / *organe de signalisation [en traction électrique]* / Indicator destinat să arate la distanţă dacă fiecare dintre elementele considerate se găsesc sau nu în poziţia sau starea prevăzute, de exemplu semnalul pentru acţionarea porţilor automate sau lampa de semnalizare pentru anunţarea unei situaţii anormale.

semnalizator acustic ⇒ avertizor acustic electric

semnalizator automat de incendiu ⇒ avertizor automat de incendiu

semnalizator (de apel) ⇒ indicator (telefonic)

semnalizator de incendiu ⇒ avertizor de incendiu

semnalizator luminos ⇒ lumină, 3[dispozitiv]

semnătură a fişierului / *file signature* / *signature du fichier* / Valoare memorată în fişier ("număr magic") la editarea de legături prin care încărcătorul verifică dacă fişierul conţine cu adevărat un program executabil care poate fi încărcat în memorie şi executat. Notă: Permisiunea de execuţie este necesară, dar nu şi suficientă pentru aceasta (de exemplu, un script shell, deşi are permisiuni de execuţie, nu poate fi încărcat şi executat; el va fi interpretat de către un shell).

sens al fluxului (în scheme de prelucrare) / *flow direction* / *sens de liaison* / Indicaţia ordinului de succesiune între simbolurile dintr-o schemă de prelucrare.

sens de blocare (a unui element de redresare) / *inverse direction (of a rectifier element)* / *sens de non-conduction (d'un élément redresseur)* / Sens opus sensului de conducţie.

sens de conducţie (a unui element de redresare) / *conducting direction (of a rectifier element)* / *sens de conduction (d'un élément redresseur)* / Sens normal al curentului util într-un element de redresare, de la anod la catod.

sens de rotaţie / *direction of rotation* / *sens de rotation* / Sens de rotaţie privind în lungul arborelui dinspre partea de antrenare a maşinii către partea opusă antrenării maşinii.

sens direct (al curentului de electrod) / *forward direction (of an electrode current)* / *sens direct (du courant d'électrode)* / Sens de circulaţie al unui curent continuu, pentru care rezistenţa electrodului în curent continuu prezintă cea mai scăzută valoare.

sens direct (al unei joncţiuni PN) / *forward direction (of a PN junction)* / *sens direct (d'une jonction PN)* / Sens al curentului care circulă prin joncţiune atunci când regiunea de tip P se află la un potenţial pozitiv în raport cu regiunea de tip *N*.

sens direct (al unui element asimetric) / *forward direction (of an asymmetrical element)* / *sens direct (d'un élément asymétrique)* / Sens pentru care un element de circuit asimetric prezintă cea mai ridicată conductanţă.

sens direct (într-un izolator sau într-un circulator) / *forward direction (in a circulator or isolator)* / *sens direct (d'un circulateur ou d'un isolateur)* / Sens de propagare între două accese ale unui izolator sau ale unui circulator în care energia se propagă cu o atenuare mult redusă decât în sensul opus, denumit "sens invers".

sens invers (al curentului de electrod) / *reverse direction (of the electrode current)* / *sens inverse (du courant d'électrode)* / Sens de circulaţie opus sensului direct.

sens invers (al unei joncţiuni *PN*) / *reverse direction (of a PN junction)* / *sens inverse (d'une jonction PN)* / Sens al curentului care circulă când regiunea de tip N a semiconductorului este la o tensiune pozitivă faţă de regiunea de tip P.

sens invers (al unui element asimetric) / *reverse direction (of an asymmetrical element)* / *sens inverse (d'un élément asymétrique)* / Sens pentru care un element de circuit asimetric prezintă cea mai slabă conductanţă.

sens invers (într-un circulator sau într-un izolator) / *reverse direction (in a circulator or an isolator)* / *sens inverse (d'un circulateur ou d'un isolateur)* / Sens de propagare între două accese ale unui izolator sau ale unui circulator în care energia se propagă cu o atenuare mult mai mare decât în sensul opus, denumit "sens direct".

sens invers de funcţionare (al unui tranzistor bipolar) / *inverse direction of operation* / *sens inverse de fonctionnement (d'un transistor bipolaire)* / Mod de funcţionare inversat al unui tranzistor bipolar în care colectorul funcţionează ca emitor şi fluxul de purtători minoritari circulă dinspre colector spre bază.

sensibilitate (a unui ansamblu de măsurare a radiaţiei) / *sensitivity (of a radiation measuring assembly)* / *sensibilité (d'un ensemble de mesure de rayonnement)* / Pentru o valoare dată a mărimii măsurate, raportul dintre variaţia variabilei observate şi variaţia corespunzătoare a mărimii măsurate.

sensibilitate a unui aparat de măsurat, 1[raport] / *sensitivity (of a measuring instrument), 1[quotient]* / *sensibilité (d'un appareil mesureur), 1[quotient]* / Raportul dintre modificarea valorii informaţiei de ieşire şi modificarea valorii mărimii de intrare care a produs-o. Notă: Pentru aparatele cu caracteristică de conversie intenţionat neliniară, sensibilitatea este în funcţie de valoarea mărimii de intrare.

sensibilitate a unui aparat de măsurat, 2[prag] / sensitivity (of a measuring instrument), 2[threshold] / sensibilité (d'un appareil mesureur), 2[seuil] / Valoarea mărimii de intrare necesară producerii unei informaţii de ieşire de o valoare mai mare cu o cantitate specificată decât informaţia preexistentă datorată altor cauze ca, de exemplu, zgomotului.

sensibilitate (a unui detector) / *sensitivity (of a detector)* / *sensibilité (du détecteur)* / Sensibilitatea unui detector de radiaţii de măsurat este dată de: S = variaţia mărimii de ieşire (răspunsul detectorului) / variaţia mărimii de intrare (radiaţia de măsurat). În majoritatea aplicaţiilor, detectorul are un răspuns liniar şi dă un semnal de ieşire neglijabil pentru o mărime de intrare nulă, de unde rezultă: S = mărimea de ieşire (răspunsul detectorului) / mărimea de intrare (radiaţia de măsurat).

sensibilitate (a unui receptor de radiaţie optică) / *responsivity (of a detector)* /

sensibilité (d'un récepteur) / Raportul dintre răspunsul Y al receptorului şi excitaţia X: $s = Y/X$. Note: 1. Dacă răspunsurile receptorului sunt Y_0 în absenţa excitaţiei şi Y_t în prezenţa excitaţiei X, sensibilitatea este $s = (Y_t - Y_0)/X$. 2. În optoelectronică, termenul este rezervat cazului în care mărimea de intrare este de tip intensiv (local), de exemplu, o iluminare energetică sau luminoasă. Dacă mărimea de intrare este de tip extensiv (global) cum ar fi un flux energetic sau luminos, atunci termenul folosit este responsivitate şi are un caracter intrinsec.

sensibilitate (a unui releu) / *sensitivity (of a relay)* / *sensibilité (d'un relais)* / Valoare minimă a mărimilor de alimentare necesare funcţionării releului în condiţii specificate.

sensibilitate a unui supresor de ecou / *sensitivity (of an echo suppressor)* / *sensibilité d'un suppresseur d'écho* / Sensibilitatea unui supresor de ecou se exprimă printr-un număr de Np sau de dB cu aceeaşi valoare absolută cu cea a nivelului de funcţionare, dar de semn contrar. Sensibilitatea locală şi sensibilitatea raportată la nivelul relativ zero corespund nivelului local de funcţionare, respectiv nivelului de funcţionare raportat la nivelul relativ zero.

sensibilitate a unui tub analizor (de televiziune) / *sensitivity (of a camera tube* / *sensibilité d'un tube analyseur de télévision* / Raportul dintre curentul furnizat de un tub analizor de televiziune şi fluxul energetic incident, uniform repartizat pe fotocatod.

sensibilitate de acord / *tuning sensitivity* / *sensibilité d'accord* / Rata variaţiei frecvenţei de acord în funcţie de modificarea parametrului de comandă (de exemplu, poziţia dispozitivului mecanic de acord sau tensiunea dispozitivului electronic de acord), pentru un punct de funcţionare dată.

sensibilitate de deflexie magnetică a unui tub catodic [învechit] / *deflection sensitivity of a magnetic-deflection cathode-ray tube [deprecated]* / *sensibilité de déviation magnétique (d'un tube cathodique) [désuet]* / Raportul dintre deplasarea infinitezimală a spotului şi variaţia corespunzătoare a inducţiei magnetice.

sensibilitate de deviere a unui tub catodic şi a colierului său de deflexie / *deflection sensitivity of a magnetic deflection cathode-ray tube and yoke assembly* / *sensibilité de déviation d'un tube cathodique et de son collier de déviation* / Raportul dintre deplasarea infinitezimală a spotului şi variaţia corespunzătoare a curentului în bobina de deflexie magnetică.

sensibilitate de fază în raport cu tensiunea sau curentul / *phase sensitivity to voltage or current* / *sensibilité de phase à la tension ou au courant* / Variaţie a fazei semnalului de ieşire faţă de cea a semnalului de excitaţie, în funcţie de tensiunea sau curentul unui electrod determinat, când puterea de excitaţie şi alte tensiuni de funcţionare sunt menţinute constante.

sensibilitate de linie / *line sensitivity* / *sensibilité de ligne* / Într-un dispozitiv de formare a imaginii cu radionuclizi cu un colimator şi o fereastră a analizorului de amplitudiune specificate, raportul dintre rata de numărare a capului detectorului şi activitatea pe unitate de lungime a unei surse liniare de dimensiuni specificate care conţine un radionuclid definit, perpendiculară pe axa colimatorului şi centrată pe aceasta la o distanţă specificată de faţa de intrare.

sensibilitate de suprafaţă (a unei camere gama) / *plane sensitivity (of a gamma camera)* / *sensibilité de surface (d'une gamma caméra)* / Cu un colimator specificat şi o fereastră a analizorului de amplitudine, raportul dintre rata de numărare a capului detectorului şi activitatea unei surse plane de dimensiuni definite care conţine un radionuclid definit, plasată perpendicular pe axa colimatorului în

centrul aceastuia la o distanţă definită Z de faţa anterioară a colimatorului.

sensibilitate electrică / *electrical sensibility* / *sens électrique* / Aptitudinea unui organism de a detecta un câmp electric în mediul său înconjurător.

sensibilitate energetică ⇐ sensibilitate radiantă / *responsivity* / *sensibilité énergétique* / 1. Raportul dintre curentul fotoelectric al unui dispozitiv fotosensibil şi fluxul energetic incident, exprimat, în general, în A/W. 2. Raportul dintre curentul fotoelectric al dispozitivului şi iluminarea energetică, exprimat, în general, în A/Wm^2.

sensibilitate energetică a unui fotocatod / *photocathode radiant sensitivity* / *sensibilité énergétique de photocathode* / Raportul dintre curentul de fotocatod şi fluxul energetic incident.

sensibilitate energetică monocromatică absolută [spectrală] / *absolute spectral sensitivity* / *sensibilité énergétique monochromatique* / Sensibilitate energetică pentru o radiaţie monocromatică de lungime de undă dată.

sensibilitate energetică monocromatică relativă [spectrală] / *relative spectral sensitivity* / *sensibilité énergétique monochromatique relative* / Raportul dintre sensibilitatea energetică pentru orice lungime de undă considerată şi sensibilitatea energetică pentru o lungime de undă luată ca referinţă, în general lungimea de undă de răspuns maxim.

sensibilitate (energetică) statică (a unui dispozitiv fotoelectric) / *static (energy) sensitivity (of a photo-electric device)* / *sensibilité statique (d'un tube photoélectronique ou d'une cellule photoélectrique)* / 1. Raportul dintre curentul fotoelectric continuu şi fluxul energetic incident presupus constant. În această accepţiune, termenul este utilizat sub denumirea „responsivitate statică". 2. Raportul dintre curentul fotoelectric al dispozitivului şi iluminarea energetică (numită şi „iradianţă"). Note: 1. Pentru un tub fotoelectronic, sensibilitatea statică este dată pentru o tensiune determinată între anod şi catod. 2. Pentru o celulă fotoelectrică, aceasta este dată în scurt-circuit.

sensibilitate exprimată în nivel de semnal de intrare / *input signal level sensitivity* / *sensibilité exprimée en niveau du signal d'entrée* / Nivel al semnalului de intrare care produce o indicaţie egală cu dublul valorii medii a zgomotului singur. Notă: Raportul poate fi de puteri sau de tensiuni, ceea ce trebuie indicat.

sensibilitate (în curent) a unui redresor cu cristal / *current sensitivity of a crystal rectifier* / *sensibilité (en courant) d'un redresseur à cristal* / Raportul dintre curentul redresat de scurtcircuit şi puterea de înaltă frecvenţă absorbită de cristal.

sensibilitate la contrast $<S_c>$ / *contrast sensitivity* / *sensibilité au contraste* / Inversul celui mai mic contrast (fizic) perceptibil, exprimat, în general, prin $L/\Delta L$, unde L este luminanţa medie şi ΔL este pragul diferenţial de luminanţă. Notă: Valoarea lui S_c depinde de luminanţă şi de condiţiile de observaţie, inclusiv starea de adaptare.

sensibilitate la curentul de comandă (a unei sonde Hall) / *control current sensitivity (of a Hall probe)* / *sensibilité au courant de commande (d'une sonde de Hall)* / Raportul dintre tensiunea Hall şi curentul de comandă în zona de funcţionare liniară a unei sonde Hall.

sensibilitate la radiaţii (a unui detector cu descărcare în gaz) / *radiation sensitivity (of a counter tube)* / *sensibilité au rayonnement (d'un tube compteur)* / Rată de numărare, pentru un debit al expunerii dat, produsă de o radiaţie de energie dată.

sensibilitate la zgomot exterior / *external noise susceptibility* / *sensibilité au bruit extérieur* / Eroare datorată interferenţei cu un zgomot provenind de la o sursă electromagnetică sau o sursă de radiaţii de înaltă energie. Această eroare este

exprimată în general în unități de măsură primare sau în procente din valoarea numerică efectivă pentru o sursă de zgomot specificată.

sensibilitate la zgomot raportată la intrare / *equivalent input noise sensitivity / sensibilité exprimée en bruit équivalent rapporté à l'entrée* / Nivel mediu, raportat la intrare, al zgomotului interior produs de un analizor de spectru.

sensibilitate luminoasă (a unui fotomultiplicator) / *light sensitivity (of a photomultiplier) / sensibilité lumineuse (d'un photomultiplicateur)* / Raportul dintre curentul anodic al fotomultiplicatorului și fluxul luminos incident.

sensibilitate (luminoasă) a unui fotocatod / *photocathode (luminous) sensitivity / sensibilité (lumineuse) d'une photocathode* / Sensibilitate luminoasă (statică sau dinamică) exprimată prin raportul dintre curentul de emisie al fotocatodului și fluxul luminos incident, în condiții determinate.

sensibilitate luminoasă a unui tub analizor (de televiziune) / *luminous sensitivity (of a camera tube) / sensibilité lumineuse d'un tube analyseur de télévision* / Sensibilitate luminoasă (statică sau dinamică) exprimată prin raportul dintre curentul furnizat de un tub analizor de televiziune și fluxul luminos incident, uniform repartizat pe fotocatod. Notă: Uzual, această sensibilitate luminoasă se exprimă în condiția de standard iluminant CIE: filament de tungsten cu temperatura de culoare 2854 K.

sensibilitate luminoasă dinamică / *luminous dynamic sensitivity / sensibilité dynamique lumineuse* / Raportul dintre componenta sinusoidală infinitezimală a curentului anodic și componenta sinusoidală corespunzătoare a fluxului luminos incident, în condiții de funcționare date.

sensibilitate luminoasă la tungsten la 2854 K / *luminous sensitivity at a colour temperature of 2854 K / sensibilité (lumineuse) au tungstène à 2854 K* / Sensibilitate luminoasă (statică sau dinamică) determinată în condiția de standard iluminant CIE: fluxul luminos incident este emis de o sursă incandescentă nefiltrată, a cărei temperatură de culoare este 2854 K.

sensibilitate luminoasă statică / *static luminous sensitivity / sensibilité lumineuse statique* / 1. Raportul dintre curentul fotoelectric al dispozitivului și fluxul luminos incident, în general, exprimat în A/lm. 2. Raportul dintre curentul fotoelectric al dispozitivului și iluminare, exprimat în A/lx.

sensibilitate magnetică (a unei sonde Hall) / *magnetic sensitivity (of a Hall probe) / sensibilité magnétique (d'une sonde de Hall)* / Raportul dintre tensiunea Hall și inducția magnetică, în zona de funcționare liniară a unei sonde Hall.

sensibilitate magnetorezistivă / *magnetoresistive sensitivity / sensibilité de magnétorésistance* / Rata variației rezistenței unui magnetorezistor care are inducția magnetică la un nivel specificat.

sensibilitate radiantă ⇒ sensibilitate energetică

sensibilitate relativă (a unui instrument de măsurat) / *relative sensitivity (of a measuring instrument) / sensibilité relative* / Raportul dintre variația variabilei observate și variația relativă corespunzătoare mărimii de măsurat.

sensibilitate relativă (a unui receptor de radiație optică) / *relative responsivity (of a detector) / sensibilité relative (d'un récepteur)* / Raportul dintre sensibilitatea $s(Z)$ a receptorului atunci când acesta este iradiat de radiația Z și sensibilitatea s(N), atunci când acesta este iradiat de o radiație de referință N: $s_r = s(Z)/s(N)$.

sensibilitate specifică de suprafață (a unui scintigraf cu radionuclizi) / *specific plane sensitivity (of a radionuclide scanner) / sensibilité spécifique de surface (d'un scintigraphe à radionucléides)* / Într-un dispozitiv de formare a imaginii cu radionuclizi dotat cu un colimator și o fereastră a analizorului specificate,

raportul dintre rata de numărare a capului detectorului şi activitatea pe unitate de suprafaţă a unei surse plane de dimensiuni specifice care conţine un radionuclid definit, perpendiculară pe axa colimatorului şi centrată pe aceasta la o distanţă specificată de faţa de intrare.

sensibilitate spectrală (a unui fotomultiplicator) / *spectral sensitivity (of a photomultiplier)* / *sensibilité spectrale (d'un photomultiplicateur)* / Sensibilitate luminoasă în funcţie de lungimea de undă.

sensibilitate spectrală (a unui receptor de radiaţie optică) / *spectral responsivity (of a detector)* / *sensibilité spectrale (d'un récepteur)* / Raportul dintre răspunsul receptorului $dY(\lambda) = Y_{e,\lambda}(\lambda)\cdot d\lambda$ şi excitaţia monocromatică $dX_e(\lambda) = X_{e,\lambda}(\lambda)\cdot d\lambda$ a receptorului în intervalul (suficient de mic) de lungime de undă $d\lambda$ în funcţie de lungimea de undă λ: $s(\lambda) = \frac{dY(\lambda)}{dX_e(\lambda)} = \frac{Y_{e,\lambda}(\lambda)}{X_{e,\lambda}(\lambda)}$. Notă: Termenul reprezintă particularizarea sensibilităţii unui receptor în cazul în care mărimile de intrare şi ieşire sunt densităţile spectrale corespunzătoare.

sensibilitate spectrală (a unui receptor fotoelectric) / *spectral responsivity (of a photoelectric receptor)* / *sensibilité spectrale (d'un récepteur photoélectrique)* / Sensibilitatea energetică a unui fotodetector la o lungime de undă dată pe unitatea de interval de lungime de undă.

sensibilitate spectrală relativă (a unui receptor de radiaţie optică) / *relative spectral responsivity (of a detector)* / *sensibilité spectrale relative (d'un récepteur)* / Raportul dintre sensibilitatea spectrală $s(\lambda)$ a receptorului la lungimea de undă λ şi o valoare de referinţă dată s_m. $s_r(\lambda) = s(\lambda)/s_m$. Notă: Valoarea de referinţă dată s_m poate fi o valoare medie, o valoare maximă sau o valoare arbitrar aleasă a $s(\lambda)$.

senzaţie vizuală / *visual sensation* / *sensation (visuelle)* / Abstractizare, analitic ireductibilă, a conţinutului mental al unei impresii sensibile.

senzitivitate electrică / *electrical sensitivity* / *sensibilité électrique* / Pentru o stimulare electrică, inversa pragului.

senzor ⇐ captor ⇐ element sensibil ⇐ detector / *sensor* / *capteur* / Element primar al unui canal de măsurare care converteşte un semnal de intrare într-un semnal ce poate fi măsurat. Notă: Relaţia dintre mărimea de ieşire şi mărimea de intrare a unui senzor este fundamentală şi nu poate fi modificată din exterior fără ca dispozitivul să nu suporte o modificare fizică sau funcţională esenţială. Exemple: joncţiunea de măsură a unui termocuplu, firele de platină ale unei termorezistenţe cu platină.

senzor (al unui aparat de măsurat) / *sensor (of a mesuring instrument)* / *capteur (d'un instrument de mesurage)* / Element al unui aparat de măsurat sau al unui lanţ de măsurare direct supus acţiunii mărimii de măsurat. Exemple: joncţiunea de măsurare a unui termometru termoelectric, rotorul unui debitmetru cu turbină, tubul Bourdon al unui manometru, flotorul unui nivelmetru, receptorul fotoelectric al unui spectrofotometru. Notă: În anumite domenii, termenul „detector" este utilizat pentru acest concept.

senzor (al unui detector) ⇐ captor (al unui detector) / *sensor (of a detector)* / *capteur (d'un détecteur)* / Parte a detectorului unui sistem de alarmă care înregistrează o schimbare de stare ce poate indica prezenţa unui pericol.

senzor cu rezistenţă termoelectrică de platină / *platinum resistance thermometer sensor* / *capteur à résistance thermoélectrique de platine* / Dispozitiv sensibil la variaţia de temperatură, constituit dintr-o rezistenţă termoelectrică plasată într-un înveliş de protecţie având conductori interni şi terminale externe ce permit legătura la un dispozitiv electric de măsurare. Notă: Senzorul poate cuprinde un dispozitiv de fixare sau de racordare.

senzor de debit cu deversor / *weir type flow sensor* / *dispositif débitmétrique à déversoir* / Baraj deversor, drept sau profilat, plasat pe un canal deschis sau pe o conductă deschisă care face ca lichidul care trece peste baraj să formeze o cascadă mică, astfel ca nivelul din aval să fie mai scăzut decât cel mai jos punct al deversorului. Lichidul trece printr-o decupare cunoscută, de exemplu profil V sau dreptunghiular de lăţime determinată. Secţiunea transversală a lichidului care trece peste baraj poate fi măsurată prin nivelul de lichid din amonte, ceea ce dă o indicaţie a debitului.

senzor de debit cu fir cald / *hot wire flow sensor* / *transducteur débitmétrique à fil chaud* / Element primar care măsoară viteza unui curent de gaz prin variaţia rezistenţei unui filament încălzit electric, amplasat în curentul de gaz. Modificarea rezistenţei filamentului se realizează prin răcirea acestuia la trecerea curentului de gaz.

senzor de şocuri şi de vibraţii / *shock and vibration transducer* / *capteur de chocs et de vibrations* / Dispozitiv care permite transformarea unei mişcări mecanice (vibraţie sau şoc) într-un semnal sau o oscilogramă electrică, optică, hidraulică, mecanică etc.

senzor de temperatură în zona activă a reactorului / *in-core temperature measuring sensor* / *capteur de température en coeur* / Dispozitiv, fix sau mobil, destinat furnizării unui semnal pentru măsurarea temperaturii într-un punct definit, în zona activă a unui reactor sau în anvelopa primară a acestuia. Exemple: termocuplul în teacă, termocuplul cu joncţiune izolată, termocuplul cu joncţiune neizolată, termocuplul coaxial, termocuplul cu rezistenţă.

senzor (electric) ⇐ captor (electric) / *(electric) sensor* / *capteur (électrique)* / Traductor electric care transformă un semnal oarecare într-un semnal electric.

senzor intern de temperatură ⇒ detector intern de temperatură

senzor termic ⇒ detector termic

separare [deconectare electrică] ⇒ secţionare

separare a căilor / *independence of tracks* / *indépendance des voies* / Dispunere generală a echipamentului de cale care asigură o independenţă mecanică şi electrică a căilor, una faţă de alta, astfel încât un incident survenit pe una dintre ele să nu le afecteze pe celelalte.

separare (a consumatorilor) / *load shedding* / *délestage (de consommation)* / Proces de deconectare deliberată a sarcinilor preselecţionate dintr-un sistem electroenergetic ca urmare a unei situaţii anormale, în scopul menţinerii alimentării restului sistemului.

separare a liniilor de explorare ultrasonică <s_s> / *ultrasonic scan line separation* <s_s> / *séparation des lignes d'exploration ultrasonique* <s_s> / Pentru sistemele exploratoare automate, distanţa dintre punctele de intersecţie a două linii de explorare ultrasonică de acelaşi tip cu un plan specificat, exprimată în mm.

separare fizică / *physical separation* / *séparation physique* / 1. Separare prin dispoziţii geometrice ca, de exemplu, distanţa şi orientarea. 2. Separare prin bariere adecvate. 3. Separare printr-o combinaţie a celor două dispoziţii precedente.

separare fracţionară / *radix point* / *séparation fractionnaire* / Într-un sistem de numeraţie cu bază, locaţie care separă caracterele ce exprimă partea întreagă, de cele care exprimă partea fracţionară.

separare izolantă (între conductoare) / *separation (of conductors)* / *cloisonnement isolant (entre conducteurs)* / Dispunere de conductoare cu interpunerea unei izolaţii solide, astfel încât să nu poată apărea între ele descărcări electrice disruptive.

separare metalică (între conductoare) / *segregation (of conductors)* / *cloisonnement métallique (entre conducteurs)* / Dispunere de conductoare cu elemente

metalice legate la pământ astfel interpuse încât descărcările electrice disruptive să nu se poată scurge decât spre pământ.

separator / *disconnector* / *sectionneur* / Aparat de comutare mecanică destinat, în poziția deschis, asigurării unei distanțe de separare satisfăcătoare în condiții specificate.

separator cu separare dublă / *double-break disconnector* / *sectionneur à double coupure* / Separator care asigură întreruperea unui circuit în două puncte.

separator cu siguranțe fuzibile / *disconnector-fuse* / *sectionneur à fusibles* / Separator la care unul sau mai mulți poli au o siguranță fuzibilă în serie cu contactul său principal.

separator de căi de antenă ⇒ diplexor [separator]

separator de fascicul / *beam splitter* / *séparateur de faisceau* / Dispozitiv pasiv destinat divizării unui fascicul optic în două sau mai multe fascicule distincte.

separator de informație / *information separator [function control]* / *séparateur d'information [commande de fonction]* / Comandă de funcție destinată separării sau calificării datelor într-un sens logic sau într-o ordine ierarhică și a cărei semnificație exactă trebuie specificată pentru fiecare aplicație. Notă: Dacă separatorul de informație este utilizat pentru date în ordine ierarhică, se utilizează de preferință ordinea descresătoare: fișier, grup, articol, subarticol.

separator de legare la pământ / *earthing switch* / *sectionneur de (mise à la) terre* / Aparat de comutare mecanică folosit pentru legarea la pământ a unor părți ale circuitului, capabil – în condiții anormale – să suporte pentru o perioadă de timp specificată supracurenți, cum ar fi cei de scurtcircuit, dar care în condiții normale de funcționare a circuitului nu este destinat a fi parcurs de curent electric.

separator de legare la pământ cu element suplimentar / *divided support earthing switch* / *sectionneur de terre à éléments séparés* / Separator de legare la pamânt în care contactul fix și cel mobil ai fiecărui pol nu sunt susținuți de un suport sau cadru comun. Notă: Termenul se aplică numai la separatoarele de legare la pământ, de înaltă tensiune.

separator de presiune / *pressure seal* / *séparateur de pression* / Dispozitiv care izolează fluidul din proces de corpul transmiterului, fără a afecta măsurarea presiunii (presiunii diferențiale, nivelului).

separator de sarcină / *switch-disconnector* / *interrupteur-sectionneur* / Întreruptor care, în starea declanșat, satisface condițiile de izolare specificate pentru un separator.

separator de sarcină cu siguranță fuzibilă / *switch-disconnector fuse* / *interrupteur-sectionneur à fusibles* / Separator de sarcină la care unul sau mai mulți poli au o siguranță fuzibilă în serie cu contactul principal.

separator (electrochimic) / *(electrochemical) separator* / *séparateur (électrochimique)* / Într-un element electrochimic, mic dispozitiv din material izolant, permeabil pentru ionii din electrolit, care împiedică total sau parțial amestecul materialelor. Notă: Membranele și diafragmele sunt forme particulare de separatoare.

separator electromagnetic / *electromagnetic separator* / *trieur électromagnétique* / Dispozitiv sau mașină destinate reținerii, prin forța de atracție magnetică, a tuturor corpurilor feroase dispersate într-o masă eterogenă.

separator rotativ / *centre-break disconnector* / *sectionneur à coupure centrale* / Separator la care ambele contacte ale fiecărui pol sunt mobile și se reunesc într-un punct aflat la mijlocul distanței dintre coloanele suport. Notă: Termenul se aplică numai la separatoarele de înaltă tensiune.

separator tip pantograf / *divided support disconnector* / *sectionneur à éléments séparés* / Separator în care contactul fix și cel mobil ai fiecărui pol nu sunt susținute

de un suport sau un cadru comun. Notă: Termenul se aplică numai separatoarele de înaltă tensiune.

septet (de elemente binare) / *septet (byte)* / *septet (d'éléments binaires)* / Byte compus din şapte cifre binare.

(în) serie / *series* / *série* / Calificativ referitor la o conexiune a elementelor de circuit electric (rezistoare, bobine, condensatoare, surse etc.), în care elementele pot fi străbătute numai de un acelaşi curent electric, iar tensiunile de la bornele lor se adună.

(în) serie [în prelucrarea datelor] / *serial* / *en série* / Calificativ referitor la un proces în care toate evenimentele se produc unul după altul.

serie de expuneri / *X-ray tube exposure series* / *série de poses* / Succesiune regulată sau neregulată de expuneri egale sau diferite, în special în radiografia în serie.

serie de impulsuri ⇒ tren de impulsuri (de curent)

serie Fourier (a unei funcţii periodice) / *Fourier series (of a periodic function)* / *série de Fourier (d'une fonction périodique)* / Reprezentare a unei funcţii periodice prin suma dintre o constantă, egală cu valoarea medie a funcţiei, şi o serie de termeni sinusoidali ale căror frecvenţe sunt multipli întregi ai frecvenţei funcţiei periodice.

seriograf (pentru radiografii în serie) / *serial changer* / *sériographe [sens large]* / Aparat destinat efectuării unei serii de radiograme pe unul sau mai multe filme radiografice, prin manevrarea manuală sau automată a filmului sau a casetei radiografice.

sertar / *plug-in unit* / *tiroir* / Element amovibil al unui aparat de măsurat care, atunci când este racordat prin conectoare de tip fişă-priză, permite aparatului să îndeplinească o funcţie particulară.

sertar [rastel] / *bay [rack]* / *baie* / Structură metalică, echipată pe una sau mai multe părţi cu panouri de protecţie (ventilaţie), demontabile sau nu, destinată să primească un număr oarecare de module standard.

sertar al unui generator / *generator plug-in unit* / *tiroir d'un générateur* / Accesoriu parţial interschimbabil care, în general, poate fi asociat unuia sau mai multor şasiuri principale specificate, este conectabil prin sistem fişă-priză, este construit pentru a putea utiliza funcţiile şi/sau serviciile furnizate de şasiul principal al generatorului asociat şi îndeplineşte anumite funcţii specificate ale generatorului. În absenţa şasiului principal, un sertar amovibil nu poate funcţiona ca generator.

sertar fişabil ⇒ modul fişabil

serveabilitate / *serveability performance* / *servibilité* / Capacitatea unui serviciu de a fi obţinut la cererea unui utilizator precum şi de a continua să fie furnizat pe o durată de timp dorită, cu toleranţe specifice şi în condiţii date. Notă: Serveabilitatea poate fi subdivizată în accesibilitate şi continuitate a serviciului.

serveabilitate (a unui sistem de izolaţie) / *serviceability (of an insulation system)* / *aptitude au service (d'un système d'isolation)* / Capacitate de a funcţiona conform previziunilor în orice moment particular.

server / *server* / *serveur* / Într-o reţea de calculatoare, reprezintă calculatorul (sau calculatoarele) care oferă diferite servicii altor calculatoare din reţea.

server de comunicaţii / *communication server* / *serveur de communications* / Sistem de calcul a cărui funcţie principală este de a deservi o reţea de calculatoare în scopul asigurării comunicaţie între ele şi/sau cu alte reţele de calculatoare.

server de fişiere / *file server* / *serveur de fichiers* / Echipament de calcul al cărui rol principal este de a stoca volume mari de date (fişiere) şi de a servi cererile de acces la datele respective ale altor calculatoare dintr-o reţea de date. Notă: Noţiunea de server de fişiere se referă la

ansamblul hardware + software care îndeplineşte funcţiile de mai sus. Un server de fişiere poate fi *dedicat*, când se ocupă numai de gestiunea fişierelor, sau *nededicat*, când poate executa şi alte sarcini decât cele de administrare a fişierelor (calcule matematice, editări de rapoarte etc.). Notă: Un server de fişiere poate defini zone publice care conţin majoritatea programelor de interes general (Microsoft Word sau Excel, compilatoarele de Pascal sau C++, sisteme de gestiune a bazelor de date etc.), dar şi zone la care accesul este restricţionat, conţinând fişierele proprii ale utilizatorilor. Sistemul de operare permite serverului de fişiere controlul accesului la resursele comune din sistem, pentru evitarea conflictelor şi asigurarea securităţii şi a comunicării între staţiile sistemului. Utilizatorul poate folosi orice staţie de lucru, deoarece fişierele proprii fiecărui utilizator sunt stocate pe serverul de fişiere şi nu pe o maşină anume; indiferent de staţia de la care lucrează, el are acces transparent la acelaşi spaţiu de lucru şi la aceleaşi pachete de programe de interes general.

server de imprimare / *print server* / *serveur d'impression* / Calculator conectat într-o reţea locală care deserveşte toate operaţiile de tipărire din acea reţea, controlând în acelaşi timp imprimantele ataşate reţelei.

server de reţea locală / *LAN server* / *serveur de réseau local* / Calculator special echipat, pe care se execută programe speciale de comunicaţie şi al cărui scop este asigurarea resurselor de calcul cerute de alte calculatoare din reţeaua locală. Notă: Serverul de reţea locală este de obicei dotat cu discuri de mare capacitate (pentru stocarea datelor), unitate de bandă magnetică (pentru salvarea şi restaurarea datelor), imprimantă de viteză şi/sau rezoluţie mare (pentru tipărirea datelor), precum şi alte echipamente partajabile de către calculatoarele din reţea. Serverul de reţea locală poate fi **dedicat**, executând numai programe de gestiune a reţelei locale (serverul Novell), sau **nededicat**, executând atât programe de gestiune a reţelei locale, cât şi programe de uz general, de exemplu un calculator ce rulează UNIX (programele PC-NFS).

service [sens general] ⇒ serviciu

serviciu ⇐ service [sens general] / *service* / *service [sens général]* / Ansamblu de funcţii oferite unui utilizator de către o organizaţie

serviciu (al unei maşini electrice rotative) / *duty (of an electrical rotating machine)* / *service (d'une machine électrique tournante)* / Stabilirea regimurilor, inclusiv a perioadelor de funcţioare în gol şi de repaus, cărora o maşină electrică rotativă le este supusă, a duratelor acestora şi a ordinii succesiunii lor în timp.

serviciu automat combinat de oră exactă şi informaţii meteorologice / *automatic time-temperature announcer* / *service d'horloge parlante et de prévisions météorologiques par téléphone* / Serviciu furnizat de un dispozitiv automat care combină funcţiile serviciilor de oră exactă şi de informaţii meteorologice.

serviciu automat de informaţii meteorologice / automatic weather announcer / *service de prévisions météorologiques par téléphone* / Serviciu furnizat de un dispozitiv automat care oferă părţii chemătoare ultimele informaţii meteorologice locale.

serviciu automat de oră exactă / *automatic time announcer* / *horloge parlante par téléphone* / Serviciu furnizat de un dispozitiv automat care oferă părţii chemătoare ora exactă.

serviciu complementar / *user facility* / *service complémentaire* / Serviciu disponibil, la cerere, pentru utilizatorul unei reţele de telecomunicaţii, adăugat serviciului de bază oferit de această reţea. Notă: Un servciu complementar poate fi oferit pentru câte o comunicaţie sau pentru o perioadă determinată.

serviciu continuu / *continuous duty / service continu* / Funcţionarea nelimitată în sarcină normală fără depăşirea limitelor de încălzire specificate.

serviciu continuu (al unei maşini electrice rotative) ⇐ serviciu tip S1 / *continuous running duty(-type) (of an electrical rotating machine) / service continu (d'une machine électrique tournante)* / Serviciu al unei maşini electrice rotative care comportă o funcţionare în regim constant pe o durată suficientă pentru atingerea echilibrului termic.

serviciu continuu periodic cu frânare electrică ⇐ serviciu tip S7 / *continuous-operation periodic duty with electric braking / service ininterrompu périodique à freinage électrique* / Succesiune de cicluri de funcţionare identice care comportă fiecare o perioadă de pornire, o perioadă de funcţionare în sarcină constantă şi o perioadă de frânare electrică, neexistând perioadă de repaus.

serviciu continuu periodic cu sarcină intermitentă ⇐ serviciu tip S6 / *continuous-operation periodic duty / service ininterrompu périodique à charge intermittente* / Succesiune de cicluri de funcţionare care comportă fiecare o perioadă de funcţionare în sarcină constantă şi o perioadă de funcţionare în gol, neexistând perioadă de repaus.

serviciu cu variaţii neperiodice de sarcină şi de viteză ⇐ serviciu tip S9 / *duty with non-periodic load and speed variations / service à variations non périodiques de charge et de vitesse* / Serviciu în care sarcina şi viteza, în general, variază neperiodic în domeniul de funcţionare admisibil, incluzând frecvent suprasarcini aplicate care pot fi mult superioare sarcinii sau sarcinilor pline.

serviciu de abonaţi absenţi [în telegrafie şi transmisiunea de date] / *absent subscriber service [in telegraphy and data communication] / service des abonnés absents [en télégraphie et transmission de donnés]* / Posibilitate de a indica automat unui post chemător cu ajutorul unui semnal de serviciu că, la iniţiativa abonatului chemat, postul acestuia este indisponibil.

serviciu de abonaţi transferaţi / *changed number interception / (service des) abonnés transférés* / Serviciu telefonic care asigură dirijarea apelurilor destinate unor abonaţi spre o poziţie de operator sau un circuit pentru anunţuri verbale înregistrate care semnalează modificarea numărului abonatului chemat.

serviciu de circuit de telecomunicaţii asignat / *assigned circuit (telecommunication) service / service de circuit (de télécommunication) assigné* / Serviciu de telecomunicaţii ale cărui momente de stabilire şi de întrerupere sunt specificate în avans de către client prin intermediul unui mesaj de exploatare sau de administrare. Notă: Se poate specifica un serviciu de circuit asignat pentru un utilizator regulat, de exemplu zilnic la aceeaşi oră, sau săptămânal la ore fixe.

serviciu de circuit de telecomunicaţii închiriat ⇐ serviciu de circuit de telecomunicaţii permanent / *leased circuit service / service de circuit (de télécommunication) loué* / Serviciu de telecomunicaţii pus la dispoziţie pe o durată suficient de lungă, ca răspuns la o cerere a clientului formulată prin intermediul unui mesaj de exploatare sau de administrare.

serviciu de circuit de telecomunicaţii permanent ⇒ serviciu de circuit de telecomunicaţii închiriat

serviciu de circuit (de telecomunicaţii) rezervat / *reserved circuit (telecommunication) service / service de circuit (de télécommunication) réservé* / Serviciu de telecomunicaţii pus la dispoziţie într-un interval de timp specificat, în avans de către utilizator, ulterior stabilită şi întreruptă în acest interval de timp ca răspuns la o cerere a utilizatorului formulată prin intermediul semnalizării utilizator-reţea.

serviciu de datagrame / *datagram service* / *service de datagramme* / Serviciu oferit de către o reţea exploatată în comutaţie de pachete datorită căruia un mesaj suficient de scurt pentru a fi conţinut într-un singur pachet este transmis la destinaţia identificată de adresa acestui pachet.

(serviciu de) protecţie contra radiaţiilor ⇐ supraveghere contra radiaţiilor / *protection survey* / *contrôle de protection* / Evaluarea pericolelor de iradiere legate de existenţa, la nivelul producţiei, al utilizării, al eliberării şi al eliminării materialelor radioactive sau altor surse de radiaţii, pentru un ansamblu determinat de condiţii specifice. Notă: Această evaluare include, în mod obişnuit, următoarele: controlul material al dispunerii substanţelor, a echipamentelor şi a barierelor de protecţie; măsurarea sau estimarea nivelelor de radiaţii implicate; o cunoaştere suficientă a operaţiilor utilizând sau afectând aceste substanţe, pentru estimarea pericolelor prezumate rezultate din modificările probabile sau posibile a substanţelor, ale echipamentelor, ale procedeelor de fabricaţie şi ale modurilor de funcţionare.

serviciu de radiocomunicaţii / *radiocommunication service* / *service de radiocommunication* / Ansamblul mijloacelor oferite utilizatorilor în vederea realizării unei radiocomunicaţii de un tip dat.

serviciu de scurtă durată (al unei maşini electrice rotative) ⇐ serviciu tip S2 / *short-time duty(-type) (of an electrical rotating machine)* / *service temporaire (d'une machine électrique tournante)* / Serviciu al unei maşini electrice rotative care comportă o funcţionare în regim constant pe o durată determinată, inferioară celei necesare atingerii echilibrului termic, urmată de un repaus pe o durată suficientă pentru restabilirea egalităţii de temperatură cu fluidul de răcire.

serviciu de scurtă durată variabil / *variable temporary duty* / *service temporaire variable* / Serviciu variabil al unei maşini electrice rotative pe o durată determinată, urmat de un repaus suficient pentru restabilirea egalităţii de temperatură cu mediul de răcire.

serviciu de teleacţiune / *teleaction service* / *service de téléaction* / Serviciu de telecomunicaţii destinat asigurării acţiunilor la distanţă prin intermediul mesajelor scurte, necesitând un debit de transmisiune foarte slab între utilizator şi reţea. Exemple: telealarma, telecomanda, telemăsurarea, telealerta.

serviciu de telecomunicaţii / *telecommunication service* / *service de télécommunication* / Serviciu specific oferit de o entitate de exploatare din telecomunicaţii pentru a răspunde unei necesităţi specifice a utilizatorilor.

serviciu de telecomunicaţii la cerere / *demand (telecommunication) service* / *service (de télécommunication) à la demande* / Serviciu de telecomunicaţii stabilit şi întrerupt aproape imediat ca răspuns al unei cereri a utilizatorului, formulată prin intermediul semnalizării utilizator-reţea.

serviciu de telefonie de proximitate / *telepoint* / *service de téléphone de proximité* / Serviciu de radiotelefonie care permite efectuarea de apeluri, nu şi recepţionarea acestora, când deţinătorul aparatului se află la aproximativ 200 m de o bornă radioelectrică.

serviciu de telefonie nonvocală / *nonvoice telephone service* / *service de téléphone non-vocal* / Serviciu oferit prin intermediul reţelei telefonice în completarea transmisiunii vocale normale.

serviciu de telefonie vocală ⇐ telefonie vocală / *voice telephony* / *service de téléphonie vocale* / Exploatare comercială pentru public a transmisiunii directe şi a comutaţiei vocii în timp real între punctele terminale ale reţelei publice comutate, permiţând oricărui utilizator să folosească echipamentul conectat la un astfel de punct terminal pentru comunicaţii cu un alt punct terminal.

serviciu de telefonograme / *telephone-telegram service / service de transmission des télégrammes par téléphone* / Serviciu care asigură transmisiunea prin telefon a unei telegrame între două oficii telegrafice.

serviciu de telegrame / *telegram service / service des télégrammes* / Serviciu telegrafic oferit publicului, care asigură transmisiunea telegramelor şi predarea acestora destinatarilor.

serviciu de telegrame telefonate / *phonogram service / service des télégrammes téléphonés* / Serviciu care asigură transmisiunea telegramelor prin telefon între un oficiu telegrafic şi abonaţii telefonici.

serviciu de transmisiune de telegrame prin teleimprimator / *printergram service / service de transmission des télégrammes par téléimprimeur* / Serviciu care asigură transmisiunea prin intermediul unui teleimprimator între un abonat al serviciului telex şi o centrală telegrafică sau invers.

serviciu director-secretariat / *manager and secretary service / filtrage d'appel (sur postes téléphoniques)* / Serviciu telefonic care stabileşte o conexiune directă, fără formarea numărului, între două posturi telefonice ale aceleiaşi instalaţii telefonice interioare şi permite, pe de o parte, operatoarei unuia din posturi să răspundă tentativelor de apel destinate celuilalt post înainte de a i le transfera şi, pe de altă parte, stabilirea conexiunilor telefonice de ieşire cerute de cel din urmă.

serviciu intermitent ⇐ funcţionare intermitentă / *intermittent duty / service intermittent* / Serviciu în care intervale de funcţionare în sarcină ale unui echipament alternează cu intervale de repaus.

serviciu intermitent (al unei maşini electrice rotative) / *intermittent duty (of an electrical rotating machine) / service intermittent (d'une machine électrique tournante)* / Secvenţă de perioade de funcţionare în regim constant separate prin intervale de repaus, duratele de funcţionare şi cele de repaus fiind insuficiente pentru atingerea echiilibrului termic, atât în perioadele de încălzire, cât şi în cele de răcire.

serviciu intermitent periodic ⇐ serviciu tip S3 / *intermittent periodic duty (type) / service intermittent périodique* / Serviciu al unei maşini electrice rotative compus dintr-o succesiune de cicluri identice care comportă fiecare o durată de funcţionare în regim constant şi o durată de repaus, ambele durate insuficiente pentru atingerea echilibrului termic în cursul unui ciclu, şi în care curentul de pornire nu exercită o influenţă semnificativă asupra încălzirii.

serviciu intermitent periodic cu perioade de pornire şi frânare electrică ⇐ serviciu tip S5 / *intermittent periodic duty(-type) with electric braking / service intermittent périodique à démarage et freinage électrique* / Serviciu al unei maşini electrice rotative compus dintr-o secvenţă de cicluri identice care comportă fiecare o durată de pornire, o durată de funcţionare în regim constant, o durată de frânare electrică rapidă şi o durată de repaus, durate insuficiente pentru atingerea echilibrului termic în cursul unui ciclu.

serviciu intermitent variabil / *variable intermittent duty / service intermittent variable* / Secvenţă de perioade de funcţionare în regim variabil separate prin intervale de repaus, duratele de funcţionare şi de repaus fiind insuficiente pentru atingerea echilibrului termic, atât în perioadele de încălzire, cât şi în cele de răcire.

serviciu limitat la comunicaţii locale / *barred trunk service / (catégorie de) service restreint aux communications locales* / Serviciu care exclude posibilitatea obţinerii comunicaţiilor interurbane.

serviciu manual rapid / *manual demand service / service rapide manuel* / Serviciu

telefonic manual care asigură două moduri de exploatare fără aşteptare, serviciul manual rapid direct, respectiv serviciul manual rapid indirect.

serviciu manual rapid direct / *direct manual demand working / service rapide manuel direct* / Mod de exploatare a unui serviciu manual rapid în care operatorul centrului internaţionmal de intrare serveşte în mod sistematic ca interpret între operatorul centrului internaţional de ieşire şi abonatul chemat.

serviciu manual rapid indirect / *indirect manual demand working / service rapide manuel indirect* / Mod de exploatare a unui serviciu manual rapid în care operatorul centralei internaţionale de ieşire se adresează direct abonatului chemat.

serviciu neîntrerupt / *uninterrupted duty / service ininterrompu* / Serviciu fără intervale de repaus.

serviciu neîntrerupt cu sarcină intermitentă / *continuous operation with intermittent loading / service ininterrompu à charge intermittente (d'un appareil électromédical)* / Serviciu pe durata căruia echipamentul este conectat permanent la reţeaua de alimentare. Durata admisibilă de funcţionare în sarcină indicată este prea scurtă pentru ca temperatura de funcţionare în sarcină să fie atinsă, intervalul următor nefiind totuşi suficient de lung pentru a permite echipamentului până la temperatura de funcţionare în gol.

serviciu neîntrerupt periodic cu modificări de viteză ⇐ serviciu tip S8 / *continuous operation duty-type with related load speed changes/service ininterrompu périodique à changements liés de charge et de vitesse* / Serviciu al unei maşini electrice rotative compus dintr-o succesiune de cicluri identice comportând fiecare o durată de accelerare şi o durată de funcţionare în regim constant, corespunzătoare unei viteze de rotaţie determinate, urmată de una sau mai multe durate de funcţionare în alte regimuri constante corespunzătoare unor viteze de rotaţie diferite, fiecare durată de funcţionare fiind insuficientă pentru atingerea echilibrului termic în cursul unui singur ciclu.

serviciu neîntrerupt periodic cu perioade de pornire şi frânare electrică / *continuous operation duty-type with electric braking / service ininterrompu à démarrage et à freinage électrique* / Serviciu al unei maşini electrice rotative compus dintr-o succesiune de cicluri identice care comportă fiecare o durată de pornire, o durată de funcţionare în regim constant şi o durată de frânare electrică, durata de funcţionare fiind insuficientă pentru atingerea echilibrului termic în cursul unui singur ciclu.

serviciu neîntrerupt periodic cu sarcină intermitentă / *continuous operation duty-type / service ininterrompu à charge intermittente* / Serviciu al unei maşini electrice rotative compus dintr-o succesiune de cicluri identice care comportă fiecare o durată de funcţionare în regim constant şi o durată de funcţionare în gol, durate insuficiente pentru atingerea echilibrului termic în cursul unui singur ciclu.

serviciu nominal / *rating, 2[rated duty]* / *service nominal* / Serviciu pentru care a fost proiectat un echipament sau o maşină.

serviciu nominal ciclic / *duty-cycle rating / service nominal cyclique* / Serviciu nominal, stabilit de către constructor, pe care o maşină electrică rotativă îl poate asigura în cursul unor cicluri determinate.

serviciu nominal continuu echivalent / *equivalent continuous rating / service nominal continu équivalent* / Serviciu continuu, stabilit de către constructor în scopul încercărilor, pe care o maşină electrică rotativă îl poate asigura până la atingerea echilibrului termic şi care este considerat ca echivalent termic serviciului real sau unui serviciu tip.

serviciu nominal continuu maximal / *maximum continuous rating / service nominal continu maximal* / Serviciu, stabilit de către constructor, pe care o

maşină electrică rotativă îl poate asigura pe o durată scurtă şi limitată, pornind de la temperatura ambiantă.

serviciu nominal de scurtă durată / *short-time rating (of an electrical machine)* / *service nominal temporaire* / Stipularea, de către constructor, a serviciului pe care îl poate asigura o maşină urmând cicluri determinate.

serviciu periodic / *periodic duty* / *service périodique* / Serviciu în care funcţionarea unui echipament la sarcină constantă sau variabilă este periodică.

serviciu periodic (al unei maşini electrice rotative) / *periodic duty (of an electrical rotating machine)* / *service périodique (d'une machine électrique tournante)* / Serviciu intermitent al unei maşini electrice rotative, în care ciclul de funcţionare se repetă la intervale de timp regulate.

serviciu radiologic / *X-ray department* / *service radiologique* / Serviciu sau laborator care aparţine unui ansamblu mai mare (spital, clinică, institut), cuprinzând una sau mai multe săli de radiologie, amenajări anexe, laboratoare de developare, inclusiv personalul de deservire.

serviciu rapid prin poziţia A / *A-position demand working* / *service rapide par position A* / Serviciu telefonic rapid asigurat prin poziţiile centralelor manuale utilizate în special pentru traficul local.

serviciu restrâns / *restricted service* / *service restreint* / Serviciu care permite unui abonat să interzică accesul de la postul său spre anumite servicii, direcţii sau terminale în mod normal accesibile tuturor utilizatorilor.

serviciu semiautomat rapid / *semi-automatic demand service* / *service rapide semi-automatique* / Serviciu rapid care comportă în general stabilirea automată a comunicaţiei între operatoarea centralei internaţionale de ieşire şi abonatul chemat.

serviciu supertelex / *supertelex (service)* / *(service) supertélex* / Serviciu telex care funcţionează cu o rapiditate de modulaţie superioară valorii standardizate de 50 Bd.

serviciu suport / *bearer service* / *service support* / Serviciu de telecomunicaţii care asigură transmisiunea semnalelor între interfeţele utilizator-reţea. Notă: Tipul de conexiune RNS utilizat pentru asigurarea unui serviciu suport poate fi identificat cu cel utilizat pentru asigurarea altor servicii de telecomunicaţii.

serviciu (telefonic) automat / *automatic (telephone) service* / *service (téléphonique) automatique* / Serviciu telefonic în care toate conexiunile telefonice de o anumită categorie pot fi stabilite fără intervenţia unei operatoare.

serviciu telegrafic / *telegraph service* / *service télégraphique* / Ansamblu de servicii care asigură transmiterea de informaţii prin telegrafie. Exemple: serviciul de telegrame, serviciul de radiotelegrame, serviciul de telecopiere, serviciul fototelegrafic, serviciul telex şi serviciul de circuite telegrafice închiriate.

serviciu telex / *telex (service)* / *service télex* / Serviciu telegrafic care permite abonaţilor să corespondeze direct şi temporar între ei cu ajutorul unor echipamente aritmice, prin intermediul circuitelor de telecomunicaţii ale reţelei telegrafice publice.

serviciu tip (al unei maşini electrice rotative) / *duty-type (of an electrical rotating machine)* / *service type (d'une machine électrique tournante)* / Serviciu periodic sau convenţional periodic al unei maşini electrice rotative, care comportă unul sau mai multe regimuri menţinute constante pe durate specificate.

serviciu tip S1 ⇒ serviciu continuu (al unei maşini electrice rotative)

serviciu tip S2 ⇒ serviciu de scurtă durată (al unei maşini electrice rotative)

serviciu tip S3 ⇒ serviciu intermitent periodic

serviciu tip S4 ⇒ regim intermitent periodic cu perioadă de pornire

serviciu tip S5 ⇒ serviciu intermitent periodic cu perioade de pornire şi frânare electrică

serviciu tip S6 ⇒ serviciu continuu periodic cu sarcină intermitentă

serviciu tip S7 ⇒ serviciu continuu periodic cu frânare electrică

serviciu tip S8 ⇒ serviciu neîntrerupt periodic cu modificări de viteză

serviciu tip S9 ⇒ serviciu cu variaţii neperiodice de sarcină şi de viteză

serviciu uniorar / *one-hour duty* / *service unihoraire* / Serviciu temporar al unei maşini electrice rotative în care durata de funcţionare în regim constant este egală cu o oră.

serviciu variabil ⇐ regim variabil / *varying duty* / *service variable* / Serviciu în care sarcina şi intervalele de funcţionare variază în limite foarte lungi.

servomecanism / *servomechanism* / *servomécanisme* / Dispozitiv care, când circuitul auxiliar este alimentat, poate acţiona dispozitivul indicator şi/sau înregistrator. Note: 1. Acţiunea servomecanismului este funcţie de mărimea măsurată şi de poziţia dispozitivului indicator şi/sau înregistrator. 2. Servomecanismul poate conţine (sau poate fi constituit din) un dispozitiv amplificator electronic sau electromecanic.

servomecanism sincron ⇒ selsin

servomotor [mecanism de acţionare] / *actuator [controlling element of a forward path]* / *actionneur* / Mecanism care transformă un semnal într-o mişcare corespunzătoare. Note: 1. Mediile fizice, utilizate pentru furnizarea de energie pentru semnal şi pentru forţa mecanică necesară mişcării, pot fi: aerul, electricitatea, uleiul sub presiune şi combinaţii ale acestora. Mişcarea poate fi asigurată de o membrană, un piston, un mecanism de rotaţie sau un solenoid. În mod curent, servomotorul acţionează tija unui robinet. 2. Servomotorul cuprinde toate elementele necesare unei funcţionări specificate. 3. Elementul de execuţie este, în general, de tip mecanic (ventil, clapetă, element pneumatic de execuţie etc.) sau de altă natură (excitatoarea unui alternator).

servomotor (pentru vana de comandă) / *actuator (for a control valve)* / *servomoteur (pour une vanne de régulation)* / Sistem sau mecanism care transformă un semnal într-o mişcare corespunzătoare ce controlează poziţia mecanismului intern de reglare al vanei de comandă. Notă: Semnalul sau energia pot fi pneumatice, electrice, hidraulice sau o combinaţie din cele trei. Servomotorul cuprinde un bloc de putere şi o arcadă pentru montaj pe vană.

sesiune / *session* / *session* / În comunicaţii de date, reprezintă timpul în care două calculatoare (sau un calculator şi un terminal) se află conectate între ele şi schimbă informaţii.

set codificat / *coded set* / *jeu codé* / Mulţime de elemente pusă în corespondenţă cu o altă mulţime de elemente potrivit unui cod. Exemplu: lista de nume de aeroporturi pusă în corespondenţă cu reprezentarea lor internaţională în trei litere.

set de caractere / *character set* / *jeu de caractères* / Ansamblu de caractere convenit şi finit considerat complet pentru scopuri determinate. Exemple: seturile de caractere alfabetic, numeric, alfanumeric şi setul de caractere codificate.

set de caractere al unui terminal / *terminal character set* / *jeu de caractères d'un terminal* / Un set de caractere specific terminalului respectiv, şi folosit pentru afişarea datelor primite de la calculator. Notă: Un terminal poate opera cu mai multe seturi de caractere, alegerea fiecăruia făcându-se fie de către operator, fie sub controlul unui program.

set de caractere alfabetic / *alphabetic character set* / *jeu (de caractères) alphabétique* / Set de caractere care cuprinde litere şi care poate cuprinde şi caractere de comandă, caractere speciale şi caracterul spaţiu, dar nici o cifră.

set de caractere alfanumeric / *alphanumeric character set / jeu (de caractères) alphanumérique* / Set de caractere care conţine atât litere, cât şi cifre şi care poate conţine caractere de comandă şi caractere speciale.

set de caractere binar / *binary character set / jeu (de caractères) binaire* / Set de caractere compus din două caractere.

set de caractere codificate ⇐ set de caractere de codificat / *coded character set / jeu (de caractères) codé* / Set de codificat ale cărui elemente sunt caractere simple.

set de caractere codificate alfabetic ⇐ set de codificat alfabetic / *alphabetic coded (character) set / jeu (de caractères) codé alphabétique* / Set de caractere codificate în care setul de caractere este un set de caractere alfabetic.

set de caractere codificate alfanumeric ⇐ set de codificat alfanumeric / *alphanumeric coded (character) set / jeu (de caractères) codé alphanumérique* / Set de caractere codificate în care setul de caractere este un set de caractere alfanumeric.

set de caractere codificate ⇐ numeric set de codificat nu / *numeric coded (character) set / jeu (de caractères) codé numérique* / Set de caractere codificate în care setul de caractere este un set de caractere numeric.

set de caractere de codificat ⇒ set de caractere codificate

set de caractere numeric / *numeric character set / jeu (de caractères) numérique* / Set de caractere care conţine cifre şi care poate conţine caractere de comandă şi caractere speciale, dar în mod normal nici o cifră.

set de codificat alfabetic ⇒ set de caractere codificate alfabetic

set de codificat alfanumeric ⇒ set de caractere codificate alfanumeric

set de codificat numeric ⇒ set de caractere codificate numeric

set de coduri ⇐ set de combinaţii de cod ⇐ set de elemente codificate / *code element set / jeu de codets* / Rezultatul aplicării unui cod tuturor elementelor din setul de codificat.

set de combinaţii de cod ⇒ set de coduri

set de conectoare compatibile integral / *fully intermateable connector set / jeu de connecteurs intégralement compatibles* / Seturile de conectoare optice de origini diferite sunt considerate ca integral compatibile dacă piesele unui conector provenit de la o sursă se cuplează cu piesele complementare provenite de la alte surse fără deteriorări mecanice şi cu asigurarea menţinerii proprietăţilor optice între limite specificate.

set de conectoare compatibile mecanic / *fully intermateable connector set / jeu de connecteurs mécaniquement compatibles* / Seturile de conectoare optice de origini diferite sunt considerate compatibile mecanic dacă piesele unui conector provenit de la o sursă se cuplează cu piesele complementare provenite de la alte surse fără deteriorări mecanice şi fără a se ţine cont de proprietăţile optice.

set de conectoare cu cordoane [fibre optice] / *patch-cord connector set [fibre optic] / jeu de connecteurs avec cordons [fibres optiques]* / Ansamblu în care fişa şi/sau racordul sunt racordate la ambele extremităţi ale unei lungimi de fibră/cablu optic.

set de conectoare cu fibră amorsă [fibre optice] / *pigtail connector set [fibre optic] / jeu de connecteurs avec fibre amorce [fibres optiques]* / Ansamblu în care fişa sau soclul sunt fixate pe una din extremităţile unei lungimi de fibră/cablu optic.

set de conectoare de referinţă / *reference connector set / jeu de connecteurs de référence* / Set de conectoare optice fabricate sau selectate cu precizie aparţinând unui tip particular, utilizate în scopul măsurării. Acesta se poate prezenta sub forma unui calibru de precizie integrat în

materialul de încercat. Criteriul de selecție sau nivelul funcțional cerut trebuie indicat în specificația intermediară și/sau în cea particulară.

set de conectoare interschimbabile / *interchangeable connector set* / *jeu de connecteurs interchangeables* / Seturile de conectoare optice sunt considerate ca interschimbabile când împart mijloace de fixare comune și au aceleași performanțe.

set de conectoare pentru fibră optică / *fibre optic connector set* / *jeu de connecteurs pour fibre optique* / Ansamblu complet al componentelor de conectare optice care asigură o cuplare demontabilă între două sau mai multe cabluri optice.

set de contacte / *set of contacts* / *jeu de contacts* / Pereche de contacte individuale fixe și mobile sau combinații de perechi care acționează practic simultan.

set de elemente codificate ⇒ set de coduri

set de instrucțiuni / *instruction set* / *jeu d'instructions* / Mulțimea instrucțiunilor unui calculator, ale unui limbaj de programare sau ale limbajelor de programare dintr-un sistem de programare.

sextet (de elemente binare) / *sextet (byte)* / *sextet (d'éléments binaires)* / Byte compus din șase cifre binare.

sfârșit al încercării [în instrumentația nucleară] / *test termination [in nuclear instrumentation]* / *fin d'essai [en instrumentation nucléaire]* / Suprimarea unui semnal de încercare, rezultatele încercării fiind cunoscute.

sfârșit anormal / *abend* / *fin anormale* / Desemnează încheierea anormală a unei operații, și este o prescurtare pentru "abnormal end".

sfârșit de bandă / *end of tape* / *fin de bande* / Marcaj aplicat pe suprafața unei benzi magnetice pentru a putea fi detectat de unitatea de bandă magnetică și a indica sfârșitul zonei de pe bandă pe care pot fi stocate informații. Notă: Prin aplicarea mai multor astfel de marcaje se pot realiza mai multe "benzi logice" pe un suport fizic.

sfârșit de fișier <EOF> / *end of file <EOF>* / *fin de fichier* / 1. Înregistrare specială care marchează sfârșitul unui fișier. 2. Sistemele de fișiere oferă posibilitatea ca prin apeluri sistem să se semnaleze detectarea sfârșitului unui fișier aflat în exploatare. Valoarea întoarsă de funcțiile C de intrare din fișier când s-a ajuns la sfârșitul fișierului poartă numele simbolic EOF. 3. În UNIX, caracter mapat de driverul de terminal pe condiția "sfârșit de fișier" (Ctrl-D, EOT etc.).

sfera lui Ulbricht / *integrating sphere* / *sphère d'Ulbricht* / Sferă goală, a cărei suprafață internă este reflectantă prin difuzie, în cel mai puțin selectiv mod posibil. Notă: Sfera lui Ulbricht este adesea utilizată ca un radiometru sau ca un fotometru.

SFERT := sistem fundamental european de referință pentru transmisiunea telefonică

Sh := shannon

shannon =· **Sh** / *shannon* / *shannon* / Unitate logaritmică de măsură a informației, egală cu cantitatea de decizie pe un ansamblu de două evenimente care se exclud mutual, exprimată printr-un logaritm binar. Exemplu: cantitatea de decizie pentru un set de 8 caractere este de 3 Sh, logaritmul binar al lui 8 fiind 3.

siemens =· **S** / *siemens* / *siemens* / Unitate SI derivată a conductanței electrice: $1\ S = 1/\Omega$.

sievert =· **Sv** / *sievert* / *sievert* / Unitate SI de măsură a echivalentului dozei: 1 Sv = 1 J/kg.

siguranță a datelor / *data reliability* / *fiabilité des données* / Concept care se referă la faptul că informațiile stocate într-o bază de date trebuie să fie protejate împotriva unor accidente cum ar fi: căderea suportului magnetic (a discului magnetic), căderea tensiunii de alimentare etc. Notă: Siguranța datelor este realizată în principal prin: copii de siguranță ale bazei de date, jurnalizarea extensivă a operațiilor efectuate asupra bazei de date, "oglindirea" discului magnetic pe un alt disc etc.

siguranţă a semnalizării / *signalling security [in common channel signalling]* / *sécurité de signalisation* / Aptitudinea unui sistem de semnalizare prin canal semafor de a menţine continuitatea serviciului în prezenţa anumitor deranjamente.

siguranţă de alimentare a unui sistem electroenergetic / *service security* / *sécurité d'alimentation* / Capacitate a unui sistem electroenergetic ca la un moment dat să îşi îndeplinească funcţia de alimentare în cazul apariţiei unui defect.

(cu) siguranţă integrală ⇒ (cu) securitate la defectare

siguranţă în funcţionare / *dependability* / *sûreté de fonctionnement* / Ansamblu de proprietăţi care descriu disponibilitatea şi factorii care o condiţionează: fiabilitate, mentenabilitate şi logistică de mentenanţă. Notă: Siguranţa în funcţionare este o noţiune generală fără caracter cantitativ.

siguranţă în funcţionare a sistemului electroenergetic / *service reliability* / *fiabilité de l'alimentation* / Capacitate a unui sistem electroenergetic de a asigura funcţia de alimentare în anumite condiţii de-a lungul unei anumite perioade de timp.

siguranţă nucleară / *nuclear safety* / *sureté nucléaire* / Ansamblu de aranjamente luate în toate stadiile proiectului, construcţiei, funcţionării şi, în final, până la oprirea definitivă a centralei nucleare în vederea prevenirii accidentelor şi limitării efectelor acestora.

siguranţă termică ⇐ limitator de temperatură / *thermal cut-out* / *coupe-circuit thermique* / Dispozitiv care, în cazul funcţionării anormale, limitează temperatura unui echipament sau a unor părţi ale acestuia, prin deschiderea automată a circuitului sau prin reducerea curentului, şi a cărui construcţie interzice o modificare a reglajului temperaturii de funcţionare de către utilizator.

siguranţă termică cu reanclanşare automată / *self-resetting thermal cut-out* / *coupe-circuit thermique à réenclenchement automatique* / Siguranţă termică destinată restabilirii automate a curentului după răcirea suficientă a părţii corespunzătoare a echipamentului.

siguranţă termică cu reanclanşare neautomată ⇐ dispozitiv de protecţie termică fără reanclanşare automată / *non-self-resetting thermal cut-out* / *coupe-circuit thermique sans réenclenchement automatique* / Siguranţă termică pentru care este necesară o acţiune manuală, o sculă sau înlocuirea unora dintre elementele sale pentru restabilirea curentului.

siguranţe fuzibile combinate / *fuse-combination unit* / *combiné-fusibles* / Combinaţie a unui aparat de comutare mecanică cu una sau mai multe siguranţe fuzibile într-un aparat unitar asamblat de constructor sau conform instrucţiunilor sale.

silabă / *syllable* / *syllabe* / Şir de caractere care face parte dintr-un cuvânt.

silice topită / *fused silica* / *silice fondue* / Substanţă sticloasă compusă din dioxid de siliciu SiO_2 aproape pur.

simbol / *symbol* / *symbole* / Reprezentare convenţională a unei noţiuni.

simbol al grupei de conexiuni (a unui transformator) / *connection symbol* / *symbole de couplage (d'un transformateur)* / Simbol convenţional care indică modul de conexiune al înfăşurărilor de înaltă tensiune, de tensiune intermediară, dacă există, de joasă tensiune şi defazajul sau defazajele lor relative, exprimate printr-o combinaţie de litere şi de indici orari.

simbol (al unei unităţi de măsură) / *symbol of an unit (of measurement)* / *symbole d'une unité (de mesure)* / Semn convenţional care desemnează o unitate de măsură. Exemple: m reprezintă simbolul metrului, A fiind simbolul amperului.

simbol de invitaţie / *command prompt* / *indicatif de commande* / Şir de caractere afişat de către interfaţa de comandă a unui sistem de operare care indică posibilitatea introducerii unei comenzi de către operator. Notă: Pot fi asociate şi alte

informații cu acest simbol: numele mașinii pe care este deschisă sesiunea la distanță, numele catalogului curent, tipul utilizatorului și drepturile sale. Exemplu: în Bourne-shell UNIX, simbolul '$' indică un utilizator obișnuit, iar '#' un utilizator privilegiat numit "root".

simbol de urmărire / *tracking symbol* / *symbole de poursuite* / Simbol care indică, pe suprafața de afișare, poziția corespunzătoare coordonatelor furnizate de un locator.

simbol funcțional / *functional block [symbol]* / *symbole fonctionnel* / Reprezentarea unui ansamblu de elemente interdependente printr-un simbol grafic global căruia îi sunt asociate relații funcționale care există între semnalele de intrare și de ieșire.

simbol logic / *logic symbol* / *symbole logique* / Simbol care reprezintă un operator, o funcție sau o relație funcțională.

simbol mnemonic / *mnemonic (abbreviation)* / *(abréviation) mnémonique* / Reprezentare a unei entități printr-unul sau mai multe caractere astfel alese încât să reducă efortul de memorare al utilizatorului pentru regăsirea denumirii explicite a acestei entități în limbajul curent.

simbol (pentru scheme de prelucrare) / *flowchart symbol* / *symbole d'organigramme* / Simbol grafic folosit într-o schemă de prelucrare pentru a reprezenta operații, date, sensul fluxului sau echipamentul.

simetrizor ⇐ circuit de simetrizare / *balun* / *symétriseur* / Dispozitiv care transformă o tensiune simetrică în raport cu masa într-o tensiune asimetrică sau invers. Note: 1. Un simetrizor se poate utiliza, de exemplu, pentru legarea unei antene simetrice de o linie de alimentare asimetrică, operație numită simetrizare. 2. Termenul englez "balun" derivă din expresia "balanced to unbalanced transformer". 3. Un simetrizor poate fi realizat practic cu ajutorul unui transformator sau al unei rețele de elemente localizate sau repartizate, care poate cuprinde și elemente active. 4. Un simetrizor poate efectua o transformare de impedanță într-un raport diferit de unitate.

simetrizor coaxial cu fantă / *slotted coaxial balun* / *symétriseur à coaxial fendu* / Simetrizor constituit dintr-o linie coaxială al cărei conductor exterior, la una din extremități, are două fante diametral opuse de lungime aproximativ egală cu un sfert de lungime de undă, extremitățile celor două părți ale conductorului exterior constituind accesul simetric, conductorul central al liniei coaxiale fiind conectat la extremitatea uneia din părțile conductorului exterior.

simetrizor cu linie simetrică în sfert de lungime de undă / *folded balun* / *symétriseur à ligne symétrique* / Simetrizor constituit din două tuburi conductoare paralele, de lungime în general apropiată de un sfert de lungime de undă, conectate între ele la o extremitate, cealaltă extremitate constituind accesul simetric, accesul asimetric fiind realizat dintr-o linie coaxială care traversează unul dintre tuburi prin partea unde acestea sunt conectate între ele, conductorul exterior al liniei coaxiale fiind legat la acest tub iar conductorul interior la celălalt tub la accesul simetric. Notă: Acest simetrizor este adeseori înconjurat de un manșon în sfert de undă, deschis în porțiunea dinspre accesul simetric și reunit cu tuburile la cealaltă extremitate.

simetrizor manșon în sfert de lungime de undă / *quarter-wave sleeve balun* / *symétriseur à écran coaxial* / Simetrizor constituit dintr-un manșon în sfert de undă dispus în jurul părții terminale a unei linii coaxiale, extremitatea deschisă a manșonului fiind la nivelul extremității liniei, cealaltă extremitate fiind conectată la conductorul exterior, iar conductoarele liniei coaxiale formând accesul simetric.

simplex / *simplex* / *simplex* / Calificativ al unui mod de exploatare în care transferul informațiilor poate avea loc în ambele

sensuri, dar nu simultan, între două puncte.

simulare / *simulation* / *simulation* / Utilizarea unui sistem de prelucrare a datelor pentru a reprezenta caracteristicile funcţionale selectate ale unui sistem fizic sau abstract. Exemplu: reprezentarea curenţilor de aer ce apar pe suprafeţele portante la diferite viteze, temperaturi şi presiuni atmosferice.

simulator [instalaţie model] / *simulator* / *simulateur* / Dispozitiv care furnizează proprietăţile electrice bine definite ale dispozitivului pe care îl înlocuieşte şi ale cărui erori sunt neglijabile faţă de erorile ce trebuie determinate.

simulator al emiţătorului de indicativ / *answer-back unit simulator* / *simulateur d'émetteur d'indicatif* / Dispozitiv sau program care, neaparţinând unui teleimprimator, îndeplineşte aceeaşi funcţie ca şi emiţătorul automat de indicativ la recepţia semnalului "cine sunteţi".

simulator al pavilionului urechii / *pinna simulator* / *simulateur de pavillion d'oreille* / Dispozitiv care are aproximativ forma şi dimensiunile pavilionului urechii unui adult mediu.

simulator de sursă închisă / *sealed source simulator* / *simulateur de source scellée* / Dispozitiv care reproduce exact forma unei surse radioactive închise, având în locul substanţei radioactive o substanţă cu proprietăţi fizice şi chimice foarte apropiate.

simultan / *simultaneous* / *simultané* / Într-un proces, calificativ referitor la unul sau mai multe evenimente care se produc în acelaşi interval de timp, fiecare eveniment fiind controlat de o unitate funcţională separată. Exemplu: în cursul execuţiei unuia sau mai multor programe, mai multe operaţii de intrare-ieşire, controlate prin canale de intrare-ieşire, controlere de intrare-ieşire şi echipamentul periferic asociat, pot fi simultane între ele precum şi cu alte operaţii controlate direct de unitatea centrală.

sinapsă / *synapse* / *synapse* / Loc prin care se realizează, întotdeauna în mod unidirecţional, trecerea unui impuls nervos de la un neuron la altul.

sincrocomparator de unghiuri / *synchro-control transformer* / *synchro-comparateur (d'angles)* / Selsin cu rotorul antrenat de un mecanism exterior, care primeşte un semnal electric de la un sincrotransmiţător sau de la un alt aparat echivalent şi care emite un semnal electric în funcţie de diferenţa dintre unghiul geometric al rotorului propriu şi unghiul electric al transmiţătorului.

sincroemiţător ⇒ sincrotransmiţător

sincroindicator ⇐ receptor selsin indicator / *synchro-indicator* / *synchro-indicateur* / Selsin receptor al cărui rotor se poate roti liber şi al cărui cuplu, în general slab, este utilizat exclusiv pentru antrenarea unui ac sau a altui dispozitiv indicator.

sincromotor de putere ⇐ selsin cu moment de câmp învârtitor ⇐ selsin cu moment de câmp rotitor / *torque-synchro* / *synchro-machine de puissance* / Caz particular de selsin care, utilizat ca receptor, poate antrena un mecanism industrial cu menţinerea erorii unghiulare între limite rezonabile, iar utilizat ca transmiţător, poate alimenta cu energie electrică un sincromotor de putere funcţionând ca receptor.

sincron / *synchronous* / *synchrone* / 1. Calificativ referitor la două fenomene sau procese variabile în timp oarecare, două scări de timp oarecare sau două semnale oarecare, ale căror momente semnificative omoloage sunt toate simultane sau separate prin intervale de timp de aceeaşi durată. 2. Calificativ referitor la două sau mai multe procese a căror desfăşurare este determinată de apariţia unui eveniment ca, de exemplu, un semnal de sincronizare comun.

sincronism / *synchronism* / *synchronisme* / Egalitate de frecvenţe între două fenomene periodice.

sincronism (al mărimilor periodice) / *synchronism (of periodic quantities)* / *synchronisme (de grandeurs périodiques)* / Stare în care se găsesc două sau mai multe mărimi periodice asociate unuia sau mai multor dispozitive, când au aceeaşi frecvenţă.

sincronism elementar / *element synchronism* / *synchronisme (élémentaire)* / În transmisiunea sincronă, stare în care un element al scării timpului coincide exact cu un element al semnalului recepţionat.

(a) sincroniza / *(to) synchronize* / *synchroniser* / A aduce în stare de sincronism, două sau mai multe mărimi, dispozitive, sau circuite.

sincronizare, 1[în multiplexare cu repartiţie în timp] / *synchronization, 1[in time division multiplexing]* / *synchronisation, 1[en multiplexage temporel]* / Acţiunea de asigurare a sincronismului a două fenomene variabile în timp, două scări ale timpului sau a două semnale prin reglarea generatoarelor de tact.

sincronizare, 2[în informatică] / *synchronization, 2[in data processing]* / *synchronisation [en informatique]* / Acţiunea de forţare a anumitor puncte în secvenţele de execuţie a mai multor proceduri asincrone pentru a coincide în timp.

sincronizare, 3[în fototelegrafie] / *synchronization, 3[in facsimile]* / *synchronisation, 3[en télécopie]* / În fototelegrafie, realizarea egalităţii frecvenţelor de linie la emisiune şi la recepţie.

sincronizare a ceasurilor / *synchronizing of clocks* / *synchronisation des horloges* / Operaţie care constă în emiterea unor semnale electrice, în scopul asigurării în permanenţă a funcţionării normale a unei reţele de ceasuri.

sincronizare a două sisteme electroenergetice / *synchronization of two systems* / *synchronisation de deux réseaux* / Ansamblu de operaţii privind asigurarea egalităţii frecvenţei, amplitudinii şi fazei tensiunilor din două sisteme electroenergetice în scopul interconectării lor.

sincronizare (a unei maşini sincrone) / *synchronizing (of a synchronous machine)* / *synchronisation (d'une machine synchrone)* / Operaţie sau succesiune de operaţii prin care, după accelerare, o maşină sincronă este pusă în sincronism cu o altă maşină sincronă sau cu reţeaua.

sincronizare (a unui tren de impulsuri) / *synchronizing (of a pulse train)* / *synchronisation d'un train d'impulsions* / Procedeu prin care un prim tren de impulsuri sau o altă secvenţă de evenimente sunt sincronizate cu un al doilea tren de impulsuri.

sincronizare bilaterală / *bilateral control* / *synchronisation bilatérale* / Metodă de sincronizare între două noduri de sincronizare, astfel încât frecvenţa generatorului de tact al fiecărui nod să fie influenţată de o informaţie temporală provenită de la generatorul de tact al celuilalt nod.

sincronizare brută / *coarse synchronizing* / *synchronisation brute* / Sincronizare a unei maşini obţinută prin conectarea la maşina sau la reţeaua cu care este pusă în sincronism, după aducerea sa la o viteză apropiată de viteza de sincronism şi după aplicarea excitaţiei.

sincronizare ca motor ⇐ sincronizare prin cuplu accelerator / *motor synchronizing* / *synchronisation en moteur* / Sincronizare obţinută prin aplicarea excitaţiei unei maşini după aducerea sa la o viteză apropiată de viteza sincronă şi conectarea la maşina sau la reţeaua cu care este pusă în sincronism.

sincronizare elementară / *element synchronizing* / *synchronisation élémentaire* / Acţiunea de reglare a sincronismului elementar.

sincronizare exterioară / *external synchronization* / *synchronisation extérieure* / Sincronizare obţinută când semnalul care controlează baza de timp este aplicat din exterior.

sincronizare interioară / *internal synchronization* / *synchronisation intérieure* / Sincronizare obţinută când semnalul care

controlează baza de timp este produs de un circuit interior asupra căruia acţionează mărimea observată.

sincronizare locală / *single-ended synchronization* / *synchronisation locale* / Sincronizare a generatoarelor de tact dintr-un nod de sincronizare, efectuată exclusiv cu ajutorul semnalelor de sincronizare locale relative la un nod depărtat determinat.

sincronizare locală şi distantă / *double-ended synchronization* / *synchronisation locale et distante* / Sincronizare a generatoarelor de tact dintr-un nod de sincronizare, efectuată prin utilizarea simultană a semnalelor de sincronizare locale relative la un nod depărtat determinat şi a semnalelor de sincronizare formate la distanţă provenite de la acest nod depărtat.

sincronizare neprecisă / *random synchronizing* / *synchronisation approchée* / Sincronizarea unei maşini obţinută prin reglarea tensiunii la o valoare de ordinul celei a unei alte maşini sau a reţelei, dar fără reglarea frecvenţei şi a fazei maşinii la valori cât mai apropiate posibil de cele ale maşinii sau ale reţelei cu care este pusă în sincronism.

sincronizare precisă /*ideal synchronizing* / *synchronisation précise* / Sincronizare a unei maşini electrice obţinută prin reglarea tensiunii, a frecvenţei şi a fazei, astfel încât condiţiile de funcţionare ale acesteia să fie cât mai apropiate de cele ale maşinii sau ale reţelei cu care este pusă în sincronism.

sincronizare prin cuplu accelerator ⇒ sincronizare ca motor

sincronizare prin (cuplul de) reluctanţă (variabilă) / *reluctance synchronizing* / *synchronisation par réluctance* / Sincronizare obţinută prin aducerea vitezei unei maşini sincrone cu poli aparenţi la o valoare apropiată de viteza sincronă, dar fără aplicarea excitaţiei.

sincronizare unilaterală / *unilateral control* / *synchronisation unilatérale* / Metodă de sincronizare între două noduri de sincronizare, astfel încât frecvenţa generatorului de tact al unuia dintre aceste noduri să fie influenţată de o informaţie temporală provenită de la generatorul celuilalt nod.

sincronizator [maşini sincrone] / *synchronizer [synchronous machines]* / *synchroniseur [machines synchrones]* / Aparat sau dispozitiv care permite realizarea automată a sincronizării a două generatoare de curent alternativ.

sincronizator (al unui defibrilator) / *synchronizer (of a defibrillator)* / *synchroniseur (d'un défibrillateur)* / Dispozitiv destinat sincronizării descărcării defibrilatorului cu o fază specifică a ciclului cardiac.

sincronizator (al unui generator de semnale) / *synchronizer (of a signal generator)* / *synchronisateur (d'un générateur de signaux)* / Dispozitiv, în general un accesoriu, destinat ameliorării preciziei frecvenţei unui generator de semnale, furnizând o tensiune de comandă pentru aservirea frecvenţei unui oscilator acordabil situat în generator celei a unui oscilator de referinţă, în mod normal parte componentă a sincronizatorului.

sincronoscop / *synchronoscope* / *synchronoscope* / Aparat detector care indică dacă două tensiuni alternative sau două sisteme de tensiuni polifazate alternative au aceeaşi frecvenţă şi sunt în fază.

sincroreceptor ⇐ selsin receptor / *synchro-torque receiver* / *synchro-récepteur* / Selsin al cărui rotor exercită un cuplu în funcţie de diferenţa dintre unghiul geometric corespunzător poziţiei rotorului şi unghiul electric al unui selsin trasmiţător la care este conectat electric, acest cuplu putând produce deplasarea unghiulară a rotorului.

sincroreceptor diferenţial ⇐ selsin receptor diferenţial / *synchro-torque differential receiver* / *synchro-récepteur différentiel* / Selsin receptor al cărui rotor produce la arbore un cuplu în funcţie de

diferența dintre unghiurile electrice a două sincrotransmițătoare cu care este conectat electric, cuplu capabil de a provoca deplasarea unghiulară a rotorului.

sincro-rezolver / *synchro-resolver* / *synchro-trigonomètre* / Selsin utilizat ca element de calcul pentru un caz particular, cele două semnale de ieşire fiind proporționale cu valoarea semnalului de intrare şi, respectiv, cu valorile sinusului şi cosinusului unghiului ce definește poziția unghiulară a rotorului în raport cu o direcție de referință. Invers, sincrorezolverul poate transmite un semnal de ieşire obținut prin compunerea a două semnale de intrare, respectiv proporționale cu sinusul şi cosinusul unghiului anterior definit.

sincrotransmițător ⇐ emițător selsin ⇐ sincroemițător / *synchro-transmitter* / *synchro-transmetteur* / Selsin care transmite un semnal electric în funcție de poziția unghiulară a rotorului în raport cu o direcție de referință.

sincrotron / *synchrotron* / *synchrotron* / Accelerator în care particulele sunt ghidate de un câmp magnetic crescător, fiind concomitent accelerate de mai multe ori pe o traiectorie aproximativ circulară de câmpurile electrice produse de un generator de înaltă frecvență.

sintaxă / *syntax* / *syntaxe* / Set de reguli care guvernează alcătuirea propozițiilor dintr-un limbaj.

sintetizor ⇐ generator de semnale sintetizate / *synthesizer* / *synthétiseur* / Generator de semnale în care frecvența semnalului de ieşire este obținută prin operații aritmetice pe baza uneia sau a mai multor frecvențe de referință (în mod curent interne).

sintetizor de frecvențe / *frequency synthesizer* / *synthétiseur de fréquences* / Echipament, bazat pe un oscilator pilot cu frecvență fixă, destinat furnizării de frecvențe reglabile foarte stabile şi exacte obținute prin combinarea, filtrarea şi interpolarea efectuate asupra oscilațiilor provenite de la divizorii şi multiplicatorii de frecvență.

sinteză / *synthesis* / *synthèse* / Acțiune de cunoaştere prin care, pornind diverse elemente particulare interconectate, se constituie într-un tot structurat coerent un sistem (abstract sau concret), în vederea obținerii unei funționări specificate.

sinteză a unei rețele / *network synthesis* / *synthèse d'un réseau* / Determinarea topologiei unei rețele şi a valorilor elementelor sale ideale de circuit în vederea obținerii unei funcționări specificate.

sirenă electrică / *electric siren* / *sirène électrique* / Dispozitiv de semnalizare acustică constituit dintr-o sirenă acționată prin curent electric.

sistem / *system* / *système* / Ansamblu de elemente interdependente asociate în vederea atingerii unui obiectiv determinat, prin realizarea unei funcții specificate. Notă: Sistemul este considerat ca fiind separat de mediul ambiant şi de alte sisteme exterioare printr-o suprafață imaginară care intersectează legăturile între acestea şi sistemul considerat. Prin aceste legături sistemul este influențat de acțiunile mediului ambiant şi de acțiunile celorlalte sisteme exterioare, iar la rândul său influențează asupra acestora.

sistem [în instrumentația nucleară] / *system (of nuclear instrumentation)* / *système [en instrumentation nucléaire]* / Asociere de echipamente, ansambluri, subansambluri sau elemente de instrumentația nucleară interconectate, utilizate pentru realizarea unui obiectiv definit.

sistem analogic / *analog(ue) system* / *système analogique* / Sistem care permite reprezentarea mărimilor fizice prin valori variabile în mod continuu ale unor mărimi fizice de altă natură.

sistem analogic cu curenți purtători / *analogue carrier system* / *système analogique à courants porteurs* / Sistem de transmisiune în care valoarea instantanee a unei caracteristici a putătoarei ca, de exemplu, amplitudinea, faza sau frec-

venţa, variază conform unei legi date, în general liniare, în funcţie de valorile instantanee ale semnalului modulator.

sistem automat ⇒ sistem cu comandă automată

sistem automat [în telefonie] / *automatic (telephone) operation / exploitation (téléphonique) automatique* / Mod de exploatare în care o conexiune telefonică se poate stabili fără ajutorul unei operatoare.

sistem automat de comutaţie telegrafică / *automatic switching (telegraph) system / système de commutation (télégraphique) automatique* / Sistem de comutaţie telegrafică în care partea chemătoare are posibilitatea, fără ajutorul unei operatoare de comutator manual, să obţină o legătură prin intermediul selectoarelor telecomandate.

sistem automatizat ⇒ sistem comandat sau reglat

sistem bifazat de mărimi [în cuadratură] / *two-phase system [of quantities] / système (de grandeurs) diphasé* / Sistem format din două mărimi sinusoidale de aceeaşi valoare efectivă şi defazate una faţă de cealaltă cu $\pi/2$.

sistem bipolar (de electrozi) / *bipolar electrode system / système bipolaire d'électrodes* / Ansamblu de doi electrozi a căror relaţie cu curentul din electrolit este esenţial simetrică.

sistem CGS / *CGS system / système CGS* / Sistem în care centimetrul (cm), gramul (g) şi secunda (s) sunt unităţi fundamentale de lungime, de masă şi, respectiv, de timp.

sistem coerent de unităţi (de măsură) / *coherent system of units (of measurement) / système cohérent d'unités (de mesure)* / Sistem de unităţi în care ecua Daca doriti sa-l cititi pe P. Coelho va pot imprumuta cateva carti ale sale.ţiile cu mărimi şi ecuaţiile corespunzătoare între unităţile de măsură, exprimate prin simbolurile lor, sunt aceleaşi. Exemple: unităţile sistemului coerent de unităţi de măsură ale mecanicii din cadrul SI: m, kg, s; m^2, m^3, Hz (1 Hz = 1/s), m/s, m/s^2, W (1 W = kgm^2/s^3) etc.

sistem (colorimetric) tricromatic / *trichromatic system / système trichromatique* / Sistem de specificare a stimulilor de culoare cu ajutorul componentelor tricro Daca doriti sa-l cititi pe P. Coelho va pot imprumuta cateva carti ale sale.matice, bazat pe egalizări de culoare prin amestec aditiv de trei stimuli de culoare de referinţă aleşi în mod convenabil.

sistem comandat direct / *directly controlled saystem / système commandé directement* / Parte elementară de proces sau de sistem dintr-un sistem de comandă, comandată direct de către elementul de comandă final.

sistem comandat indirect / *indirectly controlled system / système commandé indirectement* / Parte a sistemului comandat în care mărimea comandată indirect variază sub influenţa variaţiei mărimii comandate direct.

sistem comandat sau reglat ⇐ sistem automatizat / *controlled system / système commandé* / Sistem care face obiectul unei comenzi.

sistem combinat primar/secundar de supraveghere a dozei / *primary/secondary dose monitoring combination / combinaison système primaire/système secondaire de surveillance de dose* / Combinarea a două sisteme de supraveghere a dozei, unul destinat a fi sistemul primar de supraveghere a dozei, iar celălalt, sistemul secundar de supraveghere a dozei.

sistem concentric (de electrozi) / *concentric electrode system / système concentrique d'électrodes* / Ansamblu de electrozi geometric coaxiali, de exemplu o anvelopă cilindrică în jurul unei tije.

sistem criptografic / *cryptosystem / système cryptographique* / Sistem pentru criptarea şi decriptarea informaţiei.

sistem cu antrenare mecanică / *power driven system / système à entraînement mécanique* / Sistem automat în care mişcarea periior dispozitivelor de selecţie

este furnizată de un motor comun pentru un număr de selectoare.

sistem cu câştig de perechi / *pair gain system* / *système à gain de paires* / Sistem care permite unui număr dat de perechi ale unei reţele locale de linii telefonice să servească mai mulţi abonaţi decât perechile existente.

sistem cu comandă automată ⇐ sistem cu reglare automată ⇐ sistem automat / *automatic control system* / *système de commande automatique* / Sistem de comandă care funcţionează fără intervenţie umană. Notă: Ansamblul cuprinde unul sau mai multe echipamente de reglare precum şi un sistem reglat de acestea.

sistem cu comandă centralizată / *common control system* / *système à commande commune* / Sistem de comutaţie telefonică automată în care poziţionarea selectoarelor este comandată de un circuit de comandă comună spre un număr de selectoare, dintre care numai unul singur poate fi odată în curs de poziţionare.

sistem cu comandă prin impulsuri inverse / *revertive control system* / *système à (commande par) impulsions inverses* / În comutaţia automată, sistem cu comandă prin înregistrator în care un selector pus în mişcare de un semnal provenit de la un înregistrator îi retrimite semnalele de progresie, permiţând înregistratorului determinarea momentului când selectorul atinge poziţia dorită.

sistem cu comandă prin registru / *register controlled system* / *système à commande par enregistreurs* / Sistem de comutaţie telefonică automată în care selectoarele sunt poziţionate prin semnale provenite de la înregistratoare ca răspuns la informaţia furnizată acestora din urmă prin formarea numărului sau prin alte procedee.

sistem cu dispozitiv de marcare / *marker system* / *système avec marqueur* / Sistem de comutaţie telefonică automată cu comandă comună în care stabilirea unei căi pentru o comunicaţie este comandată de un dispozitiv de marcare pe baza informaţiilor furnizte de un înregistrator.

sistem cu întoarcere prin şine ⇒ sistem cu retur prin cale

sistem cu legături =! sistem cu linkuri / *link system* / *système à mailles* / Sistem de comutaţie în telecomunicaţii dotat cu etaje de comutaţie conectate cu legături.

sistem cu linie de contact aeriană / *overhead contact system* / *système à ligne de contact aérienne* / Sistem de alimentare cu energie electrică a unui vehicul prin intermediul unuia sau mai multor conductoare aeriene, contactul fiind realizat prin captatoare de curent fixate pe acoperişul vehiculelor.

sistem cu linkuri != sistem cu legături

sistem cu magneto / *magneto system* / *système avec magnéto* / Telefonie cu baterie locală în care energia necesară semnalizării este furnizată de un generator electric aparţinând postului abonat.

sistem cu mai multe frecvenţe / *multifrequency system* / *système polycyclique* / Sistem în care curenţii de frecvenţă diferită se suprapun.

sistem cu parametri repartizaţi / *distributed parameter system* / *système à paramètres répartis* / Sistem descris matematic prin ecuaţii cu derivate parţiale în vederea reprezentării repartiţiei sale în spaţiu.

sistem cu reapelare / *ring back system* / *système à rappel automatique* / Un sistem la care se stabileşte o legătură de comunicaţie în doi paşi: în primul pas, apelantul cheamă sistemul apelat (sistemul cu reapelare), iar acesta recepţionează mesajul, îl decodifică şi întrerupe legătura; în pasul al doilea, sistemul apelat cheamă sistemul apelant, stabilind o legătură de date.

sistem cu registre / *director system* / *système à enregistreurs* / Sistem de comutaţie automată pas cu pas destinat zonelor cu mai multe centrale pentru stabilirea de legături între acestea independent de numerotarea abonaţilor, în

care numărul de abonat conţine caractere reprezentând indicativul centralei la care este conectat, indicativ recepţionat şi memorat după formare de un înregistrator, împreună cu restul numărului abonatului chemat.

sistem cu reglare automată ⇒ sistem cu comandă automată

sistem cu retur izolat / *insulated return system / système à retour isolé* / Sistem la care conductoarele care constituie circuitul de întoarcere al curentului sunt izolate în raport cu calea.

sistem cu retur prin cale ⇐ sistem cu întoarcere prin şine / *track return system / système à retour par la voie* / Sistem la care şinele de rulare ale căii constituie parte din circuitul de întoarcere al curentului de tracţiune.

sistem cu şină de contact / *conductor rail system / système à rail conducteur* / Sistem de alimentare cu energie electrică a unui vehicul prin intermediul unei şine conductoare izolate sau a unor şine paralele cu şinele căii, contactul fiind asigurat de unul sau mai multe colectoare de curent montate pe vehicul.

sistem cu ventilaţie forţată / *forced air circulation system / système à ventilation forcée* / Sistem care conţine un ventilator pentru realizarea unei circulaţii forţate a aerului în incinta unui cuptor.

sistem de abonat / *subscriber system [in transmission planning] / système d'abonné* / Ansamblu format dintr-o linie telefonică de abonat şi partea instalaţiei telefonice interioare conectate la acestă linie pe durata unei convorbiri telefonice. Notă: Termenul este utilizat în domeniul planificări şi al calităţii transmisiunii.

sistem de acţionare de siguranţă / *safety actuation system / système actionneur de sûreté* / Ansamblu de echipamente necesare îndeplinirii acţiunilor de siguranţă iniţiate de un sistem de protecţie.

sistem de afişare a parametrilor de siguranţă / *safety parameter display system / système d'affichage de paramètres de sûreté* / Sistem destinat afişarii principalelor mărimi legate de funcţiile critice de siguranţă ale reactoarelor nucleare ca, de exemplu: controlul reactivităţii, etanşeitatea sistemului de răcire, răcirea zonei active a reactorului şi evacuarea căldurii din sistemul primar, supravegherea radioacti-vităţii şi a etanşeităţii anvelopei reactorului.

sistem de alarmă / *alarm system / système d'alarme* / Instalaţie electrică concepută pentru detectarea şi semnalizarea unei situaţii anormale, indicând prezenţa unui pericol.

sistem de alarmă cu transmisie / *alarm transmission system / systèmes d'alarme à transmission* / Echipament şi reţea utilizate pentru transferul informaţiilor referitoare la starea unuia sau mai multor sisteme de alarmă între localuri supravegheate şi unul sau mai multe centre de recepţie a alarmei.

sistem de alimentare / *feeding system / système d'alimentation* / Sistem de alimentare definit prin caracteristicile nominale ale energiei şi ale puterii electrice furnizate liniei de contact, cum ar fi: tensiunea, numărul de faze şi frecvenţa în curent alternativ, sau numai tensiunea în curent continuu.

sistem de antene / *(multiple) antenna system / système d'antennes* / Grup de antene asociate unor dispozitive mecanice şi electrice necesare funcţionării ansamblului. Notă: Aceste dispozitive pot fi, de exemplu, comutatoare sau linii de alimentare comune.

sistem de antene adaptiv / *adaptive antenna system / antenne adaptative* / Sistem de antene ale cărui dispozitive asociate elementelor radiante modifică anumite caracteristici de radiaţie ale antenei într-un mod determinat în funcţie de semnalul receptat sau de variaţiile mediului electromagnetic înconjurător.

sistem de automatizare ⇒ sistem de comandă sau de reglare

sistem de avertizare (al unui reactor nuclear) / *warning system (of a nuclear reactor)* / *système d'avertissement (d'un réacteur nucléaire)* / Sistem compus din ansambluri avertizoare de radiații. Notă: Sistemul este destinat a furniza o indicație vizuală și, eventual, sonoră a existenței, chiar temporare, a condițiilor anormale, nesusceptibile de a avea consecințe serioase imediate.

sistem de bare (colectoare) / *busbars* / *jeu de barres (omnibus)* / Ansamblu de bare colectoare la care se racordează circuitele stației electrice, prin aparate de comutare.

sistem de bare (colectoare) de rezervă / *reserve busbar* / *jeu de barres de réserve* / (într-o stație cu mai multe sisteme de bare) Sistem de bare colectoare, care este utilizat numai în situații speciale; în general, are mai puține circuite racordate la el decât un sistem de bare colectoare principal.

sistem de bare (colectoare) de transfer / *transfer busbar* / *jeu de barres de transfert* / Sistem de bare colectoare la care poate fi conectat oricare din circuitele stației pe durata executării unor lucrări la echipamentul din celula circuitului respectiv, ale cărui funcții sunt temporar transferate circuitului cuplei de transfer.

sistem de bare (colectoare) principal / *main busbar* / *jeu de barres principal* / Într-o stație electrică cu mai multe sisteme de bare, oricare sistem de bare utilizabil în condiții normale de exploatare.

sistem de bare (colectoare) secționabil [cu întreruptor] / *switchable busbar* / *jeu de barres tronçonnable* / Un sistem de bare colectoare care conține, înseriat, un aparat de comutare destinat conectării sau deconectării a două secții de bare ale sale.

sistem de basculare / *tilting system* / *système de basculement* / Mecanism de basculare a unui cuptor cu arc care permite turnarea și îndepărtarea zgurii.

sistem de basculare a unui cuptor / *furnace tilting system* / *système de basculement d'un four* / Ansamblul dispozitivelor mecanice, hidraulice și electrice utilizate pentru a modifica poziția unui cuptor electric, de exemplu pentru înclinare, curățire, etc.

sistem de blocare (de siguranță) / *(safety) interlock system* / *système de verrouillage (de sûreté)* / Parte a sistemului de protecție destinată împiedicării executării anumitor manevre care pot afecta siguranța reactorului, în afara cazului când toate condițiile prescrise sunt asigurate.

sistem de calcul (numeric) ⇒ sistem de prelucrare a datelor

sistem de centrale telefonice automate pas cu pas / *step-by-step automatic system* / *système automatique pas à pas* / Sistem automat de comutație telefonică în care selectoarele sunt acționate pas cu pas prin trenuri succesive de impulsuri de comandă.

sistem de cifrare / *cipher system* / *système de chiffre* / Mecanism care asigură criptarea datelor la stația emițătoare, transmisia datelor criptate și decriptarea acestora la destinatar.

sistem de comandă (al unui contactor de comandă) / *actuating system (of a control switch)* / *mécanisme transmetteur (d'un auxiliaire de commande)* / Ansamblu al mijloacelor de manevrare a unui contactor de comandă care transmite efortul de acționare elementelor de contact. Notă: Mijloacele de manevrare ale unui sistem de comandă pot fi mecanice, electromagnetice, hidraulice, pneumatice, termice etc.

sistem de comandă a arcului / *arc control system* / *système de commande de l'arc* / Sistem care menține prin modificarea lungimii arcului, mărimile stabilite ce caracterizează condițiile de funcționare ale instalației cuptorului cu arc și inițiază descărcarea arcului.

sistem de comandă automată (a unui generator de radiații X) / *automatic control system (of an X-ray apparatus)* / *système de commande automatique (d'un générateur radiologique)* / Într-un gene-

rator de radiaţii X, sistem în care reglarea sau limitarea energiei electrice furnizate unui ansamblu radiogen cu radiaţii X depinde de măsurarea uneia sau mai multor mărimi de radiaţie sau a altor mărimi fizice corespondente.

sistem de comandă prin calculatoare repartizate / *distributed computer control system* / *système de commande par calculateurs décentralisés* / Reţea de staţii inteligente informatizate destinată comenzii unui proces industrial sau a unei instalaţii. Comanda logică, accesul la date şi administrarea procesului sunt repartizate în cadrul reţelei.

sistem de comandă prin impulsuri inverse / *revertive control system* / *système à (commande par) impulsions inverses* / În comutaţia automată, sistem de comandă prin înregistrator în care un selector pus în mişcare de un semnal provenit de la un înregistrator îi retrimite semnalele de progresie, permiţând înregistratorului determinarea momentului în care selectorul atinge poziţia dorită.

sistem de comandă sau de reglare ⇐ sistem de automatizare / *control system, 1[general meaning]* / *système de commande* / Sistem în care se poate recurge la o ghidare sau o acţiune intenţionată asupra uneia sau mai multor variabile pentru a obţine o stare prescrisă. Note: 1. Sistemul de comandă este constituit dintr-un sistem comandat şi echipamentul de comandă. 2. În reglările în buclă închisă, sistemul mai cuprinde, în afara elementelor care asigură comanda, şi elementele lanţului de reacţie. 3. În lipsa factorului OM sistemul devine *sistem cu comandă automată* sau *sistem automat.*

(sistem de) componente ale unei mărimi liniare polifazate (sau *m*-fazate) / *(set of) components of a polyphase (or m-phase) linear quantity* / *(système de) composantes d'une grandeur linéaire polyphasée (ou m-phasée)* / Mulţime de bază de *m* mărimi de aceeaşi natură, componente ale vectorului $X_c = (X_A\ X_B\ X_C\ \ldots\ X_M)^T$, în funcţie de care orice mărime liniară polifazată de aceeaşi natură se exprimă printr-o transformare liniară definită prin matricea simetrică A, sub forma $X_m = AX_c$.

sistem de comunicaţii / *communication system* / *système de communications* / Sistem compus din reţele de calculatoare, relee de retransmisie, echipamente terminale etc., care permite transferul de informaţii între utilizatori şi echipamente de calcul. Notă: Toate componentele unui sistem de comunicaţii trebuie să fie compatibile tehnic, să respecte acelaşi protocol, să răspundă aceloraşi metode de control, în general să lucreze la unison.

sistem de comutaţie telegrafică manuală / *manual switching system* / *système de commutation manuelle* / Sistem de comutaţie telegrafică în care indicaţiile părţii chemătoare sunt date unei operatoare de comutator manual care obţine legătura direct prin operare manuală, cu sau fără ajutorul altor operatoare de comutator manual.

sistem de comutaţie (telegrafică) semiautomată / *semi-automatic switching system* / *système de commutation (télégraphique) semi-automatique* / Sistem de comutaţie telegrafică în care indicaţiile părţii chemătoare sunt date unei operatoare de comutator manual care obţine legătura prin intermediul selectoarelor telecomandate.

sistem de diagnosticare a zgomotelor (unui reactor nuclear) / *noise diagnostic system (of a nuclear reactor)* / *système de diagnostic de bruits* / Sistem de supraveghere şi analiză a parametrilor unui reactor nuclear ca, de exemplu, fluctuaţiile fluxului de neutroni, presiunea fluidului de răcire, vibraţiile, în scopul detectării în avans a defectelor latente ale componentelor reactorului.

sistem de dozimetrie termoluminescentă / *thermoluminescence dosimetry system* / *système de dosimétrie thermoluminescente* / Ansamblu constituit dintr-un dozi-

metru termoluminescent, un cititor şi orice alt dispozitiv asociat.

sistem de efectuare simultană a intrărilor şi ieşirilor ⇒ spooling

(sistem de) excitaţie (a unei maşini electrice) / *excitation system (of an electrical machine)* / *système d'excitation (d'une machine électrique)* / Echipament care furnizează curentul de excitaţie al unei maşini electrice, inclusiv toate elementele de control şi reglare, ca şi echipamentul de dezexcitare şi dispozitivele de protecţie.

sistem de fişiere / *file system* / *système de fichiers* / Modul al sistemului de operare cu rolul administrării informaţiilor memorate sub formă de fişiere (privite ca resurse), care conţine un mod specific de organizare a informaţiilor pe suport extern şi mecanismele de administrare a acestor informaţii.

sistem de frânare / *braking system* / *système de freinage* / Ansamblu de mijloace şi de tehnici de lucru care permit obţinerea frânării unui vehicul sau a unui tren. După principiul de realizare a frânării se deosebesc frânarea mecanică, frânarea electrică (electrodinamică) – reostatică, cu recuperare sau în contracurent, frânare electromagnetică – cu sabot de frecare sau cu curenţi turbionari.

sistem de gestiune a unei baze de date / *database management system (DBMS)* / *système de gestion d'une base de données* / Set de programe interpuse între baza de date fizică şi utilizatori, permiţându-le acestora să o folosească la nivel conceptual. Notă: Utilizatorul adresează cereri sistemului de gestiune a bazelor de date (fără să fie interesat de localizarea fizică a fişierelor de date, de existenţa indecşilor sau de formatul fizic al datelor), iar acesta le translatează în operaţii de nivel scăzut, gestionând în mod centralizat cererile simultane sosite de la mai mulţi utilizatori şi permiţând autorizarea şi validarea accesului diverşilor utilizatori la baza de date. Exemplu: sistemul Access.

sistem de informare în reţea / *bulletin board system (BBS)* / *système d'information en réseau* / Sistem de calcul, echipat cu unul sau mai multe modemuri, care poate fi accesat printr-o linie telefonică. Notă: Un BBS oferă în mod uzual arhive de programe, informaţii şi posibilităţi de comunicaţie între diverşi utilizatori.

sistem de informaţie ⇐ sistem informaţional / *information system* / *système d'information* / Sistem de comunicaţie care permite comunicarea şi prelucrarea informaţiei.

sistem de intercomunicaţie ⇒ telefon de bord

sistem de interfaţă / *interface system* / *système d'interface* / Totalitatea metodelor şi echipamentelor prin care utilizatorul poate comunica cu un sistem de calcul.

sistem de intrare-ieşire de bază (BIOS) / *basic input-output system (BIOS)* / *système d'entrée-sortie de base (BIOS)* / Program care execută operaţii de intrare-ieşire de bază. Note: 1. Programul realizează teste ale componentelor sistemului cu ocazia lansării acestuia ("boot"), încarcă sistemul de operare de pe disc, conţine programe capabile să acceseze echipamentele periferice etc. 2. În mod normal BIOS-ul este rezident într-o memorie permanentă, având are un rol important în portabilitatea sistemului de operare; pentru arhitecturi diverse, bazate pe aceeaşi familie de microprocesoare, ceea ce diferă de la un sistem la altul este modul în care se realizează operaţiile de intrare-ieşire.

sistem de izolaţie / *insulation system* / *système d'isolation* / Material izolant sau ansamblu de materiale izolante, de luat în considerare în relaţie cu părţile conductoare asociate, în măsura în care este aplicat la un echipament electric de un tip sau mărime date sau la una din părţile sale. Notă: Un echipament electric dat poate conţine mai multe sisteme de izolaţie diferite.

sistem de întreruperi prioritare / *interrupt priority system* / *système d'interruptions prioritaires* / Sistem de întreruperi în care se atribuie o prioritate fiecărei clase de întreruperi, iar întreruperile unei clase date suspendă toate întreruperile de prioritate inferioară până când întreruperea de clasă superioară a fost complet prelucrată. Notă: *Prioritate de conexiune în lanţ* (daisy chain): În unele sisteme, prioritatea unui dispozitiv este determinată de poziţia modulului pe o linie de transmisie. Un semnal trece pe la fiecare modul formând o conexiune în lanţ. Cu cât este mai aproape un modul de procesor, cu atât este mai mare prioritatea sa hardware în conexiunea în lanţ.

sistem de limitare a fasciculului de radiaţii / *beam limiting system* / *système de limitation du faisceau* / Ansamblu şi configuraţie geometrică a părţilor care contribuie la limitarea fasciculului de radiaţii.

sistem de linie numerică / *digital line system* / *système de ligne numérique* / Sistem de transmisiune numerică utilizat pentru stabilirea unei secţiuni de linie numerice.

sistem de lucru standard [în telefonometrie] / *working standard [in telephonometry]* / *système étalon de travail [en téléphonométrie]* / Ansamblu specificat compus dintr-un sistem emiţător şi un sistem receptor, din linii telefonice de abonat şi dintr-o punte de alimentare corespunzătoare sau din sisteme echivalente, conectate prin intermediul unui atenuator variabil fără distorsiuni, utilizate în condiţii specificate pentru determinarea comparativă a anumitor aspecte calitative ale transmisiunii unor sisteme telefonice sau ale unor părţi ale acestora. Notă: Un sistem de lucru standard poate fi utilizat în particular pentru determinarea echivalenţilor de referinţă ai unei conexiunii complete într-un sens determinat, a echivalenţilor de referinţă la emisie şi a echivalenţilor de referinţă la recepţie.

sistem de mărimi / *system of quantities* / *système de grandeurs* / Ansamblu de mărimi măsurabile, în sens general, între care există anumite relaţii definite.

sistem de măsurare / *measuring system* / *système de mesurage* / Ansamblu complet de aparate de măsurare şi alte echipamente asamblate pentru efectuarea de măsurări specificate. Exemple: aparatul de măsurare a conductivităţii materialelor semiconductoare, aparatul de etalonare a termometrelor medicale. Note: 1. Sistemul poate cuprinde măsuri materializate şi reactivi chimici. 2. Un sistem de măsurare instalat permanent se numeşte instalaţie de măsurare.

sistem de măsurare (a grosimii) prin fluorescenţa radiaţiei X / *X-ray fluorescence thickness meter* / *épaisseurmètre à fluorescence X* / Măsurator de grosime care conţine o sursă de radiţii ionizante, destinat determinării grosimii unui material prin măsurarea radiaţiei fluorescente X excitate, fie în materialul însuşi, fie în materialul suport.

sistem de măsurare (a grosimii) prin retroîmprăştiere / *back-scatter thickness meter* / *épaisseurmètre à rétrodiffusion* / Traductor de grosime care utilizează radiaţii ionizante, prevăzut cu o sursă de radiaţii beta sau gama, destinată determinării grosimii unui material prin măsurarea radiaţiei retroîmprăştiate de acesta.

sistem de măsurare (a grosimii) prin retroîmprăştiere beta / *beta backscatter thickness meter* / *épaisseurmètre à rétrodifussion bêta* / Sistem de măsurare a grosimii care conţine o sursă de radiaţii beta şi utilizează radiaţia retroîmprăştiată de materialul de măsurat. Acest ansamblu este utilizat frecvent pentru măsurarea grosimii unei îmbrăcăminţi.

sistem de măsurare (a grosimii) prin retroîmprăştiere gama / *gamma backscatter thickness meter* / *épaisseurmètre à rétrodiffusion gamma* / Sistem de măsurare a grosimii care conţine o sursă de radiaţii gama, utilizând radiaţia retro-

difuzată de materialul de măsurat. Acest ansamblu este utilizat frecvent pentru măsurarea grosimii îmbrăcămințiii.

sistem de măsurare (a grosimii) prin transmisiune (de radiație ionizantă) / *transmission thickness meter / épaisseurmètre à transmission (de rayonnement ionisant)* / Traductor de grosime care utilizează radiații ionizante, destinat determinării grosimii unui material prin măsurarea radiației transmise după absorbția în acest material.

sistem de măsurare a nivelului cu retroîmprăștiere / *backscattering level measuring system / système de mesure de niveau à rétrodiffusion* / Ansamblu de măsurare în care sursa de radiații și detectorul sunt plasate de aceeași parte, radiația retrodifuzată de către materialul de măsurat fiind utilizată pentru determinarea nivelului materialului din interiorul rezervorului.

sistem de măsurare a nivelului cu transmisiune / *transmission level measuring system / système de mesure de niveau à transmission* / Ansamblu de măsurare în care sursa de radiații și detectorul sunt situate față în față, cantitatea de radiații transmisă prin materialul de măsurat fiind utilizată pentru determinarea nivelului materialului dintre sursă și detectorul de radiații.

sistem de măsurare a temperaturii în zona activă a unui reactor / *in-core temperature measuring system / système de mesure de la température en coeur* / Sistem care utilizează senzori de temperatură în zona activă, conceput pentru măsurarea temperaturii fluidului de răcire primar, a combustibilului și a structurilor unui reactor. Notă: Acest sistem poate constitui o parte din sistemul general de supraveghere a zonei active care furnizează informațiile necesare funcționării normale a reactorului, sau poate fi independent de acesta.

sistem de măsurare cu fluctuație pentru supraveghere neutronică / *Campbell system for neutron monitoring / système de mesure à fluctuation pour la surveillance neutronique* / Ansamblu destinat măsurării densității fluxului de particule într-un reactor nuclear, bazată pe fluctuația semnalului furnizat de o cameră cu ionizare cu fisiune, densitatea fluxului de neutroni fiind proporțională cu variația fluctuației.

sistem de memorie expandată =· EMS / *EMS (Expanded Memory System) / système de mémoire paginée (EMS)* / Sistemul de memorie expandată ce asigură mecanismele hardware pentru mapare și demapare, dezvoltat de companiile Lotus, Intel și Microsoft pentru microprocesorul Intel 8088.

sistem de montură (al unui vibrator piezoelectric) / *mounting system (of a piezoelectric vibrator / système de monture (de vibrateur piézoélectrique)* / Ansamblul mijloacelor prin care un vibrator piezoelectric este menținut în capsula sa.

sistem de numerație ⇐ sistem de reprezentare a numerelor / *numeration system / système de numération* / Notație destinată reprezentării numerelor.

sistem (de numerație) binar / *pure binary numeration system / numération binaire* / Sistem de numerație cu bază fixă, care utilizează cifrele 0 și 1 și a cărui bază de numerație este doi. Exemplu: În acest sistem de numerație, numeralul 110,01 reprezintă șase și o pătrime, adică: $1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2 + 1 \cdot 1/2^2$.

sistem de numerație cu bază ⇐ notație cu bază / *radix numeration system / numération à base* / Sistem de numerație poziționlă în care raportul dintre ponderea fiecărui rang al cifrei și ponderea rangului imediat inferior este un număr întreg pozitiv. Notă: Valorile admise ale caracterului din orice poziție a cifrei sunt între zero și baza poziției respective a cifrei minus unu. Exemple: sistemele de numerație cu bază mixtă/fixă, sistemele de numerație cu separare fixă/variabilă.

sistem (de numerație) cu bază fixă ⇐ notație cu bază fixă / *fixed radix numeration system / numération à base fixe* / Sistem de numerație cu bază, în care toate pozițiile cifrelor, exceptând eventual pe aceea cu ponderea cea mai mare, au aceeași bază de numerație.

sistem (de numerație) cu bază mixtă ⇐ notație cu bază mixtă / *mixed radix numeration system / numération mixte* / Sistem de numerație cu bază, în care pozițiile cifrelor nu au toate aceeași bază de numerație. Exemplu: Sistemul de numerație care utilizează trei cifre succesive pentru a reprezenta orele, zecile de minute și minutele, considerând ca unitate minutul, ponderile celor trei ranguri sunt respectiv, 60, 10 și 1; bazele de numerație ale cifrei a doua și a treia sunt respectiv, 6 și 10.

sistem (de numerație) cu baze multiple ⇐ notație cu baze multiple / *mixed base numeration system / numération à bases multiples* / Sistem de numerație în care un număr este reprezentat ca sumă a unei serii de termeni, fiecare din aceștia constând dintr-o mantisă și o bază de putere; baza de putere a unui termen dat este constantă pentru o aplicație dată, dar raporturile dintre bazele de putere ale tuturor termenilor nu sunt neapărat întregi. Exemplu: Cu bazele b_3, b_2, b_1 și mantisele 6, 5, 4, numărul reprezentat este dat prin $6b_3 + 5b_2 + 4b_1$.

sistem de numerație cu separare fixă ⇒ sistem de reprezentare în virgulă fixă

sistem de numerație cu separare variabilă ⇒ sistem de reprezentare cu virgulă variabilă

sistem (de numerație) cu virgulă flotantă ⇒ sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă

sistem (de numerație) cu virgulă mobilă ⇒ sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă

sistem (de numerație) hexazecimal / *hexadecimal (numeration) system / numération hexadécimale* / Sistem de numerație în bază fixă, care folosește cele șaisprezece cifre: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, A, B, C, D, E și F (caracterele A, B, C, D, E și F corespund respectiv numerelor 10, 11, 12, 13, 14 și 15), care are ca bază de numerație șaisprezece și în care ponderea întreagă cea mai mică este 1. Exemplu: o mie = $3 \cdot 16^2 + 14 \cdot 16^1 + 8 \cdot 16^0 = 3E8$ în hexazecimal.

sistem (de numerație) octal / *octal (numeration) system / numération octale* / Sistem de numerație în bază fixă, care folosește cifrele 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7, care are baza de numerație opt și în care ponderea întreagă cea mai mică este 1. Ex.: o mie = $1 \cdot 8^3 + 7 \cdot 8^2 + 5 \cdot 8 \cdot 0 = 1750$ în octal.

(sistem de) numerație ponderată ⇒ sistem (de reprezentare) pozițional

sistem (de numerație) zecimal / *decimal numeration [system] / numération décimale* / Sistem de numerație cu bază fixă, care utilizează cifrele 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și 9, care are ca bază de numerație zece și în care ponderea întreagă cea mai mică este 1. Exemplu: În acest sistem de numerație, numeralul 576,2 reprezintă numărul: $5 \cdot 10^2 + 7 \cdot 10^1 + 6 \cdot 10^0 + 2 \cdot 10^{-1}$.

sistem de operare / *operating system <OS> / système d'exploitation* / Software care controlează execuția programelor și poate asigura funcțiuni ca: alocarea și planificarea resurselor, controlul intrărilor, al ieșirilor și gestiunea datelor. Notă: Deși sistemele de opera re sunt predominant realizate ca software, sunt posibile implementări parțiale sau totale și prin hardware. Exemple: PC/M, MS-DOS, UNIX, Windows etc.

(sistem de operare) Bos / *Bos (Business Operating System) / (système d'exploitation) Bos* / Sistem de operare proiectat cu intenția de a realiza portabilitatea între diferite mașini a programelor scrise în limbajul COBOL.

(sistem de operare) BSD / *BSD – Berkeley Software Distribution / (système d'exploi-*

tation) BSD / Sistem UNIX dezvoltat la "University of California at Berkeley", pe baza versiunii 6 a sistemului UNIX, produse la laboratoarele Bell. Fiind una din variantele cele mai răspândite de UNIX (alături de System V – AT&T), BSD UNIX a cunoscut o dezvoltare continuă şi a produs numeroase îmbunătăţiri faţă de varianta de la care a pornit, cum ar fi: realizarea gestiunii memoriei printr-un mecanism de paginare, schimbarea modului de implementare a sistemului de fişiere, introducerea de facilităţi de comunicaţie între sisteme UNIX (sockets) şi a protocolului TCP/IP care a şi devenit un standard de facto.

(sistem de operare) CP/M / *CP/M (Control Program for Microcomputers)* / *(système d'exploitation) CP/M* / Sistem de operare pentru microcalculatoare bazate pe microprocesoare pe 8 biţi Intel 8080 şi Z-80 scris de Gary Kildall (fondatorul companiei Digital Research). Notă: A fost înlocuit de MS-DOS după apariţia în 1981 a IBM PC.

(sistem de operare cu timp distribuit) CTSS / *CTSS (Compatible Time-Sharing System)* / *(système d'exploitation) CTSS* / Sistem de operare cu divizarea timpului implementat în 1962–1963 la MIT ca un experiment în realizarea de sisteme interactive (maşina de calcul utilizată a fost un IBM 7092 modificat). În cadrul proiectului Multics, CTSS a fost utilizat ca prima încercare cunoscută de a implementa un sistem de operare în limbaj de nivel înalt lucrând sub un mediu cu multiacces.

sistem de operare distribuit / *distributed operating system* / *système d'exploitation réparti* / Sistem care rulează pe o colecţie de maşini care, deşi nu au o memorie comună, dau utilizatorilor impresia existenţei unui singur calculator (conform Tanenbaum). Utilizatorii ignoră pe ce procesor se execută procesele lor sau pe ce disc se află fişierele lor; aceasta cade în întregime în seama sistemului. Unii autori definesc sistemul de operare distribuit prin existenţa unei singure imagini a sistemului, diferitele sale componente fiind la un moment dat distribuite pe diferite procesoare, alţii consideră că un sistem distribuit este un sistem care se execută pe o colecţie de maşini interconectate în reţea, care acţionează ca un singur procesor virtual.

(sistem de operare) DOS / *DOS (Disk Operating System)* / *(système d'exploitation) DOS* / Sistem de operare pe disc dezvoltat de către Microsoft şi utilizat pe calculatoare personale IBM şi compatibile. Este automat încărcat de pe disc în memorie la pornirea calculatorului, prin utilizarea unei proceduri de 'bootstrap' din BIOS (sistem de intrare-ieşire de bază) aflat într-o memorie permanentă ROM. Poate fi reîncărcat şi la cerere, de exemplu prin combinaţia de taste Ctrl-Alt-Del. Este un sistem simplu, monoutilizator. Exemplu: MS-DOS.

sistem de operare pe disc / *disk operating system* / *système d'exploitation sur disque* / Termen generic pentru un sistem de operare încărcat de pe disc. În momentul lansării sistemului de operare se încarcă în memorie nucleul rezident, ulterior şi alte componente ale sistemului, pe măsură ce sunt necesare. Notă: În afara sistemelor de operare pe disc, există sisteme a căror încărcare se poate realiza de pe bandă magnetică, de la distanţă pe linie de comunicaţie etc. Există şi sisteme dedicate care se găsesc în memorii permanente şi sunt lansate la punerea sub tensiune a sistemului.

(sistem de operare) PC-DOS / *PC DOS* / *système d'exploitation PC-DOS* / Sistem de operare dezvoltat pentru calculatoare personale (IBM şi compatibile construite pe baza unor procesoare din familia .x86). Nucleul şi diferitele componente se încarcă de pe disc dur sau flexibil. Numele este un acronim pentru Personal Computer DOS (Disk Operating System). Are trei componente principale conţinute

în fişierele: BIO.COM, destinat legăturii cu rutinele BIOS din memoria permanentă (PROM); DOS.COM, ce asigură legătura cu programul utilizator; COMMAND.COM, ce prelucrează comenzile DOS. Notă: Este un sistem monoutilizator, nu este multitasking, depinde de arhitectura hardware, iar sistemele de fişiere alcătuiesc o structură arborescentă, unică în fiecare partiţie.

sistem de oprire rapidă / *rapid shut-down system* / *système d'arrêt rapide* / Sistem capabil de a produce descreşterea reactivităţii cu o viteză determinată de o mişcare automată a barelor de comandă pe o durată dată, determinând trecerea reactorului din starea de funcţionare la puterea nominală în starea subcritică.

sistem de prelucrare a datelor ⇐ sistem de calcul (numeric) ⇐ sistem informatic / *data processing system* / *système informatique* / Sistem, cuprinzând echipamentul şi personalul respectiv, care efectuează funcţii de intrare, prelucrare, memorare, ieşire şi comandă pentru realizarea unei secvenţe de operaţii asupra datelor. Notă: În general, un sistem de prelucrare a datelor constă din cel puţin un calculator - cu ansamblul lui de programe - care: foloseşte o memorie comună pentru stocarea integrală sau parţială a unui program şi a datelor necesare executării acestuia; execută programe scrise sau apelate de utilizator; efectuează manipulări de date şi operaţii aritmetice şi logice; poate executa programe ce se modifică în cursul execuţiei.

sistem de prelucrare pe loturi / *batch system* / *système de traitement par lots* / Sistem de operare la care prelucrarea se face pe loturi. Notă: Sistemul trebuie să dispună de comenzi care se execută neinteractiv, rulându-se în acest fel programe de aplicaţie lungi sau care utilizează intensiv unitatea centrală sau echipamentele periferice.

sistem de priză de pământ (a unei antene) / *ground system (of an antenna)* / *réseau de terre (d'une antenne)* / Ansamblu de conductori situaţi în sau pe sol pentru ameliorarea conductivităţii acestuia în apropierea unei antene.

sistem de programare / *programming system* / *système de programmation* / Într-un mediu de programare, software-ul necesar pentru dezvoltarea şi utilizarea de programe pentru calculator.

sistem de protecţie (al unui pacient) / *protective system (of a patient)* / *système de protection (d'un patient)* / Sistem automat de măsurare a unuia sau mai multor parametri specifici sau caracteristici ale echipamentului, special conceput pentru protecţia pacientului contra pericolelor potenţiale.

sistem de protecţie (al unui reactor nuclear) / *protection system (of a nuclear reactor)* / *système de protection (d'un réacteur nucléaire)* / Sistem destinat împiedicării functionării unui reactor în afara limitelor de siguranţă specificate, sau reducerii consecinţelor depăşirii acestor limite. Notă: Diferitele părţi ale sistemului de protecţie pot conţine un anumit număr de subsisteme, echipamente, ansambluri ca, de exemplu: sistemul de blocare (de siguranţă), ansamblul de securitate programată, sistemul de semnalizare de alarmă (de siguranţă) etc.

sistem de protecţie (al unui sistem electroenergetic) / *protection system* / *système de protection* / Ansamblu de dispozitive şi aparate necesare efectuării unei funcţii specifice bazate pe un principiu de protecţie. Exemple: sistem de protecţie cu comparaţie de fază, sisteme de protecţie diferenţială. Un sistem de protecţie cuprinde dispozitivele de protecţie, căile de transmisie, circuitele de declanşare, alimentările auxiliare. În funcţie de principiul său, sistemul poate cuprinde una sau toate extremităţile circuitului protejat şi eventual un dispozitiv de reanclanşare.

sistem de protecţie contra defectării întreruptorului / *circuit-breaker failure protection system* / *système de protection*

contre la défaillance de disjoncteur / Sistem de protecţie pentru eliminarea unui defect în reţea prin declanşarea altui (altor) întreruptor (întreruptoare) de putere în cazul defectării unui anumit întreruptorului.

sistem de protecţie cu autorizare / *permisssive protection system* / *système de protection à autorisation* / Sistem de protecţie asociat cu un sistem de semnalizare (în general protecţie de distanţă) în care recepţia unui semnal permite declanşarea iniţiată local.

sistem de protecţie cu blocare / *blocking protection system* / *système de protection à verrouillage* / Sistem de protecţie asociat cu sistemul de semnalizare, în general protecţie de distanţă, în care recepţia unui semnal blochează declanşarea iniţiată local.

sistem de protecţie cu comparaţie de fază / *phase comparison protection system* / *système de protection à comparaison de phases* / Sistem de protecţie cu selectivitate absolută a cărui funcţionare şi selectivitate depind de comparaţia fazelor curenţilor la extremităţile zonei protejate.

sistem de protecţie cu legătură de telecomunicaţii / *protection system associated with a signalling system* / *système de protection à liaison de transmission* / Sistem de protecţie care necesită o legătură de comunicare între extremităţile circuitului protejat.

sistem de protecţie cu selectivitate absolută / *absolutely-selective protection system* / *système de protection à sélectivité absolue* / Sistem de protecţie a cărui funcţionare şi selectivitate nu depind decât de compararea mărimilor electrice provenind de la extremităţile zonei protejate.

sistem de protecţie cu selectivitate relativă / *relatively-selective protection system* / *système de protection à sélectivité relative* / Sistem de protecţie a cărui funcţionare şi selectivitate nu depind decât de măsurarea mărimilor electrice efectuată la una dintre extremităţile secţiunii protejate, în asociaţie cu timpul.

sistem de protecţie de distanţă / *distance protection system* / *système de protection de distance* / Sistem de protecţie cu selectivitate relativă a cărui funcţionare şi selectivitate depind de măsurarea locală a unor parametri (impedanţă, reactanţă, sens) în funcţie de care distanţa echivalentă a defectului este evaluată prin comparare cu delimitarea zonelor.

sistem de protecţie de distanţă cu accelerare de zonă / *accelerated distance-protection system* / *système de protection de distance à accélération (de zone)* / Sistem de protecţie de distanţă cu zonă redusă şi autorizaţie în care măsurarea zonei extinse nu este efectuată decât după un timp dat sau la recepţia unui semnal provenind de la cealaltă extremitate.

sistem de protecţie de distanţă cu zonă extinsă şi autorizare / *permissive overreach distance protection system* / *système de protection de distance à zone étendue et à autorisation* / Sistem de protecţie de distanţă cu zonă extinsă, în care un semnal este emis de o extremitate care detectează un defect interior zonei sale, iar recepţia semnalului la cealaltă extremitate autorizează declanşarea iniţiată local.

sistem de protecţie de distanţă cu zonă extinsă şi cu blocare / *blocking overreach distance protection system* / *système de protection de distance à zone étendue et à verrouillage* / Sistem de protecţie cu zonă extinsă în care un semnal este emis de o extremitate care detectează defectul exterior zonei sale, iar recepţia acestui semnal la cealaltă extremitate blochează declanşarea iniţiată local.

sistem de protecţie de distanţă cu zonă redusă şi cu autorizare / *permissive underreach distance protection system* / *système de protection de distance à zone réduite et à autorisation* / Sistem de protecţie de distanţă asociat cu sistem de semnalizare şi cel puţin două zone, prin care un defect detectat în zona redusă de la o extremitate conduce la declanşarea

celeilalte extremităţi, chiar dacă defectul este detectat într-o zonă extinsă de la această extremitate.

sistem de protecţie diferenţială (longitudinală) / *(longitudinal) differential protection system / système de protection différentielle (longitudinale)* / Sistem de protecţie cu selectivitate absolută a cărui funcţionare şi selectivitate depind de comparaţia curenţilor în fază şi/sau în amplitudine la extremităţile secţiunii protejate.

sistem de protecţie diferenţială transversală / *transverse differential protection system / système de protection différentielle transversale* / Sistem de protecţie cu selectivitate relativă pentru circuite în paralel a cărui funcţionare depinde de dezechilibrul curenţilor între aceste circuite.

sistem de protecţie direcţional / *directional comparison protection system / système de protection à comparaison de directions* / Sistem de protecţie în care direcţiile curenţilor sunt comparate între extremităţile secţiunii protejate, utilizând ca referinţă tensiuni şi curenţi măsuraţi local.

sistem de protecţie la punere la masă / *frame leakage protection system / système de protection de masse* / Sistem de protecţie a cărui mărime de intrare este curentul care circulă prin conexiunea de legare la pământ a anvelopei unui echipament din zona protejată.

sistem de protecţie la suprasarcină / *overload protection system / système de protection de surcharge* / Sistem de protecţie pentru elaborarea fie a unei semnalizări, fie unei comenzi de declanşare la apariţia unei suprasarcini în circuitul protejat.

sistem de protecţie prin fir pilot / *pilot wire protection system / système de protection à fil pilote* / Sistem de protecţie asociat cu un sistem de semnalizare prin fire pilot.

sistem de protecţie prin legătură cu curenţi purtători pe linii de transport de energie / *power line carrier pilot protection system / système de protection à liaison par courant porteur sur ligne d'énergie* / Sistem de protecţie asociat cu un sistem de semnalizare care foloseşte o legătură cu curenţi purtători pe linii de energie.

sistem de protecţie prin legătură cu fibră optică / *optical link pilot protection system / système de protection à liaison par fibre optique* / Sistem de protecţie asociat cu un sistem de semnalizare prin fibră optică.

sistem de protecţie prin legătură radio / *microwave pilot protection system / système de protection à liaison radioélectrique* / Sistem de protecţie asociat cu un sistem de semnalizare prin legătură radio.

sistem de protecţie termică (a unei maşini electrice) / *thermal protection system (of an electric machine) / dispositif de protection thermique (d'une machine électrique)* / Dispozitiv destinat asigurării protecţiei termice, încorporată într-o maşină electrică rotativă; acest dispozitiv este format din unul sau mai multe detectoare termice, asociate unui dispozitiv de comandă sau mai multor protectoare termice .

sistem de purtătoare (de frecvenţe diferite) / *carrier system / système de porteuses (à différentes fréquences)* / Metodă de comunicaţii care permite folosirea mai multor unde purtătoare pe acelaşi canal fizic de comunicaţie. Notă: Metoda implică modularea fiecăreia din purtătoare la staţia de origine şi demodularea acestora la staţia destinaţie.

sistem de raze X cu televiziune / *X-ray television system / appareil de télévision radiologique* / Aparat destinat analizării unei imagini radiologice şi transformării sale în semnal video. Notă: Se pot distinge două tipuri de utilizare: a) radioscopică, imaginea formată pe tubul intensificator de imagine fiind transmisă pentru observaţie directă unui receptor de

televiziune. b) radiografică, semnalul fiind înregistrat într-un mod corespunzător.

sistem de răcire / *cooling system* / *système de refroidissement* / Ansamblul dispozitivelor și al circuitelor care asigură curgerea elementului de răcire, de exemplu a aerului sau a apei, prin elementele și porțiunile instalației de încălzire prin inducție.

sistem de recunoaștere monolocutor / *speaker dependent recognition* / *reconnaissance monolocuteur* / Sistem de recunoaștere a vorbirii care funcționează numai cu un singur vorbitor, după o fază de învățare în care toate formele recognoscibile sunt pronunțate de acesta cel puțin o dată. Notă: Învățarea se poate efectua la mai multe niveluri, în funcție de sistemul considerat, de exemplu pronunțarea fonemelor, a cuvintelor sau chiar a expresiilor mai complexe.

sistem de recunoaștere multilocutor / *speaker independent recognition* / *reconnaissance multilocuteur* / Sistem de recunoaștere a vorbirii care poate funcționa indiferent de numărul vorbitorilor.

sistem de referință colorimetric CIE 1931 / *CIE 1931 standard colorimeter system* / *système de référence colorimétrique CIE 1931* / Sistem care permite evaluarea componentelor tricromatrice ale unei distribuții spectrale de energie oarecare utilizând ansamblul stimulilor de culoare de referință [X], [Y], [Z] și cele trei funcții colorimetrice CIE $\bar{x}(\lambda)$, $\bar{y}(\lambda)$, $\bar{z}(\lambda)$ adoptate de CIE în 1931. Note: 1. $\bar{y}(\lambda)$ este identic cu $V(\lambda)$ și, prin urmare, componentele tricromatice Y sunt proporționale cu luminanțele. 2. Acest sistem de referință colorimetric este aplicabil câmpurilor de observare în vedere centrală de întindere unghiulară cuprinsă între 1° și 4° (respectiv între 0,007 și 0,07 rad).

sistem de referință colorimetric suplimentar CIE 1964 / *CIE 1964 supplementary standard colorimetric system* / *système de référence colorimétrique supplémentaire CIE 1964* / Sistem ce permite evaluarea componentelor tricromatice ale unei distribuții spectrale de energie oarecare utilizând ansamblul stimulilor de culoare de referință $[X_{10}]$, $[Y_{10}]$, $[Z_{10}]$ și cele trei funcții colorimetrice CIE $\bar{x}_{10}(\lambda)$, $\bar{y}_{10}(\lambda)$, $\bar{z}_{10}(\lambda)$ adoptate de CIE în 1964. Note: 1. Acest sistem de referință colorimetric este aplicabil câmpurilor de observare în vederea centrală de întindere unghiulară mai mare decât 4° (0,07 rad). 2. Atunci când acest sistem este utilizat, toate simbolurile care reprezintă mărimile colorimetrice sunt afectate de indicele 10. 3. Valorile Y_{10} nu sunt proporționale cu luminanțele.

sistem de referință fundamental al CCITT / *fundamental reference system of the CCITT* / *système de référence du CCITT* / Sistem de transmisiune telefonică stabil și de înaltă calitate al Comitetului Consultativ Internațional pentru Telegrafie și Telefonie (CCITT), sistem care dispune de mijloace de etalonare în termeni de unități absolute a elementelor sale destinate emisiunii, transmisiunii și recepției, cu anumite caracteristici ajustabile la o valoare dorită.

sistem de referință intermediar / *intermediate reference system* / *système de référence intermédiaire* / Sistem de transmisiune telefonică stabil destinat măsurării echivalenților pentru sonie, dotat cu un sistem emițător și un sistem receptor cu microreceptoare cu caracteristici eficacitate/frecvență limitate ca lărgime de bandă pentru a corespunde celor ale sistemelor emițător și receptor ale unei conexiuni complete tipice, un dispozitiv pentru etalonarea în unități absolute a sistemelor emițător și receptor de mai sus, o linie de atenuare reglabilă pe orice valoare dorită.

sistem de referință pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru articulație =. SRAEN / *reference system for the determination of articulation reference*

equivalents / système de référence pour la détermination des affaiblis-sements équivalents pour la netteté / Sistem de referinţă al CCITT compus din aparatul de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru articulaţie (ARAEN), un filtru trece-bandă cu frecvenţe de tăiere de 300 şi 3400 Hz, un dispozitiv care permite aplicarea la intrarea sistemului receptor al ARAEN a unui zgomot de fond specificat.

sistem de reglare (în buclă închisă) / *control system, 2[with feedback]* / *système de régulation* / Sistem constituit dintr-un sistem reglat şi echipamentul său de reglare.

sistem de reglare convergentă / *convergent control system* / *régulations convergentes* / Sistem de reglări multiple în care cel puţin două regulatoare îşi exercită acţiunea asupra aceleiaşi mărimi de reglare.

sistem de reglare Kraemer static ⇐ cascadă Kraemer statică / *static Kraemer system* / *commande Kraemer statique* / Mod de comandă a turaţiei, unui motor asincron cu inele, peste turaţia de sincronism, prin recuperarea puterii de alunecare cu ajutorul unui sistem convertizor static, conectat între înfăşurarea secundară a motorului şi reţea.

sistem de reglare Ward-Leonard ⇐ cascadă Ward-Léonard / *Ward-Leonard system* / *commande Ward-Léonard* / Sistem de control al turaţiei şi al sensului de rotaţie ale unui motor de curent continuu, care constă în alimentarea indusului său printr-un generator de curent continuu, varierea şi, dacă este necesar, inversarea tensiunii din indus prin reglarea curentului de excitaţie al generatorului.

sistem de reprezentare a numerelor ⇒ sistem de numeraţie

sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă ⇐ sistem (de numeraţie) cu virgulă flotantă ⇐ sistem (de numeraţie) cu virgulă mobilă / *floating-point representation (system)* / *numération à séparation flottante* / Sistem de numeraţie, în care fiecare număr real, reprezentat printr-o pereche de numerale distincte, este egal cu produsul dintre mantisă, unul dintre numerale şi valoarea obţinută prin ridicarea bazei cu virgulă mobilă implicite, la o putere exprimată prin exponent, indicat de cel de-al doilea numeral. Exemplu: $z = xb^y$ în care: z este un număr real; x este numeral (mantisă); b este baza în virgulă mobilă; y este numeral (exponent). Notă: În sistemul de reprezentare cu virgulă mobilă, sunt posibile mai multe reprezentări ale aceluiaşi număr, obţinute prin deplasarea separării fracţionare şi modificarea corespunzătoare a exponentului.

sistem de reprezentare cu virgulă variabilă ⇐ sistem de numeraţie cu separare variabilă / *variable-point representation system* / *numération à séparation variable* / Sistem de numeraţie cu bază, în care separarea fracţionară este indicată în mod explicit printr-un caracter special în acea poziţie.

sistem de reprezentare în virgulă fixă ⇐ sistem de numeraţie cu separare fixă / *fixed-point representation system* / *numération à séparation fixe* / Sistem de numeraţie cu bază, în care separarea fracţionară este implicit fixată în succesiunea de poziţii ale cifrelor, conform cu anumite convenţii admise.

sistem (de reprezentare) poziţional ⇐ sistem de numeraţie ponderată ⇐ notaţie poziţională ⇐ numeraţie poziţională / *positional representation (system)* / *numération pondérée* / Sistem de numeraţie care asigură reprezentarea unui număr real, printr-un set ordonat de caractere, atribuind fiecărui caracter o valoare dependentă de natura şi poziţia sa în această succesiune.

sistem de semnalizare / *signalling system* / *système de signalisation* / Ansamblu care conţine un repertoriu de semnale de semnalizare cu procedurile lor de inter-

pretare şi de utilizare, cu echipamentele şi programele necesare generării, transmisiunii şi recepţionării semnalelor.

sistem de semnalizare a defectelor / *alarm system (of a nuclear reactor)* / *système de signalisation de défaut* / Sistem care conţine totalitatea semnalizărilor de defect.

sistem de semnalizare de alarmă (de siguranţă) / *(safety) alarm system* / *système de signalisation d'ordre (de sécurité)* / Parte a unui sistem de protecţie care conţine totalitatea semnalizărilor de alarmă. Notă: Semnalizarea de alarmă ordonă operatorului executarea unei acţiuni de protecţie indispensabile.

sistem de siguranţă (al unui reactor nuclear) / *safety system (of a nuclear reactor)* / *système de sûreté (d'un réacteur nucléaire)* / Ansamblul mijloacelor importante de siguranţă prevăzute a asigura în toate cazurile oprirea de siguranţă a unui reactor şi evacuarea căldurii reziduale a zonei active sau limitarea consecinţelor incidentelor de funcţionare prevăzute şi ale situaţiilor accidentale. Notă: Sistemul de siguranţă conţine sistemul de protecţie, sistemele de actionare de siguranţă şi dispozitivele de siguranţă. Componentele sistemului de siguranţă pot fi destinate numai îndeplinirii funcţilor de siguranţă pentru anumite stări de funcţionâre ale centralei şi funcţii nelegate de siguranţă în cazul altor stări de funcţionare ale centralei.

sistem de supraveghere a debitului dozei / *dose rating monitoring system* / *système de surveillance de débit de dose* / Sistem de dispozitive care măsoară şi afişează o mărime de radiaţie în relaţie directă cu debitul dozei absorbite.

sistem de supraveghere a dozei / *dose monitoring system* / *système de surveillance de dose* / Sistem de dispozitive care măsoară şi afişează o mărime de radiaţie în relaţie directă cu doza absorbită, putând comporta dispozitive de oprire a iradierii la atingerea unei valori preselecţionate.

sistem de teleconferinţă / *conference system* / *équipement pour conférence* / Sistem în care un număr de posturi telegrafice sunt permanent interconectate sau pot fi interconectate, semnalele transmise de oricare post putând fi receptate de toate celelalte.

sistem de telefonie numerică / *digital telephony sistem* / *système de téléphonie numérique* / Sistem de telefonie care utilizează semnale de informaţie discretizate.

sistem de tracţiune / *traction system* / *système de traction* / Ansamblu de instalaţii şi material rulant de tracţiune electrică, caracterizat prin tipul curentului şi, uneori, şi prin tensiune sau frecvenţă.

sistem de transmisiune / *transmission system* / *système de transmission* / 1. Ansamblul coerent al principiilor care definesc o metodă particulară de transmisiune. 2. Ansamblul mijloacelor de transmisiune între două puncte, care cuprind un mediu de transmisiune dat, echipamentele terminale, instalaţiile intermediare, ca şi instalaţiile auxiliare destinate alimentării cu energie, supravegherii şi încercărilor.

sistem (de transmisiune) cu curenţi purtători / *carrier system* / *système (de transmission) à courant porteur* / Sistem de transmisiune care permite obţinerea pe o aceeaşi linie a mai multor canale de transmsiune, modulând pentru fiecare dintre acestea o frecvenţă purtătoare la extremitatea receptoare, în vederea restituirii semnalelor recepţionate în forma lor originală.

sistem de transmisiune laser cu fibre optice / *laser fibre optic transmission system* / *système de transmission laser à fibre optique* / Sistem de transmisiune care include unul sau mai multe emiţătoare laser asociate unui cablu cu fibre optice.

sistem de transmisiune numerică / *digital transmission system* / *système de transmission numérique* / 1. Ansamblu coerent de principii care definesc o metodă

particulară de transmisiune numerică. 2. Realizare particulară a unei secțiuni numerice care cuprinde mediul de transmisiune, echipamentele terminale, instalațiile intermediare, instalațiile auxiliare destinate alimentării cu energie, supravegherii, încercărilor etc.

sistem de tranziție / *change-over system* / *système de transition* / Sistem provizoriu de prelucrare a informației înlesnind trecerea de la un sistem operațional la cel ce urmează a-l înlocui.

sistem de unități (de măsură) / *system of units (of measurements)* / *système d'unités (de mesure)* / Ansamblul unităților de bază (fundamentale) și al celor derivate (secundare), definite conform unor reguli date, pentru un sistem de mărimi dat. Exemple: Sistemul internațional de unități (SI), sistemul CGS etc.

sistem de unități electrice absolute / *absolute system of electrical units* / *système d'unités électriques absolues* / Sistem de unități bazat pe o definiție electrodinamică a intensității curentului electric.

sistem de valori limită / *rating system* / *système de valeurs limites* / Ansamblul principiilor conform cărora sunt determinate valorile limită precum și interpretarea lor.

sistem de vizualizare / *optical viewing system* / *système de visée* / Dispozitiv care permite observarea zonei de acțiune a unui fascicul electronic pe încărcătură.

sistem deschis / *open system* / *système ouvert* / Sistem ale cărui caracteristici sunt conforme unor norme accesibile rapid și care poate fi deci conectat la alte sisteme conforme aceloraşi norme.

sistem dual de calculatoare / *dual computer system* / *système de calculateurs en double* / Mai multe calculatoare astfel conectate încât, în cazul defectării unei unități active, alte unități aflate în așteptare pot prelua sarcina acesteia.

sistem duplex de calculatoare / *duplexed computer system* / *système de calculateurs en duplex* / Sistem care cuprinde două calculatoare, utilizate într-o configurație specială, unul fiind conectat în flux (on-line), iar celălalt pregătit să intre în funcțiune în caz de defectare a calculatorului montat în flux. Calculatorul aflat în așteptare poate fi utilizat la realizarea unor funcții autonome (off-line).

sistem electroenergetic / *electrical power system, 1[in a broad sense]* / *réseau d'énergie électrique, 1[au sens large]* / Ansamblu de instalații utilizate pentru producerea, conversia, transformarea, transportul și distribuția energiei electrice, implicate într-un proces comun de funcționare.

sistem electroenergetic interconectat / *interconnected systems* / *réseaux interconnectés* / Sistem electroenergetic format prin interconectarea a două sau mai multe sisteme electroenergetice, funcționând sub o comandă operativă comună.

sistem electromagnetic absolut de unități ⇒ sistem MKSA [metru-kilogram-secundă-amper]

sistem electromagnetic de unități / *electromagnetic system (of units)* / *système électromagnétique (d'unités)* / Un sistem de unități pentru mărimi electrice și magnetice în care permeabilitatea vidului este considerată adimensională și unitară.

sistem electromedical / *medical electrical system* / *système électromédical* / Ansamblul mai multor echipamente electromedicale sau al mai multor echipamente electromedicale asociate unuia sau mai multor echipamente electrice nemedicale care, prin cuplare, se comportă ca o unitate cu funcțiuni specificate.

sistem electrostatic de unități / *electrostatic system* / *système électrostatique* / Sistem de unități pentru mărimile electrice și magnetice în care permitivitatea vidului este considerată adimensională și unitară.

sistem emiţător (al unei conexiuni complete) / *sending system (of a complete telephone connection)* / *système émetteur (d'une chaîne de connexion complète)* / Parte a unei conexiuni complete constituită dintr-un telefon utilizat pentru emisie şi din elementele asociate, respectiv linia telefonică de abonat, punctul de alimentare şi circuitele până la un punct specificat.

sistem expert / *expert system (ES)* / *système expert* / Sistem euristic care permite rezolvarea problemelor dintr-un domeniu de aplicaţie determinat, pornind de la o bază de cunoştinţe stabilită pornind de la expertiza umană.

sistem fundamental european de referinţă pentru transmisiunea telefonică =· SFERT / *European master reference for telephone transmission* / *système fondamental européen de référence pour la transmission téléphonique* / Sistem de referinţă al CCITT care a fost înlocuit prin noul sistem fundamental pentru determinarea ehivalenţilor de referinţă (NOSFER). Notă: Valorile echivalenţilor de referinţă anterior determinate cu SFERT rămân valabile.

sistem Giorgi ⇒ sistem MKSA [metru-kilogram-secundă-amper]

sistem global de telefonie prin comunicaţie mobilă ⇐ telefonie GSM / *Global Systems for Mobile communications Telephony* / *système global de téléphonie par communication mobile* / Sistem standardizat de comunicaţie globală pentru reţelele europene de telefonie digitală mobilă.

sistem hibrid / *hybrid system* / *système hybride* / Sistem ce cuprinde sub-sisteme analogice şi numerice.

sistem Ilgner / *Ilgner system* / *commande Ilgner* / Sistem de reglare Ward-Leonard care utilizează un grup Ilgner.

sistem i-mode ⇐ sistem internet-mode / *i-mode* / *système i-mode* / Sistem de comunicaţii japonez, comercializat din februarie 1999, care permite utilizatorilor de a naviga pe Internet şi de a descărca mesaje de poştă electronică, muzică sau fotografii pe telefoanele celulare.

sistem informatic ⇒ sistem de prelucrare a datelor

sistem informaţional ⇒ sistem de informaţie

sistem interactiv / *interactive system* / *système interactif* / Sistem în care utilizatorul lucrează în mod interactiv interacţionând cu sistemul prin intermediul unui terminal.

sistem internaţional de unităţi <SI> / *International System of Units <SI>* / *Système International d'Unités <SI>* / Sistem coerent de unităţi adoptat de Conferinţa generală de greutăţi şi măsuri (CGPM). Notă: Sistemul Internaţional de Unităţi este fondat actualmente pe următoarele şapte unităţi de bază:

Mărimea cu unitate SI de bază	Denumirea unităţii SI de bază	Simbol
lungimea	metru	M
Masa	kilogram	kg
intensitatea curentului electric	amper	A
temperatura termodinamică	kelvin	K
cantitatea de substanţă	mol	mol
intensitatea luminoasă	candela	cd

sistem internet-mode ⇒ sistem i-mode

sistem invariant în timp / *time invariant system* / *système invariant dans le temps* / Sistem al cărui comportament se supune principiului decalajului. Notă: Conform principiului decalajului, ansamblul ecuaţiilor care descriu sistemul şi coeficienţii lor sunt invariabili în timp.

sistem închis / *closed system* / *système fermé* / Sistem ale cărui caracteristici sunt conforme unor norme particulare şi care nu poate fi deci conectat la alte sisteme.

sistem închis de gaze medicinale / *enclosed medical gas system* / *enceinte fermée de gaz à usage médical* / Volum închis total sau parţial care conţine căile respiratorii ale pacientului, în care pot fi

produse, canalizate sau utilizate, în permanenţă sau temporar, mici cantităţi de amestecuri inflamabile şi/sau explozive, formate din anumite anestezice amestecate cu oxigen sau protoxid de azot.

sistem Kraemer ⇐ cascadă Kraemer / *Kraemer system* / *commande Kraemer* / Mod de comandă care permite varierea turaţiei unui motor cu inele sub valoarea de sincronism, furnizând o putere constantă pentru întreg domeniul turaţiilor. Puterea de alunecare este recuperată prin intermediul unei comutatrice separate, conectate electric la secundarul motorului de inducţie şi la un motor auxiliar de curent continuu, cuplat direct cu arborele motorului de inducţie.

sistem Leblanc ⇒ conexiune Leblanc

sistem liniar / *linear system* / *système linéaire* / 1. Sistem care poate fi definit printr-un ansamblu de ecuaţii liniare. Notă: Un sistem liniar are o funcţie de transfer cu coeficienţi constanţi pentru orice valoare de intrare situată într-un domeniu specificat. Răspunsul său temporal la mai multe mărimi de intrare simultane este suma răspunsurilor temporale la fiecare mărime de intrare luată individual. Un sistem care nu satisface aceste condiţii este calificat drept "*neliniar*". 2. Sistem al cărui comportament se supune principiului superpoziţiei. Note: 1. Principiul superpoziţiei presupune că un asemenea sistem poate fi descris de un ansamblu de ecuaţii liniare. 2. Sistemele liniare sunt, în general, considerate invariante în timp.

sistem logic [de transfer al informaţiei] / *logic system* / *système logique* / Sistem cu un număr finit de intrări şi ieşiri ce pot lua fiecare, în fiecare moment, o valoare determinată într-o mulţime finită de stări, stările de ieşire fiind funcţie de stările de intrare.

sistem logic binar / *binary logic system* / *système logique binaire* / Sistem care transformă, transmite sau păstrează în memorie semnale binare.

sistem mixt / *combined system* / *système mixte* / Sistem de alarmă conceput pentru a răspunde mai multor tipuri de pericole.

sistem MKSA [metru-kilogram-secundă-amper] ⇐ sistem Giorgi ⇐ sistem electromagnetic absolut de unităţi / *MKSA system* / *système MKSA* / Sistem coerent de unităţi de măsură pentru electromagnetism, în care unităţile de bază sunt metrul, kilogramul, secunda şi amperul.

sistem modular / *modular system* / *ensemble modulaire* / Ansamblu de aparate în care mai multe funcţii sunt concepute conform unui principiu comun privind, de exemplu, dimensiunile, mijloacele de conexiune şi afişarea.

sistem modular de aparatură pentru prelucrarea datelor [sistem CAMAC] / *CAMAC [modular instrumentation for data handling]* / *CAMAC [instrumentation modulaire pour le traitement de l'information]* / Instrumentar modular normalizat şi sistem de interfaţă numerică utilizate în aplicaţii ştiinţifice şi industriale. Notă: Termenul CAMAC poate fi considerat ca o siglă, în limba franceză pentru "Commande et Aquisition de Mesures Automatisées par Calculator", iar în limba engleză pentru "Computer Automated Measurement and Control".

sistem monofazat / *single-phase system* / *système monophasé* / Sistem alimentat de o tensiune alternativă simplă.

sistem monopolar (de electrozi) / *unipolar electrode system* / *système unipolaire d'électrodes* / Ansamblul asimetric al unui electrod activ şi al unui electrod de referinţă de dimensiuni superioare.

sistem multivariabil / *multivariable system* / *système multivariable* / Sistem cu mai multe variabile de intrare şi una sau mai multe variabile de ieşire, în care cel puţin o variabilă de ieşire depinde de mai mult de o variabilă de intrare.

sistem neliniar / *non-linear system* / *système non-linéaire* / Sistem care nu satisface condiţiile prezentate în descrierea sistemului liniar.

sistem numeric / *digital system* / *système numéral* / Sistem care permite reprezentarea mărimilor fizice prin valori discrete ale unor mărimi fizice de altă natură.

sistem paralizabil / *paralyzable system* / *système paralisable* / Orice sistem sau dispozitiv ale cărui caracteristici de răspuns conţin o zonă în care raportul dintre ratele de numărare între ieşire şi intrare descresc cu creşterea ratei de numărare la intrare.

sistem pilot / *pilot duty* / *mode pilote* / Clasă de funcţionare în care sarcina electrică finală este comandată printr-un mijloc auxiliar cum ar fi un releu sau un contactor.

sistem polifazat (de mărimi) [tensiuni, curenţi] / *polyphase system (of quantities) [voltages, currents]* / *système (de grandeurs) polyphasé [tensions, courants]* / Mulţime de mărimi sinusoidale de aceeaşi natură cu aceeaşi frecvenţă şi defazate unele faţă de altele.

sistem polifazat (de succesiune) direct(ă) / *positive sequence polyphase system* / *système polyphasé direct* / Sistem polifazat în care mărimea numerotată $p + 1$ este defazată în urmă faţă de mărimea numerotată p.

sistem polifazat (de succesiune) invers(ă) / *negative sequence polyphase system* / *système polyphasé inverse* / Sistem polifazat în care mărimea numerotată $p + 1$ este defazată în avans faţă de cea numerotată p.

sistem polifazat [reţea] / *polyphase system [network]* / *système polyphasé [réseau]* / Reţea corespunzătoare unui circuit polifazat.

sistem polifazat de succesiune directă de ordinul *m* / *positive sequence polyphase system of order m* / *système polyphasé direct d'ordre m* / Sistem direct în care vectorii care reprezintă mărimi numerotate succesiv sunt separate de m intervale unghiulare.

sistem polifazat de succesiune inversă de ordinul *m* / *negative sequence polyphase system of order m* / *système polyphasé inverse d'ordre m* / Sistem invers în care vectorii care reprezintă mărimile numerotate succesiv sunt separate de m intervale unghiulare.

sistem polifazat echilibrat / *balanced polyphase system* / *système polyphasé équilibré* / Sistem care cuprinde surse şi circuite polifazate echilibrate.

sistem polifazat simetric (de mărimi) / *polyphase system (of quantities) in equilibrium or symmetrical* / *système (de grandeurs) polyphasé, équilibré ou symétrique* / Sistem de n mărimi sinusoidale de aceeaşi frecvenţă şi aceeaşi valoare efectivă, astfel încât două mărimi consecutive să fie defazate una faţă de cealaltă cu un multiplu al intervalului unghiular $2\pi/n$.

sistem primar de supraveghere a dozei / *primary dose monitoring system* / *système primaire de surveillance de dose* / Sistem de supraveghere a dozei destinat opririi iradierii la atingerea unei valori preselecţionate.

sistem primar pentru determinarea echivalenţilor de referinţă / *primary system for the determination or reference equivalents* / *système primaire pour la détermination des équivalents de référence* / Sistem de lucru standard în telefonometrie care reprezintă o copie a noului sistem fundamental pentru determinarea echivalenţilor de referinţă (NOSFER), suficient de exactă pentru a furniza valori foarte apropiate echivalentului de referinţă.

sistem radiant / *antenna system* / *antenne [dispositifs associés inclus]* / Ansamblu format dintr-o antenă şi dispozitivele mecanice şi electrice necesare funcţionării acesteia.

sistem radioelectric numeric / *digital radio system* / *système radioélectrique numérique* / Sistem de transmisiune numerică utilizat pentru stabilirea unei secţiuni radioelectrice numerice.

sistem receptor (al unei conexiuni complete) / *receiving system (of a complete telephone connection)* / *système récepteur (d'une chaîne de connexion complète)* / Parte a unei conexiuni complete constituită dintr-un telefon utilizat pentru recepție și elementele asociate, respectiv linia telefonică de abonat, punctul de alimentare și circuitele până la un punct specificat.

sistem redundant de calculatoare / *redundancy compûter system* / *système de calculateurs à redondance* / Sistem de calculatoare astfel conectate încât în caz de defectare a unei unități în funcțiune, funcționarea acesteia să fie preluată automat de alte unități.

sistem reglat [în buclă închisă] / *controlled system [with feedback]* / *système réglé* / Sistem care face obiectul unei reglări.

sistem respirator / *breathing system* / *système respiratoire* / Ansamblu de conducte în comunicare directă cu pacientul prin care curentul gazos circulă intermitent sau în du-te vino și în care poate fi introdus un amestec gazos de compoziție determinată.

sistem Scherbius / *Scherbius system* / *système Scherbius* / Sistem care permite variația vitezei unui motor de inducție polifazat, fără pierderi apreciabile, fie prin utilizarea unei mașini trifazate cu colector (mașina Scherbius), fie folosind un convertor și un motor de curent continuu conectat în serie cu fazele secundare ale motorului principal.

sistem Scott ⇒ conexiune Scott

sistem secundar de supraveghere a dozei / *secondary dose monitoring system* / *système secondaire de surveillance de dose* / Sistem de supraveghere a dozei destinat opririi iradierii în cazul defectării sistemului primar de supraveghere a dozei.

sistem seismic / *seismic system* / *système sismique* / Dispozitiv de măsurare care conține, în principal, o masă suspendată elastic cu ajutorul unui resort, de exemplu, în raport cu un sistem de referință rigid.

sistem seismic amortizat / *damped seismic system* / *système sismique amorti* / Sistem seismic în care caracteristica de disipare a energiei tinde să aducă sistemul în stare de repaus atunci când excitația se oprește.

sistem telefonic cu baterie centrală / *central battery system* / *téléphonie à batterie centrale* / Sistem telefonic în care întreaga energie necesară semnalizării și transmisiunii vorbirii este furnizată de o sursă de alimentare instalată în centrala telefonică.

sistem telefonic cu baterie locală / *local battery [in telephony]* / *batterie locale [en téléphonie]* / Sursă de curent de alimentare care aparține unui post telefonic instalat. Notă: Un post telefonic cu baterie locală utilizează pentru semnalizare fie un generator de curent de apel, fie o baterie centrală limitată la semnalizare.

sistem (telefonic) local / *local (telephone) circuit* / *système (téléphonique) local* / Ansamblu care cuprinde postul telefonic de abonat, linia telefonică de abonat și puntea telefonică, dacă există. Notă: Termenul se utilizează în domeniul planificării și al calității transmisiunii.

sistem (telefonic) manual / *manual (telephone) operation* / *exploitation (téléphonique) manuelle* / Mod de operare în care stabilirea unei conexiuni telefonice implică intervenția uneia sau mai multor operatoare.

sistem (telefonic) semiautomat / *semiautomatic (telephone) operation* / *exploitation (téléphonique) semi-automatique* / Exploatare telefonică manuală în care operatoarea centralei internaționale de plecare comandă prin canalul automat operațiile de comutație pentru obținerea fie a chemătorului, fie a unei operatoare dintr-o centrală de sosire sau de tranzit.

sistem termomanometric / *filled thermal system* / *thermomètre à bulbe sous pression* / Ansamblu complet metalic,

care constă dintr-un bulb, un tub capilar şi un element sensibil pentru presiune care conţine un fluid sensibil la temperatură. Notă: Fluidele sensibile la temperatură sunt, de obicei, clasificate astfel: a) lichid (clasa I); b) lichid în echilibru cu vaporii săi (clasa II); c) gaz (clasa III).

(sistem) tolerant la defecte / *fault tolerant (system)* / *système tolérant aux pannes* / Sistem care îşi poate continua execuţia corectă a tuturor funcţiilor sale, cea în care rezultatele operării nu conţin erori, iar timpul de execuţie nu depăşeşte limitele specificate, fără o intervenţie din exterior, în prezenţa unei mulţimi specificate de defecte ce pot apărea în timpul funcţionării acestuia. Notă: În definirea sistemului tolerant la defecte se presupune că defectările datorate unor erori de proiectare ale sistemului au fost eliminate înaintea începerii utilizării acestuia. Toleranţa la defecte trebuie totuşi să includă şi abilitatea tolerării defectelor de proiectare nedetectate înaintea utilizării sistemului.

sit [loc] / *site* / *site* / Termen generic utilizat uneori pentru un calculator conectat într-o reţea. Notă: Uzual se foloseşte termenul de "Internet site", desemnând un calculator conectat la Internet şi ale cărui servicii pot fi utilizate prin conectarea la reţea.

situaţie accidentală / *accident condition* / *situation accidentelle* / Deviaţii substanţiale în raport cu stările de funcţionare, a căror frecvenţă de apariţie este mică şi care pot antrena eliberarea de cantităţi inacceptabile de materiale radioactive.

slăbire automată a câmpului ⇒ şuntare automată

soclu / *socket* / *socle* / Un concept de programare a operaţiilor pe care le execută un calculator conectat la o reţea bazată pe protocolul TCP/IP; noţiunea de soclu a apărut odată cu dezvoltarea reţelelor bazate pe TCP/IP (ARPANET şi Internet) şi defineşte o legătură logică între două calculatoare conectate la reţea.

soclu [priză mamă] / *socket [female connector]* / *prise femelle* / Dispozitiv în care elementele de contact ale unei prize tată sau ale unei fişe fac contact cu elementele de contact mamă ale dispozitivului. Notă: În telecomunicaţii, anumite tipuri de socluri sunt denumite jacuri.

soclu al conectorului / *appliance inlet* / *socle de connecteur* / Element al unui conector care face parte integrantă dintr-un echipament sau fiind fixat pe acesta.

soclu (al unei lămpi) / *cap (of a lamp)* / *culot (d'une lampe)* / Parte a unei lămpi ce serveşte la conectarea la circuitul electric de alimentare prin intermediul unei dulii sau conector de lampă şi care, în majoritatea cazurilor, mai serveşte, de asemenea, la menţinerea mecanică a lămpii în dulie. Notă: Un soclu al unei lămpi şi dulia corespunzătoare sunt, în general, identificate prin una sau mai multe litere urmate de un număr ce indică aproximativ valoarea în milimetri a dimensiunii principale a soclului (în general, diametrul).

soclu al unui contor / *meter base* / *socle d'un compteur* / Partea posterioară a unui contor utilizată la fixarea acestuia şi pe care sunt fixate suportul, placa de borne şi capacul.

soclu (al unui dispozitiv tip fişă) / *socket (of a plug-in device)* / *support (d'un dispositif enfichable)* / Dispozitiv separat care asigură conexiunile electrice între terminalele bazei sau ale soclului solidar şi cablajul exterior, păstrând tubul uşor amovibil.

soclu (al unui releu) / *base (of a relay)* / *socle (d'un relais de protection)* / Piesă ce susţine cadrul şi bornele unui releu.

soclu (al unui tub electronic) / *base [attached to a tube envelope]* / *culot* / Parte a unui tub electronic care este ataşată de anvelopă şi care cuprinde majoritatea terminalelor şi contactelor utilizate pentru legarea electrozilor la circuitul exterior.

soclu baionetă / *bayonet cap* / *culot à baïonnette* / Soclu, desemnat internaţional

prin litera B, care prezintă pe corpul său ştifturi destinate încastrării în dulie.

soclu cilindric / *shell cap* / *culot cylindrique* / Soclu, desemnat internaţional prin litera S, care are on corp cilindric neted.

soclu cu filet ⇐ soclu elicoidal (Edison) / *screw cap* / *culot à vis* / Soclu, desemnat internaţional prin litera E, având un corp în formă de filet care se înşurubează direct în dulie.

soclu cu flanşe / *flanged cap* / *culot à ailettes* / Tip particular de soclu cu reglare.

soclu cu reglare / *prefocus cap* / *culot préfocus* / Soclu, desemnat internaţional prin litera P, ce permite, încă de la fabricarea lămpii, plasarea corpului luminos într-o poziţie determinată, în raport cu nişte repere ale soclului, asigurând astfel o centrare reproductibilă când lampa este inserată într-o dulie adecvată.

soclu cu ştift(uri) / *pin cap* / *culot à broches* / Soclu, desemnat internaţional prin litera F (pentru un singur ştift) sau G (pentru două sau mai multe ştifturi), cu unul sau mai multe ştifturi.

soclu de racord la reţea auxiliar / *auxiliary mains socket outlet* / *socle de prise de courant réseau auxiliaire* / Soclu de racord la tensiunea reţelei montat pe un echipament şi destinat furnizării de energie electrică unui alt echipament sau unor alte părţi separate ale echipamentului.

soclu elicoidal (Edison) ⇒ soclu cu filet

soclu fix de racord la reţea / *fixed mains socket outlet* / *socle fixe de prise de courant réseau* / Soclu de racord instalat în sistemul de cablaj al unei cădiri sau al unui vehicul.

soft ⇐ software / *software* / *logiciel* / Produs intelectual care constă din programe, proceduri, reguli şi documentaţia asociată pentru funcţionarea unui sistem de prelucrare a datelor. Notă: Noţiunea de software nu include şi suporturile utilizate pentru a-l manipula.

software ⇒ soft

software [în telecomunicaţii] / *software [in telecommunications]* / *logiciel [in télécommunications]* / Ansamblu de programe de calculator, de procedee şi de reguli, eventual inclusiv documentaţia asociată, referitoare la funcţionarea unui echipament, a unei reţele de telecomunicaţii sau a unui alt sistem de telecomunicaţii.

software de aplicaţie ⇐ programe de aplicaţie / *application software* / *logiciel d'application* / Totalitatea programelor de aplicaţie asociate unui anumit sistem de calcul. Spre deosebire de *programele de bază*, cele de aplicaţie au rolul de a rezolva problemele specifice de prelucrare a informaţiilor ale utilizatorilor. Exemple: sistemele de gestiune a bazelor de date, jocurile pe calculator, sistemele de proiectare asistată de calculator, foile de calcul sau sistemele de publicare asistată de calculator. În general aceste programe fac apel la servicii oferite de către sistemul de operare.

software de bază ⇒ software de sistem

software de sistem ⇐ software de bază ⇐ programe de bază / *system software* / *logiciel d'exploitation* / Software independent de orice aplicaţie şi care susţine exploatarea unui software de aplicaţie. Notă: Controlează resursele sistemului de calcul şi asigură funcţionarea acelui sistem. Exemplu: Microsoft Windows.

solenaţie (a unei înfăşurări de maşină electrică) / *ampere-turns* / *ampères-tours* / Produsul dintre numărul de spire ale unei bobine sau ale unei înfăşurări, distribuite sau concentrate, şi curentul care le parcurge, exprimat în amperi.

solenaţie (a unei înfăşurări repartizate) ⇒ amper-conductoare (ale unei înfăşurări repartizate)

solenaţie (a unui contur închis) $<\theta>$ / *current linkage (with a closed path)* $<\theta>$ / *solénation (d'un contour fermé)* $<\theta>$ / Mărime scalară, asociată unui contur închis dat, definită în regim staţionar sau

cvasistaţionar, de suma algebrică a curenţilor de conducţie prin orice suprafaţă orientată sprijinită pe acest contur. Notă: În regim general variabil, suma curenţilor de conducţie depinde de suprafaţa aleasă şi nu mai caracterizează conturul.

solenoid / *solenoid* / *soléno‹de* / Bobină cilindrică, a cărei lungime este în general superioară dimensiunilor sale transversale.

solicitare / *stress* / *contrainte [grandeur]* / Forţa pe unitatea de suprafaţă care se exercită asupra unui corp şi care tinde să modifice dimensiunile acestuia.

solid al culorilor / *colour solid* / *solide des couleurs* / Parte a spaţiului cromatic care conţine culorile de suprafaţă.

solidificare în lingou / *ingot solidification* / *solidification en lingot* / Procedeu de răcire a unui lingou metalic într-un cristalizor sub stratul de zgură conductoare.

solut / *solute* / *soluté* / Soluţie apoasă care poate conţine un solvent.

soluţie / *solution* / *solution* / Sistem omogen (solid, lichid sau gazos) format din doi sau mai mulţi componenţi dispersaţi la scară moleculară şi care constituie astfel o fază unică.

soluţie de etalonare / *calibration solution* / *solution d'étalonnage* / Soluţie apoasă, de valoare cunoscută în privinţa proprietăţii de măsurat, utilizată pentru etalonare periodică şi pentru diferite încercări ale calităţilor funcţionale. Notă: Valorile acestor soluţii pot reprezenta valorile convenţionale adevărate cu care sunt comparate valorile indicate. Ele sunt stabilite în conformitate cu normele naţionale sau internaţionale ori în baza acordului dintre constructor şi utilizator, cu indicarea incertitudinii raportate la valorile convenţionale adevărate.

soluţie de încercare / *test solution* / *solution d'essai* / Soluţie cu o valoare privind proprietatea de măsurat cunoscută cu o anumită aproximaţie şi stabilă în timp.

soluţie radioactivă standard / *standard radioactive solution* / *solution radioactive de référence* / Sursă radioactivă de referinţă sub formă lichidă.

soluţie tampon ⇐ săruri tampon / *buffer (solution)* / *tampon [solution]* / Soluţie folosită în aparatura de analiză, constituită dintr-un amestec de acid slab sau o bază slabă şi sarea sa, care rezistă la o schimbare a concentraţiei ionilor de H^+ atunci când i se adaugă un acid sau o bază.

soluţie tampon de referinţă / *reference buffer solution* / *solution tampon de référence* / Soluţie apoasă preparată conform unei formule specifice, pe baza unor produse chimice de calitate analitică, de conductivitate nedepăşind 2 μS/cm. Valoarea pH-ului soluţiilor tampon de referinţă poate varia între ±0,001 din valorile curente, ca o consecinţă a diferenţelor de puritate a produselor chimice comerciale disponibile. Pentru ameliorarea preciziei, soluţiile pot fi preparate pe baza produselor caracterizate şi certificate de un organism naţional de materiale de referinţă.

sondaj ionosferic / *ionospheric sounding* / *sondage ionosphérique* / Determinarea experimentală a unor proprietăţi al ionosferei prin emisiunea şi recepţia unor semnale radioelectrice adecvate.

sondaj ionosferic ascendent / *bottom-side ionospheric sounding* / *sondage ionosphérique zénithal* / Sondaj ionosferic vertical efectuat de la o staţie de sol sau apropiată desol.

sondaj (ionosferic) bistatic / *(ionospheric) bistatic sounding* / *sondage (ionosphérique) bistatique* / Sondaj ionosferic în care emiţătorul şi receptorul sunt situate în amplasamente diferite.

sondaj ionosferic cu incidenţă oblică / *oblique incidence ionospheric sounding* / *sondage ionosphérique (à incidence) oblique* / Sondaj ionosferic bistatic efectuat cu ajutorul unor semnale astfel

dirijate încât să atingă oblic straturile ionosferice.

sondaj ionosferic descendent / *top-side ionospheric sounding* / *sondage ionosphérique par en haut* / Sondaj ionosferic vertical efectuat de la un satelit artificial al Pământului situat deasupra maximului concentrației electronice a regiunii F.

sondaj ionosferic difuz / *incoherent scatter ionospheric sounding* / *sondage ionosphérique par difusion incohérente* / Sondaj ionosferic monostatic sau bistatic bazat pe analiza spectrală a semnalelor radioelectrice difuzate aleator de electronii ionosferei, difuziunea datorându-se fluctuațiilor de origine termică ale plasmei ionosferice. Notă: Sondajele ionosferice difuze permit determinarea concentrației electronice, a temperaturii electronilor, ca și a temperaturii, a masei medii și a derivei ionilor.

sondaj (ionosferic) monostatic / *(ionospheric) monostatic sounding* / *sondage (ionosphérique) monostatique* / Sondaj ionosferic în care emițătorul și receptorul sunt situate în același amplasament.

sondaj ionosferic prin retrodifuziune / *back-scatter ionospheric sounding* / *sondage ionosphérique par rétrodiffusion* / Sondaj ionosferic monostatic sau bistatic în care semnalele receptate au suportat o retrodifuziune în ionosferă sau la suprafața Pământului, propagarea în ultimul caz efectuându-se, în ambele sensuri, prin reflexie ionosferică.

sondaj ionosferic vertical / *vertical incidence ionospheric sounding* / *sondage ionosphérique vertical* / Sondaj ionosferic efectuat cu ajutorul unor semnale emise vertical și receptate în punctul de emisiune. Notă: Termenul "sondaj ionosferic vertical" se utilizează în general pentru desemnarea unui sondaj ionosferic ascendent.

sondaj ultrasonic / *ultrasonic sounding* / *sondage ultrasonique* / Procedeu utilizat în geologie, în oceanografie, în metalurgie etc. pentru determinarea adâncimii prin intermediul undelor ultrasonore emise de un generator electric de ultrasunete.

sondă (a unui ansamblu de măsurare a radiației) / *probe (of a radiation meter)* / *sonde (d'un radiamètre)* / Detector de radiații asociat eventual unui amplificator și unor elemente funcționale, a cărui formă permite utilizarea sa în locuri fie cu acces dificil, fie depărtate de aparatele asociate.

sondă (de cuplaj) / *(coupling) probe* / *sonde (de couplage)* / Tijă cuplată la o linie radioelectrică ori introdusă într-o cavitate sau într-un ghid de unde pentru asigurarea unui transfer de energie spre sau dinspre un circuit exterior.

sondă (de măsurare) / *probe (of a measuring instrument)* / *sonde (d'un instrument de mesure)* / Dispozitiv de intrare al unui aparat de măsurat care formează, în general, o unitate separată conectată la aparat prin intermediul unui cablu flexibil, transmițând într-o formă adecvată mărimea de măsurat.

sondă [de cuplaj] → sondă (de cuplaj)

sondă bismutică / *bismuth spiral* / *sonde bismuthique* / Aparat de măsurat care utilizează variația rezistivității bismutului în funcție de câmpul magnetic, destinat măsurării câmpurilor.

sondă Hall / *Hall probe* / *sonde de Hall* / Dispozitiv cu efect Hall destinat special măsurării inducției magnetice.

sondă ionosferică ⇐ ionosondă / *ionosonde* / *sondeur ionosphérique* / Echipament radioelectric destinat efectuării de sondaje ionosferice și înregistrării rezultatelor acestora.

sondă ionosferică oblică / *oblique-incidence ionospheric recorder* / *sondeur (ionosphérique) oblique* / Sondă ionosferică utilizată pentru efectuarea de sondaje ionosferice cu incidență oblică.

sondă ionosferică verticală / *vertical incidence ionosonde* / *sondeur (ionosphérique) vertical* / Sondă ionosferică destinată efectuării de sondaje ionosferice verticale și înregistrării înălțimilor verti-

cale de reflexie ionosferică în funcţie de timp şi de frecvenţă.

sondă pirometrică / *pyrometer probe* / *sonde pyrométrique* / Dispozitiv electric de măsurare care conţine un termocuplu electric sau o rezistenţă pirometrică, amenajat astfel încât să poată fi uşor inserat şi fixat într-o porţiune a maşinii sau a aparatului a căror temperatură trebuie măsurată în timpul funcţionării.

sonerie acordată / *harmonic telephone ringer* / *sonnerie accordée* / Sonerie telefonică utilizabilă pentru apeluri selective, care funcţionează sub acţiunea unui curent alternativ cu frecvenţă cuprinsă într-o bandă de frecvenţe foarte îngustă.

sonerie cu autoîntrerupere ⇒ sonerie de curent continuu

sonerie de curent continuu ⇐ sonerie cu autoîntrerupere / *trembler bell* / *sonnerie rembleuse* / Sonerie telefonică nepolarizată care funcţionează sub acţiunea unui curent cu intermitenţe produse de un contact legat de ciocanul soneriei.

sonerie electrică (acţionată de un vibrator electromagnetic) / *electric bell (operated by an electromagnetic vibrator)* / *sonnerie électrique (à trembleur électromagnétique)* / Dispozitiv de semnalizare acustică constituit dintr-o sonerie acţionată de un vibrator electromagnetic.

sonerie electrică (cu cadenţă lentă) / *electric bell (operated at a low speed)* / *cloche électrique (à cadence lente)* / Dispozitiv de semnalizare acustică constituit dintr-un clopot al cărui ciocănel este acţionat electric, cu cadenţă lentă.

sonerie magnetică / *magneto (telephone) bell* / *sonnerie (téléphonique) magnétique* / Sonerie telefonică polarizată de un magnet permanent şi acţionată de un curent alternativ de joasă frecvenţă.

sonerie (telefonică) / *(telephone) bell* / *sonnerie (téléphonique)* / Receptor de apel constituit de o sonerie electrică.

sonometru / *sound-level meter* / *sonomètre* / Aparat destinat măsurării nivelurilor de presiune acustică, pentru care directivitatea, diversele răspunsuri în frecvenţă, caracteristicile de detecţie şi diferitele răspunsuri dinamice sunt specificate.

sonotrod / *sonotrode* / *sonotrode* / Component al unui transmiţător cu ultrasunete în contact direct cu zona încălzită căreia îi transmite oscilaţiile ultrasonore.

(a) sorta / *(to) sort* / *trier* / A repartiza elementele în grupe conform unor reguli determinate fără a fi necesară şi ordonarea articolelor în fiecare grupă.

sortare / *sorting* / *tri* / Proces de rearanjare a elementelor unei structuri de date secvenţiale, pe baza cheilor lor, într-o ordine dată.

sortator (de cartele) / *card sorter* / *trieuse* / Dispozitiv care aranjează cartelele perforate în buzunare, conform configuraţiilor perforaţiilor.

spate al undei de impuls / *wave tail (of an impulse)* / *queue d'une onde de choc* / Parte descrescătoare a unei unde de impuls (de tensiune sau de curent).

spaţiere (într-o instalaţie de iluminat) / *spacing (in an installation)* / *espacement (dans une installation d'éclairage)* / Într-o instalaţie, distanţa dintre centrele luminoase ale corpurilor de iluminat adiacente.

spaţiu [în transmisiuni] / *space [in transmission]* / *espace [en transmission]* / Mediu de transmisiune care nu utilizează forme materiale artificiale pentru ghidarea energiei electromagnetice.

spaţiu al unui aparat / *device space* / *espace d'appareil* / Spaţiu definit prin ansamblul tuturor poziţiilor adresabile ale unui dispozitiv de afişare.

spaţiu cromatic / *chromatic space* / *espace chromatique* / Spaţiu, în general, tridimensional, utilizat la reprezentarea geometrică a culorilor.

spaţiu cromatic *L*a*b** **CIE 1976** ⇐ spaţiu cromatic CIELAB / *CIE 1976 L*a*b* colour space* / *espace chromatique L*a*b* CIE 1976* / Spaţiu cromatic în trei dimensiuni aproximativ uniform, obţinut prin trasarea în coordonate

ortogonale a mărimilor L*, a*, b* definite prin ecuațiile: $L^* = 116(Y/Y_n)^{1/3} - 16$; $Y/Y_n > 0{,}008856$; $a^* = 500[(X/X_n)^{1/3} - (Y/Y_n)^{1/3}]$; $X/X_n > 0{,}008856$; $b^* = 200[(Y/Y_n)^{1/3} - (Z/Z_n)^{1/3}]$; $Z/Z_n > 0{,}008856$, unde X, Y, Z – stimulul de culoare considerat, iar X_n, Y_n, Z_n, – un stimul acromatic specificat de culoare albă. Notă: Corespondenții aproximativi de claritate, cromă și tonalitate pot fi calculați după cum urmează: claritate CIE 1976: $L^* = 116(Y/Y_n)^{1/3} - 16$; $Y/Y_n > 0{,}008856$; croma a, b CIE 1976: $C_{ab}^* = (a^{*2} + b^{*2})^{1/2}$, unghi de tonalitate a, b CIE 1976: $h_{ab} = \text{arctg}(b^*/a^*)$.

spațiu cromatic $L^*u^*v^*$ CIE 1976 ⇐ spațiu cromatic CIELUV / *CIE 1976 $L^*u^*v^*$ colour space / espace chromatique $L^*u^*v^*$ CIE 1976* / Spațiu cromatic în trei dimensiuni aproximativ uniform, obținut prin trasarea în coordonate ortogonale a mărimilor L^*, u^*, v^* definite de ecuațiile: $L^* = 116(Y/Y_n)^{1/3} - 16$; $Y/Y_n > 0{,}008856$; $u^* = 13L^*(u' - u'_n)$; $v^* = 13L^*(v' - v'_n)$, unde Y, u', v' este stimulul de culoare considerat, iar Y_n, u_n', v_n', un stimul acromatic specificat de culoare albă. Notă: Corespondenții aproximativi de claritate, saturație, cromă și tonalitate pot fi calculați după cum urmează: claritate CIE 1976: $L^* = 16(Y/Y_n)^{1/3}$; $Y/Y_n > 0{,}008856$, saturație u, v CIE 1976: $s_{uv} = 13[(u' - u'_n)^2 + (v' - v'_n)^2]^{1/2}$; cromă u, v CIE 1976: $C_{uv}^* = (u^{*2} + v^{*2})^{1/2} = L^*s_{uv}$, unghi de tonalitate u, v CIE 1976: $h_{uv} = \text{arctg}[(v' - v'_n)/(u' - u_n')] = \text{arctg}(v^*/u^*)$.

spațiu cromatic uniform / *uniform colour space / espace chromatique uniforme* / Spațiu cromatic în care distanțe egale reprezintă diferențe de praguri sau de suprapraguri egale între culorile percepute.

spațiu cromatic uniform CIE 1964 / *CIE 1964 uniform colour space / espace chromatique uniforme CIE 1964* / Spațiu cromatic uniform obținut prin exprimarea în coordonate rectangulare a mărimilor U^*, V^* și W^* definite astfel: $U^* = 25Y^{1/3} - 17$, $V^* = 13W^*(u - u_0)$, $W^* = 13W^*(v - v_0)$.

spațiu de accelerare / *acceleration space / espace d'accélération* / Regiune a unui tub (cu microunde) ce urmează tunului electronic și în care electronii emiși sunt accelerați pentru a atinge o anumită viteză.

spațiu de adrese / *address space / espace d'adresses* / Colecția de module program și de date pe care le adresează un proces, sau totalitatea adreselor generate de procesor când execută un proces. Note: Acest spațiu este construit în faza de editare de legături, punând la un loc module obiect rezultate din compilarea programelor sursă ale utilizatorului sau preluate din biblioteci, module de date inițializate sau numai rezervate, spațiul rezervat pentru stivă etc. Modulele reentrante se pot regăsi în spațiul de adrese al mai multor procese (componente ale sistemului de gestiune a fișierelor, rutine matematice frecvent utilizate etc.). Spațiul de adrese trebuie mapat pe memoria fizică la momentul execuției, fiind posibil ca numai o parte a lui să fie la un moment dat în memoria sistemului de calcul. Elementele fundamentale pentru construirea acestui spațiu se găsesc memorate într-un fișier care conține programul executabil.

spațiu de afișare / *display space / espace d'affichage* / Porțiune a spațiului unui aparat ce corespunde unei zone disponibile pentru afișarea imaginilor.

spațiu de alunecare / *drift space / espace de glissement* / Regiune, fără câmp de radiofrecvență suprapus, unde se produce gruparea electronilor.

spațiu de captare / *catcher space / espace de captation* / Regiune a unui tub (cu microunde) ce urmează după spațiul de alunecare și unde fasciculul electronic modulat în densitate excită oscilații în rezonatorul de ieșre. Notă: Acest spațiu este cuprins între grilele rezonatorului de ieșire.

spațiu de funcționare al unui instrument cu absorbție / *operating gap of the*

absorption radioisotope instrument / espace de fonctionnement d'un instrument à absorbtion / Cea mai scurtă distanţă dintre suprafeţele opuse ale sursei şi ale unităţii de detectare.

spaţiu de funcţionare al unui instrument cu albedo / *operating gap of the albedo radioisotope instrument / espace de fonctionnement d'un instrument à albédo* / Cea mai scurtă distanţă dintre suprafeţele opuse ale sursei şi unităţii de detectare a substanţei de măsură.

spaţiu de interacţiune / *interaction gap / espace d'interaction* / Regiune de interacţiune ale cărei dimensiuni sunt mici în raport cu lungimea de undă considerată, iar timpul de tranzit al electronilor este mai mic decât perioada câmpului de radiofrecvenţe.

spaţiu de lucru (în memorie) ⇐ zonă de lucru (în memorie) / *work(ing) space [storage location] / espace de travail (dans une mémoire)* / Parte a memoriei utilizată de un program de calculator pentru a depozita temporar datele.

spaţiu de lucru (pentru încercări) / *working space [test region] / espace de travail* / Parte a camerei de încercare în care condiţiile prescrise pot fi menţinute în toleranţele specificate.

spaţiu de modulaţie / *buncher space / espace de modulation* / Regiune a unui tub (de microunde) care urmează după spaţiul de accelerare, unde se exercită un câmp de înaltă frecvenţă, care are ca efect modulaţia în viteză a fasciculului electronic. Notă: Acest spaţiu este cuprins între grilele rezonatorului de intrare.

spaţiu de reflexie / *reflector space / espace de réflexion* / Într-un clistron reflex, regiune a tubului care urmează după spaţiul de modulaţie, terminându-se cu un electrod de reflexie.

spaţiu (în codul Morse) ⇒ spaţiu Morse

spaţiu între blocuri / *interblock gap / espace entre blocs* / Interval între două blocuri consecutive pe un suport de date.

spaţiu între electrozi / *gap (between two electrodes) / espace interélectrode* / Zonă unde se produce trecerea curentului electric între doi electrozi.

spaţiu între înregistrări / *interrecord gap / espace entre enregistrements* / Interval între două înregistrări consecutive pe un suport de date.

spaţiu între litere [în telegrafie] / *unshift-on-space / "blanc des lettres" automatique* / Mijloc prin care mecanismul de traducere al unui receptor telegrafic produce, la recepţia unui semnal de spaţiu, schimbarea pe litere/cifre, în timp ce hârtia avansează fără imprimare cu o lungime egală cu pasul caracterelor.

spaţiu Morse ⇐ spaţiu (în codul Morse) ⇐ semnal de repaus / *space (between characters and words in the Morse code) / espace (en code Morse)* / Element de semnal în stare de repaus cu durata nominală de două intervale unitare între caractere şi de şase intervale unitare între cuvinte.

spaţiu principal de descărcare / *main gap / espace principal (de décharge)* / Spaţiu între electrozi prin care trece curentul circuitului de sarcină.

spaţiu virtual (în infografie) / *virtual space (in computer graphics) / espace virtuel (en infographie)* / Spaţiu în care coordonatele elementelor grafice sunt exprimate sub o formă independentă de aparat.

spărgător de cod ⇐ pirat informatic / *hacker / pirate informatique* / Termen ce desemnează un anumit specialist în informatică şi presupune în fapt o îmbinare a mai multora dintre accepţiunile următoare: 1. Persoană capabilă să acceseze informaţii (nu neapărat în sens distructiv) în sisteme de prelucrare a informaţiilor la care nu are în mod normal drepturi de acces. 2. Persoană care explorează detaliile de implementare şi de utilizare ale sistemelor în vederea utilizării extensive a tuturor facilităţilor acestora, spre deosebire de majoritatea

utilizatorilor care preferă să învețe minimul necesar. 3. Persoană care scrie și implementează programe cu entuziasm, dovedind calități deosebite de programator. Aspectele teoretice sunt de obicei lăsate pe plan secundar. Se trece foarte repede la implementare fără a teoretiza prea mult. 4. Expert în utilizarea unui program sau sistem (de exemplu, "UNIX hacker"). 5. În sens peiorativ se folosește pentru persoane care-și folosesc cunoștințele tehnice pentru a detecta slăbiciuni ale sistemelor de protecție și a reuși pătrunderea neautorizată (accesul neautorizat) în sistemele private de calculatoare și în băncile de date. Denumirea corectă în acest caz este "cracker". 6. Termenul de "hacker" tinde să desemneze și apartenența la o anumită comunitate, definită în cadrul rețelelor de calculatoare, care respectă o etică a spărgătorilor de cod.

spărgător de gheață nuclear / *atomic power ice-breaker* / *brise-glace nucléaire* / Spărgător de gheață care funcționează cu o centrală nucleară de putere.

specie nucleară ⇒ nuclid

specific / *specific* / *spécifique* / Calificativ utilizat prin raportare la parametri sau condiții, referitor la o valoare particulară sau la o dispoziție standardizată, în mod curent la cele prescrise într-o normă a CEI sau într-un text de reglementare legală.

specificare a unui proiect ⇒ caiet de sarcini

specificat / *specified* / *spécifié* / Calificativ utilizat prin raportare la parametri sau condiții, referitor la o valoare sau la o dispoziție de ales pentru scopul considerat, indicate în mod curent în documentele însoțitoare.

specificație (a unui sistem) / *specification (of a system)* / *spécification (d'un système)* / Formulare detaliată, prezentată sub formă de document, ce prevede descrierea definitivă a sistemului în vederea dezvoltării sau a validării sale.

specificație a programului ⇒ dosar de programare

specificație de interfață / *interface specification* / *spécification d'interface* / Enunț formal al caracteristicilor unei interfețe necesare garantării compatibilității totale (materiale și funcționale) dintre două sisteme asociate. Notă: Pentru o compatibilitate totală, specificația de interfață trebuie să înglobeze specificația de interfață materială și specificația de interfață funcțională.

specificație de interfață funcțională / *functional interface specification* / *spécification d'interface fonctionnelle* / Enunț formal al caracteristicilor unei interfețe necesare garantării compatibilității funcționale a interacțiunilor dintre două sisteme asociate. Notă: O specificație de interfață funcțională conține în general tipul, numărul, formatul și ordinul interconexiunilor și interacțiunile acestora.

specificație de interfață materială / *physical interface specification* / *spécification d'interface matérielle* / Enunț formal al caracteristicilor unei interfețe necesare garantării compatibilității fizice a interconexiunilor dintre două sisteme asociate.

specificație de produs ⇒ specificație (tehnică)

specificație formală / *formal specification* / *spécification formelle* / Specificație ce poate fi utilizată pentru a demonstra matematic validitatea implementării unui sistem sau a deriva matematic implementarea.

specificație particulară (a unei probe) / *relevant specification (of a specimen)* / *spécification particulière (d'un spécimen)* / Serie de condiții pe care o probă trebuie să le satisfacă, indicând și metodele necesare pentru a verifica dacă condițiile sunt satisfăcute.

specificație (tehnică) ⇐ specificație de produs / *specification [technical]* / *spécification (technique)* / Document care precizează caracteristicile unui produs sau serviciu cum ar fi: nivel de calitate, performanțe, siguranță în funcționare,

dimensiuni. Poate cuprinde, de asemenea, prescripţii referitoare la termeni şi definiţii, simboluri, încercări şi metode de încercare, ambalalare, marcare şi etichetare. Se poate prezenta sub forma unui cod (practic) de funcţionare corectă sau sub forma unui tabel cuprinzând caracteristicile de funcţionare precum şi alţi parametri.

specimen (de încercare) ⇒ probă de încercare

spectral / *spectral* / *spectral* / Calificativ care, când este aplicat unei mărimi X aparţinând unei radiaţii electromagnetice, indică: fie că mărimea X este o funcţie de lungimea de undă: $X(\lambda)$, fie că mărimea considerată este densitatea spectrală a lui X: $X_\lambda \equiv \frac{dX}{d\lambda}$; în acest ultim caz, în limba franceză, calificativul „spectric" este preferat celui de „spectral". X_λ fiind şi funcţie de λ, se poate scrie $X_\lambda(\lambda)$ fără modificarea sensului, pur şi simplu pentru a sublinia acest fapt. Notă: Se poate, de asemenea, exprima mărimea X în funcţie de frecvenţa f, a numărului de unde ν etc.; simbolurile corespunzătoare sunt atunci $X(f)$, $X(\nu)$ etc. sau X_f, X_ν etc.

spectrofotometru / *spectrophotometer* / *spectrophotomètre* / Aparat destinat măsurării raportului dintre două valori ale unei mărimi fotometrice la aceeaşi lungime de undă.

spectrograf / *spectrograph* / *spectrographe* / Aparat destinat studiului spectrelor care furnizează o înregistrare grafică permanentă.

spectrograf cu cristal ⇐ spectrograf de difracţie / *crystal spectrograph* / *spectrographe à cristal* / Aparat destinat măsurării lungimilor de undă ale radiaţiei X sau gama, prin intermediul difracţiei acestora de către un cristal.

spectrograf cu vid / *vacuum spectrograph* / *spectrographe à vide* / Spectrograf care funcţionează în vid pentru evitarea atenuării de către aer a radiaţiilor de lungime de undă mare.

spectrograf de difracţie ⇒ spectrograf cu cristal

spectrograf de masă / *mass spectrograph* / *spectrographe de masse* / Ansamblu pentru analizarea unei substanţe în funcţie de rapoartele masă/sarcină ale constituenţilor săi şi/sau determinarea conţinuturilor relative. Detectarea ionilor se realizează prin mijloace electrice.

spectrogramă / *spectrogram* / *spectrogramme* / Înregistrarea sau afişarea unui spectru.

spectrometru / *spectrometer* / *spectromètre* / Aparat destinat studiului spectrelor, care permite măsurarea unor mărimi ca lungimea de undă sau amplitudinea relativă a componentelor.

spectrometru cu protoni de recul / *recoil proton spectrometer* / *spectromètre à protons de recul* / Dispozitiv de măsurare a spectrelor de energie a neutronilor rapizi prin măsurarea spectrului protonilor de recul rezultaţi din împrăştierea elastică a neutronilor într-un mediu hidrogenat.

spectrometru cu rezonanţă magnetică nucleară / *nuclear magnetic resonance spectrometer* / *spectromètre à résonance magnétique nucléaire* / Echipament care utilizează rezonanţa magnetică nucleară pentru determinarea numărului volumic de nuclee ale unui nuclid specific.

spectrometru cu semiconductor / *semiconductor spectrometer* / *spectromètre semiconducteur* / Spectrometru de radiaţii ce utilizează un detector cu semiconductor.

spectrometru de masă / *mass spectrometer* / *spectromètre de masse* / Aparat destinat analizării unei substanţe sau unor produse de reacţie în funcţie de conţinuturile relative ale constituenţilor, prin separarea acestora în funcţie de raporturile dintre masele şi sarcinile respective.

spectrometru de neutroni cu timp de zbor / *time-of-flight neutron spectrometer* / *spectromètre de neutrons à temps de vol* / Spectrometru de radiaţie destinat determinării spectrului de energie al

neutronilor unui fascicul, prin măsurarea timpului de zbor.

spectrometru de radiaţie / *(radiation) spectrometer / spectromètre (de rayonnement)* / Ansamblu de măsurare a radiaţiilor care conţine unul sau mai multe detectoare şi un analizor asociat, destinat determinării spectrului energetic al unei radiaţii ionizante.

spectrometru de radiaţie alfa / *alpha (ray) spectrometer / spectromètre (à rayons) alpha* / Spectrometru de radiaţie pentru radiaţii alfa.

spectrometru de radiaţie beta / *beta (ray) spectrometer / spectromètre (à rayons) bêta* / Spectrometru de radiaţie pentru radiaţii beta.

spectrometru de radiaţie gama / *gamma (ray) spectrometer / spectromètre (à rayons) gamma* / Spectrometru de radiaţie pentru radiaţii gama.

spectrometru de radiaţie gama anti-Compton / *anti-Compton gamma ray spectrometer / spectromètre (à rayons) gamma anti-Compton* / Spectrometru de radiaţie gama în care fondul de radiaţie continuu datorat efectului Compton este redus.

spectrometru de radiaţii X / *X-ray spectrometer / spectromètre (à rayons) X* / Spectrometru de radiaţie pentru radiaţii X.

spectrometru de scintilaţie / *scintillation spectrometer / spectromètre à scintillation* / Spectrometru de radiaţie care utilizează un detector cu scintilaţii.

spectroradiometru / *spectroradiometer / spectroradiomètre* / Aparat destinat măsurării mărimilor radiometrice în intervale înguste de lungime de undă pe un domeniu spectral dat.

spectroscop / *spectroscope / spectroscope* / Aparat destinat studiului spectrelor, care furnizează o imagine vizibilă.

spectru acustic complex / *complex sound spectrum / spectre acoustique complexe* / Funcţie complexă de frecvenţă egală cu transformata Fourier a unei funcţii de timp reprezentând un semnal acustic.

spectru acustic de amplitudine / *amplitude sound spectrum / spectre acoustique d'amplitude* / Repartiţia, în funcţie de frecvenţă, a amplitudinilor componentelor sinusoidale ale unui semnal acustic. Notă: Spectrul acustic de amplitudine este modulul spectrului acustic complex.

spectru acustic de fază / *phase sound spectrum / spectre acoustique de phase* / Repartiţie, în funcţie de frecvenţă, a fazelor componentelor sinusoidale ale unui semnal acustic. Notă: Spectrul acustic de fază este argumentul spectrului acustic complex.

spectru acustic de putere / *power sound spectrum / spectre acoustique de puissance* / Repartiţia, în funcţie de frecvenţă, a puterii componentelor spectrale ale unui semnal acustic.

spectru al impulsului (unui semnal purtător) / *pulse spectrum (of a carrier pulse) / spectre d'impulsion (d'une onde porteuse)* / Repartiţie a frecvenţei componentelor sinusoidale a impulsului în amplitudine relativă şi fază relativă.

spectru (al unei radiaţii) / *spectrum (of a radiation) / spectre (d'un rayonnement)* / 1. Reprezentare sau specificare a componentelor monocromatice ale radiaţiei considerate. 2. Reprezentare a distribuţiei valorilor unei mărimi specifice radiaţiei în funcţie de frecvenţă sau lungimea de undă. În cazul unei radiaţii corpusculare (fotoni), distribuţia mărimii specifice, de exemplu, numărul fotonilor emişi, se reprezintă şi în funcţie de energia acestora. Note: 1. Există spectre de linii (raze), spectre continue, precum şi spectre prezentând ambele caracteristici. 2. Acest termen este, de asemenea, utilizat pentru desemnarea reprezentării (grafice), într-un domeniu spectral dat, a eficacităţii spectrale (exemple: spectru de excitaţie, spectru de acţiune).

spectru (al unei radiaţii ionizante) / *spectrum (of an ionizing radiation) / spectre (d'un rayonnement ionisant)* / Distribuţia valorilor unei mărimi de radiaţie specifice, în general legată de energie.

spectru (al unui semnal sau al unui zgomot) / *(signal or noise) spectrum* / *spectre (d'un signal ou d'un bruit)* / Ansamblul oscilaţiilor sinusoidale care reprezintă în domeniul frecvenţelor, un semnal sau un zgomot în funcţie de timp, fiecare oscilaţie fiind caracterizată prin frecvenţa, amplitudinea şi faza sa iniţială.

spectru continuu / *continous spectrum* / *spectre continu* / Spectru ale cărui valori nenule ocupă unul sau mai multe intervale continue de frecvenţă. Exemple: ansamblul continuu de valori ale transformatei Fourier care reprezintă un semnal neperiodic.

spectru continuu Compton / *Compton continuum* / *spectre continu Compton* / Spectru continuu de amplitudine a impulsurilor corespunzând electronilor Compton produşi într-un detector.

spectru continuu de radiaţii / *continuous radiation spectrum* / *spectre continu de rayonnement* / Spectru de radiaţii care nu prezintă mari discontinuităţi ale repartiţiei unei mărimi de radiaţie specifice în gama energiilor de radiaţie.

spectru de acţiune (actinică) / *(actinic) action spectrum (of optical radiations, for a specified actinic phenomenon, in a specified system)* / *spectre d'action (actinique) (des rayonnements optiques, pour un phénomène actinique spécifié, pour un système spécifié)* / Într-un sistem, pentru un fenomen actinic specificat, reprezentare (într-un domeniu spectral dat) a eficacităţii spectrale a radiaţiilor monocromatice care produc fenomenul.

spectru de amplitudine (al unui semnal) / *amplitude spectrum* / *spectre d'amplitude (d'un signal)* / Reprezentarea în funcţie de frecvenţă a amplitudinilor componentelor spectrale ale unui semnal sau ale unui zgomot.

spectru de egală energie / *equi-energy spectrum* / *spectre d'égale énergie* / Spectru al unei radiaţii a cărui mărime specifică reprezentată este constantă în domeniul spectral considerat. Notă: În domeniul vizibil, radiaţia având un spectru de egală energie este considerată adesea ca un iluminant, caz în care se desemnează prin simbolul *E*.

spectru de emisie (de luminescenţă) / *(luminescence) emission spectrum* / *spectre d'émission (de luminescence)* / Spectrul radiaţiei emise de un material luminescent pentru o excitaţie specificată.

spectru de emisiune (al unui scintilator) / *emission spectrum (of a scintillator)* / *spectre d'émission (d'un scintillateur)* / Curbă reprezentativă a distribuţiei numărului de fotoni emişi în funcţie de lungimea de undă sau de energia acestora.

spectru de energie / energy spectrum / spectre d'énergie / Distribuţia energetică a particulelor radiaţiei ionizante.

spectru de excitaţie / *excitation spectrum (for a monochromatic component of specified wavelength of the emitted radiation)* / *spectre d'excitation (pour une composante monochromatique de longueur d'onde spécifié du rayonnement émis)* / Spectrul radiaţiei emise de un material fotoluminescent pentru o radiaţie incidentă de excitaţie specificată (aceasta din urmă având un spectru de egală energie).

spectru de faze (al unui semnal) / *phase spectrum* / *spectre de phase (d'un signal)* / Reprezentarea în funcţie de frecvenţă a fazelor iniţiale ale componentelor spectrale ale unui semnal sau ale unui zgomot.

spectru de fisiune / *fission spectrum* / *spectre de fission* / Pentru un nucleid fisionabil dat, repartiţia în energie a neutronilor prompţi, emişi în cursul fisiunii sale.

spectru (de frecvenţă) / *spectrum* / *spectre (de fréquence)* / Distribuţia unei mărimi în funcţie de frecvenţă sau de lungimea de undă.

spectru de frecvenţă al impulsului / *pulse spectrum* / *spectre d'une impulsion* / Pentru un impuls izolat, reprezentarea în funcţie de frecvenţă a expresiei care

intervine în integrala Fourier definind forma undei impulsului.

spectru de frecvenţe [în transmisiunea semnalelor] / *frequency spectrum [frequency interval for the transmission of signals]* / *spectre des fréquences [intervalle utilisable pour la transmission des signaux]* / Mulţimea continuă de frecvenţe utilizabile pentru transmisiunea de semnale în telecomunicaţii. Notă: O porţiune din spectrul de frecvenţe, definită prin două frecvenţe de margine specificate, se numeşte bandă de frecvenţe.

spectru de linii / *line spectrum* / *spectre de raies* / Spectru compus din semnale corespunzătoare unor componente cu frecvenţe discrete.

spectru de linii (al unei radiaţii) / *line spectrum (of a radiation)* / *spectre de raies (d'un rayonnement)* / Reprezentarea unei radiaţii monocromatice într-un spectru.

spectru de putere / *power spectrum* / *spectre de puissance* / Reprezentare a pătratelor amplitudinilor componentelor spectrale ale unui semnal sau ale unui zgomot în funcţie de frecvenţă sau de lungimea de undă.

spectru de radiaţii beta / *beta-ray spectrum* / *spectre de rayons bêta* / Repartiţie, în energie sau în cantitate de mişcare, a particulelor beta (exclusiv electronii de conversie) emise printr-un proces de dezintegrare beta.

spectru discontinuu (de radiaţii X) / *discontinuous X-ray spectrum* / *spectre discontinu (du rayonnement X)* / Radiaţie X cu spectru energetic discontinuu, emisă în urma transziţiei electronilor atomici la un nivel de excitaţie inferior celui originar.

spectru electromagnetic / *electromagnetic spectrum* / *spectre électromagnétique* / Şir ordonat al tuturor lungimilor de undă, frecvenţelor sau cuantelor de energie care există într-o radiaţie electromagnetică.

spectru optic / *optical spectrum* / *spectre optique* / Ansamblul lungimilor de unde în vid ale radiaţiei optice.

spectru Röntgen continuu / *continuous X-ray spectrum* / *spectre continu (de rayonnement X)* / Spectru de radiaţii X, cu excluderea radiaţiei caracteristice. Acest spectru prezintă o energie fotonică maximă egală cu produsul dintre sarcina electronului şi tensiunea maximă de accelerare.

speranţă matematică (a unei variabile aleatoare) / *expectation (of a random variable)* / *espérance mathématique (d'une variable aléatoire)* / 1. Pentru o variabilă aleatoare discretă X ce ia valorile x_i cu probabilităţile p_i, suma $E(X)=\sum p_i x_i$ extinsă asupra tuturor valorilor x_i, ce ar putea fi luate de X. 2. Pentru o variabilă aleatoare continuă X de densitatea de probabilitate $f(x)$, valoarea integralei $E(X)=\int xf(x)dx$, extinsă pe tot domeniul de variaţie a lui X.

speranţă matematică de repetare a fisiunii ⇐ probabilitate de repetare a fisiunii / *iterated fission expectation* / *espérance de fission itérée* / În reactorul critic, valoarea medie după un număr suficient de mare de generaţii de neutroni, a numărului de fisiuni pe generaţie, ce apar datorită neutronilor descendenţi dintr-un neutron dat.

spin → (număr cuantic de) spin

spin [moment cinetic intrinsec] / *spin* / *spin* / Proprietate intrinsecă a particulei, asimilabilă unui moment cinetic cuantificat. Notă. Termenul "spin" desemnează, uneori, momentul cinetic însuşi.

spiralare continuă / *continuous coiling* / *boudinage continu* / Spiralare în care filamentul nu prezintă nici o parte dreaptă.

spiralare discontinuă / *space winding* / *boudinage discontinu* / Spiralare în care porţiunile spiralate sunt separate prin porţiuni ne-spiralate.

spiră / *turn* / *spire* / Conductor sau grup de conductoare care formează o singură

buclă conductoare. Notă: Acest conductor poate fi constituit dintr-un număr oarecare de conductoare elementare sau profilate. Fiecare conductor elementar sau profilat se poate prezenta sub formă de fir, de tijă, de bandă sau bară conform cu secţiunea sa. Fiecare conductor elementar individual rotund sau profilat poate fi neizolat sau izolat, de exemplu, pentru reducerea curenţilor Foucault.

spire antagoniste / *demagnetizing turns* / *spires antagonistes* / Ansamblu de spire ale indusului şi ocazional ale inductorului unei maşini de curent continuu care, la funcţionarea în sarcină a maşinii, creează forţe magnetomotoare opuse forţei magnetomotoare principale a inductoarelor.

spire efective pe fază / *effective turns per phase* / *spires effectives par phase* / Produsul dintre numărul de spire în serie din fiecare bobină, numărul de bobine legate în serie pe fază şi factorul de bobinaj.

spirt medicinal (de 90°) ⇒ alcool medicinal (de 90°)

spooling ⇐ sistem de efectuare simultană a intrărilor şi ieşirilor / *spooling* / *spooling* / Acţiune de utilizare a unei memorii auxiliare ca memorie tampon pentru un transfer de date între unităţile periferice şi procesoarele unui calculator, în vederea eliminării întârzierilor în prelucrare. Notă: Termenul "spooling" derivă din expresia "Simultaneous Peripheral Operation On Line".

spot / *spot* / *spot* / Element al suprafeţei unei ţinte sau a unui ecran, delimitat în fiecare moment de impactul unui fascicul luminos sau electronic cu această suprafaţă.

spot explorator, 1[la emisia fototelegrafică] / *scanning spot, 1[at facsimile transmission]* / *tache d'exploration, 1[en émission]* / Element al suprafeţei documentului transmisibil prin fototelegrafie, examinat la un moment dat de capul de citire în cursul explorării acestui document.

spot explorator, 2[la recepţia fototelegrafică] / *scanning spot, 2[at facsimile reception]* / *tache d'exploration, 2[en réception]* / Suprafaţa minimă a suportului de înregistrare a cărei imprimare în cursul explorării asigură sinteza documentului reproductibil prin fototelegrafie. Note: 1. În cazul fototelecopiei, spotul explorator este parte a suportului de înregistrare fotosensibil care este supus la un moment dat expunerii. 2. În cazul înregistrării directe, spotul explorator este parte a suportului de înregistrare pe care se efectuează contactul cu dispozitivul explorator.

spot (într-un tub catodic) / *spot (on a screen)* / *spot (d'un écran luminescent)* / Zonă mică, luminescentă, a suprafeţei ecranului, sau zonă a ţintei, excitată prin impactul fasciculului de electroni.

spot luminos / *spot (of an indicating device)* / *index lumineux* / Imagine proiectată pe o scală servind de index.

sr ·= steradian

SRAEN ·= sistem de referinţă pentru determinarea atenuărilor echivalente pentru articulaţie

(a) stabili (o legătură între două calculatoare) / *(to) establish* / *établir un lien (entre deux ordinateurs)* / Proces prin care două calculatoate intră în legătură unul cu celălalt, în scopul transferului de date între acestea sau al efectuării de prelucrări de date în comun. Notă: Stabilirea unei legături de către un calculator este un proces complex, care necesită mai multe etape: identificarea calculatorului cu care se va face legătura, parcurgerea etapelor de verificare şi autorizare a legăturii, identificarea protocolului de transfer a datelor, transferul efectiv de date şi deconectarea celor două calculatoare.

(a) stabili un traseu / *(to) route* / *établir une route* / Operaţia prin care se stabileşte traseul ce va fi urmat de către fluxul de date ce porneşte de la sursă şi trebuie să ajungă la destinaţie.

stabilire a traseului / *path setting* / *établissement d'itinéraire* / Activarea punctelor de conexiune, a dispozitivelor şi a circuitelor de telecomunicaţii alese pentru o conexiune specificată pe durata unei alocări a traseului.

stabilire a unei legături ⇐ ciclu cu confirmare / *handshaking* / *(cycle de) dialogue* / Proces în care semnale numerice determină transferul fiecărui octet prin interfaţă cu ajutorul unei serii independente de semnale de stare şi de comandă, o astfel de serie reprezentând o secvenţă definită de evenimente dintre care unul trebuie să se producă înainte ca următorul să se poată produce.

stabilire înainte / *forward set-up* / *établissement en avant* / Stabilire a traseului în care angajările circuitelor, a legăturilor şi a dispozitivelor necesare proogresiei unei conexiuni spre partea chemată se efectuează în sensul dinspre chemător spre chemat.

stabilitate / *stability* / *stabilité* / Proprietate a unui sistem care, în urma îndepărtării sale din poziţia de regim permanent printr-o solicitare exterioară, revine în poziţia de regim permanent imediat după încetarea solicitării.

stabilitate a arcului / *arc stability* / *stabilité de l'arc* / Proprietate a arcului electric de reproducere identică a curentului arcului la fiecare alternanţă a tensiunii aplicate între extremităţile arcului.

stabilitate a frecvenţei / *frequency stability* / *tenue de la fréquence* / Calitate a alimentării care se apreciază pornind de la abaterile de frecvenţă constatate într-un sistem electroenergetic într-o perioadă de timp dată.

stabilitate a frecvenţei (unui generator pentru încălzire dielectrică) / *frequency stability (of a dielectric heating generator)* / *stabilité en fréquence (d'un générateur pour chauffage diélectrique)* / Aptitudinea unui generator pentru încălzire dielectrică de a îşi menţine frecvenţa între limite prescrise.

stabilitate a tensiunii / *voltage stability* / *tenue de la tension* / Calitate a alimentării cu energie care se apreciază pe baza abaterilor de tensiune constatate într-un sistem în cursul unei perioade de timp date.

stabilitate a unei sarcini / *load stability* / *stabilité d'une charge* / Capacitatea unei sarcini de a reintra într-un regim permanent de funcţionare după o perturbare.

stabilitate (a unui aparat de măsurat) / *stability (of an measuring instrument)* / *stabilité (d'un instrument de mesurage)* / Aptitudinea unui aparat de măsurat de a-şi conserva caracteristicile metrologice constante pe o durată specifică, toate condiţiile de funcţionare rămânând constante. Note: 1. Dacă se consideră stabilitatea în funcţie de altă mărime decât timpul, acest aspect trebuie explicit menţionat. 2. Stabilitatea poate fi exprimată cantitativ în mai multe moduri: printr-o durată în cursul căreia evoluţia unei caracteristici rămâne inferioară unei limite date, sau printr-o valoare a variaţiei unei caracteristici care nu este atinsă decât după un interval minim dat.

stabilitate (a unui circuit de telecomunicaţie) / *stability (of a telecommunication circuit)* / *stabilité (d'un circuit de télécommunication)* / Valoarea maximă cu care poate creşte câştigul în serviciu normal al unui circuit de telecomunicaţii, fără provocarea amorsării unei autooscilaţii sau, pentru un circuit dotat cu un supresor de reacţie, fără provocarea unei mutilări apreciabile a semnalului. Acest câştig suplimentar trebuie să poată fi introdus în orice punct în mod egal şi simultan pentru ambele sensuri de transmisiune.

stabilitate (a unui radiometru) / *stability (of a radiation meter)* / *stabilité (d'un radiomètre)* / Aptitudinea unui radiometru de a furniza aceeaşi indicaţie într-un interval de timp specific pentru condiţii constante date. Notă: Stabilitatea este în mod normal exprimată în procente pe

interval de timp, prin variaţia indicaţiei divizate prin valoarea indicaţiei.

stabilitate a unui sistem de excitaţie / *excitation-system stability* / *stabilité d'un système d'excitation* / Capacitatea unui sistem de excitaţie de a comanda tensiunea de excitaţie a maşinii electrice principale astfel încât, în regim permanent sau la tranziţia dintre două regimuri permanente, variaţiile tranzitorii ale tensiunii reglate să fie practic suprimate şi să nu se producă oscilaţii întreţinute ale tensiunii reglate.

stabilitate a unui sistem electroenergetic / *power system stability* / *stabilité d'un réseau* / Capacitate a unui sistem electroenergetic de a reveni la un regim permanent caracterizat prin funcţionarea în sincronism a generatoarelor, după o perturbare datorată, de exemplu, unei variaţii de putere sau de impedanţă.

stabilitate a unui sistem liniar / *stability of a linear system* / *stabilité d'un système linéaire* / Proprietate a unui sistem liniar de a-şi păstra stabilitatea atunci când este scos din poziţia de echilibru printr-o solicitare exterioară, revenind în aceiaşi poziţie după dispariţia acestei solicitări.

stabilitate absolută a unui sistem liniar / *absolute stability of a linear system* / *stabilité absolue d'un système linéaire* / Un sistem liniar este absolut stabil dacă există o valoare limită a factorului de amplificare în buclă deschisă, pentru care sistemul rămâne stabil pentru toate valorile inferioare ale acestuia şi instabil pentru toate valorile superioare.

stabilitate condiţionată a unui sistem electroenergetic / *conditional stability of a power system* / *stabilité conditionnelle d'un réseau* / Stabilitate statică a sistemului electroenergetic, care nu poate fi obţinută decât cu ajutorul sistemului de reglare automată.

stabilitate condiţionată a unui sistem liniar / *conditional stability of a linear system* / *stabilité conditionnelle d'un système linéaire* / Proprietatea unui sistem liniar de reglare cu buclă simplă, de a fi stabil într-un anumit interval de valori ale amplificării statice în buclă deschisă şi instabil pentru anumite valori inferioare şi superioare acestei amplificări.

stabilitate datorată neadaptării în impulsuri / *pulse mismatch stability* / *stabilité due à la désadaptation en impulsion* / Capacitatea unui tub de a funcţiona fără impulsuri absente atunci când faza coeficientului de reflexie a unei sarcini neadaptate date variază. Notă: O măsură a stabilităţii datorate neadaptării este factorul de impulsuri lipsă, observat atunci când faza coeficientului de reflexie a unei sarcini neadaptate date este reglată să producă valoarea maximă a factorului de impulsuri lipsă.

stabilitate de emisie / *emission stability* / *stabilité d'émission* / Capacitatea unui magnetron de a continua să oscileze într-un mod dorit atunci când puterea de alimentare a filamentului este redusă.

stabilitate de frecvenţă pe termen scurt / *short-term frequency stability* / *stabilité à court terme de la fréquence* / Fluctuaţii aleatoare ale frecvenţei unui oscilator pe intervale scurte de timp. A se vedea „deviaţie efectivă de frecvenţă".

stabilitate de putere / *power stability* / *stabilité de puissance* / Aptitudinea unui tub amplificator sau oscilator, funcţionând în condiţii date, de a restabili valoarea originală a puterii de ieşire după o întrerupere a alimentării la înaltă tensiune. Notă: Variaţia puterii de ieşire este exprimată în procente din valoarea de origine.

stabilitate dinamică a unui sistem electroenergetic ⇒ stabilitate în regim tranzitoriu a unui sistem electroenergetic

stabilitate intrinsecă a unui sistem electroenergetic / *inherent stability of a power system* / *stabilité intrinsèque d'un réseau* / Stabilitate statică a sistemului electroenergetic asigurată fără intervenţia sistemului de reglare automată.

stabilitate în regim tranzitoriu a unui sistem electroenergetic ⇐ stabilitate dinamică a unui sistem electroenergetic / *transient stability of a power system* / *stabilité transitoire d'un réseau* / Stabilitate a sistemului electroenergetic în prezența unor perturbări rapide și/sau de amplitudine relativ mare.

stabilitate la demarare / *pulse starting stability* / *stabilité au démarrage* / Capacitatea unui tub cu microunde de a funcționa fără impulsuri absente în urma aplicării tensiunii de alimentare. Notă: O măsură a stabilității la demarare este factorul de impulsuri lipsă, determinat direct după perioada de stocare.

stabilitate la hidroliză / *hydrolytic stability* / *stabilité à l'hydrolyse* / Proprietatea unui produs de a rezista la reacția chimică cu apa pentru a produce acizi și alte substanțe.

stabilitate la neadaptare / *mismatch stability* / *stabilité en désadaptation* / Capacitatea unui tub amplificator cu microunde, care funcționează în condiții date, de a conserva stabilitatea performanțelor fără oscilații nedorite, atunci când sarcinile de intrare și/sau de ieșire sunt neadaptate la o valoare dată a coeficientului de reflexie, iar fazele coeficienților de reflexie variază în mod independent pe cel puțin 360°.

stabilitate la oxidare / *oxidation stability* / *stabilité à l'oxydation* / Proprietatea (capacitatea) unui izolant lichid de a rezista la îmbătrânirea prin oxidare.

stabilitate la scurtcircuit / *short-circuit stability* / *stabilité sur court-circuit* / Capacitatea unui tub amplificator cu microunde, care funcționează în condiții date, de a conserva o stabilitate a performanțelor fără oscilații nedorite, când intrarea și/sau ieșirea sunt scurtcircuitate, iar fazele coeficienților de reflexie variază în mod independent pe cel puțin 360°.

stabilitate statică a unui sistem electroenergetic / *steady-state stability of a power system* / *stabilité statique d'un réseau* / Stabilitate a sistemului electroenergetic în care perturbațiile sunt lente și de amplitudine relativă redusă.

stabilitate termică ⇒ anduranță termică

stabilizare (a unei alimentări) / *stabilization (of a supply)* / *stabilisation (d'une alimentation)* / Reducerea efectului provocat asupra mărimii de ieșire a alimentării de modificările mărimilor de influență.

stabilizare (a unui aparat de măsurat) / *stabilization (of a measuring instrument)* / *stabilisation (d'un appareil de mesurage)* / Mijloace și metode care permit menținerea valorile indicate sau furnizate de un aparat de măsurat pe o durată de timp specificată în care mărimile de influență și/sau eventuala sarcină variază între limite specificate.

stabilizare a imaginii / *display stabilization* / *stabilisation de l'image* / Operație prin care baleiajul este aservit fenomenului observat sau unui alt fenomen asociat precedentului, în scopul asigurării imobilității imaginii pe ecran.

stabilizare a luminanței / *build-up (of luminance)* / *établissement de la luminance* / Creștere a luminanței în funcție de timp, de la debutul excitației până la momentul în care echilibrul este atins sau excitația încetează.

stabilizare a plasmei / *plasma stabilization* / *stabilisation de plasma* / Metodă utilizată pentru confinarea spațială și întreținerea plasmei.

stabilizare în buclă deschisă / *open-loop stabilization* / *fonctionnement en boucle ouverte* / Mod de funcționare în care valoarea mărimii de ieșire este fixată la o valoare dorită prin mijloace externe, fără a lua în considerare diferența dintre valoarea reală și valoarea specificată.

stabilizare în buclă închisă / *closed-loop stabilization* / *fonctionnement en boucle fermée* / Mod de funcționare în care valoarea mărimii de ieșire este comparată cu o valoare de referință și în care diferența dintre aceste valori asigură, direct

sau indirect, menţinerea mărimii de ieşire la valoarea dorită.

stabilizator, 1[în radiologie] / *stabilizer, 1[in radiology]* / *stabilisateur [en radiologie]* / Dispozitiv pentru menţinerea la o valoare constantă a tensiunii de accelerare sau a curentului unui tub de radiaţii X.

stabilizator, 2[pentru materiale plastice] / *stabilizer, 2[substance for plastics]* / *stabilisant* / Substanţă încorporată în compoziţia anumitor materiale plastice, pentru a contribui la menţinerea proprietăţilor materialelor la valorile iniţiale sau la valori apropiate de acestea în timpul fabricării şi utilizării lor.

stabilizator (cu descărcare) corona / *corona stabilizer* / *stabilisateur à effluves* / Tub cu gaz la curenţi slabi care utilizează proprietăţile descărcării corona şi destinat să stabilizeze tensiunea.

stabilizator de spectru / *spectrum stabilizer* / *stabilisateur de spectre* / Subansamblu care reduce distorsiunea unui spectru compensând deriva anumitor elemente, de exemplu: detectorul, sursa de alimentare de înaltă tensiune, amplificatorul sau analizorul.

stabilizator de tensiune / *constant-voltage regulator* / *stabilisateur de tension* / Dispozitiv alimentat de o reţea de tensiune variabilă şi destinat să menţină în circuit o tensiune constantă.

stâlp ⇐ pilon / *tower* / *pylône* / Suport al unei linii electrice aeriene realizat din oţel, lemn sau beton şi constituit dintr-un corp în general paralelipipedic sau rotund (picior) şi din traverse.

stâlp ancorat / *stayed support* / *support haubané* / Stâlp a cărui stabilitate este asigurată prin ancorare.

stâlp autoportant / *self-supporting support* / *support autostable* / Stâlp a cărui stabilitate este asigurată de însăşi forma sa comnstructivă, fără a se recurge la ancorări.

stâlp cu zăbrele / *lattice tower* / *pylône à treillis* / Stâlp constituit dintr-un ansamblu de diagonale simple.

stâlp de aliniament / *intermediate support* / *support d'alignement* / Suport al unei linii electrice aeriene situat pe o porţiune aproape dreaptă a traseului liniei, la care conductoarele sunt ataşate fie prin suspendare cu lanţuri de izolatoare, fie prin fixare pe izolatoare rigide (izolatoare suport).

stâlp de colţ / *angle support* / *support d'angle* / Suport al unei linii electrice aeriene situat într-un punct în care traseul liniei prezintă în planul orizontal o schimbare importantă de direcţie.

stâlp de colţ de susţinere / *flying angle support* / *support d'angle souple* / Stâlp utilizat la schimbări mici de direcţie ale liniei, pe care conductoarele sunt suspendate cu lanţuri de izolatoare de susţinere.

stâlp de întindere / *tension support* / *support d'ancrage* / Suport la care conductoarele sunt ataşate cu lanţuri de izolatoare de întindere.

stâlp (de lemn) tip "A" / *"A" pole* / *poteau en "A"* / Stâlp din lemn construit din două elemente ale căror extremităţi superioare sunt prelucrate în vederea asamblării lor prin cepuri şi buloane, ansamblul având forma literei "A".

stâlp (de linie electrică) / *pole, [line support]* / *poteau* / Suport al unei linii electrice aeriene, vertical, simplu, din lemn, beton, oţel sau din alt material, cu un capăt îngropat în pământ fie direct, fie prin intermediul unei fundaţii.

stâlp de transpunere / *transposition support* / *support de transposition* / Stâlp proiectat astfel încât să permită schimbarea poziţiei relative a fazelor de-a lungul traseului acesteia.

stâlp (în tracţiunea electrică) / *pole (in electric traction)* / *poteau (en traction électrique)* / Suport vertical constituit dintr-o singură bucată din lemn, beton, oţel etc., sau structură metalică cu zăbrele ce se amplasează lângă cale, direct în pământ sau cu o fundaţie separată.

stâlp portal / *portal support / portique* / Suport în formă de H constituit din doi montanţi verticali având un spaţiu larg între ei şi dintr-o traversă orizontală aproape de vârf.

stâlp terminal / *terminal support / support d'arrêt* / Suport destinat sa încheie panoul de întindere a conductoarelor pe o singură parte.

stand de etalonare (pentru calibrarea aparatelor de măsurat) / *test desk [for the calibration of measuring intruments] / table d'étalonnage* / Ansamblu, în general de forma unei mese sau a unui pupitru, care conţine aparate de măsurat, aparate de reglare a tensiunilor, a curenţilor sau a defazajelor şi alte accesorii, permiţând o etalonare comodă a contoarelor, a aparatelor sau a transformatoarelor de măsurat.

standard ⇐ normă [standard] / *standard [specification] / norme* / Specificaţie sau alt document tehnic la dispoziţia publicului, stabilit pe baza cooperării, acordului şi aprobării generale a tuturor factorilor interesaţi, bazat pe rezultatele confirmate ale ştiinţei, tehnicii şi experienţei şi aprobat de o organizaţie recunoscută pe plan naţional, regional sau internaţional. Notă: În funcţie de modul de adoptare şi aplicare, există mai multe tipuri de norme: de încercare, înregistrată, obligatorie, de evaluare, de calificare etc.

standard de verificări / *test procedure standard / norme d'essai* / Standard care stabileşte metode de încercare, precum şi prevederi referitoare la eşantionare, utilizarea metodelor statistice, secvenţa verificărilor etc.

standard obligatoriu / *mandatory standard / norme obligatoire* / Standard a cărui aplicare a fost reglementată printr-un normativ.

stare / *state / état* / Mulţimea proprietăţilor unui sistem la un moment dat, determinată de o anumită mulţime a valorilor instantanee ale mărimilor lui de stare.

stare a controlului statistic / *state of statistical control / état de contrôle statistique* / Pentru un procedeu de măsurare a impulsului, stare pentru care este atins un anumit grad de stabilitate în măsurările repetate ale unei caracteristici, proprietăţi sau calităţi.

stare a ieşirii (a unui aparat numeric de măsură) / *output state (of a digital measuring instrument) / condition de sortie (d'un appareil mesureur numérique)* / Ansamblul informaţiilor electrice sau vizuale disponibile în timpul de citire.

stare a telefonului mobil / *mobile activity status / état du téléphone mobile* / Serviciu telefonic care furnizează starea activităţilor curente de telefonie mobilă, de exemplu înregistrat ocupat, înregistrat liber sau neînregistrat.

stare a unui releu bistabil / *condition of a bistable relay / état d'un relais bistable* / Un releu bistabil poate prezenta două circuite de intrare sau două moduri de conexiune ale circuitului de intrare (A şi B), după cum urmează: starea A corespunde stării de lucru relative la circuitul de intrare A; starea B corespunde stării de lucru relative la circuitul de intrare B.

stare absolut refractară [electrică] / *absolutely refractory state [electrical] / état absolument réfractaire [électrique]* / Porţiune a ciclului de restabilire electrică pe durata căreia nici un stimul electric, chiar puternic, nu ar putea provoca reacţii.

stare anhisteretică / *anhysteretic state / état anhystérétique* / Stare a unui material magnetic obţinută într-un câmp static căruia i se adaugă un câmp alternativ cu o amplitudine iniţială care aduce materialul la saturaţie şi apoi tinde către zero.

stare critică / *critical state / état critique* / Stare a unei entităţi considerată capabilă a provoca răniri, pagube materiale importante, cu consecinţe inacceptabile.

stare de adaptare cromatică / *state of chromatic adaptation / état d'adaptation chromatique* / Stare finală a ochiului ale cărui proprietăţi au fost modificate prin prezenţa diverselor culori în câmpul său vizual.

stare de alarmă / *alarm condition* / *état d'alarme* / Stare a unui sistem de alarmă sau a unei părţi a acestuia, provocată prin declanşarea sistemului de alarmă în prezenţa unui pericol.

stare de aşteptare / *preparatory state* / *état préparatoire* / Stare a unui echipament în curs de realizare a condiţiilor esenţiale ale punerii sale în funcţiune, dacă acestea nu au putut fi realizate în starea de aşteptare.

stare de blocare a unui circuit de ieşire (pentru un releu fără contacte de ieşire) / *effectively non-conducting output circuit (for relays without output contacts)* / *état bloqué d'un circuit de sortie (pour un relais sans contact de sortie)* / Stare a unui circuit de ieşire fără contact care prezintă o rezistenţă mai mare decât o valoare specificată.

stare de blocare (a unui tiristor) / *off-state (of a thyristor)* / *état bloqué (d'un thyristor)* / Stare a unui tiristor corespunzătoare porţiunii din caracteristica sa principală situată între origine şi punctul sau punctele de întoarcere.

stare de blocare în sens invers (a unui tiristor) / *reverse blocking state (of a reverse blocking thyristor)* / *état bloqué en inverse (d'un thyristor bloqué en inverse)* / Stare a unui tiristor blocat în sens invers şi care conduce un curent inferior celui corespunzător pentru tensiunea de străpungere în sens invers.

(stare de) caracter în fază / *character in phase* / *(état de) caractère en phase* / Stare în care un ciclu de caracter al scării locale a timpului coincide exact cu un ciclu de caracter al semnalului receptat astfel încât orice caracter transmis de semnalul complex izocron să fie recepţionat pe canalul derivat corect.

stare de conducţie (a unui tiristor) / *on-state (of a thyristor)* / *état passant (d'un thyristor)* / Stare a unui tiristor corespunzătoare porţiunii din caracteristica sa principală unde rezistenţa şi tensiunile sunt mici. Notă: Pentru tiristoarele conducând în sens invers, această definiţie nu este aplicabilă decât pentru tensiunile / Stare a unei entităţi, caracterizată prin capacitatea acesteia de a îndeplini o cerinţă funcţională, presupunând asigurarea corespunzătoare a mijloacelor exterioare necesare. Notă: Termen asociat: disponibil

stare de disponibilitate [în telegrafie] / *free circuit condition* / *état de disponibilité [en télégraphie]* / Stare care caracterizează un circuit liber pentru stabilirea unei comunicaţii.

stare de funcţionare / *operating state* / *(état de) fonctionnement* / Stare a unei entităţi în care aceasta îndeplineşte o cerinţă funcţională.

stare de funcţionare (a unei centrale nuclearoelectrice) / *operational state (of a nuclear power plant)* / *état de fonctionnement (d'une centrale nucléaire de puissance)* / Stare definită în funcţionarea normală şi incidentele de funcţionare anticipate.

stare de funcţionare (a unui releu) / *operated condition (of a relay)* / *état de fonctionnement (d'un relais)* / Stare în care se află un releu atât timp cât funcţia prevăzută este îndeplinită într-un circuit de contact dat.

stare de incapacitate ⇐ ieşire din funcţiune / *disabled state* / *état d'incapacité* / Stare a unei entităţi caracterizată prin incapacitatea sa de a indeplini o cerinţă funcţională, oricare ar fi cauza.

stare de incapacitate (a unui supresor de ecou) / *disabled state (of an echo suppressor)* / *état neutralisé (d'un suppresseur d'écho)* / Stare de repaus a unui supresor de ecou rezultată în urma operaţiei de neutralizare. Notă: Neutralizarea este indispensabilă, de exemplu în cazul utilizării unui circuit dotat cu un supresor de ecou pentru transmiterea datelor sau semnalelor telegrafice.

stare de incapacitate externă / *external disabled state* / *état d'incapacité externe* / Stare de incapacitate a unei entităţi disponibile datorată unei lipse de mijloace exterioare necesare sau unor acţiuni programate altele decât mentenanţa.

stare de incapacitate internă ⇒ stare de indisponibilitate

stare de indisponibilitate ⇐ stare de incapacitate internă / *down state / état d'indisponibilité* / Stare a unei entități caracterizată printr-o defecțiune sau printr-o eventuală incapacitate de a îndeplini o cerință funcțională în timpul unei întreținere preventive. Notă: Termen asociat: indisponibil

stare de intervenție (a unui supresor de ecou) / *break-in state (of an echo suppressor) / état d'intervention (d'un suppresseur d'écho)* / Starea unui supresor de ecou rezultată din prezența simultană a unor semnale vocale în ambele rute de transmisiune, atenuarea importantă a stării de supresiune nefiind introdusă. Notă: O atenuare slabă este în mod normal introdusă cel puțin într-una din rutele de transmisiune.

stare de încercare / *test condition / état d'essai* / Stare a unui sistem de alarmă în care funcțiile normale sunt modificate pentru încercările propuse.

stare „jos" / *low state / état bas* / Nivelul cel mai mic în valoare absolută al semnalului pozitiv, utilizat pentru reprezentarea conținutului unui mesaj specific asociat uneia dintre cele două stări logice binare.

stare de lucru (a unui releu) / *operate condition (of a relay) / état de travail (d'un relais)* / 1. Pentru un releu monostabil, starea specificată a releului când este alimentat într-un mod precizat. 2. Pentru un releu bistabil, starea inversă stării de repaus, declarată de constructor.

stare de lucru (a unui releu cu radioelement) / *on-position (of a R.A.R.) / état de travail (d'un R.A.R.)* / Stare a unui releu tot sau nimic cu radioelement corespunzând semnalului de ieșire 1; este starea cea mai probabilă în situația în care detectorul este supus unei radiații al cărei debit de fluență este mai mare decât o valoare predeterminată.

stare de nefuncționare / *non-operating state / (état de) non-fonctionnement* / Stare a unei entități în care aceasta nu înde-plinește nici o cerință funcțională.

stare de pregătire / *ready state / (état) prêt* / Stare a unui echipament în care toate condițiile ca, de exemplu, operarea corectă a blocărilor și executarea operațiilor de confirmare, sunt realizate pentru ca funcția prevăzută a echipamentului să poată fi declanșată printr-o unică operație.

stare de recul / *recoil state / état de recul* / Stare a unui magnet permanent, în timp ce câmpul său intern a fost diminuat, de exemplu, prin diminuarea reluctanței circuitului său prin diminuarea unui câmp extern demagnetizant.

stare de repaus ⇒ stare inactivă

stare de repaus (a unui circuit) / *idle circuit condition / état de repos (d'un circuit)* / Stare care caracterizează circuitul într-o comunicație stabilită când nu a avut loc nici o transmisiune.

stare de repaus (a unui releu) / *release condition (relais) / état de repos (d'un relais)* / 1. Pentru un releu monostabil, starea precizată pentru un releu nealimentat. 2. Pentru un releu bistabil, starea precizată, declarată de producător.

stare de repaus (a unui releu cu radioelement) / *off-position (of a RAR) / état de repos (d'un RAR)* / Stare a unui releu tot sau nimic cu radioelement corespunzătoare semnalului de ieșire 0; este starea cea mai probabilă în situația în care detectorul este supus unei radiații al cărei debit de fluență este mai mic decât o valoare predeterminată.

stare de repaus (a unui sistem de alarmă) / *disconnection condition / état hors service (d'un système d'alarme)* / Stare creată în mod deliberat pentru a face inoperantă o parte a sistemului de alarmă.

stare de repaus (a unui supresor de ecou) / *unoperated state (for an echo suppressor) / état de repos (d'un suppresseur d'écho)* / Starea unui supresor de ecou în

care nu se introduce atenuare în niciunul din cele două sensuri de transmisiune.

stare de repaus intercalată între caractere / *inter-character rest condition* / *état de repos intercalaire entre les caractères* / Într-o transmisiune de date fără generare de ritm, stare distinctivă care există momentan între două transferuri succesive de caractere de date.

stare de rezonanţă / *resonance state* / *état de résonance* / Stare excitată a unui sistem fizic pornind de la care sunt permise tranziţiile directe la starea fundamentală asociate cu emisia unui foton.

(stare de) subcanal în fază / *sub-channel phase transmission* / *(état de) sous-voie en phase* / Stare în care un caracter emis pe un subcanal determinat este recepţionat pe subcanalul corespondent la recepţie.

stare de suprimare / *suppression state* / *état de suppression* / Starea unui supresor de ecou în care, în prezenţa semnalelor vocale pe o singură rută de transmisiune, se introduce o atenuare importantă în altă rută.

stare de temporizare / *timing condition* / *état de temporisation* / Toate stările în care se găseşte releul pe parcursul unei temporizări.

staré demagnetizată static ⇐ stare neutralizată static / *statically demagnetized state* / *état désaimanté statiquement* / Stare magnetică obţinută cu ajutorul unui câmp magnetic exterior, care aduce inducţia magnetică la o astfel de valoare încât, la suprimarea acestui câmp, inducţia să devină practic nulă.

stare excitată / *excited state* / *état excité* / Stare cuantificată a unui sistem fizic corespunzătoare unui nivel energetic superior nivelului stării fundamentale.

stare finală / *final condition* / *état final* / Starea precizată atinsă de un releu, pentru a-şi îndeplini o funcţie prevăzută într-un circuit de ieşire considerat. Notă: Acest termen este folosit în mod special pentru releele de măsură şi pentru releele cu temporizare specificată.

stare fundamentală / *ground state* / *état fondamental* / Stare cuantificată a unui sistem fizic corespunzătoare nivelului energetic minim. Notă: Stările fundamentale ale atomilor şi moleculelor cuprind, în general, niveluri de energie foarte apropiate, numite niveluri "*hiperfine*", în echilibru termodinamic.

stare inactivă ⇐ stare de repaus ⇐ stare liberă / *idle state* / *état vacant* / Stare a unei entităţi care este disponibilă dar în stare de nefuncţionare în timpul unei perioade nesolicitate.

stare iniţială (a unui releu) / *initial condition (of a relay)* / *état initial (d'un relais)* / Starea specificată pe care o părăseşte un releu pentru a îndeplini o funcţie prevăzută într-un circuit de ieşire considerat. Notă: Acest termen este folosit în mod deosebit pentru releele de măsură şi pentru releele cu temporizare specificată.

stare instabilă / *unstable state* / *état instable* / Stare a circuitului basculant care rămâne neschimbată pentru un interval de timp finit, la sfârşitul căruia revine la o stare stabilă fără aplicarea unui impuls.

stare izomeră (nucleară) ⇒ stare metastabilă (a unui nucleu)

stare liberă ⇒ stare inactivă

stare magnetică neutră / *neutral magnetic state* / *état magnétique neutre* / Stare a unei substanţe în care atât inducţia $\boldsymbol{B}$ cât şi intensitatea $\boldsymbol{H}$ sunt nule, cel puţin în medie (pe regiuni mari, în comparaţie cu domeniile Weiss, în cazul existenţei acestora).

stare metastabilă ⇐ stare izomeră (nucleară) / *metastable state* / *état métastable* / Stare excitată a unui sistem fizic pornind de la care tranziţiile la o stare de energie inferioară sunt practic interzise. Notă: Adesea energia este transferată unei alte particule cum ar fi, de exemplu, moleculă, atom sau electron.

stare metastabilă (a unui nucleu) ⇐ stare izomeră (nucleară) / *metastable state (of an atomic nucleus)* / *état métastable (d'un noyau atomique)* / Stare de excitare a nucleului, având o viață medie destul de lungă pentru a putea fi observată.

stare neutralizată dinamic / *dynamically-neutralized state* / *état neutralisé dynamiquement* / Stare magnetică neutră obținută cu ajutorul unui câmp magnetic alternativ, sau care schimbă alternativ de sens, a cărui valoare de vârf e redusă treptat de la valoarea de saturație la zero.

stare neutralizată static ⇒ stare demagnetizată static

stare neutralizată termic / *thermally-neutralized state* / *état neutralisé thermiquement* / Stare (magnetică) neutră obținută prin încălzirea materialului magnetic peste temperatura Curie, lăsându-l apoi să se răcească sub această temperatură, în absența oricărui câmp magnetic exterior.

stare normală (a unui sistem de alarmă) / *normal condition (of an alarm system)* / *état normal (d'un système d'alarme)* / Stare a unui sistem de alarmă când este în stare de funcționare și nu este în nici o altă stare definită.

stare „ocupată" / *busy state* / *occupation* / Stare a unei entități în care entitatea îndeplinește o cerință funcțională pentru un utilizator și, din acest motiv, nu este utililizabilă pentru alți utilizatori.

stare relativ refractară [electrică] / *relatively-refractory state [electrical]* / *état relativement réfractaire [électrique]* / Porțiune a ciclului de restabilire electrică pe durata căreia excitabilitatea este inferioară normalului.

stare semnificativă / *significant condition* / *état significatif* / Caracteristică a unui element de semnal care determină semnificația acestuia conform unui anumit cod.

stare semnificativă a unei modulații telegrafice / *significant condition of a modulation* / *état significatif d'une modulation (télégraphique)* / Stare a dispozitivului adecvat corespunzătoare fiecăreia din valorile cuantificate ale caracteristicii sau ale caracteristicilor selectate pentru formarea modulației telegrafice. Într-o modulație bivalentă sunt două stări semnificative, desemnate în general prin stările A și Z sau 0, respectiv 1.

stare stabilă / *stable state* / *état stable* / Stare a circuitului basculant care rămâne neschimbată până la aplicarea unui impuls corespunzător.

stare „sus" / *high state* / *état haut* / Nivelul cel mai înalt al semnalului pozitiv, utilizat pentru reprezentarea conținutului unui mesaj specific asociat uneia dintre cele două stări logice binare.

starea A / *A condition* / *état A* / Stare semnificativă corespunzătoare transmisiunii unui element de start în transmisiunea aritmică.

starea Z / *Z condition* / *état Z* / Stare semnificativă corespunzătoare transmisiunii unui element de stop în transmisiunea aritmică.

starter (al unei lămpi fluorescente) / *starter [of a fluorescent lamp]* / *starter (d'une lampe fluorescente)* / Dispozitiv de amorsare, diferit de un întreruptor manual, destinat în particular lămpilor fluorescente, care asigură preîncălzirea necesară a electrozilor și, în combinație cu impedanța balastului, provoacă o supratensiune momentană asupra lămpii.

starter cu licărire / *glowstarter* / *starter à lueur* / Starter a cărui funcționare este asigurată de o descărcare luminescentă într-o atmosferă gazoasă.

statism ⇒ comportare proporțională

statism al unui grup / *droop of a set* / *statisme d'un groupe* / Raportul dintre variația relativă a frecvenței și variația relativă a puterii active produsă de un grup generator.

statism al unui sistem / *droop of a system* / *statisme d'un réseau* / Raportul dintre variația relativă a frecvenței unui sistem electroenergetic și variația relativă a puterii active produse în sistem.

statistică la cerere / *statistics on request* / *statistiques sur demande* / Transmisiune de către rețea, la cererea unui abonat, a repartiției apelurilor sale conform rubricilor specifice ca, de exemplu, apelurile internaționale, naționale, cu destinație determinată sau lista tuturor apelurilor.

stator (al unei mașini electrice) / *stator* / *stator* / Parte fixă a unei mașini electrice.

stator (al unei mașini electrice rotative) / *stator (of an electrical rotating machine)* / *stator (d'une machine électrique tournante)* / Partea fixă a unei mașini electrice rotative care conține circuitele magnetice fixe și înfășurările asociate.

stație capsulată cu izolație gazoasă / *gas-insulated metal-enclosed substation* / *poste sous enveloppe métallique à isolation gazeuse* / Stație electrică dotată exclusiv cu aparataj capsulat metalic, cu izolația asigurată de un dielectric gazos diferit de aerul atmosferic.

stație (de repetoare) cu alimentare independentă / *directly-powered (repeater) station* / *station (de répéteurs) à alimentation indépendante* / Stație de repetoare alimentată local cu energie electrică dintr-o rețea de distribuție sau o dintr-o sursă autonomă.

stație (de repetoare) directoare / *controlling (repeater) station* / *station (de répéteurs) régulatrice* / Stație de repetoare care furnizează semnale destinate comenzii la distanță a caracteristicilor repetoarelor instalate în alte stații.

stație (de repetoare) telealimentată / *dependent (repeater) station* / *station (de répéteurs) téléalimentée* / Stație de repetoare alimentată cu energia electrică necesară de o stație de alimentare a repetorilor. Notă: Energia electrică poate fi transportată fie prin mediul de transmisiune propriu-zis, fie prin conductoare plasate în același înveliș de cablu, fie prin cabluri distincte.

stație automat/manual / *automatic/manual station* / *commutateur automatique/manuel (a/ m)* / Dispozitiv care permite unui operator de proces să treacă de la comanda automată la comanda manuală (și invers) și să comande manual unul sau mai multe elemente de execuție.

stație automat-manual de calculator / *computer auto-manual station* / *commutateur automanuel d'ordinateur* / Dispozitiv în cadrul unei bucle cu comandă numerică directă (DDC – Direct Digital Control) între calculator și elementul final de execuție și care permite comutarea de la DDC, la comanda automată de rezervă sau la comanda manuală, operația făcându-se automat sau manual.

stație de alimentare (a repetoarelor) / *power-feeding (repeater) station* / *station d'alimentation (de répéteurs)* / Stație de repetoare cu alimentare independentă care asigură alimentarea cu energie electrică a altor stații de repetoare.

stație de citire ⇒ post de citire

stație de date / *data station* / *station de données* / Ansamblu de unități funcționale compus dintr-un terminal de date, echipamentul terminal al circuitului de date și interfața lor comună.

stație de destinație / *destination [station]* / *destinataire* / Stație care constituie primitorul de date ale unui mesaj.

stație de interogare ⇒ post de interogare

stație de introducere a datelor / *data input station* / *poste d'entrée des données* / Terminal de utilizator a cărui funcție principală este să permită introducerea de date într-un sistem de prelucrare a datelor.

stație de încărcare la bord / *on-board charger* / *chargeur embarqué* / Încărcător care se instalează în mod permanent la bordul unui vehicul electric.

stație de lucru / *work station (in a network)* / *station de travail (dans un réseau)* / Stație de prelucrare exploatată de o persoană și, în general, situată într-un nod de extremitate (al rețelei).

stație de prelucrare (a datelor) / *(data) processing station* / *station de traitement (des données)* / Echipament de prelucrare

a datelor şi software asociat situate într-un nod (al unei reţele).

staţie de radioreleu / *radio-relay station* / *(station de) relais radioélectrique* / Staţie de radiocomunicaţii intermediară care asigură recepţia şi ulterior retransmisia unor semnale radioelectrice purtătoare ale aceloraşi informaţii.

staţie de răspuns / *responder* / *répondeur* / Staţie care poate emite un răspuns specific la un mesaj recepţionat pe o magistrală de date.

staţie de repetoare / *repeater station* / *station de répéteurs* / Ansamblu de echipamente de transmisiune instalate în acelaşi loc, care conţine repetoare şi eventual alte echipamente auxiliare de semnalizare, de modulare, de multiplexare, de supraveghere şi de alimentare electrică.

staţie de repetoare cu reglare locală / *locally-controlled (repeater) station* / *station (de répéteurs) régulée localement* / Staţie de repetoare în care reglarea caracteristicilor repetoarelor este comandată manual sau automat prin semnale de origine locală.

staţie de repetoare cu telereglaje / *remotely-controlled (repeater) station* / *station (de répéteurs) télérégulée* / Staţie de repetoare în care reglarea caracteristicilor repetoarelor este comandată la distanţă prin semnale furnizate de o staţie de repetoare directoare.

staţie de supraveghere / *remote centre* / *station de surveillance* / Loc situat la distanţă de localurile supravegheate, unde sunt culese informaţiile privind starea unuia sau mai multor sisteme de alarmă, fie pentru semnalizare (în cazul unui centru de receptie a alarmei) fie pentru retransmisie (în cazul unui post satelit sau al unui punct de centralizare).

staţie directoare / *director [station]* / *directeur [station]* / Staţie care poate comanda o reţea de date.

staţie electrică / *substation (of a power system)* / *poste (d'un réseau électrique)* / Parte a unei reţele electrice, situată într-un acelaşi loc, care cuprinde în principal extremităţile liniilor de transport sau de distribuţie, aparatajul electric de comutare, transformatoarele şi clădirile aferente. Notă: O staţie electrică conţine, în general, dispozitivele destinate securităţii şi conducerii reţelei electrice din care face parte. Exemple: staţia electrică de transport (reţeaua de transport), staţia electrică de distribuţie, staţia electrică de 400 kV, staţia electrică de 20 kV.

staţie electrică cu două sisteme de bare / *double busbar substation* / *poste à deux jeux de barres* / Staţie electrică în care circuitele se racordează, la două sisteme de bare prin dispozitive de selecţie.

staţie electrică cu personal / *manned substation* / *poste avec personnel de conduite* / Staţie electrică a cărei exploatare este asigurată de către personal operativ care îşi are sediul permanent în acea staţie.

staţie electrică cu schemă poligonală cu întreruptoare / *mesh substation* / *poste à jeu de barres en anneau à disjoncteurs* / Staţie cu un singur sistem de bare în formă de poligon care include, de regulă, un anumit număr de separatoare cu întreruptoare de secţionare a barelor colectoare.

staţie electrică cu schemă poligonală cu separatoare / *ring substation* / *poste à jeu de barres en anneau à sectionneurs* / Staţie cu un singur sistem de bare în formă de poligon, care include, de regulă, un anumit număr de separatoare fără întreruptoare de secţionare a barelor colectoare.

staţie electrică cu trei sisteme de bare colectoare / *triple busbar substation* / *poste à trois jeux de barres* / Staţie electrică, în care circuitele se racordează la trei sisteme de bare colectoare prin dispozitive de selectare.

staţie electrică cu un întreruptor şi jumătate pe circuit / *one-and-a-half breaker arrangement* / *schéma à un*

disjoncteur et demi par départ / Stație electrică cu două sisteme de bare colectoare, la care circuitele se pot racorda două câte două prin trei întreruptoare înseriate între bare.

stație electrică cu un singur sistem de bare colectoare / *single busbar substation / poste à un jeu de barres* / Stație electrică în care circuitele se racordează la un singur sistem de bare.

stație electrică de conversie / *converter substation / poste de conversion [alternatif/continu]* / Stație electrică dotată cu convertizoare de energie elctrică, a cărei funcție principală este conversia energiei de tensiune alternativă în energie de tensiune continuă și invers.

stație electrică de racord adânc / *switching substation / poste de sectionnement* / Stație de transformare amplasată la consumator, în apropierea centrului său de sarcină, echipată cu un număr minim de aparate de comutare.

stație electrică de tip exterior / *outdoor substation / poste extérieur* / Stație electrică la care majoritatea instalațiilor sunt amplasate în aer liber, expuse acțiunii directe a factorilor atmosferici.

stație electrică de tip interior / *indoor substation / poste intérieur* / Stație electrică instalată în interiorul unei clădiri, fiind protejată contra acțiunii directe a factorilor atmosferici.

stație electrică de transformare / *transformer substation / poste de transformation* / Stație electrică în care există transformatoare de putere, care permit interconectarea a două sau mai multor rețele electrice cu tensiuni nominale diferite.

stație electrică deschisă / *open-type substation / poste ouvert* / Stație electrică la care izolația aparatajului, barelor colectoare și cea a transformatoarelor de putere este asigurată prin spații de aer aflat la presiunea atmosferică. Notă: O stație electrică deschisă poate fi de tip interior sau de tip exterior.

stație electrică fără personal / *unmanned substation / poste sans personnel de conduite* / Stație electrică a cărei exploatare este asigurată de către personalul operativ, cu sediul în afara stației.

stație electrică în derivație / *tapped substation / poste en dérivation* / Stație electrică cu alimentare simplă de la o derivație.

stație electrică telecomandată / *remotely-controlled substation / poste téléconduit (d'un réseau d'énergie électrique)* / Stație electrică fără personal, a cărei exploatare este asigurată cu mijloace de telemecanizare.

stație inițiatoare / *initiator / initiateur* / Stație care poate desemna o stație de răspuns și care îi asigură transferul de date printr-o magistrală de date.

stație inteligentă / *intelligent station / station intelligente* / Stație care cuprinde unități de aplicație capabile să inițializeze și să comande transferuri prin magistrale de date.

stație mixtă (într-o rețea de date) / *combined station / station mixte (dans un réseau de données)* / Stație de date care poate executa atât funcțiile stației primare, cât și cele ale stației secundare.

stație operator / *operator's station / station d'opérateur* / Stație inteligentă, într-un sistem distribuit de comandă, care funcționează în pupitrul de comandă al sistemului.

stație pasivă / *passive station / station en veille* / Într-o legătură multiplă, o stație subordonată care așteaptă o invitație la emisie sau o invitație la recepție.

stație pilot / *control station [data communication] / station pilote* / Într-o legătură multiplă sau punct cu punct, stație de date care desemnează stația centrală și dirijează operațiunile de invitație la emisiune, de invitație la recepție și procedura de redresare.

stație primară ⇐ stație principală / *primary station / station primaire* / Stație conectată într-o rețea, care are un statut

special faţă de celelalte staţii din aceeaşi reţea.

staţie primară (de date) / *primary station [data station]* / *station primaire (de données)* / Staţie de date care asigură comanda completă a unei legături de date conform unei proceduri de legătură.

staţie principală ⇒ staţie primară

staţie principală [master] / *master station [data station]* / *station maîtresse* / Staţie de date desemnată de staţia pilot pentru asigurarea unui transfer de date către una sau mai multe staţii secundare. Notă: La un moment dat, poate exista numai o singură staţie principală pe o legătură de date.

staţie receptoare / *listener* / *écouteur [station]* / Staţie care poate recepţiona mesaje transmise printr-o magistrală de dată.

staţie secundară [slave] / *slave station* / *station secondaire* / Staţie care este selectată de o staţie principală pentru a recepţiona date.

staţie secundară (de telecomunicaţii) / *secondary station* / *station secondaire [en télécommunication]* / Staţie de date care răspunde comenzilor staţiei primare conform unei proceduri de legătură.

staţie subordonată / *tributary station* / *station subordonnée* / Într-o legătură multiplă, staţie de date diferită de staţia pilot.

staţie sursă / *originator* / *origine [station]* / Staţie care constituie sursa unui mesaj.

steaua rotorului ⇐ butuc rotoric cu braţe / *spider* / *croisillon* / Structură mecanică de susţinere a miezului sau a polilor rotorului pe arbore, constituită în mod curent din butuc, braţe şi jantă sau alt aranjament modificat al acestora.

steguleţ (de colector) / *commutator riser* / *radiale (de collecteur)* / Element conductor destinat conectării unei lamele de colector la extremitatea comună a secţiilor consecutive ale înfăşurării.

steradian =· sr / *steradian* / *stéradian* / Unitate SI derivată a unghiului solid, care, având vârful în centrul unei sfere, decupează pe suprafaţa acestei sfere o arie egală cu cea a unui pătrat cu latura egală cu raza sferei.

stereoradiografie / *stereoradiography* / *stéréoradiographie* / Producerea unei perechi de radiograme ale unui obiect din două unghiuri diferite, în vederea unui examen sau a unei măsurări stereoscopice, observatorul vizualizând o imagine tridimensională.

stereoradioscopie / *stereofluoroscopy* / *stéréoradioscopie* / Producerea unei perechi de imagini fluorescente ale unui obiect sub două unghiuri uşor diferite în vederea unui examen stereoscopic.

sterilizare prin microunde / *microwave sterilizing* / *stérilisation par hyperfréquences* / Încălzire prin microunde destinată sterilizării produselor.

sticlă (electrotehnică) ⇒ material izolant din sticlă

sticlă / *glass* / *verre* / Substanţă în stare solidă amorfă (oxid sau amestec de oxizi), provenită dintr-un lichid subrăcit până când, în urma creşterii viscozităţii, rigiditatea devine comparabilă cu aceea a unui corp în stare cristalină.

sticlă călită / *toughened glass* / *verre trempé* / Sticlă ale cărei caracteristici mecanice au fost ameliorate prin solicitări prealabile.

sticlă cu plumb / *lead glass* / *verre au plomb* / Sticlă care conţine în proporţie ridicată compuşi ai plumbului pentru creşterea atenuării radiaţiilor gama care o traversează, utilizată ca ecran protector transparent.

sticlă de protecţie / *protective glass* / *verrine* / Parte transparentă sau translucidă a unui corp de iluminat deschis sau închis, destinată să protejeze lămpile faţă de atingere, praf, murdărie sau să evite contactul acestora cu lichide, vapori sau gaze.

sticlă mată / *depolished glass* / *verre dépoli* / Sticlă a cărui suprafaţă este mată datorită prelucrării mecanice (sablare) sau chimice (gravare cu acid).

sticlă opală / *opal glass* / *verre opale* / Sticlă cu mare difuzie, cu aspect alb şi lăptos. Difuzia are loc în masa sticlei.

sticlă opalescentă / *opalescent glass* / *verre opalescent* / Sticlă opală incomplet difuzantă, care prezintă o transmisie regulată apreciabilă şi o difuzie relativ mare.

sticlă ornamentală / *figured glass* / *verre façonné* / Sticlă cu suprafaţa modelată sau neregulată.

sticlă placată / *flashed glass* / *verre doublé* / Sticlă alcătuită din cel puţin două straturi diferite, în general un strat de sticlă transparentă şi un strat de sticlă opală, opalescentă sau colorată.

sticlă recoaptă / *annealed glass* / *verre recuit* / Sticlă special prelucrată în vederea eliminării tuturor tensiunilor interne.

sticlă translucidă / *translucent glass* / *verre translucide* / Sticlă cu slabă difuzie, prin care obiectele nu sunt văzute distinct.

stilb <sb> / *stilb* <*sb*> / *stilb* <*sb*> / În sistemul metric, unitate de măsură a luminanţei luminoase. 1 sb = 10^4 cd/m^2.

stilodozimetru ⇒ stilou dozimetru

stilodozimetru cu citire directă ⇒ stilodozimetru cu măsurare directă

stilodozimetru cu citire indirectă ⇒ stilodozimetru cu măsurare indirectă

stilodozimetru cu măsurare directă ⇐ stilodozimetru cu citire directă / *direct-reading pocket dosemeter* / *stylo dosimètre à lecture directe* / Stilodozimetru a cărui citire poate fi efectuată direct.

stilodozimetru cu măsurare indirectă ⇐ stilodozimetru cu citire indirectă / *indirect-reading pocket dosemeter* / *stylo dosimètre à lecture indirecte* / Stilodozimetru a cărui citire trebuie efectuată prin intermediul unui cititor separat.

stiloexponometru cu citire directă ⇒ stiloradioexponometru cu măsurare directă

stiloexponometru cu citire indirectă ⇒ stiloradioexponometru cu măsurare indirectă

stiloradioexponometru ⇐ exponometru de buzunar / *pocket exposure meter* / *stylo exposimètre* / Exponometru de radiaţii care poate fi purtat în buzunarul hainei de lucru.

stiloradioexponometru cu măsurare directă ⇐ stiloexponometru cu citire directă / *direct reading pocket exposure meter* / *stylo exposimètre à lecture directe* / Stiloradioexponometru a cărui citire poate fi efectuată direct.

stiloradioexponometru cu măsurare indirectă ⇐ stiloexponometru cu citire indirectă / *indirect reading pocket exposure meter* / *stylo exposimètre à lecture indirecte* / Stiloradioexponometru a cărui lectură trebuie efectuată prin intermediul unui cititor separat.

stilou dozimetru ⇐ stilodozimetru / *pocket dosemeter* / *stylo dosimètre* / Dozimetru personal care poate fi purtat în buzunarul hainei de lucru.

stimul / *stimulus* / *stimulus* / Forţă exterioară sau orice altă acţiune aplicată la intrarea unui sistem.

stimul [în electrobiologie] / *stimulus, I[in electrobiology]* / *stimulus [en électrobiologie]* / Acţiune exterioară asupra unui sistem biologic capabilă în principiu de a provoca răspunsul acestui sistem.

stimul acromatic / *achromatic stimulus* / *stimulus achromatique* / Stimul de culoare care, în condiţiile de adaptare existente, generează o culoare percepută acromatică. Notă: În colorimetria culorilor-obiecte, culoarea difuzorului perfect prin reflexie sau prin transmisie este de obicei considerată ca un stimul acromatic pentru toţi iluminanţii, în afara celor a căror sursă de lumină apare puternic cromatică.

stimul bifazic / *biphasic stimulus* / *stimulus diphasique* / Stimul pe durata căruia tensiunea sau curentul aplicate sunt la început pozitive şi ulterior negative, sau invers. Impulsurile bifazice sunt în general asfel furnizate, încât rezultanta să rămână nulă.

stimul cardinal / *cardinal stimulus* / *stimulus cardinal* / Patru stimuli specificaţi, cu

ajurorul cărora pot fi definiţi cei trei stimuli de referinţă şi stimulul de bază ai oricărui sistem tricromatic. Notă: CIE a adoptat în 1931 stimulii monocromatici de lungime de undă 700 nm; 546,1 nm şi 435,8 nm, precum şi iluminantul standard B.

stimul cromatic / *chromatic stimulus* / *stimulus chromatique* / Stimul de culoare care, în condiţiile de adaptare existente, generează o culoare percepută cromatică. Notă: În colorimetria culorilor-obiecte, stimulii a căror puritate este mai mare ca zero sunt, în general, consideraţi stimuli cromatici.

stimul de adaptare [cu pantă de creştere lentă] / *accumulating stimulus* / *stimulus d'accumulation* / Curent a cărui intensitate creşte gradat, astfel încât să fie mai puţin eficace decât ar fi dacă ar atinge intensitatea finală în mod brusc.

stimul de bază / *basic stimulus* / *stimulus de base* / Stimul specificat, uzual acromatic, care serveşte la fixarea unităţilor stimulilor de referinţă ai unui sistem tricromatic oarecare.

stimul de culoare / *colour stimulus* / *stimulus de couleur* / Radiaţie vizibilă care pătrunde în ochi şi produce o senzaţie de culoare, fie cromatică, fie acromatică.

stimul de culoare de referinţă / *reference colour stimuli* / *stimulus de couleur de référence* / Ansamblu de trei stimuli de culoare pe care se bazează un sistem tricromatic. Note: 1. Aceşti stimuli sunt fie stimuli de culoare reali, fie stimuli de culoare teoretici, care se exprimă prin combinaţii liniare de stimuli de culoare reali. Nivelul fiecărui dintre aceşti stimuli de culoare de referinţă este exprimat în unităţi fotometrice sau radiometrice, sau, în mod curent, specificând rapoartele dintre aceste niveluri sau precizând că un amestec aditiv determinat din aceşti stimuli egalizează un stimul acromatic specificat. 2. În sistemele de referinţă colorimetrice CIE, stimulii de culoare de referinţă sunt reprezentaţi prin simbolurile $[X]$, $[Y]$, $[Z]$ şi $[X_{10}]$, $[Y_{10}]$, $[Z_{10}]$.

stimul de încercare / *test stimulus* / *stimulus d'essai* / Într-o configuraţie dată, stimul aplicat aplicat unui ţesut pentru determinarea răspunsului la un astfel de stimul.

stimul de lumină / *light stimulus* / *stimulus lumineux* / Radiaţie vizibilă care, pătrunzând în ochi, produce senzaţia de lumină.

stimul de lumină acromatic de referinţă / *specified achromatic light stimulus* / *stimulus (lumineux) achromatique spécifié* / Iluminant specificat care poate fi considerat ca alb în condiţii de observaţie uzuale. Notă: Iluminanţii standard CIE sunt de acest tip.

stimul de prag / *liminal stimulus* / *stimulus liminal* / Stimul a cărui intensitate este suficientă pentru provocarea unui răspuns.

stimul electric / *electrical stimulus* / *stimulus électrique* / Curent electric aplicat unui sistem biologic în scopul producerii unui răspuns.

stimul electric (de încercare) / *electrical (test) stimulus* / *stimulus (d'essai) électrique* / Impuls unic sau succesiune de impulsuri utilizate pentru caracterizarea sau determinarea stării sau pragului de excitabilitate al unui ţesut.

stimul monocromatic / *monochromatic stimulus* / *stimulus monochromatique* / Stimul corespunzător unei radiaţii monocromatice.

stimul monofazic / *monophasic stimulus* / *stimulus monophasique* / Stimul pe durata căruia tensiunea sau curentul aplicate rămân în totalitate fie pozitive, fie negative.

stimul purpuriu / *purple stimulus* / *stimulus pourpre* / Stimul de culoare al cărui punct reprezentativ într-o diagramă de cromaticitate este situat în interiorul triunghiului definit prin punctul ce reprezintă stimulul acromatic specificat şi prin cele două extremităţi ale locului spectral ce corespund aproximativ lungimilor de

undă 380 nm şi 780 nm. Notă: Reprezintă o culoare violet spre roşu.

stimulare electrică / *electrical stimulation* / *stimulation électrique* / Stimulare artificială a unui ţesut viu prin intermediul unui câmp sau al unui curent electric.

stimulare [în tratamentul prin electroşoc] / *stimulus, 2[in electroconvulsive therapy]* / *stimulation [en thérapie par électroconvulsions]* / Intensitatea şi/sau tensiunea unei anumite forme de undă de ieşire furnizată de electrozii aparatului de terapie prin electroşoc pe o durată preselecţionată.

stimulare magnetică / *magnetic stimulation* / *stimulation magnétique* / Stimulare artificială a unui ţesut viu prin intermediul unui câmp magnetic.

stimulator [în electroterapie] / *stimulator [in electrotherapy]* / *stimulateur [en électrothérapie]* / Sistem susceptibil de a furniza o stimulare electrică artificială unei părţi a organismului uman.

stimulator biologic / *pacemaker [in electrophysiology]* / *stimulateur biologique* / Parte a unui organism viu ca, de exemplu, nodul sino-auricular al inimii, care stabileşte sau menţine o activitate electrică ritmică independentă de voinţă.

stimulator cardiac / *cardiac stimulator* / *stimulateur cardiaque* / Aparat electric intracorporal utilizat în cazul disfuncţionalităţii sistemului automatismului natural cardiac, destinat declanşării contracţiilor cardiace cu ajutorul impulsurilor electrice ritmice, transmise miocardului auricular şi/sau ventricular prin intermediul electrozilor fixaţi la suprafaţa sau în interiorul inimii.

stimuli de culoare complementari / *complementary coulour stimuli* / *stimulus de couleur complémentaires* / Stimuli de culoare care, într-un amestec aditiv convenabil, reproduc componentele tricromatice ale unui stimul acromatic specificat.

stimuli de culoare metameri / *metameric colour stimuli* / *stimuli de couleur métamères* / Stimuli de culoare de compoziţii spectrale diferite care au aceleaşi componente tricromatice.

stimuli de culoare optimi / *optimal colour stimuli* / *stimulus de couleur optimaux* / Stimuli de culori-obiect corespunzători unor obiecte ce posedă pentru fiecare cromaticitate factorul de luminanţă luminoasă cel mai ridicat posibil atunci când nici unul din factorii lor de luminanţă spectrali nu este mai mare decât 1 pentru nici o lungime de undă. Note: 1. În general, aceşti stimuli corespund unor obiecte ai căror factori de luminanţă spectrali nu au decât valorile 1 sau 0, cu cel mult două tranziţii între aceste două valori. 2. Factorii de luminanţă şi coordonatele tricromatice ale acestor stimuli delimitează un solid al culorilor ce corespunde unor obiecte ne-fluorescente. 3. Pentru un factor de luminanţă dat, aceşti stimuli de culoare determină puritatea maximă posibilă a obiectelor ne-fluorescente.

stimuli de referinţă / *reference stimulus* / *stimulus de référence* / Stimuli liniar independenţi, dar fără alte restricţii, a căror combinare aditivă poate servi unei evaluări cantitative a tuturor celorlalţi stimuli de culoare. În acest scop, sunt necesari şi suficienţi trei stimuli de referinţă.

stimuli heterocromatici / *hetero-chromatic stimuli* / *stimuli hétérochromes* / Stimuli de culoare care, acţionând simultan şi sub forma unor câmpuri adiacente, dau naştere unor senzaţii de culoare diferite.

stimuli izocromatici / *isochromatic stimuli* / *stimuli homochromes* / Stimuli de culoare care, acţionând simultan şi sub forma unor câmpuri adiacente, dau naştere unor senzaţii de culoare identice.

stimuli primari instrumentali / *matching stimulus* / *stimuli primaires instrumentaux* / Stimuli, definiţi fizic, ai unui colorimetru aditiv.

stingere / *blanking [extinction]* / *extinction [effaçage]* / Eliminarea afişării unuia sau mai multor elemente grafice sau segmente.

stingere (a unei descărcări electrice) / *quenching [of a discharge]* / *coupage (d'un décharge)* / Proces de oprire a descărcării continue sau a descărcărilor multiple consecutive unui eveniment ionizant într-un detector cu descărcare în gaz.

stingere a scintilaţiilor (unui scintilator) / *scintillation quenching (of a scintillator)* / *coupage de scintillations (d'un scintillateur)* / Reducerea răspunsului energetic de scintilaţie datorat unor joncţiuni neiradiate sau unora având acumulată lumina de către scintilator.

stingere a trasei != stingere a urmei

stingere a urmei =! stingere a trasei / *spot unblanking* / *effacement de la trace* / Procedeu prin care urma spotului devine vizibilă numai pe durata baleiajului, fiind suprimată pe durata returului şi a repausului spotului. Notă: Această suprimare poate fi obţinută fie prin stingerea fasciculului electronic, fie prin devierea acestuia în afara suprafeţei ecranului.

stivă, 1[listă de articole] <= listă inversată / *pushdown list* / *liste inversée* / Listă astfel constituită şi prelucrată încât primul element de dată de prelucrat să fie ultimul înregistrat; această ordine se poate caracteriza prin expresia: ultimul sosit, primul ieşit ("last in, first out" LIFO).

stivă, 2[tip de memorie] / *pushdown storage* / *pile [mémoire]* / Memorie ale cărei date sunt astfel prelucrate încât primul articol ce trebuie extras să fie ultimul articol stocat şi încă prezent în memorie, adică "ultimul sosit, primul ieşit" (LIFO).

stocare [în memorie] => memorare

stocare (a unui aparat de măsurat) / *storage (of a measuring appparatus)* / *stockage (d'un appareil mesureur)* / Menţinerea unui aparat, a accesoriilor şi a pieselor de schimb furnizate împreună cu acesta în stare de nefuncţionare în condiţii specificate.

stocare de lungă durată / *long-term storage* / *stockage de longue durée* / Stocare a unui aparat de măsurat, a accesoriilor sale şi a pieselor de schimb furnizate împreună cu acesta, care necesită respectarea prealabilă şi/sau continuă a anumitor precauţii speciale de conservare indicate de către constructor.

strat (al unei reţele de servicii integrate) => nivel (al unei reţele de servicii integrate)

strat antireflex / *antireflection coating* / *couche antireflet* / Strat subţire dielectric sau metalic, sau ansamblu de astfel de straturi, depus pe o suprafaţă pentru diminuarea factorului de reflexie energetică şi creşterea consecutivă a coeficientului de transmisiune de putere. Notă: Valoarea teoretică a indicelui de refracţie al unui strat antireflex simplu este egal cu rădăcina pătrată a produsului indicilor de refracţie ai mediilor situate de cele două părţi ale stratului antireflex, grosimea optică fiind teoretic un sfert din lungimea de undă.

strat barieră / *barrier layer (of an optical fibre)* / *couche barrière* / Strat al unei fibre optice destinat împiedicării difuziei ionilor hidroxil OH în miez.

strat de atenuare la o zecime / *tenth-value layer <TVL>* / *couche d'atténuation au dixième <CAD>* / Grosimea unei substanţe specificate care reduce expunerea la 10 %. Notă: Măsurările stratului de atenuare la o zecime depind de forma fasciculului, larg sau îngust.

strat de blocare (al unei joncţiuni PN) => domeniu de sarcină spaţială (al unei joncţiuni PN)

strat de electroni => înveliş de electroni

strat de ghidare / *ducting layer* / *couche de guidage* / Strat troposferic caracterizat de un gradient negativ al modulului de refracţie şi, în consecinţă, susceptibil de a forma un ghid troposferic.

strat de interfaţă de catod / *cathode interface layer* / *couche d'interface de cathode* / Strat nedorit, rău conducător de căldură al unui material, situat între metalul de bază şi acoperirea unui catod cu strat de oxizi.

strat de inversiune / *inversion layer* / *couche d'inversion* / Pe un semiconductor de tip dat, strat superficial de tip opus.

strat de înfăşurare repartizată / *layer of a distributed winding / couche d'un enroulement réparti* / Ansamblu de conductoare situate la aceeaşi distanţă faţă de fundul crestăturii.

strat de înjumătăţire ⇒ grosime de semiatenuare

strat de protecţie / *resist [printed circuit] / réserve* / Acoperire folosită pentru ascunderea sau protejarea unor părţi alese, în timpul fabricaţiei sau al încercărilor circuitelor imprimate.

strat de saturaţie a mărimii măsurate cu un instrument cu radioizotopi / *saturation layer of measured quantity of radioisotope instrument / couche de saturation de la grandeur mesurée d'un instrument à radioisotope* / Strat de substanţă cu o asemenea grosime (densitate de suprafaţă) încât o foarte slabă creştere să nu modifice informaţia instrumentului cu radioizotop, care măsoară un semnal mai mare decât o parte specifică a modificării concrete a informaţiei, conform schimbării grosimii (densităţii de suprafaţă) de la zero la această grosime (densitate de suprafaţă).

strat de sărăcire (al unui semiconductor) / *depletion layer (of a semiconductor) / couche d'appauvrissement (d'un semiconducteur)* / Regiune în care concentraţia sarcinilor datorată purtătorilor mobili este insuficientă pentru a neutraliza densitatea sarcinilor fixe datorată donorilor şi acceptorilor.

strat de semiabsorbţie ⇒ grosime de semiatenuare

strat E (normal) / *E layer [normal] / couche E (normale)* / Strat ionosferic al regiunii E, al cărui profil de ionizare se caracterizează printr-un maxim şi a cărui ionizare prezintă o variaţie zilnică regulată.

strat E sporadic [ionosferic] / *sporadic E layer / couche E sporadique* / Strat ionosferic al regiunii E, subţire, temporar şi de întindere limitată, datorat ionizării sporadice.

strat F1 [ionosferic] / *F1 layer / couche F1* / Cel mai jos dintre cele două straturi ionosferice existente în mod normal în timpul zilei în regiunea F. Notă: Profilul de ionizare al stratului F1 se caracterizează cel mai des printr-un palier de ionizare pronunţat, stratul prezentând o anumită regularitate zilnică şi sezonieră.

strat F2 [ionosferic] / *F2 layer / couche F2* / Strat ionosferic permanent al regiunii F, al cărui profil deionizare se caracterizează printr-un maxim; în timpul zilei, acesta este stratul cel mai înalt al regiuni F; în timpul nopţii, este unicul strat existent.

strat fertil / *blanket / couche fertile* / Zonă de material fertil dispus în jurul sau în interiorul zonei active a unui reactor pentru a asigura conversia acestui material. Prin extensie, termenul poate fi utilizat şi atunci când se referă la transformarea materialului nefertil.

strat ionosferic ⇐ pătură ionosferică / *ionospheric layer / couche ionosphérique* / Porţiune din ionosferă în care profilul de ionizare prezintă un maxim sau un palier de ionizare.

strat magnetic / *magnetic strip / couche magnétique* / Strat format dintr-o substanţă magnetică depusă pe un suport de plastic sau carton. Notă: Stratul magnetic reprezintă componenta principală a unei cartele magnetice.

strat mort al semiconductorului (unui detector cu semiconductor) / *semiconductor dead layer (of a semiconductor detector) / zone morte du semiconductor (d'un semicteur)* / Regiune a materialului semiconductor al unui detector cu semiconductor în care energia pierdută de particule nu contribuie la formarea semnalului.

strat mort (al unui detector cu semiconductor) / *dead layer (of a semiconductor detector) / zone morte (d'un détecteur à semiconducteur)* / Strat al unui detector cu semiconductor în care nici o parte semnificativă a energiei

pierdute nu poate contribui la formarea semnalului.

strat mort total (al unui detector cu semiconductor) / *total detector dead layer (of a semiconductor detector)* / *zone morte totale (d'un semicteur)* / Regiune compusă din toate materialele insensibile ale sistemului de detectare pe care radiaţia trebuie să le traverseze pentru a atinge volumul util.

strat troposferic / *(tropospheric) layer* / *couche (troposphérique)* / Parte a atmosferei care prezintă caracteristici radioelectrice net diferite de cele ale atmosferei ambiante şi ale cărei dimensiuni orizontale sunt mult superioare celor verticale.

stratificat ⇐ laminat / *laminate* / *stratifié* / Produs fabricat din două sau mai multe straturi suprapuse din acelaşi material sau din materiale diferite, legate între ele cu o răşină termoreactivă.

stratopauză / *stratopause* / *stratopause* / Limita superioară a stratosferei.

stratosferă / *stratosphere* / *stratosphère* / Parte a atmosferei terestre situate deasupra troposferei până la o altitudine de ordinul a 50 km, în care temperatura se menţine constantă sau creşte uşor cu creşterea altitudinii.

strălucire ⇒ luminozitate

strălucire aparentă / *point brilliance* / *éclat apparent* / Mărime care intervine în observarea vizuală a unei surse de lumină, când un observator o observă în mod direct, de la o distanţă suficient de mare pentru a nu avea un diametru aparent apreciabil. Strălucirea aparentă se măsoară prin iluminarea produsă de sursă pe un plan ce trece prin pupila observatorului şi este normal la direcţia sursei.

străpungere (a unei joncţiuni invers polarizate) / *breakdown (of a reverse biased PN junction)* / *claquage (d'une jonction PN polarisée en inverse)* / Trecerea dintr-o stare de rezistenţă electrică mare într-o stare de rezistenţă electrică mult mai mică, la creşterea tensiunii inverse.

străpungere (a unui izolator) / *puncture (of an insulator)* / *perforation (d'un isolateur)* / Descărcare electrică disruptivă prin corpul izolant solid al izolatorului, care conduce la pierderea definitivă a rigidităţii dielectrice.

străpungere (electrică) / *(electric) breakdown* / *claquage (électrique)* / Proces determinat de un câmp electric suficient de intens, care transformă brusc, parţial sau total, un mediu izolant într-un mediu conductor.

străpungere (într-un tub cinescop) / *flashover (in a picture tube)* / *claquage (dans un tube à image)* / Descărcare necontrolată între două sau mai multe elemente oarecare ale tubului.

străpungere (prin efect) Zener (a unei joncţiuni PN) / *Zener breakdown (of a PN junction)* / *claquage par effet Zener (d'une jonction PN)* / Străpungere provocată de trecerea electronilor prin efect tunel din banda de valenţă în banda de conducţie sub influenţa unui câmp electric intens.

străpungere a unui redresor cu cristal / *burnout of a crystal rectifier* / *brûlure d'un redresseur à cristal* / Modificare a proprietăţilor unui redresor cu cristal ca urmare a unei suprasarcini de tensiune. Notă: Aceste modificări pot să apară imediat sau după câteva sute de ore de funcţionare.

străpungere disruptivă (într-un izolant) / *disruptive breakdown (in an insulant)* / *claquage disruptif (dans un isolant)* / O străpungere care. local şi (cel puţin în solide) ireversibil, distruge proprietăţile izolante ale materialului. Notă: Un fluid se poate regenera spontan după o străpungere disruptivă.

străpungere în avalanşă (a unei joncţiuni) / *avalanche breakdown (of a junction)* / *claquage par avalanche (d'une jonction)* / Străpungere provocată de multiplicarea cumulativă a purtătorilor de sar-

cină într-un semiconductor, sub acţiunea unui câmp electric intens care comunică purtătorilor de sarcină o energie suficientă pentru a crea noi perechi electron-gol.

străpungere termică (a unei joncţiuni *PN*) / *thermal breakdown (of a PN junction)* / *claquage par effet thérmique (d'une jonction PN)* / Străpungere provocată de generarea de purtători de sarcină liberi, datorată efectelor cumulative de interacţiune dintre creşterea disipaţiei de putere şi creşterea temperaturii joncţiunii.

strivire a capului / *head crash* / *écrasement de tête* / Contact accidental al unui cap magnetic cu un suport de date aflat în rotaţie.

structură / *structure* / *structure* / 1. Ansamblul relaţiilor dintre elementele unui sistem. 2. Modul în care părţile unei mulţimi concrete sau abstracte sunt intercorelate.

structură de interfaţă utilizator-reţea RNIS / *ISDN user-network interface structure* / *structure d'interface usager-réseau RNIS* / Numărul şi tipul canalelor de acces existente la o interfaţă utilizator-reţea a unei reţele digitale de servicii integrate.

structură de întârziere [tuburi electronice] / *slow-wave structure [with a phase velocity close to that of the electrons]* / *structure de retard* / Linie de transmisiune internă al cărei rol este de a ghida o undă electromagnetică la o viteză de fază apropiată de viteza electronilor fasciculului.

structură de întârziere cu revenire / *reentrant slow-wave structure* / *structure de retard rentrante* / Structură de întârziere închisă în ea însăşi, astfel încât să poată servi ca suport unei unde electromagnetice care recirculă.

structură de undă lentă / *slow-wave structure* / *structure à onde lente* / Structură periodică al cărei rol este de a ghida o undă electromagnetică cu o componentă a vitezei de fază în aceeaşi direcţie cu viteza electronilor din spaţiul de interacţiune. Această componentă a vitezei de fază, mult mai mică decât viteza luminii şi apropiată vitezei electronilor, permite interacţiunea dintre undă şi electroni.

structură elementară a unei reţele / *system pattern* / *structure élémentaire d'un réseau* / Dispunere constructivă a nodurilor unei reţele şi a legăturilor lor electrice, de exemplu linii electrice radiale, bucle cu sursă unică sau bucle cu surse distincte etc.

structură fizică (a unei baze de date) / *physical structure (of a database)* / *structure physique (d'une base de données)* / Descriere a unei baze de date din punctul de vedere al localizării fişierelor de date, al formatului fizic al înregistrărilor, al fişierelor index asociate etc. Notă: Structura fizică nu trebuie folosită pentru proiectarea de aplicaţii, întrucât acestea vor fi dependente de orice schimbare în structura bazei de date. De asemenea, structura fizică este în general diferită de modul în care proiectantul de aplicaţii şi utilizatorul final văd baza de date (schema conceptuală).

studiu cu trasorul radioactiv / *tracer study* / *étude avec traceur* / Utilizarea de substanţe marcate de nuclizi pentru studiul proceselor biologice, al reacţiilor chimice sau al fenomenelor fizice.

studiu de fezabilitate / *feasibility study* / *étude de faisabilité* / Studiu care vizează circumscrierea unei probleme şi analiza soluţiilor posibile pentru a evalua viabilitatea, costurile şi beneficiile acesteia.

studiu de oportunitate / *opportunity study* / *étude d'opportunité* / Studiu care permite examinarea unei probleme şi studierea eventualităţii rezolvării ei în timpul perioadei considerate.

studiu post-implementare a unui sistem ⇒ urmărire sistem

sub tensiune / *live* / *sous tension* / Calificativ referitor la un dispozitiv sau un circuit supus unei tensiuni electrice. Notă: În anumite situaţii, la atingerea unei

părți „sub tensiune" poate să apară un curent care depășește curentul de scurgere admisibil în condiții normale, fie între această parte și pământ, fie între această parte și o altă parte accesibilă a aceluiași echipament.

subadresare / *sub-addressing* / *sous-adressage* / Procesul prin care un utilizator chemător indică identitatea terminalului, a procesului sau a grupului de terminale dorit din grupul mai mare identificat printr-un număr de rețea.

subadresă (a unui terminal) / *sub-addresse (of a terminal)* / *sous-adresse (d'un terminal)* / Identitatea a unui terminal, a unui proces sau a unui grup de terminale dintr-un grup mai mare de astfel de terminale sau procese asociat unei interfețe utilizator-rețea.

subansamblu [în instrumentația nucleară] / *sub-assembly, 2[in nuclear instrumentation]* / *sous-ensemble [en instrumentation nucléaire]* / Parte a unui ansamblu de instrumentație nucleară, compusă din elemente funcționale, care realizează o funcție parțială. Exemplu: Într-un ansamblu de numărare a impulsurilor, părțile „detector" și „scală de numărare" reprezintă subansamble.

subansamblu (amovibil) / *sub-assembly, 1[removable]* / *sous-ensemble (amovible)* / Parte a unui ansamblu, compusă din elemente funcționale, care realizează o funcție parțială.

subansamblu de comandă și de control / *control sub-assembly* / *sous-ensemble de commande et de contrôle* / Subansamblu în care semnalele provenite din ansamblul de măsurare cu radiații ionizante sunt convertite pentru obținerea unei indicații sau a unor semnale de ieșire necesare acțiunilor de comandă și control.

subansamblu de detectare a radiațiilor / *radiation detection sub-assembly* / *sous-ensemble de détection de rayonnement* / Subansamblu destinat conversiei energiei radiațiilor ionizante într-un semnal normalizat, care transportă informațiile relative la mărimile fizice legate de acestea și furnizează semnalul pentru transmisiune către sistemele de măsură, ansamble și instrumente.

subansamblu electric de măsurare / *electrical measuring sub-assembly* / *sous-ensemble électrique de mesure* / Subansamblu care, prin intermediul unor dispozitive electrice sau electronice încorporate, servește prelucrării semnalelor electrice furnizate de capul de măsurare și furnizării de mărimi electrice cu valori convenabile pentru măsurare.

subarmonică / *sub-harmonic* / *sous-harmonique* / Mărime periodică a cărei frecvență este un submultiplu întreg al unei frecvențe de excitație.

subcadru / *sub-frame* / *sous-trame* / Număr fix de poziții temporale de canal neadiacente în interiorul unui cadru, al căror ansamblu este atribuit unui canal numeric cu debit numeric superior celui care permite o singură poziție temporală de canal.

subcanal / *sub-channel* / *sous-voie* / În multiplexarea cu repartiție în timp, canal de transmisiune a cărui cadență brută de transfer a caracterelor este un submultiplu al cadenței normale.

subcentru / *sub-centre* / *sous-centre* / Centru de comutație aservit unui grup de terminale și care concentrează traficul acestui grup către un centru mai important de care depinde pentru dirijarea întregului său trafic.

subconductor (al unui conductor principal) / *sub-conductor (of a main conductor)* / *sous-conducteur* / Conductor parcurs de o parte din curentul total al unei faze și care este o parte componentă a conductorului principal al fazei.

subconductor (al unui fascicul) / *subconductor (of a bundle)* / *sous-conducteur (d'un faisceau)* / Fiecare dintre conductoarele individuale ale unui fascicul de conductoare.

subcorodare / *undercut* / *gravure sous-jacente* / Șanț sau scobitură la marginea unui conductor apărute în urma corodării.

subeşantionare / *sub-(Nyquist) sampling* / *sous-échantillonage* / Eşantionare efectuată la o frecvenţă de eşantionare inferioară frecvenţei Nyquist.

subfascicul / *circuit subgroup* / *sous-faisceau* / Parte a unui trunchi de circuite constituit din circuite cu caracteristici similare ca, de exemplu, tipul de semnalizare sau modul de transmisiune.

subgrup / *sub-group* / *sous-groupe* / Ansamblu obţinut prin multiplexare prin diviziune în frecvenţă, format dintr-un număr fix de canale telefonice cu curenţi purtători egal cu un submultiplu al numărului de canale dintr-un grup primar, aceste canale ocupând benzi de frecvenţe contigue; ansamblul reprezintă, în mod normal, o etapă intermediară în formarea unui grup primar. Notă: Un subgrup poate fi uneori transmis fără formarea ulterioară a unui grup primar complet.

subinterval de frecvenţă / *frequency band* / *sous-gamme de fréquence* / Parte a intervalului de frecvenţă a unui generator de semnal în care reglajul frecvenţei poate fi efectuat în mod continuu sau pas cu pas.

sublimare / *sputtering* / *sublimation* / Evaporare catodică sub influenţa ionilor pozitivi.

submodulare ⇐ submodulaţie / *undermodulation* / *sous-modulation* / Situaţie în care vârfurile semnalului modulator rămân pe o durată lungă mult sub valoarea maximă permisă de sistemul de transmisiune sau de echipamentul considerat.

submodulaţie ⇒ submodulare

submultiplu al unei unităţi (de măsură) / *submultiple of an unit (of measurement)* / *sous-multiple d'une unité (de mesure)* / Unitate de măsură mai mică, formată pe baza unei unităţi date, conform unor convenţii de eşalonare. Exemplu: unul din submultiplii zecimali ai amperului (A) este miliamperul (mA).

subprogram ⇐ subrutină / *subroutine* / *sous-programme* / Secvenţă ordonată de instrucţiuni care poate fi utilizată într-unul sau mai multe puncte ale aceluiaşi program şi a cărui execuţie este lansată printr-un apel.

subprogram deschis / *open subroutine* / *sous-programme ouvert* / Subprogram din care trebuie inserat câte un exemplar în fiecare loc unde acesta este utilizat în programul pentru calculator.

subprogram închis / *closed subroutine* / *sous-programme fermé* / Subprogram pentru care este suficientă inserarea unui singur exemplar pentru a fi înglobat prin secvenţe de apelare într-unul sau mai multe locuri din programul pentru calculator.

subprogram recursiv ⇐ subrutină recursivă / *recursive subroutine* / *sous-programme récursif* / Subprogram care se poate apela pe el însuşi.

subprogram reentrant ⇐ subrutină reentrantă / *reentrant subroutine* / *sous-programme ré-entrant* / Subprogram a cărui execuţie poate fi relansată în orice moment, înaintea terminării unei execuţii anterioare a respectivului subprogram.

subpurtătoare / *sub-carrier* / *sous-porteuse* / Purtătoare modulată într-un proces intermediar care produce un semnal modulat utilizat ulterior, împreună cu alte semnale, la modulaţia unei alte purtătoare.

subrefracţie ⇒ infrarefracţie

subrepartitor / *cross-connection point* / *sous-répartiteur* / Dispozitiv al unei reţele locale de linii telefonice care permite conectarea unei linii de intrare la o linie de ieşire oarecare. Notă: Subrepartitoarele sunt considerate primare sau secundare în funcţie de forma şi de importanţa lor în reţea, fiind situate între repartitorul principal al centralei urbane şi un anumit număr de puncte de concentrare.

subreţea (de teledistribuţie) / *(cabled distribution) sub-system* / *sous-réseau (de télédistribution)* / Parte a unei reţele de teledistribuţie care serveşte un grup particular de utilizatori, sau care are caracteristici tehnice particulare.

subreţea de antenă / *antenna bay* / *baie d'antenne* / Subdiviziune de bază a unei antene reţea, care conţine în general toate elementele radiante alimentate de una din ramurile liniei de alimentare.

subrutină ⇒ subprogram

subrutină recursivă ⇒ subprogram recursiv

subrutină reentrantă ⇒ subprogram reentrant

subset de caractere / *character subset* / *jeu partiel (de caractères)* / Parte dintr-un set de caractere ce cuprinde toate caracterele care au o particularitate comună, definită.

subset de caractere alfabetic / *alphabetic character subset* / *jeu partiel (de caractères) alphabétique* / Subset de caractere care cuprinde litere şi care poate cuprinde şi caractere de comandă, caractere speciale şi caracterul spaţiu, dar nici o cifră.

subset de caractere alfanumeric / *alphanumeric character subset* / *jeu partiel (de caractères) alphanumérique* / Subset de caractere care cuprinde atât litere, cât şi cifre şi care poate cuprinde şi caractere de comandă, caractere speciale şi caracterul spaţiu.

subset de caractere numeric / *numeric character subset* / *jeu partiel (de caractères) numérique* / Subset de caractere care cuprinde cifre şi care poate cuprinde şi caractere de comandă, caractere speciale şi caracterul spaţiu, dar nici o literă.

subsistem de transport al mesajelor / *message transfer part* / *sous-système transport de messages* / Parte a unui sistem de semnalizare prin canal semafor care asigură transportul mesajelor de semnalizare conform exigenţelor tuturor utilizatorilor, îndeplinind şi alte funcţii esenţiale ca, de exemplu, procedurile de corectare a erorilor şi securitatea semnalizării.

subsistem utilizator / *user part* / *sous-système utilisateur* / Parte a unui sistem de semnalizare prin canal semafor atribuită permanent unui serviciu de telecomunicaţii particular.

substanţă / *substance* / *substance* / 1. Materia în stările în care are masa de repaus nenulă. Notă: Câmpul electromagnetic este distinct de substanţă, particulele asociate lui (fotonii) având masa de repaus nulă. 2. Specie de substanţă (în sensul 1) omogenă din punct de vedere al compoziţiei sale, cu molecule formate din aceleaşi elemente şi având aceeaşi structură.

substanţă absorbantă / *space-cloth* / *substance absorbante* / Substanţă care are proprietatea de a absorbi undele radioelectrice incidente.

substanţă adaptativă de indice / *index matching material* / *substance adaptatrice d'indice* / Substanţă, în general un lichid sau un ciment, al cărei indice de refracţie este aproape egal cu cel al miezului unei fibre optice şi care este destinat reducerii reflexiilor Fresnel pe o suprafaţă terminală a fibrei.

substanţă antiferomagnetică / *antiferromagnetic substance* / *substance antiferromagnétique* / Substanţă sau material în care fenomenul magnetic predominant este antiferomagnetismul. Notă: Un antiferomagnetic are o susceptivitate magnetică mică, pozitivă şi care creşte odată cu temperatura.

substanţă diamagnetică / *diamagnetic substance* / *substance diamagnétique* / Substanţă sau material în care fenomenul magnetic predominant este diamagnetismul. Notă: Un diamagnetic are o susceptivitate magnetică foarte mică (faţă de unitate) şi negativă.

substanţă emisivă ⇐ material emisiv / *emissive material* / *matière émissive* / Substanţă depusă pe un electrod metalic pentru a intensifica emisia de electroni.

substanţă ferimagnetică / *ferrimagnetic substance* / *substance ferrimagnétique* / Substanţă sau material în care fenomenul magnetic predominant este ferimagnetismul. Notă: La prima magnetizare are o

susceptivitate relativ mare, pozitivă și neliniară (dependentă de câmp).

substanță fluorescentă / *fluorescent material* / *substance fluorescente* / Substanță, în general, solidă, capabilă să producă fluorescență.

substanță giromagnetică ⇐ mediu giromagnetic / *gyromagnetic material* / *substance gyromagnétique* / Substanță sau mediu susceptibil de a prezenta efect giromagnetic. Notă: Proprietățile unei substanțe sau ale unui mediu giromagnetic prezintă un comportament caracteristic, descris printr-o permeabilitate tensorială.

substanță luminescentă / *phosphor [electroluminescent]* / *luminophore* / 1. Substanță, în general solidă, capabilă să producă electroluminescență. 2. Material luminescent.

substanță magnetică / *magnetic substance* / *substance magnétique* / Substanță a cărei proprietate electromagnetică caracteristică este aceea de a se magnetiza semnificativ sub acțiunea unui câmp magnetic exterior. Notă: În acest sens sunt substanțe magnetice numai cele feroși ferimagnetice. Toate substanțele sunt magnetizabile, dar (practic) prea slab în cazul para- sau diamagneticilor.

substanță magnetică anizotropă / *magnetically-anisotropic substance* / *substance magnétique anisotrope* / Substanță care prezintă o anizotropie magnetică.

substanță magnetică izotropă / *magnetically-isotropic substance* / *substance magnétique isotrope* / Substanță fără anizotropie magnetică practic semnificativă.

substanță optic activă / *optically active material* / *substance optiquement active* / Substanță care poate roti polarizarea unei unde optice cu polarizare liniară care o traversează, în jurul direcției sale de propagare. Notă: O substanță optic activă posedă indici de refracție diferiți pentru cele două polarizări circulare ortogonale.

substanță paramagnetică / *paramagnetic substance* / *substance paramagnétique* / Substanță sau material în care fenomenul magnetic predominant este paramagnetismul. Notă: Un paramagnetic are o susceptivitate magnetică mică, pozitivă, care scade atunci când crește temperatura.

substanță retroreflectorizantă / *retro-reflecting material* / *matière rétroréfléchissante* / Substanță care are încorporat un mare număr de elemente foarte mici care, acționând prin refracție sau prin reflexie, produc fenomenul de retroreflexie când apar la suprafață pe măsură ce substanța se uzează.

substanță termoluminescentă / *thermoluminescent material* / *substance thermoluminescente* / Substanță care prezintă proprietatea de termoluminescență.

substație de recuperare / *receptive substation* / *sous-station à récupération* / O substație la care energia electrică recuperată de la frânarea trenurilor poate fi retrimisă în rețeaua principală de alimentare.

substație de redresare / *rectifier substation* / *sous-station de redressement* / O substație la care curentul alternativ, în general trifazat, este convertit în curent continuu pentru a alimenta linia de contact.

substație de tracțiune / *(traction) substation* / *sous-station (de traction)* / Instalație destinată adaptării parametrilor energiei electrice (tensiune, curent etc.) primită din sistemul energetic, în scopul alimentării unei rețele electrice de tracțiune feroviară.

substație de transformare [în tracțiunea electrică] / *transformer substation [in electric traction]* / *sous-station de transformation [en traction électrique]* / O substație la care energia electrică a rețelei principale este transformată în tensiune de alimentare pentru linia de contact.

substație mobilă [în tracțiunea electrică] / *mobile substation [in electric traction]* / *sous-station mobile [en traction électrique]* / Substație montată pe un vehicul care poate fi deplasat pe o cale ferată sau

pe un drum, pentru alimentarea liniei de contact în locurile amenajate pentru racordarea liniei la reţeaua principală.

substrat ⇐ suport (pentru componente electrice sau electronice) / *substrate* / *substrat* / Material pe care sau în care sunt realizate elementele unui dispozitiv sau circuit.

substrat (al unui tranzistor cu efect de câmp cu joncţiune de poartă) / *substrate (of a junction-gate field-effect transistor)* / *substrat (d'un transistor à effet de champ à jonction de grille)* / Substrat semiconductor care conţine un canal, o sursă şi o drenă şi care poate avea un contact neredresor.

substrat (al unui tranzistor cu efect de câmp cu strat subţire) / *substrate (of a thin-film field-effect transistor)* / *substrat (d'un transistor à effet de champ en couche mince)* / Substrat izolant care susţine electrozii de sursă şi de drenă, stratul de poartă izolată şi stratul subţire de semiconductor.

subtensiune / *under-voltage, 1[with respect to rated values]* / *subtension [par rapport aux valeurs assignées]* / Tensiune a cărei valoare este inferioară celei mai mici valori nominale.

sudabilitate / *solderability* / *soudabilité* / Proprietatea unei suprafeţe ca aliajul de lipire topit să adere uşor la ea, în vederea realizării unei îmbinări prin lipirea corespunzătoare a două suprafeţe, într-un timp dat.

sudare a tuburilor prin inducţie / *induction tube welding* / *soudage des tubes par induction* / Sudare prin inducţie aplicată la fabricarea tuburilor.

sudare cu plasmă / *plasma welding* / *soudage au plasma* / Sudare într-un gaz inert, cu sau fără aport de metal, în care energia este furnizată de un jet de plasmă.

sudare electrică a materialelor plastice / *dielectric plastic welding* / *soudage électrique des plastiques* / Încălzire dielectrică destinată lipirii a două sau mai multe straturi de foi termoplastice prin aplicarea unui câmp electric alternativ de înaltă frecvenţă şi a unei presiuni.

sudare prin inducţie / *induction welding* / *soudage par induction* / Procedeu de asamblare a elementelor metalice prin încălzirea marginilor de asamblat până la punctul lor de topire prin intermediul încălzirii prin inducţie şi presarea ulterioară a acestora.

sudare prin ultrasunete / *ultrasonic welding* / *soudage par ultrasons* / Procedeu în care oscilaţii mecanice de mică amplitudine şi de frecvenţă din domeniul ultrasunetelor, asociate aplicării unei presiuni statice, permit asamblarea unor materiale la o temperatură mult inferioară punctului de topire al acestora.

sudare simultană / *mass soldering* / *soudage simultané* / Procedeu de sudare prin care mai multe legături (îmbinări) sunt realizate printr-o singură operaţie.

sufix [în semnalizarea în c.a.] / *suffix [in a.c. signalling]* / *suffixe [en signalisation en courant alternatif]* / Parte a unui semnal cu mai multe elemente transmisă imediat după prefix şi destinată reprezentării informaţiei de semnalizare.

suflaj magnetic / *magnetic blow-out* / *soufflage magnétique* / Modalitate de stingere a arcului electric prin acţiunea mecanică a unui câmp magnetic asupra arcului electric, care se comportă ca un conductor electric, situat într-un câmp magnetic.

suflu (al unui tub electronic) / *hiss (of an electronic tube)* / *souffle (d'un tube électronique)* / Zgomot al unui tub electronic ce se manifestă în gama de audiofrecvenţă şi are caracteristici subiective analoage unui sunet fluierat prelung.

suflu de microfon ⇒ zgomot de microfon

sulf coroziv / *corrosive sulphur* / *soufre corrosif* / Sulf liber şi compuşi corozivi ai sulfului detectaţi prin punerea cuprului în contact cu un izolant lichid, în condiţii standardizate.

sumator / *adder* / *additionneur* / Dispozitiv ale cărui date de ieşire reprezintă suma

numerelor reprezentate prin datele de intrare.

sumator analogic / *summer* / *sommateur* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este egală cu suma, sau cu o sumă ponderată, a două sau mai multe variabile analogice de intrare.

sumator cu trei intrări ⇒ (circuit) sumator complet

sumator fără propagarea cifrei de transport / *carry-save adder* / *additionneur sans propagation de retenue* / Sumator care conţine, pentru fiecare rang, trei intrări şi la ieşire o sumă şi o cifră de transport (report) şi care nu propagă el însuşi cifrele de transport în cursul aceluiaşi ciclu operaţional.

sumator paralel / *parallel adder* / *additionneur parallèle* / Sumator numeric în care adunarea se efectuează simultan asupra tuturor rangurilor cifrelor.

sumator serie / *serial adder* / *additionneur série* / Sumator numeric în care adunarea se efectuează prin adunarea rang după rang a cifrelor corespunzătoare operanzilor.

sumator-scăzător / *adder-subtracter* / *additionneur-soustracteur* / Dispozitiv care acţionează ca sumator sau ca scăzător, în funcţie de semnalul de comandă primit.

sumă / *sum* / *somme* / Număr sau cantitate care reprezintă rezultatul adunării a două sau mai multe numere sau cantităţi.

sumă de control / *checksum* / *somme de contrôle* / Valoare numerică rezultată în urma unui calcul efectuat asupra unui bloc de date. Suma de control este folosită în transmisii de date pentru a valida corectitudinea datelor transmise. Calculul sumei de control se bazează pe anumite polinoame, care garantează unicitatea sumei de control.

sumă numerică / *digital sum* / *somme numérique* / Sumă algebrică de valori reduse ale unei serii de elemente de semnal consecutive într-un semnal numeric multivalent uniform.

sumă (vectorială) / *(vector) sum* / *somme (vectorielle)* / Mărime vectorială ale cărui coordonate reprezintă fiecare suma coordonatelor corespunzătoare ale unor mărimi vectoriale date.

sunare / *ringing [call action]* / *sonnerie* / Acţiune prin care un post terminal chemat este informat că o tentativă de apel îi este destinată.

sunare [în telefonie] ⇐ apel (telefonic) / *ringing [in telephony]* / *sonnerie [en téléphonie]* / Acţiune prin care un post telefonic chemat este informat că îi este destinată o tentativă de apel. Notă: Termenul desemnează de asemenea transmisiunea pe linie a semnalului destinat acţionării receptorului de apel.

supapă cu catod lichid != tub redresor cu catod lichid

supapă cu semiconductoare ⇒ redresor cu semiconductoare

supapă electropneumatică / *magnet valve* / *électrovalve* / O valvă comandată electric care comandă un circuit de aer comprimat sau cu vid.

super-cheie / *superkey* / *super-clé* / Mulţime de atribute care include o cheie.

superluminescenţă / *superluminescence* / *superluminescence* / Emisia unei radiaţii electromagnetice prin amplificarea radiaţiei emisiei spontane într-un mediu amplificator, caracterizat prin îngustarea liniei spectrale şi printr-o anumită directivitate. Notă: Superluminescenţa se distinge de efectul laser prin absenţa reacţiei şi, în consecinţă, prin absenţa unor moduri de oscilaţie bine definite.

superorticon / *image orthicon* / *image orthicon* / Tub analizor cu transfer de imagine cu electroni lenţi în care imaginea electronică este păstrată în memorie şi explorată pe feţe opuse ale ţintei.

superrefracţie / *super-refraction* / *supra-réfraction* / Refracţie pentru care gradientul vertical al coindicelui este inferior gradientului normal al coindicelui.

supervizare ⇒ supraveghere

suport al bobinei polare ⇐ carcasă a bobinei polare / *field spool / armature de bobine de champ* / Piesă destinată susţinerii unei bobine polare concentrate. Notă: Această piesă poate fi din material izolant sau poate avea în componenţă o izolaţie.

suport al capului de bobină / *winding overhang support / support de tête de bobine* / Piesă care susţine capul de bobină. Notă: Această piesă poate fi din material izolant sau poate avea în componenţă o izolaţie.

suport al diagramei / *(recording) chart / support de diagramme* / Suport de înregistrare, în general de hârtie, care conţine în mod curent linii imprimate, cu sau fără cifre.

suport al diagramei de referinţă / *reference chart / support de diagramme de référence* / Suport al diagramei pentru determinarea erorilor aparatelor înregistratoare, ale cărei caracteristici (perforaţiile, amplasarea diviziunilor etc.) sunt conforme celor fixate de către constructor.

suport al elementului încălzitor / *heating element support / support d'élément chauffant* / Ansamblu care susţine elementele încălzitoare în interiorul camerei de încălzire.

suport al lagărului / *bearing pedestal / chaise de palier* / Piesă montată pe o placă de bază sau pe fundaţia maşinii pentru susţinerea unui lagăr.

suport al rolei de troleu / *trolley-shield / chape de trolley* / Suport al axului rolei de troleu.

suport (al unei linii aeriene) / *support, 1[of an overhead line] / support [de ligne aérienne]* / Dispozitiv destinat susţinerii, prin intermediul izolatoarelor, a ansamblului de conductoare al unei linii electrice aeriene.

suport al unei surse radioactive / *radioactive source backing / support de source radioactive* / Component pe care este aplicată o substanţă radioactivă, pentru constituirea unei surse radioactive.

suport (al unui cap radiogen) / *gantry / support (d'un tête radiogène)* / Într-un echipament de radioterapie, partea care susţine capul radiogen şi permite acestuia efectuarea unor posibile mişcări.

suport al unui contor / *meter frame / bâti d'un compteur* / Component al unui contor pe care sunt montate elementul motor, elementul indicator, magnetul pentru crearea cuplului de frânare şi, uneori, elementele de reglare.

suport al unui sistem ⇒ susţinere sistem

suport de capete de bobină în formă de pieptene ⇒ suport pieptene

suport de date / *data medium / support de données* / Suport material în care sau pe care este posibil să fie înregistrate date.

suport de electrod / *electrode support / support d'électrode* / Piesă care serveşte la menţinerea (pe loc) a unui electrod într-un tub electronic.

suport de electrod (de retopire) / *electrode stand / support d'électrode (de refusion)* / Component al echipamentului utilizat pentru topirea sub zgură electroconductoare, destinat ridicării şi coborârii electrodului de retopire.

suport de înregistrare / *recording medium [material] / support d'enregistrement* / Bandă, disc sau foaie de hârtie pe care se efectuează înregistrarea valorilor unei mărimi măsurate.

suport de înregistrare (a semnalelor) / *recording medium (of signals) / support d'enregistrement (de signaux)* / Support material adecvat înregistrării de semnale.

suport de troleu / *trolley-base / base de trolley* / Ansamblu de piese ce serveşte la montarea prăjinilor de troleu şi a arcurilor pe vehicul.

suport extern permanent / *permanent storage[medium] / support permanent* / Un mediu de stocare a informaţiei, care asigură păstrarea şi accesibilitatea informaţiei stocate pentru perioade lungi de timp. Note: În tehnica de calcul se

folosesc mediile magnetice (discuri şi benzi magnetice) pentru stocarea datelor pe perioade de câţiva ani, mediul magnetic tinzând să se demagnetizeze după mai mult de 5 sau 10 ani. În ultimii ani, s-a răspândit mult discul optic ca mediu de stocare a informaţiei, permiţând capacităţi mari de memorare şi perioade de stocare mai lungi, comparativ cu mediile magnetice. În perioada de început a calculatoarelor, au mai fost folosite ca medii de stocare permanentă banda perforată şi cartelele perforate.

suport flexibil / *flexible carrier* / *support souple* / Material nerigid care conţine elementele încălzitoare.

suport (izolant de conductoare active) / *support, 2[insulating device of live conductors]* / *support (isolant de conducteurs actifs)* / Dispozitiv izolant plasat între un conductor activ şi structura legată la pământ sau între conductoare principale. Notă: Sub acţiunea forţelor electromagnetice exercitate asupra conductoarelor, suportul aflat, într-o anumită poziţie poate fi solicitat de eforturi de încovoiere, de tracţiune şi/sau de compresiune.

suport (izolant) pentru bandă adezivă / *backing (material)* / *support (de ruban adhésif)* / Material izolant flexibil, care serveşte ca suport pentru un adeziv în scopul obţinerii unei benzi adezive.

suport (în tracţiunea electrică) / *support (in electric traction)* / *support (en traction électrique)* / Element destinat să suporte ansamblul conductoarelor şi al izolatoarelor unei linii aeriene de contact.

suport neînregistrat / *virgin medium* / *support vierge* / Suport de date pe care nu au fost înregistrate niciodată date.

suport (pentru componente electrice sau electronice) ⇒ substrat

suport pentru pacient / *patient support* / *support du patient* / Într-un echipament radiologic, component destinat a suporta pacientul în vederea poziţionării, menţinerii sau deplasării părţii de corp ce trebuie iradiată. Exemple: platoul mesei sau rezemătorul de braţ.

suport pieptene ⇐ suport de capete de bobină în formă de pieptene / *comb* / *peigne-support* / Parte a izolaţiei capului de bobină care are formă de pieptene.

suport portperii / *brush-holder supporting structure* / *support de porte-balais* / Subansamblu în care se montează portperiile şi se fixează una faţă de alta.

suport rigid / *fixed support* / *support rigide* / Suport care împiedică orice deplasare transversală a punctului de fixare al conductorului.

suport simplu / *simple support* / *support simple* / Suport care permite deplasarea punctului de fixare al conductorului.

suport telefonic / *telephone holder* / *support de téléphone* / Dispozitiv de susţinere a microreceptorului pe umăr, pentru a avea mâinile libere pe durata convorbirii.

suport vid / *empty medium* / *support vide* / Suport de date care nu conţine alte date decât reperele de referinţă.

supraconductivitate / *superconductivity* / *supraconductivité* / Proprietatea materialelor considerate că au, în condiţii adecvate, o rezistenţă nulă în curent continuu şi un diamagnetism perfect. Notă: Condiţiile adecvate privesc temperatura, câmpul magnetic şi densitatea curentului electric.

supraconductor / *superconductor* / *supraconducteur* / Material sau substanţă definită care, la temperaturi suficient de joase şi în câmpuri magnetice suficient de slabe, prezintă o rezistivitate strict nulă.

supraconductor / *superconducting* / *supraconducteur* / Calificativ referitor la un material sau o stare care prezintă supraconducţie.

supraconducţie / *superconductivity [phenomenon]* / *superconduction* / Ansamblu de fenomene electrice, magnetice, termice şi cuantice etc., care constituie manifestarea proprietăţii de supraconductivitate.

supracreştere, 1[fenomen] ⇒ supraoscilaţie

supracreştere, 2[mărime] ⇒ suprareglare

supracreştere a impulsului / *pulse overshoot* / *pointe d'impulsion* / Depăşire de scurtă durată a amplitudinii impulsului. A se vedea şi „ac (al unei forme de undă de impuls)".

supracreştere (a răspunsului la un semnal dreptunghiular) / *overshoot (of the response to a rectangular pulse)* / *dépassement (d'une réponse à une impulsion rectangulaire)* / Distorsiune a primei tranziţii a unui impuls sau a unei unde dreptunghiulare în cursul căreia valoarea depăşeşte amplitudinea palierului impulsului, exprimată în procente din amplitudinea impulsului.

supracreştere (a unei forme de undă de impuls) / *overshoot (of a pulse waveform)* / *dépassement (d'une forme d'onde d'impulsion)* / Neregularitate care succede unei tranziţii principale.

supracurent / *over-current [with respect to rated values]* / *surintensité* / Orice curent superior curentului nominal. În cazul conductoarelor, valoarea nominală coincide cu curentul admisibil.

supracurent tranzitoriu / *(current) surge* / *surintensité transitoire* / Perturbare care constă într-un curent tranzitoriu a cărui viteză de variaţie, este mare în raport cu viteza de variaţie normală a curentului în circuit.

supracursă (a unui ventil de comandă) / *overtravel (of a mechanical control valve)* / *surcourse (d'une vanne de commande)* / Deplasarea tijei organului de acţionare a vanei sau a arborelui dincolo de poziţia de închidere.

supradepunere / *overplate* / *surdépôt* / Depunere metalică urmărind forma unei imprimări conductoare sau a unei părţi din imprimarea conductoare realizată în prealabil.

supradirectivitate / *superdirectivity* / *superdirectivité* / Proprietatea unei antene cu directivitate mult superioară celei obţinute cu o iluminare uniformă a unei aperturi de aceleaşi dimensiuni cu ale antenei sau, în cazul unei antene reţea, cu o alimentare uniformă a elementelor sale. Notă: Cel mai frecvent supradirectivitatea nu poate fi obţinută decât dacă repartiţia câmpului în apertură sau cea a curenţilor prezintă variaţii de amplitudine şi de fază foarte mari pe distanţe foarte scurte raportate la lungimea de undă, ceea ce poate conduce la un randament extrem de scăzut şi la imposibilitatea realizării sale practice.

suprafaţă [mărime] ⇒ arie

suprafaţă a fasciculului de ieşire / *output beam area* / *surface du faisceau de sortie* / Suprafaţa fasciculului ultrasonic derivată din dimensiunile fasciculului de ieşire, exprimată în cm.

suprafaţă a pacientului / *patient surface* / *surface du patient* / În radiologie, suprafaţă prin care radiaţia penetrează în corpul pacientului.

suprafaţă a vârfului / *peak area* / *surface du pic* / Numărul total de impulsuri corespunzătoare unui vârf într-un spectru de amplitudine. Notă: Contribuţia datorată zgomotului de fond trebuie extrasă din spectru.

suprafaţă accesibilă / *accessible surface* / *surface accessible* / Suprafaţa unui echipament sau a uneia din părţile acestuia pe care o persoană o poate atinge cu uşurinţă sau accidental fără ajutorul unei scule.

suprafaţă activă a unui electrod / *active surface of an electrode* / *surface active d'un électrode* / Interfaţă între electrolit şi electrod unde are loc reacţia de electrod.

suprafaţă activă de emisie / *effective radiating area* / *surface active d'emission* / În cazul traductoarelor cu suprafaţă de emisiune circulară plană, suprafaţa cea mai apropiată de suprafaţa de emisiune multiplicată cu 1,11, măsurată în apropierea unui ecran acustic circular transmiţând 90 % din puterea ultrasonoră efectivă de ieşire, exprimată în cm.

suprafaţă cu aceeaşi fază ⇒ suprafaţă echifazică

suprafață de afișare / *display surface* / *surface d'affichage* / Într-un dispozitiv de afișare, suport pe care pot apărea imagini.

suprafață de amplitudine constantă ⇒ suprafață echiamplitudine

suprafață de captare ⇒ suprafață efectivă (a unei antene de recepție)

suprafață de comparație (a unui fotometru vizual) / *comparison surface (of a visual photometer)* / *plage de comparaison (d'un photomètre visuel)* / Suprafață a cărei luminozitate este comparată cu luminozitatea altei suprafețe.

suprafață de convergență / *convergence surface* / *surface de convergence* / Suprafață generată de punctul de intersecție al fasciculelor în timpul explorării.

suprafață de distribuție a intensității luminoase / *surface of (luminous) intensity distribution* / *surface de répartition de l'intensité (lumineuse)* / Loc geometric al extremității vectorilor din spațiu, având aceeași origine, lungimea fiecăruia fiind proporțională cu intensitatea luminoasă a sursei pe direcția corespunzătoare.

suprafață de explorare / *scanning field* / *champ exploré* / Suprafața totală efectiv explorată de spotul explorator, la extremitatea emițătoare sau la cea receptoare, pentru transmisiunea unei imagini prin fototelegrafie.

suprafață de fază constantă ⇒ suprafață echifazică

suprafață de intrare / *entrance surface* / *surface d'entrée* / În radiologie, suprafață, plană sau nu, prin care radiația penetrează într-un obiect iradiat, inclusiv în orice bol prezent.

suprafață de izoexpunere ⇐ suprafață echidoză de ionizare standard / *isoexposure surface* / *surface isoexposition* / Suprafață ale cărei puncte primesc în totalitate aceeași expunere.

suprafață de măsurare / *measuring area* / *surface de mesure* / Parte a ecranului în interiorul căreia măsurările se pot efectua cu precizia necesară. Notă: Suprafața de măsurare nu corespunde în mod necesar totalității suprafeței ecranului pe care se poate obține o imagine.

suprafață de măsurare efectivă (a unui material) / *effective measurement area (of a material)* / *aire effective de mesure (d'un matériau)* / Suprafața unui material dat situată pe linia de trecere de referință care furnizează o corelație optimă între semnalul de ieșire și variabila de măsurat, arie cuprinzând în mod normal între 65 % și 95 % din suprafața totală de măsurare.

suprafață de măsurare totală (a unui material) / *total measurement area (of a material)* / *aire totale de mesure (d'un matériau)* / Suprafață minimă a unui material dat situată pe linia de trecere de referință contribuind cu 100 % la semnalul de ieșire.

suprafață de memorie / *storage surface* / *surface de mémoire* / Strat izolant sau semiconductor pe care o rețea de sarcini este memorată și de unde poate fi extrasă o informație.

suprafață de precizie / *effective screen area* / *surface de précision* / Porțiune a suprafeței de măsurare în interiorul căreia măsurările se pot efectua cu o precizie specificată, în afara acesteia făcându-se face cu o precizie inferioară.

suprafață de radiație (a unei antene) / *radiation pattern, 4[surface]* / *surface (caractéristique) de rayonnement (d'une antenne)* / Suprafață descrisă de extremitatea unei raze vectoare a cărei normă este proporțională cu o funcție specificată de amplitudinea unei componente specificate a câmpului electromagnetic produs de o antenă la o distanță constantă în direcția razei vectoare. Notă: Cel mai frecvent se consideră suprafața de radiație în regiunea de câmp îndepărtat.

suprafață de referință / *reference surface* / *surface de référence* / Suprafață pe care este măsurată sau specificată iluminarea.

suprafață de referință (a unei fibre optice) / *reference surface (of an optical fibre)* / *surface de référence (d'une fibre*

optique) / Suprafață cilindrică a unei fibre optice care servește de referință pentru racordarea sa. Notă: Suprafața de referință este cel mai adesea suprafața exterioară a învelișului sau a învelișului primar, rareori suprafața exterioară a miezului.

suprafață de undă (electromagnetică) =! front al undei (electromagnetice) / *wavefront (of an electromagnetic wave)* / *surface d'onde (d'une onde électromagnétique)* / Suprafață echifazică comună tuturor componentelor vectorilor unei unde electromagnetice, dacă această suprafață există. Notă: Un front de undă este ortogonal în fiecare punct al său cu partea reală a vectorului de undă în acest punct.

suprafață echiamplitudine ⇐ suprafață de amplitudine constantă / *equi-amplitude surface* / *surface équiamplitude* / Ansamblul punctelor, dacă există, în care fiecare din vectorii unei unde electromegnetice sinusoidale progresive are o aceeași normă în același moment. Notă: Pentru o undă plană uniformă, o suprafață de amplitudine constantă este ortogonală în fiecare punct al său cu partea imaginară a vectorului de undă.

suprafață echidoză de ionizare standard ⇒ suprafață de izoexpunere

suprafață echifazică ⇐ suprafață de fază constantă ⇐ suprafață cu aceeași fază / *equiphase surface* / *surface équiphase* / Ansamblul punctelor în care o componentă specifică a unui vector al unei unde electromagnetice sinusoidale progresive are aceeași fază în același moment.

suprafață echivalentă / *effective surface* / *surface équivalente* / Suprafață imaginară pe care se presupune că sunt efectuate măsurările, utilizată pentru calcularea puterii acustice radiate de echipament.

suprafață efectivă (a unei antene de recepție) ⇐ suprafață de captare / *absorption cross-section* / *surface effective (d'une antenne de réception)* / Raportul dintre puterea maximă pe care o antenă de recepție adaptată la un receptor radioelectric dat o poate extrage dintr-o undă plană incidentă și densitatea de putere a undei radioelectrice.

suprafață efectivă de inducție a buclei de curent de comandă / *effective induction area of the control current loop* / *surface effective d'induction de la boucle du courant de commande* / Aria efectivă a buclei determinate de conductorii de curent de comandă și de traseul conductor relevant ce traversează placa dispozitivului (cu efect) Hall.

suprafață efectivă de inducție a buclei de ieșire / *effective induction area of the output loop* / *surface effective d'induction de la boucle de sortie* / Aria efectivă a buclei determinate de conductorii care ajung la terminalele Hall și de traseul conductor relevant care traversează placa dispozitivului (cu efect) Hall.

suprafață iradiată direct / *directly-irradiated area* / *surface directement irradiée* / Suprafață geometrică perpendiculară pe axa fasciculului de radiații și traversată de acestea, cu limita determinată de forma, de mărimea și de poziția sursei de radiații sau de dispozitive ca, de exemplu, conuri ori diafragme, utilizate pentru delimitarea fasciculului de radiații.

suprafață izodoză / *isodose surface* / *surface isodose* / Suprafață ale cărei puncte primesc în totalitate aceeași doză absorbită.

suprafață izotermă / *isothermal surface* / *surface isotherme* / Suprafață caracterizată într-un moment dat de aceeași temperatură în toate punctele ei.

suprafață lambertiană / *Lambertian surface* / *surface lambertienne* / Suprafață ideală pentru care radiația provenită de la această suprafață are o distribuție unghiulară conformă legii cosinusului a lui Lambert. Notă: Pentru o suprafață lambertiană, $M = \pi L$, unde M este emitanța energetică sau luminoasă, iar L luminanța energetică sau luminoasă.

suprafață nefinisată / *plate finish* / *état de surface brut de presse* / Stare a suprafeței

metalice a suportului izolant metalizat, fără să fi suferit nici un proces de finisare, după scoaterea lui din presă.

suprafață netedă ⇒ suprafață reflectantă

suprafață principală de radiație / *principal radiating surface* / *surface principale de rayonnement* / Suprafață imaginară care înconjoară transformatorul sau dispozitivul de răcire, de la care se presupune că radiază sunetul.

suprafață receptoare a imaginii radiologice / *X-ray image reception area* / *surface réceptrice d'image (radiologique)* / În radiologie, suprafața pe care este receptată imaginea radiologică.

suprafață reflectantă ⇐ suprafață netedă / *specular surface* / *surface lisse* / Suprafața de separare a două medii ale cărei dimensiuni sunt mari în raport cu lungimea de undă a unei unde incidente și ale cărei neregularități sunt suficient de mici pentru a produce o reflexie regulată.

suprafață reflectoare ⇒ reflector, 2[pentru unde radioelectrice]

suprafață retroreflectorizantă / *retro-reflecting surface* / *surface rétroréfléchissante* / Tip particular de substanță retroreflectorizantă în care micile elemente ce produc fenomenul de retroreflexie sunt dispuse numai la suprafață.

suprafață retroreflectorizantă efectivă / *effective reflex surface* / *plage lumineuse* / Parte a suprafeței unui dispozitiv catadioptric constituită din ansamblul unităților optice retroreflectorizante care apar sub formă continuă la distanțe normale de observație.

suprafață rugoasă / *rough surface* / *surface rugueuse* / Suprafață de separare dintre două medii, ale cărei dimensiuni sunt mari în raport cu lungimea de undă a unei unde incidente și ale cărei neregularități dispuse aleatoriu produc o reflexie difuză.

suprafață sensibilă (a unui detector de particule încărcate) / *sensitive area (of a charged particle detector)* / *surface sensible (d'un détecteur de particules chargées)* / Suprafață delimitată de linia dincolo de care lărgimea la semiînălțime a vârfului spectral datorat unui mic fascicul colimatat de particule grele încărcate monoenergetice atinge dublul valorii sale esențial constante. Notă: Pentru detectoare cu fereastră transparentă, suprafața sensibilă poate fi determinată cu o bună aproximație ca suprafața delimitată de linia dincolo de care curentul de ieșire al detectorului cu semiconductor obținut prin explorarea acestuia cu o mică sursă luminoasă descrește cu 10 % în raport cu valoarea sa esențial constantă.

suprafață utilă (a unei camere de încălzire) / *useful surface (of a heating chamber)* / *surface utile (d'une chambre de chauffe)* / Suprafață maximă care poate fi ocupată de încărcătură în camera de încălzire, în cursul unui procedeu termic.

suprafață utilă a unei surse de radiații / *emitting surface of a radiation source* / *surface émissive d'une source de rayonnement* / Parte a suprafeței unei surse care servește emisiunii radiației.

suprafață utilă (a unui detector) / *useful area, 1[of a counter tube]* / *surface utile, 1[d'un tube compteur]* / Parte a ferestrei unui detector cu descărcare în gaz prin care o particulă sau o cuantă incidentă ar putea pătrunde în volumul util.

suprafață utilă (a unui intensificator electrooptic de imagini radiologice) / *useful area, 2[of an electro-optical X-ray image intensifier]* / *surface utile, 2[d'un intensificateur électro-optique d'image radiologique]* / Într-un sistem de transfer al imaginii radiologice, suprafața de pe care, în condiții specificate, este transferată informația conținută în imaginea radiologică.

supraîncărcare ⇐ congestie / *blocking* / *encombrement* / Starea unui ansamblu de resurse în care o tentativă de angajare nu poate conduce la o angajare imediată. Notă: O supraîncărcare nu antrenează obligatoriu o tentativă de apel, dacă

comunicarea se poate stabili după un anumit timp prin utilizarea altor resurse.

supraîncărcare [în telegrafie] ⇒ congestionare [în telegrafie]

supraîncărcare de comunicaţie / *call congestion* / *encombrement d'appel* / Probabilitatea ca o tentativă de angajare pentru un ansamblu de resurse dat să nu se finalizeze într-o angajare imediată estimată într-un interval de timp specificat prin raportul dintre numărul de tentative de angajare nereuşite şi numărul total de tentative. Notă: Supraîncărcarea de comunicaţie se mai poate numi "probabilitate de pierdere".

supraîncărcare temporală / *time congestion* / *congestion temporelle* / Probabilitatea ca un ansamblu de resurse să nu conţină nici o resursă liberă estimată într-un interval de timp specificat de fracţiunea de timp pe durata căreia resursele sunt toate ocupate.

supraîncărcătură ⇒ suprasarcină excepţională

supramodulaţie / *overmodulation* / *surmodulation* / Situaţie în care anumite vârfuri ale semnalului modulator depăşesc valoarea maximă permisă de sistemul de transmisiune sau de echipamentul considerat. Notă: În modulaţia de amplitudine cu purtătoare completă, valoarea maximă corespunde unui factor de modulaţie de 100 %.

supraoscilaţie ⇐ depăşire ⇐ supracreştere, 1[fenomen] / *overshoot* / *suroscillation* / Fenomen tranzitoriu rezultat din variaţia bruscă a semnalului la intrarea unui diport şi caracterizat printr-o depăşire a valorilor semnalului de ieşire peste valoarea de regim permanent, în general urmată de o oscilaţie amortizată în jurul acestei valori.

supraoscilaţie tranzitorie / *transient overswing* / *suroscillation transitoire* / Deviaţia maximă a răspunsului în amplitudine la ieşirea unui dispozitiv în raport cu o funcţie treaptă a modulaţiei purtătoare de intrare.

(a) supraperfora / *(to) overpunch* / *surperforer* / A adăuga perforaţii într-o coloană a unei cartele perforate sau într-un rând de bandă, care mai conţine şi alte perforaţii.

supraperforaţie ⇒ perforaţie de zonă

(a) suprapune / *(to) overlay* / *recouvrir* / În execuţia unui program pentru calculator, a încărca un segmant al unui program pentru calculator într-o zonă de memorie ocupată până atunci cu părţi din programul pentru calculator care nu sunt necesare momentan.

suprapunere [în fototelegrafie] / *overlap [in facsimile]* / *chevauchement [en télécopie]* / Defect al unei reproduceri prin fototelegrafie datorat faptului că lărgimea liniei de explorare este superioară pasului de explorare, sau că acesta este neregulat.

suprapunere (într-un ansamblu de numărare) / *pile-up (in a counting assembly)* / *empilement (dans un ensemble de comptage)* / Fenomen prin care apariţia unui impuls pe trena impulsului precedent produce o indicare incorectă a amplitudinii impulsului. Notă: Fenomenul de suprapunere poate de asemenea împiedica separarea impulsurilor.

supraregenerare / *breeding* / *surgénération* / Conversie în care raportul de conversie este mai mare ca unitatea.

suprareglare ⇐ supracreştere, 2[mărime] ⇐ factor de supracreştere / *overshoot [quantity]* / *taux de dépassement* / Pentru un răspuns la treaptă, deviaţia maximă tranzitorie peste valoarea finală în regim permanent a mărimii de ieşire, exprimată în procente din diferenţa între valoarea finală şi cea iniţială a regimului permanent.

suprasarcină, 1[condiţii de funcţionare] / *overload, [operating conditions]* / *surcharge, [conditions de fonctionnement]* / Condiţii de funcţionare ale unui circuit electric nedefectuos care provoacă o supraîncărcare.

suprasarcină, 2[exces de putere] / *overload, [excess of power]* / *surcharge, [excédent de puissance fournie]* /

Excedent al sarcinii reale în raport cu sarcina nominală. Notă: Termenul *suprasarcină* nu trebuie folosit ca sinonim pentru *supracurent.*

suprasarcină (a domeniului de măsurare) / *overrange* / *dépassement de l'étendue de mesure* / Stare a unui sistem sau a unui element în care valoarea semnalului de intrare depăşeşte valoarea maximă a domeniului de măsurare sau este inferioară valorii minime a acestuia.

suprasarcină excepţională / *exceptional overload* / *surcharge exceptionnelle* / Supraîncărcare superioară supraîncărcării normale şi a cărei adăugare la sarcină impune o reducere a vitezei medii.

suprasarcină excepţională (a unui vehicul automotor sau a unui element automotor) / *exceptional overload (of a motor vehicle or motor unit)* / *surcharge exceptionnelle (d'un véhicule automoteur ou d'un élément automoteur)* / Greutatea totală a pasagerilor şi a bagajelor ce poate fi adăugată sarcinii utile efective şi de care trebuie să se ţină cont la proiectarea vehiculului sau elementului automotor. Adăugarea unei suprasarcini excepţionale este urmată întotdeauna de reducerea vitezei medii.

suprasarcină normală / *normal overload* / *surcharge normale* / Sarcină care poate fi adăugată sarcinii normale, în condiţiile şi sub rezervele prevăzute de regulamentele în vigoare.

suprasarcină termică cu variaţie lentă / *thermal overload with slow variation* / *surcharge thermique à évolution lente* / Creştere lentă a temperaturii unei maşini electrice rotative peste temperatura normală de serviciu. Evoluţia temperaturii unei părţi protejate a maşinii este suficient de lentă pentru ca temperatura detectorului sau a protectorului termic să poată urmări, fără întârziere apreciabilă, evoluţia temperaturii acestei părţi protejate. Notă: Suprasarcina termică cu variaţie lentă poate avea la origine, de exemplu, defecte de ventilaţie sau ale sistemului de ventilaţie (obturarea parţială a conductelor de ventilaţie, praful sau sedimentele depuse pe înfăşurări sau pe nervurile de răcire ale carcasei), o creştere excesivă a temperaturii ambiante sau a fluidului de răcire, o suprasarcină de origine mecanică cu creştere lentă, o scădere a tensiunii sau o supratensiune prelungită în alimentarea maşinii, un serviciu prea intensiv impus unei maşini cu serviciu intermitent etc.

suprasarcină termică cu variaţie rapidă / *thermal overload with rapid variation* / *surcharge thermique à évolution rapide* / Creşterea rapidă a temperaturii peste temperatura normală de serviciu a unei maşini electrice rotative. Creşterea temperaturii unei părţi protejate a maşinii poate fi prea rapidă pentru ca temperatura detectorului sau a protectorului termic să poată urmări fără întârziere evoluţia temperaturii acestei părţi protejate, putând rezulta o diferenţă importantă de temperatură între detectorul sau protectorul termic şi partea protejată. Notă: Suprasarcina termică cu variaţie rapidă poate avea ca origine, de exemplu: calarea maşinii sau, în anumite circumstanţe, ruptura unei faze, o pornire în condiţii anormale (inerţie prea mare, tensiune prea slabă, cuplu rezistent anormal de ridicat) etc.

suprascriere / *overwriting* / *surinscription* / Nivel de scriere superior celui ce produce saturaţia de scriere.

supratensiune, 1[în sens general] / *overvoltage, 1[general meaning]* / *surtension, 1[au sens général]* / Tensiune anormală între două puncte ale unei instalaţii electrice, care este superioară valorii celei mai ridicate care poate exista între ele în serviciu normal.

supratensiune 2[cu privire la valorile nominale] / *over-voltage, 2[with respect to rated values]* / *surtension, 2[par rapport aux valeurs assignées]* / Tensiune a cărui valoare depăşeşte cea mai mare valoare nominală.

supratensiune (a unui detector Geiger-Müller) / *overvoltage (of a Geiger-Müller*

counter tube) / surtension (d'un tube compteur de Geiger-Müller) / Diferența dintre tensiunea de funcționare și pragul Geiger-Müller.

supratensiune (într-un sistem electroenergetic) / *overvoltage (in a system) / surtension (dans un réseau)* / Orice tensiune între un conductor de fază și pământ sau între două conductoare de fază, a cărei valoare de vârf depășește valoarea de vârf corespunzătoare a tensiunii celei mai ridicate pentru echipament.

supratensiune (într-un tub cu câmpuri încrucișate) / *over-voltage (in a crossed-field tube) / tension excédentaire de faisceau* / Diferența dintre tensiunea de funcționare și tensiunea de sincronism, frecvent exprimată în procente din tensiunea de sincronism.

supratensiune de comutare / *switching overvoltage / surtension de (type) manoeuvre* / Supratensiune tranzitorie a cărei formă poate fi asimilată, din punctul de vedere al coordonării izolației, cu cea a tensiunii de impuls de comutare standard.

supratensiune de natură atmosferică / *lightning overvoltage / surtension de (type) foudre* / Supratensiune tranzitorie a cărei formă poate fi asimilată, din punctul de vedere al coordonării izolației, cu cea a tensiunii de impuls de trăsnet standard.

supratensiune de rezonanță / *resonant overvoltage / surtension de résonance* / Supratensiune care rezultă în urma unei oscilații de rezonanță întreținute în cadrul sistemului de alimentare.

supratensiune electrostatică / *static overvoltage / surtension statique* / Supratensiune datorată unei sarcini electrice remanente a unui conductor sau a unei instalații electrice izolate.

supratensiune externă / *external overvoltage / surtension externe* / Supratensiune, temporară sau tranzitorie, care poate apărea în sistemele electrice ca rezultat al unei descărcări electrice atmosferice sau al unui fenomen de inducție electromagnetică.

supratensiune internă / *internal overvoltage / surtension interne* / Supratensiune, temporară sau tranzitorie, care poate apărea în sistemele electrice ca rezultat al unei manevre de comutație sau al unui defect în însuși sistemul electroenergetic.

supratensiune temporară / *temporary overvoltage / surtension temporaire* / Supratensiune oscilatorie de frecvență industrială care apare într-un punct dat al rețelei, de durată relativ lungă și care nu este amortizată sau slab amortizată.

supratensiune tranzitorie / *transient overvoltage / surtension transitoire* / Supratensiune de scurtă durată, oscilatorie sau nu, în general puternic amortizată, care nu depășește câteva milisecunde.

supraveghere ⇐ control ⇐ supervizare / *monitoring / surveillance* / Ansamblul operațiilor manuale sau automate destinate observării stării unei entități. Notă: Supravegherea automată a unei entități poate fi efectuată în interiorul sau în exteriorul acesteia.

supraveghere [în telecomunicații] / *supervision [in telecommunication] / supervision [en telecommunication]* / Funcție care constă în indicarea și comanda stării unei comunicații, al unui sistem sau a unei rețele.

supraveghere a fiabilității și a mentenabilității / *reliability and maintainability surveillance / surveillance de la fiabilité et de la maintenabilité* / Observare continuă a situației procedurilor, metodelor, condițiilor, produselor, proceselor și serviciilor împreună cu analiza datelor înregistrate, în vederea verificării dacă exigențele de fiabilitate și mentenabilitate sunt satisfăcute.

supraveghere a mediului ambiant / *environmental monitoring / surveillance de l'environnement* / Măsurarea continuă, periodică sau specială, a mărimilor de radiație ca, de exemplu, a echivalentului dozei, a debitul echivalentului dozei, a dozei absorbite, a debitului dozei absor-

bite etc., cu ajutorul dozimetrelor, al debitmetrelor de doză ambientală sau de contaminare radioactivă a unei zone, a unei construcții sau a unui echipament.

supraveghere (a unui sistem) ⇐ control (al unui sistem) / *monitoring (of a system)* / *contrôle, 2[d'un système]* / Observarea funcționării unui sistem sau a unei părți a acestuia în vederea asigurării funcționării sale corecte, prin detectarea cazurilor de funcționare incorectă și pe calea măsurării unor mărimi ale sistemului și a comparării lor cu valorile prescrise.

supraveghere contra radiațiilor ⇒ (serviciu de) protecție contra radiațiilor

supraveghere individuală / *personal dosimetric monitoring* / *surveillance dosimétrique individuelle* / Determinarea contaminării radioactive interne sau externe a corpului, prin măsurarea radiațiilor emise de acesta sau de aerul expirat, de excreții sau de îmbrăcăminte și măsurarea expunerilor externe cu ajutorul dozimetrelor personale.

supraveghere locală / *site monitoring* / *surveillance locale* / Măsurare permanentă sau periodică a debitului dozei ambiante.

supraveghere (pentru radioprotecție) ⇐ supraveghere (pentru radioprotecție) / *monitoring (for radiation protection)* / *surveillance (de radioprotection)* / Procedură continuă de colectare și evaluare a informațiilor, inclusiv a măsurătorilor, având ca obiect determinarea eficienței metodelor și mijloacelor de protecție contra radiațiilor.

supresor de ecou / *echo suppressor* / *suppresseur d'écho* / Dispozitiv plasat într-un circuit de telecomunicații pentru efectuarea unei suprimări a ecoului.

supresor de ecou complet / *full echo suppressor* / *suppresseur d'écho complet* / Supresor de ecou în care semnalele vocale transmise pe fiecare din rutele de transmisiune comandă introducerea unei atenuări importante în altă rută.

supresor de ecou cu acțiune continuă / *valve-type echo suppressor* / *suppresseur d'écho à action continue* / Supresor de ecou care inserează, în canalul de transmisiune care trebuie blocat, o atenuare variabilă progresiv de la zero la o valoare maximă egală sau superioară atenuării de blocare.

supresor de ecou cu acțiune discontinuă / *relay-type echo suppressor* / *suppresseur d'écho à action discontinue* / Supresor de ecou care inserează brusc, în canalul de transmisiune care trebuie blocat, o atenuare determinată, egală sau superioară atenuării de blocare.

supresor de reacție / *singing suppressor* / *suppresseur de réaction* / Dispozitiv comandat de semnale vocale care, în repaus, inserează o atenuare pe una sau pe ambele canale de transmisiune asociate al căror ansamblu este supus unor oscilații interne spontane și care, în funcționare, suprimă atenuarea pe primul canal și inserează sau menține atenuarea pe cel de-al doilea canal, asigurând de asemenea reducerea sau eliminarea ecoului.

supresor de șoc acustic [în telefonie] / *acoustic shock suppressor [in telephony]* / *antichoc [en téléphonie]* / Dispozitiv asociat unui post telefonic utilizat pentru a împiedica șocurile acustice, limitând superior tensiunea electrică instantanee aplicată receptorului telefonic.

supresor de undă inversă / *inverse suppressor* / *limitateur d'onde inverse* / Redresor inserat în circuitul primar al unui transformator asociat unui tub autoredresor, destinat diminuării tensiunii inverse.

suprimare a ecoului / *echo suppression* / *suppression d'écho* / Metodă de protecție contra ecourilor realizată prin introducerea unei atenuări în ruta sau rutele de transmisiune, sub comanda semnalului vocal transmis.

suprimare a intermodulației / *intermodulation rejection* / *réjection d'intermo-*

dulation / Diferența în dB dintre nivelul a două semnale de intrare de amplitudine egală care formează un produs de intermodulație pentru o sensibilitate dată și nivelul sensibilității.

suprimare (a unui spot) / *blanking (of a picture signal)* / *suppression (du faisceau)* / Anulare a semnalului de imagine în timpul impulsului de sincronizare și puțin timp înainte și după acesta. Notă: În intervalul de suprimare, sistemul de dirijare a spotului revine la începutul unei noi linii sau al unui nou semicadru, fără ca spotul să fie vizibil.

suprimare a zerourilor / *zero suppression* / *suppression des zéros* / Eliminare a zerourilor nesemnificative dintr-un numeral.

suprimare de cifre / *digit deletion* / *suppression de chiffres* / Eliminarea parțială a adresei în cursul prelucrării apelului.

suprimare progresivă a unui semnal radio sau de televiziune ⇒ scădere treptată a amplitudinii unui semnal radio sau de televiziune

surplombă / *overhang* / *surplomb* / Totalitatea excrescențelor și a subcorodărilor, sau a excrescențelor în absența subcorodărilor.

sursă [de energie] → sursă de energie electrică

sursă a datelor / *data source* / *source des données* / În cazul unui transfer de date, desemnează locul (nodul, calculatorul) de unde vin datele.

sursă a mărimilor de alimentare de ieșire / *source for output energizing quantities* / *source des grandeurs d'alimentation de sortie* / În structura echipamentului de încercare de anduranță a contactelor, alimentare care include dispozitivele de stabilizare în cadrul limitelor date de tensiune și impedanță și dispozitivele de protecție, de exemplu, fuzibile etc. pentru alimentarea sarcinilor.

sursă a mărimilor de alimentare de intrare / *source for input energizing quantities* / *source des grandeurs d'alimentation d'entrée* / În structura echipamentului de încercare de anduranță a contactelor, alimentare care include dispozitivele de stabilizare în cadrul limitelor date de tensiune și impedanță și dispozitivele de protecție, de exemplu, fuzibile etc. pentru alimentarea de intrare a releelor.

sursă (a unui tranzistor cu efect de câmp) / *source (of a field-effect transistor)* / *source (d'un transistor à effet de champ)* / Regiune de la care purtătorii majoritari circulă spre canal.

sursă bifazată (de tensiune) / *two-phase (voltage) source* / *source (de tension) biphasée* / Sursă polifazată care furnizează două tensiuni alternative.

sursă Cutler / *Cutler feed* / *source Cutler* / Element activ constituit din două fante de radiație situate de o parte și de alta a unei linii de alimentare axiale.

sursă de alimentare / *power source* / *source d'alimentation* / Sursă primară (în general, rețea de curent alternativ) care furnizează energia către un sistem. Notă: În cazul sistemelor de comandă de proces, sursa permite unui element al acestui sistem să producă semnale de curent continuu furnizându-i puterea de curent continuu necesară.

sursă de alimentare de substituire / *substitute power supply* / *alimentation de substitution* / Sursă de alimentare destinată utilizării în locul alimentării cu baterie a unui aparat.

sursă de alimentare flotantă / *floating power supply* / *alimentation flottante* / Sursă de alimentare izolată electric de orice circuit comun.

sursă de alimentare stabilizată (pentru măsurări) / *stabilized supply (apparatus) (for measuring purposes)* / *alimentation stabilisée (à usage de mesure)* / Sursa de alimentare la care una sau mai multe mărimi de ieșire rămân între limite specifice când condițiile de utilizare, inclusiv sarcina și mărimile de influență, se modifică între limite specificate.

sursă de alimentare (utilizată pentru măsurare) / *supply apparatus (for measuring*

purposes) / appareil d'alimentation (a usage de mesure) / Aparat care primește energie de la o sursă de alimentare electrică, în general de la rețea, distribuind-o sub o formă modificată unuia sau mai multor aparate de măsurat.

sursă de curent (independentă) / *(independent) current source / source de courant (indépendante)* / Element activ care poate fi reprezentat printr-o sursă ideală de curent, independentă de orice curent sau tensiune din circuit, în paralel cu un element pasiv de circuit.

sursă de curent armonic / *source of harmonic current / source de courant harmonique* / Orice element care face parte din sistemul de alimentare cu energie electrică sau din instalațiile racordate la acesta și care, datorită impedanțelor și admitanțelor neliniare, provoacă o distorsiune armonică a undei de curent.

sursă de curent comandată / *controlled current source / source de courant dépendante* / Sursă al cărei curent depinde de o altă tensiune sau de un alt curent din circuit.

sursă de curent constant / *constant-current source / source de courant constant* / Sursă de curent în care dublarea impedanței de sarcină nu produce modificarea valorii măsurate a curentului, în limitele permise ale erorii de măsurare. Notă: Definiția are un sens practic, deoarece în cazul ideal, o sursă de curent constant este independentă de impedanța de sarcină.

sursă de date / *data source / source de données* / Dispozitiv care furnizează datele introduse într-o legătură de date.

sursă de energie electrică / *source of electrical energy / source d'énergie électrique* / Sursă de energie sub formă electrică, conectată la bornele de alimentare ale unui circuit sau echipament.

sursă de impedanță specificată / *specified impedance source / source d'impédance spécifiée* / Circuit de ieșire al cărui circuit echivalent ideal constă într-un generator de tensiune (curent) ideal conectat în serie (paralel) cu o rezistență (conductanță) ideală și conceput pentru a furniza energie electrică unei impedanțe rezistive (admitanțe conductive) exterioare egală cu rezistența în serie (conductanța în paralel) ideală.

sursă de înaltă impedanță / *high impedance source / source à haute impédance* / Circuit de ieșire al cărui circuit echivalent ideal constă dintr-un generator de curent ideal conectat în paralel cu o conductanță ideală și conceput pentru a furniza energie electrică unei admitanțe conductive exterioare mare în raport cu conductanța paralelă ideală.

sursă de încercare / *checking source / source d'essai* / Sursă radioactivă utilizată pentru verificarea funcționării normale a aparatelor de măsurat. Notă: Sursa plasată la o distanță dată față de detector furnizează o indicație stabilă și reproductibilă.

sursă de joasă impedanță / *low impedance source / source à basse impédance* / Circuit de ieșire al cărui circuit echivalent ideal constă dintr-un generator de tensiune ideală conectat în serie cu o rezistență ideală și conceput pentru a furniza energie electrică unei impedanțe rezistive mare în raport cu rezistența serie ideală.

sursă de mesaje / *message source / source de messages* / Parte a unui ansamblu de comunicații de unde se consideră că provin mesajele.

sursă de mesaje staționară / *stationary message source / source de messages stationnaire* / Sursă de mesaje pentru care fiecare mesaj are o probabilitate de realizare independentă de momentul acestei realizări.

sursă de radiație (ionizantă) ⇐ corp radiant / *radiation source [ionizing radiation] / source de rayonnement (ionisant)* / Echipament, parte a unui echipament sau substanță care emite sau este capabilă de a emite radiații ionizante.

sursă de radiații industrială / *industrial radiation source / source de rayonnement*

industrielle / Instalaţie pentru iradierea diferitelor substanţe cu radiaţii ionizante provenind de la surse foarte radioactive.

sursă de radiaţii infraroşii cu lampă / *infrared lamp radiator* / *radiateur infrarouge à lampe* / Sursă de radiaţii infraroşii la care emiţătorul este închis într-un recipient de sticlă.

sursă de radiaţii X / *X-ray emitter* / *source de rayons X* / Material sau dispozitiv emiţător de raze X. Notă: În afara generatoarelor radiologice, surse de raze X sunt de asemenea corpurile difuzante ca şi, în anumite condiţii, redresoarele, osciloscoapele, intensificatoarele de imagine, microscoapele electronice, magnetroanele, tuburile de televiziune şi alte dispozitive asemănătoare.

sursă de referinţă / *reference source* / *source de référence* / Sursă radioactivă etalon secundară utilizată pentru etalonarea aparatelor de măsurare.

sursă de tensiune armonică / *source of harmonic voltage* / *source de tension harmonique* / Orice element care face parte din sistemul de alimentare cu energie electrică sau din instalaţiile racordate la acesta şi care conţine una sau mai multe tensiuni electromotoare ale căror frecvenţe sunt multiplu al frecvenţei industriale a sistemului.

sursă de tensiune comandată / *controlled voltage source* / *source de tension dépendante* / Sursă a cărui tensiune este o funcţie de altă tensiune sau de alt curent al circuitului.

sursă de tensiune constantă / *constant-voltage source* / *source de tension constante* / Sursă de tensiune în care divizarea la doi a impedanţei de sarcină nu produce modificarea valorii măsurate a tensiunii, în limitele permise ale erorii de măsurare. Notă: Definiţia are un sens practic deoarece, în cazul ideal, o sursă de tensiune constantă este independentă de impedanţa de sarcină

sursă de tensiune (independentă) / *(independent) voltage source* / *source de tension (indépendante)* / Element activ de circuit care poate fi reprezentat printr-o sursă ideală de tensiune, independentă de orice curent sau tensiune din circuit, în serie cu un element pasiv de circuit.

sursă de tensiune *m*-fazată / *m-phase (voltage) source* / *source (de tension) m-phasée* / Sursă polifazată care furnizează *m* tensiuni alternative.

sursă (de tensiune) polifazată / *polyphase (voltage) source* / *source (de tension) polyphasée* / Sursă care furnizează ansamblu de mai multe tensiuni alternative, de aceeaşi frecvenţă, dar care diferă în mod normal unele de altele printr-o întârziere constantă; în general, amplitudinile şi formele lor de undă sunt aceleaşi.

sursă (de tensiune) polifazată simetrică / *symmetrical polyphase (voltage) source* / *source (de tension) polyphasée symétrique* / Sursă polifazată ale cărei *m* tensiuni alternative cu aceeaşi formă de undă şi aceeaşi amplitudine prezintă întârzieri succesive, egale cu acelaşi multiplu întreg al fracţiei k/m din perioadă. Notă: Mulţimea de *m* tensiuni a unei surse polifazate simetrice este reprezentată de: $u_i(t) = u(t + (1 - i)(kT)/m)$, $i = 1, 2..., m$. Aici k e un număr întreg, deobicei egal cu 1.

sursă (de tensiune) tetrafazată / *4-phase (voltage) source* / *source (de tension) tetraphasée* / Sursă polifazată care furnizează patru tensiuni alternative.

sursă (de tensiune) trifazată / *three-phase (voltage) source* / *source (de tension) triphasée* / Sursă polifazată care furnizează trei tensiuni alternative.

sursă deschisă nedispersivă / *non-dispersible unsealed source* / *source non scellée non dispersive* / Sursă radioactivă neecranată, cu dimensiuni stabilite între limite determinate şi astfel concepută încât materialele radioactive să nu poată fi dispersate în exteriorul acestor limite, în condiţii normale de utilizare.

sursă difazată (în cvadratură) / *quarter-phase (voltage) source* / *source (de*

tension) diphasée / Sursă polifazată care furnizează două tensiuni de aceeaşi amplitudine, retardarea uneia faţă de cealaltă, fiind egală cu un sfert de perioadă.

sursă electrică internă / *internal electrical power source* / *source électrique interne* / Sursă de energie electrică înglobată în echipament destinată acumulării sau producerii energiei electrice necesare şi suficiente funcţionării echipamentului.

sursă electroluminescentă / *electroluminescent source* / *source électroluminescente* / Sursă luminoasă în care lumina este produsă prin electroluminescenţă.

sursă etalon ⇒ sursă radioactivă de referinţă

sursă ideală de curent / *ideal current source* / *source idéale de courant* / Element activ care furnizează un curent independent de tensiunea la borne.

sursă ideală de tensiune / *ideal voltage source* / *source idéale de tension* / Element activ care furnizează o tensiune la borne independentă de curentul care îl parcurge.

sursă închisă de radiaţii (nucleare) ⇐ sursă radioactivă etanşă / *sealed source* / *source scellée* / Sursă de radiaţii închisă ermetic într-un container sau într-un înveliş etanş, care trebuie să fie îndeajuns de rezistente pentru a împiedica contactul personalului cu materialul radioactiv sau împrăştierea acestuia, în condiţiile de utilizare sau de uzură pentru care au fost concepute.

sursă lambertiană / *Lambertian radiator* / *source lambertienne* / Sursă ideală pentru care radiaţia provenită de la suprafaţa sa are o repartiţie unghiulară în conformitate cu legea lui Lambert.

sursă monoenergetică (de radiaţii ionizante) / *monoenergetic source (of ionizing radiation)* / *source monoénergétique (de rayonnement)* / Sursă care emite o radiaţie ionizantă având în esenţă o singură energie.

sursă monofazată (de tensiune) / *single-phase (voltage) source* / *source (de tension) monophasée* / 1. Sursă care furnizează o singură tensiune alternativă. 2. Prin extensie, un ansamblu de surse de tensiuni alternative, ale căror valori instantanee sunt într-un raport constant.

sursă polifazată / *polyphase source* / *source polyphasée* / Element de circuit polifazat în care fiecare ramură conţine o sursă.

sursă polifazată echilibrată / *balanced polyphase source* / *source polyphasée équilibrée* / În regim sinusoidal, sursă polifazată în care fazorii surselor, adiţionate în ordinea secvenţelor fazelor, formează un poligon regulat cu m laturi.

sursă primară de lumină / *primary light source* / *source primaire de lumière* / Suprafaţă sau obiect ce emite lumină produsă printr-o transformare de energie.

sursă punctiformă [de radiaţie] / *point source [of radiation]* / *source ponctuelle [de rayonnement]* / Sursă de radiaţie ale cărei dimensiuni sunt destul de mici, comparativ cu distanţa dintre sursă şi suprafaţa iradiată, pentru a putea fi neglijabile în calcule şi măsurări.

sursă radioactivă / *radioactive source* / *source radioactive* / Material radioactiv folosit ca sursă de radiaţii ionizante.

sursă radioactivă de referinţă ⇐ sursă radioactivă standard ⇐ sursă radioactivă etalon ⇐ sursă etalon / *radioactive standard* / *étalon de radioactivité* / Sursă radioactivă de natură şi activitate cunoscute la un moment dat, utilizabilă ca sursă de radiaţii de referinţă.

sursă radioactivă deschisă / *unsealed radioactive source* / *source radioactive non scellée* / Sursă radioactivă care nu este sursă radioactivă închisă.

sursă radioactivă ecranată ⇐ sursă radioactivă închisă / *closed radioactive source* / *source radioactive scellée* / Sursă radioactivă pentru care dispersia materialului radioactiv este redusă prin etanşare sau printr-un alt mijloc.

sursă radioactivă etalon ⇒ sursă radioactivă de referinţă

sursă radioactivă etanşă ⇒ sursă închisă de radiaţii (nucleare)

sursă radioactivă închisă ⇒ sursă radioactivă ecranată

sursă radioactivă standard ⇒ sursă radioactivă de referinţă

sursă radioactivă subţire / *thin radioactive source* / *source radioactive mince* / Sursă radioactivă a cărei grosime, inclusiv protecţia, este suficient de mică pentru a garanta că absorbţia în materialul sursei a radiaţiei considerate emisă de elementul radioactiv este neglijabilă.

sursă secundară de lumină / *secondary light source* / *source secondaire de lumière* / Suprafaţă sau obiect care, ne-emiţând el însuşi lumină, primeşte lumina şi o restituie, cel puţin parţial, prin reflexie sau prin transmisie.

sursă standard CIE / *CIE standard source* / *source normalisée CIE* / Sursă artificială specificată de CIE, a cărei radiaţie este apropiată de cea a unui iluminant standard CIE de tip A, B sau C. Exemple: *sursă standard A*: Lampă cu filament de wolfram la atmosferă gazoasă funcţionând la o temperatură de culoare apropiată de $T_{68} = 2855{,}6$ K; *sursă standard B*: Sursă A combinată cu un filtru lichid specificat pentru a emite o radiaţie având o temperatură de culoare apropiată de $T_{68} = 4874$ K; *sursă standard C*: Sursă A combinată cu un filtru lichid specificat pentru a emite o radiaţie cu o temperatură de culoare apropiată de $T_{68} = 6774$ K.

sursă virtuală / *virtual source* / *source virtuelle* / Punctul de unde pare a proveni radiaţia.

survoltor / *(positive) booster* / *survolteur* / Maşină astfel conectată într-un circuit, încât să adauge o tensiune la cea furnizată de o altă sursă.

survoltor-devoltor / *booster* / *survolteur-dévolteur* / Generator auxiliar introdus într-un circuit, astfel încât să adauge sau să scadă o tensiune la cea furnizată de o altă sursă.

survoltor-devoltor diferenţial / *differential booster* / *survolteur ou dévolteur différentiel* / Survoltor sau devoltor al cărui inductor este prevăzut cu o înfăşurare diferenţială.

susceptanţă / *susceptance* / *susceptance* / Partea imaginară a unei admitanţe complexe.

susceptanţă de electrod / *electrode susceptance* / *susceptance d'électrode* / Componenta imaginară a admitanţei de electrod.

susceptibilitate (electromagnetică) / *(electromagnetic) susceptibility* / *susceptibilité (électromagnétique)* / Caracteristică a unui echipament electronic care, supus unei energii electromagnetice, produce răspunsuri nedorite.

susceptibilitate electrică ⇒ susceptivitate electrică

susceptibilitate magnetică ⇒ susceptivitate magnetică

susceptivitate electrică ⇐ susceptibilitate electrică / *electric susceptibility* / *susceptibilité électrique* / Mărime de material, scalară sau tensorială, al cărei produs cu intensitatea câmpului electric e egal cu polarizaţia. Notă: Astfel definită, susceptivitatea are dimensiunea permitivităţii. De aceea se operează şi cu *susceptivitatea numerică*, egală cu raportul dintre susceptivitate şi constanta electrică ε_0.

susceptivitate iniţială $<K_i>$ / *initial susceptibility* $<K_i>$ / *susceptibilité initiale* $<K_i>$ / Valoare limită a susceptivităţii magnetice obţinută pentru variaţia spre zero a intensităţii câmpului magnetic şi a inducţiei magnetice.

susceptivitate magnetică ⇐ susceptibilitate magnetică / *magnetic susceptibility* / *susceptibilité magnétique* / Mărime scalară sau tensorială de material al cărei produs cu intensitatea câmpului magnetic este egal cu magnetizaţia.

susceptivitate (magnetică) izotropă / *magnetic isotropic susceptibility* / *susceptibilité magnétique (isotrope)* / Susceptivitate magnetică scalară definită în medii izotrope de raportul numeric dintre magnetizație și câmpul magnetic.

susceptor (al unui cuptor de inducție) / *conducting crucible* / *creuset conducteur* / Creuzet al unui cuptor de inducție constituit din materiale conductoare de electricitate, de exemplu din oțel, fier turnat, cupru sau grafit, încălzite prin inducție, în care este plasată încărcătura sub formă lichidă sau solidă.

suspendare a unei linii de abonat / *temporarily out of service* / *suspension (d'une ligne d'abonée)* / Deconectarea unei linii de abonat în scopul suspendării temporare a utilizării sale.

suspensie bifilară / *bifilar suspension* / *suspension bifilaire* / Mod de suspensie a unui corp prin intermediul a două fire, utilizat în general pentru producerea sau măsurarea unui cuplu de torsiune.

suspensie de contact ⇒ linie de contact

suspensie în Y / *stitched catenary suspension* / *suspension en Y* / Suspensie catenară la care firul de contact este suspendat cu ajutorul unuia sau a mai multor pendule pe un tronson al cablului auxiliar.

suspensie pe nas / *nose suspension* / *suspension par le nez* / Motor de tracțiune dotat cu un sistem de suspensie la care o parte din greutate se reazemă prin lagăre pe osie, iar cealaltă parte este suspendată de cadrul boghiului sau șasiul locomotivei.

suspensie transversală cu cabluri / *headspan suspension* / *suspension transversale par câble* / Portic suport la care grinda rigidă este înlocuită printr-un sistem de cabluri purtătoare conectate între ele prin intermediul unor stâlpi verticali, eforturile transversale fiind preluate de unul sau mai multe cabluri de echilibrare.

suspensie transversală flexibilă cu fir sau cablu ⇒ traversă elastică

susținător al filamentului / *support [of a lamp]* / *support [de lampe]* / Fir metalic destinat susținerii filamentului unei lămpi.

susținere sistem ⇐ suport al unui sistem / *system support* / *prise en charge d'un système* / Furnizarea continuă de echipament și de servicii necesare utilizării și ameliorării unui sistem implementat.

Sv = sievert

şablon [format] / *picture [in a programming language]* / *image (dans un language de programmation)* / Într-un limbaj de programare, descrierea unui şir de caractere în care fiecărei poziţii îi este asociat un simbol ce reprezintă proprietăţile caracterului ce poate ocupa acea poziţie. Exemplu: în COBOL, 9999 este utilizat ca şablon al tuturor cuvintelor numerice formate din patru cifre.

şanţ (într-un ghid de unde) / *ditch (of a waveguide)* / *rainure (d'un piège dans un guide d'ondes)* / Şanţ care face parte din capcana unui ghid de unde.

şarjă de elaborare a sticlei / *glass making batch* / *charge d'élaboration de verre* / Ansamblu materialelor de încărcare introduse în bazinul de topire al unui cuptor de topire a sticlei, cu electrozi.

şarjă minimă a unui cuptor / *liquid heel* / *pied de bain* / Cantitate de metal lichid lăsată în creuzet sau în rezervorul unui cuptor, provenită dintr-o turnare precedentă sau plasată în rezervorul unui cuptor de inducţie cu canal înaintea primei turnări, în vederea pornirii cuptorului.

şasiu, 1[structură mecanică] / *chassis [mechanical structure]* / *châssis, 1[structure mécanique]* / Ansamblu de piese mecanice, în mod normal echipat în partea frontală cu un panou, destinat a suporta în special componente electrice şi/sau electronice, împreună cu cablajele corespunzătoare.

şasiu, 2[în instrumentaţia nucleară] / *crate (for nuclear instrumentation)* / *châssis, 2[en instrumentation nucléaire]* / Structură mecanică montată şi protejată concepută pentru a primi module, de exemplu într-un sistem CAMAC, NIM sau FASTBUS, în general cu interconexiuni în partea posterioară pentru legarea prin conectoare de module şi furnizarea către acestea a puterii necesare şi, deseori, a diverse semnale şi conexiuni.

şasiu (al unui contor) / *meter socket* / *embase (d'un compteur)* / Soclu prevăzut cu clemele de fixare a ştifturilor unor contoare detaşabile şi bornele de branşare la circuitele exterioare, destinat unuia sau mai multor contoare.

şasiu pentru sertare / *chassis for drawer sub-chassis* / *châssis pour tiroirs* / Şasiu destinat a fi prevăzut cu sertare.

şasiu principal al unui generator / *generator main frame* / *châssis principal d'un générateur* / Accesoriu parţial interschimbabil al unui generator care asigură funcţiuni şi/sau servicii comune (ca, de exemplu, montajul mecanic, alimentarea în c.c. şi/sau c.a., circuitele de semnale analogice şi/sau numerice, răcirea etc.) pentru unul sau mai multe accesorii asociate. În lipsa oricărui accesoriu, şasiul principal al unui generator nu poate funcţiona în general ca generator.

şina a treia ⇒ şină de contact

şină aeriană de contact / *overhead conductor rail* / *rail aérien de contact* / Profil rigid ce constituie linia aeriană de contact.

şină centrală de contact / *centre conductor rail* / *rail central de contact* / Şină de contact plasată între cele două căi de rulare.

şină de contact / *conductor rail* / *rail de contact* / Profil sau şină de metal fixate pe suporturi izolate, care constituie o linie de contact aeriană sau o linie situată la nivelul căilor de rulare.

şină de contact în canal protector / *conduit conductor rail system* / *rail de*

contact en caniveau / Şină de contact centrală sau laterală, plasată sub nivelul căilor de rulare.

şină de contact suspendată ⇒ şină aeriană de contact

şină de inducţie / *reaction rail / rail de réaction* / Indus masiv constituit dintr-o şină.

şină de întoarcere a curentului / *return conductor rail / rail de retour de courant* / Şină de contact utilizată în locul şinelor de rulare pentru întoarcerea curentului.

şină laterală de contact / *side conductor rail / rail latéral de contact* / Şină de contact plasată de o parte sau de alta a căii ferate.

şir [în prelucrarea datelor] / *string / chaîne* / Succesiune a elementelor de aceeaşi natură, ca de exemplu caractere sau elemente fizice, considerate ca un tot.

şir alfabetic / *alphabetic string / chaîne alphabétique* / Şir compus numai de litere ale aceluiaşi alfabet.

şir de caractere / *character string / chaîne de caractères* / Şir compus numai din caractere.

şir de cifre binare / *binary digit string / chaîne de chiffres binaires* / Şir compus numai din cifre binare.

şir de numere aleatoare / *random number sequence / suite de nombres aléatoires* / Succesiune de numere în care nici un număr nu poate fi prevăzut exclusiv pe baza cunoaşterii numerelor care îl preced.

şir de numere pseudoaleatoare / *pseudo-random number sequence / suite de nombres pseudo-aléatoires* / Succesiune de numere obţinută printr-un procedeu aritmetic dat, dar care de fapt, în limitele scopului pentru care a fost creată, este un şir de numere aleatoare.

şir de simboluri / *symbol string / chaîne de symboles* / Şir compus numai din simboluri.

şir (definit) recurent / *recursively-defined sequence / suite récurrente* / Şir în care toţi termenii, în afară de primul, sunt definiţi printr-o operaţie ai cărei operanzi includ o parte din, sau toţi, termenii precedenţi.

şir monoelement / *unit string / chaîne unitaire* / În prelucrarea datelor, şir care conţine numai un element.

şir vid / *null string / chaîne vide* / Şir care nu conţine nici un element.

şlefuire prin microunde / *microwave grinding / doucissage par hyperfréquences* / Încălzire prin microunde destinată şlefuirii încărcăturii.

şoc [aplicat unui tub electronic] / *shock [applied to an electronic tube] / choc [appliqué à un tube électronique]* / Excitaţie mecanică aptă să provoace un singur impuls de accelerаţie sau un tren amortizat de impulsuri de accelerаţie.

şoc acustic [în telefonie] / *acoustic shock [in telephony] / choc acoustique [en téléphonie]* / Ansamblul tulburărilor, pasagere sau ireversibile, care pot afecta funcţionarea urechii sau eventual a sistemului nervos, ca urmare a unei bruşte şi importante creşteri a presiunii acustice produse de receptorul aural utilizat. Notă: În general, un şoc acustic rezultă din apariţia, în circumstanţe anormale, de tensiuni cu valori ridicate de scurtă durată la bornele unui telefon.

şoc de ionizare (într-o cameră cu ionizare) / *burst (in an ionization chamber) / choc d'ionisation (dans une chambre d'ionisation)* / Apariţia bruscă, pentru o perioadă foarte scurtă, a unui mare număr de perechi de ioni datorate incidenţei uneia sau mai multor particule de înaltă energie în gazul de umplere sau pe pereţi.

şoc electric [în electrobiologie] / *electric shock [in electrobiology] / choc électrique [en électrobiologie]* / 1. Aplicarea bruscă a unui curent electric asupra corpului uman, cu o durată şi o intensitate suficiente pentru producerea unui efect excitomotor sau termic. 2. În cardiologie, aplicarea transtoracică sau pe inimă a unui curent electric.

şoc (mecanic) / *(mechanical) shock / choc (mécanique)* / Modificare semnificativă

de natură neperiodică a poziţiei unui sistem într-un timp relativ scurt, caracterizată prin deplaşări bruşte şi dezvoltări de forţe interne semnificative în sistem. Notă: Există două metode pentru a cuantifica şi măsura şocurile: 1. prin specificarea unei valori de acceleraţie sau de decelerație împreună cu durata sa; 2. prin specificarea unei înălţimi a căderii libere pe o suprafaţă plană specificată.

şoc repetat / *repetitive shock* / *choc répétitif* / Şoc repetat la intervale de timp egale (de exemplu, şocurile asociate unui perforator).

şoc termic / *thermal shock* / *choc thermique* / Variaţie bruscă a temperaturii aplicate unui dispozitiv care poate produce o tensiune termică.

ştangă de troleu ⇒ prăjină de troleu

ştergător electric de parbriz / *electric windscreen wiper* / *essuie-glace électrique* / Aparat acţionat printr-un motor electric, destinat să realizeze ştergerea unui parbriz, în vederea obţinerii unei bune vizibilităţi.

(a) şterge / *(to) erase* / *effacer* / A înlătura datele care figurează pe un suport de date, acesta fiind apt pentru o nouă înregistrare de date.

ştergere (a unei memorii) / *erasing* / *effacement (d'une mémoire)* / 1. Acţiunea de a reduce sau a anula, printr-o operaţie voluntară, cantitatea de informaţii păstrate în memorie. 2. Acţiunea de a înlătura datele care figurează pe un suport de date, acesta fiind apt pentru o nouă înregistrare de date.

ştergere selectivă / *selective erasing* / *effacement sélectif* / Ştergere a informaţiilor păstrate în anumite elemente de memorie, fără a modifica informaţiile păstrate în elementele de memorie vecine.

ştift / *pin [fixing and/or contact element]* / *broche [élément de fixation et/ou de contact]* / Piesă metalică, în general, de formă cilindrică, fixată la extremitatea soclului şi destinată să se angajeze în deschiderea corespunzătoare a duliei pentru a fixa soclul şi/sau a asigura contactul electric.

ştift baionetă / *bayonet pin* / *ergot* / Mică piesă metalică proeminentă pe corpul unui soclu, destinată fixării lămpii prin angajare pe crestătura unei dulii, de exemplu în cazul particular al unei dulii pentru un soclu baionetă.

ştraif [circuite imprimate] / *panel (of a printed circuit)* / *flan* / Piesă dintr-un material de bază, decupată la formatul de lucru şi care trece prin fazele procesului de producţie.

ştraif imprimat multiplu / *multiple printed panel* / *flan imprimé multiple* / Ştraif imprimat pe care una sau mai multe imprimări se prezintă de două sau mai multe ori şi sunt considerate ca un singur ansamblu, pentru a fi separate ulterior.

şunt ⇒ de şuntare

şunt [dispozitiv] → şunt (electric)

şunt (al unui aparat de măsurat) / *shunt (of a measuring instrument)* / *shunt (d'un appareil mesureur)* / Rezistenţă conectată în derivaţie cu circuitul de curent al unui aparat de măsurat pentru reducerea, într-un raport cunoscut, a curentului care îl traversează. Notă: În general, un şunt este prevăzut pentru furnizarea unei tensiuni proporţionale cu curentul de măsurat.

şunt (electric) / *(electric) shunt* / *shunt (électrique)* / Dispozitiv conductor conectat în paralel cu o parte a unui circuit electric, pentru a devia o parte a curentului acestui circuit.

şunt inductiv / *inductive shunt* / *shunt inductif* / Bobină cu miez de fier conectată în circuitul de şuntare, în general acela care conţine înfăşurările polilor principali ai motoarelor de tracţiune.

şunt inductiv dublu / *double inductive shunt* / *shunt inductif double* / Şunt inductiv care conţine două bobine pe acelaşi miez, fiecare bobină fiind conectată într-un circuit de şuntare diferit.

şunt inductiv simplu / *single inductive shunt* / *shunt inductif simple* / Şunt

inductiv care conţine o singură bobină pe miez, conectată într-un circuit de şuntare.

şunt magnetic / *magnetic shunt* / *shunt magnétique* / Dispozitiv confecţionat dintr-un material feromagnetic, montat în paralel cu o parte a unui circuit magnetic, pentru a devia o fracţiune a fluxului care îl traversează.

şunt rezistiv ⇒ rezistor de şuntare

şunt rezonant / *resonant shunt* / *shunt résonnant* / Şunt care conţine o inductanţă şi o capacitate în rezonanţă pentru o frecvenţă determinată.

şunt universal / *universal shunt* / *shunt universel* / Şunt multiplu format din mai multe rezistenţe montate în serie astfel încât toate calibrele să aibă un punct comun, cu proprietatea că raportul puterilor multiplicatoare a două calibre oarecare este independent de rezistenţa aparatului de măsurat la care este conectat şuntul.

şuntare a câmpului prin variaţia numărului de spire ⇐ şuntare prin prize / *field weakening by tapping* / *affaiblissement de champ par variation du nombre de spires* / Metodă de şuntare a câmpului care, prin curentul rămâne sensibil neschimbat, modificarea câmpului fiind obţinută prin variaţia numărului de spire utilizate.

şuntare a polilor auxiliari / *auxiliary pole shunting* / *shuntage des pôles auxiliaires* / Sistem de şuntare destinat aducerii câmpului de comutaţie la o valoare şi la o fază corespunzătoare, în cazul motoarelor de tracţiune de curent alternativ.

şuntare automată ⇐ slăbire automată a câmpului / *automatic field-weakening* / *affaiblissement de champ automatique* / Şuntare efectuată cu un dispozitiv care asigură în mod automat modificarea fluxului motoarelor de tracţiune ale unui vehicul motor, după ce prin reglarea tensiunii s-a atins valoarea maximă.

şuntare inductivă / *field weakening* / *shuntage des inducteurs* / Şuntare a înfăşurării de excitaţie cu ajutorul unei bobine şi a unui rezistor.

şuntare mixtă / *combined field-weakening* / *affaiblissement de champ mixte* / Metodă de şuntare prin care se utilizează în mod succesiv sau simultan şuntarea prin derivaţie sau şuntarea prin prize.

şuntare prin derivare / *field shunting* / *affaiblissement de champ par dérivation* / Sistem de şuntare a câmpului prin care numărul de spire al bobinelor inductoare rămâne neschimbat, reglarea câmpului fiind obţinută prin derivarea unei părţi din curentul total.

şuntare prin prize ⇒ şuntare a câmpului prin variaţia numărului de spire

şurub de acordare cu clichet ⇐ buton de acordare cu clichet / *slide screw tuner [screw]* / *vis d'accord mobile* / Şurub de reglare cu poziţie reglabilă de-a lungul axei unei linii de transmisiune.

şurub de reglare / *tuning screw* / *vis de réglage* / Tijă sau şurub a cărui penetrare reglabilă în interiorul câmpului electromagnetic al unei linii de transmisiune permite obţinerea reflexiei dorite.

T := tesla

t.e.m. de contact → tensiune electromotoare de contact

t.m.m. := tensiune magnetomotoare <U_m>

tabel de adevăr / *truth table* / *table de vérité* / Tabel de operaţie pentru o operaţie logică.

tabel de operaţie / *operation table* / *table d'opération* / Tabel care defineşte o operaţie prin prezentarea tuturor combinaţiilor posibile ale valorilor operanzilor şi indică rezultatul fiecăreia dintre aceste combinaţii.

tabel de operaţii booleene / *Boolean operation table* / *table d'opérations booléennes* / Tabel de operaţie în care operanzii şi rezultatul pot avea una din două valori distincte.

tabelă / *table* / *table* / O structură de date folosită în modelul relaţional pentru implementarea unei relaţii. Notă: O tabelă este caracterizată prin coloane corespunzătoare atributelor şi prin linii corespunzătoare tuplurilor.

tabelă de alocare a fişierelor (FAT) / *File Allocation Table (FAT)* / *table d'allocation des fichiers (FAT)* / În sistemul MS-DOS, cu ajutorul tabelei de alocare a fişierelor se gestionează spaţiul de pe disc: zonele libere, cele alocate şi cele defecte. Plasată pe disc de către programul de formatare, tabela de alocare păstrează lista tuturor unităţilor de alocare ale discului (clustere) care constituie partiţia DOS. Intrările în FAT conţin, după caz, adresa logică a următorului cluster din cadrul fişierului, un indicator de sfârşit de fişier, un indicator de cluster liber sau un indicator de cluster defect. Pentru siguranţă există două copii ale tabelei de alocare a fişierelor pe disc.

tabelă de decizie / *decision table* / *table de décision* / Tabelă a condiţiilor care trebuie luate în considerare în analiza unei probleme, împreună cu acţiunile implicate de fiecare condiţie.

tabelă de pagini / *page table* / *table de pages* / Mulţime de registre sau structură de date de tip tablou care conţine informaţii necesare localizării paginilor în memoria fizică, realizând corespondenţa între pagină şi adresa blocului de memorie fizică în care aceasta este încărcată la un moment dat; în cazul paginării la cerere această adresă se poate schimba în timp, pagina fiind înlocuită şi apoi reîncărcată la altă adresă fizică. Conţinutul registrului din tabelă corespunzător unei pagini participă la conversia adresei efective generate de procesor, formată din număr de pagină şi deplasament în pagină, în adresă fizică, formată din număr bloc memorie şi deplasament în bloc.

tabelă de partiţionare / *partition table* / *table de partitions* / În DOS, tabela aflată în ultima parte a sectorului de încărcare ce conţine toate informaţiile necesare identificării partiţiilor din sistem, stabilite prin FDISK.

tabelă de procese / *process table* / *table de processus* / Tablou sau listă înlănţuită de structuri de date, una pentru fiecare proces existent în sistem. Fiecare intrare din tabelă conţine o informaţie despre un proces, de exemplu: 1. Parametrii de planificare: prioritatea procesului, timpul de procesor consumat, timpul cât procesul a fost în starea *dormant*; sunt utilizaţi în planificarea pentru execuţie. 2. Imaginea memoriei: pointeri către segmentul de cod, date şi stivă sau, dacă se utilizează paginarea, pointeri la tabelele de pagini;

când procesul nu se află în memorie, aici se află informaţia despre regăsirea segmentelor pe disc. 3. Semnale: masca indicând semnalele ignorate, pe cele temporar blocate şi pe cele tratate în acel moment. 4. Diverse: starea procesului, evenimentul care este aşteptat să se producă, identificatorul propriu, identificatorul procesului părinte, identificatorul utilizatorului şi al grupului. Notă: Informaţia din tabelă nu este dusă niciodată pe disc, fiind permanent în memorie, pentru că sistemul gestionează şi procesele evacuate. În UNIX dimensiunea tabelei este fixă, dată de constanta NPROC; când tabela este plină nu se mai pot crea noi procese.

tabelă directoare / *directory (of data)* / *répertoire (de données)* / Tabel care conţine identificatori şi referinţe corespunzătoare unor articole de date.

tabele şi curbe de corecţie / *correction tables and graphs* / *tableaux et courbes de corrections* / Tabele şi curbe care conţin anumite date permiţând corectarea indicaţiilor unui aparat de măsurat, ţinând cont de erorile depistate după etalonare, dar care nu sunt de luat în considerare pentru fixarea indicelui de clasă al aparatului.

tabletă / *tablet* / *tablette* / Suprafaţă plană specială, permiţând reperarea fiecărei poziţii conţinute şi servind cel mai adesea ca locator.

tabletă grafică / *graphics tablet* / *tablette graphique* / Echipament periferic utilizat pentru introducerea datelor grafice. Notă: Poate fi folosită pentru a crea în calculator o reprezentare a unei hărţi, poze etc.

tablou [de date] / *table [of data]* / *table [de données]* / Set de date organizate în care fiecare articol este identificabil cu ajutorul argumentelor sau cheilor.

tablou de comandă şi control / *control and instrument board* / *tableau de commande et de contrôle* / Panou sau ansamblu de panouri echipate cu aparate care furnizează informaţii asupra stării unei instalaţii şi de la care aceasta este comandată şi controlată.

tablou de conexiuni / *plugboard* / *tableau de connexions* / Tablou destinat conectării sau cuplării fişelor sau legăturilor care permit comanda funcţionării unui echipament.

tablou de distribuţie ⇒ schemă de conexiuni, 2[în prelucrarea datelor]

tablou de înzăvorâri ⇐ diagramă de înzăvorâri / *sequence chart (of a control system operate)* / *tableau d'enclenchement* / Tablou sau diagramă care arată ordinea în care funcţionează dispozitivele de întrerupere ale echipamentului de comandă.

tablou (electric) cu elemente amovibile / *draw-out switchboard* / *tableau à éléments amovibles* / Tablou electric constituit dintr-o serie de elemente uşor de extras, schimbat şi verificat.

tablou indicator (al semnalelor) / *indicator panel* / *tableau indicateur* / Ansamblu de semnale ce permite stabilirea originii apelurilor făcute din mai multe locuri diferite, prin intermediul aceluiaşi dispozitiv de semnalizare.

tabulare orizontală / *horizontal tabulation* / *tabulation horizontale* / Comandă de punere în pagină destinată producerii avansării poziţiei de imprimare sau de afişare până la un amplasament predeterminat situat pe aceeaşi linie.

tabulare verticală / *vertical tabulation* / *tabulation verticale* / Comandă de punere în pagină destinată producerii avansului poziţiei de imprimare sau de afişare până la o poziţie corespunzătoare pe o linie predeterminată.

tabulator / *tabulator* / *tabulatrice* / Dispozitiv care citeşte datele de pe un suport de date, de exemplu cartelele perforate sau banda perforată, şi elaborează liste, tablouri sau totaluri.

tact ⇐ ceas [semnal] ⇐ orologiu [semnal] / *clock (of a logic analyzer)* / *horloge, 2[signal]* / Succesiune de impulsuri cu perioada constantă, utilizate pentru

controlul şi sincronizarea circuitelor şi subansamblurilor unui echipament.

tahogenerator / *d.c. tacho-generator* / *dynamo tachymétrique* / Maşină cu excitaţie electromagnetică destinată producerii unui semnal de forma unei tensiuni electromotoare continue, proporţionale cu viteza unghiulară a rotorului propriu.

tahogenerator asincron (de inducţie) / *induction tacho-generator* / *génératrice tachymétrique asynchrone* / Tahogenerator de curent alternativ cu rotorul în scurtcircuit, cu una dintre cele două înfăşurări statorice excitată de un curent monofazat, cea de a doua înfăşurare statorică generând un semnal sub forma unei tensiuni electromotoare monofazate cu frecvenţa egală cu cea curentului de excitaţie, cu amplitudinea proporţională cu viteza unghiulară a rotorului şi cu faza inversabilă simultan cu inversarea sensului rotaţiei.

tahogenerator de c.a. / *a.c. tacho-generator* / *alternateur tachymétrique* / Alternator care generează un semnal de forma unei tensiuni electromotoare alternative de amplitudine şi frecvenţă proporţionale cu viteza unghiulară a rotorului propriu, putând comporta fie un magnet permanent, fie o înfăşurare de excitaţie de curent continuu.

tahograf / *tachograph* / *tachygraphe* / Aparat de măsurat care înregistrează o viteză, de exemplu pe cea a unui tren, în funcţie de timp sau de distanţa parcursă.

tahometru / *tachometer* / *tachymètre* / Aparat destinat măsurării vitezei unghiulare a unui corp în mişcare de rotaţie, gradat, în general, în ture pe minut.

tahometru (al unui tren) / *tachometer (of a train)* / *compteur de tours (d'un train)* / Un instrument destinat să măsoare viteza de rotaţie a unui element învârtitor.

talpă (a unei fundaţii) / *pad (of a foundation)* / *dalle (d'une fondation)* / Parte mai lată a unei fundaţii care asigură o distribuţie favorabilă a efortului transmis solului.

talpă polară / *pole shoe* / *épanouissement polaire* / Parte a polului aparent din vecinătatea întrefierului.

tambur de tipărire / *print drum* / *tambour d'impression* / Tambur care prin rotire aduce toate caracterele setului prin faţa mai multor poziţii de tipărire.

tambur magnetic / *(magnetic) drum [data medium]* / *tambour (magnétique) [support de données]* / Dispozitiv de memorie externă cu capete fixe care avea informaţiile stocate prin înregistrare magnetică pe piste circulare plasate pe suprafaţa exterioară a unui cilindru acoperit cu un strat magnetic. La fiecare pistă era asociat un cap fix; adresarea unui bloc se realiza indicând numărul capului (pistei) şi al blocului (sectorului pe pistă). Tamburul magnetic a fost utilizat drept suport pentru sisteme de memorie virtuală.

tambur magnetic (al unui separator) / *magnetic drum (of a separator)* / *tambour magnétique [d'un trieur]* / Dispozitiv utilizat la separatoarele electromagnetice, constituit dintr-un tambur în interiorul căruia se găseşte un electromagnet.

tambur magnetic de paginare / *paging drum* / *tambour magnétique de pagination* / Echipament de intrare-ieşire de tip memorie auxiliară, din clasa dispozitivelor cu capete fixe, utilizat ca suport pentru mecanismul de paginare la cerere. Datorită timpului mic de acces şi a identităţii dimensiunii blocurilor sale cu dimensiunea paginii, a fost utilizat cu succes pentru evacuarea paginilor în primele sisteme de memorie virtuală. Are caracter istoric; asemenea dispozitive nu se mai produc în prezent.

tampon ⇒ memorie tampon

tampon al imprimantei / *print buffer* / *tampon de l'imprimante* / Zonă de memorie tampon folosită pentru stocarea informaţiilor aflate în transfer spre imprimantă.

tampon de comunicaţii / *communications buffer* / *tampon de communications* / O zonă de memorie folosită pentru stocarea

temporară a datelor care sunt recepţionate sau care trebuie transmise de la/către un alt calculator.

tampon de intrare-ieşire / *I/O buffer* / *tampon d'entrée-sortie* / Zonă de memorie tampon rezervată în spaţiul de adrese al programului executabil sau într-un spaţiu pus special la dispoziţie de către sistemul de operare (*zona dinamică*), utilizată de modulul de administrare a echipamentelor periferice pentru sporirea vitezei operaţiilor de intrare-ieşire. Notă: Sunt folosite tehnici cum ar fi "double-buffering", "triple-buffering", "multiple-buffering", iar aceste "buffere" pot fi utilizate şi ca o memorie tampon (*cache*) menită să accelereze accesul la informaţii în mod transparent faţă de utilizator. Sistemul de operare UNIX menţine o mulţime de astfel de zone tampon pe care le alocă dinamic proceselor care execută operaţii de intrare-ieşire.

tangentă a unghiului de pierderi (dielectrice) ⇒ coeficient de pierderi dielectrice

tară (a unui vehicul) / *tare mass (of a vehicle)* / *tare (d'un véhicule)* / Masa vehiculului fără încărcătură.

târâre de frecvenţă [de oscilaţie] / *pulling figure* / *entraînement de fréquence [d'oscillation]* / Lărgimea benzii frecvenţelor de oscilaţie, determinată de o variaţie cu 360° a fazei coeficientului de reflexie al unei neadaptări de sarcină dată, neluând în considerare efectele termice.

tarif (în distribuţia energiei electrice) / *tariff, 1[in energy supply]* / *tarif [en fourniture d'énergie]* / Specificaţie care fixează elementele de luat în considerare şi modalităţile de calcul al sumelor datorate furnizorului de către consumator, funcţie de caracteristicile energiei electrice livrate.

tarif agricol / *farm tariff* / *tarif agricole* / Tarif aplicabil în special sau în exclusivitate consumatorilor agricoli.

tarif binom / *two-part tariff* / *tarif binôme* / Tarif care comportă două elemente ce intră în structura preţului energiei electrice livrate.

tarif biorar / *two-rate time-of-day tariff* / *tarif bihoraire* / Tarif orar care comportă două preţuri diferite aplicabile în funcţie de orele zilei.

tarif casnic / *domestic tariff* / *tarif domestique* / Tarif aplicabil în special sau în exclusivitate consumatorilor casnici.

tarif comercial / *commercial tariff* / *tarif commercial* / Tarif aplicabil în special sau în exclusivitate consumatorilor ce desfăşoară activităţi preponderent profesionale, comerciale, meşteşugăreşti etc.

tarif cu depăşire / *load/rate tariff* / *tarif à dépassement* / Tarif în care intervine o majorare a preţului, dacă puterea solicitată de consumator depăşeşte limita maximă convenită prin contract.

tarif cu orar restrâns / *restricted hour tariff* / *tarif à horaire restreint* / Tarif care se aplică consumului autorizat exclusiv la anumite ore convenite prin contract.

tarif cu primă fixă / *demand tariff* / *tarif à prime fixe* / Tarif care comportă o primă fixă şi unul sau mai multe preţuri pentru unitatea de energie electrică.

tarif cu taxă fixă / *standing-charge tariff* / *tarif à redevance d'abonnement* / Tarif care comportă o primă convenită prin contract şi unul sau mai multe preţuri pentru unitatea de energie electrică. Notă: Prima convenită prin contract şi preţul energiei electrice pot varia funcţie de cuantumul energiei electrice livrate.

tarif de ajutor / *stand-by tariff* / *tarif de secours* / Tarif aplicabil în anumite cazuri energiei electrice livrate către consumatorii care sunt şi producători de energie electrică, în caz de avarii în instalaţiile acestora sau în timpul perioadei de întreţinere a propriilor lor instalaţii.

tarif de noapte / *night tariff* / *tarif de nuit* / Tarif cu orar restrâns care se aplică în cazul în care consumatorul este autorizat să funcţioneze exclusiv în timpul nopţii.

(tarif de) putere facturată / *demand charge* / *prime fixe* / Suma totală facturată

pentru putere, conform condiţiilor particulare ale abonamentului.

tarif de vârf / *peak-load tariff* / *tarif de pointe* / Tarif cu orar restrâns care se aplică în cazul în care energia electrică livrată este concentrată în perioada de vârf de sarcină.

tarif dublu / *two-rate tariff* / *double tarif* / Tarif care comportă două preţuri diferite pentru energia electrică.

tarif forfetar / *flat rate* / *tarif forfaitaire* / Tarif în care, pentru o perioadă determinată, abonatul plăteşte o sumă fixă pentru serviciul telefonic local, indiferent de numărul apelurilor.

tarif general / *normal tariff* / *tarif général* / Tarif corespunzător caracteristicilor medii ale furniturii electrice efectuate către o anumită categorie de consumatori, căreia îi este destinat tariful.

tarif industrial / *industrial tariff* / *tarif industriel* / Tarif aplicabil în special sau în exclusivitate consumatorilor industriali.

tarif în afara vârfului / *off-peak tariff, 1[outside the hours of peak demand]* / *tarif hors pointe* / Tarif cu orar restrâns care se aplică în cazul în care consumul este autorizat exclusiv în afara orelor de vârf.

tarif în trepte / *step tariff* / *tarif à échelons* / Tarif în cadrul căruia preţul care se aplică întregii energii electrice consumate variază după mărimea consumului în timpul perioadei fixate prin tarif.

tarif monom / *one-part tariff* / *tarif monôme* / Tarif care comportă un singur element ce intră în structura preţului energiei electrice livrate.

tarif multiplu / *multiple tariff* / *tarif multiple* / Tarif care comportă mai multe preţuri pentru energia electrică.

tarif orar / *time-of-day tariff* / *tarif horaire* / Tarif care comportă preţuri diferite pentru diferite ore din zi, de exemplu preţul pentru ore de vârf, pentru ore de zi, pentru ore de gol etc.

tarif paušal / *fixed-payment tariff* / *tarif à forfait* / Tarif care comportă numai o sumă fixă care trebuie plătită pentru o perioadă determinată (an, trimestru, lună etc.) în condiţii stabilite prin contract.

tarif pe tranşe / *block tariff* / *tarif à tranches* / Tarif în cadrul caruia consumul aferent unei perioade determinate este repartizat în tranşe succesive de mărime prestabilită, cărora li se aplică preţuri diferite pentru unitatea de energie electrică.

tarif pentru bucătării / *catering tariff* / *tarif cuisine* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate pentru prelucrarea alimentelor.

tarif pentru forţă motrice / *motive-power tariff* / *tarif force motrice* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate în special pentru forţă motrice.

tarif pentru iluminat / *lighting tariff* / *tarif éclairage* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate în special pentru iluminat.

tarif pentru iluminat public / *public-lighting tariff* / *tarif éclairage public* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate pentru iluminatul public.

tarif pentru înaltă tensiune / *high-voltage tariff* / *tarif haute tension* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate la înaltă tensiune.

tarif pentru încălzire / *heating tariff* / *tarif chauffage* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate pentru încălzirea localurilor şi pentru alte utilizări termice.

tarif pentru joasă tensiune / *low-voltage tariff* / *tarif basse tension* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate la joasă tensiune.

tarif pentru medie tensiune / *medium-voltage tariff* / *tarif moyenne tension* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate la medie tensiune.

tarif pentru ore de gol de sarcină / *off-peak tariff, 2[low load]* / *tarif d'heures creuses* / Tarif cu orar restrâns care se aplică în cazul în care consumul este autorizat exclusiv în timpul orelor de gol de sarcină.

tarif pentru pompaj / *pumping tariff* / *tarif pompage* / Tarif care se aplică energiei electrice livrate pentru pomparea apei.

tarif pentru utilizare intensivă / *high-load factor tariff* / *tarif pour fortes utilisations* / Tarif aplicabil furniturilor caracterizate printr-o utilizare de lungă durată a puterii electrice.

tarif pentru utilizare redusă / *low-load factor tariff* / *tarif pour faibles utilisations* / Tarif aplicabil furniturilor electrice caracterizate printr-o utilizare de scurtă durată a puterii electrice.

tarif polinom / *multi-part tariff* / *tarif polynôme* / Tarif care comportă mai multe elemente ce intră în structura preţului energiei electrice livrate.

tarif sezonier / *seasonal tariff* / *tarif saisonnier* / Tarif care comportă preţuri diferite în funcţie de perioada anului sau tarif care se aplică la furnituri limitate la perioade determinate ale anului.

tarif sezonier multiplu / *seasonal time-of-day tariff* / *tarif horo-saisonnier* / Tarif sezonier care comportă preţuri diferite, funcţie de orele zilei şi perioada anului.

tarif simplu / *flat-rate tariff* / *simple tarif* / Tarif care comportă un preţ unic pentru energia electrică.

tarif suplimentar / *supplementary tariff* / *tarif d'appoint* / Tarif aplicabil în anumite cazuri livrărilor de energie electrică solicitate de consumatori care sunt şi producători de energie electrică pentru completarea necesităţilor proprii de consum.

tarif trinom / *three-part tariff* / *tarif trinôme* / Tarif care comportă trei elemente ce intră în structura preţului energiei electrice livrate.

tarif triorar / *three-rate time-of-day tariff* / *tarif trihoraire* / Tarif orar care comportă trei preţuri diferite aplicabile după orele zilei.

tarif triplu / *three-rate tariff* / *triple tarif* / Tarif care comportă trei preţuri diferite pentru energia electrică.

tarif universal / *all-in tariff* / *tarif mixte* / Tarif care se aplică fără diferenţierea furniturilor de energie electrică destinate mai multor categorii de utilizări, ca de exemplu instalaţii care cuprind simultan iluminat, forţă motrice, încălzire, bucătării etc.

task ⇒ sarcină, 2[entitate de lucru]

tastatură ⇐ claviatură / *keyboard* / *clavier* / Dispozitiv care permite codificarea de date prin apăsare pe clape (taste), ceea ce produce codul elementului ales. Exemple: în funcţie de primele şase caractere ale primului rând superior de litere, se clasifică în tastatura QWERTY corespunzătoare echipamentelor anglosaxone şi tastatura AZERTY, corespun-zătoare celor franceze.

tastatură alfanumerică / *alphanumeric keyboard* / *clavier alphanumérique* / Dispozitiv care comportă un ansamblu de butoane alfanumerice şi butoane de funcţii, pentru comanda manuală a unui transmiţător telegrafic sau a unei surse de date.

tastatură cu acţiune directă / *saw-tooth keyboard* / *clavier à action directe* / Tastatură alfanumerică în care energia necesară deplasării barelor de combinaţii în poziţiile selectate prin apăsarea unui buton este furnizată de operator.

tastatură cu memorie / *storage keyboard* / *clavier à enregistreur* / Tastatură alfanumerică în care combinaţia stabilită prin apăsarea unui buton nu comandă direct transmisiunea, fiind transferată unuia sau mai multor dispozitive de înregistrare, în vederea unei comenzi ulterioare a emisiunii.

tastatură cu protecţie de inversare / *shift-lock keyboard* / *clavier avec garde d'inversion* / Tastatură care comportă un dispozitiv de împiedicare a apăsării unui buton până la acţionarea butonului de inversiune corespunzător.

tastatură mecanică motorizată / *motorized keyboard* / *clavier mécanique assisté* / Tastatură alfanumerică în care energia necesară deplasării barelor de combinaţii

în poziţiile selectate prin apăsarea unui buton este produsă de un motor de acţionare a dispozitivului din care face parte tastatura.

tastatură QWERTY / *QWERTY keyboard* / *clavier QWERTY* / O tastatură pe care literele primului rând sunt dispuse în ordinea specificată: Q, W, E, R, T şi Y. Tastaturile americane şi britanice sunt de tip QWERTY, spre deosebire de tastaturile franceze, care sunt de tip AZERTY (adică literele Q şi A, precum şi W şi Z sunt schimbate între ele). şi între tastaturile QWERTY există unele diferenţe, de exemplu, o tastatură americană are ghilimelele în partea dreaptă, pe când una britanică are ghilimelele deauspra cifrei 2 (simbolurile " şi @ sunt schimbate între ele).

tastă cu funcţie specială / *hot key* / *touche de fonction spéciale* / Mecanism prin care în sistemul MS-DOS se activează un program TSR la apăsarea unei taste (combinaţie de taste) căreia i s-a atribuit această funcţie specială. Un program TSR (Terminate and Stay Resident) ocupă memorie, dar nu este planificat pentru execuţie de către sistem, el primind controlul prin capturarea şi "supravegherea" întreruperilor de la tastatură. Notă: Când este primit un caracter, dacă nu are o semnificaţie specială, este pus într-o coadă a sistemului de operare, iar TSR revine din întrerupere în programul în curs de execuţie. Dacă este un caracter căruia i s-a asociat o funcţie specială, atunci se execută secvenţa corespunzătoare din TSR.

tastă programabilă / *programmable key* / *touche programmable* / Tastă sau grup de taste a căror funcţie poate fi asignată prin program. Notă: Diferite programe de aplicaţie pot folosi în mod diferit tastele funcţionale, pentru scopuri specifice. Totuşi, în cazul programelor produse de către aceeaşi firmă, există o oarecare compatibilitate în definirea şi utilizarea tastelor funcţionale, de exemplu tasta F1 este folosită în general de produsele firmei Microsoft pentru a invoca un program de afişare a informaţiilor ajutătoare.

tastă virtuală ⇐ element de meniu / *virtual push button* / *élément de menu* / Elemente grafice utilizate pentru simularea unei taste de funcţionare cu ajutorul unui dispozitiv de desemnare.

taxare / *charging* / *taxation* / Acţiunea de determinare şi de înregistrarea a unei taxe corespunzătoare utilizării unui circuit sau a unui serviciu.

taxă de acces / *access charge* / *taxe d'accès* / Taxă percepută de un sistem informatic pentru a servi un anumit utilizator cu informaţii şi/sau servicii. În cazul accesului prin modem la o reţea de calculatoare, o modalitate răspândită de percepere a taxei de acces o constituie încărcarea notei telefonice cu un tarif suplimentar, corespunzător serviciilor efectuate.

taxă fixă / *standing charge* / *redevance d'abonnement* / Sumă fixă care trebuie plătită independent de consum, pentru o perioadă determinată (an, trimestru, lună etc.) Notă: Această sumă este fie uniformă, fie stabilită în funcţie de parametrii specifici furniturii.

tăiere (a unui ţesut biologic) / *electrosection* / *électrosection* / Secţionarea ţesuturilor care utilizează căldura degajată de electrodul activ al bisturiului electric utilizat pentru tăiere.

tăiere cu plasmă / *plasma cutting* / *découpe plasma* / Tăiere a unui material prin topire localizată şi ejectarea părţii topite sub efectul unui jet de plasmă debitat de un arzător cu plasmă cu arc.

tăiere-dizolvare / *chop and leach* / *tronçonnage-dissolution* / Metodă de preparare a combustibilului iradiat în vederea tratării sale, care constă din tăierea în bucăţi a ansamblelor de elemente combustibile, urmată de dizolvarea selectivă a combustibilului cu ajutorul unui acid.

tăietură a cristalului piezoelectric / *cut (of a piezoelectric crystal element)* / *coupe (d'un cristal piézoélectrique)* / Orientare a marginilor sau feţelor unui element de cristal în raport cu axele cristalografice ale monocristalului piezoelectric din care provine.

tăietură oblică cusută ⇒ ţesătură tăiată pe diagonală cusută

tăietură oblică fără cusătură ⇒ ţesătură tăiată pe diagonală fără cusătură

tăietură oblică lipită ⇒ ţesătură tăiată pe diagonală lipită

tăietură pe diagonală sub formă de panou ⇒ ţesătură tăiată pe diagonală sub formă de panou

tărie ionică (a unei soluţii) / *ionic strength (of a solution)* <I> / *force ionique (d'une solution)* <I> / Pentru orice tip de ioni ai unei soluţii, semisuma dintre produsele molalităţii şi pătratul numărului de sarcini electrice elementare.

tărie sonoră / *loudness* / *sonie* / Caracterul subiectiv al senzaţiei auditive prin care sunetele pot fi ordonate într-o scală extinsă de la slab la puternic. Notă: Tăria sonoră este legată în mod esenţial de presiunea acustică, depinzând de asemenea de spectrul acustic de amplitudine, de cel de fază şi de variaţiile temporale ale acestora.

TCP/IP ⇒ protocol TCP/IP

teacă / *thermometer well* / *doigt de gant* / Cavitate etanşă la presiune şi adaptată pentru a primi un element sensibil la temperatură, prevăzut cu un filet exterior sau alt mijloc care permite o fixare atanşă la presiunea din proces.

teacă de consolidare ⇐ element izolant de împănare laterală (în crestătură) / *slot packing* / *calage latéral* / Izolaţie suplimentară utilizată pentru strângerea laturilor de bobină în scopul rigidizării lor în crestătură.

teacă (de combustibil) / *cladding [protective layer]* / *revêtement (de combustible)* / Strat exterior de material aplicat direct pe combustibilul nuclear, sau alt material ce asigura protecţia combustibilului faţă de un mediu ambiant reactiv chimic şi reţine produsele radioactive ce se degajă în timpul iradierii. Poate constitui şi element (suport) de structură.

teacă liberă (de combustibil) / *can (for nuclear fuel)* / *gaine (libre)* / Teacă rezistentă la presiunea agentului de răcire fără a se lipi (a fi susţinută) de combustibil.

tehnica iluminatului / *lighting technology* / *éclairagisme* / Ansamblul aplicaţiilor iluminatului sub diversele sale aspecte.

tehnica supraconductorilor / *superconductivity-related technology* / *technique des supraconducteurs* / Ansamblu de procedee privind obţinerea, caracterizarea, utilizarea şi aplicaţiile proprietăţii de supraconducţie.

tehnică a retrodifuziunii / *optical time domain reflectometry* / *technique de rétrodiffusion* / Tehnică pentru caracterizarea unei fibre optice care constă în injectarea unui impuls optic la o extremitate a fibrei, urmată de măsurarea în funcţie de timp a fluxului energetic retrodifuzat sau reflectat spre această extremitate. Notă: Metoda retrodifuziunii permite evaluarea atenuării lineice pentru fibrele uniforme, identificarea şi localizarea defectelor sau a altor surse de atenuare.

tehnică de aliere / *alloy technique* / *procédé par alliage* / Formarea unei joncţiuni pn prin fuziunea unei substanţe donoare sau acceptoare la suprafaţa unui cristal semiconductor.

tehnică de difuzie / *diffusion technique* / *procédé par diffusion* / Formarea unei regiuni de conductivitate de tip P sau de tip N într-un cristal semiconductor, obţinută prin difuzia atomilor de impurităţi în cristal.

(tehnică de) dublă trecere (în comutator) / *re-entrant trunking* / *(technique du) double passage (dans le commutateur)* / Utilizarea unui traseu pornind de la o ieşire spre o intrare a aceluiaşi etaj de

comutație, în vederea accesului unui echipament asociat la anumite servicii speciale ca, de exemplu, cele asigurate de operatori. Notă: Această tehnică nu trebuie confundată cu o întrajutorare în care dubla trecere are drept scop tendința de reducere a probabilității de supraîncărcare pentru o tentativă de apel dată, admițând o nouă posibilitate de alegere a unui traseu de legătură între noua intrare și un circuit al fasciculului dorit.

tehnică de microaliere / *micro-alloy technique* / *procédé par microalliage* / Formare de mici joncțiuni pn prin aliaj, după depunerea electrolitică de donori sau acceptori în mici alveole.

tehnică de planare / *planar technique* / *procédé planaire* / Formarea de regiuni de tip *p* sau de tip *n* sau de ambele tipuri într-un cristal semiconductor, prin difuzia de atomi de impurități în cristal prin deschiderile practicate într-un strat de protecție al cristalului.

tehnică la distanță / *distance technique* / *grille d'air* / Dispunerea obiectului iradiat astfel încât suprafața sa cea mai apropiată de filmul pentru radiații X să fie separată de caseta radiografică printr-un strat de aer. Notă: Prin această metodă, o parte din radiația împrăștiată dinspre obiect nu atinge filmul sub acesta, utilizarea unei grile de aer diminuând însă finețea umbrelor obiectului.

tehnică mesa / *mesa-technique* / *procédé mesa* / Formarea unei joncțiuni care are forma unui platou supraînălțat obținut prin atacarea suprafeței unui semiconductor în regiunile ce înconjoară platoul dorit a se forma, realizată prin difuziuni sau aliaje succesive de impurități.

tehnician de radioprotecție / *radiation protection technician* / *technicien de radioprotection* / Persoană însărcinată cu executarea lucrărilor de radioprotecție.

tehnician de radiu / *radium technician* / *technicien du radium* / Asistent tehnic care colaborează la prepararea și la aplicarea radiului și a produselor de dezintegrare ale acestuia. De asemenea, persoană implicată în anumite aspecte ale fabricării aplicatorilor de radiu sau în utilizările industriale ale acestuia.

tehnician în radioizotopi / *isotope technician* / *manipulateur de radio-isotopes* / Asistent tehnic pentru aplicațiile practice ale radionuclizilor.

tehnician în radiologie / *X-radiation technician* / *manipulateur en röntgenologie* / Asistent tehnic pentru aplicațiile practice ale radiațiilor X ca, de exemplu, radiodiagnosticul, radioterapia, radiologia industrială sau științifică.

tehnician în radiologie medicală / *radiological technologist [USA]* / *technicien en radiologie médicale* / Asistent tehnic al unui medic radiolog pentru aplicațiile practice ale radiațiilor utilizate în scopuri medicale.

tehnician radiolog / *radiographer* / *technicien en radiologie* / Persoană specializată în aplicațiile practice ale radiațiilor în radiodiagnostic, radioterapie sau radiografie industrială.

tehnician röntgenolog / *radiographer [in roentgenology]* / *radiographe* / Asistent tehnic în aplicațiile practice ale radiaților X pentru radiodiagnostic.

tehnologie electrotermică / *electroheat technology* / *technique de l'électrothermie* / Tehnică referitoare la producerea căldurii și la diferitele aplicații ale acesteia în toate domeniile încălzirii electrice.

tel verde ⇒ telefon verde

teleafișaj ⇐ teleafișare ⇐ afișare la distanță / *engine-room telegraph* / *téléaffichage* / Transmisiune la distanță în care receptorul reproduce poziția unui element legat la transmițător, prin intermediul unui ac indicator mobil pe un cadran.

teleafișare ⇒ teleafișaj

telealarmă / *remote alarm* / *téléalarme* / Avertisment transmis prin telecomunicații către un post central la apariția unor situații sau evenimente nedorite.

teleampermetru / *teleammeter* / *téléampèremètre* / Ampermetru care permite

măsurarea la distanţă a curentului unui circuit electric.

teleautograf ⇒ aparat de telescriere

telecomandă ⇒ comandă la distanţă

telecomandă [în telecomunicaţii] / *telecommand* / *télécommande [par voie de télécommunication]* / Utilizare a mijloacelor de telecomunicaţii pentru a produce la distanţă schimbarea stării de funcţionare a unui echipament operaţional.

telecomandă centralizată (a sarcinilor) / *centralized telecontrol (of loads)* / *télécommande centralisée (de charges)* / Instalaţii care permit anclanşarea sau declanşarea prin telecomandă plecând de la un punct central a unui ansamblu de sarcini reportabile sau deconectabile ale aceluiaşi sistem electroenergetic.

telecomandă prin radio [tracţiune electrică] / *radio control [electric traction]* / *télécommande par radio* / Transmisiune prin radio a comenzilor de conducere pentru unul sau mai multe vehicule motoare, fie de la postul de conducere plasat în capul trenului, fie de la un post fix.

telecomunicaţie / *telecommunication* / *télécommunication* / 1. Comunicaţie prin fir, radioelectrică, optică sau realizată prin alte mijloace electromagnetice. 2. Transmisiune, emisiune sau recepţie de semne, de semnale, de texte, de imagini, de sunete sau de informaţii de orice natură prin fir, radioelectrică, optică sau realizată prin alte sisteme electromagnetice (Convenţia internaţională de telecomunicaţii).

teleconducere ⇒ telecontrol

teleconferinţă / *teleconference* / *téléconférence* / Metodă de dialog între doi sau mai mulţi participanţi, în care aceştia se află în locuri diferite în spaţiu, dar care comunică între ei prin mijloace electronice. Notă: În prezent se pot organiza teleconferinţe în care participanţii se aud sau se şi văd, caz în care se foloseşte denumirea de videoconferinţă, în organizarea acestora un rol esenţial jucându-l calculatoarele şi transmisia digitală a vocii şi imaginilor printr-o reţea de calculatoare.

teleconferinţă difuzată / *broadcast conference call* / *conférence-diffusion* / Teleconferinţă restrânsă în care un singur terminal nominalizat poate transmite către toate celelalte terminale şi poate recepţiona semnalele emise de acestea.

teleconferinţă restrânsă / *restricted conference call* / *conférence restreinte* / Teleconferinţă în care anumite terminale nominalizate nu pot emite decât spre unul sau mai multe dintre terminalele implicate, sau nu pot emite deloc.

telecontrol ⇐ teleconducere / *telecontrol* / *téléconduite* / Conducere la distanţă a funcţionării unui echipament operational, prin utilizarea transmiterii de informatii cu ajutorul telecomunicaţiilor. Notă: Teleconducerea poate cuprinde orice combinaţie de mijloace de comandă, alarmă, semnalizare, măsură, protecţie, declanşare, fără utilizarea mesajelor verbale.

telecopiator, grupa 1 / *document facsimile equipment, Group 1* / *télécopieur, Groupe 1* / Aparat de fototelegrafie cu contrast care utilizează o modulaţie cu două benzi laterale fără compresiunea lărgimii benzii de frecvenţă, adecvat transmisiunii unei pagini de format ISO A4 în şase minute pe un canal de tip telefonic cu o definiţie nominală de 4 linii/mm. Notă: Un telecopiator din grupa 1 poate fi conceput pentru a funcţiona cu o definiţie mai mică de 4 linii/mm, permiţând transmisiunea formatului ISO A4 într-un interval de timp cuprins între 3 si 6 min.

telecopiator, grupa 2 / *document facsimile equipment, Group 2* / *télécopieur, Groupe 2* / Aparat de fototelegrafie cu contrast care utilizează compresiunea lărgimii benzii de frecvenţă a semnalului pentru obţinerea unui timp de transmisiune de cca trei minute pe un canal de tip telefonic pentru o pagină de format ISO A4 cu o definiţie nominală de 4 linii/mm. Notă: Compresiunea lărgimii benzii de frecvenţă poate fi asigurată

printr-o codare şi prin utilizarea unei modulaţii cu bandă laterală reziduală.

telecopiator, grupa 3 / *document facsimile equipment, Group 3* / *télécopieur, Groupe 3* / Aparat de fototlegrafie cu contrast în care redundanţele semnalului de imagine sunt reduse înaintea modulării pentru obţinerea unui timp de transmisiune pe un canal de tip telefonic de cca un minut, la 4800 Bd, pentru un document dactilografiat tip, de format ISO A4. Notă: Un telecopiator din grupa 3 poate utiliza compresiunea lărgimii benzii de frecvenţă a semnalului.

telecurieterapie ⇒ tele(radio)terapie

teledeclanşare / *intertripping* / *télédéclenchement* / Declanşarea unui întreruptor prin semnale provenite de la o protecţie de la distanţă, independent de starea protecţiilor locale.

telediafonie / *far-end crosstalk* / *télédiaphonie* / Diafonie care se propagă într-un canal de transmisiune perturbat în acelaşi sens cu cel al propagării energiei pe canalul perturbator, extremitatea canalului perturbat unde se constată telediafonia şi extremitatea prin care energia este trimisă în canalul perturbator fiind în general distanţate unul de celălalt. Notă: Telediafonia se măsoară prin compararea tensiunilor la extremităţile receptoare ale canalelor perturbator şi perturbat, corectând valorile măsurate pentru luarea în considerare a nivelului relativ de putere la extremitatea receptoare a canalului perturbator.

teledifuziune ⇐ retransmisiune prin releu / *broadcasting* / *télédiffusion* / Formă de telecomunicaţie unilaterală direcţionată spre un număr mare de destinatari dotaţi cu instalaţii de recepţie adecvate, efectuată prin mijloace radioelectrice sau printr-o reţea de cabluri. Exemple: radiodifuziunea sonoră, radiodifuziunea vizuală, videografia difuzată, difuziunea semnalelor orare sau de avertizare pentru navigaţie, difuzarea de ştiri de actualitate de către agenţiile de presă.

teledistorsiune / *teledistorsion* / *télédistorsion* / Distorsiune de timp a unui semnal particular aplicat la intrarea unui canal de transmisiune, evaluată pe baza observaţiilor la ieşirea acestui canal.

teledistribuţie / *cabled distribution* / *télédistribution* / Telecomunicaţie destinată distribuirii de programe vizuale sau sonore către anumiţi utilizatori prin reţele de cabluri. Notă: Unele reţele de teledistribuţie pot transmite alte semnale provenite de la căi de întoarcere.

telefax / *telefax* / *téléfax* / Serviciu public de transmisiune fototelegrafică a documentelor între terminalele abonaţilor, care utilizează reţeaua telefonică cu comutaţie.

telefon ⇐ aparat telefonic ⇐ aparat de telefon / *telephone set* / *poste téléphonique* / Aparat electric de telefonie care conţine cel puţin un microfon, un receptor telefonic, conductoarele şi componentele direct asociate acestor traductoare. Note: 1. Telefonul mai cuprinde în mod uzual o furcă, o sonerie, un transformator diferenţial şi un dispozitiv de formare manuală a numărului. 2. În prezent, telefonul şi transmisia telefonică sunt utilizate pe scară tot mai largă şi pentru transmiterea de date: imagini, documente etc. Modernizarea transmisiilor telefonice prin introducerea centralelor digitale a permis obţinerea unor viteze de transfer a datelor de ordinul a 28800 bps pe liniile telefonice comutate. În viitor, se preconizează introducerea de servicii ISDN sau ATM, permiţând transmiterea de imagini video pe linii telefonice obişnuite.

telefon antiexploziv / *explosion proof (telephone) set* / *poste (téléphonique) antidéflagrant* / Telefon conceput pentru utilizare în atmosferă explozivă.

telefon antilocal / *antisidetone telephone set* / *téléphone antilocal* / Telefon astfel construit încât numai o mică parte din sunetele captate de microfonul propriu sunt transmise capsulei telefonice proprii.

telefon automat / *automatic (telephone) set* / *poste (téléphonique) automatique* / Tele-

fon dotat cu un dispozitiv manual de formare a numărului, conceput pentru a fi conectat la o centrală telefonică automată.

telefon autoreglat / *regulated (telephone) set* / *poste (téléphonique) autorégulé* / Telefon cu anumite caracteristici adaptabile automat la linie, de exemplu prin intermediul unei rezistenţe cu valoare comandată de curentul de alimentare.

telefon bimodal / *dual-mode phone* / *téléphone bi-mode* / Telefon care funcţionează atât în modul analogic, cât şi în modul numeric.

telefon celular ⇐ celular / *cellular phone* / *téléphone cellulaire* / Telefon portabil care utilizează undele radioelectrice modulate în frecvenţă, spaţiul de funcţionare fiind divizat în celule.

telefon cu difuzor / *loudspeaking (telephone) set* / *poste (téléphonique) à haut parleur* / Telefon care poate utiliza ca receptor telefonic un difuzor asociat unui amplificator.

telefon „(cu) mâini libere" / *hands free (telephone) set* / *poste (téléphonique) mains libres* / Telefon dotat cu difuzor şi microfon, cu care utilizatorul poate telefona fără utilizarea microreceptorului.

telefon cu disc de apel / *rotary dial (telephone) set* / *poste (téléphonique) à cadran* / Telefon automat dotat cu un disc pentru formarea numărului.

telefon cu tastatură / *push-button (telephone) set* / *poste (téléphonique) à clavier* / Telefon automat dotat cu o claviatură pentru formarea numărului.

telefon de bord ⇐ sistem de intercomunicaţie / *intercommunication system* / *téléphone de bord* / Comunicaţie telefonică stabilită între membrii echipajului unei aeronave.

telefon de cabină / *cabin telephone* / *téléphone de cabine* / Telefon instalat în compartimentul echipajului unei aeronave, utilizat pentru comunicaţii între membrii echipajului şi pentru transmiterea de informaţii pasagerilor.

telefon de conferinţă / *speaker phone* / *poste de conférence* / Ansamblu format dintr-un telefon conectat cu un microfon de masă şi un mic difuzor, care permite unui grup de interlocutori să participe la o comunicaţie.

telefon de exterior / *weatherphone* / *téléphone d'extérieur* / Telefon de perete închis într-o casetă metalică în vederea protejării contra intemperiilor.

telefon de intercomunicaţie / *key telephone set* / *poste d'intercommunication* / Telefon care aparţine unei instalaţii de intercomunicaţie.

telefon de interogare / *interrogation telephone* / *téléphone d'interrogation* / Telefon plasat într-un spaţiu public pentru a permite unor vizitatori, incomodaţi de bariera lingvistică, obţinerea unor informaţii practice sau turistice.

telefon de perete / *wall telephone* / *téléphone mural* / Telefon destinat pentru a fi montat pe un perete.

telefon decorativ / *trimphone* / *téléphone décoratif* / Telefon dotat cu formă şi sonerie particulare, adaptate gustului abonatului

telefon electronic / *electronic telephone* / *téléphone de confort* / Telefon controlat de microprocesor, care efectuează o serie de funcţii telefonice adiţionale ca, de exemplu, formarea automată a numerelor, stocarea şi regăsirea mesajelor telefonice, serviciul de răspunsuri automate, afişarea numerelor şi a taxelor, hands-free etc.

telefon fără cordon ⇐ telefon fără fir / *cordless telephone set* / *poste téléphonique sans cordon* / Terminal telefonic care utilizează o legătură la foarte scurtă distanţă prin unde radioelectrice sau optice, nu printr-un cordon între o parte fixă şi o parte mobilă.

telefon fără fir ⇒ telefon fără cordon

telefon fără taxă ⇒ telefon verde

telefon inteligent / *smartphone* / *téléphone intelligent* / Telefonic portabil care integrează şi funcţiile unui calculator de buzunar, permiţând navigarea pe reţeaua

web, înregistrarea informațiilor, gestiunea poștei electronice, citirea formatelor video și instalarea programelor.

telefon IP / *téléphone IP* / *IP telephone* / Telefonul IP este un un terminal telefonic care funcționează pe rețeaua locală LAN 10/100 sau direct pe conexiunea Internet.

telefon mobil ⇒ telefon portabil

telefon pentru linie lungă / *long line (telephone) set* / *poste (téléphonique) pour ligne longue* / Telefon care comportă un amplificator reglabil pe durata funcționării, în funcție de lungimea liniei.

telefon portabil ⇐ telefon mobil / *portable telephone* / *téléphone portatif* / Telefon susceptibil de a fi purtat de o persoană, care utilizează o legătură radioelectrică cu o telebornă sau o stație de bază a unui sistem celular mobil de radiocomunicații.

telefon portabil cu card bancar / *credit card mobile* / *téléphone portable à carte bancaire* / Telefon portabil echipat cu un dispozitiv de citire a cardurilor bancare.

telefon public / *coin box (set)* / *publiphone* / Telefon la care comunicațiile telefonice de ieșire sunt plătite prin intermediul unui dispozitiv de încasare a monedelor sau a jetoanelor speciale, ori a unui dispozitiv de actualizare a unei cartele telefonice.

telefon rezidențial / *home telephone* / *téléphone résidentiel* / Telefon destinat utilizării casnice, a cărui estetică este frecvent selectată în vederea armonizării cu decorul interiorului în care este plasat.

telefon rutier de urgență / *emergency telephone* / *poste téléphonique sur autoroute* / Telefon instalat de-a lungul marilor artere de circulație sau a autostrăzilor, rezervat automobiliștilor accidentați sau în dificultate, pentru apeluri de urgență.

telefon verde ⇐ tel verde ⇐ telefon fără taxă / *freephone [UK]* / *téléphone vert* / Serviciu de apeluri gratuite pentru partea chemătoare.

telefonie / *telephony* / *téléphonie* / Formă de telecomunicație destinată în principal schimbului de informație sub formă vocală sau vizuală.

telefonie 3G ⇐ telefonie de generația a 3-a / *3G telephony* / *téléphonie 3G* / A treia generație de telefonie mobilă, care permite utilizatorilor navigarea pe paginile de web clasice, în special vizionarea formatelor video în cadrul difuzării conținutului de către operatori și editori și pentru videoconferințe între doi utilizatori. Telefonia 3G autorizează mari capacități de stocare, permițând includerea de formate foto, video și audio (MP3).

telefonie de generația a 3-a ⇒ telefonie 3G

telefonie fără cordon ⇐ telefonie fără fir / *cordless telephony* / *téléphonie sans cordon* / Tehnologie a terminalelor telefonice care utilizează o legătură la distanță foarte scurtă prin unde radioelectrice sau optice între o parte fixă și una mobilă.

telefonie GSM ⇒ sistem global de telefonie prin comunicație mobilă.

telefonie mobilă / *mobile phone* / *téléphone mobile* / Serviciu de radiotelefonie publică asigurând, cu ajutorul unui echipament transportabil, accesul la rețeaua telefonică publică prin intermediul unei stații de bază, sau la o altă stație telefonică mobilă printr-una sau mai multe stații de bază.

telefonie vocală ⇒ serviciu de telefonie vocală

telefonometrie / *telephonometry* / *téléphonométrie* / Tehnica măsurărilor electroacustice obiective și a măsurărilor subiective ale vocii și ale urechii, utilizate pentru evaluarea calității transmisiunii conexiunilor telefonice complete.

telefotografie ⇒ fototelegrafie

teleghidaj / *teleguidance* / *téléguidage* / Ghidaj și control la distanță prin telecomunicații al unor obiecte mobile ca, de exemplu, al navelor, al avioanelor, al rachetelor, al vehiculelor terestre etc.

telegrafie / *telegraphy* / *télégraphie* / Formă de telecomunicații în care informațiile transmise sunt destinate înregistrării ca

document grafic la recepție; aceste informații pot fi, în anumite cazuri, prezentate sub o altă formă sau introduse în memorie pentru o utilizare ulterioară.

telegrafie alfabetică / *alphabetic telegraphy* / *télégraphie alphabétique* / Telegrafie aplicabilă textelor în care se utilizează semnale codate, fiecare semnal sau grup de elemente de semnal corespunzând câte unui element al textului ca, de exemplu, litere, cifre, semne de punctuație etc.

telegrafie aritmică / *start-stop system [of telegraphy]* / *télégraphie arythmique* / Telegrafie alfabetică în care se utilizează o transmisiune aritmică.

telegrafie armonică / *voice-frequency multiplex telegraphy <VFT>* / *télégraphie harmonique* / Procedeu de transmisiune telegrafică în care utilizează o multiplexare prin repartiție în frecvență într-un canal de tip telefonic.

telegrafie automată / *automatic telegraphy* / *émission automatique* / Emisiune efectuată de un emițător telegrafic automat.

telegrafie automată Morse / *Wheatstone automatic system* / *télégraphie automatique Morse* / Telegrafie Morse în care semnalele sunt emise automat cu ajutorul unei benzi perforate și înregistrate automat la recepție sub forma fie a unei benzi perforate pentru imprimare automată, fie sub formă de semnale reproduse grafic pe o bandă și ulterior traduse de un operator.

telegrafie Baudot / *Baudot telegraphy* / *télégraphie Baudot* / Telegrafie sincronă, în general mukltiplex cu întrețesere de caractere, care utilizează alfabetul telegrafic internațional nr. 1.

telegrafie cadențată aritmică / *stepped start-stop system of telegraphy* / *télégraphie arythmique cadencée* / Telegrafie alfabetică aritmică în care semnalele de caracter sunt spațiate în mod regulat.

telegrafie cu curenți purtători / *carrier telegraphy* / *télégraphie par courant porteur* / Telegrafie în care semnalele telegrafice provenite de la emițătorul telegrafic modulează un curent periodic sinusoidal.

telegrafie cu deplasare de frecvență / *frequency shift telegraphy* / *télégraphie à déplacement de fréquence* / Telegrafie cu modulație de frecvență în care fiecare stare semnificativă este reprezentată, în regim permanent, de un semnal sinusoidal de frecvență specificată.

telegrafie cu imprimare / *printing telegraphy* / *télégraphie à impression* / Telegrafie alfabetică în care semnalele de caracter recepționate sunt înregistrate automat sub formă de caractere imprimate.

telegrafie cu înregistrarea semnalelor / *signal recording telegraphy* / *télégraphie à enregistrement de signaux (sans traduction automatique)* / Metodă de exploatare telegrafică în care elementele de semnal recepționate sunt înregistrate automat în vederea translației lor ulterioare de un operator.

telegrafie cu mozaic / *mosaic telegraphy* / *télégraphie à mosaïque* / Telegrafie alfabetică în care fiecare caracter este reprezentat sub forma unui mozaic de elemente de imprimare, corespunzător fiecăruia unui element de semnal telegrafic.

telegrafie cvadruplex / *quadruplex system* / *télégraphie quadruplex* / Telegrafie care asigură transmiterea simultană și independentă a două mesaje, în fiecare direcție, pe un singur circuit telegrafic.

telegrafie facsimil ⇒ fototelegrafie

telegrafie Hell / *Hell(schreiber) system* / *télégraphie Hell* / Telegrafie cu mozaic care utilizează un cod telegrafic conform căruia fiecare caracter este reprezentat printr-un număr fix de elemente unitare. Caracterele sunt formate, la recepție, cu ajutorul unei elice rotative de inscripționare alimentată continuu cu cerneală, pusă în contact cu o bandă mobilă de hârtie printr-o lamă de inscripționare comandată de elementele de semnal telegrafic.

telegrafie infraacustică / *sub-audio telegraphy* / *télégraphie infra-acoustique* / Telegrafie în care transmisiunea se efectuează prin intermediul unuia sau mai multor curenţi alternativi cu frecvenţe situate în banda de frecvenţe infraacustice.

telegrafie în curent continuu / *direct current telegraphy* / *télégraphie par courant continu* / Telegrafie în care transmisiunea se efectuează prin intermediul unui curent continuu aplicat liniei sub comanda emiţătorului telegrafic.

telegrafie manuală / *manual telegraphy* / *émission manuelle* / Emisiune telegrafică neautomată.

telegrafie Morse / *Morse telegraphy* / *télégraphie Morse* / Telegrafie alfabetică în care se utilizează codul Morse.

telegrafie sincronă / *synchronous telegraphy* / *télégraphie synchrone* / Telegrafie alfabetică în care se utilizează o transmisiune sincronă.

telegrafie supraacustică / *super-audio telegraphy* / *télégraphie supra-acoustique* / Telegrafie în care transmisiunea se efectuează prin intermediul unuia sau mai multor curenţi alternativi cu frecvenţe situate în banda de frecvenţe supraacustice.

telegramă / *telegram* / *télégramme* / Conţinutul unui document, sub formă scrisă, imprimată sau grafică fixă, încredinţat unui serviciu telegrafic în vederea transmisiunii şi remiterii sale către destinatar. Notă: Telegrama desemnează de asemenea documentul remis serviciului telegrafic sau destinatarului.

telegramă facsimil ⇒ telegramă fototelegrafică

telegramă fototelegrafică ⇐ telegramă facsimil / *(document) facsimile telegram* / *télégramme télécopié* / Telegramă care trebuie transmisă prin fototelegrafie cu contrast.

teleimprimator ⇐ telex / *telewriter* / *télécripteur* / Aparat telegrafic care permite scrierea la distanţă printr-un procedeu oarecare.

teleimprimator [în tehnica de calcul] / *teletype (TTY)* / *téléimprimeur* / Dispozitiv de comunicaţie, utilizat în principal pentru transmisia de telegrame în cod Baudot, dar utilizat în perioada de început a calculatoarelor ca echipament de intrare-ieşire, pentru introducerea datele în calculator şi afişarea rezultatelor prelucrărilor.

teleimprimator (aritmic) / *teleprinter* / *téléimprimeur (arythmique)* / Aparat de tip aritmic compus dintr-un un transmiţător cu tastatură alfanumerică şi un receptor cu imprimare a caracterelor.

teleimprimator cu (imprimare pe) bandă / *tape teleprinter* / *téléimprimeur à (impression sur) bande* / Teleimprimator care imprimă caracterele pe o singură linie pe o bandă continuă de hârtie.

teleimprimator direct / *direct printer* / *récepteur traducteur imprimeur* / Echipament telegrafic imprimator care utilizează coduri cu lungime variabilă ca, de exemplu, codul Morse, codurile bivalente sau trivalente pentru cablu, în care imprimarea se efectuează direct pe baza semnalelor recepţionate.

teleimprimator pe pagină / *page teleprinter* / *téléimprimateur à (impression sur) page* / Teleimprimator care imprimă caracterele pe formatul unei pagini.

teleindicator de poziţie / *remote position indicator* / *transmetteur de position* / Dispozitiv utilizat pentru transmiterea la distanţă, la un receptor, a poziţiei unui mecanism sau organ de maşină.

teleinformatică / *teleprocessing* / *téléinformatique* / Asocierea tehnicilor din domeniile telecomunicaţiilor şi ale informaticii în scopul prelucrării informaţiilor la distanţă.

telematică / *telematics (services)* / *(service de) télématique* / Serviciu de telecomunicaţii suplimentare faţă de serviciile de telegrafie şi telefonie convenţionale, care utilizează frecvent tehnici de tele-

prelucrare pentru a permite utilizatorilor recepţia şi transmiterea de informaţii publice sau particulare sau efectuarea anumitor operaţii ca, de exemplu, consultările de fişiere, rezervările, operaţiile bancare sau comerciale etc.

telemăsurare prin radio ⇒ radiotelemetrie

telemetrie / *telemetry* / *télémesure* / Transmitere la distanţă, prin mijloace de telecomunicaţii, a valorilor mărimilor măsurate.

telepunctare / *remote aiming* / *télépointage* / Dispozitiv care permite focalizarea la distanţă a proiectoarelor de lumină.

tele(radio)terapie ⇐ telecurieterapie / *teletherapy* / *téléradiothérapie* / Radioterapie în care distanţa dintre sursă şi piele este mare, comparativ cu dimensiunile ţesuturilor iradiate.

teleradiumterapie / *teleradium therapy* / *téléradiumthérapie* / Teleradioterapie care utilizează radiul.

telescop electronic / *electron telescope* / *téléscope électronique* / Instrument de optică astronomică prevăzut cu un transformator electronic de imagine asociat cu un telescop optic.

telescriere / *telewriting* / *téléécriture* / Formă de telecomunicaţie care are ca obiect transmiterea de informaţii grafice pe măsura scrierii sau desenării acestora şi reproducerea lor simultană la distanţă pe ecran sau pe un alt suport al unui terminal.

teleserviciu / *teleservice* / *téléservice* / Serviciu de telecomunicaţii care asigură toate aspectele comunicaţiei dintre utilizatori, inclusiv funcţiunile echipamentele terminale, conform unor protocoale stabilite de operatorul de reţea sau prin acordul operatorilor de reţea.

teleserviciu telefonic / *telephone teleservice* / *téléservice téléphone* / Teleserviciu în care terminalul utilizat este un telefon.

telesupraveghere / *telemonitoring* / *télésurveillance* / Supraveghere la distanţă a stării de funcţionare a unui echipament operaţional prin mijloace de telecomunicaţii.

teletex / *teletex (service)* / *(service) télétex* / Serviciu de transmisiune de texte prin telegrafie care oferă posibilităţi suplimentare faţă de serviciul telex, în particular alte funcţiuni de imprimare precum şi facilităţi de prelucrare a textelor la distanţă.

teletext / *teletext* / *vidéographie diffusée* / Serviciu de radiodifuziune de texte scrise sau desene simple, transmise printr-un cod adecvat în interiorul structurii unui semnal de televiziune destinat difuzării şi vizualizării pe ecranul unui receptor de televiziune la comandă expresă. Serviciul, oferit de unele posturi de televiziune, permite accesul telespectatorului la cele mai diverse informaţii textuale ca, de exemplu, programe radio-TV, adrese utile, informaţii financiare etc. Notă: Transmiterea de date prin teletext se bazează pe transmisia serială a informaţiilor la începutul fiecărui cadru video, receptoarele TV care pot decodifica informaţiile teletext fiind dotate cu un modul destinat recepţiei seriale a datelor, memorării temporare, decodificării şi afişării acestora pe ecran.

teletrafic / *teletraffic* / *télétrafic* / Disciplină care studiază traficul de telecomunicaţii.

televarorămetru / ... / *télévarheuremètre* / Contor de energie reactivă care înregistrează energia într-un mecanism de ceasornic situat la o anumită distanţă de contor.

televiziune / *television* / *télévision* / Telecomunicaţie destinată transmisiunii de semnale care reprezintă scene animate sau fixe, reproductibile pe un ecran pe măsura recepţionării acestora sau înregistrabile în vederea reproducerii ulterioare. Notă: Acest tip de telecomunicaţie are ca principală aplicaţie teledifuziunea programelor vizuale cu sunetele asociate, destinate marelui public. Aceeaşi tehnică este de asemenea utilizată pentru aplicaţii industriale, ştiinţifice, medicale etc.

televiziune digitală ⇒ televiziune numerică

televiziune numerică ⇐ televiziune digitală / *digital television* / *télévision numérique* / Televiziune în care informaţiile de imagine sunt reprezentate printr-un semnal numeric.

televoltamperorămetru / ... / *télévoltampèreheuremètre* / Contor de energie aparentă care înregistreaza energia într-un mecanism de ceasornic situat la o anumită distanţă de contor.

televoltmetru / *televoltmeter* / *télévoltmètre* / Voltmetru care permite măsurarea la distanţă a tensiunii unui circuit electric.

telewattmetru / *telewattmeter* / *téléwattmètre* / Wattmetru care permite măsurarea la distanţă a puterii unui circuit electric.

telewattorămetru / ... / *téléwattheuremètre* / Contor de energie activă care înregistrează energia într-un mecanism de ceasornic situat la o anumită distanţă de contor.

telex ⇒ teleimprimator

telex, 1[metodă] / *telex, 1[method]* / *télex, 1[méthode]* / Metodă de transmisiune a datelor, care foloseşte un set de 64 de simboluri (ce includ literele mari, cifrele, unele semne de punctuaţie şi simboluri de control al transmisiunii) şi în care fiecare caracter este reprezentat pe 5 biţi şi transmis serial.

telex, 2[aparat] / *telex, 2[device]* / *télex, 2[appareil]* / Echipament capabil să emită şi să recepţioneze date conform normelor telex, dotat cu o tastatură pentru introducerea telegramelor, o imprimantă pentru afişarea telegramelor recepţionate şi o logică de control şi comandă a transmisiilor. Notă: În prezent, un aparat telex poate fi uşor simulat prin utilizarea unui calculator, a cărui interfaţă serială poate fi programată să emită şi să recepţioneze caractere în cod Baudot.

temperatura aerului ambiant / *ambient air temperature* / *température de l'air ambiant* / Temperatura, determinată în condiţii prescrise, a aerului care înconjoară complet dispozitivul de conexiune sau siguranţa fuzibilă.

temperatura carcasei / *case temperature* / *température du boîtier* / Temperatură măsurată într-un punct specificat de pe carcasa unui dispozitiv electronic.

temperatura maximă în regim continuu / *maximum continuous operating temperature* / *température maximale en régime continu* / Temperatura maximă la care un echipament electrotermic poate funcţiona continuu.

temperatura mercurului condensat / *condensed-mercury temperature* / *température du mercure condensé* / Temperatură măsurată la un punct dat pe un înveliş metalic sau pe un înveliş de sticlă al tubului situat în zona unde condensează mercurul.

temperatura plasmei / *plasma temperature* / *température de plasma* / Temperatura locală instantanee în interiorul plasmei.

temperatură → temperatură (termodinamică) < T >

temperatură a camerei de încercare / *enclosure temperature* / *température de l'enceinte* / Temperatura din centrul spaţiului de lucru.

temperatură a incubatorului / *incubator temperature* / *température de l'incubateur* / Pentru un incubator, temperatura aerului într-un punct situat la 10 cm deasupra centrului suprafeţei saltelei habitaclului nou-născutului.

temperatură a incubatorului de transport / *transport incubator temperature* / *température de l'incubateur de transport* / Pentru un incubator de transport, temperatura aerului într-un punct situat la 10 cm deasupra centrului suprafeţei saltelei habitaclului nou-născutului.

temperatură ambiantă / *ambient temperature* / *température ambiante* / Temperatura aerului sau a altui mediu în care echipamentul electric trebuie folosit. Notă: Se măsoară într-un punct reprezen-

tativ al mediului local, cuprinzând şi echipamentele de încălzire.

temperatură ambiantă în condiţii de răcire în aer liber / *ambient temperature under conditions of natural air cooling* / *température ambiante dans des conditions de refroidissement par air libre* / Temperatură măsurată sub un dispozitiv cu semiconductoare, când este menţinut prin firele sale de ieşire într-o incintă de temperatură sensibil uniformă, care are suprafaţa mată. Punctele de fixare ale dispozitivului nu trebuie să fie la o distanţă mai mică de 10 mm faţă de corpul dispozitivului, cu excepţia dispozitivelor cu fire de ieşire foarte scurte, pentru care amplasarea punctelor de fixare trebuie specificată. Suporturile trebuie să aibă o temperatură mai mică decât cea ambiantă, iar incinta trebuie astfel construită încât convecţia aerului liber să nu fie afectată.

temperatură ambiantă maximă nominală / *rated maximum ambient temperature* / *température ambiante nominale maximale* / Temperatura desemnată de producător pentru un corp de iluminat ca fiind temperatura cea mai ridicată pe care o poate suporta corpul de iluminat în condiţii normale de funcţionare.

temperatură ambiantă standard / *rated ambient temperature* / *température ambiante assignée* / Temperatura maximă la care poate funcţiona continuu un transformator în condiţii normale de funcţioare. Notă: Valoarea temperaturii ambiante standard t_a nu exclude funcţionarea transformatorului la o temperatură care nu depăşeşte $t_a + 10°C$.

temperatură Curie ⇐ punct Curie (al unui material magnetic) / *Curie point* / *point de Curie* / Temperatura sub care o substanţă este feromagnetică sau ferimagnetică şi deasupra căreia aceasta este paramagnetică.

temperatură cutanată a unui nou-născut / *skin temperature* / *température cutanée du bébé* / Temperatura pielii unui nou-născu în locul plasării captorului de temperatură cutanată.

temperatură de autoaprindere / *autoignition temperature* / *température d'auto-inflammation* / Temperatură de aprindere spontană a unui produs în absenţa unei flăcări, determinată în condiţii standardizate.

temperatură de calcul (a carcasei) / *design temperature (of the enclosure)* / *température de calcul (de l'enveloppe)* / Cea mai mare temperatură care poate fi atinsă de carcasă în condiţii de serviciu. Notă: În general, este limita superioară a temperaturii mediului ambiant mărită de creşterea temperaturii datorată trecerii curentului nominal în serviciu continuu.

temperatură de comandă (a unui incubator) / *control temperature (of an incubator)* / *température de commande (d'un incubateur)* / Temperatura aleasă pentru comanda temperaturii.

temperatură de condensare / *condensation temperature* / *température de condensation* / Sub o presiune dată, temperatura la care un izolant gazos începe să se transforme în lichid.

temperatură de culoare / *colour temperature* / *température de couleur* / Temperatura radiatorului integral (corpului negru) a cărui radiaţie are aceeaşi cromaticitate cu cea a unui stimul dat. Notă: Se foloseşte, de asemenea, şi inversul temperaturii de culoare, a cărui unitate de măsură este fie K^{-1} fie mired (prescurtare combinată a termenilor din limba engleză micro-reciprocal-degree).

temperatură de culoare proximă / *(correlated) colour temperature* / *température de couleur (proximale) (d'un stimulus)* / Temperatură a radiatorului integral a cărui culoare percepută se apropie cel mai mult, în condiţii de observaţie specificate, de cea a unui stimul dat de aceeaşi intensitate. Note: 1. Metoda recomandată pentru calculul temperaturii de culoare proximă a unui stimul constă în determinarea pe o diagramă de cromaticitate a

temperaturii punctului de pe locul radiatoarelor integrale ce corespunde intersecţiei cu linia de temperatură convenţională egală ce conţine punctul reprezentând stimulul. 2. Temperatura de culoare proximă inversă este preferată temperaturii de culoare inversă de fiecare dată când temperatura de culoare proximă este potrivită.

temperatură de distribuţie / *distribution temperature / température de répartition* / Temperatură a radiatorului integral a cărui distribuţie spectrală relativă $S(\lambda)$ este aceeaşi, sau aproape aceeaşi, cu cea a radiaţiei considerate în domeniul spectral de interes.

temperatură de exploatare / *operating temperature / température d'exploitation* / Temperatura la care funcţionează un echipament electrotermic în cadrul unui procedeu determinat.

temperatură de funcţionare a detectorului / *detector operating temperature / température de fonctionnement du détecteur* / Temperatura detectorului termic pentru care, în cursul unei creşteri a temperaturii, se produce comutaţia detectorului sau pentru care variaţia caracteristicii legate de temperatură poate provoca funcţionarea auxiliarului de comandă.

temperatură de funcţionare (a dispozitivului de comandă al unui detector termic) / *system operating temperature (of the control unit for a thermal detector)/ température de fonctionnement du dispositif (de l'auxiliaire de commande)* / Temperatură pentru care, în cursul unei creşteri a temperaturii, detectorul termic şi auxiliarul de comandă provoacă împreună funcţionarea auxiliarului de comandă.

temperatură de funcţionare nominală a unei dulii / *rated operating temperature / température de fonctionnement normal* / Temperatura maximă prevăzută, pentru care este concepută dulia.

temperatură de funcţionare nominală maximă (a înfăşurării balastului) / *rated maximum operating temperature (of a ballast winding) / température de fonctionnement nominale maximale (d'un enroulement)* / Temperatură de funcţionare a unei înfăşurări a balastului care asigură o probabilitate de funcţionare corectă de 10 ani, în serviciu continuu, la această temperatură.

temperatură de întărire / *curing temperature / température de traitement* / Temperatură specificată adecvată întăririi unui material.

temperatură de lucru / *working temperature / température de travail* / Temperatură necesară pentru tratamentul încărcăturii.

temperatură de luminanţă monocromatică (a unui radiator termic) / *(monochromatic) radiance temperature (of a thermal radiator, for a specified wavelength) / température de luminance (monochromatique) (d'un radiateur thermique, pour une longueur d'onde spécifié)* / Temperatură a radiatorului integral care are, pentru lungimea de undă specificată, aceeaşi densitate spectrală a luminanţei energetice cu cea a radiatorului termic considerat.

temperatură de reanclanşare (a unui detector termic) / *reset temperature (of a thermal detector) / température de réarmement (d'un détecteur thermique)* / Temperatura detectorului termic la care, în cursul unei scăderi a temperaturii, se produce comutaţia detectorului sau pentru care variaţia caracteristicii legate de temperatură, în conexiune cu auxiliarul de comandă, permite reanclanşarea acestuia.

temperatură de reanclanşare (a unui protector termic) / *reset temperature (of a thermal protector) / température de réenclenchement (d'un protecteur thermique)* / Temperatura la care protectorul termic îşi reînchide circuitul sau este susceptibil de a fi închis, atunci când este supus unei scăderi lente a temperaturii.

temperatură de referinţă (a unui contor) / *reference temperature (of a meter)* /

température de référence (d'un compteur) / Valoare a temperaturii ambiante fixată în condiţii de referinţă.

temperatură de referinţă (a unui rezonator piezoelectric) / *reference temperature (of a piezoelectric resonator)* / *température de référence (d'un résonateur piézoélectrique)* / Temperatură măsurată pe capsula rezonatorului piezoelectric, atunci când sunt făcute anumite măsurători.

temperatură de stocare $<T_{stg}>$ / *storage temperature* $<T_{stg}>$ / *température de stockage* $<T_{stg}>$ / Temperatură la care dispozitivul este stocat fără să fie alimentat.

temperatură de tulburare ⇒ punct de turbiditate

temperatură de zgomot (a unei antene de recepţie) / *noise temperature (of a receiving antenna)* / *température de bruit (d'une antenne de réception)* / Temperatură, în general exprimată în K, a unei rezistenţe cu aceeaşi densitate spectrală de putere de zgomot disponibilă ca şi cea de la ieşirea unei antene date, în condiţii de instalare şi utilizare specificate. Notă: Temperatura de zgomot a unei antene depinde atât de zgomotul său propriu cât şi de zgomotele provenite din surse exterioare.

temperatură de zgomot (a unei sarcini disipative pasive) / *noise temperature* / *température de bruit* / Temperatura unei rezistenţe care furnizează aceeaşi putere de zgomot disponibilă cu cea a tubului măsurat sau a sursei de zgomot.

temperatură de zgomot (a unui monoport) / *spot noise temperature (of a one-port device)* / *température de bruit (d'un monoporte)* / Densitatea spectrală de putere transferată de zgomot a unui monoport la o frecvenţă dată, raportată la constanta lui Boltzmann. Note: 1. Definiţia presupune că fenomenele cuantice sunt neglijabile. 2. Temperatura de zgomot a unui monoport este de acelaşi semn cu partea reală a impedanţei sale. 3. Dacă monoportul are o impedanţă cu partea reală pozitivă, temperatura sa de zgomot la o frecvenţă dată este egală cu temperatura termodinamică la care ar trebui adusă o rezistenţă egală cu partea reală a impedanţei pentru obţinerea unei puteri disponibile de zgomot termic egală cu puterea disponibilă de zgomot a monoportului la aceeaşi frecvenţă. 4. O antenă de recepţie văzută dinspre accesul său de ieşire poate fi asimilată cu un monoport.

temperatură de zgomot (echivalentă) medie (a unui diport liniar) / *mean (equivalent) noise temperature (of a linear two-port network)* / *température (équivalente) moyenne de bruit (d'un biporte linéaire)* / Media temperaturii echivalente de zgomot a unui diport liniar, într-o bandă de frecvenţe specificată.

temperatură de zgomot de referinţă / *reference-noise temperature* / *température de bruit de référence* / Temperatura unei surse care furnizează puterea de zgomot de referinţă.

temperatură de zgomot echivalentă (a unui diport liniar) / *equivalent (spot) noise temperature (of a linear two-port network)* / *température équivalente de bruit (d'un biporte linéaire)* / La o frecvenţă dată, valoarea cu care ar trebui crescută temperatura de zgomot a unui monoport conectat la intrarea unui diport liniar dat, dacă zgomotul produs de acest diport ar fi momentan suprimat, astfel încât densitatea spectrală de putere a zgomotului la frecvenţa de ieşire corespunzătoare frecvenţei de intrare să fie aceeaşi cu cea a zgomotului total al monoportului şi al biportului dat. Note: 1. Această definiţie presupune că fenomenele cuantice sunt neglijabile. 2. Temperatura echivalentă de zgomot a unui diport depinde de impedanţa monoportului conectat la intrare.

temperatură de zgomot efectivă la intrare / *effective input noise temperature* / *température de bruit effective à l'entrée* / Temperatură de zgomot în exces a unui

amplificator, atinsă la intrarea sa, sau temperatură de zgomot în exces necesară la intrarea unui amplificator fără zgomot echivalent, pentru a produce la ieşire aceeaşi putere de zgomot ca la ieşirea amplificatorului real care are intrarea la temperatura de referinţă.

temperatură de zgomot în exces / *excess noise temperature* / *température d'excès de bruit* / Diferenţa dintre temperatura de zgomot a tubului măsurat sau a unei surse de zgomot şi o temperatură de referinţă de zgomot.

temperatură de zgomot în funcţionare la intrare / *operating input noise temperature* / *température de bruit en fonctionnement à l'entrée* / Temperatura de zgomot necesară la intrarea unui amplificator fără zgomot echivalent, care produce la ieşire aceeaşi putere de zgomot ca la ieşirea amplificatorului real care are temperatura de referinţă la intrare.

temperatură echivalentă de zgomot / *equivalent noise temperature (of a microwave tube)* / *température équivalente de bruit (d'un tube pour hyperfréquences)* / Temperatură de zgomot a unui tub atunci când este diferită de temperatura fizică a unei surse de zgomot, cum ar fi de exemplu tubul de zgomot cu descărcare într-un gaz sau generatorul de zgomot cu fascicul electronic.

temperatură (în scara) Celsius / *Celsius temperature* / *température Celsius* / Mărime definită ca diferenţa dintre temperatura termodinamică şi temperatura 273,15 K. Notă: Temperatura Celsius este exprimată, prin convenţie, în grade Celsius.(C)

temperatură maximă a unei părţi de maşină după deconectare / *maximum temperature after tripping* / *température maximale d'un organe de machine après déclenchement* / Valoarea maximă a temperaturii atinse de partea protejată a unei maşini în perioada următoare declanşării provocate de un dispozitiv de protecţie termică şi cauzată de o suprasarcină termică cu variaţie rapidă.

temperatură medie (a unui habitaclu pentru nou-născuţi) / *average temperature (of a baby compartment)* / *température moyenne (d'un habitacle du bébé)* / Media dintre maximul şi minimul temperaturilor în oricare punct specificat al habitaclului nou-născutului, în condiţii de temperatură stabilizată.

temperatură medie a incubatorului / *average incubator temperature* / *température moyenne de l'incubateur* / Media dintre maximul şi minimul temperaturii incubatorului, atinse în condiţii de temperatură stabilizată.

temperatură medie a incubatorului de transport / *average transport incubator temperature* / *température moyenne de l'incubateur de transport* / Media dintre maximul şi minimul temperaturilor incubatorului de transport atinse în condiţii de temperatură stabilizată.

temperatură medie a plasmei / *mean plasma temperature* / *température moyenne de plasma* / Temperatura medie în interiorul unei plasme în spaţiu la un moment dat.

temperatură medie de zgomot (a unui monoport) / *mean noise temperature (of a one-port device)* / *température de bruit moyenne (d'un monoporte)* / Media temperaturii de zgomot a unui monoport, într-o bandă de frecvenţe specificată.

temperatură Néel / *Néel point* / *point de Néel* / Temperatură sub care o substanţă este antiferomagnetică, iar deasupra căreia este paramagnetică.

temperatură nominală (a unui echipament electrotermic) / *rated temperature (of an electroheat equipment)* / *température assignée (d'un équipement d'électrothermie)* / Temperatura de funcţionare normală pentru care este construit un echipament electrotermic.

temperatură nominală de deschidere (a unui protector termic) / *rated opening temperature (of a thermal protector)* / *température assignée d'ouverture (d'un protecteur thermique)* / Temperatura la

care protectorul termic îşi deschide circuitul atunci când nu este parcurs de nici un curent, fiind supus unei creşteri lente a temperaturii.

temperatură periculoasă / *unsafe temperature* / *température dangereuse* / Temperatură suficient de ridicată pentru a cauza arsuri şi/sau putând provoca operatorului mişcări involuntare periculoase.

temperatură (termodinamică) <T> / *(thermodynamic) temperature* <T> / *température (thermodynamique)* <T> / Variabilă de stare proporţională cu energia termică a unui corp la echilibru termodinamic.

temperatură virtuală (a unui dispozitiv cu semiconductoare) ⇐ temperatură virtuală (echivalentă) de joncţiune / *virtual temperature (of a semiconductor device)* / *température virtuelle (d'un dispositif à semiconducteurs)* / Temperatură teoretică la nivelul unei joncţiuni interne, bazată pe o reprezentare simplificată a comportării termice şi electrice a unui dispozitiv cu semiconductoare. Note: 1. Temperatura virtuală nu este neapărat cea mai ridicată temperatură a dispozitivului. 2. Bazată pe puterea disipată şi pe rezistenţa sau impedanţa termică corespunzătoare acestui mod de funcţionare, temperatura virtuală se poate calcula cu ajutorul unor relaţii de forma: $T_j = T_{carcasă} + P/R_{th}$ sau $T_j = T_{amb} + P/R_{th}$.

temperatură virtuală (echivalentă) de joncţiune ⇒ temperatură virtuală (a unui dispozitiv cu semiconductoare)

temporizare (pentru o funcţionare dată) / *specified time* / *temporisation* / Interval de timp introdus intenţionat între începutul şi sfârşitul funcţionării unui releu sau dispozitiv de protecţie. Notă: Caracterizează un releu cu temporizare specificată.

temporizator ⇐ întreruptor de interval de timp / *interval timer* / *rythmeur* / Dispozitiv care emite un semnal de întrerupere la intervale de timp regulate.

tensiune → tensiune electrică <U>

tensiune a arcului / *arc voltage* / *tension d'arc* / Diferenţă de potenţial existentă între vârful electrodului şi încărcătură sau între vârfurile electrozilor, în cazul încălzirii indirecte prin arc.

tensiune a circuitului de măsurare / *measuring circuit voltage* / *tension du circuit de mesure* / Tensiunea dintre două borne ale unui circuit de măsurare sau dintre una din aceste borne şi pământ.

tensiune a diodei echivalente / *equivalent diode voltage* / *tension de diode équivalente* / Tensiunea anodică a diodei echivalente (a unui tub cu mai mulţi electrozi).

tensiune a punctului de inflexiune ⇐ tensiune de inflexiune de saturaţie / *knee point voltage* / *tension du point de coude* / Valoarea efectivă a tensiunii sinusoidale la frecvenţa nominală care, aplicată bornelor secundare ale transformatorului cu toate celelalte înfăşurări în circuit deschis, provoacă o creştere a curentului de excitaţie de 50 %, când ea creşte cu 10 %.

tensiune a reţelei (de alimentare) / *mains voltage* / *tension (du) réseau* / Tensiunea dintre două conductoare de fază ale unui sistem polifazat dintr-o reţea de alimentare sau tensiunea dintre conductorul de fază şi conductorul neutru ale unui sistem monofazat dintr-o reţea de alimentare.

tensiune (a semnalului) de impuls / *pulse voltage* / *tension d'impulsion* / 1. Pentru un impuls de tensiune perfect dreptunghiular, valoare a tensiunii în zona de vârf a impulsului. 2. Pentru un impuls de tensiune nominal dreptunghiular, nivelul mediu al amplitudinii impulsului.

tensiune a sursei / *source voltage* / *tension de source* / Tensiune la bornele unei surse ideale de tensiune.

tensiune a unui element (electrochimic) / *cell voltage* / *tension d'un élément (électrochimique)* / Tensiune măsurată la bornele unui element electrochimic.

tensiune absorbită / *absorbed voltage* / *tension absorbée* / Tensiunea absorbită de traductor în circuit.

tensiune alternativă / *alternating voltage* / *tension alternative* / Tensiune periodică a cărei valoare medie este nulă.

tensiune anod-catod / *anode(-cathode) voltage* / *tension d'anode (par rapport à la cathode)* / Tensiune electrică între borna de anod şi borna de catod. Notă: Se numeşte „pozitivă" când potenţialul de anod este mai mare decât cel de catod şi „negativă" când potenţialul de anod este mai mic decât cel de catod.

tensiune anodică directă de vârf / *peak forward anode voltage* / *tension anodique directe de crête* / Valoarea instantanee maximă a tensiunii (pozitive) anod-catod.

tensiune anodică inversă de vârf / *peak inverse anode voltage* / *tension anodique inverse de crête* / Valoarea instantanee maximă a tensiunii anodice în sensul invers al trecerii curentului.

tensiune anodică negativă de vârf / *peak negative anode voltage* / *tension anodique négative de crête* / Valoarea absolută instantanee maximă a tensiunii negative anod-catod.

tensiune aplicată (unui aparat de comutare) / *applied voltage (for a switching device)* / *tension appliquée (pour un appareil de connexion)* / Tensiune care există între bornele unui pol al unui aparat de comutare înainte de stabilirea curentului prin acesta.

tensiune asignată ⇒ tensiune nominală [pentru o funcţionare specificată]

tensiune catodică de conducţie / *conducting cathode voltage* / *tension cathodique de conduction* / Tensiune electrică apărută pe un ghid catodic sau catod principal şi care corespunde descărcării principale.

tensiune cimomotoare / *field strength-distance product* / *force cymomotrice (dans une direction)* / Într-o direcţie dată, pentru un punct oarecare al regiunii de câmp îndepărtat al unei antene de emisiune alimentate cu o putere specificată, produsul dintre intensitatea câmpului electric creat de antenă şi distanţa de la antenă la acel punct. Note: 1. Vectorul tensiune cimomotoare depinde de direcţia aleasă, dar nu şi de distanţa la antenă. Norma sa, exprimată în V, este numeric egală cu norma câmpului electric la distanţa de 1 km, exprimată în mV/m. 2. Tensiunea cimomotoare depinde atât de caracteristicile electrice ale antenei, cât şi de puterea furnizată de aceasta.

tensiune cimomotoare specifică / *specific field strength-distance product* / *force cymomotrice spécifique (dans une direction)* / Tensiune cimomotoare creată într-o direcţie dată de o antenă alimentată cu o putere de 1 kW.

tensiune constantă echivalentă / *equivalent constant potential* / *potentiel constant équivalent* / Diferenţa de potenţial constantă ce trebuie aplicată unui tub de radiaţii X pentru a produce o radiaţie care are, pentru o substanţă dată, o curbă de atenuare similară celei a fasciculul considerat care ar fi produsă de un alt potenţial decât cel considerat.

tensiune continuă, 1[constantă] / *direct voltage, 1[constant]* / *tension continue, 1[constante]* / Tensiune independentă de timp.

tensiune continuă, 2[cu componentă continuă dominantă] / *direct voltage, 2[with an important direct component]* / *tension continue, 2[à composante continue importante]* / Prin extensie, tensiune a cărui componentă continuă are o importanţă fundamentală.

tensiune continuă de ieşire nominală / *rated (d.c.) output voltage* / *tension continue de sortie assignée* / Este specificată ca tensiune nominală a bateriei de acumulatoare. În plus, se poate da în paranteză valoarea cea mai ridicată a tensiunii de ieşire pentru curentul nominal.

tensiune continuă de restabilire în regim permanent / *d.c. steady-state recovery voltage* / *tension de rétablissement en courant continu en régime établi* / Tensiunea de restabilire într-un circuit de tensiune continuă după dispariţia fenomenelor tranzitorii de tensiune, exprimată

prin valoarea sa medie dacă prezintă ondulații.

tensiune continuă permanentă în starea de blocare / *continuous (direct) off-state voltage / tension continue permanente à l'état bloqué* / Valoare a tensiunii constante aplicate unui tiristor când este în stare de blocare.

tensiune contractuală de alimentare / *declared (supply) voltage / tension contractuelle de fourniture* / Tensiune de alimentare a consumatorului specificată în contractul de alimentare.

tensiune convențională de ținere la impuls / *conventional impulse withstand voltage / tension de tenue conventionnelle aux chocs* / Valoare de vârf a tensiunii de impuls aplicată în cursul unor încercări dielectrice ale izolației pentru care aceasta nu devine sediul nici unei descărcări disruptive când este supusă unui număr specificat de impulsuri de acea valoare, în condiții specifice.

tensiune critică de anod / *critical anode voltage (for conduction) / tension critique d'anode* / Valoare minimă a tensiunii de anod, pentru care amorsarea anodului se produce la o tensiune de grilă dată.

tensiune critică de grilă / *critical grid voltage / tension critique de grille* / Valoare minimă absolută a tensiunii negative de grilă sau valoare maximă a tensiunii pozitive de grilă, care împiedică amorsarea la o tensiune anodică dată.

tensiune de accelerare a fasciculului / *beam accelerating voltage / tension d'accélération d'un faisceau* / Diferență de potențial dintre catod și anod care generează un câmp electric destinat accelerării electronilor.

tensiune de accelerare a unui tub de radiații X / *X-ray tube voltage / potentiel d'accélération d'un tube radiogène* / Diferența de potențial dintre anodul și catodul unui tub de radiații X, exprimată în general prin valoarea sa de vârfîn kV sau MV.

tensiune de accelerare maximă a unui tub de radiații X / *maximum rated X-ray tube voltage / potentiel d'accélération maximal d'un tube radiogène* / Potențialul de accelerare de funcționare cel mai ridicat al unui tub de radiații X indicat de constructor pentru condițiile de funcționare și forma înaltei tensiuni considerate, de exemplu serviciul de lungă durată, respectiv generatorul cu o alternanță, în care caz valoarea potențialului de accelerare maxim al tubului este măsurată în perioada de încărcare. Note: 1. Indicația potențialului de accelerare maxim se referă totdeauna la valoarea de vârf, în lipsa unor indicații contrare; 2. Pentru diferite condiții de funcționare ca, de exemplu, funcționarea de lungă durată, intermitentă și temporară (radiografia), sunt posibile valori nominale maxime diferite; 3. În cazul generatoarelor cu o alternanță, valoarea diferenței de potențial de încărcare, caracterizând radiația emisă, și cea a tensiunii inverse, detectând diferența de potențial maximă la care este supus tubul în timpul funcționării, pot fi diferite.

tensiune de acționare (a unui releu cu radioelement) / *pick-up voltage (of a RAR) / tension d'action (d'un RAR)* / Valoarea minimă, măsurată la bornele circuitului de integrare, a tensiunii ce produce acționarea unui releu cu radioelement.

tensiune de alimentare (a consumatorului) / *supply voltage (of a consumer) / tension de fourniture* / Valoare a tensiunii pe care furnizorul o menține în punctul de alimentare a consumatorului.

tensiune de alimentare (a unei lămpi) / *supply voltage (of a lamp) / tension d'alimentation (d'une lampe)* / Tensiune electrică aplicată unui ansamblu constituit din balast și lampă (lămpi).

tensiune de alimentare a unui cuptor / *furnace supply voltage / tension d'alimentation d'un four* / Tensiune de ieșire a transformatorului cuptorului cu arc.

tensiune de alimentare a unui electrod / *supply voltage (of an electrode) / tension*

d'alimentation (d'une électrode) / Tensiunea aplicată de la o sursă exterioară în circuitul unui electrod, excepând orice tensiune de semnal. Notă: Uzual se aplică, nu direct pe electrod, ci prin intermediul unor impedanțe vând atât un rol de limitare a curentului de electrod, cât și de cuplare/decuplare a semnalelor.

tensiune de alimentare (a unui sistem) / *(power) supply voltage* / *tension d'alimentation (d'un système)* / Tensiunea sursei de alimentare cu energie electrică, furnizată unui sistem sau unui element al unui sistem de măsurare și comandă a unui proces industrial.

tensiune de alimentare nominală (a unui încărcător) / *rated input voltage (of a charger)* / *tension d'alimentation assignée (d'un chargeur)* / Este valoarea specificată ca bază de definiție a regimului nominal, ținând cont de variațiile de tensiune tolerate.

tensiune de amorsare (a anodului) / *anode ignition voltage* / *tension d'amorçage d'anode* / Tensiune anodică necesară realizării conducției spațiului principal, spațiul de amorsare fiind neconductor și toate celelalte elemente fiind menținute la un potențial aproximativ egal cu cel al catodului dinaintea amorsării.

tensiune de amorsare (a unor tuburi TR și pre-TR) / *primer voltage (for TR and pre-TR tubes)* / *tension d'amorçage [des tubes TR et pré-TR]* / Tensiune negativă, continuă sau în impulsuri, aplicată între electrodul de amorsare și corpul tubului.

tensiune de amorsare (a unui tub cu gaz) / *ignition voltage* / *tension d'amorçage [d'un tube à gaz]* / Cea mai mică tensiune continuă care, aplicată unui spațiu determinat în condiții date, provoacă amorsarea acestui spațiu.

tensiune de amorsare a electrodului de amorsare / *trigger ignition voltage* / *tension d'amorçage de l'électrode d'amorçage* / Tensiune a electrodului de amorsare necesară producerii unei descărcări autonome în spațiul de amorsare, toate celelalte elemente, cu excepția anodului principal, fiind menținute la un potențial aproximativ egal cu cel al catodului dinaintea amorsării.

tensiune de aprindere (a unei lămpi cu descărcare) / *starting voltage [of a discharge lamp]* / *tension d'amorçage (d'une lampe à décharge)* / Valoarea tensiunii electrice care trebuie aplicată între electrozi pentru a amorsa descărcarea într-o lampă.

tensiune de arc (a unui aparat de comutare) [valoare de vârf] / *peak arc voltage (of a mechanical switching device)* / *tension d'arc (d'un appareil de connexion) (en valeur de crête)* / Valoare maximă instantanee a tensiunii care, în condiții prescrise, apare între bornele unui pol al unui aparat de comutare pe durata existenței arcului electric.

tensiune de atingere ⇒ tensiune de contact

tensiune de avalanșă / *avalanche voltage* / *tension d'avalanche* / Tensiune inversă aplicată pentru care se produce străpungerea în avalanșă.

tensiune de blocare (a unui ecran luminescent) / *sticking voltage (of a luminescent screen)* / *tension de blocage (d'un écran luminescent)* / Tensiune anodică de la care rata emisiei secundare a ecranului este mai mică decât unitatea, ecranul care are atunci o sarcină negativă care reîmpinge electronii incidenți.

tensiune de blocare (a unui tub electronic) / *cut-off voltage (of an electronic tube)* / *tension de blocage (d'un tube électronique)* / Valoare a tensiunii de electrod care reduce la o valoare mică valoarea unei variabile dependente de această tensiune. Note: 1. În cazul tuburilor electronice amplificatoare, se poate vorbi de tensiunea de blocare a curentului anodic. 2. În cazul tuburilor cu raze catodice se poate vorbi de tensiunea de blocare a curentului de fascicul sau a luminanței spotului.

tensiune de blocare de țintă / *target cut-off voltage* / *tension de blocage de cible* /

Tensiune a ţintei, sub nivelul căreia nu mai poate fi obţinută nici o informaţie video de la tub.

tensiune de blocare (pe grilă) / *grid cut-off voltage* / *tension de blocage (d'une grille de commande)* / Tensiune de blocare în cazul în care electrodul considerat este o grilă de comandă.

tensiune de calibrare / *calibrating voltage* / *tension d'étalonnage* / Tensiune care are toleranţe prescrise relativ la forma de undă şi la amplitudine.

tensiune de comandă / *control voltage* / *tension de commande (d'un transducteur)* / Tensiunea la bornele înfăşurării de comandă a unui traductor.

tensiune de comandă indusă (a unui dispozitiv cu efect Hall) / *induced control voltage (of a Hall-effect device)* / *tension de commande induite* / Tensiune electromotoare indusă în bucla formată de conductorii curentului de comandă şi de traseul conductor într-o placă Hall, cauzată de o variaţie a inducţiei magnetice.

tensiune de comandă pe grilă / *grid-cathode driving voltage* / *tension d'attaque grille-cathode* / Valoare a tensiunii variabile care trebuie aplicată între grila şi catodul unui tub cu raze catodice pentru creşterea curentului de fascicul sau a luminanţei spotului de la valoarea de blocaj până la o valoare dată.

tensiune de contact ⇐ tensiune de atingere / *contact voltage* / *tension de contact* / 1. Tensiune între elementele unui contact înaintea închiderii sale sau după deschiderea sa. 2. Tensiune care apare, în timpul unui defect de izolaţie, între părţi accesibile simultan.

tensiune de „cross-over" a emisiei secundare / *secondary-emission cross-over voltage* / *tension de „cross-over" de l'émission secondaire* / Tensiune faţă de catod a unei suprafeţe cu emisie secundară, pentru care factorul de emisie secundară este egal cu 1.

tensiune de deflexie / *deflection voltage* / *tension de déviation* / Tensiune aplicată între doi electrozi de deflexie pentru crearea unui câmp de deflexie.

(tensiune de) deplasare a punctului neutru / *neutral point displacement voltage* / *tension de déplacement du point neutre* / Tensiunea între punctul neutru real sau virtual şi pământ.

tensiune de descărcare disruptivă / *disruptive (discharge) voltage* / *tension (de décharge) disruptive* / Valoare specificată în cazul diferitelor încercări, a tensiunii de încercare ce produce o descărcare disruptivă.

tensiune de descărcare disruptivă 50 % / *fifty-per-cent disruptive discharge voltage* / *tension de cinquante pour cent de décharge disruptive* / Valoare a tensiunii probabile care are o probabilitate de 50 % de a produce o descărcare disruptivă asupra obiectului.

tensiune de descărcare disruptivă asigurată / *assured disruptive discharge voltage* / *tension de décharge disruptive assurée* / Tensiune probabilă specificată care caracterizează performanţele obiectului supus încercării de descărcare disruptivă.

tensiune de descompunere a sării topite / *molten salt decomposition voltage* / *tension de décomposition du sel fondu* / Valoarea minimă a tensiunii dintre electrozi la care începe procedeul de electroliză.

tensiune de echilibru a unui element de memorie / *storage element equilibrium voltage* / *tension d'équilibre d'un élément de mémoire* / Tensiune limită la care se încarcă un element de memorie sub acţiunea combinată a bombardamentului electronic primar şi a emisiei secundare.

tensiune de electrod / *electrode voltage* / *tension d'électrode* / Tensiune electrică între un electrod (al unui tub) şi un punct de referinţă specificat pe catod. Note: 1. Fără o precizare contrară, se măsoară la terminalele de electrod accesibile. 2. Exemple de tensiuni de electrod:

tensiunea de grilă, tensiunea de ecran, tensiunea de anod etc.

tensiune de extincţie ⇒ tensiune de stingere

tensiune de excitaţie nominală / *rated field voltage* / *tension de champ assignée* / Tensiune continuă la bornele înfăşurării de excitaţie ale unei maşini, necesară producerii curentului de excitaţie nominal, înfăşurarea de excitaţie la temperatura rezultată din puterea fiind utilă nominală, în condiţii nominale şi fluidul de răcire la temperatura maximă.

tensiune de fază a înfăşurării unei maşini sau unui aparat / *phase voltage (of a winding) of a machine or an apparatus* / *tension par phase (d'enroulement) d'une machine ou d'un appareil* / Tensiunea dintre extremităţile înfăşurării unei faze ale unei maşini sau ale unui aparat.

tensiune de fază a unei maşini sau a unui aparat → tensiune de fază a înfăşurării unei maşini sau unui aparat

tensiune de fază ⇒ tensiune între fază si neutru

tensiune de flicker ⇒ tensiune de pâlpâire

tensiune de focalizare a imaginii / *image focus voltage* / *tension de concentration d'image* / Tensiune a fotocatodului necesară concentrării fotoelectronilor pe ţintă, în condiţii de funcţionare specificate.

tensiune de focalizare în centrul ecranului / *screen centre focusing voltage* / *tension de concentration au centre de l'écran* / Tensiune pe electrodul de focalizare al tubului care, în condiţii de funcţionare specificate, produce cea mai bună focalizare a unei mire determinate în centrul ecranului.

tensiune de focalizare (a unui fascicul) / *beam focus voltage* / *tension de concentration du faisceau* / Tensiune a electrodului de focalizare a fasciculului, necesară pentru focalizarea fasciculului de explorare a ţintei.

tensiune de funcţionare (a unei lămpi cu descărcare) / *lamp voltage* / *tension de fonctionnement [d'une lampe à décharge]* / Tensiune electrică între electrozii lămpii care funcţionează în regim stabilizat, exprimată în valoare eficace în cazul tensiunii alternative.

tensiune de grilă între impulsuri / *grid interpulse potential* / *tension de grille entre impulsions* / Tensiune instantanee de grilă în intervalul de timp dintre momentul final al recuperării şi începutul următorului impuls de grilă.

tensiune de ieşire (a unui traductor) / *output voltage (of a transducer)* / *tension de sortie (d'un transducteur)* / Tensiunea, produsă de un traductor, corespunzătoare valorii mărimii măsurate.

tensiune de ieşire / *output voltage* / *tension de sortie* / Tensiunea aplicată circuitului de utilizare a unui echipament ce furnizează o putere sau un semnal.

tensiune de ieşire a baleiajului / *sweep output voltage* / *tension de sortie de balayage* / Tensiune de ieşire corespunzătoare deviaţiei orizontale (X) a urmei unui osciloscop, tensiune care variază (liniar, în cazul ideal) cu abaterea de frecvenţă instantanee provocată de baleiaj. Notă: În general, tensiunea de ieşire a baleiajului nu depinde de lărgimea de baleiaj fixată.

tensiune de ieşire de referinţă a frecvenţei / *frequency reference output voltage* / *tension de sortie de référence de la fréquence* / Tensiune de ieşire care variază, în cazul ideal, direct proporţional cu valoarea instantanee a frecvenţei de ieşire.

tensiune de ieşire în gol / *open-circuit voltage* / *tension de sortie à vide* / Tensiunea la bornele de ieşire când nu este conectată nici o sarcină.

tensiune de ieşire nominală (a unui transformator) / *rated output voltage (of a transformer)* / *tension secondaire assignée (d'un transformateur)* / Tensiunea secundară (la transformatoare polifazate, tensiunea între faze) pentru tensiunea primară nominală, frecvenţa nominală, curentul secundar nominal şi factorul de

putere nominal, atribuită unui transformator de către constructor în condiţiile de funcţionare specificate ale transformatorului.

tensiune de ieşire pe sarcină adaptată / *matched output voltage / tension de sortie (sur charge) adaptée* / Valoarea tensiunii la bornele de ieşire specificate ale unui generator atunci când impedanţa de sarcină este egală cu impedanţa nominală a sursei, unda purtătoare nefiind modulată. Notă: Tensiunea este exprimată în valori efective pentru semnale sinusoidale şi în valori vârf-la-vârf pentru semnale intenţionat nesinusoidale.

tensiune de ieşire reversibilă / *reversible output voltage / tension de sortie reversible* / Tensiune de ieşire care îşi modifică polaritatea la schimbarea semnului sau sensului mărimii măsurate.

tensiune de impuls / *voltage impulse, 2[quantity] / tension de choc* / Undă de tensiune tranzitorie aplicată unei linii electrice sau unui echipament electric, caracterizată printr-o creştere rapidă urmată, în general, de o descreştere mai lentă şi neoscilatorie.

tensiune de impuls de comutaţie / *switching impulse voltage / tension de choc de manoeuvre* / Tensiune de şoc de o anumită formă, aplicată în timpul încercărilor dielectrice cu durata până la vârf de la 100 la 300 μs şi durata până la jumătatea valorii de câteva ms. Notă: Tensiunea de impuls de comutaţie este definită de cele două numere care măsoară aceste durate în microsecunde; în particular, tensiunea de impuls de comutaţie standard este 250/2500.

tensiune de impuls de trăsnet / *lightning impulse voltage / tension de choc de foudre* / Tensiune de şoc de o anumită formă, aplicată în timpul încercărilor dielectrice cu durata convenţională a frontului undei de ordinul unei μs şi durata până la jumătatea valorii de ordinul a 50 μs. Notă: Tensiunea de impuls de trasnet este definită de cele două numere care măsoară aceste durate în μs, în particular, tensiunea de impuls de trăsnet standard este 1,2/50 μs

tensiune de impuls de trăsnet, netăiată / *full lightning impulse / choc de foudre plein* / Tensiune de impuls de trăsnet neîntreruptă de o descărcare disruptivă.

tensiune de impuls de trăsnet, tăiată / *chopped lightning impulse / choc de foudre coupé* / Tensiune de impuls de trăsnet întreruptă brusc de o descărcare disruptivă care reduce tensiunea practic la zero.

tensiune de inflexiune de saturaţie ⇒ tensiune a punctului de inflexiune

tensiune de influenţă / *disturbance voltage (for a measuring relay) / tension d'influence* / Tensiune parazită care poate provoca schimbări în performanţe, distrugeri de componente sau conturnări ale isolaţiei.

tensiune de iniţializare / *resetting voltage / tension de rappel* / Tensiune aplicată unui catod principal, astfel încât descărcarea unui alt catod să fie transferată direct.

tensiune de intrare / *input voltage / tension d'entrée* / Tensiunea asociată cu recepţia unei puteri sau a unui semnal.

tensiune de intrare (a unui voltmetru) / *input voltage (of a voltmeter) / tension d'entrée (d'un voltmètre)* / Tensiunea de măsurat, aplicată între bornele de intrare ale voltmetrului.

tensiune de intrare pe grilă / *grid input voltage / tension d'attaque de grille* / Tensiune variabilă aplicată pe grila de comandă.

tensiune de izolare / *isolation voltage / tension d'isolement* / Tensiune între orice bornă de intrare şi orice bornă de ieşire, la care nu se produc efecte electrice nedorite de tipul unor curenţi de fugă sau alte descărcări electrice.

tensiune de izolare continuă / *continuous (direct) isolation voltage / tension d'isolement continue* / Valoare a tensiunii de izolare constantă.

tensiune de izolare de suprasarcină accidentală / *surge isolation voltage* / *tension d'isolement de surcharge accidentelle* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a unui impuls de tensiune de izolare de scurtă durată şi de formă de undă specificată.

tensiune de izolare de vârf repetitivă / *repetitive peak isolation voltage* / *tension d'isolement de pointe répétitive* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a tensiunii de izolare, incluzând toate tensiunile tranzitorii repetitive, dar exluzând toate tensiunile tranzitorii nerepetitive.

tensiune de încălzire (a unui catod cu încălzire directă) / *filament voltage* / *tension de chauffage (d'une cathode à chauffage direct)* / Tensiune între terminalele de acces ale unui catod cu încălzire directă care asigură curentul de încălzire necesar. Notă: Catodul este sub formă de filament.

tensiune de încălzire (a unui catod cu încălzire indirectă) / *heater voltage* / *tension de chauffage (d'une cathode à chauffage indirect)* / Tensiune între terminalele de acces ale filamentului încălzitor care asigură curentul de încălzire necesar.

tensiune de încălzire a unei rezistenţe adiţionale / *temperature-rise voltage of an auxiliary resistor* / *tension d'échauffement d'une résistance additionnelle* / Tensiune pentru care o rezistenţă adiţională satisface condiţiile de încălzire.

tensiune de încălzire a unui condensator adiţional / *temperature-rise voltage of an auxiliary capacitor* / *tension d'échauffement d'une capacité additionnelle* / Tensiune pentru care un condensator adiţional satisface condiţiile de încălzire.

tensiune de încercare (dielectrică) / *proof voltage* / *tension d'épreuve (diélectrique)* / Tensiune care se aplică unei probe, în condiţii de încercare prescrise, la care aceasta trebuie să reziste fără străpungere sau conturnare.

tensiune de încercare dielectrică (a unui voltmetru) / *breakdown test voltage (of a voltmeter)* / *tension d'essai pour l'épreuve diélectrique (d'un voltmètre)* / Tensiunea la care se efectuează încercarea dielectrică a unui voltmetru.

tensiune de încercare la descărcări parţiale / *partial discharge test voltage* / *tension d'essai de décharges partielles* / Tensiune specificată, aplicată conform unei proceduri de încercare specificată, în cursul căreia obiectul nu trebuie să prezinte descărcări parţiale depăşind o intensitate specificată.

tensiune de încercare (la rigiditate dielectrică) / *test voltage* / *tension d'essai* / Tensiune specificată aplicată obiectului supus încercărilor dielectrice în tensiune continuă, alternativă sau în şoc de tensiune.

tensiune de întoarcere (a unui tiristor) / *breakover voltage* / *tension de retournement* / Tensiune principală în punctul de întoarcere.

tensiune de întrerupere / *turn-off voltage* / *tension de coupure (de l'électrode de commande)* / Tensiunea electrodului de comandă necesară pentru a reduce puterea de ieşire la un nivel redus specificat.

tensiune de linie a unui sistem polifazat ⇒ tensiune între faze a unui sistem polifazat

tensiune de lucru / *working voltage* / *tension de service (d'un appareil électrique)* / Tensiunea efectivă cea mai ridicată care se poate produce prin orice sistem de izolaţie la tensiunea de alimentare nominală, neglijând unghiul de fază şi supratensiunile tranzitorii, în circuit deschis sau în condiţii normale de funcţionare. Note: 1. Dacă se consideră un sistem de izolaţie între înfăşurări nedestinate a fi conectate împreună, tensiunea locală se consideră tensiunea cea mai ridicată apărută în oricare din aceste înfăşurări. 2. Tensiunea locală în raport cu pământul a alimentării poate fi diferită de valoarea aparentă în sisteme monofazate, fără neutru la pământ, şi trifazate, fără neutru la pământ, montate în triunghi sau stea.

Tensiunea secundară a unui transformator poate fi crescută artificial în raport cu pământul, în funcţie de condiţiile apărute într-un echipament.

tensiune de menţinere / *maintaining voltage* / *tension de maintien* / Cădere de tensiune a tubului în domeniul de curenţi pentru care căderea de tensiune este practic independentă de curent.

tensiune de mod comun / *common-mode voltage* / *tension en mode commun* / Media fazorilor care reprezintă tensiunile dintre fiecare conductor şi o referinţă arbitrară, în general pământul sau masa.

tensiune de mod comun (a unui aparat electronic) / *common-mode voltage (of an electronic instrument)* / *tension de mode commun (d'un appareil électronique)* / Parte a tensiunilor de intrare pentru care atât amplitudinea cât şi faza sau polaritatea sunt egale şi care există între fiecare din bornele de intrare şi un punct de referinţă. Notă: Punctul de referinţă poate fi borna de masă, borna de pământ de măsură sau un punct inaccesibil.

tensiune de mod comun (între circuitul de măsurare şi pământ) / *common-mode (voltage) (between internal measuring circuit and earth)* / *tension de mode commun (entre circuit de mesure et terre)* / Tensiune alternativă şi/sau continuă care apare între ansamblul circuitului de măsurare şi pământ sau carcasa conductoare, dacă există. Notă: Apariţia acestei tensiuni poate provoca simultan apariţia unei tensiuni între bornele de intrare.

tensiune de mod serie / *series mode voltage* / *tension de mode série* / Parte nedorită a tensiunii de intrare care se suprapune peste tensiunea iniţiată de mărimea de măsurat. Notă: Tensiunile induse ca, de exemplu, ondulaţia unei tensiuni continue sau tensiunile de origine termoelectrică, constituie exemple tipice de tensiuni de mod serie.

tensiune de mod serie în circuitul de măsurare / *series mode (voltage) (of an electrical balance instrument)* / *tension de mode série dans le circuit de mesure* / Tensiune alternativă provocată de o influenţă extrerioară, care apare între bornele de intrare ale circuitului de măsurare.

tensiune de ne-reînchidere / *non-reclosure voltage* / *tension de non-fermeture* / Tensiune redusă la care contactele starterului nu trebuie să se reînchidă după funcţionarea la tensiunea de încercare specificată pentru verificarea rapidităţii de funcţionare.

tensiune de pâlpâire ⇐ tensiune de flicker / *flicker voltage range* / *tension de papillotement* / Fluctuaţii de tensiune într-un domeniu de frecvenţe şi amplitudini care provoacă pâlpâirea radiaţiei luminoase emise de anumite surse de lumină.

tensiune de pâlpâire echivalentă / *equivalent flicker voltage fluctuation* / *tension de papillotement équivalente* / Tensiune de pâlpâire care constă într-o variaţie de tensiune de formă şi frecvenţă specificate (de exemplu: sinusoidală, 10 Hz etc.) şi care provoacă aceeaşi perturbare vizuală ca şi tensiunea de pâlpâire considerată.

tensiune de pas / *pace voltage* / *tension de pas* / Tensiune generată de un curent la pământ între două puncte pe suprafaţa Pământului aflate la o distanţă convenţională corespunzând lungimii medii a unui pas.

tensiune de pătrundere / *punch-through voltage* / *tension de pénétration* / Valoare a tensiunii la care se produce pătrunderea între două joncţiuni PN. Notă: În cazul unui tranzistor, definiţia se particularizează prin valoarea tensiunii colector-bază, dincolo de care tensiunea emitor-bază în circuit deschis creşte aproape liniar odată cu creşterea tensiunii colector-bază.

tensiune de poartă (a unui tiristor) / *gate voltage (of a thyristor)* / *tension de gâchette* / Tensiunea dintre terminalul de poartă şi un terminal principal specificat.

tensiune de poartă de amorsare / *gate trigger voltage* / *tension d'amorçage par*

la gâchette / Tensiune de poartă necesară producerii curentului de amorsare prin poartă.

tensiune de poartă de dezamorsare / *gate turn-off voltage* / *tension de désamorçage par la gâchette* / Tensiune de poartă necesară producerii curentului de poartă de dezamorsare.

tensiune de poartă de neamorsare / *gate non-trigger voltage* / *tension de non-amorçage par la gâchette* / Cea mai ridicată tensiune de poartă care nu comută tiristorul din stare de blocare în stare de conducţie.

tensiune de polarizare a grilei (unui tub catodic) / *grid bias voltage (for a cathode-ray tube)* / *polarisation de grille (d'un tube cathodique)* / Valoare medie a tensiunii de grilă care, în condiţii date, determină valoarea curentului de fascicul.

tensiune de polarizare a grilei (unui tub electronic) / *grid bias voltage (for an electronic tube)* / *tension de polarisation de grille* / Valoare medie a tensiunii de grilă care, în condiţii date, determină punctul static de funcţionare.

tensiune de polarizare a grilei în gol / *unloaded grid bias voltage* / *polarisation de grille à vide* / Tensiune continuă a terminalului de grilă faţă de terminalul de catod, când tiratronul este scos din suportul său.

tensiune de polarizare a grilei în sarcină / *on-load grid bias voltage* / *polarisation de grille en charge* / Tensiune continuă a grilei faţă de catod, când tiratronul funcţionează.

tensiune de polarizare (a unui detector cu semiconductor) / *bias voltage (of a semiconductor radiation detector)* / *tension de polarisation (d'un détecteur semiconducteur)* / Tensiunea aplicată detectorului pentru crearea câmpului electric destinat colectării sarcinii constituind semnalul.

tensiune de prag (a unei diode sau a unui tiristor) / *threshold voltage (of a diode or thyristor)* / *tension de seuil (d'une diode ou d'un thyristor)* / Valoare a tensiunii la intersecţia cu axa tensiunilor a dreptei reprezentând aproximativ caracteristica curent-tensiune în sens direct.

tensiune de prag (a unui detector Geiger-Müller) / *starting voltage [of a Geiger-Müller counter tube]* / *tension de seuil (d'un tube compteur de Geiger-Müller)* / Tensiunea cea mai redusă aplicată unui detector, pentru care impulsurile pot fi detectate cu un sistem de caracteristici date.

tensiune de prag (a unui tranzistor cu efect de câmp cu îmbogăţire) / *threshold voltage (of an enhancement type field-effect transistor)* / *tension de seuil (d'un transistor à effet de champ à enrichissement)* / Tensiune poartă-sursă pentru care amplitudinea curentului de drenă atinge o valoare joasă specificată.

tensiune de prag (a unui tranzistor cu efect de câmp cu sărăcire) / *cut-off voltage (of a depletion type field-effect transistor)* / *tension de blocage (d'un transistor à effet de champ à déplétion)* / Tensiune poartă-sursă pentru care amplitudinea curentului de drenă atinge o valoare mică specificată.

tensiune de priză a unei înfăşurări / *tapping voltage of a winding* / *tension de prise d'un enroulement* / Tensiune specificată pentru a fi aplicată sau dezvoltată la funcţionarea în gol între bornele de linie ale unei înfăşurări a unui transformator polifazat sau între bornele unei înfăşurări a unui transformator monofazat, pentru o anumită priză.

tensiune de reaprindere / *re-ignition voltage* / *tension de rallumage* / Tensiune de amorsare în timpul perioadei de deionizare care urmează unei întreruperi a curentului anodic.

tensiune de referinţă / *reference voltage* / *tension de référence* / Valoarea tensiunii în funcţie de care sunt fixate anumite caracteristici ale unui contor.

tensiune de repaus (a unui electrod) / *electrode bias* / *tension de repos (d'une*

électrode) / Valoare la care se stabilizează tensiunea unui electrod, când tubul este în funcţionare, dar în absenţa semnalului şi în funcţie de căderile de tensiune în circuite.

tensiune de restabilire / *recovery voltage* / *tension de rétablissement* / Tensiune care apare între bornele unui aparat de comutare sau ale unei siguranţe fuzibile imediat după întreruperea curentului.

tensiune de restabilire (a unui comutator de prize în sarcină) / *recovery voltage (of an on-load tap-changer)* / *tension de rétablissement (d'un changeur de prises en charge)* / Tensiune la frecvenţa industrială care apare la bornele fiecărei perechi de contacte principale de rupere sau de trecere ale comutatorului sau ale selectorului în sarcină, după ce aceste contacte au întrerupt curentul comutat.

tensiune de restabilire la frecvenţă industrială / *(power-frequency) recovery voltage* / *tension de rétablissement à fréquence industrielle* / Tensiune de restabilire după dispariţia fenomenelor tranzitorii de tensiune.

tensiune de retur ⇐ tensiune reflectată / *return voltage* / *tension réfléchie* / Undă de tensiune datorată unei neregularităţi localizate a impedanţei într-un canal de transmisiune, generată în punctul de localizare a neregularităţii şi propagată spre origine.

tensiune de revenire (a unui releu cu radioelement) / *drop-out voltage (of RAR)* / *tension de relâchement (d'un RAR)* / Valoarea maximă, măsurată la bornele unui circuit de integrare, a tensiunii care produce revenirea unui releu cu radioelement.

tensiune de revenire în (sens) direct / *forward recovery voltage* / *tension de recouvrement direct* / Tensiune variabilă produsă în timpul de revenire în sens direct, după comutarea instantanee pornind de la zero sau de la o tensiune inversă specificată, până la un curent direct specificat.

tensiune de saturaţie / *saturation voltage* / *tension de saturation* / Valoare minimă a tensiunii aplicate pentru obţinerea curentului de saturaţie.

tensiune de saturaţie (a unei camere cu ionizare) / *saturation voltage (of an ionization chamber)* / *tension de saturation (d'une chambre d'ionisation)* / Pentru o iradiere dată, valoare minimă a tensiunii necesare pentru obţinerea curentului de saturaţie într-o cameră cu ionizare. Notă: Prin extensie, în practică se utilizează termenii „tensiune de saturaţie la 95 % (sau la 90 %)" pentru a desemna tensiunea necesară pentru obţinerea unui curent egal cu 95 % (sau 90 %) din curentul de saturaţie.

tensiune de saturaţie (a unui tranzistor) / *saturation voltage (of a transistor)* / *tension de saturation (d'un transistor)* / Tensiune reziduală între bornele colectorului şi ale emitorului, în condiţii specificate ale curentului de bază şi ale curentului colector, când curentul colector este limitat de circuitul exterior.

tensiune de saturaţie (a unui tub electronic) / *saturation voltage (of an electronic tube)* / *tension de saturation (d'un tube électronique)* / Valoare a tensiunii de electrod începând de la care curentul de electrod nu mai este modificat în mod semnificativ de creşterea tensiunii.

tensiune de scurtcircuit a unui transformator / *impedance voltage of a transformer* / *tension de court-circuit d'un transformateur* / Tensiunea raportată la tensiunea primară nominală, necesară a fi aplicată înfăşurării primare pentru a obţine curentul primar nominal, secundarul fiind scurtcircuitat, sau invers, caz în care este raportată la tensiunea secundară nominală.

tensiune de scurtcircuit la curent nominal / *impedance voltage at rated current (for the principal tapping)* / *tension de court-circuit à courant assigné (pour la prise principale)* / 1. Pentru un transformator cu două înfăşurări: tensiunea la frecvenţa

nominală necesară a fi aplicată între bornele de linie ale uneia din înfăşurările unui transformator polifazat sau între bornele unei înfăşurări a unui transformator monofazat, pentru a determina circulaţia prin aceste borne a curentului nominal, bornele celeilalte înfăşurări fiind scurtcircuitate. 2. Pentru un transformator cu mai mult de două înfăşurări, relativ la o anumită pereche de înfăşurări: tensiunea la frecvenţa nominală care trebuie aplicată uneia din înfăşurările unei perechi selectate (specificate) ale unui transformator polifazat sau monofazat, pentru a obţine prin aceste borne curentul nominal al înfăşurării cu puterea nominală cea mai mică din pereche, cealaltă sau celelalte înfăşurări fiind deschise. Note: 1. Valoarea tensiunii de scurtcircuit la curent nominal, respectiv diferitele valori corespunzătoare diferitelor perechi sunt în mod normal raportate la temperatura de referinţă adecvată. 2. Tensiunea de scurtcircuit la curentul nominal se exprimă în mod curent sub forma unui procentaj din tensiunea nominală a înfăşurării căreia i se aplică.

tensiune de sensibilizare (a unui detector cu semiconductor) / *total depletion voltage (of a semiconductor detector)* / *tension de déplétion totale (d'un détecteur à semiconducteur)* / Tensiune inversă de la care zona sensibilă se extinde practic în toată grosimea semiconductorului.

tensiune de serviciu a reţelei / *operating voltage (in a system)* / *tension de service [dans un réseau]* / Valoare a tensiunii în condiţii normale, într-un moment dat şi într-un punct dat al reţelei. Notă: Această valoare poate fi de aşteptat, estimată sau măsurată.

tensiune de sincronism / *synchronous voltage* / *tension de synchronisme* / Tensiune necesară la accelerarea unui electron de la repaus până la o viteză egală cu viteza de fază a unei componente a undei electromagnetice.

tensiune de sondă / *probe voltage* / *tension de sonde* / Tensiune aplicată sau apărută la un electrod, care nu face parte din spaţiul principal de descărcare.

tensiune de stingere ⇐ tensiune de extincţie / *extinction voltage* / *tension d'extinction* / Valoare a tensiunii aplicate unui spaţiu de descărcare pentru care descărcarea încetează în acest spaţiu, atunci când tensiunea descreşte.

tensiune de străpungere (a unei diode semiconductoare) / *breakdown voltage (of a semiconductor diode)* / *tension de claquage (d'une diode semiconductrice)* / Tensiunea măsurată pentru o valoare specificată a curentului în zona de străpungere.

tensiune de străpungere / *breakdown voltage* / *tension de claquage* / Tensiune la care are loc străpungerea materialului în condiţiile de încercare prescrise sau uzuale de serviciu.

tensiune de sursă (a unui element electrochimic) / *(cell) source voltage* / *tension de source (d'un élément électrochimique)* / Tensiunea unui element electrochimic când curentul este nul.

tensiune de tăiere (a unui electrod de tăiere) / *quench voltage* / *tension de coupure (de l'électrode de coupure)* / Tensiune a electrodului de tăiere care reduce curentul anodic după impuls, sub un nivel specificat.

tensiune de ţinere la frecvenţă industrială / *power-frequency withstand voltage* / *tension de tenue à fréquence industrielle* / Valoare efectivă a tensiunii sinusoidale la frecvenţă industrială, pe care izolaţia echipamentului considerat o poate suporta în timpul încercărilor făcute în condiţii specifice şi pe o durată specificată.

tensiune de ţinere la impuls / *impulse withstand voltage* / *tension de tenue au(x ondes de) choc* / Valoare de vârf a unei unde de impuls de o anumită formă şi polaritate pe care echipamentul electric este capabil să o suporte fără străpungere în condiţii de încercare specificate.

tensiune de vârf în stare de blocare / *crest working off-state voltage* / *tension de*

crête à l'état bloqué / Valoarea instantanee cea mai ridicată a tensiunii în starea de blocare, care apare la bornele unui tiristor, excluzând toate tensiunile tranzitorii repetitive şi nerepetitive.

tensiune de vârf nerepetitivă în starea de blocare / *non-repetitive peak off-state voltage* / *tension de pointe non-répétitive à l'état bloqué* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a oricărei tensiuni nerepetitive în starea de blocare, care apare la bornele unui tiristor.

tensiune diametrală (a unui sistem polifazat cu număr par de faze) / *diametral voltage of a polyphase system (with an even number of phases)* / *tension diamétrale d'un système polyphasé (à nombre de phases pair)* / Cea mai mare dintre tensiunile între faze ale unui sistem polifazat.

tensiune dinamică a unei instalaţii de cuptor cu arc / *dynamic voltage of an arc furnace installation* / *tension dynamique d'une installation de four à arc* / Valoare a tensiunii, în condiţii de arc stabil, exprimată în procente din tensiunea secundară în vid.

tensiune directă / *forward voltage* / *tension directe* / Tensiunea aplicată la bornele unui redresor, în sensul că ea corespunde trecerii celui mai mare curent pentru această tensiune. Acest sens este numit *direct*.

tensiune directă (a unei diode sau a unui tiristor) / *forward voltage (of a diode or a thyristor)* / *tension directe (d'une diode ou d'un thyristor)* / Tensiune aplicată între terminalele unei diode sau tiristor şi care determină trecerea curentului în „sens direct".

tensiune directă (a unei joncţiuni) / *forward voltage (of a junction)* / *tension directe (d'une jonction)* / Tensiune astfel aplicată încât curentul să circule în sens direct.

tensiune directă continuă [valoare limită] / *continuous (direct) forward voltage* / *tension directe continue* / Valoarea maximă corespunzătoare valorii limită a curentului direct continuu.

tensiune directă de poartă / *forward gate voltage* / *tension directe de gâchette* / Tensiune negativă poartă-anod pentru un tiristor N şi tensiune pozitivă poartă-catod pentru un tiristor P.

tensiune directă de vârf / *crest forward voltage* / *tension directe de crête* / Valoarea maximă corespunzătoare unui curent direct egal cu de π ori valoarea limită a curentului direct mediu (al unei diode redresoare).

tensiune echivalentă de zgomot (a unui monoport) / *equivalent noise voltage (of a one-port device)* / *force électromotrice de bruit (d'un monoporte)* / Valoarea efectivă a tensiunii în circuit deschis la accesul unui monoport datorată exclusiv surselor de zgomot. Notă: O antenă de recepţie văzută dinspre accesul său de ieşire poate fi asimilată unui monoport.

tensiune echivalentă de zgomot la intrare (a unui biport) / *equivalent input noise voltage (of a two-port network)* / *tension de bruit équivalente d'entrée (d'un biporte)* / Tensiune furnizată de un generator ideal de tensiune (cu o impedanţă internă nulă) în serie cu bornele de intrare ale dispozitivului şi care reprezintă partea de zgomot generat în dispozitiv, corect reprezentabilă de un generator de tensiune.

tensiune electrică <U> / *(electric) tension* / *tension électrique <U>* / Mărime electrică scalară, definită de integrala de linie a intensităţii câmpului electric în lungul unei curbe deschise sau închise, susceptibilă de a fi pozitivă, negativă sau nulă pentru un anumit sens specificat de integrare pe curba C: $U = \int_C E d\mathbf{r}$, unde: U *este* tensiunea electrică; E este intensitatea câmpului electric; $d\mathbf{r}$ este elementul de arc orientat al curbei C.

tensiune electromotoare <t.e.m.> =! forţă electromotoare / *electromotive force* / *force électromotrice* / Mărime ce caracterizează aptitudinea unei surse bipolare

de energie electrică de a menține o tensiune la borne într-un circuit deschis sau de a întreține un curent electric într-un circuit închis. Tensiunea electromotoare se evaluează, în circuit deschis, prin diferența de potențial pe care aceasta o menține, iar în circuit închis este egală cu raportul dintre puterea instantanee dezvoltată și valoarea curentului în acest circuit.

tensiune electromotoare (a unui element activ de circuit) / *electromotive force (of an active circuit element) <e.m.f.>* / *force électromotrice (d'un élément actif de circuit) <f.e.m.>* / Tensiunea de la bornele sursei ideale de tensiune care este introdusă în reprezentarea unui element dipolar activ de circuit.

tensiune electromotoare de contact =! forță electromotoare de contact / *contact potential difference, [electromotive force]* / *force électromotrice de contact* / Tensiune electromotoare apărută la contactul a două medii sau la joncțiunea a două materiale diferite.

tensiune electromotoare de rotație (a unei mașini cu colector) / *rotational electromotive force (in a commutator machine)* / *force électromotrice dynamique (dans une machine à collecteur)* / Tensiune electromotoare produsă în înfășurările unui indus prin deplasarea acestora într-un câmp magnetic.

tensiune electromotoare de transformator (a unei mașini cu colector de curent alternativ) ⇐ tensiune electromotoare statică (a unei mașini cu colector de curent alternativ) / *transformer electromotive force (in an alternating current commutator machine)* / *force électromotrice statique (dans une machine à collecteur à courant alternatif)* / Tensiune electromotoare produsă în înfășurările unui indus prin variațiile periodice ale fluxului inductorului.

tensiune electromotoare limită secundară (a unui transformator de curent) / *secondary limiting e.m.f. (of a current transformer)* / *force électromotrice limite secondaire (d'un transformateur de courant)* / Produsul dintre factorul de securitate, curentul secundar nominal și suma vectorială a sarcinii nominale și a impedanței înfășurării secundare.

tensiune electromotoare Potier / *Potier's electromotive force* / *force électromotrice de Potier* / Tensiunea electromotoare care rezultă din compunerea vectorială a tensiunii la borne, a căderii de tensiune rezistive în indus și a căderii de tensiune inductive datorate reactanței Potier.

tensiune electromotoare psofometrică / *psophometric electromotive force* / *force électromotrice psophométrique* / Tensiune electromotoare egală cu dublul tensiunii psofometrice care ar rezulta pe o rezistență terminală de 600 Ω a circuitului telefonic, în condiții de adaptare a acestuia, direct sau printr-un transformator ideal, la ambele extremități. Notă: Tensiunea electromotoare psofometrică exprimă cantitativ efectul unei surse perturbatoare exterioare asupra convorbirii telefonice.

tensiune electromotoare reziduală a unui potențiometru / *residual e.m.f. of a potentiometer* / *f.e.m. résiduelle d'un potentiomètre* / Tensiune electromotoare prezentă la bornele de măsurare ale unui potențiometru și datorată potențiometrului aflat în stare de funcționare, valoarea afișată fiind zero.

tensiune electromotoare sincronă / *synchronous generated voltage* / *force électromotrice synchrone* / Tensiunea electromotoare indusă în înfășurările indusului cu circuit deschis, în absența saturației, de către fluxul corespunzător curentului de excitație, în regimul considerat.

tensiune electromotoare statică (a unei mașini cu colector de curent alternativ) ⇒ tensiune electromotoare de transformator (a unei mașini cu colector de curent alternativ)

tensiune (electromotoare) subtranzitorie transversală / *quadrature-axis sub-tran-*

sient voltage / force électromotrice subtransitoire transversale / Componenta transversală a tensiunii la borne care apare imediat după deschiderea bruscă a circuitului exterior, în cursul funcționării în regimul considerat, înaintea oricărei variații a fluxului în circuitele conductoare și de amortizoare.

tensiune (electromotoare) tranzitorie longitudinală / *direct-axis transient voltage / force électromotrice transitoire longitudinale* / Componenta longitudinală a tensiunii la borne care apare imediat după deschiderea bruscă a circuitului exterior, în cursul funcționării în regimul considerat, neglijând componentele cu amortizare rapidă care pot exista în cursul primelor perioade.

tensiune față de pământ / *voltage to earth / tension (par rapport) à la terre* / Tensiune între o parte a unei instalații electrice conectată la o instalație de legare la pământ și punctele de pe sol suficient depărtate de prizele de pământ (teoretic la o distanță infinită față de acestea).

tensiune finală de descărcare / *end (point) voltage / tension d'arrêt* / Tensiune convențională la bornele unui element (electrochimic), pentru care se consideră încheiată descărcarea elementului în regim specificat.

tensiune flotantă / *floating voltage / tension flottante* / Tensiune care există între un terminal în circuit deschis și un punct de referință, când se aplică tensiuni specificate la toate celelalte terminale.

tensiune foarte joasă / *extra-low voltage / très basse tension* / Tensiune situată, în general, între aceleași limite cu cele ale tensiunii foarte joase de securitate, fără nici o restricție privind metoda de obținere a acesteia.

tensiune foarte joasă de securitate / *safety extra-low voltage <SELV> / très basse tension de sécurité <TBTS>* / Tensiunea nominală dintre conductori, respectiv dintre conductori și pământ, nedepășind 42,4 V (valoare de vârf sau tensiune continuă) între conductori sau, în cazul circuitelor trifazate, 24 V între conductori și neutru, tensiunea în gol a circuitului nedepășind 50 V, respectiv 29 V.

tensiune Hall / *Hall voltage / tension de Hall* / Tensiune generată prin efect Hall.

tensiune indusă / *induced tension / tension induite* / Tensiunea electrică în lungul unui contur închis, orientat, produsă prin variația în timp a fluxului magnetic care înlănțuie conturul. Notă: Acest fenomen este numit *inducție electromagnetică.*

tensiune inițială / *discharge inception voltage / tension de seuil d'ionisation* / Valoare efectivă a tensiunii la frecvență industrială la care încep să apară descărcările electrice, măsurarea intensității lor fiind făcută în condiții specificate.

tensiune (instantanee) de grilă / *instantaneous grid voltage / tension instantanée de grille* / Tensiune de grilă față de catod la un moment oarecare.

tensiune interfacială / *interfacial tension / tension interfaciale* / Forțe de atracție moleculară care se exercită între molecule diferite, la interfața a două lichide.

tensiune intermediară (a unui divizor de tensiune capacitiv) / *intermediate voltage (of a capacitor voltage divider) / tension intermédiaire (d'un diviseur de tension capacitif)* / Tensiune existentă între borna intermediară și borna de pământ a unui divizor capacitiv când tensiunea primară este aplicată între borna primară și borna de pământ.

tensiune intermediară la circuit deschis / *open-circuit intermediate voltage / tension intermédiaire à circuit ouvert* / Tensiune care apare între pământ și borna intermediară a divizorului capacitiv când tensiunea primară este aplicată între borna de înaltă tensiune și borna de joasă tensiune sau pământ, elementul electromagnetic fiind deconectat.

tensiune intermediară la circuit deschis (a unui divizor capacitiv) / *open-circuit intermediate voltage (of a capacitor divider) / tension intermédiaire à circuit*

ouvert (d'un diviseur capacitif) / Tensiunea dintre bornele condensatorului de tensiune intermediară când se aplică o tensiune între borna de înaltă tensiune şi cea de joasă tensiune, nefiind branşată nici o impedanţă în paralel cu acest condensator.

tensiune intermediară nominală la circuit deschis / *rated open-circuit intermediate voltage* / *tension intermédiaire nominale à circuit ouvert* / Valoarea tensiunii intermediare la circuit deschis corespunzatoare valorii tensiunii primare nominale, dacă raportul de tensiune este corect.

tensiune inversă (a unei diode sau a unui tiristor) / *reverse voltage (of a diode or a thyristor)* / *tension inverse (d'une diode ou d'un thyristor)* / Tensiune aplicată între terminalele unei diode sau tiristor şi care determină trecerea curentului în „sens invers". Notă: Această definiţie nu se aplică totdeauna diodelor tunel.

tensiune inversă (a unei joncţiuni) / *reverse voltage (of a junction)* / *tension inverse (d'une jonction)* / Tensiune astfel aplicată încât curentul să circule în sens invers.

tensiune inversă (a unui element asimetric) / *inverse voltage* / *tension inverse (d'un élément asymétrique)* / Tensiunea aplicată între două corpuri în contact, în sensul opus celui al tensiunii directe. Acest sens este numit *invers*.

tensiune inversă (a unui redresor) / *reverse voltage (of a rectifier)* / *tension inverse (d'un redresseur)* / Tensiune aplicată între două borne, în sensul, numit „sens invers", opus celui de la tensiunea directă.

tensiune inversă (a unui tub de radiaţii X) / *inverse voltage (of an X-ray tube)* / *différence de potentiel inverse (d'un tube radiogène)* / Diferenţa de potenţial dintre electrozii unui tub de radiaţii X sau ale unui tub redresor când anodul este încărcat negativ în raport cu catodul.

tensiune inversă continuă permanentă / *continuous (direct) reverse voltage* / *tension inverse continue permanente* / Valoare a tensiunii constante aplicate unei diode sau unui tiristor în sensul invers.

tensiune inversă de poartă / *reverse gate voltage* / *tension inverse de gâchette* / Tensiune pozitivă poartă-anod pentru un tiristor N şi tensiune negativă poartă-catod pentru un tiristor P.

tensiune inversă de străpungere (a unui tiristor blocat în sens invers) / *reverse breakdown voltage (of a reverse blocking thyristor)* / *tension inverse de claquage (d'un thyristor bloqué en inverse)* / Tensiune inversă la care curentul invers devine mai mare decât o valoare specificată.

tensiune inversă de vârf a porţii / *peak reverse gate voltage* / *tension inverse de pointe de gâchette* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a tensiunii inverse de poartă, incluzând toate tensiunile tranzitorii.

tensiune inversă de vârf (a unei diode redresoare sau a unui tiristor) / *crest working reverse voltage* / *tension inverse de crête (d'une diode de redressement ou d'un thyristor)* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a tensiunii inverse care apare la bornele unei diode redresoare cu semiconductoare, ale unui tiristor sau ale unui braţ al unui bloc de redresare, excluzând toate tensiunile tranzitorii repetitive şi nerepetitive.

tensiune inversă de vârf nerepetitivă / *non-repetitive peak reverse voltage* / *tension inverse de pointe non-répétitive* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a unei tensiuni inverse tranzitorii nerepetitive care apare la bornele unei diode redresoare cu semiconductoare, ale unui tiristor sau ale unui braţ al unui bloc de redresare.

tensiune inversă de vârf repetitivă / *repetitive peak reverse voltage* / *tension inverse de pointe répétitive* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a tensiunii inverse care apare la bornele unei diode redresoare cu semiconductoare, ale unui

tiristor sau ale unui braț al unui bloc de redresare, incluzând toate tensiunile tranzitorii repetitive, dar excluzând toate tensiunile tranzitorii nerepetitive.

tensiune inversă inițială / *initial inverse voltage* / *tension inverse initiale* / Valoare a tensiunii anodice inverse, urmând imediat după perioada de conducție.

tensiune în stare de blocare / *off-state voltage* / *tension à l'état bloqué* / Tensiune principală în cazul în care tiristorul este în stare de blocare.

tensiune înaltă ⇒ înaltă tensiune <ÎT>

tensiune între fază și neutru ⇐ tensiune de fază / *phase-to-neutral voltage* / *tension phase-neutre* / Tensiunea între un conductor de fază al unei rețele polifazate și punctul neutru ala acesteia.

tensiune între fază și pământ / *phase to earth voltage* / *tension phase-terre* / Tensiunea între un conductor de fază și pământ.

tensiune între faze (a unei rețele trifazate) / *phase-to-phase voltage (of a three-phase system)* / *tension entre phases (d'un réseau triphasé)* / Tensiunea între conductoare de fază.

tensiune între faze a unui sistem polifazat ⇐ tensiune de linie a unui sistem polifazat / *line voltage of a polyphase system* / *tension composée d'un système polyphasé (de circuits)* / Tensiunea dintre două conductoare de fază diferite ale unui sistem polifazat. Dacă numărul de faze este mai mare decât 3, există mai multe tensiuni între faze.

tensiune joasă ⇒ joasă tensiune <JT>

tensiune la început de palier / *plateau threshold voltage* / *tension de début du plateau* / Cea mai redusă tensiune aplicată care corespunde începutului de palier, pentru o sensibilitate dată a circuitului de măsurare.

tensiune magnetică / *magnetic tension* / *tension magnétique* / Integrala de linie a intensității câmpului magnetic, în lungul unei curbe închise sau deschise: $U_m = \int_C H dr$, unde: H *este* intensitatea câmpului magnetic;, dr este elementul de arc orientat al curbei C, al cărui produs scalar prin H se integrează. Notă: În regim staționar și în domenii simplu conexe lipsite de curenți electrici se poate defini un potențial magnetic scalar, tensiunea magnetică dintre două puncte fiind egală cu *diferența de potențial magnetic.*

tensiune magnetomotoare <U_{mm}> = t.m.m. / *magnetomotive force <F>* / *force magnétomotrice <F>* / Tensiunea magnetică asociată unui contur închis. Notă: Conform legii circuitului magnetic, t.m.m. e egală cu curentul total ce înlănțuie conturul.

tensiune maximă / *maximum voltage* / *tension maximale* / Tensiune specificată, la care un echipament, motor sau aparat încă mai trebuie să funcționeze în mod normal, în anumite condiții speciale.

tensiune maximă [în tracțiunea electrică] / *maximum voltage [in electric traction]* / *tension maximale [en traction électrique]* / Tensiune specificată la care motoarele sau aparatajul trebuie să funcționeze în mod normal, corespunzător cu tensiunea de alimentare cea mai mare, existentă în orice punct al rețelei de tracțiune, la funcționarea în gol și ținând cont de efectele frânării prin recuperare.

tensiune maximă a unui convertizor auxiliar / *maximum voltage of an auxiliary convertor* / *tension maximale d'un convertisseur auxiliaire* / Tensiunea maximă pentru care convertizorul a fost prevăzut să reziste în exploatare, exceptând tensiunile tranzitorii.

tensiune maximă a unui convertizor auxiliar alimentat de la o linie de contact / *maximum voltage of an auxiliary convertor supplied from a contact system* / *tension maximale d'un convertisseur auxiliaire alimenté par la ligne de contact* / Tensiunea maximă care se stabilește în funcție de tensiunile specificate pentru rețeaua de tracțiune, ținând

cont de caracteristicile transformatoarelor sau dispozitivelor de reglare interpuse între linia de contact şi convertizor.

tensiune maximă a unui generator auxiliar / *maximum voltage of an auxiliary generator* / *tension maximale d'une génératrice auxiliaire* / Tensiunea maximă pentru care generatorul a fost prevăzut să reziste în exploatare, exceptând tensiunile tranzitorii.

tensiune maximă a unui motor auxiliar / *maximum voltage of an auxiliary motor* / *tension maximale d'un moteur auxiliaire* / Tensiunea maximă pentru care motorul a fost prevăzut să reziste în exploatare, exceptând tensiunile tranzitorii.

tensiune maximă a unui motor auxiliar alimentat de la o linie de contact / *maximum voltage of an auxiliary motor supplied from a contact system* / *tension maximale d'un moteur auxiliaire alimenté par la ligne de contact* / Tensiunea maximă care se stabileşte în funcţie de tensiunile specificate pentru reţeaua de tracţiune, ţinând cont de caracteristicile transformatoarelor sau dispozitivelor de reglare interpuse între linia de contact şi motor.

tensiune maximă admisă (pentru un echipament radiologic) / *maximum rated voltage* / *haute tension assignée (d'un générateur radiologique)* / Tensiune de vârf maximă de utilizare a unui tub de radiaţii X, a unui generator de radiaţii X sau a unei cupole de protecţie a tubului de radiaţii X, indicată de constructor pentru condiţiile de funcţionare specificate. Pentru un generator cu o alternanţă, indicaţia potenţialului se raportează totdeauna la jumătatea ciclului de încărcare.

tensiune maximă de alimentare / *maximum power supply voltage* / *tension maximale d'alimentation* / Valoare a tensiunii de alimentare care se atinge în condiţii de încărcare minimă, în regim staţionar.

tensiune maximă de lucru / *maximum working potential difference* / *tension maximale d'emploi* / Tensiunea maximă aplicabilă unui tub de radiaţii X într-un caz particular, limitată la această valoare, chiar dacă tensiunea de accelerare nominală a generatorului de radiaţii X sau a ansamblului radiogen cu radiaţii X ar putea fi superioare.

tensiune maximă de reiniţializare în funcţionare / *maximum operating resetting voltage* / *tension maximale de réarmement, en fonctionnement* / Tensiunea negativă maximă care poate fi aplicată unui catod principal determinat, în cazul transferului direct al descărcării de la un alt catod principal către cel determinat, fără a provoca străpungeri (electrice) parazite în tub.

tensiune maximă de sondă catodică / *maximum cathode probe voltage* / *tension maximale de sonde cathodique* / Tensiune maximă care poate fi aplicată unui catod fără a fi depăşit curentul pozitiv maxim de sondă catodică.

tensiune medie (de electrod) / *average voltage (of an electrode)* / *tension moyenne (d'une électrode)* / Valoare medie a tensiunii unui electrod, în regim dinamic, în funcţie de căderile de tensiune în circuit şi de efectele de detecţie.

tensiune minimă [în tracţiunea electrică] / *minimum voltage [in electric traction]* / *tension minimale [en traction électrique]* / Tensiune specifică corespunzătoare tensiunii celei mai joase a reţelei de tracţiune, la care motoarele de tracţiune sau aparatajul mai pot funcţiona.

tensiune minimă a unui convertizor auxiliar / *minimum voltage of an auxiliary convertor* / *tension minimale d'un convertisseur auxiliaire* / Tensiunea minimă pentru care convertizorul a fost prevăzut să reziste în exploatare, exceptând tensiunile tranzitorii.

tensiune minimă a unui convertizor auxiliar alimentat de la o linie de contact / *minimum voltage of an auxiliary convertor supplied from a contact system* / *tension minimale d'un convertisseur*

auxiliaire alimenté par la ligne de contact / Tensiunea minimă care se stabileşte în funcţie de tensiunile specificate pentru reţeaua de tracţiune, ţinând cont de caracteristicile transformatoarelor sau dispozitivelor de reglare interpuse între linia de contact şi convertizor.

tensiune minimă a unui generator auxiliar / *minimum voltage of an auxiliary generator* / *tension minimale d'une génératrice auxiliaire* / Tensiunea minimă pentru care generatorul a fost prevăzut să reziste în exploatare, exceptând tensiunile tranzitorii.

tensiune minimă a unui motor auxiliar / *minimum voltage of an auxiliary motor* / *tension minimale d'un moteur auxiliaire* / Tensiunea minimă pentru care motorul a fost prevăzut să reziste în exploatare, exceptând tensiunile tranzitorii.

tensiune minimă a unui motor auxiliar alimentat de la o linie de contact / *minimum voltage of an auxiliary motor supplied from a contact system* / *tension minimale d'un moteur auxiliaire alimenté par la ligne de contact* / Tensiunea minimă care se stabileşte în funcţie de tensiunile specificate pentru reţeaua de tracţiune, ţinând cont de caracteristicile transformatoarelor sau dispozitivelor de reglare interpuse între linia de contact şi motor.

tensiune minimă de alimentare / *minimum power voltage* / *tension minimale d'alimentation* / Valoare a tensiunii de alimentare care se atinge în condiţii de încărcare maximă, în regim staţionar.

tensiune minimă de reiniţializare în funcţionare / *minimum operating resetting voltage* / *tension minimale de réarmement, en fonctionnement* / Tensiunea negativă minimă care trebuie aplicată unui catod principal determinat, în cazul transferului direct al descărcării de la un alt catod principal la cel determinat.

tensiune minimă de sondă catodică / *minimum cathode probe voltage* / *tension minimale de sonde cathodique* / Tensiune minimă care poate fi aplicată unui catod, fără ca să fie depăşit curentul negativ maxim de sondă catodică pentru acest catod.

tensiune negativă maximă de ghid în funcţionare / *maximum operating negative guide voltage* / *tension négative maximale de guide, en fonctionnement* / Tensiunea maximă ce poate fi aplicată unui catod de ghidare.

tensiune negativă maximă în funcţionare a catodului principal / *maximum operating main cathode negative voltage* / *tension négative maximale de cathode principale, en fonctionnement* / Tensiunea negativă maximă ce poate fi aplicată unui catod principal pentru ca, la sfârşitul perioadei de menţinere a ghidului, tensiunea de amorsare a spaţiului anod-catod corespunzător să fie încă mai mare decât cea a spaţiului anod-catod următor.

tensiune negativă minimă de ghid în funcţionare / *minimum operating negative guide voltage* / *tension négative minimale de guide, en fonctionnement* / Tensiunea minimă care trebuie aplicată unui ghid catodic pre-amorsat pentru ca descărcarea să poată fi transferată acestui catod de ghidare.

tensiune nominală [pentru o funcţionare specificată] ⇐ tensiune asignată / *rated voltage* / *tension assignée* / Tensiune care figurează în specificaţia unei maşini sau a unui aparat şi în conformitate cu care sunt determinate condiţiile de încercare şi tensiunile limită de utilizare ale acestora.

tensiune nominală (a unui aparat electromedical) / *rated input voltage (of a medical equipment)* / *tension assignée à l'appareil (électromédical)* / Tensiunea eficace pentru care este prevăzută alimentarea aparatului şi pentru care acesta este proiectat. Aparatele pot fi specificate pentru mai multe tensiuni nominale.

tensiune nominală a motoarelor alimentate de câteva grupuri motoare-generatoare principale / *rated voltage of motors supplied by some main motor-*

generator sets / *tension nominale pour moteurs alimentés par certains groupes moteurs-générateurs principaux* / Tensiune egală cu valoarea cea mai mică a tensiunii nominale a generatorului principal corespunzător.

tensiune nominală a motoarelor alimentate de la o sursă de energie montată pe vehicul / *rated voltage of motors supplied from a source of electrical energy located on the vehicle* / *tension nominale pour moteurs alimentés par une source d'énergie placée sur le véhicule* / Tensiune nominală egală cu tensiunea nominală a sursei de energie.

tensiune nominală a motoarelor alimentate prin intermediul unui convertizor static / *rated voltage of motors supplied through a static convertor* / *tension nominale pour moteurs alimentés par l'intermédiaire d'un convertisseur statique* / Tensiune nominală definită ca valoare medie a tensiunilor atinse în timpul unei perioade stabilite printr-un acord între executant și beneficiar, ținând cont de caracteristicile echipamentului de conversie.

tensiune nominală a motoarelor de curent alternativ alimentate prin intermediul unui transformator / *rated voltage of a.c. motors supplied through a transformer* / *tension nominale pour moteurs à courant alternatif alimentés par l'intermédiaire d'un transformateur* / Tensiune pentru care în absența altei valori specificate se va admite valoarea convențională următoare: 90 % din tensiunea eficace maximă în gol a secundarului transformatorului, când priza principală a înfășurării primarului transformatorului este alimentată la tensiunea nominală a rețelei de tracțiune.

tensiune nominală a motoarelor de curent continuu alimentate direct de la linia de contact / *rated voltage of d.c. motors supplied directly from the contact system* / *tension nominale pour moteurs à courant continu alimentés directement par la ligne de contact* / În absența unor precizări speciale stabilite printr-un acord între executant și beneficiar, tensiunea nominală a motoarelor de curent continuu alimentate direct de la linia de contact este egală cu tensiunea nominală a rețelei de tracțiune.

tensiune nominală a motoarelor de tracțiune / *rated voltage of traction motors* / *tension nominale des moteurs de traction* / Valoare a tensiunii specificate la bornele motorului de tracțiune.

tensiune nominală a motoarelor vehiculelor termoelectrice / *rated voltage of motors on thermo-electric vehicles* / *tension nominale pour moteurs des véhicules thermo-électriques* / Valoare nominală egală cu tensiunea inferioară nominală a generatorului principal asociat. Notă: În cazul unui generator principal de curent alternativ, tensiunea nominală este egală cu tensiunea de ieșire corespunzătoare redresorului intercalat între acest generator și motoarele de tracțiune.

tensiune nominală a rețelei / *nominal voltage of a system* / *tension nominale d'un réseau* / Valoare aproximativă adecvată a tensiunii folosită pentru a caracteriza sau a identifica o rețea electrică sau elemente ale acesteia.

tensiune nominală a unei înfășurări / *rated voltage of a winding* / *tension assignée d'un enroulement* / Tensiune specificată pentru a fi aplicată sau dezvoltată la funcționarea în gol între bornele de linie ale unei înfășurări a unui transformator sau a unei bobine de inductanță polifazată, sau între bornele înfășurării unui transformator sau ale unei bobine de inductanță monofazată.

tensiune nominală a unei rețele de distribuție / *nominal voltage of a distribution system* / *tension nominale du réseau de distribution* / Tensiunea la care a fost proiectată să funcționeze rețeaua de distribuție și în funcție de care sunt prevăzuți anumiți parametri de exploatare ai rețelei.

tensiune nominală a unei rețele trifazate / *nominal voltage of a three-phase system* / *tension nominale d'un réseau (triphasé)* / Tensiunea efectivă între faze prin care este desemnată o rețea trifazată. Notă: Această tensiune nu este în mod necesar egală cu tensiunea nominală a transformatorului conectat la această rețea.

tensiune nominală a unui motor auxiliar / *rated voltage of an auxiliary motor* / *tension nominale d'un moteur auxiliaire* / Fără altă precizare specială, stabilită printr-un acord încheiat între executant și beneficiar, tensiunea nominală a unui motor auxiliar este tensiunea nominală a rețelei de tracțiune, în toate cazurile când motorul este alimentat direct de la linia de contact.

tensiune nominală de alimentare (a unui aparat electric de măsurare) / *rated supply voltage (of an electrical measuring instrument)* / *tension nominale d'alimentation (d'un appareil mesureur électrique)* / Tensiune de alimentare (tensiunea dintre faze, în cazul regimului trifazat) pentru care a fost conceput aparatul de măsurat de către constructor.

tensiune nominală de izolație a circuitului / *circuit insulation voltage* / *tension nominale d'isolement (du circuit)* / Tensiunea raportată la masă sau la șasiu aplicabilă unui circuit al unui aparat de măsurat și pentru care acest circuit este conceput.

tensiune nominală de izolație a unui circuit de releu / *rated insulation voltage of a relay circuit* / *tension nominale d'isolement d'un circuit de relais* / Valoare a tensiunii care servește, prin convenție, la desemnarea unui circuit de releu și la care se raportează încercările dielectrice, distanțele de izolare și liniile de fugă.

tensiune nominală de izolație (a unui condensator) / *rated insulation voltage (of a capacitor)* / *tension nominale d'isolement (d'un condensateur)* / Valoare efectivă a tensiunii sinusoidale pentru care este prevăzută izolația între bornele șuntate și carcasă.

tensiune (nominală) de treaptă / *rated step voltage* / *tension d'échelon assignée* / Pentru fiecare valoare a curentului de traversare nominal, tensiunea maximă admisibilă între bornele destinate a fi legate la două prize succesive ale unui transformator.

tensiune nominală de ținere / *rated withstand voltage* / *tension de tenue nominale* / Tensiune probabilă specificată care caracterizează izolația obiectului supus încercării de ținere.

tensiune (nominală) maximă de treaptă / *maximum rated step voltage* / *tension d'échelon assignée maximale* / Cea mai mare valoare a tensiunii nominale de treaptă pentru care este conceput un comutator de prize în sarcină.

tensiune ondulată / *undulating voltage* / *tension ondulée* / Valoare medie a tensiunii unui curent alternativ monofazat redresat, care are întotdeauna același semn.

tensiune parazită / *parasitic voltage* / *tension parasite* / Tensiune nedorită prezentă între bornele de ieșire în absența tensiunii de intrare sau imediat după suprimarea acesteia. Notă: Tensiunile parazite pot fi continue (datorate unor efecte termoelectrice, electrochimice sau similare), alternative sau de impuls (produse, de exemplu, de un echipament auxiliar).

tensiune pentru un curent redus (de magnetron) / *voltage at reduced current* / *tension pour un courant réduit* / Tensiune pentru o fracție dată (în general, între 5 % și 10 %) a curentului de funcționare normală a unui magnetron.

tensiune plafon / *ceiling voltage* / *tension plafond* / Tensiunea maximă la borne pe care un generator trebuie să o furnizeze în condiții de serviciu, pe o durată limitată.

tensiune plafon a sistemului de excitație / *excitation system ceiling voltage* / *tension plafond du système d'excitation* / Tensiune continuă maximă pe care sistemul de

excitație este capabil să o furnizeze la bornele sale în condiții determinate.

tensiune plafon a unei excitatoare / *ceiling voltage of an exciter* / *tension plafond d'une excitatrice* / Tensiunea maximă pe care o excitatoare este susceptibilă să o furnizeze pentru un timp limitat, în condiții de serviciu.

tensiune plafon nominală a excitației / *nominal excitation system ceiling voltage* / *tension d'excitation de plafond conventionnelle* / Tensiune plafon a unui sistem de excitație când debitează pe o rezistență de valoare egală cu cea prezentată de înfășurarea inductoare a mașinii principale, la temperatura maximă de funcționare specificată.

tensiune poligonală a unui sistem polifazat / *mesh voltage of a polyphase system* / *tension polygonale d'un système polyphasé* / Cea mai mică dintre tensiunile între faze ale unui sistem polifazat.

tensiune ponderată de zgomot ⇒ tensiune psofometrică

tensiune pozitivă maximă de alimentare în funcționare a ghidului / *maximum operating positive guide supply voltage* / *tension positive maximale d'alimentation de guide, en fonctionnement* / Tensiunea pozitivă maximă de alimentare, care poate fi aplicată unui circuit cu catod de ghidare.

tensiune pozitivă minimă de alimentare în funcționare a ghidului (de unde) / *minimum operating positive guide supply voltage* / *tension positive minimale d'alimentation de guide, en fonctionnement* / Tensiunea pozitivă minimă de alimentare care trebuie aplicată pentru transferarea sigură a descărcării de la un ghid la un catod principal adiacent.

tensiune primară (a unui transformator de tensiune) / *primary voltage (of a voltage transformer)* / *tension primaire (d'un transformateur de tension)* / Tensiune care este aplicată înfășurării primare a unui transformator de tensiune.

tensiune primară nominală (a unui transformator) / *rated supply voltage (of a transformer)* / *tension primaire assignée (d'un transformateur)* / Tensiunea de alimentare (în cazul curentului trifazat, tensiunea între faze) atribuită unui transformator de către constructor, pentru condițiile de funcționare specifice ale transformatorului.

tensiune primară nominală (a unui transformator de tensiune) / *rated primary voltage (of a voltage transformer)* / *tension primaire assignée (d'un transformateur de tension)* / Valoare a tensiunii primare prin care este caracterizat un transformator de tensiune și la care sunt raportate caracteristicile sale de funcționare.

tensiune principală (a unui tiristor) / *principal voltage (of a thyristor)* / *tension principale (d'un thyristor)* / Tensiune electrică între terminalele principale.

tensiune psofometrică ⇐ tensiune ponderată de zgomot / *psophometric voltage* / *tension psophométrique* / Tensiune, într-un punct specificat al unui canal de transmisiune sau al unui telefon, egală cu rădăcina pătrată a sumei pătratelor tensiunilor efective ale componentelor spectrale ale unei perturbații electrice introduse în acel canal sau telefon, multiplicate cu anumiți coeficienți de pondere dependenți de frecvență. Notă: Curba de pondere este definită printr-un aviz al CCITT.

tensiune pulsatorie / *pulsating voltage* / *tension pulsatoire* / Tensiune periodică cu valoarea medie nenulă.

tensiune pulsatorie / *pulsed voltage* / *tension pulsée* / Tensiune ondulată a cărei componentă alternativă atinge o valoare ce produce anularea periodică a tensiunii.

tensiune reactivă / *reactance voltage* / *tension réactive* / Componenta unei tensiuni de scurtcircuit în cvadratură cu curentul.

tensiune redusă medicală <TRM> / *(medical) safety extra-low voltage <(M)SELV>* / *très basse tension (médi-*

cale) de sécurite <TBT(M)S> / Tensiune care nu depăşeşte 24 V valoare efectivă în curent alternativ, respectiv 50 V în curent continuu, între conductoare sau între conductor şi pământ, într-un circuit izolat faţă de pământ şi separat de reţeaua de alimentare printr-un transformator de tensiune redusă medicală sau printr-un convertor cu înfăşurări separate.

tensiune reflectată ⇒ tensiune de retur

tensiune repetitivă de vârf în stare de blocare / *repetitive peak off-state voltage* / *tension de pointe répétitive à l'état bloqué* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a tensiunii în starea de blocare care apare la bornele unui tiristor, incluzând toate tensiunile tranzitorii repetitive, dar excluzând toate tensiunile tranzitorii nerepetitive.

tensiune reziduală (a unei reţele trifazate) / *residual voltage (of a three-phase system)* / *tension résiduelle (d'un réseau triphasé)* / Suma valorilor instantanee ale celor trei tensiuni între fază şi pământ, în cazul unei reţele electrice trifazate.

tensiune reziduală (a unui descărcător electric cu varistoare) / *residual voltage (of an arrester)* / *tension résiduelle (d'un parafoudre)* / Tensiune care apare între bornele unui descărcător electric parcurs de curentul de descărcare.

tensiune reziduală pentru curent de comandă nul (al unui dispozitiv cu efect Hall) / *residual voltage for zero current control (of a Hall-effect probe)* / *tension résiduelle pour un courant de commande nul (d'un dispositif à effet Hall)* / Tensiune Hall datorată unui câmp magnetic variabil în timp, când curentul de comandă este nul.

tensiune reziduală pentru un câmp magnetic nul (al unui dispozitiv cu efect Hall) / *residual voltage for zero magnetic field (of a Hall-effect device)* / *tension résiduelle pour un champ magnétique nul (d'un dispositif à effet Hall)* / Tensiune Hall, existentă când circulă un curent de comandă, dar câmpul magnetic aplicat este nul.

tensiune rezistivă / *resistance voltage* / *tension résistive* / Componenta unei tensiuni de scurtcircuit în fază cu curentul.

tensiune secundară (a unui transformator de tensiune) / *secondary voltage (of a voltage transformer)* / *tension secondaire (d'un transformateur de tension)* / Tensiune care apare la bornele înfăşurării secundare a unui transformator de tensiune când este aplicată o tensiune înfăşurării primare.

tensiune secundară în gol / *no-load output voltage* / *tension secondaire à vide* / Tensiunea secundară obţinută pentru un transformator care funcţionează în gol, alimentat la tensiunea de alimentare şi la frecvenţa nominală.

tensiune secundară nominală (a unui transformator de tensiune) / *rated secondary voltage (of a voltage transformer)* / *tension secondaire assignée (d'un transformateur de tension)* / Valoare a tensiunii secundare prin care este caracterizat un transformator de tensiune şi la care sunt raportate caracteristicile sale de funcţionare.

tensiune secundară nominală (a unui transformator pentru tracţiune) / *rated secondary voltage (of a traction transformer)* / *tension nominale secondaire (d'un transformateur de traction)* / Tensiunea nominală a unei înfăşurări secundare a transformatorului este tensiunea eficace în gol la bornele acestei înfăşurări, când înfăşurarea pe partea de linie a transformatorului, pe priza principală, este alimentată la tensiune şi frecvenţă nominale.

tensiune statistică de ţinere la impuls / *statistical impulse withstand voltage* / *tension de tenue statistique aux chocs* / Valoare de vârf a tensiunii de impuls aplicată în cursul unor încercări dielectrice pentru care probabilitatea de ţinere în condiţii specificate este egală cu o probabilitate de referinţă fixată anterior, de exemplu 90 %.

tensiune subtranzitorie a unei maşini sincrone / *subtransient voltage of a syn-*

chronous machine / tension subtransitoire d'une machine synchrone / Valoare efectivă a tensiunii simetrice interne a unei maşini sincrone care funcţionează în amonte faţă de reactanţa subtranzitorie în momentul apariţiei scurtcircuitului.

tensiune subtranzitorie longitudinală / *direct-axis sub-transient voltage / force électromotrice subtransitoire longitudinale* / Componenta longitudinală a tensiunii la borne care apare imediat după deschiderea bruscă a circuitului exterior, în cursul funcţionării în regimul considerat, înaintea oricărei variaţii a fluxului în circuitele inductoare şi de amortizare.

tensiune termică / *thermal stress / contrainte thermique* / Tensiune mecanică în interiorul solidelor, datorată diferenţelor de dilatare termică cauzate de diferenţele de temperatură.

tensiune tranzitorie de restabilire <TTR> / *transient recovery voltage <TRV> / tension transitoire de rétablissement <TTR>* / Tensiune de restabilire pe perioada de timp în care prezintă un caracter tranzitoriu semnificativ.

tensiune tranzitorie de restabilire prezumată (a unui circuit) / *prospective transient recovery voltage (of a circuit) / tension transitoire de rétablissement présumée (d'un circuit)* / Tensiune tranzitorie de restabilire care urmează întreruperii de către un aparat de comutare ideal a curentului simetric prezumat.

tensiune tranzitorie transversală / *quadrature-axis transient voltage / force électromotrice transitoire transversale* / Componenta transversală a tensiunii la borne care apare imediat după deschiderea bruscă a circuitului exterior, în cursul funcţionării în regimul considerat, neglijând componentele cu amortizare rapidă care pot exista în cursul primelor perioade.

tensiune Zener / *Zener voltage / tension de Zener* / Tensiune aplicată la care se produce străpungerea prin efect Zener.

tensiunea cea mai coborâtă a reţelei / *lowest voltage of a system / tension la plus basse d'un réseau* / Valoarea cea mai mică a tensiunii de serviciu a reţelei care există în condiţii normale de funcţionare în orice moment şi în orice punct al reţelei. Notă: Supratensiunile tranzitorii datorate, de exemplu, manevrelor de comutare şi variaţiilor temporare accidentale de tensiune nu sunt luate în cosiderare.

tensiunea cea mai înaltă a echipamentului (aplicabilă înfăşurării unui transformator sau a unei bobine) / *highest voltage for equipment (applicable to a transformer or a reactor winding) / tension la plus élevée pour le matériel (relative à un enroulement de transformateur ou de bobine d'inductance)* / Valoarea efectivă cea mai înaltă a tensiunii între faze pentru care o înfăşurare a unui transformator sau a unei bobine de inductanţă este concepută din punct de vedere al izolaţiei. Notă: U_m este valoarea maximă a tensiunii celei mai ridicate a reţelei la care o înfăşurare poate fi conectată, ţinând cont de izolaţia sa.

tensiunea cea mai ridicată a reţelei / *highest voltage of a system / tension la plus élevée d'un réseau* / Valoarea cea mai mare a tensiunii de serviciu a reţelei care există în condiţii normale de funcţionare în orice moment şi în orice punct al reţelei. Notă: Supratensiunile tranzitorii datorate, de exemplu, manevrelor de comutare şi variaţiilor temporare accidentale ale tensiunii, nu sunt luate în considerare.

tensiunea cea mai ridicată pentru echipament / *highest voltage for equipment / tension la plus élevée pour le matériel* / Valoarea efectivă cea mai ridicată a tensiunii între faze pentru care echipamentul este proiectat din punct de vedere al izolaţiei, cât şi al altor caracteristici legate de această tensiune în standardele propuse pentru fiecare echipament.

tensiuni interne (ale unei tole magnetice) / *internal stresses (of a magnetic sheet)* /

tensions internes (du tôle magnétique) / Tensiunile interne sunt caracterizate printr-o deviere aţă de linia de tăiere.

tensometru / *strain gauge* / *extensomètre* / Element a cărui rezistenţă electrică se modifică la întindere sau compresiune. Notă: Poate fi element sensibil (senzor) într-un traductor de presiune.

tensor de ordinul al doilea ⇒ mărime tensorială (de ordinul al doilea)

tensor (în tracţiunea electrică) / *stay (in electric traction)* / *hauban (en traction électrique)* / Bară, fir sau cablu de ancorare destinate să asigure, prin intermediul unui întinzător, stabilitatea unui stâlp sau a unei console.

tentativă de angajare / *bid* / *tentative de prise* / Acţiune întreprinsă pentru obţinerea serviciului unei resurse adecvate. Notă: În gestiunea reţelei, absenţa calificării implică o tentativă de angajare pe un trunchi de circuite, o rută sau o destinaţie.

(tentativă de) apel [în comunicarea de date] / *calling [in data communication]* / *(tentative d') appel [en communication de données]* / Fiecare serie de operaţii efectuate în vederea stabilirii unei conexiuni între staţii de date.

tentativă de apel (a unui utilizator) / *call attempt (by a user)* / *(tentative d') appel (par un usager)* / Succesiune de operaţii efectuate de un utilizator al unei reţele de telecomunicaţii pentru obţinerea un serviciu sau legătura cu alt utilizator. Note: 1. O asemenea succesiune este suficientă în cazurile favorabile, dar poate să nu fie în anumite circumstanţe ca, de exemplu, locaje sau deranjamente. 2. Într-un punct dat al reţelei, o tentativă de apel se manifestă printr-o unică tentativă de angajare ineficientă, sau printr-o tentativă de angajare reuşită urmată de restul activităţilor lterioare legate de stabilirea conexiunii.

tentativă de apel abandonată / *abandoned call attempt* / *tentative d'appel abandonnée* / Tentativă de apel referitoare la o intenţie de apel dată.

tentativă de apel blocată / *blocked call attempt* / *tentative d'appel bloquée* / Tentativă de apel care nu poate fi satisfăcută imediat datorită lipsei resurselor în reţea.

tentativă de apel eficace / *completed call attempt* / *tentative d'appel efficace* / Tentativă de apel reuşită care rezultă în transmisiunea unui semnal de răspuns. Notă: Numărul atins poate să nu fie cel dorit de partea chemătoare, datorită unei erori de formare a numărului sau a unei funcţionări defectuoase a reţelei.

tentativă de apel pierdută / *lost call attempt* / *tentative d'appel perdue* / Cerere de comunicaţie neurmată de stabilirea conexiunii, determinată de supraîncărcarea reţelei.

tentativă de apel repetată / *repeated call attempt* / *tentative d'appel répétée* / Oricare dintre tentativele de apel asociate unei intenţii de apel, posterioară primei tentative de apel. Notă: Tentativele de apel repetate pot fi efectuate chiar dacă prima este efectuată manual.

teorema compensaţiei / *compensation theorem* / *théorème de compensation* / Dacă, în condiţii de alimentare determinate ale unei reţele pasive liniare, se inserează într-una din ramuri o impedanţă suplimentară Z, variaţia curentului rezultat în oricare punct al reţelei este egală cu curentul care ar fi produs în acel punct de o tensiune electromotoare inserată în ramura modificată, de valoare egală cu IZ, I fiind curentul prin acea ramură înaintea modificării.

teorema lui Norton / *Norton's theorem* / *théorème de Norton* / Dacă, în condiţii de alimentare determinate ale unei reţele pasive liniare, se conectează între două borne oarecare ale acesteia o admitanţă Y^1, tensiunea dintre bornele acestei admitanţe în regim permanent este egală cu raportul dintre curentul care ar trece între aceste borne scurtcircuitate şi suma dintre admitanţa Y^1 şi admitanţa Y a reţelei măsurabilă la cele două borne înaintea conexiunii.

teorema lui Thévenin / *Thévenin's theorem / théorème de Thévenin* / Dacă, în condiţii de alimentare determinate ale unei reţele pasive liniare, se conectează între două borne oarecare ale acesteia o impedanţă Z^1, curentul care o parcurge în regim permanent este egal cu raportul dintre tensiunea observabilă între cele două borne înaintea conexiunii şi suma dintre impedanţa Z^1 şi impedanţa Z a reţelei măsurabilă la aceste borne înaintea conexiunii.

teorema reciprocităţii / *reciprocity theorem / théorème de réciprocité* / Dacă o sursă de tensiune electromotoare E inserată într-una din ramurile unei reţele liniare pasive (care admite o schemă echivalentă alcătuită numai din elemente dipolare ideale) produce un curent I într-o altă ramură a reţelei, aceeaşi sursă de tensiune electromotoare E inserată în a doua ramură produce în prima ramură un curent de aceeaşi intensitate I.

teorema superpoziţiei / *superposition theorem / théorème de superposition* / Într-o reţea liniară pasivă, curentul într-o ramură sau tensiunea între două puncte din reţea, ca rezultat al aplicării simultane a unor surse ideale de tensiune, distribuite de-o manieră oarecare, sunt, respectiv, suma curenţilor în ramură sau a tensiunilor între punctele considerate, care ar rezulta ca urmare a aplicării separate a fiecăreia dintre sursele menţionate.

teoremele lui Kirchhoff / *Kirchhoff's laws / lois de Kirchhoff* / Teoreme generale referitoare la reţelele electrice filiforme, în regim staţionar şi cvasistaţionar. Prima teoremă: Suma algebrică a intensităţilor curenţilor din laturile care converg într-un nod al unei reţele este nulă. A doua teoremă: Suma algebrică a tensiunilor electromotoare ale generatoarelor dintr-un ochi al unei reţele este egală cu suma algebrică a căderilor de tensiune din laturile ochiului.

teoria comunicaţiilor / *communication theory / théorie des communications* / Disciplină matematică referitoare la aspectele probabilistice ale transmisiunii de mesaje în prezenţa zgomotului şi, eventual, a altor perturbaţii.

teoria informaţiei / *information theory / théorie de l'information* / Disciplină teoretică referitoare la măsurile informaţiilor şi proprietăţile acestora.

teoria ţintei [în radiologie] / *target theory [in radiology] / théorie de la cible [en radiologie]* / Teorie care interpretează efectele biologice ale radiaţiilor pe baza ionizării sau a unei alte forme de injectare de energie produse într-una sau mai multe regiuni sensibile ca, de exemplu, macromoleculele unei celule.

terapie cu electroni / *electronotherapy / électronothérapie* / Metodă de tratament care constă în expunerea unei părţi bolnave a unui organism viu la electroni de înaltă energie, produşi de un accelerator de tip betatron.

terapie cu microunde / *microwave therapy / thérapie par ondes centimétriques* / Utilizarea terapeutică a energiei electromagnetice pentru a produce căldură în interiorul organismului, frecvenţa fiind superioară valorii de 100 MHz.

terapie cu neutroni / *neutron therapy / neutronothérapie* / Radioterapie care utilizează neutroni rapizi sau lenţi.

terapie cu radioizotopi ⇒ terapie cu radionuclizi

terapie cu radionuclizi ⇐ terapie cu radioizotopi / *radionuclide therapy / curiethérapie* / Radioterapie care utilizează radionuclizi.

terapie cu raze X ⇒ röntgenterapie

terapie de contact cu radionuclizi / *radionuclide contact therapy / thérapie de contact par radionucléide* / Radioterapie cu surse radioactive ecranate în contact cu (sau în apropiere de) volumul ţintă.

termen adiţional al erorii datorate decalajului originii / *additional error term due to zero displacement / terme additionnel de l'erreur due au décalage d'origine* / Raportul, multiplicat cu 100,

dintre diferenţa între valoarea specificată şi valoarea măsurată a decalajului originii, şi valoarea specificată a acestuia.

(a) termina execuţia / *(to) exit [end of execution]* / *quitter [fin d'exécution]* / În unele sisteme de operare, terminarea execuţiei unui proces se realizează printr-un apel sistem *exit()*, eliberându-se resursele ocupate, închizându-se fişierele etc. Notă: Se poate transmite o informaţie de stare către procesul care a activat procesul care se încheie.

(a) termina iradierea ⇒ terminare a iradierii

terminal / *terminal* / *terminal* / Un echipament de intrare-ieşire, folosit pentru introducerea datelor într-un calculator şi pentru afişarea rezultatelor unor prelucrări. Notă: Un terminal trebuie neapărat conectat la un calculator pentru a putea fi utilizat, întrucât acesta este lipsit de putere de calcul şi de posibilităţi de stocare a datelor în regim local.

terminal (al unui dispozitiv electronic) / *terminal (of an electronic device)* / *sortie, 3[connexion ou borne]* / Conductor servind la conectarea unui electrod sau element la circuitul exterior.

terminal (al unui tub electronic) / *pin (of an electronic tube)* / *broche (d'un tube électronique)* / Terminal rigid care poate fi utilizat la amplasarea şi fixarea tubului în soclul său.

terminal de acces public / *public access terminal* / *terminal d'interrogation publique* / Un terminal de date, conectat la o reţea publică, şi care poate fi utilizat de către o persoană pentru a obţine informaţii sau servicii oferite de către acea reţea. Notă: În condiţiile valabile până acum câţiva ani, când totuşi calculatoarele personale nu aveau o arie de răspândire atât de mare, mai multe ţări şi-au dezvoltat sisteme de informaţii publice, conectarea la acestea făcându-se folosind un terminal de acces, mult mai ieftin decât un calculator personal. Exemplu: în Franţa există un serviciu public numit Minitel, conectarea la acesta fiind posibilă atât cu un calculator personal, cât şi cu un videoterminal special de acces.

terminal de afişare ⇐ terminal de vizualizare / *visual display terminal (VDT)* / *visu* / Terminal al unui utilizator compus dintr-un ecran de vizualizare şi care este echipat în general cu o tastatură.

terminal de anod ⇒ bornă de anod

terminal de catod ⇒ bornă de catod

terminal de date / *data terminal equipment* / *terminal (de données)* / Unitate funcţională a unei staţii de date care conţine o sursă şi un colector de date, pentru dirijarea transferului informaţiilor.

terminal de intrare al unui voltmetru ⇐ bornă de intrare a unui voltmetru / *input terminal of a voltmeter* / *borne d'entrée d'un voltmètre* / Piesă conductoare a unui voltmetru destinată racordării, la care se aplică tensiunea de măsurat.

terminal de legătură optică ⇒ dispozitiv de extremitate al legăturii optice

terminal de poartă ⇒ poartă (a unui tiristor)

terminal (de telecomunicaţii) / *terminal [in telecommunication]* / *terminal (de télécommunication)* / Instalaţie conectată la o reţea de telecomunicaţii care asigură accesul la unul sau mai multe servicii furnizate de acea reţea.

terminal (de telecomunicaţii) de ieşire / *outgoing only terminal* / *terminal spécialisé en départ* / Terminal care poate efectua apeluri spre reţea, dar nu poate recepţiona apeluri provenite din aceasta.

terminal (de telecomunicaţii) de sosire / *incoming only terminal* / *terminal spécialisé en arrivée* / Terminal care poate recepţiona apeluri provenite din reţea, dar nu poate lansa apeluri spre aceasta.

terminal (de utilizator) / *(user) terminal* / *terminal (d'utilisateur)* / Unitate de intrare-ieşire prin care un utilizator comunică cu un sistem de prelucrare a datelor.

terminal de vizualizare ⇒ terminal de afişare

terminal inteligent / *intelligent terminal* / *terminal programmable* / Terminal al utilizatorului care dispune de o anumită capacitate de prelucrare autonomă.

terminal în mod pachet / *packet mode terminal* / *terminal en mode paquet* / Terminal de date care poate controla, forma, transmite şi recepţiona pachete.

terminal local / *local end (with its termination)* / *ensemble terminal* / Ansamblul echipamentelor, al liniilor, al translaţiilor şi al unităţilor de control situate între un echipament şi primul sau ultimul punct al comunicaţiei unde poate fi măsurată calitatea transmisiunii.

terminal neinteligent ⇐ terminal neprogramabil / *dumb terminal* / *terminal non programmable* / Terminal cu structură deosebit de simplă, fără capacitate de prelucrare locală a informaţiei recepţionate sau transmise. Notă: Noţiunea de "inteligenţă a terminalelor" are un catacter relativ. Un terminal considerat "inteligent" pe o anumită treaptă de dezvoltare a tehnologiei poate fi repede depăşit şi devine "neinteligent".

terminal neprogramabil ⇒ terminal neinteligent

terminal principal "1" (al unui tiristor bidirecţional) / *main terminal "1" (of a bi-directional thyristor)* / *borne maîtresse "1" (d'un thyristor bi-directionnel)* / Terminal principal numit "1"de către fabricant.

terminal principal "2" (al unui tiristor bidirecţional) / *main terminal "2" (of a bi-directional thyristor)* / *borne maîtresse "2" (d'un thyristor bi-directionnel)* / Terminal principal numit "2" de către fabricant.

terminal RNIS / *ISDN terminal* / *terminal RNIS* / Terminal direct compatibil cu o terminaţie de reţea a unei reţele digitale de servicii integrate.

terminal (telegrafic) / *(telegraph) terminal* / *terminal (télégraphique)* / Desemnează sau califică ansamblul echipamentelor conectate la extremitatea unei linii de abonat sau a unui circuit telegrafic, cu care se pot stabili sau recepţiona comunicaţii, înregistra sau retransmite semnale, şi care este identificabil în mod unic.

terminale de comandă (ale unui generator Hall) / *control current terminals (of a Hall generator)* / *bornes de commande (d'un générateur de Hall)* / Borne ale unui generator Hall traversate de curentul de comandă.

terminale principale (ale unui tiristor) / *main terminals (of a thyristor)* / *bornes maîtresses* / Cele două terminale prin care circulă curentul principal.

terminare a iradierii ⇐ (a) termina iradierea / *termination of irradiation* / *fin de l'irradiation* / Oprirea iradierii fără posibilitatea repornirii în absenţa reselectării tuturor condiţiilor de funcţionare (adică revenirea la starea de pregătire): când toate valorile preselecţionate ale unităţilor de supraveghere a dozei sunt atinse, sau când este atins timpul preselecţionat, sau printr-o manevră manuală, sau prin acţiunea unui dispozitiv de blocare, sau prin valoarea preselecţionată a poziţiei unghiulare a suportului, în radioterapia de mişcare.

terminator → terminator (cu patru fire)

terminator (cu patru fire) / *(four-wire) terminating set* / *termineur (à quatre fils)* / Ansamblu de aparate utilizate ca terminaţii pentru canalele de emisiune şi de recepţie ale unui circuit cu patru fire, prin conectarea acestora la un circuit cu două fire.

terminaţie (a unui circuit de date) / *data circuit terminating equipment* / *terminaison (de circuit de données)* / Unitate funcţională situată între un terminal de date şi linie care stabileşte o conexiune, o menţine şi o termină, asigurând funcţiile necesare transcodării sau conversiunii semnalelor.

terminaţie (de linie de transmisiune) / *(transmission line) termination* / *terminaison (de ligne de transmission)* /

Unitate sau element situate la extremitatea unei linii de transmisiune.

terminaţie de reţea / *network termination* / *terminaison de réseau* / Grup funcţional situat pe partea de utilizator a unei interfeţe utilizator-reţea. Notă: O terminaţie de reţa cuprinde întotdeauna o terminaţie numerică de reţea (TNR) şi uneori o terminaţie numerică de abonat (TNA), numită regie de abonat.

terminaţie în gol / *open-circuit termination* / *terminaison à circuit ouvert* / Terminaţie a unei linii de transmisiune care practic nu radiază energie şi prezintă o impedanţă infinită sau o admitanţă nulă într-un plan de referinţă specificat.

terminaţie în scurtcircuit / *short-circuit termination* / *terminaison en court-circuit* / Terminaţie a unei linii de transmisiune care practic nu radiază energie şi prezintă o impedanţă nulă sau o admitanţă infinită într-un plan de referinţă specificat.

terminaţie neadaptată ⇒ sarcină neadaptată

termistanţă ⇒ termistor

termistor ⇐ termistanţă / *thermistor* / *thermistance* / Rezistor cu dependenţă neliniară de temperatură, caracterizată de un coeficient dR/dT mare şi, în general, negativ.

termocauter / *thermocautery device* / *thermocautère* / Sondă încălzită indirect pentru cauterizare.

termocuplu ⇐ cuplu termoelectric / *thermocouple* / *couple thermoélectrique* / Pereche de conductori electrici de natură diferită aflaţi în contact la una din extremităţi, destinată a face parte dintr-un dispozitiv care utilizează efectul termoelectric. Notă: Forţa electromotoare produsă depinde funcţional de natura materialelor diferite folosite şi de temperaturile joncţiunilor de măsurare şi de referinţă.

termocuplu cu fir încălzitor / *thermal convertor* / *thermocouple [de mesure]* / Dispozitiv format dintr-un termocuplu şi un conductor încălzit de curentul de măsurat.

termocuplu cu joncţiune izolată / *insulated junction thermocouple* / *thermocouple à jonction isolée* / Termocuplu în teacă în care joncţiunea de măsurare este izolată electric faţă de teacă.

termocuplu cu joncţiune neizolată / *non-insulated junction thermocouple* / *thermocouple à jonction non isolée* / Termocuplu în teacă în care joncţiunea de măsurare este conectată electric la teacă.

termocuplu cu structură coaxială / *coaxial thermocouple* / *thermocouple à structure coaxiale* / Termocuplu constituit din două cabluri coaxiale separate cu conductoare centrale din metale diferite, cablurile fiind conectate în punctul de măsurare.

termocuplu de radiaţie / *(radiation) thermocouple* / *couple thermoélectrique (pour la radiométrie)* / Receptor termic de radiaţie optică în care forţa electromotoare produsă de o singură joncţiune termoelectrică este utilizată pentru măsurarea încălzirii produse prin absorbţia radiaţiei.

termocuplu în teacă / *sheathed thermocouple* / *thermocouple gainé* / Termocuplu introdus într-un izolant mineral, în interiorul unui tub de protecţie metalic impermeabil la gaz.

termoelectric / *thermoelectric* / *thermoélectrique* / Calificativ referitor la o interacţiune între un fenomen termic şi un fenomen electric.

termoelectroliză ⇐ reducere termoelectrolitică / *thermo-electrolysis* / *thermoélectrolyse* / Procedeu de electroliză cu săruri topite care conduce la o reducere a sărurilor şi la separarea metalelor care nu pot fi separate din soluţiile apoase, în mod simultan care are loc o încălzire directă a electrolitului prin electrozi.

termoelement cu semiconductoare / *semiconductor thermoelement* / *thermoélément à semiconducteurs* / Dispozitiv cu semiconductoare bazat pe efectul Peltier

sau Seebeek şi destinat conversiei directe a căldurii în energie electrică sau reciproc.

termoluminescenţă / *thermally activated luminescence* / *luminescence thermiquement activée* / Proprietate a unei substanţe de a emite lumină când este încălzită după expunerea la o radiaţie ionizantă sau ultravioletă.

termometru cu rezistenţă ⇐ termometru cu termorezistenţă / *resistance thermometer* / *thermomètre à résistance* / Termometru care utilizează o rezistenţa căreia căldura i se transmite direct, în special prin conducţie.

termometru cu termocuplu / *thermocouple thermometer* / *pyromètre à couple thermo-électrique* / Pirometru care utilizează un cuplu termoelectric căruia căldura i se transmite direct, în special prin conducţie.

termometru cu termorezistenţă ⇒ termometru cu rezistenţă

termometru de radiaţie ⇒ pirometru

termometru (pentru reactor nuclear) / *temperature meter (for a nuclear reactor)* / *thermomètre (pour réacteur nucléaire)* / Ansamblu destinat măsurării temperaturii într-un punct al unui reactor nuclear. Exemple: termometrul în teacă de combustibil, termometrul de fluid de răcire la ieşirea unui canal.

termomicanită / *heater plate mica* / *micanite chauffage* / Micanită pe bază de mică foiţă sau hârtie de mică şi liant polimer, utilizată ca suport pentru rezistenţe de încălzire.

termopilă de radiaţie / *(radiation) thermopile* / *thermopile (pour la radiométrie)* / Receptor termic de radiaţie optică în care forţa electromotoare produsă prin mai multe joncţiuni termoelectrice este utilizată pentru măsurarea încălzirii produse prin absorbţia radiaţiei.

termorezistenţă / *resistance temperature sensor* / *capteur de température à résistance* / Element sensibil, conductor electric, a cărui rezistenţă electrică se modifică odată cu temperatura. Notă: Elementele rezistive utilizate pot fi clasificate în două categorii: a) materiale a căror rezistenţă creşte odată cu creşterea temperaturii, denumite şi materiale cu coeficient de temperatură pozitiv, de exemplu nichelul, platina şi unele materiale semiconductoare; b) materiale a căror rezistenţă scade cu creşterea temperaturii, denumite şi materiale cu coeficient de temperatură negativ, de exemplu unele materiale semiconductoare.

termosferă / *thermosphere* / *thermosphère* / Parte a atmosferei terestre situată deasupra mezosferei, în care temperatura creşte, apoi rămâne constantă odată cu creşterea altitudinii şi ale cărei particule nu se pierd practic în spaţiul liber. Notă: Termosfera se extinde până la o altitudine între 500 şi 600 km.

ternar, 1[valoare sau stare] / *ternary, 1[value or state]* / *ternaire, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiţie sau o acţiune ce poate prezenta una din trei valori sau stări distincte.

ternar, 2[calificativ al unui sistem de numeraţie] / *ternary, 2[qualifier of a numeration system]* / *ternaire, 2[qualificatif d'un système de numération]* / Se referă la un sistem de numeraţie cu bază fixă, a cărei bază este trei.

tesla =·T / *tesla* / *tesla* / Unitate SI derivată pentru inducţia magnetică, egală cu inducţia magnetică produsă de un flux de 1 Wb uniform repartizat pe o suprafaţă normală pe liniile de câmp cu aria de 1 m^2.

test ⇒ încercare

test al bateriei / *battery testing* / *test de batterie* / Proces în care se identifică starea unui circuit, verificând dacă un fir de încercare are un potenţial diferit de cel al pământului, în general potenţialul bateriei centralei.

test cu pământul / *earth testing* / *test de terre* / Proces în care se identifică starea unui circuit sau a unui dispozitiv, verificând dacă un fir de încercare are potenţialului pământului.

test de integrare / *integration test* / *essai d'integration* / Asamblare şi testare progresive ale programelor sau modulelor în scopul verificării bunei funcţionări a sistemului în ansamblul său.

test de ocupare / *busy test* / *test d'occupation* / Procedură utilizată pentru a se constata dacă un circuit de trafic sau un organ de trafic este liber.

test de recepţie (a unui sistem) / *acceptance test (of a system)* / *essai de recette (d'un système)* / Încercare efectuată în general de un cumpărător la sediul sau, după instalarea unui sistem sau a unei unităţi funcţionale, cu participarea furnizorului, pentru a verifica dacă dispoziţiile contractuale sunt respectate întocmai.

test de utilizabilitate / *usability test* / *test d'utilisation* / Încercare care are ca scop să verifice dacă un sistem implementat îndeplineşte funcţiile proiectate conform cerinţelor utilizatorilor.

test de validare (a unui sistem) / *validation (test) (of a system)* / *test de validation (d'un système)* / Test prin care se stabileşte că un sistem implementat răspunde unor exigenţe specificate.

test de verificare (a unui sistem) / *verification (test)* / *test de vérification* / Test prin care se demonstrează că un sistem răspunde unor cerinţe specificate la un moment particular al dezvoltării sale.

test marginal / *marginal test* / *test aux marges* / Tehnică de mentenanţă în care, prin variaţia unor parametri de funcţionare în raport cu valoarea lor nominală, se detectează sau se localizează eventualele defecţiuni.

test unitar (al unui program) / *unit test (of a program)* / *essai unitaire (d'un programme)* / Test al unui program sau al unui modul izolat în scopul garantării inexistenţei erorilor de analiză sau de programare.

tetanizare / *tetanisation* / *tétanisation* / Contracţie musculară permanentă provocată de doi stimuli repetaţi la intervale de timp inferioare duratei contracţiei musculare declanşate de un singur stimul de aceeaşi natură.

tetravalent / *four condition* / *tétravalent* / Calificativ care indică utilizarea unei valenţe de patru pentru un element de semnal.

tetrodă / *tetrode* / *tétrode* / Tub electronic cu patru electrozi care conţine un anod, un catod, un electrod de comandă şi un electrod suplimentar, în general o grilă ecran.

textură magnetică / *magnetic texture* / *texture magnétique* / Structură a unui material magnetic policristalin care produce o anizotropie magnetică.

$\operatorname{tg} \delta \Rightarrow$ coeficient de pierderi dielectrice

tichetare / *ticketing* / *établissement de tickets (ou de fiches)* / Înregistrare pe bilete sau fişe a particularităţilor unei comunicaţii în vederea taxării.

tijă / *stud* / *tige* / Element al unui picioruş de lampă, constituit dintr-o vergea de sticlă, terminată, în general, cu un buton în care sunt fixaţi susţinătorii filamentului.

tijă a organului de acţionare a vanei / *actuator stem* / *tige d'actionneur* / Component care transmite mişcarea blocului de putere la tija vanei (sau la arbore).

tijă a vanei / *valve stem* / *tige de vanne* / Element care traversează pălăria şi leagă organul de acţionare de organul de închidere, pe care îl poziţionează. În cazul vanelor rotative, se utilizează termenul *arbore*.

tijă de ancoraj (într-o fundaţie cu talpă şi cuzinet) / *reinforcing rods (in a pad and chimney foundation)* / *épingles de renforcement (dans une fondation à dalle et cheminée)* / Tije metalice încastrate în betonul unei fundaţii, care asigură o mai bună legatură între talpă şi cuzinet.

tijă (de material magnetic) / *rod (of magnetic alloy)* / *rond (d'alliage magnétique)* / Produs de secţiune uniformă rotundă sau rectangulară, furnizat în lungimi drepte.

tijă de reglare / *tuning slug* / *tige de réglage* / Element de reglare a frecvenţei de rezonanţă constituit dintr-o tijă introdusă într-un dispozitiv rezonant.

tijă într-un ghid de undă / *waveguide post* / *tige dans un guide d'onde* / Tijă cilindrică plasată într-o secţiune transversală a unui ghid de unde care se comportă în mod esenţial ca o susceptanţă în paralel.

timp [durată] ⇒ durată (a unui interval de timp)

timp activ / *live time (of an analyzer)* / *temps actif* / Suma creşterilor intervalelor de timp pe durata cărora analizorul este sensibil la semnalele de intrare.

timp activ de mentenanţă ⇒ timp efectiv de mentenanţă

timp activ de mentenanţă corectivă ⇒ timp efectiv de mentenanţă corectivă

timp activ de mentenanţă preventivă ⇒ timp efectiv de mentenanţă preventivă

timp administrativ / *administrative time* / *temps administratif* / Perioadă de timp în care operaţiile de mentenanţă sunt în aşteptare sau pregătite dar n-au fost încă demarate sau sunt suspendate.

timp de 50 % supravieţuire (la iradiere) ⇒ timp letal 50 % <TL50>

timp de accelerare / *acceleration time* / *temps d'accélération* / Timpul necesar aducerii părţilor rotative ale unei maşini sincrone din starea de repaus repaus la viteza nominală, sub acţiunea unui cuplu de accelerare constant şi egal cu raportul dintre puterea activă nominală şi viteza unghiulară nominală. Note: 1. Pentru compensatoarele sincrone, puterea activă nominală este înlocuită de puterea aparentă nominală. 2. Când timpul de accelerare este determinat pentru un grup de maşini cuplate mecanic, cuplul de accelerare este calculat pentru puterea activă şi viteza unghiulară nominale ale maşinii sincrone de bază.

timp de accelerare nominal / *unit acceleration time* / *temps d'accélération unitaire* / Timpul necesar aducerii părţilor rotative ale unei maşini din starea de repaus la viteza nominală, sub acţiunea unui cuplu de accelerare constant şi egal cu raportul dintre puterea activă nominală şi viteza unghiulară nominală.

timp de acces / *access time* / *temps d'accès* / Intervalul de timp dintre momentul în care o unitate de comandă declanşează o solicitare de date şi momentul când aceste date sunt disponibile. Notă: Timpul de acces este egal cu timpul de aşteptare plus timpul de transfer. Exemple: timpul de acces aleatoriu, timpul de acces secvenţial.

timp de acces / *access time* / *temps d'accès* / Intervalul de timp dintre momentul în care o unitate de comandă declanşează o solicitare de date şi momentul când aceste date sunt disponibile, mai precis, timpul necesar accesării unei informaţii aflată pe suport extern. Notă: Pentru dispozitivele cu capete mobile: $t_{acces} = t_{deplas} + t_{rot} + t_{trans}$, unde: t_{deplas} este timpul necesar deplasării capetelor de pe cilindrul (pista) curent(ă) pe cel destinaţie, este componenta cu ponderea cea mai mare din timpul de acces, numit şi "timp de căutare" pentru că uneori capetele nu ajung după deplasare pe pista vizată şi mai este necesară o mişcare pentru corecţie; t_{rot} este timpul necesar pentru ca, prin rotirea discului, blocul dorit să ajungă sub capul de citire, numit şi "timp de latenţă" (timp de aşteptare); în medie, acest timp este egal cu jumătate din perioada de rotaţie a discului; t_{trans} este timpul de transfer, timpul necesar transferului informaţiei de pe disc în buffer-ul din memorie, o caracteristică cunoscută a discului. Pentru dispozitivele cu capetele fixe: $t_{acces} = t_{rot} + t_{trans}$, componentele care are aceeaşi semnificaţie ca mai sus. Datorită absenţei timpului de transfer, valoarea este mult mai mică.

timp de acţionare (a unui releu) ⇒ timp de funcţionare (a unui releu)

timp de acţionare (al unui releu cu radioelement) / *pick-up time (of a RAR)* / *temps d'action (d'un RAR)* / Intervalul de

timp dintre momentul în care un semnal de acţionare se produce şi momentul în care releul cu radioelement intră în starea de lucru.

timp de acţionare (al unui supresor de ecou cu acţiune continuă) / *operate time of a valve type echo suppressor* / *temps de fonctionnement d'un suppresseur d'écho à action continue* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării unui semnal de încercare la intrarea unui supresor de ecou şi cel în care atenuarea introdusă în canalul de transmisiune care trebuie blocat atinge o valoare mai mică cu cca 7 dNp sau 6 dB decât atenuarea de blocare.

timp de acţionare (al unui supresor de ecou cu acţiune discontinuă) / *operate time of a relay type echo suppressor* / *temps de fonctionnement d'un suppresseur d'écho à action discontinue* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării unui semnal de încercare la intrarea unui supresor de ecou şi cel al introducerii atenuării determinate în canalul de transmisiune care trebuie blocat. Notă: Pentru definirea timpului caracteristic al unui supresor de ecou, se utilizează un semnal de încercare de frecvenţă egală cu frecvenţa sa de funcţionare şi de nivel mai mare cu 7 dNp sau 6 dB decât nivelul său de funcţionare.

timp de acţionare de transfer / *operating transfer time* / *durée de manoeuvre de transfert* / Timpul măsurat între momentul deviaţiei reglate a alimentării şi închiderea contactelor principale pe o altă alimentare disponibilă, excluzând orice întârziere intenţionată.

timp de acţionare total / *total operating time* / *durée totale de manoeuvre* / Suma dintre timpul de acţionare de transfer şi orice întârziere intenţionată.

timp de amorsare / *primer ignition period* / *temps d'amorçage* / Durată necesară pentru obţinerea amorsării complete, după aplicarea unei tensiuni de amorsare determinate.

timp de amorsare (a unei lămpi cu descărcare) / *starting time (of an arc discharge lamp)* / *temps d'amorçage (d'une lampe à décharge en arc)* / Timpul necesar unei lămpi cu descărcare în arc electric pentru dezvoltarea unei descărcări stabile, lampa funcţionând în condiţii specificate, iar timpul fiind măsurat din momentul în care lampa este amorsată. Notă: Caracteristicile de funcţionare ale dispozitivelor de amorsare produc o întârziere între momentul punerii sub tensiune a circuitului global şi cel în care tensiunea este efectiv aplicată electrozilor. Timpul de amorsare este măsurat începând din acest din urmă moment.

timp de amorsare (al unui ansamblu de măsurare) ⇒ timp de stabilire (al unui ansamblu de măsurare)

timp de amorsare (prin comandă) de poartă / *gate controlled turn-on time* / *temps d'amorçage par la gâchette* / Timp în cursul căruia tiristorul este comutat de la starea de blocare la starea de conducţie, prin aplicarea unui impuls de amorsare de poartă.

timp de asamblare / *assembly time* / *temps d'assemblage* / Orice moment în care se derulează o asamblare.

timp de asamblare [durată] ⇒ durată a asamblării

timp de aşteptare / *waiting time* / *délai d'attente* / În modul de exploatare cu aşteptare, durata intervalului de timp dintre tentativa de angajare a unei resurse şi angajarea acesteia, sau abandonarea tentativei de angajare.

timp de aşteptare [transfer de date] / *latency [transfer of data]* / *temps d'attente [transfert de données]* / Intervalul de timp dintre momentul în care o unitate de comandă declanşează o solicitare de date şi momentul când începe efectiv transferul acestor date.

timp de aşteptare (al unui osciloscop cu memorie) / *recycle time* / *temps d'attente* / Pentru un osciloscop cu memorie, intervalul de timp dintre începutul ştergerii şi

momentul în care poate începe înregistrarea următoare.

timp de atingere a vârfului / *peaking time* / *temps de passage au pic* / Intervalul de timp dintre prima trecere la zero-ul definit şi momentul din care impulsul se îndepărtează de amplitudinea maximă, pentru un impuls a cărui amplitudine de vârf este egală cu semnalul de ieşire maxim permis de amplificator.

timp de baleiaj / *sweep time* / *temps de balayage* / Intervalul de timp în care frecvenţa trece de la o valoare de timp la alta, valori constituind limitele lărgimii de baleiaj.

timp de bază / *basic time* / *temps de base* / Într-un dispozitiv de protecţie de distanţă, cel mai scurt timp de funcţionare, de exemplu timpul corespunzător primului pas sau primei zone dintr-un dispozitiv de protecţie de distanţă care are caracteristică discontinuă.

timp de blocare în sens direct / *off-state interval* / *temps de blocage* / Parte din timpul de repaus în care anodul are un potenţial pozitiv în raport cu catodul, declanşarea comutaţiei fiind blocată prin reglajul de fază.

timp de blocare în sens invers ⇐ perioadă de tensiune negativă / *reverse blocking interval* / *temps de tension négative* / Parte din timpul de repaus în care anodul se găseşte la un potenţial negativ faţă de catod.

timp de cădere (a unui impuls) / *decay time (of a pulse)* / *temps de descente (d'une impulsion)* / Intervalul de timp dintre momentele în care valoarea instantane a frontului posterior al impulsului atinge limite superioare şi inferioare specificate, respectiv 90 % şi 10 % din amplitudine, în afara altor specificaţii.

timp de cădere (a unui impuls dreptunghiular) / *fall time (of a rectangular pulse)* / *temps de descente (d'une impulsion rectangulaire)* / Intervalul de timp măsurat pe frontul reprezentării unui impuls dreptunghiular sau a unei unde pătrate simetrice, între 90 % şi 10 % din amplitudinea palierului.

timp de cădere (al unui curent fotoelectric) / *fall time (of a photoelectric current)* / *temps de descente (du courant photoélectrique)* / Timpul de cădere a unui impuls de curent fotoelectric, la suprimarea bruscă a excitaţiei staţionare.

timp de cădere (al unui dispozitiv electronic) / *fall time (of an electronic device)* / *temps de décroissance (d'un dispositif électronique)* / Timp de cădere a unui impuls de răspuns, atunci când dispozitivul este comutat de la starea de conducţie la starea de blocare, cu un semnal de intrare de tip treaptă.

timp de ciclu / *cycle time* / *temps de cycle* / Unitate de bază a vitezei de calcul, exprimată ca intervalul de timp minim între începuturile ciclurilor succesive de citire-scriere ale unei memorii.

timp de ciclu de citire / *read cycle time* / *temps de cycle de lecture* / Interval de timp minim între începuturile ciclurilor succesive de citire într-o memorie ale cărei cicluri de scriere şi de citire sunt distincte.

timp de ciclu de scriere / *write cycle time* / *temps de cycle d'écriture* / Interval de timp minim între începuturile ciclurilor succesive de scriere într-o memorie ale cărei cicluri de scriere şi de citire sunt distincte.

timp de citire / *read-out time* / *temps de lecture* / Intervalul de timp în care semnalul de ieşire este disponibil pentru citire atunci când aparatul este în funcţionare continuă. Notă: În general, timpul de citire este specificat la viteza de conversie maximă.

timp de citire maxim utilizabil / *maximum usable reading time* / *temps de lecture maximal utilisable* / Durata maximă a intervalului în cursul căruia un element de memorie, o linie sau o suprafaţă ar putea fi citite, în condiţii date şi fără rescriere, înainte de producerea unui anumit nivel de degradare.

timp de colectare a ionilor / *ion collection time / temps de collection ionique* / Intervalul de timp dintre crearea unei perechi de ioni într-un punct dat de radiaţia ionizantă şi colectarea ionilor corespunzători pe electrodul colector.

timp de colectare a sarcinilor (al unui detector cu semiconductor) / *charge collection time (of a semiconductor detector) / temps de collection des charges (d'un détecteur à semiconducteur)* / Prin convenţie, timpul necesar trecerii curentului integrat, datorat sarcinilor colectate în detectorul cu semiconductor în urma trecerii unei particule ionizante, de la 10 % la 90 % din valoarea sa finală.

timp de colectare electronică / *electron collection time / temps de collection électronique* / Intervalul de timp dintre crearea unei perechi de ioni într-un punct dat de radiaţia ionizantă şi colectarea electronilor corespunzători pe electrodul colector.

timp de compilare / *compilation time / temps de compilation* / Orice moment în care se derulează o compilare.

timp de compilare [durată] ⇒ durată a compilării

timp de comutare a frecvenţei / *frequency switching time / temps de commutation de fréquence* / Intervalul de timp dintre începutul modificării frecvenţei şi momentul în care valoarea acesteia ajunge şi rămâne într-un interval definit prin valoarea finală a frecvenţei, cu o abatere specificată. Notă: Această caracteristică este frecvent indicată pentru o serie de abateri de frecvenţe descrescătoare, putând fi repetate pentru o serie de valori treaptă ale frecvenţei.

timp de comutare al mărimii de ieşire (a unui generator de semnale) / *output amplitude switching time / temps de commutation de l'amplitude de sortie* / Intervalul de timp dintre începutul unei modificări a amplitudinii şi momentul în care valoarea acesteia ajunge şi rămâne în intervalul definit de valoarea nominală a noii amplitudini alese şi un ecart specific.

timp de comutare (al unor sisteme de măsurare cu ieşire comutată) / *switching time (of measuring systems with switching output) / temps de commutation (de systèmes de mesure avec sortie à action tout-ou-rien)* / Timp mediu după o variaţie eşalon a mărimii de intrare pentru comutaţia ieşirii.

timp de comutare (al unui releu bistabil) / *change-over time (for a bistable relay) / temps de virement (pour un relais bistable)* / Pentru un releu bistabil nealimentat, aflat într-o stare dată (A sau B), timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare corespunzătoare celeilalte stări (respectiv B sau A) ia, în condiţii specificate, o valoare definită şi momentul în care se deschide (sau se întrerupe) pentru prima dată un circuit de ieşire considerat.

timp de conectare / *connect time / temps de connexion* / Exprimă timpul cât un calculator a fost conectat cu un altul, şi anume durata de timp scurs între momentele conectării şi deconectării. Notă: În cazul sistemelor de calcul care oferă servicii publice, timpul de conectare este folosit pentru a calcula suma pe care utilizatorul o are de plătit pentru serviciile la care a avut acces prin conectare.

timp de conectare prealabilă în circuit / *pre-conditioning time / durée de mise en circuit préalable* / Intervalul de timp dintre momentul când o valoare specificată a mărimii măsurate este aplicată circuitului interior de măsură şi cel în care aparatul de măsurare trebuie să satisfacă prescripţiile relative la precizie.

timp de corectare a defecţiunii / *fault correction time / temps de correction de panne* / Parte a timpului de mentenanţă corectivă activă în cursul căruia se efectuează o corectare a defecţiunii.

timp de creştere, 1[a unui impuls] / *rise time, 1[of a pulse] / temps de montée, 1[d'une impulsion]* / Intervalul de timp dintre momentele în care valoarea instantanee a frontului anterior al impul-

sului atinge limite inferioare şi superioare specificate, respectiv 10 % şi 90 % din amplitudine, în afara unor specificaţii diferite.

timp de creştere, 2[a unui răspuns la funcţia treaptă] / *rise time, 2[of a step response]* / *temps de montée, 2[d'une réponse à un échelon]* / Pentru un răspuns la treaptă, intervalul de timp cuprins între momentele în care sunt atinse două fracţiuni specificate, anume 10 % şi 90 %, din valoarea finală atinsă în regim permanent.

timp de creştere a impulsului reflectat / *reflected pulse rise time* / *temps de montée de l'impulsion réfléchie* / Timpul de creştere măsurat prin branşarea unui reflectometru de timp pe conectorul de ieşire al anodului tubului fotomultiplicator.

timp de creştere a unei scintilaţii / *scintillation rise time* / *temps de montée d'une scintillation* / Timpul necesar pentru ca rata de emisiune a fotonilor rezultaţi dintr-o excitaţie unică să crească de la 10 % la 90 % din valoarea sa maximă.

timp de creştere (a unui impuls dreptunghiular) / *rise time (of a rectangular pulse)* / *temps de montée (d'une impulsion rectangulaire)* / Intervalul de timp măsurat pe frontul reprezentării unui impuls dreptunghiular sau al unei unde pătrate simetrice, între 10 % şi 90 % din amplitudinea palierului. Notă: Pentru amplificatoarele cu răspuns fidel în amplitudine, relaţia următoare dintre timpul de creştere (t_r), exprimat în ns, şi limita superioară a benzii de trecere la –3 dB (B), exprimată în MHz, se poate aplica cu suficientă aproximaţie: $t_r = \frac{350}{B}$.

timp de creştere (al unui ansamblu de măsurare) / *rise time (of a measuring assembly)* / *temps de montée (d'un ensemble de mesure)* / Timpul necesar trecerii mărimii de ieşire de la 10 % la 90 % din valoarea amplitudinii sale, la aplicarea unei variaţii treaptă la intrare.

timp de creştere (al unui detector de radiaţii) ⇒ timp de revenire (al unui detector de radiaţii)

timp de creştere (al unui dispozitiv electronic) / *rise time (for an electronic device)* / *temps de croissance (d'un dispositif électronique)* / Timp de creştere a unui impuls de răspuns, când dispozitivul este comutat din starea de blocare în starea de conducţie, cu un semnal de intrare de tip treaptă.

timp de creştere (al unui receptor) / *rise time (of a detector)* / *temps de montée (d'un récepteur)* / Timp necesar pentru ca răspunsul receptorului să crească de la un nivel scăzut specificat, la un nivel mai ridicat specificat, în raport cu valoarea maximă pe durata unei excitaţii staţionare aplicate instantaneu. Notă: Se consideră, în general, din valoarea maximă, procentajul de 10 % pentru nivelul scăzut şi 90 % pentru nivelul ridicat.

timp de creştere al unui tub fotomultiplicator / *photomultiplier rise time* / *temps de montée d'un tube photomultiplicateur* / Media diferenţelor de timp dintre punctele situate la 10 % şi 90 % din amplitudinea semnalului de ieşire pentru o iluminare totală a catodului şi un impuls Dirac la intrare.

timp de creştere cu electroni unici / *single electron rise time* / *temps de montée à électrons uniques* / Timp de creştere a impulsului anodului datorat electronilor unici produşi la fotocatod.

timp de creştere după impulsul de poartă (al unui tiristor) / *gate controlled rise time* / *temps de croissance commandée par la gâchette* / Intervalul de timp dintre momentul în care tensiunea principală începe să descrească de la o valoare specificată aproape de valoarea sa iniţială şi momentul în care tensiunea atinge o valoare specificată inferioară, pe parcursul comutării tiristorului de la starea de blocare la starea de conducţie, prin aplicarea unui impuls de poartă.

timp de creştere echivalent (al unui receptor sau amplificator) / *equivalent*

building-up time (of a receiver or amplifier) / *temps de montée équivalent (de la réponse à un échelon)* / Dublul timpului reprezentat de subtangenta la curba răspunsului la funcţia treaptă, în punctul situat la semiînălţimea ordonatei de regim permanent.

timp de creştere electric al unui detector cu semiconductor / *semiconductor detector electrical rise time* / *temps de montée électrique d'un semicteur* / Timp egal cu timpul de creştere al impulsului de ieşire al preamplificatorului după corectarea contribuţiei acestuia, când o variaţie a tensiunii treaptă este aplicată în serie cu detectorul cu semiconductor. Valoarea acesteia nu trebuie să depăşească o zecime fie din lărgimea benzii interzise, fie din tensiunea de polarizare, aplicabilă fiind cea mai mare dintre aceste valori.

timp de declanşare-anclanşare (al unei reanclanşări automate) / *open-close time (during auto-reclosing)* / *durée d'ouverture-fermeture (d'une refermeture automatique)* / Interval de timp între momentul separării contactelor de arc în toţi polii şi momentul în care contactele se ating în primul pol pe durata unei reanclanşări automate.

timp de deconectare / *call clearing delay* / *temps de libération* / Durata intervalului de timp dintre debutul preluării semnalului de deconectare de către un terminal şi recepţia semnalului de confirmare a deconectării.

timp de defecţiune / *time to restoration* / *temps de panne* / Interval de timp în care o entitate este în stare de indisponibilitate în urma unei defecţiuni.

timp de defecţiune latentă / *undetected fault time* / *temps de panne latente* / Intervalul de timp dintre o defectare şi detectarea defecţiunii care rezultă din aceasta.

timp de degajare (pentru o funcţionare dată) / *disengaging time (for a given function)* / *temps de dégagement (pour une fonction considerée)* / Timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare (mărime caracteristică pentru un releu de măsură) ia, în condiţii specificate, o valoare posibilă la care releul poate degaja (contactele) şi momentul în care acesta le-a degajat efectiv.

timp de degradare (al unui tub cu memorie) / *decay time (of a storage tube)* / *temps de déclin (d'un tube à mémoire)* / Durata în cursul căreia informaţia păstrată în memorie se diminuează până la o fracţiune din valoarea sa iniţială.

timp de deplasare / *seek time (of magnetic head)* / *temps de recherche (d'une tête magnétique)* / Timpul necesar capetelor magnetice pentru a ajunge pe cilindrul specificat. Pentru hard-discurile moderne, timpul de căutare este de ordinul a 9 până la 14 ms.

timp de depozitare ⇒ durată limită de stocare

timp de descărcare / *unloading time* / *temps de déchargement* / Intervalul de timp între momentul în care este atinsă temperatura finală a încărcăturii sau în care se încheie procedeul tehnologic şi momentul final al scoaterii încărcăturii din camera de încălzire.

timp de deschidere stabil / *time to stable open condition* / *temps d'ouverture stable* / Timpul scurs între momentul aplicării unei valori specificate a mărimii de alimentare de intrare şi momentul în care circuitul de contact este deschis şi răspunde prescripţiilor specificate.

timp de descreştere a unei scintilaţii / *scintillation fall time* / *temps de descente d'une scintillation* / Timpul necesar descreşterii ratei de emisiune a fotonilor rezultaţi dintr-o excitaţie unică de la 90 % la 10 % din valoarea sa maximă.

timp de descreştere (al unui răspuns la funcţia treaptă) / *fall time (of a step response)* / *temps de décroissance (d'une réponse à un échelon)* / Intervalul de timp dintre momentele în care sunt atinse două

fracţiuni specificate, anume 90 % şi 10 % din valoarea indicată atinsă în regim stabil, ca răspuns la o funcţie treaptă.

timp de descreştere (al unui receptor) / *fall time (of a detector) / temps de descente (d'un récepteur)*/ Timp necesar pentru ca răspunsul receptorului să se diminueze de la un nivel ridicat, specificat, la un nivel mai scăzut, specificat, raportat la valoarea maximă, pe durata unei excitaţii staţionare aplicate instantaneu. Notă: Se consideră, în general, din valoarea maximă, procentajul de 10 % pentru nivelul scăzut şi 90 % pentru nivelul ridicat.

timp de dezamorsare prin comandă de poartă (a unui tiristor) / *gate controlled turn-off time / temps de désamorçage par la gâchette* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării la terminalul de poartă a unui impuls de formă de undă specificată, care comută tiristorul de la starea de conducţie la starea de blocare, şi momentul în care curentul principal a scăzut până la o valoare specificată, condiţiile de circuit fiind specificate.

timp de diagnosticare a defecţiunii / *fault diagnosis time / temps de diagnostic de panne* / Interval de timp în care se efectuează diagnosticarea defecţiunii.

timp de dispariţie a unei scintilaţii / *scintillation decay time / temps de décroissance d'une scintillation* / Timpul necesar reducerii ratei de emisiune a fotonilor rezultaţi dintr-o excitaţie unică la 1/e din valoarea sa iniţială, unde e ≅ 2,718.

timp de disponibilitate / *up time / temps de disponibilité* / Interval de timp în care o entitate este în stare disponibilitate.

timp de eliminare a unui defect / *fault clearance time / temps d'élimination d'un défaut* / Interval de timp între apariţia unui defect şi eliminarea sa.

timp de eşantionare (a unui ansamblu detector) / *sampling time (of a detection assembly) / temps d'échantillonnage (d'un ensemble de détection)* / Intervalul de timp minim necesar pentru prelevarea şi plasarea unui eşantion într-un ansamblu de detectare.

timp de execuţie / *execution time, 1[instant] / moment de l'exécution* / Orice moment în care se derulează execuţia unui program de calculator determinat.

timp de explorare / *search time / temps d'exploration* / Într-o memorie cu acces direct, timpul necesar unui cap de citire/scriere pentru a atinge pe o pistă o înregistrare corespunzătoare unei adrese sau unei chei date.

timp de formare a numărului / *selection time / temps de numérotation* / Durata intervalului dintre recepţia de către chemător a semnalului de invitaţie la numerotare şi sfârşitul recepţiei de către centrală a secvenţei de selecţie.

timp de funcţionare / *operating time, 1[general meaning] / temps de fonctionnement (d'une entité)* / Interval de timp în care o entitate este în stare de funcţionare.

timp de funcţionare (a unui analizor în infraroşu) / *operating period (of a infrared analyser) / durée de fonctionnement (d'un analyseur infrarouge)* / Intervalul maxim de timp pentru care limitele erorii de funcţionare nu sunt depăşite şi în cursul căruia nu s-a efectuat nici un reglaj prin mijloace exterioare.

timp de funcţionare (a unui releu) ⇐ timp de acţionare (a unui releu) / *operate time (of a relay) / temps de fonctionnement (d'un relais)* / În cazul unui releu aflat în stare de repaus sau într-o stare iniţială, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare sau mărimea caracteristică ia, în condiţii specificate, o valoare definită şi momentul în care releul comută. Notă: Acest termen se foloseşte numai în cazul în care releul are numai circuite de ieşire de acelaşi fel şi nu este necesară nici o altă precizare referitoare la dispersia timpilor de contact.

timp de funcţionare (al unui dispozitiv de comandă) / *operating time (of a control) / temps de fonctionnement (d'un dispositif*

de commande) / Durata intervalului dintre două funcţii oarecare, electrice sau mecanice, făcând parte dintr-o acţiune automată a unui dispozitiv de comandă cu bază de timp.

timp de funcţionare nominal maxim / *rated maximum operating time* / *temps de fonctionnement nominal maximal* / Timp maxim de funcţionare la tensiunea nominală, precizat de producătorul corpului de iluminat.

timp de gelifiere ⇐ durată de gelifiere / *gel time* / *temps de gélification* / Timpul necesar unui material lichid pentru a atinge punctul de gelifiere, în condiţii specificate.

timp de generare / *generation time* / *temps de génération* / Durata medie necesară pentru ca neutronii rezultaţi dintr-o fisiune să producă alte fisiuni.

timp de incapacitate / *disabled time* / *temps d'incapacité* / Interval de timp în care o entitate este în stare de incapacitate.

timp de incapacitate externă / *external disabled time* / *temps d'incapacité externe* / Interval de timp în care o entitate este în stare de incapacitate externă.

timp de indisponibilitate ⇐ timp nedisponibil / *down time* / *temps d'indisponibilité* / Intervalul de timp în care o entitate este în stare de indisponibilitate.

timp de iniţiere a căii de scurgere ⇒ durată necesară degradării prin curenţi de scurgere

timp de integrare / *averaging time* / *temps d'intégration* / Intervalul de timp în cursul căruia este integrată o mărime variabilă.

timp de integrare global / *overall integration time* / *temps d'intégration global* / Intervalul de timp, în general exprimat în termeni de timp de eşantionare, în care valorilor numerice ale mărimii de măsurat le sunt stabilite mediile într-un anume mod, de exemplu media alunecătoare. Aceste valori numerice pot deja reprezenta medii temporale ale mărimii de măsurat.

timp de ionizare / *ionization time* / *durée d'ionisation* / Timpul cuprins între stabilirea condiţiilor necesare conducţiei şi stabilirea conducţiei la o valoare dată a căderii de tensiune a tubului, în condiţii date.

timp de iradiere / *irradiation time* / *temps d'irradiation* / Durata iradierii, determinate conform unor metode specifice, în care debitul unei mărimi de radiaţie depăşeşte o valoare predeterminată, în mod obişnuit.

timp de iradiere nominal minim / *nominal shortest irradiation time* / *temps minimal d'irradiation nominal* / Pentru generatoarele de radiaţii X cu sistem de comandă automată a timpului de iradiere, cel mai scurt timp de iradiere pentru care se asigură o constanţă prescrisă a mărimii comandate.

timp de încălzire a cuptorului / *furnace heating-up time* / *temps de montée en température du four* / Intervalul de timp între momentul în care cuptorul aflat la temperatura ambiantă este pus sub tensiune şi momentul în care se atinge temperatura cerută a camerei de încălzire.

timp de încălzire a încărcăturii / *charge heating time* / *temps de chauffage de la charge* / Intervalul de timp în care temperatura încărcăturii creşte de la temperatura iniţială la temperatura finală, în funcţie de cum au fost definite aceste temperaturi în procesul tehnologic.

timp de încălzire (al catodului) / *cathode heating time* / *durée de chauffage de la cathode* / Durata necesară curentului catodic să atingă o fracţiune dată din valoarea sa nominală în condiţii date.

timp de încălzire al filamentului / *heater warm-up time* / *durée de chauffage du filament* / Durata necesară pentru ca tensiunea la borne a filamentului să atingă o fracţiune dată a valorii sale nominale în condiţii date.

timp de încălzire al tubului / *tube heating time* / *temps de chauffage du tube* / Timpul necesar pentru ca toate părţile

esențiale ale tubului să atingă o temperatură la care acesta să funcționeze satisfăcător.

timp de încălzire (al unui tub cu vapori de mercur) / *pre-heating time (in a mercury-arc valve)* / *temps de chauffage (d'un tube à vapeur de mercure)* / Timpul necesar pentru ca toate părțile tubului să atingă temperatura de funcționare.

timp de încărcare (al unui echipament electrotermic) / *charging time (of an electroheat equipment)* / *temps de chargement (d'un équipement d'électrothermie)* / Intervalul de timp între momentul în care încărcătura este introdusă în camera de încălzire și momentul începerii procedeului de încălzire.

timp de început al impulsului / *pulse start time* / *temps du début de l'impulsion* / Moment determinat printr-un punct de referință al timpului pe prima tranziție a unei forme de undă de impuls, corespunzător punctului median al acesteia, în lipsa unei alte indicații contrare.

timp de închidere stabil ⇒ timp de stabilire

timp de înjumătățire biologică ⇒ perioadă biologică

timp de înjumătățire efectiv ⇐ perioadă de înjumătățire biologică reală ⇐ perioadă de înjumătățire efectivă / *effective half-life* / *période effective* / Timpul necesar pentru ca o cantitate dintr-un anumit radionuclid să se reducă la jumătate, datorită atât dezintegrărilor radioactive, cât și altor procese, cum ar fi eliminarea biologică sau arderea nucleară, când viteza de eliminare urmează o lege de variație exponențială.

timp de înjumătățire radioactivă $<T_{1/2}>$ ⇐ perioadă de înjumătățire radioactivă $<T_{1/2}>$ / *radioactive half-life* $<T_{1/2}>$ / *période radioactive* $<T_{1/2}>$ / Timpul necesar pentru ca activitatea să scadă la jumătate, în cursul unui proces unic de dezintegrare radioactivă. Notă: Pentru un radionuclid, perioada radioactivă este legată de constanta de dezintegrare λ prin formula: $T_{1/2} = \frac{ln2}{\lambda} \approx \frac{0{,}693}{\lambda}$.

timp de întârziere (a amorsării) de anod / *anode delay time* / *retard d'amorçage d'anode* / Durata intervalului dintre momentul în care se atinge nivelul de 26 % din amplitudinea de impuls de pe flancul frontal al impulsului de grilă în gol și momentul în care începe conducția anodică. Notă: În tuburile cu mai multe grile, trebuie indicat impulsul de grilă de referință.

timp de întărire (a unui material electroizolant) / *curing time* / *temps de traitement (d'un matériau électroisolant)* / Durata necesară ca, prin întărire, materialul să fie adus la o stare specificată, în condiții date.

timp de întârziere (al unui aparat de măsurat) $<T_{10}>$ / *delay time (of a measuring instrument)* $<T_{10}>$ / *temps de retard (d'un instrument de mesurage)* $<T_{10}>$ / Intervalul de timp dintre momentul în care valoarea mărimii de măsurat are o variație treaptă și momentul în care valoarea indicată depășește 10 % (rămânând deasupra acesteia) din diferența de amplitudine în regim stabilizat.

timp de întârziere (al unui sistem) ⇐ timp mort / *dead time [response delay]* / *retard, 1[de réponse]* / Interval de timp cuprins între momentul când se produce o modificare a unei mărimi de intrare și momentul în care începe modificarea corespunzătoare a mărimii de ieșire.

timp de întârziere cumulat (al unui analizor) / *dead time (of an analyser)* / *temps mort cumulée (d'un analyseur)* / Suma intervalelor de timp urmând acceptării semnalelor de intrare succesive, pe durata cărora analizorul nu este sensibil la alte semnale.

timp de întârziere pentru înaltă tensiune / *HT delay time* / *délai haute tension* / Durata intervalului cuprins între momen-

tul în care tensiunea de încălzire dată este atinsă şi momentul în care este aplicată înalta tensiune.

timp de întrerupere (al unui ECTA) / *off-time (of an ATSE)* / *durée d'interruption (d'un MCTA)* / Timpul măsurat din momentul stingerii definitive a arcului electric în toţi polii şi până la închiderea contactelor principale pe altă alimentare, incluzând şi orice întârziere intenţionată.

timp de întreţinere ⇒ timp de mentenanţă

timp de latenţă (al unui detector de radiaţii) / *latency time (of a radiation detector)* / *temps de latence (d'un détecteur de rayonnement)* / Intervalul de timp dintre sosirea unei particule la detector şi momentul atingerii, de către mărimea caracteristică a impulsului, a pragului de răspuns al circuitului asociat acestui detector.

timp de latenţă (al unui stimul luminos) / *latency time (of a light-stimulus)* / *temps de latence (d'un stimulus lumineux)* / Intervalul de timp scurs între intervenţia unui stimul luminos şi senzaţia vizuală produsă.

timp de latenţă (la aplicarea unui stimul) / *latent period* / *période de latence* / Într-un muşchi, timp de întârziere între aplicarea unui stimul şi debutul dezvoltării tensiunii.

timp de limitare, 1[constantă de timp] / *clipping time, 1[time constant]* / *temps d'écrêtage, 1[constante de temps]* / Constantă de timp într-un circuit de formare de impulsuri prin diferenţiere RC.

timp de limitare, 2[lăţime a impulsului] / *clipping time, 2[pulse width]* / *temps d'écrêtage, 2[largeur d'impulsion]* / Lăţime a impulsului într-un circuit de formare a impulsurilor prin linie de întârziere.

timp de lipire / *soldering time* / *temps de soudage* / Timpul necesar pentru ca o anumită suprafaţă să fie umectată în condiţii date.

timp de localizare a defecţiunii / *fault localization time* / *temps de localisation de panne* / Parte a timpului de mentenanţă corectivă în care se efectuează localizarea defecţiunii.

timp de mediere al curentului de electrod / *electrode-current averaging time* / *temps d'intégration (du courant d'électrode)* / Timpul în care se calculează curentul mediu pentru a defini posibilităţile de funcţionare ale electrodului.

timp de mentenanţă ⇐ timp de întreţinere / *maintenance time* / *temps de maintenance* / Intervalul de timp în care se efectuează manual sau automat o operaţie de mentenanţă asupra unei entităţi şi care include întârzierile tehnice şi logistice. Notă: Mentenanţa poate fi efectuată în timp ce entitatea îndeplineşte o cerinţă funcţională.

timp de mentenanţă corectivă / *corrective maintenance time* / *temps de maintenance corrective* / Parte a timpului de mentenanţă în care mentenanţa corectivă este efectuată asupra unei entităţi, şi care include întârzierile tehnice şi cele logistice inerente mentenanţei corective.

timp de mentenanţă preventivă / *preventive maintenance time* / *temps d'entretien* / Parte a timpului de mentenanţă în care mentenanţa preventivă este efectuată asupra unei entităţi, şi care include întârzierile tehnice şi logistice inerente mentenanţei preventive.

timp de menţinere (al unui supresor de ecou cu acţiune continuă) / *hangover time of a valve-type echo suppressor* / *temps de maintien d'un suppresseur d'écho à action continue* / Intervalul de timp dintre monentul încetării aplicării unui semnal de încercare la intrarea unui supresor de ecou şi cel în care atenuarea introdusă în canalul de transmisiune blocat scade la o valoare egală cuatenuarea de blocare diminuată cu 7 dNp sau 6 dB.

timp de menţinere (al unui supresor de ecou cu acţiune discontinuă) / *hangover time of a relay-type echo suppressor* / *temps de maintien d'un suppresseur d'écho à action discontinue* / Intervalul de timp dintre momentul încetării aplicării unui semnal de încercare la intrarea unui

supresor de ecou şi cel în care atenuarea determinată este retrasă din canalul de transmisiune blocat.

timp de menţinere radiometric / *radiometrical holding time / temps de maintien radiométrique* / Pentru un debit de fluenţă dat, interval de timp mediu fie între o revenire şi o acţionare succesive (timp de menţinere radiometric la starea zero), fie între o acţionare şi o revenire succesive (timp de menţinere radiometric la starea 1).

timp de menţinere radiometric indiferent / *indifferent radiometrical holding time / temps de maintien radiométrique indifférent* / Interval de timp mediu între două schimbări de stare succesive, pentru un debit de fluenţă corespunzător unei probabilităţi egale a celor două stări.

timp de nefuncţionare / *non-operating time / temps de non-fonctionnement* / Interval de timp în care o entitate este în stare de ne-funcţionare.

timp de ocupare / *holding time / durée d'occupation* / Durata intervalului de timp dintre angajarea unei resurse şi deconectarea acesteia.

timp de oprire (al unui dispozitiv de inscripţionare) / *damping time (of a marking device) / temps d'arrêt (d'un dispositif d'inscription)* / Timpul necesar dispozitivului de inscripţionare, după aplicarea bruscă a mărimii de măsurat, pentru a ajunge şi a rămâne într-un un domeniu specificat de valori în jurul poziţiei sale finale.

timp de paralizie / *paralysis time / temps de paralysie* / Valoare constantă predeterminată impusă timpului de rezoluţie de un circuit de blocare pentru asigurarea unei mai mari precizii a corecţiei timpului de rezoluţie.

timp de parcurs fotocatod-prima dinodă ⇐ timp de tranzit al fotocatodului / *photocathode-first dynode transit time / temps de transit photocathode-première dynode* / Intervalul de timp dintre momentul în care un pachet de fotoelectroni părăseşte centrul fotocatodului şi momentul în care ajunge la prima dinodă.

timp de pauză (al unui dispozitiv de reanclanşare automată) / *dead time (for an automatic reclosing equipment) / temps de pause (d'un réenclencheur)* / Timpul scurs între momentul în care curentul este întrerupt şi momentul în care contactele întreruptorului se închid ca rezultat al reanclanşării automate.

timp de păstrare a valorii măsurate (a unui voltmetru numeric) / *read-out time (of a digital voltmeter) / temps de disponibilité (d'un voltmètre numérique)* / Durata menţinerii valorii semnalului de ieşire numeric disponibil pentru citire, când aparatul este în regim de măsurare continuă. Note: 1. Se specifică la valoarea maximă a vitezei de conversie. 2. Se referă la durata de timp (nu neapărat necorelată cu durata de conversie) în care semnalul de ieşire este disponibil pentru o citire sau integrare (de către un sistem automat). E posibil ca o integrare făcută în timpul conversiei să afecteze informaţia.

timp de poziţionare / *seek time / temps de recherche* / Intervalul de timp necesar pentru asigurarea poziţiei relative corecte a unui dispozitiv de citire sau de scriere în raport cu amplasamentul datelor ce trebuie citite sau scrise pe suportul de date. Exemplu: timpul necesar pentru poziţionarea unui cap pe un disc magnetic, egal cu suma timpului de căutare şi timpului de rotaţie, mai puţin eventuala suprapunere.

timp de poziţionare (a capului magnetic) / *positioning time / temps de mise en place (de la tête magnétique)* / În cazul discurilor magnetice, reprezintă durata de timp necesară pentru deplasarea capului magnetic deasupra cilindrului cerut. Notă: Accesul la informaţia stocată într-un sector pe hard-disc se face specificându-se cilindrul, capul de citire şi sectorul ce trebuie citit.

timp de prearc (al unui întreruptor de putere) / *pre-arcing time (for a circuit-*

breaker) / durée de préarc (d'un disjoncteur) / Intervalul de timp dintre începutul circulației curentului în primul pol în timpul unei acționări de închidere și momentul în care contactele de arc se ating în toți polii. Notă: Timpul (durata) de prearc depinde de valoarea instantanee a tensiunii aplicate în timpul unei anclanșări specifice și poate varia considerabil.

timp de preîncălzire (a unui aparat de măsurat) */ warm-up time (of a measuring instrument) / durée de préchauffage (d'un appareil de mesurage) /* Intervalul de timp dintre începutul alimentării, de către sursa de alimentare auxiliară, a aparatului de măsurat și momentul când acesta poate fi utilizat, conform instrucțiunilor constructorului.

timp de preîncălzire (a unui dispozitiv de reglare a temperaturii pentru cristale de cuarț) */ warm-up time (of a temperature control device for crystal units) / temps de mise en température (d'une enceinte à température régulée pour les quartz) /* Intervalul de timp dintre momentul punerii sub tensiune a unui dispozitiv de reglare a temperaturii pentru cristale de cuarț la cea mai redusă tensiune de alimentare permisă și momentul când temperatura camerei rezonatorului cu cristal atinge și rămâne între limite specificate pentru temperatura medie a camerei rezonatorului, ondulația, cadența de tăiere etc., atunci când dispozitivul funcționează la o temperatură ambiantă specificată din domeniul temperaturilor de funcționare.

timp de preîncălzire al catodului */ cathode preheating time / durée de préchauffage de la cathode /* Durata minimă de aplicare a tensiunii de încălzire înaintea aplicării tensiunilor de electrod.

timp de prelucrare ⇒ durată limită de utilizare

timp de preselecție */ preselection delay / temps de présélection /* Durata intervalului de timp dintre transmisiunea de către postul chemător a semnalului de apel și recepția semnalului de invitație la numerotare.

timp de propagare a fazei */ phase delay (of a wave) / temps de propagation de phase (d'une onde) /* Intervalul de timp dintre momentele trecerii prin două puncte specificate a unui front de undă al unei unde progresive sinusoidale, definit printr-o fază dată, în cursul propagării sale.

timp de propagare de fază ⇐ întârziere a fazei la transmisia între două puncte */ phase delay time / temps de propagation de phase /* Timpul de propagare al unei oscilații sinusoidale de o anumită frecvență între două puncte.

timp de propagare de grup ⇐ întârziere de anvelopă la transmisia între două puncte */ group delay / temps de propagation de groupe (d'un signal) /* Timpul de propagare între două puncte ale unui traseu radioelectric, definit pe baza vectorului viteză de grup prin integrala curbilinie evaluată în lungul traseului: $\oint \frac{1}{V_g} ds$, unde: V_g este valoarea algebrică a proiecției vectorului viteză de grup pe tangenta orientată la traseu; ds este elementul diferențial al traseului. Notă: Practic, dacă mediul nu este nici foarte absorbant, nici foarte dispersiv, timpul de propagare de grup este egal cu timpul de propagare a semnalului elementar necesar definirii vitezei de grup.

timp de propagare de grup (a unui filtru piezoelectric) ⇐ întârziere de anvelopă la transmisia între două puncte */ envelope delay time / temps de propagation de groupe /* Timpul de propagare al unei anumite caracteristici a amplitudinii unui semnal între două puncte, pentru o anumită frecvență.

timp de propagare de grup modal diferențial */ differential mode delay / temps de propagation de groupe modal différentiel /* Diferența dintre durata propagării de grup a două moduri legate date cu viteze de grup diferite.

timp de punere în echilibru / *equilibration time* / *temps de mise en équilibre* / Timpul necesar valorii citite pentru a atinge şi a se menţine la o abatere specificată în raport cu valoarea finală de echilibru, după aplicarea unei modificări bruşte a uneia din mărimile de influenţă.

timp de punere în funcţiune pentru înaltă tensiune / *HT warm-up time* / *durée de mise en fonctionnement haute tension* / Durata intervalului cuprins între momentul de început al aplicării tensiunii înalte şi momentul în care este atinsă o valoare dată a uneia din următoarele caracteristici: frecvenţa, deriva de frecvenţă, puterea de ieşire, curentul anodic.

timp de răspuns / *response time* / *durée de réponse* / Intervalul de timp dintre momentul când un semnal de intrare suportă brusc o modificare specifică şi cel când semnalul de ieşire atinge, în limitele sale specifice, valoarea finală de regim permanent la care se menţine.

timp de răspuns al canalului / *channel time response* / *temps de réponse de la voie* / Intervalul de timp scurs între momentul transmisiunei unui semnal la staţia de origine, şi momentul în care staţia destinaţie primeşte semnalul respectiv. Notă: Timpul de răspuns al canalului este un factor limitativ în comunicaţiile de date, care reduce lungimea maximă posibilă a unui cablu (în cazul în care canalul este un cablu).

timp de răspuns (al frânării) / *response time (of braking)* / *temps d'établissement (du freinage)* / Durata de timp dintre momentul în care este acţionat elementul de comandă a frânei şi momentul în care efortul de frânare atinge efectiv valoarea specificată pentru o viteză dată.

timp de răspuns al unei alarme de incendiu / *fire alarm response time* / *temps de réponse d'une alarme incendie* / Intervalul de timp dintre momentul influenţei combustiei aerosolului alarmei de incendiu cu radioizotop şi momentul răspunsului aparatului.

timp de răspuns al unui amplificator logaritmic / *response time of a log amplifier* / *temps de réponse d'un amplificateur logarithmique* / Timpul de răspuns al unui amplificator logaritmic este timpul necesar semnalului de ieşire pentru a atinge, pentru prima dată, 90 % din valoarea finală a creşterii tensiunii de ieşire după aplicarea unei trepte de curent de $9I_1$ adăugate unei valori iniţiale a curentului egală cu I_1. Timpul de răspuns trebuie precizat pentru fiecare decadă a curentului de intrare.

timp de răspuns (al unui ansamblu de măsurare) / *response time (of a measuring assembly)* / *temps de réponse (d'un ensemble de mesure)* / Timpul necesar după o variaţie bruscă a mărimii de măsurat pentru ca semnalul de ieşire să atingă pentru prima dată o valoare impusă, în general 90 % din valoarea sa finală. Notă: Pentru ansambluri de măsurare integratoare, timpul de răspuns este considerat 90 % din valoarea de echilibru a derivatei întâia sau a pantei indicaţiei.

timp de răspuns (al unui aparat înregistrator cu acţiune directă şi trasaj continuu) / *response time (of a continuous line direct recording instrument)* / *temps de réponse (d'un appareil enregistreur à action directe à tracé continu)* / Timpul necesar dispozitivului înregistrator al unui aparat de măsurat pentru a atinge 90 % din deviaţia sa finală după aplicarea bruscă a mărimii de măsurat.

timp de răspuns (al unui calculator cu program memorat) / *response time (of a computer system)* / *temps de réponse (d'un ordinateur)* / Intervalul de timp dintre sfârşitul unei cereri adresate unui calculator cu program memorat şi începutul răspunsului. Exemplu: intervalul de timp dintre indicarea sfârşitului unei cereri şi apariţia primului caracter al răspunsului pe un terminal al utilizatorlui.

timp de răspuns (al unui contaminometru) / *response time (of a contamination meter)* / *temps de réponse (d'un*

contaminametre) / Timpul necesar indicației pentru a atinge 63 % din valoarea măsurată în cursul unei variații instantanee a nivelului contaminării.

timp de răspuns (al unui debitmetru de doză absorbită) / *response time (of a dose ratemeter)* / *temps de réponse (d'un débitmètre de dose)* / Intervalul de întârziere dintre momentul expunerii inițiale a aparatului detector la un debit al dozei dat și momentul când indicația atinge 90 % din valoarea de echilibru sau, pentru monitoare integratoare, 90 % din valoarea de echilibru a primei derivate a indicației în raport cu timpul.

timp de răspuns (al unui dozimetru) / *response time (of a dosemeter)* / *temps de réponse (d'un dosimetre)* / Timpul necesar unei valori citite pentru a atinge și a se menține la o abatere specificată în raport cu valoarea finală de echilibru, după aplicarea unei modificări bruște a mărimii de măsurat.

timp de răspuns al unui element de derivare / *response time of a time derivative unit* / *temps de réponse d'un élément dérivateur* / Timpul de răspuns al unui element de derivare este timpul necesar semnalului de ieșire pentru a atinge, pentru prima dată, o amplitudine egală cu 90 % din valoarea sa finală, din momentul t_0 când o rampă liniară de tensiune este aplicată la intrare. Valoarea depășirii amplitudinii finale a semnalului de ieșire trebuie precizată în procente din această amplitudine. Dacă timpul de răspuns și depășirea amplitudinii finale a semnalului de ieșire sunt funcții de panta rampei semnalului de tensiune injectate la intrare de către elementul derivator și de valoarea inițială a tensiunii de intrare, acestea trebuie precizate în funcție de cei doi parametri.

timp de răspuns al unui periodmetru / *response time of a periodmeter* / *temps de réponse d'un périodemètre* / Timpul necesar semnalului de ieșire al elementului derivator pentru a atinge, pentru prima dată, 90 % din valoarea sa finală, după injectarea unui curent de intrare I_1 conform legii: $I_1 = I_{1_0} \cdot e^{\frac{t}{T_s}}$, unde: I_{1_0} este un curent inițial dat; T_s este perioada semnalului injectat, amplitudinea depășirii semnalului de ieșire trebuind precizată. Dacă timpul de răspuns sau depășirea sunt funcții de curentul inițial I_{1_0} sau de perioada T_s, ele trebuie precizate în funcție de acești parametri, în special pentru valori ale curentului inițial I_{1_0} inferioare valorii minime I_{1_m} a domeniului de măsurare a amplificatorului logaritmic și pentru perioade cuprinse între T_M și $10T_M$, unde T_M este limita domeniului de măsurare al periodmetrului.

timp de răspuns (al unui radiometru) / *response time (of a radiation measuring assembly)* / *temps de réponse (d'un ensemble de mesure de rayonnement)* / Timpul necesar după o variație bruscă a mărimii pentru ca variația semnalului de ieșire să atingă pentru prima dată un procent determinat din variația sa finală.

timp de răspuns (al unui receptor) / *response time (of a detector)* / *temps de réponse (d'un récepteur)* / Timpul necesar pentru ca valoarea mărimii de ieșire a receptorului să atingă, după o variație bruscă a unei excitații staționare, un procent determinat din valoarea sa finală.

timp de răspuns (al unui receptor de semnale) / *receiver-response time* / *temps de réponse (d'un récepteur de signaux)* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării unui semnal unui receptor de semnale și momentul producerii modificării stării electrice a circuitelor de curent continuu asociate ieșirii receptorului de semnale.

timp de răspuns (al unui sistem de calcul) / *answer time* / *temps de réponse (d'un système)* / Timpul în care este tratată complet o cerere adresată sistemului.

timp de răspuns la 90 % <T_{90}> / *90 % time (of the indicated value) <T_{90}>* / *temps de réponse à 90 % <T_{90}>* / Intervalul de timp dintre momentul în care proprietatea de măsurat are o variaţie treaptă şi momentul în care variaţia valorii indicate depăşeşte 90 % din diferenţa de amplitudine în regim stabil, rămânând deasupra acesteia, respectiv: $T_{90} = T_{10} + T_r$ sau: $T_{90} = T_{10} + T_f$, unde: T_r este timpul de creştere; T_f este timpul de descreştere.

timp de răspuns la funcţie treaptă / *step response time* / *temps de réponse à un échelon* / Intervalul de timp curins între momentul în care mărimea măsurată sau furnizată este supusă unei modificări bruşte specificate şi momentul în care indicaţia sau mărimea furnizată ajunge şi se menţine între limite specificate în jurul valorii sale finale de regim permanent.

timp de răspuns la (semnal) rampă / *ramp response time* / *temps de réponse de rampe* / Interval de timp începând din momentul aplicării semnalului rampă la intrare, necesar menţinerii mărimii de ieşire într-un domeniu de toleranţe specificat în jurul unei valori, definită ca produsul dintre valoarea de intrare şi amplificarea statică minus abaterea staţionară de ordinul întâi a mărimii de ieşire.

timp de răspuns total / *total response time* / *temps de réponse total* / Timp de răspuns la funcţia treaptă atunci când modificarea bruscă a mărimii măsurate corespunde lungimii scalei sau scalei suportului diagramei, în condiţii de rezistenţă exterioară specificate. Notă: Practic, este suficientă variaţia mărimii măsurate pe de o parte între 0 şi 95 % din lungimea scalei şi între 100 % şi 5 %, pe de altă parte.

timp de reanclanşare / *reclosing time* / *durée de refermeture* / Interval de timp între începutul declanşării şi momentul în care contactele se ating în toţi polii în cazul unei reanclanşări.

timp de recuperare (al unui integrator) / *restoration time* / *temps de récupération (d'un ictomètre)* / Timpul necesar unui integrator de impulsuri pentru a-şi relua caracteristicile funcţionale dupa ce a fost saturat.

timp de recuperare în (sens) direct / *forward recovery time* / *temps de récuperation direct* / Timp necesar curentului sau tensiunii pentru a recăpăta o valoare specificată, după comutarea instantanee de la un curent invers specificat la o stare de polarizare directă specificată.

timp de recuperare în (sens) invers / *reverse recovery time* / *temps de récuperation inverse* / Timp necesar curentului sau tensiunii pentru a recăpăta o valoare specificată, după comutarea instantanee de la un curent direct specificat la o stare de polarizare inversă specificată.

timp de recuperare în (sens) invers (al unui tiristor blocat invers) / *reverse recovery time (of a reverse blocking thyristor)* / *temps de recouvrement inverse (d'un thyristor bloqué en inverse)* / Timp de recuperare în (sens) invers cuprins între momentul în care curentul trece prin zero, în cursul trecerii de la starea de conducţie la starea de blocare în sens invers şi momentul în care curentul invers, după ce a atins valoarea de vârf, este redus la o valoare mică specificată sau atinge, prin extrapolare, valoarea zero.

timp de recuperare în stare de blocare / *off-state recovery time (of a reverse conducting triode thyristor)* / *temps de recouvrement à l'état bloqué (d'un thyristor triode passant en inverse)* / Intervalul de timp dintre momentul în care curentul – după ce a atins valoarea sa de vârf – se anulează la trecerea de la conducţia inversă la starea de blocare şi momentul în care curentul în starea de blocare este redus la o valoare scăzută specificată.

timp de recuperare (pentru o funcţionare dată) ⇐ timp de repetabilitate / *recovery time (of a relay)* / *temps de récuperation (d'un relais électrique)* / Pentru o funcţie considerată şi în condiţii specificate,

timpul necesar unui releu în vederea recuperării, cu o anumită aproximaţie exprimată procentual şi pe parcursul unei noi funcţionări, caracteristicile de temporizare indicate.

timp de reparare / *repair time / temps (effectif) de réparation* / Parte a timpului de mentenanţă corectivă în care se efectuează operaţii de reparare asupra unei entităţi.

timp de repaus (al unui braţ) / *non-conducting interval (of a arm) / temps de repos (d'un bras)* / Parte din perioada unei tensiuni alternative în care braţul nu este parcurs de nici un curent.

timp de repaus nominal minim / *rated minimum resting time / temps de repos nominal minimal* / Timpul minim de repaus dintre perioadele de funcţionare, precizat de producătorul corpului de iluminat.

timp de repaus (planificat) ⇒ timp inactiv

timp de repetabilitate ⇒ timp de recuperare (pentru o funcţionare dată)

timp de resetare (pentru o funcţie dată) / *resetting time (for a given function) / temps de retour (pour une fonction considerée)* / Timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare, mărime caracteristică pentru un releu de măsură, ia, în condiţii specificate, o valoare aptă să-l reseteze şi momentul în care acesta se resetează.

timp de restabilire (a unei reanclanşări) / *re-make time (during reclosing) / durée de rétablissement (d'une refermeture)* / Interval de timp între începutul declanşării şi prima restabilire a curentului în orice pol în ulterioara anclanşare. Notă: Timpul de restabilire poate varia datorită variaţiei timpului de pre-arc.

timp de restabilire a alinierii cadrului / *frame alignement recovery time / temps de reprise du verrouillage de trame* / Intervalul de timp dintre momentul apariţiei la terminalul de recepţie a unui semnal de aliniere a cadrului şi cel al stabilirii alinierii cadrului. Notă: Timpul de restabilire a alinierii cadrului cuprinde durata necesară unei verificări repetate a validităţii semnalului de aliniere a cadrului.

timp de restabilire (al unui amplificator) / *settling time (of an amplifier) / durée de rétablissement* / Interval de timp cuprins între momentul unei modificări în treaptă a unui semnal de intrare şi momentul în care modificarea rezultată a semnalului de ieşire nu este mai mare decât o toleranţă specificată, de exemplu 5 %, faţă de valoarea sa finală în regim permanent.

timp de restabilire parţială al unui supresor de ecou / *partial restoring time of an echo suppressor / temps de rétablissement partiel d'un suppresseur d'echo* / Intervalul de timp dintre momentul încetării aplicării semnalului care produce funcţionarea la bornele unui supresor de ecou şi cel în care atenuarea obţinută este redusă la 20 dB. Notă: Timpul de restabilire parţial poate varia cu valoarea semnalului care produce funcţionarea.

timp de restituire ⇒ timp de trecere prin sistem

timp de restituire numeric / *digital recovery time / temps de restitution numérique* / Timpul necesar pentru ca un semnal de ieşire să atingă şi să conserve o nouă valoare stabilă între $\pm 2\sigma$ din banda de zgomot, când condiţiile de măsurare suferă o variaţie treaptă corespunzătoare trecerii de la starea de absenţă a materialului în întrefierul de măsurare la o nouă stare de prezenţă a materialului cu o valoare specifică cuprinsă în intervalul de măsurare.

timp de revenire a transferului / *return transfer time / durée de retour du transfert* / Interval de timp măsurat între momentul în care alimentarea normală este complet restabilită şi cel în care ansamblul contactelor principale este închis pe alimentarea normală, la care se adaugă orice întârziere intenţionată.

timp de revenire (a unui releu) / *release time / temps de relâchement* / În cazul

unui releu aflat în stare de lucru sau într-o stare inițială, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare sau mărimea caracteristica ia, în condiții specificate, o valoare definită și momentul în care releul revine. Note: 1. Termenul este folosit numai atunci când releul nu are decât circuite de ieșire de același fel și atunci când nu este necesară nici o altă precizare referitoare la dispersia timpilor de contact. 2. În funcție de metoda de măsurare, timpul de degajare poate fi confundat cu timpul de revenire.

timp de revenire al câștigului unui amplificator / amplifier gain recovery time / temps de restitution du gain de l'amplificateur / Intervalul de timp dintre aplicarea unui impuls de suprasarcină normalizat și momentul în care condițiile de echilibru ale câștigului și ale liniei de bază redevin normale.

timp de revenire (al unui detector de radiații) ⇐ timp de creștere (al unui detector de radiații) / *recovery time (of an radiation detector)* / *temps de restitution (d'un détecteur de rayonnement)* / Intervalul de timp minim dintre debutul unui impuls înregistrat și momentul în care amplitudinea impulsului următor poate atinge un procent determinat din amplitudinea impulsului înregistrat.

timp de revenire (al unui generator de semnale) / *recovery time (of a signal generator)* / *temps de recouvrement (d'un générateur de signaux)* / Intervalul de timp dintre momentul unei variații treaptă a frecvenței sau amplitudinii și momentul în care frecvența sau amplitudinea ajung și rămân în intervalul cuprins între limitele definite de eroarea de funcționare.

timp de rezoluție (al unui contor) / *resolving time (of a pulse counter)* / *(temps de) résolution (d'un compteur d'impulsions)* / Intervalul de timp minim ce trebuie să separe apariția a două impulsuri sau a două evenimente ionizante consecutive pentru a putea fi tratate ca impulsuri, respectiv evenimente distincte.

timp de rezoluție de coincidență / *coincidence resolving time* / *temps de résolution de coïncidence* / Intervalul de timp maxim care poate separara apariția de impulsuri la două sau mai multe intrări specificate ale unui selector de coincidență astfel încât acesta să le trateze ca pe o coincidență.

timp de rupere al unui circuit de ieșire de lucru / *opening time of an output-make circuit* / *temps de rupture d'un circuit de sortie de travail* / În cazul unui releu aflat în stare de lucru, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare se anulează în condiții specificate și momentul în care se întrerupe pentru prima dată circuitul de ieșire de lucru.

timp de rupere al unui circuit de ieșire de repaus / *opening time of an output-break circuit* / *temps de rupture d'un circuit de sortie de repos* / În cazul unui releu aflat în stare de repaus, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare ia, în condiții specificate, o valoare definită și momentul în care se deschide pentru prima dată circuitul de ieșire de repaus.

timp de rupere al unui contact de lucru / *opening time of a make contact* / *temps de rupture d'un contact de travail* / Pentru un releu aflat în stare de lucru, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare se anulează în condiții specificate și momentul în care se întrerupe prima dată contactul de lucru.

timp de rupere al unui contact de repaus / *opening time of a break contact* / *temps de rupture d'un contact de repos* / Pentru un releu aflat în stare de repaus, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare ia, în condiții specificate, o valoare definită și momentul în care se întrerupe prima dată contactul de repaus.

timp de scriere / *writing time* / *temps d'inscription* / Timpul necesar încărcării celulelor țintei de memorie explorate de

fasciculul de inscripţionare, suficient pentru obţinerea unei imagini cu o luminanţă specificată.

timp de scriere minim utilizabil / *minimum usable writing time / temps d'inscription minimal utilisable* / Timp minim necesar pentru scrierea unei informaţii în condiţii de funcţionare date.

timp de selecţie / *post-selection time / temps de sélection* / Durata intervalului de timp dintre sfârşitul transmisiunii secvenţei de selecţie de către chemător şi recepţia semnalului de conexiune.

timp de sensibilitate (al unei camere cu urmă) / *sensitive time (of a track chamber) / temps de sensibilité (d'une chambre à trace)* / Durata persistenţei stării sensibile convenabile formării unei urme de ionizare în anumite camere cu urmă ca, de exemplu, camera Wilson sau camera cu bule.

timp de sfârşit al impulsului / *pulse stop time / temps de la fin de l'impulsion* / Moment determinat printr-un punct de referinţă al timpului pe ultima tranziţie a unei forme de undă de impuls, corespunzător punctului median al acesteia, în lipsa unei indicaţii contrare.

timp de stabilire ⇐ timp de închidere stabil / *time to stable closed condition / temps de fermeture stable* / Timpul scurs între momentul aplicării unei valori specificate a mărimii de alimentare de intrare şi momentul în care un circuit de contact este închis şi răspunde prescripţiilor impuse.

timp de stabilire a unei comunicaţii / *call set-up time / temps d'établissement d'une communication* / Durata intervalului dintre transmisiunea de către postul chemător a semnalului de apel şi recepţia semnalului de conexiune. Notă: Reprezintă suma timpilor de preselecţie, de numerotare şi de selecţie.

timp de stabilire (al unui ansamblu de măsurare) ⇐ timp de amorsare (al unui ansamblu de măsurare) / *settling time (of a measuring assembly) / temps d'établissement (d'un ensemble de mesure)* / Timpul necesar după o variaţie bruscă a mărimii de măsurat pentru ca semnalul de ieşire să atingă şi să conserve o valoare reprezentând un procent determinat din valoarea stabilă finală.

timp de stabilire al unui circuit de ieşire de lucru / *closing time of an output-make circuit / temps d'établissement d'un circuit de sortie de travail* / Pentru un releu aflat în stare de repaus, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare ia, în condiţii specificate, o valoare definită şi momentul în care circuitul de lucru se închide pentru prima dată.

timp de stabilire al unui circuit de ieşire de repaus / *closing time of an output-break circuit / temps d'établissement d'un circuit de sortie de repos* / Pentru un releu aflat în stare de lucru, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare se anulează în condiţii specificate şi momentul în care circuitul de ieşire de repaus se închide pentru prima dată.

timp de stabilire al unui contact de lucru / *closing time of a make contact / temps d'établissement d'un contact de travail* / În cazul unui releu aflat în stare de repaus, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare ia, în condiţii specificate, o valoare definită şi momentul în care se stabileşte prima dată contactul de lucru.

timp de stabilire al unui contact de repaus / *closing time of a break contact / temps d'établissement d'un contact de repos* / Pentru un releu aflat în stare de lucru, timpul scurs între momentul în care mărimea de alimentare de intrare se anulează în condiţii specificate şi momentul în care contactul de repaus este stabilit pentru prima dată.

timp de stabilire mediu / *mean settling time / temps d'établissement moyen* / Timpul minim necesar după o variaţie treaptă determinată a mărimii de măsurat

pentru atingerea şi conservarea de către semnalul de ieşire a unei valori situate în banda de zgomot definită de $\pm 2\sigma$ din valoarea medie finală.

timp de stabilizare (al unui dispozitiv mobil) / *response time (of a moving element)* / *temps d'arrêt (d'un équipage mobile)* / Timpul necesar opririi echipajului mobil al unui aparat de măsurat, la trecerea bruscă a unor impulsuri de curent prin acesta, în condiţii determinate.

timp de stabilizare (al unui oscilator cu cuarţ) / *stabilization time (for a crystal-controlled oscillator)* / *temps de stabilisation (d'un oscillateur pilloté par quartz)* / Timpul măsurat pornind de la aplicarea tensiunii şi necesar unui oscilator cu cuarţ pentru a stabiliza funcţionarea sa în cadrul unor limite specificate.

timp de stabilizare / *stabilization time* / *temps de stabilisation* / Timpul necesar pentru a atinge şi a stabiliza, între limite specificate ale valorii finale de echilibru, o caracteristică de performanţă nominală, după pornirea aparatului sau după aplicarea pentru camera cu ionizare a tensiunii de polarizare.

timp de stabilizare prealabil / *preliminary stabilization time* / *temps de stabilisation préalable* / Timpul necesar satisfacerii tuturor cerinţelor de performanţă, după punerea sub tensiune a aparatului în condiţiile de referinţă.

timp de stocare (al purtătorilor de sarcină) / *carrier storage time* / *retard à la décroissance* / Timpul dintre începutul descreşterii impulsului aplicat la terminalele de intrare ale unui dispozitiv cu semiconductoare şi începutul descreşterii impulsului generat de purtătorii de sarcină la terminalele de ieşire.

timp de suprapunere (la comutare închide-deschide) / *bridging time* / *temps de chevauchement* / Pentru un contact de comutare închide-deschide, timpul scurs între momentul în care unul din circuitele de contact se închide şi momentul în care celălalt se deschide.

timp de ştergere / *erase time* / *durée d'effacement* / Intervalul de timp dintre începutul ştergerii şi momentul în care luminanţa imaginii atinge 10 % din valoarea sa iniţială.

timp de ştergere (al unei memorii) / *erasing time* / *temps d'effacement* / Timpul în care o informaţie memorată este ştearsă.

timp de ştergere minim utilizabil / *minimum usable erasing time* / *temps d'effacement minimal utilisable* / Timp minim necesar reducerii informaţiei din memorie de la un nivel dat la altul, în condiţii de funcţionare date şi fără rescriere.

timp de tăiere / *splitting time* / *temps de coupure (d'un récepteur de signaux)* / Intervalul de timp dintre momentul aplicării unui semnal de frecvenţă vocală unui receptor de semnale şi momentul tăierii conexiunii în aval pentru evitarea riscurilor funcţionării defectuoase.

timp de topire / *melting time* / *temps de fusion* / Intervalul de timp între momentul în care instalaţia de încălzire este pusă sub tensiune şi momentul în care încărcătura este complet lichidă.

timp de transfer [în transmisiunea de date] / *transfer time [in data transmission]* / *temps de transfert [en transmission de données]* / Intervalul de timp dintre prezentarea iniţială a unui ansamblu de date reţelei printr-un terminal de date emiţător şi recepţia completă a acestui ansamblu printr-un terminal de date receptor.

timp de transfer al contactelor / *contact transfer time* / *durée de transfert des contacts* / Timp măsurat de la separarea ansamblului contactelor principale ale unei alimentări până la închiderea unui al doilea ansamblu de contacte principale de pe o altă alimentare.

timp de transfer (la comutare deschide-închide) / *transit time [for a change-over contact]* / *temps de transfert [pour un contact à deux directions]* / Pentru un contact de comutare deschide-închide,

fără suprapunere, intervalul de timp în cursul căruia, cele două circuite de contact sunt deschise.

timp de translatare / *translation time* / *temps de traduction* / Orice moment în care se derulează o translatare.

timp de translatare [durată] ⇒ durată a translatării

timp de tranzit (al unui purtător de sarcină) ⇐ durată de parcurs / *charge transit time* / *temps de transit d'un porteur de charge* / Timpul necesar unui purtător de sarcină pentru a traversa un spațiu dat.

timp de tranzit al fotocatodului ⇒ timp de parcurs fotocatod-prima dinodă

timp de tranzit al unui multiplicator de electroni / *electron multiplier transit time* / *temps de transit d'un multiplicateur d'électrons* / Intervalul de timp dintre momentul în care un pachet de electroni părăsește primul dinod și momentul în care pachetul multiplicat lovește anodul fotomultiplicatorului.

timp de tranzit (pentru un receptor optoelectronic) / *signal transit time* / *temps de transit du signal* / Intervalul de timp dintre momentul sosirii unui impuls luminos unitate de amplitudine dată, pe fereastra de intrare a dispozitivului, și momentul în care impulsul de ieșire atinge o valoare specificată.

timp de trecere (într-un tub fotomultiplicator) / *transit time (in a photomultiplier tube)* / *temps de transit (dans un tube photomultiplicateur)* / Timpul scurs între sosirea pe un fotocatod a unui impuls luminos de flux finit cu durată infinit mică și apariția unui nivel determinat al curentului de ieșire, ca de exemplu, amplitudinea maximă.

timp de trecere prin etajul de ieșire / *output structure transit time* / *temps de transit du montage de sortie* / Intervalul de timp dintre momentul sosirii pe anod a unui pachet de electroni și momentul atingerii de către impulsul de ieșire al conectorului de ieșire a semiamplitudinii sale.

timp de trecere prin sistem ⇐ timp de restituire / *turnaround time* / *temps de rotation* / Intervalul de timp între momentul luării în evidență a unei lucrări și momentul restituirii rezultatelor complete.

timp de unitate centrală / *CPU time* / *temps d'unité centrale* / Durată de timp în care un proces a avut la dispoziție resursa procesor, în care procesorul a executat efectiv instrucțiunile respectivului proces. În restul timpului, procesul este blocat în așteptarea terminării unor operații de intrare-ieșire sau eliberării unor resurse, sau așteaptă să i se aloce procesorul (se află în starea "*pregătit pentru execuție*").

timp de verificare (a funcționării) după corectarea defecțiunii / *check-out time* / *temps de vérification (du fonctionnement)* / Parte a timpului de mentenanță corectivă în care se efectuează verificarea funcționării.

timp de viață (a unei particule) ⇒ viață medie (a unei particule) <τ>

timp de vibrare / *bounce time* / *temps de rebondissement* / În cazul unui contact care închide sau deschide circuitul, timpul scurs între momentul în care contactul se stabilește sau se întrerupe pentru prima dată și momentul în care circuitul este definitiv închis sau deschis.

timp de vizualizare / *viewing time* / *temps de vision* / Timpul în care un tub cu memorie prezintă o informație de ieșire vizibilă corespunzătoare unei informații memorate.

timp de vizualizare maxim utilizabil / *maximum usable viewing time* / *temps de vision maximal utilisable* / Durata maximă în cursul căreia informația vizibilă de ieșire a unui tub cu memorie poate fi văzută, în condiții date și fără rescriere, înainte de producerea unui anumit grad de degradare.

timp de zbor (al unei particule) / *time-of-flight (of a particle)* / *temps de vol (d'une particule)* / Timpul necesar unei particule pentru a se deplasa între două puncte determinate.

timp efectiv de mentenanţă ⇐ timp activ de mentenanţă / *active maintenance time / temps de maintenance active* / Timpul efectiv în care asupra unui dispozitiv sunt efectuate, manual sau automat, acţiuni de mentenanţă.

timp efectiv de mentenanţă corectivă ⇐ timp activ de mentenanţă corectivă / *active corrective maintenance time / temps de maintenance corrective active* / Parte a timpului efectiv de mentenanţă în care sunt efectuate acţiuni de mentenanţă corectivă.

timp efectiv de mentenanţă preventivă ⇐ timp activ de mentenanţă preventivă / active preventive maintenance time / temps d'entretien actif / Parte a timpului efectiv de mentenanţă în care sunt efectuate acţiuni de mentenmanţă preventivă.

timp inactiv ⇐ timp de repaus (planificat) ⇐ timp liber / *idle time / temps mort [de disponibilité sans fonctionnement]* / Intervalul de timp în care o entitate este în stare de repaus.

timp între întreruperi / *time between interruptions / temps entre interruptions /* Durată de timp între sfârşitul unei întreruperi de serviciu şi începutul următoarei.

timp letal 50 % <TL50> ⇐ timp de 50 % supravieţuire (la iradiere) ⇐ timp letal mediu ⇐ timp mortal mediu / *median lethal time <MLT> / temps létal moyen <TLM>* / Timpul necesar pentru ca în urma iradierii să decedeze 50 % dintr-o populaţie mare a unei specii date, care a primit o doză absorbită determinată.

timp letal mediu ⇒ timp letal 50 % <TL50>

timp liber ⇒ timp inactiv

timp limită / *time limit / temps limite* / Într-un dispozitiv de protecţie de distanţă, timpul de funcţionare la ultimul pas sau pentru zona cea mai îndepărtată.

timp maxim de memorare / *maximum retention time / temps maximal de mémoire* / Durata maximă a intervalului dintre momentul scrierii unei informaţii într-un tub cu memorie şi momentul citirii sale la un nivel de ieşire acceptabil.

timp maxim de resetare (pentru o funcţie dată) / *maximum resetting time / temps maximal de retour* / Pentru o funcţie considerată, durata maximă între momentul în care condiţiile de alimentare permit releului să se reseteze şi momentul în care acesta se resetează.

timp mediu de acces / *mean access time / temps d'accès moyen* / Media timpilor de acces folosiţi într-o exploatare normală a unui aparat.

timp mediu de livrare (al unui serviciu) / *mean service provisioning time / délai moyen de fourniture (d'un service)* / Speranţa matematică a duratei dintre momentul în care un utilizator potenţial solicită unei organizaţii furnizarea mijloacelor necesare pentru a beneficia de un serviciu şi momentul în care mijloacele îi sunt furnizate.

timp mediu de răspuns / *mean response time / temps de réponse moyen* / Timpul mediu după o variaţie treaptă a mărimii de măsurat până la atingerea de către semnalul de ieşire a unui procent specificat din valoarea sa medie finală, pentru prima dată (luând în consideraţie natura statistică a semnalului).

timp mediu de reparare <MTTR> ⇒ durată medie de defecţiune

timp mediu de stabilire analogic / *analogue mean settling time / temps d'établissement moyen analogique* / Timpul minim necesar semnalului de ieşire să atingă şi să rămână în banda de zgomot de $\pm 2\sigma$ din valoarea sa medie finală, după o variaţie treaptă specificată a mărimii de măsurat.

timp mediu numeric de stabilire / *digital mean settling time / temps moyen d'établissement numérique* / Timpul minin necesar ca semnalul de ieşire să atingă şi să rămână în banda de zgomot de $\pm 2\sigma$ din valoarea sa finală, după o variaţie treaptă definită a mărimii de măsurat. Acest timp mediu numeric de stabilire se exprimă în funcţie de un multiplu al timpului de eşantionare.

timp minim de alimentare pentru acţionare / *minimum time of operate energization* / *temps minimal d'alimentation pour l'action* / Timpul minim necesar între momentul primei aplicări a unei mărimi de alimentare specificate şi momentul în care mărimea poate fi redusă la valoarea caracteristică de nerevenire, pentru a menţine contactul în stare de funcţionare.

timp mort ⇒ timp de întârziere (al unui sistem)

timp mort (al unui detector Geiger-Müller) / *dead time (of a Geiger-Müller counter tube)* / *temps mort (d'un tube compteur de Geiger-Müller)* / Interval de timp măsurat de la debutul impulsului corespunzător unui eveniment ionizant, pe durata căruia un detector Geiger-Müller este incapabil de a răspunde unui nou eveniment ionizant.

timp mortal mediu ⇒ timp letal 50 % <TL50>

timp nedisponibil ⇒ timp de indisponibilitate

timp nesolicitat / *non-required time* / *période non requise* / Interval de timp în care utilizatorul nu solicită ca entitatea să îşi efectueze cerinţa funcţională.

timp operativ (al unei unităţi funcţionale) / *operating time (of a functional unit)* / *temps d'exploitation (d'une unité fonctionnelle)* / Interval de timp în care un dispozitiv îşi îndeplineşte funcţia specificată.

timp pierdut / *lost time* / *temps perdu* / Parte a perioadei de linie care nu poate fi utilizată pentru transmiterea semnalelor de imagine. Notă: În cazul unui emiţător fototelegrafic cu tambur, timpul pierdut este durata de explorare a sectorului mort.

timp procesor / *processor time* / *temps du processeur* / Timpul în care procesorul este utilizat pentru execuţia instrucţiunilor corespunzătoare proceselor din sistem.

(în) timp real / *real time* / *(en) temps réel* / Calificativ referitor la prelucrarea datelor efectuată de un calculator în legătură cu un proces exterior, prelucrare necesitând respectarea restricţiilor de timp impuse de procesul exterior. Notă: Termenul "în timp real" este de asemenea utilizat pentru a descrie sisteme care funcţionează în mod conversaţional.

timp (total) de conversie / *(total) conversion time* / *temps de conversion (total)* / Intervalul de timp necesar pentru realizarea conversiei unei mărimi analogice în reprezentarea sa numerică sau invers.

timp real (al unui analizor de amplitudine) / *real time (of an amplitude analyzer)* / *temps réel (d'un analyseur d'amplitude)* / Timp real de măsurare pentru un analizor de amplitudine a impulsurilor multicanal.

timp sincron / *synchronous time* / *temps synchrone* / Timp indicat de un ceas sincron.

timp solicitat / *required time* / *période requise* / Interval de timp în care utilizatorul solicită ca entitatea să îşi efectueze cerinţa funcţională.

timp standard de acţionare / *standard pick-up time* / *temps d'action normal* / Timp de acţionare corespunzător semnalului standard de acţionare.

timp standard de revenire / *standard drop-out time* / *temps de relâchement normal* / Timp de revenire corespunzător semnalului standard de revenire.

timp suplimentar pentru interogare / *polling overhead* / *temps supplémentaire d'interrogation* / Acea parte din timpul de prelucrare al unităţii centrale alocat interogărilor, în detrimentul proceselor utile.

(tub videocaptor tip) vidicon / *vidicon [trade mark]* / *vidicon [marque déposée]* / Tub analizor fotoconductiv în care imaginea electronică este păstrată pe suprafaţa de memorie fotoconductivă şi explorată cu un fascicul electronic constituit din electroni lenţi.

tip [de produse cu caracteristici analoge] / *type [of products with analogous characteristics]* / *type [de produits de caractéristiques analogues]* / Un tip de produs

cuprinde acele produse care au caracteristici funcţionale şi de construcţie similare, obţinute în aceleaşi condiţii tehnice, aceste caracteristici făcând parte din gama realizată în mod obişnuit la fabricarea acestor produse. Note: 1. Nu se va ţine seama de dispozitivele auxiliare de montare, acestea necare are o influenţă sensibilă asupra rezultatelor la încercări. 2. Prin caracteristici se înţeleg: caracteristicile electrice, dimensiunile şi clasa de rezistenţă la condiţiile de mediu.

tip de acţiune a unui element ⇐ mod de acţiune a unui element / *type of action of an element* / *mode d'action d'un élément* / Felul în care mărimea de intrare a unui element afectează mărimea de ieşire. Note: 1. Tipul acţiunii unui sistem de comandă sau regulator este numit *acţiune de comandă*. 2. Se disting elemente cu acţiune continuă sau cu acţiune discontinuă.

tip de conexiune RNIS / *ISDN connection type* / *type de connexion RNIS* / Ansamblul conexiunilor RNIS caracterizate prin aceleaşi valori ale unuia sau mai multor atribute de conexiune RNIS.

tip de construcţie (al maşinilor electrice rotative) ⇒ formă constructivă (a maşinilor electrice)

tip (de contor) / *(meter) type* / *type (de compteur)* / Termen utilizat pentru definirea ansamblului contoarelor fabricate de un acelaşi constructor, care au calităţi metrologice similare, uniformitate constructivă a pieselor determinând aceste calităţi, acelaşi număr de amperi-spiră al înfăşurărilor de tensiune pentru tensiunea de referinţă, acelaşi raport între curentul maxim şi cel de bază, putând avea diferite valori ale curentului de bază şi ale tensiunii de referinţă. Aceste contoare sunt desemnate, de către constructor, printr-una sau mai multe asociaţii fie de litere, fie de litere şi cifre, corespuzătoare fiecare câte unui singur tip de contor. Note: 1. Tipul de contor este reprezentat de contoarele eşantion, destinate încercărilor de tip şi ale căror caracteristici (curentul de bază şi tensiunea de referinţă) sunt alese dintre cele care figurează în tabelele propuse de constructor. 2. În cazul în care numărul de amperi-spire conduce la un număr neîntreg de spire, produsul dintre numărul de spire ale înfăşurărilor şi intensitatea curentului de bază poate fi diferit de cel al contorului eşantion reprezentativ al tipului, pentru a avea un număr întreg de spire, trebuind să fie ales numărul imediat superior sau inferior. Din acest unic motiv, numărul de spire pe volt al înfăşurărilor de tensiune poate fi diferit, dar nu cu mai mult de 20 % de cel al contorului eşantion reprezentativ al tipului. 3. Raportul dintre cea mai mare şi cea mai mică viteză de rotaţie de bază a rotorului fiecărui contor de acelaşi tip nu trebuie să depăşească 1,5.

tip de flanşă / *flange type* / *type de bride* / Categorie de flanşe de ghiduri de unde determinată de forma lor exterioară.

tip de interfaţă / *type of interface* / *type d'interface* / Numărul şi formatul cuvântului pentru intrările şi ieşirile de date, cuvintele de ordine şi indicaţiile de stare.

tip de radiaţie / *radiation type* / *type de rayonnement* / Natura undelor sau a corpusculilor care constituie radiaţia, de exemplu, dacă radiaţia este reprezentată de radiaţia X sau de radiaţia electronică.

tip de reglare ⇐ mod de reglare / *type of control* / *mode de régulation* / Mod de acţiune a echipamentului de reglare. Exemple: reglarea continuă, reglarea în trepte, reglarea proporţională, reglarea integrală, reglarea compusă etc.

tipărire ⇒ imprimare, 3[în prelucrarea datelor]

tirant / *anchor rod* / *tirant* / Tijă sau piesă metalică pentru asigurarea legăturii dintre o ancoră şi punctul de ancorare.

tiratron / *thyratron* / *thyratron* / Tub cu descărcare în arc, cu grilă de comandă cu catod cald.

tiristor / *thyristor* / *thyristor* / Dispozitiv bistabil cu semiconductoare, cu cel puţin

trei joncțiuni, care poate fi comutat din stare de blocare în stare de conducție sau viceversa.

tiristor cu poartă (de tip) N / *N-gate thyristor* / *thyristor (à gâchette) N* / Tiristor unidirecțional la care electrodul de poartă este conectat la regiunea N cea mai apropiată de anod și care este în mod uzual comutat în starea de conducție prin aplicarea unui semnal negativ în raport cu anodul, pe poartă.

tiristor cu poartă (de tip) P / *P-gate thyristor* / *thyristor (à gâchette) P* / Tiristor unidirecțional în care electrodul de poartă este conectat la regiunea P cea mai apropiată de catod și care este în mod obișnuit comutat în starea de conducție prin aplicarea unui semnal pozitiv în raport cu catodul, pe poartă.

tiristor de blocare / *turn-off thyristor* / *thyristor blocable* / Tiristor care poate fi comutat de la starea de conducție la starea de blocare și viceversa, prin aplicarea unor semnale de comandă de polaritate potrivită la poarta tiristorului.

tiristor diodă bidirecțional / *bi-directional diode thyristor* / *thyristor diode bidirectionnel* / Tiristor cu două borne care prezintă aproximativ același comportament în comutație, în primul și în al treilea cadran al caracteristicii principale.

tiristor diodă blocat (în sens) invers / *reverse blocking diode thyristor* / *thyristor diode bloqué en inverse* / Tiristor unidirecțional cu două borne, care comută pentru o tensiune anodică pozitivă și prezintă o stare de blocare în sens invers pentru o tensiune anodică negativă.

tiristor diodă cu conducție (în sens) invers / *reverse conducting diode thyristor* / *thyristor diode passant en inverse* / Tiristor unidirecțional cu două borne, care comută numai pentru o tensiune anodică pozitivă și conduce curenți de valoare mare pentru tensiuni anodice negative comparabile cu tensiunile în stare de conducție.

tiristor triodă bidirecțional / *bi-directional triode thyristor* / *thyristor triode bidirectionnel* / Tiristor cu trei borne, care prezintă aproximativ același comportament în primul și în al treilea cadran al caracteristicii principale.

tiristor triodă blocat (în sens) invers / *reverse blocking triode thyristor* / *thyristor triode bloqué en inverse* / Tiristor unidirecțional cu trei borne, care comută pentru o tensiune anodică pozitivă și prezintă o stare de blocare în sens invers pentru o tensiune anodică negativă.

tiristor triodă cu conducție (în sens) invers / *reverse conducting triode thyristor* / *thyristor triode passant en inverse* / Tiristor unidirecțional cu trei borne, care comută numai pentru o tensiune anodică pozitivă și conduce curenți de valori mari pentru tensiuni anodice negative comparabile cu tensiunile stării de conducție.

TLE = transfer liniar de energie $< L_{\Delta} >$

tolă / *sheet* / *tôle* / Produs plat, laminat, de secțiune rectangulară uniformă, livrat în folii.

tolă de capăt ⇐ placă de presare a pachetului de tole / *tooth support* / *griffe de serrage* / Piesă care aplică o presiune pe capetele dinților.

tolă (de stator sau de rotor) / *(stator or rotor) lamination* / *tôle (de stator ou de rotor)* / Tolă, în general acoperită cu material izolant, utilizată la construcția elementelor lamelare de circuit magnetic ale statorului sau ale rotorului unei mașini electrice.

tolă magnetică / *electrical steel* / *tôle magnétique* / Tolă de oțel magnetic moale, destinat aplicațiilor magnetice. Notă: În numeroase cazuri, expresia din limba engleză „electrical steel" poate include alte materiale decât tolele.

tolă magnetică semifinită / *semi-processed electrical steel* / *tôle magnétique semi-finie* / Tolă magnetică netrecută prin recoacerea finală. Notă: În numeroase cazuri, expresia din limba engleză „semi-processed electrical steel" poate include alte materiale decât tolele.

toleranţă (a unui cablu de extensie sau de compensaţie) / *tolerance (of an extension or compensating cable)* / *tolérance (d'un câble d'extension ou de compensation)* / Abaterea adiţională maximă exprimată în μV, datorată prezenţei unui cablu de extensie sau de compensaţie într-un circuit de măsură.

toleranţă (a unui cuplu termoelectric) / *tolerance (of a thermocouple)* / *tolérance (d'un couple thermoélectrique)* / Deviaţia maximă specificată în norme şi exprimată în grade Celsius, atunci când temperatura joncţiunii de referinţă este 0°C iar joncţiunea de măsurare este la temperatura potrivită.

toleranţă a diametrului învelişului / *cladding diameter tolerance* / *tolérance sur le diamètre de la gaine* / Deviaţia maximă admisibilă a diametrului învelişului unei fibre optice în raport cu valoarea nominală.

toleranţă a diametrului miezului / *core diameter tolerance* / *tolérance sur le diamètre du coeur* / Deviaţia maximă admisibilă a diametrului miezului unei fibre optice în raport cu valoarea nominală.

toleranţă a diametrului suprafeţei de referinţă / *reference surface diameter tolerance* / *tolérance sur le diamètre de la surface de référence* / Deviaţia maximă admisibilă a diametrului suprafeţei de referinţă a unei fibre optice în raport cu valoarea nominală.

toleranţă de ajustare (a unui rezonator piezoelectric) / *adjustment tolerance (of a piezoelectric resonator)* / *tolérance de calage (d'un résonateur piézoélectrique)* / Diferenţa maximă admisibilă între frecvenţa de funcţionare a unui rezonator piezoelectric şi frecvenţa sa nominală la temperatura de referinţă în condiţii specificate.

toleranţă de capacitate (a unui condensator) / *capacitance tolerance (of a capacitor)* / *tolérance de capacité (d'un condensateur)* / Diferenţa admisă între valoarea reală a capacităţii şi valoarea nominală, în condiţii specificate.

toleranţă de fabricaţie (a unui dispozitiv de comandă) / *manufacturing deviation (of a control)* / *tolérance de fabrication (d'un dispositif de commande)* / Diferenţa maximă între mărimile caracteristice (valoare, timp sau secvenţă de funcţionare), indicate pentru două dispozitive oarecare, furnizate de fabricant sub aceeaşi referinţă de tip şi supuse aceloraşi încercări.

toleranţă de frecvenţă (a unui oscilator comandat de un rezonator cu cuarţ) / *frequency tolerance (of a crystal controlled oscillator)* / *tolérance de fréquence (d'un oscillateur piloté par résonateur à quartz)* / Deviaţia maximă admisă dintre frecvenţa oscilatorului şi valoarea nominală specificată, atunci când oscilatorul funcţionează în condiţii specificate.

toleranţă de frecvenţă (cauzată de îmbătrânire) a unui rezonator piezoelectric / *frequency tolerance (due to ageing) of a piezoelectric resonator* / *tolérance de fréquence (due au vieillissement) d'un résonateur piézoélectrique* / Diferenţa maximă admisibilă între frecvenţa de funcţionare a unui rezonator piezoelectric şi frecvenţa sa iniţială, observată în funcţie de timp în condiţii specificate.

toleranţă de frecvenţă datorată variaţiei nivelului de excitaţie / *frequency tolerance (due to variations in level of drive)* / *tolérance de fréquence (en présence de variations du niveau d'excitation)* / Deviaţia maximă admisibilă a frecvenţei de funcţionare a unui rezonator piezoelectric în prezenţa variaţiilor specificate ale nivelului de excitaţie.

toleranţă de frecvenţă (într-un interval de temperatură) a unui rezonator piezoelectric / *frequency tolerance (over a temperature range) of a piezoelectric resonator* / *tolérance de fréquence (dans un intervalle de températures) d'un résonateur piézoélectrique* / Diferenţa maximă admisibilă între frecvenţa de funcţionare a unui rezonator piezoelectric într-un interval de temperatură specificat

și frecvența sa de funcționare la temperatura de referință.

toleranță la defecțiune / *fault tolerance* / *tolérant aux pannes* / Caracterizează o entitate capabilă să îndeplinească o cerință funcțională chiar și în prezența anumitor defecțiuni ale subentităților sale.

toleranță totală de frecvență (a unui rezonator piezoelectric) / *overall frequency tolerance (of a piezoelectric resonator)* / *tolérance totale de fréquence (d'un résonateur piézoélectrique)* / Diferența maximă admisibilă dintre frecvența de funcționare a unui rezonator piezoelectric și frecvența sa nominală.

tomograf / *tomograph* / *tomographe* / Aparat care permite obținerea unei imagini relativ fine a unui strat subțire al obiectului examinat, toate celelalte straturi fiind redate indistinct ca urmare a deplasării relative predeterminate a tubului de radiații X, a filmului sau a subiectului.

tomografie / *tomography* / *tomographie* / Tehnică radiografică destinată producerii de radiograme ale unor straturi predeterminate ale obiectului, imaginea clară a stratului ales și imaginile neclare ale celorlalte fiind obținute prin mișcarea relativă a următoarelor elemente: tubul de radiații X, obiectul omografiat, filmul radiografic.

tomografie computerizată / *computed tomography <CT>* / *tomographie par ordinateur* / Tomografie efectuată printr-o tehnică bazată pe înregistrarea și stocarea informațiilor relative la atenuarea fasciculelor înguste de radiații transmise printr-un strat predeterminat și reconstruirea prin intermediul calculatorului a imaginii acestui strat.

tomografie cu impedanță electrică / *electrical impedance tomography* / *tomographie à impédance électrique* / Tehnică în care măsurările electrice dintre mai multe perechi de electrozi externi plasați în mod adecvat pe corp sunt utilizate pentru producerea de imagini ale structurilor interne vecine. Notă: Această impedanță este în general măsurată în înaltă frecvență, pentru evitarea efectelor fiziologice indezirabile.

tomografie dentară panoramică / *dental panoramic tomography* / *tomographie panoramique dentaire* / Radiografie directă a dentiției parțiale sau totale cu ajutorul unei diagrame cu fantă combinată cu o mișcare relativă a tubului de radiații X și a receptorului imaginii radiologice.

tomografie directă / *direct tomography* / *tomographie directe* / Tomografie în care înregistrarea imaginii unei tranșe a obiectului se efectuează la nivelul sau în contact cu suprafața receptoare a imaginii.

tomografie indirectă / *indirect tomography* / *tomographie indirecte* / Tomografie în care înregistrarea imaginii unei tranșe a obiectului se efectuează după transferul informației obținute pe suprafața receptoare a imaginii.

tomografie reconstituită / *reconstructive tomography* / *tomographie reconstituée* / Tomografie în care informația provenită de la un obiect este înregistrată astfel încât permite reconstituirea imaginilor diferitelor tranșe ale acestui obiect printr-un tratament sau un proces adecvat.

ton [în semnalizare] / *tone [in signalling]* / *tonalité [en signalisation]* / Semnal audibil transmis în rețeaua de telecomunicații în scopul semnalizării.

ton de apel ⇐ ton de disc / *dial tone* / *tonalité d'invitation à numéroter* / Ton care indică părții chemătoare pregătirea centralalei de a recepționa adresa.

ton de așteptare / *call-waiting tone* / *tonalité d'indication d'appel en instance* / Ton care indică unui utilizator, în cursul unei comunicații, existența unei tentative de apel destinată numărului său.

ton de clasă de serviciu / *class-of-service tone* / *tonalité de classe de service* / Ton care indică operatorului că partea chemătoare este caracterizată printr-o anumită clasă de serviciu.

ton de confirmare a primirii / *switching tone* / *tonalité d'accusé de réception* / Ton

care semnalizează că o funcţie specială cerută a putut fi executată.

ton de congestie ⇒ ton de supraîncărcare

ton de disc ⇒ ton de apel

ton de discriminare a telefoanelor publice / *coinbox discriminating tone* / *tonalité de discrimination des postes à encaissement* / Ton care indică unui operator că o tentativă de apel provine de la un telefon public cu încasare.

ton de identificare a telefoanelor publice / *coinbox identification tone* / *tonalité d'identification de poste a encaissement* / Ton care indică unui operator că tentativa de apel este destinată unui telefon public cu încasare.

ton de informaţie / *information tone* / *tonalité d'information* / Ton care precede un anunţ înregistrat într-o comunicaţie naţională.

ton de intruziune / *intrusion tone* / *tonalité d'intrusion* / Ton intermitent care semnalează celor doi utilizatori în curs de comunicare că un al treilea efectuează o intruziune.

ton de încasare / *pay tone* / *tonalité d'encaissement* / Ton de invitare a utilizatorului unui telefon public să introducă monezile în aparat, în urma răspunsului părţii chemate.

ton de înregistrare / *recording tone* / *tonalité d'enregistrement* / Ton intermitent care semnalează celor doi utilizatori în curs de comunicaţie că le este înregistrată conversaţia.

ton de număr inaccesibil ⇒ semnal de deranjament [în telefonie]

ton de ocupat / *busy tone* / *tonalité d'occupation* / Ton care indică părţii chemătoare că numărul chemat este ocupat.

ton de recunoaştere a monedei / *coinvalue tone* / *tonalité de discrimination de monnaie* / Ton care indică unui operator valoarea monedei introduse într-un telefon public cu încasare.

ton de supraîncărcare ⇐ ton de congestie / *congestion tone* / *tonalité d'encombrement* / Ton care indică imposibilitatea atingerii numărului chemat datorită supraîncărcării reţelei. Notă: În anumite sisteme, tonul de ocupat poate fi utilizat în acest caz.

ton de supraveghere / *supervisory tone* / *tonalité de supervision* / Ton care indică o stare particulară a comunicaţiei, de exemplu semnificând necesitatea efectuării unei operaţii adecvate.

ton special de apel ⇐ ton special de invitare la formarea numărului / *special dial tone* / *tonalité spéciale d'invitation à numéroter* / Formă distinctă a unui ton de apel, cu funcţia auxiliară de a aminti operatorului că linia şi numărul utilizat formează obiectul unui serviciu suplimentar în curs, de exemplu un serviciu care împiedică recepţionarea unei tentative de apel.

ton special de discriminare a telefoanelor publice / *special coinbox discriminating tone* / *tonalité spéciale de discrimination des postes à encaissement* / Ton care indică unui operator că tentativa de apel provine de la un telefon public.

ton special de informaţie / *special information tone* / *tonalité spéciale d'information* / Ton care precede un anunţ într-o comunicaţie internaţională de intrare, invitând partea chemătoare să se adreseze unui operator al ţării de unde apelează, dacă are dificultăţi în înţelegerea anunţului.

ton special de invitare la formarea numărului ⇒ ton special de apel

tonaj brut al trenului / *(gross) load hauled* / *charge brute remorquée* / Masă rezultată din însumarea maselor tuturor vehiculelor care compun trenul, exprimată în tone; în masa unui vagon se cuprinde tara vagonului şi masa încărcăturii, iar la calculul tonajului brut nu se iau în considerare locomotivele în acţiune din tren.

tonaj brut total (al unui tren) / *total gross load (of a train)* / *charge brute totale (d'un train)* / Suma dintre tonajul brut remorcat şi masa vehiculelor motoare.

tonaj de remorcat (al unui tren) ⇒ tonaj brut al trenului

tonaj net (al unui tren) / *payload (of a train)* / *charge utile (d'un train)* / Tonaj al

unui tren rezultat din însumarea maselor încărcăturilor vagoanelor.

tonalitate binară / *binary hue* / *teinte binaire* / Tonalitate cromatică descriptibilă ca o combinaţie de două tonalităţi cromatice elementare. Exemplu: portocaliul este un roşu gălbui sau un galben roşiatic, violetul este un albastru roşiatic etc.

tonalitate (cromatică) / *hue* / *teinte* / Proprietate a senzaţiei vizuale prin care o suprafaţă pare a prezenta o singură culoare percepută: roşu, galben, verde sau albastru, sau combinaţii a două dintre ele.

tonalitate elementară / *unitary hue* / *teinte élémentaire* / Tonalitate a cărei descriere nu poate fi făcută cu mai multă precizie prin utilizarea altor denumiri decât cea proprie. Notă: Există patru tonalităţi elementare: roşu, verde, galben şi albastru.

tonă-kilometru / *tonne-kilometre* / *tonne-kilomètre* / Unitate de prestaţie care corespunde unei deplasări de 1 t pe o distanţă de 1 km. Se deosebesc următoarele categorii de prestaţii: tonă–brută kilometru remorcat (t.br.km.r.), tonă–netă kilometru (t.n.km.)

topire ⇐ fuziune / *melting* / *fusion* / Procedeu de trecere a stării încărcăturii de la starea solidă la cea lichidă.

topire cu plasmă / *plasma melting* / *fusion plasma* / Topire prin intermediul încălzirii cu plasmă.

topire de zonă prin inducţie / *zone induction melting* / *fusion de zone par induction* / Topire prin inducţie limitată la o porţiune a încărcăturii.

topire prin inducţie / *induction melting* / *fusion par induction* / Topire rezultată dintr-o încălzire prin inducţie.

topire prin levitaţie / *levitation melting* / *fusion par induction en lévitation* / Topire prin inducţie a unei încărcături fără contact cu pereţii creuzetului, menţinută în levitaţie într-un câmp magnetic.

topire sub vid / *vacuum melting* / *fusion sous vide* / Topire sub presiune controlată foarte joasă.

topologia reţelei (de calculatoare) / *network topology* / *topologie du réseau* / Specifică modul în care sunt accesibile, din punct de vedere logic, calculatoarele dintr-o reţea. Exemple: topologiile larg răspândite sunt de tip magistrală (bus), stea (star) şi plasă (mesh).

topologia reţelelor / *topology of networks* / *topologie des réseaux* / Studiul poziţiilor relative şi a interconexiunilor elementelor de circuit ideale care reprezintă un circuit electric.

toriumetru de conţinut (cu pseudocoincidenţă beta-alfa) / *thorium content meter (by beta-alpha quasicoincidence)* / *teneurmètre en thorium (par pseudocoïncidence bêta, alpha)* / Minereumetru de conţinut destinat determinării conţinutului de toriu într-un eşantion de minereu complex (cu cel puţin 5 % toriu), care utilizează o metodă de pseudocoincidenţă beta, alfa (toriu C şi toriu C').

toriumetru de conţinut (pe probe) / *thorium content meter* / *teneurmètre en thorium* / Minereumetru de conţinut destinat determinării conţinutului de toriu dintr-un eşantion de minereu, care utilizează o metodă bazată pe diferenţa perioadelor radioactive ale radonului.

torsadare a unui ghid de unde / *waveguide twist* / *torsade progressive (de guide d'ondes)* / Tronson de ghid de unde a cărui secţiune transversală suferă o rotaţie progresivă de-a lungul şi în jurul axei longitudinale.

torsadare treptată / *step twist* / *torsade à paliers* / Dispozitiv format prin rotaţia bruscă, în jurul axei longitudinale a unui ghid de unde, a unuia sau mai multor tronsoane de ghid de lungime aproximativ egală cu un sfert de lungime de undă.

torsiometru / *torquemeter* / *torsiomètre* / Aparat destinat măsurării cuplurilor.

torsiune maximă permisă la montare / *maximum field twistability* / *torsion maximale à l'installation* / Unghiul maxim pe unitatea de lungime a unui

element torsionabil drept cu care este posibilă rotirea uneia din flanşele elementului în jurul centrului deschiderii sale în raport cu acelaşi punct al celeilalte flanşe în cursul instalării elementului, fără producerea de avarii mecanice sau depăşirea de către caracteristicile sale radioelectrice a valorilor specificate.

torsiune repetată maximă permisă / *maximum repeated twistability* / *torsion maximale répétée* / Unghiul maxim pe unitatea de lungime a unui element torsionabil drept cu care este posibilă rotirea în mod repetat a uneia din flanşele elementului în jurul centrului deschiderii sale în raport cu acelaşi punct al celeilalte flanşe, fără producerea de avarii mecanice sau depăşirea de către caracteristicile sale radioelectrice a valorilor prescrise.

tractor de imprimantă / *pinfeeder* / *chargeur (d'imprimante)* / Dispozitiv de antrenare a hârtiei într-o imprimantă, alcătuit dintr-un mecanism care antrenează două roţi dinţate de plastic, ale căror dinţi angrenează perforaţiile de pe marginea hârtiei.

tractor de remorcare (navală) / *barge tractor* / *locomotive de halage* / Vehicul motor destinat remorcării şalupelor şi a vapoarelor pe canale.

tracţiune cu acumulatoare electrice ⇒ tracţiune cu energie electrică înmagazinată

tracţiune cu curent (alternativ) monofazat / *single-phase a.c. traction* / *traction à courant (alternatif) monophasé* / Sistem de tracţiune în care energia electrică este furnizată vehiculelor motoare sub formă de curent alternativ monofazat, de la surse exterioare vehiculului motor. Curentul monofazat furnizat vehiculelor motoare poate avea frecvenţa reţelei generale naţionale de distribuţie a energiei electrice, sau o frecvenţă proprie reţelei feroviare.

tracţiune cu energie electrică înmagazinată / *battery electric traction* / *traction par accumulateurs électriques* / Sistem de tracţiune în care energia este furnizată de baterii de acumulatoare electrice montate pe vehiculul motor sau pe o remorcă.

tracţiune electrică / *electric traction* / *traction électrique* / Sistem de tracţiune în care energia este furnizată vehiculelor motoare sub formă de energie electrică, de către surse exterioare vehiculului motor.

tracţiune electrică feroviară / *electric (railway) traction* / *traction électrique (sur rails)* / Sistem de tracţiune în care energia este furnizată motoarelor de tracţiune, sub formă de energie electrică.

tracţiune feroviară / *railway traction* / *traction sur rails* / Tracţiune utilizată în căile ferate.

tracţiune în curent (alternativ) trifazat / *three-phase a.c. traction* / *traction à courant (alternatif) triphasé* / Sistem de tracţiune în care energia electrică este furnizată vehiculelor motoare sub formă de curent alternativ trifazat, de la surse exterioare vehiculului motor.

tracţiune în curent continuu / *d.c. traction* / *traction à courant continu* / Sistem de tracţiune în care energia electrică este furnizată vehiculelor motoare sub formă de curent continuu, de la surse exterioare vehiculului motor.

tracţiune prin energie cinetică acumulată / *stored kinetic energy traction* / *traction par énergie cinétique accumulée* / Sistem de tracţiune în care energia este furnizată de către nişte volanţi cu inerţie montaţi pe vehiculul motor sau pe o remorcă.

tracţiune termoelectrică / *thermo-electric traction* / *traction thermoélectrique* / Sistem de tracţiune în care energia furnizată, de către motoarele termice montate pe vehiculele motoare, este transformată şi transmisă osiilor motoare prin intermediul energiei electrice.

(a) traduce [în limbaje de programare] ⇒ (a) translata [în limbaje de programare]

traducere, 1[în comutaţie] / *translation, 1[in switching]* / *traduction, 1[en commutation]* / Conversia unei informaţii

de adresă într-o reprezentare adecvată direcției de trafic și a taxării.

traducere, 2[în telegrafie, fototelegrafie și transmisiune de date] ⇐ transmisiune de la un punct intermediar ⇐ transmisiune printr-un punct intermediar ⇐ decodificare a unui mesaj ⇐ descifrare a unui mesaj / *translation, 2[in telegraphy, facsimile and data transmission]* / *traduction, 2[en télégraphie, télécopie et transmission de données]* / Funcție a unui receptor telegrafic care constă în restabilirea textului unui mesaj pe baza semnalului recepționat, inclusiv a înregistrării acestui text.

traducere de date / *data translation* / *traduction de données* / Procesul de conversie a datelor dintr-o formă folosită de un sistem în forma cerută de un altul.

traductor / *transducer* / *transducteur* / Dispozitiv capabil de a primi una sau mai multe mărimi de intrare și de a furniza mărimi de ieșire corespunzătoare mărimilor de intrare, de natură fizică diferită.

traductor [în comutație] / *translator [in switching]* / *traducteur [en commutation]* / Unitate funcțională destinată asigurării traducerii de adrese în comutația automată.

traductor activ / *active transducer* / *transducteur actif* / Traductor la care energia transmisă unui sistem secundar provine, cel puțin parțial, de la sursele proprii, diferite de undele primite de la un sistem primar.

traductor (al unui aparat de terapie cu ultrasunete) / *treatment head* / *transducteur (d'un appareil à ultrasons pour thérapie)* / Ansamblu care conține unul sau mai multe traductoare ultrasonice și părțile lor asociate, utilizat pentru aplicarea locală de ultrasunete unui pacient.

traductor cu autocomandă / *auto-transductor* / *transducteur à autocommande* / Traductor fără autoexcitație în care aceleași înfășurări sunt utilizate atât ca înfășurări de putere cât și ca înfășurări de comandă.

traductor cu autosaturație / *auto self-excited transductor* / *transducteur à auto-saturation* / Traductor cu autoexcitație obținută prin intermediul unor valve dispuse în serie cu înfășurarea de putere a fiecărui element de traductor.

traductor cu element de măsurare unic / *single element transducer* / *transducteur à élément de mesure unique* / Traductor care are un singur element de măsurare.

traductor cu elemente de măsurare multiple / *multi-element transducer* / *transducteur à éléments de mesure multiples* / Traductor care are cel puțin două elemente de măsurare.

traductor cu sarcină de ieșire fixă / *fixed output load transducer* / *transducteur à charge de sortie fixe* / Traductor care nu satisface prescripțiile normate decât dacă sarcina de ieșire are valoarea nominală, cu toleranțele specificate.

traductor cu sarcină de ieșire variabilă / *variable output load transducer* / *transducteur à charge de sortie variable* / Traductor care satisface prescripțiile normate pentru orice valoare a sarcinii de ieșire cuprinsă într-un anumit domeniu.

traductor cu secțiuni multiple / *multi-section transducer* / *transducteur à sections multiples* / Traductor care are cel puțin două circuite de măsurare independente, acestea realizând funcții identice sau nu.

traductor cu transformator diferențial / *differential transformer transducer* / *transducteur à transformateur différentiel* / Traductor care furnizează un semnal în curent alternativ proporțional cu deplasarea părții mobile a miezului unui transformator.

traductor cu zero decalat / *transducer with offset zero* / *transducteur à zéro décalé* / Traductor a cărui mărime de ieșire are o valoare predeterminată diferită de zero, atunci când mărimea de intrare este nulă.

traductor cu zero suprimat / *transducer with suppressed zero* / *transducteur à*

zéro supprimé / Traductor a cărei mărime de ieşire este zero sau o valoare constantă dată, când mărimea măsurată este inferioară unei anumite valori.

traductor de curent / *current transducer* / *transducteur de courant* / Traductor destinat măsurării unui curent alternativ.

traductor de debit cu disc / *target flow transducer* / *transducteur débitmétrique à disque* / Traductor care măsoară pătratul debitului unui fluid într-o conductă închisă, pornind de la forţa exercitată asupra unui disc circular montat centrat în conductă şi perpendicular pe direcţia de curgere.

traductor de debit cu turbină / *turbine flow transducer* / *transducteur débitmétrique à turbine* / Traductor care utilizează un rotor cu palete pentru măsurarea debitului unui fluid într-o conductă închisă. Turaţia rotorului, care este proporţională cu debitul, este detectată de un dispozitiv montat în exteriorul conductei.

traductor (de energie) / *energy transducer* / *transducteur (d'énergie)* / Dispozitiv destinat transformării energiei între două forme diferite. Exemple de traductoare de putere, în care una din formele de energie este electrică: maşina electrică, generatorul termoelectric, celula solară.

traductor de factor de putere / *power factor transducer* / *transducteur de facteur de puissance* / Traductor destinat măsurării factorului de putere al unui circuit de curent alternativ.

traductor de frecvenţă / *frequency transducer* / *transducteur de fréquence* / Traductor destinat măsurării frecvenţei unei mărimi electrice alternative.

traductor de grosime cu radiaţii ionizante / *thickness meter [by ionizing radiation]* / *épaisseurmètre [par rayonnement ionisant]* / Ansamblu de măsurare care conţine o sursă de radiaţii ionizante pentru determinarea nedistructivă a grosimii unui material prin utilizarea radiaţiei ionizante.

traductor de limitare a curentului de defect / *transductor fault limiting coupling* / *transducteur de limitation du courant de défaut* / Traductor magnetic utilizat pentru limitarea curentului de scurt-circuit într-o reţea electrică.

traductor (de măsurare) =! transductor (de măsurare) / *(measuring) transducer* / *transducteur (de mesure)* / Dispozitiv care primeşte o informaţie sub forma unei mărimi fizice sau chimice (mărimea sa de intrare) şi o transformă, conform unei legi definite, într-o informaţie furnizată sub forma unei mărimi fizice de aceeaşi natură sau de natură diferită. Notă: Există o mare varietate de traductoare de măsurare, cu diferite denumiri, în funcţie de natura fenomenului fizic pe care se bazează: deplasarea, unghiul, viteza, acceleraţia, debitul, mărimile electrice, temperatura, forţa sau cuplul, presiunea, deformaţia, nivelul, elementele analitice de măsurări chimice şi fizice. Exemple: termocuplul, transformatorul de curent, electrodul de pH.

traductor de măsurare (cu ieşire electrică) / *measuring transducer (with electric output)* / *transducteur de mesurage (à sortie électrique)* / Dispozitiv care transformă, cu o precizie specificată şi conform unei legi determinate, mărimea măsurată sau transformată din aceasta, într-o mărime electrică. Note: 1. Dacă mărimea de intrare este electrică, mărimile de intrare şi ieşire pot să nu fie de aceeaşi natură, de exemplu o tensiune şi un curent. 2. În anumite cazuri, traductoarele de măsură au o denumire specifică funcţiilor acestora: amplificator, convertor, transformator etc.

traductor de poziţie ⇒ codificator de poziţie

traductor de putere activă / *active power transducer* / *transducteur de puissance active* / Traductor destinat măsurării unei puteri electrice active.

traductor de putere reactivă / *reactive power transducer* / *transducteur de puis-*

sance réactive / Traductor destinat măsurării unei puteri electrice reactive.

traductor de reglare în curent / *current controlling transductor* / *transducteur de réglage en courant* / Traductor care funcţionează ca sursă de tensiune în circuitul de putere.

traductor de reglare în tensiune / *voltage controlling transductor* / *transducteur de réglage en tension* / Traductor care funcţionează ca sursă de curent în circuitul de putere.

traductor de semnale != convertor de semnale

traductor de temperatură cutanată / *skin temperature sensor* / *capteur de température cutanée* / Dispozitiv sensibil pentru măsurarea temperaturii cutanate a unui nou-născut.

traductor de tensiune / *voltage transducer* / *transducteur de tension* / Traductor destinat măsurării unei tensiuni alternative.

traductor (de unghi) de fază / *phase angle transducer* / *transducteur (d'angle) de phase* / Traductor destinat măsurării defazajului dintre două mărimi electrice alternative de aceeaşi frecvenţă.

traductor electric / *electric signal transducer* / *transducteur électrique* / Dispozitiv care asigură o conversie sau un transfer de semnale şi în care cel puţin un semnal este de natură electrică.

traductor electromagnetic de debit / *magnetic flow transducer* / *transducteur débitmétrique magnétique* / Traductor care măsoară viteza medie a unui fluid electroconductor care curge printr-o conductă nemagnetică. Viteza este determinată prin măsurarea ensiunii electromotoare produsă între doi electrozi perpendiculari pe axa de curgere ca urmare a efectului unui câmp magnetic perpendicular pe ambele axe, a electrozilor şi a curgerii. Tensiunea electromotoare este proporţională cu viteza medie a fluidului.

traductor ideal / *ideal transducer* / *transducteur idéal* / Traductor pasiv liniar fictiv care permite transmiterea puterii maxime posibile de la un emiţător determinat la un receptor specificat. Notă: În cazul traductorului liniar cu accese unice de intrare şi ieşire şi cărora i se aplică conceptul de impedanţă, acesta este echivalent cu un traductor care nu disipă energie şi care, inserat între emiţătorul şi receptorul respectiv, prezintă fiecăruia impedanţele imaginare conjugate.

traductor magnetic / *transductor* / *transducteur magnétique* / Dispozitiv constituit dintr-unul sau mai multe miezuri feromagnetice cu înfăşurări, asigurând variaţia unei tensiuni sau a unui curent alternativ sau continuu, prin intermediul unei tensiuni sau al unui curent independent, prin utilizarea fenomenelor de saturaţie ale circuitului magnetic.

traductor magnetic de măsurare / *measuring transductor* / *transducteur magnétique de mesure* / Traductor magnetic utilizat pentru măsurarea unei tensiuni sau a unui curent într-un circuit, prin producerea în alt circuit a unei tensiuni sau a unui curent, reprezentând o fracţiune determinată din mărimea măsurată.

traductor magnetic de măsurare în curent continuu / *direct current measuring transductor* / *transducteur magnétique de mesure en courant continu* / Traductor magnetic utilizat la măsurarea curentului continuu într-un circuit.

traductor magnetic de semiperioadă / *half-cycle transductor* / *transducteur magnétique à demi-période* / 1. Traductor magnetic al cărui reglaj din timpul fiecărei semiperioade este bazat în întregime pe valoarea mărimii de comandă din semiperioada imediat precedentă. 2. Traductor magnetic pentru care întârzierea dintre o variaţie a mărimii de comandă şi variaţia corespunzătoare a mărimii reglate este de o semiperioadă.

traductor pasiv / *passive transducer* / *transducteur passif* / Traductor la care energia transmisă unui sistem secundar provine numai de la undele primite de la un sistem primar, excluzând orice altă sursă.

traductor pentru măsurări electrice / *electrical measuring transducer (for converting a.c. quantities into d.c. quantities)* / *transducteur de mesure électrique (convertissant les grandeurs alternatives en grandeurs continues)* / Aparat destinat convertirii unei mărimi electrice alternative într-o altă mărime, constantă în timp, în scopul măsurării.

traductor piezoelectric de presiune / *piezoelectric pressure transducer* / *transducteur de pression piézoélectrique* / Dispozitiv de măsurare a presiunii care utilizează un material piezoelectric pentru sesizarea unei modificări (electrice) când acesta este supus unei variaţii de presiune.

traductor ultrasonic / *ultrasonic transducer* / *élément transducteur (ultrasonique)* / Dispozitiv capabil de a converti energia electrică în energie mecanică din gama frecvenţelor ultrasonore.

traductor ultrasonic de debit / *ultrasonic flow transducer* / *transducteur débitmétrique à ultrasons* / Traductor care măsoară viteza unui fluid în mişcare prin sesizarea interacţiunii între radiaţia de energie acustică ultrasonică şi fluidul în mişcare.

traductor vortex de debit / *vortex shedding flow transducer* / *transducteur débitmétrique à vortex* / Traductor care măsoară viteza unui fluid printr-o conductă prin detectarea frecvenţei vârtejurilor generate de un element de formă specială care constituie un obstacol în calea fluidului.

traductor-reactanţă / *transductor reactor* / *transducteur-réactance* / Traductor magnetic utilizat ca reactanţă.

trafic [în telecomunicaţii] / *traffic [in telecommunication]* / *trafic [en télécommunication]* / Ansamblul tentativelor de apel, de comunicaţii sau de mesaje dintr-o reţea de telecomunicaţii sau o porţiune a acesteia. Notă: Dacă porţiunea considerată este un ansamblu dat de resurse, fenomenele de trafic se reduc la procesul de evoluţie a stării acestor resurse, a cererilor, a angajării unei resurse şi a ocupării acesteia până la deconectare, sau a dispariţiei cererilor nesatisfăcute.

trafic abandonat / *abandoned traffic* / *trafic abandoné* / Parte a traficului blocat care nu permite tentative de apel repetate.

trafic artificial / *artificial traffic* / *trafic artificiel* / Trafic de încercare creat în vederea simulării unor condiţii determinate.

trafic asigurat / *traffic carried* / *trafic écoulé* / Trafic garantat de un ansamblu dat de resurse.

trafic blocat / *blocked traffic* / *trafic bloqué* / Parte a traficului supraîncărcat care nu este asigurată de alte resurse.

trafic cu vârfuri / *peaked traffic* / *trafic survariant* / Trafic caracterizat printr-un factor de neregularitate supraunitar.

trafic de depăşire ⇐ trafic supraîncărcat / *overflow traffic* / *trafic de débordement* / Parte a traficului oferit unui ansamblu de resurse care, nefiind asigurat de acest ansamblu, este oferit altor resurse.

trafic de ieşire / *outgoing traffic* / *trafic sortant* / Trafic care a utilizat resursele unei reţele date şi ai cărui destinatari sunt exteriori. Notă: Sursele pot fi exterioare sau interioare reţelei date, ceeace corespunde traficului de tranzit, respectiv traficului de ieşire de plecare.

trafic de intrare / *incoming traffic* / *trafic entrant* / Trafic ale cărui surse sunt exterioare unei reţele date şi care utilizează resursele acestei reţele. Notă: Destinatarii pot fi exteriori sau interiori reţelei date, ceea ce corespunde traficului de tranzit, respectiv traficului de intrare de sosire.

trafic de încercare / *test traffic* / *trafic d'essai* / Trafic stabilit conform unor reguli determinate sub comanda personalului unei centrale, în vederea încercării calităţii centralei şi, uneori, a liniilor auxiliare şi a centralei îndepărtate.

trafic de lanţ / *chain flow* / *trafic d'acheminement préférentiel* / Traficul asigurat de un lanţ dat de la nodul său de origine până la nodul său de destinaţie.

trafic de plecare / *originating traffic* / *trafic de départ* / Trafic ale cărui surse sunt situate în interiorul unei rețele date, indiferent de destinația sa.

trafic de sosire / *terminating traffic* / *trafic d'arrivée* / Trafic ale cărui destinatari sunt situați în interiorul unei rețele date, indiferent de sursă.

trafic de tranzit / *transit traffic* / *traffic de transit* / Trafic care utilizează resursele unei rețele date și ale cărui surse și destinatari sunt exterioare rețelei.

trafic efectiv / *effective traffic* / *trafic efficace* / Traficul corespunzător exclusiv fazelor conversaționale ale comunicațiilor.

trafic intern / *internal traffic* / *trafic interne* / Trafic ale cărui surse și destinatari sunt situați în interiorul unei rețele date.

trafic interurban cu autoselecție (a abonatului) ⇐ exploatare automată interurbană / *subscriber trunk dialling* / *exploitation automatique interurbaine* / Exploatare care permite abonaților obținerea de comunicații interurbane prin formarea numărului, fără ajutorul unei operatoare.

trafic local / *local traffic* / *trafic local* / Trafic intern relativ fie la aceeași zonă de serviciu local, fie unei zone locale de tarificare.

trafic Poisson / *Poisson traffic* / *trafic poissonien* / Trafic în care tentativele de angajare sunt supuse unui proces Poisson. Notă: Traficul Poisson este caracterizat printr-un factor de neregularitate unitar.

trafic pur aleatoriu / *pure-chance traffic* / *trafic de pur hasard* / Trafic pentru care probabilitatea ca o cerere de comunicație să parvină la un moment determinat este aceeași, independent de numărul de conversații în curs, ceea ce implică un număr infinit de abonați sau de surse de trafic.

trafic regularizat / *smooth traffic* / *trafic régularisé* / Trafic caracterizat de un factor de neregularitate inferior unității.

trafic supraîncărcat ⇒ trafic de depășire

trafic suprimat / *suppressed traffic* / *trafic non exprimé* / Trafic care nu este exprimat de utilizatorii care anticipează o slabă calitate a serviciului la un moment dat.

trafic util ⇒ prestație utilă

(a) trage înapoi (o poziție) / *(to) backspace (a position)* / *reculer, 2[une position]* / Deplasarea înapoi a poziției imprimării sau a afișării cu un spațiu în lungul liniei.

(a) trage înapoi (un suport de date) / *(to) backspace (a data medium)* / *reculer, 1[un support de données]* / A determina revenirea unui suport de date pe o distanță specificată. Exemple: a trage înapoi o bandă perforată a unui rând de bandă; a trage înapoi banda magnetică a unui bloc.

traiectorie / *inking* / *tracé* / Desen al drumului urmat de un locator care se deplasează pe o suprafață de afișare, desen analog liniei trasate de creion pe hârtie.

traiectorie a electronului / *electron trajectory* / *rayon électronique* / Traiectoria individuală a unui electron într-un fascicul.

traiectorie a ionului / *ion trajectory* / *rayon ionique* / Traiectorie individuală a unui ion într-un fascicul.

traiectorie de ionizare / *ionization path* / *trajectoire d'ionisation* / Urmă a norilor de ioni produși de o particulă ionizantă în cursul trecerii sale prin materie.

traiectorie directă ⇐ propagare în undă directă tangentă la sol ⇐ rază tangentă la sol / *tangential wave path* / *rayon tangent* / În propagarea radioelectrică deasupra solului, traiectorie directă tangentă la suprafața Pământului, traiectorie curbată de refracția atmosferică.

tramvai electric, 1[vehicul] / *(electric) tramcar* / *tramway (électrique), 1[véhicule]* / Vehicul motor care poate circula pe șine singur sau cu remorci, în mod obișnuit aceste șine fiind îngropate în șoseaua publică.

tramvai electric, 2[mod de transport] / *(electric) tramway* / *tramway électrique,*

2[mode de transport] / Mijloc de transport cu tracţiune electrică, ce rulează pe o cale cu şine, utilizând vehicule motoare şi eventual remorci, energia electrică fiind preluată de la o linie de contact.

transadmitanţă / *transadmittance* / *transadmittance* / Pentru un punct static de funcţionare şi doi electrozi daţi, primul cu o variaţie sinusoidală a potenţialului de electrod, potenţialele tuturor celorlalţi electrozi fiind constante, admitanţă complexă definită ca raport între amplitudinea complexă pe frecvenţa fundamentală a curentului celui de al doilea electrod şi amplitudinea complexă a potenţialului primului electrod. Note: 1. În regim de semnal mic, transadmitanţa este un element nediagonal al matricei admitanţă [y]. 2. Transadmitanţa de la un electrod la altul este un număr complex $y = g + jb$ unde g reprezintă transconductanţa (în curent alternativ) de la un electrod la altul; dacă este de la un electrod de comandă şi un electrod de ieşire aceasta se numeşte şi „pantă". 3. Transadmitanţa între un terminal de intrare şi unul de ieşire se numeşte şi transmitanţă directă; între un terminal de ieşire şi unul de intrare se numeşte transmitanţa inversă sau transmitanţa de reacţie. Transadmitanţa derivă din răspunsul în frecvenţă.

transcodare / *code conversion* / *transcodage* / Transformarea unei reprezentări de informaţii conform unui anumit cod într-altă reprezentare a aceloraşi informaţii conform unui cod diferit.

transcodare [în modulaţia cu impulsuri şi codare] / *transcoding [in pulse code modulation]* / *transcodage [en modulation par impulsions et codage]* / Conversia unei serii de cuvinte de cod, conform unui cod cu modulaţie de impulsuri dat, în seria corespunzătoare de cuvinte de cod care reprezintă seria ehivalentă de valori cuantificate conform unui alt cod cu modulaţie de impulsuri. Note: 1. Termenul „transdcodare" poate fi calificat pentru indicarea codurilor cu modulaţie de impulsuri particulare. 2. Dispozitivul corespunzător se numeşte „transcodor".

transconductanţă / *transconductance* / *transconductance* / Componenta reală a transadmitanţei.

transconductanţă (a unui tranzistor cu efect de câmp) / *transconductance (of a field-effect transistor)* / *transconductance (d'un transistor à effet de champ)* / Transconductanţa dintre grila şi drena unui tranzistor cu efect de câmp. Notă: Se exprimă ca raportul dintre variaţia curentului de drenă şi variaţia corespunzătoare a tensiunii grilă-sursă, tensiunea drenă-sursă fiind menţinută constantă.

(a) transcrie / *(to) transcribe* / *transcrire* / A copia date de pe un suport pe altul, convertindu-le dacă este necesar pentru acceptarea pe un nou suport.

transductor (de măsurare) != traductor (de măsurare)

transfer accidental de tensiune / *accidental voltage transfer* / *transfert accidentel de tension* / Supratensiune la frecvenţa de alimentare, care apare ca urmare a unui contact stabilit accidental sau a apariţiei unei conturnări între elemente aparţinând unor sisteme cu tensiuni diferite.

transfer de blocuri / *block transfer* / *transfert de bloc* / Proces de transferare a unuia sau a mai multor blocuri de date printr-o singură operaţie. Notă: Transferul unui bloc se poate face cu sau fără ştergerea datelor din locaţia originală.

transfer de căldură / *heat transmission* / *transmission de chaleur* / 1. Schimb de energie sub formă de căldură între entităţi de temperaturi diferite. 2. Fenomen de transfer de căldură, natural sau forţat, prin conducţie termică, convecţie sau radiaţie, de la un nivel de temperatură dată la un nivel de temperatură inferior.

transfer (de date) / *(data) transfer* / *transfert [de données]* / Proces de transferare de date între zone de memorie, dispozitive de prelucrare, echipamente

periferice etc., în general, dintr-o zonă de stocare în altă zonă de stocare.

transfer de energie / *energy transfer* / *transfert d'énergie* / Procesul de trecere a energiei de la un generator la un receptor.

transfer de energie [printr-o particulă] / *energy transfer [by a particle]* / *transfert d'énergie [par une particule]* / Energie transferată unui atom sau unei molecule de către o particulă în cursul unei interacţiuni unice.

transfer de fişiere / *(file) transfer* / *transfert de fichiers* / Operaţie care are ca scop copierea, într-o reţea de calculatoare, a unui fişier de pe un calculator sursă, pe un alt calculator destinaţie. Notă: Transferul de fişiere se poate face în mai multe moduri, în funcţie de protocolul de reţea folosit.

transfer de informaţii / *information transfer* / *transfert d'informations* / Deplasare a informaţiei care poate include opţional transformarea sau conversia sa.

transfer de ioni ⇒ ionoforeză

transfer de pagină / *paging* / *mouvement de page* / Transferul paginilor între memoria reală şi memoria auxiliară.

transfer de pagină anticipat / *anticipatory paging* / *appel de page anticipé* / Transferul unei pagini dinspre memoria auxiliară spre memoria reală, înainte de momentul când aceasta operaţie este necesară.

transfer de pagină la cerere / *demand paging* / *appel de page à la demande* / Transferul unei pagini dinspre memoria auxiliară spre memoria reală, în momentul când această operaţie este necesară. Vezi *paginare la cerere.*

transfer de sarcină [în semnalizarea prin canal semafor] / *load transfer [in common mode signalling]* / *transfert de charge [en signalisation sémaphore]* / Transfer al traficului de semnalizare al unei legături semafor spre una sau mai multe legături.

transfer de sarcină în sistemul electroenergetic / *load transfer* / *report de charge* / Modificare a repartiţiei sarcinilor între elemente similare ale sistemului electroenergetic datorită unei avarii sau riscului unei avarii a unei părţi din sistem.

transfer (de sistem) ⇐ tranziţie, 2[în prelucrarea datelor] / *cutover* / *transfert (de système)* / Trecerea funcţiilor unui sistem către succesorul sau, la un moment dat.

transfer de urgenţă / *emergency routing* / *acheminement de secours* / Transfer utilizat în mod excepţional în cazul indisponibilităţii complete a fasciculelor de circuite corespunzătoare transferurilor normal şi deturnat.

transfer electronic de fonduri / *electronic funds transfer (EFT)* / *transfert électronique de fonds* / Operaţie bancară efectuată prin mijloace specifice tehnicii de calcul, şi care permite unui posesor al unui cont bancar să facă plăţi din contul său folosind o carte de credit.

transfer liniar de energie $<L_\Delta>$ =· TLE / *linear energy transfer* $<L_\Delta>$ / *transfert linéique d'énergie* $<L_\Delta>$ / Pentru o substanţă şi pentru particule încărcate, raportul dintre dE şi dl, dl fiind distanţa parcursă de particulă şi dE pierderea de energie datorată coliziunilor corespunzătoare unui transfer de energie inferior unei valori specificate Δ: $L_\Delta = \left(\frac{dE}{dl}\right)_\Delta$.

Note: 1. Pentru simplificarea notaţiei, Δ poate fi exprimat în eV, astfel încât L_{100} semnifică un transfer liniar de energie sub 100 eV. 2. $L_\infty = S_{col}$, unde S_{col} este puterea de stopare liniară prin ciocniri .

transfer normal / *normal (traffic) routing* / *acheminement normal* / Desemnare conform anumitor reguli a fasciculului de circuite cu un circuit selecţionabil prioritar, dacă există un circuit liber în acest fascicul, pentru o tentativă de apel dată.

transfer periferic / *peripheral transfer* / *transfert périphérique* / Acţiunea de transferare de date de la o unitate periferică la o altă unitate periferică.

transfer radial / *radial transfer* / *transfert radial* / Acţiunea de transferare de date

între o unitate periferică şi o unitate de echipament mai apropiată funcţional de unitatea centrală.

transfer termic combinat / *combined heat transmission* / *transmission combinée* / Mod de transmisie a căldurii în care propagarea acesteia se efectuează simultan prin conducţie, convecţie şi radiaţie sau prin două din aceste fenomene.

(a) transfera [date] ⇐ (a) muta [date] / *(to) transfer [data]* / *transférer* / A trimite date dintr-o locaţie de memorie în alta.

transferometru / *transfer function meter* / *transféromètre* / Ansamblu destinat determinării funcţiei de transfer a unui reactor nuclear prin măsurarea variaţiei densităţii fluxului de neutroni, datorită modulaţiei reactivităţii sale.

transfocare ⇒ mărire a distanţei focale

(a) transforma / *(to) transform* / *transformer [des données]* / A modifica forma de reprezentare a datelor conform anumitor reguli, fără a le schimba fundamental semnificaţia.

transformare a energiei ⇒ conversie de energie

transformare a energiei electrice / *transformation of electricity* / *transformation d'énergie électrique* / Conversie a energiei electrice, fără modificarea frecvenţei, cu ajutorul transformatoarelor electrice.

transformare a semnalelor ⇒ conversie a semnalelor

transformare a semnalului / *signal transformation* / *mise en forme de signal* / Operaţie de modificare a uneia sau mai multor caracteristici ale unui semnal, de exemplu valoarea maximă, amplitudinea, forma sau durata.

transformare a unei reţele / *network conversion* / *transformation d'un réseau* / Transformare prin calcul a unei reţele într-una echivalentă.

transformare de mod [în ghiduri de unde] ⇒ conversie de mod [în ghiduri de unde]

transformare fereastră-zonă activă (a ferestrei) / *window/viewport transformation* / *transformation fenêtre-clôture* / Transformare prin care se suprapune conturul şi interiorul unei ferestre cu conturul şi interiorul unei zone active a ferestrei.

transformare nucleară / *nuclear transformation* / *transformation nucléaire* / Transformarea unui nuclid în altul.

transformare stea-poligon / *star-polygon conversion* / *transformation étoile-polygone* / Transformare a unei reţele prin reducerea numărului de noduri.

transformare triunghi-stea / *delta-wye conversion* / *transformation triangle-étoile* / Transformare a unei reţele prin reducerea numărului de ochiuri.

transformată Fourier ⇐ imagine Fourier (a unei mărimi variabile) / *Fourier transform* / *transformée de Fourier* / Pentru o funcţie reală sau complexă f(t) de variabila reală t, funcţia F(jω) a variabilei reale ω, dată de transformarea integrală: $F(j\omega) = \int_{-\infty}^{\infty} f(t)e^{-j\omega t}\,dt$. Notă: Variabila ω reprezintă pulsaţia.

transformată Fourier inversă ⇐ integrală Fourier / *inverse Fourier transform* / *transformée inverse de Fourier* / Reprezentare a unei funcţii reale sau complexe f(t) de variabila reală t prin transformarea integrală $f(t) = \frac{1}{2\pi}\int_{-\infty}^{\infty} F(j\omega)e^{j\omega t}\,d\omega$, unde $F(j\omega)$ este transformata Fourier a funcţiei.

transformată Laplace ⇐ imagine Laplace (a unei mărimi variabile) / *Laplace transform* / *transformée de Laplace* / Pentru o funcţie reală sau complexă f(t) a variabilei reale t, funcţia F(s) a variabilei complexe s, dată de transformarea integrală $F(s) = \int_{0}^{\infty} f(t)e^{-st}\,dt$. Notă: Variabila s reprezintă pulsaţia complexă $s = \sigma + j\omega$, unde ω este frecvenţa unghiulară în radiani pe secundă.

transformată Laplace inversă ⇐ integrală Mellin-Fourier / *inverse Laplace trans-*

form / *transformée inverse de Laplace* / Reprezentare a unei funcții reale sau complexe f(t) de variabila reală t prin transformarea integrală $f(t)=\frac{1}{2\pi j}\int_{\sigma-j\infty}^{\sigma+j\infty}F(s)e^{st}ds$, unde $F(s)$ este transformata Laplace a funcției, iar σ este mai mare sau egal cu abscisa de convergență a F(s).

transformată Z / *Z-transform* / *transformée en Z* / Pentru o funcție reală f(n) de variabilă întreagă n, funcția F(z) de variabilă complexă z, dată de $F(z)=\sum_{n=0}^{\infty}f(n)z^{-n}$.

transformator / *transformer* / *transformateur* / Convertizor static de energie electrică, care transferă o energie electrică fără modificarea frecvenței.

transformator al cuptorului cu arc / *arc furnace transformer* / *transformateur de four à arc* / Transformator care alimentează un cuptor cu arc.

transformator asociat [de siguranță] / *associated transformer [safety]* / *transformateur associé [de sécurité]* / Transformator destinat alimentării unor aparate sau echipamente specifice, încorporate în acestea și special concepute pentru a fi utilizate exclusiv împreună cu ele Exemple: transformatorul încorporat, diversele transformatoare de uz special.

transformator auxiliar (al unei stații electrice) / *auxiliary transformer (of a substation)* / *transformateur auxiliaire (d'un poste)* / Transformator destinat alimentării serviciilor auxiliare ale unei stații electrice.

transformator blindat ⇐ transformator în manta / *shell-type transformer [deprecated]* / *transformateur cuirassé [déconseillé]* / Transformator în care pachetul de tole ale miezului și blindajele înconjoară înfășurările și le închid aproape integral. Note: 1. În general, transformatoarele blindate comportă înfășurări alternate. 2. Deoarece există tipuri de transformatoare neîncadrabile de o manieră bine definită în această categorie, utilizarea acestui termen este nerecomandată, putând fi evitată prin indicarea tipului înfășurărilor (concentrice sau alternate) și/sau a prezenței/absenței în/din circuitul magnetic a unor juguri de întoarcere nebobinate.

transformator combinat / *combined transformer* / *transformateur combiné* / Transformator de măsurare care cuprinde într-o carcasă comună un transformator de curent și un transformator de tensiune.

transformator cu câmp învârtitor / *rotating-field transformer* / *transformateur à champ tournant* / Transformator polifazat ale cărui înfășurări sunt astfel dispuse încât să poată produce câmpuri magnetice învârtitoare, când sunt parcurse de curenți adecvați.

transformator cu coloane [nerecomandat] / *core-type transformer [deprecated]* / *transformateur à colonnes [déconseillé]* / Transformator cu circuit magnetic în formă de coloane. Note: 1. În general, transformatoarele cu coloane au înfășurări concentrice. 2. Deoarece există tipuri de transformatoare neîncadrabile de o manieră bine definită în această categorie, utilizarea acestui termen este nerecomandată, putând fi evitată prin indicarea tipului înfășurărilor (concentrice sau alternate) și/sau a prezenței/absenței în/din circuitul magnetic a unor juguri de întoarcere nebobinate.

transformator cu inducție constantă ⇒ transformator de absorbție

transformator cu înfășurări separate / *separate winding transformer* / *transformateur à enroulements séparés* / Transformator ale cărui înfășurări nu au părți comune.

transformator cu miez izolat / *isolated core transformer* / *transformateur à noyau isolé* / Transformator de înaltă tensiune cu mai multe segmente de miez izolate cu înfășurări secundare, care conțin fiecare un redresor și un conden-

sator dublor de tensiune, condensatoarele segmentelor fiind conectate în serie.

transformator cu miez radial / *transformer with radially laminated core* / *transformateur à noyau radial* / Transformator la care miezul central este constituit din tole magnetice dispuse radial, fiind înconjurat de înfăşurări cilindrice şi concentrice. Jugurile de întoarcere sunt aşezate pe direcţie radială în jurul miezului central şi fac legătura cu acesta din urmă printr-un întrefier foarte mic.

transformator cu prize intermediare / *tapped transformer* / *transformateur à gradins* / Transformator prevăzut cu prize intermediare pe înfăşurarea principală sau secundară în scopul obţinerii unei tensiuni secundare variabile.

transformator cu răcire naturală / *transformer with natural cooling* / *transformateur à refroidissement naturel* / Transformator electric fără dispozitive de producere a mişcărilor aerului, care se datorează exclusiv diferenţelor de temperatură.

transformator cu ultrasunete / *ultrasonic transformer* / *transformateur à ultrasons* / Concentrator de energie sub formă de baghetă de contracţie cuplată cu un convertizor magnetorestrictiv.

transformator de absorbţie ⇐ transformator cu inducţie constantă ⇐ transformator de drenare / *booster transformer (for electric traction)* / *transformateur-suceur* / Transformator cu raport de transformare unitar, la care una dintre înfăşurări este montată în serie cu linia de contact, iar cealaltă înfăşurare este în serie cu un conductor special de retur, izolat.

transformator de adaptare / *matching transformer* / *transformateur d'adaptation* / Transformator intercalat între două circuite de impedanţe diferite, în vederea optimizării puterii semnalului transmis.

transformator de clasă I / *class I transformer* / *transformateur de la classe I* / Transformator în care protecţia contra şocurilor electrice comportă o măsură de securitate suplimentară faţă de izolaţia principală, sub forma unor mijloace de racordare de tipul bornei de pământ, a părţilor conductoare accesibile la un conductor de protecţie pus la pământ aparţinând cablajului fix al instalaţiei, astfel încât părţile conductoare accesibile să nu poată deveni periculoase în caz de defect la izolaţia principală. Transformatoarele prevăzute pentru alimentarea printr-un cordon flexibil trebuie să comporte un cordon flexibil nedetaşabil, dotat cu un conductor de protecţie şi o fişă de priză de curent cu contact de împământare. Note: 1. Clasificarea nu se raportează la sistemul de izolaţie dintre înfăşurările primară şi secundară. 2. Transformatoarele de clasă I pot avea părţi prevăzute cu izolaţie dublă sau izolaţie întărită.

transformator de clasă II / *class II transformer* / *transformateur de la classe II* / Transformator în care protecţia contra şocurilor electrice comportă măsuri suplimentare de securitate faţă de izolaţia principală, independente de condiţiile de instalare ca, de exemplu, dubla izolaţie sau izolaţia întărită, fără mijloace de punere la pământ de protecţie. Note: 1. Clasificarea nu se raportează la sistemul de izolaţie dintre înfăşurările primară şi secundară. 2. Un transformator de clasă II poate fi dotat cu mijloace de asigurare a continuităţii circuitelor de protecţie, cu condiţia ca acestea să facă parte integrantă din transformator şi să fie izolate de suprafeţele accesibile, conform exigenţelor clasei II.

transformator de clasă III / *class III transformer* / *transformateur de la classe III* / Transformator în care protecţia contra şocurilor electrice este asigurată de tensiunea foarte joasă de securitate (TBTS) şi în care nu sunt implicate tensiuni superioare acestei tensiuni. Un transformator de clasă III nu comportă

bornă de punere la pământ de protecţie. Notă: Clasificarea nu se raportează la sistemul de izolaţie dintre înfăşurările primare şi secundare.

transformator de curent / *current transformer* / *transformateur de courant* / Transformator de măsurare la care curentul secundar, în condiţii normale de utilizare, este practic proporţional cu curentul primar şi defazat în raport cu acesta, cu un unghi aproximativ nul, la o executare corespunzătoare a conexiunilor.

transformator de curent autocompensat ⇐ transformator de curent cu magnetizare suplimentară proporţională cu curentul / *auto-compound current transformer* / *transformateur de courant autocompoundé* / Transformator de curent prevăzut cu o înfăşurare auxiliară, în serie cu secundarul transformatorului şi destinată special reducerii erorii de unghi între curenţii primari şi secundari.

transformator de curent compensat / *compound-wound current transformer* / *transformateur de courant compoundé* / Transformator de curent prevăzut cu o înfăşurare auxiliară, alimentată independent şi destinată special reducerii defazajului între curenţii primari şi secundari.

transformator de curent constant / *constant-current transformer* / *transformateur à courant constant* / Transformator destinat menţinerii unui curent secundar sensibil constant între limite de funcţionare definite, indiferent de variaţiile impedanţei circuitului secundar sau ale tensiunii aplicate înfăşurării primare.

transformator de curent cu bară încorporată / *bar (primary) type (current) transformer* / *transformateur de courant à barre incorporée* / Transformator de curent a cărui înfaşurare primară este constituită dintr-o bară sau din mai multe bare în paralel.

transformator de curent cu circuit magnetic scindabil ⇐ transformator-cleşte / *split core type current transformer* / *transformateur de courant à circuit magnétique ouvrant* / Transformator de curent fără înfăşurare primară şi fără izolaţie proprie, al cărui circuit magnetic poate fi deschis (mai precis, separat în două părţi), apoi reînchis în jurul unui conductor izolat prin care circulă curentul de măsurat.

transformator de curent cu domeniu extins de măsură ⇒ transformator de curent cu gamă extinsă

transformator de curent cu gamă extinsă ⇐ transformator de curent cu domeniu extins de măsură / *extended rating type current transformer* / *transformateur de courant à gamme étendue* / Transformator de curent care are un curent nominal termic permanent superior curentului său primar nominal şi la care cerinţele de precizie sunt prescrise pentru acest curent.

transformator de curent cu izolaţie plină ⇐ transformator de curent cu izolaţie totală / *fully-insulated current transformer* / *transformateur de courant à isolation totale* / Transformator de curent dotat dotat, prin construcţie, cu o izolaţie corespunzătoare nivelului său de izolaţie nominal.

transformator de curent cu izolaţie totală ⇒ transformator de curent cu izolaţie plină

transformator de curent cu magnetizare suplimentară proporţională cu curentul ⇒ transformator de curent autocompensat

transformator de curent cu miez multiplu ⇒ transformator de curent cu miezuri multiple

transformator de curent cu miez unic / *single-core type current transformer* / *transformateur de courant à noyau unique* / Transformator de curent care are un singur circuit magnetic, o singură înfăşurare primară şi o singură înfăşurare secundară.

transformator de curent cu miezuri multiple ⇐ transformator de curent cu miez multiplu / *multicore type current*

transformer / transformateur de courant à plusieurs noyaux / Transformator de curent prevăzut un anumit număr de circuite magnetice distincte, cu înfăşurări secundare individuale şi cu o înfăşurare primară comună.

transformator de curent cu primarul bobinat / *wound primary type current transformer / transformateur de courant à primaire bobiné* / Transformator de curent a cărui înfăşurare primară este constituită dintr-un bobinaj cu una sau mai multe spire.

transformator de curent de adaptare ⇒ transformator de curent intermediar

transformator de curent de trecere ⇒ transformator de curent pentru treceri izolate

transformator de curent fără primar / *winding type current transformer / transformateur de courant sans primaire* / Transformator de curent care conţine un circuit magnetic, o înfăşurare secundară şi o parte izolantă, permiţând utilizarea unui conductor primar neizolat.

transformator de curent homopolar ⇐ transformator de curent rezidual / *residual current transformer / transformateur de courant résiduel* / Transformator unic de curent sau grup de trei transformatoare, conectat(e) astfel încât să transforme numai curentul homopolar.

transformator de curent intermediar ⇐ transformator de curent de adaptare / *current matching transformer / transformateur de courant adaptateur* / Transformator de curent care permite adaptarea curentului secundar nominal al transformatorului de curent principal la curentul nominal al sarcinii sau care permite reducerea factorului de securitate.

transformator de curent pentru bară → transformator de curent pentru trecere de bară

transformator de curent pentru cablu / *cable (type) current transformer / transformateur de courant pour câble* / Transformator de curent fără înfăşurare primară şi fără izolaţie proprie, care poate fi montat pe un cablu izolat.

transformator de curent pentru măsurări ⇐ transformator de măsurare de curent / *measuring current transformer / transformateur de courant pour mesures* / Transformator de curent destinat să transmită un semnal către aparate de măsurat sau contoare.

transformator de curent pentru protecţie / *protective current transformer / transformateur de courant pour protection* / Transformator de curent destinat transmiterii unui semnal către dispozitive de protecţie sau de comandă. Notă: Clasa de precizie a unui transformator de curent pentru protecţie este marcată prin indicele de clasă, urmat de litera P (Protecţie). Indicele de clasă indică limita superioară a valorii absolute a erorii compuse, la curentul primar limită de precizie nominal pentru clasa considerată, în procente din acest curent.

transformator de curent pentru trecere de bară ⇐ transformator de curent pentru trecere în formă de bară / *bus type current transformer / transformateur de courant pour passage de barre* / Transformator de curent fără înfăşurare primară, dar cu izolaţie primară, care poate fi amplasat direct pe un conductor sau pe o bară.

transformator de curent pentru trecere în formă de bară ⇒ transformator de curent pentru trecere de bară

transformator de curent pentru treceri izolate ⇐ transformator de curent de trecere / *bushing (type current) transformer / transformateur de courant pour traversée* / Transformator de curent fără înfăşurare primară şi fără izolaţie proprie, care poate fi amplasat direct pe o trecere sau pe un conductor izolat.

transformator de curent rezidual ⇒ transformator de curent homopolar

transformator de curent sumator ⇐ transformator de curent totalizator / *summation current transformer / transfo-*

rmateur de courant sommateur / Transformator de curent destinat măsurării sumei de valori instantanee ale curenților de aceeași frecvență dintr-o rețea.

transformator de curent tip izolator de trecere ⇒ transformator de curent tip trecere izolată

transformator de curent tip suport → transformator de curent tip suport de conductor primar

transformator de curent tip suport de conductor primar / *support type current transformer / transformateur de courant type support de conducteur primaire* / Transformator de curent astfel realizat încât să joace rolul de suport pentru conductorul circuitului primar.

transformator de curent tip trecere izolată ⇐ transformator de curent tip izolator de trecere / *bar primary bushing type current transformer / transformateur de courant type traversée* / Transformator de curent astfel construit încât să poată fi utilizat ca trecere izolată.

transformator de curent totalizator ⇒ transformator de curent sumator

transformator de drenare ⇒ transformator de absorbție

transformator de impedanță în trepte / *stepped-impedance transformer / transformateur d'impédance à échelons* / Ghid de unde la care dimensiunile secțiunii transversale se modifică brusc într-un anumit număr de puncte separate între ele printr-un tronson cu o lungime de regulă egală cu un sfert de lungime de undă.

transformator de măsurare / *instrument transformer / transformateur de mesure* / Transformator destinat transmiterii unui semnal de informare la aparate de măsurare, la contoare, la dispozitive de protecție sau de comandă Notă: Termenul „transformator de măsurare cuprinde atât transformatoarele de curent cât și transformatoarele de tensiune.

transformator de măsurare compensat / *compensed instrument transformer / transformateur de mesure compensé* / Transformator de măsurare la care se reduce eroarea de unghi dintre mărimile primare și secundare prin metode adecvate.

transformator de măsurare de curent ⇒ transformator de curent pentru măsurări

transformator de măsurare de tensiune ⇒ transformator de tensiune pentru măsurări

transformator de protecție ⇐ transformator de siguranță / *safety (isolating) transformer / transformateur de sécurité* / Transformator de separare a unor circuite destinate alimentării circuitelor de tensiune foarte joasă de securitate.

transformator de putere / *power transformer / transformateur de puissance*/ Aparat static cu inducție electromagnetică, cu două sau mai multe înfășurări, destinat să transforme un sistem de tensiune și curent alternativ în alt sistem de tensiune și curent alternativ, cu valori în general diferite, dar aceeași frecvență, în scopul transmiterii unei anumite puteri electrice.

transformator de reglare / *regulating transformer / transformateur de réglage* / Transformator cu înfășurări special divizate în mai multe secțiuni, la bornele căruia se poate obține reglarea tensiunii în sarcină.

transformator de reglare pe înfășurarea de înaltă tensiune / *high-tension (winding) regulating transformer / transformateur de réglage sur l'enroulement haute tension* / Transformator la care reglarea este realizată prin modificarea tensiunii aplicate înfășurării sale de înaltă tensiune; tensiunea reglată se aplică înfășurării primare a transformatorului pentru motoarele de tracțiune.

transformator de reglare pe înfășurarea de joasă tensiune / *low-tension (winding) regulating transformer / transformateur de réglage sur l'enroulement basse tension* / Transformator de reglare a cărui înfășurare de joasă tensiune este prevăzută cu prize de reglare.

transformator de separare (a circuitelor) / *isolating transformer* / *transformateur de séparation des circuits* / Transformator cu înfăşurările primare şi secundare separate electric, pentru eliminarea riscurilor în caz de contact simultan acccidental între masă şi părţile active sau părţile metalice, cu posibilitatea de a deveni active în caz de defect de izolaţie.

transformator de separare medical / *medical isolating transformer* / *transformateur médical de séparation* / Transformator utilizat în practica medicală, destinat să furnizeze, izolat de pământ, energie electrică unui echipament electromedical, în scopul reducerii la minimum a probabilităţii unei întreruperi a alimentării în caz de defect prin punere la pământ survenită în sursa de alimentare izolată faţă de pământ sau într-un alt echipament conectat la această sursă.

transformator de servicii proprii (ale unei centrale electrice) / *auxiliary transformer of a power station* / *transformateur d'auxiliaires d'une centrale* / Transformator destinat alimentării serviciilor auxiliare ale unei centrale electrice.

transformator de servicii proprii (ale unui bloc termoenergetic) / *auxiliary transformer of a unit* / *transformateur d'auxiliaires d'une tranche* / Transformator destinat alimentării serviciilor auxiliare ale unui bloc termoenergetic.

transformator de siguranţă ⇒ transformator de protecţie

transformator de tensiune (inductiv) în cascadă / *cascade (inductive) voltage transformer* / *transformateur de tension (à induction) en cascade* / Transformator de tensiune care are înfăşurarea primară distribuită egal pe două sau mai multe miezuri magnetice izolate, cuplate electromagnetic în mod adecvat. Puterea este astfel transmisă înfăşurării secundare dispusă pe miezul magnetic pe care se află amplasată înfăşurarea cu potenţialul cel mai apropiat de cel al pământului.

transformator de tensiune / *voltage transformer* / *transformateur de tension* / Transformator de măsurare la care tensiunea secundară este, în condiţii normale de utilizare, practic proporţională cu tensiunea primară şi defazată în raport cu aceasta cu un unghi aproximativ nul, la o executare corespunzătoare a conexiunilor.

transformator de tensiune adaptor ⇒ transformator de tensiune intermediar

transformator de tensiune capacitiv / *capacitor voltage transformer* / *transformateur condensateur de tension* / Transformator de tensiune prevăzut cu un divizor capacitiv şi un element electromagnetic astfel conceput şi conectat, încât tensiunea secundară a acestuia să fie practic proporţională cu tensiunea primară şi defazată în raport cu aceasta cu un unghi aproximativ egal cu zero, la o executare corespunzătoare a conexiunilor.

transformator de tensiune cu dublă funcţie / *dual purpose voltage transformer* / *transformateur de tension à double fonction* / Transformator de tensiune prevăzut cu un circuit magnetic destinat asigurării atât funcţiei de măsurare, cât şi a celei de protecţie, putând avea una sau mai multe înfăşurări secundare.

transformator de tensiune homopolară ⇐ transformator de tensiune reziduală / *residual voltage transformer* / *transformateur de tension résiduelle* / Transformator de tensiune trifazat sau ansamblu de trei transformatoare de tensiune monofazate cu înfăşurările secundare conectate în triunghi deschis, în vederea obţinerii între borne a unei tensiuni corespunzătoare tensiunii homopolare prezente în sistemul trifazat de tensiuni aplicat bornelor primare.

transformator de tensiune intermediar ⇐ transformator de tensiune adaptor / *voltage matching transformer* / *transformateur de tension adaptateur* / Transformator de tensiune care permite adaptarea tensiunii secundare nominale a transformatorului de tensiune principal la tensiunea nominală a sarcinii.

transformator de tensiune legat la pământ / *earthed voltage transformer* /

transformateur de tension mis à la terre / Transformator de tensiune monofazat, prevăzut cu o extremitate a înfăşurării sale primare legată direct la pământ, sau transformator de tensiune trifazat, cu punctul neutru al înfăşurărilor primare legat direct la pământ.

transformator de tensiune nelegat la pământ / *unearthed voltage transformer* / *transformateur de tension non mis à la terre* / Transformator de tensiune cu toate părţile înfăşurării primare, inclusiv bornele, izolate faţă de pământ la un nivel corespunzător nivelului său de izolaţie nominal.

transformator de tensiune pentru măsurări ⇐ transformator de măsurare de tensiune / *measuring voltage transformer* / *transformateur de tension pour mesures* / Transformator de tensiune destinat transmiterii unui semnal informaţional către aparate de măsurat sau contoare.

transformator de tensiune pentru protecţie / *protective voltage transformer* / *transformateur de tension pour protection* / Transformator de tensiune destinat transmiterii unui semnal către dispozitive de protecţie sau de comandă. Notă: Clasa de precizie a unui transformator de tensiune pentru protecţie este marcată prin indicele de clasă, urmat de litera P (Protecţie). Indicele de clasă indică limita superioară a valorii absolute a erorii de tensiune, admisă între 5 % din tensiunea nominală şi valoarea tensiunii corespunzând factorului de tensiune nominal.

transformator de tensiune reziduală ⇒ transformator de tensiune homopolară

transformator de uz special / *transformer for specific use* / *transformateur pour usage spécifique* / Transformator asociat, fixat pe un echipament sau aparat specific, sau furnizat împreună cu acestea.

transformator deplasabil ⇒ transformator mobil

transformator diferenţial [traductor de poziţie] / *differential transformer [transducer]* / *transformateur-comparateur [transducteur de position]* / Transformator cu una sau mai multe înfăşurări primare, una sau mai multe înfăşurări secundare şi un miez feromagnetic cu deplasare limitată, rectilinie sau unghiulară, care generează un semnal de forma unei tensiuni electromotoare monofazate cu amplitudinea dependentă de deplasarea miezului faţă de o poziţie de referinţă, faza acesteia inversându-se la inversarea sensului deplasării miezului.

transformator ermetic ⇒ transformator etanş

transformator etanş ⇐ transformator ermetic / *sealed transformer* / *transformateur hermétique* / Transformator care nu respiră, adică este astfel capsulat încât să prevină un schimb semnificativ între componentele interne şi atmosfera externă. Note: 1. În cazul transformatoarelor scufundate în ulei, aparatul poate fi sau nu dotat cu o pernă de aer (sau de alt gaz). 2. Transformatoarele etanşe sunt de două categorii: a) transformatoare în care volumul total de ulei, de aer (sau alt gaz) sau orice combinaţie rămâne constant în tot intervalul de temperaturi; b) transformatoare în care volumul total de ulei, de aer (sau alt gaz) sau orice combinaţie variază în intervalul de temperaturi, variaţie absorbită de un rezervor ermetic flexibil sau o membrană suplă.

transformator fix / *stationary transformer* / *transformateur fixe* / Transformator instalat la post fix sau care nu poate fi uşor deplasat dintr-un loc în altul.

transformator hibrid / *hybrid transformer* / *transformateur différentiel (équilibré)* / Cuplor diferenţial realizat cu ajutorul unui transformator cu mai multe înfăşurări.

transformator ideal / *ideal transformer* / *transformateur idéal* / Biport pasiv reciproc care conservă puterea instantanee şi la care tensiunea instantanee la o poartă este proporţională cu tensiunea instantanee de la cealaltă poartă.

transformator în manta ⇒ transformator blindat

transformator în sfert de (lungime de) undă / *quarter-wave transformer / transformateur (en) quart d'onde* / Linie de transmisiune de lungime egală cu un sfert de lungime de undă, utilizată ca transformator de impedanţă.

transformator în ulei ⇐ transformator scufundat în ulei / *oil-immersed type transformer / transformateur immergé dans l'huile* / Transformator cu circuitul magnetic şi înfăşurările imersate în ulei.

transformator închis uscat / *totally-enclosed dry-type transformer / transformateur sec à habillage total* / Transformator de tip uscat în aer, plasat în interiorul unei carcase de protecţie astfel construită, încât aerul ambiant să nu circule pentru răcirea circuitului magnetic şi a înfăşurărilor, dar să poată avea schimburi cu atmosfera.

transformator încorporat / *incorporated transformer / transformateur à incorporer* / Transformator asociat încorporat într-un aparat sau echipament specific.

transformator mobil ⇐ transformator deplasabil / *portable transformer / transformateur mobile* / Transformator care este deplasat pe durata funcţionării sau care poate fi uşor deplasat când este conectat la circuitul de alimentare. Notă: Un transformator destinat a fi montat direct pe un soclu de racord este considerat transformator mobil, chiar dacă nu poate fi deplasat în timpul conectării sale la circuitul de alimentare.

transformator monofazat / *single-phase transformer / transformateur monophasé* / Termen utilizat în limbajul curent pentru desemnarea unui transformator care transformă un curent monofazat.

transformator nepericulos în caz de defecţiune / *fail-state transformer / transformateur non dangereux en cas de défaillance* / Transformator care, consecutiv utilizării sale anormale, îşi încetează funcţionarea, dar nu prezintă nici un pericol pentru utilizator sau mediul înconjurător.

transformator nerezistent la scurtcircuit / *non-short-circuit transformer / transformateur non résistant aux courts-circuits* / Transformator conceput pentru a fi protejat contra temperaturilor excesive în caz de suprasarcină sau de scurtcircuit printr-un disozitiv de protecţie neîncorporat.

transformator pentru receptoare în cutie încastrată / *flush-type transformer / transformateur pour pose encastrée* / Transformator destinat montării într-o cutie încastrată.

transformator pentru tensiune redusă medicală / *medical safety extra-low voltage transformer / transformateur à très basse tension (médicale) de sécurité* / Transformator cu o înfăşurare de ieşire secundară separată electric de pământ şi de corpul transformatorului cel puţin printr-o izolaţie de bază şi de înfăşurarea de intrare primară printr-o izolaţie cel puţin echivalentă cu izolaţia dublă sau izolaţia întărită, destinat furnizării tensiunii reduse medicale.

transformator polifazat / *polyphase transformer / transformateur polyphasé* / Termen utilizat în limbajul curent pentru desemnarea unui tansformator care transformă un sistem de curenţi polifazaţi.

transformator portabil / *hand-held transformer / transformateur portatif (à main)* / Transformator mobil prevăzut a fi ţinut în mână în utilizare normală.

transformator principal (de grup) / *unit generator transformer / transformateur (principal) de tranche* / Transformator conectat la bornele alternatorului şi prin care puterea grupului generator de energie electrică este transmisă reţelei.

transformator reglabil de ghid de unde / *waveguide tuner / régleur de guide d'ondes* / Transformator de impedanţă reglabilă pentru ghiduri de unde.

transformator rezistent la scurtcircuit / *short-circuit proof transformer / transformateur résistant aux courts-circuits* / Transformator ale cărui temperaturi nu depăşesc limitele specificate când este

supraîncărcat sau scurtcircuitat. Acesta poate fi rezistent la scurtcircuit prin construcţie sau prin dispozitiv încorporat.

transformator rezistent la scurtcircuit prin construcţie / *inherently short-circuit proof transformer* / *transformateur résistant aux courts-circuits par construction* / Transformator rezistent la scurtcircuit fără dispozitive externe sau interne de deschidere automată a circuitului primar sau a celui secundar, când transformatorul este supraîncărcat sau scurtcircuitat.

transformator rezistent la scurtcircuit prin dispozitiv încorporat / *non-inherently short-circuit proof transformer* / *transformateur résistant aux courts-circuits par dispositif incorporé* / Transformator rezistent la scurtcircuit care conţine un dispozitiv de protecţie încorporat, ca de exemplu, un fuzibil, un declanşator de curent maxim sau o siguranţă termică, destinat a proteja transformatorul contra temperaturilor excesive în caz de suprasarcină sau scurtcircuit.

transformator scufundat în ulei ⇒ transformator în ulei

transformator survoltor al unui cuptor cu arc / *booster transformer of an arc furnace* / *transformateur survolteur d'un four à arc* / Transformator suplimentar încorporat în cuva transformatorului principal al cuptorului care permite prin intermediul unui comutator obţinerea unei tensiuni de alimentare a cuptorului egală cu suma tensiunilor secundare ale ambelor transformatoare.

transformator survoltor-devoltor / *booster transformer* / *transformateur survolteur-dévolteur* / Transformator la care una dintre înfăşurări este destinată conectării în serie într-un circuit în scopul modificării tensiunii acesteia, cealaltă înfăşurare fiind o înfăşurare de excitaţie.

transformator tip izolator / *insulator type transformer* / *transformateur type isolateur* / Transformator de măsurare a cărui cuvă este constituită dintr-un izolator utilizat atât pentru susţinerea, cât şi pentru izolarea conductoarelor de alimentare.

transformator trifazat / *three-phase transformer* / *transformateur triphasé* / Termen utilizat în limbajul curent pentru desemnarea unui transformator care transformă un sistem de curenţi trifazaţi.

transformator trifazat de legare la pământ / *(three phase) earthing transformer* / *transformateur (triphasé) de mise à la terre* / Transformator trifazat destinat conectării într-o reţea fără neutru, pentru constituirea unui neutru artificial.

transformator uscat / *dry-type transformer* / *transformateur (de type) sec* / Transformator la care circuitul magnetic şi înfăşurările nu sunt imersate într-un dielectric lichid.

transformator uscat capsulat / *enclosed dry-type transformer* / *transformateur sec habillé* / Transformator de tip uscat, plasat în interiorul unei carcase de protecţie astfel construită, încât aerul ambiant să poată circula pentru răcirea directă a circuitului magnetic şi a înfăşurărilor.

transformator uscat cu înfăşurări încapsulate / *encapsulated-winding dry-type transformer* / *transformateur de type sec à enroulement(s) encapsulé(s)* / Transformator uscat cu una sau mai multe înfăşurări încapsulate într-o izolaţie solidă.

transformator uscat cu înfăşurări neîncapsulate / *non-encapsulated-winding dry-type transformer* / *transformateur de type sec à enroulements non encapsulés* / Transformator uscat fără înfăşurări încapsulate într-o izolaţie solidă.

transformator uscat ermetic / *sealed dry-type transformer* / *transformateur sec hermétique* / Transformator uscat imersat în aer sau într-un gaz, instalat într-o cuvă de protecţie pentru evitarea oricărui schimb între conţinutul acesteia şi atmosfera externă, astfel încât transformatorul să nu „respire". Notă: În transformatorul imersat într-un gaz, acesta rămâne în stare gazoasă în toate condiţiile de funcţionare ale transformatorului.

transformator uscat necapsulat / *non-enclosed dry-type transformer* / *transfor-*

mateur sec non habillé / Transformator de tip uscat fără carcasă de protecţie, în care circuitul magnetic şi înfăşurările sunt răcite de aerul ambiant.

transformator-cleşte ⇒ transformator de curent cu circuit magnetic scindabil

transformator-condensator cu rezonanţă / *resonance capacitor transformer* / *transformateur-condensateur à résonance* / Ansamblu format dintr-un divizor de tensiune capacitiv şi un transformator de măsurare care utilizează un fenomen de rezonanţă, pentru a satisface condiţiile de utilizare analoge celor ale transformatorului de tensiune.

transinformaţie / *transinformation (content)* / *transinformation* / Diferenţa dintre cantitatea de informaţie adusă de producerea unui eveniment şi cantitatea de informaţie condiţionată legată de această producere, când se cunoaşte producerea unui alt eveniment, exprimată cu relaţia:

$$T(x_i \mid y_j) = \log\frac{1}{p(x_i)} - \log\frac{1}{p(x_i \mid y_j)} =$$

$$\log\frac{p(x_i \mid y_j)}{p(x_i)} = \log\frac{p(x_i, y_j)}{p(x_i)p(y_j)} =$$

$$\log\frac{p(y_j \mid x_i)}{p(y_j)} = T(y_j \mid x_i)$$, unde: x_i, y_j este o pereche de evenimente, de exemplu un mesaj emis x_i şi unul recepţionat y_j; $p(x_i,y_j)$ este probabilitatea de producere simultană a lui x_i şi y_j; $p(x_i|y_j)$ este probabilitatea condiţionată de producere a lui x_i când y_j este produs; $p(y_j|x_i)$ este probabilitatea condiţionată de producere a lui y_j când x_i este produs; $p(x_i)$ este probabilitatea de producere a lui x_i; $p(y_j)$ este probabilitatea de producere a lui y_j.

transinformaţie medie / *mean transinformation (content)* / *transinformation moyenne* / Media transinformaţiei aduse de producerea unui eveniment oarecare dintr-un ansamblu finit şi exhaustiv de evenimente care se exclud reciproc, simultan cu producerea unui eveniment dintr-un alt ansamblu de evenimente care de asemenea se exclud reciproc; matematic, transinformaţia medie T pentru un ansamblu de evenimente x_1, x_2, ..., x_n a căror producere depinde de cea a evenimentelor dintr-un alt ansamblu y_1, y_2, ..., y_m cu probabilităţile $p(x_i,y_j)$ de producere simultană a cuplurilor de evenimente x_i, y_j este exprimată prin speranţa matematică a transinformaţiei $T(x_i|y_j)$ extinsă la toate cuplurile de evenimente: $T = \sum_{i=1}^{n}\sum_{j=1}^{m} p(x_i, y_j)T(x_i \mid y_j)$.

Notă: Transinformaţia medie este egală şi cu diferenţa dintre entropia unuia din ansamblurile de evenimente şi entropia condiţionată a acestuia în raport cu celălalt ansamblu. Exemplu: la transmisiunea unui mesaj, diferenţa dintre entropia la sursa de mesaje şi echivocaţie, respectiv diferenţa dintre entropia la receptorul de mesaje şi irelevanţă, sunt egale şi exprimate prin relaţia: $T = H(x) - H(x|y) = H(y) - H(y|x)$.

transinformaţie medie (pe caracter) / *mean transinformation content (per character)* / *transinformation moyenne (par caractère)* / Media pe caracter a transinformaţiei medii extinse la toate mesajele provenite de la o sursă de mesaje staţionară, exprimată prin relaţia: $T' = \lim_{m\to\infty}\frac{T_m}{m}$, unde: T_m este transinformaţia medie a tuturor perechilor de serii de câte m caractere corespondente emise şi recepţionate. Notă: Valoarea transinformaţiei medii pe caracter poate fi exprimată şi în Sh/caracter.

(a) translata [în limbaje de programare] ⇐ (a) traduce [în limbaje de programare] / *(to) translate [in programming languages]* / *traduire [en langages de programmation]* / A transforma un program sau o parte a unui program scris într-un anumit limbaj de programare într-un alt limbaj de programare sau într-un limbaj maşină care permite execuţia sa.

translatare (a elementelor grafice) / *translating (of display elements)* / *translation (d'éléments graphiques)* / Aplicarea unei

deplasări constante asupra poziţiilor unuia sau mai multor elemente grafice.

translator [de limbaje] ⇐ program de translatare ⇐ program translator / *translator [program] / (programme) traducteur* / Program pentru calculator, care translatează dintr-un limbaj în alt limbaj şi, în particular, dintr-un limbaj de programare în alt limbaj de programare.

translator de adresă / *address translator / traducteur d'adresse* / Unitate funcţională care converteşte adresele virtuale în adrese reale.

translator de cod ⇒ convertor de cod

translator de frecvenţă ⇒ convertor (de frecvenţă)

translaţie de explorare negativă / *negative scanning shift / translation d'exploration négative* / În fototelegrafie, translaţia dispozitivului explorator în raport cu documentul, când acesta este explorat de-a lungul liniilor de la dreapta la stânga, liniile de explorare succedându-se de sus în jos. Notă: Într-un aparat cu tambur, explorarea elicoidală spre dreapta reprezintă o translaţie de explorare negativă.

translaţie de explorare pozitivă / *positive scanning shift / translation d'exploration positive* / În fototelegrafie, translaţia dispozitivului explorator în raport cu documentul când suprafaţa acestuia este explorată de-a lungul liniilor de la stânga la dreapta, liniile de explorare succedându-se de sus în jos. Notă: Într-un aparat cu tambur, explorarea elicoidală spre stânga este o translaţie de explorare pozitivă.

translaţie telegrafică Desieter / *Desieter telegraph translation / translation Desieter* / Dispozitiv care realizează, cu două conductoare metalice, două canale de transmisiune integral independente pentru cele două sensuri de transmisiune în curent continuu. Notă: Translaţia telegrafică Desieter a fost concepută pentru evitatea utilizării unei întoarceri prin pământ în reţelele telex urbane.

(a) translitera / *(to) transliterate / translittérer* / A converti date, caracter cu caracter.

transmisie, 1[de informaţii] ⇒ transmisiune, 1[de informaţii]

transmisie, 2[a energiei mecanice] / *transmission, 3[of mechanical energy] / transmission, 3[de l'énergie motrice]* / Dispozitiv sau ansamblu de elemente care transmit puterea de la motoare la osii, permiţând anumite deplasări relative.

transmisie bilaterală / *bilateral transmission / transmission bilatérale* / Transmisie în care fiecare motor transmite puterea prin ambele capete ale arborelui său.

transmisie cardanică / *cardan (shaft) drive / transmission à cardans* / Transmisie în care elementele flexibile sunt constituite în general din articulaţii cardanice sau alte dispozitive echivalente ca, de exemplu, discuri sau lamele.

transmisie combinată pentru cremalieră şi aderenţă / *combined rack and adhesion drive / transmission combinée pour crémaillère et adhérence* / Transmisie cu două trenuri solidare de angrenaje, care asigură două viteze corespunzătoare pentru roţile cu cremalieră şi roţile cu aderenţă pe şine.

transmisie cu arbore tubular / *quill drive / transmission à arbre creux* / Transmisie care are în jurul osiei un arbore tubular solidar cu motorul, arborele făcând legătura cu roţile motoare printr-un sistem elastic.

transmisie cu arcuri ⇒ transmisie cu resorturi

transmisie cu elemente de cauciuc / *rubber spring drive / transmission à éléments de caoutchouc* / Transmisie cu arcuri ale cărei elemente elastice şi deformabile sunt făcute din cauciuc.

transmisie cu inel flotant / *floating ring drive / transmission à anneau dansant* / Transmisie care conţine o piesă intermediară flotantă, în formă de inel, legată prin bielete de arborele tubular şi de osie.

transmisie cu resorturi / *spring drive / transmission à ressorts* / Transmisie cu

arbore tubular, în care sistemul elastic este constituit, în general, din resorturi.

transmisie difuză / *diffuse transmission* / *transmission diffuse* / Transmisie cu difuzie în care, la scară macroscopică, transmisia regulată nu se manifestă.

transmisie difuză izotropă / *isotropic diffuse transmission* / *transmission diffuse isotrope* / Transmisie difuză în care distribuţia spaţială a radiaţiei transmise este astfel încât luminanţa energetică sau luminoasă este aceeaşi în toate direcţiile emisferei în care radiaţia este transmisă.

transmisie elastică / *flexible drive* / *transmission élastique* / Angrenaj în care una dintre roţile componente poate avea o anumită elasticitate pe direcţie tangenţială.

transmisie electrică / *electric transmission* / *transmission électrique* / Sistem de transmisie în care puterea mecanică a motorului termic este transformată, prin conversie, în putere electrică.

transmisie individuală / *individual drive* / *transmission individuelle (des essieux)* / Transmisie în care osiile motoare sunt independente şi fiecare motor antrenează numai o singură osie.

transmisie în ambele sensuri ⇒ transmisie bilaterală

transmisie în grup / *coupled-axle drive* / *transmission multiple* / Transmisie la care unul sau mai multe motoare sunt cuplate la un grup de osii.

transmisie mixtă / *mixed transmission* / *transmission mixte* / Transmisie parţial regulată şi parţial difuză.

transmisie monomotor / *monomotor drive* / *transmission monomoteur* / Transmisie la care un singur motor antrenează două sau mai multe osii ale aceluiaşi boghiu.

transmisie multiplă ⇒ transmisie în grup

transmisie prin arbore cardanic ⇒ transmisie cardanică

transmisie prin biele / *rod drive* / *transmission par bielles* / Transmisie constituită dintr-un ansamblu de biele-manivele simple sau multiple.

transmisie prin motor cu arbore tubular / *hollow shaft motor drive* / *transmission par moteur à arbre creux* / Transmisie în care indusul motorului este cuplat la sistemul de angrenare prin intermediul unui ax ce trece prin interiorul canalului arborelui tubular al indusului.

transmisie/recepţie automată / *automatic send/receive (ASR)* / *transmission/réception automatique* / Facilitate a unui sistem de calcul, conectat la o reţea, care permite unui utilizator exterior să ceară ca unele informaţii să-i fie transmise sau să fie recepţionate şi stocate în mod automat, fără intervenţie umană.

transmisie regulată ⇐ transmisie directă / *regular transmission* / *transmission régulière* / Transmisie fără difuzie ce respectă legile opticii geometrice.

transmisie unilaterală / *unilateral transmission* / *transmission unilatérale* / Transmisie în care fiecare motor transmite puterea printr-un singur capăt al arborelui său.

transmisiune, 1[de informaţii] ⇐ transmisie, 1[de informaţii] / *transmission, 1[of information]* / *transmission, 1[d'informations]* / Deplasarea informaţiilor dintr-un punct în unul sau mai multe alte puncte cu ajutorul semnalelor. Notă: Punctul de plecare al informaţiilor se numeşte origine, iar punctele de sosire se numesc destinaţii. După natura semnalelor transmise, transmisiunea se numeşte analogică sau numerică.

transmisiune, 2[a unui dispozitiv de comandă] / *transmission, 2[of a control]* / *transmission, 2[d'un dispositif de commande]* / Fază intermediară între punerea în funcţiune şi funcţionare, necesară dispozitivului de comandă pentru a-şi putea îndeplini funcţia propusă.

transmisiune (a radiaţiei) / *transmission (of radiation)* / *transmission (du rayonnement)* / Trecerea unei radiaţii printr-un mediu, fără schimbarea frecvenţei radiaţiilor monocromatice care o compun.

transmisiune (a radiației ionizante) / *transmission (of ionizing radiation)* / *transmission (du rayonnement ionisant)* / În radiologie, trecerea unei radiații ionizante prin materie, cu sau fără interacțiune, direcția emergenței fiind în esență aceeași cu cea a incidenței.

transmisiune analogică cu (semnale) purtătoare ⇒ transmisiune (multiplex) cu semnale purtătoare

transmisiune (multiplex) cu semnale purtătoare ⇐ transmisiune analogică cu (semnale) purtătoare / *multichannel carrier transmission* / *transmission (multiplex) à courants porteurs* / Transmisiune cu (semnale) purtătoare la care mai multe semnale independente sunt transmise combinînd folosirea transmisiunilor cu bandă laterală unică sau cu două benzi laterale cu o multiplexare în frecvență. Note: 1. Purtătoarele pot fi transmise sau suprimate. 2. Un sistem de transmisiune care utilizează transmisiunea multiplex cu (semnale) purtătoare este denumit "sistem (analogic) cu purtătoare" sau "sistem multiplex cu purtătoare".

transmisiune (numerică) paralel / *parallel (digital) transmission* / *transmission (numérique) (en) paralléle* / Transmisiune simultană a unui grup de elemente numerice ale unui semnal numeric pe un număr adecvat de rute paralele între două puncte.

transmisiune (numerică) serie / *serial (digital) transmission* / *transmission (numérique) (en) série* / Transmisiune succesivă a elementelor de semnal ale unui semnal numeric pe o singură rută între două puncte.

transmisiune a cifrației în curent alternativ ⇒ formare a numărului în curent alternativ

transmisiune a radiației împrăștiate / *transmission of scattered radiation* / *transmission du rayonnement diffusé* / Pentru o grilă antidifuzantă, raportul dintre valoarea indicată a intensității radiației difuzate măsurate cu grila antidifuzantă interpusă într-un fascicul de radiații specificat și valoarea corespunzătoare în absența grilei, măsurările fiind efectuate în condiții specificate.

transmisiune a radiației primare / *transmission of primary radiation* / *transmission du rayonnement primaire* / Pentru o grilă antidifuzantă, raportul dintre valoarea indicată a intensității radiației primare cu grila antidifuzantă interpusă într-un fascicul specific de radiație și valoarea corespunzătoare în absența grilei, măsurările fiind efectuate în condiții specificate.

transmisiune a radiației totale / *transmission of total radiation* / *transmission du rayonnement total* / Pentru o grilă antidifuzantă, raportul dintre valoarea indicată a intensității radiației totale măsurate cu grila antidifuzantă interpusă într-un fascicul de radiații specificat și valoarea corespunzătoare în absența grilei, măsurările fiind efectuate în condiții specificate.

transmisiune analogică / *analogue transmission* / *transmission analogique* / Transmisiune asigurată cu ajutorul semnalelor analogice.

transmisiune anizocronă / *anisochronous transmission* / *transmission anisochrone* / Transmisiune în care între două momente semnificative ale aceluiași bloc sau caracter există întotdeauna un număr întreg de intervale unitare, între două momente semnificative plasate în caractere sau blocuri diferite neexistând întotdeauna un număr întreg de intervale unitare.

transmisiune aritmică ⇐ transmisiune asincronă / *start-stop transmission* / *transmission arythmique* / Transmisiune care utilizează semnale aritmice în care fiecare grup de elemente de semnal, reprezentând un caracter sau un bloc, este precedat de un semnal de start și este urmat de un semnal de stop.

transmisiune asincronă (de date) / *asynchronous transmission (of data)* /

transmission asynchrone (des données) / Mod de transmisiune a datelor în care momentul de început al fiecărui caracter sau al fiecărui bloc de caractere este arbitrar; imediat după ce transmisia a început, momentul de început al fiecărui semnal, reprezentând un bit într-un caracter sau un bloc, păstrează aceeaşi relaţie faţă de momentele semnificative ale unui semnal de tact fixat.

transmisiune asincronă ⇒ transmisiune aritmică

transmisiune caracter-serie / *character-serial transmission* / *transmission caractère-série* / Transmisiune în care caracterele succed unul altuia, elementele acestor caractere putând fi transmise în serie sau în paralel.

transmisiune cu bandă laterală reziduală / *vestigial sideband transmission* / *transmission à bande latérale résiduelle* / Metodă de utilizare a unui canal de transmisiune în care sunt transmise una din benzile laterale şi banda reziduală complementară.

transmisiune cu bandă laterală unică ⇐ emisiune cu bandă laterală unică / *single-sideband transmission* / *transmission à bande latérale unique* / Metodă de utilizare a unui canal de transmisiune în care este transmisă fie numai banda laterală superioară, fie numai cea laterală inferioară, rezultate dintr-o modulaţie. Notă: Practic, purtătoarea este parţial sau integral suprimată.

transmisiune cu benzi laterale independente / *independent-sideband transmission* / *transmission à bandes latérales indépendantes* / Metodă de utilizare a unui canal de transmisiune în care sunt transmise două benzi laterale, corespunzătoare fiecare la două semnale modulatoare distincte.

transmisiune cu diviziune de timp / *time division multiplex transmission* / *transmission multiplex temporelle* / Transmisiune care utilizează o multiplexare cu repartiţie în timp.

transmisiune cu două benzi laterale / *double-sideband transmission* / *transmission à double bande latérale* / Metodă de utilizare a unui canal de transmisiune în care sunt emise ambele benzi laterale rezultate dintr-o modulaţie.

transmisiune cu două fire / *two-wire transmission* / *transmission à deux fils* / Transmisiune în care canalele de emisiune şi cele de recepţie utilizează simultan acelaşi traseu de transmisiune şi aceeaşi bandă de frecvenţe.

transmisiune cu incidenţă oblică / *oblique-incidence transmission* / *transmission sous incidence oblique* / Transmisiunea unei unde radioelectrice de la un emiţător la un receptor prin reflexie ionosferică cu incidenţă oblică.

transmisiune cu patru fire / *four-wire transmission* / *transmission à quatre fils* / Transmisiune în care canalele de emisiune şi de recepţie utilizează trasee diferite, benzi de frecvenţe diferite, intervale de timp distincte sau alte mijloace mijloace pentru a le separa de la un cap la altul.

transmisiune cu (semnale) purtătoare ⇐ transmisune prin curenţi purtători / *carrier transmission* / *transmission par courant porteur* / Transmisiune a unui semnal care rezultă prin modulaţia unuia sau mai multor (semnale) purtătoare de către unul sau mai multe semnale. Note: 1. În general, termenul este calificat prin metoda de modulaţie, de exemplu: transmisiunea cu bandă laterală unică. 2. Un sistem de transmisiune care utilizează transmisiunea cu (semnale) purtătoare se numeşte „sistem cu (semnale) purtătoare.

transmisiune de date / *data transmission* / *transmission de données* / 1. Transferul datelor dintr-un punct în altul prin telecomunicaţii. 2. Procesul prin care informaţiile (analogice, digitale, caractere codificate etc.) sunt trimise de la un emiţător de date (o sursă de date) la unul sau mai multe receptoare de date prin intermediul unor semnale transmise printr-un canal.

transmisiune de date [în prelucrarea datelor] ⇒ comunicare de date

transmisiune de date aritmică / *start-stop system of data transmission* / *transmission de données arythmique* / Transmisiune de date care utilizează o transmisiune aritmică.

transmisiune de date cadențată aritmică / *stepped start-stop system of data transmission* / *transmission de données arythmique cadencée* / Transmisiune de date aritmică în care semnalele de caracter sunt spațiate în mod regulat.

transmisiune de date sincronă / *synchronous data transmission* / *transmission de données synchrone* / Transmisiune de date care utilizează o transmisiune sincronă.

transmisiune de la un punct intermediar ⇒ traducere, 2[în telegrafie, fototelegrafie și transmisiune de date]

transmisiune duplex (de date) / *duplex transmission (of data)* / *transmission duplex (des données)* / Transmisiune de date printr-un canal în ambele sensuri simultan.

transmisiune infratelefonică / *subtelephone transmission* / *transmission infra-téléphonique* / Transmisiune care utilizează pe o linie telefonică una sau mai multe benzi de frecvențe infratelefonice.

transmisiune intrabandă / *intraband transmission* / *transmission intrabande* / Transmisiune prin curenți purtători într-o bandă îngustă de frecvențe plasată în interiorul benzii de frecvențe a unui canal telefonic, care permite realizarea simultană a unei transmisiuni telefonice și a unei transmisiuni printr-un semnal discret în timp.

transmisiune izocronă ⇒ transmisiune sincronă

transmisiune în curent continuu [în telegrafie] / *direct current transmission* / *transmission par courant continu* / Formă de transmisiune a semnalelor discrete în care stările semnificative se obțin aplicând circuitului tensiuni de la surse de curent continuu. Notă: Tensiunile de curent continuu sunt în simplu curent, dacă tensiunile aplicate au aceeași polaritate, și în dublu curent, dacă în stări diferite se aplică tensiuni de polarități opuse. Transmisiunea în simplu curent bivalentă în care una din cele două valori ale tensiunii aplicate este nulă se numește transmisiune "închis-deschis".

transmisiune în dublu curent / *double current transmission* / *transmission par double courant* / Transmisiune bivalentă efectuată prin intermediul unor curenți care sunt pozitivi sau negativi, în funcție de elementele de semnal.

transmisiune în pachete ⇐ transmisiune în salve / *burst transmission* / *transmission par rafales* / Transmisiune a informațiilor provenite de la o sursă dată, în general de mare viteză, în intervale de timp succesive foarte scurte.

transmisiune în paralel / *parallel transmission* / *transmission parallèle* / Transmisiune simultană pe canale distincte a elementelor de semnal care compun același semnal de caracter sau de bloc.

transmisiune în salve ⇒ transmisiune în pachete

transmisiune în serie / *serial transmission* / *transmission série* / Transmisiune în intervale de timp succesive, contigue sau nu, a elementelor de semnal care compun același semnal de caracter sau de bloc.

transmisiune în simplu curent / *single current transmission* / *transmission par simple courant* / Transmisiune telegrafică efectuată prin intermediul unor curenți de același sens.

transmisiune între benzi / *interband transmission* / *transmission inter-bandes* / Transmisiune prin curenți purtători în care canalul de transmisiune pentru semnale discrete ocupă o bandă de frecvențe îngustă între două benzi mai largi utilizate pentru canale telefonice.

transmisiune multiplet-serie / *byte-serial transmission* / *transmission multiplet-*

série / Transmisiune în care multipleţii sunt transmişi succesiv unul după altul, elementele acestora putând fi transmise în serie sau în paralel.

transmisiune multiplex / *multiplex(ed) transmission* / *transmission multiplex* / Metodă de transmisiune care utilizează o multiplexare a semnalelor la intrarea unei rute de transmisiune şi o demultiplexare la ieşirea acesteia. Notă: Un sistem de transmisiune care utilizează transmisiunea multiplex se numeşte „sistem multiplex".

transmisiune multiplex cu modulaţia impulsurilor în cod ⇐ transmisiune multiplex PCM ⇐ transmisiune multiplex cu modulaţie de impulsuri codificate ⇐ transmisiune multiplex cu modulaţie prin impulsuri şi codare / *multichannel PCM transmission* / *transmission multiplex MIC* / Transmisiunea mai multor semnale independente, pe un traseu comun, efectuată prin combinarea modulaţiei de impulsuri codificate cu multiplexarea cu repartiţie în timp. Notă: Un sistem de transmisiune care utilizează transmisiunea multiplex MIC se numeşte „sistem multiplex MIC", frecvent abreviat „sistem MIC", sau "sistem multiplex PCM".

transmisiune multiplex cu modulaţie de impulsuri codificate ⇒ transmisiune multiplex cu modulaţia impulsurilor în cod

transmisiune multiplex cu modulaţie prin impulsuri şi codare ⇒ transmisiune multiplex cu modulaţia impulsurilor în cod

transmisiune multiplex PCM ⇒ transmisiune multiplex cu modulaţia impulsurilor în cod

transmisiune numerică / *digital transmission* / *transmission numérique* / Transmisiune asigurată cu ajutorul semnalelor numerice.

transmisiune numerică a unui semnal discret în timp / *digital transmission (of a discretely-timed signal)* / *transmission numérique (d'un signal discret)* / Transmisiune a unui semnal numeric care reprezintă un semnal discret în timp, după eşantionarea sa la o frecvenţă superioară inversului intervalului său semnificativ minim şi cuantificarea sa.

transmisiune optică / *optical transmission* / *transmission optique* / Procedeu de transmisiune a informaţiei care foloseşte un fascicul luminos ca purtător de informaţie.

transmisiune paralelă [reţele de calculatoare] / *parallel data transmission* / *transmission parallèle* / Modalitate de transmisiune a informaţiei în care biţii componenţi ai octeţilor de date sunt transmişi în paralel. Notă: Transmisia paralelă este caracterizată de numărul de biţi transmişi simultan, uzual 8, 16, 32 sau 64 de biţi şi, spre deosebire de transmisiunea serială, în transmisiunea paralelă toţi biţii sunt transmişi simultan şi sincron, ceea ce face ca viteza de transmisiune să crească simţitor. Dezavantajul principal îl constituie necesitatea unor cabluri de date cu multe fire, groase şi de lungime limitată. Transmisiunile paralele de date sunt folosite în principal pentru comunicarea dintre unitatea centrală şi perifericele rapide (discuri şi benzi magnetice), dar şi imprimante sau adaptoare de reţea.

transmisiune paralelă (de date) / *parallel transmission (of data)* / *transmission en parallèle (des données)* / Transmisiune simultană a unui grup de biţi care constituie un byte sau orice altă entitate.

transmisiune prin curenţi purtători ⇒ transmisune cu (semnale) purtătoare

transmisiune prin deschiderea circuitului / *closed-circuit working* / *transmission par ouverture de circuit* / Transmisiune în simplu curent în care curentul parcurge circuitul numai când emiţătorul este în poziţia de repaus, respectiv în starea Z.

transmisiune prin închiderea circuitului / *open-circuit working* / *transmission par fermeture de circuit* / Transmisiune în simplu curent în care curentul parcurge circuitul numai când emiţătorul telegrafic este în poziţie de lucru, respectiv în starea A.

transmisiune prin telefacsimil / *facsimile transmission* / *transmission par téléco-*

pieur / Operație prin care se face transmisia unui text sau imagine utilizând procedeul facsimil. Notă: Imaginile sunt transformate într-o formă digitizată prin operația de "scanare", apoi sunt transmise pe o linie telefonică obișnuită către destinatar, care le recepționează și le tipărește pe o imprimantă.

transmisiune prin tot sau nimic / *on-off transmission / transmission par tout ou rien* / Transmisiune în simplu curent bivalentă în care una dinre stările semnificative este reprezentată prin aplicarea unei tensiuni nule și absența curentului în circuit.

transmisiune printr-un punct intermediar ⇒ traducere, 2[în telegrafie, fototelegrafie și transmisiune de date]

transmisiune semi-duplex (de date) / *half duplex transmission (of data) / transmission semi-duplex (des données)* / Transmisiune de date printr-un canal într-un sens sau în altul, dar consecutiv, alegerea sensului fiind comandată de un terminal.

transmisiune serială de date [rețele de calculatoare] / *serial data transmision / transmission (en) série de données* / Metodă de transmisiune a datelor care presupune serializarea fiecărui octet de date transmis. La primirea unui octet ce trebuie transmis, expeditorul îl transformă într-o secvență de 8 biți care se vor transmite pe rând; receptorul primește biții serializați și îi recompune într-un octet de date. În cursul transmisiunii se mai transmit și alte informații: biți de paritate, de start și de stop, semnale de sincronizare cu un eventual modem etc.

transmisiune serie (de date) / *serial transmission (of data) / transmission en série (des données)* / Transmisiune succesivă a unui grup de biți care constituie un byte sau orice altă entitate de date.

transmisiune simplex (de date) / *simplex transmission (of data) / transmission simplex (des données)* / Transmisiune de date printr-un canal într-un singur sens prestabilit.

transmisiune sincronă ⇐ transmisiune izocronă / *synchronous transmission / transmission synchrone* / Transmisiune care utilizează semnale izocrone, în care echipamentele emițătoare și receptoare funcționează continuu cu o abatere de timp constantă între momentele semnificative omoloage.

transmisiune sincronă [rețele de calculatoare] / *synchronous transmission / transmission synchrone* / Transmisiune în care transferul de informație între cei doi corespondenți are un caracter sincron, adică datele sunt transmise la momente de timp bine definite, în general stabilite de un semnal de ceas, care este și el transmis odată cu datele utile.

transmisiune sincronă (de date) / *synchronous transmission (of data) / transmission synchrone (des données)* / Mod de transmisiune a datelor în care momentul de început al fiecărui semnal care reprezintă un bit este definit în raport cu un semnal de tact fixat.

transmisiune supratelefonică / *supertelephone transmission / transmission supra-téléphonique* / Transmisiune în care se utilizează unul sau mai mulți curenți alernativi cu frecvențe superioare canalului de frecvențe telefonice, în general mai mari de 3400 Hz.

transmisiune și comutație numerice integrate / *integrated digital transmission and switching / transmission et commutation numériques intégrés* / Interconexiune numerică directă de echipamente de transmisiune și de comutație numerice pentru asigurarea unui traiect numeric continuu.

transmisiune telefonică a telegramelor / *transmission of a telegram by telephone / transmission des télégrammes par téléphone* / Transmisiune prin telefon a unei telegrame între două terminale telegrafice.

transmisivitate (a unui mediu absorbant) / *transmissivity (of an absorbing material) / transmissivité (d'un milieu absorbant)* /

Factor de transmisie internă al unui strat al mediului absorbant, în care parcursul radiaţiei are lungimea unitate, în condiţiile în care frontierele acestui mediu nu au nici o influenţă.

transmisivitate atmosferică / *atmospheric transmissivity* / *transmissivité atmosphérique* / Factor de transmisie regulată luminoasă a atmosferei pe o traiectorie cu o lungime de referinţă specificată d_0.

transmisivitate spectrală (a unui mediu absorbant) / *spectral transmissivity (of an absorbing material)* / *transmissivité spectrale (d'un matériau absorbant)* / Factor de transmisie internă spectral al unui strat al mediului absorbant, astfel ca parcursul radiaţiei să aibă o lungime de referinţă (specificată), şi în condiţii în care frontierele materialului nu au nici o influenţă.

transmitanţă ⇒ factor de transmisie <τ>

transmitanţă [funcţie de transfer] ⇒ funcţie de transfer (operaţională)

transmitanţă echivalentă ⇒ funcţie de descriere

transmitanţă în Z / *z-transfer function* / *transmittance en z* / Pentru un sistem liniar, ale cărui variabile de intrare şi variabile de ieşire sunt eşantionate în aceleaşi momente, raportul dintre transformata Z a unei variabile de ieşire şi transformata Z a variabilei de intrare corespunzătoare, toate condiţiile iniţiale fiind nule.

(a) transmite / *(to) transmit* / *transmettre* / Operaţia prin care informaţiile aflate pe un calculator sunt transferate pe un alt calculator, folosind o conexiune fizică şi logică între cele două calculatoare implicate în transfer. Notă: Transmisia datelor necesită existenţa atât a unui mediu de transmisie între cele două calculatoare, cât şi a unui protocol care să guverneze modul în care se face transmisia informaţiei şi modul în care se tratează erorile.

transmiter de consistenţă / *consistency transmitter* / *transmetteur de consistance* / Dispozitiv specializat care transmite informaţii despre combinaţia proprietăţilor fizice referitoare la caracteristicile unei paste de celuloid.

transmiter (de măsură) / *(measuring) transmitter* / *transmetteur (de mesure)* / Traductor de măsurare a cărui ieşire este un semnal standardizat. Notă: Există numeroase calificative care caracterizează tipul transmiterului, cum ar fi: concentraţie, conductivitate, densitate, tensiune electromotoare, nivel, selector de ioni, presiune diferenţială, oxidare ORP, pH, poziţie, presiune, rezistenţă, turaţie, temperatură.

transmiter de schimbare de compoziţie / *composition deviation transmitter* / *transmetteur de changement de composition* / Dispozitiv care transmite informaţii asupra modificării unei proprietăţi fizice sau chimice a unei compoziţii.

transmiter direct / *self-operated measuring unit* / *transmetteur direct* / Senzor care, singur, constituie un transmiter de măsură, al cărui semnal de ieşire este utilizat direct, fără intervenţia unui amplificator sau convertor de semnale.

transmiter indirect / *transmitter [indirect]* / *transmetteur indirect* / Element constituit prin asamblarea unui senzor cu un amplificator sau convertor, care modifică semnalul de ieşire conform specificaţiilor.

transmiţător [în semnalizare] / *sender [in signalling]* / *envoyeur [en signalisation]* / Dispozitiv de formare şi emitere a semalelor de semnalizare.

transmiţător cu ultrasunete / *ultrasonic transmitter* / *transmetteur à ultrasons* / Unitatea principală a unui echipament cu ultrasunete care include componente utilizate pentru generarea mişcărilor de lucru, conţinând un convertizor cu utrasunete, un concentrator de energie şi un sonotrod.

transmiţător-receptor / *tranceiver* / *émetteur-récepteur* / Dispozitiv folosit în telecomunicaţii pentru transmisia bidirecţională a datelor. Un transceiver este compus din două secţiuni cvasiindependente: un transmiţător (transmitter) şi un

receptor (receiver, de aici şi denumirea transceiver), ambele putând funcţiona independent unul de altul.

transmiţător telegrafic ⇒ emiţător telegrafic

transmodulaţie / *crossmodulation* / *transmodulation* / Modularea purtătoarei unui semnal util de un semnal nedorit, datorat interacţiunii semnalelor în echipamente, reţele electrice sau medii de transmisiune neliniare.

transmodulaţie amplitudine-amplitudine / *AM-AM transfer* / *transfert modulation d'amplitude* / *modulation d'amplitude* / Transmodulaţie care produce o modulaţie de amplitudine a unei purtătoare, rezultată din modulaţia de amplitudine a unei alte purtătoare de frecvenţă diferită.

transmodulaţie amplitudine-fază / *AM-PM transfer* / *transfert modulation d'amplitude/modulation de phase* / Transmodulaţie care produce o modulaţie de fază a unei purtătoare, rezultată din modulaţia de amplitudine a unei alte purtătoare de frecvenţă diferită.

transmodulaţie fază-fază / *P.M.-P.M. transfer* / *transfert modulation de phase* / *modulation de phase* / Transmodulaţie care produce o modulaţie de fază a unei purtătoare, rezultată din modulaţia de fază a unei alte purtătoare de frecvenţă diferită.

transmodulaţie ionosferică ⇐ efect Luxembourg / *ionospheric cross modulation* / *transmodulation ionosphérique* / Modulaţia unei unde radioelectrice cu semnalul modulator al altei unde cu frecvenţă diferită, rezultată din efectele neliniare dintr-o zonă a ionosferei traversate de cele două unde.

transmultiplexare / *transmultiplexing* / *transmultiplexage* / Operaţia de conversie a semnalelor cu multiplexare în frecvenţă, de exemplu a semnalelor unui grup primar sau ale unui grup secundar, în semnale cu multiplexare cu repartiţie în timp cu aceeaşi structură de cadru ca şi a celor care ar fi formate de un echipament de multiplexare MIC, ca şi de efectuare a operaţiei inverse în sensul de transmisiune opus. Notă: Dispozitivul corespunzător se numeşte „transmultiplexor".

transmultiplexor / *transmultiplexer* / *transmultiplexeur* / Echipament care transformă semnalele provenite de la un echipament de multiplexare prin diviziune de frecvenţă ca, de exemplu, un grup primar sau un grup secundar, în semnale multiplexate prin repartiţie în timp cu aceeaşi structură cu a celor provenite de la un echipament de multiplexare MIC ca, de exemplu, semnalele provenite de la echipamente de multiplexare MIC primare sau secundare, şi invers.

transmutaţie / *transmutation* / *transmutation* / Transformarea unui nuclid al unui element în nuclidul altui element printr-o reacţie nucleară.

transparent pentru utilizatorii telefonici / *transparent to telephone users* / *transparent pour les usagers du téléphone* / Calificativ referitor la unităţile funcţionale şi la facilităţile unui sistem de comunicaţii care nu sunt evidente pentru utilizatorii telefonici.

transparenţă [în telegrafie, fototelegrafie şi transmisiune de date] / *transparency [in telegraph, facsimile and data transmission]* / *transparence [en télégraphie, télécopie et transmission de données]* / Caracteristica unei reţele de a transmite semnale constituite din orice tip de secvenţe de biţi, cu singura condiţie ca viteza de modulaţie a semnalelor să nu o depăşească pe cea pentru care sunt proiectate echipamentele.

transparenţă la microunde / *microwave transparency* / *transparence aux hyperfréquences* / Proprietate a unui material care absoarbe neglijabil şi reflectă microundele. Notă: În mod obişnuit, valoarea permitivităţii relative a unui material transparent la microunde este mai mică de 7, iar valoarea factorului de pierderi, mai mică de 0,015.

transpolarizare / *cross polarization (due to propagation)* / *transpolarisation* / Apariţia în cursul propagării a unei com-

ponente de polarizare ortogonală la polarizarea prevăzută.

transport [în prelucrarea datelor] / *carry / report (d'une retenue)* / Acţiunea de transferare a unei cifre de transport.

transport al energiei electrice / *transmission of electricity / transport d'énergie électrique* / Transmitere a unei însemnate cantităţi de energie electrică, în general la mare distanţă, în vederea distribuţiei acesteia.

transport blocat la nouă / *standing-onnines carry / report bloqué à neuf* / Mod de prelucrare a cifrelor de transport în adunarea paralelă a numerelor reprezentate prin numerale zecimale, după care, dacă suma parţială a unui rang dat este egală cu 9, cifra acestui rang e înlocuită cu 0, iar cifra de transport corespunzătoare acestui rang este afectată rangului următor.

transport circular / *end-around carry / report circulaire* / Acţiunea de a transfera o cifră de transport din rangul cu ponderea cea mai mare în rangul cu ponderea cea mai mică. Exemplu: transportul circular poate deveni necesar când se adună două numere reprezentate prin complementul lor restrâns.

transport complet / *complete carry / report complet* / Procedeu în adunarea paralelă, după care fiecare cifră de transport este transferată imediat.

transport electromagnetic de metale lichide / *electromagnetic transport of liquid metals / transport électromagnétique de métaux liquides* / Procedeu de deplasare a metalelor lichide într-o direcţie definită prin utilizarea unui câmp electromagnetic mobil.

transport în cascadă / *cascaded carry / report en cascade* / Mod de prelucrare în adunarea paralelă, după care adunarea dă un numeral al sumei parţiale şi un numeral al cifrei de transport, care sunt adunate la rândul lor, această prelucrare fiind repetată până la epuizarea cifrelor de transport.

transport în valuri / *ripple carry / report par vague* / În adunarea paralelă, cifră de transport rezultată dintr-o adunare pe un rang şi propagându-se asupra rangului de ordin superior.

transport parţial / *partial carry / report partiel* / Procedeu în adunarea paralelă după care toate cifrele de transport sau unele dintre ele nu sunt transferate imediat, însă sunt memorate în mod provizoriu.

transport rapid ⇒ transport simultan

transport simultan ⇐ report rapid ⇐ transport rapid / *high-speed carry / report simultané* / Tehnică în adunarea paralelă, care permite accelerarea prelucrării cifrelor de transport.

(a) transporta / *(to) carry / retenir* / A transfera o cifră de transport.

transportor cu lanţ / *chain conveyor / transporteur à chaîne* / Instalaţie de transport cu lanţ fără sfârşit antrenat de roţi dinţate destinată încărcării şi transportului sarcinii în camera de încălzire a unui cuptor.

transportor prin şocuri / *shaker conveyor / transporteur par secousses* / Instalaţie pentru mişcarea prin şocuri a şarjei, care constă dintr-o vatră orizontală sau uşor înclinată supusă unei mişcări de "du-te-vino".

transportor vibrant / *vibrating conveyor / transporteur vibrant* / Instalaţie care asigură mişcarea continuă a şarjei, formând un canal uşor înclinat supus unor vibraţii de mică amplitudine.

transpoziţie (a conductoarelor elementare) / *transposition, 1[of conductor elements] / transposition, 2[des conducteurs élémentaires]* / Permutare a conductoarelor rotunde sau profilate care formează un conductor elementar sau al conductoarelor care formează o spiră sau o bobină, în vederea poziţionării lor relative diferite într-o crestătură sau în crestături succesive, pentru reducerea pierderilor prin curenţi turbionari.

transpoziţie de frecvenţă ⇐ transpunere de frecvenţă / *frequency translation / transposition en fréquence* / Transferul în bloc al componentelor spectrale ale unui semnal dintr-un loc într-altul al spectrului de frecvenţe, cu menţinerea amplitudinii şi a fazei fiecărei componente precum şi a valorii absolute a diferenţei de frecvenţă dintre oricare alte două componente. Notă: Transpunerea se poate face cu păstrarea sau cu inversarea benzii de frecvenţe.

transpoziţie Roebel / *Roebel transposition / transposition Roebel* / Schemă de transpoziţie în care conductoarele elementare sunt dispuse în două coloane pe înălţimea unui conductor şi, la intervale regulate pe lungimea conductorului, un conductor elementar din partea de sus a unei coloane trece în cealaltă coloană, iar un conductor elementar din partea de jos a celei de a doua coloane trece în prima coloană, astfel încât fiecare conductor elementar să ocupe fiecare poziţie pe înălţime în fiecare coloană.

transpunere, 1[în transportul energiei electrice] / *transposition, 2[in transmission of electricity] / transposition, 2[dans le transport d'énergie électrique]* / Schimbare a poziţiei relative a conductoarelor de fază ale unei linii electrice aeriene. Notă: Transpunerea este realizată cu scopul de a stabili o simetrie electrică adecvată a ansamblului conductoarelor unei linii electrice aeriene, în raport cu pământul sau cu sistemele de energie electrică învecinate.

transpunere, 2[în comutaţie] / *transposition, 3[in switching] / transposition, 3[en commutation]* / Permutaţie ordonată a configuraţiei multiplării într-un etaj de comutaţie pentru ameliorarea caracteristicilor de asigurare a traficului şi de reducere a posibilităţilor de diafonie.

transpunere de frecvenţă ⇒ transpoziţie de frecvenţă

tranzacţie de date / *data transaction / transaction des données* / Unitate de bază a efectuării tuturor operaţiilor asupra unei baze de date, executată atomic (în totalitate sau deloc). Notă: Tranzacţiile care sosesc simultan de la mai mulţi utilizatori sunt serializate, astfel încât execuţia acestora să se facă într-o ordine care să garanteze consistenţa bazei de date.

tranzacţii imbricate / *nested transactions / transactions imbriquées* / Tranzacţii compuse la rândul lor din alte tranzacţii. Notă: Modelul tranzacţiilor imbricate a apărut ca o necesitate pentru implementarea bazelor de date orientate spre obiecte şi a bazelor de date colaborative, în care o entitate poate fi blocată un timp inadmisibil de lung, mult mai mare decât în modelele clasice de gestiune a bazelor de date. Conform acestui model, o tranzacţie nu se poate încheia până când toate subtranzacţiile sale nu s-au încheiat.

tranzistor / *transistor / transistor* / Dispozitiv cu semiconductoare, cu cel puţin trei terminale, capabil să producă o amplificare în putere a unui semnal electric. Notă: Dispozitivul prezintă rezistenţă mică în circuitul de intrare şi rezistenţă mare în circuitul de ieşire.

tranzistor bidirecţional / *bidirectional transistor / transistor bilatéral* / Tranzistor bipolar cu joncţiuni (sau tranzistor cu efect de câmp) care are practic aceleaşi caracteristici electrice, dacă se permută bornele desemnate respectiv drept emitor (sau sursă) şi colector (sau drenă).

tranzistor bipolar / *bipolar transistor / transistor bipolaire* / Tranzistor în care mecanismul predominant depinde de purtători de ambele semne.

tranzistor bipolar cu joncţiuni / *bipolar junction transistor / transistor (bipolaire) à jonctions* / Tranzistor care are cel puţin două joncţiuni şi a cărui funcţionare depinde de purtătorii de sarcină minoritari cât şi de purtătorii de sarcină majoritari.

tranzistor cu efect de câmp <FET> / *field-effect transistor / transistor à effet de champ* / Tranzistor unipolar în care curentul care străbate canalul de conduc-

ţie este comandat de un câmp electric perpendicular pe direcţia curentului.

tranzistor cu efect de câmp cu canal (de tip) N / *N-channel field-effect transistor* / *transistor à effet de champ à canal N* / Tranzistor cu efect de câmp care are un canal conductor de tip N.

tranzistor cu efect de câmp cu canal (de tip) P / *P-channel field-effect transistor* / *transistor à effet de champ à canal P* / Tranzistor cu efect de câmp care are un canal conductor de tip P.

tranzistor cu efect de câmp cu îmbogăţire / *enhancement type field-effect transistor* / *transistor à effet de champ à enrichissement* / Tranzistor cu efect de câmp care are o conductanţă sensibil nulă pentru o tensiune poartă-sursă nulă şi al cărui canal poate fi făcut conductor prin aplicarea unei tensiuni poartă-sursă de polaritate adecvată.

tranzistor cu efect de câmp cu poartă izolată / *insulated-gate field-effect transistor* / *transistor à effet de champ à grille isolée* / Tranzistor cu efect de câmp care are unul sau mai mulţi electrozi de poartă izolaţi electric de canal.

tranzistor cu efect de câmp cu poartă joncţiune / *junction-gate field-effect transistor* / *transistor à effet de champ à jonction de grille* / Tranzistor cu efect de câmp care are una sau mai multe regiuni de grilă care formează cu canalul una sau mai multe joncţiuni PN.

tranzistor cu efect de câmp cu sărăcire / *depletion type field-effect transistor* / *transistor à effet de champ à appauvrissement* / Tranzistor cu efect de câmp în care canalul are o conductanţă apreciabilă pentru o tensiune poartă sursă nulă, această conductanţă putând fi mărită sau micşorată în concordanţă cu polaritatea tensiunii poartă-sursă.

tranzistor cu efect de câmp metal oxid semiconductor <MOSFET> / *metal-oxide-semiconductor field-effect transistor* / *transistor à effet de champ métal-oxyde-semiconducteur* / Tranzistor cu efect de câmp cu poartă izolată în care izolantul dintre fiecare electrod de poartă şi canal este un oxid.

tranzistor cu efect de câmp tetrodă / *tetrode field-effect transistor* / *transistor à effet de champ tétrode* / Tranzistor cu efect de câmp care are două regiuni de poartă independente, o regiune de sursă şi o regiune de drenă.

tranzistor cu efect de câmp triodă / *triode field-effect transistor* / *transistor à effet de champ triode* / Tranzistor cu efect de câmp care are o regiune de poartă, o regiune de sursă şi o regiune de drenă.

tranzistor unipolar / *unipolar transistor* / *transistor unipolaire* / Tranzistor în care mecanismul predominant depinde numai de purtătorii majoritari.

tranzit / *tandem* / *transit* / Mod de exploatare care constă în comutarea traficului provenit de la centrale spre alte centrale, într-o reţea de telecomunicaţii.

tranzit manual prin bandă perforată / *manual tape relay* / *transit manuel par bande perforée* / Tranzit prin bandă perforată în care banda perforată este transportată de un operator pe o poziţie adecvată emisiunii automate.

tranzit prin bandă perforată / *tape relay* / *transit par bande perforée* / Retransmisiunea de pe un canal pe un altul în care mesajele recepţionate pe un canal de intrare sunt înregistrate pe o bandă perforată care, fie alimentează ulterior direct un emiţător automat conectat la canalul de ieşire, fie este transportată spre un emiţător automat conectat la canalul de ieşire.

tranzitoriu / *transient* / *transitoire* / Calificativ referitor la un fenomen sau la o mărime care trece de la un regim permanent la alt regim permanent consecutiv.

tranzitron / *transitron circuit* / *transitron* / Dispozitiv electronic care utilizează porţiunea cu rezistenţă negativă a caracteristicii curent-tensiune a grilei de oprire a unei pentode, de exemplu pentru producerea de oscilaţii.

tranziție, 1[a unui impuls] / *transition, 1[of a pulse]* / *transition, 1[d'une impulsion]* / Parte a unei unde sau a unui impuls cuprinsă între prima lor stare nominală și o a doua stare nominală.

tranziție, 2[în prelucrarea datelor] ⇒ transfer (de sistem)

tranziție, 3[în tracțiunea electrică] / *transition, 2[in electric traction]* / *transition, 2[en traction électrique]* / Trecere de la o grupare a motoarelor la alta, fără întreruperea curentului de alimentare.

tranziție, 4[al unui semnal discret în timp] / *transition, 3[of a discretely-timed signal]* / *transition, 3[d'un signal temporel discret]* / Fenomen tranzitoriu care separă două elemente de semnal consecutive cu două stări semnificative diferite într-un semnal discret.

tranziție a caracteristicii de sarcină / *crossover of load characteristic* / *transition de caractéristique de charge* / Tranziție de la o caracteristică de sarcină la alta, în care cel puțin una dintre acestea este stabilizată.

tranziție (a unui impuls) / *transition (of a pulse)* / *transition (d'une impulsion)* / Parte a unei unde sau a unui impuls cuprinsă între prima stare nominală și a doua stare nominală.

tranziție cu bară transversală / *crossbar transformer* / *transition à barre transversale* / Tranziția între o linie coaxială și un ghid de unde rectangular în care conductorul exterior al liniei coaxiale se termină într-un orificiu circular practicat într-unul din pereții mari ai ghidului de unde, conductorul central traversând parțial ghidul pentru a se conecta cu o tijă metalică de legătură perpendiculară dintre cei doi pereți mici ai ghidului.

tranziție (de funcționare) tensiune constantă/curent constant / *constant voltage/constant current crossover* / *transition (de fonctionnement) tension constante/courant constant* / Comportarea unui aparat de măsurat care furnizează o mărime, convertind automat modul de funcționare cu stabilizare de tensiune în mod de funcționare cu stabilizare de curent, când curentul de ieșire atinge o valoare prereglată și vice-versa.

tranziție în buton de poartă ⇐ excitator sferic / *door-knob transformer* / *transition en bouton de porte* / Tranziția între o linie coaxială și un ghid de unde rectangular în care conductorul exterior al tijei coaxiale se termină într-un orificiu circular practicat într-un perete mare al ghidului de unde, conductorul central terminându-se printr-o tijă cu diametru crescător care traversează ghidul de unde și se leagă la peretele mare opus.

tranziție nucleară / *radiation transition* / *transition nucléaire* / Trecerea unui sistem nuclear dintr-o stare cuantică de o anumită energie, într-o altă stare, care poate apărea ca urmare a unei dezintegrări alfa sau beta când nuclidul final este diferit de cel inițial, sau ca urmare a variației numai a stării energetice a unui nuclid, cum este cazul dezintegrării gama, al excitației coulombiene sau al producerii de perechi.

tranziție nucleară izomerică / *nuclear isomeric transition* / *transition isomérique nucléaire* / Transformare radioactivă spontană prin care un nuclid trece dintr-o stare izomerică nucleară în alta, însoțită de emisiunea unui foton gama sau a unui electron de conversie.

tranziție prin derivație ⇐ trecere prin șunt / *shunt transition* / *transition par dérivation* / Tranziție în care se utilizează o conectare în derivație, în scopul menținerii în circuit a unui anumit număr de motoare, în timp ce prin alte motoare curentul este întrerupt.

tranziție prin punte / *bridge transition* / *transition par pont* / Tranziție caracterizată de următoarele două faze: 1. Punerea în paralel, cu fiecare motor sau grup de motoare a unor rezistoare de valoare egală, astfel încât conexiunile între motoare, numite „punți", să fie parcurse de diferența între curentul prin motoare și

curentul prin rezistoare. 2. Întreruperea uneia sau a mai multor punți.

tranziție prin punte echilibrată / *balanced bridge transition* / *transition par pont équilibré* / Tranziție prin punte, la care diferența curenților în motoare și în rezistoare este redusă la minim înainte de deschiderea conexiunilor punții.

tranziție progresivă (între două ghiduri cu dimensiuni diferite) ⇒ ghid de unde cu conicitate progresivă

trapezoidal / *trapezoidal [qualifier of a waveform]* / *trapézoidal [qualificatif d'une forme d'onde]* / Calificativ al unei forme de undă: de forma unui trapez sau apropiată de aceasta.

trasabilitate / *traceability* / *traçabilité* / Proprietate a rezultatului unei măsurări sau a unui etalon care permite conectarea acestuia la referințe determinate, în general etaloane naționale sau internaționale, prin intermediul unui lanț neîntrerupt de comparații care are toate incertitudinile determinate. Note: 1. Conceptul este frecvent exprimat prin calificativul „trasabil". 2. Lanțul continuu de comparații se numește lanț de racordare la etaloane sau lanț de etalonare.

trasator ⇐ ploter / *(graph) plotter* / *traceur [matériel informatique]* / 1. Unitate de ieșire care elaborează o reprezentare grafică în două dimensiuni a datelor, prin mijloace comandate automat. Exemple: ploterul cu peniță, care desenează pe hârtie sau materiale transparente cu ajutorul uneia sau mai multor penițe de diverse culori; ploterul electrostatic, care creează o imagine electrostatică căreia i se aplică tonerul. 2. Echipament periferic al unui sistem de calcul, folosit în special în proiectarea asistată de calculator (CAD) pentru extragerea sau obținerea datelor sub formă grafică. Notă: Se compune dintr-o masă pe care se poate prinde o foaie de hârtie deasupra căreia se poate deplasa un cap pe două coordonate, dotat cu unul sau mai multe penițe, prin deplasarea cărora pe cele două axe orizontale se pot realiza desene. Penița se poate lăsa sau ridica pe hârtie, astfel încât capul se poate poziționa pe anumite coordonate și fără a lăsa urme pe hârtie. Prin schimbarea manuală sau automată a peniței, se pot realiza desene în culori sau desene monocrome cu linii de diferite grosimi.

trasator cu tambur / *drum plotter* / *traceur à rouleau* / Trasator care desenează imaginea pe o suprafață de afișare montată pe un tambur rotativ.

trasator electrostatic / *electrostatic plotter* / *traceur électrostatique* / Trasator prin rastru care utilizează un rând de electrozi pentru a crea sarcinile electrice care atrag cerneala pe hârtie.

trasator prin rastru / *raster plotter* / *traceur par ligne* / Trasator care generează imaginea prin baleiere linie cu linie a suprafeței de afișare.

traseu ⇒ rută

traseu al cartelelor / *card path* / *chemin de cartes* / Parcursul în lungul căruia sunt antrenate și dirijate cartelele, într-un dispozitiv care prelucrează cartele.

traseu auroral / *auroral path* / *trajet auroral* / Traseu radioelectric care traversează una dintre zonele aurorale.

traseu de citire / *read path* / *chemin de lecture* / Într-un cititor de cartele, parcurs care cuprinde un post de citire.

traseu de măsurare efectiv / *effective measuring path* / *parcours effectif de mesure* / Lungimea materialului de măsurat, care poate corespunde diametrului interior al unei conducte iradiate.

traseu de măsurare total / *total measuring path* / *parcours total de mesure* / Distanța dintre sursă și detector. Notă: Această distanță este în general considerată pornind de la "centre active" convenite în prealabil.

traseu de perforare / *punch path* / *chemin de perforation* / Într-o mașină de perforat, traseul caracterelor care cuprinde un post de perforare.

traseu de scurgere (în aer) ⇒ linie de fugă (în aer)

traseu ionosferic în M / *M reflection / trajet en M* / Traseu radioelectric într-un singur salt, schematizat printr-o reflexie ionosferică în regiunea F, o reflexie pe partea superioară a unui strat mai jos, în general în regiunea E şi o altă reflexie în regiunea F. Exemplu: Un traseu în M poate fi reprezentat printr-o notaţie de tipul F, E, F sau F – E + F.

traseu înalt / *high-angle ray / trajet haut* / Cel mai înalt dintre două trasee radioelectrice prin reflexia pe un strat ionosferic dat care poate exista la o frecvenţă dată între două puncte la suprafaţa Pământului separate printr-o distanţă superioară distanţei de salt.

traseu (într-o reţea de conexiune) / *(switching) path / itinéraire (dans un réseau de connexion)* / Succesiune de legături consecutive utilizate pentru o conexiune într-o reţea de conexiune. Notă: Două trasee care diferă prin cel puţin o legătură sunt distincte.

traseu (într-o reţea de date) ⇒ cale (într-o reţea de date)

traseu jos / *low-angle ray / trajet bas* / Cel mai jos dintre două trasee radioelectrice între două puncte de pe suprafaţa Pământului separate de o distanţă superioară distanţei de salt care poate exista la o frecvenţă dată prin reflexia pe un strat ionosferic dat.

traseu (radioelectric) / *propagation path / trajet radioélectrique* / Traiectorie tangentă în fiecare punct la direcţia de propagare a energiei în acel punct. Note: 1. Noţiunea de rază stă la baza opticii geometrice care permite, dacă este aplicabilă, înlocuirea ecuaţiilor lui Maxwell cu relaţii mai simple. 2. În anumite cazuri, între două puncte date pot exista mai multe trasee radioelectrice. 3. Într-un mediu izotrop, traseul radioelectric este o traiectorie ortogonală la fronturile de undă, termenul "rază" fiind frecvent definit ca un astfel de traseu. Într-un mediu anizotrop, traiectoriile ortogonale la fronturile de undă nu corespund întotdeauna traseelor fizice dintre sursă şi punctul de recepţie, neputând fi desemnate prin termenul de rază.

traseu (radioelectric) direct / *direct ray path / trajet (radioélectrique) direct* / Traseu radioelectric rectiliniu sau uşor curbat prin refracţia datorată mediului de propagare.

traseu (radioelectric) indirect / *indirect ray path / trajet (radioélectrique) indirect* / Traseu radioelectric produs de o refracţie foarte importantă sau de alte fenomene ca, de exemplu, reflexia, difracţia, difuzia, între cele două extremităţi ale acestui traseu.

trasor / *tracer / traceur* / Nuclid, stabil sau radioactiv, detectabil în diferitele stadii ale unui proces biologic, chimic sau de altă natură.

trasor radioactiv ⇐ indicator radioactiv ⇐ radioindicator ⇐ radiotrasor / *radioactive tracer / traceur radioactif* / Radionuclid care, ataşat unei substanţe chimice similare sau injectat într-un sistem biologic sau fizic, poate fi urmărit de dispozitive de detectare a radiaţiilor, permiţând astfel determinarea repartiţiei sau localizării substanţei de care este ataşat.

tratament [terapeutic] / *treatment [therapeutic] / traitement [thérapeutique]* / Aplicarea unui procedeu prescris, sau a unei părţi din acesta, într-un scop terapeutic.

tratament cu adsorbant solid / *solid adsorbant treatment / traitement au solide adsorbant* / Procedeu de purificare prin filtrare a unui izolant lichid uzat printr utilizarea unui adsorbant solid specific sau prin contact cu acesta.

tratament cu raze X ⇒ röntgenterapie

tratament final electromagnetic al metalelor lichide / *electromagnetic casting of liquid metals / traitement final électromagnétique de métaux liquides* / Procedeu de adaptare a fluxului de metal lichid sau de influenţare a calităţii suprafeţei

sale după turnare prin utilizarea unui câmp electromagnetic.

tratament izocentric / *isocentric treatment* / *traitement isocentrique* / În radioterapie, tratament al unui pacient în care poziţia volumului ţintă este raportată la cea a izocentrului.

tratament prin difuzie cu plasmă / *plasma diffusive treatment* / *traitement de diffusion par plasma* / Saturaţie a straturilor exterioare a materialelor metalice, în principal sau exclusiv prin difuzia particulelor active de gaz şi vapori, generate prin ionizare într-o descărcare luminescentă anormală.

tratament sub vid / *vacuum treatment* / *traitement sous vide* / Proces de reducere a conţinutului de gaze sau a conţinutului de apă dintr-un izolant lichid prin supunerea lui la o presiune redusă şi la o temperatură ridicată, în strat subţire sau în picături fine.

tratament termic (al materialelor) ⇐ tratare termică (a materialelor) / *heat treatment (of materials)* / *traitement thermique (des matériaux)* / Procedeu termic prin care se modifică proprietăţile mecanice şi fizico-chimice ale unui material.

tratament termic de suprafaţă / *surface heat treatment* / *traitement thermique superficiel* / Tratament termic prin care se modifică proprietăţile suprafeţei unui material.

tratament termochimic / *thermochemical treatment* / *traitement thermochimique* / Procedeu termic care constă în modificarea proprietăţilor unui material în funcţie de temperatură, de durata tratării şi de reacţia chimică cu mediul înconjurător.

tratare a combustibilului iradiat / *reprocessing (of an irradiated fuel)* / *retraitement (du combustible irradié)* / Prelucrare a combustibilului nuclear după utilizarea lui în reactor, pentru extragerea produselor de fisiune şi regenerarea materialelor fisionabile şi fertile.

tratare a depunerii chimice în fază de vapori asistată de plasmă / *plasma assisted chemical vapour deposition treatment* / *traitement de dépţt chimique en phase vapeur assisté par plasma* / Tratare a depunerii chimice în fază de vapori combinată cu o activare electrică a mediului gazos în condiţii de descărcare luminescentă anormală.

tratare a depunerii fizice în fază de vapori / *physical vapour deposition treatment* / *traitement de dépôt physique en phase vapeur* / Metodă de formare a unui strat subţire supraconductor în principal prin utilizarea evaporării fizice. Notă: În esenţă, această metodă permite obţinerea unui film subţire prin utilizarea evaporării sub vid a speciilor atomice sau depunerea prin pulverizare sub vid monoţintă sau multiţintă în atmosferă inertă sau reactivă, de exemplu pulverizarea catodică.

tratare a depunerii fizice în fază de vapori asistată de plasmă / *plasma assisted physical vapour deposition treatment* / *traitement de dépôt physique en phase vapeur assisté par plasma* / Tratare a depunerii fizice în fază de vapori asistată de o descărcare luminescentă anormală care provoacă activarea proceselor de ionizare a vaporilor şi a gazelor şi pulverizarea substraturilor componentelor înainte de a fi depuse pe materialul de bază.

tratare a neutrului / *neutral point connection* / *régime du neutre* / Mod de conexiune electrică a punctului neutru cu pământul.

tratare cu acid / *acid treatment* / *traitement à l'acide* / Procedeu de rafinare în care uleiul mineral izolant este pus în contact cu acidul sulfuric pentru a ameliora anumite proprietăţi.

tratare cu hidrogen / *hydrogen treatment* / *traitement à l'hydrogène* / Procedeu de rafinare în care uleiul mineral izolant este pus în reacţie cu hidrogenul la temperaturi şi presiuni ridicate în prezenţa

unui catalizator, pentru a ameliora anumite proprietăţi.

tratare termică (a materialelor) ⇒ tratament termic (al materialelor)

traversare / *crossing* / *croisement* / Trecere a unei linii de telecomunicaţii (sau electrice) dintr-o parte în cealaltă parte a unei linii electrice aeriene.

traversă / *beam gantry* / *poutre* / Element orizontal al unui stâlp destinat susţinerii conductoarelor.

traversă elastică / *head span suspension* / *suspension transversale souple par (fil ou) câble* / Construcţie formată din cabluri transversale legate de doi stâlpi implantaţi de o parte şi de alta a mai multor linii ferate, destinată susţinerii în comun a liniilor de contact.

traversă rigidă / *rolled steel single beam (lattice span)* / *portique de fer profilé, à ferme (en treillis)* / Construcţie formată dintr-o grindă rigidă transversală şi doi stâlpi implantaţi de o parte şi de alta a mai multor linii ferate, destinată susţinerii în comun a firelor de contact.

trăsnire / *lightning strike* / *foudroiement* / Şoc electric produs de trăsnet asupra unui organism viu, care poate antrena decesul acestuia.

treapta-unitate generalizată / *general unit step (function)* / *échelon-unité généralisé* / Funcţie egală cu o constantă pentru orice valoare negativă a variabilei independente şi această constantă mărită cu o unitate pentru orice valoare pozitivă. Notă: $c + \varepsilon(x)$, unde c este o constantă iar $\varepsilon(x)$ este funcţia treaptă (unitate), reprezintă o treaptă unitate generalizată.

treaptă a ratei de numărare a impulsurilor / *step pulse rate* / *échelon de taux de comptage (d'impulsion)* / Semnal reprezentat prin rata de numărare a unei suite de impulsuri care trec instantaneu de la o valoare specificată la alta.

treaptă de încărcare capacitivă / *capacitive charging step* / *dent de charge capacitive* / Treaptă care apare pe flancul anterior al impulsului de curent provocat de încărcarea capacitivă a tubului.

treaptă de reglare / *tapping step* / *échelon de réglage* / Diferenţa dintre coeficienţii de priză a două prize adiacente, exprimaţi procentual.

(a) trece [pentru un releu bistabil, nerecomandat] / *(to) transfer [for a bistable relay; deprecated]* / *transférer [relais bistable; désuet]* / În cazul unui releu bistabil, a trece de la poziţia de repaus la cea de lucru sau invers.

trecere liberă a aerului / *vent* / *mise à l'air libre* / Deschidere către partea atmosferică a unei diafragme prin care aerul circulă (scapă sau este admis) când dispozitivul de comandă funcţionează.

trecere pe legătură semafor de rezervă / *changeover [in common channel signalling]* / *passage sur canal sémaphore de secours* / Procedură de transfer a traficului de semnalizare a unei legături semafor pe una sau mai multe legături semafor de rezervă când legătura utilizată este deranjată sau trebuie descărcată.

trecere prin poartă / *gating [in telecommunication]* / *portillonnage* / Acţiunea de conectare şi deconectare a două circuite electrice sau canale de transmisiune în momente determinate sau pentru valori determinate ale unui semnal.

trecere prin şunt ⇒ tranziţie prin derivaţie

tren (compus) din unităţi multiple / *multiple unit train* / *train à unités multiples* / Tren compus din unul sau mai multe elemente automotoare care pot fi comandate simultan de la aceeaşi cabină de conducere, putând circula fără modificarea compunerii, în ambele sensuri de mers, cu viteză normală.

tren de impulsuri / *pulse train* / *train d'impulsions* / Serie regulată de un număr finit de impulsuri similare.

tren de impulsuri [potenţiale de acţiune] / *spike train [action potentials]* / ... / Secvenţă de potenţiale de acţiune. Notă: Forma de undă a unui potenţial de acţiune este asemănătoare unui impuls de scurtă durată, denumit în engleză "spike".

tren de impulsuri (al unui tub pentru microunde) / *run (in a microwave tube)* / *train d'impulsions (dans un tube pour hyperfréquences)* / Grup de impulsuri consecutive care depăşesc un nivel dat.

tren de impulsuri (de curent) ⇐ serie de impulsuri (de curent) / *pulse train [current pulse]* / *train d'impulsions (de courant)* / În electroterapie, succesiune de impulsuri de curent asemănătoare, dar nu necesar identice.

tren de impulsuri dreptunghiulare / *square pulse train* / *train d'impulsions carrées* / Tren de impulsuri rectangulare al cărui factor de durată este 1/2.

tren de lucrări ⇐ flux de lucrări / *job stream* / *flux de travaux* / Secvenţă de reprezentări ale lucrărilor care trebuie executate sub controlul unui sistem de operare.

tren de surse radioactive / *radioactive source train* / *train de sources radioactives* / Secvenţă de surse radioactive etanşe separabile prin distanţiere neradioactive, combinate permanent sau selecţionate înaintea fiecărei iradieri, utilizate în echipamentele cu proiecţie de surse radioactive şi alese în mod uzual pentru a furniza o distribuţie de doză specificată.

tren navetă cu mers în ambele sensuri ⇒ tren pendular

tren pendular / *push-pull train* / *train poussé* / Ten care are, în general, la unul din capete o locomotivă şi la celălalt un vagon cu autoghidare (pilot), ceea ce îi permite să circule în ambele sensuri, cu viteză normală şi fără modificări în compunerea sa.

trenaj [în fototelegrafie] ⇐ trenare [în fototelegrafie] / *tailing [in facsimile]* / *traînage [en télécopie]* / Defect al unei reproduceri prin fototelegrafie care constă în deplasarea neregulată a unei variaţii bruşte de luminanţă, de exemplu de la negru la alb, de pe documentul original, în sensul explorării, pe documentul recepţionat.

trenaj magnetic ⇐ post-efect magnetic / *magnetic after-effect* / *traînage magnétique* / Relaxare magnetică, cu o constantă de timp cuprinsă între câteva secunde şi mai multe zile. Notă: Când urmează aplicării unui câmp static se mai numeşte viscozitate magnetică.

trenare [în fototelegrafie] ⇒ trenaj [în fototelegrafie]

tren-kilometru / *train-kilometre* / *train-kilomètre* / Unitate de prestaţie corespunzătoare deplasării unui tren pe o distanţă de 1 km.

trepidaţie longitudinală / *longitudinal judder* / *broutage longitudinal* / Efect datorat unei neregularităţi a vitezei de explorare în fototelegrafie, determinat de exemplu de o rotaţie neregulată a tamburului sau a elicei inscriptoare, manifestat pe imaginea reprodusă prin mici sinuozităţi sau discontinuităţi ale liniilor care, pe documentul original, sunt regulate.

trepidaţie transversală / *transverse judder* / *broutage transversal* / Efect datorat unei neregularităţi a pasului de explorare în fototelegrafie, manifestat pe imaginea reprodusă prin prezenţa simultană de suprapuneri şi intercalări.

triboluminescenţă / *triboluminescence* / *triboluminescence* / Luminescenţă produsă prin forţe mecanice (frecare, rupere a unor cristale, scuturare). Notă: Fenomenul poate apărea la unele cristale cum ar fi cele de zahăr, de sulfură de zinc activată cu mangan etc.

tribună telefonică ⇒ emisiune open line

triedru direct / *right-handed trihedron* / *trièdre direct* / Într-un spaţiu cu trei dimensiuni, mulţime de trei mărimi vectoriale liniar independente A, B, C, astfel încât, pentru un observator privind în direcţia lui C, rotaţia de unghi minim de la A la B se face în sensul acelor ceasornicului. Notă: Mărimile vectoriale ale unui triedru direct au direcţiile orientate corespunzător degetului mare (A), degetului arătător (B) şi, respectiv, celui mijlociu (C) ale mâinii drepte, atunci când ultimul (C) se fixează la unghi drept faţă de celelalte degete (A) şi (B).

trigatron / *trigger tube* / *tube relais* / Tub cu gaz cu catod rece în care unul sau mai mulţi electrozi sunt utilizaţi numai pentru a comanda amorsarea descărcării.

trigonometric / *trigonometric* / *trigonométrique* / Calificativ referitor la o formă de undă sau un element particular al căror nivel variază în funcţie de timp conform unei funcţii trigonometrice specificate sau unei relaţii specificate bazate pe funcţii trigonometrice.

(a) trimite (date etc.) la destinaţie / *(to) dispatch* / *envoyer (des données) à destination* / Setul de operaţii prin care se asigură transmiterea datelor de la emitent la destinaţie.

(a) trimite pe o altă cale / *(to) re-route* / *renvoyer* / Operaţia prin care se stabileşte o cale alternativă de comunicare a informaţiei, în cazul în care canalul de comunicaţie primar între două calculatoare nu este disponibil.

(a) trimite prin poştă / *(to) mail* / *envoyer par courrier* / Procedură care desemnează operaţiile efectuate pentru a asigura transmiterea de informaţii prin poştă; în cazul poştei electronice (e-mail), presupune: specificarea adresei destinatarului, conţinutul pe scurt al mesajului ("subiectul" transmisiei), eventual a altor adrese care vor primi acelaşi mesaj, precum şi a mesajului propriu-zis.

triodă / *triode* / *triode* / Tub electronic cu trei electrozi ce conţine un anod, un catod şi un electrod de comandă, în general, o grilă.

triplet (de elemente binare) / *triplet (byte)* / *triplet (d'éléments binaires)* / Byte compus din trei cifre binare.

triplet de flux (al unei surse) / *flux triplet (of a source)* / *triplet de flux (d'une source)* / Ansamblu al valorilor proporţiilor de flux cumulat inferior al sursei pentru unghiurile solide $\pi/2$, π şi $3\pi/2$ sr, reprezentativ pentru distribuţia relativă a fluxului inferior al sursei şi utilizat în calculul raportului direct al instalaţiilor realizate cu aceste surse.

triton / triton / triton / Nucleu al izotopului cu număr de masă 3 al hidrogenului, numit tritiu.

triunghiular / *triangular* / *triangulaire* / Calificativ al unei forme de undă, de forma unui triunghi sau apropiindu-se de aceasta.

trivalent / *three condition* / *trivalent* / Calificativ care indică utilizarea unei valenţe de trei pentru un element de semnal.

troland / *troland* / *troland* / Unitate de măsură utilizată pentru exprimarea unei mărimi proporţionale cu iluminarea retiniană produsă de un stimul de lumină. Când ochiul priveşte o suprafaţă de luminanţă uniformă, numărul de trolanzi este egal cu produsul dintre aria (în mm^2) a pupilei, naturale sau artificiale şi luminanţa suprafeţei în cd/m^2. Notă: În calculul iluminării efective a retinei, trebuie luate în considerare: pierderile prin absorbţie, difuzie sau reflexie; dimensiunile ochiului considerat. Trebuie, de asemenea, să se ţină seama de efectul Stiles-Crawford dacă anumite raze traversează o regiune excentrică a pupilei. Neglijând toate corecţiile necesare, un troland corespunde unei iluminări retiniene de aproximativ $2 \cdot 10^{-3}$ lx.

troland redus / *reduced troland* / *troland réduit* / Unitate de măsură derivată din troland, în situaţia în care este luat în considerare efectul Stiles-Crawford, exprimată ca produsul dintre troland şi un factor adecvat, de exemplu, cu valoarea 0,5 pentru o pupilă a cărei arie este de 50 mm^2 (diametru de 8 mm).

troleibuz, 1[vehicul] / *trolleybus, 1[vehicle]* / *trolleybus, 1[véhicule]* / Vehicul motor pe pneuri, care circulă pe drumul public fără şine, singur sau cu o remorcă şi a cărui energie electrică este preluată de la o linie de contact aeriană.

troleibuz, 2[mod de transport] / *trolleybus, 2[system of transport]* / *trolleybus, 2[mode de transport]* / Mod de transport care utilizează troleibuze.

troleu / *trolley* / *trolley* / Aparat de colectare a curentului de la un fir de contact, prin intermediul unei role sau a unei furci de contact, montate pe prăjina de troleu care se poate deplasa în orice direcţie.

trombon coaxial / *trombone [in a waveguide circuit]* / *trombone* / Secţiune reglabilă de ghid de unde în formă de U.

tronson de prelungire / *body extension* / *tronçon de rallongement* / Parte a corpului stâlpului adăugată la baza acestuia pentru a-i mări înălţimea.

tropopauză / *tropopause* / *tropopause* / Limita superioară a troposferei.

troposferă / *troposphere* / *troposphère* / Partea inferioară a atmosferei terestre, situată imediat deasupra suprafeţei Pământului până la o altitudine de cca 9 km la poli şi cca 17 km la ecuator, în care temperatura descreşte odată cu creşterea altitudinii, cu excepţia anumitor straturi locale de inversiune a temperaturii.

trunchi de circuite ⇐ fascicul de circuite / *circuit group* / *faisceau (de circuits)* / Un grup de circuite stabilite între două centrale, eligibil fiecare, fără preferinţe, pentru stabilirea unei conexiuni.

trunchi de comandă ⇐ circuit de comandă interurbană / *record circuit* / *ligne d'annotatrice [France]* / Circuit utilizat exclusiv pentru înregistrarea cererilor de comunicaţii interurbane.

trunchi parţial comun / *partial common trunk* / *jonction partiellement commune* / Într-o multiplare parţială, joncţiune accesibilă mai multor grupuri de selectoare.

trunchiere (a unui proces de calcul) / *truncation (of a computation process)* / *troncature (d'un calcul)* / Încheierea unui proces de calcul înainte de a ajunge la rezultatul său final sau la sfârşitul său firesc, conform unor reguli prestabilite.

trunchiere (a unui şir) / *truncation (of a string)* / *troncature (d'une chaîne)* / Suprimarea sau omiterea părţii iniţiale sau finale a unui şir, conform unui criteriu dat.

trusă pentru control / ... / *boîte de contrôle* / Cutie care conţine aparate de măsurat şi accesoriile lor ca, de exemplu, şunturi, rezistenţe adiţionale, cabluri de conexiune.

tub amplificator al imaginii / *image intensifier tube* / *tube amplificateur d'image* / Tub electronic în care proiecţia unei imagini pe o suprafaţă fotoemisivă antrenează producerea unei imagini corespunzătoare, de luminanţă mai ridicată, pe o suprafaţă luminescentă.

tub amplificator cu câmpuri încrucişate / *crossed-field amplifier tube* / *tube amplificateur à champs croisés* / Tub cu câmpuri încrucişate care are un circuit cu unde lente cu revenire sau nu, utilizat ca amplificator.

tub amplificator cu câmpuri încrucişate cu fascicul cu revenire / *re-entrant beam crossed-field amplifier tube* / *tube amplificateur à champs croisés à faisceau rentrant* / Tub amplificator cu câmpuri încrucişate în care fasciculul intră din nou şi unde există o interacţiune între acesta şi o componentă a undei directe sau inverse.

tub amplificator cu câmpuri încrucişate cu fascicul fără revenire / *non-re-entrant beam crossed-field amplifier tube* / *tube amplificateur à champs croisés à faisceau non rentrant* / Amplificator cu câmpuri încrucişate în care există o interacţiune între un fascicul fără revenire şi o componentă de undă directă sau inversă.

tub amplificator cu undă directă de tip M / *M-type forward-wave amplifier tube* / *tube amplificateur à onde directe de type M* / Tub cu câmpuri încrucişate conceput să funcţioneze ca amplificator.

tub amplificator cu undă regresivă de tip M / *M-type backward-wave amplifier tube* / *tube amplificateur à onde régressive de type M* / Tub cu câmpuri încrucişate cu undă regresivă destinat să funcţioneze ca amplificator.

tub amplificator cu undă regresivă de tip O / *O-type backward-wave amplifier tube* /

tube amplificateur à onde régressive de type O / Tub cu fascicul liniar cu undă regresivă conceput pentru a funcţiona ca amplificator.

tub analizor cu electroni lenţi / *low(-electron)-velocity camera tube* / *tube (analyseur) à électrons lents* / Tub analizor care funcţionează cu un fascicul de electroni ale căror viteze permit tensiunii medii de ţintă să se stabilizeze la o valoare aproximativ egală cu cea a catodului tunului electronic.

tub analizor cu electroni rapizi / *high(-electron)-velocity camera tube* / *tube (analyseur) à électrons rapides* / Tub analizor care funcţionează cu un fascicul de electroni ale căror viteze permit tensiunii medii de ţintă să se stabilizeze la o valoare aproximativ egală cu cea a anodului.

tub analizor cu memorie / *storage camera tube* / *tube analyseur à mémoire* / Tub analizor în care ţinta serveşte drept suprafaţă de memorie electrostatică şi a cărui ieşire este un semnal electric.

tub analizor cu spot explorator / *flying-spot scanner tube* / *tube analyseur de type „flying spot"* / Tub cu raze catodice care produce o sursă luminoasă punctuală prin deplasarea căreia se explorează un obiect fizic, cum ar fi, de exemplu, o imagine transparentă.

tub analizor cu transfer de imagini / *image camera tube* / *tube (analyseur) à transfert d'image* / Tub analizor fotoemisiv al cărui electrod fotosensibil este distinct faţă de ţintă şi în care electronii emişi sunt concentraţi pentru a genera pe ţintă o imagine electronică corespunzătoare.

tub analizor (de televiziune) / *camera tube* / *tube analyseur* / Tub electronic în care imaginea optică generează semnalul de imagine, în general printr-un procedeu de explorare. Notă: Tuburile videocaptoare sunt fotoemisive (bazate pe efectul fotoelectric) sau fotoconductive (bazate pe fotoconductivitate).

tub analizor fotoconductiv / *photoconductive camera tube* / *tube (analyseur) à photoconduction* / Tub analizor în care electrodul fotosensibil este fotoconductiv.

tub analizor fotoemiţător / *photoemissive camera tube* / *tube (analyseur) à photoémission* / Tub analizor în care electrodul fotosensibil este fotoemiţător.

tub ATR ⇒ tub separator emisie-recepţie

tub autoredresor / *self-rectifying (X-ray) tube* / *tube autoredresseur* / Tub de radiaţii X cu catod incandescent care permite trecerea curentului într-un singur sens prin menţinerea rece a anodului şi care nu necesită alte dispozitive pentru obţinerea curentului unidirecţional.

tub bifocal ⇐ tub cu două focare ⇐ tub dofoc / *double focus tube* / *tube à double foyer* / Tub de radiaţii X cu două focare electronice, în general de dimensiuni şi puteri diferite.

tub Bourdon / *Bourdon pressure sensor* / *capteur de pression de Bourdon* / Tub de formă specială, închis la un capăt, care se deformează elastic, fără a depăşi limita elasticităţii, când este supus la o diferenţă de presiune între interiorul şi exteriorul său.

tub catodic ⇐ tub cu raze catodice / *cathode-ray tube* / *tube (à rayons) cathodique(s)* / Tub cu vid în care un fascicul de electroni este produs prin emisiunea electronică a unui catod şi accelerat într-un câmp electric. Notă: Fasciculul electronic este produs şi dirijat spre o suprafaţă pentru a realiza o imagine vizibilă sau detectabilă prin diverse mijloace.

tub (catodic) cu ecran luminescent / *luminescent-screen tube* / *tube (cathodique) à écran luminescent* / Tub catodic în care imaginea apare pe ecran mai luminoasă decât fondul.

tub catodic cu tun multiplu / *multiple-gun cathode-ray tube* / *tube à rayons cathodiques à plusieurs canons* / Tub cu raze catodice care conţine cel puţin două tunuri electronice separate.

tub catodic pentru osciloscop / *oscillograph tube [for recording]* / *oscillographe cathodique [tube]* / Tub catodic în care se înregistrează imaginea electronică, ca reprezentare grafică a unei mărimi variabile în timp.

tub Chaoul / *Chaoul tube* / *tube de Chaoul* / Tub de radiaţii X cu anod cavitar şi ţintă de transmisiune utilizat în radioterapie, destinat a funcţiona în general la tensiune joasă (sub 100 kV), distanţa dintre anod şi obiect fiind în general sub 5 cm.

tub cinescop în culori / *colour picture tube* / *tube (à) image en couleur* / Tub cinescop care reproduce atât luminanţele, cât şi culorile.

tub cinescop (pentru televiziune) alb-negru / *black-and-white picture tube* / *tube (à) image en noir et blanc* / Tub cinescop care reproduce doar luminanţe.

tub comandat prin sarcină spaţială / *space charge-controlled tube* / *tube à (commande par) charge d'espace* / Tub electronic a cărui funcţionare se bazează pe controlul limitării curentului prin sarcină spaţială cu ajutorul tensiunilor de electrozi.

tub comutator de antenă ⇒ tub separator emisiune-recepţie

tub contor ⇒ detector cu descărcare în gaz

tub contor cu circulaţie de gaz / *gas-flow counter (tube)* / *tube compteur à circulation (de gaz)* / Detector cu descărcare în gaz în care se menţine o atmosferă gazoasă adecvată cu ajutorul unui debit lent de gaz convenabil.

tub convertor de frecvenţă / *frequency converter tube* / *tube convertisseur de fréquence* / Tub electronic care conţine ca sisteme de electrozi atât mixerul de frecvenţe, cât şi oscilatorul de conversie local, în vederea conversiei de frecvenţă.

tub convertor de imagine / *image-converter tube* / *tube convertisseur d'image* / Tub cu vid în care proiecţia unei imagini (în general nevizibilă) pe o suprafaţă fotoemisivă antrenează producerea unei imagini vizibile corespunzătoare, pe o suprafaţă luminescentă.

tub Coolidge ⇒ tub cu catod cald

tub Crookes / *Crookes tube* / *tube de Crookes* / Tip vechi de tub cu descărcare luminescentă.

tub cu blocare rapidă / *sharp cut-off tube* / *tube à blocage rapide* / Tub cu sarcină spaţială astfel conceput încât factorul de amplificare şi panta să fie practic constante, fără să fie reglate prin modificarea punctului de funcţionare.

tub cu câmpuri încrucişate / *crossed-field tube* / *tube à champs croisés* / Tub cu undă de sarcină spaţială la care direcţiile fasciculului electronic, ale câmpului electric static şi ale câmpului magnetic static sunt perpendiculare două câte două. Notă: Câmpul magnetic static este prezent prin componenta sa transversală.

tub cu catod cald ⇐ tub Coolidge / *hot-cathode tube* / *tube Coolidge* / Tub de radiaţii X cu vid înaintat care conţine un catod incandescent.

tub cu catod rece ⇒ tub ionic

tub cu deflexie de fascicul (de electroni) / *beam-deflection tube* / *tube à déviation de faisceau* / Tub cu fascicul electronic în care curentul de ieşire este comandat de poziţia fasciculului de electroni.

tub cu descărcare / *arc tube* / *tube à décharge* / Incintă ce delimitează arcul electric al unei lămpi cu descărcare.

tub cu descărcare corona / *corona discharge tube* / *tube à effluve [corona]* / Tub cu gaz cu curent slab care utilizează proprietăţile descărcării corona.

tub cu descărcare în arc / *arc discharge tube* / *tube à décharge en arc* / Tub cu gaz în care curentul cerut este cel al unei descărcări în arc.

tub cu descărcare în arc cu grilă de comandă / *grid-controlled arc discharge tube* / *tube à décharge en arc à grille de commande* / Tub cu descărcare în gaz în care unul sau mai mulţi electrozi sunt utilizaţi numai pentru a comanda amorsarea descărcării.

tub cu descărcare luminescentă / *glow-discharge tube* / *tube à décharge luminescente* / Tub cu gaz în care curentul solicitat este cel al unei descărcări luminescente.

tub cu discuri / *disk-seal tube* / *tube à disques scellés* / Tub electronic în care unul sau mai mulţi electrozi sunt montaţi pe discuri străpunse, dispuse în plane paralele, fixate în anvelope în general depăşindu-le.

tub cu două focare ⇒ tub bifocal

tub cu emisiune în câmp electric ⇒ tub ionic

tub cu fascicul electronic / *electron-beam tube* / *tube à faisceau électronique* / Tub electronic a cărui funcţionare depinde de formarea şi comanda unuia sau a mai multor fascicule electronice.

tub cu fascicul liniar / *linear-beam tube* / *tube à faisceau linéaire* / Tub cu undă de sarcină spaţială la care direcţiile fasciculului electronic, ale câmpului electric şi, dacă există, ale câmpului magnetic static sunt paralele. Notă: Câmpul magnetic este astfel prezent numai prin componenta longitudinală.

tub cu focar liniar / *line focus tube* / *tube à foyer linéaire* / Tub de radiaţii X în care un focar electronic rectangular situat pe suprafaţa anodului este proiectat sub forma unui focar optic potrivit pe direcţia axei radiaţiei.

tub cu memorie / *storage tube* / *tube à mémoire* / Tub cu fascicul electronic în care o informaţie poate fi introdusă la un moment dat şi citită ulterior.

tub cu memorie a ecranului / *screen storage cathode-ray tube* / *tube à mémoire d'écran* / Tub catodic care utilizează un ecran special ca element de memorie.

tub cu memorie bistabilă / *bistable storage cathode-ray tube* / *tube à mémoire bistable* / Tub catodic cu memorie constituită din celule elementare, astfel încât ecranul să nu poată avea decât două valori ale luminanţei.

tub cu memorie cu ieşire electrică / *electric-signal storage tube* / *tube à mémoire à sortie électrique* / Tub cu memorie în care informaţiile sunt introduse sub forma unui semnal electric şi restituite ulterior tot sub forma unui semnal electric.

tub cu memorie cu imagine la ieşire / *display storage tube* / *tube à mémoire à sortie image* / Tub cu memorie în care informaţiile sunt introduse sub forma unui semnal electric şi restituite ulterior sub forma unei imagini.

tub cu memorie cu persistenţă variabilă / *half-tone storage cathode-ray tube* / *tube à mémoire à mi-teintes* / Tub catodic cu memorie constituită din celule elementare, astfel încât luminanţa să poată lua orice valori între zero şi o valoare maximă.

tub cu memorie cu reţea / *mesh storage cathode-ray tube* / *tube à mémoire à grille* / Tub catodic care utilizează o reţea de memorare.

tub cu memorie electrostatică / *charge-storage tube* / *tube à mémoire électrostatique* / Tub cu memorie în care informaţia este conservată pe suprafaţa de memorie sub forma unei reţele de sarcini electrice.

tub cu modulaţie de viteză / *velocity-modulated tube* / *tube à modulation de vitesse* / Tub cu fascicul electronic, în care fluxul electronic este supus unor variaţii periodice de viteză, perioadă comparabilă cu durata totală a timpului de tranzit.

tub cu pantă reglabilă / *variable-mu tube* / *tube à pente réglable* / Tub cu sarcină spaţială astfel conceput încât factorul de amplificare şi, în consecinţă, panta pot fi reglate pe un domeniu întins prin modificarea punctului de funcţionare.

tub cu plasmă cu interacţiune extinsă / *extended-interaction plasma tube* / *tube à plasma à interaction étendue* / Tub cu gaz pentru microunde care utilizează o descărcare în plasmă distribuită, pentru o cuplare extinsă cu o linie de transmisiune.

tub (cu plasmă) generator de zgomot / *noise-generator plasma tube / tube générateur de bruit à plasma* / Tub cu plasmă cu interacţiune distribuită conceput să producă zgomot alb pe o bandă dată.

tub cu raze catodice ⇒ tub catodic

tub cu raze catodice cu fascicul dublu / *split-beam cathode-ray tube / tube à rayons cathodiques à double faisceau* / Tub cu raze catodice care conţine un tun electronic care produce un fascicul divizat pentru a realiza două urme pe ecran.

tub cu raze catodice cu memorie (electrostatică) / *cathode-ray charge-storage tube / tube à rayons cathodiques à mémoire (électrostatique)* / Tub cu memorie electrostatică în care informaţiile sunt înscrise cu ajutorul unui fascicul de raze catodice.

tub cu raze catodice cu tun dublu / *double-gun cathode-ray tube / tube à rayons cathodiques à double canon* / Tub cu raze catodice care conţine două tunuri electronice separate.

tub cu raze X ⇒ tub de radiaţii X

tub cu undă de sarcină spaţială / *space charge-wave tube / tube à onde de charge d'espace* / Tub (electronic) cu vid care converteşte energia sursei de alimentare prin interacţiunea între câmpuri electromagnetice şi undele de sarcină spaţială.

tub cu undă directă ⇒ tub cu undă progresivă

tub cu undă inversă ⇒ tub cu undă regresivă

tub cu undă progresivă ⇐ tub cu undă directă / *forward travelling-wave tub / tube à onde progressive <TOP>* / Tub cu undă de sarcină spaţială, în care unda de sarcină spaţială interacţionează cu o undă electromagnetică călătoare a cărei viteză de grup are direcţia şi sensul vitezei electronilor.

tub cu undă regresivă ⇐ tub cu undă inversă / *backward-wave tube / tube à onde regressive <TOR>* / Tub cu undă de sarcină spaţială în care unda de sarcină spaţială interacţionează cu o undă călătoare electromagnetică a cărei viteză de grup are direcţia vitezei electronilor, dar sensul este contrar.

tub cu vapori de mercur / *mercury-vapour tube / tube à vapeur de mercure* / Tub cu gaz în care gazul activ este constituit din vapori de mercur.

tub de blocare a emisiei ⇒ tub separator emisie-recepţie

tub de comutare [în microunde] / *blocking tube / tube de commutation [en hyperfréquences]* / Tub cu gaz, cu descărcare în plasmă servind la comanda trecerii sau a reflexiei energiei de radiofrecvenţă.

tub de emisie-recepţie ⇐ tub TR ⇐ dispozitiv de blocare a receptorului ⇐ tub de protecţie a receptorului / *transmit-receive tube / tube TR [transmit-receive]* / Tub de comutare care, în perioada de recepţie, permite trecerea spre receptor a semnalelor de putere mică provenind de la antenă, iar în perioada de emisie protejează receptorul de semnalele de putere mare ale emiţătorului.

tub de evacuare / *exhaust tube / queusot, l[d'une lampe]* / Tub de sticlă care comunică cu interiorul unui balon, prin care lampa este golită sau umplută cu gaz.

tub de insuflare / *bubble-tube / tube à bulles* / Dispozitiv utilizat pentru măsurarea nivelului sau a densităţii unui lichid. Bule de aer sau de gaz introduse în lichid printr-un tub izolează senzorul de contactul direct cu lichidul măsurat, care poate fi coroziv sau vâscos. Presiunea în tubul cu aer (gaz) este practic egală cu produsul dintre lungimea tubului introdus în lichid şi densitatea lichidului, atunci când bulele în exces părăsesc tubul.

tub de mixare / *mixer tube / tube mélangeur* / Tub electronic care, asociat unui oscilator extern, realizează funcţia de conversie de frecvenţă.

tub de proiecţie / *projection tube / tube de projection* / Tub cu raze catodice utilizat

împreună cu un sistem optic pentru proiectarea unei imagini.

tub de protecţie a receptorului ⇒ tub de emisie-recepţie

tub de putere cu fascicul dirijat / *beam-power tube* / *tube de puissance à faisceau (électronique) dirigé* / Tub cu grile aliniate în care efectele emisiei secundare de la anod sunt suprimate prin concentrarea fluxului de electroni în fascicule de densitate mare.

tub de radiaţii cu gaz / *gas tube* / *tube (radiogène) à gaz* / Tub cu radiaţii X cu vid redus, în care electronii provin din ionizarea gazului rezidual.

tub de radiaţii X ⇐ tub cu raze X ⇐ tub Roentgen ⇐ tub Röntgen ⇐ tub Röntgen electronic / *X-ray tube* / *tube radiogène* / Tub cu vid care conţine doi sau mai mulţi electrozi izolaţi între ei, un catod emiţând electroni, un anod pe care decelerarea electronilor produce o emisiune de radiaţii X şi, în anumite cazuri, unul sau mai mulţi electrozi formând o grilă între catod şi anod servind accelerării, focalizării sau comenzii fasciculului de electroni.

tub de radiaţii X cu mai multe etaje / *multi-stage (X-ray) tube* / *tube à plusieurs étages* / Tub de radiaţii X în care electronii sunt accelerați de o succesiune de electrozi cavitari aduşi la potenţiale din ce în ce mai ridicate.

tub de radiaţii X intracorporal / *intracorporeal X-ray tube* / *tube radiogène intra-corporel* / Tub de radiaţii X de concepţie particulară care permite introducerea focarului în corp prin orificii naturale sau artificiale.

tub de reactanţă / *reactance valve* / *tube à réactance* / Tub electronic a cărui impedanţă de intrare se comportă ca o reactanţă variabilă în funcţie de tensiunea aplicată unui electrod de comandă.

tub de referinţă (de tensiune) / *voltage reference tube* / *tube de référence de tension* / Tub stabilizator de tensiune conceput să aibă o tensiune de menţinere constantă în funcţie de timp într-o plajă de temperatură şi de curent, în general scăzută.

tub de transmisiune-recepţie ⇐ tub pre-TR / *pre-TR tube* / *tube pré-TR [pré-transmit-receive]* / Tub de emisie-recepţie, cu un factor de calitate redus, care precede un alt tub de emisie-recepţie şi produce o reflexie preliminară pentru a reduce puterea celui de-al doilea tub.

tub (de televiziune) cinescop / *picture tube* / *tube (à) image* / Tub catodic conceput pentru reproducerea imaginilor de televiziune, prin transformarea semnalelor electrice de televiziune în imagini.

tub defazor / *phase-shifter tube* / *tube déphaseur* / Tub cu plasmă cu interacţiune distribuită conceput să permită reglarea lungimii electrice a liniei de transmisiune în care este utilizat.

tub dofoc ⇒ tub bifocal

tub electrometric / *electrometer tube* / *tube électromètre* / Tub cu vid conceput să aibă o impedanţă de intrare foarte mare pentru a permite detectarea, amplificarea şi măsurarea unor curenţi foarte mici în circuite care are o impedanţă internă foarte mare.

tub electronic / *electronic tube* / *tube électronique* / Dispozitiv în care trecerea curentului este asigurată de electroni sau de ioni, între electrozi, în vid sau într-un mediu gazos, în interiorul unui înveliş etanş. Notă: Dispozitivele utilizate numai pentru iluminare nu fac parte din această categorie.

tub (electronic) atenuator / *attenuator tube* / *tube atténuateur* / Tub cu plasmă cu interacţiune distribuită conceput să permită reglarea atenuării energiei de radiofrecvenţă într-o linie de transmisiune.

tub (electronic) cu gaz / *gas-filled tube* / *tube à gaz* / Tub electronic ale cărui caracteristici electrice sunt, în principal, determinate de ionizarea unor vapori sau a unui gaz introdus intenţionat în tub.

tub (electronic) cu grile aliniate / *aligned-grid tube* / *tube à grilles alignées* / Tub cu

sarcină spațială în care firele a cel puțin două grile sunt aliniate, pentru ca fiecare spiră a uneia să fie în umbra unei spire a celeilalte.

tub (electronic) cu vid / *vacuum tube / tube à vide* / Tub electronic al cărui vid este suficient de înaintat încât proprietățile sale electrice să nu fie sensibil afectate de ionizarea gazului rezidual.

tub flexibil / *sleeving / manchon (pour l'isolation)* / Tub izolant flexibil utilizat pentru izolare sau identificare.

tub fotoelectronic ⇒ tub fotosensibil

tub fotoelectronic [receptor] ⇐ celulă fotoemisivă / *photoemissive cell / cellule photoémissive* / Receptor fotoelectric ce utilizează emisia electronilor produsă de o radiație optică.

(tub) fotomultiplicator ⇐ fotomultiplicator / *photomultiplier (tube) / tube photomultiplicateur* / Tub electronic cu vid destinat convertirii unui semnal luminos într-unul electric și care conține un fotocatod, un anod și un dispozitiv multiplicator de electroni, utilizând emisia secundară a unor electrozi intermediari (dinode sau canale), interpuși între anod și catod.

tub fotomultiplicator fără fereastră / *windowless photomultiplier tube / tube photomultiplicateur sans fenêtre* / Tub fotomultiplicator în care nu este interpus nici un perete material între sursa de fotoni și ținta utilizată ca fotocatod. Notă: Este aplicat în particular pentru detectarea radiației ultraviolete de scurtă lungime de undă.

tub fotosensibil ⇐ tub fotoelectronic / *photosensitive tube, phototube / tube photosensible, tube photoélectronique* / Tub a cărui funcționare este determinată de efectul fotoelectric extern.

tub Geissler / *Geissler tube / tube de Geissler* / Tub cu gaz de formă specială care prezintă efectele luminoase ale descărcării în gaze rarefiate. Notă: Densitatea gazului este de ordinul miimilor de densitate atmosferică.

tub hibrid / *hybrid tube / tube hybride* / Tub cu fascicul liniar care utilizează principiile unui clistron la intrare și ale unui amplificator cu interacțiune distribuită la ieșire, sau invers.

(tub) iconoscop cu transfer de imagini / *image iconoscope / iconoscope à transfert d'image* / Tub analizor cu transfer de imagini cu electroni rapizi, în care imaginea electronică este păstrată în memorie și explorată pe aceeași parte a țintei.

(tub) indicator catodic / *electron-ray indicator tube / (tube) indicateur cathodique* / Formă elementară a unui tub catodic, utilizat pentru a indica o variație de tensiune. Notă: Un astfel de tub utilizat pentru a indica acordul unui circuit pe o frecvență dată se numește uneori ochi magic, evantai magic sau linie magică.

tub indicator cu neon / *neon indicator tube / tube indicateur à néon* / Tub indicator luminescent care conține neon.

tub indicator de caractere / *character indicator tube / tube indicateur de caractères* / Tub indicator luminescent în care luminescența ia sau iluminează forma unei litere, a unei cifre sau a unui simbol.

tub indicator luminescent / *glow indicator tube / tube indicateur à luminescence* / Tub cu descărcare luminescentă în care luminescența catodului servește la indicarea prezenței unei tensiuni sau a valorii unui curent.

tub intensificator al imaginii luminoase / *light image intensifier tube / tube intensificateur d'image lumineuse* / Dispozitiv electrooptic cu vid în care imaginea electronică furnizată de un fotocatod este convertită într-o imagine luminoasă în ecranul de ieșire.

tub intensificator al imaginii radiologice / *X-ray image intensifier tube / tube intensificateur d'image radiologique* / Dispozitiv electrooptic cu vid care conține un ecran de intrare în contact optic cu o fotocatodă, producând o imagine

electronică convertită ulterior în ecranul de ieşire într-o imagine luminoasă, a cărei luminanţă este amplificată cu ajutorul unei suse de energie exterioare.

tub ionic ⇐ tub cu catod rece ⇐ tub cu emisiune în câmp electric / *field emission tube / tube d'émission par champ électrique* / Tub de radiaţii X în care electronii sunt ejectaţi din catod de un câmp electric suficient de intens.

tub (izolant) / *tube [for insulating materials] / tube* / Corp gol în interior, în mod obişnuit de secţiune circulară, de diametru maxim arbitrar ales şi mic în raport cu lungimea. Notă: În general diametrul maxim este de 100 mm.

tub Lenard / *Lenard tube / tube de Lenard* / Tub catodic care conţine o fereastră îngustă pentru trecerea fasciculului electronic.

tub multielectrod / *multi-electrode tube / tube polyode* / Tub electronic care conţine mai mult de trei electrozi asociaţi la un singur fascicul electronic.

tub multielectrod stabilizator de tensiune / *multi-electrode voltage-stabilizing tube / tube stabilisateur de tension à plusieurs électrodes* / Tub stabilizator de tensiune cu mai mulţi electrozi, destinat să funcţioneze ca divizor de tensiune cu mai multe ieşiri.

tub multiplu / *multiple tube / tube multiple* / Tub electronic care conţine într-o singură anvelopă mai multe unităţi sau grupuri de electrozi, corespunzând unor fluxuri de electroni independente, deşi uneori, unul sau mai mulţi electrozi pot fi comuni. Exemple: dioda dublă, trioda dublă, trioda-heptodă.

tub numărător ⇒ detector cu descărcare în gaz

tub numărător Geiger-Müller ⇒ detector Geiger-Müller

tub numărător proporţional ⇒ detector proporţional

tub oscilator cu interacţiune extinsă / *extended interaction oscillator tube / tube oscillateur à interaction étendue* / Tub cu fascicul liniar în care undele de sarcină spaţială interacţionează cu un câmp de radiofrecvenţe pe o structură de întârziere rezonantă, în mod progresiv sau regresiv.

tub oscilator cu undă regresivă de tip M / *M-type backward-wave oscillator tube / tube oscillateur à onde régressive de type M* / Tub cu câmpuri încrucişate cu undă regresivă destinat să funcţioneze ca oscilator.

tub oscilator cu undă regresivă de tip O / *O-type backward-wave oscillator tube / tube oscillateur à onde régressive de type O* / Tub cu fascicul liniar cu undă regresivă conceput pentru a funcţiona ca oscilator.

tub osciloscop / *oscilloscope tube [for observation] / tube oscilloscope* / Tub cu raze catodice utilizat pentru producerea unei imagini vizibile, care constituie reprezentarea grafică a unei relaţii între semnalele electrice.

tub pirometric / *pyrometer tube / canne pyrométrique* / Termocuplu electric sau rezistenţă pirometrică plasate într-un tub de protecţie.

tub Pitot / *Pitot tube / tube de Pitot* / Senzor de debit care produce o diferenţă de presiune prin utilizarea a două tuburi rectilinii montate în direcţia curgerii fluidului, care pot fi montate coaxial în acelaşi ansamblu. Unul din capete este deschis la o extremitate şi măsoară presiunea dinamică a fluidului, iar celălalt tub este închis, dar are un orificiu lateral pentru măsurarea presiunii statice a fluidului.

tub pre-TR ⇒ tub de transmisiune-recepţie

tub radiant electric / *electric radiant tube / tube radiant électrique* / Element încălzitor în formă de tub constituit dintr-un material rezistent la căldură şi care conţine o rezistenţă încălzitoare la interior. Notă: Încărcătura este încălzită în principal prin radiaţia suprafeţei tubului.

tub redresor / *rectifying valve / tube redresseur* / Redresor care utilizează

emisia termoelectrică provenită de la un catod cald şi un anod rece, în vid.

tub redresor cu catod lichid =! supapă cu catod lichid / *pool rectifier (tube)* / *tube redresseur à cathode liquide* / Tub redresor cu gaz cu catod lichid.

tub redresor cu gaz ⇐ valvă ionică / *gas-filled rectifier (tube)* / *tube redresseur à gaz* / Tub cu gaz a destinat redresării unui curent alternativ.

tub redresor (cu vid) ⇐ kenotron / *rectifier (vacuum) tube* / *tube redresseur (à vide)* / Tub electronic cu vid care conţine un anod şi un catod emiţător de electroni, destinat a funcţiona ca un redresor, trecerea curentului efectuându-se într-un singur sens.

tub redresor cu vid moderat / *soft (rectifier tube)* / *(tube redresseur) mou* / Tub redresor al cărui vid este relativ redus.

tub Roentgen ⇒ tub de radiaţii X

tub Röntgen ⇒ tub de radiaţii X

tub Röntgen electronic ⇒ tub de radiaţii X

tub selector cu catod rece / *cold cathode selector tube* / *tube sélecteur à cathode froide* / Detector cu catod rece în care sunt posibile conexiuni exterioare distincte pe toţi catozii principali.

tub separator emisie-recepţie ⇐ tub comutator de antenă ⇐ tub de blocare a emisiei ⇐ tub ATR / *ATR tube* / *tube ATR [anti-transmit/receive]* / Tub de comutaţie care, în perioada de recepţie dirijează numai spre receptor semnalele dorite provenite de la antenă, prin izolarea emiţătorului, iar în perioada de emisie conectează emiţătorul la antenă.

tub stabilizator (de tensiune) / *voltage stabilizing tube* / *tube stabilisateur de tension* / Tub cu descărcare luminescentă sau descărcare corona conceput pentru o tensiune de menţinere aproximativ constantă pe un domeniu specificat al condiţiilor de funcţionare, cum ar fi curentul, temperatura şi timpul.

tub stroboscopic / *stroboscopic tube* / *tube stroboscopique* / Tub cu gaz destinat producerii de descărcări luminoase scurte şi periodice.

tub TR ⇒ tub de emisie-recepţie

tub Venturi / *Venturi tube* / *tube Venturi* / Senzor de debit care produce o diferenţă de presiune prin utilizarea unui tub profilat care produce o modificare a vitezei unui fluid ce trece prin el. Tubul constă dintr-o intrare cilindrică, o parte convergentă, un gât cilindric şi o parte divergentă.

tubulatură, conductă (a unui sistem de răcire) / *pipe (of a cooling system)* / *canalisation (d'un système de refroidissement)* / Trecere destinată ghidării fluidului de răcire.

tun (electronic) Charles / *Charles gun* / *canon de Charles* / Tun electronic utilizat în prezenţa câmpurilor magnetice şi electrice încrucişate, în vederea injectării unui fascicul electronic în extremitatea unei structuri de întârziere.

tun (electronic) Pierce / *Pierce gun* / *canon de Pierce* / Tun electronic care produce un fascicul electronic iniţial convergent numai prin utilizarea câmpurilor electrostatice.

tun cu emisiune termoelectronică / *thermionic emision gun* / *canon à émission thermoélectronique* / Tun electronic în care emiţătorul de electroni este constituit dintr-unul sau mai mulţi catozi calzi.

tun cu imersiune / *immersed gun* / *canon immergé* / Tun electronic în care tot fluxul câmpului magnetic care înconjoară tunul traversează perpendicular suprafaţa emisivă a catodului.

tun de citire / *reading gun* / *canon de lecture* / Tun electronic utilizat la citire.

tun de injecţie (al unui magnetron) / *magnetron injection gun* / *canon d'injection de magnétron* / Tun electronic de perveanţă totală ridicată care produce un fascicul tubular care are axa paralelă cu direcţia unui câmp magnetic.

tun de inscripţionare / *writing gun* / *canon d'inscription* / Tun electronic servind la inscripţionare.

tun de întreţinere / *holding gun* / *canon d'entretien* / Tun electronic utilizat la întreţinere.

tun electronic / *electron gun* / *canon à électrons* / Structură care cuprinde un catod şi unul sau mai mulţi electrozi şi care produce, focalizează şi, eventual, reglează poziţia şi intensitatea unui fascicul electronic.

tun electronic cu emisie de plasmă / *electron gun of axial symmetry* / *canon à électrons à émisision de plasma* / Tun electronic în care emiţătorul direct sau indirect de electroni este plasma cu descărcare luminescentă.

tun electronic cu fascicule multiple / *multi-beam electron gun* / *canon à électrons à faisceaux multiples* / Tun electronic care generează mai multe fascicule electronice şi ale cărui componente, cu excepţia catodului, pot fi comune mai multor fascicule electronice.

tun electronic cu simetrie axială / *electron gun of axial symmetry* / *canon à électrons à symétrie axiale* / Tun electronic prevăzut cu un anod structural care emite un fascicul electronic cilindric astfel format încât suprafeţele secţiunilor în zonele de emisie şi de absorbţie să formeze un unghi mai mic de 90°.

tun electronic de fascicul larg / *flood gun* / *canon d'arrosage* / Tun de inscripţionare utilizat pentru a furniza un fascicul larg de electroni care acoperă integral şi uniform ţinta de memorie.

tun electronic inelar / *ring-shaped electron gun* / *canon à électrons annulaire* / Tun electronic care dispune de un catod de formă inelară încălzit direct.

tun electronic transversal / *transverse electron gun* / *canon à électrons transversal* / Tun electronic în care anodul sau anodul structural emite unul sau mai multe fascicule electronice astfel formate încât suprafeţele secţiunilor în zonele de emisie şi de absorbţie să formeze un unghi mai mare de 90°.

tun exterior / *external gun* / *canon externe* / Tun electronic situat în afara incintei de lucru, tunul şi incinta comportând grupuri de pompare cu vid separate.

tun interior ⇐ tun sub vid / *internal gun* / *canon interne* / Tun electronic situat integral în interiorul incintei de lucru, grupurile de pompare cu vid fiind comune tunului şi incintei.

tun ionic / *ion gun* / *canon ionique* / Dispozitiv electronic, similar cu tunul de electroni, dar în care particulele încărcate sunt ioni. Exemplu: tunul protonic.

tun sub vid ⇒ tun interior

tun tip diodă / *diode gun* / *canon diode* / Tun electronic în care potenţialul electrodului de comandă este egal cu potenţialul catodului.

tun tip triodă / *triode gun* / *canon triode* / Tun electronic în care electrodul de concentrare are un potenţial negativ în raport cu potenţialul catodului.

tunel de tranzit / *drift tunnel* / *tunnel de glissement* / Tub metalic cu potenţial electric fix care delimitează spaţiul de alunecare. Notă: Tunelul de alunecare poate fi divizat în mai multe părţi care constituie electrozi de alunecare.

turaţie (a unei maşini electrice rotative) ⇒ viteză (a unei maşini electrice rotative)

turaţie de ralanti (a unui motor cu ardere internă) ⇒ turaţie minimă în regimul de mers în gol (a unui motor cu ardere internă)

turaţie de ralanti minimă (a unui motor cu ardere internă) ⇐ turaţie minimă în regimul de mers în gol (a unui motor cu ardere internă) / *minimum (idling) speed (of an internal combustion engine)* / *vitesse de ralenti minimale (d'un moteur à combustion interne)* / Viteză minimă specificată de către constructor, la care motorul cu ardere internă poate funcţiona în gol.

turaţie maximă a unui convertizor auxiliar / *maximum speed of an auxiliary convertor* / *vitesse maximale d'un convertisseur auxiliaire* / Viteză specificată de către constructor, ţinând seama de condi-

ţiile cele mai defavorabile de tensiune, de excitaţie, de frecvenţă, de încărcare etc., care pot exista în exploatare.

turaţie maximă a unui generator cu turaţie proporţională cu viteza vehiculului / *maximum speed of a generator with a speed proportional to the speed of the vehicle* / *vitesse maximale d'une génératrice dont la vitesse est proportionnelle à la vitesse du véhicule* / Viteză corespunzătoare turaţiei maxime a vehiculului, în condiţiile specificate de către constructor.

turaţie maximă a unui generator antrenat de un motor termic / *maximum speed of an engine-driven generator* / *vitesse maximale d'une génératrice entraînée par un moteur thermique* / Turaţie egală sau corespunzătoare vitezei unghiulare maxime la care motorul de antrenare poate să-şi dezvolte puterea totală. Notă: Se va ţine seama, dacă este cazul, de raportul transmisiei mecanice.

turaţie maximă a unui grup motor-generator / *maximum speed of a motor-generator set* / *vitesse maximale d'un groupe moteur-générateur* / Viteză specificată de către constructor, ţinând seama de condiţiile cele mai defavorabile de tensiune, de excitaţie, de încărcare etc., ce pot exista în exploatare.

turaţie maximă (a unui motor cu ardere internă) / *overspeed (of an internal combustion engine)* / *vitesse de pointe (d'un moteur à combustion interne)* / Turaţie maximă la care poate fi supus un motor cu ardere internă în timpul unei încercări pe bancul de probă, în condiţii specificate.

turaţie minimă în regimul de mers în gol (a unui motor cu ardere internă) ⇒ turaţie de ralanti minimă (a unui motor cu ardere internă)

turaţie nominală a unui generator cu turaţie proporţională cu viteza vehiculului / *rated speed of a generator with a speed proportional to the speed of the vehicle* / *vitesse nominale d'une génératrice dont la vitesse est proportionnelle à la vitesse du véhicule* / Viteză stabilită printr-un acord între beneficiar şi constructor.

turaţie nominală a unui generator antrenat de un motor termic / *rated speed of an engine-driven main or auxiliary generator* / *vitesse nominale d'une génératrice entraînée par un moteur thermique* / Viteză egală sau corespunzătoare vitezei nominale a motorului de antrenare. Notă: Se va ţine seama, dacă este cazul, de raportul transmisiei mecanice.

turaţie nominală (a unui motor cu ardere internă) / *rated speed (of an internal combustion engine)* / *vitesse assignée (d'un moteur à combustion interne)* / Viteză de rotaţie la care motorul termic este capabil să dezvolte puterea sa efectivă.

turaţie sincronă ⇒ viteză sincronă

turbogenerator ⇒ turbomaşină

turbomaşină ⇐ turbogenerator / *turbine-type machine* / *turbo-machine* / Maşină cu rotor cilindric, concepută pentru funcţionarea cu un rotor care are viteză periferică ridicată. Note:Termenul este utilizat mai frecvent în cazul generatorului de curent alternativ, denumit în acest caz turboalternator.

turbulenţă / *turbulence* / *turbulence* / Ansamblul mişcărilor dezordonate dintr-un mediu lichid sau gazos, susceptibile de a antrena neregularităţi ale anumitor mărimi caracteristice ale mediului, de exemplu ale indicelui de refracţie.

turnare / *casting* / *coulée* / Procedeu prin care un material lichid este introdus într-un anumit mod într-o formă de turnare sau lăsat să curgă pe o suprafaţă de turnare pregătit pentru a se întări fără aplicarea unei presiuni exterioare.

ţesătură decupată ⇐ material decupat ⇐ material tăiat / *slit fabric* / *tissu découpé* / Ţesătură fără margine întărită, obţinută prin tăierea longitudinală a unei ţesături.

ţesătură (izolantă) / *fabric* / *tissu (isolant)* / Folie izolantă din fibre textile, produsă prin ţesere, dacă nu se specifică altfel.

ţesătură lăcuită (de uz electrotehnic) ⇐ pânză lăcuită (de uz electrotehnic) / *varnished fabric (for electrical purposes)* / *tissu vernis (à usages électriques)* / Ţesătură acoperită de obicei pe ambele feţe şi impregnată într-o măsură oarecare cu un lac sau o răşină, izolantă şi flexibilă. Notă: Pentru ţesături lăcuite se pot utiliza şi lacuri pe bază de elastomeri, în general siliconici sau poliuretanici.

(ţesătură) tăiată în bie ⇒ ţesătură tăiată pe diagonală

(ţesătură) tăiată oblic ⇒ ţesătură tăiată pe diagonală

ţesătură tăiată pe diagonală ⇐ (ţesătură) tăiată în bie ⇐ (ţesătură) tăiată oblic / *bias-cut fabric* / *tissu coupé biais* / Ţesătură astfel tăiată, încât firele urzelii şi cele ale bătăturii să formeze cu marginile un unghi diferit de zero sau de 90°.

ţesătură tăiată pe diagonală cusută ⇐ tăietură oblică cusută / *sewn bias-cut fabric* / *tissu coupé biais cousu* / Ţesătură tăiată pe diagonală în fâşii de lungime mică, cusute cap la cap, înainte sau după lăcuire, pentru a prezenta o lungime continuă.

ţesătură tăiată pe diagonală fără cusătură ⇐ tăietură oblică fără cusătură / *seamless bias-cut fabric* / *tissu coupé biais sans couture* / Ţesătură tăiată pe diagonală, produsă în lungime continuă, prin tăiere elicoidală a unui manşon ţesut şi apoi lăcuită.

ţesătură tăiată pe diagonală lipită ⇐ tăietură oblică lipită / *stuck bias-cut fabric* / *tissu coupé biais collé* / Ţesătură tăiată pe diagonală, în fâşii de lungime mică, lipite cap la cap cu un adeziv, înainte sau după lăcuire, pentru a prezenta o lungime continuă.

ţesătură tăiată pe diagonală sub formă de panou ⇐ tăietură pe diagonală sub formă de panou / *panel form bias-cut fabric* / *tissu coupé biais forme panneau* / Ţesătură tăiată pe diagonală în fâşii de lungimi mici, neunite.

ţesătură tăiată pe fir drept / *straight-cut fabric* / *tissu découpé droit fil* / Ţesătură tăiată paralel cu sensul urzelii sau bătăturii.

ţesut (biologic) ⇐ ţesut celular / *tissue [biological]* / *tissu (biologique)* / Termenul se referă la ţesutul moale, definit în Raportul 39 (1985) al CIUR, cu următoarea compoziţie: 76,2 % O, 10,1 % H; 11,1 C, 2,6 % N. Elementele prezente sub formă de urme, fiind în general de mai redusă importanţă în dozimetrie, sunt neglijate.

ţesut celular ⇒ ţesut (biologic)

ţesut echivalent / *tissue equivalence* / *équivalence au tissu* / 1. Pentru radiaţiile X, gama şi neutronice, proprietatea unui material al cărui coeficient de masă al absorbţiei energiei este egal cu cel al ţesutului. 2. Pentru radiaţiile beta, proprietatea unui material a cărui putere de stopare masică prin ciocniri este egală cu cea a ţesutului.

ţintă / *target [of a particle beam]* / *cible* / Suprafaţă pe care se află punctele de

impact ale electronilor la extremitatea finală a traiectoriei lor.

ţintă (a unui tub de radiaţii X) / *target (of an X-ray tube) / cible (d'un tube radiogène)* / Parte a anodului unui tub de radiaţii X care include focarul electronic.

ţintă de memorie / *(storage) target / cible (de mémoire)* / Suprafaţă de memorie împreună cu structura sa de susţinere imediată.

ţintă de referinţă (pentru un detector) / *reference target (for a detector) / cible de référence (pour un détecteur)* / Conform prescripţiilor privind încercările relative la detectoare, o persoană care cântăreşte între 50 kg şi 70 kg, măsoară între 165 cm şi 180 cm şi poartă o salopetă de bumbac.

ţintă de referinţă (pentru un detector în infraroşu) / *reference target (for a infrared detector) / cible de référence (pour un détecteur infrarouge)* / Dispozitiv ale cărei caracteristici de emisie în infraroşu sunt similare cu cele ale unei persoane de talie mijlocie.

ţintă de referinţă secundară / *secondary reference target / cible de référence secondaire* / Dispozitiv ale cărui caracteristici de emisie în infraroşu sunt similare celui unui mic animal, de exemplu un rozător. Notă: În cazul încercărilor detectoarelor, această ţintă va fi de forma unui cilindru de 30 mm diametru şi 150 mm lungime.

ţintă de reflexie (a unui tub de radiaţii X) / *reflection target (of an X-ray tube) / cible de réflexion (d'un tube radiogène)* / Ţintă a unui tub de radiaţii X în care fasciculul util de radiaţii X este emis de suprafaţa atinsă de fascicul.

ţintă de transmisiune (a unui tub de radiaţii X) / *transmission target (of an X-ray tube) / cible de transmission (d'un tube radiogène)* / Ţintă a unui tub de radiaţii X în care fasciculul util de radiaţii X este emis de suprafaţa opusă celei atinse de fasciculul electronic.

U

u ·= unitate de masă atomică

UC ·= unitate centrală (de prelucrare)

ulei (izolant) cu inhibitoare / *inhibited (insulating) oil / huile (isolante) inhibée* / Ulei mineral izolant care conţine un antioxidant.

ulei (izolant) fără inhibitoare / *uninhibited (insulating) oil / huile (isolante) non inhibée* / Ulei mineral izolant care nu conţine antioxidanţi, dar care poate conţine alţi aditivi.

ulei izolant naftenic / *naphthenic insulating oil / huile naphténique isolante* / Ulei mineral izolant, derivat din petrol brut, cu un conţinut de ceară (ceruri) mic sau nul. Notă: Un astfel de ulei are în mod natural punctul de curgere la o temperatură joasă.

ulei izolant parafinic / *paraffinic insulating oil / huile paraffinique isolante* / Ulei mineral izolant, derivat din petrol brut, cu un conţinut important de ceară (ceruri). Notă: Un proces avansat de deparafinare sau utilizarea unui ameliorant al punctului de curgere pot deveni necesare pentru a satisface cerinţele referitoare la punctul de curgere.

ulei izolant pasivat / *passivated insulating oil / huile isolante passivée* / Ulei mineral izolant care conţine un pasivant în afară de antioxidant.

ulei mineral izolant / *mineral insulating oil / huile minérale isolante* / Izolant lichid derivat din petrol brut format dintr-un amestec complex de hidrocarburi cu slabe cantităţi de alte substanţe chimice naturale.

ulei poliolefinic / *polyolefin oil / huile polyoléfinique* / Izolant lichid care conţine hidrocarburi parafinice cu catena liniară sau ramificată obţinute prin polimerizarea olefinelor. Notă: Aceste uleiuri conţin polibutene.

ultima tranziţie (a unui impuls) / *last transition / dernière transition (d'une impulsion)* / Porţiune principală a formei de undă de tranziţie a unui impuls între vârf şi bază.

ultimul punct al bazei / *last base point / dernier point de la base* / Ultimul punct de informaţie al epocii unei forme de undă de impuls, în lipsa unei indicaţii contrare.

ultrafiltrare / *ultrafiltration / ultrafiltration* / Procedeu care permite extragerea de lichid din circuitul extracorporal prin hemodializor.

ultrafiltrat / *ultrafiltrate / ultrafiltrat* / Lichid extras din circuitul extracorporal prin ultrafiltrare.

ultrasunet / *ultrasound / ultrason* / Oscilaţie mecanică cu frecvenţă mai mare de 20 kHz.

UM ·= unitatea Mache

umbră (catodică) / *blemish (of a camera tube) / tache [de tube analyseur ou de tube image]* / Zonă cu gradient al nivelului de ieşire, neconform celui de la intrarea tubului.

umbră a gâtului (unui tub catodic) / *neck shadow / ombre de col* / Umbră ce apare pe ecran ca urmare a interceptiei fasciculului de către gâtul tubului.

umbrire a aperturii ⇒ efect de mascare (a unei antene)

umectare / *wetting / mouillage* / Formarea unui strat aderent de aliaj de lipire pe o suprafaţă. Notă: Un unghi de contact mic corespunde unei bune aderări.

umflătură / *bump / bosse* / Proeminenţă pe suprafaţa foliei conductoare.

umidimetru de sol (cu radiaţii ionizante) / *soil moisture meter [by ionizing radiation]* / *humidimètre de sol (par rayonnement ionisant)* / Ansamblu de măsurare a conţinutului de apă al solului (care include o sursă de neutroni rapizi) prin numărarea neutronilor încetiniţi de nucleele de hidrogen din moleculele de apă.

umiditate (absolută) / *humidity [absolute]* / *humidité (absolue)* / Masa vaporilor de apă conţinută de unitatea de volum de aer umed.

umiditate relativă / *relative humidity* / *humidité relative* / Raport exprimat în general în procente, dintre presiunea parţială a vaporilor de apă prezenţi în aerul umed şi presiunea vaporilor de apă saturaţi în raport cu apa lichidă sau cu gheaţa, la aceeaşi temperatură.

umiditate relativă (în raport cu apa) / *relative humidity (with respect to water)* / *humidité relative (par rapport à l'eau)* / Raportul procentual dintre presiunea parţială a vaporilor de apă prezenţi în aerul umed şi presiunea vaporilor saturaţi în raport cu apa lichidă, la aceeaşi temperatură.

umiditate relativă (în raport cu gheaţa) / *relative humidity (with respect to ice)* / *humidité relative (par rapport à la glace)* / Raportul procentual dintre presiunea parţială a vaporilor de apă prezenţi în aerul umed şi presiunea vaporilor saturaţi în raport cu gheaţa, la aceeaşi temperatură.

(a) umple cu caractere / *(to) character fill* / *garnir (de caractères)* / A introduce într-o memorie, de câte ori este necesar, reprezentarea unui caracter specificat, care nu exprimă o anumită informaţie, dar permite suprimarea unor date nedorite.

(a) umple cu zerouri / *(to) zerofill* / *remplir de zéros* / A umple locaţiile de memorie neutilizate cu reprezentarea caracterului ce-l semnifică pe zero.

umplere / *padding [procedure]* / *remplissage* / Tehnică utilizată pentru a adăuga elemente de umplere unor date.

umplere (digitală) ⇒ umplere (digitală)

umplere numerică ⇐ umplere (digitală) / *digital filling* / *remplissage (numérique)* / Adiţionarea unui număr constant de elemente de semnal la intervale regulate într-un semnal numeric pentru creşterea debitului numeric de la valoarea sa originală la o valoare superioară specificată. Note: 1. Elementele de semnal adăugate nu sunt utilizate în mod normal pentru transmisiunea informaţiei. 2. Raportul dintre debitul numeric superior şi debitul numeric inferior nu este în mod necesar întreg, putând fi un număr raţional, de exemplu 64/62.

umplutură / *backfill* / *remblai* / O parte din pământul excavat la săparea unei fundaţii, care este reaşezată după turnarea fundaţiei.

umplutură (a unei răşini) ⇒ material de umplere (într-un material plastic)

umplutură consolidată / *imported backfill* / *remblai rapporte* / Pământ sau alt material similar aşezat după turnarea fundaţiei în locul pământului excavat care nu este convenabil din punct de vedere al caracteristicilor sale.

unda P / *P wave* / *onde P* / Undă care aparţine ansamblului de cinci unde consecutive caracteristice, P, Q, R, S, T, a căror repetiţie constituie electrocardiograma. Unda P corespunde depolarizării auriculare.

unda Q / *Q wave* / *onde Q* / Undă care aparţine ansamblului de cinci unde consecutive caracteristice, P, Q, R, S, T, a căror repetiţie constituie electrocardiograma. Unda Q face parte din complexul QRS, care corespunde depolarizării ventriculare.

unda R / *R wave* / *onde R* / Undă care aparţine ansamblului de cinci unde consecutive caracteristice, P, Q, R, S, T, a căror repetiţie constituie electrocardiograma. Unda R face parte din complexul QRS, care corespunde depolarizării ventriculare.

unda S / *S wave* / *onde S* / Undă care aparţine ansamblului de cinci unde consecutive caracteristice, P, Q, R, S, T, a căror repetiţie constituie electrocardiograma.

Unda S face parte din complexul QRS, care corespunde depolarizării ventriculare.

unda T / *T wave* / *onde T* / Undă aparţinând ansamblului de cinci unde consecutive caracteristice, P, Q, R, S, T, a căror repetiţie constituie electrocardiograma. Unda T corespunde repolarizării ventriculare.

undă / *wave* / *onde* / Variaţie a stării fizice a unui mediu, caracterizată printr-un câmp şi care se deplasează cu o viteză determinată în fiecare punct şi în fiecare direcţie de proprietăţile mediului. Note: 1. O undă este produsă printr-o acţiune locală sau printr-un ansamblu de astfel de acţiuni. 2. Numai câmpurile reprezentabile prin ecuaţii cu derivate parţiale de tip hiperbolic conduc la propagarea prin unde. Exemplu: dacă propagarea energiei electromagnetice în spaţiu se efectuează prin unde, propagarea căldurii într-o tijă se produce cu viteză determinată, dar nu prin unde.

undă de fugă / *leaky wave* / *onde de fuite* / Undă electromagnetică asociată unei unde rapide ghidate de-a lungul unei suprafeţe şi caracterizată printr-o radiaţie pornind de la acestă suprafaţă. Notă: În domeniul frecvenţelor radio, undele de fugă pot fi create prin intermediul unei structuri periodice constituite, de exemplu, din deschideri repartizate de-a lungul unei linii care ghidează o undă rapidă.

undă de impuls plină / *full impulse wave* / *onde de choc complète* / Undă de impuls care nu prezintă o cădere bruscă.

undă de impuls tăiată / *chopped impulse wave* / *onde de choc coupée* / Undă de impuls întreruptă care prezintă o cădere bruscă.

undă de radio ⇒ undă radioelectrică

undă de sol ⇐ undă terestră / *ground wave* / *onde de sol* / Undă radioelectrică propagată în troposferă în vecinătatea suprafeţei solului, difractată pe relieful acesteia şi atenuată în funcţie de parametrii electrici ai solului. Notă: Unda de sol are o componentă a vectorului câmp electric paralelă cu suprafaţa solului, căreia îi corespunde o pătrundere continuă în sol a unei părţi din energia undei.

undă de suprafaţă / *surface wave* / *onde de surface* / Undă lentă ghidată de-a lungul unei suprafeţe. Notă: Suprafaţa de ghidare poate fi suprafaţa de separare a două medii sau o suprafaţă virtuală asociată unei structuri periodice. Reducerea vitezei de fază poate fi datorată, de exemplu, stratului dielectric cu permitivitate crescută care acoperă un conductor, canelurilor transversale ale unui conductor, sau poate rezulta din conductivitatea finită a unui conductor.

undă difractată / *diffracted wave* / *onde diffractée* / 1. Undă produsă prin dispersia unei unde incidente, de către un obstacol. 2. Undă care apare într-un mediu când o undă incidentă, care se propagă în acest mediu, întâlneşte unul sau mai multe obstacole, limitând eventual deschiderile, şi care nu e interpretabilă prin optica geometrică. Notă: O undă difractată poate exista în regiuni care, conform opticii geometrice, nu sunt atinse de unda incidentă sau de undele reflectate sau refractate.

undă difuzată ⇐ undă (electromagnetică) împrăştiată / *scattered wave* / *onde diffusée* / Undă care apare într-un mediu la întâlnirea unei unde incidente cu o suprafaţă rugoasă sau un ansamblu de obstacole sau de alte neregularităţi foarte numeroase şi dispuse aleator, şi care nu poate fi interpretată în cadrul opticii geometrice. Notă: O undă difuzată poate fi considerată ca suma undelor difractate de fiecare obstacol sau neregularitate.

undă directă [cu viteza de grup în sensul vitezei de fază] / *forward wave* / *onde directe, 1[de même sens que la vitesse de phase]* / Undă pentru care vectorii viteză de grup şi viteză de fază au aceeaşi direcţie.

undă dreptunghiulară / *rectangular wave* / *onde rectangulaire* / Undă periodică cu două valori fixate asumate succesiv pe durate care pot fi diferite, timpul de

trecere de la una la cealaltă fiind neglijabil comparativ cu duratele de asumare a fiecăreia din cele două valori.

undă electromagnetică / *electromagnetic wave / onde électromagnétique* / Undă caracterizată prin propagarea unui câmp electromagnetic variabil în timp. Notă: O undă electromagnetică este produsă de variaţiile sarcinilor electrice sau ale curenţilor electrici.

undă (electromagnetică) difractată / *(electromagnetic) diffracted wave / onde (électromagnétique) diffractée* / Undă care apare într-un mediu când o undă incidentă propagată în acest mediu întâlneşte unul sau mai multe obstacole limitând eventual deschiderile, şi care nu este interpretabilă în cadrul opticii geometrice. Note: 1. O undă difractată poate exista în regiuni neatinse de unda incidentă sau de undele reflectate ori refractate. 2. Anumite unde propagate în vecinătatea unei suprafeţe (unda de suprafaţă, unda de fugă, unda laterală) nu sunt considerate în general unde difractate, deşi nu sunt interpretabile în cadrul opticii geometrice. 3. Unda difractată poate fi studiată prin metode aproximative având analogii cu optica geometrică ca, de exemplu, teoria geometrică a difracţiei.

undă electromagnetică ghidată ⇐ undă ghidată / *guided (electromagnetic) wave / onde (électromagnétique) guidée* / Undă electromagnetică a cărei energie se propagă între sau în vecinătate aunor suprafeţe, din cauza variaţiei bruşte sau progresive a caracteristicilor electromagnetice ale mediului în direcţiile normale la aceste suprafeţe. Notă: O undă electromagnetică ghidată poate comporta mai multe moduri electromagnetice.

undă (electromagnetică) împrăştiată ⇒ undă difuzată

undă (electromagnetică) plană / *plane wave [electromagnetic] / onde (électromagnétique) plane* / Undă electromagnetică ale cărei fronturi de undă sunt plane paralele. Notă: Pentru o undă plană, partea reală a vectorului de undă are o direcţie fixă.

undă (electromagnetică) progresivă ⇒ undă progresivă (pe o linie de transmisiune)

undă (electromagnetică) sferică / *spherical wave [electromagnetic] / onde (électromagnétique) sphérique* / Undă electromagnetică ale cărei fronturi de undă sunt sfere concentrice.

undă (electromagnetică) staţionară / *(electromagnetic) standing wave / onde (électromagnétique) stationnaire* / Stare electromagnetică a unui mediu, care rezultă din suprapunerea a două unde progresive de aceleaşi frecvenţă şi amplitudine propagate în sens invers, stare reprezentabilă prin produsul dintre o funcţie reală de timp şi o funcţie reală de coordonate spaţiale.

undă electromagnetică transversală <TEM> / *transverse (electromagnetic) wave / onde TEM* / Undă electromagnetică pentru care vectorii câmp electric şi câmp magnetic sunt perpendiculari pe direcţia de propagare.

undă electrotonică / *electrotonic wave / onde électrotonique* / Scurtă modificare a potenţialului nepropagat într-o membrană excitabilă în vecinătatea unui stimul aplicat, permanent acompaniată de un electrotonus şi, în anumite cazuri, de un potenţial propagat.

undă extraordinară / *extraordinary wave (component) / onde extraordinaire* / Componentă magneto-ionică reflectată, în incidenţă verticală, la altitudinea la care densitatea electronică şi câmpul magnetic terestru sunt astfel încât: $f_p^2 = f^2 - f \cdot f_B$, unde: f_p *este* frecvenţa plasmei; f este frecvenţa undei; f_B este frecvenţa giratorie electronică. Note: 1. Această componentă are o polarizare eliptică levogiră sau dextrogiră, direcţia sa de propagare făcând un unghi obtuz sau ascuţit cu vectorul câmp magnetic terestru. 2. Dacă direcţia de propagare este perpen-

diculară pe câmpul magnetic terestru, această componentă are o polarizare rectilinie, vectorul inducţie electrică fiind perpendicular pe planul definit de direcţia de polarizare şi câmpul magnetic.

undă fusiformă ⇒ fus de somn

undă ghidată ⇒ undă electromagnetică ghidată

undă incidentă / *incident wave* / *onde incidente* / Undă care se propagă spre suprafaţa de separare a două medii sau spre o discontinuitate într-o linie de transmisiune, sau spre o poartă de acces al unei reţele electrice.

undă incidentă (pe o linie de transmisiune) / *incident wave (in a transmission line)* / *onde incidente (dans une ligne de transmission)* / Undă care progresează spre o discontinuitate într-o linie de transmisiune.

undă indirectă / *indirect wave* / *onde (radioélectrique) indirecte* / Undă radioelectrică propagată de-a lungul unui traseu indirect.

undă indirectă (pe o linie de transmisiune) ⇒ undă reflectată

undă inversă ⇒ undă retrogradă

undă ionosferică =! undă spaţială / *ionospheric wave* / *onde ionosphérique* / Undă radioelectrică retrimisă spre Pământ în propagarea prin reflexie ionosferică. Notă: Termenul "undă spaţială" este ambiguu şi a fost utilizat, de diferiţi autori şi în diferite epoci, pentru desemnarea fie a unei unde ionosferice, fie, în propagarea troposferică, a sumei dintre unda directă şi unda reflectată de sol.

undă întreţinută [continuă] / *continuous wave <CW>* / *onde entretenue* / Unde electromagnetice a căror oscilaţii succesive sunt identice în regim staţionar şi care pot fi întrerupte sau modulate pentru a transporta o informaţie.

undă laterală / *lateral wave* / *onde latérale* / Undă electromagnetică adăugată undei reflectate din optica geometrică atunci când unghiul de înclinare pe o suprafaţă este aproximativ egal cu valoarea critică pentru reflexia totală, producând un fascicul lărgit în sensul propagării şi decalat paralel cu suprafaţa şi planul de incidenţă. Notă: Unda laterală poate fi considerată ca fiind constituită din ansamblul undelor produse în primul mediu de o undă electromagnetică propagată în al doilea mediu, în vecinătatea suprafeţei. Pentru unghiuri de incidenţă superioare valorii critice, nu există propagare în al doilea mediu, ci numai un câmp evanescent.

undă lentă / *slow wave* / *onde lente* / Undă electromagnetică propagată în apropierea limitelor unui mediu dielectric omogen, cu o viteză de fază inferioară celei a undei libere care ar exista într-un mediu nelimitat cu aceleaşi caracteristici electromagnetice.

undă liberă / *free wave* / *onde libre* / Undă electromagnetică propagată într-un mediu omogen considerat nelimitat în toate direcţiile. Notă: O undă liberă poate exista într-un mediu absorbant.

undă longitudinală / *longitudinal wave* / *onde longitudinale* / Undă caracterizată printr-o mărime vectorială paralelă cu direcţia de propagare.

undă modulată / *modulated wave* / *onde modulée* / Undă cu o caracteristică anumită care variază în funcţie de valoarea unei unde modulatoare.

undă modulatoare / *modulating wave* / *onde modulante* / Undă care provoacă variaţia unei anumite caracteristici a undei purtătoare.

undă ordinară / *ordinary wave (component)* / *onde ordinaire* / Componentă magneto-ionică reflectată, în incidenţă verticală, la altitudinea la care densitatea electronică corespunde unei frecvenţe a plasmei egală cu frecvenţa undei. Note: Această componentă are o polarizare eliptică dextrogiră sau levogiră, direcţia sa de propagare formând un unghi obtuz sau ascuţit cu vectorul câmp magnetic terestru. 2. Dacă direcţia de propagare

este perpendiculară pe câmpul magnetic terestru, această componentă are o polarizare rectilinie, vectorul inducție electrică fiind în planul definit de direcția de propagare și de câmpul magnetic.

undă pătrată / *square-wave* / *onde carrée* / Undă periodică cu două valori fixate, luate alternativ pe durate egale, durata tranziției de la una la cealaltă fiind neglijabilă comparativ cu intervalele de timp în care unda preia fiecare din cele două valori.

undă pilot ⇐ frecvență pilot / *pilot signal* / *onde pilote* / Oscilație, în general sinusoidală, transmisă într-o rețea de telecomunicații în vederea asigurării măsurărilor, a supravegherii sau a comenzilor.

undă pilot de comutație =! frecvență pilot de comutație / *switching control pilot* / *onde pilote de commutation* / Undă pilot de referință destinată telecomandării unei comutații pe durata întreținerii unui sistem de transmisiune. Exemple de comutație în caz de pană: blocarea canalelor unei transmisiuni multiplex cu curenți purtători sau substituirea unui repetor în așteptare cu un repetor în serviciu.

undă pilot de referință ⇐ (semnal) pilot de referință / *reference pilot* / *onde pilote de référence* / Undă pilot destinată facilitării mentenanței și reglajului echipamentelor de transmisiune multiplex prin curenți purtători.

(undă) pilot de referință de grup primar =! frecvență pilot de referință de grup primar / *group reference pilot* / *(onde) pilote de groupe primaire* / Undă pilot de referință introdusă într-un grup primar în cursul asamblării acestuia și care îl însoțește pe durata transmisiunii până la dezasamblare. Note: 1. CCITT a normalizat frecvența undei pilot de referință de grup primar în banda de frecvențe a grupului primar de bază. 2. În anumite cazuri, pot exista două unde pilot într-un grup primar. 3. În mod similar se definesc undele pilot de referință de grup secundar, de grup terțiar, de grup cuaternar, de hipergrup sau a ansamblului de 15 grupuri secundare.

(undă) pilot pentru compararea frecvenței / *frequency comparison pilot* / *onde pilote de comparaison des fréquences* / Undă pilot de referință care permite fie compararea frecvențelor și eventual a fazelor purtătoarelor produse la terminalele de emisiune și de recepție ale unei transmisiuni multiplex cu semnale purtătoare, fie menținerea în sincronism a generatoarelor de purtătoare.

undă plană / *plane wave* / *onde plane* / 1. Undă în care suprafețele de undă sunt plane paralele. 2. Undă caracterizată prin mărimi fizice uniforme, în orice plan perpendicular pe direcția de propagare.

undă plană heterogenă / *heterogeneous plane wave* / *onde plane hétérogène* / Undă plană pentru care partea reală și partea imaginară a vectorului de undă nu sunt coliniare.

undă plană omogenă / *homogeneous plane wave* / *onde plane homogène* / Undă plană pentru care partea reală și partea imaginară ale vectorului de undă sunt coliniare.

undă plană progresivă / *travelling plane wave* / *onde plane progressive* / Undă electromagnetică propagată într-un mediu care poate fi considerat ca omogen cel puțin local și nelimitat în direcția de propagare.

undă plană uniformă / *uniform plane wave* / *onde plane uniforme* / Undă plană ale cărei suprafețe echiamplitudine sunt plane paralele. Notă: Pentru o undă plană uniformă, partea reală și partea imaginară ale vectorului de undă au o direcție fixă.

undă polarizată circular / *circularly polarized wave* / *onde (électromagnétique) polarisée circulairement* / Undă electromagnetică decompozabilă în două unde de amplitudine egală și în cvadratură de fază, polarizate rectiliniu în două plane perpendiculare, propagate în aceeași direcție și cu aceeași viteză. Note: 1. În fiecare moment, ansamblul vectorilor reprezen-

tând o componentă dată a câmpului în planurile normale la direcția de propagare constituie o suprafață elicoidală care se deplasează, fără rotație, cu viteza de propagare a undei. 2. Într-un ghid de unde, rotația vectorului câmp într-un plan conținând direcția depropagare se poate produce într-un punct fix în cursul propagării undei.

undă polarizată dextrogir / *right-hand polarized wave / onde (électromagnetique) polarisée dextrorsum* / Undă electromagnetică polarizată eliptic sau circular al cărei vector câmp electric, pentru un observator privind în direcția de propagare, se rotește în funcție de timp într-un plan fix normal la această direcție, în sensul acelor de ceasornic. Notă: Pentru o undă plană polarizată circular dextrogir, extremitățile vectorilor inducție electrică ataşați diferitelor puncte ale unei drepte oarecare normale la planurile suprafețelor de undă formează la un moment dat oarecare o elice levogiră.

undă polarizată eliptic / *elliptically polarized wave / onde (électromagnétique) polarisée elliptiquement* / Undă electromagnetică decompozabilă în două unde de amplitudini inegale şi în cvadratură de fază, polarizate rectiliniu în două plane perpendiculare, propagate în aceeaşi direcție şi cu aceeaşi viteză. Note: 1. În fiecare moment, ansamblul vectorilor care reprezintă o componentă dată a câmpului în planurile normale la direcția de propagare constituie o suprafață elicoidală care se deplasează, fără rotație, cu viteza de propagare a undei. 2. Într-un ghid de unde, rotația vectorului câmp într-un plan care conține direcția de propagare se poate produce într-un punct fix în cursul propagării undei.

undă polarizată levogir / *left-hand polarized wave / onde polarisée senestrorsum* / Undă electromagnetică polarizată eliptic sau circular al cărei vector câmp electric, pentru un observator privind în direcția de propagare, se rotește în funcție de timp într-un plan fix normal la această direcție, în sens invers acelor de ceasornic. Notă: Pentru o undă plană polarizată circular levogir, extremitățile vectorilor inducție electrică ataşați diferitelor puncte ale unei drepte oarecare normale la planurile suprafețelor de undă formează la un moment dat oarecare o elice dextrogiră.

undă polarizată liniar / *linearly polarized wave / onde (électromagnétique) polarisée rectilignement* / Undă electromagnetică în care vectorul cânmp electric rămâne, în cursul propagării, paralel cu o direcția fixă de polarizare.

undă (progresivă) / *(travelling) wave / onde (progressive)* / Modificare a stării fizice a unui mediu, modificare care se propagă ca urmare a unei acțiuni locale.

undă progresivă (pe o linie de transmisiune) ⇐ undă (electromagnetică) progresivă / *travelling wave (in a transmission line) / onde progressive (dans une ligne de transmission)* / Undă electromagnetică propagată într-o linie radioelectrică astfel încât fiecare componentă sinusoidală a câmpului să prezintă o variație liniară a unghiului de fază şi o descreştere exponențială a modulului datorată pierderilor în funcție de distanță, în direcția de propagare.

undă purtătoare ⇒ purtătoare

undă purtătoare de date / *data carrier, 2[signal] / onde porteuse de données* / Un semnal transmis prin radio sau prin cablu, şi care transportă informația utilă. Notă: La emisie, purtătoarea de date este modulată folosind informația utilă, iar la recepție aceasta este demodulată şi se extrage informația transportată.

undă radio ⇒ undă radioelectrică

undă radioelectrică ⇐ undă radio ⇐ undă de radio ⇐ radioundă / *radio wave / onde radioélectrique* / Undă electromagnetică propagată în spațiu fără ghid artificial care are, prin convenție, o frecvență mai mică de 3000 GHz. Notă: Undele electromagnetice cu frecvențe apropiate frecven-

ţei de 3000 GHz pot fi considerate fie unde electromagnetice, fie unde optice.

undă (radioelectrică) directă / *direct wave [in radio-wave propagation]* / *onde (radio-électrique) directe* / Undă radioelectrică propagată de-a lungul unui traseu radioelectric direct.

undă rapidă / *fast wave* / *onde rapide* / Undă electromagnetică propagată în apropierea limitelor unui mediu dielectric omogen, cu o viteză de fază superioară celei a undei libere care ar exista într-un mediu nelimitat cu aceleaşi caracteristici electromagnetice.

undă reflectată ⇐ undă indirectă (pe o linie de transmisiune) / *reflected wave* / *onde réfléchie* / 1. Undă care apare la întâlnirea unei unde cu o suprafaţă de separare a două medii diferite şi care se depărtează de această suprafaţă în acelaşi mediu cu cel al undei incidente. 2. Undă asociată unei unde incidente la un acces al unei reţele electrice sau la o discontinuitate a unei linii de transmisiune şi care se propagă în sens invers undei incidente pornind din acel punct.

undă refractată / *refracted wave* / *onde réfractée* / 1. Undă care apare dincolo de suprafaţa de separare a două medii diferite când o undă incidentă întâlneşte suprafaţa, care se propagă departe de suprafaţă, în general, într-o direcţie opusă şi care este interpretabilă prin optica geometrică. 2. Undă care se propagă într-un mediu cu proprietăţi continuu variabile în spaţiu şi care este interpretabilă prin optica geometrică. 3. Undă produsă într-un mediu de către o undă incidentă provenită dintr-un alt mediu, în contact cu primul.

undă retrogradă ⇐ undă inversă / *backward wave* / *onde rétrograde* / Undă pentru care vectorii viteză de grup şi viteză de fază au direcţii opuse.

undă sinusoidală / *sine-wave* / *onde sinusoidale* / Tensiune sau curent care variază conform unei funcţii sinusoidale de timp.

undă spaţială != undă ionosferică

undă staţionară / *standing wave* / *onde stationnaire* / 1. Undă electromagnetică dintr-un mediu care prezintă o astfel de modificare a stării sale fizice, încât poate fi reprezentată prin produsul dintre o funcţie de timp şi o funcţie de spaţiu. 2. Rezultatul suprapunerii a două unde progresive de aceeaşi frecvenţă care se propagă în sens invers. Notă: Dacă cele două unde au aceeaşi amplitudine, o undă staţionară poate fi reprezentată prin produsul dintre o funcţie reală de timp şi o funcţie reală de coordonate spaţiale.

undă terestră ⇒ undă de sol

undă transmisă / *transmitted wave* / *onde transmise* / Undă care apare dincolo de suprafaţa de separare a două medii sau de o discontinuitate într-un mediu, la întâlnirea dintre o undă incidentă şi această suprafaţă sau discontinuitate.

undă transmisă (pe o linie de transmisiune) / *transmitted wave (in a transmission line)* / *onde transmise (dans une ligne de transmission)* / Undă care se depărtează de o discontinuitate într-o linie de transmisiune în acelaşi sens cu sensul undei incidente.

undă transversală / *transverse wave* / *onde transversale* / Undă caracterizată de o mărime vectorială perpendiculară pe direcţia de propagare.

undă troposferică / *tropospheric wave* / *onde troposphérique* / Undă radioelectrică propagată în troposferă, propagarea ei fiind esenţial determinată de proprietăţile troposferei.

undă ultrasonoră / *ultrasonic radiation* / *onde ultrasonore* / Undă sonoră cu frecvenţa superioară valorii de 22 kHz.

undă Zenneck / *Zenneck wave* / *onde de Zenneck* / Undă de suprafaţă ghidată de-a lungul suprafeţei plane de separare a unui mediu de conductivitate finită de un mediu dielectric perfect.

unde ECG: unda P, complexul QRS, unda T / *ECG waves: P wave, QRS complexe, T wave* / *ondes ECG: onde P, complexe QRS, onde T* / Ansamblu de

cinci unde consecutive caracteristice, P, Q, R, S, T, a căror repetiţie constituie electrocardiograma. Notă: Unda P corespunde depolarizării auriculare, complexul QRS depolarizării ventriculare, iar unda T repolarizării ventriculare.

undele a, b, d, h / *a, b, d, h waves* / *ondes a, b, d, h* / Componente ale activităţii electrice cerebrale diferenţiate prin frecvenţa, amplitudinea şi ritmul lor, caracteristice pentru anumite stări fiziologice sau patologice ale creierului.

undometru / *wave-meter* / *ondemètre* / Aparat destinat măsurării lungimii de undă a undelor electromagnetice.

unealtă specială / *special purpose tool* / *outil spécial* / Unealtă utilizată manual sau pe o maşină pentru a realiza o operaţie determinată.

ungere cu răşină / *resin smear* / *coulée de résine* / Transfer de răşină din suportul izolant pe suprafaţa sau marginile imprimării conductoare.

unghi al filtrului pană / *wedge filter angle* / *angle du filtre en coin* / Pe o curbă izodoză care trece prin axa fasciculului de radiaţii la profunzimea de măsură normalizată, unghiul definit de panta liniei definite de două puncte echidistante faţă de axa fasciculului de radiaţii şi separate de o distanţă egală cu jumătate din lăţimea câmpului geometric.

unghi al liniei / *line angle* / *angle en ligne* / Unghiul care măsoară schimbarea de direcţie a traseului unei linii electrice aeriene.

unghi caracteristic / *characteristic angle* / *angle caractéristique* / Pentru un releu de măsură, unghiul dintre vectorii care reprezintă două din mărimile de alimentare de intrare şi pe baza căruia este caracterizată funcţionarea unui releu.

unghi critic / *critical angle* / *angle limite* / Unghiul de incidenţă maxim pentru care refracţia este posibilă când o undă propagată într-un mediu omogen întâlneşte o suprafaţă de separare de un alt mediu omogen cu indice de refracţie mai slab.

Notă: Unghiul limită este egal cu $\arcsin\frac{n_1}{n_2}$, unde: n_1 este indicele de refracţie mai mic; n_2 este indicele de refracţie mai mare.

unghi de admisie / *acceptance angle* / *angle d'admission* / Semiunghi la vârful conului care conţine fluxul energetic susceptibil de a produce moduri legate la intrarea unei fibre optice. Note: 1. Unghiul de admitere depinde de poziţia pe faţa de intrare a fibrei dacă indicele de refracţie variază radial în miez: $\arcsin\sqrt{n^2(r)-n_2^2}$, unde: n(r) este indicele la distanţa r de axa fibrei; n_2 este indicele minim în înveliş. 2. Fluxul energetic exterior conului care defineşte unghiul de admisie poate produce moduri de fugă.

unghi de azimut pentru incidenţa sunetului <θ> / *azimuth angle of sound incidence* <θ> / *angle d'azimut pour l'incidence du son* <θ> / Unghi format de planul de simetrie al manechinului cu planul care trece prin axa de rotaţie şi conţine axa de măsură; când manechinul se află în faţa sursei sonore, unghiul de azimut pentru incidenţa sunetului este egal prin definiţie cu 0°; când urechea dreaptă a al manechinului este în faţa sursei sonore, acest unghi este de +90°; când cea stângă este în faţa sursei sonore, unghiul este de +270°.

unghi de conducţie (al unui tub electronic) / *angle of flow* / *angle de passage* / Parte a ciclului unei tensiuni alternative, exprimată sub formă de unghi, în cursul căreia circulă curentul.

unghi de contact / *contact angle* / *angle de contact* / Unghiul format de două plane, unul tangent la suprafaţa lichidului aliajului topit, celălalt tangent la interfaţa solid/lichid (suprafaţa încercată) în punctul considerat de intersecţie solid-lichid.

unghi de deschidere de intensitate medie / *half-intensity beam angle* / *angle d'ou-*

verture à mi-intensité / Unghi solid în interiorul căruia intensitatea energetică este mai mare sau egală cu jumătatea intensităţii maxime.

unghi de divergenţă (a unui retroreflector) / *observation angle (of a retroreflector)* / *angle de divergence (d'un rétroréflecteur)* / Unghiul dintre direcţia de observare a retroreflectorului şi direcţia luminii incidente.

unghi de ecranare (al unui corp de iluminat) / *cut-off angle (of a luminaire)* / *angle de défilement (d'un luminaire)* / Unghi, măsurat pornind de la nadir, între axa verticală şi prima linie de la care lămpile şi suprafeţele cu luminanţă ridicată nu sunt vizibile.

unghi de elevaţie pentru incidenţa sunetului <α> / *elevation angle of sound incidence <α>* / *angle d'élévation pour l'incidence du son <α>* / Unghi format de axa de măsură şi planul de referinţă al manechinului; când creştetul capului manechinului este dirijat spre sursa sonoră, unghiul de elevaţie este de +90°, iar când axa de măsură se găseşte în planul de referinţă, unghiul de elevaţie este de 0°.

unghi de fază ⇐ fază iniţială / *initial phase* / *phase (à l')origine* / Valoare a fazei unei mărimi sinusoidale pentru valoarea zero a variabilei independente. Notă: Pentru mărimile $A_m \cos(\omega t + \theta_0)$ şi $A_m \cos[k(x - x_0)]$, faza iniţială este egală cu θ_0, respectiv $-kx_0$.

unghi de fixare a periilor (la o maşină cu colector) / *brush displacement (in a machine with commutator)* / *angle de calage électrique des balais (dans une machine à collecteur)* / Unghiul electric care caracterizează poziţia periilor în raport cu planul neutru.

unghi de iluminare (a unui retroreflector) / *entrance angle (of a retroreflector)* / *angle d'éclairage (d'un rétroréflecteur)* / Unghi ce caracterizează poziţia unghiulară a retroreflectorului în raport cu direcţia luminii incidente. Notă: Pentru un retroreflector plan, unghiul de iluminare corespunde, în general, cu unghiul de incidenţă.

unghi de incidenţă / *angle of incidence* / *angle d'incidence* / Într-un punct al unei suprafeţe, unghiul ascuţit dintre normala la această suprafaţă şi direcţia de propagare a unei unde incidente.

unghi de incidenţă Brewster / *Brewster angle* / *angle de Brewster* / Unghiul de incidenţă pe o suprafaţă reflectantă de separare a două medii dielectrice perfecte, astfel încât factorul de reflexie să fie nul pentru o undă cu vectorul inducţie electrică situat în planul de incidenţă. Note: 1. În radio, se denumeşte frecvent ca unghi de incidenţă Brewster, complementul unghiului definit mai sus. 2. Pentru o propagare într-un mediu cu indice n_1 spre un mediu cu indice n_2, unghiul de incidenţă Brewster este egal cu $\arctan\frac{n_2}{n_1}$.

unghi de incidenţă pseudobrewsteriană / *pseudo Brewster angle incidence* / *incidence pseudo-Brewstérienne* / Întâlnirea dintre o undă incidentă provenită dintr-un mediu dielectric perfect şi suprafaţa de separare de un alt mediu care nu este dielectric perfect, sub un astfel de unghi încât modulul factorului de reflexie să fie minim pentru componenta vectorului inducţie electrică situat în planul de incidenţă.

unghi de înclinare a anodului / *target angle* / *pente de l'anode* / Unghi format de planul focarului şi axa fasciculului de radiaţii.

unghi de pierderi, 1[în regim sinusoidal] / *loss angle, 1under sinusoidal conditions]* / *angle de pertes, 1[en régime sinusoïdal]* / Unghi a cărui tangentă este egală cu raportul dintre puterea activă şi valoarea absolută a puterii reactive.

unghi de pierderi, 2[în electrobiologie] / *loss angle, 2[in electrobiology]* / *angle de*

pertes, 2[en électrobiologie] / Complementul, în raport cu 90°, al defazajului dintre potențialul electrodului explorator și curent.

unghi de pierderi dielectrice / *dielectric loss angle / angle de pertes diélectriques* / În regim sinusoidal, unghiul δ_E definit de relația: $\delta_E = \arctan\frac{\varepsilon_r}{\varepsilon'_r}$, unde ε_r și ε'_r sunt partea imaginară negativă respectiv partea reală a permitivității relative complexe $\underline{\varepsilon}_r$.

unghi de pierderi magnetice $<\delta_m>$ / *magnetic loss angle* $<\delta_m>$ / *angle de pertes magnétiques* $<\delta_m>$ / 1. În regim sinusoidal, unghiul δ_m definit de relația: $\delta_m = arctan(\mu_r'' / \mu_r')$, unde: μ_r'' și μ_r' sunt partea imaginară negativă, respectiv partea reală a permeabilității relative complexe $\underline{\mu}_r$ .2. Diferența de fază dintre componentele fundamentale ale inducției magnetice și ale câmpului magnetic. Notă: Dacă diferența de fază poate fi asociată pierderilor prin curenți Foucault, pierderilor prin hysterezis sau pierderilor reziduale, unghiul de pierderi poate fi reprezentat prin δ_F pentru pierderi prin curenți Foucault, δ_h pentru pierderi prin histerezis și δ_r pentru pierderi reziduale.

unghi de protecție minim / *minimum angle of shade / angle minimal de protection* / Unghi în interiorul căruia trebuie amplasate conductoarele liniei electrice aeriene, astfel încât să se obțină nivelul de protecție dorit contra descărcărilor electrice atmosferice.

unghi de radiație / *radiation angle / angle de rayonnement* / Semiunghi la vârful conului care conține o parte specifică a fasciculului optic divergent emis prin extremitatea unei fibre optice. Notă: Unghiul de radiație este în general definit fie prin distanța unghiulară de la care densitatea fluxului de putere se reduce la o fracțiune specifică din valoarea sa maximă pe axă, fie prin semiunghiul la vârful conului care conține o fracțiune specificată a fluxului energetic total în regiunea de câmp îndepărtat.

unghi de sincronizare / *synchro angle / angle théorique (idéal)* / Deplasarea unghiulară dintre poziția rotorului unui selsin și poziția corespunzătoare zeroului electric al acestuia.

unghi de suprapunere / *overlap angle / angle d'empiètement [tubes à gaz]* / Parte a ciclului unei tensiuni alternative, exprimată sub formă de unghi, în timpul căreia două trasee de arc consecutive sunt parcurse simultan de curent.

unghi de trecere / *transit angle / angle de transit* / Produsul dintre timpul de tranzit și frecvența unghiulară a componentei sinusoidale a curentului. Notă: Reprezintă defazajul produs pe durata timpului de tranzit.

unghi de vedere maxim / *maximum viewing angle / angle maximal de vision* / Valoarea maximă a unghiului față de normala ce traversează caracterul afișat de un tub, pentru care un observator mediu îl poate citi, cu un grad de încredere specificat, în condiții de iluminat ambiant specificate, de la o distanță de 40 de ori înălțimea aproximativă a caracterului.

unghi electric (al unei mașini multipolare) / *electrical angle (in an multipolar machine) / angle électrique (dans une machine multipolaire)* / Produsul dintre unghiul geometric dintre două semiplane, care intersectează fiecare axa unei mașini multipolare, și numărul de perechi de poli ai acesteia.

unghi electric (al unui selsin) / *electrical angle (of a synchro) / angle électrique (d'une synchro-machine)* / Deplasarea unghiulară dintre axa câmpului primar rezultant și poziția rotorului unui selsin pentru zeroul electric al acestuia.

unghi Hall / *Hall angle / angle de Hall* / Unghiul făcut de câmpul electric rezultant

cu densitatea curentului de conducţie, într-un conductor izotrop şi omogen, ca urmare a efectului Hall.

unghi indicat (al unui sincroreceptor) / *indicated angle (of a synchro-torque receiver or synchro-indicator)* / *angle affiché (d'un synchro-récepteur)* / Unghiul indicat de poziţia acului sau a altui dispozitiv indicator în faţa cadranului aparatului.

unghi intern al unui alternator / *internal angle of an alternator* / *angle interne d'un alternateur [déphasage de la tension aux bornes]* / Diferenţa de fază dintre tensiunea la bornele unui alternator şi tensiunea sa electromotoare.

unghi (între doi vectori) / *angle (between two vectors)* / *angle (de deux vecteurs)* / Mărime scalară θ, aparţinând intervalului [0, π], al cărei cosinus este raportul dintre produsul scalar al mărimilor vectoriale reale A şi B date şi produsul normelor lor: $\theta = arccos\frac{A \cdot B}{|A||B|}$.

unghi la semi-luminanţă / *half-value angle (for a diffusing surface by reflection or by transmission)* / *angle de demi-valeur (pour une surface diffusante)* / Pentru o suprafaţă difuzantă prin reflexie sau prin transmisie, unghi de observaţie la care luminanţa luminii difuzate este jumătate din luminanţa în direcţia normală, când suprafaţa este iluminată la incidenţă normală. Notă: Pentru caracterizarea indicatricei de difuzie, se recomandă utilizarea factorului de difuzie pentru materiale puternic difuzante, iar pentru materiale slab difuzante, unghiul la semi-luminanţă.

unghi razant / *grazing angle* / *angle d'inclinaison* / Complementul unghiului de incidenţă. Notă: Utilizarea termenului de unghi de incidenţă în sens de unghi razant este nerecomandabilă.

unghi (solid) de fascicul / *beam angle* / *angle de faisceau* / Unghiul solid, în formă de con, al fasciculului electronic de la primul punct de convergenţă.

unghiurile lui Russell / *Russell angles* / *angles de Russell* / Serie de unghiuri care permit definirea pe o sferă a unor zone coaxiale de suprafeţe egale, astfel încât integrarea ce conduce la fluxul luminos, pe baza distribuţiei unghiulare a intensităţii luminoase, se reduce la calculul mediei aritmetice a intensităţilor la unghiurile alese, intensitatea la fiecare unghi fiind media intensităţilor în diverse plane meridiane.

unidirecţional ⇒ cu sens unic

uniformitate a câştigului într-o bandă de frecvenţă / *gain flatness* / *variation du gain dans une bande de fréquences* / Diferenţa dintre valorile minimă şi maximă ale câştigului de putere dintr-o bandă de frecvenţe dată, ondulaţiile câştigului fiind incluse.

uniformitate a luminanţei (a unui tub indicator de caractere) / *uniformity of luminance (for character indicator tubes)* / *uniformité d'affichage (d'un tube indicateur de caractères)* / Raportul dintre luminanţa părţii mai întunecate a unui caracter şi luminanţa părţii mai strălucitoare.

uniformitate (a unui dispozitiv de cuplare optică) / *uniformity (of an optic branching device)* / *uniformité (d'un dispositif de couplage optique)* / Dacă matricea de transfer logaritmic a unui dispozitiv de cuplare optică conţine un ansamblu specificat de coeficienţi nominal definiţi şi egali, domeniul acestor coeficienţi exprimaţi în dB se numeşte uniformitatea dispozitivului de cuplare.

uniformizare (prin topire) zonală / *zone levelling* / *nivellement par zone* / Trecerea uneia sau mai multor zone topite printr-un cristal semiconductor, în scopul uniformizării concentraţiei impurităţilor în cristal.

unilateral / *unidirectional* / *unilatéral* / Calificativ referitor la o legătură prin care transferul informaţiilor utilizatorilor nu se poate efectua decât într-un singur sens dinainte fixat. Notă: Termenul nu trebuie

utilizat pentru desemnarea sensurilor de stabilire a comunicaţiilor.

unipolar / *unipolar* / *unipolaire* / Calificativ al unei forme de undă, cu o polaritate unică sau raportându-se la aceasta.

unitate a sistemului de supraveghere a dozei / *dose monitor unit* / *unité du système de surveillance de dose* / Într-un sistem de supraveghere a dozei, unitate arbitrară de afişare a unei mărimi pe baza căreia ar putea fi calculată doza absorbită.

unitate aritmetică / *arithmetic unit* / *unité arithmétique* / Parte a unui calculator care efectuează operaţii aritmetice şi alte operaţii analoage. Notă: Termenul "unitate aritmetică" este utilizat uneori pentru a desemna o unitate care efectuează atât operaţii aritmetice, cât şi logice.

unitate aritmetică şi logică / *arithmetic and logic unit* / *unité arithmétique et logique* / Unitate funcţională a unui calculator care efectuează operaţii aritmetice, operaţii logice şi alte operaţii analoage.

unitate centrală (de prelucrare) =. UC ⇐ procesor central ⇐ unitate de calcul / *processing unit* / *unité centrale (de traitement)* / Unitate funcţională constituită din cel puţin un procesor şi memoria sa internă şi destinată interpretării şi execuţiei instrucţiunilor. Notă: Macrocalculatoarele şi primele minicalculatoare conţineau plăci prevăzute cu numeroase circuite integrate care constituiau unitatea centrală de prelucrare. Unităţile centrale echipate cu un *cip* (piesă de material semiconductor pe care se formează simultan componentele unui circuit integrat), numite microprocesoare, au permis apariţia calculatoarelor personale şi a staţiilor de lucru.

unitate cu tambur (magnetic) / *(magnetic) drum unit* / *unité à tambour (magnétique)* / Dispozitiv constituit dintr-un mecanism de antrenare a tamburului, capete magnetice şi comenzi asociate.

unitate de afişare ⇐ unitate de vizualizare ⇐ ecran de vizualizare / *display device [representation of data]* / *visuel* / Unitate de ieşire care furnizează o reprezentare vizuală a datelor. Notă: De obicei datele fac obiectul unei afişări temporare; totuşi pot fi luate decizii pentru procurarea copiei permanente a acestei reprezentări.

unitate de afişare cu caractere ⇒ ecran cu caractere

unitate de alarmare ⇐ avertizor / *alarm unit* / *dispositif avertisseur* / Dispozitiv care are o ieşire acustică şi/sau optică destinată indicării unei condiţii anormale sau în afara limitelor, a unei instalaţii sau a unui sistem de comandă.

unitate de bandă cu deplasare continuă / *streaming tape drive* / *unité de bande à déplacement continu* / Un echipament periferic ce poate scrie şi citi benzi magnetice montate în casete speciale. Notă: Există două tehnologii mai des folosite, una în care banda are o mişcare liniară în raport cu capul magnetic (mişcare asemănătoare cu cea de la un casetofon audio), iar cealaltă în care banda are o mişcare elicoidală (asemănătoare cu cea de la videocasetofoane).

unitate de bandă magnetică / *(magnetic) tape unit* / *unité de bande magnétique* / Dispozitiv constituit dintr-un mecanism de antrenare a benzii magnetice, capete magnetice şi comenzi asociate.

unitate de calcul ⇒ unitate centrală (de prelucrare)

unitate de cantitate de electricitate în sistemul electrostatic / *unit quantity of electricity in the electrostatic system* / *unité de quantité d'électricité dans le système électrostatique* / Cantitatea de electricitate pozitivă sau negativă care, concentrată în vid într-un punct situat la distanţa de 1 cm de o altă sarcină identică, o respinge cu o forţă de 1 dină.

unitate de comandă / *(instruction) control unit* / *unité de commande* / Parte a unităţii centrale de prelucrare care examinează succesiv instrucţiunile, interpretează fiecare instrucţiune şi, în funcţie de rezultatul acestei interpretări, transmite

semnalele corespunzătoare către unitatea aritmetică şi logică şi către alte părţi.

unitate de comandă principală / *main control unit* / *unité principale de commande* / Unitate de comandă, într-un calculator cu mai multe unităţi de comandă, căreia îi sunt subordonate celelalte unităţi de comandă, pe un interval de timp dat.

unitate de compilare ⇒ modul sursă

unitate de control pentru un canal de intrare/ieşire / *channel controller* / *unité de contrôle pour une voie d'entrée/sortie* / Dispozitiv periferic care permite unui sistem de calcul să utilizeze un canal de comunicaţie.

unitate de derivare / *derivative unit* / *unité de dérivation* / Dispozitiv al cărui semnal de ieşire este proporţional cu viteza de modificare a semnalului de intrare.

unitate de discuri magnetice / *(magnetic) disk unit* / *unité de disques (magnétiques)* / Dispozitiv constituit dintr-un mecanism de antrenare a discurilor, capete magnetice şi comenzi asociate.

unitate de energie [Gray] / *energy unit [Gray]* / *unité d'énergie [Gray]* / Doza de radiaţii ionizante primită într-un punct al unui ţesut când energia absorbită în acel punct este de 93 erg/gram.

unitate de ieşire ⇐ echipament de ieşire / *output unit* / *organe de sortie* / Unitate din componenţa unui sistem de prelucrare a datelor, prin care datele pot fi extrase din acest sistem.

unitate de intrare ⇐ echipament de intrare / *input unit* / *organe d'entrée* / Unitate din componenţa unui sistem de prelucrare a datelor, prin care datele pot fi introduse în acest sistem.

unitate de intrare-ieşire / *input-output unit* / *organe d'entrée-sortie* / Unitate din componenţa unui sistem de prelucrare a datelor, care permite introducerea şi/sau extragerea datelor în/din sistem.

unitate de masă atomică =· **u** / *atomic mass unit* / *unité de masse atomique* / Masa unui atom de C^{12}, divizată la 12.

unitate (de măsură) / *unit (of measurement)* / *unité (de mesure)* / Mărime particulară, definită şi adoptată prin convenţie, cu care se compară celelalte mărimi de aceeaşi natură pentru exprimarea lor cantitativă în raport cu această mărime. Note: 1. Denumirile şi simbolurile unităţilor de măsură sunt atribuite prin convenţie. 2. Unităţile mărimilor cu aceeaşi dimensiune au uneori aceeaşi denumire şi acelaşi simbol, chiar dacă sunt de natură diferită.

unitate de măsură a radiaţiei X la suprafaţa pielii [McKee] / *skin unit [McKee]* / *unité peau [McKee]* / Unitate de măsură a radiaţiilor X. Referinţa de bază indică obţinerea unui eritem distinct pe pielea umană în urma unei expuneri de 5 min cu 64 kV şi 3 mA, fără filtru, la o distanţă focar-piele de 20 cm (8 inch). Valoarea medie dată de McKee este de 300 r.

unitate (de măsură) de bază / *base unit (of measurement)* / *unité (de mesure) de base* / Unitate de măsură a unei mărimi de bază într-un sistem de mărimi dat. Notă: În orice sistem coerent de unităţi, există o singură unitate de bază pentru fiecare mărime de bază. A se vedea *sistem internaţional de unităţi (SI)*.

unitate (de măsură) derivată / *derived unit (of measurement)* / *unité (de mesure) dérivée* / Unitate de măsură a unei mărimi derivate într-un sistem de mărimi dat. Notă: Pentru anumite unităţi derivate, există denumiri şi simboluri speciale. De exemplu, în Sistemul Internaţional de Unităţi (SI) avem:

Mărime	Unitate SI derivată	
	Denumire	Simbol
forţa	newton	N
energia	joule	J
presiunea	pascal	Pa

unitate (de măsură) (derivată) coerentă / *coherent (derived) unit (of measurement)* / *unité (de mesure) (dérivée) cohérente* / Unitate de măsură derivată care poate fi exprimată ca un produs al puterilor

unităţilor de bază cu un factor de proporţionalitate unitar. Notă: Coerenţa nu poate fi stabilită decât în raport cu unităţile de bază ale unui sistem dat. O unitate poate să fie coerentă într-un sistem şi să nu fie într-altul.

unitate (de măsură) în afara sistemului / *off-system unit (of measurement)* / *unité (de mesure) hors système* / Unitate de măsură care nu aparţine unui sistem de unităţi dat. Exemple: electronvoltul ($1\ eV \approx 1{,}6021765 \cdot 10^{-19}\ J$) este o unitate de energie în afara SI; ziua, ora, minutul sunt unităţi timp în afara SI.

unitate de rastru / *raster unit* / *unité de trame* / Unitate de măsură egală cu distanţa între pixeli adiacenţi. Notă: Acest termen era utilizat înainte pentru desemnarea unui pas.

unitate de reprezentare / *representation unit* / *unité de représentation* / Diferenţa minimă dintre două stări de ieşiri succesive.

unitate de semnalizare / *signal unit* / *unité de signalisation* / Ansamblu de elemente binare utilizate pentru transferul informaţiei de semnalizare, inclusiv biţii de control eventual asociaţi, care conţine un singur control al erorii într-un sistem de semnalizare prin canal semafor.

unitate de semnalizare [în tracţiunea electrică] ⇒ semnalizator [în tracţiunea electrică]

unitate de semnalizare de confirmare de recepţie / *acknowledgement signal unit* / *unité de signalisation d'accusé de réception* / Unitate de semnalizare utilizată pentru transferul informaţiilor referitoare la recepţia corectă sau eronată a uneia sau mai multor unităţi de semnalizare sau mesaje de semnalizare.

unitate de semnalizare de repaus / *idle signal unit* / *unité de signalisation de repos* / Unitate de semnalizare emisă pe o legătură semafor când nici un mesaj de semnalizare nu este gata de transmisiune. Notă: În anumite sisteme de semnalizare, funcţiile unităţilor de semnalizare de sincronizare şi cele de repaus sunt combinate.

unitate de semnalizare de sincronizare / *synchronization signal unit* / *unité de signalisation de synchronisation* / Unitate de semnalizare care conţine o configuraţie de elemente binare concepută pentru facilitarea unei sincronizări rapide, emisă pe o legătură semafor pentru stabilirea sincronismului biţilor, a unităţilor de semnalizare sau a blocurilor între terminalele de emisie şi de recepţie, eventual şi pentru menţinerea sincronismului când nici un mesaj de semnalizare nu este gata de transmisiune.

unitate de semnalizare finală / *final signal unit* / *unité de signalisation finale* / Ultima unitate de semnalizare dintr-un mesaj multiplu. Notă: Anumite sisteme de semnalizare nu disting unitatea de semnalizare finală de unităţile subsecvente.

unitate de semnalizare iniţială / *initial signal unit* / *unité de signalisation initiale* / Prima unitate de semnalizare a unui mesaj multiplu.

unitate de semnalizare solitară / *lone signal unit* / *unité de signalisation solitaire* / Unitate de semnalizare purtătoare a unei informaţii simple.

unitate de semnalizare subsecventă / *subsequent signal unit* / *unité de signalisation subséquente* / Unitate de semnalizare într-un mesaj multiplu, diferită de cea iniţială. Notă: În anumite sisteme de semnalizare, ultima unitate de semnalizare nu este considerată ca unitate de semnalizare subsecventă.

unitate de transmisiune / *transmission unit* / *unité de transmission* / Expresia în unităţi de transmisiune a raportului dintre două mărimi de aceeaşi natură este dată de un număr proporţional cu logaritmul într-o bază determinată a acestui raport urmat de o denumirea unităţii de transmisiune considerate, indicând baza aleasă; factorul de proporţionalitate dintre număr şi logaritm depinde de baza aleasă şi de natura mărimilor în cauză. Note: 1. În

principiu, simpla indicare a numărului de unităţi de transmisiune, indiferent de unitatea utilizată, este insuficientă pentru indicarea mărimilor al căror raport este exprimat, fiind necesară precizarea acestora. Astfel, o expresie în Np corespunde raportului unor curenţi sau al unor mărimi analoage din alte domenii ca, de exemplu, presiunile acustice sau vitezele acustice; o expresie în dB corespunde unui raport de puteri, active sau aparente. 2. Anumite mărimi susceptibile de a fi definite fizic ca raporturi de curenţi sunt definite mai comod ca raporturi numeric egale de impedanţe uşor de specificat. Aceste mărimi pot fi exprimate în unităţi de transmsiune prin aplicarea aceloraşi formule cu cele referitoare la raporturile dintre curenţi.

unitate de urmărire şi reţinere (a variabilelor analogice) / *track and hold unit* / *échantillonneur bloqueur* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este egală fie cu variabila analogică de intrare, fie cu un eşantion al acestei variabile, selectat prin intermediul unui semnal boolean extern.

unitate de vizualizare ⇒ unitate de afişare

unitate de vizualizare cu caractere ⇒ ecran cu caractere

unitate de zonă moartă / *dead-zone unit* / *unité de zone morte* / Unitate funcţională a cărei variabilă analogică de ieşire este constantă pe un anumit interval al variabilelor analogice de intrare.

unitate direcţională a unui emiţător de radiaţie infraroşie / *infrared emitter directing unit* / *unité directive d'un émetteur de rayonnement infrarouge* / Component al unui emiţător de radiaţie infraroşie, care direcţionează radiaţia spre toată suprafaţa înconjurătoare sau reflectă şi direcţionează radiaţia către o parte a acestei suprafeţe.

unitate electrică absolută / *absolute electrical unit* / *unité électrique absolue* / Unitate de măsură electrică aparţinând unui sistem de unităţi bazat pe o definiţie electrodinamică a unităţii de curent electric. Aceste unităţi de măsură sunt următoarele: amper (A) – unitatea de măsură a intensităţii curentului electric; volt (V) – unitatea de măsură a tensiunii, a diferenţei de potenţial şi a tensiunii electromotoare; ohm (Ω) – unitatea de măsură a rezistenţei electrice; coulomb (C) – unitatea de măsură a cantităţii de electricitate; farad (F) – unitatea de măsură a capacităţii electrice; henry (H) – unitatea de măsură a inductanţei electrice; weber (Wb) – unitatea de măsură a fluxului magnetic.

unitate electromagnetică CGS adoptată de CEI [Oslo, 1930] / *electromagnetic CGS unit approved by the I.E.C. [Oslo meeting 1930]* / *unité électromagnétique CGS adoptée par la C.E.I. [réunion d'Oslo, 1930]* / Unităţi adoptate la reuniunea de la Oslo din 1930 şi ieşite din uz: oersted (pentru câmpul magnetic), gauss (pentru fluxul magnetic), maxwell (pentru inducţia magnetică) şi gilbert (pentru tensiunea magnetică).

unitate electromagnetică CGS de sarcină magnetică / *unit magnetic mass in the electromagnetic system* / *unité de masse magnétique dans le système électromagnétique* / Unitate de măsură desuetă reprezentând masa magnetică, concentrată în vid într-un punct situat la distanţă de 1 cm de o altă masă identică, pe care o respinge cu o forţă de 1 dină.

unitate funcţională / *functional unit* / *unité fonctionnelle* / 1. Subsistem fizic care efectuează un set bine definit de operaţii (funcţii). 2. Entitate hardware (echipament fizic) sau software (produs intelectual), sau atât hardware cât şi software, capabilă să îndeplinească o funcţie dată.

unitate funcţională (a unui echipament electric de comutare) / *functional unit (of an assembly)* / *unité fonctionnelle (d'un ensemble d'appareillage)* / Parte a unui echipament electric de comutare care conţine toate componentele circuitelor

principale şi auxiliare care contribuie la executarea unei singure funcţii.

unitate funcţională (de calcul analogic) / *functional unit (for analogue computing)* / *unité fonctionnelle (de calcul analogique)* / Dispozitiv în care semnalele analogice sunt prelucrate intern în mod continuu pentru a executa o funcţie matematică predeterminată asupra semnalelor analogice în vederea producerii semnalelor analogice de ieşire. Exemple: sumatorul, multiplicatorul.

unitate generică / *generic unit* / *unité générique* / Model, eventual parametrizat, al unui element de limbaj, de la care este derivat, în momentul translatării, un element de limbaj corespunzător. Notă: Există o anumită analogie între unităţile generice şi macrodefiniţii: elementul de limbaj care derivă din unitatea generică corespunde secvenţei de instrucţiuni care înlocuieşte o macroinstrucţiune.

unitate implicită / *default drive* / *unité par défaut* / Unitatea de disc, de bandă sau altă memorie auxiliară considerată implicit atunci când în specificatorul de fişier nu se indică explicit numele echipamentului pe care se află fişierul. Notă: În foarte multe sisteme de operare, adresarea simbolică a fişierelor se face cu nume compuse care conţin informaţii diverse (nume fişier, extensie, versiune etc.) la care se adaugă cele de localizare a fişierului (numele maşinii, a discului, calea în ierarhia de cataloage).

unitate logică / *logic unit* / *unité logique* / Parte a unui calculator care efectuează operaţii logice şi alte operaţii analoage.

unitate motoare / *traction unit* / *unité motrice* / Termen general destinat să desemneze o locomotivă, un vagon motor de tramvai sau un element automotor.

unitate naturală de cantitate de informaţie / *natural unit of information content* / *unité naturelle de quantité d'information* / Unitate logaritmică a măsurii informaţiei exprimată printr-un logaritm natural. Exemplu: Cantitatea de decizie a unui set de 8 caractere este egală cu 2,079 unităţi naturale de cantitate de informaţie, deoarece $\log 8 = 2{,}079 = 3 \ln 2$.

unitate potenţiometrică ⇒ potenţiometru (numeric)

unitate practică uzuală / *usual practical unit* / *unité pratique usuelle* / Unitate de măsură utilizată curent, dar care nu aparţine unităţilor practice derivate din sistemul CGS.

unitate radio portabilă pentru alarmă / *pager* / *bip* / Un dispozitiv de comunicaţie unidirecţională, care îi permite purtătorului să primească un mesaj (în general scurt) cvasi-instantaneu. Notă: Pentru a comunica un mesaj unui abonat pager, se telefonează la anumite numere de apel şi se comunică operatorului numărul abonatului pager şi mesajul de transmis, care va fi introdus de către operator într-un calculator şi apoi transmis automat către abonat, care va fi anunţat imediat, printr-un semnal sonor, putând vizualiza pe un ecran cu cristale lichide mesajul nou sosit.

unitate SI / *SI unit* / *unité SI* / Oricare din unităţile SI de bază, suplimentare şi derivate.

unitate SI de bază / *SI base unit* / *unité SI de base* / Una din unităţile pe care se bazează Sistemul Internaţional de Unităţi (SI). Notă: A se vedea: „sistem internaţional de unităţi, (SI)".

unitate SI derivată / *SI derived unit* / *unité SI dérivée* / Una din unităţile derivate ale SI. Notă: A se vedea: „unitate (de măsură) derivată".

unitate SI suplimentară / *SI supplementary unit* / *unité SI supplémentaire* / Unitate SI care poate fi considerată fie ca unitate de bază, fie ca unitate derivată.

unitate terminală / *terminal unit* / *unité terminale* / Aparat care închide un sistem de interfaţă, prin intermediul căruia se stabileşte o conexiune (incluzând eventual o decodificare) între sistemul considerat şi un alt sistem de interfaţă extern.

unitatea D [Mallet] / *D unit [Mallet]* / *unité D [Mallet]* / Unitate de măsură a radiaţiilor X sau gama: 1 unitate D = = 12,2 ImC-h = 101,3 R.

(unitatea) E [Duane] / *E (unit) [Duane]* / *(unité) E [Duane]* / Unitate de dozimetrie a radiaţiilor X propusă de Duane şi definită ca intensitatea radiaţiei care produce, în condiţii de saturaţie, o unitate electrostatică de curent pe centimetrul cub de aer, în condiţii normale de temperatură şi presiune. Unitatea de doză este unitatea electrostatică pe secundă (u.e.s./s).

(unitatea) e [Friedrich şi Kroening] / *e (unit) [Friedrich and Kroening]* / *(unité) e [Friedrich et Kroening]* / Unitate de măsură a radiaţiilor X. 170 e reprezintă valoarea medie a dozei de eritem, egalând aproximativ 600 r dintr-o radiaţie cu grosimea de semiatenuare (CDA) de la 1 la 2 mm pentru Cu.

(unitatea) Furstenau <F> / *Furstenau (unit)* / *(unité) Furstenau* / Unitate de dozimetrie a radiaţiilor X introdusă de Furstenau, bazată pe variaţia rezistenţei seleniului pe durata unei expuneri la radiaţia X. Unitate pur arbitrară de asemenea dimensiuni încât se estimează că 200 F echivalează cu doza normală dată de pastila Sabouraud-Noiré.

(unitatea) HED [Seitz şi Wintz] / *HED (unit) [Seitz and Wintz]* / *(unité) HED [Seitz et Wintz]* / Unitate de măsură a radiaţiilor X desemnând acea doză care produce un eritem lejer al pielii după 10 ÷ 14 zile urmat de o pigmentare după 3 ÷ 4 săptămâni, dispărând complet după 3 ÷ 6 luni.

unitatea Holzknecht <H> / *Holzknecht unit* / *unité Holzknecht* / Unitate de măsură a radiaţiilor bazată pe decolorarea prin expunere la radiaţii X a unui amestec obţinut prin fuziunea dintre KCl şi Na_2CO_3. Arbitrar, acea cantitate de radiaţii care pentru 3 H produce o reacţie lejeră a pielii se defineşte ca fiind doza normală.

unitatea J / *unit J* / *unité J* / Unitate de doză egală cu $1{,}58 \cdot 10^{12}$ perechi de ioni/1 g de aer, corespunzând aproximativ la 88 erg/1 gram de aer.

(unitatea) Kienboeck =· X / *Kienboeck (unit)* / *(unité) Kienboeck* / Unitate de doză pentru radiaţiile X bazată pe gradul de înnegrire a hârtiei fotografice: 10 X = 5 H = 1 S-N.

unitatea M / *M-unit* / *unité M* / Unitatea de măsură în care este exprimat modulul de refracţie atmosferică. Exemplu: Dacă valoarea coindicelui N este astfel încât $N + 10^6 \frac{h}{a} = 400$, se poate afirma că modulului de refracţie atmosferică are valoarea de 400 unităţi M, sau $M = 400$.

unitatea Mache =· UM / *Mache unit* / *unité Mache* / Unitate de măsură utilizată în trecut pentru exprimarea unei reduse concentraţii de radon: 1 UM = $3{,}64 \cdot 10^{-10}$ Ci/l.

unitatea *n* / *n unit* / *unité n* / Unitatea *n* reprezintă cantitatea de neutroni rapizi care furnizează, într-o cameră de ionizare Victoreen de 100 r, aceeaşi lectură cu 1 R de radiaţii X. Unitatea N (Stone) este definită în acelaşi mod cu deosebirea că se utilizează o cameră de 25 r. Notă: Aceste unităţi nu au existenţă oficială, fiind utile ca mijloace temporare de caracterizare a efectelor dozimetrice ale neutronilor rapizi.

unitatea N [în propagarea troposferică] / *N-unit [in tropospheric propagation]* / *unité N [en propagation troposphérique]* / Unitate de măsură în care este exprimat coindicele de refracţie atmosferică. Exemplu: Dacă indicele de refracţie n este astfel încât $10^6(n-1) = 350$, se poate afirma că valoarea coindicelui este de 350 unităţi N, sau $N = 350$.

(unitatea) R [Solomon] / *R (unit) [Solomon]* / *(unité) R [Solomon]* / Unitate de măsură care reprezintă cantitatea de ionizare produsă într-o secundă de 1 gram de radiu element, filtrat prin 0,5 mm de platină la 2 cm distanţă de cameră.

(unitatea) Sabouraud-Noiré / *Sabouraud-Noiré (unit)* / *(unité) Sabouraud-Noiré* /

Unitate de măsură a radiaţiilor X bazată pe decolorarea platino-cianurei de bariu sub influenţa acestora.

unitatea X [Siegbahn][învechit] / *X-unit [Siegbahn][deprecated]* / *unité X [Siegbahn][déconseillé]* / Unitate de măsură a lungimii de undă a radiaţiei X: $1\ Xu = 1{,}00202 \cdot 10^{-13}$ m.

unităţi tricromatice / *trichromatic units* / *unités trichromatiques* / Unităţi relative ale mărimii unui stimul, aplicabile oricărui stimul de culoare, astfel încât valoarea oricărui stimul, exprimată în aceste unităţi, să fie egală cu suma componentelor sale tricromatice.

uraniumetru de conţinut (prin radioactivitate beta şi gama) (pe probe) / *uranium content meter (by beta and gamma radioactivity)* / *teneurmètre en uranium (par radioactivité bêta et gamma)* / Minereumetru de conţinut destinat determinării cantităţii dintr-un element sau substanţă determinată conţinută într-un eşantion de minereu.

ureche artificială / *artificial ear* / *oreille artificielle* / Dispozitiv de etalonare a receptoarelor telefonice aurale, care comportă un microfon etalon pentru măsurarea presiunii acustice şi un captor acustic, cu o impedanţă acustică sensibil egală cu cea a urechii umane medii, într-o bandă de frecvenţe dată.

ureche de prindere (a unei cleme de susţinere) / *suspension straps (of a suspension clamp)* / *lanterne (de pince de suspension)* / Parte a unei cleme de susţinere care suportă corpul clemei.

urmă (a spotului) / *trace (of the spot)* / *trace (du spot)* / Traseu vizibil sau detectabil prin alte mijloace, parcurs pe ecran sau pe ţintă de către spotul în mişcare.

urmă de ionizare / *ionization track* / *trace d'ionisation* / Parte a traiectoriei unei particule ionizante vizibilă într-o cameră cu urmă, într-o emulsie nucleară etc.

urmărire a apelului / *call tracing* / *pistage d'appel* / Identificarea terminalelor interconectate prin determinarea traseului conexiunii prin etajele de comutaţie.

urmărire a circuitului / *circuit tracing* / *pistage de circuit* / Identificarea tuturor circuitelor şi organelor de trafic din componenţa unei conexiuni.

urmărire (în infografie) / *tracking (in computer graphics)* / *poursuite [en infographie]* / Acţiunea de deplasare a unui simbol de urmărire.

urmărire sistem ⇐ reexaminare după implementare ⇐ studiu post-implementare a unui sistem / *system follow-up* / *suivi d'un système* / Studiul efectelor unui sistem după ce utilizarea sa operaţională este stabilizată.

ursigramă / *ursigram* / *ursigramme* / Mesaj care conţine datele solare şi geofizice ca şi previziunile activităţii solare, difuzat pe plan mondial de unul din centrele de previziune recunoscute de Uniunea radioştiinţifică mondială. Notă: Termenul "ursigramă" provine din sigla Uniunii radio-ştiinţifice mondiale.

uscare cu radiaţie infraroşie / *infrared drying* / *séchage par rayonnement infrarouge* / Procedeu de eliminare a lichidelor din solide, prin creşterea temperaturii ca urmare a absorbţiei radiaţiei infraroşii.

uscare dielectrică / *dielectric drying* / *séchage diélectric* / Încălzire dielectrică destinată evaporării unui solvent, de exemplu a apei conţinute în încărcătură.

uscare prin microunde / *microwave drying* / *séchage par hyperfréquences* / Încălzire prin microunde destinată evaporării apei conţinute în încărcătură.

uscare sub vid prin radiaţie infraroşie / *infrared vacuum drying* / *séchage sous vide par rayonnement infrarouge* / Uscare prin radiaţie infraroşie la o presiune mai mică decât presiunea atmosferică.

uscător / *drier* / *dessiccateur* / Aerator umplut cu un material higroscopic, în scopul absorbirii umidităţii conţinute în aerul care intră în transformator.

uscător cu rezistenţă / *resistance drier* / *séchoir à résistance* / Cuptor electric de

joasă temperatură utilizat pentru a încălzi încărcătura până la 300°C, pentru uscare.

uscător dielectric / *dielectric dryer* / *séchoir diélectrique* / Aparat de încălzire dielectrică destinat uscării încărcăturii.

uscător electric / *electric dryer* / *séchoir électrique* / Cuptor electric utilizat în procedeele de uscare.

uscător prin microunde / *microwave dryer* / *séchoir à hyperfréquences* / Echipament de încălzire prin microunde destinat uscării.

ustensilă ⇒ sculă

uşă (a unui cuptor) / *door (of a furnace)* / *porte (d'un four)* / Dispozitiv de intrare sau de ieşire în camera de încălzire a unui cuptor, prevăzut în mod normal cu comandă asistată şi adesea contrabalansată.

uşă de intrare şi/sau de ieşire / *entrance or exit port* / *orifice d'entrée ou de sortie* / Deschideri în incinta pentru microunde prin care se deplasează încărcăturile pentru microunde.

utilaj al vetrei (cuptorului) / *hearth furniture* / *équipement de sole* / Ansamblu constituit din glisiere, dispozitive de transport al încărcăturii şi picioare de susţinere.

utilanţă (a unei instalaţii) / *utilance (of an installation, for a reference surface)* / *utilance (d'une installation, pour une surface de référence)* / Pentru o suprafaţă de referinţă dată, raportul dintre fluxul luminos primit de suprafaţa respectivă şi suma fluxurilor luminoase totale individuale ale corpurilor de iluminat ale instalaţiei.

utilanţă redusă (a unei instalaţii) / *reduced utilance (of an installation, for a reference surface)* / *utilance réduite (d'une installation, pour une surface de référence)* / Pentru o suprafaţă de referinţă dată, raportul dintre iluminarea medie pe suprafaţa respectivă şi densitatea de suprafaţă a fluxului luminos al instalaţiei.

utilizabilitate ⇒ facilitate de utilizare a unui serviciu

utilizare a energiei electrice / *utilization of electrical energy* / *utilisation d'énergie électrique* / Producere intenţionată, pe baza energiei electrice, a unei alte forme de energie.

utilizare a unui produs / *product application* / *application (à un produit) [classe de conditions d'environnement]* / Condiţie sau situaţie în care este supus un produs.

utilizare normală / *normal use* / *utilisation normale* / Funcţionare, incluzând starea de aşteptare, conform instrucţiunilor de utilizare sau corespunzătoare finalităţii prevăzute.

utilizare normală (a unui dispozitiv de comandă) / *normal use (of a control)* / *usage normal (d'un dispositif de commande)* / Utilizare a unui dispozitiv de comandă sau a unui aparat asociat în scopurile prevăzute şi conform instrucţiunilor date de fabricant. Notă: Utilizarea normală include condiţiile de suprasarcină sau de funcţionare anormală prevăzute în standardul aparatului, dar exclude eventualele operaţii de întreţinere, chiar dacă sunt executate conform instrucţiunilor fabricantului.

utilizator [în semnalizarea prin canal semafor] / *user [in common channel signalling]* / *utilisateur [en signalisation par canal sémaphore]* / Tip particular de serviciu de telecomunicaţii printre alte tipuri posibile, susceptibil de a utiliza posibilităţile de transfer al mesajelor oferite de un sistem de semnalizare prin canal semafor.

utilizator (al unei societăţi de alarmă) / *subscriber (in alarm company)* / *utilisateur (d'une société d'alarme)* / Persoană sau organizaţie care utilizează serviciile unei societăţi de alarmă pentru procurarea, instalarea şi/sau întreţinerea unui sistem de alarmă.

utilizator (al unui aparat electromedical) / *user [of an equipment for medical usage]* / *utilisateur [d'un appareil électrique à usage médical]* / Autoritatea responsabilă

de folosirea şi întreţinerea unui echipament electromedical.

utilizator (al unui serviciu de telecomunicaţii) ⇐ abonat (al unui serviciu de telecomunicaţii) / *user [in telecommunication] / usager, 2[en télécommunication]* / Orice entitate (persoană, terminal inteligent, maşină) care utilizează normal serviciile unei reţele de telecomunicaţii. Notă: Persoana poate fi un client al operatorului de reţea sau o persoană autorizată de client ori de operatorul de reţea. Terminalul sau maşina pot fi instalate de client ori de operatorul de reţea.

utilizator (al unui sistem informatic) / *user [of a computer system] / utilisateur [d'un système informatique]* / Beneficiar sau orice persoană interesată în prelucrarea unor date pe baza unui program.

utilizator autorizat / *authorized user / utilisateur autorisé* / Un utilizator al unui sistem de calcul care are dreptul de a-l folosi. Spre deosebire de utilizatorii autorizaţi, utilizatorii neautorizaţi au căpătat accesul la un sistem de calcul sau o reţea de calculatoare prin fraudă, prin interceptarea codurilor de autorizare ale altor utilizatori sau prin exploatarea deficienţelor de proiectare ale unor sisteme de operare.

utilizatori de internet ⇐ număr de internauţi / *Internet users / internautes* / Numărul de calculatoare direct conectate la reţeaua mondială de calculatoare Internet, raportate la 1000 de locuitori, toţi utilizatorii fără identificare naţională fiind presupuşi a fi localizaţi în SUA.

V := volt

VA := voltamper

vacuummetru cu emiţător alfa / *vacuum meter with alpha emitter* / *manomètre de vide à émetteur alpha* / Manometru pentru presiuni joase dotat cu o sursă de radiaţii alfa plasată într-o cameră de ionizare care comunică cu incinta în care trebuie determinat nivelul vidului. Gazul din cameră are atunci aceeaşi presiune cu a gazului din incintă iar curentul electric ce traversează camera furnizează măsura acestei presiuni.

vacuummetru McLeod / *McLeod vacuum gauge* / *manomètre de vide McLeod* / Dispozitiv utilizat la măsurarea vidului prin determinarea greutăţii unei coloane de mercur suportate de un volum calibrat din gazul a cărui presiune trebuie măsurată, când acest volum de gaz este captat şi compresat într-un tub capilar.

vacuummetru Pirani / *Pirani vacuum gauge* / *manomètre de vide Pirani* / Manometru termic care măsoară presiunea unui gaz prin variaţia rezistenţei provocate de efectul de răcire a gazului dependent de densitate (respectiv de presiune).

vagon motor / *power car* / *motrice* / Vehicul motor ce face parte dintr-un element automotor electric sau cu motor termic.

vagon motor (feroviar) / *motor coach* / *automotrice* / Vehicul motor feroviar, în general electric, care transportă el însuşi o încărcătură utilă.

vagon motor pentru colete ⇐ automotor pentru mărfuri / *motor luggage van* / *fourgon automoteur* / Vagon motor specializat pentru transportul coletelor sau al bagajelor.

vâjâit ⇒ brum

vale [distorsiune a formei de undă a impulsului] / *valley* / *vallée [distorsion de la forme d'onde d'impulsion]* / Distorsiune a formei de undă a unui impuls, de forma unei depresiuni situate între două vârfuri de aceeaşi polaritate şi cu niveluri specificate.

valenţă (a unui element de semnal) / *number of significant condition* / *valence (d'un élément de signal)* / Numărul de stări semnificative diferite pe care le poate asuma un element de semnal în acord cu un cod. Notă: În funcţie de numărul de stări semnificative, elementul de semnal se numeşte bivalent, trivalent etc.

valoarea *G* / *G-value* / *nombre G* / Raportul dintre numărul mediu N de entităţi elementare specificate (ioni, radicali sau molecule) produse, distruse sau schimbate şi valoarea medie E_D a energiei comunicate materiei: $G = \frac{N}{E_D}$. Unitatea de măsură specifică a valorii G este $(100\ \text{eV})^{-1}$.

valoare a decalajului originii (unui aparat indicator) / *zero displacement value (of an indicating instrument)* / *valeur du décalage d'origine (d'un appareil indicateur)* / Pentru aparatele cu decalare a originii, valoarea mărimii măsurate exprimată în procente din intervalul de măsurare, corespunzătoare diferenţei dintre valorile indicate sau înregistrate cu şi fără dispozitivul adiţional, pentru aceeaşi valoare a mărimii măsurate. Notă: Această noţiune nu se aplică frecvenţmetrelor.

valoare a parametrului de punere în funcţiune / *pick-up value* / *valeur de mise au travail* / Valoare limită a mărimii de influenţă care aduce releul în poziţie de lucru.

valoare a *pH*-ului / *pH value / valeur du pH* / Măsură a activității convenționale a ionului de hidrogen a_{H^+} în soluție apoasă, conform expresiei următoare: $pH = -\log a_{H^+}$. Deși expresia poate fi utilizată pentru caracterizarea valorilor pH-ului în anumite condiții limită, valoarea a_{H^+} nu poate fi riguros obținută pe baza măsurării tensiunii electromotoare, utilizându-se o definiție operațională bazată pe anumite soluții tampon de referință cu valori ale pH-urilor date. Măsurarea pH-ului se efectuează prin determinarea tensiunii electromotoare E dintre o pereche de electrozi imersați în eșantionul de măsurat conform schemei unei celule de tipul electrod de referință - eșantion - electrod de sticlă E și o măsurare cu aceeași pereche de electrozi, la aceeași temperatură, într-o soluție tampon de referință $pH(S_1)$, conform schemei unei celule de tipul electrod de referință - tampon de referință (S_1) - electrod de sticlă $E(S_1)$. Tensiunile electromotoare E, $E(S_1)$ etc. sunt definite ca diferențele de potențial dintre electrodul de sticlă și cel de referință, iar pH-ul eșantionului este dat de expresia: $pH = \frac{|E - E(S_1)|}{k}$, cu: $k = 2{,}3026\ RT/F$, unde: k este coeficientul teoretic al pantei; R este constanta moleculară a gazelor; T este temperatura termodinamică a eșantionului (măsurată în K) a soluțiilor tampon și a detectoarelor; F este constanta lui Faraday.

valoare a tensiunii (alternative) de încercare / *value of the test (alternating) voltage / valeur de la tension d'essai (alternative)* / Valoarea de vârf a tensiunii (alternative) de încercare divizată prin $\sqrt{2}$.

valoare a tensiunii (continue) de încercare / *value of the test (direct) voltage / valeur de la tension d'essai (continue)* / Valoarea medie aritmetică a tensiunii (continue) de încercare.

valoare a unei diviziuni / *scale interval / valeur d'une division* / Diferența dintre valorile mărimii de măsurat care corespund la două marcaje consecutive ale scalei. Notă: Valoarea unei diviziuni este exprimată în unitățile marcate pe scală, indiferent de unitatea mărimii de măsurat.

valoare a unei mărimi / *value (of a quantity) / valeur (d'une grandeur)* / Expresie cantitativă a unei mărimi particulare exprimată, în general, sub forma unei unități de măsură multiplicate printr-un număr. Exemplu: valoarea intensității unui curent: 0,005 A sau 5 mA. Note: 1. Valoarea unei mărimi poate fi pozitivă, negativă sau nulă. 2. Valoarea unei mărimi se poate exprima într-unul sau mai multe moduri. 3. Valorile mărimilor adimensionale sunt, în general, exprimate sub forma unor numere. 4. Anumite mărimi, al căror raport cu o anumită unitate nu se poate defini, pot fi exprimate prin referire la o scală convențională de referință, la un procedeu de măsurare specificat sau la ambele.

validare (a unui proiect) / *validation [(in design] / validation (pour un projet)* / Procesul verificării măsurii în care un sistem poate îndeplini funcția pentru care este destinat. Notă: Validarea implică o evaluare a performanțelor.

valoare absolută (a unei mărimi) / *absolute value (of a quantity) / valeur absolue (d'une grandeur)* / Pentru un număr real *a*, numărul nenegativ *a* sau *–a*. Note: 1. Valoarea absolută a lui *a* este reprezentată prin $|a|$; abs *a* este de asemenea utilizat. 2. Noțiunea de valoare absolută se poate aplica unei mărimi scalare reale.

valoare adevărată (a unei mărimi) / *true value (of a quantity) / valeur vraie (d'une grandeur)* / Valoare care caracterizează o mărime perfect definită în condițiile existente în momentul examinării acestei valori. Notă: Valoarea reală a unei mărimi este o noțiune ideală și, în general, nu poate fi cunoscută.

valoare afişată / *dial setting* / *valeur affichée* / Valoare citită pe cadran, ţinând cont de factorul de calibru după echilibrarea potenţiometrului în cursul determinării unei tensiuni necunoscute, potenţialul fiind în prealabil calibrat.

valoare asignată ⇒ valoare nominală, 1[pentru o funcţionare specificată]

valoare caracteristică (a unei mărimi de alimentare) / *characteristic value of an energizing quantity* / *valeur caractéristique d'une grandeur d'alimentation* / Valoare a unei mărimi de alimentare la care un releu trebuie să satisfacă, fie pe parcursul duratei sale de viaţă, fie în timpul unui număr specificat de operaţii, cerinţele prescrise.

valoare caracteristică (a unui releu) / *characteristic value (of a relay)* / *valeur caractéristique (d'un relais)* / Valoare a unei mărimi la care releul trebuie să răspundă, pe parcursul duratei sale de viaţă sau în timpul unui număr specificat de operaţii, cerinţelor prescrise.

valoare caracteristică de nerevenire / *characteristic non-release value* / *valeur caractéristique de non-relâchement* / Valoare specificată a mărimii de alimentare aplicate, dincolo de care contactul acţionat prezintă calităţi specificate, cum ar fi rezistenţa de contact, caracteristica de zgomot etc.

valoare certificată / *certified value* / *valeur certifiée* / Valoare convenţional adevărată, cu indicarea incertitudinii de măsurare, la data la care este consemnată într-un document ataşat.

valoare citită / *scale reading* / *valeur lue* / Valoare afişată de un instrument de măsurare după aplicarea factorilor de scară.

valoare convenţional adevărată (a unei mărimi) $<v_c>$ / *conventionally true value (of a quantity)* $<v_c>$ / *valeur conventionnellement vraie (d'une grandeur)* $<v_c>$ / 1. Valoare apropiată de valoarea reală a unei mărimi, astfel încât, pentru scopul în care este utilizată aceasta, diferenţa celor două valori să fie neglijabilă. 2. Valoare atribuită unei mărimi particulare şi recunoscută, uneori prin convenţie, ca având o incertitudine adecvată pentru un scop dat. Note: 1. Se determină în general valoarea convenţională reală a mărimii prin metode şi cu instrumente cu o precizie convenabilă pentru fiecare caz particular. 2. Valoarea reală neputând fi cunoscută exact, pentru simplificare şi în lipsa oricărei ambiguităţi, termenul „valoarea reală" poate fi utilizat pentru a desemna termenul „valoarea convenţională reală".

valoare convenţională / *fiducial value* / *valeur conventionnelle* / Valoare clar specificată la care se face referinţă în vederea definirii erorii raportate convenţionale.

valoare cuantificată / *quantized value* / *valeur quantifiée* / Valoare unică reprezentând orice valoare situată într-un interval de cuantificare particular.

valoare de acţionare (pentru un releu cu contacte normale) / *just-operate value (for a make contact)* / *valeur d'action (pour un contact de travail)* / Valoare specifică a mărimii de alimentare aplicate pentru care un contact acţionează numai în mod fizic.

valoare de bază a mărimii caracteristice / *basic value of the characteristic quantity* / *valeur de base de la grandeur caractéristique* / Valoare limită specificată a mărimii caracteristice pentru care releul nu trebuie să funcţioneze.

valoare de comparaţie / *comparison value* / *valeur de comparaison* / Valoare care poate fi, după caz, valoarea reală, convenţional adevărată sau o valoare raportată fie la etaloane naţionale, fie la etaloane acceptate de comun acord între părţile interesate.

valoare de comutare (a unui element cu acţiune în paşi) / *switching value (of an element with step action)* / *valeur de commutation (d'une action par échelon)* / Pentru un element cu acţiune discontinuă, orice valoare a mărimii de intrare pentru care valoarea mărimii de ieşire trece de la

o treaptă la alta. Notă: Mărimea de ieşire poate trece de la o treaptă la alta pentru două valori de comutare diferite (valoare de comutare superioară şi inferioară) urmând sensul de variaţie a mărimii de intrare. Astfel, se poate specifica o valoare convenţională de comutare.

valoare de comutare (a unui releu) / *switching value (of an electrical relay)* / *valeur de commutation (d'un relais)* / Valoare a mărimii de alimentare de intrare sau a mărimii caracteristice pentru care un releu comută (de exemplu, contactele, la releele cu contacte) în condiţii specificate.

valoare de consemn ⇐ valoare de referinţă, 2 [consemn] / *set (point) value* / *valeur de consigne* / 1. În cazul reglării cu comportare proporţională: valoare prescrisă aleasă, în condiţii date, pentru ajustarea unui regulator. 2. În cazul reglării fără comportare proporţională: valoarea de consemn se confundă cu valoarea aleasă.

valoare de decizie / *decision value* / *valeur de décision* / Valoarea care constituie frontiera dintre două intervale de cuantificare adiacente.

valoare de degajare / *disengaging value* / *valeur de dépassement* / Valoare a mărimii de alimentare de intrare sau a mărimii caracteristice pentru care un releu degajă (de exemplu, contactele la releele cu contacte) în condiţii specificate.

valoare de degajare a mărimii caracteristice / *disengaging value of the characteristic quantity* / *valeur de dégagement de la grandeur caractéristique* / Valoare de prag a mărimii caracteristice la care releul degajă (contactele) în condiţii specificate.

valoare de demarare / *starting value* / *valeur de démarrage* / Valoare a mărimii de alimentare de intrare sau a mărimii caracteristice pentru care un releu demarează în condiţii specificate.

valoare de dispersie / *blooming value* / *valeur de dispersion* / Caracteristică a focarului optic al unui tub de radiaţii X, definită prin raportul dintre două limite de rezoluţie specifice obţinute în condiţii de sarcină specifice.

valoare de funcţionare (a unui dispozitiv de comandă) / *operating value (of a control)* / *valeur de fonctionnement (d'un dispositif de commande)* / Valoare relevantă mărimii de acţionare (temperatură, presiune, curent etc.) la care dispozitivul funcţionează, la o creştere sau o descreştere a mărimii de acţionare respective.

valoare de funcţionare (a unui releu) / *operate value (of a relay)* / *valeur de fonctionnement (d'un relais)* / Valoare a mărimii de alimentare de intrare sau a mărimii caracteristice pentru care un releu funcţionează în condiţii specificate.

valoare de funcţionare prin supraalimentare / *revert-reverse value* / *valeur de fonctionnement par suralimentation* / Pentru un anumit tip de releu polarizat la curent continuu, valoare a mărimii de alimentare de intrare pentru care releul, aflat în stare de repaus sub acţiunea unei alimentări potrivite, funcţionează prin creşterea valorii acestei mărimi de alimentare, în condiţii specificate.

valoare de încercare a unei mărimi de alimentare / *test value of an energizing quantity* / *valeur d'essai d'une grandeur d'alimentation* / Valoare a unei mărimi de alimentare, pentru care, în timpul încercărilor, releul trebuie sau nu să satisfacă o funcţie specificată.

valoare de încercare (a unui releu) / *test value* / *valeur d'essai (d'un relais)* / Valoare corespunzătoare unei operaţii pe care releul trebuie s-o efectueze în cursul unei încercări.

valoare de încercare normalizată / *standard test values* / *valeurs d'essai normalisées* / Una sau mai multe valori (sau game de valori) ale unei mărimi de influenţă sau ale unui parametru al aparatului de măsurat care sunt admise pentru efectuarea etalonării sau încercărilor asupra altor mărimi de influenţă ori a altor parametri ai aparatului.

valoare de minim != valoare de vale

valoare de nefuncţionare / *non-operate value / valeur de non-fonctionnement* / Valoare a mărimii de alimentare de intrare sau a mărimii caracteristice, pentru care un releu nu funcţionează în condiţii specificate.

valoare de nefuncţionare prin supraalimentare / *non-revert-reverse value / valeur de non-fonctionnement par suralimentation* / Pentru un anumit tip de releu polarizat la curent continuu, valoare a mărimii de alimentare de intrare pentru care releul, aflat în stare de repaus sub acţiunea unei alimentări potrivite, nu funcţionează prin creşterea valorii acestei mărimi de alimentare, în condiţii specificate.

valoare de nerevenire / *non-release value / valeur de non-relâchement* / Valoare a mărimii de alimentare de intrare sau a mărimii caracteristice, pentru care un releu nu revine, în condiţii specificate.

valoare de nerevenire prin supraalimentare / *non-revert value / valeur de non-relâchement par suralimentation* / Pentru un anumit tip de releu polarizat la curent continuu, valoare a mărimii de alimentare de intrare pentru care releul, aflat în stare de funcţionare, nu revine prin creşterea acestei mărimi de alimentare în condiţii specificate.

valoare de perturbare a spotului / *spot nuisance value / valeur de nuisance d'un point* / Produsul dintre diametrul mediu al unui spot, exprimat în funcţie de înălţimea imaginii, şi intensitatea sa, în funcţie de un nivel de semnal specificat.

valoare de polaritate inversă / *reverse polarity value / valeur de polarité inverse* / Valoare a mărimii de alimentare de polaritate inversă, pentru care un releu monostabil polarizat nu funcţionează.

valoare de precondiţionare magnetică / *magnetic preconditioning value / valeur de préconditionnement magnétique* / Valoare a mărimii de alimentare la care releul atinge o condiţie magnetică definită. Note: 1. Pentru releele polarizate, se face distincţia între precondiţionare în sens direct şi cea în sens invers. 2. Pentru releele bistabile, precondiţionarea poate fi folosită. de asemenea, pentru a plasa releul în poziţia definită.

valoare de răspuns (a unui dispozitiv de comandă) / *response value (of a control) / valeur de réponse (d'un dispositif de commande)* / Valoare, timp sau secvenţă de funcţionare care leagă un dispozitiv de comandă de un aparat particular.

valoare de recuperare / *value before notching / valeur de reprise* / La vehiculele motoare al cărui sistem de comandă conţine un număr finit de trepte sau de poziţii pentru pornirea şi reglarea vitezei, valoarea pe care o avea mărimea considerată imediat înainte de depăşirea unei trepte. Notă: acest termen se aplică, în mod special, curentului şi efortului de tracţiune la jantă.

valoare de referinţă / *selected value / valeur de consigne* / Valoarea aleasă şi impusă de către conductor prin intermediul unui sistem automat, în cazul vehiculelor motoare la care anumite mărimi sunt controlate în mod automat.

valoare de referinţă, 1[sens general] / *reference data / valeur de référence [donnée utilisée pour comparer ou prévoir]* / Valoare care, prin acord general, poate fi utilizată pentru previziunile sau comparaţiile cu valori observate.

valoare de referinţă, 2[consemn] ⇒ valoare de consemn

valoare de referinţă (a unei mărimi de influenţă) / *reference value [of an influencing quantity] / valeur de référence (d'une grandeur d'influence)* / Valoare a unei mărimi de influenţă sau a unui parametru al unui aparat de măsurat pentru care factorul de corecţie, reprezentând mărimea de influenţă, este unitar.

valoare de referinţă a unei mărimi de influenţă (a unui releu) / *reference value of an influencing quantity (of a relay) / valeur de référence d'une grandeur d'in-*

fluence (d'un relais) / Valoare specificată a unei mărimi la care se raportează caracteristicile unui releu. Notă: Pentru relee de măsură şi tot sau nimic cu temporizare specificată, aceste caracteristici cuprind, în particular, erorile şi limitele lor.

valoare de referinţă a unui factor de influenţă (a unui releu) / *reference value of an influencing factor (of a relay)* / *valeur de référence d'un facteur d'influence (d'un relais)* / Valoare specificată a unui factor la care se raportează caracteristicile unui releu. Pentru releele de măsură şi tot sau nimic cu temporizare specificată, aceste caracteristici cuprind, în particular, erorile şi limitele lor.

valoare de referinţă ajustabilă / *adjustable set point* / *point de consigne adjustable* / Valori multiple, situate în interiorul unei plaje declarate de valori care pot fi selecţionate prin poziţionare.

valoare de reglare a mărimii caracteristice (sau a parametrilor săi de reglare) / *setting value of the characteristic quantity (or of its setting parameters)* / *valeur d'ajustement de la grandeur caractéristique (ou de ses paramètres d'ajustement)* / Valoare de prag a mărimii caracteristice la care releul trebuie să funcţioneze în condiţii specificate.

valoare de reglare a temporizării / *setting value of a specified time* / *valeur d'ajustement d'une temporisation* / Valoare aşteptată a unei temporizări în condiţii specificate.

valoare de reglare (a unui releu) / *operating value (of a relay) [deprecated]* / *valeur de réglage (d'un relais) [désuet]* / Valoare a mărimii de influenţă care separă un domeniu de funcţionare de un domeniu de nefuncţionare.

valoare de resetare / *resetting value* / *valeur de retour* / Valoare limită a mărimii de influenţă care produce resetarea unui releu.

valoare de revenire / *release value* / *valeur de relâchement* / Valoare a mărimii de alimentare de intrare sau a mărimii caracteristice, pentru care un releu revine în condiţii specificate.

valoare de revenire prin supraalimentare / *revert value* / *valeur de relâchement par suralimentation* / Pentru un anumit tip de releu polarizat în curent continuu, valoare a mărimii de alimentare de intrare pentru care releul, aflat în stare de lucru, revine prin creşterea acestei mărimi de alimentare în condiţii specificate.

valoare de sarcină plină / *full load value* / *valeur de pleine charge* / Valoare a unei mărimi pentru care o maşină electrică rotativă funcţionează la sarcină plină.

valoare de saturaţie / *saturate value* / *valeur de saturation* / Valoare, definită arbitrar, a mărimii de alimentare aplicate, pentru care caracteristicile unui contact rămân neschimbate atât timp cât se continuă creşterea mărimii de alimentare aplicate. Notă: Această valoare are importanţă practică numai pentru precondiţionare.

valoare de vale =! valoare de minim / *valley value* / *valeur de creux* / Valoarea minimă a unei mărimi într-un interval de timp specificat. Notă: În cazul unei mărimi periodice, intervalul de timp are o durată egală cu perioada.

valoare de vârf / *peak value* / *valeur de crête* / Valoarea maximă a unei mărimi într-un interval de timp specificat. Notă: În cazul unei mărimi periodice, intervalul de timp are o durată egală cu perioada.

valoare de vârf [în tracţiunea electrică] / *peak value [in electric traction]* / *valeur de pointe [en traction électrique]* / La vehiculele motoare al cărui sistem de comandă conţine un număr finit de trepte sau de poziţii pentru pornirea sau reglarea vitezei , valoarea de vârf este cea atinsă de mărimea considerată imediat după depăşirea unei trepte. Notă: Acest termen se aplică în mod special curentului şi efortului de tracţiune la jantă.

valoare de vârf a curentului asmisibil / *peak withstand current* / *valeur de crête*

du courant admissible / Valoare de vârf a curentului pe care un circuit sau un aparat de comutare cu contactele principale în poziția închis o poate suporta în condiții prescrise de utilizare și de comportament.

valoare de vârf a curentului de scurtcircuit / *peak short-circuit current* / *courant de court-circuit de crête* / Valoare instantanee maximă posibilă a curentului de scurtcircuit prezumat.

valoare de vârf a curentului direct de poartă / *peak forward gate current* / *courant direct de pointe de gâchette* / Valoarea instantanee cea mai ridicată a curentului direct de poartă, incluzând toți curenții tranzitorii.

valoare de vârf a curentului direct repetitiv / *repetitive peak forward current* / *courant direct de pointe répétitif* / Valoare de vârf a curentului direct incluzând toți curenții tranzitorii repetitivi.

valoare de vârf a curentului prezumat / *prospective peak current* / *valeur de crête du courant présumé* / Valoare de vârf a unui curent prezumat în timpul perioadei tranzitorii care urmează stabilirii sale.

valoare de vârf (a tensiunii de încercare) / *peak value (of the test voltage)* / *valeur de crête (de la tension d'essai)* / Cea mai mare valoare instantanee a unei tensiuni alternative.

valoare de vârf a tensiunii directe de grilă / *peak forward grid voltage* / *tension directe de crête de grille* / Valoarea maximă instantanee a tensiunii pozitive a grilei față de catod.

valoare discretă / *discrete value* / *valeur discrète* / 1. Una dintre valorile unei mulțimi numărabile de valori pe care o mărime o poate lua. 2. Date compuse din elemente distincte cum ar fi caractere sau mărimi fizice care au valori distincte unele față de celelalte.

valoare efectivă [pe un interval de timp specificat] =! valoare eficace / *root-mean-square value, 2[over a specified time interval]* / *valeur efficace [durant une intervalle de temps specifiée]* / Pentru o mărime dependentă de timp, rădăcina pătrată pozitivă a valorii medii a pătratului mărimii, într-un interval de timp specificat. Note: 1. În cazul unei mărimi periodice, intervalul de timp cuprinde un număr întreg de perioade. 2. Pentru o mărime $a(t) = A_m \cos(\omega t + \vartheta_0)$, sinusoidală, valoarea efectivă este $A = A_m / \sqrt{2}$.

valoare efectivă complexă != fazor

valoare efectivă (pătratică) / *root-mean-square value, 1[quadratic]* / *(valeur) moyenne quadratique* / 1. Pentru n mărimi x_1, x_2, ... x_n rădăcina pătrată pozitivă a valorii medii a pătratelor lor: $X_q = [\frac{1}{n}(x_1^2 + x_2^2 + ... + x_n^2)]^{\frac{1}{2}}$ .2. Pentru o mărime x în funcție de variabila t, rădăcina pătrată pozitivă a valorii medii a pătratului mărimii luate pe un interval dat al variabilei: $X_q = \left(\frac{1}{T} \int_{t_0}^{t_0+T} x^2(t)dt \right)^{1/2}$

Notă: În cazul unei mărimi periodice, intervalul de integrare cuprinde un număr întreg de perioade.

valoare eficace != valoare efectivă [pe un interval de timp specificat]

valoare finală de anduranță / *final endurance value* / *valeur finale d'endurance* / Valoare a mărimii pe care trebuie să o asigure releul pe parcursul duratei sale de viață sau în decursul unui număr specificat de manevre.

valoare finală de regim permanent <= valoare rezultantă de regim permanent / *final value* / *valeur réglée asymptotique* / Valoare a mărimii reglate atinsă efectiv în regim permanent și atunci când sistemul de comandă sau de reglare este în echilibru.

valoare indicată / *indicated value* / *valeur indiquée* / 1. Pentru un aparat de măsurat, valoarea indicată sau înregistrată. Pentru o măsură materializată, valoarea nominală sau dată. 2. Pentru un generator, valoarea afișată sau nominală.

valoare indicată de referință / *reference indicated value* / *valeur indiquée de*

référence / Valoarea indicată pentru care este determinat factorul de etalonare pentru un aparat de măsurat.

valoare inferioară a domeniului / *lower range value / portée minimale* / Valoarea minimă a mărimii pe care un aparat de măsurare este reglat să o măsoare cu exactitatea specificată. Notă: Pentru un aparat de măsurare cu domenii multiple, limitele inferioară şi superioară delimitează domeniul de măsurare particular ales pentru care aparatul este utilizat.

valoare instantanee / *instantaneous value / valeur instantanée* / Valoare, la un moment dat, a unei mărimi variabile în timp.

valoare instantanee a unei unde / *instantaneous value (of a wave) / valeur instantanée (d'une onde)* / Valoare la un moment dat, dar funcţie de loc, a unei mărimi care variază în timp şi în spaţiu.

valoare limită [a unei mărimi specificate] / *limiting value / valeur limite* / Pentru o mărime care figurează într-o specificaţie, cea mai mare sau cea mai mică valoare admisibilă.

valoare limită a curentului de ieşire / *limiting value of the output current / valeur limite du courant de sortie* / Valoarea limitei superioare a curentului de ieşire care, prin concepţie, nu poate fi depăşită, indiferent de condiţiile de utilizare.

valoare limită a mărimii caracteristice / *limiting value of the characteristic quantity / valeur limite de la grandeur caractéristique* / Una din valorile limită ale mărimii caracteristice aplicabilă unui releu, în condiţii specificate, fără modificarea poziţiei sale şi fără degradare.

valoare limită a tensiunii de ieşire / *limiting value of the output voltage / valeur limite de la tension de sortie* / Valoarea limitei superioare a tensiunii de ieşire care, prin concepţie, nu poate fi depăşită, indiferent de condiţiile de utilizare.

valoare limită a unei mărimi de influenţă / *limiting value of an influence quantity / valeur limite d'une grandeur d'influence* / Valoare extremă pe care o poate lua o mărime de influenţă fără ca aparatul de măsurare să fie defectat sau alterat în mod permanent astfel încât să nu mai poată satisface prescripţiile clasei sale de precizie.

valoare limită de acţionare / *must-operate value / valeur limite d'action* / Valoare limită specificată a mărimii de alimentare aplicate pentru care un contact trebuie să acţioneze în mod fizic.

valoare limită de neacţionare / *must-not-operate value / valeur limite de non-action* / Valoare limită specificată a mărimii de alimentare aplicate pentru care un contact nu trebuie să acţioneze în mod fizic.

valoare limită de nerevenire / *must-not-release value / valeur limite de non-relâchement* / Valoare limită specificată a mărimii de alimentare aplicate pentru care un contact, aflat în stare de lucru, trebuie să rămână în mod fizic în această stare.

valoare limită de revenire / *must-release value / valeur limite de relâchement* / Valoare limită specificată a mărimii de alimentare aplicată pentru care un contact, aflat în stare de lucru, trebuie să revină în mod fizic.

valoare limită de serviciu temporar a mărimii caracteristice / *temporary duty maximum value of a characteristic quantity / valeur limite de service temporaire de la grandeur caractéristique* / Valoarea cea mai ridicată (valoare eficace în curent alternativ) a unei mărimi caracteristice pe care un releu o poate suporta în condiţii specificate şi timp dat. Notă: Starea în care se află nu trebuie modificată (starea iniţială sau de funcţionare).

valoare limită dinamică a unei mărimi de alimentare / *limiting dynamic value of an energizing quantity / valeur limite dynamique d'une grandeur d'alimentation* / Valoarea cea mai ridicată a mărimii de alimentare la care un releu poate rezista

în condiţii specificate ale formei de undă şi duratei, fără a suferi, prin efect dinamic, degradarea permanentă a caracteristicilor sale specificate în standardul de produs.

valoare limită pentru un dispozitiv electronic / *rating for an electronic device [limiting value]* / *valeur limite pour un dispositif électronique* / Valoare care fixează fie o capabilitate limită, fie o condiţie limită pentru un dispozitiv electronic.

valoare limită termică a curentului secundar ⇒ limită termică a curentului secundar de sarcină

valoare limită termică de scurtă durată a unei mărimi de alimentare / *limiting short-time thermal withstand value of an energizing quantity* / *valeur limite thermique de courte durée d'une grandeur d'alimentation* / Valoarea cea mai ridicată a unei mărimi de alimentare la care un releu poate rezista în condiţii şi pe parcursul unei scurte durate specificate, fără a suferi, prin încălzire, degradarea permanentă a caracteristicilor sale specificate. Notă: În curent alternativ, este valoarea efectivă.

valoare limită termică de serviciu continuu a unei mărimi de alimentare / *limiting continuous thermal withstand value of an energizing quantity* / *valeur limite thermique de service continu d'une grandeur d'alimentation* / Valoarea cea mai ridicată a unei mărimi de alimentare la care un releu poate rezista neîntrerupt în condiţii specificate, satisfăcând regulile referitoare la încălzire. Notă: În curent alternativ, este valoarea efectivă.

valoare locală a unei unde / *local value (of a wave)* / *valeur locale (d'une onde)* / Valoare într-un punct dat, dar funcţie de timp, a unei mărimi care variază în timp şi în spaţiu.

valoare maximă a domeniului efectiv de măsurare / *maximum value of the effective range <MVER>* / *valeur maximale de l'étendue de mesure (d'un voltmètre numérique) <VMEM>* / Valoarea mărimii măsurate care caracterizează precizia unui voltmetru. Dacă zero-ul se află: 1. la una din extremităţile scalei, valoarea maximă corespunde limitei superioare a domeniului de măsurare; 2. în interiorul scalei, valoarea maximă este egală cu suma valorilor absolute corespunzătoare fiecăreia din limitele domeniului de măsurare; 3. în exteriorul scalei, valoarea maximă este egală cu diferenţa dintre valoarea corespunzătoare limitelor superioară şi inferioară ale domeniului de măsurare.

valoare maximă a indicaţiei / *maximum variation in indication* / *valeur maximale d'indication* / Diferenţa maximă dintre valorile măsurate ale unei tensiuni când una din mărimile de influenţă ia toate valorile cuprinse între limite specificate.

valoare maximă admisibilă a curentului de intrare / *maximum permissible value of input current* / *valeur maximale admissible du courant d'entrée* / Valoare a curentului, indicată de constructor, ce poate trece prin circuitul unui traductor, pe timp nelimitat, fără a provoca defectarea acestuia.

valoare maximă admisibilă a tensiunii de intrare / *maximum permissible value of input voltage* / *valeur maximale admissible de la tension d'entrée* / Valoare a tensiunii de intrare, indicată de constructor, aplicată la intrarea unui traductor pe timp nelimitat, fără defectare.

valoare maximă de vârf a curentului prezumat (a unui circuit de tensiune alternativă) / *maximum prospective peak current (of an a.c. circuit)* / *valeur maximale de crête du courant présumé (d'un circuit à courant alternatif)* / Valoare de vârf a curentului prezumat când stabilirea curentului are loc în momentul care conduce la valoarea cea mai mare posibilă.

valoare măsurată (a unei mărimi) / *measured value* / *valeur mesurée, 1[d'une grandeur]* / Estimare a valorii adevărate a unei mărimi deduse din valoarea indicată

de un instrument, după aplicarea unor factori de corecţie adecvaţi.

valoare măsurată a unei mărimi de alimentare / *actual value of an energizing quantity / valeur mesurée d'une grandeur d'alimentation* / Valoare a unei mărimi de alimentare măsurate pe un releu dat, pentru o funcţie dată.

valoare măsurată a unei temporizări / *actual value of a specified time / valeur mesurée d'une temporisation* / Valoare a unei temporizări obţinute în condiţii specificate.

valoare măsurată (a unui releu) / *just value / valeur mesurée, 2[pour un relais]* / Valoare obţinută prin măsurare pe un releu dat, la un moment dat şi pentru o funcţie precizată.

valoare măsurată a unui semnal analogic în tensiune continuă / *measured value of an analogue direct voltage signal / valeur mesurée d'un signal analogique en tension continue* / Valoare medie pentru o durată dată.

valoare medie, 1[sens general] / *mean value / valeur moyenne (arithmétique)* / 1. Pentru n mărimi x_1, x_2, ... x_n, raportul: $\overline{X}=\frac{1}{n}(x_1+x_2+...+x_n)$ dintre suma mărimilor şi n. 2. Pentru o valoare dependentă de o variabilă, raportul dintre integrala mărimii între două valori date ale acestei variabile şi diferenţa celor două valori: $\overline{X}=\frac{1}{t_2-t_1}\int_{t_1}^{t_2}x(t)dt$. Note: 1. În cazul unei mărimi periodice, intervalul de integrare cuprinde un număr întreg de perioade. 2. Valoarea medie a mărimii X se notează cu $\overline{X}$, cu <X> sau cu X_a.

valoare medie, 2[pe un interval oarecare de timp] / *mean value [for a time interval] / valeur moyenne [sur un intervalle de temps]* / Medie aritmetică a valorilor instantanee ale unei mărimi.

(valoare) medie (a nivelurilor) / *average (of the magnitude values) / moyenne (des valeurs du niveau)* / Se referă la media valorilor unui nivel. Dacă nivelul ia n valori discrete m_j, valoarea sa medie este dată de expresia: $\overline{V}=\frac{1}{n}\sum_{j=1}^{n}m_j$. Dacă nivelul este o funcţie continuă de timp $m(t)$, valoarea sa medie este dată de expresia: $\overline{V}=\frac{1}{t_2-t_1}\int_{t_1}^{t_2}m(t)dt$. Suma sau integrala acoperă fie intervalul de timp în care valoarea medie este cerută fie, dacă funcţia este periodică, orice număr întreg de perioade ale funcţiei.

(valoare) medie a unei mărimi periodice ⇒ valoare medie (pe o perioadă) a unei mărimi periodice

valoare medie absolută (a unei mărimi periodice) ⇒ valoare redresată medie (a unei mărimi periodice)

valoare medie armonică / *harmonic average / (valeur) moyenne harmonique* / 1. Pentru n mărimi x_1, x_2, ... x_n, inversa valorii medii a inverselor lor: $\frac{1}{X_h}=\frac{1}{n}\left(\frac{1}{x_1}+\frac{1}{x_2}+...+\frac{1}{x_n}\right)$. 2. Pentru o mărime x în funcţie de variabila t, mărimea X_h definită de inversa valorii medii a inversei mărimii date: $\frac{1}{X_h}=\frac{1}{T}\int_0^T\frac{1}{x(t)}dt$. Notă: În cazul unei mărimi periodice, intervalul de integrare cuprinde un număr întreg de perioade.

(valoare) medie geometrică ⇐ valoare medie logaritmică / *geometric average / (valeur) moyenne géométrique* / 1. Pentru n mărimi pozitive x_1, x_2, ... x_n, rădăcina de ordinul n, pozitivă, a produsului lor: $X_g=(x_1x_2...x_n)^{\frac{1}{n}}$ 2. Pentru o mărime x în funcţie de variabila t, mărimea X_g determinată pornind de la valorile mărimii x(t) prin expresia: $log\frac{X_g}{x_{ref}}=\frac{1}{T}\int_0^T log\frac{x(t)}{x_{ref}}dt$, unde x_{ref} este o valoare de referinţă. Notă: În cazul unei mărimi periodice, intervalul de integrare cuprinde un număr întreg de perioade.

valoare medie logaritmică ⇒ (valoare) medie geometrică

valoare medie (pe o perioadă) a unei mărimi periodice ⇐ (valoare) medie a unei mărimi periodice / *mean value of a periodic quantity* / *valeur moyenne d'une grandeur périodique* / Valoare medie a unei mărimi pe parcursul unei perioade.

valoare nominală, 1[pentru o funcţionare specificată] ⇐ valoare asignată / *rated value* / *valeur assignée* / Valoare a unei mărimi, stabilită în general de către proiectant, pentru o anumită funcţionare a unei componente, a unui dispozitiv sau a unui aparat.

valoare nominală, 2[de identificare] / *nominal value* / *valeur nominale [de dénomination]* / Valoarea aproximativă a unei mărimi utilizată pentru a denumi sau pentru a identifica o componentă, un dispozitiv sau un echipament.

valoare nominală a coeficientului de deviaţie / *nominal value of the deflection coefficient* / *valeur nominale du coefficient de déviation* / Valorile coeficientului de variaţie corespunzătoare unei stări specificate a aparatului, indicate de către proiectant sau determinate printr-o etalonare adecvată. Dacă aparatul este liniar, aceste valori sunt egale şi constante pe totalitatea scalei sau a ecranului aparatului. Dacă valoarea nominală nu este constantă decât pe o porţiune limitată a scalei sau a ecranului, aparatul poate fi considerat liniar, cu condiţia efectuării măsurării în interiorul acestei porţiuni liniare.

valoare nominală (a cuptorului) / *rated value (of a furnace)* / *valeur assignée (du four)* / Valoarea unei mărimi, utilizată în scopuri de specificare, corespunzătoare unui ansamblu specificat de condiţii de funcţionare ale unui component, dispozitiv, echipament sau sistem.

valoare nominală a duratei de funcţionare a dispozitivului de antrenare a suportului diagramei / *rated running-time of the chart-driving mechanism* / *valeur nominale de la durée de fonctionnement du dispositif d'entraînement du support de diagramme* / În cazul unui dispozitiv de antrenare cu mecanism de ceas cu resort sau cu motor sincron cu rezervă de funcţionare, durată a funcţionării indicată de către proiectant, atunci când rezerva de funcţionare este la valoarea sa maximă.

valoare nominală a focarului / *nominal focal spot value* / *valeur nominale du foyer* / Valoare numerică adimensională, în relaţie specifică cu dimensiunile focarului optic al unui tub de radiaţii X, măsurate în condiţii specificate.

valoare nominală a răspunsului în frecvenţă / *rated upper limit of the frequency response* / *valeur nominale de la réponse en fréquence* / Limita superioară a intervalului de frecvenţă, exprimată în Hz, pentru care valoarea de vârf a unei mărimi care variază sinusoidal şi înregistrată prin răspunsul în frecvenţă al unui echipament, nu diferă cu mai mult de 10 % de valoarea de vârf reală.

valoare nominală (a unei caracteristici funcţionale) / *rated value (of a performance characteristic)* / *valeur assignée (d'une caractéristique fonctionnelle)* / Una dintre valorile atribuite de proiectant unui aparat de măsurat pentru mărimile de măsurat, de observat, de afişat sau de furnizat.

valoare nominală (a unei maşini de tracţiune) / *rated quantity (of a traction machine)* / *valeur nominale (d'une machine de traction)* / Valoare numerică a oricărei mărimi incluse în regimul nominal, pentru maşinile de tracţiune, în regimul nominal putând fi incluse anumite mărimi speciale ca, de exemplu, factorul de ondulaţie al curentului unui motor cu curent pulsatoriu, câmpul unui motor cu viteză reglabilă prin variaţia câmpului etc.

valoare nominală a unei mărimi de alimentare / *nominal value of an energizing quantity* / *valeur nominale*

d'une grandeur d'alimentation / Valoare aproximată convenabil a unei mărimi de alimentare, folosită pentru a denumi sau a identifica un releu.

valoare nominală a unei mărimi de alimentare [valoare asignată] != valoare specificată a unei mărimi de alimentare [valoare asignată]

valoare nominală a unei mărimi de influenţă / *rating (in terms of a limiting quantity)* / *calibre d'un appareil (par rapport à une grandeur d'influence)* / Valoarea nominală a mărimii, diferită de cea măsurată, care permite utilizarea corectă a unui aparat de măsurat. Exemplu: pentru wattmetre, varmetre, contoare, fazmetre etc., acestea reprezintă valorile nominale ale curenţilor suportabile de respectivele aparate.

valoare nominală (a unui aparat electric de măsurare) [valoare asignată] / *rated value (of an electrical measuring instrument)* / *valeur assignée (d'un appareil mesureur électrique)* / Valoare (sau una din valorile) care figurează în marcarea unui aparat de măsurat. Pentru toate aparatele, valoarea nominală a mărimii măsurate corespunde limitei superioare a domeniului de măsurare. Pentru wattmetre şi varmetre, valorile nominale corespund valorilor tensiunii, curentului şi factorului de putere (activă sau reactivă) figurând în marcare. Pentru fazmetre şi indicatoare ale factorului de putere, valorile nominale corespund valorilor tensiunii şi curentului figurând în marcare. Pentru ohmetre şi frecvenţmetre, tensiunea aparatului are de asemenea o valoare nominală. Notă: Aceste valori pot fi asociate unui domeniu de referinţă sau unui domeniu nominal de utilizare.

valoare nominală necesară funcţionării corecte a dispozitivului de inscripţionare / *rated value necessary for the correct operation of the marking device* / *valeur nominale intervenant pour le fonctionnement correct du dispositif d'inscription* / Valorile indicate de proiectant pentru tensiunea de alimentare a dispozitivului de inscripţionare şi pentru caracteristicile de alimentare a sursei luminoase, dacă există.

valoare numerică (a unei mărimi) / *numerical value (of a quantity)* / *valeur numérique (d'une grandeur)* / Număr care multiplică unitatea de măsură în expresia valorii unei mărimi.

valoare observată / *observed data* / *valeur observée* / Valoare relativă la o entitate sau la un proces obţinută prin observarea directă. Note: 1. O valoare observată poate fi un eveniment, un moment, un interval de timp etc. 2. Valorile observate trebuie să fie însoţite de condiţiile şi criteriile care au permis obţinerea lor.

valoare predictivă / *predicted value* / *valeur prédite* / Valoarea semnalului obţinută prin predicţie.

valoare prescrisă / *desired value* / *valeur prescrite* / Valoare dorită a unei mărimi, la un moment dat, în condiţii determinate.

valoare redresată medie (a unei mărimi periodice) ⇐ valoare medie absolută (a unei mărimi periodice) / *rectified value* / *valeur redressée* / Valoarea medie, pe o perioadă, a modulelor valorilor instantanee ale mărimii alternative.

valoare redusă a unui semnal numeric multivalent uniform / *notional value (of a uniform multivalue digital signal)* / *valeur réduite (d'un signal) numérique multivalent uniforme* / Valoare atribuită unui element de semnal multivalent uniform, luând ca unitate abaterea dintre două valori discrete adiacente şi aplicând următoarele reguli: a) pentru semnalele neechilibrate, valoarea redusă zero corespunde celei mai mici valori discrete posibile; b) pentru semnalele echilibrate cu un număr par de valori discrete posibile, valorile reduse sunt simetrice în raport cu zero, care nu este o valoare redusă; c) pentru semnalele echilibrate cu un număr impar de valori discrete posibile, valorile reduse sunt simetrice în raport cu zero, care este considerat o

valoare redusă. Exemple de valori reduse asociate unor semnale multivalente uniforme: 0, 1 – pentru semnale neechilibrate binare; 0, 1, 2 – pentru semnale neechilibrate ternare; 0, 1, 2, 3 – pentru semnale neechilibrate cuaternare; –1/2, +1/2 – pentru semnale echilibrate binare; –1, 0, +1 – pentru semnale echilibrate ternare; –3/2, –1/2, +1/2, +3/2 – pentru semnale echilibrate cuaternare etc.

valoare reflectometrică / *reflectometer value* / *valeur réflectométrique* / Valoare măsurată cu ajutorul unui reflectometru particular. Notă: Reflectometrul folosit trebuie să fie specificat. Valoarea reflectometrică măsurată depinde de caracteristicile geometrice ale reflectometrului, de iluminant, de sensibilitatea spectrală a receptorului (ţinându-se seamă, eventual, de filtre) precum şi de etalonul de referinţă utilizat.

valoare relativă a supratensiunii între fază şi pământ / *phase-to-earth overvoltage per unit* / *valeur relative d'une surtension phase-terre* / Raport între valoarea de vârf a unei supratensiuni între fază şi pământ şi valoarea de vârf a tensiunii între fază şi pământ care corespunde tensiunii celei mai ridicate pentru echipament.

valoare relativă a supratensiunii între faze / *phase-to-phase overvoltage per unit* / *valeur relative d'une surtension entre phases* / Raport între valoarea de vârf a unei supratensiuni între faze şi valoarea de vârf a tensiunii între fază şi pământ care corespunde tensiunii celei mai ridicate pentru reţea.

valoare rezultantă de regim permanent ⇒ valoare finală de regim permanent

valoare semnificativă / *significance* / *valeur significative* / Valoare reprezentată de poziţia unui element numeric într-un cuvânt de cod.

valoare specificată a unei mărimi de alimentare [valoare asignată] =! valoare nominală a unei mărimi de alimentare [valoare asignată] / *rated value of an energizing quantity* / *valeur assignée d'une grandeur d'alimentation* / Valoare a unei mărimi de alimentare fixată prin standard sau de constructor pentru o operaţie specificată.

valoare stabilită a puterii absorbite de către un circuit de alimentare ⇐ putere nominală a unui circuit de alimentare / *rated power of an energizing circuit* / *valeur assignée de la puissance absorbée par un circuit d'alimentation* / Puterea exprimată în VA pentru curent alternativ, absorbită în condiţii de referinţă de către circuitul de alimentare considerat şi determinată în condiţii precizate.

valoare superioară a domeniului / *upper range value* / *portée maximale* / Valoarea maximă a mărimii pe are un aparat de măsurare este reglat să o măsoare cu exactitatea specificată. Notă: Pentru un aparat de măsurare cu domenii multiple, limitele inferioară şi superioară delimitează domeniul de măsurare particular ales pentru care aparatul este utilizat.

valoare transformată (a unei mărimi măsurate) / *transformed value (of a measurand)* / *valeur transformée (d'une mesurande)* / Valoare a unui semnal de măsurare care reprezintă o mărime măsurată dată.

valoare vârf-vale / *peak-to-valley value* / *valeur de crête à creux* / Diferenţa dintre valoarea de vârf şi valoarea de vale în acelaşi interval de timp specificat. Notă: În cazul unei mărimi periodice, intervalul de timp are o durată egală cu perioada.

valoare virtuală de decizie / *virtual decision value* / *valeur virtuelle de décision* / Fiecare dintre cele două valori obţinute prin extrapolare din valorile de decizie veritabile. Notă: Valorile virtuale de decizie sunt considerate ca limite exterioare fictive ale celor două intervale de cuantificare extreme ale legii de cuantificare.

valori limită ale mărimii de intrare (ale unui nivelmetru cu radiaţii ionizante) / *limit values of the input quantity (of a*

level meter by ionizing radiation) / valeurs limites de la grandeur d'entrée (d'un limnimètre à rayonnement ionisant) / Valori ale mărimii de intrare pentru situaţiile următoare: I_o este poziţia obturatorului închis; I_p este valoarea maximă măsurabilă corect; I_a este nivelul materialului sub cel detectabil (rezervor gol); I_b este nivelul peste cel detectabil (rezervor plin). Notă: $I_p > I_a > I_b > I_o$, pentru sistemele cu transmisiune; $I_p > I_b > I_a > I_o$, pentru sistemele cu retroîmprăştiere.

valori nominale ale tensiunii şi frecvenţei sursei de alimentare / *rated values of voltage and frequency of the power supply / valeurs nominales des tension et fréquence de la source d'alimentation /* Valorile tensiunii şi ale frecvenţei sursei de alimentare indicate de proiectant.

valvă cu autosaturaţie directă / *auto self-excitation valve / valve d'auto-saturation /* Valvă introdusă în serie cu o înfăşurare de putere a unui traductor pentru obţinerea autoexcitaţiei.

valvă electropneumatică ⇒ supapă electropneumatică

valvă ionică ⇒ tub redresor cu gaz

vană [componentă mecanică] / *valve [mechanical component] / vanne [composant mécanique]* / Subansamblu constituit dintr-o anvelopă sub presiune care conţine organele interne capabile să genereze variaţia debitului de fluid al procesului.

vană cu diafragmă / *diaphragm valve / vanne à diaphragme* / Vană al cărei organ de închidere suplu izolează fluidul mecanismului de manevră şi garantează etanşeitatea spre atmosferă.

vană cu supapă / *globe valve / vanne à soupape* / Vană cu un corp drept al cărei organ de închidere se deplasează în direcţie perpendiculară pe planul locaşului.

vană cu ştift / *plug valve / vanne à obturateur* / Vană al cărei organ de închidere poate fi cilindric, conic sau în formă de segment sferic decentrat.

vană de comandă ⇒ robinet de reglare

vană de reglare fără flanşă / *flangeless control valve / vanne de régulation sans bride* / Vană de reglare destinată a fi instalată prin strângere între flanşele tubulaturii.

vană fluture / *butterfly valve / vanne papillon* / Vană cu un corp circular al cărei organ de închidere de tip disc rotativ este suportat de către un arbore şi nişte ghidaje.

vană sferică / *ball valve / vanne à tournant sphérique* / Vană al cărei organ de închidere poate fi fie o sferă cu trecere interioară, fie un segment de suprafaţă sferică. Axa suprafeţei sferice coincide cu axa arborelui.

vânt electric ⇒ curent ionic de convecţie

var / *var / var* / Unitate de măsură SI a puterii electromagnetice reactive, definită ca puterea reactivă schimbată la bornele unei reţele electrice dipolare alimentate în curent alternativ sinusoidal care, având la borne o tensiune electrică de valoare efectivă egală cu 1 V, absoarbe un curent de intensitate efectivă de 1 A în cvadratură cu tensiunea.

vârf de absorbţie totală / *total absorption peak / pic d'absorbtion totale* / Pentru o radiaţie X sau gama, vârf al curbei reprezentative a spectrului corespunzător absorbţiei totale într-un mediu detector al energiei fotonilor. Notă: Acest vârf diferă de vârful fotoelectric, deoarece ţine cont de absorbţia totală datorată efectului Compton şi efectului de producere de perechi.

vârf de depolarizare / *action spike / pointe d'action* / Undă negativă caracteristică, de amplitudine maximă şi durată minimă, pe înregistrările potenţialului de acţiune.

vârf de energie totală (dintr-un spectru de fotoni monoenergetici al unui sistem cu spectrometru cu semiconductor) / *full energy peak (of a monoenergetic photon spectrum for a semiconductor spectrometer system) / pic d'énergie totale (pour un spectre de photons monoénergétiques d'un système spectromètre à semicteur) /*

Distribuţia evenimentelor în vârful spectrului distribuţiei amplitudinilor, reprezentând răspunsul unei surse de fotoni monoenergetici. Notă: Intensitatea vârfului de energie totală este definită ca neincluzând nici un eveniment care ar ieşi din limitele unei distribuţii gaussiene cu un factor superior lui 2σ.

vârf de evacuare a aerului (la tuburi electronice) ⇒ vârf de pompare (la tuburi electronice)

vârf de impuls → (zonă de) vârf al impulsului

vârf de pompare a aerului (la tuburi electronice) ⇐ vârf de evacuare a aerului (la tuburi electronice) / *tip* / *queusot [protubérance]* / Protuberanţă de mici dimensiuni a anvelopei unui tub, rezultată din etanşarea anvelopei în timpul pompajului.

vârf de sarcină anual / *absolute peak* / *pointe annuelle* / Valoare maximă a sarcinii de vârf înregistrată într-o perioadă de timp egală cu un an.

vârf de scăpări / *escape peak* / *pic de fuite* / 1. Vârf auxiliar într-un spectru de amplitudine a impulsurilor pentru radiaţia gama, care apare când una sau două cuante de anihilare scapă din detector, iar restul energiei radiaţiei gama este absorbită în detector. 2. Vârf auxiliar care apare ca rezultat al unei scăpări caracteristice de radiaţie X, provenit din componentele detectorului.

vârf fotoelectric ⇐ pic fotoelectric / *photoelectric peak* / *pic photoélectrique* / Pentru o măsurare a radiaţiei X sau gama, parte a curbei reprezentative a spectrului corespunzând absorbţiei într-un mediu detector, prin efect fotoelectric, a energiei fotonilor. *Notă:* În general, energia corespunzătoare intensităţii maxime a vârfului fotoelectric este aproape aceeaşi cu cea a vârfului de absorbţie totală, singura măsurabilă.

vârf negativ (al impulsului) / *negative peak* / *crête négative* / Se referă la nivelul minim al unui impuls.

vârf pozitiv (al impulsului) / *positive peak* / *crête positive* / Se care se referă la nivelul maxim al unui impuls.

vârfar / *earth wire peak* / *chevalet (de câble de garde)* / Component al coronamentului unui stâlp, care susţine conductorul de protecţie.

variabilă / *variable, 1[entity]* / *variable, 1[entité]* / Entitate a cărui valoare poate să fie nedeterminată, sau nedeterminată între anumite limite, până când i se atribuie o anumită valoare în cadrul unei aplicaţii date.

variabilă aleatoare / *random variable* / *variable aléatoire* / Variabilă ce poate lua orice valoare dintr-o mulţime determinată de valori şi pentru care o probabilitate este asociată la orice valoare izolată sau la orice interval de valori.

variabilă analogică / *analog(ue) variable* / *variable analogique* / Semnal variabil în mod continuu care reprezintă fie o variabilă matematică, fie o mărime fizică.

variabilă binară / *binary digital variable* / *variable binaire* / Variabilă logică ce poate lua numai una din cele două valori logice ce reprezintă stările logice 0 şi 1.

variabilă comandată ⇐ variabilă reglată, 1[sens general] / *controlled variable, 1[general meaning]* / *grandeur commandée* / Mărime de ieşire a sistemului comandat.

variabilă de comandă ⇐ mărime de comandă / *manipulated variable* / *grandeur de commande* / Mărime de ieşire a echipamentului de comandă şi care este totodată mărime de intrare pentru sistemul comandat.

variabilă de referinţă ⇐ mărime de referinţă / *reference variable* / *grandeur de conduite* / Mărime de intrare, constantă sau dependentă de timp, a unui sistem de comandă în buclă deschisă sau a unui sistem de reglare de menţinere sau corespondenţă, care poate fi reprodusă de către mărimea de comandă sau reglată. Note: 1. Această mărime poate fi stabilită manual, automat sau poate fi programată.

2. Se exprimă, în general, în aceleaşi unităţi ca şi mărimea reglată.

variabilă de stare / *state variable / variable d'état* / Element al unei mulţimi de variabile care determină complet starea unui sistem la orice moment ulterior cu condiţia ca modelul sistemului, starea iniţială şi variabilele de intrare să fie cunoscute.

variabilă de stare (a unui sistem) / *system-state variable / variable d'état (d'un réseau)* / Mărime variabilă asociată cu starea electrică a sistemului electroenergetic. Exemple: tensiunea, curentul, puterea, sarcina electrică, fluxul magnetic etc.

variabilă (în programare) / *variable, 2[in programming] / variable, 2[en programmation]* / Caracter sau grup de caractere care reprezintă o valoare şi care în cursul execuţiei unui program pentru calculator corespunde unei adrese.

variabilă logică / *switching variable / variable logique* / Variabilă ce poate lua numai un număr finit de valori sau stări posibile. Exemplu: un caracter nespecificat aparţinând unui set de caractere.

variabilă măsurată ⇒ mărime măsurată

variabilă partajată / *shared variable / variable partagée* / O variabilă la care pot avea acces mai multe proceduri asincrone, sau mai multe programe de calculator executate concomitent.

variabilă reglată, 1[sens general] ⇒ variabilă comandată

variabilă reglată, 2[în sistem cu buclă închisă] ⇐ mărime reglată [în sistem cu buclă închisă] / *controlled variable, 2[feedback system] / grandeur réglée* / Mărime de ieşire a sistemului reglat.

variabilă reglată direct / *directly controlled variable / grandeur réglée directement* / Mărime reglată a cărei valoare este captată pentru a genera un semnal de reacţie.

variabilă reglată indirect / *indirectly controlled variable / grandeur réglée indirectement* / Mărime reglată care nu generează un semnal de reacţie, dar care este legată şi influenţată de mărimea reglată direct.

variabilitate magnetică / *(magnetic) variability / variabilité (magnétique)* / Schimbare, în timp sau datorită condiţiilor de lucru, a caracteristicilor magnetice ale unui material sau a unui circuit magnetic.

varianţă / *variance / variance* / 1. Pentru o variabilă aleatoare sau o lege de probabilitate, speranţa matematică a pătratului variabilei centrate: $E\{[X-E(X)]^2\}$. Notă: Varianţa este momentul centrat de ordinul 2. 2. În statistică, măsură a dispersiei egală cu raportul dintre suma pătratelor abaterilor de la valoarea medie şi numărul pătratelor sau acest număr diminuat cu o unitate, potrivit cazurilor următoare: 1) varianţa populaţiei totale de N indivizi: $\frac{1}{N}\sum_{j=1}^{N}(x_j-\overline{X})^2$. 2) varianţa unui eşantion de n observaţii: $\frac{1}{n}\sum_{j=1}^{n}(x_j-\overline{X})^2$. 3) estimare a varianţei populaţiei pornind de la un eşantion: $\frac{1}{n-1}\sum_{j=1}^{n}(x_j-\overline{X})^2$, unde $\overline{X}$ este valoarea medie a entităţilor x_j considerate.

varianţă Allan a fluctuaţiei relative de frecvenţă / *Allan variance of fractional frequency fluctuation / variance d'Allan de la fluctuation relative de fréquence* / Măsura fluctuaţiilor aleatoare ale frecvenţei medii a unui oscilator într-un interval de timp. Notă: Varianţa este calculată pornind de la o serie consecutivă de date, fără timpi morţi, utilizând două eşantioane în acelaşi timp. A se vedea „deviaţie efectivă de frecvenţă".

variator de cuplu ⇐ variator de viteză / *torque variator / variateur de couple* / Organ de cuplaj asupra căruia se poate acţiona în vederea modificării raportului vitezelor unghiulare ale arborelui motor şi ale arborelui condus (sau raportul de cupluri disponibile ale acestor arbori).

variator de tensiune / *variable-voltage regulator* / *variateur de tension* / Dispozitiv conectat între un circuit cu tensiune constantă și un circuit receptor, în scopul reglării gradate a tensiunii furnizate receptorului.

variator de viteză ⇒ variator de cuplu

variația erorii medii / *variation of the mean error* / *variation de l'erreur moyenne* / Diferența algebrică dintre o eroare medie și eroarea medie de referință. Notă: Variațiile pot fi exprimate în valoare absolută, în valoare relativă sau în procent dintr-o valoare specificată.

variație a erorii în funcție de o mărime de influență / *variation of error due to an influence quantity* / *variation de l'erreur en fonction d'une grandeur d'influence* / Diferența dintre erorile procentuale ale unui contor când o singură mărime de influență ia succesiv două valori specificate.

variație a frecvenței (unui oscilator) ⇒ alunecare a frecvenței (unui oscilator)

variație a indicației / *variation in indication* / *variation d'indication* / Diferența dintre valorile măsurate ale unei tensiuni când o mărime de influență ia succesiv două valori specificate.

variație a semnalului de ieșire datorată influenței temperaturii / *output variation due to temperature* / *variation du signal de sortie sous l'influence de la température* / Variația semnalului de ieșire sub influența temperaturii, exprimată în procente, este definită, pentru curent de intrare constant, prin expresia: $V_{ta} = 100 \cdot \frac{\Delta V_2}{A}$, unde: ΔV_2 este diferența dintre valorile maxime și minime ale valorii medii a semnalului înregistrat la ieșire când un curent I_1 este injectat de un generator de curent continuu, iar temperatura ambiantă variază între limite specificate; A este o constantă exprimată în V prin puteri de 10 ale curentului de intrare.

variație a semnalului de ieșire datorată influenței tensiunii de rețea / *output variation due to mains voltage* / *variation du signal de sortie sous l'influence de la tension du réseau* / Variația semnalului de ieșire sub influența tensiunii rețelei, exprimată în procente, este definită, pentru curent de intrare și temperatură constante, prin expresia: $V_{ua} = \frac{\Delta V_2}{A}$, unde: ΔV_2 este diferența dintre valorile maxime și minime ale valorii medii a semnalului înregistrat la ieșire când un curent I_1 este injectat la intrare de un generator de curent continuu, iar tensiunea rețelei variază între limite specifice; A este o constantă exprimată în V prin puteri de 10 ale curentului de intrare.

variație a sumei numerice / *digital sum variation (of a line code)* / *variation de la somme numérique* / Diferența dintre valorile teoretice maximă și minimă pe care le poate avea suma numerică a unei serii de elemente de semnal consecutive în semnalele numerice multivalente uniforme rezultate din codarea, conform unui cod în linie dat, a tuturor seriilor posibile de elemente ale semnalului original.

variație a unghiului intern de la gol la sarcină într-un generator sincron / *angular displacement in synchronous generators* / *angle interne (décalage angulaire) d'un alternateur synchrone* / Decalajul unghiular, exprimat în unități de unghi electric, al axelor polilor inductori, între pozițiile în sarcină și în gol ale acestora, frecvența menținându-se constantă.

variație (absolută) de frecvență / *(absolute) frequency deviation* / *excursion (absolue) de fréquence* / Cea mai mare diferență dintre frecvența instantanee a undei modulate și frecvența medie a undei purtătoare.

variație absolută de tensiune / *regulation (of voltage)* / *variation absolue de tension* / 1. Într-o mașină electrică rotativă, va-

loarea efectivă a variaţiei tensiunii la borne între două regimuri, în condiţii specificate. 2. Într-un transformator, valoarea efectivă a variaţiei tensiunii secundare între două regimuri, pentru o aceeaşi frecvenţă şi o aceeaşi tensiune aplicate primarului.

variaţie absolută de viteză / *absolute speed variation / variation absolue de vitesse* / Variaţia algebrică a vitezei unei maşini electrice rotative între două regimuri, în condiţii specificate.

variaţie ciclică de tensiune / *cyclic voltage variation / variation cyclique de tension* / Variaţii lente şi pseudo-periodice (zilnice, săptămânale sau anuale) ale tensiunii într-un punct al sistemului electroenergetic sub efectul variaţiilor sarcinii şi al funcţionării dispozitivelor de reglare a tensiunii.

variaţie datorată frecvenţei / *variation due to frequency / variation due à la fréquence* / Diferenţa dintre rezistenţa echivalentă în curent alternativ la o frecvenţă dată şi rezistenţa în curent continuu, exprimată în procente sau în părţi pe milion (ppm) din rezistenţa în curent continuu.

variaţie (datorată unei mărimi de influenţă) / *variation (due to an influence quantity) / variation (due à une grandeur d'influence)* / Diferenţa dintre valorile indicate ale aceleiaşi valori a mărimii măsurate sau dintre valorile reale ale unei măsuri materializate, când o mărime de influenţă ia succesiv două valori diferite.

variaţie datorată unei mărimi de influenţă exprimată în procente din valoarea convenţională / *variation (due to an influence quantity) expressed as a percentage of the fiducial value / variation (due à une grandeur d'influence) exprimée en pour-cent de la valeur conventionnelle* / Raportul, multiplicat cu 100, dintre variaţia datorată mărimii de influenţă şi valoarea mărimii măsurate corespunzătoare valorii convenţionale.

variaţie de tensiune (a unui generator) ⇐ variaţie nominală de tensiune / *regulation (of a generator) / variation de tension (d'une génératrice)* / Variaţia tensiunii unui generator electric datorată unei variaţii a sarcinii. Notă: Se consideră frecvent variaţia tensiunii între funcţionarea la sarcină nominală şi funcţionarea în gol.

variaţie de tensiune cu viteza la un generator / *voltage variation with speed of a generator / variation cinétique de tension d'une génératrice* / Raportul dintre variaţia relativă a tensiunii la borne şi variaţia relativă a vitezei de rotaţie care a determinat-o.

variaţie de tensiune pentru o situaţie de încărcare specificată / *voltage regulation for a specified load condition / chute ou augmentation de tension pour une condition de charge spécifiée* / Diferenţa aritmetică dintre tensiunea în gol a unei înfăşurări şi tensiunea în sarcină la bornele aceleiaşi înfăşurări pentru un curent de sarcină şi un factor de putere specificate, tensiunea aplicată celeilalte sau celorlalte înfăşurări fiind egală fie cu valoarea sa nominală, dacă transformatorul este conectat pe priza principală (tensiunea în gol a primei înfăşurări fiind egală cu tensiunea nominală), fie cu tensiunea de priză, dacă transformatorul este conectat pe o altă priză. Această diferenţă se exprimă, în general, sub forma unui procentaj din tensiunea în gol a primei înfăşurări. Notă: Pentru transformatoarele cu mai mult de două înfăşurări, căderea sau creşterea de tensiune depind de sarcina şi de factorul de putere atât ale înfăşurării propriu-zise, cât şi ale celorlalte înfăşurări.

variaţie de turaţie (a unui motor) / *regulation (of a motor) / variation de vitesse (d'un moteur)* / Variaţia vitezei unui motor electric datorată unei variaţii a sarcinii. Notă: Se consideră frecvent variaţia vitezei între funcţionarea în sarcină plină şi funcţionarea în gol.

variaţie exprimată în procente din lungimea gradaţiei / *variation expressed*

as a percentage of the chart scale-length / variation exprimée en pour-cent de la longeur de la graduation / Raportul, multiplicat cu 100, dintre variaţie şi lungimea gradaţiei, exprimate în aceleaşi unităţi de lungime.

variaţie exprimată în procente din timpul real / *variation expressed as a percentage of the true time / variation exprimée en pour-cent du temps vrai* / Raportul, multiplicat cu 100, dintre variaţia absolută în timp şi timpul adevărat.

variaţie exprimată în procente din valoarea reală / *variation expressed as a percentage of the true value / variation exprimée en pour-cent de la valeur vraie* / Variaţia relativă multiplicată cu 100.

variaţie în banda de trecere (a unui filtru) / *pass-band ripple (of a filter) / ondulation dans la bande passante (d'un filtre)* / Variaţia maximă a atenuării într-o porţiune definită a benzii de trecere a unui filtru.

variaţie minimă detectabilă (a unui receptor optic) / *detection threshold (of a receive fibre optic terminal device) / seuil de détection (d'un récepteur optique)* / Fluxul energetic minim necesar la intrarea unui receptor optic pentru obţinerea la ieşire a unui semnal de calitate specificată. Notă: Calitatea semnalului este caracterizată, de exemplu, de raportul semnal-zgomot sau de procentajul de erori.

variaţie minimă detectabilă / *detection threshold / seuil de détection* / Valoare a indicaţiei de măsurare pentru care incertitudinea aleatoare relativă este egală cu ±100 %, la nivelul de probabilitate de 95 %.

variaţie nominală de tensiune ⇒ variaţie de tensiune (a unui generator)

variaţie (proprie) a tensiunii (la viteză constantă) (unui generator) / *inherent regulation (of a generator) / variation propre de tension (d'une génératrice)* / Variaţia tensiunii unui generator electric rezultată dintr-o variaţie a sarcinii, cu viteza menţinută constantă şi excitaţia neajustată.

variaţie proprie a vitezei (unui motor) / *inherent regulation (of a motor) / variation propre de vitesse (d'un moteur)* / Variaţia vitezei unui motor electric rezultată dintr-o variaţie a sarcinii, tensiunea şi frecvenţa de alimentare fiind constante şi datorate exclusiv caracteristicilor proprii ale motorului.

variaţie relativă de tensiune / *relative regulation (of voltage) / variation relative de tension* / Raportul dintre variaţa absolută de tensiune între două regimuri şi tensiunea corespunzătoare primului regim. Notă: Termenul „variaţie de tensiune" neasociat unui alt calificativ semnifică „variaţie relativă de tensiune".

variaţie relativă de tensiune [în reţele de alimentare] / *relative voltage change / variation relative de tension* / Raportul dintre o variaţie de tensiune şi o tensiune nominală.

variaţie relativă de viteză / *relative speed variation / variation relative de vitesse* / Raportul dintre variaţia absolută de viteză între două regimuri şi viteza primului regim. Notă: Termenul „variaţie de viteză" neasociat unui alt calificativ semnifică „variaţie relativă de viteză".

variaţie treaptă a debitului de fluenţă / *step variation of the fluence rate / variation-échelon du débit de fluence* / Variaţia debitului de fluenţă produsă pe o durată neglijabilă.

variometru / *continuously adjustable inductor / variometre* / Inductanţă variabilă care cuprinde un ansamblu de bobine ale căror poziţii relative pot fi modificate.

varioplex / *varioplex / varioplex* / Dispozitiv utilizat cu un sistem de telegrafie multiplex cu repartiţie în timp care permite repartiţia automată între utilizatorii canalelor de transmisiune ale acestuia, într-o manieră variabilă în funcţie de numărul de utilizatori care transmit în momentul considerat.

varistor / *varistor* / *varistance* / Rezistor a cărui rezistență variază în funcție de tensiunea aplicată.

varmetru / *varmeter* / *varmètre* / Aparat pentru măsurarea puterii reactive.

vas al reactorului / *reactor vessel* / *caisson de réacteur* / Recipientul principal ce conține zona activă a unui reactor.

vas de separare / *seal chamber* / *chambre à liquide tampon* / Vas în care o interfață de lichid izolează lichidul din proces de corpul transmiterului, fără a afecta măsurarea presiunii.

vatră / *hearth* / *sole* / Structură fixă sau mobilă pe care sunt plasate materialele constitutive ale încărcăturii.

vatră conductoare / *conductive hearth* / *sole conductrice* / Fund al unui cuptor cu arc de curent continuu ce include materialele ce pot fi parcurse de curentul electric.

văl al germenelui (de cristalizare) / *seed veil* / *voile de germe* / Ansamblul incluziunilor sau al lacunelor de la suprafața unui germen în jurul căruia se dezvoltă cristalul.

vecinătate a pacientului / *patient environment* / *environnement du patient* / Spațiu limitat în toate direcțiile la o distanță de 2,5 m de la locul destinat amplasării pacientului, în care se poate produce un contact, intenționat sau nu, între pacient, pe de o parte, și echipament sau o altă persoană în atingere cu echipamentul, pe de altă parte.

vector, 1[mulțime ordonată de scalari] / *vector [ordered set of scalars]* / *vecteur [arithmétique]* / Mărime caracterizată în general printr-o mulțime ordonată de scalari.

vector, 2[într-un spațiu cu n dimensiuni] ⇒ mărime vectorială, 1[într-un spațiu cu n dimensiuni]

vector, 3[în spațiul fizic] ⇒ mărime vectorială, 2[în spațiul fizic]

vector absolut / *absolute vector* / *vecteur absolu* / Vector ale cărui origine și extremitate sunt determinate prin coordonate absolute.

vector de bază / *base vector* / *vecteur de base* / Într-un spațiu cu n dimensiuni, orice element al unei mulțimi de n mărimi vectoriale liniar independente. Note: 1. Pentru o mulțime dată de vectori de bază A_1, A_2, ...A_n, orice mărime vectorială V poate fi exprimată în mod unic sub forma unei combinații liniare: $V = a_1A_1 + a_2A_2 + ... + a_{nA_n}$, unde a_1, a_2, ...a_n sunt mărimi a căror valoare numerică este fie un număr real, fie un număr complex unic. 2. Ca vectori de bază, notați cu e_1, e_2, ...e_n, sunt alese în general niște mărimi vectoriale reale ortonormate fără dimensiune. 3. Într-un spațiu cu trei dimensiuni, vectorii de bază sunt în general astfel aleși, prin convenție, încât să formeze un triedru direct. Se notează cu e_1, e_2, e_3 sau i, j, k.

vector de iluminare (într-un punct) / *illuminance vector (at a point)* / *vecteur d'éclairement (en un point)* / Mărime vectorială cu modulul egal cu diferența maximă dintre iluminările pe fețele opuse ale unui element de suprafață în punctul considerat, direcția normală la acest element de suprafață și sensul care se îndepărtează de fața cea mai iluminată.

vector de undă / *wave vector* / *vecteur d'onde* / Vectorul complex $\underline{\vec{K}} = \vec{K}' + j\vec{K}''$ care caracterizează o undă electromagnetică sinusoidală într-un punct când fiecare din vectorii câmpului electromagnetic poate fi reprezentat, într-un domeniu în vecinătatea acestui punct, printr-o expresie de forma: $\underline{\vec{V}} = \vec{V}_{0i} e^{j(\omega t - \vec{K}\vec{r})}$, unde: $\vec{V}_{0i}$ sunt vectori în general complecși, independenți de timp și practic constanți în domeniul considerat; $\vec{K}$ este un vector practic constant în domeniul considerat; ω este pulsația; t este timpul, $\vec{r}$ este vectorul care unește originea coordonatelor cu punctul considerat al domeniului. Note: 1. Dacă unda poate fi caracterizată în fiecare punct al unui domeniu printr-un vector de

undă, există un front de undă care trece prin acest punct şi normal la partea reală a vectorului de undă. Norma lui $\vec{K}$ este raportul dintre 2π şi lungimea de undă. 2. Unda este cu polarizare eliptică dacă partea imaginară a fiecărui vector $\vec{V}_{0i}$ nu este nici nulă, nici coliniară cu partea sa reală, şi cu polarizare liniară în celelalte cazuri.

vector (electro)cardiogramă ⇒ electrocardiogramă vectorială

vector relativ / *incremental vector* / *vecteur relatif* / Vector a cărui extremitate este determinată printr-o deplasare în raport cu originea.

vector unitate / *unit vector* / *vecteur unité* / Vector de normă unitate. Notă: Un vector unitate este adesea reprezentat prin e.

(vector) viteză de fază / *phase velocity (vector)* / *(vecteur) vitesse de phase* / Într-un punct şi într-o direcţie specificată, vectorul vitezei de deplasare a unui front de undă de suprafaţă de fază dată al unei unde progresive sinusoidale. Note: 1. Dacă nu se specifică altă direcţie, viteza de fază considerată este în direcţia de propagare. 2. În direcţia de propagare, norma vitezei de fază are o valoare minimă egală cu raportul dintre pulsaţie şi norma părţii reale a vectorului de undă.

vectorul (lui) Poynting <S> / *Poynting vector <S>* / *vecteur de Poynting <S>* / Produsul vectorial dintre vectorul câmp electric $E(t)$ şi vectorul câmp magnetic $H(t)$ ai câmpului electromagnetic într-un punct: $S(t) = E(t) \times H(t)$ Note: 1. Fluxul vectorului Poynting printr-o suprafaţă închisă este egal cu puterea electromagnetică instantanee care traversează această suprafaţă. 2. Într-un câmp electromagnetic periodic, media temporală a vectorului Poyting este un vector a cărui direcţie se poate considera, cu anumite rezerve, direcţia de propagare a energiei, iar modulul acestuia, densitatea fluxului de putere activă.

vectorul (lui) Poynting complex / *complex Poynting vector* / *vecteur de Poynting complexe* / Într-un regim sinusoidal de pulsaţie ω, produsul vectorial: $\frac{1}{2}\underline{\vec{E}} \times \underline{\vec{H}}^*$ când vectorul câmp electric $\vec{E}(t)$ şi vectorul câmp magnetic $\vec{H}(t)$ sunt reprezentaţi în acelaşi punct, cu notaţia complexă, prin expresiile: $\vec{E}(t) = Re(\underline{\vec{E}}e^{j\omega t})$; $\vec{H}(t) = \mathrm{Re}(\underline{\vec{H}}e^{j\omega t})$, în care $\underline{\vec{E}}$ şi $\underline{\vec{H}}$ sunt independenţi de timp şi în general complecşi, $\underline{\vec{H}}^*$ fiind vectorul complex conjugat al lui $\vec{H}$. Note: 1. Partea reală a vectorului Poynting complex este media vectorului Poynting pe o perioadă. 2. Partea imaginară a vectorului Poynting complex este un vector a cărui direcţie se poate considera, cu anumite rezerve, direcţia de propagare a energiei reactive, iar modulul, afectat de un semn convenţional, ca fluxul puterii reactive pe unitatea de suprafaţă perpendiculară pe această direcţie.

(vectorul) viteză de propagare (a unei unde) / *velocity (vector) of propagation (of a wave)* / *(vecteur) vitesse de propagation (d'une onde)* / În propagarea prin unde, limita la un moment dat şi într-un punct dat a raportului dintre vectorul care reprezintă deplasarea unei caracteristici determinate a câmpului într-un interval de timp dat şi durata acestui interval, când acesta tinde la zero. Notă: În funcţie de caracteristica aleasă a câmpului, se pot defini diferite tipuri de viteze de propagare ca, de exemplu, vectorul viteză de fază, vectorul viteză de grup, cu modulul în general dependent de punctul şi direcţia considerate.

vectorul viteză de propagare de grup / *group velocity (vector)* / *(vecteur) vitesse de groupe* / Vectorul viteză de deplasare, într-un punct al unui mediu de propagare, al unui semnal reprezentabil ideal prin suprapunerea a două unde sinusoidale de aceeaşi amplitudine şi cu frecvenţe tinzând către o limită comună. Notă: În

cazul cel mai general, modulul vitezei de grup este egal cu derivata frecvenței în raport cu inversa lungimii de undă, componentele vitezei de propagare de grup de-a lungul axelor de coordonate fiind egale cu derivatele parțiale ale pulsației în raport cu componentele părții reale K'ale vectorului de undă K.

vedere / *vision* / *vision* / Distingerea formelor, culorilor, distanțelor și mișcării obiectelor din lumea exterioară prin impresiile senzoriale datorate radiației primite de ochi.

vedere a culorilor / *colour vision* / *vision des couleurs* / Capacitatea unui observator de a percepe culori cromatice.

vedere anormală a culorilor / *defective colour vision* / *vision anormale des couleurs* / 1. Anomalie a vederii culorilor caracterizată prin reducerea capacității de a distinge anumite culori. 2. Anomalie a vederii culorilor, caracterizată printr-o abatere semnificativă între componentele tricromatice spectrale ale unui observator și cele ale unui observator de referință colorimetric CIE, considerat ca reprezentativ pentru vederea normală a culorilor. Exemple: acromatopsia, dicromatismul, tricromatismul anormal, în diverse variante specifice.

vedere crepusculară / *mesopic vision* / *vision mésopique* / Vedere a culorilor intermediară între vederea diurnă și vederea nocturnă. Notă: În vederea crepusculară, conurile și bastonașele sunt active.

vedere dicromatică ⇐ dicromatism / *dichromatic vision* / *dichromatisme* / Vedere anormală a culorilor care constă într-o deficiență parțială a vederii culorilor.

vedere diurnă ⇐ vedere fotopică / *photopic vision* / *vision photopique* / Vedere a ochiului normal atunci când acesta este adaptat la niveluri de luminanță de cel puțin câteva cd/m^2. Notă: Conurile sunt principalii fotoreceptori activi în vederea diurnă.

vedere fotopică ⇒ vedere diurnă

vedere monocromatică ⇐ acromatopsie / *monochromatic vision* / *achromatopsie* / Vedere anormală a culorilor care constă în percepția luminanțelor, nu și a culorilor.

vedere nocturnă ⇐ vedere scotopică / *scotopic vision* / *vision scotopique* / Vedere a ochiului normal atunci când acesta este adaptat la niveluri de luminanță mai mici de câteva sutimi de cd/m^2. Notă: Bastonașele sunt principalii fotoreceptori activi în vederea nocturnă.

vedere punctuală / *point vision* / *vision ponctuelle* / Mod de vedere a unei surse luminoase aparent mici, în care senzația luminoasă este determinată numai de iluminarea produsă de sursa respectivă asupra ochiului observatorului.

vedere scotopică ⇒ vedere nocturnă

vehicul [în tracțiunea electrică] / *vehicle [in electric traction]* / *véhicule [en traction électrique]* / Termen general destinat să desemneze orice element de material rulant, de exemplu o locomotivă, o mașină sau un vagon.

vehicul cu pernă magnetică ⇒ vehicul cu sustentație magnetică

vehicul cu sustentație magnetică ⇐ vehicul cu pernă magnetică / *magnetically supported vehicle* / *véhicule à sustentation et guidage (electro)magnétique* / Vehicul care, în exploatarea normală, nu circulă pe roți, fiind susținut și ghidat prin forțe magnetice.

vehicul cu volant de inerție / *inertia storage vehicle (by a flywheel)* / *véhicule à volant d'inertie* / Vehicul care utilizează, pentru propulsie, energia înmagazinată într-un volant.

vehicul motor / *motor vehicle* / *véhicule moteur* / Termen general destinat desemnării oricărui vehicul echipat cu unul sau mai multe motoare de tracțiune.

vehicul motor cu cremalieră / *rack motor vehicle* / *véhicule moteur à crémaillère* / Vehicul motor al cărui efort de tracțiune este transmis total sau parțial prin

intermediul unui angrenaj la o cremalieră montată între şine

vehicul motor cu dublă frecvenţă / *dual frequency motor vehicle / véhicule moteur bi-fréquence* / Vehicul motor a cărui alimentare electrică poate fi furnizată de către una sau alta din cele două surse exterioare de curent alternativ, cu frecvenţe diferite.

vehicul motor cu dublă tensiune / *dual voltage motor vehicle / véhicule moteur bi-tension* / Vehicul motor a cărui alimentare electrică poate fi furnizată de către una sau alta din cele două surse exterioare, cu aceeaşi natură a curentului şi aceeaşi frecvenţă, dar cu tensiuni de utilizare de valori diferite.

vehicul motor cu turbină (cu transmisie electrică) / *turbine motor vehicle [electric transmission] / véhicule moteur à turbine à transmission électrique)* / Vehicul motor a cărui putere de tracţiune este furnizată de către o turbină şi un generator de curent continuu sau un alternator, montate pe vehiculul motor.

vehicul motor de curent continuu / *d.c. motor vehicle / véhicule moteur à courant continu* / Vehicul motor a cărei alimentare electrică este furnizată de o sursă exterioară de curent continuu.

vehicul motor diesel-electric / *diesel-electric motor vehicle / véhicule moteur diesel-électrique* / Vehicul motor a cărui alimentare electrică este furnizată de către un motor diesel şi un generator de curent continuu sau un alternator, montate pe vehiculul motor.

vehicul motor dublu sistem / *dual system motor vehicle / véhicule moteur bi-courant* / Vehicul motor a cărui alimentare electrică poate fi furnizată de una sau alta din cele două surse exterioare de curent de natură diferită.

vehicul motor fără cabină de conducere / *non-driving motor vehicle / motrice sans cabine de conduite* / Vehicul motor fără cabină de conducere.

vehicul motor monofazat de curent alternativ / *single-phase a.c. motor vehicle / véhicule moteur monophasé* / Vehicul motor a cărei alimentare electrică este furnizată de o sursă exterioară de curent alternativ monofazat.

vehicul motor policurent / *multi-system motor vehicle / véhicule moteur polycourant* / Vehicul motor a cărui alimentare electrică poate fi furnizată de mai multe surse exterioare de curent de natură, tensiuni şi frecvenţe diferite, fără a avea importanţă care dintre surse a fost selectată.

vehicul motor trifazat de curent alternativ / *three-phase a.c. motor vehicle / véhicule moteur triphasé* / Vehicul motor a cărei alimentare electrică este furnizată de o sursă exterioară de curent alternativ trifazat.

vehicul pe pernă de aer / *air cushion vehicle / véhicule à coussin d'air* / Vehicul care, în exploatarea normală, nu circulă pe roţi, dar este susţinut şi ghidat pe perne de aer comprimat de joasă presiune, obţinut de la un echipament al vehiculului.

veioză ⇐ lampă de noptieră / *table lamp / luminaire de table* / Corp de iluminat cu picior scurt destinat să fie aşezat pe o mobilă.

ventilator / *blower / ventilateur* / Maşină folosită la creşterea presiunii sau a energiei cinetice a aerului de răcire a unui motor, a unui transformator etc.

ventilator cu elice / *axial flow fan / ventilateur axial* / Ventilator la care mişcarea aerului se face pe direcţie paralelă cu axa de rotaţie.

ventilator pulmonar ⇒ aparat de ventilaţie pulmonară

ventilator radial / *radial flow fan / ventilateur radial* / Ventilator traversat de aer pe direcţie radială.

ventilaţie axială / *axial ventilation / ventilation axiale* / Ventilaţie la care aerul intră în motor printr-un capăt şi trece pe direcţie longitudinală prin motor, înainte de a fi evacuat prin celălalt capăt.

ventilaţie dublă / *double ventilation* / *ventilation double* / Sistem de ventilaţie la care aerul de ventilaţie este divizat în două părţi: una care traversează rotorul şi alta care traversează statorul, circulaţia aerului făcându-se în acelaşi sens în cazul ventilaţiei paralele, sau în sens invers în cazul ventilaţiei încrucişate.

ventilaţie forţată (a unui vehicul) / *forced ventilation (of a vehicle)* / *ventilation forcée (d'un véhicule)* / Ventilaţie la care mişcarea aerului se face prin intermediul unei forţe externe.

ventilaţie naturală (a unui vehicul) / *natural ventilation (of a vehicle)* / *ventilation naturelle (d'un véhicule)* / Ventilaţie la care mişcarea aerului are loc fără ajutorul unui ventilator, prin convecţie sau prin mişcarea vehiculului.

ventilaţie radială / *radial ventilation* / *ventilation radiale* / Ventilaţie la care aerul de răcire circulă pe direcţie radială în interiorul motorului.

ventilaţie serie ⇒ ventilaţie simplă

ventilaţie simplă ⇐ ventilaţie serie / *simple ventilation* / *ventilation simple* / Sistem de ventilaţie în care aerul care a traversat longitudinal rotorul circulă mai departe, în sens invers, prin stator (sau viceversa).

ventru / *waist* / *ventre* / Amplasarea fasciculului electronic în tun, caracterizată printr-o secţiune minimă.

ventru (al unei unde staţionare) / *antinode (of a standing wave)* / *ventre (d'une onde stationnaire)* / Într-un mediu în care există o undă staţionară, punct în care o mărime specificată, variabilă în timp, are o amplitudine maximă. Notă: Dacă ventrul nu este un punct izolat, se folosesc termenii: "*linie ventrală*", "*plan ventral*" sau "*suprafaţă ventrală*".

verificare a etalonării / *calibration check* / *vérification de l'étalonnage* / Procedură de etalonare efectuată periodic pe fiecare monitor de radiaţii de zonă pentru garantarea menţinerii răspunsului între limite specificate.

verificare (a funcţionării) după corectarea defecţiunii / *function check-out* / *vérification (de fonctionnement)* / Ansamblu al operaţiilor efectuate după corectarea defecţiunii pentru a verifica dacă entitatea şi-a recuperat capacitatea de a îndeplini cerinţa funcţională.

verificare a mentenabilităţii / *maintainability verification* / *vérification de la maintenabilité* / Procedură destinată să determine dacă obiectivele corespunzătoare caracteristicilor de mentenabilitate ale unei entităţi au fost sau nu atinse.

verificare a parametrilor unui sistem / *system performance test* / *essai de fonctionnement d'un système* / Verificare a parametrilor caracteristici ai procesului, cum ar fi: temperatura, debitul, nivelul sau presiunea, eficienţa asupra unui echipament sau dispozitiv, în condiţii normale sau simulate.

verificare a secvenţei / *sequence check* / *vérification de la séquence* / Operaţie prin care, în unele protocoale, se verifică ordinea de transmitere a datagramelor.

verificare (a unui proiect) / *verification [in design]* / *verification (pour un projet)* / Procesul determinării măsurii în care componentele unui sistem îndeplinesc exigenţele specifice în privinţa diverselor modalităţi de concepţii, principii, criterii şi prescripţii de performanţe specifice.

verificare de conformitate ⇒ încercare de conformitate

verificare de mentenanţă ⇒ încercare de mentenanţă

verificare de recepţie ⇒ încercare de recepţie

verificare de tip ⇒ încercare de tip

verificare experimentală a mentenabilităţii / *maintainability demonstration* / *vérification expérimentale de la maintenabilité* / Verificare a mentenabilităţii efectuată sub forma unei încercări de conformitate.

verificare individuală de rutină ⇒ încercare de serie

verificare în staţionare / *stationary test / essai en plate-forme* / Încercare efectuată pe un banc de probă sau pe un vehicul în timpul staţionării.

verificare manuală / *desk checking / contrôle manuel* / Simulare manuală a execuţiei unui program pentru a detecta erorile de logică sau de sintaxă prin studiul detaliat al programului sursă.

verificare prin eşantionare ⇒ încercare prin eşantionare

verificare stroboscopică a unui contor / *stroboscopic checking of a meter / vérification stroboscopique d'un compteur* / Mod de etalonare bazat pe observarea stroboscopică a mişcării echipajului mobil (a discului).

verificator / *verifier / vérificatrice* / Dispozitiv destinat verificării corectitudinii transcrierii datelor, de obicei prin comparare cu o altă transcriere a aceloraşi date sau prin comparare cu o retranscriere a datelor originare.

VF .= videofrecvenţă

viaţă medie ⇒ durată medie de viaţă

viaţă medie (a unei particule) ⇐ timp de viaţă (a unei particule) / *mean life (of a particle) / vie moyenne (d'une particule)* / Durata medie de viaţă radioactivă a unui sistem atomic sau nuclear într-o stare determinată. Pentru un sistem cu descreştere exponenţială, viaţa medie reprezintă durata intervalului de timp după care numărul de atomi sau de nuclee în starea considerată diminuează în proporţie de 1/e din valoarea sa iniţială, unde $e \approx 2{,}718$ este baza logaritmilor naturali.

viaţă medie (a unui radionuclid) / *mean life (of a radionuclide) / vie moyenne (d'un radionucléide)* / Timp mediu în cursul căruia numărul de radionuclizi ai unui sistem atomic dat este redus la fracţiunea $1/e = 0{,}368$ din valoarea sa iniţială. Notă: Viaţa medie este legată de constanta de dezintegrare şi de perioada radioactivă prin relaţia:

$$\tau = \frac{1}{\lambda} = \frac{T_{1/2}}{ln\,2} = \frac{T_{1/2}}{0{,}693} \approx 1{,}433 \cdot T_{1/2}\,.$$

viaţă utilă / *useful life / vie utile* / În condiţii date, interval de timp începând de la un moment dat şi terminându-se când intensitatea instantanee de defectare devine inacceptabilă sau atunci când entitatea este considerată ireparabilă în urma unei defecţiuni. Notă. "Durata de viaţă utilă" este durata acestui interval de timp.

viaţă utilă (a unui detector) / *useful life (of a detector) / vie utile (d'un détecteur)* / Durată de funcţionare, în condiţii de iradiere şi de mediu cuprinse între limite specifice, dincolo de care caracteristicile detectorului se situează în afara toleranţelor specifice. Notă: Viaţa utilă se poate exprima în fluxul de particule incidente, în numărul de impulsuri produse etc.

viaţă utilă (a unui senzor) / *useful life (of a sensor) / vie utile (d'un capteur)* / Durata totală de funcţionare în condiţii de radiaţii şi de mediu ambiant menţinute în interiorul limitelor specificate, după care caracteristicile unui senzor depăşesc toleranţele specificate, exprimată în termeni de fluenţă de particule incidente, de timp etc.

vibrare (a contactelor) / *bounce (for a contact circuit) / rebondissement (pour un circuit de contact)* / Pentru un circuit de contact, fenomen care se poate produce în timpul închiderii sau deschiderii acestuia, când piesele de contact se ating şi se separă succesiv, înainte de a ajunge în poziţia lor definitivă.

vibrator cu conducţie osoasă ⇐ osivibrator ⇐ osteofon / *bone-conduction vibrator / ossivibrateur* / Transductor electromecanic conceput pentru producerea unei senzaţii auditive prin vibraţia osului cranian.

vibrator cu cristal sau cu ceramică piezoelectrică / *piezoelectric crystal or ceramic vibrator / vibrateur en cristal ou en céramique piézoélectrique* / Element cu cristal sau cu ceramică piezoelectrică, dotat cu electrozi care pot fi făcuţi să vibreze într-un mod specific. Notă: Electrozilor li se pot ataşa fire de ieşire.

vibrator monolitic bipolar ⇐ rezonator (monolitic) bipolar / *monolithic bipole vibrator / vibrateur monolithique bipolaire* / Vibrator piezoelectric care are pe un acelaşi element (element de monocristal piezoelectric sau element de ceramică piezoelectrică), două zone de vibraţie cuplate mecanic.

vibrator monolitic multipolar ⇐ rezonator (monolitic) multipolar / *monolithic multiple pole vibrator / vibrateur monolithique multipolaire* / Vibrator piezoelectric care are pe un acelaşi element (un element de monocristal piezoelectric sau un element de ceramică piezoelectrică), mai mult de două zone de vibraţie cuplate mecanic.

vibraţie [oscilaţie] / *vibration / vibration* / Mişcare periodică, alternativă, de rotaţie sau combinate, cu o frecvenţă fundamentală, în general bine definită, a particulelor unui mediu elastic de-o parte şi de alta a unei poziţii de echilibru.

vibraţie eoliană / *aeolian vibration / vibration eolienne* / Mişcare periodică a unui conductor produsă de vânt, în special în plan vertical, cu o frecvenţă relativ ridicată (de ordinul zecilor de Hz) şi cu o amplitudine relativ redusă, de ordinul de mărime al diametrului conductorului.

vibraţie în zgomot alb / *white noise vibration / vibration en bruit blanc* / Vibraţie aleatoare a cărei formă de undă acoperă teoretic toate frecvenţele şi amplitudinile. Notă: În practică, o vibraţie din această categorie trebuie să fie limitată atât în frecvenţă cât şi în amplitudine şi se poate defini ca o vibraţie aleatoare pe o gamă de frecvenţe prescrisă, în care valoarea medie pătratică a acceleraţiei este constantă pe unitatea de lungime de bandă, iar amplitudinile respectă distribuţia gaussiană.

vibraţie sinusoidală (aplicată unui tub electronic) / *sinusoidal vibration (applied to an electronic tube) / vibration sinusoïdale (appliquée à un tube électronique)* / Vibraţie de formă sinusoidală în funcţie de timp, a cărei frecvenţă poate fi constantă, sau variabilă într-o gamă prescrisă.

vibrograf / *vibrograph / vibrographe* / Aparat de măsurat înregistrator care înscrie pe o diagramă curbe conţinând informaţii privind forma, amplitudinea şi frecvenţa vibraţiilor unui corp.

vibrograf amplificator / *amplifying vibrograph / vibrographe amplificateur* / Vibrograf care înscrie curbe cu amplitudini superioare celor ale vibraţiilor reale cu care se află într-un raport determinat.

(a) vida / *(to) dump [general meaning] / vider* / A înregistra, într-un anumit moment, conţinutul întregului dispozitiv de memorare, pe un alt dispozitiv de memorare. Notă: De obicei, vidajul este utilizat în vederea unei depanări. Vezi *(a) copia (o zonă de memorie)*.

vidaj / *dump / (résultat de) vidage* / Date obţinute în urma unei vidări.

vidaj dinamic / *dynamic dump / vidage dynamique* / Vidaj efectuat în timpul execuţiei unui program pentru calculator şi care în general este comandat de acel program.

vidaj dinamic selectiv / *snapshot dump / vidage dynamique sélectif* / Vidaj dinamic referitor la anumite zone ale memoriei.

vidaj după modificare ⇐ vidaj modificat / *change dump / vidage après changement* / Vidajul acelor locaţii de memorie al căror conţinut a fost modificat într-o anumită perioadă de timp.

vidaj modificat ⇒ vidaj după modificare

vidaj postmortem / *postmortem dump / vidage d'autopsie* / Vidaj efectuat imediat după o terminare a unei execuţii.

vidaj selectiv / *selective dump / vidage sélectif* / Vidaj referitor la anumite zone ale memoriei.

vidaj static / *static dump / vidage statique* / Vidaj efectuat la un moment particular în cursul dezvoltării lucrării, în general la sfârşitul unei rulări şi care este de obicei comandat de operatorul calculatorului sau de programul supervizor.

vidare a memoriei / *dumping (of a storage)* / *vidage (de mémoire)* / Operaţie de extragere a conţinutului unora sau al tuturor locaţiilor memoriei interne, prin imprimare sau copiere pe o memorie externă. Notă: Se utilizează de obicei în cursul testării unui program pentru diagnosticarea unor erori şi este efectuată în general automat de către un program de sistem.

video / *video* / *vidéo* / Prefix asociat termenilor care denumesc aplicaţiile sau echipamentele utilizate la formarea, înregistrarea, prelucrarea sau transmisiunea imaginilor de televiziune sau a imaginilor analoage, ori a semnalelor care ocupă o lărgime de bandă comparabilă.

videocasetofon ⇒ magnetoscop

videoconferinţă / *video conference* / *visioconférence* / Teleconferinţă în care participanţii sunt legaţi prin circuite de televiziune care permit transmiterea imaginilor animate, pe lângă cea a vocilor şi a documentelor grafice.

videofon / *viewphone set* / *visiophone* / Aparat destinat realizării videofoniei, compus dintr-o cameră de televiziune şi dintr-un ecran de vizualizare, asociate cu un telefon.

videofonie / *video-telephony* / *visiophonie* / Asociere dintre telefonie şi televiziune, care permite utilizatorilor să se vizualizeze reciproc în cursul conversaţiei lor telefonice.

videofonie cu imagini fixe / *still picture video-phony* / *visiophonie à images fixes* / Videofonie în care durata de reînnoire a imaginii, respectiv intervalul de timp dintre momentul apariţiei unei imagini pe ecran şi cel al apariţiei fie a unei versiuni actualizate a aceleiaşi imagini, fie a unei noi imagini aparţinând unei succesiuni, este cel mai lung şi, în general mult mai lung decât intervalul de timp uzual dintre imagini.

videofrecvenţă ⇐ frecvenţă a cadrelor =. VF / *video frequency* / *vidéofréquence* / Frecvenţă din banda de frecvenţă care conţine componentele spectrale ale unui semnal de imagine în televiziune.

videografie / *videography* / *vidéographie* / Formă de telecomunicaţie în care informaţiile sunt astfel transmise, în general sub formă de date numerice, încât să permită în principal selectarea şi prezentarea lor utilizatorului sub formă de texte sau de grafice pe un ecran, de exemplu pe ecranul unui receptor de televiziune. Notă: Serviciul telex şi diversele forme de telegrafie nu sunt forme de videografie.

videografie interactivă / *videotex* / *vidéotex* / Videografie în care o reţea de telecomunicaţii asigură transmisiunea cererilor utilizatorului şi a mesajelor obţinute ca răspuns.

violare de bipolaritate / *alternate mark inversion violation* / *violation de bipolarité* / Producerea, într-un semnal bipolar alternant, a unui element de semnal nenul cu aceeaşi polaritate cu cea a elementului de semnal nenul precedent.

virgulă zecimală ⇒ punct zecimal

virus (informatic) / *virus* / *virus (informatique)* / Instrucţiune sau secvenţă de instrucţiuni parazite, introduse într-un program şi susceptibile de a provoca diverse perturbaţii în funcţionarea unui calculator.

viscozitate cinematică / *kinematic viscosity* / *viscosité cinématique* / Raportul dintre viscozitatea dinamică şi masa volumică, ambele măsurate la aceiaşi temperatură.

viscozitate dielectrică / *dielectric viscosity* / *viscosité diélectrique* / Fenomen de rămânere în urmă a variaţiei polarizaţiei electrice a unui dielectric, faţă de variaţia intensităţii câmpului electric care produce polarizarea dielectricului.

viscozitate dinamică (a unui lichid izolant) / *dynamic viscosity (of an insulating liquid)* / *viscosité dynamique (d'un isolant liquide)* / Proprietate a unui lichid rezultată din rezistenţa internă care se opune mişcării relative a straturilor adiacente.

viscozitate magnetică / *magnetic viscosity* / *viscosité magnétique* / Trenaj magnetic provocat de o schimbare a valorii câmpului magnetic static aplicat.

viteza (de propagare a) undelor electromagnetice ⇒ viteza luminii (în vid)

viteza luminii (în vid) ⇐ viteza (de propagare a) undelor electromagnetice / *speed of light in vacuum* / *vitesse de la lumière (dans le vide)* / Viteza de propagare a luminii în vid, $c_0 = 299792458 m/s$ (valoare exactă convenită în 1986, prin redefinirea unității de lungime SI).

viteză / *velocity* / *vitesse* / Mărime vectorială de stare instantanee a unui punct material, față de un sistem de referință, egală cu derivata în raport cu timpul a vectorului de poziție r al punctului: $v = dr/dt$.

viteză a anodului / *anode speed* / *vitesse de l'anode* / Într-un tub cu anod rotativ, viteza unghiulară a anodului în mod obișnuit exprimată în ture/min.

viteză a senzației unui stimul de lumină / *speed of sensation of light stimulus* / *vitesse de sensation d'un stimulus lumineux* / Inversul timpului scurs între intervenția unui stimul luminos și senzația vizuală pe care o produce.

viteză (a unei mașini electrice rotative) ⇐ turație (a unei mașini electrice rotative) / *speed (of an electrical rotating machine)* / *vitesse (d'une machine électrique tournante)* / Viteza de rotație a unei mașini electrice rotative.

viteză (a unui vehicul) / *speed (of a vehicle)* / *vitesse (d'un véhicule)* / Viteza liniară a unui vehicul.

viteză comercială / *schedule speed* / *vitesse commerciale* / Raportul dintre distanța parcursă de un vehicul motor sau un tren și timpul total de parcurs, inclusiv opririle.

viteză critică (a unei mașini de mare viteză) / *critical speed (of a high-speed machine)* / *vitesse critique (d'une machine à grande vitesse)* / Viteza pentru care amplitudinile vibrațiilor unei mașini ating valorile lor maxime.

viteză critică (de amorsare) în regim de frânare reostatică / *critical speed in resistance braking* / *vitesse critique en régime de freinage sur résistance* / Viteza minimă la care poate avea loc frânarea reostatică, în condiții specificate.

viteză critică de amorsare / *critical build-up speed* / *vitesse critique d'amorçage* / Viteza minimă la care o mașină se amorsează în tensiune, în condiții specificate.

viteză critică de creștere a curentului în stare de conducție (a unui tiristor) / *critical rate of rise of on-state current* / *vitesse critique de croissance du courant à l'état passant* / Valoarea cea mai mare a vitezei de creștere a curentului în starea de conducție, pe care o poate suporta un tiristor fără să se deterioreze.

viteză critică de creștere a tensiunii de comutare (a unui triac) / *critical rate of rise of commutating voltage (of a triac)* / *vitesse critique de croissance de la tension de commutation (d'un triac)* / Cea mai ridicată valoare a vitezei de creștere a tensiunii principale, urmând imediat după conducția curentului în sensul opus, care nu poate determina comutația de la starea de blocare la starea de conducție.

viteză critică de creștere a tensiunii în starea de blocare / *critical rate of rise of off-state voltage* / *vitesse critique de croissance de la tension à l'état bloqué* / Cea mai mică valoare a vitezei de creștere a tensiunii principale, care determină comutarea din starea de blocare în starea de conducție în anumite condiții specificate.

viteză critică de rotație / *critical whirling speed* / *vitese critique de flexion* / Viteza la care amplitudinile vibrațiilor rotorului unei mașini, datorate vibrațiilor radiale ale arborelui, ating valorile lor maxime.

viteză critică de torsiune / *critical torsional speed* / *vitesse critique de torsion* /

Viteza la care amplitudinile vibraţiilor rotorului unei maşini, datorate vibraţiilor de torsiune ale arborelui, ating valorile lor maxime.

viteză de acord / *tuning rate* / *rapidité d'accord* / Viteza variaţiei frecvenţei de funcţionare, în general, exprimată în MHz/s.

viteză de ambalare (a unei maşini electrice rotitoare) / *runaway speed (of an electrical rotating machine)* / *vitesse d'emballement (d'une machine électrique tournante)* / 1. Pentru un motor cu caracteristică serie, viteza atinsă în gol la tensiunea nominală. 2. Pentru un grup compus dintr-un motor primar şi un generator, viteza maximă atinsă de grup după suprimarea sarcinii nominale a generatorului în cazul nefuncţionării regulatorului de viteză.

viteză de ambalare (a unui motor electric rotativ) / *overspeed (of a rotating electric motor)* / *vitesse d'emballement [d'un moteur de rotation]* / Viteza de rotaţie maximă la care se testează, pe stand, motoarele de tracţiune şi maşinile rotative care fac parte din echipamentul electric, în scopul verificării comportării lor mecanice.

viteză de ambalare a unui grup electrogen / *runaway speed* / *vitesse d'emballement d'un groupe électrogène* / Turaţia maximă atinsă de grupul electrogen, în cazul eliminării sarcinii pline a generatorului şi a nefuncţionării regulatorului de turaţie.

viteză de aprindere (a unui motor cu ardere internă) / *firing speed (of an internal combustion engine)* / *vitesse d'allumage (d'un moteur à combustion interne)* / Viteza minimă la care trebuie adus motorul cu ardere internă pentru a se putea obţine aprinderea sa, în condiţiile de temperatură şi de presiune cele mai defavorabile ce pot apărea în timpul funcţionării, utilizând combustibilul folosit în mod obişnuit.

viteză de atenuare ⇒ viteză de descreştere

viteză de autoreglare ⇐ viteză de reglare inerentă / *rate of inherent regulation* / *vitesse d'autorégulation* / Pentru un sistem reglat, prevăzut cu autoreglare, viteza de variaţie atinsă de mărimea reglată la un moment dat, după o perturbaţie determinată, în cazul în care echipamentul de reglare ar deveni inoperant la începutul perturbaţiei.

viteză de baleiaj (a unui osciloscop) / *scanning speed (of an oscilloscope)* / *vitesse de balayage, 1[d'un oscilloscope]* / Inversul coeficientului de baleiaj.

viteză (de baleiaj) la citire ⇒ viteză de citire

viteză (de baleiaj) la ştergere / *erasing speed* / *vitesse d'effacement* / Viteza de eplorare liniară a fasciculului pe suprafaţa de memorie în timpul ştergerii

viteză de citire ⇐ viteză (de baleiaj) la citire / *reading speed* / *vitesse de lecture* / Viteza de explorare liniară a fasciculului pe suprafaţa de memorie în timpul citirii.

viteză de citire minimă utilizabilă / *minimum usable reading speed* / *vitesse de lecture minimale utilisable* / Viteza de citire minimă, în condiţii de funcţionare date, la care se produce un anumit grad de degradare.

viteză de conversie / *conversion rate* / *cadence de conversion* / Numărul de conversii ale valorii unei mărimi analogice în reprezentarea sa numerică sau invers, efectuate în unitatea de timp.

viteză de deplasare a electrodului / *electrode speed* / *vitesse de déplacement de l'électrode* / Viteză maximă determinată separat pentru ridicarea şi pentru coborârea unui electrod.

viteză de derivă / *drift rate* / *vitesse de dérive* / Panta curbei care reprezintă tensiunea anodică de menţinere a unui tub stabilizator de tensiune în funcţie de timp, în condiţii de funcţionare constante.

viteză de descreştere ⇐ viteză de atenuare / *rate of decay* / *taux de décroissance* / Derivata amplitudinii mişcării vibratorii în raport cu timpul, într-un punct dat şi la

un moment dat. Notă: Se măsoară, în general, în dB/s.

viteză de dezintegrare ⇒ activitate nucleară <*A*>

viteză de echilibru / *balancing speed / vitesse d'équilibre* / Viteză a vehiculului sau a trenului în absența oricărei accelerații.

viteză de explorare 1 / *scan rate / vitesse de balayage (des canaux)* / Viteza de interogare a unei serii de canale de intrare (analogice), exprimată în canale explorate pe secundă.

viteză de explorare 2 / *scanning velocity / vitesse d'excursion* / Excursie de frecvență divizată prin durata baleiajului, exprimată în Hz/s.

viteză de explorare [în fototelegrafie] / *scanning speed [in facsimile] / vitesse d'exploration* / În fototelegrafie, viteza liniară a spotului explorator la emisie sau la recepție în deplasarea sa pe documentul original sau pe suportul de înregistrare.

viteză de explorare (a capului detectorului) / *scanning speed [of the detector head] / vitesse de balayage. 2[de la tête du détecteur]* / Viteza capului unui detector în raport cu obiectul, pe durata scintigrafiei.

viteză de fază / *phase velocity / vitesse de phase* / 1. Pentru o undă sinusoidală într-un punct dat, viteza, în direcția de propagare, a frontului de undă de suprafață corespunzător unei faze determinate. Notă: Valoarea absolută a vitezei de fază este egală cu produsul dintre frecvență și lungimea de undă. 2. Vectorul viteză, într-o direcție dată, al unui punct mobil asociat unei unde progresive sinusoidale, caracterizat printr-o fază reală constantă a unei mărimi de câmp. Notă: În direcția de propagare, valoarea absolută a vitezei de fază are o valoare minimă; dacă direcția nu este specificată, viteza de fază este cea corespuzătoare direcției de propagare.

viteză de fază (pe o linie de transmisiune) ⇐ viteză de propagare a fazei (pe o linie de transmisiune) / *phase velocity (in a transmission line) / vitesse de phase (dans une ligne de transmission)* / Viteză de deplasare a unei suprafețe de undă de-a lungul unei linii de transmisiune, pentru un mod de propagare și o frecvență dată.

viteză de grup ⇒ viteză de propagare de grup

viteză de înregistrare a informației / *information writing speed / vitesse d'enregistrement d'information* / Caracteristică a tubului catodic, fixând numărul de lărgimi de urmă pe secundă care pot fi înregistrate și identificate printr-un procedeu fotografic.

viteză de modulație / *line digit rate / rapidité de modulation* / 1. În transmisiunea numerică, numărul de elemente de semnal în linie transmise pe secundă, exprimat în Bd. 2. Inversa duratei intervalului unitar sau a celei mai scurte durate teoretice a elementului de semnal.

viteză de numărare ⇒ rată de numărare (a impulsurilor)

viteză de percepție a contrastelor / *speed of contrast perception / vitesse de perception des contrastes* / Inversul timpului scurs între prezentarea unui contrast și percepția sa subiectivă.

viteză de percepție (a formelor) / *speed of perception (of form) / vitesse de perception (des formes)* / Inversul timpului scurs între prezentarea unui obiect și percepția formei sale.

viteză de pregătire / *priming speed / vitesse d'apprêtage* / Viteza de explorare liniară a fasciculului pe suprafața de memorie, în timpul pregătirii.

viteză de propagare a fazei (pe o linie de transmisiune) ⇒ viteză de fază (pe o linie de transmisiune)

viteză de propagare de grup ⇐ viteză de grup / *group velocity / vitesse de groupe* / Vectorul viteză cu care variațiile anvelopei unei unde se propagă în spațiu. Notă: Această definiție este utilizabilă numai pentru pachete de unde, care sunt

impulsuri localizate atât în spațiul real, cât și în spațiul frecvențelor. În cazul cel mai general, modulul $|v_g|$ al vectorului viteză de grup este egal cu derivata frecvenței unghiulare ω în raport cu modulul vectorului de undă k, sau derivata frecvenței temporale f în raport cu numărul de undă (inversul lungimii de undă) λ^{-1}: $|v_g| = \frac{\partial \omega}{\partial k} = \frac{\partial f}{\partial(\lambda^{-1})}$.

(viteză de) răspuns al excitației / *excitation response / (rapidité de) réponse de l'excitation* / Viteza de creștere sau descreștere a tensiunii de excitație, exprimată în volți pe secundă, când se comandă o variație a acestei tensiuni. Notă: Această viteză se poate exprima și prin valoarea sa relativă, raportată la tensiunea de excitație în regim nominal a mașinii principale.

viteză de răspuns al unei excitatoare / *exciter response / rapidité de réponse d'une excitatrice* / Viteza de creștere sau de descreștere a tensiunii unei excitatoare când este cerută o variație a acestei tensiuni.

(viteză de) răspuns inițial al excitației / *initial excitation system response / (rapidité de) réponse initiale de l'excitation* / Viteza de creștere inițială a tensiunii de excitație în cursul realizării unei tranziții scurte, de la tensiunea de excitație în regim nominal a mașinii principale, la acele condiții care permit atingerea tensiunii de excitație plafon în cel mai scurt timp posibil. Notă: Această viteză se poate exprima prin valoarea sa relativă, raportată la tensiunea de excitație de regim nominal a mașinii principale.

viteză de răspuns inițial al unei excitatoare / *initial voltage response of an exciter / rapidité de réponse initiale d'une excitatrice* / Rata de creștere inițială a tensiunii unei excitatoare la tranziția bruscă, de la tensiunea de regim nominal a mașinii sincrone asociate, la cea corespunzătoare condițiilor care permit atingerea în cel mai scurt timp posibil a tensiunii de plafon a excitatoarei. Notă: Această mărime se exprimă, de asemenea, prin valoarea sa relativă raportată la tensiunea excitatoarei pentru regimul nominal al mașinii sincrone.

viteză de răspuns relativ al unei excitatoare / *relative voltage response of the exciter during the first half-second/ rapidité de réponse relative d'une excitatrice* / Viteza relativă a răspunsului inițial, calculată prin înlocuirea variației reale a tensiunii printr-o variație liniară care conduce la aceeași valoare medie în cursul primei jumătăți de secundă, exprimată prin raportul: $4(U_m - U_0)/U_0$, unde: U_0 este valoarea tensiunii excitatoarei pentru regimul nominal al mașinii sincrone; U_m este valoarea medie a tensiunii în cursul primei jumătăți de secundă.

viteză de recombinare pe suprafață / *surface recombination velocity / vitesse de recombinaison en surface* / Viteză la care electronii și golurile trebuie să difuzeze către suprafața unui semiconductor pentru a se obține rata de recombinare care conduce la dispariția lor pe suprafață.

viteză de regim uniform ⇒ viteză de echilibru

viteză de reglare / *control rate / vitesse de régulation* / 1. Pentru un regulator, viteza de variație a mărimii de reglare, la un moment dat, după o perturbație determinată. 2. Pentru un sistem de reglare automată, viteza de variație a mărimii reglate, la un moment dat, după o perturbație determinată.

viteză de reglare inerentă ⇒ viteză de autoreglare

viteză de repetiție a impulsurilor / *pulse repetition rate / taux de répétition des impulsions* / Numărul mediu de impulsuri pe unitatea de timp, într-o serie periodică de impulsuri.

viteză de rotație a unui tub cu anod rotitor / *speed of rotation (of the anode*

of a rotating-anode tube) / vitesse de rotation (de l'anode d'un tube à anode tournante) / Viteza unghiulară a unui tub cu anod rotativ, exprimată în general în ture pe minut.

viteză de rotaţie de bază / *basic speed / vitesse de rotation de base* / Numărul de rotaţii pe minut ale echipajului mobil al unui contor, pentru condiţii de referinţă, curentul de bază şi un factor de putere unitar.

viteză de rotaţie de referinţă (a unui contor de energie reactivă) / *reference speed (of a var-hour meter) / vitesse de rotation de référence (d'un compteur d'énergie réactive)* / Numărul de rotaţii pe minut ale echipajului mobil al unui contor de energie reactivă, pentru tensiunea de referinţă, curentul de bază şi $\sin\varphi = 1$.

viteză de scriere / *writing speed (in a storage tube) / vitesse d'inscription* / Viteza de explorare liniară a fasciculului pe o suprafaţă de memorie, în timpul scrierii.

viteză de scriere maximă utilizabilă / *maximum usable writing speed / vitesse d'inscription maximale utilisable* / Viteza de scriere maximă la care informaţiile pot fi scrise la niveluri date în condiţii de funcţionare date.

viteză de semnal / *envelope velocity / vitesse de signal* / Raportul dintre lungimea unui rute de transmisiune şi timpul de propagare al unui semnal de-a lungul acesteia.

viteză de sincronism (a unui motor de tracţiune linear) ⇒ viteză sincronă (a unui motor de tracţiune liniar)

viteză de transmisie / *baud rate / débit (des données)* / Viteza cu care starea unei linii de transmitere a datelor se schimbă în unitatea de timp.

viteză de variaţie a tensiunii de ieşire (a unui amplificator de curent continuu) / *slew rate / vitesse de balayage, 3[d'un amplificateur pour courant continu]* / Pantă a semnalului de ieşire între 30 % şi 70 % din valoarea sa finală după o variaţie bruscă a mărimii de intrare.

viteză de vârf de creştere a curentului anodic / *peak rate of rise of anode current / vitesse de crête de croissance du courant anodique* / Valoare de vârf a vitezei instantanee de creştere pe flancul frontal al unui impuls anodic de curent.

viteză de vârf de creştere a tensiunii de grilă / *peak rate of rise of grid voltage / vitesse de crête de croissance de la tension grille* / Valoarea maximă a vitezei instantanee de creştere a flancului frontal al impulsului de grilă în gol.

viteză în regim continuu / *speed at continuous rating / vitesse au régime continu* / 1. Viteză corespunzătoare turaţiei de tracţiune în regim continuu. 2. Viteză a trenului corespunzătoare regimului continuu al motoarelor de tracţiune alimentate cu tensiunea nominală şi cu o excitaţie dată, această viteză este dată pentru vehiculele motoare cu bandaje semiuzate. Notă: Dacă nu există alte precizări, ea este considerată cu excitaţia motoarelor de tracţiune corespunzătoare la câmp plin.

viteză în regim uniorar / *speed at one-hour rating / vitesse (au régime) unihoraire* / 1. Viteză corespunzătoare turaţiei motoarelor de tracţiune în regim uniorar. 2. Viteza trenului corespunzătoare regimului uniorar al motoarelor de tracţiune alimentate cu tensiunea nominală şi cu o excitaţie dată, viteză dată pentru vehiculele motoare cu bandaje semiuzate. Notă: dacă nu există indicaţii contrare, ea este considerată cu excitaţia motoarelor de tracţiune corespunzătoare la câmp plin.

viteză a kermei ⇐ kerma debit ⇐ debit al kermei / *kerma rate / débit de kerma* / Creşterea raportului kerma într-un interval scurt de timp, raportată la acest interval de timp.

viteză la sfârşitul reglării / *speed at end of notching / vitesse en fin de réglage* /

Viteză obținută cu un echipament reostatic, la sfârșitul pornirii reostatice, efectuată la câmp plin și în anumite condiții date.

viteză la tensiune plină / *base speed* / ... / Viteză obținută în condiții determinate, prin reglarea vitezei cu un întrerupător periodic de comandă, când tensiunea plină de alimentare a motoarelor de tracțiune a fost atinsă.

viteză limită (pe o secțiune de cale) / *speed restriction (over a section of track)* / *vitesse limite (sur une section de ligne)* / Viteză maximă autorizată pe un parcurs dat, limitată de anumiți factori cum sunt construcția sau starea căii și tipul de semnalizare. Notă: Este posibil ca o secțiune de linie să aibă mai multe viteze limită, aplicată fiecare unei categorii diferite de vehicule.

(de) viteză mare / *high-speed* / *grande vitesse* / Se referă la o comunicație de date ce se desfășoară la viteză mare. Notă: Noțiunea de viteză mare depinde foarte mult de contextul în care este folosită; în cazul comunicației prin modem pe linii telefonice comutate, vitezele de 14400 și 19200 bps sunt considerate viteze mari; în cazul unui canal de date transmise prin satelit, vitezele mari sunt de ordinul sutelor de kbps.

viteză maximă a unui motor auxiliar / *maximum speed of an auxiliary motor* / *vitesse maximale d'un moteur auxiliaire* / Viteză specificată de către constructor, ținând cont de condițiile cele mai defavorabile de tensiune, de excitație, de frecvență, de încărcare etc., care pot exista în exploatare.

viteză maximă a unui motor de tracțiune / *maximum speed of a traction motor* / *vitesse maximale d'un moteur de traction* / Cea mai mare viteză de rotație a motorului garantată de către constructor. Notă: dacă motorul este destinat echipării un vehicul cu caracteristici specificate, viteza maximă de rotație a motorului corespunde unei viteze maxime în exploatare a vehiculului, ținând însă cont de raportul de reducere și admițând că diametrul roților motoare corespunde stării "semiuzate" definită de exploatant în cazul roților metalice sau este egal cu diametrul mediu de rulare în cazul roților din cauciuc.

viteză maximă (a unui vehicul) / *maximum speed of a vehicle* / *vitesse maximale (d'un véhicule)* / Viteză maximă pe care vehiculul o poate suporta în exploatarea normală. Notă: Această viteză, proprie vehiculului, este limitată de factori cum sunt stabilitatea și rezistența unor părți compoente ale vehiculului, de exemplu motoarele de tracțiune.

viteză maximă de scriere / *maximum writing speed* / *vitesse maximale d'inscription* / Viteza maximă cu care spotul se poate deplasa pe ecran, în timp ce se menține o rezoluție dată.

viteză maximă de transmisie / *maximum transmission rate* / *vitesse maximale de transmission* / Viteza de transmisie maximă a datelor realizabilă pe un canal de comunicație. Notă: În general, viteza reală realizată este mai mică, în funcție și de numărul de utilizatori ai canalului de date respectiv, precum și de gradul de încărcare al sistemelor implicate în conexiunea de date.

viteză mărită de scriere în memorie / *enhanced (fast) stored writing speed* / *vitesse d'enregistrement accélérée de la mémoire* / Viteză de înregistrare, superioară vitezei de înregistrare normale, cu care este încă posibilă memorarea și observarea unui fenomen, dar cu reducerea duratei memorării și a contrastului.

viteză medie de creștere a curentului anodic / *average rate of rise of anode current* / *vitesse moyenne de croissance du courant anodique* / Raportul dintre variația curentului în cursul timpului de creștere a impulsului și durata acestui timp.

viteză medie de creștere a tensiunii de grilă / *average rate of rise of grid voltage* /

vitesse moyenne de croissance de la tension grille / Raportul dintre variația de tensiune din timpul creșterii impulsului și durata acestei creșteri.

viteză medie între două opriri / *average speed between stops* / *vitesse moyenne (entre arrets)* / Raport între distanța parcursă de un vehicul motor sau un tren și timpul total de parcurs, exclusiv opririle.

viteză nominală a unei mașini electrice neantrenate de un motor termic / *rated speed of a machine which is not driven by an engine* / *vitesse nominale d'une machine électrique autre que celle entraînée par un moteur thermique* / Viteza corespunzătoare regimului garantat al unei mașini electrice care nu este antrenată de un motor termic.

viteză nominală a suportului diagramei / *rated chart speed* / *vitesse nominale du support de diagramme* / Valoare a vitezei suportului diagramei indicată de către constructor.

viteză nominală a unui vehicul de tracțiune electrică / *rated speed for electrical rolling stock* / *vitesse nominale du véhicule de traction électrique* / Viteză maximă a vehiculului pentru care producătorul garantează o captare satisfăcătoare a curentului nominal de la o linie de contact cu caracteristici specificate.

viteză normală de scriere în memorie / *normal stored writing speed* / *vitesse d'enregistrement normale de la mémoire* / Viteza fasciculului de inscripționare pentru care acesta poate înregistra informația în condiții de funcționare specificate.

viteză periferică / *peripheral speed* / *vitesse périphérique* / Viteza tangențială, într-un punct de pe suprafața periferică a unui corp aflat în mișcare de rotație, exprimată ca raportul dintre distanță și unitatea de timp.

viteză sincronă ⇐ turație sincronă / *synchronous speed* / *vitesse synchrone* / Viteza de rotație rezultată din frecvența rețelei la care este legată mașina și numărul de poli sau de proeminențe ale ei.

viteză sincronă (a unui motor de tracțiune liniar) ⇐ viteză de sincronism (a unui motor de tracțiune linear) / *synchronous speed (of a linear traction motor)* / *vitesse synchrone (d'un moteur de traction linéaire)* / Viteză la care nu există nici o mișcare relativă între câmpul magnetic în deplasare și indus.

viteză uniorară ⇒ viteză în regim uniorar

viteză vibratorie / *vibration velocity* / *vitesse vibratoire* / Derivata în raport cu timpul a deplasării vibratorii.

vitezometru / *speedometer* / *tachymètre (d'un train)* / Instrument care indică viteza liniară a unui tren.

vizare RQ / *gated RQ* / *pointage de RQ* / Tip de verificare a caracterelor primite pe durata unui ciclu fără imprimare în care se asigură numai prezența unui semnal de repetiție.

vizibilitate (a unui semnal optic) / *conspicuity* / *évidence* / Proprietate a unui obiect sau a unei surse luminoase de a ieși în evidență în mediul său.

vizită de control / *inspection* / *visite de contrôle* / Verificare a stării unui echipament.

vizită sistematică ⇐ inspecție sistematică / *inspection* / *visite de contrôle* / Vizită la intervale regulate, adesea asociată cu reparații marginale.

vizualizare (a conținutului unei memorii) / *view* / *visualisation (du contenu d'une section de mémoire)* / Permiterea examinării conținutului unei zone de memorie alese.

voalare (a unei radiograme) / *fog (of radiographic film)* / *voile (d'un radiogramme)* / Densitate optică a unui film radiografic neexpus egală cu suma dintre densitatea optică a suportului filmului și densitatea optică obținută prin developare.

voce artificială / *artificial voice* / *voix artificielle* / Sunet complex, în general emis de o gură artificială, al cărui spectru acustic de putere corespunde celui al vocii umane medii.

volt =· V / *volt* / *volt* / Unitate SI derivată a tensiunii, a diferenţei de potenţial electric şi a tensiunii electromotoare, definită ca diferenţa de potenţial electric existentă între două puncte ale unui conductor traversat de un curent electric constant de 1 A, când puterea disipată între cele două puncte este egală cu 1 W.

voltametru ⇒ coulombmetru

volt-amper / *voltamper* / *voltampère* / Unitate SI a puterii electrice aparente, care reprezintă puterea aparentă a unui circuit electric în curent alternativ prin care trece un curent alternativ cu intensitatea eficace de 1 A, când tensiunea eficace aplicată la borne este de 1 V.

voltampermetru / *volt-ampere meter* / *voltampèremètre* / Aparat pentru măsurarea puterii aparente.

volt-amper-oră / *volt-ampere-hour* / *voltampèreheure* / Unitate de energie aparentă în sistemul practic de unităţi, egală cu 1 Wh.

voltmetru / *voltmeter* / *voltmètre* / Aparat pentru măsurarea valorii unei tensiuni.

voltmetru cu intrare diferenţială / *voltmeter with differential input* / *voltmètre à entrée différentielle* / Voltmetru prevăzut cu două borne de intrare, destinat măsurării tensiunii între acestea, independent de tensiunile lor respective raportate la masă. Raportul dintre valoarea măsurată a unei tensiuni între cele două borne de intrare ale unui voltmetru cu intrare diferenţială şi valoarea aceleiaşi tensiuni între masă şi cele două borne legate între ele se numeşte factor de rejecţie.

voltmetru de valori de vârf / *peak voltmeter* / *voltmètre de crête* / Voltmetru pentru măsurarea valorii instantanee maxime a unei tensiuni variabile.

voltmetru electronic (analogic) / *electronic voltmeter* / *voltmètre électronique* / Aparat de măsurat electronic indicator destinat măsurării tensiunilor continue şi/sau alternative, dotat cu un amplificator sau un amplificator cu redresor, asociate unui aparat electric de măsurare indicator, în general de tip magnetoelectric cu cadru mobil, gradat pentru tensiunea de intrare. Redresarea şi/sau amplificarea sunt obţinute cu ajutorul tuburilor electronice, al dispozitivelor cu semiconductori, al dispozitivelor magnetice sau al unei combinaţii dintre acestea.

voltmetru numeric / *digital voltmeter* / *voltmètre numérique* / Aparat electronic care, prin intermediul unei conversii analog-numerice, măsoară valoarea unei tensiuni şi furnizează rezultatul în formă numerică.

voltmetru selectiv / *selective voltmeter* / *voltmètre sélectif* / Voltmetru destinat măsurărilor într-o bandă de frecvenţe bine definită şi, în mod normal, îngustă.

voltmetru simetric / *symmetrical voltmeter* / *voltmètre symétrique* / Voltmetru cu impedanţele nominale identice între fiecare borna de intrare şi masă, prevăzut pentru măsurarea tensiunilor în opoziţie de fază în raport cu masa.

volum (vocal) / *volume [in telephony]* / *volume [en téléphonie]* / Mărime electrică medie într-un punct determinat al unui canal telefonic, funcţie de puterea acustică şi evaluată cu un aparat de măsură, ale cărui indicaţii sunt interpretate într-un mod specificat.

volum al modurilor / *mode volume* / *volume des modes* / Numărul de moduri legate pe care o fibră optică este capabilă de a le ghida. Note: 1. Dacă frecvenţa normată V este sub 2,405, o fibră cu salt de indice nu poate ghida decât un singur mod, ca în cazul fibrei unimodale. 2. Dacă frecvenţa normată V este mai mare decât 5, volumul modurilor este aproximativ egal cu $V^2/2$ pentru o fibră cu salt de indice şi cu $(V^2/2)[g/(g+2)]$ pentru o fibră cu profil de indice cu lege de tip putere, unde g este parametrul de profil.

volum de lucru / *workload* / *charge de travail* / Măsura, în unităţi adecvate, a gradului de utilizare a unui echipament cu radiaţii ionizante.

volum de referinţă CCITT / *(american) reference volume / volume de référence (américain)* / Volumul unui semnal vocal complex care dă pe un vumetru legat la bornele unei rezistenţe de 600 Ω aceeaşi indicaţie ca un semnal sinusoidal cu frecvenţa de 1000 Hz şi puterea de 1 mW, pentru care aparatul indică 1 vu.

volum de trafic / *traffic volume / volume de trafic* / Integrala intensităţii de trafic într-un interval de timp dat. Note: 1. Volumul de trafic este egal cu suma duratelor de ocupare a fiecărei resurse. 2. Unitatea de măsură a volumului de trafic este erlang-oră <Eh>.

volum optic al modurilor / *effective mode volume / volume optique des modes* / Pătratul produsului dintre lărgimea la semiînălţime a diagramei de radiaţie în câmp apropiat în faţa de ieşire a unei fibre optice şi sinusul unghiului de radiaţie în regiunea de câmp depărtat, pentru care puterea superficială atinge jumătate din valoarea sa maximă. Notă: Această mărime este proporţională cu lărgimea, exprimată în număr de moduri, a repartiţiei relative a puterii radiante printre modurile unei fibre optice multimodale.

volum sensibil ⇒ volum util (al unui detector)

volum tratat / *treatment volume / volume traité* / În radioterapie, parte a organismului pacientului căreia îi este eliberată doza absorbită prescrisă.

volum ţintă / *target volume / volume cible* / În radioterapie, parte a organismului pacientului căreia se intenţionează a i se elibera o doză absorbită.

volum util / *sensitive volume / volume utile* / Parte a unui detector fizic sau al unui organ biologic care, ca urmare a sensibilităţii acestora la radiaţii, poate fi utilizată pentru detectarea sau măsurarea acestora.

volum util (al unui detector) ⇐ volum sensibil / *sensitive volume (of a detector) / volume utile (d'un détecteur)* / Parte a unui detector sensibilă la radiaţii şi utilizată pentru detectarea acestora.

volum util (al unui detector cu descărcare în gaz) / *sensitive volume (of a radiation counter tube) / volume utile (d'un tube compteur de rayonnement)* / Parte a unui detector cu descărcare în gaz în care evenimentele ionizante pot provoca descărcări care furnizează impulsuri de ieşire.

volumic / *volumic / volumique* / Calificativ ataşat denumirii unei mărimi pentru a desemna raportul dintre această mărime şi un volum. Exemple: masa volumică, sarcina electrică volumică.

volummetru ⇐ indicator de volum / *volume meter / volumètre* / Voltmetru cu caracteristici specificate, destinat măsurării volumului unui semnal electric, de exemplu în cursul unei convorbiri telefonice sau a unei transmisiuni radiofonice. Notă: Rezultatul lecturii trebuie să fie însoţit de o referinţă la tipul volummetrului şi la metoda de lectură.

volummetru ARAEN / *ARAEN speech voltmeter / volumètre de l'ARAEN* / Volummetru specificat de CCITT, utilizat pentru reglarea puterii vocale a operatorului care vorbeşte în cursul unei încercări de claritate fonetică.

vopsea pulbere ⇒ pudră de acoperire.

vu = unitate (americană) de volum

vumetru / *VU meter / vumètre* / Volummetru standardizat în SUA sau volummetru cu caracteristici similare. Notă: Denumirea provine de la „Volume unit meter".

W ·= watt

watt =· W / *watt* / *watt* / Unitate SI derivată a puterii electrice, definită ca puterea corespunzătoare unui transfer de energie pe unitatea de timp egal cu 1 J/s. Un fir conductor absoarbe o putere de 1 W dacă este parcurs de un curent electric de 1 A sub tensiunea de 1 V: $1W = 1J/s = 1V \cdot 1A = 10^7$ erg/s.

wattmetru / *wattmeter* / *wattmètre* / Aparat pentru măsurarea puterii active.

wattmetru bolometric / *bolometric power meter* / *wattmètre bolométrique* / Wattmetru care utilizează un bolometru ca element detector de energie.

wattmetru calorimetric / *calorimetric power meter* / *wattmètre calorimétrique* / Wattmetru care utilizează creşterea temperaturii unui mediu drept mijloc de măsurare a puterii absorbite. Notă: Mediul, care este adeseori apa, poate absorbi el însuşi energie electromagNetică sau primi căldura produsă într-un element absorbant distinct.

wattmetru cu paletă / *vane wattmeter* / *wattmètre à palette* / Aparat de măsurare a puterii electromagnetice dintr-un ghid de undă, a cărui funcţionare se datorează forţelor electromecanice exercitate asupra unei palete conductoare sau dielectrice plasată într-un câmp electromagnetic.

wattmetru cu punte autoechilibrată / *self-balancing power bridge* / *wattmètre à pont auto-équilibreur* / Wattmetru în care elementul detector de energie constituie un braţ al unei punţi echilibrate automat prin reglajul unei mărimi convenabile, ale cărei variaţii servesc drept mijloc de măsurare a puterii.

wattmetru cu punte cu compensare de temperatură / *temperature-compensated power bridge* / *wattmètre à pont à compensation de température* / Wattmetru a cărui etalonare în putere este corectată automat de efectele variaţiilor temperaturii ambiante.

wattmetru pentru microunde / *(microwave) power meter* / *wattmètre (à hyperfréquence)* / Aparat capabil de a absorbi sau decela energia microundelor dintr-o linie de transmisiuni, comportând un circuit susceptibil de decelare a variaţiilor mărimilor fizice legate de energia microundelor şi, la ieşire, un aparat indicator gradat în putere.

wattmetru termoelectric / *thermoelectric power meter* / *wattmètre thermoélectrique* / Wattmetru care utilizează o joncţiune termoelectrică drept element detector de energie.

watt-oră / *watt-hour* / *wattheure* / Unitate practică uzuală, care reprezintă energia de 3600 J, dezvoltată în timp de o oră de o putere de 1 W.

watt-varmetru înregistrator / *recording watt and varmeter* / *watt-varmètre enregistreur* / Aparat înregistrator care înscrie pe o aceeaşi diagramă puterile activă şi reactivă dintr-un circuit.

Wb ·= weber

weber =· Wb / *weber* / *weber* / Unitate de măsură SI a fluxului magnetic, definită ca fluxul magnetic care, traversând un circuit cu o singură spiră, produce în acesta o tensiune electromotoare de 1 V, dacă scade uniform la zero în timp de 1 s.

X ·= (unitatea) Kienboeck

xeroradiografie / *xeroradiography* / *xéro-radiographie* / Procedeu în care radiaţiile X formează o imagine electrostatică latentă în general pe o placă cu seleniu, zonele încărcate ale imaginii atrăgând şi reţinând o pudră fină transferabilă pe hârtie. Notă: Procedeul produce un contrast accentuat la marginile imaginii.

zăvor (al unui aparat) / *latch (of an apparatus)* / *verrou de maintien (d'un appareil)* / Dispozitiv care menţine elementul mobil al unui aparat într-o poziţie determinată, opunându-se acţiunii resorturilor sau a gravitaţiei.

zăvorâre [căi ferate] / *interlocking [railways* / *enclenchement [liaison d'interdépendance]* / Legătură de interdependenţă între manivelele de comandă sau circuitele electrice de comandă ale diferitelor aparate, ace de macaz, semnale etc, împiedicând simultaneitatea poziţiilor incompatibile din punct de vedere al siguranţei circulaţiei. În general, zăvorârea între manivelele unui post este realizată mecanic, dar poate fi realizată şi electric, în care caz se poate efectua şi între manivele depărtate. În afară de aceste acţiuni (reciproce) între comenzi, denumirea de zăvorâre se extinde la imobilizarea manivelelor sau la întreruperea circuitelor de comandă produse de cauze exterioare.

zăvorâre mecanică ⇐ blocare mecanică / *mechanical interlock* / *verrouillage mécanique* / Zăvorâre realizată numai prin mijloace mecanice.

zbat / *float* / *bouée-bateau* / Geamandură carenată în formă de navă.

zecimal, 1[valoare sau stare] / *decimal, 1[value or state]* / *décimal, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiţie sau o acţiune ce poate prezenta una din zece valori sau stări distinte.

zecimal, 2[într-un sistem de numeraţie] / *decimal, 2[in a numeration system]* / *décimal, 2[dans un système de numération]* / Calificativ referitor la un sistem de numeraţie cu bază fixă, a cărei bază este zece.

zero [în prelucrarea datelor] / *zero [in data processing]* / *zéro [en traitement de l'information]* / Număr care, adunat sau scăzut din orice număr, nu modifică valoarea acestuia din urmă. Notă: Zero poate avea diverse reprezentări în calculator, de exemplu zero pozitiv sau zero negativ (care poate rezulta prin scăderea unui număr din el însuşi) şi zero în virgulă mobilă (în care mantisa este zero, iar exponentul poate avea diverse valori).

zero al scalei / *zero scale mark* / *zéro de l'échelle* / Marcaj sau alt semn asociat zero-ului scalei sau al diagramei.

zero analogic / *analogue offset* / *décalage du canal zéro analogique* / Valoare analogică sustrasă semnalului de ieşire al convertorului electronic analogic-digital în scopul modificării valorii semnalului de intrare pentru a corespunde canalului numerotat zero.

zero bioelectric / *bioelectric null* / *zéro bioélectrique* / Potenţialul unei porţiuni de ţesut sau al altui punct al sistemului, care prezintă o astfel de simetrie electrică, încât potenţialul său raportat la infinit să nu se modifice semnificativ pe durata stimulării. Acesta poate fi sau nu pământul de referinţă.

zero definit / *defined zero* / *définition du zéro* / Tensiune aleasă arbitrar la ieşirea amplificatorului, care poate fi distinsă de zero cu ajutorul aparatelor de măsurare.

zero electric / *electrical zero* / *zéro électrique* / Poziţie de echilibru către care tinde dispozitivul indicator al unui aparat de măsurat care necesită o sursă suplimentară de alimentare, atunci când aceasta este în serviciu iar mărimea de măsurat este nulă.

zero electric (al unui selsin) / *electrical zero (of a synchro)* / *zéro électrique (d'une synchro-machine)* / Poziţie a echipajului mobil pentru care o inversare a sensului de rotaţie al fazelor alimentării comune de la o aceeaşi sursă a celor două înfăşurări primară şi secundară nu provoacă nici o deplasare a echipajului mobil.

zero mecanic / *mechanical zero* / *zéro mécanique* / Poziţie de echilibru către care tinde dispozitivul indicator al unui aparat de măsurat numai sub acţiunea forţelor mecanice antagoniste, dispozitivul de măsurare nefiind alimentat. Note: 1. Pentru aparatele cu zero decalat mecanic, poziţia de echilibru este în afara scalei. 2. Pentru anumite aparate (fluxmetre, aparate de măsurat raportul a două mărimi etc.), zero-ul mecanic este nedeterminat.

zero mecanic (pentru aparate cu echilibrare mecanică) / *mechanical zero (for mechanical balance instruments)* / *zéro mécanique (pour les appareils à comparaison mécanique)* / Poziţia de echilibru spre care tinde dispozitivul indicator sau înregistrator al unui dispozitiv de măsurare cu cuplu mecanic antagonist când acesta nu este sub tensiune şi nu este parcurs de curent. Această poziţie poate coincide sau nu cu zero-ul scalei sau al diagramei.

zero normalizat / *normal zero* / *zéro normalisé* / Număr în care exponentul are valoarea minimă corespunzătoare formatului, iar mantisa este zero. Notă: Numai formatele extinse au zerouri nenormalizate.

zero numeric / *digital offset* / *décalage numérique du canal zéro* / Număr de canale sustrase numeric la intrarea convertorului electronic analogic-numeric în vederea modificării valorii semnalului analogic pentru a corespunde semnalelor analogice de analizat.

zgomot, 1[sens general] / *noise, 1[general meaning]* / *bruit, 1[sens général]* / 1. Orice semnal nedorit; prin extensie, orice semnal perturbator dintr-o bandă de frecvenţe utile care tinde să altereze conţinutul informaţional. 2. Fenomen fizic variabil, aparent nepurtător de informaţii, capabil să se suprapună sau să se combine cu un semnal util. Note: 1. Un zgomot poate furniza în anumite cazuri informaţii despre anumite caracteristici ale sursei sale, cum ar fi natura, amplasamentul acesteia. 2. Un ansamblu de semnale poate apărea ca un zgomot, atunci când nu sunt identificate separat.

zgomot, 2[în telecomunicaţii] / *noise, 2[in telecommunications]* / *bruit, 2[en télécommunication]* / Fenomen fizic variabil nepurtător aparent de informaţii, susceptibil de a se suprapune sau de a se combina cu un semnal util. Note: 1. Un zgomot poate furniza în anumite cazuri unele informaţii asupra anumitor caracteristici ale sursei sale ca, de exemplu, natura şi amplasarea sa. 2. Un ansamblu de semnale poate apărea ca un zgomot când acestea nu sunt identificabile separat.

zgomot (al unui aparat de măsurat electronic) / *noise (of an electronic measuring instrument)* / *bruit (d'un instrument de mesurage électronique)* / Variaţii nedorite ale valorii măsurate sau furnizate, produse mai mult sau mai puţin aleator şi cu un spectru de frecvenţă în general larg, zgomotul fiind determinat în condiţii specificate. Notă: Zgomotul aparţine fenomenului variaţiilor periodice şi/sau aleatoare.

zgomot al unui tub electronic / *tube noise* / *bruit de tube* / Fluctuaţii nedorite ale puterii de ieşire a unui tub electronic care se produc în interiorul tubului.

zgomot alb / *white noise* / *bruit blanc* / Zgomot aleator care are un spectru continuu cu densitate spectrală de putere constantă în banda de frecvenţe considerată.

zgomot aleator / *random noise* / *bruit aléatoire* / Zgomot electromagnetic ale cărui valori la momente date sunt imprevizibile.

zgomot aleator staţionar / *stationary random noise* / *bruit aléatoire stationnaire* / Perturbaţie aleatoare ale cărei proprietăţi statistice sunt invariante în timp.

zgomot (aleator) triunghiular / *triangular (random) noise* / *bruit (erratique) triangulaire* / Zgomot aleator care are un spectru continuu pentru care rădăcina pătrată a densităţii spectrale de putere este proporţională cu frecvenţa în banda de frecvenţe considerată.

zgomot ambiant, 1[în telefonie] / *ambient noise [in telephony]* / *bruit ambiant [en téléphonie]* / Zgomot acustic global existent în vecinătatea unei persoane care utilizează un telefon. Notă: Zgomotul ambiant, rezultat din compoziţia sunetelor provenite din diverse surse apropiate sau îndepărtate, poate perturba convorbirea telefonică.

zgomot ambiant, 2[într-o sală] / *room noise* / *bruit de salle* / Zgomot ambiant care există într-o sală.

zgomot audibil [în telecomunicaţii] / *birdies [in telecommunications]* / *sifflement [en télécommunication]* / Zgomot audibil produs într-un echipament sau un canal de transmisiune, datorat oscilaţiilor parazite sau interferenţelor între oscilaţiile interne, semnalul util şi semnalele nedorite.

zgomot colorat / *coloured noise* / *bruit coloré* / Zgomot aleator care are un spectru continuu cu densitate spectrală de putere variabilă cu frecvenţa în banda de frecvenţe considerată.

zgomot continuu / *continuous noise* / *bruit continu* / Zgomot electromagnetic al cărui efect asupra unui echipament dat nu poate fi descompus într-o succesiune de efecte distincte.

zgomot cosmic / *cosmic noise* / *bruit cosmique* / Zgomot radioelectric natural cu origine exterioară atmosferei terestre.

zgomot cuantic / *quantum noise* / *bruit quantique* / Zgomot electromagnetic datorat naturii corpusculare a radiaţiei electromagnetice. Notă: La temperatură normală, zgomotul cuantic nu are importanţă decât pentru frecvenţe extrem de ridicate ca, de exemplu, cele ale radiaţiei optice.

zgomot cvasiimpulsiv / *quasi-impulsive noise* / *bruit quasi-impulsif* / Zgomot electromagnetic echivalent cu suprapunerea unui zgomot impulsiv şi aunui zgomot continuu.

zgomot de alice / *shot noise* / *bruit de grenaille* / Zgomot aleator datorat fluctuaţiilor aleatoare ale curentului purtătorilor de sarcină care traversează o suprafaţă. Note: 1. Zgomotul de alice se manifestă în special în dispozitivele cu semiconductoare sau în tuburile electronice. 2. Zgomotul de alice are un spectru continuu şi poate fi considerat ca un zgomot alb într-o bandă de frecvenţe cuprinse între frecvenţele joase şi frecvenţele la care anumite efecte ca, de exemplu, timpul de tranzit, nu mai sunt neglijabile.

zgomot de alimentare ⇒ brum

zgomot de amorsare (a unor tuburi TR şi pre-TR) / *primer noise (for TR and pre-TR tubes)* / *bruit d'amorçage (de tubes TR et pré-TR)* / În radiofrecvenţă, creştere a puterii de ieşire de zgomot a tubului cauzată de curentul de amorsare.

zgomot de bandă îngustă / *spot noise (to carrier ratio)* / *bruit ponctuel* / Raportul dintre puterea zgomotului în banda de 1 Hz şi puterea componentei fundamentale a undei purtătoare. Note: 1. Această caracteristică este în general specificată pentru un anumit număr de abateri de frecvenţe în raport cu frecvenţa undei purtătoare. Aceasta este exprimată în dB. 2. Definiţia este aplicabilă zgomotului în bandă laterală unică, dacă zgomotul de modulaţie de amplitudine este neglijabil în raport cu zgomotul de fază într-o bandă de 1 Hz.

zgomot de comutaţie / *switching noise* / *bruit de commutation* / Zgomot electromagnetic produs de operaţiile de comutaţie.

zgomot de contact / *contact noise* / *bruit de contact* / Tensiune vârf la vârf nedorită produsă între bornele unui contact.

zgomot de cuantificare ⇒ distorsiune de cuantificare

zgomot de descărcare (al unui tub contor cu efect corona) / *discharge noise (of a corona counter tube)* / *bruit de décharge (d'un tube compteur à effet de couronne)* / Fluctuaţii ale curentului sau tensiunii unei descărcări datorate efectului corona stabil în absenţa radiaţiei.

zgomot de fază / *phase noise (to carrier ratio)* / *bruit de phase* / 1. Fluctuaţii aleatoare ale fazei unei unde provocate de instabilităţi temporale (jitter). 2. Raportul, exprimat în dB, dintre puterea benzilor laterale datorate modulaţiei de fază parazită, măsurată într-o bandă de zgomot echivalentă cu 30 kHz centrată pe frecvenţa purtătoarei, cu excluderea unei benzi de 1 Hz pe frecvenţa purtătoarei, şi puterea componentei fundamentale a purtătoarei. Notă: Definiţia este aplicabilă generatoarelor de semnal cu frecvenţa de ieşire obţinută pe baza unei frecvenţe stabile de referinţă, stabilitatea pe termen lung şi frecvenţa putând fi exprimate funcţie de cele de referinţă multiplicate cu M/N, cu M şi N întregi.

zgomot de fază (al unui oscilator cu cuarţ) / *phase noise (of an oscillator)* / *bruit de phase (d'un oscillateur)* / Măsură a stabilităţii de frecvenţă pe termen scurt a unui oscilator în domeniul de frecvenţă, exprimată prin densitatea spectrală energetică a fluctuaţiilor de fază.

zgomot de fond ⇐ suflu / *background noise* / *bruit de fond* / 1. Zgomot electromagnetic care se manifestă la ieşirea unui echipament dat în prezenţa semnalului util. Notă: Termenul "suflu" se aplică unui zgomot de fond continuu audibil. 2. Zgomot produs în principal într-un tub electronic şi având, în funcţie de frecvenţe, o variaţie regulată (sau nu) a densităţii spectrale de putere. Exemple: zgomotul termic, zgomotul de scintilaţie, zgomotul de alice etc.

zgomot de fond (al unui amplificator) / *amplifier noise* / *bruit interne d'un amplificateur* / Zgomot produs în interiorul unui amplificator.

zgomot de fond (al unui canal de transmisiune) / *background noise (of a transmission channel)* / *bruit de fond (d'une voie de transmission)* / Semnale parazite produse la ieşirea unui canal de transmisiune în absenţa oricărui semnal util, când acesta funcţionează în condiţii normale de funcţionare.

zgomot de fond (asociat unui vârf de spectru al unui detector cu semiconductor) / *background (associated with-with spectral peak from a semiconductor detector)* / *bruit de fond (associé à un pic de spectre d'un semicteur)* / Răspuns spectral non-ideal rezultat dintr-o radiaţie care nu neaparţine liniei spectrale monoenergetice considerate.

zgomot de intermodulaţie / *intermodulation noise* / *bruit d'intermodulation* / Zgomot electromagnetic datorat prezenţei produselor de intermodulaţie neidentificabile separat.

zgomot de microfon ⇐ suflu de microfon / *frying* / *bruit de microphone* / Zgomot datorat unui curent neregulat produs de microfon care se manifestă chiar în absenţa stimulului acustic.

zgomot de modulaţie (al unui tub) / *modulation noise (in a tube)* / *bruit de modulation (dans un tube)* / Zgomot produs într-un tub ca urmare a unei modulaţii a unei purtătoare şi constituit din componente de bandă laterală superioară sau inferioară.

zgomot de modulaţie în amplitudine / *amplitude-modulation noise* / *bruit de modulation d'amplitude* / Zgomot de modulaţie cu caracteristicile unei modulaţii de amplitudine.

zgomot de modulaţie în frecvenţă / *frequency-modulation noise* / *bruit de modulation de fréquence* / Zgomot de modulaţie cu caracteristicile unei modulaţii de frecvenţă.

zgomot de modulaţie în frecvenţă [valoare efectivă] / *frequency-modulation noise [r.m.s. value]* / *bruit de modulation en fréquence [valeur efficace]* / Zgomot de modulaţie în frecvenţă într-o bandă de frecvenţe dată, exprimat în Hz ca valoare eficace a deviaţiei de frecvenţă, şi care ar putea furniza o putere a benzilor laterale egală cu puterea de zgomot în banda de frecvenţe.

zgomot de radiofrecvenţă ⇒ zgomot radioelectric

zgomot de repartiţie / *partition noise* / *bruit de répartition* / Zgomot al unui tub electronic cauzat de fluctuaţiile aleatoare ale distribuţiei curentului între diferiţi electrozi.

zgomot de reţea / *buzz* / *crépitement* / Zgomot electromagnetic care apare ca o succesiune mai mult sau mai puţin regulată de pocnituri.

zgomot de scintilaţie / *flicker noise* / *bruit de scintillation* / Zgomot al unui tub electronic, dependent de curent şi a cărui densitate spectrală de putere variază în sens invers cu frecvenţa.

zgomot de scintilaţie / *flicker noise* / *bruit de scintillation* / 1. Zgomot aleator datorat neregularităţilor unei suprafeţe sau naturii granulare a unui mediu traversat de un curent electric. Exemple de medii neregulate sau granulare: joncţiunea dintre semiconductoare, catodul cu strat de oxizi, rezistorul compozit. Notă: Zgomotul de scintilaţie are un spectru continuu a cărui densitate spectrală de putere ia valori importante numai la frecvenţe foarte joase la care acest zgomot se apropie sensibil de un zgomot invers proporţional cu frecvenţa. 2. Zgomot al unui tub electronic, dependent de curent şi a cărui densitate spectrală de putere variază în sens invers cu frecvenţa.

zgomot echivalent de ieşire ⇐ sarcină echivalentă de zgomot / *equivalent noise charge* / *bruit équivalent de sortie* / Într-un preamplificator, cantitatea de zgomot la ieşire, exprimată în energie, corespunzătoare intrării.

zgomot (electromagnetic) / *electromagnetic noise* / *bruit électromagnétique* / Fenomen electromagnetic variabil în timp nepurtător de informaţie, susceptibil de a se suprapune sau combina cu un semnal util.

zgomot ergodic / *ergodic noise* / *bruit ergodique* / Bruiaj aleator cu mediile temporale identice cu mediile statistice.

zgomot extern / *external noise* / *bruit externe* / Zgomot electromagnetic care se manifestă la ieşirea unui echipament sau a unui sistem dat, cu sursa în exteriorul acestui echipament sau sistem.

zgomot 1/f / *1/f noise* / *bruit en 1/f* / Zgomot a cărui densitate spectrală de putere este invers proporţională cu frecvenţa. Notă: În cazul dispozitivelor electronice, această dependenţă este, în general exprimată prin proporţionalitatea cu $1/f^{\alpha}$, unde f este frecvenţa, iar α este un exponent empiric cuprins între 1 şi 2.

zgomot 1/f (al unui tub electronic) / *1/f noise (of an electronic tube)* / *bruit en 1/f (d'un tube électronique)* / Zgomot al unui tub electronic a cărui amplitudine este invers proporţională cu frecvenţa.

zgomot gaussian / *Gaussian noise* / *bruit gaussien* / Zgomot aleator cu valori la *n* momente arbitrare distribuite conform unei legi Laplace-Gauss *n*-dimensionale. Note: 1. Un zgomot gaussian este integral determinat prin media sa, care este o funcţie de timp, şi prin covarianţa sa, care este o funcţie de două momente. Dacă zgomotul este staţionar, media nu mai depinde de timp, iar covarianţa devine o funcţie de corelaţie, care nu depinde decât de diferenţa dintre cele două momente şi a cărei cunoaştere este echivalentă cu cea a densităţii spectrale de putere. 2. Zgomotul termic, zgomotul de alice şi zgomotul cuantic sunt practic zgomote gaussiene.

zgomot impulsiv / *impulsive noise* / *bruit impulsif* / Zgomot electromagnetic care se manifestă într-un echipament dat ca un

impuls sau o succesiune de impulsuri distincte.

zgomot (impulsiv) recurent / *recurrent (impulsive) noise* / *bruit (impulsif) récurrent* / Zgomot electromagnetic produs de impulsuri care se repetă la intervale de timp egale sau aproape egale.

zgomot industrial / *man-made noise* / *bruit artificiel* / Zgomot electromagnetic care îşi are sursa în echipamente sau instalaţii construite de om.

zgomot intern / *intrinsic noise* / *bruit interne* / Zgomot electromagnetic care se manifestă la ieşirea unui echipament sau aunui sistem dat, avându-şi sursa în interiorul acestui echipament sau sistem.

zgomot ionic / *ion noise* / *bruit ionique* / Zgomot al unui tub electronic cauzat de prezenţa ionilor în fasciculul electronic.

zgomot în impuls / *intrapulse noise* / *bruit dans l'impulsion* / Zgomot în radiofrecvenţă produs în condiţii de „stare de deblocare" a unui dispozitiv pulsat, într-o bandă de trecere dată.

zgomot în impuls (în condiţii active) / *intrapulse noise (in active conditions)* / *bruit dans l'impulsion (en conditions actives)* / Zgomot în radiofrecvenţă produs în condiţii de funcţionare active.

zgomot în impuls (în condiţii inactive) / *intrapulse noise (in non-active conditions)* / *bruit dans l'impulsion (en conditions non actives)* / Zgomot în radiofrecvenţă produs în condiţii de funcţionare inactive.

zgomot între impulsuri / *interpulse noise* / *bruit interimpulsion* / Zgomot în radiofrecvenţă produs în condiţii de stare de blocare a unui dispozitiv pulsat, într-o bandă de trecere dată.

zgomot microfonic (într-un tub electronic) / *microphonic noise (in an electronic tube)* / *bruit microphonique (d'un tube électronique)* / Modulaţie a parametrilor unui tub electronic, apărută în urma mişcărilor instantanee sau a deformaţiilor mecanice ale elementelor tubului.

zgomot modal / *modal noise* / *bruit modal* / Zgomot într-un receptor optic rezultat din combinarea fluctuaţiilor repartiţiei energetice între diferitele moduri de propagare ale unei fibre optice, a fluctuaţiilor de fază a oscilaţiilor purtate de aceste moduri şi a atenuării modale diferenţiale.

zgomot natural / *natural noise* / *bruit naturel* / Zgomot electromagnetic care îşi are sursa în fenomene naturale şi nu este produs de echipamente sau instalaţii construite de om.

zgomot neelectric al unui detector / *non-electrical noise contribution to detector linewidth* / *bruit non électrique d'un détecteur* / Pentru o energie dată, contribuţia lărgimii de zgomot a unui detector de radiaţii datorată tuturor factorilor diferiţi de zgomotul electric. Cantitativ, acest zgomot este egal cu rădăcina pătrată a diferenţei dintre pătratul lărgimii picului ΔN_S şi pătratul lărgimii totale de zgomot electric ΔN_T: $\Delta N_0 = \sqrt{\Delta N_S^2 - \Delta N_T^2}$.

zgomot parazit în radiofrecvenţă / *parasitic radio-frequency noise* / *bruit parasite en radiofréquence* / Zgomot parazit într-o bandă de radiofrecvenţe.

zgomot parazit (într-un tub electronic) / *parasitic noise (in an electronic tube)* / *bruit parasite (dans un tube électronique)* / Energie produsă într-un tub electronic şi detectată sub formă de sunet nedorit, de perturbaţie a imaginii sau de semnal electric emiţător de bruiaj.

zgomot ponderat / *weighted noise* / *bruit pondéré* / Zgomot electromagnetic care are un spectru de putere modificat de un filtru cu caracteristici specificate.

zgomot propriu / *basic noise* / *bruit propre* / Zgomot electromagnetic manifestat la ieşirea unui canal de transmisiune sau a unui echipament dat în absenţa semnalului util şi care contribuie la zgomotul de fond când semnalul este prezent.

zgomot psofometric / *psophometrically weighted noise* / *bruit psophométrique* / Zgomot ponderat de un filtru a cărui

caracteristică amplitudine-frecvenţă reproduce sensibilitatea urechii umane normale la sunetele de frecvenţe diferite.

zgomot radioelectric ⇐ zgomot de radiofrecvenţă / *radio(-frequency) noise* / *bruit radioélectrique* / Zgomot electromagnetic care se manifestă în radiofrecvenţă.

zgomot roz / *pink noise* / *bruit rose* / Zgomot aleator cu spectru continuu pentru care densitatea spectrală de putere este invers proporţională cu frecvenţa în banda de frecvenţe considerată.

zgomot Schottky / *Schottky noise* / *effet de bruit Schottky* / Variaţii ale curentului de ieşire, cauzate de emisia aleatoare a catodului în regim de saturaţie.

zgomot staţionar / *stationary noise* / *bruit stationnaire* / Perturbaţie cu proprietăţi invariabile în timp.

zgomot termic / *thermal noise* / *bruit thermique* / Zgomot aleator datorat agitaţiei termice a purtătorilor de sarcină într-un conductor. Notă: Zgomotul termic are un spectru continuu şi poate fi considerat ca zgomot alb la frecvenţe inferioare celor pentru care fenomenele cuantice nu mai sunt neglijabile.

zgomot termic (al unui tub electronic) / *thermal (agitation) noise (of an electronic tube)* / *bruit thermique (d'un tube électronique)* / 1. Zgomot aleator rezultat din agitaţia termică într-un corp disipativ. 2. Zgomot cu aceleaşi caracteristici cu cele ale zgomotului produs de o rezistenţă la o anumită temperatură deasupra lui zero-absolut. Notă: Zgomotul termic este echivalent cu zgomotul alb pentru temperaturi şi frecvenţe situate în domeniul dat de relaţia următoare: $hf << kT$, unde: h este constanta lui Planck; f este frecvenţa; k este constanta lui Boltzmann; T este temperatura absolută.

zgură conductoare / *conducting slag* / *laitier conducteur* / Lichid bun conducător de electricitate care constituie mediul de încălzire pentru topirea oţelului şi afinarea impurităţilor.

zonă [în semnalizare] / *field [in signalling]* / *zone (de signalisation)* / Subdiviziune a unei unităţi de semnalizare utilizată pentru transferul unui anumit tip de informaţie.

zonă activă (a ferestrei) / *viewport* / *clôture* / Parte predefinită a unei suprafeţe (utile) de afişare.

zonă activă a reactorului / *(reactor) core* / *coeur (d'un réacteur nucléaire)* / Zona din reactor în care poate avea loc o reacţie în lanţ.

zonă arsă (a unei perii) / *burnt zone (of a brush)* / *zone brûlée (du balai)* / Suprafaţă a periei care prezintă rugozităţi sau mici adâncituri vizibile cu ochiul liber. Aceste neregularităţi nu rezultă în urma unor cauze mecanice.

zonă aservită unei centrale / *switching entity area* / *zone de rattachement (des abonnés à un central)* / Teritoriu acoperit de o centrală urbană determinată.

zonă auroralĂ ⇐ zonă de aurorĂ boreală / *auroral zone* / *zone aurorale* / Regiune inelară situată aproximativ între latitudinile geomagnetice de 60° şi 70°, Nord şi Sud, în care particulele incidente generează frecvent fenomene de ionizare intensă şi în particular aurore solare. Notă: La traversarea zonelor aurorale, undele decametrice suferă atenuări de absorbţie intense şi rapid fluctuante.

zonă controlată / *controlled area* / *zone contrôlée* / Zonă supusă unor măsuri speciale de radioprotecţie, în care accesul este limitat şi în interiorul căreia o persoană poate primi un echivalent de doză anual depăşind 30 % din limita echivalentului de doză regulamentar pentru muncitori.

zonă de acoperire a detecţiei / *area of detection coverage* / *zone de couverture de détection* / Zonă în care deplasarea unei ţinte de referinţă la o distanţă constantă de detector, provoacă o stare de alarmă.

zonă de acoperire directă / *direct service area* / *zone d'adduction directe* / Teritoriu

în care liniile telefonice de abonat sunt legate la centrala urbană fără a trece printr-un subrepartitor.

zonă de adresă ⇒ parte de adresă

zonă de aurora borealã ⇒ zonă auroralã

zonă de comandă / *control area* / *zone de commande* / Zonă de memorie utilizată de către un program, pentru reţinerea informaţiilor de control sau de comandă.

zonă de comutare [histerezis] ⇐ diferenţial / *differential gap [overlap]* / *recouvrement [des valeurs de commutation]* / Diferenţa între valorile de comutare superioară şi inferioară. Notă: Această noţiune nu trebuie confundată cu cea de *zonă neutră (de ineficacitate)*.

zonă de comutaţie fără scântei / *black band* / *bande noire* / Domeniu de variaţie a intensităţii câmpului de comutaţie în care comutaţia se produce practic fără scântei, pentru un interval de sarcini specificate şi o poziţionare fixă a periilor.

zonă de creştere / *growth zone* / *zone de croissance* / Regiune a unui cristal de cuarţ sintetic rezultată în urma creşterii de-a lungul unei direcţii cristalografice specifice.

zonă de difuziune (în troposferă) / *scattering region (in troposphere)* / *zone de (réception par) diffusion (troposphérique)* / Regiune a spaţiului situată în vecinătatea solului, foarte depărtată de orizontul radioelectric al unei surse radioelectrice, şi în care, în esenţă, câmpul este datorat difuziunii troposferice, în cea mai mare parte a timpului.

zonă de insensibilitate ⇐ bandă de insensibilitate (a unui sistem de reglare) ⇐ zonă moartă, 2[insensibilitate] / *dead band (of a control system)* / *zone d'insensibilité* / Domeniu finit de valori în care o variaţie a mărimii de intrare nu produce o variaţie semnificativă a mărimii de ieşire. Note: 1. Când acest tip de caracteristică este introdus intenţionat, este denumit uneori *zonă neutră*. 2. Pentru un aparat cu ieşire numerică, această zonă este dată de cea mai mică modificare a semnalului analogic de intrare care determină întotdeauna o modificare a ieşirii numerice.

zonă de încărcare a capetelor / *head loading zone* / *zone de chargement de têtes* / Zonă periferică a fiecărui disc în care capetele sunt aduse la distanţa adecvată faţă de suprafaţă pentru a permite citirea şi scrierea.

zonă de lucru a pantografului / *working range of a pantograph* / *zone de travail du pantographe* / Diferenţa dintre înălţimile de lucru maximă şi minimă.

zonă de lucru a unui cuptor pentru sticlă cu electrozi / *working end of an electrode glass furnace* / *compartiment de travail d'un four à verre à électrodes* / Rezervor al unui cuptor cu electrozi pentru topirea sticlei, utilizat pentru a lucra sticla topită, fiind legat printr-un canal cu bazinul de topire al cuptorului.

zonă de lucru (în memorie) ⇒ spaţiu de lucru (în memorie)

zonă de memorie înaltă / *High Memory Area (HMA)* / *zone de mémoire élevée* / Zonă de memorie cu capacitatea de 64 Kb situată imediat după primul 1 Mb de memorie la calculatoare personale. Exemple: procesoarele Intel 8086/8088 puteau accesa numai 1 Mb de memorie, 80286 putea accesa 16 Mb, iar 80386 până la 4 Gb.

zonă de memorie pentru alocare dinamică / *heap* / *zone de mémoire pour attribution dynamique* / 1. Zonă de memorie folosită pentru a aloca la cerere, în cursul execuţiei programului, spaţiul de memorie necesar unor structuri de date. Aceste spaţii pot fi eliberate tot la cerere şi refolosite. Zona este structurată şi gestionată prin funcţii specifice, încorporate în program la editarea de legături. 2. Structură de date ("movilă") utilă în implementarea eficientă a cozilor bazate pe priorităţi, a unor algoritmi de sortare şi a altor mecanisme de prelucrare rapidă a informaţiilor.

zonă de miez / *core area* / *zone de coeur* / Regiune centrală a secţiunii transversale a unei fibre optice în care indicele de refracţie depăşeşte peste tot, eventual în afara unei gropi centrale de indice, pe cel al învelişului omogen cel mai interior mărit cu o fracţiune specificată din diferenţa dintre indicele maxim în miez şi indicele învelişului omogen cel mai interior. Notă: Zona de miez este cea mai mică secţiune transversală a fibrei, cu excepţia unei eventuale gropi centrale de indice, conţinută în interiorul locului punctelor pentru care indicele de refracţie n_3 este dat de relaţia: $n_3 = n_2 + k(n_1 - n_2)$, unde: n_1 este indicele de refracţie maxim al miezului; n_2 este indicele de refracţie al învelişului omogen cel mai interior; k este o constantă cuprinsă, în general, între 0 şi 0,05.

zonă de observaţie ⇐ zonă supravegheată / *supervised area* / *zone surveillée* / Zonă exterioară zonei controlate care face obiectul unei supravegheri adecvate pentru radioprotecţie, în interiorul căreia o persoană ar putea primi un echivalent anual al dozei depăşind 10 % din limita echivalentului reglementat al dozei pentru lucrători.

zonă de radiaţie ⇒ (regiune de) câmp îndepărtat

zonă de rezoluţie parţială (a unui detector cu semiconductor) / *partially-dead layer (of a semiconductor detector)* / *zone partiellement morte (d'un semicteur)* / Orice zonă sau regiune, pe sau în detector, care contribuie la un impuls de ieşire mai mic decât vârful de energie totală al unei radiaţii incidente.

zonă de salt ⇐ zonă de tăcere / *skip zone* / *zone sautée* / Zonă de pe suprafaţa Pământului din jurul unui punct de emisiune, limitată la distanţa de salt în fiecare direcţie.

zonă de subrepartiţie / *cross-connection area* / *zone de sous-répartition* / Teritoriu servit de un subrepartitor.

zonă de taxare locală / *local service area* / *zone de taxation locale* / Teritoriu în interiorul căruia doi abonaţi telefonici pot fi conectaţi în urma plăţii taxei locale.

zonă de tăcere ⇒ zonă de salt

(zonă de) vârf al impulsului / *pulse top* / *sommet d'une impulsion* / Porţiune a unei forme de undă de impuls care reprezintă a doua stare nominală a unui impuls.

(zonă de) vârf de impuls [microunde] / *(pulse) top [microwaves]* / *sommet de l'impulsion [micro-ondes]* / Parte a impulsului unde elongaţia este maximă sau aproximativ constantă.

zonă extinsă (pentru un sistem de protecţie de distanţă) / *overreaching (for a distance protection system)* / *zone étendue (pour un système de protection de distance)* / Condiţie a unui sistem de protecţie de distanţă obţinută când reglarea celei mai scurte zone corespunde unei distanţe echivalente superioare lungimii liniei protejate.

zonă Fraunhofer ⇐ regiune Fraunhofer (a unei antene) / *Fraunhofer region* / *région de Fraunhofer* / Regiune în lungul axei unei antene cu fascicul, în fiecare punct al căreia fazele tuturor componentelor specificate ale câmpului, provenite de la toate elementele sau suprafeţele elementare ale antenei, pot fi considerate ca identice, cu o eroare neglijabilă.

zonă Fresnel (pe o suprafaţă reflectantă) / *Fresnel zone (of a reflective surface)* / *zone de Fresnel (sur une surface réfléchissante)* / Ansamblul punctelor unei suprafeţe reflectante pentru care suma distanţelor dintre fiecare şi antenele de emisie şi de recepţie presupuse punctiforme este egală cu drumul optic mărit cu o cantitate cuprinsă între doi multipli consecutivi ai semilungimii de undă.

zonă Fresnel (pentru amplasamente terminale specificate) / *Fresnel zone* / *zone de Fresnel (pour des emplacements d'émission et de réceptionspécifiés)* / Ansamblul punctelor unei suprafeţe

specifice, în general plane, pentru care suma distanţelor la antenele de emisie şi de recepţie presupuse punctiforme nu variază cu mai mult de o semilungime de undă. Notă: Când propagarea se produce deasupra unei suprafeţe neregulate, degajarea traseului direct deasupra obstacolelor superficiale se exprimă curent în număr de zone Fresnel. De exemplu, dacă suma distanţelor dintre antenele de emisie şi de recepţie şi un vârf montan este egală cu lungimea traseului direct plus o lungime de undă, traseul are o degajare egală cu două zone Fresnel.

zonă inactivă (a unui detector cu semiconductor) / *inactive region (of a semiconductor radiation detector)* / *zone inactive (d'un semicteur)* / Regiune a unui detector cu semiconductor în care sarcina creată de radiaţia ionizantă nu contribuie în mod semnificativ la sarcina semnalului.

zonă iradiată indirect / *indirectly-irradiated area* / *zone indirectement irradiée* / Zonă exterioară zonei direct ionizate, traversată de radiaţia parazită.

zonă moartă, 1[în propagarea ionosferică] / *silent zone* / *zone de silence (pour transmission par réflexion ionospherique)* / Parte a zonei de salt situată la o distanţă superioară domeniului unui emiţător radioelectric pentru unda de sol.

zonă moartă, 2[insensibilitate] ⇒ zonă de insensibilitate

zonă moartă (a unui aparat de măsurat) / *dead band (of a measuring instrument)* / *zone morte (d'un instrument de mesurage)* / Intervalul maxim în interiorul căruia se poate varia semnalul de intrare în cele două sensuri, fără a determina variaţia răspunsului unui aparat de măsurat. Note: 1. Zona moartă poate depinde de rata variaţiilor. 2. Zona moartă este uneori în mod deliberat lărgită pentru evitarea variaţiilor răspunsului datorate micilor variaţii ale semnalului de intrare.

zonă moartă (a unui releu) / *dead zone (of a relay)* / *fourchette [relais]* / Diferenţa dintre două valori limită ale unei mărimi de intrare, între care orice variaţie a acesteia nu provoacă o variaţie semnificativă a mărimii de ieşire.

zonă neînregistrată / *gap* / *zone vierge* / Zonă de siguranţă cuprinsă între două blocuri de date înregistrate pe un disc sau bandă magnetică. Notă: Datorită fluctuaţiei vitezei motoarelor în timpul funcţionării, la rescrierea unui bloc de date se pot suprascrie informaţiile adiacente, dacă nu ar exista zonele neînregistrate.

zonă nepericuloasă (electric) / *electrically non-hazardous location* / *emplacement non dangereux* / Zonă lipsită de umiditate, în care este imposibilă atingerea de către utilizator a părţilor conductoare legate la potenţialul pământului.

zonă neprecizată [într-o înregistrare] ⇒ element de umplere [într-o înregistrare]

zonă neutră (a indusului) / *neutral zone (of an armature)* / *zone neutre (d'induit)* / Zonă a indusului unei maşini electrice situată la egală distanţă de doi poli consecutivi, în care fluxul inductor este sensibil nul sau, prin extensie, zonă a colectorului în care, la funcţionarea în gol a maşinii, tensiunea dintre două lamele consecutive este sensibil nulă.

zonă neutră (a liniei de contact) ⇒ secţionare cu zonă neutră

zonă neutră (de ineficacitate) / *neutral zone* / *encadrement* / Într-o acţiune cu trei poziţii, diferenţa dintre cele două valori de comutare.

zonă ocupată / *occupied area* / *zone occupée* / Zonă în care poate exista un pericol de iradiere, putând fi ocupată de alte persoane decât pacienţii aflaţi în tratament sau diagnosticare.

zonă periculoasă (electric) / *electrically hazardous location* / *emplacement dangereux* / Zonă lipsită total sau parţial de umiditate, în care este posibilă atingerea de către utilizator a părţilor conductoare legate la potenţialul pământului.

zonă protejată (a unei instalaţii electrice) / *protected zone* / *circuit protégé* / Parte a

unei instalaţii protejată de un dispozitiv de protecţie.

zonă protejată (contra radiaţiilor) / *protected area* / *zone protegée* / Zonă definită în interiorul unei zone de observaţie pentru care accesul, ocuparea şi condiţiile de lucru sunt reglementate şi controlate pentru protejarea persoanelor contra radiaţiilor ionizante.

zonă publică / *public area* / *zone publique* / Pentru protecţia radiologică, zonă în care accesul persoanelor din public nu este controlat.

zonă publică controlabilă / *monitorable public area* / *zone publique controlable* / Zonă publică în care poate fi verificată eficacitatea măsurilor de protecţie radiologică.

zonă publică necontrolabilă / *unmonitorable public area* / *zone publique incontrolable* / Zonă publică în care liberul acces pentru verificarea eficacităţii măsurilor de protecţie radiologică nu există sau poate să nu existe.

zonă redusă (pentru un sistem de protecţie de distanţă) / *underreaching (for a distance protection system)* / *zone réduite (pour un système de protection de distance)* / Condiţie a unui sistem de protecţie de distanţă obţinută când reglarea celei mai scurte zone corespunde unei distanţe echivalente inferioară lungimii liniei protejate.

zonă semnificativă de ocupare / *significant zone of occupancy* / *zone significative d'occupation* / Pentru un echipament cu radiaţii X, zonă diferită de zona protejată cu limite specificate în interiorul unei zone de observaţie sau al unei zone controlate, care prezintă un interes particular legat de necesitatea prezumată de a fi ocupată în cursul unei iradieri.

zonă sensibilă (a unui detector cu semiconductor) ⇐ regiune de sărăcire (a unui detector cu semiconductor) / *depletion layer (in a semiconductor detector)* / *zone de déplétion (d'un détecteur à semiconducteur)* / Strat al unui detector cu semiconductor care constituie volumul său util, în care cea mai mare parte a energiei pierdute de particule în această regiune poate contribui la formarea semnalului.

zonă supravegheată ⇒ zonă de observaţie

zonă tampon circulară / *circular buffer* / *zone tampon circulaire* / Zonă de memorie tampon implementată printr-o coadă cu doi indicatori asociaţi, unul referitor la elementul unde va fi scrisă următoarea valoare, iar celălalt la elementul care va fi citit la următoarea operaţie de citire din coadă. Se implementează astfel o relaţie producător/consumator cu zonă tampon limitată. Dacă se consideră că bufferul circular are N elemente, după fiecare operaţie de citire/scriere a informaţiei din buffer, indicatorul corespunzător va avansa circular, conform relaţiei: $p = (p+1) \bmod N$.

zonă uzată (a unei perii) / *dull zone (of a brush)* / *zone terne (du balai)* / Parte a suprafeţei periilor care prezintă un aspect uzat remarcabil, cu un nivel uniform, astfel încât micile adâncituri să nu fie vizibile cu ochiul liber.

zonografie / *zonography* / *zonographie* / Tehnică tomografică constând în producerea imaginii unui strat relativ subţire.

Surse bibliografice

La baza selecţionării tuturor termenilor aparţinând domeniului „Electrotehnică" au stat publicaţiile CEI:

1. *** *Electricity, Electronics and Telecommunications Multilingual Dictionary. English-French-Russian-German-Spanish-Dutch-Italian-Swedish-Polish, Elsevier*, Amsterdam -New York-Tokyo-Oxford, 1992.
2. *International Electrotechnique Vocabulary: 50(05) – Fundamental Definition, 50(90) - Magnetism, 50(121) - Electromagnetism*, Bureau Central de la Commission Electrotechnique Internationale, Genève;
3. 50-05: *Fundamental Definitions*
4. 50-10: *Machines and Transformers*
5. 50-15: *Switchboards and apparatus for connection and regulation*
6. 50-20: *Scientific and industrial measuring instruments*
7. 50(26): *Centrales de production d'énergie électrique*
8. 50-35: *Electromechanical applications*
9. 50-37: *Automatic controlling and regulating systems*
10. 50-131: *Electric and magnetic circuits*
11. 50-151: *Electrical and magnetic devices*
12. 50-161/1990 *Electromagnetic compatibility*
13. 50-301: *General terms on measurements in electricity*
14. 50-303/1983 *Electronic measuring instruments*
15. 50-321: *International Electrotechnical Vocabulary. Instrument transformers*
16. 50-351/1975 *Automatic control*
17. 50-371/1984 *Telecontrol*
18. 50-391: *Detection and mesurement of ionizing radiation by electric means*
19. 50-392: *Nuclear Instrumentation. Instruments*
20. 50-55/1970 *Telegraphy and telephony*
21. 50-60/1970 *Radiocommunications*
22. 50-66: *Detection and measurement of ionizing radiation by electric means*
23. 50-701/1988 *Telecommunications, channels and networks*
24. 50-702/1992 *Oscilations, signals and related devices*
25. 50-704/1985 *Transmission*
26. 50-705/1995 *Radio wave propagation*
27. 50-713/1994 *Radiocommunications. Transmitters, receivers, networks and operations*
28. 50-714/1994 *Switching and signalling in telecommunications*
29. 50-715/1996 *Telecommunication networks, teletraffic and operation*
30. 50-716-1/1995 *Integrated services digital network (ISDN)*
31. 50-721/1991 *Telegraphy, facsimile and data communications*
32. 50-722/1992 *Telephony*
33. 50-723/1997 *Broadcasting. Sound, television, data*
34. 50-725/1994 *Radiocommunications spatiales*

35. 50-726/1982 *Transmission lines and waveguides*
36. 50-731/1991 *Optical fibre communications*
37. 50-801/1994 *Acoustics and electroacoustic*
38. 50-806/1975 *Recording and reproduction of sound and video*
39. 50-901/1973 *Magnetism*
40. 50(448) - *Protecția sistemelor electroenergetice*
41. 107-1/1977 *Recommended methods of measurement on receivers for television broadcast transmissions.*
42. 235-2E/1976 *Measurement of the electrical properties of microwaves tubes. General measurements. Methods of measuring the effects of non-linearity*
43. 244-1/1968 *Methods of measurement for radio transmitters. General conditions of measurement, frequency, output power and power consumption*
44. 244-3/1972 *Methods of measurement for radio transmitters. Wanted and unwanted modulation*
45. 244-5/1971 *Methods of measurement for radio transmitters*
46. 268-3/1969 *Sound system equipment*
47. 315-4/1982 *Methods of measurement on radioreceivers for various classes of emission. Radio-frequency measurements on receivers for frequency modulated sound broadcasting emissions*
48. 443/1974 *Stabilized supply apparatus for measurement*
49. 469-1/1974 *Pulse tehniques and apparatus*
50. 487-1/1974 *Methods of measurement for equipment used in terrestrial radio-relay systems*
51. 487-3/1981 *Methods of measurement for equipment used in terrestrial radio. Measurements for monochrome and colour television transmission*
52. 489-1/1976 *Methods of measurement for radio equipment used in the mobile services*
53. 489-6/1974 *Methods of measurement for radio equipment used in the mobile services. Methods of measurement for signalling equipment*
54. 527/1975 *Direct current amplifiers. Characteristics and test methods*
55. 548/1976 *Expression of the properties of sampling oscilloscopes*
56. 615/1978 *Terminology for microwave apparatus*
57. 617/1983 *Symboles graphiques pour schémas. Télécommunications: Commutation et équipements périphériques*
58. 624/1978 *Expression of the performance of pulse generators*
59. 716/1981 *Expression of the properties of signal generators*
60. 728-1/1986 *Cabled distribution systems. Systems primarily intended for sound and television signals operating between 30 MHz and 1 GHz*
61. 747-1/1983 *Semiconductor devices. Discrete devices and integrated circuits. General*
62. 874-1/1993 *Connectors for optical fibres and cables. Generic specifications*
63. 875-1/1992 *Fibre optic branching devices. Generic specification*
64. 902/1987 *Industrial-process measurement and control*
65. ISO-10/1979 *Traitement de l'information-Vocabulaire-Techniques et moyens d'exploitation*
66. ISO-16-2382/1978 *Information theory*
67. ISO-2382 seria vocabularelor - *Systèmes de traitement de l'information*
68. ISO/CEI-2382 *Technologies de l'information*

69. 50(466) - *Linii electrice aeriene*
70. 50(471) - *Izolatoare*
71. 50(601) - *Producerea, transportul şi distribuţia energiei electrice – Generalităţi*
72. 50(602) - *Producerea, transportul şi distribuţia energiei electrice – Producerea*
73. 50(603) - *Producerea, transportul şi distribuţia energiei electrice - Planificarea şi conducerea sistemelor electroenergetice*
74. 50(604) - *Producerea, transportul şi distribuţia energiei electrice – Exploatarea*
75. 50(605) - *Producerea, transportul şi distribuţia energiei electrice - Staţii electrice*
76. 50(691) - *Tarifarea energiei electrice*
77. 50(826) - *Instalaţiile electrice ale clădirilor*
78. 50(25) - *Producerea, transportul şi distribuţia energiei electrice*
79. 50(15) - *Tablouri şi aparate pentru conectare şi reglare*
80. CEI 60050-845 (1987-12) - *Vocabulaire électrotechnique international. Éclairage*, Bureau Central de la Commission Electrotechnique Internationale, Genève, 1987, ediţie revăzută, adăugită şi actualizată a Vocabularului CEI 50 (45) din 1970
81. 598-1 şi 598-2 (*Luminaires*)
82. 50(30) Traction électrique
83. 50(35) Applications électromecaniques
84. 50(811) Traction électrique
85. 310 Règles applicables aux transformateurs de traction et aux impédances de traction
86. 349 Règles applicables aux machines électriques tournantes des véhicules ferroviares et routiers
87. IEV-IEC 60050-351 (1975, 1998): *Automatic control*
88. IEV-IEC 60050-431 (1980): *Transductors*
89. IEV-IEC 60050-446 (1983): *Electrical relays*
90. IEC Report CEI/IEC 902 (1987) *Industrial-process measurement and control*
91. IEC 60255: *Electrical relays*
92. IEC 60534: *Industrial-process control valves*
93. IEC 60730: *Automatic electrical controls for household and similar use*
94. IEC 60839: *Alarm systems*
95. 50-411: *Rotating machines*
96. 50-421: *Power transformers and reactors*
97. 50-436: *Power capacitors*
98. 50-448: *Power system protection*
99. 50-603: *Generation, transmission and distribution of electricity. Power system planning and management*
100. 50-811: *Electric traction*
101. 76: *Power transformers*

Documentaţia pentru terminologia română s-a făcut pe baza următoarelor publicaţii şi dicţionare de specialitate:

1. *** *DEX - Dicţionarul explicativ al limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1999.
2. *** *Dicţionar tehnic englez-român*, Edit. Tehnică, Bucureşti, 1997
3. *** *Dicţionar tehnic ilustrat francez-român*, Edit. Tehnică, Bucureşti, 1999.
4. Titus Contescu, *Dicţionar de transporturi feroviare şi rutiere* francez-român, Edit. Tehnică, 1981
5. I. Dima, coord., *Dicţionar de fizică*, Edit. Enciclopedică Română, Bucureşti, 1972
6. I. Dumitrache, *Tehnica reglării automate*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1980
7. N. Gheorghiu, P. Militaru, *Teoria şi practica iluminatului electric*, Edit. Tehnică, Bucureşti, 1970
8. S. Iacobescu ş.a., *Dicţionar de electrotehnică, telecomunicaţii, automatică şi cibernetică*, englez-român, Edit. Tehnică, Bucureşti, 1981.
9. G. Ionescu ş.a., *Automatica de la A la Z*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1987
10. Remus Răduleţ (coord.), *Lexiconul Tehnic Român* (elaborare nouă), Edit. Tehnică, Bucureşti, 1962
11. Strungaru, R., Electronică medicală, Edit. didactică şi pedagogică, Bucureşti, 1982
12. STAS 3087-77 Mărimi în electrotehnică
13. STAS 83831-83 - *Sistemul Internaţional de Unităţi (SI)*
14. STAS 6019/3-88 Măsurare şi comandă-automatizare în procese industriale. Terminologie, aparatură şi echipamente
15. STAS 6019/4-90 Tehnica numerică. Terminologie. Măsurare şi comandă-automatizare în procese industriale
16. STAS 8603/2-70 Telecomunicaţii. Mărimi generale. Mărimi de uz general
17. STAS 8603/4/1971 Telecomunicaţii. Mărimi uzuale. Telefonie, transmisiuni pe linii, trafic şi comutaţie telefonică
18. STAS 8918-80 Tehnica impulsurilor şi aparate utilizate în tehnica impulsurilor. Terminologie
19. STAS 9422/1-80 Osciloscoape. Terminologie
20. STAS 9483/1988 Simboluri literale utilizate în electronică şi telecomunicaţii
21. STAS 10655-77 Centrale telefonice
22. STAS 11176/1-84 Osciloscoape cu eşantionare. Terminologie
23. STAS 11381/33/1991 Semne convenţionale pentru scheme electrice. Echipamente şi elemente de comutaţie în telecomunicaţii
24. STAS 11381/37/1991 Semne convenţionale pentru scheme electrice. Circuite şi linii de telecomunicaţii
25. STAS 12401/1-86 Exprimarea caracteristicilor generatoarelor de semnal. Terminologie
26. STAS ISO-2382 3-92 Sisteme de prelucrarea informaţiei. Tehnologia echipamentului
27. STAS 8303-88 - Energetică generală - Terminologie
28. STAS 12283-84 - Producerea, transportul şi distribuţia energiei electrice - Terminologie
29. STAS 10752-76 - Tarifarea energiei electrice - Terminologie

30. STAS 9637-74 - Instalaţiile electrice ale cladirilor - Terminologie
31. STAS 6729/1/82, 2/84, 3/84: Energie nucleară
32. STAS 9057/2/71: Aparatură şi utilaj electromedical
33. STAS 10027/2/75, 1/85, 2/87, 3/87: Detectarea şi măsurarea prin mijloace electrice a radiaţiilor ionizante
34. STAS 10810/76: Detectoare cu semiconductor; STAS 12409/2/86: Detectoare Geiger-Müller pentru radiaţii gama şi beta
35. STAS 12641/88: Sisteme de măsură cu radiaţii ionizante destinate măsurătorilor de grosime
36. STAS 12912/90: Detectoare de radiaţii pentru instrumentaţia şi protecţia reactorilor nucleari
37. STAS CEI 731: Aparate electromedicale. Dozimetre cu cameră de ionizare utilizate în radioterapie
38. STAS 10224 -75 Tracţiune electrică feroviară.Terminologie
39. STAS 8194-83 Instalaţii fixe de tracţiune electrică feroviară
40. STAS 2849/1-86, *Iluminat: Radiaţie optică, emisie, propagare şi mărimi caracteristice generale*; 2849/2-86, Iluminat: *Stimuli de culoare şi mărimi colorimetrice*; 2849/3-86, Iluminat: *Receptoare de radiaţie optică*; 2849/4-86, Iluminat: *Mijloace de măsurare a mărimilor caracteristice radiaţiei optice*; 2849/5-86, Iluminat: *Proprietăţi optice ale materialelor şi substanţelor*; 2849/6-86, Iluminat: *Mărimi energetice, fotometrice şi fotonice*
41. STAS 2849-73, *Radiometrie, fotometrie, colorimetrie*
42. STAS 3689-73, *Iluminatul artificial şi natural*
43. STAS 12258/1-84, *Dispozitive semiconductoare optoelectronice: Terminologie generalã si nomenclator de parametri principali generali*, E. Vasile, Aurelia Stanciu, D. Sporea
44. STAS 12258/2-84, *Dispozitive semiconductoare optoelectronice: Fotodiode - Terminologie si caracteristici principale*, E. Vasile, Aurelia Stanciu, D.Sporea
45. STAS ISO 2382, Sisteme de prelucrarea informaţiei
46. SR ISO/CEI 2382, Tehnologia informaţiei
47. STAS 6019 Măsurare şi comandă-automatizare în procese industriale-Terminologie, Caracteristici funcţionale, Aparatură şi echipamente, Tehnica numerică, Calitate, Condiţii de funcţionare;
48. seria STAS 12027: Relee electrice-Terminologie;
49. seria SR CEI 255 Relee electrice-Încercări etc.
50. SR CEI 50 321: *Vocabular electrotehnic internaţional. Capitolul 321: Transformatoare de măsură*
51. STAS 737/9 -83: *Sistemul internaţional de unităţi (SI). Unităţi ale mărimilor caracteristice electromagnetismului*
52. STAS 10027/3-87: *Detectarea şi măsurarea prin mijloace electrice a radiaţiilor ionizante. Subansambluri de detectare. Terminologie*
53. STAS 8603/2-70: *Teleconunicaţii Mărimi generale. Mărimi de uz general*
54. STAS 9057/2-71: *Aparatură şi utilaj electromedical. Condiţii tehnice de calitate*

55. STAS 10027/2-87: *Detectarea şi măsurarea prin mijloace electrice a radiaţiilor ionizante. Subansambluri electronice. Terminologie*
56. STAS 10027/2-75: *Detectarea şi măsurarea prin mijloace electrice a radiaţiilor ionizante. Subansambluri electronice. Terminologie*
57. STAS 12409/2-86: *Detectoare Geiger-Müller pentru radiaţii gama şi beta. Metode de măsurare*
58. STAS 6270-73: *Dispozitive electronice. Tuburi electronice. Terminologie*
59. STAS 6729/1-82: *Energia nucleară. Fizica reactorilor nucleari. Terminologie*
60. STAS 8918 -88: *Tehnica impulsurilor. Terminologie*
61. STAS 9422/1-80: *Osciloscoape. Terminologie*
62. STAS 9483-88: *Simboluri literale utilizate în electronică şi telecomunicaţii*
63. STAS 10027/1-85: *Detectarea şi măsurarea prin mijloace electrice a radiaţiilor ionizante. Ansambluri de măsurare a radiaţiilor. Terminologie*
64. STAS 10407 -84: *Circuite integrate analogice. Terminologie şi nomenclator de parametri principali*
65. STAS 10810 -76: *Detectoare cu semiconductoare pentru radiaţii nucleare. Clasificare şi terminologie*
66. STAS 10951-77: *Aparate electronice de măsurat*
67. STAS 11176/1-84: *Osciloscoape cu eşantionare. Terminologie*
68. STAS 11190/1-80: *Aparate electronice de măsurat. Surse de alimentare stabilizate pentru măsurări. Terminologie*
69. STAS 12027/1-81: *Relee electrice. Terminologie*
70. STAS 12326/1-85: *Osciloscoape cu memorie. Terminologie*
71. STAS 12365-85: *Dozimetre fotografice individuale. Condiţii tehnice generale de calitate*
72. STAS 12401/1-86: *Exprimarea caracteristicilor generatoarelor de semnal. Terminologie*
73. STAS 12406-86: *Analizoare de amplitudine multicanal. Metode de incercare*
74. STAS 12373 -85: *Tehnica de măsurare şi aparate de măsurat în domeniul microundelor. Terminologie*
75. STAS R 12641-88: *Sisteme de măsurare cu radiaţii ionizante, destinate măsurărilor de grosime*
76. STAS 12716-89: *Monitoare pentru supravegherea continuă a radioactivităţii efluenţilor gazoşi*
77. STAS 12912-90: *Detectoare de radiaţii pentru instrumentaţia şi protecţia reactorilor nucleari. Caracteristici şi metode de încercare*
78. STAS 12913-91: *Contaminometre şi monitoare de contaminare alfa, beta, alfa-beta. Condiţii tehnice generale.*

BIBLIOTECA INSTITUTULUI DE LINGVISTICĂ
INVENTAR CĂRŢI Nr. 31.518